

జటాయువు, సం. వి. ఉ. న్. పుం. 1: చూ, మహిసాక్షి*;

2. రూ-జటాయుస్సు, సంపాతితమ్ముడు: చూ, దాక్షిణ్యము.

జటాలము, సం. విజ. జడలుగలది: జటిలము,

జటావల్లి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, రుద్రజడ*.

జటి, సం. వి. న్. పుం. 1. రూ-జటిలము, జాప్తి*:

చూ, ప్రక్షము; 2: చూ, మట్టి; 3. జడలుగల సన్యాసి: చూ, సన్యాసి. 1.

జటిల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1: చూ, మాంసి*; 2: చూ, విప్రులి. 1.

జటిలము, సం. వి. ఆ. పుం. 1: చూ, సింహము; విజ. 2:

చూ, జటాలము.

జటులము, సం. వి. ఆ. పుం. చూ, రూ-జటులము.

జతరంకోనదిభక్తికేవలమ్, న్యా. ఎవడు తన పొట్టునుమాత్రము నింపుకొనడు.

జతరకోశము, పా: చూ, అన్నకోశము.

జతరక్రియలు, అం. ఖల్వము, జెమము, పూర్వము. (3)

జతరము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. రూ - జతరము-కరువు: చూ,

భూజము. 1; 2. రూ-జతరము. అన్నకోశము (జాతరిక

రసము ఊరెడు తిత్తి): చూ, భూజము. 1; విజ. 3. ముది

నీనది, వృద్ధినిందినది: చూ, వృద్ధము. 2. 4. కఠినమైనది:

చూ, బెడిదము.

జతరాగ్ని, సం. వి. ఇ. పుం. అన్నకోశమందలి వేడిమి: చూ,

వహ్ని. 1-౧౬.

జత, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, కూకళింబి*.

జతక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. = జడను. మనస్సును అంగములును

చేష్టలుడిగియుండుట, జాడ్యము: చూ, విలంబము. 1; అం.

2. (జాడ్యము) (అనరసమైన పరికించి పరికించి యాతడు

చెంగటం జేసినంతనే యేమిచేయుటకుం దోచక యూర

కుండెను.): చూ, సంచారిభావములు

జడత్వము, సం. వి. ఆ. పుం: అచేతనత్వము. జడిమ, జడిమము.

జడది, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, సముద్రము.

జడము, సం. వి. ఆ. న. 1. రూ-జలము. నీరు: చూ, సలి

లము; విజ. 2. చల్లనిది: చూ, శీతలము. 3; తెలివి

లేనిది: చూ, మజ్జు. 2; 4. మూగది; 5. ప్రాజములేనిది:

అనిత్తు, అచేతనము, అచేతస్కము, అచైతన్యము, అప్రాణి.

జడశ్ర, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కాకిదొండ*: చూ, దొండ.

జడాత్మ, సం. వి. న్. పుం: చూ, మహిషము.

జడిమ, సం. వి. న్. పుం. చూ, జడత్వము.

జడిమము, సం. వి. ఆ. పుం. —పై.—

జడుడు, సం. విజ. 1. తెలివిలేనివాడు, మందుడు: చూ,

మూర్ఖుడు; 2. మంచులేక గొట్టబడినవాడు: చూ, హిమ

గ్రస్తుడు.

జడులము, సం. వి. ఆ. పుం. పుట్టునుచ్చ: రూ-జటిలము: చూ,

లక్షణము. 1-౨౭.

జడ్డి, వా. వి. తీర్పుకర్త; 2. విమర్శకుడు.

జడ్డిమెంటు, వా. వి. తీర్పు.

జతుక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. = చివుక: చూ, తెలపాయిక; 2.

చూ, సురలి*; 3. కోరింద*: చూ, ముచపత్ర.

జతుకము, సం. వి. ఆ. న. 1: చూ, లక్క; 2. ఇంగువ:

చూ, హింగువు.

జతుకావ్యన్యాయము, న్యా. లక్కపుల్ల యొక్క విడిచిన నక్కడ

విడిగి మరల ఆతికిన నతుకుకొని మరల విడిచిన విజుగు

నను రీతి.

జతుకి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, రూ-జతుక. 2*.

జతుకృత్తు, సం. వి. తే. శ్రీ. చూ-జతుకృత్తు. కోరింద*: చూ,

ముచపత్ర.

జతుని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గుడ్డగూఁజ: చూ, నకినంపులులుగను.

జతువుత్రము, సం. వి. ఆ. పుం, న. చూతవిశేషము; నయము:

చూ, పొగటాలు.

జతురక్తము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, లక్క.

జతువు, సం. వి. ఉ. న. 1: చూ, లక్క; 2: చూ, చూ.

జతుక. 2.

జతుక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. కోరింద*: చూ, ముచపత్ర;

2. = చివుక, రూ-జతుక-జతుక: చూ, తెలపాయిక.

జతుకము, సం. వి. ఆ. న. రూ-జతుక-జతువు: చూ, లక్క.

జతుముఖము, సం. వి. ఆ. పుం. వ్రీహిధాన్యము: చూ,

ధాన్యము.

జతువు, సం. వి. ఉ. న. 1. మూపులయొక్క సంధియెము

కలు, మెడకొంతులు: చూ, శల్మము. 1; అం. 2. పురుష

లక్షణాంగములలో నొకటి. (గూడములైన ప్రశస్తములు):

చూ, లక్షణాంగములు; 3. శ్రీలక్షణాంగములలో నొకటి

(గూడములైన నరములు కానరాకున్న పుణ్యాత్మలారగు):

చూ, శ్రీలక్షణాంగములు. (బ. జ.త్ర.బ.)

జదూధము, సం. వి. ఆ. న: చూ, మాంసము.

జనంగముడు, సం. వి. ఆ. పుం. చూలవాడు: చూ, చూల(1).

జనక, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, సహదేవ*.

జనకము, అం. జన్మకాళములలో నొకటి: చూ, జన్మకాళములు.

జనకరాగమునందు బుట్టిన వాహంగములు, అం. ఇవి 98—

(1. సౌమిరజ 4, 2. కకుజ 7, 3. లక్కజ 21, 4. పంచ

మజ 10, 5. భిన్నపంచమజ 4, 6. ఉత్పలకైశికి 2.

7. హిందోళజ 9, 8. భోటజ 1, 9. మాళవకైశికి 13,

10. గాంధారపంచమజ 1, 11. భిన్నషడక్ష 17,

12. వేసరషాడవజ 2, 13. మాళవపంచమజ 3,

14. తానజ 1, 15. పంచమషాడవజ 3. = మొత్తము

సౌమిరాది పదునైదుభాషాంగములు 98. (వీని నాయా శీర్షికా

పదములకడను జూచుకొనవలెను.): చూ, భాష. 1.

(98 అనికొందఱు.)

జనకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. 1. తండ్రి: చూ, పితరుడు. 1;

2. జనకమహారాజ: చూ, రాజా. 1—౫౪.

జనత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. జననమూహము: చూ, సమూహము;

2. త్రాళ్లనమూహము: చూ, సూత్రము. 1—౬౯.

జననము, సం. వి. ఆ. న. 1: చూ, పుట్టుక; 2. వంశము,

గోత్రము: చూ, వంగడము.

జనని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. తల్లి: చూ, మాత. 1; 2: చూ,

రయ; 3. కోరింద*: చూ, ముచపత్ర.

జననీయము, సం. వి. ఆ. న. నెయ్యి: చూ, హవిస్సు. 2.

జనపదము, సం. వి. అ. పుం. 1. మండలము: చూ, దేశము:

2. పల్లెటూరు: చూ, దేశము.

జనమందు, సం. వి. అ. పుం: చూ, మనుష్యుడు.

జనము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, పరిజ: 2: చూ, జనలోకము.

జనమేజయనంజ్ఞుడు, సం. వి. అ. పుం. జనమేజయుడు:

చూ, రాజు. 1.—౫౭.

జనమేజయుడు, —పై.—

జనయక, సం. వి. బు. పుం. తండ్రి: చూ, పితరుడు. 1.

జనయిత్రి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. రూ-జనిత్రి. కల్లి: చూ, మాత. 1.

జనలోకము, అం: చూ, ఊర్వ్వలోకములు: (చూ, లోకము. 1.)

జనవ్యాపంపు కర్తవ్యమి. న్యా. పదుగురిసూజను వాటింపవలయును.

జనకుగ్రీతి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. నానుడి: చూ, శబ్దము. 2.

జనాంతము, సం. వి. అ. పుం. మండలము: చూ, దేశములు.

జనాంతికము, సం. వి. అ. న. చాటుమాటు: చూ, శబ్దము. 2.

జనాధ, వా. వి. జనసంఖ్య.

జనార్దనము, సం. వి. అ. న: చూ, సొంట్టి: అం. 2: చూ, క్షేత్రములు.

జనార్దనుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు.

1; 2. యముడు: చూ, హరి. 5: 3: చూ, శివుడు.

జనార్దనాయ నమః, అం. (జనార్దనః = జన్మమరణస్వర్గయంతి = నాశయంతి.) జననమరణముల తోగొట్టు వస్తువుకొఱకు నమస్కారము: చూ, ఓమ్.

జని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. ఆడుది: చూ, స్త్రీ: 2. పెండ్లాము:

చూ, భార్య: ఈ. స్త్రీ. 3. కోడలు: చూ, స్వమి: 4.

కోరిందః: చూ, మువవత్రి: ఇ. పుం, స్త్రీ. 5. రూ-జన్మ -

జన్మము-జననము. జనుస్సు: చూ, పుట్టుక.

జనించు, సం. అ. క్రి. కలుగు: చూ, పుట్టు. 2.

జనితము, అం. 1: చూ, భూచారులు: 2: చూ, కరణములు.

జనపు, సం. వి. ఉ. న. న: చూ, పుట్టుక.

జనపాంధుడు, సం. విజ. పుట్టుగుగ్రీడి: చూ, రేచీకు.

జన్మకీలుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, విష్ణువు. 1.

జన్మమామి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. పుట్టినచోటు: చూ, భూమి. 1.

జన్మము, సం. వి. అ. పుం. న. న. 1: చూ, పుట్టుక: అం.

2: చూ, కారణ.

జన్మవర్త్య, సం. వి. న. న. ఆడుగుటి: చూ, భగము. 12.

జన్మి, సం. వి. న. పుం: చూ, శరీరి.

జన్మించు, సం. అ. క్రి. కలుగు: చూ, సంభవించు.

జన్య, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. తల్లిచెలిక తె: 2. తోడి పెండ్లి

కుడుడు: 3. సుఖము: చూ, సంతోషము.

జన్యతాళములు, అం. ఆదితాళము, దర్పణము, చర్మరీ, సింహ

రీలము, కందర్పము, సింహవిక్రమము, శృంగారము, రతి

రీలము, రంగతాళము, పరిక్రమము, వ్రత్యంగము, గజ

లింగము, త్రిభిన్నము, వీరవిక్రమము, హంసరీలము, వర్ణ

భిన్నము, రాజచూడామణి, రంగద్యోతము, రాజతాళము,

సింహవిక్రీడితము, వనమాలి, వర్ణతాళము, రంగవ్రదివకము,

హంసనాదము, సింహనాదము, మల్లికార్జునము, శరభ

లీలము, రంగభరణము, తురంగరీల, సింహనందనము,

జయశ్రీ, విజయనందము, వ్రతతాళము, ద్వితీయకము,

మకరందము, కీర్తితాళము, విజయము, జయమంగళము,

రాజవిద్యాధరము, మత్స్యము, జయతాళము, హంధుక్కుకము,

విస్ఫారకము, క్రీడాతాళము, త్రిభంగి, కోకిలప్రియము,

శ్రీకీర్తి, బిందుమాలి, సమతాళము, నందనము, దురీక్షణము,

మల్లిక (మృత్తిక), డెంకిక, వర్ణమృత్తిక, అభినంది, ఉత్తరక్రీడ,

మల్లతాళము, దీపకము, ఆనంగిలీలము, విషమము, నాంది,

కుందము, ముకుందము, ఏకతాళము, కంఠాళము, చతుస్థాని,

ఝంపఃమృ (దొంజికి), అభంగము, రాజబంగళము,

లఘుశేఖరము, ప్రతాపశేఖరము, గజఝంప, చతుస్థుభము,

ఝంప, వ్రతిమర్దము, తృప్తియకము, పస-తము, లలితము,

రతి, కరణము, యతి, వృక్షాళము, జర్జరము, వర్ణయతి,

రాజనారాయణము, మదనము, పార్వరీలోచనము, గరుడము,

శ్రీనందనము, లీలావికోకితము, లలితప్రియము, అనీతము,

ప్రియము, జనకము, అశ్రీశకము, రాగవర్ణనము, ఉత్తవము.

(98): (చూ, తాళము. 2.): (చూ, విజ.)

జన్యము, సం. వి. అ. న. 1. పోరు: చూ, యుద్ధము: 2.

అంగడి: చూ, దుకాణము: 3. దూఱు: చూ, నింప. 1.

జన్యుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. తండ్రి: చూ, పితరుడు. 1;

2. తోడిపెండ్లికొడుకు: విజ. 3. పుట్టదగినవాడు: 4.

పుట్టించువాడు.

జన్యవు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. జంతువు: చూ, శరీరి: 2.

అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1; 3. నలువ: చూ, బ్రహ్మ. 1.

జస, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. దాసనము *: చూ, హయజీవన

మారకము: 2. మంతెన *: చూ, రక్తకము.

జవమాల, సం. వి. అ. న. అక్షమాల. అక్షసరము, అక్ష

సూత్రము: చూ, మాల. 1.

జవము, సం. వి. అ. పుం. రూ-జావము. 1. మంత్రావృత్తి:

చూ, తపము: 2. వేదాధ్యయనము: అధీతి, అధ్యయనము,

ఉపక్రమము.

జవవటి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, జవమాల.

జపాస్పటికన్యాయము, న్యా. మంతెనపువ్వు స్పటికము దగ్గఱ

బెట్టిన స్పటికమంతయు నెట్టుబడినరీతి.

జపించు, సం. న. క్రి: చూ, తపించు. 2.

జవ్యము, సం. వి. అ. న. గాయత్రాదిమంత్రము: చూ,

మంత్రము. 1: (చూ, ఓమ్: చూ, గాయత్రి): విజ. 2.

జపింపదగినది.

జబరు, జబరుదస్త్రీ. వా. వి. బలాత్కారము.

జమదగ్ని, అం: చూ, మహర్షులు.

జమదగ్నిజాడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, పరశరాముడు.

జమాయించు, వా. క్రి. జమాయించు, బుకాయించు.

జయ, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1.—జే. దుర్గ: చూ, పార్వతి. 1;

2. పార్వతియొక్క చెలిక తె: 3. తదియ: చూ, తిథి. 1;

4. అష్టమి: చూ, తిథి. 1; 5. త్రయోదశి: చూ, తిథి. 1;

6. తిరక*: చూ, హరితక: 7. రూ-జయంతి. తక్కులి*:

చూ, వైజయంతి: 8. నెల్లి*. చూ, శ్రీసర్వము. 1;

9. గంజావిః చూ, త్రికూలిని; 10. అరణిః చూ, రంభ. 2;
11. బ్రమ్మిః చూ, సోమెద; 12. బౌద్ధదేవి: చూ, స్వాహా.
2; అం. 13: చూ, సంవత్సరములు (చూ-జయము); 14:
చూ, దీపన; 15: చూ, హతిగలు.
జయంతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ఇంద్రుని కూతుడు: చూ,
సూన. 1-3; 2. దుర్గ: చూ, పార్వతి. 1; 3. తెక్కెము:
చూ, నీడము; 4. తక్కలిః చూ, వైజయంతి; 5. వండు
గతోః గూడిన తిథి (నృసింహజయంతి. శ్రీకృష్ణజయంతి
మొ.)
జయంతిక, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, సోమెద *.
జయంతుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. ఇంద్రునికొడుగు,
కాకాసురుడు: చూ, సూనుడు. 1-౨౯; 2: చూ,
భీముడు; 3: చూ, శివుడు; 4: చూ, హిమాశువు.
జయఘంట, సం. వి. అ. శ్రీ. = జేగంట. 1. జేంగుర: చూ,
పిణ. 1-౪౬; అం. 2. మనవాద్యము లాటించిలో నొకటి:
చూ, ఘనవాద్యములు; 3: చూ, వంజమహావాద్యములు.
జయతాళము, అం: చూ, జన్యతాళములు.
జయద్రువు, సం. వి. ఉ. పుం: చూ, సృష్టశీరము *.
జయనము, సం. వి. అ. న. 1. జయించుట: చూ, విజయము;
2. గుఱ్ఱము కోనగువాని కవచము: చూ, చూయము: (చూ,
వారవారము.)
జయపద, అం: చూ, జ్ఞాద్రపణందము.
జయపెట్టు, మి. అ. క్రి: చూ, దీపించు.
జయభేరి, అం: చూ, స్వరము. 2-౪౬—(3).
జయమంగళము, అం. 1: చూ, జన్యతాళములు; 2. జయ
మంగళ వృత్తము: చూ, వృత్తము. 1.
జయము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, చూ-జయము. 1;
అం. 2: చూ, జయ. 13.
జయరామము, అం: చూ, జ్ఞేయములు.
జయవారము, సం. వి. అ. పుం. మంగళవారము: చూ,
వారము. 1.
జయవాహిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఇంద్రునిభార్య: చూ, భార్య. 1-౭.
జయశ్రీ, అం: చూ, జన్యతాళములు.
జయాజీవుడు, సం. వి. అ. పుం. మేళముకట్టి జీవించెడు
వాడు: చూ, తైలాపుడు.
జయించు, సం. న. క్రి. గెలుచు: చూ, విజయమునొందు.
జయుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, జయంతుడు. 1; 2.
యుద్ధిద్విరుడు: చూ, విజయుడు. 1; 3. విప్రువుయొక్క
ద్వారపాలకుడు: చూ, విజయుడు. 2; అం. 4: చూ,
వసువులు.
జయవు, సం. వి. ఉ. పుం. మందు. 1.
జర, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. రూ-జర్జరము: చూ, మునలితనము;
అం. 2: చూ, ఉర్రులు.
జరంతము, సం. వి. అ. పుం: చూ, మహిషము.
జరంతుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, వృద్ధుడు.
జరత, సం. వి. అ. శ్రీ. రూ-జరము, కడుపు, పొట్ట: చూ,
భూజము. 1.

జరతము, సం. విజ. 1. ముదినినది: చూ, వృద్ధము. 2; 2. కఠ
తై నది: చూ, బెడిదము; 3. వసువు కలిసిన తెలుపువర్ణము
గలది: చూ, వర్ణము. 3.
జరణము, సం. వి. అ. న. 1. జీంక్కు: చూ, సుషవి. 2; 2.
తెల్లజీలకఱ్ఱ: చూ, సుషవి. 2; 3. ఇంగువ: చూ, హింగువు.
2; పుం. 4. సౌవర్చలవణము: చూ, లవణము. 1.
జరక్కాయడు, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొకరాజు: చూ,
రాజు. ౧-౩౬.
జరక్కాయపు, సం. వి. ఈ. శ్రీ. మనపాచేరి, జరక్కాయవి
భార్య: చూ, భార్య.
జరగ్గవము, సం. వి. అ. పుం. మునలిమెట్టు: చూ, వృద్ధము. 1.
జరాభిరువు, సం. వి. ఉ. పుం: చూ, మన్మథుడు.
జరాయుజము, సం. విజ. మావివలనఁ బుట్టినది.
జరాయుజములు, అం: చూ, సృష్టిచేయులు.
జరాయువు, సం. వి. ఉ. న. పుం. చూ-జరాయువు. 1: చూ,
మావి. 2; 2: చూ, జటాయువు. 2.
జరాసందజిత్తు, సం. వి. తే. పుం: చూ, ఏమనెడుడు.
జరాసంధుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, బాహుధ్రుతి,
జరుడు, సం. విజ: చూ, వృద్ధుడు. 1.
జరూదము, సం. వి. అ. న. సంజుడు: చూ, మానము.
జర్జరము, సం. వి. అ. న. 1. పాచి: చూ, తై వాలము;
2. ఇంద్రుని చెక్కెము: చూ, విడము; 3. ఇంద్రనీలమణి:
చూ, రత్నములు. 1-౬; పుం. 4. కోయిల: చూ, వికము;
విజ. 5. శిథిలమైనది: చూ, క్షదము; 6. జీర్ణమైనది: చూ,
యాతయామము.
జర్జరితము, సం. విజ: చూ, జర్జరము. 5.
జర్జరికము, 1.—పై—: 2. పెక్కుతొంటుగలది.
జర్జరము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, జర్జరము. 2; విజ. 2.
చల్లఁబడినది: చూ, ప్రోక్షితము.
జర్జరికము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, జల్లేడ; పుం. 2: చూ,
మునలితనము.
జర్జము, సం. వి. అ. పుం. చెట్టు: చూ, వృక్షము.
జర్జుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, హిమాశువు
జర్జిలము, సం. వి. అ. పుం. బ. అడివినుప్పులు: చూ,
సుప్పులు.
జల, వా: చూ, జలలు. (నీటియాట).
జలకంటకము, సం. వి. అ. పుం. 1. మొసలి: చూ, మత్స్యము.
1; 2. పరితే, త్రికృంగము: చూ, శృంగాటము. 2.
జలకపి, సం. వి. ఇ. పుం. శంకుమారము చేస: చూ,
మత్స్యము. 1.
జలకరంకము, సం. వి. అ. పుం. 1. చెంకాయ: చూ, ముక్కంటి
పండు; 2. సుబ్బు: చూ, మేఘము. 1; 3. కంఠము: చూ,
నంకు. 1; 4. అం: చూ, వీచి. 1.
జలకల్కము, సం. వి. అ. పుం. చూ, బురద.
జలకాంక్షి, సం. వి. న. పుం: ఏనుగు: చూ, హస్తీ.
జలకామము, సం. వి. అ. పుం: చూ, ప్రబ్బలిక.
జలకీరాటము, సం. వి. అ. పుం. గుఱ్ఱపుమూతచేస: చూ,
మత్స్యము. 1.

జలకుక్కుటము, సం. వి. అ. పుం. నీరుకోడి: చూ, పుంజు.
జలకుక్కుటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, వీరపిట్ట:
జలకుక్కుభము, సం. వి. అ. పుం. కోయిట్టి: చూ, ఇకము.

1—౫.

జలకూడి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కోనేరు: చూ, సరస్సు. 1—౪.
జలకూర్చిక, సం. వి. అ. శ్రీ. ఒకరకము లోటకూర*: చూ,
మారిషము.

జలకూర్మము, సం. వి. అ. పుం. ఉలచమీను: చూ, మత్స్యము. 1.
జలకేశము, సం. వి. అ. పుం. పాచి*: చూ, శైవాలము.

(నాచు అనియు.)

జలక్రిడ, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, విలాసము. 1.
జలగము, సం. వి. అ. న. మద్యపిష్టము: చూ, సుర. 2—౮.
జలగుల్మము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, తాబేలు; 2. నీటి
నుడి: చూ, నుడి. 1; 3: చూ, ముంగిలి. 2; 4. నాలుగు
కాలువలు కలియుచోటు: చూ, స్థానము. 1.

జలగ్రహము, సం. వి. అ. న. నెగడు: చూ, నీటిదయ్యము.
జలనరము, సం. వి. అ. పుం. జలజంతువు: చూ, మత్స్యము. 1.
జలజ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. నీరుపట్టుదోమ: చూ, మళకము;
2. రమ: చూ, లక్ష్మి.

జలజంబువు, సం. వి. ఉ. పుం. నీరునేరేడు*: చూ, సురభి
పత్ర. 1—౩.

జలజము, సం. వి. అ. న. 1. తామర*: చూ, పద్మము. 1;
2. శంఖము: చూ, సంకు. 1.

జలజిహ్వము, సం. వి. అ. పుం. మొసలి: చూ, మత్స్యము. 1.
జలజాడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, హిమాంశువు.

జలదీంభము, సం. వి. అ. పుం. నక్షత్రము: చూ, సంకు. 1.
జలకంఠలీయము, సం. వి. అ. పుం: చూ, చెలిమిడి*.

జలకర్పణము, సం. వి. అ. న: చూ, అంబుకర్పణము.
జలతస్కరుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, సూర్యుడు.

జలకాలము, సం. వి. అ. పుం. ఇల్లికమను చేప: చూ,
మత్స్యము. 1.

జలతైలవిందున్యాయము, న్యాయ. నీళ్లమీదవేసిన నూనెచుక్క
నీరంతటగలియఁబోయిననురీతి.

జలత్ర, సం. వి. అ. శ్రీ. వానలో నువయోగించు గూడ: చూ,
వారిక.

జలదము, సం. వి. అ. పుం. 1. మబ్బు: చూ, మేఘము.
1; 2. మువై*: చూ, మువైకము; పా. 3. ఒకానొక

వృక్షము. ఒక్కొక్క పాదమునందు భ - ర - న - భ
గురువులుగలిగి పదిది యతిగల త్రయోదశ ఛందస్సునందుఁ
బుట్టినవృక్షము. ఉదా:— “ఐంగరుచుంగు పచ్చదము -
పైగల యా, తంగెడదేశవాసు జల - దంబులచే, తం గడు
సన్నుతించు నవ - తారయతిన, పొంగుచు సారె భర్తభగ -
ముల్ గదియన్.”: చూ, వృక్షము. 1.

జలదస్యుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, సూర్యుడు.
జలదివ్యము, అం: చూ, దివ్యములు.

జలద్రోణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. సూరియొద్దగాడి: చూ, విపానము.
జలధరమాల, అం. ఒకానొక వృక్షము. ఒక్కొక్క పాదము

నల్లదు మ - భ - స - మ గణములుగలిగి తొమ్మిదిది యతి

గల ద్వాదశఛందసునందుఁ బుట్టిన వృక్షము, ఉదా:—
“దీదుల్ మెచ్చం గృతుల న 1. తి శ్రీదంబై, మూలా,
కారా జలధర మాలావృక్షంబై రాజిల్లు, భువి జతు రాన్య
శ్రాంతల్, సారంజేరన్ మభసమ 1 సంయు క్తంబై.”: చూ,
వృక్షము. 1.

జలధరము, సం. వి. అ. పుం. మబ్బు: చూ, మేఘము. 1.
జలధి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. కడలి: చూ, సముద్రము;

2. నక్క: చూ, సృగాలము.

జలదిజ, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, లక్ష్మి.
జలనకులము, సం. వి. అ. పుం. నీటిపిల్లి: చూ, మత్స్యము. 1.

జలనిధి, సం. వి. ఇ. పుం. కడలి: చూ, సముద్రము.
జలనిర్గమము, సం. వి. అ. పుం. తూము: చూ, భ్రమము. 4.

జలనీలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పాచి*: చూ, శైవాలము.
జలనూపురము, సం. వి. అ. పుం. నీరుకనుము*: చూ,
మహాకదంబము.

జలపిచ్చకము, సం. వి. అ. పుం. చేప: చూ, మత్స్యము. 1.
జలవిప్పలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, కచ్చటము*.

జలబోటనము, సం. వి. అ. పుం. మబ్బు: చూ, మేఘము. 1.
జలప్రదుడు, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొక పితృదేవత: చూ,
మారి. 5—౪.

జలప్రియము, సం. వి. అ. పుం. పండి: చూ, సూకరము.
జలప్లవము, సం. వి. అ. పుం: చూ, జలనకులము.

జలబిందువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. నీటిచుక్క: చూ, బొట్టు.
6; 2. దుంపగడ్డ*: చూ, శృంగాటకము.

జలవిడాలము, సం. వి. అ. పుం: చూ, జలనకులము.
జలవిల్వము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, తాబేలు; 2. ఎండ్ర

కాయ: చూ, పీత; 3. నీళ్లలోనిపాద; 4. నీళ్లనిలుచుతావు:
చూ, స్థానము. 1.

జల బిప్పి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. తీగబచ్చలి*: చూ, ఇప్పలి.
జలమంటవము, సం. వి. అ. పుం: చూ, పాకుడు.

జలమక్షిక, సం. వి. అ. శ్రీ. జలగ: చూ, బుడ్డిపిడుగు.
జలమధువు, సం. వి. ఉ. పుం. మత్స్యరంకమనుపక్షి: చూ,
మత్స్యరంకము.

జలమయము, సం. వి. ఇ. జలవికారము: చూ, సలిలము. 1—౨.
జలమసి, సం. వి. ఇ. పుం. మబ్బు: చూ, మేఘము. 1.

జలమార్దా(ర)లము, సం. వి. అ. పుం: చూ, జలనకులము.
జలము, సం. వి. అ. న. 1. జలకము, నీరు: చూ, సలి

లము. 1; 2. ఉచ్చ: చూ, మూత్రము; 3. గోగర్భస్థ
పిండము: చూ, ప్రజనము. 1; 4: చూ, స్త్రీబేరము*:

6. ఎఱ్ఱతామర, ఎఱ్ఱకలుప*: చూ, సహస్రపత్రము. 1—౩;
విణ. 6. జడము: చూ, మఱివు. 2; అం. 7: చూ, స్వామ్య

ములు.

జలముచము, సం. వి. చ. పుం. మబ్బు: చూ, మేఘము. 1.
జలయంత్రనికేతనము, సం. వి. అ. పుం. సముద్రగృహము:

చూ, నదనము. 1.
జలరంజి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, దాత్యూహము.

జలరాగము, సం. వి. అ. పుం. కెంపులలో భేదము: చూ,
రత్నములు. 1—౨—(3).

జలరాశి, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, సముద్రము.

జలరుంధము, సం. వి. అ. పుం. 1. నీటిసుడి: చూ, సుడి. 1;

2. పాము: చూ, సర్పము; 3. నీటితుంపురులు: చూ, సలిలము. 1—౩౦.

జలరూపము, సం. వి. అ. పుం. మొసలి: చూ, మత్స్యము. 1.

జలరోహితుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, మూలతేజు.

జలరేత, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఆల: చూ, వీచి. 1.

జలలు, వా. వి. బ. కొంతలోతున కొన్ని కొన్ని నియత మార్గములవెంటిడి పాటుచుండు ప్రవాహములకు జలలని పేరు: చూ, జల.

జలవరంధము, సం. వి. అ. న: చూ, మోగము.

జలవర్షము, సం. వి. అ. పుం: చూ, జరివెంక*.

జలవర్షకము, సం. వి. అ. పుం. పుష్కలమును మేళము: చూ, మేళము. 1.

జలవల్లము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, వైవాలము*.

జలవల్లి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. నీరుగొలిమిడి*: చూ, సహస్రవక్త్రము. 1—౪.

జలవాసికము, సం. వి. అ. పుం. 1. కాకోచియను చేప: చూ, మత్స్యము. 1; 2. జల్లిశమును చేప: చూ, మత్స్యము. 1.

జలవికారము, సం. వి. బ: చూ, జలమయము.

జలవృక్షము, సం. వి. అ. పుం. నీరుతేలు: చూ, మత్స్యము. 1.

జలవేకసము, సం. వి. ఆ. పుం. నీరుప్రబ్బలి*: చూ, ప్రబ్బలి.

జలవ్యధము, సం. వి. ఆ. పుం. గర్దముక్కుచేప: చూ, మత్స్యము. 1.

జలవ్యాళము, సం. వి. అ. పుం. నీటిపాము: చూ, సర్పము. 1—౪—(౨౭).

జలఱాయి, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, విష్ణువు. 1.

జలశుక్తి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. కప్పచిప్ప: చూ, సంకు. 1.

జలసూతరము, సం. వి. అ. పుం: చూ, జలరూపము.

జలసూది, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. తెలగ: చూ, బుద్ధపిడుగు; ఇ. పుం. 2. నక్క: చూ, సృగాలము; 3. శింశుమారము: చూ, మత్స్యము. 1; 4. కంకశేటియను చేప: చూ, మత్స్యము. 1; 5. రాణులుగు ముక్కు: 6. నాలుగు పీఠులు కలియుచోలు: చూ, మార్గము. 1.

జలసంభవ, ఆం. కళలు అటువది నాలుగింటిలో నొకటి: చూ, కళలు.

జలహము, సం. వి. అ. న స్వల్పజలయంత్రగృహము: చూ, సదనము. 1.

జలహస్తి, సం. వి. న్. పుం: చూ, పీటిదయ్యము.

జలహాసము, సం. వి. అ. న: చూ, హేసము.

జలాంశలము, సం. వి. అ. న. 1. తూము: చూ, భ్రమము. 4; 2. నాచు*: చూ, వైవాలము.

జలాంజలిన్యాయము, న్యా. పోయిన దానికై నీళ్లు వదలుట.

జలాంబకము, సం. వి. అ. పుం. గుజ్జువుమూలిచేప: చూ, మత్స్యము. 1.

జలాంధకము, —పై.— (చిలుచేపలగుంపు అని కొందఱు.)

జలాంబిక. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. సుయ్యి, బావి: చూ, సరస్సు. 1—౧౩. (1—౧౫).

జలాకరము, సం. వి. అ. పుం: చూ, సముద్రములు. (ఇదే మంచిస్థానంద్రము.)

జలాక్షరన్యాయము, న్యా. నీటిపైవ్రాలు (నిలుకకలేది.)

జలాక్షు(ము)వు, సం. వి. ఈ. పుం. నీటిసిల్లి: చూ, మత్స్యము. 1.

జలాగ్నిన్యాయము, న్యా. అగ్ని జలము కలియునప్పుడు అగ్ని తక్కువయైన నగ్నియు, నీరు తక్కువయైన నీరును హరించు నను విదము.

జలాటవి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. తెలగ: చూ, బుద్ధపిడుగు.

జలాత్మ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. పూర్వాషాఢానక్షత్రము: చూ, రిక్క. 1.

జలాధారము, సం. వి. అ. పుం. మడుగు: చూ, సరస్సు. 1—౧.

జలారము, సం. వి. ఆ. పుం. నీటిగుఱ్ఱము: (చూ, మత్స్యము. 1.): చూ, హయము. 1—౧౮.

జలారుంధము, సం. వి. అ. పుం. 1. నీటిసుడి: చూ, సుడి. 1;

2. నీటితుంపర: చూ, సలిలము. 1.80; 3. పాము: చూ, సర్పము. 1.

జలార్ధవము, సం. వి. అ. పుం. 1. శ్రావణవానవదమాసములు, వర్షపు: చూ, మాసద్వయము; 2: చూ, సముద్రములు.

జలార్ధ్యము, సం. వి. అ. న. తడిబట్ట: చూ, వస్త్రము.

జలాశయము, సం. వి. అ. న. 1. నీరువట్టివేరు, పుం. తెల్లివట్టివేరు (అని కొందఱు)*: చూ, వట్టివేరు; పుం. 2. మడుగు: చూ, సరస్సు. 1.

జలాశ్రయము, సం. వి. అ. పుం. 1. గుండ్రతుంగ*: చూ, తృణము. 1; 2. కూలత్వము*: చూ, తృణము. 1.

జలాక్ష్మి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. కోనేరు: చూ, సరస్సు. 1.

జలౌక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. 1. = జలగ. రూ. జలౌక-జలౌకస-జలౌకసము: చూ, బుద్ధపిడుగు; 2. అంతరదామర*: చూ, సహస్రపత్రము.

జలేంద్రము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, నిమ్మ*; 2. అడుసు: చూ, సుబ్బలి.

జలేంద్రుడు, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, వరుణుడు. 1; 2: చూ, సముద్రము.

జలేశయము, సం. వి. అ. పుం. కరండి, శంఖరము, జలేశయమును చేప: చూ, మత్స్యము. 1.

జలేకుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, జలేంద్రుడు.

జలోచ్ఛ్వాసము, సం. వి. అ. పుం. కలుజు: చూ, మరిగొమ్మ. 1.

జలోద్ధతగతి, ఆం. ఒకానొక వృత్తము. ఒక్కొక్క పాదము నందు జ-స-జ-స గణములు గలిగి ఎనిమిదింటి యతి గల ద్వాదశచందస్సునందు బుట్టిన వృత్తము: చూ, వృత్తము. 1. జలోచ్చవ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ: చూ, లముబ్రహ్మ*.

జలోద్ర, సం. వి. ఆ. స్త్రీ: చూ, సురటి.

జలౌక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. = జలగ: చూ, జలౌక. 1.

జలౌకసము, సం. వి. అ. న్. స్త్రీ. 1. = జలగ: చూ, జలౌక. 1. (ఈ యర్థమందు సకారాంత స్త్రీలింగ నిత్యజహవచనాంతమని కొందఱు); 2. జలజంతువు: చూ, మత్స్యము. 1.

జల్పనము, సం. వి. అ. న. పనికిరానిమాటలాడుట: చూ, శబ్దము. 2.
 జల్పము, సం. వి. అ. పుం. ఉపకమాటలాడెడి యునయుక్తము కానిమాట: చూ, శబ్దము. 2-౩౭.
 జల్పాక్షయము, సం. విజ. ఉపయుక్తముకాని పెక్కుమాటలాడు వాడు: చూ. వక్త. 1.
 జల్పింపము, సం. విజ. 1. ఉపయుక్తముకాక మిక్కిలి చెప్పబడి నది: చూ, శబ్దము. 2-౭౧-(౨); 2. చెప్పబడినది: చూ, శబ్దము. 2-౭౧.
 జవ, సం. వి. ఆ. త్రీ: చూ, జవ. 1*.
 జవనము, సం. వి. అ. న. 1. వది: చూ, వేగము. 3; పుం. 2. వదిగల గుఱు: చూ, చూచుము. 1-30; 3. యవన దేశము: చూ, దేశము; విజ. 4. వదిగలది: చూ, స్వదము.
 జవనక, సం. వి. ఆ. త్రీ: చూ, రూ-యవనక.
 జవనుడు, సం. వి. అ. పుం. జవుడు. త్వరితముగా బోవు వాడు: చూ, సందేశహరుడు.
 జవను, సం. వి. అ. పుం. 1. వది: చూ, వేగము. 3; 2. వది గలది: చూ, వేగము. 3.
 జవాది, సం. వి. ఇ. పుం. 1. = జవాజి: చూ, సంకుమదము; అం. 2: చూ, గంధములు.
 జవాను, వా. వి. 1. బంట్రోతు; 2. బలకాళి; 3. పొగడిరి. (జమాను అనియు వాడుక.)
 జవాహరి, వా. వి. రత్నములుపొదిగిన నగలును, విలువగల వస్త్రములును.
 జవి, సం. వి. న. పుం. గలిగెడునుండిచెడు వాతమృగము. వాతప్రమి: చూ, హరిణము. 1-౬.
 జవుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, జవనుడు.
 జళ్ళులు, అం. జ, బ, గ, డ, ర. సరళములు. (గ జ డ ర బల మార్పు అని కొందఱు.)
 జసురి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1; 2. వజ్రాయుధము: చూ, బాణము. 1-౭౭.
 జహ, సం. వి. ఆ. త్రీ. దూలగొండి: చూ, కూకుంబి.
 జహత్, అం: చూ, లక్షణలు.
 జహదజహత్, అం.—పై.—
 జహరము, సం. వి. అ. పుం. విత్తి: చూ, మూలము.
 జహ్నాతనయ, సం. వి. ఆ. త్రీ. గంగ: చూ, నది.
 జహ్నాపు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. ఒకానొక రాజ్య: చూ, సన్నాధి. 1; 2. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు. 1.

జా

జాంగలబిడాలము, సం. వి. అ. పుం: చూ, జంగలబిడాలము.
 జాంగలము, సం. వి. అ. న. 1. చేతివీణ: చూ, వీణ. 2; 2. పొలము: చూ, శుక్రము. 2; పుం. 3. జాంగలి, చంద్రకీ, చిత్రపక్షము: చూ, కొఱు; 4. మెరకనేల: చూ, బూమి. 1-౪; 5. = జగిరి తిన్నె: చూ, వేదిక.
 జాంగలి, సం. వి. ఇ. త్రీ. 1. రూ-జాంగులము. విషము: బోగొట్టు విద్య: చూ, మాయము. 1; 2. చూ, దూల

గొండి: పుం. 3: చూ, జాంగలము. 3; ఇ. న. 4. పొట్ల కాయ: చూ, పొట్ల.
 జాంగలికుడు, సం. వి. అ. పుం. రూ-జాంగులికుడు. 1. పాములవాడు: చూ, వ్యాకృహి; 2. ఇంద్రజాలికుడు: చూ, ప్రాతిహారకుడు.
 జాంగులము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-జాంగలి. 1.
 జాంగులికుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-జాంగలికుడు.
 జాంఘికుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, జంఘారికుడు.
 జాంబవంతుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-జాంబవుడు.
 జాంబవతి, సం. వి. ఈ. త్రీ. 1: చూ, దంతి. 1*; 2. జాంబ వతి యను కృష్ణనిభార్య: చూ, భార్య. 1-౨౦.
 జాంబవము, సం. వి. అ. న. 1. నేరేడుపండు: చూ, కేరేడు; 2. బంగారు: చూ, లోహము. 1.
 జాంబవి, సం. వి. ఈ. త్రీ: చూ, దంతి. 1*.
 జాంబవుడు, సం. వి. అ. పుం. భల్లూకపతి, జాంబవంతుడు, ఋక్షరాజు.
 జాంబూనదము, సం. వి. అ. న. 1. బంగారు: చూ, లోహము. 1; 2. ఉమ్మెత్త: చూ, హలాపుష్పము.
 జాగర, సం. వి. ఆ. త్రీ. = జాగరము, రూ-జాగరము. జాగరము. జాగర్య. 1. రాత్రి మేలుకోలు: చూ, మేలుకోలు; అం. 2: చూ, అవస్థలు: (చూ, దశావస్థలు); 3: చూ, అవస్థలు: (చూ, ద్వాదశావస్థలు.)
 జాగరణము, —పై.—
 జాగరము, —పై.—; 4. కవచము: చూ, వరవరణము.
 జాగరికుడు, సం. విజ. రూ-జాగరకుడు-జాగరూకుడు: చూ, మేలుకోని యుండువాడు.
 జాగరిక, సం. విజ. —పై.—
 జాగరూకుడు, —పై.—
 జాగర్య, సం. వి. ఆ. త్రీ: చూ, రూ-జాగర.
 జాగీరు, వా. వి. రాజాగారి బహుమానాదికము.
 జాగుడము, సం. వి. అ. న. కుంకుమము: చూ, వహ్నిశిఖము.
 జాగ్రత్, జాగ్రత్తు. అం. 1: చూ, అవస్థలు: 1; 2: చూ, అవస్థలు. 4; విజ. 3: చూ, మేలుకోలు.
 జాఘనము, అం: చూ, స్థిరకరణబంధములు.
 జాఘని, సం. వి. ఈ. త్రీ. 1. యజ్ఞపథపుయొక్క తోక: చూ, వాలము. 1; 2. తొడ: చూ, సక్తి.
 జాజీఫలము, సం. వి. అ. న: చూ, జాలికోళము.
 జాతరము, సం. వి. అ. పుం. 1. ముత్తియములోని దోషవిశేషము: చూ, రత్నము. 1; 2: చూ, వహ్ని. 1-౧.
 జాడ్యాలి, వా. వి. దాసి. (చూడ్యాలి.)
 జాడ్యము, సం. వి. అ. న. = జడ్డు. 1. ఆలస్యము: చూ, విలంబము. 1; అం. 2. (జడత) (ఆ సరసునకై పరికించి పరికించి యాతడు చెంగటం జేరునంతనే యేమిచేయుటకుం దోచక యూరకుండెను): చూ, సంవారిభావములు.
 జాతకము, వా. జన్మపత్రిక. కోటి.
 జాతకర్యము, అం. పుట్టినపుడు చేయు క్రియ: చూ, కర్మములు.
 జాతకుడు, సం. విజ: చూ, పుట్టినవాడు.
 జాతధాతకీ, సం. వి. ఈ. త్రీ: చూ, సురుగుడు*.

జాతవత్స, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. విప్రులుగన్న అందుది: చూ, శ్రీ. 1-౬౦—(౧); 2. జాతవత్సాలు: చూ, శ్రీ. 1-౬౦. జాతము, సం. వి. అ. న. 1. గుంపు: చూ, సమాహము: 2: చూ, సమాహము. 2; 3: చూ, పుట్టుక; 4: చూ, పురుషు; విజ. 5. పుట్టినది: చూ, సంభూతము.

జాతరూపము, సం. వి. అ. న. 1. జంగమ: చూ, లోహము. 1; 2. ఉమ్మెత్త: చూ, హలాపుష్పము; 3. పుట్టినరూపము: విజ. 4. పుట్టినరూపము కలది: చూ, సంహతము.

జాతవేదుడు, సం. వి. న. పుం. నిప్పు: చూ, సహ్వా. 1. జాతస్మూరింగనము, అం: చూ, ఆలింగనము.

జాతస్మూరింగనములు, అం. లతావేషితము, మృత్యుహింసము, తిలతంతులము, నీరక్షీరము, మిథునసహనము, జమనోపశ్లేషము, కుచాశ్లేషము, లాలాటము (8): (చూ, రక్షింపములు).

జాతస్మ మరణం ద్రువమ్, న్యా. పుట్టినవాడు గిట్టక మానడు.

జాతవత్స, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, రూ-జాతవత్స.

జాతాశోచము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, పురుషు; అం. 2: చూ, ఆశోచములు.

జాతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. కలము: చూ, వంగవము; 2: చూ, పుట్టుక; 3: చూ, సమాహము. 2; 4. ఒకానొక అర్థాలంకారము: చూ, హేతువు. 2: (చూ, అలంకారము. 3); 5. బద్ధభేదము. (ఒకానొక భందస్సు): చూ, జాతులు; 6. ప్రాయస్: (చూ, హసంతి.) 1-౧-౨౦; 7. జాణికాయ, జాతిఫలము, మాలిఫలము: చూ, సుమనస్సు. 2; 8. జాణి: చూ, సుమనస్సు. 2; 9. ఉనిరిక: చూ, శ్రీఫలి. 1; 10. కంపిల్లము: చూ, రోచ. 11. మాలి: చూ, హసంతి. 2-౧; 12. వేదకాని: చూ, శకుల; 13. ఇంగివీకము: చూ, హింగుళము; అం. 14: చూ, రాశిపాణములు: (చూ, రాశము. 2.); 15: చూ, అష్టాదశపదార్థములు.

జాతికము, సం. వి. అ. పుం. = (తె. ప.) జాపత్రి - జాపత్రి. జాణిపత్రి - జాణిపత్రి. (సం. న.) — రూ - జాతిపత్రి - జాతిపత్రిక.

జాతికోశము, సం. వి. అ. న. జాణిఫలము: జాతిఫలము; (తె. ప.):—జాణికాయ.

జాతిక్రియలు, అం. ఇవి 5: చతురశ్రము, త్ర్యశ్రము, మిశ్రము, ఖండము, సంకీర్ణము.

జాతిదైత్యుడు, సం. వి. అ. పుం. కుబేరుడు: చూ, శ్రీదురు.

జాతిధర్మములు, అం: చూ, ధర్మములు.

జాతిపత్రి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, జాతికము.

జాతిపత్రిక, సం. వి. అ. శ్రీ. —పై.—

జాతిఫలము, సం. వి. అ. న: చూ, జాతికోశము.

జాతిసము, సం. వి. అ. పుం: చూ, దోశము.

జాతిలింగము, సం. వి. అ. పుం. ఇంగిలీకము: చూ, హింగుళము.

జాతివైద్యము, సం. వి. అ. పుం. కుబేరుని శంఖము: చూ, సంకు. 1.

జాతీయము. వా. దేశీయము (ఇతీయము) శబ్దమందున్న యర్థముగాక ప్రయోగరూపితేత మభియోగ యర్థమును స్ఫురింప

జేయుచు ననేకులచేత జరకాలమునుండి యభ్యాసితగా నుపయోగింపఁబడునది. (ఇవి తెనుఁగుభాషయం దనేకములు గలవు. వాని నావిక్యమెరిగి ప్రయోగించిన కావ్యమునకు వన్మేవచ్చును.)

జాతిరసము, సం. వి. అ. పుం. చూ-జాతిరసము: చూ, దోశము. జాతు, సం. అష్ట. కదాచిత, ఒకానొకప్పుడు.

జాతుధాతకీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, మంజరి*.

జాతులు, అం. 1. బ్రాహ్మణాది:— బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, భూద్ర, వ్యావహారిక, గౌరక్షక, శిల్పిక, పంచాన, కుంభకార, కైరక, రణ: వస్త్రచ్ఛేదక, చర్మకార, తిలకూత, లుక్మిక, చందాల, మాతంగజాతులు (18); 2. పురుష జాతులు. 4:—పురుషుడు, చక్షుడు, కూచిమారుడు, పాంచాలుడు; 3. శ్రీకాతులు 4:— ఉద్భిని, హస్తిని, శుభిని, చిత్రదే: 4. రాగధ్యాయములోని అంశములు 18. అందు జాతులు 11 కి వివరణము:— పుష్కలైక 5, వక్షాక్షిపవ 4, పుష్పమధ్యమ 7. గాంధారిక్షిపవ 2, రక్షిగాంధారి 5, తైకి 5. మధ్యమోక్షిపవ 1, క్రూరవి 4, గాంధారపంచమి 1, అంధ్ర 4, సందయంతి 1: చూ, అంశములు 5. భంవో: లక్షణమునందు — పద్యములు:— “వృత్తములు - జాతులు” నని యిరుదెలుగులు. అందు జాతు లొకవిధము. సంగ్రహణ బద్ధములు వృత్తములు (సంచితములు): ఉపగణవిహితములు జాతులు: జాతులు ఉపజాతులునవి జాతి ద్వివిధమైనది: జాతులు:— కందము లాటు. ఉత్సాహ. కరువోజ. అక్కరలైదు, మంజరి, ద్విపద, త్రిపద, చతుష్పద, పంచపద, షట్పద, నవవిధరగదలు, శిశిక, ఉత్కళి: ఉపజాతులు:— గీతములు లొమ్మిది, నీరము లేదు: కొందఱు చంపకోక్తిల కాపాల మత్రేభములు జాతులని, కందగీ: నీరము లుపజాతులని, తక్కినవి వృత్తములని వాడుచున్నారు. ప్రతి పద్యమునకు నాదగేనీ చరణములు (పాదములు), కాన్పటితైదు పాదములుండును, అది పంచపాది: పెక్కు చరణములుంది చెప్పినదానిని మాలిక యందుచు. తఱుచుగ నీ మాలిక: గీత, నీన, చంపక, ఉత్పల, ద్విపద, రగదలయందు కన్నట్లు చుర్చవి. కందము, అటవెలది తప్ప దక్కిన పద్యములందొక పాదమునకుఁ జెప్పిన లక్షణము తక్కిన పాదములకు నగును. వృత్తములందు గణముల వరుస తప్పరాదు: (చూ, భందస్సులు: చూ, వృత్తము. 1: చూ, పద్యములు: చూ, కందము.)

జాతుషము, సం. విజ. జతువువలనఁ గలిగినది. (జతువు = లక్ష్మి.)

జాతోక్షము, సం. వి. అ. పుం. కాలుపట్టిన యెద్దు, (మోయఁదగిన వయస్సు గలిగి బడుగుగొట్టరి (చిక్కిపోని) కోడె) (అని కొందఱు): చూ, వృషభము. 1.

జాత్యము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉత్తమాశ్వము: చూ, హయము 1-౫; విజ. 2. మంచులమునఁ బుట్టినది: 3. చక్కనిది, మేలైనది: చూ, హృద్యము.

జానకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, సరవెంద*.

జానకి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. సీతాదేవి: చూ, సీత; ఇ. పుం: 2. జానకి యను రక్కసుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1.-౪.

జానపదన్యాయము, న్యాయ. ఒకానొక న్యాయము.

జానపదము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ. జనపదము.

జానపదుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, మనుష్యుడు.

జాని, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. 1. ముదిమి: చూ, మునలితనము;

2. పెండ్లాము: చూ, భార్య; 3. తన పెండ్లాముకంటె యితర మైన ఆడుది: చూ, స్త్రీ. 1-౧౩౯; 4. ఆడుది: చూ, స్త్రీ. 1; 5. నక్షత్రము: చూ, రిక్క. 1; 6. రాజుల బసంతి: చూ, సదనము. 1. (వృత్తియందు జాయకృష్ణమునకు ఆదేశముగా వచ్చిన రూపము. "జానకీజానికథల" మొ.)

జానుకూర్పరము, సం. వి. అ. న. చూ, ఉద్ధిత కరణబంధములు: (చూ, రతిబంధము.)

జానువు, సం. వి. ఉ. పుం, న. 1: చూ, మోకాలు; 2. స్త్రీల దేహమునందు కోణితసంచార స్థానము: చూ, భగము. 12.

జానువులు, అం. 1. పురుషలక్షణాంగములలో నొకటి.

(మోకాపు) నునుపుగలిగి వర్ణములై సమములై బలినీయున్న సుత్రముడగు: చూ, లక్షణాంగములు; 2. స్త్రీలక్షణాంగములలో నొకటి. (మోకాపు) గుండ్రముగనున్న పుత్రవతియగు: చూ, స్త్రీలక్షణాంగములు.

జాపకము, సం. వి. అ. న. రూ. జాపకము. పచ్చసంటి గంధము: చూ, రాజార్థము. 1-౧౩.

జాపకుడు, సం. వి. ఇ. ప్రతి: చూ, తపస్వి: (చూ, సన్యాసి. 1.)

జాపిరము, వై. వి. = జాప్యము: చూ, విలంబము. 1.

జాప్యము, సం. వి. అ. న. = జాపిరము. — వై. — (గ్రామ్యమని శ. ర; ప్రకృతి అని పురుషోత్తమ కవీయము.)

జాఫరా, వా. వి. చాయతగ్గిన యెలుపురంగు: చూ, వర్ణము. 1-౪. (౧౨.)

జాబరా, — వై. — (తెనుగున వాడుక.)

జాబాలుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. రూ. జాబాలుడు. మేకల మేపువాడు, కంజుపు నేయువాడు (అని కొందఱు): చూ, మేకలఁ గావరి; 2. చూ, మనుష్యుడు.

జాభా, వా. వి. హెచ్చు.

జామ, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. అంగి: చూ, వత్తము; 2. తల్లి: చూ, మాత, 1; 3. తోలు: చూ, బెరడు; 4. కులము: చూ, వంగడము.

జామదగ్గి, సం. వి. ఇ. పుం. 1; చూ, పరశురాముడు; 2. చూ, బొడ్డు; 3. చూపు: చూ, పీక్షణము; 4. వేదప్రణేరానాగ్ని: చూ, వహ్ని. 1-౫; 5. ఇంటిముందువాకిలి: చూ, ముంగిలి. 2.

జామాత, సం. వి. ఋ. పుం. 1. అల్లుడు: కూతురుమగడు: చూ, స్వసీయుడు. 1-౨; 2. మగడు: చూ, భర్త. 1; 3. ప్రొద్దుతిరుగుడు *, మార్యమండలము (అని కొందఱు): చూ, మార్యామవర్తిని; 4. ఒకానొక కాకము*: చూ, కాకము. 1.

జామాతా దకమో గ్రహాః, న్యాయ. అల్లుడు పదవగ్రహము.

జామి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. 1. కులకాంత: చూ, స్త్రీ. 1-౩౮;

2. తోడఁబుట్టినది: చూ, సహోదరి; ఈ. 3. = జామ*: (దీని చెక్క-కాయము చంటిపిల్లల విరేధనములు కట్టును); వి. 4. చూ, బోవురి.

జామిషము, సం. వి. అ. న. అరణము: చూ, హరణము.

జాయ, సం. వి. అ. స్త్రీ: చూ, చార్వ.

జాయతే, అం: చూ, భావవికారములు. (క్రి. అనియు.)

జాయమానము, సం. వి. ఇ. కలుగుచున్నది.

జాయాజీవుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. నట్టువుడు: చూ,

తైలాపుడు; 2. దరిద్రుడు: చూ, బీదవాడు.

జాయానుజీవుడు, సం. వి. అ. పుం. — వై. —

జాయువు, సం. వి. ఉ. స్త్రీ: చూ, మందు. 1.

జార, సం. వి. అ. స్త్రీ: చూ, జారిణి.

జారిణి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. = బికాణి: చూ, అంకులాడి.

జారుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, అంకుమగడు.

జాలకము, సం. వి. అ. న. (లేక) పసరుమొగ్గలగు తి: చూ, మొగ్గ. 1; 2. పసరుమొగ్గ: చూ, మొగ్గ. 1; 3. మొగ్గలగుపు: చూ, మొగ్గ. 1; 4. కసుగాయ: చూ, శలాలువు. 2;

5. వల: చూ, వల. 1; 6. పక్షిగూడు: చూ, సదనము 1;

7. కపటము: చూ, వ్యాజము. 1; 8. మునగకాయ: చూ,

శిగువు 1; పుం, న. 9. కిటికి: చూ, వాతాయనము;

10. అల్లితేగె, వల్లి*. చూ, సహస్రవత్తము. 1-౮.

జాలకిని, సం. వి. ఇ. ఈ. స్త్రీ. ఆడుగొడ్డె: చూ, మేషము. 1.

జాలకుడు, సం. వి. ఇ. చూ, రూ. జాలకుడు. 2.

జాలకృత్తు, సం. వి. త్. స్త్రీ: చూ, సాలెపురుగు.

జాలగోణిక, సం. వి. అ. పుం. పెరుగుత్రచ్చు కడవ: చూ,

భాండము. 3-౫.

జాలద్రుమము, సం. వి. అ. పుం: చూ, దొండ*.

జాలపటము, సం. వి. అ. న. చూ, సాలెగూడు.

జాలపాదము, సం. వి. అ. పుం. 1. బాతు: చూ, బకము;

2. అంచ: చూ, హంస. 1.

జాలమత్స్యన్యాయము, న్యాయ. వలలోబడిన చేప లోపలనుండి

సర్వముం జూచుచుండునుగాని యీవలికి రాలేదనుకీతి.

జాలము, సం. వి. అ. న. 1. కిటికి: చూ, వాతాయనము; 2. =

జాల. వల: చూ, వల. 1; 3. గుంపు: చూ, సమాహము;

4. పూమొగ్గ: చూ, మొగ్గ. 1; 5. కపటము: చూ, వ్యాజము.

1. 6. = జాలము, అలస్యము: చూ, విలంబము. 1; పుం.

7. మాయ: చూ, మాయము. 1; 8. కడవ*: చూ, సీసము.

జాలవృక్షము, సం. వి. అ. పుం: చూ, దొండ*.

జాలాంధరము, అం: చూ, బంధనములు.

జాలి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, పొట్ల*.

జాలిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. దోమతెర: చూ, వత్తము. 1-౫౩;

2. వల: చూ, వల. 1; 3. ఇనుపకవచము: చూ, వార

వారణము; 4. వికంతువు: చూ, స్త్రీ: చూ. పుం. 5. గర్వ

భేదము: చూ, హంకారము; 6. వజరంగుల కమలము:

చూ, సహస్రవత్తము. 1; 7. పునుగు*. చూ, రాజార్థము.

1-౨౯.

జాలికపటము, సం. వి. అ. పుం, న. = సాలెపట్టు: చూ,

సాలెగూడు.

జాలికము, సం. వి. అ. న. హిరివళకు: చూ, వళకు,

శ్రీ

ఆంధ్ర వాచస్పత్యము

విజ్ఞప్తి

“వాగర్థావివ సంపృక్తో వాగర్థప్రతిపత్తయే,
జగతః పితరౌ వందే పార్వతీపరమేశ్వరౌ.”

I. సంస్కృతభాషలోని శబ్దార్థజ్ఞానమునకుమాత్రము అమరసింహప్రణీతమగు నామలింగానుశాసనము మున్నగు పెక్కు నిఘంటువులు గలవు. వీనిలో కవిచౌడప్ప “చౌడప్పసీసము”, శ్రీ వేంకటేశాంధ్రము, ఆంధ్రనామసంగ్రహము, ఆంధ్రరత్నాకరము, ఆంధ్రనామశేషము, సాంబనిఘంటువు, ఆంధ్రభాషార్థవము, ఆంధ్రపదాకరము, ఆంధ్రదీపిక, బ్రౌణ్యనిఘంటువు, చిన్నయసూరి నిఘంటువు, శబ్దరత్నాకరము, ఆంధ్రపదపారిజాతము, శబ్దార్థచంద్రిక, లక్ష్మీనారాయణీయము, వావిళ్ళనిఘంటువు (మొదటి సంపుటము) వెలువడినవి. వీనిలో కొన్ని పద్యనిఘంటువులు, కొన్నిఅకారాది నిఘంటువులు. అకారాది నిఘంటువులు పర్యాయపదముల నీయవు. పద్యనిఘంటువులు పర్యాయపదములం గొంత వరకు దెలుపునుగాని అకారాదిగఁ జూపఁ జాలవు. వీనియం దిట్టి చిక్కులు గలవు.

II. అందువయిన నేను పర్యాయపదములందెలుపు నిఘంటువిధ మెట్లని చింతించి 25 సం॥రములు పరిశ్రమచేసి “ఆంధ్రవాచస్పత్యము” వ్రాసి అచ్చొత్తించి ప్రథమముద్రణము పూర్తి గావించితిని. అచ్చుపూర్తియగు సరికి 2 వేల సెట్లును లోకము స్వీకరించినది. ద్వితీయముద్రణమునకు యత్నింపఁగా కాగితములకఱవు కలిగినది. చందాదార్లతొందర హెచ్చినది. నా స్వప్రయత్నములు వృథాయైనవి. అందు చాలనష్టము కష్టము పొందితిని. పరమేశ్వరానుగ్రహమున “ది ఓరియంట్ పబ్లిషింగ్ కంపెనీ, తెనాలి” యజమానులు ము॥ సుబ్రహ్మణ్యశర్మగారు తోడ్పడి ద్వితీయముద్రణమునకు మార్గదర్శకులైరి. వారు విశేషపరిశ్రమకు ఓర్చి “స్టీరియో” పద్ధతిని నిఘంటువునకు శాశ్వతగౌరవము నొసంగిరి. వారి యెడల నేనును నాకుటుంబమును చిరస్థాయిగా కృతజ్ఞులమైయుందుము. పరమేశ్వరుఁడు శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యశర్మగారిని వారికుటుంబమును సదా రక్షించుచుగాకయని ప్రార్థించుచున్నాను.

నియమవిధానక్రమము

1. ఈ నిఘంటువునందలి పదములన్నియు అకారాది హకారాంతము వఱకు ప్రాసాక్షరాది నియమముతో వ్రాయఁబడును.
2. ప్రతి అర్థమునకును అకారాది హకారమువఱకు గల పర్యాయ పదములు తద్విశేషములతో ప్రాసాక్షరాది నియమములతో వ్రాయఁబడును. (చూ : దేనువు, నది, మత్స్యము, యుద్ధము, వాయువు, సదనము, సర్పము, స్వరము, హయము మొ.)
3. కకారము తరువాత క్షకారమును, లకారము తరువాత ళకారమును వ్రాయఁబడును.
4. సంస్కృతపదములకు ప్రత్యయములు జేర్చి (తత్సమరూపములు) వ్రాయఁబడును.
5. ఇందు నిర్దుష్టమగు సంస్కృతపదములు రమారమి 50,000 ను, తెనుఁగుపదములు మున్నగునవి 50,000 ను కలసి ఒక లక్ష పదములవఱకు కలవని అంచనా వేయఁబడెను.
6. ప్రతి పదమునకును భాషాభాగమును, అర్థమును, గూడపదములకు ప్రయోగములును, నానార్థములును, ప్రత్యర్థమునకు పర్యాయపదములును, విశేషించి తద్విశేషాదులును వ్రాయఁబడును. (చూ: ఆ, అంకము, అంగము, వాయువు, వీణె, సదనము, సర్పము, స్వరము, ప్రి, హయము మొ.)
7. మతీయు తత్సమము (వికృతి) లకు తద్భవము (వైకృతి) లను, తద్భవములకు తత్సమములును = గుర్తుతోను, రూపాంతరములు — గుర్తుతోను గనుపఱుపఁబడును. (చూ: కుద్యము = గోడ, బమ్మ = బ్రహ్మ; అంబా-అంబేద మొ.)
8. పర్యాయపదములు శీర్షికాపదము లయినపుడు పైన వ్రాయఁబడిన వివరణాదులనువ్రాసి పర్యాయపదములకుడుదిని, తద్విశేషాదులను గఱఁగొనుటకై తర్గణాద్యపద తదర్థసంఖ్యలను : చూ, అను గుఱుకుతో చూచింపఁబడును. (చూ, ఆ. అమ్. అంకము. అంగము. మొ.)
9. వేఱ. యుద్ధము మొ. (వివిధవృత్తులకును, ప్రకృతి శాస్త్రములు, గణితము, ధర్మశాస్త్రము, జ్యోతిషము, వైద్యము, ఖగోళము, వ్యాకరణము, సంజ్ఞావివరణములు, న్యాయములు, జాతీయములు మున్నగు వివిధశాస్త్రములకును సంబంధించిన పారిభాషిక పదములును, వ్యావహారిక పదములును, అకారాదిగ సాహిత్యపదములతో కలఁబడిని కూర్చఁబడును.
- (చూ: అలంకారము, అంగము, అంకోలబీజన్యాయము, అందెవేసిన చేయి మొ.)
10. చెట్టునకు * గుఱుకు చూపఁబడినది. చూ: కొబ్బరి, మామిడి మొ.)
11. ఇందుఁ గ్రియాపదములకు చాతురూపములును, నామపదములకుఁ బ్రథమైకివచనరూపములును వ్రాయఁబడును.
12. సంస్కృత, వైకృత, దేశ్య, గ్రామ్య, వాడుక, పారిభాషిక, జాతీయ, ఉపసర్గ పీని కాయాయిసంజ్ఞ లిడఁబడును. ఋర్దిష్ట మగు అన్యదేశ్యము దేశ్యముగాఁ జేర్చఁబడినదిగావ దానికిఁ బ్రత్యేకముగా సంజ్ఞ యిడఁబడదు.
13. ద్వయమునకు ఆవయవములైన పదములయొక్క సంజ్ఞలను ఆయా శబ్దములకడఁ జూచునది. అనగా “అందాఁక” అనుచో అంత శబ్దముయొక్క సంజ్ఞను అంతకడను, దాఁక శబ్దముయొక్క సంజ్ఞను దాఁకకడను జూడవలయునని యర్థము. ఇట్లు తక్కినచోట్లను దెలియవలయును. (వైకృతమును దేశ్యమును మిశ్రమమైన పదము.)
14. ఒక్కొక్కచో ఏండుక రూపభేదముగల శబ్దము దాని మొదటి రూపముకడనే రూపాంతరమును వ్రాయఁబడును. (చూ: అకదివికటము, ఒకతె మొ.)
15. ఒక్కొక్కయెడ ‘మువర్ణాంత’ రూపము మువర్ణములేని శబ్ద రూపముకడనే రూ.అని వ్రాయఁబడును. (చూ: అగ్గలిక మొ.)
16. కొన్నిచోట్ల తెనుఁగు పదమునకు ఇయాంతరూపము, ఏదంత రూపము రెండును వ్రాయఁబడును. కొన్నియెడల ఇయాంత రూపముకడ ఏదంత రూపమును, ఏదంత రూపముకడ ఇయాంతరూపమును వ్రాయఁబడును. (చూ: అందకత్తియ; అగిసియమొ; మతీయు అటె - అటొ - మొదలగువాని భేదములను గుర్తింపవలయును.)
17. ఉకారలోపముగల అల్లు లోనగు వాడుకలోని పదములు ఒక్కొక్కయెడ ప్రత్యేకముగా వ్రాయఁబడవు. (చూ: అఱగు మొ.)
18. దేశ్యక్రియలయందు ఇంచుకు వచ్చెడు సామాన్యపేరణ రూపములు ప్రత్యేకముగా వ్రాయఁబడును. చూ : (ఆడఁ గించు, ఇప్పించు మొ.)

19. తేటగాఁ దెలియఁదగుచోట్ల తఱచుగ దెనుఁగు పదములకు సంస్కృతపదములతోడను, సంస్కృతపదములకుఁ దెనుఁగు పదములతోడను అర్థములతో వ్రాయఁబడును.
20. ఒకపదము సంస్కృతముగాను తెనుఁగుగాను నున్నయెడల ముందు సంస్కృతార్థములును వెనుక తెనుఁగర్థములును గ్రమముగా వ్రాయఁబడును. అట్టిచోట్ల సంస్కృతార్థములకు బ్రాతెట్టులేని విడిఅంతెలును, తెనుఁగర్థములకు బ్రాతెట్టుగల అంతెలును గుఱుతిడఁబడును. (చూ: అ, అంతము, అంగము. మొ.) ఇటులనే ఒక పదము తెనుఁగుగాను సంస్కృతముగాను నున్నయెడల ముందు తెనుఁగర్థములును వెనుక సంస్కృతార్థములును గ్రమముగా వ్రాయఁబడును. అట్టిచోట్ల తెనుఁగర్థములకు బ్రాతెట్టుగల అంతెలును, సంస్కృతార్థములకు బ్రాతెట్టులేని విడి అంతెలును గుఱుతిడఁ బడును. చూ: స్రుక్కు.
21. ఒక పదము విశేష్యము, విశేషణము, సర్వనామము, అవ్యయము, క్రియ అగునెడల ముందు విశేష్యార్థములును, వెనుక విశేషణార్థములును, నా వెనుక క్రియార్థములును వ్రాయఁ బడును. (చూ: అంటు, ఎత్తు, ఒడ్డు మొ.)
- 22 ఇందుఁ గొన్నిటికి గ్రంథవిస్తరభీతిచే ప్రయోగములు సంగ్రహముగ వ్రాయఁబడి యుండుటవలన ఇందు వ్రాయఁ బడిన అర్థములకు పండితములు తగిలినయెడల ఆ యుదాహరణములకు ముందు వెనుకలను ఆ గ్రంథములయందు విశదముగఁ జూచుకొనవలయును.
- 23 ప్రయోగములు దొరకయు పాఠభేదములతోఁ గూడి యుండుటవలన వట్టిచోట్ల ఆశ్వాసాదిపద్యసంఖ్యలు వ్రాయఁ బడును.
24. పదివేదివారికిఁ జేక్కఁగా దెలియకులై యిందు అర్థము లోనగునది తఱచుగ సందితేక వ్రాయఁబడును. నియమ బాహుళ్యముచే నీక్రమము కొన్నియెడలఁ దప్పినను దప్పి యుండును.
25. కొత్తగ నచ్చటచ్చటఁ జేరిన నియమవిధానములను వాతకులాయా సందర్భాదులంబట్టి గ్రహించుకొనవలయును.
26. తెనుఁగున వాడుకలోనికిచ్చిన యన్యదేశీయాది శబ్దములు కొన్ని చేర్పఁబడినవి. ఇట్టి పదములకు గ్రంథదృష్టాంతములు దొరకుట దుస్సాధ్యము. అవి వాడుకయందున్నవి యున్నిచ్చే గ్రహించవలయును.
27. రూపాంతరములతో కొన్నిమాత్ర మచ్చటచ్చట శీర్షికాపద ములుగ నీయక నాయా పదములకడనే చూపఁబడినవి.
28. గ్రంథసంకేతాది పట్టికయందుఁ జేరని గ్రంథములు పెక్కులుండను. అట్టిచోట్ల నా యా గ్రంథముల పేర్లు వ్రాయఁ బడును.
29. సంక్షావివరణ పట్టికయందుఁ జేరని గుఱుతులు మెండుగ నుండును. అట్టిచోట్ల వాడుకనుబట్టి తెలిసికొనవలయును.
30. ప్రబంధములు పెక్కు ముద్రణాలయములయందు ముద్రింపఁ బడిన కారణమున పాఠభేదములు వ్రాయ నలవికానన్ని గాన్నించుచున్నవి. తాళపత్ర గ్రంథములు పెద్దలు పెక్కు మంది వ్రాసిన కారణమున వాటియందు పాఠభేదములు విశేష ముగఁ గాన్నించుచున్నవి. ఆ కారణమునఁ గొన్నిచోట్ల సుశబ్దాపకర్షణ నిర్ణయమును, అర్థనిర్ణయమును దుస్సాధ్యముగ నున్నది. అట్టిచోట్ల అట్టి పదములుగల పద్యము లుదాహరింపకయే నా బుద్ధికిఁ దగినరీతిని అర్థనిర్ణయాదులను వ్రాసితిని. అట్టిచోట్ల పాఠకులకు గ్రంథపరిశీలన మవసరమగు నేని చూచుకొనుట కనువుగ నట్టి ప్రబంధాదులయొక్క ఆశ్వాసాదులను పద్యములయొక్క సంఖ్యను వివరించి పాఠకమహాశయుల కాపరిశ్రమ పడలివేసితిని. (ఈ నేను వ్యయముగ నాఱువిధములగు తాళపత్రప్రతుల, నాఱు విధములగు అచ్చు భారతప్రతుల నొకదానితో నొకటి పరిశీలించఁగ నైదువేల పదములకు పాఠభేదములుఁ గాన్నించినవి.)
31. మొదటి ముద్రణము రెండువేల ప్రతులును ఆచిత్రకాలము లోనే ఆంధ్రమండల మంతయు స్వీకరించుటవలనను, రెండవ ముద్రణమునకు ఆంధ్రమండలమంతయు ద్విగుణీకృతముగ ప్రోత్సహించుటంబట్టియు నీ పునర్ముద్రణమునకు పాహు విందితిని.
32. బుద్ధిముతు లిందుల పొరపాట్లు తెలిసి దిద్దించి నన్నుఁ గృతార్థుం జేయుదురవి ప్రార్థించెద.

సంజ్ఞావివరణపట్టిక

సంకేతము	వివరణములు	సంకేతము	వివరణములు
అ.	అకారాంతము. (ఇటు ఆ, ఇ. ఈ, ఉ, ఊ, యు, ఐ, ఓ, ఔ, ఇ, ఊ, ఈ, యై, ఓ, ఔ, ఋ, ౠ, ఎ, ఐ. ఆనువర్తములు గలదోట్ల ఆయా అంతములుగా చెప్పుకొనవలెను, ఉదా. — ఆకారాంతము, ఇకారాంతము, ఈకారాంతము, ఋకారాంతము, ఋకారాంతము, ఉకారాంతము అని.)	నాట్య.	నాట్యశాస్త్రము.
(ఆ అ.	పుంలింగవిశేషణ మైనప్పుడు, అకారాంతము.	వి.	విహితము.
అ.)	(స్త్రీలింగ విశేషణ మైనప్పుడు) అకారాంతము లేక ఈకారాంతము. (నపుంసకలింగ విశేషణ అంతము [మైనప్పుడు] అకారాంతము.)	స్వా.	స్వాయము.
అం.	అంతము [మైనప్పుడు] అకారాంతము.	పర.	పరస్పరవిది. [పరిమ. = అనాన. మొ]
అం. ప్రే.	అంతర్భావిక ప్రేరణము.	పా.	పారిభాషికపదము. (ఉదా. : పుష్పసమూహ పరిణామ పాఠాంతము.
అ. క్రి.	అకర్మక క్రియ.	పీ.	పీఠిక.
అనౌ.	అనౌపవిభక్తికము.	పు.	పుంలింగము.
అవ.	అపదము (అగమము మొ॥)	పుం. న.	పుంసపుంసకలింగము.
అప్ర.	అప్రసీద్యము.	పుం. స్త్రీ	పుంస్త్రీలింగము.
అం.	అలంకారములు.	—ప్రె.—	ప్రయోగములే.
అవ్య.	అవ్యయము.	ప్ర.	ప్రకృయము.
ఆత్మ.	ఆత్మనేషది.	ప్రా.	ప్రాకృతము.
ఆమే.	ఆమేషికము.	ప్రే.	ప్రేరణము.
ఉదా.	ఉదాహరణము.	వి.	విహితపదనాంతము.
ఉప.	(తెనుగు పదములకు ముందున్నదో) ఉపపదము (అపి, ఉద్ధ, ఎ, మొ.) (సంస్కృతపదములకు ముందున్నదో) ఉపసర్గము. (ప్ర. మొ.)	వీజగ.	వీజగణితము.
ఉభ.	ఉభయము. (కొన్నిటి అచ్చి తెనుగును, కొన్నిటి ఏకపదనాంతము. [సంస్కృతమును.)	మంత్ర.	మంత్రశాస్త్రము.
ఔ.	ఔపవిభక్తికము.	మి.	మిశ్రము (సంస్కృతాంధ్రములు కలిసిన శబ్దము)
క్రి.	క్రియ.	ము.	మువర్తకాంతము.
క్రి. విజ.	క్రియావిశేషణము.	మొ॥	మొదలైనవి.
గ్రా.	గ్రామ్యము. (అనిద్యము.)	య.	యంగళము. (కొన్ని యర్థములందును దేశ్యమును
చూ.	చూడుము. (సంస్కృత, తెనుగు పర్యాయపదముల	యోగ.	యోగశాస్త్రము. (కొన్ని యర్థములందును వైకృతమును
చం.	చందశాస్త్రము. కొఱకు.)	రూ.	రూపాంతరము.
జా.	జాతీయము. (దేశీయము.)	వా.	వాచక.
జ్యో.	జ్యోతిశాస్త్రము.	వి.	విశేష్యము.
తంత్ర.	తంత్రశాస్త్రము.	విజ.	విశేషణము.
తద్వి.	తద్విశేషములు.	పు.	పునర్లకాంతము.
తర్క.	తర్కశాస్త్రము.	వై. (లేక)	వైకృతము (తద్వపము) ప్రాకృతసమమును సంస్కృత
(తె. ప.)	తెనుగు పర్యాయపదములు.	చిద్ర.	చైతన్యము.
దే.	దేశ్యము.	వైద్య.	వైద్యశాస్త్రము.
ద్రు.	ద్రుతాంతము.	వృత్తి.	వృత్తిరేకార్థకపదము.
ద్రు.	ద్రుతాంతము.	వ్యవ.	వ్యవహారిము.
ద్య.	ద్యయము (వైకృతమును దేశ్యమును మిశ్రమైనపదము)	వృత్త.	వృత్తశాస్త్రము.
ద్వి.	ద్విపదనాంతము. (తెనుగున బహువచనాంతములతో	వాక్త.	వాక్తరిణము.
దర్శ.	దర్శశాస్త్రము. [అంబుధాంతము]	శత్ర.	శత్రుత్వము.
రా. లేక క్రి.	రామపు (క్రియాపదము)	శవ.	శబ్దకరణము.
న.	నపుంసకలింగము.	సం.	సంస్కృతసమము. (తత్సమము.)
నాటక.	నాటకపరివాస.	సంగీత.	సంగీతశాస్త్రము.
		సర్వ.	సర్వసామము.
		స. క్రి.	సకర్మకక్రియ.
		(సం. ప.)	సంస్కృత పర్యాయపదములు.
		సా.	సామేత.
		స్త్రీ.	స్త్రీలింగము.
		=	ప్రకృతి వికృతులు గుఱుతు.
		*	వృక్షలతాది వాచకమగుటను తెలియజేయును.
		...	ఈ గుఱుతు నడుమ కొన్ని యర్థములుండును.

అచ్చతెనుగు పదములలో చకార. జకారపదములుండువు. చ జకారములు గలిగిన పదములే యుండును.

విమర్శక గ్రంథ సంకేతాది వివేచన పట్టిక

సంఖ్య	సంకేత ముద్ర	పేరు	సంఖ్య	సంకేత ముద్ర	పేరు
		సంస్కృతనిఘంటువులు			
1	ఆ. ని.	ఆప్తుని సంస్కృతాంగ నిఘంటువు.	39	ఆం. నర్స	ఆంధ్రవిజ్ఞాన సర్వస్వము.
2	ఆ. భి.	ఆభివాసరక్షణము.			ప్రకృతిశాస్త్రములు
3	ఆ. మ. ర.	ఆమరకోశము.	40	భౌ.	భౌతికశాస్త్రము (మై. నె.).
4	ఆ. పా.	ఆమరపదపారిభాషణము.	41	రసా.	రసాయన (మై. వి. శర్మ).
5	త్రీ. శే.	త్రీకాంశము.	42	మ. మ.	మహమ్మదీయ మహాయుగం (కొ. వె. ల.)
6	ధన్వ. ని.	ధన్వంతరి నిఘంటువు.	43	వ. వి.	వద్యావిజ్ఞాన శాస్త్రము (మం. సా.)
7	నా. ర.	నాన్దారక్షణము.	44	ఆం. చ.	ఆంధ్రుల చరిత్ర (చి. వీ.)
8	నా. సం.	నాన్దార్య సంక్షేప నిఘంటువు.	45	వ్య. శా.	వ్యవసాయశాస్త్రము (గో. జో.)
9	బ్రౌ. ని.	బ్రౌన్ నిఘంటువు.	46	ప. వా.	పరిణామవాదము (చి. దీ.)
10	మే. కో.	మేదిని కోశము.	47	వృ. శా.	వృక్షశాస్త్రము (టి. సా.)
11	రా. ని.	రాజనిఘంటువు.	48	శా. శా.	శారీరశాస్త్రము (వి. చం.)
12	వాచ. ని.	వాచస్పతి (తానాథతర్క) నిఘంటువు.	49	జం. శా.	జంతుశాస్త్రము (ఆ. ల.)
13	విశ్వ.	విశ్వకోశము.	50	స్వ. చ.	స్వీయచరిత్ర (క. వీ.)
14	వై. ని.	వైజయంతి నిఘంటువు.	51	హి. మ.	హిందూ మహాయుగము (కొ. వె. ల.)
15	శ. క. త.	శబ్దకర్పూరము.	52	ఆ. శా.	ఆర్థశాస్త్రము (క. ధా. రెడ్డి.)
16	శ. కల్ప.	శబ్దకల్పద్రుము.	53	శా. పరి.	శాస్త్రపరిచయ (డి. వెం. కి.)
17	శా. వి.	శాస్త్రనిఘంటువు			గ్రంథస్థమగు వేదములు శాస్త్రములు
18	సం. ఆం.	సంస్కృతాంగ నిఘంటువు.			మొదలగునవి
19	స. సం.	సర్వశబ్ద నిఘంటువు.	54	వ్యా.	వ్యాకరణము.
20	హా.	హాసనిఘంటువు.	55	వేద	వేదములు.
		మిత్రాంధ్ర నిఘంటువులు	56	నిరు.	నిరుక్తము.
21	ఆం. వా.	ఆంధ్ర వాచస్పతిము (మొదటి ముద్రణము)	7	జ్యో.	జ్యోతిషము.
22	ఆ. దీ.	ఆంధ్ర దీపిక.	58	కల్ప.	కల్పము.
23	పురు. క.	పురుషోత్తమ కవీయము.	59	చంద.	చంద్రము.
24	శబ్ద. ర.	శబ్దరత్నాకరము.	60	మీమాం.	మీమాంస.
25	శ. చం.	శబ్దచంద్రిక.	61	న్యాయ.	న్యాయశాస్త్రము.
26	సూ. వి.	శ్రీ సూర్యరాయాంధ్ర నిఘంటువు.	62	పురా.	పురాణములు.
		అచ్చతెనుగు నిఘంటువులు	63	ధర్మ.	ధర్మశాస్త్రము.
27	లక్ష్మీవా.	లక్ష్మీనారాయణీయ (శు. ఆం. ప్ర. ప.) నిఘంటువు	64	ఆయు.	ఆయుర్వేదము.
28	వై. శా.	వైకృత దీపిక.	65	పాక.	పాకశాస్త్రము.
29	శు. పా.	శుద్ధాంధ్రపద పారిభాషణము.	66	ఆర్థ.	ఆర్థవేదము.
30	ఆం. ధా.	ఆంధ్రభాషారత్నము.	67	కామ.	కామశాస్త్రము.
31	ఆం. వ.	ఆంధ్ర వాచాకరము.	68	ఓ. సు.	ఓనుర్వేదము.
32	ఆం. శే.	ఆంధ్రనామశేషము.	69	మర్మ.	మర్మశాస్త్రము.
33	ఆం. సం.	ఆంధ్రనామ సంక్షేపము.	70	గణ.	గణశాస్త్రము.
34	వేం. ఆం.	వేంకటేశ్వరాయణము.	71	వ్యూహ.	వ్యూహశాస్త్రము.
35	సాం. ని.	సాంఘిక నిఘంటువు	72	అశ్వ.	అశ్వశాస్త్రము.
36	చి. సూ.	చిన్నయసూత్రము.	73	పురు. సా.	పురుషసాముక్తము.
37	కాల.	కాలచంద్రిక.	74	శ్రీ. సా.	శ్రీసాముక్తము
38	ఆం. భూ.	ఆంధ్ర భాషాభాషణము.	75	గాంధ.	గాంధర్వవేదము (రాగ - తాళ).
			76	భావా.	భావాన్యాయ ప్రమేయము.
			77	ఆలం.	ఆలంకారములు.

సంఖ్య	సంకేతములు	పేరు	సంఖ్య	సంకేతములు	పేరు
78	నాటక.	నాటకలక్షణము.	121	కే. బా.	కేయూరబాహు చరిత్రము.
79	కావ్య.	కావ్య-క్షణము.	122	క్రీడా.	క్రీడావిరామము.
80	చందో.	చందోలక్షణము.	123	గం. వ.	గందపహము.
81	భరత.	భరతశాస్త్రము.	124	గాధే.	గాధేయోపాఖ్యానము.
82	చతు.	చతుష్పద్ధి విద్యావివరణము.	125	గో. రా.	గోపీనాథ రామాయణము.
83	క్షే. గ.	క్షేత్రగణితము.	126	ఘ. మ.	ఘటికాచలమాహాత్మ్యము.
అంధ్రులక్ష్య గ్రంథములు			127	చం. హ.	చంద్రహాస చరిత్రము.
84	అచలా.	అచలాశ్మిణా పరిణయము.	128	చం. టా.	చంద్రభానుచరిత్రము.
85	అచ్చ. టా.	అచ్చతెనుగుభారవి.	129	చం. రే.	చంద్రరేఖావిలాసము.
86	అచ్చ. రా.	అచ్చతెనుగు రామాయణము.	80	చ. చ	చంద్రాంగదచరిత్రము.
87	అధ్యా.	అధ్యాత్మ రామాయణము.	131	చం. ప.	చంద్రికాపరిణయము.
88	అని.	అనిరుద్ధచరిత్రము.	132	చం. రా.	చంపూరామాయణము.
89	అప్ప.	అప్పకవీయము.	133	చమ.	చమత్కారమంజరి.
90	అ. మ. క.	అష్టమహిషీకర్ణాణము.	134	చి. టా.	చిత్రభారతము.
91	అహ.	అహల్యాసంక్రందనము.	135	చె. పు.	చెన్నులపవనపురాణము.
92	అం. చం.	అంద్ర చంద్రాలోకము.	136	జా. మా.	జాహ్నువీమాహాత్మ్యము.
93	అము.	అముక్తమాల్యద.	137	జె. టా.	జైమిని భారతము.
94	ఇందు.	ఇందుమతీపరిణయము (ధూ.)	138	కపతీ.	కపతీ సంవరణోపాఖ్యానము.
95	ఇందు. రా.	,, (రామభద్రకవి)	139	ద రా. చ.	దశరథరాజసందేస చరిత్రము.
96	ఉ. రా.	ఉత్తరరామాయణము.	140	ద. కు	దశ మూర చరిత్రము.
97	ఉ. హరి	ఉత్తరహరివంశము.	141	ద. చ.	దశావతారిచరిత్రము.
98	ఉ. హరిశ్చ.	ఉత్తర హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము.	142	దా. శ.	దాశరథీ శతకము.
99	కకు.	కకుత్స్థవిజయము.	143	ది. చ.	దిలీపచరిత్రము.
100	కలు. శ.	కలువాయిశతకము.	144	ద్వా. క.	ద్వాత్విశక (ఉదయ).
101	కివిక. ర.	కివికర్తరసాయనము.	145	ద్వి. భాగ.	ద్విపదభాగవతము.
102	క. చౌ.	కవిచౌడ శతకము.	146	ద్వి. సా.	ద్విపదసారంగధర.
103	క. రం.	కవిజనరంజనము.	147	ద్వి. నల.	ద్విపద నలచరిత్ర.
104	క. జ.	కవిజనాశ్రయము.	148	ద్వి. పర.	ద్విపద పరమయోగివిలాసము.
105	క. రాజ.	కవిరాజ మనోరంజనము.	149	ద్వి. భా.	ద్విపద భాగవతము.
106	క. స.	కవిసర్వ గాఢము.	150	ద్వి. భార.	ద్విపద భారతము.
107	క. పూ.	కళ్యాణార్థము.	151	ద్వి. హరిశ్చ.	ద్విపద హరిశ్చంద్ర.
108	కా. సం.	కావ్యాలంకారసంగ్రహము.	152	దనాభి.	దనాభిరామము.
109	కాశీ.	కాశీఖండము.	153	ధర్మ.	ధర్మఖండము.
110	కాశ.	కాశహాసి మాహాత్మ్యము.	154	ధాతు.	ధాతుమాల (ఆంధ్రము).
111	కాశ. శ.	కాశహాస్తిశ్చరతకము.	155	నరన.	నరనభూపాలియము.
112	కిరా.	కిరాతరుసీయము.	156	న. నాథ.	నవనాథచరిత్రము.
113	కుచే.	కుచేరోపాఖ్యానము.	157	నలచ.	నలచరిత్రము.
114	కులల.	కులలయాశ్చర్యచరిత్రము.	158	నా. సం.	నారాయణశివ వంశతంత్రము.
115	కుమార.	కుమారసంజయము (నన్నెచోడుడు)	159	నార. పు.	నారసింహపురాణము.
116	కృ. క.	కృష్ణకర్ణామృతము.	160	నిరం.	నిరంకుశోపాఖ్యానము.
117	కృషాక్ష.	కృష్ణాక్షుడయము.	161	నిర్వ. రా.	నిర్వచనోత్తరరామాయణము.
118	కృ. శం.	కృష్ణకవిశంకరా పరిణయము.	162	నీతి. శ.	నీతిశతకము (నీసము).
119	కృ. వి.	కృష్ణరామవిజయము.	163	నీ. సుం.	నీలాసుందరీపరిణయము.
120	కృ. శ.	కృష్ణశతకము.	164	నృ. పు.	నృసింహపురాణము.

సంఖ్య	సంకేత ముద్ర	పేరు	సంఖ్య	సంకేత ముద్ర	పేరు
165	నై.వ.	శృంగారనైషధము.	209	రం. రా.	రంగనాథ రామాయణము (ద్వి.)
166	పండి.	పండితరాచ్యచరిత్రము. (ద్వి.)	210	రఘు.	రఘువంశము.
167	పద్మ.	పద్మపురాణము (క. ఖం.)	211	రఘునా.	రఘునాథాభ్యుదయము.
168	పరమ.	పరమయోగి విలాసము.	212	రత్న.	రత్నపరీక్ష.
169	పా. హ.	పారిజాతాహరణము.	213	రస.	రసమంజరి.
170	పాం. ప.	పాంచాళీ పరిణయము.	214	రసా.	రసాభరణము.
171	పాం. మా.	పాండురంగ మాహాత్మ్యము.	215	రసిక.	రసికజన మనోవిరామము.
172	పార్వ.	పార్వతీ పరిణయము.	216	రాఘ.	రాఘవసాంధవీయము.
173	పు. చ.	పురూషశృతిత్రము.	217	రాజగో.	రాజగోపాల విలాసము.
174	ప్ర. ప్ర.	ప్రభావతీ ప్రద్యుమ్నము.	218	రాజశే.	రాజశేఖరచరిత్రము.
175	ప్ర. లీ.	ప్రభులింగలిం.	219	రాజవా.	రాజవాహనవిజయము.
176	ప్ర. లీ. ద్వి.	,, ద్విపద.	220	రాజ. వి.	రాజశేఖరవిలాసము.
177	ప్ర. వెం.	ప్రబంధరాజమేరి ధేర్వర విజయవిలాసము.	221	రాధామా.	రాధామాధవము.
178	ప్ర. దో.	ప్రబోధచంద్రోదయము.	222	రాధికా.	రాధికాసాంకన్యసము.
179	ప్రభా.	ప్రభావతీ ప్రద్యుమ్నము.	223	రామరా.	రామరాజీయము.
180	ప్ర. భూ.	ప్రబంధమణి భూషణము.	224	రామలిం.	రామలింగేశ్వర శతకము.
181	ఐన. ద్వి.	ఐనవపురాణము (ద్విపద.)	225	రామాభ్యు.	రామాభ్యుదయము.
182	ఐహూ.	ఐహూలాశ్వచరిత్రము.	226	రామా.	రామాయణము.
183	విల్లా.	విల్లాచేయము.	227	రా. ద్వి.	,, (ద్విపద.)
184	బ్ర. ఖం.	బ్రహ్మోత్తరఖండము.	228	రు. చ.	రుక్మాంగదచరిత్రము.
185	భ. సు.	భర్తృహరి (సుభాషిత రత్నావళి.)	229	రుక్మి.	రుక్మిణీపరిణయము.
186	భ. ప.	భద్రాపరిణయము.	230	లక్ష్మి. సం.	లక్ష్మీసార సంగ్రహం
187	భ. చ.	భల్లాణచరిత్రము.	231	ల. వి.	లక్ష్మీవిలాసము.
188	భాగ.	భాగవతము.	232	లక్ష్మీ. శృ.	లక్ష్మీస్వనింహావతారము.
189	భాగ. ద్వి.	భాగవతము (ద్విపద.)	233	వన. వి.	వనమాణివిలాసము.
190	భాను.	భానుమతీ పరిణయము.	234	వరా. పు.	వరాహపురాణము.
191	భార.	భారతము.	235	వసు.	వసుధారితము.
192	భాస్కర.	భాస్కరి రామాయణము.	236	వాసి.	వాసిష్ఠరామాయణము.
193	భా. శ.	భాస్కరశతకము.	237	వార్మి.	వార్మికచరిత్రము.
194	భీ. పు.	భీమేశ్వరపురాణము.	238	విక్ర.	విక్రమాంకు చరిత్రము.
195	భే. క.	భేషజకల్పము.	239	విజ. వి.	విజయవిలాసము.
196	భో.	భోజరాజీయము.	240	విజ్ఞా.	విజ్ఞానేశ్వరీయము.
197	భో. ప.	భోజసుతాపరిణయము.	241	వి. సం. వి.	విజయనందన విలాసము.
198	మనుచ.	మనుచరిత్రము (స్వార్థోచిత మనుసంభవము.)	242	విష్ణుపు.	విష్ణుపురాణము.
199	మల్ల.	మల్లమూపాలీయము.	243	విష్ణుమా.	విష్ణుమాయా నాటకము.
200	మ. పు.	మల్లపురాణము.	244	వి. ప.	విప్రనారాయణ చరిత్రము.
201	మల్లా.	మల్లాణచరిత్ర.	245	వీధినా.	వీధినాటకము.
202	మార్కం.	మార్కండేయ పురాణము.	246	వీర. వి.	వీరభద్రవిజయము.
203	ముకుంద.	ముకుందవిలాసము.	247	వేం. పం.	వేంకటకవి పంచత్విత్రము.
204	మృ. వి.	మృశ్యంగుంజయవిలాసము.	248	వేం. మా.	వేంకటాచల (కృ. కవి.
205	మై.	మైరావణచరిత్రము.	249	వేం. మా.	వేంకటాచల మాహాత్మ్యము.
206	మొ. రా.	మొరారామాయణము.	250	వేణు. శ.	వేణుగోపాలశతకము.
207	యయా.	యయాకచరిత్రము.	251	వేమన.	వేమనశతకము.
208	రంగా.	రంగారాయచరిత్రము.	252	వై. జ.	వై. జయంతి విలాసము.

పదముల పట్టిక

అక్షరాల	కర్ణాటక రాష్ట్రము 5873		ఆంధ్ర వాచస్పత్యము - 12309								
	సం. పదములు	తెనుగు పదములు	సం. పదములు	తెనుగు పదములు	అ.క ములు	పారిభాషి కములు	జాతీయ ములు	శాసన పదములు	అంగ పరిభాష	వాడుక	లోకో ప్యలు
అ	1521	855	2800	1323	254	833	8	47	20	14
ఆ	626	260	1062	475	69	259	5	3	23	18	8
ఇ	61	261	182	432	14	48	2	19	27	3	9
ఈ	29	119	56	183	6	3	2	0	0	0	2
ఊ	619	273	933	400	14	137	8	24	1	8	2
ఋ	36	102	83	132	3	22	1
ౠ	29	65
అక్షరాల	1
అక్షరాల	1
అక్షరాల	1
అక్షరాల	1
అక్షరాల	353	645	3	32	6	5	112	7	6
అక్షరాల	44	160	142	218	14	63	3	2	29	3	3
అక్షరాల	20	20	41	27	9	5	1	3	7	0	0
అక్షరాల	308	445	3	15	5	8	5	3	5
అక్షరాల	15	110	49	150	11	3	20
అక్షరాల	34	18	66	15	2	5	7	1
అక్షరాల	1192	706	3956	2904	357	229	58	17	124	5
అక్షరాల	125	0	342	0	5	9	0	0	2	0
అక్షరాల	124	4	432	2	9	15	0	22	6
అక్షరాల	460	1061	1322	1623	160	127	14	207	0
అక్షరాల	89	0	208	0	16	13	1	6	0
అక్షరాల	0	0	2	0	0	0	0	0	4
అక్షరాల	231	686	800	982	114	55	23	49	2
అక్షరాల	0	554	0	830	10	0	5	8	0
అక్షరాల	53	0	135	0	8	5	0	2	1
అక్షరాల	296	125	640	195	51	20	1	10	1
అక్షరాల	0	545	0	600	0	0	0	20
అక్షరాల	23	0	65	0	8	1	0	2
అక్షరాల	0	0	1	0	0	0	0	0
అక్షరాల	9	50	28	55	0	0	0	35
అక్షరాల	2	16	3	22	0	1	0	6
అక్షరాల	26	156	36	166	3	0	1	46
అక్షరాల	6	0	6	4	0	0	0
అక్షరాల	0	0	0	0	0	0	0
	8704	9663	18927	16283	1654	3351	183	67	573	967	

ఆంధ్ర వాచస్పత్యమును గుఱించి పండితాచిప్రాయములు

విమర్శకాగ్రేసర కాశీభట్ల బ్రహ్మయ్య శాస్త్రిగారు

“ఇందున్న విశేషములన్నియు నితరనిఘంటువులలో లేవు. పెక్కేల? ఇందు సర్వస్వమును గలవు. దీనిని నిఘంటు సామాన్యముగా నెంచఁ దగినదికాదు. శబ్దార్థ సర్వస్వ మనవచ్చును. తాదానాథ తర్కవాచస్పతిచే విరచింపఁబడిన వాచస్పత్యమువలె దెనుఁగున నీయది యుపయోగించుననుటకు సందియమింతయు నుండ నేరదు. కావున దీనిని శబ్దకల్ప ద్రుమమని చెప్పవచ్చును.” — (పీఠికనుండి)

జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణమూర్తిగారు, యం. ఏ., బి. యల్.,

“.....రత్నాకిరమున బ్రవేశించు ధృతిశాలివలె భాష్ట్యమునఁ బ్రవేశించునాతఁడే భావార్థరహస్యముల నెఱుంగఁ జాలును. గభీరత త్వమును హృదయంగమ మొనరించుకొనఁగలుగును. ఆంధ్ర వాచస్పత్యకర్త యీ యాత్మకర్తవ్య మును నిర్వహించిరి. ఏదేని శాస్త్రమునకు అర్థము చెప్పవలసిన సందర్భమున దానినెఱిగించి ఆ శాస్త్రమునకు సంబంధించిన బహుళి విషయములను పూసగుచ్చినట్లు వీరు తెలిసిరి. వివిధశాస్త్రములను చదువనివారు ఈ మహాగ్రంథమును పరిశీలించి రేని వాని విశేషములను కన్నులకు కట్టినట్లు కట్టెదుటఁ గాంచఁగలరు..... వైజ్ఞానిక మహిమహిమిది—”
(సింహావలోకనమునుండి)

కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారు, యం. ఏ.,

“ఈ మహాద్గ్రంథము కారణముగ తమకు నమర్త్యకీర్తి సంఘటిల్లు ననుటకు సంజేహములేదు.”

భారతీతిర్థప్రధాని : బుర్రా శేషగిరిరావుగారు, యం. ఏ.,

“శబ్దనిర్వచనములు చాల జ్ఞానదాయకములుగ నున్నవి. విజ్ఞాన సర్వస్వమువలె నుపయోగించును.”

గిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారు

“మీ నిఘంటువు శ్రీ మార్యరాయాంధ్ర నిఘంటువును మించియున్నది.”

శ్రీ చిరంతనానందస్వామివారు, శ్రీరామకృష్ణమఠము, చెన్నపురి.

“నేను వ్రాసి ప్రకటించిన శ్రీ వివేకానంద జీవితచరిత్ర రచనకు దయతో మీరొసంగిన ‘ఆంధ్రవాచస్పత్య’ మెంతయు నాకుఁ దోడ్పడినది”.

జటావల్లభుల పురుషోత్తంగారు, యం. ఏ., పిన్నిపాల్, సంస్కృత కళాశాల, కొవ్వూరు.

“ఏతన్నిఘంటుసి గ్రాణమువలన మీ రాంధ్రుల శాశ్వత కృతజ్ఞతకుఁ బాత్రులైతిరి...”

దువ్వూరి జగన్నాథ శర్మగారు

“భరీ! ఇదివఱకుఁ బ్రకటితములైన నిఘంటువులకేకాక శ్రీ మార్యరాయ - వావిళ్లారి రాఁగల నిఘంటువులకుఁ గూడ పూర్వాయపద నూహితరణమందైతే తమ నిఘంటువు మాతృస్థానము కాఁగలదని నా నమ్మకము.”

కొమాండూరి శతకోపంగారు, యం. ఏ., బి. యల్.,

“...ఆంధ్రవాచస్పత్యములో అచ్చ తెలుగు పదములు పూర్వసాహిత్యపు శబ్దములనే గాక ఇప్పటి జనుల వాడుక పదములనుగూడ చేర్చినారు. ఒకే శబ్దమునకు సంస్కృతములోను తెలుగులోను గల వివిధార్థము లన్నిటిని చూపినారు. ఆవశ్యకమని తోచినచోట ఉదాహరణలను (ప్రప్రముగానే) ఇచ్చినారు. వైజ్ఞానిక పారిభాషిక పదముల నెన్నిటితో కామశాస్త్రీగా రీ నిఘంటువులో చేర్చుట ఈ వైజ్ఞానిక యుగములో చాల ఉపయోగకరమైనది, ఇందులో సంస్కృతాంధ్ర శబ్దములసంఖ్య క్రిందటికన్నను చాల హెచ్చినది. కొత్తగ కొన్ని మాండలిక పదములను చూపబడినవి. ఇది ఒక విధముగా గీర్వాణాంధ్రపదముల రెండింటి శోశమని చెప్పవచ్చు.....”.

జనమంచి సీతారామస్వామిగారు

“ఆంధ్ర వాచస్పత్యము ఆంధ్రగీర్వాణ భాషా వైశారద్యమునకు నిదర్శనమై పండితులకుఁ బరమ మిత్రమై, విద్యాధులకుఁ గామధేనువై, కళాశాలలకుఁ బెన్నిధానమై, పాఠశాలలకుఁ జితామణియై, యాంధ్రహస్తముల కమూల్యభూషణమై, గ్రంథాలములకుఁ గల్పితరువై, నిఘంటువులకు శిరోరత్నమై విరాజిల్లునని విశ్వసించుచున్నాను.”

గంటి లక్ష్మీనారాయణగారు

“పూర్వ నిఘంటువులవలె యిది మనుష్యమాత్రులుగాక యే ఋషులూ, యే దేవతలూ వ్రాసినదన్నను నమ్మదగ్గదే.”

గరిమెళ్ల వేంకటరామమూర్తిగారు

“ఇట్టి కార్యదీక్షా ధురంధరులగు హితును మీ యాంధ్ర వాచస్పత్యమునకును గృహీతుడగు నపురమేశ్వరుడు చిరతరాయస్సమృద్ధులఁ బ్రసాదించి సంతక్షించుగాక !...”

మంత్రిప్రగడ నరసింహం పంతులుగారు, బి. ఏ., బి. యల్.,

“ఎన్ని కష్టములకైన ఓర్చి నిఘంటువును పూర్తిచేయుట చాల శ్లాఘనీయము.”

కావ్య పురాణతీర్థ, విద్వాత్ : జనమంచి వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్మగారు

మ. జననం బాదిగఁ బెంచినట్టి జనని, నృద్భక్తితో పండనం
బును గావించి నిఘంటు రత్నము మదిం, బూజ్యప్రశంసించఁ బే
ర్చిని శ్రీ శ్యామల కామశాస్త్రి ! కృతినం, తృప్తిం దదంప్ర్యుంకితం
బును గావించిన ధన్యమూర్తివి ననుం, బోలంగ లేరెవ్వరుకా.

గోరుగంతు అచ్యుత సూర్యనారాయణశర్మగారు

మ. ఎవరే శబ్దము నెట్లు వాడిరో యటం, చేకాగ్రచిత్తంబుతోఁ
గవిరాఢ్యంధములకా విమర్శనముగా, గాలించి తత్సార భూ ...
తవచోరత్నములన్ని యేర్చి మనయాం, ధ్రంబందుఁ గోశంబు నిం
త వివేకంబున వ్రాసినారె యెవరై, నకమున్ను విద్వన్మణి !

ఇత్యాదు లింకను గలవు.

ఆంధ్రవాచస్పత్యము

శ్లో॥ వాగధావివ సంస్కృతౌ వాగ్యప్రతిపత్తయే ।

జగతః పితరౌ వందే పార్వతీపరమేశ్వరౌ॥

అంక

అ, సం. వి. అ. పు. = (తద్యవము) అ. అచ్చులలోని మొదటి యక్కరము. అకారము: చూ, వర్ణము 1; 2. వెన్ను: చూ, విష్ణువు. 1; 3. నలువ: చూ, బ్రహ్మ. 1; 4. ముక్కుంటి: చూ, శివుడు; 5. గాలి: చూ, వాయువు. 1; 6. జుట్టు: చూ, నీక. 1; 7. గాయత్రిలోనగునది: చూ, మంత్రము. 1-౧౧; 8. బలవంతము: చూ, హఠము; 9. గుఱము: చూ, హయము. 1; 10. బండినిలాగుకొనిపోవు గుండ్రని చట్రము: చూ, చక్రము. 10; 11. కోడితల: చూ, శిరము. 1-౮; 12. చంద్రబింబము: చూ, బింబము. 8; 13. గురుడు, వేలుపు తొట్ట: చూ, సూర్యుడు; 14: చూ, తాబేలు. 1; 15. గౌరవము: చూ, సన్మానము; 16. కారణము: చూ, హేతువు. 1; 17. న. గ: చూ, భూషణము. 2; 18. కాలవారే పెట్టిన యడుగు: చూ, హజ్జ. 19. కూతుకొనిన శబ్దార్థములయొక్క భావశక్యములు: చూ, సాహిత్యము. 1; 20. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1; అవ్య. 21. అభివార్థకము, ఏమియులేదు: చూ, శూన్యము. 1; 22. సజ్జరకము: చూ, శూన్యము. 1. (లేదు); 23. నిషేధార్థకము: చూ, వలదు. 3; 24. కొంచెము: చూ, స్వల్పము. 1; 25. అంగీకారము: చూ, సమ్మతి. 1; 26. పుట్టుక: చూ, సంభవము; 27. జగదము: చూ, యుద్ధము. 1; 28. నలుచదరపుచోట: చూ, ముంగిలి. 2; 29. వాంఛార్థకము: చూ, వాంఛ. 1; 30. అంతఃపురార్థకము: చూ, సదనము. 1-౧; 31. అవధారణార్థకము: చూ, సత్యము. 1-౨; 32. ఈ కొట్టుట: చూ, హంకారము. 2; 33. బిన్నార్థకము; 34. అప్రశస్తమందు వర్ణించునది; 35. విరుద్ధమందు వర్ణించునది; 36. సమాసమున వచ్చెడి “సజ్జ” యొక్క లుప్తశేషము, ఇది అజ్ఞాదిపదములు పరమగునపుడు “అన్” అగును. ఉదా. “అనారోగ్యము”; వై. (తద్య) (1)=(తత్త్వము) అ. అచ్చులలో మొదటి యక్కరము: చూ, అ. 1; (2) మఱియొకదాని లేమిని తెలుపును: చూ, కాశీమి; (3) తనంతట అనునర్థమును తెలుపును; ఎ, ఏ; (4) బొత్తిగా అను నర్థమును తెలుపును; (5) ఆలస్యము లేమిని తెలుపును; (6) క్రియలకు ప్రార్థనార్థకమందు విరల్పముగ ననుప్రయుక్తమగును; (7) ఇది స్వరభేదము చేత ప్రశ్నించిన విషయముయొక్క వ్యతిరేక విశ్వయమును తెలుపును: చూ, సవాల; (8) సందియము: చూ, సంశయము. 1; (9) నిజము: చూ, సత్యము. 1; (10) ఒక

నొకప్పుడు వాక్యాలంకారమును తెలుపును; సర్వ. (11) సమాస పూర్వపదముగా నున్న తచ్చబ్ధార్థమును తెలుపును. “అ” అను దానికి కొన్నిచోట్ల వచ్చెడి యాదేశము; (12) ఉద్దేశార్థకమగు సువర్ణము పరమగునపుడు క్రియల కుది ఉకారమునకు ఆదేశముగా వచ్చును; ౧. ఉద్దేశార్థకము. భార. ఆది. 5. 8; ౨. భావార్థకము. భార. ఆది. 1. 217; 3. ఆనందర్యార్థకము. భార. శాంతి. 5 34 7; 4 హేత్యర్థకము. భార. ఆది. 3. 12; 5. కాపార్థకము. కవిక. 3-127. (ఇట్లే మఱికొన్నిపట్ల నాదేశముగా వచ్చును); (13) వ్యతిరేకార్థక ప్రత్యయము పరమగునపుడు దాకువుల కుది ఉకారమునకు ఆదేశముగా వచ్చునది. ఉదా:— చేయడు, చేయక, చేయకు, మొ: (14) యుష్మదన్మద్వి శేషణంబుల కుదిఉకారమునకు క్రమముగా “వు-రు-ను-ము” వర్ణంబులు పరమగునపుడు వచ్చెడి యాదేశము; (15) సంభోధన ప్రథమావిభక్త్యైవచనప్రత్యయమందలి ఉకారమున కాదేశముగా వచ్చును; (16) ఔపవిభక్తికంజగు “టి” వర్ణము పరమగునపుడు కొన్ని పదంబుల ఉకారమున కాదేశముగా వచ్చును. ఉదా:— క్రిందటికి మొ.

అమ్, సం. వి. అ. న. 1. కారణము: చూ, అ. 16; 2. నగ: చూ, అ. 17; 3. కాలవారే పెట్టిన యడుగు: చూ, అ. 18; 4. పొడవు: చూ, సౌగ. 2; 5. దోయలి; చూ, దోవీలి; 6. ఆజ్ఞ: చూ, సెలవు; 7. సప్తస్వరముల కాలప్రమాణము: చూ, స్వరము. 2-౧౨; 8. జగదము: చూ, అ. 27; 9. నలుచదరపుచోట: చూ, అ. 28; 10. అంతఃపురము: చూ, అ. 30; 11. గౌరవము: చూ, అ. 15.

అంక, దే. వి. (వైకృతమనికొందఱు). వైపు “మిన్నంక” భో. ౬. ఆ: చూ, పార్శ్వము. 2; 2. మెడమీదనున్న కాడి మొదలగు వానిని మెడక్రిందికి దెచ్చుకొనుట: రూ-అంకియ-అంకె-అణక.

అంకకరణము, సం. వి. అ. న. 1. గుఱుకు పెట్టుట, గుఱుకు: చూ, లక్షణము. 1; 2. వారతపెట్టుట.

అంకకారు, దే. వి. (అంకము + కారు) 1. మచ్చరి: చూ, మాత్యర్యశీలుడు; 2. మచ్చగలవారు: చూ, గుఱుకుగలవారు; 3. కూరుడు: చూ, హంపీరుడు. 2.

అంకగణితము, సం. వి. అ. న. అంకెలతో జేయు లెక్క: అంకతంత్రము, అంకవిద్య, గణితశాస్త్రము.

అంకచండాళము, సం. వి. అ. పు. ఓకిలింత: చూ, రోజు. 2.

అంకణ(న)ము, వై. వి = అంగణము. 1. బంగళము: చూ, అ. 27; 2. రెండు సరిహద్దుల నడిమిచోటు (చూరము); చూ, విప్రకృష్టము-౪.

అంకతంత్రము, సం. చూ, అంకగణితము.

అంకతలము, సం. వి. అ. న. అంకప్రదేశము.

అంకతి, సం. వి. ఇ. పు. నిష్ఠ: చూ, వహ్ని. 1; 2. మంట; చూ, వహ్ని. 1-౨౫; 3. తామర *: చూ, సహస్రపత్రము. 1; 4. ఆరుగురి: చూ, భగము. 12; 5. గాలి: చూ, అ. 5; 6. నలువ: చూ, అ. 3.

అంకన, సం. వి. అ. శ్రీ = (చిద్రవము) అంకనము. 1. గుఱుతు: చూ, అంకకరణము. 1; 2. పొగడ; చూ, స్తోత్రము. 1.

అంకనము, వై. వి = (తత్వము) అంకన. 1. గుఱుతు: చూ, అంకన. 1; విజ. 2. గుఱుతుపెట్టుటకు సాధనమైనది.

అంకనీయము, సం. విజ: చూ, రూ-అంక్యము 2-3.

అంకపరివర్తనము, సం. వి. అ. న. 1. కౌగిలి: చూ, సం శ్లేషము. 1; 2. ఒకగిట్టుకు; 3. అంకముమీద దొడ్లుకు.

అంకపరివర్తి, సం. విజ. అలింగనము చేసికొనువాడు.

అంకపాలి, సం. వి. ఇ. ఈ. శ్రీ. రూ - అంకపాలిక - అంక పాళి-అంకపాళిక. 1. కౌగిలి: చూ, అంకపరివర్తనము. 1; 2. దాది: చూ, మాత. 1-౨; 3. అడుగు: చూ, వేదిక. 1; 4. ఏలుదుర్తి*: చూ, సాంఘ; 3-౧; 5. కొంగు: చూ, మెజాటు; 6. తొడపైభాగము. ఒడి; చూ, తొడ. 1-౧; 7. తొమ్మి: చూ, వక్షము. 1, 8. వేదికయను గంధ ద్రవ్యము (అనికొందలు): చూ, రాజార్చము 1-౪౩-(౬).

అంకపాలిక, అ. శ్రీ.

అంకపాళి, ఈ. శ్రీ.

అంకపాళిక, అ. శ్రీ.

అంకపీలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. మానిషమపు*: చూ, హరిద్రపు.

అంకపాంకములు, దే. వి. ఐ. రూ - అంకపాంకాలు - అంకా పాంకములు-అంకాపాంకాలు. 1. వేగము (వ్యూ-నాశనము లేనిది): చూ, స్వరము. 1; 1. కోవము (వ్యూ - దీనిచేత దహింపబడును): చూ, రోషము. 1; 3. వగ (వ్యూ-ఓర్పును విశేషముగ నడ్డగించునది): చూ, విరోధము. 1; 4. అధికము: చూ, హిరాళము. 1-౬: విజ. 5. భయంకరము: చూ, రారవము. 2.

అంకపాంకాలు, —వై.—

అంకము, సం. వి. అ. న. 1. = (తద్వవము) అంకియ - అంక: చూ, సంఖ్య. 1; 2. తొడపైభాగము: చూ, అంక పాలి. 3; 3. గుఱుతు: చూ, లక్షణము. 1; 4. చోటు: చూ, స్థానము. 1; 5. తప్పు: చూ, సొండు. 1; 6. వాక్యార్థము నభినయించుట: చూ, వ్యంజకము. 1-౧౩; 7. పదార్థము నభినయించుట: చూ, నాటకము. 1-౭: అం. 8: చూ, రూపకములు; 9. నగ: చూ, అ. 17; 10. జగదము: చూ, అ. 27; 11. దగ్గఱ: చూ, సమీపము 1; 12. గాయత్రి లోనగునది: చూ, అ. 7; 13. తొమ్మి: చూ, అంకపాలి. 7; 14. శాస్త్ర చింతనాదులచే గలుగు సర్వవిధయజ్ఞానము: చూ, హృల్లేఖము. 2; 15. పాపము: చూ, పృణీనము. 1; 16.

దుఃఖము: చూ, శోకము. 1-౧; 17. మత్స్యరము: చూ, మాంస. 7; 18. నడికట్టుచెంగు, ఒడి: చూ, వస్త్రము. 1-౪౯; సర్వ. 19. తొమ్మిది: చూ, ముమ్మారు; 20. వైపు: చూ, పార్శ్వము. 2; 21. వంకరపనిముట్టు; 22. కటి ప్రదేశము: చూ, మొల. 1; 23. గీత: చూ, రేఖ. 3; 24. వంపు: చూ, వేర్చితము. 3-౫; 25. గీహము: చూ, శరీరము. 1; 26. కొంక: చూ, పర్వతము. 1; 27 = (తద్వ) అంకము. నింద: చూ, నెగ్గింపు; 28. పొగడ: చూ, స్తోత్రము 1; వై. (తద్వ). వి. (1) = (తత్వ) అంకము. నింద: చూ, నెగ్గింపు.

అంకమృ, ద్వ. వి. (అంక + అమృ) ఒకానొకగ్రామదేవత, అమృతవాట: చూ, హవాలక్ష్మి. 3-1.

అంకలోపము, సం. వి. అ. పుం. తీసివేత; చూ, వ్యవకల నము.

అంకవన్నియ, ద్వ. వి. (అంకము + వన్నియ) రూ-అంక వన్నె - అంకవన్నియ - అంకవన్నె. రికాటు: చూ, వన్నియ. 13.

అంకవన్నె, —వై.—

అంకవిద్య, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. లెక్క: చూ, సంఖ్య. 1; 2: చూ, అంకగణితము.

అంకశయ్య, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. చావు: చూ, సావు. 1; 2. నేలపడక: చూ, మృతశయ్య; 3. వల్లకాడు: చూ, శ్మశానము 1; 4. కటుగు: చూ, శవయానము.

అంకారించు, వా. స. క్రి. 1. అంగర ఎత్తు; 2. చూ, నిర్ద పణుకు; 3: చూ, సింగారించు.

అంకార(శ)మృ, ద్వ. వి; చూ, అంకమృ.

అంకి, సం. వి. న. పు. న. 1. ఒడిలో బెట్టుకొనివాయించు మృదంగాది వాద్యము: చూ, వీణ 1-33-౧; విజ. 2. అంకము గలది.

అంకించు, సం. అ. క్రి. 1. పొగడు: చూ, స్తుతించు; దే. అ. క్రి. (1) ఆనందించు: చూ, సంతోషించు; క్రి. (2) జగి పించు: చూ, వెలపించు; (3) త్రిప్పియాడు: చూ, మురించు. 1: (4.) దొంగిలించు: చూ, నడపు; (5) ఒప్పు: చూ, రవజించు; (6) అంగీకరించు: చూ, సమ్మతించు; (7) పుచ్చుకొను: చూ, స్వీకరించు. 3; (8) పట్టుకొను: చూ, బిగిసికొను; (9) బిగియు: చూ, బిగిపుకొను; (10) కలపొయు: చూ, సంకల్పించు; (11) కలిగించు: చూ, సృజించు; (12) ఊగగఁజేయు: ఊగఁచు ఊపు. (13) పొగడు: చూ, స్తుతించు: (14) ద్వనించు: చూ, శబ్దించు, (15) తవులబడు: చూ, లంకించు; (16) ప్రకాశించు: హవజ్జిలు.

అంకితము, సం. విజ. 1. ఎంచబడినది: చూ, సంఖ్య. 1-౨౫; 2. గుఱుతిడఁబడినది; 3. కృత్యిడఁబడినది. 4. చుప్ప వేయఁబడినది; 5. విరుదిడఁబడినది.

అంకితవ్యము, సం. విజ. లెక్క-పెట్టతగినది. అంక్యము; చూ, సంఖ్య. 1-౨౫-౧.

అంకితుడు, సం. వి. అ. పు. 1. గుఱుతిడఁ బడినవాడు; 2. కృతీభర్త: చూ, కృతిపతి.

అంకిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. గుఱుతులగుంపు; చూ, సమా
హము. 1-౧౮, 3. వాతలుగల అడుది: చూ, శ్రీ.
1-249.

అంకినీడు, దే. వి. గుఱుపుణీనునకువేయు నలంకారము: చూ,
హయము. 1-55.

అంకియ, వై. వి. = (తత్వ) అంకము, రూ-అంకె. 1. ఒకటి
మొదలగు సంఖ్యను దెలుపునట్టి రేఖ; చూ, సంఖ్య. 1;
2. రోకువ: చూ, స్వాధీనము. 1, 3. అదను; చూ, సమ
యము. 1; 4. చూ, అంక. 2.

అంకియము, దే. వి. రూ-అంకెము. 1. ఎద్దు మొ॥ వానిపై
నొక పార్శ్వపురము: పెత్తిక; 2. చూ, అంకవన్నియ;
3. అంకెము, ధాన్యమునకైదుసంచి: చూ, సంచి. 1-౨౦.

అంకిలము, సం. వి. అ. పు. అంకురము: చూ, మొక్క. 1.

అంకిలి, దే. వి. 1. రూ - అంకు. (వ్యు.-అణచునది. భుక్త
శేషము దీనియందు నిలుచును): తాలుమాలము, 2. ఆపద
(వ్యు.-వివరితముగాఁ జొందఁజుచునది); చూ, వివర్త. 1;
3. పరితాపము: చూ, సంతాపము; 4. అర్థము; చూ, సం
రోధము, 5. జీవస్థానము: చూ, పుర్వము, ; 6. కీడు:
చూ, హాని. 2.

అంకిలివడు, ద్వ. అ. క్రి. 1. అర్థవడు: చూ, నట్టువడు;
2. నాశమునొందు.

అంకిలిపాటు, ద్వ. వి. 1. కీడు: చూ, హాని. 2; 2. అర్థము:
చూ, సంరోధము.

అంకిలిపెట్టు, దే. న. క్రి. 1. అర్థపెట్టు: చూ, సంరోధించు;
2. నొప్పించు: చూ, హంపించు.

అంకు, దే. వి. 1: చూ, రూ-అంకమ్య, 2: చూ, రూ-అంకిలి.
1; 3. (తత్వ) అంకము, ఒకానొకనగ: చూ, భూషణము.

2-౨౯; క్రి. 4. లభించు: చూ, సంభవించు. 1.

అంకుటము, సం. వి. అ. పు. 1. తాళపుఁజెవి: చూ, బీగము,
1-౧; 2. కుంచెకోల: చూ, బీగము, 1-౨.

అంకుడు, దే. వి. అంకమృద్ధ. (వ్యు.-అణచువాడు): చూ,
వేలుపు.

అంకుడు, దే. వి. కృష్ణకుటజ *: చూ, హైమారము.

అంకురము, సం. వి. అ. పు. 1 రూ - అంకురము: చూ,
మొక్క. 1; 2. నీరు: చూ, సలిలము; 3. నెత్తురు: చూ,
రక్తము. 1; 4. రోమము: చూ, వెండ్రుక. 1; 5. నన,
ముకుళము: చూ, మొగ్గ. 1.

అంకురా, సం. వి. ఈ. శ్రీ. విత్తనపు మొలకలు: చూ,
నాణు. 1.

అంకురార్పణము, సం. వి. అ. న. 1. విత్తనములు చల్లుట:
చూ, నాణు 1-౧; 2. పాలికలయందు నవధాన్యములు
చల్లుట: చూ, నాణు. 1-౨; 3. ఆరంభము: చూ, సన్నా
హము. 2.

అంకురించు, సం. అ. క్రి. రూ - అంకురించు. 1. మొల
కెత్తు: చూ, సంభవించు. 1-౨; 2. ఉన్నట్లుండి కలుగు:
చూ, సంభవించు. 1-౧; 3. జిల్లించు: చూ, సంభవించు. 1.

అంకురితము, సం. విజ. రూ-అంకురితము, మొలకపెట్టినది:
చూ, సంభూతము. 1-౩.

అంకురిలు(ట్లు), సం. అ. క్రి: చూ, అంకురించు. 1-2-3.

అంకుశగ్రహాడు, సం. వి. అ. పు. చూపటివాడు: చూ,
హస్తాశ్చర్యహాడు.

అంకుశదుర్ధరము, సం. వి. అ. న. మత్తగజము: చూ,
హ. 1-7.

అంకుశము, సం. వి. అ. పుం, న. = (తద్వ) అంకునము:
చూ, సృజి. 1.

అంకుశముద్ర, సం. వి. అ. శ్రీ. అంకుశాకారముగ పద్ధతి
ముద్ర: చూ, ముద్ర. 1-౧.

అంకుశి, సం. విజ: చూ, అంకుశగ్రహాడు.

అంకుశితము, సం. విజ. ఏనుగు (వ్యు. - అంకుశ ప్రయో
గము గలది): చూ, హ. 1.

అంకురంబుమాడ్చి, ద్వ. వి. రూ. అంకునము మాడ్చి. మూల:
చూ, రిక్త. 1-౧౯.

అంకునము, వై. వి. = (తత్వ) అంకుళ: చూ, అంకుశము.
అంకునముమాడ్చి, ద్వ. వి: చూ, రూ-అంకునంబు మాడ్చి.

అంకురము, సం. వి. అ. పు: చూ, రూ - అంకురము. 1.
అంకురించు, సం. అ. క్రి: చూ, రూ-అంకురించు.

అంకె, వై. వి. చూ, రూ-అంకియ.

అంకెగొను, ద్వ. న. క్రి. 1. కప్పు: చూ, స్థగనముచేయు;
2. క్రమ్ము; చూ, వ్యాపించు. 1.

అంకెన, దే. వి. ఒకానొకపండ్లచెట్టు: చూ, వృక్షము. 1-౧౮.

అంకెవన్నియ, } : చూ, రూ, అంకవన్నియ.

అంకెవన్నె, } : చూ, రూ, అంకవన్నియ.

అంకోటము, సం. వి. అ. పు. రూ. అంకోడము- అంకోలము.
ఉడుగు*: చూ, మహాయమశవప్రతిక.

అంకోడము, —పై.—

అంకోల, సం. వి. అ. శ్రీ. తక్కుము*చూ, వైజయంతి. 4.

అంకోలగిరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ప్రేంకణము *: చూ, నన్న
కడ్డువు.

అంకోలబీజన్యాయము, అం. నేలరాల్చిన ఉడుగవిత్తులు ఉటుము
వినఁబడగానే మరలప్రమానునంటుకీతి.

అంకోలము, చూ, రూ-అంకోటము*.

అంక్యము, సం. వి. 1. కరక్కాయవలెనుండు మృదంగము:
చూ, వీణ. 1-౨౯; విజ. 2. రూ - అంకనీయము. అంకి
తవ్యము: చూ, సంఖ్య. 1-౨౫-౧; 3. గుఱుకు (రేక)
వాత బిరుదులోనగునవి యిడఁదగినది.

అంగ, సం. అవ్య. 1. పిలుపు: చూ, సంబోధనము. 1; 2.
సంబోధము: చూ, హాదనము. 1; అం. 3. కెముతికన్య
యము; 4. చూ, శుక్రాశ; వై. వి. (1)=(తత్వ) అంఘ్రు:
చూ, అ. 18; (2) కాళ్ళువాచుట; (3) వాచిన రెండడు
గుల నడిమి దూరము: చూ, విప్రకృష్టము. 1-౩.

అంగకము, సం. వి. అ. న. 1. దేహము: చూ, రిక్తము. 1; 2.
అవతార విశేషము: చూ, విశేషము. 3:

అంగకర్మము, సం. వి. న. న. 1. చందనాదులపూత: చూ,
సమాంభము. 1; 2. నలుగుపెట్టుట; 1. ప్రధానకర్మమునకు
అవయవమగు క్రియ.

అంగగ్రహము, సం. వి. అ. పు. మూర్ఖాదుల కరపము: చూ,

పామ్మ. 3-3

అంగణ, సం. వి. అ. న. 1. కూతురు: చూ, నూన. 1

అంగణము, సం. వి. అ. న. 1. నెత్తురు: చూ, రక్తము.

1; 2. మర్దు: చూ, హోమికి; 3. రోమము: చూ, వెండ్రు:

1; 4. బుచ్చు: చూ, రోగము. 1; విజ. 5. శరీరమును

పుట్టినది; 6. శరీరము వంప పుట్టినది.

అంగజాం, దే. వి. రూ-అంగజాం. కౌష్ఠా: చూ, సౌవి
దర్శుడు; 2. కార్పాటు: చూ, భటుడు. 1.

అంగజాం, దే. వి. — పై —

అంగజాం, సం. వి. అ. న. 1. కౌతుకు: చూ, నూనుడు.

1; 2. చూ, మన్మథుడు.

అంగజ్వరము, సం. వి. అ. న. రాజయక్షము: చూ,

రోగము. 1. గం (2)

అంగడి, దే. వి. = (రత్న) అంగణమ్. (వ్యూహానికిలాగునది)

1. చూకాము: చూ, సదనము. 1-2; 2. రాజసభ: చూ,

సభ. 2; 3. గ్రామస్థులసభ: చూ, సభ. 2-3; 4. న్యాయాధి

పతి సభ: చూ, సభ. 2-3; 5. అగస్తా-తెవానిమకాము:

చూ, సవనము 1-2-3; 6. వంతులక్కలుండువీధి: చూ,

మార్గము. 1-3; 7. వీధి, క్రోవ: చూ, మార్గము.

అంగణము, సం. వి. అ. న. 1 = (రత్న) అంగణము. 1. నలు

చదరపుచోటు: చూ, ముంగిలి. 2; 2. ఆకాశము: చూ,

సురవర్తము; 3. ఎక్కడగిన యేనుగు లోనగునది: చూ,

వాహనము. 4; 4. నడచుట చూ, సంచారము.

అంగడి, సం. వి. ఇ. పు. 1: చూ, అంగణము. 3; 2. నిప్పు:

చూ, అంకతి. 1: 3. నలువ; చూ, అ. 3; 4. అగ్నిహో

క్రతుడు: చూ, వహ్ని. 1-3. 3.

అంగద, సం. వి. అ. న. 1. దక్షిణదిక్కు నందలి ఆ

దేనుగు: చూ, హస్త. 1-(2); దే. వి. (1) కోపము

(వ్యూహీవిచేతహింసించుటను): చూ, రోషము. 1; (2)

దుఃఖము: చూ, కోకము. 1; (3) యత్నము: చూ,

సన్నాహము. 2; (4) ఆవద: చూ, విపత్తు; (5) ఆడిలి:

చూ, బుధుక్, అవ్య. (6) సంతాపమును తెలుపును:

చూ, సంతాపము. 1. 3; 5. (7) సంకోషము: చూ,

హృదయము. 1.

అంగదట్టము, ద్వ. వి. (అంగము + దట్టము) పావద, దీని

చేత మిక్కిలి కప్పబడును.) చూ, వత్తము. 1-3.

అంగదము, సం. వి. అ. న. ధండకరీయము: చూ, భూష

ణము. 2-3. (1)

అంగదీర్ఘవంకము, సం. వి. అ. న. ఒకానొకపట్టు: చూ, పక్షి. 1.

అంగదుడు, సం. వి. అ. న. 1. వాలికొడుకు: చూ, వాన

రము. 1-3; 2. భరత మహారాజకొడుకు: చూ, సూను

డు. 1-3; 3. ధృతరాష్ట్ర పుత్రులలో నొకడు: చూ,

సూనుడు. 1-3.

అంగన, సం. వి. అ. న. 1. ఉత్తరదిక్కునందలి అదేనుగు:

చూ, హస్త. 1-3. (4); 2. ఆడుది: చూ, స్త్రీ. 1;

3. శరీరవృద్ధముగల ఆడుది: చూ, సౌందర్యము;

4. కన్యారాజ: చూ, భామలు; అం. 5: చూ, దిగ్విజ

భార్యలు.

అంగనము, సం. వి. అ. న. 1. నిడక: చూ, సంచారము;

2. = (రత్న) అంగళ, మొలనూలు: చూ, భూషణము.

2. 3. (1); 3. = (రత్న) అంకణము: చూ,

అంగణము. 1.

అంగదాస్రయము, సం. వి. అ. న. 1. ఆరోకము *: చూ,

హేమపుష్పము; విజ. 2. స్త్రీరక్తిష్టమైనది.

అంగసంచకము, అం. ఉపాయము, సహాయము, దేశకాల

విభజనము, ఆపదల ద్రుక్రియ, కార్యనిధి (5)

అంగపారి (5), సం. వి. ఈ. స్త్రీ. కౌగిలి: చూ, రూ-అంక

పారి (5). 1.

అంగుత్తదక్షిణము, సం. వి. అ. న. దొరలు చేయుదక్షి

ణము: చూ, సంపత్తిము. 1-3.

అంగప్రాణములు, అం. విరామము, మ్రతము, లమము, గురువు,

పుత్రుడు, కాక పాదము. (6)

అంగవిల్ల (5), ద్వ. వి. (అంగము + విల్ల) ఆడుగుతీనికప్పెడి

నగ: చూ, భూషణము. 2-3. (1).

అంగభంగు, సం. వి. అ. న. 1. వికటాకము: చూ, రోగము:

1-3; 2. లమ్మిరి: చూ, బోమ; 3. ఒడలు విజుపు: చూ,

విజుపు. 1-3; 4. దేహశయము: చూ, సంస్థ. 3-(1).

అంగభవుడు, సం. వి. అ. న. చూ, మన్మథుడు.

అంగభువు, సం. విజ. 1.—పై.—; 2. కొడుకు: చూ,

సూనుడు. 1; 3. శరీరమునుండి కాని మనస్సునుండికాని

పుట్టినది.

అంగమచ్చము, ద్వ. వి. గుణుడు: చూ, లక్షణము. 1.

అంగమర్దకుడు, సం. వి. అ. న. రూ-అంగమర్ది-అంగ

మర్దకు. 1. ఒడలు వట్టువాడు; 2. ఒడలుపట్టు నేవ

కుడు: చూ, నేవకుడు. 1-3.

అంగమర్ది, సం. వి. ఇ. పు. } —పై.—

అంగమర్దుడు, సం. వి. అ. న. } —పై.—

అంగమర్దనము, సం. వి. అ. న. రూ-అంగమర్దము. ఒడలు

పిసుకుడు; చూ, సంవాహనము. 1.

అంగమర్దము, —పై.—

అంగమర్దము, సం. వి. అ. న. కిక్కినొప్పి తెగులు: చూ,

రోగము. 1. 3.

అంగము, సం. వి. అ. న. 1. అవయవము: చూ, విశేషము. 3;

2. అనువు, ఉపాయము: చూ, వెరపు. 1; 3. దేహము;

చూ, శరీరము. 1. 4. ప్రధానముకానిది: చూ, అప్రధా

నము; 5. ఒకానొక దేశము; 6. అణు: చూ, షట్కము;

విజ. 7. అవయవములుగలది. అంగి, అవయవి; 8. సమీ

పించినది: చూ, సమీపము. 1-3; అంగముల విశేష

ములు: — అం. 3. రో. -1. సేనాంగములు: -రథము,

గజము, కురగము, పదాతి. (4); 2. పంచాంగములు: -

తిథి, వారము, నక్షత్రము, యోగము, కరణము. (5); 3.

శరీరాంగములు: - కరములు. 2. చరణములు. 2. ఉరము,

లలాటము, భుజములు. 2; 4. కన్యాదానాంగములు: -

వాగ్దానము, పరిధానము, కన్యాసంవరణము, కన్యాదానము,

నిరీక్షము (5); 5. పేదాంగములు: -శిశు, వ్యాకరణము,

చందస్సు, నిరుక్తము, జ్యోతిషము, కల్పము. (6);

౬. వేదోపాంగములు :- మీమాంస, న్యాయ, వైరాజి, దర్శనశాస్త్రములు. (4); ౭. రాత్నాంగములు :- స్వామి, అమాత్యులు, సుహృదులు, కోశము, రాష్ట్రము, దుర్గము, బలిము. (5); ౮. సభా సప్తాంగములు :- విద్వాంసులు, కవీశ్వరులు, భిక్షులు, గాయకులు, వనిహాసకులు, ఇతిహాసకులు, ఘోరాపీకులు; ౯. యోగాంగములు :- యమము, నియమము, ఆసనము, ప్రాణాయామము, ప్రత్యాహారము, ద్యానము, ధారణము, సమాధి. (8); ౧౦. యోగములయోగములు :- సత్వము, రజస్సు, తమ, దృఢి, మితాహారము, అర్జవము, బ్రహ్మచర్యము, అస్త్రేయము, ఆహింస, శావము. (10); ౧౧. నాటియోగంగములు :- శిరస్సు, దృష్టి, తారలు, పుటలు, భృశులు, నాసికము, గండములు, ఆధరము, చిరుకము, ముఖము, కంఠము, హస్తము, వక్షము, జిహ్వము, పార్శ్వములు, కటి, కిరీటము, జంఘలు, చరణములు. (18); ౧౨. రాగంగములు :- మధ్యమాపి, మూలపత్రి, తోడి, జంగళము, ధైరవము, వరాటి, మూర్ధరి, గౌడము, కోలాహలము. వనంజిహ, దహస్వి, దేశి, దేశము, (౧౩); ౧౩. రాగోపాంగములు :- ద్రావిడ, మూర్ధరి, వరాటి (౧) ముహూర్తి, (4); ౧౪. వరాట్యుపాంగములు :- కాతానివరాటి, ద్రావిడవరాటి, వై:రవవరాటి, ఉపస్థానవరాటి, హాకస్వరవరాటి, ప్రతాపవరాటి. (6); ౧౫. కుండ్యుపాంగములు :- ఛాయాతుండి, కరుష్యతుండి. (2); ౧౬. ఘూర్జక్యుపాంగములు :- మహారాష్ట్రమూర్ధరి, సౌరాష్ట్రీ, దక్షిణ, ద్రావిడ, (4); ౧౭. వేదావ్యుపాంగములు :- చు. వి. ఛాయ, కాంత, ప్రతాపము, (4) ౧౮. క్రియాంగములు :- భావక్రియ, స్వభావక్రియ, శివక్రియ, మకతక్రియ, క్రినేత్రక్రియ, కుముదక్రియ, హనుక్రియ, అమిక్రియ, ఇంద్రక్రియ, నాగక్రియ, రాన్యక్రియ, విజయక్రియ, (12); 10. తాకప్రాణ కళావిశేషము : చూ, తాళము. 2; 11. సహకార గ్రంథావిశేషము; 12. (వ్యాకరణ) ప్రకృత్యము నకు పూర్వము, దున్న శబ్దభాగవిశేషము : చూ, శబ్దము. 2-౨౩; 13 (వాచక) ముఖము మొ॥ రెండు సంఘలయొక్క అంగర్యాగము : చూ, నాటకము. 1-౧౦; 14. (శ్రోతృత్వ) మేఘావీరాసులయొక్క యుదయము : చూ, లగ్నము. 1:15. చు.స్సు; చూ, హృదయము; దే. వి. రూ.అంగు (1) రి (స్వ-అంగులు తెలుపునది); చూ, విదము. 1; (2) అందము. (వ్య-సంతోషపెట్టనది) : చూ, సౌందర్యము; (3) వస్తు (రేక) పకు మొ॥ వాని సంపత్తి; చూ, సంపత్తి. 1.

అంగమొల. ద్వ. వి. (అంగము + మొల) దినమొల: చూ, విక్షణ.

అంగమొల: వాచ. ద్వ. వి. విష్టగట్టనివాడు: చూ, దిగంబర. ౧:౧:౧.

అంగమొలవేల్పు. ద్వ. వి. దినమొలవేల్పు: చూ, శివుడు. 1.

అంగరంగధోగములు. జా. పెక్కు సంపదలు. శరీరస్థల వైభవములు: అంగరంగవైభవములు.

అంగరంగవైభవములు, జా. -వై.-

అంగరక, వై. వి. = (తప్ప) అంగరక, రూ.అంగరక.

1. మీంగాళ్ళవజకు వ్రేలాడుచుక్కాయ: చూ, వస్త్రము. 1-౯.

2. వరులైన పాడుగు అంగరక: చూ, వస్త్రము. 1-౯.

అంగరక, వై. వి. -వై.-

అంగరక్తము, సం. వి. అ. న. 1. ఒకానొక చెట్టు: చూ, గుఱాలోచన; విజ. 2. నిష్ఠిని అవయవములు కలది.

అంగరక్ష, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. = (తప్ప) అంగరే(తే)కు: చూ, అంగరక. 1; 2. = (తప్ప) అంగరే(తే)కు: చూ, అంగరక. 2; 3. శివరక్షణక్రియ: తాపిజ: చూ, రక్ష. 2:

4. శరీరరక్షణము: చూ, సంరక్షణము. 1.

అంగరక్షకుడు, సం. వి. అ. పు. రూ. అంగరక్షకుడు. 1. పరిచయ: చూ, శిబుడు. 1-౨; వి. 2. ప్రభుదేహమును గాపాడుటై యకనితోడనుండువాడు: చూ, సంరక్షకుడు. 1.

అంగరక్షణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఉక్కుబేర, ఇనుపకవచము: చూ, వానరారణము. 1-౨.

అంగరక్షిణుడు, సం. వి. అ. పు. విజ: చూ, రూ.అంగరక్షకుడు.

అంగరక్షావియ, దే. వి. = (తప్ప) అంగరక్షోకా. విష్ణులైన కార్తికేసిన పిండినంటలు: చూ, భక్త్యము. 1-౨.

అంగరక్షోక. సం. వి. అ. శ్రీ. -వై.- (వాచక) (రూ) (అంగరక్షావి.అంగరక్షోక).

అంగరాగము, సం. వి. అ. పు. 1. మేనికేటూము చందనాది ద్రవ్యము: చూ, సమాలంభము. 1; 2. కుంకుమాలంబూత: చూ, సమాలంభము. 3; 3. అవయవముల యెటుపు: చూ, వస్త్రము. 1-౪-(౧౩); 4. మేని యెటుపు: చూ, వస్త్రము. 1-౪-(౧౬); 5. తాపి, పరిమళము: చూ, వాసన. 1-౧౨;

6. గంధము: చూ, వాసన.

అంగరాజు, సం. వి. అ. పు. 1. యవరాజు: చూ, రాజు. 3-౧౨; 2. కర్ణుడు: చూ, సూతపుష్పికుడు.

అంగరజై, దే. వి. రూ.అంగరొల్ల: చూ, అంగరక్షావియ.

అంగరజహము, సం. వి. అ. న. 1. రోమము: చూ, వెళ్ళక. 1; 2. సక్రియాక: చూ, వెళ్ళుక. 1-౨౩; విజ. 3. శరీరమున మొలచునది.

అంగరే(తే)కు, వై. వి. 1: చూ, అంగరక. 1-2; 2: చూ, అంగరక్ష. 1-2.

అంగరొల్ల, దే. వి. చూ, రూ.అంగరొల్ల.

అంగలారుచు, దే. అ. క్రి. రూ.అంగలారు. 1. వగచు: చూ, స్తుక్క. (1). (11); 2. వాచారు: చూ, విలపించు.

అంగలారు, దే. అ. క్రి. -వై.-

అంగలారుపు, దే. వి. రూ.అంగలారు. 1. దుఃఖము: చూ, శోకము. 1-౧; 2. అపద: చూ, వివస్తు. 1.

అంగలారు, దే. వి. చూ, రూ. అంగలారుపు.

అంగరేవము, సం. వి. అ. పు. 1. చూ, అంగరాగము. 1; 2: చూ, అంగరాగము. 2.

అంగవస్త్రము, సం. వి. అ. న. మడికి ఉపకరించు తుండుగుడ్డ. (అంగోస్త్రమని వాడుక: చూ, వస్త్రము. 1-౧౧.

అంగవస్త్రోదము, సం. వి. అ. న. చీరపేను: చూ, యాకము. 1-౧౧.

అంగవింశతి, దే. అ. క్రి. 1. యత్నంః చూ, సమకట్టు. 2; 2. దగ్గతీంః చూ, సమీపించు; 3. తెగఁజుడు: చూ, సాహసించు. 4. దాఁటు: చూ, లంఘించు. 2; 5. అతిశయించు; చూ, సందడించు. 2; 6. జయించు: చూ, విజయమునొందు.

అంగవికలుడు, సం. విజ. 1. అంగహీనుడు. రూ-వి: లాంగుడు; 2. అపస్మారి: చూ, సౌమ్యనిలినవాడు.

అంగవికారము, సం. వి. అ. న. 1. మూర్ఛ: చూ, సౌమ్య. 1; 2: అంగవికృతి. అంగవైకృతము.

అంగవికృతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. — పై. —

అంగవిక్షేపము, సం. వి. అ. పు. 1. అవయవముల కదలిక: చూ, విక్షిప్తము. 1-3; 2. వాక్యార్థము నభినయించుట: చూ, న్యంజకము. 1-౩. (అభినయము = నృత్యము.)

అంగవిద్య, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. వేదాంగముగు వ్యాకరణాది శాస్త్రము: చూ, శాస్త్రములు. 6-౧౨; 2. అవయవచేష్టలచే సూచితములగు శుభాశుభములను దెలిపెడివిద్య: చూ, విద్యలు. 5-౩.

అంగవైకృతము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, అంగవికృతి. 2; 2. హృదయభారమును దెలుపునట్టి ముఖ్యావయవచేష్ట.

అంగసంగము, సం. వి. అ. పు. 1. శ్రీపురుషులకలయిక: చూ, సంయోగము. 1; 2. రెండుకరీరములయొక్కరాయడి.

అంగసంస్కరణము, సం. వి. అ. న: రూ - అంగసంస్కారము - అంగసంస్కృతి - అంగసంస్కరణ.

అంగసంస్కర్త, సం. విజ. 1. అంగసంస్కారము చేయు వాడు: అంగసంస్కారకుడు - అంగసంస్కారుడు; 2. దేహమును అలంకరించువాడు: అంగసంస్కారుడు.

అంగసంస్కారకుడు, } సం. విజ. — పై. —
అంగసంస్కారుడు, }

అంగసంస్కారము, సం. వి. అ. పు. 1. శరీరపరిశుద్ధితె చేయుస్నానము: చూ, స్నానము. 1-౨; 2. నలుగు పెట్టుట, కలయంటులో నొకభాగము: చూ, అంగసంస్కృతి. 3; 3. చందనదులపూఁత: చూ, సమాంభము. 1; 4. కుంకుమాదులపూఁత: చూ, సమాంభము. 1-౬.

అంగసంస్కృతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. — పై. —

అంగసంస్థయ, సం. వి. అ. శ్రీ - పై. -

అంగసంహతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. అవయవములమేలి గూర్పు; 2. అవయవముల మేనినముదాయము: చూ, విశేషము. 3-౩.

అంగహారము, సం. వి. అ. పు: చూ, అంగవిక్షేపము. 1.

అంగహారి, సం. వి. ఇ. పు. 1. — పై. —; 2. వృత్తరంగము: చూ, రంగము. 3-౧.

అంగహీనము, సం. వి. అ. న. అవయవలోపము: చూ, అపాంగము. 3.

అంగహీనుడు, సం. విజ. 1: చూ, అంగహీనుడు. 1; 2: చూ, మన్మథుడు.

అంగళ, వై. వి. = (తప్త) అంగణ. 1. రూ-అంకణము. నలుదడరత్నచోట: చూ, ముంగలి. 2; 2. = అంగణ. మొలపాలు: చూ, భూషణము. 2-౩.

అంగళ్ళవాడ, ద్వ. వి. 1. దుకాణము. చూ, సదనము. 1-౨; 2. అంగడివీడి: చూ, మార్గము. 1.

అంగాంగీభావసంకరము, అం: చూ, అలంకారము. 3-౧.

అంగాధిపుడు, సం. వి. అ. పు. చూ, అంగరాజు. 2.

అంగారకమణి, సం. వి. ఇ. పు. అంగారక గ్రహమునకు ప్రియమగుమణి, పగడము: చూ, రత్నములు. 1-(౪).

అంగారకము, సం. వి. అ. పు. న. 1. = (రత్న) ఇంగలము.

నిప్పు: చూ, వహ్ని. 1; 2. దొగ్గు: చూ, వహ్ని. 1-౨౬;

3. గుంటగలగర*: చూ, భృంగరాజము. 1; 4. పచ్చ

గోరంట*: చూ, సహ. 1. ౫; 5. మంగళవారము: చూ,

వారములు; 6. నిప్పురవ్వ: చూ, వహ్ని. 1-౧౪; 7. ఒక

రత్నము మందుచూసె: చూ, స్నేహము. 2-౨౪

అంగారకర్పరము, సం. వి. అ. పు. లోహోదుల కరగెడి

మూస: చూ, మూస. 1.

అంగారకవాదము, అం: చూ, అంగారకము. 5.

అంగారకారి, సం. వి. ఇ. పు. 1. అంగారకునకు విరోధి,

బుద్ధుడు: చూ, సౌమ్యుడు; విజ. 2. దొగ్గులను జేయు

వాడు.

అంగారకీరము, సం. విజ. దొగ్గుగా జేయఁబడినది: చూ,

అంగారకము. 2.

అంగారకుడు, అం. పజుడు: చూ, సక్రతు. 1.

అంగారకుష్మకము, సం. వి. అ. పు. కృష్ణమునుమందు: చూ,

హితావర్తి.

అంగారగంధి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఇంగువ: చూ, హింగువు. 1,

అంగారగమన, అం: చూ, కంఠములు. 2.

అంగారణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. రూ-అంగారణి. 1. కుంపటి:

చూ, హంసతి. 1; 2. మోదుగుమొగ్గ తొడగడము, అంగ

రితము, ఉత్కలక: చూ, మోదుగు. 1-౧; 3.

సూర్యుడు విడచినదిక్క.

అంగారధాని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. రూ-అంగారధానిక: చూ,

అంగారణి. 1.

అంగారధానిక, సం. వి. అ. శ్రీ. — పై. —

అంగారపరిపాచితము, సం. వి. అ. న. కఱ్ఱకుగ్రుచ్చి దొగ్గు

మీద బాగుగాకాల్చిన మాంసాచితము.

అంగారపద్మడు, సం. వి. అ. పు. చిత్రరథు డను గంధ

ర్వుడు: చూ, చిత్రరథుడు. 1.

అంగారపాత్రి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, అంగారధాని.

అంగారపాలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. నిప్పుమీద కాల్చినరొద్దె:

చూ, భక్ష్యము. 1-౨.

అంగారపోడి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. — పై. —

అంగారపుష్పము, సం. వి. అ. పు. (వృక్ష-నిప్పువలె ఎఱ్ఱగ

మంతు పువ్వులుగంది) ఇంగుది*: చూ, హింగుది.

అంగారమంజరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. నిప్పు వన్నెగుత్తుల

కానుగు*: చూ, కాదప్పుము. 1-౩.

అంగారమంజి, — పై. —

అంగారము, సం. వి. అ. పు. న. రూ-అంగారము. 1. అగ్ని:

చూ, వహ్ని. 1; 2. నిప్పులేని దొగ్గు: చూ, వహ్ని.

1-౩౫; 3: చూ, అంగారపుష్పము*; 4: చూ, అంగార

ప్రేలు: చూ, హస్తము. 1-౨౫. (౧); 3: చూ, అంగులిము. 3; 4. గజకర్ణిక: చూ, స్వర్ణకీరి. 2.
 అంగులి(3)తోరణము, సం. వి. అ. న. 1. మెడబట్టి గంటలు; 2. అర్ధచంద్రాకారపుబొట్టు: చూ, బొట్టు 1-౨. అంగుష్ఠమాత్రము, సం. వి. అ. పు. బొటనప్రేలి కొలదిగలది. అంగుష్ఠము, సం. వి. అ. పు. =: చూ, రూ. అంగుల(౪)ము. అంగుష్ఠము, సం. వి. అ. పు. బొటనప్రేలిగోరు: చూ, నభము. 1-౧.
 అంగుళిత్రము, సం. వి. అ. న. రూ. అంగుళిత్రాణము-అంగుళీ (శీ)త్రాణము. ఉడుము తోలుతో గుట్టి ప్రేళ్ళకుదొడిగి కొను: వచము. (మణిన్నె)కుట్టు వదివాండు వేటకాండు ప్రేలికి తొడిగికొను తొడుగు: చూ, వారవారణము. 1-౧.
 అంగుళి(లి)త్రాణము, —పై.—
 అంగుళి(లీ)త్రాణము, —పై.—
 అంగుళిముద్ర, సం. వి. అ. పు. పేదచెక్కిన యంగరము: చూ, భూషణము. 2-౧౨.
 అంగుళిముద్రిక, —పై.—
 అంగుళి మోటనము, సం. వి. అ. న. చిటికె (లేక) నెటిక విలుచుట: చూ, వ్రేలుమిడి.
 అంగుళివంగ, సం. వి. అ. పు. ప్రేలికి అంటుకొను వదును గలది (సూ. వి.)
 అంగుళివంగము, సం. వి. అ. పు. ప్రేలికాకుడు (సూ. వి.)
 అంగుళివంజ, సం. వి. అ. పు. ప్రేలితోజేయునైగ.
 అంగుళి సందేశము, సం. వి. అ. పు. చిటికెలు వేసికొనికాని నెటికెలు విడిచికాని ప్రేళ్ళతో నైగలు చేయుట.
 అంగుళిస్పృటినము, సం. వి. అ. న: చూ, అంగుళిమోటనము.
 అంగుళిటము, సం. వి. అ. న. ఉంగరము: చూ, భూషణము. 2-౧౨-(౨).
 అంగుళిత్రాణకీర్తనము, అం: చూ, ప్రమేయములు.
 అంగుళి క్షీణము, సం. వి. అ. న. కుండల ద్రువము*: చూ, వెక్కుడు.
 అంగుళియకము, సం. వి. అ. న: చూ, అంగుళీటము.
 అంగుళియము, —పై.—
 అంగుళము, సం. వి. అ. న. 1. ముంగి: చూ, ముంగిస; 2. అమ్మ: చూ, బాణము. 1.
 అంగుళము, సం: చూ, అంగీయము. 1, 2.
 అంఘస్సు, సం. వి. అ. న. అంహస్సు. పావము: చూ, పృణనము. 1.
 అంఘ్రి. సం. వి. ఇ. పు. 1. అడుగు: చూ, హజ్జ; 2. ద్వీసంజ: చూ, రెండు. 2; 3. మూలము: చూ, వేరు. 1; 4. పద్మనరణము: చూ, పృథ్వీ. 1.
 అంఘ్రికాడించు, సం. న. క్రి. అడుగు కాడించు: చూ, తన్ను. 2.
 అంఘ్రినామము, సం. వి. అ. పు: చూ, అంఘ్రి. 3.
 అంఘ్రివద్దము, సం. వి. అ. న. నేలకామర*: చూ, వహావ్రవద్దము. 1-౧.
 అంఘ్రివజ, సం. వి. అ. పు. చూ, వేరవనన. *.
 అంఘ్రివము, సం. వి. అ. పు. చెట్టు పాదము: చూ, పృథ్వీ. 1.

అంఘ్రివర్ణి, సం. వి. ఇ. పు. రూ. అంఘ్రివర్ణిక, కోలపొన్న*: చూ, సురపున్నాగము. 1-౧.
 అంఘ్రివర్ణిక, సం. వి. అ. పు. } —పై.—
 అంఘ్రివర్ణి, సం. వి. ఇ. పు. }
 అంఘ్రివర్ణించు, సం. వి. అ. పు. చెట్టు మొదలు: చూ, పృథ్వీ. 1-౯.
 అంచకుడు, సం. వి. అ. పు. అడిగెనువాడు: చూ, యాచకుడు. 1.
 అంచతి, సం. వి. ఇ. పు. 1. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1; 2. గాలి: చూ, వాయువు. 1.
 అంచనము, సం. వి. అ. న. పూజ: చూ, సవర్య.
 అంచలము, సం. వి. అ. న. = అంచు. 1. లట్టచెంగు: చూ, మైతాళు; 2. చివర: చూ, సుర. 1.
 అంచించు, దే. అ. క్రి. పరిపరిమితి సూహించు: చూ, తోచు. 4.
 అంచితము, సం. వి. అ. పు. పూజింపబడినది: చూ, సహ్యా నితన; 2. పొందబడినది: చూ, ప్రాప్తన. 1; 3. వంక రయైనది: చూ, వేలితము. 3; 4. ఒప్పిదమైనది: చూ, హృద్యము. 2; అం. 5: చూ, శిరశ్చక్రియలు; 6: చూ, బాహుప్రచారములు; 7: చూ, చర. క్రియలు; 8: చూ, కరణములు.
 అంచుడు, సం. వి. అ. పు. పూజింపబడినవాడు: చూ, సన్మానితుడు.
 అంచు, దే. వి. రూ. అంచె. (వ్యు. - గమ్యస్థానము చూపు నది.) చూర్ణమున నక్కడక్కడ నిలిచెను ఘట్టన: చూ, టపా.
 అంచె, దే. వి. 1: చూ, రూ. అంచెయ; 2. పంక్తి: చూ, శ్రేణి. 1; 3. ఘట్టముల నడిమిదూరము: చూ, విప్ర కృష్టము. 1-౫.
 అంచ, పై. వి. 1. = హంస. తెలిపిట్ట: చూ, హంస. 1; 2. = అభ్యాశమ్. దగ్గః: చూ, సమీపము. 1; 3. = అభ్యాశమ్. పైపు: చూ, పార్శ్వము. 2.
 అంచగలులపాస్సు, ద్వ. వి. హ. సతూలికా తల్పము: చూ, శయ్య. 1.
 అంచగుట్టువుతోడు, ద్వ. వి. హంసవాహనుడు, నలువ: చూ, బ్రహ్మ. 1.
 అంచతల్లడిచెలియ, ద్వ. వి. హంసవాహనుని భార్య, నలువ రాణి: చూ, సరస్వతి.
 అంచన, దే. వి. రూ. అంచన. పరిమితి సూహించుట: చూ, మదింపు.
 అంచనజాడు, దే. అ. క్రి: చూ, అంచించు.
 అంచనదాడు, వా. వి. పరిపరిమితి సూహించువాడు: చూ, మదింపువాడు.
 అంచనదము, పై. వి. = హంసపాదము. 1. వ్రాతలోని నవ రజలే: దిద్దుపాటు: చూ, హంసపదము; వా. 2. హంస యొక్క పాదము: చూ, హజ్జ. 1-౧౭;
 అంచయాన, పై. వి. = హంసయాన: చూ, పు. 1-౧౯౯ (మిశ్రము అని కొందఱు).
 అంచయేనుగు మావంతు, ద్వ. వి: చూ, మృదుడు.

అంచయేనుగు మావంతుబిడ్డ, ద్వ. వి. అనిరుద్ధుడు: చూ, విశ్వకేతుడు.

అంచరపుతు, వై. వి. రూ-అంచరౌతు. = హంసరాచూతు: చూ, బ్రహ్మ. 1.

అంచల, దే. వి. వైపు: చూ, పార్శ్వము. 2.

అంచలము, దే. వి. 1. కోవము: చూ, రోషము; 2. చలము, పట్టుచల: చూ, స్వర్ణ. 4.

అంచలవిడిది, దే. వి. దేవగంగ: చూ, నది.

అంచు, వై. వి. 1. = అంచల: కొంగు: చూ, మైజాను. 1; 2. బిడ్డమొదటిబిడ్డ: చూ, బిడ్డ 1; 3. చివర: చూ, సుద 3; 4. బిడ్డకంటియొక: చూ, శీఘ్రము. 2; 5. చనుమొన: చూ, స్తనము. 1-4; దే. వి. 6. రీతి: చూ, విధము. 1; 7. దగ్గఱ: చూ, సమీపము. 1; 8. పుచ్చు: చూ, పంపు. 11; 9. కాడించు: చూ, మొత్తు. 2; 10. చూ, నెల విచ్చు; 11. త్రొక్కు, బాధించు, అణగగఱేయు: చూ, హింసింపు. 2.

అంచుకమ్మలు, ద్వ. వి. బ. చెవినగ: చూ, భూషణము 2-౮-౧౦-(1).

అంచుకయించుకి, ద్వ. అవ్య. కొంచెము: చూ, స్వల్పము. 1. అంచుముట్టు, ద్వ. అ. క్రి. తుదముట్టు: చూ, సరిపోవు. 3. అంచులవాడు, ద్వ. వి. చిత్తరువు వ్రాయువాడు: చూ, ముచ్చి. 1.

అంజకము, సం. వి. అ. న. కన్ను: చూ, లోచనము. 1.

అంజన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాయుపుభార్య: చూ, భార్య. 1-౬౬ (హనుమంతుని కల్లి); 2. ఉత్తరదిక్కునందలి యాదేనుగు: చూ, హస్తీ. 1-౨-(౧).

అంజనకాడు, మి. వి. అంజనమువేసి చోరనికేపాదులు గని వెట్టు మాంత్రికుడు: చూ, మాంత్రికుడు.

అంజనకి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఒకానొకమందు మూలిక.

అంజనకేళి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. హట్టవిలాసిని*: చూ, రాజార్థము. 1-౨౩; 2. వ్యగుగుత్తికి: చూ, రాజార్థము. 1-౮.

అంజనకేళి, వా. —వై.—

అంజనగిరి, సం. వి. ఇ. పు. కాటుకకొండ: చూ, పర్వతము. 1-౧.

అంజననామిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కంటితెప్పమీది కాయ: చూ, లోచనము. 1-౨-(౧).

అంజనము, సం. వి. అ. న. రూ - అంజనము. 1. కాటుక: చూ, చాడు. 3; 2. కుళము: చూ, రసాంజనము; 3. కాటుకతాయి: చూ, సౌవీరము. 2; పుం. 4. పడమటి దిక్కునందలి యాదేనుగు: చూ, హస్తీ. 1-౨-(౩); 5. బల్లి: చూ, హాలాహలము. 2; 6. నల్లతుమికి *: చూ, స్ఫూర్తకము; 7. దీపపుకాడి: చూ, సిగ. 4; 8. కాటుక కొండ: చూ, అంజనగిరి; 9. మైపూత: చూ, నమాంభము; 10. విశదపఱుడు: చూ, స్పష్టము. 1-4; 11. వ్రాతపిరా: చూ, వీరా; 12. రేయి: చూ, రాత్రి; 13. (అలం) వ్యంజనయమ శబ్దపుత్తి (ఇది వాచ్యంశ్యైర్ములకంటె అన్యమగు వ్యంగ్యార్థమును బోధించును.) (చూ. వి.)

అంజనవర్తి, అం. చూ, అనువర్తములు.

అంజనకల్ప, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కంటిలో కాటుకనుంచు పని ముట్టు: చూ, కళాక. 3.

అంజనాచలము, సం. వి. ఆ. పుం. చూ, అంజనగిరి.

అంజనాదేవి, అం. చూ, దిక్పాలనభార్యలు.

అంజనాద్రి, సం. వి. ఇ. పు. అంజనాచలము.

అంజనాధిప, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కాటుకబల్లి: చూ, హాలాహలము. 2.

అంజనావతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ఈశాన్య దిక్కునందలి సుప్రతీక మను యాదేనుగు: చూ, హస్తీ. 1-౧-౮; అం. 2: చూ, దిగ్గజ భార్యలు.

అంజని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. వాయువు భార్య: చూ, భార్య. 1-౬౬; 2. కాటుకతాయి: చూ, సౌవీరము. 2; 3. ఉత్తరరోహిణి *: చూ, శకునాదని. 1; 4. అంజన చందన కుంకుమాదుల నలంకరించుకొన్న శ్రీ: చూ, శ్రీ, 1-౧౧౩; 5. కాలాంజని *: చూ, ప్రాస్తకాశాశివము.

అంజనిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. నలికొండపాము: చూ, సర్పము. 1-౧౩; కాటుకబల్లి: చూ, హాలాహలము. 2; 3. ఈశాన్య దిక్కునందలి సుప్రతీకమను యాదేనుగు: చూ, అంజనావతి; 4. మంచు: చూ, మూషకము. 4.

అంజన్యము, సం. వి. అ. పు. తోడచుక్కలోనగు యుత్పాక లక్షణము: చూ, రిక్క. 1-౨.

అంజలి, సం. వి. ఇ. పు. 1. నతి: చూ, హజీగలు. 1-౩; 2. మానక: చూ, సేద; 3. = అంజలి: చూ, చోసిలి;

4. = అంజలి. బొట్టనవ్రేలువంచిచూపుట న్రేలిమొదట గూర్చి తక్కినవ్రేళ్లు చాచిన రెండుచేతులను గూర్చి పట్టినది: చూ, వ్యంజకము. 1; 5. ద్వీగుసహసమున ద్వీ, త్రి, శబ్దములకు పరమగునపుడు అకారాంతముకూడ వగును. ("ద్వ్యంజలము-ద్వ్యంజలి" మొ.); అం. 6: చూ, సంయుత హస్తములు.

అంజలిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. చిట్టెలుక: చూ, మూషకము. 1-౧; 2: చూ, విషనాశిని *.

అంజలికారిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. సున్నపుగచ్చ బొమ్మ: చూ, హరిణి. 1-4; 2. ముడుగుదామర *: చూ, సహస్రపత్రము. 1-౩.

అంజలిపుటము, సం. వి. అ. పుం. న. చొప్పవలె పట్టిన దోయిలి: చూ, చోసిలి. 1-౧.

అంజన, సం. అవ్య. రుద్ధితి: చూ, వ్యధము. 1.

అంజనము, సం. ౬౬. పౌండరబికినది: చూ, సంసక్తము.

అంజన్యు, సం. వి. న. న. 1. వేగిరము: చూ, వ్యధము. 1; 2. బలిమి: చూ, శక్తి; 3. నరశత: చూ, సాపు. 3.

అంజి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. మంగళము: చూ, కుళము. 1; 2. వేషణయంత్రము: చూ, తిరుగలి. 1; ఇ. పుం. 3. మగగుటి: చూ, శిశ్నము; 3. నాగకేసరము *: చూ, మువ్వరాభ్యము; దే. వి. (1) బాలబాలికం ఒకానొక అట: చూ, బాలశ్రీధ.

అంజిక, దే. చి. భయము: చూ, సాధ్యసము.

అంజికము, సం. వి. అ. న. కన్ను: చూ, లోచనము. 1.

అంజుపుడు, సం. వి. ఉ. పు. రూ-అంజుపుడు(పు): చూ, సూక్ష్మము.

అంజుపుడు(పు), —పై.—

అంజుపుడు, సం. వి. అ. పు. 1. అంజురము*: చూ, మేడి. 1; న. 2. అంజురపువండు: చూ, మేడి. 1-౪.

అంజు, దే. వి. (వ్యు.—అంజలికి కగినది): చూ, అంజ. 1. అంజ, దే. వి. 1. రూ-అంజ. హంబ. అంజ. హంబ, అడుగు: చూ, హంబ. 1; 2. చెంత: చూ, నమీసము. 1.

అంజనకాడు, పై. వి: చూ, అంజనకాడు.

అంజమెడపట్టు, అం. కస్తీపట్టు: చూ, విన్నాణములు.

అంజలి, పై. వి.=అంజలి: చూ, దోసిలి. (రూ-అంజలికి)

అంజలికి, —పై.—

అంజలిగుంజలి, దే. విజ. 1. గానినొందినది: చూ, గాని. 2; అన్య. 2. గానినొందినట్లు; దాననొందినట్లు.

అంజాయించు, దే. అ. క్రి: చూ, సంశయించు.

అంజ, దే. అ. క్రి. 1. భయపడు: చూ, స్రుక్కు. (6); 2.

వెనుదీయు: చూ, స్రుక్కు. (7); 3: చూ, సంశయించు.

అంజూరు, దే. వి: చూ, మేడి. 1, *

అంజు, దే. వి. 1. చర్మము (వ్యు.—శరీరమును అంటి యుండునది): చూ, బెరడు; 2. వక్రపాత్రము: చూ, విస్తరి; 3. అనుట: చూ, ప్రస్తావము; 4. పిండము: చూ, ముద్ద. 2; 5. బ. గుంపు: చూ, వమూహము; వా. క్రి. విజ. 6. వ్యతిరేకము తెలుపును, చేరను, అంజను.

అంజుగ్రట్టు, దే. న. క్రి. గట్టిగాగ్రట్టు, చేర్చు, కూర్చు. బల వంతముగాగూర్చు, మోసమునగూర్చు, అణచు: చూ, పిసుకు. 3.

అంజుగు, దే. అ. క్రి. 1: చూ, సమర్థుడు; 2: చూ, ఎంగిలి యగు; 3: చూ, మలినమగు.

అంజునిజేతే, పై. వి. నిప్పు: చూ, వహ్ని. 1.

అంజునిది, దే. విజ. అంజరానిది, ముట్టుది (త్రీ); 2. అంజు గూడనిది.

అంజునివేల్పు, దే. వి: చూ, అంజునిజేతే.

అంజరానివేల్పు, దే. వి. —పై.—

అంజులుగట్టు, దే. అ. క్రి. ఒకటిగా చేరు: చూ, గుంపుగూడు.

అంజునిలు, దే. అ. క్రి. రూ-అంజునిల్లు. చేరు: చూ, సమీ పించు.

అంజునిల్లు, —పై.—

అంజుకు, దే. వి. (అంటి+అకు) 1. రూ - అరణాకు— అరణియకు; 2. ఎంగిలి విస్తరి: చూ, పుల్లియ.

2. (వా. అంజుఅకు); వా. 3. అతికింపబడిన (కుట్టిన) అకు.

అంటి, దే. వి. అరణి* (వ్యు.—చెట్టుభాగము లన్నియు అంటి యుండునది): చూ, రంభ. 2.

అంటించు, దే. న. క్రి. 1. (వేలు) కుట్టు: చూ, పొడుచు.

6; 2. కాల్చు: చూ, దహించు; 3. అంజు భాకువునకు

ప్రేరణము, అంజుజేయ: చూ, కగిలించు.

అంటిత, దే. వి. రూ-అంటిత. *. (వ్యు.—అంజుకొనునది.):

చూ, తృణము. 1. (౨)

అంటిగది. దే. వి. కులట (వ్యు. - తగులుకొనునది): చూ, అంజులాడి.

అంటిన, దే. వి. 1: చూ, రూ - అంటిత*. 2. తొడుసు: చూ, సంబంధము. 1. (అంజున అనియు)

అంజు, దే. వి. 1. చెలిమి (వ్యు. - అంజుకొనునది): చూ,

స్నేహము. ; 2: చూ, స్నేహితుడు. 1; 3. కూడిక:

చూ, సంయోగము; 4. తాకుడు: చూ, స్పర్శము. 1;

5. ఎంగిలి: చూ, సంపర్కము. 3; 6. అంజరానివస్తువు

యొక్క స్పర్శము: చూ, స్పర్శము. 2-౧; 7. నమర్చ,

ముట్టు: చూ, రేతస్సు. 1-౪; 8. అశౌచము: చూ, మైల. 4;

9. వడికడుగుని పాత్రము. 6-౫౨; 10. బ. అంజులు -

రూ-అంజులు, అంజుకట్టిన మొక్కలు; న. క్రి. 1'. పొందు;

చూ, సక్తిమగు; 12. తాకు: చూ, స్పృశించు; 13. (నూనె)

రాచు: చూ, రుద్దు; 1; 14. మార్చును: చూ, వక్రశించు;

15. రతయందుగూడు: చూ, సంధించు. 3; 16. చేపట్టు:

చూ, ప్రాప్తుగొను; 17. పట్టుకొను: చూ, స్థిరపడు; అ. క్రి.

18. పొందు, ప్రాప్తించు: చూ, సక్తిమగు; న. క్రి. 19. తగులు

కొను: చూ, సంభోగించు; 20. మంటయెత్తు: చూ, రొలు;

21: చూ, మొరవేయు; 22. నిలబెట్టు: చూ, మట్టునడు.

2; 23. కలుగు: చూ, వంభవించు. 1; విజ. 24. అంజు

కలది; 25. అంజుకొనునది; 26. రపులుకొనునది; వి.

27. అంజుట: చూ, వ్యభిచారము. 2. (విటివిట సంబం

ధము); 28. చిక్కు: చూ, లంకియ. 3; 29. చూ, మలి

నము. 1; 30: చూ, అంజుతోడు; 31: చూ, అంజుపేను.

అంజుకట్టు, దే. వి. ముట్టుగుడ్డలమూట. ముట్టుక స్నానదిన

మున కట్టుమయిలబట్టల కట్టు: చూ, ముట్టుకట్టు.

అంజుకట్టు, దే. న. క్రి. కొమ్మకొక మొక్క నంటగట్టు:

చూ, త్రొక్కు. 3.

అంజుకత్తియ, ద్వ. వి. రూ - అంజుకత్తె. 1. అంజుటాలు:

చూ, వైవిరిణి; 2. ప్రియురాలు: చూ, త్రీ. 1-౮౮.

అంజుకాడు, దే. వి. 1: చూ, స్నేహితుడు; 2: చూ, విడుచు.

1; వా. 3. ఎంగిలి తడుగుకొననివాడు; 4. మైల పోకిన

వాడు. 5. ముట్టుకొనగూడనివాడు. [సదృశ.

అంజుకొనిపోవు, దే. న. క్రి. దొంగిలించుకొనిపోవు: చూ,

అంజుకొను, దే. అ. క్రి. 1. కూడు: చూ, సంభవించు. 1;

2. తాకు: చూ, స్పృశించు; 3. చేపట్టు: చూ, ప్రాప్తుకొను;

వా. 4. ఒకదానినుండి ఇంకొకదానికి నిప్పు తగులుకొను;

5. కౌగలించుకొను.

అంజుకొలుపు, దే. న. క్రి. 1. కూర్చు: చూ, సంధించు. 2;

2. అంజుకొనజేయు.

అంజుగాడు, దే. వి. (వ్యు.—అంజుకొనివదలనివాడు): చూ,

రూ-అంజుకాడు. 1-2.

అంజుజోడు, దే. వి. అంజుపోగులజత, తమ్ములజత: చూ,

భూషణము. 2-౮-(౧).

అంజుతెవులు, వా. వి. అంజుతెవులు: చూ, రోగము. 1-౩౪.

అంజుత్రొక్కు, దే. న. క్రి: చూ, అంజుకట్టు.

అంజుదగు, దే. అ. క్రి. 1: చూ, సమర్థుడు; వా. 2. ముట్ట

కూడనిదగు.

అంబునూనియ, ద్వ. వి. రూ - అంబునూనె. అంబునూనె నూనె: చూ, స్నేహము. 2-౧.

అంబునూనె. —పై.—

అంబునూనె, ద్వ. అ. క్రి: చూ, అంబునూ 1-2-3.

అంబునూనె, ద్వ. వి. ముత్యపు చిప్పయందంటిన ముత్యము: చూ, రత్నములు. 1-౧-(౧).

అంబునూనె, దే. వి. తలనంటియందు ఈపి: చూ, యాకము. 1-౨.

అంబునూనె, దే. వి. బ: చూ, అంబునూనె.

అంబునూనె, దే. వి. దివాలనణము: చూ, లనణము. 1-౨.

అంబునూనె, ద్వ. వి. అంబునూనెకిని మామిడి*: చూ, మామిడి. 1-౧.

అంబునూనె, ద్వ. వి. అంబునూనెకిని: చూ, మెడ. 1-౨.

అంబునూనె, ద్వ. వి. అంబునూనెకిని: చూ, హేమసాగర. అంబునూనె, దే. వి. నూదంబునూనె (వ్యు. అంబునూనెనది):

చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(౬).

అంబునూనె, దే. వి. బ: చూ, రూ - అంబునూ. 10; 2: చూ, అంబు. 9; 3: చూ, అంబునూనె.

అంబునూనె, దే. స. క్రి. సంబంధమును వదల్చుకొను.

అంబునూనె, వా. వి. బ: చూ, సంబంధములు. 3.

అంబునూనె, దే. వి. బ. 1. వింపిగిర్చుకొను కూర్చుకొనినదంత: చూ, వత్తము. 1-౬౧; 2: చూ, చొంతరవత్తులు.

అంబునూనె, దే. వి. చూ, రూ - అంబునూనె.*

అంబునూనె, దే. వి. 1. ప్రాపు: చూ, వచ్చినానము. 2; 2. దగ్గర: చూ, సమీపము. 2; 3: చూ, వెనుక. 1; 4. మంటిగడ్డ: చూ, భూమి. 1-౧౦౦; 5. వైపు: చూ, పార్శ్వము. 2; 6. బెల్లలూడినచోటవెయ్య మంటిముద్ద; 7. అవుకు: చూ, నశయము. 1.

అంబునూనె, నం. వి. అ. పు. న. 1. గ్రుద్దు: చూ, పెళ్ళి కోళము; 2. వట్ట: చూ, వృషణము; 3: చూ, బ్రహ్మాండము.

అంబునూనె, నం. వి. అ. పు. —పై.—

అంబునూనె, నం. వి. ఈ. ప్రి. అజాంతి*: చూ, నీలబహ్మ.

అంబునూనె, దే. అ. క్రి. (అంబునూనె) జాగుచేయు: చూ, వివరించు. 3.

అంబునూనె, దే. అ. క్రి. 1. —పై.— 2. వెనుకీయు: చూ, ప్రుక్క. (7); ౩. క్రి. 3: చూ, ప్రాపుగొను.

అంబునూనె, ద్వ. వి. గోడపడిపోతుండ ఆసరాగాకట్టిన గోడ, అంబునూనె గోడ: చూ, ముటుగుగోడ. 1-౧.

అంబునూనె, నం. వి. అ. ప్రి. కస్తూరి: చూ, మృగమదము.

అంబునూనె, నం. వి. అ. పు. 1. పిట్ట: చూ, పక్షి; 2. పాము: చూ, సర్పము. 1; 3. చేప: చూ, మత్స్యము. 1; 4. కొండ: చూ, పర్వతము; 5. ఉడుము: చూ, బిల్వము.

6. ప్రిపురుష వివక్షత తెలియజాలని కోడిపిల్ల: చూ, పుంజ. 7. గోళ: చూ, బల్లి; 8. మినరాళి: చూ, రాసులు;

విజ. 9. గ్రుద్దువలన బట్టినది, అంబునూనె.

అంబునూనె, అం. చూ, సృష్టిభేదములు.

అంబునూనె, నం. వి. అ. పు. చూ, సూర్యుడు.

అంబునూనె, నం. వి. అ. న. = అంబునూనె. అంబునూనె, చూ, హరిగ.

అంబునూనె, నం. విజ. 1: చూ, అంబునూనె. 9; 2. గ్రుద్దును పెట్టునది.

అంబునూనె, నం. వి. న. పు. పేను: చూ, యాకము.

అంబునూనె, నం. వి. అ. పు. న. 1: చూ, అంబునూనె. 1;

2: చూ, అంబునూనె. 2; 3. కస్తూరి పుట్టెడి తీర్తి;

4. పురుషరేతస్సు, కుక్షము: చూ, రేతస్సు. 1.

అంబునూనె, నం. వి. క. పు: చూ, వట్టవాపు.

అంబునూనె, అం: చూ, చిత్రవర్ణములు.

అంబునూనె, నం. వి. న. పు: చూ, అంబునూనె. 2.

అంబునూనె, వై. వి. = హంబు. అంబు: చూ, పాత్రము. 8. ౧.

అంబునూనె, నం. వి. అ. న: చూ, బుద్ధికోట్టు.

అంబునూనె, నం. వి. క. పు. గ్రుద్దుతోగోడిన చేప: చూ, మత్స్యము. 1-౧.

అంబునూనె, వా. వి. విత్తనముపెట్టె.

అంబునూనె, వై. వి. రూ-అంబు. = హంబు: చూ, రూ-అంబు.

అంబునూనె, —పై.—

అంబునూనె, దే. వి. రూ-అంబు. బుద్ధులకొమ్ము: చూ, శృంగము. 3.

అంబునూనె, దే. వి. —పై.—

అంబునూనె, దే. వి. రూ-అంబు: చూ, అంబునూనె. 1.

అంబునూనె, దే. వి. —పై.—

అంబునూనె, నం. వి. అ. పు. 1. బంబునూనె: చూ, లావరి; 2. కొట్ట: చూ, అంగజాల. 1.

అంబునూనె, నం. వి. అ. పు: చూ, అంబునూనె.

అంబునూనె, వై. సర్వ. 1. = అంబు. సమస్తము: చూ, సర్వము; 2. అంబునూనె: చూ, అంబునూనె. (రూ-అంబునూనె-అంబునూనె); 3. అంబునూనె కొలది; 4. రెట్టింపు: చూ, రెట్టి. 1; 5: చూ, అంబునూనె; దే. ద్ర. 6: చూ, అంబునూనె; దే. అంబు. 7. సరిమితిని తెలుపును: చూ, ఏసి; వై. ద్ర.

8. రూ-అంబునూనె. అంబునూనె: చూ, ఏసి; 9. వెంటనే: చూ, వెంటనే; 10. అంబునూనె: చూ, తర్ర.

అంబునూనె, వై. ద్ర. (అంబునూనె) 1. అంబునూనె, అంబునూనె: చూ, అంబునూనె; 2. కాలక్రమమున: చూ, అంబునూనె.

అంబునూనె, నం. వి. అ. న. 1. లోపలికొనియము, మనస్సు: చూ, హృదయము. 2; 2. వివేకము: చూ, హృద్దేయము. 2; 3. వైతికబుద్ధి: చూ, హృద్దేయము. 2-౧౩.

అంబునూనె, అం. మనస్సు, బుద్ధి, చిత్తము. అహంకారము. (4).

అంబునూనె, నం. వి. అ. పు. 1. శంఖము: చూ, పంకు. 1; విజ. 2. లోపలికొనియముగలది.

అంబునూనె, నం. వి. ఇ. పు. 1. మేడిపంకు: చూ, మేడి. 1-౪.

అంబునూనె, —పై.—

అంబునూనె, నం. వి. ఈ. ప్రి. 1. లోపలికొనియము; 2. (యోగ) సుఖమైనద్య మార్గము.

అంబునూనె, నం. వి. క. పు. రాత్రిభాగము (వత్తులు

(గ్రామములోనుండు కాలము.)

అంతఃపాపి, సం. విజ. లోపలఁజేరినది.

అంతఃపురకాంతు, సం. వి. ఆ. పు. రాజీవానము: చూ, శ్రీ. 1-౮.

అంతఃపురహాతుడు, సం. వి. ఆ. పు. కౌశ్టా: చూ, సౌమిద్రుడు. [1-౧.

అంతఃపురము, సం. వి. ఆ. న. = అంతిపురి: చూ, సదనము.

అంతఃపురి, సం. వి. ఇ. న. —పై.—

అంతఃపురికుడు, సం. వి. ఆ. పు. కందుకి: చూ, నావిద్రుడు.

అంతఃపురీవ్యోగి, వా. విజ: చూ, అంతర్వంశికుడు.

అంతఃప్రకృతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. అమాత్యాదికము; 2. లోపలి వ్యధావము.

అంతఃప్రజాడు, సం. విజ. తన్నుదానెఱిగినవాడు.

అంతఃప్రహా, సం. వి. ఆ. శ్రీ. సరస్వతీనది: చూ, నది.

1-(3).

అంతఃపంతు, చే. ద్ర: చూ, అంతంతు. 2.

అంతకము, సం. వి. ఆ. పు. 1. ఎల్ల: చూ, సీమ. 1; 2. (గజిత) అంతు, దోకు: చూ, వెరసి; పై. వి. (1) = అక, అంతు, దోకు, మొత్తము: చూ, వెరసి. 1. (అని కొందఱు)

అంతకరము, సం. విజ. అంతము చేయునది.

అంతకాలము, సం. వి. ఆ. పు. 1. కుడికాలము: చూ, సావు. 1-౭; 2. మరణకాలము: చూ, సావు. 1-౮.

అంతకుడు, సం. వి. ఆ. పు. 1. జముడు: చూ, యముడు; 2. భరణీ నక్షత్రము: చూ, రిక్కు. 1-౨; విజ. 3. చెలుచు వాడు, నాకనుడు: చూ, వేరువిత్తు. 2.

అంతగమనము, సం. వి. ఆ. న. 1. చావు: చూ, సావు; 2. నాశము: చూ, సంస్థ. 3; 3. నెఱవేర్చుట: చూ, సమాప్తి.

అంతగుడు, సం.విజ. దరిఁజేరినవాడు: చూ, పారంగతుడు

అంతట, పై. ద్ర. 1: చూ, పిమ్మట; 2: చూ, వెనుక.

అంతటికి, పై. ద్ర: చూ, సర్వము.

అంతదనుక, ద్వ. ద్ర. రూ-అంతదాక-అందనుక-అందాక, అంతవఱకు: చూ, తావత్. 2.

అంతదాక,—పై—

అంతపాలుడు, సం. వి. ఆ. పు. రాష్ట్రముయొక్క ప్రాంతము లను పాలించువాడు: చూ, రాజు. 1-౪.

అంతము, సం. వి. ఆ. న. 1. అలవాటు: చూ, స్వభావము; పుం. న. 2. రూ - అంత్యము. చివర: చూ, సుద. 1; 3. ఏర్పాటు: చూ నత్యము. 2; 4. మరణము: చూ, సావు; విజ. 5. ఒప్పదమైనది: చూ, హృదయము. 2; 6. సమీపించినది: చూ, సమీపము. 1-౨; 7. కడపటిది: చూ, వెరసి. 2; వి. 8. ఎల్ల: చూ, సీమ. 1; 9. దగ్గఱ: చూ, సమీపము. 1; 10: చూ, సమాప్తి; 11. నాశము: చూ, సంస్థ. 3. విజ. 12. తక్కువైనది: చూ, హీనము; వి. 13: చూ, న్యూనము. 1-౧; 14. మొత్తము: చూ, సంకలనము; 15. లోపలిభాగము.

అంతరంగము, సం. వి. ఆ. న. 1. అంతఃతరణము.

అంతస్సు, గుండె: చూ, హృదయము. 2; విజ.

2. హృదయములో నుండునది: చూ, హృదయము. 1-౪.

అంతరంగుడు, సం. వి. ఆ. పు. ముఖ్య స్నేహితుడు: చూ, స్నేహితుడు. 1.

అంతరంబురి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గుఱ్ఱపునడకలలో భేదము: చూ, హయము. 1-౬౪-(౬).

అంతరగ్ని, సం. వి. ఇ. పు. జితరాగ్ని: చూ, వహ్ని. 1-౧౬.

అంతరజాతిత్రయము, అం. శశజాతి, వృషభజాతి, తురగ జాతి. (3)

అంతరజ్ఞుడు, సం. విజ. 1. తారతమ్యము నెఱిగినవాడు: చూ, ఇంగిరజ్ఞుడు.

అంతరదామర, వా. మి. వి. (అంతరము+తామర) నాచు వగ*: చూ, సహస్రప్రక్రము. 1-౪.

అంతరదము, సం. విజ. 1. హృదయమును చీల్చునది; 2. హృదయమునిచ్చునది.

అంతరదిశ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. మూలదిక్కు: చూ, విదిక్కు. అంతరవల్లటి (టీ), వా. మి. వి. నడుమవల్లలుగొట్టు పావు రము: చూ, సురటి. 1-౪.

అంతరప్రభువుడు, సం. వి. ఆ. పు. సంక్లిష్టజాతివాడు.

అంతరభాషలు, అం. అష్టాదశపదార్థములు; 2. కకుజభాషాంతర భాష: చూ, పాలనాహానిక: 3. వంచమహాదవజాంతర భాషలు: లలిత, కిరణవళి, శతద్యావళి (3).

అంతరము, సం. వి. ఆ. వ.. అవ్య 1. = అంతరువు. భేదము: చూ, వ్యత్యయము. 1; 2. అనకాశము, తెఱవి: చూ, సందు. 6; 3: చూ, సన్మానము; 4. బహిఃప్రదేశము, మయిదానము: చూ, వెలువల. 1; 5. చిల్లి: చూ, రంధ్రము.

1; 6. అద్దపాటు: చూ, వ్యవధానము. 3; న. 7. అభ్యంతరము: చూ, మండలము. 1-౧; 8. అదను: చూ, సమయము. 1; పుం. 9. కట్టుగోత: చూ, నప్తము. 1-౨;

10. అతిశయము: చూ, హెచ్చు. 2; 11. అత్యు: చూ, హంసుడు. 2; విజ. 12. తనది: చూ, స్వతంత్రము;

13. అన్నెము: చూ, వేఱు. 3; 14. వెలువలిది: చూ, వెలువల. 2; న. 15. ఈడు: చూ, సమానము. 2; అవ్య.

16. తనది. చూ, స్వతంత్రము; వి. 17. ఒకరెక్కలోనుండి మఱియొక రెక్క తీసివేయుట: చూ, రహితము. 1;

18. క్రతువు: చూ, యజ్ఞము. ; వా. 19. వీణ తంతుల ద్వని భేదము: చూ, విప్రకృష్టము. 1-౫.

అంతరమూర్చన, అం: చూ, అవాంతర భేదములు.

అంతరవకాశము, వా. వి. గుండ్రని మంటిరేణువుల మధ్య నుండు ఎడముల మొత్తము.

అంతరవల్లి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, అంతరదామర *.

అంతరహాతుడు, సం. విజ: చూ, అపారుడు.

అంతరా, సం. అవ్య. మధ్యమున, నడుమను.

అంతరాకాశము, వం. వి. ఆ. పు. హృదయకాశము: చూ, బ్రహ్మము. 4.

అంతరాత్మ, సం. వి. న్. పు. 1. జీవాత్మ, పరమాత్మ: చూ,

హంసుఁడు. 2; 2. మనస్సు: చూ, హృదయము. 2; అం. 3; చూ, ఆత్మలం; పా. 4. ఆత్మతోషము; 5. జీవాణువు లతోఁగూడినది.

అంతరావశ్య, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చూలాలు: చూ, శ్రీ. 1-౨౩౨. అంతరాభవదేహము, సం. వి. ఆ. పు. మరణమునకును తర్వాతి జన్మమునకును, నడిమియవస్థయందున్న ప్రాణి: చూ, ప్రాణి. 3:

అంతరాభవనత్వము, న. —పై.—

అంతరాయము, సం. వి. ఆ. పు. 1. పని చెఱుపు: చూ, విష్ణుము; 2. ఆర్థు: చూ, సంరోధము; 3. నడుమనకు నును వచ్చు రాజ్ఞి: చూ, వచ్చురాజ్ఞి. 1-౧.

అంతరారాముఁడు, సం. విజ. 1. పరమాత్మయందు క్రికించు వాఁడు; బ్రహ్మానంద మనుభవించువాఁడు; 2. భక్తులను దరిఁ జేర్చువాఁడు.

అంతరాదిక్కు, సం. వి. క్. శ్రీ: చూ, విదిక్కు.

అంతరాల(క)ము, సం. వి. ఆ. న. 1: చూ, అంతరము. 7; 2: చూ, నడిమి చోటు; 3. సంకీర్ణతాతి. (సూ. వి.)

అంతరాలోక్యానువిదము, అం: చూ, సమాధులు,

అంతరాశ్వానువిదము, —పై.—

అంతరించు, సం. ఆ. క్రి. 1. చచ్చు: చూ, నమయు, 1; 2. చెడు: చూ, సమయు. 3; ప. క్రి. 3. కడచు: చూ, దాటు. 8.

అంతరింద్రియము, సం. వి. ఆ. న. మనస్సు: చూ, హృదయము. 1.

అంతరిక్షము, సం. వి. ఆ. న. రూ-అంతరిక్షము. 1. ఆకి నము: చూ, సురవర్తము; 2. అభ్రాకిము, బేగడ: చూ శుభ్రము. 1.

అంతరిక్షము. —పై.—

అంతరిక్ష్యము, సం. విజ. ఆకాశమందుండునది. (రూ - అంతరిక్ష్యము).

అంతరిక్ష్యము, —పై.—

అంతరితము, సం. విజ. నశించునది: చూ, ప్రమృతము 2; 2. నడుమఁజొచ్చినది: చూ, అంతర్గతము; 3. కప్పఁబడి నది: చూ, స్థగితము; 4. ఎడము కలుగఁజేయఁబడినది: చూ, వ్యవధాపితము; 5. తిరస్కరింపఁబడినది: చూ, హేళనము. 1-౧; 6. విడువఁబడినది: చూ, పోఁగొట్టఁబడి నది: చూ, హీనము. 3; 7. (గణిత) శేషము: చూ, శేషము. 1-౧.

అంతరీపము, సం. వి. ఆ. పు. వీటినడిమిదిబ్బ, ద్వీపము: చూ, లంక. 1.

అంతరీయము, సం. వి. ఆ. న. కట్టుఁగోక: చూ, వస్త్రము. 1-౨.

అంతరపు. పై. వి. 1. = అంతరమ్. భేదము: చూ, అంతరము. 1; 2. మఱుగుచోటు: చూ, స్థానము. 1-౩౪.

అంతర్గుడుపు, సం. విజ. పనికిమాలినది: చూ, వ్యర్థము.

అంతర్గుడుఁడు, సం. విజ. లేకివాఁడు: చూ, ప్రాణె.

అంతర్గతజ్వరము, సం. విజ: చూ, అంతర్గేదము.

అంతర్గతము, సం. విజ. 1. నడుమఁజొందఁబడినది: చూ,

అంతర్గతము. 2; 2. లోపఁజేరినది, లోపఁజనున్నది, కష్టఁ బడినది: చూ, స్థగితము; 3. మఱువఁబడినది: చూ, విస్మృతిము; 4. దాఁచఁబడినది: చూ, దాఁచుట; 5. శరీరమునఁ బుట్టినది, చిరస్థాయుడైనది.

అంతర్గర్భము, సం. విజ. చూలుగలది, కడుపుతోనున్నది: చూ, భాజము. 1-౯.

అంతర్దామి, సం. విజ. అంతర్గతమగునది.

అంతర్గర్భము, సం. అవ్య. ఆ. న. పర్వతములోపల: చూ, అంతర్గర్భి.

అంతర్గర్భి. సం. అవ్య. ఇ. న. —పై.—(సూ. ని)

అంతర్గుణవలయము, సం. వి. ఆ. పు. (వైద్య) మలమూత్ర విస్సర్జన నాశములను మాయ మొనఁ జేతము. (సూ. ని.)

అంతర్గృహము, సం. వి. ఆ. న. 1. కాశీయందలియొకానొక పుష్పచ్ఛేదము; విజ. 2. రాజీవానము: చూ, సదనము. 1-౧; 3. ఇంటి లోపలియిల్లు: చూ, సదనము. 1-౧౨.

అంతర్జ్ఞానము. సం. వి. ఆ. పు. న. 1. ప్రాకారమునకు లోప లను, ఇంటికి ముందకును ఉండు కాశీస్థలము: చూ-అంతర్జ్ఞానము; 2. దాహిత రేఖమందలి గ్రామము: అంతర్జ్ఞానము. (సూ. వి.)

అంతర్జ్ఞానము, —పై.—

అంతర్జ్ఞాతి, సం. వి. వ. న. లోపలితేజస్సు, బ్రహ్మతేజస్సు: చూ, వెలుతురు. 1-౨౧.

అంతర్జ్వలనము, సం. విజ. 1. లోపలమంటకలది; వి. ఆ. న. 2. జతరాగ్ని: చూ, వహ్ని. 1-౧౬; 3. మనస్తాపము: చూ, సంకప్తము.

అంతర్జ్వలత్, సం. (కేత్ర). 1. లోపలదరించుచున్న; 2. అంతర్జ్వలన మగుచున్న, మఱుగుపడుచున్న. (సూ. ని.)

అంతర్జ్వలనము, సం. వి. ఆ. న. పదార్థములను మద్యముగాఁ జేయు వస్తువు.

అంతర్జ్ఞానము, సం. విజ. 1. లోపలదరించుచున్నది: చూ, స్వీకృతము. 1-3; 2. అంతర్దాన మగుచున్నది, కానరానిది: చూ, కంచుమించు. 2; 3. లోపలనణఁగినది: చూ, స్తబ్దము. 1-౧.

అంతర్జ్ఞ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. (జ్యోతి) మహాదళ నడుమవచ్చు నవగ్రహముల వరుసలోని ఒకానొక దళ.

అంతర్జ్ఞానము, సం. అవ్య, ఆ. న. పది దినముల మద్య మున. (సూ. ని.)

అంతర్జ్ఞప్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. రోనిచూపు, దివ్యదృష్టి: చూ, వీక్షణము. 1-౬; విజ. 2. లోకజ్ఞానము లేనిది.

అంతర్జ్ఞానము, సం. వి. ఆ. న. 1. పెద్దగుమ్మము నడుమ నుండు చిన్న గుమ్మము: చూ, వాకిలి. 1-౪; వా. 2. ఇంటి నడుమ వాకిలి; చూ, 1-౫౩.

అంతర్గ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చూ-అంతర్గి, మఱుగు: చూ, స్థగనము. 1.

అంతర్గి. సం. వి. ఇ. పు. —పై.—

అంతర్గత, సం. విజ: చూ. అంతర్గ్రాయకుఁడు.

అంతర్దానము. సం. వి. ఆ. న. మఱుగుపాటు: చూ, స్థగనము. 1.

అంతర్దానముచేయు, మి. ఆ. క్రి. మఱుగు పడఁజేయు (సూ. వి.)

అంతర్దాపముః పృథుః, సం. విజ. అంతర్దాపము పొందింపఁ దగినది: అంతర్దాపితము, అంతర్దాప్యము.

అంతర్దాపితము, —పై.—

అంతర్దాప్యము, —పై.—

అంతర్దాపకుడు, సం. విజ. 1 కనిపించుచునే కనఁబడకుండ మాయచుగువాడు; 2. మాయముచేయువాడు (సూ.ని.)
అంతర్ద, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చూ-అంతర్ది. ముఖుఁగు: చూ, స్థగనము. 1.

అంతర్ది. సం. వి. ఇ. పు. —పై.—

అంతర్ద్యగరము, సం. వి. ఆ. న. అంతఃపురము: చూ: నదనము. 1-౧.

అంతర్ద్యాప్యము, సం. వి. అ. న. 1. వెలికి రాకుండ ఆపఁ బడిన కన్నీరు: చూ. నలిలము. 1-౩౨-౧; వి. 2. లోపలనే అడఁపఁబడిన కన్నీరుగలది.

అంతర్ద్యవము, సం. విజ. 1. లోపలిది; 2. లోపలనున్నది: చూ, స్థగితము.

అంతర్ద్యవిండు, సం. ఆ. క్రి. (లోన) చొచ్చు: చూ, పోఁడు. 4.
అంతర్ద్యావన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. లోపలి యోచన: చూ, యోచన. 1-౩.

అంతర్ద్యావము, సం. వి. ఆ. పు. —పై.—

అంతర్ద్యావితము, సం. విజ. లోపల భావింపఁబడినది: చూ, సంసక్తము. = 1-౬.

అంతర్ద్యుతము, సం. విజ. లోపల నడఁగినది: చూ, స్తబ్దము. 1-౩.

అంతర్ద్యుమి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. భూగర్భము: చూ, భూమి. 1-౧౧.

అంతర్ద్యేతము, సం. వి. ఆ. పు. లోపలి కలహము: చూ, యుద్ధము. 1-౨౩.

అంతర్ద్యేతస్సుఁడు, సం. విజ. ముచ్చిరి: చూ, విమ
అంతర్ద్యేతసుఁడు, } నుఁడు.

అంతర్ద్యాత్మక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. (కంఠ) దేహములోని ఆణువద్యములందు న్యాసముచేయుటకు అకారాది వర్ణ వమూహము.

అంతర్ద్యేలితము, అం: చూ, దృష్టిక్రియలు.

అంతర్ద్యుభము, సం. వి. ఆ. న. (వైద్యవ్రణప్రావణకత్తు భేదము.

అంతర్ద్యుభుఁడు, సం. విజ. బయటికి సారివలె గనఁబడు చుండియు లోపల బ్రహ్మజ్ఞాన పరిపూర్ణుడైనవాఁడు, భక్తులలో శ్రేష్ఠుఁడు.

అంతర్ద్యుతము, సం. విజ. కడుపులోనే మరణించినది. (శిశువు).

అంతర్ద్యాగము, సం. వి. ఆ. పు. మానసికపూజ: చూ, వసర్గ.

అంతర్ద్యామము, సం. వి. ఆ. పు. ఊపిరి విగఁబడుట.

అంతర్ద్యామి, సం. వి. వ. పు. ఆత్మ: చూ, హంసుఁడు. 2; 2. గాలి: చూ, వాయువు. 1; విజ. 3. లోపలనుండు వాఁడు; 4. మనస్సులోని భావములను తెలిసికొనువాఁడు.

అంతర్ద్యామిబ్రాహ్మణము, వా. వి. పరమాత్మ తత్వమును

గూర్చి జెప్పు నొకానొక వేదభాగము: చూ, వేదము. 1-౧౮.

అంతర్ద్యోగము, సం. వి. అ. పు: చూ, సమాధి. 1.

అంతర్ద్యంజము, సం. వి. అ. పు. 1. అంబకోణ త్రిభుజము; విజ. 2. అంబకోణములు గలవి.

అంతర్దాప, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ప్రశోద్ధతరములు లోపలనే గూడముగానుండునట్టి పద్యము (సమన్య అని కొందఱు)

అంతర్దాపిత, అం: చూ, శబ్దాలంకారములు

అంతర్ద్యంశము, సం. వి. అ. పు: చూ, అంతఃపురము.

అంతర్ద్యంశకుడు, సం. వి. అ. పు: చూ, అంతఃపురోద్ద్యోగి. (కుబ్జవామనాది): చూ, సౌవిద్యుఁడు.

అంతర్ద్యంజము, సం. అవ్య, అ. న. అదవి లోపల.

అంతర్ద్యత్ని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. చూలాలు: చూ, భూజ. 1.

అంతర్ద్యమి, సం. వి. ఇ. న. అశీర్ది: చూ, రోగము. 1-౨.

అంతర్ద్యర్ది, సం. విజ. లోపలనుండునది.

అంతర్ద్యాజీ, సం. విజ. (ఇ) 1. కాత్తముల నెఱిగినవాఁడు: చూ, నమర్తుఁడు; 2. పండితుఁడు: చూ, సుధి.

అంతర్ద్యాహిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. భూమి అడుగున పాఱు నది: చూ, నది. 1-(౩).

అంతర్ద్యేగము, సం. వి. అ. పు. అంతర్గత జ్వరము: చూ, రోగము. 1-౩౩.

అంతర్ద్యేది, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. గంగాయమునల నడిమి దేశము. (ఇదియే బ్రహ్మవర్తము అనియు కుశస్థలి అనియు కొందఱు); 2. గోదావరీశాఖయగు వశిష్ఠయను నదీతీర మందలి పుణ్యక్షేత్రము; ఇ. న. 3. వేదీ మధ్యభాగము; 4. పుణ్యక్షేత్రము: చూ, భూమి 1-౧; విజ. 2. లోనిది తెలియువాఁడు, గుట్టు తెలిసినవాఁడు.

అంతర్ద్యేశము, సం. వి. అ. పు: చూ, అంతర్ద్యంశము.

అంతర్ద్యేశకుఁడు, సం. వి. అ. పు: చూ, అంతర్ద్యంశకుఁడు.

అంతర్ద్యేశ్యము, సం. వి. న. న: చూ, అంతర్ద్యేశకుఁడు.

అంతర్ద్యేశ్యకుఁడు, సం. వి. అ. పు: చూ, అంతర్ద్యేశకుఁడు.

అంతర్ద్యాసము, సం. వి. అ. పు. లోనవు: చూ, హాస్యము. 1-౮.

అంతర్ద్యాతము, సం. విజ. ముఖుఁగుపడినది, కప్పఁబడినది: చూ, స్థగితము. 1.

అంతర్దితుఁడు, సం. విజ: కానరానివాఁడు: చూ, అగోచరుఁడు.

అంతర్ద్యాపితలవాఁడు, ద్వ. వి. చూ, దూరపుఁజుట్టుము: చూ, సంబంధి. 1-౨.

అంతవంతము, సం. విజ. అంతముకలది, నశించునది, నశ్య రము: చూ, భంగురము. 1-౧.

అంతవట్టు, ద్వ. న. (అంత+వట్టు) 1. అంతయు: చూ, సర్వము; 2. ఆకొఁది: చూ, అంత. 2.

అంతవట్టువాడు, ద్వ. న. అందఱు. 1. 2.

అంతవాని, సం. వి. న. పు. రూ-అంతేవాని. 1: చూ, శిష్యుఁడు. 1; 2. చండాలుఁడు: చూ, సురియాశువు;

3. దగ్గఱనుండు వాఁడు: చూ, సన్నిహితుఁడు; 4. పొలి మేరయొద్దనుండు వాఁడు.

అంతశయ్య, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చూ - అంతశయ్య. - అంత

శయ్య. 1. మరణము: చూ, శ్మశానము; 4. చూ, శవయానము.

అంతశ్శయ్య, —పై.—

అంతశ్శయ్యము, సం. వి. అ. న. 1. లోపలనుండుశయ్యము: చూ, శయ్యము; 1-౧౭; విజ. 2. లోపల శయ్యము కలది; వా. శయ్యమువలె చొక్కలోపల పొడిచెడి పరుషవాక్యము.

అంతస్థాపము, సం. వి. అ. పు. 1. లోపలితాపము: చూ, సంజ్వరము. 1-౯; విజ. 2. లోపలతాపముగలది: చూ, సంకప్తము. 1.

అంతస్థ-పై. వి. 1. అంతరువు, మైముఱుగు చోటు: చూ, స్థానము. 1-౩౪; 2. తొట్టికట్టు: చూ, ముంగిలి. 2; 3. మేది: చూ, సదనము. 1-౬౩; 4. గుండె: చూ, హృదయము 1; 5. ఇంటికప్పు: చూ, సదనము. 1-౧౭;

6. నిలునున్నావా? చేతిపాదపు: చూ, నిలుపు 2.

అంతస్థ, వా. వి. రహస్యపు అంచము: చూ, సూకిర. 1-౧. అంతస్థము. సం. విజ. 1. లోపలనుండునది: చూ, స్థగికము; 2. నడుమ నుండునది: చూ, మధ్యము. 4

అంతస్థములు, అం. (వ్యాకరణ) య.ర.ల.వ అను అక్షరములు.

అంతస్సంగము. అం: చూ, సంగములు.

అంతస్సంజ్ఞము, సం. విజ. లోపలచైతన్యము గలది, గూఢమైన సుఖాద్యను భవము గలది. (తైత్తియము): చూ, చైతన్యము. 3-౧.

అంతస్సత్వ, సం. వి. అ. త్రి. 1. చూలాలు: చూ, త్రి. 1-౨౫౨; 2. నల్లజీడిగింజ: చూ, స్పృటికోప. 1-౨. (౧).

అంతస్సత్వము, సం. వి. అ. న. 1. లోపలిజలము: చూ, శక్తి. 1; విజ. 2. లోపలశక్తిగలది: చూ, స్థావరము. 1-౨.

అంతస్సలికము. సం. విజ. 1. లోపలనిరుగలది: చూ, సలిలము: 1-౪౦; 2. భూమియడుగునఁ బ్రసహించునది (నది): చూ, సలిలము. 1-౪౧. (సూ. ని.)

అంతస్సారము, సం. వి. అ. పు. 1. లోపలనుండు సారము: చూ, శక్తి. 1; 2. లోపల సారముగలది: చూ, స్థావరము. 1-౩.

అంతశము, వా. సం. వి. అ. న. ఒకానొక ఆయుధము: చూ, బాణము. 1-౧౮.

అంతాది, సం. వి. ఇ. పు. ఒకఁడు చెప్పిన శ్లోకముయొక్క కొనలోనుండు అక్షరమును ఆదియందు కలుగునట్లు మఱియొకఁడు శ్లోకమును జెప్పుట.

అంతావశాయి, సం. వి. న్. పు. 1-రూ. అంతావసాయి. శ్లోరకుడు: చూ, మంగలి. 1; 2. మాల: చూ, సురియాభవు.

అంతావసాయి, —పై.—

అంతి, సం. అవ్య. 1. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1; 2. వంతోషము: చూ, హృదనము.

అంతిక. సం. వి. అ. త్రి. 1. రూ - అంతిక. వాట్యపరిభాషయందు అక్క. చూ, జ్యేష్ఠ. 4; 2. శాకల: చూ, సంబరేను; 3. ప్రాయ్య: చూ, హవంతి. 1-౧; 4. వి. (1) = అంతికె. తడిక, గడ్డిచావ: చూ, చావ. 3. (అంతికలు = గడ్డితడకలు)

అంతికతమము, సం. విజ. అతినమీపము: చూ, పమీపము.

అంతికము, సం. వి. అ. న. 1. దగ్గఱ: చూ, సమీపము. 1; విజ. 2. దగ్గఱది: చూ, సమీపము. 1-౨; 3. చుదవఱు సాగునది.

అంతికము, సం. విజ. చేతము చేతగాని కాలము చేతగాని దగ్గఱనున్నవాడు: చూ, సన్నిహితుడు.

అంతిపురము, పై. వి. = అంతిపురము. 1: చూ, సదనము. 1-౧; 2. అంతపురజనము, రాజివాసము: చూ, త్రి. 1-౮.

అంతిపురి, పై. వి: చూ, రూ. అంతిపురము 1. అంతిమము, సం. విజ. 1. కడపటిది: చూ, వెరసి. 2; 2. దగ్గఱది: చూ, సమీపము. 1-౨.

అంతియ, పై. న. రూ. అంతి-అంతె-అంతివట్టు, ఆకాలి: చూ, అంత. 2. [సూ. 1. అంతు, పై. వి. 1. వెరసి: చూ, సంకలనము; 2. చివర: చూ, అంతుము. సం. వి. అ. పు. 1. గర్వము: చూ, హంకారము; అం. 2: చూ, అలంకారము. 3.

అంతె, పై. న: చూ, రూ. అంతియ.

అంతేవసాయి, సం. వి. న్. పు. 1: చూ, రూ. అంతావశాయి. 1; 2: చూ, రూ. అంతావశాయి. 2; 3. బెస్త: చూ, బోయ. 3; 4. ఒకానొక ముని: చూ, నన్యసి. 1-౧౯.

అంతేవాసి: చూ, రూ - అంతేవాసి.

అంత్య, సం. వి. అ. త్రి. 1. కడజాతిత్రి: చూ, త్రి. 1-౨౫౩; 2. పుంగ: చూ, ముస్తకము. 1.

అంత్యము (ర)ను, సం. వి. అ. న. దేవర్షి పితృముణము లలో కడపటిముణము, పితృముణము (ఇది పుత్రోత్పాదనముచే తీరును) (సూ. ని.)

అంత్యకర్మము, సం. వి. న్. న. అంత్యక్రియ: చూ, కర్మములు అంత్యక్రియ, సం. వి. అ. త్రి. మృతునకుఁజేయు దేహసంస్కారము, ఉత్తరక్రియ: చూ, కర్మములు.

అంత్యశాకుడు, సం. వి. అ. పు. మాల: చూ, అంతావశాయి. 2.

అంత్యశాకుడు, సం. వి. అ. పు. 1.—పై.—; 2: చూ, భూద్రుడు; 3. రజకాదు లేకుర్వ యందొకఁడు: అంత్యయోని.

అంత్యనియమము, అం: చూ, శబ్దాలంకారములు.

అంత్యప్రతిజ్ఞ, వా. వి: చూ, అంత్యసందేశము.

అంత్యభము, సం. వి. అ. న. 1. రేవతి: చూ, దిక్కు. 1-౨౮; 2. మీనరాశి: చూ, రాములు. ౧౨.

అంత్యము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, రూ - అంత్య. 2. *; 2: చూ, అంత్యము. 1; 3: చూ, అంత్యభము. 2; 4. (కర్క) నిత్యద్రవ్యవృత్తి దర్శనీకేషము; న. 5. పదార్థమును సంఖ్యలో నూటవంతు; విజ. అ. తక్కువైనది: చూ, హీనము; 7. కడపటిది: చూ, వెరసి. 2.

అంత్యయోని, సం. ఇ: చూ, అంత్యశాకుడు. 1, 2, 3.

అంత్యసందేశము, వా. వి. యుద్ధారంభమునకు ముందు కడసారిచేయు సందేశము: అంత్యప్రతిజ్ఞ.

అంత్యానువాసన, అం: చూ, శబ్దాలంకారములు.

అంత్యావసాయి, సం. వి. న్. పు. 1. చందానికి నిషాద, త్రి యందుఁ బుట్టినవాడు: చూ, సురియాభవు. 1;

2. చందాలాదులు ఏడుగురు యందొకఁడు: చూ, మిరి యాపపు. 1-౩. (చూ. ని.)
 అంధావసాయిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. చందాలాదుల నిషాద శ్రీ యందుఁ బుట్టిన శ్రీ: చూ, శ్రీ. 1-౨౫౩.
 అంధాహతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ఆహితాగ్నికి చేయు ఉత్తర క్రియ; అంత్యేష్టి.
 అంత్యుఁడు, సం. వి. అ. పు: చూ, అంతావశాయి. 2; 2: చూ, మ్లేచ్ఛుఁడు.
 అంత్యేష్టి: చూ, అంత్యాహతి.
 అంత్రంధము, సం. వి. ఇ. శ్రీ. పేగులను నొక్కుఅత్తేర్ రోగము: చూ, రోగము. 1-౩౮.
 అంత్రకూజము, సం. వి. అ. న. పేగులలో గుఱుగుఱుమును ద్వని: రూ-అంత్రకూజము.
 అంత్రకూజము, పు.—పై.—
 అంత్రమాంసము, సం. వి. అ. న. పేగుల సంబంధమైన పక్షమాంసము.
 అంత్రము, సం. వి. అ. న. రూ-అంత్రము. పేగు: చూ, ప్రేవు. 1-౧.
 అంత్రవృద్ధి, సం. వి. ఇ. శ్రీ: చూ, వట్టవాపు.
 అంత్రాదము, సం. వి. అ. పు. ప్రేగులను తినునది (నులి పురుగు): చూ, పురుగు. 1-౪.
 అంత్రీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కతువునొప్పి పోగొట్టు ఒకానొక ఓషధి*.
 అందం, వై. అవ్య. (అందు+అందు+అ) 1. అత్యంతము. శై. 7, ఆ. 58; స్వా. 4. ఆ. 98: చూ, మఱిమఱి; 2. అచ్చు అచ్చుట. కాశీ. 1. ఆ. 131: చూ, అక్కడక్కడ; 3. ఆపుడికప్పుడే; 4. మిగుల: చూ, మిగిలి. ౧.
 అందంబుగూడుకొను, దే. అ. క్రి. కలసికొను: చూ, సంయుక్తమగు.
 అందకత్తె(కత్తియ), వై. విజ. (అందము+కత్తియ): చూ, సౌందర్యవతి.
 అందగాఁడు, ద్వ. విజ (అందము+కాఁడు): చూ, సౌందర్య వంతుఁడు.
 అందగించు, వై. అ. క్రి. 1: చూ, రమ్యమగు; స. క్రి. 2. ఇచ్చు: చూ, పెట్టు. 9; 3. అలంకరించు: చూ, పింగా రించు; 4. పుట్టించు: చూ, సృశించు.
 అందగింపు, వై. వి: చూ, సౌందర్యము.
 అందపందములు, వై. వి. బ. 1. సౌగంధులు రీకులు; 2. ముఠుముచ్చటలు; విజ. 3. సౌగంధైవది: చూ, హృద్యము. 2.
 అందఁజేయు, దే. స. క్రి: చూ, అందించు.
 అందదుకు, దే. విజ. (అదుకు+అదుకు) 1. మిక్కిలి అదు కులు గలది. హరి. ఉ. 1. ఆ. 15; 2. సంపూర్ణము కానిది: చూ, అసంపూర్ణము.
 అందనుక, ద్వ. ద్ర. (అంత+దనుక) అంతవరకు. రూ- అందాఁడు. చంద్రా. 5, ఆ. 37: చూ, శావత్. 2.
 అందనను, వై. అ. క్రి. (అందము+నను): చూ, అంద గించు.

అందనఱుచు, వై. స. క్రి. (అందము+నఱుచు): చూ, అందనను.
 అందము, సం. వి. అ. -పు. కట్టుట: చూ, బంధము. 1: వై. వి. (1): చూ, అందగింపు; (2): చూ, విధము. 1: (3) నగ: చూ, భూషణము. 2; విదా. (4) అందమైనది: చూ, హృద్యము. 2; (5) తగినది: చూ, యోగ్యము. 2.
 అందఱు, వై. స. బ. (అంత+వారు) రూ-అందొఱు (అంత శబ్దమునకు మహన్నహత్యర్థక బహువచన రూపము).
 1. అంతసంఖ్యగలవారు: చూ, ఎల్లవారు. 2; 2. శ్రీపురుషులెల్లరు: చూ, ఎల్లవారు. 1.
 అందలము, వై. వి. = అందోళిక. పార్శ్వముల మఱుగు లేని పల్లకి. తణా. ౮-౨౬: చూ, నవారి.
 అందలములు, వై. వి. బ. బాలబాలికల పల్లకిలంటాయి అట. వి. పు. 7, ఆ. 202: చూ, బాలక్రీడ.
 అందలి, దే. విజ. అందున్న.
 అతిదాఁక, ద్వ. వి. (అంత+దాఁక) అంతవఱకు. హరి. ఉ. 5, ఆ. 248; స్వా. 5, ఆ. 24: చూ, రూ-అందనుక.
 అంది, వా. వి. 1: చూ, రూ-అందియ. 1; 2; వా. క్రి. విజ. 2. అనినది, అన్నది. చెప్పినది.
 అందించు, దే. స. క్రి. రూ-అందిచ్చు-అందియచ్చు. 1: చూ, అందఁజేయు; 2. పొందించు: చూ, నక్తమగు; 3. చేరఁ జేయు, చేరుచు - చేర్చు. ఇచ్చు: చూ, దయచేయు. 2.
 అందిక, దే. విజ. దగ్గఱది, అధ్యాత్మ. బాల. కాం. 19: చూ, సమీపము. 1-౨.
 అందికొను, దే. స. క్రి: చూ, రూ-అందుకొను.
 అందికోలు, దే. వి. 1. రూ-అందుకోలు. దగ్గఱ: చూ, సమీపము. 1; విజ. 2. రూ-అందుకోలు. అతిసమీపము: చూ, సమీపము. 1-౩.
 అందివాఁపు, దే. వి. అందుపాటులోనున్న వానిని చేయివాఁచి కొట్టుదెబ్బ: చూ, హతి. 1.
 అందిచ్చు, దే. స. క్రి: చూ, రూ-అందించు.
 అందిపొందనివాఁడు, ద్వ. విజ. మఱియొకఁడు, అన్యుఁడు: చూ, వేఱయినవాఁడు.
 అందిపొందినట్టివాఁడు, ద్వ. విజ. రూ-అందిపొందువాఁడు, దూరపుచుట్టుము: చూ, సంబంధి. 1-౨.
 అందిపొందువాఁడు, —పై.—
 అందియ, వై. వి. = అందువు. రూ-అందె - (వాడుకలో:— అంది). 1. గండపెండేరము: చూ, భూషణము. 2. ౧౦- (౧); 2. ఆఁడుదాని కాలినగ. (బ. అందియలు-అందెలు): చూ, భూషణము. 2. ౧౦-(౧౩).
 అందియచ్చు, దే. స. క్రి: చూ, రూ-అందించు. 1, 2, 3.
 అందు, దే. స. క్రి. 1. గ్రహించు: చూ, స్వీకరించు; 2. పొందు: చూ, నక్తమగు; 3. అంటు, తాకు: చూ, స్పృశించు; 4. ప్రసవించు: చూ, సంభవించు. 1-౩; 5. ప్రభవించు: చూ, సంభవించు; ద్ర. 6. అచ్చోట: చూ, కత్త; అవ. 7. సప్రమీవిభక్తి ప్రత్యయము. (అందు- ఇందు - న); 8. వానిలో, వారిలో, 9. వారియందు, దానియందు; 10. శృతి యార్థమును తెలుపును; 11. "వలస" అను నర్థము నిచ్చును;

అంధ్రకోశము, సం. వి. అ. పు. రూ - అంధ్రకోశము.
అంధ్రమండలము - అంధ్రమండలము, త్రిలింగశ్రేణము:
చూ, దేశము. దేశము. 1-౪౯.

అంధ్రమండలము, —పై—

అంధ్రము, రూ-అంధ్రము. 1.—పై—; 2. తెలుగుదాష:
చూ, భాషలు. 1-౧.

అంధ్రుడు, సం. వి. అ. పు. రూ - అంధ్రుడు. 1: చూ,
తెలుగువాడు; 2. తెలుగుదేశపు రాజు: చూ, అంధ్రుడు.
2; 3. ఒకానొక సంకీర్ణతాపిడు. (సూ. ని.)

అంప, ద్వ. వి. రూ-అంపఱ-అంబ-అమ్ము, అంపకోల: చూ,
బాణము. 1.

అంపకటె, —పై—

అంపకము, దే. వి. 1. పంపుట: చూ, ప్రేషణము; వా. వి.

2. పంపకము: చూ, భాగము. 1.

అంపకయ్యము, ద్వ. వి. బాణయ్యధము: చూ, యుద్ధము.
1-౨౮.

అంపకాడు, ద్వ. విజ. (అమ్ము+కాడు) 1. ద్వని: చూ,
వింటివాడు; 2. గుణితవృత్త అమ్మువేయుడు: చూ,
సూటకాడు. 2.

అంపకోల, వై. వి. = అంబకమ్ (అమ్ము+కోల): చూ,
అంప.

అంపగరి, ద్వ. వి. బాణమునకుఁ గట్టిన యీరలు. రూ -
అంపగఱ: చూ, బాణము. 1-౫౪.

అంపగఱి, —పై—

అంపతప్ప, ద్వ. వి. బాణముతగులకుండంగ తప్పించుకొను
శక్తి: చూ, వెరవు. 1-౪.

అంపదొన, ద్వ. వి. అంబలపొది: చూ, బాణము. 1-౩.

అంపపొది, —పై—

అంపపొకడ, ద్వ. వి. 1. బాణముపొకపుట; 2. బాణవ్యయము.

అంపములికి, ద్వ. వి. అంపముల్కి. బాణపుటలుగు: చూ,
బాణము. 1.

అంపముల్కి, —పై—

అంపఱ, వై. = అంబకమ్. 1: చూ, అంప; 2. బాణసమూ
హము: చూ, బాణము. 1-౫౬.

అంపవెల్లి, ద్వ. వి: చూ, అంపఱ. 2.

అంపశయ్య, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. భీష్ముని బాణముల శయ్య:
చూ, బాణము. 1-౮౯; వా. 2. బాణముల శయ్య.

అంపసాల, వై. వి. ఆయుధశాల: చూ, నదనము. 1-౯.

అంపాచారము, వై. వి. = అంబశ్చారః. అంబాశ్చారః. అంభ
అసారః. తనంతకు పాఱుచున్న ప్రవాహము: చూ, వెల్లువ.

అంపి, వై. వి. = అంపఱ. పీరు: చూ, నలిలము.

అంపించు, దే. స. క్రి. రూ-అంపు, అంపించు: చూ, నెలవిచ్చు.

అంపించుకొను, దే. స. క్రి. 1.—పై—; వా. 2. మాట
అంపించుకొను. (చీవాట్లు తిను.)

అంపియ, దే. వి. రూ - అంపె. చింపిగుడ్డ: చూ, వస్త్రము.
1-౬౨.

అంపు, దే. వి. 1. వివాహము, సంక్రాంతి, జాతర, సప్తహాది
పండుగల వేడుక విశేషము: చూ, సంబరము, 3; ౪. క్రి.

2: చూ, అంపించు; 3. అరుగజేయు: చూ, పంపు. 11.

అంపుట, దే. వి: చూ, అంపకము. 1.

అంపువోడు, దే. విజ. పయనమందలి తోడు: చూ, సహాయము.

అంపె, దే. వి: చూ, రూ-అంపియ.

అంబ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. = అప్ప - అమ్మ, తల్లి: చూ,
మాత. 1; 2. కాశీరాజు ముగ్గురు కొంచాడెలలో నొకతె.
(ముగ్గురు:-అంబ, అంబిక, అంబాలిక); 3. చేదుఅనఱః
చూ, సౌఖ. 1-౧; 4. పులిచింత *: చూ, సునిషణ్ణకము;
అ. 5. అంబాత్రయము: జ్ఞానాంబ, భ్రమరాంబ, మూకాంబ;
శ్రీ. 6. జననీజనకుల తల్లి: చూ, అప. (), (2), (3);
7. జననీజనకుల తల్లి: చూ, ముత్తవ్వ; 8. గౌరి: చూ,
పార్వతి; 9. చెయ్యి: చూ, చాచిప్పు. 2; 10. నల్లమామిడి*:
చూ, అంబరీషము. 1.

అంబకము, సం. వి. అ. న. 1. కన్ను: చూ, రోచనము. 1;
పు. 2. = అమ్ము-అంబు: చూ, బాణము. 1.

అంబకశము, ద్వ. వి. 1. పరినూకంజాన: చూ, సాదము.
(1)-౫౩-(౨); 2. చోడిపిండి జాన, అంబలి: చూ,
సాదము (1)-౫౩-(౨).

అంబటిచేయి, వా. వి. 1. అంబలిత్రాగువాడు; 2. అంబలి
త్రాగిన చెయ్యి (కుడిచెయ్యి.)

అంబటిజోరిగాడు, ద్వ. వి. ఒకానొక పిట్ట: చూ, పక్షి.

అంబటితారిగాడు, వా. వి. —పై—

అంబటిప్రాధు, ద్వ. వి. అంబలిత్రాగువేళ, మధ్యాహ్నసమ
యము. (సూ. ని.) చూ, వాసరము. 1-౩.

అంబరదము, సం. వి. అ. న. (అంబరములను ఇచ్చునది)
దూది: చూ, నమ్మద్రాంత. 2.

అంబరమణి, సం. వి. ఇ. పు. వినుకెంపు: చూ, సూర్యుడు.

అంబరము, సం. వి. అ. న. 1. ఆకాశము: చూ, సుర
వర్తము; 2. బిట్ట: చూ, అత్తము. 1; 3. ఏడుపు: చూ,
శోకిము. 1-౨; 4. = అంబర. సుగంధద్రవ్యము: చూ,
రాజ్యము. 1; 5. సున్న: చూ, శూన్యము. 1; 6. కుంకుమ
పువ్వు: చూ, వప్పిళిపము. 1; 7. అభ్రకము: చూ,
శుభ్రము. 1; 8. దూది: చూ, అంబరము; 9. దూకాది
వ్యసనము: చూ, వ్యసనములు; 10. మబ్బు: చూ,
పేళుము. 1.

అంబరాంతము, సం. వి. అ. పు. 1. బిట్టకొంగు: చూ,
మైజాబు; 2. చూ, దిక్కుత్రము.

అంబరీషము, సం. వి. అ. 1. నల్లమామిడి*: చూ, మామిడి.
1-౨; 2. గుట్టుపుసిల్లి (పిల్లజంతువు అని సూ. ని): చూ,
హయము. 1-౨౯; అం. 3: చూ, నరకములు; పు.
4. వగపు: చూ, శోకము. 1; 5. పశ్చాత్తాపము: చూ,
విప్రలీసారము; న. 6. జగదము: చూ, యుద్ధము. 1;
7. మంగలము: చూ, పాత్రము. 6-౪౧; కిక్కినగడ్డి*:
చూ, తృణము. 1; 8. వర్షము: చూ, వాన. 1.

అంబరీషుడు, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, అంబరమణి;
2. వినుగదేవర: చూ, శివుడు; 3. మాంఛాత కొడుకు:
చూ, రాజు. 1-౮౧; 4. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు;
5. బాలకుడు: చూ, శిశువు. 1-౫; 6. సూర్యవంశ్యుడైన

యొక రాజ్యి: చూ, నన్యాని. 1-౧౯; అం. 7: చూ, షోడశ మహారాజులు.

అంబర, వై. వి. = అంబరమ్. అగరపు: చూ, రా. ౧౨: ౧.

అంబరము, దే. వి. కలకల ధ్వని: చూ, నర్మ. 2: ౩.

అంబలి, దే. వి. బాప: చూ, అంబకళము. 1, 2.

అంబష్ట, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. అడవిమొల్ల: చూ, హరి. 3: 5; 2. చిలుదొడ్డి: చూ, విద్వత్కర్మ; 3. పులిచించి: చూ, సునిష్ఠకము; 4. నల్లతెగడ: చూ, నర్మ. ౧౨: 1-౧; 5. నరస్వత్తిగె: చూ, నరస్వత్తి. 7; 6. అడవి మామిడి: చూ, మామిడి. 1-౪; 7. అంబాలిక: చూ, మాచిక.

అంబష్టి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, అంబష్ట. 2.

అంబష్టము, సం. వి. అ. పు. 1. ఒకానొక దేశము: చూ, దేశములు. 1-౫౬-౨; 2. బరున్న సరము: చూ, సింహాస్యము. 1-౧.

అంబస్తి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అంబస్థుని భార్య: చూ, భార్య. 1-౬౩.

అంబస్థుడు, సం. వి. అ. పు. 1. బ్రాహ్మణునకు వైశ్యకన్య యందు బాటివారు. (వీనివృత్తిచిహ్న); 2. మావటి: చూ, హస్తారోహణు; 2. మంగళధ్వని చేయువారు: చూ, మంగలి. 1.

అంబస్థు, దే. వి. కవటములేనివారు: చూ, నిష్కవటి. 2.

అంబా, వై. వి. = అమ్మ. రూ-అంబే-ఉంబ గోజాతియలపు: చూ, స్త్రీ. 2-౧౨౪.

అంబారము, దే. వి. రూ-అంబారు. వడ్లరాతి: చూ, భాస్యము. 1-౨౯.

అంబారి(రి), దే. వి. హోదా. ఏనుగుమీది పీఠము: చూ, హస్త. 1-(౬౧).

అంబారు, దే. వి: చూ, రూ-అంబారము.

అంబారపిఠము, దే. వి. పశువులమేన నంటుకొని రక్తము పీల్చెడు జంతువిశేషము: చూ, బుద్ధపిఠుడు. 1.

అంబార్యవాచక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. జటామాంసి: చూ, మాంసి. 1.

అంబాలిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. కాశీరాజు చిన్నకూతురు (విచిత్రవీర్యుని భార్య. పాండురాజుకల్లి): చూ, అంబ. 2; 2. తల్లి: చూ, అంబ. 1; 3: చూ, అంబష్ట. 7*.

అంబాళము, వై. వి. = ఆమ్రతక. నల్లమామిడి: చూ, మామిడి. 1-౪.

అంబిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. = అమ్మిక. 1. గౌరి: చూ, పార్వతి; 2. కాశీరాజు నడిమికూతురు (విచిత్రవీర్యుని పెద్దభార్య. ధృతరాష్ట్రుని క): చూ, అంబ. 2; 3. తల్లి: చూ, అంబ. 1; 4: చూ, మే; 5. మగనికల్లి: చూ, అత్త (1); 6. భార్యకల్లి: చూ, అత్త (2) 7. మే మూల భార్య: చూ, అత్త (4); 8. కలుక రోహిణి: చూ, శకులాదని.

అంబు, సం. వి. ఉ. న. 1. నీరు: చూ, కలిలము. 1; వై. వి. (1) = అంబరమ్. రూ-అమ్మ: చూ, భావము. 1; 2. మేదరవాని అమ్మవందే యొక యినువ పనిముట్టు: చూ,

దాణము. 1-౧౫.

అంబుకంటకము, సం. వి. అ. పు. (స్థితిలో కంటకమువలె నుండునది) మొసలి: చూ, మచ్చుము. 1-౩.

అంబుకణము, సం. వి. ఆ. పు. గాలిచేర చెదరిపడు నీరు రోనగు వానిబొట్టు: చూ, శీలము.

అంబుకిరాతము, సం. వి. అ. పు: చూ, అంబుకంటకము.

అంబుకిశము, సం. వి. అ. న. ఉలచమీను: చూ, మచ్చుము. 1-౨.

అంబుకూర్మము, పు. —పై.—

అంబుకేశరము, సం. వి. అ. పు. చూచి ఫలము: చూ, సుహారము.

అంబుక్రియ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. బలతర్పణము: చూ, తర్పణము. ౧-౧.

అంబుగజము, సం. వి. అ. పు: చూ, అంబుకంటకము.

అంబుగర్భుడు, సం. వి. అ. పు. తిమ్మిచూలి: చూ, బ్రహ్మ. 1.

అంబుఘనము, సం. వి. అ. పు: చూ, వడగల్లు.

అంబుచక్రము, సం. వి. అ. న. చెఱుపు: చూ, సరస్సు. 1. అంబుచరము, సం. వి. జ. (నీటవలించునది) చేప: చూ, మచ్చుము. 1.

అంబుచామరము, సం. వి. అ. న. నాచు: చూ, శైవలము. 1-౨.

అంబుజశృంగము, సం. వి. అ. న. 1. పద్మము: చూ, నహస్య పత్రము. 1; పుం. 2. బెరుచుపక్షి: చూ, సారవము. 2;

3. నిప్పు: చూ, వహ్ని. 1; 4. శంఖము: చూ, శంకు. 1. అంబుజస్మృతు, సం. వి. అ. పు. 1. నీరుపుట్టువు, చంద్రుడు: చూ, హిమాంశువు; 2. నీరుపాప, నిప్పు: చూ, వహ్ని. 1.

అంబుజము, సం. వి. అ. న. 1. తామర: చూ, నహస్ర పత్రము. 1; పు. 2. ఎఱ్ఱగన్నేరు: చూ, హయమార కము. 1-౧; 3. వానకొయిల: చూ, స్తోతము. 2;

4. హారతి కర్పూరము: చూ, నీరము. 2-౨; 5: చూ, అంబు జము. 2; 6: చూ, అంబుగర్భుడు. 4; 7. వక్షాయుధము: చూ, దాణము. 1-౬౨; అం. 8. ఒకానొక వృత్తము: చూ, వృత్తము. 1.

అంబుజానన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. (పద్మముగదైగా గలది) వడ్డిని: చూ, లక్ష్మి. 1.

అంబుజాననుడు, సం. వి. అ. పు. (పద్మముగదైగాగలవాడు) తమ్మిగడ్డియదశవాయి: చూ, బ్రహ్మ. 1.

అంబుజాంబు, సం. వి. అ. పు: చూ, అంబుజస్మృతు. 1, 2.

అంబుకన్మరుడు, సం. వి. అ. పు. (నీటిని కిరణములచే అవహరించువాడు) ఐవముమేలరి: చూ, సూర్యుడు.

అంబుతాలము, సం. వి. అ. పు. (నీటియందుండునది) నాచు: చూ, అంబుచామరము.

అంబుచక్ర, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కిణిది: చూ, మూలగు. 2.

అంబుదము, సం. వి. అ. పు. (నీటియందుండునది) ముప్పు: చూ, మేఘము. 1.

అంబుధరము, సం. వి. అ. పు. 1. —పై.—; 2. తుంగ: చూ, ముత్తము. 1; 3. బేగడ: చూ, శుక్రము. 1.

అంబుడి, సం. వి. ఇ. పు. 1. కడలి: చూ, సముద్రము; సం. 2: చూ, నాదగు.

అంబుడినవన, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, గృహకన్య*.

అంబుడిపురి, సం. వి. ఇ. పు: చూ, కివుడు.

అంబునిది, సం: చూ, అంబుడి. 1*

అంబునక్కెర, ద్వ. వి. ఒకానొకచేప: చూ, మత్స్యము. 1-౬౫.

అంబునక్ర, సం. వి. అ. శ్రీ. ఉచ్చట, వట్టువమునై: చూ, తృణము. 1-౩౨-౩౩.

అంబునము, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, అంబునిది; 2. కగిరస*: చూ, నగ్నివన్నటము; విజ. 3. జలమును త్రాగునది.

అంబునాతము, సం. వి. అ. పు. 1. నెలయేటి ప్రవాహము: చూ, వెల్లువ; 2. కొండనెలయేటు దారగాక్రిందఁబడుట;

3. నెలయేటునడు చోటు: చూ, స్థానము. 1-౩౯

అంబుపుడు, సం. వి. అ. పు: చూ - వరుణుడు; విజ. 2. జలములకు రాజు; 3. నీరుత్రాగువాడు.

అంబుప్రసాదకము, సం. వి. అ. పు. చిల్ల*: చూ, సల్లకి. అంబుప్రసాదనము, —పై. —

అంబుప్రసాదము, —పై. —

అంబుప్రసాదనము, 1. —పై. —; 2. కుంకుడు*: చూ, ఫేనిలము. 2.

అంబుభాషము, సం. వి. అ. న. నీరుతోఁటకూర*: చూ, మారిషము. 1-౧.

అంబుభాషణుడు, సం. వి. అ. పు. రూ-అంబుభాషితుడు-అంబుభాషుడు: చూ, వరుణుడు.

అంబుభాషితుడు, వా. —పై. —

అంబుభాషుడు, వా. —పై. —

అంబుభృత్, సం. వి. తి. పు. 1 మబ్బు: చూ, మేఘము. 1; 2. జేగడ: చూ, శుభ్రము. 1; 3. మునై*: చూ, ముస్తకము. 1; 4. కడలి: చూ, సముద్రము.

అంబుమర్కటము, సం. వి. అ. పు. మొనలి: చూ, మత్స్యము. 1-౩.

అంబుముక్కు, సం. వి. చి. పు. (నీటినివిడుచునది) మబ్బు: చూ, మేఘము. 1-౧౯. (రూ-అంబుముచము.)

అంబుముచము, —పై. —

అంబురాశి, సం. వి. అ. పు. కడలి: చూ, సముద్రము. అంబురుహ. సం. వి. అ. శ్రీ. రూ-అంబురుహము. 1. మెట్ట తామర*: చూ, నహాన్రపక్రము. 1-౧; 2. తామర*: చూ, నహాన్రపక్రము. 1; అం. 3. ఒకానొక వృత్తము: చూ, వృత్తము. 1.

అంబురుహము, సం. వి. అ. పు. —పై. —

అంబురుహిణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. తామరతీగె*: చూ, నహాన్రపక్రము. 1-౯.

అంబులబ్ధి, ద్వ. వి: చూ, అంబుదాన.

అంబువాచి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అషోభి ౧౦మొ॥ ౧౩ వజ్రకుసు భూమికొంగుపేరు. (ఈకొలమున భూమిముకుతునియొ, అంబుడి యనియొ అనేడి వారుకును విట్టి నేర్వము జరుపఁ బడదు. (చూ. ని.)

అంబువాసి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. రూ-అంబువాసిని. పాటలి*: చూ, స్థాలి. 2.

అంబువాసిని —పై. —

అంబువాహము, సం. వి. అ. పు. 1. మబ్బు: చూ, మేఘము. 1; 2. చెఱువు: చూ, సరస్సు. 1; 3. ఒకరకముగడ్డి*: చూ, తృణము. 1 ౪౬; విజ. 4. నీరుమోయునది: చూ, మేఘము. 1-౨౦

అంబువాహి, సం. వి. న. పు. 1. మబ్బు: చూ, అంబువాహము. 1; 2. ముస్తక: చూ, ముస్తకము. 1; (చూ. అంబువాహము. 3); విజ. 3. నీళ్ళుమోయువాడు. మేఘమును వర్షించును (అనికొందఱు): చూ మనుష్యుడు. 1-౫.

అంబువాహిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కట్టచేద: చూ, పాత్రము. 6-౨౫ (౧); 2. ఎత్తునునీరు పోయుటకై కాలవ మొదట నుంచెడు దొలుపువట్ట: చూ, హోదము. 1-౨; 3. ఏలువాఁడెడు పుట్టి: చూ, హోదము. 1-౨; 4. నీళ్ళుమోయు ఆడుది: చూ, శ్రీ. 1-౨౫౪.

అంబువిద్రవ, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, రూ-అంబువిద్రవన*.

అంబువు, సం. వి. ఉ. న. 1. నీరు: చూ, సలిలము; 2. లగ్నమునకు నాదగవ స్థానము: చూ, అంభస్సు; 3. ఒకానొక వృత్తము: చూ, వృత్తము. 1*

అంబువేతనము, సం. వి. అ. పు. నీరుప్రబలి*: చూ, సహస్రవేది. 2-౧.

అంబుసరణము, సం. వి. అ. న. అనంతట పాటుచున్న ప్రవాహము: చూ, వెల్లువ. 1.

అంబుసేచని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఓడనుండి నీళ్ళెత్తి పోయి కొక్కెన: చూ, పాత్రము. 6-౨౫-౨.

అంబుస్పోటము, సం. వి. అ. న. నీరు మగ్గు: చూ, స్పోటము. 2.

అంబూకృతము, సం. వి. అ. న. 1. కుంపరలతోఁ గూడిన మాట: చూ, సన్నిషేవము; 2. కుంపరలతోఁ గూడినద్యని: చూ, సర్వము. 2-౧౪౨; విజ. 3. నిష్ఠీవముతోఁగూడినది (మాట-ద్యని); 4. (నీరుగాఁ జేయఁబడినది) మబ్బు: చూ, మేఘము. 1-౨౧; వి. 4. మబ్బు: చూ, మేఘము. 1.

అంబే, వై. వి: 1. = అమ్మ: చూ, రూ-అంబా. (వి. పు. 7, ఆ. 14.); వా. 2. నిరాకరణమందగు వ్యవస్థనుకరణము, రూ-అబ్బె-అబ్బే: చూ, చూహళా.

అంబేద, దే. విజ. (అంబే+పేద) ఏటికి. దిట్టకనములేని వాడు: చూ, వ్రాతె.

అంబ్లము, సం. వి. అ. పు: చూ, అల్లము-ఆల్లము. 1. పుల్లన: చూ, శుక్రము. 3; విజ. 2. పుల్లనిది. రూ-అల్లము-ఆల్లము: చూ, శుక్రము. 4.

అంభ, సం. వి. అ. శ్రీ. = అంబా-అంబే-ఉంబ: చూ, అంబే. 1.

అంభశౌరము, సం. వి. అ. న: చూ, రూ-అంపాచారము: అంభసాంధ్రము, సం. వి. అ. పు. నీటినుడి: చూ, నుడి. 1-౪.

అంభస్సారము, సం. వి. అ. న. 1. ముత్యము: చూ, రత్నములు. 1; 2. నీటిసారము: చూ, సలిలము. 1-౪౨.

అంభస్సు, సం. వి. న. న. 1. నీరు: చూ, సలిలము. 1;

2. కురువేరు*: చూ, హీదేరము; 3: చూ, అంబువు. 2;
4. (యోగ) నవవిధతుష్టలయందుఁ బ్రకృతియను ఆఘా
త్మికతత్వ. (సూ. ని.)
అంభా, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, రూ-అంభ.
అంభోజజనని, సం. వి. ఇ. పు. నలువ: చూ, బ్రహ్మ. 1.
అంభోజజన్మడు, సం. వి. అ. పు. —పై.—
అంభోజము, సం. వి. అ. న. తామర*: చూ, నహస్ర
పత్రము. 1; 2. తామరపువ్వు: చూ, సహస్రపత్రము.
1-గం; 3. బెగ్గురు: చూ, సాసరసము. 2; విజ. 4. నీటఁ
బుట్టినది.
అంభోజిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1: చూ, అంభోజము; 2: చూ,
అంభోజము. 2; 3. తామరగుంపు: చూ, సహస్రపత్రము.
1-౭; 4. తామరకొలను: చూ, సరస్సు. 1-౯-(గ);
5. నీరు ప్రబ్బలి*: చూ, సహస్రవేది. 2-గ.
అంభోజుడు, సం. వి. అ. పు. 1. చంద్రుడు: చూ,
హిమాంశువు; 2. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1; విజ. 3. నీటఁ
బుట్టినవాడు: చూ, నలిలము. 1-౪౩ (చూ, మేఘము.
1-౧౮.)
అంభోదము, సం. వి. అ. పు. 1. మబ్బు: చూ, మేఘము. 1;
2. ముస్తా*: చూ, ముస్తకము. 1; విజ. 3. నీటినిచ్చునది:
చూ, మేఘము. 1-౧౭.
అంభోధరము, సం. వి. అ. పు: చూ, అంభోదము. 1. 2.
అంభోది, సం. వి. ఇ. పు. కడలి: చూ, సముద్రము.
అంభోధిపల్లవము, సం. వి. అ. పు. పగడము: చూ, రత్న
మలు. ౪.
అంభోనిధి, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, రూ-అంభోది.
అంభోద్రము, సం. వి. అ. పు: చూ, అంభసాంధ్రము.
అంభోరాశి, సం. వి. ఇ. పు: చూ, అంభోనిధి.
అంభోరుహము, సం. వి. అ. న. 1. తామర*: చూ, సహస్ర
పత్రము. 1; పు. 2. బెగ్గురు: చూ, సాసరసము. 2.
అంశకము, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, భాగము. 1; న.
2. సారదినము: చూ, రోజు. 1-౪.
అంశకుడు, సం. వి. అ. పు. జ్ఞాతి: చూ, సంగంధుడు. 1.
అంశనము, సం. వి. అ. న. పంపకము: చూ, విభజనము.
అంశధాత్కు, సం. విజ. (కే). భాగస్వామి: చూ, సంగం
ధుడు. 2.
అంశము, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, అంశకము. 1;
3. సాలు: చూ, వంతు. 5; 3. కిరణము: చూ, హాయ
నము. 2; 4. గడ్డి మొ॥ వానిప్రోవు: చూ, మేటి. 2.
అంశయిత, సం. విజ. పండిపెట్టువాడు: చూ, విభజనకర్త.
అంశలుడు, సం. విజ: చూ, అంశభాక్కు.
అంశనవర్జనము, సం. వి. అ. న. (గణిత) భిన్నాంశములను
(హారములను) సమాంశములుగాఁ జేయుట (సూ. ని.)
అంశస్వరము, సం. వి. అ. పు. (సంగీత) ముఖ్యస్వరము:
చూ, స్వరము. 2. గౌఱా. [అంశభాక్కు.
అంశహరుడు, సం. విజ. భాగముపుచ్చుకొనువాడు: చూ,
అంశహరి. సం. వి. భాగము పండుకొనువాడు: చూ,
అంశభాక్కు.

అంశి, సం. విజ. భాగము (చాచభాగము) గలవాడు: చూ,
సంగభుడు. ౨-౩.
అంశక, సం. వి. అ. శ్రీ. చాచభాగము గల ఆడుది: చూ,
శ్రీ. 1-౨౫౫.
అంశుడు, అం. పన్నిద్దఱు సూర్యులలో నొకడు: చూ,
సూర్యుడు. 1-౨.
అంశులము, సం. వి. అ. న. 1. ఉల్లరిము: చూ, వత్తము.
1-గం; 2. సన్ననిబట్ట: చూ, వత్తము. 1-౩౮; 3. మృదు
కాంతి: చూ, వెలుతురు. 1-౧౭; 4. బట్ట: చూ, వత్తము1;
5. ఆకుపత్ర*: చూ, రోమశము. 3.
అంశుధరుడు, సం. వి. అ. పు: చూ, సూర్యుడు. 1.
అంశుపట్టము, సం. వి. అ. న. సన్నని పట్టుబట్ట: చూ, వత్తము.
1-౮౧-(గ).
అంశువతి, సం. వి. ఇ. పు: చూ, అంశధరుడు.
అంశుభృత్తు. తే. —పై.—
అంశమంతము, సం. వి. తే. పు. 1. ఒకానొకకొండ: చూ,
పర్వతము. 1-౨౮; విజ. 2. ప్రకాశముగలది: చూ, వెలు
తురు. 1-౧౮; 3. మొన్నగలది: చూ, సుద. 1-౮.
అంశమంతుడు, సం. వి. తే. పు. 1: చూ, అంశధరుడు;
2 ఒకరాజు: చూ, రాజు. 1. (ఇతఁడు సగరుని మను
మఁడు, దీలిపుని తండ్రి); 3. చంద్రుడు: చూ, హిమాం
శువు; 4. సైర్యతి: చూ, సోఁకులతోడు; 5. వెన్నుడు: చూ,
విష్టువు; అం. 6: చూ, ఆదిత్యులు; విజ. 7. కనికరము
గలవాడు: చూ, సురకుడు; 8. ధనికుడు: చూ,
సంపన్నుడు.
అంశమతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ముయ్యాకుపాన్న*: చూ,
సాలపర్తి; 2. యమునానది: చూ, 1-౩.
అంశమత్తు, అం: చూ, ఆగమములు.
అంశమత్పల. సం. వి. ఆ. శ్రీ. అరటి*: చూ, రంభ. 2.
అంశుమాలి, సం. వి. న్. పు: చూ, అంశధరుడు. .
అంశులము, సం. విజ. ప్రకాశమానమైది: చూ, వెలుతురు.
1-౧౮.
అంశులుడు, సం. వి. అ. పు. 1. చాణక్యముని: చూ, నన్యాసి.
1-గం; విజ. 2. అంశువును గ్రహించువాడు.
అంశువు, సం. వి. ఈ. పు. 4. కిరణము: చూ, హాయనము 2;
2. కాంతి: చూ, వెలుతురు. 1; 3. కొన. మొన: చూ,
సుద. 1; 4. అణువు: చూ, స్వల్పము; 5. చారము: చూ,
మాత్రము. 1.
అంశుహస్తుడు, సం. వి. అ. పు. రవి: చూ, సూర్యుడు.
అంశ్యము, సం. విజ. విభాగమునకు తగినది, పంచుకొనఁదగి
నది (సూ. ని.): చూ, విభాజ్యము.
అంశకూటము, సం. వి. అ. పు. ఎద్దు మూపురము: చూ,
వృందము. 1-౧.
అంశత్రము, సం. వి. అ. న. భుజకవచము: చూ, వారవారణము.
అంశదక్షిణార్తము, వా. వి. సంతానవృద్ధిగల శ్రీ లక్షణము:
చూ, లక్షణము. 1-౪౮.
అంశపాది, వా. వై. వి. = హంసపాది, కీటపాది*: చూ,
హంసపాది,

అంసభారము, సం. వి. అ. పు. రూ-అంసభారము. 1. (బుజుల బిరుదు) కావడి: చూ, స్కంధాటిక. 1; 2. (మూపు మ్మిడిబిరుదు) కావడి: చూ, స్కంధాటిక. 1-౨.

అంసభారి, సం. విజ. 1. బుజునునబిరుదు మోయువాడు: రూ-అంసభారికుడు; 2. మూపునకాడి మోయునది.

అంసభారికుడు: చూ, రూ-అంసభారి. 1.

అంసము, సం. వి. అ. పు. 1. మూపు: చూ, స్కంధము. 1; 2. పాలు. చూ, వంతు. ౦; 3. వంపకము: చూ, భాగము. 1.

అంసరంగికము, సం. వి. అ. పు. బాడిద*: చూ, సూక్ష్మ దారువు. 1-౧.

అంసలుడు, సం. విజ. బిలిమికాడు: చూ, శక్తుడు.

అంసభారము, సం. వి. అ. పు. చూ. రూ-అంసభారము. 1, 2.

అంస్యము, సం. విజ. అంసముననుండునది: చూ, స్కంధము. 1-౬.

అంహతి, సం. వి. ఇ. ఈ. త్రి. 1. ఈవి: చూ, స్పర్శము, 3; 2. తెవులు: చూ, రోగము; 3. వితువు: చూ, విమోచనము. 1.

అంహస్సు, సం. వి. న్. న. పావము, దోషము: చూ, వృణి నము. 1.

అట, దే. అవ్య. 1. వృత్తాంతము చెప్పుటను తెలుపును. “క. తామటదలఁపఁగఁదలఁపట” భాగ. ౧౦, స్కం. ఉ: చూ, సహచారము. 2; 2. మహాత్వమును తెలుపును. “క. రావణుడఁటరిపుఁ డానెలకునఁజొచ్చి పొదివికట కయ్యమునం జేసెత్తురుగా కుండఁగ, వానింజఁపికట” నిర్వ. ౨. ఆ: చూ, మహత్తు. 4; ద్ర. 3. అచ్చట, అంద: చూ, తత్ర; 4. అక్షేపమును తెలుపును: చూ, సెగింపు. 1-౧; 5. ఆశ్చర్యమును తెలుపును: చూ, వింత. 1; 6. ముందుకెప్పఁ బడిన విరుద్ధమైనయర్థమును తెలుపును: అయిన - బన; 7. అర్థవిశేషము లేకయే కొన్నిదోర్ల ప్రయోగింపఁబడును; వా. 8. పూర్వాచారపు బ్రాహ్మణులలో కొందఱు అటకు బదులుగా “అష”నుప్రయోగింతురు. “తిన్నారష, వచ్చారష,” ఇత్యాది.

అటుజే, సం. విజ. ఇ. రూ-అన్వజే-అప్పు లేనివాడు: చూ, దనగ్రాహకుడు. 1-౧.

అక, వై. వి. = అర్క. రూ-అక్క. 1. అప్పు: చూ, సహోదరి; 2. పాదకి: చూ, వంటలక్క; 3. పూజ్యత్రీ: చూ, త్రీ. 1-౭; 4. ఆడుది: చూ, త్రీ. 1.

అకంఠకము, సం. విజ. అ. న. 1. మండ్లలేనిది; 2. శక్తువులు లేనిది.

అకట, వై. అవ్య. = అక. రూ-అకటకట-అకటకటా-అకటా-అక్కట-అక్కటకట-అక్కటకటా-అక్కటకట-అక్కటకటా-అక్కటకట-అక్కటకటా-కట-కటకట-కటకటా-కటా-కట్ట-కట్టా. 1. అయ్యో, సంతాపమును తెలుపును: చూ, సంతాపము. 1-౫; 2. అహహ. ఆశ్చర్యమును తెలుపును: చూ, వింత. 1.

అకటకట, వై. అవ్య. —వై. —

అకటకటా, —వై. —

అకటవికటము. దే. విజ. రూ-అకటావికటము. తాముమాటు:

చూ, వ్యత్యయము.

అకటా, వై. అవ్య: చూ, రూ-అకట.

అకటావికటము, దే. విజ: చూ, రూ-అకటవికటము.

అకము, సం. వి. అ. పు. న. వెత: చూ, శోకము. 1-౧; 2. దోషము: చూ, వృణివము. 1; 3. వృశ్చిగరాశి: చూ, రాసులు.

అకర, సం. వి. అ. త్రీ. ఉనిరిక*: చూ, శ్రీపతి.

అకరణము, సం. వి. అ. న. 1. పనిచేయమి. రూ-అకరణి

2. ఆత్మ: చూ, హంసుడు; వా. విజ. 3. ఇంద్రియములు లేనిది; 4. సాధనములేనిది; 5. స్వభావముచేత కలిగినది: చూ, స్వభావము. 1-౪.

అకరణి, సం. వి. ఇ. త్రీ. 1: చూ, అకరణము. 1. (ఇది తిట్టునపుడేయునయోగింపఁ బడును. “తస్యాకరణిరేవాస్త” అని వాచస్పతి; పు. 2. తిట్టు: చూ, కావము. 1.

అకరికుడు, సం. వి. అ. పు: చూ, సుంకరి.

అకరిణి, సం. వి. ఇ. త్రీ. చేయనిది: చూ, అకృతము.

అకరు, దే. వి. రూ-అకరు - ఆకరువు - కరులు. (తామరదుద్ధ లోనగు వానిని చుట్టునుండునది) కింజల్కము. కుమారసం. 3-౩౫౧; భీమ. 3-౫౦: చూ, సహస్ర పత్రము: 1-౧౦ - (౩).

అకరువు, —వై. — కాశీ. ౧-౨; అంభా. 1-౧౬౫.

అకరోటు, వా. వి. రూ-అక్రోటు*: చూ, మృదుదుమము. 2.

అకర్షము, సం. వి. అ. పు. 1. చక్షుశ్రవణ, కంటివినికి: చూ, స్పర్శము. 1; విజ. 2. చెవుకుకలది; 3. చెవులులేనిది.

అకర్షుడు, సం. విజ. 1. కత్తిరింపని వాడు; 2. పొట్టి వాడు: చూ, వామనుడు. 2.

అకర్మకతినకరము, అం. రాజ్యలక్షణము: చూ, లక్షణము. 1-౪౩.

అకర్మకము, సం: చూ, అకర్మము. 6.

అకర్మకర్తృప్రయోగము. అం: చూ, ప్రయోగములు.

అకర్మము, సం. వి. న్. న. 1. పనిలేమి: 2. విహితకర్మములు లేకుండుట; 3. పాపకార్యము: విజ. న్. 4. పని లేనిది; 5. కర్మాధికారములేనిది, శ్రద్ధము; వా. 6. (వ్యాక) కర్మపదములేని క్రియ: అకర్మకము.

అకర్మశీలుడు, సం. విజ. ఏపనియు లేకుండునగున్నవాడు: చూ, సోమరి.

అకర్మి, సం. విజ. న్. —వై. —

అకల్క, సం. వి. అ. త్రీ. (చూలిన్యములేనిది) రేయెండ: చూ, వెన్నెల. 1.

అకల్కనుడు, సం. విజ. డంబములేనివాడు: చూ, వీక దంభుడు.

అకల్కము, సం. విజ. స్వచ్ఛమైనది: చూ, సమీచీనము. 2.

అకల్పము, సం. విజ. 1. అధికారమునకుగాని విరులకుగాని లోబడనిది; 2. బలములేనిది; అబల, అపిర; 3. పోల్చ శక్యముకానిది.

అకల్పము, సం. విజ. 1. రోగముగలది: చూ, రోగము.

1-౩౯; 2. సత్యమైనది: చూ, సత్యము. 5.

అకస్మాత్తు. సం. క్రి. విజ. అవ్య: చూ, డబ్బాటు.

అకస్మికము, వా. విజ. చూ, అకాండము. 2. (రూ-అకస్మికము.)

అకాండపాతము, సం. వి. అ. పు. అకస్మిక్కుగా వంభ విండుట. (నూ. ని.)

అకాండము, సం. విజ. 1. సమయోచితముకానిది; 2. ఉన్నట్టుండి కలిగినది; చూ, అకస్మికము; 3. కాండములేనిది (నూ. ని.)

అకాయము, సం. విజ. 1. కోరిక లేనిది; 2. చలుపులేనిది, మన్దరవికారము లేనిది; 3. బుద్ధిపూర్వకము గానిది.

అకాయుడు, సం. విజ. 1. కామములేనివాడు; చూ, నిష్కాముడు; 2. కోరికలేనివాడు; చూ, నిరాశుడు.

అకాయుడు, సం. వి. అ. న. 1. కారణము లేమి; క్రి. విజ. 2. కారణము లేక వ్యర్థముగా; విజ. 3. శరీరము లేని వాడు.

అకారణము, సం. క్రి. విజ. 1. కారణము లేక, వ్యర్థముగా. భార. ఉ. ౨-౨౪౦; విజ. 2. కారణములేనిది; తనంతటనే కలిగినది; వి. అ. న. 3. కారణములేమి.

అకారకుగా, క్రి. విజ. ద్రు. అకారణముగా. (నూ. ని.) (వా. అనికొందఱు).

అకార్యకారి, సం. విజ. 1. చెడవనిచేయవాడు; 2. విమిత పృథ్వీము చూసువాడు; 3. కార్యకారికానిది.

అకార్య, సం. వి. అ. న. 1. చెడ్డపని; చూ, వ్యశీకము. 2; విజ. 2. చేయదగనిది; చూ, అగ్రహము. 4.

అకాలము, సం. వి. అ. పు. 1. సరికాని కాలము; చూ, అసమయము; విజ. 2. కాలములేనిది; 3. తెల్లనిది (నలుపు కానిది).

అకించనక, సం. వి. అ. త్రి. 1. దారిద్ర్యము; చూ, సీదరము 1; 2. పర్వద్రవ్యమును పరిత్యజించుట (ఇదిసన్నాప సమునకు అంగము.)

అకించనిమము, సం. వి. న్. పు. చూ, అకించనక. 1.

అకిందిజ్ఞుడు, సం. విజ. జ్ఞానకూన్యకు; చూ, వ్రాజే.

అకిందికర్తృత్వము, సం. విజ. పేరికిమాలినది.

అకిర్తి, సం. వి. ఇ. ఈ. త్రి. 1. అపకీర్తి; చూ, సడి. 3; విజ. (ఇ) 2. కీర్తిలేనివాడు.

అకుంఠనము. అం: చూ, కర్మములు. 2.

అకుంఠము, సం. వి. అ. పు. లోహపాషాణదులచే నఱుగనిది; విజ. 2. వాడియైనది; 3. అద్భుతమైనది; 4. చెడగొట్టబడినది; 5. ప్రతిబంధము లేనిది; 6. చూ, స్థిరము.

అకుంఠితము, సం. విజ. 1. మొక్కపోనిది; 2. చూ, స్థిరము.

అకుతోభయము, సం. విజ. చూ, నిర్భయము.

అకూన్యము, సం. వి. అ. న. 1. బంగారు; చూ, లోహము.

1-౫; 2. పెండి; చూ, లోహము. 1-౪.

అకులజుడు, సం. విజ. చూ, సంకరుడు.

అకులక, సం. విజ. సేవకసమము; చూ, సంకరము.

అకుశలము; సం. వి. అ. న. క్షేమము లేక యుండుట.

అకూపారము, సం. వి. అ. పు. రూ - అకూపారము. కడలి:

చూ, వముద్రము; 2. ఆదికూర్మము; చూ, కాబేలు. ౧;

3. గుట్టువుమాతి మీను, కూర్మరాట్టు; చూ, మత్స్య. - 1-౫.

అకూపారుడు, సం. వి. అ. పు. చూ, సూర్యుడు.

అకూపారము: చూ, రూ-కూపారము.

అకృతకృత్యుడు, సం. విజ. తనకు విచారముగ పనిచేయువాడు.

అకృతబుద్ధి, సం. విజ. ఇ. 1. శిక్షితము కాని బుద్ధికలవాడు.

మూర్ఖుడు; చూ, స్తబ్ధుడు; వి. ఇ. త్రి. 2. అశిక్షితమగు బుద్ధి; చూ, హృల్లేఖము. 1-౧౬.

అకృతము, సం. వి. అ. న. 1. చేయకుండుట; 2. చేయబడని కార్యము; విజ. 3. చేయబడినది; చూ, అచీరము;

4. తప్పుగా చేయబడినది; 5. నిర్దము చేయబడినది,

అయితము కానిది (అన్నము మొ); 6. స్పృశింపబడినది;

7. ఆక్షితము.

అకృతశ్రమము, సం. విజ. శ్రమనొందిన వాడు.

అకృతసాక్షిలు, అం: గృహస్థులు, ప్రాక్షి వాకలై నవ్యులు, రాజు, కార్యాధికారి, వారిచే పంపబడినవాడు, కులము వారు (6).

అకృతాత్ముడు, సం. విజ. 1: చూ, అకృతబుద్ధి. 1;

2. బ్రహ్మనుసంధానము లేనివాడు.

అకృతాస్త్రుడు, సం. విజ. విలువివ్వయందు ఆరితేరినవాడు.

అకృతోద్వాహుడు. సం. వి. అ. పు. పెండ్లిలేనివాడు; చూ, శుంకుడు.

అకృత్యము, సం. వి. అ. న. 1. తగని పని; విజ. 2. చేయరానిది.

అకృష్టపద్యము. సం. విజ. దున్నకయే పండునది (నిష్కరిమొ):

అకృష్టరోహి.

అకృష్టము. సం. వి. అ. న. 1. నిష్కరివట్లు; చూ, చాన్యము.

1-౨౫; విజ. 2. దున్నబడినది; 3. లాగబడినది.

అకృష్టరోహి, సం. విజ. (న్.ఈ.న్): చూ, అకృష్టపద్యము.

అకృష్టకర్మము, సం. విజ. చూ, సదాచారుడు.

అకృష్టిక, సం. వి. అ. త్రి. ఆడు ఊరబిచ్చుక; చూ, పిచ్చుక.

అకేళుడు, సం. విజ. వెండ్రుకలు లేనివాడు.

అకో, దే. అవ్య. రూ-అకో-ఒకో-ఒక్క-ఒకో-ఒక్కో-ఒకో.

సంకయార్థకము: చూ, సంకయము. 1.

అకో, దే. అవ్య. —పై.—

అకోటము, సం. వి. అ. పు. చూ, పోత.

అకోవుడు. సం. విజ. చూ, నిజోగ్ని.

అకోటిల్యుడు, సం. విజ. చూ, నిష్క-పా.

అకోశల్యుడు, సం. విజ. నేర్చులేనివాడు; చూ, వాగ్జే.

అక్క, సం. వి. అ. త్రి. 1. అమృ: చూ, మాత. 1; వై. వి.

(1)=అర్క. రూ-అక. అప్ప, తనకు పైనవుట్టిన ఆడుది.

నీలా. 3-౫౩: చూ, సహోదరి; (2): చూ, వండులక్క;

(3). పూజ్యత్రి. వై. ౫-౧౨౭, కళ. ౩-౯౬: చూ, త్రి.

1-౭ (4). ఆడుది. వేణుగో. ౧౭: చూ, త్రి. 1: వా.

ఉప. (5) త్రిం పేర్లకు "అమృ" అనునది చేర్చినటుల

"అక్క" అని చేర్చబడుట. ("సీతక్క, రామక్క మొ);

(6) బి. దేవతాత్వమును బొంది శుభకార్యరంభముల

యందు గొంథజుచే ట్లాడింపబడు పూజ్య త్రిలు (వారు.

అక్షరమును అక్షరములను అయినను సుగుణములచే
దేవతాత్వమును పొందిన ప్రసిద్ధి (సూ.వి.); వై. అవ్య.
(7) అక్షర. అక్షరార్థము. పత. ౧. ౨౨౩: చూ,
వింత. 1.

అక్షరము, వై. అ. క్రి. = అక్షరము (అక్షరము +
పతు) వింతనొందు. వై. ౫. ౧౩౩: చూ, వెలుగొందు.
అక్షరము, వై. వి. 1. = అక్షరము. అక్షరము. పి.
శకుం. ౨-౪౯: చూ, వింత. 1; విజ. 2. అక్షరము.
హెచ్చెనది. భార. అది. ౬-౨౦౩: భార. అర. ౪-౧౧౯;
భార. భిష్మ ౮-౨౫౩: చూ, హేమాశము; 3. శక్యమకానిది.
భార. అర. ౩-౫౫౫; భార. భిష్మ. ౧-౩౫౫. వై. ౨-౨౯:
చూ, లావు. 7; 4. అక్షరము. భార. విరా. ౩, ౮౮:
చూ, వింత. 1.

అక్షరము, వై. విజ. అక్షరము. భార. అర. ౧-౧౦౨;
శివ. సా. ౩౪౯: చూ, హేమాశములు.

అక్షరము, వై. విజ. (అక్షరము + అయ) అక్షరము: చూ,
శ్రీ. 1-౯.

అక్షరము, వై. అవ్య. = అక్ష. చూ - అక్షర. పంతాపార్థకము:
అక్షరము. —వై. —

అక్షరము. —వై. —

అక్షరము. —వై. —

అక్షరము. —వై. —

అక్షరము, వై. అ. క్రి. పంతాపార్థకము. పండిత. దీక్ష. ౩౫.
పొరలు: చూ, సంతాపించు.

అక్షరము, వై. అవ్య: చూ, రూ-అక్షరము. వై. ౫. ౨-౧౨౩.
అక్షరము, దే. విజ. 1. దయాశుభ: చూ, సురతుడు. 1;
2. దయకలది: చూ, సురతుడు. 1-౨.

అక్షరము, దే. వి. రూ-అక్షరము. కవికరము. మార్క.
౨-౧౨౩; భాగ. ౪-౪౮౬: చూ, దయ. [౩-౯౦.

అక్షరము, —వై. — భార. శల్య: ౨. ౩౨౧; వై. ౫.
అక్షరము, దే. అ. క్రి. కరుణించు. శ్రీరంగ. చూ ౧౦-౩౩:
చూ, దయచేయు.

అక్షరము, దే. ద్ర. వి. (అక్షరము) (అక్షరము + అక్షరము) అక్షరము
దక్ష మొ॥ వృత్తియందు భావవిభక్తిక మగును. ఉదా:—
అక్షరమువారు-అక్షరము దీక్ష మొ॥ అని సూ. వి.) అక్షరము,
అక్షరము: చూ, తత్ర. 1; వి. పి. 2. అక్షరము: చూ, తత్ర 1;
3. అక్షరము, అక్షరము: చూ, రోదస్సు.

అక్షరము, వై. ద్ర. (అక్షరము + అక్షరము) కొంతదూర
మున: అంతర, అందంద, అక్షరము, అక్షరము.

అక్షరము, వా. వి. పూజ్యార్థమందు అక్షరముపిలిచెడి పిలుపు.
ఇట్లు అక్షరము. మతీయ అక్షరము మొ॥

అక్షరము, అం: చూ, వృత్తము 1. (ఇది మధ్యాక్షర, మహా
క్షర, మధురాక్షర, అంతరాక్షర, అల్పాక్షర అని
అయిదు విధములు. అక్షర శబ్దము సంజ్ఞావాచకముగాన
సంస్కృత పదముతో ననుసరించినది. అప్ప ౪-౨౭౯);
రూ-అక్షరము.

అక్షరము, వై. వి. 1. = అక్షరము. అక్షరము: చూ,
వృత్తము. 1; 2. చూ, రూ-అక్షరము. కవికర. పాతి. ౨౬.

అక్షరము, దే. వి. అక్షరము. అక్షరము. ౫-౫౩; భార. అర.
౨-౩౪౩: చూ, వాంఛ. 1; 2. చూ, అవశ్యకము. హరి
శ్చం. ౧-౨౦౫; 3. పని: చూ, వ్యాపారము. 1;
4. నబబు, కారణము: చూ, హేతువు. 1; 5. కర్మము:
చూ, వ్యాపారము. 1-౧; 6. వేగిరపాటు: చూ, సంభ్ర
మము. 1; 7. కొంత, తోటు. వై. ౫. ౧-౧౦౩: చూ,
సౌధు. 1; 8. ఇబ్బంది, కష్టము. హరి. పూ. ౪-౧౨౪;
ద్వి. హరిశ్చ. ఉ-౨౦౮; ముటికా. ౧-౧౦౩: చూ,
శోకము. 1; 9. పూజ్యాలయందలి అనురాగము. సారంగ.
౩-౨౬౪; సారంగ. ౩-౨౬౫; 10. చెలిమి: చిత్రభా.
౫-౧౮౨: చూ, స్నేహము 1; అం. 11: చూ, అక్షరము.

అక్షరము, దే. విజ. 1. అక్షరముగది (శ్రీ): చూ, శ్రీ.
1-౮౮; 2. అక్షరముగది, తోడ్పడునది.

అక్షరము, దే. విజ. మేలుచేయువాడు: చూ, శుభంకరుడు.
అక్షరముగండ, దే. విజ. అక్షరముగదియువాడు. ద్వి.
హరిశ్చ. ఉ ౪౩౩: చూ, శ్రద్ధధానుడు.

అక్షరము, ద్వ. అ. క్రి: చూ, వాంఛించు.
అక్షరము, ద్వ. అ. క్రి. 1. అక్షరము. భార. అర. ౨-౩౬౬;
దశ ౪-౬: చూ, వాంఛించు; 2. విష్ణువు. హరి. ఉ.
౮-౭: చూ, శోకించు.

అక్షరము, ద్వ. వి. 1. వేగిరపాటు: చూ, సంభ్రమము. 1.
2. రోషము, కొంత. వేంకి. పం. ౧-౪౧౫: చూ,
సౌధు. 1; 3. ఇబ్బంది, కష్టము: చూ, శోకము. 1.
భాస్కరశతకము.

అక్షరము(అ) (అ) వై. వి. = అక్షరము. జ్వరదోషాదులను
పొంగొట్టునట్టిమూలిక*.

అక్షరము, వై. వి. వంటలక్షణము వీధి. క్రి. ౧౧౪:
చూ, మార్గము. 1-౧.

అక్షరము, దే. వి. అక్షరము. కౌశీ. ౧-౧౩౩: చూ, వీధి. 1.
అక్షరము, దే. అ. క్రి. ఉపశమించు, మునుగు. క్రి. ౪౬:
చూ, స్రుప్తు. (9).

అక్షరము, దే. స. క్రి. పొట్ట తొమ్ము లోనగునవి ముడుగు
జేయు, అక్షరము మను. ౧. ౫౯: చూ, స్రుప్తు. (4).

అక్షరము, వై. వి: చూ, రూ-అక్షరము. అక్షరము. ౬-౬౯;
క్రి. ౧౮౯.

అక్షరము, దే. వి. 1: చూ, దయ. అం, భాషా. ౧-౧౩౧;
2: చూ, సంతాపము; 3. కోపము. అచ్చ. రా. యు. కాం.
౨౦౦-౨౦౧: చూ, వృజినము.

అక్షరము, దే. విజ. కోపి: చూ, రోషము.

అక్షరము, దే. విజ. రూ-అక్షరము. కోపము: చూ, అక్షరము. ౩.
అక్షరము, —వై. —

అక్షరము: చూ, రూ-అక్షరము.

అక్షరము, దే. వి. ఒకనాక చర్యవ్యాధి: చూ, రోగము. 1.
అక్షరముగిరిగండ, 1. ఒకనాక బాలక్రి. హంస. ౩-౧౪౬:
చూ, బాలక్రి.

అక్షరము, దే. వి. కలర (రూ-అంకిలి అని కొందఱు)
మార్క. ౮. అ. ౬౬: చూ, సంతాపము.

అక్షరము, ద్వ. అ. క్రి. 1. కలరము: చూ, పు.

౧-౯౬౧: చూ, సంక్షోభించు; 2. పోవు, చెడు. పండితా. పు. రా. ౧౦౧ పౌరట: చూ, సమయము 3.

అక్ష, వై. వి. = అంకః. 1. తొమ్ము. అచ్చ. జాల, కాం. ౬౦: చూ, వక్షము; 2. గుండె. దశా. ౨. ౩౮; బస.

పు. ౧-౧౮౧: చూ, హృదయము.

అక్షగొట్టు, ద్వ. వి. హృదయశల్యము. మార్చ. ౧-౨౭౯: చూ, శల్యము. 1-౧౭.

అక్షపక్షి, వా. వి. బలహీనుడు: చూ, స్తబ్దుడు.

అక్షముల్లు, ద్వ. వి: చూ, అక్షగొట్టు. రంగ-రా. ౬. ౧౦౭ పుట-౯౪౦ క్తి.

అక్షలు, (వ్యాకరణ) అం:- అ, ఇ, ఉ, ఋ, ౯. (5).

అక్షశ్శు, దే. వి. బ. లకరకము ధాన్యము: చూ, ధాన్యము.

(సన్నక్తుశ్శు, తూర్పుఅక్షశ్శు లోనగునవి ఈజాతిలోనివి.)

అక్షము, సం. విజ. 1. చేరినవి: చూ. స్వీకృతము. 2; 2. పోయినది: చూ, విమోచనము. 2; 3. స్వప్నమయినది: చూ, సమాంధము. 1-౧౫; 5. వన్నెపెట్టబడినది; 6. వ్యాప్తము; 7. గతము; 8. పరిమితము. (సూ.వి.)

అక్షము, సం. వి. అ. న. కవచము: చూ, వారచారము.

అక్షము, సం. వి. అ. పు. 1. క్రమము తప్పుట: చూ, అగ్రహము. 4; 2. గమనములేమి; 3. మర్యాదలేమి; విజ. 4. క్రమముతప్పినది; 5. పాదములు లేనిది; వా. 6. అబద్ధము: చూ, వితథము; అం. 7. క్రమభ్రష్టము: చూ, వాక్యదోషములు.

అక్షమాతృకయోక్తి, అం: చూ. అలంకారము. 3.

అక్షాంత, సం. వి. అ. శ్రీ. వాచుడు*: చూ, స్పృశి.

అక్షియ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. పనిలేకుండుట; 2. ముఖ్యకృత్యములు చూచుట; అం. 3: చూ, వాక్యదోషములు.

అక్షియుడు, సం. విజ. 1. పనిచేయనివాడు: చూ, సోమరి; 2. ముఖ్యకృత్యములు లేనివాడు; 3. విహితాచారములు అనుష్ఠింపనివాడు.

అక్షిరుడు, సం. వి. అ. పు. 1. విష్ణునిబంధువగు ఒకానొక యాదవుడు; విజ. 2: చూ, సౌమ్యుడు; అం. 3. చూ, భక్తులు.

అక్షోట, వా. వి: చూ, రూ. అకరోట*.

అక్షోధనము, అం: చూ, సాత్వికగుణములు.

అక్షోధము, అం: చూ. మానసిక పూజాకుసుమములు.

అక్షోధముడు, సం. వి. అ. పు. 1. ఆయుకాయపు పుక్కుదగు నొకరాజు; విజ. 2: చూ, నిష్టోపి. భార. ఆది. 3, ఆ. ౧౪౬.

అక్షిక, సం. వి. అ. శ్రీ. నీలిమొక్క*: చూ, శ్రీపతి. 2.

అక్షిన్నవర్తము, సం. వి. న్. న. ఒకానొక కంటి తెవులు: చూ, లోచనము. 1-౧౩.

అక్షిష్టము, సం. వి. అ. న. 1. కుడువయించి యొరుపు తెచ్చుకొనిన వస్తువు: చూ, వినిమయము; విజ. 2. అలయిక చెందనిది; 3. శిథిలముకానిది; 4. క్రొత్తది: చూ, సూతనము; 5. క్షిప్తముకానిది: చూ, సుబోధము.

అక్షిష్టకర్ముడు, సం. వి. న్. పు: చూ, సదాచారుడు.

అక్షికము, సం. వి. అ. పు. నెము*: చూ, స్యందనము. 3.

అక్షిహుడు, సం. వి. అ. పు. కంటిపాప: చూ, లోచనము. 1-౧౧.

అక్షిగ్రహము, సం. వి. అ. పు. జూదము: వ్యవహారము. 4.

అక్షిచరణుడు, సం. వి. అ. పు: చూ, బద్ధుడు. 1.

అక్షిజము, సం. వి. అ. న. 1. స్వత్యము, వ్యాకారము నధినయించుట: చూ, వ్యంజకము. 1; 2. ప్రతిక్షిప్తానము: చూ, హృల్లెటము. 1-౧౭; 3. వ్యముధము: చూ, బాణము. 1-౭౨. 4. వక్షము: చూ, రుక్మములు. 3.

అక్షిజప్రభ, సం. వి. అ. శ్రీ. మెలుపు చూ, విద్యుత్తు. 1.

అక్షిజము, సం. విజ. 1. 1. కార్మముకానిది; 2. తెలివి లేనిది.

అక్షిత, సం. వి. అ. శ్రీ. కర్ణుకశృంగి*: చూ, విష. 1-౮.

అక్షితత్వము, సం. వి. అ. న. ద్యుతికక: చూ, వ్యవహారము. 1-౨౦.

అక్షితము, సం. వి. అ. న. 1. తొట్టా: చూ, సౌవిదల్లుడు.

(అక్షితుడు-అక్షితుడు అని కొందఱు); పు. 2. బ. తంతులము: చూ, విద్యుము; 3. యవధాన్యము: చూ, ధాన్యము 1-౩౫; వా. 4. పసుపుకలిపిన పూజ అక్షితలు: చూ, సేనల్రాయ 1-౭; న. బి. 5. వర్ణు: చూ, ధాన్యము. 1. తయములేమి: చూ, శాశ్వతము. 1; 7. శుభ్రస్థి: చూ, శుభాగతము; విజ. 8. నొప్పింపబడనిది; 9. గాయపడనిది; 10. విషపబడనిది; 11. పగులగొట్టబడనిది; 12. దంపకబడనిది.

అక్షితయోని, సం. వి. ఇ. శ్రీ. సంభోగ మెలుగని శ్రీ: చూ, శ్రీ. 1-౨౫౬.

అక్షితలు, సం. వి. అ. పు. బి. రూ - అక్షితములు. 1. కలల్రాయ. వసు. ౧-౧౫౨. మనుచ. ౫-౯౫: చూ, విద్యుము. 1-౧; 2. తంతులీయము: చూ, ధాన్యము. 1. న. బి. 3. పేటలు: చూ, లాజలు; 4. యవలు: చూ, ధాన్యము. 1-౩౫; 5. మూరుముద్దు దున్నిననేల: చూ, భూమి. 1-౨; 6. హింసచేయకుండుట: చూ, అహింస; ౭. 7. సమ్మెటతోగొట్టినను బ్రద్దలుకాని వక్షగుణము; అం. 8: చూ, అర్జ్యములు; 9: చూ, అర్చనలు; అ. పు. బి. 10: చూ, అక్షితము. 4.

అక్షితుడు, సం. వి. అ. పు. 1. ముక్కంటి: చూ, శివుడు. 1; 2. నపుంసకుడు: చూ, సౌవిదల్లుడు.

అక్షిదర్శకుడు, సం. వి. అ. పు. 1. న్యాయాధికారి: చూ, స్వామి. ౩-౧; 2. జూరమునందలి న్యాయాన్యాయములను పరిష్కరించువాడు: చూ. స్వామి. ౩-౪.

అక్షిదర్శకు, సం. విజ. —పై.

అక్షిదేవి, సం. వి. న్. పు. జూదరి: చూ, హారకుడు. 2.

అక్షిద్యువు, సం. వి. అ. పు. —పై.

అక్షిద్యూతము, సం. వి. అ. న. జూజము: చూ, వ్యవహారము. 4.

అక్షిద్యూతికము, సం. వి. అ. న. జూదమునందలి జగదము: చూ, యుద్ధము. 1-౨.

అక్షిద్రుగుడు, సం. వి. విజ. జూరమున ఓడినవాడు: చూ, వ్యవహారము. 4-౨౧.

అక్షిధరము, సం. వి. అ. పు. 1. శాఘాటమను ముంగ్లచెట్టు:

చూ, కాపూట* 2. చక్రము: చూ, చక్రము. 10.
అక్షరము, సం. వి. అ. పు. 1. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు. 1; విజ. 2. అక్షముధరించువాడు.
అక్షధూర్తము, } సం. వి. అ. పు. ఎద్దు: చూ, వృషభము.
అక్షధూర్తము, } 1-(బండిలాగుఎద్దు).
అక్షధూర్తము, సం. వి. అ. పు. చూ, అక్షదేవి.
అక్షపటము, సం. వి. అ. పు. 1. న్యాయనభ: చూ, నభ. 2;
2. వ్యవహార పత్రములుండుకొనుపెట్టె: చూ, నందుకా.
అక్షపటము, సం. వి. అ. పు. న్యాయాధికారి: చూ, స్వామి. 3.
అక్షపాదుడు, సం. వి. అ. పు. (పాదమునకన్నుగలవాడు)
గోతము: చూ, నన్నాసి. 1-౫; (ఇతడు న్యాయకాష్ట
కర.)
అక్షపీఠ, సం. వి. అ. పు. 1. ఇంద్రియములకు గలుగు
భాద: చూ, హాని. 2; 2. చూ, యవతిక్త*.
అక్షపలము, సం. వి. అ. పు. గర్భండు: చూ, పుత్రజీవి.
అక్షమ, సం. వి. అ. పు. 1. రూ-అక్షమము. ఈర్ష్య: చూ,
హంస. 7; 2. ఓర్పులేమి: అక్షమము; విజ. 3: చూ,
రూ-అక్షమము. 3; 4. చూ, రూ-అక్షమము. 4.
అక్షమదము, సం. వి. అ. పు. 1. ద్యూతవ్యసనము: చూ,
వ్యసనము. 4-౨౨; 2. ఇంద్రియముల చుత్తర.
అక్షమము, సం. వి. అ. పు. 1. చూ, రూ-అక్షమ. 1; 2. చూ,
రూ-అక్షమ 2; విజ. 3. కక్తలేనిది: చూ, ఈచ. 3;
4. ఓర్పులేనిది: చూ, అక్షమ. 4.
అక్షమాల, సం. వి. అ. పు. 1. అచందతి, వశిష్ఠనిధార్య
(శ్రీరామదులకు ఉపనయనమునకు కలయంటిననుహాదేవి):
చూ, రిక్కి. 1-౪; 2. అకారాది క్తకారాంతమైన చూల.
ఈనిఘంటుకర్త గత జన్మములో కావేరితీరమందు అక్షర
మాల జనించుటచే యాజన్యముతో నిఘంటుకర్తయయ్యెనని
ఒకజ్యోతిష్మండు వ్రానియందెను) (రూ-అక్షరమాల;
3. స్పటికాదులు గ్రుచ్చినమాల: చూ, మాల 1; 4. రుద్రాక్ష
మాల: చూ, హవళిక. 2-(౧౪); 5. ఇంద్రియముల
సమూహము: చూ, ఇంద్రియములు; అం. 6: చూ, హస్త
రేఖలు.
అక్షమీలనకేళి, సం. వి. ఇ. పు. పు. 1. ఒకరకము బాలికల
అట: చూ, బాలక్రీడ.
అక్షము, సం. వి. అ. పు. 1. తాండ్ర*: చూ, విభీతికము;
2. జారమాడెడు అడ్డసాట్ల: చూ, వ్యవహారము. 4; 3. బండి:
చూ, శకటము. 1-౧౫; 4. చాయమేకు: చూ, బండికన్ను;
5. రుద్రాక్షపూస: చూ, రుద్రాక్షము. 1; 6. ఇంద్రాక్షపూస:
చూ, ఇంద్రాక్షము. 1; 7. వదునాలుగు మాషములయెత్తు:
చూ, కర్పము. 1; 8. ధనానులనిమిత్తమైన కలహము:
చూ, యుద్ధము: 1-౩; 9. ఒకరకము తాడి*: చూ,
తాడు. 2; 10. తాడిచెట్టులోనగువాని యందు పుట్టెడు
ముడుత విడని లేత యొకు మొలక, కోటాకు: చూ,
మొవ్వు; 11: చూ, వెలుగుబిల్లి; 12. కిక్కురిసాన: చూ,
సాన. 2; 13. వ్యాపించుట: చూ, వ్యాప్తి 1; 14. అక్క:
చూ, హంసుడు. 15. కేళము: చూ, వెండ్రుక. 1;

16. కణత: చూ, పార్శ్వము. 2; 17. పురుషుని రేతస్సు:
చూ, రేతస్సు. 1; 18. సౌవర్చలవణము: చూ, అవణము. 1;
19. తుత్తగు: చూ, రసాజనము. 1-౧; 20: చూ,
ఇరుసు; 21. జ్యోతిక్ష్పక్రముయొక్క అక్షదండము;
22. తేరు: చూ, శకటము. 1; 23. బండిచక్రము: చూ,
చక్రము. 10; 24. ఊత: చూ, తుషము. 1; 25. తులా
దండము: చూ, తునినోల; 26. దక్షిణోత్తరద్రువప్రదే
శము; 27. పాము: చూ, సర్పము. 1; 28. జూదము:
చూ, వ్యవహారము. 4; 29. న్యాయము: చూ, నత్యము. 1;
30. కణత క్రిందిగాము.

అక్షముడు, సం. విజ. ఓరిమిలేనివాడు: చూ, వ్రాతె.
అక్షయ, సం. వి. అ. పు. 1. అక్షయపుణ్యమును గలిగించు
నొకతిప్పి; అం. 2: చూ, సంవత్సరములు.

అక్షతృతీయ, సం. వి. అ. పు. వైకృతశుద్ధతదియ. (అక్ష
తృతీయ్య.)

అక్షయపాత్రము, సం. వి. అ. పు. దిచ్చగానిగిన్నె: చూ,
పాత్రము. ౬-౫౬.

అక్షయము, సం. వి. అ. పు. 1. పరమాత్మ: చూ, హంసుడు;
విజ. 2. స్థిరమైనది: చూ, శాశ్వతము; 3. ఇల్లులేనిది:
చూ, వదనము. 1-౭౩.

అక్షయలోకము, సం. వి. అ. పు. నాకము: చూ, స్వర్గము;
అక్షయ్యనవమి, సం. వి. ఈ. పు. అక్షయ్యుజుద్ధ నవమి
(సూ. ని.)

అక్షయ్యము, సం. విజ. క్షయింపజేయుటకు శక్యముగానిది.
అక్షయ్యోదకము, సం. వి. అ. పు. శ్రాద్ధమున పిండదానము
నకు బిదపతేనెయును నువ్వులును గలిపియిచ్చెడి జలము.

అక్షరచణుడు, సం. వి: చూ, వ్రాతకాడు.

అక్షరచంచువు, సం. విజ. —పై—

అక్షరభండస్సు, సం. వి. న. న. అక్షరగణములచే నేర్పడు
వృత్తముల గూర్చి చెప్పెడి భండస్సు. (సూ. ని.)

అక్షరచ్యుతకము, సం. వి. అ. పు. వదనులలో నొకయొక్క
రము తీసివేయుటచే మిగిలినదానికి మతీయొక యర్థము
స్ఫురింపజేయు చిత్త కవితత్వము. (సూ. ని.) (కట్టపద్య
ములయొక్కవాడు.)

అక్షరజనని, సం. వి. ఈ. పు. (అక్షసములను పుట్టించునది)
లేఖని (తాటాకుపై వ్రాయునది = గంటము; కాగితముపై
వ్రాయునది. = కలము; బొమ్మపై వ్రాయునది = కుంచె
మొ॥) (సూ. ని.)

అక్షరజీవకుడు, సం. విజ. రూ-అక్షరజీవి-అక్షరజీవికుడు.
వ్రాత వృత్తిచే బ్రతుకువాడు.

అక్షరజీవి,
అక్షరజీవికుడు, } —పై—

అక్షరజుడు, సం. వి. అ. పు. వండితుడు: చూ, సుధి. 1.

అక్షరతౌలిక, సం. వి. అ. పు. అక్షరములు వ్రాయుకుంచె:
చూ, లేఖని. 1.

అక్షరన్యాయము, సం. వి. అ. పు. 1. లిపి: చూ, వ్రాత. 1;
2. వ్రాయుట; 3. వ్రాయబడిన పత్రిక; 4. వర్ణనము
దాయము; 5. తంత్రకాష్టప్రకారము అక్షరములు చూపించుచు

(సమాహార వ్యవస్థ) (సూ.ని.)

అక్షియోనికుడు, సం. వి. అ. పు. చూ, వేలుపుతేరు.

అక్షివిహితము, సం. వి. అ. న. కడగంటి చూపు: చూ, పీక్షణము. 1-౪.

అక్షిము, సం. వి. అ. పు. చూ, రూ-అక్షిము. *

అక్షిణము, సం. విజ: చూ, శాశ్వతము.

అక్షిణము, సం. వి. అ. పు. చూ, రూ-అక్షిణము. 1, 2, 3;

విజ: 4. మత్తిలనిది, క్రొవ్వనిది: రూ-అక్షివము.

అక్షియూజము, సం. విజ: తణుగనిది.

అక్షివము, సం. వి. అ. పు. విజ: చూ, రూ-అక్షివము. 1, 2, 3, 4.

అక్షిడు, సం. వి. అ. పు. 1. అక్షయకుమారుడను రక్త-
సుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1. (రావణుని కొడుకులలో
నొకడు) (సూ.ని.); 2. గరుడుడు: చూ, హరివాహ-
నుడు; 3. ఆత్మ: చూ, హంసుడు. 1; 4. ఆత్మజ్ఞాని:
చూ, సుది. 1.

అక్షణము, సం. విజ: వాడుకొనఁ బడనిది.

అక్షణ, అం: కందితామాక్షి, కాశీవిశాలాక్షి, మధురమీవాక్షి. (3)

అక్షేత్రము, సం. వి. అ. న. 1. పండని పొలము, ఉషర-
క్షేత్రము: చూ, భూమి. 1-౩; 2. అనుపపన్నక్షేత్రము;

విజ: 3. చేనులేనిది. (సవ్యము)

అక్షోటము, సం. వి. అ. పు. రూ-అక్షోడము. కొండగోగు*:
చూ, పరగోగు. 1-౨.

అక్షోడము, —పై.—

అక్షోభము, సం. వి. అ. పు. 1. ఏనుగును కట్టు కంబము,
అలానము: చూ, స్తంభము. 1; 2. కలఁకలేమి.

అక్షోహితీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, రూ - అక్షోహితీ. భార.
ఉ. ౧-౨౩౬.

అక్షోహితీ, —పై.— (౨౧౮౭౦ రథములు, అన్నియేనుగులు,
౬౫౬౦౦ అశ్వములు, ౧౦౯౫౦౦ పదాతులును గలిగిన
సేన.)

అక్ష్యు, సం. వి. అ. న: చూ, అక్షర లవణము. 1.

అఖండగోతమి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: రాజమహేంద్రవరము
మీదుగా ప్రవహించుచున్న గోదావరీనదికి పేరు: చూ,
గోతమి. 1. (రాజమహేంద్రవరమున వంతెన, ధవిశేష్వర-
మున అనకట్ట యీనదిపైన కలవు.)

అఖండద్వారశి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: మార్గశిర్ష శుద్ధ ద్వాదశి.

అఖండము, సం. విజ: = ఏకాండము. 1. అంతయు: చూ,
సర్వము; 2. ఖండముకానిది: అఖండితము, అవికలము.

అఖండితము, సం. విజ: చూ, అఖండము. 2.

అఖండుకము, సం. విజ: చెన్నంగి (కొబ్బరి) చెట్టు: చూ,
స్కంధఫలము.

అఖట్టము, సం. వి. అ. పు. మోరట*: చూ, వన్నకద్రువు.

అఖర్వము, సం. విజ: 1. పొట్టిది గానిది; 2. అధికము: చూ,
హేరాశము. 1.

అఖాతము, సం. వి. అ. పు. న. = అగధిత. 1. (మనుష్యు-
లచేఁ ద్రవ్యబిడనికోనేఱు మొ॥ నీరుతుంకి) పరిఖ: చూ,
స్వర్ణది; 2. కోటచుట్టును ద్రవ్యబిడిన జలాధారము, పరిఖ:

చూ, ప్రోదిని. 2-౧౪; విజ: 3. ద్రవ్యబిడనిది.

అఖిలము, సం. వి. అ. న. 1. దూఱు: చూ, నెగ్గి పు; విజ:

2. అంతయు: చూ, సర్వము; 3. దున్నబిడినది (నేల).

అఖ్యాతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ: అవఖ్యాతి: చూ, సది. 3.

అగంధ్రపాకు, ద్వ. వి: చూ, అగ్నివేంద్రపాకు*.

అగచరిము, సం. వి. అ. పు. చెట్టుద్రిమ్మరి, కోఁతి: చూ,
వానరము.

అగచాటులు, దే. వి. బ. రూ-అగచాట్లు. (అగము+చాటులు)

అపద. పార్వ. ౪-౧౫౪; ఉ. రా. ౬-౩౪౩: చూ, విపత్తు.

అగచాట్లపోతు, ద్వ. విజ: రూ-అగచాట్లమారి - అగసాట్లమారి.

1. ఆపదలపొందుట యేవ్వధావముగాఁగలవాడు. హంస.

౨. ౧౧౩: చూ, కడగండ్లమారి; 2. దుష్టుడు: చూ,

వ్యాధుడు. 2. ౧.

అగచాట్ల మారి, } —పై.—

అగసాట్ల మారి, }

అగజము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, నిలాజను; విజ: 2. పర్వరము
నుండి పుట్టినది; చెట్టునుండి పుట్టినది.

అగజాత, సం. వి. అ. శ్రీ: 1. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1; 2. వసు

రాజధార్య, గిరిక (కోలాహల పర్వతమునకును శక్తిమతి
నదికినిఁ బుట్టిన అడుది): చూ, శ్రీ: 1-౧౫౫.

అగదత, వై. వి. = అఖాతమ్. రూ-అగదిత-అగద్ద. 1. పరిఖ.

రా. వి. ౫-౩౨; 2. ఋరదగుంట: చూ, సరస్సు.

1-౧౪-౯. (సూరపచాటువు).

అగడాడు, దే. అ. క్రి. ప్రేలు: చూ, వదరు. 5.

అగడాడు, దే. వి. నింద: చూ, నెగ్గింపు.

అగదీత, వై. వి. = అఖాతమ్: అగదీత. 1-2 రం, రా-యు.

౨౮౧. పొరట. ౩౧ పంకి.

అగడు, దే. వి. 1. రూ-అవేడు-అవనడి-అవసరి-అగడాడు.

అవదూఱు, నింద; వసు. ౧-౧౦౩: చూ, నెగ్గింపు; విజ:

2. నింద్యము: చూ, నెగ్గింపు. 1-౫; 3. బెదరినది, చెదరి

నది. వసు. ౨. ౨౨; ఉ. హరిశ్చ. 3-౬౩.

అగడుగాకి, దే. విజ: చూ, నిందితుడు. హర. ౫-౧౦.

అగడుగాడు, దే. విజ: —పై.— హర. ౫-౧౦.

అగడుచేయు, ద్వ. స. క్రి. రూ-అగడుసేయు. 1. నిందించు.

వై. ౭-౮౮: చూ, నెగ్గించు: 2: చూ, అల్లరిచేయు. శక.

౪-౪౬; విజ: 3-౨౮; 3. చిన్నపుచ్చు. ఉ. రా. ౬-౧౦౪.

(వీకటి వర్ణము); పి. శకుం. ౨-౧౮౨: చూ, తక్కువ

పజు.

అగడువడు, ద్వ. అ. క్రి. రూ అగడ్తుడు. 1. నిందపడు. వి.

ప్ర. 3-౧౩: చూ, వీటఁబోవు; 2. కలఁకనొందు. వసు.

౬-౬౨; అచ్చ. రా. యు. కాం. ౧౬౨: చూ, సంక్షో

భించు; 3. తొట్రువడు: చూ, సంభ్రమించు. [౪-౨౨౭.

అగడువణుడు, ద్వ. స. క్రి: చూ, అగడుచేయు. ఉ. రా.

అగడుసేయు, ద్వ. స. క్రి. —పై.—

అగడ్త, వై. వి. = చూ, రూ-అగదత.

అగజీతము, సం. విజ: చూ, అనశ్శయము.

అగవ్యాము, సం. విజ: లెక్కింపశక్యముగానిది: చూ, అమి

తము; 2. ఎన్నఁదగినది.

అగతి, సం. విజ. ఇ. 1: = చూ, అగతికము 1; వి. ఇ. శ్రీ. 2. గంలేమి (కిపాయములేమి, దిక్కులేమి, ఆధారము లేమి, గమనములేమి.) (సూ. ని.)

అగతికము, సం. విజ. 1. గతిలేనిది (దిక్కుమాలినది, ఆధారములేనిది): చూ, అగతి. 1: 2. కిపాయంతరములేని యపుడు చేయఁదగినది. యజ్ఞ. గ. 3-4; 3. గమనము లేనిది.

అగత్యము, వా. సం. విజ. 1. అవశ్యకము, అనివార్యము, తప్పనిది: చూ. భృకము; వి. 2. అవశ్యకత: చూ, భృకము.

అగదంకారుడు, సం. వి. అ. పు: చూ, వైద్యుడు.

అగదము, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, మందు. 1; 2. ఆరోగ్యము, అనామయము, కల్యాప్త్యము; 3. యజ్ఞార్చనమున విషాదుల విరుగుతును దెలుపు భాగము; విజ. 4. తెవులు లేనిది; 5. భాషింపనిది. (సూ. ని.)

అగవ, వా. వి. 1. రూ-అవక. చుక్కాను (అనికొందలు): చూ, వీలి. 2; 2. రూ-అవక-అవక. కొయ్యకు పెంకాయ చిప్పను గ్రుచ్చి గరిఁజెవలె జేసినది: చూ, దోకి; 3. పెద్దతెడ్డు, కొయ్యగరిఁజె: చూ, రూ-అవక. ఆము. గ-రాం; ఆం. భా. 1-2-4; 4. ఓడలముటికిని గోఁకి శుభ్రముచేయు కొయ్య. గుడ్డలి. ఆం. భా. గ. గ-2.

అగవడు, ద్వ. అ. క్రి. (అగ్గము+వడు) రూ-అగవడు. 1. కనఁపడు. భాగ. గం. పూ. గ-౯౯; భీమ. 3, ఆ. 30: చూ, ప్రత్యక్షమగు; 2. చూ, రోఁబడు. భార. ౯0. 3-23; భార. అశ్వ. గ-౨0; 3. దొరకు. భార. ౯0. 4-30౨. భార. ద్రో. గ-౨30: చూ, సంభవించు; 1. తెలియు. భార. విరా. ౨-20; ద్వ. తి. సా. ౨-౨౭ పా; (తిమ్మకవిద్యపదసారంగధర చరిత్రము): చూ, విదితమగు.

అగపాటు, ద్వ. వి. రూ-అగపాటు-అగపాటు-నగపాటు-నట పాటు. 1. ఆదీన్యము, లొంగుట, చిక్కుట. భార. శల్య. ౨-౨౭3; భా. రా. ఆర. ౨-౨౮: స్వాదీనము. 1; 2. ఎఱుకవడుట, తెలియుట. భార. విరా. గ-౧౨౮. ద్విపదజాలశంభుదాసుని సారంగధరచరిత్ర. ౨-౯౨ పా. సంక్తి: చూ, స్పష్టము. 1.

అగపాటు, ద్వ. వి. 1: చూ, రూ-అగపాటు. 1, 2; 3. కష్టము: చూ, శోకము (నగపాటు అగపాటుయ్యెనని కొందఱు; నవ్యుకాలుపువ్యుకాలయ్యెనన్నట్లు).

అగమము, సం. వి. అ. పు. 1. కొండ: చూ, పర్వతము. 1; 2. పాము: చూ, నర్మము. 1; 3. చెట్టు: చూ, వృక్షము. 1. వసు. 3-౧౩౪.

అగము, సం. వి. అ. పు. —పై—; 4. విషవిశేషము: చూ, వసనాభి; 5. చూ, లుప్తము. 1; 6. సంచరించుటకు అశక్యమైన పర్వత శిఖరముయొక్క క్రిందిచోటు, తటము: చూ, పర్వతము. 1-౧౧.

అగమ్యము, సం. విజ. 1. సకువఁదగనిది, పోవఁదగనిది; 2. పొందఁదగనిది, చేరరానిది (పర్యటాది); 3. సంగమింపఁచూడనిది (పరకకత్రాది. ఉదా:- అగమ్యగమన

దోషము); 4. తెలియరానిది, గ్రహింపరానిది.

అగరి, సం. వి. ఈ శ్రీ. 1. విషమును హరించు వస్తువు; 2. దేవతాశము. (మూషిక విషమును హరించును): చూ, విషనాశని.

అగరు, సం. వి. అ. న. = అగరు-అగరు. రూ-అగరుపు-అగురు-అగురుపు. చందన విశేషము, అగరు చెట్టు కఱ్ఱ మండి తీసిన పరిమళద్రవ్యము. యయా. గ-౪౭; ఆం. భా. ౨-౧౬౨: చూ, రాజ్ఞాము. 1; ఆం. 2: చూ, గందములు; దే. వి. (1) తీక్షణము: చూ, సంజ్వరము. 1. అగరుచెక్క, ద్వ. వి. చందనపుచెక్క: చూ, అనామయము. 2. అగరుమాను, ద్వ. వి. గందము: చూ, సుగందము. 1.

అగరుపు, సం. వి. క. న. = అగరు 1. చందనవిశేషము: చూ, రాజ్ఞాము. 1; పుం. 2. ఇరుగుడు: చూ, ఇంకుప. అగర్పము, అం: చూ, ప్రాణాయామములు.

అగరించు, దే. స. క్రి. రూ-అగరించు - అగరు-అగురు-అగల్పు, చిటులు: చూ, స్ఫోటించు.

అగరించు, —పై—

అగరు, వై. వి. = అగరుపు. 1: చూ, అగరు. 1; భార. ఆను. 4-౧౨; 2. పొట్టుపెట్టుకొనుటకై నూకలు మున్నగునవి చూర్చి పరిమళ ద్రవ్యములను జేర్చిచేయు పద్ధతము: చూ, రూ-అగురు; దే. స. క్రి. 2. రూ-అగురు-అగల్పు. 1. తగులు, తేదిల్లు. భార. ద్రో. గ-౩౨౩; మనుచ. ౫-౩0; పంద్రా. 4-౯౯: చూ, స్ఫోటించు; 3. క్షీణమగు, చెడు. భా-రా-యు. గ-౩౮౭; పాండు. 4-౨౯౭: చూ, సమయ. 3; 4. దుఃఖించు. ద్వి. హరిశ్చ. క. ౨-౩౭౪: చూ, శోకించు. 1-3; 5. చీలు: చూ, వేటువడు.

అగరుచుట, దే. వి. పెల్లగించుట: చూ, ఉత్పాదనము.

అగరుసత్తు, వై. వి. చందనవిశేషము: చూ, రాజ్ఞాము. 1. అగరుసొంట్, వై. వి. చిటుబొడ్డి: చూ, విద్ధకర్ణి. అగరుచు (ల్పు) దే. స. క్రి: చూ, రూ-అగురు. 2, 3, 4, 5. (పగులఁగొట్టుటకు:- భార. టాల-౪౧౪; క. రా. 4-౩౦౨; పెల్లగించుటకు:- భార. శ్రు. ౨-౯.

అగరుబగలు, వా. వి. ఇరుతట్టులు. రూ-అగురుబగులు.

అగవాళ్ళు, దే. వి. బ. (అగ్గము+వాలులు) తేలికయైన ఓరట్ట చెప్పులు; చూ, సమ్మూళిగలు. 1-౧.

అగవు, దే. వి. 1. వని: చూ, వ్యాపారము. 1; వా. 2: చూ, తగవు. 4.

అగవుతగవులు, దే. వి. బ. శుభకార్యమందలి బహుమానములు, ఆఁడుబిడ్డ మున్నగువారికి ఇచ్చెడి బహుమానాదులు. కువల. 3-౬౫; దశా. ౯-౭౩: చూ, రూ-అగువు తగువులు.

అగపాట్లమారి, దే. విజ: చూ, రూ-అగపాట్లమారి.

అగసాలి, ద్వ. వి. (అగ్గము+సాలె) రూ-అగసాలె - కమ సాలె-కమసాలె కంసాలె - కంసాలె-కంసాలె. బంగారుపని వానిదుకాణము. బస. 3-4-౬౭; వైజ. 4-౭౨. ఆం. భా. ౨-౨౮౪: చూ, వర్జకారుడు.

అగసాలె, —పై—అము. 4-౭౫.

అగనీ, వై. వి. = అగనీ-అగన్తి. రూ - అగనీయ - అగనె: చూ, శుకనాసము. 1.*.

అగస్తీ, సం. వి. ఇ. పు. 1. అగస్త్యుడను ముని: చూ, సన్నాసి (స); 2. = అగస్తి-అగివేయ-అగివే - అవివే-: చూ, పుకనానము. 1; 3. అగస్త్యుడను పేరు గల ఒకానొక నక్షత్రము: చూ, రిక్తు. 1-౧౨; శ్రీ: 4. అగస్త్యుని సంశయనఁ బట్టిన ఆడుది. (సూ. వి.)

అగస్త్యకము, } సం. వి. అ. పు. =: చూ, అగస్తి*.
అగస్త్యము, }

అగస్త్యద్రాక్ష, వా. వి. 1. అగస్త్యుని తోడఁ బట్టినవాడు; 2. పనికిరాని వాడు: చూ, వ్రాక్షె.

అగస్త్యమూత్రము, సం. వి. అ. న. కడలి: చూ, సముద్రము.

అగస్త్యవ్యాకరణము, అం: చూ, వ్యాకరణములు.

అగస్త్యుడు, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, అగస్తి. 1; 2: చూ, శివుడు. 1; అం. 3. సప్తములు: చూ, సప్తము. ౧-౩౩; 4. ఒకానొకఁబడి (ప్రవరకర్తలలో నొకఁడు): చూ, గోత్రము. 13.

అగస్త్యోదయము, సం. వి. అ. పు. 1. అగస్త్య నక్షత్రయొక్క ఉదయము. (ఇది భాద్రపద మాసాంతమున నగును. అప్పుడు జంతులు తేలును.)

అగాదు, దే. వి. 1. కుపాకి పిరంగి పిడుగుతోనగువాని ధ్వని: చూ, స్వరము. 2; 2. కుపాకి పిరంగిలోనగు వానియందు నిప్పుఁదగిలించుట. (నిప్పుకగులఁ గానే ధ్వని వెడలును) రసిక. ౪-౫౫.

అగాధము, సం. వి. అ. పు. న. 1. పెద్ద. బొత్త: చూ, రంధ్రము. 1-౧౨; 2. తోఁతైన విలము: చూ, రంధ్రము. 1-౧; విజ. 3. మిక్కిలితోఁతు గలది: చూ, తోఁతు. 2; 4. తెలియ రానిది: చూ, దురవగాహము.

అగారము, సం. వి. అ. న. ఇల్లు: చూ, సదనము. 1.

అగావు, దే. వి. 1. తాకట్టు: చూ, వారకము. తద్వి-పెట్టుబడి సొమ్మునకు: చూ, సంవకరము; 2. ఆరోపితమైన నింద: చూ, పెగ్గింపు; వా. 3. వైపెచ్చు, అదనము. (అగావు మాటలు).

అగిని, వై. వి. = అగ్ని. రూ-అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1. కపి జనా. సం. ౫౦; ద్వి. సిం. భాగ. ౨.

అగినీయ, వై. వి. = అగస్తీ*. యయా. ౪-౧౧: చూ, రూ-అగసి.

అగినె, —వై.—

అగినెయాకుబొట్టు, ర్వ. వి. అవిసెయాకు వంటి ఆకారముగల బొట్టు: చూ, బొట్టు. 1-౧౩.

అగు, దే. అ. క్రీ. రూ-అవు-ఓ. అగుదెంచు. 1. నిర్వర్తిల్లు: చూ, రవణించు; స. క్రీ. 2. పొందు: చూ, సక్తమగు; అ. క్రీ. 3. కలుగు. భార. వభా. ౧-౧౪౦; భార. భీష్మ. ౧-౭౫: చూ, సంభవించు; 4. వుట్టు. కవిరా. ౧-౮౧: చూ, అగు. 3; 5. ప్రాపించు - భార. ఆది. ౧-౧౧౯; భార. ఉద్యో. ౩-౩౩౨; కవిక. ౪-౨; విప్ర. ౫-౨: చూ, అగు. 3; 6. ప్రవర్తిల్లు. రాఘవ. ౨-౩౨: చూ, వర్తించు; 7. గతించు, కడచు. కాళ. ౪. ౧౪; పరమ. ౨-౧౩౩: చూ, వను. 3; 8. వెజవేలు. భార. ఉద్యో. ౩-౭౩; కువల. ౨-౨౬: చూ, విద్ధించు; 9. తగు. భార. ఆది. ౧-౧౨౪;

భాగ. ౧౦. ఉ. ౧-౩౬: చూ, సరిపడు. 2; 10. చాలి యుండు. భార. ఉద్యో. ౧-౧౧౧; భా. రా. కీష్కిం. ౯౪: చూ, నమర్చును; 11. చాతువుల కుమున్నర్థక రూపముల కనుప్రయుక్తమై విధ్యుత్తును అనఁగా “వలయు” అను నర్థమును తెలుపును. భార. శాం. ౫-౫౦౫; జై. భా. ౮-౨౦౬; 12. చూడు, చూర్చు. సుమతి. ౪. ౧౪ (సూ. వి.): చూ, వేజువడు, 13: చూ, శక్త్యమగు. భార. ఆది. ౧-౯౬; భార. ద్రో. ౨-౯౯; భర్తృ-మూర్త. ౧౧; 14. పొందుపడు. భార. ఉద్యో. ౧-౩౫౯; భార. మో. ౨౨౦; కవిక. ౪-౩౭: చూ, సరిపడు. 1; 15. కలియు, ఏకమగు. భార. ఆర. ౧-౩౯౪; కు. సం. ౨. ౧౪౧: చూ, సక్తమగు (చూ, అగు. 2); 16. నిజమగు: చూ, రూ-అవు-ఓ, అగుదెంచు, సత్యమగు. భార. ద్రో. ౩-౨౯౬; 17: చూ, నిర్దమగు. పాండు. ౪-౧౫౩; ఆము. ౪-౧౨౩; 18. తోఁచు: చూ, స్ఫురించు. 2. కవిరా. ౫-౨౬౬; 19. కలదియగు, కలిగి యుండు, కు. సం. ౭-౮౯౬; భార. ద్రో. ౫-౧౧౨; హర. వీతి. ౨౨; హర. ౨-౬౦; 20. అధీనమగు. భా. రా. యు. కాం. ౯౭౦; శుక. ౨-౩౬౦. (ఈయర్థ మందిది షష్ఠీవిభక్తితోనే యన్వయించును): చూ, తోఁచు; 21: చూ, సంబంధించు. కవిరా. ౧-౧౫౨; ప్రభా. ౨-౭౧; 22. ఉండు. భార. భీష్మ. ౨-౩౦; పారి. ౧-౪౦: చూ, వసించు; 23. వ్యతిరేకార్థక రూపములపై ఆర్థములేకయే అనుప్రయుక్త మగును. అట్టిచో దీనికి ప్రాయశఃముగా భూతకాలిక ప్రయోగములే కలవు. కాని కొన్నిచోట్ల తర్క ర్థార్థక ప్రయోగములు కూడఁ గనఁబడుచున్నవి.—౧. భూతకాలికమునకు.— భార. ఆది. ౬-౫౯; భార. ఆది. ౨-౧౫౮; ఆము. ౩-౫౩; ౨. తర్కర్యార్థకమునకు:— భార. మహా. ౭౦; పారి. ౧-౭౩; 24. ముగియు: చూ, సరిపోవు; 25: చూ, వ్యయించు; 26. వివాహవ్యాయముల కనుప్రయుక్తమై “చేసికొను” అను నర్థమునిచ్చును. భార. ఆది. ౧-౧౩౦; 27. వివాహమగు. ఆము. ౧-౧౪; 28. కొన్నివట్ల అభేద మును తెలుపును. భార. ద్రో. ౩-౭౩; కవిరా. ౧-౧౫౨; విజ. 29. సంఖ్యావాచకములపై పూరణార్థమున వచ్చు “అవ” అగమమునకు పూర్వరూపము. దీనికి “అవు” అను రూపమును గలదు. ప్రాచీనశాసనములందు “అవ” కు మాటుగా “అగు” “అవు” అను రూపములే కనఁబడు చున్నవి. దీనికిఁ గవిప్రయ ప్రయోగములును కొన్ని ప్రకులందుఁగలవు. తర్వాతి కవుల గ్రంథములలో “అవ” అనియే, కలదు; దశా. ౪. ౬౭౮; దశా. ౪. ౧౦౫౦; భార. ఆది. ౬. ౨౮౧; భార. విరా. ౧-౪౭; హరి. ఉ. ౫-౫౭ (సూ. వి.): చూ, అవ; ద్ర. 30. అంగీకారార్థకము. భార. ద్రో. ౫. ౯౯. (ఇట అతీవసూచకము.) దశా. ౨-౩౫౪ (సూ. వి.) సరే, సరేకాని: చూ, సమ్మతి. 1; 31. అగ్నే, సత్యమే. విజ. వి. ౩-౫౧; 32. ప్రశంసార్థ కము. ఔ. భార. విరా. ౧-౧౧౪; దశా. ౫-౬. “ఔలెమ్ము-ఔలెండు”. (సూ. వి.): చూ, వెజును.

అగుగదే, దే. అవ్య. (అగును+కదే) రూ-అవుగదే-ఓగదే. అశ్వర్యాధ్యకము. భాగ. ౮. ౩౦౫: చూ, వింత. 1.

అగుగా, చే. అవ్య. రూ-బే-గా-అవుగా. 1. అదియుక్తము; 2. సరేకాని. విజ. ౨-౧౬౨; 3. ప్రళంసావ్యృతకము. పువల. ౨-౬౯.

అగుగాక, చే. అవ్య. (అగును + కాక) రూ-అవుగాక-బే-గాక: చూ, అగు. 30.

అగుగావను, చే. అ. క్రి. స. క్రి. రూ - అవుగావను - బే-గావను. ఇదియుక్తము ఇది అయుక్తము అని యాలోచించు, ఆలోచించు. రాఘ. ౩-౧౮; మార్క. ౧-౧౩౮: చూ, విమర్శించు.

అగుబొమ్మ, చే. అవ్య. (అగును + బొమ్మ) 1: చూ, అగు గాక; 2. నిజము: చూ, సత్యము. 1.

అగుగాములు, చే. వి. జ. రూ - అవుగాములు - బేగాములు. 1. కలిమిలేములు: చూ, కష్టసుఖములు; 2. తగినది తగనిది: చూ, యుక్తాయుక్తములు; 3. మంచిచెడ్డలు: చూ, మేలుగీళ్ళు; 4. సత్యాసత్యములు. (అగుగాములని సూ. ని.) అగుట, చే. వి. ఒప్పదమగుట: చూ, కావుట.

అగుణము, సం. వి. అ. పు. 1. తప్పు: చూ, సొంటు; విజ. 2. గుణరహితము. (బ్రహ్మము); 3. సుగుణములలేనిది. అగుణవాది, సం. విజ. తప్పులు పట్టువాడు.

అగుదెంచు, చే. అ. క్రి. (అగు + తెంచు): చూ, రూ-అగు. (7. గతి: చూ—భార. అర. ౪-౨; భార. విరా. ౪-౧౭౧. 19. కలదియగు.—నిర్వ. ౬-౮౭.)

అగునఁజే, చే. అవ్య. రూ-అవునఁజే—బెనఁజే—బెనే. (సూ. ని.)

అగునగుగదే, చే. అవ్య. రూ-అవునగుగదే - బెనఁగదే - బెగదే. (ప్రళంసావాచకము) (సూ. ని.)

అగునె, చే. అవ్య. రూ-అగునే-అవునే నిచమిత్ర శ్రీ సంబోధనంబున నుపయోక్తము. (సూ. ని.)

అగుర, చే. అవ్య. (అగును + ర) రూ-అగురా-అవుర-అవురా. అప్రేడిత మందు అగురగుర. రామా. ౭-౩౯. 1. ఆశ్చర్యకము: చూ, వింత. 1; 2. ప్రళంసనీ దెలుపును: చూ, ప్రళంసార్థకములు.

అగురా, చే. అవ్య.—పై.—

అగురు, చే. వి. 1. రూ - అవురు - బేరు. వీరణము*: చూ, తృణము. 1-౫; పై. వి. 2: చూ, అగరువు. 1.

అగురువు, సం. వి. క. పు. న. = అగరు. 1: చూ, అగురు. 2; న. 2. ఇరుగుడు*: చూ, శింశుప: పు. 3. ఇంగిలీకము: చూ, హింగుళము; 4. లఘుక్షరము: చూ, వర్ణము. 1-౬; పు. 5. గురువుకానివాడు. (వ్యు-గురువు); విజ. 6. చిన్నది: చూ, ప్రాస్యము; 7. తేలికయైనది: చూ, లఘు. 2.

అగుర్యు, చే. విజ. 1. శ్రేష్ఠము. కు. సం. ౧౨-౯౭౨; కు. సం. ౧-౩౮: చూ, శ్రేష్ఠము. 1-౧; వా. 2. అధికము: చూ, హేరాళము. 1.

అగులు, చే. అ. క్రి. 1. చీలు. భాగ. ౬-౩౭౧: చూ, స్పృటించు; 2. ఊడు: చూ, సడలు. 4.

అగులుబగలు, వా. వి: చూ, రూ-అగులుబగలు. (గోదావరీ ప్రాంతమున వాడుక.)

అగువు, సం. వి. క. 1: చూ, రామూవు; 2. చీకటి: చూ, క్యామి. : విజ. 3. గోవులుచేనివాడు; 4. చచ్చిరచి: చూ, సావు. 1-౯.

అగువుతిగువులు, వా. వి. జ: చూ, రూ-అగువుతిగువులు. అగుధగంధము, సం. వి. అ. న. 1. ఇంగువ: చూ, హింగువు; విజ. 2. చాచురాని పరిమళముగలది.

అగోచరము, సం. విజ. (పంచేంద్రియములకును) గ్రహింపరానిది: చూ, కంచుమించు.

అగోచరుడు, సం. విజ: చూ, కానరానివాడు. 2.

అగోచ, సం. వి. అ. శ్రీ. గోరీవిహహకాలమందు ఈశ్వరుని హస్తమునఁ బుట్టిన మేలు, కిరణియ: చూ, నది. 1-(౩).

అగోచనము, సం. వి. న్. పు. (అగము నివాసముగాగలది) 1. పిట్ట: చూ, పక్షి; 2. సింగము: చూ, సింహము. 1; 3: చూ, శరభము 1.

అగోచవము, సం. వి. అ. న. అపకీర్తి: చూ, సడి. 3.

అగ్గగలాడు, వా. అ. క్రి. 1. గడగడలాడు; 2. వళపడు; 3. భయపడు. (గోదావరీ ప్రాంతమున వాడుక).

అగ్గడి, చే. వి. ముందట, అగ్రధాగము. కకు. ౩-౧౦౨ (సూ. ని): చూ, ముందర. 1.

అగ్గవడు, ద్వ. అ. క్రి. (అగ్గము + వడు): చూ, రూ-అగవడు.

అగ్గపాటు, ద్వ. వి: చూ, రూ-అగపాటు.

అగ్గము, చే. విజ. 1. అధీనము. భార. ద్రో. ౨-౨౧; హరి. పూ. ౮-౪౯ మనుచ. ౩-౧౦: చూ, వళము. 1; 2. కనఁదినది. హరి. క. ౨-౨౯; భోజ. ౩-౧౧౭: స్వప్నము 1-౨; 3. సమీపించినది. భార. శాం. ౩-౧౫౧: చూ, వమీపము. 1-౨.

అగ్గలము, చే. విజ. 1. అధికము, ఎక్కువది. భార. ఆది. ౬-౨౧౭; భార. ఆది. ౫-౨౩౯; భార. ద్రో. ౧-౮౦; కు. సం. ౪-౪౦౦; హరి. క. ౧-౧౧౪. (అగ్గలములు=పెద్ద చూటలు); భాగ. ౧౦. పూ. ౨౨: చూ, హేరాళము. 1-౯; 2. అతిశయము, అధిక్యము. భార. విరా. ౨-౨౧౬; ప్రబంధ. ౪౦: చూ, హేరాళము. 1; క్రి. విజ. 3. మిగుల అధికముగా. హరి. పూ. ౨-౪౬: చూ, హేరాళము. 1-౭.

అగ్గలించు, చే. అ. క్రి. 1. అతిశయించు; భార. శాం. ౫-౫౮౦; నిర్వ. ౬-౩౯: చూ, సందడించు; 2. ఉత్సహించు, పూను. భార. విరా. ౨-౩౧: చూ, సమకట్టు.

అగ్గలంపు, పై. వి. = అర్చ. పొగడిక: చూ, స్తోత్రము.

అగ్గలిక, చే. వి. రూ-అగ్గలికము. 1. తపాతపా: చూ, వ్యసనము; 2. పూనిక: చూ, సన్నాపము; 3. యావనాదుల వలనఁ గలుగు గర్వచేష్ట: చూ, విలాసము 2; 4. శీరము: చూ, శౌర్యము. 1; 5. అధిక్యము: భార. విరా. ౪-౧౮౧: చూ, హేరాళము. 1-౬; 6. ఎగసిపాటు. భార. ఉత్కో. ౪-౧౫౫; భార. ద్రో. ౫-౧౩౩: చూ, విజృంభణము.

అగ్గలికము, చే. వి. —పై.—(విజృంభణమునకు.—బస. పు. ౬-౭౬౩; భార. కర్ణ. ౨-౧౯౧).

అగ్గి, పై. వి. = అగ్ని. రూ-అగిని, నిప్పు. భార. భీష్మ. ౨-౧౬౩: చూ, వహ్ని. 1; 2. చేతనాచేతనాగ్ని: చూ, వహ్ని. 1-౩౭.

అగ్నిండు, దే. ప. క్రి. పాగడు. భార. విరా-౪-౨౨౩: చూ, స్తుతిండు.

అగ్నింపు, వై. వి. = అర్చ. పాగడిక: చూ, స్తోత్రము.

అగ్నింటి, ద్వ. వి. వేడికంటి, ముక్కుంటి: చూ, శివుడు.

అగ్నికౌ, ద్వ. వి. అగ్నేయస్త్రము, అచ్చ. బా. ౫-౮౬: చూ, బాణము. 1-౧౩.

అగ్నిచూలి, ద్వ. వి. 1. (అగ్నినుంకి పుట్టినవాడు) కుమార స్వామి: చూ, స్కంధుడు; 2. నీరు: చూ, నలిలము.

అగ్నిడిక, వా. వి. చెకుముకితాయి: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-౧.

అగ్నిత తడి, వై. వి. అగ్నివాహనము, పాత్తులు: చూ, మేషము. 1.

అగ్నితాపు, ద్వ. వి: చూ, అగ్నికోల. రామా. ౮-౨౧౦.

అగ్నిపిడుగు, వా. వి. 1. నిప్పుతోగూడిన పిడుగు: చూ, పిడుగు. 1-౨; 2. దిట్టరి: చూ, దిట్టడు.

అగ్నిపుణ్ణ, ద్వ. వి. నిప్పుపుట్టించెడి పుడక.

అగ్నిపుల్లగాడు, వా. వి. 1. నారదుడు; తగవులబెంచువాడు; 2. తంకనాట్టు, కొండియుడు: చూ, సూచకుడు.

అగ్నిపెద్ద, వై. వి. నిప్పుపుల్లలపెద్ద.

అగ్నిదొడి, వై. వి. కరకీపిక: చూ, దివిటీ.

అగ్నిదొడ్డు, ద్వ. వి. తాయి ఉక్కుముక్క వీని యొరపిడివంన గలిగిన నిప్పును అక్కంచెడి నూలుత్రాడు: చూ, సూత్రము. 1-౮౦.

అగ్నిమీదెగుగ్గిలము, బా. అతిశయమును సూచించునది.

అగ్నిములికి, ద్వ. వి: చూ, అగ్నికోల. అచ్చ. రా. యు. కాం. ౩౦౮.

అగ్నిమేడి, ద్వ. వి: చూ, అగ్నిమేడి*.

అగ్నివాన, వా. వి. (కోపోక్తియందు వర్తించును.) అగ్నివాన: చూ, వాన. 1-౧౩.

అగ్నివేండ్రపాకు, ద్వ. వి: చూ, అగంధ్రపాకు*.

అగ్నివేలుపు, వా. వి. అగ్నిహోత్రుడు: చూ, వహ్ని. 1.

అగ్గున, వై. వి. = అర్చుము. రూ- అగ్గువు. (వ్యు-వెలతక్కువ మైనది). 1. చోక: చూ, వెల. 1; 2. కిమ్మత్తు: చూ, వెల. 2.

అగ్గువు, వై. వి. —వై.—విజ్ఞా. ప్రా. ౩౩.

అగ్గడ, వై. వి. ద్ర. (అ+గెడ)అగ్గడ. అము. ౫. ౧౨౨: చూ, తత్ర.

అగ్నాయి, సం. వి: ఈ. శ్రీ. రూ-అగ్నాయి. అగ్నిదేవుని భార్య. స్వాహ: చూ, భార్య. 1-౨.

అగ్ని, సం. వి. ఇ. పు. = అగిని-అగ్ని. 1. నిప్పు: చూ, వహ్ని. 1; 2. గార్హవక్యము దక్షిణాగ్ని ఆహవనీయము అనుమూడు విధములగు శ్రోతాగ్ని, గృహ్యాగ్ని: చూ, వహ్ని 1-౫; 3. అగ్న్యధిష్ఠాన దేవత; 4. జతరాగ్ని: చూ, వహ్ని. 1-౧౯; 5. ఏత్రము: చూ, రోగము 1-౯; 6. బంగారు: చూ, రోహము. 1-౫; 7. మూడు అను అంకె: చూ, రెండొకటి; 8. చిత్రమూలము*: చూ, వహ్నిశిఖము; 9. నల్లజీడి: చూ, స్పృటికోప; 10. ఇంద్రుడు: చూ, వేలుపు తేడు; 11. పరిశుద్ధుడు: చూ, పూతాత్మడు; 12: చూ, నిమ్మ*; 13. జీడి*: చూ, స్పృటికోప; అం. 14: చూ, దిగధిపతులు.

అగ్నికిణము, సం. వి. అ. పు. నిప్పుకి, మిడుగులు: చూ, వహ్ని. 1-౧౪.

అగ్నికము, సం. వి. అ. పు. 1. విన్ననెల్లి*: చూ, శ్రీవర్ణము.

1-౧; 2. ఎట్టుచెన్నంగి*: చూ, స్కంధఫలము. 1-౨;

3. ఆరుద్రపురుగు: చూ, పురుగు. 1-౧.

అగ్నికర్మము, సం. వి. న. న. 1. వేలిమి: చూ, హోమము. 1; 2: చూ, వాత; 3. అగ్నిచేయుపని (కొల్పుట): అగ్ని కార్యము.

అగ్నికార్యము, సం. వి. అ. న. —వై.—

అగ్నికుండము, సం. వి. అ. పు. నిప్పులగుంట.

అగ్నికుమ్మడుము, సం. వి. అ. పు. కొఱుకచ్చ. నిప్పులొంట: చూ, వహ్ని. 1-౨౪.

అగ్నికుమారుడు, సం. వి. అ. పు: చూ, అగ్నిచూలి. 1.

అగ్నికేతువు, సం. వి. ఉ. పు. దూమము: చూ, పాగ. 1.

అగ్నికోణము, సం. వి. అ. పు. అగ్నేయమూల: చూ, దిక్కులు.

అగ్నిక్రియ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. దహనకర్మాది; 2. వాత వేయుట: చూ, వాత.

అగ్నిక్రిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1: చూ, బాణసంచు: 2. దీపో త్వవము: చూ, దివిటీ. 1-౨.

అగ్నిగర్భ, సం.వి.అ.శ్రీ. 1. జిమ్మి*: చూ, శమి; 2. పుడమి: చూ, భూమి. 1; 3. చూనేయి*: చూ, స్వర్ణవల్లి.

అగ్నిగర్భము, సం. వి. అ. పు. 1. అగ్నిజార*: అగ్నిజము;

2. సూర్యకాంతము: చూ, రత్నములు. 1-(౧౦)-(౩);

3. త్రచ్చినిప్పుముట్టించుకొయ్య: అరణి; విజ. 4. రోపల అగ్నికలది.

అగ్నిగృహము, సం. వి. అ. న. అగ్ని హోత్రకాల: చూ, సదనము. 1-౩౨.

అగ్నిచయనము, సం. వి. అ. న: చూ, రూ-అగ్నిచయము.

అగ్నిచయము, సం. వి. అ. పు. రూ- అగ్నిచయనము.

1. అగ్న్యాధానము, అగ్నిని మంత్రపూర్వకముగా నిలుపుట;

2. అగ్నిహోత్రమంత్రము; 3. నిప్పులెక్కువు: చూ, వహ్ని.

1-౧౩.

అగ్నిచిత్తు, సం. వి. క్. పు. 1. రూ-అగ్నిచిత్తుడు. మంత్ర పూర్వకముగా అగ్నిని స్థాపించు కొన్నవాడు. అగ్ని

హోత్ర - అహితాగ్ని, గాతువు: చూ, వహ్ని. 1-౩౪;

2. జొగ్గు: చూ, వహ్ని. 1-౨౯; అం. 3: చూ, రిహీన తానములు.

అగ్నిచిత్తుడు, సం. వి. క్. పు: చూ, రూ-అగ్నిచిత్తు. 1.

అగ్నిచిత్త్య, సం. వి. అ. శ్రీ. అగ్నిని నిలుపుట: అగ్న్యాధానము.

అగ్నిజము, సం. వి. అ. పు. 1. చిత్రమూలము*: చూ,

వహ్నిసంజ్ఞితము; 2. మంట: చూ, వహ్ని 1-౨౬; న.

3. బంగారు: చూ, రోహము. 1-౫; 4. నీరు: చూ, నలి

లము విజ 4. అగ్నినుండి పుట్టినది.

అగ్నిజాతము, —వై.—

అగ్నిజారము, —వై.—

అగ్నిజిహ్వా, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. విన్నచెఱకు, లాంగలికి*:

చూ, హలిని. 2; 2. చెన్నచెఱకు*: చూ, హలిని. 1;

(అని కొందఱు) (విటవమును తఱిగొట్టి, శక్రపుష్పి యను తఱిగొట్టి, కలికాలి యను తఱిగొట్టి అని మూడు విధములుగ కొందఱు); 3. అగ్నిజ్వాల, అగ్నియొక్క నాల్గు. (ఇవియే—“కరాళీ ధూమివీ శ్వేతా లోహితా నీలలోహితా సువర్ణా పద్మరాగాచ జిహ్వస్పష్ట విభావసోః”).

అగ్ని జిహ్వారు, సం. విజ. 1. పరుస వాక్కుగలవాడు; 2. అగ్నియేజిహ్వలుగాఁ గలవాడు; చూ, వరాహముర్తి.

అగ్నిజుడు, సం. వి. ఆ. పు. 1. కుమారస్వామి: చూ, స్కందుడు; 2. వెన్నెడు: చూ, విష్ణువు. 1.

అగ్నిజ్వాల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. నిప్పుచుట: చూ, వహ్ని. 1-౨౬; 2. ఆరె: చూ, సుభిక్ష.

అగ్నిదగ్గుడు, సం. విజ. 1. బ్రతికియున్నప్పుడు నిత్యాగ్ని హోత్రముచేసిన పిమ్మట ఆయగ్నిచేతనే దహనసంస్కారము నందినవాడు. (పితృదేవతలలో నొక తెగవాడు); విజ. 2. నిప్పుచేఁ గాల్చుఁబడినవాడు; 3. చితిమీదఁ గాల్చుఁ బడినవాడు.

అగ్నిదమని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. వాక్కుడు: చూ, స్పృశి.

అగ్నిదము, సం. విజ. 1. అగ్నిని ఇచ్చునది; 2. ఆకలి పుట్టనది.

అగ్నిదాత, సం. వి. ఋ. పు. యథాకాత్రముగా దహనకర్తము చేయువాడు.

అగ్నిదాయకుడు, సం. విజ: చూ, అగ్నిదుడు.

అగ్నిదీప్యము, సం. వి. ఆ. పు: చూ, అగ్నిపరీక్ష.

అగ్నిదీపనము, సం. వి. ఆ. న. 1. ఆకలి హెచ్చించుట; విజ. 2. ఆకలి పెంచునది.

అగ్నిదీప్త, సం. వి. ఆ. శ్రీ. మానేయతీగ*: చూ, స్వర్ణవల్లి.

అగ్నిదీప్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. అగ్నియొక్క ప్రకాశము: చూ, వహ్ని. 1-౨౩; 2. చుటుకుగా ఆకలివేయుట.

అగ్నిదుడు, సం. విజ. 1. నిప్పు ఇచ్చువాడు; 2. ఇల్లు మొదలగువానిని కాల్చువాడు; అం. 3: చూ, ఆతతాయలు.

అగ్నిదూషితము, సం. విజ. వాతవేయఁబడినది.

అగ్నిదృక్కు, సం. వి. క్. పు. ముక్కుంటి: చూ, శివుడు.

అగ్నిదేవ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కృత్తిక: చూ, రిక్క. 1-౩.

అగ్నినక్షతరాయువు, సం. వి. ఉ. పు. మంట: చూ, వహ్ని. 1-౨౬.

అగ్నినిర్వాసము, సం. వి. ఆ. పు. 1. —పై.—; 2. చిత్ర మూలము: చూ, వహ్నిసంజ్ఞకము.

అగ్నిపరిక్రియ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. హోమరూపమైన అగ్ని పరివర్య.

అగ్నిపరీక్ష, సం. వి. ఆ. శ్రీ. అగ్నిచే దోషాదోషములను పరీక్షించుట; అగ్ని దిప్యము:

అగ్నిపర్యతము, సం. వి. ఆ. పు. నిప్పుకొండ: చూ, పర్యతము. 1-౨౮.

అగ్నిపురాణము, అం: చూ, పురాణములు. 1-౯.

అగ్నిప్రతిష్ఠ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గృహ్యాగ్నిని (వివాహాగ్నిని) నిల్పుట.

అగ్నిప్రస్కందనము, సం. వి. ఆ. న. అగ్నిహోమకార్యములు మానుట.

అగ్నిప్రస్థరము, సం. వి. ఆ. పు. వెకుముకితాయ: చూ, స్థూర్వోచ్చయము. 1-౭.

అగ్నిబాహువు, సం. వి. ఉ. పు. 1: చూ, హిగ. 1; 2. ప్రథమ మనువుయొక్క పుత్రుడు; 3. ప్రియవ్రతునకు కామ్య యందుఁ బుట్టినవాడు.

అగ్నిదీపము, సం. వి. ఆ. న. 1. బంగారు: చూ, లోహము. 1-౫; 2. “రం” అను వీణాక్షరము (రేఫాక్షరము): చూ, వీణాక్షరములు.

అగ్నిదహ, సం. వి. ఆ. న. 1: చూ, అగ్నిపీఠము. 1; 2: చూ, అగ్నిదేవ.

అగ్నిదాన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. మానేయతీగ*: చూ, స్వర్ణవల్లి.

అగ్నిభువు, సం. వి. ఉ. పు. కుమారస్వామి: చూ, స్కందుడు.

అగ్నిభైరవము, అం: చూ, తంత్రములు.

అగ్నిమంథనము, సం. వి. ఆ. న. 1. రాయడివలన నిప్పును పుట్టించుట. చూ-అగ్ని మంథము: చూ, వహ్ని. 1-౩౮; 2. నెల్లి*: చూ, శ్రీపర్వము.

అగ్నిమంథమా, —పై.—(పుం. అనికొందఱు).

అగ్నిమంథని, సం. వి. ఆ. శ్రీ. తక్కులి*: చూ, వైజయంతి.

అగ్నిమంథము, సం. వి. ఆ. పు. అగ్నిహోత్రనారించు వేద భాగము: చూ, వేదము. 1-౧౭.

అగ్నిమణి, సం. వి. ఇ. పు. సూర్యకాంతమణి: చూ, రత్నములు. 1-౧౦-(౭).

అగ్నిమథుడు, సం. వి. ద్. పు. నిప్పుకొఱకు ఆరణ్యమధించు వాడు.

అగ్నిమాంద్యము, సం. వి. ఆ. న. ఆకలితగ్గుట: చూ, మందాగ్ని.

అగ్నిమాత, సం. వి. ఋ. శ్రీ. చిత్రమూలము: చూ, వహ్ని సంజ్ఞకము.

అగ్నిమాదతి, సం. వి. ఇ. పు. అగస్త్యుడు: చూ, నన్యాసీ 1-(౮).

అగ్నిమాలుడు, సం. వి. ఆ. పు. ఒకానొక పితృదేవత: చూ, హరి. 1-౪.

అగ్నిమిత్రము. సం. వి. ఆ. పు. గాలి: చూ, వాయువు. 1.

అగ్నిమిత్రుడు, సం. వి. ఆ. పు. 1.—పై.—; 2. శూద్రకుఁ డను రాజు: చూ, రాజు. 1-౧౭.

అగ్నిముఖము, సం. వి. ఆ. పు. 1. జీడి*: చూ, స్పోటశోఫ;

2: చూ, అగ్నిమాత*; 3. బలకరమైన యావదచూర్ణము;

4. నల్లి: చూ, రక్తాంగము. 4; న. 5. అగ్నిసాధ్యమగు కర్మములకు పూర్వమందుచేయు అంగకర్మ సముదాయము.

భార. ఆది. ౨-౨౧౦; భార. ఆది. ౭-౧౬౭.

అగ్నిముఖి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1: చూ, అగ్నిముఖము. 1.*;

2. నల్లజీడి*: చూ, స్పోటశోఫ. 1-౨; 3: చూ, అగ్ని ముఖిదీప్త.*

అగ్నిముఖిదీప్త, సం. వి. ఆ. శ్రీ. విటవమునుతఱిగొట్టి, చెన్న చెఱకు*: చూ, హరిని. 1.

అగ్నిముఖుడు, సం. వి. ఆ. పు. 1. బ్రాహ్మణుడు: చూ, స్వప్తిముఖుడు. 1; 2. దేవుడు: చూ, నేలుపు; 3. అగ్ని

హోత్ర: చూ, వహ్ని. 1-౩౪.

అగ్నిమూల, మి. వి. అగ్నేయమూల: చూ, అగ్నేయ.

అగ్నిమేది, మి. వి. చూ, అగ్నిమేది.

అగ్నిరజము (పు), నం. వి. న్. పు. ఆరుద్ర పురుగు: చూ, పురుగు. 1-౧.

అగ్నిరహ, నం. వి. అ. త్రీ: చూ, మాంసాదని*.

అగ్నిరేతస్సు, నం. వి. న్. న. బంగారు: చూ, లోహము. 1-౫

అగ్నిరోహిణి, నం. వి. ఈ. త్రీ. నాప్తిలోను మంటలోను గూడిన చంకలోని కుటుపు (నూ. ని.): చూ, వ్రణము.

1-౨౮.

అగ్నిలింగము, నం. వి. అ. న: చూ, పొగ. 1.

అగ్నిపమిన్యాయము, అం. అగ్నికి దేవయ: జట్టవను రీతి.

అగ్నిపక్షము, నం. వి. అ. పు. అవర్త మనెడి మేఘము: చూ, మేఘము. 1.

అగ్నిపల్లభము, నం. వి. అ. పు. 1. మద్ది*: చూ, సారము. 3; 2. మద్దికిగురు.

అగ్నివాహనము, నం. వి. అ. న. రూ-అగ్నివాహము. 1. గొట్ట: చూ, మేషము. 1-౮; 2. మేః: చూ, మేషము. 1.

అగ్నివాహము, నం. వి. అ. పు. —పై.—

అగ్నివాహనము, నం. వి. అ. పు. భూ, అగ్నిహూతుడు.

అగ్నివీర్యము, నం. వి. అ. న: చూ, అగ్నిరేతస్సు.

అగ్నివృక్షము, నం. వి. అ. పు. కానరేగు*: చూ, స్వాదు పరి. ౩. (౧).

అగ్నివేంద్ర, మి. వి: చూ, దావాగ్ని*:

అగ్నివైద్య మతానరమ్, న్యా. అన్నివైద్యములు నైనవీమృత నగ్నివైద్యము. (వాతలుపెట్టుట లేక చహనమొనర్చుట).

అగ్నిశాల, నం. వి. అ. త్రీ. అగ్నిహోత్రముంచు గృహము లేక అగ్ని హోత్రముంచెడి స్థానము. రూ-అగ్నిశాలము: చూ, సదనము. 1-౬.

అగ్నిశాలము, వా. నం. వి. అ. న. —పై.—

అగ్నిశిఖ. నం. వి. అ. త్రీ. 1: చూ, అగ్నిముఖిదీప్త*; 2. కలికాలయను తటిగొట్ట*: చూ, హరిని: 2; 3. శక్ర పుష్పియను తటిగొట్ట*: చూ, హరిని. 3; 4. మంట: చూ, వహ్ని. 1-౨౬.

అగ్నిశిఖము, నం. వి. అ. న. 1, కుంకుమపువ్వు: చూ, వహ్ని శిఖము. 1; 2. కుంకుమపువ్వు: చూ, వహ్నిశిఖము. 2; 3. పసుపు: చూ, వర్ణము. 1-౭; 4. బంగారు: చూ, లోహము. 1-౫; పు. 5. దీపము: చూ, స్నేహశము. 1; 6. అమ్మ: చూ, బాణము. 1; 7. అగ్నిబాణము: చూ, బాణము. 1-౧౩; 8. కుంకుమపువ్వు: చూ, కుంకుమము. 6; 9. దూలగొండి*: చూ, కూకశిఖి; విజ. 10. నిప్పువంటి కొనలుగలది.

అగ్నిశేఖరము, నం. వి. అ. పు. 1: చూ, అగ్నిశిఖము. 8.*; 2. కుంకుమ*: చూ, కుంకుమము. 2; 3: చూ, అగ్నిశిఖ. 2; ౪. 4. బంగారు: చూ, లోహము. 1-౫.

అగ్నిష్టోమము, నం. వి. అ. పు. 1. వసంతకాలమందుఁ జేయఁబడు నొకయాగము (ఇది జ్యోతిష్టోమ సంకలలో మొదటిది); 2. అగ్నిష్టోమ విధానమును దెలుపుకల్పము.

అగ్నిష్టము, నం. వి. అ. పు. 1. సువర్ణాదిలోహములు కరగఁ గూస: చూ, మూస. 1; ౪. 2. పెనము: చూ, పాత్రము. 6-౩౮; 3. ఇనుపవేపుడువట్టి: చూ, పాత్రము. 6-౪౧; విజ. 4. అగ్నియందుఁగాని దాని సమీపమున గాని యుండువది.

అగ్నిష్టాక్షులు, నం. వి. అ. పు. ౪. ఒకనొక విత్పదేవతల గణము: చూ, హరి. 1-౪.

అగ్నిస్తంభవము, నం. వి. అ. పు. 1. అరణ్యకుసుంభ*: చూ, కుసుంభము. 6-౧; విజ. 2. అగ్నినుండిపుట్టినది.

అగ్నిసంస్కారము, నం. వి. అ. పు. 1. శవమును పండించుట (కాల్చుట): చూ, దహనసంస్కారము; 2. అగ్నిని సంస్కరించుట; 3. అగ్నిచేతసంస్కరించుట.

అగ్నిసఖుడు, నం. వి. అ. పు. గారి: చూ, వాయువు. 1.

అగ్నిసహము, నం. వి. అ. పు. కప్ప: చూ, హరి. 1-౧౨.

అగ్నిసాక్షి, నం. విజ. (న్. జీ. న్.) వివాహోదయందు అగ్నియెదుట జరిగిన ప్రమాణము: చూ, ప్రమాణము. 9-౧.

అగ్నిసాక్షికము, నం. విజ. —పై.—

అగ్నిసారము, నం. వి. అ. పు. అజీర్ణవ్యాధి: చూ, రోగము. 1-౨.

అగ్నిసారము, నం. వి. అ. న. ఒకరకము కంటిమందు.

అగ్నిసూత్రము, నం. వి. అ. న. ఉపనయనమునందు బ్రాహ్మ ణుడు ధరించు ముంజిదర్ప మొలకాడు, మౌంజీమేఖరి (నూ. ని.): చూ, సూత్రము. 1-౪౬.

అగ్నిస్తంభన, అం: చూ, కళలు.

అగ్నిస్తంభవము, నం. వి. అ. పు. రూ-అగ్నిస్తంభము. 1. న. అగ్నియొక్క దహనశక్తి నాపుట కుపయోగించు మంత్రము; 2. అగ్నిస్తంభ నొషధము.

అగ్నిస్తంభము, —పై.—

అగ్నిస్తోకము, నం. వి. అ. పు. నిప్పుక: చూ, అగ్నికణము.

అగ్నిహోత్రము, నం. వి. అ. పు = అగిని-అగ్ని. నిప్పు: చూ, వహ్ని. 1; 2. అహికాగ్నులు ప్రాతస్సాయంకాలములయందుఁ జేసెడి హోమము. దశా. ౩-౨౭: చూ, హోమము; 3. దధి పయోరూపమైన హవిస్సు, అగ్నిహోత్రమునందు వ్రేల్చుటకు ఇప్పురబెట్టిన యన్నము: చూ, హవిస్సు. (చూ, సారము. (1)-౪).

అగ్నిహోత్రి, నం. వి. న్. పు. అగ్నిహోత్రమును జేయు వాడు: చూ, వహ్ని. 1-౩౪.

అగ్నిహోత్రుడు, నం. వి. అ. పు. = అగిని-అగ్ని: చూ, అగ్ని హోత్రము. 1.

అగ్నిధ్రుడు, నం. వి. అ. పు. బ్రహ్మగణములలో నొకఁడు, పరియాయగురు ఋత్విజులు యాజకులు అనువారలలో నొకఁడు: చూ, ఋత్విజులు. 1.

అగ్నియము, నం. విజ. అగ్నిసమీపమున నున్నది, అగ్ని సంబంధమైనది.

అగ్నిష్టోమీయము, నం. విజ. అగ్నియును సోమఁడును దేవ తలుగాఁ గలవి (యాగము మొ॥)

అగ్నిలు, అం. 1 గార్గ్యతత్వము, దక్షిణాగ్ని, అహవనీయము, సభ్యము, అసభ్యము (౫); 2. పూర్వాగ్ని, దక్షిణాగ్ని,

పశ్చిమాగ్ని, ఉత్తరాగ్ని, మూర్ధ్వము. (2); 3. అగ్ని భేదములు:- అనలము, కుకూలము, భగలము. (చూ, వహ్ని.1.)

అగ్నివానము, సం. వి. అ. న. అగ్నినినిలుపుట: చూ, అగ్ని చిత్త్య.

అగ్నిదేయము, సం. వి. అ. పు. చూ, అగ్నిహోత్ర.

అగ్నిహోత్రము, —పై.—

అగ్నిహోత్రము, సం. వి. అ. పు. ఉల్లాసాశ్రమము, భూమి కేతువు (తోతచుక్క) మొ: చూ, రిక్తు. 1-౨.

అగ్నివర్ణము, సం. వి. అ. న. 1. ఆరణ్యముండి నిష్కపుట్టిం చుట: చూ, వహ్ని. 1-౩౯; 2. అగ్నిహోత్రమును జేయు టకు ముందు బూడిదతోలగించి అగ్నిని పైకిజేయుట: చూ, వహ్ని. 1-౪౦.

అగ్నివర్ణము, —పై.—

అగ్నివర్ణము, సం. వి. అ. న. 1. అగ్నిపానము; 2. అగ్నిపానము మంత్రము.

అగ్రకేతము, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, కేతాగ్రము; ౨. ముంగురులు: చూ, వెంతుక. 1.

అగ్రగణ్యము, సం. విజ. అత్యుత్తమమైన దానిగా పరిగణింపఁ బడినది: చూ, త్రైవ్యము. 1-౩.

అగ్రగణ్యము, సం. విజ. అత్యుత్తమమైన దానిగా పరిగణింపఁబడినవారు: చూ, శ్రేష్ఠులు. 2.

అగ్రగము, అం: చూ, హస్తప్రచారములు.

అగ్రగామి, సం. వి. న్. పు. చూ, ముందునడచువాడు.

అగ్రగుడు, —పై.—

అగ్రజ, సం. వి. అ. శ్రీ. అక్క, అప్పు: చూ, సహోదరి. 1-౨.

అగ్రజంతు, సం. వి. అ. శ్రీ. విక్రమయోక్తి ముందుభాగము: చూ, విక్ర. 1-౧౦.

అగ్రజన్మము, సం. వి. న్. పు. 1. బ్రాహ్మణుడు: చూ, స్వస్తిముఖుడు. 1; 2. అన్య: చూ, సహోదరుడు. 1-౧; 3. నలువ: చూ, బ్రాహ్మ. 1; విజ. 4. ప్రధానుడు: చూ, శ్రేష్ఠుడు. 2.

అగ్రజాతుడు, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, అగ్రజన్మము. 1; 2: చూ, అగ్రజన్మము. 2; విజ. 3. మొదటపుట్టిన వాడు: చూ, అగ్రజుడు.

అగ్రజుడు, —పై.—

అగ్రజీ, సం. విజ. ఈ. 1: చూ, త్రైవ్యము; 2: చూ, అగ్ర గ్రామము.

అగ్రత, సం. అవ్య. అభిముఖము: చూ, ముందర. 1.

అగ్రతలసంచరము, అం: చూ, చరణక్రియలు.

అగ్రతస్థలము, అం: చూ, హస్తప్రచారములు.

అగ్రతస్థుడు, సం. విజ. 1: చూ, అగ్రగామి; 2: చూ, అగ్రగణ్యుడు.

అగ్రధన్యుడు, సం. వి. న్. పు. ఇంద్రుడు: చూ, వేలుపు తేడు.

అగ్రనిరూపణము, సం. వి. అ. న. భవిష్యత్తుచెప్పట: చూ, భవిష్యత్తు. 1-౧౦.

అగ్రపత్ని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అజిత్మః: చూ, కేశ. 10.

అగ్రపాణి, సం. వి. ఇ. పు. 1. చేతివివరభాగము: చూ, హస్తము. 1-౩౩; 2. తుండాగ్రము: చూ, హస్తము. 1-(౧౬).

అగ్రపాతి, సం. విజ. ముందు సంభవించునది.

అగ్రపాదము, సం. వి. అ. పు. పాదాగ్రము: చూ, హస్త. 1-౧౩.

అగ్రపూజ, సం. వి. అ. శ్రీ. మొదటి సత్కారము: చూ, సన్మానము. 1-౪.

అగ్రపీఠము, సం. వి. అ. పు. ఉడిమామిడి*: చూ, మామిడి. 1-౧౩.

అగ్రభుక్తు, (అగ్రభుక్తు). సం. విజ. చ్. 1. మొదట తిను వాడు: చూ, భక్షకుడు. 1-౩; 2. తిండిపోయి: చూ, భక్షకుడు. 1.

అగ్రభువు, సం. వి. ఈ. పు. 1. అన్య: చూ, సహోదరుడు. 1; 2. బ్రాహ్మణుడు: చూ, స్వస్తిముఖుడు; శ్రీ. 3. అత్త: చూ, సహోదరి (సూ. ని.)

అగ్రహంసము, సం. వి. అ. న. 1. హృదయమునందు పద్మా కారమున నున్న మాంస విశేషము. (సూ. ని.); 2. పెద్ద యునిక వంతు ప్రమాణము కలిగి కోలగానుండి పశువు యొక్క పార్శ్వమున నుండు శ్రోతమందు ప్రసన్నమైన వృక్క యను మాంసము: చూ, వృక్క. ; 3. కారిజము పొంగు వ్యాధి: చూ, రోగము. 1-౩౬.

అగ్రము, సం. వి. అ. న. 1. చివర: చూ, సుద. 3; 2. ఎదురు: చూ, ముందర. 1; 3. దగ్గఱ: చూ, సమీపము. 1; 4. గుంపు: చూ, సమూహము; 5. మానవిశేషము, నాలుగు కళ్ళ కొలదిభిక్ష, నాలుగు కణఠముల భిక్ష; 6. పైభాగము: చూ, మీఁగు. 2; 7. వలమనెడి పరిమాణము: చూ, వలము. 1; 7. పెద్ద, పెద్దల: చూ, హేరాళము. 1-౬; 9. ఆశ్రయము: చూ, సన్మదానము "పితృగృహము" (సూ. ని.); విజ. 10. ప్రథమము: చూ, మొదలు. 4; 11. ప్రథానము: చూ, త్రైవ్యము; 12. అధికము: చూ, హేరాళము. 1-౬; అం. 13: చూ, హస్తకేత్రములు.

అగ్రయానము, సం. వి. అ. న. 1. ముందు నడచునది.

అగ్రయాయి, సం. విజ. న్. న్. 1: చూ, అగ్రగామి; 2: చూ, శ్రేష్ఠుడు. 2; 3: చూ, మొదటివాడు. 3.

అగ్రయోధి, సం. వి. న్. పు. 1. వీరులలో ముఖ్యుడు: చూ, హంపీరుడు. 2; 2. కూరులెల్ల కూరుడు, గండర గండడు: చూ, హంపీరుడు. 2-౨.

అగ్రలోహిత, సం. వి. అ. శ్రీ. చిట్టికూర*: చూ, భండీరము. 2.

అగ్రసంధాని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ప్రాచీనముయొక్క పూర్వ కర్మాను సారమునగలగు శుభాశుభములను దెలుపునట్టి యముని కవితె (ప్రాత్రము) (సూ. ని.): చూ, యమపట్టిక. అగ్రసంధ్య, సం. వి. అ. శ్రీ. తొలిసంజ: చూ, ప్రాత స్సంధ్య. 2.

అగ్రసరి, సం. విజ: చూ, అగ్రయాయి. 1, 2.

అగ్రసరుడు, —పై.—

అగ్రస్థానము, వా. వి. 1. మొదటిస్థానము: చూ, స్థానము.

1-40; 2. సభలయం దగ్గరస్థానము, మొట్టమొదటి స్థానము: చూ, స్థానము. 1-42; 3. సంస్థలయం దగ్గరస్థానము: చూ, స్థానము. 1-43.

అగ్రహస్తము, సం. వి. అ. పు: చూ, అగ్రపాణి. 1-2

అగ్రహయణము, సం. వి. అ. పు: చూ-అగ్రహయణికము.

హారశీర్షమాసము: చూ, మాసములు. ౯.

అగ్రహయణేష్టి, అం. రూ - అగ్రహయణేష్టి - అగ్రయణము, నవనస్యేష్టి: చూ, హవిర్యజ్ఞములు.

అగ్రహరము, సం. వి. అ. పు: 1. బ్రాహ్మణుల యండ్లవరుస, నల్లిండ్లు: చూ, దేశములు. 1-(౬)-3; అం. 2: చూ, సంకానములు; 3: చూ, దానములు; 4: చూ, మహాదానములు; పు: 5. పోషణమునకై రాజు బ్రాహ్మణులకిచ్చెడి గ్రామము లేక వసతిగల పుడమి.

అగ్రాంశువు, సం. వి. క. పు: కిరణములుకాకు స్థలము.

అగ్రాక్షి, సం. వి. ఇ. న. క్రింగన్ను: చూ, లోచనము. 1-౧.

అగ్రావీకము, సం. వి. అ. న. ముందటగల నేన: చూ, నేన. 1-౮.

అగ్రావ్యము, సం. విజ. 1. గ్రామ్యముకానిది, నగరమందనిది;

2. ఆపభ్రంశము కానిది, కాప్తనమ్మతము (సదము మొ॥);

3. వన్యము (మృగాది). (సూ. ని.)

అగ్రామ్యుడు, సం. విజ. నేర్పరి: చూ, సమర్థుడు. 1.

అగ్రాహ్యము, సం. విజ. 1. గ్రహింపదగనిది, పుచ్చుకొనదగనిది; 2. తెలిసికొనదగనిది; 3. అంగీకరింపదగనిది; నమ్మదగనిది; 5. పరిగణింపదగనిది, లెక్కనేయదగనిది.

అగ్రిమ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. అన్న: చూ, సహోదరి. 1-౨.

అగ్రిమము, సం. విజ. ముఖ్యము: చూ, శ్రేష్ఠ్యము.

అగ్రిముడు, సం. వి. అ. పు: 1. అన్న: చూ, సహోదరుడు. 1; విజ. 2: చూ, మొదటివాడు. 3; 3: చూ, శ్రేష్ఠుడు; 2; 4. పెద్దవాడు: చూ, స్థవిరుడు.

అగ్రియము, సం. విజ. రూ-అగ్రియము. ముఖ్యమైనది: చూ, శ్రేష్ఠ్యము. [2, 3, 4.

అగ్రియుడు, సం. రూ-అగ్రియుడు: చూ, అగ్రిముడు. 1,

అగ్రియము, సం. విజ. 1; చూ, రూ-అగ్రియము; 2. ప్రధానమైన వస్తువు: చూ, రూ-అగ్రియము.

అగ్రియుడు, సం: చూ. రూ-అగ్రియుడు.

అగ్నేదిధివువు, సం. వి. క. పు: 1. బిడ్డలగన్న మాటునునువు దాని మొదటి బ్రాహ్మణ శ్రీయొక్క భర్త: చూ, సామి.

1-3; 2. మాటునునువుదాని మొదటి మగడు: చూ, సామి. 1-3; శ్రీ. 3. అక్కకు ముందు పెండ్లాడిన చెల్లెలు. (సూ. ని.)

అగ్నేనరుడు, సం. విజ: చూ, అగ్రతస్సరుడు.

అగ్ర్యము, సం. విజ: చూ, రూ-అగ్రియము.

అగ్ర్యుడు, సం. విజ: చూ, అగ్రతస్సరుడు.

అగ్న్యూతాతము, సం. వి. అ. న. ఆకాశదుల యందు బుట్టిన అగ్నితాతము, తోకచుక్క: చూ, రిక్క. 1-(౨)-౨.

అఘటమాసము, సం. విజ. ఘటిల్లనిది. భార. అర. ౧-౩౩౧.

అఘటనము, సం. వి. అ. న. దధివిశేషము: చూ, స్తన్యము.

1-౨౭-౧.

అఘభోజి, సం. విజ. దేవపితృత్వతిథులకు పెట్టక తాను తిను వాడు. (సూ. ని.)

అఘమర్షణము, సం. వి. అ. న. సర్వపాపములనుహోగొల్పెడి మంత్రము. ("అఘమర్షణస్సానము" ఇది ఋగ్వేదమున ౧౯౦ వ సూక్తము. జలములయందు మూడుమాటులు దీనిని జపింపఁగా గురుతల్పగమనాది మహాపాతకములు గూడ నశించును.): చూ, మంత్రము. 1.

అఘము, సం. వి. అ. న. 1. పాపము: చూ, వృణినము;

2. దుఃఖము: చూ, శోచము. 2; 3. ఆశోచము: చూ,

మయిం. 4; 4. దూతాదివ్యసనము: చూ, వ్యవహారము.

1-౨౨.

అఘశంసి, సం. విజ. ఇతరుల దోషములను ప్రకటించువాడు.

అఘాటము, సం. వి. అ. పు: 1 = అగడిత-అగడ్త: చూ, స్వర్ణది; విజ. 2: చూ, నిరాఘాటము.

అఘాతము, సం. వి. అ. పు: 1: చూ, రూ-అఘాతము. 1;

2: చూ, అఘాతము. 2; 3. కొండపగులు: చూ, పర్వ

తము. 1-౧౨; 4. కొండనడుము: చూ, పర్వతము. 1-౧౧.

అఘాయువు, సం. వి. క. పు: 1. పాము: చూ, సర్పము. 1;

2. పాపాలముద్ద: చూ, వ్యాధుడు. 2; 3. కాకి: చూ,

వాయసము. 1; 4. చామరము: చూ, సురటి. 1-౧;

5. కత్తి: చూ, రిష్టి. 2; విజ. 6: చూ, అఘాయువు. 2.

అఘాహము, సం. వి. అ. పు. ఆశోచదినము: చూ, రోజు. 1-౨.

అఘుడు, సం. వి. అ. పు: 1. అఘుడనెడు రక్కసుడు:

చూ, రాక్షసుడు. 1; 2: చూ, అఘాయువు. 2; 3: చూ,

మైలవాడు. 4. దుఃఖాన్వితుడు: చూ, విమనుడు.

అఘృణీ, సం. విజ: చూ, కాంతిహీనుడు.

అఘో, సం. అన్య. దుష్టుని బిలుచుటను దెలుపును: చూ, సంబోధనము.

అఘోర, అం: చూ, శివాననములు. (రూ-అఘోరము.)

అఘోరప్రమాణము, సం. వి. అ. న. పెద్దబట్టు: చూ, శవ భము. 1-౧.

అఘోరము, సం. వి. అ. న. 1. ఈశ్వరుని దక్షిణముఖము: చూ, శివుడు (చూ, అఘోర); 2. నక్క: చూ, సృగాలము; విజ. 3. భయములేనిది: చూ, నిర్భయము; 4. దేనికంటె ఘోరములేదో అది, అతిభయంకరము, గోరగింత: చూ, రారనము. 2-౩.

అఘోరుడు, సం. వి. అ. పు: 1. రుద్రుడు: చూ, శివుడు. 1;

2. రుద్రుని దురము అర్పించువాడు: చూ, శివుడు 1-౩;

విజ. 3. అఘోరసాంప్రదాయమునకు తెందినవాడు;

4. అసహ్యముగ నుండు వ్యక్తి; 5. అసహ్యకరమగు

వస్తువుల సుప్రయోగించువాడు; 6. భక్యభక్తి విచారణ

లేనివాడు.

అఘోషము, సం. వి. అ. పు: 1. (వ్యాక) వరోత్పత్తికెన బాహ్యప్రయత్నభేదము. అప్రయత్నముతో గూడినవరము.

(క-ఖ-చ. మొ॥); విజ. 2. ధ్వనిలేనిది: చూ, స్వరము.

1-(౧౫౦).

యకములు. అచ్చనగుండ్లను చిన్నచిన్నగుండ్లు. (బ. అచ్చనగండ్లు). కళా. ౬-౨౨౯: చూ, రత్నములు 1-౧౨-(౨).

అచ్చనగాయలు, దే. వి. బ: చూ, అచ్చనగుండ్లు. (పాలికా క్రితః-దశకీ. ౧౮౯.)

అచ్చనగుండ్లు, -పై.- (గిరియకములకు.-రామా. ౫. ౧౨౧) అచ్చనలు, వై. బ. = అచ్చ. (వృత్తియందే కవచసాంత మగును). 1: చూ, అచ్చన గండ్లు; 2: చూ, అచ్చన గండ్లు. 2; 3: నృత్యము. పండితా. ౧౬౧ పా; జై. ఛా. ౧. ౫౫: చూ, వ్యంజకము. 1-౧౭.

అచ్చనంగారు. ద్వ. వి. 1. మేలిమిపన్నె బంగారు: చూ, లోహము. 1-౫-(౧); 2. ముద్దుపలుకు: చూ, శబ్దము. 1-౭౫. అచ్చము, వై. విజ. = అచ్చమ్. (దీనికి వృత్తియందంత్య వర్ణలోపము వికల్పముగ నగును). 1. నిశ్చలమయినది: చూ, సత్యము. 1; 2. తేరినది: చూ, సమీచీనము. 2; 3. నిర్ణయింపబడినది: చూ, స్థాపితము. 2; 4. తెల్లనిది: చూ, వర్ణము 3-౫-(౧); 5. దట్టము: చూ, పాండ్రము. 1; 6. ఇష్టానుసారము.

అచ్చముగ. పా. అవ్య. సంశయములేకుండఁగ, స్వేచ్ఛగ, ఇచ్చవచ్చినటుల.

అచ్చర, వై. వి. = అచ్చరన్. దేవవేళ్య. మనుచ. ౨-౩౮: చూ, దేవతాభేదములు: (చూ. శ్రీ. 1-౫౬.)

అచ్చరనది, మి. వి: చూ, అచ్చరవాఁక.

అచ్చరము, వై. వి. = అక్షరమ్. వైజ. ౨-౯౫: చూ, వర్ణము. 1.

అచ్చరవాఁక, వా. వి. అకాశగంగ: చూ, నది. 1.

అచ్చరపడు, వై. అ. క్రి: చూ, వెఱఁగొందు. కు. సం. ౧౦. ౪౮౬.

అచ్చరపు, వై. వి. అశ్వర్యమ్-రూ-అచ్చెరువు. కు. సం. ౧౧. ౭౬౮: చూ, వింత. 1.

అచ్చలము, దే. వి. 1. కోపము: చూ, రోషము; 2. పట్టుదల. భార. పభా. ౨. ౧౭౦: చూ, సన్నాహము. 2.

అచ్చలించు, దే. అ. క్రి: చూ, రోషించు. [కారము.

అచ్చారము, వై. వి. = అచ్చంకారమ్: చూ, రూ-అచ్చ అచ్చాదీ, వా. విజ. 1. ఆడిముత్యములఁ బోలినది, శ్రేష్ఠ వాచరము; 2. శ్రేష్ఠమైనది: చూ, శ్రేష్ఠము. 1-౧.

అచ్చారము, వై. వి. = అచ్చంకారమ్: చూ, రూ-అచ్చారము. అచ్చాపు, దే. వి. 1. తెల్లయాపు: చూ, దేనుపు. 1-౧౨; 2. నైచిక, శ్రేష్ఠమైనయాపు: చూ, దేనుపు. 1-౨౩.

అచ్చాదీ (కు). దే. విజ. (అచ్చము + అకు) జంజాబములేని వాఁడు "ద్వి. అమాదబలయక్తి నచ్చాకుగాగ" పతివ్రతా మాహాత్మ్యము (బ్రౌణ్య. ని.)

అచ్చి, దే. వి. 1. అచ్చిమట్టమును దేశము: చూ, దేశములు. 1-౫౭; 2. కుమ్ముయొక్క-ద్వని. (వా. రూ-అచ్చి అనియు); 3. ఒకానొక శ్రీవాచకము. (అచ్చమృ).

అచ్చిక, దే. వి. రూ-అచ్చికము. 1. కొఱత, లోపము. హంప. ౧-౮౯: చూ, వెలికి. 2; 2. క్షోభము. హరి. పూ. 3-౧౭౪: చూ, సంతాపము. 1.

అచ్చికబుచ్చిక, దే. వి. రూ-అచ్చికబుచ్చికము. 1. ఇచ్చకము, బుజ్జగింపు. విజ. ౩-౩౦; వేం. పంచ. ౨-౬౮: చూ, సమరసము 2; బ. 2. బెల్లింపుమాట, ఇచ్చకపుమాట. ద్వి. హరిశ్చ. ఉ. ౬౩౬: చూ, శబ్దము. 1-౧౦; విజ. 3. చెవులకు విననింపయినది: చూ, సాంత్యము. 3.

అచ్చికబుచ్చికము, దే. వి. విజ. -పై.-

అచ్చికబుచ్చికలు, దే. వి. విజ. బ. -పై.-

అచ్చికబుచ్చికలాడు, దే. స. క్రి: చూ, బుజ్జగించు.

అచ్చికము, దే. వి. 1: చూ, రూ-అచ్చిక. 1; 2: చూ, రూ. అచ్చిక. 2; 3: చూ, అచ్చికబుచ్చిక. 1; విజ. 4. తేతీ నది: ఆం. భా. ౧-౧౫౮: చూ, సమీచీనము. 2-౧.

అచ్చికలుబుచ్చికలు, దే. వి. బ: చూ, రూ-అచ్చికబుచ్చికలు (కలుపుకోలు తనమునకు-చంద్రా. ౩-౪౫.

అచ్చిమట్టము, దే. వి: చూ, అచ్చి. 1.

అచ్చియుండు, వా. స. క్రి. -1. ఇచ్చుకొనవలసి యుండు; 2. చచ్చినను తరువాతిజన్మమున తీర్చవలసియుండు.

అచ్చివచ్చు, దే. అ. క్రి: చూ, మేలైవచ్చు.

అచ్చు, వై. వి. 1. బెల్లము: చూ, శర్కర. 1-౧; 2. నీడ. భార. శ్రీ. ౧-౫౧; ఆం. భా. ౩-౩౦౨: చూ, వికారము. 1;

3. రీతి. భోజరా. ౭. ౧౫: చూ, విధము. 1; 4. సంజాక్షరములుచెక్కిన ఉంగరములొనగునది. భాగ. ౧౦, ఉ. ౩౩౦: చూ, ముద్ర. 2; 5. సావిత్రినేరసాధన విశేషము:

చూ, మగ్గము. 1 ౧; 6. నాణెములు కాగితములొనగు వానిపై అక్షరములు బొమ్మలు మొ॥ వానినిఒత్తుసాధనము

(చూ, అచ్చు. 4.); 7. చెంబు మొ॥ పోతపోయిబకును, ఇటిక మొ॥ తీయుటకును కూర్చిన మొగటియావృత్తి. భార.

విరా. ౨-౫౨: చూ, పోతఅచ్చు; 8. మొదటిదృష్టాంతము, ఆదర్శము. కు. సం. ౭. ౮౬౭: చూ, వృత్తాంతము. 7; 9. గుఱుకు. కు. సం. ౪-౩౬౭; బస. ౬-౫౯౯; పి. శ. ౪. ౧౭౫: చూ, లక్షణము. 1; 10. ముద్ర

వేసిన తూనికలాలు మొ॥ విజ్ఞా. ప్రా. ౫౬: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(౬౧); 11. అచ్చనఁబోసి తీసినవస్తువు

(చూ. అచ్చు. 7.); 12. పరిశుద్ధి: చూ, సమీచీనము. 2; 13. పాచిక. ద్వా. ౧౦-౮౮: చూ, వ్యవహారము. 4-౬;

14. ఇరుసుప్రాను: చూ, ఇరుసు. 1. (బ్రౌణ్య.); విజ. 15. దోషములేనిది. విజ్ఞా. ప్రా. ౯౧; కు. ౪-౪౬: చూ, సమీచీనము. 2; 16. శ్రేష్ఠము. హరి. పూ. ౭-౩౮:

చూ, స్పష్టము; 17. పరిశుద్ధిని, యథార్థము. ఉ. రా. ౨-౩౧౬ (అచ్చుగ=పరిగ). ఉ. రా. 3-౯౨: చూ, సత్యము. 1; 18. తగినది. భాగ. ౧౧-౧౩ (అచ్చుగ = ఒప్పుగా): చూ, యోగ్యము. 2; దే. అ. క్రి. 19: చూ, బాకీపడు. శేష. 3-౨౨౧; ద్వి. హరిశ్చ. ఉ. ౭౨౮;

20: అచ్చుకొను, జామీనుండు, పూచిపడు, పూచీపడు. పూఁటపడు, హామీపడు. కాశీ. ౫-౧౨౫; స. క్రి. 21. ఇచ్చు

కొను: చూ, దయచేయు. 2; 22. నష్టమిచ్చు. విజ్ఞా. ప్రాకాం ౪౮; విజ్ఞా. ప్రా. కాం. ౯౧; దశా. ౪-౧౨౮౧; దశా. ౪-౧౧౬౩: చూ, దండుగిచ్చు; 23. విధిగా ఇచ్చుకొను:

చూ, చెల్లించు.

అచ్చుకట్టు, ద్వ. స. క్రి. 1. ఏర్పఱచు. హరి. క. ౯. ౧౫; పాండు. ౧-౧౧; స్వసింహాపీఠిక. ౧-౮: చూ, స్వఱిండు; 2. (పొండు) మడిమడిగాయేర్పఱచు. వై. జ. ౧-౮౫; వా. 3. సారానివనికి సంబంధించినది.

అచ్చుకట్టువాడు, ద్వ. వి. 1. ట్టులనేత కుసయోగించు అచ్చులుకట్టు వాడు; వా. 2. ముద్రణాలయమున అక్షర ముల గూర్చువాడు. (1900 సం॥రములో సేవాచస్పత్య కర్త తండ్రిగారి యాజ్ఞను నిరసావహించి "అక్షిణాయ టీయము"నకు తాను లేచిరియై పూర్తిగా వానినపిదప 1906 సం॥లో "నకలానంద"అను స్వంత ముద్రాక్షరశాలయందు అక్షరసంధానోద్దోగియై దానిని రోజునకు పనిమిది పౌరణల వంతున అచ్చు కూర్చుచు పూర్తిగఁగింపెను.)

అచ్చుకుప్ప, దే. వి. దనికుడు: చూ, సంపన్నుడు.

అచ్చుకూడుము, ద్వ. వి. ముద్రాళ: చూ, సదనము. 1-౪.

అచ్చుకొట్టు, వా. స. క్రి: చూ, ముద్రించు. 1.

అచ్చుకొను, దే. అ. క్రి. 1: చూ, అచ్చు. 20; 2. ఇచ్చు కొను: చూ, వరుచేయు. 2; వా. 3: చూ, సమ్మతించు.

అచ్చుగుడ్డు, వా. స. క్రి: చూ, అచ్చుకొట్టు.

అచ్చుకెడ్డు, ద్వ. వి. (అచ్చు+ఎడ్డు) అచ్చుపోసి నేవేచ్చుగా దిరుగ విడిచిన వృషభము, అఁదోతు: చూ, వృషభము. 1.

అచ్చుదల, దే. వి. 1. అప్పు. (అప్పునకు బప్పుదల అని కొందఱు): చూ, వారము. (1)-౧; 2. బప్పుదల. కాళ. ౨-౧౨౦: చూ, సమ్మతి. 1; 3. అప్పుపడుట; 4. అచ్చి (సక్రమముగా) వచ్చుట; చూ, శుభాగతము.

అచ్చునకు, వై. అ. క్రి. 1. తెల్లమగు. భార. క్రో. ౫-౩౧౫; హరి. క. ౩-౧౫౯; భాగ. ౧౦. పూ. ౧౧౮: చూ, విశ దమగు; 2. ముద్రికమగు; 3. అలవను. కాళ. ౪-౧౩; విక్ర. ౬-౯౮: చూ, సిద్ధించు; 4. ఉచితమగు. భార. విరా. ౫-౧౬౫: చూ, సార్థకమగు; 5. ఏర్పడు: చూ, పాలు పోవు. 2; 6. (కాల్చిన) రక్త ఏర్పడు, ముద్రాంకితమగు; 7. (అఁదోతునకు) రక్త ఏర్పడు: అచ్చుపోయు.

అచ్చుసఱ(లు)చు, ద్వ. స. క్రి. 1. నియమించు. భార. విరా. ౪-౨౮: చూ, నెలవిచ్చు; 2. కలిగించు. భార. అను. ౫-౨౩౪: చూ, స్పృశించు; 3. ఏర్పఱచు. పద్మ. ౨-౯: చూ, నిర్దేశించు. 2.

అచ్చుపాటు, వై. వి. 1. ఏర్పాటు. భార. శబ్ద. ౧-౧౧: చూ, సత్యము. 2; 2. అచ్చునకు: చూ, స్పష్టత.

అచ్చుబొడిచినయాఁదోతులు, జా. నేవేచ్చుగా (హద్దులే) తిరుగువాండ్రు. "రాజభటు నచ్చుబొడిచిన యాఁదోతుల రీతిని" (దర్శన రాజసూయును.)

అచ్చులు, వై. వి. బి. 1: చూ, అచ్చు. 1; 2: చూ, అచ్చు. 2; వా. బి. 3. పోతపోయు అచ్చులదిమ్మలు.

అచ్చువేయు, వై. స. క్రి: చూ, అచ్చుకొట్టు.

అచ్చుపోత, వా. వి. కలిగిన లోహదులపోత: చూ, పోత. 2.

అచ్చుపోయు, వా. అ. క్రి: చూ, అచ్చుపడు. 3.

అచ్చెరియము, వై. వి. = ఆళ్ళర్యమ్. రూ-అచ్చెరువు అచ్చెరు పాటు-అచ్చెరుపుపాటు. 1. ఆళ్ళర్యము. కృ. శకుం. ౨-౧౭౯: చూ, వింత. 1; విజ. 2. ఆళ్ళర్యకరము: చూ, వింత 1-౧.

అచ్చెరువడు, వై. అ. క్రి. రూ-అచ్చెరువడు. నిర్వ. ౧౧-౧౫౬; భార. క. 3-౧౧: చూ, వెఱగొందు.

అచ్చెరువడు: చూ, రూ-అచ్చెరువడు:

అచ్చెరుపాటు, వై. వి. రూ-అచ్చెరుపాటు-అచ్చెరువుపాటు: చూ, వింత. 1. భార. శాం. ౩-౪౪౬.

అచ్చెరుపాటు, వై. వి. —పై.—

అచ్చెరువు, వై. వి. రూ-అచ్చెరువు. 1: చూ, రూ. అచ్చురువు.

క. రా. ౪-౩౨౯; విజ. 2. ఆళ్ళర్యకరము. భీమ. ౧-౬౨; అహ. ౧-౧౦౨: చూ, వింత. 1-౧.

అచ్చెరువు, —పై.—

అచ్చెరువువడు, వై. అ. క్రి: చూ, రూ-అచ్చెరువడు.

అచ్చెరువుపాటు, వై. వి: చూ, రూ-అచ్చెరుపాటు. భార. భీష్మ. ౨-౩౩.

అచ్చొట్టు, దే. వి. ఏ. (అచ్చ+చొట్టు) రూ-అచ్చొట్టు. 1. ఆస్థా నము. భార. క్రో. ౨-౨౫౧; అము. ౪-౧౪౫: చూ, రూ-అచ్చొట్టు; 2. అడుగుటి. హరి. క. ౯-౪౨: చూ, జగము. 12.

అచ్చొత్త, ద్వ. స. క్రి. (అచ్చు+ఒత్తు): చూ, ముద్రించు. బస. పు. ౫-౩౧. హరి. క. ౭-౮౩.

అచ్చొ, దే. క్ర. 1: చూ, రూ-అచ్చు; మనుచ. 3-౩; 2. ఆ కాలమున. దశా. ౧-౩౦౧: చూ, రూ-అచ్చొట్టు. 3.

అచ్చొటికి, దే. అవ్య. 1: చూ, అందులకు; వా. 2. రహస్య స్థలమునకు.

అచ్చొట్టు, దే. వి. ఏ. 1: చూ, రూ-అచ్చొట్టు. 1. శుక. ౧-౧౦౬; 2: చూ, రూ-అచ్చొట్టు. 2; 3. ఆ కాలమున: చూ, రూ-అచ్చొ. 2.

అచ్చుంకారము, సం. వి. అ. న. = అచ్చుకారము: చూ, అచ్చుకారము.

అచ్చుత, సం. వి. అ. న. అచ్చుపాటు: చూ, స్పష్టత.

అచ్చురనుడు, సం. వి. అ. పు. యతి: చూ, సన్యాసి. 1.

అచ్చుపిండ్, సం. వి. అ. శ్రీ. పిండభర్తారము: చూ, మధుభర్తారిక. 1-౩.

అచ్చుఫల్లము, సం. వి. అ. పు. రూ-అచ్చుఫల్లము: చూ, వెలుగుబంటి.

అచ్చుఫల్లము, —పై.—

అచ్చము, సం. వి. అ. పు. 1. —పై.—; 2. సటికపుణాను: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(3); 3. వై. వి. = అచ్చన: చూ, బాలక్రిష; విజ. 4. అచ్చు. తెల్లనిది: చూ, వర్షము. 5-(౧); 5. ఇంపితము: చూ, హృదయము. 2; 6. అచ్చము: చూ, సమీచినము. 2.

అచ్చాచ్చము, సం. విజ. మిక్కిలి స్వచ్ఛము: చూ, సమీచినము. 2.

అచ్చావాకుడు, సం. వి. అ. పు. సోమయాగమందు శంసన కర్తయై హోతకు సహకారిగానుండు ఋత్విజుడు. పది యాచ్యుల ఋత్విజులు యాజీతులు అనువారలలో నొకఁడు: చూ, ఋత్విజులు.

అచ్చిద్ర, సం. వి. అ. శ్రీ. చేతిబీజ: చూ, ప్రాస్యగవేదుక. అచ్చిద్రము, సం. విజ. 1. రంధ్రములులేనిది; 2. శ్మశ్రు

నవి: చూ, బెడిదము. 5; 3. యజుర్వేదమునందలి వరా
యితముతో మూడవ అట్టమునందుగల ఒకవన్నము:
చూ, వేదము. 1-౨౦; 4. రోషము లేనిది: చూ, సంపూ
ర్ణము; 5. ప్రాయశ్చిత్తము సంపూర్ణమైనదనుట.
అచ్చిన్నపత్రము, సం. వి. అ. పు. బలివేంకట: చూ, కామోటి.
అచ్చిన్నము, సం. విజ. 1. ఎడతెగనిది: చూ, సాంద్రము. ౪;
2. భేదింపబడనిది: చూ, విచ్చిన్నము. 3. ౮; 3. తొల
గింపబడనిది: చూ, హీనము. 3-౫; 5. అనవరతము:
చూ, వంతతము. 2.
అచ్చిక్కతము, సం. విజ. నిర్మలముగా: జేయబడినది: చూ,
నిర్మలము. ౩.
అచ్చేవ్యము, సం. విజ. 1. చొరరానిది: చూ, సాంద్రము. 2;
2. చేదింపకకముగానిది: చూ, విచ్చిన్నము. ౩-౮;
3. చేదింపదగనిది: చూ, విచ్చిన్నము. ౩-౯.
అచ్చోదము, సం. వి. అ. పు. 1. కుబేరుని క్రీడాసరస్సు:
చూ, నరస్సు. 1; విజ. 2. నిర్మలమైన నీళ్ళుగలది: చూ,
నలిలము. 1-౪౪.
అచ్చ్యతము, సం. విజ. 1. జాబిది, వడనిది: చూ, స్థలనము.
2-౪; 2. నాశములేనిది: చూ, స్థిరము. ౪; 3. ప్రభుము
కానిది: చూ, విభ్రమము. 1-౧; 4. కారనిది: చూ,
నవము. 1-౫.
అచ్చ్యతావసము, సం. వి. అ. పు. రావి: చూ, శ్యామలము. 2.
అచ్చ్యతాగ్రజుడు, సం. వి. అ. పు: చూ, బలరాముడు.
అచ్చ్యతాయనము, అం. అన్నియు నశించినను తాను నశింపని
వస్తువుకొఱకు నమస్కారము: చూ, ఓమ్. 4-౨౦.
అచ్చ్యతుడు, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, విష్ణువు. 1; 2. శని
గ్రహము: చూ, శని; 3: చూ, శివుడు. 1.
అజ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. ప్రకృతి: చూ, చూయ. 1;
2. ఆడుమేక: చూ, మేషము. 1-౧.
అజంభము, సం. వి. ఆ. పు. 1. కప్ప: చూ, హరి. 12;
విజ. 2. పండ్లు లేనిది, దంతములు లేనిది: చూ, పల్లు. 1-౫.
అజంభుడు, సం. వి. అ. పు. 1. రవి: చూ, సూర్యుడు.
అజక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. అజకాజాతము అను ఒకానొక కంటి
రోగము: చూ, రోచనము. 1-౧౩:
అజకర్ణము, సం. వి. అ. పు. 1. నల్లపిండి: చూ, సాలము.
౩-౨; 2. వేగిన: చూ, నర్జకము. 2; 3. మిరియము: చూ,
వేల్డము.
అజకవము, సం. వి. అ. న. 1. రూ-అజకావము-అజగావము-
అజగవము-అజగవము-అజగవము-అజగవము. శివునివిల్లు,
వినాకము: చూ, బాణము. 1-౩౪; పు. 2. అజగంధ: చూ,
వాయుంబు.
అజకాజాతము, సం. వి. అ. పు: చూ, అజక.
అజకావము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, రూ-అజకవము. 1;
పు. 2. శివునియెద్దు: చూ, పృషభము. 1-౩౧.
అజగంధ, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, అజకవము. 2. *.
అజగంధిక, —పై.—
అజగంధిని, ఈ. శ్రీ. —పై.—
అజగరవ్యాధియు, న్య. కొండచిలువ నిద్రఁబోవునట్లేయుండి

జంతువులను అతాత్తుగా మ్రింగినరీతి. (కొండచిలువ స్థూల
శరీరముగుట: గదలక మెదలక యొక్కచోబడియుండును.
చలనము లేమి దానిని గాషప్రాయముగా: దలచి దగ్గఱకు
జంతువులరాగా వానిబట్టి భక్షించును.)
అజగరము, సం. వి. అ. పు. (మేకను మ్రింగునది) కొండ
చిలువ: చూ, నర్జకము. 1-౨౦.
అజగరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఒకానొక యోషధి.
అజగరోపవాసము, జా. కొండచిలువయుండునము చేయుట:
చూ, ఘాతకబ్రహ్మచర్యము.
అజగర్ణము, సం. వి. అ. పు. 1. నీరుపాము: చూ, నర్జకము.
1-౨౩; 2. నల్లత్రాచు: చూ, నర్జకము. 1-౨.
అజగలుడు, సం. వి. అ. పు. జూదరి: చూ, హారకుడు. 2.
అజగల్లిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. శిశురోగవిశేషము: చూ,
రోగము. 1-౪౦.
అజగవము, సం. వి. అ. న: చూ, రూ-అజకవము. 1.
అజకుడు, సం. వి. అ. పు. 1. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1;
2. వెన్ను: చూ, విష్ణువు. 1.
అజమన్యుడు, అం: చూ, ఆదిత్యులు.
అజజీవికుడు, సం. వి. అ. పు. మేకలవలన బ్రదుకువాడు.
రూ-అజజీవుడు-అజాజీవుడు: చూ, మేకలగావరి.
అజజీవుడు, —పై.—
అజట, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. రూ - అజ్జట. నేలయునిరిక: చూ,
శివ. 4; 2. దూలగొండి: చూ, కూకశింబ; 3. ఎలుక
చెవి: చూ, స్పృహశోభ. 1-౧.
అజత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1: చూ, అజట. 1.*;
2: చూ, అజట. 2.*; 3: చూ, అజట. *3.
అజద్య, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. అడవిమొల్ల: చూ, హరిజీ. 5;
2. మేకలమంద: చూ, మేషము. 1-౨.
అజన్మము, సం. వి. న. పు. 1. జన్మములేమి: చూ,
మోక్షము. 1; విజ. (న. న. ఆ. న.) 2. జన్మములేనిది:
చూ, సంభవము. 1-౩.
అజన్మము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, రూ-అజన్మము; విజ.
2. పుట్టనిది: చూ, సంభవము. 1-౩; 3. పుట్టింపదగనిది:
చూ, సంభవము. 1-౪; 4. జన్మలకు హితముకానిది: చూ,
హితము. 4-౧; 5. నిందకానిది: చూ, ఉపదూషితము. 2.
అజప, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. ఉచ్చాస్యన నిశ్చాస్యనముల చేతనే
అక్షరములను పుట్టించుట అనగా బలికించునట్టి మంత్రము.
(అజపాగాయత్రి. ఇదియే "హంస") అనుమంత్రము.
కాశీ. ౫-౨౪౪): చూ, మంత్రము. 1-౧౩; 2. నగము
మగపోలికయు నగము ఆడుపోలికయు: గలరూపము.
అజపతము, సం. వి. అ. పు. 1. మేకల త్రోవ: చూ,
మార్గము. 1-౨౯; 2. ఆకాశమునందలి చాయాపదవిశేషము
(ఇది మొదలుకొని అగస్త్యాశ్రమము వఱకు పితృయాన
వథము): చూ, మార్గము. 1-౩౦.
అజపాదము, అం. రూ - అజైకపాత్తు. పూర్వాశాస్త్ర: చూ,
రిక్క. 1-౨౬.
అజపాదుడు, అం: చూ, రుద్రులు.
అజపుడు, సం. వి. అ. పు. 1. వైదికములుకాని గ్రంథముల:

జనువువాడు, కుపాతకుడు, మంత్రములు క్రమముగా జనువనివాడు: చూ, పాతకుడు. 1-౧; 2: చూ, మేకల గావరి.

అజభక్షము, సం. వి. అ. పు. 1. బొబ్బలి*: చూ, విట్టదిరము; 2. వర్మరి*: చూ, అజగంఠ.

అజమారము, సం. వి. అ. పు. అశ్వీరు అను దేశము: చూ, సీమ. 1-౪౦.

అజమారుడు, సం. వి. అ. పు. 1. కటికివాడు: చూ, సంహారకుడు.

అజమీథము, సం: చూ, అజమారము.

అజమీథుడు, సం. వి. అ. పు. ధర్మరాజు: చూ, యుద్ధిష్ఠిరుడు.

అజమీరుడు, సం. వి. అ. పు. పాతాళలోకములోని సర్ప వనమునం దుండు శివుడు: చూ, శివుడు. 1-౨.

అజము, సం. వి. అ. పు. 1. మేకబోతు: చూ, మేషము. 1; 2. మూడేండ్ల క్రిందటివస్తు: చూ, రాన్యము. 1-౩౪; 3. ఆత్మ. చూ, హంసుడు. 1; 4. ఆకాశము: చూ, సుర వర్తము. 1; 5. గొట్టపోతు: చూ, మేషము. 1-౮; 6. మాక్షికదాతు: చూ, సారథుడు. 1-౧-(౧); 7. మేష రాశి: చూ, రాసులు. ౧; విజ. 8. ఉత్పత్తిలేనిది (లేక) జన్మములేనిది: చూ, సంభవము. 1-౩.

అజములుడు, సం. వి. అ. పు. గొట్టతల తలగా నమర్చఁ బడినవాడు: చూ, దక్షప్రజాపతి.

అజమోద, సం. వి. అ. పు. 1. రూ-అజామోదము, ఒకానొక ర్తము ఓమము: చూ, యవాని. 1; 2. షూచగుణంక: చూ, కాల్యాలివేషుడు.

అజమోదిక. —పై.

అజయ, సం. వి. అ. పు. 1. గంజాయి*: చూ, బంగి. 1; 2. దుర్గాదేవి చెలికత్తెలలో నొకతె: చూ, పార్వతి. 1-3; 3. అజ, మాయము: చూ, మాయ. 1; 4. తీగెగతిక*: చూ, తృణము. ౧-౨౨.

అజయము, సం. వి. అ. పు. రూ-అనజయము: చూ, వీర. 7.

అజయూడు, సం. వి. అ. పు. 1. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1; 2. వెన్నులు: చూ, విష్ణువు. 1; 3. ఒకానొక సంస్కృత నిఘంటుకర్త: విజ. 4. గెలుపులేనివాడు: చూ, విముక్తుడు.

అజయ్యము, సం. విజ. జయింపకత్యమగానిది.

అజర, సం. వి. అ. పు. 1. కలబంద*: చూ, గృహకన్య; 2. బొడ్డి*: చూ, శ్యామము. 7; 3. బిల్లి: చూ, హలా హలము.

అజరము, సం. వి. అ. న. 1. వరచూత్మ: చూ, హంసుడు; పు. 2. బొడ్డి*: చూ, అజర. 2; విజ. 3. ముదిమిరినిది: చూ, యావనభేదములు; 4. క్షీణింపనిది: చూ, శాశ్వరము. 1.

అజరుడు, సం. వి. అ. పు. ముదిమిలేనివాడు, దేవత: చూ, వేలుపు. 1.

అజర్యము, సం. వి. అ. న. 1. చెలిమి: చూ, స్నేహము. 1; విజ. 2. క్షీణింపనిది: చూ, శాశ్వరము. 1. (మైత్రీవాచ కనునకు విశేషణమైనప్పుడే యీ రూపము స్పందించును. ఇతర స్థలములయందు ఋకారాంతమునకు “అజరిక” అగును.)

అజలంబనము, సం. వి. అ. న. సౌవీరాంబనము (సుర్పా) సౌవీరము. 2.

అజలోమ, సం. వి. అ. పు. చూ, అగ్రవర్ణ*.

అజలోమము, సం. వి. అ. పు. 1. చూలగొండి*: చూ, కూకళింజి; 2. మేకవెంట్రిక: చూ, వెంట్రిక. 1-౨౪.

అజవాహనము, సం. వి. అ. పు. తెలివెట్ట: చూ, హంస. 1.

అజవీధి, సం. వి. ఇ. ఈ. పు. 1. మేకలర్రోప: చూ, మార్గము. 1-౨౯; 2. ఆకాశమునందలి వాయువళవేశే షము: చూ, మార్గము. 1-౩౦. (ఇవియొకటొకటి అగస్త్య స్థానమునకును విత్తియానకును)

అజశ్వంగి, సం. వి. ఈ. పు. జుట్టుపు: చూ, విషాజి 2: చూ, వర్షి*.

అజస్రము, సం. క్రి. విజ. అ. న. పెల్లప్పుడు: చూ, సంత తము. 2.

అజహ, సం. వి. అ. పు. చూలగొండి*: చూ, కూకళింజ.

అజహత్, అం: చూ, అక్షణలు.

అజహ్మము, సం. విజ. రూ-అజిహ్మము. ఋజువు: చూ, హ్యచ్ఛము. 2-౪.

అజాత్రీ, సం. వి. ఈ. పు. చూ, నీలబహ్మ*.

అజాత్మపాణీయన్యాయము, న్యాయ. మేకవచ్చినది. హతాక్షగా మెడపైగ్రత్తయనుటనది. అతర్కితోపనకమగు కీడును గూర్చి తెలుపుటకు దీనినుపయోగింతురు. (తత్పదచంద్రిక.)

అజాగవము, సం. వి. అ. న: చూ, రూ-అజగవము.

అజాగోప్తనన్యాయము, న్యాయ. మేక మెడక్రింద న్ననముల పుట్టుక నిష్ప్రయోజనము.

అజాగోప్తనము, సం. వి. అ. పు. ఇ. మేకమెడక్రిందనన్నులు: చూ, స్తనము. 1-౧౦.

అజాగ్రత, సం. వి. అ. పు. రూ-అజాగ్రత, జాగ్రతలేమి.

అజాగ్రత, —పై.

అజాజి, సం. వి. ఈ. పు. జీలకఱ్ఱ: చూ, సుషవి. 2.

అజాజీవి, సం. వి. ఇ. పు. రూ-అజాజీవుడు: చూ, మేకల గావరి.

అజాజీవుడు, సం. వి. అ. పు. 1. —పై.—; 2: చూ, గంగళ్ళు నేయువాడు.

అజాతశత్రువు, సం. వి. ఉ. పు. 1: చూ, అజమీథుడు; విజ. 2. శత్రువులు లేనివాడు.

అజాతస్మరాలింగనము, అం: చూ, అలింగనములు. 2.

అజాతస్మరాలింగనములు, అం: చూ, అలింగనములు. 2-౧.

అజామోద, సం. వి. అ. పు. చూ, రూ-అజమోద. 1*.

అజావత్య, సం. వి. అ. పు. బ్రహ్మనట్టణము: చూ, దేశము. 1-౧౪.

అజాపుత్రనామోత్కిరన, న్యాయము. న్యాయ పుట్టని బిడ్డలకు లేరుపెట్టినరీతి.

అజామోదము, సం. వి. అ. పు. చూ, రూ-అజమోద. 1*.

అజాయువు, సం. వి. ఉ. పు. ఒకరకముమందు: చూ, మందు. 1.

అజావయక్కు, సం. వి. జ్. పు. బాణమునకు జిక్కని మృగము: చూ, విషము. 2.

అజితము, సం. విజ. 1. అద్దగింప నశక్యమైనది; అం. 2: చూ, ఆగమములు.

అజితడు, సం. వి. అ. పు. 1. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు. 1; 2. నయవ: చూ, బ్రహ్మ. 1; 3. ముక్కుంటి: చూ, శివుడు. 1; విజ. 4: చూ, అపరాజితడు.

అజినపక్ష, సం. వి. ఆ. శ్రీ. జివురిపిట్ట: చూ, చీకురువాయి. అజినము, సం. వి. అ. న. రూ-అజినము. చిర్యము: చూ, ఔరడు. 1.

అజినయోని, సం. వి. ఇ. పు. శ్రీ. జింక: చూ, హరిణము. 1. అజిరము, సం. వి. అ. న. 1. అంగణము: చూ, ముంగలి. 2; 2. కప్ప: చూ, హరి. 12; 3. గాలి: చూ, వాయువు. 1; 4. దేహము: చూ, శరీరము. 1; 5. శబ్దాదివిషయము; 6. తెప్ప: చూ, హోదము; 7: చూ, వట్టివేరు.

అజిహ్యగము, సం. వి. అ. పు. అమ్మ: చూ, బాణము. 1. అజిహ్యము, సం. వి. అ. పు. 1. కప్ప: చూ, అజిరము. 2; విజ. 2: చూ, రూ-అజిహ్యగము.

అజిహ్యము, సం. వి. అ. పు. 1. కప్ప: చూ, రూ-అజిహ్యము. 1; విజ. 2. నాలుకిలేనిది.

అజీగవము, సం. వి. అ. న: చూ, రూ-అజితవము.

అజీగవము, —పై.—
అజీర్ణము, సం. వి. అ. న. 1. అజీర్ణ: చూ, రోగము. 1-౨; విజ. 2. జీర్ణముకానిది.

అజీర్ణ, సం. వి. ఇ. న: చూ, అజీర్ణము. 1.
అజీపుడు, సం. వి. అ. పు. జీపుడులేడను మతము నేర్ప అచినవాడు.

అజాడు, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, అజితడు. 1; 2: చూ, అజితడు, 2; 3: చూ, అజితడు. 3; 4. దశరథుని తండ్రి: చూ, రాజు. 1; 5: చూ, మన్మథుడు; 6. మూర్ఖుడు: చూ, స్తబ్ధుడు.

అజాస్థము, సం. విజ. సేవిననబడినది: చూ, ఆసేవితము.

అజైకపాక్ష, సం. వి. ద్. పు. 1. పూర్వప్రోక్షవదానక్షత్ర దేవత: చూ, వేలుపు. 1-౬; శ్రీ. 2: చూ, అజపాదము; అం. 3: చూ, రుద్రులు.

అజౌఘము, సం. విజ. మేకలమంద: చూ, మేషము. 1-౨. అజ్జక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నాట్యపరిధాషయందు దేశ్య: చూ, రూ-అర్జక.

అజ్జట, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నేలయసిరిక: చూ, శివ. 4. అజ్జటాపల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గురివెండ: చూ, శ్వేతపాక.

అజ్జల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. జొగ్గు: చూ, వహ్ని. 1-౨౯.

అజ్జత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. తెలివిలేనితనము: చూ, స్వావము. 3. అజ్జత్తము, సం. వి. అ. న. —పై.—

అజ్జతవానము, వా. సం. తన పేరు కిరణ ఇతరులకు తెలియ నియ్యక మానిపేరుతో దాగియుండుట.

అజ్జనదాయకములు, అం: క్రోధము, హింస, అభోజ్యభోజనము, అనత్యవాదము, అనత్రురాపము, పరనారీపరత్వము, శతత్వము, అనాచారము, అకార్యకరణము. (౯).

అజ్జనము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, అజ్జక; అం. 2: చూ, హేయగుణములు.

అజ్జాని, } సం. విజ: చూ, అజాదు. 6.
అజ్జాడు, }

అజ్జాజారేటు, వా. వి. సరిహద్దు ధర.

అజ్జాఅంబారా, వా. విజ. రూ-అజ్జాఅంబారా; అంచులేనిది, చిక్కు మొక్కులేనిది.

అజ్జావజ్జ, —పై.—

అజ్జారము, చే. వి. రూ - హజారము-హజాఅము-హజారము.

హజాఅము. 1. నగరితలవాకిలివచడి: చూ, రూ-హజారము;

2. ఆస్థానమండపము. రా, వి. 2, ఆ. ౩౯: చూ, నభ. 2.

అజ్జ, చే. వి. 1. కాలచాచిపెట్టిన యడుగు: చూ, రూ-హజ్జ.

1; 2. అదను. "అజ్జపాటించి మదివెఅపుజ్జగించి" ఛార.

శల్య. ౧, ఆ: చూ, నయము. 1; పై. అవ్య. 3. ఇ. 2.

రూ-అజ్జ-అజ్జారె-అజ్జారే-అజ్జా - అజ్జారె - అజ్జారే. "ద్వి.

అజ్జగారే దిలకంటి హవణించి నుడుట". (అజ్జగ-అజ్జయను

శబ్దము పుట్టగా జలియనగా ననుట. భ.రా.పు. చరిత్రము:

చూ, సేవాను; వి. 4. నైపుణ్యము: చూ, సమర్థనము. 1.

అజ్జము, పై. వి. = అధ్యాయము. 1. అనువాకిము, కొన్ని

పనసలుగల పేదభాగము. పాంచా. ౪-౧౨౩: చూ, పేదము.

1-౧౫-(3); 2. గ్రంథభాగవిశేషము: చూ, సంపుటము.

3-౧౦.

అజ్జరె, ద్వ. అవ్య. (అజ్జ+రె) అజ్జరే: చూ, అజ్జ. 3.

అజ్జరే, —పై.—

అజ్జవాలు, ద్వ. వి. కోడి, చరణాయుధము: చూ, పుంజ.

అజ్జాంబారా, వా. వి: చూ, రూ-అజ్జాఅంబారా.

అజ్జారె, ద్వ. అవ్య. (అజ్జ+రె) రూ-అజ్జారే: చూ, అజ్జ. 3.

అజ్జరే, —పై.—

అజ్జా, మి. అవ్య. —పై.—

అజ్జారె, —పై.—

అజ్జారే, —పై.—

అట, చే. వి. 1. అక్కడ "క. అంత నట నమ్మ-మాడం

దెంతయు." నిర్మ. ౨. ఆ. (అట ఇట శబ్దములను వృత్తి

యందు అంత ఇంత అను నర్థము కలుగుచున్నది. అట

మున్ను అంతకుముందు. ఇటమున్ను ఇంతకుముందు): చూ,

తత్ర; ద్ర. 2. అవుల. అవల. "అవల హేమకూటంబును

నట నిషధంబు నొప్పు" ఛార.భిష్య. ౧. ఆ: చూ, రోధస్సు;

అం. 3. రూ-అట: చూ, అటాశము.

అటక, చే. వి. రూ-అటక-అట్టుక-అట్టువ-నట్టుక, మనెల

(చిట్టి అటక అనియు పెద్దమిదైక్రింది చిన్నమిదై అనియు

వాడుక): చూ, సదనము. 1-౫.

అటకమామిడి, చే. వి. రూ-అటకమామిడి. మండలచ్చదము:

చూ, మామిడి. 1-౩

అటకలి, చే. వి. నూనెజిడ్డును పోగొట్టెడివస్తువు, ఉత్పాదనము:

చూ, నలుగురింది.

అటకావు, వా. వి. అర్థము: చూ, సంరోధము.

అటకాయించు, వా. స. క్రి. అద్దగించు

అటకావు, వా. వి: చూ, రూ-అటకావు.

అటట్య, సం. వి. ఆ. శ్రీ. రూ-అటట్య. భిక్షలోనగువాని

కొఱకు తిరుగుట: చూ, సంచారము. 1-౪.

అటతాళము, సం. వి. అ. పు. తాళభేదము-(౧౪ ఆక్షరకాలము):
అట-అట. (వా. అటతాళము): చూ, తాళము. 1-౮:(చూ,
సూదకములు: చూ, వర్ణము. 2-౧౪౧-(౨).)

అటని, సం. వి. ఇ, ఈ. శ్రీ. కోటి: చూ, వింటి కొవ్వు.

అటమట, దే. వి. 1. మఱుగుమాట: చూ, శబ్దము. 2-౫;
2. దుఃఖము: చూ, శోకము. 1-౧; 3. మోసము: చూ,
వంచన; విజ. 4. రూ-అటమటము. నిరుపయోగము: చూ,
వ్యర్థము. 1; 5. కల్ల: చూ. వికథము.

అటమటకాడు, దే. విజ. రూ - అటమటిడు: చూ, వంచ
కుడు. 1.

అటమటము, దే. విజ. 1: చూ, రూ-అటమట. 4; 2. చూ,
రూ-అటమట. 5.

అటమటిండు, దే. అ. క్రి. 1. కదలు. స్నా. ౫-౧౧౦: చూ,
నలిండు; న. క్రి. 2: చూ, వండిండు; 3. దొంగిలిండు.
వి. పు. 6-౩౦౫: చూ, సడపు.

అటమటింపు, దే. వి. 1. చలనము: చూ, లోలము. 1;
2. మోసము: చూ, అటమట. 3; 3. వ్యధ: చూ, అట
మట. 2; 4. దొంగతనము: చూ, హరణము. 1.

అటమటిడు, దే. విజ. (అటమట+ఈడు) మోసకాడు.
ఉ. హరి. 3. ఆ: చూ, రూ-అటమటకాడు.

అటమర, దే. వి. 1: చూ, రూ-అటమటము. 2; 2. యుద్ధము
వలనఁజాలుట: చూ, సంధ్రావము.

అటమరింపు, దే. వి: చూ, అటమర. 2.

అటమున్ను, దే. అవ్య. అంకపముండు.

అటరుషము, సం. వి. అ. పు. = అడ్డసరము. రూ - అట
రూషము*: చూ, వైద్యమాత.

అటరూషము, —పై.—

అటవి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. = అడవి: చూ, విసినము.

అటాట్య, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, రూ-అటట్య.

అటి, దే. విజ. అటవంటి. స్నా. 3-౮౪: చూ, రూ-అట్టి.

అటిక, దే. వి. రూ-అట్టిక. ఎనరి, నట్టి: చూ, పాత్రము. 6-౨.
అటికమామిడి, వా. వి: చూ, రూ-అటకమామిడి*.

అటికము, సం. వి. అ. పు. ఐకపుష్పము*: చూ, శ్రీవల్లి.

అటు, దే. అవ్య. రూ-అటులన్ - అటులు - అట్టు - అట్టులన్ -
అట్టులు. అలాగు. కళా. ౧-౮౩: చూ, తథా. 2.

అటుక, దే. వి: చూ, రూ-అటక.

అటుకులు, దే. వి. ఐ. రూ-అటుకులు: చూ, సాదము. (1)-౪౮.

అటుగాన, దే. ద్ర. హేత్వర్థము: చూ, హేతువు 1-(౧).

అటుమొన్న, వా. వి. ఆవలిమొన్న. మొన్నటికి పూర్వమైనము:
చూ, రోజు. 1-౬.

అటులగా, దే. ద్ర. రూ-అటులన్: చూ, రూ-అటు.

అటులు, దే. అవ్య: చూ, రూ-అటు.

అటువంటి, దే. విజ. అవ్య. —పై.—విపు. ౭-౩౭౦.

అటువలె, దే. అవ్య.—పై.—

అటువోలె, వా. అవ్య.—పై.—

అటె, దే. అవ్య. రూ-అటె-అటై-అట్టె. 1. ఆశ్చర్యార్థకము:
చూ, వింత. 1; 2. దుఃఖార్థము: చూ, శోకము. 1-౧౪;
3. సంశయార్థకము: చూ, సంశయము. 1.

అటే, —పై.—

అటో, —పై.—

అటో, —పై.—

అట్ట, దే. వి. 1. చర్మము: చూ, బెరడు. 1-౩; వా. 2. తల
తెగిన శరీరము: చూ, మొండెము; 3. మృగచర్మము: చూ,
బెరడు. 1-౧౨; 4. చెప్పలకొఱకుఁ జక్కఁబఱచుటవలన
చర్మఖండము. పట్టెడ: చూ, బెరడు. 1-౮; 5. ఆత్తడము:
చూ, కాకితపుఅట్ట.

అట్టచెప్ప, ద్వ. వి. నాయగు గవ్వలతో నాడెడు వాయుమువంటి
యొకానొక చాలికల అట: చూ, బాలక్రిడ.

అట్టడి, పై. వి. = అట్టః. రూ-అట్టడి. అట్టము. యుద్ధార్థము
నాకిటి మంటపముమీఁదఁగాని కొత్తపముమీఁదఁగాని యేర్ప
అచినగది: చూ. సదనము. 1-౭.

అట్టము, సం. వి. అ. పు. 1. = అట్టడి. —పై.—; 2. మేడ;
చూ. సదనము. 1-౧. (అట్టహాసముని కొందఱు); 3. అతి
శయము. చూ, హేరాళము. 4: చూ, వంటచెఱకు;

5. ప్రవాహము: చూ, పెల్లవ; 6. అన్నము: చూ, సాదము.
(1); 7. తొడపు: చూ, భూషణము. 2; పై. వి. (1)=అప్ప
కిమ్. రూ-వి. అట్టము. వేదభాగము; (2)=అట్టము. అట్టడి:
చూ, అట్టము. 1. (వైకృతము అని కొందఱు.)

అట్టయోచి, సం. వి. ఇ. పు. ఒక రకము పక్షి: చూ, పక్షి.

అట్టళాల, సం. వి. అ. శ్రీ. = అడసాల. పాకస్థానము: చూ,
సదనము. 1-(౪౭).

అట్టహాసము, సం. వి. అ. పు. కుంద*: చూ, కూటపుష్పము.

అట్టహాసము, సం. వి. అ. పు. 1. వీరరౌద్రరసములవలనఁ
బుట్టెడి పెద్దనవ్వు: చూ, హాస్యము. 1-౭; 2: చూ,
అట్టము. 3.

అట్టాలకము, సం. వి. అ. పు. 1. = అట్టడి: చూ, అట్టడి;
2. మేడ: చూ, అట్టము.

అట్టి, దే. విజ: చూ, రూ-అటి.

అట్టిడు, దే. విజ. (అట్టి+వాడు) రూ-అట్టివాడు-అట్టిడు,
అటువంటివాడు.

అట్టిక, దే. వి: చూ, రూ-అటుక.

అట్టిము, దే. వి. గుంపు: చూ, సమూహము. 1.

అట్టు, దే. వి. 1. అప్పచ్చి: చూ, భక్ష్యము. 1-౪; అవ్య. 2:
చూ, రూ-అటు; వా. 3. తట్టు, దెట్టు: చూ, హతి. 1.

అట్టుక, దే. వి: చూ, రూ-అటక:

అట్టుపట్టానవాయి, వా.వి. తొల్లింటికత: చూ, నమాచారము. 2.

అట్టున్న, దే. వి. (అట్టు+ఉప్పు) పాక్కించును అవణము: చూ,
రూ-అంటున్న.

అట్టుల, దే. ద్ర: చూ, రూ-అటుల.

అట్టులు, దే. వి: చూ, రూ-అటులు.

అట్టువ, దే. వి: చూ, రూ-అటవ.

అట్టువోలె, దే. ద్ర. (అట్టు+పోలె): చూ, రూ-అటువోలె.

అట్టె, దే. అవ్య: చూ, రూ-అటె.

అట్టెడ, దే. వి. 1. కనవులోనగునవికోయవారు దానినుండు
కొనుటకై పిఱుచులమీఁద జాఱగట్టుకొనెడి సంచి: చూ,
సంచి. 1-౭; 2. ఆధకమితగోణి. తూమెరు గింజలు

నట్టెడి గోనె: చూ, నంది. 1-౬; ౩. వంతెన: చూ, నేతువు. 1-౫; 4. ఈశ్వరబ్రహ్మలలోనగు వానితో అర్చనకట్ట: చూ, నబ్బ. 1; 5. కాయధాన్యముల యందలి మంటి గడ్డలు మొదలగువాని వెలువరించుటకు గట్టిన గోగుకట్టలు లోనగు వాని మోపు; 6. నెరసులు పోగొట్టుటకై కూర్చిన జల్లెడ వంటి తడిక.

అద్దె, దే. అవ్య: చూ, రూ-అద్దె.

అట్టకట్టె, వా. వి. ఆశ్వయుజబహుళ తదియనాడు బాలికలు తమ భర్త చిరాయువగుటకు భక్తిగలిగి అట్టతో నోచుకొను మహాలక్ష్మీవ్రతము, అట్టనోము, తద్దె: చూ, సంబరము 1-౯: (చూ, ఉండ్రాళ్ళతద్దె)

అట్టనోము, వా. వి. —పై.—

అట్టా (ట్టా) టి(టి)క్కు- మహాసముద్రము, ఆం: చూ, సముద్రము. 1-౪.

అట్లాగు, వా. అవ్య: చూ, అటు.

అట్లు, దే. అవ్య: —పై.—

అట్లుచుకుట, జా. 1. కర్ణోలమును బొందుట; వా. 2. పెనముపై అట్లువేగుట.

అట్లుడికినట్లుచుకుట, జా. అట్లవలె విశేషముగ గుండెకల్గిడిట్లుట. అట్లాట్లు, దే. వి. బ. రూ-నట్లాట్లు. వాన వెలిసిన పిమ్మట చూరుండివడు నీరుదొట్టు: చూ, వంగుళ్ళు: (చూ, దొట్టు) 1-6-(౧).

అత్తాత్తు, వా. అవ్య: చూ, అకస్మాత్తు.

అత్త, దే. వి. 1. పిండము. యయా. ౨. ఆ: చూ, సాదము (1)-౨౩; 2. ఆకృతి. స్వా. ౩-౪౬: చూ, స్వరూపము. 1-౧; వా. ౩. అంటలుగట్టిన తలవెండ్రుకల చిక్కు, అడవము; వా. 4. జాడ: చూ, సూచన. 1.

అడంగు, వా. వి. 1. బయలుదేరిన మొదటి చోటు: చూ, స్థానము. 1-౪౪; బ. 2. గ్రామకరణముల మొదటి లెక్కల జాతము: చూ, సంపుటము. 3-౨౪.

అడఁతువ, దే. వి. రూ-అణఁతువ-అణఁతువ. సప్రత: చూ, వినయము. 1.

అడఁగారు, దే. అ. క్రి. రూ - అణఁగారు - అడఁగు: చూ, ప్రుక్కు. (౪).

అడఁగు, దే. అ. క్రి. 1. రూ-అణఁగు-అడఁగారు-అణఁగారు-అడఁగు-అణ. —పై.—, 2. తగ్గు: చూ, ప్రుక్కు. (9); 3. మెత్తఁబడు: చూ, 1-౧; 4. అస్తమించు: చూ, సమయము; 5. లోపడు: చూ, లోపించు. 1.

అడఁగుట, దే. వి. రూ-అణఁగుట: చూ, ఉపశాంతి. 1.

అడఁగుబొద్దు, దే.వి. బేదబారి లోపల నణఁగియుండునట్లు గోడ యంచలయందు గీతీ యేర్పఱచెడి బొద్దు: చూ, మొలత్రాడు. 2.

అడఁచు, దే. ప్రే. రూ-అణఁచు. అడఁగఁ జేయు (అను ప్రయుక్తమైన అడఁగు ధాతువునకును రూపము): చూ పిసుకు. ౩.

అడకట్టు, దే. అ. క్రి. రూ-అడకట్టు: చూ, ముద్దకట్టు.

అడకత్తు, దే. వి. రూ-అడకత్తెర-అడకొత్తు-అకొత్తు. పోకొత్తు (పోకలు ఒత్తునది): చూ, శంకుల. 1.

అడకత్తెర, ద్వ. వి. —పై.—

అడకము, దే. విజ. లోపలనడఁగినది, తీలు: చూ, స్తబ్దము. అడకర, దే. విజ. ఓరిమి: చూ, శాంతము. 1.

అడకాయ, దే. వి. పోకకాయ: చూ, పోక. 1-౭.

అడకించు, దే. స. క్రి. 1. వెక్కిరించు: చూ, హసించు; 2: చూ, వంచించు. భో. ౬-౬.

అడకొత్తు, దే. వి. (అడకాయ+ఒత్తు): చూ, రూ-అడకత్తు. అడగొను, దే. అ. క్రి: చూ, ముద్దకట్టు.

అడగోలుకొను, దే. స. క్రి. రూ-ఒడగోలుకొను. అపహరించు. భో. ౬-౧౪: చూ, సడపు.

అడచిపాటు, దే. వి. వేగము: చూ, స్వదము.

అడజిడి, దే. వి. 1. రూ-అలజిడి. దుఃఖము: చూ, శోకము. 2; వా. 2. అడావిడి: చూ, సంక్రమము. 1.

అడజిడిపెట్టు, దే. స. క్రి:చూ, దుఃఖపెట్టు. మార్క. ౧-౧౯౯. అడదడి, దే. వి. 1. దొరతనము: చూ, స్వారాజ్యము. 1-౧.

(౪. ౮); వా. 2: చూ, రూ-అడజిడి. 2.

అడఁది, వై. వి. = హరిద్రా. రూ-అలఁది-అకఁది-అలిది. హళఁది. పచ్చదనము: చూ, వర్షము. 6-౭.

అడప, దే. వి. 1. రూ-అడుప: చూ, పశురోగములు; 2. వక్రలాకుల తిత్తిగల ఆడుది: చూ, త్రీ. 1-౭౮.

అడపకత్తియ, ద్వ. వి. రూ-అడపకత్తె: చూ, అడప. 2.

అడపకత్తె, —పై.—

అడపకాడు, దే. వి. అడపముంచుకొని యుండువాడు.

అడపిట్ట, వా. వి. రూ-అడపిట్టె. పొలములో వితనములువిత్తి మిట్టపల్లములు నమచుగుటకై యెద్లనుకట్టి త్రోలెడిచూసు: చూ, దిండు. 5.

అడపతడప, వా. వి. రూ-అడపదడప: ఎడపదడప: చూ, అప్పుడప్పుడు.

అడపదడప, —పై —

అడపము, దే. వి. 1. వక్రలాకులతిత్తి: చూ, రూ-హడపము. 1; 2. మంగలితిత్తి: చూ, రూ-హడపము. 2; వా. 3: చూ, అడ. 3.

అడపొడ, దే. వి. 2. అడుగులగుఱుతు. కళా. 7-౪౪: చూ, లక్షణము. 1; వా. 2. జాడ: చూ, సూచన. 1.

అడబాల, వై. విజ. 1. బోనకాడు: చూ, సూపకారుడు; 2. పాచకి: చూ, వంటలక్కు. 1.

అడమర, దే. వి. ముద్ద: చూ, సాదము. (1)—౨౩.

అడవించు, దే. ప్రే. బాణమును ప్రయోగించు. మార్క. 6-౨౧౦: చూ, వైచు. 3.

అడరు, దే. వి. 1. ఏపు. అధిక్యము. అచ్చ. రా. అర, కాం: చూ, హేరాళము. 1-౧; 2. అపద: చూ, విపత్తు; అ. క్రి. ౩: చూ, నమ్మతించు. 4: చూ, వ్యాపించు. భార. కర్ణ. ౨. ఆ; 5: చూ, వర్షిల్లు. రామా. ౧. అ. 6: చూ, విజృంభించు. వీర. ౪, ఆ; 7. అతిశయించు. భార. విరా. ౪. ఆ: చూ, నందడించు; 8. పూను. భో. ౪-౧౨౬: చూ, సమకట్టు. 2: 9. జన్మించు. భార. ఆర. ౬. ఆ: చూ, సంభవించు; 10. తొట్రువడు: చూ, సంక్రమించు; వా. 11. భయపడు: చూ, ప్రుక్కు. 1-(6).

అడరుడు, దే. ప్రే. రూ-అడరుడు: చూ, రూ-అడరించు.

అడరుదెంచు, దె. అ. క్రి. 1. అతిశయించు. మార్కు. 5, అ. 230: చూ, సందడించు; 2: చూ, నమ్మతించు; 3. అంతకును ప్రసరించు: చూ, వ్యాపించు; 4. పెరుగు: చూ, వర్ధిల్లు; 5. చెలరేగు: చూ, విజృంభించు; 6. పూను: చూ, సమర్పణ. 2; 7. జన్మించు: చూ, సంభవించు; 8. తొట్టువడు: చూ, సంధమించు.

అడరు: చూ, రూ-అడరుడు. కై. 3-౧౦.

అడరంగొట్టు. దే. స. క్రి. 1. గద్దించు: చూ, వెఱపించు; వా. 2. గుండెదడ పుట్టించు. అడిలించు.

అడలించు, —పై.—

అడలు, దే. వి. 1. చింత: చూ, విప్రతీసారము; 2. భయము: చూ, సాధ్యనము; 3. ఏమవు: చూ, శోకిం. 1; అ. క్రి. 4. ఏమవు: చూ, శోకించు. 2; 5. దుఃఖముతో వసరు. వాచారు. కై. ౬. అ. ౨౬౫: చూ, విలపించు; 6. పర్వ మరణాది దుఃఖముచేతతపించు, వగచు: చూ, శోకించు. 1; 7. బెడరు, భయవరు. పాంచా. 3-౨౨: చూ, స్రుహు. 6. అడలుకొను, దే. అ. క్రి: చూ, అడలు. 6. (దీనికి అడలు కడనున్న మిగత 4-5-7 అర్థములను సందర్భము ననుసరించి చెప్పుకొనవచ్చును.)

అడవి, వై. వి. = అటవి: చూ, వివినము.

అడవికంద, ద్వ. వి. సర్వనానము*: చూ, సూరణము. 1-౧.

అడవికాకర, వై. వి. వనకారవేల్లము*: చూ, సుషవి. 1.

అడవికాపు, ద్వ. వి. ముని: చూ, స్వామి. 1.

అడవికిక్కిన, ద్వ. వి. అడవికిక్కినగడ్డి*: చూ, తృణము. 1-౩.

అడవికుక్క, ద్వ. వి. తోడేలు: చూ, వృక్షము. 1.

అడవికోడి, ద్వ. వి. వనకుక్కుటము: చూ, పుంజు. 1-౧.

అడవిగెనసు, ద్వ. వి. పిండాంకుశము*: చూ, తృణము. 1-(౪).

అడవిదక్కుడు, ద్వ. వి: చూ, వనక్షరణింబి*.

అడవిచెఱుకు, ద్వ. వి. తెలుపుకలనినపచ్చ చెఱుకు*: చూ, సుకు మారము. 1-౫.

అడవిచేను, ద్వ. వి: చూ, శకుటము. 1.

అడవిజలకట్టు, వై. వి. అరణ్యజీరకము*.

అడవితిరుగుడు, ద్వ. వి. కోడి: చూ, వానరము. 1.

అడవికొగరి, ద్వ. వి. అడవికువరి, అడవికంది తీగ*: చూ, కంది. 1-(2)-౧.

అడవికొలసి, ద్వ. వి. కనకము*: చూ, హరిప్రియ. 3-౪.

అడవినున్న, ద్వ. వి. కారెనుబోతు: చూ, మహిషము. 1.

అడవివొండ, ద్వ. వి. కాకివొండ*: చూ, దొండ. 1-౧.

అడవివిను, ద్వ. వి. దంశి: చూ, మళకము. 1-౩.

అడవివట్టు, ద్వ. వి: చూ, అడవితిరుగుడు.

అడవిసాని, మి. వి. అరణ్యవనసాని*: చూ, వనసాని.

అడవినిచ్చు, ద్వ. వి. వనజంబీరము*: చూ, నిమ్మ. 1-౧.

అడవినువ్వలు, ద్వ. వి. బ. జర్జిలము*: చూ, సువ్వ. 1-౧.

అడవిసెలవరి, ద్వ. వి. 1. ముడి: చూ, నన్నావి. 1; 2. కోడి: చూ, వానరము. 1.

అడవిసెలవు: చూ, అడవిసెలవరి.

అడవిసెల్లి, ద్వ. వి. వసాన్ని చంకము*: చూ, శ్రీవర్ణము. 1-౨.

అడవిపంది, ద్వ. వి. 1. వనసూరిము: చూ, సూరిము. 1-౪; వా. 2. పనిచేయనితిండిపోతు: చూ, భక్షకుడు. 1-౪. అడవిపల్లె, ద్వ. వి. అడవిలోని చిన్న ఊరు, కాయూరు: చూ, రేళములు. 1-౧౫.

అడవిపసుపు, వై. వి. వనహరిద్ర*: చూ, వర్ణము. 6-౭.(౧౩)

అడవిపిప్పలి, మి. వి. వనపిప్పలి*: చూ, పిప్పలి. 1-౧.

అడవిపుట్టువు, ద్వ. వి. బావతము ఇంద్రుని యేనుగు: చూ.

హన్తి. 1-(౬౬).

అడవిపెసర, ద్వ. వి. కాలుపెసర*: చూ, పెసర. 1-౧.

అడవిపొట్ల, వై. వి. వనపల్లోలము*: చూ, పొట్ల. 1-౫.

అడవిప్రత్తి, వై. వి. భారవ్యాధి*: చూ, సముద్రాంత. 3-౧.

అడవిపచ్చలి, ద్వ. వి. చంపుపు, వనోహరక*: చూ, చచ్చలి. 1-౧.

అడవిపాదము, ద్వ. వి. వనపాదము*: చూ, వృక్షము. 1-౧౮.

అడవిపీఠ, ద్వ. వి. చేతిపీఠ*: చూ, హస్తగ్రహేయక. 1-౬.

అడవిమనికీ, ద్వ. వి: చూ, అడవికాపు.

అడవిమల్లె, ద్వ. వి. ఆహ్వాన*: చూ, హసంతి. 2-౧౧.

అడవిచూచినత్తిరి, ద్వ. వి. నాగవచుడి*: చూ.

అడవిచూచిని, వై. వి. 1. అడవిలో తిరుగువాడు: చూ, మను ప్యుడు. 1-౧; 2: చూ, అడవికాపు.

అడవిచూమిడి, ద్వ. వి. స్రియాలము*: చూ, చూమిడి. 1-౪.

అడవిచూమెన, దే. వి. కారివాడేరము*: చూ, కారిబ. 1-౪.

అడవిమునగ, వై. వి. కాచమునగ*: చూ, శిశువు. 1-౩.

అడవిమేడి, ద్వ. వి. వరచ్యాగము: చూ, మేడిము. 1-౭.

అడవిమొల్ల, వై. వి. అంబుష*: చూ, హరిజి. 5.

అడవియవినె, వై. వి. వనయగ స్థి*: చూ, శునానము. 1-౧.

అడవియూరుదము, వై. వి. వనయేరందిము*: చూ, వృక్షంబ కము. 1-౨. [1-౧.

అడవియోగ, ద్వ. వి. రూ-అడవిగ. దంశము: చూ, మక్షిక.

అడవియల్లి, ద్వ. వి. వనపలాండుపు*: చూ, సుకందకము. 1-౪. [1-౧.

అడవియలవలు, ద్వ. వి. డ. అరణ్యకుళత్తము*: చూ, సరటి

అడవియోకి, వై. వి. బృహదేల*: చూ, పత్రల. 1.

అడవిరాజు, వై. వి. 1. అడవిపంది: చూ, సూకరము; వా. 2: చూ, సింహము. 1.

అడవిరేగు, ద్వ. వి. వనకోలి*: చూ, రేగు. 1-౧.

అడవిసదాప, వై. వి. కుప్పి*: చూ, సదాప. 1-౧.

అడవిగ, వా. వి: చూ, రూ-అడవియోగ.

అడసాల, వై. వి. = అట్టకాలా. వంటయిల్లు: చూ, నదనము.

1-(౪౬)

అడవిడి, వా. వి. రూ-అడవుడి: చూ, సంధ్రమము. 1.

అడవుడి, —పై.—

అడి, వై. ఉప. 1. = అతి. అధికము, ఎక్కువ. మార్కం.

౮-౧౨౫: చూ, హేరాళము. 1-౬; 2. వమ్ము. భార.

ద్రో. ౪. అ: చూ, వ్యర్థము.

అడిగండ్లు, దే. వి. బ. (అడుగు + గండ్లు) మలుపుగా అడు

గున నిలిచిన టాళ్లు “అ. అడిగండ్లుమలిగండ్లు” వేమన: చూ, రక్తములు. 1-౧౨-(౪).

అడిగము, దే. వి. తునికయందలి భారవిశేషము. హంస.
౫-౯౦: చూ, వివరము. 3-౨.

అడిగట్ట, దే. వి. (అడుగు+కట్ట) పావ, పాదుక. "హరగ
జంబుకెల్ల నడిగట్టననిన" ప్రభు. ౪. ఆ. (అడుగు, కట్ట
ఈ రెండు పదములు చేరునపుడు దశకారము మీది ఉకారము
నకు ఇకారము వచ్చినది. ఇట్లు అడిగొట్టు అడియాలము
మొ॥ వానిని నెఱుఁగునది. పదములు ఒకటితో నొకటి చేరు
నపుడు వరలోపవర్గాగమదేశములు పెక్కులు పెక్కు విధ
ములుగా వచ్చుచున్నవి. ఉదా:- ఆకె, నూనె, తామరపాకు,
ఇనుమడి. మొ॥): చూ, సన్మూళిగలు. 1-౪.

అడిగికొను, వా. దే. స. క్రి. అ. క్రి. రూ-అడుగుకొను. 1:
అడిగిచాలు: చూ, వేడికొను; 2. యాచించు: చూ,
వేడు. 4.

అడిగిననానగెడియావు, ద్వ. వి. కామదేనువు, కోరినవస్తువు
లిప్పెడివేల్పుచావు: చూ, చేనువు. 1-౮.

అడిగినలేదనుట, అం: చూ, అడ్డకట్టములు.
అడిగొంటు, దే. విజ. (అడుగు+కొంటు) రూ-అడిగొట్టు
తుటిలహృదయము గలవాడు: చూ, వ్యాధుడు. 1.

అడిగొంటుతనము, ద్వ. వి. కపటము: చూ, వ్యాజము. 1.
అడిగొట్టు, దే. వి. (అడుగు+కొట్టు) కుత్తితుడు: చూ,
రూ-అడిగొంటు.

అడిచినను, ద్వ. అ. క్రి. 1. తొట్రువడు: చూ, సంప్రమించు
2. మండిపడు. వి. వు. ౭-౧౦౯: చూ, వెలుగు; వా.
3. (కష్టాదులచే) ఎగనివడు: చూ, మండు. 3.

అడిచిపాటు, ద్వ. వి. 1. తొందరపాటు: చూ, సంప్రమము. 1;
2. వేగము, త్వర: చూ, రూ-అడచిపాటు; 3. మండి
పాటు: చూ, సంప్రమము. 1-౩.

అడిచి, దే. వి. 1. ఒకవర్తకుడు మఱియొకడంపెడు సరకుల
నమ్మి మరల వానికి సరకులు గొనివంపుటకై వానివద్ద
నూటికింకయిది పుచ్చుకొనెడి తఱుగు; వా. 2. కలవ
అమ్మెడుచోటు: రూ-అడుతు.

అడితీదారుడు, దే. వి. 1. కమిషను వర్తకుడు; వా.
2. కలవ అమ్మెడు యజమాని.

అడిత్రాగుడు, దే. వి. (అడిగి+త్రాగుడు) కలవు, దుర్మితము.
పంచ. నా. 1-౩౯౫: చూ, వజ్రపు.

అడిదపుమెకము, ద్వ. వి. (అడిదము+మెకము) మీగండ్ల
మెకము, ఖడమృగము: చూ, వెరజము. 1.

అడిదము, దే. వి. కత్తి: చూ, రిష్టి. 2.
అడిదంజ. ద్వ. వి. దుష్టుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.

అడిబీరము, ద్వ. వి. మత్తు, కావరము: చూ, హామిర. 1.
అడియడు, దే. విజ. (అడుగు+అడు) పాదనేపకుడు:
చూ, నేపకుడు. 1-౧.

అడియరి. దే. వి. (అడుగు+అరి) 1. కొలువుకాడు. భార.
పౌ. ౧-౭: చూ, నేపకుడు. 1; విజ. 2. వినీనిగొట్టు:
చూ, తోటి; 3: చూ, అడియడు.

అడియాలము, దే. వి. (అడ+అలము) రూ-అడియాళము.
గుఱుతు: చూ, లక్షణము. 1.

అడియాళము; —పై.—

అడియాలముపట్టు, దే. స. క్రి. (అడ+అలము+పట్టు)
గుఱుతుపట్టు: చూ, రెక్కనేయ.

అడియాస, పై. వి. = అద్దాళ. (అడి+ఆస) దురాళ: చూ,
వాంఛ. 1-౨.

అడియెత్తు, దే. వి. (అడుగు+ఒత్తు): చూ, అడిగట్ట.

అడిసాటా, దే. వి. (అడితి+సాటా) తఱుగుబేరము: చూ,
వరకము. 1-౨.

అడిసేరు, వా. వి. పదలము. (60 పదములు): చూ,
వీసె. 1-౧.

అడుకు, దే. వి. 1. దొంతి: చూ, దోర. 1; 2. వెజపు: చూ,
సావ్యసము. 1; స. క్రి. 3: చూ, దొంతిగనిజు.

అడుకులు, దే. వి. బ. వల్లునాన(దోసి) వేచివొట్టనవి. భార.
ద్రో. ౪-౮౯: చూ, రూ-అడుకులు.

అడుగుంటు, దే. అ. క్రి. (అడుగు+అంటు) 1. ఇంకు, వట్టు,
ఎండు: చూ, తోపించు; 3. (వంటపాత్రలు లోనగునవి)
మాడియడుగుంటు; వా. 3. (మిలుచుముద్రో) తిండిరేక
మాడిపోవు; 4. (గిన్నెలో) అన్నములేక ఉర్తదయగు.

అడుగుంటుట, దే. వి. మాడియడుగుంటుట: చూ, కాటు. 1.

అడుగుంటులు, దే. విజ. బ. రూ-అడుగుంటు. అడుగున
నిలిచినవి.

అడుగుంటు, —పై.—

అడుగు, దే. వి. రూ-అడ్డు. 1. రూ-అడువు. కాలిచాచిపెట్టిన
భాగము: చూ, హజ్జ. 1; 2. క్రిందు: చూ; దిగువాటు;
3. సంధ్రెండు అంగుళముల దూరము; విజ. 4. తక్కు
వైనది: చూ, హీనము. 1; స. క్రి. 5. రూ-అడ్డు-అడువు.
ప్రశ్నించు: చూ, సవాలువేయు; 6. యాచించు. రూ-అడ్డు:
చూ, వేడు. 4.

అడుగుకొను, దే. స. క్రి: చూ, రూ-అడిగికొను.

అడుగుకోలు, దే. వి. 1. ప్రార్థన: చూ, ప్రోత్రము. 1;
2. ఆయవారము: చూ, యాచన. 1.

అడుగుకోలుతిరుగుడు, ద్వ. వి. భిక్షకుతిరుగుట, వ్రజ్య: చూ,
సంచారము. 1-౪.

అడుగుచెమ్మటలాడు, ద్వ. వి. అడుగువాడకగలాడు: చూ,
విష్టువు. 1.

అడుగుట, దే. వి. 1. ఆయవారము: చూ, యాచన. 1;
2. ప్రశ్నము: చూ, సవాలు.

అడుగుతాటిండు, ద్వ. స. క్రి. పాదములతో తాడనముచేయు:
చూ, తన్ను. 2.

అడుగుదమ్మి, ద్వ. వి. నేలతామర*: చూ, సహస్రపత్రము. 1-౧.

అడుగుదాటు, దే. స. క్రి. హద్దనతిక్రమించు. వై. ౫-౧౪౫:
చూ, దాటు. 6; వా. 2. పొలిమేరదాటు; 3. గీచినగీత
దాటు.

అడుగువడు, ద్వ. అ. క్రి: చూ, క్రిందుపడు.

అడుగువట్టువు, ద్వ. వి. రూ-అడుగుబుట్టువు. 1. దేవగంగ;
మిన్నేటు: చూ, నది. 1; 2. నాలవజాతివాడు: చూ,
శూద్రుడు. 1.

అడుగుబుట్టువు, —పై.—

అడుగుబద్ద, వా. వి. సంధ్రెండు అంగుళముల కొలతబద్ద.

అర్థసరము, వై. వి. అబరూషః. వైద్యమాతః: చూ, సింహాస్యము. 1.

అర్థసాకులు, ద్వ. వి. ఐ. (అర్థము + సారెలు) రూ-అర్థసాకు
1. పాచితి: చూ, వ్యవహారము. 4-౬; వా. 2. అర్థ
సక్షులు: చూ, సవాలు. 1-౧.

అర్థాద్ధి, వా. విజ. (అర్థము + దిద్ది) అక్రమము.

అర్థాణము, వం. వి. ఆ. న. = అర్థాణము: చూ, భక్త్యము.
1-౮; 2. = అర్థాణము. ఒడ్డనము, డాలు, కేడెము: చూ,
హరిగ.

అర్థాద్ధి, దే. విజ. (అర్థము + దిద్ది) క్రమము తప్పినది:
(సం. ప.) అక్రమము.

అర్థి, దే. వి. 1: చూ, అర్థవాటు. 1; 2: చూ, అర్థసాటు. 2;
అప. విజ. 3. అర్థినది.

అర్థిగ, వై. వి. రూ-అర్థగ. = అర్థపణము. 1. రూకలోనగము;
2. రెండుపాతికలు (పాతిక = ఒకగురివెందగింజయెత్తు;
రెండు అర్థిగలు = ౧ చిన్నము.)

అర్థిగలు, దే. వి. అడువారిమెడనగ: చూ, భూషణము.
2-౬-(౧).

అర్థివము, ద్వ. ఆ. క్రి: చూ, నట్టువడు.

అర్థి, దే. వి. అనుకైన వస్తువుయొక్క పూత. (అప్ర.)

అర్థు, దే. వి. 1: చూ, రూ-అర్థంకి; విజ. 2. అర్థగింపఁ
బడినది: చూ, దుద్దము. 1; స. క్రి. 3. అర్థగించు: చూ,
సంరోధించు.

అర్థగ, వై. వి. 1: చూ, రూ-అర్థిగ: వా. అప. 2. అర్థముగను
అర్థగట్టు, దే. వి. (అర్థు + కట్టు) 1: చూ, అర్థంకి; 2. తలుపు
నర్థగించు గడియ: చూ, విక్రింభము. 2; విజ. 3: చూ,
సంరోధము.

అర్థుగట్టు, దే. వి. 1: చూ, రూ-అర్థుగట్టు. 1; 2: చూ, రూ-
అర్థుగట్టు. 2.

అర్థుగొను, దే. అ. క్రి. (అర్థు + కొను): చూ, అర్థివము.

అర్థుపెట్టు, వా. స. క్రి. నిలిపి ఉంచు.

అడఁకువ, దె. వి: చూ, రూ-అడఁకువ.

అడఁగారు, దే. అ. క్రి: చూ, రూ-అడఁగారు.

అడఁగినమెడ, దే. వి: చూ, అంటుమెడ.

అడఁగు, దే. అ. క్రి: చూ, రూ-అడఁగు.

అడఁగుట, దే. వి: చూ, రూ-అడఁగుట.

అడఁచు, దే. ప్రే: చూ, రూ-అడఁచు.

అడక, దే. వి: చూ, రూ-అంక. 2.

అడకము, సం. విజ. తక్కువైనది: చూ, హీనము. 1.

అడకించు, దె. స. క్రి: చూ, రూ-అడకించు. 1.

అడకుడు, సం. విజ. రూ-అడకుడు. శుశ్చికుడు: చూ,
వ్యాధుడు. 2-౨. [భూమి. 1-౩.]

అడవీనము, సం. విజ. అణువులు పండుపొలము: చూ,
అణవము, —వై.—

అడ, వా. వి. రూపాయలో పదియావవంతు.

అడీ, సం. వి. ఇ. పు. అ. 1. రూ-అడీ. చాయమేకు: చూ,
బండికమ్మ; 2 చివర: చూ, నుద. 1; 3: రూ-అడీ. ఎల్ల:
చూ, సీమ. 1.

అడీమ, సం. వి. న్. పు. 1. సూక్ష్మముగఁ జేయునది: చూ,
నీర్దులు. 1-౧. 2. అణుత్వము: చూ, స్వల్పము; 3. అడీమ
యను నది తన్నుఁగాని ఇతరముయను గొప్పవస్తువునుగాని
అణువుగాఁ జేయునట్టిక క్తి.

అడీయము, సం. విజ. (ఈకారంతమైనపుడు అడీ యన్ అని
రూపము) మిక్కిలియణువు: చూ, అడీమ. 2.

అడకుడు, సం. విజ. 1: చూ, రూ-అడకుడు; 2. నేర్పరి:
చూ, సమర్థుడు.

అడకువ, దే. వి: చూ, రూ-అడకువ.

అణుకులాచలన్యాయము, న్యా. పరమాణువునకును పర్యవశము
నకును జాలఁజొచ్చు తగ్గుండుననురీతి.

అణుకువాడు, దె. వి. మల్లజాతీయునికంటె నన్యుడు.

అణుజ, దే. వి. 1: చూ, రూ-అణుజ; 2. ఈకారాల్పినపక్షీ,
కురుజ: చూ, పక్షి. 1-౮.

అణుధావము, సం. వి. అ. న. మెఱుపు: చూ, విద్యుత్తులు.

అణువు, సం. వి. ఉ. పు. 1. లేకము: చూ, స్వల్పము; ౩.

2. కొఱ్ఱలకంటె ఇంచుకంటె గొప్పయైన వ్రీహిధాన్యము.
చిలువడ్లుఅని కొందఱు: చూ, ధాన్యము. 1-౧౬; విజ.

3. అత్యల్పము: చూ, స్వల్పము.

అణ్ణలు, అం. అ. ఇ. ఉ. అనునవి.

అతంత్రము, సం. విజ. = అదంత్రము. హక్కులేనిది.

అతఁడు, దే. స. ఆశబ్దమునకు మహదర్శక పూజ్యైకివచనము,
అమనుష్యుడు: రూ-అతగాడు - అతగాడు - అతఁడు,
అతను, ఆయన.

అతకరించు, వై. స. క్రి. 1. = అదకరించు, క్రిందుపఱచు,
హరి. పూ. ౪-౨౬: చూ, తగ్గించు; 2. జవదాటు: చూ,
దాటు. 3.

అతకర్ణము, సం. వి. అ. న. తప్ప: చూ, సొంటు. 1.

అతగాడు, దే. స: చూ, రూ-అతఁడు.

అతగుడు, దే. వి. ఒక్కవాడు: చూ, శాతుడు.

అతటము, సం. వి. అ. పు. ఎక్కఁగూడని ప్రదేశము:

అతద్ధుణము, అం. ఒక యర్థాలంకారము. అన్యగుణసంగత
మయ్యను జరగుతా సంగీకృతి: చూ, అలంకారము.

అతను, దే. స: చూ, రూ-అతఁడు.

అతనుడు, సం. వి. ఉ. పు. 1. మరుడు: చూ, మన్మథుడు;

విజ. 2. అధికుడు: చూ, హేమాహేములు.

అతరావురేటు, వా. వి: చూ, అజాబారేటు.

అతర్కణము, వై. వి. = అదకరిణమ్. మట్టుమీతినకార్యము:
చూ, వ్యాపారము. 1-౧౩.

అతర్క్యము, సం. విజ. అగోచరమైనది. (బుద్ధికి లోబడనిది).

అతలకుతలపడు, ద్వ. అ. క్రి. తడిబడు: చూ, వేలుపడు. 1-౧.

అతలకుతలచు, దే. వి. రూ-అతలకుతలచు, అలవట: చూ,
శ్రమము. 1.

అతలము, సం. వి. అ. పు. 1. భూలోకమునకుఁ గ్రింది
లోకము: చూ, లోకములు; అం. 2: చూ, అదోలోకములు.

అతలస్పర్శము, వం. విజ. మిక్కిలి లోతుకలది, అడుగు
కాగముయొక్క స్పర్శలేనిది: చూ, లోతు. 2-౧.

అతని, సం. వి. ఈ. ప్రీ. = అగని: చూ, 1. శుకనాసము.

అతి, సం. అవ్య. 1. అధికము: చూ, హేరాశము. 1;
 2. పూజ: చూ, నవర్య; 3. గంతు: చూ, లంఘ; 4. భయము: చూ, సాధ్యనము; 5. మీఱుట, క్రమము
 తప్పుట: చూ, వ్యత్యయము. 1-౨; 6. ప్రతి, చూ: చూ, సమానము. 2; 7. జబ్బు: చూ, రోగము. 1;
 8. నాశము: చూ, సంస్థ. 3; 9. వ్యాప్తి, క్రమము: చూ, సంవృతము. 1-౧; 10. అవృత్తి: చూ, మరలఁబాటు. 1;
 11. ఆరోపణము: చూ, ఆరోపము. 2; 12. ఆజ్ఞ: చూ, నెలపు; 13. త్వర: చూ, సంభ్రమము. 1; 14. మోసము: చూ, వంచన; 15. ప్రార్థన: చూ, స్తోత్రము; 16. ప్రశ్నార్థకము: చూ, నవాలు; 17. అంగీకారార్థకము: చూ, సమ్మతి. 1; 18. గౌరవము: చూ, సన్మానము. 1; ఉప.
 19. "అతి"యను ఉపసర్గతోఁజేరినవి: అతిక్రమము, అతిష్ఠి, అతిరేకము, అతిశయము, అతిహాసితము. మొ; దే. అవ్య. (1)=అతి, అమితమైనది: చూ, హేరాశము. 1-౨. అతిరేకము, సం. విజ. అతిసమీపము: చూ, సమీపము. 1-౩. అతికాయము, సం. విజ. బ్రహ్మాండమైనది. అతికాయుడు, సం. విజ. 1. బ్రహ్మాండమైన యాకారముగల మనుష్యుడు: చూ, మనుష్యుడు. 1-౨. 2. ఒకానొక ర్కనుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1-౪. అతికించు, దే. స. క్రి. కూర్పు: చూ, సంధించు. 3. అతికృత్యము, వా. వి. 1. మిక్కిలికష్టమైనది; ౨. చాంద్రాయణాది ప్రాయశ్చిత్త వ్రతములతో నొకటి, ఏక భుక్తము, ఆయాదితాన్నభక్షణము, సక్రభోజనము వీనిని ముచ్చాటు అచరించునపుడు పట్టెడు పట్టెడు అన్నము తినవలయును. ఇటుల తొమ్మిది రోజులు చేసినతరువాత మూడుదినములు ఉపవసించి యుండుట: చూ, కృత్యము. 3. అతికృష్టమచ్చము, వా. వి. నాశలక్షణము: చూ, లక్షణము: 1-౨౨. అతిక్రమ, సం. వి. అ. త్రి. కంచుబాజుదోస*: చూ, హరి వాలుకము. 1-౩. అతిక్రమము, సం. వి. అ. పు. 1. మీఱుట, క్రమము తప్పుట: చూ, వ్యత్యయము. 1; 2. శత్రులఁగూర్చి దండెత్తిపోవుట: చూ, అభిక్రమము. 1; 3. అలస్యము: చూ, విలంబము. 1; ఉప. 4. (ఇచ్చట "అతి" యనునది ధాత్యర్థమును "దాటిపోవు" అనునర్థముగా మార్చినది.) అతిక్రమించు, సం. స. క్రి. తరించు: చూ, దాటు. 3. అతిక్రాంత, అం: చూ, ఆకాశచారులు. అతిక్రాంతము, సం. విజ. 1. అతిక్రమించినది: చూ, అతీతము. 1; అం. 2: చూ, ఆకాశమండలములు; 3: చూ, కరణములు. అతిక్రాంతి, సం. వి. ఇ. త్రి. మీఱుట: చూ, వ్యత్యయము. 1. అతిఖట్వుడు, సం. వి. అ. పు. మంచమును మించిన పొడవు గలవాడు: చూ, మనుష్యుడు. 1-౬. అతిభలము, సం. వి. అ. పు. 1. కాకివెదురు*: చూ, శరము. 5; విజ. 2. మిగులతిక్ష్ణమైనది. అతిగంధము, సం. విజ. 1. పెద్దచెక్కిళ్ళుగలది; అం. 2: చూ, యోగములు. [సాలవర్తి. అతిగుహ, సం. వి. అ. త్రి. ముయ్యకుహాస్య*: చూ,

అతివర, సం. వి. అ. త్రి. మెట్టకామర*: చూ, సహస్ర పత్రము. 1-౧. అతిచారము, అం: చూ, గ్రహగతులు. అతిచిత్రతము, అం: చూ, మార్గస్థానములు. అతిచ్చిత్ర, సం. వి. అ. త్రి. చూ-అతిచ్చిత్రక. 1. అవాక్కుష్పి*: చూ, నదావ; 2. వీనుఁగతుమ్మి*: చూ, స్ఫూర్ణకము. 1-౩. అతిచ్చిత్ర, సం. వి. అ. త్రి. —పై.— అతిచ్చిత్రము, సం. వి. అ. పు. గ్రుడ్డికామంచీ*: చూ, తృణము. 1-౧౩. అతిచ్చిత్రము, అం: చూ, కాశమార్గములు. అతిజగతి: చూ, చందఃస్థులు. అతిజపుడు, సం. విజ. మిక్కిలివడిగ నదమవాడు: చూ, జంఘాడు. అతిజ్ఞానకర్తవ్యా ల్పజ్ఞానైవ పరితృణేత్, న్యా. అతిజ్ఞుడు గూడడు. బొత్తుగాఁ దృప్తనువిడువను గూడడు. అతిదీర్ఘాతిప్రాస్నాంగము, అం. విధవాలక్షణము: చూ, లక్షణము. 1-౪౫. అతిథి, సం. వి. ఇ. పు. త్రి. 1. విందునకు పిలువఁబడినవాడు: చూ, విందు. 4; 2. ఆగంతుఁడు, కాలనియములు లేక అన్నార్థియై వచ్చినవాడు, పరదేశమునందుండి వచ్చిన వాడు: చూ, విందు. 4-౧; పు. 3. వగవు: చూ, కోకము. 1; 4. కోపి: చూ, రోషియుడు; 5. కుకునికొడుకు: చూ, సూముడు. 1-౩౧. అతిప్రియ, అం. అతిపి నత్కారము. యజ్ఞములలో నొకటి: చూ, యజ్ఞములు. అతిపిపూజ, అం: చూ-అతిపిపూజనము. చూ, యజ్ఞములు. అతిపిపూజనము, —పై.— అతిపినత్కారము, అం: చూ, అతిప్రియ. అతిపినవర్య, అం: చూ, అతిపినత్కారము. అతిదేశము, సం. వి. అ. పు. 1. ఒకచోట చెప్పఁబడిన దానిని సామ్యమును బట్టి మఱియొకచోట మనయొగనఱచుట: 2. బదులు, మాటు: చూ, సమానము. 2. అతివృత్తి, సం. వి. ఇ. త్రి. 1. దైర్యశాలి: చూ, దీర్ఘుడు; అం. 2: చూ, చందఃస్థులు. అతిను, సం. వి. ఉ. న. అతివౌక. ఓడకుమించినవీరు: చూ, వలిలము, 1-౪. అతినువు, సం. విజ. ఉ. ఓడగడచినది, ఓడదాటినది. అతివౌక, సం. వి. అ. త్రి: చూ, అతిను. అతివధము, సం. వి. అ. పు. మంచితోవ: చూ, మార్గము. 1-౨. అతివధుడు, సం. విజ. మార్గము నతిక్రమించినవాడు. అతిపరిచయన్యాయము, న్యా. మిక్కిలి పరిచయముచేత మనుష్యునియం దనాదరము గలుగును. (అతిపరిచయదవజ్ఞా.) అతిపాతము, సం. వి. అ. పు. మీఱుట: చూ, వ్యత్యయము. 1. అతిభల, సం. వి. అ. త్రి. 1. గాలివానతోఁ గూడినవాన: చూ, వాన. 1-౩; 2. విశ్వామిత్రుడు రామున కుపదేశించిన బల, అతిభల అను రెండువిధ్యలలో నొకటి.

3. ముత్తవపులగము*: చూ, నహదేవ; 4. అడివిప్రత్తి*: చూ, సముద్రాంత. 3-౧; 5. చిత్తముదము*: చూ, వృషంబుము. 1-౩; విజ. 6. మిక్కిలిబలముగంది. అతిబలము, సం. విజ. 1. బలవంతుడు: చూ, శర్త్తుడు; 2. యముడు: చూ, హరి. 5. అతిభూమి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. అతిశయము: చూ, హేరాశము. 1-౧. అతిభేదము, సం. వి. అ. పు. గ్రహణి: చూ, రోగము. 1-౧౩. అతిమధురము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, యష్టిమధురము; విజ. 2. మిక్కిలి తియ్యనిది: చూ, మధురము. ౪-౧. అతిమాత్రకుడు, సం. విజ. గొప్పవాడు: చూ, స్వామి. 3. అతిమాత్రుడు, సం. విజ. అతిశయవంతుడు: చూ, హెచ్చుగలవాడు. అతిమాత్రము, సం. క్రి. విజ. అ. న. 1. పెట్టు: చూ, హేరాశము. 1; విజ. 2. ఎక్కువైనది: చూ, హేరాశము. 1-౫; అం. 3: చూ, అర్థదోషములు. (లోకాతిరమైనదానినిగాఁ జెప్పట). అతిమానము, అం: చూ, హేయగుణములు. అతిముక్తము, సం. వి. అ. పు. రూ. అతిముక్తము. 1. నెమ్మి*: చూ, స్వందనము; 3. భూలగురిమెంద*: చూ, శ్వేలపాకి. 1-౩; 3. తుమికి*: చూ, స్ఫూర్తము. అతిముక్తము, —పై.—; విజ. 4. ఫలములేనిది, కూడిక లేనిది: చూ, నిష్ఫలము. అతిముక్తుడు, సం. విజ. మిగుల నానక్తి గలవాడు: చూ, బుట్టుడు. 2. అతిమూత్రము, సం. వి. అ. న. ఉప్పు హెచ్చుగా వెలువరించు రోగము: చూ, రోగము. 1-౧. అతిమేచక, సం. వి. అ. శ్రీ. నల్లదించెన*: చూ, విష్ణుక్రాంత. 1-౩. అతిరక్తము, సం. విజ. 1. రూ. అతిరక్తము. అధికమైనది: చూ, హేరాశము. 1-౫; 2. ముత్తియములలోని యెఱ్ఱని దోషము: చూ, రత్నములు. ౧-౧-౨౦. అతిరక్తుడు, సం. వి. అ. పు. పెక్కువిలుకాండ్రతోఁ బోరెడి యోధుడు: చూ, భటుడు. 1. అతిరసము, సం. వి. అ. పు. = అతినె: చూ, భక్తిము. 1-౩. అతిరాత్రము, సం. వి. అ. పు. 1. యజ్ఞభేదము: చూ, యజ్ఞము. 1-౨; 2. చూ, సోమయజ్ఞములు. అతిరిక్తము, సం. వి. అ. పు. 1. ఇంగిలీకము: చూ, హింగుళము; విజ. 2. రూ. అతిరక్తము. హెచ్చినది: చూ, హేరాశము. 1-౫; అతిరహ, సం. వి. అ. శ్రీ. మెట్టతమ్మి*: చూ, సహస్రపత్రము. 1-౧. అతిరేచము, సం. వి. అ. పు. 1. అతిశయము: చూ, హేరాశము. 1-౧; ఉప. 2. అతియను ఉపసర్గ యిచ్చట భావ్యమును “హెచ్చు” అనునర్థమునకు మార్చినది. అతిరోమశము, సం. వి. అ. పు. మేక: చూ, మేషము. 1. అతిబుట్టుడు, సం. విజ. మిక్కిలి పినినిగొట్టు: చూ, లోభి. 1-౧. అతిలోభోనాకాయ, న్యా. అతిలోభమునాకమునకుఁ గారణమగును. అతివ, దే. వి. అడుది: చూ, శ్రీ. 1.

అతివక్త, సం. విజ. తానుపలుక నిశ్చయించిన యర్థమును లెస్సగా నిర్వహించువాడు. వాటికి: చూ, పు. 1. అతివస, వై. వి. = అతివిషా*: చూ, విష. 1. అతివదము, సం. వి. అ. పు. పరుషముగా మాటలాడుట: చూ, శబ్దము. 2-౯. అతివాసము, వై. వి. = అధివాసరమ్. క్రాద్ధదినమునకు ముందు దినము: చూ, అధివాసరము. అతివాహితుడు, సం. వి. అ. పు. సరకముంచునన్న యానా జీవుడు: చూ, హంసుడు. 2-౪. అతివినయో ధూర్తలక్షణమ్, న్యా. (సప్తము.) అతివిష, సం. వి. అ. శ్రీ. = అతివస: చూ, అతివస*. అతివీర్భవతివభేషజే బహురత్నయనిద్యకృతేగుణాః, న్యా. అర్చి వస్తువునందును మిక్కిలి వీర్భవంతమగు నొషధమునందు వలెనే పెద్దగుణము కానవచ్చును. అతివృద్ధి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. దేశమునకు హనిరమైన హెచ్చువాన: చూ, వాన. 1-౧౧; అం. 2: చూ, ఈతి వాగలు; ఉప. 3. ఇచ్చట వృద్ధిశబ్దముతో సమనింది “మిక్కిలి” యను నర్థము నిచ్చినది. అతివేలము, సం. క్రి. విజ. అ. న. 1. అతిశయము: చూ, హేరాశము. 1; విజ. 2. అధికమైనది: చూ, హేరాశము. 1-౫. అతిశక్తి, సం. వి. అ. శ్రీ. అధికబలము: చూ, శక్తి. 1-౧. అతిశక్తిరి, అం: చూ, ఛందస్సులు. అతిశయము, సం. వి. అ. పు. 1. అధిక్యము: చూ, హేరాశము. 1-౧; ఉప. 2. “అతి”యను ఉపసర్గ ఇట భావ్యమును “అధిక్య”మును నర్థమునకు మార్చినది. అతిశయవంతుడు, సం. విజ. (త్. ఈ.త్) ఏకాంతుడు: చూ, హెచ్చుగలవాడు. అతిశయించు, సం. అ. క్రి. పెంపుమీఱు, చూ, సందడించు. 2. అతిశయిల్లు, —పై.— అతిశయోక్తి, అం. ఉపయేయమును గప్పివేసి ఉపమానము మాత్రము కవిప్రాధోక్తిమూలముగాఁ జెప్పఁబడినది. ఇది సప్తవిధములనున్నది. సంబంధ, ఆసంబంధ, అప్రస, చపల, అపహ్నున. అభేద, భేదకాదిభేదములు: చూ, అలంకారము. 3. అతిశాయనము, సం. అవ్య. ఎక్కుడు, కిమ్: చూ, అతిశయము. 1. అతిశాయి, సం. విజ. (న్. ఈ.న్) అతిశయించినది: చూ, హేరాశము. 1-౫. అతిశృంగకము, సం. వి. అ. పు. 1. శృంగి, కొమ్ముచేప: చూ, మర్వము. 1-౯; విజ. 2. పెద్దకొమ్ములుగలది. అతిశోభనము, సం. విజ. ముఖ్యమైనది: చూ, శ్రేష్ఠము. అతిసర్వనము, సం. వి. అ. న. 1. ఈవి: చూ, స్వర్గము. 3; 2. దోషము: చూ, వృషిసము. 1. అతిసర్వత్రగర్వతే. “అతి” యందును గర్వించబడును. అతిసర్వత్రవర్ణయేత్, న్యా. “అతి” యందును గూడదు. అతిసారకీ, సం. విజ. (న్. ఈ.న్) అతిసార రోగముగల వాడు: చూ, వ్యాధికుడు. 1-౨.

అతిసారము, సం. వి. డి. పు. కొడిసెః చూ, వర్షము.
అతిసారము, సం. వి. అ. పు. గ్రహణి: చూ, అతిభయము.
అతిసారము, సం. వి. అ. పు. మిక్కిలి పరిమితిగల
తయ్యమామిడిః చూ, మామిడి. 1-౫.

అతిష్ఠానమహాకృతాంగము, అం: చూ, అతిదీర్ఘాత్రిహస్యాంగము
అతిష్టక. సం. వి. అ. శ్రీ. పూతగడ్డః చూ, రాజ్యము.
1-౨౯.

అతిహానితము, సం. వి. అ. న. 1. శరీర సంపద్యుతో గూడిన
నప్పు; ప్రహానితము: చూ, హానితము. 1-౫; అం. 2: చూ,
హానితములు.

అతింధ్రయము, సం. విజ. నేత్రాంధ్రయములచే నెఱుగ
రానిది, ప్రత్యక్షము కానిది: చూ, విచారము. 2.

అతీతకాలము, వా. విజ. కాలచోషము, గమ్యుదాఠినది.

అతీత, అం: చూ, అతీతవాషలు.

అతీతము, సం: విజ: చూ, అతిక్రాంతము.

అతిరూఢు, సం. విజ. సత్సర్వజన్మములను దాటినవాడు.

అతీవ, సం. అవ్య. చాల: చూ, హేరాశము. 1-౪.

అరుకు, దే. వి. రూ-అరుకు. 1: చూ, సంధానవనసంధానము;

2: చూ, మాటు; 3. బట్టలకుట్టు: చూ, సౌవిరము; 4. అతి

కినరావు; అ. క్రి. రూ-అరుకు 5, కూర్పు: చూ, సంధించు.

1; 6. ప్రేముడించు: చూ, సంధించు. 2; న. క్రి. రూ-

అరుకు. 7. అతికించు, కూర్పు: చూ, సంధించు. 3;

8. పొందు: చూ, సక్రమగు; 9. కాయ: చూ, స్పృశించు.

అరుకుబడి, దే. వి: చూ, అమరకము.

అరుకువేయు, దే. న. క్రి. కూర్పు: చూ, సంధించు. 3.

అరుము, సం. విజ. సరిలేనిది: చూ, రూ-అరుతితము,
అన్యము, అసహనము.

అరుతితము, సం. విజ. — పై. —

అరులుడు, సం. విజ: చూ, శూన్యలేనివాడు.

అరుల్లంబము, వా. వి: చూ, విషమపరుల్లంబము.

అరుల్లవిక్రమము, సం. వి. అ. పు: చూ, సింహము.

అత్తపుడు, సం. విజ: చూ, కనివిలేనివాడు.

అత్త, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. అక్క: చూ, సహోదరి; 2. అమ్మ:

చూ, మాత. 1; దే. వి. (1) మగనితల్లి: చూ, అత్తమ్మ,

అత్తమ్మ. (సం. ప) అంబిక; (2). భార్యరల్లి: చూ,

అత్తమ్మ, అత్తమ్మ, (సం. ప) అంబిక; (3). అండ్రితో

బుట్టవు: చూ, మేనత్త; (4). మేనమామభార్య, మాటం:

చూ, భార్య. 1-౪౯: అం. 5: చూ, గయాపిండదానార్థము.

అత్తడము, దే. వి. 1. కొన్నికాగితముల కలయిక, కాగితపు

అట్ట: చూ, అట్ట. 4; వా. వి. 2. మాటమాటకలియుట;

3. భార్యభర్తలంబంబ; 3. ఒకని మాటతో మఱియొకని

మాట కలియుట.

అత్తడి, దే. వి. రూ-నత్తడి. గోడిగ ఋతువు. గోడిగ=అడు

గుఱము: చూ, హయము. 1-౧. [ముదుగు*.

అత్తపత్తి, దే. వి. (వృత్త - అత్తకొనునది): చూ, సోఠుడు

అత్తమిల్లు, దే. అ. క్రి. 1. పండుకొను. అద్భ. కాల. ౧౫౬:

చూ, శయించు; 2. ప్రస్తు. కై. ౨-౯౭: చూ, వ్యాపించు;

3. = అస్తమి. అస్తమించు. కాళ. ౧-౧౨౨: చూ, నింది

పడు; 1. ఒకగు. స్వా. ౨-౨౭: చూ, వాట. 3; 5. ఉప

శిష్యులు: చూ, సుకు. (4); 6. చెరు: చూ, నెలండు.

అత్తము, దే. వి. 1. అంబికంబుగెం. రూ-అత్తము: చూ, గెం;

2. పూంగుట్ట: చూ, పూగుట్ట; 3. గెంలలో సోకడాగము; 4.

సస్యగుచ్చము, పరిపాట్లు; ౫. చూ, పాట్లకట్ట; 6: గుంపు:

చూ, సమూహము: వా. 6 వ్యవ: - అంబము, చేరము.

అత్తమ్మ, ద్వ. వి. (అత్త + అమ్మ): చూ, అత్త. (1), (2),

(3), (4), (5).

అత్తమ్మ, ద్వ. వి. — పై. —

అత్తరము, దే. వి. రౌంచరహటు: చూ, సంక్రమము. 1.

అత్తరు, దే. వి. 1. రూ-అత్తరపు. రావినూనె: చూ, ప్రభోధ

నము, అం. 2: చూ, గంధములు.

అత్తటి, దే. వి. (అత్త + టి) ఆనమయము.

అత్తరము, దే. వి. రూ-అత్తరము. 1. కుంతము, పాడుపనట్టి

యొకానొక అయ్యవము. భార. కల్ప. ౧-౩౨౧: చూ,

వాణము. 1-౧౨; 2. ఇల్లము. చెముదాకువంటి అయగుం

దాము. కనా. ౨-౫౭: చూ, వాణము. 1-౫౦.

అత్తవారు, వా. వి. 1. భార్య పుట్టిందివారు; 2. భర్తపుట్టింది

వారు.

అత్తి, వై. వి.=అంజీర్, అంజూరు.*: చూ, మేడి; 2. ఏనుగు:

చూ, హస్త. 1.

అత్తిక, సం. వి. అ. శ్రీ. నాట్యపరిభాషయందు అక్క. అంతిక:

చూ, అప్పు ౩.

అత్తిల్లు, వా. వి. 1. భార్యపుట్టిన యిల్లు: చూ, నడనము.

1-౭౪; 2. భర్త పుట్టినయిల్లు: చూ, నడనము. 1-౭౫.

అత్త, దే. వి. 1. రూ-అత్తము - మాట. మైనపుగుడ్డ: చూ,

వస్త్రము. 1-౪౦; అ. క్రి. రూ-మాట. 2. పొందు. విజ్ఞా. వ్య.

కాం. ౧౨౬: చూ, సక్రమగు; 3. కలుగు, పుట్టు. పంచ.

నా. ౧-౧౧౯: చూ, సంభవించు; 4. యుక్తమగు: చూ,

సరిపడు. 2; పా. 5. ఆకారము; చూ, వర్ణము. 1:

అత్తుకొను, దే. అ. క్రి. 1. పొందు: చూ, సక్రమగు; 2. కలుగు:

చూ, సంభవించు; 3. కితవడు: చూ, సూత్రపడు; 4. కర్తరి

గలయు: చూ, సంకరమగు.

అత్తెము, దే. వి. 1. రూ-అత్తము: చూ, గెం; వై. వి. 2. =

హస్తతోరణము. హస్తకవచము. ఉ. రా. ౭-౪౦౨: చూ,

వారవారణము. 1-౧; 3. మైనపుగుడ్డ: చూ, వస్త్రము.

1-౪౦.

అత్తెనరు, దే. వి. (అత్త + ఎనరు) (వృత్త-అత్తకొనునది.) రూ-

ఎత్తెనరు, గంజివారకుండా అన్నముతో నిమిడిపోవునట్లు

పెట్టెడి ఎనరు "అత్తెనరు మెరుకులు"; 2. కోష్టజలము,

మొదట బియ్యము పడిగి నీటితో నింపి ప్రాయ్యమీదనుంచు

నది, ఎత్తెనరు: చూ, సంభవించు. (రూ. వి. అత్తెనళ్లు).

అత్యంతకోపనుడు. సం. వి. అ. పు. మిక్కిలి కోపించువాడు:

చూ, రోషణుడు.

అత్యంతతిరస్కృతవాచ్యములు, అం: పదగతము, వాక్య

గతము (2)

అత్యంతము, సం. క్రి. విజ. 1. అతిశయము: చూ, హేరా

శము. 1; 2. కరు, అందంద, అదాద: చూ, మఱి మఱి.

1; 3 అధికమైనది: చూ, హేరాళము. 1-3; అం. 4: చూ, సంఖ్యాభేదములు.

అక్షరముక్తి, అం: చూ, రక్షణంధములు.

అక్షరమందు, సం. విజ. 5. మిక్కిలిముగలవాడు: చూ, అనవరతుడు.

అక్షరాశికమోక్తి, అం. కారణము లేకుండగనే కార్యము జరుగుట; చూ, అలంకారము. 3.

అక్షరాశి, సం. అవ్య. 1: చూ, అతివ; 2. మిక్కిలి, హెచ్చు: చూ, హేరాళము. 1.

అక్షరగ్రహణము, అం. 1: చూ, నసీనతానములు; 2: చూ, సోమమజ్జములు.

అక్షరము, సం. విజ. మిక్కిలిహెచ్చు: చూ, హేరాళము. 1-౧.

అక్షరము, సం. విజ (ఇందియముల కగునడనిది) అతీంద్రియము; కానరానిది: చూ, వినాళము. 2.

అక్షరము, సం. వి. అ. త్రి. పుల్లజుచ్చలి: చూ, ఉచ్చలి. 1-౨.

అక్షరము, సం. వి. అ. పు. 1. మిణుట: చూ, వ్యత్యయము; 2. చేటు: చూ, సంస్థ. 3; 3. జోహారు, నతి: చూ, హాణి గలు. 1-౫; 4. తప్పు: చూ, సొంతు; 5. మనఃపీడ: చూ, శోకము; 6. మరణము: చూ, సాపు.

అక్షరాళము, సం. వి. అ. పు. 1. అరాళమనెడి యేనుగు కంటె మిక్కిలి ప్రమాణముగల యేనుగు: చూ, హస్త. 1-౩-౩. (ఇది నింద్యము): విజ. 2. నానవిధవక్రము, వంకరచంకర: చూ, వేల్గితము. 3-౨.

అక్షరము, సం. వి. అ. పు. వెట్టిజిల్లేడు: చూ, వికీరణము. 1-౩.

అక్షరమధురము. సం. విజ. చెవులకు విన నింపయినది. (సలుకు): చూ, స్వాంతము. 3. (చూ, శబ్దము. 2.)

అక్షరము, సం. క్రి. విజ, అ. న. 1; అతీతయము: చూ, హేరాళము. 1-౧; విజ. 2. అధికమైనది: చూ, హేరాళము. 1-౫.

అక్షరము, సం.విజ. 1. మిక్కిలి కొంచెము: చూ, స్వల్పము. 1-౧; 2. కొంచెము: చూ, స్వల్పము. 1.

అక్షరము, అం: చూ, ఛందస్సులు.

అక్షరకారము, సం. వి. అ. పు. తిరస్థానము: చూ, హేళనము.

అక్షరచారుడు. సం. విజ. క్రూరుడు: చూ, హింసకుడు.

అక్షరదానము, సం. వి. అ. న: చూ, వ్యత్యయము. 1.

అక్షరభాషము, సం. విజ. 1. రెన్నగా నెక్కబడినది: చూ, సమరూపము; 2. అక్షరము: చూ, హేరాళము. 1-౫.

అక్షరవ్యక్తము, వా. విజ. పేరాస: చూ, వాంఛ. 1-౧; 2. తప్పక కావలసినది.

అక్షరహితము, సం. వి. అ. న. 1. మిక్కిలి వెలుపు: చూ, సార్వసము. 1-౩; 2. బ్రతుకొగోరనిసవి: చూ, వ్యాపారము. 1-౧౪; విజ. 3. కూడబడినది: చూ, సంయుక్తము.

అక్షరము, అం: చూ, ఛందస్సులు.

అక్షరము, అం. అద్భుతకావ్యవర్ణనము. “దాకపీవగుచుండ యావకురె కల్పితపువైర్థి”. గోరంతలు కొండంతలుగా వర్ణించుట: చూ, అలంకారము, 3.

అక్షరము, అం: చూ, ఛందస్సులు (అక్షరశాస్త్రములోనిది) అక్షరప్రయోగపతనహేతుః, (రూ) పతనాంశాః సముచ్చయః. న్యా. పెరుగుట విఘటించుట కొఱకే.

అక్షరము, పుణ్యపాపై రిహేవలముచ్యతే. న్యా. పుణ్యపాపము లధికమగునేని వాని ఫలమిచ్చుటనే యనుభవించును.

అక్షరము, సం. వి. అ. త్రి. పట్టగట్టిన పెంబిర: చూ, శమలము. 1-౯.

అక్షరము, సం. వి. అ. పు. 1. నీటిపాచి: చూ, తైలము. 1; 2. ఎనిమిదిపేటలుగల త్రిం మొలనూలు: చూ, భూషణము. 2-౭-౩.

అక్షరము, సం. వి. అ. న. కీరాన్తము: చూ, సాదము. (1)-౧౧-౧.

అక్షరము, అం. 1: చూ, బ్రహ్మలు; 2. ఒకయొక: చూ, సన్న్యాసి. 1-(౨); 3: చూ, మహర్షులు: (చూ, గోత్రము. 13-2-2); 4: చూ. స్మృతులు. “అతిస్మృతి”. మొ॥

అక్షరము, సం. వి. అ. పు. చంద్రుడు: చూ, హిమాలయపు. అక్షరము, డి. పు. —పై.—

అక్షరము, అం: చూ, స్మృతులు.

అక్షరము, వై. విజ. = అక్షరము: చూ, అక్షరము.

అక్షరము, డి. వి. (వ్య-అంటియునునది) ప్రాంతవెప్పు: చూ, సమూళిగలు. 1-౧.

అక్షరము, డి. వి. 1. గరువము. కాశీ. 6. ౨౨: చూ, హంకారము; 2. క్రొవ్వు. (వ్య-దీనిచేతమడించును) స్వా. ౫-౨౪: చూ, హామిక.

అక్షరము, సం. విజ. ఇ. తిండిపోతు: చూ, భక్షకుడు. 1.

అక్షరము, సం. వి. అ. పు. తరుమిజాచోస: చూ, హరివాలుకము. 1-౭.

అక్షరము, వై. విజ. = అక్షరము. హెచ్చైనది: చూ, హేరాళము. 1-౫.

అక్షరము, సం. విజ: చూ, అక్షరము.

అక్షరము, డి. వి. రూ-హదను. కాలము: చూ, సమయము. 1.

అక్షరము, డి. వి. అక్షరము: చూ, మిథుక్షకుడు.

అక్షరము, సం. విజ. అధికమైనది: చూ, అక్షరము.

అక్షరము, డి. వి: చూ, మందలింపు. 3.

అక్షరము, సరి. వి. అ. పు. 1. యజ్ఞార్థమైన అపూవము, పురోదాశము, ఇంద్రాగ్నేయ: చూ, సాదము. (1)-౬౧; 2. ఇదమ. ఈశబ్దమునకు అనుహదర్శక ప్రభుత్వ వదనము: చూ, ఇయ్యది; వా. 3. అయోధ్యన్ అనురాసాయనిక వదార్థము; వా. 4. పిండకూడు. “నీఅదముపోహమ్ము”.

అక్షరము, సం. విజ. దయరేనివాడు; చూ, నిర్దయుడు.

అక్షరము, వై. వి. = అక్షరము, పెదవి: చూ, వాతెఱ.

అక్షరము, డి. న. క్రి. రూ-అదలింపు. 1. గర్భించు, అదలగొట్టు: చూ, వెలుపించు; 2. చూ, కదలుచు.

అక్షరము, డి. అవ్య: చూ, డబ్బాలు.

అక్షరము, డి. వి. రూ-అదరుగడ-అదురునదురు-అడలు-అడుకు.

అక్షరము, డి. వి. రూ-అదరుగడ-అదురునదురు-అడలు-అడుకు.

అక్షరము, డి. వి. రూ-అదరుగడ-అదురునదురు-అడలు-అడుకు.

అక్షరము, డి. వి. రూ-అదరుగడ-అదురునదురు-అడలు-అడుకు.

అక్షరము, డి. వి. రూ-అదరుగడ-అదురునదురు-అడలు-అడుకు.

అక్షరము, డి. వి. రూ-అదరుగడ-అదురునదురు-అడలు-అడుకు.

చలనము: చూ, సాధ్యమము. 1-గ; 3. కదలుట: చూ, లోలము. 1; అ. క్రి. 4. రూ-అడుట: అడలు, భయపడు: చూ, స్రుక్కు. 6; 5. కదలు: చూ, నలించు. అదరుగడ, దే. వి. భయము: చూ, అదరు. 1. అదరులు, దే. వి. 3. మిడుగులులు. ఛార. అర. ౫-౧౫౧: చూ, వహ్ను. 1-౧౪. అదరునము, సం. వి. అ. న. 1. కల: చూ, స్పష్టము. 1; 2. కానరాకుండుట: చూ, వినాశము. 2; వా. 3. అక్షరములులోనగునవి కనబడకపోవుట. అవలించు, దే. న. క్రి: చూ, రూ-అదరించు. అడలు, దే. అ. క్రి. 1. భయపడు: చూ, స్రుక్కు. 6; న. క్రి. 2. భయపెట్టు: చూ, వెఱపించు. [అవలు. 2. అడలుచు, దే. ప్రే. రూ-అదల్పు. కోపమున గట్టించు: చూ, అడలుపు, దే. వి. రూ-అదల్పు. చట్టన: చూ, చర్చనము. 1. అదల్పు, దే. ప్రే: చూ, రూ-అడలుచు. అదల్పు, దే. వి: చూ, రూ-అడలుపు. అదవ, దే. వి. 1. శైలదీర్ఘకోణము: చూ, కోన. 2; 2. ఇంటి అద్దె: చూ, ఛాటకము. అదవద, దే. వి. 1. కలఁత. రామా. ౫-౧౦౩: చూ, సంతాపము; విజ. 2. చింత, కలవరము: చూ, విప్రతీసారము; 3. అల్లకల్లోలము: చూ, వ్యర్థము. 1. అదవదపడు, ద్వ. అ. క్రి. కలఁతపడు: చూ, సంక్షోభించు. అదవదలు, దే. వి. తొందరపాటు: చూ, సంక్రమము. 1. అదాటు, వై. అవ్య: చూ, అదిరి. అదార్పి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కోరింద*: చూ, ముచపత్ర. అది, దే. సర్వ. (వ్యూహపుటను తెలుపునది) అశక్తిమునకు అనుహదర్శక ప్రభుత్వకవచనము. రూ-అడ్డి. "అయాఁడుది, అపశ్యాది, ఆ జడపస్తుపు" మొ: చూ, ఆయది. అదిగాక, వా. అవ్య. క్రి. విజ. మఱియును: చూ, మఱియు. అదిగొ, దె. ద్ర. రూ-అదిగో-చూపుటను తెలుపునది. కరా. ౮-౧౦౩: చూ, ఏ. అదిగో, దే. ద్ర: చూ, రూ-అదిగో. అదితి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1; 2. పుడమి: చూ, భూమి. 1; 3. వేనకలఁతల్లి: చూ, చూర. 1-౩; 4. పునర్జను నక్షత్రము: చూ, రిక్కు. 1-౭. అదితినందనుఁడు, సం. వి. అ. పు. దేవుఁడు: చూ, వేలుపు. అదితిభయ, సం. వి. అ. న: చూ, అదితి. 4. అదిర, దే. అవ్య. రూ-అదిరా-అదిర-అద్దిరా-1. ఔరా, అశ్వర్యాశ్రము. పాంచా. ౫-౬౭: చూ, వింత. 1. అదిరి, దే. అవ్య. ఉన్నట్టుండి: చూ, కష్టము. అదిరిపడు, ద్వ. అ. క్రి. ఉలికిపడు: చూ, వడకు. 2. అదిరిపాటు, ద్వ. అవ్య: చూ, అదిరి. అదీనము, సం. వి. అ. పు. 1. ఏనుఁగు: చూ, హస్తీ. 1; విజ. 2. వీనముకానిది. అదీనుఁడు, సం. వి. అ. పు. దైర్యశాలి: చూ, దిట్టఁడు. అడుకు: చూ, రూ-అడుకు. అడుము, దే. న. క్రి. 1. అడఁగజేయు: చూ, విసుకు. 3; 2. నొక్కు: చూ, విసుకు. 1.

అడుముడు, దే. వి. ఎరలు: చూ, నమ్ముము. 1. అడుకుచుపడు, ద్వ. అ. క్రి. ఉత్తమము: చూ, వీడితిచ్చును. అడుకు, దే. వి. 1: చూ, రూ-అడుకు. 1; 2, 3; అ. క్రి. 2: చూ, రూ-అడుకు. 4, 5. అడుకుఁగ్రోపి, దే. వి. (అడుకు-క్రోపి) ప్రానియందు ఇసుప గొట్టమును నాటించి వానియందు చూపు గట్టించి అడుకు నట్లుచేసెడిక్రోపి: చూ, అడుకుచేటు. అడుకుఁగ్రోపు. దే. వి. (అడుకు-క్రోపు) ఒకానొక పక్ష రోగము. హరి. పూ. ౬-౪౬; ఛార. విజ. ౧-౨౮౬. రూ-అడుపు(క్రోపు-అడుపు(క్రోపు: చూ, పక్షరోగము. అడుకుగడ, దే. వి: చూ, అదిరి. ఉ. రా. ౨-౪౮. అడుకుగుండియ, దే. విజ. రూ-అడుకుగుండె. దెవకుగుండె అడుకుగుండె, —పై.— [వాఁడు: చూ, వెఱసరి. అడుకుచు, దే. అ. క్రి. రూ-అడుకు అడుపు-అడ్రుచు, కదలు: చూ, నలించు. అడుక్కు, —పై.— అడుకుచేటు, దే. వి: చూ, అడుకుఁగ్రోపి. అడుకు, దే. విజ. రూ-అడుకు. స్థిరము చేసి: చూ, అస్థిరము. అడువకాపు, దే. వి. రూ-అడువుకాపు: చూ, అడ్డెకాపు. 1. అడువకాపురము, దే. వి: చూ, రూ-అడువుకాపురము. అడువుకాపు, —పై.— అడువుకాపురము, దే. వి. రూ-అడువకాపురము - అడ్డెకాపురము: చూ, ఔకాపు. అహరము, సం. విజ. సమీపించినది: చూ, సమీపము. 1-౨. అహవేళము, అం. వ్యానకరణబంధము లిరువదియొకటింటిలో నొకటి. ఇది పదివిధములు:— వ్యానకము, నిష్పాటిరము, నిఘాతరము, చటకవిలసిరము, జాప్తము, వరాహఘాతకము, వృషాఘాతరము, వైశుకము, బభ్రము, మార్జారము (౧౦): చూ, వ్యానకరణబంధములు. అదృక్కు, సం. విజ. ౯. గ్రుడ్డివాఁడు: చూ, రేపిఁడు. అదృశ్యమగు, మి. అ. క్రి. కనబడకపోవు: చూ, వస్తువోవు. అదృశ్య, అం: చూ, కళలు. అదృశ్యము, సం. విజ. దృశ్యముకానిది. (దృశ్యము-చూడఁదగినది): చూ, వినాశము. 2. అదృశ్యఁడు, సం. విజ: చూ, కానరానివాఁడు. అదృష్టతరము, అం: చూ, షోడశసంధులు. అదృష్టము, సం. వి. అ. న. 1. అగ్నిజలాదుల వలనఁబడెడి కీడులు:—బండ్రి, దురదృష్టము, అనయము, చైవభుటన, దౌర్భాగ్యము, భాగ్యము, అవిశిష్టముచేత వ్యాధిదుర్విషముషితకలంభముల వలని భయములు; మఱియు దృష్టాదృష్ట వలనదాయకములలో రెండవది, మోక్షము; 2. భాగ్యము: చూ, సంపత్తి. 1; విజ. 3. చూడఁబడనిది, ముందుగా తెలియఁబడనిది: చూ, వినాశము. 2. అదృష్టవంతుఁడు, సం. వి. ౯. పు: చూ, సంపన్నుఁడు. అదృష్టశాలి, సం. వి. ౯. పు. —పై.— అదృష్టహీనుఁడు, సం. వి. అ. పు: చూ, పెట్టిపట్టనివాఁడు. అదృష్ట, సం. వి. ఈ. శ్రీ. రోషముచేఁ గ్రూరమైనచూపు: చూ, వీక్షణము. 1-౧౭.

అదే, దే. ద్ర. రూ - అదే. చూపుటను తెలుపును, అదిగో, అదిగో - ఏ: చూ, వీక్షణము. 1-౧౮.

అదే, —పై.— (భార్యాది.)
అదేయము, సం. విజ. ఈయఁగూడనిది, ఈయఁదగనిది, అదైవము, సం. విజ. 1. అదృష్టము లేనిది; 2. దైవములేనిది: చూ, అదోషము.

అద్ద, వై. వి. 1. = అర్థము. రూ. అద్దము, సవము: చూ, సగము; 2. అరసోల: చూ, నికుండకార్దము; 3. నూర్చుకపేసిన కుప్పుయొక్క క్రింది సగము భాగము: చూ, నడివేలు; వా. 4. (వృత్తి-అద్దను) అద్దట అనేడివనిచేయును.

అద్దకము, దే. వి. 1. బట్టకు అద్దెడిరంగు: చూ, వర్ణము. 6-౧౩-(౧); వా. 2. అద్దట; 3. అద్దకాగితముతో అద్దట. అద్దగడ, వై. వి. = అర్థకుప్యమ్: 1. సగముగోడ; 3. వంట యింటిలో వడ్డనవార్థములు మఱుగుగా నుండుటకై అద్దముగా నమర్చిన పొట్టిగోడ: చూ, మఱుగుగోడ. అద్దమరేయి, వై. వి. = అర్థరాత్రమ్. (అద్ద + రేయి) అవ రాతిరి: చూ, రాత్రి.

అద్దము, వై. వి. 1. = అర్థమ్: చూ, సగము: 2. = అద్దః. ముఖముచూచుకొనుటకుగాజుబిళ్ళ: చూ, ముకురము (ఒక ప్రక్కను కళాయి వేసినది.)

అద్దరి, దే. వి. అవలిదరి. రూ-అద్దటి-అదటి-అతల-అవతల-అవల-అవలల: చూ, రోదస్సు. 1-౩.

అద్ది, దే. సర్వ. 1: చూ, రూ. అది; వా. 2: చూ, రూ. అదియ. అద్దించు, దే. స. క్రి. 1. ఫలపరిమితి నూహించు: చూ, తోచు. 4; 2. ఉనుచు: చూ, రంగువేయు; 3. అద్దు: చూ, చుంచు.

అద్దికము, దే. వి. కావలి. సా. ౧-౩౩: చూ, సంరక్షణము. అద్దిటి, దే. అవ్య. ప్రశంసనార్థకము: చూ, సేవాను.

అద్దిటియ్య, —పై.—

అద్దియ, దే. వి. రూ. అద్దు: చూ, బాటకము.

అద్దిర, దే. అవ్య. (అద్ది + ర): చూ, రూ. అదిర. ఉ. రా. ౬-౧౩౫ (దీనికి అన్నఅయ్యలు అనుప్రయుక్తంబులగు- అద్దిరన్న-అద్దిరయ్య.)

అద్దిరపాటు, ద్వ. అవ్య. ఉన్నట్టుండి: చూ, డబ్బాటు.

అద్దిరా, దే. వి. (అద్ది + రా): చూ, రూ. అద్దిర.

అద్దు, దే. స. క్రి: చూ, అద్దించు. 1, 2, 3.

అద్దువ, దే. విజ: చూ, రూ. అదువ.

అద్దె, దే. వి. (వృత్తి-కాలపరిమితిగలది): చూ, రూ. అదియ.

అద్దెకాపు, దే. వి. (వృత్తి-కాశ్వతముకానికాపు): చూ, రూ. అదువకాపు.

అద్దెకాపురము, దే. వి. (వృత్తి-కాలపరిమితికలపు కాపురము): చూ, రూ. అదువుకాపురము.

అద్దెజ, దే. అవ్య: చూ, అద్దిటి.

అద్దుద్ది, సం. వి. ఇ. శ్రీ. యజ్ఞపశువు మేధస్థానావయవము. అద్దుతద్దుప్తులు, అం: చూ, రసద్దుప్తులు.

అద్దుతవదు, మి. ఆ. క్రి: చూ, వెణుగొందు.

అద్దుతము, సం. వి. అ. న. 1. = అద్దురము-అద్దుము: చూ, వింత. 1; అం. 2. ఉద్భవము: చూ, రసములు: విజ.

3. అచ్చెరువయినది: చూ, వింత. 1; 4. తోకచుక్క-రోసగు

ఉత్పాతము: చూ, తోకచుక్క.

అద్దుతశ్యనుఁడు, సం. వి. అ. పు: చూ, శివుఁడు. 1.

అద్దుతము, సం. వి. అ. న. కాష్ఠతడఁబడుట.

అద్దుని, సం. వి. ఈ. శ్రు. 1. కొయ్యతోఁజేసిన నీటిపాత్రము: చూ, పాత్రము. 6-౭; 2. యజ్ఞమునందు పశుభక్షణము: చూ, సాపాటు.

అద్దురుఁడు, సం. విజ. తిండిపోతు: చూ, భక్షకుఁడు.

అద్దు, సం. అవ్య. 1. నడచెడివగలు: చూ, వాసరము. 1-౨;

2. ఇప్పుడు: చూ, సాంప్రతము. 2.

అద్దులనము, సం. విజ. నేటిది. ఇప్పుటిది.

అద్దుత్వము, సం. వి. ఇ. న. ఇప్పుడు: చూ, అద్దు. 2.

అద్దుశ్శీనము, సం. విజ. అప్పుహుదుఁగు చేయుట: చూ, స్తన్యము. 1-౩౧.

అద్ది, సం. వి. ఇ. పు. 1. కొండ: చూ, పర్వతము. 1;

2. శిల: చూ, రత్నములు. 1-౧౨(౫); 3. చెట్టు: చూ,

వృక్షము. 1; 4. ఏను అను అంకెకు సంకేతము: చూ,

సప్తకము; 5. చూ, సూచ్యుఁడు; 6. పరిమాణభేదము.

అద్దికాకము, సం. వి. అ. పు. కొండకాకి: చూ, వాయనము. 1.

అద్దిరాజు, సం. వి. అ. పు. హిమాలయము: చూ, పర్వతము. 1-౨౭.

అద్దిహోసుఁడు, సం. వి. అ. పు: చూ, శివుఁడు. 1.

అద్దుచు, దే. అ. క్రి: చూ, రూ. అదుచుచు.

అద్దుయవాది, సం. వి. న్. పు. జై నులదేవత: చూ, బుద్ధుడు. 1.

అద్దైకము, సం. వి. అ. న. 1. భేదములేమి: చూ, సమరనము. 2; 2. జీవేశ్వరుల కైత్తియుచెప్ప మతము: చూ, మతములు.

అద్దిత్తియకము, సం. వి. అ. పు. తావప్రాణకశాభేదము: చూ, తావము. 2-౧. [తలవాఁడు.

అద్దైతి, సం. వి. ఇ. పు. జీవేశ్వరుల కైత్తియుచెప్ప మతము

అద, సం. అవ్య. రూ. అదో. 1. మంగళము: చూ, శుభము. 1;

2. పిమ్మట: చూ, వెనుక. 1-౨; 3. ఆరంభము: చూ,

సన్నాహము; 4. ప్రశ్నము: చూ, సవాలు; 5. = అంత.

యావత్తు: చూ, సర్వము, 6. అంగీకారము: చూ, నమ్మతి. 1;

7. అధికారము: చూ, రసము; 1; 8. చెదరిన వాని నొక

టిగా ప్రోగుచేయుట యను సముచ్చయార్థకమును తెలు

పును: చూ, సముచ్చయము. 1; 9. మాణుడల: చూ,

వ్యక్త్యయము. 2; 10. ఉదాహరణము: చూ, వృత్తాంతము. 1;

11. అధికారార్థకము, అదనము: చూ, హారాకము. 1-౬.

12. స్తుత్యర్థకము: చూ, స్తోత్రము. 1; 13. మెడను సమ

ముగాఁజేయుట.

అధఃకరణము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, క్రిందుపఱచుట;

2: చూ, తక్కు పఱచుట; 3. = అతర్కణము: చూ, అత

ర్కణము.

అధఃకరించు, సం. న. క్రి. = అతకరించు: చూ, తగ్గించు. 1.

అధఃకారము, సం. వి. అ. పు: చూ, అధఃకరణము. 1, 2.

అధఃకృతము, సం. విజ. 1. క్రిందుపఱువఁబడినది: చూ,

అధరితము. 1; 2. తక్కువ పఱువఁబడినది: చూ,

అధరితము. 2.

అధికము, సం. అవ్య. అవును: చూ, సమ్యక్. 1.

అధికము, సం. వి. అ. న. ఇంద్రుని విల్లు: చూ, వాణము.

1-౧౬.

అధమక్షేత్రములు, అం: నాభి, శ్రవణము, స్తనాగ్రము, మణి
ఁంధము, హనువు, కంఠము. (౯).

అధమపక్షము, వా. వి. కనీసము.

అధమమగు, మి. అ. క్రి: చూ, క్రిందుపడు.

అధమము, సం. విజ. 1. తక్కువైనది: చూ, హీనుము. 1;

2. నిందింపఁబడినది; 3. అస్పృశ్యమైనది (కావ్యము): చూ,
అస్పృశ్యము; అం: 4: చూ, హాస్యక్షేత్రములు.

అధమద్ధుడు, సం. విజ. అప్పుడున్నకొన్నవాడు: చూ, ధన
గ్రాహకుడు.

అధమాధమము, సం. విజ. మిక్కిలిచెప్పిది.

అధమాధముడు, సం. విజ. మిక్కిలి చెప్పవాడు.

అధమాసారితక్రియ, వా. వి. నాటకాంగ భేదము: చూ,
నాటకము. 1.

అధముడు, సం. విజ. నీచుడు: చూ, హీనుడు.

అధరకము, అం: చూ, చుంబనములు.

అధరచుంబనము, అం: చూ, చుంబనములు.

అధరము, సం. వి. అ. పు. 1. = అధరము. ఓష్ఠము, మోవి:

చూ, పెద్దది; అం: 2. పెనవి: చూ, కళాస్థానములు; 3: చూ,

శ్రీలక్షణాంగములు; 4: చూ, చుంబనస్థానములు; 5: చూ,

నాట్యసయోగాంగములు: చూ, అంగము. 9; 6. అధరములు:-

నివర్తితము, కంపితము, విస్ఫుల్లము, వినిగూహితము, సంద

వృత్తము, సముద్రము (౬); 7: చూ, మధ్యమక్షేత్రములు:

విజ. 8. క్రిందిది: చూ, అపరము. 3; 9. తక్కువైనది:

చూ, హీనుము. 1.

అధరితము, సం. వి: చూ, అధాకృతము. 1, 2.

అధరిణుడు, సం. విజ. పరులచేత నిందింపఁబడ్డవాడు: చూ,
వెలివాడు.

అధరుడు, సం. విజ: చూ, అధముడు.

అధరేణ, సం. అవ్య. చేరువ: చూ, సమీపము. 1:

అధరేమృపు, సం. అవ్య: చూ, నిన్న.

అధరోష్ఠము, అం: చూ, లక్షణాంగములు.

అధర్యము, సం. వి. అ. పు. ధర్యముకానిది: చూ, ఉప
రాగము. 3.

అధర్యుడు, సం. వి. అ. పు. 1. అధర్యుణ్వేదముఁ దెలి
సిన బ్రాహ్మణుడు: చూ, స్వస్తిముఖుడు; 2. శుభాశుభ

వైదిక కర్మములను చేయుచు మేలుకీడులను తెలుపుచుం

డెడి యాచార్యుడు: చూ, స్థేయుడు 3: చూ, శివుడు. 1.

అధర్యువేదము, అం: 1: చూ, వేదములు; 2: చూ, విద్యలు
(అధర్యుణ్వేదములని కొందఱు).

అధర్యుడు, సం. వి. న. పు. 1. జన్మిగట్టు: చూ, వృద్ధి
ముఖుడు; 2. ఒకానొక ఋషి: చూ, సన్యాసి. 1-౧౯.

అధవా, సం. అవ్య. తదానోచేదిత్యర్థకము, ఆలాగు కాకపోయి
నచో: చూ, కింవా.

అధస్థలము, అం: చూ, దృష్టిక్రియలు; 2: చూ, హస్త
ప్రవారములు.

అధార్మికుడు, సం. విజ. ధర్మవిర్ధిలేనివాడు: చూ, యా-
అధార్మికుడు.

అధార్మ్యము, సం. వి. అ. న. సాహసము లేనియుండుట.

అధి, సం. ఉప. 1. “అధి” యను ఉపస్థానాంతరము కల్గి
ములు:- అధికరణము, అధ్యయనము, అధిక్షేపము, అధిగ

మము; అవ్య. 2. అధికము: చూ, హేరాళము. 1-౫;
3: చూ, శివుడు. 1; 4. కార్యము: చూ, వ్యాపారము. 1;

5: నక్షత్రము: చూ, సమయము. 2; 6. ఉపకరము: చూ, సలిలము. 1.

అధికకామ్రాప్యహింసకము, అం: చూ, అలంకారము. 3.

అధికసదము, అం. ఉపా:- 1. యోగియును రణమున నభి
ముఖుడై చచ్చిన పీరుడును సూర్యుండులొకారమును

భేదించిపోవుదురు. ఇందు “అకారము” అధికము. అక్షరణ
మాలినపదములఁజేర్చరాదు (లేనిపోని మాటలు చెప్పట):

చూ, వాక్యగుఱిచోషములు. 1-౮.

అధికప్రసంగము, సం. వి. అ. పు. సంబంధములేని ప్రసం
గము: చూ, అప్రస్తుత ప్రసంగము.

అధికమగు, మి. అ. క్రి: చూ, హెచ్చు. 4.

అధికమానము, అం. యా-అధిమానము: చూ, మలమానము.

అధికము, అం. 1. ఆధారముకంటె నాధేయము గాని ఆధే
యముకంటె నాధారముగాని హెచ్చగుట. ఉపా. “సీదానో

దకమందు ధరణియొక వీచియయ్యె”: చూ, అలంకారము.

3; సం. వి. అ. పు. 2. క్రయవిక్రయములవలన వచ్చిన

విశేషధనము: చూ, లాభము. 1; విజ. 3. ఆదనము: చూ,

హేరాళము. 1-౫; ఉప. 3. ఇచ్చట “అధి” యనునది

ప్రాతిపదికమై “క” అను తర్దిత ప్రక్రియమును బొందినది.

అధికరణము, సం. వి. అ. న. 1. ప్రాపు. ఆదరువు: చూ,

సమీపము, 1: పు. 2. కాచి సాగఁగొల్పెను ఇనుము.

బంగారులోనగువానికి ఊతగా క్రిందనుండు ఇనుపముద్ద

(లేక) వడ్రంగి చెక్కిన ప్రానునకు ఊతగా క్రింద

నుండుకొనెడి బల్లలోనగు కాడిదుంగ: చూ, దాతలి; అం.

4: చూ, కారకములు. (ఆధారము + కర్తృకగాని కర్మకు

గాని సంబంధించి జరిగెనీర్థి. రాజు పీఠమందుండెను.

ఇచ్చట పీఠమధికరణము; దేవునియందుభక్తి. ఇచ్చట దేవు

డధికరణము; ఉప. 5. (ఇచ్చట “అధి” అనునది ధాత్యర్థ

మును “ఆధారము”ను సర్వముగా మార్చినది.); 6. అధికరణ

మనఁగా నాధారము. ఇది మూడు విధములు:- బావశ్లేష

కము, వైషయికము, అభివ్యాపకము. (3).

అధికరించు, సం. న. క్రి. చదువు: చూ, పఠించు.

అధికర్తి, సం. వి. ఇ. పు. శ్రీ. అధికమైన పంపదగలవాడు:

చూ, సమృద్ధుడు. [వృద్ధిన్యాయము.

అధికవృద్ధిన్యాయము. న్యా. వృద్ధిప్రయోజనన్యాయము, యథా

అధికస్యాధికంఫలమ్, న్యా. అధికపూజాదులవలన నధికఫల

మును గలుగును.

అధికాంగము, సం. వి. అ. న. నడికట్టు: చూ, వస్త్రము. 1-౧౦.

అధికాభేదరూపకము, అం: చూ, అలంకారము. 3.

అధికారము, సం. వి. అ. పు. 1. అధిక్రియ: చూ, రపము. 1;

వా. అధిపత్యము; అం, 3: చూ, అనుబంధము.

అధికారి, సం. వి. న్. పు: చూ, స్వామి. 3.

అధిపతి, —పై—

అధిపతులు, మి. వి. ఐ. అక్కజురాలు: చూ, శ్రీ. 1-౧.

అధిపతుడు, సం. వి. అ. పు: చూ, అధికారి.

అధికోపము, అం. 1: చూ, వాక్యదోషములు. ఉ. మోక్షు పదములుండిన నధికోపము. “అయింతిబూచిన తీగ వలెనున్నది” ఇందు “బూచిన” యనుపద మెక్కువగ నున్నది. తీగ నింతి యుపమా నోపమేయములు; అరాజు విరోధుల శ్రీలు వికల ముఖులై వాడిన పద్మ కుముదములు గల వేసగి నడులవలె నైరి. పద్మమునకు ముఖమునకు నుపమానోపమేయములు నరిపోగా గురుదళద్వ మధికము; 2: చూ, అర్థదోషములు. ఉ. అల్లుని గొప్పవారిలోఁ బోల్చుట, అధికోపము. ఉ. కొందరిని కొంగలు ముని వరులఁబోలియుండెను. వాని తలతోని పేను శంకరుని శిర స్సులోని చంద్రునివలె నుండెను. ఇత్యాది.

అధిక్రియ, సం. వి. అ. శ్రీ. చూ, అధికారము. 1.

అధిక్షిప్తము, సం. విజ. 1. ఉంచఁబడినది: చూ, పూర్వము;

2. నిందింపఁ బడినది: చూ, హీనము. 2; 3. బెదిరింపఁ బడినది: చూ, సాధ్యనము. 1-౬.

అధిక్షిప్తుడు, సం. వి. అ. పు. నిందితుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.

అధిక్షేపము, సం. వి. అ. పు. 1. నింద: చూ, పెగ్గించు;

2. బెదిరింపు; చూ, సాధ్యనము. 1-౬; ఉప. 3. ఇచట రాక్షసమును “అక్షేపించు” అను నర్థమునకు మార్చినది.

అధిక్షేపించు, సం. స. క్రి. 1. నిందించు: చూ, పెగ్గించు;

2. భయపెట్టు: చూ, వెఱపించు.

అధిగతము, సం. విజ. 1. చదువఁబడినది: చూ, పఠితము;

2. పొందఁబడినది: చూ, సంసక్తము.

అధిగమము, సం. వి. అ. పు. 1. చదువుట: చూ, విద్య. 1;

2. పొందుట: చూ, లాభము. 1; ఉప. 4. ఇచ్చట వ్యర్థ మైనది.

అధిగమించు, సం. స. క్రి. 1. చదువు: చూ, పఠించు;

2. ఎఱుకవడు: చూ, విదితమగు; 3. పొందు: చూ. సక్త మగు.

అధిచ్ఛక్రము, సం. వి. అ. పు: చూ, కుమికి*.

అధిజ్యము, సం. విజ. ఎక్కుపెట్టినది: చూ, మోపుదల. 1.

అధిర్వక్త, సం. వి. అ. శ్రు. కొండమీది నేల: చూ, భూమి. 1-౪.

అధిదైవికము, అం: చూ, తాపత్రయము.

అధినగ్నిక, సం. వి. అ. శ్రీ. వివాహముకావి వదునొకండు వత్సరముల కవ్యక: చూ, శ్రీ. 1-౧౧.

అధిపతి, సం. విజ. ఇ. అధిపుడు: చూ, స్వామి. 1.

అధిపతి, సం. వి. అ. పు. 1. కోడి: చూ, వానరము. 1;

2. కుమ్మెద: చూ, పట్నదము. 1; 3. కోయిల: చూ, సాకుడుపులుగు.

అధిపుడు, సం. విజ: చూ, అధిపతి.

అధిభువు, (ఉ). —పై—

అధిమానము, అం: చూ, రూ. అధికమానము.

అధిరోహణము, సం. వి. అ. న. 1. ఆరోహణము, ఎక్కుట;

చూ, ప్రాశుడు. 1; వా. 2. సింహాసన మెక్కుట.

అధిరోహించు, సం. స. క్రి. ఆరోహించు: చూ, ప్రాశు. 6.

అధిరోహిణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, నిచ్చెన.

అధివసించు, సం. అ. క్రి: చూ, వసించు.

అధివానము, సం. వి. అ. పు. 1. చోటు: చూ, స్థానము. 1;

2: చూ, వాసెనకట్టు; 3. గంధమాల్పాదులచేత వస్త్రతాంబూ లాదులయొక్క సంస్కారము: చూ, సంస్కారము. 1;

4. నారింజి: చూ, శర్కరాంకమ్ము; 5: చూ, సవర్గ.

అధివానరము, సం. వి. అ. పు, న.=: చూ, అతివానము.

అధివిన్న, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. మొదటిపెండ్లాము, సవతి

తనముచేత దుఃఖించునది: చూ, భార్య. 1-౩౫; 2: చూ,

రాత్రి; 3. పితలను గుఱించి చేయు హోమాదులందుఁ జెప్ప

నట్టి యుద్దేశ్యాగము: చూ, స్వాహాకారము.

అతివేదనము, సం. వి. అ. న. భార్యయుండఁగమఱలఁ బెట్టి

యాడుట: చూ, వివాహము. 1-౨.

అధిశనము. సం. విజ. ఘృతాదిక ద్రవ్యస్వర్సనము: చూ, అధిశ్యానము.

అధిశ్యానము, —పై—

అధిశ్రయిణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ప్రాయ్వి: చూ, హసంతి. 1-౧.

అధిష్ఠాత, సం. విజ. అధిష్ఠించువాడు. (ఈకారాంతు అధిష్ఠాత్రీ.

అధిష్ఠానము, సం. వి. అ. న. 1. చాయమేకు: చూ, బండికన్ను;

2. ఆక్రమణము, అఱుము: చూ, పురి (4); 3. కోశబలము

వలనఁ గలిగిన తేజము: చూ, ప్రభావము. 1; 4. అధిష్ఠాన

మును పట్టణము: చూ, దేశము. 1-౬౧-౧; 5. వ్యవస్థాక

రణము; 6. అవరోహణము: చూ, ఆరోపము; పు. 7: చూ,

విమర్శనము; 8. నర్తనము, నృత్యము: చూ, నృత్తము. 1;

9. ధన్యపుకొట్టు (లేక) గాదె: చూ, పంటసాల.

అధిష్ఠించు, సం. స. క్రి. ఆశ్రయించి యుండు.

అధీతము, సం. విజ. అధ్యయనింపఁబడినది.

అధీతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. అధ్యయనము, గురుముఖమున

ఆనుపూర్విగ వేదముఁ జదువుట: చూ, విద్యలు. 6-౪; వి.

న్. పు. 2. అధ్యయనము చేసినవాడు.

అధీనమగు, మి. అ. క్రి: చూ, లోబడు.

అధీనము, సం. విజ. లోకును: చూ, స్వాధీనము. 1.

అధీనముచేయు, మి. స. క్రి: చూ, వశపఱచు.

అధీనుడు, సం. విజ. ఒకరికిలోబడిన వాడు: చూ, పరాధీనుడు.

అధీర, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. మధ్యయను నాయక; 2. ప్రగల్భ

యను నాయక; 3. మధ్యా ప్రగల్భలలో నొకతె, అన్య

సత్తుడైనను బతిసేమియుననకఁ జిరాజ్మిథియైనది: చూ,

మధ్యాప్రగల్భులు.

అధీరుడు, సం. విజ. వ్యసనాదులచేత వ్యాకులతపడినవాడు:

చూ, వెఱవరి.

అధీరుడు, సం. వి. అ. పు. సమస్తసామంతులచేత సేవింపఁ

బడినరాజు: చూ, స్వామి. 1.

అధీశ్వరుడు, —పై—

అధ్యాసముచేయు, వా. స. క్రి. దారిలేకుండజేయు.

అధ్యాసము, సం. వి. అ. పు. దారిలోన అన్నము: చూ, సావము. (1)-అ

అన, సం. అవ్య. 1. ఏమియులేమి, అభావార్థము: చూ, భూస్యము. 1; దే.వి. (1)రూ-అన్న-అవ్య: చూ, జ్యేష్ఠుడు. 1; (2) అనకట్టు: చూ, సేతువు. 1; అవ్య. (3) ఇంకను. రూ-అన(గ)-అన(గ)-అన(గ)-అన: చూ, మజి. 2.

అనంగమాత, సం. వి. ఋ. త్రీ: చూ, అక్క.

అనంగము, సం. వి. అ. న. 1. ఆకాశము: చూ, వ్యోమము. 1; 2. గుండె: చూ, హృదయము. 2.

అనంగతిక, సం. వి. అ. త్రీ. స్వర్ణమందుండు వేశ్య: చూ, వేశ్య. 1-3.

అనంగలిలము, అం: చూ, జన్యతాశములు.

అనంగీకారము, సం. విజ: చూ, ఆనమ్మతి.

అనంగుడు, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, మన్మథుడు; విజ. 2. అంగము లేనివాడు; అం. 3: చూ, మహారాజులు: (చూ, రాజ. 1-23).

అనంటి, దే. వి. రూ-అన(టి)-అర(టి): చూ, రంభ. 2.

అనంత, సం. వి. అ. త్రీ. 1. నేల: చూ, భూమి. 1; 2. గౌరి. చూ, పార్వతి. 1; 3. ఉసిరిక: చూ, శ్రీఫలి. 1; 4. కరక: చూ, హరితక; 5. దూర్భ. గతిక: చూ, తృణము. 1-౧౮; 6. తటిగొట్ట: చూ, హలిని. 1; 7. కిప్పకీ(గె): చూ, పోవల్లి; 8. తీటుకసింద: చూ, సముద్రాంత. 1; 9. నీరు పిప్పలి: చూ, శకులాదని. 2; 10. చూమెన: చూ, శారిణి; 11. దున్నునపుడు కణ్ణుచే సేర్పడిన చాలు: చూ, సీత. 2; 12. వాయువ్యమూల: చూ, హరిత్తు. 1-౭; 13: చూ, పున్నమ; 14. బుద్ధవిభార్య, స్వాహా: చూ, భార్య. 1-౧౦.

అనంతము, సం. వి. అ. న. 1. ఆకాశము: చూ, వ్యోమము. 1; విజ. 2. మేరలేనిది: చూ, అపారము; అం. 3: చూ, సంఖ్యాభేదములు.

అనంతరము, సం. క్రి. విజ. అ. న. 1. సిదప: చూ, పిమ్మట; విజ. అవ్య. 2. వెనుకటిది: చూ, వెనుక. 1-౨.

అనంతవిజయము, సం. వి. అ. పు. 1. దర్మరాజయొక్క శంఖము: చూ, సంకు. 1; విజ. 2. ఎన్నికకు మీతిన జయము గలది.

అనంతశయనము, అం. 1: చూ, క్షేత్రములు; వా.వి. 2. తైపుల కటక.

అనంతశయనుడు, సం. వి. అ. పు: చూ, విష్ణువు. 1.

అనంతసముద్రవృ, సం. వి. అ. త్రీ. తెల్లగతిక: చూ, తృణము. 1-౨౦.

అనంతుడు, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, అనంతశయనుడు; 2. శేషుడు: చూ, సర్పము. 1; 3: చూ, బలరాముడు; 4. బుద్ధభేదము: చూ, బుద్ధుడు. 1-౧౦.

అన(గ), దే. ద్ర. ఇంకను: చూ, రూ-అన. (4).

అన(గా), —పై.—

అన(టి), దే. వి: చూ, రూ-అనంటి.

అన(టియకు), దే. వి. కదళీవల్రము: చూ, రూ-అర(టాకు).

అనకట్టు, దే. వి. రూ-అనకట్టు - ఏమిలోనగువాని నిశ్శబ్దము; దోక కట్టెడుకట్టు: చూ, సేతువు. 1.

అనక్షరము, సం. విజ. 1. తిట్టు: చూ, శాపము. 1; 2. వైగ(గ) జెప్పినది (మాట): చూ, శబ్దము. 2.

అనగ్నిక, సం. వి. అ. త్రీ. పత్తి: చూ, సముద్రాంత. 3.

అనఘము, సం. విజ. 1. దోషములేనిది: చూ, నిర్దోషము; 2. తేరినది: చూ, సమీచినము. 2; 3. ఇంపైనది: చూ, హృదయము. 2.

అనఘుడు, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, పాపరహితుడు.

అనఘ్నము, సం. విజ. కలక: వాతినది: చూ, మలినము. 3.

అనఘహ, సం. వి. ఈ. త్రీ. రూ-అనఘహ. ఆవు: చూ, దేనువు. 1.

అనఘాహము, సం. వి. ఖ. పు, ఎద్దు: చూ, వృషభము. 1.

అనఘాహి: చూ, రూ-అనఘహ

అనద, వై. విజ. 1. = అనార. నాథుడులేనిది, విదవా, త్రీ: చూ, త్రీ. 1-౧-౪; 2. అల్పుడు: చూ, హీనుడు; 3. దిక్కు లేనిది (త్రీ), విదవ: చూ, త్రీ. 1-౧-౫.

అనదకనము, వై. వి. = అనారత్నము. దిక్కులేనిది: చూ, అనారత్నము.

అనదరనము, అం: చూ, చుంబనములు. 2.

అనధిష్ఠుడు, సం. విజ: చూ, సమర్థుడు.

అనధ్యయనము, వా. వి. రూ - అనధ్యాయము. 1. వేదము చదువ(గూడని కాలము; 2. విద్యార్థులకు (శిష్యులకు) ఉపాధ్యాయుడు నెలదొనంగడి కాలము, బడిలేని కాలము.

అనధ్యాయము, —పై.—

అనన్యజుడు, సం. వి. అ. పు: చూ, మన్మథుడు.

అనన్యకు, సం. విజ. అదె: చూ, ఏ.

అనన్యవృత్తి, వా. విజ. 1: చూ, ఐకాగ్ర్యుడు; 2. ఏకాగ్ర చిత్తము.

అనన్యసామాన్యము, వా. విజ. మతీయొక దానితో సమానము కానిది; అనన్యార్థశ్యము-రూ-అనన్యార్థశ్యము.

అనన్యార్థశ్యము, } —పై.—
అనన్యార్థశ్యము, }

అనన్వయము, అం. ఒకానొక అర్థాలంకారము. ఉపమానము లేక యుండుట. “గగనము గగనము వంటిది. సముద్రము సముద్రమల్యము. దాతృత్వమున గర్భని బోలువాడు కర్తుడె. అతని కతండ్రిసాటి, చతురర్థిసరిత, మహితలం బునన్”. విజ. విరా: చూ, అలంకారము. 3; విజ. 2. అన్వయము లేనిది.

అనవరారి, సం. విజ: చూ, నిరవరారి.

అనవరార్థుడు, సం. వి. అ. పు. రూ-అనవరార్థుడు. అత్యుత్తమ మైన వానిగా సరిగణింపబడినవాడు: చూ, శ్రేష్ఠుడు. 1.

అనవాయము, సం. విజ. రూ-అనవాయి. అపాయములేనిది.

అనవాయి, —పై.—

అనభ్యాసే విషంశాస్త్ర మణిరే భోజనంవిషమ, న్యా. అభ్యాసించ నపుడు శాస్త్రము విషప్రాయముగా నుండును. జీవుడు గాకున్నచో భోజనము విషప్రాయముగా నుండును.

అనయము, సం.వి.అ. 1. పు. కీడు: చూ, హాని. 2; 2. అపద: చూ, విపత్తు; 3. దుర్లభ్యము: చూ, అదృష్టము; 4. దూతా దివ్యసనము: చూ, వ్యసనములు: 4; 5. తవ్య: చూ, సొంతు; డె.ద్ర. (1) అత్యంతము, కడు: చూ, మతిమతి; (2): చూ, అవశ్యకము; (3): చూ, సతతము. 2.

అనరానిమాట, వా. వి. తిట్టు: చూ, కావము. 1.

అనరు, డే. వి. 1. ఇక్కట్లు: చూ, శోకము. 1; ఐ. 2. జీవ స్థానము, కీలము: చూ, మర్మము. 1; వా. 3: చూ, అవును. "అనరుపోయిందికాదు".

అనర్థము, సం. విజ: చూ, నిర్లభము.

అనర్థము, సం. విజ. అడ్డంకిలేనివాడు: చూ, నిర్లభము.

అనర్థము, సం. విజ. వెలలేనిది: చూ, గబ్బాలు.

అనర్థము, సం. విజ. అర్థముకానిది. (అర్థము=వెలపెట్టడగినది; పూజకొఱతెన్నది.)

అనర్థమగు, మి. అ. క్రీ. 1: చూ, లోపించు. 2; 2. విరుప యోగమైనదగు; 3. అర్థములేనిదగు.

అనర్థము, సం. విజ. పరస్పరాన్వయములేనిది. సాముదా యార్థము లేని మాట (దశదామములు భవభూషములు లోనగునవి) అనత్యవులును: చూ, వితదము.

అనర్థము, సం. వి. అ. పు. 1. కీడు: చూ, హాని. 2; 2. అర్థములేనిది: చూ, అవశ్యము. 2.

అనర్థము, సం. విజ: చూ, అకాశము.

అనర్థము, సం. విజ: చూ, అకాశము.

అనర్థము, సం. వి. అ. పు. 1. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1;

అనలము, సం. వి. అ. పు. 1. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1;

2. జలరాగ్ని: చూ, వహ్ని. 1-౩౦; అం. 3: చూ,

అగ్నులు. 3: (చూ, వహ్ని. 1-౩౦); 4: చూ, అగమములు.

అనలుడు, సం. వి. అ. పు: చూ, అనలము. 1; 2. విభి

షణునిమంత్రి: చూ, మంత్రి. 1-౩; అం. 3: చూ, వసువులు.

అననట్టి, డె. అ. క్రీ: చూ, ఉమ్మగిల్లు.

అననద్యము, సం. విజ: చూ, త్రైవ్యము.

అననానత, సం. వి. అ. పు. ప్రమాదము: చూ, స్థానిత్యము.

1-౧.

అనవధి, సం. విజ. ఇ: చూ, అపారము. 3.

అనవరకము, సం. క్రీ. విజ. అ. న. 1. ఎల్లప్పుడు: చూ, సతతము. 2; విజ. 2. ఎడతెగనిది: చూ, సాంద్రము. 2.

అనవరతుడు, సం. విజ. మిక్కుటము గలవాడు: చూ, అర్థంత వంతుడు.

అనవార్థము, సం. విజ. ముఖ్యమైనది: చూ, త్రైవ్యము.

అనవార్థ్యము: చూ, రూ-అనవార్థ్యము.

అనవసరము, సం. విజ. సమయము తప్పినది: చూ, సమయము.

అనవస్కరము, సం. విజ: చూ, శోధితము.

అనశనము, సం. వి. అ. పు. వసు: చూ, లంకణము. 1.

అనశ్శరము, సం. విజ: చూ, శాశ్వతము.

అనసూయ, సం. వి. అ. పు. 1. అతిమహర్షి భార్య: చూ, భార్య. 1-౩; అం. 2: చూ, సాత్త్విక గుణములు.

అనసు, సం. వి. న. న. బండి: చూ, శకటము. 1.

అనా, సం. అవ్య. 1. లేదనుట. కాదనుట: చూ, హానిము.

1; డే. ద్ర. (1): చూ, రూ-అన (4).

అనాగ, డే. ద్ర: చూ, రూ-అన. (4).

అనాకారి, వా. క్రీ. విజ: చూ, తరూపి.

అనాగరము, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, భవిష్యత్తు. 1. అం.

2: చూ, తాత్కాలికములు; విజ. 3: చూ, భవిష్యత్తు. 1-౧.

అనాగతార్థ, సం. వి. అ. పు. పెండ్లిలేని పదియేడ్ల పురుషు, సమరాక్షసిని, నగ్నిని: చూ, పు. 1-౧

అనాచారము, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, దురాచారము. 1;

2: చూ, మలినము; విజ. 3: చూ, దురాచారము. 1-౧;

అం. 4: చూ, అజ్ఞానదాయకములు.

అనాకతి, సం. వి. నో. పు. రూ-అనాకతి: చూ, సన్యాసి. 1.

అనాతురము, సం. విజ: చూ, నివృత్తాహుడు.

అనాదరణము, సం. విజ: చూ, ఉపావృతము.

అనాదరము, సం. వి. అ. పు: చూ, వహేలనము.

అనాదరించు, మి. న. క్రీ: చూ, భంగించు.

అనాది, సం. విజ. ఇ. 1. అది (మొదలు) తెలియనిది;

వై. వి. (1) చింతలేనిది: చూ, అనాదిని.

అనాదిజటిలుడు, సం. వి. అ. పు: చూ, శివుడు.

అనాద, సం. విజ. 1. = అనద, విభవ. (నామలేనిది).

విభవ: చూ, పు. 1-౩: 2. = అనద, దిక్కులేనిది (పు).

అనాకతి: చూ, రూ-అనాకతి.

అనాదత్తము, సం. విజ. = అనదతనము: చూ, అనదతనము.

అనాదప్రతి సంస్కారాత్ కోటియుష్ట ఫలం లభేత్, న్యా. గతి లేని శవమును సంస్కరించుట వలన గోటి యుష్టములు చేసిన ఫలము లభించును.

అనాదిని, సం. విజ. ఇ. పు. = అనాది: చూ, అనాది. (1).

అనాదోదేవరక్షిత, న్యా. "దిక్కులేని వారికి దేవుడే దిక్కు".

అనామకు, వా. వి. చిత్తుచేరిన వద్దు.

అనామదేయుడు, వా. విజ: చూ, పేరు లేనివాడు.

అనామయము, సం. వి. అ. న. 1. అరోగ్యము: చూ, కల్ప

తద్వము; పు. 2: చూ, అగమచెక్క.

అనామయము, సం. విజ. నిరోగి.

అనామిక, సం. వి. అ. పు. ఉంగరపువ్రేలు: చూ, వేలు.

1-౩౩-(౩).

అనామికాదిరేఖ, సం. వి. అ. పు. చదువును దెలిపెడి రేఖ.

అనాయకము, సం. విజ: చూ, అరాజకము.

అనాయత్తము, డే. విజ: చూ, న్యతఃక్రమము.

అనాయాసకృతము, సం. వి. అ. పు. ఆయాసములేక చేయ

బడిన కషాయాదులు: చూ, పాంటము.

అనాయాసచరణము, వా. వి. ఆయాసములేని చావు: చూ,

సావు. 1-౧.

అనాయాసము, సం. వి. అ. పు. 1. ఆయాసములేమి; విజ.

2. ఆయాసములేనిది.

అనారతము, సం. క్రీ. విజ: చూ, అనవరకము.

అనార్యత్వము, సం. వి. అ. పు: చూ, సేలమేము.

అనావృద్ధి, సం. విజ. పు. 1: చూ, వయస్సు; అం. 2: చూ,

శశిభారలు.

అనాకానిక భుజితే చునని నర్కమనహ్యమ్, న్యా. ఊబు
గోనక యుద్ధముత్తలనమచుండ నెల్లయు నేవగూర్చును.
అనక, దే.వి.1. గోనకః చూ, మొగలివనన; వా. 2. చంటి
విక్రమ పృష్ఠనాగమున పుట్టెడి ఒకానొక తెవులు.
అనకమందు, వా. వి. మొగలివనననందు, పువ్వులవందు,
పుష్పనమాహవరిణామ ఫలము.
అనకవనన, దే. వి. చూ, అనక*. 1.
అనక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. —పై.—
అనకము, సం. విజ. చుక్క-నెఱ బలుకబడనిది.
అనకమందు, సం. విజ: చూ, చుక్కి-డి.
అనాకాకము, సం. విజ. 1. చలువయేనిది (బట్ట) 1: చూ,
వట్టము. 1-౧౦౨; అం. 2: చూ, పట్టుక్రిములు; 3: చూ,
నాదములు.
అనాకాకము, సం.వి. అ. పు. చూలకాని యొకానొక నీచజాతి.
అనాకూరోఁడర్వంగచ్చేత్, న్యా. పిలువకున్నను యజ్ఞము
నకుఁ దోవరెను. (యజ్ఞమున్నచో దేవతల యాగమేకాక
దేవోత్సవాదులని సామాన్యముగా గ్రహింప వలయును.)
అని, దే. వి. 1: చూ, యుద్ధము. 1; 2. అల్లిక మెలికలు:
చూ, అన్ని. 2; పు. న. వి. 3: చూ, రూ-అన్ని. 1; అన్య.
4 నవి. ఈ ప్రకారము అను నర్థమును తెలుపును: చూ,
సావి. 2; 5. ప్రకారమును తెలుపును: చూ, విధము. 1;
6. తలచుదును తెలుపును: చూ, సత్త్వ. 1; 7. కారణ
మును. తెలుపును: చూ, హేతువు. 1; 8. ప్రసిద్ధిని తెలు
పును: చూ, ప్రసిద్ధి. 1.
అనికి, దే. వి. 1. వెడల్పు నోరుగలకుండ: చూ, పాత్రము.
6-౧; 2. నేఁక, అల్లిక: చూ, పూర్తి. [1-3.
అనికపు, సం. వి. ఆ. పు. నల్లచెఱకు*: చూ, సుకుమారము.
అనిత్యము, సం. విజ: చూ, క్షణభంగురము.
అనిచంపూర్వము, సం. విజ. అబ్బురము: చూ, క్రొత్త. 2.
అనిన, దే. ద్ర. చెప్పిన, చెప్పినయెడల: చూ. రూ-అన్న. 3.
అనిపించు, దే. అ. క్రీ. 1. కనిపించు: చూ, ప్రత్యక్షమగు:
న. క్రీ. 2. కవచముగాఁ బ్రవర్తించు: చూ, నటించు; 3.
(చూటను) చెప్పించు; 4. (ఁలవంతముగా) పలికించు;
5. తానుచూరించు చూటకుచూట నహాయముగా సంగీతాది
స్వరములయందు నహాయము అనునటులఁజేయు.
అనిబద్ధవంతము, సం. విజ. నోటితో పాడెడు సంగీతము:
చూ, స్వరము. 2-౧౮.
అనిమిషత్వము, సం.వి.అ.న. ఈశ్వరత్వము: చూ,దైవత్వము.
అనిమిషము, స. వి. ఆ. పు. రూ-అనిమేషము. చేవ: చూ,
మత్స్యము. 1.
అనిమిషుడు, స. వి. అ. పు. రూ-అనిమేషుడు: చూ,వేలుపు.
అనిమేషము: చూ, రూ-అనిమిషము.
అనిమేషుడు: చూ, రూ-అనిమిషుడు.
అనిరుద్ధము, సం. విజ. అడ్డంకిలేనిది: చూ, విరళము.
అనిరుద్ధుడు, సం. వి. అ. పు. 1. మన్మథుని కొడుకు: చూ,
విశ్వకేతువు; విజ. 2. అడ్డగింపఁబడనివాడు.
అనిర్దిష్టము, సం. విజ: చూ, అనిశ్చయము.
అనిర్దిష్టములు, అం. ఇవి ప్రశ్నార్థకములు, సంబంధములు,

తదితంములు అనిమూఁడు విధములు.
అనిర్వచనీయము, సం. విజ. చెప్పనలవిగానిది.
అనిలబాడు, సం. వి. అ. పు. 1. ఎఱ్ఱమూలిగలకోటి: చూ,
వానరము. 1-౩; 2. హనుమ: చూ, వానరము. 1-౨;
3. లోఁజేటి కడుపువాడు, భీమనేనుడు: చూ, వ్యకో
దరుడు.
అనిలము, అం. రూ-నలుబదికొమ్మిది వాయువులలో నొకటి:
చూ, వాయువు. 1-౩; 2. గాలి. రూ-అనిలుఁడు: చూ,
వాయువు. 1.
అనిలి, సం. వి. న్. పు. హనుమంతుడు: చూ, వానరము.
1-౨.
అనిలుఁడు, అం. 1: చూ, అనిలము. 1-౩; ఆం. 2: చూ,
వసువులు.
అనివారము, సం. విజ: చూ, అనిరుద్ధము.
అనివారముఁడు, సం. విజ: చూ, నిర్గుణుఁడు.
అనివార్యము, సం. విజ. నివార్యము. కానిది.
అనిశము, సం. క్రీ. విజ, అ. ని. 1. ఎల్లప్పుడు: చూ, సత
తము. 2; 2. రహ: చూ, మతిమతి.
అనిశ్చయము, సం. విజ. నిశ్చయము లేనిది: చూ, అనిర్ది
ష్టము, అనిశ్చితము.
అనిశ్చితము, —పై.—
అనిష్టము, సం. వి. అ. స. 1. ఇష్టములేమి: చూ, రోఁక. 1;
విజ. 2. ఇష్టములేనిది: చూ, అప్రీతి. 2.
అనీకము, సం. వి. అ. పు. స. 1: చూ, యుద్ధము. 1;
2. దండు: చూ, సేన. 1.
అనీకస్థము, సం. వి. అ. పు. 1. గుఱుకు: చూ, లక్షణము. 1;
2. శక్తువీరులపేళ్ళు నడుమఁజెక్కి కూరులు బిరుదుగా
కాలి పెద్దవ్రేలిని ధరించెడి ముద్రిత: చూ, భూషణము.
2-౧౦-(క); 3. శ్రీలు కాలి పెద్దవ్రేలిని ధరించెడి
ముద్రికా విశేషము: చూ, భూషణము. 2-౧౦-(అ);
4. రాజ్యాంగములను గాపాడు వారి సమూహము: చూ,
సమూహము. 1-౨; 5: చూ, దేలః; 6. యుద్ధభూమి:
చూ, భూమి. 1-౩.
అనీకస్థుడు, సం. వి. అ. పు. 1 యుద్ధమునందు నిలిచిన
వాడు; 2. ఏనుగులను శిక్షించుచుయందు నేర్పరియైన
వాడు; 3. రాజున కంగరక్షణచేయువాడు.
అనికేని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. దండు: చూ, అనీకము. 2;
2. అక్షోహిణీరో వదియవధాగము. రెండుచేరి నూట
యెనుబదియేడు రథములు, అన్ని యేనుగులు, అఱువేల
నేనుబదియేడు రథములు, వదివేలదొమ్మిదూట
ముప్పది యేవురు కాల్యాయును గలది: చూ, సేన. 1-౧.
అను, సం. అన్య. 1. పశ్చాద్ధర్మము, వెంట: చూ, వెనుక.
1-౩; 2. సాధ్యము, పోలిక: చూ, సమానము. 2;
3. అనదు: చూ, హీనము. 1; 4. నిడివి: చూ, సోగ:
5. ఒకటి వెంటది యొకటి: చూ, విధము. 1; 6. కూడ:
చూ, వైకము; 7. గుఱుకు: చూ, లక్షణము 1; 8: చూ,
హేతువు. 1; 9. ఇటువంటివాడు అనిచెప్పుట; 10. సంప
కము, వంతు: చూ, భాగము. 1; 1. ఒకటి వెనుక

నొకటి వ్యాపింపనిచ్చు: చూ, వీళ్లు; 12: చూ, సమీపము. 1; ఉపసర్గలమిది యర్థములు: 13. దయ; 14. ఆనందోదయము; 15. అన్వయము; 16. అనుమతము; 17. నియోగము; 18. సాంప్రదము; 19. సేవ; 20. ఆసక్తి; 21. అనుభూతి; 22. ఎల్లప్పుడు; 23. ఇచ్చు; 24. మేలు; 25. ఉత్సాహము; 26. వశ్యత్వాపము; 27. వాననకలుగఁజేయుట; 28. అలంకరించుట; 29. అనుగుట; 30. ఆచారము; 31. అటఁబించుట; 32. అనుకూలము; 33. వెదకుట; 34. వదన; 35. యాచించుట; 36. మంగళము; 37. ఆదరణ; ఉప. 38. “అను అను ఉపసర్గముతోఁ జేరిన శబ్దములు-అనుకంప, అనుకూలము, అనుక్షణము, అనుగమనము, అనుగ్రహము; దే. స. క్రి. (1) మూర్ఖుడు: చూ, వదించు; (2) అనిచెప్పు; (3) అనియడగు; (4) నొక్కిచెప్పు.

అనుగ, దే. విజ. 1: చూ, స్నేహించు. 1; 2. రొలి, మొదలు: చూ, లోను. 2; 3. ఇంపైనది: చూ, హృద్వము. 1; 4. ముఖ్యుడు: చూ, శ్రేష్ఠుడు. 2; 5. చూ, ముద్దు.

అనుగఁగెత్తియ, } ర్య. విజ. రూ-అనుగఁగెత్తి, చెలిత్తె: అనుగఁగెత్తి, } చూ, సభి. 1.

అనుగఁదనము, దే. వి. పాట్లు: చూ, స్నేహము. 1.

అనుకంప, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1: చూ, దయ; ఉప. 2. ఇవట “ఉప” అనునది థత్వర్థమును “కనికరము”ను నర్థము లొనికిమార్చినది.

అనుకంపము, సం. వి. ఆ. స. —పై.—

అనుకరణము, సం. వి. ఆ. స. పోలిక: చూ, సమానము. 2.

అనుకరించు, సం. స. క్రి. అనుకరణముచేయు.

అనుకర్షణము, సం. వి. ఆ. పు. 1. కల్పిత్రాగెదిగిన్నె, లొట్ట: చూ, పాత్రము. 8-9; 2. ఆకర్షణము: చూ, లాగు. 3; 3. నేలనానక క్రిందనెత్తుగా నేర్పబడియుండు ప్రానియందు, కొడిపి: చూ, నొగచివర.

అనుకర్షము, —పై.—

అనుకల్పము, సం. వి. ఆ. పు. ముఖ్యకల్పమునకంటె సభమమైన వేదవిధానము: చూ, గొణవిధి.

అనుకూలము, సం. విజ. 1. విచ్ఛలవిధి నడచువాఁడు;

2. యుద్ధాదులకు స్వేచ్ఛగాఁ జోవువాఁడు.

అనుకూలము, సం. వి. ఆ. పు. పోలిక: చూ, సమానము. 2.

అనుకూరి, సం. విజ. పోలునది: చూ, సమానము. 2-3.

అనుకు, దే. విజ. ముద్దగాక పలుచనైనది: చూ, పిదపిద. 2.

అనుకుడు, సం. విజ: చూ, వలపుకాఁడు.

అనుకూలపడు, మి. అ. క్రి: చూ, పొందుపడు: చూ, సరిపడు. 1.

అనుకూలము, సం. విజ. 1. అనుగలము. అనుకూల్యముగల: చూ, స్నేహము. 1; ఉప. 2. ఇవట “కూలశబ్దముతో సమసించి “అనుకూల్యము”ను నర్థము నిచ్చుచున్నది.

అనుకూలించు, సం. అ. క్రి: చూ, అనుకూలపడు.

అనుకూలుడు, అం. 1: చూ, నాయకులు. 2; విజ. 2. అనుకూల్యముగలవాఁడు.

అనుకూను, దే. అ. క్రి. సము: చూ, విశ్వసించు.

అనుకృతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. పోలిక: చూ, సమానము. 2.

అనుక్రమభ్యాభూతి పండిరోజన, న్నా. పండితుడు: చెప్పుచు దానినిగూడ చూపించును. ఇదియే పండిత పామరభేదము.

అనుక్రమింపబడునూహాశ్రేష్ఠ, అం. చూ, అలంకారము. 3. అనుక్రమణి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1: చూ, పరిపాటి; 2: చూ, విషయసూచిక.

అనుక్రమము, సం. వి. ఆ. పు. 1. అనుక్రమణి: చూ, పరిపాటి; 2. ఒకటి వెంటది ఒకటి: చూ, విధము. 1.

అనుక్రోశము, సం. వి. ఆ. పు: చూ, వయ. 1.

అనుక్షణము, సం. క్రి. విజ, అ. స. 1: చూ. సులక్షణము; ఉప. 2. ఇవట “క్షణ” శబ్దముతో నమసింది “ప్రతి” అను నర్థము కలదియైనది.

అనుగం, సం. విజ. వెంటిండువారు: చూ, సహాయుడు. అనుగవము, సం. విజ. 1. పొందఁబడినది: చూ, సంసక్తము;

2. వెంటిండువారిని: చూ, వెంటి. 4.

అనుగతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ: చూ, వెంటి. 1.

అనుగరోర్హులు, అం: చూ, ఉపసర్గములు.

అనుగమనము, సం. వి. ఆ. స. 1: చూ, అనుగత; ఉప. 2. ఇవట “గమ” థత్వర్థతో నమసింది “అనుసరించు” అనునర్థము కలదియైనది.

అనుగమము, సం. వి. ఆ. స. 1: చూ, అనుగతి; 2. ఒక

లక్షణము పెక్కింటికి సరిచాటును.

అనుగమించు, సం. స. క్రి: చూ, వెంటిండు.

అనుగము, సం. విజ. వెంటిండునది: చూ, అనుసరము:

చూ, వెంటి. 5.

అనుగలమగు, మి. అ. క్రి. జోడుము: చూ, సరిపోవు. 1.

అనుగలము, వై. విజ. 1. సహాయము: చూ, వెంటి;

2. అనుకూలము: చూ, స్నేహము. 1; 3. పోలిక: చూ, సమానము. 2.

అనుగవంతి, సం. వి. ఈ శ్రీ అంచు, బట్టమొదటి బట్ట: చూ, బద్దియ. 4.

అనుగవీనుడు, సం. వి. ఆ. పు. గొల్లవాఁడు: చూ, మహా

శూద్రుడు.

అనుగుడు, సం. విజ. తోడివాఁడు: చూ, సహాయుడు. 1.

అనుగుణము, అం. 1. రస రూపగుణములనన్వేషించే హెచ్చగుట. “నల్లగులువలు సీతకాక్షములచే నధికవిలబుడ్యు”

చూ, అలంకారము. 3; విజ. 2. రగినది: చూ, యోగ్యము. 2.

అనుగుణ్యము, సం. విజ. 1. చూ, యోగ్యము. 2; 2. ఒక

రకమువల: చూ, వల. 1.

అనుగ్రహము, సం. వి. ఆ. పు. 1. ఏలుకొనుట: చూ, సాక

తము. 2; ఉప. 2. ఇవట థత్వర్థమును “ఏలుకొను” అను

నర్థముగా మార్చినది.

అనుగ్రహించు, సం. స. క్రి. ఏలుకొను, ప్రియముతో పుచ్చు

కొను: చూ, స్వీకరించు.

అనుచరుడు, సం. విజ: చూ, అనుగుడు.

అనుచితము, సం. విజ: ఉచితముకానిది (ఉచితము=తగినది):

చూ, కిల. 3.

అనుచు, దే. స. క్రి. 1. రూ-అన్ను, అరుగఁజేయు, పుచ్చు:

చూ, సంపు. 11; 2. అజ్ఞాపించు: చూ, నెలవిచ్చు.

అనుజ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చెల్లెలు: చూ, సహోదరి.
 అనుజీవకుడు, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, సేవకుడు; 2: కార్తా
 రోచన మోన్యుడగు ప్రధానమంత్రి: చూ, సచివుడు.
 అనుజీవి, సం. వి. న్. పు: చూ, సేవకుడు.
 అనుజుడు, సం. వి. అ. పు. తమ్ముడు: చూ, సహోదరుడు.
 అనుజ్జ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. ఆజ్ఞ: చూ, నెలపు; అం.
 2. దోషమందు గుణము కనిపెట్టి యాదోషమునే కోరుట
 "అపచలంఛె హరిశ్చరింపఁబడుగాన నయ్యాపచలె కావలె
 నని కోరుట: చూ, అలంకారము. 3. [అజ్ఞాతుడు.
 అనుజ్ఞాతుడు, సం. విజ. అజ్ఞాపింపఁబడినవాడు: చూ,
 అనుజ్ఞానము, సం. వి. అ. న: చూ, అనుజ్ఞ. 1.
 అనుజ్, దే. వ్రి. చెప్పట: చూ, శంసనము.
 అనుతర్జము, సం. వి. అ. పు: 1. కల్లుగిన్నె: చూ, పాత్రము.
 3-4; 2. కల్లు వడ్డించుట: చూ, సరకము. 3; 3. కల్లు
 త్రాగుట: చూ, సరకము. 2-4.
 ఖీది ఆన: చూ, సరకము. 4.
 అనుతర్జము, —పై.—; 3: చూ, వాంఛ. 1.
 అనుతర్జించు, సం. న. క్రి: చూ, త్రాగు.
 అనుతాపము, మి. ఆ. క్రి. వశ్యాత్తాపము: చూ, స్రుక్తు. 11.
 అనుతాపము, సం. వి. అ. పు. 1. వశ్యాత్తాపము: చూ, విప్రతి
 సారము; 2. ఒకానొకజ్వరము: చూ, రోగము. 1-౧౬-(౩).
 అనుత్రమము, సం. విజ: చూ, శ్రేష్ఠము.
 అనుత్రమము, సం. విజ: చూ, శ్రేష్ఠుడు.
 అనుత్రమ, సం. విజ. 1. (ఉత్తరదిశకానిది.) దక్షిణదిశ:
 చూ, హరిత్తు. 1-౨; 2. మాటుహుటలేనిది, జవాబులేనిది;
 3. మీఁదుకానిది, ముఖ్యమైనది. 4. శ్రేష్ఠము కానిది;
 5. ముఖ్యము: చూ, శ్రేష్ఠము. 1-౧. [శ్రేష్ఠుడు. 2.
 అనుత్రమము, సం. విజ. 1. మటుహుటలేనివాడు; 2: చూ,
 అనుదాత్రము. అం. అనుదాత్ర, ఉదాత్ర, స్వరీతమలలో
 నొకటి: చూ, స్వరము. 2-౧. [తాళాంగములు.
 అనుదినము, సం. వి. అ. న: చూ, ప్రతిదినము.
 అనుద్రుతము, అం. 1: చూ, కాలప్రాణములు; 2: చూ,
 అనునయము, సం. వి. అ. పు. ఊట: చూ, సమాశ్వాసము.
 అనునయించు, సం. న. క్రి. ఓదారుడు: చూ, సమాశ్వాసించు.
 అనునానీకము, సం. వి. అ. పు. 1. ముక్కుతోఁబలుకఁబడు
 అక్కరము: చూ, వర్జము. 1-3; విజ. 2. ముక్కుతోఁ
 బలుకఁబడునది; అం. 3: చూ, గాయకదోషములలోనొకటి.
 అనునానీకములు, అం: జ, జ, జ, న, మ. (౫)
 అనునీతుడు, సం. విజ: చూ, ఊబడింపఁ బడినవాడు.
 అనుపదము, సం. విజ. 1. వెంటిండునది: చూ, వెంటి. 3;
 అవ్య. 2. అప్పుడప్పుడు: చూ, ఎడనదడవ; అం. 3:
 చూ, చుంబనములు.
 అనుపది. సం. విజ. న్: చూ, వెదకఁబడుడు.
 అనుపదీన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కాలికనరివడినచెప్ప. చూ,
 సమ్యాశిగలు. 1-౧౦.
 అనుపదుడు, సం. విజ: చూ, సహాయుడు. 1.
 అనుపవత్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. అనుసవత్తిలేము, (ఉపవత్తి =
 కలిమి) సంసారమునందు గల ఇబ్బంది.

అనుపమ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వైర్పరి మూలయందలి
 యాదేనుగు: చూ, హస్త. 1-౬; అం. 2: చూ, దిగ్విజ
 భార్యలు; విజ. 3. చక్రసిధి: చూ, సౌందర్యము; 4: చూ,
 శ్రేష్ఠము.
 అనుపము, సం. విజ. రూ-అనుపము; నీశ్చుతఱుచుగా నుండు
 నట్టినేల, జవుకుగలది (నేల): చూ, భూమి. 1-౬.
 అనుపముడు, సం. విజ: చూ, సౌందర్యవంతుడు.
 అనుపయక్తము, సం. విజ. ఉపయక్తము కానిది (ఉప
 యక్తము = ఉపయోగమైనది.)
 అనుపది, దే. వి: చూ, సుంకరి.
 అనుపల్లి, అం. 1: చూ, అలంకారము. 3; 2: చూ, ప్రత్యక్ష
 ప్రమాణములు; 3: చూ, రసవదలంకారములు.
 అనుపల్లవము, సం. వి. అ. పు. రూ-అనుపల్లవి, వెంటి
 చరణము: చూ, స్వరము. 2-4౧.
 అనుపల్లవి, సం. వి. ఇ. పు. —పై.—
 అనుపసూది, ద్వ. వి. (అనుము + సూది) గుండుసూది: చూ,
 సూది. 1-4.
 అనుపానము, సం. వి. అ. న. 1. అయ్యేద మందుల భవ
 యోగించు రసము: చూ, పానము. 2; 2. అన్నముతో
 గూడ భుజింపఁదగిన కూరలు మొదలగు సాధనములు:
 చూ, వ్యంజనము. 1.
 అనుపు, ది. వి. 1. ప్రయాణమైపోవువారికి తోడు పంపుట.
 కాశీ. 4-౬౧; 2: చూ, శుల్కము. 1; 3. పొంది
 యుండుట, వేటకానిదాగుటపల్లము: చూ, మాటు. 3;
 న. క్రి. 4: రూ, నెలవిచ్చు; 5. అరుగఁజేయు: చూ,
 పంపు. 11.
 అనుప్రానము, అం. శబ్దసామ్యముగలిగి యుండునట్లు చెప్పిన
 యొక శబ్దాలంకారము: చూ, అలంకారము. 3.
 అనుప్రపుడు, సం. విజ: చూ, సహాయుడు. 3.
 అనుబంధ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. ఎక్కిలి: చూ, హిక్క. 1;
 2. దాహము: చూ, పిపాసు.
 అనుబంధము, సం. వి. అ. పు. 1. జరుగుచున్నదాని నను
 వర్తించుట: చూ, వెంటి. 1; 2. తట్టు: చూ, బంధము. 1;
 3. తప్పు బయలుపఱచుట; 4. (వ్యా) ప్రకృతి ప్రత్య
 యదుంచేఁజెడిడి యక్షరము: చూ, వర్జము. 1-4; విజ.
 5. చేర్పఁబడినది: చూ, ఉపాంగము; 6: చూ, వ్యర్థము.
 అనుబంధములు, అం: అధికారము, సంబంధము, విషయము,
 ప్రయోజనము (4).
 అనుబంధించు, సం. న. క్రి: చూ, వెంటిండు.
 అనుబంధుడు, సం. వి. అ. పు. తల్లిదండ్రులు లోనగు
 పెద్దలననుసరించి నడుచు కొడుకు లోనగువాడు: చూ,
 మానుడు. 1-౧౯.
 అనుబోధము, సం. వి. అ. పు. అర్థరు: చూ, ప్రబోధనము.
 అనుభయకాద్రూప్యరూపకము, అం. కావ్యాలంకార విశేషము:
 చూ, అలంకారము. 3.
 అనుభయోక్తిరూపకము, —పై.—
 అనుభవము, సం. వి. అ. పు. 1. కుడుపు: చూ, భుక్తి. 2;
 2. బుద్ధి: చూ, హృల్లేఖము. 2.

అనుభవశాలి, సం. విజ. (నె. ఈ. నె.) 1. అనుభవ: చూ, సహృదయుడు; 2. అనుభవము గలవాడు; అనుభవ.

అనుభవ, —పై.—

అనుభవించు, సం. న. క్రి. 1. భుజించు: సావడు; వా. 2. చేరులార చేసికొననది మంచిగాని చెడ్డగాని హృదయము చేసికొను.

అనుభావము, సం. వి. అ. పు. 1. భావమును దెలిపెడి ముఖ విలాసాదులు. కారణమైన విభావముచే గలుగు లనము వలనఁ బుట్టిన రూపైతి వికారములు: చూ, వ్యంజనము.

1-౯. (ఇవి ఆయదు:- అభినయము, ఆకృతి, చేష్ట, భావబోధము, సంజ్ఞ): అం. 2: చూ, భావములు; పు. 3. బలిమి: చూ, శక్తి. 1; 4. నిశ్చయము: చూ, సత్యము.

1-౨.

అనుభావ్యము, సం. విజ. అనుభవించఁ దగినది: చూ, ఉపభోగ్యము.

అనుభుక్తిము, సం. విజ. 1. అనుభవించఁబడినది. చూ, లీడము; రద్ది. -౧. అనుభవించఁ జూడనది: చూ, అచందితము.

అనుభుక్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ: చూ, అనుభవము. 1.

అనుభూతము, సం. విజ: చూ, అనుభుక్తిము. 1.

అనుభూతి: చూ, అనుభుక్తి.

అనుభోగము, అ. పు. —పై.—

అనుమడు, పై. వి.=హనుమాన్: చూ, వాసరము. 1-౨.

అనుమంతిగాడు, ద్వ. వి. హనుమంతుని సామర్థ్యమువంటి సామర్థ్యము కలుగుటచే కుక్తకియ్యఁ బడినపేరు. స్వా. ౪-౩౨: చూ, సీవఁగ.

అనుమత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. మొదవగడ్డి*: చూ, తృణము.

1-౩౮.

అనుమతము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, సమృత్తి. 2; విజ.

2. సమృత్తియైనది: చూ, స్వీకృతము. 1.

అనుమతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1: చూ, అనుమతము. 1;

2. ఒకకళ తక్కువైన చంద్రుడుగల పున్నమ: చూ, పున్నమ. 1-౧.

అనుమతించు, సం. న. క్రి: చూ, సమృత్తించు.

అనుమననము, అం. ప్రాకామ్యము. (అవవర్ణము, ప్రాకామ్యము, స్వాచ్ఛంద్యము): చూ, ప్రాకామ్యము=పరీక్షి) నిర్వఘ్నముగా మనోరథ సంచారముఁ కాంచుట: చూ, సిద్ధులు. 1-౬.

అనుమరణము, సం. వి. అ. న. 1. ఒకరిచావు ననుసరించి చచ్చెడిచావు: చూ, సాపు. 1-౨; 2. భార్య భర్తతోగూడ చిటికొచ్చుట, సాగుమానము: చూ, సహగమనము.

అనుమానపడు, మి. అ. క్రి: చూ, సందేహించు.

అనుమానము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, యోచన. 1-౪; 2: చూ, సంశయము. 1; అం. 3. సాధనసంపత్తిచే సాధ్య వస్తువనుమేయింపఁబడుట: చూ, ఆలంకారము. 3; 4: చూ, ప్రత్యక్షిది ప్రమాణములు; 5: చూ, తార్కికప్రమాణములు; 6: చూ, రసవదలంకారములు

అనుమానించు, సం. అ. క్రి. 1: చూ, యోచించు; 2: చూ,

అనుమానపడు.

అనుము, దే. వి. 1. నిష్కావము అను మైదు చినుము: చూ, శ్రేష్ఠివెందుము; 2. అందము: చూ, సౌందర్యము: అం. 3: చూ, భావ్యములు.

అనుముమినుము, జా. ఆగునో కానో; అదియో ఇదియో.

అనుముష్టికము, సం. వి. అ. పు. ఒక రకము విషముష్టి*: చూ, ముసిడి.

అనుమేయము, సం. విజ. ఊహించుదగినది.

అనుమోదము, సం. వి. అ. పు. సంతోషము: చూ, హ్లాదనము;

2. అంగీకారము: చూ, సమ్మతి. 1.

అనుమోదించు, సం. అ. క్రి. 1: చూ, సంతోషించు; 2: చూ, సమ్మతించు.

అనుయాయ, సం. విజ: చూ, సహాయుడు. 1.

అనుయోక్తిము, సం. విజ. అనుగఁబడినది: చూ, సవాలు.

అనుయోగము, సం. వి. అ. పు. అనుగుట: చూ, సవాలు.

అనురక్తమగు, మి. అ. క్రి. అనురాగముగలది యగు: చూ, ప్రీయవచన.

అనురక్తము, సం. విజ. అనురాగముగలది: చూ, వర్ణనము. 3.

అనురక్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. అనురాగము: చూ, స్నేహము. 1

అనురహనము, సం. వి. అ. ని. ఏకాంతము: చూ, రహస్యము. 1.

అనురాగము, సం. వి. అ. పు: చూ, అనురక్తి.

అనురాగ్రము, సం. అవ్య. ప్రత రాత్రయము.

అనురాధ, అం. రూ-అనిరాధ: చూ, రిక్తి. 1-౧౭.

అనురూపము, సం. విజ. తగినది: చూ, యోగ్యము. 2.

అనురూపాలింగనము, అం: చూ, ఆలింగనములు.

అనురోధము, సం. వి. అ. పు: చూ, వెంబడి. 1.

అనులాపము, సం. వి. అ. పు. ముహూర్తాప, చూటిమాటికిఁ జెప్పెడిమాట: చూ, శబ్దము. 2-౮.

అనులాపించు, సం. న. క్రి. చూటిమాటికిఁజెప్పు.

అనులేపనము, సం. వి. అ. న. 1. చందనదుల పూత: చూ, సమాంశము; అం. 2: చూ, అలంకారములు. 2. (వస్త్ర భూషణాదు లైదింటిలో నొట్టి).

అనులోమభవుడు, సం. వి. అ. పు. గొప్పజాతి పురుషునికిని తక్కువజాతి ఆడువానికిని బుట్టినవాడు.

అనులోమము, వా. విజ. 1. ఆరోహణక్రియము గలది; అం. 2: చూ, శబ్దాలంకారములు.

అనువక్తృకము, అం: చూ, చుంబనములు.

అనువదించు, సం. న. క్రి. ఒకరు చెప్పినదానిని మఱలఁజెప్పు.

అనువయించు, సం. న. క్రి. బిడ్డులులోనగువాని (నేయు): చూ, నేయు. 1.

అనువరి, దే. విజ. (అనువు+అరి) ఉపాయశాలి. ఉ. హరి.

౫-౫౦౫: చూ, సమర్థుడు.

అనువర్ణములు, అం. 1: గంగాజలవర్ణ, మేఘవర్ణ, కవీలవర్ణ, కుకవర్ణ, నీలోత్పలవర్ణ, కుముదవర్ణ, నీలవర్ణ, మధుపుష్ప వర్ణ, నీతానీలవర్ణ, అంజనవర్ణ, రక్తపాటలము, సింహుదార కము (౧౭) (ఇవి అక్షరశాస్త్ర సంబంధమైనవి); 2: చూ, వర్ణములు. 3.

అనువ్రసము, సం. వి. అ. న. చూ, అనురోధము.
అనువర్తిండు, సం. న. క్రి: చూ, అనుబంధించు.
అనువాకము, సం. వి. అ. పు. అజ్ఞము: చూ, వేదము.

1-౧౫-(౩).

అనువాదము, సం. వి. అ. పు. ఒకరు చెప్పిన దానిని మఱులఁ జెప్పుట.

అనువాది, సం. వి. న్. పు. పాటకాడు: చూ, సీకారి.
అనువిద్రము, సం. విజా. కూడినది: చూ, సహితము. 1-౧.
అనువినుత, అం: చూ, నష్టతలములు.

అనువు, చే. వి. 1. చందము. క. హరి. ౫-౩౦౪: చూ, విభము. 1; 2. ఎత్తుగడ: చూ, వెరపు; 3. ఆవకాశము. కళా. ౩-౧౨౦: చూ, సం. 6; విజా. 4. యుక్తిము: చూ, యోగ్యము. 2.

అనువుచేయు, ద్వ. న. క్రి. నిర్దవణము: చూ, సమకట్టు. 3.
అనువునడు, ద్వ. అ. క్రి. యుక్తిమగు: చూ, సరినడు. 2.
అనువృత్తము, సం. విజా. 1. ఒక విధమైన సహజ దృష్టి గలది; అం. 2: చూ, దృష్టి భేదములు.

అనువ్రతుడు, సం. విజా. ఒకరి వ్రతము ననుసరించి చేయు వ్రతముగలవాడు: చూ, వ్రతి 2.

అనువయము, సం. వి. అ. పు. 1. అనుబంధము: చూ, వెంబడి. 1; 2: చూ, విరోధము. 1; 3. అలమట: చూ, విప్రతి సారము.

అనుకాయ, సం. వి. న్. పు. పుణ్యపాప రూప కర్మములకు ఫలభూతములైన స్వర్గ సర్కారుల ననుభవించిన పిమ్మట శేషించిన ఐశ్వర్యపాపముల వాసనగలవాడు.

అనుకానకుడు, సం. వి. అ. పు: చూ, దోధకుడు.

అనుకాననము, సం. వి. అ. న. అజ్ఞ: చూ, నెలపు.

అనుకృతి, సం. విజా. శ్రీ. ప్రస్తావన విషయము ననుసరించిన యితరజనసంపాదకముల వినికి, వినికిడి: చూ, శ్రవణము. 2.

అనుభంగము, సం. వి. అ. పు. 1. కూడిక: చూ, సంయోగము; 2. కోరిక: చూ, వాంఛ. 1.

అనుష్ఠుస్సు, సం. వి. బ్. 1: చూ, సరస్వతి: అం. 2: చూ, చందస్సులు. (రూ-అనుష్ఠుస్సు = పాదమునకు ఎనిమిది అక్షరములుగల చిన్నశ్లోకము.)

అనుష్ఠానము, సం. వి. అ. న. నడవడి: చూ, వర్తనము. 1.

అనుష్ఠానము, సం. వి. అ. న. ఆచారకర్మము.

అనుష్ఠించు, సం. న. క్రి: చూ, వర్తించు.

అనుష్ఠితము, సం. విజా: చూ, ఆచరితము.

అనుష్ఠియము, సం. విజా. అనుష్ఠింపఁ దగినది: చూ, ఆచరణీయము.

అనుష్ఠము, సం. విజా. చల్లనిది: చూ, శీతలము. 5.

అనుష్ఠుడు, సం. విజా. 1: చూ, సోమరి; 2: చూ, వేడిమి లేనివాడు.

అనుసంధానము, సం. వి. అ. న. 1. కూర్పు: చూ, సంధానము. 1; 2. భక్తిగ్రంథములు చదువుట: చూ, విద్య. 1-౨.

అనుసంధించు, సం. న. క్రి. 1. కూర్పు: చూ, సంధించు. 2; 2. భక్తిగ్రంథములు పఠించు: చూ, పఠించు.

అనుసరణము, సం. వి. అ. పు: చూ, వెంబడి. 1.

అనుసారణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. రెండవసారణి. షడ్వన్వరములఁ బలుకు రెండవ తీరగి: చూ, స్వరము. 2-౮.

అనుసారము, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, అనుసరణము; 2. తెల్లతుమ్మ: * చూ, వెలిచంద్ర.

అనుసారి, సం. విజా. (న్. ఈ. న్): చూ, అనుయాయి.

అనుసు, దే. వి. గదాకొండములు లోనగువానికి వేనెడి యినుములోనగు వానికడియము. చంద్రా. 1-౨౬: చూ, తొడుగు. 4.

అనుస్మరణము, సం. వి. అ. న. కోరిక: చూ, వాంఛ. 1.

అనుస్మృతము, సం. వి. అ. పు. 1. ఒకానొక వల: చూ, వల. 1; విజా. 2. ఎదితెగనిది: చూ, సాంద్రము. 2.

అనుస్వారము, సం. వి. అ. పు. విందువు, తొట్టు: చూ, సున్న. 1.

అనుహరము, సం. వి. అ. పు. రూ-అనుహరము, అనుకారము, పోలిక: చూ, సమానము. 2.

అనుహారము, —పై.—

అనూకము, సం. వి. అ. న. 1. పలము: చూ, వంగడము; 2. వచిత్ర చరిత్రము, మంచి నడత: చూ, శీలము. 2;

2. అలవాటు: చూ, స్వధావము; పు. 4. పూర్వజన్మము: చూ, మొదటి పుట్టుక; 5. విల్లు: చూ, బాణము. 1-౩౭.

అనూకుడు, సం. వి. అ. పు. జన్మము లేనివాడు.

అనూచానుడు, సం. వి. అ. పు. 1. గురువు వలన శిక్షింపఁబడంగముల తోడవేదాధ్యయనము చేసిన బ్రాహ్మణుడు: చూ, స్వస్థిముఖుడు. 1-౮; విజా. 2: చూ, విధేయుడు; 3: చూ, సమర్థుడు.

అనూధ, సం. వి. అ. శ్రీ. పెండ్లికాని పడుచు: చూ, శ్రీ. 1-౧.

అనూనకము, సం. విజా. 1. రూ-అనూనము. అంతయు: చూ, సర్వము; 2. వెలితిలేనిది: రూ-అనూనము.

అనూనము, —పై.—

అనూప, అం. దేశశ్రీలలో నొక.

అనూపము, సం. వి. అ. పు. 1. ఎనుపోతు: చూ, మహిషము. 1; 2. గుహయొక్క నోరు: చూ, రంద్రము. 1-౨;

3. నెమలి: చూ, శిథి. 2; 4: చూ, సముద్రము.

అనూపుడు, సం. వి. అ. పు. ఒకానొక రాజు: చూ, రాజు. 1-౧౯.

అనూరాధ, అం: చూ, రూ-అనూరాధ.

అనూరుడు, సం. వి. అ. పు. రూ-అనూరువు. తొడలులేని వాడు: చూ, సూర్యనూతుడు. 1-౧.

అనూరువు, క. —పై.—

అనూర్జితము, సం. విజా: చూ, క్షణభంగురము.

అన్యజుడు, సం. విజా. క. 1. కుటిలహృదయుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2; 2. బంద్రజాలికుడు: చూ, వ్యాకృతహి. 1-౧.

అన్యత, సం. విజా. ఇ: చూ, రూ-అబుజి.

అన్యతము, సం. వి. అ. న. 1. కృషి: చూ, వ్యవసాయము; 2. విజా. 2. అనత్యమయినది: చూ, వితథము.

అనేకకాకువివేకము, అం: చూ, సుగుణములు.

అనేకపము, సం. వి. అ. పు. = ఏనుగు: చూ, హస్తీ. 1.

అనేకపముప్రస్వాపి, సం. వి. న్. పు. = ఏనుగు మోము సామి, గణపతి: చూ, వినాయకుడు. 1.

అనేకపన్నరము, సం. వి. అ. పు. = ఏనుగు సొరము, ఎఱుమందును కంఠమునందును బుట్టు స్వరవిశేషము: చూ, స్వరము. 2-౩౭.

అనేకము, సం. విజ. అధికమైనది: చూ, హేరాశము. 1.

అనేకమూకుడు, సం. విజ. 1. ఏకమూకుడు: చూ, చెవిటి మూగు; 2. అంధుడు: చూ, రేపిరు; 3. అవివేకి: చూ, వ్యాధుడు; 2; 4. పాలపావడు: చూ, శిశువు.

అనేకుడు, సం. విజ. వివేకములేనివాడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.

అనేకాన్ను, సం. వి. న్. పు. 1. కుక్రుడు, ఒంటికంటి గాము: చూ, రాహువు. 1-(౧)-౯; 2. కాలము: చూ, సమయము. 1.

అన్యైకాంతికుడు, సం. వి. ఆ. పు. నిశ్చయములేనివాడు.

అన్యో, సం. అవ్య. 1. మనస్సుయొక్కకాని రూపముయొక్కకాని మాటుపాటు: చూ, విస్తృతి; 2. సంభోగకాలమందు శ్రీ కంఠమున బుట్టిన పావురపు కూకడంటి ద్వని: చూ, స్వరము. (2-౩౪); 3. ఆకృతి: చూ, రూపు. 2.

అనోకహము, సం. వి. అ. పు. చెట్టు: చూ, వృక్షము. 1.

అనౌచిత్యము, సం. వి. అ. న. అయ్యుక్తము: చూ, అగ్రహము. 3.

అన్న, ధే. వి. 1. అగ్రజుడు. రూ. అన: చూ, సహోదరుడు; 3. భండ్రీ: చూ, సవిత. 1; ద్ర. 3. రూ. అనిన, చెప్పిన యుదల.

అన్నకోశము, అం: చూ, కోశములు.

అన్నగంధి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఆమరోగము: చూ, రోగము.

1-౧౩.

అన్నగళి, ధే. వి: చూ, అన్నగంధి.

అన్నగళ, ధే. వి. నపుంసకుడు. (అప్ర): చూ, షంకుడు.

అన్నగున, —పై.—

అన్నదమ్ములు, అం. ఐ. 1: చూ, గయాపింఠ దానార్థులు;

2. సోదరులు.

అన్నన్న, ధే. అవ్య. (అన్న+అన్న) రూ. అన్నా. అశ్చర్యమును తెలుపును. విజ. ౧-౧౪౬: చూ, వింత. 1.

అన్నపురాపి, మి.వి. అన్నపుద్రోపు, కుంభము: చూ, సాదము.

(1)-౧౦.

అన్నప్రాశనము, అం: చూ, కర్మములు. 1.

అన్నభార్య, అం. 1: చూ, మాతలు; 2. వదిన: చూ, భార్య. 1-౪.

అన్నభేది, సం. వి. ఇ. శ్రీ: చూ, అవణము. 1-౨౫.

అన్నమదము, అం: చూ, మదములు.

అన్నము, సం. వి. అ. న. (పుష్ప-తీసుట కంఠయుక్తమైనది.)

వంటకము: చూ, సాదము. (1); విజ. 2. తినబెట్టది:

చూ, లీలము; అం. 3: చూ, కోగములు.

అన్నరసము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, పానపుడు; వా.

2. అన్నసారము. భాకువము.

అన్నా, ధే. అవ్య: చూ, రూ. అన్నన్న.

అన్ని, ద్వ. న. ఏ. అంత శబ్దమునకు ఆమహదర్శక ఇహువన నాదేశము; 1. అంత, సమస్తము: చూ, సర్వము; 2. అల్లిక మొదలు: చూ, రూ. అని. 2; విజ. 3. అంతసంఖ్య కలది: చూ, కొన్ని.

అన్నింటి విసుగుబుట్టుట, అం: చూ, మన్మథావృద్ధి.

అన్నింటికాడు, ద్వ. వి. నిన్య: చూ, వహ్ని. 1.

అన్నియెనువాడు. —పై.—

అన్ను, ధే. వి. 1. ఆడుది: చూ, శ్రీ; 2. ఒక్కెఱుగమి: చూ, విస్తృతి.

అన్నుకొను, ధే. అ. క్రి. (ప్రే. అన్నుకొలుపు). పరవశమగు. స్వా. ౫-౨౨: చూ, విస్తృతికొను.

అన్నవ, ధే. వి. 1: చూ, రూ. అన్ను. 1; విజ. 2. అల్పము.

భార. అర. ౭-౨౨౪: చూ, స్వల్పము.

అన్నపు, ధే. వి: చూ, రూ. అన్ను. 2.

అన్నైకాడు, ద్వ. విజ. (అన్నై+కాడు): చూ, బొంతులాడు.

అన్నైకారి, పై. విజ. = అన్యాయకారిణి. “అన్నైకారివాడి విన్నాడు” శ్లోకము.

అన్నైము, పై. వి. 1. = అన్యాయము: అధర్మము: చూ, ఉపరాగము. 3; పై. న. 2. = అన్యత్. అన్యము: చూ, వేఱు. 3.

అన్ను: చూ, రూ. అనుము.

అన్య, అం. 1. పరకియలో నొకతె. ఇది అతి రహస్యమైన పరపురుషభోగము గలది: చూ, పరకియ; 2: చూ, సామాన్య నాయకలు.

అన్యజుడు, సం. వి. ఆ. పు: చూ, అన్యజుడు. 2.

అన్యకరము, సం. న. 1. రెంటిలో వేదని యొకటి; విజ.

2. మఱియొకటి: చూ, అన్నైము. 2.

అన్యతరుడు, సం. విజ. పరాయవాడు: చూ, వేఱయినవాడు.

అన్యతరేద్యువు, సం. అవ్య. రెండు దినములలో నొకనాడు.

అన్యత్పర్యాయోక్తము, అం: చూ, అన్యవిరోక్తి.

అన్యత్పర్యాయోక్తి, —పై.—

అన్యత్ర, సం. అవ్య. మఱియొక్కదినము.

అన్యథా, సం. అవ్య. మఱియొకవేళ.

అన్యద్విషమము, అం: చూ, అన్యవిరోక్తి.

అన్యదా, సం. అవ్య. మఱియొకలాగున.

అన్యధాకరించు, సం. న. క్రి. మఱియొక లాగునచేయు: చూ, వేఱునేయు.

అన్యధా చింతితం కార్యం దైవమన్యత్ర చింతయేత్, న్యాయానాకటి తలచిన దైవమొకటి తలచును.

అన్యధృత్తు మన్యధాంతమే, న్యాయా. తిన్నదియొకటి. క్రక్కినది వేరొకటి. అనగా “జదివినదిశాస్త్రము, సహవాసము సామంతో” నన్నట్లు, “చదువునకును అచరణమునకును, సంకంఠములేదు” అను వర్ణమున నిది యుపయుక్తమగును.

అన్యవ, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, సోమదశ.

అన్యబంధుర, సం. వి. ఆ. శ్రీ. బొగముది: చూ, వేళ్ళు.

అన్యము, సం. సర్వ. = అన్నైము. పరాయి: చూ, వేఱు. 3; విజ. 2. పరిలేనిది: చూ, అతులము.

అన్యవర్ణ శ్రీనిః బెండ్లియాడుట: చూ, కలియుగ వర్ణములు.

అన్యవాహము, సం. వి. అ. పు. కాకి: చూ, వాయువము. 1.

అన్యశ్రీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. మఱియొక ఆడుది: చూ, శ్రీ. 1-౨.

అన్యకరణము, సం. వి. అ. న. వింటినాయొక్క శబ్దము,

కుంకారము: చూ, స్వరము. 2-(౪౧).

అన్య కుల్య యోగిత, అం: చూ, అన్యవిరోక్తి.

అన్యార్థము, సం. విజ. మణియెరటిలో నరియైనది.
 అన్యాయకారి, సం. విజ. ఇ. పు. చూ, అన్యైకాక్ష.
 అన్యాయకారణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. చూ, అన్యైకారి.
 అన్యాయము, సం. వి. అవనాయము: చూ, ఉపరాగము. 3.
 అన్యాయము, అం: చూ, పదవోషములు.
 అన్యాయోక్తి, అం: చూ, అలంకారము. 3.
 అన్యాయంగతి, —పై.—
 అన్యాయు: చూ, అన్యాయుడు.
 అన్యేయపు, సం. అన్య: చూ, మణునాడు.
 అన్యోన్యము, సం. వి. అ. న. 1. ఇతరేశ్వరము, వరస్వరము: చూ, మిథము; అం. 2. పరస్పరశోభ వర్ణించుట. ఒక అన్యాయము. “మణిచేగంకణము కంఠజముచే మణియు వెలుగును: చూ, అలంకారము. 3.
 అన్యోన్యబంధప్రవచనము, అం: చూ, సామవంచకము.
 అన్యాయము, సం. విజ: చూ, అనుచుడు.
 అన్యాయుడు, సం. విజ. 1.—పై.—; అం. 2. పదునరాహవ కారము: చూ, అవతారములు.
 అన్యాయము, సం. వి. అ. పు. 1. కులము; చూ, వంగడము; 2. గోత్రము: చూ, ప్రవరము. 1; 3. పొందిక: చూ, సంయోగము.
 అన్యాయము, సం. న. క్రి: చూ, పొందికవలయు.
 అన్యాయము, సం. వి. అ. పు: చూ, మూలపురుషుడు.
 అన్యాయము, సం. వి. అ. న. 1. చుంజనము: చూ, ముద్దు. 3; విజ. 2. పానగిన యర్థము: గలది; అం. 3: చూ, చుంజనములు.
 అన్యాయము, సం. వి. అ. పు: చూ, అన్యాయము. 1.
 అన్యాయము, సం. వి. అ. పు. రెంటిలో నొకదానికి నష్టాన్నికలుగుట.
 అన్యాయము, సం. వి. అ. పు: చూ, పో. 16.
 అన్యాయము, సం. అన్య: చూ, అపో. 16.
 అన్యాయము, సం. వి. అ. న. 1. దీపపువ్వు: చూ, వత్తి. 2; 2. సరిదర్శన, కుక్రూష: చూ, సేవ. 1; 3. ఏడుపు: చూ, శోకము. 1; 4. వర్ణగులసాం: చూ, సదనము. 1—
 అ—(౧). [సాంవత్సరికము.
 అన్యాయము, సం. వి. అ. న. నెలమాసికము: చూ, అన్యాయము, సం. విజ. 1. రూ. అనీకము. కూతుకొన్నది: చూ, వహితము: వి. అ. న. 2. తక్కువలయగూడుట: చూ, యోజితము; అం. 3: చూ, చుంజనములు.
 అన్యాయము, సం. విజ. దుఃఖము నొందిన మనస్సుకలవాడు: చూ, విమనుడు.
 అన్యాయము, సం. విజ. వెదక: బడినది: చూ, మృగితము.
 అన్యాయము, అం. అక్షపాదులు మొదలయినవారు చేసిన తర్క-
 తాత్రము, సాంఖ్యయోగిగోతాతికయము, రాజవిద్యుల
 నాలుగింటిలో నొకటి: చూ, విద్యులు.
 అన్యాయము, సం. వి. అ. న. చూ, వెదకుడు.
 అన్యాయము, సం. విజ: చూ, రూ. అన్యాయము.
 అన్యాయము, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. తల్లిసము కొఱకు బ్రాహ్మ
 ణుని వెదకుడు: చూ, పర్యేషణ. 1; 2. వెదకుట: చూ,

పర్యేషణ. 2; 3: చూ, వెదకుడు.
 అన్యాయము, సం. వి. అ. న. —పై.—
 అన్యాయము, సం. న. క్రి: చూ, వెదకు.
 అన్యాయము, సం. విజ: చూ, అన్యాయము.
 అన్యాయము, సం. విజ: చూ, అనువది.
 అప. సం. 1. ఉపనర్తము, “అపకీర్తి, అపయము” మొ॥;
 అప. 2. వేణువస్తువు; 3. ఎడదాటు: చూ, హృల్లేఖము. 1;
 4. పాటి: చూ, హృస్వము; 5. ఉద్బాటనము: చూ, తెలు
 చుట; 6. అడ్డగించుట: చూ, వారణము. 1; 7. వెడలించు
 బుట: చూ, వెడలించుట; 8. ఈవి: చూ, విలరణము;
 9. విహీనార్థము, తక్కువ: చూ, స్వర్ణము; 10. చలిం
 చుట: చూ, లోలము. 1; ఉప. 11. “అప” అను ఉప
 నర్తతో జేరిన శబ్దములు: అపకీర్తి, అపకారము, అప
 కీర్తి, అపకృష్టము, అపగతము; పై. వి. (1). = అన్యాయము.
 తండ్రి: చూ, నవిత. 2; (2). = అన్యాయ. తల్లి. రాఫు.
 అ. అం: చూ, మాత. 1; (3). = అన్యాయ. రూ. అన్యాయ:
 చూ, సహోదరి.
 అపంతానంతు గచ్ఛంతం సోదర్యోపి విముంచతి, న్యా. వెద
 దారిని: బోవు వానిని సోదరుడు గూడ విడుచును.
 అపవ, దే. వా. వి: చూ, రూ. అగవ.
 అపకర్తము, సం. వి. అ. పు. 1. అకర్తము: చూ, లాగు. 3;
 3. కొఱకపాటు: చూ, తక్కువపాటు; ఉప. 3. ఇవట
 “అప” అనునది చాత్వర్థమును “తక్కువ” యను నర్థము
 నకు మార్చినది.
 అపకారము, సం. వి. అ. పు. 1. కీడు: చూ, హాని. 2;
 ఉప. 2. ఇచ్చట చాత్వర్థమును “కీడు” అను నర్థమునకు
 మార్చినది.
 అపకారి, సం. విజ. (న. ఈ. న.): చూ, హానికరుడు.
 అపకీర్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. చెబుపేరు: చూ, నడి. 3;
 ఉప. 2. ఇవట “కీర్తి” అను శబ్దముతో నమసించి “అప
 వార్థము”ను చెప్పుచున్నది.
 అపకృష్టము, సం. విజ. 1. తక్కువైనది: చూ, హీనము. 1;
 ఉప. 2. ఇవట చాత్వర్థమును “అధమము” అను నర్థము
 నకు మార్చినది.
 అపకృష్టి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. అకర్తించుట: చూ, లాగు. 3.
 అపక్రమము, సం. వి. అ. పు. 1. యుద్ధమువలన: దాటుట:
 చూ, వలాయనము; అం. 2: చూ, అర్థదోషములు.
 అపక్రమించు, సం. అ. క్రి. యుద్ధమువలన: దాటు: చూ,
 వెనుదీయు. 1.
 అపక్రయము, సం. వి. అ. పు. కొనుపస్తువుల వెల: చూ,
 వెల. 1.
 అపక్రంతము, అం: చూ, కరణములు.
 అపక్రంత, అం: చూ, ఆకాశదారులు.
 అపక్రమము, సం. విజ. 1. వచ్చిది: చూ, లేత. 1; 2. ఉదక
 నిది: చూ, కషణము. 1.
 అపక్రయతే, అం: చూ, భావవికారములు.
 అపక్రమము, అం: చూ, కర్మములు. 2.
 అపభ్రాంశము, సం. వి. ఇ. శ్రీ: చూ, అపభ్రాంశము.

అపవర్ణము, సం. వి. అ. పు. బాధ: చూ, శోకము. 1.
 అపమిత్యక్తము, సం. వి. అ. న: చూ, అకిష్ణము. 1.
 అపమృత్యువు, సం. వి. ఉ. పం. శ్రీ. తటానన కలిగినవావు:
 చూ, సావు. 1-౧.
 అపయశము, సం. వి. న్. న. అపఖ్యాతి: చూ, నడి. 3.
 అపయశోద్యుద్ధికిం మృత్యునా, న్యా. అపకర్తియుండగా నిక:
 జావేల:
 అపయానము, సం. వి. అ. న: చూ, అపక్రమము.
 అపద, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. మనుష్యాదిగర్భస్థపిండమునకు
 రక్షకముగా మీద క్రమ్ముకొనియుండుతోలుసంచి: చూ,
 మావి. 2; 2: చూ, పార్వతి.
 అపరంజి, దే. వి. మేలిమి: చూ, లోహము. 1. [ములు. 1.
 అపరక్రియ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. అంత్యకర్మము: చూ, కిర్మ
 అపరదినము, సం. వి. అ. న: చూ, మరునాడు.
 అపరభాగము, సం. వి. అ. పు: చూ, అండ. 3.
 అపరము, సం. వి. ఆ. న. 1. చూ. అపరము, ఏనుగుయొక్క
 పెనుకటి విక్ర-కోనగుకాలు: చూ, హస్త. (1-౨౬);
 2. అన్యము: చూ, వేలు 3; 3. క్రిందిది: చూ, అధరము.
 8; 4. ఊర్ధ్వభాగము: చూ, మీదు. 2; విజ. 5. పెనుకటిది;
 చూ, పెనుక. 1; 6. తరువాత: చూ, ఏమృత; 7. ఇటు
 తరువాత: చూ, ఈవల 2; 8. కొంతమంది: చూ, కొందఱు;
 విజ. 9. దగ్గఱనుండునది: చూ, నమీనము. 1-౫.
 అపరరాత్రము, సం. వి. అ. పు. = అపరాతిరి: చూ, రాత్రి. 1-౧.
 అపరవ్రతుడు, సం. వి. అ. పు: చూ, సూర్యుడు.
 అపరస్పరము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, ఆజనము:
 2. గుంపుగాక నడచుట: విజ. 3. ఎడతెగని క్రియగలది:
 చూ, సతకము. 2.
 అపరస్పరుడు, సం. వి. విజ. అనేకులు చేరి చేయునట్టి పని
 గలవాడు.
 అపరాజయ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. వాయువేగము: చూ,
 న్యదము. 1-౧.
 అపరాజిత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1;
 2. తక్కింక: చూ, వైజయంతి; 3. ఎఱ్ఱవిష్ణుక్రాంతక:
 చూ, విష్ణుక్రాంత; 4. నల్లవిష్ణుక్రాంతక: చూ, విష్ణుక్రాంత;
 5. బ్రాహ్మ, బమ్మి: చూ, పోమద; 6. నల్లనేలగుమ్మడు:
 చూ, భూమికర్కారువు; 7. ఈశానుని దిక్కు: చూ,
 హరిత్తు. 1-౮.
 అపరాజితము, సం. వి. అ. పు. 1. ఇంద్రునితేజ: చూ, శక
 టము. 1-౨; అం. 2: చూ, వృత్తము. 1.
 అపరాజితుడు, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, విష్ణువు. 1; 2: చూ,
 శివుడు. 1; అం. 3: చూ, రుద్రులు; విజ. 4: చూ,
 అజితుడు.
 అపరాతిరి, మి. వా. వి. = అర్ధరాత్రము: చూ, రాత్రి. 1-౧.
 అపరాత్యయోగిత, అం: చూ, అపరివిషమము.
 అపరాధవృషక్కుడు, సం. వి. అ. పు. గుణితక్తిని బాణము
 కలవాడు.
 అపరాధము, సం. వి. విజ. తప్పినది: చూ, అభినవము.
 అపరాధము, సం. వి. అ. పు. 1. తప్పు: చూ, సొంటు; వా.

2, జరిమానా (లేక) శిక్ష.
 అపరాధి, సం. వి. విజ. తప్పుగలవాడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.
 అపరాలు, దే. వి. వి. దక్షిణపుగాలిచే బండెడు పెనలురోనగు
 పయరభాగము: చూ, భాగము. 1-౨.
 అపరావృత్తినిలయము, సం. వి. అ. పు. పెండికొండ: చూ,
 పర్వతము. 1-౯.
 అపరాసంగతి, అం: చూ, అలంకారము. 3.
 అపరాహుము, అం: చూ, కాలములు. (దినము మూడుభాగము
 లైనప్పుడు కడవటి భాగము. అయిదు భాగము లైనప్పుడు
 నాలవ భాగము).
 అపరిమితము, సం. వి. విజ. పరిమితము కానిది (పరిమితము =
 మితము): చూ, అవ్వారి.
 అపరివిషమము, అం: చూ, అలంకారము. 3.
 అపరండు, సం. వి. అ. పు. తమ్ముడు: చూ, సహోదరుడు
 అపరేద్యువు, సం. న్. అవ్య: చూ, అపరదినము.
 అపర్వ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1: చూ, అపరాజిత. 1; విజ. 2. ఆపలు
 లేనిది; 3. అప్పుడీర్చినది.
 అపలపించు, సం. న. క్రి: చూ, మఱుగుపెట్టు.
 అపలభ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చారణాకర్తిగల బుద్ధి: చూ,
 హృల్లేఖము. 2.
 అపలాపము, సం. వి. అ. పు. 1. మొదట చెప్పిన మాటను
 కాదని వేటువిధముగా తెప్పుట: చూ, మఱుగుపాట.
 2. సంబరము; చూ, హ్లాదనము. 1.
 అపవనము, సం. వి. అ. న. ఆరామము: చూ, వనము. 2.
 అపవరకము, సం. వి. అ. న. = ఓవరి. లోగది: చూ,
 నదనము. 1-౧౮; 2. అనేకవిధకాంతులు గలమేఘము:
 చూ, మేఘము. 1-౩.
 అపవర్ణము, సం. వి. అ. పు. 1. ముక్తి: చూ, మోక్షము. 1;
 2. ముగింపు: చూ, సమాప్తి. 1; 3. దానము: చూ, విక
 రణము; 4. నెఱవేటుట: చూ, నిద్రి. 1.
 అపవర్ణనము, సం. వి. అ. న. 1. విడుపు: చూ, విమోచ
 నము; 2: చూ, అపవర్ణము. 1; 3: చూ, అపవర్ణము. 3;
 4. ఆకాశము. చూ, సురవర్తము; 5. సత్రము: చూ,
 నదనము. 1-(౩౭).
 అపవర్తనము, సం. వి. అ. న. మిక్కిలి తక్కువ పనుల
 నుండి మరలుట.
 అపవాదము, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, సెగింపు; 2. ఆజ:
 చూ, నెలపు; 3. నమ్మిక: చూ, విశ్వాసము; 4. నెమిళ్ళ
 కలయిక: చూ, సంయోగము. 1-౧౦.
 అపవాదుడు, సం. వి. అ. పు: చూ, తెలుసులవాడు.
 అపవారణము, సం. వి. అ. న. మఱుగు: చూ, వ్యవహానము. 3.
 అపవితుడు, వా. వి. ఆచమించునపుడు శిరస్సును గాని కంఠ
 మునుగాని కప్పుకొనినను, కప్పుదిడిదిగాని, జుట్టుముడి
 విరియఁ బోసికొనిగాని యజ్ఞోపవీతరహితుడైగాని యుండు
 వాడు.
 అపవిద్రము, అం. 1: చూ, బాహుప్రచారములు; 2: చూ,
 కరణములు.
 అపవిద్యుడు, అం. తల్లిచేతగాని, తండ్రిచేతగాని, యుభయుల

చేరగాని విడువఁబడఁగా తెచ్చిపెంచుకొన్న కొడుకు: చూ, పుత్రులు. 1-౬.

అపవిత్ర, సం. వి. అ. త్రీ. అతివనశ: చూ, విశ.

అపవేద్దిరకము, అం. చూ. హస్తప్రాణములు.

అపకరుడు, సం. విజ. రూ. అపనదుడు: చూ, హీనుడు.

అపకర్ణుడు, సం. విజ. చాకరణవిరుద్ధముగ మాటలాడు వాడు, గ్రాష్టువాడి.

అపకర్ణము, సం. వి. అ. పు. తొచ్చెపుమాడు: చూ, శక్తిము. 2-౪.

అపకృష్ట, సం. వి. తి. పు. 1. కాలము: చూ, నమయము. 2; విజ. 2. వాడుము తప్పినది: చూ, ప్రతికూలము.

అపసంస్కృతము, అం: చూ, పదవోషములు, (చూ, కావ్య వోషములు) ఉదా:- దర్శనము, స్వర్ణనము అనుశ్లిషములను దళనము, స్వర్ణనము అని వ్రాయరాదు. సంస్కృత శబ్దము లందలి సంయుక్తవర్ణములో వికడిసి వ్రాయబడవచ్చు. శ్రేష్ఠ్యము అను దానిని సంయమ్యము అనరాదు.

అపనదుడు, సం. విజ: చూ, రూ. అపకరుడు.

అపనధ్యము, అం. దౌహితనాగ్ని: చూ, వహ్ని. 1-౩౩.

అపనరణము, సం. వి. అ. పు: చూ, అపవర్ణనము.

అపనరము, —పై.—

అపనర్ణిణి, మి. అ. క్రీ: చూ, విసర్జించు.

అపనర్ణి, సం. అ. క్రీ. తొలఁగు: చూ, విరియు. 5.

అపనర్ణనము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, అపనరణము;

2. దానము: చూ, వికరణము; 3. చాపుట: చూ, హింస. 1.

అపనర్ణుడు, సం. వి. అ. పు. చారుడు: చూ, పేగువాడు.

అపనవ్యకానువు, అం: చూ, ప్రచారములు.

అపనవ్యము, సం. విజ. 1. దక్షిణభాగము, కుడి: చూ, నత్తము. 2. (హరిత్తు. 1-౨); 2. వాడుముతప్పినది: చూ, నవ్యము. 3.

అపసారము, సం. వి. అ. పు. తలఁగుడు: చూ, విమోచనము.

అపసృకము, అం: చూ, పార్శ్వక్రియలు.

అపస్కరము, సం. వి. అ. పు. నొగకాడి విండిరన్ను

మొదలయిన రథావయవము; చూ, రూ. అపస్కరము. 2.

అపస్నాతుడు, సం. విజ. చావునిమిత్తము స్నానముచేయు వాడు: పుత్రాదులచేత సంస్కారార్థమై స్నానముచేయించఁ జిడినశవము పేరు: చూ, మృతస్నాతుడు.

అపస్నానము, సం. వి. అ. న. చచ్చిన వారికొఱకు స్నానము, మృతస్నానము: చూ, స్నానము. 1-౪.

అపస్మారము, సం. వి. అ. పు. 1. మోహాదుఃఖాదులచే గలిగెడియావేశము: చూ, అపస్మృతి. 1. 2. తిఱుపుమఱుపు చెఱుపు మఱుపు, మాటలలోగము: చూ, రోగము. 1-౪౦.

అపస్మృతి, సం. విజ: చూ, సౌమ్యనీలినవాడు.

అపస్మృతి, సం. వి. ఇ. త్రీ. 1: చూ, అపస్మారము. 1; అం.

2: చూ, సందర్భి భావములు. (విస్మృతి, మఱుపు. ఓ చెయలారా: మన చెలికత్తెకు మూరకగ్రహంబాపేళించెను. కావున హితమనోహరుని నామంబు ఆకుపై వ్రాసి యమృంత్రము నుడుతుడు నీమె తెంగేలిక రక్షఁ గట్టదమా!) అపస్వరము, సం. వి. అ. పు. స్వరస్థానము తప్పఁజెప్పిన

స్వరము: చూ, స్వరము. 2-౪౦.

అపహారిహము, సం. వి. అ. పు. చూ. అపహారిహము.

పిత్తు: చూ, వృషభము. 1.

అపహము, సం. విజ. చెఱుచునది.

అపహరణము, సం. వి. అ. న. వొంగకనము: చూ, హరణము. 1.

అపహరించు, సం. న. క్రీ: ముచ్చిల్పించు: చూ, నడపు.

అపహర్త, సం. విజ. వొంగ: చూ, హోరకుడు. 1.

అపహసింప, సం. అ. క్రీ. 1. దేహమడుగుగా తన్మిష్ట కాఁగా నమ్మెను నవ్వు: చూ, హసింప. 1-౧; న. క్రీ. 2. నవ్వు. చూ, హసింప. 1; 3. కొక్కిరించు: చూ, వెక్కిరించు. 2.

అపహసితము, సం. వి. అ. న. దేహమడుగుగా తన్మిష్ట కాఁగా నమ్మెనునవ్వు (ఇవి అపమము): చూ, హస్యము. 1-౩.

అపహస్తము, అం: చూ, రలింపరులు. 1-(౧) ౨.

అపహరము, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, అపహరణము; 2.

తగ్గుదల: చూ, వెలితి. 3; 3. కీడు: చూ, హని. 2; 4. రూ.

అపహరము. మొనరి: చూ, మత్స్యము. 1-౩. 5. భూము:

చూ, వృవహారము. 4; 6. నీటిదయ్యము: చూ, మత్స్యము.

1-౫; 7. గ్రాహము, ఒకానొక సీరుపాము: చూ,

మత్స్యము. 1-౯.

అపహారుడు, సం. వి. అ. పు: చూ, అపహర్త.

అపహాసము, సం. వి. అ. న: చూ, అపహాసితము.

అపహాస్యము, —పై.—

అపహృకము, సం. విజ. దొంగిలించఁబడినది: చూ, హృకము. 1.

అపహృతి, సం. వి. ఇ. త్రీ: చూ, అపహారము. 1.

అపహ్నుచము, అం. 1: చూ, అలంకారము. 3. (ఉపమేయ వస్తువును గాదని యుపమానమునే చెప్పుట.); 2. చెలిమి: చూ, స్నేహము. 1; 3: చూ, అపలాపము. 1.

అపహ్నుతి, అం: చూ, అపహ్నువము. 1.

అపాంక్షేయుడు, సం. విజ. 1. సంక్రియించు భుజింపఁదగని వాడు: చూ, అప్రాశ్చ్యండు; వా. 2. కంఠకావరమున కాత్మనిషిర్థమని తలంపక రజస్వలయైన కన్యను వివాహ మాడిన ద్రాహ్మణుడు: చూ, వ్యవ్రీముణుడు. 1-౬.

అపాంగము, సం. వి. అ. పు. 1. కడకన్ను: చూ, లోచనము. 1-౧; 2. చుక్క: చూ, టొట్టు. 1; విజ. 3: చూ, అంగహనము.

అపాంపతి, సం. వి. అ. పు: చూ, నముద్రము.

అపాగ్రము, సం. విజ. ముఖ్యముగానిది: చూ, అప్రహనము.

అపాది, సం. వి. ఈ. త్రీ. రూ. అవాది, దక్షిణభాగము, కుడి.

దక్షిణపు దిక్కు: చూ, హరిత్తు. 1-౨.

అపాతము, సం. వి. అ. న: చూ, లాఘవము.

అపాత్రము, సం. విజ: చూ, అనర్హము.

అపాత్రుడు, సం. విజ: చూ, అనర్హుడు.

అపాదానము, సం. వి. అ. న. 1. ఎదుండిపాయునో అది;

అం. 2: చూ, కారకములు. (అపాదానము=రెండువస్తువు

లలో నొక వస్తువు విడిదాగా వక్కడే స్థిరముగానున్నది.

మఱియు:- భయము, జగుప్ప, పరాజయము, ప్రమాదము, గ్రహణము, భవనము, త్రాణము, విరామము, అంతర్ధి, వారణము ఇవి వేనివలన వచ్చునో యవి యపాదానమగును. అపాదార్థమునఁ బంచమియగు. చెట్టువలనఁ బంచు పంచెను. ఇచటఁ బంచు విడిచిఁగ-నక్కడ నిలచి యున్నది చెట్టు కావున నది యపాదానము. శత్రువు వలన భయము:- ఇచట భయము శత్రువువలనఁ గలిగినది కావున శత్రువపాదానము. సంసారమువలన జగుప్ప:- (ఏవగింపు) ఇచట జగుప్ప సంసారము వలనఁ గలిగినది కావున సంసారపాదానము. వైరివలనఁబరాజయము:- ఇచట వైరిఅపాదానము. భక్తివలనఁ బ్రమాదము-ఇచట భక్తిఅపాదానము. గురువువలనవిద్య గ్రహించెను:- ఇచట గురువుఅపాదానము. హిమవత్సర్వకము వలన గంగగలిగినది:- ఇచట హిమవత్సర్వకము అపాదానము. రాముడు రాక్షసులవలన యజ్ఞమును రక్షించెను:- ఇచట రాక్షసులపాదానము. వాడు చదువువలన విరమించెను:- ఇచట చదువు అపాదానము. కృష్ణుడు తల్లివలనఁదాగెను:- ఇచటతల్లి యపాదానము. రాముడు దెబ్బలవలన నేనల వారించెను:- ఇచట దెబ్బలపాదానము. ఈభయములు వచ్చినపుడు విపించిన పంచమిహిత్యర్థ ముడువచ్చునని తాత్పర్యము.

అపాసనము, సం. వి. అ. పు. నిట్టూర్పు: చూ, వాయువు. 1-౭. అపాసము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, ముద్ది; అం. 2: చూ, వాయువు. 1-౧-(౨); 3: చూ, ప్రాణము.

అపాచూరకము, సం. వి. అ. పు. కుమ్మరి: చూ, విట్టదిరము.

అపాచూర్ణము, సం. వి. అ. పు. 1. ఉర్ధ్వరేణి: చూ, శైలిరము. 1; 2. ఎఱ్ఱకత్తరేణి: చూ, శైలిరము. 1-౧.

అపాయము, సం. వి. అ. పు. కీడు: చూ, హాని. 2.

అపారహరము, సం. వి. అ. పు. చూ, సముద్రము.

అపారము, సం. వి. అ. న. 1. ఇద్దరి: చూ, ఈవల. 1;

2. తుదిరేడిచెక్క: చూ, అసంఖ్యము; విజ. 3. తుది రేడిచెక్కగలది: అనంతము, అనవధి, అశ్మంతము.

(తె. ప): అబ్బరము.

అపారుడు, సం. విజ. తుదిరేడివాడు: చూ, అంతరహితుడు.

అపార్థము, అం: చూ, అర్థదోషములు.

అపావృతము, సం. విజ. 1. కప్పఁబడినది: చూ, స్థగితము; 2. విచ్చలవిడియైనది: చూ, సుర. 3.

అపావృతుడు, సం. విజ: చూ, స్వతంత్రుడు.

అపాశ్రయము, సం. వి. అ. పు. బఱగుదిండు: చూ, లోడు. 1: విజ. 2. ప్రాప్తపోయినది.

అపాశ్రయుడు, సం. విజ. ప్రాప్తపోయినవాడు.

అపాసనము, సం. వి. అ. న. చంపుట: చూ, హింస. 1.

అపార్థము, సం. విజ. మఱలఁబడినది: చూ, నివర్తికము.

అపి, సం. అవ్య. 1: చూ, అపదూఱు; 2. చెదరినవాని నొక

టిగా ప్రోగుచేయుట: చూ, సముచ్చయము. 2; 3. ప్రశ్నార్థకము: చూ, సవాలు; 4. సంకయార్థకము: చూ, సంకయము; 5. కలపోయిండు: చూ, సంభావన. 2; 6. బలవం

భము: చూ, హతము. 2; 7. మఱుగు: చూ, వ్యవధానము.

3; 8. ఏవకార్యకము: చూ, ఏవమ్; 9. పదార్థము: చూ, సరకు. 2; 10. నిశ్చయార్థకము: చూ, సర్వము. 1; 11. గ్రంథభాగవిశేషము: చూ, సర్వము. 1; 12. వెలుగు: చూ, వెలుతురు. 1; 13. మూగవానిచేష్ట; ఉప. 14. "అపి" యను ఉపసర్గతో జేరిన శబ్దములు:— అపినత్యము, అపిదానము.

అపిదానము, సం. వి. అ. న. 1. మఱుగు: చూ, వ్యవధానము. 3; ఉప. 2. ఇచట "అపి" అనునది ధాత్యర్థమును "కప్ప" అను నర్థమునకు మార్చినది.

అపినత్య(ద్ధ)ము, సం. విజ. 1. కట్టఁబడినది (వత్తము): చూ, వత్తము. 1-౨; 2. తొడుగఁబడినది (పవనము): చూ, వారవారణము. 1; ఉప. 3. ఇచట వ్యర్థమైనది.

అపిభవము, సం. వి. అ. పు. తిరస్కారము: చూ, ఘోషము.

అపుడు, సం. అం. రూ-అపువు: చూ, వసువులు.

అపుడు, ద్వ. వి. ఏ. రూ-అపు. 1. ఆకాలము: చూ, చూ.

అప్పుడు; ద్ర. 2. —పై.—

అపుణ్యము, సం. విజ. పుణ్యముకానిది: చూ, వృణనము. 1.

అపుత్త్రీవంతుడు, సం. విజ. అనపత్యుడు. అపుత్త్రీడు,

బిడ్డలులేనివాడు: చూ, సూనుడు. 1-౬౦.

అపుత్త్రీస్యగతిర్నాస్తి, న్యా. పుత్త్రులులేనివాని హిర్వ్యతోక గతులులేవు.

అపుత్త్రీడు: చూ, అపుత్త్రీవంతుడు.

అపునర్భవము, సం. వి. అ. పు. ముక్తి: చూ, మోక్షము. 1.

అపురూపము, పై. బ = అపూర్వము. ముందులేనిది. రకా.

౬-౨౧౭: చూ, క్రొత్త. 2.

అపృష్టార్థము, అం: చూ, పదదోషములు (ప్రస్తుతోపయోగము లేని ప్రయోగము. ఉదా:-వింశత్యర్థాననున, వింశత్యర్థభుని కొడుకు తునిమెను. అనఁగా దశానినుని, దశరథుని కొడుకు చంపెనని యర్థము. ఇచట "దశ" అనుటకు ఇరువదిలో

నగమని చెప్పుట యనుపయోగము. ఇట్లు చెప్పుట వలన నేమియుఁ బ్రయోజనముఁగూడఁ గానింపదు. ౬||ద||

అపుష్పము, సం. వి. అ. పు. అత్తి: చూ, మేడి.

అపృష్టప్రవాహరణము, అం: చూ, ప్రచారములు. [1-౩.

అపూసము. సం. వి. అ. పు. = అప్సము: చూ, భక్తిము.

అపూపికము, —పై.—

అపూపికుడు, సం. విజ. పిండివంటలు చేయువాడు: చూ,

వంటవాడు.

అపూరణి, సం. వి. ఇ. శ్రీ: చూ, అసంపూర్ణము.

అపూర్ణము, సం. విజ. 1. —పై.—; అం. 2: చూ, వాక్య

దోషములు. (ఉ. వాక్యము క్రియాన్వయంబుల సరిపోని యెడలనపూర్ణము "తమదేశము విదేశీయునిఁ బాఠదోలు" "తమదేశమునుండి విదేశీయులఁ బాఠదోలు" అని వ్రాసిన

వాని యభిప్రాయము.)

అపూర్వము. సం. విజి: చూ, అపూర్వము.

అపూర్వవాది, సం. వి. న. పు. మీమాంసశాస్త్రము తెలిసిన

వాడు: చూ, మీమాంసకుడు.

అపూర్వవిధి, అం: చూ, విధులు.

అపవ్యక్తకరన్యాయము, న్యా. అభ్యుక్తకుంఠ జవాబు చెప్పుట

[తప్ప.

అష్టాంగవిజయం బ్రూహత్, న్యా. అడుగకుండగనే శుభమును చెప్పవలయును.

అష్టాంగవిజయవరేత్, న్యా. అడుగకుండగనే హిరమును చెప్పవలయును.

అపేక్ష, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. ఇచ్చు: చూ, వాంఛ. 1; 2. అపేక్ష మైన కోరిక: చూ, వాంఛ. 1-౧.

అపేక్షణీయము, సం. విజ. కోరదగినది: చూ, వాంఛ. 1-౩౨.

అపేక్షకుడు, మి. అ. క్రి: చూ, వాంఛించు.

అపేక్షపెట్టు, మి. స. క్రి: చూ, ఆనపెట్టు.

అపేక్షించు, సం. న. క్రి: కోరు: చూ, వాంఛించు.

అపేక్షితము, సం. విజ. కోరఁబడినది: చూ, వాంఛ. 1-౩౩.

అపేక్ష్యము, సం. విజ: చూ, అపేక్షణీయము.

అపేక్షము, సం. విజ. లొలఁగినది: చూ, విమోచనము.

అప్రశునము, సం. వి. అ. న. న్యాయబుద్ధి: చూ, సత్వము. 1-౧

అప్రొగంధఁడు, సం. వి. అ. పు. 1. రూ - అప్రొగంధఁడు,

పాలపానము: చూ, శుభ్రు; విజ. 2. చొట్టపోయిన శక్తి

రముగలవాఁడు: చూ, వికలాంగుఁడు; 3. వశయగలవాఁడు:

చూ, రూ-అప్రొగంధఁడు.

అప్రొదకి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. మట్టుబచ్చలి*: చూ, బచ్చలి.

అప్రొసానము, వై. వి. = అప్రొశనమ్. రూ-అప్రొసనము-అప్రొస

నము - అప్రొసము. భోజన ప్రారంభమున పుడిసిటజలము

పోసికొని మంత్రపూర్వకముగాఁ బుచ్చుకొనుట, అప్రొశ

నము: చూ, శుద్ధాచమనము.

అప్రొహము, సం. వి. అ. న. లేనిది ఊహించుట, ఊహించుట:

చూ, యోచన. 1.

అప్ర: చూ, రూ-అప్రకు.

అప్రపు, సం. వి. ఉ. శ్రీ. యజ్ఞసభపు: చూ, లేమపు. 1-౨౫.

అప్రార్థామము, అం: చూ, సోమయజ్ఞములు.

అప్ర, వై. వి. 1. = అమృతః. రూ-అప్. తండ్రి. అచ్చ.యు.

కాం. ౬౫: చూ, సవిత. 2; 2. = అమృ. రూ-అప్. తల్లి

చూ, చూక. 1; 3. అక్క. రూ-అప్: చూ, జ్యేష్ఠ. 4;

4. అన్న: చూ, జ్యేష్ఠుడు. 1; వై. అవ్య. 5. అచ్చర్య

ర్థము. రూ-అప్సా. ఆమ్రేడితమందు అప్సప్ప. సా.

౧-౩౧: చూ, వింత. 1.

అప్సగించు, వై. న. క్రి. = అర్పణ: చూ, వశపఱచు; 2 =

అర్పించు. వదిలముగాకాపాడుమని యెప్పుగించు: చూ,

ఒప్పుగించు.

అప్సగింత, వై. వి. = అర్పణమ్: చూ, ఒప్పుగింత.

అప్సచ్చి, వై. వి. రూ-అప్సచ్చి: చూ, అపూవము.

అప్సచ్చి, —వై.—

అప్సచ్చిలు, దే. వి. బ. రూ-అప్సచ్చిలు. చంద్రా. 2-౬: చూ,

చాంక్రిత.

అప్సచ్చిలు, —వై.—

అప్సదము, దే. విజ. తేరినది: చూ, ప్రసన్నము. 2.

అప్సటి, దే. అవ్య. పునరర్థము: చూ, వెండియు.

అప్సదము, వై. వి.=అర్పణ. కళా. ౭-౮౧: చూ, అప్సచ్చి. 1.

అప్సణ, వై. వి. = అర్పణ. రూ-అప్సన, ఆజ్ఞ: చూ, వెలపు.

అప్సతి, సం. వి. ఇ. పు: చూ, వరుణుఁడు.

అప్సన, వై. వి. 1. = అర్పణ. శుక. ౨-౨౧౫: చూ, హ.

అప్సణ; 2. పన్ను: చూ, పిష్టి. 1.

అప్సనము, వై. వి. 1. రూ-అప్సన. పన్ను: చూ, పిష్టి. 1;

2. కబ్బము, కాసు: చూ, లంఘము; 3. = అర్పణమ్.

అప్సగింత: చూ, ఒప్పుగింత; వా. 4. తేరగా. “అప్సనపు

మొదలు తినుచున్నాఁడు.”

అప్సనశేయ, వై. న. క్రి. (అప్సనము+శేయ) చెప్ప: చూ,

వదించు; 2. అప్సగించు: చూ, వశపఱచు.

అప్సము, అం. 1: చూ, వసువులు; వై. వి. (1). అపూవః

గుడా పూవమను భక్తిము: చూ, భక్తిము. 1-౪.

అప్సవము, వై. వి. 1. = అర్పణ: చూ, రూ - అప్సదము;

2. = అస్థాంశ. అప్సశింత: చూ, చఱపు. 1; 3. వేగి

రము: చూ, స్పందము. 1.

అప్సవములు, వై. వి. బ: చూ, చాంక్రిత.

అప్సశించు, వై. న. క్రి. 1. కాలు: చూ, స్మృశించు; 2. కప్ప.

న్యా. ౫-౮౫: చూ, స్థగనములేము; 3. చఱచు: చూ,

వలికళించు; 4. ఆక్రమించు: చూ, మొగరించు; 5.

గ్రహించు. వై. ౬-౧౩౩: చూ, స్వీకరించు; 6. లడిపోవ

నొచ్చు. ఉ. రా. ౬-౨౦౩: చూ, ప్రాచు; 4; 7. మన్ను

లోనేగు వానిని దళముగా పూయు. వై. ౨-౧౪౧: చూ,

లేవనము లేయు; వై. అ. క్రి. 8. ఉత్సహించు, యత్నించు:

చూ, సమకట్టు. 2.

అప్సశింత, వై. వి. = అస్థాంశమ్: చూ, చఱపు.

అప్సనము, వై. అవ్య. 1. ఎల్లప్పుడు. శుక. ౧-౩౩౯: చూ,

సకతము. 2; వి. 2. మనుష్యులచేతఁ ద్రవ్వఁబడిన చిన్న

నీటి కాలువ: చూ, నది. 1-౧౧-౧).

అప్సా, వై. అవ్య: చూ, రూ-అప్స 5; రా. వి. ౧-౫౯.

అప్సాటువ, దే. అవ్య: చూ, కప్పాటు.

అప్సచ్చినవాఁడు, అం. 1: చూ, గయాపిందనాద్ధులు; వా.

వి. 2. ఋణదాత.

అప్సచ్చు, ద్వ. న. క్రి: చూ, ఒమలిచ్చు.

అప్సితము, సం. వి. అ. న. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1.

అప్సీలు, వా. వి. క్రిందికొట్టతీర్చుడు త్రిప్పివేయుడని వైకోర్థ

నకు లేయు విన్నవము.

అప్స, సం. 5. శ్రీ. బ. 1. నీరు: చూ, సలిలము. 1; దే. వి.

(1) అప్స: చూ, దాకి. 2; అం. 3: చూ, ద్రవ్యములు;

4: చూ, మూర్తులు; 5: చూ, సంవహితములు.

అప్సదవృక్ష, ద్వ. వి. న. (అప్సద+అవృక్ష): చూ, ఎడ

వడదవ.

అప్సద, ద్వ. వి. ఏ. (అ+పౌద్ధ): చూ, రూ-అప్సద. 1, 2.

అప్సదే, వా. వి. 1: చూ, ఇప్పుడే; 2. అంతకుముందే;

3. ఆవెంటనే.

అప్సకాత, మి. వి. అకనము: చూ, చ్యోమము. 1.

అప్సవను, దే. అ. క్రి. రూ-అప్సవను: చూ, ఋణవను.

అప్సవనుట, అం: చూ, అష్టకష్టములు.

అప్సపుచ్చుకొను, అం: చూ, వివాదములు.

అప్సయిచ్చు, దే. న. క్రి: చూ, ఋణమిచ్చు. [గ్రాహకుఁడు.

అప్సలకాఁపు, దే. వి. అప్స పుచ్చుకొన్నవాఁడు: చూ, ధన

అబ్బవములు, నం. విజ. ప్రేరితి: చూ, ముఖ్యులు.

అబ్బ, నం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. అనుది: చూ, శ్రీ. 1; విజ.

2. అంతులేనిది: చూ, అకల్పము. 2.

అబ్బలు, నం. విజ: చూ, నిస్సాధులు.

అబ్బంధము, నం. విజ. అభ్రహాటులేనిది: చూ, నిర్వర్ణము.

అబ్బధకము, —పై.—

అబ్బధకుడు, నం. విజ. 1: చూ, నిర్వర్ణుడు; 2: చూ, కాంతుడు.

అబ్బధము, నం. విజ: చూ, రూ-అబ్బంధము.

అబ్బీలు, దే. వి. వి. చావ్యో. చంద్రాం. ౪.౧౩: చూ, విహారము. 1.

అబ్బి, నం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. అబ్బి: చూ, అక్షి. 1; 2. సురభేదము: చూ, సుర. 1.

అబ్బిలు, నం. వి. ఆ. పు: చూ, బ్రహ్మ. 1.

అబ్బిరకము, నం. వి. అ. న: చూ, కామజేత.

అబ్బిరాంధవుడు, నం. వి. అ. పు: చూ, సూర్యుడు.

అబ్బిరపుడు, నం. వి. అ. పు: చూ, బ్రహ్మ. 1.

అబ్బము, నం. వి. అ. న. 1: చూ, అంభోజము. 1; 2: చూ, అంభోజము. 2; 3. ఉప్పు: చూ, అవణము. 1; పుం, న.

4. శంఖము: చూ, సంకు. 1; పుం. 5. ఏత్తగన్నేరు: చూ, హయమూరకము; 6: చూ, అబ్బిజము. 1; 7. నీరు ప్రబలి: చూ, ప్రబ్బలి; 8. ముస్తా: చూ, రాజశేరుక.

అబ్బియోని, నం. వి. ఇ. పు: చూ, బ్రహ్మ. 1.

అబ్బివాహనుడు, నం. వి. అ. పు: చూ, శివుడు. 1.

అబ్బారి, నం. వి. ఇ. పు. చంద్రుడు: చూ, హిమాంతు.

అబ్బారు, నం. వి. అ. పు. 1.—పై—; 2: చూ, వైద్యుడు.

అబ్బము, నం. వి. అ. పు. 1: చూ, సంవత్సరము; 2: అర్థము:

చూ, ముకురము; 3. కొండ: చూ, పర్వతము. 1; 4. అబ్బ మనుకొండ: చూ, పర్వతము. 1-౨; 5. కుంగ: చూ, త్వణము. 1-౩౧; 6. మబ్బు: చూ, మేఘము. 1; 7. కుండ: చూ, ధాండము. 3.

అబ్బులు, నం. వి. అ. పు. 1: చూ, శివుడు. 1; 2: చూ, సూర్యుడు.

అబ్బి, నం. వి. ఇ. పు. 1: చూ, సముద్రము; 2. కొలను: చూ, సరస్సు. 1; 3. గంగ: చూ, నది. 1; సర్వ. 4: చూ, నాలుగు.

అబ్బిశపము, నం. వి. అ. పు. సముద్రపు నుయగు: చూ, షేనము.

అబ్బిజ, నం. వి. ఆ. శ్రీ. అక్షిదేవి: చూ, అక్షి. 1.

అబ్బిజము, నం. వి. అ. న. 1. కల్పవృక్షము: చూ, వేణువు; 2. ఉప్పు: చూ, అబ్బము. 3.

అబ్బిజుడు, నం. వి. అ. పు. 1: చూ, వైద్యుడు; 2: చూ, అబ్బారి; 3. రాహుగ్రహము: చూ, రాహువు. 1; 2; 4: చూ, సూర్యుడు.

అబ్బినవనీతము, న. వి. అ. న. అమృతము: చూ, సుధ. 1.

అబ్బినవనీతుడు, నం. వి. అ. పు: చూ, అబ్బారి.

అబ్బిసర్లవము, నం. వి. అ. పు. వగడము: చూ, రత్నము. 1.

అబ్బిమేళి. నం. వి. ఆ. శ్రీ. పుడమి: చూ, భూమి, 1,

అబ్బవములు, నం. వి. వి. శ్రీ: చూ, అబ్బి. 3.

అబ్బ, పై. వి. 1. = అమృతము. రంత్రి: చూ, సవిక. 2; అన్న 2. సంతాపార్థము (అమేదితమందు. అబ్బబ్బ-అబ్బబ్బ): చూ-అబ్బ: చూ, సంతాపము.

అబ్బికాడు, పు. విజ. మూర్తులు: చూ, నబ్బులు.

అబ్బరము, పై. వి.=అద్భుతము. 1. అశ్వర్యము: చూ, వింత. 1; విజ. 2. యేరేనిది, అబ్బ. యు, కాం. గూలా: చూ, అపామము. 1.

అబ్బాటు, దే. వి. 1. అకస్మాత్తు: చూ, రూ-అబ్బాటు; 2. అన సమృద్ధిమువలన గలిగెడికాక. స్వా. ౫-౭౧: చూ, సంతాపము.

అబ్బాయి, దే. వి. 1. బాలుడు: చూ, శిశువు; వా. 2. కొడుకు: చూ, మామయ. 1. "పిల్ల అబ్బాయి, పిన్న అబ్బాయి: బిల్లి అబ్బాయి, బిల్లి అబ్బాయి" మొ.

అబ్బాలాడు, దే. అ. శ్రీ. (అబ్బలు+అబ్బ) తొట్రుపడు: చూ, సంక్రమించు.

అబ్బి, దే. వి. రూ-అబ్బి. 1: చూ, అబ్బాయి. 1; వా. 2. కాలికి వచ్చినవాని పిలుపు. "బింటి అబ్బి." రూ-అబ్బి.

అబ్బి, —పై.—

అబ్బ, పై. అ. శ్రీ.=అబ్. అ. ప్రి. దొరకు: చూ, లోబడు.

అబ్బురపడు, పై. అ. శ్రీ. (అబ్బుగము+పడు) రూ-అబ్బురపడు: చూ, వెళుగొందు.

అబ్బురపాటు, పై. వి. (అబ్బురము+పాటు) రూ-అబ్బురపాటు: చూ, వింత. 1.

అబ్బురము, పై. వి, విజ. రూ-అబ్బము. 1. = అద్భుతము: చూ, వింత. 1; 2. = అపూర్వము. అపుహవము. కళా. ౫-౧౦౭: చూ, క్రొత్త. 2.

అబ్బె, వా. వి. రూ-అబ్బె: చూ, రూ-అంబే. 2.

అబ్బెంద, దే. వి. ఒకానొక వృక్షము. య. ౪-౨౬: చూ, వృక్షము. 1-౧౮.

అబ్బెనము, పై. వి. = అబ్బాన. కాశీ. ౫-౨౩౨; పై. ౧-౬౫: చూ, నవ్వువము.

అబ్బెను, వా. శ్రీ. అభినెను.

అబ్బెపడు: చూ, అబ్బురపడు.

అబ్బము: చూ, రూ-అబ్బురము.

అబ్బిహృదయము, నం. వి. అ. న. రతి: చూ, సంయోగము. అబ్బిహృద్యము, నం. విజ. 1. చంపకగదిది: చూ, అవధ్యము (నాట్యమందు అధ్యక్షుడు మాట.)

అబ్బిహృద్యుడు, నం. విజ. చంపకగదివాడు.

అబ్బాశి, నం. వి. ఇ. పు: చూ, సముద్రము.

అభంగము, అం: చూ, జన్మకాలములు.

అభంగురము, నం. విజ. భంగురముకానిది. (భంగురము = నశించునది.)

అభకుడు, నం. వి. అ. పు: చూ, శివుడు. 1.

అభయ, నం. వి. ఆ. శ్రీ. కరక: చూ, హరితకి.

అభయము, నం. వి. అ. న. 1. ఉశీరము: చూ, వట్టివేరు; విజ. 2. భయములేనిది: చూ, నిర్భయము.

అభయుడు, : విజ: చూ, నిర్భయుడు.

అభివక్తు, సం. వి. జ్ఞ. పు. రోదేలు: చూ, వృత్తము.

అభివక్తు, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, శివుడు. 1; విజ.

2. పుట్టుకలేనివాడు.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. 1. దీదతనము: చూ, నీద
రము. 1; 2. లేదు: చూ, కూన్యము. 1; విజ. 3. భాగ్యము
లేనిది.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. 1: చూ, అభివక్తు. 1; 2: చూ,
సావు.

అభివక్తు, సం. విజ: చూ, కీదవాడు.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. మాత్రము: చూ, మోనము.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. మాత్రము: చూ, మోనము.

అభివక్తు, సం. విజ. మూగవాడు: చూ, మూగ. 3.

అభివక్తు, సం. విజ. భిన్నాభిప్రాయము కలిగియుండునది.

రూ. అభి: చూ, రసాభి.

అభి, సం. అవ్య. గుణుడు: చూ, లక్షణము. 1; 2. ఇటు

వంటిది చెప్పట; 3. మరల మరల: చూ, వెండియ; 4. వంతు: చూ, భాగము. 1; 5. ఎదురు: చూ, ముందర. 1;

ఉప. 6. "అభి" అను ఉపసర్గతో చేరిన శబ్దములు: అభిభారము,

అభివక్తు, అభిషేకము అభివృద్ధి, అభియానము. మొ॥

అభివక్తు, సం. విజ. రూ. అభివక్తు: చూ, వలపుకాదు.

అభివక్తు, అం. 1: చూ, ఛందస్సులు, సర్వ. 2. ఇరువదియైదు.

అభివక్తు, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, అభివక్తు. 2;

2. ఒకటి వెంబడి యొకటి.

అభివక్తు, సం. అవ్య. రూ. అభివక్తు. 1. ఆసక్తదర్శకము,

మఱిన్ని మాటిమాటికి: చూ, శశ్వత్తు; 2. శీఘ్రము: చూ,

స్వదము. 1; 3: చూ, త్రైవ్యము; 4: చూ, సరలము. 2.

అభివక్తు, సం. వి. అ. పు. 1. నామధేయము: చూ, సంకేతము.

1; 2: చూ, యశస్సు; 3: చూ, వెలుతురు. 1.

అభివక్తు, సం. విజ. పొందఁబడినది: చూ, సంసక్తము.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. 1. చెలిమి: చూ, స్నేహము.

1; 2. జయమునకై యెదురుకొనిపోవుట: చూ, లూటీ. 4.

అభివక్తు, పు. —పై—

అభివక్తు, సం. విజ. పొందఁగలిగినది: చూ, సంసక్తము.

అభివక్తు, సం. విజ. మ్రింగఁబడినది: చూ, అభివక్తు.

అభివక్తు, సం. వి. అ. పు. ఎదురుగా దొంగించుట,

తెరువాటు: చూ, హరణము. 1.

అభివక్తు, సం. వి. అ. పు. 1. ఎదురుకొనిపోయి

యాక్రమించుట: చూ, లూటీ. 4: 2. పగకెదురు: చూ,

లూటీ 4; 3. కురూర: చూ, సన్యాసము; 4: చూ,

అభివక్తు.

అభివక్తు, సం. వి. అ. పు. అభియుక్తు: చూ,

పగకెదురు.

అభివక్తు, సం. న. క్రి. నెయ్యిమిడుచు, ద్రవద్రవ్యమును

బొట్టుబొట్టుగామిడుచు: చూ, మిడుచు.

అభివక్తు, సం. వి. అ. పు. 1. తాదనము, మొత్త: చూ,

హతి; 2. ఒకానొకజ్వరము: చూ, రోగము. 1-౧౭-౧)

అభివక్తు, సం. వి. న. పు. చూ, శక్తువు. 1.

అభివక్తు, సం. వి. అ. పు. నెయ్యి: చూ, తైలము. 2.

అభివక్తు, సం. వి. అ. పు. 1. రిచుగఁబోలే: చూ, సాతా
శింపు; 2. నెయ్యి వడ్డించుట.

అభివక్తు, సం. అ. క్రి. చూ, సంపరించు.

అభివక్తు, సం. విజ: చూ, సహాయము.

అభివక్తు, సం. వి. అ. పు. హింసార్థమైన హోమకర్మము:

చూ, హింసాకర్మ.

అభివక్తు, సం. వి. అ. పు. 1. జన్మభూమి: చూ, పుట్టు

చోటు; 2. కులము: చూ, వంగడము; 3. కులాగతమైన

పెత్తెములో నగు దిరుదు: చూ, దిరుదుము; 4. పొగడిక:

చూ, ప్రోత్రము; 5. గోత్రము: చూ, ప్రవరము. 1.

అభివక్తు, సం. విజ. 1. మంచులమునఁ బుట్టినవాడు,

అంగములలో వేదము చదువుకొనినవాడు: చూ, సజ్జ

నుడు; 2. చదువరి: సుధి; 3. తగవరి, న్యాయాధిపతి:

చూ, స్వామి. 3.

అభివక్తు, సం. వి. త్. ప్రి. 1. పగఁబడునాటగు గడియల

మీదఁ బెట్టు గడియల కాలము; అం. 2. కానరానిచుక్క,

దొమ్మరిక్కు: చూ, రిక్కు. 1-౨౫.

అభివక్తు, అం. దివ్యదృష్టి, దివ్యశ్రోత్రము, పూర్వనివాసాను

స్మృతి, పరచి త్తానము, వియధమనాగమన పూహాది

లక్షణములను బుద్ధి. (౬).

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. 1. గుణుడు: చూ, లక్షణము.

1; 2. తెలివి: చూ, హృద్దేహము. 2.

అభివక్తు, సం. విజ: చూ, సమర్థుడు.

అభివక్తు, అం: చూ, సంపాది భావమునఁ బుట్టిన దృఢులు.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. 1. దగ్గఱ: చూ, సమీపము. 1;

2. ఇరువదియైదు: చూ, పార్శ్వము. 2-౭; 3. శీఘ్రము: చూ,

స్వదము; 4. అంతయు: చూ, సర్వము; 5. ఎదురు: చూ,

ముందర. 1.

అభివక్తు, అం: చూ, తిర్యక్కరణబంధములు.

అభివక్తు, సం. న. క్రి. చూచు: చూ, వీక్షించు.

అభివక్తు, సం. వి. అ. పు. ఒక శబ్దవృత్తి. సంకేతములగు

పద సదాకముల సంబంధము: చూ, వృత్తి; (ఇవి మూడు-

అభివక్తు, లక్షణ, వ్యంజన.)

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. చూ, అభివక్తు. 1.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. చూ, అభివక్తు. 1.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. చూ, అభివక్తు. 1.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. చూ, అభివక్తు. 1.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. చూ, అభివక్తు. 1.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. చూ, అభివక్తు. 1.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. చూ, అభివక్తు. 1.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. చూ, అభివక్తు. 1.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. చూ, అభివక్తు. 1.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. చూ, అభివక్తు. 1.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. చూ, అభివక్తు. 1.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. చూ, అభివక్తు. 1.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. చూ, అభివక్తు. 1.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. చూ, అభివక్తు. 1.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. చూ, అభివక్తు. 1.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. చూ, అభివక్తు. 1.

అభివక్తు, సం. వి. అ. న. చూ, అభివక్తు. 1.

అంగికము = అంగముచేతఁ గలిగినది; ౪. సాత్వికము = సత్త్వముచేతఁ గలిగినది; చూ, వృంజితము. 1.

అభిసములు, అం: అంగికము, వాచికము, అహార్యము, సాత్వికము. (౪). [(౨).

అభిసయహస్తములు, అం: సంయతములు, అసంయతములు, అభిసయంబు, సం. స. క్రి. అంగన్యాసాదులచే అర్చమును సూచించు.

అభిసవగుప్తులు, అం: చూ, శాస్త్రప్రవర్తకులు.

అభిసవము. సం. విజ. క్రొత్త: చూ, హాస.

అభిసవోద్భిష్టము, సం. విజ. క్రొత్తమొంక: చూ, మొత్తము. 1.

అభిసి, వా. వై. వి. = అహిషేయము: చూ, నల్లముండు.

అభిసిపాలు, మి. వి: చూ, నల్లముండుపాలు.

అభిసియ్యుత్తులు, సం. వి. అ. పు. సూర్యుడనైతమిండువేళ నిద్రించువాడు. (వృతి: చూ, అభ్యుదయించు.)

అభిసిర్వాణము, సం. వి. అ. పు. గెలువ విచ్చయించిన రాజు ప్రయాణము, యాత్ర: చూ, సంచారము. 1.

అభిసివేళము, సం. వి. అ. పు. 1. చొవ: చూ, సాహసము.

1; 2. పుచ్చికోలు: చూ, స్వీకారము. 2; 3. ఏదే నొక పనిని చేసెదనని దృఢముగా చెప్పుట, పంతు: చూ, స్వర్ణము. 4.

అభిసిష్టానము, సం. వి. అ. పు. 1. అక్కరము: చూ, వర్ణము.

1; 2. రెండు సున్నలు: చూ, విసర్జనము. 1.

అభిసితము, సం. విజ. 1. న్యాయముతోఁ గూడినది: చూ, యోగ్యము. 2; 2. సంస్కరింపఁబడినది: చూ, సంస్కారము. 1; 3. కోపముగలది: చూ, రోషము. 1-౨.

అభిసితులు, సం. విజ. 1. కోపి: చూ, రోషములు.

అభిసతులు, సం. విజ. చూ, స్తుతింపఁబడినది: చూ, ప్రోక్షము. 1-౩.

అభిసతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ప్రతి: చూ, ప్రోక్షము. 1.

అభిసతుండు, సం. స. క్రి. పొగడు: చూ, స్తుతించు.

అభిసత్త, సం. వి. అ. శ్రీ. భేదములేమి: చూ, సమరసము. 2.

అభిస్త్వము, సం. విజ. అంతయు: చూ, సర్వము.

అభిన్యాసము, సం. వి. అ. న. 1. పెట్టుకొనుట. ఉంచుట: చూ, సంభృతి. 2; వా. 2. వాతపితృ శైశ్వముల కలయిక గల ఒకానొక జన్మిరోగము: చూ, రోగము. 1-౨౩

అభిసన్నము. సం. విజ. 1. తప్పినది: చూ, అవరాధము; 2. మ్రొంగఁబడినది: చూ, అభిగ్రస్తము; 3. అపదపొందినది: చూ, అపదగ్రస్తము; 4. శరణుఁజొచ్చినది: చూ, సంగతము. 1-౩; 5. ప్రసిద్ధికెక్కినది: చూ, విజ్ఞాతము; 6. అంగీకరింపఁబడినది: చూ, స్వీకృతము. 1.

అభిసన్నుడు, సం. విజ. 1. అంగీకరింపఁ బడినవాడు: చూ, ఈకోలాకాడు; 2. అపదపొందినవాడు: చూ, కడగండ్ల హారి; 3. తప్పుచేసినవాడు: చూ, దోషి; 4. చూ, దయా శుభ; 5. శత్రువులచే నాక్రిమింపఁ బడినవాడు: 6. చూ, శరణీయుడు.

అభిసల్లవము, సం. వి. అ. పు. పగడము: చూ, రత్నము. 1.

అభిప్రాయము, సం. వి. అ. పు. తలఁపు: చూ, విషయము. 4.

అభిప్రేతము, సం. విజ. తలఁపఁబడినది: చూ, స్మృతము.

అభిభవము, సం. వి. అ. పు. తిరస్కారము: చూ, వహేలగము.

అభిభవించు, సం. స. క్రి. అనాదరించు: చూ, భంగించు.

అభిభవము, ఉప. ఇచ్చట "అభి" అనునది ధాత్వర్థమును తిరస్కారము అను నర్థమునను చూర్చినది.

అభిభావితము, సం. వి. అ. న. రతి: చూ, సంయోగము.

అభిభూము, సం. విజ. తిరస్కరింపఁబడినది: చూ, వహేలగము.

అభిభూచుడు, సం. వి. అ. పు. ఆత్మగంధుడు, విజయము గలవాడు: చూ, విజయ.

అభిమంక్రణము, సం. వి. అ. న. 1. పిలుపు: చూ, సంబోధనము; 2. మంక్రముచే సంస్కరించుట.

అభిమంత్రించు, సం. స. క్రి. చీడు: చూ, సంబోధించు; 2. మంక్రముచే సంస్కరించు.

అభిమంత్రితము, సం. విజ. పిలువఁబడినది: చూ, సంబోధనము. 1-౨.

అభిమతము, సం. వి. అ. న. 1. అంగీకారము: చూ, సమ్మతి. 1, 2. సమ్మతియైనది: చూ, స్వీకృతము. 1.

అభిమరము, సం. వి. అ. పు. చూ-అభిమరము, అభిమర్మము. 1. రమ్యము: చూ, యుద్ధము. 1; 2. చంపుట: చూ, హింస. 1; 3. కట్టు: చూ, బంధము. 1.

అభిమర్మము, సం. వి. అ. పు. 1. కయ్యము: చూ, యుద్ధము. 1; 2. రాయిడి: చూ, సమ్మర్మము.

అభిమర్మనము, సం. వి. అ. న. ప్రేమచే శరీరము అర్జవ తపపుట: చూ, నిమిరుట.

అభిమర్మించు, సం. స. క్రి. ప్రేమచే శరీరము అర్జవతపపు: చూ, నిమిరు.

అభిమాతి, సం. వి. ఇ. పు. పగడు: చూ, శత్రువు. 1.

అభిమానము, అం: చూ, ప్రేమపంపకము.

అభిమానప్రీతి, అం: చూ, చతుర్విధప్రీతులు.

అభిమానము, సం. వి. అ. పు. (వనదులచేఁ గలిగెను) గర్వము: చూ, హంకారము; 2. బుద్ధి: చూ, హృల్లేషము. 2; 3. చెలిమి: చూ, స్నేహము. 1; 4. చంపుట: చూ, హింస. 1; 5. పొగడిక: చూ, ప్రోక్షము.

అభిమాని, సం. విజ. (న. ఈ. న). అభిమానముగలవాడు.

అభిమానించు, సం. స. క్రి: చూ, సన్మానించు.

అభిమానుడు, సం. వి. అ. పు: చూ, బుద్ధుడు. 1.

అభిమానుగు, మి. అ. క్రి. ఎదురగు: చూ, మోహరించు. 1.

అభిమానుము, సం. విజ. ఎదురుమొగమైనది: చూ, ముందర. 1.

అభిముఖుడు, సం. విజ. ఎదురుమున్నవాడు: చూ, సమ్ముఖుడు.

అభియాతి, సం. వి. ఇ. పు: చూ, అభిమాతి.

అభియానము, సం. వి. అ. న. 1. జయమునకై ఎదురుకొని పోవుట: చూ, లూటీ. 4. ఉప. 2. ఇచ్చట ధాత్వర్థమును "యు: ర్థము"ను నర్థమునను చూర్చినది.

అభియాన్తుడు, సం. విజ. 1. ఆసంగలాడు: చూ, అబ్బుడు; 2. అభిగ్రహుడు: చూ, లూటీ. 4; 3. సేరస్థుడు, దోషి: చూ, వ్యాధుడు. 2-౩.

అభియోక్త, సం. వి. బు. పు: చూ, శత్రువు. 1.

అభియోగము, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, అభిగ్రహము. 2;

2. పగతెరించుట, దాసి: చూ, యుద్ధము. 1; 3. పూనిక: చూ, నన్నాహము. 2; 4. తిట్టు: చూ, శాపము. 1; 5. ఒట్టు: చూ, శపథము; 6. అమృతము కాటుకు; 7. అవకీర్తి: చూ, నడి. 3; 8: చూ, అపమాణ. వా. 3. దావా. అభియోగి, సం. వి. 5. పు: చూ, అభియోక్త. అభియోగించు, సం. స. క్రి: వగతెరించు. అభిరక్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ఇచ్చు: చూ, వాంఛ. 1. అభిరామము, సం. విజ. ఒప్పిదమైనది: చూ, హృద్యము. అభిరూపి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. పేరాన: చూ, వాంఛ. 1-౧; 2. కాంక్షి: చూ, వెలుతురు. 1. అభిరూపక, అం: చూ. పద్ధగ్రామగత మూర్ఖురలు. అభిరూపము, సం. విజ. అభిరామము. అభిరూపుడు, సం. విజ. 1. ఒప్పిదము గలవాడు: చూ, యుద్ధపుడు. 1; 2. వంకితుడు: చూ, సువి. 1; 3. తగిన వాడు, పూజితుడు: చూ, నన్నానితుడు. అభిరషించు, సం. స. క్రి. కోరు: చూ, వాంఛించు. అభిలాపము, సం. వి. అ. పు. ర్వని: చూ, స్వరము. 2. అభిలాపము, సం. వి. అ. పు. పైల్లుమేదలయినవి కోయుట, కోర: చూ, లవనము. అభిలాష, సం. వి. అ. పు. 1. కోరిక: చూ, వాంఛ. 1; అం: చూ, విప్రలంభములు. అభిలాషకుడు, సం. విజ. (ఏవిషయమందైనను తెంపుకేని) అనగలవాడు: చూ, బుద్ధుడు. 2. అభిలాషి, ఇ. —పై.— అభివందనము, సం. వి. అ. న. నతి: చూ, హాజిగలు. 1-౫. అభివాదకుడు, సం. విజ. మ్రొక్కువాడు చూ, వందారువు. అభివాదనము, సం. వి. అ. న. 1. గోత్రనామములుచెప్పి పాదములుసోక మ్రొక్కుట: చూ, హాజిగలు. 1-3; ఉప. 2. ఇచట ధాత్యర్థమును “నమస్కారము” అను నర్థమునకు మార్చినది. అభివాస్య, సం. వి. అ. శ్రీ. దూరలు బ్రతుకనియాపు: చూ, దేనువు. 1-౧౪. అభివీక్షించు, సం. ప. క్రి. చూచు: చూ, వీక్షించు. అభివృద్ధి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. అశిశ్యము: చూ, హేరా శము. 1-౧; ఉప. 2. ఇచట “అభి” అనునది వ్యర్థమైనది. అభివేదనము, సం. వి. అ. న. 1. అక్రాంతి. అజుము: చూ, పురి. 4; 2. వేణుపెండ్లమును సంపాదించుట: 3. దున్న పోతును గడ్డెడుకన్నె, వలుపు: చూ, సూక్రము. 1-౬౫. అభివ్యక్తము, సం. విజ. స్పష్టపఱచునది. బంద్రియకము: చూ, వెల్లికి. అభివ్యక్త, సం. వి. ఇ. శ్రీ. మాఱుహాసము తోచుట: చూ, ప్రతిబింబము. 1. అభివ్యాపించు, సం. అ. క్రి: చూ, వ్యాపించు. అభిశంసనము, సం. వి. అ. న. నింద: చూ, నెగ్గింపు. అభిశక్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. —పై.—; 2. వేరకుట: చూ, యాచన. అభిశస్తుడు, సం. విజ. 1. పరశ్రీ గమనాది దోషముంచే దూఱబడినవాడు, అజెరితుడు: చూ, దోషకారి.

అభిశాసము, సం. వి. అ. పు. ఊరకమోపననింద: చూ, నెగ్గింపు. అభిషంగము, సం. వి. అ. పు. రూ-అభిషంగము. 1. అవ మానము: చూ, న. 3; 2. ఒట్టు: చూ, శాపము. 1; 3. తిరస్కారము: చూ, వహేలనము; 4. తిట్టు: చూ, శపథము. అభిషవము, సం. వి. అ. పు. 1. కల్లుతేట: చూ, సూరమండము; 2: చూ, యజ్ఞము; 3: చూ, స్నానము. 1; 4: చూ, సోపానము; 5. కల్లుత్రాగునపుడు తినుటకై అవలు మొ॥ వాని చేతఁ బొగచిన మాంసపు ముక్క: చూ, శుక్రము. 1-౧౩. అభిషిక్తము, సం. విజ. తలయంటు: చూ, స్నానము. 1-౮. అభిషుకము, సం. వి. అ. పు. పులియఁబెట్టిన కడుగునీరు: చూ, శుక్రము. 1. అభిషువు, సం. వి. ఉ. పు. రూ-అభిషువు-అభిషువు-అభిశువు. అభిషువు. కిరణము: చూ, హాయనము. 2. అభిషేకము, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, స్నానము. 1; అం. 2. అభిషేకములు: రాజ్యాభిషేకము, సూత్రాభిషేకము పాదుకాంతాభిషేకము; అం. 3. (స్నానము): చూ. ఉప చారములు; ఉప. 4. ఇచ్చట “అభి” అనునది నిర్లక్ష్యము. అభిషేకించు, సం. అ. క్రి: చూ, మునింగించు. అభిషేకనము, సం. వి. అ. న. పేనతో శత్రువు నెదుర్కొని పోవుట: చూ, లాటి. 4. అభిషుకము, సం. విజ. పొగడఁబడినది: చూ, స్తోత్రము. అభిష్యందము. సం. వి. అ. పు. 1. కంటిగెప్పులు: చూ, హర్షణము. 3-౪; 2. మిక్కిలికాటుకు: చూ, స్రవణము; 3. మిక్కిలినంద, నింపు: చూ, నమ్మిర్తి; 4. రాగ ద్వేషాదులఁ బుట్టిన క్లేశము: చూ, శోకము. 1. అభిష్యంగము, సం. వి. అ. పు. 1. పేరాన: చూ, వాంఛ. 1-౧; 2. తిట్టు: చూ, శాపము. 1. అభినందము: చూ, అభిష్యందము. 1. అభినందము: చూ, అభిష్యందము. 1. అభినందనము, సం. వి. అ. న: చూ, వంచన. అభినంపాతము, సం. వి. అ. పు: చూ, యుద్ధము. 1. అభినంహితుడు, సం. విజ. దుర్బోధ చేయఁబడ్డవాడు. అభినరుడు, సం. విజ. చూ, సహాయుడు. 1. అభినరించు, సం. స. క్రి. ప్రియుకొకరొకరి నుద్దేశించు: చూ, విషయాకరించు. అభినారి, సం. విజ. 1. ఒకటినుద్దేశించి పోవువాడు; అం. 2: చూ, భోగ పూజాములు. అభినారిక, అం. 1: చూ, నాయకలు. (ప్రియుని గూర్చినంతక స్థలమునకుఁ బోయెడి నాయక-దీనికి: చూ, దాసి, సఖి, చేటి, ధాత్రేయ, ప్రాతివేళిని, లింగిని, శిల్పిని యనువాచ సహాయులు. అభిహారము, సం. వి. అ. పు. 1. పగతెరించుట: చూ, లాటి. 4; 2. దొంగతనము: చూ, హరణము; 3. యుద్ధమునకు నమస్త బలము నాయుక్తపడుట: చూ, సర్వోభుము. అభిహితము, సం. విజ. ఖాషితము, చెప్పఁబడినది: చూ, శబ్దము. 2.

అర్చనీధి, సం. వి. ఇ. శ్రీ: చూ, పుత్రజీవీ*.

అర్చన్య పురుషో దాసో దాన స్వర్గోనకస్యవిత్, న్యా. పురుషుడు
ధనదాసుడగును, ధనమెవరికిని దానత్వమొనర్చుడు.

అర్చహరణము, అం: చూ, దండత్రయము: చూ, క్రయము.

అర్చహినుడు, సం. విజ: చూ, దీదవాడు.

అర్థాంతరన్యాసము, అం. ఒకానొకయర్థాలంతరము. సామాన్య
మును విశేషముతోడ, విశేషమును సామాన్యముతోడ గుణ
సామ్య కల్పన మొనర్చుట. ఒకానొక వస్తువును ముందుగ
జెప్పి దానిని నమర్చించుటకై మఱియొక యర్థముజెప్పుట.

(ఉ-హనుమంతుడైద్దిరాణె. మహాత్ముల కసాధ్యమేది
పూరితో గూడిన నారతలదాల్చుచును. వెలలెని రత
నమూలచే నొప్పుచున్న యాహిమవంతుని మంచు శోభాహని
చేయలేదు. ఒక దోషము పెక్కుగుణములయందు మునిగి
పోవుంగదా): చూ, అలంకారము. 3. (చూ, అర్థాంతరము,
అర్థావత్తి.)

అర్థాంతరసంక్రమితవాచ్యము, అం. పద గతము, వాచ్య
గతము. (౨).

అర్థాతురోనగణయత్యపకర్షదోషము, న్యా. ధనాశగలవాడవ
మానమును విరిగజేంపడు.

అర్థావత్తి, అం. 1: చూ, అర్థాంతరన్యాసము; 2: చూ,
ప్రత్యజ్ఞెది, ప్రమాణములు; 3: చూ, రసవదలంకారములు.

అర్థాలంకారము, అం. అలంకారములు రెండింటిలోనొకటి.
అర్థముప్రధానముగా గలిగి కావ్యోభాషేమవుచునవి: చూ,
అలంకారము. 3.

అర్థావృత్తిదీపకము, అం: చూ, అలంకారము. 3.

అర్థాశ, సం. వి. అ. శ్రీ: = అధియాస: చూ, వాంఛ. 1.

అర్థి, సం. వి. న్. పు. 1: చూ, యాచకుడు; 2: యక్ష
సేవకుడు; విజ. 3: ధనికుడు: చూ, సంపన్నుడు; 4:
చూ, వాచి; 5: చూ, సేవకుడు; 6: చూ, వాంఛ. 1.

అర్థించు, సం. స. క్రి. 1: చూ, వాంఛించు; 2: చూ,
వేడుకొను.

అర్థితము, సం. విజ. రూ. అర్థితము. 1. కోరఁబడినది: చూ,
వాంఛితము; 2. వేఁడబడినది: చూ, ప్రార్థితము.

అర్థోహి కన్యా పరకియపివ, న్యా. కన్యపరుల సౌత్తేకదా
అర్థము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, నిలాజిత్తు; విజ. 2. తెలివి
గలది: చూ, హృల్లభము. 2-౧౩; 3: న్యాయముతో
గూడినది: చూ, సత్యము. 1; 4. అర్థనియము; 5. ఆర్థము
వలన తొలఁగనిది.

అర్థ్యుడు, సం. వి. అ. పు. 1. చదువరి: చూ, సుధి;
2. అర్థము(ద్రవ్యము)నుండి యెడఁబాయనివాడు.

అర్థన: చూ, రూ. అర్థన.

అర్థితము, సం. విజ: 1: చూ, రూ. అర్థితము: 1-2; 3. అనుగ
బడినది (వస్తువు): చూ, వాంఛితము; 4. నొప్పించఁబడినది;
5. పూజించఁబడినది: చూ, సన్మన్యము. 2.

అర్థకంధర, అం: చూ, ముఖరజ్జివులు.

అర్థమద్యము, సం. వి. అ. న: = చూ, అర్థగోడ.

అర్థగంగ, సం. వి. అ. శ్రీ కావేరి: చూ, నది. 1-(౧)-౧.

అర్థగతి, అం: చూ, భూదారులు.

అర్థమటిక, సం. వి. అ. శ్రీ: = చూ, ఆరగడియ.

అర్థచంద్ర, సం. వి. అ. శ్రీ. నల్లతెగడ*: చూ, నర్మనుభూతి.

అర్థచంద్రము, సం. వి. అ. పు. 1. తీరప్రమనెడిగొఱపము: చూ,
దాణము. 1-౪; 2. మెడవట్టితోమట కమర్చిన యర్థచంద్రా
కాంపు చేయి: చూ, అర్ధేందువు. 2; 3. గోటినిలవంక.
అర్ధేందువు: చూ, నభక్షరము. 1; అం. 4: చూ, ఉత్తాన
కరణ బంధములు; 5: చూ, దావాగ్రములు; 6: చూ,
అనంహత పూహములు; 7: చూ, అనంయుత హస్త
ములు; 8: చూ, ఆననములు; 9. అభినయహస్త విశేషము
(చూపుచువ్రేలు మొదలయిన నాలుగువ్రేళ్ళ నొక్కప్రక్క
సరిగాజేర్చి దొట్టనవ్రేలినెడముగాఁ జాచిపట్టినది): చూ,
వ్యంజకము. 1; న. 10: చూ, సమలికస్తు.

అర్థచంద్రిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. త్రిపుట*: చూ, దొర్లి
బాసర; 2. నానాభరణము: చూ, భూషణము. 2-౯(౧);
అం. 3: చూ, వృత్తము. 1.

అర్థదోలము, సం. వి. అ. న. అంగరక: చూ, వస్త్రము. 1-౯.
అర్థజరతీ(య)న్యాయము, న్యా. శరీరమందుఁ గొంతదాగమున
మునలితనమును, కొంతదాగమున పడుచుకనమునుగల శ్రీ
యుండవను రీతి.

అర్థజాహ్నవి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, అర్థగంగ.

అర్థజా, వా. వి: చూ, ఆరణ.

అర్థతూరము, సం. వి. అ. పు. యద్ధారంభ వాచ్యపు ధ్వని,
పటహము: చూ, స్వరము. 2-౩౦.

అర్థనారీపడు, సం. వి. అ. పు. సామేను గిరిక తావిపు;
చూ, శివుడు.

అర్థనారీశ్వరుడు, —పై—

అర్థనావము, సం. వి. అ. పు. ఓడలోనగము, నౌకార్థము:
చూ, హోడము. 1-౯.

అర్థనిమిట్టణము, అం: చూ, కరణములు.

అర్థనిమిలితము, అం: చూ, దృష్టిక్రియలు.

అర్థనౌక, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, అర్థనావము.

అర్థపతాకము, సం. వి. అ. పు. 1. అభినయహస్త విశేషము;
చూ, వ్యంజకము. 1; అం. 2: చూ, అనంయుత
హస్తములు.

అర్థసద్యాసనము, అం: చూ, ఉత్తానకిరణబంధములు.

అర్థపాదుర, అం: చూ, ఆవర్తహాసములు.

అర్థపారావశము, సం. వి. అ. పు. 1. ఒకరరము పాపురము:
చూ, కుర్రటి. 1-౪; 2: చూ, తీతవు.

అర్థపిన్నలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పిప్పలిలో నగము.

అర్థప్రస్తము, సం. వి. అ. పు. కుంచములో నగము: చూ,
అడ్డ. 2.

అర్థఫలము, సం. వి. అ. న. పడునాలుగు మాషములయెత్తు,
కర్షము: చూ, ఫలము. 1.

అర్థదిందువు, సం. వి. అ. పు: చూ, అరసున్న.

అర్థమత్తలి, అం: చూ, కరణములు.

అర్థమాణవకము, సం. వి. అ. పు. వదిపేటల ముక్కల
హారము: చూ, భూషణము. 2-౬-(౨౭).

అర్థము, సం. వి. అ. న. 1. = అర్థ-అం, సహజంశము: చూ,

సగము; పు. 2. కనుక: చూ, శరణము. 4.

అర్చముకుళ, అం: చూ, సంధానీ వావమునఁ బుట్టిన వృష్టులు. అర్చరభులు, సం. వి. అ. పు. ఐ. ఒక్క విలుకొనిలో సరిగా నిలిచి పోరలేనియోధులు: చూ, హంపీరుడు. 2-౬.

అర్చరశ్మి, సం. వి. ఐ. శ్రీ. పండ్లెండు పేటలుగల హారము: చూ, భూషణము. 2-౨౮.

అర్చరాత్రము, సం. వి. అ. పు. = అర్చమరేయి: చూ, రాత్రి. 1-౧.

అర్చరూప్యము, సం. వి. అ. పు. ఆరరూపాయ.

అర్చరేచితము, అం. 1: చూ, స్వర్రహస్తములు; 2: చూ, కరణములు.

అర్చప్య, సం. వి. ఆ. శ్రీ. సగము యుక్తు: చూ, వేదము. 1-౨౧. (౧).

అర్చవేనరి, అం: చూ, మాళవత్రైశిజ భాషలు.

అర్చకవరము, సం. వి. అ. న. తిమిన్దిమింగెడు చేప తిమింగిలము: చూ, మత్స్యము. 1-౫౯.

అర్చసూచి, అం: చూ, కరణములు.

అర్చసూచిముఖము, అం: చూ, అనంయుత హస్తములు.

అర్చస్వస్తికము, అం: చూ, కరణములు.

అర్చహారము, సం. వి. అ. పు. ౬౪ పేటలు (రేక) ౫౪ పేటలు గల హారము: చూ, భూషణము. 2-౬-(౨౯).

అర్ధాంగవిషీడికము, అం: చూ, ఉత్తానకరణ బంధములు.

అర్ధాంగి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, ధార్య. 1.

అర్ధాంగికారము, సం. వి. అ. పు. 1. సగము ఒప్పుకొలు: చూ, సమ్మతి. 1; 2. సగము శరీరమగుటవలన ముడుచు కొనుట.

అర్ధాంబుజాననము, అం: చూ, రతిబంధములు. 1-౧.

అర్ధేంద్రపు, సం. వి. ఉ. పు. 1. గోటిసైలవంక*: చూ, నఖకరము; 2. మెదపట్టి క్రోచుట కమర్చిన చేయి: చూ, అర్ధచంద్రము. 1; 3. కలయికవగ.

అర్ధోరుకము, సం. వి. అ. న. వేశ్యలు సగముకొడవఅహు: తొడిగికొనుగుడిగి, చల్లదము: చూ, వత్సము. 1-౯-(౯).

అర్చుటము, సం. వి. ఆ. పు. = అర్చదము - అర్చకము: చూ, భక్త్యము. 1-౪. [ఒప్పుగింప.

అర్చణము, సం. వి. అ. న. = అర్చణ. అప్పనము: చూ, అర్చము, సం. వి. అ. పు. పేవ*: చూ, వేత్రము. 2.

అర్పించు, సం. న. క్రి. = అప్పగించు: చూ, సమర్పించు.

అర్పితము, సం. విజ. అర్పింపఁబడినది.

అర్చదఫలము, సం. వి. అ. పు. ఒకరకముమామిడి*: చూ, మామిడి. 1-౧౫.

అర్చదము, సం. వి. అ. న. దశకోటి, కోటి (అనికొందలు): చూ, సంఖ్య. 1-౨౧; పుం. 2. కంటితెవులు: చూ, హర్షణము; 3. దంతరంగము: చూ, పంటితెవులు;

4. ఒకానొకకొండ: చూ, పర్వతము. 1; 5. మాంసపు కండ: చూ, శుక్రము. 2; అం. 6: చూ, సంఖ్యాభేదములు.

అర్చకము, సం. వి. అ. పు. 1. శుక్రకోటికపిండము: చూ, భ్రూణము. 1; 2. రకనము: చూ, రక్తములు. 1-౧౦;

3. కీదకనము: చూ, సీదరము. 1. 4. గాలి: చూ, వాయువు. 1.

అర్చకుడు, సం. వి. అ. పు. 1. వడునాజేండ్లకు లోఁబడిన పిల్లివాడు: చూ, శిశువు. 1-౫; 2. కుడేరుడు: చూ, శ్రీధుడు; విజ. 3. ఒక్కవాడు: చూ, కావడు; 4. మూర్ఖుడు: చూ, స్తబ్ధుడు.

అర్చసి, సం. వి. ఐ. శ్రీ. కళ: చూ, మునికోల. 2.

అర్చము, సం. వి. య. న. 1. కంటితెవులు: చూ, హర్షణము. 3-౪; 2. చెప్పినదిమీ పెండ్లక. కారి: చూ, పెండ్లక. 1.

అర్చిలి, చే. వి. 1: చూ, స్నేహము. 1; 2: చూ, వాత్సల్యము; 3: చూ, వాంఛ. 1. విజ. ౨-౧౫౩.

అర్చ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కోమటి: చూ, వైశ్య. 1.

అర్చమము, సం. వి. అ. న: చూ, మంత్రేన*.

అర్చముడు, సం. వి. య. పు. 1: చూ, సూర్యుడు; అం. 2: చూ, అదిత్యులు.

అర్చప్తి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఉత్తర: చూ, రిక్క. 1-౧౨.

అర్చాజీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, అర్చ.

అర్చి, న. వి. ఈ. శ్రీ. రాను పొద్రురాయనను కోమటివాని పెండ్లాడు: చూ, ధర్మ. 1-౧౨. (కోమటివాని ధర్మ అని కొందలు.)

అర్చ్యుడు, సం. వి. అ. పు. 1. కోమటి: చూ, వైశ్యుడు; 2. అధికతి: చూ, స్వామి. 1; 3. అంబుపుర కావలివాడు: చూ, హేవిష్టుడు; 4. భూజ్ఞుడు: చూ, నవ్యానికుడు.

అర్జ, చే. వి: చూ, రూ. అడలు.

అర్జమర్జ, చే. వి. ఐ: చూ, రూ. అడలు మడులు.

అర్జంకము, సం. వి. త. న. గుట్టము: చూ, హయము. 1.

అర్జంకుడు, సం. వి. అ. పు. కృత్రిముడు: చూ, వ్యాధుడు. 2. అర్జది, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కాచపుకత్తె: చూ, శంఖి; 2. ఆడుగుట్టము: చూ, హయము. 1-౧; వా. న. 3. అటువడి.

అర్జము, సం. వి. త. న. 1. గుట్టము: చూ, హయము. 1; 2. కలువగుట్టము: చూ, హయము. 1-౨౨: విజ. 3. అధమము, కీడ్పడినది: చూ, హీనము. 1.

అర్జావీనము, సం. విజ. క్రిందనుండునది.

అర్జానుడు, సం. విజ: చూ, హీనుడు.

అర్చ్యుడు, సం. విజ: చూ, అర్జంకుడు.

అర్చము, సం. వి. య. న. రూ. అర్చ్యు: చూ, మూలనంక.

అర్చ్యుడు, సం. విజ: చూ, మూలరంగి.

అర్చ్యు, 1: చూ, రూ. అర్చము; 1. తెలగ: చూ, యుక్త పితుడు.

అర్చ్యోఘ్నము, సం. వి. అ. న. 1. మీగడపెరుగు: చూ, పెరుగు. 1; పు. 2. కంద*: చూ, సూరణము.

అర్చ్యోఘ్ని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. నేలతాళు*: చూ, శిలీంధ్ర కము; 2. బాటిమొలక, తేగ: చూ, మొక్క. 1-౩; 3: చూ, అర్చ్యోఘ్నము. 2. *

అర్చ్యోహితము, సం. వి. అ. న. ఊడి *: చూ, స్పృహసోధ.

అర్చము, సం. వి. అ. పు. చాణకంద*: చూ, సూరణము. 1-౩.

అర్చము, వై. వి. = హర్షము. రూ. అరసము: చూ, హ్లాదనము.

అర్చణ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. అర్చన: చూ, సవర్య.

అర్చిత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. మంచి: చూ, సామర్థ్యము. 2.

అర్చము, సం. వి. అ. పు. 1. పులిపిల్ల: చూ, శాస్త్రాలము.

1-౨; విజ. తగినది: చూ, యోగము.

అర్చకయ్య, సం. వి. అ. పు. ఉత్తరము: చూ, తైత్తిరీయము.

అర్చితము, సం. విజ: చూ, అర్చితము.

అర్చితము, సం. విజ: చూ, అర్చితము.

అర్చితము, సం. విజ: 1: చూ, అర్చితము; వి. అ. పు.

2: చూ, శివుడు. 1; 3: చూ, బుద్ధుడు.

అజ, దే. వి. 1. ఎల్లదిక్కులకు నడిమిచోటు: చూ, వజ్రగుడి.

1-౧; 2. వానగృహము. రూ-అజ్ఞ, రోగిని: చూ, నద

నము. 1-౧౨; 3. హస్తాదిలయ: చూ, హస్తము 1-౨;

4. పెద్ద రోగనగువాని అజ: చూ, రూ-అజ్ఞ. 3; 5. రూ-అజ్ఞ,

నదనము: చూ, నదనము. 1-౧౨. (ఇదే వానగృహముం

దుడు); వై. వి. 8=అర్చమ: రూ-అర్చ: చూ, నగము;

7. కీడు: చూ, హాని. 2; 8. మోసము. భా. ౪-౨౨: చూ,

వ చన; 9. కౌంత: చూ, సౌధు. 1; 10. భేదము: చూ,

దేవుడు; 11. శంఖ, చింపి: చూ, వక్రము. 1-౬౨;

12. తేనిది ఊహించుట: చూ, యోచన.

అజక, దే. వి. మూపు: చూ, స్కంధము. 1.

అజుడ, దే. వి. 1. (అజక+కడ) —పై.—; 2. నికంబ

పార్శ్వము; చూ, ముఠె; 3. స్కంధ ప్రదేశము. భార.

అది. ౬-౧౧౫: రూ-అజకడము.

అజకడము. —పై.—(స్కంధ ప్రదేశమునను. —జై. ౧-

౧౧; 4. సంకటము: చూ, కోపము. 1.

అజరము, దే. వి. అజీరము: చూ, రోగము.

అజకాలు, దే. వి. 1: చూ, రూ-అజకాలు; అం. 2: చూ, రకా

స్థానములు.

అజకువ, దే. వి: చూ, రూ-అజకువ.

అజగమి: చూ. అజకువ.

అజగొండెతనము, ద్వ. వి. 1. రూ-అజగొండెము - అజగొట్టి

యము - అజగొట్టెము - అజగొట్టియము - అజగొట్టెము.

గుండెదైర్యము: చూ, సాహసకృత్యము.

అజగొండెము, }
అజగొట్టియము, }
అజగొట్టెము, } —పై.—
అజగొట్టియము, }
అజగొట్టెము, }

అజగొలు, ద్వ. వి. 1. కొంత: చూ, సౌధు. 1; విజ.

2. నూనము: చూ, సౌధు. 1-౧.

అజమ, దే. అ. క్రి. 1. తోలు, క్రందు. భార. ద్రో. ౨-౧౩౨:

చూ, విలపించు; 2: చూ, రోదించు; 3. కూయు. రామా.

౨-౧౩: చూ, శబ్దించు.

అజచెయి, దే. వి. రూ-అజచెయి-అజచెయి-అజచేయి: చూ,

హస్తము. 1-౨.

అజచెయ్యి, }
అజచేయి, } —పై.—

అజజాతి, మి. విజ: చూ, అర్చకుడు.

అజలే, దే. వి. 1: చూ, రూ-అజలే;

అజవా, దే. వి. రూ-అజవా. 1. శంతభూషావిశేషము: చూ,
భూషణము. 2-౬-(౨); 2. జడమీది చుట్టుపూస; 3. పల్లకి
చొంగు కానను వేసేడు నింహతలాటపు తగడు.

అజమ, —పై.—

అజపదిమొములవేల్పు, ద్వ. వి: చూ, శివుడు. 1.

అజపు, దే. వి. రూ-అజపు-అజపు. అజపు. 1. శంతధ్వని:

చూ, స్వరము. 2-(౧౨); 2. ఆర్తరంతరవము: చూ,

స్వరము. 2-(౧౩); 3. ప్రణావము: చూ, స్వరము. 2-

(౧౪); 4. పెద్దకూత: చూ, స్వరము. 2-(౧౨); 5. మద్దెల

ధ్వని: చూ, స్వరము. 2-(౨౨). 6. పశురంతరవము: చూ,

స్వరము. 2-(౧౩౫). (ఇత్యాది.)

అజపాతలు, ద్వ. వి. పాటివాడు: చూ, భానుడు. 2.

అజమర, ద్వ. వి. (అజ+మరలుట): చూ, రూ - అజమర.

(సందేహము-నిర్వ. ౯-౫౩.)

అజమర, —పై.—

అజమఱ, ద్వ. వి. 1. —పై.—; 2: చూ, యోచన.

అజమటిక, —పై.—

అజవ, దే. వి. 1. రూ - అజ్జ - నజ్జ. శుకర. సాధువు కాని

యావు, ప్రమానమునకెదిమరకెదిగియావు, చూ, భేషపు.

1-౩౦, విజ. 2. దుష్టుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2; 3. చెడ్డది:

చూ, దుష్టము.

అజవడు, దే. వి. సన్యవిశేషము. కాళ. 3-౨౫౧: చూ. స్తంభ.

కరి 1-౨౬-౧.

అజవక, ద్వ. వి. ద్రావిడ శ్రీ: చూ, 1-౨౦౦.

అజవము, వై. వి. (అజి+వాయి) ద్రావిడభాష: చూ, భాషలు.

1-౬.

అజవలు: చూ, రూ-అజవలు.

అజవలునెయి, ద్వ. స. క్రి. (అజవలు+నెయి) 1. ఖం

డించు: చూ, నెలగు; 2: చూ, పాచునెయి.

అజవలు. వై. వి. ఖ. 1: చూ, ద్రావిడులు; 2: చూ, రతిసులు;

3: చూ, నిర్మయులు.

అజి, (వ్యాక). అవ. నాకనాన్దమూపాదుల మీదివచ్చిన

ప్రత్యయము. ఇదిక్తాన్దము. ౬. రూపజి-సౌంసటి. మొ॥

అజిముటి, దే. వి. 1. తొందఱపాటు: చూ, సంక్రమము. 1;

2 కలఁత: చూ, సంభావము; 3. విరామము లేకుండుట:

చూ, వికతము. 2; 4: చూ, మతిమతి; విజ. 6: చూ,

నిర్లక్షము; అవ్య. 6. వీటికి చూటికి: చూ, శశ్వత్తు;

7. ముందుపెనుకలు.

అజిముటివడు, ద్వ. అ. క్రి. 1: చూ, సంక్షోభించు; 2: చూ,

సంక్రమించు.

అజిమెనకుండలు: చూ, రూ-అజిమెనకుండలు.

అజిసె: చూ, రూ-అజిసెయి.

అజు, దే. వి. 1. రూ-అజ్జు. శంతము. కాళి. 3-౧౨: చూ,

మెడ; 2: చూ, సమీపము. 1; అ. క్రి. 3. తగ్గు: చూ,

ప్రకుక్కు. 3: 4. మచ్చచూయు: చూ, సమయము. 3.

అజుగు: చూ, రూ-అజుగు.

అజుకువ: చూ, రూ-అజుకువ.

అజుక్రము, దే. అ. క్రి. క్రము: చూ, వ్యాపించు,

అటుగడీయ, దే. స. క్రి. రోము; చూ, పుద్దు. 1.

అటుగు, దే. అ. క్రి. 1: చూ, ఊర్జిండు; 2. కయిండు: చూ, ట్రుంకు. 3.

అటుగుదెవులు, దే.వి. (అటుగు + తెవులు) రూ-అటుదెవులు.

అటువుదెవులు. కయము: చూ, రోగము. 1-గం.

అటుగువడు, దే. అ. క్రి. స. క్రి: చూ, కగ్గిండు.

అటుట, దే. వి: చూ, విమోచనము.

అటుదెవులు: చూ, రూ-అటుగుదెవులు.

అటుగుట్ట, దే. వి. ఐ. రూ-అటుగుట్ట. భక్తము. అతిగిసోయి నది. నై. ౩-౧౯౩. (వృత్తియందేత వచనాంతము): చూ, శిథిలము.

అటుగుడువడు, ద్వ. అ. క్రి. (అటుగుడు + వడు) 1: చూ, తగ్గిండు; 2: చూ, అటు. 4; 3: చూ, యలివడు.

అటుక, వై. ద్ర. = అరాత్: చూ, రూ-అరక.

అటుపు, వా. వి. 1: చూ, రూ-అటుపు; దే. స. క్రి. 2. రూ-అర్పు, చెల్లిండు: చూ, దక్కిండు.

అటుము, దే. వి. 1. దీరము: చూ, శౌర్యము. 1; 2. ఆప్ర మణము: చూ, పురి. 4; స. క్రి. 3. ఎదురుచూడు. భార. ఉచ్చో. 3-౨౩౩: చూ, ప్రతిక్షిండు; 4. అక్రమిండు: చూ, మొగిండు.

అటుముట, దే. వి. ఎదురుకోలు: చూ, లూటీ. 4.

అటువంపు, ద్వ. స. అటువదికి మహన్మహర్ష్యకరూపము: చూ, అటువదిమంది.

అటువది, ద్వ. స. (అటు + వది): చూ, అటువదులు.

అటువదిమంది: చూ, రూ-అటువంపు.

అటువుదెవులు: చూ, రూ-అటుగుదెవులు.

అటువుట్ట: చూ, రూ-అటుగుట్ట. భార. విరా. ౫-౩౬.

అట్ట, దే. వి. 1: చూ, రూ-అట. 1, 2, 3, 4, 5.

అట్టము, దే. వి. ముండ్లమోపులోనగునది: చూ, రూ-ఎట్టము.

అట్టాత, దే. వి. (అత + అత) 1. బత్తికి, మిక్కిలి విజృంభణము (అనికొందఱు). కాళ. ౩-౮౯: చూ, హరము. 2; 2. మఱుగు: చూ, వ్యవధానము. 3.

అట్టాతలి, దే. వి. (అతలి + అతలి) మిక్కిలితీర్దు. భో. ౬-౧౬౪: చూ, బుభుక్ష. 1-౧.

అట్టాడు, దే. అ. క్రి. (అట్ట + అడు) చేరువ చుట్టిమట్టి తిరుగు. మార్క. ౫-౭: చూ, వేష్టిండు.

అట్టియము, దే. వి. రూ-అట్టము. 1. అట్టిరి: చూ, రోగము. 1-౨; విజ. 2. జీర్ణముకొనిది: చూ, అజీర్ణము. 2.

అట్టు, దే. వి. 1: చూ, వివర్తు; 2: చూ, రూ-అటు. 1; 3: చూ, సమీపము. 1.

అట్టెము: చూ, రూ-అట్టియము.

అల్ల, దే. వి. 1. తరంగము: చూ, పీడి. 1; విజ. 2. రూ-అల్ల-ఇల్ల. ప్రసిద్ధిని తెలుపును: చూ, వంశావన. 3; వై. అవ్య. 3. = హళ: చూ, సంబోధనము. నిర్వ. ౨-౨౪.

అలపె, సం. అవ్య. 1. కయినేత: చూ, భూషణము. 2;

2. నిషేధార్థము: చూ, వద్దు; 3. చాలుననుట: చూ, పర్యాప్తి; 4. అర్థగించుట: చూ, సంబోధము; 5. అర్థము లేనిది: చూ, అనర్థము; 6. ఇలిమి: చూ, శక్తి. 1.

అలంకరించు, సం. స. క్రి: చూ, నింకారించు.

అలంకరింపువు, సం. విజ. ఉ. 1: చూ, తైసేయివాడు;

2. తై సేయుస్వభావము గలవాడు: చూ, మందసుడు.

అలంకర్త, —వై.—

అలంకర్తృణుడు, సం. విజ: చూ, సమర్థుడు.

అలంకారకౌశలము, అం: చూ, సుగుణములు.

అలంకారము, 1. తై సేత: చూ; భూషణము. 2; 2. సరిగ

మాది వర్ణనంపర్మము: చూ, స్వరము. 2-౩-౩; అం:

3: చూ, కళలు; మఱియు అలంకారముల వివరము:—

అలంకారములు ౧. శబ్దాలంకారములు, ౨. అర్థాలంకార

ములు, ౩. ఉభయాలంకారములు (అనికొందఱు); శబ్ద

లంకారములు:— అర్థము విధింపక శబ్దము వినగనే

దెవులకింపుగా వినఁబడునది. ఇందులో సనేక భేదములు

గలవు. (౧.) భేదానుప్రాసము, (౨.) వృత్తానుప్రాసము,

(౩.) లాటానుప్రాసము, (౪.) యమకము:— ఇందుపర

యమకము, పాదయమకము, ముఖపదగ్రస్తము, సింహాప

లోకనము, (౫.) అంత్యనిదమము, (౬.) పునరుక్తవదా

ధానము. మఱియు అనుప్రాసము మొ॥; మఱియు:—

అర్థాలంకారములు-అర్థము ప్రధానముగా గలిగి కావ్య శోభ

హేతువునైవది. (ప్రస్తుతము బ్ర. బలులు సాపయ్యకాత్మికారితే

ప్రాయఁబడి శ్రీ వాల్మీకివారిచే ప్రకటింపఁబడిన శ్రీ విక్రమచేప

వర్మ మహారాజీయములను (అలంకారసంగ్రహము) కొంత

వఱుకొన్నదగలదు.) అలంకారములు:— ౧. అతిర్థుణము,

౨. అతిశయోక్తి, ౩. అత్యుక్తి, ౪. అధికము, ౫. అసన్ప

యము, ౬. అనుగుణము, ౭. అనుజ్ఞ, ౮. అనుమానము,

౯. అన్యోన్యము, ౧౦. అపహ్నునము, ౧౧. అర్థాలంక

న్యసము, ౧౨. అల్పము, ౧౩. అపజ్ఞ, ౧౪. అసంగతి,

౧౫. అసంభవము, ౧౬. అక్షేపము, ౧౭. అపత్తిదీప

కము, ౧౮. ఉత్తరము. ౨౦. ఉత్తేజ, ౨౧. ఉదారము,

౨౨. ఉన్మిలితము, ౨౩. ఉపమానము, ౨౪. ఉపమేయో

పము, ౨౫. ఉల్లాసము, ౨౬. ఉల్లేఖ, ౨౭. ఏకావళి,

౨౮. కారకదీపకము, ౨౯. కాలిణము, ౩౦. కావ్య

లింగము, ౩౧. కావ్యార్థాపత్తి, ౩౨. గూఢోక్తి, ౩౩.

చిత్రము, ౩౪. చేకోక్తి, ౩౫. తద్గుణము, ౩౬. తుల్య

యోగిత, ౩౭. దీపకము, ౩౮. దృష్టాంతము, ౩౯. నిర

ర్కనము, ౪౦. నిరుక్తి, ౪౧. పరిరచము, ౪౨. పరిపరాంకు

రము, ౪౩. పరిణామము, ౪౪. పరివృత్తి, ౪౫. పరిసంఖ్య,

౪౬. పర్యాయము, ౪౭. పర్యాయోక్తము, ౪౮. పిహితము,

౪౯. పూర్వ రూపము, ౫౦. ప్రతిపన్తూపము, ౫౧. ప్రతి

షేధము. ౫౨. ప్రతిపము, ౫౩. ప్రత్యసీకము, ౫౪. ప్రస్తు

తాంకురము, ౫౫. ప్రహర్షణము, ౫౬. ప్రోఢోక్తి, ౫౭. ధావి

కము, ౫౮. భ్రాంతి, ౫౯. చూలాదీపకము, ౬౦. మిథ్యా

ధ్వవసీతి, ౬౧. మీలితము, ౬౨. ముద్ర, ౬౩. యథా

సంఖ్యము. ౬౪. యుక్తి. ౬౫. రత్నావళి. ౬౬. రూప

కము, ౬౭. లలితము, ౬౮. లేకము, ౬౯. లోకోక్తి.

౭౦. వక్రోక్తి, ౭౧. వికల్పము, ౭౨. వికస్వరము, ౭౩.

విధి, ౭౪. వినోక్తి, ౭౫. విభావనము, ౭౬. విరోధాధానము

౭౭. వివృతోక్తి. ౭౮. విశేషకము. ౭౯. విశేషోక్తి, ౮౦.

విషమము, ౮౧. విషాదము, ౮౨. వ్యతిరేకము, ౮౩. వ్యాపారము, ౮౪. వ్యాజనింప, ౮౫. వ్యాజస్థితి, ౮౬. వ్యాజోక్తి, ౮౭. శ్లేష, ౮౮. నందేహము, ౮౯. సంభావన, ౯౦. సమము, ౯౧. సమాధి, ౯౨. సమాసోక్తి, ౯౩. సముచ్చయము, ౯౪. సహజోక్తి, ౯౫. సామాన్యము, ౯౬. సారము, ౯౭. సూక్తిము, ౯౮. స్మృతి, ౯౯. స్వభావోక్తి, ౧౦౦. హేతువు; మఱియు అలంకారములు రూపము సమాసము రచన. గ్రంథవిస్తరభీతిచే వానిలోఁ గొన్ని భూత ముదాహరింపబడినవి:—౧౦౧. అంగంగీభావ సంకరము, ౧౦౨. అక్రమాతి శయోక్తి, ౧౦౩. అత్యంతాతిశయోక్తి, ౧౦౪. అ(అ)దేయవర్ణాయము, ౧౦౫. అధికాద్రావ్యమానకము, ౧౦౬. అధికాభేదరూపకము, ౧౦౭. అనుక్రవిషయ స్వరూపోత్పేక్ష, ౧౦౮. అనుపల్లి, ౧౦౯. అనుభవతాద్రావ్య రూపకము, ౧౧౦. అనుభయోక్తిరూపకము, ౧౧౧. అన్యత్పర్యాయోక్తిము, (అన్యత్పర్యాయోక్తి). ౧౧౨. అన్యద్విషయము, ౧౧౩. అన్యకల్యయోగిత, ౧౧౪. అన్యవిన్యోక్తి, ౧౧౫. అన్యసంగతి, ౧౧౬. అపరాభ్యయోగిత, ౧౧౭. అపరాసంగతి, ౧౧౮. అపరివిషమము, ౧౧౯. అపహృతి. ౧౨౦. అప్రకృతానేరవిషయ శ్లేషము, ౧౨౧. అప్రస్తుత కల్యయోగిత, ౧౨౨. అప్రస్తుత ప్రసంగము, ౧౨౩. అయోగ సంబంధాతిశయోక్తి, ౧౨౪. ఆధారకరము, ౧౨౫. ఆధాపత్తి, ౧౨౬. అగ్లాభ్యుగుణోత్కృష్టసారము, ౧౨౭. అసదర్ప వివర్చనము, ౧౨౮. అసి, ౧౨౯. అసిద్ధ విషయ హేతుత్పేక్ష, ౧౩౦. అసిద్ధ విషయ ఫలోత్పేక్ష, ౧౩౧. ఆక్షేపణ, ౧౩౨. ఆచార ప్రమాణ శబ్దము, ౧౩౩. ఆత్మకృష్టి ప్రమాణ శబ్దము, ౧౩౪. ఆరోహి, ౧౩౫. ఉక్తవిషయ స్వరూపోత్పేక్ష, ౧౩౬. ఉన్నేయ ప్రశ్నోత్తరము, ౧౩౭. ఉపమానలుప్త, ౧౩౮. ఉత్పన్నీ, ౧౩౯. ఏకవాచకాను ప్రవేశ సంకరము, ౧౪౦. కారణ నిబంధనా ప్రస్తుతప్రశంస, ౧౪౧. కార్య నిబంధనా ప్రస్తుతప్రశంస, ౧౪౨. కైరవాపహృతి, ౧౪౩. క్రమము, ౧౪౪. క్రియ, ౧౪౫. గుంభము (గుంభము), ౧౪౬. పలాతిశయోక్తి, ౧౪౭. చిత్రోత్తరము, ౧౪౮. చేతాపహృతి, ౧౪౯. జాతి, ౧౫౦. నిష్క్రృతి, ౧౫౧. ప్రసిస్తి, ౧౫౨. భావోక్తి, ౧౫౩. మీలనము, ౧౫౪. విచిత్రము, ౧౫౫. శ్లేషకలంకాది. ఇత్యాది. రద్ధి.—౧. వాక్యాలంకారము—ఇలు, ౨. కావ్యాలంకారము.—అర్థావృత్తిదీపకము, ౩. సంగీతాలంకారము.—అవరోహి. ఇత్యాది యొక నహ ప్రము కానఁబడుచున్నది; మఱియు— గాంధర్వవేదములోని రాగా ధ్యాయము నందలి అలంకారములు. ౬౩. —ప్రసన్నాది, ప్రసన్నాంతము, ప్రసన్నాద్యంతము, ప్రసన్నమధ్యము, క్రమరేచితము, ప్రస్తారము, ప్రసాదము (౭); (౧) ఆరోహివర్ణగతాలంకారములు.—విస్తీర్ణము, నిష్కర్ణము, చిందువు, అభ్యుచ్చయము, హానికము, ప్రేంభికము, ఆక్షిప్తము, వంధి ప్రధానికము, ఉద్గీర్ణము, ఉద్యాహికము, త్రివర్ణము, వేడుపు. (౧౨); (౩) అవరోహివర్ణగతాలంకారములు:—వేణువు, త్రివర్ణము, ఉద్యాహికము, ఉద్గీర్ణము, సంధివర్ణాదికము, ఆక్షిప్తము, ప్రేంభికము, హానికము

అభ్యుచ్చయము, చిందువు, నిష్కర్ణము, విస్తీర్ణము (౧౨); (౪) సంపాదివర్ణగతాలంకారములు:—మంద్రాది, మంద్రమధ్యము, మంద్రాంతము, ప్రస్తారము, ప్రసాదము, వ్యావృత్తము, స్వవిరచము, వరివర్ణము, అక్షేపము, చిందువు, ఉద్యాహికము, ఉర్వి, ప్రేంభము, నిష్కర్ణము, శ్లేషము, ప్రమము, ఉద్యాహికము, రంజితము, సన్నివృత్తము, ప్రవృత్తము, వేణువు, లలితస్వరము, హంకారము, ప్రాదబూసము, అవలోకితము (౨౫); మఱియు. (౫) అలంకారములు:—తారమంద్ర ప్రసన్నము, మంద్రతార ప్రసన్నము, అవర్ణకము, సంప్రదానము, విభురము, ఉపలోలకము ఉర్వానికము, (౭)=౬౩; ఇత్యాది. అం. 4: చూ, అష్టాదశ పదార్థములు.

అలంకారములు, అం. 1. శబ్ద, అర్థ, ఉభయాలంకారములు: చూ, అలంకారము. 2: వత్తము, భూషణము, హాస్యము, అనురేసనము, మజనము. (౫).

అలంకారవాత్తము, అం: చూ, నిర్దులు: (చూ, విభూషణులు.) అలంకృతము, సం. విణ. అలంకరింపఁ బడినది: చూ, ఉపస్కృతము.

అలంకృతశైరచ్చేదన్యాయము, న్యా. ఒడంబంతయు నలంకరించి తలఁచెగవేయుట, అట్టి వాని లంకారమే?

అలంకృతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. కై నేత: చూ, భూషణము. 2. అలంకృతుడు, సం. విణ: చూ, భూషితుడు.

అలంక్రియ, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, అలంకృతి.

అలంగము, దే. వి. కొట ప్రాకారపు గోడకు అధారముగా మట్టి (లేక) తాళు చేతఁగాని యేర్పటుపఁబడిన కొఱు. రూ-అలంగము: చూ, వత్తము. 2.

అలంగామీనుడు, సం. వి. ఆ. పు. తెరువరి: చూ, దాటసారి. అలంఘనియము, సం. విణ. దాటఁగూడనిది.

అలంఘ్యత, సం. విణ. దాటలేనిది.

అలంఘ్యము, సం. విణ. లంఘ్యము కానిది. (లంఘ్య=దాటఁ దగినది).

అలంజము, సం. విణ. ప్రయోజనము లేని జన్మముగలది.

అలంజరము, సం. వి. అ. పు. రూ-అలంజరము-అలంజరము-

అలంజరము, పెద్దదాన, కాఁగు: చూ, పాత్రము 6-౧.

అలంజీవనము, సం. విణ. జీవనముకొఱకుఁ జాలినది.

అలంజాడు, సం. విణ. వ్యర్థపు వృట్టురంగలవాడు.

అలంకాళము, సం. వి. ఆ. స: చూ, హరిదళము.

అలండురు, దే. వి. రూ-అలండురు: చూ, శోకము. 1-౧.

అలంబుష, సం. వి. ఆ. శ్రీ. అలంబుష యను నప్సరస:చూ, శ్రీ. 1-౫౬.

అలంబుషము, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, వాంఛ. 2: చూ, ములుజెముడు*.

అలంకజేయ, దే. ప్రే: చూ, శ్రమపెట్టు.

అలంగము: చూ, రూ-అలంగము.

అలంగు, దే. ఆ. క్రీ. 1. వగను. భాగ. ౧-౧౪౨: చూ, శోకించు; 2. అకురపము: చూ, వేసరు. 2; 3. ఓడిపోవు. కళా. ౬-౬౬: చూ, వెనుదీయ. 1: 4. జంకు: చూ, సంకోచించు.

అలలు, దే. ప్రే: చూ, అలంగణేయము.
 అలల, దే. వి. 1. వగ: చూ, శోకము. 1-గ; 2. పడుపు: చూ, శోకము. 1; 3. అలసట: చూ, శ్రమము. 1.
 అలలి, దే. వి. 1. పుడులు: చూ, వ్యాధులు. 2; 2. తేలిక. భార. ఉద్యో. ౪-౨౫: చూ, లాభము; విజ. 3. అల్పము: చూ, స్వల్పము; 4. సన్నము: చూ, సూక్ష్మము. 4.
 అలలినగవు, దే. వి. చిలునవ్వు: చూ, హాస్యము. 1.
 అలలి, వై. వి. = హరిత్ర. రూ-అలలి. వచ్చుదనము: చూ, వృద్ధి 6-౭.
 అలలి, దే. స. క్రి: చూ, భూయ.
 అలలదు, దే. వి. 1: చూ, రూ-అలలదు; ఆ. క్రి. 2. కీర్తి లించ. నిర్మ. ౫-౧౧: చూ, ప్రుక్కు. ౩.
 అలక, సం. వి. ఆ. క్రి. 1. రూ-అలక, కంటేదని వట్టణము: చూ, చేకములు. 1-౫; దే. వి. రూ-అలక. (1) చూ, రోషము; (2) ప్రోహదించ: చూ, విప్రతిసారము; విజ. (3) రూ-అలకన. సన్నము: చూ, స్వల్పము. 1; అం. 4: చూ, దిద్దారవట్టణములు.
 అలకన, దే. వి. 1. సూక్ష్మ: చూ, సూక్ష్మము. 4; సన్నము. స్నా. ౬-౭౧. (విశేషణమైనప్పుడు సమాసమునందు కదపటి అకారమునకు ఇకారమువచ్చెడి) చూ, స్వల్పము. 1. అలకనంద, సం. వి. ఆ. క్రి. పెండ్లికానిపడు: చూ, క్రి. 1-౧.
 అలకప్రియము, సం. వి. ఆ. పు: చూ, వేగిస*.
 అలకము, సం. వి. ఆ. పు. 1. రూ-అలకము, నెటికులు: చూ, పెండుక. 1; 2. చుడు: చూ, లలాటము; 3. తెల్లజిల్లేడు: చూ, విశిరణము.
 అలకాక్రిడికము, అం: చూ, కరణములు.
 అలకి, వై. వి. = అలకా. పండు: చూ, భండము. 3.
 అలకున, దే. వి. 1. అలసట: చూ, శ్రమము. 1; 2. పెడి మెగము: చూ, వదనము. 2.
 అలక్తము, సం. వి. ఆ. పు. రూ-అలక్తము: చూ, లక్ష్మ. అలక్తము, —పై—
 అలక్ష్మణుడు, సం. వి. ఆ. పు. పాండు పృథ్వుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.
 అలక్ష్మి, సం. వి. ఈ. క్రి. క్షేప్తాదేవి: చూ, పెద్దమ్మ. 1. అలక్ష్మము, సం. విజ. = అలకన-అలాకు-ఉలకన, తిరస్కారము: చూ, వహేలనము.
 అంగర్మము, సం. వి. ఆ. పు. 1. సీరుకట్టె: చూ, సర్పము. 1-౨౭; 2. నల్లత్రాడు: చూ, సర్పము. 1-౨.
 అంగర్మము, —పై—
 అంఘపు, సం. విజ. (ఉ. ఈ. ఉ.) అఘపు కావిది (అఘపు=చుంకిన).
 అంఘదయ, వై. వి = అంఘాంధ్ర. రూ-అంఘదయలు: చూ, రాజమాషము.
 అంఘు దే. వి. రూ-అంఘ. తిరస్కారము: చూ, వహేలనము.
 అంజము, సం. వి. ఆ. పు: చూ, దెళగువ్వ.
 అంజు, సం. వి. ఆ. క్రి: చూ, ద్వారకావస్తయ.
 అంజడి, దే. వి. 1. రూ-అంజడి. క్లేశము, దుఃఖహాసముగు

చింత. లక్ష్మి. 4. ఆ. 77: చూ, శృమము. 1; 2. అంజ: చూ, వివర్ధ; 3. దేవనవలసె గయగు రొందణ: చూ, సంభ్రమము. 1; 4. దుఃఖము: చూ, శోకము. 2.
 అంజడివరి, దే. వి. పక్షివేషము: చూ, పక్షి.
 అంజవృము, సం. వి. ఆ. పుం. అనినయ భా సవిశేషము. అయిదువేళ్ళను కొనలు మాడకుండునట్లు విల్లువలెవంచి చిటికెనవేలి తెంజడివేళ్ళన్న మెడముగలుగఁ ద్రెప్పఁ జెడినది: చూ, వృంజకము. 1.
 అంజవము, అం. ఆనయించు సమయ నలువలె చిటికె నొరటి: చూ, చూ, అనయంతహస్తములు.
 అంపు, దే. వి. రూ-అంపు, ఆకలకులము: చూ, శ్రమము. 1. అంజలము, దే. వి. కలకలము, గుంపునఁబుట్టిన మెచ్చమోలె. విజ. 3, ఆ. 142: చూ, స్వల్పము. 2 (౨౩).
 అంజుము, సం. విజ. అంజునిది: అంజుము.
 అంజ్యము, సం. విజ. —పై. — (అంజ్యము=హిందవిగినిది.)
 అంజుట, దే. వి. 1. చింత, కలహిత. భార. ఉద్యో. 2, ఆ. 23: చూ, విప్రతిసారము. 2. మనోవిచారము: చూ, శోకము.
 అంజుటపడు, వృ. ఆ. క్రి: చూ, ప్రుక్కు. 11.
 అంజుటిండు, దే. ఆ. క్రి. —పై—
 అంజురించు, దే. ఆ. క్రి. —పై—
 అంజురు, దే. ఆ. క్రి. —పై—
 అంజూరు, వ. వి. గోపవీరుడు: చూ, దీరుడు.
 అంజూరుడు, దే. స. క్రి. దిండి మెట్లను చూపుకట్ట.
 అంజు, సం. వి. ఆ. న. 1. తేలుకొండి: చూ, ప్యేర్కము. 2; 2. తేలుకొండి ముల్లు. రూ-అంజు-అంజు; దే. వి. (1). ఆశ్రమణము, అఱుము; చూ, పురి, 4; (2) పచ్చికాయ: చూ, శలాలుపు. 2; (3) పెండ్, భాపు: చూ, శలాలుపు. 3; (4) కాకవిశేషము. (అక, పుష్ప, కాయ, మొదలగునవి) అచ్చ. రా. సం. కాం. 39: చూ, కాకము. 1; ఆ. క్రి. (5) కవియు. భార. కాం. 4, ఆ. ౧1: చూ, వ్యాపించు; స. క్రి. (6) అలలు: చూ, లేపనముచేయు; (7) అక్రమించు: చూ, మెగరించు; (8) అలింగనము చేయు: చూ, సంశ్లేషించు; (9) ప్రియముతో పుచ్చుకొను. మార్క. 8, ఆ. 205: చూ, స్వీకరించు. [వ్యాపించు. అంజుకొను, దే. ఆ. క్రి. కవియు. కై. 7, ఆ. 122: చూ, అంజునృత్త వదనీ కావ్యమాషణోద్భావనేన, న్యా. ఉన్నత ప్రలాపమునందుఁ గావ్యమాషణమం నెత్తిమాపించి యేమి ప్రయోజనము.
 అంజుంచు, దే. ఆ. క్రి. —పై—
 అంజుక, దే. వి. అంజుకలము: చూ, శ్రమము. 1.
 అంజు, దే. ఆ. క్రి. 1. అంజుచేయు. ఉ. హరి. 2, ఆ. 81: చూ, వివరించు. 3; 2. నిర్వేదించు. భార. ఆర 2; ఆ. 74: చూ, విచుగు. 2. 3. శృమము: చూ, వేసడు. 2.
 అంజేయ, దే. పే. ఒప్పునటులఁజేయు: చూ, అలంబు. రూ-అంజు.
 అంజూరు, దే. ఆ. క్రి. 1. అంగీకరించు: చూ, నమ్మించు; 2. వెలగు: చూ, హావజ్ఞ. 1.

అలిపి, వై. వి. రూ. అళిపి = హళిపి. 1. హరిద్రా. పప్పుచనము: చూ, నమ్మము. 6-2; 2. తెల్లగెగ్గి: చూ, నమ్మము. 1. అలిపిరి, వై. వి. = అల్పి. రూ. అల్పిరి. అల్పశరీరము గల వాడు: చూ, పుష్టి. 3. అలిపిరిది, దే. వి. సన్ననూలు వడుకుసాధనము. అలిప్రియము, సం. వి. అ. న. ఎఱ్ఱగెయవ: చూ, సహస్ర పత్రము. 1-౧౨-(౧). అలిమరము, సం. వి. అ. పుం. 1. కప్పు: చూ, హరి. 14; 2. కోయిల: చూ, సాతకుపులుగు; 3. ఇప్పు: చూ, మధూము; 4. రామరద్రులోనగువానిచుట్టు నుండునది, కింజల్కము: చూ, సహస్రపత్రము. 1-౧౦-(౨). అలివేణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. తుమ్మెదవంటి వెండ్రుకలుగల యాడుది: చూ, త్రి. 2-౧౨; 2. అడుది: చూ, శ్రీ. 1. అలీపము, సం. వి. అ. న: చూ, రూ. అలికము. అలర, దే. వి. రూ. అలర-అల్ప. 1. కోపము: చూ, రోషము; 2. ద్రోహచింత: చూ, విప్రతిసారము. అలర, దే. వి. రూ. అల్ప. 1. వెఱపు. రూ. అలర-అల్ప: చూ, సాధనము; 2. ఉపలేపక ద్రవ్యము; అ. క్రి. 3. బెదరు: చూ, ధ్రువ. 6; స. క్రి. 4. ఇల్లులోనగువాని నలుకు. రూ. అల్ప. అలుగుగడ్డ, వా. వి: చూ, అలుకుఁజుట్ట. అలుకుఁజుట్ట, దే. వి. (అలుకు + చుట్ట.) అలికెడు ప్రాచీన గుడ్డలోనగునది: చూ, వత్తము. 1-౫౨. అలుకుట, దే. వి. ఉపలేపనము: చూ, మెత్త. 1. అలుకుడు, దే. వి: చూ, అలికిడి. అలుకువ, దే. వి. కోపము. చంద్రా. 4, అ. 180: చూ, రోషము. అలుగు, దే. వి. జలనిర్జలము. రూ. అలుగు-అలుపు-అల్ప: చూ, వాహనము. 2. అలుగు, దే. వి. రూ. అల్ప. 1. —పై.—; 2. వాణములికి: చూ, వాణము. 1; 3. కత్తి: చూ, రిద్ది. 2. అలుగు, దే. అ. క్రి. రూ. అలుపు-అల్ప. కోపముచేయు: చూ, రోషింపు; 2. ద్రోహము తలచు: చూ, 3. అ. 23: చూ, వంచించు. అలుగురాజనములు, ద్వ. వి. అ. ఒకరకమువల్లు: చూ, ధాన్యము. అలుగుల, దే. వి. రూ. అలుగులము. 1. ఒకయక: చూ, సమ్యక్ము; 2. బాధ: చూ, కోకము. 1. అలుగులపడు, ద్వ. అ. క్రి. (అలుగులము + పడు.) 1. నలగుడువడు. ఉ. హరి. 3. అ. 27: చూ, పీడితమగు; 2. శ్రమపడు. నిర్వ. 10, అ. 79: చూ, పేసడు. 2. అలుగులము, దే. వి: చూ, రూ. అలుగుల. 1-2. అలుగుళ్ళ, వా. వి: చూ, అలుకుఁజుట్ట. అలుడు, వై. వి. = అలస. మండుడు: భార. విరా. 3. అ. 107: చూ, సోమరి. అలుపము, వై. వి: 1. = అల్పము. అల్పము, మిక్కిలి కొంచె పైనది. భార. ఉద్యో. 3. అ. 117: చూ, స్వల్పము; 2. = అల్పము. అల్పము. తంతువు, సన్నని నూలుపోగు:

చూ, నూలుము. 1. అలుపు, దే. స. క్రి. ఒప్పు: చూ, సమ్యక్ము. అలుము, దే. వి. పైచురోసి పుట్టలోనగునది: చూ, పలుపు. అలుపు, దే. వి. 1: చూ, రూ. అలుగు: అ. క్రి. 2. కోపము చేయు. రూ. అలుగు: చూ, రోషింపు; 3. ద్రోహముతలచు: చూ, రూ. అలుగు. 2. అల్ప, దే. వి. రూ. అలంక. 1. కోపము: చూ, రోషము; 2. ద్రోహచింత: చూ, విప్రతిసారము. అల్ప: చూ, రూ. అలుకు. అల్పగుడ్డ, వా. వి: చూ, అలుకుఁజుట్ట. అల్పడు, దే. వి. ధూని: చూ, రూ. అలుకుడు. అల్పొడ, వా. వి. రూ. అల్పొడ: పిల్లనగ్గోది: చూ, పిఠ. 1-౫౨. అల్ప, దే. వి: చూ, రూ. అలుగు 1. 2. 3; అ. క్రి. రూ. అలుగు. 4. కోపముచేయు: చూ, రోషింపు; 5. ద్రోహముతలచు: చూ, రూ. అలుగు. 2. అల్పొడ, వా. వి: చూ, అల్పొడ. అల్పి, దే. వి: చూ, రూ. అలంక. అల్పంపచుడు, సం. వి. మిక్కిలి పిసిగొట్టు: చూ, రోషి. అల్పరనువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. అల్పశరీరముగలవాడు: చూ, పుష్టి. 3; 2. వెంచువాడు: చూ, వ్యాధి. 1. అల్పశనొడు, మి. స. క్రి. తక్కువగు: చూ, తగ్గించు. అల్పనిద్ర, అం. ఉత్తమ శ్రీపురుషలక్షణము (పిలువఁగానే పలికెడు నిద్రుర, కొద్దినిద్రుర.): చూ, లక్షణము. 1-౮. అల్పభోజనము, అం. వి. ఉత్తమ నారీలక్షణము (కొద్దిగా తినుట.): చూ, లక్షణము. 1-౭. అల్పహరిషము, సం. వి. అ. పుం. చిట్టిహరిష: చూ, భంకి రము. 2. అల్పము, సం. వి. వి. = చూ, అలుపము. 1. 2; అం. 3. ఒక అలంకారము. సూక్ష్మచేయముకంటె ఘనాచరసూక్ష్మత. ఉదా — “నీ యంగరము కంకణ మగుచున్నది.”: చూ, అలంకారము. 3. అల్పవిద్యోమహాగర్వ, లో. కొద్ది విద్యగలవాడు గర్వి యగును. అల్పశత్రువు, సం. వి. ఉ. పుం. కంటకుడు, కుద్రశత్రువు: చూ, శత్రువు. 1. అల్పశము, సం. సాంశావ్యయము. కొంచెము కొంచెము: చూ, స్వల్పము. 1-౨. అల్పశాస్త్రము, సం. వి. అ. పుం. ఒకరకము చిఱుతపులి: చూ, శాస్త్రము. 1-౩. అల్పసరము, సం. వి. న. న. గుఱుము నడుము, కళ్ళము: చూ, హయము. 1-౫౩. అల్పసరపు, సం. వి. న. న. నీళ్ళగుం చిన్నపల్లము: చూ, సరపు. 1-౧౪. అల్పపూజ, సం. వి. అ. శ్రీ. చోపాస్తంభము: చూ, స్తంభము. 1-౧. అల్పహర్షము, సం. వి: అ. న: చూ, (మనెల): చూ, సదనము. 1. ౨-(౫).

అల్పాక్షర, అం. ఒకవృత్తము. ఉ.—ఇంద్రగణములు రెండు, చంద్రగణము ఒకటి. చంద్రగణము మొదటియక్షరము యక్ష; “విరమంబు రెంటిపై-విస్తరిల్లు, మురపులిద్దఱునొక్క-సోముచురా, జరణ మీముటిచే - సాగియొప్పు, హరిప పర్యంతయ-ల్పాక్షరంబు.” చూ, వృత్తము. 1.

అల్పాయువు, సం. వి. న. పొత్తెలు: చూ, మేషము. 1. అల్పారంభజేమకరణ, న్యా. పెద్దయెత్తున గార్యమారంభింపక యంతరిగా బూనుట మేలు.

అల్పాస్తి, సం. వి. న. న. ఖర్చుర విశేషము*: చూ, మధు ఖర్చురిక.

అల్పిష్ఠము, సం. విజ. మిక్కిలికొద్ది: చూ, స్వల్పము.

అల్పీయము, సం. విజ. —పై.—

అల్పియ, సం. విజ: చూ, హీనుడు.

అల్ల, దే. విజ. రూ-అల. 1. ప్రసిద్ధిని తెలుపును: చూ, హల; పై. వి. 2.=అలంక. మందము:చూ, వింజము. 1.

అల్లకము, దే. వి: 1. గోచ: చూ, బొట్టము; 2. అల్లికఅల్లుట.

అల్లకల్లాలము, దే. విజ. తాటుమాటు: చూ, వ్యత్యయము.

అల్లట, దే. వి. 1. వగ: చూ, శోకము; 2. కష్టము, ఇదుమ: చూ, శోకము.

అల్లటపెట్టు, దే. న. క్రి. (అల్లటము + పెట్టు) శ్రమపఱచు: చూ, శ్రమపెట్టు.

అల్లదనము, దే. వి. అంజము: చూ, సౌందర్యము.

అల్లడిగొ, దే. అవ్య. పరిదృశ్యమానమగు దానిజూచుట, (రూ-అల్లడిగో.)

అల్లడిగో, దే. అవ్య. —పై.—

అల్లదే, దే. అవ్య. —పై.— (రూ-అల్లదే.)

అల్లదే, దే. అవ్య. —పై.—

అల్లన, పై. వి. తిన్నన: చూ, మెల్లన.

అల్లనల్లన, దే. విజ. (అల్లన + అల్లన.) మెల్లమెల్లగా రూ-అల్లన.

అల్లము, పై. వి. = ఓల్ల. ఆర్థికము*: చూ, శృంగభేరము.

అల్లరి, దే. వి. 1. దోషముయొక్క ప్రకటనము: చూ, రద్ద. 2;

విజ. 2. దోషమువలన ప్రకటితమయినది: చూ, రద్ద. 2.

అల్లరిచేయు, దే. న. క్రి. దోషముయొక్క ప్రకటనము గావించు: అగడుచేయు.

అల్లలనాడు, ద్వ. అ. క్రి. (అల్లన + అల్లన + ఆడు.) రూ-అల్లలాడు-అల్లల్లాడు. కదలు. స్వా. 2, అ29: చూ, నలించు.

అల్లల్లన, దే. విజ. (అల్లన + అల్లన): రూ-అల్లనల్లన.

అల్లాటప్పాలు, వా. వి. వి. విజములేనవిలుతులు. (ఉచ్చీలు.)

అల్లాడు, ద్వ. అ. క్రి. (అల్ల + ఆడు.) 1. అల్లలనాడు. భార. ఆది. 8, అ. 14: చూ, నలించు; 2. తిరుగు: చూ, తిరుగఁబడు. 2.

అల్లాచుడు, ద్వ. ప్రే. రూ-అల్లాచ్చు. అల్లాడఁజేయు.

అల్లాచువు, ద్వ. వి. అవయవముం కదలిక.రూ-అల్లాచ్చు: చూ, విశేషము. 4.

అల్లారుబెల్లము, ద్వ. విజ. (అల్ల + అరు + బెల్లము.) మిక్కిలి ప్రీయము. కళా. 8, అ. 197: చూ, స్నేహము. 1.

అల్లారుముద్దు, ద్వ. విజ. (అల్ల + అరు + ముద్దు) 1. మిక్కిలి

మనోజ్ఞము. వసు. 3, అ. 33: చూ, సౌందర్యము; 2. జన సమ్మతి: చూ, సమ్మతి. 1.

అల్లారు, ద్వ. ప్రే: చూ, రూ-అల్లారుచు.

అల్లి, దే. వి. 1. ఉత్పలభేదము, కలువవంటి యొకానొక జం

వుష్పము: చూ, సహస్రపత్రము 1-౧౨-(౨); 2. అల్లిక:

చూ, పూతి; 3. జాత్రీదా విశేషము: చూ, జాత్రీక;

4. పచ్చిగా నుండునపుడే మంటవేయుట కుపయుక్తమైన యొకచెట్టు: చూ, వృక్షము.

అల్లిక, దే. వి. నేల: చూ, పూతి.

అల్లికజడ, ద్వ. వి. చుప్ప: చూ, చేనలి. 1.

అల్లికవిల్లిక, దే. వి. రూ-అల్లివిల్లి: చూ, పెనుచువ; 2. మైత్రి, అంటు: చూ, స్నేహము. 1.

అల్లికాయ, దే. వి. అల్లిదుంప*: చూ, సహస్రపత్రము. 1-౨.

అల్లిగాలి, దే. వి. చలిగాలి: చూ, వాయువు. 1-౧౪.

అల్లితీగె, దే. వి. అల్లిదుంపను బుట్టిన లక.

అల్లితెమ్మెర, ద్వ. వి: చూ, అల్లిగాలి.

అల్లిదుంప, ద్వ. వి: చూ, అల్లికాయ*.

అల్లివుప్పు, ద్వ. వి. కాకికలువ: చూ, సహస్రపత్రము 1-౧౨-(౨).

అల్లివిల్లి, దే. వి: చూ, రూ-అల్లికవిల్లిక.

అల్లివిల్లికొను, దే. అ. క్రి. పెనఁగొను. స్వా. 2, అ. 2: చూ, వెంటిగొను.

అల్లిమట్టు, దే. వి: చూ, కాయమానములు.

అల్లియ, దే. వి. రూ-అల్ల. వింటినారి: చూ, స్థావరము. 1.

అల్లియము, దే. వి. రూ-అల్లము. పెండ్లి ఆయిన రోడనే యల్లనిఁ బిలిచి యల్లవారింఁడఁబెట్టెనువిందు, మనుగుఁడువు: చూ, విందు. 2.

అల్లిలు, అం: చూ, పాదక్రియలు.

అల్లు, దే. అ. క్రి. తీగెఁప్రాఁతు, ఎక్కు: చూ, ప్రాఁతు. 3; న. క్రి. 2. అల్లికవేయు.

అల్లుడు, దే. వి. (అల్లు + వాడు.) రూ-అల్లువాడు. 1. కూరచు మగఁడు: చూ, జామాక; 2. తనతోఁబుట్టువు కొడుకు: చూ, మేనల్లుడు. 1; 3. తనభార్యతోడఁబుట్టినవానికొడుకు: చూ, మేనల్లుడు. 2; వా. 4. పదియవగ్రహము.

అల్లుడుకొమాళ్ళు, ద్వ. వి. వి. (అల్లుడు + కొమాళ్ళు.) కొంచెము ఇంచుమించుగా దొరతో నమానమైన వేషమును భోజనమును గలిగి దొరకు అంగరక్షకుఁడుగా నుండువాడు.

అల్లుడు, దే. వి. నేర: చూ, పూతి.

అల్లుడుతీగె, దే. వి: చూ, అలన*.

అల్లుడుబచ్చలి, ద్వ. వి. రూ-అల్లుబచ్చలి. తీగె బచ్చలి*: చూ, బచ్చలి. 1.

అల్లుబచ్చలి, ద్వ. వి. —పై.—

అల్లువాడు, దే. వి: చూ, రూ-అల్లుడు.

అల్లె, దే. వి: చూ, రూ-అల్లియ.

అల్లెదము, దే. వి. ఒకానొకచేవ: చూ, మర్వము. 1-౬౫.

అల్లెదమ్ము, దే. వి. —పై.—

అల్లెము, దే. వి: చూ, రూ-అల్లియము.

అల్లానేరెడు, దే.వి. రూ-అల్లానేరెడు-అల్లానేరెడు-అల్లానేరెడు

అవగంఠనము, సం. వి. అ. న. ముఱుగు: చూ, వ్యవ
ధానము. 3.

అవగణము, సం. వి. అ. పుం. చెరుతలపు: చూ, వ్యవహారము. 2.

అవగ్రహణము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, వ్యవహారము. 3;
2: చూ, అవగణన.

అవగ్రహము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఏనుగు నొనలు: చూ.
హస్తీ: 1-3-(4). 2. రూ-అవగ్రహము. అనావృష్టి: చూ,
వజ్రపు; 3. అక్షపాటు: చూ, వ్యవధానము. 3; 4. స్వా
రంత్రియములేమి: చూ, అనంతరము.

అవగ్రహము, సం. వి. అ. పుం. రూ-అవగ్రహము: చూ,
వజ్రపు.

అవమట్టము, సం. వి. అ. పుం. గర్తము, పల్లము: చూ,
రంధ్రము. 1.

అవమళము, దే. వి. 1. చుట్టుట. సాంతు. 1. ఆ. 117: చూ,
వ్యాసనము; 2. బలిమి: చూ, శక్తి. 1; విజ. 3. అధిక
మైనది: చూ, హేరాశము. 1-2.

అవమళించు, దే. అ. క్రి. 1. కలియు. కాశీ. 1, ఆ. 49: చూ,
వ్యాపించు; 2. తుల్యమగు, తోడువడు. కాశీ. 2, ఆ.
47: చూ, సరిపోవు. 1; స. క్రి. 3. అతిక్రమించు, మీఱు.

స్వా. 3, ఆ. 19: చూ, దాటు. 3.

అవమళుడు, దే. వి. వ్యాపించువాడు: చూ, వ్యాపకుడు.

అవచక్రము, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొక పట్టు: చూ, పక్షి.

అవచాడము, సం. వి. అ. పుం. 1. తెక్కెపు గుడ్డ యొక్క
క్రిందికొనకుచ్చు: చూ, జల్లి. 6; 2. పిల్లజాట్లు: చూ, నీక. 4.

అవచార్జనము, సం. వి. అ. న. పొడిచేయుట: చూ, సుమము.

అవచార్జితము, సం. విజ. పొడిచేయబడినది: చూ, అవ
ద్యస్తము.

అవచార్జితుడు, సం. విజ. పరులచేత నిందించబడ్డవాడు:
చూ, అపద్యస్తుడు. 2.

అవచాలకము, సం. వి. అ. పుం. రూ-అవచాలకము:—

అవచాలకము. 1. వింతామరము. వట్టువ విసనశట్ట:
చూ, సురటి; 1. జెండాను వ్రేలాడుకుచ్చు: చూ, సురటి.

అవచాలము, సం. వి. అ. పు. గడ్డము మీసముల వెండుకులు:
చూ, వెండుక. 1.

అవచ్చదము, సం. వి. అ. పుం. రూ-అవచ్చదము, ముఱుగు:
చూ, వ్యవధానము. 3.

అవచ్చదము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—

అవచ్చాలకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-అవచాలకము.

అవచ్చాలికము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—

అవచ్చేదము, సం. వి. అ. పుం. 1. వంతు: చూ, భాగము. 1;

1. భేదము: చూ, వేటుపాటు. 1.

అవదాటము, పై. క్రి. విజ. అకస్మాత్తు: చూ, డబ్బాటు.

అవజ్ఞ, సం. వి. అ. పు. తిరస్కారము: చూ, వహేలనము;

1. ఒకానొక అలంకారము. (అధికాశ్రయముకల్గియు పల
నిద్దిలేకుండుట) “ఉ. బ్రహ్మవాహనమయ్యు బాంస తామర
తూండే తినును”: చూ. అలంకారము. 3.

అవజ్ఞాతము, సం. విజ. అనభవమైనది: చూ, ఓగు. 1.

అవజ్ఞాతము, సం. విజ. తిరస్కరింపఁ బడినవాడు: చూ,

వహేలనము.

అవటము, సం. వి. అ. పుం. 1. బలము, బొక్క: చూ,
రంధ్రము. 1; 1. గరము, పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1;

3. కూవము, యి: చూనూ, సరస్సు. 1-గ; 4. పక్షిపిల్ల:
చూ, పక్షి; 5. నింబము: చూ, వేము; 6. నీరుల్లి:

చూ, సుకందకము. 1; విజ. 7. మోసమునఁ బ్రదుకునది.

అవటీట, సం. వి. అ. పు. చప్పటముక్కు: చూ, సతనాసిక.

అవటీటము, సం. వి. అ. న. 1. —పై.—; విజ. 1. చప్పట
ముక్కుగలది.

అవటుపు, సం. వి. ఉ. పుం. పు. 1. కృతాటికి, పెడతల
(పెడతలయందలి ముచ్చిలిగుంట అనికొందఱు.): చూ,

శిరము. 1; వి. ఉ. పుం. 1. అల్పుడు: చూ, హీనుడు;

3. నూయి: చూ, సరస్సు. 1-గ; గర్తము, పల్లము: చూ,

రంధ్రము. 1.

అవఱు, దే. వి: చూ, అపదూఱు.

అవతంఠము, సం. వి. అ. పుం. 1. అలంకారార్థమైచెవులకు
బెట్టు వుప్పులసొమ్ములు: చూ, భూషణము. 2; 2. నిగఠంతి:

చూ, భూషణము. 2.

అవతమనము, సం. వి. అ. న. తగ్గిన చీరటి: చూ, మేక
కము. 1.

అవతరణము, సం. వి. అ. న. 1. అవరోహణము: చూ,

దిగుట; 2. దాటు: చూ, లంఘ. 1; 3. నాటకాంగభేదము:

చూ, నాటకము. 1: 4. విశాచాది: చూ, భూతము. 2.

అవతరించు, సం. అ. క్రి. రూ-అవతరిల్లు. 1. దిగు: చూ,

దిగు. 4; 2. ఉద్భవించు: చూ, సంభవించు. 1.

అవతరిల్లు, సం. అ. క్రి. —పై.—

అవతల, ద్వ. వి. (అవల + తల.) రూ-అవల-అవ్వల-అవల.

1. అవలివ్రదేశము: చూ, పారము. 1; 2. అనంతరము:

చూ, పిమ్మట.

అవతలి, ద్వ. విజ. అనంతరము: చూ, పిమ్మట.

అవతారము, సం. వి. అ. న. 1. అవరోహణము: చూ, దిగుట;

2. సముద్రమునందు సరకులు ఎగుమతి దిగుమతి చేయు

చోటు: చూ, రేవు; 3. కరవాక: చూ, భూమి. 1; 4.

నద్యాదులయందు మనుష్యులు దిగుటకనువుగా నేర్పజచిన

చారి: చూ, రేవు; 5. కోనేలు: చూ, సరస్సు. 1; 6. జన్మము:

చూ, సంభవము. 1; 7. కంపుడుమ్మ: చూ, చిట్టదిరము;

8. దశసంఖ్య (చూ, పది); 9. ఒడలు: చూ, శరీరము;

10. మఱియొక జన్మము: చూ, సంభవము. 1-గ; 11-వ

సంకర్షపు: చూ, వసంతము. 1.

అవతారములు, అం. మత్స్యము, కూర్మము, వరాహము, నార

సింహము, వామనము, పరశురామము (అన్యజ్ఞుడు), శ్రీ

రామము, బలరామము, బౌద్ధము, కలికి-కల్కి. (10.)

అవతారమెత్తు, మి. అ. క్రి. జన్మించు: చూ, సంభవించు. 1.

అవతారిక, సం. వి. అ. పు. గ్రంథముఖమున వ్రాయబడు

తదుత్పత్తిక్రమము: చూ, విషయసూచిక.

అవతీర్ణము, సం. విజ. 1. దిగినది; 2. దాటుబడినది: చూ,

లంఘ. 1-2.

అవతోక, సం. వి. అ. పు. రూ-అవతోక.

అవంతము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఊహణము: చూ, చువి గాయు; 2. కల్పత్రాగినపుడు సంజాతానెడువల్లపు.

అవంతాకి, దే. విజ. దుష్టులు. పంచ. వేం. 1, అ. 505: చూ, వ్యాధుడు. 2.

అవంతము, సం. వి. అ. పుం. 1. తెల్లన: చూ, వర్ణము. 6; 2. పచ్చన: చూ, వర్ణము. 6: విజ. 3. తెల్లనిది: చూ, వర్ణము. 6; 4. పచ్చనిది: చూ, వర్ణము. 6; 5. తేరినది: చూ, సమీచీనము. 2; 6. ముఖ్యము: చూ, శైలివ్యము.

అవదానము, సం. వి. అ. న: చూ, రూ-అవదానము.

అవదారణము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, చీల్చుట; 2. గుద్దరి: చూ, ముద్దరము.

అవదాహము, సం. వి. అ. న. 1. నీరువట్టివేరు*: చూ, వట్టి వేరు; 2. ఉశీరము*: చూ, వట్టివేరు.

అవద్వీపము, సం. విజ. 1. చీల్చబడినది: చూ, ద్రుతము; 2. కిరగింపబడినది: చూ, ద్రుతము.

అవమాలు, దే. వి: చూ, రూ-అవమాలు.

అవవోహము, సం. వి. అ. న. కీరము: చూ, స్తన్యము. 1-౧.

అవవ్యము, సం. విజ. తక్కువైనది: చూ, హీనము. 1.

అవయ్యుడు, సం. విజ: చూ, అవదగకి.

అవసరము, సం. వి. అ. న: చూ, అవధాన.

అవధరించు, సం. అ. క్రి. 1: చూ, ఎవ్వరికనకు; న. క్రి. 2. ధరించు: చూ, వహించు.

అవధానము, సం. వి. అ. న: చూ, హెచ్చరిక.

అవధానములు, అం: చక్రరంగము, కవిత్వము, వ్రాయుట, చదువుట, గణితము, సంగీతము, యుక్తిచెప్పట, వ్యస్తాక్షరి. (8) తద్విశేషములు-అష్టావధానము, శతావధానము. ము.

అవధాని, సం. విజ. అవధానముకలవాడు. తద్వి.- అష్టావధాని, శతావధాని.

అవధాయకుడు, సం. విజ. —పై—

అవధారణము, సం. వి. అ. న. 1. నిశ్చయము: చూ, సత్యము. 1; 2: చూ, అవధాన.

అవధాన, వా. వై. వి.-అవధారణము: చూ, వినుము. 1.

అవధి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. గ్రామద్యయమద్యసీమ: చూ, సీమ. 1; 2. పడము: చూ, పండు. 6; 3. బలిమి: చూ, శక్తి. 1; 4. వేళ: చూ, సమయము. 1; 5. బలము: చూ, రంధ్రము. 1; 6. సంగతి జోధవజుతుకొనుట; 7. అవధి: చూ, సుధి. 1; 8. కొన: చూ, సుధ. 2.

అవధీరణము, సం. వి. అ. న: చూ, అవగణన. [అనము.

అవధీరితము, సం. విజ. తిరస్కరింపబడినది: చూ, వహే

అవధూత, సం. వి. అ. పుం. రూ-అవధూతుడు: చూ, ముని. 1.

అవధూతము, సం. విజ. 1. దిగంబరత్వము; 2. కవలంబరబడినది; అ. 3: చూ, శిరశ్క్రియలు.

అవధూతుడు, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, అవధూతి; విజ. 2. పడలంబరబడినవాడు.

అవవ్యము, సం. విజ. 1. వర్ణముకొనిది. (వర్ణము=వంశదగ్గినిది.) చూ, అబ్రహ్మణ్యము. 1; 2. అర్థములేనిది: అసర్థము, అవ్య-అనిమ్.

అవవ్యంసము, సం. వి. అ. పుం. 1. పొడిచేయుట: చూ,

చురుము; 2. విడచు: చూ, కిమోచినము; 3. చూచు: చూ, స్నేహింపు.

అవవ్యస్థము, సం. విజ. 1: చూ, అవచూర్ణము; 2: చూ, అమనీకము; 3. చూచబడినది: అభిక్షిప్తము, అవగ్రీతము.

అవసరిమిగు, సం. అ. క్రి. ఒకగు: చూ, వ్రాలు. 3.

అవసరము, సం. విజ. వంగినది: చూ, వక్రిమము.

అవసర్పము, సం. వి. అ. న. చర్మాచ్ఛాదితమర్పలాది వాచ్యము: చూ, స్పర్శము. 2-౧౧.

అవసము, సం. వి. అ. న. 1. ల్పమైదొండెంచుట: చూ, సాహిత్యము; 2: చూ, రక్షణము.

అవసాల, సం. వి. అ. క్రి. చప్పటముపై: చూ, సతనానిక.

అవసాలుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, సతనానికతుడు.

అవసాయము, సం. వి. అ. పుం. 1. పెదబ్రోయుడు: చూ, నియాతనము; వై. విజ. (1)=అన్యాయు: న్యాయములేనిది: చూ, ఉపరాగము. 3.

అవని, సం. వి. ఇ. క్రి. నేల: చూ, భూమి. 1.

అవసక్యము, సం. విజ: చూ, రూ-అవక్యము.

అవపాతము, సం. వి. అ. పుం. కినుకలోనున్న వాని పట్టునపుడు అవిపడుటకై క్రొవ్వి మీదతేయైన కట్టలను కంపలను పలుదనగాంగప్పి అపైన కొద్దిగా మట్టి పోతి నేలమట్టముగా చేసినవల్లము: చూ, వారి. 6.

అవబోధము, సం. వి. అ. పుం. 1. మేలుకొని యుండుట: చూ, మేలుకోలు; 2. బోధించుట: చూ, బోధనము.

అవభ్యుక్తము, సం. వి. అ. పుం. యజ్ఞము కడపట స్థూనాతి రిక్తదోష పరిహారార్థము చేయుకర్మము: చూ, దీక్షంతము.

అవశ్రుతి, సం. వి. అ. క్రి: చూ, అవసాది.

అవమతము, సం. విజ. అవమానింపబడినది: చూ, స్నేహింపు.

అవమతి, సం. వి. ఇ. క్రి. 1. ఆగౌరవము: చూ, సడి. 3;

2: చూ, అవగణన.

అవమతుడు, సం. విజ: చూ, అవగణితుడు.

అవమము, సం. వి. అ. పుం. 1. మూడు రిఖలు గూడిన వారము: చూ, వారము; 2. తక్కువైనది: చూ, హీనము. 1.

అవమర్పము, సం. వి. అ. పుం. పరులచేగలుగు రాయిడి: చూ, వమ్మర్పము.

అవమర్యాద: చూ, రూ-అమర్యాద.

అవమర్పము, సం. వి. అ. పుం. నాట్యముయొక్క నాచవనంది: చూ, నాటకము. 1.

అవమానన, సం. వి. అ. క్రి: చూ, అవగణన.

అవమానపడు, మి. అ. క్రి. మ్రోతువడు: చూ, మొక్కపోవు. 2.

అవమానపెట్టు, మి. స. క్రి: చూ, హేళనముచేయు.

అవమానము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, అవమతి. 1; 2: చూ, అవ. 2; అం. 3. చూ, విగ్రహములు.

అవమానముచేయు, మి. స. క్రి: చూ, అవమానపెట్టు.

అవమానించు, సం. స. క్రి. —పై—

అవమానితము, సం. విజ: చూ, అవమతము.

అవమానితుడు, సం. విజ: చూ, అవమంత-అవమతుడు.

అవమూడు, సం. విజ: చూ, అవదగకి. [నము. 3.

అవయవము, సం. వి. అ. పుం. కరచరణదులు: చూ, విశే

అనన్యసి, సం. విజ. ఆచయవస్తులు గలది: చూ, అంగము. 7.
అమర, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, రూ-అవర. 1.
అమరజ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఒకనితరువాత గాని బ్రతికె తరువాతగాని పుట్టిన రోజులుపు: చూ, సహోదరు.
అవరజాడు, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, సహోదరుడు.
అవరణము, సం. వి. ఆ. పుం. ఉరిమిరి. *. చూ, శ్చేతపుష్పము.
అవరతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ఊజు: చూ, విక్రాంతి. 2.
అవరము, సం. వి. ఆ. న. 1. ఏనుగు వెనుకటి పిక్కలోనగుకాలు: చూ, రూ-అవరము. 1; 2. వెనుకటిది: చూ, వెనుక. 1.
అవరవర్ణుడు, సం. వి. ఆ. పుం. నాలవకొలమువాడు: చూ, కూడురుడు.
అవరాహము, సం. వి. ఆ. పుం. గుఱ్ఱపుముతా, మీను: చూ, మత్స్యము. 1-౫.
అవరీజము, సం. విజ. ధిక్కరింపఁబడినది: చూ, వహీంసము.
అవరీజుడు, సం. విజ. తిరగ్మరింపఁ బడినవాడు. వెలివేయఁబడినవాడు (అని కొందరు): చూ, వెలివాడు. 1.
అవర్యము, సం. విజ. అడ్డగింపఁబడినది: చూ, రుద్దము. 1.
అవరోధనము, సం. వి. ఆ. న. 1. రూ-అవరోధము. అంతఃపురము: చూ, సదనము. 1-౧ శ్రీ. 2. అంతఃపురకాంత: చూ, శ్రీ. 1-౮.
అవరోధము, సం. వి. ఆ. పుం. 1.—పై.—; 2 —పై.—; 3. అడ్డము: చూ, సంరోధము. 1; 4. అడ్డపాటు: చూ, వ్యవహనము. 3; 5: చూ, స్వర్ణము.
అవరోధించు, సం. స. శ్రీ. అడ్డగించు: చూ, సంరోధించు.
అవరోహణము. సం. వి. ఆ. పుం. రూ-అవరోహము: చూ, దిగుట.
అవరోహము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. —పై.—; మఱిలోనగువానికీడ, పడుగొమ్మ: చూ, శిఫ. 1; 3. చెట్టుమొదలనుంచి కొనకెగఁబ్రాకెడితీగె, ఎక్కువతీగె(కాలరపీఠ మొ.); 4. ఇంద్రునిపట్టణము: చూ, దేశము; 5: చూ, స్వర్ణము; 6: చూ, విజ్ఞ.
అవరోహీనర్హకాలంకారములు, అం. వేణువు, త్రి వర్ణము, ఉద్వాహితము, ఉద్గీతము, సంధిప్రచ్ఛాదితము, ఆక్షిప్తము, ప్రేంఖితము, హాసితము, అఘృష్టయును, కిందువు, నిష్కర్షము, విస్తీర్ణము. (12): చూ, అలంకారము.
అవరోహీవిర్ణము, అం. వర్ణవశుష్కములో నొకటి: చూ, వర్ణవశుష్కము.
అవర్ణము, సం. వి. ఆ. పుం. దూఱు: చూ, పెగ్గింపు.
అవల, దే. వి. 1. రూ-అవుల-అవ్వల. అవలీకొన: చూ, రోధపు. 1-3; 2. రూ-అవ్వల. అవుల. అనంతరము: చూ, వెనుక. 1; 3. ఆవ్రత్య...
అవలంబనము, సం. వి. ఆ. న. ఆశ్రయము: చూ, సన్నిధానము. 2.
అవలంబము, సం. వి. ఆ. పుం. —పై.—
అవలంబించు, సం. స. శ్రీ. ఆశ్రయించు: చూ, ప్రాప్తగిను.
అవలంబితము, సం. విజ. 1. ఆశ్రయింపఁబడినది: చూ, సంక్రమము; 2. రతిబంధభేదము: చూ, రతిబంధము.

అవలంకరము, సం. వి. ఆ. పు. 1. చందనము; చూ, హేమాంబువు.

అవలంకరము, సం. వి. ఆ. పు. 1. చెడుగుణము: చూ, లంకాము. 1-2; 2. కుష్మము: చూ, నీలము. 5.

అవలంకరము, సం. వి. ఆ. పు. నాటక: చూ, లేహనము.

అవలంకరము, సం. వి. ఆ. పు. సమము: చూ, మధ్యము. 1; విజ. 2. వ్రేలాడునది: చూ, అంబునము: 3. తగులు వడినది.

అవలంకరము, సం. వి. ఆ. పు. పాలుద్రాగుశివు: చూ, శివు.

అవలంకరము, సం. వి. ఆ. పు. చిహ్నము, పాణక: చూ, పండుసాల. (చూ, నదనము. 1.)

అవలంకరము, సం. వి. ఆ. పు. తెనుగు: చూ, శ్రేష్ఠము.

అవలంకరము, ద్వ. వి: చూ, అవలంకరము.

అవలంకరము, సం. విజ. 1. పూర్వము: 2. గర్వము నొందినది: చూ, ఉద్వృత్తము. విజ్ఞ. 4.

అవలంకరము, సం. విజ. నాటకమునది;

అవలంకరము, సం. వి. ఆ. పు. తేలిక: చూ, లాఘవము.

అవలంకరము, సం. వి. ఆ. పు. భూమిమీది పొరలిక: చూ, లంకనము.

అవలంకరము, సం. విజ. పూర్వము: చూ, లంకనము.

అవలంకరము, సం. వి. ఆ. పు. 1. చందనము; చూ, సమలంబము, 2. గర్వము: చూ, హంకారము; 3. తొడవు: చూ, భూషణము 2; 4. దూకు: చూ, సెగ్గింపు.

అవలంకరము, సం. వి. ఆ. పు. 1. చూపు: చూ, లంకాము. 3; పా. 2. జరిగిన సంగతిని కనిపెట్టుట.

అవలంకరము, సం. స. క్రి. చూపు: చూ, వీక్షించు.

అవలంకరము, సం. విజ. 1. చూడ(బడినది); అం. 2: చూ, దృష్టిభేదములు; 3: చూ, దృష్టిక్రియలు; 4: చూ, సంవాదగతాలంకారములు.

అవలంకరము, సం. వి. ఆ. పు. బుద్ధిభేదము: చూ, బుద్ధిము. 1.

అవలంకరము, సం. వి. ఆ. పు. చక్కగా విమర్శించుట: చూ, విమర్శనము.

అవలంకరము, సం. వి. ఆ. పు. చూ, సోమరాజి.

అవలంకరము, సం. వి. ఆ. పు. చూ, రూ-అవలంకరము.

అవలంకరము, సం. వి. ఆ. పు. 1. దుశ్శకునము, ప్రయాణములకు అనుభవముదకపు గుణము; (దుశ్శకునములు-సంవాదమునందుగలవు.) 2. తోడచుక్క- తోనగు ఉత్పాదము: చూ, తోడచుక్క- రూ-అవలంకరము, దుశ్శకునము.

అవలంకరము, సం. విజ. వశముకానిది: చూ, అస్పృశ్యము.

అవలంకరము, సం. విజ. మిగిలినది: చూ, శేషము. 1.

అవలంకరము, వా. ఉపరి బయటికి విడిచిన తరువాత తోసల మిగిలినవారి: చూ, వాయువు.

అవలంకరము, సం. ఆ. పు. మిగులు: చూ, శేషము. 1.

అవలంకరము, సం. ఆ. క్రి. మిగులు: చూ, శేషము.

అవలంకరము, న్యా. (నృష్టము).

అవలంకరము, కృష్ణం కృతకంకర్య కుభాకర్యము, తో. తానుజేసిన మేలయినదియు, గీతనలయ కర్మములుగాననుభవించెను.

దగినది. ఉదా— “కావున “నవశ్యమనుషోక్త్యం శ్చకం
 తర్క హభాశు” మ్మను తతఃకునః బుద్ధివజ్జయంబున
 జేసిన పుష్కరాపసలంబులు పెంచిని జీవుల నంటియు.డి
 నుదుఃఖంబు లభవంపజేయు.” (కచోదోపాశ్చాసమ.)
 అవశ్యము, సం. క్రి. విజ. అ. న. 1. అత్యము: చూ,
 భృశము; 2. నిత్యమైనది చూ, శాశ్వతము; 3. పూనక:
 చూ, నన్నాహము.

అవశ్యాయము, సం. వి. అ. పుం. 1. మంజు: చూ, హిమము.
1: 2. గర్భము: చూ, హంకారము.

అవస్థంభము, నం. వి. అ. పుం. 1. ఊతః చూ, ప్రాతఃపు. 2;
2. గర్భము: చూ, హంకారము: 3. పూనిక: చూ, నన్నా
హము. 2; 4. బంగారు: చూ, లోహము. 1.౫. 1; 6.
మూనుపాటు: చూ, సంభవము. 1.

అన్వేషణము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఇవ్వక; సుమంశ; విజ్ఞ.
2. ఆక్రమింపఁబడినది: చూ, పురి. 4; 3. ఆక్రమింపఁ
బడినది: చూ, సంశ్లేషము: 4. కట్టఁబడినది: చూ, సంధా
నితము. 1: 5. సమీపించినది: చూ, సమీపము 2.

అవసరము, సం. వి. ఆ. ప్రి: మా, శయ్య. 1-2.

అవసరము, మి. వా. వి. అగడు: చూ, సెగింపు.

అవసరము, సం. వి. అ. న. ఇల్లు: చూ, నదనము. 1.

అవసర్యము, అం: చూ, రూ-అవసర్యము.

అవసన్నము, సం విణ 1. కడముట్టినది; 2. సలిచినది
చూ, ప్రమ్మతము, 2.

అవసరము, మి. వి. బి. 1. ఒకజారి తానము; పూ, తానము; పా. 2. స్వరాభిమగ్నరి కావలసినపుడు లోడ్డుడు వాడు.

ఆవసరమైనవేద్యము, జా. 1. ఒరులకు తన ఉపకృతికైయిచ్చు
బహుమతి; 2. మహానిషేధన నిర్దము కానందువలన ముందుగ
నిచ్చు గౌరవిత నేవేద్యము.

అవసరము, మి. అ. క్రి. తొందరపడు: చూ, సంప్రమించు.

అవసరమైతే, మి. స. క్రి. బాధించు: చూ, హి.సి.చు.

అవసరము, సా. వి. ఆ. పుం. 1. కాలము, నేళ: చూ, నమయము. 1; 2. వర్షము: చూ, వాసె. 1; 3. మంత్ర విశేషము: చూ, మాత్రము. 1.

అవస్థము, అం. అష్టవిభాతులలో నొకటియగు ప్రాకామ్యము:
(చూ, అనుమననము,). చూ, సిద్ధులు. 1-౬.

అవసాధ్యము, సం. వి. అ. న. ఉలచచేప; చూ, మత్స్యము, 1-౧.

అవసాదము, సం. వి అ. పుం. 1. నాశము; చూ, రుత్త;
2. కడ: చూ, సుద. 2.

అవసానము, సం. వి. అ న. 1. — పై. —; 3. చూ-అవ
సాయము. ముగింపు: చూ, సమా వి. 1; 4. క్రియాంతము.

అవసాయము, సం. వి. అ. పుం. 1. రూ-అవసాయము. ముగి
యిక: చూ, నమాస్తి, 1; 2. నిశ్చయము, సత్యము. 1-2;
మిగులు: చూ, శేషము. 1.

అవశిష్టము, సం. బహు, 1. బహు, చూడుచుఁబడినది. (ప్రశ్నార్థము):
చూ, ప్రశ్నార్థము: 2. తెలియఁబడినది: చూ, వివరించుము. 1:
3. ముగించు. చూ, నచూ, 1; ఆ, బ. 4. చూచుచు:
చూ, సంపాదించుము.

కనకంధము, సం. బి. ఆ. పం. 1. నిద్రించుటలోనగు నమయములందు శక్తావలంబితులు: చూ, యుక్తము. స్వప్నము. 1-3; 2. కురికినాడు: చూ, స్వప్నము. 1-3. ప్రమిల; 3. నిద్రించుటలోనగు నమయములందు శక్తావలంబితులు: చూ, పదము.

అవస్థరము, సం. వి. అ. పుం. 1. కుండయుకగుననుండు
అండు: చూ, అవస్థరము. 3. 2. రహవయవము, చూ. అవ
స్థరము: చూ, కక్ష. 7; 8. క్షీ. పుం. గుటి: చూ,
భౌ.ము. 12; 4. ఏవృడము: చూ, శమంము. 1; 5. పావ
క్షి: చూ, సమ్మృగిణి, 1-౪; 6: చూ, ముద్ది, విట.
7. పృథ్వీరము.

1. ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ, ಬಂ. ೨. ೬. ೨. ಪುಟ ೧೫, ಬರಹವು. 1.
 2. ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ, ಬಂ. ೨. ೬. ೨. ಪುಟ ೧೫, ಬರಹವು. 1.
 3. ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ, ಬಂ. ೨. ೬. ೨. ಪುಟ ೧೫, ಬರಹವು. 1.

అపస్తంబ, అం. 1. కశాపస్తంబు.—దర్శనము, మనస్సంగమము, సంకల్పము, జ్ఞానము, కార్యము, అరతి, అంజు, ఉన్మాదము, మూర్ఛ, మరణోద్యమము. (కట్టు పడితినికొడఁచు.) ద్వాపరావస్థలు.—దర్శనము, మనస్సంగమము, సంకల్పము, జ్ఞానము, కార్యము, అరతి, అంజు, ఉన్మాదము, మూర్ఛ, మరణోద్యమము, జ్ఞానము, సంతాపము. (కట్టు పడితెఱచి అని కొండఁలు): చూ, దిశావస్థలు, చూ, ద్వాపరావస్థలు, 2. జాగ్రత్, స్వప్నము, సుషుప్తి. (3): 3. చాల్కిము, యావనము, కౌమారిము, వ్యాధిము. (4): 4. జాగ్రత్తు, సోమము, సుషుప్తి. మూర్ఛ, మరణము. (5).

అవస్థానము, సం. వి. ఆ. న. చోటు: చూ, స్థానము. 1.

ఆస్థితము, సం. విజ్ఞ. 1. జ్ఞాతము. తెలియఁబడినది; చూ, విదితము. 1; 2. పోలినది; చూ, గతము. 2; 4. అద్భుతముగఁబడినది; చూ, దుష్టము. 1; 5. ముగింపు; చూ, సమాప్తి. 1.

ఆవస్థ్యందీత, అం: చూ, భూచాచుయ.

అవస్థాస్యము, సం. వి. అ. పుం. 1. కేకీ: చూ, మయానము;
2. ఆమృతము: చూ, సుక. 1.

అవస్థామృదు, సం. వి. అ. పుం. 1; చూ, శివుడు; 2. రక్క
సుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1.

అవహంతిహము, సం. వి. ఆ. పుం. రూ-అవహంతిహము.
ఎదు: చూ, స్పృశధము. 1.

ఆవహాననము, సం. వి. ఆ: న. దంపుట.

అనహారకము, సం. వి. అ. న. గుఱ్ఱపుమూతి, మీను: చూ,
మక్కుము. 1-౫.

అవహరణ, సం. వి. ఆ. పుం. 1. జూదము, యుద్ధము
 తోసగువాని యందలి యూటలు: చూ. 1వ శయము.

2. ఎకాకారముగఁ జొట్టుకొని ప్రాణిహింసఁజేయు చేప,
గ్రాహము: చూ, మత్స్యము. 1-౯; 3. రూ-అపహరము.
మొసలి: చూ, మత్స్యము. 1-3.

అవహారుడు, సం. వి. ఆ. పుం. దొంగ; చూ, చోరకుడు,
అవహారిక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. కంచెకొట్ట, చూ. వెలుగు.

ఆపహ్లాద, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. గౌరవకావ్యాలనుచే జేయు
 పాఠ్యకారములు ముఖ్యములు. (రా-ఆపహ్లాదము);

అం. 2: చూ, సంఘాతములు. ఉ. ఆరాజగుణంబులను కీచి యారాచూపణి మేనం బులకలలుముకొన "నవ్యా: యీ ముత్తియపునరు లెంత చల్లగానున్నవి" అని వాని చుఱుగు పెట్టును.

అవహితము, సం. వి. అ. పుం. 1. అభివయహ స్తవిశేషము: చూ, వ్యంజకము. 1; 2: చూ, రూ-అవహిత. 1-2; అం.

3: చూ, సంయతహ స్తములు.

అవహితము, అం: చూ, కరణములు.

అవహితము, సం. వి. అ. పుం. తాండ్ర: చూ, విభీతరము.

అవహితము, సం. వి. అ. న. రూ - అహేళనము: చూ, అవగణన.

అవహేళనము, —పై.—

అవాంతరజాతులు, అం. హరిణి, కురగి, హస్తిన. (3).

అవాంతరములు, అం. ఇంద్రజాల విశేషములు. - మహేంద్ర జాలము, గజకరము, గోకరము, గారడి, కనుకట్టు. (5).

అవాంత్రము, వా. వి. ఆపద: చూ, విపత్తు.

అవాక్కుప్పి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. పెద్దనదావ: (అవోముఖ పుష్పములు కలది.): చూ, నవాస; 2. బమ్మదండి: చూ, వాహి. 3.

అవాగ్రము, సం. విజ. వంగిరది: చూ, వక్రిమము.

అవాచి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, రూ-అవాచి.

అవాచినము, సం. విజ. 1. దక్షిణదిక్కునందు బుట్టినది; 2. తాళుచూతైనది: చూ, వ్యక్త్యము; 3. కలవండు కొన్నది.

అవాచినము, సం. విజ. 1: చూ, అవోముఖము; 2. మూగ వాడు: చూ, మూగ. 3.

అవాచ్యదేశము, సం. వి. అ. పుం. అడుగుటి: చూ, భగము. 12.

అవాచ్యము, సం. వి. అ. న. 1. అహితము. చూ: చూ, నెగ్గింపు; 2. తిట్టు: చూ, కానము. 1; విజ. 3. చెప్పదగ నిది: చూ, కిన్ను.

అవాసము, సం. వి. అ. పుం. నిట్టూర్పు: చూ, అపాసనము.

అవాసము, సం. వి. అ. పుం. కురు: చూ, నిర్లము.

అవాస్తము, సం. విజ. పొందబడినది: చూ, సంసక్తము. 1.

అవాప్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. లా ము: చూ, లాభము. 1.

అవాయి, దే. వి. ఆకాశబాణము: చూ, బాణసంచు.

అవాయిగొట్టము, దే. వి. —పై.—

అవారహితము, సం. వి. అ. పుం: చూ, నమ్మద్రము. 1.

అవరము, సం. వి. అ. న: చూ, రూ అపారము. 1.

అవారి, పై. విజ. = అపారమ: చూ, రూ - అవారి.

అవారికము, సం. విజ. అడ్డగింపబడినది: చూ, దుర్లము. 1.

అవాసనుడు, సం. వి. న. పుం. 1. జినుడు: చూ, బుద్ధుడు. 1; విజ. 2: చూ, దిగంబరుడు.

అవాస్తవము, సం. విజ. విజకానిది: చూ, వికథము.

అవి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. మట్టది: చూ, రజస్యల; 2. కనుదోమ: చూ, భూశు; 3. ఆరుమేక: చూ, మేషము. 1; పుం. 4. గుడి. మొదలగువాని చుట్టుగోడ: చూ, ప్రాకారము; 5. కంబళి: చూ, వస్త్రము. 1-౧౬;

6. గాలి: చూ, వాయువు; 7. కొండ: చూ, వర్షక్షము;

8. ఎలుక: చూ, మూషికము; 9: చూ, సూర్యుడు.

అవింజరము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-అవింజరము.

అవింద, సం. వి. అ. శ్రీ. కొందఱువిష్టలుచచ్చిన ఆడుది: చూ, శ్రీ. 1-౧౧౫.

అవికరము, అం: చూ, ప్రచారములు.

అవికరము, సం. విజ. 1. వికలముకానిది. (వికలము=తాళు చూఱునుది); 2. భిన్నముకానిది: చూ, సర్వము.

అవికిరి, దే. వి. నలి ండ్లపాము: చూ, సర్పము. 1-(౧౫).

అవిక్షీరము, సం. వి. అ. న: గొట్టెపాలు: చూ, స్తన్యము. 1-౭.

అవిగ్నము, సం. వి. అ. పుం. రూ-అవిగ్నము. కలివె: చూ, సాష్టావ్యుల.

అవిచ్చిన్నము, సం. విజ. 1. పెక్కుపూలులగుంపు; 2. పులి యూపిరి; 3. కూ కున్నది: చూ, సంయక్తము; 4. విచ్చి న్నముకా ది. (విచ్చిన్నము=విచ్ఛేదము నొందినది.): చూ, సా ద్రమ. 2.

అవిచ్చిన్నరే, సం. వి. అ. శ్రీ. దీర్ఘాయుష్షణము: చూ, లక్షణము. 1 ౧౯.

అవిజయము అం: చూ, దండవ్యూహములు.

అవిజ్ఞేయము, సం. వి. ౨. పుం. తాళప్రావకాభేదము: చూ, తాళము. 2. (, స్వరము. 2-౪౪.)

అవిటి, దే. విజ. 1. రూ-అవిటి: చూ, లేవజాలనివాడు; 2. రూ-అవిటి: చూ, గ్రుడ్డి.

అవిడి, —పై—

అవిక, సం. విజ. 1. రక్షింపబడినది: చూ, రక్షితము; విజ. 2: చూ, రక్షకులు.

అవిదితము, సం. వి. తెలియనిది: చూ, అప్రసిద్ధము.

అవిదారికము, అం: చూ, ఉత్తానకరణంబులు.

అవిదూనము, సం. వి. అ. న: చూ, అవిక్షీరము.

అవిద్య, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, అజ్ఞానము.

అవిధము, అం: చూ, ప్రచారములు.

అవిధి, సం. వి. ఇ. పుం. ఇక్కట్లు: చూ, శోకము. (వా. అనధి). అవిసాధావసంజంగ్యము, న్యాయము, ఒకదానినొకటి సంబంధించి యుండుట. కుండకు మట్టివలెనను రీతి.

అవినీతి, సం. విజ. పరులనేష్యుచు స్వభావముగలయూడుది: చూ, శ్రీ. 1-౧౧౬.

అవినీకుడు, సం. విజ. అడకువలెనివాడు, గురువుచే శిక్షింపబడనివాడు: చూ, నమ్మద్రుడు.

అవిభక్తత, సం. వి. అ. న. విభక్తముకానిది, ఉమ్మడి: చూ, పొత్తు. 8. (విభక్తము=భాగింపబడినది.)

అవిమర్శము, సం. వి. అ. పుం: చూ, అవిక్షీరము.

అవిముక్తము, సం. వి. అ. పుం. 1. కాశీపట్టణము, వారణాసి: చూ, దేశములు. 1-౫౬; విజ. 2. విడువబడినది: చూ, హీనము. 3.

అవిమృష్టవిదేయాంశము, అం: చూ. పదవోషములు. (చూ, అవియు, దే. అ. క్రి. 1. చెడు: చూ, నశించు: 2. పగులు: చూ, భేదిల్లు. 2.

అవిరతము, సం. క్రి. విజ. అ. న. 1. ఎల్లప్పుడు: చూ,

[దోషములు.)

సతతము. 2; విజ. 2. ఎడతెగనిది: చూ, సాంద్రము. 2. అపహమము, సం. వి. అ. న. విరామములేమి: చూ, హోలాహోరి.
అపరి, దే. వి. 1. నీలి*: చూ, రంజని; 2. కంఠికలక: చూ, హర్షము. 3-౫.
అపిలంబనము, సం. క్రి. విజ. అ. న. 1. త్వరితము: చూ, స్వరము. 1: 2. వడిగలది: చూ, స్వరము. 1.
అపిలంబితము, —పై.—
అపిషీతవాద్యము, అం: చూ, అక్షణమూలధ్వనులు.
అపివాదము, సం. విజ. నిర్వివాదమైనది: చూ, నిర్వివాదము.
అపివాహుడు, సం. వి. అ. పుం. పెండ్లిలేనివాడు: చూ, కుంభుడు.
అపివేకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, అజ్ఞత.
అపివేకి, సం. విజ: చూ, స్వల్పము.
అపివేకిలనుకయాయకల్పితే, న్యాయ. అపివేకము పశ్చాత్తాపమును గలిగించును.
అపివ్యాసము, సం. వి. అ. పుం. నమ్మకములేమి. అపనమ్మకము, అపనమ్మిక.
అపిష్కృతము, అం: చూ, ప్రవారములు.
అపిషాణి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ఆరటి*చూ, రంభ. 2.
అపిసి, వై. వి. = అకసి*: చూ, శుకనాసము. 1.
అపిసిపోవు, వై. అ. క్రి. పగులు: చూ, భేదిల్లు. 2.
అపిసియ, వై. వి. = అగస్త్యుః. రూ-అపిసె. అకసి*: చూ, శుకనాసము. 1.
అపిసె, వై. వి. —పై.—
అపిసోధము, సం. వి. అ. న: చూ, అపిక్షరము.
అపిష్టాల, సం. వి. అ. స్త్రీ. ఏనుగుయొక్క మందబుద్ధి ప్రసరించుట: చూ, హస్త. 1-౩౮.
అపిష్టము, సం. వి. అ. న. అర్థము తెలియరానిమాట: చూ, శబ్దము. 2-౩.
అపివి, సం. వి. ఇ. పుం. 1: చూ, నరకములు; విజ. 2. అలలులేనిది. (నీరు): చూ, సలిలము. 1-౨౩.
అపిర, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. మగఁడును బిడ్డలునులేని యాడుది: చూ, స్త్రీ; 1-౧౧౭; విజ. 2. బలిమిలేనిది: చూ, అకల్పము. 2.
అపు: చూ, రూ-అగు. 1, 2, 3.
అపుకు, వా. వి. సంకయాత్మకము. అనరు.
అపుకాపు, దే. వి. అద్వైతాపురము: చూ, రూ-బౌకాపు.
అపుగదె, దే. అవ్య. రూ-అపుగదే-బౌగదె-బౌగదే: చూ, వింత. 1.
అపుగక, దే. అవ్య, అంగీకారార్థకము. అపైకాని, అపును. రూ-బౌగక: చూ, నమ్మతి. 1.
అపుగు, దే. వి. రూ-బౌగు: చూ, భక్త్యము. 1-౬.
అపుగాములు, దే. వి. బ. 1. కలిమిలేములు. రూ-బౌగాములు: చూ, కష్టసుఖములు; 2. న్యాయాన్యాయములు. రూ-బౌగాములు: చూ, యుక్తాయుక్తములు; 3. మంచిచెడ్డలు. రూ-బౌగాములు: చూ, మేలుగిచ్చు.
అపుజ, దే. వి. రూ-బౌజ. 1. సంకము: చూ, సుబ్బరి;

2. కాలువ: చూ, నది; (౧౧-౧); 3. పనియందునేర్పరి: చూ, నమ్మతుడు.
అపుట, వై. వి. రూ-బౌట. 1. క్రిందిపెడవి: చూ, రూ-బౌట; 2. చంకము: చూ, పట్టు. 1.
అపుకుకలు, దే. న. క్రి. కోపాచేకమున క్రిందిపెడవి రంజను, సంతాపమున క్రింది పెడవి కలుపు: చూ, రూ-బౌటకలు.
అదపుం దే. వి. తల. రూ-బౌదల: చూ, కరము. 1.
అపుకు, దే.వి. రూ-బౌకు. 1. కాలువ: చూ, నది; 1-(౧౧)-౧.
2. పనియందు నేర్పరి: చూ, నమ్మతుడు.
అపును, దే. అవ్య. రూ-బౌను. 1. అంగీకారార్థకము: చూ, నమ్మతి. 1; 2. యథార్థకము: చూ, వక్రము. 1.
అపునె, వా. అవ్య. రూ-అపునే. భార్యను పిలుచుటను తెలుపును. (గోదావరీమండల ప్రాంతమున కొన్నిచోట్లవాడుక.)
అపునే, వా. అవ్య. —పై.—
అపుర, దే. అవ్య. అశ్వార్థకము, రూ-బౌర: చూ, వింత. 1.
అపురడి, దే. వి. రూ-బౌరడి. తిరస్కారము: చూ, వహేలనము.
అపురు, దే. వి: చూ, రూ-అగురు *. 1.
అపుకుఁద్రెక్క: చూ, రూ-అదురుఁద్రెక్క.
అపురుగంటివేరు, దే. వి. ఉళిరము*: చూ, వట్టివేరు.
అపుల, దే. వి. రూ-బౌల. అవలంబి: చూ, పారము. 1.
అపులు, దే. అ. క్రి. రూ-బౌలు. గళితమగు: చూ, రాలు.
అపులుచేయు, వా. న. క్రి. రూ-బౌలుచేయు. మత్తుకలుగఁజేయు, పట్టుచేయు. “నల్లమందు అవులు చేసినది.” (గోదావరీమండలమున వాడుక)
అపులెమ్ము. దే. అవ్య. అంగీకారార్థకము. రూ-బౌలెమ్ము: చూ, నమ్మతి. 1.
అపులే. దే. అవ్య—పై.—(రూ-బౌలే.)
అపును, దే. వి. రూ-బౌను. 1. వస్తుభూషణాదుల శోభ: చూ, సౌందర్యము; 2. యావనాదులవలనఁగలుగు గర్వచేష్ట: చూ, విలాసము. 2.
అపుసుకాడు, ద్వ. విజ. రూ-బౌసుకాడు: చూ, సౌందర్యమంతుడు.
అవేక్ష, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. ఎచ్చరిక: చూ, హెచ్చరిక; 2: చూ, కాచుట; 3. పూర్వము అనుభవించిన దానిని మఱలఁగోరుట.
అవేలము, సం. వి. అ. పుం. 1. అవలాపము: చూ, మఱుగుచూట; 2: చూ, పోతకాపిడి: చూ, విడెము.
అవోక్షణనము, సం. వి. అ. న: చూ, చల్లుట.
అవ్యంధ, సం. వి. అ. స్త్రీ: చూ, దూలగొండి.*
అవ్యక్తనిష్ఠనము, సం. వి. అ. పుం. పైకితెలియని చప్పుడు: చూ, స్వరము. 2-౧౮.
అవ్యక్తము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, పరమాత్మ. (హంసుడు); 2. ప్రకృతి వికారములైన మహాదాతత్వము; విజ. 3. ప్రకాశమకానిది, తెల్లముకానిది: చూ, రహస్యము; అం. 4: చూ, ప్రకృతులు; 5. చూ, గాయకదోషములు.
అవ్యక్తరాగము, సం. వి. అ. పుం. ఇంపుక యెఱుపు: చూ, వర్ణము. 6-౪-(3).

అవ్యక్తాడు, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, విష్ణువు. 1; 2: చూ, శివుడు. 1.

అవ్యక్తరాలు, మి. వి. 1. అలోచనలోనికి తీసికొనివచ్చు శక్తి లేనిది, తెలివితేలి, హాసలేనిది (అడుది.): చూ, శ్రీ; వా. 2. ఈదేనిది. (అడుది.) (అనికొందము.): చూ, శ్రీ. అవ్యధ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. కరక*: చూ, హరితకి; 2. మెట్ట తామర*: చూ, సహస్రపత్రము. 1-౧. 3: చూ, సోమకుడు మునుగు. *

అవ్యధము, సం. వి. అ. పుం. 1. పాము: చూ, సర్పము. 1; విజ. 2. దుఃఖములేనిది.

అవ్యధిపుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, సూర్యుడు.

అవ్యయము, సం. వి. అ. పుం, స. 1. చాచిత్య విశేషము; అ. పుం. 2. క్షేమము: చూ, శుభము. 1; విజ. 3. పెచ్చము లేనిది; 4. లింగరహితమయిన అవ్యయము; అం. 5: చూ, సంఖ్యాభేదములు.

అవ్యయుడు, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, విష్ణువు. 1; 2: చూ, శివుడు.

అవ్యవసాయవంతుడు, సం. వి. త్. పుం. ప్రయత్నము చేయనివానిపేరు: చూ, శాశితుడు.

అవ్యవహితము, సం. విజ. వ్యవహితముకానిది. (వ్యవహితము= వ్యవహానమైనది.): చూ, సంసక్తము.

అవ్యవహితాడు, సం. విజ. మిక్కిలిదగ్గఱవాడు: చూ, సంసక్తాడు.

అవ్యాజపూతిక, సం. వి. అ. శ్రీ. బలరక్కసి: చూ, స్వర్ణక్షీరి*.

అవ్యాజపాలిని, అం: చూ, తంత్రములు.

అవ్యాపారవ్యాపారస్వాయము, న్యా. కూయుచున్న గాడిదే మేయుచున్న గాడిదెను చెఱచెనసురితి.

అవ్యాప్తి, అం: చూ, త్రిదోషములు.

అవ్య, వై. వి.=అమ్య: చూ. రూ.ఆవ. (1), (2), (3).

అవ్యరో, దే. వి. ఓకల్లి, (వా.అమ్యరో)

అవ్యరో, దే. వి. (ఆ+వరు): చూ, రూ.అవల.

అవ్యాకులు చెవ్యాకులు, వా. వి. బ. నిరుపయోగమగుమాటలు.

అవ్యారి, వై. విజ.=అపారమ్. పరిమితముకానిది (పరిమితము= మితము.): రూ.అవారి; (సం. వ.):—అపరిమితము.

అశక్తత, వా. వి. అశక్తి: చూ, అచాతుర్యము.

అశక్తమా, సం. విజ. సక్తముకానిది. (శక్తము=ఓపినది.): చూ, ఈవ.

అశక్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. శక్తిలేమి: చూ, అచాతుర్యము.

అశక్తియగు, మి. అ. క్రి: చూ, నిష్పక్తిమగు.

అశక్తుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. బలములేనివాడు; 2: నిరుపయోగి; వా. 3. తెలివితేలివాడు.

అశక్తోపహంగ్యహారంభశక్తోపహంగ్యహారంజనే, న్యా. ఇట్లు కట్టించుటకు నాకుశక్తిలేదుగాని ఇట్లుపడగొట్టుటకు సమర్థుడనే వస్తుట్లు దుష్టాదుమేలు చేయుటకు సిద్ధపడుతుగాని కిడుచేయుటకు సిద్ధమగును.

అశక్యము, సం. విజ.=అక్యము. శక్యముకానిది. (శక్యము= తరము): చూ, లావు. 7.

అశనము, సం. వి. అ. న. 1. అన్నము: చూ, సాదము. (1);

2. భోజనము: చూ, సాపాటు; 3: చూ, వేగిన.*

అశనాయ, సం. వి. అ. శ్రీ. ఆశలి: చూ, బుభుక్ష. 1.

అశనాయుడు, సం. వి. అ. పుం. ఊధితుడు: చూ, జిఘత్సువు.

అశని, సం. వి. ఇ. పుం. 1: చూ. పిడుగు; 2. మెఱువు: చూ, విద్యుత్తు. 1; 3. రూ.అశని. ఇంద్రాయుధము: చూ, దాణము. 1.

అశబ్దవాచి, సం. వి. న్. పుం. యోగవిశేషముగలవాడు: చూ, సాంఖ్యుడు.

అశరీరము, అం: చూ, వాక్యదోషములు: (చూ, దోషములు.)

అశరీరవాత్స, సం. వి. త్. శ్రీ. శరీరాకారము చూపకనే ఆకనమునుండి వినిపించు శబ్దము: చూ, స్వరము. 2-38.

(చూ, శబ్దము. 2.)

అశరీరవాణి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. —పై.—

అశరీరి, సం. వి. ఇ. పుం. —పై.—

అశాంతస్వభుతస్సుఖం, రో. శాంతములేనివానికి సుఖములేదు. అశాలాకము, సం. వి. అ. న. పుట్టిరో పెట్టినతేనె: చూ, మధువు. 3.

అశాశ్వలము, సం. వి. అ. న. నిత్యముకానిది: చూ, క్షణభంగురము.

అశితంభవము, సం. వి. అ. న. 1. అన్నముమొదలగునవి: పుం. 2. తనివి: చూ, తృప్తి.

అశితము, సం. విజ. రూ.అశితము, తినుబడినది: చూ, భుక్తము. 1.

అశిరస్కము, సం. వి. అ. పుం. రాహుగ్రహము: చూ, రాహువు. 1. 2.

అశిశ్వి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గొడ్డురాలు: చూ, వంద్య.

అశీతాంకుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, సూర్యుడు.

అశీతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ఏ. న: చూ, ఎనుబది.

అశీతితవము, సం. విజ: ఎనుబదనది.

అశీతిద్వయము, సం. వి. అ. న. ఎనుబదిరెండువన్నములుగల వేదభాగము: చూ, వేదము. 1-౩౭.

అశుచి, సం. విజ. ఇ. 1. పరిశుద్ధముకానిది: చూ, మలినము;

పుం. 2. ఆశోచము: చూ, మయిల. 4.

అశుచియగు, మి. అ. క్రి. 1. ముఱికిదగు: చూ, మైలనడు. 1;

2. మలినమగు: చూ, మైలనడు. 2.

అశుద్ధత, సం. వి. అ. పుం. ముఱికి: చూ, మలినము.

అశుద్ధము, సం. విజ. —పై.—

అశుని, సం. వి. ఇ. శ్రీ: చూ, రూ.అశని. 3.

అశుభచిహ్నము, సం. వి. అ. న. చెడుగుఱుతు: చూ, లక్షణము. 1.

అశుభము, సం. వి. అ. న: 1. అనుంగళము. కిడు: చూ, హావి. 2; 2. చావుగుఱుతు: చూ, లక్షణము. 113-1; విజ.

3. అశుభమైనది: చూ, ఓగు. 2.

అశుభవిధము, అం: చూ, ఏకవింశతిమహాదోషములు.

అశూరుడు, సం. వి. అ. పుం. శూరుడుకానివాడు: చూ, వెఱవరి.

అశేషము, సం. విజ: నమస్తము అంత: చూ, సర్వము.

అక్షరము, సం. వి. అ. త్రి. = అక్షరము. కడుకరోహిణి: చూ, శకులాదని.
 అక్షరము, సం. వి. అ. న. 1. పాదరసము: చూ, పాదరసము; పుం. 2. = అక్షరము: చూ, హేమపుష్పము.
 అక్షరరోహిణి, సం. వి. ఈ. త్రి. చూ, అక్షర 1.
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం. 1. దశరథుని మంత్రిలలో నొకడు; విజ. 2. రోకములేనివాడు.
 అక్షరము, సం. వి. అ. న. రూ. అక్షరము: చూ, మయి. 4.
 అక్షరము, సం. వి. అ. న. ప్రాయ్య: చూ, హసంతి.
 అక్షరము, సం. వి. అ. న. 1. ఉత్తానము: చూ, లేవడము; 2. అక్షరము: చూ, పాలిందితము; 3. మల్లెఆకు: చూ, మల్లికార్జునము.
 అక్షరము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, అక్షరము; 2. చాపు: చూ, సాపు; 3. వంత: చూ, శోకము; 4. అక్షరము, కుశలి: చూ పాలిందితము; విజ. 5. మేరలేనిది: చూ, అపారము. 3; 6: చూ, దేశము.
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం. కానియలి: చూ, వృక్ష దనము. 1.
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం: చూ, చాలివనివాడు.
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం. అక్షరము: చూ, పిండిబెండ దుబ్బు.
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం. వచ్చ: చూ, రత్నము. 1-౫.
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం: చూ, అక్షరము.*
 అక్షరము, సం. వి. అ. న. గిరిజము: చూ, శిలాజిత్తు.
 అక్షరము, సం. వి. అ. త్రి. గంధాపు: చూ, పుత్రధాత్రి.
 అక్షరము, సం. వి. అ. న. సముద్రమునకు నడుమనుండు పాతాళవిలపట్టణము: చూ, దేశము. 1-౫-౪.
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం. గరుత్మంతునియన్న: చూ, సూరమాడుడు.
 అక్షరము, సం. వి. అ. న. తైలేయము: చూ, కాపుష్పము.
 అక్షరము, సం. వి. ఈ. త్రి. చూ, అక్షరము.*
 అక్షరము, సం. వి. న. పుం. 8: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-౫.
 అక్షరము, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, కామ్రపత్రిక.*
 అక్షరము, సం. వి. ఈ. త్రి. నీరుకట్టరోగము: చూ, మూత్ర కృష్ణము.
 అక్షరము, సం. వి. అ. త్రి. ఉలిమిడి: చూ, శ్వేతపుష్పము.
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఇనుము: చూ, రోహము. 1; 2. ఇంద్రనియము: చూ, రత్నము. 1.
 అక్షరము, సం. వి. అ. త్రి. = అనర్థ. ఉపేక్ష: చూ, సయాళ. 4.
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం. నైరతి: చూ, సోకులతేరు.
 అక్షరము, సం. వి. అ. న. 1. రూ. అక్షరము. కన్నీరు: చూ, రోదనము. 2; 2. కత్తిరోనగు వనివాయి: చూ, వాదర.
 అక్షరము, సం. త్రి. విజ. అ. న. 1. అక్షరము, ఎడ తెగనిక్రియ: చూ, సతతము. 2; విజ. 2. ఎడతెగనిది: చూ, సాంద్రము. 2.
 అక్షరము, సం. వి. ఇ. త్రి. 1. అంచు: చూ, చెంగు; 2. తిక్షణ: చూ, కత్తిరోనగు వనివాయి: చూ, వాదర.
 అక్షరము, సం. వి. ఉ. న. 1. రూ. అక్షరము. కన్నీరు: చూ,

రోదనము. 2; 2. కత్తిరోనగు: చూ, శమలము; అం. 3. చూ, సాత్త్వికములు.
 అక్షరము, సం. వి. అ. న. 1. మూర్ఖునివాడు: చూ, గ్రామ్యము. 1; 2. కత్తిరోనగు: చూ, గ్రామ్యము. 2; 3. అనర్థపుటాడు: చూ, గ్రామ్యము. 3; 4. పాదరసము: చూ, గ్రామ్యము. 1; అం. 5: చూ, అక్షరములు; 6: (చూ, గ్రామ్యము. 6.): చూ, సదరోషములు.
 అక్షరము, సం. వి. అ. త్రి. 1. అక్షరము: చూ, వారాహాక్షరము. 2. అక్షరము: చూ, హయము. 1-౧.
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం. చాపు: చూ, సాపు. (రూ. అక్షరము.)
 అక్షరము, సం. వి. ఈ. త్రి. 1. వకిగంధి: చూ, దేగవలి; 2. ఇంద్రునిగుడ్డము. ఉత్తైత్తము: చూ, హయము; 3. అచంధరి: చూ, అరంజోలి.
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం. పిం: చూ, సాలము. 3-౨.
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, త్రిస్తానములు; 2: చూ, సహనతానములు; 3: చూ, వక్షగ్రామగత మూర్ఖము.
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం. కంచరగాడిద, వేసరము: చూ, రాసభము.
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం. తెల్లపింఠె: చూ, విష్ణుక్రాంత. 1-౧.
 అక్షరము, సం. వి. అ. త్రి. చూ, వారాహాక్షరము. పెన్నెరు.*
 అక్షరము, సం. వి. అ. త్రి. చూ, పాదరసము. ఒక్కొక్క పాదమున నైదుభక్తారములును ఒకగురువును గలిగి పదిమందిగల పదునాఠున భందస్సు నందువ్వబడిన వృత్తము. ఉదా. —
 “అందములైన భక్తారము - వైదునుగాంతమునై, పొంది పదిట వీరామము - దూనిన యశ్వగతిం, గంధనమాస మహోన్నత-గాత్రుని శౌరిని, గోవిందుని ప్రస్తుతి సేయగ- వేరుక యమ్యైజమి.”: చూ, వృత్తము. 1.
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం. 1. కంచరగాడిద, వేసరము: చూ, రాసభము; 2. ఒకరకముపాము: చూ, సర్పము. 1-(౩).
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం. నేపాళపేము: చూ, కృణ పింజము.
 అక్షరము, సం. వి. అ. త్రి. శుక్లవక్షమందు పదునేనవలిః: చూ, పున్నమ. 1.
 అక్షరము, సం. వి. అ. త్రి. గాలియుండినను లేకున్నను గూడ గదలుచుండుననురీతి.
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం. అదృష్టముగల స్త్రీ చిహ్నము: చూ, లక్షణము. 1-౨.
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం. 1. బోధిద్రుమము; రావి: చూ, శ్యామలము. 2; 2. కలహవిష్ట: చూ, సుపార్యకము. 1.
 అక్షరము, సం. వి. అ. త్రి. అక్షరము, కందరాలి: చూ, శ్యామలము. 2-౧.
 అక్షరము, సం. వి. అ. పుం. ఈశ్వరుని కొమారుడు.

(ద్రోణాచార్యుని గుఱ్ఱమునకుఁబుట్టిన వాడు.): చూ, ప్రియాయనుడు.

అశ్వశ్రీ(ప్రి)క, సం. వి. ఆ. పుం. స్త్రీ: చూ, అశ్వశ్రీనన్నిభ*.
అశ్వశ్రీ(ప్రి)కు, సం. వి. ఆ. పుం. 1. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు; 1; 2. వినుకెంపు: చూ, సూర్యుడు; 3. అగ్ని, అగ్ని, అగ్ని: చూ, వహ్ని 1.
అశ్వదంష్ట్ర, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. గోక్షరకము*. వల్లె: చూ, స్నాదుకంటకము.

అశ్వదానము, అం: చూ, మహాదానములు.
అశ్వద్యువు, సం. వి. ఉ. పుం. తుమ్మ*: చూ విట్టదిరము.
అశ్వనామము, సం. వి. న. నైర్మలముల ఇల్లు: చూ, సదనము. 1-(౪౫.)

అశ్వపంక్తి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. గుఱ్ఱముల వరుస: అశ్వాతరము 3.
అశ్వపాతకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. గుఱ్ఱములను రక్షించు వాడు: చూ, సాహిజి (చూ, కుమారుడు. 6.)

అశ్వపరిగ్రహిష్టి. అం. సహినతానములు ఏడింటిలోనొకటి: చూ, సహినతానములు.

అశ్వభక్ష్య, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ముద్దభిర్హారము*. చూ, ముద్దభిర్హారిక.

అశ్వము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. గుఱ్ఱము: చూ, హయము;
2. పురుషజాతి విశేషము: చూ, జాతులు; అం. 3: చూ, మహాదానములు; 4: చూ, చేతనరత్నములు; 5: చూ, తంత్రములు.

అశ్వమేధపర్వము, అం: చూ, ధారపర్వములు.
అశ్వమేధప్రకరణము, అం: చూ, భరతశాస్త్ర గ్రంథములు.
అశ్వమేధము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. ఒకానొకయజ్ఞము: చూ, యజ్ఞము; 1-3; అం. 2: చూ, సహినతానములు.

అశ్వమేధిని, సం. వి. ఇ. పుం. అశ్వమేధయజ్ఞము చేసిన వాడు: చూ, నారాయణుడు. 7.

అశ్వమేధీయము, సం. వి. యాయావరము, అశ్వమేధమున కువయోగించు గుఱ్ఱము: చూ, హయము. 1-౪.

అశ్వయుక్తు, సం. వి. త్. స్త్రీ. గుఱ్ఱపుఁజుక్కు, అశ్విని: చూ, రిక్కు. 1-౧.

అశ్వరథపరికాపభంగము, అం: భోగవర్తిలక్షణము: చూ, లక్షణము. 1. (అశ్వరథపరికాపభంగము.),

అశ్వలక్షణము, అం: చూ, కళలు.

అశ్వలలిత, అం. ఒకానొకవృత్తము. ఒక్కొక్క పాదమున-
న, జ, భ, జ, భ, జ, భ. నగణములు గలిగి పదమూఁ
డవ యిండు యతిగాఁగల యిరువదిమూఁడవ చందస్సు
నందుఁ బుట్టిన వృత్తము: చూ, వృత్తము. 1.

అశ్వలాల, సం. వి. ఆ. పుం. సరికండ్లపాము: చూ, సర్పము.
అశ్వలావకము, సం. వి. ఆ. పుం. అశ్వలాలన దర్శగడ్డి*: చూ, తృణము. 1-(౬).

అశ్వవారుడు, సం. ఆ. పుం. గుఱ్ఱపుఁగాఁవరి: చూ, వల్లభ పాంతుడు.

అశ్వవాలకము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, అశ్వలావకము*.

అశ్వవాలము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, గుఱ్ఱపుఁగోక.

అశ్వవాహుడు, సం. వి. ఆ. పుం. గుఱ్ఱపుఁగోతు: చూ, సాది. 1.
అశ్వవిక్రియికుడు, సం. వి. య. గుఱ్ఱములను విక్రయించువాడు: చూ, హేలాపుఁకుడు.

అశ్వవిదుడు, సం. వి. ఆ. పుం. నలుడు: చూ, బాహుకుడు.
అశ్వవైద్యము, అం: చూ, కళలు.

అశ్వశాల, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. గుఱ్ఱాలసాల: చూ, సదనము. 1-౮.
అశ్వశిక్షకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. గుఱ్ఱపుసాధకము చేయించు వాడు: చూ, రేవంతుడు.

అశ్వసంహార మార్గములు, అం. సమ, ఉన్నత, విగ్రహంబు కీర్త, కుర్త, సత్కార, తృణపీఠ దాత్య, స్థాణువ్రక్తిర్త, ఉపల సంప్రక్తిర్త, పార్శ్వన్నత. (9)

అశ్వాతరము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. అడవి: చూ, విసిసము;
2. దానమునకుపట్టు కీటకము: చూ, వర్షచిలుక; 3: చూ, అశ్వపంక్తి; 4: చూ, అశ్వచేదము.

అశ్వాభరణము, సం. వి. ఆ. పుం. గుఱ్ఱపు అలంకారము: చూ, భూషణము. 2-౧.

అశ్వాహుడు, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, అశ్వవాహుడు.
అశ్వారోహ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ: చూ, అశ్వగంధ*.

అశ్వారోహణ. అం: చూ, కళలు.

అశ్వారోహుడు, సం. వి. ఆ. పుం. 1: చూ, అశ్వవాహుడు;
2. గుఱ్ఱములను ద్రిప్పవాడు: అశ్వికుడు. చూ-అశ్వికుడు.
అశ్వాశము, సం. వి. ఆ. పుం. చణకము: చూ, శనగలు.

అశ్వ, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. వృషజాతిపురుషునియం దిష్టముగల శ్రీజాతివిశేషము: చూ, శ్రీ. 1-౧౧౮.

అశ్వీకుడు, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, అశ్వారోహుడు.

అశ్వీని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, అశ్వయుక్తు.

అశ్వీనిసుతులు, అం. దేవతలవైద్యులు: చూ, అశ్వలు (అశ్వ రూపమును దరించిన సంజయను పేరుగల సూర్యునిభార్యకు సుతులు. సూర్యుని భార్యయగు సంజ్ఞాదేవి యశ్వరూపధారిణి యై వీరలంగనెనని కథగలదు.)

అశ్వీనులు, సం. వి. న. పుం. —పై.—

అశ్వీనము, సం. వి. ఆ. న. గుఱ్ఱముచేత ఒకదినము పోదగిన త్రోవ: చూ, మార్గము. 1-౪.

అశ్వలు, అం. అశ్వీనిసుతులు, అశ్వీనిదేవతలు. (అశ్వీనిసుతులు. ద్రువులు, స్వరైద్యులు. అశ్వీనిదేవతలు. - అశ్వీనేయులు, ఆనత్యులు.)

అశ్వేతరము, సం. వి. ఆ. పుం. రూ - అశ్వతరము. కంపర గాడిదె: చూ, రాసభము.

అశ్వేత్పత్తులు, అం. శ్రీపుష్కకము, రోచమానము, పురుషకము, పంచకము, పుటము, విక్రాంతి. ప్రఖరము, ప్రతోదము, రశ్మి, లుఠణము. (10).

అషడక్షణము, సం. వి. య. ఇద్దటికంటె నన్యులెఱుఁగెనది. (మంత్రములోనగునది); 2. ఇద్దణాదుకొనెడి ఏకాంతము: చూ, రహస్యము. 1.

అష్ట, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. 1. ఎనిమిది తంతులుగల వీణ: చూ, వీణ; 1-౯; ౧. 2. ఎనిమిదిచేత లెక్కపెట్టఁబడ్డవాడు.

అష్టక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ప్రాధవిశేషము: చూ, రర్మములు.

అష్టకము, సం. వి. ఆ. న. 1 = అట్టము. వేదభాగము. పఠాన్ని

భిన్నాభిప్రాయము లొక్కమాటు వెలిపుచ్చు మేధాశక్తిగల వాడు: చూ, అవధాని.

అష్టాశ్రమము, సం. వి. అ. న. చూ, ఎనమన్నూలు.

అష్టి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. 1. భోజనము: చూ, నాపాటు; ఈ. స్త్రీ.

అం. 2: చూ, చందస్సులు. [నూలు.

అష్టిలము, సం. వి. అ. పుం. ఆదర్శనము: చూ, ముంజెమొల

అష్టివత్తు, సం. వి. త. పుం. జానుపు: చూ, మోకాలు: చూ, హాజు. 1-అం.

అష్టేశ్వరములు, అం. దాని, ధనము, ధాన్యము, విందువు, భృత్యుడు, వత్తము, వాహనము, సుకుంభం. (8.)

అష్టోత్తరశ్రమము, సం. వి. అ. న. నూటయెనిమిది. కావ్యక్ష

ణులును.—సంఖ్యాబద్ధములో నొకటి: చూ, సంఖ్యాబద్ధము.

అసంఖ్యాబద్ధము, అం. 1. రగడ, గడ్డ, ద్విపద, దండక,

మంజర్యాదులు: (చూ, సంఖ్యాబద్ధములు); 2. కావ్యలక్షణ

మున.—అవ్యుదస్యము చెప్పినవిద్యములు గ్రంథస్థములు

కావు. ఇవి సంఖ్యాబద్ధము, అసంఖ్యాబద్ధము అని ద్వివిధము.

అందు ఇదియొకటి: చూ, సంఖ్యాబద్ధము. (చూ, మహా

కావ్యము.)

అసంఖ్యేయము, సం. విజ. లెక్కపెట్టలేనిది; అగణితము,

అపారము.

అసంగతము, సం. విజ. 1. కూడనిది: చూ, నిష్ఫలము; 2.

పానగనిది; అసంబంధము, అసంబద్ధము.

అసంగతి, 1. అం. ఒకానొక అర్థాలంకారము (కార్యకారణము

లకు భిన్నరేఖతలము విరుద్ధముగఁ గల్గుట. “మేఘములు

విషము గ్రోలఁబడికాంగనలు మూర్ఛిల్లిరి”): చూ, అలం

కారము. 3; విజ. 2. కూడికలేమి: అయోగము.

అసంగవచనము, సం. వి. అ. న. ఆచారబద్ధవచనపుట, తుర

యణము: చూ, విద్య. 1.

అసంతుష్టి, సం. విజ. సంతృప్తికానిది: అహృష్టము.

అసంపూర్ణము, సం. విజ. సంపూర్ణికానిది: అపూర్ణ, అస

మగ్రము, అసంపూర్తి; (తె. ప.) అందుకు.

అసంపూర్తి, సం. వి. ఇ. పుం. సంపూర్తిలేమి. —పై.—

అసంప్రేక్ష్యకారిత్యము, అం. తంత్రములు అయిందిలో

నొకటి: చూ, తంత్రములు.

అసంబంధము, సం. విజ. 1. కూడికలేనిది: చూ, నిష్ఫలము;

2. పానగనిది: చూ, అసంగతము. 2.

అసంబద్ధప్రలాపము, వా. వి: చూ, వదలుట.

అసంబద్ధము. వా. విజ: చూ, రూ-అసంబంధము. 1-2.

అసంబాధ, అం. ఒకానొకవృత్తము. ఇందొక్కక్కపాదమును,

త, న, స, గగములతోఁ గూడిపందెండవయందు యతిగా

గల చతుర్థక భందస్సునందుఁ బుట్టినవృత్తము. ఉ.—వాలా

యంబా సక్రమిణిసములు. వాక్యవ్యక్త, వాలాచా

గోవిందవరదభవు: వాత్సల్య, కాశీరదీప్రాణేశ మతననగ

గవారిప్రిన్, జాలాభాస్వ ద్విశ్రమమును న-సంబాధల్.”

అప్పు. 4, ఆ: చూ, వృత్తము. 1.

అసంభవము, సం. విజ. 1. కలుగనిది: అహతము; 2. ఒకా

నొక యర్థాలంకారము. ఇట్లు జరుగుననియేవదెఁబఱుగునని

యెన్నుట. ఉ.— “గొల్లపిల్లవాడు గొవ్వ పెట్టునని యెవ్వడను కొనును.”: చూ, అలంకారము. 3.

అసంభావ్యత, సం. వి. అ. న. సాధ్యముకానిది: చూ, అసాధ్యము.

అసంభావ్యము, సం. విజ. సాధ్యములేనిది: చూ, అసాధ్యము.

అసంయుతములు, సం. వి. అ. పుం: చూ, అభినయకూర్తములు.

అసంయుతమాస్తములు, అం: ఆరాళము, అర్థచంద్రము, ఆర్థ

పతాకము, అర్థసూర్యములు, అర్థవల్లవము, అర్థనాభము,

కటకములు, కిషిత్తము, కిషిలము, కిర్తరములు, ఖంబము,

ఖంబచతురము. గజతుండము, చంద్రవళ, చతు

రము, తామ్రీచూడము, త్రిపతాకము, త్రిశూలము, పతా

కము, పద్మకోశము, బాణము, భ్రమరము, మణి, మయూ

రము, మంతుకము, ముష్టి, మృగశిరము. యక్షిము, రాజ

సుందలము, లాంగూలము, వంశాళము, విరళము, శిఖ

రము, శుభ్రతుండము, సందంశము, సర్పచతురము, సర్ప

శిర్షము, పాంగరము, సౌలవద్యము, సింహములు, సూచి:

స్వర్రంజకము, స్వస్తికము, హంససక్షము, హంసా

స్వము. (49.) (28 విధములని 45 విధములని ద్వివిధము.)

అసంశ్రియ, సం. వి: అ. స్త్రీ. ఓదంతి*: చూ, సృవంతి.

అసంహతము, సం. వి. అ. పుం: చూ, పూహభేదములు.

అసంహతవ్యాహములు. అం. అష్టాసిరు, అర్థచంద్రకము;

ద్విత్రియము, పృథమము. శృంగుకము. సర్వతో

ముఖము (6.)

అసక్త్యుత్త, సం. అవ్య. అభిక్షము. ముహూర్తరము, చూటి

చూటికి: చూ, శశ్వత్తు.

అసద్గ, వై. వి.=అశ్రిద్ధా. ఉపేక్ష: చూ, మందేమిండు. 1.

అసతి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. కులట: చూ, స్వెరిశి.

అసతీసుకుండు. సం. వి. అ. పుం. కాలరేయి: చూ, అంకు

లాడికొడుకు. (చూ, సూనుడు. 1-౧౬)

అసత్యము. సం. వి. అ. న. 1. అబద్ధము, కల్లు: చూ, విక

తము; 2. పరస్పరాన్వయము లేనిది (చూట.) బొంకు:

చూ. వికరము. భార. శాం. 4, ఆ. 150.

అసత్యవాదము, అం: చూ, అజ్ఞాన దాయకములు.

అసత్యుడు. సం. విజ. అపియ్యముగాఁ బలుకువాడు: చూ,

ముఖుడు.

అసక్రూరము, అం: చూ, అజ్ఞానదాయకములు.

అసదర్శవిదర్శన, సం. వి. అ. స్త్రీ. ఒకానొక అలంకారము:

చూ, అలంకారము. 3.

అసదర్శవాదము, అం: చూ, అర్థవాదములు.

అనదు, వై. వి. = అనత్. 1. అబ్బు. “అనదుగొను”: చూ,

స్వల్పము; 2. నికృష్టము: చూ, హీనము. 1;

అనవపర్తి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. సోమింద*: చూ, సోమిద.

అనన, సం. వి. అ. స్త్రీ. ఉపేక్షి*: చూ, శ్రీవలి. 1.

అననము, సం. వి. అ. న. 1. చిమ్మనము: చూ, విశేషము.

4; పుం: 2. సర్వకము: చూ, వేగిన.

అనభికుండు, సం. విజ. అ. పుం. ద్యూతకారుడు, జూద

మాడించువాడు: చూ, హారకుడు. 2.

అనమంజనము, సం. విజ. బాగుకానిది: చూ, దుర్బాతము.

అనమగ్రము, సం. విజ. పూర్ణము కానిది: చూ, అసంపూర్ణము,

అనమయము, సం. విజ. సమయము రెప్పినది: అకాలము, అనవసరము.

అనమర్మము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, కావ్యదోషములు; విజ. 2 సమర్థము కానిది; అం. 3: చూ, వదదోషములు. అనమర్మడు, వా. విజ: చూ, అచతురుడు.

అనమశరుడు, సం. వి. అ. పుం. మరుడు, జేసితూపుల జోడు: చూ. మన్మథుడు.

అనమాధానము, సం. వి. అ. న: చూ, అనమృతి.

అననానము, సం. విజ: చూ, అత్తులము, అనమిత్త్యకారి, సం. విజ. వక్త్రుగాయోచింపక, యేషునేచి చేయువాడు: చూ, జాబ్బుడు.

అనము, వై. వి. 1.=యశ: కీర్తి: చూ, యశస్సు; దే. వి. 2. ప్రేమము: చూ, స్నేహము. 1; 3. గర్వము. భార. విరా. 5, అ. 234: చూ, హంకారము.

అనముడు, సం. వి. అ. పుం. అద్యయవాది: చూ, బుద్ధుడు. 1. అనమేషువు, సం. వి. ఉ. పుం. మరుడు, జేసితూపులజోడు: చూ, మన్మథుడు.

అనమోషమము, అం: చూ, అర్పదోషములు.

అనమృతి, సం. విజ. 1. సమృద్ధిలేనిది: అనంగీకారము, అనమాధానము; (తె ప.): విజనతీకము, ఒప్పుమి.

అసర, వై. వి. = అసుర. భక్తుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1. అసరవేయు, దే. స. క్రి. ఆలస్యముచేయు: చూ, వదయు. అసరసంజ, వై. వి. = అసురసంధ్య. పరిదోషకాలము, రాత్రి యొక్క మొదలు: చూ, సాయంకాలము. (హ. అసరసంజె-అసరసందె.) [వసయ. 2.

అసరు, దే. వి. అకుపస్య. భార. శల్క. 2, అ. 160: చూ, అసలార, దే. క్రి. విజ. ఒప్పదముగా: చూ, సరిగా.

అసలారు, దే. అ. క్రి. అతిశయిల్లు: చూ, ముమ్మరించు.

అసలు, దే. వి. 1. పంకము: చూ, బురద; 2. మూలభవము: చూ, సంబంధులు.

అసలుబుట్టువు, దే. వి. (అసలు పుట్టువు) పంకము, కామర*: చూ, సహస్రవక్రము. 1.

అసలుకొను, దే. అ. క్రి: చూ, పంకిలమగు.

అసలుపైకము, అం: చూ, పృథాకంఠ జేయగూడనిది.

అసవు, సం. వి. ఉ. పుం. ఉనులు, పానము: చూ, ప్రాణము. 3. అసహత, సం. వి. అ. శ్రీ. అసహనము, ఓర్వము: చూ, హంస. 2.

అసహనవడు, మి. అ. క్రి. ఈర్ష్యవడు: చూ, సూడుకొను. 2. అసహనము, సం. విజ: చూ, అసహత.

అసహనుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. పగతుడు: చూ, శత్రువు. 1; విజ. 2. ఓర్పులేనివాడు: చూ, సూడుకాడు. అసహాయత, సం. వి. అ. పుం: చూ, డిక్కుమాలినతనము.

అసహాయహుడు, సం. వి. అ. పుం. సహాయములేకనే యుద్ధమందు నిపుణత్వపుం గనఁబడువాడు: చూ, ఒంట రీడు. 1.

అసహాయుడు, సం. విజ. సహాయములేనివాడు: చూ, ఒంటరీడు. 2.

అసహిష్ణుడు, సం. విజ. ఉ. చూ. అసహిష్ణువు: చూ, సూడుకాడు.

అసహిష్ణుత, సం. వి. అ. పుం. ఓర్పులేమి: చూ, హంస. 7. అసహిష్ణువు, సం. విజ. ఉ: చూ, చూ. అసహిష్ణుడు.

అసహ్యుత, సం. వి. అ. న. ఓకరింక: చూ, రోత. 2.

అసహ్యవడు, మి. అ. క్రి: చూ, రోతవడు.

అసహ్యము, సం. విజ. 1. సహంపగూడనిది: చూ, రోత. 2.

అసహ్యించు, సం. అ. క్రి: చూ, రోతవడు.

అసహ్యుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. పగవారు: చూ, శత్రువు. 1: 2. రోతకలవాడు: చూ, రోతకాడు.

అసాదు, దే. అవ్య. పృశంసనార్థకము. ది. హ. హసాదు. రామా. 3, అ. 149. (పెద్దలయొక్కను శరసావహించుట యందువల్లించును.): చూ, సేదాసు.

అసాద్యత, సం. వి. అ. న. సాద్యములేమి: చూ, అసాద్యము.

అసాద్యము, సం. విజ. సాద్యముకానిది: వి. అసంధావ్యత అసాద్యత, విజ. అసంధావ్యము.

అసామర్థ్యము, వా. వి: చూ, అచతుర్యము.

అసారము, సం. విజ. సారములేనిది. (చూడి మొ.): చూ, డెండు. 2.

అసారేణుసంసారే సారంశ్చకరమందిమి, న్యా, అసారమైన యాసంసారమున (లోకమున) అర్హులయిల్లు సారమైనది. యుర్హులమిది. "హిమాలయ హరిశ్శేతే, హరిశ్శేతే మహారథా." అసి, సం. వి. ఉ. పుం. 1. అత్తము, ముప్పదియంగుళములకు నెక్కువగలతల్లి: చూ, రిష్టి. 2; అవ్య. 2. తల్లిమ్మకము, నీవనుట: చూ, తల్లిమ్మ; 3. ఒకానొక వాక్యాలంకారము: చూ, అలంకారము. 3. అం. 4: చూ, దాడుము. 1; దే. ఉప.

(1) అల్పార్థకము. అసి, రోత, అసిగాయము. మొ. అసిదోవు, దే. అ. క్రి. (అసి+దోవు) భస్మిదోవు: చూ, భస్మిదోవు.

అసిక్వి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. శరీరాయాసముచే జీవనముచేయుచు అంతఃపురమునందు మెలఁగెడి హృదయ ఆఘాది. = నీటియనీ మెలఁకులు గలది: చూ, శ్రీ; 2. ఒకానొకయేలు: చూ, నడి. 1-(3)

అసిగ్ధాదీకము, సం. వి. అ. పుం. వెల్లుల్లి*: చూ, సుకందకము. 1-3. (దీనిగర్భయేహృదు.)

అసితవక్షము, సం. వి. అ. పుం. అమవసరేజేరి ముందుండు వదియేనుదినములు, తల్లివక్షము: చూ, పక్షము. 1-2.

అసితము, సం. వి. అ. పుం. 1. నీలము, నలుపు: చూ, వర్ణము. 3-4.

అసితాంగము, సం. వి. అ. పుం. 1. అత్తము, ముప్పది యంగుళములకు నెక్కువగలతల్లి: చూ, రిష్టి. 2: విజ. 2. నల్లని దేహముగలది.

అసితాననము, సం. వి. అ. న. కొంఠిముచ్చు: చూ, వానరము. 1-3.

అసితాశ్రేణుడు, సం. వి. అ. పుం. బుద్ధుడను: చూ, బుద్ధుడు. 1.

అసితార్పి, సం. వి. న. పుం. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1;

అసిరుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. శని, చ్చాయకొడుకు: చూ, శని 1; విజ. 2. నల్లనివాడు: చూ, నల్లనయ్య.

అనుతివిరాఢు, సం.వి.అ. పుం. 1. శూద్రజాతి విశేషమున

பக்கம் 1.

అస్మగ్ధర, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చర్యము: చూ, బెరడు.

అస్మగ్ధర, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, అస్మగ్ధర.

అసోగము, వై. వి. 1.=అశోక: కంగేలి*: చూ, హేమ
పుష్పము; 2.=అశోక: కటుకరోహిణి*: చూ, శకులదని. 1

అసోమ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చంద్రుడులేని రాత్రి: చూ,
రాత్రి. 1-2.

అసోమ్యస్మగ్ధర, సం. వి. ఆ. పుం. చెవులకింపు గాని
స్వరమును బలుకువాడు, అస్మగ్ధర: చూ, బొంగు
గొంతుకవాడు.

అస్మందము, సం. వి. ఆ. పుం. ప్రాసులేనిచెట్టు, తీగెణ్ణతి
లోనగునది, దుంపకాతలోనగునది. (భూమిలోని దుంపను
ప్రాసుగా వాడెదరు.): చూ, వృక్షము. 1-2.

అస్మలికబ్రహ్మచారి, సం. వి. న. పుం. మంజుశ్రావ లోనగు
వానిదరించి వేదమువదిలి స్థానికము క(లే) వృథచార
దోషములులేని బ్రహ్మచర్యవ్రతమునందుండువాడు: చూ,
బ్రహ్మచారి.

అస్మంజము, సం. వి. ఆ. పుం. బోదెలేని చిన్నచెట్టు: చూ,
వృక్షము: (చూ, అస్మందము.)

అస్తమనము, సం. వి. ఆ. పుం. అస్తమించుట: 1. అస్త
మయము, అస్తమానము. (తె. ప.):—క్రంకు, క్రంకుడు.
తద్వి-గ ఉపదూపితము.

అస్తమయము, —పై.— సానం. 2, ఆ. 109

అస్తమానము, 1. —పై.—; 2. (అ. ప్ర.) ఎల్లప్పుడు.

అస్తమించు, సం. ఆ. క్రి. 1. అర్థమిట్లు. చెడు: చూ,
నశించు; 2. కనఁబడకపోవు, క్రంకు: చూ, నింగినడు.

అస్తము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. సూర్యుడు అస్తమించుకొండ:
చూ, వర్షకము. 1-2. విజ. 2. త్రోయఁబడినది: చూ,
విద్రము; 3. ముగిసినది: చూ, సమాప్తి. 1; 4. అదృశ్యము:
చూ, కంచుమించు; వై. వి. (1)=అత్తము. గెలలోనొక
భాగము, (అరటిపండ్లఅత్తము.): చూ, గెల.

అస్తరు, వై. వి. = అస్తర. సంచన వసనఘండుము, గుర్తకు
జతగాఁజేర్చి కుట్టిన వేటొక గుర్తు: చూ, చూసిక. 1.
(రూ-అస్తరువు-అస్తర-అస్తరు.)

అస్తరువు, వై. వి. —పై.—

అస్తరలము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, అస్తము. 1.

అస్తాద్రి, సం. వి. ఇ. పుం. —పై.—

అస్త్రీ, సం. విజంప్రతిహాస కావ్యము. 1. కాలసామాన్యము:
చూ, ఆహ: 2. కలదు; 3. ఉన్నది; అం. 4: చూ,
భావవికారములు.

అస్త్రీకీర, సం. విజ. పాలుగలది: చూ, కీరవతి.

అస్త్రీమంతుడు, సం. విజ. త. దనవంతుడు:చూ, సంపన్నుడు.

అస్తు, సం. అవృ. 1. మేలు: చూ, శుభము. 1; 2. కోపము
చేత నంగీకరించుట. (అసహించువుయొక్క లోట్రుకమైక
వచనము. కానిమ్మ అనుట.); 3. ఆలాగే కానిమ్మ: చూ,
తథా. 2; 4. దుఃఖముచేత నంగీకరించుట: చూ, సమ్మతి.
1-2; 5. అవుఁగాక: శ్రీరస్తు. శుభముస్తు-అమిష్టముస్తు-
మహద్దై శ్వర్యాభివృద్ధిరస్తు. దిగ్విజయోస్తు- వంశాభివృద్ధిరస్తు.
ఇత్యాదులు.): చూ, సమ్మతి. 1.

అస్తుంకారము, సం. వి. ఆ. పుం. ఇయ్యుకోలు: చూ, సమ్మతి. 1.
అస్త్రీయము, అం: చూ, సాత్వికగుణములు; 2: చూ, మోగ
యమాంగములు: (చూ, అంగము. 9.)

అస్తోకము, సం. విజ. ద్రోకముకానిది. (ద్రోకము=అత్తము.)

అత్తకంటకము, సం. వి. ఆ. న. అమ్మ: చూ, వాణము. 1;
హారావళి. 93. శో.

అత్తఱివి, సం. వి. న. పుం. పెట్టుపెరుకాంత్రతో: బోరెడి
యోధుడు: చూ, భటుడు.

అత్తఱివుడు, సం. వి. ఆ. పుం. —పై.—

అత్తమంత్రేణామృతి, న్యా. అత్తముచేతనే యత్త మునక
మిల్లును. ఇట్టివే “విషస్యవిషహావిషరం” “వక్షం వక్షేణ
భిద్యతే” అనునవి. అందమున “పీరభద్రవశ్యమునకు
హనుమంతపశ్యము” అనెడిచోక్క క్రిగలదు.

అత్తము, సం. వి. ఆ. న. 1. అమ్మ: చూ, వాణము. 1;
2. ఇద్దము, కత్తి: చూ, రిక్తి. 2; 3. చాపము, పిల్లు: చూ.
వాణము. 1; 4. యజ్ఞప్రయోజ్యమంత్రవిశేషము, గాయత్రి
లోనగునది: చూ, మంత్రము. 1.

అత్తములు, అం. ఆశని (శుష్కాశని, అర్ధాశని), అనీరత్నము,
ఆగ్నేయాత్తము, బంద్యాత్తము (వక్షాత్తము), బషీకము,
కంకణము, కంకాలము, కాందర్పము, కాపాలము, క్రౌంచా
త్తము, గర (శిఖరిగర, మోవకీగర.), గభస్త్యత్తము,
గాంధర్వాత్తము, పత్రిము దండపత్రిము, కాలదక్రము,
విష్టుచక్రము), తామసము, తేజఃప్రదము, తేజోపకర్షణము,
త్యాగ్జీరిము, దమనము, దర్పము, నందనాత్తము, సారాయ
జాత్తము, పాశము (దర్పపాశము, కాలపాశము, వరుణ
పాశము), ప్రేనాకాత్తము, ప్రేణము, స్రుమకాత్తముము,
స్రుశమనము, ప్రసాపనము, బ్రహ్మశరోత్తము, బ్రహ్మా
త్తము, చూనవాత్తము, చూయావంతము, ముసలము, మోహ
నము, మోసలము, వాయువాత్తము, వాయుజాత్తము, విద్యా
ధరాత్తము, విలాసనము, శక్తి, శిఖరాత్తము, శిశువు మాన
వాత్తము, శైవళాలము, శోషము, సంతాపనము, సంవర్
నము, సత్యాత్తము, సర్పహూహరమనము, సుధామనము,
సోమాత్తము, సామనస్యము, సౌము, హయశిరము.
(93.): చూ, వాణము. 1: చూ, శత్రుములు: చూ, ముప్పది
రెండుయధములు.

అత్తి, సం. విజ. న: చూ, వికలాడు.

అస్తానసమానము, అం: చూ, వాక్యదోషములు. [లోఁతు. 2.
అస్తాయము, సం. వి. ఆ. పుం. మిక్కిలిలోఁతు గలది: చూ,
అస్త్రీ, సం. వి. ఇ. న. = విమక: చూ, శల్యము. 1.

అస్తీవంజరము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. మనుజుని లోనగువాని
ఎముకలగూడు: చూ, శల్యము. 1.

2. ప్రక్క పెముకలగుంపు: చూ, శల్యము. 1.

అస్తిభక్షము, సం. వి. ఆ. పుం. కుక్క: చూ, శునకము. 1.

అస్తిమాల, సం. వి. ఇ. పుం. పునుకతాలుపు: చూ, శివుడు. 1.

అస్తిరళ, సం. వి. ఆ. న. స్థిరత్నములేమి: చూ, అస్థిరము.

అస్థిరము, సం. విజ. 1. స్థిరముకానిది: వి. 2. అస్థిరత: విజ.
అస్థిర్యము. (తె. ప.):—అదున-రూ-అద్దన.

అస్థిపండు. సం. వి. జ. ఎందును నిలుకడలేనివాడు; చూ, సెం
కుసుమండు.

అస్థివిగ్రహము. సం. వి. అ. పుం. భృంగీశ్వరుడు; చూ, శబుండు.

అస్థిసంచయనము. పా. చచ్చినవిదవ మంచిననుము చూచి ఎముకలు ప్రోవుచేయు కర్మము; చూ, సంచయనము

అస్థిసంహారము. సం. వి. అ. న. నల్లడు; చూ, హస్తిశుండి

అస్థిస్నేహము. సం. వి. అ. పుం. ఏముకలలోని క్రొవ్వ; చూ, ముజ్జ. 2.

అస్థిహారుడు. సం. వి. అ. పుం. పాతకొడవుల వేలుపు; చూ, శివుడు. 1.

అస్థివదేహిక. సం. వి. అ. శ్రీ. చెట్టిన తెట్టెబెట్టు నల్లచీమ, ఉద్దీపకము; చూ, పిపిలిక.

అస్థిర్యము. సం. వి. జ. చూ, అస్థిరము.

అస్థిష్ఠత. సం. వి. అ. న. స్పష్టముకానిది; చూ, రహస్యము 1.

అస్థిష్ఠము. సం. వి. జ. —పై.—

అస్థుటము. —పై.—

అస్థుటవాద్యుడు. సం. వి. జ.

అస్థుష్టి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. చావుమెల. చూ, మృతాశ్మశము.

అస్రపుడు. సం. వి. అ. పుం. నిర్మతి; చూ, సోఽకులతేడు.

అస్రము. సం. వి. అ. న. 1. రూ-అశ్రము. కన్నీరు; చూ, రోదనము. 2. రూ-అస్రము. నెత్తురు; చూ, రక్తము. 1. పుం. 3. కోణము. రెండుదిక్కులనడుము, మూల; చూ, విదిక్కు. 4. రూ-అస్రము. కేశము.

అస్రపు. సం. వి. క. న. 1. రూ-అశ్రపు. కన్నీరు; చూ, రోదనము. 2. నెత్తురు; చూ, రక్తము. 1. పుం. 3. క్లేశము, వ్యసనము; చూ, శోకము. 1-గ.

అస్రతము. సం. వి. అ. పుం. 1. చాపు; చూ, సాపు. 2. ప్రాయ్య; చూ, హసంతి. 1-గ.

అస్రచ్చందుడు. సం. వి. జ. ఒకరికి లోఁబడినవాడు; చూ, పరాధీనుడు.

అస్రతంత్రము. సం. వి. జ. స్వతంత్రములేనిది; వి. అవగ్రహము.

అస్రతంత్రుడు. సం. వి. అ. పుం. స్వతంత్రము లేనివాడు, గృహ్యకుడు; చూ, గృహ్యుడు.

అస్యాధ్యాయుడు. సం. వి. అ. పుం. వేదమువదువని బ్రాహ్మణుడు; నిరాకృతి. చూ, స్వప్తిముఖుడు. 1-గ.

అస్యామిత్రయము. అం. చూ, వ్యవహారపదములు.

అస్యూ. డే. వి. పరితాపానుకరణార్థంబు; చూ, హుహూ. (రూ-అనురుసుడు.)

అహమ్. సం. స. డ. అన్యదర్శకము, నాశమునకు ప్రభుమైక పదనము, ఏను; చూ, నేను.

అహారుడు. సం. వి. జ. పుం. వగటిజోతి; చూ, సూర్యుడు.

అహావతి. సం. వి. ఇ. పుం. —పై.—

అహంకరించు. సం. అ. శ్రీ. గర్విండు; చూ, హంకరించు

అహంకారము. అం. 1. చూ, అంతఃకరణములు; చూ, నాలుగు. 2. హంకారము, గర్వము; సం. వి. అ. పుం. చూ,

హంకారము; అం. 3. చూ, హేయగుణములు; 4. చూ, ప్రకృతులు.

అహంకారస్థము. అం. చూ, స్వప్తిస్థములు.

అహంకారి. సం. వి. జ. అహంకారము గలవాడు; పాగరు, జోతు; చూ, హేరంబుడు.

అహంకృతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. గర్వము; చూ, హంకారము.

అహంక్రియ. సం. వి. అ. శ్రీ. —పై.—

అహంత. సం. వి. అ. శ్రీ. —పై.—(నేననుట.)

అహంపూర్విక. సం. వి. అ. శ్రీ. యుద్ధాదులందు నేనుముందు నేనుముందని యొఁఱిరినిమిఱుట, అహమహమితి; చూ, తిండోపతండము.

అహంభావము. సం. వి. అ. పుం. గర్వము, నేననుట; చూ, హంకారము.

అహంయువు. సం. వి. జ. చూ, అహంకారి.

అహతము. సం. వి. జ. రూ-అహతము, క్రొత్తదబ్బ, అనాహతము; చూ, వత్తము. 1-3.

అహమహమిక. సం. వి. అ. శ్రీ. = అమిత, హమిక; చూ, అహంపూర్విక.

అహమించు. సం. స. శ్రీ. గర్విండు; చూ, హంకరించు.

అహము. సం. వి. న. న. రూ-అహము; చూ, వాసము. 1.

అహమృతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. తెలివితేలితనము; చూ, విస్మృతి.

అహరహము. సం. అవ్య. అజినము; చూ, సతతము 2.

అహర్గణము. సం. వి. అ. పుం. నెల; చూ, మాసము 1.

అహర్నిత. సం. వి. ఇ. పుం; చూ, రూ-అహావతి,

అహర్ముఖము. సం. వి. అ. పుం. ప్రభాతము, తెల్లవారగుడ; చూ, వేగుజాము.

అహర్మానము. సం. వి. అ. న. ఔర్వదైహికము, మృతుల కొఱకుఁజేయఁబడు విండిబలాదిదానము; చూ, కర్మములు.

అహర్మ. సం. వి. అ. శ్రీ. 1. గౌతమునిభార్య; చూ, భార్య. 1-గ. 2. చూ, కన్యలు.

అహవము. సం. వి. అ. న. రూ-అహవము. అహవము, జగదము; చూ, యుద్ధము. 1.

అహస్య. సం. వి. న. న. రూ-అహము, చూ, పగలు, చూ, వానరము.

అహస్కరుడు. సం. వి. అ. పుం. పగటిజోతి; చూ, సూర్యుడు.

అహహ. సం. అవ్య. 1. అద్భుతము; చూ, వింత. 1.

2. భేదము; చూ, శోకము. 1-గ. 3. హర్షము; చూ, సంతోషము. 4. ఊట; చూ, ప్రశ్నయము. వై. అవ్య. (1) = అహో. ఆశ్చర్యార్థకము, ఔం; చూ, వింత. 1. (రూ-అహహ.)

అహహా. చూ, రూ-అహహ. —పై.—

అహా. వై. అవ్య. ఆశ్చర్యార్థకము, ఔం; చూ, వింత. 1. ఘోరా. 1, అ. 38.

అహారే. ద్వ. వై. అవ్య. —పై.—(రూ-అహారే.)

అహారే. చూ, రూ-అహారే.

అహోర్యము. సం. వి. అ. పుం. 1. కొండ: చూ. పర్వతము.

1. విజ. 2. దోచుచు దగినది; 3. స్థిరమైనది: చూ. స్థిరము. 4. అహి. సం. వి. ఇ. పుం. 1. పాము; చూ. సర్పము; 2. వృత్తాచురుడు: చూ. వృత్తండు; 3. వక్షాయుధము; చూ. బాణము. 1-2-3; 4. నక్షత్రభేదము: చూ. రిక్తు-1; 5. పగతుడు; చూ. శత్రువు. 1.

అహింస. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. 1. హింసచేయకుండుట; చూ. అక్షతలు; అం. 2: చూ. సాత్వికగుణములు; 3: (చూ. అంగము 9.) చూ. యోగయోగములు; 5. మా. మజ్జాన దాయకములు; 6. చూ. రాజలక్షణములు.

అహింసాపరమోధర్య: న్యా. అన్నిధర్యములలో సహింసయే శ్రేష్ఠమైన ధర్యము.

అహింసావ్రతము. అం; చూ. బౌద్ధధర్మములు.

అహికేసరము. సం. వి. అ. పుం. నాగకింజల్కము: చూ. సువర్ణాభ్యము.

అహిచ్ఛత్ర. అం. చూ. దేశములు. 1-3-4.

అహిచ్ఛత్రము: సం. వి. అ. న. చూ. పుట్టగొడుగు: చూ. సర్పాక్షి.

అహిజిహ్వాక. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. విల్లపించు* చూ. శతమూలి. అహితము. సం. విజ. హితవుకానిది. (సినీప్రత్యయాంతమయిన అవ్యయమయినప్పుడు శత్రువునుండి పామునుండి అను అర్థము); చూ. కనరు. 8.

అహితాగ్ని. సం. వి. ఇ. పుం. అగ్నిచిత్తు. అగ్నిచయనము చేసినవాడు: చూ. గాతువు. 4.

అహికుండితుడు. సం. వి. అ. పుం. పాములవాడు: చూ. వ్యాగ్రహి.

అహికుడు. సం. వి. అ. పుం. పగతుడు: చూ. శత్రువు. 1.

అహిచంపి. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. తేలుకొండి *: చూ. వృశ్చికము. 2.

అహిచ్ఛిషము. సం. వి. అ. న. మగ నెమిలి; చూ. శిలి. 2.

అహిచ్ఛిపుడు. సం. వి. ఓ. పుం. 1. గరుత్మంతుడు: చూ. హరివాహనుడు; 2. ఇంద్రుడు: చూ. వేలుపు తేడు.

అహింసలవ్యాయము. న్యా. పాము ముంగిసలవలె స్వభావమైన గలవారివిగూర్చి దీనినిపయోగించుచు.

అహింసి. సం. వి. ఇ. పుం. పాపతేడు; చూ. సర్పము. 1.

అహిచ్ఛత్రకము. సం. వి. అ. న. వాకావిశేషము. తరాలపు: చూ. హాదము. 1-8.

అహి ఫేనము. సం. వి. అ. న. 1. = అభిని. అఫేనము: చూ. నల్లనుండు; 2. చిలుము. చూ. విసము. 1.

అహిభయము. సం. వి. అ. న. రాజపశు పుత్ర దాయాదప్రత్యుతి స్వవక్షణనకృతమైన భయము. (స్వవక్షణమువారేపర్వరు. - మూలబలము, మిత్రబలము, సమాశ్రితుడు, సంబంధజుడు, కార్యసముద్యువుడు, భృత్యుడు, ఉపచారగృహీతుడు.) చూ. స్వవక్షణమువారు.

అహిభుక్తు. సం. వి. క్. పుం. గరుత్మంతుడు: చూ. హరి వాహనుడు; 2. నెమిలి: చూ. శిలి-2.

అహిభూషణుడు. సం. వి. అ. పుం. పాపతొడవుంపేలుపు:

చూ. శివుడు.

అహిమాకరి. సం. వి. న్. పుం. ఎంపుడుమృత *: చూ. విబుధిరము.

అహిమారకము. సం. వి. ఆ. పుం. జుమ్మ * చూ. విష్ణుదేవము అహిమేదము సం. వి. ఆ. పుం. చూ. అహిమాకరి*.

అహిచూనర్పక. సం. వి. త. న. సర్పకుండుకము, పాము పొర, చూ. నీరము. 3.

అహిచ్ఛుద్వి. సం. ఈ. స్త్రీ. ఉత్తరభ్రమర నక్షత్రము: చూ. రిక్తు. 1-2-3.

అహిచ్ఛుష్టుడు. సం. వి. అ. పుం.: చూ. అహిభూషణుడు. 1; అం. 2. చూ. దురుడు.

అహివిషహ. సం. వి. న్. స్త్రీ. స్వవిష్టుకాంతము *: చూ. విష్టుకాంత.

అహిహ. సం. వి. హ. పుం. 1. ఇంద్రుడు: చూ. వేలుపు తేడు. 2. పామునుబంపినవాడు; 3. శత్రువును గొట్టిన వాడు.

అహిందురు. సం. వి. అ. పుం. 1. పాపతేడు, సర్పరాజు, శేషుడు: చూ. సర్పము, విజ. 2. శత్రుశ్రేష్ఠుడు; చూ. శత్రువు. 1.

అహీనుడు. సం. విజ. 1. హీనుడుకానివాడు; 2. పాములలో శ్రేష్ఠుడు, దాసుకి: చూ. సర్పము. 1-2.

అహీరణి. సం. వి. ఇ. పుం. విజయవాహి, రెండుతలలపాము: చూ. సర్పము. 1-2-3.

అహీరణి. —పై.

అహ్యస్తము. సం. విజ. సంభవములేనిది: అసంఖ్య.

అహితుకము. సం. విజ. హేతువులేనిది: చూ. నిత్యతుకము.

అహితువు. సం. వి. ఉ. స్త్రీ. రూ-అహితపు, విల్లపించు: చూ. శతమూలి.

అహో. సం. అవ్య. 1. ఆకారార్థకము, చొర: చూ. వింక. 1;

2. ఉదాహరణ: యవ్య; చూ. మిల్లార్థకములు; 3. విహారము. రూ-

అహో: చూ. శోకము; 4. తిరస్కరించుట; చూ. వహాలసము;

5. కృప; చూ. వాత్సల్యము. (చూ. వరు)

అహోపురిషిక. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. రూ-అహోపురిషిక. అహోపారుషిక - అహోపురిషిక - అహోపారుషిక. గర్భముచే గలిగెడు ఆత్మగోచరము. చూ. హంకారము. 1-2.

అహోపురుషిక. —పై.

అహోపారుషిక. —పై.

అహోబిత. సం. వి. అ. న. అవ్య. 1. కనికరము: చూ. రయ;

2. వగ: చూ. శోకము; 3. వియ్య: చూ. సంబోధనము;

4. అమృతము; చూ. నుధ. 1; 5. సంభవము: చూ. సంకోషము.

అహోబలము. అం. చూ. క్షేత్రములు.

అహోరాత్రము. సం. వి. అ. పుం. 1. రాత్రి వగలుమ్ము.

ముప్పదిమహూర్తములకాలము, రేణుగలు; చూ. హోర. 1;

2. మనుష్యులయొక్క మానసు నిత్యంబులొక్క యహో

రాత్రము, నిత్యసంబంధమైన యహోరాత్రము.

అహోయము. సం. అవ్య. శీఘ్రముగా; చూ. స్వదము.
అహోయము. సం. వి. అ. పుం. బౌద్ధుడు; చూ. బుద్ధుడు. 1
అళక. సం. వి. అ. శ్రీ. 1. రూ-అళక. కుదేలుని పట్టణము
చూ. దేశము. 1-2-౫.

అళకము. సం. వి. అ. పుం. రూ - అళకము, అళకము. ముం
గురులు; చూ. వెండుక. 1-౮. (వి. అళకలు.)

అళది. వై. వి. = హరిద్రా. పచ్చదనము; చూ. వర్ణము. 6-౭;
అళము. దే. వి. 1. ఉప్పవంట(బెట్టె)కు ఏబదిపాదులకొలది
నేల; చూ. భూమి. 1; 2. ఉప్పఅమ్మెకునట్టు; చూ. భూమి.
1-౧౮.

అళఘరతి. ద్వ. వి. ఆరాత్రికావిశేషము; తద్వి. — ఏకాదశారతి,
కుంభారతి, గరుడారతి, వందారతి, పురుషమృగారతి.

అళాకు. దే. వి. వడికి అళాకులు ఎనిమిది, $\frac{1}{8}$; చూ. రూ-
అళాకు. 2.

అళి. సం. వి. ఇ. న. పుం. తుమ్మెద; చూ. పట్టదము. 1-౧,
2. తేలు; చూ. వృశ్చికము. 1; 3. కల్లు; చూ. ముర. 1;
4. నిర్మలాంతఃకరణుడు; ఇ. శ్రీ. 5. రూ-అళి. వారు;
చూ. శ్రేణి. 1; 6. చెలికత్తియ; చూ. నలి. 1; 7. రూ-అళి.
ఏఱులోనగువాని నీళ్లు వెలికి బోవకట్టెడుకట్ట; చూ. నేకుపు.
1; 8. నొసటియెముక, శంఖము; చూ. శల్యము. 1. 1.

అళింజరము. సం. వి. అ. పుం. రూ. అళింజరము. పెద్దజాన.
చూ. పాత్రము 6-౧.

అళిందము. సం. వి. అ. పుం. రూ. అళిందము. కలవాకిటి
ప్రక్కనుండెడు చిన్నగది, వాకిలి తొట్టికట్టనకు వెలుపల
నుండు కలవాకిలి, ముందఁబావడి, కొన్నిచోట్ల నడవగది
యని వాడుక; చూ. హజారము.

అళికము. సం. వి. అ. న. చూ. రూ-అళికము.

అళిగర్దము. సం. వి. అ. పుం. 1. నీరుపాము; చూ. సర్పము;

1-౨౭; 2. నల్లత్రాడు; చూ. సర్పము. 1-౨.

అళిది. వై. వి. 1: చూ. రూ-అళది. (రూ-హలిది.) 2. తెల్ల
తెగడ; చూ. సర్పానుభూతి.

అళిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ఆడుతుమ్మెద; చూ. అళి;
2. ఆడుతేలు; చూ. వృశ్చికము. 1.

అళివకము. సం. వి. అ. పుం. 1. తుమ్మెద; చూ. అళి. 1;
2. కోయిల; చూ. పొకుడు పులుగు.

అళిపకడు. సం. వి. అ. పుం. నల్లపుడు, లంకెకాడు;
చూ. విలుడు.

అళిమకము. సం. వి. అ. పుం. చూ. రూ-అళిమకము.

అళిసుహృత్తు. సం. వి. ద. పుం. కుందము, మొల్ల; చూ,
హసంతి. 2.

అళికము. సం. వి. అ. న. 1. ప్రియముకానివి; చూ. వృశ్చికము.

1. 2. రూ-అళికము, నుదురు; చూ. లలాటము; 3. అసె
త్యపు పలుకు; చూ. వికృతము; 4. ఆకాశము; చూ. ముర
వర్తము; 5. అమ్మ; చూ. బాణము. 1; 6. శుకమైకు
నము; చూ. సంయోగము.

అళకరి. దే. వి. భయశీలుడు; చూ. వెఱసరి.

అళకు: దే. వి. 1. భయము: చూ. సాధ్యసము. అ. శ్రీ. 2.
దెరులు: చూ. బ్రుక్కు. 6. (రూ-అళకు, అల్లు, అళ్ళు.)

ఆ

ఆ. 1. ఒకానొకయొక్కము; చూ. వర్ణము, 1; సం. ఉప. 2. ఇది
యొక పదమునకు ముందువచ్చునపుడు “వఱకు” అను
నర్థము నిచ్చుచున్నది. (ఉదా. — ఆచంద్రతారము =
చంద్రతారకులున్నవఱకు, ఆబాంగోపాలము = బాంగోపా
లవఱకు ఇట్లు ఆకంఠము, ఆచందాలము మొ.)
2. ప్రగృహ్యసంజ్ఞకమైన అవ్యయము; 3. స్మరణమును
తెలుపును. “ఆ ఏవంకిలత” చూ, స్మృతి. 1; 4.
మునుపుచెప్పిన వాక్యార్థమును సూచించుటను తెలుపును
లేక వాక్యపూరణమందుగాని వర్తించును. “ఆ ఏవం
మన్యనే - ఆ అద్య స్వాద్విష్టం భోజనంబట్టమ్.” అని ప్రగృ
హ్యసంజ్ఞమైనందుకు “ఆఏవం” అనుచిక్కున సంధిలేక స్మృ
తమున నుండుట ప్రయోజనము; అవ్య. 5. ఆశీషించుటను
తెలుపును: చూ, నెగ్గింపు; 6. అద్భుతమును తెలుపును;
చూ, వింత. 1; 7. హర్షమును తెలుపును: చూ, సంకో
షము; 8. ఊహించుటయందు వర్తించును: చూ, యోచన;
9. పీడయందు వర్తించును; చూ, శోకము; 1-౪; 10.
సంతాపమునందు వర్తించును: చూ, సంతాపము; 11. శాంత
మునందు వర్తించును: చూ, వినయము. 1; 12. వైరాగ్యము
నందు వర్తించును; చూ, వైరాగ్యము; 13. నివృత్త్యం
యందు వర్తించును; 14. ప్రభావమునందు వర్తించును.
కోశబలమువలన గలిగిన తేజమును తెలుపును: చూ, ప్రభా
వము. 1; 15. సంబుద్ధియందు వర్తించును: చూ, సంబో
ధనము; 16 ప్రయోగమునందు వర్తించును: చూ, ప్రయో
గము 1; 17. ముఖ్యమునుట యందు వర్తించును: చూ,
త్రైప్యము; 18. వితర్కమునందు వర్తించును, సందేహము;
చూ, సంశయము; 19. కోపమును తెలుపును: చూ, రోషము;
20. అలాగుననుండుటను తెలుపును; చూ. తథా. 2; పుం.
21. చోటు: చూ, స్థానము. 1; 22. సత్తవ: చూ, శక్తి.
1; 23. తాపము: చూ, సంతాపము; 24. బిమ్మ, నలువ;
చూ, బ్రహ్మ. 1; 25. పురుషుడు, పదవ: చూ, భాండము.
3; 26. బిరుదు: చూ, భారము. 1; 27. పరితాపము; చూ,
సంతాపము; 28. అర్చన. పూజ: చూ, సవర్ణ; 29. మంగళ
సూత్రము: చూ, భూషణము. 2; 30. తాత. తండ్రితండ్రీ:
చూ, పితామహుడు. 1; 31. అభిప్రాయము. తిరంపు;
చూ, విషయము. 4; 32. చూ, దే. న. (1) ముందు
చెప్పఁబడిన దానిఁదెలుపును. “ఆవరము.” (2) ఎదుట
దానిఁ దెలుపును. “ఆ వాని న్నివలేక యేదియుఁగలుగను.”
చూ, ముందఱ. 1: (3) ఉద్దేశ్యంబఁబడిన దానిఁ దెలుపును.
చూ, యోచన; అవ్య. (4) అంగీకారమును తెలుపును.
తై. 7, ఆ. 151: చూ, సమ్మతి. 1; (5) ఆశ్చర్యార్థము.
చూ, వింత. 1; (6) ప్రశ్నార్థము. చూ, సహ. 1-౧;
(7) ప్రార్థనార్థము. చూ, ప్రోత్సహ. 1; (8) పృతితేకార్థ
కము. ఏ, ఏ; (9) ఎదుటఁగలదానిఁ దెలుపును. “అయిల్లు”

“అకథలు” “వాదా; వాచున్నా; చెప్పమా కమల ములవంటి కన్నులా.” ఇత్యాదులు.

అమ్మ. సం. అవ్వ. 1. మాదాగు, స్వయమంగీకారము, అంగీకారము; చూ, సమృద్ధి. 1; 2. స్వరణమందు వర్తించును; చూ, స్మృతి 1; 3. విశ్చయము దెలుపును; చూ, సత్యము. 1-౨.

అత్త. సం. అవ్వ. 1. కొంచెమును దెలుపును : చూ, స్వల్పము; 2. మొదలుకొని అంతకునున్న : చూ, అభివృద్ధి; 3. ఉద్గమము, ప్రైవచ్యుట : చూ, సంభవము 1; 4. గ్రహణము, పుచ్చుకొనుట : చూ, స్వీకారము-21; 5. కోవగించుట : రోషము; 6. కౌగిలిండుట; చూ, సంశ్లేషము; 7. తిట్టుట : చూ, శాపము : 1; 8. కోరుట : చూ, వాంఛ. 1; 9. తదేకశరణావస్థము. అవప్రసాదము : చూ, స్తంభనము. 1; 10. కాలము గడపుట : చూ, కాలయాపనము; 11. ఇష్టమైన వస్తువును పొందుటయందు వేగిరిపడుట, ఉత్సాహ : చూ, తహతహ; 12. దగ్ధత : చూ, సమీపము. 1; 13. పగ : చూ, విరోధము. 1; 14. అవాసము : చూ, విఘ్నము; 15. అడ్డగించుట : చూ, వారణము 1; 16. మోసము : చూ, వంచన; 17. కట్టుట : చూ, బంధము. 1; 18. చంపుట : చూ, వధము; 19. మునిక : చూ, స్నానము. 1; 20. హద్దు : చూ, సీమ. 1; 21. వాచిత : చూ, స్వభావము; 22. చూచుట : చూ, లక్షణము, 3; 23. ఆరోపించుట : చూ, యోచన; 24. శాస్త్రజ్ఞానము : చూ, హృల్లేఖము. 2; 25. తెలియజేయుట : చూ, జ్ఞాపనము; 26. పరాధీనము : చూ, పారతంత్ర్యము; 27. త్యాగము : చూ, వితరణము; 28. ఉత్తరువు : చూ, పెలపు; 29. ఆలంకారము : చూ, భూషణము. 2; 30. ఒకరికో నొకరుమాటలాడుట, సంభాషణము : శబ్దము. 2; 31. చిత్ర రుపు వ్రాయుట : చూ, వ్రాత 1-౧; 32. ఎదురు : చూ, ముంసట. 1; 33. ఆశ్రమించుట : చూ, పురి. 4; 34. జీవనోపాయము : చూ, పృష్టి 4; 35. ముహూరర్థకము, చిటికీ మాటికీ : చూ, శక్తి; 36. నివృత్తి : చూ, మానుట; 37. పొందించుట : లాభము. 1; 38. అంగీకారము : చూ, సమ్మతి. 1; 39. ముఖపు : చూ, విస్తృతి; 40. నమ్మిక : చూ, విశ్వాసము; 41. దానికోకాదా, అభివిధి; 42. ఉద్యోగము, వ్యాపారము : చూ, సన్నాహము. 2; 43. కౌట్రుపాటు : చూ, స్థలనము. 2; 44. భోజనము : చూ, సాపాటు; 45. విలుచుట : చూ, సంబోధనము; 46. కప్పట, అడ్డపాటు : చూ, వ్యవధానము; 47. ఆస్తి : చూ, పూరించుట; 48. సత్కారము. పూజ : చూ, సవర్య; 49. బడలిక : చూ, శ్రమము. 1; 50. ఉక్తి : చూ, శబ్దము. 2. 51. పీడ : చూ, కోరము; 1; 4. 52. అర్పిలి : చూ, వాత్సల్యము; 53. కూడఁ బెట్టుట : చూ, సంశయము. 2.

అంక్ష. వా. వి. అహిచ్ఛానుము. అపాంత్రయనిగాఁ జేయుట; చూ, వెల. 1; 2. కాసింపుట.

అంగము. సం. వి. అ. పుం. కొంచెమున అంగము. చూ : శరీరము. 1-౧.

అంగలదేశము. వి. వి. ఇంగ్లాండుదేశము : చూ, దేశము. (చూ. అంగ్లదేశము,) అంగలభూమి, అంగలభూమి. — అంగరము. సం. వి. అ. న : చూ, రూ-అంగరము. 1, 2.

అంగిక. సం. వి. అ. శ్రీ. — అంగీ : చూ, రూ-అంగిక; అం. 2. అభినయ విశేషము : చూ, అభినయము.

అంగికము. సం. విజ. అంగముచేతఁగలిగినది, కనుబొమ రెగురవేయుటయందు గాఁగఁబడి. (రూ-అంగికము,) : చూ, వ్యంజకము. 1

అంగీరసస్మృతి. అం. చూ, స్మృతులు.

అంగీరసుడు. సం. వి. అ. పుం. వేలుపుబొజ్జ : చూ, సురాచార్యుడు. (రూ- అంగీరసుడు.)

అంగీరస. సం. వి. అ. పుం. 1. చూ, సంవత్సరములు; 2. పుష్కమినీక్షత్రము : చూ, రిక- 1.౨.

అంగీరసుడు. సం. వి. అ. పుం : చూ, రూ-అంగీరసుడు. అంజనము. సం. వి. అ. న. 1. కాటుక. రూ-అంజనము : చూ, చాచు. 1.3; విజ. 2. కాటుక సంబంధమైనది. చూ, చాచు 1-4. అంజనేయుడు. సం. వి. అ. పుం=అనుమడు. హనుమంతుడు. అంజనాదేవి కొడుకు : చూ, వానరము. ౨.

అంతరము, అం. చూ, శౌచములు.

అంతరిక్షము. సం. విజ. అంతరిక్షమువలనఁ గలిగినది. రూ. అంతరిక్షము : చూ, సురవ స్త్రీము.

అంతర్యము. సం. వి. అ. న. ఆకాశము; తలఁపు : చూ, విషయము. 4.

అంత్రబీక. అం. చూ, విసిరులు

అంత్రము. సం. వి. అ. న. రూ- అంత్రము : చూ, ప్రేగు.

అంత్రసమావృతము. సం. వి. అ. పుం. జలకుక్కుటము, నీరు కోడి : చూ, పుంజు. 1-6.

అందోళనము. సం. వి. అ. న. 1. హింస : చూ, హింస లాట : పుం. 2=అందలము : చూ, అందోళము.

అందోళము. సం. వి. అ. పుం=అందలము. పార్శ్వముల ముఱుగులేని పల్లకి. (సవరియని కొందఱు.) : చూ, సవారి. 1-౧.

అందోళించు. సం. అ. క్రి. హింస : చూ, ప్రేలాడు.

అందోళిక. సం. వి. అ. శ్రీ=అందలము : చూ, అందోళము. అందోళితము. సం. విజ. హింసఁ బడినది : చూ, ప్రేంభితము.

అంధకము. సం. వి. అ. న. 1. పాపాళలోకము; చూ, లోకము

1. 7-(౧) 2. గుర్జివాళ్ల గుంపు : చూ, రేచీకు ౩-౧.

అంధక. సం. వి. ఇ. శ్రీ. నిర్వృతిమూల : చూ, నైఋతిమూల; చూ, హరిత్తు. ౧-౬.

అంధతి. సం. వి. ఇ. పుం. నైఋతిపట్టణము : చూ, దేశములు. ౨-౬.

అంధసీమలు. సం. విజ : చూ, సూరికాయుడు.

ఆంధ్రము. సం. వి. అ. న. అంధత్వము : గ్రుద్ధితనము ; చూచియు. 2.

ఆంధ్రమండలము. సం. వి. అ. న. చూ. రూ- ఆంధ్రమండలము. శ్రీశైలకాళేశ్వర దాక్షిణ్యమంబులనెడి త్రిలింగ త్రేత్రములకు నడుమనుండు ప్రదేశము; చూ. దేశము.

ఆంధ్రము. సం. వి. అ. పుం. రూ- ఆంధ్రము. 1. —పై.—; 2. తెనుగువాస; చూ. భాష. 1-౧;

ఆంధ్రవ్యాకరణము. అం. చూ. వ్యాకరణములు.

ఆంధ్రు. అం. స్వరజాతులలో నొకటి; చూ. స్వరము. 2.

ఆంధ్రుడు. సం. వి. అ. పుం. రూ- ఆంధ్రుడు; తెనుగు దేశమునఁ బుట్టినవాడు; చూ. తెలుగువాడు. 2. ఆంధ్ర దేశపురాజు; ఆంధ్రుడు.

ఆంధ్రీయము. సం. వి. అ. పుం. ధృతరాష్ట్రుడు; చూ. రాజు. 1-౧౪.

ఆంధ్రనము. అం. చూ. మాస్త్రీయలు.

ఆంధ్రులు. అం. తెలుగుభాషా ప్రచారముగల దేశ మాండ్ర దేశము. దీనినే త్రిలింగదేశమని కూడ అందురు. ఈ యాంధ్రులు పంచద్రావిరులలో నొకతెగవారు. 1. వెలినాటి బ్రాహ్మణులు, 2. మురకనాటి బ్రాహ్మణులు, 3. కాసలనాటి బ్రాహ్మణులు, 4. తెలంగాణ్యబ్రాహ్మణులు. 5. వెంగినాడు బ్రాహ్మణులు. 6. పరణసాల బ్రాహ్మణులు. 7. త్రేలింగ సామవేదబ్రాహ్మణులు. 8. కరణకమ్మబ్రాహ్మణులు. 9. నిమోగబ్రాహ్మణులు. 10. వాజసనేయ బ్రాహ్మణులు. 11. ఆరాధ్యబ్రాహ్మణులు. 12. వైష్ణవబ్రాహ్మణులు. (వివరములు అయాపదములకడ చూచుకొనవలెను.) చూ. బ్రాహ్మణులు. ఆంధ్ర. దే. వి. 1. అభ్యంతరము. స్వా. 3. ఆ. 129; చూ. నిరోధము. 1; 2. అజ్ఞ; చూ. సెలవు; 3. కారాగృహము, ఉ. హరి. 5. ఆ. చూ. సవనము, 1-౫; 4. ప్రోవు; చూ. నిషేధము.

ఆంధ్రుడు. దే. స. క్రి. (ఆంధ్ర + క్తు.) అర్థగించు. నీలా. 2. ఆ. చూ. సంరోధించు.

ఆంధ్రరాజ్యము. దే. వి. బ. కవ్యమును దగిలించుటకై తరిగంబము నంధుఁ గల్గెనుత్రాళ్లు. చూ. చల్లగుడులు.

ఆంధ్రవడు. ద్వ. అ. క్రి. అర్థివడు. చూ. నట్టువడు.

ఆంధ్రపెట్టు. ద్వ. స. క్రి. రూ-ఆంధ్రపెట్టు. అర్థగించు. చూ. సంరోధించు.

ఆంధ్రయెనరించు. ద్వ. స. క్రి. —పై.—

ఆంధ్రము. పై. వి. —ఆంగ్రహ. కోషము; చూ. రోషము.

ఆంధ్రు. దే. వి. గొడ; చూ. బుధుత్.

ఆంధ్రులెందు. దే. అ. క్రి. ఆంధ్రులెందు; ఆంధ్రులు.

ఆంధ్రులు. దే. వి. పొగడిక; చూ. ప్రోక్తము.

ఆంధ్రపెట్టు. ద్వ. స. క్రి. చూ. రూ-ఆంధ్రపెట్టు.

ఆంధ్రుడు. దే. వి. చూ. ఆంధ్రు.

ఆంధ్రు. దే. అ. క్రి. (ఆంధ్ర + కొను.) ఆంధ్రుగొను.

ఆంధ్రున్నవాడు. దే. వి. ఆంధ్రులె గొన్నవాడు; చూ. బుధుత్తుడు.

ఆంధ్రులె. ద్వ. వి. (ఆంధ్ర + కాంధ్ర.) కరోటు, మట్టు కాంధ్ర * చూ. పుష్ప. 1.

ఆంధ్రుడు. దే. స. క్రి. అర్థగించు; చూ. సంరోధించు.

ఆంధ్రు. దే. స. క్రి. 1. —పై.—; 2. ప్రాయము. చూ. నిషేధించు; 3. అవధరించు. మోచు. చూ. పహించు. 4. కాపాడు; చూ. రక్షించు; అ. క్రి. 5. ఉపశమించు, అర్థగించు. చూ. ప్రయత్నము. 4.

ఆంధ్రును. దే. స. క్రి. అపహరించు, కొల్లగొను. చూ. ప్రయత్నించు.

ఆంధ్రు. దే. పై. అర్థగించు, ఆంధ్ర జేయు. 1. ఆ. 76, ఆంధ్ర; చూ. ఆంధ్రు.

ఆంధ్రు. దే. వి. రూ-ఆంధ్రు. చూ. పై. 1.

ఆంధ్రు. దే. వి. 1. —పై.—; 2. ఆంధ్రులనము; చూ. పై. ౫౬; ఆ. క్రి. 8. ఓవు. చూ. పర్యాప్తముగ; 4. రాశియగు. చూ. రాశు.

ఆంధ్రు. దే. వి. 1. పండుడు. కొజ్జా : చూ. సౌవిద్యుడు; 2. ఆంధ్రులనివర చూచుకొనువాడు; చూ. పై. 1.

ఆంధ్రులు. దే. వి. బ. ఆంధ్రులు; చూ. పై.

ఆంధ్రతనము. దే. వి. 1: చూ. ఆంధ్రు. 2. (రూ-ఆంధ్రతనము.)

అం. 2: చూ. ఉత్తమత్రీ లక్షణములు.

ఆంధ్రు. దే. వి. వారి. (భద్రాచలప్రాంతమునవాడుక.)

ఆంధ్రు. దే. వి. రూ-ఆంధ్రు. చూ. పై. 1.

ఆంధ్రు. దే. వి. వారి. (కొజ్జావానిమాట. పుం సత్వములేని మాట.)

ఆంధ్రు. దే. అప. కల యను సర్వమునందు వచ్చెడి యొక త్రీ ప్రత్యయము. “కులుకులాడి. వగలాడి.” మొ॥ (రూ-ఆంధ్ర.)

ఆంధ్రు. దే. అప. 1. —పై.— “ముద్దులాడు.” మొ॥ 2 ఆంధ్ర తనము; చూ. రూ- ఆంధ్రతనము.

ఆంధ్రులు. ద్వ. వి. కలి, ఒకరకపు చేస; చూ. మత్స్యము. 1.

ఆంధ్రులె. ద్వ. వి. ఉప్పి; చూ. తొట్టుపిట్ట.

ఆంధ్రులు. దే. వి. ఆంధ్రులని కోకకట్టు.

ఆంధ్రులె. దే. వి. ఆంధ్రులు; చూ. పై.

ఆంధ్రులె. ద్వ. వి. కాదంబరి, ఆంధ్రులె. చూ. పికము.

ఆంధ్రులె. దే. వి. మురునిల్లు; చూ. భగము. 12.

ఆంధ్రులె. ద్వ. వి. అర్థులె; చూ. హయము.

ఆంధ్రులె. ద్వ. వి. ఏలిక; మొ॥ చూ. మెషము. 1.

ఆంధ్రులె. ద్వ. వి. కాదంబరి, ఆంధ్రులె. చూ. సహోదరి. ౫౭౩. 1.

ఆంధ్రులె. దే. వి. చూ. రూ-ఆంధ్రతనము.

ఆంధ్రులె. ద్వ. వి. కచ్చు; చూ. తాదేలు.

ఆంధ్రులె. దే. వి. తొట్టులు. స్వా. 4. ఆ. 87: చూ. సహోదరి.

ఆంధ్రు. దే. వి. రూ-ఆంధ్రు. చూ. పై. 1.

ఆంధ్రులె. ద్వ. వి. కచ్చు; చూ. సూరము. 1-౪.

అకళింపు. వై. వి. = అకలనమ్. — అకళింపు; (నం. ప):
అవగాహనము. రూ. అవగాహము, అకలన. రూ. అకల
నము, అవ్య. - ఇ.

ఆపాక్ష. సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1, కోరిక: చూ, వాంఛ; 2. కక్కురి
అతిరి: చూ, లోభము; 3. అన్యాయము కొఱచు ఒకపదము
మఱియొకపదమును కోరుట. క్రియాపదమును బిట్టి కర్తృ
నిర్వాహకతను వాని విశేషణమలకను జేసెను ప్రశ్నము.

అకాంక్షించు. సం. స. క్రి 1. కోరు: వాంఛించు; 2. అన్వ
యముకొఱకు ఒకపదము మఱియొకపదమునుకోరు.

ఆకాంక్షితము. సం. విజ. కోరబడినది: వాంఛితము:
చూ, వాంఛ. 1-33.

ఆకారణ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఆహూతి. పిలుపు: చూ, సం.
బోధనము.

ఆశా రణము. సం. వి. అ. న.—పే.—

అకారము. సం. ఏ. అ. న. 1. పోలిక: చూ, రూపు. 3; 2. అభిప్రాయనూచకమైన ముఖరాగాది వికారము, ఇంగితము; చూ, బొమ్మమడిపాటు; పుం. 3. పోలిక: చూ, రూపు. 3; 4. గాత్రవికారము, శరీరవికారము; 5. చిహ్నము, గుఱుపు; చూ, లక్షణము. 1; 6. ఒడలు: చూ. శరీరము. 1.

ఆకారవంతుడు. సం. వి. అ. పుం. అందగాడు: చూ, సౌందర్యవంతుడు.

ఆకారితము. సం. విణ. పిఱువ(బడినది: చూ, ఆవాహితము.

ఆకారుడు. సం. వి. అ. పుం. పీనుగు: చూ, శవము. 2.

ఆకారో హ్రస్వో గుణాస్తు విపులాః. న్యా. ఆకారము చిన్నది.
గుణములు పెద్దవి.

మూర్తిచిన్నది. బుద్ధి పెద్దది. పట్ట కొంచెము కూతఘనము
అని యాంధ్రభాషీయుము.

అకాలిక్తి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. మెఱపు: చూ. విద్యుతు. 1.

అపొకంగ. సం. వి. ఆ. ప్రి. విను వా.క. మా. పది. 1

ఆకాశగరుడ. మి. వి. చొండతీగెవంటి తీగెమూలము *
చూ, చొండ.

అనాచాదులు. అం. అతిత్రాంత, అపత్రాంత, అక్షిప్త, అలాత, అవిద్య, ఉద్యుక్త, ఉర్భ్వజానువు, దోలాపాద, దంభ, నూపుర పాదక, పార్శ్వ త్రాంత, భ్రమరి, భుజంగత్రాసిత, మృగస్తంభ, విష్ణుద్భాసిత, సూచి. (16).

ఆచార్యదేవులు. వా. వి. 1. ఓడలకు రాత్రియం దసాయంత్రముగ
స్థలముఁ దెలియుటకై యాశాస్త్రను నుస్థుతముగా జెట్టిన
దేవులు: చూ. స్నేహాశ్రమము; 2. కార్తీకమాసమందును శివ
రాత్రిమొదలు ఉత్సవాదులకు రాత్రియందును. యెత్తైన
శాస్త్రయందును ప్రేలాపదీయ దేవులు: చూ. స్నేహాశ్రమము

అకాశవాణిము. వా. వి. 1. జావ్య: చూ, వాణినంచు; 2. అకాశమునెప్పుడు వినుచు (పోవు) ఒకానొక ఆయుధము: చూ
వాణిము. 1-౧౨

అకాశభేదసన్ధ్యాయము. న్యా.అకాశమును బ్రద్ధలుచేయుట కేమియ
లేదు అనురీతి.

అకాశమండలములు. అం; అతీక్రాంతము, అతారకకము, క్రాంతము, దండపాదము, వలితము, వలితసంచరము, వాహు విధము, విచిత్రము, విహితము, సూచీవిధము. (10)

అకాశము, సం. వి. అ. న. 1. ఆకాశము; చూ, సురవర్ణము.
అం. 2. చూ, భూతములు, 3. చూ. మూర్తులు; 4. భూమ్యా
కాశములు రెండింటి నొకటి; వా. 5. ఒకానొక ఇంటిపేరు.
అకాశములు. అం. గుణసహకము, తావకము, వరము, మహాస్త్ర,
తత్త్వము. (5)

ఆకాశముష్టిహవనస్వాయము. న్యా. ఆకాశమును విడిచిలితో గ్రుడ్డు
 ఉప వీణ లేదనుచీలి.

ఆశాశమాలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. నేటిపాటి : చూ, శ్రవణము. 1.
ఆశాశమాలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అంతరదామర : చూ, సహస్ర
వరణము. 1.

ఆంధ్రప్రదేశ్, పం. బి. రూ. ప్రో. శరీరాకారముచూపకనే ఆనందు

అకించనము. సం. వి. అ. న. దారిద్ర్యము: చూ. సీదరము. 1.
అకిరము. సం. వి. 1. బుట్టితో పోతికి కలసివచ్చు: చూ. సం
క్రీరము. 1; 2. వ్యాపించినది. ఎడములేక నిండి యున్నది:
చూ. సంక్రీరము. 2.

ఆ.స. దే. వి. 1. వాష్టాంకురాః చూ, నాఱు. 1; 2. చెట్టనందరి
యాస. (వృత్త. ఆకరమువైపు చూచునది. పోవునది.) చూ,
పర్వము. 1; 3. శాకవిశేషము; శాకము; 4. తాటియాస. చూ,
తాగవృతము; 1. 5. కరవృతము, చెఱాకర: చూ, భూషణము. 2.

(౮-౧): 6. జాబు: చూ, లేఖ. 3; 7. క్రిల్లాపవీటి: చూ, పురోజీ; 8. పత్రపాత్రము: చూ, విస్తరి; 9. నాగవల్లిదళము: చూ, తమలపాచు; 10. ఇప్పిపుచ్చుకోలుపత్రము. విశ్వా. వ్య. కాం. 38: చూ, లేఖ. 4; 11. బండికంటియూరు, అంచు. అరము: చూ, శీఘ్రము. 2; 12 మిద్దెటిండ్లు లోనగువాని కమరైడి ఆరు.

అనుచున్నాము. సం. వి. అ. న. మునుపటి: చూ, మునుపటి
అనుకూల. దే. వి: చూ, పరశాక్షము.

అనుచిఱుత. ద్వ. వి. ఒకదీనుఁడు చిఱుతపురి, అప్పశాహ్వానము;
చూ, శాహ్వానము. 1.౪.

ఆపచియక. ద్వ. వి. క్రిమి, కీటకము; చూ, పుసగు. 1.

ఆసబ్బుట. దే. వి. ఆసబ్బుట; చూ. పరస్పరము.
ఆసెచ్చెయ్యలు. ద్వ్య. వి. బ. పావరజితము, కవులు; చూ. సమ్మా
శిగలు. 1. ౧.

అనుజ్ఞేయము. దే. వి. సుఖవిరేచనం* చూ, సువిరేచనం.
అనుజ్ఞేయ. దే. వి. జలకరకపు చేయ, చూ, మత్స్యసం. 1. ౬౫.
అనుజ్ఞేయ. దే. వి. (అను + జ్ఞ) వర్ణశాల. అనులో ఎప్పరవిన
గుడిసె: చూ, సదనము. 1. ౪౦. (౧౦)

అకుతేలు. దే. వి. ఒకరకము తేలు: చూ. వృశ్చికము. 1.

ఆకుతోట. దే. వి. తములపాకులతోట: చూ, వనము. 2.

ఆకుపచ్చ. దే. వి. హరితము: చూ. వరము. 6-3; విణ. 2.

ఆకుపచ్చనిది; చూ, వర్ణము, 6, 3. (౧)

అక్షరప్రస్థానము. —పై—

అక్షరప్రస్థానము. ద్వ. వి. ౬ మాసం* చూ, రోమకము.

అక్షరప్రస్థానము. దే. వి. అక్షరము నలవి వింధగా వచ్చినరసము; చూ, వసరు. 2.

అక్షరప్రస్థానము. దే. వి. అక్షరము పాఠి*: చూ, శైవము. 1.

అక్షరప్రస్థానము. దే. వి. బ. బాలక్రిడావిశేషము: చూ, బాలక్రిడ. (రూ- అక్షరప్రస్థానము.)

అక్షరప్రస్థానము. ద్వ. వి. శలభభేదము, ఒక దినుసు పచ్చపురుగు; చూ, శలభము.

అక్షరప్రస్థానము. దే. స. క్రి. విత్తనములుచెల్లు: చూ, నామహోయము.

అక్షరప్రస్థానము. దే. వి. (అక్షర+ఉచ్చు) ఒకదినుసు ఉచ్చు; చూ, ఉచ్చము. 1-౨౩.

అక్షరప్రస్థానము. దే. వి; చూ, అక్షరము.

అక్షరప్రస్థానము. దే. వి. విత్తనములు జల్లినమడి.

అక్షరప్రస్థానము. దే. వి. తమలపాకుమడుపు; చూ, వృత్తవర్తము.

అక్షరప్రస్థానము. దే. వి. మృదువగునది. “అక్షరముచంగుపించె యయి యంతిపురంబును బోలెనున్న.” పాండురంగ మహావ్యము.

అక్షరప్రస్థానము. దే. వి. శలభభేదము: చూ, అక్షర పురుగు.

అక్షరప్రస్థానము. దే. వి. కోటకు.

అక్షరప్రస్థానము. దే. వి. ఇనుములోనగువానిని తెగరాచెడి కొఱముట్టు: (రూ- అక్షరము); చూ, వృత్తము.

అక్షరప్రస్థానము. దే. వి. వ్యాకరణబొందుకు; చూ, వ్యస్తము. 2.

అక్షరప్రస్థానము. దే. వి. అ. క్రి. (అక్షరము+పడు) అక్షరము నొందు; చూ, చెదరు. 4.

అక్షరప్రస్థానము. దే. వి. అక్షరము.

అక్షరప్రస్థానము. సం. విజ. 1. అక్షరము నొందినది: చూ, వ్యస్తము. 2; 2. యుద్ధమునందు నైదికులు చెదరుటవలనబుట్టెడి శబ్దము, ఖంజము: చూ, స్వరము. 2-30; అం. 3. చూ, గాయకదోషములు.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. ఈ. శ్రీ. తంగేడు, * చూ, హేమపుష్పకము. 3.

అక్షరప్రస్థానము. దే. వి. అక్షరము పాఠి*: చూ, శైవము. 1.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. అ. స. నేలతంగేడు * చూ, హేమ పుష్పము. 3.

అక్షరప్రస్థానము. ద్వ. వి. అక్షరము, వక్కలాకుల తిత్తి; చూ, హడపము. 1.

అక్షరప్రస్థానము. దే. వి. బ. రాన్యవిశేషము; చూ, రాన్యము.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. అ. స. అభిప్రాయము: చూ, విషయము. 4.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. ఇ. శ్రీ. —పై—

అక్షరప్రస్థానము. దే. వి. అక్షరము పాఠి*: చూ, శైవము. 1. “యత్రాకృత స్తత్ర గుణభవంతి” అనునది సార్వత్రికముగాదు. పెక్కుచోట్ల నాకృతులు గుణరహితములై యుండును.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. చూ, రూ-అక్షరము; 2. రూపము; చూ, రూపు. 3: 3. ఒడలు: చూ, శరీరము; 4. భావము నొనరించెడి సంజ్ఞ; చూ, అనుభావము. 1; 5. పోలిక:

చూ, సమానము, 2; 6. సామాన్యకారము; స. 7: చూ, ముష్కడిలెంచు.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. ఇ. శ్రీ. అక్షరము, ఈడుపు; చూ, లాగు. 3. అక్షరము. స. ప. (అ+అక్షర) అక్షరము. (అక్షర, ఈక్షర, ఏక్షర, ఏవక్షర, ఒక్షర ఇత్యాదులందు ఏకారము అక్షరముగా వచ్చెనని ఏమంగునది.) అక్షర-రూ- అక్షర, అక్షర-రూ-అక్షర-అక్షర, అక్షర-రూ-అక్షర-అక్షర, అక్షర-రూ-అక్షర-అక్షర; (సం. ప) — అక్షరము.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. అ. శ్రీ. 1. అక్షరము చూపు: చూ, అక్షరము. 3; అం. 2. చూ, సంహారమునకు బుట్టిన చుట్టము.

అక్షరప్రస్థానము. దే. వి. 1. అక్షరము తెర: చూ, శంకుల. 1; 2. చూ, భూషణము. 2.

అక్షరప్రస్థానము. అం. 1. చుట్టము, శాసనము, రాజశాసనము; 2. కార్యము. అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. అ. స. 1. ఏడుపు: చూ, దుఃఖము; 2. ఏడుపు: చూ, సంభోదనము; 3. భయంకరయుద్ధము: చూ, యుద్ధము.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. అ. శ్రీ. పం. రూ-అక్షరప్రస్థానము. —పై— అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. అ. శ్రీ. పం. కావచ్చు: చూ, రక్షకుడు. అక్షరప్రస్థానము. అం. చూ, ద్వారకరాజమండలములు.

అక్షరప్రస్థానము. సం. అ. క్రి. దుఃఖముతోవనరు, వాచు: చూ, విలపించు.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. ఇ. శ్రీ. పం. చెలికాడు: చూ, స్నేహితుడు. 1; 2. తోడబుట్టినవాడు; చూ, సహోదరుడు; 3. కాదు వాడు; చూ, రక్షకుడు; అం. 4. చూ, ద్వారకరాజమండలములు.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. అ. స. అక్షరముచుట్టు; చూ, పురి. 4.

అక్షరప్రస్థానము. సం. స. క్రి. అక్షరము: చూ, మొగరించు.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. ఇ. శ్రీ. చూ, అక్షరము.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. అ. శ్రీ: అక్షరము.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. ఉ. పం. రాజయొక్క క్రిష్ణాద్యనము. మనుష్యులువేసి పెంచిన తోడు: చూ, వసము. 2.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. అ. స. తిట్టు; చూ, శాపము. 1.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, రూ-అక్షరము.

అక్షరప్రస్థానము. సం. స. క్రి. తిట్టు; చూ, శపించు.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. అ. శ్రీ. పం. 1. వర్ణములేదని యెప్పి కొనిన నయ్యాయకుడు; 2. తర్కశాస్త్రము: జదివినవాడు; చూ, తార్కికుడు.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. అ. శ్రీ. మైదునమును గూర్చిపెంచుట; అమ్మకు నాలికి తిట్టుట: చూ, శాపము. 1.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. జ. పరశ్రీ గమనాదులచేత దూరంబు జరిగినవాడు: చూ, దోసకారి.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. అ. శ్రీ. పం. జాదరి: చూ, వందెకాడు.

అక్షరప్రస్థానము. అం. చూ, కరణములు.

అక్షరప్రస్థానము. సం. వి. జ. 1. అక్షరము: చూ, అక్షరము. 2. ఎగురవేయ: చూ, అక్షరము. అం. 3. చూ, అక్షరము: చూ, అక్షరము.

అలంకారము. 3.) 4. చూ. అవరోహవర్ణగతాలంకారములు.
(చూ. అలంకారము. 3.)

అక్షిప్త అం. చూ. ఆకాశవాహులు.

అక్షిప్తరేచితము. అం. చూ. కరణములు.

అక్షీబము. సం. వి. అ. పుం. రూ. అక్షీబము. మునగ - చూ.
శిశువు. 1.

ఆక్షేత్రము. సం. వి. అ. న. 1. దివ్యక్షేత్రము: చూ. పుణ్య
క్షేత్రము: అవ్య. 2. క్షేత్రమువలకు.

ఆక్షేపకము. సం. వి. అ. పుం. వాతరోగములలో నొకటి:
చూ. రోగము. 1-3.

ఆక్షేపకము. సం. వి. అ. పుం. 1. వ్యక్తముకాకుండ చూట
లాదువాడు, నశ్చిగలవాడు; చూ. లోహులుడు; 2. కిరా
తుడు: చూ. వ్యాధుడు. 3. ఆక్షేపించువాడు: చూ.
వెక్కినది 1.

ఆక్షేపణ. వా. వి. చూ. సంరోధము. 1.

ఆక్షేపణము. వా. వి. — పై —

ఆక్షేపము. అం. 1. ఆక్షేపాలంకారము. తాను చెప్పినదానినె విచారణవలన నిశ్చయించుట. ఉ. చంద్రనిజాపుమపును. ప్రియా
ముఖమున్నదిగదా." చూ. అలంకారము. 3; వి. అ. పు.
2. అడ్డము; చూ. సంరోధము. 1; 3. ఏవగింపు: చూ. నెగ్గిం
పు; 4. ఈడుపు: చూ. లాగు. 3; తిట్టు చూ. శాపము; చెదరు:
చూ. సాధ్యనము. 1; విణ. 7. ఈడవఁబడినది: చూ. ఆకృష్టము;
అం. 8. చూ. సంచారివర్ణగతాలంకారములు: (చూ. అలంకారము. 3.)

ఆక్షేపించు. సం. న. క్రి. 1. అడ్డగించు; చూ. నిరోధించు; 2.
దూఱు: చూ. నిందించు; 3. ఆకర్షించు. తిగియు: చూ. రెమ్ము;

4. అపహసించు: చూ. వెక్కిరించు.

ఆక్షోభము. సం. వి. అ. పుం. కొండగొనుగు*. చూ. స్వాదు
మజ్జాఫలము.

ఆక్షోభము. సం. వి. అ. పుం. — పై —

ఆఖండలుడు. సం. వి. అ. పుం. ఇంద్రుడు: చూ. వేలుపుతేడు.

ఆఖనిశము. సం. వి. అ. పుం. 1. నరాహము. పండి: చూ.
నూకరము; 2. ఎలుక: చూ. మూషికము.

ఆఖనికుడు. సం. వి. అ. పుం. కన్నపుదొంగ; చూ. హారకుడు

అఖపాషాణము. సం. వి. అ. పుం. ఇలిపాషాణము, ఉల్లిపాషా
ణము: చూ. సోపీరము. 2.

అఖిభుక్తు. సం. వి. క్రి. పుం. 1. సిల్లి: చూ. మార్దాలము; 2.
చొమ్మరివాడు, యువిద్యాజీవి: చూ. వంశవర్తి.

అఖవాహనుడు, సం. వి. అ. పుం. గణపతి: చూ. వినాయకుడు 1.

అఖవిషమ్మి. సం. వి. ఈ. క్రి. దేవతాడి*: చూ. దేవతాళము;

అఖపు సం. వి. ఉ. పుం. 1. ఎలుక: చూ. మూషికము: 1.

2 దీర్ఘదేహి. పండికొక్కు: చూ. మూషికము. 1-2; 3.

పండి: చూ. నూకరము

అఖేటకుడు. సం. వి. అ. పుం. మృగయుడు: చూ. వేటకాడు.

అఖేటము. సం. వి. అ. పుం. మృగవ్యము: చూ. వేట 3

అఖోపము. సం. వి. అ. పుం. కిరేష్టము, ఒకరకపుఖోరక*: చూ.

ఖోరక.

అఖ్య. సం. వి. ఆ. క్రి. 1. నామధేయము. చూ. పేరు; న. 2.

చక్రేరఁజేర్చి పొరఁబడినవిండి, ఉపకారిక: చూ. భక్త్యము.

అఖ్యాత, సం. వి. అ. పుం. అతివక్తరి, వాటి: చూ. వక్త. 1.

అఖ్యాతము సం. వి. అ. పుం. చెప్పఁబడినది. పలుకఁబడినది (వ్యాకరణ
మునందు భావపులమిద విధింపఁబడినట్లు.) చూ. శబ్దము.
2-20.

అఖ్యానము. సం. వి. అ. న. చెప్పుట: చూ. శంసనము 2.

అఖ్యాయకుడు. సం. వి. అ. పుం. ఏదేనొకవిషయమును వివరించి
చెప్పవాడు. (అకారాంతమైనప్పుడు అఖ్యాకాలని రూపము,
ఇట్లంతట నెఱుంగునది); చూ. వ్యాఖ్యాత.

అఖ్యాయక. సం. వి. ఆ. క్రి. కావ్యభేదము. వాస్తవార్థముగం
హర్షపరితాది గ్రంథము- వాఙ్మయభేదమని కొందఱు: చూ.
సరికథ.

అఖ్యేయము. సం. వి. అ. చెప్పఁదగినది: చూ. వక్తవ్యము.

అగంతకుము సం. వి. అ. కాలనియములైత వచ్చునది: చూ.
అహార్థము

అగంతుకుడు, సం. వి. అ. అతిథి, భోజనసమయమునకు వచ్చిన
వాడు, అధ్యాగతుడు: చూ. పరదేశి

అగంతువు. సం. వి. అ. ఉ. — పై —

అగడకాడు. ద్వ. వి. అ. (అగడము + కాడు) అకార్యము
చేయువాడు: అగడీడు.

అగడపలు, దే. వి. అ. మేళపంక్తి, అడెపలు: చూ. మేళము 1.

అగడము పై. వి. = అగన్. 1. అవకటము, అపరాధము: చూ.
సొంటు; 2. చెఱుపు: చూ. ప్రతికూలము

అగడీడు. ద్వ. వి. అ. (అగడము + ఈడు) అకార్యము చేయు
వాడు; అగడకాడు.

అగతులు. దే. వి. అ. అగడములు: చూ. కొంతెపనులు

అగతమగు మీ. అ. క్రి. అడుగుదెంచు: చూ. వచ్చు. 2.

అగతము. సం. వి. అ. 1. వచ్చినది, ఉపాగతము: చూ. ఏతము,

2. పొందఁబడినది: చూ. ప్రాప్తము. 1.

అగమనము. సం. వి. అ. న. 1. రూ-అగమము, రాక: చూ.

రాకడ.

అగమము, సం. వి. అ. న. 1. రూ-అగమనము: —, పై —;

2. దేవపూజావిధానమును తత్సంబంధివిషయములను తెలుపు

నట్టి శాస్త్రము: చూ. శాస్త్రములు; 3. వ్యాకరణమున, —

అధికముగా వచ్చెడి వర్ణము.

అగమములు. అ. న. చూ. ఉపవిధ్యలు. 11-౧.

అగము, సం. వి. అ. న. 1. తప్పు: చూ. సొంటు, 2. దుష్కర్మ

తము: చూ. పృణనము.

అగడి. దే. వి. తేలికయైన రెండవపొత ధాన్యము: చూ.

ధాన్యము. (గింజ గట్టిదేవి వర్ణ).

అగాత్యము, పై. వి. = అగన్, అవకట. కొంచెమును గొప్పగా

చేసి కావించెను అఱపు, ఏడుపులోనగునది. ఇది వాసుక

లోనిది: రూ-అగాయిత్యము.

అగామి. సం. వి. అ. 1. అనాగతము, కాగలది, రాఁబోవునది;

చూ. భవిష్యత్తు; 2. అంతటఁ బోవునది.

అగాయత్యము. వై. వి. = చూ. రూ-అగాయత్యము.
 అగిడి, వా. అటంతము. (వనులు అగిడి అయినవి, పెండ్లి
 అగిడి వడినది.) (రూ-అగిడి.)
 అగిడిమాటలు. వా. వి. బ. పని నెఱవేఱకుండుటగాను
 చెప్పెడిమాటలు.
 అగుట. వా. క్రి. విజ. నిలుచుట.
 అగుబ్బుతిలు. దే. అ. క్రి. అతిశయించు. స్వా. 2, అ. 28:
 చూ. చుమ్మరించు.
 అగుబ్బు. దే. వి. 1. అతిశయము: చూ. హేరాళము. 1;
 2. అధికము; చూ. హేరాళము. 1-౫.
 అగుబ్బుకొను. దే. అ. క్రి. అతిశయించు. చూ. చుమ్మరించు.
 అగుబ్బు. సం. వి. ఈ. శ్రీ. బిమ్మకోలు: చూ. నమ్మతి. 1.
 అగ్నాయి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. రూ-అగ్నాయి, అగ్నిభార్య.
 స్వాహా: చూ. భార్య. 1-౨.
 అగ్నివిర్యావము. సం. వి. అ. న. అగ్నిజ్ఞానము: చూ. వహ్ని.
 1-౨౬.
 అగ్నిద్రుండు. సం. వి. అ. పుం. అగ్నిని ప్రకాశింపజేయు
 వాడు, పదియాలుగురు ఋత్విజులు, యాజులు అనువార
 లలో నొకఁడు: చూ. ఋత్విజుండు. 1.
 అగ్నేయము. సం. వి. అ. న. 1. దశాహిత్యాధ్యము, పదియవ
 నాడు: జేయుత్యాధ్యము: చూ. కర్మములు; అం. 2. సర్వ
 ప్రతిసర్వాదివంశ లక్షణములతోగూడిన బ్రాహ్మణునిపనిమి
 దింటిపోవడి: చూ. పురాణములు; వి. 3. అగ్నిజ్ఞాన
 చూ. నిస్స; అం. 4. చూ. దిక్కులు; 5. చూ. కర్మములు.
 అగ్నేయస్నానము. అం. చూ. స్నానములు.
 అగ్నేయాత్మము. అం. చూ. ఆత్మములు.
 అగ్నేయి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కృత్తికానక్షత్రము, మంగలి
 క్షత్తికాపురిక: చూ. రిక్క. 1-3; 2. అగ్నేయమూల:
 అగ్నిమూల. చూ. హరిత్త. 1-౫.
 అగ్రయజ్ఞము. అం. చూ. పాకయజ్ఞములు.
 అగ్రయజ్ఞేష్ఠి. అం. చూ. హవిర్యజ్ఞములు.
 అగ్రహము. సం. వి. అ. పుం. 1. కోపము: చూ. రోషము;
 2. అనుగ్రహము: చూ. సాకరము; 3. ఆనక్తి, అపేక్ష
 చూ. వాంఛ; 4. క్రమము తప్పకు. అకార్యము, అక్రమము:
 అనౌచిత్యము, అమర్యాద, అయత్నము; (తే. ప.)—అక్రా
 దిష్ఠి: గణిది. 5. గ్రహణము, పుచ్చుకోలు: చూ.
 స్వీకారము. 2.
 అగ్రహాయజ్ఞి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. మృగశిరశ్చక్రము, జింకరతి,
 చుక్క: చూ. రిక్క. 1-౫.
 అగ్రహాయజ్ఞితము. సం. వి. అ. పుం. మార్గశిరమానము: చూ.
 మానము 1.
 అగ్రహించు. సం. స. క్రి. 1. కోపించు: చూ. రోషించు;
 2. మార్చుకొను: చూ. మచ్చరించు.
 అగ్రియుండు. సం. విజ. చూ. అగ్రగమ్యుండు.
 అగ్రేయ. సం. వి. అ. శ్రీ. అగ్రజ, అవ్వ: చూ. జ్యేష్ఠ. 4.
 అగ్రేయుండు. సం. వి. అ. పుం. పూర్వజుండు అన్న: చూ.
 జ్యేష్ఠుండు. 1.

అఘాటము. సం. వి. అ. పుం. 1. అలంకరి, వశము: చూ.
 శత్రుము; 2. హద్దు, ఎల్ల: చూ. నీమ. 1.
 అఘాతనము. సం. వి. అ. న. వధుస్థానము: అఘాతము.
 అఘాతము. సం. వి. అ. పుం. 1.—వై.— 2. హద్దు,
 ఎల్ల: చూ. నీమ. 1; 3. తాళనము, చెట్టు: చూ. మొత్త. 1:
 4. స్రుష్ట: చూ. పేకోశము.
 అఘాతించు. సం. స. క్రి. చుంపు: చూ. సంహరించు.
 అఘాతుండు. సం. విజ. మృగపక్షిదుల మాంసము విక్ర
 యించి జీవించువాడు, కసాయి; మృగపక్షిదుల జంపి
 మాంసము విక్రయించి జీవించువాడు, వైరించుండు;
 చూ. సంహరించు.
 అఘారము. సం. వి. అ. పుం. మృతము, నెయ్యి: చూ.
 హవిస్సు. 2.
 అఘాతనము. సం. వి. అ. న. తిరుగుచుండు: చూ. మజ.
 అఘాతకము. సం. విజ. తిరుగుచు పడినది, అవృత్తము:
 చూ. ఉద్భావితము.
 అఘోషణము. సం. వి. అ. న. ఓర్పులేని కనమున ఆదిహాను
 కొడు: చూ. రవ్వ. 1.
 అఘోషించు. సం. అ. క్రి. 1. అణచు: చూ. నిలపించు; 2.
 ధ్వనించు, మ్రోగు: చూ. శబ్దించు.
 అఘ్రాణము. సం. వి. అ. పుం. మూచూడుట: చూ.
 మూర్ఖుడు.
 అఘ్రాణించు. సం. స. క్రి. మూచూడు: చూ. మూర్ఖుడు.
 అఘ్రాతము. సం. వి. అ. న. 1. అలంకరణములధ్వని, సంగీ
 తము: చూ. స్వరము. 2-౬౫: విజ. 2. మూర్ఖునఁ
 జడినది; 3. ఆక్రమించినది, ఆశయించినది.
 అచంద్రకారకము. వా. వి. సూర్యునివలె అన్నంకవణకు:
 అచంద్రార్కము.
 అచంద్రార్కము. —వై.—
 అచమనము. సం. వి. అ. న. 1. అహోశనము, భోజనముప్పుడు
 పుడిసిన జలము పోసికొని మంత్రపూర్వకముగఁ బుచ్చు
 కొనుట, (అమృతమస్త్రు): చూ. శుద్ధాచమనము; 2. ఓం కేళ
 వాయస్సాహ, నారాయణాయస్సాహ, మాధవాయస్సాహ,
 (అద్యుతాయనమః, అనంతాయనమః, అద్యుతానందగోవిం
 దాయనమః) అనుచు ముక్త్యురు చూపుచుండేలు పాదపుగా
 నిలిపి పుడిసిన జలము పోసికొని మంత్రపూర్వకముగఁ బుచ్చు
 కొనుట; అచమనము. అం. 3. చూ. ఉపచారములు,
 వి. 4. పురుషేషు: చూ. హీదేవము.
 అచమనము. సం. వి. అ. న. అచమనము: చూ. ఉప
 చారములు.
 అచమించు. సం. స. క్రి. చూపుచుండేలు పాదపుగా నిలిపి
 పుడిసిన జలము గ్రహించి మూలమున పుచ్చుకొను,
 అహోశించు: చూ. వాచు. 1.
 అచరణము. సం. వి. అ. న. అనుష్ఠానము, నడవడి: చూ.
 వర్తనము. 1.
 అచరించు. సం. స. క్రి. నడచు: చూ. వర్తించు.
 అచరితము. సం. విజ. నడవఁబడినది: చూ. ఉత్తేజితము.

ఆచారి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ఆహారము: చూ, శుభాచారము. ఆచారము. సం. వి. అ. న. పీఠాను చూ, పాత్రము. 6-33.

ఆచారము. సం. వి. అ. పుం. 1. నిస్రావము, గంజి, అన్న రసము: చూ, వారుపుడు; 2. అన్నముమీది గంజిపై మీగడ: చూ, వారుపుడు.

ఆచార్యపథమోద్యమ. న్యా. కలాచారము మొదటి ధర్మము. ఆచార్యప్రమాణశబ్దము. సం. వి. అ. పుం. దికానాత అలంకారము: చూ, అలంకారము.

ఆచార్యము. సం. వి. అ. పుం: చూ, ఆచారము; అం. 2. చూ, రసవదలంకారములు.

ఆచార్య. సం. వి. ఆ. శ్రీ. వేదవ్యాఖ్యానము చేసెడు ఆచారి: చూ, శ్రీ. 1-౧౨౧.

ఆచార్యకము. సం. వి. అ. న. ఉపాధ్యాయకము: చూ, ఉజ్జనము.

ఆచార్యత్వము. సం. వి. అ. న. —పై—

ఆచార్య బ్రాహ్మణులు, పా. పంచగౌళులలో నొకతెగయగు ఉత్తరబ్రాహ్మణులలో నొకతెగవారు. శుక్లయజుర్వేదులు. మాన్యందిన శాఖవారు. చూ, బ్రాహ్మణులు.

ఆచార్యే అను బ్రాహ్మణులు, పా. పంచగౌళులలో నొకతెగయగు సారస్వతకులలోని రెండవతెగవారు. వీరు శుక్లయజుర్వేదులు. వీరు చేసలనుకప్ప యికర మాంసముల భుజింపనొల్లరు. ఈ శాఖలవారు కాంగడాయందును తత్సమీప వన్యముల యందును నివసించెదరు. వీరిలో నొకరికొకరికి సంబంధ బాంధవ్యములు కలవు. (రెండవ తెగవారు—ఆచార్యే అను బ్రాహ్మణులు కురుక్షేత్రబ్రాహ్మణులు; ఖజూరీయబ్రాహ్మణులు; దీక్షితబ్రాహ్మణులు, నాగబ్రాహ్మణులు; శిష్టరసబ్రాహ్మణులు; రాయశీబ్రాహ్మణులు-వెదకబ్రాహ్మణులు; చూ, బ్రాహ్మణులు. ఆచార్యవృషస్థాపంధనీతి, అం. చూ, కామందకము.

ఆచార్యాణి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ఆచార్యుని పెండ్లాము, రూ. ఆచార్యాని: చూ, భార్య; 1-౬. 2. తనంతటనే మంత్ర వ్యాఖ్యానము చేసెడు శ్రీ. చూ, శ్రీ. 1-౧౨౨. (రూ-ఆచార్యాని.)

ఆచార్యాని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. —పై—

ఆచార్యుడు. సం. వి. అ. పుం. 1. వేదవ్యాఖ్యానము చేయు వాడు: చూ, సన్యానితుడు; 2. గురువు: చూ, సంతులు. 1; 3. ఋషి: చూ, సన్యాసి, 1.

ఆచితము. సం. వి. అ. న. 1. పదివారుపులకొలది: 2. ఐంది కోడె దగినంత ఐదుపు, ఐందిబుపు: చూ, శాకటము; విజ. 3. కప్పబడినది: చూ, స్థగితము. 4. సంగ్రహింపఁ బడినది; 5. పఠపఁబడినది: చూ, అస్తీర్ణము; పుం. 6. ఇరు నదివేల పలములయెత్తు.

ఆచోకి. వా. వి. జాడ, ఆచూకి, కూపి, (నేరగాని) జాడలు తీయుట.

ఆచోదనము. సం. వి. అ. న. మృగవ్యము: చూ, వేట. 3. (రూ-ఆచోదనము.)

ఆచోలము. సం. వి. అ. పుం. జెండాకుచ్చు, కూర్చుము: చూ, ప్రవిక.

ఆచ్యము, సం. విజ. అంతట పరిపద్యమైనది: చూ, సమీపీ నము. 2.

ఆచ్యదనఫల. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ప్రత్తి: చూ, సముద్రాంత. 3. ఆచ్యదనము. సం. వి. అ. వ. 1. అద్దపాటు: చూ, స్థగనము

1. 2. దోషమును గప్పుట: 3. కోక: చూ, వత్తము 1-౧; 4. త్రోపుడు: చూ, నిషేధము.

ఆచ్యదించు. సం. న. క్రి. కప్పు: చూ, స్థగనముచేయు.

ఆచ్యకము. సం. వా. వి. అచ్యతనుగు.

ఆచ్యురితకము. సం. వి. అ. న. 1. నఖక్షతవిశేషము: చూ, నఖక్షతము. 3; 2. దికానాతనవు: చూ, హాస్యము. 1.

ఆచ్యోదనము. సం. వి. అ. న: చూ, రూ-ఆచోదనము.

ఆచోట. వా. వి. గ్రామనామము ఇంటిపేరుగాఁగలవారు.

ఆచక్కి. దే. వి. అస్థానము, ఆచోటు: చూ, తత్ర. 1.

ఆచూకి. దే. వి. (అ+చూడికి) అందుల రహస్యము, జాడ, రూ-ఆచోకి: చూ, నూచన. 1.

ఆచోకి. దే. వి. —పై—

ఆచోటు. దే. వి. ఏ: చూ, ఆచక్కి.

ఆజకము. సం. వి. అ. న. ఆజము, మేకలమంద: చూ, మేషము. 1-౨.

ఆజగవము సం. వి. అ. న. శివభసుస్సు, రూ-ఆజగవము: చూ, బాణము. 1-33.

ఆజము. సం. వి. అ. న: చూ, ఆజకము.

ఆజలోమి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. పెన్దనీలి: చూ, రంజని.

ఆజపంజవము. సం. వి. అ. పుం. కుటుంబము, ఆలుబిడ్డల తోడియునికి: చూ, సంసారము. 1.

ఆజానజదేవతలు. అం. చూ, దేవతలు.

ఆజానుబాహువు. సం. వి. ఉ. పుం. 1. సంపత్తు దీర్ఘాయుస్సు మొదలగునవి గలవాని గుణులు: చూ, లక్షణము. 1-43; 2. దీర్ఘశరీరముగలిగిన బలముగలవాని గుణులు: చూ, లక్షణము. 1-౧౮.

ఆజాణీవి. సం. వి. ఇ. పుం. మేకలమంద బ్రదుకుగాఁగల వాడు, రూ-ఆజాణీవి: చూ, మేకలగాఁపరి.

ఆజానేయదేవతలు. అం. చూ, దేవతలు.

ఆజానేయము. సం. వి. అ. పుం. మేఘకాతి గుఱ్ఱము; చూ, హయము.

ఆజి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. జగదము: చూ, యద్దము; 2. మిట్ట పల్లములు లేని నేల; చూ, భూమి 1-౧౦; 3. క్షణకాలము, చిటిక; చూ, వేల్పుడి.

ఆజినము. సం. వి. అ. న. రూ. ఆజినము, చర్మము: చూ, జెరకు. 1.

ఆజినయోని. సం. వి. అ. పుం. శ్రీ. జింక: చూ, హరిణము. 1.

ఆజినుడు. సం. వి. అ. పుం. మేకలమంద గలవాడు: చూ, ఆజాణీవి.

ఆజీనము. సం. వి. అ. పుం. జీవనోపాయము, బ్రదుకుతోను: చూ, స్థితి, 5

ఆజాణా. వా. వి. దగ్గఱలో, ప్రక్కనే.

ఆజవు. సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కూర్చులేసినది: చూ, పెట్టి. 2

జలాత్కారముగా సరకమునందు ద్రోహుడవలన వాడు; చూ, శోకము.

అజ్ఞానభిక్షు. అం. చూ, ఉత్తానరరణబంధములు.

అజ్ఞ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. = ఆన, అనుజ్ఞ, ఇది ఇట్లు చేయ వలసినవనెడి ఉత్తరపు; చూ, సెలవు.

అజ్ఞ. సం. వి. ఇ. శ్రీ. = ఆన. — పై. —

అజ్ఞాపత్రము. అం. చూ, పట్టప్రములు.

అజ్ఞాపత్రము. సం. వి. ఇ. అజ్ఞాపత్రము; అనుజ్ఞాపత్రము.

అజ్ఞానువర్తిని. సం. వి. ఇ. శ్రీ. చెప్పిన ఉత్తరపును శరసావ హించి చేయునట్టి ఆయుధి: చూ, శ్రీ. 1, గం.

అజ్ఞానుసారిణి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. — పై. —

అజ్ఞాపనము. సం. వి. అ. న. అజ్ఞ; చూ, సెలవు.

అజ్ఞాపించు. సం. న. శ్రీ. ఆనతిచ్చు; చూ, సెలవిచ్చు.

అజ్ఞాదు. సం. వి. ఇ. అజ్ఞాదు; మూర్ఖుడు; (తెలివిలేని వాడు, తెలియజెప్పినను వినినివాడు.); చూ, స్తబ్ధుడు.

అజ్ఞాధార. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఇర: చూ, నేతివాడు.

అజ్ఞము. సం. వి. అ. న. 1. నెయ్యి; చూ, హవిష్టు. 2; 2. ధూపద్రవ్యము: చూ, సరకచేవదానం.

అజ్ఞాహారి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. నేతిహోమము: చూ, హోమము. 2 అట. దే. వి. 1. దూఱు. చూ, పెగ్గింపు. 2. సర్పము, వాక్యార్థము నిభిసయించుట: చూ, నృత్యము; (విచిత్రపుట: హిం అత్ ఫేలి) 3. క్రిడ: చూ, విలాసము. 1; 4. విగతాశి: చూ, హాళి; 5. సుపుల్లు లోనగువాని గానుగలో వేసి త్రిప్పుట చూ, గానుగారు; 6. అస్థానము, అక్కడ: చూ, తత్ర; అం. 7. అతితాపము: చూ, తాపము. 2. చూ, సూటకములు: చూ, స్వరము. 2-గం. (అ) అం. 8. చూ, శోభనములు.

అటంకము. దే. వి. అర్థంకి: సం. చూ, విరోధము. 1. (దీనిని పురుషోత్తమకపీయ మందు సంస్కృతిముగా వాడి యున్నాడు.) అటంకాలు. దే. వి. ఇ. రూ-అట్రగడలు: చూ, ధాన్యము. అటకత్తియ. ద్వ. వి. నర్తకి, అటవెలది: చూ, లాసిక. (రూ- అటకత్తె.) అటకము. సం. వి. ఆ. పుం. 1. కూకటిమూగ: చూ, భృంగ రాజము; 2. అక్కపీక, అడుకెరచిచ్చుక: చూ, పిచ్చుక. అటకాడు. దే. వి. నట్టుపుడు. చూ, తైలాపుడు. అటగొట్టు. దే. వి. మూడుతట్టులుగల గొట్టు, దున్నినపాంతు మీద దున్నెడు యంత్రము: చూ, హలము 1-గం. అటగిగ్గియ. ద్వ. వి. క్రిధార్థము ఏర్పఱుపఁబడిన నడఁబావి: చూ, సరస్సు. 1-గం. (4) అటతాపము. వా. చూ. అటతాపము. (చూ, అట. 7) అటతిప్పు. ద్వ. వి. క్రిధార్థము ఏర్పఱుపిన కొండ. అటపట్టు: చూ, పర్వతము. 1-గం. అటతోట. దే. వి. 1. ఉద్యానవనము, ఆరాము, ధార. అర. 7, అ. 9: చూ, వనము. 2; 2. ప్రమదవనము, అంతఃపురస్థిలు మాత్రము విహరించుతోట. రామా. 3. ఆ: చూ, వనము. 2-గం.

అటపట్టు. దే. వి. 1: చూ, అటతిప్పు. 2. చూ, అటపాళ; 3. చానస్థానము: చూ, పిక్షపట్టు. చూ, నవనము. 1-గం. అటపారు. దే. వి. నావకళాం: చూ, నాట్కళాం చూ, నవనము. 1-గం.

అటపైఅట. వా. వి. పేటాటలో వొరుకపు అట.

అటకాయకము. వా. వి. అటకాయకము.

అటరి. దే. వి. అటకత్తియ: చూ, లాసిక.

అటరూషము. సం. వి. ఆ. పుం. చూ. అటరూషము, అటరూషము.

అర్థసరము *. చూ, పైవ్యవార్.

అటవిక: (చూ. సం. వి. ఆ. పుం: చూ, అటవికానిసి.

అటవికపు. దే. వి. 1, అటకొనుటకై దివ్యార్థులను కొంఠ నేపు వదలఁజెట్టుట; 2. దినమంతయు సెలవొసంగుట: చూ, సెలవు. 3.

అటవెలది. ద్వ. వి. 1. దోగముడి: చూ, వేళ్ళు; 2. అటకత్తె: చూ, లాసిక; అం. 3. ఒకానొకప్పుత్రము. ఇందు ఒకటి మూడు పాదములయందు మూడు సూర్యగణములును రెండు ఇంద్రగణములును, రెండు నాల్గుగణములయందు ఐదేసి సూర్యగణములును గలిగి ప్రతిపాదమునను నాలుగవ గణావ్యక్తరము యతిగాగం పద్యము. "ఇనగణాత్రయంబు- నింద్రవ్యయంబును, హంసపంచకంబు-నాటవెలది."; చూ, వృత్తము. 1

అటాడు. దే. ఆ. శ్రీ. క్రిడించు; చూ, చరలాడు.

అటి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. = అడి. జంపక్షివిశేషము, ఒకరకము వాడు; చూ, శరారి.

అటీతము సం. వి. ఆ. పుం: చూ, సంధి *.

అటు దే. వి. తాడనము, అడుపు: చూ, మొత్తు. 1.

అటుపోటు. ద్వ. వి. వగ: చూ, శోకము. 2.

అటువారము. ద్వ. వి. దివ్యము: చూ, యాచన 1,

అటోనము. సం. వి. ఆ. పుం. కొంచఱు: చూ, సంభ్రమము

1. (సంభ్రమము = తానుద్రోకించిన పనియందు మనస్సుకగి లిన మీదగు కలుగు కొందఱు); 2. గర్వము: చూ, హంకారము; 3. కపటము, పరద్రోహార్థ మొకటి యుద్దే శించినట్లు తెలిపి యొకటిచేయుట: చూ, వ్యాజము. 1.

అటోపించు. సం. ఆ. శ్రీ 1. కొలువను: చూ, సంభ్రమించు;

2. గర్వించు: చూ, హంకరించు

అట్రగడములు. దే. వి. ఇ. రూ-అట్రగడలు: చూ, ధాన్యము.

అట్రగడలు. దే. వి. ఇ. — పై —

అట్లడు. దే. వి. దుష్టుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.

అట్లమ్మ. దే. వి. ఒకానొక విహరిలోగము. చూ, విహారిక.

అట్లాట. దే. వి. (అటలు + అట.) క్రిడ: చూ, విలాసము. 1.

అట్లాడు. దే. ఆ. శ్రీ (అటలు + అట) క్రిడించు: చూ, చరలాడు.

అతకుడు. సం. వి. ఆ. పుం. అంతట ఉప్పుగంబాడు. చూ, మంచుడు. 1.

అడ. దే. వి. ఏ అస్థానము, అచక్కి చూ, తత్ర.

అడంబరము. సం. వి. ఆ. పుం. 1 యుద్ధమందలి సంగ. భము, యుద్ధ (వాద్యపు) మోత, (పటహము: చూ, స్వరము

2-౨౯; 2. యుద్ధమునకు సన్నద్ధుడగుట; 3. తొందఱ, చూ. సంక్రమము. 1; 4. ఏనుగుయొక్క గీత: చూ: స్వరము. 2-౧౧౬; 6 ప్రారంభము, ఆయితము: చూ. సన్నాహము.

ఆధరము. సం. వి. అ. పుం. అయితము: చూ. సన్నాహము. ఆదా. దే. ప్ర. 1. అందందు: చూ. మతీమతి: 2. అచ్చుటప్పుడు: చూ. అక్కడక్కిడ.

ఆదాలు. దే. వి. ఒకానొకదెట్లు: చూ. వృక్షము.

ఆడి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ఆడెలు. చూర్మం 2, ఆ. 20; చూ. శరారి. 1.

ఆడించు. దే. స. క్రి. అంకించు: చూ. వెఱపించు.

ఆడిత. దే. వి. 1. చూలు: చూ. నెగ్గింపు; 2. బాలక్రిడా విశేషము: చూ. చాలక్రిడ.

ఆడితనడు. దృ. అ. క్రి. తిట్టునడు. చూ. వీటిబోవు.

ఆడికోడలు. దే. వి. చూ. బాలక్రిడ.

ఆడికాలు. దే. వి. 1. పప్పుము, పన్ను: చూ. శిల్పు 1; 2. దూలు. చూ. నెగ్గింపు.

ఆడిపోసికొను. దే. స. క్రి. దూలు: చూ. నెగ్గింపు.

ఆడు. దే. అ. క్రి. 1. అల్లాడు. చూ. నలించు; 2. ఆటాడు. క్రిడించు: చూ. చరలాడు; 3. చిందుద్రొక్కు: చూ. మలపుగొను; 4. స్నానముచేయు: చూ. స్నానమాడు; 5. నాటు, చూ. మొలపెయ్యు; 6. చెరలాడు, మలయు. చూ. విహరించు; 7. తిరుగు. చూ. సంచరించు; 8. స. క్రి. 8. దూలు. చూ. నెగ్గింపు; 9. ఛాపించు, చూటాడు: చూ. వచించు; 10. ఆచరించు, నడపు. చూ. వర్తించు; 11. నువ్వులుతోనగువాని గానుగలోపేనీతిప్పు.

ఆడుకొను. దే. స. క్రి. 1. చూలు: చూ. నెగ్గింపు; 2. ఆటలాడుకొను.

ఆడువరి. దే. వి. కోటకొఱు, అలంగము: చూ. వప్రము.

ఆడె. దే. వి. 1. కడితమునందు ఏకదేశము; 2. ఏలుబాటి *: చూ. సుభిక్ష.

ఆడెఫలు. దే. వి. మేఘపరంపరలు, మొగిలుదొంతిరలు: చూ. మెఘము. 1-౧౫ (రూ-ఆడెఫలు)

ఆడెలు. వై. వి. 1.—పై.—; 2. బాడు: చూ. శరారి; 3. కొక్కెర: చూ. బకము: (రూ-ఆడెలు.)

ఆధరము. సం. వి. అ. న. నాగుకుంచముల కొలది, ఆధకి: చూ. కూము. 3.

ఆధకి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1.—పై.—; 2. తొవరి ధన్యము; చూ. ధన్యము; 3. అధవికండికిగె, అధవికొగరి, కండి: చూ. సురాష్ట్రము. 3; 4. కొగరిమన్ను: చూ. సురాష్ట్రము. 2.

ఆధకికము. సం. విజ. తూమెడు విత్తులు ఏ త్రధగిననేం. చూ. భూమి. 1-౧౩. తద్విశేషములు.—ద్రోణికము: చూ. భూమి. 1-౬౮.

ఆధ్యుడు. సం. విజ. 1. ధనికుడు. అచ్చుకుప్ప; చూ. సంవస్తుడు; 2. ప్రార్థింపదగిన వాడు; 3. నుంచి మనస్సుగంవాడు.

అణవీనము. సం. వి. అ. న. నల్లవట్లు పంచెనునేల: చూ. భూమి. 1-౩.

అణి. సం. వి. ఇ. పుం. శ్రీ. 1. ఇరుసు తుదివీల, చాయమేడు: చూ. బండికిన్ను. (రూ-అణి, అణి.); 2. అంచు, కొంగు: చూ. మెజాణు; 3. ఎల్ల: చూ. సీమ. 1; 4. అద్దసార. చూ. వ్యవహారము. 4. దే. వి. (1) మోక్తికము, అణి చుత్తియము: రూ-అణి: చూ. రత్నము. 1-౧; 2. రూ. అణి, కీలము: చూ. మర్మము. 1.

అణికాడు. దే. విజ. రూ-అణికాడు. మర్మముల వెలిసిన వాడు: చూ. మర్మజ్ఞుడు.

అణిపూస. దే. వి. మోక్తికము, ముత్తెపుచిప్పవలన విశవః బడినది. చూ. రత్నము. 1-౧.

అణిపోటు. దే. వి. ఊపన్నానమునందు పొడిచిన పోటు: చూ. పోటు. 4.

అణిమ. దే. వి. మేలుతరము: చూ. త్రైవ్యము.

అణిముత్తెము. దే. వి: చూ. అణిపూస. (రూ-అణిముత్తియము.)

అణెయ. దే. వి. రూ-అణె, చిరురొగము: చూ. చురుపు.

అణెయము. దే. వి. మాగాణి, రూ-అణెము: చూ. దేశము.

అణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ. రూ-అణి.

అణికాడు. దే. వి: చూ. రూ-అణికాడు.

అణె. దే. వి. చూ. రూ-అణెయ.

అణెము. దే. వి. 1.—పై.—; 2: చూ. రూ-అణెయము.

ఆత. సం. అవృ. 1. కొంచెము: చూ. స్వల్పము; వా. 2. కాకిని యెగురగొట్టుటయందగు ధ్వన్యముకరణము. "ఆత కాకి, ఆవ్కాకి. హావ్కాకి." (గోదావరిమండలమున వాడుక.)

ఆతంచుము. సం. వి. అ. పుం. 1. తాపము: చూ. సంతాపము;

2. పేరుటకై పాలలో మజ్జిగ మిడుచుట, చేమిరి: చూ. తోడు. 4; 3. మద్దెలమోత: చూ. స్వరము. 2-౨౮;

4. బుచ్చు: చూ. సాచ్చనము. 1; 5. తెగులు: చూ. రొగము. 1; 6. శివునిదనుపు: చూ. బాణము. 1-౮౩;

7. అర్ధంకి: చూ. సంరోధము. 1.

ఆతంకితుడు. సం. విజ, అదురుగుండియ: చూ, వెఱవరి.

ఆతంపనము. సం. వి. అ. పుం. 1. పేరుటకై పాలలో మజ్జిగ మిడుచుట, చేమిరి: చూ. తోడు. 4; 2. పాతట: చూ. లిప్పి. 1; 3. తనివి: చూ. సాహిత్యము; 4. తరగించుట; అవృ. 5. త్వరితము: చూ. స్వరము. 3.

ఆతతలు. దే. స. ఏ. (ఆ+తు) అమనుష్యుడు. చూ. రూ-ఆతతలు.

ఆతగాడు. దే. స. ఏ. (ఆతడు+కాడు.) అమనుష్యుడు.

రూ-ఆతగాడు; చూ. రూ-ఆతడు.

ఆతట్టు. దే. వి. ఆవైపు. చూ. ఆకిక్కు.

ఆతతము. సం. విజ. విరివియైనది: చూ. వివులము. (నిడుపు వెడల్పు మొ॥ వానిచేత హెచ్చైనది.)

ఆతతాయి. సం. విజ. 1. ఆతతాయ: చూ. వ్యాధుడు. 2;

2. చంపనుమృక్తుడైనవాడు. (వీటాగురు. — అగ్ని

దురు=ఇంటినిచ్చువాడు; విషము పెట్టువాడు, క త్తిగొని

నఱుకవాడు. ధనము దోచుకొనువాడు, నేల నవహరించు

వాడు, ఒకనిభార్యను జెఱుపట్టువాడు.)

అతతాయలు. అం: — 2. పై—

అతన. వా. న: చూ, అతడు.

అతపత్రము. సం. వి. అ. న. 1. గొడుగు: చూ, వారికి:

2. గ్రుడ్డికామంచి: చూ, తృణము. 1-౧౩.

అతపత్రిక. సం. వి. అ. త్రి. 1. చేతలాసి: చూ, శకుల:

2. దంతి: చూ, వేశ్యా.

అతపనీయము. అం. ప్రీహిదాన్యము: చూ, దాన్యము.

అతపము. సం. వి. అ. పుం. ఎండ: చూ, వెలుగు. 3.

అతరము. సం. వి. అ. పుం. ఓడచెప్పుడుతూరి, కేపు: చూ, తరపణ్యము.

అతరడు. సం. వి. అ. పుం. ఓడదాటిండువాడు: చూ, తరపణ్యుడు.

అతిరక్షము. సం. వి. అ. న. 1. తనివి: చూ, అతంచనము.

3; 2. మంగళార్థమైన పూత: చూ, సహింధము. 1.

అతల. దే. వి. అవరించి: చూ, పాము. 1.

అతానము. సం. వి. అ. న. పడుగు: చూ, మగము.

అతాసి. సం. వి. న. పుం. 1. చిల్లము, చీపరపిట్ట: చూ, హరి వాహనుడు. 3; 1. చెమరుకాకి: చూ, వాయువు. 1-౨.

అతానుపలము. సం. వి. అ. పుం. అంకోరము. హిడుగు. *: చూ, మహాయమశపత్రిక.

అతాయి. సం. వి. ఇ. పుం. 1. చీపరపిట్ట: చూ, అతాసి. 1; 2. చెమరుకాకి: చూ, అతాసి. 2; 3. చీపురు: చూ, సమ్మార్జన.

అతి. సం. వి. ఇ. త్రి. అదెలు: చూ, శరారి.

అతిథేయము. సం. వి. అ. న. అతిథిసత్కారము, పరులను ఆదరణచేయుట: చూ, విందు. 2; విజ. 2. అతిథికి యోగ్యమైన యన్నాదులు: అతిథ్యము.

అతిథ్యము. సం. వి. అ. న. 1. అతిథిక్రియ: చూ, విందు. 2; 2. అతిథులకొఱతయిన యన్నాదులు: అతిథేయము: 3. తిథి లేనిదిగా నుండుట.

అతిథ్యుడు. సం. వి. అ. పుం. విందునకుపిలువబడినవాడు: చూ, విందు. 1.

అతుడి. దే. వి. చినిదనము: చూ, నాటివి.

అతుమ. పై. వి. 1. అత్త: చూ, పరమాత్మ; 2. అత్త, జీవాత్మ: చూ, హంసుడు.

అతురత. పై. వి. తొందరపాటు: చూ, సంక్రమము. 1.

అతురపడు. మి. అ. క్రి. (అతురము + పడు.) శ్రమపడు, అంపటపడు: చూ, వేనట. 2.

అతురము. సం. వి. అ. న. అత్తము, తొందట: చూ, సంక్రమము. 1.

అతురుడు. సం. విజ. 1. తెగులుగొంటు: చూ, వ్యాధికుడు; 2. అనత్తుడు: చూ, అణ్ణుడు. 2.

అతురే నియమోనాస్తీ. న్యా. వ్యాధిగ్రస్తుడై పడియున్నవాని కే నియమమును బనిలేదు.

అతోర్వము. సం. వి. అ. న. తతము, అనద్దము, సుషిరము. ఘనము. (వీజ, మద్దెల, వీల్లనగ్రో. తాము.) మొదలగు చతుర్విధ వాచ్యములు, వాదిత్రము: చూ, స్వరము.

2. (అతోర్వము = ఘనము); 2. అంకుశము, అంకుశము: చూ, స్పృశి.

అత్తగంధము. సం. విజ. తిరస్కరింపఁబడినది. చూ-అత్త గర్భము: చూ, వహించుము.

అత్తగర్భము. సం. విజ. చూ, అత్తగంధము.

అత్తము. సం. విజ. 1. హింపఁబడినది: చూ, సంసక్తము. 1. 2. అపహరింపఁబడినది: చూ, హ్యుతము.

అత్త. సం. వి. న. పుం. 1. అతుమ: చూ, పరమాత్మ; 2. అతుమ, జీవాత్మ: చూ, హంసుడు; 3. మోక్ష విషయమైన జ్ఞానము. పరమాత్మస్మదావము: చూ, హ్యుల్లే ఖము. 2; 4. గుండె: చూ, హ్యుదయము. 2; 5. ఓడలు: చూ, శరీరము; 6. అలవాటు: చూ, స్వధానము; 7. చేప, ధైర్యము: చూ, ధైర్యము. 1; 8. ప్రయత్నము: చూ, సన్నాహము; 9. నేతాదేశకేంద్రియములు గాని పునఃస్థా అని పితాదేశకేంద్రియము: చూ, హ్యుక్షియము. (చూ, ఇంద్రియము.); 10. గాలి: చూ, వాయువు: అం. 11. చూ, శక్రకాషలు: 12. చూ, ప్రవృత్తులు.

అత్తంభరి. సం. విజ. ఇ. తన పాట్లపోసికొనువాడు: చూ, పాట్లకూటివాడు.

అత్తక్షీయము. సం. విజ, తన సంబంధమైనది: చూ, స్పృశీయము.

అత్తగంధుడు. సం. వి. అ. పుం. జయంపఁబడినవాడు: చూ, విజయ.

అత్తగుప్త. సం. వి. అ. త్రి. దూలగొండ్లి. *: చూ, శూలశంఖ.

అత్తఖాషము. సం. వి. అ. పుం. 1. కాకి: చూ, వాయువు. 1; 2. తనధని: చూ, స్వరము. 2.

అత్తచ్చిద్రంనవశ్యంతి పరిచ్చిద్రానుసారణః. న్యా. "రిష్టులెన్ను వారు తమతప్పు తెలుగురు" "గురిమెదిగంజ తనక్రింద నలుమెలుగుడు" అనియును తెలుగు సామెతలు.

అత్తజ. సం. వి. అ. త్రి. 1. కూడురు: చూ, సూన. 1; విజ. 2. తనయందుబుట్టినది.

అత్తజుడు. సం. వి. అ. పుం. 1. కొడుకు: చూ, సూనుడు. 1; విజ. 2. తనయందు బుట్టినవాడు.

అత్తజ్ఞానము. సం. వి. అ. న. మోక్షవిషయమైన బుద్ధి: చూ, హ్యుల్లేఖము. 2.

అత్తజ్ఞుడు. సం. వి. అ. పుం. 1. మోక్షవిషయమైన జ్ఞానము గలవాడు; 2. పండితుడు: చూ, విద్వాంసుడు.

అత్తకుష్టి. అం. చూ, రసవదలంకారములు.

అత్తకుష్టిప్రమాణశబ్దము. సం. వి. అ. పుం. అలంకారినిశేషము: చూ, అలంకారము. 3.

అత్తదర్శకము. సం. వి. అ. న. అద్దము, రూ-అత్తదర్శనము: చూ, ముకురము.

అత్తదర్శనము. సం. వి. అ. పుం.—పై.—

అత్తవివేదనము. అం. చూ, వక్తరితజ్ఞములు.

అత్తసీనము. సం. విజ. తనకీర్తనమగునది: అత్తహితము.

అత్తసీనుడు. సం. వి. అ. పుం. 1. కొడుకు: చూ, సూనుడు. 1; 2. భార్య తోడఁబుట్టినవాడు, బావ: చూ, స్వామి.

ఆప్తప్రకరణ. సం. వి. అ. న. తన్నుదామెచ్చుకొనుట: చూ,
అత్తనుతి.

అక్షరములు. సం. వి. క. పుం. 1. నలువ; బమ్మ; చూ, బ్రహ్మ, 1;
1; 2. ముడు; చూ, మన్నుడు; 3. శనరుడు; చూ,
శివుడు; 4. వెన్నుడు; చూ, విష్ణుడు. 1; 5. కొడుకు;
చూ, సూనుడు. 1; 6. కూతురు; చూ, సూన. 1.
అక్షరముని. సం. వి. ఇ. పుం. 1. నలువ; చూ, బ్రహ్మ, 1;
2. ముడు, దెంచము; చూలి; చూ, మన్నుడు.

ఆర్పరక్షణవిధి. అం. చూ. కామందతము.
అక్రమ. అం. జీవాత్మ, అంతరాత్మ, పరమాత్మ, నిర్మాతాత్మ,
బుద్ధాత్మ, జ్ఞానాత్మ, మహదాత్మ, భూతాత్మ, సర్వాత్మ. (8)
ఆర్పవత్సరభూతానిలో తనవదనే సమస్త భూతములని
తలంపవలయు.

ఆత్మవత్సర్వభూతాని యఃపశ్యతి సపశ్యతి. న్యా. సర్వభూతములను దనవలెచూచువాడే చేపునిఁ జూచును.

అత్తవస్యస్యతేజగత్. న్యా. జగత్తును దనవరనేచూచుకొనును. అత్తవీరుడు. సం. వి. అ. పుం. 1. మనుష్యాదిజంతువు: చూ, ప్రాణి. 1; 2. బావమజుడికొడుకు. తో(బుట్టువు)కొడుకు: చూ, మేనల్లాడు. 1; 3. శృంగారనాయక సచివులలో నొకడు. (శృంగారనాయకునకు సచివులు నలుగురు.—వీత మద్దడు, విఠుడు, చేటుడు, విదూషకుడు): చూ, సచివుడు.

ఆత్మప్రకృతి, సం. వి. ఇ. న. ఆత్మప్రకృతం.
 ఆత్మప్రకృతము సం. విణ. తనకీష్టమగువది: ఆత్మసేనము.
 ఆత్మామిషము. అం. చూ. దోషకసంధులు.
 ఆత్మాశి. సం. వి. న్. పుం. చేఁబ; చూ. మత్స్యము. 1.
 ఆత్మీయము. సం. విణ. ఇతరులతో సంబంధములేనిది, తనది.
 చూ, సకలకృతము.

అప్రగాడు. డి. పి. (అప్రము + కాడు.) త్వరపడువాడు.
చూ. వేగిరకాడు.

అర్రము. వై. వి. ఆకుర. తొండిది: చూ. సంక్రమము. 1.
అక్రైయి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. యుతుమతి, ముట్టుది: చూ.
రజస్వయ: 2. స ప్తగోదావరులతో వోలగము: చూ. నది.
1-(4); 3. అక్రైవ్య: చూ. భార్య. 1-3. 4. అక్రైకూతురు.
5. ఒకానొకగోతము: చూ. ప్రవ. 1-(3).

అక్రేయుడు. సం. వి. అ. పుం. 1. చందురుడు: చూ.
హిమాంశువు: విణ. 2. అక్రిమహాముని కొడుకు: చూ.
సన్యాసి. 1.

ఆద. దే. వి. 1. గుండె: చూ, హృదయము. 2; వై. వి.
2. = అధి. మనోవ్యధ, పంథ: చూ, శోచము. 2.
3. ఆరాటము, విచారము. శో. 4, అ. 316: చూ,
సంతాపము.

అదంత్రము సం. విజ. హక్కు-రేవిడి: చూ, రూ.అక్కరము.
అదది. దే. వి. 1. ధర్మము: చూ, సుకృతము 1; 2. చెలిమి
విశ్వా. వ్య. కాం. 141: చూ, పేహము 1; 3. తనివి: చూ
సౌహృద్యము; అవ్య. 4. అనంతరము. పిదప; చూ
పిమ్మట.

అవటవోవు. దే. అ. క్రి. (అదట + వోవు.) తనియు. చూ,
 ట్ట పిపెడు.

అదమత్తము. సం. వి. అ. పుం. 1. లంకెమానిసి, కుడువ
యించిన దానినీడు; చూ, నేవకుడు.
అదమఅత్తు. దే. వి. పుస్తకము; చూ, ముచ్చుత్తము. 1; 2. కరళ
నొందకుండుట, తత్పరత; చూ, సొలిత్యము.

ఆదరణ. సం. వి. అ. పుం. గౌరవము: (రూ-అవరణము.)
చూ, సన్మానము. 1.

ఆదరణావర. దే. క్రి. పిణ. అతితప్పగా: (రూ-ఆవరణాదరగా.)
ఆదరము. సం. వి. అ. పుం. 1. ప్రయమైనది: చూ,
సౌందర్యము; 2. గౌరవము: చూ, ఆదరణ.

అదిరించు. సం. స క్రి. 1, పాటించు; చూ, సంభాళించు;
 2. గౌరవించు; చూ, సన్మానించు.

అదరువు. వై. వి 1. = అభారః, అసరాః చూ, సన్నిధానము.
2; 2. ఇలుః చూ, సదనము. 1.

ఆదర్శగణనాధ్యయము. నా. అంతయేనుగెన చిన్నయద్దముతో
గానించుననుకీతి.

ఆదర్శనము. సం. వి అ. స. 1. దర్శనము. చూపు: చూ, లక్షణము. 3; 2. అర్థము, ముఖముచూచుకొను గాఢాభివ్య: చూ, ముచురము.

అదర్శన్యాయము. న్యాయాన్ని అద్వైతమునకై నిర్వహించుటగా ముందునునుకొని,
(దీనినుండియే అద్వైతాచారము ఇంటిపేరుగలవాని వెలువడినది),
అదర్శములనున్యాయము. న్యాయాన్ని అద్వైతమునకు ముగిసివేట్టుకొనిన
మొదటిగా పోపుననుకొని.

ఆదర్శము. సం. వి. అ. పుం. 1, 2: చూ, ఆదరము; 3. అష్టి
లము: చూ, ముండెములచూలు; 4. అర్థవివరణము: చూ,
టీక; 5. ప్రతియెన (నకలు) పు సకము: చూ, ప్రతి. 2.

అవర్ణితము. సం. విజ్ఞః చూషణ్మదినది. చూ, అలోకితము.
అదా. వా వి. లాభము, ఆదాయము.

అదానము సం. వి. అ. న. 1. గ్రహణము, పుష్యకేతు
చూ, స్వీకారము 2; 2. గుట్టముయొక్క అలంకారము
చూ, భూషణము. 2-౧. (చూ, హయము. 1-౬౮
3. రోగకారణము. (స్కందశాస్త్రము, — అదానము, నిదా
నము, చికిత్స; చూ, వైద్యశాస్త్రస్కందములు; స్కందపంచ
తిము. — రూపము, పేదనము, విజ్ఞానము, సంజ్ఞ, సంస్కార
ములు ఇవి బౌద్ధశాస్త్రానికి ప్రముఖులు: చూ, స్కందము)
4. అంబులబొదినుండి బాణమును ఎత్తుట.

ఆదాయము సం. వి. అ. పుం. 1. లాభము: చూ, లాభము
1; 2. ఆయము: చూ, వచ్చుబడి; 3. ధనము చూ,
హిరణ్యము. 3; 4. తామసరిసంఘసంగమము.

ఆదాయ. సం. వి. నో. పుం. చింపివెట్ట: చూ, హరివాహనుడు.

ఆదారిక. సం. వి. అ. శ్రీ. = ఆదారి

ఆ.వి. సం. విజ్ఞ. 1. మొదటివి: చూ, మొదలు. 4; ఇ. పం. 2. ప్రథమము: చూ, మొదలు. 4. అవ్య. 3. ప్రకాశము: చూ, వెలుగుదు. 1; దే. వి. (1) చిహ్నము, గుఱుకు చూ, లక్షణము. 1.

ఆధారకుండము. సం. వి. అ. న. కుండలు లోనగునవి యుంచెడు చుదురు, కుదురు, చుట్టుకుదురు: చూ, మట్టు. 3. ఆధారకుండము. సం. వి. అ. పుం. పెన్నెముక; చూ, శల్మము. 1. ఆధారము. సం. వి. అ. పుం. 1. ఆవరపు, ఆసరా: చూ, సన్నిధానము 2; 2. చెఱుపు: చూ, సరస్సు. 1; 3. కుదురు, ఆవాసము: చూ, విల్లము. 4. గుడ్డ: చూ, ముద్దీ; 5. మోసే కొనియుంచు ఆధారము. "ఆధారచక్రము." ఆధారదేయసంబంధము. అం. చూ, సంబంధములు. ఆధార. సం. వి. ఈ. శ్రీ. కోకిల: చూ, ధార్య (రూ. ఆధారక.) ఆధారక. సం. వి. అ. శ్రీ. 1. —పై. —: 2. చూ, ఆధాతువు. ఆధార్యులు. సం. వి. అ. విజ. ధర్మబుద్ధి లేనవాడు; రూ. ఆధార్యుడు. అధి. సం. వి. ఇ. పుం. 1. —ఆవ, వంక, మనోవృధ: చూ, శోరము; 2. అగావు: చూ, తారకము (1); 3. కలుగుననెడి ఆళ: చూ, వంక; 4. వ్యసనము, నేగి: చూ, శోరము; 5. ఇల్లు, ఉనికిపట్టు: చూ, సదనము. 1. అధ్యము. సం. వి. అ. న. గొప్పదనము, అత్యయము: చూ, హేరాళము. 1-౧. అధిదైవికము. సం. విజ. చూ, తానత్రయములు. అధిపత్యము. సం. వి. అ. న. చౌరకనము: ప్రభుత్వము: చూ, స్వారాజ్యము. అధిదాతకము. సం. విజ. భూతమువలన గలిగినది. (భూతము = వృద్ధివ్యాధి.) చూ, తానత్రయములు. అధీగవము. సం. వి. అ. పుం. సామభేదము: చూ, ఉపాయములు. అధీగవ్వలు. సం. వి. అ. పుం. 1. తల్లితోడఁ బుట్టినవాడు: చూ, మేనమామ: 2. మునిభేదము: చూ, సన్యాసి. 1. అధీనము. సం. వి. అ. న. అధీనత్వము: చూ, అగపాటు. 2. అధురము. సం. విజ. కదలింపఁబడినది: చూ, వేలితము. 2. అధునికము. సం. విజ. 1. సవ్యకాలసంబంధమయినది: చూ, ఇప్పటిది; 2. సవీనము, క్రొత్త: చూ, హాస. అధునికుడు. సం. విజ. క్రొత్తవాడు: చూ, మాతనుడు: ఆధారము. సం. విజ. 1. కదలింపఁబడినది: చూ, ఆధుతము: అం. 2. చూ, కిరఃక్రియలు. ఆధేయసర్వాయము. సం. వి. అ. పుం. అలంకారవిశేషము: చూ, అలంకారము. 2. ఆధోరణుడు. సం. వి. అ. పుం. ఆరోహణుడు, మావటివాడు: చూ, హస్తారోహణుడు. ఆధ్యాతము. సం. విజ. 1. చపకము చెయ్యఁబడ్డది; 2. కాల్యః బడినది; 3. గాలి: చూ, వాయువు; 4. వాతరోగము: చూ, రోగము. 1-3; 5. దది: చూ, పెరుగు. 1. ఆధ్యాత్మికము. సం. విజ. ఆత్మవలన గలిగినది. ఆధ్యానము. సం. వి. అ. న. 1. చింత, కలఁపు: చూ, స్మృతి. 1; 2. ఇష్టానిష్టములగు వమలమ గుఱించి యారో చించుట; అం. 3. చూ, సంచారిభావములు.

అన. వై. వి. 1. —ఆజ్ఞ, ఉత్తరువు: చూ, సెలవు: అన్యదే. 2. క్రిష్ణశకమాచన. (అన = హూణశక: 1944, స్ప = వసశి 1354, శాలివాహన శకాబ్ద: 1866, కల్పాబ్యుద్భా: 5045; ఇవి సమానములు.) అనంబుడు. సం. వి. అ. పుం. 1. చుట్టెలు; చూ, శ్రీదులు; 2. ముచ్చంటి: చూ, శివుడు; విజ. 3. స్వార స్యము నెఱుంగువాడు, వ్యవహారజ్ఞాన మామూలాగ్రము గ్రహించినవాడు. అనంద. సం. వి. అ. పుం. చూ, సంవత్సరములు. (రూ. అనందము.) అనందకాననము. సం. వి. అ. న. కాశి, బనారస్, వారణాసి: చూ, దేశములు. 1-౫౬. అనందభువు. సం. వి. ఈ. పుం. సంతోషము, చూ, హృదనము. 1. అనందము. సం. వి. అ. న. 1. —పై. —: 2. చుట్టములు మొదలగువారినింగనాదులచే సంతోషపఱచుట: చూ, సభాజనము. అనందవి. అం. బ్రహ్మవర్తణము: చూ, దేశములు. 1-౬౧. (౧౩). అనందవతుము. సం. వి. అ. న. పెండ్లిచో వధూవతుల కిచ్చెడు వస్త్రము, సవోదావస్త్రము: చూ, వస్త్రము. 1-౩౩. అనందభైరవి. వా. వి. 1. ఒకానొకమందు; 2. ఒకానొక రాగము: చూ, స్వరము. 2-౪౪. అనందమయకోశము. అం. చూ, కోశములు. అనందము. సం. వి. అ. పుం. 1: సంతోషము, చూ, హృద నము. 1; 2. అకనము: చూ, మురవర్తము. 3. వర్ణించెడు సూర్యకిరణము; 4. చూ, రూ-అనంద; 5. సన్యాసుల సంప్రదాయమును దెలిపెడి గుఱుతు: చూ, లక్షణము. 1-౪౭; అం. 6. చూ, ఘననిక పూజాకుసుమములు. అనందాత్మ. సం. వి. న. పుం. నలుప: చూ, బ్రహ్మ. 1. అనందాలయము. సం. వి. అ. పుం. చంద్రునియొక్క లోకము: చూ, దేశములు. 1-౬౪-(౧) అనందించు. సం. అ. క్రి. చూ, సంతోషించు. అనందితము. సం. విజ. 1. సంతోషము నొందినది. చూ, హృదనము. 1-౫; 2. సంతోషపెట్టఁబడినది, చూ, హృదనము. 1-౧౧. అనందుడు. సం. విజ. సంతోషముగల మనస్సుకలవాడు: చూ, హృష్టుడు. అనకత్తు. దే. వి. ఏటియర్థకట్టు: చూ, నేతువు. 1. అనకడుండుభి, సం. వి. ఇ. పుం. శ్రీకృష్ణనితండ్రీ: చూ, వసుదేవుడు. అనకము. సం. వి. అ. పుం. 1. కరిక్కాయువంటి మృదంగము, అంకము: చూ, వీణ: 2-౧౯; 2. భేరియను వాద్య విశేషము: చూ, వీణ: 2-౨౭; 3. మృదంగాది ధ్వని విశేషము: చూ, స్వరము. 2-౭౦; 4. ఉటిమెడి మబ్బు: చూ, మేఘము. 1: 5. ఆండుగుఱి: చూ, భగము. 12.

అనంతము సం. విజ. 1. వంగినది; చూ, భుగ్గుము. 1:
2. చివర కొండెము క్రిందికి వంగినది.
అనంత. పై. వి. = అజ్ఞప్తి. అజ్ఞ: చూ, నెలపు.
అనంతిచ్చు. ద్వు స. క్రి. (అనంత + ఇచ్చు.) అజ్ఞాపించు. 3. 4.
4. అ. 125: చూ, నెలవిచ్చు. (రూ-అనంతిచ్చు.)
అనర్థము. సం. వి. అ. న. మృదంగాది చర్యవాద్యము: చూ,
వీణ. 2-౫: విజ. 2. కట్టఁబడినది: చూ, సందానితము. 1.
అనర్థవాద్యములు అం, రుల్లరి, మురజము, ధేరి, వటహము,
కరక, పుడుక్క, మాడుక్క, ధక్క, కమరుము, నిస్సా
ణము, సోల్లు, బాణము, తుంబరి, దుండుభి, మద్దపు,
డిండిమము, రుద్దరము, వణవము. (18.)
అననము. సం. వి. అ. న. 1. ముఖము: చూ, వదనము. 2:
2. నోరు: చూ, వదనము. 1.
అనిమ. దే. వి. ఆలాపన: చూ, సౌఖ. 1. (రూ-అనజ)
అనిపకాయ. దే. వి. 1. నాగస్వరపుకాయ: చూ, సౌఖ;
2. కాకమురొ నొకటి, కూర అనజ: చూ, సౌఖ 1;
3. వీణకు పైభాగమున నమర్చుఁబడుకాయ.
అనము. సం. వి. అ. పుం. ఊపిరి వెలికిఁబడుట, ఉచ్చాస్
నము: చూ, శ్వాసము.
అనయము. సం. వి. అ. పుం. 1. ఆనత్రి, పొందించుట: చూ,
పొందింపు; 2. ఆహారము. ఆహృతి: చూ, తెచ్చుట.
అనయించు. సం. స. క్రి. కొనివచ్చు: చూ, తెచ్చు.
అనర్తము. సం. వి. అ. పుం. 1. అటపాక: చూ, సదనము,
1-౫; 2. ఉదకము: చూ, సరిలము. 1; 3. పోరు: చూ,
యద్దము. 1; 4. పల్లియనముద్రాతీరమున ద్వారకకు సమీప
మున నున్న దేశము: చూ, దేశములు. 1-౬౪-(౬); 5:
5. మనుష్యులు: చూ, ప్రజ; 6, ఏడాది: చూ, సంవత్స
రము; 7. ఇష్టములేమి: చూ, రోత, 2.
అనవాలు. దే. వి. 1. రూ-అనాలు, గుఱుకు: చూ, లక్షణము.
1: 2. (అన + పాలు.) జాన్ను, కూర్పక, ఇవురఁగాచిన
పాలు. (రూ-అనాలు): చూ, స్తనము. 1-౪.
అనవాలుపట్టు. దే. స. క్రి. గుఱుకుపట్టు: చూ, గుర్తింపు.
అనాది. దే. వి. కిరాతుడు: చూ, వ్యాధుడు. 1.
అనాయము. సం. వి. అ. పుం. 1. చేవవల: చూ, వల. 1;
2. అంతట తీసికొనిపోవుట.
అనాయము. సం. వి. అ. పుం. గార్లపత్న్యాన్నిలోనుండి యెత్తి
దక్షిణాగ్నియందుంచిన అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1-౩.
అనాలు. దే. వి. 1. గుఱుకు: (అనికయ్యయంకనది) చూ, లక్ష
ణము. 1; 2. కూర్పక, జాన్ను, ఇవురఁగాచినపాలు: చూ,
అనవాలు. 2.
అనాహము. సం. వి. అ. పుం. 1. దైర్ఘ్యము, నిడుపు: చూ,
సోగ: 2. మలమూత్రమందరోగము. ఇరువాయికట్టు: చూ,
మూత్రకృత్తము. 1-౧.
అనించు. దే. అ. క్రి. అడఁగజేయు, అను: చూ, పినుకు. 3.
అనిక. దే. వి. 1. ఆశ్రయము, అసరా: చూ, సన్నిధానము:
2. బలిమి: చూ, శక్తి. 1; 3. త్రాగుడు: చూ, సరకము. 3.
అనియ. దే. వి. ద్రుద్రోగము, రూ-అనె: చూ, ద్రుద్రపు.

అనిర్వచ్యుడు. సం. వి. అ. పుం. అచ్చిమగఁడు: చూ, విష్ణువు. 1.
అనిలి. సం. వి. ఇ. పుం. అంజనేయుడు: చూ, వానరము.
1-౨.
అసేదర్పి. సం. వి. న. పుం. దుర్బలేము: చూ, జుద్దరు. 1.
అసీతము. సం. విజ. 1. పొందింపఁబడినది: చూ, సంపత్తము.
1: 2. తేఱచింది.
అసిలయడ్డిక. సం. వి. అ. క్రి. అంబుపథి *: చూ,
మూచుగు. 2.
అసు. దే. వి. 1. జీవస్థానము, కిలకము: చూ, మర్తము 1;
2. ప్రళయము, మొసటిది: చూ, మొరలు. 4; 3. క్రి.
3. తిను: చూ, సావక; 4. అద్దగించు: చూ, సంరక్షించు;
5. పానముచేయు, త్రాగు. చూ, త్రాగు; 6. అణఁడు,
అడుము. 3. 3. అ. 268: చూ, విమల: 3; 7. అకఁగఁ
జేయు. చూ, విమల, 3. 3. దరించు, కాలుడు: చూ,
వహించు: అ క్రి. 3. అనియగు. చూ, వహించు.
అనుకట్టు. దే. వి. హినుకొనెను కట్టు: చూ, వట్టుగొప్ప.
అనుకూల్యమగు. మి. అ. క్రి. అనుకూలపడు: చూ, సరిపడు. 1.
అనుకూల్యము. సం. వి. అ. న. ఒడ్దిక: చూ, స్నేహము. 1.
అనుకొను. దే. అ. క్రి. స. క్రి. అనియగు: చూ, వహించు.
అనుగ. దే. వి. అనజ: చూ, సౌఖ. 1.
అనుగము. దే. వి. రూ—పై.—
అనుగు. దే. వి. —పై.—
అనుగుణ్యము. సం. వి. అ. న. అనుగుణావము, ఒడ్దిక:
చూ, స్నేహము. 1.
అనుకుదిల్లి. దే. వి. ఒలుగుదించు: చూ, భోకు.
అనుపూర్వి. సం. విజ. న. ఈ. క్రి. 1. అనుక్రమము, వరుస
క్రమము, ఒకటి వెంటది యొకటి: చూ, విధము. 1;
2. అనుక్రమణిక: చూ, సరిపాటి.
అనుపూర్వము. సం. వి. అ. న. —పై.—
అనుపు. దే. వి. బలము: చూ, శక్తి. 1.
అనె. దే. వి: చూ, రూ-అనియ.
అనేక. సం. విజ. 1: చూ, పొందించువాడు; 2: చూ,
తెచ్చువాడు.
అనేకవ్యము. సం. వి. అ. న. 1. అనయము: చూ, తెచ్చుట;
విజ. 2. పొందింపఁదగినది; అనేయము; 3. తేఱగినది;
అనేయము, ఆహార్యము.
అనేయము. సం. విజ. 1: చూ, అనేకవ్యము. 2; 2: చూ,
అనేకవ్యము. 3.
అన్వయకుడు. సం. వి. అ. పుం. కాలమకస్థుడు: చూ,
కొలుడు.
అన్వీక్షక. సం. వి. ఈ. క్రి. దండనీతి, దండనశాస్త్రము: (ఇందు
విజ్ఞానము తెలుపఁబడును. అనఁగా సయానయములు తెలుపఁ
బడును): చూ, విద్యులు.
అవంతనము. సం. వి. అ. పుం. పెద్ద రేకువ్రాసు *: చూ,
కాకోటము.
అవక్కము. సం. వి. అ. న. గుగ్గిళ్లు: చూ, పోళి.
అవగ. సం. వి. అ. క్రి. ఏఱు: చూ, నది. 1.

ఆపాదితము, సం, విజ్ఞ, కలిగింపబడినది: చూ, ఉత్పాదితము.

ఆపోసము. బై. వి = — బై. —

అపొసము. వై. వి. = — పై —

అప్తము. సం. విజ. 1. పొందఁబడినది: చూ, సంసక్తము 1;
2. అప్తమైనది; 3. సత్ప్రమైనది; చూ, సత్ప్రము. 3.

అప్త. సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. కలిమి; చూ, సంవర్తి. 1;
2. చెలిమి; చూ, స్నేహము. 1.

అప్తయ. సం. వి. అ. పుం. 1. చెలికాయ; చూ, స్నేహితుడు. 1; 2. అయ్యవారు, పవిత్రమయినవారు, అమలయ: చూ, సన్మానితుడు.

అప్తము. సం. విజ. 1. నీటిరుక్మ: చూ, అవము. 2; నీటఁ బుట్టిన నమ స్తవస్తువులు; 3. చెంగల్లొక్కొక్క: చూ, పారి థావము; 4. తీవ్రము, తేనె: చూ, సారము.

అప్తాయనము. సం. వి. అ. న. 1. అనివి: చూ, సౌహిత్యము, 2. సంతోషము: చూ, హ్లాదనము-1; 3. బంధువులు చేరుట: అప్తాయము.

అప్తాయము. సం. వి. అ. న. — 1. 2. 3. — పై. —

అప్తాయానము. సం. వి. అ. న. మంచప్రకృతి: చూ, నివారి, 1-౯.

అప్తాయత. సం. విజ. అప్తప్రవాదు: చూ, తనియువాడు.

అప్తాయతయ. సం. విజ. తృప్తిపడినవాడు: చూ, తనిసినవాడు.

అప్రక్. దే. వి: చూ, అదిక్కు.

అప్రచ్ఛనము. సం. వి. అ. న. బహువిన్యయములకు వచ్చిన చుట్టమును జూచుటవలనఁ గలిగిన సుఖానందము: చూ, అప్రచ్ఛన్నము.

అప్రచ్ఛన్నము. — పై. —

అప్రపదనము. సం. విజ. పాదాగ్రము కప్పియుండు చీర: చూ, వస్త్రము. 1-౪.

అప్లవము. సం. వి. అ. పుం. అభిషేకము, మునుక: చూ, స్నానము. 1: రూ- అప్లావము.

అప్లావము. — పై. —

అప్రుతుడు. సం. విజ. 1. వేదముద్రదీనివలెనుక వేత్తాక యాశ్రమమును బొందక ప్రతయుక్తుడై తీర్థస్నానశీలుడై యుండు బ్రహ్మచారి: స్నాతకుడు; 2. స్నానముచేసినవాడు: చూ, స్నాతుడు.

అప్రతి. అం. చూ, ఖండములు.

అప్ర. దే. వి. 1. కపివిక, కంటినల్లగ్రుడ్డు. “వాసియాది అజగెను.” చూ, లోచనము 1-౧౧. వా. వి. 2. అత్మాశ.

అప్రవము. సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, గడ్డికట్టుకు; 2. దృఢ ముగాఁ కట్టుకు; 3. నాగటికాడికిఁ గట్టెడు మ్రోడు: చూ, వల్లె. 2; 4. పశుబంధ రజ్జువు: చూ, వల్లె. 2; 5. చెలిమి: చూ, స్నేహము. 1; 6. అభరణము, తొడవు: చూ, భూషణము. 2.

అప్రవము. సం. వి. అ. పుం. అలంకారము, తొడవు: చూ, భూషణము. 2.

అప్ర. దే. వి. 3. సర్వపక్షిములు రూ-అవలు: చూ, సర్వము.

అప్ర. సం. వి. అ. శ్రీ. అంగలారువు: చూ, శోకము. 1.

అప్రంగోపానము. జా. చిన్నలు మొదలు పెద్దలవఱకు. (అందఱు.)

అప్రవృత్తము. జా. — పై. —

అప్ర. దే. న. (అ+విక్ర.) అప్రతి, రూ-అప్రతి: చూ, అప్ర.

అప్ర. దే. న. — పై. —

అప్ర. వా. వి. రూ- అప్ర.

అప్ర. వై. వి. = అభక్తి. పెనుతిండి: చూ, సావము. (1).

అప్ర. వై. వి. తిండిపోతు: చూ, భక్షకుడు.

అప్ర. అన్యదే. గౌరవము: చూ, మర్యాద. (అనోయ. అప్ర. వా.)

అప్ర. వా. వి. రూ- అప్ర.

అప్ర. సం. వి. అ. న. అన్యము, మృతినొందినవారికి ప్రతి సంవత్సరమునఁ జేసెడి ర్పము: చూ, సాంవత్సరికము:

అప్ర. సం. వి. అ. శ్రీ. కాంతి: చూ, వెలుగుడు. 1.

అప్ర. సం. వి. అ. న. 1. తొడవు: చూ, భూషణము. 2;

అం. 2. అలంకారము అయిదింటిలో నొకటి: చూ, భూషణ ములు. (చూ, అనులేపనము)

అప్ర. సం. వి. అ. న. 2. చక్కగా చూడఁగలుగు: చూ, సంభాషణము; 2. బంధుమిత్రులతో మాటలాడుట;

అప్ర. సం. వి. అ. పుం. 1. ప్రకాశము: చూ, వెలుగు.

3; 2. కాంతి: చూ, వెలుగుడు. 1; 3. ప్రతిఫలనము:

మాజురూపము లోఁడుట: చూ, వికారము. 1.

అప్ర. అం. చూ, మానవజన్మభావమునుములు.

అప్ర. సం. వి. అ. పుం. రూ-అప్ర. కిరణము: చూ,

హాయనము. 2.

అప్ర. సం. వి. ఈ. శ్రీ. గొల్లవల్లె: చూ, దేశములు.

1-౨3- (౨).

అప్ర. సం. వి. అ. పుం. ఒకానొక దేశము: చూ, దేశములు.

1—2—౮.

అప్ర. సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. గొల్లది. చూ, వ్రేల; 2. గొల్లవానిభార్య;

2. చూ, భార్య. 1-౧౫, అం. 3. చూ, పంచమణి భాషలు.

అప్ర. అం. చూ, మాళవకేసరిక భాషలు.

అప్ర. సం. వి. అ. పుం. 1. గొల్లవాడు: చూ, వ్రేలు; 2.

నావికుడు, ఓడవాడు: చూ, సరంగు.

అప్ర. సం. వి. అ. న. 1. కష్టము, బాధ: చూ, శోకము. 2;

2. భయానకరసము, చూ, రసములు; విజ. 3. భయమును

పుట్టించునది: చూ, కారణము. 1.

అప్ర. సం. వి. అ. పుం. నితీతేరు: చూ, వరుణుడు. 1.

అప్ర. సం. వి. ఈ. పుం. 1. కడుకు: వెలుగుడు. 1; 2. త్రాడు:

మూలము. 1-౨౪. 3; కిరణము: చూ, హాయనము. ౨.

అప్ర. సం. వి. ఇ. శ్రీ. = చూ, అప్ర.

అప్ర. సం. విజ. కొంచెము వంక రైనది: చూ, నేలీతము.

2—3—(౧): అం. 2. చూ, వక్ష:క్రియలు.

అప్ర. సం. వి. అ. పుం. 1. వస్తువులయొక్క గుణ

దులయొక్క గుణ విండు: చూ, సంపూర్ణత; 2. ప్రయత్నము,

పూనిక: చూ, సన్నాహము. 2; 3 వరుణుని చక్రము: చూ,

వాచిత్ర. 1-౮.

అప్ర. సం. అన్య. ఒకడు చెప్పినదాని నంగీకరిండుట: అమ

చూ, సమ్మతి. 1.

అప్ర. సం. అన్య. 1. — పై. —; 2. అవుగా, కాగా: 3.

తెలిసి అవుననుట.

అమంత్తము. సం. వి. అ. పుం. = అమంత్తము. ఏరంత్తము*
చూ, వ్యవహరించు. (రూ-అమంత్తము.)

అమంత్తము. సం. వి. అ. న. 1. = అమతి. ఆహ్వానము.
పిలుపు: చూ, సంబోధనము; 2. చుట్టములు మొదలగువారిని
అరంగనాడుచే సంబోధనము: చూ, సభాజనము: 3.
యాత్రామయందు బంధువులుగొనిగవారి యనుజ్ఞబడయుట:
చూ, వీక్షించు. 1.

అమంత్రించు. సం. స. క్రి. ఆహ్వానించు: చూ, పిలుచు.
అమంత్రితము. సం. విణ. పిలువబడినది: చూ, ఆవాహితము.
అమంత్రి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ఆహ్వానమున మాంసాదుల
గంధముగలది, ఉడకని మత్స్య మాంసాదుల కంపుగల
వస్తువు: చూ, విప్రము.

అమగోత్రద్రాహ్మణులు. పా సంకరాదులలో నొకతెగయగు
సారస్వతులలోని మూడవ తెగవారు. వీరు వాజసనేయ
శాఖవారు. శుక్తియశురైనారు. ఈశాఖవారు జమ్మ్య,
జస్యోహ ప్రవేశములందును తత్సమిపవన్యప్రదేశములందును
గానుపించెదరు. వీరిలో సంబంధభాంధవ్యములు కలవారు
మహ్యమాంసాశనులు చేప్పుపాసయినై యున్నారు. (వీరు
మూడవతెగవారు. — అమగోత్ర ద్రాహ్మణులు. — కేసర
ద్రాహ్మణులు, శిబరద్రాహ్మణులు, వైద్యద్రాహ్మణులు.)
చూ, ద్రాహ్మణులు.

అమడ. దే. వి. నాలుగుకోసుం దూరము: చూ, యోజనము
(పిలుపునకు అందనిది.)

అమతి. వై. వి. = అమంత్తము. ఆహ్వానము: చూ,
సంబోధనము.

అమతిండు. వై. స. క్రి. 1. ఆహ్వానించు: చూ, సంబోధించు;
అచ్చ, బాల, కాం. 168; చూ, సమర్పించు.

అమతింపు. వై. వి. = అమంత్తము. ఆహ్వానము, పిలుపు: చూ,
సంబోధనము.

అమతిలు. వై. అ. క్రి. జన్మించు: రూ- అమతిల్లు. చూ,
సంభవించు.

అమతిల్లు. రూ — వై. —

అమనస్యము. సం. వి. అ. న. 1. రూ-అమానస్యము, ప్రసవవేదన:
చూ, పెదన. 1; 2. వంత: చూ, కొకము. 2.

అమని. దే. వి. 1. వసంతముకుపు = చైత్రవైశాఖమాసములు,
నవకారు, పూదాతీ, పుష్పసమయము, ఒకముకుపు: చూ,
మాసద్యయము; 2. గీవ్యముకుపు = శ్రేష్ఠఆషాఢమాసములు,
వెట్టకారు, ఒకముకుపు: చూ, మాసద్యయము; 3. ఉత్సవము:
చూ, సంబరము, 3; 4. వంశయొక్కవృద్ధి: చూ, ఫల
సమృద్ధి; 5. మిక్కిలిసంపద: చూ, సమృద్ధి; 6. వండినవంట
యొబ్బడిచేయించెడి తావు, కళ్ళము: చూ, ఖలము. 4.

అమపూర్వకము. సం. వి. అ. న. అనుక్రమము, వరుస: చూ,
విధము. 1.

అమబంధము. సం. వి. అ. పుం. 1. ప్రోక్రమచేయబడుట: చూ,
ప్రోక్రమ. 1-౨; 2. అశీర్వాదవలనబుట్టిన రోగము: చూ,
రోగము. 1. ౨.

అమబంధుడు. (పు). సం. వి. అ. పుం. కొడుకు: చూ,
సూనుడు. 1.

అమము. సం. వి. అ. పుం. 1. తెగులు: చూ, రోగము. 1;
2. అమరోగము: చూ, రోగము. 1-౧౩; విణ. 3. ఉడకనిది:
చూ, కషణము. 1; వై. వి. (1) = ఆవాప. రూ- అమము,
చుమ్మరివాని అమము, కుండలుకాల్చు చోటు: చూ, కాపు. 6.
అమయము. సం. వి. అ. పుం. తెగులు: చూ, రోగము. 1.
అమయావి. సం. విణ. తెవులుగొంటు: చూ, వ్యాధితుంటు.
అమంము. సం. వి. అ. న. 1. కురువేలు *: చూ, శ్రీబేరము;
2. అమరావతి, ఇంద్రునివట్టణము: చూ, దేశములు. 1. అ-౨
అమరి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. అమరియను అయిది: చూ, శ్రీ,
1-౧౨౧.

అమర్షము. సం. వి. అ. పుం. కోపము: చూ, రోషము.
అమలకము. సం. వి. అ. న: చూ, ఉసిరికాయ. అమలకీ. పుం,
న. 2. అమలకీ, ఉసిరిక: చూ, శ్రీపల్లి. 1.

అమలము. సం. వి. అ. పుం. అశ్వశ్రిము*: చూ, రావి.
అమలకీ. సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, అమలకము. 1. 2; 3. నేల
యునిరిక*: చూ, శివ. 4.

అమలకీదళము. సం. వి. అ. న. ఆకుపత్రి *: చూ, రోమశము.
అమవడ. వై. వి. మజ్జిగవులునురోనగు వానియందు నానవెసిన
వడ: చూ, బత్తము. 1-౨.

అమాశయము. అం. జాతరికరనమురో ఆహారవద్యములను
జీర్ణింపజేయు మొదటితిత్తి, అన్నకోశము, చూ, కోశములు.
అమిక. వై. వి. = అహమహమిక. రూ-అము. కావరము:
చూ, హామిక.

అమిత. సం. అ. శ్రీ. 1. కూకు, పాలవిలుగురు: చూ, స్తన్యము
1-౬; 2. ఇపురగాదిన పాలు, కూర్చిక, జాన్ము: చూ,
స్తన్యము, 1-3; 3. శానిన అయిదాటుదినములలోని పాలు:
చూ, స్తన్యము. 1 ౪
అమిత. వై. వి. = అమంత్తము. ఆహ్వానము: చూ,
సంబోధనము.

అమిత. వై. వి. = అమంత్తము. — వై. —

అమిచము. వై. వి. = అమంత్త. ఏరంత్తలెయము. రూ-
అమిచము. దివ్యైచమురు: చూ, స్నేహము. 2. ౨౧.

అమిషము. సం. వి. అ. పుం. న. 1. రూ- అమిషము. పాలము:
చూ, శుక్తము. 2; 2. తనపని చక్కబెట్టుకొనుటకై యొకనికి
రహస్యముగానిచ్చు ధనము, లంఘము: చూ, సూదిద; 3.
లాబము, ఒడుపు: చూ, లాభము. 1; 4. సురము,
సంతోషము: చూ, హ్లాదనము; న. 5. కరంజకము;
క్రాసుగ *: చూ, శాదఘ్నుము; విణ. 6. అనుభవంపదగిన
వస్తువు; 7. వన్ను: చూ, సిన్ను. 1; 8. అన, కోరిక: చూ, వంఛ,
విణ. 9. చక్కదనము మొదలయినది.

అమిషాశి. సం. వి. ఇ. పుం, న్. విణ. మాంసమును దినువాడు:
చూ, శౌష్కలుడు

అమిషి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. జటామాంసి*: చూ, మాంసి; 1.
2. ఒకరోగము: చూ, రోగము. 1.

అమీవత్తము. సం. వి. ఆ. న. దేవదారు : చూ, సూక్ష్మదారువు.

అమీవత్తము. సం. వి. ఆ. న. చూ. రూ. అమీవత్తము. 1.

అమీ. సం. వి. ఆ. న. 1. = అమిక : మత్త; చూ, హామిక; వై. వి (1) = అహమ్. గర్భము: చూ, హంకారము; (2) = అహమ్. మత్త: చూ, హామిక.

అమికవియు. దే. అ. శ్రీ. (అమము + కవియు.) క్రమ్ము: చూ, వ్యాపించు.

అమకొను. దే. అ. శ్రీ. (అమము + కొను.) — పై. —

అమకత్తము సం. విజ. కిత్త(బడినది. (వత్తము): చూ, వత్తము 1-౨; 2. తొడుగు(బడినది. (కవచము): చూ, వారవారము. 3. భోగించి విడిచినది.

అమిభము. సం. వి. అ. పుం. చెప్పట: చూ, శంసనము. 1.

అమిత్రము. సం. విజ. పరలోక సంబంధమునది: అమిష్టికము.

అమివపుజెట్టు. ద్వి. వి. *: చూ, వ్యవంభికము.

అమిదము. వై. వి. 1. = ఏరంభము: చూ, రూ. అమిదము; 2. అమిదపుగింజలు: అమిదములు, అమిదాలు.

అమిదములు. వై. వి. వి. అమిదపుగింజలు: చూ, అమిదము. 2.

అమిదాలు. — పై —

అమిష్టికము. సం. విజ. పరలోక సంబంధమునది: చూ, అమిత్రము.

అమిష్టాయము. సం. విజ. ప్రసిద్ధకులుడైన తండ్రివలనఁ జుట్టినవాడు. అంగములతో వేదముఁ జనుపుకొన్నవాడు: చూ, సజ్జనుడు.

అమూలము. సం. శ్రీ. విజ. కడవెళ్ళ: చూ, మూలములు.

అమూలాగ్రము. సం. అవ్య. అడుగుమొదలు కొనవలకు: చూ, సమూలము.

అమృదికము. సం. వి. అ. న. 1. చక్కగా తొక్కఁబడ్డది; 2. కొంచెము తొక్కఁబడ్డది

అమృష్టము. సం. వి. ఆ. న. 1. చక్కఁగా తొమఁబడినది; 2. కొంచెము తొమఁబడినది.

అమె. ద్వ. స. ఏ. (అ + అమ.) తత్పతి. రూ. అమె: చూ, ఆతె

అమెత. వై. వి. 1. = అమంత్రణమ్. అహ్వనము. రూ. అమిక: చూ, సంబోధనము; 2. ఉత్సవము: చూ, సంభరము. 3; ఆతిథ్యము - విందు, పదలను భోజనాదికముచే ఆదరణ చేయుట. చూ, విందు. 2.

అమోద. సం. వి. ఆ. శ్రీ. జయంతిక*: చూ, సోమోద.

అమోదము. సం. వి. అ. పుం. 1. దూరముగా వ్యాపించెడి పరిమళము: చూ, వాసన. 1; 2. చందనము, గంధము: చూ, సుగంధము; 3. సంకోపము: చూ, హ్లాదనము.

అమోది. సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కర్పూరాది వాసన: చూ, వాసన. 1-౧౪; 2. పదియేడు వత్సరముల యేనుగు: చూ, హస్తీ. 1-(౭౧) - (౬).

అమోదించు. సం. అ. శ్రీ. చూ, సంకోదించు.

అమ్నాతము. సం. వి. అ. పుం. గుంపు: చూ, సమూహము:

అమ్నామియ. సం. వి. అ. పుం. 1. క్షింపఁబడినవాడు; చూ క్షింపడు; 2. సద్భజనంబునడు: చూ, సజ్జనుడు.

అమ్నాయము. సం. వి. అ. పుం. సల్లగోరంబు*: చూ, సహ.వి-౪

అమ్నాయము. సం. వి. అ. పుం. 1. తొలిచడపు: చూ, వేచుము; 2. గురువంపరాగరమైన యువదేశము, ఉప దేశము, మంచుహలు: చూ, హింవచనము; 3. సద్గురు పరంపరాగరమైన రహస్యబుడేశము: చూ, సంప్రదాయము; 4. అధ్యాసము: చూ, స్వధానము; 5. పులము: చూ, మంగళము; 6. చదువు: చూ, విద్య. 1-౫. *

అమ్రము. సం. వి. అ. పుం. రూ. అమ్రము. చూకము, రిసాలము*: చూ, చూమి 1.

అమ్రవణస్థాయము. న్యా. అనేకస్మృతజాతులగు రోఁబులొ గొన్ని చూమిడిచెట్లన్నయెడల చూమిడిచొరుగుచుండు. అమ్రసేపిర్యతర్పణస్థాయము. న్యా చూమిడిచెట్లు మొదలసేపిర్య తర్పణముజేసినచోఁ జెట్లగు సేచుపోసినట్లును విత్పతర్పణము జేసినట్లును గూడనగు సూర్యితి.

అమ్రాతకము. సం. వి. అ. పుం. = అంబాకము. నల్లచూమిడి *: చూ, చూమిడి. 1-౨.

అమ్రేడించు. సం. అ. శ్రీ. ద్విపుక్తమగు.

అమ్రేపిము. సం. వి. అ. పుం. చింతి*: చూ, తింతిజి.

అమ్రేకము. సం. విజ. (అ. ఆ. అ.) దవ్యకము: చూ, పులుసు?.

అమ్రేకము. సం. వి. ఆ. పుం. చింత. * చూ, తింతిజి.

అమ్రేపంపర. సం. వి. ఆ. శ్రీ. పుష్పపంపరపనన *: చూ, పంపరపనన.

అమ్రేపాబంబు. సం. వి. అ. న. చూ, అమ్రాతకము.

అమ్రమల్లిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. వన్యశంఖిచాన్యము: చూ, చాన్యము.

అమ్రము. సం. వి. అ. పుం. 1. రూ. అంబుము: చూ, పుల్లన: చూ, కుక్కుము. వై: విజ. 2. — పై. —: చూ, శుక్రము. 4; అ. న. 3. విరహాత్మిన తింతిజిఫలముల ముద్ద: చూ, చింతపండు; 4. రూ. అమ్ర, చాంగేరి*: చూ, సునిష్కణకము

అమ్రలోజిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. చాంగేరి*: చూ, సునిష్కణకము.

అమ్రవేతనము. సం. వి. అ. పుం. రూ. అమ్రవేతనము. పుల్ల వ్రబ్బలి*: చూ, సహస్రవేది. 2-౨

అమ్రాతకము. సం. వి. అ. పుం. = అంబాకము. చూ, అమ్రాతకము, 1-౨.

అమ్నానము. సం. వి. అ. పుం. 1. పెద్దగోరంబు*: చూ, సహ.

2. ౧; విజ. 2. అంతకువాడినది. 3. కొంచెమువాడినది;

4. నిర్మలమైనది: చూ, సమీచీనము. 2.

అమ్మి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. భ్రమణిక, పుల్లబచ్చలి. చూ, బచ్చలి.

అమ్మిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. రూ. అమ్మిక. చింత*: చూ, తింతిజి.

అయక. ద్వి. వి. (అ + అక.) తత్పతి. రూ. అయక్క: చూ, ఆతె.

అయకట్టు. వా. వి. (అయము + కట్టు.) 1. ధనమువచ్చుబడి యొక్క నిర్ణయము; 2. ఒకతూర్యక్రింద నీటిచే తడుపుటకు నిర్ణయంపబడిన సేల; 3. గ్రామములలోని భూములవిస్తీర్ణము. (తేనుగునవాడుక.)

అయకము. దే. వి. ఆగావు: చూ, వారకము. 1;

అయకాఁడు. మి. వి. (ఆయము + కాఁడు.) కరణములోనైన
ఊరి ఉద్యోగమును, కరణము: చూ, పంజీకరుడు.

అయక్క. ద్వ. వి. (అ + అక్క.) చూ, చూ-అయక.

అయక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. సంగీతశృతి జాతివిశేషము: చూ,
స్వరము. 2-గి.

అయకనము. సం. వి. అ. న. 1. ఇట్లు: చూ, సదనము. 1. 2.
వస్తులదేవాలయము: చూ, వేలుపు తెంకి; 3. దేవాలయము:
చూ, వెలుపు తెంకి. 4. దౌర్బాలయము, చైత్యము చూ, వేలుపు
తెంకి; పుం. 5. దేవతలపుట: చూ, రచ్చ; 6. యజ్ఞశాల,
చైత్యము: చూ, సదనము. 1. 7. ద్రవపదార్థములకు వేడిమి
కలుగజేసినయెడల (పొందుచున్న.) అయకనము వృద్ధి
యగును, ఇట్లుగల "వ్యాకోచము." ఉ. లివ్యేషు నేయి
కరిగించిన హెచ్చగును; పేరుకొనబెట్టిన తగ్గును. ఇట్లా
యకనముకల్గుట "సంకోచము" అని పెను.

అయకము. సం. విజ. 1. దీర్ఘము నిడివి: చూ, సోగ; వై. వి
= అయత్నము. ఉత్సాహము, ఆయి త్రము: చూ, సన్నాహము;
అం. 2. చూ, శ్రీస్థానములు.

అయకసంప్రదర్శనము. అం. చూ. సామపందకములు, ఆయక
వ్యభావనిదుఃఖాని. న్యా. స్వభావముగా దుఃఖములు దీర్ఘకాల
మునువర్తించు చున్నట్లుండును.

అయకి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. దీర్ఘము: నిరుపు: చూ, సోగ; 2.
కోసమువలనఁ గలిగిన తేజము: చూ, ప్రభావము. 1; 3.
రాగలకాలము: చూ, భవిష్యత్తు; 4. ఆయము: చూ, వచ్చుబడి;
5. బహుళము, చాల: చూ, విస్తారము. 1; 6. కూడుకొనుట,
కూడిక: చూ, సంయోగము: దే. వి. (1. జ్యేష్ఠామాస
చతుష్ఠయము, సంవత్సరమునందు మూడవభాగము, కందా
యము: చూ, కారు. 1.

అయి త్రము. సం. విజ. = అయతము. లోకువ, పరాధీనము:
చూ, వశము. 1.

అయి త్రి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. --వై.-- 2. ఎల్ల: చూ, సీమ. 1;
3. చెలిమి: చూ, స్నేహము. 1; 4. దినము, అహము: పగలు:
చూ, వాసరము. 1.

అయిత్తుడు సం. విజ. ఒకరికితోఁబడినవాడు: చూ, పరాధీనుడు.

అయిత్తము. సం. వి. అ. న. = అయతము. ప్రయత్నము:
చూ, సన్నాహము. 1.

అయి. దే. న. (అ + అది.) ఆశక్తిమునకు ఆమహదర్థక
ప్రభమైకవచనము: అది, రూ-అది-అయిది.

అయన. దే. న. (అ + అన.) ఆతఁడు, ఆమనుష్యుడు. వీని
యందలి ఆశక్తిమునకు మహదర్థక పూజ్యైకవచనము: చూ,
ఆతఁడు.

అయన. ద్వ. న. (అ + అన.) తత్పత్తి. రూ-అయను: చూ, ఆతె.

అయనఱము. దే. న. క్రి. సాగుబడిచేయు: చూ, సాగుచేయు;

అయను. ద్వ. న. (అ + అను.) తత్పత్తి. రూ-అయను: చూ, ఆతె

అయము. సం. వి. అ. పుం. 1. అదాయము: చూ, వచ్చుబడి.

2. భాగదేయము, పన్ను: చూ, నిస్తు. 1; వై. వి. (1)
గుఱ్ఱములవాడ: చూ, వాజీశాల; (2) ఆయపు, కిలకము;
చూ, మర్కము. 1.

అయిత్తు. దే. వి. అర్థిలి; చూ, వాత్సల్యము.

అయి. దే. అవ్య. (అ + అ + లెమ్ము.) అనాధరమును
దెలుపును: చూ, వహించును.

అయిల్లకము. సం. వి. అ. న. ఏడఁబాటు: చూ, విరహము,
అయవారము. వై. వి. = యామావరః. ధాన్యాదుల యావన
చూ, యావన.

అయిబ్బలికుడు. సం. వి. అ. పుం. తీక్షణుగు కర్మగలవాఁడు;
చూ, తీక్షణకర్మ.

అయనము. సం. వి. అ. న. 1. అశ్వసారము, ఇనుము: చూ,
లోహము. 1; 2. ఇనుపది: అయోమయము.

అయసి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఇచ్చలి: చూ, బచ్చలి.

అయిస్కారము. సం. వి. అ. న. మోఁకాలి మొవలు: చూ,
ప్రజింఘాగ్రము.

అయిన్దము. సం. విజ. 1. కొట్టఁబడినది; చూ, ఆహతము; 2.
కోపమునొందినది: అభివీతము; 3. ఉంపఁబడినది: చూ,
ఉపహితము; 4. నిశ్చలమైనది: చూ, సమీచినము. 2; 5.
త్రోయఁబడ్డది: చూ, విధము; 6. దుఃఖమునొందినది: చూ,
దుఃఖితము; 7. వాడి చేయఁబడినది.

అయిప్పుడు. సం. విజ. కోపిగంపఁబడ్డవాడు; చూ, రోషమును
అయి: ప్రవాహాః కేసవార్యతే. న్యా. వరదవచ్చినది ఎవరావ
గలరు.

అయానము. సం. వి. అ. పుం. అంకుశము: చూ, స్పటి.

అయామము. సం. వి. అ. పుం. 1. దైర్ఘ్యము, నిరుపు: చూ,
సోగ; 2. అవ్య. 2. యామమువఱకు.

అయానపడు. మి. అ. క్రి. (అయానము + పడు.) క్రమపడు,
అంపటపడు: చూ, వేతను. 2.

అయానపాటు. మి. వి. అలసట: చూ, క్రమము. 1.

అయానపెట్టు. మి. న. క్రి. అలసటపెట్టు: చూ, క్రమపెట్టు.

అయానము. సం. వి. అ. పుం. 1. క్లేశము: అంపట: చూ,
క్రమము. 1; 2. ఉత్సాహము, కడంకి: చూ, సన్నాహము.

అయి. దే. వి. బూరుగు: చూ, శార్వరి

అయితపడు. ద్వ. అ. క్రి. (అయితము + పడు.) రూ-అయిత
పడు. సిద్ధమగు: చూ, సంకపకట్టు.

అయితపాటు. ద్వ. వి. (అయితము + పాటు) రూ-అయితపాటు.

సర్వసన్నాహనము: చూ, సర్వోహము.

అయితపెట్టు. దే. న. క్రి. (అయితము + పెట్టు.) సిద్ధముచేయు;

రూ-అయిత పెట్టు.

అయితము. వై. వి. 1. = అయత్త. సన్నాహము. ఉత్సాహము.

రూ-అయితము: చూ, సన్నాహము; విజ. 2. అయిత్తి
మైనది, రూ-అయితము, చూ, సిద్ధము. 2.

అయితముచేయు. దే. న. క్రి. రూ-అయితముచేయు: చూ,
సన్నాహముచేయు.

అయితపను. వై. దే. అ. క్రి. చూ, రూ-అయితపడు.

అయితపాటు. ద్వ. వి: చూ, రూ-అయితపాటు.

అయితపెట్టు. దే. న. క్రి. చూ, అయితపెట్టు

అయితము. వై. వి. 1. = అయిత్ర: చూ, రూ-అయితము. 1;
విజ. 2. అయిత్రమైనది: చూ, రూ-అయితము.

అయితముచేయు. దే. న. క్రి. చూ, రూ-అయితముచేయు.

అయిదము. వై. వి. = ఆయుధశస్త్రము. ఆయుః చూ. దాణము 1. ఆయని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. వచ్చుచిడిగల శ్రీ: చూ. శ్రీ. 1-౧౨౪. ఆయవారము. వై. వి. = యాయావరక. చాన్దాదుల భిక్షము. చూ. ఆయవారము: చూ. యాచన.

అయి. వై. వి. = ఆర్త్య. పూజ్యులారు: చూ. శ్రీ. 1-౨. ఆయుఃప్రమాణము. అం. చూ. ప్రకాశంపఞ్జయగూడనివి ఆయుధము. సం. వి. ౯. శ్రీ. అ. న. = ఆయుధము: చూ. దాణము. 1. (ముప్పదిరెండు ఆయుధములు దాణము. 1. కడఁజూచునది.)

ఆయుధకాల. సం. వి. ఆ. శ్రీ. దాణములుండుఇట్లు. అంపసాల: చూ. నడనము. 1-౯

ఆయుధాగారము. సం. వి. అ. పుం. —వై. —

ఆయుధాభ్యాసము. అం: చూ. కళలు.

ఆయుధికుఁడు. సం. విజ. ఆయుధముచేత బ్రదుకువాఁడు: చూ. శస్త్రాణీవుఁడు.

ఆయుధీయుఁడు. సం. విజ. —వై. —

ఆయుధేంద్రము. సం. వి. అ. న. విష్ణుచక్రము. సుదర్శనము: చూ. దాణము. 1-౨౮.

ఆయురేఱ. సం. వి. అ. శ్రీ. జీవితకాలలక్షణము: చూ. లక్షణము 1-౧౯

ఆయుర్వరాణనిరక్షతి. న్యా. ఆయువుమర్మములను రక్షించును. అనఁగా “ఆయువున్నచో నీటిలోవేసినను ఎదురిదుకొనివచ్చు” నని తెలుగు సామెత వంటిది.

ఆయుర్యాతిదినేదినే. న్యా. దినదినమునువయస్సు చెల్లిపోవుచున్నది. ఆయుర్లక్షణము. సం. వి. అ. న: చూ. ఆయురేభ.

ఆయుర్యేదము. సం. వి. అ. పుం. 1. రోగచికిత్సాశాస్త్రము: చూ. వైద్యము: అం. 2: చూ. విద్యలు.

ఆయువు. సం. వి. న. న. 1. జీవితకాలము: చూ. వయస్సు; 2. కీలకము: చూ. మర్మము. 1; 3. నెయ్యి. చూ. హవిస్సు. 2; అం. 4. ఆయుస్థానము. 5. ఎనిమిది. అష్టకము: చూ. దచ్చి.

ఆయుష్కర్మము. సం. వి. న. న. మంగలివని: చూ. ముండనము ఆయుష్కంతము. సం. వి. త్. పుం. 1. రూ-ఆయుష్కర్మ: చూ.

యోగములు: విజ. 2. చిరకాలము బ్రదుకునది: ఆయుష్కము. ఆయుష్కంతుఁడు సం. వి. త్. పుం. దీర్ఘాయుష్కంతుఁడు: చూ.

పూర్ణాయుధాయవంతుఁడు.

ఆయుష్కర్మ. సం. వి. త్. పుం: చూ. రూ-ఆయుష్కంతము. 1. ఆయుష్కర్మ. అం: చూ. యోగములు.

ఆయుష్కము. సం. వి. అ. న. 1. ఆయువు: చూ. వయస్సు: విజ. 2. ఆయువు గలది: ఆయుష్కంతము.

ఆయుస్సు. సం. వి. అ. న. 1. రూ-ఆయుష్కము: చూ. వయస్సు; 2. ఆయుస్థానము: చూ. ఆయువు. 4; 3. జీవస్థానము.

కీలకము: చూ. మర్మము. 1

ఆయెడ. వై. ద్ర అట. అచ్చట: చూ. తత్ర.

ఆయెను. దే. అవ్య. క్రి. అయినది. ఇభూవార్థకము. ఆన.

ఆయేనము. సం. వి. అ. న. వదంబడికి యజమానత్వము ఆయైశ్వర్యము.

ఆయైశ్వర్యము. సం. వి. అ. న: చూ. ఆయేనము

ఆయోగము. సం. వి. అ. పుం. 1. గంధమాల్యములకానుక; 2. మోక్షవిషయములను జ్ఞానము, తెలివి. చూ. హ్యుల్లేభము. 2, 3. చేష్ట, చేత: చూ. వ్యాపారము. 1; 4. తెగులు: చూ. రోగము. 1; 5. మిక్కిలి చుట్టుచు వ్యాకృతము: చూ. పురి. 4; 6. కపటము: చూ. వ్యాజము. 1; 7. ఎడఁబాటు: చూ. పరహము; 8. కఠినప్రయత్నము: చూ. రూ-ఆయోగము. 5. అవ్య. 3. చేడవఁట.

ఆయోగుఁడు. సం. వి. అ. పుం. 1. వైశ్యశ్రీకి కూర్చునివలసఁ బుట్టినవాఁడు; 2. భార్యావియోగములనువాఁడు.

ఆయోచనము. సం. వి. అ. న. 1. బిగదము: చూ. యుద్ధము-1; 2. చంపుట: చూ. వధము.

ఆర. సం. వి. అ. శ్రీ. 1. = ఆరె. చూచిగవెనునది. రూ-ఆరె. ఎడారె: చూ. చర్మశ్చేదిక; దే. అప. (1) సంభోధనమునందు వచ్చెడిఅగమము. “రామలార.” మొ.

ఆరంగపువక్క. వృ. వి. మేలగు ఒకవిధమయిన వక్క. పూగ. ఖండము: చూ. వక్క.

ఆరంగము దే. వి. —వై. —

ఆరంజ్యోతి. వై. వి. = ఆరంధతి. వశస్థునివార్య: చూ. రిక్కు. 1. ౨౯-౪.

ఆరంబము. వై. వి. 1. ఆరంభము. ప్రయత్నము: చూ. నన్నాహము. 2: ఆరంభము. ప్రారంభస్థానము: చూ. మొదలు. 4.

ఆరంభించు. వై. వి. = ఆరంభించు. తలపెట్టు: చూ. నమకట్టు. 2 ఆరంభము. సం. వి. అ. పుం. = ఆరంబము. 1; 2. —వై —; 3. గర్భము: చూ. హంకారము. 4. తొందరపాటు: చూ. సంక్రమము: 1; 5. చంపుట: చూ. వధము; 6. చెప్పుట: చూ. శంసనము. 1.

ఆరంభపూరా: ఖలుదక్షిణాభ్యా: న్యా. దక్షిణాత్మలు కార్యారంభమున పూరత్వమునుజూపి క్రమక్రమముగా గౌరవమును జూప విడుతురు.

ఆరంభించు. సం. అ. క్రి. = ఆరంభించు. తలపెట్టు: చూ. ఆరంభించు.

ఆరకాటి. దే. వి. ఓడనదుపువాఁడు, నావికుఁడు: చూ. సరంగు.

ఆరకాఁడు దే. వి. కృషీవంతుఁడు, కమతకాఁడు: చూ. వ్యవసాయి.

ఆరకూటము. సం. వి. అ. పుం. న. పితృలము, ఇత్తడి: చూ. రోహము. 1-౨.

ఆరకమూల. సం. వి. అ. శ్రీ. దాసనము: చూ. హయశీవన మారకము.

ఆరక్షము. సం. వి. అ. పుం. 1. ఏనుఁగుకుంభస్థలముల క్రింది చోటు, కుంభములసంధి (అని కొందఱు): చూ. హస్త. 1-3

(2); విజ. 2. రక్షింపఁదగినది.

ఆరక్షఁడు. సం. వి. అ. పుం. 1. = ఆరెకుఁడు. బంకు: చూ: తలారి; 2. దక్షిణనాయకుఁడు, జముఁడు: చూ. హరి. 5.

3. రక్షింపఁదగినవాఁడు, అవిక: చూ. రక్షకుఁడు.

ఆరగించు. వై. న. క్రి. 1. = ఆహరించు. తిను. భుజించు: చూ. సావడు; 2. పానముచేయు: చూ. త్రాగు.

ఆరగింత, వై. వి. = ఆహారః. ఆహారము, తిండి, సావడుటః
చూ, సాపాటు.

ఆరగింపు, వై. వి. = ఆహారః—పై.—

ఆరగూడుట, దే. వి. తెన్నగా ననుట, జేమయుక్తము: చూ,
తెన్న. 2.

ఆరగ్భవము, సం. వి. అ. పుం. కర్దికారము, రేలః: చూ,
జేల.

ఆరభుటము, సం. వి. అ. పుం. 1. నూతనుండి నీళ్ళు వెలు
పరికిరే దెచ్చుట శేర్మణునిన యంత్రవిశేషము, ఏతాము:
చూ, తలము. 2; 2. లోతుగల నూయి: చూ, సరస్సు.
1-౧౩.

ఆరజము, సం. వి. అ. పుం. = ఆరజము, 1. ఆవజము,
రుంజ, దంగురము, వీరజము: చూ, వీణ. 1-౨౬,
2. అవ్యక్తమధురధ్వని: చూ, స్వరము. 2-౧౩.

ఆరజము, వై. వి. 1. = ఆరజమ్.—పై.—; 2. అవ్యక్త
మధురధ్వని. స్వా. 3, ఆ. 110: చూ, స్వరము. 2-౧౩;
3. ఇంపు, అందము: చూ, సౌందర్యము; విణ. 3. కల
కలము, గుంపునఁ బుట్టిన పెద్ద మ్రోత. స్వా. 3, ఆ. 84:
చూ, స్వరము. 2-28; 4. ఒప్పిదిమైనది, మనోజ్ఞము:
చూ, రమ్యము. 3.

ఆరట, దే. వి. వేడుకగా తిరుగుట, వాహ్యః: చూ, విహారము. 1.
ఆరటపడు, ద్వ. ఆ. క్రి. (ఆరటము + పడు.) తపించు: చూ,
సంతాపించు.

ఆరటపాటు, ద్వ. వి: చూ, ఆరట.

ఆరటపెట్టు, దే. స. క్రి. (ఆరటము + పెట్టు) పరితపింపఁజేయు.

ఆరటము, దే. వి. 1 రూ-ఆరాటము: చూ, సంతాపము; 2. రూ-

ఆరాటము. విరహావ్యసనము: చూ, శోకము-1.

ఆరటించు, దే. ఆ. క్రి. పరితపించు, దురస్థిల్లు: చూ, సంతా
పించు.

ఆరట్టజము, సం. వి. అ. పుం. ఆరట్టదేశపుగుట్టము: చూ,
హయము. 1-౨.

ఆరట్టము, అం. హిందూదేశముయొక్క పశ్చిమోత్తరమున నుండు
ఒకానొక దేశము: చూ, దేశములు. 1-౯.

ఆరడము, దే. వి. పూనిక: చూ, సన్నాహము, వా. వి.

2. బుట్టడిఆటుట.

ఆరడి, వై. వి. రూ-ఆఱడి. దూఱు: చూ, నెగ్గింపు.

ఆరడినేయు, వై. స. క్రి. దూఱు: చూ, నెగ్గించు.

ఆరణిపక్కి, వై. వి. కహ్యము, వక్కుకొంకి: చూ, బకము.

ఆరణి, సం. వి. ఇ. పుం. 1 కుక్కుటము: చూ, కోడి;

2. ఆపరము: చూ, నీటిసుడి.

ఆరణ్యకాండ, అం: చూ, కాండలు.

ఆరతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. ఊటట: చూ, విశ్రాంతి. 2; వై.

వి. (1) = ఆరాత్రికమ్. నీరాజనము: చూ, రూ-హారతి.

ఆరనాళకము, సం. వి. అ. న. కడుగు: చూ, శుక్తము. 1.

ఆరనాళము, —పై.—

ఆరబము, వై. వి. 1. సన్నియము. వి. పు. 2, ఆ. 188: చూ,
సన్యము 2. = ఆరంభమ్. పూనిక: చూ, సన్నాహము. 2;

3. = ఆరంభమ్. ప్రథమము: చూ, మొదలు. 4.

ఆరబ్దము, సం. విణ. ఆరంభింపఁబడినది: చూ, సన్నాహము. 2.

ఆరభటము, సం. వి. అ. పుం. ధ్వని: చూ, స్వరము. 2.

ఆరభటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. రూ-అర్భటి.—పై.—;

2. ఒకానొకవృత్తి. (ఇవి నాలుగు.—తైశికి, ఆరభటి,
సాత్యతి, భారతి): చూ, వృత్తులు; 3. ప్రాధిమ్యము, విన్నా
ణము: చూ, సామర్థ్యము. 1.

ఆరభటుఁడు, సం. వి. అ. పుం. పెక్కు విలుకాండ్రకోటోద్రోశ
యోధుఁడు: చూ, భటుఁడు. 1.

ఆరభి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. నొకానొకరాగము: చూ, స్వరము.
2-౪౪.

ఆరము, సం. వి. అ. పుం. ఆగ్ని: చూ, వహ్ని. 1.

ఆరయు, దే. స. క్రి. 1. రూ-ఆరయు. అన్వేషించు: చూ,
పెతకు; 2. రూ-ఆరయు, వివరించు; విచారించు. 1.

ఆరయుట, దే. వి. రూ-ఆరయుట. అన్వేషణము: చూ, వెదకుడు.

ఆరవము, సం. వి. అ. పుం. రూ-ఆరావము. ధ్వని: చూ,
స్వరము. 2.

ఆరాచి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. = తూచు త్రాసు: చూ, త్రాసు. 1.

ఆరాట, దే. వి. రూ-ఆరాటము: చూ, సంతాపము.

ఆరాటపెట్టు, దే. అ. క్రి. తపించు: చూ, సంతాపించు.

ఆరాటము, దే. వి: చూ, రూ-ఆరాట. వి. పు. 1, ఆ. 147.

ఆరాటించు, దే. అ. క్రి: చూ, ఆరాటపెట్టు.

ఆరాత్, సం. వి. త్. అవ్య. 1. = ఆరత. సమీపమునందు:

చూ, సమీపము. 1; 2. చూరమునందు: చూ, విప్రకృష్టము;

3. అశుభము, కీడు: చూ, హాని. 2; 4. తొడ ప్రభాగము:

చూ, ఒడి. 2; 5. అందము: చూ, సౌందర్యము; 6. కల్ల

మాట: చూ, వితకము.

ఆరాత్రికము, సం. వి. అ. న. = ఆరతి. నీరాజనము: చూ,
హారతి.

ఆరాధకుఁడు, సం. విణ. ఆరాధించువాఁడు, అర్చకుఁడు,
పూజకుఁడు: చూ, పూజారి.

ఆరాధన, సం. వి. అ. న. రూ-ఆరాధనము. పూజ: చూ, సవర్య.

ఆరాధనము, సం. వి. అ. న. 1.—పై.—; 2. సంకోషము:

చూ, హ్లాదనము, 3. పొందు: చూ, లాభము. 1; 4. వంట:

చూ, సూపకారము.

ఆరాధనీయము, సం. విణ. ఆరాధింపఁదగినది: ఆరాధ్యము.

ఆరాధించు, సం. స. క్రి. సంతనవఱచు: చూ, పూజించు.

ఆరాధ్యబ్రాహ్మణులు, అం. ఆంధ్రులలోని పంచద్రావిడులలో

నొకతెగవారు. శుక్లయుజుర్యేదులు కొందఱును కృష్ణయుజు

ర్యేదులు కొందఱును కలరు. కాత్యాయన ఆపస్తంబసూత్ర

ప్రవర్తకులై యుండియు బ్రాహ్మణ్యాపాదకమును శారీర

సంస్కారములలో 15 సంస్కారములను మాత్రమాదరించి

16 వ సంస్కారము మాత్రమొప్పుకొనక మృతశరీరము

లను ఖననమాదరింపుచు ఆరాధనమాపముగ పరైతక్యత్యము

లాచరింపుచు దేవతాంతరముల నొప్పుకొనక శివుని దైవ

ముగ భావించి ఆత్మార్థహవమగు శివార్చనచేయుచు శైవ

చిహ్నారధులై వర్తింపుచున్నారు: చూ, బ్రాహ్మణులు. (చూ,

ఆంధ్రులు.)

ఆరోహము, సం. వి. అ. పుం. 1. రూ-ఆరోహణము: చూ, ఎక్కువ. 5; 2. జ్యోతిష్వృత్తి: చూ, స్వర్ణవల్లి; 3. దైర్ఘ్యము, నిడుపు: చూ, సోగ. 2; 4. నితంబము విజ్ఞ: చూ, కోణి; 5. ఉన్నతి, ఎత్తు: చూ, సోగ 3-2: 6. తూము తోనగువాని కొలత విశేషము; విజ్ఞ. 7. ఉన్నతము. పొడవయినది: చూ, సోగ 3.

ఆరోహించు, సం. న. క్రి. అధిరోహించు: చూ, ఎక్కువ. 6.
ఆరోహి, సం. వి. న. పుం సంగీతాలంకారభేదము: చూ, అలంకారము. 3.,

ఆరోహివర్ణకాలంకారములు, అం. అభ్యుదయము, ఆక్షి పము, ఉక్షిరము, ఉద్యాహితము, త్రివర్ణము, నిర్మూర్తము, పేర్పిరితము, విందువు, విస్తీర్ణము, వేణువు, నందిపర్వతాదితము, హసితము. (12.) (చూ, అలంకారము. 3.)

ఆరోహివర్ణము, అం: చూ, వర్ణచతుష్టయము.

ఆరోహణము: సం. వి. అ. పుం. 1. మూవటివాడు: చూ, హస్తారోహణుడు; 2. గుఱుపురాడు: చూ, సాది. 1.

ఆరోహ్యము, సం. వి. అ. పుం. ఏడు దాటుపట్టి: చూ, హోదము-1

ఆర్హదము, సం. వి. అ. పుం. రూ-ఆరగ్ధవము: చూ, తేల. ఆర్హు, దే. ఆ. క్రి. 1. అజుడు, ద్వనించు: చూ, శక్తించు; 2. యోధులు బొచ్చరించు: చూ, శబ్దించు; పేర్. 3. ఆడుధాతువు నకు ఆడించు: చూ, జళిపించు; 4. వినరు: చూ, వీలెంచు; 5. అజుజేయు; 6. ఉపశమింపజేయు; 7. తడియజేయు; 8. నశింపజేయు. (రూ-ఆరహు, అజుడు.)

ఆర్హుడు, సం. విజ్ఞ. గడించువాడు; చూ, సంపాదకుడు.

ఆర్హన, సం. వి. అ. న. గడన: చూ, సంపాదనము. (రూ-ఆర్హనము.)

ఆర్హనము, సం. వి. అ. న. 1. తిన్నదనము: చూ, తిన్నన; పుం. 2. గగ్గర: చూ, పర్వానము; అం. 2: (చూ, అంగము. 9.) యోగయమాంగములు; 3: చూ, మజ్జాన దాయకములు.

ఆర్హించు, సం. న: క్రి. గడించు: చూ, సంపాదించు.

ఆర్హికము; సం. విజ్ఞ. సంపాదించబడినది: చూ, సంపాదితము.

ఆర్హుని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. రూ-అర్హుని: చూ, నది 1-2-(3); అనిరుద్ధుని భార్య: చూ, ఉషాకన్య; 3. రూ-అర్హుని, కుట్టని తాడుపుకత్తె: చూ, శంభళి; 4. కులట: చూ, అంకులాడి.

ఆర్హకంఠద్వని, సం. వి. ఇ. పుం. ఏడుపు: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౩).

ఆర్హకము, సం. వి. అ. పుం. 1. = ఆరబొంద. నల్ల గోరంట: చూ, నహ. 2-౪; 2. = ఆరబొంద. తుజాల కము: చూ, రక్తపల. 1-౨: 3. ఉండకేరి, బిందిక: చూ, రక్తపల. 1.

ఆర్హము, సం. విజ్ఞ. దుఃఖమునొందినది: చూ, దుఃఖితము.

ఆర్హవము, సం. వి. అ. న. 1. శ్రీమతువు: ముట్ట: చూ, రేతస్సు-1; 2. పుష్పము, పువ్వు: చూ, సుమము; విజ్ఞ 3. ముకుసంబందమైనది.

ఆర్హి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. ఇడుపు: చూ, శోకము; 2;

2. అదివి. కోటి: చూ, వింటికొప్పు; వై. వి. (1) = ఆరాతి కమ్. రూ-ఆరతి: చూ, హారతి; అం. 2: చూ, సంధారీ భావములు.

ఆర్హుడు, సం. విజ్ఞ. దుఃఖముతోనున్నవాడు: చూ, దుఃఖితుడు.

ఆర్హతము, సం. విజ్ఞ. 1. యాదించబడినది; 2. హింసించబడినది; వి. అ. న. 8. వాతరోగము: చూ, రోగము. 1-3.

ఆర్హము, ద్వ. వి. (అజు + తూము.) అజుతూములు. చూ. అజుము.

ఆర్హి, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. ఆర్హారక్షత్రము, కాలిని: చూ, రిక్తి. 1-౬; విజ్ఞ. 2. తడిసినది: చూ, వోదము.

ఆర్హింబగు, మి. అ. క్రి. తడియు: చూ, నాను. 2.

ఆర్హిక, అం: చూ, ఘృతములు.

ఆర్హికము. సం. వి. అ. న. 1. = అర్హము (కన్న-హసితం): చూ, శృంగదేరము. (అర్హము పోగొట్టును.) 2. ఆర్హద పురుగు: చూ, పట్టుపురుగు.

ఆర్హిత, సం. వి. అ. శ్రీ. తడి: చూ, నేమము.

ఆర్హిము, సం. వి. అ. న. 1. అర్హము: చూ, శృంగదేరము; విజ్ఞ. 2. తడిసినది: చూ, వోదము.

ఆర్హివస్త్రము, సం. వి. అ. న. తడిబట్ట, పిడప: చూ, వస్త్రము 1-౨౭.

ఆర్హికము, సం. వి. అ. న. వడ్డిచేతఁ బ్రదుకుట: చూ, వృద్ధి జీవనము.

ఆర్హు, దే. వి. 1. ప్రవాదము, బొచ్చరింత: చూ, రూ-ఆరపు. 1; 2. సింహనాదము: చూ, రూ-ఆరపు. 2; న. క్రి. 3. అజుపు: చూ, దక్కించు, వా. 4. విప్పుమీద నీరు పోయు, చల్లనలుచు.

ఆర్హులము, వై. వి. = ఆర్హుట. ద్వని, చప్పుడు: చూ, స్వరము. 2.

ఆర్హులము, సం. వి. అ. పుం. = ఆర్హులము. రూ-ఆరభటము. ద్వని, చప్పుడు: చూ, స్వరము. 2.

ఆర్హటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. = ఆర్హులము. —వై. —

ఆర్హ్య, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. బాధిక, పడునాణేంద్రప్రాయముగల ఆడుది: చూ, శ్రీ. 1-౧౦-(౨); 2. దుర్గ: చూ, పార్వతి. 1; 3. పూజ్యశ్రీ: చూ, శ్రీ. 1-౩; 4. ధన్యవిశేషము: చూ, ధన్యము; 5. తల్లి: చూ, మాత; 6. ఆర్యాగీతి. కందవద్య భేదములతో నొకటి. ఇది పథ్యాకందముకన్న నొకగురువు అధికముగా నుండును. ఇదియే సహజ కందంబనబడును.

(చూ, కందము): చూ, వృత్తము. 1.

ఆర్హకము, సం. వి. అ. న. వికృతార్థము. అధికము: చూ, సాంవత్సరికము.

ఆర్హ్యపుత్రుడు, సం. వి. అ. పుం. (నాట్యపరిభాషయందు.) పెనిమిటి: చూ, మారిపుడు. (పారిపార్శ్వకుడు.)

ఆర్హ్యమిత్రుడు, సం. వి. అ. పుం. గౌరవించబడువాడు: చూ, మర్యాదకుడు.

ఆర్యాశీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ పూజ్యురాలు: చూ, శ్రీ. 1-౭.

ఆర్యావర్తము, అం. 1. పుణ్యభూమి. హిమవత్ పర్వతమునకును వింధ్య పర్వతమునకును నడుమనుండు దేశము: చూ, దేశములు. 1-౧౦, అం. 2: చూ, దేశములు.

అర్చి, సం. వి. అ. శ్రీ. పూజ్యని యిలాలు: చూ, ఛార్మ. 1-30.
 అర్చుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. (సాత్త్వికపరివర్తయందు) పెన్సి
 మిటి: చూ, అర్చపుత్రుడు; 2. కొత్త: చూ, సౌవిద్యుడు;
 విజ. 3. = అర్చు. పూజ్యుడు: చూ, సన్మానితుడు; 4. =
 అర్చు, తండ్రి: చూ, సవిత. 2. 5. మందితులమునఁబట్టిన
 వాడు: చూ, సజ్జనుడు; 6. న్యాయము తెలిసినవాడు.
 అర్చేరము, వై. వి. = అరివిర్య. హ-అరివేరము: చూ, అరి
 వీర్యము.
 అర్చగతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ముషిప్రోక్తమైన జగతిభందము:
 చూ, భందములు.
 అర్చసంక్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ముషిప్రోక్తమైన సంక్తిభందము:
 చూ, భందములు.
 అర్చిహతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ముషిప్రోక్తమైన దృహతి
 భందము: చూ, భందములు.
 అర్చి, అం: చూ, తామర.
 అర్చియము, సం. వి. అ. పుం. ఆదోతుగా వివరదగిన కోదే
 చూడ: చూ, వృషభము. 1.
 అర్చము, సం. వి. అ. పుం. 1. ధర్మార్థము వరునివలన గో
 మిథునము పుచ్చుకొని కన్యకనిచ్చి యథాకాత్రముగా జేయు
 వివాహము: చూ, వివాహము; 2. వధముయొక్క నకుమరు
 పాదముయొక్క కొనను రెండుపాదము గలిగిన మూడు
 పాదముల మంత్రము: చూ, మంత్రము. 1-౧౫; విజ. 3.
 ముషిడి; అం. 4. చూ, వివాహములు.
 అర్చిగాయత్రి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ముషిప్రోక్తమైన గాయత్రి
 భందము: చూ, భందములు.
 అర్చిత్రిపుష్ప, సం. వి. ఓ. శ్రీ. ముషిప్రోక్తమైన త్రిపు
 ష్పందము: చూ, భందములు.
 అర్చిపుష్ప, సం. వి. ఓ. శ్రీ. ముషిప్రోక్తమైన యనుష్ఠ
 ప్పందము: చూ, భందములు.
 అర్చిష్టకు, సం. వి. ఓ. శ్రీ. ముషిప్రోక్తమైన ఉష్టికృందము:
 చూ, భందములు.
 అర్చత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. న. పూజ్యత్వము, హ-అర్చత: చూ,
 యోగ్యత.
 అర్చతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. న.—వై.—
 అజగట్టు, దే. స. క్రి. (జట్ట) అజవేయ: చూ, ఎంజవేయ.
 అజి, దే. వి. 1. దూఱు, జై: 7, అ. 34: చూ, నెగ్గింపు.
 విజ. 2. పొల్లు, వమ్ము, ప్రమాణనములేనిది: చూ, వ్యర్థము.
 అజివను, ద్వ. అ. క్రి. 1. పొల్లవోవు: చూ, వ్యర్థమగు; 2.
 తిట్టవదు: చూ, వీజోబోవు.
 అజివెట్టు, ద్వ. అ. క్రి.—వై.—
 అజివోవు, ద్వ. అ. క్రి.—వై.—(హ-అజివోవు.)
 అజనంద్రము, ద్వ. వి. పాతనముద్రము: చూ, సమద్రము.
 1-౬-(౬).
 అజవేయ, దే. స. క్రి: చూ, అజగట్టు.
 అజపు, దే. వి. ప్రవాదము, అరువు: చూ, స్వరము. 2.
 1-౧౪. (ఇ. అజపుయ.)
 అజు, దే. స. 1. ఐదునొకటి: చూ, షట్కము: వి. 2.
 నూగారు: చూ; రోమరాజి: అ. క్రి. 3. అడగారు: చూ,

స్మృక్తు. 4; 4. చెడు: చూ, నశించు; 5. తడితీయ, ఎంచు:
 చూ, మిరుక్తు. 8.
 అజకుంచములు, వై. వి. అజన: చూ, షట్కము.
 అజగిరు, దే. స. అజమంచి. (అజగిరు మహస్వహత్వర్థక
 చూచుము.) హ-అజగిరు.
 అజుడు, దే. వై: చూ, హ-అర్చు.
 అజుతాములు, ద్వ. వి. జ: చూ, అర్చము.
 అజువలము, ద్వ. వి. హ-అజులము. (వలము = నాలుగు
 కలిమిలయెత్తు): చూ, వలము. 1.
 అజువు, దే. వి: చూ, హ-అజు.
 అజుము, ద్వ. వి: చూ, అర్చము.
 అజుమాదగు, దే. అ. క్రి: చూ, హ-అరుమాదగు; అం, శే. 9.
 అజుమాడు, దే. వి: చూ, హ-అరుమాడు.
 అజుమోములచేలుపు, ద్వ. వి. వజ్రములు: చూ, జమిలిముత్యం:
 చూ, స్తంభము.
 అజువ, దే. వి. నీచు: చూ, దేశము.
 అజువాళ్ళు, దే. వి. ఇ. (అజు + వాడులు.) కొంచెము
 ఎంచుట.
 అజువుగు, దే. స: చూ, హ-అజుగుగు.
 అజున, ద్వ. వి. (అజు + కుంచము): చూ, అజకుంచములు.
 అజుము, ద్వ. వి. (అజు + తాము): చూ, హ-అర్చము.
 అలంకి, దే. వి. 1. పరిచివంటి వల్లకి: చూ, సవారి, 1-౨;
 2. వాంక్రితా విశేషము: చూ, వాలక్రీడ.
 అలంకిగుడి, ద్వ. వి. —వై.— రా, వి. 2, అ. 23.
 అలంకులు, దే. వి. ఇ. —వై.— వి. పు. 7, అ. 302.
 అలంబనవిభావము, అం: చూ, విభావములు. (శ్రీపురుషాదుల
 అంబన విభావము = రసాధారమనుట).
 అలంబము, సం. వి. అ. పుం. ఆశ్రయము, ఊత: చూ,
 సన్నిధానము. 2.
 అలంబించు, సం. స. క్రి. ఆశ్రయించు, ఊతకొను: చూ,
 ప్రాప్తగొను.
 అలంభనవిభావము, అం: చూ, విభావములు.
 అలంభము, సం. వి. అ. పుం. 1. చంపుడు: చూ, వధము;
 2. తాకుడు: చూ, స్పర్శము.
 అలంగావరి, దే. వి. 1. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు. 1; 2.
 గొల్లవాడు. చూ, వ్రేలు. 1. (హ-అలంగావు-అలకా
 వరి-అలకావు.)
 అలకబోతు, వా. వి. కోకలేని కోతి: చూ, వానరము.
 అలకము, సం. వి. అ. పుం. పెద్దనీలి: చూ, రంజని.
 అలకి, దే. వి. 1. నాకుడులేనిది: చూ, విధవ; 2. దిక్కు
 లేనిది. (వాడు): చూ, విధవ; 3. ఒకరిమాటవినని
 ఆడుది: చూ, శ్రీ. 1-౧౫.
 అలకించు, వై. స. క్రి. 1. = అలకించు. పాటించు. చందా.
 4, అ. 59: చూ, సంబాళించు; 2. అలకించు: చూ, విను. 2.
 అలకించు, సం. స. క్రి. 1. = అలకించు: చూ, సంబాళించు;
 2. చూచు: చూ; వీక్షించు.
 అంగోడు బాలగోడు, తా. వి. వివరీతపుద్గని, పెదబొట్టు
 మొత్తుకోళ్ళు: చూ, స్వరము. 2. ౪౬-(౧౬)

అలరి, వై. వి. = అలరి. రూ. అలరి-అళరి: చూ, స్వరము.

2. ౪౬-(౨౨.)

అలరి, వై. వి. = అలరి. —వై. —

అలన, దే. వి. ఏలుబడి: చూ, రక్షణము.

అలపించు, వై. స. కి. = అలాపించు. రాగముతిన్నగా నీడు: చూ, అలాపించు.

అలపోతు, దే. వి. రూ. అలపోతు: చూ, వ్యవభము. 1.

అలప్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. = అలతి-అలత్తి: చూ, స్వరము.

2. ౪౬-(౨౨.)

అలప్తాలము, సం. అవ్య. వరుకవరదనుట.

అలము, స. వి. అ. న. 1. రూ. అళము. తేలుకొండిముల్లు:

చూ, అలము. 2; 2. రూ. అలము. పసుపువర్ణముగల మట్టి:

చూ, హరిదళము; దే. వి. (1) ఆళిద్ద: చూ, సయాట

4; వై. వి. (2) హరః. జగదము: చూ, యుద్ధము. 1.

అలముచేయు, ద్వ. స. కి. 1 యుద్ధముచేయు; 2. ఆగడము చేయు.

అలమెకము, ద్వ. వి. నక్క: చూ, స్థూలము.

అలయము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఇల్లు: చూ, సదనము. 1.

2. దేవాలయము: చూ, వేలుపు తెంకి.

అలరి, దే. విజ. దుశ్శీలుడు, శీలస్వభావాదులచేత నిందితుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.

అలతేడు, దే. వి. ఎద్దు, బసవడు: చూ, సదనము. 1.

అలవట్టము, వై. వి. 1. = అలావట్టమ్. వత్తముతో గుండ్రముగా జేసిన విననకట్ట: చూ, మారెపాను; 2 = అలా వర్తమ్. గుడ్డగొడుగు: చూ, వారిత్ 1-౨.

అలవలము, సం. వి. అ. న. అలవలము. పాడు: చూ, విల్లము.

అలనము, వై. వి. = అలస్యమ్: చూ, విలంబము. 1.

అలసించు, వై. అ. కి. = అలస్యమ్. అలస్యముచేయు: చూ, వివరించు. 3.

అలస్యము, సం. వి. అ. న. 1. = అలనము: చూ, విలంబము.

1; 2. జడ్డుదనము: చూ, సోమరితనము; 3. మీటుట:

చూ, వ్యక్త్యము; పుం. 4. జలసూకరము, నీరువంది:

చూ, మత్స్యము. 1-౧౧; అం. 5: చూ. సంవారి భావ

ములు. (స్వరమనోహరుండగు వరుం దలంచుచు నేక్కు

రంగాక్షి సరసంగల సరసిజాతలు తన్నుంబిలువ నెగాదిగం

జూచుంగాని మారు నుడువకుండె.

అలసాదమృత్యం విషమ్, న్య. (స్పష్టము)

అలస్యడు, సం. వి. అ. పుం. అలసుడు, బద్ధకుడు: చూ, సోమరి.

అలాగు, దే. అవ్య. రూ. అలాగు: చూ, తథా. 2.

అలాజ్యము, సం. వి. అ. న. వంటకట్టియలు: చూ, వంటచెట్టు.

అలాత, అం: చూ, అకాళవారులు.

అలాతము, అం: చూ, కరణములు.

అలానము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. ఏనుగును కట్టు

కంబము: చూ, స్తంభము. 1-౮; 2. వగ్గము: చూ, సూత్రము 1.

అలానిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. తములపాకులకీరె: చూ,

నాగవల్లి.

అలాన, అం: చూ, గంధరగ్రామగత మూర్చనలు.

అలాపనము, సం. వి. అ. న. 1. బంధుమిత్రసంభాషణము, నిండు

మాట: చూ, సంభాషణము. 2. రాగాలాపము: చూ, అళస్తి.

అలాపము, సం. వి. అ. పుం. —వై. —

అలాపి, అం: చూ, శ్రుతులు.

అలాపించు, సం. స. కి. రాగము: దిన్నగానీడు: చూ, రూ. అలపించు.

అలాపిని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. వల్లకి: చూ, వీణ. 1; అం.

2: చూ, తలవాద్యములు.

అలాప్తి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. = అలతి - అలత్తి: చూ, రూ. అలప్తి.

అలాబువు, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, రూ. అలాబువు *.

అలాయము, సం. వి. అ. న. 1. ఆశ్వశాల: చూ, సదనము.

1-౩౬; వై. వి. (౨) గాటు: చూ, పాత్రము. 6-౧. విజ.

(2) ఆయతమైనది: చూ, సిద్ధము. 2.

అలార్తి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. = అలతి-అలత్తి: చూ, అలప్తి.

అలావము, సం. వి. అ. పుం. పైర్లు మొ॥ కోయుట: చూ, లవనము.

అలావర్తము, సం. వి. అ. న. = చూ, అలవర్తము.

అలి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. 1. పంక్తి: చూ. (తే. 1. 1; 2. చెలికత్తె:

చూ, సలి. 1; 3. తేలు: చూ. వ్యక్తియు (రూ. అలి.);

దే. వి. (1) పెండ్లాము: చూ, భార్య. 1; విజ. (2) తక్కు

వైనది: చూ, హీనము. 1.

అలింగనము, సం. వి. అ. న. కవుగిలింక: చూ, కౌగిలి.

అలింగనములు, అం. 1. సరసాలింగనము, దృశాలింగనము,

సర్వాలింగనము, స్పృష్టకాలింగనము. పృథకాలింగనము,

అనురూపాలింగనము, గూహనాంగనము, కుచాలింగ

నము, లాటికాలింగనము, విరూపణాలింగనము. లతావేష్టితా

లింగనము, వృక్షేదిరూపాలింగము, తంతులకాలింగనము,

క్షీరకాలింగనము. (14.); 2. అజాతస్మరాలింగనము, జాత

స్మరాలింగనము. వీనిలో అజాతస్మరాలింగనము నాలుగు

విధములు: ౧ స్పృష్టకము, విర్తకము, పుష్టకము, పీడనము;

జాతస్మరాలింగనము యెనిమిదివిధములు: ౨ లతావేష్టికము,

వృక్షేదిరూపము, తిలతండులము, నీరక్షీరము. ఉరూప

గూహనము, జఘనోపశ్లేషము, కుచాశ్లేషము, లాలాటము.

అలింగితము; సం. విజ. కివుగిలింకబడినది: చూ, ఉప

గూఢము.

అలింగ్యము, సం. వి. అ. పుం. 1. గోవుచ్చమువంటి ఆకారము

గల మృదంగము, ఆదోకుమద్దెల: చూ, మృదంగము. 1-30;

విజ. 2. కవుగిలింకబడినది.

అలించు, వై. స. క్రి. = అలక్షణమ్: చూ, అలకించు.

అలిందకి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఉచుత: చూ, చిక్రోదము. (రూ-

అలిందకి.)

అలిందము, సం. వి. అ. పుం. ఇంటిదోపా: చూ, సదనము.

1-౧౩-(3).

అలింపన, సం. వి. అ. శ్రీ. తనివి: చూ, నాహిత్యము.

అలిగొను, దే. స. క్రి. (అలిగొను.) 1. అపహాసించు: చూ, వెక్కిరించు. 3; 2. తక్కువపఱచు: చూ, వందించు. అలిచిన్న, దే. వి. జలశక్తి (జలసామాన్యమునందెల్లఁ బట్టు నది): చూ, నంకు. 1.

అలిపుఁడు, సం. వి. అ. పుం. పొందుటకు యచ్ఛయించిన వాఁడు: చూ, వలపుతాఁడు.

అలిపము, సం. వి. అ. న. 1. విలుతాఁడు తుడికాదు ముందటికి వాఁచి నిలుచుట: చూ, నమనవము; 2. విలుతాఁడు రెండు తాళ్ళుననుముగానుంచుకొని నిలుచుట: చూ, నమనవము; విజ. 3. నాకఁబడినది; అం. 4: చూ, విలుకానిస్తానములు; 5: చూ, గతివిశేషములు; 6: చూ, పుంస్తానకములు.

అలీరము, సం. వి. అ. న. 1. పాఠశాల: చూ, లిద్ది; విజ. 2. అంతట లయించియున్నది.

అలు, దే. వి. 1. పెండ్లాము. (దీనికి వృత్తియందు ఆరుది యగుమాత్ర మున్ను. "జనరాదు, పీఠరాదు." మొ॥): చూ, భార్య - 1; 2. అవులు: చూ, చేనువు; 1; 3. శ్రీవాచక మందు వచ్చునది. "జనరాదు, ముద్దరాదు." మొ॥

అలుక, సం. వి. అ. క్రి. 1. అలకి. గిందినంటికుంక: చూ, పాత్రము. 6-౧౪; 2. = ఆనుగ. ఆనక: చూ, సొజ.

అలుకము, సం. వి. అ. పుం. 1. అలుపు, గెనుసు*: చూ, గెనుసుకుంక; 2. చేమగడ్డ*: చూ, చేమ; 3. ఆనుగు*: చూ, సొజ.

అలుడి, దే. వి. వపిత్రచరిత్రము: చూ, శీంఠు. 2.

అలుట్టఁడు, సం. వి. అ. పుం. మిగుల లోభి: చూ, లోభి.

అలులేడుచూలులేదు కొంకుపేరు సోవలింగము. లో. ఒకా నొక లోకోక్తి, ఏమియు లేనిదే పేర్లు పెట్టుట.

అలుపు, సం. వి. కి. క్రి. 1. రూ-అలాపు. గలంతిక. నన్న మెడగలచెంబు: చూ, పాత్రము. 6-౧౪; 2. రూ-అలాపు. కిడిమి*: చూ, నీవము; 3. రూ-అలాపు. గెనుసు*: చూ, గెనుసు; 4. రూ-అలాపు. ప్లవము: చూ, జూళము.

అలూనకాలికులము, సం. వి. అ. న. కోయఁబడిన సంభావుగల క్షేత్రము: చూ, భూమి. 1-౧౪.

అలాపు, సం. వి. కి. స్త్రీ: చూ, రూ-అలుపు.

అలెగఁడు, దే. వి. పరిచారకుఁడు: చూ, నేవకుఁడు. 1.

అలెప్రాయ్య, దే. వి. ఒకసారిగ నాడుగయిదు పాత్రములు వేటువేటుగాఁ బెట్టి వండునక్లేర్పఱచిన ప్రాయ్య, గాడి ప్రాయ్య: చూ, హాసంతి. 1-౨.

అలెఘనము, సం. వి. అ. న. 1. రూ-అలెఘము. లిఖితము: చూ, వ్రాత; 2. రూ-అలెఘము. చిత్రపపువ్రాయుట: చూ, చిత్రపపు.

అలెఘిని. సం. వి. ఇ. పుం. 1. చిత్రపపువ్రానెడు తూలిక: చూ, లేఘి; 2. వ్రాయునీసపు పోతపుల్ల, పెద్దిలు: చూ, లేఘిని.

అలెఘ్యక్తు, సం. వి. త. పుం. చిత్రపపు వ్రాయువాఁడు: చూ, ముద్ది.

అలెఘ్యము, సం. వి. అ. న: చూ, రూ-అలెఘనము.

అలెఘ్యము, సం. వి. అ. న. అస్వాదించఁదగినది.

అలోకనము, సం. వి. అ. పుం. 1. రూ-అలోకము. చూపు: చూ, అక్షణము 3; 2. వింక: చూ, వెలుగు. 3; 3. ఇట్లు వాడు చేయు ప్రాత్రము: చూ, ప్రాత్రము. 1-౧.

అలోకము, సం. వి. అ. పుం. 1. రూ-అలోకనము. చూపు: చూ, అక్షణము. 3; 2. కొలుపు. చూ, శుశ్రూష. 2.

అలోకించు, సం. స. క్రి. చూచు: చూ, పీక్షించు.

అలోకితము, సం. విజ. 1. చూచిఁబడినది, స్పృహపములన వృద్ధిపిశేషము: చూ, ఆవర్జితము; అం. 2: చూ, దృష్టి భేదములు; 3: చూ, దృష్టిక్రియలు.

అలోచన, సం. వి. అ. క్రి. అ. న. తలఁపు: చూ, యోచన.

అలోచించు, సం. స. క్రి. 1. తలఁచు: చూ, యోచించు; 2. ఆరయు: చూ, వివరించు. 1.

అలోచనము, సం. వి. అ. న. తలఁత: చూ, సంరాపము. 1.

అలోచించు, సం. స. క్రి. కలంగఁజేయు: చూ, సంజౌఁపించు.

అలోచితము, సం. విజ. కలఁదఁబడినది: చూ, మరలము. 3.

అలోన, దే. అష్ట. ఇట్లుండగ; అలోనల, ఇంతలో.

అలోనల, దే. అష్ట. —పై. —

అలోలము, సం. విజ. 1. కదలు: చూ, లోలము. 1; 2. విష యలంపటము, కార్యముకొఱకు నలయుట.

అలోలితము, అం: చూ, శిరోక్షయలు.

అలోలుడు, సం. విజ. 1. చంచలుఁడు, కాముకుఁడు: చూ, వలపుతాఁడు; 2. స్త్రీయం దానక్తిగఁబాడు.

అలోళకము, అం: చూ, శిరోక్షయలు.

అన, దే. వి. 1. నిమ్మము, మిక్కిలి పల్లపుప్రదేశము: చూ, భూమి. 1-౨౦; 2. వరివంతునేల, చేను: చూ, భూమి. 1-౪౨; 3. ఆవక: చూ, నర్లపము; 4. నర్లపదీపములు, ఆలు: చూ, నర్లపము. (అవలు అని వాడుక.)

అనంక, దే. వి: చూ, ఆదిక్కు.

అనంత, దే. వి. 1. గొప్పనెక; 2. కొంచెపైసము.

అనకాయ. దే. వి. కింఁగఁగాయ: చూ, కువిఁగఁగాయ. (దెల్లపు

అనకాయ, అర్లపులకాయ, వెల్లుల్లిఅనకాయ మొదలగునవి.)

అనగింబలు, దే. వి. 3. నర్లపదీపములు: చూ, నర్లపము.

అనజము, వై. వి. = ఆరణ్య, దంజ అను వాక్యము: చూ, పీడ. 1-౨౨.

అనటము, దే. వి. 1. మైత్రి, పొత్తు: చూ, సంయోగము; విజ. 2. పొందికయయినది. భాగ. 4, స్కం. 136: చూ, సంయక్తికము.

అనటముచేయు, దే. స. క్రి. పొందికపఱచు. పాండు. 2, అ. 228: చూ, సంపించు. 2.

అనబించు, దే. పేర్. అనుకూలము: చూ, సరిపడు. 1.

అనబిల్లు, దే. అ. క్రి. వై. = అవాహ. రామా. 5, అ. 175: చూ, సరిపడు. 1.

అనట్టజము, సం. వి. అ. న. పారశీకాశ్వము: చూ, హయము. 1-౨.

అనడ, దే. వి. 1. కాఠిణ్య*: చూ, హ్రస్వగవేధక; 2. రూ- ఆనువడ, మట్టగపులుకులోనగువానియందు నానవేసిన వడ: చూ, భక్ష్యము. 1-౨.

అనడి, దే. వి. రూ-హావడి, ఉపద్రవము: చూ, వివత్తు.

ఆవతిన్న అమృతయేవ బారి నదట, లో. ఒకానొక లోకోక్తి.
ఆవపనము, సం. వి. అ. న. 1. కాగు, గూన: చూ, హాతము.
8-౨౯; 2. గోనియ: చూ, గోనె.

ఆవహు, చే. అ. క్రి. భావము దయించు, జ్ఞప్తికి వచ్చు: చూ,
స్ఫురించు. 2.

ఆవము, వై. వి. 1. = ఆవాహ: కుమ్మరి కుండలు లోనగునవి
కాల్చుట కేర్పఱచిన (కావు): చూ. కావు 5; 2. ఈసడింపు:
చూ, నెగ్గింపు; 3. = హార. జగదము, అదాయ: చూ,
యద్దము. 1.

ఆవరణము, సం. వి. అ. న. ఆచారనము, మూత: చూ,
వ్యవధానము. 3.

ఆవరణములు, అం. పృథివ్యప్రేతోవాయాకాశాహంకార మహా
త్వములు (7); ప్రకృతితో గూడ అహ్వావరణములు (8).

ఆవరించు, సం. న. క్రి. చుట్టుకొను: చూ, వేష్టించు.

ఆవరించుకొను, మి. న. క్రి. —పై.—

ఆవరింత, దే. వి. 1. రూ-ఆవరింత: చూ, హాఫిక; 2. ఆక్ర
మణము: చూ, పురి. 4.

ఆవర్తనము, సం. వి. అ. న. ఆకర్షణము, ఈడుపు: చూ,
లాగు. 3.

ఆవర్త, సం. వి. అ. స్త్రీ. నేలతామర*: చూ, సహస్ర
వృక్షము. 1-౧.

ఆవర్తనము, సం. వి. అ. న. 1. అప్రవృత్తి: చూ, మరల
బాటు; 2. పాతముయొక్క వల్లె: చూ, వల్లె. 4.

ఆవర్తని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ సులితడ*: చూ, మహాజల.

ఆవర్తకము, అం: చూ, అలంకారము. 3.

ఆవర్తము, సం. వి. అ. పుం. 1. గుఱ్ఱపు సుడి: చూ, హయము.
1-౫: చూ, సుడి. 1-3; 2. నీటి సుడి: చూ, సుడి. 1-౪;
3. శరీరమందలి సుడి: చూ, సుడి. 1-౧౧. 4. రోమా
వర్తము: చూ, సుడి. 1-౧౦. 5. క్రూరుద్యావర్తము: చూ,
సుడి. 1-౬; 6. మెడపైసుడి: చూ, సుడి. 1-౭; 7. గాలి
సుడి: చూ, సుడి. 1-౮: (ఇత్యాదులు); 8. ఆప్రవృత్తి:
చూ, మరలబాటు; 9. పాతముయొక్క వల్లె: చూ, వల్లె.
4; 10. ఆవర్తకమను మేఘము: చూ, మేఘము. 1; అం.
11: చూ, మేఘములు; 12: చూ, మేఘములు; 13: చూ,
భౌమమండలములు; 14: చూ, కరణములు.

ఆవర్తించు, సం. న. క్రి: చూ, వర్తించు.

ఆవర్తితము, సం. విణ. 1. మరలినది: చూ, నివర్తితము; 2.
వర్తించబడినది; అం. 3: చూ, జంఘాక్రియలు.

ఆవల, దే. వి. (అ+వం. 1. అప్రకృ: చూ, ఆదికృ;
2. అనంతరము: చూ, పిమ్మట. వా. 3. ఆవలికొన: రూ-
ఆవల-అవ్వల.

ఆవలి, సం. వి. ఇ. క్రి. 1. చాలు: చూ, క్రేకీ. 1; 2. వి.

(1) రూ-ఆవలి. ఉపద్రవము: చూ, విసత్తి: 2. ఇచ్చింది,
కత్తము: చూ, కోకము. 2; (3) అధికము: చూ, హేరాళము.
1-౬.

ఆవలించు, సం. అ. క్రి. రూ-ఆవులించు: చూ, విజృంభించు.

ఆవలింత, దే. వి: చూ, రూ-ఆవరింత.

ఆవలిమొన్న, ద్వ. వి. మొన్నటికి పూర్వదినము, అటుమొన్న:
చూ, రోజు. 1.

ఆవలినాడు, ద్వ. వి. ఎల్లుండికి పరదినము: ఆవలియెల్లుండి.
ఆవలియెల్లుండి, ద్వ. వి. —పై.— (ఆవలియెల్లుండికి పర
దినము = అటావలి యెల్లుండి.)

ఆవలకవల, ద్వ. ద్ర. ఈప్రకారముగ: చూ, ఇటుల.

ఆవళము, సం. వి. అ. పుం. ఇష్టానిష్టములగు వసులయందు,
గలిగెడి తొందట: చూ, సంభ్రమము. 1.

ఆవళ్యకము, సం. వి. అ. న. 1. అక్కట: ఆవళ్యము, అవ్య:
అనయము; (తె.ప): — అక్కట; తద్వి: — మిక్కిలి
అక్కట. — అత్యావళ్యకము; విణ. 2. అక్కటైనది,
ఆవళ్యము.

ఆవళ్యము, —పై.—

ఆవసధము, సం. వి. అ. న. ఇల్లు: చూ, సదనము. 1.

ఆవసీతము, సం. విణ. ముద్దము, సుజీచినది. (ధాన్యము):
చూ, ధాన్యము. 1-౫.

ఆవసీతరి, సం. వి. ఇ. న. —పై.—

ఆవహము, సం. విణ. 1. కలిగించునది: చూ, ఉపపాదకము;
అం. 2. చూ, వాయువులు.

ఆవహించు, సం. ప్రే. ఆవతరించు: చూ, పుట్టు. 2.

ఆవహిద్దము, అం: చూ, స్త్రీస్థానకములు.

ఆవహిల్లు, సం. అ. క్రి. —పై.—

ఆవళి, చూ, రూ-ఆవలి.

ఆవాసకము, సం. వి. అ. పుం. బంగారపు సూడిగము: చూ,
భూషణము. 2. ౧౨-(౪); (ఆడుదానిచేతి మట్టిగాణ ఆవి
కొందలు.)

ఆవాసము, సం. వి. అ. పుం. 1. రూ-ఆవాసము: చూ, ఆవా
లము; 2. విత్తడము: చూ, విత్తట; 3. = ఆవము: చూ,
కావు. 5; 4. పరరాష్ట్ర చింత. (ఇది స్వరాష్ట్రచింతన
తంత్రమనఁబడును); చూ, తంత్రము. 2; 5. తాళప్రాణ
క్రియాభేదము: చూ, తాళము. 2; 6. ఓడ దాటిందిన
కూలి: చూ, తరపణ్యము; 7. వ్యధ: చూ, కోకము. 2;
8. మంగలిపన: చూ, ముండనము; అం. 9: చూ, నిశ్శబ్ద
క్రియలు.

ఆవాయకము, చూ, ఆవాసకము.

ఆవాలము, సం. వి. అ. న. ఆవాసము; పాడు: చూ, విల్లము.

ఆవాల, దే. వి. ఇ. ఆబలు: చూ, సర్వపము: చూ, ఆవ.

ఆవాసము, సం. వి. అ. పుం. ఇల్లు: చూ, సదనము. 1.

ఆవాహనము, సం. వి. అ. న. 1. ఫిలుపు: చూ, సంబోధ
నము; 2: చూ, ఉపదారములు.

ఆవాహించు, సం. అ. క్రి: చూ, ఆవటిల్లు.

ఆవాహితము, సం. విణ. విలునఁబడినది: అభిమంత్రితము,
ఆకారితము, అమంత్రితము.

ఆవి, సం. న. అవ్య. 1. కనఁబడినది; దే. వి. (1) తాపము.
విజ. 2, అ. 53: చూ, సంతాపము; (2) ఉపిరి: చూ,
శ్వాసము; (3) అవిరి: చూ, ఔష్యము.

ఆవించు, దే. న. క్రి. వానెనమీడఁబెట్టి అవిరితో బిత్తము
చేయు. కాళ. 3, అ. 38: చూ. ఉప్ప. 2.

అపవీత్యము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, రూ - అపవీత్యము *;
 విజ 2. అపవీత్యమునొందినది.
 అపి, దే. న. వి. రూ-అపిదే: చూ, అకె
 అపికి, దే. వి. రూ-అపికి. ఉపద్రవము: చూ, విపత్తు.
 అపిదే, దే. సం. వి: చూ, రూ-అపిదే.
 అపిభము, సం. వి. అ. పుం. రత్నాదులకు దెబ్బపడేయు
 వశపు పోగర, అపవీత్యము: చూ, వైరవిక.
 అపిష్ట, అం. చూ, అకాశవాహులు.
 అపిష్టము, సం. విజ. అ. (అ. అ. అ.) 1. చక్కగా నొడవ
 బడినది; 2. అపవీత్యము: చూ, వైరవిక; 3. కొట్టబడినది,
 అమిష్టము: చూ, అహతము; 4. ఉంచబడినది: చూ,
 ఉపహితము; 5 వంకిరైనది: చూ, వంకర.
 అపిష్టవృత్తి, అం. చూ, స్వర్ణవృత్తిములు.
 అపిష్టము, సం. వి. అ. న. నిజ: చూ, రిష్టి.
 అపిరి, దే. వి. ఉపవీత్యము: చూ, దోష్యము.
 అపిరిల్లు, దే. అ. క్రి. చెమటగలచియగు: చూ, చెమటపోయు.
 అపిర్మించు, సం. అ. క్రి. అపరించు: చూ, సంభవించు.
 అపిర్మిల్లు, సం. అ. క్రి. —పై.—
 అపిర్మానము, సం. వి. అ. పుం. జన్మము: చూ, సంభవము.
 అపిర్మాతము, సం. విజ. పట్టినది, పోహితము: చూ,
 సంభాతము.
 అపిరికము, సం. విజ. కలకలబాసిన: చూ, మరినము. 3.
 అపిరిము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—
 అపిరి, దే. వి. మాంత్రికుడు ఉపయోగించెడి కాచపాత్ర.
 (మాంత్రికుడు = మంత్రవిద్య నెఱిగినవాడు.): చూ,
 పాత్రము. 6-8.
 అపిష్కరణము, సం. వి. అ. న. ఛాతి: చూ, సంభావన. 3.
 అపిష్కరించు, సం. న. క్రి. ప్రకటించు: చూ, వెల్లడించు.
 అపిష్కరము, సం. విజ. 1. ప్రకటించబడినది: చూ, ప్రక
 టితము; 2. వెలయింపబడినది.
 అపిష్కర్యుతి, సం. వి. ఈ క్రి: చూ, అపిష్కరణము.
 అపిష్కర్యు, సం. వి. అ. క్రి. —పై.—
 అపిష్కరుడు, సం. వి. అ. పుం. సైతాదులచే యెవడు గ్రహింపబ
 డి: వెలసల తిరుగునో వాడు: చూ, సైతవాహితుడు.
 అపి, దే. వి. గోవు: చూ, రేనవు. (వృత్తియందు అంత్యవర్త
 లోపము ఏకల్పముగనగు — అగ్రదుపు, అగ్రకృ, అగ్రయ్య, అ
 గ్రూద మొ.)
 అపిఅపు క్రుమ్మలాడి లేగకాదు విజగ్రహిక్తిన్నట్లు. లో,
 ఉదా :- "అపివాపును గ్రుమ్మలాడి నడిమి లేచెయ్యకాపు
 విడిచినట్లు రాజరాజునుంబోట్లాడి మూత పెగ్గినేయ దగ్గరుదే."
 (నీచిదండక—విగ్రహము.)
 అపిరక, సం. వి. అ. పుం. (నాట్య పరిచయందు) తండ్రి
 అపిష్టము, సం. వి. అ. పుం. (నాట్యపరిచయందు) బా.
 రూ-అపిష్టము.
 అపిరక, దే. వి. అపిరక: చూ, గోవాలము.
 అపిరించు, దే. అ. క్రి: చూ, రూ-అపిరించు.
 అపిరింత, దే. వి: చూ, రూ-అపిరింత.
 అపిర, దే. వి. దాపురు, రోదనార్త భవసుల యందగు భవస్యను

కరణము: చూ, బూబూ.
 అపిరమను, దే. అ. క్రి. దాపురు (దాపురు) ఏడుచు:
 చూ, విలపించు.
 అపిరించు, దే. అ. క్రి. రూ-అపిరించు: చూ, జ్వలించు.
 అపిరింత, దే. వి: చూ, రూ-అపిరింత: చూ, బోధి.
 అపిరియ్య, అం: చూ, నిరర్థకము.
 అపిరక, సం. వి. అ. పుం. తండ్రి: చూ, సంతతి 2.
 అపిరకము, సం. వి. ఉపవీత్యము: చూ, సంభవము.
 అపిర్యము, సం. విజ. తిరుగుచువడినది: చూ, అపిర్యము.
 అపిర్య, సం. వి. ఇ. క్రి. 1. తదప: చూ, వెండిము; 2. అప
 వీత్య: చూ, మరలించు; 3. కంకపాతము, రుప్తు: చూ,
 పై 4.
 అపిర్యేరకము, సం. వి. అ. న. బకానొక అంకారము.
 వి, అర్థ, ఉపవీత్యమును అపిర్యముచే వర్తించుచుండు:
 చూ, అలంకారము. 3.
 అపిర్య, సం. వి. త. క్రి. న. 1. రీతి: చూ, విరము. 1;
 2. స్వాభావికము, అనుక్రమణి: చూ, పరిపాటి.
 అపిర్య, సం. వి. అ. పుం. (దాపురకావము) వా:
 రూ-అపిర్యము.
 అపిర్య, సం. వి. ఇ. క్రి: చూ, వాన, (రూ. ని.)
 అపిర్య, సం. వి. అ. పుం. 1. (ఇష్టానిష్టప్రాప్తిలేగలగు)
 యోగపాటు: చూ, స్వలము. 2; 2. కోపము: చూ,
 రోషము; అం. 3: చూ, సంభావనములు. (అరాక్షస
 భముడు రామునకెదురై కేలం గోరి గీరించి కేలనవరక
 సందేహితుడు.)
 అపిర్య, సం. వి. ఈ. క్రి. దోషి: చూ, వృద్ధిరకము.
 అపిర్య, సం. వి. అ. పుం. 1. అపిర్యము, సం. విజ. చూ, తెలిపెదవాడు.
 అపిర్య, సం. వి. అ. న. తెలియజేయుట: చూ, మాద
 కము 6.
 అపిర్య, సం. న. క్రి: చూ, తెలియజేయు: చూ,
 సూచించు. 2.
 అపిర్యము, సం. విజ. తెలిపబడినది: చూ, సూచితము. 2.
 అపిర్య, సం. వి. అ. న. రాంబూంకల్పము, సమరిన
 రాంబూలము: చూ, తమ్ము.
 అపిర్య, సం. వి. అ. న. 1. కిష్కరిసాఁ: చూ, సదనము.
 1-2; 2. భూరానెకము. రూ-అపిర్యము: చూ, సోకుడు:
 3. దొరప: చూ, ప్రవేశము; 4. సంతోషానుభవంనఁ గలి
 గెను పారవశ్యము. రూ-అపిర్యము: చూ, సుమాళము;
 5. రొందలు: చూ, సంభవము. 1.
 అపిర్య, సం. వి. అ. పుం: చూ, అపిర్యము. 2, 3, 4, 5.
 అపిర్య, సం. అ. క్రి. దోష్య. "గ్రహము అపిర్యమిది."
 చూ, సోకు. 4.
 అపిర్య, సం. విజ. విందునకు విలువబడినవాడు, అతిథి:
 చూ, విందు. 4.
 అపిర్య, సం. వి. అ. పుం. ముద్దకంచె, ప్రాచీనము: చూ,
 పైగు.
 అపిర్య, అం: చూ, మాస్తకరణములు.
 అపిర్య, దే. అప్య. అకాలము.

అవైపు, దే. వి. చూ, అదిక్కు.
 అవైపు, సం. వి. అ. న. 1. మంత్రిభేదము: చూ, మంత్రము.
 1-౧౬; 2. మూనికొట్టు: చూ, రంధ్రము. 1-3.
 అళ, సం. వి. అ. స్త్రీ. 4. = అస. ఇచ్చు: చూ, వాంఛ. 1;
 2. = అస. దిక్కు: చూ, హరిక్కు; 3. అస. అత్యాశ.
 భర్త. 3, అ. 3: చూ, వాంఛ. 1-౧; అ. పుం. 4. అంతట
 వ్యాపించుట: చూ, వ్యాప్తి. 1; 5. భుజము: చూ, హస్తము. 1.
 అశంపిత, సం. వి. ఋ. పుం. వ్రేయవస్తువును కోరువాడు,
 అశంపిత, అశంపితుడు, అశంసువు: చూ, కోరువాడు.
 అశంసనము, సం. వి. అ. న. ఇచ్చు: చూ, వాంఛ. 1.
 అశంపిత, సం. విజ. 1: చూ, అశంపిత; 2. వరోక్షమునందుఁ
 దొగ్గువాడు; అశంపితుడు, అశంసువు.
 అశంపితము, సం. విజ. కోరఁబడినది. వాంఛితము: చూ,
 వాంఛ. 1-3.
 అశంపితుడు, సం. వి. ఋ. పుం: చూ, అశంపిత.
 అశంసువు, సం. విజ. ఉ. —పై.—
 అశకులంతములేదు, లో. ఒకానొక లోకోక్తి.
 అశపడు, మి. అ. క్రి. అక్కఱునడు: చూ, వాంఛించు.
 అశపెట్టు, మి. న. క్రి: చూ, అసపెట్టు.
 అశము, సం. వి. అ. పుం. 1. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1;
 2. అంతటను ప్రసరించుట: చూ, వ్యాప్తి. 1.
 అశయ, సం. వి. అ. స్త్రీ. గుండాలయను గడ్డి: చూ,
 తృణము. 1.
 అశయము, సం. వి. అ. పుం. 1. కలఁపు: చూ, విషయము.
 4; 2. చోటు: చూ, స్థానము. 1; 3. ఆశ్రయము: చూ,
 నన్నిదానము. 2; 4. మనసు: చూ, హృదయము; 5.
 పాతఱ: చూ, రిద్ది. 2; 6. చుడుగు: చూ, నరస్సు. 1.
 అశయిత, సం. విజ. చూ, తినిపించువాడు.
 అశయేళయుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, మన్మథుడు.
 అశయడు, సం. వి. అ. పుం. 1. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1;
 2. కోనతేడు, నైర్వతి: చూ, మూలతేడు; 3. రక్క-
 సుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1.
 అశాపాలుడు, సం. వి. అ. పుం. దిక్పాలకుడు: చూ,
 దిక్పాలుడు.
 అశాపాళము, జా. ఆనయను త్రాడు. (ఇట్లు అశాబంధము =
 ఆనయను ముడి.)
 అశాబంధము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఊట: చూ, ప్రశ్రయము;
 2. సాతెవురుగు నేసిననేత: చూ, సాలెగూడు; 3. ఆన-
 యనుముడి: చూ, అశాపాళము, 4. కోతిగూడు: చూ,
 పదపము. 1-౨౬. అశావధిం కో గత: వ్యా. అశయొక్క-
 యవధి నెవడు పొందెను.
 అశాసనము, సం. వి. అ. న. అశీర్వచనము: చూ, దీవన.
 అశాసించు, సం. న. క్రి. అశీర్వదించు: చూ, దీవించు.
 అశాస్త్రీ, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ఇచ్చు: చూ, వాంఛ. 1.
 అశాస్యము, సం. విజ. 1. అశీర్వదించఁదగినది; 2. ప్రార్థించఁ
 దగినది: చూ, ప్రార్థనీయము
 అశి; సం. వి. ఈ. స్త్రీ. పాముయొక్క కోతి; అశిష్టు: చూ;
 పల్లు. 1-౩.

అశించు, సం. న. క్రి. = అసించు: చూ, వాంఛించు.
 అశిత, సం. వి. అ. స్త్రీ. ఇచ్చు: చూ, వాంఛ. 1.
 అశితము, సం. విజ. 1. తినఁబడినది: చూ, భుక్తము. 1;
 2. అంతకుముందు అవును మేసిన పొలము: చూ,
 గవీనము.
 అశితమతుడు, సం. వి. అ. పుం. సగరచక్రవర్తి. చూ, అనీక
 సంతకు.
 అశిరుడు, సం. వి. అ. పుం. అగ్నిహోత్రుడు: చూ,
 వహ్ని. 1.
 అశీతిభవ, సం. వి. అ. స్త్రీ. తనవి: చూ, సాహిత్యము.
 అశీరము, సం. వి. అ. పుం. 1. పాలవిలుగుడు: చూ, స్తన్యము.
 1-౬; 2. జాన్ము: చూ, స్తన్యము. 1-౪; 3. అగ్ని: చూ,
 వహ్ని. 1; 4. తిండి: చూ, సాపాటు.
 అశీరుడు, సం. వి. అ. పుం. రవి: చూ, సూర్యుడు.
 అశీర్వదించు, సం. న. క్రి. చూ, అశాసించు.
 అశీర్వచనము, వా. వి. అ. న: చూ, దీవన.
 అశీర్వాదము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—
 అశీవిషము, సం. వి. అ. పుం. పాము: చూ, సర్పము. 1.
 అశీష్టు, సం. వి. న. స్త్రీ. 1. అశీర్వాదము: చూ, దీవన;
 2. ఇచ్చు: చూ, వాంఛ; 3. మంచినది: చూ, హితము;
 4. పొగడిక: చూ, ప్రోతము; 5. పాముయొక్క కోతి,
 అశి: చూ, పల్లు. 1-౩.
 అశుగము, సం. వి. అ. పుం. 1. అమ్ము: చూ, బాణము. 1;
 2. గారి: చూ, వాయువు. 1.
 అశువక్రోధి, సం. వి. ఇ. పుం. స్త్రీ. ఒకరకము తోటకూర:
 చూ, మారిషము. 1-౧.
 అశువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. ఎఱ్ఱజిలమ వడ్లు: చూ, ధన్యము;
 న. 2. వాని; ప్రసిద్ధి: చూ, సంభావన. 3; క్రి. విజ. 3.
 వేగ: చూ, స్వదము. 1; విజ. 4. వేగముగలది: చూ,
 స్వదము. 3.
 అశుప్రీహి, సం. వి. ఇ. పుం. ఎఱ్ఱజిలమ వడ్లు: చూ, ధన్యము.
 అశుకుక్షి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1;
 2. వేడియూపిరి: చూ, శ్వాసము; 3. ఉచ్చిష్టము: చూ,
 ఎంగిలి.
 అశౌచము, సం. వి. అ. న. 1. అంట: చూ, మైల. 4; 2.
 చావుమయిల: చూ, మృతాశౌచము; 3. శాశాశౌచము: చూ,
 పుడుడు.
 అశౌచములు; అం. శాశాశౌచము, మృతాశౌచము. (2)
 అశ్చర్యపడు, మి. అ. క్రి: చూ, వెఱుగొందు.
 అశ్చర్యము, సం. వి. అ. న. 1. = అక్కఱము: చూ, వింత. 1;
 2. నవరసములలో నొకటి: చూ, అద్భుతము. 2. (చూ,
 రసములు.); విజ. 3. అచ్యేయమయినది: చూ, వింత. 1;
 అం. 4. చూ, రసస్థాయీభావములు. (మున్నెన్నఁడుఁ
 జూరని వస్తువులఁ జూడ మనమునఁ బుట్టెడి సంతోషము.)
 ఉదా. రావణం దట్టపరిమితమగు వానరసేనావిసారంబును
 జూచి యయ్యారే: యింతటి వానరసేవను మున్నెన్నఁడుఁ
 జూచి యుండలేడు. అని యుచ్చెరువొందెను.

అక్షరము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. మనుష్యులు, అక్షరము: చూ, సదనము. 1-౧౦. 2. బ్రహ్మచర్యము—ఇది నాలుగు: బ్రహ్మచర్యము, గార్హస్థ్యము, వాసప్రస్థము, సన్న్యాసము; 3. సన్న్యాసులు లోని గుణము కందెనుచోట, మఱియు: చూ, సదనము. 1-౫౦. 4. అడవి: చూ, వివిధము; 5. సన్న్యాసుల సాంప్రదాయభేదమును తెలిపెడి గుణము: చూ, లక్షణము. 1; 6. శిష్యులు మొదలగువారును ఇట్లు: చూ, సదనము. 1. అక్షరవాసపర్వము, చూ, పర్వములు.

అక్షయము, సం. వి. అ. పుం. 1. = అసరా: చూ, నిర్నిరాసము. 2; 2. విలంబము నాశయించుట: చూ, గుణములు; 3. చోటు: చూ, స్థానము. 1; 4. ఇట్లు: చూ, సదనము. 1; 5. ఒకానొక చేతులు: చూ, దేశములు. 1-౧౧; 6. సన్న్యాసుల మతము: చూ, సదనము. 1-౫౦.

అక్షయానీ, సం. వి. నౌ. పుం. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1.

అక్షయాశుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. —పై—; విజ. 2. అక్షయించినవానిని తెలుపువాడు: చూ, ప్రాప్తదేవతవాడు.

అక్షయించు, సం. స. క్రి: చూ, ప్రాప్తుగొను.

అక్షయండు, సం. విజ. పొందించువాడు: చూ, ప్రాప్తుడు.

అక్షవము, సం. వి. అ. పుం. 1. అంగీకారము: చూ, సమ్మతి. 1; 2. రాగద్వేషాదిప్రయుక్త కుట్రము: చూ, రోకము. 2; 3. శ్రవణేంద్రియముతో గూడుకొనిన బుద్ధి: చూ, హృద్దేఖము. 2; 4. వట్టదల: చూ, స్వర్గ. 4.

అక్షవుడు, సం. విజ. 1. మాట దాటనివాడు: చూ, విరేయుడు; 2. బాగుగా వినువాడు; 3. మాటలలో భేదము గల్పించువాడు.

అక్షరణము, సం. వి. అ. న. ఒకానొక నాటకాంగము, నాటక పరిచ్ఛేదము: చూ, నాటకము. 1.

అక్షావకము, సం. వి. అ. న. సావేరవకము: చూ, రైవకము.

అక్రి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. రూ-అక్రి. కత్తిలోనగువాని నాయి: చూ, వాదర.

అక్రికము, సం. విజ. అక్షయింపఁబడినది: చూ, సన్నిధానము. 2.

అక్రికుడు, సం. వి. అ. పుం. ఒకనిపోషకులో నుండువాడు.

అక్రికము, సం. విజ. 1. అంగీకరింపఁబడినది: చూ, సమ్మతి. 1; 2. మంత్రభేదము: చూ, మంత్రము. 1; 3. హోమ వస్తువు; 4. మాయచేత జేయఁబడినయంత్రము: చూ, విపినము.

అక్రిష్టము, సం. విజ. కవుఁగిలింపఁబడినది: చూ, ఉపగూఢము.

అక్లేష, సం. వి. ఆ శ్రీ. అనిలేడు: చూ, రిక్కు. 1-౯. (రూ-అక్లేషము.)

అక్లేషము, సం. వి. అ. పుం. 1. —పై—; 2. కవుఁగిలింక: చూ, కౌగిలి.

అక్లేషాభవము, సం. వి. అ. పుం. కేటగ్రహము: చూ, సుకేతనము.

అక్లేషించు, సం. స. క్రి: చూ, కౌగిలింపు.

అక్లేష్టము, సం. వి. అ. న: చూ, రావిపండు.

అక్లేషము, సం. వి. అ. న. గుఱ్ఱపు సముదాయము: చూ, హయము. 1-౬౦.

అక్లేషూత్రి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అండుగు, ముదము: చూ, స్వల్పక.

అక్లేయుజము, సం. వి. అ. పుం. 1. అక్లేయుజహసము: చూ, మారము. 1; 2. కిల్బులపురో మొదటిసెల. (అక్లేయుజ కార్తీకమాసములు కిల్బులపు.)

అక్లేయుజి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అక్లేయుజ పార్వతి, అక్లేని నక్షత్రయుక్తమగు పార్వతి, కౌటాగరము, కాముడి, కాముడి చారము: చూ, పున్నమ.

అక్లేయనము, అం: చూ, కిల్బులపు.

అక్లేలాయనస్మృతి, అం: చూ, స్మృతులు.

అక్లేసించు, సం. స. క్రి. రూ-అక్లేసించు: చూ, పిచుడు.

అక్లేసితము, సం. విజ. ఈశాంబలశీనది. రూ-అక్లేసితము.

అక్లేసనము, సం. వి. అ. న. పిచుడుపు: చూ, ప్రక్రయము.

(రూ-అక్లేసము.)

అక్లేసము, సం. వి. అ. పుం. 1. —పై—; 2. అక్లేయిక యను వచనకావ్యములోని వస్తువు: చూ, పరికర; 3. గ్రంథ దాగము: చూ, పరిచ్ఛేదము; 4. నాటకపరిచ్ఛేదము: నాటకము. 1; 5. ఎగ్గఁబడిరి: చూ, క్లాసము; అం. 6. చూ, వ్యవసములు.

అక్లేసించు, చూ, రూ-అక్లేసించు.

అక్లేసితము, చూ, రూ-అక్లేసితము.

అక్లేకము, సం. వి. అ. న. సంభోగబంధములలో నొకటి: చూ, రతిబంధము. 1.

అక్లేకుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-అక్లేకుడు.

అక్లేతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, రూ-అక్లేతి.

అక్లేనము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, రూ-అక్లేయజము: విజ. 2. గుఱ్ఱము ఒకదినము పోదగిన (క్రోవ): చూ, మార్గము. 1. (రూ-అక్లేనము.)

అక్లేనేయులు, సం. వి. అ. పుం. అక్లేసీదేవతల కుమారులు అనఁగా దేవవైద్యులు: చూ, అత్తులు.

అక్లేనము, సం. విజ. చూ, రూ-అక్లేనము. 2.

అక్లేయము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, రూ-అక్లేయము: విజ. 2. గుఱ్ఱముల కిష్టమయినది.

అష్టాభిహార్యము, సం. వి. అ. పుం: చూ, శ్లేష్మహాసము.

అష్టాభిభవుడు, సం. వి. అ. పుం. అంగారక గ్రహము: చూ, వక్రుడు. 1.

అష్టాభము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఒకానొక నెల: చూ, మాసము. 1; (రూ-అష్టాభము.) 2. ఉత్తరాషాఢనక్షత్రము: చూ, రిక్కు. 1-౨౧; 3. పూర్వాషాఢనక్షత్రము: చూ, రిక్కు. 1-౨౧; 4. మలయపర్వతము, గిరిపారము: చూ, పర్వతము. 1-౨౧; 5. బ్రహ్మచారి పట్టకొను మోయగు కట్టి.

అష్టాదీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అష్టాదశద్వ పార్వతి: చూ, పున్నమ. (పూర్వాషాఢ నక్షత్రయుక్తముగా గాని (లేక) ఉత్తరాషాఢ నక్షత్రయుక్తముగా గాని గల పార్వతి.)

అస. 1. సం. అవ్య. ఆయెను, బహువచనము: వై. వి. (1) = అశ. కోరిక: చూ, వాంఛ. 1; (2) = అశ. అధ్యక్ష: చూ, వాంఛ. 1-౧; (3) = అశ. దెన: చూ, హరిక్తు.

అసంగము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఆనరా: చూ, నన్నిచా
నము 2; 2. కోరిక: చూ, వాంఛ. 1.

అసంగిని, సం. వి. ఈ. త్రి. వాత్స, సుకిగాలి: చూ, వాయువు.

1-(7)-(వ).

అసంది, సం. వి. ఇ. పుం. 1. కటుపు, పాడె: చూ, కవ
యానము; 2. చచ్చేకమైన మంచమునంటి పీట: చూ,
సింహాసనము. 1-౩; 3. చొకమగు మంచము. మంచము.

(రూ-అసంది.)

అసంది: చూ, శయ్య. 1. —పై.—

అనకపైరగాడు, ద్వ. వి. ఒకానొక పక్షి: చూ, పక్షి.

అనక్తము, సం. విజ. కూచియన్నది: చూ, సంయుక్తము.

అనక్తి, సం. వి. ఇ. త్రి. = అనక్తి: చూ, వాంఛ. 1.

అనక్తుడు, సం. విజ. అనగలాడు: చూ, లుబ్ధుడు. 2.

అనగంది, ద్వ. వి. కులట: చూ, అంకులాడి.

అనగలాడు, ద్వ. విజ: చూ, అనక్తుడు.

అనగొను, ద్వ. స. క్రి. కోరు: చూ, వాంఛించు.

అనచేయు, ద్వ. స. క్రి. —పై.— వి. పు, 2, ఆ. 65.

అంత్రి, సం. వి. ఇ. త్రి. 1. లాబము, మూలద్రవ్యములంతె
అదనముగ వచ్చినసొమ్ము: చూ, లాభము. 1; 2. కూడి:
చూ, సంయోగము; వై. వి. (1) = అనక్తి. కోరిక: చూ,
వాంఛ. 1.

అనత్తులు, సం. వి. అ. పుం. అశ్వినీ దేవతలు: చూ, అశ్వులు.

అనన, సం. వి. ఆ. త్రి. 1. = అనాను. కూర్చుండుట: చూ,
స్థితి. 2; 2. అంగదవీధి: చూ, వీధి. 3.

అననము, సం. వి. అ. న. 1. పీఠము: చూ, సింహాసనము. 1.

2. ఏనుగు మూపు: చూ; స్తంభము. 1-౨; 3. ఏవియు
అక్కఱలేకపోవుట; 4. దేశకాలదృశ్యపేక్షలేత నిలుచుట:
బలాదృశ్యపేక్షలే దండెత్తిపోక నిలుచుట: చూ, యానములు.

(చూ, గుణము.); (ఇది వంచవిధము. —సంధాయాసనము,
ప్రసంగాసనము, విగృహ్యాసనము, సంఘాయాసనము, ఉపే
క్ష్యాసనము. (వీరికర్తము యానశబ్దము కడచూడుము.) 5.

కూర్చుండుట: చూ, స్థితి. 2; 6. చోటు: చూ, స్థానము.

1; పుం. 7. పరకము*: చూ, వేగిన; అం. 8: చూ, ఉప
దారములు; 9: (చూ, అంగము. 9): చూ, యోగాంగ
ములు. 10: చూ, గుణములు.

అసనములు, అం. స్వస్తికాది. —స్వస్తికాసనము, గోమఘాస
నము, బిద్ధాసనము, వద్మాసనము, వీరాసనము, సింహాస
నము, భద్రాసనము, ముక్తాసనము, (దీనికి సిద్ధాసనమని,
వజ్రాసనమని, గుప్తాసనమనియు నామాంతరములు గలవు.)
మయూరాసనము, కుక్కుటాసనము; వరాహాసనము, బిణా
సనము, క్రౌంచాసనము, ముద్రికాసనము, సర్వతోభద్రాస
నము, నాగాసనము, చక్రాసనము, వ్యాఘ్రాసనము, అర్చ
దండ్రాసనము, అర్కాసనము, దండాసనము, శైలాసనము,
బద్ధాసనము, ముద్రాసనము, మకరాసనము, హస్తీకాస
నము, కర్ణికాసనము, సిరాసనము, స్థాద్యాసనము, సిద్ధాస
నము. (30).

అసన్నము, సం. వి. అ. న. 1. దాపు: చూ, సమీపము. 1;

2. దాచైనది: చూ, సవిధము.

అసపడు, వై. అ. క్రి: చూ, వాంఛించు.

అసపాటు, వై. వి. కోరిక: చూ, వాంఛ. 1.

అసపెట్టు, వై. స. క్రి: చూ, అపేక్ష పెట్టు.

అసరా, వై. వి. = అశ్రయము. ఉత్త: చూ, సన్నిధానము. 2.

అసవము, సం. వి. అ. పుం. 1. పక్ష్యముకాని చెఱకురసమున

జేసిన కల్లు, చెఱకురసమునఁ జేసిన కల్లు, (అనికొందలు);

చూ, సుర. 1; 2. కల్లుతేట: చూ, సురామండలము; 3.

పూదేనె: చూ, మకరందము.

అసాదనము, సం. వి. అ. స. పొందు, ప్రాప్తి: చూ, లాభము. 1.

అసాది, దే. వి. మతంగుడు: చూ, మాదిగ.

అసాదించు, సం. న. క్రి. పొందు: చూ, సత్కమగు.

అసాదితము, సం. విజ. పొందఁబడినది: చూ, సంసక్తము. 1.

అసాద్యము, సం. విజ. పొందఁదగినది: చూ, లభ్యము. 1.

అసారము, సం. వి. అ. పుం. 1. జీవిన: చూ, వాన. 1-౪;

2. మునుగ*: చూ, శిగ్రువు. 1; 3. అర్కపర్ణము*: చూ,

వికీరణము; 4. మిత్రబలము - మిత్రసంధిజలము - మిత్ర

సైన్యము; 5. అంతట నేన ద్యాపించుట: చూ, ప్రసరణ;

6. దండువిడిసిన చోటు: చూ, శిరిరము; 7. తొలిచడవులు:

చూ, వేనము.

అసించు, వై. స. క్రి. = అశించు: చూ, వాంఛించు.

అసీక, సం. వి. ఆ. త్రి. కూర్చుండుట: చూ, స్థితి. 2.

అసీకుడు, సం. వి. అ. పుం. ఉటారికాడు: చూ, ఖడ్గి. 2.

అసీతము, సం. వి. అ. న. 1. కూర్చుండుట: చూ, స్థితి.

2; విజ. 2. పూర్వమునందు ఆవులున్నావు: చూ,

భూమి. 1; 3. కూర్చుండినది.

అసీతసంతుడు, సం. వి. అ. పుం. నగర చక్రవర్తి: చూ,

రాజు. 1-౨౧.

అసిద్ధము, సం. విజ. 1. అడ్డగింపఁబడినది: చూ, రుద్ధము. 1;

2. కట్టాయితమైనది.

అసియా, అం: చూ, ఖండములు.

అసీనము, సం. విజ. కూర్చున్నది.

అసీనుడు, సం. విజ. కూర్చున్నవాడు: చూ, ఉపవిష్టుడు.

అసు, దే. వి. సాలెవాడు అసుపోయినపుడు నూలు చొప్పిం

చెడు క్రోవి: చూ, అసుగ్రోవి.

అసుగ్రోవి, దే. వి. (అసు + క్రోవి): చూ, తంత్రాకర్పనము.

అసుతీబలుడు, సం. విజ. నేర్పరి: చూ, సమర్థుడు.

అసుపాయు, దే. స. క్రి. కొయ్యచట్టముగుండా దారమును

పోయు: చూ, పోగువాలు. (రూ-అసువోయు.)

అసురము, సం. వి. అ. పుం. 1. బొంతకాకి: చూ, సక్కుర్ర

జము. 1-౫; న. 2. చవుటియుప్పు: చూ, లవణము. 1-౨;

3: చూ, విషామృతము; పుం. 4. ధనమిచ్చి కన్యను దీసి

చేసికొనెడి యొకానొక వివాహము: చూ, వివాహము.

అసుని, సం. వి. ఈ. త్రి. 1. నల్లవలు: చూ, సర్పవము.

అసురి, సం. వి. ఈ. త్రి. 1. నల్లవలు: చూ, సర్పవము; 2.

మూలానక్షత్రము: చూ, రిక్కు. 1-౧౯; 3. ఆర్చ్యం

బద్ధమైన యొకానొక మంత్రపాఠము: చూ, మంత్రము. 1;

౧౦; 4. బెల్లమువేయక చేసిన సారాయి: చూ, సుర. 1;

5. పంది: చూ, సూకరము.

ఆస్వదించు, సం. న. క్రి. 1. కుడుడు : చూ, భుజించు, 2; 2. రూ. ఆస్వదించు : చూ, పవీగొను.

ఆస్వనితము, సం. వి. ఆ. న. ఉల్లము, మనస్సు : చూ, హృదయము. 2.

ఆస్వాదనము, సం. వి. అ. న. చూ, రూ. ఆస్వదనము.

ఆస్వాదించు, సం. న. క్రి. చూ, రూ. అస్వదించు.

ఆస్వాదితము, సం. న. విజ. 1. అనుభవించఁబడినది : చూ, భుక్తము; 2. చవిచూడఁబడినది.

ఆహ, సం. 1. జింత ప్రతిరూపకావ్యము. కాలసామాన్యము : చూ, అ. స్తి. 1; 2. ఉపాద, పరితెను.

ఆహకము, సం. వి. అ. పుం. 1. కురువ : చూ, తాకట్టు. (ఆహకశబ్దము ఆయకమై యుండనోవు.)

ఆహకము, సం. వి. అ. పుం. 1. కమ్మటనును వాద్యము : చూ, విజ. 1-౧౯; విజ. 2. అనత్యమైనది : చూ, వికడము; 3. క్రొత్తది (వత్తము) కోరా : చూ, వత్తము. 1-3; 4. మానిన బట్ట : చూ, వత్తము; 1-౬౩; 5. కలుగనేరనిది. (గోత్రాలి కొడుకు చూచుచున్నాడు లోనగు మాటలు.) : చూ, అసంభవము; 6. కొట్టబడినది : ఆయనము, ఆవిష్కము; 7. రెట్టింపఁబడినది, గుణకారము : చూ, హెచ్చవేత; 8. వాయింపఁబడినది; 9. ముద్రవేయఁబడిన వెండి బంగారము : చూ, నాణకము; అం. 10; చూ, గమకములు; 11 : చూ, నాదములు; 12 : చూ, చక్రములు.

ఆహతలక్షణుడు, సం. విజ. మంది గుణములచేతఁ బ్రసిద్ధిఁ జెందినవాడు : చూ, కృతలక్షణుడు.

ఆహతుడు, సం. విజ. 1. కల్లమాటలాడువాడు : చూ, ముఖరుడు; 2. చూ, కొట్టఁబడినవాడు.

ఆహరణము, సం. వి. అ. పుం. ఆనేతవ్యము : చూ, తెచ్చుట.

ఆహరించు, సం. న. క్రి. 1. అపహరించు : చూ, ధ్రువ్విలిండు; 2. ఆకీడించు : చూ, రెమ్ము; 3. తిను : చూ, సావడు.

ఆహర్త, సం. విజ. దొంగ : చూ, ధ్రుచ్చు. 1.

ఆహవనము, సం. వి. అ. న. జన్మము : చూ, యజ్ఞము.

ఆహవనీయము, సం. వి. అ. పుం. 1. క్రొత్తాగ్ని, వేదికకుఁ దూర్పుననుండు నాలుగుమూలల కుండలలోని యగ్ని. అగ్నులయిదింటిలో నొకటి : చూ, అగ్నులు; విజ. 2. యజ్ఞమునందు బలియియ్యయోగ్యమైనది; అం. 3; చూ, అగ్నులు.

ఆహవము, సం. వి. అ. పుం. 1. రూ. ఆహవము, జగడము : చూ, యుద్ధము; 2. రూ. ఆహవము, సూత్రయొద్దఁగట్టిన నీళ్ళతోటి : చూ, విపానము; 3. పిలుపు : చూ, సంజోధనము; 4. జన్మము : చూ, యజ్ఞము.

ఆహా, వై. అవ్య. ఆశ్చర్యార్థకము : చూ, వింత. 1. (రూ. అహోహా.)

ఆహారము, సం. వి. అ. పుం. 1. = ఆరగింపు, భోజనము; చూ, సాపాలు; 2. = ఓరగము, అన్నము, చూ, సాదము; (1) 3; ఆహరణము; చూ, తెచ్చుట; 4. కండుకము : చూ, బంతి. 3; 5. ఆపహరణము, దొంగలనము : చూ, హరణము. 1; అవ్య. 6. హారముపఱకు : 7. హరించే నఱకు.

ఆహారి, అం. చూ, స్త్రీరాగములు.

ఆహారించు, సం. న. క్రి. తిను. వై. 2. ఆ. 123; చూ, సావడు. ఆహారేవ్యవహారేచ తృప్తలజ్జస్సుభీభవేత్. న్యా. ఆహారముం దును వ్యవహారముందును సిగ్గుపడనివాఁడు సుఖపడును.

ఆహార్యము, సం. వి. అ. పుం. 1. హారాదిభూషణులచేఁ గలుగు అభినయవిశేషము : చూ, అభినయము. (చూ, వ్యంజకము. 1.); 2. భూషణాది వేషసామగ్రి; విజ. 3. తెచ్చుకోఁదగినది; ఆనేతవ్యము, ఆనేయము; 4. కాలనియ మము లేకవచ్చునది; అంగంతుకము; అం. 5. చూ, అభినయములు.

ఆహావము, సం. వి. అ. పుం. 1. పశువులు నీరు త్రాగుటకై సూత్రయొద్దఁ గట్టిన తొట్టి, రూ. ఆహావము; చూ, విపానము; 2. రూ. ఆహావము, జగడము; చూ, యుద్ధము.

ఆహాహా, వై. అవ్య. చూ, రూ. ఆహా.

ఆహితము, సం. వి. అ. పుం. 1. వంతుప్రకారము విడిచి విడిచి వచ్చెడు పారి; (జ్వరము); చూ, రోగము; 1; 2. సుషిర మును వాద్యము; చూ, స్వరము. 2. 3. కేతుగ)హము : చూ, సుకేతనము; అం. 4. చూ, ప్రచారములు.

ఆహితము, సం. విజ. 1. ఉంచఁబడినది : చూ, ఉపహితము; 2. చేయఁబడినది; చూ, ఉద్భవము.

ఆహితలక్షణుడు, సం. విజ. చూ, రూ. ఆహితలక్షణుడు.

ఆహితండికుడు, సం. విజ. పాములవాడు : చూ, సర్పగ్రాహకుడు (గారడీవాడనియు వాడుదురు.)

ఆహిరిణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ, రూ. అహిరిణి, విషముగల ఇరు దలల పాము : చూ, సర్పము.

ఆహిషము, సం. వి. అ. పుం. అప్పనము : చూ, లంచము.

ఆహితము, సం. విజ. వ్రేల్చఁబడినది : చూ, రూ. ఆహితము.

ఆహతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. అగ్నియందు వ్రేల్చుట.

ఆహాల్య, సం. వి. అ. శ్రీ. చూ, కాంచనపుష్పకము*.

ఆహూతము, సం. విజ. పిలువఁ బడ్డది : చూ, సంజోధనము.

ఆహృతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ఆనేతవ్యము; చూ, తెచ్చుట.

ఆహేరువు, సం. వి. ఉ. శ్రీ. పిల్ల పీఠర. * చూ, శతమూలి.

ఆహో, సం. అవ్య. 1. అదియో ఇదియో అను సంశయమును దెలుపును : చూ, సంశయము; 2. ఉహించుట : చూ, యోచన; 3. సవాలు : చూ, ప్రశ్నము; 4. వికల్పార్థము. రూ. అహో : చూ, యుద్ధము.

ఆహోపురుషిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. జగడమందు గర్వముచే శత్రునిదూషించి తన్నుఁ బొగడుకొనుట : చూ, రూ. అహో పురుషిక.

ఆహోహేరుషిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. —పై.—; 2. ప్రసిద్ధ కులజాతిని యభిప్రాయము : చూ, స్మృతి. 1; 3. ప్రసిద్ధకుల జాతునిపని.

ఆహ్నికము, సం. వి. అ. న. 1. నిత్యకర్మము, పగలు చేయఁ దగిన కర్మము : చూ, కర్మములు; 2. తిండి : చూ, సాపాలు; 3. ప్రకరణసమూహము, చూ, వేలము; విజ. 4. పగలు చేయఁదగినది.

ఆహ్లాదము, సం. వి. అ. పుం. చూ, సంకోషము.

అహ్మ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. నామచేయము: చూ, పేరు, 1; 2. పిలుపు: చూ, సంబోధనము.

అహ్మయము, సం. వి. అ. పుం. నామచేయము చూ, పేరు. 1. అహ్మనము, సం. వి. అ. న. పిలుపు: చూ, సంబోధనము.

అహ్మ, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉచ్చిత * : చూ, కుంభ. 5; 2. కుంతలము, కలవెండ్రుక: చూ, వెండ్రుక. 1; 3. చావు: చూ, సాపు: 4. అడుగుటి: చూ, భగము. 12; న. 5. తేలు కొండిముల్లు: చూ, అలము. 2; 6. అరివకము: చూ, హరి దళము. (రూ. అలము.)

అకరి, వై. వి. అల. 3. రాగాలాపము: చూ, స్వరము. 2.

అక, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. = ఓరి. పంక్తి: శ్రేణి: చూ, 1; చూ, 2. చెలికత్తె: చూ, నల్లి. 1; 3. అడ్డకట్ట: చూ, నేతువు. 1; న. పుం. 4. తేలు: చూ, వృశ్చికము. 1; 5. పిట్టతేలు: చూ, వృశ్చికము. 1; ఇ. పుం. 6. కష్టము: చూ, కోకము, 2; 7. అభిప్రాయము: చూ, విషయము. 4; విజ. 8. నిర్వలమయిన మనస్సుగలది.

అకిందకి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. రూ. అకిందకి, ఉతుక: చూ, చిక్రో డము.

అకిందము, సం. వి. అ. పుం. రూ. అకిందము, నగరి కల వాకిలి చావడి: చూ, హజారము.

అకు, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. గటిక * : చూ, తృణము. 1; 2. భృంగారము, గిండి: చూ, పాత్రము. 6. ౧౪.

అకుగ, దే. వి. శల్యకము, ముత్తైపుణిపులవంటి ముండ్లచేత గప్పబడిన యెల్లయంగములుగల యొక వికృతమైన పంది, రూ. అకువ: చూ, నూరకము. 1-౬.

అకువ, దే. వి. — వై. —

అకువరి, దే. వి. అలంగము: చూ, వస్త్రము.

అకువారు, దే. వి. చూ, రూ. అక్కువ.

అక్కుకోస, దే. వి. అకాపి. ఒకరకము కాకి: చూ. సక్రత్ప్ర జము. 1-౧.

అక్కు, దే. వి. ఇ. (అరుగ + య.) 1. కోద్రవము: చూ, రావ్యము; 2. సస్యవిశేషము: చూ, సస్యము.

అక్కురు, దే. వి. హరిభక్తుడు. చూ, రూ. అకువారు.

అక్కురులు, అం. పొయియ్యార, పూదత్తార్యులు, పేయ్యార్యులు, పెరియ్యార్యులు, నమ్మ్యార్యులు, తిరుమంగయ్యార్యులు, తిరు ముషియ్యార్యులు, కొండరడిప్పొడియ్యార్యులు, మమర కవి య్యార్యులు, నాదమునియ్యార్యులు, కులశేఖరయ్యార్యులు, తిరుప్పావే య్యార్యులు. (12.)

ఇ

ఒకానొకయొక్క అము, చూ, వర్ణము. 1; సం. అవ్య. 1. చిత్రము: చూ, వింత. 1; 2. కోసముతో భేదము: చూ, రోషము; 3. వంత: చూ, కోకము; 2; 4. చూ, శబ్దము: 1; 5. తేదామంట: చూ, మాటతేదా; 6. అశ్వర్యార్థకము: చూ, వింత. 1; ఇ. పుం. 7. చూ, మన్మథుడు; 8. పాము: చూ, సర్పము; 9. మణి, చూ, రత్నము: 1-౧౫; 10. కాంకి: చూ, వెలుతురు. 1; 11. మంట: చూ, వహ్ని 1-౨౬; 12. అగ్రము: చూ, సుద. 3; 13. ముందు: చూ, ముందఱు. 1;

14. అడుగుటి: చూ, భగము. 12; 15. మహాబలు స్వామి ముచేసిన పుణ్యోదరము, శిర్కము: చూ, సలింము: 1-౬; 16. ముక్కంటి: చూ, కప్పము; 17. కరేముపు, అడేసుగు: చూ, హస్త: 1-(౬౫); 18. అడేసుగుమొక్క. గర్భాంత ర్భాగము: చూ, హస్త: 1-(౬౭); 19. చంద్రకిరణము: చూ, మయూరము. 1; 20. కుద్దాంతము, లాజివాసము: చూ, సవ నిము. 1; దే. వి. (1) పరమచరి వర్ణమునకు ద్విత్వము పుట్టింది ఇవంతకర్తవ్యమగును. "ఇయ్యవవి." మి: (2) ఇవంతకర్తవ్యములకు ప్రథమైకవచన ప్రకృయములు రావు. ఉ. హరి.మణి: ప్రథమైకవచన ప్రకృయమునైన "హ-ము-పు"-లు ఇకారము కదనవిగల కర్తవ్యములకురావు. హరి.మ. మరిము అనరాదు. హరి, మరి యొక యర వలయును.

ఇంక, దే. ద్ర. 1. ముందు: చూ, ముందఱు. 1; 2. ఇంకను, ఇప్పటికిని, ఇదివఱకును: చూ, య: 3. అనగా: చూ, మఱి. 3.

ఇంకనేమిచేయనని మొక్కుట, అం. చిహ్నములు యెనిమిదింటిలో నొకటి: చూ, చిహ్నములు.

ఇంకించు, దే. అ. క్రి. 1. చిగురొత్తు: చూ, పల్లవిండు. అం. వద. సారి; 2. అడగు, అజు: చూ, సమయ. 3.

ఇంకు, దే. అ. క్రి. వట్టు, కోషిల్లు: చూ, కోషిండు.

ఇంకుడు, దే. వి. 1. ఇంకుడు: చూ, కోషణము. 1. విజ. 2. ఇంకినది; 3. ఎంకినది. చూ, కుష్మము. 2. (రూ. ఇంకుడు.)

ఇంకువ, దే. వి. 1. గుణురు: చూ, లక్షణము. 1; 2. స్థలి, మెరకనేల: చూ, భూమి 1. - 40.

ఇంగుము, సం. వి. అ. పుం. 1. కలంపు: చూ, విషయము: 4; 2 అశ్చర్యము: చూ, వింత. 1; 3. బుద్ధి: చూ, హృదయము; 2; 4. సంజ్ఞచేయుట; న. 5. అభిప్రాయసూచకమైన ముఖరాగాది వికారము, ఇంగితము: చూ, దొమముడిపాటు: విజ. 6. తిరుగునది, చరిపుపు: చూ, శ్రవణము.

ఇంగులము, సం. వి. అ. పుం. 1. వివకనిప్పు: చూ, వహ్ని. 1; వై. వి. = (1) అంగరః. అగ్ని, చూ, నిప్పు; వహ్ని.

(2) = హింగుళ: చూ, ఇంగిలికము.

ఇంగళింపు, చూ, మల్లకాస్త్రము.

ఇంగులము, పా. వి. అ. పుం. చొగ్గు: చూ, వహ్ని. 1.

ఇంగితజ్జుడు, సం. విజ. : అంతర్జ్జుడు.

ఇంగితము, సం. వి. అ. న. 1. తలంపు: చూ, విషయము. 4; 2.

అకారము: చూ, దొమముడిపాటు; 3. పయనము: చూ, ప్రయాణము.

ఇంగిలము, వై. వి. = అంగరః, అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1.

ఇంగిలాయ, దే. వి. ఒకరకపుచేప: చూ, చివిటి.

ఇంగిలాయి, దే. వి. ఒకరకపుచేప: చూ, మత్స్యము. 1.

ఇంగిలికము, వై. వి. = హింగుళః. రాగద్రవ్య విశేషము, కొండకావిజాయి: చూ, హింగుళము.

ఇంగుదము, సం. వి. అ. పుం. 1. రూ. ఇంగుదము: చూ, గార పండు; 2. గార *: చూ, హింగుడి.

ఇంగుది, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గార *: చూ, రూ. హింగుడి.

ఇంగువ, వై. వి. 1. = హింగు. ఉగ్రిగంధము *: చూ, హింగువు. 1; 2. = హింగు. సంజారవిశేషము: చూ, హింగువు. 2.

ఇంచాకము, సం. వి. అ. న. రెయ్యచేస. జంవ్యశ్చికము: చూ. మత్స్యము. 1.

ఇంచుచుక, దే. అవ్య. (ఇంచుక + ఇంచుక.) కొంచెము కొంచెము: చూ. స్వల్పము. 1.

ఇంచుచించి, దే. వి. ఏ. రుచిగల వస్తువు. శుక. 3, ఆ. 295: చూ. భక్ష్యము. 1-౯.

ఇంచుమంచిపెట్టు, దే. స. క్రి. రుచిగల వస్తువు పెట్టు. (ఏమన్నా పెట్టు = రుచిగల వస్తువు పెట్టు. వాడుక.)

ఇంచు, వై. వి. 1. = ఇక్షు. ఇక్షువు *: చూ. రసాలము. 3: దే. అ. క్రి. 2. అందగించు. భార. ఉద్యో-2, ఆ: చూ, రమ్యమగు: 3. మనోహరమగు. చూ, మనోజ్ఞమగు: దే. స. క్రి. 4. అపేక్షించు. చూ, వాచించు.

ఇంచుబోడి, ద్వ. వి. (ఇంచు + పోడి.) 1. చెఱకువలె మనోజ్ఞులగు ఆఁసుది: చూ, శ్రీ. 2. ఆఁసుది: చూ, శ్రీ.

ఇంచుక, వై. అవ్య. = ఈషత్. కించిదర్థకము. అం. భా.త్ప. అవ్య. 74: చూ, స్వల్పము. 1.

ఇంచుకంత, దే. అవ్య. శ్రీ—పై.—

ఇంచుకయెఱుపు. ద్వ. వి. అవ్యక్తరాగము: చూ. వర్ణము. 8.

ఇంచుట, దే. వి: చూ, ఎచ్చుట.

ఇంచుపాలకడలి, ద్వ. వి. 1. పాలసముద్రము. ఆఱవ సం ద్రము: చూ, సముద్రము: అం. 2. సముద్రము లేడింటికొ నొకటి: చూ, సముద్రములు.

ఇంచుమించు, ద్వ. వి. అంతరువు. విజ. 1. ఆ. 34: చూ, వేఱుపాటు. 1.

ఇంచుమోను, ద్వ. వి. ఇక్షువు, చెఱకు*: చూ. రసాలము. 3.

ఇంచువిలుకాఁడు, ద్వ. వి: చూ. మన్మథుఁడు. (రూ - ఇంచు విల్కాఁడు.)

ఇంచువిలుకుఁడు, —పై. — (రూ-ఇంచువిల్కాఁడు.)

ఇంజటి, దే. వి. రూ - ఈజేటి, ఒకరకము కంద*: చూ, సూరణము.

ఇంటిగుడిచి యింటివాసములు లెక్కపెట్టినట్లు, లో. ఉదా. —

“ఓ స్వామిదొహి! యింటిగుడిచి యింటివాసము లెన్నిక యికిన వడుపున మా దేశమునఁ గ్రుమ్మరుచు మా స్వామినే యాశ్రయింపఁజొచ్చితివి.” (నీతిచంద్రిక — విగ్రహము.)

ఇంటిగెలిచి రచ్చ గెలువవలెను, లో. ఉదా: — దేవా! ఇంటి గెలిచి మఱి రచ్చ గెలువవలయును. మనలో మనమాట విచారింకము. (నీతిచంద్రిక — విగ్రహము.)

ఇంటరము, దే. వి. రూ - ఇంటరము. సంకటము. భార. ఉద్యో. 4, ఆ. 237: చూ, శోకము. 2.

ఇంటాకఁడు, ద్వ. వి. మగఁడు: చూ, భర్త. 1.

ఇంటిపప్పు, ద్వ. వి. చూ, ఇంటిపన్ను.

ఇంటిపప్పు, ద్వ. వి. ఇంటికి వేసేడు పైకప్పు. చూ. సదనము; 1-౧౭.

ఇంటికాఁపు, దే. వి. (ఇల్లు + కాఁపు.) గృహస్థుఁడు: చూ, యజమానుఁడు.

ఇంటికొన, ద్వ. వి. గృహోగ్రము. చూ. ప్రకోష్ఠము.

ఇంటిచోపా, ద్వ. వి. గృహైకదేశము: చూ: ముంగిలి. 2.

ఇంటితోఁట, దే. వి. గృహోదామము: చూ: వనము. 2.

ఇంటిపట్టు, దే. వి. (ఇల్లు + పట్టు.) ప్లా. 1, ఆ. 11: చూ, గృహస్థుధర్మము.

ఇంటిపన్ను, ద్వ. వి: చూ, భాదరము,

ఇంటిపాప, ద్వ. వి. (ఇల్లు + పాప) వెలరుఁ గొన్న దాసి: చూ, పరిచారిక.

ఇంటిపెంట, ద్వ. వి. పొరకతోఁడిమిని చేర్చిన కనపు కుప్ప: చూ, పెంట. 1.

ఇంటిపె తనకత్తె, అం. చూ, దూతీచతుష్టయము.

ఇంటిపేరు, ద్వ. వి. గృహనామముల మార్పు

—: (గృహనామముల మార్పు): —

(1) చెట్టునుబట్టి:— ఈతావారు, తాడివారు, జామివారు, వేపా వారు, రావివారు, రోజికూరవారు, తోటవారు, చింతావారు, ఈశ్వరివారు, తుమ్మలవారు, బాదంవారు, మామిడివారు ఇత్యాది; (2) మృగములను బట్టి:— గుఱ్ఱంవారు, గొఱ్ఱం వారు, గేదెలవారు, పోతులవారు, ఎడ్లవారు, పులివారు, వెలుగుబంటివారు, ఏనుగువారు, నక్కావారు, సిల్లివారు, కోడివారు ఇత్యాది; (3) పక్షిలను బట్టి:— కాకివారు, దేగ వారు, పిట్టావారు, పిచ్చుకవారు ఇత్యాది; (4) గ్రామము లను బట్టి:— కాండ్రేగులవారు, కాకినాడవారు, కొట్టురుపు వారు, కొట్రువారు, ప్రత్తిపాటివారు, బమ్మెరవారు, ముది గొండవారు, మీదిలవారు, రావిపాటివారు, ద్రాక్షరామము వారు ఇత్యాది; (5) వస్తువులను బట్టి:— నాళివారు, పైందా వారు, చెక్కావారు, గ్రంధివారు, ముత్యాలవారు, బంగారు వారు ఇత్యాది; (6) స్థలములనుబట్టి:— అడవివారు, కొండ వారు ఇత్యాది; (7) జలములను బట్టి:— గోదావరివారు, చెఱువు వారు ఇత్యాది; (8) వృత్తినిబట్టి:— పంచాంగం వారు, పురాణంవారు ఇత్యాది; (9) కాయలనుబట్టి:— వీరకాయలవారు, వంకాయలవారు ఇత్యాది; (10) ఆకులను బట్టి:— ఆకులవారు, చింతాకులవారు ఇత్యాది; (11) ఉద్యో గములను బట్టి:— ఉపాధ్యాయులవారు, కరణంవారు ఇత్యాది; (12) పౌరుషమును బట్టి:— తేజోమూర్తులవారు, సన్నిధా సమువారు ఇత్యాది; (13) శరీరభాగములను బట్టి:— బుద్ధా వారు, ముక్కువారు, నోరువారు, గడ్డంవారు, కంఠంవారు, కాళ్ళవారు, చేయివారు, గోళ్ళవారు, వేళ్ళవారు ఇత్యాది; (14) సరీసృపములనుబట్టి:— పామువారు, తేలువారు ఇత్యాది; (15) కవిత్వమునుబట్టి:— నిమిషకవివారు, వేమలవాడ భీమ కవి (వేమలవాడవారు), ముక్కు తిమ్మనకవి(ముక్కువారు), బమ్మెర పోతన (బమ్మెరవారు), కొట్టురుపు తిక్కన్న (కొట్ట రువువారు) ఇత్యాది; (రమారమి 50 వేల యింద్రదేవుని వ్యక్తపుటలతో “ఆంధ్రవాచస్పత్యకర్త” చే వ్రాయఁబడినవి. (మున్ముందు ప్రకటింపఁబడును.); చూ. గ్రామము. 1.

ఇంటియాకఁడు, ద్వ. వి. మగఁడు; చూ, భర్త. 1.

[illegible]

ఇంద్రుడు, చూ, ఇంద్రుడు. 1. 2. 3.
 ఇంద్రుడు. సం. వి. ఆ. త్రి. వాననగల ఒకానొక చెట్టు : చూ, మరుమము.
 ఇంద్రకకుభ. సం. వి. ఆ. త్రి. ఏపె * : చూ, మర్ది.
 ఇంద్రకము, అం. చూ. ఉత్తానకరణబంధములు.
 ఇంద్రకీలము, సం. వి. ఆ. పుం. మందర పర్వతము, కవ్యపుఁ గొండ : చూ, వర్వతము. 1-౬.
 ఇంద్రకోశము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. అరవ : చూ, కయ్య. 1. 2. తిట్టు : చూ, కావము. 1.
 ఇంద్రకోశము, చూ, రూ-ఇంద్రకోశము. 1.
 ఇంద్రక్రియ, అం. చూ, క్రియాంగములు. (చూ, అంగము. 9.)
 ఇంద్రగణములు, అం. భ. ర, త, నగ, నల. సలములు. (6.)
 ఇంద్రగోపకము, సం. వి. ఆ. పుం : చూ, పట్టుపురుగు.
 ఇంద్రగోపము, —పై.—
 ఇంద్రదావము, సం. వి. ఆ. న. 1. చూ, ఇంద్రదనువు : 2. సూర్యున కెదురుగానుండు మేఘము : చూ, మేఘము. 1.
 ఇంద్రజాల, అం. చూ, కళలు.
 ఇంద్రజాలపాదనమునకు ప్రయోజనములు, వా. రక్షణ, శక్తి, కౌతుకము. (3.)
 ఇంద్రజాలము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. కనుకట్టు విద్య : చూ, మాయము. 1; 2. చూ. ఉపాయములు.
 ఇంద్రజాలికుడు, సం. వి. ఆ. పుం. కనికట్టు విద్య చేయు వాడు : చూ, ప్రాతిహారకుడు.
 ఇంద్రజిక్తు, సం. వి. త్. పుం. 1. గుప్తంతుకుడు : చూ, హరివాహనుడు; 2. రావణుని పెద్దకొడుకు : ఇంద్రాని.
 ఇంద్రతులము, సం. వి. ఆ. న. గ్రీష్మహాసము : చూ, దూది ప్రోవు.
 ఇంద్రద్రుమము, సం. వి. ఆ. పుం. ఏముద్ది * : చూ, మర్ది.
 ఇంద్రద్రువు, సం. వి. ఉ. పుం.—పై.—
 ఇంద్రదనువు, సం. వి. ఉ. న్. పుం. న. కొఱుకు : చూ, దాణము 1-౧౬. (రూ-ఇంద్రదనువు.)
 ఇంద్రనగరి, సం. వి. ఈ. త్రి. ఇంద్రునిపట్టణము : చూ, దేశములు. 1-౬౧-(౪)-౨.
 ఇంద్రసామము, సం. వి. న్. పుం. 1. గుగ్గిలము * : చూ, గుగ్గిలువు; 2. గుగ్గిలము : చూ, సకినంపుఁ బులుగు; 3. అజ్ఞవాలు : చూ, పుంజు.
 ఇంద్రసేనిము, సం. వి. ఆ. పుం. నెమలిమెడ చాయనంటి చాయ గల సేనము : చూ, రత్నములు. ౬.
 ఇంద్రపుత్రుడు, సం. వి. ఆ. పుం. బుబేరునికి వాహనమైన మును జుడు, ఇంద్రుని కొడుకు : చూ, జయంతుడు.
 ఇంద్రపుష్పి, సం. వి. ఈ. త్రి. కలికాలియను కలిగొట్ట * : చూ, హరిని.
 ఇంద్రభోగము, జా. ఎక్కువభోగము. “పరిధవ మునీంద్రభోగమే దొరకా.” విజయవిలాసము.
 ఇంద్రమహాకాముకము, వా. వి. కుక్కు : చూ, కనకము. (వర్షాకాలారంభమున కామవికారముగలిగి, చిత్తకలెకలక్షణము.)

ఇంద్రము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. కాకిచెట్టు * : చూ, శరము 2. చతుర్దశసంఖ్య : చూ, పదునాలుగు; 3. చూ, ఇంద్ర సేనము; అం. 4. చూ, రూ-ఇంద్రము; 5. చూ, ఖండములు.
 ఇంద్రమూర్తము, సం. వి. న్. పుం. పుట్టు : చూ, వర్మికము.
 ఇంద్రయవము, సం. వి. ఆ. న. కొడిసె * : చూ, వర్మికము (కొడిసెకాయ.)
 ఇంద్రలుప్తకము, సం. వి. ఆ. న. పేనుకొఱుకుట : చూ, బట్టకల, ఇంద్రలుప్తకుడు, సం. వి. జ. ఖల్వాటుడు : చూ, బట్టకల వాడు.
 ఇంద్రలుప్తము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. —పై—; 2. పేను చూ, యూకము.
 ఇంద్రలోకము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. దేవేంద్రుని పట్టణము : చూ, దేశములు; 1-౬౧-(౪)-౨ 2. దేశేపట్టు : చూ, స్వర్గము.
 ఇంద్రవంశము, అం. ఒకానొకవృత్తము. ఈవృత్తమునందొక్కొక్క పాదమునందు త, త, జ, రలు గలదై ఎనిమిదవ యింట యతిగల ద్వాదశఛందస్సునందుఁ బుట్టిన వృత్తము. ఉదా. “ఇందివరాక్షి తగ. వింద్రవంశమా, నందంబునం దాదిరి; నందమాతిపై, దెందుబులన్మోహము. లేవమీఁగఁగఁ బొందై గజక్రాంతులు. పూనఁదాజలఁగ.” చూ, వృత్తము. 1.
 ఇంద్రవజ్ర, అం. ఒకానొకవృత్తము, ఇందు ఒక్కొక్క పాదమున త, త, జ, గ. గములతోఁగూడి ఎనిమిదవయింట యతిగలిగి ఏకాదశ ఛందస్సు నందుఁబుట్టిన వృత్తము. ఉదా.— “ఇంతుల్లవాపాదుడు. రింద్రవజ్రత్, స్వాంతం బునఁ మోహము. సందిలంగఁ, దంతావక్త్రాంతిని. కాజ కార, ప్రాతంబునంగద్యయి. మందమందఁ.” చూ, వృత్తము. 1.
 ఇంద్రవల్లి, సం. వి. ఈ. త్రి. 1. ఇల్లింద * : చూ, మాయలుంగము; 2. చూ, సవిరేఖ * : 3. పారికాంతిక * : 4. గివా దని * : చూ, పెద్ద పాఁపర.
 ఇంద్రవారుజీ, సం. వి. ఈ. త్రి. చూ, పెద్ద పాఁపర *.
 ఇంద్రవారుజీత, సం. వి. ఆ. త్రి.—పై.—
 ఇంద్రవ్యాకరణము, అం. చూ, వ్యాకరణములు.
 ఇంద్రశిఖ, అం. చూ, శిఖలు.
 ఇంద్రసాహస్య, నం. వి. ఆ. త్రి. చూ, ఇంద్రవారుజీ.
 ఇంద్రసురసము, సం. వి. ఆ. పుం. నిర్గుండి * : చూ, వావిలి.
 ఇంద్రాక్షము, సం. వి. ఆ. న. 1. ఇంద్రాక్షపూస : అక్షము; 2. శృంగి * : చూ, వృషభ.
 ఇంద్రాక్షి, సం. వి. ఈ. త్రి. 1. గౌరి : చూ, పార్వతి. 1; 2. ఒకానొకమంత్రము. (చంటి బిడ్డల యాయురారోగ్యాభివృద్ధి కిని, వీరాపరిహారమునకును విభూతితో ఇంద్రాక్షిని మంత్రించి యిచ్చెదరు.)
 ఇంద్రాగ్నిరూపము, సం. వి. ఆ. పుం. మంచు. “హిమ మింద్రాగ్నిరూపశ్చ ఖభాష్టో రజసి జలం.” హరావళి : చూ, హిమము. 1.
 ఇంద్రాణి, సం. వి. ఈ. త్రి. 1. ఇంద్రుని భార్య : చూ, భార్య; 1-౭; (చూ, శచి); 2. చూ, మాతృకులు; 3. నిర్గుండి * : చూ, వావిలి; 4. ఎల్లవన * : చూ, రత్నవన; 5. త్రీవిలాసచేష్ట.

సంభోగక్రియా భేదము; చూ, రక్షణము; 8. యజమాను
రాలు: చూ, స్వామిని, అం. 7. చూ, తంత్రములు; అం. 8.
చూ, మాతలు.

ఇంద్రాణిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నిర్గుండి * చూ, వావిలి.
ఇంద్రాణిక, అం. చూ. ఉత్తానకరణ బంధములు. (చూ,
బంధములు.)

ఇంద్రాయుధము, సం. వి. అ. న. 1. దేవేంద్రుని విల్లు; చూ,
ఇంద్రపుత్రుడు; 2. మేఘములందు నానావర్ణమై ప్రతిఫలించుచు
ధనురాకాశముగా గానఁబడియెడి సూర్య కిరణము; చూ,
మయాభము. 1; పుం. 3. కాటుకకన్నుల గుఱ్ఱము; చూ,
హయము

ఇంద్రారి, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, ఇంద్రజిత్తు 1. 2; 3. రక్త-
కుంభ: చూ, రాక్షసుడు. 1.

ఇంద్రావరణము, సం. వి. ఆ. పుం. అద్భుతగర్భ: చూ,
విష్ణువు. 1.

ఇంద్రావనము, సం. వి. అ. పుం. — పై. —

ఇంద్రాననము, సం. వి. అ. న. చొటిపట్టు: చూ, భూమి. 1.

ఇంద్రియజయార్థాయము, అం. చూ, కామందకము.

ఇంద్రియ నిగ్రహము, అం. చూ, సాత్విక గుణములు.

ఇంద్రియము, సం. వి. ఆ. న. 1. విర్యము: చూ, రేతస్సు. 1;
2. అయదను రెక్క: చూ, పంచకము.

ఇంద్రియములు, అం. 1. జ్ఞానచ్ఛాయములు, జ్ఞానేంద్రియములు. —
తృక్తు, చక్షువు, శ్రోత్రము, జిహ్వ, ప్రాణము. (5) 2. కర్మేం-
ద్రియములు: - వాక్కు, పాణి, పాదము, పాయువు, ఉపస్థ
(5); 3. మనస్సుతోడంగూడ ఏకాదశేంద్రియము అనబడు,
(1) = (11), 4. ఇంద్రియముల సమూహము: అక్షరాల.

ఇంద్రియార్థము, సం. వి. ఆ. పుం. ఇంద్రియవిషయములగు
శబ్దము మొదలైన పంచభూతముల గుణములు. — శబ్దము,
స్పర్శము, రూపము, రసము, గంధము. (5); (చూ, విషయ-
ములు. 8.,: చూ, హృషీకము.

ఇంద్రియ విషయములు, అం. గంధము, రూపము: రసము,
స్పర్శము, శబ్దము. (5)

ఇంద్రియసర్గము, అం. చూ, సృష్టిసర్గములు.

ఇంద్రుడు, సం. వి. ఆ. పుం. 1. దేవేంద్రుడు: చూ, వేలుపు
తేలు; అం. 2. చూ, అదిత్యుడు: వి. 3. జీవుడు: చూ,
హంసుడు; 4. చూ, సూర్యుడు: 5. స్వజాతి సమూహము
లోముఖ్యుడు. 6. నాగుఁజాము: చూ, సర్పము: 7. ఆదోతు
చూ, వృషభము, 1. గ: వి: 8. అధిపతి: చూ, వ్రభువు.
1; అం. 9. చూ, దిగధిపతులు.

ఇంద్రసము, సం. వి. అ. న. 1. చిదుగు: చూ, సమిధ; 2.
పండుకట్టియ: చూ, పండుచెఱుకు.

ఇంపాడు, దే. ఆ. క్రి. అనందించు: చూ, సంకోషించు.

ఇంపికము, దే. విజ. (ఇంపు + ఇతము.) ఇంపైనది. (ఇది
పోరితమువంటిది): చూ, రహస్యము.

ఇంపు, దే. వి. అనందము, స్వా. 2. అ. 62: చూ, సంకో-
షము; 2. ఇచ్చ. చూ, వంఛ: విజ. 3. ఇచ్చవచ్చినట్లు,
కా. 7, అ. 92: చూ, యదేచ్ఛము: 4. వస్త్రభూషణాల
వలన శోభ: చూ, సౌందర్యము. (రూ-ఇంబు)

ఇంపైనవాడు, దే. విజ. అంచగాడు: చూ, సౌందర్యసంతుల్యు-
ఇంపాలయ, దే. అ. క్రి: చూ, సౌగంధ్యంగాంచు.

ఇంబు, దే. వి. 1: చూ, రూ-ఇంపు.

ఇర, దే. ద్ర. 1. ఇరవరము: చూ, ఇంతకమున్ను: 2. పున-
రర్థకము, మరల. చూ, వెండియు, (రూ-ఇంగు: చా. 3.
ఇరరోష్ణత్తము లారంభింపవచ్చునని కొందఱు “ఇర
సేవించి తరించునంచును” (చిం. 10. గాల్. విజయనగరము)

ఇరమీడు, దే. అవ్య. పురార్థ పురోర్థము: చూ, ముందక. 1.

ఇరమీడుట, దే. అవ్య. — ద్ర. —

ఇడి, దే. అప. అధావ్యామునందు వర్ష ప్రకృత్యము. “ముక్తిడి
నిగ్గిడి.” మొ.

ఇర్పు, దే. వి. 1. తానము. చూ, స్థానము. 1; 2. ఇల్లు: చూ,
సదనము. 1.

ఇర్పుట్టు, దే. వి. (ఇర్పు + కట్టు.) సంకటము, ఇర్పుపాటు.
(ఇర్పు-ఇటుకుయొక్క మాట రూపమని తెలియవలెను.) :
చూ, శోకము. 2.

ఇర్పుడ, దే. వి. ఏ. ద్ర. (ఈ + కడ) 1. ఈబోటు: చూ,
ఇందు. 3; ద్ర. 2. ఇర్పుటనే: చూ, ఇర్పుట. 2.

ఇర్పుము, దే. వి. ఇటుకటము, సంకటము: చూ, దుఃఖము.

ఇర్పుపాటు, దే. వి. (ఇటుకు + పాటు.) — పై. —

ఇర్పువ, దే. వి. 1. తానము. చూ, స్థానము. 1; 2. ఇల్లు,
ఉనికి. విజ. 2. అ. 165; చూ, సదనము. 1; 3. జాడ, అందు
లరహస్యము, ఆచూకీ. చూ, సూచన. 1; 4. తాస్థానము.
కళలుండు స్థలములు పందొమ్మిదియుగాక తప్పిలేషములలో
నొకటి. చూ, కళలుండు స్థలములు.

ఇక్షక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. తిప్ప తెల్లు. *: చూ, కాణ.

ఇక్షకుట్టకుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. క్షత్రియశ్రీకి శూద్రునకుం-
బొడవి అయిదువిధముల సారాయిని అమ్మువాడు: చూ,
సురాజీవి; 2. ఉల్లంఘించువాడు, గవండ్లవాడు: చూ, సురా-
జీవి.

ఇక్షకుసుమ, పుం. వి. ఆ. శ్రీ. తిప్ప తెల్లు. *: చూ, కాణ.

ఇక్షగంధ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. గౌలిమిడి *: చూ, మొగవీర:
2. తెల్లనేలగుమ్మడు *: చూ, భూమి కర్మావపు; 3.
అశ్వశాయనదర్ప, కాకిచెఱుకు *: చూ, శరము; 4. ఏనుగు
పల్లెడు *: చూ, స్వాదుకంటకము. 1-౧.

ఇక్షజము, సం. వి. ఆ. పుం. ప్రేంకణపు చెట్టుయొక్క నీడగల
చెఱుకునుండి పుట్టిన ముత్తయము: చూ, రత్నము. 1-౧.
(౨).

ఇక్షరన్నుడు, సం. వి. న్. పుం. ఇంచు చిలుకుడు: చూ,
మన్మథుడు.

ఇక్షనాళిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నల్లచెఱుకు *: చూ, రసాలము. 3.

ఇక్షపుంఘము, సం. వి. అ. పుం. శరపుంఘము *: చూ, వెంపలి.

ఇక్షరంక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. శణము, తెల్లు *: చూ, శరము.

ఇక్షరము, సం. వి. అ. పుం. గౌలిమిడి *: చూ, మొగవీర.

ఇక్షవణము, సం. వి. అ. న. చెఱుకుతోట: చూ, మధుత్పఱ
వనము.

ఇక్షవనము, — పై. —

ఇక్షువర్తి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పాలనేల గుమ్మడి * : చూ, భూమి
రూపు.

ఇక్షువు, సం. వి. ఉ. పుం. = ఇండు. * : చూ, రసాలము. 3.

ఇక్షురాసన్నుడు, సం. వి. న. పుం : చూ, ఇక్షురస్సుడు.

ఇక్షుకాకము, సం. వి. అ. న. చెఱుకు పందెదగిననేల : చూ,
భూమి. 1.

ఇక్షుకాకినము, సం. వి. అ. న. —పై.—

ఇక్షునముద్రము, సం. వి. అ. పుం : చూ, ఇండుపాల కడలి.
(చూ, సముద్రము.)

ఇక్షుసాయకుడు, సం. వి. అ. పుం : చూ, ఇక్షురాసన్నుడు.

ఇక్షుదము, సం. వి. అ. పుం : చూ, ఇక్షునముద్రము.

ఇక్షుకుపు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. సూర్యవంశపు రాజులకో
నాడు : చూ, రాజు. 1; శ్రీ. 2. చెరుసూర * : చూ,
సూర : 3. అందుగు, చిల్ల * : చూ, నల్లకి.

ఇక్షులిక, సం. వి. అ. శ్రీ. కాళము, చెల్లు * : చూ, శరము.

ఇక్షులిక, సం. వి. అ. శ్రీ. ఇల్లుజము, మొదవగడ్డి * : చూ,
కృష్ణము. 1. (రూ-ఇక్షులిక.)

ఇగగు, పై. వి. 1. = హిమము. రూ-ఇగము : చూ, హిమము.
1; 2. జలులు : చూ, శైత్యము.

ఇగిరించు, దే. అ. శ్రీ. 1. చిగిరించు : చూ, వల్లవిండు; 2. ఎఱ్ఱ
నగు. చూ, వల్లటిల్లు.

ఇగిరిక, దే. వి. అగ్నిహోత్రమునందు వేల్పుటకు ఇవురబెట్టిన
యన్నము : చూ, హవిస్సు. 1 (రూ-ఇగిరిక.)

ఇగిలిండు, దే. న. శ్రీ. పండ్లిగిలిండు-రూ-ఇగుల్లు-ఇవులుడు-
ఇవుల్లు.

ఇగురు, దే. వి. 1. రూ-ఇవురు, మొలక : చూ, మొక్క. 1; 2.
రూ-ఇవురు; చిగురు : చూ, విదుమము; 3. పండ్లచుట్టు
నుండుకంద : రూ-ఇవురు; అ. శ్రీ. 4. ఇంకు, వట్టు, ఎండు
చూ, కోపించు. (రూ-ఇవురు.)

ఇగురుబోడి. దే. వి. (ఇగురు + బోడి.) 1. అడుది : చూ,
శ్రీ; 2. చిగురువలె మనోజారాలగు అడుది : చూ, శ్రీ.

ఇగురుకొను. దే. అ. శ్రీ. ఇగిరించు : చూ, వల్లవిండు.

ఇగురుచు, దే. అ. శ్రీ. —పై.—(రూ-ఇగురు.)

ఇగురువిలుతుడు, ద్వ. వి. మరుడు : చూ, మన్మతుడు.
(రూ-ఇగురువిల్లుడు.)

ఇగురొత్తు, దే. అ. శ్రీ. 1. చిగిరించు : చూ, వల్లవిండు; 2. అను
రక్తమగు. చూ, చిగురొత్తు.

ఇగులుచు, దే. న. శ్రీ : చూ, ఇగిలిండు (రూ-ఇగుల్లు.)

ఇగో, దే. ద్ర. చూ, చూపుటనుదెలుపును. జై. 3, అ. 114.
ఇదిగో-రూ-ఇదిగో, ఇదియ-రూ-ఇది.

ఇగ్గు, దే. అ. శ్రీ. రూ-ఈగు, వెనుకకొఱగు. చూ, వ్రాది. 3.
ఇగ్గులాడు, దే. న. శ్రీ. వెనుకకీర్తు. రసి. 3, గుచ్చము.

ఇగ్గుచు, దే. అ. శ్రీ : చూ, రూ-ఇగురుచు.

ఇచ్చినదానిని మరలించుట, అం. చూ, వివాదములు.

ఇచ్చట, దే. వి. ఏ. ద్ర. ఈస్థానము : చూ, ఇండు. 3.

ఇచ్చట, దే. వి. ఏ. —పై.—(రూ-ఇచ్చట.)

ఇచ్చు, పై. వి. = ఇచ్చు. చిత్తము. చూ, హృదయము; 2. యచ్చు.
ఇంపు. చూ, యథేచ్ఛము; పై. విజ. 3. కోరిక. చూ, వంపు.

ఇచ్చకమాడు, దే. న. శ్రీ. అచ్చిక బుచ్చికలాడు : చూ, బుజ్జగించు.

ఇచ్చకము, పై. వి. 1 = ఇచ్చు. ఇష్టోక్తి : చూ, బుజ్జగించు.

1; విజ. 2. కూరిమి, చూ, స్నేహము. 1.

ఇచ్చికాలమారి, పై. విజ. ఇచ్చకుడు : చూ, ప్రియవాది.

ఇచ్చకుడు, పై. విజ. —పై.—

ఇచ్చగలవాడు, దే. విజ. కాముకుడు : చూ, వలపుకాడు.

ఇచ్చగించు, పై. న. శ్రీ. 1. = ఇచ్చించు : చూ, వంఛించు;
2. బుచ్చుకొను. చూ, సమ్మతించు.

ఇచ్చగింక, పై. వి. = ఇచ్చు. ఇచ్చుకోలు; చూ, సమ్మతి. 1.

ఇచ్చగొండి, పై. విజ : చూ, ఇచ్చికాలమారి.

ఇచ్చట, దే. వి. ఏ. ద్ర. 1. ఈస్థానము : చూ, ఇండు. 3;
2. ఇచ్చటనే : ఇంద, ఇక్కడ, ఇచ్చి.

ఇచ్చట, దే. వి. ఏ. ఈస్థానము : చూ, ఇండు. 3. ఇచ్చునందు
వాడు. ద్వ. వి. అడ్డపాటులేనివాడు : చూ, స్వల్పంతుడు.

ఇచ్చు, దే. న. శ్రీ = బసగు; చూ, దయచేయు.

ఇచ్చునపుడు, కామునిపండుగు, పుచ్చుకొనునపుడు దీపావళి
పండుగు. లో. బకానొక లోకోక్తి.

ఇచ్చువాడు, దే. వి. ఇరువాడు : చూ, దాత.

ఇచ్చోపు, దే. వి. ఏ. (ఈ + చోటు.) ఈస్థానము : చూ, ఇండు
3. (రూ-ఇచ్చోపు.)

ఇచ్చో, దే. ద్ర. 1. —పై.—; 2. ఇచ్చటనే : చూ, ఇచ్చట. 2.

ఇచ్చు, సం. వి. అ. శ్రీ = ఇచ్చు : చూ, వంపు.

ఇచ్చాదులు, అం. ఇచ్చాశక్తి, జ్ఞానశక్తి, క్రియాశక్తి. 3.

ఇచ్చామతి, వా. వి. ఏబదిసంవత్సరములు మీద జన్మనముగల శ్రీ
చూ, శ్రీ. 1-౨౫౮.

ఇచ్చామాత్రా ప్రభోస్పృష్టి, న్య. ఈశ్వరునికి సృష్టికార్యము
ఇచ్చామాత్రము.

ఇచ్చావతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గంధపుష్పాలంకారముల కాస
పడు శ్రీ, సంభోగముతక్క తక్కిన విషయములందు ఇచ్చ
గల అడుది : చూ, శ్రీ. 1-౩౬.

ఇచ్చావనుడు, సం. వి. ఉ. పుం. టిబేరుడు : చూ, శ్రీదుడు;
ఇచ్చాశక్తి. అం. 1. చూ, ఇచ్చాదులు; అం. 2. చూ, శక్తులు.

ఇజారా, దే. వి. గుత్త-రూ-గుత్తగ-గుత్తవ.

ఇజారాదారు, దే. విజ. గుత్తయ్యెత్తినవాడు : చూ, పాలెగాడు.

ఇజారాదాడు, —పై,—

ఇజార్లు, దే. వి. రూ-హిజార్లు, కాళ్ళకు తొడుగుకొను లాగు
చూ, వస్త్రము.

ఇకట, దే. వి. 1. ఇకట, సంకటము: చూ, దుఃఖము; 2. అలసట: చూ, శ్రమము. 1.

ఇకటము, సం. వి. అ. పుం. రూ. హిజ్జలము, ఏజ్జగన్నేరు. * : చూ, హయమారకము.

ఇకట, సం. వి. అ. త్రి. 1. తెనీత, పూజ: చూ, సవర్య: 2. ఈవి, చూ, వికరిణము: 3. జన్మము: చూ, యజ్జము: 4. బూమి: చూ, భూమి, 1; 5. కలయిక: చూ, సంయోగము 6. పల్లి: చూ, మాత 1; 7. పంచనకత్రే: చూ, శంభో. ఇకటాశీలుడు, సం. వి. అ. పుం. పంచమాలు యాగము నేయు వాడు: చూ, యాయజ్ఞాకుడు.

ఇకటాడు, సం. వి. అ. పుం. 1. బృహస్పతి. చూ, వేదబృహస్పతి; విణ. 2. బజ్జ: చూ, పంతులు. 1; 3. మంచుకులమునఁ బుట్టినవాడు. సత్తుల ప్రమానుడు: చూ, నట్టనుడు; 4. అంతఃపుర పాలకుడు: చూ, సౌమినట్టలు.

ఇట, దే. వి. ఏ. 1. ఈస్థానము. చూ, ఇందు. 3; ప్ర. 2. ఈ ప్రక్క, ఈవల.

ఇటఁబట్టి, దే. అవ్య. ఇవి మొదలుకొని (ఈనైనియని భవిష్య రాల్లముందెలుపును.) ఇటమీది.

ఇటక, ప్రె. వి. = ఇష్టక: రూ. ఇటిక-ఇటికె-ఇటుక-ఇట్టిక-ఇట్టికె. ఇటుక: చూ, రక్కము. 1-౧౭-(e).

ఇటకనూలు, ద్వు. వి. భూమి లోపలనుండి పైకి కట్టిన నుయ్యి: చూ, సరస్సు. 1-౧౫ - (x).

ఇటకుడు, దే. ప్ర: చూ, ఇటఁబట్టి.

ఇటిక, ప్రె. వి. = ఇష్టక: చూ, రూ. ఇటక.

ఇటికవగదము, ప్రె. వి. తక్కుటి: చూ, పట్టినగదము.

ఇటికె, ప్రె. వి. = ఇష్టక: చూ, రూ. ఇటక.

ఇటు, దే. అవ్య. రూ. ఇట్టు, ఏవమర్థకము. కరా. 1, అ. 58: చూ, ఏవమ్. 5.

ఇటుక, ప్రె. వి. = ఇష్టక: చూ, రూ. ఇటక.

ఇటుకనూలు, ద్వు. వి. చూ, ఇటకనూలు.

ఇటుల, దే. ప్ర. ఈప్రకారముగ: చూ, అవలీవల.

ఇటులు, దే. అవ్య. ఇటు: చూ, ఏవమ్. 5. (రూ. ఇట్టులు.)

ఇటువంటి, దే. విణ. ఇట్టి. కరా. 3, అ. 88: ఇట్టి.

ఇటువలె, దే. ప్ర. ఇటు. రామా. 6, అ: చూ, ఏవమ్. 5. (రూ. ఇట్టువలె.)

ఇట్టరము, సర. వి. అ. పుం. అచ్చుత్తడు: చూ, వృషభము 1-౧. ఇట్టలము, దే. విణ. 1. చేప: చూ, దైత్యము, 1; 2. కిరము:

చూ, స్థిరము; 3. ఆదికము. స్వా. 4, అ. 43: చూ, హేగ కము. 1-౫.

ఇట్టులు, దే. వి. లంఘవిశేషము. పేరెఱులు. చూ, లంఘ.

ఇట్టి, దే. విణ. చూ, ఇటువంటి.

ఇట్టిక, ప్రె. వి. = ఇష్టక: చూ, రూ. ఇటక.

ఇట్టికె, ప్రె. వి. = ప్రె. —

ఇట్టు, దే. అవ్య. రూ. ఇటు: చూ, ఏవమ్. 5.

ఇట్టుక, ప్రె. వి. = ఇష్టక: చూ, ఇటక.

ఇట్టుపు, ప్రె. వి. దుట్టుపు * (మేత కొమ్ములవంటి ఫలములు గలది): చూ, విహతి.

ఇట్టులు, దే. వి. రూ. ఇటులు: చూ, ఏవమ్. 5. ఇట్టువోలె, దే. ప్ర. చూ, రూ. ఇటువలె. — ప్రె. — ఛార. కాం. 3, అ. 95.

ఇట్టు, దే. అవ్య. — ప్రె. — (రూ. ఇటులు - ఇట్టులు.) ఇక. సం. వి. అ. త్రి. 1. ఇందునాటి, (ప్రాణాయామ విషయముగ నాటలు మూడు. ఇక. పింగళ, ముఖము.) ముక్తైవ మరంత్రము: 2. నేల: చూ, భూమి. 1; 3. పురోహిత పాత్రము, చూ, పాత్రము. 6, 8; 4. బుద్ధగ్రహముమొక్క పెండ్లము; చూ, ఛార్మ. 1-౪౦: 5. మాది, చూ, కట్టము: 2, 6. ఆవు: చూ, చేమపు; 7. వినుద్రోలు: చూ, స్వర్ణము; 8. అంత్రము: చూ, గ్రేవు. 9. వాయుదేవుని వర్ణపురాణి: చూ, ఛార్మ. 1-౫౫: అం. 10. చూ, మహానకానకము; 11. చూ, నాటలు.

ఇతి. దే. వి. ఒకటారి యాదికి ఒకటారి మోడును వండిన పిండిని తామరనూలిపోగంత నన్నముగా యంత్రమునఁ దిండిన భక్ష్యవిశేషము. చూ, భక్ష్యము.

ఇతిక, సం. వి. అ. త్రి. నేల: చూ, భూమి. 1. (భూ.వి.) 1-౧౦ ఇతికమక, దే. వి. — ప్రె. — ఇతికమము, దే. వి. — ప్రె. —

ఇతికము, సం. వి. అ. పుం. మేల: చూ, మేషము. 1.

ఇతియగొట్టు, దే. స. క్రి. అవమానపెట్టు: చూ, హాసముచేయు.

ఇతియు, దే. అ. క్రి. నీలు. కాం. 1, అ. 118: కంద్రాం. 4, అ. 192: చూ, స్తోత్రము.

ఇను, దే. స. క్రి. 1. ఇచ్చు: చూ, వయచేయు. 2; 2 ఉనుడు: ఉండు, ఉండుదేయు, ఉనుడు; (సం. ప): ఉపన్యసించు.

ఇనుగడ, దే. వి. 1. మంచుగుణములుగల దానియందు రోషము నారోపించుట. ఛార. అది. 2, అ. 93: చూ, అహయ: 2. హీన శ్మము. విజ్ఞా. ఆచా. కాం. 111. (ఇది విచారము.) చూ, హీనము. 1-౬.

ఇనుపు, దే. వి. 1. వైభ. చూ, పార్శ్వము. 2; 2. గోష యిరు పార్శ్వములమీది చోటు. ప్రె. 7, అ. 151: చూ, హామికట్టు: 3. దీర్ఘ. ఆము. 6, అ: చూ, కలము. 4.

ఇనుమ, దే. వి. 1. ఆనన. చూ, వివర్య: 2. అలసట. మార్క. 4, అ. 249: చూ, శ్రమము. 1; 3. కట్టము, కిక గండ్లు: చూ, శోకము: 2. 4. వగ, వంక: చూ, శోకము 2.

ఇనుమసాటు, దే. వి. చూ, ఇనుముడిసాటు.

ఇనుముకొను, దే. అ. క్రి. ఆక్రమించు: చూ, మొగరించు.

ఇనుముడి, దే. వి. కట్టము; కికగండ్లు, చూ, రోము. 2.

ఇనుముడిసాటు, దే. వి. చూ, ఇనుమ. 1. 2. 3. 4

ఇకవాడు, దే. వి. ఇచ్చువాడు: చూ, చాత.

ఇత్తెన, ప్రె. వి. = ఇతిమాట. వాసెన కడుము: చూ, భక్ష్యము: ౧-౫

ఇత్తెరము, సం. వి. అ. పుం. అబోతు: చూ, వృషభము. 1-౧.

ఇతడు, దే. స. ఏ. 1. ఈపూజ్యుడు: ఇతగాడు, ఈరడు, ఈతగాడు: ఈయన; 2. ఈమనుష్యుడు, ఇతగాడు, ఈతడు, ఈతగాడు, ఈయన.

ఇతఁడెరము, సం. క్రి. విణ. అ. న: చూ, ఇంతకమున్ను.

అర్చనము: 11. యుక్తము. భార. ఆది. 9, ఆ. 149: చూ, యోగము. 4; 12. స్వప్నము. భార. ఆది. 9, ఆ. 249: చూ, యుక్తము.
ఇమృతము. దే. అ. క్రి. రాజ్యురించు. రాజు. 2, ఆ. 28: చూ; వినిపించు.
ఇమృతము. దే. వి. (ఇమృత + తమ) సంకటము, ఇచ్చుట. మొ. 109: చూ, భోక్తము 2.
ఇమృతము. దే. వి. (ఇమృత + మెయి.) 1. ఈశ్వరము; అమృ. 2. ఈశ్వరము: చూ, ఇటు.
ఇమృతము. సం. వి. అ. శ్రీ. కాలయ: చూ, పరిమిత.
ఇమృతము. సం. వి. న. పుం. 1. — యె. — : 2. స్వర్ణ గృహము: చూ, సవనము. 1—౪౫: 3. రాజగృహముల ముంగిరి: చూ, ముంగిరి. 2; 4. కుంభ, కిరణము: చూ, హయము. 2; అమృ. 9. కించిత్కము, అత్తిల్లము: చూ, స్వల్పము. 1.
ఇమృ. దే. వి. = ఈహ. అపేక్ష. రూ- ఈయ (దీనికి ప్రత్యేక ప్రయోగముగ గనిపించు.) ఇమృతము, ఇమృతము: చూ, వంపు.
ఇమృతము. పు. వి. క్రి. బహుళము, రూ- ఈయము: చూ, సమృద్ధి: భార. విరా. 2, ఆ. 245.
ఇమృతము. పు. వి. రూ-ఈయము, భో. 4, ఆ. 242: చూ, సమృద్ధి. 1.
ఇమృతము. పు. వి. అంగీకరింపబడినవాడు: చూ, రూ- ఈయము.
ఇమృతి. దే. న. పితృస్థానము: రూ-ఈయము - అనము, అవి. రూ- ఇమృ. ఇమృతి - ఈయము, ఈ: ఇ - ఇమృ. రూ-ఇమృ. ఇమృతి - ఈయము: (సం. ప): — ఇమృ.
ఇమృతి. దే. న. అ. — యె. —
ఇమృతము. దే. అమృ. అనంగిపు: రూ- ఈయపు - ఈపు.
ఇమృతము. దే. అ. క్రి. (ఇమృత + తమ) అమృతము. చూ, సమృద్ధి: చూ, ఇందు. 3.
ఇమృతి. దే. వి. (ఈ + తమ) వర్తమాన వత్సరము: రూ- ఈయము.
ఇర, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. కర్ణ: చూ, సుర. 1; 2. కురకము: చూ, పరిలము; 3. ఆజ్యురారు: చూ, నేతిదా. 4. పుడమి: చూ, భూమి. 1; 5. చమముభము: చూ, నేనముభము; 6. మాట: చూ, శబ్దము: 1; 7. ఎల్ల: చూ, నీమ. 1.
ఇరమృతము. సం. వి. అ. పుం. మేఘమునందలి యగ్ని: చూ, ఎగ్ని. 1-౧౫.
ఇరవారు. దే. అ. క్రి. (ఇరపు + అరు) తిరవరు: చూ, పిరవరు.
ఇరపు, దే. వి. 1. చోటు: చూ, స్థానము. 1. మేఘన. 406; 2. పాత్ర: చూ, సంయోగము; 3. ఇల్లు, చూ, సవనము. 1. (ఇది ఆకారమధ్యముగ వాడుకమిట్టి వ్రాయబడినది.); వి. 4. కరలనిది: చూ, ప్లిరము. (రూ-ఇరపు.)
ఇరపుకాదు. దే. అ. క్రి. 1. తిరవరు: చూ, ప్లిరవరు; 2. నిలు కరలగు: చూ, మట్టవరు.

ఇరపుపట్టు. పు. వి. రూ - ఇరపుపట్టు, ఇల్లు: చూ, సవనము. 1.
ఇరపుపడు. దే. అ. క్రి. చూ, ఇరపుకాను.
ఇరవొందు. దే. అ. క్రి. ఈదేలు: చూ, నిద్రించు.
ఇరన, దే. వి. రూ - ఇరన, రెండు పంపములు: చూ, తూము. 9.
ఇరచరము. సం. వి. అ. పుం. కరక: చూ, వడగల్లు.
ఇరాణు, దే. న. (ఇర + అణు) రూ - ఈరాణు, ద్వావళ సంఖ్య, యక్తి. 1, ఆ. 43: చూ, మహాకము.
ఇరావణము. సం. వి. అ. పుం. ఇంద్రుని పినుగు: చూ, హస్త. 1-౧౬.
ఇరావతము. సం. వి. అ. న. 1. మేఘములుండుచోటు; పుం. 2. సత్త్రియను నూర్చుని గుడ్డము; చూ, హయము. 1-౨; 3. గుడ్డము: చూ, హయము. 1.
ఇరావతి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. అరకము తీగె: చూ, లక. 1; 2. అకానాక యేలు; చూ, సది; 3. యముని పట్టణము: చూ, దేశములు. 1-౧౬.
ఇరింగణము. సం. వి. అ. పుం. 1. వడిగారి; చూ, వాయువు; 1-౪ - (౫); 2. చూ, వాయువులు.
ఇరిణము. సం. వి. 1. చవుటిని (నేల) చూ, భూమి. 1-౨ 2. పాత్రెనది (నేల), చూ, భూమి. 1-౧౦౩; 3. ఎకారి; చూ, (రూ-ఈరిణము) భూమి. 1-౨౫.
ఇరిపకము. సం. వి. అ. పుం. కందుకము, బంతి, చూ, సరి. 3.
ఇరివిలి. దే. వి. 1. పోగరలో జేయబడిన రంధ్రము: చూ, రంధ్రము. 1; 2. రత్నాదులకు దెజ్జమువేయ వ్రజపు పోగు: చూ, వైదనక.
ఇరు, దే. న. రూ - ఈరు. (వృత్తియందు హల్లు పరమగుచో రెంటి కాదేముగా వచ్చునది): చూ, రెండు.
ఇరుగెలంకులు. దే. వి. వి. ఉభయపార్శ్వములు: చూ, పార్శ్వము. 2. (రూ - ఇరుగెలంకులు - ఇరుగెలంకులు.)
ఇరుచలతేజ. దే. వి. (ఇరు + లలతేజ.) మేక: చూ, మేషము 1.
ఇరుచలపాము. దే. వి. (ఇరు + లలపాము.) రాజలము, పూచణము: చూ, సర్పము.
ఇరుచలపులుగు. దే. వి. (ఇరు + లలపులుగు.) గండభేయం డము, రెండు లలలుగల పక్షి: చూ, పక్షి.
ఇరుచూము. పు. వి. (ఇరు + తూము.) రెండు తూములు: రూ - ఇరుము.
ఇరుబుట్టువు. దే. వి. (ఇరు + పుట్టువు.) 1. పక్షి: చూ, పక్షి; 2. పాటుడు. అచ్చ. బాల, కాం. 80: చూ, స్వప్తి ముఖము. 1.
ఇరుగడలు. దే. వి. వి. చూ, ఇరుగెలంకులు.
ఇరుగు, దే. వి. 1. రూ - ఇరుపు, ప్రకృతియల్లు. చూ, పాదుగు. మేఘన. 408; 2. రూ - ఇరుపు. వై. పు. (వృత్తియందు అంత్యవర్ణము) చూ, పార్శ్వము. 2.
ఇరుగుడు. దే. వి. రూ-ఇరుపు. నల్లదిరినెనము *: చూ, శింఖ, 1-౧౫.
ఇరుగురు. దే. న. రూ-ఇరుపు. (రెంటికి మహాన్యహత్కర్తక విహవరనా దేశము): చూ, ఇచ్చలు.

ఇల్లరి. దే. వి. (ఇల్లు + అరి) ఇంటిపన్ను: చూ, ధాతకము.
 ఇల్లరికము, దే. వి. (ఇల్లు + అరికము.) చూ, ఇల్లంబ్రము.
 ఇల్లరికము, దే. వి. (ఇల్లు + అరికము.)—పై—
 ఇల్లరికినఁ బంతువగునా, లో. “త్రుళ్ళఁగ నేటికి నిలునిలు, మిల్లలి
 కివఁబంతువగునె యింతటిరానే, వల్లభునకుఁ గడునచ్చిన,
 యిల్లాల వెయ్యెను లాఠినే పోవోలక.” కళాపూర్ణోదయము.
 ఇల్లవ, వై. వి. = ఇల్లికము. ఇల్లము: చూ, మచ్చము. 1-౧౩.
 ఇల్లాటము, దే. వి. (ఇల్లు + అట); చూ, రూ-ఇల్లంబ్రము.
 ఇల్లామల్లి, దే. వి. (ఇల్లు + అల్లి); చూ, సూచకుడు. 1.
 ఇల్లాచ, దే. వి. (ఇల్లు + అచ) పెండ్లాము. అగ్నిహోత్రసాక్షిగ
 వివాహమాడినది.) చూ, ధార్య. 1.
 ఇల్లి, దే. వి. ఉపవాసము: చూ, పన్ను.
 ఇల్లింద, వై. వి. = ఇంద్రవల్లి*: చూ, రూ-ఇలి-చ.
 ఇల్లిగ్గు, దే. వి. ఐ. (ఇగ్గులు + ఇగ్గులు.) మిక్కిలి పెనుక
 కొఱగుటలు. ఉ. హరి. 5, ఆ. 186.
 ఇల్లిముక్కు, దే. వి. పగలి నెత్తుకాడెడి ముక్కులోపలిధాగము.
 ఇల్లికము, సం. వి. అ. పుం. = ఇల్లన: చూ, మచ్చము. 1-౧౩.
 (రూ-ఇల్లికము.)
 ఇల్లినె, వై. వి. = ఇల్లికము.—పై.
 ఇల్లు, దే. వి. (ఇల్లాచకలది) రూ-ఇలు: చూ, సంసము. 1.
 ఇల్లులలుకగానే పెండ్లిఅయినట్లా, లో. చేయవలసిన పనియంతయు
 ముందున్నదని భావము.
 ఇల్లుకట్టిచూచు పెండ్లిచేసిచూచు, లో. కష్టసాధ్యమైన పనులని
 భావము.
 ఇల్లుకాలిపోవుట, అం. చూ, నష్టములు.
 ఇలుపిప్పిపండిలిదేసినట్లు, లో. గొప్పపనిని కొద్దివానిగాఁజేసినట్లు.
 ఇల్లెడ, దే. వి. అధీనము: చూ, పశము. 1.
 ఇల్లెము, వై. వి. = ఇల్లికము. చూ, మచ్చము. 1-౧౩
 ఇల్లొనారాయణమ్మ, లో. పిల్లకి దిచ్చమైనను పెట్టని వాలవివవ,
 ఎంగిలిచేతని కాకికిఁగూడవివల్లనిరి. (ఇందుల కొక కథ
 కలదు.)
 ఇల్లక సం. వి. ఆ. శ్రీ. మృగశిరః పై నక్షత్రము: చూ, రిక్తు.
 1-౨౯. (8).
 ఇల్లడి. దే. వి: చూ, రూ-ఇలువడి.
 ఇల్లడన. దే. వి: చూ, రూ-ఇలువడన.
 ఇల్లల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చూ, ఇల్లక.
 ఇల్లలము, సం. వి. ఆ. పుం; చూ, ఇల్లికము.
 ఇల్లలుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ఒక రక్తసురు: చూ, రాక్ష
 సుడు. 1.
 ఇవ, సం. అవ్య. వలెను: చూ, సామ్యము.
 ఇవక, వై. వి. = హిమమ్. శీతము. ఆం. భా. ప్ర. ది. 8: చూ,
 శైత్యము.
 ఇవతల, దే. వి. 1. (ఇవల + తల.) ఈవలి ప్రదేశము: రూ.
 ఇవతలి-ఇవల-ఇవ్వల-ఈతల; 2. ఈవిమ్మట: రూ-ఇవతలి.
 ఇవల-ఇవ్వల-ఈతల; 3. ఇద్దరి: చూ, ఈవల. (రూ-ఇవతలి.)
 ఇవతలి, ద్వ. వి. —పై.—

ఇవతళిండు, ద్వ. ఆ. శ్రీ. చల్లనగు. కవిక. 3, ఆ. 222: చూ,
 శైత్యిండు. (రూ-ఇవతళిండు. (ఇవక + తళిండు.) కళా. 3,
 ఆ. 251.)
 ఇవతళింపు, ద్వ. వి. జలుదు: చూ, శైత్యము.
 ఇవము, వై. వి. 1. = హిమమ్, రూ-ఇగము: చూ, హిమము.
 1; 2. రూ-ఇగము. జలుదు: చూ, శైత్యము.
 ఇవముకొను, ద్వ. ఆ. శ్రీ. (రతిలో) పీకను. కాశి. 3, ఆ: చూ,
 నాను.
 ఇవముమేసరి, ద్వ. వి. వెలుగుతేడు. అచ్చ. యు. కాం. 311:
 చూ, సూర్యుడు.
 ఇవముసూచు, ద్వ. వి. —పై.—
 ఇవల, దే. వి: చూ, రూ-ఇవతల.
 ఇవి, వై. న. ఐ. ఏరచ్చచ్చాకము. ఈశ్వరునిపట్ల అనుభవపూర్వక
 ప్రభుత్వ బహువచనము, రూ-ఇవి: చూ, ఇయ్యది.
 ఇవిరించు, దే. ఆ. శ్రీ: చూ, రూ-ఇగిరించు.
 ఇవురు, చూ, రూ-ఇగురు. (ఆ. శ్రీ. రోషిల్లు-హల్లు సరమునలో
 మృత్యుండు కవచబీ ఉకారమునకు లోపము వికల్పముగా
 నగు. ఇవురొంటికము.)
 ఇవురుడు, దే. ఆ. శ్రీ: చూ, రూ-ఇగురుడు. (రూ-ఇవురు).
 ఇవులుడు, దే. ఆ. శ్రీ: చూ, రూ-ఇగురుడు. 1, 2; 3. పండ్లిగి
 లించు: చూ, ఇగిలించు.
 ఇవ్వల, దే. వి. చూ, రూ-ఇవల. ప్ర. 2. ఈవైపున.
 ఇవ్వై, వై. న. ఐ. చూ, రూ-ఇవి.
 ఇవజము, సం. వి. అ. న. 1 ఇచ్చ: చూ, వాంఛ; 2: చూ,
 ఈషణశ్రయము. (చూ, శ్రయము.)
 ఇవము, సం. వి. అ. పుం. అర్జునుడచూసము: చూ, మాసము. 1.
 ఇదిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ముండ్లుడు: రూ-ఇషీర-ఈషిక.
 ఇషీక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. —పై—; 2. రూ-ఈషిక. చిత్తరువు
 వ్రాసెడి పుండు: చూ, రేఖిని; 3. ఏనుగు కడుగునకు: రూ-
 ఈషిక; 4. ఏనుగు కండ్లపైనుండెడు గుంటలు: రూ-ఈషిక;
 5. రూ-ఈషిక. కాకితము వ్రాయు కలము: చూ, రేఖిని; 6.
 రూ-ఈషిక. తాటాకుమీద వ్రాయు గంటములో నగునది:
 చూ, రేఖిని.
 ఇపుది, సం. వి. ఇ. పుం. శ్రీ. అమ్మలపాడి, తూజీరము, చూ,
 వాణము. 1. —3.
 ఇపువు, సం. వి. ఉ. పుం, శ్రీ. 1. అమ్మ: చూ, వాణము. 1: 2.
 చూ, మహీనతానములు.
 ఇష్టక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. = ఇటిక: చూ, ఇటక. ఇష్టకప్రవాళము.
 సం. వి. అ. పుం: చూ, ఇటిక పగిడుము.
 ఇష్టకాపకము, సం. వి. అ. న. 1. నిరుపట్టివేరు*: చూ, పట్టివేరు;
 2. అభయము: చూ. పట్టివేరు.
 ఇష్టగంధము, సం. వి. అ. న. 1. ఏలావాలకము, నూగుదోన *
 చూ, హరివాలకము 1, వి. 2. మంచినాననగలది.
 ఇష్టదేవత, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, ఇలువేలుపు.
 ఇష్టపడు, మి. అ. శ్రీ. ఆంగీకరించు: చూ, సమ్మతించు
 ఇష్టమగు, మి. అ. శ్రీ. ప్రియపడు: చూ, సంధించు. 2.

ఇష్టము, సం. వి. అ. పుం. 1. జన్మము; చూ, యజ్ఞము; న. 2. యజ్ఞమువల్లమునందు జేయు హోమదానాదిక్రియ; 3: చూ, సంహారము; న. క్రి. విజ. 4. తన మనసువచ్చినట్లు; చూ, చుట్టెట్లు; విజ. 5. కోరఁబడినది; చూ, వాంఛితము; 6. ఈర్ష్యుడి; చూ, దర్శము; 7. హోమము చేయఁబడ్డది; చూ. పాతము; 8. ప్రియమైనది; చూ. వర్ణము. 2; 9. పూజింపఁ బడినది; చూ, పూజితము.

ఇష్టాగోష్ఠి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. సరస సల్లాపములు; చూ, సల్లాపము; 2. ఆనందముతోఁగూడిన లోకవ్యవహార సంబంధ మగు సంభాషణములు; చూ, సల్లాపము.

ఇష్టి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. జన్మము; చూ, యజ్ఞము; 2. రుక్తి; చూ, రుక్తి; 2; 3. ఇచ్ఛ; చూ, వాంఛ; 4. టూకిగాచేసిన పద్ధతి; సంగ్రహార్థము; చూ, శ్లోకము. 1; 5. కియి నేరఁ; చూ, సవర్ణ; 6. దానము; చూ, విరరణము; 7. సంగ్ర హము, కొంచెము; చూ, స్వల్పము. 1.

ఇష్టిక, సం. వి. అ. శ్రీ. = ఇటిక; చూ, ఇటక.

ఇష్టుడు, సం. విజ. 1. చెలికాడు; చూ, స్నేహితుడు. 1; 2: చూ, ప్రియపు-1.

ఇష్టోక్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ఇచ్ఛకము. ఐజ్జగింత. చూ, నమరసము. 2 ఇష్టుడు, అం. వసంతము. చూ, ఋతువులు. (సూ, ని)

ఇష్టునము, సం. వి. అ. పుం. 1. విల్లు; చూ, బాణము. 1. 3: 2. అమ్మలపాది; చూ, బాణము. 1. 3.

ఇష్టునిడు, సం. వి. అ. పుం. దన్ని; చూ, విలుకాడు.

ఇష్టుడు, సం. వి. అ. న. చూ, మన్మథుడు.

ఇనక, దే. వి. ఏ. రూ-ఇనక; చూ, నికర. 4.

ఇనడిలు, దే. అ. క్రి. నిర్వేదిండు. చూ, విసుగు. 2.

ఇనిరో, దే. అవ్య. (ఇని+రో.) 1. రూ-ఇనిరో. నిందార్థము.

చూ, హిహీ; 2. ఈశ్వర స్మరణమందుఁ గలిగిన నిపాత: ఇనీ - రూ - ఇనీ - ఇనిరో.

ఇనితీంతలు, దే. వి. ఐ. కదలిక. వై. 8, అ. 61: చూ, చలనము. 1.

ఇనితీంతలవాలు, దే. అ. క్రి. (ఇనితీంతలు + పాలు.) వణకు. చూ, చలించు.

ఇనీ. దే. అవ్య. 1. నిందార్థము. రూ - ఇనీ. చూ, హిహీ; 2. ఈశ్వర స్మరణమందుఁ గలిగిన నిపాత: రూ - ఇనీ: చూ, ఇనిరో. 2.

ఇనుక, దే. వి. ఏ. చూ, రూ - ఇనక.

ఇనుకతక్కిడి, పేడతక్కిడి. లో. ఒకనిని మించినవాడు మరి యొకఁడుగ ఉన్న యిరువురు మొనగాండ్ర విషయమున నుపయోగింతురు.

ఇనుకదానరి, ద్వ. వి. ఒకరకము కూర: చూ, వైకళకము.

ఇనుకదిమ్మయ, ద్వ. వి. (ఇనుక + తిమ్మయ.) వైకళము: చూ, భూమి. 1-౯౬. (రూ-ఇనుకదిమ్మె.) (వా. ఇనుకదిమ్మ అనియు)

ఇనుకదిమ్మ, ద్వ. వి. — వై. —

ఇనుకదొండు, ద్వ. వి. ఒకరకము చేప: చూ. మక్కుము. 1.

ఇనుక, ద్వ. వి. చూ. ఇనుకదిమ్మయ.

ఇనుక పాతలు, డా. హద్దులేనిది, "తే. అనఘవేశ్యా విజంబవ రసము లెన్న, నిరుకపాతలు యాజోలియేల త్రవ్వ." వైజయంతి విలాసము.

ఇనుకపులకండుము, దే. వి. మత్స్యంధి; పంసదార: చూ, శర్మర.

ఇనుకదేలు, ద్వ. వి. ఒకానొక పేరె: చూ, లత. 1.

ఇనుకమ్మాను, ద్వ. వి. ఉలిమిరి. నేరుపు, *: చూ, శ్వేత పుష్పము.

ఇనుమంత, దే. అవ్య. ఈషధిర్ధకము: చూ, స్వల్పము. 1.

ఇనుమంత కాక, ద్వ. వి. గోకులెచ్చ: చూ, మందోష్ఠము.

ఇనుము, దే. వి. ఏ. ప: చూ, ఇనక.

ఇనులు, దే. వి. ఏ. — వై. —

ఇనుపు, దే. వి. ఐ. తెక్కచెరులు: ఉనిళ్లు - రూ - ఉనుళ్లు.

ఇస్తిరి, } వావి. దట్టలను నిప్పులపైపెట్టెలో నునుపు చేయుట. ఇస్త్రి, }

ఇస్త్రువు, దే. వి. సొంరము; చూ, స్నాన్యము.

ఇస్త్రిరో, దే. అవ్య. నిందార్థము. రూ - ఇనిరో. భార. శల్ప. 2. ఆ. 58: చూ, హిహీ; 2. ఈశ్వర స్మరణమందుఁ గలిగిన నిపాత: చూ, రూ - ఇనిరో. 2.

ఇస్త్రి. దే. అవ్య. — వై. — భార. విరా. 5, ఆ. 79.

ఇస్త్రి. దే. వి. ప్రయాణ బళలికచేఁ గలుగు ధ్వన్యనుకరణము; చూ, హూహూ.

ఇహ. సం. అవ్య. ఇప్పట: చూ, ఇందు. 3.

ఇహము, సం. అవ్య. ఇహలోకము. భో. 2, ఆ. 9: చూ, దేశము. (ఇహికము.)

ఇహలోకము, సం. వి. అ. పుం. 1. — వై. —; అం. 2. చూ, లోకములు. (ఇహికము.)

ఇహముత్రార్థ ఫలభోగవిరామము, అం. చూ, సాధనములు. (చూ, సాధన చతుష్టయము)

ఇహిహీ, దే. వి. 1. నవ్యటయంచగు ధ్వన్యనుకరణము. రూ - ఈహీ. రుక్తి. 3. ఆ. 94 చూ, హూహూ. అవ్య. 2. నిందార్థము. రూ - ఈహీ. రామా. 5, ఆ. 148 చూ, హిహీ.

ఇళ, సం. వి. అ. శ్రీ; చూ, రూ - ఇల.

ఈ

ఈ అచ్చులలోని నాలుగవ యక్కరము. చూ, వర్ణము. 1; సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ఏలుగలది, నడివతి; 2. లచ్చి: చూ, లక్ష్మి. 1; 3. నలువరాణి: చూ, సరస్వతి. 1; 4. గోరి: చూ, పార్వతి. 1, 5. నాటక: చూ, రసన; 6. అజ్ఞదళము: చూ, రామరతేజ; చూ, సహస్రవక్త్రము 1-౧౦-౧3; 7. తామర పూల (కింజల్కము) కేసరము: సహస్రవక్త్రము. 1-౧౦-౨ చూ, 8. ఇంద్రధనువు; 9. అంప; చూ. బాణము. 1; 10. పాము; చూ, నర్మము; 11. కొండయందు తొలువఁబడిన గొప్ప బిలము; చూ, రంధ్రము. 1; 12. మొలకలు: చూ, భూషణము. 2 - ౭ - (౧): అవ్య. 13. కోపార్థము: చూ, రోషము; 14. దుఃఖార్థము: చూ, రోకము. 2. న. (1) విమట

సుండుదానిఁ దెలుపును. “ఈ రసముః చూపః అప్పుః(2)పిఠి
ప్రద్యుక్తము. వేమన. 439, 440; “పిఠిఁబుః” చూ, ఇయ్యది;
(3) ప్రశ్నార్థకమందు శబ్దానుబంధమైవచ్చు నిపాత. “పిఠి నీ
సాటివారు.” (4) ప్రార్థనార్థక భావపునఃపం బ్రశ్నార్థమందుఁ
గలిగిన నిపాత. “నన్ను పక్షింపుమీ వేగ నలిననాభ.”

ఈండ్, దే. వి. రూ - ఈడిగ, తాటిచెట్టు లోనగువాని గీఁది జీవిం
చెడు జాతిః చూ, సెట్టిబలిజె. (ఈండ్రవాఁడు, ఈండ్రది.)
ఈండ్రము, దే. వి. రాపిడి. భాగ. 8. స్కం. 900: చూ: సమ్మ
ప్రము.

ఈండ్రవాఁడు, దే. వి. చూ, సురాశీవి. (ఈండ్రజాతిది, ఈండ్రది)
ఈండ్రించు, దే. స. క్రి. నలఁగుచుచెట్టు. కాశ. 4, ఆ. 90 చూ,
పీడితమగు.

ఈశ, దే. వి. పక్షము: చూ, దెక్క. 1. (రూ - ఈశె.)

ఈశు, దే. అ. క్రి. రూ - ఇంకు: చూ, పోషించు

ఈశె, దే. వి. చూ, రూ - ఈశ.

ఈశెలదారము, దే. వి. ఒకరకము పంచెపు కోడిపుంజు. చూ,
పుంజు, 1-౮.

ఈశె, దే. వి. రూ - ఈశె: చూ, మక్షిక.

ఈశెకు నిలిపాముకు బలిపెట్టుడు. లో. దారనివాఁడనిభావము.
ఉదా. “ఏగీ, ముంచియాకుఁ గాబుపామునకు బలియు, నొసఁ
గడని పొక్కు భర్తై యువిది మచిని.” పాండు. 4. ఆ.
149.

ఈశెపులి, దే. వి. లూత: చూ, సారెపుచగు.

ఈశెమింగిలికూర, వా. వి: చూ, పుదీన *

ఈశె, దే. అ. క్రి. 1. ప్రవేశించు, చొచ్చు. పాండు. 1. ఆ.
150: చూ, పోతు. 4; స. క్రి. 2. కొలఁగించు. భాగ. 6,
స్కం. 841 (రూ - సీగెను); చూ, విసర్జించు.

ఈశె, దే. వి. రూ - ఈశె: చూ, రూ - ఈశె.

ఈశేటి, దే. వి. ఒకరకము కంచు *. కాశ. 8, ఆ. 251 : చూ,
రూ - ఇంజేటి.

ఈశేయి, దే. వి. కుంతలమను నాయుధము : చూ, బాణము. 1
(రూ - ఈశెయి.)

ఈశె, అం. చూ, బాణము. 1. (రూ - ఈశేయి.)

ఈశెకాఁడు, దే. వి. ఈశె ఆయుధముగాఁ గలవాఁడు: చూ:
కాంతికుఁడు.

ఈశెలేనివాఁడు, దే. వి. చూ, అతులుఁడు.

ఈశ, దే. వి. 1. ఖడ్గారి *. రూ - ఈశు: “వేమన. 451;
చూ, మధురఖడ్గారిక: 2. నీటియందు ఈశులు, ఈశులు;
3. (పశ్చాదులు) ఈశులు, ఈశిక: చూ, ప్రసవము. 6.

ఈశకాఁడు, దే. వి. ఈశెయివాఁడు, భార. అశ్వ. 4, ఆ. 167.

ఈశకు లోతెమిటి. లో. ఉదా. — “ఈ కలహంసయాననను
సెక్కడి కెక్కడనుండి తెచ్చెనా, హా కమధూర మెక్కడని
యమ్మనఁ జేర్చుక జంపుమాబలకా, వ్యాకులపెట్టుచెల్ల విర
హంబుది ముంపకపోదు నంజలం, బే కద నీకు మంచిదిక
నీరకు మిక్కిలి లోతు గల్గెనే.” విజ. 1. ఆ. 101.
“ఈశకు మించిన లోతు బుద్ధికి మించినవని లేదు.”
“ఈశకు మించిన లోతు గోచీకిమించిన దరిద్రములేదు.”)

ఈశకొట్టు, దే. అ. క్రి. నీటియందు ఈశులాఁడు. “ఈశ
కొట్టువలదు”. ఈశు, ఈశులాఁడు.

ఈశకుండు, ప్రి. వి. అక్షిప్తఫలము.

ఈశ, దే. వి. 1. చలిగారి; అర్థిగారి: చూ, వాయువు; 1-౧౪.

2. ఖడ్గారి *: చూ, రూ - ఈశ, (రూ - ఈశు.)

ఈశు, దే. వి. ఈశ, చలిగారి: చూ, వాయువు. 1-౧౪.

ఈశాదర్శుఁగోదాదనుట, జా. ఒకటియనిర మయ్యెఁబడియును.

(ఈశాదీ = గీజకరాదీ, కోదాదీ = ఒకరకము రాదీ.) “ఈశ
దాదర్శును పంచమఁడు, కోదాదనువాఁడు చిగువుకొనె సాగు
నొకో.” విజ. 2, ఆ. 160.

ఈశాదీ, పై. వి. = హింతాలి. (ఈశు + రాదీ.) గీజకరాదీ*
చూ, హింతాలము. (రూ - ఈశాదీ.)

ఈశు, దే. వి. 1. గారి: అచ్చ నుం. కాం. 139: చూ,
వాయువు; పై. వి. 2. = హింతాలి *: చూ, ఈశాదీ; 3.

ఖడ్గారి * చూ, ఈశ. (రూ - ఈశు); (ఇది ద్వైవిధము -
పేరీయ, చిట్టియ.) అ. క్రి. 4. ఈశులాఁడు: చూ, ఈశ
కొట్టు, స. క్రి. 5. దాఁడు: చూ, లంఘించు. 2.

ఈశుకాయ, దే. వి. ఏఱుదాఁడనిన కొయ్య: చూ, హోదము
1 - ౨

ఈశుకొయ్య, దే. వి. — పై. —

ఈశులు, దే. వి. 1. నీటియందు ఈశులు: చూ, ఈశ. 2.

(ఈశలు. — నిలుపు ఈశ, దోరగిలు ఈశ, వెలికిలు
ఈశ, మునిగిన ఈశ లోనగునవి); చా. 2. ఒకానొక
కార్యమునకై శ్రమముచేఁ ద్రావలాడుట.

ఈశులు, దే. వి. కుహనాగారి: చూ, వాయువు, 1-౧౪.

ఈశుచగారి, ప్రి. వి. — పై. —

ఈశులాఁడు, దే. అ. క్రి. (ఈశులు + అఁ.) 1. చూ,
ఈశకొట్టు; 2. ఈశు. స్వా. 4, ఆ. 42: చూ, శ్రేయాఁడు.

ఈశి, ప్రి. వి. ఈశైపు: చూ, ఇద్దెను.

ఈశుజీ, దే. వి. ఈశిధము.

ఈశువ, దే. వి. రకీ: చూ, స్త్రేయము.

ఈశ. ప్రి. స. వి. (ఈ + అశ.) ఈ శూజ్యశ్రీ: చూ, శ్రీ.
1-౨౫; (అశ, ఈశ, పేత, ఎవతె ఇత్యాదులయందు ఎ
కారము అక్షేముగా వచ్చెనని ఎఱుంగునవి.)

ఈశాను, ప్రి. స. క్రి. రూ - ఈశాను. అంగీకరించు, చూ,
సమ్మతించు.

ఈశోలు, ప్రి. వి. రూ - ఈశుశోలు, అంగీకారము, చూ,
సమ్మతి. 1.

ఈశోలుకాఁడు, ప్రి. వి. అంగీకరింపఁబడినవాఁడు, రూ - ఇయ్య
కోలుకాఁడు - ఈశుశోలుకాఁడు, అభివన్నుఁడు.

ఈశ, సం. వి. ఆ. శ్రీ, చూపు: చూ, లక్షణము. 3.

ఈశణము, సం. వి. అ. న. 1. — పై. —; 2. కమ్ము:
చూ, లోచనము. 1.

ఈశణిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఎఱితెర: చూ, సోదెకత్తె.

ఈశిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, ఈశ.

ఈశికస్రియము, సం. వి. అ. పుం: చూ, చెప్పుకట్ట. *

ఈశికము, సం. వి. చూ, ముంపఁబడినది: చూ, ఆదర్శికము.

ఈశికసహ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చూ, మయూరశఖి *

ఈ రేచు. "మొ; 4. రూ-ఇరు: చూ, రెండు; 5. విజ. అల్లము.
 "ఈ రెండు, ఈ రెండు." దీనికి వృత్తముగా ప్రయోగము
 చేయి: చూ, స్వల్పము; 6. తక్కువైనవి: చూ, హీనము. 1.
 ఈ రేచు, చే. స. క్రి. 1. ఈ రేచునలో ఈ రేచు ఈ రేచు: రూ-
 ఈ రేచు; 2. అంబియ: చూ, రెండు. 2.
 ఈ రేచు, సం. వి. అ. పుం. 1. వండురు: చూ, హమాంతువు;
 2. అర్చిమగలు: చూ, విష్ణువు. 1: 3. గర్భముణి
 యుండుట.
 ఈ రేచు, చే. వి. రీతినికర్చి, ఈ రేచునలో చూచెన. రూ-
 ఈ రేచు: చూ, ప్రసాదని.
 ఈ రేచు, చే. వి. (ఈ రే + పాటు.) వాహ్యో. చేతుకగా
 రెండురు: చూ, విహారము. 1.
 ఈ రేచు, చే. వి. 1. చూ, రూ-ఈరు. 1: వా. 2. కగవు.
 "చాలా ఈ రేచు పెంచినాడు."
 ఈ రేచు, చే. వి. పంతులుజ్జీ రీతిననూ: చూ, సూత్రము. 1-10.
 ఈ రేచు, చే. వి. (ఈ రే + ఎండు) రూ-నిరేండు. కాంచెపాటి
 యెండు: చూ, చెలుగు. 3.
 ఈ రేచు, చే. వి. (ఈ రే + ఎలుగు.) హీనస్వరము: చూ,
 స్వరము. 2. -ఈ-(-10).
 ఈ రేచు, చే. స. (ఈ రే + ఏడు): చూ, పడునాలుగు.
 ఈ రేచు, చే. స. చూ, వది.
 ఈ రేచు, చే. స. —చె.—
 ఈ రేచు, ద్వ. వి. చూ, ఈ దినము.
 ఈ రేచు, చే. స. క్రి. చూ, రూ-ఈరు.
 ఈ రేచు, చే. వి. చూ, రూ-ఈరు.
 ఈ రేచు, సం. వి. అ. స. పుం: చూ, ప్రణము.
 ఈ రేచు, సం. వి. అ. క్రి. 1. కాత్తసమ్యక్ముగు నడవడి: చూ,
 చర్య; 2. ఛానమోనాది ప్రకములయందు చావల్యమురేక
 స్థిరయెండుట: చూ, చర్య; 3. నడచుట నిలుచుట
 కూర్చుండుట వండుకొనుట మొదలైనవనియందు యక్షలు
 సమాధానముగలవారై యుండుట: చూ, చర్య.
 ఈ రేచు, సం. వి. అ. క్రి. = ఈ రసము: చూ, సూత. 1.
 ఈ రేచు, సం. వి. ఉ. క్రి. చూ, రూ-ఇర్బాచు. *
 ఈ రేచు, సం. వి. అ. క్రి. = ఈ రసము: చూ, సూత. 1: అం. 2.
 చూ, హేయగుణములు.
 ఈ రేచు, సం. విజ. ఉ. పుం. అనహను: చూ, సూచ
 కాదు.
 ఈ రేచు, వివేకపరిపండిన. వ్యా. ఈ రేచు యుక్తాయుక్తవివేకము
 పక్ష శక్తువు.
 ఈ రేచు, సం. విజ. ఉ. పుం. —చె.—
 ఈ రేచు, చే. విజ. ది. 1. వంకరైనది. చూ, వేల్చికము. 2;
 2. వరుసదనము. చూ, అటువుళ్ళ ఇత్తావిజహా వచనాం
 తములు వృత్తియందు ఏకవచనాంతములగును: చూ,
 వరుసము.
 ఈ రేచు, చే. వి. 1. పొదరిల్లు: చూ, ఈరము. 1; 2. తువ్వ.
 కలా. 1, అ. 62: చూ, ఈరము. 2; విజ. 3. రూ-ఈరము.
 ఈ రేచు, చే. చూ, మెత్తము. 4.

ఈ రేచు, చే. వి. విజ. —1-2-3-చె.—
 ఈ రే, చే. వి. 1. సముద్ర ప్రాంతములయందు నేలను అంటి
 మొలచెడు ఉప్పుని రుచిగల యొకవిధముగు కూర: ఈ రేచు,
 ఉప్పుకూర; 2. తన్మర సంకేతధ్వని, ఈ రే-రూ-ఈ: చూ,
 స్వరము. 2. -ఈ-(-10); 3. అట్ట. స్వా. 3, అ. 108: చూ,
 పిగు; 4. అపదేశము: చూ, వ్యాజము. 1; 5. చిమ్మటకూర;
 చూ, స్వరము. 2; 6. గోపకులులోనగువారి
 సంకేతధ్వని; వి. పు. 7. అ. 147: చూ, స్వరము. 2-ఈ-
 (-10).
 ఈ రేచు, చే. అ. క్రి. (ప్రాణము) విగణింపు. చూ, రూ-
 ఇరకణము.
 ఈ రేచు, చే. వి. 6. చాలద్రవలలోనొకటి. వి. పు. 7, అ.
 202: చూ, చాలద్రవ.
 ఈ రేచు, ద్వ. వి. ఉప్పుకూర: చూ, ఈ రే. 1, (వా.) "ఈ
 కూరలో ధీప్సు రక్తువ."
 ఈ రేచు, ద్వ. వి: చూ, రూ-ఇరకోడి.
 ఈ రేచు, ద్వ. వి. 1. ఒకరకము దేగ: చూ, శ్రేణము: విజ.
 2. పేసిని. చూ, లోలి.
 ఈ రేచు, ద్వ. వి. చిమ్మట: చూ, ఈ రేచు.
 ఈ రేచు, చే. అ. క్రి. శంఖములోనుగాగలవాని నూడు: చూ,
 పట్టు. 27.
 ఈ రేచు, చే. అ. క్రి. —చె.—
 ఈ రేచు, చే. స. క్రి. —చె.—
 ఈ రేచు, చే. అవ్య. ఏవమర్థము: చూ, ఏవమ్. 2.
 ఈ రేచు, చే. అ. క్రి. రూ- ఇరుగు- ఈరు- నిరుగు. మర
 జెంచు: చూ, సమయము.
 ఈ రేచు, చే. వి. పతివ్రతాత్మము. చూ, పాతివ్రత్యము.
 ఈ రేచు, ద్వ. వి. పతివ్రత: చూ, క్రి. 1-10.
 ఈ రేచు, చే. అ. క్రి. చూ, రూ- ఈరు.
 ఈ రేచు, చే. వి. చావు: చూ, సాపు.
 ఈ రే, చే. వి. రూ-ఈగు: చూ, మక్షిక.
 ఈ రే, చే. వి: చూ, ఇదైన.
 ఈ రే, చే. విజ. (ఈ వి + అరి.) చూ, ఈ గికాడు.
 ఈ రే, చే. వి. (ఈ + వలను.) 1. ఈ రేచు: ఇర్రె, ఇవల.
 రూ- ఇవ్వ- ఈ రే, ఇవల - రూ - ఇవల - ఈ రే;
 (సం వ.) —అపారము- రూ- అవారము. 2. ఇటురకవార:
 చూ, అవరము. 7; ద్ర. 3: చూ, ఈ రేచు.
 ఈ రే, సం. వి. ఈ. క్రి. 1. కిరవాళిక, నిమివాళి: చూ, రిష్టి.
 2; చే. వి. (1) రూ-ఈగు: చూ, వితరణము.
 ఈ రే, చే. వి. చూ, రూ- ఈ గికాడు.
 ఈ రే, సం. వి. అ. క్రి. కరవాళిక, ఈ రే: చూ, రిష్టి. 2.
 ఈ రే, చే. స. 1. నీళ్ళమునకు ప్రథమైకవచనము: చూ, రూ-
 నీళ్ళ; అవ్య. 2. ఒనంగవు: చూ, రూ- ఇయ్యవు.
 ఈ రే, చే. అవ్య. ఒనంగుగొక.
 ఈ రే, చే. వి. (దేవలోకమునందలి) కామధేనువు: చూ,
 ధేనువు. 1-రూ.

కాకాల్కము. చూ, సమ్యక్. 1; 10. అనుగుడు: చూ, ప్రాప్తము; 11. దుఃఖాదులు: అ, ఉత్కృతము; (తె. ప):— దుఃఖాదులు: 12. ముక్తు-మూసికొని నివాసములో జేయు జనుల కష్టము: చూ, స్వాధ్యాయము. 3; 13. తిరుగులాడుట: చూ, విహరము. 1; చా. 11. ఉకారాంత శబ్దములకు సర్వత్రి వ్యవర్తకంబగు. ఉ. — గురువు, శంభువు, సాధువు, జర త్సాధువు, వరువు మొ॥

ఉంకించు, దే. అ. క్రి. కడగెడు, చూ, సమకట్టు; 2
ఉంకించు, దే. వి. 1. అయత్తము: చూ, సన్నాహము 1; 2. పిచ్చ: చూ, విప్రసంధానము; 3. జుప్పించు, దాటు: చూ, లంఘన.
ఉంకి, దే. వి. 1. అంగీకారము. విష్ణు. ప్రా. కాం. 107; చూ, సమ్యక్. 1; అ. క్రి. 2. ఎగుడు. చూ, లంఘించు.
ఉంకిటుంగుడు, దే. వి. పహువరులు పెండ్లిచేసికొనుటకు పర స్పరము సమ్మతించి మాన్యుకొనియెడి యుంగరము: చూ, దూషణము. 2-౧౨(౨).
ఉంకిడు, దే. వి. కిన్నాళలము, అట్లుచు కన్యకార్థము చూపు కిచ్చెడు ప్రక్కము: చూ, కుంజము.
ఉంకివ, దే. వి. — పై. — (చూ - ఉంకిచ్చు).
ఉంగ, దే. వి. ఉగ్గరి, దిద్దలకుఁ దోసెను చనువాలాముచు. చూ, కంగు.
ఉంగడి, దే. వి. ఒకరకము పకవ్యాధి. రూ - ఉంగడి, చూ, కడు పూడు. (నామను అముచహుకును మేయుటచేఁ గలుగు తెచ్చు.) చూ, పకరోగము. 1-౧.
ఉంగరపుద్రేచ, దే. వి. (ఉంగరము + ద్రేచ.) అనామిక: చూ, హస్తము. 1-౨౫(3).
ఉంగరము, దే. వి. రూ - ఉంగిము: చూ, దూషణము. 2-12-(౨).
ఉంగిడి, దే. వి: చూ, రూ - ఉంగడి,
ఉంగుటము, పై. వి. రూ - అంగుటము = అంగుష్ఠ, దొడ్లనప్రేత, చూ, హస్తము. 1-౨౫-(౧), 2. పేత: చూ, హస్తము. 1-౨౫-(౧).
ఉంగ్రము, దే. వి. చూ, రూ - ఉంగరము.
ఉంకికొను, దే. ప్రే. ధరించు: వహించు.
ఉండు, దే. ప్రే. 1. ఉండజేయు, చూ, ఇడు. 2. (రూ-ఉనుచ్చు); ప. క్రి. 2. కిలించు, పెట్టు, చూ, హవళించు. 4.
ఉండుకొను, దే. ప్రే. చూ, రూ - ఉంకికొను.
ఉండుట, దే. వి. ధరించుట, పెట్టుకొను: చూ, సంభృతి. 2.
ఉంఛము, సం. వి. అ. వ. ఛన్యమేఱుకొని బ్రతుకుట, ఋతము: చూ, బ్రతుకు. 1.
ఉంఛలిలము, సం. వి. అ. వ. ఉంఛవృత్తి, శిలావృత్తి, (శిరోంఛ వృత్తి ద్వయజీవనము).
ఉండు, దే. వి. 1. రూ - ఉండ. కంఠ్రా, 1. అ. 75: చూ, గోళము; 2. ఉండుట, విజ. 3. గుండ్రము: చూ, వర్తులము.
ఉండుగలము, దే. వి. పీఠపుగుండు కట్టిన యొక దినుసు గలము, గోచగలము: చూ, మక్కజంఛనము.
ఉండ, దే. వి. 1. మమ్ము లోపగువాచేతఁ జేయబడిన గుళిక: చూ, ఉండు. 1; విజ. 2. గుండ్రము: చూ, వర్తులము.

ఉండజూడు, దే. అ. క్రి. 1. ఫలవరిమితి నూహించు: చూ, ఉహించు. 2; 2. పరికించు: చూ, లోపించు. 1.
ఉండజేయు, దే. ప. క్రి. ఉంచు: చూ, ఇడు. 2.
ఉండక్రొవి, దే. వి. 1. సన్నాదులు చేతఁబెట్టెను దండము: చూ, వేరము. 1; 2. దెర్రపుచేటు: చూ, వేరము. 2.
ఉండఁబరిచు, ద్వ. వి. 1. కఠివలుకు. రా, వి. 3, అ. 65: చూ, వాణము. 1-౧౫-(౧); 2. ఒకానొకవాణము: చూ, వాణము. 1-58.
ఉండి, దే. అ. ప. 1. ఒకప్రత్యయము: అవ్య. 2. మొదలుకొని అను గర్థమును దెలుపునది. చూ, మొదలు. 6.
ఉండు, దే. అ. క్రి. 1. కాఁపురించు: చూ, వసించు; 2. మెలఁగు: చూ, వర్తించు; 3. మిగులు: చూ, శేషించు.
ఉండునె, దే. వి. ఉన్నె-రూ-ఉన్నె.
ఉండువాడు, దే. వి. వర్తించువాడు: చూ, వర్తిస్తువు.
ఉండె, దే. వి. ఉరుములదేశము: చూ, సక్తి. 1-౨.
ఉండ్ర, దే. వి. వెలిచండ్రు: చూ, విత్తదిరము.
ఉండ్రన, దే. వి. — పై. — (రూ-ఉండ్రన).
ఉండ్రము, దే. విజ. 1. గుండ్రము: చూ, వర్తులము; 2. ఉండ్రాలు, మోచకములు: చూ, భక్త్యము. 1-౧౩.
ఉండ్రోన, దే. వి. చూ, ఉండ్రు.
ఉండ్రాలు, దే. వి. ఐ: చూ, ఉండ్రము. 2.
ఉండ్రాళ్ళకడై, ద్వ. వి. ఉండ్రములలో పార్వతి (ప్రీతికై చేసెడి ప్రతము (బాలికలు ధాద్రపద బహుళ తదియనాడు యౌవనుఁ దగు భర్త రాకకై చేయునోము): చూ, తదై. (బ్రహ్మ త్యమాప్రతము).
ఉండ్రాళ్ళు, దే. వి. ఐ: చూ, రూ-ఉండ్రాలు.
ఉండ్రెన, దే. వి. చూ, రూ-ఉండ్రన *.
ఉండురము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఎలుక: చూ, మూషికము: 1; 2. పందికొత్తు: చూ, మూషికము. 1-౨.
ఉండురువు, సం. వి. ఉ. పుం. — 1-2, పై. —
ఉంపడము, దే. వి. 1. గుక్తా వేశ్య నుంచుకొనుట; 2. (ఉంచు కొనఁబడినది.) పరశ్రీ: ఉంపుడుకత్తియ-రూ-ఉంపుడుకత్తై: చూ, శ్రీ. 1-౨౭.
ఉంపుడుకత్తియ, ద్వ. వి. 1. (ఉంచుకొనఁబడినది.) పరశ్రీ: చూ, ఉంపడము. 2; 2. ఉంచుకొనఁబడిన వేశ్య. (రూ- ఉంపుడుకత్తై); 3. పనిచేయుట కేర్పాటైన దాని. (రూ - ఉంపుడుకత్తై: చూ, దాని. 1.
ఉంబి, పై. వి. = అమ్మ. గోజాతియజువు: చూ, స్వరము. 2. (౧౨౪) (రూ-అంబా).
ఉంబి, దే. విజ. పన్నులేనిది. "ఉంబిగ్రామము." మొ॥ చూ, విష్ణు. 1-౧౬.
ఉంభనము, సం. వి. అ. వ. నిండఁజేయుట; చూ, సంపూర్ణము. 1-౪.
ఉంభితము, సం. విజ. నింపఁబడినది: చూ, సంపూర్ణము. 1-౧.
ఉక, సం. వి. అ. శ్రీ. చర్మము: చూ, బెరడు. 1.
ఉకము, సం. వి. అ. పుం. 1. పక్కి: చూ, పక్కి; 2. అనుమో దము: చూ, ప్లోదనము; 3. వికలము: చూ, వైకల్యము.

ఉత్తరము, సం. వి. అ. పుం. అధముడు: చూ, హీనుడు.
ఉత్తరము, సం. వి. అ. న. నల్లి: చూ, రత్నంగము. 4.
ఉత్తర, వై. వి. 1. = ఉత్తర. ఉత్తర: చూ, దొడ్డుము; 2.
వైర్యశాలి: చూ, దిట్టలు.
ఉత్తరబట్ట, దే. న. క్రి. తృణించు. చూ, విసర్జించు.
ఉత్తరదగు, దే. అ. క్రి. 1. ఉత్తరచెడు. ఉత్తరలు, ఉత్తర-
మనగ; 2. చచ్చు: చూ, సమయ. 1.
ఉత్తరదచు, దే. ప్రే. చచ్చు: చూ, సమయ. 1.
ఉత్తరదము, వై. విజ. 1. = ఉత్తరట. గొప్పదయనది. సా.
1, ఆ: చూ, మహితము; వి. 2. అధికము, ఎక్కువ: చూ,
హేరాశము. 1.
ఉత్తరదీచు, వై. విజ. (ఉత్తరము + ఈడు.) కూరుడు:
చూ, హరివీరుడు. 2.
ఉత్తరణము, దే. వి. కావలి, చూ, రక్షణము.
ఉత్తరీ, దే. విజ. (ఉత్తర + అరి): చూ, ఉత్తరదీచు.
ఉత్తరలు, దే. అ. క్రి: చూ, ఉత్తరదగు. 1.
ఉత్తరలుచు, వై. విజ. = ఉత్తరలు. భారము వహించువాడు.
చూ, భారవాహుడు.
ఉత్తరము, వై. వి. 1. = ఉత్తరవిభురమ్. పురాణముభవైన
రాజమార్గము: చూ, మార్గము. 1; దే. వి. 2. శత్రువు త్రొక్కి
వచ్చుటను దెలిసికొనుటకై యుండు కావలి: చూ, రక్షణము.
ఉత్తరము, వై. వి. అతేవించువాడు: చూ, వెక్కిరి. 1.
ఉత్తరము, దే. వి. ఎకనకియము: చూ, వంచన.
ఉత్తరీరిదిక్కిరి, దే. విజ. ఉపిరి తిరుగనిది: చూ-ఉత్తరీరిదిక్కిరి.
చూ, శ్వాసము. 1-౫.
ఉత్తరీ, దే. వి. అనువృత్తనము, హిపిరి తిరుగ కుండుట:
చూ, శ్వాసము. 1-౬.
ఉత్తరీరిదిక్కిరి, దే. విజ. చూ, చూ-ఉత్తరీరిదిక్కిరి.
ఉత్తరీలు, దే. వి. 1. హిపిరిపుచ్చుట: చూ, శ్వాసము. 1. ౭;
2. ఆయాసపడుట.
ఉత్తరము, దే. వి. 1. కపటము, జిత్తు. చూ, వ్యాజము. 1; 2.
ఎకనకియము: చూ, వంచన.
ఉత్తరపుడు, దే. విజ. కపటముగలవాడు. చూ, వ్యాధుడు. 2.
ఉత్తర, దే. వి. కానరోగము. చూ, దగ్గ 1.
ఉత్తర, దే. విజ. (ఉత్తర + ఈడు) అజ్ఞాని. చూ,
స్తబ్ధుడు.
ఉత్తర, దే. వి. 1. దీరము. వి. పు. 7, అ. 195: చూ, శార్యము.
1; 2. అయస్సారము. చూ, రోహము. 1-౧; 3. చేప. చూ,
వైర్యము. 1; విజ. 4. కదలనిది: చూ, స్థిరము: అ. క్రి. 5.
చచ్చు. చూ, సమయ: 6. నలగు. చూ, సదమదమగు.
ఉత్తరకడ్డి, ద్వ. వి. కరగజోసిన ఉత్తరకడ్డి: ఉత్తరకమ్మి,
ఉత్తరకాడ, ఉత్తరతునక, ఉత్తరతునియ, ఉత్తరముక్క.
ఉత్తరణి, వా. వి. ఇనువకవచము (చూ, వారహరణము. ౨.)
ఉత్తరీగ, ద్వ. వి. పిత్తలోగు వానికేసెను (ఉత్తర) కంఠి:
చూ, కంఠి.
ఉత్తరతునక, ద్వ. వి: చూ, ఉత్తరకడ్డి.

ఉత్తరతునియ, ద్వ. వి. 1. — వై. —; విజ. 2. కూరుడు: చూ,
హరివీరుడు; 3. వైర్యశాలి: చూ, దిట్టలు. ౧-1.
ఉత్తరతునలు, తా. ఇలకాయలు. ఉత్తరముక్కలవలె దెనుకు
లేక జరిగెలవాడు. విజ. 1, అ. 78.
ఉత్తరమనగ, దే. అ. క్రి. 1; చూ, ఉత్తరదగు: 2. చచ్చు:
చూ, సమయ. (ప్రే. — ఉత్తరమనచు.)
ఉత్తరమనచు, దే. ప్రే. చచ్చు: చూ, సమయ.
ఉత్తరముక్క, దే. వి: చూ, ఉత్తరకడ్డి.
ఉత్తరొనము, ద్వ. వి. 1. అధికగర్భము. చూ, హంతకారము;
2. అధికకోపము: చూ, రోషము. (ఉత్తరము అనివాడుక.)
ఉత్తర, వై. వి. = ఉపకారిక. చత్తరచేర్చి పారదీన పిండి:
చూ, భక్ష్యము.
ఉత్తర, వై. వి. — వై. —
ఉత్త, అం. చూ, చంద్రులు.
ఉత్తము, సం. విజ. చెప్పుబడినది: చూ, శబ్దము 2 ౭౧.
ఉత్తవిషయస్వరూపాత్మైశ్చ, అం. స్వరూపాత్మైశ్చైకంకారము:
చూ, ఆలంకారము. 3.
ఉత్త, సం. వి. ఇ. క్రి. 1. వచనము: చూ, శబ్దము. 2.
2. అచ్చికడలు: చూ, సరస్వతి; అం. 3. చూ, గుణములు.
ఉత్త, సం. విజ. చెప్పుబడినవాడు: చూ, కథికుడు.
ఉత్త, సం. వి. అ. న. సామవేదము: చూ, వేదములు (చూ,
ఉపవిషయ.)
ఉత్తము, సం. వి. అ. న. యాగవేదము: చూ, యజ్ఞము. 1-౧,
ఉత్తయోగద్రాహ్మణులు. అం. నేహాదేశపు ద్రాహ్మణులలో
నొకతెగ: చూ, ద్రాహ్మణులు.
ఉత్తము, సం. వి. నే. పుం. ఎచ్చ: చూ, వృషభము. 1.
ఉత్తలము, సం. వి. అ. పుం. కోడి: చూ, వానరము.
ఉత్తము, సం. విజ. 1. చల్లబడినది: అవత్తము; 2. తమవలె
బడినది, ఉత్తము: చూ, స్థితితము. 2.
ఉత్త, సం. వి. అ. క్రి. 1. కుంభ: చూ, భాంధము, 3; 2. వంట
కుంభ: చూ, భాంధము 3: 3. సూర్యకిరణము; చూ,
హయనము. 2; 4. కుంభటి: చూ, హసంతి. 1.
ఉత్తము, సం. విజ. వితరము, పైతరము, కుంతయందు వంశ
బడిన భక్ష్యము. (ఉత్తాశ్చ, కుంతములు మొదలగునవి):
చూ, భక్ష్యము. 1-౧౧.
ఉగము, దే. వి. 1. ఆయుష్షు, జీవితకాలము: చూ, వయస్సు.
1; వై. వి. 2. = యుగము. (కృతము, త్రైత, ద్వాపరము,
కలి. 4.) చూ, యుగములు.
ఉగాది, ద్వ. వి. చాంద్రాయణ సంవత్సరాది. “ఉగాదిసంకుగ.”
ఉగ్గడ, దే. వి. చూ-ఉగ్గడు - ఉగ్గడు: చూ, సన్మానము. 1.
ఉగ్గడించు, వై. అ. క్రి. 1. మ్రోగు. చూ, శబ్దించు: న. క్రి.
2. వలుకు. చూ, వదిలించు; 3. గొప్పనలుపు: చూ, సన్మానించు.
ఉగ్గడించుట, దే. వి. నాట్యముగుణశబ్దగుంభన: ఉగ్గడింపు,
ఉగ్గలింపు, ఉగ్గళింపు.
ఉగ్గడింపు, దే. వి. 1. — వై. —; 2. పొగడ్త: చూ, స్తోత్రము.
ఉగ్గడు, దే. వి: చూ, చూ-ఉగ్గడ.

ఉచ్ఛ్వాసము, సం. వి. అ. న. 1. విశావములను మంత్రశక్తిచే
చాటుదోలుట; 2. వేళ్ళతోఁ బెఱుకుట; అం. 3. చూ. వివృతము;
4. చూ. ప. 3. హీనతానములు.

ఉచ్ఛ్వాసముచేయు, మి. న. క్రి. 1. వెడలించు: చూ. వెళ్ళగొట్టు.
ఉచ్ఛ్వాసము, సం. వి. అ. న. చూ. రూ. ఉచ్ఛ్వాసము.

ఉచ్ఛ్వాసము, సం. వి. అ. పుం. 1. పేగు: చూ. ప్రేగు: 2.
అమేధ్యము: చూ. శమలము. 1.

ఉచ్ఛ్వాసము, సం. వి. బహుప్రకారములైన చిత్రములు గలది:
చూ. ప్రతిభేదము.

ఉచ్ఛ్వి, చే. వి. బ్రహ్మరంధ్రము: చూ. సోరు.

ఉచ్ఛ్వింగులు, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉత్తరగంధమును చేయు:
చూ. మత్స్యము. 1-౧౪; 2. అక్కసె: చూ. రోషణము.

ఉచ్ఛ్వింత, దే. వి: చూ. రూ. ఉచ్ఛ్వింత *: చూ. శుంభ. 5.

ఉచ్ఛ్వింతకాయ, ద్వ. వి. వికీరణశలాలుపు: చూ. ఉన్మేకాయ.

ఉచ్ఛ్వింతవరుగు, ద్వ. వి. ఎండించిన ఉన్మికాయల సమాహము:
చూ. ఉన్మేకవరుగు.

ఉచ్ఛ్వింత, చే. వి: చూ. రూ. ఉచ్ఛ్వింత *.

ఉచ్ఛ్విచ్చిరె, దే. వి. కుక్కను విడుచుచుండగు ద్వన్యనుకర
ణము: చూ. హూహూ. (రూ. ఉచ్ఛ్విచ్చిరె.)

ఉచ్ఛ్విత్త, సం. వి. అ. పుం. చేటుఁ దెచ్చువారకు. నాశకులు:
చూ. వెరవిత్తు.

ఉచ్ఛ్విదనము, సం. వి. నాశము చేయునది: ఉచ్ఛ్విన్నము.

ఉచ్ఛ్విషము, సం. వి. మిగిలినది: చూ. శేషము.

ఉచ్ఛ్విప్లుప్లుము, సం. వి. అ. న. బెట్టుగాఁ బెట్టుట: చూ. బెట్టు
నరి.

ఉచ్ఛ్విశ్చనము, సం. వి. న. పుం. ఇంద్రుని గుఱ్ఱము: చూ,
హయము 1-౧౦.

ఉచ్ఛ్వికరించు, చే. అ. క్రి. అనాదరముచే ఉచక్కుచును.

ఉచ్ఛ్విక్కు, చే. వి. ఉచ్ఛ్వికరించుట యందగు ద్వన్యనుకరణము:
చూ. హూహూ.

ఉచ్ఛ్వి, వై. వి = ఉత్ప: నీరుముట్టు, చూ. మూత్రము. 1.

ఉచ్ఛ్విబద్ధ, ద్వ. వి. ఉచ్ఛ్విచేయ తిత్తి: చూ. మూత్రకోశము.

ఉచ్ఛ్విమర్శి, చే. వి. దినమొల ఆడుచి, నగ్నిక. చూ. శ్రీ. 1-౩౮.

ఉచ్ఛ్వి, చే. వి. 1. ఉరి: చూ. వాగుర; అ. క్రి. 2: చూ, నాటి
వెడలు.

ఉచ్ఛ్వాసము, సం. వి. అ. పుం. అక్షవి *: చూ. లొడ్డుగు.

ఉచ్ఛ్విన్నము, సం. వి. 1. నాశముచేయఁబడినది: ఉచ్ఛ్విదనము;
అం. 2. చూ. ఖోడశసంధులు.

ఉచ్ఛ్విప్లవత్రము, సం. వి. అ. న. ఎంగిలి విస్తరి: చూ. పుల్లియ. 2.

ఉచ్ఛ్విప్లము, సం. వి. 1. అంటు: చూ. ఎంగిలి; 2. అంటరాని
వస్తువు: చూ. ఎంగిలి.

ఉచ్ఛ్వాసము, సం. వి. అ. న. దంతక్షతము లేడింటిలోనొకటి,
సంభోగాదులయందుఁ గొఱుకుట: చూ. దంతక్షతములు.

ఉచ్ఛ్వాసము, సం. వి. 1. దత్తము: చూ. సాంద్రము. 2.

ఉచ్ఛ్వియము, సం. వి. అ. పుం. ఉన్మితి: చూ. సోగ. 2. (చెట్టు
మొదలయిన వాటి పొడవు.)

ఉచ్ఛ్వాసము, సం. వి. అ. పుం. —చే. —

ఉచ్ఛ్విత్తము, సం. వి. అ. పుం. 1. వేవారపు *: చూ. సూక్ష్మ
చారుపు; 2. భృజస్తంభము: చూ. స్తంభము. 1; వి. 3.

వెరిగినది: చూ. ప్లావము. 4; 4. పొడవైనది: చూ. సోగ.
2, పొడవు. 2; 5. పుట్టినది, అంబరితము: చూ. సంభారము:

6. త్రొద్దినది: చూ. ప్లావము. 2; 7. గుంపుగూడినది: చూ.
సమాహము.

ఉచ్ఛ్విసనము, సం. వి. అ. న. ఉచ్ఛ్విసించుట: చూ. వాయువు.
1-౬.

ఉచ్ఛ్విసితము, సం. వి. అ. న. 1. —చే. —; వి. 2. ఉచ్ఛ్వి
వెలికిఁబెట్టినది.

ఉచ్ఛ్వాసనిరోధము, సం. వి. అ. న. ఉచ్ఛ్వి పుచ్చునీక నొప్పిం
చెడి రోగము, ఉచ్ఛ్విరక్తు: చూ. యోకము.

ఉచ్ఛ్వాసము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉచ్ఛ్వి విడుచుట: చూ
ఉచ్ఛ్విసనము; 2. ఉచ్ఛ్వి: చూ. సమాహారము; 3. రిదా,
కాది జలనిర్గమణము: మరిగొమ్మ: చూ. వాహనము. 2;

4. అచ్ఛ్వాసక పరిచ్ఛేదము, వాస్తవ్యము గల హృదయ
గ్రంథము (అచ్ఛ్వాసము, సర్గము); గచ్ఛ్వాసములుగల

చంపూ గ్రంథభాగము: చూ. పరికథ. 5. జీవనము: చూ,
బ్రహ్మ. 1; 6. ప్రాణవాయువు: చూ. వాయువు 1-౧-౧).

7. ఎగఁబెట్టె: చూ. వాయువు. 1-౬.

ఉచ్ఛ్వాసానరోధము, సం. వి. అ. న. చూ. ఉచ్ఛ్వాసనిరోధము.

ఉచ్ఛ్వియసి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. = ఉచ్ఛ్వి. అనంతియను పురము;
విక్రమాద్భుతమైన పట్టణము: చూ. దేశములు. 1-౨౦.

ఉచ్ఛ్వాసము, సం. వి. అ. న. చంపుట: చూ. వరము.

ఉచ్ఛ్వి, చే. వి. బంటు: చూ. సంగడి. 5; వి. 2. దోలిక:
చూ. సమానము.

ఉచ్ఛ్విసము, సం. వి. అ. న. 1. జీవనము: చూ. స్థితి. 5; 2.
మఱల బ్రతుకుట: చూ. పునర్జీవము.

ఉచ్ఛ్విమించు, సం. అ. క్రి. జీవించు: చూ. బ్రతుకు. 3.

ఉచ్ఛ్వింభణము, సం. వి. అ. న. అపురింక: చూ. హాఫిక.

ఉచ్ఛ్వింభితము, సం. వి. అ. న. చేత: చూ. వ్యాపారము. 1;
వి. 2. విరిగినది: చూ. వ్యాకోశము.

ఉచ్ఛ్విలత, అం. చూ. సఖితములు.

ఉచ్ఛ్విలకము, సం. వి. అ. న. చూ. బొజ్జలము.

ఉచ్ఛ్విలము, సం. వి. అ. పుం. 1. శృంగము: చూ. సొంద
రము; 2. తెలుపు: చూ. వర్ణము: 3-౫; వి. 3. వెడలగు
నది: చూ. తరళము. 4; 4. స్వచ్ఛమైనది: చూ. సమీ
చినము. 2; 5. విరియునది: చూ. వ్యాకోశము.

ఉచ్ఛ్విలండు, సం. వి. చూ. వేరుకకాయ.

ఉచ్ఛ్విసము, సం. వి. అ. న. = ఉచ్ఛ్వి. విడిచిపెట్టుట: చూ,
విమోచనము.

ఉచ్ఛ్వితము, సం. వి. విడిచినది: చూ. సముష్టితము.

ఉచ్ఛ్వి, చే. వి. అపూర్వాధము నుత్పేక్షించుట: చూ. తర్కము. 2.

ఉచ్ఛ్విగము, వై. వి. విడుపు: చూ, విమోచనము.

ఉచ్ఛ్విగించు, చే. న. క్రి. విడుచు: చూ, విసర్జించు.

ఉడుకుబోతు, దే. విజ. (ఉడుకు + బోతు.) 1: అనహనుడు: చూ, సూకుకాడు; చా. 2. దైత్యరౌపమున వెక్కిరించు వాని మాటలచే ఉడుకువాడు.

ఉడుకుట, దే. వి. 1: చూ, ఉడుకాటము; 2. రసిండుట: చూ, సంతాపము; 3. అపహాస్యమువలన గోపముఁజెందుట; 4. ఎనుట కాగుట, అన్వము ఉడుకుట లోనగు వానియందలి దృశ్యస్పృశకరణము. చూ, హూహూ.

ఉడుకువ, దే. వి. ఉఱుట. భార. విరా. 2, ఆ. 315. చూ, విశాంత. 2.

ఉడుక్క, వై. వి. = హూకుక్క: చూ, రూ-ఉడుక.

ఉడుగర, దే. వి. 1. పోదవగు ఐట్ట: చూ, వత్తము; 2. కానుక. అచ్చ. యు, కాం. 565: చూ, సూదెడ; 3. జహమానము, శానము. య. 3. ఆ. 27: చూ, సన్మానము. 1.

ఉడుగు, దే. అ. క్రి. 1. కృశించు; చూ, వడియు 3; 2. చాలు: చూ, పర్యాప్తమగు; 3. రూ-ఉడువు. తృణించు. భార. విరా. 2, ఆ. 93: వేమన. 490: చూ, విసర్జించు.

ఉడుగువాడు, ద్వ. వి: చూ, ఉడుబోతు.

ఉడుత, దే. వి: చూ, రూ-ఉడత. (వీపున మూడు నిడుపు గీతలుగల జంతువిశేషము.)

ఉడుతకుడుతభక్తి, రో. తనశక్తికి సరిపడినవని భక్తితోఁ జేయుట. (దీనికి కథ కలదు.)

ఉడుతచార, ద్వ. వి. చిత్రివర్ణవత్ప్రవిశేషము: చూ, వత్తము. 1-౬౫

ఉడుతచారించు, ద్వ. వి. వస్త్రాంచలవిశేషము: చూ, మైజాణ. 1-౫.

ఉడువకుక్క, ద్వ. వి. (ఉడుకు + కుక్క-) ఉడుము మొదలగు వానిని వేటాడెడు జులగునకము, మొఱసదము. స్వా. 4, ఆ. 41-51: చూ, శుకము. 1-౭.

ఉడుపిల్ల, ద్వ. వి: చూ, గాడేపము.

ఉడుపము, సం. వి. అ. న. తెప్ప మాను, ప్లవము: చూ, హోదము. 1-౭.

ఉడుపు, దే. వి. 1. ఉడికినట్టు: చూ, వత్తము. 1-౧౭: ప్రే, 2. ఉడుగఁజేయు: చూ, సంకోచించు.

ఉడుచుడు, సం. వి. అ. న. 1. చండుడు: చూ, హిమంశువు; 2. తంబుభూషణుడు: చూ, వరుణుడు. 1.

ఉడుచుప్పము, సం. వి. అ. న. 1. ఆశోక్తము*: చూ, హేమ పుష్పము; 2. తామర*: చూ, సహస్రసత్రము 1; 3. దాస నము*: చూ, హయజీవన మాలికము.

ఉడుము, దే. వి. గోధి: చూ, తేలుమేపరి. (బల్లివంటి రూపము గల ఒక పెద్దజంతువు.) వేమన, 497.

ఉడువు, సం. వి. ఉ. శ్రీ. న. 1. నక్షత్రము: చూ, రిక్కు. 1. దే. స. క్రి. (1, రూ-ఉడుగు. తృణించు. భార. ఆది. 7, ఆ. 59: చూ, విసర్జించు.

ఉడువర, దే. వి. కాఁడి*: చూ, వాయవి.

ఉడ్డువు, దే. వి. ఉఱుట. భార. విరా. 3, ఆ. 96: చూ, విశాంత. 2.

ఉడ్డ, దే. వి. 1. రూ-ఉడ్డా. రాసి: చూ, రాశి. 1; స. 2. రూ-ఉడ్డా. చితుస్పంఖ: చూ, నాగు.

ఉడ్డతేలుగరాడు, ద్వ. వి. ఉడుకుకాడు; చూ, మిట్టపు, 1. (ఇట్లు ఉడ్డతేలుకేలుపు.)

ఉడ్డమోమువేలుపు, ద్వ. వి. సర్వోముదేవర: చూ, బ్రహ్మ. 1.

ఉడ్డా, చూ, రూ-ఉడ్డ.

ఉడ్డారేయు, దే. స. క్రి. రాసినుంచి గింజరేయు.

ఉడ్డాడించు, దే. స. క్రి. ౨౦గానపెట్టు: చూ, సంకోచించు.

ఉడ్డారు, దే. అ. క్రి. ౪౦౮౮: చూ, సంకోచించు.

ఉడ్డారుడు, సం. వి. అ. న. పం. నేరుపరి: చూ, సమర్థుడు.

ఉడ్డినము, సం. వి. అ. న. పగవు, దెగవు, వైతెగురుట. (వక్షి గతి విశేషము:— ఉడ్డినము = వైతెగురుట, ప్రక్షి నము = మొదటిపగురు, సంక్షి నము = చెట్టు మొదలైనవాని మీదె తెగురుట, ఉత్తరక్షి నము = మీదెకి (చొప్పుట.) చూ, సంక్షి నము. 1-౭.

ఉడ్డుకుడుచు, దే. అ. క్రి. ఉపిరి త్రిప్పలేక వాగవడు. పాండు. 3, ఆ. 150: చూ, సంక్రమించు. (రూ-ఉడ్డుకుడుచు.)

ఉడ్డవల్లించి, ద్వ. వి. చాలితా శ్రీరావిశేషము : చూ, చాలితాశ్రీ.

ఉఱుట, దే. వి. ఒకరకము చేరు: చూ, మర్పుము. 1-౬౫.

ఉత్, సం. ఉప. 1. ఉచ్చయము = ఇవట; 'ఉత్' అనునది భాత్పమును సమాహము అను నర్థముగా మార్చినది; 2.

ఉచ్చారణము = ఇవట భాత్పమును పలుకుట అను నర్థ ముగా మార్చినది; 3. ఉచ్చిష్టము = ఇవట భాత్పమును ఎంగిలి యను నర్థమునకు మార్చినది; 4. ఉక్షిప్తము = ఇవట పృథ్వునులునది; 5. ఉల్లాసము = ఇవట భాత్పమును సంరౌ షమును నర్థమునకు మార్చినది; 6. ప్రకాశము; 7. ఓంతా రము రెండు భాతులల నుండియు ఒక ఉపసరనుండియు సిద్ధమగుచున్నదని మాంయూక్త్యాద్భువనిషత్కాండల మతము. "అప" భాతువు నుండి "అ" "ఉత్" అను ఉపసరనుండి "ఉ" "మా" లేక "మి" భాతువునుండి "మి" కలసి "ఉమ్" అగుచున్నది. (చూ, ఓమ్)

ఉత్తక, దే. వి. ఉత్తరానె తెరిగెడు కొయ్య. రూ-ఉత్తక: చూ, తోలుమోగున.

ఉత్తము, సం. విజ. నేయఁబడినది, పట్టఁబడినది. (వస్త్రాదీ.), రూ-ఉత్తము: చూ, స్పృశము.

ఉత్తాహా, సం. అవ్య. 1. ఆహా: యవ్య: చూ, వికల్పార్థక ములు; 2. ప్రశ్నార్థకము: చూ, నవాలు. 1-౧: 3. చూ, విచారము.

ఉత్తికించు, దే. స. క్రి. ఉరుకునకి కేయు.

ఉతుక, దే. వి. చూ, ఉత్తక. వేమ. 13.

ఉతుకు, దే. స. క్రి. రూ-ఉడుకు: చూ, పుడ్డు. 1-౧.

ఉరుకుట, దే. వి. జెలనము, కడుగు. చూ, బోధనము. 1.

ఉత్త, సం. వి. అ. శ్రీ. సంకే: యునకు నాయకుడు రాసుకుడును నెంచుచున్న నాయక చూ, 1-౧౭౭.

ఉత్తిరత, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. ఇష్టవస్తు సంప్రాప్తియందలి వేగిరహటు, తహాతహ: చూ, శ్ఠలనము, వ్యసనము; 2. జీలుగు *: చూ, నిలవీర్య.

ఉత్తరసము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. పూగమ్మ, చెవిసగి: చూ, భూషణము; 2-౮-(౧); 2. విగ్రహంతి; చూ, భూషణము. 2-౧౧-(౧); 3. కిరీటము, బొమ్మిడికము: చూ, సీసము. 1.

ఉత్తరము, సం. వి. అ. న. 1. ఎండిన మాంసము; చూ, శుక్రము, 21-౧౪; 2. ఇనుప సలాకయందు గుచ్చి రాలెప్పు మాంసభంధము: చూ, శుక్రము - 2-౧౪; విణ. 3. కిరీట నది: చూ, ఉల్లలితము: 4. కావఃబడినది: చూ, శ్రాణ. 2. 5. తపింపఁజేయఁబడినది: చూ, సంస్కృతము. 6. రకువఁ బడినది: చూ, స్తిమిలము. 2.

ఉత్తమ, సం. వి. ఆ. త్రి. 1. మంచి నడవడిక గల ఆడుది. ఈలుపుటాలు: చూ, త్రి. 1-౧౬; 2. చిలుపాల *: చూ, మనుపాల: 3. నేలయనీరిక *: చూ, మామూలకి: 4. సమస్త నాయకల విషయమై యహితమును జేయునట్టిదైనను దన న్నియుని విషయమునందు మేలుచేయు నాయకి: చూ, త్రి. 1-౧౨౭; విణ. 5. ముఖ్యము: చూ, శ్రైష్ఠ్యము; 6. యోగ్య మైనది: చూ, యోగ్యము. 2. 7. తడవటిది: చూ, వెరసి. 2.

ఉత్తమం హ్యన్యతాసనమ్, న్యా. (స్పష్టము.) ఉత్తమకన్య, సం. వి. ఆ. త్రి. దుట్టుపు *: చూ, విషాణి. ఉత్తమశ్రేతములు, అం. లలాటము, భుజిమధ్యము, మధ్యము (3.) ఉత్తమగ్రామనివాసము, అం: చూ, మదమలు.

ఉత్తమపాత్రలు, అం. రాజామాత్యులు. ఉత్తమమనువు, అం. మనువులు పదునలుగురిలో నొకఁడు: చూ, మనువులు.

ఉత్తమము, సం. విణ. అ. 1. శ్రేష్ఠమైనది: చూ, శ్రైష్ఠ్యము; అం. 2. చూ, చుంజనములు; 3. చూ. హస్తశ్రేతములు; 4. చూ, పురుషములు.

ఉత్తమస్తుడు, సం. విణ. అప్పులవాడు: చూ, యుణదాత. ఉత్తమవాచణి, సం. వి. ఈ. త్రి. దుట్టుపు. *: చూ, విషాణి. ఉత్తమన్య త్తణికోపః, న్యా. ఉత్తమనప గోపము త్తణికాలము మాశ్రమే యుండును.

ఉత్తమాంగము, సం. వి. అ. న. 1. తల: చూ, శిరము. 1; 2. మగగుటి: చూ, శిశ్నము; 3. ఆడుగుటి: చూ, భగము. 12; 4. గుత్తుంతుని యిల్లు: చూ, నదనము. 1-౧౧.

ఉత్తమా. గుండు, సం. విణ. 1. తగినవాడు: చూ, పూజితుండు. 1; 2. అభిశాకుండు: చూ, సజ్జనుడు; 3. శ్రేష్ఠముఖముగల వాడు: చూ, వరాసనుడు.

ఉత్తమా కలవిద్యా స్యాత్, న్యా. "కలవిద్యకు సాటి లేదు గువ్వల చెన్నా".

ఉత్తమాట, దే. వి. కోహలము, చూ, శక్రము. 1.

ఉత్తమావర, సం. వి. ఆ. త్రి. త్రిభుజము (కరక తాడి ఉనీరికలు.) చూ, పలకాయము.

ఉత్తమాహము, సం. వి. అ. పుం. సుదినము: చూ, వాసరము.

ఉత్తము, సం. విణ. తడిసినది: చూ, స్తిమితము. 2.

ఉత్తముండు, సం. విణ. 1. అభిశాకుండు. చూ, సజ్జనుడు; 2. అగ్రగణ్యుడు: చూ, శ్రేష్ఠుడు. 2; అం. 3. చూ, మనువులు.

ఉత్తర, సం. వి. ఆ. త్రి. 1. అర్కమి: చూ, సత్తరము. 1; 2. ఉత్తరపుదిక్కు: చూ, దిక్కు. 1; 3. చూ, ఉత్తరము. 3; చూ, ఉత్తరము; 5. విరాటుని కూతురు: చూ, పుత్రిక. 1; 6. గోస్తరి, వ్రాత *: చూ, స్వాదుభల; అం. 7. చూ, శాస్త్ర ప్రవర్తకులు.

ఉత్తరంగము, సం. వి. అ. న. 1. అద్వితీయి: చూ, లచ్చితీయి; విణ. 2. లేచునట్టి అలలుగలది: వీడి. 1.

ఉత్తరక్రిత, అం. చూ, ఇన్వతాళములు.

ఉత్తరకుమారప్రజ్ఞలు, లో. కొనసాగని మాటలు, వాంఛికులు కొట్టుట.

ఉత్తరకుచుపు, సం. వి. ఉ. పుం. భూమియొక్క నవస్థములు. (చూ, ఇలావృతము): చూ, వర్ణములు.

ఉత్తరక్రియ, సం. వి. ఆ. త్రి. 1. మృతలకుఁజేసికీ ఆకుకర్మ, అవరక్రియ: చూ, కర్మములు. 2. తరువాతయే పని.

ఉత్తరక్రిత, సం. వి. ఆ. త్రి. రాశిప్రాణ భూరిమైన యొకానొక కళ: చూ, తాళము. 2.

ఉత్తరచూచియెత్తరంగంప, లో. ఉత్తరకారెలో వరిలోనిగు వర్ణవ సాయపు పనులు అఖయగాని పింప పైచిగించిలోనిగునని చలుటకు సిద్ధపడుమని ఛావము.

ఉత్తరకౌక్కురము, వై. వి. = ఉత్తరదో కరః, మల్లబంద విశేషము: చూ, మల్లకాత్మము.

ఉత్తరణము, సం. వి. అ. న. దాటుట: చూ, లంఘ.

ఉత్తరదోకరము, సం. వి. అ. న. = ఉత్తరకౌక్కురము. చూ, మల్లకాత్మము.

ఉత్తరపక్షము, సం. వి. అ. పుం. పట్టినచితగినట్లు నెరవేర్చుట: చూ, సిద్ధాంతము.

ఉత్తరవర, సం. విణ. అ. ఉత్తర పక్షమరల యొక్క నడిమి దిక్కు: చూ, హరిపు. 1-౭.

ఉత్తరప్రచ్ఛత్తరములు, సం. వి. అ. న. జ. 1. వాగ్విషయకర్మ: చూ, కృత్తి. 2. ఇవ్వుతీని వ్రాతమాలమున జరుగు లేఖలు.

ఉత్తరఫల్లని, సం. వి. ఈ. త్రి. ఉత్తర: చూ, రిక్కు. 1-౧౨.

ఉత్తరభద్రవర, సం. వి. ఆ. త్రి. అహిర్బుధ్వి: చూ, రిక్కు. 1-౨౭. (హ-ఉత్తరాధాన్ర.)

ఉత్తరమహాసముద్రము, అం. మహాసముద్రము లయిచింటిలో నొకటి: చూ, సముద్రములు.

ఉత్తరమీమాంస, అం. చూ. మీమాంసలు. (చూ, ఉపవిద్యలు.)

ఉత్తరము, అం. 1. ఒకానొక అర్థాలంకారము. — హాస్యోత్తరము, చిత్త్రోత్తరము నని ద్వివిధము. ఉ. — (1) ప్రఖ్యాతి దావయస్సు రేవున నవిదాటము; (2) ప్రశ్నమే యుత్తర మగుట. ఉ. — కేదారదోషణరతా: చూ: అలంకారము. 3; 2. ప్రశ్నోత్తరము: చూ, దుబుటమాట: 3. చూ, హరిపు. 1-౪; చూ, దిక్కులు; 4. చూ. విణ: 5. ఉత్తరపుదిక్కు: చూ. హరిపు. 1-౪; విణ. 6. ఉత్తరపుదిక్కు. 7. మీడియ: చూ, మీడు. 2; అం. 8. చూ, ప్రచారములు; 9. చూ, ఉంఠములు: దే. వి. (1) ఇచ్చిపచ్చికోలుపత్రము, ఆరు: చూ, లేపు. 4. రేటరు.)

ఉత్తరమి, అం. చూ. ముఖ్యవాక్యము.

ఉత్తరవాచణి, సం. వి. ఈ. త్రి. జాటుపు *: చూ, విషాణి.

ఉద్వాసనము, సం. వి. అ. న. 1. విడుపు: చూ, విమోచనము; 2. చంపుట: చూ, వధము; అం. 8. చూ, ఉపచారములు.
ఉద్వాహన, సం. వి. అ. శ్రీ. రక్షాపు: చూ, సూత్రము. 1.
ఉద్వాహనము, సం. వి. అ. న. 1. పెండ్లియాడుట; 2. పెండ్లి: చూ, వివాహము; 1; 3. ఉత్కంఠ: చూ, కపాతహా; 4. రెండుమారులు దున్నిననేల: చూ, భూమి. 1-౧౯.
ఉద్వాహము, సం. వి. అ. పుం. 1. పెండ్లి: చూ, వివాహము. 1; అం. 2. చూ, ముఖక్రియలు.
ఉద్వాహితము, అం. 1. చూ, వెక్షక్రియలు; 2. చూ, కటిక్రియలు; 3. చూ, జంఘాక్రియలు; 4. చూ, ఆరోహివర్ణ గతాలంకారములు. (చూ, అలంకారము. 3); 5. చూ, అవరోహివర్ణ గతాలంకారములు. (చూ, అలంకారము. 3); 6. చూ, సందాహివర్ణ గతాలంకారములు. (చూ, అలంకారము. 3); 7. చూ, శిరోధేయములు.
ఉద్వాహిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. త్రాహ: చూ, సూత్రము. 1.
ఉద్విగ్నము, సం. విజ. 1. వ్యవస్థకప్పినది; 2. వెజుపు నొందినది; చూ, కీరము.
ఉద్విహిత, అం. చూ, దూతీచతుష్టయము.
ఉద్విక్షింప, సం. న. క్రి. చూచు: చూ, వీక్షించు.
ఉద్వృత్త, అం. చూ, ఆకాశచారులు.
ఉద్వృత్తము, సం. విజ. 1. గర్భించినది: చూ, విజ్ఞు. 4; అం. 2. చూ, కరణములు.
ఉద్వృత్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. గర్భము: చూ, హంకారము.
ఉద్వృత్తుడు, సం. వి. అ. పుం. దుర్బలము: చూ, వ్యాధుడు. 2.
ఉద్వేగజనకము, సం. వి. అ. పుం. నెరవెంచ *: చూ, రాజవృక్షము.
ఉద్వేగము, సం. వి. అ. న. 1. పయనము: చూ, సంచారము. 1; పుం. 2. ఉద్బింపట: ఉద్రుప్తము; 3. ఉర్బభాగమును కదలించట: ఉద్రుప్తము; 4. అవ్యవస్థచదివ్వట: ఉద్రుప్తము; 5. ఉద్రుప్తము: చూ, చమత్కారము; 6. భయము: చూ, సాధ్యనము. 1; 7. వంత: చూ, శోకము. 2; 8. పోకవండు: చూ, పోక; పుం. 9. నెరవంజి *: చూ, సరవెంద.
ఉద్వేగిల్లు, సం. అ. క్రి. భీతిల్లు: చూ, ప్రుక్కు. 6.
ఉద్వేగజనకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, ఉద్వేగజనకము. *
ఉద్వేజనము, సం. విజ. 1. భయము: చూ, సాధ్యనము. 1; 2. కలఁక: చూ, సంక్షోభము. 1.
ఉద్వేజితము, సం. విజ. 1. వెజింపఁబడినది; 2. కలఁకపెట్టఁబడినది: చూ, మలినము. 3.
ఉద్వేలము, సం. విజ. అతిశయము: చూ, హేరాశము. 1.
ఉద్వేష్టనము, సం. వి. అ. న. చుట్టుకొనుట: చూ, వ్యావనము.
ఉద్వేష్టికము, సం. విజ. 1. చుట్టుకొనఁబడినది: చూ, వ్యావృత్తము. 1; అం. 2. చూ, బాహ్యప్రచారములు; 3. చూ, హస్తకరణములు; 4 చూ, హస్తప్రాణములు.
ఉద్వాసము, సం. వి. అ. న. ప్రాయ్ః: చూ, హసంతి. 1.
ఉద్రము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-ఉద్రము.
ఉద్వాసనము, సం. వి. అ. న. చూ, ఉద్వాసము.

ఉనికి, దే. వి. 1. ఉండుట. "క. వేత్తొకతెఱుగున నొరులకు, మాతాదక యునికిరెన్న." భార. విరా. 1, అ. 128: చూ, స్థితి. 2; 2. నిలుకడ. "నిర్వికారవృత్తినున్న యునికి." భార. ఆది. 3, అ. 180: చూ, స్థితి. 3; 3. చోటు, స్థితి: చూ, స్థానము. 1; 4. ఉన్నతములలో నొకటి: (చూ, ఆసనము): చూ, సం. 10.
ఉనికిపట్టు, దే. వి. ఇల్లు: చూ, నడనము. 1.
ఉనుకువ, దే. వి. ఉనికి, చోటు: చూ, స్థానము. 1.
ఉనుచు, దే. ప్రే. 1. ఉండఁజేయు: చూ, ఇడు. 2; 2. అష్టించు: చూ, రంగువేయు.
ఉన్నట్టవారు, దే. విజ. ఉన్నటువంటివారు: చూ, పృథివికుడు.
ఉన్నట్టుండి, దే. క్రి. విజ: చూ, చచ్చుట.
ఉన్నత, అం. చూ, ఆశ్చర్యసంచారమార్గము.
ఉన్నతత్వము, సం. వి. అ. న. చూ, బౌద్ధత్వము: చూ, సోగ. 2-౨.
ఉన్నతదాహములము, సం. వి. అ. న. అదృష్టశాలి లక్షణము: చూ, లక్షణము. 1-౩.
ఉన్నతము, సం. వి. అ. పుం. 1. కొండచిలువ: చూ, సర్పము. 1-౨౦; విజ. 2. పొడవైనది: చూ, సోగ. 2-౩.
ఉన్నతానందము, సం. విజ. వంగినది: చూ, బంధూరము.
ఉన్నతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. పొడుగు: చూ, సోగ. 2; 2. గడఁచునిభార్య: చూ, భార్య 1-౧౩; 3. పరిపూర్ణత్వము, 4. అతిశయము: చూ, హేరాశము. 1.
ఉన్నతీకుడు, సం. వి. అ. పుం. గురుత్వంతుడు: చూ, హరివాహనుడు.
ఉన్నమనము, సం. వి. అ. న. వైకెత్తుట: ఉన్నయము-చూ-ఉన్నాయము: (తె. ప):— ఎత్తుట.
ఉన్నమితము, సం. విజ. వైకెత్తఁబడినది. ఉత్పన్నము: చూ, ఉత్పాదికము.
ఉన్నము, సం. విజ. తడిసినది: చూ, వోదము.
ఉన్నయము, సం. వి. అ. పుం: చూ, ఉన్నమనము. (రూ-ఉన్నాయము.)
ఉన్నరూపు, ద్వ. వి. నిజము: చూ, సత్యము. 1.
ఉన్నవాడు, దే. విజ. 1. అస్యుడు. భాగ. 10, స్కం. ఉ. 34: చూ, పరాయివాడు; 2. చూ, ఉన్నట్టివాడు.
ఉన్నాయము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-ఉన్నయము.
ఉన్నాహము, సం. వి. అ. న. పులియఁబెట్టిన కడుగునీరు: చూ, శుక్తము. 1.
ఉన్ని, దే. వి. గొట్టె లోనగువాని దొడ్డు: చూ, వెండ్రుక. 1.
ఉన్నిద్రము, సం. వి. అ. న. 1. గగురుపాటు: చూ, రోమాంచము: విజ. 2. మేలుకొన్నది: ఉద్బుద్ధము; 3. వికసించినది: చూ, వ్యాకోచము.
ఉన్నీవి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఉద్భవమైన నీటిబంధముగల యాడుది: చూ, శ్రీ. 1-౧౨౮.
ఉన్నుడు, సం. విజ. దయగలవాడు: చూ, దయాశువు.
ఉన్నె, వా. క్రి. ఉండునె. (రూ-ఉన్నే!) (చూ, వికల్పార్థకములు.)
ఉన్నేత, సం. వి. ఋ. పుం. చూ, ముత్తిజుడు. 1.

ఉన్నేయప్రశ్నోత్తరము, సం. వి. అ. న. ఉన్నేయప్రశ్నోత్తర
 లాలంకారము: (చూ, అలంకారము. 3.)
 ఉన్నంభనము, సం. వి. అ. న. 1. కవలించుట: చూ, లోలము.
 1; 2. చంపుట: చూ, వధము.
 ఉన్నంభము, సం. వి. అ. న. 1. చంపుట: చూ, వధము;
 2. చిలుకుట: చూ, మథనము.
 ఉన్నంభితము, సం. విజ. కదలింపఁబడినది: చూ, వేల్లితము. 2.
 ఉన్నత్తము, సం. వి. అ. పుం. 1 = ఉన్నత్త*: చూ, హలా
 పుష్పము, 2. పుష్పవృక్ష విశేషము: చూ, వృక్షము (1-౧౭);
 విజ. 3. వెట్టెత్తినది: చూ, వెట్టి. 1.
 ఉన్నత్తుఁడు, సం. విజ. 1. చూ, వెట్టివాఁడు; 2. నలువ: చూ,
 బ్రహ్మ. 1.
 ఉన్నదితుఁడు, సం. విజ. చూ, వెట్టివాఁడు.
 ఉన్నదిప్పుడు, సం. విజ. ఉ. — పై. —
 ఉన్నదుఁడు, సం. విజ. న. 1. ప్రియవస్తువు ఎప్పుడు దొరకునో
 యను త్వరకలవాఁడు: చూ, ఉక్తుఁడు. 2; 2. మదిచిన
 వాఁడు: చూ, మత్తుఁడు.
 ఉన్మాథము, సం. వి. అ. పుం. 1. తిమిరము, స్పర్శముఁ దెలి
 యని రోగము: చూ. తిమ్మిరి: 2. గాలము: చూ, మత్స్య
 బంధనము: 3. చంపుట: చూ, వధము; 4. కూచయంత్రము:
 చూ, బోను.
 ఉన్మాథుఁడు, సం. వి. అ. పుం. మరణింపఁజేయువాఁడు: చూ,
 మారకుఁడు.
 ఉన్మాదకుఁడు, సం. విజ. చూ, వెట్టివాఁడు.
 ఉన్మాదనము, సం. వి. అ. పుం. మన్మథునియొక్క జాణము:
 చూ, జాణము 1-౬౩. (చూ, మన్మథ దాణములు.)
 ఉన్మాదము, సం. వి. అ. పుం. 1 = ఉమాదము: చూ, వెట్టి;
 1: (ప్రియ వియోగ విభవభ్రంశాదులచే చేతనాచేతనముల
 యందు సమానముగా బ్రవర్తించుట.) 2. అచిత చప్పుడు:
 చూ, స్వరము, 2-౧౭; 3. వ్యధిచారణావభేదము, (సంచారి
 భావభేదము, (భ్రమము.) ఉదా: — “ఓరసాతలమా! నాపై
 దయగలిగెనేని నీత యేత్రోవ నేతెంచెనో యనతిమ్ము.”
 చూ, సంచారిభావములు; అం. 4. చూ, శృంగారచేష్టలు: 5.
 చూ, ద్వాదశావస్థలు.
 ఉన్మాదవంతుఁడు, సం. విజ: చూ, ఉన్నత్తుఁడు.
 ఉన్మాదవతుఁడు, సం. విజ. చూ — పై. —
 ఉన్మానము, సం. వి. అ. న. తులామానము, చూ, తూనికె.
 ఉన్మాన్ము, సం. వి. అ. పుం. 1. చెడునడక: చూ, తప్పునడక:
 2. తప్పుత్రోవ: పెడదారి. చూ, మార్గము. 1-౩.
 ఉన్నితము, సం. విజ. కొలువఁబడినది: చూ, వనిక. 5.
 ఉన్నిషితము, సం. విజ. విరిసినది: చూ, వ్యాకోచము.
 ఉన్నిలనము, సం. వి. అ. న. విరిముట, విడిసించుట: చూ,
 వికాసము. (చూ, బుద్ధి.)
 ఉన్నిలతము, సం. విజ. 1. విరిసినది: చూ, వ్యాకోచము; 2.
 ఉన్నిలితాలంకారము, చూ, అలంకారము. 3. అం. 3. చూ,
 దృష్టికిములు: 4. అల్పాలంకారములు నూతంబిలో నొకటి.
 ఉపనూ నోపమేయములకు భేదవిస్ఫరణంబుఁ జూపుట.

ఉ. నీక్తి కిరవైన హిమవన్నగమును దేవతలు మంచువలన,
 గవిపెట్టుచున్నాడు: చూ, అలంకారము. 3.
 ఉస్మిషితము, సం. విజ. చూ, చూ - ఉస్మిషితము.
 ఉన్ముక్తము, సం. వి. అ. పుం. కిరమానము, పాదములదాఁక
 నుండెడు అంగి: చూ, వత్తము.
 ఉన్ముఖుఁడు, సం. విజ. మీదుచూచువాఁడు: చూ, ఉన్మిషితుఁడు. 1.
 ఉన్ముద్రము, సం. విజ. చూ, ఉస్మిషితము.
 ఉన్ముఖించు, సం. న. క్రి. పెల్లగించు, చూ, సోబించు. 1-౧.
 ఉన్ములితమగు, మి. అ. క్రి. పెల్లగిల్లు — పై. —
 ఉన్ములితము, సం. విజ. 1. మేను తెంపఁబడినది, పెల్లగింపఁ
 బడినది: ఉత్తాతము, ఉత్పాటితము, ఉద్బూతము, ఉత్ప
 న్నము, ఉత్పాదితము, ఉన్ములితము: 2. అడుగుతోఁ జెలువఁ
 బడినది.
 ఉన్మేషము, సం. వి. అ. పుం. 1 తెలివి: చూ, హృల్లేషము, 2.
 2. కనుతెప్పులు విచ్చుట; 3. పుష్పాది వికాసము: చూ, వికా
 సము: అం. 4. చూ, పుటక్రియలు.
 ఉప. సం. ఉపసర్గము, 1. ఉపగూహము = ఇచట “ఉప” అను
 నది ధాత్వర్థమును ఆలింగనముగా మార్చినది; 2. ఉపయ
 మము — ఇచట ధాత్వర్థమును వివాహార్థము కలదానినిగా
 మార్చినది: 3. ఉపమ — ఇచట ధాత్వర్థమును బోలికగా
 మార్చినది; 4. ఉపమాత — ఇచట మాతృశబ్దముతో సమ
 నించి దగ్గఱయను సర్వము కలదియైనది; 5. ఉపస్థమము —
 ఇచట ధాత్వర్థమును ఉపప్రవమను సర్వమునకు మార్చినది.
 సం. అవ్య. 6. తక్కువ: చూ, వెలితి. 2: 7. దగ్గఱ: చూ,
 సమీపము; 8. ఆరంభము: చూ, యత్నము; 9. ఆచార్యుని
 క్రియ: 10. ఎక్కువ: చూ, హెచ్చు. 1; 11. రీతి: చూ,
 విధము; 12. చెప్పఁగూడనిది చేయుట; 13. గొల్లపిషము:
 14. చెడుగును కలఁచుట: చూ, విప్రతిసారము.
 ఉపకంతము, సం. వి. అ. న. 1. దగ్గఱ: చూ, సమీపము, 2.
 గ్రామము చేరువనేల, ఉపశల్యము: చూ, భూమి. 1-౨౦;
 విజ. 3. సమీపించినది: చూ, సమీపము.
 ఉపకరణము, సం. వి. అ. న. కొఱముట్టు, చూ, సాధనము. 2.
 ఉపకరించు, సం. అ. క్రి. ఉపయుక్తముగు: చూ, సరివడు.
 ఉపకర్త, సం. విజ. ఉపకారి: చూ, శుభంకగుఁడు.
 ఉపకారము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉపకృతి, చూ, మేలు. 12;
 2. గుంపు: చూ, సమూహము; 3. చెదరిన పువ్వులోనగునది:
 చూ, ప్రకరము.
 ఉపకారి, సం. విజ. చూ, ఉపకర్త.
 ఉపకారిక, సం. వి. అ. క్రి. 1. ఉపకారముచేసెడు క్రి: చూ,
 క్రి. 1-౧౨౯; 2 — ఉప్యరిగ, రాజసదనము, మేడ, చూ,
 సదనము. 1-౬౫; 3. శిశిరము, గుఱారము: చూ, సదనము,
 1-౪౦; 4. చక్కెరచేర్చి పొరతినపిండి, అఖ్య: చూ,
 భక్త్యము; 1-౩; 5. ఒకానొక బంక.
 ఉపకార్య, సం. వి. అ. క్రి. 1. రాజసదనము, మేడ: చూ, ఉప
 కారిక 2; 2. రాజుల విడిది యిల్లు: ఉపకార్య: చూ, సద
 నము 1; విజ. 3. ఉపకరింపఁదగినది, ఉపకారమునుపొందఁ
 దగినది, శుభమైనది: చూ, మేలు. 15.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. చూ, ఉపసంధిక. 1-2.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. సన్నయెలకీ : చూ, పత్రం:

2. కారవి. సోపు, నల్లజీలకఱ్ఱ : చూ, జీలకఱ్ఱ. (ఉపసంధిక

అని శబ్దరత్నాకరము, ఉపసంధిక అని సర్వశబ్ద సంక్షోభిని.)

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. బాకానొక బ్రహ్మచారి :

చూ, నలుపు.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. పిప్పలితీగె : చూ, పిప్పలి. 1.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. ప్రయోజనము: చూ, వని. 2;

విజ. 2. ఉపకరింపఁజేసినది.

ఉపసంధిక, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ఉపకారము: చూ, మేలు. 12.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. ఉపాయమునెఱిగి ప్రారం

భించుట: చూ, సన్నాహము. 2. రోగముననుఁజేయు ప్రతి

క్రియ: చూ, ప్రతిక్రియ 1; 3. గురుముఖమున అనుభూయింప

జేసముఁజేయవలె: అక్షితి, అవ్యయము: చూ, వివృత. 5-6;

4. మంత్రములోనగువారిఁ బఠింపించుట: చూ, ప్రక్రియము. 2;

5. విక్రమము, జలిమి: చూ, కక్షి. 1; 6. ప్రారంభము: చూ,

సన్నాహము (తెలివికొఁజేసిన తొలిసారంభము, పనికి

మొదలుఁబెట్టుట); 7. కంత్రము. విక్రమము: చూ, ఉపాయము;

(ఉపక్రియము, ప్రక్రియము క్రియకు మొదట దొరకొనుటపేర్ల,

అవ్యయమునకు ప్రణవోచ్చారణము. వంతుకు పాలు యల

కుట మొనరెనది.)

ఉపసంధిక, సం. అ. శ్రీ. స. శ్రీ. ప్రారంభించు. చూ, సమకట్టు. 2.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. చూలు: చూ, సెగింపు.

ఉపసంధిక, అం. రెండక్షరములవి. — (4) గగ, గల, లగ,

లల; నాలుగక్షరములవి. — (10) తగము, తలము, నగము,

నలము, భగరు, భలము, రగము, రలము, మలము, సలము;

ఐదక్షరములవి. — (7) నగలము, నగగము, నలలము, నల

గము, నలలము, నలగము, నగలము.

ఉపసంధిక, సం. విజ. అంగీకరింపఁజేసినది: చూ, స్వీకృతము.

ఉపసంధిక, సం. వి. ఇ. శ్రీ. అదనము: చూ, లాభము. 1.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. అంగీకారము: చూ, సమ్మతి.

1; 2. సమీపించుట: చూ, సమీపము.

ఉపసంధిక, అం. ఒకానొకపదము. ఇది పదలాకారముచాయను

నడచును. (చూ, కందము.) చూ, వృత్తము. 1.

ఉపసంధిక, సం. విజ. 1. కౌఁగిలింపఁజేసినది: ఆలింగితము.

అశ్లిష్టము. 2. దాఁచఁజేసినది: చూ, రహస్యము. 3.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. ఆలింగనము, చూ, సంశ్లే

షము: కౌఁగిలి; 2. చూ, దాఁచుట.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. అనుకూలపడుట, పొత్తు:

చూ, స్నేహము. 1; 2. మిక్కిలివృద్ధి: చూ, సమృద్ధి;

3. చెఱు: చూ, బంధనాయము; 4. కారాగృహశిక్ష ననుభ

వించుట: చూ, బండి; 5. సూర్యాదిగ్రహణము: చూ, గ్రహ

ణము. 1; అం. 8. చూ, ధోరణిసంధుట.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. చెఱుఁబడ్డవాఁడు: చూ,

బందెకాఁడు.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. కానుక: చూ, సూదిద.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. సంధాగక్రియాభేదము: చూ,

రతిబంధము. 1-(౧).

ఉపసంధిక, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అదౌతు త్రొక్కుటవలన నీచు

కొనిన యాపు: చూ, చేనుపు. 1-౩.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. తీగయల్లుటకు సమీపమున

నిచు కొయ్యలోనగునది: చూ, పాఁకు.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. ఉన్నతి: చూ, సోగ. 2;

2. అక్షియము: చూ, హేరాశము. 1.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. గోమహిష్యాది ప్రథమ

గర్భము: చూ, ప్రజనము. 1; 2. చూలగునట్టి కాలము.

చూలు: చూ, పజనము. 2; 3. ఎడ్డు వెదగొనడము.

ఉపసంధిక, సం. శ్రీ. 1. గౌరవించు: చూ, సన్మానించు;

2. కొలుచు: చూ, సేవించు.

ఉపసంధిక, సం. విజ. సేవించఁజేసినవాఁడు: చూ, సేవికుఁడు.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. చంద్రునిగొల్పియుండుఉపయో

గింపఁచగిన పేరు: పరిచాయము, సమూహము: చూ,

పహ్ని. 1-౨; 2. గ్రామము కావలెనను కోరికఁగల వాని

చేతఁ జేయవలెనట్టి యొక యంగము చూ, యజ్ఞము. 1-౧౨.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. మంచిమాటచేత

దండును చెచ్చినవాఁడు. (చూ, అహిభయము): చూ,

స్వపక్షములవాగు.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. మరియొక: చూ, సన్మా

నము. 1; 2. కొలుపు: చూ, పుత్రాభ. 2; 3. తనపని

చక్కఁబెట్టుకొనుటకై యొకినికి రహస్యముగానిచ్చు భనము,

అమిషము: చూ, సూదిద; 4. అలవాటు: చూ, స్వభావము;

5. వసంతముతుపు. వసంతము, చిగిరించేకాలము: చూ,

మాసద్యయము.

ఉపసంధిక, అం. 1. పదునాఱు. — అపహాసము, అసనము,

పాద్యము, అవ్యయము, అచమనీయము, స్నానము, పత్రము,

యజ్ఞోపవీతము, గంధము, పుష్పము, ధూపము, దీపము,

నైవేద్యము, శాంబాలము, నమస్కారము, ఉద్వాసనము;

(౧౬). 2. ఆయుధ. — స్నానము, పూజ, నైవేద్యము,

ప్రదక్షిణము. నమస్కారము. (౫).

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. గరుత్మంతుఁడు: చూ, హరి

వాహనుఁడు.

ఉపసంధిక, సం. విజ. 1. కాలినది. 2. ఆలకడము (సున్నము

చేత పెరిగినగోడ మొదలైనది): చూ, నిద్రిగము: 3. కూడఁ

బెట్టినది: చూ, నిద్రిగము. 4. వర్షిలినది: చూ, పృథులము.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. ఎల్లుకజీడి : చూ, భల్లాతక్కి;

అం. 2. ఒకానొకవృత్తము. ఇందు ఒకటి మూడు పాద

ములయందు మూడు సగణములును, యొక వగణంబును,

రెండు నాలుగు పాదంబులందు భ, భ, భ, గగములుయండి

తొమ్మిదంట యకులు గల వృత్తము. అప్పు. 4, అ. 253.

పుట: చూ, వృత్తము. 1.

ఉపసంధిక, సం. వి. అ. శ్రీ. కమ్మనీరు: చూ, నీరు. 1-౧౪.

ఉపసంధిక, అం. ఒకానొకవృత్తము. ఇందు జేసిపాదంబులు

ఇంద్రవజ్రచ్ఛాయను, సరిపాదములు ఉపేంద్రవజ్రచ్ఛాయను

నడచును. దీనినే “నిశ” యనిపాద సంఘము. తద్విశేషములు:—వృత్త్యస్తాపకాతి:— ఇందు దేనిపాదములు ఉపేంద్రవృత్తియను, సరిపాదములు ఇంద్రవృత్తియను నడచును: సమోపకాతి:— మొదటి రెండుపాదములు ఇంద్రవృత్తియను, 3-4 పాదములు ఉపేంద్రవృత్తియను నడచును: వృత్త్యస్తాపకాతి:— ఇది యుపేంద్రవృత్తియను మొదటి రెండుపాదములున్ను, ఇంద్రవృత్తియను గడమ రెండుపాదములున్ను నడచును: పైపరికృతకాతి:— ఇది ఇంద్రవృత్తియను మొదటిపదమున్ను, కడిమ మూడు పాదములు ఉపేంద్రవృత్తియను నడచును: చూ, వృత్తిము. 1.

ఉపనామములు. అం. గీతములుకొమ్మిది, సీసములేదు. (కొంచు చంపకోర్కల కార్తాలను త్రేపములు జాటలనియు, కిందగీత సీసములుపాదాలనియు, తక్కినవి వృత్తములనియు వారు చున్నారు.)

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. భేదము: చూ, పేజుపాటు, 1; అం. 2. రాజులయొక్క మూడుపాదములు: చూ, ఉపాయములు.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. కొంచునాడుక: చూ, రోగము. 1; 2 చెట్టున తెట్టెపెట్టున నల్లచిమ: చూ, విషీలిక.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. చికిరి ననుసరించి జీవించువాడు: చూ, జీవకుడు. 2.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. చికిరిని అనుసరించి జీవించు: చూ, జీవించు.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. చికిరిని ఆశ్రయించి జీవించు: చూ, బ్రతుకు. 1.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉపదేశములేక తనంతట మొట్టమొదట పుట్టెనుజ్ఞానము. (వాల్మీకియొక్క శ్లోకనిర్మాణ జ్ఞానము చంటిచ్చి): చూ, హృల్లెము. 2.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. రాజుల విడిచియిల్లు: చూ, సదనము. 1-ఉడ; 2. చేరా: చూ, సదనము. 1-అం.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. తపింపజేయు రోగము: చూ, రోగము. 1.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. కలఁత: ఊభము: చూ, సంతాపము; 2. తపింపజేయు రోగము: చూ, రోగము. 1; 3. తొందఱ: చూ, సంభ్రమము. 1.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. మల్లవిజ్ఞానము. భార. ఏరా. 2, ఆ. 15: చూ, మల్లకాష్టము.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. కొండచేరువ నేల: చూ, భూమి. 1-అం.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఇసుమ: చూ, వివర్ణము. ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. కాసుర: చూ, సూచి.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉడుగాయ: చూ, రుచి గాయ: 2. కల్లుద్రాగునపుడు సంజాకొనుకొద్దె మాంసములు; 3. మెద్రోగము, కొలుకురోగము, కొలుకు, కొలుకుపుండు: చూ, సవాలు. 1; 4. సమిష్టిల, ఏలువంగ *: చూ, వంగ.

ఉపనామము. సం. వి. అ. పుం. 1. అరణ్యము. వివాహకాలము నందు అట్లునకును అడువిట్టుటను చూచుగారిచే నియంబకు ఛనాదికము: చూ, హరణము; 2. కాసుర: చూ, సూచి.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉపదేశించునది: అద్విష్టము.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. అసన్నమరణము, నన్నిహిత మరణము: చూ, సాప్త; 2. నిందింపఁబడినది, నిందకానిది: చూ, అజన్మము. 3.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. దాపించిన చావుగలవాడు; 2. నిందింపఁబడువాడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉపదేశించువాడు: చూ, దోధకుడు. 2.

ఉపనామము, అం. పుం. 1. అక్షరముల (అక్షరముల) నభ్యాసముచేసిన వాడు, ఉపనియంకాలమందు గాయత్రిని ఉపదేశించినవాడు, వేదాభ్యయనము, జేయించినవాడు, శాస్త్రాభ్యాసము, జేయించినవాడు, పురాణకథాసాములను తెలియజేసినవాడు, శైవ వైష్ణవ మత సాంప్రదాయములను బోధించినవాడు, ఐక్యతాసంగత్యుద్ధోక్త - ఇంద్రకాలముహంద్రకాలాది విష్ణులనుపదేశించినవాడు. (8.)

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. మంచుమాట: చూ, హిరవచ నము; 2. బోధించుట: చూ, దోధనము.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉపదేశముచేయు: చూ, పన్ను. 3.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉపదేశకుడు.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. చెడపురుగు: చూ, విషీలిక.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. విప్లవము, హావడి: చూ, దీపక.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. ధర్మాధికారములచేత మంత్రి లొనగువారి చిత్తమును పరీక్షించుట: చూ, ప్రకృతము. 2; 2. కలగడ: చూ, రోడు, అం. 3. చూ, గతవిశేషములు; 4. (వ్యాకరణమున) కడపటి యక్షరమునకు ముందటి యక్షరము ఉపధయనఁబడును. (ఉ. — పీచి-సంచి పీచిలోని రుచివర్ణము ఇకాలము. దానివెనుక నున్నది చకారము. అది ఉపధయనఁబడును. (మ॥ సూ॥ గారి ఆంధ్రధామను కాననము.)

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. కలగడ: చూ, రోడు; 2. చెలిమి: చూ, స్నేహము: 1; 3. విషము: చూ, విసము. 1.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. పరుగిడు: చూ, పెళ్ళి. 1.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. చూ - ఉపాది. పరిశ్రోహార్థ మొకటి యుద్దేశించినట్లు తెలిపి యొకటి నేయుట: చూ, వ్యాజము. 1. 2. అక్షరగ్రాహము: చూ, బంధింకన్ను.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. సమీపించిన యస్త మయము: చూ, అస్తమనము. 1-ఎ. 2. చావునమీపించినది; 3. పొగవేయఁబడినది.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. అసన్నమరణము గలవాడు; 2. పీడింపఁబడినవాడు, ఉపరక్తుడు, చూ, వ్యసనార్థుడు.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. చెప్పకబట్ట *: చూ, చర్మాకము.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. కడిసినది: చూ, సంసక్తము. 1.

ఉపనామము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉపనియంకాలమందు గాయత్రిని ఉపదేశించినవాడు; అం. చూ, ఉప దేశకులు.

ఉపనిషత్సూత్రము, అం. చూ. పోదకమహాదానములు.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. అ. న. చూ. వక్ష్యుఁడు; అం. 2. చూ, క్రియములు.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. అ. న. — ప్రే. —
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. అ. న. — ప్రే. —
ఉపనిషత్సూత్రము, అం. (నలుగురు — దక్షిణాదుఁడు, అనుకూలుఁడు, పృథ్వీఁడు, ఇంద్రుఁడు, చూ. వక్ష్యుఁడు.) చూ. నాయకులు. 2.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. అ. న. పుం. 1. వీణే లోనగువాని తంత్రము ద్వారా దివ్యః దివ్యః. చూ. వీణ, 1-౨౬; 2. పుంటిమీద పూసెడు ముందు; చూ. ముందు. 1; 3. జలదారి: చూ. వాహనము, 2. 4. పుండు: చూ. ప్రజాము: 5. కామర లూడు: చూ. సహస్రవక్త్రము, 1-౯. 6. గ్రాసము, ముద్దు. చూ. సావము, (1)-౨౩.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. ఇ. పుం. చెప్పక మానక యుంచిన ఇల్లడ: చూ. వాడిక.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. శ్రీ. 1. వేదాంతము, ధర్మము: చూ. వేదాంతము; 2. వేదోక్తవిధి: చూ. ధర్మము; 3. ఏకాంతము: చూ. రహస్యము. 1.
ఉపనిషత్సూత్రము, అం. ఈశావాక్యము, తలవకారము, కిలవల్లి, ప్రహ్లాదము, ముండకము, మాంధాత్యము, భృగువల్ల, ఐతరేయము, భాందోగ్యము, బృహదారణ్యకము. (10)
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. అ. న. = ఉక్తశ్శము. రూ - ఉపనిషత్సూత్రము, అక్షిణముపై రాజమార్గము: చూ. మార్గము. 1.
ఉపనిషత్సూత్రము, = ఉక్తశ్శము. — ప్రే. —
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. ఇ. 1. వక్ష్యుఁడు, చూ. వక్ష్యుఁడు; 2. సమీపమునకు తేలిడినవాడు.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. స. శ్రీ. 1. ఉండఁజేయు, ఉనుడు, చూ. ఇడు, 2; 2. ఉపన్యాసముచేయు.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఏదేనియొక విషయమునై ద్రివిధిరంది చెప్పట; ఉ: చూ. వాక్యము; 2: చూ. ఉదాహరణము; 3. చూ. పోదకనందులు.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. అ. న. 1. కాదానగుము, పేరు: చూ. దేశములు; 1-౬౩-8-౧. 2. వక్ష్యుఁడునకు దగ్గరయారు: చూ. దేశములు. 4-౫.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. ఇ. పుం. 1. జారుడు: చూ. అంకుమగఁడు; 2. చూ. నాయకులు. (శృంగార రసమందలి ముఖ్యుడైన యొకానొక నాయకుఁడు.)
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. భాగ్యము: చూ. సంవత్సరము; 2. అలవాటు: చూ. స్వభావము; 3. మంచి: చూ. యోగ్యత, 4. కారణము: చూ. హేతువు, 5. చూ. ఉదాహరణము; 6. జన్మము: చూ. సంభవము; 7. కత: చూ. సమాచారము. 2; 8. రతి, కూడిక: చూ. సంయోగము.
ఉపనిషత్సూత్రము, అం. చూ. చిత్రబిందములు.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. ఇ. 1. ఉపనిషత్సూత్రము కలది. 2. పొందఁబడద: చూ. సంసక్తము; 3. పుట్టినది: చూ. సంభూతము; 4. పూర్వముయినది: చూ. వర్తకము. 3.

ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. ఇ. కిలిగించునది: చూ. ప్రతిపాదకము.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. అ. న. కిలిగించుట: చూ. సంభవము. 1.
ఉపనిషత్సూత్రము, అం. సవత్సరము, నారసింహాయము, స్కాందము, శివధర్మము, దౌర్వాసము, నారదీయము, కాపిలము, మానవము, బౌశనము, బ్రహ్మాండము, వామణము, కాశీపురాణము, లైంగము, సాంబము, సౌరము, పారాశర్యము, మారీచము, భార్గవము. (18)
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. అ. శ్రీ. ఆవరంత: చూ. హావిత.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. అ. న. కానుక: చూ. సూడిద.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. అ. పుం. 1. అంజన్యము. చూ. తోక చుక్క; 2. ఉపద్రవము, చూ. వివర్ణము; 3. కేతువు: చూ, సుకేతనము; 4. రాహుగ్రహము: చూ. రాహువు. 1.5. సూర్య చంద్ర గ్రహణములు: చూ. గ్రహణము. 1. విజ. 6. తెలియక వచ్చునది. (ఉత్పాదకము); 7. రాజకీయోపద్రవము.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. ఇ. పుం. వ్యసనవంతుఁడు: చూ. వ్యసనార్థుఁడు.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. అ. పుం. తలగడ: చూ. లోడు.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. అ. న. చక్కఁగా పెరుగుట, చూ, సంవృద్ధి.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. ఇ. చక్కఁగా పెరిగినది: చూ, సంవర్ధితము.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. ఇ. అనుభవంపఁబడినది: చూ, లీడము.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. త. శ్రీ. 1. హోమార్థమైన మిథ్యవంటి యజ్ఞోపకరణ విశేషము: చూ, స్రువము; 2. కిరీటము, చూ, నీసకము. 1; 3. ఉపన్యములము: చూ, యోనిమూలము; 4. చ. చనుమైన: చూ, స్తన్యము, 1-౪.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. అ. పుం. అనుభవము, చూ, భుక్తి, 2.
ఉపనిషత్సూత్రము, సం. వి. ఇ. అనుభవంపఁదగినది: చూ, భోగ్యము. 3.
ఉపనిషత్సూత్రము, అం. 1. అర్థాలంకారము, (రూ - ఉపమానము): చూ, అలంకారము. 3. సమస్తాలంకారములకు సువమ పూర్వాదిగా నున్నది. దానినుండియే సమస్తాలంకారములును బుట్టినవి. రెండు ఏదార్థములందు వర్ణనార్థములందు మనోహర మగు సామ్యమును సృష్టముగా జెప్పఁబడి యుండెనేని యుపమయగును. 1. ఉపమానము, 2. ఉపమేయము, 3. ఉపమావాచకము, 4. సాధారణ ధర్మము; అని నాలుగువయములు కలవు. ఉదా: — రాముని కీర్తివెన్నెల దల్లనై లోకమున వ్యాపించియున్నది. ఒకదానితో నొకటి పోలిక కల రెండు వస్తువులలో గొప్పదియగు నప్రస్తుతవస్తువు ఉపమానము. అది యిందు వెన్నెల. అది తెలుపుచేత గొప్పదియుఁ బ్రస్తుతము వర్ణించఁబడినదియునై యున్నది కావున సుపమానము (ఉపమాన = పోలిక; ఉపమేయ = పోల్చఁబడెనది: ఉపమావాచక = వర్ణనార్థములు; సాధారణధర్మ (గుణ)ములు కలది పూర్వోపమ, ఇందులో నేనేని ద్రవ్యుడైన యపోపమ, మొత్తమున నెఱియిది విధములు. పూర్వోపమ - ఉ. - నీ కీర్తి హంసాంగనవరై స్వర్గంగం దెలుచుండెఁ బూర్వోపమ. — ఉ. - నీ మోము సోమునింబోలు.); 2. పోలిక: చూ, సామ్యము; 3. పోల్చఁదగిన చంద్రాది: చూ, ఉపమానము; విజ. 4. ఉత్తరపవనమైనచో, సమానము: నిధము, సంకాశము, సీతాశము,

ప్రతీకాశము, ఉపమ (చంద్రనిభ, లక్ష్మీసంకాశ, పద్మ
నికాశం, సూర్యప్రతీకాశ, విజ్ఞానము; అని సమాన శబ్ద
ములు ఉత్తరపదములు కానప్పుడు సవ్యశవాచకములు. నిభా
దురైతే ఉత్తరపదములైనప్పుడే సవ్యశవాచకములని భేదము)
చూ, ఉపమానము; వై. వి. (1) అనువు. హరిశ్చ. 5, ఆ.
110; వి. పు. 7. ఆ. 8; చూ, ఉపాయము, వా. (2) గోభుమ
సూకతోఁ జేసిన పిండివంటి భక్ష్యము; (రూ-ఉపాయ) చూ,
భక్ష్యము. 1-౧౪; సం. 1. ఉపాయము, (సూ. ని.)

ఉపమరి, వై. విజ. ఉపాయశాలి. వేమన, 527; చూ, సమర్థుడు.
ఉపమాత, సం. వి. యు. శ్రీ. 1. పాలిచ్చి పెంచు (దాడి) తల్లి;
చూ, మాత. 1-౨; విజ. 2. ఉపమానము చెప్పువాడు.

ఉపమానము, సం. వి. అ. న. 1. ఒకానొక అర్థాలంకారము;
చూ, ఉపమ, 1. 2. పోలిక; చూ, సామ్యము; 3. పోల్చు
దగిన చంద్రాది: చూ, ఉపమ. 3; 4. చూ, ఉపమ, 4: అం.
5. చూ, ప్రత్యక్షే ప్రమాణములు; 6. చూ, తార్కిక ప్రమా
ణములు; (అర్థాలంకారమునకు :—ఉదా. —మిత్రమా:నేడు
నీ రాక యిష్టదేవతా దర్శనంబు లభించినట్లును, పర్వదినంబు
చేకూరినట్లును, చిరకాలంక్షీతంబగు నర్థంబు నిర్దించినట్లును,
నష్టప్రవృత్తియు తిరుగ లభించిన చందంబునను మనంబున
కిత్యానందంబు సంధించుచుండె.)

ఉపమానలుప్త, సం. వి. ఆ. శ్రీ. యప్రోపమానంకారము (చూ,
ఉపమ 1.); చూ, అలంకారము. 3.

ఉపమించు, సం. స. శ్రీ. పోలఁజేయు: చూ, పోలుచు.

ఉపమితి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. పోలిక; చూ, సామ్యము.

ఉపమేయము, సం. వి. అ. న. ప్రకృతము వర్ణించు వస్తువు.
పోలికగల రెండువస్తువులలోఁ గొంచెము తక్కువయై ప్రస్తు
తము వర్ణింపఁబడుచున్నది యుపమేయము. అది యిందుఁ
గీర్చియె యున్నది. అది తెలుపుచే వెన్నెలకంటె దక్కువ
యైనదియుఁ బ్రస్తుతము వర్ణింపఁబడుచున్నదియును గావున
నుపమేయము.

ఉపమేయోపమ, అం. ఒక యర్థాలంకారము: చూ, అలం
కారము. 3. ఉపమానోపమేయములు రెండును ఒకదాని
కొకటి యుపమానములైన యెడల నుపమేయోపమ. ఉదా.—
రామునికి సముద్రుడేసాటి, సముద్రునికి రాముడేసాటి;
ధర్మమర్థమువలె, అర్థము ధర్మమువలె నీయందున్నవి.

ఉపయమము, సం. వి. అ. పుం. 1. పెండ్లి: చూ, వివాహము;
2. యముని సమీపము; ఉపయమము.

ఉపయాచితకము, సం. వి. అ. న. అభీష్టనీధికై దేవతలకీఁబడు
ద్రవ్యము: చూ, మ్రొక్కుబడి.

ఉపయమము, సం. వి. అ. పుం: చూ, ఉపయమము.

ఉపయక్తమగు, మి. అ. శ్రీ. పొందుపడు: చూ, సరిపడు. 1.

ఉపయక్తిము, సం. విజ. 1. ఒదవుబడియైనది; 2. సమర్థుడై
యైనది, పెరిగినది: చూ, సుర. 3.

ఉపయోగము, సం. వి. అ. పుం. ఒదవుబడి: చూ, సమర్థుడి.

ఉపయోగించు, సం. అ. శ్రీ. 1. ఒదవు: చూ, సమర్థుడగు;
2. పొందుపడు: చూ, సరిపడు.

ఉపర, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నూలుకందెనుచెడునాదా: చూ, నాడె.
ఉపరంధ్రము, సం. వి. అ. న. మృగముల వెనుక కాలి
మూలమునకును ప్రక్కకును నడిమిబోటు: చూ, తొలకు.

ఉపరక్షుడు, సం. విజ. 1. రాహువుచే పట్టఁబడినవాడు.
(చంద్రుడు లేక సూర్యుడు); చూ, గ్రహణము. 1;
2. జూవము మొదలైన వృషసములచేత తొందరబడ్డవాడు;
చూ, వృషనాడుడు.

ఉపరక్షణము, సం. వి. అ. న. 1. బెత్తములవారు సంపదీలేక
తొలగించుట: చూ, సజ్జనము. 2. శివరక్షణార్థమై చుట్టును
బెట్టిన వెలుగు లోనగునది: చూ, సజ్జనము.

ఉపరతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. ఊబట: చూ, విశ్రాంతి; 2: చూ,
పురుషాయితము; అం. 3. చూ, శమాదులు.

ఉపరత్న, సం. వి. ఆ. శ్రీ. పురులులోనగువాని రావపోకలచేత
నేర్పడిన ఊరిముందటి దారి: చూ, మార్గము. 1-౭.

ఉపరమము, సం. వి. అ. పుం. రూ-ఉపరమము. ఉపకువ;
చూ, విశ్రాంతి.

ఉపరాగము, సం. వి. అ. పుం. 1. రాహువు సూర్యులంద్రులను
బట్టుట; చూ, గ్రహణము. 1; 2: చూ, గ్రహారోలము;
విజ. 3. ధర్మముకానిది: అధర్మము, అన్యాయము, అపన్యా
యము; (తె. ప):—అన్నెము, అపపాడి. అవపాడి. అవ
నాయము; వి. 4. వృషసము: చూ, దుఃఖము.

ఉపరామము, సం. వి. అ. పుం: చూ, ఉపరమము.

ఉపరి, సం. అవ్య. మీఁదివైపు: చూ, మీఁదు. 2.

ఉపరిష్టాత్తు, సం. అవ్య. మీఁదివైపు: చూ, మీఁదు. 2.

ఉపచంద్రము, సం. విజ. . అక్షగింపఁబడినది: చూ, గుర్తుము. 1.

ఉపరోధము, సం. వి. అ. పుం. అడ్డగింత: చూ, సంరోధము. 1.

ఉపరోధించు, సం. స. శ్రీ. అడ్డగించు, చూ, సంరోధించు.

ఉపల, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. కల్పపుగుండు: చూ, పౌత్రము.

1-౧౨-(౧౦); 2. సూతెడుగుండ్రాయి: చూ, పౌత్రము.

1-౧౨-(౧౦); 3. గుండ్రాయి: చూ, మెతయ: చూ,

రత్నములు. 1-౧౨-(౧౦).

ఉపలంభము, సం. వి. అ. పుం. 1. కుడుపు: చూ, కుక్తి. 2;

2. జ్ఞానము: చూ, హృల్లేఖము. 2.

ఉపలనాడి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. చూ, విడక.

ఉపలభ, సం. వి. అ. శ్రీ. మఠి: చూ, హృల్లేఖము. 2.

ఉపలబ్ధము, సం. విజ. 1. పొందఁబడినది: చూ, సంసక్తము;

2. తెలియఁబడినది: చూ, వ్యక్తము. 2.

ఉపలబ్ధార్థ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఏయుపాయము చేతనైనను
ఏముగఁబడిన అర్థముగలది: చూ, సరికథ.

ఉపలబ్ధి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. జ్ఞానము: చూ, హృల్లేఖము. 2;

2. పొందు: చూ, స్నేహము. 1.

ఉపలము, సం. వి. అ. పుం. 1. శిల: చూ, రత్నములు. 1-౧౦;

2. మణి: చూ, రత్నములు-౧౦; 3. కల్పపుగుండు: చూ,

పౌత్రము. 1-౧౨-(౧౦); 4. సూతెడుగుండ్రాయి: చూ,

పౌత్రము. 1-౧౨-(౧౦) 5. గుండ్రాయి: మెతయ. చూ,

1-౧౨-(౧౦).

ఉపలసంప్రకీర్త, అం. చూ, అక్షసంఘారమార్గములు.

ఉపలంఘనము, సం. వి. అ. న. బుజ్జగింతః చూ, సమరసము. 2.
ఉపలంఘనము, సం. న. క్రి. చూ, బుజ్జగింతః.
ఉపలంఘనము, సం. విజ. బుజ్జగింతః (ఉడిగింతః).
ఉపలంఘనము, అం. ఒకంకము. 3. కృ. సునిష్ఠము. శృంగారహాస్య
కవచములు ముఖములు, కీర్తనలు. సం. చూ,
నాటికలు.

ఉపలంఘనము, సం. వి. అ. న. దేశోపప్రవహము: చూ, వివర్త.
ఉపలంఘనము, సం. వి. అ. న. అలుకుట: చూ, గోమయము.

ఉపలంఘనము, అం. చూ, అలంకారము. 8.

ఉపలంఘనము, దే. వి. రూ. ఉపసవనము: చూ, మేలుకోలు.

ఉపసవనము, సం. వి. అ. న. 1. మనుష్యులు వేసి పెంచిన

కోట: చూ, వనము. 2; 2. ఇంటికొంట: చూ, వనము. 2.

ఉపసవనము, సం. వి. అ. పుం. 1. మాంసపులు: చూ, మాంస;

2. ఉపసవనము: చూ, వివర్త.

ఉపసవనము, సం. వి. అ. న. 1. విలాసి; అనేక పట్టణములు
గల గొప్ప భూభాగము: చూ, రేణుము; 2. ఇల్లవచ్చిగ్రామ
ములు చేరిన భూభాగము: చూ, రేణుములు. 1-౧౪.

ఉపసవనము, సం. వి. అ. పుం. తృకతోటి, హలభృతము:
చూ, సన్నాసి. 1-౧౯.

ఉపసవనము, సం. వి. అ. పుం. గ్రామము: చూ, రేణుములు.
1-౬౩-౪-౨.

ఉపసవనము, సం. అ. క్రి. 1. ప్రతాపలయంను పస్తుండు.

2. జ్వరాదులచే లంకణముచేయు: చూ, పస్తుండు.

ఉపసవనము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. ప్రతాపలకొకఁడేయు
ఉపవాసము: చూ, లంకణము. 1-౧; 2. జ్వరాదులచేత
నుండెడి యుపవాసము: చూ, లంకణము. 1-౧.

ఉపవాక్యము, అం. 1. చూ, వాక్యములు; 2. కర్తగాగని,
కర్మగాగని వాఁడగువాక్యముపవాక్యము. ఉ. సీమేమి
చేసితివో నాకు తెలియదు. ఆతిథిని వింటిని.

ఉపవాటిక, సం. వి. అ. క్రి. 1. మంత్రల గృహముతోఁజేరిన
తోట; చూ, వనము. 2-౭; 1-2. వేశ్యాగృహారామము: చూ,
వనము. 2-౯.

ఉపవాయువులు, అం. నాగము, కూర్మము, కృకరము, దేవ
దత్తము, వనంజయము. (5); చూ, వాయువు. 1-౨.

ఉపవాసము, సం. వి. అ. పుం, న: చూ, ఉపవనము. 1-2.
భార. ఆమ. 4, ల. 143.

ఉపవాహము, సం. వి. అ. పుం. దేవవాహము, రాజేక్మేడి
యేనుగ: చూ, హస్త. 1-3-(౧).

ఉపవిద్యలు, అం. 1. శిక్ష. 2. వ్యాకరణము. 3. విరుత్తము
4. జ్యోతిషము. (1) గణితశాస్త్రము. (2) వాస్తుశాస్త్రము
(3) శకునశాస్త్రము. (4) స్వరశాస్త్రము. (5) వ్రశ్న
శాస్త్రము. 5. కల్పము, 6. భంధిస్తు, 7. ముగ్ధే
దము, 8. ముగ్ధేదోపవేదము. (అయ్యర్వేదము) (1) వారు
రసవాదము. — (2) అంజనవిద్య. (3) వశ్యోపచ ప్రయో
గము, 4. పాకశాస్త్రము, (5) దోహదశాస్త్రము, దాడిమావిద్యుత్
దోహదము. 9. యజుర్వేదము, (వీదిత దేవతలు
పూజించుదురు.) (1) కామశాస్త్రము. 10. యజుర్వేదోప

వేదము, (అప్రవేదము.) (1) స్వర్ణరత్నాది పరిక్ష, (2)
(2) మూలము: ప్రాచీనము, అప్రాచీనము అని
విభిన్నము. (3) కృషి. (4) వాచీజ్యము, (5) గోశాస్త్రము, (6)
భూపరిక్ష, (7) సూచిమాసర్య, (సూచిమాలచేత గుట్టుని
విశేషములు) 11. అధర్వణవేదము, (1) అగమములు. 2.
కామికాగమము, యోగము, చింత్యము, కారణము, అక్ష
తము, దీప్తము, సూక్ష్మము, సహస్రము, అంశుమత్త,
సుప్రభేదము, ఏకయము, నిశ్చాసము, స్వాయంభువము,
అనలము, వీచము, రౌరవము, విమలము, చంద్రశ్శాసము,
బింబము, తంత్రము, ప్రోద్గితము, లలితము, స్వీగము,
సంతానము, సర్వోత్తము, పాపమేష్వరము, కిరణము,
వాతాలము. ఈ యాగములయం దనే మంత్రయంత్రతంత్ర
ప్రయోగాదులఁ దెలియఁజేయునవి; (2) జంప్రశాలిరము. —
(తేనిది యున్నట్లును, ఉన్నది లేనట్లును, చూచువారి కిన్ని
లకు భ్రమ గల్గించునది) అవాంతరములు మహేంద్ర
శాలము: గణపర్వము, గోకర్ణము, గారడి, కనుకట్టు, హస్త
లాఘవములు. (3) ప్రయోగము. — అకర్షణము, స్తంభ
నము, మారణము, మోహనము, వశీకరణము, ఉచ్చాటన
ములను నాణవికములగు మంత్రప్రయోగములఁ దెలుపునది;
మంత్రశక్తిచే జలము, అగ్ని, వాయువు, వాల్మీ, దృష్టి,
శుక్రము, భుజము, ఖడ్గము మొదలగువానిని స్తంభింపఁజేయు
విష మెఱింగించునది; 12. ధనుర్వేదము. — (అధర్వ
వేదోపవేదము). — (1) మల్లశాస్త్రము. — ఈ శాస్త్ర విషయ
గ్రంథము లంతరించినను గొన్ని విషయములు లోకానుచారం
దుగా మున్నవని నీ నిమిత్తరాజుమందుఁ జూపఁబడియె: —
(12 దండలు, 12 గతులు, 12 పరవస్థ, 12 మొనలు,
12 కాయమానములు, 14 విసరలు, 16 ఉపవీరములు, 32
విన్నానములు, 32 ప్రచారములు, 3 నలుకులు మొదలగు
నవి.) (2) గణశాస్త్రము. — (3) వ్యూహశాస్త్రము. —
కామంతకమునఁ జెప్పినరీతి నింపు వివరింపఁబడియె. —
ప్రకృతి వ్యూహములు 4, దండవ్యూహములు 17, భోగ
వ్యూహములు 5, మండల వ్యూహములు 2, అసంహత
వ్యూహములు 6, ప్రచారవ్యూహములు 6, గురుమతమున
వ్యూహంగములు 7, శుక్రమతమున వ్యూహంగములు 5,
(4) అశ్వహృదయ పరిజ్ఞానము, సారథి రథికుల యొక్క
యత్నాహము: 13 సామవేదము. — 14. గాంధర్వవేదము: —
(సామవేదోపవేదము) వానిలో నాద్యోపయోగములైన నయంగ
ములు 19, ఋక్రియలు 17, దృష్టిక్రియలు 18, రసదృష్టులు
8, రసస్థాయీభావమునఁబుట్టిన దృష్టులు 8, సంచారిభావమునఁ
బుట్టిన దృష్టులు 20, తారాక్రియలు 9, పుటక్రియలు 9, భూ
క్రియలు 7, నానికాక్రియలు 6, గంధక్రియలు 6, అధరము
6, చిబ్బకము 8, ముఖక్రియలు 6, కంఠక్రియలు 4, హస్త
క్రియారేదములు: — బాహుప్రచారములు 10, హస్తక్రియలు
20, హస్తప్రచారములు 15, హస్తకరణములు 4, హస్తక్షేత్ర
ములు 3, ఉత్తమక్షేత్రములు 3, మధ్యమక్షేత్రములు 5, అధమ
క్షేత్రములు 6; మతాంతరము: — హస్తక్షేత్రములు 13, అసం
యుత హస్తములు 45, సంయుతహస్తములు 32, నృతహస్త
ములు 29, హస్తప్రాణములు 12, వక్షాక్రియలు 5, జరిర

క్రియలు 3, పార్శ్వక్రియలు 5, కటిక్రియలు 5, ఉపహక్రియలు 5, జంభాక్రియలు 5, చరణక్రియలు 6, స్థానకములు 30, పుంస్థానకములు 6, స్త్రీస్థానకములు 3, ఏకవింశతి స్థానకములు 21, భూదానములు 16, ఆకాశవానములు 16, భావమండలములు 10, ఆకాశమండలములు 10, పరణములు 108 మున్నగునవి వాదబదులున్నవి; ఇది సందేశస్థిర పరచితముగు భరతార్థవాది గ్రంథములలో లక్షణ విమోచనములలో ఏవరింపఁబడి యున్నది. మఱియు కావ్యములు 2, సాహిత్య కావ్యములు 2, రీతులు 4, వృత్తులు 4, గుణములు 23, పాదములు 4, శబ్దాలంకారములు 39, ఆధారాలంకారములు 100, రసవదలంకారములు 18, రసస్థాయి భావములు 9, సంఘాతభావములు 83, శృంగార చేష్టలు 19, ద్వాపదావృత్తులు 12, విప్రలంభము 4, ఆధారాలంకారముల వాచ్యములు 2, అత్యంత తిరస్కృతవాచ్యములు 2, అధిభామాలద్యములు 3, సంలక్ష్యక్రమవ్యంగ్యము 3, శబ్దశక్తి మూలానురణనరూప వ్యంగ్యము 4. అర్థశక్తి మూలానురణనరూపవ్యంగ్యము 3, ఉద్యోగశక్తి మూలానురణనరూపవ్యంగ్యము 1, ధృవీభేదములు 1328 ను సంకరములతో గూడిన 5804 పీఠికాగూడిన కార్యముగూడ ధ్వనియనిపించుకొనును. ఇదే యుక్తిమతావ్యము. ఇక రాగాధ్యాయమును తెలిసికొనవలెను. రాగజ్ఞానమును గుఱించి యపేక్షితములయిన ఆష్టావళపద్యములలో నాదము 2, శ్రుతులు 22, స్వరము 7, స్థాయి 3, గ్రామము 3, షడ్జగ్రామగత మూర్చనలు 7, మధ్యమగ్రామగత మూర్చనలు 7, గాంధార గ్రామగతమూర్చనలు 7, అందు తానముల వివరము షడ్జ మధ్యమగ్రామములలో జెప్పఁబడిన మూర్చనాన ప్రకృష్టయములలో ప్రత్యేకమతాంతరభేదములు నాలుగుగలవు. వాటిచేత నొక్కొక్కన ప్రక మిరువదినిమిది భేదములుగానైనవి, ఆవాంతరభేదములు 4, తానములు 3, శుద్ధతానములు 28, సహీనతానములు 7, రహీనతానములు 7, సహీనతానములు 7, నిహీనతానములు 7; కూటతానములు 28: — సహీనతానములు 7, రహీనతానములు 7, గహీనతానములు 7, మహీనతానములు 7; సర్వతానములు 28: — స-మ- హీనతానములు 7, స-రి-హీనతానములు 7, రి-ధ-హీనతానములు 7, ని-గ-హీనతానములు 7; పరవత్తువృత్తము, అలంకారములు 68: — స్థాయివర్ణగతాలంకారములు 7, ఆరోహివర్ణగతాలంకారములు 12, అవరోహివర్ణగతాలంకారములు 12, సంఘాతీవర్ణగతాలంకారములు 25, అలంకారములు 7, గమకములు 15, అంశములు: — శుద్ధజాతులు 7, జాతులు 11, సప్తస్వర యుక్తిరాగములు, షడ్జస్వర యుక్తిరాగములు, పంచస్వర యుక్తి రాగములు, చతుస్వర యుక్తిరాగములు, త్రిస్వర యుక్తిరాగములు, ద్విస్వర యుక్తి రాగములు, ఏకస్వర యుక్తి రాగములు; మఱియు రాగాంగములు 13; భాషలు: — సౌవీరజభాషలు 4, కకుజభాషలు 7, ఉత్కలభాషలు 21, వంచమజభాషలు 10, భిన్నవంచమజభాషలు 4, ఉత్కల తైశిజభాషలు 2, హిందోశభాషలు 9, బోఁటభాషలు 1, మాళవతైశిజభాషలు 13, గాంధారపంచమజభాషలు 1, భిన్న

షడ్జకజభాషలు 17, మేఘపాదపజభాషలు 2, మాళవపంచమజభాషలు 3, తామిజభాషలు 1, పంచమపాదపజభాషలు 3; సావీరాది 15 జనకరాగములయందుఁ బుట్టిన భాషారాగములు: — భాషాంగములు 11: విభాషలు 20: — కకుజభాషలు 3, ఉత్కలజభాషలు 4, వంచమజభాషలు 2, భిన్నపంచమజభాషలు 1, ఉత్కలతైశిజభాషలు 1, మాళవతైశిజభాషలు 2, భిన్నషడ్జకభాషలు 4, వేసరపాదపజభాషలు 2, వంచమపాదపజభాషలు 1; అంతరభాషలు 4: — కకుజభాషాలంకారములు 1, పంచమపాదపజాలంకార భాషలు 3; ఉపాంగములు 4; పరాట్యుపాంగములు 6; తుండుపాంగములు 2; మూర్ధస్థుపాంగములు 4; వేదావళ్యపాంగములు 4; క్రియాంగములు 12; మఱియు సామకృతి, గౌతమకృతి, దేవకృతి, నాదము మొదలు క్రియాంగము పర్యంతమునైన యష్టావళపద్యములను సంగీతరత్నాకరము మొదలగు గ్రంథములలో జెప్పఁబడియున్న ప్రకారముగ నుద్దేశితజాతి విమోచనములను నిర్ణయముఁబఱచువలన సంప్రదాయభూరితముగఁ జదువుకొని వాటిని నిండా అభ్యసించి సాధించి జితశ్రములైన సంపద్యోజిత మొదలుకొని సానునాసికత్వ పర్యంతమునైన నిరుపదముఁబఱచు గాయకత్వ బోధములలో నేదోషమును జెందిక రూపకత్వము మొదలుగాగల కంఠధ్వని దోషములు లేక సుగంజములు యిరువదినిమిది మొదలగునవి తిరిగియున్న గాయకత్వముఁబఱచు తాళవర్ణితములు మొదలగు దోషములు లేక ప్రభునభయందు సభాసదుల కాష్టాదనాధముగఁ బాడవలసినరీతిని యాచు విధములుగ వినికీ జేసిన కాత్తపండితుఁడనఁబడును. ఇక తాళాధ్యాయము చూడము. — తాళము అనఁగ తలనక్రియ (అనఁగా నృత్యగీతములయొక్క) అనువ్రాది ప్రమాణసహితమైన పదకవితాదత్తవృత్తాలమును అవాప్త, విప్రవాహిని క్రియలచేతఁ గలిపి సరిపెట్టి నిలుపుట, తాళమునకు ప్రాణములు 10: — కాలప్రాణములు 12; మార్గప్రాణము 6, విశృంభకృతియలు 4, సకలకృతియలు 4, దేశీయకృతియలు 8, అంగప్రాణము 8, గ్రహప్రాణము 4, జాతికృతియ 5, ముఖ్యకాళప్రాణము 5: — ఈ యైదింటియందే 96 తాళములు వుట్టి 101 తాళముయ్యెను. జన్యతాళములు 96, లయప్రాణములు 3, యతిప్రాణము 3. ప్రస్తారప్రకృయ ప్రాణము 19, సూచకము (సూచాది సప్తతాళములు) 7, వాద్యములు 4, తతవాద్యములు 20, ఆనద్ధవాద్యములు 18, సుషిరవాద్యములు 10, ఘనవాద్యము 6, వంచమహావాద్యములు 5, 15. మీమాంస: — మీమాంస అనఁగా విచారణ. (1) యోగకాత్తము, (2) సాంఖ్యము, (3) వేదాంతకాత్తము, (4) అలంకారకాత్తము, (5) అజీమాదినీధులు, (6) అవ్యక్తము, (7) వరకాయప్రవేశము, (8) ఆకాశగమనము మున్నగునవి. 16. న్యాయకాత్తము. — న్యాయము అనఁగా దృష్టాంతము. 17. పురాణము. 18. ధర్మకాత్తము. (1) సాముత్రికము. — ఇందు లక్షణాంగములు 58: మహావిద్యలు 18; ఉపవిద్యలు 46 ను గూడి చతుష్షష్ఠివిద్యలయ్యె, ఉపవిద్య, సం. వి. ఆ. త్రీ. ఎఱ్ఱుఅతివన *: చూ, విష్ణు.

ఉపనిషత్తులు, సం. విజ. కూర్చున్నవాడు: ఆసీనుడు, ఆసేవి
వంతుడు: (తె. ప.):—కూర్చున్నవాడు-రూ- కూర్చున్న
వాడు. తద్వి-దగ్గఱ కూర్చున్నవాడు:— (సం. ప.):—
ఉపాసవిష్టుడు.

ఉపవీతము, సం. వి. అ. న. 1. ఎడమ భుజము మీదుగా కుడి
పార్శ్వమున వ్రేలెరు జందెము: యజ్ఞోపవీతము: చూ,
సూత్రము 1-౧౫; 2. ఉత్తరీయము: చూ, పత్రము. 1-౧౧.

ఉపవీతములు, అం. మల్లశాస్త్రము లోనివి.— దండనిలుకడ,
కడలునిలుకడ, కడలుమెలుకువ, విదళింపునిలుకడ, దిశావ
దిశలు, హస్తపుపారుపు, దేహపుపారుపు, నయపుపారుపు,
పాదపుపారుపు, వీవ, రాకడ, ఏకసర, చైసర, యంపు. విష్టు
కరలాఘవము. (16.)

ఉపవేదపశుప్తయము, అం. ఆయుర్వేదము, అర్థవేదము, ధను
ర్వేదము, గాంధర్వవేదము. (4): మహావిద్యలు వదునెనిమి
దింటిలోనివి. (4); చూ, మహావిద్యలు: (చూ, ఉపవిద్యలు.)

ఉపవేశకాలము, అం. చూ, శిక్షకాలములు.

ఉపవేశము, సం. వి. అ. పుం. కూర్చుండుట: చూ, స్థితి. 2.

ఉపశమము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉపశాంతి (తె. ప.) అది
గుట: అణగగుట; 2. ఓచ్యు: చూ, శాంతము. 1.

ఉపశమించు, సం. అ. క్రి. 1. ఆడఁగారు: చూ, సుగ్రీకు. 4;
2. ఓచ్యు: చూ, సుగ్రీకు. 9.

ఉపశమిల్లు, సం. అ. క్రి.—పై.—

ఉపశయము, సం. వి. అ. పుం. వలయొడ్డి యాచెంత తాగు దాగి
యండుటకై క్రవ్విస పల్లము; అనువు. మాటు. 3: చూ,
రంధ్రము. 1-౪.

ఉపశల్యము, సం. వి. అ. న. గ్రామము చేరువ నేల, ఉపకంతము:
చూ, భూమి. 1-౨౦.

ఉపశాంతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. అడఁగుట: చూ, ఉపశమము.
1; 2. ఓచ్యు: చూ, శాంతము. 1.

ఉపశాఖ, సం. వి. అ. శ్రీ. పిల్లకొమ్మ, ఉపశాంతము, దాగునట్టి
లేతకొమ్మ, రెమ్మ: చూ, శాఖ. 1-౨.

(ఇట్లు ఉపదనుస్సు; ఉపజీవస్థానము; ఉపస్పృంతము ఇత్యాది.)

ఉపశాయము, సం. వి. అ. పుం. 1. కావలివారు వరుసక్రమమున
నుండుట: చూ, చిశాయము; 2. బంధుత్వక్రమము: చూ,
వరుస.

ఉపశోభితము, సం. విజ. ప్రకాశించినది: చూ, వెలుతురు. 1.

ఉపశ్రుతము, సం. విజ. సమ్మతింపఁబడినది: చూ, స్వీకృతము.

ఉపశ్రుతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. తమ భాషణమప్పుడు డబ్బాటునఁ
గలిగెడి శుభసూచకముగు అన్యసంభాషణ క్రవణము: చూ,
వినికిడి; 2. ఒడఁబాటు: చూ, సమ్మతి. 1.

ఉపశ్రువు, సం. విజ. ఎడమది: చూ, సవ్యము. 1.

ఉపసంపన్నము, సం. విజ. 1. యజ్ఞార్థము చంపఁబడినది
(వ్యాధి): చూ, ప్రోక్షితము; 2. నీళ్లుపోసినవడిన యన్నా
దులు.

ఉపసంవ్యాసము, సం. వి. అ. న. ఆదోపత్రము, కట్టుకొనెడు
బట్ట: చూ, వస్త్రము. 1-౨.

ఉపసంహరించు, సం. స. క్రి. 1. క్రమ్యుణుడు: చూ, మఱ
లిండు; 2. చంపు: చూ, సంహరించు.

ఉపసంహారము, సం. వి. అ. పుం. 1. అప్రవృత్తి: చూ, మరలఁ
బాటు; 2. చంపుట: చూ, వధము.

ఉపసంహృతి, అం. నాట్యముయొక్క యుయదవసంధి (విమర్శము
నకు సావమర్శమనియు, నిర్వహణమునఁ జిరోహము
లేక ఉపసంహృతి యనియు నామాంతరములున్నవి.)

ఉపసత్త, సం. విజ. 1. చూ, సేవకుడు; 2. దగ్గఱ నుండు
వాడు: (సూ. ని.)

ఉపసత్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. చూ, సేవ; 2. అనుసరించుట;
(సూ. ని.)

ఉపసభాపతి, వా. ఉపాధ్యక్షుడు.

ఉపసరము, సం. వి. అ. పుం. 1. చూ, ఉపచరము. 2. ఎఱువు,
చూ. వస్త్రము, 6; 3. తెలియకపచ్చి కిడు లోనగునది: చూ,
తోకచుక్క; 4. అద్దగింపు: చూ, నిరోధము. 1. 5 శిగురు,
చిగురు: చూ, విద్రుమము, 6. మారితెవులు: చూ, మారి.

ఉపసర్జనము, సం. విజ. 1 ప్రధానముకానిది: చూ, అప్రధానము;
2. కరువాతది, ముఖ్యముగానిది (వస్తువు): చూ, అపాగ్రము.

ఉపసర్పణము, సం. వి. అ. న. ఆశ్రయము: ప్రాపు: చూ, సమీపము.

ఉపసర్పించు, సం. స. క్రి. ఆశ్రయించు: చూ, పాపుగొను.

ఉపసర్య, సం. వి. అ. శ్రీ. కట్టుటకు నీమవచ్చిన (తొలిచూలి)
యావు: చూ, దేనువు. 1-౧౩.

ఉపసూర్యకము, సం. వి. అ. న. సూర్యునిచుట్టును గుడికట్టుట:
చూ, పరివేషము.

ఉపస్పృష్టకము, సం. వి. అ. న. శ్రీపురుషుల కలయిక: చూ,
సంయోగము.

ఉపసేదివంతుడు, సం. వి. న. పుం. విద్యకొఱుకు దగ్గఱఁ జేరి
సేవచేయుచు శిక్షింపఁబడువాడు: చూ, శిష్యుడు.

ఉపస్సంధము, పా: చూ, ఉపవరిచ్చేదము.

ఉపస్సరము, సం. వి. అ. పుం. చూ, సంభారము.

ఉపస్సృతము, సం. విజ. చూ, అలంకృతిము.

ఉపస్సృతము, అం. చూ, కరణములు.

ఉపస్థ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. నేత్రాది దశేంద్రియములలో నొకటి.
చూ, హృషీకము; 2. జననేంద్రియము, అడుగుటి: చూ,
భగము. 12; విజ. 3. పరస్పరము సమీపమున నుంచునది;

4. మగగుటి: చూ, శిశ్యము; 5. తొడ పైభాగము: చూ,
ఒడి. 2; 6. ఊరువు: చూ, తొడ, 7. అరసంజ: చూ,
సాయంకాలము; 8. గుదము: చూ, ముద్ది; అం. 9. చూ,
ఇంద్రియములు; 10. చూ, ద్వారములు.

ఉపస్థానము, సం. వి. అ. న. 1. కూడిక: చూ, సంయోగము;
2. కొలుపు: చూ, శుభ్రావ.

ఉపస్థానవరాటి, అం. చూ, వరాట్టుపాంగములు. (చూ,
అంగము. 9.)

ఉపస్థితము, సం. విజ. 1. చేరినది: చూ, అక్తము. 1; అం. 2. ఒక
నొక వృత్తము. ఇం దొక్కొక్కపాదిమున త, జ, జ, గ,
గములు గలిగి ఎనిమిదవయిండు యశిగుల పదునొకండవ
భంహస్సునం దుచ్చుచిందిన వృత్తము. ఉదా. — “భస్మల్లరి

ఉపాసహము, సం. వి. హ. శ్రీ. 1. చెప్పలు; చూ, సహ్యులిగలు; పుం. 2. అంసహాది * చూ, హంసహాది.
ఉపాయనము, సం. వి. అ. న. కానుక: చూ, సూడిద.
ఉపాయము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఎత్తుగడ: చూ, పెరపు; 2. పాండు: చూ, స్నేహము 1.
ఉపాయములు, అం. 1. సామము, దానము, భేదము, చంచము. (1); 2. చూ, అంగసంబంధము: 3. సామము, భేదము, దానము, నతి, ఉపేక్ష, రసాంతరము. (6); 4. సామము, దానము, భేదము, చంచము, మాయ, ఉపేక్ష, ఇంద్రజాలము (7).
ఉపాయశాలి, సం. వి. ఇ. పుం. ఉపమరి: చూ, సమర్థుడు.
ఉపారము, వై. వి. ఉపహార. 1. కానుక: చూ, సూడిద, 2. ప్రతాదులయందును దేవతల పండుగులయందును నంతువీకె పెట్టినది. (నైవేద్య పదార్థము) "ఉపారముమీది కుడుము." ఉపార్జనము, సం. వి. అ. ని. గడన: చూ, సంపాదనము.
ఉపార్జించు, సం. న. శ్రీ. గడించు: చూ, సంపాదించు.
ఉపార్జితము, సం. విజ. గడించబడినది: చూ, సంపాదితము.
ఉపాలంభము, సం. వి. అ. పుం. 1. ముక్కుముదూరి పాటనాడు; చూ, ఉద్బంధనము, వా. 2. విరాకరణము, తిరస్కారము.
ఉపాలంభించు, సం. న. శ్రీ. ముక్కుము దూతిపాటనాడు: చూ, ఉద్బంధము.
ఉపావృతము, సం. విజ. అనారణ్యము: చూ, ఉపేక్షితము.
ఉపావృత్తము, సం. విజ. (పలుమాలు నేల పొర్లాడినది.) అశ్వము: చూ, హయము. 1-౩౨.
ఉపాశ్రయము, సం. వి. అ. పుం. 1. చగ్గట: చూ, సమీపము; 2. అనరా: చూ, సమీపము; న. 3. ముప్పైచేసుగు: చూ, హస్తీ-1-౨౨; 4. కటకటాటు: చూ, మృతాలంబన.
ఉపాశ్రితము, సం. విజ. ఆశ్రయింపబడినది: చూ, సంశ్రితము.
ఉపాసంగము, సం. వి. అ. పుం. తూజీరము: చూ, దాణము. 1-౩.
ఉపాసకుడు, సం. విజ. కొలువుకాడు: చూ, సేవకుడు. 1.
ఉపాసన, సం. వి. అ. శ్రీ, అ. న. కొలువు: చూ, శుశ్రూష.
ఉపాసనము, సం. వి. అ. న. 1. కొలువు: చూ, శుశ్రూష, 2. విలువిద్య నేర్పుట: చూ, శరాభ్యాసము; 3. ఆసనము: చూ, సింహాసనము; 4. బాధ: చూ, విపత్తు.
ఉపాసము, వై. వి. ఉపవాసము. ఉ. హరి. 2; ఆ. 186; చూ, ఉపవస్తము. 1-౨.
ఉపాసించు, సం. న. శ్రీ. కొలుచు: చూ, సేవించు.
ఉపాసితుడు, సం. విజ. ఉపచరితుడు: చూ, సేవకుడు.
ఉపాస్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. కొలువు: చూ, శుశ్రూష.
ఉపాస్యుడు, సం. విజ. ఉపాసించుదగినవాడు, చూ, సేవ్యుడు.
ఉపాపితము, సం. వి. అ. పుం. 1. నిప్పురగిలించిన వీరకల వరుస: చూ, తోకచిచ్చు; 2. అంజన్యము: చూ, తోక చుక్క; విజ. 3. మతియొక వదార్పముతో గూర్చబడినది: చూ, సంయోజితము; 4. ఆరోపింపబడినది: చూ, విషము. 4.
ఉపాహృతము, సం. విజ. 1. పొందబడినది: చూ, వ్యాప్తము. 3; 2. వట్టబడినది.

ఉపేంద్రవ్రజ, పా. దుకానొకప్పుత్తము. ఇంద్రాక్షాక్ష పాదము నందు జ, త, జి, గ, గ, ములు గలిగి ఎనిమిదవయింటి యతిగల పదునొకదవ ఛందస్సునందు బుట్టిన వృత్తము. ఉదా.—ఉపాచరారు ల్లత-జిల్లగంబుకా, బ్రహ్మర్షి దంతివి-రామ మొప్పుకా, ద్విహాభిప్రతాక సు-రింపబడేరై, యుపేంద్ర ప్రజలైల-య సురితా." వృత్తము. 1.
ఉపేంద్రుడు, సం. వి. అ. పుం. లచ్చిమగడు: చూ, విష్ణువు. 1. ఉపేక్ష, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. అశ్రద్ధ: చూ, మందేమెలము. 2; అం. 2. చూ, ఉపాయములు; 3. చూ, ఉపాయములు. (నాయకుడు నాయకులైన కోపమును పోగొట్టునపు యపయోగించునది.)
ఉపేక్షకుడు, సం. విజ. ఉపేక్షించువాడు: చూ, కన్నడిగు. ఉపేక్షము, అం. చూ, యాసపంచకము.
ఉపేక్షించు, సం. న. శ్రీ. అశ్రద్ధచేయు: చూ, కన్నడిగు.
ఉపేక్షితము, సం. విజ. అనాదరణ చేయబడ్డది: అనాదరణము, ఉపావృతము.
ఉపేక్షితుడు, సం. విజ. చూ, ఒప్పురికింపబడినవాడు.
ఉపేక్షియనము, అం. చూ, యాసములు.
ఉపేక్ష్యసనము, అం. నే నే శత్రువులను సంహరింపగలనను తలంపుతో దేశకాలాదులను పరిశీలంపక కవలిపోవుట. ఆస నము లయింపటిలో నొకటి: ఆసనము. 4.
ఉపేత, సం. విజ. 1. ఉపాయశాలి: చూ, సమర్థుడు; 2. సమీ పించువాడు.
ఉపేతము, సం. విజ. కూడుకొన్నది: చూ, సంయుక్తము.
ఉపేధము, సం. విజ. 1. చెంకనున్నది: చూ, సమీపము. 2; 2. ఉర్చురావు: చూ, సత్యము. 1; 3. వివాహమైనది. చూ, వివాహము. 1-3; 4. మొలిచినది, కందళితము: చూ, సంభూ తము; 5. గట్టియైనది: చూ, వృత్తము. 6.
ఉపేధుడు, సం. విజ. అంసలుడు: చూ, లావరి.
ఉపేదక, సం. వి. అ. శ్రీ. అపొదక *: చూ, బప్పలి.
ఉపేదకి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. రూ. —పై—
ఉపేదిక, సం. వి. అ. శ్రీ. రూ. —పై—
ఉపేద్ధాతము, సం. వి. అ. పుం. 1. చెప్పడి యర్థమునకు సరి తాకునట్లు యెత్తిచూపెడి అర్థాంతరము: చూ, నిదర్శనము. 1; 2. వాక్యారంభము: చూ, వాక్యభము; 3. అనుక్రమణిక: చూ, విషయసూచిక.
ఉపేషవిష్ణుడు, సం. వి. అ. పుం. దగ్గట కూర్చున్నవాడు, చూ, ఉపవిష్ణుడు.
ఉపేషణము, సం. వి. అ. న. చూ, ఉపవస్తము, 1-2.
ఉపేషితుడు, సం. విజ. చూ, వస్త్రున్నవాడు.
ఉపకృష్టము, సం. విజ. దున్ని విత్తులువేసిన పాలము: చూ, భూమి. 1-౨౨.
ఉప్తము, సం. వి. అ. న. 1. కుంకుమము, సుదుట ధరించు రాగద్రవ్య విశేషము: చూ, సింహారము: 1; విజ. 2. విత్తర బడినది (నేల): చూ, భూమి. 1-౨౨; (చూ, వాపితము. 2.)
ఉప్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. బీజావాసము: చూ, పెద. 2.

ఉప్పుకుఁ జప్పుకుఁగఁ జూచుట, జా. మంచిచెడ్డలకుఁ జూచుట.
"క. ఒకతెవలె నాడి యాడిం, చుకొనుటనే యరుగు పొరుగు
జూచెనొకొ యు, ప్పుకుఁ జప్పుకుఁగఁనను జూ, చుక నమఁవగ
వలెఁ గులీన కుకనల్లావల్." నిరంకుశోపాఖ్యానము.

ఉప్పుట్టి, దే. వి. రూ - ఉప్పుట్టు: చూ, బాలక్రీడ.
ఉప్పుట్టు, దే. వి. — పై. — (రూ - ఉప్పుఁబట్టు.)
ఉప్పురి, దే. వి. ఓర్పులేనితనముచేత ఆడిపోసికొనుట: చూ,
రప్ప. 1.

ఉప్పుత్త, పై. వి. = ఉత్పత్తి: చూ. సంభవము.
ఉప్పుతిండు, పై. అ. క్రి. ఓర్పులేనితనముచేత ఆడిపోసికొను,
చూ, విలపించు.

ఉప్పుత్తిల్లు, పై. అ. క్రి. 1. జనించు: చూ, సంభవించు, 2. అతి
శయించు. చూ, సందడించు.

ఉప్పుచనము, దే. విజ. అవణధర్మము: చూ, కటువు.
ఉప్పుని, దే. వి. 1. ఉప్పు; నిశ్చయము: చూ, అవణము. 1. 2.
అవణధర్మము: చూ, కటువు; 3. చవుటినేల: చూ, భూమి.
1-౭.

ఉప్పుఁబట్టెను, దే. వి. బ. ఉప్పుఁబట్టు, ఉ. హరి. 9, ఆ. 141:
చూ, బాలక్రీడ. (ఉప్పుట్టిఅనియు వాడుక)

ఉప్పుర, దే. వి. 1. మట్టిత్రప్పి బ్రతికెడు జాతి, "ఉప్పురవాడు."
"ఉప్పురది."; 2. మట్టిత్రప్పి బ్రతికెడువాడు: చూ, ఖనకుడు;
3. ఉప్పురవాని పెండ్లాము: ఉప్పురది.

ఉప్పురది, దే. వి. చూ; ఉప్పుర, 3.
ఉప్పురము, పై. వి. 1. = అభిమే: చూ, సురవర్తము, 2.
ఉర్వధాగము, ఆము. 9, ఆ. 104; జై. 5, ఆ. 139;
భార. విరా. 3, ఆ. 177; చూ, మీదు. 2.

ఉప్పురవాడు, దే. వి: చూ. ఉప్పుర. 2.
ఉప్పురపిడి, ద్వ. వి. మిన్ను: చూ. ఉప్పురము. 1.
ఉప్పురించు, దే. న. క్రి. మల్లయుక్తక్రియా విశేషము ఉ, హరి.
8, ఆ. 108: రూ - ఉప్పురించు.

ఉప్పురింత, దే. వి. అగ్నిభాస*: చూ, మానేరు, రూ - (ఉప్పి
రింత.)

ఉప్పరిగ, పై. వి. ఉపకారికా. మిదైమీది కట్టడము: చూ. సద
నము. 1-౬౫; (రూ - ఉప్పరిగె.)
ఉప్పులాయి, దే. వి. బొట్టన జుట్టనవెళ్ళ నడుము. భార. అను.
4, ఆ. 113.

ఉప్పులి, దే. వి. అపవ: చూ, వివత్తు.
ఉప్పువడము, దే. వి. రూ - ఉపవడము. పర. 3, ఆ. 58: చూ,
మేలుకోలు.

ఉప్పుళము, దే. వి. (ఉప్పు+అలము.) 1. ఉప్పుపంట పెట్టెడు
నేల: చూ, భూమి. 1-౮౯; 2. ఉప్పురాసులుండు చోటు:
చూ, భూమి. 1-౮౯.

ఉప్పుళించు, దే. న. క్రి. చూ, రూ - ఉప్పురించు. భార. విరా. 2.
ఆ, 16.

ఉప్పి, దే. వి. కుండలి * చూ, అవణి. (నల్లిఉప్పిఅనికొందఱు)
ఉప్పిడి, దే. విజ. (ఉప్పు+ఇడి.) ఉప్పులేనిది: చూ, చప్పిడి.
కాశీ. 2, ఆ. 83.

ఉప్పిరింత, దే. వి: చూ, రూ - ఉప్పురింత. *
ఉప్పిలము, దే. వి. చూ, ఉప్పుఁబట్టు.
ఉప్పిళ్ళ, దే. వి. పక్షిపక్షపక్షిహితంబులు, ఉప్పుడు: చూ,
వియ్యము, 1-౪.

ఉప్పు, దే. వి. 1. నిశ్చయము: చూ, అవణము: న. క్రి. 2.
ఆవిరిపోయియుడికించు: చూ, అలిండు;
ఉప్పురండ, ద్వ. వి. ఉప్పుచమిరి యెండబెట్టిన మాంసము:
చూ, కుత్తిము, 2-౯; (రూ - ఉప్పుగండ.)
ఉప్పుగండలి, దే. వి. (ఉప్పు+కడలి.) అవణసముద్రము, చూ,
సముద్రము, ౧.

ఉప్పుగడ్లు, ద్వ. వి. ఉప్పురాయి (నూ. ని.)
ఉప్పుగాయ, దే. వి. (ఉప్పు+కాయ.) ఉప్పుగాయ. అని. 1.
ఆ, 105: చూ, రుచిగాయ.

ఉప్పుగుండము, దే. వి. (ఉప్పు+కుండము) బాలక్రీడలలో
సౌకటి: చూ, బాలక్రీడ.

ఉప్పుగొటారు, ద్వ. వి. ఉప్పునట్టు (నూ. ని.)
ఉప్పుజేస, దే. వి. (ఉప్పు+జేస.) ఉప్పుచమిరి యెండబెట్టిన
చేస: చూ, మక్కము. 1.

ఉప్పుఁబట్టు, దే. వి. చూ. రూ-ఉప్పుట్టు.
ఉప్పుఁబట్టు, దే. వి. (ఉప్పు+పట్టు) తనంతట ఉప్పుపండించునేల:
చూ, భూమి. 1-౮౯.

ఉప్పుఁబిండి, వా. వి. చూ. ఉప్పుచుపిండి
ఉప్పుకూర, ద్వ. వి. చూ, ఈల, ఈలకూర*. ఉప్పుడు; దే. వి.
ఉప్పుచువియ్యము: చూ, వియ్యము. 1-౪.

ఉప్పుచుపిండి, ద్వ. వి. 1. వరి గొడుమలోనగు పిండితోజేసిన
భక్ష్యము: చూ, భక్ష్యము; 1-౧౫ (వైద్యమునొందిన
యాయవాచరాశ్రులందు ఫలహారముగనువయోగింతురు.)
ఉప్పుతోచొమ్మిది, జా. సమస్తము. "ఉప్పుతోచొమ్మిదియును
బెట్టి కృపణరక్షణము గావించునే గుణసముద్రు." రామాభ్యు
దయము.

ఉప్పునీరు, ద్వ. వి. ఇరోచకము: చూ, నలిలము. 1-౧౮.

ఉప్పుమన్ను, ద్వ. వి. ఇరమ్మత్తిక: చూ, భూమి. 1-౭.

ఉప్పులూరు, వా. వి. 1. ఒకానొక గ్రామనామము (కడపజిల్లా
లోనిది; ఉప్పులూరునివాడుక); 2. గ్రామనామము ఇంటిపేరు
గాఁగలవారు (కాకినాడ, గుడివాడ మొ॥ కలరు); 3. ఉప్పు
పంటగల గ్రామము.

ఉప్పులేకముప్పుండుముత్రగుట, జా. తనకాదారము లేకపోయినను
గొప్పసనులకుఁ బ్రయత్నించుట, బఱాయి గొట్టుట, దంబములు
గొట్టుట. "ఉప్పు లేక ముప్పుండుముత్రగుచు గడ్డెఱింక
ములు చాల దిడ్డగలరే." భర్తృణ రాజనూయము.

ఉప్పులేనికూర, జా. చప్పిడికూర. "ఉప్పులేనికూర యొప్పును
రుచులకుఁ బప్పులేనితిండి ఫలములేదు, అప్పులేనివాడె
యధికనంపన్నుడు." పేమన. 589.

ఉప్పువాము, దే. వి. ఉప్పుపంట పైరుపెట్టెడిచోటు: చూ, భూమి.
1-౮౯.

ఉప్పెన. పై. వి. 1. సముద్రోల్లుణము: చూ, పొంగు. 3;
2. వకాచని. చూ, విజృంభణము,

ఉష్ణాంగు, చే. అ. క్రి. (ఉష్ణ + పాంగు.) 1. మిక్కిలి యుటుకు. అతిశయించు : చూ. సందడించు. 2. మిక్కిలి సంతోషించు : చూ. సంతోషించు. 3. చెంగలించు : చూ. విజృంభించు : 4 : చూ. ఒడ్డుగిలు. 3.

ఉజలాటము. చే. వి. 1. ఉత్సంత : చూ. తహతహ : 2. జాలి : చూ. చయి : 3. మిక్కిలి కోరిక : చూ. వాంఛ. 1-౧.

ఉజుకు, చే. వి. 1. ఉత్సన్న : చూ. పాంగు. 3; అ. క్రి. 2. అతిశయించు, పాంగు : చూ. సందడించు.

ఉజును, చే. వి. 1. పనిచేసెకాలము. ఉజా. 3, అ. 4 : చూ. చూ-ఉజు : 2. కొల్లంటికత. వృత్తాంతము. విక్ర. 6, అ. 33 : చూ. సమాచారము. 2.

ఉజునుపోక, వా. వి. పనిచేసెపోవుట : ఉజోపుక, ఉజుపోక. ఉజు, వై. వి. = ఉజువు : చూ. బొవ్వుము.

ఉజుకము, వై. వి. 1. అతిశయము : చూ. హేరాళము. 1; 2. ఉత్సాహము. పంచనా. 2, అ. 11 : చూ. సన్నాహము. 3. ఆనందము : చూ. హృదయము.

ఉజుల్లిలు, వై. అ. క్రి. రూ-ఉజుల్లిలు : చూ. సందడించు.

ఉజునీరు, వై. వి. రూ- ఉష్ణునీరు. ప్రసవజలము : చూ. సలిలము. 1-౧౩.

ఉజురపోవు, ద్వ. అ. క్రి. (ఉష్ణురము + పోవు.) చేష్టలుడిగి యేమికోచక అడైవలెను. వై. 3, అ. 93 : చూ. వెలుగువడు.

ఉజురము, వై. వి. 1. అజీర్తి : చూ. రోగము. 1; 2. నీరుకట్టు తెవులు : చూ. మూత్రకృచ్ఛము. (మూత్రద్వారముందు జాయి పెరగడము); 3. కడుపు పొంగరించుట : చూ. పొంగరింపు; 4 = ఉజుజము. అతిశయము. బి. 3, అ. 57 : చూ. హేరాళము. 1.

ఉజురించు, వై. అ. క్రి. 1. అజీర్తిచేయు, ఉజు; చూ. పొంగు. 9; 2. అతిశయించు. రా. యు. కాం. 339. (ఇక్కడ ఉజురించక అనగా మీతక అని యర్థము.) చూ. సందడించు.

ఉజులి, చే. వి. 1. రూ-ఉష్ణులి. రసి. 6, అ. 45 : బురద, చూ. సుబ్బలి; కజ్జరము * : చూ. మధుభర్తారిక.

ఉజునము, వై. వి. 1. ఉష్ణాంగు : చూ. దగ్గు; 2. ఉష్ణాంగునరోగము : చూ. ఉష్ణాంగున.

ఉజునీడు, చే. వి. ఉష్ణాంగము : చూ. ఉద్రుమము. 1.

ఉజు, వై. వి. 1. అనుమోదము : చూ. హృదయము; 2 కడుపుబ్బుట, అజీర్తి : చూ. రోగము. 1; 3. కడుపు పొంగరింపు : చూ. పొంగరింపు; వై. అ. క్రి. 4. అపిక్వమగు : చూ. ముమ్మరించు; 5. అజీర్తిచేయు : చూ. పాంగు. 9; 6. పొటమరించు. రా. ఆర. కాం. 150. చూ. చేదు; 7. ఆనందించు : చూ. సంతోషించు; 8. కండవట్టు : చూ. బలియి; వా. 9. బిల్బు. (ధర్మామీటడయొక్క బిల్బు.)

ఉభయాయకుడు, అం. చూ. నాయకత్వము.

ఉభయపార్శ్వములు, అం. చూ. హస్తక్షేత్రములు.

ఉభయము, సం. ప. ద్వి. 1. రెండవయవములుగలది; 2. గుడి పాదపత్రాదును లోతులును జేరి చేయు సుకృపము; చూ. సంబరము. 2-౧౨.

ఉభయయతులు, అం. భీమన పది, అనంతర డిరువది, మజ్జాకర్మ రిరువదేకు ననిరి : తుదకప్పుకవి యతులు నాల్గు విధములు. స్వరయతులు, వ్యంజనయతులు. ఉభయయతులు, ప్రాసయతులు నని. స్వరయతులు 7, వ్యంజనయతులు 21, ఉభయయతులు 12, ప్రాసయతి 1 = మొత్తము 41. వీనికి వేర్వేరు బేరులున్నవి : చూ. యతులు.

ఉభయక్షేమాలము, అం. చూ. వ్యంజనములు.

ఉభయాలంకారము, సం. వి. అ. పుం. అలంకారములు మూడింటిలో నొకటి. (1. శబ్దాలంకారము, 2. అర్థాలంకారము, 3. ఉభయాలంకారము.) : చూ. అలంకారము. 3.

ఉసు, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. గారి : చూ. పార్వతి. 1; 2. చూనెయగినెవిత్తులు : చూ. లాలని; 3. చూనెయగినె * : చూ. శుకనాసము. 1; 4. కాంతి : చూ. వెలుతురు. 1; 5. అనుజు : చూ. నెలపు; 6. పసుపు : చూ. వర్ణము. 6-౭; అనము : చూ. యశఃస్వ.

ఉసుక, చే. వి. రూ-ఉసుక-ఉక : చూ. తుషము.

ఉమాకటము, సం. వి. అ. పుం. 1. అవినివిత్తులచూగు; 2. గడ్డి గలిగిన పొల్లుచావ్యము : చూ. బూగర. 1; 3. ఇంటివాసము లకుఁజట్టు బూసి : చూ. బూగర. 2.

ఉమావము, వై. వి. = ఉన్మాదః. రూ-ఉన్మాదము : చూ. వెట్టి. 1.

ఉమాపతి, సం. వి. ఇ. పుం. ముక్కంటి : చూ. శివుడు. 1.

ఉమాపిక, సం. వి. ఋ. పుం. హిమాలయము : చూ. పర్వతము. 1-౨౭.

ఉమావ్రయము, సం. వి. అ. పుం. మొగులుకడిమి * : చూ. హలిద్రవ్యము. 1-౧.

ఉమావ్రయము, సం. వి. అ. పుం. చూ. ఉమాపతి.

ఉమామృతము, సం. వి. అ. పుం. కొండగొనుగు * : చూ. మృదుద్రుమము.

ఉమాసుతుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. గణపతి, ఇద్దరుకట్టల ముద్దుబిడ్డఁడు : చూ. వినాయకుడు. 1; 2. శుమారస్సామి. సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరుడు : చూ. స్కందుడు.

ఉమి, వై. వి. = ఉర్మి. రూ-ఉర్మి : గల్యము : చూ. రసనామలము.

ఉమియు, వై. స. క్రి. ఉర్మివేయు : చూ. తూపొడుచు.

ఉముకనిప్పు, ద్వ. వి. తుషానలము : చూ. వహ్ని. 1-౩౨.

ఉమేజువారి, వా. వి. పనిచేయక చేయు కష్టపెత్తనము.

ఉమేజుడు, సం. వి. అ. పుం. చూ. ఉమాపతి.

ఉమోచ్చువుడు, సం. వి. అ. పుం. చూ. ఉమాసుతుడు. (ఇట్లు ఉమోదితము, ఉమోవంతము, ఉమోదయము, ఉమోచ్చిస్తుడు, ఉమోజ్జీవితుడు, ఉమోత్తారికుడు, ఉమోద్వాసితుడు, ఉమోజ్జ్వలము, ఉమోదార్థము, ఉమోవమ్యము, ఉమోచిత్యము, ఉమోన్నత్యము. ఇత్యాదు లూహ్యంబులు.)

ఉమ్మ, వై. వి. 1 = ఉష్మ : చూ. రూ-ఉమ్మ; 2. ఏనుపు : చూ. శోకము 2.

ఉమ్మగిలు, వై. అ. క్రి. 1. అవిరిచే సుడుకు : చూ. వంటయగు. (రూ-ఉమ్మగిల్లు); 2. అవిరిచే సుడికిన పదార్థముయొక్క వేడిమి కొంతవఱకు చల్లారు : అనవట్టిలు, రూ-ఉమ్మగిల్లు. ఉమ్మగిల్లు, —రూ-వై.—

ఉమ్మడి, దే. వి. 1. అవిభక్త. భో. 6, ఆ. 187: చూ, పాదు. 8; 2. నికృష్టగ్రుత్త. తై. 1, ఆ. 82 పీఠిక; ద్ర. 3. ఏక కాలమున. రస. 3, ఆ. 75. (ఇక్కడ పూర్వకవి ప్రయోగ ములయందొక్క శబ్దపూర్వకముగానే కానఁబడుచున్నది. భార. ద్రో. 2, ఆ. 95. చూ, యుగవత్.

ఉమ్మడివేరము, ఆం. చూ, వివాదములు.

ఉమ్మరము, వై. వి. = ఉమ్మః చూ, రూ-ఉమ్మ. 1.

ఉమ్మరించు, దే. అ. క్రి. రూ-ఉమ్మరించు: చూ, దుఃఖించు.

ఉమ్మనీరు, వై. వి: చూ, రూ-ఉమ్మనీరు.

ఉమ్మలక, వై. వి. = ఉమ్మః చూ, బొమ్మము.

ఉమ్మలము, దే. వి. ఏడుపు: చూ, దుఃఖము.

ఉమ్మలి, దే. వి: చూ, రూ-ఉమ్మలి. కళా. 6, ఆ. 224.

ఉమ్మలింపు, దే. అ. క్రి. 1. వగదు, రూ- ఉమ్మలికించు, భార. శల్ప. 2, ఆ. 218: చూ, రోకించు; 2. ఏడుచు, రూ-ఉమ్మలి కించు. భార. సౌ. 1, ఆ. 217: చూ, రోకించు; స. క్రి. 8. చుట్టు: చూ, వేడ్పించు.

ఉమ్మలింపు, దే. వి. 1. ఉమ్మః చూ. ఉమ్మరము: 2. వగ: చూ, రోకము. 2.

ఉమ్మలిక, దే. వి. 1. రూ-ఉమ్మలికము. వగ. భార. ఉద్వో. 1, ఆ. 107: చూ, దుఃఖము; 2. ఉమ్మః చూ, ఉమ్మరము. ఉమ్మలికము, దే. వి.—పై.— భార. విరా. 1, ఆ. 91.

ఉమ్మలికించు, దే. అ. క్రి. 1. వగదు, చూ, రూ-ఉమ్మలింపు: 2. ఏడుచు, రూ ఉమ్మలింపు. భార. భీష్మ. 3, ఆ. 415: చూ, రోకించు.

ఉమ్మః, వై. వి.=ఉమ్మః, రూ-ఉమ్మః; చూ, వెట్టి. 1. ఉమ్మయము త్రియము, ద్వ. వి. త్రిద్రవ్యైకము, అజిహ్వాన: చూ, రత్నములు. ౧-(కా).

ఉమ్మరావులు, వా. వి. రాజకీయోద్వేగము: రూ- ఉమ్మరావులు.

ఉమ్మి, వై. వి. = ఉమ్మి, చూ, రూ- ఉమ్మి.

ఉమ్మినీరు, ద్వ. వి. నాలుకనుండిఁబుట్టుచొంగ: చూ, లాల.

ఉమ్మెత్త. వై. వి.=ఉమ్మత్తః, రూ-ఉమ్మెత్త *: చూ, హలా పుష్పము.

ఉమ్మెత్త, వై. వి.=ఉమ్మత్తః—పై.—

ఉమ్మెత్తములు, ద్వ. వి. చూ, మదనకంటకము.

ఉమ్మము, సం. విణ. ఏగిసవట్లు, అగిసెచెట్లు సంకునేల : చూ, భూమి. 1-౨౩.

ఉమ్మరావులు, వా. వి. చూ, రూ-ఉమ్మరావులు.

ఉమ్మల, ద్వ. వి. రూ- ఉమ్మల, దోలిక, లాలి: చూ, సవారి 1-౧౦.

ఉమ్మల, —పై.—

ఉమ్మల, పై.—కళా. 6, ఆ. 188.

ఉమ్మల, పై.—హరి. ఉ. 6, ఆ. 38.

ఉమ్మలకొట్టి. పై.—వి. పు. 7, ఆ. 125.

ఉమ్మలచేటుఁబులుగ, ద్వ. వి. బెగ్గులు: చూ, సారసము. 2.

ఉమ్మలపులుగు, ద్వ. వి.—పై.—

ఉమ్మలమంచము, పు. వి. దోలిక. కళా. 2, ఆ. 15. (చూ ఉమ్మలమంచము — ఉమ్మెలమంచము.): చూ, శయ్య 1-(కా).

ఉమ్మెలమంచము, —పై.—

ఉమ్మెలమంచము, —పై.—

ఉమ్మెల, ద్వ. వి. దోలిక. రూ-ఉమ్మెల. భార. ఆర. 2, ఆ. 79: చూ, రూ- ఉమ్మెల.

ఉమ్మెల, —పై.—

ఉరంగము, సం. వి. అ. పుం. పాము: చూ, సర్పము.

ఉరకీరణము, సం. వి. అ. పుం. బంట: చూ. లొట్టిపీట్ట.

ఉరకపార్శ్వమంచలము, అం. చూ, స్వ తహ స్తములు.

ఉరక, దే. అవ్య. తూష్టిమర్తకము. ఏదేనియొకటిలేక యను నర్థమును దెలిపెడి. అచ్చ. యు. కాం. 499 : రూ-ఉరక : చూ. మిన్నక.

ఉరగము, సం. వి. అ. పుం. 1. పాము: చూ, సర్పము; 2. పొరుగుచేరు : చూ, మత్స్యము. 1-౧౭. 3. అంబారు పిరుజు: చూ, బుద్ధపీఠము. 1-౩.

ఉరచ్చదము, సం. వి. అ. పుం. రూ- ఉరచ్చదము. కవచము: చూ, వారవారము.

ఉరడించు, దే. అ. క్రి. 1. రూ- ఉరజించు, చెంగలించు: చూ, విట్టంబించు; 2. రూ- ఉరజించు, వెలుగు: ప్రకాశించు.

1: చూ, హవజ్జిల్లు. 3. రూ-ఉరజించు. వేగిరవడు. హరి. ఉ. 8, ఆ. 117: చూ, సంక్రమించు.

ఉరణము, సం. వి. అ. పుం. పొట్టెలు: చూ, మేషము. 1.

ఉరణాక్షము, సం. వి. అ. పుం. తగిరిసః: చూ, ప్రపుష్పితుము.

ఉరణాభ్యము, సం. వి. అ. పుం.—పై.—

ఉరజించు, దే. అ. క్రి: చూ, రూ-ఉరడించు.

ఉరవ, దే. వి. తొమ్మి: చూ, వక్షము.

ఉరవత్రి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఇంగునచెట్టులకు: ఉరవత్రి.

ఉరక్రము, సం. వి. అ. పుం. పొట్టెలు: చూ, మేషము. 1.

ఉరమరి, దే. వి. రమారమి, ఇంచుమించు: చూ, వేటుపాటు. 1.

ఉరము, వి. న. స. 1. తొమ్మి: చూ, వక్షము: అం.

2. శరీరాంగములలో నొంటి: చూ, శరీరాంగములు. (చూ, అంగము. 9.); విణ. 3. మిన్న, ముఖ్యమైనది: చూ.

త్రైవ్యము.

ఉరరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. విస్తారము: చూ, పెడలుపు: అవ్య.

3. అంగీకారార్థము: చూ, సమ్మతము.

ఉరరీ ప్రితము, సం. విణ. అంగీకరింపఁబడినది: చూ, స్వీకృతము.

ఉరరీప్రతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. అంగీకారము: చూ, సమ్మతి. 1.

ఉరలగడ్డ, దే. వి. ఆలుపు *: చూ, గెనుసు. బుగళామంప.)

ఉరలఁబడు, ద్వ. అ. క్రి. (ఉరలకా + పడు.) రూ-ఉరలఁబడు: పొరలఁబడు: చూ, లుతనముగు

ఉరలఁబడు, దే. అ. క్రి. (ఉరలకా + పాటు.) కదలు. చూ, సలింపు.

ఉరలు, దే. అ. క్రి. 1 రూ-ఉర్లు. హరి. పూ. 5, ఆ. 206: చూ, ఉరలఁబడు; 2. కాలు, భార. విరా. 2, ఆ. 138: చూ,

ప్రపంచు; 3. ఉరు, ఉ. హరి. 8, అ. 36: చూ, రాలు; 4. వీరు. పాండు. 1, అ. 138: చూ, వీరుకొను.

ఉరుకొను, దే. అ. 39. చ్చుతమగు, వీరు. భాగ. 2, స్కం. 268: చూ, వీరుకొను.

ఉరువడి, చ్చు. వి. (ఉరువు + వడి.) రూ-ఉరువడి. అతివేగము, గతించుము. అచ్చ, యు, కాం. 140; అచ్చ, యు, కాం. 210; చూ, స్వరము. 1.

ఉరువడించు, చ్చు. అ. క్రి: చూ, ఉరువడించు. (వేగిరవడుటకు—రా. యు, కాం. 288.)

ఉరువడించు, రూ-పై. — (వేగిరవడుటకు—భార. కర్ణ. 2, అ. 148.)

ఉరువరి, దే. వి. చప్పుడు: చూ, స్వరము. 2-౫౦.

ఉరువు, పై. వి. 1. రూ-ఉరువు. అర్హత, ఉ. హరి. 6, అ. 204: చూ, యోగ్యత: పై. విణ. 2. రూ-ఉరువు. అధికము: చూ, హేరాళము. 3. రూ-ఉరువు. తగినది. ఉ. హరి. 4, అ. 203: చూ, సమీచనము.

ఉరుళ్ళారి, అం. చూ, గతివిశేషములు.

ఉరుళ్ళదము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-ఉరుళ్ళదము.

ఉరుసిలుడు, సం. విణ. 1. విఠాపమైన తొమ్ముగలవాడు: ఉరుసులు, ఉరుస్వంతుడు; 2. శత్రువులకు తొమ్ముచ్చి తన బలమును రక్షించుకొనువాడు; ఉరుసులు, ఉరుస్వంతుడు.

ఉరుసులు, —పై.—

ఉరుస్వంతుడు, సం. వి. అ. పుం. సంవాచకుడు, బాలురు కట్టు కొనుబట్టు: చూ, వస్త్రము. 1-౧౪.

ఉరుస్వంతుడు, సం. వి. అ. పుం. బాలయశ్శోపవీరుడు: చూ, మహావ్రతి.

ఉరుస్వంతుడు, సం. వి. అ. న. 1. ఒకానొక రతిబంధము: చూ, రతిబంధము; 1-(౧): అం. 2. చూ, ఉత్తానకరణబంధములు.

ఉరుస్థానిము, సం. వి. అ. న. కవచభేదము: చూ, వార వారణము.

ఉరుస్వము, సం. వి. అ. న. చనుబాలు: చూ, స్తనము. 1.

ఉరుస్వంతుడు, సం. వి. అ. పుం. ధర్మవత్త్వియందుఁ దనకుఁబుట్టిన కొడుకు: చూ, పుత్త్వంతు. 1. సూనుడు. 1.

ఉరుస్వంతుడు, సం. విణ. చూ, ఉరుసిలుడు.

ఉరుస్సాత్రిక, సం. వి. అ. క్రి. మత్పాకపేరు, కంఠభూష: చూ, భూషణము. 2-౬-(౫).

ఉరుళించు, దే. అ. క్రి. వెలుగు: చూ, మావణిలు.

ఉరి, సం. వి. ఈ. క్రి. 1. విస్తారము: చూ, వెడలుపు; అవ్య. 2. అంగీకారము: చూ, సమ్మతి. 1; దే. వి. (1) ప్రాణ హాని చేసినవానికి చేయు శిక్షాసాధనము: చూ, కంఠపాళము: (2) గుచ్చిర, ఉచ్చు: భార. కాం. 5, అ. 578: చూ, నాగుర.

ఉరిగోల, దే. వి. (ఉరి + గోల.) ఉడుము లోనగువానిఁ బట్టుటకై చివర నురిబెట్టి కట్టిన గోల. నాగురవిశేషము: చూ, నాగుర.

ఉరిదె, దే. వి. కుమ్మరపురుగు. రుక్మి. 4, అ. 36: చూ, యమ కీటకము.

ఉరిత్రాడు, దే. వి. 1. మరణసాధనరజ్జువు: చూ, (1) ఉరి; అం. 2. చూ, కాయమానములు.

ఉరివీయు, దే. న. క్రి. ఉరిత్రాడు తగిలించి చంపు: ఉరివోయు, ఉరియ, దే. వి. 1. పనునెనిమిది యేండ్లకు పైఁబడిన వయస్సు గలిగి సంపూర్ణయౌవనముగల స్త్రీ. పౌండ: చూ, స్త్రీ: 1-౧౦౦: 2. చైర్యశాలి. చూ, చిట్టడ.

ఉరియాడు, దే. వి. 1. 1 జారుపాటు: చూ, స్థలము, 2; 2. ఆందోళనము: చూ, ఊగులాట; 3. సందేహము: భార. కాం. 1, అ. 275; చూ, సంశయము.

ఉరియాడు, దే. అ. క్రి. (ఉరిసి + ఆడు.) 1. ఊగు: చూ, వేలాడు; 2. కదలు. భార. అను, 1, అ. 73: చూ, నలించు.

ఉరియు, దే. అ. క్రి. 1. చలించు. హరి. పూ. 8, అ. 168: చూ, నలించు. 2. పరిచయించు. భో. 3, అ. 53: చూ, సంతాపించు 3. పక్కచుగు. భార. శంక. 2, అ. 197: చూ, పలించు; 4. ముడిమిచే వెండ్రుకలు తెలుపగు. హంస. 2, అ. 34: చూ, నరియు.

ఉరివిడి, దే. వి: చూ, ఉరుముడు *.

ఉరివోయు, దే. న. క్రి: చూ, ఉరివీయు.

ఉరికృతము, సం. విణ. 1. అంగీకరించుబడినది: చూ, స్వీకృ తము.

ఉరు, సం. అవ్య. 1. అధికము: చూ, హేరాళము. 1; 2. మేరు పర్వతము: చూ, పర్వతము; 1-౨౨; 3. ముఖ్యమైనవసుధ: చూ, త్రైవ్యము; 4. చోరత్వము: చూ, ముచ్చిలి: ఉ. క్రి. 6. పెద్దదైనదనుట: చూ, విప్రులము; పై. అ. క్రి. (1)=ఉరి. రూ-ఉరు: చూ, శ్రేష్ఠులు: (2). తగు. యుక్తమగు. చూ, సరివను. (ఉరువు అను కృదంతము ప్రయోగమునుబట్టి ఈ ధాతువు ప్రత్యేకముగ వ్రాయఁబడియె.)

ఉరుంగులు, దే. వి. బి. ముగ్గు, ఇల్లు అలికినవిమ్ముట ముక్కములు లోనగువానిచో లతాద్యాకారములుగాఁ జేయు నలంకారము. చూ, రంగవల్లిక.

ఉరుండ్రాడు, దే. వి. పాలుపితుకునప్పుడు ఆపు వెనుకకాళ్లు గట్టెడి రెండుమూలల పొడవుగల త్రాడు: ఉరుండ్రాడు-రూ- ఉరుండ్రాడు. (బ. త్రాడు = త్రాళ్లు.) చూ, సూత్రము 1.౩౩.

ఉరుకాత్రిక, సం. వి. అ. క్రి. మహాకాల *: చూ, విషముష్టి.

ఉరుటి, దే. వి. ఒకరకముచేటు: 1-౬౫.

ఉరుటము, దే. వి. తీక్షణము: చూ, మిడి 4.

ఉరువో, కం. చూ, విసరులు.

ఉరువత్ర, సం. వి. ఈ. క్రి. ఇంగువచెట్టు ఆకు: ఉరువత్ర.

ఉరుబుకము, సం. వి. అ. పుం. చిట్టాముదము *: చూ, వృదం బకము.

ఉరుబుకము, సం. వి. అ. పుం.—రూ-పై.—

ఉరుమ, దే. వి. మధ్యవ యను నొక వాద్యము: చూ, విణ. 1-౪౫-(౧).

ఉరుముంటి, దే. వి. రూ-హరుముంటి. ఒకానొక దేశము. సా. 2, అ. 62: చూ, దేశములు 2-౧౫.

ఉరుముడు, దే. వి. ఒకరకపుచెట్టు: చూ, ఉరివిడి.

ఉరువడి, దే. వి. శీఘ్రము: చూ, స్వరము. 1.

ఉరువము, ద్వై. అ. క్రి. (ఉరువు + పడు.) నెఱవేడు. కి. 3, అ. 211: చూ. సిద్ధించు.

ఉరువిడి, ద్వై. వి. (ఉరువు + విడి.) వస్తుసమాహము. విక్ర. 2, అ. 6: చూ. సరకు. 1-౪.

ఉరువు, సం. విణ. ఉ. 1. విరివియైనది: చూ. పూర్ణము. 4: వై. వి. (1) రూ-ఉలుపు. చూ. రూపు. 3: స. క్రి. (2) తృణించు. లక్ష్మి. 2, అ. 56: హరి ఉ. 3, అ. 44: చూ. వినర్థించు. ఉరుకురుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ. పెద్దతలవాడు. ఉరుదడుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ. పెద్దకడుపువాడు. ఉరువృత్త, అం. చూచారులు పడునాటింటిలో నొకటి: చూ, భూచారులు.

ఉరోజుమా, సం. వి. అ. పుం. చున్ను: చూ. స్తనము. 1. ఉరోమండలము, అం. 1. చూ. సృత్రహస్తములు: 2. చూ, కరణములు.

ఉరోమచ్చము, సం. వి. అ. పుం. కొడుకుల చావునకు లక్షణము. చూ. లక్షణము. 1-౨౮.

ఉరోబాధ, సం. వి. అ. స్త్రీ: చూ. తొమ్మునొప్పి.

ఉల్లఁబడు. ద్వై. అ. క్రి. చొర్లు. చంద్రా. 1, అ. 11: చూ, లులననుగు. (స్వార్థమునపడు.)

ఉల్లు, దే. అ. క్రి.—పై.—రూ-ఉరులు. జై. 4, అ. 28. ఉర్బటము, సం. వి. అ. పుం. ఏడాది: చూ. సంవత్సరము. ఉర్బర, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. ఎల్లపైరులచే నిండిననెల: చూ. భూమి. 1-౨౪: 2. నెల: చూ. భూమి. 1.

ఉర్బశి, సం. వి. ఈ, స్త్రీ ఒకానొక దేవతేశ్వర: చూ. వేయపులు. 2. (రూ-ఉర్బశి)

ఉర్బారుకము, సం. వి. అ. పుం. ఇర్బారుపు, కర్కట: చూ. హరివాలకము. 1-౧: 2. పాంతుపత్రము *: చూ. పుచ్చ: అ. న. 3. వాలకము *: చూ. బుడమ. 1-౩. (రూ-ఉర్బారుకము.)

ఉర్బారుపు, సం. వి. ఉ. పుం. స్త్రీ.—పై.—ఉర్బి, సం. వి. ఈ, స్త్రీ. పుడమి: చూ. భూమి. 1. ఉర్బ, సం. విణ. అశుభకరమైనది. (మాట): చూ. యశతి. ఉజక, దే. అవ్య. ఏకకాలమున: చూ. యుగపత్.

ఉజునరోసము, దే. వి. అధికకోపము, రవరవ: చూ. రోషము. ఉజునడి, దే. వి. శీఘ్రము: చూ. వ్యధము. 1.

ఉజుపు, వై. వి. 1. అర్హత, రూ-ఉరుపు. రా. యు. కాం. 313: చూ. యోగ్యత: 2. రూ-ఉరుపు. అత్యుతి: చూ. రూపు. 3. విణ. 3. రూ-ఉరుపు. అధికమైనది. భార. ఆర. 4, అ. 380: చూ. హేరాశము.-5: 4. రూ-ఉరుపు. తగినది. చూ. యోగ్యము. 2.

ఉజిడి, దే. వి. 1. బలిమి. చంద్రా. 4, అ. 144: చూ. శక్తి. 1: 2. చేప: చూ. స్థైర్యము: విణ. 3. బలిసినది: చూ, స్థూలము. 2: 4. నిలుకడైనది: చూ. స్థిరము.

ఉజియ, దే. విణ. దిట్టతనముగలవాడు. అచ్చ. ఆర. కాం. 108: చూ. దిట్టడు.

ఉజియు, దే. అ. క్రి. ఇల్లలోనగునాని పైకప్పుచేడి యాద్వారమున నీళ్ళుపడు: చూ. ప్రవించు. 1-౩.

ఉజు, వై. అ. క్రి. 1.—ఉరక. రూ-ఉరు: చూ. శ్రేష్ఠమగు: 2. రూ-ఉరు, తగు. భార. ఉద్యో. 4, అ. 179: చూ. సరి పడు: దే. స. క్రి. 3. అత్యుత్తము. భార. అవి. 6, అ. 191. (దీనికి వ్యతిరేకమునందే ప్రయోగము కలదు.): చూ. తెక్క-సేయు. ఉజుద్రాడు, దే. వి. (ఉజ్జు + ద్రాడు.) రూ- ఉజుద్రాడు. వి.—ఉజుద్రాడు. వి. పు. 7, అ. 383: చూ. రూ- ఉజుద్రాడు.

ఉజుకకురాపడెదవు, లో. కోందరపడవస్తు అని భావము. ఉజుకు, దే. అ. క్రి. 1. దూకు. భార. సా. 1, అ. 116: చూ, లంఘించు: 2. దాటు. భార. క్రోణ. 1, అ. 174: చూ, లంఘించు: 3. దావనమొనర్చు: పునెత్తు: చూ, వెళ్లు. 1. ఉజుకుడుగప్పు, దే. వి. (ఉజుకుడు + కప్పు). ఒకరకముకప్పు: చూ, హరి. 12-౧.

ఉజుకుడుదొడ్డు, దే. వి. రోగముచేఁ బెరిగినదొడ్డు, ఉడదదొడ్డు: చూ, కుండి.

ఉజుగొట్టు, దే. అ. క్రి. (ఉజ్జు + కొట్టు). కోఁతి డజ్జుమను: చూ, వి. భూమా.

ఉజుత, దే. వి. రూ-ఉరుత: చూ, చిక్రోడము.

ఉజుపు, దే. వి. ఉజియించు: చూ, స్రవము.

ఉజుము, దే. వి. 1. మేమిచ్చని. చూ, స్తనికము: 2. హమ్మను గొప్పదని, వీరభూంకారము. చూ, స్వరము. 2-౫: 3. ఉరుము. ఉ, హరి. 4, అ. 29: చూ, తేలుమేసరి: అ. క్రి. 4. మేమిచ్చులోనగునవి చ్చనించు: చూ, గర్జించు.

ఉజుపు, దే. వి. ఉజుగొట్టుట. అచ్చ. యు. కాం. 90.

ఉజ్జ, దే. వి. ఉత్కంఠ: చూ, తహతహ.

ఉజ్జటలూగు, దే. అ. క్రి. (ఉఁగు + ఉఁగు.) 1. మిక్కిలి యూఁగు. పంచ. వేం. 4, అ. 281. రూ- ఉజ్జటలూగు. ఉజ్జూతలూగు, వై. ఉజ్జటలూఁగు: 2. కదలు: చూ. సలించు.

ఉజ్జటలూఁగు, దే. వై. చూ, ఉజ్జటలూగు. 1.

ఉజ్జటలూగు, దే. అ. క్రి. చూ, ఉజ్జటలూగు. 1-2. (చలించుటకు.—శకం. 6, అ. 38.)

ఉజ్జు, దే. వి. 1. కోఁతియొక్క వికృత ద్వని: చూ, స్వరము. 2:—(౧౨౫) 2. ఒకరకము ధ్వన్యనుకరిణము: చూ. భూమా.

ఉజ్జుద్రాడు, దే. వి: చూ, రూ-ఉజుద్రాడు.

ఉజ్జుకట్టు, దే. స. క్రి. పాలుపండునపుడు ఆపు వెనుకకాళ్ళను కట్టు: చూ, దాయగట్టు. (ఉజుద్రాడుపోయు.) ఉజ్జూత, దే. వి. ఉత్కంఠ: చూ, తహతహ.

ఉజ్జూతలూగు, దే. అ. క్రి. (ఉఁగు + ఉఁగు.) మిక్కిలి యూఁగు. ఉ, హరి. 4, అ. 218: చూ, ఉజ్జటలూగు. 1: 2 కదలాడు. కాశీ. 2, అ. 106: చూ, సలించు.

ఉలంకు, దే. వి. తలవాకిలి ముందలనుండు ప్రకోష్ఠము: చూ. లంక. 8.

ఉలంగవము, సం. వి. అ. పుం. పెద్ద నల్లచీమ, కంఠ: చూ, వివీలిక.

ఉలక, దే. విణ. 1. చురుక: చూ, లాఘవము: 2. ఎల్లదము: చూ, వహేలనము.

ఉలకన. దే. వి.—పై.—

ఉంగరము, దే. వి. తడివలన నేలయులుడు: ఉలవరము, ఉలవరింపు.

ఉలవచే, ద్వ. వి. మీనడింభము. మిక్కిలి చాపల్యముగల చేయ: చూ, మత్స్యము. 1-౨. (ఇట్లు ఉలవమీను.)

ఉలవము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. ఒకటితో నొకటి పెన: గొన్న ద్రాక్ష లోనగునది: చూ, పొద. 2; పుం. 2. చర్మ విశేషము, ఉల్లాసము: చూ, తృణము. 1-౧౫.

ఉలవరము, దే. వి. చూ, ఉలగరము.

ఉలవరింపు, దే. వి.—పై.—

ఉలవలు, దే. వి. బ. 1. పైరుధాన్య విశేషము; చూ, సరటి. (ఇవి త్రివిధము.—తెల్ల ఉలవలు, నల్లఉలవలు, ఎఱ్ఱఉలవలు; అం. 2. చూ, ధాన్యములు.

ఉలన, దే. వి. 1. మీనడింభమును మత్స్యము: చూ, మత్స్యము, 1-౧; 2. ఒకరకము గడ్డి: చూ, తృణము. 1. ౧.

ఉలి, దే. వి. 1. అశ్వకుట్టకము: చూ, వృక్షదనము. 1; 2. రాళ్ల తొలిచెడి యలి, రాళ్ల మలిచెడి యలి: చూ, ఉలిమి. 2; 3. శబ్దము, అలికిడి: చూ, స్వరము. 2; విజ. 4. అల్పము ధార. ద్రోణ. 4, అ, 68; చూ, స్వల్పము. 1.

ఉలింద, దే. వి. ఒకానొకచెట్టు: చూ, వృక్షము.

ఉలికినడు, ద్వ. అ. క్రి. అకస్మికముగా గలిగిన భయాదులచే గంపించు: చూ, వజ్రకు. 2. ఉలికిపాటు. ద్వ. వి. ఉలికి పడుట. కళా. 6, అ. 228: ఉత్తేపము, ఉదరిపాటు.

ఉలిపడు, ద్వ. అ. క్రి. అపహరింపఁబడు. దోపుణోపు: చూ, మ్రుచ్చిలించు.

ఉలిపి; దే. విజ. దుర్మాధుడు, తులువ: చూ, వ్యాధుడు. 2.

ఉలిపిపై, వా. వి. దుష్టుడు, దోసకారి, చెప్పినమాట వినని వాడు. “ఉరివారందఱిది యొకదారి ఉలిపిపైయి యొకదారి”: చూ, వ్యాధుడు. 2.

ఉలిపిగొట్టు, దే. విజ: చూ, ఉలిపి.

ఉలిమి, దే. వి. 1. అశ్వకుట్టకము: చూ, వృక్షదనము. 1; 2. తాళ్ళుతొలిచెడి యలి, తాళ్ళుమలిచెడి యలి: చూ, వృక్షదనము. 1-౧౦.

ఉలిమిడి, దే. వి. ఉలిమిరి *. చూ, శ్వేతపుష్పము.

ఉలిమిరి, దే. వి.—పై.—

ఉలిమోగును, దే. వి. చంద్ర *: చూ, విట్టదిరము.

ఉలియు, దే. అ. క్రి. 1: రూ- ఉరియు, కదలు. రా. యు. కాం. 1871: చూ, నలిండు; 2. మోయు. భార. ఆది. 6, అ. 8: చూ, శబ్దించు.

ఉలివాడు, దే. అ. క్రి. చలిండు. కళా. 2, అ. 172: చూ, నలిండు.

ఉలివు. దే. వి. 1. మ్రోత, శబ్దము: చూ, స్వరము. 2; 2. కరలు: చూ, లోంము. 1.

ఉలివుడు, దే. వి. శబ్దము. మ్రోత: చూ, స్వరము. 2.

ఉలివులాగు, దే. వి. చెవి: చూ, శ్రోత్రము.

ఉలుకు, దే. వి. 1. భయము: చూ, సార్వసము; అ. క్రి. 2. భయపడు: చూ, మ్రుక్కు. (6). వా. 3. తనయొక్క తప్పిదమును తెలిసికొను. “ఉన్నమాట అనిన ఉలుకెక్కున.”

ఉలుకుడు, దే. వి. శబ్దము, మ్రోత: చూ, స్వరము. 2.

ఉలుక్కు, దే. వి. లుక. గుఱ్ఱపునడకలోని నీచగతి. అం, భా. ద్వి. క్ష. 198: చూ, ఖరి.

ఉలుచ, దే. పై. వి: చూ, రూ-ఉలన. 1.

ఉలుచమీను, ద్వ. వి.—పై.—

ఉలుచు, దే. స. క్రి. ఊడఁడియు. జై. 1. అ. 45. పీఠిక: ఒడుగుచు—రూ-ఒదచ్చు. అ. క్రి. ఉలుపు, ఊడఁడియు. ఉలుప, పై. వి. 1. ఉపదా. ఉపాయనము. కానుక. రూ. ఉలుపా. చందా. 4, అ. 191: చూ, సూడిచ; 2. పలుచగా చూచిన పుల్లఊరుఁదిండి: చూ, భక్త్యము. 1-౧౬.

ఉలుపద, దే. వి. రూ-ఉల్పద: చూ, శోప.

ఉలుపఁడు, దే. విజ. (ఉలుపు + అడు.) శోపరోగముగఁబాడు, అం. భా. ద్వి. మ. 122: చూ, శోపరోగి.

ఉలుపా, పై. వి. ఉపదా. కానుక: చూ, సూడిచ.

ఉలుపి, దే. విజ. (ఉలుపు + ఇ.): చూ, ఉలుపఁడు.

ఉలుపు, దే. వి. 1: చూ, ఉలుపద; 2. కుష్టము: చూ, సికము 1.

ఉలుము, దే. వి. కుష్టము: చూ, సికము. 1

ఉలూకగతి. అం. చూ, గతి.

ఉలూఁము, సం. వి. అ. పుం. గుడ్లగూఁబ; చూ, సకినంపు: బులుఁగు. 1.

ఉలూకారి, సం. వి. ఇ. పుం. కాకి: చూ, వాయనము. 1.

ఉలూకిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గుడ్లగూఁబలగుంపు. చూ, సకినంపు: బులుఁగు. ౧-౪.

ఉలూకుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. ఇంద్రుఁడు: చూ, సహస్రాక్షుఁడు. 2. భరతవంశమునందలి యొకానొక యోధుడు. (యోధుఁడు = యుద్ధము చేయువాడు.)

ఉలూకలకము. సం. వి. అ. న. గుగ్గిలము: చూ, మహిసాక్షి.

ఉలూఖలము. సం. వి. అ. న. రోలు: చూ, తోలు. 1.

ఉలూఖలముర్జలన్యాయము, అం. రోలువెళ్ళి నన్ను అందఱు గొల్లెదరని మద్దెలతో జెప్పగా మద్దెల నిన్నొక వైపుననే గొల్లెదరు గని నన్ను రెండువైపులను గొల్లెదరని చెప్పిన అమరీతి.

ఉలూఖలశేషన్యాయము, అం. మొగమోటమి గల యల్లుడు అత్తగారు పెట్టిన చలిమిడి తినక రోటిలో మిగిలినది నాకిన రీతి.

ఉలూత. సం. వి. అ. శ్రీ. కొండచిలువ. పెనుఁబాము: చూ, సర్పము. 1-౨౦.

ఉలూపి, సం. వి. న్. పుం. 1. మీనడింభము, శిశువువలె మిక్కిలి చాపల్యముగల చేయ: చూ, మత్స్యము. 1-౬౬; ఈ. శ్రీ. 2 అర్జునుని భార్య: ఒక నాగకన్యక: చూ, నాగ కన్యాయ.

ఉల్పా, సం. వి. అ. శ్రీ. మంటలేనికట్టై నిప్పు: చూ, వహ్ని. 1-౨౦; 2. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1; 3. కాళిక. చూ, వహ్ని. 1-౨౯. బొగ్గు. 4. బూతి: చూ, భస్మము; 5. మెఱుపువంటి చుక్క. ధూమకేతువు, తోకచుక్క. చూ, ఉల్పాగ్ని. (చూ, రిక్క. 1-౨౨). 6. కొఱపి: చూ, వహ్ని. 1-౨౪.

ఉల్లాసము. సం. వి. ఇ. పుం. దుమగతికేతువు: తో:కచక్కు.
చూ, రిక్కు. 1-౨౬-(౨).

ఉల్లడ, దే. వి: చూ, రూ- ఉలువడ.

ఉల్లడు, దే. విణ: చూ, రూ- ఉలువడు.

ఉల్లఱము. సం. వి. అ. న. 1. ఉప్పెన: చూ, పొంగు. 3; 2. అతిశయము: చూ, హేరాళము. 1; విణ. 3. అతిశయించినది: చూ, హేరాళము. 1.౨. 4. స్పష్టమైనది: చూ, స్పటము. 1. (చూ, అక్రము. 3) 5. అజ్ఞానమును జోగొట్టునది. 6. తెన్నగా నెఱుంగఁబడినది: చూ, వ్యక్తము. 2; 7. ఉత్కృష్టముగాఁ జెప్పఁబడినది: చూ, వ్యాఖ్యానము. 3; 8; ప్రకాశించునది: చూ, శుభ్రము. 5.

ఉల్లఱము, సం. వి. అ. న. 1. గర్భస్థవిండము, కలలము: చూ, శ్రూణము. 1; 2. గర్భమునకుఁ జాట్టుకొనియుండెడి సంఘ: చూ, మావి. 2; 3. దిద్దనుకను నెల: చూ, మానము. 1-౨.

ఉల్లఱకము, సం. వి. అ. న. చూ, ఉల్లఱ. 3.

ఉల్లంకి, దే. వి. ఒకరకము పట్టు: చూ, పట్టు (రూ-ఉల్లఱగి.)

ఉల్లంగి, దే. వి. ఒకానొకచెట్టు: చూ, వృక్షము.

ఉల్లంఘనము. సం. వి. అ. న. అతిక్రాంతి: చూ, పర్యయము.

ఉల్లంఘించు, సం. న. క్రి. అతిక్రమించు: చూ, దాటు. 1.

ఉల్లంఘితము, సం. విణ. అతిక్రమింపఁబడినది: చూ, వృక్షము. 7.

ఉల్లకుట్టు, దే. వి. (ఉల్లము + కుట్టు.): చూ, ఉల్లాసము.

ఉల్లడ, దే. వి. ఉల్లాభ: రూ-ఉల్లఱము. పండిరిలోనగు వాని లోపల మీదఁగఁగైదు మేలుకట్టు: చూ, వితానము.

ఉల్లఱము, — దే. —

ఉల్లఱము, దే. వి. అంతరంగము. చూ, హృదయము. 2.

ఉల్లఱపుబిడ్డ, ద్వ. వి. ఘనబిరుదాధ్యక్షుడు: ఉల్లఱపు బిఱుదు.

ఉల్లఱపుబిఱుదు. — దే. — ఉ. హరి. 4, ఆ. 200.

ఉల్లఱము, ద్వ. వి. మనస్సునకు పహంపఁగూడనిది: చూ, లోత, 2.

ఉల్లరి, దే. వి. 1. ఎడ: చూ, హృదయము. 2; 2. ఉడుకుట యందగు ధ్వన్యనుకరణము. భార. కాం. 4. ఆ. 34: చూ, చూహూ

ఉల్లఱము. సం. వి. అ. పుం. కదలిక; చూ, లోలము. 1.

ఉల్లలితము. సం. విణ. కదలినది: చూ, వలితము. 3.

ఉల్లసము. సం. వి. అ. పుం. 1. అనుమోదము: చూ, హృద నము; 2. జోతి, కాంతి, చూ, వెలుతురు. 1; దే. వి. (1) మర్మము దూఱిపాఱునదెను పరిహాసము. భార. కాం. 4. ఆ. 396; పర్వా. 5, ఆ. 73; ఉల్లాసము, ఉల్లకుట్టు, ఉల్ల సము; (2) మర్మము దూఱిపాఱునదెను: చూ, ఉల్లంత సము.

ఉల్లసితము. సం. విణ. వెలిగింపఁబడినది: చూ, వెలుతురు. 1-13.

ఉల్లసితము. సం. అ. క్రి. 1. అనందించు: చూ, సంతోషించు; 2. వెలుగు: చూ, హావజెల్లు; 3. వికాసము పొందు: చూ, వినించు.

ఉల్లాకు. దే. వి. (ఉలి + అకు.) కిల్లాకు చీటి: చూ, పురోజి.

ఉల్లాకుజేత. దే. వి. (ఉల్లాకు + చేత.) ఒక రకము చేత: చూ, మత్స్యము 1-౬౫.

ఉల్లాకుము. సం. విణ. 1. శుద్ధియైనది: చూ, సమీచినము. 2; 2. అనందితము, సంతోషించినది: చూ, హృదనము. 1-6. 3. సమర్థమైనది: చూ, సమర్థము. 1. 4. రోగములేనిది: చూ, వార్తము. 3.

ఉల్లాకుడు, సం. విణ. 1. రోగము పీడినవాడు: చూ, వార్తడు; 2. అనండుడు: చూ, హృష్టుడు; 3. నేర్పరి: చూ, సమర్థుడు.

ఉల్లాసము. సం. వి. అ. పుం. శోభిత్యాదులచేతఁ గలిగినధ్వని వికారముతోఁ జెప్పఁబడినమాట: చూ, వ్యాఖ్యాతము. 2.

ఉల్లాభము, సం. వి. అ. పుం. = ఉల్లఱము, ఉల్లడ: చూ, వితానము.

ఉల్లాభము, దే. వి. ఒకరకముపట్టు: చూ, పక్షి.

ఉల్లారు, దే. వి. గుఱ్ఱపువల్లముమీఁద పఱుకట్ట; కళా. 3, ఆ. 224.

ఉల్లాసము, సం. వి. అ. పుం. 1. రూ- ఉల్లసము, అనందము: చూ, హృదనము; 2. రూ- ఉల్లసము, కాంతి: చూ, వెలుతురు. 1; అం. 3. ఉల్లాసాలంకారము. అల్పాలంకారములు నూటిం టిలో నొకటి. గుణముచే రోషము, రోషముచే గుణము కల్పింపఁబడుట. ఉదా- గంగనదిలో సాక్షి స్నానముచేసి నన్నుఁ జివిత్రురాలింజేయుకవని కోరఁచుననది: చూ, అలంకారము. 3.

ఉల్లాసితము, అం. 1. అలంకారము లేడింటిలో నొకటి: చూ, అలంకారము. 3; 2. చూ, గమకములు.

ఉల్లి, దే. వి. 1. నీరుల్లి *, చూ, ముకందరము. 1; 2. తెల్లఉల్లి*. వి. పు. 4, ఆ. 274; చూ, ముంపకము. 1-3.

ఉల్లిక, దే. వి. సలికండ్లపాము: చూ, సర్పము.

ఉల్లికుచ్చడము, దే. వి. ఎగిరెడి చేపలలో నొకటి: చూ, మత్స్యము. 1-౬౫.

ఉల్లిలితము. సం. విణ. 1. గీరఁబడినది: చూ, ఉత్కృష్టము; 2. మూక్షముగాఁ జేయఁబడినది.

ఉల్లిగడ్డ, దే. వి. నీరుల్లి *: చూ, ఉల్లి. 1.

ఉల్లిపాషాణము, వి: చూ, పౌవీరము. 2.

ఉల్లంఠనము, సం. వి. అ. న: చూ, ఉపాలంభము.

ఉల్లఱపు, సం. వి. ఉ. పుం. కంచ. చూ, నూరణము.

ఉల్లాసము, సం. వి. అ. పుం. ఉలపము. దర్ప: చూ, తృణము. 1-౧౫.

ఉల్లెడ, దే. వి. = ఉల్లాభ: మేలుకట్టు: చూ, వితానము.

ఉల్లెఱము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉచ్చరించుట: చూ, ఉచ్చరణము; అం. 2. ఉల్లెఱాలంకారము. ఒకఁడొకనినె యనేక గుణములు గలవానిగాఁగాని, పెక్కురొక్కనినె యనేక విధములుగాఁగాని వర్ణించుట. ఉదా.—రాముని యాచకులు కల్పవృక్షముగాను, శత్రురాజులు యమునిగాను, పౌరులు తండ్రిగాను దలఁచెదరు: చూ, అలంకారము. 3.

ఉల్లోకితము, సం. వి. అ. న. 1. స్వభావముగు చూపులలోని జేదము; అం. 2. చూ, దృష్టిక్రియలు; 3. చూ, దృష్టి భేదములు.

ఉల్లోచనము, సం. వి. అ. పుం. ఉల్లడ: చూ, వితానము.

ఉల్లోలము, సం. వి. అ. పుం. పెద్దయల: చూ, పీచి. 1.

ఉష్ణము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, ఉత్తరము; అం. 2. ఉష్ణతం
బిరు క్యాదులకగు. ఉదా.- అడుకు-అంటు-బిప్పు-బిలుగు-
బింగు. మొ.

ఉపాజి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. హరిహరలమాట.

ఉపచ, పై. వి.=యువతి, అంటుచి: చూ, శ్రీ. 1.

ఉపదితము, సం. వి. అ. న. హరిహరలచే నెఱుంగఁబడినది.

ఉష్ణ, దే. వి. 1. ఒకరకము చెట్టు: చూ, వృక్షము; 2. గోలత్తిక.

ఉష్ణపిట్ట: చూ, పిట్టక.

ఉష్ణపిట్ట, ద్వ. వి. చూ, ఉష్ణ. 2.

ఉష్ణలహోటి, దే. వి. బాలక్రితలలో నొకటి. కాళ. 3, ఆ. 33:
చూ, బాలక్రిత.

ఉష్ణాయి, దే. వి. 1. లలి. ఉ. హరి. 3, ఆ. 125: చూ, వికాసము;
చూ, హృదసము. (సూ. ని.)

ఉష్ణికులూరు, దే. అ. శ్రీ. (ఉష్ణికులు + కులూ.) రూ-ఉష్ణికులూరు.
భార. అశ్వ. 4, ఆ. 135; కళా. 5, ఆ. 15: చూ,
సంభ్రమించు.

ఉష్ణికుగోను, దే. అ. శ్రీ —పై.—కవిక. 2, ఆ. 150: ప్రధా.
3, ఆ. 66. (ప్రే. ఉష్ణికుగోలుపు.)

ఉష్ణికులు, దే. అ. శ్రీ. (ఉష్ణికు + కులు.) రూ- ఉష్ణికు
లూరు.—పై.—హరి. ఉ. 6, ఆ. 126. (ప్రే. ఉష్ణికు
లూరు.) కవిక. 4, ఆ. 189 (ఇది జాతీయము. ఉష్ణి
కులూరు.= మిక్కిలి ఉత్సాహవహక.)

ఉష్ణ, దే. వి. పూనిక. వి. పు. 7, ఆ. 6: రా. యు. కాం.
2154: చూ, సన్నాహము.

ఉష్ణేత్త, పై. అవ్య. 1. ఏకాలమున: చూ, యుగవత్; 2. నిశ్శేష
ముగా, అడుగుతో. భార. ఉద్యో. 1, ఆ. 29: చూ, సర్వము.

ఉశతి, సం. విజా: చూ, ఉషి.

ఉశన, అం. చూ, స్మృతులు.

ఉశనుడు, సం. వి. న్. పుం. అస్పృశితుడు: చూ, కుశ్శుడు. 1.

ఉశీరము, సం. వి. అ. పుం. న. నలదము*: చూ వట్టివేరు.

ఉష, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. ఉషాదేవి, అర్ధవి. బాణుని కూతురు:
చూ, బాణాత్మజ: 2. కలుతుంటి, చేదుగల సొర. *: చూ,
సొఱ; 3. రాతిరి: చూ, రాత్రి.

ఉషకాలము, సం. వి. అ. పుం. 1. అహర్ముఖము: చూ, వేగు
జాము; 2. అరసంజ: చూ, సాయంకాలము.

ఉషతి, సం. విజా. చూ, రూ=ఉశతి.

ఉషణ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. రూ-ఉషణ: * చూ, పిప్పలి. 1.

ఉషణము, సం. వి. అ. న. 1. రూ-ఉషణము, అయోనామము:
చూ, మిరియము; 2. మిరియాలచెట్టు: రూ-ఉషణము; 3. రూ-

ఉషణము, పక్కముచేసి యెండఁబెట్టిన ఆల్లము*: చూ, కుంఠి.
ఉషర్పణుడు, సం. వి. అ. పుం. వైశ్వానరుడు: చూ,
పన్నా. 1.

ఉషస్సు, సం. వి. న్. న. బౌషస, తెల్లవాణుటకు ముందు
నాలుగుగడియల కాలము, అయిదుగడియల కాలము అని
కొండఱు: చూ, వేగుజాము.

ఉషాతస్య, అం. 1. చూ, శాస్త్రప్రవర్తకులు; 2. చూ, ఉష. 1.

ఉషావతి, సం. వి. అ. పుం. మన్యకుని కొడుకు: చూ, విశ్వ
తేకుపు.

ఉషావనము, సం. వి. అ. పుం. కోటివర్షము, బాణపురము, దేవి
కోట: చూ, దేశములు. ఉం. (4).

ఉషి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ఋణావనవృద్ధి: చూ, వద్ది.

ఉషితము, సం. వి. అ. న. 1. చద్వి: చూ, హృతర్యోజనము;
విజా. 2. వాసముచేయఁ బడ్డది; 3. కాళ్ళుఁబడినవి: చూ,
పుష్టము.

ఉషికుడు, సం. విజా, అంటుగాడు: చూ, పిటుడు.

ఉషుడు, సం. విజా. —పై.—

ఉష్మి, అం. శ్వాన ఉష్మి మహిష సూరర గతులైన భాగ్యహీనుం
డగును. సాముద్రక శాస్త్రమునందలి గతు (నడక) లలో
నొక లక్షణము: చూ, గతి, (చూ, లక్షణాంగములు.)

ఉష్మికంటక, భక్షణన్యాయము. న్యా. లొట్టిపిట్ట ముళ్ళకొమ్మలను
నోటికి గుచ్చుకొనకుండ నమలుకీతి.

ఉష్మికర్ణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కరభకాండిక*: చూ, కలభకర్ణిక.
ఉష్మిజంఘలు, అం. ఉష్మిజంఘలైన భాగ్యహీనుఁడగును,
సాముద్రిక శాస్త్రమునందలి జంఘల (విక్కుల)లో నొక లక్ష
ణము: చూ, జంఘలు. (చూ, లక్షణాంగములు.)

ఉష్మిజిహ్వా, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గొఱాల్లి లక్షణము. చూ, లక్షణము.
1-౧౧.

ఉష్మిధూమము, సం. వి. అ. పుం. తేలుకొండి*: చూ. వృళ్ళి
కము. 2.

ఉష్మిము, సం. వి. అ. పుం. ఒంటె: చూ, లొట్టిపిట్ట.

ఉష్మికులన్యాయము. అం. పా. రోఽశ్వతోగ్రమ్ముట.

ఉష్మిశము, సం. వి. అ. పుం. గొరగు*: చూ, పీలుపు.

ఉష్మి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అడుఒంటె: చూ, లొట్టిపిట్ట.

ఉష్మిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. —పై.—2. ఒకరకము వంటకుండఁచూ,
భాండము. 3. 3. గుల్మము. ఈరము: చూ, పొద. 2.

ఉష్మకము, సం. వి. అ. పుం. గ్రీష్మముతువు: చూ, మాసద్యయము.

ఉష్మకుడు, సం. విజా. 1. చొరవకలవాడు: చూ, సాహసికుడు;
2. తెవులుగొంటు: చూ, వ్యాధికుడు.

ఉష్మనిశ్వాసము, సం. వి. అ. పుం. వేడియూపిరి: చూ, శ్వాసము.

ఉష్మము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఎండ: చూ, వెలుగు. 3; 2.

వేనఁగికాలము: చూ, మాసద్యయము; 3. అగ్ని: చూ,
పన్నా. 1. 4. ఆవిరి: చూ, బౌష్మ్యము; 5. వెచ్చన: చూ,

వేడిమి: విజా. 6. వేడియైనది, ఉష్మలము: చూ, మిడి.
4; 7. నేర్పుకలది: చూ, యోగ్యము. 4.

ఉష్మముష్టేన శీతలమ్, న్యా. వేడి వేడిచేఁ జల్లఁ బడును.

ఉష్మరశ్మి, సం. వి. ఇ. పుం. వేడివెలుగు: చూ, మార్పుడు.

ఉష్మవారణము, సం. వి. అ. న. గొడుగు: చూ, వారిర.

ఉష్మి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. వీణయొక్క తంతువుల వలనఁ బుట్టు
స్వరమున కాశ్రయభూతమైన యొకానొకక్రియ: చూ,
స్వరము. 2-౬.

ఉష్మిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. యవగుపు, కాఁపుడుగంజి: చూ,
వారుపుడు.

ఉష్మిక్కు, అం. చూ. పంచస్పలు.

ఉష్మిషము, సం. వి. అ. న. 1. తలపాగ: చూ, పాగ, 2; 2. కిరీ
టము. భార. విరా. 4, ఆ. 194: చూ, సీసకము. 1.

కీలక, దే. వి. 1. కీలకలాట. పక్కాం. 3, ఆ. 154: చూ, అందోశనము. 1; 2. చూడుము: చూ, రుషము.
 కీలకదంపు, వా. వి. 1. కనయోగములేని సంధాషణము. "కీలక దంపుననులే." (గోదావరీమండలమున వాడుక): కీలక పాల్లు; 2. సారములేని కీలకనుదంపుట: కీలకపాల్లు.
 కీలకపాల్లు, వా. వి. —పై. —"కీలక పాల్లు మాటలేల."
 కీలక, పై. వి. = హుంకారక. కీలకొట్టుట. చూ, హుంకారము, కీలకించు, దే. అ. క్రి. చూ- కింకించు: యత్నించు. చూ, నమకట్టు. 2.
 కీలకు, దే. వి. 1. పూనిక. భాగ. 10, స్కం. ఉ. 436: చూ, సన్నాహము; అ. క్రి. 2. పూను. రా. మం. కాం. 3: చూ, నమకట్టు. 2.
 కీలకువ, దే. వి. పూనిక. రామా. 3, ఆ. 7: చూ, సన్నాహము.
 కీలకువగు, దే. అ. క్రి. (కీలకువ + అగు.) పూను. రా. మం. కాం. 28: చూ, నమకట్టు. 2.
 కీలకొట్టు, ద్వ. స. క్రి. కీలక కీ అని వృత్తాంతము విను, అకిర్తించు: చూ, విను. 2.
 కీలకొట్టుట, ద్వ. వి. క. కీలక. అ. కీలకర: చూ, హుంకారము.
 కీలకొను, ద్వ. స. క్రి: చూ, కీలకొట్టు. ఉ. హరి. 3, ఆ. 138; కాశీ. 7, ఆ. 173; భార. ఉద్యో. 3, ఆ. 94.
 కీలగాడు, దే. అ. క్రి. (కీలగి + అడు.) అందోశించు. చూ- కీలగులాడు. కీలవాడు. చూ, వేలాడు (దోగియాడు దోగూడు, పాటియాడు పాడాడు, వేలియాడు వైలాడు అని మహా కవి ప్రయోగములు గానఁబడు చున్నవి. ఇట్టి క్రియలందు స్వార్థమున అడు.) "కీలగా ఉమ్మా కీలగాడు, కీలగెను తల్లి కీలగాడు." (వాడుక.)
 కీలగు, దే. అ. క్రి. 1. —పై. —భార. ఆర. 4, ఆ. 138; 2. చలించు. చూ, సలించు. (చూ-కీలు.)
 కీలగులాట, దే. వి. కీలగులాడుట: అల్లాటము, ఉరియాట, కీలక, కీలగులాట; (సం. ప): —అందోశనము.
 కీలగులాడు, దే. అ. క్రి. (కీలగులు + అడు.): చూ, చూ- కీలగాడు.
 కీలచ, దే. వి. 1. జొన్న లోనగువాని కంకికాద, ఈచ: చూ, కణిశవృంతము; 2. అరటిబొందె నడుమందు తెల్లని పదార్థము: చూ, చూట; 3. కంటకాదిభారము, కంప. రామా. 5, ఆ. 88; చూ, ముండ్లమండ: (చూ, పొలిసము. 1.)
 కీలచచేతులవాడు, ద్వ. వి. ఈచచేతులవాడు: చూ, కోణి.
 కీలచపడు, ద్వ. అ. క్రి. 1. కృశించు. కీలచపోవు.
 కీలచపోవు, దే. అ. క్రి. —పై. — (విఱుడుదు ఉడులు అనిచేదము.)
 కీలచవియ్యము, దే. వి. చక్కగా ముదురని జొన్నలు లోనగు వాని దాన్యము: చూ, దాన్యము.
 కీలచముట్టు, దే. క్రి. విజ. విశ్లేషము, అన్నియు. భార. శల్య. 1, ఆ. 28: భార. విరా. 3, ఆ. 121: చూ, సర్వము.
 కీలచముట్టుగాగొట్టు, ద్వ. స. క్రి. విశ్లేషముగాగొట్టు: చూ, కనుపుగొట్టు.

కీలచు, దే. ప్రే. కీలగజేయు; భార. ఆర. 4, 133: కీలపు, అ. క్రి. ఆడించు.
 కీలచి వుచ్చుకొను. వా. స. క్రి. మొదలంట నాటునట్లుచేయు. కీలు. దే. స. క్రి. నొవ్వనాడు. భార. ఫిష్ట. 3, ఆ. 234.
 రామా. 2, ఆ. 24.
 కీలత, దే. వి. 1. పైకిందులు బయలుగా విడిచి యడుగునుంచి మీదికి వాటముగా గంపవం చువ్వలతో నల్లిన పువ్వు గ్రహణసాధనవిశేషము. ఆము. 8, ఆ. 62: చూ, వల. 1; 2. అవలంబము. చూ, సన్నిధానము. 2.
 కీలతకొను, దే. స. క్రి. అవలంబించు, కీలు. భాగ. 7, స్కం. చూ, ప్రాపుగొను.
 కీలతకోల, ద్వ. వి. కీలతగాఁ బట్టుకొను కట్ట, అనుకట్టు: చూ, పట్టుగొమ్ము.
 కీలతపదము, మి. వి. వాక్యపూషణము; ఇదానీమ. (కోడు పదము).
 కీలతము, దే. వి. ఆశ్రియము. పట్టు. సా. 3, ఆ. 253: చూ, సన్నిధానము.
 కీలతాపాటీలేదు, లో. కీలయను పాటియును లేదు. (ఎట్టి మాటను సరకుచేయవని భావము) "నామాటఅనిన కీలతా పాటీ లేదు."
 కీలతు, దే. వి. 1. చేపలఁ బట్టువల, కీలత: చూ, వల. 1. కీలద, దే. వి. 1. ఈర్ష్య: చూ, సూడు. 1; 2. ఉలుపడ: చూ, శోప.
 కీలదబొట్టు, దే. వి. ఉలుకుట బొట్టు. చూ, తుండి.
 కీలదర, దే. వి. (కాయలు పంపుటకును. ఎలుకలు లోనగు నవి చచ్చుటకును వేసెను) పొగ: చూ, పొగ.
 కీలదరగొట్టు, వా. స. క్రి. కీలపిరియాడఁబంపునట్లు ప్రహరించు. కీలు, దే. వి. 1. ఉలుపడ: చూ, శోప; 2. చేపలఁబట్టు యూత. భార. కాం. 3, ఆ. 193: చూ, వల. 1. అ. క్రి. 3. చూ, వాచు; స. క్రి. 4. శంఖము లోనగువాని నూడు. చూ. పట్టు 27; 5. నివృ. మొదలగువాని నూడు. "అమె ఉఫ్ ఉఫ్ అని ఉడుచున్నది."; 6. ఆశ్రయించు, పట్టు. భార. ఆది. 2, ఆ. 13; ఆము. 5, ఆ. 117; చూ, ప్రాపుగొను; 7. ఉంచు. కళా. 6, ఆ. 252: చూ, పెట్టు. 15; 8. అడుము. నిర్వ. 4, ఆ. 92; కాశీ. 3, ఆ. 12; 9. నొక్కు. భార. ఆను. 1, ఆ. 89: చూ, విసుకు. 1; 10. (చేపలను) కీలతతోఁబట్టు; భార. కాం. 3, ఆ. 193.
 కీలుగ్రోవి, దే. వి. (కీలు + గ్రోవి.) అగసాలెవాడు కుంపటి యూడెడుగొట్టము. చంద్రా. 4, ఆ. 17: చూ, గొట్టము.
 కీలుమెకము, ద్వ. వి. పండి: చూ, సూకరము.
 కీలువత్తి, ద్వ. వి. వర్తిరూపము, చూ, సాంబ్రాణివత్తి.
 కీలువెండి, దే. వి. శుద్ధమైన వెండి: చూ, శోహము. 1-౪. (౨).
 కీలు, దే. వి. 1. కీలుట; ప్రే. 2. కీలగజేయుట, పై. 5, ఆ. 137: చూ, కీలు.

కీర్తనము, దే. వి. మూర్త్యము. (ఇట్లు అజాదిగా కొన్ని పుస్తకములందు వ్రాయబడి యున్నవి. దీనికిఁ బ్రయోగము చిక్కినవికాదు.) చూ, స్తంభము. 1.

కీర్తనబొడ్డు, దే. వి. ఒకానొక మందు అకుచెట్టు: చూ, వృక్షము. కీర్తనంబి, దే. వి. ఒకరకము బంతి *: చూ, బంతి. 4.

కీర్తారము, సం. వి. అ. పుం: చూ, డి. (1).

కీర్త్యము, సం. వి. అ. న. డి.కొట్టుట: చూ, హంకారము.

కీర్తేళము, సం. వి. అ. పుం. ఆకాశము: చూ, సురవ ర్తము, కీర్తేళి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. శివుని ఏలాసము. (ఇట్లు కీర్తేళము, కీర్తేశలము ఇత్యాదులూహ్యులు.) చూ, ఏలాసము. 1-3.

కీర్తి, దే. అ. శ్రీ. (వాణిజ్యేత తిలవెండ్రుకలు) కీర్తి: చూ, రాలు.

కీర్తి, దే. వి. 1. కీర్తెడినీయ: చూ, నెలయూట; 2. బలిమి: చూ, శక్తి. 1; 3. ఎముకలలోని క్రొవ్వు. ఛార. శ్రీ. 2, అ. 9: చూ, మూలగ; 4. కీర్తిగదయరసము. “మామిడికాయల కీర్తిగదయ కీర్తి.” వా.పి.గ్రంథానిత స్రావము, గ్రంథులలో ఓరు రసము, అంతరీక్షము.

కీర్తికల్లు, దే. వి. ఒకరకము వడ్డు, (అప్ర.) చూ, ఛాన్యము. కీర్తిబుడ్డిచెక్క, ద్వ. వి. కట్టవమునకు దగిన యొకరకము ప్రాసు: చూ, వృక్షము.

కీర్తిమెకము, ద్వ. వి. పండి: చూ, సూకరము.

కీర్తిడు, దే. అ. శ్రీ. (కీర్తి + ఆడు.) 1. చలిండు. నిర్మ. 9, అ. 9: భార. విరా. 4, అ: చూ, నలిండు; 2. తల్లివడు. పాండు. 3, అ. 89: చూ, సంక్రమిండు; 3. కీర్తిగులాడు. జై. 8, అ. 78: చూ, వ్రేలాడు.

కీర్తి, దే. వి. అడవిలోని యొకరకము చెట్టు: చూ, వృక్షము.

కీర్తిండు, దే. న. శ్రీ. మోసపుచ్చు: చూ, వండించు.

కీర్తి, దే. వి. (వానచినుకులచేత గలిగిన) చెమ్మ: చూ, పవను. 2.

కీర్తి, దే. వి. మట్టిలోనగువాని కొమ్మలనుండి క్రిందికిగెను పేరు: చూ, శిఖ. 1. (ఇవి వేళ్ళవలెనే చెట్టునకాహార మందించును.)

కీర్తినిదాడు, దే. అ. శ్రీ. 1. అపసరిల్లు, తొలగు. కవిక. 3, అ: చూ, విరియు. 5; 2. పాటు. పాండు. 3, అ. 49: చూ, వెళ్లు. 1.

కీర్తిగపుకలై, ద్వ. వి. వెలకుగొన్న దాని ఇంటి పాప: చూ, పరిచారిక.

కీర్తిగము, దే. వి. రూ. కీర్తిగము, పరిచర్య. నేవ.వేమన. 556: య. 1, అ. 98: చూ, శుక్రావ.

కీర్తిగీడు, దే. వి. (కీర్తిగము + ఈడు.) పరిచర్యము. అచ్చ. అ. కాం. 5: చూ, నేవకుడు. 1.

కీర్తిత, దే. వి. (సాలెవాడు పడుగు చేయునపుడు పడుగు వాలకుండఁ గ్రింద నూతనా నిలువున నిలిపెను) కొయ్య. హంస. 2, అ. 11: చూ, కొయ్య. 3.

కీర్తియము, దే. వి. చూ, రూ. కీర్తియము.

కీర్తి, దే. అ. శ్రీ. 1. గళితమగు. వీర. 2, అ. 287: హంస. 2, అ. 34, చూ, గాలు; 2. వదలు, వీరు. పాండు. 1, అ.

105: చూ, పీఠకాసు; 3. జాటు. భో. 4, అ. 181: చూ, వెళ్లు. 2; 4. కాటు. కసి. 4, అ. 14: చూ, స్రవించు. 5. ఖండితమగు, తెగు. అచ్చ. మం. కాం. 115: చూ: పోల్చిండు. 6. పాటు. రా. అర. 2, అ. 126: చూ, వెళ్లు. 1-7. (మర్నాద) పోవు. 8. (కద్యోగము) పోవు. 9. (పండు) రాలు. 10. (వస్తువాహనాలు) నలించు. 11. (వెనుకకు పెట్టుకొనిన గోవికొంగు) పీడు. 12. (ద్రవ్యము) నవ్వమగు. 13. (పిత్త) పుట్టు. “వాడు తల్లిగర్భమునుండి మిడివడినది మొనలు నుటముగ పెనుగుచుండెను. (ఇత్యాదులూహ్యులు.) కీర్తికొను, దే. అ. శ్రీ. గ్రుచ్చుకొను, నాటు. లక్ష్మి. 4, అ. 178: హరి. క. 9, అ. 231: రా. అర. 2, అ. 126: చూ, మొలచేయు.

కీర్తిగు, దే. ని. అంకోలము *: చూ, నికోచకము. మహా యువశపత్రక. (చూ, అంకోలవిజన్యము.)

కీర్తిచు, దే. న. శ్రీ. 1. రూ. కీర్తి: చూ, సమ్మాప్తిండు; 2. నాటులోనగు వానిగ్రుచ్చు: చూ, నాటునాటు. (రూ. కీర్తి.)

కీర్తిపు, దే. వి. 1. కీర్తిరి: చూ, శ్వాసము; 2. ఆకుచెప్పు: చూ, సమ్మాళిగడు; 3. రూ. కీర్తి. తుడుపు: చూ, సమ్మాప్తము; 4. నాటులోనగువాని గ్రుచ్చుట. రూ. కీర్తి: చూ, నాటునాటు.

కీర్తిపుమడి, ద్వ. వి. కేవారము చూ, భూమి. 1-౪౨. కీర్తిము, దే. వి. రూ. కీర్తియము: చూ, శుక్రావ.

కీర్తి, దే. న. కీర్తి: చూ, రూ. కీర్తి.

కీర్తి, దే. వి: చూ, రూ. కీర్తిపు.

కీర్తి, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. పెండ్లాము: చూ, ధార్య: విజ. 2. పెండ్లాడినది: చూ, కిమూళము.

కీర్తిము, సం. విజ. పొందఁబడ్డది: చూ, సంసక్తము.

కీర్తిడు, సం. పి. అ. పుం. 1. చూ, సూక్ష్మము; 2. పెండ్లి యయినవాడు, కిమూళుడు: చూ, వివాహితుడు.

కీర్తిము, సం. విజ. కుట్టు(బడినది. (వస్త్రాది): చూ, రూ, కీర్తిము.

కీర్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. కుట్టు: చూ, స్వాతి. 1, 2. కావలి: చూ, రక్షణము; 3. ఒకానొక దేవత: చూ. మహాలక్ష్మి. 2; 4. ఒకానొక ధ్వని: చూ, స్వరము, 2.

కీర్తిభము, సం. వి. అ. పుం. చకోరము: చూ: వెన్నెల పులుగు.

కీర్తిర, వై. వి. = కీర్తిర: ఒకరకము గడ్డి: చూ, తృణము. 1. కీర్తిరలు, వై. వి. బి. ఒకరకము వడ్డు: చూ. ఛాన్యము.

కీర్తి, దే. పి. నైర్మల్యము: చూ, వర్ణము. 6. ౪-౨).

కీర్తిరంగు, ద్వ. వి: చూ, కీర్తి.

కీర్తినిరా, ద్వ. వి. నల్లగనుండు నొకరకము నీరా: చూ, నీరా. కీర్తిము, సం. వి. న. న. (పాలచేత తుడుపునది.) (ఆపు మొదలగువాని పాల) పొడుగు, అపీనము: చూ, స్తన్యము.

1-కం.

కీర్తిస్యము, సం. వి. అ. న. పాలు. చూ, స్తన్యము. 1-గం.

ఈనమ, సం. వి. అ. న. 1. ఒకచెక్కలో నొకచెక్క తీసి
 నేయడము; చూ, రహితము; 2. (యుద్ధ) ప్రయత్నము;
 చూ, సన్నాహము; 3. అర; చూ, సగము; విజ. 4. కొంత
 యైనది, తక్కువైనది: చూ, హీనము. 1; 5. కొంతయు.
 ఈనిక, దే. వి. 1. ఆశ్రయము; చూ, సన్నిధానము. 2; 2.
 బలిమి: చూ, శక్తి. 1.
 ఈను, దే. స. క్రి. 1. తాలుడు; భార. ఉద్యో. 3, అ. 281;
 చూ, వహించు; 2. అవలంబించు. హరి. ఉ. 3, ఆ. 103;
 చూ, పాపుగొను. 3. పొందు. భార. శాం. 3, అ. 352;
 చూ, సత్తముగ; 4. మోయు. హ. స. 1, ఆ. 25; చూ,
 వహించు; 5. (తొలును) మెత్తపఱచు. చూ, మెత్తపఱచు.
 ఈప, దే. వి. అడవిలోని చెట్లగుంపు. (అప్ర, చూ, వృక్షము.
 ఈవీరి, దే. వి. 1. రూ. ఈర్వు: చూ, శ్వాసము. (చూ, వాయువు.)
 2. ఉచ్ఛ్వాసనిశ్వాసములు. (చూ, వాయువు.)
 ఈవీరికట్టు, ద్వ. వి. ఈవీరిపుచ్చనిక నొప్పించెడి రోగము:
 చూ, యోకము.
 ఈబి, దే. వి. 1. నపుంసకుడు: చూ, సౌవిదల్లుడు; 2. నపుంస
 కత్వము: చూ, వంశత్వము.
 ఈబివాడు, దే. వి. 1. నపుంసకుడు: చూ, సౌవిదల్లుడు;
 2. ఈబిశరీరి.
 ఈబి, దే. వి. అడుగు: చూ, సుబ్బలి.
 ఈమము, సం. వి. అ. న. 1. ఒకానొక దేశము: చూ, దేశము;
 పుం. 2. ఆకాశము: చూ, సురవర్తము; 3. త్రోపు: చూ,
 నిషేధము.
 ఈయలి, ద్వ. వి. దోలిక. రూ. ఈయాల; చూ, సవారి. 1-౧౦.
 ఈయాల, —పై.—(రూ. ఈయాల.)
 ఈయాల, —పై.—(రూ. ఈయాల.)
 ఈయాల, —పై.—(రూ. ఈయాల.)
 ఈర(గంధ, ద్వ. వి. (ఈర+కంధ.) పాటిదొడ్లలో పైరు
 చేసేడు కంధ *; చూ, సూరణము. 1-౪.
 ఈర(బండి, దే. వి. (ఈర+పండి.) 1. గ్రామసూరము:
 చూ, సూరము; వా. 2. బలిసన వానిని హేళనము చేయు
 నపుడు వాడేడు శబ్దము. “నీవు ఈర(బండివలె నున్నావు.”
 (గోదావరి లోనగు సుందలములలో వాడుక.)
 ఈర(బిచ్చిక, దే. వి. (ఈర+పిచ్చిక.) ఇండ్లపట్టునఁ దిరిగెడు
 ఒకరకముపిట్ట, చుట్టము: చూ, పిచ్చుక.
 ఈర(బోపు, దే. అ. క్రి. (ఈరన్ + బోపు.) క్షయించు, తగ్గు.
 హరి. ఉ. 7, ఆ. 193; చూ, స్రుక్కు. 3.
 ఈరక, దే. అవ్య. 1. ఏదేని యొకటిలేక యను సర్వమునఁ
 దెలిపెడి. భార. ఉద్యో. 3, అ. 288. (ఇక్కడ ఈరక
 యనఁగాఁ బ్రయత్నములేక యని యర్థము.) రా. కిష్కిం.
 కాం. 211. (ఇక్కడ ఈరకయనఁగాఁ గారణములేక యని
 యర్థము. ఇట్లు తక్కినచోట్లను సందర్భానుసారముగా
 అర్థమునూహింపవలయును.) (రూ. ఈరక): చూ, మిన్నక;
 వ్యా. 2. ఈరక మిన్నక తూష్టిమర్థకములు.
 ఈరగోగు, దే. వి. (ఈర+గోగు.): చూ, తీష్ట *: చూ,
 కొండగొనుగు.

ఈరజోగి, ద్వ. వి. (ఈరన్ + జోగి.) విచ్చుపుజోగి: చూ,
 యాచకుడు.
 ఈరట, దే. వి. అవరతి, రూ. ఈటటు: చూ, విశ్రాంతి. 2.
 ఈరజాక్షము, సం. వి. అ. పుం. తగిరిన*: చూ, ప్రవున్నాటము.
 ఈరపేర(బిలుచుట, జా. ఈరిలో పేరుపెట్టి విలిచినను దొర
 కడు. “ఈరిలోనే లేనపుడు వానికిని దొడ్డిగా నాకరములేదు.”
 ఈరదీర, దే. వి. (ఈర+దీర.) మోషకము. అవత *:
 చూ, ఖర. 2.
 ఈరిరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. వెడల్పు: చూ, వెడలుపు; అవ్య.
 2. అంగీకారార్థకము: చూ, సమ్మతము. (చూ, ఈరి.)
 ఈరపుడు, సం. వి. అ. పుం. కొమటి, బ్రహ్మదేవుని తొడిల
 వలన బుట్టినవాడు: చూ, వైశ్యుడు.
 ఈరాటుడు, ద్వ. స. క్రి. (ఈరుపు + అటుడు.) రూ. ఈరాపు,
 ఈడించు: చూ, ఓదారుడు.
 ఈరాపు, ద్వ. స. క్రి.—పై.— భార. మౌ. 1, అ. 203;
 భార. విరా. 2, అ. 123.
 ఈరి, చూ, రూ. ఈరిరి.
 ఈరిపైనురుబిడ్డను గరణముపైగానునడదు. లో. “ఉవా.—
 ఈరిపైనురు బిడ్డనను గరణముపైఁ గానైనఁ బడదను ము
 వునఁ జేలు పాడైనమికేమి” దర్శజరాజసూయము.
 ఈరికృతము, సం. విజ. (అ. అ. అ.) రూ. ఈరికృతము. అంగీక
 రింపఁబడినది: చూ, స్వీకృతము; 2. విరివియైనది: చూ,
 పూర్వము. 4.
 ఈరు, దే. వి. 1. గ్రామము, చూ, దేశములు. ౬౩. (౨.),
 2. ఆజీయము. 3. తనదేశముకాని పైదేశము. శశాం. 3:
 ఆ. 7; హరి. ఉ. 10, ఆ. 332; చూ, దేశాంతరము: 4. ఏడి
 కోల లేని నాగలి: చూ, నాగలి అ. క్రి. 5. లోపలనుండి
 జలాదీకము వెలికిఁద్రాచు. “నీళ్ళూరెను.” చూ, సర్పించు;
 6. ఈరిన ఈటచే నాను, ద్రవద్రవ్యము సోఁతున బహుకాల
 ముండు. “నిమ్మకాయ ఈరెను.” చూ, నాను; 7. తడి
 గలదియగు. “నోరూరు చున్నది”: చూ, అర్చిబిగు;
 8. జన్మించు. “అనలూర(గా) క్షేత్రయ: చూ, సంభవించు
 (నే ఈరించు.)
 ఈరు(గాయ, దే. వి. (ఈరు+కాయ.) ఉపదంశము, అన్న
 ములో నంజుకొను ఉప్పు(గాయ: చూ, రుచి(గాయ.
 ఈరు(బిండి, ద్వ. వి. (ఈరు+పిండి.) 1. పలుచగానూతన
 పుల్ల(ఈరు(బిండి, పప్పుడి: చూ, భక్ష్యము. 1-౧౬; 2. తెలికఁ
 బిండి మజ్జిగలో నూరఁబెట్టి చేయునది (ఈరు(బిండి
 వడియములు.) చూ, భక్ష్యము. 1. ౫౧.
 ఈరుకొను, దే. స. క్రి. ఆహ్వాజించు, రూ. మూర్కొను.
 వసు. 3, అ. 119; చూ, మూర్కొను.
 ఈరుపుటనము, సం. వి. అ. న. ఒకానొక రతి బంధము: చూ,
 రతిబంధము. 1-౧).
 ఈరుచు, వై. స. క్రి. 1. ఈర్ష్య: ఈపిరివిరుచు. (రూ. ఈర్ష్య);
 2. గంధపుచెక్క లోనగు వానితో అరుగఁడియఁగా వచ్చిన
 గంధము లోనగు దానిని చేతితో ఎత్తు: రూ. ఈర్ష్య,
 ఎత్తు.

చూ, మీదు. 2; అ. న. 4. ఆకాశము : చూ, సురవర్తము.
అం. 5: చూ. దాహప్రచారములు; 6. చూ, హస్తక్షేత్రములు.
హిందూముఖము, అం: చూ, హస్తక్షేత్రములు.
హిందూమూలము, సం. వి. అ. పుం. ఒకరకముగడి: చూ, తృణము. 1-౧.
హిందూరేతసుడు, సం. వి. న. పుం. 1. యిసి: చూ, నన్నానిసి.
1: 2. ముక్కంటి: చూ. శివుడు. 1.
హిందూలింగడు, సం. వి. అ. పుం. ముక్కంటి: చూ. శివుడు. 1.
హిందూలోకము, సం. వి. అ. పుం. వేల్పుటెంకి. చూ, స్వర్గము.
హిందూలోకములు, అం. భూలోకము, భువనలోకము, సుకలోకము, మహాలోకము, జనలోకము, తపోలోకము, సత్యలోకము. (7).
హిందూలోచనము, సం. వి. అ. పుం. మీగండ్ల మొకము: చూ, శరభము. 1.
హిందూవర్తము, సం. వి. న. న. పిన్ను. (సూ. ని.): చూ, సురవర్తము.
హిందూలికము, సం. వి. అ. పుం. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1.
హిందూశ్వాస, సం. వి. అ. త్రి. ఎగహిరి: చూ, శ్వాసము.
హిందూశ్వాసము, సం. వి. అ. పుం. — పై.—
హిందూస్థితి. సం. వి. ఇ. త్రి. మొదట పైనుండు సుడి, పురుషి కము: చూ, సుడి. 1.
హిందూస్థుడు, సం. విజ. హిందూస్థముడు: చూ, నిలుచున్న వాడు.
హిందూప్రేమము, అం: చూ, సంచారి వర్ణగతాలంకారములు. (చూ. అలంకారము. 3.)
హిందూస్థిత, సం. వి. అ. త్రి. వహ్నిలిక *: చూ, పొట్ల. 1.
హిందూస్థితము, సం. వి. అ. పుం. కాళర: (సూ. ని.): చూ, సుషవి. 1.
హిందూ, చూ, చూ. హిందూ.
హిందూక, ద్వ. వి. (హిందూ+పోక.) హిందూపోక. కవి. 4, అ. 121: చూ, కిలుపిపోక.
హిందూపు, ద్వ. అ. త్రి. (హిందూ+పోపు.) హిందూ పొడలు. నిర్వ. 3, అ. 17. (ప్రే. హిందూపు.)
హిందూ, సం. వి. ఇ. పుం. త్రి. 1. అల: చూ, వీచి. 1: 2. పెద్ద అల: చూ, వీచి. 1; 3. తహతహ: చూ, సంత్రమము. 1; 4. నొప్పి, బాధ: చూ. శోకము. 2; 5. క్రమవర్తతి, ఓమము, వరంవర: చూ, వెల్లి. 4; 6. (వత్తము) ముడుత: చూ, వళి. 2; 7. (కరువుమొదలయిన వానియందుండు) మూడు ముడుతలు: చూ. వళి. 2; 8. జొతి: చూ, వెలుకరు. 1; 9. ప్రవాహము. 1; చూ వెల్లువ, 10. వక్రము: చూ, వంకర; త్రి. 11. = కప్పి: చూ, రసనామలము.
హిందూక, సం. వి. అ. త్రి. 1. అల: చూ, వీచి. 1; 2. ఉంగరము: చూ, భూషణము. 2-౧౨-(౨); 3. (వత్తము) ముడుత: చూ, వళి. 2; 4. (కోకకుచ్చి) ముడుత: చూ, వళి. 2; 5. చిటికెనవేలు. (వెళ్ళిమీద కరుకువలె నుండు-చి.); (చూ, పిల్లవేలు): చూ, వెలు. 2; 6. తుమ్మెదల యంకా రము, జం: చూ, స్వరము. 2-(౧౨౨).

హిందూమత్తు, సం. విజ. త్రి. వంకరె నది: చూ, వంకర.
హిందూమాలి, సం. వి. న. పుం. కడలి: చూ, సముద్రము. 1.
హిందూక, సం. వి. అ. త్రి. 1. జనకమహారాజు కూతురు: చూ, సూన. 1-౬; 2. మగనినెడఁబాసిన పక్షివ్రత: చూ, త్రి. 1-౩౧; 3. లక్ష్మణుని భార్య: చూ, భార్య. 1-౫౩.
హిందూలు, అం. ఉత్తు, తృప్తు, శోకము, మోహము, జర, మరణము. (6).
హిందూంగము, సం. వి. అ. న. పుట్టగొడుగు, (సూ. ని.): చూ, సర్వాక్షి.
హిందూర, సం. వి. అ. త్రి. అన్ని పయిరులచేత నిండిననేల. చూ, భూమి. 1-౨౪.
హిందూశి, సం. వి. ఈ. త్రి. ఒకానొక అప్పురత్తి: చూ, వేలు పులు. 2. (రూ- ఉర్వసి- హిందూసి-ఉర్వశి).
హిందూశివల్లభుడు, సం. వి. అ. పుం. పురూరపుడు, చూ, రాజు. 1-౨౯.
హిందూరుకము, చూ, రూ- ఉర్వారు: చూ.
హిందూ, సం. వి. అ. త్రి. దేవతాకము. చూ, విషనాశని (సూ. ని.)
హిందూ, దే. వి. 1. విరాము, తెలుపి, భార. విరా. 2, అ. 315; చూ, విశ్రాంతి. 2; 2. అశ్వాసము, హిందూచుట. భార. ఉర్వశి. 3, అ. 101; భార. విరా. 3, అ. 68: చూ, ప్రశ్నయము; విజ. 3. సహాయము. భార. విరా. 1, అ. 95; చూ. వెంజడి.
హిందూచు, దే. న. త్రి. అశ్వాసించు: చూ. ఓదారుచు.
హిందూచుపఱచినవాడు, దే. వి. అశ్వాసించఁబడినవాడు: చూ. అనుసీతుడు.
హిందూచిల్లు, దే. అ. త్రి. అడఁగారు: చూ, స్రుక్కు. 4.
హిందూ, దే. అ. త్రి. — పై. — భార. అవి. 4, అ. 19.
హిందూచి, దే. వి. ఒకరకము చిట్ట *: చూ, చిట్ట. 2.
హిందూ, దే. న. త్రి. ఉద్దించు, వంచ. నా. 3, అ. 9: చూ, సరిహాలు.
హిందూ, దే. వి. 1. రూ- హిందూ. సక్కుకూత: చూ, స్వరము. 2; 2. రూ- హిందూ. ఈల, తన్ను సంతేతధ్వని: చూ, స్వరము. 2-౧౧).
హిందూలగుచుచు. దే. అ. త్రి. (హిందూల + గుచుచు.) తహ తహవడు. చూ, సంభ్రమించు.
హిందూ, సం. వి. అ. త్రి. ప్రభోలిక, చొకొ: చూ, సవారి.
హిందూకము, సం. వి. అ. పుం. చిట్టికూర *: చూ, భండీరము. 2.
హిందూకొను, దే. న. త్రి. అంగీకరించు: చూ, సమ్మతించు. (రూ- హిందూకొను.)
హిందూకు, దే. అ. త్రి. (హిందూ+అకు.): రూ-హిందూకు. పా. 1, అ. 64: చూ, వ్రేలాడు.
హిందూ, దే. అ. త్రి. 1. — పై. —; 2. చలించు, చూ, సలించు. (రూ-హిందూకు.)
హిందూజరము, సం. వి. అ. న. పఱుకప్పు: చూ, లవణము. 1-౩.
హిందూజరము, సం. వి. అ. న. చొటియుప్పు: చూ, లవణము. 1-౨.
హిందూ, సం. వి. అ. త్రి. విప్పలితెగె, అమృత *: చూ, విప్పలి. 1.

ఉష్ణము, సం. వి. అ. స. చూ, రూ-ఉష్ణము.
 ఉష్ణము, సం. వి. అ. పుం. 1. అహర్ముఖము; చూ, వేగు
 జాము; 2. చవుటినేల (విత్తనమును జెలుచునది.); చూ,
 భూమి. 1-2.
 ఉష్ణరక్షణన్యాయము. అం. చవుటినేలలో విత్తనముపెట్టిన రీతి.
 (నిరుపయోగము.)
 ఉష్ణరము, సం. విజ. 1. చవుటినేల: చూ, భూమి. 1-2;
 2. చౌటియుప్పు: చూ, అవణము. 1-2; 3. చవుటిది. (నేల.);
 చూ, 1-2.
 ఉష్ణసంతము, సం. విజ. 1. చవుటినేల; చూ, భూమి. 1-2.
 ఉష్ణరవృద్ధిన్యాయము, న్యా. చౌటినేల వృద్ధులు గురిసినరీతి.
 (బూడిదెలోఁదోసిన వస్త్తులు.)
 ఉష్ణకము, సం. వి. అ. పుం. గ్రీష్మముతువు, వేసఁగి. (దుఃఖ
 పెట్టునది.); చూ, మానద్యయము; 2. ఉష్ణము, ఆవిరి:
 చూ, బొష్టము.
 ఉష్ణము, సం. వి. న. పుం. 1. ఉష్ణకము, ఆవిరి: చూ,
 బొష్టము; 2. గ్రీష్మముతువు, వేసఁగి: చూ, మాన
 ద్యయము; 3. గర్వము: చూ, హంకారము; 4. కన్నీరు.
 చూ, రోదనము; 5. ఎండ: చూ, వెలుగు. 3.
 ఉష్ణములు, అం. శ-ష-న-హ లు. (స్పర్శములు 25, అంతస్త
 ములు 4, ఉష్ణములు 4. శ 1. ఈ 34.లో పరుషములు 5,
 సరళములు 5. ఈ 10 యక్షరములు పోను మిగిలిన
 24 యక్షరములకు “స్థిరము” అనిపేరు. సో కారము స్థిరము
 లలో జేరినను దానికి ద్రుతమని మఱియొక పేరును గలదు.)
 (చూ, అంతస్తములు.)
 ఉష్ణలము, సం. విజ. ఉష్ణుగలది. భార. శాం. 1, అ. 47-81:
 చూ, మిడి. 4.
 ఉష్ణలుఁడు, సం. వి. అ. పుం. 1. సూక్ష్మాఁడు, నేర్పరి: చూ,
 సమర్థుఁడు; 2. శరీరము దాఁచనిబంటు, ఉష్టుఁడు: చూ,
 భటుఁడు. 1.
 ఉష్ణాగమము, సం. వి. అ. పుం. గ్రీష్మముతువు. (దీనియందు
 ఉష్ణముయొక్క రాకగలదు.): చూ, మానద్యయము.
 ఉష్ణాపగమము, —పై.—
 ఉసర, వై. వి. = ఉష్ఠర. (చవుటిది.) నేల: చూ, భూమి.
 1-2 (రూ-ఉ. ర 2.)
 ఉసరము, వై. వి. 1 = ఉష్ఠర. —పై.—; దే. విజ. 2. కృశించి
 నది: చూ, సొరపు.
 ఉసరపెల్లి, దే. వి. బింబకము, మూఁడువన్నెలుగల తొండ.
 కాశీ. 5, అ. 261: చూ, సరళము.
 ఉసరిల్లి, దే. వి. —పై.— వేమన. 575.
 ఉసరిల్లు, దే. అ. క్రి. కృశించు: చూ, సొటసొటపోవు.
 ఉసినాసము, వై. వి. = ఉచ్చాసః, శర్య: చూ, సూచు. 1.
 ఉసు, దే. వి. 1. పనిలేనికొలము: చూ, రూ-ఉఱు. 1;
 2. వృత్తాంతము, రూ-ఉఱు. నిర్వ. 9. అ. 26: చూ, సమా
 చారము. 2.
 ఉసుపోక, ద్య. వి: చూ, రూ-ఉఱునుపోక:
 ఉహ, సం. వి. అ. శ్రీ. ఆహామును పోఁగొల్పెడి బుద్ధి, విత
 ర్కము, అనుమానము: చూ, యోచన.

ఉహని, సం. వి. శా. శ్రీ. పిఁపురు: చూ, సమ్మార్జన.
 ఉహహాహలు, వా. వి. బ. ఆవశ్యకమైన దానిని తెచ్చుకొని
 ఆనావశ్యకమును వదులుట. “సి యూహాహాహలకు నేను
 సంతసించితిని.”
 ఉహము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఆహారార్థము సుత్తైక్షిం
 చుట: చూ, తర్కము. 2; 2. లేని మాటలు కొన్నింటినఁ
 తెచ్చుకొనుట: చూ, హంససాదము. 3, ఉహ: చూ,
 యోచన.
 ఉహించు, సం. స. క్రి. 1. ఆహించు: చూ, యోచించు; 2.
 పలవరిమితి నూహించు, అర్థించు: చూ, తోచు. 4;
 ఉశ, దే. వి. నక్కకూత: చూ, చూ-ర్తల.
 ఉశమెకము, ద్య. వి. నక్క: చూ, సృగాలము.

ఋ

ఋ, అచ్చుతో నిడి యేకవ యుక్తరము. సం. వి. ఋ. పుం. 1.
 ఏనుఁగు: చూ, హస్తీ; 2. కొండ: చూ, పర్వతము; 3. మతి:
 చూ, హృల్లెఱుము 2; 4. దేవుఁడు: చూ, వేలుపు; 5. పగ
 వాఁడు. చూ, శత్రువు. 1; 6. ఉహ: చూ, యోచన; 7.
 బొటయ: చూ, రంధ్రము. 1; 8. ఆకవము: చూ, సుర
 వర్తము; 9. దేవతల తల్లి: చూ, దేవమాత 10. ఏఱు: చూ,
 నది. 11. కల్లు: చూ, సుధ. 1; 12. మఱిది అనఁగా మగని
 తమ్ముఁడు: దేవఁడు: చూ, మఱిది; 13. అలవాటు: చూ,
 స్వభావము; అవ్వ 14. వాక్యమును తెలుపును, కర్తకర్మ
 క్రియాసంబంధము గల మాటను తెలుపును: చూ, వ్యాఖ్యా
 తము. 2; 15. పరస్పర సంభాషణమును తెలుపును. గున
 గున, ముచ్చటలాడుటను తెలుపును: చూ, సల్లాపము; 16.
 గర్జనము, ఏనుగొంపును తెలుపును. చూ, పెగ్గింపు: అం. 17.
 చూ, మూర్ఖత్వములు. (ఋ, ఋ, ట, ఠ, డ, ఢ, ణ, ర, ష.)
 18. ఋ ఁ) ట) () గల శబ్దములు.
 ఋక్, సం. వి. శ్. శ్రీ. 1. ఋగ్వేదము. వేమన. 576: చూ,
 వేదము; 2. వేదభాగము: చూ, వేదము; 3. చూ, విద్యలు.
 ఋక్కులు, వ్యా. ఋ. ౧. (ఋక్కులకు ప్రాస్వఋక్కులు పర
 మైనపుడు పూర్వపరస్థానంబుల ప్రాస్వఋక్కులు వైకల్పిక
 ముగ నగు): బూ.
 ఋక్ము, సం. వి. అ. స. 1. ధనము: చూ, హిరణ్యము. 2;
 2. బంగారము: చూ, లోహము. 1. ౩.
 ఋక్షగంధ, సం. వి. అ. శ్రీ. బొద్ది *: చూ, వృద్ధదారకము.
 (ఎలుగువలె క్రిమిలను ఓడించునది.)
 ఋక్షగంధిక, క్షీరవిదారి * (ఎలుగుగొడ్డవలె ప్రూరములైన
 పైత్యాదిరోగములఁ జెఱుచునది. పాదగల నేలగుమ్మరు.):
 చూ; భూమికర్పారువు.
 ఋక్షపర్వతము, సం. వి. అ. పుం. ఋక్షమును పేరుగల కొండ;
 చూ, పర్వతము. 1-౪.
 ఋక్షభుజు, సం. వి. అ. పుం. ఇంద్రుఁడు: చూ, సహస్రా
 జుఁడు.

ముక్తిము, సం. వి. అ. న. 1. నక్షత్రము. (ఓకటినిఁ దోగొట్టు నది, నందరించునది): చూ, క్రి. 1; 2. జ్యోతిర్ముల యొక్క కాత్తము (ఈ జ్యోతిషము నాలుగులకుల గ్రంథ మని వాడుకకలను): చూ, జ్యోతిషము; పుం. 3. భల్లూకము: చూ, వెలుగుబంటి; 4: చూ, ముక్తపర్వతము; 5. దుండి గము *: చూ, శోణకము; విజ. 6. గ్రువ్వబడినది: చూ, స్థాపితము. 1.

ముక్తిరజుడు, సం. వి. అ. పుం. వాలిబుగ్గిపుల తంక్రి; చూ, సదిత. 1-౧౬.

ముక్తరము, సం. వి. అ. న. జలధారి: చూ, నీటివాలు.

ముక్తరాజు, సం. వి. అ. పుం. జాంబవంతుడు: చూ, జాంబవుడు.

ముక్తరుడు, సం. వి. అ. పుం. ముక్తిజుడు, యజ్ఞముచేయించు వాడు: చూ, యజ్ఞకర్త.

ముగమ్మాయము, సం. వి. అ. పుం. ముగ్గేదము: చూ, వేదము. ముగి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కటుమరలు (చెక్కిళ్ళ) క్రిందిగాము ముగి, మీదిభాగము వెనుకటిభాగము హనువు అనఁబడును, నేత్రముల క్రిందిభాగము): చూ, పార్శ్వము. 2.

ముగ్గేదము, సం. వి. అ. పుం. 1. చతుర్వేదములలో నొకటి: చూ, వేదము; (చూ, ముక్కు.)

ముట్టంత్రము, సం. వి. అ. పుం. ముగ్గేదమంత్రము: చూ, మంత్రము. 1.

మువ, సం. వి. అ. శ్రీ. ముగ్గేదము (దేవతలు దీనిచేత స్తోత్రము చేయఁబడుదురు.) చూ, వేదము.

మువీషము, సం. వి. అ. న. బూరెలమూడుడు. చూ-మువీషము. (అపూవములు మున్నగునవి గలిగించునది.): చూ, పాత్రము, 6-౩౯.

ముచ్చర, సం. వి. అ. శ్రీ. బోగమువాస: చూ, వేళ్య.

ముజి, సం. వి. అ. శ్రీ. చూ, ముచ.

ముజి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. —పై—

ముజీషము, 1; చూ, చూ-మువీషము; అం. 2. ఒకానొకనరకము: చూ, నరకములు.

ముజుకాయుడు, సం. వి. అ. పుం. కళ్యపముడి: చూ, సన్న్యాసి. 1-౧౯.

ముజురోహితము, సం. వి. అ. న. ఇంద్రుని వజ్రాయుధము: చూ, బాణము. 1.—౬౨; (1-౧౬-౧).

ముజుప్తి, సం. విజ. ఉ. చక్కనైనది; ప్రగుణము: చూ, సరి. 7.

ముజుగ్రాయనము, సం. వి. అ. న. 1. గంధర్వగ్రానము: చూ, స్పర్శము. 2.-31-(3).

ముజుగ్రాడు, సం. వి. అ. పుం. ఇంటికాపు: చూ, యజమానుడు (చూ, ఇంటికాపు.)

ముజ్జాసనము, సం. వి. అ. పుం. మేళ: చూ, మేషము. 1.

ముజువృత్తాపుతంబిణి, న్యా. ముజుమును జేసి నెయ్యి త్రాగ నలెను. (ఇది చార్వాక సిద్ధాంతము).

ముజుగ్రస్తుడు, సం. విజ. ముజి, అప్పు పుచ్చుకొన్నవాడు: చూ, ధనగ్రహతుడు.

ముజుక్తయము, అం. దేవముజుము, విశ్వముజుము, మనుష్యముజుము. (చూ, క్రయము.)

ముజుదార, సం. విజ. అప్పుఇచ్చినవాడు : చూ, ఉత్తమర్జుడు; (తె.ప): —అప్పిచ్చినవాడు, అప్పులవాడు.

ముజువసు, మి. అ. శ్రీ. అప్పువడు: చూ, దాకివడు, ముజుమక్కుణుడు, సం. వి. అ. పుం. పూటకాపు: చూ, లగ్గురుడు.

ముజుమారణుడు, సం. వి. అ. పుం.—పై.—

ముజుమిచ్చు, మి. అ. శ్రీ: చూ, బదులిచ్చు.

ముజుము, సం. వి. అ. న. 1. అప్పు, పర్యవచనము. (కాలం తరచునఁ బొందఁబడునది.): చూ, దాకి. 2; 2. ఒకలెక్కలో మఱియొకలెక్క తీసివేయవము: చూ, రహితము; 3. ధన్యాదుల అప్పు: చూ, ఎరువు. 2; అం. 4. చూ, పాళములు.

ముజుమోక్షము, సం. వి. అ. న. అప్పువిడుదల: చూ, విగణనము.

ముజుమీముక్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. చూ. ముజుమోక్షము.

ముజుశేషంశత్రుశేషముగ్నేశ్వరం నశేషయేత్, న్యా. ముజుశేషమును, శత్రుశేషమును, అగ్నిశేషమును ఉండరాదు.

ముజి, సం. విజ. అప్పులకాపు: చూ. ధనగ్రహతుడు.

ముజితుడు, సం. విజ. —పై—

ముతధాముడు, సం. వి. అ. పుం. పెన్నుడు: చూ, విష్ణువు. 1.

ముతము, సం. వి. అ. న. 1. ఉంథము: చూ, బ్రతుకు. 1;

2. జలము: చూ, నలిలము, 1; విజ. 3. సత్యమైనది (మాట.): చూ, సత్యము. 5. 4. పూజింపఁబడినది: చూ, సమ్మానితము; 5. ప్రకాశమొందినది: చూ, ప్రకాశకము.

ముతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. తోవ : చూ, మారము. 1;

2. జాగువ్వ, చూ, రోత. 2; 3. వగ: చూ, విరోధము. 1;

4. జగదము: చూ, యుద్ధము, 5. మేలు: చూ, శుభము. 1;

6. సడక: చూ, ప్రయాణము.

ముతియ, సం. వి. అ. శ్రీ. జాగువ్వ: చూ, రోత. 2.

ముతిమతియగు, మి. అ. శ్రీ. రజస్వలయగు: చూ, సమర్థుడు.

ముతువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. రెండునెలలు: చూ, మాస

ద్వయము; 2. ఆర్తము: చూ, ముట్టు. 1; 3. ప్రకాశము:

చూ, వెలుకురు. 1; 4. ఇగురుగొంగ: చూ, సూర్యుడు;

5. చిలుక: చూ, శుకము; స. 6. ఆటు: చూ, పట్నము.

ముతువులు, అం. వసంతము. (ఇష్టము), గ్రీష్మము. వర్షము,

శరత్తు, హేమంతము. శిశిరము. (6.)

ముతువృత్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ఏడాది: చూ, సంవత్సరము.

ముత్తిజుడు, బి. (ముత్తిజులు). అం. 1. యజ్ఞకర్తచేత

ధనముఁబుచ్చుకొని యజ్ఞముచేయించువాడు. (పదియార్జ్యంబు

ముత్తిజులు యాజులు:—అచ్చాపాతుడు, అధ్యక్షుడు,

(పు). (అవినుడు), అగ్నిధుడు. ఉదాత, ఉన్నేత, గ్రావ

స్తుడు, నేష్టుడు, పోతుడు, ప్రతిప్రస్థాతుడు, ప్రతిహర్తుడు,

ప్రస్తోతుడు, బ్రహ్మ, బ్రాహ్మజాచ్యంబుడు, మైత్రావరుడు,

సుబ్రహ్మణ్యుడు, హోత-చూ-హోతి.) 2. ఆదేష్ట, అధ్వర

(యజ్ఞులు) తంత్రము ముపదేశించువాడు: చూ, యజ్ఞకర్త.

ముత్తిజులు, అం. చూ, ముత్తిజుడు. 1.

ముద్దము, సం. విజ. 1. మఱిచినది (ధన్యము): చూ, ధన్యము;

2. సాధింపఁబడినది: చూ, సంపన్నము. 3; 3. పెరిగినది:

చూ, సుర. 3.

బుద్ధి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. గంధద్రవ్యము *: (ఇదియొక మూలిక. ఇది దొరకదు. దీనినివృద్ధి అందుదు. కాని రెంట్టికి కొంచెము భేదముగలదు. ప్రతి.—౧. ముత్రవ పులగము. ౨. నేలకాడి.): చూ, వృద్ధి. 8; 2. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1; 3. నిండియుండుట: చూ, సమృద్ధి.

బుద్ధిర్వికారిణీ, న్యా. విత్తసమృద్ధి చిత్తవికారమును గలిగించును.

బునామ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. దేవతల తల్లి: చూ, దేవమాత.

బుభుక్షేడు, సం. వి. న్. పుం. ఇంద్రుడు. (దేవతలఁ జనుల యందుఁ బ్రేరిపించువాడు.): చూ, సహస్రాక్షుడు.

బుభువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. దేవుడు. (సత్యముతోఁ బుట్టిన వాడు. అదితిదేవివలన జన్మించినవారు): చూ, వేలుపు; 2. ఒకానొక ప్రత్యవేత్తయైనబువి: చూ, సన్న్యాసి. 1-౧౯.

బుజము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. గడ్డి: చూ, తృణము. 1; 2. అవధి, ఎత్తు: చూ, సీమ. 1.

బుజ్య, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఆజహ *: చూ, దూలగొండి.

బుజ్యకేతువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. అనిరుద్ధుడు, శ్రీకృష్ణుని మనుమడు, మన్మథునికొడుకు: చూ, విశ్వకేతువు; 2. మరొకడు: చూ, మన్మథుడు.

బుజ్యప్రోక్త, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. ఆజహ *: (మృగములచేతఁ జూపఁబడునది.) రూ-బుష్యప్రోక్త: చూ, దూలగొండి; 2. రూ-బుష్యప్రోక్త, పిల్లపీచర *: (వ్యాఘ్రశత్రువు అగుటవలన మృగములచేత నాశ్రయింపఁ బడునది): చూ, శరమూలి; 3. రూ- బుష్యప్రోక్త, చిట్టాముదము *: చూ, వృక్షంబకము.

బుజ్యము, సం. వి. ఆ. పుం. రూ- బుష్యము. మనుబోతు. (వనమును బొందునది. గుఱ్ఱమువంటి రూపమును మూడు కొమ్ములును గల మృగము.): చూ, ముక్కొమ్ము మెకము. బుజ్యశృంగుడు, సం. వి. ఆ. పుం. విభాండముని కొడుకు, రూ- బుష్యశృంగుడు: చూ, సన్న్యాసి. 1-౧౯.

బుషభరమ, సం. వి. ఆ. పుం. కళభము *: చూ, వృషనామ కము. (ఇది దొరుకదు.) (వెల్లులిగడ్డల పోలియుండునట.)

బుషభము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. ఎద్దు, (అవునుగూర్చి పోవు నది.) చూ, వృషభము. 1; 2. ఒకానొకమూలిక, జాతివార, ఓషధి *: చూ, వృక్షము; 1-౧౩-౧౮; 3. తెరువల వేంకటాచలము. విష్ణుక్షేత్రము, వేంకటాచలము, వృషభము, తిరువతి, తిరుమల. (చిత్తూరు మండలములోని తిరువతియనఁబడు గొప్ప పుణ్యక్షేత్రము. దీనియెంతనే అలివేల మంగాపుర మను గొప్ప పుణ్యక్షేత్రము కలదు.): చూ, సర్వరము: 1-౨౬; 4. కర్త రంధ్రము: చూ, చెవిగూబ; 5. సప్తస్వరములలో నొకటి (వృషభస్వరమువంటి స్వరముఁ జలుకునది.): చూ, స్వరము. 2; 3-౨; 2-౪౪. 6. వృషభుడను కోతి: చూ, వాన రము. 1-౮; 7. మదపుచేనుగు: చూ, హస్తి; 1-౭౨) 8. వరాహపుష్పము: చూ, పందితోక. (అడివి పందితోక అని శబ్దారకల్పతరువు.): 9. శ్రేష్ఠవాచకము; 10. వృషభరాశి: చూ, వృషభము. (చూ, రాశి.)

బుషభశ్రేణి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. తంగేతు *: చూ, హేమ పుష్పకము.

బుషధి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. సరసి ఆకారముగల ఆకుది: చూ, శ్రీ; 1-౧౩౩; 2. అజహ *: చూ, దూలగొండి. 3. బోట, మగజొమ్ములు మీసములుగల ఆకుది. మాచ కమ్మ, చూసకమ్మ: చూ, శ్రీ; 1-౧౮; 4. చూ-వృషధి. విభవ, ముండు: చూ, శ్రీ; 1-౪; 5. విన్నచూల గోవేల*: చూ, దూలగోవేల; 6. చులట: చూ, అంకులాక్షి.

బుషభుడు, సం. వి. ఆ. పుం. 1. ఒకానొక ముని: చూ, సన్న్యాసి. 1; 2. ఉత్తరపదమైనచో శ్రేష్ఠుడు. 2.

బుషి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. చూ, సన్న్యాసి; 2. వ్యాసులు మొదలైనవారు: చూ, సన్న్యాసి. 1; 3. బుషిమత్యవ్రత కరుడు (జ్ఞానముయొక్క పారముగు దొంచినవాడు.): చూ, సన్న్యాసి. 1; 4. దేవుడు: చూ, వేలుపు; 5. జ్ఞావాధిబుడు: చూ, విద్వాంసుడు; 6. అంగమొలవాడు: చూ, సిగంబరుడు; 7. ప్రాణమవులు: చూ, వేదము; 8. కిరణము: చూ, హోయనము. 2; అం. 9. చూ, గతిభేదములు.

బుషిబుజము, అం. చూ, బుజాత్రయము.

బుషిచుల్య, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. బుషిచుల్యయను నది: చూ, నది; 1-౭-(౩); 2. ఏటు: చూ, నది. 1.

బుషిగంధ, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, బుషిశాంగలము. 1.

బుషిచాంద్రాయణము, అం. ఒకానొక చాంద్రాయణము: చూ, చాంద్రాయణము.

బుషిశాంగలము, సం. వి. ఆ. న. దొడ్డి. 1.

బుషిశాంగలికి, --పై--(ఈ. శ్రీ.) చూ, శ్యామము. 7. (నూ. ని.)

బుషిశత్రుము, సం. వి. ఆ. న. చర్మగడ్డి, కుశ*: చూ, తృణము. 1-౧౫.

బుషిశ్రవ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఎలుకచెవి *: చూ, స్పృటిశోక.

బుషితకము, సం. వి. ఆ. పుం. భూంక్తుము, తెల్లకాకి: చూ, సకృత్ప్రజము. 1-౬.

బుష్టి, సం. వి. ఇ. పుం. కత్తి: చూ, రిద్ది. 2.

బుష్టప్రోక్త, చూ, రూ- బుష్టప్రోక్త *:

బుష్టము, చూ, రూ- బుష్టము.

బుష్టమూకము, సం. వి. ఆ. పుం. బుష్టమూక పర్వతము. పర్వ. 8, ఆ. 184: చూ, సర్వరము. 1-౨౮.

బుష్టశృంగుడు, సం. వి. ఆ. పుం. విభాండముని కొడుకు (రూ-బుష్టశృంగుడు.): చూ, సన్న్యాసి. 1-౧౯.

బుద్ధా

బుద్ధా, అచ్చులలోనిది యెనిమిదవ యక్షరము; సం. వి. బుద్ధా. పుం. (బుద్ధా, రౌ, రః, ఇత్యాదిరూపకమ్. కృత్తవత్.) 1. చితురము, తలవెంగుడు: చూ, వెంగుక. 1; 2. సర్పదృష్టి, పాముయొక్క కన్ను (పాముయొక్క కంటిపాపు అని కొందఱు.): చూ, వీక్షణము. 1-౧౫ 3. దీదతనము: చూ, సీదరము 1; 4. చూ, దీదవాడు; 5. బంగారము: చూ, లోహము. 1-౫; 6. మంచు: చూ, హిమము. 1; 7. తామర*: చూ, సహస్రపత్రము. 1; 8. జీజీవీపాలెము: చూ, స్వర్గము; 9. ధనము: చూ, విత్తము. 1; 10. తొడవు: చూ, భూషణము. 2; 11. జంబువు *: చూ, నేరేడు; 12. మూఁపు:

చూ, స్కంధము. 1; 13. ముక్కంటి: చూ, శివుడు: 14. రక్కసుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1; శ్రీ. 15. దేవతల తల్లి: చూ, దేవమాత; అవ్య. 16. వాక్యమును తెలుపును; కర్తృకర్మక్రియా సంబంధముగల మాటను తెలుపును; చూ, వ్యాఖ్యాతము. 2; 17. రక్షణమును తెలుపును: చూ, రక్షణము; 18. నిందను తెలుపును: చూ, నెగ్గింపు; 19. ధియమును తెలుపును: చూ, సాధ్వసము. అం. 20. చూ, మూర్ధన్యములు.

౧౧

౧. అచ్చులలో నిది తొమ్మిదవ యక్కరము. సం. వి. ౧. పుం. (ఆ అలో అలః ఇత్యాది రూపః. గష్టకల్పవత్.) 1. ముక్కంటి: చూ, శివుడు; 2. ఏనుగువల్లు: చూ, నాగదంతము; 3. ఎండకాయ: చూ, పీత; 4. కోతి: చూ, వానరము; 5. కపిదంతము: చూ, కోతికోర; 6. జేబేపట్టు: చూ, స్వర్ణము; శ్రీ. 7. దేవతలతల్లి: చూ, దేవమాత; పుం. 8. చనిపోయిన మనుషుడు గలవాడు; 9. తొమ్మి: చూ, పక్షము; 10. గంధాదులచేతఁ బూయబడిన మేనుకలవాడు: చూ, లిప్తగాత్రుడు, 11. గంధాదులచేతఁ బూయబడిన శరీరము: చూ, శరీరము; 12. కాపాడుట: చూ, రక్షణము.

౧౨

౧. అచ్చులలో నిది పదవయక్కరము. సం. వి. ౧. పుం. (ఘాకాలః.) 1. ఊసరవెల్లి, చింజకము: చూ, సరటము; 2. కొండ: చూ, పర్వతము, 3. మేను: చూ, శరీరము, 4. ఆరిష్టతాటి: చూ, శుభంకరుడు, 5. దేవుడు: చూ, మేలుపు, 6. వాహ్యుః. చూ, విహారము. 1. 7. కన్ను: చూ, తోచనము. 1, 8. ఎముక. చూ, శల్మము. 1, శ్రీ. 9. కర్ణవతల్లి. చూ, నాగమాత. 2, 10. అంకురి. చూ, శ్రీ, 11. తల్లి, చూ, మాత. 1.

ఎ

ఎ. అచ్చులలోనిది యేడవయక్కరము; దే. అవ్య. 1. రూ- ఏ. ప్రక్షుమును తెలుపును. భాగ. 1 స్కం. 347; చూ, సవలు 2. రూ- ఏ. వ్యతిరేకమును తెలుపును. భార. అర. 5, అ. 16: చూ, వేణుపాటు; 3. ఆడుదగుటను తెలుపును, భాగ. 10 స్కం. పూ. 772. చంద్రాం. 6, అ. 135: చూ, రూ-ఏ; 4. రూ-ఎ. మెచ్చుకొనుటను తెలుపును, భార. విరా. 1, అ. 295: చూ, సేదాను. పై. అవ్య. 5. అ. రూ-ఏ. మఱియొకదాని లేమినితెలుపును. కౌ. 3. అ. 251: చూ, ఆ. (2) మఱియొకదాని కలిమిని తెలుపును, ఉద్యో. 3, అ. 323: చూ, కాకేమి: 7. చూ, పుటనుదెలిపెడి. "హరుడదెచిల్లు" భార. అర. 5, అ. 280; భార. కర్ణ. 2, అ. 120; భార. క్రో. 2, అ. 11. కాశీ 5, అ. 177. రా. సుం. కాం. 477: వాడె కృంగీకుడు. "కాశీ: 5. అ. 177: "వీడె కృష్ణుడు." హరి. ఉ. 2. అ. 136. "క. వీరసనువులు." భార. ఉద్యోగ. 4, అ. 352: చూ, రూ-ఏ; 8. అ. కనంతట అను నర్థమును తెలుపును. "నేనడుగ లేదు, వాడెవచ్చి యిచ్చిపోయెను."

(వా): చూ, ఏ, 9. ఎక్కువ తక్కువలను తెలుపును. కౌ. 4, అ. 126, "వాడే చేయలేకపోయె నేనును చేయుదునా." (వా): చూ, రూ- ఏ: 10. ప్రార్థించుటను తెలుపును, రూ. ఏ: చూ. ప్రో.త్రము. పా. 11. వక్రములలోనిది యొకటి. (ఎ-ఏ. ఓ. లకు వక్రములని పేరు.) చూ, వక్రములు; 12. అంధ్రవర్ణములకు జెప్పునపుడు ఎ.బ. చ-జ చేర్చవలయును. అవ్య. 1. 3. ఏవార్తకములలో నొకటి. (ఏవార్తకములు: అ-ఆ-ఎ-ఏ.) 14. ప్రార్థనార్తకముమీద వచ్చు వానిలోనొకటి. (ప్రార్థనార్తకముమీద వచ్చునవి — ఇ-ఈ-ఎ-ఏ-ఓ-ఓ అను నవి. ఉదా చూడుమి. వంశమి, వండవే, చూడవో అను నవియు.) 1-5. ఇ-ఈ-ఎ-ఏ లంగాడిన చ జ లు కాల వ్యంజులు. వానిలో నిదియొకటి: చూ. తాలవ్యములు. ఎంగిలి, దే. వి. ఉచ్చిష్టము; భార, ఆను. 1, అ. 285; దశ 9, అ. 8; చూ, భుక్తార్థితము, విజ 2. అంటు: చూ, ఉచ్చిష్టము. ఎంగిలికాయ, ద్వ. వి. పనికిమాలినవాడు; చూ, వ్రాశె. ఎంగిలిచేయి, కాశీ విదల్పినివాడు. లో. ఉదా:— సీ. కనరియెంగిలిచేక గాకి నేయనివాడు, సతతాన్న దానవ్రశ స్తుడయ్యె, బ్రహ్మకల్పముదాక బ్రహ్మకానగదకట్టు కాశ్యప ముగ విశ్వము దలంచె" పాండు. 4, అ. 210.

ఎంగిలియగు, ద్వ. అ. క్రి: చూ, అంటగు. 2. ఎంగిలివాడు, ద్వ. వి. 1: చూ, ఉచ్చిష్టుడు; 2. కక్కురితి కాడు: చూ, లోభి; 3. ముండలమారి; విటుడు. ఎంగున, ద్వ.వి.(ఏను+కుంచము)అయిదుకుంచములు;రూ-ఏగున. ఎంగెన, దే. వి. ఒకరకము అడవియొక్క *: చూ, వృక్షము. ఎంపు, దే. న. క్రి. 1. గజించు: చూ, రెక్కించు; 2. ఎన్ను, తలంచు: పేనున. 604: చూ, యోచించు; 3. దూటు: చూ, నెగ్గించు; 4. ఆశ్రేపించు. ఉ. రా. 8, అ, 193: చూ, వెక్కిరించు; 5. ప్రోత్సహించేయు. ప్రశంసించు. పొగడు. చూ,రామా, 8. ఆ, 60; స్తుతించు.

ఎంటికాయ, ద్వ. వి. కర్కటకము; చూ, పీత.

ఎంటిక, దే. వి. 1: చూ, ఎంటికాయ. (రూ-ఎండికి): చూ, పీత; 2. రోమము: చూ, వెంటిక (వకారమును సరిగ పలుకలేని హీనజాతుల వాడుక. వెంకి-ఎంకి, వెంట-ఎంటి, వెంటి-ఎంటి, వెండి-ఎండి, వెంటుక-ఎండుక, వెంటడి-ఎంటడి వెచ్చ ఎచ్చ, వెట్టి-ఎట్టి, వెడలుపు-ఎడలుపు, వెద-ఎద, వెనుక-ఎనక, వెన్నముద్ద-ఎన్నముద్ద, వెడ్డి-ఎడ్డి, వెల-ఎల, వెల్ల-ఎల్ల, వెట్ల, ఎట్ల ఇత్యాదులు భద్రాచలము, రంప, చోడవరములలో హెచ్చుగ వివరింపబడును.)

ఎండ. దే. వి. 1. ఆకపము. చూ, వెలుగు. 3. (ఎకారము పలికిన నీచమనికలంచి హీనజాతులవారు పట్టుపట్టి ఇట్టి పదములను వకారముగ చూపుట మేలనికలంచి ఎండ-వెండ, ఎగతాళి-వెగతాళి. ఎదట-వెదట, ఎక్కు-వెక్కు, ఎక్కు-వెక్కు, ఎఱక-వెఱక, ఎలక-వెలక అని భద్రాచలము. రంప, చోడ వరము ప్రాంతములలో హెచ్చుగ పలుకుదురు.) 2. ఉష్ణము: చూ, వేడిమి.

ఎండగట్టు. దే. న. క్రి. (ఎండక+కట్టు.) ఆజగట్టు. చూ, ఎండవేయు,

పకిరింత, దే. వి. 1. చూ. ఎక్కిరింత, ఎక్కిరించిన యేనుగు లోనగునది. రామా. 2, అ. 58; చూ. వాహనము; 2. చూ. ఎక్కిరింత, ఎగతాళి: చూ. హాళి. 5.

ఎక్కుట, వై. వి. 1. కూరుడు, ఉక్కుచునియ: చూ. హంపీరుడు. 2; విజ. 2. = ఏకాకి: అనహాయుడు. భార. ఆర. 4, అ. 12: చూ. ఒంటరిడు. 2; న. ఏ, 3 = ఏకక బుట్టి. లక్ష్మీ. 2, అ. 3: చూ. వంచి: వి. 4. అనహాయము. 'ఎక్కుటి'య్యము. మొ, భా. ఉద్యో. 2, అ. 52 చూ. దిక్కుచూలినతనిము.

ఎక్కుటి య్యము, ద్వ. వి. ద్వంద్వయ్యుద్దము, దండపోరు: చూ, యుద్ధము. 1-౨౨.

ఎక్కుటిబవరము, ద్వ. వి. అనహాయయ్యుద్ధము, ఒంటిపోట్లాట: చూ. యుద్ధము. 1-౧౦.

ఎక్కుటిరు, వై. వి. అనహాయుడైన ఐంటు. చంద్రా. 4, అ. 84: చూ. ఒంటరిడు. 2. (స్వార్థమున ఈడు.)

ఎక్కుడ, దే. వి. ఏ. (ఏ+కడ.) ఏవీట: చూ. యత్ర. 1. (అక్కడ, ఇక్కడ, ఎక్కడ శబ్దముల కడపటవృత్తియందు ఇకారము వచ్చుటచేత అవి నేను శబ్దములుగా గ్రహింపఁ బడియెను. ఎక్కడివార్త. ఇక్కడివార్త, అక్కడివార్త, మొ.) ఎక్కుము, దే. వి. 1. మడికిఁజుట్టు సేర్పఱచిన చిన్నకట్ట, గనిము: చూ. సేపుడు. 1; వై. న. ఏ, 2. ఒకటి: చూ. వంచి.

ఎక్కుములు, వై. న. బి. రూ. ఎక్కాలు. చూ. గుణాహార పథకము.

ఎక్కులి, దే. వి. ప్రవాహవేగముచే కొట్టుకొనివచ్చి కమ్ముకొనిన యిసుక: చూ. మేట.

ఎక్కుసకియము, దే. వి: చూ, రూ. ఎక్కెసక్కెము. (చూ. ఎక సకియము.)

ఎక్కుసక్కెము, —వై.— (రూ. ఎకసక్కెము.)

ఎక్కుసక్కియము, —వై.— (రూ. ఎకసక్కియము.)

ఎక్కుసక్కెము, —వై.— (రూ. ఎకసక్కెము.) (వి. బసవమా. ౨-స్వా. 2, అ. 38,

ఎక్కుసకియము, వై.— (రూ. ఎక్కుసక్కెము.)

ఎక్కుసెక్కెము, వై.— (రూ. ఎక్కుసెక్కెము.)

ఎక్కుసెక్కియము, —వై.— (రూ. ఎక్కుసెక్కియము.)

ఎక్కుసక్కెము, —వై.— (రూ. ఎక్కుసక్కియము.)

ఎక్కాడు, దే. న. క్రి. (ఎక్కు+అడు.) పురికొలుపు. ఉ. హరి. 4, అ. 103: చూ. పేరేపించు.

ఎక్కిడు, దే. న. క్రి. నారిగలదానిగాఁ జేయు. భార. శబ్ద. 1, అ. 140: చూ. మోపెట్టు.

ఎక్కిరింత, దే. వి. చూ, రూ. ఎకిరింత.

ఎక్కిరింతమొకము, ద్వ. వి. కోఁతి: చూ, వానరము. 1.

ఎక్కిరి. వై. వి. = ఏకాక్క. తప్పి మొదలగువానిచే గయగు తెవులు: చూ. హిక్క. 1.

ఎక్కు, దే. వి. వింటినారి. భార. విరా. 1, అ. 189: చూ, మోర్వి. 1; అ. క్రి. 2. అతిశయించు. భార. భీష్మ. 2, అ. 90: చూ, పందడించు. 2; 3. ఇష్టమగు. భార. అశ్వ. 3, అ. 213: చూ, సందించు. 2; 4. జతపకు. ఉ. హరి. 2, అ. 168: చూ, నిద్రించు. 5. తీగెప్పొక్క: చూ, పొక్క. 31. న. క్రి. 6. అధిరోహించు, తొమ్ముతో జరగు: చూ, పొక్క. 4.

ఎక్కుడగు, దే. అ. క్రి. చూ, ఉద్దండించు, 1.

ఎక్కుడించు. దే. న. క్రి. హెచ్చునటులఁ జేయు. హరి. ఉ. 9, అ. 37: చూ, హెచ్చించు.

ఎక్కుడు, దే. వి. 1: పక్కిరింత. (ఎక్కిరించిన యేనుగు లోనగునది. ఉ. హరి. 6, అ. 31: చూ, వాహనము; 2. ఆరో మాణము. రా. ఆర, కాం. 150: చూ, పొక్కడు. 1; 3. వింటినారి విక్ర. 6, అ. 27: చూ, మోర్వి. 1; 4. అతి శయము: చూ, హేరాశము. 1. విజ. 4. ఉత్కృష్టము. ఉ. హరి. 6, అ. 37: చూ, త్రైప్యము: 6. అధి:ము. చూ, హేరాశము. 1.౫.

ఎక్కుడుఁదీగె. ద్వ. వి. త్యోతిశ్శతి, అగ్నిభాస * చూ, మానేడు.

ఎక్కుడుపెట్టు. దే. న. క్రి. నారిగలదానిగాఁజేయు. విక్ర. 6, అ. 27. చూ, మోపెట్టు.

ఎక్కుడుమొకము. ద్వ. వి. ఏకగు: చూ, హస్తి. 1.

ఎక్కుపెట్టు. దే. న. క్రి. రూ ఎక్కుపెట్టు. భార. భీష్మ. 3, అ. 898; భార. విరా. 4, అ. 168: చూ, మోపెట్టు.

ఎక్కులు, దే. వి. డీకు: చూ, ప్రేరేపణ.

ఎక్కులుపెట్టు. దే. న. క్రి. ఎక్కాడు. దళ. 8, అ. 46: చూ, ప్రేరేపించు.

ఎక్కువ, దే. వి. 1. అధికము, అతిశయము. చూ, హేరాశము; 1; విజ. 2. అధికము. భార. విరా. 4, అ. 185: చూ, హేరాశము; ౧-౫; 8: ఉత్కృష్టము: చూ, త్రైప్యము.

ఎక్కువెట్టు. దే. న. క్రి: చూ, రూ. ఎక్కుపెట్టు.

ఎక్కువొక్కాడు, దే. వి. ఆరోహకుడు: చూ, ప్రాతెకువాడు.

ఎగ, దే. అవ. ఎగువశబ్దమునకు వృత్తియందు ఆదేశముగా వచ్చిన రూపము. (చూ, దిగు.) వృత్తియందది (అర్థభేదము నిచ్చుచున్నది. ఎగఁగొట్టు, ఎగఁగొలు, ఎగఁజిట్టు, ఎగఁ జిమ్ము, ఎగఁజేపు, ఎగఁదన్ను, ఎగఁజుట్టు, ఎగఁబాటు, ఎగఁ దోల, ఎగఁదోయు, ఎగఁత్రాకు, ఎగడువ్వు, ఎగఁనూడు, ఎగఁనెట్టు, ఎగఁరోజు, ఎగవిడుచు, ఎగవేయు, ఎగవైచు ఇత్యాదులు.)

ఎగఁజేపు, ఎగఁదన్ను, ఎగఁజుట్టు, ఎగఁబాటు, ఎగఁ దోల, ఎగఁదోయు, ఎగఁత్రాకు, ఎగడువ్వు, ఎగఁనూడు, ఎగఁనెట్టు, ఎగఁరోజు, ఎగవిడుచు, ఎగవేయు, ఎగవైచు ఇత్యాదులు.)

ఎగఁజేపు, ఎగఁదన్ను, ఎగఁజుట్టు, ఎగఁబాటు, ఎగఁ దోల, ఎగఁదోయు, ఎగఁత్రాకు, ఎగడువ్వు, ఎగఁనూడు, ఎగఁనెట్టు, ఎగఁరోజు, ఎగవిడుచు, ఎగవేయు, ఎగవైచు ఇత్యాదులు.)

ఎగఁజేపు, ఎగఁదన్ను, ఎగఁజుట్టు, ఎగఁబాటు, ఎగఁ దోల, ఎగఁదోయు, ఎగఁత్రాకు, ఎగడువ్వు, ఎగఁనూడు, ఎగఁనెట్టు, ఎగఁరోజు, ఎగవిడుచు, ఎగవేయు, ఎగవైచు ఇత్యాదులు.)

ఎగఁజేపు, ఎగఁదన్ను, ఎగఁజుట్టు, ఎగఁబాటు, ఎగఁ దోల, ఎగఁదోయు, ఎగఁత్రాకు, ఎగడువ్వు, ఎగఁనూడు, ఎగఁనెట్టు, ఎగఁరోజు, ఎగవిడుచు, ఎగవేయు, ఎగవైచు ఇత్యాదులు.)

ఎగఁజేపు, ఎగఁదన్ను, ఎగఁజుట్టు, ఎగఁబాటు, ఎగఁ దోల, ఎగఁదోయు, ఎగఁత్రాకు, ఎగడువ్వు, ఎగఁనూడు, ఎగఁనెట్టు, ఎగఁరోజు, ఎగవిడుచు, ఎగవేయు, ఎగవైచు ఇత్యాదులు.)

ఎగఁజేపు, ఎగఁదన్ను, ఎగఁజుట్టు, ఎగఁబాటు, ఎగఁ దోల, ఎగఁదోయు, ఎగఁత్రాకు, ఎగడువ్వు, ఎగఁనూడు, ఎగఁనెట్టు, ఎగఁరోజు, ఎగవిడుచు, ఎగవేయు, ఎగవైచు ఇత్యాదులు.)

ఎగఁజేపు, ఎగఁదన్ను, ఎగఁజుట్టు, ఎగఁబాటు, ఎగఁ దోల, ఎగఁదోయు, ఎగఁత్రాకు, ఎగడువ్వు, ఎగఁనూడు, ఎగఁనెట్టు, ఎగఁరోజు, ఎగవిడుచు, ఎగవేయు, ఎగవైచు ఇత్యాదులు.)

ఎగఁజేపు, ఎగఁదన్ను, ఎగఁజుట్టు, ఎగఁబాటు, ఎగఁ దోల, ఎగఁదోయు, ఎగఁత్రాకు, ఎగడువ్వు, ఎగఁనూడు, ఎగఁనెట్టు, ఎగఁరోజు, ఎగవిడుచు, ఎగవేయు, ఎగవైచు ఇత్యాదులు.)

ఎగఁజేపు, ఎగఁదన్ను, ఎగఁజుట్టు, ఎగఁబాటు, ఎగఁ దోల, ఎగఁదోయు, ఎగఁత్రాకు, ఎగడువ్వు, ఎగఁనూడు, ఎగఁనెట్టు, ఎగఁరోజు, ఎగవిడుచు, ఎగవేయు, ఎగవైచు ఇత్యాదులు.)

ఎగఁజేపు, ఎగఁదన్ను, ఎగఁజుట్టు, ఎగఁబాటు, ఎగఁ దోల, ఎగఁదోయు, ఎగఁత్రాకు, ఎగడువ్వు, ఎగఁనూడు, ఎగఁనెట్టు, ఎగఁరోజు, ఎగవిడుచు, ఎగవేయు, ఎగవైచు ఇత్యాదులు.)

ఎగఁజేపు, ఎగఁదన్ను, ఎగఁజుట్టు, ఎగఁబాటు, ఎగఁ దోల, ఎగఁదోయు, ఎగఁత్రాకు, ఎగడువ్వు, ఎగఁనూడు, ఎగఁనెట్టు, ఎగఁరోజు, ఎగవిడుచు, ఎగవేయు, ఎగవైచు ఇత్యాదులు.)

ఎగఁజేపు, ఎగఁదన్ను, ఎగఁజుట్టు, ఎగఁబాటు, ఎగఁ దోల, ఎగఁదోయు, ఎగఁత్రాకు, ఎగడువ్వు, ఎగఁనూడు, ఎగఁనెట్టు, ఎగఁరోజు, ఎగవిడుచు, ఎగవేయు, ఎగవైచు ఇత్యాదులు.

ఎగదోత, దే. వి. 1. ఎగువకు వ్యాపించుట. "వానికి చెమట ఎగదోత దిగదోతలుగా నున్నది." 2. దుర్బోధనచేయుట. ఎగదోయు, దే. అ. క్రి. 1. దుర్బోధనచేయు. ఉ. రా. 6, ఆ. 397; స. క్రి. 2 జాడగా తెలియజేయు. స్వా. 6, ఆ. 29: చూ, సూచించు.

ఎగదోపు, దే. అ. క్రి. ప్రైకిత్రాకు. రా. కిషిం. కాం. 199: చూ, మీడికిత్రాకు.

ఎగదోసిరి, దే. వి. ఉర్బానానము; చూ, క్వానము.

ఎగచు, దే. పే. ఎగయజేయు. భార. ఆర. 2, ఆ. 12: చూ, ఎగయు. (ఇది పొగచు వంటిది.) రూ-ఎగుచు- ఎవుచు; 2. తణుము. నిర్వ. 3, ఆ. 33. (కొన్ని యెడల ధావనకు పేర్కొనమునందర్బోధమును కలుగుచున్నది: చూ, కావించు.) భార. ఖిష్ట. 3, ఆ. 36: చూ, వెంబడించు.

ఎగతా, దే. వి. రూ- ఎకతా. "ఎగతామాటలాడుచును." చూ, హో. 5.

ఎగదిగ, దే. పు. రూ- ఎగాదిగ. ఎగువ దిగువలుగా. పా. 7, ఆ. 67: చూ, పైకి క్రిందికి.

ఎగదీసిన బ్రహ్మహత్య, దిగదీసిన గోహత్య లో. పైకి లాగిన బ్రాహ్మణునిజంపినపాపము క్రిందకు లాగిన గోవును జంపినపాపము (ముందుకుదోయిన నుయ్యి వెనుకకు దోయిన గొయ్యివంటిది. గరళకంఠుని పగిది అనిధావము.) ఎగదువ్వు, దే. స. క్రి. మీడికి దువ్వు. చూ, పైకిదువ్వు.

ఎగనూచు, దే. స. క్రి. 1. మీడికి ఉచు: చూ, పైకినూచు; 2. అనాదరించు. వసు. 5, ఆ. 79. చూ. తిరస్కరించు.

ఎగనెత్తు, దే. స. క్రి. పైకెత్తు. పా. 7, ఆ. 165: చూ. మీడికెత్తు.

ఎగపు, దే. వి. 1. గర్వము: చూ, హంకారము; 2. మండి పడుట. చూ, రూ- నెగపు; 3. పక్షిగతి. రూ-ఎగుపు: చూ. పల్లటి. 1.

ఎగయు, దే. అ. క్రి. 1. ఉత్పతనమగు, ఎగురు: చూ, లంఘించు; 2. పైకిలేచు. తై. 2, ఆ. 101: చూ. రేగు.

ఎగయుట, దే. వి. ఉత్పతనము; చూ, ఎగుచుట.

ఎగయువాడు, దే. వి: చూ, రూ. ఎగయువాడు.

ఎగరదోత, దే. వి. వరికుప్ప నూర్చిన పదప ప్రోగుచేసిన మండెలోని ధాన్యము చేబలలో నెత్తి గాలివీచునపుడు క్రిందికి వంపుగా దిగవిడుచుట: చూ, తూర్పెత్తు.

ఎగరోపు, ద్వ. వి. రూ-ఎగరోణు: చూ, నిట్టూర్పు (చూ, వాయువు.)

ఎగరోణు, ద్వ. వి.—పై.—"వాడు ఎగరోణు దిగరోణులుగా పరుగెత్తు చున్నాడు."

ఎగవిడుచు, దే. స. క్రి. ఉరకవిడుచు. పా. 3, ఆ. 191.

ఎగపు, దే. వి: చూ, రూ-ఎగపు. 3.

ఎగవేయు, దే. స. క్రి. 1. అపహరించు: చూ, దొంగిలించు; 2. చేసినది లేదని సాధించు. సా. 7, భా.

ఎగవైచు, దే. స. క్రి. ఎగురవైచు. రామా. 5, ఆ. 291.

ఎగవన, దే. ద్ర. ఎగువగా. రా. ఆర. 2, ఆ. 82:

ఎగనిపడు, ద్వ. అ. క్రి. 1. ఎగరిపడు, ఉంకు: చూ, లంఘించు; 2. గర్వించు: చూ, హంకరించు; 3. జ్వలించు: చూ, మంచు. 1.

ఎగనిపాటు, ద్వ. వి. 1. ఉంకింపు. రసి. 4, ఆ. 171: చూ, విజృంభణము; 2. గర్వము. రసి. 4, ఆ. 171: చూ, హంకారము; 3. జ్వలించుట: చూ, మండిపాటు.

ఎగనీల్లు, దే. అ. క్రి. ఉత్పతనమగు: చూ, లంఘించు. (అప్ర.)

ఎగాదిగ, దే. ద్ర. ఎగువదిగువలుగా. ఉ. రా. 2, ఆ. 118: చూ, రూ-ఎగదిగ.

ఎగియువాడు, దే. వి. పైకిలేచువాడు: రూ-ఎగయువాడు: (సం. ప.):—ఉత్పతనములు, ఉత్పతక, ఉత్పతిష్టు.

ఎగిరితేకన్ను. మునిగితేకాకె - ఎవలైన తనకతెలియని ఒక విషయమును యక్షిరో ఇతరులకు తెలుపజూని నపుడు వాడెదరు.

ఎగుచు, దే. పే. 1. ఎగయజేయు: చూ, ఎగచు. 1; 2. తణుము. నిర్వ. 3, ఆ. 33: చూ, వెంబడించు.

ఎగుచు, దే. విజ. ఎచ్చగాచున్నది: చూ, సోగ. 2.

ఎగుచుదిగుచు, దే. విజ. 1. సమముకానిది. "ఎగుచుదిగుచు వేల." చూ, విషము; 2. యక్షియుక్తములేనిది (సంభాషణము.) "ఎగుచుదిగుచు మాటలు": చూ, రూచుచు.

ఎగుదల, ద్వ. వి. 1. ఉర్బానాగము: చూ, మీడు. 2; 2. అధి: చూ, తాత్త్వ; 3. అధికము: చూ, హేరాశము. 1.

ఎగుపు, దే. వి. పక్షిగతి: చూ, రూ-ఎగుపు. 3.

ఎగుపులు, దే. వి. బ. మరణకాంక్షము వచ్చెడి ఉర్బానానలు.

ఎగుబుజము, ద్వ. వి. ఎత్తైన బుజము. పర. 3, ఆ. 43. (వృత్తి. దిగుబుజము.)

ఎగుబోచ, ద్వ. వి. తెక్కలుమొలచి యెగిరెకు వయసువచ్చిన పక్షిపిల్ల: చూ, పక్షి.

ఒగ్గుమత్తి, దే. వి. ఒడకు సరకులెక్కించుట. చూ, హోడము. క్రి. అ.

ఒగురు, దే. అ. క్రి. ఉంకు: చూ, లంఘించు.

ఒగురులు, దే. వి. పైబుజులు. భూమినివదలి పైకెగయుట: ఎగయుట. (సం. ప.):— ఉత్పతనము, ఉత్పతనము. (ప్రకృ. లంఘ.)

ఎగురులాడు, దే. అ. క్రి. ఉంకు. చూ, లంఘించు.

ఎగువు, దే. వి. కి. ఉర్బానాగము. చూ, మీడు. 2; 2. అధికము. రామా. 5, ఆ. 118: చూ, హేరాశము. 1. విజ. 3. ఉన్నతము: చూ, సోగ. 2. (వృత్తియందు అంత్యవర్ణలోము.)

ఎగ్గడ, దే. ద్ర. రూ-ఎగ్గడ: చూ, యర్ర. 1.

ఎగ్గడము, దే. ప. దట్టము: చూ, సాంద్రము. 2.

ఎగ్గడి, వై. వి. = హేడ. కొజ్జ: చూ, సావివట్లుడు.

ఎగ్గడికత్తె, వై. వి. అంతఃపుర కావలికత్తె. (స్వార్థమునకత్తె): చూ, రూ- హెగ్గడికత్తె.

ఎగ్గడిడు, వై. వి. 1 = హేడ. అంగజాల: చూ, ఎగ్గడి.

ఎగ్గడము, వై. వి. 1 = ఏకాంతము, ఇష్టతంత్ర నెక్కువమంది లేనిది. భార. ఆశ్ర. 2, ఆ. 165. భార. మా. 1, ఆ. 157:

చూ, రహస్యము. 1; 2 = ఏకాంతము. నిరాధారత్వము; చూ' దిక్కుమానినతనము.

పిగ్గాడు, దే. స. క్రి. (ఎగు + అడు.) దూషించు. ఛాగ. 10, స్కం. పూ. 1778 : చూ, పెగ్గించు.

పెగ్గించు, దే. స. క్రి. అనావరించు. ఛాగ. 10, స్కం. పూ. 1778. చూ, హేళనముచేయు.

పెగ్గు, దే. వి. 1. కీడు. ఛార. కర్. 2, ఆ. 36 : చూ, హాని. 2; 2. అవకారము. ఛార. ఆది. 5, ఆ. 180; భో. 3, ఆ. 197 : చూ, హాని 2; 3. కీడుమాట. అం. ఛా. ప్ర. వాగ్మ. 117 చూ, చుళతి; 4. అవరాధము, తప్పు. భో. 3, ఆ. 114 : చూ, సొంటు. 5. దోషము. ఛార. కర్. 1, ఆ. వేమన. 599 : చూ, వృజనము; 6. అనాచరము. ఛాగ. 10, స్కం. పూ. 1480 : చూ, వహించుము.

పెగ్గుత్తు, దే. వి. (ఎగువ + గుఱుతు.) చూ- పెగ్గుఱుతు. విషయ సంగ్రహము. గ్రంథము మొదటవ్రాసెను దాని పుట్టు పూర్వోత్తరము : చూ, పీకిక.

పెగ్గుఱుతు, దే. వి. — పై. — “పెగ్గుఱుతు చెక్కె.”

పెగ్గులాడు, దే. స. క్రి. (పెగ్గులు + అడు.) దూషించు : చూ, పెగ్గించు.

పెగ్గులు, దే. వి. ఐ. చూషణము. ఛార. సభా. 2, ఆ. 61 : చూ, పెగ్గింపు.

పెగ్గెడ, దే. ద్ర. రూ. పెగ్గెడ : చూ, యత్ర. 1. పచ్చిరిలు. దే. అ. క్రి. రూ. పచ్చిట్లు, పెరుగు. కళా. 6, ఆ. 32 : చూ, వర్తిల్లు.

పచ్చిట్లు, — పై. — రామా. 8, ఆ. 6.

పచ్చిటు, 1. — పై. — కై. 8, ఆ. 93; 2. నాగుపను. వంచ, నా. 1, ఆ. 502 : చూ, సరిపడు. 2.

పెచట, దే. ద్ర. 1. రూ. ఎచట : చూ, యత్ర. 1; వి. 2. ఏ స్థానము, ఏ స్థలము. రూ. ఎచట-ఎచోటు-ఎచోటు-ఎచ్చట-ఎచ్చోట-ఎచ్చోటు-ఎచ్చో-ఎచ్చోట-ఎచ్చోటు; ఎట-రూ-ఎటు-ఎటులు.

పెచటు, — పై. —

పెచరించు, దే. స. క్రి. రూ. ఎచ్చరించు చూ, రూ. హెచ్చరించు.

పెచోట, చూ, రూ. ఎచట. 1, 2.

పెచోటు, — పై. —

పెచోటు, — పై. —

పెచట, — పై. —

పెచ్చటు, — పై. —

పెచ్చరము, దే. వి. అవధానము. : విక. 6, ఆ. 94 : చూ, హెచ్చరిక.

పెచ్చరించు, దే. స. క్రి. చూ, రూ. హెచ్చరించు (రూ. ఎచరించు.)

పెచ్చరిక, దే. వి. ఎచ్చరిక. పాం. చా. 3, ఆ. 59 : చూ, హెచ్చరిక.

పెచ్చరిక, దే. వి. 1. — పై. — పాంచు. 2, ఆ. 97; 2. అచూః చూ, సూచన. 1. (రూ. హెచ్చరిక.)

పెచ్చరికపడు, దే. అ. క్రి. అవధరించు : చూ, హెచ్చరికపడు.

పెచ్చరికించు, దే. స. క్రి. ఎచ్చరికచేయు. విక్ర. 8, ఆ. చూ, హెచ్చరించు.

పెచ్చు, దే. వి. అధివ్యము, అతివ్యయము : చూ, రూ. హేరాళము. 1; విణ. 2. అధికము, అధికమైనది. రూ. హేరాళము. 1 x, వేమన. 605 : చూ, హేరాళము; అ. క్రి. 8. అధికమగు : చూ, రూ. హెచ్చు. 4.

పెచ్చట, దే. వి. చూ, ఇంచట.

పెచ్చుతగ్గు, ద్వ. విణ. ఎగుడుచిగుడు : చూ, విషమము.

పెచ్చోట : చూ, రూ. ఎచట. 1, 2.

పెచ్చోటు, — పై. — (ప + చోటు.)

పెచ్చో, — పై. —

పెచ్చోట, — పై. —

పెచ్చోటు, — పై. — (ప + చోటు.)

పెజ్జ, దే. వి. రూ. అజ్జ, అదను. అం. పదా. సుర. 47 : చూ, సమయము. 1.

పట, చూ, ఎచట. 1.2; (వి. ఏ. ఏ స్థానము. — ఛార. ఆర. 2, ఆ. 108)

పటవారె, దే. వి. అందుగు * : చూ, సల్లికి.

పటాముటీ, వా. వి. వృత్తిరేకము. “పటాముటీమాటలు.”

పటు, దే. వి. 1. ఏ స్థానము : చూ, ఎచట. 2; అవ్య. 2. రూ. ఎట్టు. కళా. 1, ఆ. 59 : చూ, ఏదీ.

పటులు, చూ, ఎచట. 1. 2; (అవ్యయత్ర. ఛార. విరా. 1, ఆ. 272 : చూ, ఏదీ.

పటువంటి, దే. విణ. చూ, ఏలాటి. కళా. 3, ఆ. 32.

పటువంటివాడు. ద్వ. విణ. న్యధావాదులలో నెట్టి మనుష్యుడు, కీదృక్షుడు : చూ, కీర్పుకుడు.

పటువలె, దే. ద్ర. ఏ ప్రకారముగా. చూ, ఏదీ.

పట్టుకునేని, దే. అవ్య. దీర్ఘకాలమున, అతిప్రయాసమున. రూ. పట్టకేని. రా. ఆ. కాం. 147 : చూ, చిరాక్.

పట్టకేని, దే. అవ్య. — పై. — ఛార. అను. 1, ఆ. 73.

పట్టకేలకు, దే. ద్ర. — పై. — ఛార. విరా. 5, ఆ. 336; కై. 8, ఆ. 78.

పట్టట, దే. అవ్య. (పట్టు + అటు + అ.) ఏలాగున నయున. సర. 2, ఆ. 192; పట్టయిన-రూ. పట్టెన.

పట్టపోగు. ద్వ. వి. దండు చంద్రా. 4, ఆ. 90 : చూ, సేన. 1. పట్టయిన, దే. అవ్య. రూ. పట్టయిన : చూ, పట్టట.

పట్టయెదురు, దే. వి. ఏ. (ఎదురు + ఎదుట.) 1 : చూ, చక్కని ఎదురు.

పట్టి, దే. విణ. పటువంటి. వేమన. 607 : చూ, ఏలాటి.

పట్టిడు. దే. విణ. (పట్టి + వాడు.) పటువంటివాడు. రా. సుం. కాం. 285 : చూ, ఐ. పట్టిరు.

పట్టిరు, దే. విణ, ఐ. — పై. —

పట్టు, దే. విజ. 1. ఎట్టి : చూ, ఏలాటి; అవ్వ. 2. ఏ ప్రకారము : చూ-ఎట్టు : చూ, ఏదీ.

పట్టులు, దే. అవ్వ. రూ-ఎట్టులు : చూ, ఏదీ.

పట్టువోలె, దే. ద్ర. — పై. —

పట్టా, దే. ద్ర. ప్రశ్నమును దెలుపును. ఆము. 6, ఆ. 50. (అమృగితమందు ఎట్టెట్టా - రూ-ఎట్టెటూ-రూ-ఎట్టెట్టూ) : చూ, ప్రశ్నము.

ఎట్టెట్టా, దే. అవ్వ. - పై.-(రూ - ఎట్టెట్టూ) కళా. 7, ఆ. 32.

ఎట్టెట్టా, — పై. — కాశీ. 7, ఆ. 107.

ఎట్టెన, దే. అవ్వ. చూ, రూ - ఎట్టులున.

పట్టు, దే. అవ్వ. ఏ ప్రకారము, భార. ఆర. 2, ఆ. 248; చూ, ఏదీ, (రూ - ఎట్టులు.)

ఎవ, పై. వి. 1. = హ్యూత్, గుండె, రూ - ఎవ. నిర్వ. 8, ఆ.

78; చూ, హృదయము, 2. దే. వి. 2. కానము, చోటు.

భార. ఆది. 6, ఆ. 148; చూ, స్థానము. 1: 3. అవకాశము.

పాండు. 2, ఆ. 53; చూ, సంయ. 6; 4. దూరము. కళా.

4, ఆ. 16; చూ, విప్రకృష్టము: 5. గడువు. భార. ఉద్యో.

1, ఆ. 165; చూ, మితి: 6. భేదము. రామా. 3, ఆ. 155.

చూ, వెలుపాటు. 1; 7. అవ్వము. రా. సుం. కాం. 74; చూ,

సంబోధము; 8. పాడి, వ్యవహారము. విజ్ఞా. వ్య. కాం. 83;

చూ, సత్యము. 1; 9. శత్రువులతోడి పొండు; సంవి. రా.

కిష్కిం, కాం. 216 పొరట: చూ, సాప్రపదీనము; 10.

దేవతా నైవేద్యవస్తువు: చూ, నైవేద్యము. విజ. 11. ఎం

ప్రాయము గలది "ఎడదూడ, ఎడపక్క"ము; ద్ర. 12. నడుమ.

భార. భీష్మ. 3, ఆ. 234. (అమృగితమందు ఎడనెడ.)

చూ, మధ్యము. 2.

ఎడ(తెండు), దే. ఆ. క్రి. మూర్ఖులు: చూ, సౌమ్యునిట్లు.

ఎడ(ద, పై. వి. 1. = హ్యూత్, గుండె. రూ - ఎడ్డ. భార.

కాంతి. 1, ఆ. 35; భార. ఆర. 3, ఆ. 63; చూ, హృద

యము. 2: 2. రూ - ఎడ్డ, తొమ్ము, చూ, వక్షము.

ఎడ(బాటు), దే. వి. ఎడయక, అధ్యా. బాల, కాం. 119; చూ,

విశ్లేషము.

ఎడ(బాపు, దే. ప్రే. అసనయందు: చూ, విసర్జించు.

ఎడ(బాయ, దే. ఆ. క్రి. (ఎడ + పాయ) 1. భేదమగు: చూ,

వేటుపడు: స. క్రి. 2. త్యజించు, చూ, విసర్జించు.

ఎడ(బాయు, దే. వి. 1. ఊరువిడిచిపోవుట, ఈతి: చూ, ప్రవా

సము. 2. (వక్రముండి) తొలగెడు: 3. (పడకముండి)

ఒత్తిగిల్లుట: 4. (తల్లిదండ్రులనుండి) తొలగెడు: 5.

(దంపతులు) ఒకరినొకరు అంతుకుండగ తొలగెడు: 6.

(ఇద్దరి మనస్సులు) కలిసుకుండుట. ఇత్యాదులూహ్యములు.

ఎడ(బెట్టు, దే. వి. బంగారుబాణము, దీనిరభేదము. ఆం. భా.

ద్వి. పై. 274: చూ, లోహము. 1.

ఎడకట్టు, దే. ఆ. క్రి. 1. ఆశీనవుండు మరలచీమువట్టు, చీమువట్టు:

స. క్రి. 2. జతచేయు, కాశీ. 7, ఆ. 6: చూ, సంధించు, 3.

ఎడకడ, దే. వి. అన్యము: చూ, వరాయి.

ఎడకడవాడు, ద్వ. వి. అన్యడు: చూ, పరాయివాడు.

ఎడకత్తియ, ద్వ. వి. రూ - ఎడకత్తె. అభ్యుండి: చూ, శంభళి.

ఎడకత్తె, ద్వ. వి. — పై. —

ఎడకాడు, దే. వి. కాన్యవాడు: చూ, మాతుడు.

ఎడకారు, ద్వ. వి. మాభూమాసము మొదలు జ్యేష్ఠమాసము రోహ

వందించెను పంట. వానవా, విక్లాప, శివరముకువు మొదలు

కొని నిరాసరాసుపడెను వల్లపుపంట. (శరవృక్షపు మొదలు

మొదలుకొని నిరాసను పడెను వల్లపుపంటఅని కొన్ని ప్రాంత

ముల వాడుక:) చూ, రెండవపంట.

ఎడగడ్డ, ద్వ. వి. ఒడ్డు, తీరము: చూ, రోధమ్మ.

ఎడగిలు, దే. ఆ. క్రి. రూ-ఎడగిల్లు: అసనరిల్లు: చూ, విరియు. 5.

ఎడగిల్లు, — పై. —

ఎడతాడు, దే. ఆ. క్రి. చేరు. హరిశ్చ. 4, ఆ. 121: చూ,

సమీపించు.

ఎడతీయు, దే. ఆ. క్రి. ఎడతెగు: చూ, ఎడవడు.

ఎడతెగక, దే. వి. అదేపనిగ, కాశీచేకుండగ, చూ, సతతము, 2.

ఎడతెగు, దే. ఆ. క్రి. 1. చూ, ఎడతీయు, 2. తెగనుండి వేలు

పడు, భాగ. 8, స్కం. 37: చూ, విడువడు.

ఎడతెజసి, దే. వి. రూ - ఎడతెర్చి. చూ, సంయ, 6.

ఎడతెర్చి, — పై. — భార. విరా. 5, ఆ. 61.

ఎడత్రెచ్చు, దే. ఆ. క్రి. ఎడతెగు. భార. శల్వ. 1, ఆ. 348: చూ,

ఎడవడు.

ఎడత్రోవకావరి, ద్వ. వి. దారిద్రాంగ. చూ, హారకుడు. 1-3.

ఎడవచ్చు, ద్వ. వి. అతిహారము. కాశీ. 7, ఆ. 197: చూ,

విప్రకృష్టము.

ఎడనీరు, ద్వ. వి. 1 ఎడనీటికాయ. ఆం. భా. ద్వి. వన. 79: రూ-

ఎలనీరు-ఎడనీరు (పంకవికాయ, నీరు పన్నుద్దిగాంగల పచ్చి

కాయ.) చూ, ముక్కంటిపండు: 2. లేత తెంకాయలొని

లియ్యనీరు. ఆము. 6, ఆ. 17: రూ- ఎలనీరు-ఎడనీరు: చూ,

సలిలము. 1-40.

ఎడవక. దే. అవ్వ. ఎడతెగుని క్రియ: వేమన. 6. 14: చూ, సక

తము. 2.

ఎడవడు, ద్వ. ఆ. క్రి. 1. ఎడతెగు, భార. ఆర. 3, ఆ. 238:

ఎడతీయు, ఎడతెగు, ఎడత్రెచ్చు, 2. ఉపనసించు. విజ్ఞా. వ్య. కాం.

88: చూ, పస్తుండు.

ఎడవడవ: దే. అవ్వ. దధావధాంసు. కాశీ. 4, ఆ. 85: ఆను

పదము, అప్పుడప్పుడు.

ఎడపు, దే. ప్రే. ఎడతీయు. భార. ఆది. 4, ఆ. 182: చూ, విసర్జించు.

ఎడపాటు, దే. స. క్రి. రొలంగించు. భార. ప్రోణ. 1, ఆ. 116:

చూ, విసర్జించు: 2. మాటువడ్డించుకొనుటకై యర్పమును

దగ్గఱ యెత్తియుంచు: చూ, మాటుంచు.

ఎడమ, దే. వి. దావల. "ఎడమకాలు-ఎడమచేయి" మొ. చూ,

సవ్యము. 1.

ఎడమగు, దే. ఆ. క్రి. భేదమగు: చూ, వేటుపడు.

ఎడమడుగు దే. వి. 1. రూ- ఎడమడుపు, రాజుమాటు: చూ,

వ్యత్యయము: 2. రూ- ఎడమడుపు. ఆరమర. భార. ఉద్యో.

4, ఆ. 349: చూ, వేటుపాటు: విజ. 3. తాటుమాటైనది.

హరి. ఉ. 10. ఆ. 248: చూ, వ్యత్యయము.

ఎడమడుగుపరచడి, అం. 1. చూ, విసరులు: 2. చూ, పరువళ్లు.

విజయము, దే. వి. చూ, రూ- విజయము. 1-2-3.
 విజయ, దే. వి. 1. చోటు. భార లక్ష్య. 2, ఆ. 170 చూ,
 స్థానము. 1; 2 అవకాశము : చూ, సంధు. 6.
 విజయ, దే. వి. విజయము : చూ, విజయము.
 విజయ, దే. ఆ. క్రి. 1. ఉజ్జగిల్లు. భార. ఆ. 2. ఆ. 264: చూ,
 విజయ, 5; స. క్రి. 2. ర్జితము : చూ, విజయము.
 విజయ, దే. వి. 1. అర్జితము : చూ, విజయము. 3; 2, ఆపద
 భార. భాం. 1, ఆ. 260 : చూ, విజయ : ముద్రాకాలము :
 పాండు. 3, ఆ. 72 : చూ, సంధు. 4. చెట్టు. భార. ఉద్యో.
 1. ఆ. 348 : చూ, హాని. 2; 5. ఎకాది, చెట్టుచేమలు లేని
 విశాలపునిర్జనభూమి. ఆము. 4, ఆ. 53. చూ, భూమి, 1; 6.
 వగ : చూ, రోజుము. 2; 7. జుట్టు. భార. భాం. 1, ఆ. 260:
 చూ, సాధనము. ఆ. క్రి. 8. భగ్నము. భార. ఆర. 1, ఆ.
 198 : చూ, మొక్కపోవు. 1.
 విజయ, దే. ఆ. క్రి. 1. వగులు. చిలు, భార. శ్రీ. 2, ఆ. 111 :
 చూ, స్థానించు; 2. గమ్యవిచ్చగు. భార. ఆర. 7, ఆ. 448 :
 చూ, వైకల్యము; స. క్రి. 3. విహుడు. స్థా. 6, ఆ. 55 :
 చూ, విసర్జించు.
 విజయ, దే. వి. ఒకరకము వల : చూ, వల. 1.
 విజయ, దే. స. ఆముడు : చూ, పరాయివాడు.
 విజయ, దే. విజ. దూరము. ఆము. 8, ఆ. 18 : చూ, విప్ర
 క్రిష్టము.
 విజయ, దే. వి. ప్రత్యేకమైనది : చూ, సదనము. 1-౪౫.
 విజయ, దే. వి. 1. తలపు. భి. 2, ఆ. 88: చూ. విషయము,
 4; 2. ఆహ నృత్యము.
 విజయ, దే. వి. 1. ఆహవి: చూ, విసనము; 2. రూ-విజయ: చూ.
 విజయ. 5.
 విజయ, దే. వి: చూ, రూ-విజయ.
 విజయ, దే. వి. (విజయ+ఆర.) చెప్పులు కట్టు విన్న సూచి:
 చూ, సూచి. 1-౫.
 విజయ, దే. ఆన. కొలదిని దెలిపెడి: చూ, పసి.
 విజయ, దే. వి. 1. హృత్. రూ- విజయ-విజయ. లక్ష్య. 4, ఆ.
 74: చూ, హృదయము. 2; 2. జొమ్మ, రూ-విజయ-విజయ:
 చూ, వక్షము.
 విజయ, దే. వి. అపద. వి. పు. 5, ఆ. 102: చూ, విజయ.
 విజయ, దే. వి. అర్థంకి. భి. 2, ఆ. 116: చూ, సంకోదము. 1.
 విజయగిట్టి, దే. వి. కల్లుతగు దొడ్లపాయ. చూ, దొడ్లపాయ.
 విజయ, దే. విజ. హేదా, రూ-విజయ-విజయ: చూ, నర్తయము
 విజయ, దే. హేదా:—పై. — వేదన. 616.
 విజయ, దే. విజ. —పై. శుక. 1, ఆ. 442.
 విజయము, దే. వి. తెలివితేమి: చూ, సార్వజను, 3.
 విజయ, దే. వి. భోజనపాత్రము నుంచుకొనెడి ఉన్నతిపీఠము.
 పై. 6, ఆ. 168; పై. 8, ఆ. 202: చూ, నింహాసనము. 1-౫.
 విజయవిన తెల్లమడుపువాడు. లో. చెప్పినమాట వినకపోవుటయే
 గాక ఎదురుచెప్పవాడు.
 విజయ, దే. వి. హృత్: చూ, హ-విజయ.

విజయగంపు, దే. వి. రదుపు, ఉత్తముల సమూహము: చూ, వ్యవ
 భము. 1-30.
 విజయ, దే. వి. వి. వి-విజయ=వి-విజయ. భార. ఆర. 4, ఆ. 349:
 చూ, వ్యవభము. 1.
 విజయ, దే. స. వి. 1. తూ-విజయ, ఏపూజ్యుడు: చూ,
 వేడు; 2. రూ-విజయ, ఏపుటపుడు: చూ, వేడు; 3.
 రూ-విజయ, ఎవ్వడును: చూ, పెండు.
 విజయవిన, పృథివినువాడు. లో. చెప్పినమాట వినకపోవుటయే
 గాక ఎదురు చెప్పవాడు. (ఇట్టికొమ్ములవిన పత్తిరాల్చు
 మనువాడు.)
 విజయవినకాడు, దే. వి. చోరుడు. రూ-విజయవినకాడు: చూ,
 హారకుడు. 1.
 విజయవారి, దే. వి. భారాశము (గోదావరిమండలమున వాడుర.)
 ఎరువారిమాట, దే. వి. భారాశమైన మాట.
 విజయవారి, దే. వి. 1. అననుకూలము; 2. ఎగుడుదిగుడు.
 విజయగోల, దే. వి. 1. గోనెరైతి ఎడ్లమీద చేయుటకు సాధన
 మైనకట్టు. ఆం. దా. ద్వి. పై. 287: చూ, ఇట్టినగోల; 2.
 హేతగా ఆనించినకోల, అనుకట్టు: చూ, పట్టుగొమ్మ.
 విజయగోలు, దే. వి. 1. ఆరంభము: చూ, మొదలు : 2.
 ప్రారంభము: చూ, సన్నాహము.
 విజయము, దే. విజ. ఎగుడుదిగుడు.
 విజయము, దే. విజ. రూ-విజయ, ఉన్నతము. స్థా. 5, ఆ.
 98: చూ, పొడవు. 2.
 విజయపు, —పై.—
 విజయ, దే. వి. కొఱముట్టు: పనిముట్టు: చూ, సాధనము. 2.
 విజయ, దే. ఆ. క్రి. 1, భూను. భార. ఆర. 6, ఆ. 252:
 చూ, యత్నించు; స. క్రి. 2. అపహరించు, మోసపుచ్చి తీసి
 కొనిపోవు. వి. పు. 6, ఆ. 39: చూ, యత్నించు, 3. మోయు:
 చూ, వహించు; 4. ఉద్ధరించు, వైతరు. రాహు. 7, ఆ. 81.
 (మూడవ యర్థమునది విడియె.) చూ, మీరితెచ్చ.
 విజయ, దే. వి. 1. ప్రయత్నము. భార. విరా. 5, ఆ. 64:
 చూ, సన్నాహము; 2. ముగియవారము, ఎన్నిక. భార.
 ఉద్యో. 4, ఆ. 409: చూ, సంకల్పము; 3. పట్టుదల. భార.
 ఆను. 2, ఆ. 381: చూ, ప్రతిజ్ఞ. 1; 4: చూ, వాంఛ. 1. (సూ. ని.)
 విజయము మొత్తము: జా. చెట్టు: “వ్యాపారము అన్నివిధము
 లను విజయము మొత్తముగా నున్నది.”
 విజయము, దే. స. క్రి. చూ, ఎగబెట్టు.
 విజయము, దే. స. క్రి. దోషమురైతిచెప్పి మరలము దూఱ
 నాడు: చూ, దెప్పిపోవుడు.
 విజయము, దే. వి. 1. దోషమురైతిచెప్పి మరలము దూఱ
 నాడు: చూ, సోత్తానము; 2. పరిహాసముతో గొడిదనమాట,
 అచ్యురితము: చూ, హాస్యము. 1.
 విజయోత్త, దే. వి. శవమును కాల్చిన భస్మాదులను సంచయ
 నానంతరమున అత్తి పిటబోయి చర్య: చూ, సంచయనము.
 1. (చిన్నదినమని వాడుక.)
 విజయ, దే. అవ్య. విగ్గరగా. హరి. పూ. 5, ఆ. 1. 51;
 శవరా. 2, ఆ. 54: చూ, విగ్గర. (రూ-విజయ.)

పల్లవేళ, దే. వి. తినివేళ: చూ, వ్యవకలనము.
 పల్లవేళ, దే. స. క్రి. 1. తగ్గించివేయ. "వానిపేరెల్ల
 వేయము." చూ, తినివేయ; 2. అలక్ష్యముచేయ. "నన్నెల్ల
 వేసి మాటాడెను." చూ, హాసనముచేయ.
 పల్ల, దే. వి. 1. పయ్యము. ఆం. పదా. సుర. 39: చూ,
 భూరము; వై. వి. 2. = యుక్తి. జిత్తు: చూ, యుక్తి: 3. =
 యుక్తి, ఉపాయము, పల్లగడ. రామా. 7, ఆ. 48: చూ,
 వెరపు; 4 = యక్తి. పూనిక. హంస. 1, ఆ. 1114: చూ,
 సన్నాహము; 5. పూలచంద; చూ, భూషణము. 2-౫౯;
 6. చదరంగపుపల్ల. చూ, కాలపు; 7. ఉన్నతి. వసు;
 5, ఆ. 102: చూ, సోగ; 2. 8. 1 మునుగు = పాలిక
 మునుగు - రెండువీసలు. "చింపనందు పల్ల తూచి
 యిమ్ము" చూ, తక్కు; 9. ఉన్నానము. పిజ్జా. ప్య. కాం.
 117: చూ, తూనిక; 10. వలపుకత్తె వలచిన
 వానికిచ్చు ధనము. ఆము. 2, ఆ. 21: చూ, ఎదురు (చ.
 త్తలు); విజ. 11. ఉన్నతము. శేష. 4, ఆ: చూ, సోగ,
 2. ఆ. క్రి. 12. జనించు. ధార. కాం. 1, ఆ. 18: చూ,
 సంభవించు; 13. నిర్మించు, బయలుదేలు, ధార. నిరా. 3,
 ఆ. 132: చూ, వెళ్లు, 3, స. క్రి. 14. అపహరించు. "ఆ
 సొమ్ము వాడే పత్తివాడు." చూ, ముచ్చిల్పించు, 15. యుద్ధ
 మునకు ప్రయత్నించు. ధార. ఉద్యో. 2, ఆ. 168: చూ,
 దండెత్తు; 16. ఉద్ధరించు. చూ, మీడికెత్తు; 17. గ్రహించు,
 తెలొను. "నివాపు సకము నెత్తికెత్తా", చూ, పుచ్చుకొను;
 18. వెలకుడియు. "కాణండిని ఏలములో నేను పత్తిని.
 చూ, విలుచు; 19. (చల్లుచునీకు) పాతించు. కళా. 4, ఆ.
 76: చూ, పాతించు; 20. భాషించు. "అక్కడ యామాట
 యెల్లకుము." చూ, వంచించు; 21. మోయు. "వాడు మంచి
 నేరెత్తెను." చూ, వహించు; 22. పత్తి నకలు వ్రాయు. "ఇది
 మతీయొక గ్రంథమునుండి యెల్లి వ్రాసితిని." చూ,
 సంగ్రహించు; 23. (సానమీద గండము) పొచ్చు: చూ,
 పొచ్చు; 2: చూడ్తూ యత్నించు: చూ, నోరెత్తు; 25. పరు
 గెత్తుటకు యత్నించు: చూ, పరుగెత్తు; 26. విచ్చెట్టుటకు
 యత్నించు: చూ, విచ్చెట్టు; 37. నేలపైగింజ లొక్కొకటి
 పైకియేటు: చూ, ఏటు; 28. అల్లరిపుట్టు: గోరెత్తు; 29. నొప్పి
 పుట్టు: చూ, నొప్పియెత్తు. మున్నగునవి సందర్భానుసారముగ
 నూహింపదగును.)
 పల్లకోలు, దే. వి. చూ, రూ. పల్లకోలు. 4. (నూ. ని.)
 పల్లగడ, దే. వి. 1. ఉపాయము: చూ, వెరపు; 2. కడక: చూ,
 సన్నాహము.
 పల్లగడ్డలు, ద్వ. వి. ఐ. పల్లడు పొయ్యిగడ్డలు, ప్రాయ్య
 పొక్కిళ్లు (వా): చూ, హాసంతి. 1-3.
 పల్లగీతి, ఆం. గీతి: చూ, తేటగీతి. చూ, వృత్తము. 1.
 పల్లగున్న. ద్వ. వి. లేక యేనుగుపిల్ల. చంద్రా. 1, ఆ. 43:
 చూ, హస్త. 1-(౬౯.)
 పల్లట, దే. వి. పైకెత్తుట. (సం. ప): — ఉన్నమనము - రూ.
 ఉన్నయము - ఉన్నయము.

పల్లవేళ, దే. అ. క్రి. (పల్ల + లెంపు.) చంద్రవల్లు. హరి.
 ఉ. 2, ఆ. 107. (పిల్లలచే అవి హాసాంతరము.): చూ,
 పల్ల. 15.
 పల్లపడు, ద్వ. అ. క్రి. పురిచేసినగు. ఆం. ధా. ప్య. కాం. 95:
 చూ, వెలియు. (రూ. పల్లపడు.)
 పల్లపెట్టు, దే. స. క్రి. పురిచేయ. హంస. 1, ఆ. 114: చూ,
 ప్రేరేపించు.
 పల్లపెయ్యెత్తు, వా. వి. యుక్తిపెయ్యెత్తి.
 పల్లపరికాడు, వి. చూ, రూ. పల్లపరికాడు.
 పల్లపిడ్డ, ద్వ. పి. పల్లరెని పొట్టరెక పెంచినపిడ్డ: చూ, శిశువు.
 పల్లభారము, మి. విజ. పాడు: చూ, బాన్గము.
 పల్లకకేకిమీరు, ద్వ. వి. భూతేశుడు: చూ, శివుడు. (ఇట్లు
 పల్లకచేయపు. మొ.)
 పల్లకమారి, ద్వ. వి. తండ్రిగొట్టు, తండ్రిములు పన్నువాడు.
 పల్లవచ్చు, దే. అ. క్రి. అపహనముగు. ధాగ. 10, స్కం. ఉ.
 300: చూ, సరిపోవు. 1.
 పల్లవడు, ద్వ. అ. క్రి. 1: రూ. పల్లవడు. 152; 2. చెను.
 చూ, నశించు.
 పల్లవేయ, దే. స. క్రి. 1. తూటవేయ: చూ, తూట; 2.
 (చదరంగమున) పల్లవేయ. "పల్లవేసి ఆటకట్టినాడు.
 పల్లవోపు, దే. అ. క్రి. (పల్ల + పోపు.) 1. చెను: రామా.
 4, ఆ. 57: చూ, సమయము; 2. క్షీణించు, పిగ్గు. ఉ. హరి.
 6, ఆ. 160: చూ, ప్రుక్కు. 9.
 పల్లెం, దే. వి. చేరలపిట్ట అట్టువల. ధార. కాం. 3, ఆ. 183:
 చూ, వల. 1.
 పల్లెనరు, వా. వి. చూ, రూ. అల్లెనరు.
 పల్ల, దే. వి. 1. పట్టుకుపుట్టు. స్వా. 4, ఆ. 37: చూ, రేతెచ్చు.
 1; వై. వి. 2. = హృత్, గుండె: అచ్చ. సుం. కాం. 12:
 చూ, హృదయము. 2; 3. భయము. చూ, సాధ్యము; 4.
 తొమ్ము: చూ, వక్షము.
 పదగండు, ద్వ. వి: కందుగల దుండగీడు, చందమామ: చూ,
 హిమాంశువు.
 పదమాలి, ద్వ. వి. గాలి. ఆం. పదా. సుర. 35: చూ, వాయువు.
 ఆం. పదా. సుర. 35: చూ, వాయువు.
 పదపరిము. ద్వ. వి. అవధానము. ఆం. పదా. గుణ. 12: చూ,
 హెచ్చరిక.
 పదుపుట్టులు, ద్వ. వి. ఐ. చన్ను. ఆం. పదా. 2, స. 77: చూ,
 స్తనము.
 పదవచ్చగలసామి, ద్వ. వి. తొమ్మునందు శ్రీవల్లుమరు పట్టు
 మచ్చగల దేవుడు, వెన్నెము: చూ, విట్టు. 1.
 పదవడు, వై. అ. క్రి. (పద + వడు.) అవలు, భయము. కై.
 7, ఆ. 42: చూ, ప్రుక్కు. (౬).
 పదావు, దే. వి. (పద + అవు.) సంతిని. (గర్భము దీనియందు
 దరింపజును. పెదయై యాటోతులేక పెండ్లాడజుచిన
 యావు.) రూ. పెదావు: చూ, చేనుడు. 1-౨౭.

పది, దే. స. ఏళ్లమునకు అమహాదర్శక ప్రభమైకవచనము
“ఏయాడుది, ఏవళ్ళాది, ఏజవపట్టుపు.” రూ-పద్ది-ఎయ్యది-
ఏది-ఏదీ-ఏయిది. ఏటు.

పదిరి, దే. వి. 1. వగతుడు: చూ, శత్రువు. 1; 2. అధి
యానము. జయసునకయి ఎదురుకొని పోవుట: శత్రుపాటు.
చూ, లూటీ, 4.

పదిరించు, దే. స. క్రి. ఎదురుకొను: చూ, వక్రంబు.

పదిరించుట, దే. వి. అధియానము, జయసునకయి ఎదురుకొని
పోవుట: చూ, పదిరి. 2.

పదిరికొనుట, —పై.—

పదిరికోలు, —పై.—అం. ఛా. ద్వి. కాం. 173.

పదిర్కొనుట, దే. వి. చూ, రూ-పదిరికొనుట.

ఎదుగు, పై. వి. 1. అధికము. అం. ఛా. త్వి. కాం. 24: చూ,
హేరాశము. 1. పై. అ. క్రి. 2. పెరుగు. చూ, వర్తిల్లు.

ఎదుగుడు, పై. వి. అధికము: చూ, హేరాశము. 1.

ఎదుట, దే. ద్వి. పురోర్థకము: చూ, మోల.

ఎదుటివాడు, ద్వి. వి. అధిముఖము: చూ, సమ్ముఖుడు.

ఎదురగు, దే. అ. క్రి. అధిముఖము: చూ, మోహరించు. 1.

ఎదురాడు, దే. అ. క్రి. (ఎదురు + అడు.) వ్యతిరేకముగా సంధా
పించు, మాదాడు, మాటుపలుకు: చూ, వదింపు.

ఎదురిడు, ఛా. క్రి. ఎదురుగానిడు. “నీటికిమెదురిడు.”

ఎదురు, దే. వి. 1. ముందు. ఛా. విరా. 5, అ. 55: చూ,
ముంచు. 1, 2. రూ-పదిరి. వగతుడు. ఛా. విరా. 4, ఆ చూ,
శత్రువు. 1; 3. వలపుకత్తె వలచినవాని కిచ్చు ధనము.
హంస. 2, అ. 112: చూ, ఎత్తు. 11; 4. ఎదుటివాడు. ఛా.
కర్త. 1, అ. 313: చూ, సమ్ముఖుడు; విణ. 5. అన్యుడు.
ఛా. ఉద్యో. 1, అ. 9: చూ, సరాయివాడు; స. క్రి. 6: చూ,
పదిరించు; 7. పృథ్విధియొగము. దావా; 8. శకునము. “నంది
నీతెదురుగ రాకుండుటయే ఉపకారమన్నాడట.”

ఎదురుకట్టుట, దే. ద్వి. రూ-ఎదురుకట్టు, ఎదుటివడేశమున. భో.
5, అ. 216: చూ, మోల.

ఎదురుకట్ట, పై. - వి. పు. 7, అ. 187.

ఎదురుకుత్తుక, దే. వి. అంకిష్టపట్టుకొనెడి యొకతెవులు: చూ,
రోగము. 1.

ఎదురుకొనిలేచుట, దే. వి. ఇంటికివచ్చిన పెద్దలకుఁ జేయు
మర్యాద: (సం. ప.):—అభ్యాగమము, అభ్యుత్థానము.

ఎదురుకొను, దే. అ. క్రి. 1. రూ-ఎదుర్కొను. అధిముఖముగు
చూ, మోహరించు. 1: స. క్రి. 2. రూ-ఎదుర్కొను, పదిరించు.
చూ, పదిరించు.

ఎదురుకొనుట, దే. వి. రూ-ఎదుర్కొనుట. చూ, పదిరి. 2.

ఎదురుకోలు, 1.—పై.—; 2. వివాహమునఁ బరుచు యింటి
వారు వరుని తెదురుగా దోపుట. 3. పూజ్యులు వచ్చునపుడు
ఎదురుగాఁబోవుట. (రూ-ఎదుర్కొలు.)—పై.—

ఎదురుగద, దే. వి. (ఎదురు + కద.) సమానశృతిక భాగము,
ప్రతిరూపము, మాటువాసిన యెడఁబడిఁగోనగునది.

ఎదురుగాలి, ద్వి. వి. గోగంధనము: చూ, వాయువు. 1-4-(౧).

ఎదురుచూ, దే. అ. క్రి. 1. రూ-ఎదురుచూ-ఎదుర్చు. అనుకూలము
కానెదగు: చూ, ప్రతికూలమగు: 2. రూ-ఎదురుచూ-ఎదుర్చు.
చూ, పదిరించు.

ఎదురుచుక్క, ద్వి. విణ. 1. అశుభప్రదము, అవిష్టము, కానిది,
కూడనిది. (చుక్క-అనగా శుక్రంబు. శుక్రఁదెదురుగుట
యనిష్టప్రదము గనుక లక్షణచే నియర్థమువచ్చినది.) ఛా.
2. చుక్క యెదురు. విరోధము. (ఒరయరగా నెదురుచుక్క-
యును గాకున్న. రామా.)

ఎదురుచూచు, దే. స. క్రి. వేచు: చూ, ప్రతిక్షించు.

ఎదురుతంటనము, వా. వి. విశూరిదానకకు వెయు జరిమానా,
వాచికి వేయు జరిమానా.

ఎదురువడు, ద్వి. అ. క్రి. 1. రూ-ఎదుర్వడు. ఎదురుగావచ్చు.
చూ, మోహరించు. 1; 2. రూ-ఎదుర్వడు. ఎదురుతిరుగు.
చూ, పదిరించు.

ఎదురుపాటు, ద్వి. వి. రూ-ఎదుర్పాటు. ఎదురుపడుట: చూ,
లూటీ. 4.

ఎదురుబడి, ద్వి. వి. 1: చూ, ఎదురుపాటు; వా. 2. ఎదురుగ
నుంచఁబడిన పాతశాల.

ఎదురుపడి, వా. వి. ఎదురుగ (కక్షగ) మూల్కాటుట. (గోదావరి
మండలమున వాడుక.)

ఎదురుబడివాడు, వా. వి. చెప్పినమాటకు అడ్డుచెప్పవాడు.

ఎదురుబడివాడము, వా. వి. 1. చెప్పినది నబలు అయినను
యెదుటివాడు అడ్డుచెప్పుటయే ప్రధానముగాఁగల వాడము;
2. ఒకవకిలు చెప్పిన దానిని ఖండించుచు ఎదుటివకిలు
చెప్పెడి సమాధానము.

ఎదురుమోల, ద్వి. వి: చూ, ఎదురుబడి. 1.

ఎదురుమోయు, ద్వి. అ. క్రి. ప్రతిధ్వనించు: చూ, మాటు
మోయు.

ఎదురుతొమ్మ, ద్వి. వి. తొమ్మిదమిదిమిభాగము: చూ, వక్షము.

ఎదురెక్కు, ద్వి. స. క్రి. 1. (నీటికి, ఎదురుగాబోవు. 2. తిరుగఁ
బడు. చూ, వల్లటిల్లు.

ఎదురెత్తు, ఛా. అడ్డు, పైఎత్తువేయుట. “అలదైనదిత్తరి మన
తెదురెత్తు వేయుచున్నది.” ధర్మజ.

ఎదురేగు, దే. అ. క్రి. (ఎదురు + ఏగు.) ఎదురగు, ఎదురుగాఁ
బోవు: చూ, మోహరించు. 1.

ఎదురేగుట, దే. వి. 1. అభిగమము: చూ, పదిరి. 2; 2. ఎదురు
సన్నాహము, పెండ్లి నాలవనాటిరేయి దొంగవేటు (శేష
హోమము) ముందు తెల్లవారుజామున జరుపు ఊరేగింపు
టుత్సవము.

ఎదురొత్తు, దే. అ. క్రి. (ఎదురు + ఒత్తు.) రతియందలి చేష్ట:
చూ, మాజొత్తు. (చూ, రతిబంధము.)

ఎదురొత్తులు, దే. వి. బి. (ఎదురు + ఒత్తులు.) రతియందు
పురుషుడొత్తినపుడు స్త్రీ మరల నొత్తుట: చూ, మాజొత్తులు.
(చూ, రతిబంధము.)

ఎదుర్కొను, దే. అ. క్రి. స. క్రి: చూ, రూ- ఎదురుకొను.

ఎదుర్కొనుట, దే. వి: చూ, రూ-ఎదుర్కొనుట.

పదురోగ్లు, దే. ఎ. చూ, రూ- పదురోగ్లు- కళా. 2, అ. 32.
పదుర్న, దే. అ. క్రి. 1: చూ, రూ- పదురుచు. 1: స. క్రి. 2:
చూ, రూ- పదురుచు. 2. భా. ధీష్ణ. 2, అ. 232.
పదుర్నచు, దే. అ. క్రి: చూ, రూ-పదురుచు. (పదురుచులగు.
భా. 3, స్కం. 92.)

పదుర్నాటు, ద్వ. వి: చూ, రూ-పదురుపాటు.
పదుర్నొమ్మ, అం. చూ, కళాస్థానములు.
పదుర్నొమ్మకుంపటి, జా. గుండెలరుపు, అనివార్యమయిన
కష్టమును గలిగించు : నువు. “వత్తెనుకొమ్మ కుంపటిగ
జాల్చుకుండనిలక్కి.” శ్రీనివాసవిలాసము.

పద్ది, దే. వి. 1. దారిద్ర్యము: చూ, సీదరచు. 1: విణ. 2. దరి
ద్రము: చూ, సీదరచు. 1. 3. వట్టి: హరి. పూ. 7, అ. 39:
చూ, శూన్యము.

పద్దినేల, దే. వి. నిర్జలభూమి, పుంజ: చూ, భూమి. 1-౩-౬.
పద్దము, దే. వి పత్తితెరినయంచు.

పద్ది, దే. స. రూ- పిడి: చూ, పిడి.
పద్దీనినదన్నగోటనగట్టివేయుమన్నట్లు, లో. యోచనలేని
తప్పుతీర్చినచు.

పద్ది, దే. వి. ఐ. ఎట్లు-ఎప్పు: చూ, వృషభము. 1.
పద్దికట్టవంతెలు, ద్వ. వి. ఐ. ఒకరకము వట్టు: చూ, ధాన్యము.
పద్దినాలిక, ద్వ. వి. రూ- పద్దినాలుక *: చూ, గోటిహ్వ.

పద్దినాలుక, ద్వ. వి.—పై.—
పద్దినట్లు, దే. స. క్రి. ఎద్దుపిచ్చులుతీయు. హరి. పూ. 6. అ.
130: చూ, పిడిగొట్టు.

పద్దుపుండు కాకిముద్దా, లో. ఎనుటిబాధ తెలియనేరని బుద్ధి.
పద్దుముపై, దే. వి. ఒకరకము గడ్డి *: చూ, వృక్షము. 1-౧౮.
పద్దుమొద్దు, జా. పనికిమాలినవాడు. “ఆ. పద్దు మొద్దు వాని కేల
కాత్తంబులు, ముద్దునాతికేల ముసలిమగలు, చద్దిమిగులనిల్లు
సంసారమేలరా.” పేమన. 690.

పద్దురాశి, ద్వ. వి. వృషభరాశి, ద్వాదశరాశులలో రెండవది:
చూ, వృషభము. (చూ, రాశి.)

పద్దులుబండియునేకమైన గొండమీడికి బోవును, లో. “ఉదా.
—పక్కినదైకు నెవ్వరునెఱుంగకుండ, నెట్లునిబోయెదో
యనీల శంక, ఎందు నెద్దులు బండియు నేకమైన, గొండ
మీడికి బోవునో కొమ్మయనుచు.” కళాభార్యోపయము.

పద్దుచు, దే. అ. క్రి. స. క్రి: రూ-పదురుచు. ప్రతికూలమగు.
ఉ. హరి. 4, అ. 109. (ఇందుపదాదియందున్న పాఠము
లముపు.)

పన, దే. విణ. ఎ. పోలిక. భార. ఆను. 2, అ. 358; భార.
ఉద్యో. 4, అ. 230: చూ, సమానము.

పనఁబది, దే. స. అశీతి: చూ, రూ-ఎనుఁబది.

పనకరి, దే. వి. ఒకానొక కిరాతుఁడు. ఆం. భా. ద్వి. కాం.
శూ. 289: చూ, వ్యాధుఁడు. 1.

పనపదాడ, ద్వ. వి. దూడ: చూ, వత్సము. 2.

పనమండ్రు, దే. స. పనిమిదిమంది, రూ- ఎనుమండ్రురు.

పనమండ్రురు, దే. స. —పై.— (పనిమిదికి మహాన్యహత్కర్తక
చూపము.)

పనమందుము, ద్వ. వి. (పనిమిది+తూము.): రూ- పన్నిందుము;
(సం. ప): — అష్టాధికి.

పనమనూఱు, దే. స. (పనిమిది+నూఱు.) పనిమిదినూఱులు.
రూ-పనమన్నూఱు; (సం. ప):—అష్టాశరము.

పనమన్నూఱు, —పై.—

పనభయ, వా. స: చూ, పనఁబది. (రూ-పనభే.)

పనయిక, దే. వి. 1. కూడిక. ఆము. 6, అ. 119: చూ, సంయో
గము; 2. పోలిక: చూ, సమానము.

పనయు, దే. అ. క్రి. 1 అనుగలమగు. హరి. ఉ. 5, అ. 176:
చూ, సరిపోవు. 1: స. క్రి. 2. పొందు; హరి. పూ. 1, అ.
170, చూ, సక్రమగు; 3. అంగీకరించు. భార. కర్త. 2, అ.
23: చూ, సమ్మతించు.

ఎని, ద్వ. స. ఏ. 1. (ఎంతకట్టమునకు అమహద్భుత బహువచ
నాదేశము. హల్లు పరమగుచో నికల్తోపము వికల్పముగ
నగు.) ఎంతసంఖ్య కలవి, చూ, రూ-ఎన్ని; 2. అన్నియు,
ఎన్నిగలచో అన్నియును: చూ, రూ-ఎన్ని.

ఎనిక, దే. వి. 1. నాలుగుహోగల నూలుదారము: రూ-ఎనికె;
చూ, సూత్రము. 1-౮౪. 2. రూ-ఎనికె, ఎన్నిక, గణనము,
విజ్ఞా. పా. కాం. 15: చూ, సంకల్పము.

ఎనికె, దే. వి. రూ—పై.—

ఎనిమిదమగులమొకము, ద్వ. వి. దచ్చియగుల మొకము: చూ,
శరభము. 1.

ఎనిమిదవది, దే. వి. 1. జ్యోతిష: — ఆయుర్ధానము: (సం. ప):
అష్టమము; 2. పనిమిదవ యంకెకు గుఱును: చూ, అష్ట
మము, 2.

ఎనిమిది, దే. స. రూ-ఎనిమిది. చూ, పచ్చి.

ఎనిమిదికాళ్ళచుక్క, ద్వ. వి. అజైతపాచ్చు, పూర్వభద్రపదానక
త్రము: చూ, రిక్క. 1. ౨౬.

ఎనిమిదికాళ్ళరిక్కనెల, ద్వ. వి. భాద్రపదమాసము: చూ,
మాసము. 1.

ఎనిమిది యర్కరములు, అం. 1. (సూర్యుని) అష్టాక్షరి:
2. య ర ల వ మ ద స స.

ఎనియు, దే. అ. క్రి. కలిసికొను. “పప్పు నాగుగా పనిసినది.”
చూ, సంకరమగు.

ఎనుచు, దే. పే. పనియఁజేయు, ఎనుపు: చూ, కలియఁబెట్టు.
ఎనుపతేలు, ద్వ. వి. (ఎనుము+తేలు.) నల్లతేలు. చూ, వృక్ష
కము. 1.

ఎనుపదూడ, దే. వి. గేదెదూడ: చూ, కయూహము.

ఎనుపమోకాణ, ద్వ. వి. ఒకానొకచెట్టు: చూ, వృక్షము.

ఎనునవరము, ద్వ. వి. (ఎనుము+నవరము.) బిట్టె: చూ, మహిషి.

ఎనుపు, దే. పే. పనియఁజేయు. “పప్పులో ఉప్పుపెని ఎను
పుము.” చూ, రూ-ఎనుచు.

ఎనుపెంటి, ద్వ. వి. (ఎనుము+పెంటి.) గేదె: చూ, మహిషి.

ఎనుపోతు, ద్వ. వి. (ఎనుము+పోతు.) దున్న: చూ, మహిషము.

ఎనుబంపు, ద్వ. స. ఎనుబదిమంది. (ఎనుబదికి మహాన్యహత్క
ర్తకరూపము.)

ఎనుబదవది, ద్వ. విణ: చూ, అశీతితమము.

ఎనుబది, ద్వ. స. (ఎనిమిది + పది) ఎనిమిదిపదులు: చూ, అరిపి. (80.)
 ఎనుబోడు, వా. వి. అనూపము. చూ, మహాపము.
 ఎనుము, వై. వి. రూ-ఎనుము. బిట్ట: చూ, మహాపి. (వృత్తియందు అంత్యవర్ణరూపము. "ఎనుమెంటి, ఎనుపోడు" మొ.)
 ఎనెమ్మ, దే. వి. పురిటిపురుగు: రూ-ఎనెమ్మ-ఎనెమ్మ.
 ఎన్నడు, దే. వి. ఏ. (ఏ + నాడు.) 1. ఏకాలము. "ఆతః తెన్నడు వచ్చును": ఎపుడు-రూ-ఎన్నడు - ఎపు; 2. ఎప్పుడు. కాశీ. 2, ఆ. 51. (ఎన్నఁదేని యనుచో ఏనికల్గియు వాక్యాలంకారము. : ఎపుడు-రూ-ఎన్నడు-ఎపు; 3. ఎల్లప్పుడు. (ఇది యీ యర్థమందు ద్వితాంతము.): ఎపుడు-రూ-ఎన్నడు-ఎపు; (సం. ప):—కర్తి.
 ఎన్నెళ్లు, దే. వి. బి. (ఎన్ని + నాళ్లు.) ఎన్ని దినములు.
 ఎన్ని, ద్వ. స. ఏ. 1. (ఎంతకల్గియునకు అనుహదర్శక బహువచనదేశము.) ఎంతసంఖ్యకలవి. చూ, రూ-ఎని: 2. అన్నియు యు, ఎన్నిగలవో అన్నియు. భో. 1, ఆ. 7: చూ, రూ-ఎని. (చూ, ఎన్నఁడు. భార. ఉచ్ఛ్వా. 3, ఆ. 41: చూ, ఇన్ని.)
 ఎన్నిక, దే. వి. 1: చూ, రూ ఎనిక. వా. 2. ప్రతినిధుల సెన్నుకొనుట.
 ఎన్నికిచేయు, ద్వ. స. క్రి. లెక్కపెట్టు: చూ, లెక్కించు.
 ఎన్నికపెట్టు, ద్వ. స. క్రి. చూ, లెక్కించు.
 ఎన్నికయుడు, ద్వ. స. క్రి: చూ, ఎన్నికిచేయు.
 ఎన్నిగుండెలు గలవు, జా. ఎంతకైర్వముండెను. "ఎవఁడు నేతలంక నేరికి నెన్నిగుం, డియరు గలవు నానుప్రియను జేర." కిశ్కాహారోదయము.
 ఎన్ను, దే. వి. 1. పెరియెన్ను మొ: చూ, వెన్ను: స. క్రి. 2. ఆజేపించు, ఎంచు, రసి, 1, ఆ. 54: చూ. నెగ్గించు; 3. గణించు, లెక్కపెట్టు: చూ, లెక్కించు.
 ఎన్నువ, దే. వి. ఆడువారేడ్చునపుడు అనుభవము నెంచి యెంచి పాటగాఁబాడెడు చచ్చినవారి చారిత్రము, ఈడుపు లెక్కల అని కొందఱు).
 ఎన్నెమ్మ, దే. వి. చూ, రూ- ఎనెమ్మ.
 ఎన్నెమ్మ, —పై.— (ఇందు కొక కథ కలదు.)
 ఎన్నది, ద్వ. స: చూ, రూ-ఎనుబది.
 ఎన్నందుము, ద్వ. వి: చూ, రూ- ఎనుచుందుము.
 ఎన్నిది, దే. స: చూ, రూ- ఎనిమిది.
 ఎన్ను, దే. వి: చూ, రూ- ఎనుము.
 ఎపుడు, ద్వ. వి. ఏ: చూ, ఎన్నఁడు (రూ-ఎపు)
 ఎప్పటి, దే. అచ్చ. పునరర్థకము. అప్పటి. భో. 5, ఆ. 255: చూ, పెండియు.
 ఎప్పుడు, ద్వ. వి. ఏ: చూ, ఎన్నఁడు.
 ఎబెట్టు, దే. వి. జగుప్ప రూ-ఎబెట్టు: చూ, రోత 2.
 ఎబెట్టు, దే. వి. 1: చూ, రూ- ఎబెట్టు: 2. మిక్కిలి రోత. ఏకు: చూ, రోత. 2: వా. విజ. 3. తిండి ఎక్కువైనది, ఉదాత్తమైనది.
 ఎబ్బెర, దే. వి. ఒకానొ: ఎట్టి: చూ. పక్కి.
 ఎబ్బెరాసి, ద్వ. వి. రోతికిలవాడు (లేక) రోతకలది.
 ఎబ్బెరికము, దే. వి. అశహ్యము: చూ, రోత. 2. (రూ-ఎబ్బెరి

కము.) (ఏదము అని సూ. ని.)
 ఎబ్బెరికము, దే. వి.—పై.— ఉ. రా. 6, ఆ. 200.
 ఎబ్బే, వా. వి. (రూ-అబ్బె-అబ్బే) రోతగల పదులు, పెదవి విరుపు.
 ఎమికె, వా. వి. రూ-ఎముక: చూ, శల్వము. 1.
 ఎమిడిక, దే. వి. కడుపురోగిలుగు పామువంటి క్రిమి, ఏటిక పాము: చూ, సర్పము. 1-౩౬.
 ఎముక, దే. వి. రూ-ఎముక: చూ, శల్వము. 1.
 ఎముకలగూడు, ద్వ. వి. కంకాళము, అస్థిసంజరము. చూ, శల్వము. 1.
 ఎముకలనట్లు, దే. విజ. 1. రోగముచే చిక్కినవాడు: చూ, చిక్కవాడు; 2. బిక్కుబిక్కినది: చూ, చిక్క.
 ఎమ్మిర, దే. వి. పొత్తు: చూ, స్నేహము. 1.
 ఎమ్ము, దే. వి. అస్థి: చూ, శల్వము. 1.
 ఎమ్ముక, —పై.— (రూ- ఎముక.)
 ఎమ్ముట, ద్వ. వి. (ఎమ్ము + ఊట.) ఎముకలతోని క్రొవ్వకవిక. 2, ఆ. 196. (ఎయ్యూట పాఠభేదము.) చూ, మూలగ.
 ఎమ్మె, దే. వి. 1. మనోహరత్వము. చంద్రా. 3, ఆ. 6: చూ, సౌందర్యము; 2. యౌవనాదులవలన గలుగు గర్వచేష్ట. అచ్చ. జాల, కాం. 120: సాం. 3, ఆ. 55: చూ, విలాసము.
 ఎమ్మెకాడు, దే. విజ. అందగాడు: చూ, సౌందర్యవంతుడు.
 ఎమ్మెలాడి, దే. వి. (ఎమ్మెలు + అడి.) విలాసిని: చూ, క్రి. 1.
 ఎయిదు, దే. స. క్రి. 1. రూ- ఎయిదు. అనుగమించు. భార. ఆర. 4, ఆ. 337: చూ, వెంబడించు; 2. రూ- ఎయిదు. పొందు. భార. విరా. 2, ఆ. 282: చూ, సక్తమగు.
 ఎయిదు, —పై.— (వెంబడించు.—భార. విరా. 3, ఆ. 141: పొందు—భార. విరా. 5, ఆ. 402.)
 ఎయ్యది, దే. స. (ఎ + అది) ఏకబ్రమునకు అహమదర్శక ప్రథమైకవచనము. భా. 8, ఆ. 193: చూ, రూ- ఎది.
 ఎయ్యెద, దే. ద్ర. ఎక్కడ: చూ, యత్ర. 1.
 ఎర, దే. వి. 1. రూ- ఎఱ, అండి. భార. ఆను. 5, ఆ. 55: చూ, సాపాటు; 2. పొలి. భార. శల్వ. 1, ఆ. 214: చూ, బలి; 3. పగ. భార. ఆ. 1, ఆ. 153: చూ, శోకము. 2.
 ఎరఁగు, దే. అ. క్రి. 1. దిగు, భార. విరా. 3, ఆ. 218: చూ, దిగు. 4: 2. రూ- ఎఱఁగు. నమస్కరించు. భార. ఆది. 7, ఆ. 112. చూ, మొక్కు.—3.
 ఎరఁగుడు, దే. వి. రూ- ఎఱఁగుడు. దండము: చూ, హణిగలు.
 ఎరఁగుడుకాడు, ద్వ. వి. అభిషిక్తుడు: చూ, శరణీయుడు.
 ఎరగలి, దే. వి. రూ- ఎరవలి. దాపము, మ్రాను ఒకటితోనొకటి ఒరసికొనిగా పట్టి అడవిని దిహించెడి ఆగ్ని: చూ, వహ్ని. 1—౨౩.
 ఎరగొను, దే. స. క్రి. (ఎర + కొను.) 1 కడలి. ఉ. హరి. 5, ఆ. 281: చూ, మ్రింగు; అ. క్రి. 2. నివ్వెనుడు: చూ, విస్మృతివొందు.
 ఎరదిల్లపురుగు, ద్వ. వి. క్షుద్రబంచరము: చూ, మత్స్యము. 1—౬౫.
 ఎరవరి, దే. వి: చూ, రూ- ఎరగలి.

నైసిది, వేమన. 695: చూ, వర్ణము. 6. 4 (పల్లె అను విశేషణము ముందుగల సంజ్ఞావాచకములు ప్రత్యేకముగా వాయించబడియె)

పల్లెఅగిసె, ద్వ. వి. రుద్రవర్ణిక: చూ, శుభనానము.

పల్లెఅతివన, ద్వ. వి. శ్వేతరక్తివిష: చూ, విష.

పల్లె ఉత్తరేజీ, ద్వ. వి. రక్తభిషి: చూ, శైవరికము.

పల్లెఁజిగి, ద్వ. వి. ఆస్తరణము: చూ, రల్లకము.

పల్లెకసింద, ద్వ. వి. అంకిపీలిక: మ్రాని పిండుపు: చూ, హరిద్రువు.

పల్లెకాంచనము, ద్వ. వి. కాంచనము: చూ, దేవకాంచనము.

పల్లెకానుగు, ద్వ. వి. అంగారమంజరి: చూ, కానుగు.

పల్లెకిర్రలి, ద్వ. వి. పారేవకము: చూ, శర్కరాంకము.

పల్లెగంధము, ద్వ. వి. కుంభంధనము: చూ, సుగంధము.

పల్లెగడ్డ, ద్వ. వి. 1. నిరుల్లి: చూ, సుకంధకము: 2. పొరలు పొరలుగా వచ్చెను ఒకరకము కురుపు. నెత్తురుగడ్డ: చూ, వ్రణము 1.

పల్లెగన్నేరు, ద్వ. వి. చండకము: చూ, హయమారకము.

పల్లెగరుపు, ద్వ. వి. పల్లెనున్నగలనేల: చూ, భూమి 1. ౯౩.

పల్లెగలిజేరు, ద్వ. వి. వర్షాభిష: చూ, వర్షకేళిపు.

పల్లెగలువ, ద్వ. వి. చెంగలువ, హల్లకము: చూ, సహస్రపత్రము, 1-౧.

పల్లెగినె, ద్వ. వి. లాలసి. రూ - పల్లెఅగిసె: చూ, శుభనానము.

పల్లెగుంజి, ద్వ. వి. కృష్ణల, గురిజి: చూ, శ్వేతపాకీ.

పల్లెగొల్లి, ద్వ. వి. ఒకరకము గొల్లవాడు: చూ, మహాపాద్రుడు.

పల్లెగోరంజి, ద్వ. వి. పల్లెపూవుల పెద్దగోరంజి, కామ్మి, కురవకము: చూ, సహ, 2.

పల్లెగోగు, ద్వ. వి: చూ, రక్తపీలుపు.

పల్లెదిశ్రమాలము, మి. వి. రక్తదిశ్రమాలము: చూ, వహ్ని సంజ్ఞికము.

పల్లెదీమ, ద్వ. వి. తెలపివీలక: చూ, వివీలక.

పల్లెచెన్నంగి, ద్వ. వి. అగ్నికము: చూ, స్పంధపలము.

పల్లెచేమంతి, ద్వ. వి. రక్తసేమంతిక: చూ, సేమంతిక.

పల్లెచందనము, ద్వ. వి. రక్తచందనము: చూ, రాక్షాదము.

పల్లెటిల్లెను, ద్వ. వి. రక్తార్కము: చూ, వికీరణము. 2-౧

పల్లెజెట్టి, ద్వ. వి. ఆధాతువు: చూ, జెట్టి.

పల్లెతామర, ద్వ. వి. రక్తాంబుజము, కేండామర: చూ, సహస్రపత్రము. 1-3.

పల్లెకుమ్మెర, ద్వ. వి. గంధోలి: చూ, భ్రమరము.

పల్లెతెగడ, ద్వ. వి. కాకనాసిక, కాకివొండ: చూ, దొండ.

పల్లెతేలు, ద్వ. వి. ఒకరకము తేలు: చూ, వృశ్చికము. 1.

పల్లెకొళసి, ద్వ. వి. రక్తకులసి: చూ, హరిద్రువు.

పల్లెతోలు, ద్వ. వి. పల్లెవిదర్శము. (వా.) (పల్లెతోలు = పల్లెని శరీరచ్ఛాయ అని భావము.): చూ, పల్లె 4.

పల్లెన, వై. వి. 1. = అరుణ. ఎరుపు: చూ, వర్ణము. 6-4: విజ.

2. పల్లెనిది. రా. యు. కాం. 1806: వేమన. 696: చూ, వర్ణము. 6-4

పల్లెనిజిగి, ద్వ. వి. అరుణాభము: చూ, రక్తకాంతి.

పల్లెనివేలుపు, ద్వ. వి. 1. జ్వలనుడు, అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1

2. వినుకెంపు: చూ, సూర్యుడు.

పల్లెపగడ, ద్వ. వి. ఆఖవిషమి: చూ, దేవతాళము.

పల్లెపులుము, ద్వ. వి. ఒకరకము. పుష్పరోగము: చూ, సికము

— 1-౩

పల్లెపూల పెద్దగోరంజి, ద్వ. వి. రక్తమహానహ: చూ, సహ. 2.

పల్లెపొతమ్మ, ద్వ. వి. ఒకానొక గ్రామదేవత: చూ, మహాలక్ష్మి. 3.

పల్లెవ్రత్తి, ద్వ. వి. రక్తకార్మాసము: చూ, సముద్రాంత. 3-౨.

పల్లెబుడమలు, ద్వ. వి. రక్తధాన్యము: చూ, ధాన్యము.

పల్లెమద్ది, ద్వ. వి. పలుమద్ది: చూ, సాలము. 3-౧.

పల్లెమన్ను, ద్వ. వి. చూ. పల్లెగరుపు:

పల్లెమల్లె, ద్వ. వి. ముదుండ: చూ. చాసలి. 2-౨.

పల్లెమారికమ్మ, ద్వ. వి. ఒకానొక గ్రామదేవత: చూ, మహాలక్ష్మి. — 3.

పల్లెమిరెవ, ద్వ. వి. ఒకరకము పాడుగుమిరెవ (అంకలపట్టున పాడుగును.): చూ, మిరెవ. (కారముకల్పవ.)

పల్లెమిర్చి, — వై. —

పల్లెమీను, ద్వ. వి. రోహితము: చూ, మత్స్యము. 1-౧౮.

పల్లెము, వై. వి. కంపకౌసుగు, అలవ: చూ, ప్రాచీనము. 1. (చూ, అల్లము, చూ, సితగ్రము.)

పల్లెమునుగ, ద్వ. వి. మధుశిగ్రువు, పల్లెపువ్వులమునుగ, *: చూ, శిగ్రువు. 1.

పల్లెయుల్లి, ద్వ. వి: చూ, పల్లెగడ్డ. 1.

పల్లెరాజనాద, ద్వ. వి. శాలిధాన్యము. (కన్న-కెంపురాజి.): చూ, ధాన్యము.

పల్లెలొడ్డుగు, ద్వ. వి. పక్షికాన్యము: చూ, లొడ్డుగు.

పల్లెవస, ద్వ. వి. రక్తవస: చూ, విష.

పల్లెవాణు, ద్వ. అ. క్రీ (పల్లె + పాణు.) 1. పల్లెగుంజి. ఆము. 9, ఆ. 127: చూ, వర్ణిణిల్లు; 2. కోపించు, చింత. వై. 8, ఆ. 45: చూ, రోపించు.

పల్లెవాలుస, ద్వ. వి. జ్యోతిష్వతి: *

పల్లెకులరోజువార. ద్వ. వి. రాగిజి, తెలపాయిక: చూ, మారిషము. 1-౨.

పల్లెముదము, ద్వ. వి. హస్తినర్తి: చూ, వృధంజికము.

ఎల, వై. విజ. 1. చూపనముగలవి. భార. అశ్వ. 3, ఆ. 76: వరుచుడు; చూ, శ్రీ 1-౧౦౦. (౧); 2. కొద్ది. “ఎలంగపు.”: చూ, స్వల్పము; 3. ఏదేని యొక కార్యమును చివిగాని విని గాని తెలిసినవాడు, పాకిరి. అచ్చ. అ, కార. 70: చూ, పాకి; క్రీ. విజ. 4. స్వల్పముగా. “ఎలనగుచు.” “ఎల చూచు.”: చూ, స్వల్పము.

ఎలక, వా. వి. రూ-ఎలక: చూ, మూషికము.

ఎలకజీడికూర, ద్వ. వి. ఒకరకము కాకము *

ఎలగోలచూపు, ద్వ. వి: చూ, మొదటిచూపు.

ఎలగోలు, వై. వి. 1. మొదట పటపటమని వచ్చు వాన. కాశీ 2, ఆ. 31: చూ, వాన. 1. -౬; 2. గుంపున పుట్టిర పెద్ద మ్రోత, కలకలము: వసు- 2, ఆ. 114: చూ, స్వల్పము,

2; 3. ముందునడచుట. వసు. 2, ఆ. 114: 4. మొదటిగాలి పీచుట. ఆము. 4, ఆ. 130. (ఇక్కడ మొదలుకల్లమునకు పూర్వమర్థము.) విజ. 5. మొదటిది. పా. 2, ఆ. 53: చూ, మొదలు 1; 6. ముందునడచునది. పా. 3, ఆ. 51.

పరిగోలుజల్లు. ద్వ. వి. చూ, పరిగోలు. 1.

పరిగోలుసేన, వా. వి. ముందుకుసేన: చూ, సేన. 1-౪.

పరిదోడు, దే. వి. ఆరామము. కళా. 1, ఆ. 62: చూ, వనము. 2.

పరినప్పు, ద్వ. వి. స్మితము, చెరునప్పు: చూ, హాస్యము. 1.

పరినాగ, దే. వి. 1. ఆనంది: చూ, శ్రీ. 1; 2. యౌవనము: గం యౌవనుడి. భార. ఆర. 5, ఆ. 10: చూ, శ్రీ. 1-౨౬.

పరిసేరు, ద్వ. వి. చూ, రూ- పరిసేరు.

పరిమావి, ద్వ. వి. సహకారము, తేనెమామిడి #: చూ, మామిడి. 1-౫.

పరిమి, దే. వి. 1. ఆనందము: చూ, హృదయము; 2. ప్రేమము, పరిసము: చూ, స్నేహము. 1; 3. ఉద్బోధము, లలి. భార. విరా. 3, ఆ. 56; భార. ఉద్బో. 2, ఆ. 110: చూ, వికాసము.

పరిమికాయ, దే. విజ. ఉద్బోధకుడు: చూ, వికాసవంతుడు.

పరియు, దే. న. క్రి. 1. సొండు. భార. శాంతి. 4, ఆ. 451:

చూ, సప్రమమగు: ఆ. క్రి. 2. చెరుభార. ధిష్ణి. 1, ఆ. 101:

చూ, సమీపించు: 3. చొచ్చు. భార. శాంతి. 5, ఆ. 493:

చూ, సోలు. 4; 4. జనించు. భార. ఆర. 5, ఆ. 874:

చూ, సంభవించు: 5. అక్కజనము. భార. ఆర. 5, ఆ. 81:

చూ, వాంఛించు.

పరిరారు, దే. ఆ. క్రి. (పరిరారు + అరు.) 1. అతిశయించు,

అంపిలు: చూ, సంపదించు; 2. బిప్పు. చూ, సమ్మతించు.

పరిరచ్చ, దే. వి. 1. అతిశయము: చూ, హేరాశము. 1; 2. ఉద్బోధము: చూ, వికాసము.

పరిరచ్చు, దే. ఆ. క్రి. 1. రూ- పరిరచ్చు. అతిశయించు. హరి.

ఉ. 8, ఆ. 115: చూ, సంపదించు; 2. రూ- పరిరచ్చు.

విరియు. అము. 5, ఆ. 104: చూ, వికపించు; 3. రూ-

పరిరచ్చు. ఆనందించు. భార. ఉద్బో. 4, ఆ. 158: చూ,

సంతోషించు.

పరిరపు, దే. వి. రూ- పరిరపు. ఆనందము: చూ, హృదయము.

పరిరపు, దే. ఆ. క్రి: చూ, రూ- పరిరపు.

పరిరపు, దే. వి: చూ, రూ- పరిరపు. భార. శాంతి. 6, ఆ. 574.

పరిసము, దే. వి. 1. ఉత్సాహము, పూనిక: చూ, సన్నాహము;

2. ప్రేమము, చెలిమి: చూ, స్నేహము. 1.

పరికె, వా. వి. చూ, రూ- ఎలుక. "ఎలికెవల."

పరికెదోను, వా. వి. ఎలుకలఁబట్టదోను: ఎలికెవల, ఎలుకదోను.

ఎలికెవల, వా. వి.—పై.—

పరిసె, దే. వి. వామారు: చూ, రూ- చెలిసె.

పరిగించు, దే. ఆ. క్రి. కూయు. భార. ఆర. 6, ఆ. 194.

(లక్ష్మణ ప్రకారము పరిగించు అని యుంపవలయును.)

చూ, శంపించు.

పరిగెరు, దే. వి. 1. రూ-ఎల్లు. లజపు: చూ, స్వరము; 2. రూ-

ఎల్లు, భల్లూకము: చూ, వెలుగుబంటి.

పరిగెరుగొట్టు, ద్వ. వి. చూ, వెలుగుబంటి.

పరిగెరుబంటి, —పై.—

పరిక, దే. వి. 1. రూ- ఎలక - ఎలికె: చూ, మూషికము;

2. ఈశివాధ లాశింటిలో గొకటి: చూ, సంసిక్తోక్తులు.

(చూ, ఈశివాధలు.)

పరికబిచ్చెల్లసాక్షి, లో. ఎలుకను బట్టునది పిల్లిగావున నివస యోగముని వానము.

పరికబెచ్చి, ద్వ. వి. మూషకపర్తి #: చూ, స్పృహతోప.

పరికబెచ్చెల్లక, —పై.—

పరికబిచ్చి, —పై.—

పరికబిచ్చెల్లక, —పై.—

పరికెదోను, ద్వ. వి. చూ, ఎలికెదోను.

పరికబెచ్చు, ద్వ. వి. చూ, పరికబెచ్చి #.

పరిచ్చ, దే. వి. చూ, రూ- పరిగెరు. (రూ- ఎల్లు.)

పల్లు, — రూ.—పై.—

పరిక్రీసిటి, వా. విచ్చుచ్చుక్తి: చూ, విచ్చుచ్చు.

పల్ల, దే. వి. 1. పొలిమేర: చూ, సీమ. 1; ద్ర. 2. పల్లవెంట.

సమస్తము. చూ, సర్వము.

పల్లపుడు, దే. వి. రూ- పల్లపుడు: చూ, సతతము. 2.

పల్లపును ద్రిమ్యురు తేరువోర, ద్వ. వి. చూ, మన్మథుడు.

పల్లపుడు, దే. వి. చూ, రూ- పల్లపుడు.

పల్లమల్లు, ద్వ. వి. (పల్ల + అమ్మ.) పల్లయందుండు ఒకానొక

గ్రామదేవత, పొలిమేరమృత: చూ, మహాలక్ష్మి. 3.

పల్లగు, దే. న. ఐ. (పల్ల + వారు.) (దీనికి పి-వ. పల్లవాడు):

చూ, అందలు. 1-2. (రూ-పల్లవాడు.)

పల్లవాడు, దే. న. పల్లవాడును. పా. 1. ఆ. 45: చూ, వేడు

(చూ. ఎకడు.)

పల్లవాడు, దే. న. ఐ. 1. నమస్తపురుషులు, నమస్తస్థ్రీలు: చూ,

అందలు- రూ. అందొలు, పల్లరు; 2. అంత సంపాదనవాడు

అందలు- రూ. అందొలు, పల్లరు.

పల్లవెంట, దే. ద్ర. పల్లవెంటకు: చూ, సర్వము.

పల్లవెంటకు, దే. ద్ర.—పై.— ఆం. భా. 3. శాం. 74.

పల్లాడి, దే. వి. (పల్ల + అడి.) 1. దొంగ: చూ, హాళకుడు:

2. అడవియందు కోటుకేసికొని పల్లయందుండి కొట్టి

చోచెను దొంగ: చూ, హాళకుడు. 1-౬.

పల్లాడికత్తియ, ద్వ. వి. దొంగకనముగల శ్రీ: చూ, శ్రీ. 1-౨౦౬.

(రూ- పల్లాడికత్తి.) (చూ. యుచ్చు. 1.)

పల్లి, దే. వి. పి. 1. వచ్చుదినము. భార. ఉద్బో. 2, ఆ. 130:

వేమన. 701: చూ, తేపు; 2. గొడుగు. భార. శల్య. 1, ఆ.

133: చూ, వారిక.

పల్లిరము, దే. వి. 1. రూ-పల్లిరము. తిరస్కారము: చూ, వహి

ంసము; విజ. 2.—పై.—

పల్లిరము, దే. వి. విజ.—పై.—(విజయంను- భార. అశ్వ. 1.

ఆ. 81; భార. విరా. 5, ఆ. 317: భార. ఉద్బో. 2, ఆ. 88.

పల్లిదుడు, దే. విజ. దుష్టుడు, చులరైన బుద్ధిగలవాడు. నిర్వ.

8, ఆ. 7: చూ, వ్యాధుడు. 2.

పల్లుండి, దే. వి. రేపటికి ఆవలిదినము,

పల్లవెలిసోటిమొకము, ద్వ. వి. బెబ్బలికిని చిరుకపులికిని పుట్టిన పులి. భజ్జాకము. సాంబ. 4. వస్తు. 2: చూ, వెలుగుబంటి. ఎల్లెడ. దే. వి. పండిరి లోనగువానిలోపల మీదఁ గత్తెను మేలు కట్టు. ఉల్లడ: చూ, వితానము.

ఎల్లెలుక, ద్వ. వి. రాజమూషికము. రూ-ఎల్లెల్లు: చూ, మూషికము. 1-2.

ఎల్లెల్లు. —పై.—

ఎవఁడు, దే. వి. చూ, ఎవఁడు.

ఎవక, దే. స. ఏ, ఏయఁడుది. రూ-ఎవతి: చూ, త్రి. 1-24.

ఎవకి, —పై.—(రూ-ఎవతె.)

ఎవరు, (ఎవర+క.)—పై.— (ఇక్కడ స్వార్థమున కప్ర త్యయము. కప్రత్యయము వరమగునపుడు ఉకారమువచ్చును. ఇట్లు ఇకరస్థలములందును తెలియునది.) (రూ-ఎవ్వుకు.)

ఎవతె, —పై.—(రూ-ఎవ్వుతె.)

ఎవయ, దే. అ. క్రి. రూ-ఎగయు. భార. సదా. 1. అ. 295: చూ, లంఘించు.

ఎవరిక, దే. స. ఏ. (ఎవరి+క.) రూ-ఎవర; చూ, త్రి.

ఎవరిఁ, (ఎవరి+తి.)—పై.—(రూ-ఎవర్తి.)

ఎవర, —పై.—(రూ-ఎవరిత.)

ఎవర్తి, —పై.—(రూ-ఎవరితి.)

ఎవరుక, (ఎవర+క.)—పై.—(రూ-ఎవరుకు.)

ఎవరై, —పై.—(రూ-ఎవరితె.)

ఎవుపు, దే. స. క్రి. 1. ఎగయుఁజేయు చూ, రూ-ఎగచు. 1; 2. తణుము. రూ-ఎగచు. నిర్వ. 1, అ. 39; కకు. 5, అ. 37: చూ, వెంబడించు.

ఎవ్వ, దే. వి. కష్టము. ఇడుము: చూ, శోకము. 2.

ఎవ్వఁడు, దే. వి. చూ, రూ-ఎవఁడు (ఎల్లవాడు.- భార. ఆర. 2: అ. 341.)

ఎవ్వర, దే. స. ఏ. ఏయఁడుది. రూ-ఎవ్వరిత: చూ, రూ-ఎవర.

ఎవ్వరి, —పై.—(రూ-ఎవ్వరితి.)

ఎవ్వరుక, (ఎవ్వర+క.) —పై.—(రూ-ఎవరుకు.)

ఎవ్వతె, —పై.—(రూ-ఎవ్వరితె.)

ఎవ్వరిత, (ఎవ్వరి+త.) —పై.—(రూ-ఎవ్వరై.)

ఎవ్వరితి, (ఎవ్వరి+తి.) —పై.—(రూ-ఎవ్వర్తి.)

ఎవ్వరితె, (ఎవ్వరి+తె.) —పై.—(రూ-ఎవ్వరై.)

ఎవ్వర, —పై.—(రూ-ఎవ్వరిత.)

ఎవ్వర్తి, —పై.—(రూ-ఎవ్వరితి.)

ఎవ్వరుక, —పై.—(రూ-ఎవ్వరుకు.)

ఎవ్వరై, —పై.—(రూ-ఎవ్వరితె.)

ఎవ్వల, దే. వి. ఏవ్రక్క, ఏవైపు. “క. ఇవ్విశముననే వర్ణము వెవ్వల బొడలేకపోవ.” హరి. ఉ. 9. అ. 57: చూ, రూ-ఎవల.

ఎవ్వఁడు, దే. స. (ఎ+వఁడు): చూ, రూ-ఎవ్వఁడు.

ఎవ, దే. వి. 1. ఆస్తిగము, అతిశయము. కవి: 3. అ. 99: చూ, హేరాశము; 2: చూ, విధము. 1. (చూ. వి.); క్రి. విజ. 3. కడు. వై. 5, అ. 156: చూ, మణిమణి.

ఎసఁగు, దే. అ. క్రి. 1. అతిశయించు. తనరు. భార. ఆర. 7, అ. 448; వేమన. 711: చూ, సందడించు. 2; 2. ఉప్పొంగు. ఉ. హరి. 5, అ. 220: చూ, విజృంభించు; 3. బస్సు. అం. ఛా. తృ. కాం, 83: చూ, సమ్మతించు.

ఎసకము, దే. వి. 1. అతిశయము. హరి. పూ. 8, అ. 6: చూ, హేరాశము. 1; 2. ఎగసిపాటు. భార. ఉద్యో. 4, అ. 324: చూ, విజృంభణము; 3. రీతి, అమరిక. కాశీ. 6, అ. 185: చూ, విధము. 1.

ఎసకొను, దే. అ. క్రి. పురికొను: చూ, వ్యాపించు.

ఎసకొలుపు, దే. ప్రే. పురికొలుపు. భార. ఉద్యో. 4, అ. 207: చూ, ప్రేరేపించు.

ఎసగొట్టు, ద్వ. వి. అంబేద, పనికిమాలినవాడు: చూ, వ్రాతె. ఎసటిహోతలు, దే. వి. బ. అహతతంతులములు, ఎసటవేయఁ దగిన చిరుము. కళా. 6, అ. 120: చూ, సడింపులు.

ఎసరు, దే. వి. 1. అతైనరు, కోష్టజలము, ఎతైనరు: చూ, నఖంపచము; అ. క్రి. 2. రూ-ఎసరు. అతిశయించు. పాండు. 4, అ. 180: చూ, సందడించు. 2.

ఎసరేగు, దే. అ. క్రి. ఉప్పొంగు. చూ, విజృంభించు.

ఎసల, దే. వి. ఒకరకము మట్టిపడక, అటికె: చూ, పాత్రము. 6-2.

ఎసలాచు, దే. అ. క్రి. (ఎసలు+అరు.) అతిశయించు, మీరు. భార. విరా. 1, అ. 172: చూ, సందడించు. 2.

ఎసలిక, దే. వి. అపకాశము. తీజిక: చూ, నంను. 6.

ఎసలు, దే. వి. సంకులరణము, దొమ్మి: చూ, యుద్ధము.

ఎసపు, దే. అ. క్రి. చూ, రూ-ఎసగు.

ఎసవెట్టు, దే. స. క్రి. (ఎస+వెట్టు.) పురికొలుపు. కళా. 6, అ. 231: చూ, ప్రేరేపించు.

ఎసళ్ళు, దే. వి. బ. చూ, రూ - ఏ - ఎసరు. 1.

ఎశనీరు, ద్వ. వి: చూ, రూ-ఎశనీరు.

ఎళ్ళయ, మి. వా. వి. (ఏడు+పలము.) ఏడుపలములు. అం. ఛా. ద్వి. వై. 269. చూ, మెల్లము.

ఎళ్ళు, దే. వి. బ. 1. రూ-ఎళ్ళు. హరి. పూ. 6, అ. 22: చూ, వృషభము. 1; వా. 2. పెడలు. వెళ్ల (వకాంచు పయకలేవి క్రింది జాతుల యుద్ధారణలోపము.)

ఏ

ఏ, అచ్చులలో నొక యక్కరము. సం. ఆవ్య. 1. దుఃఖమును భావించుట: చూ, శోకము. 2; 2. కోపమును దెలుపును: చూ, రోషము; 3. ప్రకృత్యమును దెలుపును: చూ, ఈ. (1); 4. సన్నదిని తెలుపును: చూ, సమీపము; 5. తలఁచుటను తెలుపును: చూ, స్మృతి. 1; 6. విలుపును తెలుపును: చూ, సంబోధనము; వి. అ. పుం. 7. వెన్నెఁడు: చూ, ఏడ్పు. 1; 8. తేజస్సు: చూ, వెలుతురు. 1; 9. ఉదకము: చూ, సలిలము. 1; 10. రేయి: చూ, రాత్రి; 11. హఠోద్గదరము, మేఘ యొక్క నడిమిభాగము: చూ, సదనము. 1. 2-3; (2); 12. ఆకాశము: చూ, సురవ ర్జము; 13. ఏకాదశసంఖ్య: చూ, పదునొకటి. 14. అరుహోదయము: చూ, సూర్యోదయము; 15. మణిమట్టిముము, రత్నఖచితమగు తిన్నె: చూ, వేదిక.

(రత్నములుమైన శిరోగృహముని సర్వశక్తిసంబోధిని.): దే.
స. (1) రూ-ఎ. అడుగుట: “ఏతలఁపు.”; చూ, సవాలు;
(2) ఉద్దేశము. భాగ. 8, స్కం: చూ, యోచన; దే. అవ్య.
(3) రూ-ఎ. అడుగుటను దెలిపెడి. భాగ. 1, స్కం. 347: చూ, సవాలు; (4) రూ-ఎ. కాకున్నరమున వృత్తిరేమును దెలిపెడి. భార. దోశిణ. 2, ఆ. 205: చూ, వేటుపాటు;
(5) రూ-ఎ. అడుదగుటను దెలిపెడి. “అపునే, ఏమే.”; చూ, ఏ. 3; (6) రూ-ఎ. మెచ్చుకొనుటను దెలిపెడి. భార. ఉద్యో. 2, ఆ. 117: చూ, నేపాను; (7) రూ-ఎ. ఎక్కువ తక్కువలను దెలిపెడి. ఉ. హరి. 5, ఆ. రూ-ఎ; (8) దుఃఖమును దెలిపెడి. భార. ఉద్యో. 3, ఆ. 188: చూ, శోకము. 2; (9) విచారమును దెలిపెడి. భార. ఉద్యో. 3, ఆ. 378. చూ, శోకము. 2; (10) రూ-ఎ. ప్రార్థించుటను దెలిపెడి. పర. 1, ఆ: చూ, స్తోత్రము; వై. అవ్య. (11) అ. రూ-ఎ. మఱియొకదాని లేమిని తెలిపెడి. చూ, అ. (2) (12) శీవ, రూ-ఎ చూపుటను దెలిపెడి. రామా. 4, ఆ. 81: అదిగో-రూ-అదిగో, అదె-రూ-అదే. రూ-ఏ; (సం. ప):—అన న్యము, ఏవ; (13) తనంతట అనుస్థిమును దెలిపెడి. కళా. 3, ఆ. 200: అ, రూ-ఎ; (14) ఎక్కువను తెలిపెడి. పా. (15) వక్రములలో నొకటి. (ఏపేటటలకు వక్రములని పేరు): చూ, వక్రములు; (16) ఉద్య. ఏవార్థకములలో నొకటి. (ఏవార్థకములు.— అ - ఆ - ఏ - ఏ): చూ, ఏవార్థకములు; (17) ప్రార్థనార్థకము మీఁద వచ్చువానిలో నొకటి (ప్రార్థనార్థకముమీఁద వచ్చుట— ఇ-ఈ-ఎ-ఏ-ఓ-ఓ అనునవి). “పందెవ్”; (18) ఇ-ఈ-ఎ-ప లగు గూడిన వజ్జలు తాలవ్యములు. వానిలో నియోజకీ: చూ, తాలవ్యములు; (19) కంఠరాయపులఁ బుట్టినవి.—ఏ-ఐ; (20) సంస్కృత శబ్దసంధి ఖుకరణము.-గుణములు. - ఏ-ఓ-అర్-అత్; (21) ఏచ్చులతోనిది యొకటి. (ఏచ్చులు.—ఏ-ఓ-ప - టె): చూ, ఏచ్చులు; (22) ఉజ్జలతోనిది యొకటి. (ఉజ్జలు.—ఉ-ము-ఁ-ఏ-ఓ.): చూ, ఉజ్జలు.
పండ్లునుబొండ్లును, జా. ఏమిట బాదులు, అనేక వత్సరములు.
“మొట్టమొదటనుండి వుట్టుతదనమున నర్జించుట కేంద్రం బొండ్లును బిడ్డును.” దర్పణ.
ఏకట, దే. వి. 1. అపేక్ష. స్వా. 3, ఆ. 7: చూ, వాంఛ; 2. మిక్కిలికోరిక: చూ, వాంఛ.
ఏకరి, దే. వి. ఒకానొక కిరాతుడు, ఆం. భా. ద్వి. శూ. 289: చూ, వ్యాధుడు. 1.
ఏకరు, దే. అ. క్రి. వాచిపోవు. చక్కాం. 1, ఆ. 134: చూ, వాచు. (భూ-ఏకారు.)
ఏకరుపెట్టు, ద్వ. స. క్రి. ఉన్నది ఉన్నట్లు మొదటినుండియు చెప్పు: ఏకరువుపెట్టు.
ఏకరువుపెట్టు, —పై.— (వాడుక.)
ఏకారు, దే. అ. క్రి: చూ, రూ-ఏకరు. ఉ. రా. 8, ఆ. 178.
ఏచు, దే. స. క్రి. కాఠింపు, బాధపెట్టు. భార. ఉద్యో. 3, ఆ. 101: చూ, నాదించు.

పిఠెల్ల, దే. అచ్చ. (పను + పెల్ల.) సంతాపమును చెలిపెడి.
హరికృ. 2, భా. 928: చూ, సంతాపము.
పిఠ, దే. వి. గొట్టె: చూ, మేషము. 1-౮ (నూ.వి.)
పిఠాది, దే. వి. (పిఠ + అది.) పిఠ (పిఠాది అనునో ఆది
శబ్దము నిర్వృతము. ఇట్లు శబ్దములు మహావిప్రయోగములందు
యొకను కొన్నికలపు. పంచాది, పాఠాది మొ.). చూ, సంప
త్వరము.
పిఠి, దే. వి. ఎక్కడనున్నాడు. “వాఁడేది” చూ-పిఠి, బ.
పిరి-చూ-పిరి.
పిఠి, —పై.— అచ్చ. అ, కాం. 88.
పిఠికోల, దే. వి. ఈ-చూ-ఈష, వాగటి మేడికోల: చూ,
లాంగలము.
పిఠు, దే. వి. 1. పిఠాది: చూ, సంపత్వరము; స. 2: చూ,
చూ-పిఠడు. 1, 2, 3. (ఎల్లవాడు.—భార. ఉద్యో. 1, ఆ.
119.)
పిఠుడి, దే. వి. (పిఠ + ఉడి.) 1. చనిపోయిన కడవాక సంప
త్వరాంతమున బరిగించు శ్వాస్త్రము: చూ, సాంపత్వరికము;
2. అడ్డకము, రడ్డినము, మృతినొందినవారికి పృథినంపత్వర
మునఁ జేసెడి ఉర్వము: చూ, సాంపత్వరికము.
పిఠర, దే. వి. 1. కుటుంబముతో జేరని స్వతంత్రపుస్తాడు. విజ.
2. కుటుంబముతో జేరక స్వతంత్రమైనది.
పిఠుము, దే. వి. (పను + తుము.) 1. ఇరువది కుంభములు.
(గోవావరిమండలములోని యుత్తరభాగమున ఇరువదికుంభ
ములును, దక్షిణభాగమున పిఠిదికుంభములును, విశాఖమం
డల ప్రాంతమున అయిదు కుంభములును వామక) అయిదు
తుములు; 2. రెండు యశ్రములనీల.
పిఠుముదియ్యము ఏకాదశి - పదుముదియ్యము పరగడుపు లో.
కడుపునిండుగ పెక్కినను ఒక్కమెరుకైనను తిననట్లున్నాఁ
డని భావము.
పిఠు, దే. వి. బాధ, కఠియ. చూ, శోకము. 2.
పిఠింపు, ద్వ. స. పిఠిమిందికి మహాన్యహర్వర్తకరూపము:
పిఠిమింది.
పిఠిది, ద్వ. స. (పను + పది.) 5 × 10 = 50: చూ, అయిదు
పదులు.
పిఠిలము, మి. వి. (పను + పలము.) చూ-పిఠిలము. ముప్పది
తులములు.
పిఠిలము, —పై.—(వాడుక.)
పికకంతత్వము, సం. వి. అ. స. ఐకకంతత్వము, ఒడ్దిక, పాత్తు:
చూ, స్నేహము. 1.
పికకుండలుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. ఒంటిపోగు, రోకలి
తాల్పు: చూ, హలాయుధుడు; 2. కుడేరుడు: చూ,
శ్రీదుఁడు; 3. శేషసర్పము, పాపతేడు: చూ, సర్పము. 1-౧.
పికకుడు, సం. విజ. (1. అసహాయుడు: ఒంటికిడు: 2: 2.
కక్కుడు. చూ, ఒకడు. 3.
పికక్రియావ్యర్థకరి, న్యా. రెండుప్రయోజనములుగల ఒక పని.
పిక్కిరితము, అం. చూ, భౌమమండలములు.

ఏకగురువు

ఏకగురువు, సం. వి. ఆ. పుం. కూడ వదువువాడు, సరియ్యడు :
చూ, సహపాతి.

ఏకప్రము, అం. 1. కంభపురి : చూ, దేశములు. 1-౬౧-౧౯.
ఏకప్రము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. ఏకరీతి, వనసూతరము : చూ,
సూతరము; ౧-౯; విజ. 2. ఏకాంబరము : చూ, రహ
స్యము. 1.

ఏకచారిణుడు, సం. వి. న్. బ. బుద్ధునివలెనై నొకడు :
చూ, బుద్ధుడు. 1.

ఏకప్రకాశిత్యము, వా. సర్వాధికారము.

ఏకజన్మము, సం. వి. న్. పుం. అభివృద్ధి సార్వభౌమికంబు
యితరుడైన రాజు, భయోపహాసు, మండలేశుడు, మంద

దేశ్యుడు : చూ, రాజు. 1.

ఏకజానువులము, అం. చూ. ఏకవింశతి స్థానములు.

ఏకద, దే. ద్ర. ఎవరు, ఎందు : చూ, యత్ర. 1.

ఏకలహుడు, ద్వ. అ. క్రి. తలచు, రహస్యముగా నాలోచించు.
సా. 5, ఆ. 98 : చూ, యోచించు.

ఏకతము, వై. వి. 1. ఏకాంతము. ఆరొవనకుఁ దగిన చోటు;
విజ. 3, ఆ : చూ, రహస్యము. 1; 2. ఆరొవన : చూ,
యోవన.

ఏకతరము, సం. విజ. అన్యము : ఏరాయి : చూ, వేఱు. 3.

ఏకతరుడు, సం. విజ. ఛిన్నుడు, ఆనమానము చేసినందువలన
నిశ్చేష్టుడుగా నుండెడువాడు, రికన్వరింపఁబడినవాడు :
చూ, వహాలనడు.

ఏకతానము, సం. వి. ఆ. పుం. పాట వాద్యము తాళము అధిన
యను వీనినమైన క్రియ. (ఇవి సరిగానుండుట) : ఏక
తాళము.

ఏకతానుడు, సం. విజ. ఒక విషయముననే మనస్సు నిలిపిన
వాడు : చూ, వికారము.

ఏకతాళము, సం. వి. ఆ. పుం. 1 : చూ, ఏకతానము; 2. తా
ప్రాణభూతమైన చావిశేషము, నాలుగక్షరముం బాటు :
చూ, తాళము. 2; అం. 3 : చూ, జన్యతాళములు; 4. సూక్తి
ములు. (సూక్తి సప్తతాళములు.) ఏడింటిలో నొకటి : చూ
సూక్తిములు.

ఏకత్రంకపు, సం. వి. త్. నిత్యైకీకరణము. ముప్పదియొకటి
లేక ముప్పదియొక్క ద్రవ్యములు.

ఏకత్రంకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. చందమామ : చూ, హిమాంకువు.

ఏకత్వము, సం. విజ. అభేదము : చూ, సమరసము. 2.

ఏకదంతుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ఒంటికొమ్ము వేరుపు : చూ;
వినియకుడు. 1.

ఏకదశాశి, ద్వ. వి. ఆరాధితావిశేషము : చూ, అలహారతి.

ఏకదృక్కు, సం. వి. త్. పుం. ఒంటికంటిగాము : చూ, పుష్కరిం.

ఏకదృష్టి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. కాకి : చూ, వాయుము; విజ.
2; ఒంటిచూపుకలది : ఏకాక్షము.

ఏకదేశము, సం. వి. ఆ. పుం. వంశము : చూ, భాగము. 1.

ఏకదేశవికరణ్యము, స్యా. ఒకభాగమందు వికారము గలిగి
నను అది మఱియొకటి కాదను రీతి : చూ, న్యాయము.

ఏకదేహుడు, సం. వి. ఆ. పుం. బుద్ధుడు : చూ, హృద్మూడు 1.

ఏకభురము, సం. వి. ఆ. పుం. నాగటిసై నను బుద్ధివై నను మఱి
చేసినను ఒక్కటిని లాగి యెప్పుడొనగునవి. బు విభము
బరుపు మ్రోసెడి జంతువు : ఏకభురావహము, ఏకభురీణము.

ఏకభురావహము, — దై. —

ఏకభురీణము, — దై. —

ఏకన, వా. వి. అత్ర, అంచు. “అంతలో ఊడగారయ ఏకన వర్ణం
పుము.” : చూ, సుచ. 1-3.

ఏకనలుడు, సం. వి. ఆ. పుం. కథకుడు : చూ, హాజీకుడు,
పరనాథులదాహువ్యవాయము, న్యా. ఒకకాడను చాల పండ్లు
వ్రేలునున్నరీతి : చూ, న్యాయములు.

ఏకపక్షి, సం. వి. ఆ. పుం. రోటుపచ్చినవాడు : చూ, సహ
యుడు, 1.

ఏకపర్వి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పరివ్రత, క్రొత్తది, చూ, శ్రీ. 1-౧౬.

ఏకపదము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. ఒకనొక రీతిబంధము : చూ,
రీతిబంధము : వి. అ. స. 2. చూ, సప్తస్థానము.

ఏకపది, సం. వి. ఈ. శ్రీ. క్రోవ : చూ, మూలము. 1.

ఏకపాదల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గొం; చూ, హార్షుర. 1.

ఏకపాదము, అం. చూ. ఏకవింశతి స్థానములు.

ఏకపాది, అం. చిత్రకవిత్వములో నొకటి. ఉదా : — “మఱివి
నాదు యభరితన - మృదుచనంగ.” ఇదే మూలము పాదం
బులం దుండు - ఏకపాదమనఁబడు : చూ, వృత్తము. 1.

ఏకపార్శ్వగతము, అం. — దై. —

ఏకః పాపాని కురుతే ఫలం భుంక్తే మహాజనః, న్యా. ఒకడు
చెడుగును జేయును. మహాజనులు దానిఫల మనుభవించుట.

ఏకవింశతి, సం. వి. ఆ. పుం. పదేయము : చూ, శ్రీదుడు.

ఏకవింశతి, — దై. —

ఏకపార్శ్వ, సం. వి. త్. ముప్పంటి : చూ, శివుడు. 1.

ఏకపార్శ్వగతము, అం. చూ. ఏకవింశతి స్థానములు.

ఏకము, సం. స. విజ. 1. అన్యము : చూ, వేఱు, 3; 2. అసహ
యము : చూ, విక్రమాలినరసము; 3. గామిణి, ముఖ్యము;
చూ, త్రైపుము; 4. ఒక్కటి : చూ, వంద; అం. 3.
రాకము లేడింటిలో నొకటి. (చూ, రాకము. 2.) చూ, రాక
ములు; 6. చూ, సంభాషణములు : వా. 7. ఏకత్వము; 8. ఒకే
సారి, (ఏకముగా).

ఏకమద్విక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఒంటిపైట హారము, ఏకావళి :
చూ, భూషణము. 2-౩౪.

ఏకరాత్రము, సం. వి. ఆ. పుం. ఒకదినములో జేయునట్టి
యజ్ఞము : చూ, యజ్ఞము.

ఏకరాత్రుడు, సం. వి. ఆ. పుం. కూతురు భర్త, అల్లుడు :
జామాత : చూ, స్వస్థియుడు. 1-౨.

ఏకరూప, అం. ఒకనొక వృత్తము. ఇందొక్కొక్క పాదమున
మ-భ-జ-గ గములు గలిగి ఎనిమిదవయిండు యతిగల ఏక
రూప ఛందస్సునందు బుట్టిన వృత్తము. ఉదా : — “ ఏపాదం
గావ్యముల, నేకరూపర్, క్షౌపుత్రిభుః మభజి. గాగణంబుర్
త్రాపించుంగుంజరవి. రామమొప్పక, బాసంబుర్ వాయు
బుకుఁ బ్రస్తుతింపక.” చూ, వృత్తము. 1.

ఏకలము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. ఏకరీతి, వనసూతరము, (ఇది
దేశ్యవదముగా వాడుక కాని పూర్వకవిప్రయోగములయం

దట్టు లేదు. రాము. 1. ఆ. 99 పీఠిక : చూ, మూకరము, విజ
 2. అసహాయము : చూ, దిక్కుచూరిననము.
 ఏకశీలు : వై. వి. = ఏకలః : అదవిసంది. చూ, ఏకచరము,
 1. హస-2-24.
 ఏకవాదకామప్రవేశసంకరము, సం. వి. అ. పుం. దత్తానౌర
 అలంకారము : (చూ, అలంకారము.)
 ఏకవారి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. రతారి. నిమిషా కర్త. రరవారి : చూ,
 రష్టి. 2.
 ఏకవియతి మహాదోషములు, అం. పంచాంగశుద్ధి హీనము,
 సంక్రాంత్యహస్య, హాసవిషయము, తునవాంశము, అష్టమ
 భుజుడు, భృగువట్టము, కర్తరి, లగ్నాష్టమదోషము, అష్టమ
 చంద్రుడు, షడష్టరిష్యచంద్రదోషము, చంద్రసహదోషము,
 వారజనితమర్మహారము, ధాన్యారిష్ట సవమాంఘ్రివము,
 గ్రహణభము, ఉత్పాతభము, క్రూరయగ్నిష్టము, అపభవిష్టము.
 విషయతలగ్నము, లగ్నాష్టమదోషము, గంగాతము, వృత్తి
 పాత్రైద్యతి మహాయోగము. (21.)
 ఏకనిరంతరస్థానకములు, అం. సంహతము, సమహతము, స్వస్థి
 కము, వర్ధమానము, నంద్యావర్తము, చతురక్రము, పార్శ్వ
 విస్తము, పార్శ్వపార్శ్వగరము, ఏకపార్శ్వగరము, ఏకజాను
 క్రితము, పరావృత్తము, పృష్ఠోద్ధానతలము, ఏకపాదము,
 ద్రాక్షము, వైష్ణవము, శైవము, గాంధము, వృషభాసనము,
 సమూహాచికము, విషమసూచికము, చండసూచికము. (21.)
 ఏకవింశస్కహమణి, సం. వి. ఇ. పుం. కశేరుక, వెన్నెముక :
 చూ, శంఖము. 1.
 ఏకవీరము, సం. వి. ఆ. పుం. ఆఖుపాణాజము, ఉల్లిపాణాజము:
 చూ, సావీరము. 2.
 ఏకవీరుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. అంగాధిపుడు, రక్షుడు :
 చూ, రాధేయుడు; 2. శ్రీరాముడు, కౌశలేయుడు : చూ,
 రామిడు; 3. అర్జునుడు : చూ, విజయుడు. 1; 4. ఒక
 వీరుడు : చూ, భటుడు. 1; 5. ఒక : చూ, హరిణము. 1.
 ఏకశబ్దము, సం. వి. అ. న. గుణము : చూ, హయము. 1.
 ఏకశుడు, సం. విజ. ద్రాక్షాణుడు : చూ, స్వస్థిముఖుడు.
 ఏకశృంగుడు, సం. వి. అ. పుం. వెన్నుడు : చూ, విష్ణువు. 1.
 ఎకసర, అం : చూ, ఉపవీతములు,
 ఏకసరము, సం. వి. అ. పుం : చూ, ఏకయష్టిక.
 ఏకసర్పిడు, సం. విజ. ఏకతానుడు (ఒక పదార్థమంది యుండు
 నిశ్చయము గలవాడు) చూ, ఐకాగ్రుడు.
 ఎకసూత్రము, సం. వి. అ. పుం. వైశూర్యము, విహారచేశము
 సంధుః బుట్టిన రత్నము, విల్లికన్రతనము: చూ, రత్నములు.
 1-కా.
 ఏకస్థని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ప్రస్తుతచరితము : చూ, శ్రీపుష్పము.
 ఏకశ్రీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఒక యాముడి : చూ, శ్రీ.
 ఏకస్యాపిదనభుంజిత, న్వా. ఒంటరిగాఁ దిండివంటితో భుజంప
 రాదు.
 ఎకహాయని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఒక వత్సరము ఈడుగరి అత్తి
 చూడ లేక పెయ్య, ఆఁబడ్డ : చూ, వత్సము. 2. (చూ,
 దేనువు.)

ఏకాంగము, సం. వి. అ. పుం. న. మంచంగంధము : చూ,
 మంగంధము.
 ఏకాంగి, సం. వి. న. పుం. 1. పుచ్చిమిక్రకళద్రామలం దరి
 తృణించి భగవత్కైంకర్యమే పరమస్కయోజనముని కావలెన
 ములుఁ గట్టుకొని భగవత్కైంకర్యార్థము శరీరమును వ్రాణ
 మును ఆర్చమును తృణముగాఁ జూచుచు విరహుడైన విష్ణు
 భక్తుడు. అము. 2, ఆ. 98: (చూ, ఒంటరియు. 2.) ; 2.
 చుపడు : చూ, గొమ్ముడు; విజ. 3. ఏకాకి, అసహాయుడు
 చూ, ఒంటరియు. 2.
 ఏకాంగుడు, సం. వి. అ. పుం. చుపడు : చూ, ఏకాంగి. 2.
 ఏకాంగులము, సం. వి. అ. న. ఉచ్చ : చూ, మూలము.
 ఏకాంధము, వై. విజ = అంధము. అంతయు. వై. 9, ఆ. 93;
 కవిక. 3, అ. 196 : చూ, సర్పము.
 ఏకాంబము, సం. శ్రీ. విజ. న. 1. ఆర్చనము, కమ : చూ,
 మణిమణి; 2. లభితము, మిక్కిలి; చూ, శోకరాశము. 1.
 3 = ఏకతము. ఇచ్చకంటె పెక్కుచమంది లేనిది, అనురహ
 స్యము: చూ, రహస్యము. 1; 4. తెలియఁబడనిది. (చోటు.)
 చూ, రహస్యము. 1. [1] ఏకాంత, రహస్య. గుప్త, (2)
 వృత్తిసంగంధము: (3) ఆత్మియ, స్వంధము; (4) స్వతం
 త్రము, (5) కాకి.
 ఏకాంతుడు, సం. విజ. అతివయవంతుడు: చూ, హెచ్చుగరి
 వాడు.
 ఏకాకి, సం. విజ. 1: చూ, ఏకాంగి, 3; అం. 2. చూ, భూవా
 రులు.
 ఏకాక్షము, సం. వి. అ. పుం. 1. కాకి, మెల్లకంటి: చూ, వాయు
 నము; విజ. 2. ఒకకన్ను గలది: చూ, ఏకదృష్టి. 2.
 ఏకాక్షరము, అం. చూ, శబ్దాలంకారములు. (చూ, అలంకారము.
 3.)
 ఏకాక్షరి, అం. ఇది అన్నియు నొకేయక్షరముగాఁగలది: చూ,
 హేతువు. 2.
 ఏకాక్షిణుడు, సం. వి. అ. పుం. ఒంటికంటిగాము, చూ, శుక్రగ్రుడు
 ఏకాగ్రుడు, సం. విజ. 1. ఒకవిషయమునందే మనస్సునిలిపిన
 వాడు: చూ, ఐకాగ్రుడు; 2. దైర్యకారి: చూ, ఉద్ధుడు.
 ఏకాగ్రుడు, సం. విజ. చూ, రూ-ఐకాగ్రుడు.
 ఏకాచ్ఛము, అం. చూ, శబ్దాలంకారములు. చూ, అలంకారము.
 3.
 ఏకాదశకము, సం. న. న. 1. ఏకాదశము: చూ, పదునొకండు;
 విజ. 2. పదునొకదవది.
 ఏకాదశము, సం. న. న. 1. ఏకాదశకము: చూ, పదునొకండు;
 ఏకాదశి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. పదునొకదవ రిక్తి, హరివ్రయ :
 చూ, రిక్తి, 1, 2. పదునొకండు తొమ్మిదిగల పదునొ యును
 విజె : చూ, వీజె; అం. 3. చూ, తిథులు; 4. చూ, రతవాద్య
 ములు.
 ఏకానంశ, సం. వి. అ. శ్రీ. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1.
 ఏకాద్ధ, సం. వి. ఆ. శ్రీ : చూ, ఏకహాయని.
 ఏకాయనగరుడు, సం. విజ. అనిన్యవృత్తి: చూ, ఐకాగ్రుడు.
 ఏకాయనుడు, సం. విజ. — వై. —
 ఏకార్థము, అం. : చూ, అర్థదోషములు.

ఏకాదశాధిపత్యము, అం : చూ, విగ్రహములు.

ఏకావశి, అం. ఒకానొక అర్థాలంకారము. గృహీతము స్త్రీతిని వర్ణించుట ఉదా—కన్నులు శ్రవణాంతర్వీర్ణములు. శ్రవణములు. భుజాంతర లంఘనములు. భుజములు జాను దమ్ముములు. చూ, అలంకారము. 3. 2. ఒంటిపేట హారము: చూ, దూషణము. 2.

ఏకాక్షిల, సం. వి. అ. త్రీ. విలుకొడికి : చూ, విస్తకర్తి.

ఏకాక్షిలము, సం. వి. అ. పుం. కవచుల్లి : చూ, శ్రవణి*.

ఏకాహాభవము, సం. వి. అ. న. ఒకదినమునయెట్టివది : చూ, ఐకాహాతము.

ఏకాహము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, ఒకరోజు; 2. మృత్యు బొందెవారికి పదునొకండువనాడు చేయు శ్రాద్ధము: చూ, కర్మములు; వా. 3. ఒకరోజుచేయు శ్రీరామాదుల స్మరణోత్సవము. (సప్తాహము మున్నగునవి.)

ఏకియేకవలు, రో, కోపముతీరువలన సాదించి పాపముచేసి వదిలు.(వాదక.) “కానీ నిన్ను ఏకియేకి వదిలెడ.”

ఏకిభవిషు, సం. అ. క్రి. ఒక్కటియగు. కవియు: చూ, సప్తమగు.

ఏకిభావము, సం. వి. అ. పుం. ఐక్యము, ఒక్కటి యగుట: చూ, స్నేహము. 1.

ఏకియుడు, సం. వి. అ. పుం. రోహవచ్చినవాడు: చూ, సహాయుడు. 1.

ఏకు, దే. వి. 1. ఏకన దూచిచుట్ట, తూలనాలి. చూ, దూచిచుట్ట: స. క్రి. 2. దూదిని చక్కజేయు; వా. 3. చూటు. “కానీ నిన్ను నలుగురిలో ఏకి యెగనటికి కాపలకు వేనెదను.” చూ, సేగించు.

ఏకుడు, దే. వి. దూదియేకుడు. అం. భా. ద్వి. కూ. 294: చూ, సముద్రాంత. 1—రా.

ఏకె, ద్వి. స. ఏ. (ఏ+ఆక.) ఏకాక్షరాలు: ఏకె-చూ-ఏమె, ఏమిట. (ఆకె ఈకె ఏకె ఏవకె ఒకకె ఇత్యాదులందు ఏకారము ఆదేశముగా వచ్చెనని యెఱుంగునది; (చూ, ఆకె.)

ఏకేనచక్రేణ సరథస్యగతిర్భవేత్, న్యా. ఏకచక్రముతో రథము నడవదు.

ఏకోద్దిష్టము, సం. విజ. ఒకడు ఉద్దిశంపఁబడినవాఁడుగాఁగలది (క్రాద్ధము): గతించిన పదునొకండువనాడు చేయునది (క్రాద్ధము): చూ, కర్మములు.

ఏకోద్దేశము, సం. వి. అ. పుం, ఒకరిని గుఱించిన యుద్దేశము (ఒక అవరూపఁజేసిన నేరగాండ్రందఱుకును గూడ ఒక దురుద్దేశ ముండుట.)

ఏకో నగచ్ఛేదధ్యానమ్, న్యా. ఒంటరిగాఁ ద్రోవ నడవరాదు. “నడవకుమీ తెలుచొక్కట.”

ఏకోనవింశతి, సం. వి. ఇ. త్రీ: చూ, వందొమ్మిది.

ఏకోనవింశతికృత్యము, సం. అవ్య. వందొమ్మిదిమార్లు.

ఏకోనవింశతిధా, సం. అవ్య. వందొమ్మిది విధములుగా.

ఏకోనవింశతికము, సం. అవ్య. వందొమ్మిదేసి.

ఏకోనవింశక, సం. వి. అ. త్రీ: చూ, వందొమ్మిదవది.

ఏకోనవింశకు, సం. వి. అ. పుం: చూ, వందొమ్మిదవవాఁడు. ఏకోను, దే. వి. సమిష్టి, అంతయు ఏకోనుకు మొత్తమెంత.”

మొ: చూ, సర్పము.

ఏకోహిదోద్ధో గుణసన్నిపాతే నిమజ్జితుందో: కిరణేష్వి హంకః, న్యా. చంద్రకిరణములందు మచ్చవలనే గుణసముదాయమునందొక దోషమడఁగును.

ఏక్కు, వా. వి. మిక్కిలిరోలఁ సెట్టుట్టు: చూ, రోశ. 2.

ఏగడము, దే. వి. పయనము: చూ, సంఘారము. 1.

ఏగాని, దే. వి. చూ. అరకాని.

ఏగు, దే. అ. క్రి. 1. గమించు, పోవు: చూ, వెళ్ళు.

2. చను. అం. భా. తృ. కాం. 87: చూ, సమయు.

ఏగుడు, దే. వి. పయనము: చూ, సంఘారము.

ఏగుచెంచు, దే. అ. క్రి. (ఏగు+తెంచు.) 1. చూ-ఏతెంచు, పోవు, మించు. తై. 2, ఆ. 73: చూ, వెళ్ళు. 3; 2. రూ. ఏతెంచు, వచ్చు, ఆగతమగు. భార. ఆది. 6, ఆ. 228: చూ, వచ్చు. 2.

ఏగుపెండ్లి, దే. వి. జీరేగింపు, పెండ్లియయిన తర్వాత వధూ వరులను జీరేగించునట్టివేటుక. వసు, 3, ఆ. 10. చూ, మొఱవణి.

ఏగురు, దే. స. (ఏను+గురు.) (ఏనునకు మహాన్యత్యర్థక రూపః. : రూ- ఏవురు. అయిదుగురు- రూ- ఐదుగురు. అయిదుమంది-రూ-ఐదుమంది.

ఏగున, ద్వి. వి. (ఏను+కుంచము): చూ, రూ- ఎగున. అం. భా. ద్వి. తై. 271.

ఏచ్చ, దే. విజ. 1. రూ- ఏన. పామకలమాట. య. 1, ఆ. 102; కాళ. 3, ఆ. 316: చూ, గ్రామ్యము. 4: రూ- ఏన, వక్రము. చూ, వంశర.

ఏచేరింటిచుట్టు, ద్వి. వి. ఉత్తరాపాదానక్షత్రము: చూ, రిక్తు. 1—అం.

ఏచు, దే. ఆ. క్రి. 1. అతిశయించు. విప్ర. 2. ఆ. 100: చూ, సందడించు. 2; 2. పెరుగు. చూ, వర్ధిల్లు, 3. ఎసరేగు. చూ, విజృంభించు.

ఏచోటు, దే. వి. ఎక్కడ: చూ, యత్ర. 1.

ఏచ్చులు, అంశ్ట-ఓ-ఐ-ఔ. (ఁ).

ఏట, దే. వి. రూ- ఏటము, నక్షత్రము: చూ, ప్రస్తు. 2.

ఏటము, దే. వి. —తై.—

ఏటవలు, దే. వి. ఒకగుట, వంపు. స్వా. 3, ఆ. 84: చూ, వంపు. 4.

ఏటికపాము, దే. వి. చూ, ఎమిడిక.

ఏటికోర్లు, దే. వి. 1. గోత్రనామాలు (ప్రవర) చెప్పి పాదములు పోశమొక్కట, అభివాదనము: చూ, హాశిగులు; 2. దండము. భీ. 3, ఆ. 212-185; భార. ద్రో. 2. ఆ. 347: చూ, హాశిగులు.

ఏటిబోటిమగల యెకిమీడు, ద్వి. వి. నదీకాంతలకు భర్తలైన సముద్రములకు రాజు, నీటి తోడు : చూ, వరులు. 1.

ఏటిరింత, దే. వి. రూ-ఏటిరింత. చూ, వ్యాఘ్రహము.

పీఠికలు, దే. వి. (పీఠిక + పీఠికలు) సరికొత్తది. య.-3, ఆ. 28 : చూ, సముద్రము. 1.

పీఠిక, దే. వి. 1. దానిప్రయోగము: 2. వాణిహతి: చూ, హరి. 1-4.

పీఠికలు, దే. అ. క్రి. (పీఠికలు + అను.) అనువహింపఁ దొడ్డు. శశాం. 5, ఆ. 21; భార. విరా. 5, ఆ. 133 : చూ, వాటలు.

పీఠిక, దే. వి. చూ, రూ.పీఠిక.

పీఠిక, దే. వి. పి. ఎక్కడ. భార. ఆర. 2, ఆ. 47; కాశీ. 4, ఆ. 108 : చూ, యుక్త. 1.

పీఠిక, సం. వి. ఆ. క్రి. = పీఠిక. ఆడుగొట్టె, చూ, మేషము. 1-౯.

పీఠికము, సం. వి. అ. పుం. మేళ, పాఠ్యలు; చూ, మేషము. 1. పీఠికము, సం. వి. అ. పుం. తగిరిన * : చూ, ప్రపున్నాటము. పీఠికము, సం. వి. అ. 1. అనేకములు : చూ, చెవిటి మూగ; 2. మోసగాడు : చూ, వంశకుడు; 3. కున్నీరు, మొక్కలీడు : చూ, వ్యాధుడు. 2.

పీఠికలొక్కటి, ద్వ. వి. (పీఠిక + అనుపాన్న.) అయ్యగొట్టెము * : చూ, సురపున్నాగము. 1-౨.

పీఠికలనంటి, దే. వి. (పీఠిక + అను + అనంటి.) సప్తపర్ణము. * రంభ. 2. (రూ.పీఠికలనంటి.)

పీఠికలవాడు, ఒకానొక తెగవాడు.

పీఠికల చెక్కున వదిలినవాడవు, వా. వి. అందరికంటె ఘనుడవు అని వ్యతిరేకము.

పీఠికీడము, దే. వి. రూ.పీఠికీడము : చూ, విరుద్ధము.

పీఠికీడము, దే. వి. రూ.పీఠికీడము : చూ, విరుద్ధము.

పీఠికలొక్కటి, దే. స. క్రి. (పీఠిక + అను + అడించు.) మిక్కిలి శ్రమపడెను. చూ, శ్రమపెట్టు.

పీఠిక, సం. వి. ఇ. పుం. చెవిటివాండ్రమున.

పీఠిక, దే. వి. = పీఠిక. 1 చూ, విరుద్ధము. 1-౨. మేళ. పాఠ్యలు : చూ, మేషము. 1: 2. ఆడుగొట్టె : చూ, మేషము. 1-౯.

పీఠికవడీరు, ద్వ. వి. అగ్ని. ఆం. వ. సుర. 30; చూ, వహి. 1. పీఠికలు, సం. వి. అ. న. చెవిటివాండ్రకులము. చూ, విధిరుడు. 1-3.

పీఠికము, సం. వి. అ. చెవిటివాండ్రకుల కులముచేత చెప్పఁ జెడినది.

పీఠిక, దే. స. 1. అణునొట్టి. వేమన. 783-784 : చూ, సప్తము; అ. క్రి. 2. పీఠిక. (పీఠికలనుమని యర్థము. వాడుకయందెట్లున్నది.) : చూ, రోదించు.

పీఠిక, సం. వి. అ. చెవిటి : చూ, విధిరుడు.

పీఠికము, సం. వి. అ. న. నడుమను యెముకలుంచి పెట్టినగోడ, రూ.పీఠికము : చూ, బొమిటెలగోడ.

పీఠికొండలయందు, ద్వ. వి. తిరువతిచేకట్టేశ్వరుడు.

పీఠిక, దే. అవ్య. 1. సముద్రవదార్థము. అం. భా. శృ. అవ్య. 79 : రూ.పీఠిక; వి. 2. (పీఠిక + కడ.) (గురువు రల్ల

తండ్రి పురుషులు విద్య దైవము దాత అని సప్త పుకారములుగల) రక్షింప రూ. పీఠిక. వా. 1, ఆ : చూ, రక్షణము.

పీఠికలు, దే. స. అణునొట్టమంది. (పీఠికల మహానూహిత్వ ప్రకరణము) : పీఠికమంది.

పీఠికలములతేరెక్కెడ, ద్వ. వి. సతహామంది : చూ, రూ. ద్వ. వి.

పీఠిక, దే. అ. క్రి. రూ.పీఠిక : చూ, రోదించు.

పీఠికములు, దే. వి. అ. ఇరువది వినిమిది కుంభములు : పీఠికము. పీఠిక, దే. వి. 1. రూ.పీఠిక : చూ, రోదించు. 2; 3. రూ.పీఠిక, అణువు : చూ, స్వరము. 2-౧౩.

పీఠికమంది, దే. స. చూ, పీఠికమంది. (అను.)

పీఠికలొక్కటి, దే. వి. అ. పీఠికలొక్కటి. "పీఠికలొక్కటి కొన్న మితి యేమిటా బాగులు బట్టు." మనుచరిత్ర.

పీఠికలములనగలు, దే. వా. ప్రతి అవివారముమొదలు ప్రతి శని వారము వజ్రమును అమ్మవారికి సమర్పించెడి నగల మార్పు నకుఁ జెందిన పేరు.

పీఠికము, సం. వి. అ. స : చూ, రూ.పీఠికము.

పీఠికము, చూ, పీఠికము.

పీఠికము, సం. వి. అ. స. చెవిటివాని కోరిక : చూ, వాంఛ. 1-౩. (ఇట్లు పీఠికము, పీఠికము, పీఠికము, పీఠికము ఇత్యాదులూహ్యములు.)

పీఠిక, దే. అవ్య. వి. : చూ, రూ.పీఠిక.

పీఠిక, దే. అ. క్రి : చూ, రూ.పీఠిక.

పీఠిక, అం : చూ, చిహ్నములు.

పీఠిక, దే. వి : చూ, రూ.పీఠిక.

పీఠిక, దే. వి. 1. అవివారము : చూ, హింసాము 1; 2. సప్తము. భార. శబ్ద. 2, ఆ. 387 : చూ, విశ్చింతము; 3.

వరాకము. దీరు. భార. ప్రా. 3, ఆ. 41 : చూ, శాస్త్రము; 4. జగదము. ఆం. వ. సుర. 113 : చూ, యుక్తము.

పీఠిక, దే. వి. అధికార్థము : చూ, సంయమము, హింసము, 1-౧.

పీఠిక, ద్వ. వి. (పీఠిక + తాములు) 1 : చూ, పీఠికములు.

వా. 2. "పీఠికము. పీఠికలవిధముగా చూచుకొందుము. నీవు వెళ్ళినవని చెప్పుము. చెప్పిన వెంటనే యేమియు. నష్టమైన ననుభవించుము." (పీఠికము = పీఠికము. ప్రయోగా నర్థము.) రూ.పీఠికము.)

పీఠికలందు, సం. వి. అ. పుం. చందమామ : చూ, హిమాంతువు.

పీఠిక, సం. వి. అ. పుం. పెద్దకన్నులుగల యిట్టి : చూ, హరిణము. 1-౨.

పీఠిక, సం. వి. ఈ. క్రి. పెద్దకన్నులుగల నర్తకి : చూ, హరిణము. 1-౨; వి. ఇ. స. 2. పీఠికలందు : చూ, సంయమము. 1-౧౦.

పీఠిక, సం. వి. ఆ. క్రి. ఇట్టియందలి యూర. చూ, వాంఛ. 1-౩. (ఇట్లుపీఠికలమత్తము, పీఠికలమత్తము, పీఠికలమత్తము ఇత్యాదులు.)

ఏకవక్త, దే. వి. దావరదంగి * చూ, విషనాశని.
 ఏరలు, దే. వి. రూ. ఏరలు. ఆం. ప. నర. ౩8 : చూ, నవతి.
 ఏరాచి, దే. వి. ఉత్తమాశ్వసంతతియైన గుఱ్ఱము. చంద్రా. 1. ఆ.
 48 : చూ, హయము. 1-౫.
 ఏరాలు, దే. వి. (ఏరపు + ఆలు.) సపత్ని. రూ. ఏరలు. పాండు.
 3, ఆ. 62. చూ, భార్య. ౧-౬౩.
 ఏరాళము, వై. వి. = హేరాళము. అధికము : చూ, హేరాళము;
 2. అసంఖ్యము. బహుళము, చాల. పాండు. 2, ఆ. 120 :
 చూ, విస్తారము. 1.
 ఏరి, దే. వి. చూ, ఏడి.
 ఏరి, రూ—వై. —
 ఏరితకోర, ద్వ. వి. నాగటిమేడి, కోరి : చూ, లాంగలము.
 ఏరు, దే. వి. 1. తలనొప్పి. చూ, శిరోధారము; 2. గోకిలము,
 ఎదులనుగట్టి దున్నుటకు సిద్ధపడవని నాగలి. పర. 5, ఆ.
 చూ, లాంగలము.
 ఏరుగడము, దే. వి. విష్ణు. ఏరుగు : చూ, శమలము. 1.
 ఏరుగంప, దే. వి. హలోపకరణము : చూ, ఐరగట్టు.
 ఏరుగు, దే. వి. 1 : చూ, ఏరుగడము; ఆ. క్రి. 2 : చూ, విష్ణించు.
 ఏరునేరి. దే. వి. భూపరిమాణవిశేషము. భార. అశ్వ. 3, ఆ.
 158; బస. 2. ఆ. 47 పుట.
 ఏరుపడు, ద్వ. ఆ. క్రి. రూ. ఏర్పడు. తేటపడు : చూ, విశదమగు;
 2. వివ్రయింపఁబడు : చూ, పాలుపోవు; 3. బయలుపడు :
 చూ, వెలుపడు; 4. అడరు : చూ, వర్షిల్లు; 5. భేదపడు. రామా.
 8, ఆ. 96. చూ, వేలుపడు; 6. రూ. ఏర్పడు, ఒనగూడు : చూ,
 సిద్ధించు.
 ఏరుపడుపు, ద్వ. వి. వంటచేయఁబోవు సదాకములయందలి రాల్లు
 మొ. యేటిదాగుచేసిన దియ్యము మున్నగునవి : చూ, రూ.
 ఏర్పరుపు.
 ఏరుపాటు, ద్వ. వి. రూ. ఏర్పాటు. విబద్ధి : చూ, సత్యము, 1;
 2. కట్టడి : చూ, నియమము; 3. వయినము : చూ, వివ
 రము.
 ఏరుపెడ, దే. వి. తూ. ఏలుపెడక, తరిషము నేలఁబడి ఎండి
 యేలుఁబడెడి పేడకడి. చూ, పిడక.
 ఏరుపు, దే. వి. రూ. ఏర్పు, మంట : చూ, వహ్ని. 1-౨౬.
 ఏరులముగఁడు, ద్వ. వి. ఏటిఁజేసు, కడలి : చూ, సముద్రము. 1.
 ఎరువాక, దే. వి. దుక్కియొక్క ప్రారంభము.
 ఏర్పు, దే. ఆ. క్రి. 1. తలనొచ్చు. చూ, తలనొచ్చు; స. క్రి. 2.
 ఏర్పుఁడు, అచ్చుపట్టు. కుక. 1, ఆ. 307 : చూ, సృజించు;
 3. చక్కఁబఱచు. భార. ఉద్యో. 4, ఆ. 310 : చూ, సవరించు,
 4. కాల్య. భార. ఆ. 3. 8, ఆ. 308 : చూ, వెలుగు. 5.
 ఏర్పుక, చూ, రూ. ఏరుపడు.
 ఏర్పుకపు, చూ, రూ. ఏరుపడుపు.
 ఏర్పుఁడు, ద్వ. ఆ. క్రి. అచ్చుపట్టు : చూ, సృజించు.
 ఏర్పాటు, ద్వ. వి. : చూ, రూ. ఏరుపాటు. (నియమము.—కాశీ.
 7, ఆ. 107.)
 ఏర్పిడక, దే. వి. : చూ, రూ. ఏరుపెడక.
 ఏర్పు, దే. వి. మంట : చూ, వహ్ని. 1-౨౬.

ఏర్పారుపు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. ఇర్పారుపు * : చూ, హరి
 వాయికము. 1-౧; 2. ఒకరకము ఎండ్రకాయ, పీత : చూ,
 హరిలాంఛనము.
 ఏఱు, దే. వి. 1. వాత : చూ, నది; స. క్రి. 2. క్రిందనుండు
 వస్తువుల నొకటొకటిగా యెత్తు. భార. అశ్వ. 4, ఆ. 220 :
 చూ, ఎత్తు. 1-౨౭.
 ఏఱుజాణి, ద్వ. వి. ఆరె * : చూ, సుభిక్ష.
 ఏఱునుగ్గులు, ద్వ. వి. ఏరుపెడక : చూ, పిడక.
 ఏఱుపెడక, ద్వ. వి. : చూ, రూ. ఏరుపెడక.
 ఏఱుపుచ్చ. దే. వి. అమృతవక్తము, నెమిలముగు * : పూతక
 రజము : చూ, రీడాకరణము.
 ఏఱుమద్ది, దే. వి. నదీసప్తము * : చూ, సాలము. 1-౧.
 ఏఱుమల్లియ, ద్వ. వి. వాసంత; యూధి. 1. (రూ. ఏఱుమల్లె.)
 చూ, హరిజీ. 5.
 ఏఱువ, దే. వి. ఏలాతి : చూ, దేశము. 1.
 ఏఱువంగ, ద్వ. వి. గండీరము, ఆఱుగంధకృత్తు : చూ, వార్త
 కము. 1-౨.
 ఏఱువావిలి, ద్వ. వి. : చూ, సప్తల * 5.
 ఏఱ్ఱిడక, దే. వి. : చూ, రూ. ఏఱుపెడక.
 ఏరి, 1. సం. వి. ఆ. త్రి. = ఏరికి. పేరేరికి * : చూ, పత్రల : దే.
 అవ్య. (1) రూ. ఏలా, ఎందులకు : చూ, యత్ర. 1; వై. వి.
 (2) = హేలా. ఒకానొక యేలు. దీనినే ఏరేఱుండురు. చూ,
 నది. 1.
 ఏరికి, వై. వి. = ఏలా. పేరేరికి * : (దీనిభేదము. చిక్చేరికి.)
 ఏరికికాయ, ద్వ. వి. 1. ఒకరకము భక్ష్యము. హంస. 1, ఆ.
 105 : చూ, భక్ష్యము. 1-౧౭; 2. ఏరికిపండు : ఏరికిపండు;
 (సం. ప.) : ఏలాఫలము.
 ఏరికిపండు, ద్వ. వి. : చూ, ఏరికికాయ. 2.
 ఏరిపాటి, ద్వ. వి. 1. శృంగారపుబాట. బ. ఏరిలు : చూ, స్వరము.
 2; ౪౬-(౪); 2. ఒకరకము బాలక్రీడ. వి. పు. 7, ఆ. 202 :
 చూ, బాలక్రీడ.
 ఏరిబిలుడు, సం. వి. ఆ. పుం. కుషేరఁడు; చూ, శ్రీమఁడు.
 ఏరిము, వై. వి. 1. కల్లుగినువాడు ఆత్రేపునందు వేసికొనెక
 గుడినె, రూ. ఏలాము; చూ, నదనము. 1-33; వా. వి. 2.
 నర్కారవారుగాని, వర్తకులుగాని చరస్మిరాస్తులను పొటఁబెట్టి
 పొటపైపొటరాఁబెట్టి అమ్ముట లోనగు యొ విధము, రూ.
 ఏలాము; చూ, వేలము.
 ఏరిముపట్టు, ద్వ. వి. ఊత. పాండు. 5, ఆ. 179 : చూ, సన్ని
 ధానము. 2.
 ఏరిలు, దే. వి. బి. : చూ, ఏరిపాట. 1, అప్ప. యు. కాం. 90.
 ఏరివాలుకము, సం. వి. ఆ. న. నూగుచోన, రూ. ఏలావాలుకము
 * : హరివాలుకము. 1.
 ఏలా, దే. అవ్య : చూ, రూ. ఏరి. (1).
 ఏలాటి, దే. విజు : ఏలువంటి, ఎట్టి, ఎట్టు.
 ఏలాపత్రము, సం. వి. ఆ. న. అగ్నిమంథవి * : చూ, వైజి
 యంతి. 4.

ఏలాపర్వ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కారేలిక * : చూ, సన్నరాజము;
 2. కార్తవ్యము: చూ, విరంగిచెక్క.
 ఏలాపుత్రము. సం. వి. అ. పుం. ఏలాపుత్రుడను నాగము: చూ, సర్పము. (1-4-౧).
 ఏలావలము, సం. వి. అ. న. చూ, ఏలకాయ.
 ఏలాము, వై. వి. 1: చూ, రూ-ఏలము. 1; హం. వి. 2: చూ, రూ-ఏలము. 2.
 ఏలావాళకము, సం. వి. అ. న. చూ, రూ-ఏలవాళకము.
 ఏలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. పీలమండ బుడిపెలక్రింద మడిమల మీదు; దే. విజ. (1) మనుష్యకృతము. భార. ఉచ్ఛ్వా. 3, అ. 9; చూ, కృత్తిమము.
 ఏలి, దే. వి. 1. క్షత్రియుడు: చూ, రాజు. 1; 2. అధిపతి: చూ, స్వామి. 1. 3. గొడ్డె చూ, మేషము. 1.
 ఏలికసాని, ద్వ. వి. పట్టుపుడేవి: చూ, రాజ్ఞి.
 ఏలికరాజనములు, ద్వ. వి. బ. ఒకరకమువల్లు: చూ, దాన్యము.
 ఏలిరము, వై. వి. 1. = హేలిక. రూ-ఏలిరము, తిరిస్సారము: భార. ఆది. 8, అ. 117: చూ, వహేలనము; విజ. 2 = హేలిక, రూ-ఏలిరము, చులుకనిది: చూ, వహేలనము.
 ఏలిసవాడు, దే. వి. ఒడయడు: చూ, ప్రభువు. 2.
 ఏలిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చిన్నపింకులు, సూత్రేలు: చూ, పక్షల.
 ఏలు, దే. న. క్రి. 1. పాలించు: చూ, రక్షించు; 2. పరిగ్రహించు, ప్రియముతో పుచ్చుకొను, పొందు. భార. విరా. 1, అ. 226: చూ, ప్రాపించు.
 ఏలుకొను, దే. న. క్రి.—పై.—.
 ఏలుకొటి, మి. వి. ఏలుబడికికొఁబడిన జనులసంఖ్య.
 ఏలుపు, దే. వి: చూ, రూ-ఏలుపు.
 ఏలుబడి, దే. వి. రూ-ఏల్బడి: చూ, రక్షణము. (రూ-ఏల్బడి.)
 ఏల్బడి, దే. వి: చూ, రూ- ఏలుబడి.
 ఏవ, దే. అవ్య. 1. ఇదేననుట, చూపుటను తెలిపెడి: చూ, ఏ. 12; 2. అవమానము; 3. చంపుట, 4. సాటి: వై. వి. (1) = హేయ, ఏవగింపు: చూ, నెగ్గింపు; (2) అవధానము: చూ, హేచ్ఛరిక; (3) = హేయ, అసహ్యము. ఆము. పీఠిక. 1, అ. 14: చూ, రోత. 2; విజ. (4) = హేయ, రోతయైనది, రూ-ఏవము: చూ, రోత. 2.
 ఏవమే, దే. అవ్య. 1. పోలిక: చూ, సమానము. 2; 2. ఈప్రకారమనుట, ఏవకారార్థకము: చూ, అవి. 8; 3. అంగీకారార్థకము: చూ, సమ్మతము. 1; 4. తెలుగు: చూ, విధము. 1; 5. నిబద్ధి: చూ, వత్సము. 1; 6. ప్రకృతమును పరామర్శించుట; 7. ఉపదేశము: చూ. హితవచనము.
 ఏవకాడు, దే. విజ. 1. అసహ్యుడు: చూ, రోతకాడు; 2. ఓర్పులేనివనముకలవాడు, ఈర్ష్యాశుభ: చూ, చూచుకాడు.
 ఏవగింపు, దే. అ. క్రి. 1. అసహ్యించు. భార. అను. 1. అ. 55: చూ, రోతవడు; న. క్రి. 2. దూఱు. హరిశ్చ. 4, అ. 229: చూ, నెగ్గించు; 3. త్యజించు. వసు. 1, అ. 130: చూ, విసర్జించు.
 ఏవగింపు, దే. వి. దూఱు: చూ, నెగ్గింపు.

ఏవపడు, ద్వ. అ. క్రి. అసహ్యించు. భార. అను. 3, అ. 32: చూ, రోతవడు.
 ఏవము, దే. వి. 1. రూ-ఏవ. అసహ్యము: చూ, రోత. 2; 2. దూఱు. ఆం. భా. ప్ర. వాగ్య. 115: చూ, నెగ్గింపు.
 ఏవల, దే. వి. (సీ + వలను), చూ, రూ- ఏవల.
 ఏవాడు, దే. న. చూ, రూ-ఎవ్వడు.
 ఏవార్థకములు, వ్యా. ఎ. ఏ, అ, హో, ఏవే, అయ్యేవే. (౬).
 ఏవురు, దే. న. రూ-ఏగురు. (ఏనునకు మహాన్యహత్యర్థక రూపము): చూ, రూ-ఇనుగురు.
 ఏష, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కోరిక: చూ, వాంఛ. 1. (నూ. వి.)
 ఏషణము, సం. వి. అ. పుం. 1. (లోహమయమైన) దాణము: చూ, దాణము. 1; 2. కోరిక: చూ, వాంఛ. 1. (ఏషణ అనియు.)
 ఏషణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. నారాచాకృతియైన యగస్థానెవాని త్రాసు: చూ, ఆరాచి; 2. పుంటికంటఁ జొప్పించెను శలాక (లేక) బంగారుపనివాని చీరణము: చూ, శలాక.
 ఏష్యము, సం. విజ. 1. కాంగలది; 2. ప్రపంచములో, మఱు నాడు మిగిలిన తిథి లోనగునది.
 ఏస, దే. వి. 1. ఏపు: చూ, విజృంభణము; విజ. 2. రూ-ఏవ. పామరలచూట. “ఏసమాట”: చూ, గ్రామ్యము. 4: 3. రూ- ఏవ. వక్రము. వసు. 2, అ. 11; చూ, వంకర.
 ఏసడు, దే. అ. క్రి. అతిశయించు. రుక్మాం. 4, అ. 39; చూ, సంపదించు. 2.
 ఏసరేగు, దే. అ. క్రి. చూ, రూ-ఎవరేగు.
 ఏసి, దే. అవ్య. 1. పరిమాణార్థము. కొండెని దెలిపెడి. “ఇంకలేనిదొరలు.”; అంక, ఏను; 2. చొప్పున. “రెండేసి— మూడేసి.”; చూ, వంచన.
 ఏనె, దే. వి. 1. నార, పొల్లి: చూ, వల్లలము; 2. గడ్డిలోనగు వాని పరక, పొరక: చూ, పొర.
 ఏహ్యము, వా. విజ. అసహ్యము: చూ, రోత. 2.

వి

వి. అచ్చులలోని ఒక యక్షురము. సం. అవ్య. 1. స్మృత్యర్థకము, ఆకళింపును దెలుపును: చూ, ఆకళింపు; 2. పిలుచుటను దెలుపును: చూ, సంబోధనము; వి. బ. పుం. (వికారంతః పుంసీ-బి-అయా - అయః) 3. చిక్కు: చూ, హరిపు; 4. హస్తము: చూ, హస్తము. 7; 5. ముక్తంబి; చూ, శివుడు. 1; 6. కొంతకొన: చూ, శిఖరము. 1; 7. చర్మము: చూ, తోలు. 1.
 ఇంగుదము, సం. వి. అ. న. రూ-ఇంగుదము: చూ, గారపండు.
 ఇందవము, సం. విజ. ఇందుసంబంధమైనది (ఇందుడు = చంద్రుడు.)
 ఇందవి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పల్కుఁజెలి: చూ, పరస్పతి. 1.
 ఇంద్రజాలికము, వా. వి. (లేనిది ఉన్నట్లును, ఉన్నది లేనట్లును, చూచువారి కన్నులకు భ్రమ కల్పించునది.) ఆవాంతరములు మహేంద్రజాలము, గజకర్ణము, గోకర్ణము, గారడి, కను కట్టు, హస్తలాఘవాదులు: చూ, ఉపవిద్యలు. 11-2).
 ఇంద్రజాలికుడు, సం. వి. అ. పుం. చూ, రూ-ఇంద్రజాలికుడు.

బంధము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఒకానొక పంచాంగయోగము: చూ. యోగములు. 8: 2. ద్రోణకాకము, మాలకాక: చూ. నక్కక్కరికము. 1-౫; విజ. 3. ఇంద్రునిసంబంధమైనది; 4. ఇంద్రదేవతాకమైన మంత్రము: చూ. మంత్రము. 1-౨౦. బంధువులకుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ. రూ-ఇంద్రులస్త్రకుడు. బంధాగ్నేయి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. విశాఖ: చూ. కిక్క. 1-౧౬; 2. ఇంద్రాగ్నిసంబంధమైన పురోహితము: చూ. పురోహితము. 1. బంధాణికము, సం. వి. అ. స: చూ. కిక్క. 1-౧౬. బంధాస్త్రము, అం: చూ. అస్త్రములు (బంధాస్త్రము = వజ్రాస్త్రము). బంధి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. ఇంద్రాణి: చూ. ఛార్వ. 1-౩: చూ. శబ్ద: 2. ఔష్ణానకీత్రము: చూ. కిక్క. 1-౧౮. 3. గౌరి: చూ. పార్వతి. 1; 4. చూ. అవ్యుత్తము: 1; 5. ఇంద్రవాహుణి: చూ. సుహృదము: 6. పరికి: చూ. పత్రక: 7. తూరుపు: చూ. ప్రాచీ. 1. విజ. 8. ఇంద్రుడు దేవతగాఁ గలది. బంధియకము, సం. విజ. చక్షురావీంద్రియగోచరమైనది: చూ. చెల్లది. బంధుడు, సం. వి. అం. 1. ఇంద్రపుత్రుడు: చూ. నూనుడు. 1-౨౯; 2. కిరీటి, పాంతురాణకొడుకు: విజయుడు. 1: చూ. సుభద్రేపండు: (చూ. నూనుడు. 1-౬౩); 3. కాకా సురుడను రక్కసుడు: చూ. రాక్షసుడు. 1. బకరంధ్రము, సం. వి. అ. స: చూ. ఏకకంఠర్థము. బకవ్యము, సం. అవ్య. బకప్పుడు: చూ. తదాదిక. బకమక్కము, సం. వి. అ. స: చూ. బకరంధ్రము. బకాగారికుడు, సం. వి. అ. పుం. దొంగ: చూ. హోరకుడు. 1. బకాగ్రుడు, సం. విజ. ఒక విషయముననే పునస్సు నిలిపిన వాడు: చూ. స్థిరచిత్తుడు. బకానొకము, సం. వి. అ. స. ఒకదినమునఁ బుట్టినది: చూ. ఏకాహభవము. బక్యము, సం. వి. అ. స. మైత్రి. బరిప మి. 5, అ 48: చూ. స్నేహము. 1; 2. లెక్క కలియఁగూడదము: చూ. వెరసి. 1; 3. కొండకొన: చూ. శిఖరము. 1; 4. చర్మము: చూ. తోలు. 1; 5. హస్తము: చూ. హస్తము. 1. బక్షవధనవు, అం. చెఱకువిల్లు, మన్మథధనుస్సులో మొదటివిల్లు: చూ. మన్మథబాణములు. బక్షరము, సం. వి. అ. స. చెఱకురసమువలనఁ జేసిన కేసే: చూ. మువవు. 3. బక్ష్యకుడు, సం. వి. అ. పుం. ఇక్ష్యకులమునఁ బుట్టినవాడు. శ్రీరాముడు: చూ. రాముడు. బజము, సం. విజ. 1. ఏణము (ఇట్టి) యొక్కతోలు మాంసము మొదలైనది: అం. 2. వ్యానకరణబంధములు 21: అమాషితములు 10. భావమాషితములు 11. (బజము భావమాషితములు పదునొకటింటిలో నొకటి): చూ. వ్యానకరణ బంధములు. బజాననము, అం: చూ. ఆననములు.

బజ్జేయము, సం. విజ. ఏణియొక్క తోలు మాంసము మొదలైనది. (ఏణి = లేడి); 2. ఒకానొక రతిబంధము: చూ. రతి బంధము. బకరేయము, అం: చూ. ఉపనిషత్తులు. బతి, దే. విజ. రూ-అయితి: చూ. శక్యము. బతిహ్యము, అం. 1. పారంపర్యోపదేశము, పెద్దకాలముగా నుండు జనవాదము, పారంపర్యముచేత వచ్చిన యువదేశము: అం. 2: చూ. రసవదలంకారములు. బతిహ్యము, అం. ప్రత్యక్షాదిప్రమాణము లాటునుగాక పారాజీక ప్రమాణములగు సంభవము. బతిహ్యము అను ప్రమాణము లో నొకటి: చూ. ప్రత్యక్షాదిప్రమాణములు. బతే, దే. అవ్య. తు అను అవ్యయార్థకము: చూ. రూ-అయిరే. బద, దే. అవ్య. పృష్ఠర్థోక్తము. వెంట: చూ. వెంటి. బదవది, దే. స: చూ. రూ-అయిదవది. బదార, దే. వి. లగ్ని: చూ. వహ్ని. 1. బదు, దే. స: చూ. రూ-అయిదు. వేమన. 788. బదుగుడు, దే. స. బ: చూ. రూ-అయిదుగురు. బదుగొరటి, దే. స. అటు: చూ. పబ్బము. బదుపవినేయు, దే. అ. క్రి. 1. రూ-అయిదు పదిచేయు, సమస్త రించు. అము. 2. అ. 31: చూ. మొక్కు. 8; 2 రూ-అయిదు పదిచేయు. ఓడిపోవు. కళా. 8, అ. 99, (పై ఉదాహరణము దీనికినిఁ జెప్పవచ్చును): చూ. వెనుదీయు. 1. బదుమంది, దే. స. బ: చూ. రూ-అయిదుమంది. బదుమోములవేల్పు, వ్య. వి. పంచముఖుడు, రూ-అయిదు మోములవేల్పు. అజపదిమోములవేలుపు: చూ. శివుడు. 1. బదువ, ద్య. వి. (బదు + వన్నెయకలిది, జీవభర్తృక. సౌభాగ్య వతి, (వన్నె యనఁగా ఇక్కడ సుమంగలియొక్క అలంకారము, బదు = మంగళసూత్రము, పసుపు, కుంకుమము, గాజాలు, చెవ్వాళ్ళు: చూ. స్త్రీ. 1-౧౯: (చూ. రూ-అయిదువ,)) బదువత్రాడు, వా. వి. మంగళసూత్రము. బదువరాలు, (బదువ + అలు): చూ. బదువ (ఇక్కడ బదువ శబ్దము విశేషము: చూ. అలు: (చూ. రూ-అయిదువరాలు.) బద్దాయలు, దే. వి. బ. (బదు + దాయలు.) వద్ద-కప్పుర-కంచర-అగసాలె-తానె కులస్తుల పనులు. బన, దే. ద్ర. ముందు చెప్పఁబడినవానికి విరుద్ధమైన యర్థమును చెలుపును: చూ. రూ-అయిన, అబి. బనిల్లు, దే. వి. అంతర్గతము. రూ-అయిబిల్లు: చూ. సదనము. 1-౧౮. బనిటివారిబిడ్డ, జా. సద్బంశమునఁ బుట్టినది. బపు, దే. వి. 1. రూ-అయిపు. తప్పు: చూ. సొంటు. 2. జాశ. రూ-అయిపు: చూ. సూచన. 1. బపోవు, దే. అ. క్రి. 1. రూ-అయిపోవు. ముగియు, "వాని ఉద్యోగము బపోయినది": చూ. సరిపోవు. 3. 2. రూ-అయిపోవు. వెచ్చమైతిటు. "సంచారములన్ని బపోయినవి": చూ. చెల్లు. బభము, అం. వ్యానకరణబంధములు ఇరువదియొకటి. అందు అమాషితములు ౧౦; భావమాషితములు ౧౧; ఇది అమాషితములు పదింటిలో నొకటి: చూ. వ్యానకరణబంధములు. బభి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ. హస్తమోషక.

ఐదువృ, దే. వి. గుణకు; లక్షణము. 1. (వదార్థము పీనిచేత చూడఁబడును.)

ఐమూల, దే. విజ. మూలవాట, రూ-అయిమూల. "అయిల్లు ఐమూలగానున్నది." చూ, హరిపు. 1-౧౪.

ఐవ, దే. వి. రూ-అయిర, కంటితెవులు. ఆం. ఛా. ప్పి. మ. 127: చూ, హర్షణము. 3-౫.

ఐవకొను, దే. అ. క్రి. యుక్తమగు. రూ-అయిరకొను. సంఘ. వేం. 1, ఆ. 99: చూ, సరివను. 2.

ఐవగట్టు, ద్వ. వి. హలోపకరణము: చూ, రూ-అయిరగట్టు.

ఐరావణము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఐరావతము, ఇంద్రుని యేనుగు: చూ, హస్త-1-౭౬: 2. నాగరంగము *: చూ, శర్మరాంకము. 1-౧౧; 3. అమృతము, అద్దినవనీతము: చూ, సుధ. 1.

ఐరావతము, సం. వి. అ. న. 1. వంశరత్నాని నిడుపైన ఇంద్ర ధనుస్సు: చూ, బాణము. 1-౧౬: పుం. 2. ఇంద్రుని యేనుగు: చూ, హస్త: 1-౭౬: 3. నాగరంగము *: నారింజ: చూ, శర్మరాంకము. 1-౧౧; 4. అమృతము, అద్దినవనీ తము: సుధ 1; 5. మజ్జిమీంద్రవచ్చెడి మబ్బురాజమేళము: చూ, మేళము. 1-౬: 6. ఐరావతమును నొక పాము: చూ, సర్పము: 1-౪-(౨): 7. ఐరావతమును పేరుగల ఖండము: చూ, చేపములు. ౬౪-3: 8. తూర్పుదిక్కునందలి యేనుగు: చూ, హస్త: 1-౨-(౧): 9. నింజ *: నిమ్మ: చూ, శర్మ రాంకము. 1-౧౨: 10. కమ్మరేగు *: చూ, రేగు. 1-౨. 11. కాకినేరేడు *: చూ, సురభివ్ర: 12. ఎత్తకిత్తరి *: చూ, శర్మరాంకము. 1-౧; ఆం. 13. ఇంద్రుని వాహనము, చూ, దిక్పాలవాహనములు:

ఐరావతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. మెఱపు: చూ, విమృష్ట, 1: 2. కోల మెఱపు: చూ, —పై.—; 3. యముని ధార్య. చూ, భార్య. 1—౫౦. (చూ, శ్రీ.)

ఐరిణము, సం. వి. అ. న. పాంశవలణము: చూ, లవణము. 1—౪.

ఐరుపు, దే. వి. రూ- అయిరుపు. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1.

ఐరేని, దే. వి. రూ- అయిరేని, సంవరంగులలో చిత్తరువులు పెండ్లికడవలు. విజ. 3, ఆ. 95: చూ, భాండము. 3-౨.

ఐరేనికడవలు, ద్వ. వి. —పై.—

ఐరేయము, సం. వి. అ. న. కల్లు: చూ, సుర. 2.

ఐరేయము, సం. వి. అ. పుం. 1. కుబేరము: చూ, శ్రీదురు; 2. విరేచముహారాజు: చూ, రాజు. 1.

ఐలారము, దే. వి: చూ, రూ- అయిలారము *.

ఐలుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. పురూరవ చక్రవర్తి: చూ, రాజు. 1.

ఐలేయము, సం. వి. అ. న. సూగుదోస *: చూ, హరి వాయికము.

ఐలేయము, సం. వి. అ. పుం. పురూరవ చక్రవర్తి: చూ, ఐలుడు.

ఐవచ్చే, దే. అ. క్రి: చూ, రూ- అయివచ్చే.

ఐలుడు, సం. వి. అ. పుం. ఈశ్వరుని కొమారుడు: చూ, వినాయకుడు. 1.

ఐలాని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ఈశానదిక్కు, ఈశాన్యము, ఇతి: చూ, దిక్కులు: 2. ఈశానుని పట్టణము: చూ, చేకనులు. ౬౧-౪.

ఐలె, —పై.—: 3: చూ, పార్వతి.

ఐశ్వర్యము, సం. వి. అ. న. 1. అశ్వమావృష్యస్థులలో నొకటి: చూ, నీట్టులు. (విహారులు): 2. ధాగ్యము: చూ, సంపత్తి. 1; 3: చూ, అచ్చుత్తము 1: 4. చూ, గుణములు.

ఐశ్వర్యములు, అం. 1. మాహాత్మ్యము, వైర్యము, కీర్తి, సంపద. జ్ఞానము, వైరాగ్యము. (6): 2. దానీజనము, భుక్తులు, పుష్కలు, మిత్రులు. బంధువులు, వాహనములు, భవము, ధాన్యము. (8).

ఐశ్వర్యలక్ష్మి, అం. చూ, కంద్రములు.

ఐషమస్తనము, సం. విజ. ఈశంవత్సరపుడి: ఐషమస్తనము.

ఐషమస్తనము, —పై.—

ఐష్టికుడు, సం. వి. అ. పుం. దుష్టాకర్మ పక్షేవాదు: చూ, యష్టిభరుడు.

ఐశీకుడు, అం. చూ, అష్టములు.

ఐహికము, సం. విజ. (అ. ఆ. అ.) 1. ఇహలోక సంబంధ మైనది: 2. చూ, లోకములు. (చూ, ఇహలోకము.)

ఐహుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-ఐలుడు.

ఐ

ఐ, అచ్చులలోని ఒక యక్షరము. దే. అచ్చ. 1. సంకహార్య కము. ధార. విరా. 1, ఆ. 215: చూ, సంకయము; అచ్చ.

2. ప్రార్థనార్థకము మీదవచ్చు వానిలో నొకటి. ప్రార్థనార్థ కముమీదవచ్చునవి - ఇ - ఈ - ఏ - ఐ - ఒ - ఓ అనునవి.

ఐకియ, పై. వి. = వంకర్మ. పాగమువలనవి తగిలించెను చిలుకకొయ్య: చూ, వంకర్మ. (చూ- ఐంకె.)

ఐంకె, పై. వి. = వంకర్మ. —పై.—

ఐంచువాడు, దే. వి. చూకరుడు, చంపువాడు: చూ, హింసకుడు.

ఐండిలి, దే. వి. 1. రూ ఐండిలి. కీడు: చూ, హాని. 2;

2. రూ- ఐండిలి. ఏడుపు: చూ, శోకము. 2; విజ. 3. రూ-

ఐండిలి. దుఃఖముకలవాడు: చూ, విమనుడు; 4. రూ-

ఐండిలి. దుఃఖముకలది: చూ, దుఃఖితము.

ఐంటిగురు, దే. వి. మల్లయుద్ధగతిభేదము: చూ, పగవచ్చు. చూ, మల్లశాస్త్రము.

ఐంటివివాడు, ద్వ. వి. వగతుడు: చూ, శక్తువు. 1.

ఐంటిమి, దే. వి. వగ: చూ, విరోధము. 1.

ఐంటిరము, దే. వి. —పై.— భార. ఉద్యో. 4, ఆ. 237.

ఐంటిరమింటిరము, దే. వి. ఎక్కువతక్కువలు. భార. ఉద్యో.

4, ఆ. 237. (ఎక్కువతక్కువలు = కష్టనిష్ఠురములు.)

ఐంటిరి, ద్వ. వి. (ఐంటి + అరి.) 1. పండి: చూ, సూకరము; అసహాయుడైన ఐంటి. య. 5. ఆ. 74: చూ, ఐంటిరిడు.

1; 3. ఎక్కాటి: చూ, ఐంటిరిడు. 2.

బంటురీకాదు, ద్వై. వి. 1. పండి. పంధ్ర. 1, ఆ. 20: చూ,
 నూకరము; 2. అనహాయుడైనబంటు. ఉ. రా. 7, ఆ. 414:
 చూ, బంటురీదు. 1; విదా. 3. ఎక్కటి: చూ, బంటురీదు.
 2. (స్వారమున కాదు.)

1. 2. ఆనహాయత: చూ, దిక్కు-మాలినతనము.

ఒంటరివాడు, ద్వ. వి. 1. అసహాయుడైనవంటు; చూ, ఒంట
రీడు. 2. 2. ఎక్కటి; చూ, ఒంటరీడు. 2.

బంబరీడు, ద్వ. వి. (బంబరీ + ఈడు.) 1. అనహాయుడైన
బంబు. ఆం. ఛా. ద్వీ.క్ష. 185. (స్వాస్త్యమున ఈడు.) బంబరీ,
బంబరీకాడు, బంబరీవాడు. బంబరీడు, బంబరీకాడు,
బంబరీపు; (నం, ప);—అనహాయశూరుడు; 2. అనహా
యుడు, ఎక్క-టి: చూ. విడి, 12.

ఒంటరులు, ద్వీ. వి. ఓ. 1. కాలిబంటు; చూ, భటుఁడు. 1; 2.
నాలుగవ జాతివారిలో నుత్తములుగ పరిగణింపఁబడు నొక
నొక జాతివారు.

ఒంటి, చే. వి. 1. ఒంటిపాటు: చూ. రహస్యము. 1: 2. అసహ్య
యత: చూ. దిక్కు-మాలినతనము.

ఒంటింపు, దే. వి. 1. మైత్రి, పొత్తు: చూ, స్నేహము. 1; 2.
త్రోడు, సహాయము: చూ, వెంజడి, 3. ఏడు ఏడియూ
పనిని: జయవలయునని యేర్పాటుచే నేర్పాటు. (ఇవ్వంతము
పొందినకవి సమ్మతము కాదు. ఆరగింపు వంటిది.

ఒంటికంటిగాము, ద్వ. వి. అనేహస్సు: చూ, శుక్రము.

ఒంటికంటిరామలింగము, తో. ఎదుటివారికలిమి చూచి యోర్వ
లేనివాడు. (అనహనుడు.)

ఒంటికాడు. ద్వ. వి. 1. హాది: చూ, సూకరము; వి. 2. నన్నానని, వియోగి, ప్రియురాలి నెడబానినవాడు. హ, న. 2, ఆ. 80: చూ, ముని. 1: 2. ఏకాక్షి, ఎక్కటి: చూ, విడి. 12.

ఓంటికొమ్ము వేరుపు, ద్వారా, ఏకదంతురీకా చూ, వినాయ
కుడు. 1.

‘ఓంటిగాము, ద్వ. వి: చూ, ఓంటితంటిగాము.

ఓంటిజిందెవువాడు, ద్వ. వి. ఉపనీతుడు, బ్రహ్మచారి: చూ, వటువు.

ఒంటిపాటు, వై. వి. ఏకాంతము: చూ, రహస్యము. 1.

ఒంటిపేటదండ, ద్వ. వి. ఏకావళి, ఒంటిపేటహారము: చూ,
భూషణము. 2-3౪.

ఒంటిపోగు, ద్వ. వి. జలచేవుడు, రోకలితాల్పు. శశాం. 2,
- ఆ. 20: చూ, హలాయుదుడు.

ఒంటిపోట్టాట, ద్వ. వి: చూ, ఎక్కటివివరము.

ఒంటిమన్ను, వా. వి. శక్తిరమలము: చూ, శమలము. 1-౧౦.

ఒంటిమాకుల పెనుముప్పు, దళ. వి. గాలి: చూ, వాయువు. 1

ఒంటియ, వై. వి. = ఉష్ణి. రూ. ఒంటె: చూ, లొటిపిట.

ఓంటియనుగుగతైర. ద్వ. వి. చూ, పరవక్ష. (చూ, మల్ల
కాత్తము.)

ఒంటివేలు, వా, వి. అల్పాక్షరమూలము విడుచుటకు బడివేల్లులు
(చాలాచాలివలు) పంపులుగాని అనుచుటకు చూపాడిగుంబులు.
(చిటికెనవేలు వాపుట.)

ఒండు, దే. వి. 1. మైత్రీ పాఠ్య: చూ, స్నేహము. 1; 2. గ్రామ సమాహము; అ. క్రి. 3. అనుకూలించు: చూ, సరిపడు. 1; స. క్రి. 4. పొందు. శకాం. 2, అ. 118: చూ, సక్రమగు. ఒండుకొన్న, దే. స. క్రి. పొందు. శకాం. 2, అ. 89: చూ, సక్రమగు.

బరేలై, వె. వి. = ఉష్ణశ్రీ: చూ, నూ-బంటియ.

ఒంటెపిల్ల, ద్వి. వి. కరభము. — పె. —

బంజెస్సులి, ద్వ. వి. ఒక్కరచము మృగము. (అప్ర.)

ఒంటెలగుంపు, ద్వ. వి. ఉష్ణస్థిమూహము: చూ, టెష్టికము.

పింఱింపు, ద్వ. వి. అసహాయకారులు: చూ, పింఱిండు. 1.
 పింట్లు, చే. వి. బ. (పింట్లు + లు.) 1. పురుషలచర్మముపైనున్న
 చూ, భూషణము. 2-౮-(౫) వై. వి. 2. అంకెలు: చూ,
 సంఖ్య. 1.

ఒండిలి, దే. వి. రూ-ఒంజిలి, అనుభము: చూ, హాని. 2.

2. = ఏకః. అన్యము: చూ, వేఱు. 3: అన్యము: చూ, సుఖి

ఒండువలెను, ద్వ. వి. అన్యము: చూ, వేఱు. 3.

ఒండె, దే. ద్ర. 1. అటుకానిపక్షమున. భార. అర. 5. అ. 363
 ఫీ. 6, అ. 73: చూ, పని. (1); 2. కాని, వికల్పార్థము
 భార. సభా. 1, అ. 193: చూ, వికల్పము. 2.

ఒండేని, దే. అవ్వ. (ఒండెక + ఏని) 1. అటుకానికత్తమున
చూ, ఏని. (1); 2. కాని, వికల్పార్థకము. కాశీ. 5, ఆ. 45
చూ, వికల్పము. 2.

ఒండొండ, దే. అవ్య. (ఒండు + ఒండు + ల.) క్రమక్రమముగా. భార. ఆది. 4, ఆ. 224 భార. కాంతి. 1, ఆ. 22.

ఒంటోండు, దే. అవ్య. మిథఃపదార్థము, పరస్పరము. ఆం
జ్ఞా. శ్లో. అవ్య. 68: చూ, మిథము. 1.

ఒంకొడి, దే. స. అన్యోన్యము, పరస్పరము: చూ, మిథము.1
ఒంకొడ (పూర్వ) ర్థం. అనం. జాతనం (పూ): చూ. జీవమునవ్యాసం.

ఒండొరు, దే. | ద. పరస్పరము: చూ, మితము. 1.

ఒంకొచ్చమిక్క, దళ. వి. మైత్రి: చూ, నేనాహము. 1.

ఒంకొరుల, దే. ద. ఒంకొరు: చూ, మిథము. 1.

హిందూమతమెత్రిచెటుచుట, అం. చూ, భేదోపాయములు.

ఒండా పులి కురాయి దీపుటించుట, అం. — పె. —

ఒండ్, దే. వి. ప్రై. హ-బద్ధిక. వి. పు. 5, ఆ. 79 : చ
హమీ. 1.

బందిరి, దే. వి, విణ : చూ, చూ-బందిరి.

ఒందు, దే. స. క్రి. 1. పొందు : చూ, సర్వమగు; ఆ. క్రి. 2.
జనించు, కలుగు. భార. ఆం. 4, ఆ. 181; భార. ఆది. 1.
ఆ : చూ, సంభవించు.

ఒక, వై. స. 1. = ఏకవృత్తియందు ప్రకృత్యయము తోపించి
రూపము. “ఒకపది, ఒకతేనె, ఒకముష్టి”: రూ-ఒక్క; 2. =
ఏక. ఉద్దేశించఁబడెను. “ఒకొండుక, ఒకొత్త ఇత్యాదులయందు
ఇది అల్పారకముని యెఱుంగునది: ఒకానొక, రూ-ఒక్క.

బకంబు, వై. ద్ర. = ఏకత్ర. ఏకత్రాప్తము: చూ-బకట-బక్కుట-బకట-బక్కుట.

బకడు, వై. స. 1. = ఏకః. బకటి: చూ, వంచి; 2. = ఏకః, రూ-బక్కుడు. అన్యః: చూ, బంబొకడు; 3. = ఏకః. ఏకకుడు (లేక) ఏకము. అన్యము: రూ-బకరుడు-బకరువుడు - బకొడు-బకొరుడు - బక్కురువుడు - బక్కుడు - బక్కురుడు - బక్కురువుడు - బక్కుడు - బక్కురుడు - బక్కురువుడు, బక్కు, బకరు-బకరువుడు; (సం. ప): - ఏకకుడు.

బకట, వై. ద్ర. 1. = ఏకత్ర. ఏకత్రాప్తము: చూ, రూ-బకంబు; 2. కూడ, సహితమును స్వమును తెలిపెడి: చూ, ద్రితము; 3. ఏకకాలమున: చూ, యుగపత్.

బకటి, వై. స. ఏ. 1. = ఏకః. ఏకసంఖ్య, రూ-బక్కుటి: చూ, వంచి; 2. = ఏకః. రూ- బక్కుటి. అన్యము: చూ, వేఖ. 3. బకటికి, వా. చూ, బంటివేలు.

బకత, వై. స. ఏ. 1. = ఏకత్రీ. రూ-బకతి: చూ, త్రీ. 1-౨; 2. పరత్రీ. రూ- బకతి: చూ, త్రీ. 1-౨.

బకతవ, చే. అన్య. సక్తుదర్శము: చూ, సక్తుత్. 1. బకతి, చూ, రూ-బకత.

బకతుక, (బకత + క.) రూ-బకతుక. -వై. - బకతురి, చే. అన్య. బకతడు: చూ, సక్తుత్. 1. బకతె, రూ- బకరితె: చూ, రూ- బకత.

బకతేవ, చే. అన్య. బకతడు: చూ, సక్తుత్. 1. బకపరి, చే. అన్య. -వై. - ఆం. ఛా. తృ. అన్య. 68. బకపారి, చే. అన్య. -వై. -

బకపెట్టు, చే. ద్ర. ఏకకాలమున: చూ, యుగపత్. బకపెట్టున, చే. ద్ర. -వై. -

బకప్పుడు, చే. ద్ర. ఐకద్యము. ఆం. ఛా. తృ. అన్య. 70; చూ, కదాచిత్.

బకమటి, చే. అన్య. బకతడు: చూ, సక్తుత్. 1. బకమాటు, -వై. -

బకమాటు, -వై. - బకమొగి, చే. ద్ర. ఏకకాలమున: చూ, యుగపత్.

బకయూక, -వై. - బకరిత, వై. స. ఏ. (బకరి + త.) రూ-బకర్త: చూ, రూ-బకత.

బకరితి, (బకరి + తి.) -వై. - (రూ-బకర్తి.) బకరితె, (బకరి + తె.) -వై. - (రూ-బకరై.)

బకరిసొమ్మును తానమ్ముట, ఆం. చూ, వివాహములు. బకరుడు, వై. స. 1. = ఏకః. అన్యః: చూ, బంబొకడు;

2. = ఏకః. ఏకకుడు (లేక) అన్యము, ఏకము: చూ, బకడు. 3.

బకరువుడు, -వై. - బకరోజు, ద్వ. వి. ఒకానొకదినము: బక్కునాడు; (సం. ప): - ఏకాహము.

బకర్, 1. రూ-బకరిత. ఏకత్రీ: చూ, త్రీ. 1-౨; 2. రూ-బకరిత. పరత్రీ: చూ, త్రీ. 1-౨.

బక్ర, -వై. - (రూ-బకరిం.)

బక్ర, (బక్ర + క.) -వై. - (రూ-బక్రక.)

బక్రక, (బక్ర + క.) -వై. - (రూ-బక్రక.)

బక్రై, రూ-బక్రై. -వై. -

బక్రవికత, వ్వ. అన్య. బక్రతవ: చూ, సక్తుత్. 1.

బక్సారి, వ్వ. అన్య. -వై. -

ఒకానొక, వై. పా. వృత్తియందు ప్రత్యయము లోపించిన రూపము. ఉద్దేశంపడెడిది. "ఒకానొక పురుషుడు, ఒకానొక స్త్రీ, ఒకానొక ద్యుగము." మొ. (దీనిని ప్రత్యయములో చేర్చి చెప్పునపుడు మహావ్యయము ఒకానొకదినము, మహా తృప్తమును ఒకానొకలయినయి, అమహాద్యమును ఒకానొకటి యనియు హాసములు.): చూ, బక. 2.

ఒకానొకప్పుడు, ద్వ. ద్ర. కదాచివర్తము: చూ, కదాచిత్.

ఒకింక, చే. వి. 1. అల్పము, రూ-ఒకింత: చూ, స్వల్పము; అన్య. 2. రూ-ఒకింత. ఈషదర్శకము. ఆం. ఛా. తృ. అన్య. 74: చూ, స్వల్పము.

ఒకింతవేడిమి, వ్వ. వి. ఇసుమంతకాలము: చూ, సంజ్వరము 2-౨.

ఒకొ, చే. అన్య. రూ-ఒకొ. సంఖ్యార్థకము. ఛా. ద్రా. 2, ఆ. 229; ఛా. పా. 1, ఆ. 49; నిర్వ. 8, ఆ. 121. చూ, సంఖ్యము.

ఒకొడు, వై. స. 1. = ఏకః. అన్యః: చూ, బంబొకడు; 2. = ఏకః. ఏకకుడు (లేక) అన్యము, ఏకము: చూ, బకడు. 3.

ఒకొట, వై. ద్ర. 1. ఏకత్రాప్తము. రూ - ఒకొట: చూ, బకంబు; 2. కూడ, రూ-ఒకట: చూ, వైరము.

ఒకొటి, వై. స. ఏ. రూ-ఒకటి. ఏకసంఖ్య: చూ, వంచి.

ఒకొత, వై. స. ఏ. 1. రూ-ఒకొరిత, ఏకత్రీ: చూ, త్రీ. 1-౨; 2. రూ-ఒకొరిత. పరత్రీ: చూ, త్రీ. 1-౨.

ఒకొరితి, (ఒకొరి + తి.) -వై. - రూ- (ఒకొర్తి)

ఒకొతి, -వై. - (రూ-ఒకొరితి.)

ఒకొతుక, (ఒకొత + క.) -వై. -

ఒకొతె, -వై. - (రూ-ఒకొరితె.)

ఒకొరిత, (ఒకొరి + త.) -వై. - (రూ-ఒకొర్త.)

ఒకొరితి, (ఒకొరి + తి.) -వై. - (రూ-ఒకొర్తి.)

ఒకొరితె, (ఒకొరి + తె.) -వై. - (రూ-ఒకొరై.)

ఒకొరుడు, వై. స. = ఏకః: చూ, రూ-ఒకొడు.

ఒకొరువుడు, వై. స. = ఏకః. -వై. -

ఒకొర్, వై. స. ఏ. 1. రూ- ఒకొరిత. ఏకత్రీ: చూ, త్రీ

1-౨; 2. రూ- ఒకొరిత. పరత్రీ: చూ, త్రీ.

ఒకొర్త, 1-౨. (ఒకొర్త + క.) -వై. -

ఒకొర్తక, (ఒకొర్త + క.) -వై. - (రూ-ఒకొర్తుక.)

ఒకొరై, -వై. - (రూ- ఒకొరితె)

ఒకో, చే. అన్య: చూ, రూ-ఒకో.

ఒక్క, వై. స: చూ, రూ-ఒక.

ఒక్కంతగా, చే. ద్ర. ఒక్కపెట్టు: చూ, యుగపత్.

ఒక్కట, వై. ద్ర. 1. ఏకత్రాప్తము. రూ- ఒకట: చూ;

బకంబు; 2. కూడ, సహితము. ఛా. ఆ. 7, ఆ. 160.

ఛా. ఆ. 2, ఆ. 76: చూ, వైరము.

ఒక్కటి, వై. స. ఏ. ఏకః చూ, రూ- ఒకటి.
 ఒక్కటి, వై. స. ఏ. ఏకః. ఒందరికాదు: చూ, ఏకః. 12.
 ఒక్కడు, వై. స. 1. = ఏకః రూ-ఒకడు. అప్పుడు: చూ,
 ఒందరికాదు: 2. = ఏకః. ఏకడు (లేక) ఏకము,
 అన్యము: చూ, రూ- ఒకడు. 3.
 ఒక్కఱ, వై. వి. = వ్యాఖ్యానము. రూ-వక్కఱ: చూ, ఏకవక్కు.
 ఒక్కర, వై. స. ఏ. రూ- ఒక్కరిత: చూ, రూ- ఒకర.
 ఒక్కరి, వై. స. ఏ. రూ- ఒక్కరిత — వై. —
 ఒక్కరుక, వై. స. ఏ. రూ- ఒకరుక. — వై. —
 ఒక్కతూకు, దే. అన్య. ఒకతవ: చూ, సక్కత్. 1.
 ఒక్కతె, వై. స. ఏ. రూ- ఒక్కరిత: చూ, రూ- ఒకర.
 ఒక్కనాడు, వై. వి. ఏకానామ, అన్యదినము. అం. ఛా. ప్ర.
 ఏగ్గ. 87. చూ, ఒక రోజు.
 ఒక్కపెట్టు, దే. ప్ర. ఒక్కంతగా: చూ, యుగపత్.
 ఒక్కద్రోడ్డు, వై. వి. ప్రాచులచే నియమములో జేయునట్టి
 యొక్క భూట-భోజనము: చూ, సాహు. 1-2.
 ఒక్కమాటు, దే. అన్య. ఒకవర: చూ, సక్కత్. 1.
 ఒక్కము, దే. స. ఏకసంఖ్య, ఒకటి: చూ, వంద.
 ఒక్కమొగి, దే. ప్ర. ఒక్కపెట్టు: చూ, యుగపత్.
 ఒక్కయూక, దే. ప్ర. — వై. — అం. ఛా. ర్ప. అన్య. 80.
 ఒక్కరిత, వై. స. ఏ. రూ- ఒక్కర: చూ, రూ-ఒకర.
 ఒక్కరిత, రూ- ఒక్కరి, — వై. —
 ఒక్కరితె, రూ- ఒక్కరి, — వై. —
 ఒక్కరుడు, వై. స. = ఏకః; చూ, రూ- ఒకరుడు.
 ఒక్కరుపుడు, వై. స. = ఏకః. — వై. —
 ఒక్కర, వై. స. ఏ. రూ- ఒక్కరిత: చూ, రూ-ఒకర.
 ఒక్కరి, రూ- ఒక్కరిత, — వై. —
 ఒక్కరు, రూ- ఒకరు. — వై. —
 ఒక్కరుక, రూ- ఒకరుక. — వై. —
 ఒక్కరై, రూ- ఒకరై. — వై. —
 ఒక్కసారె, దే. అన్య. సక్రమార్థము. అం. ఛా. తృ. అన్య.
 68: చూ, సక్కత్. 1.
 ఒక్కసొక్క. వై. వి. ఒకానొక చాలక్రిత. "ఒక్కసొక్క,
 రెండు లోగిళ్ళ, మూడు-ముప్పిలక, నాలుగు నందన్న,
 అయిదుదిట్టిగొలుసు, ఆఱుంహారాలు, ఏడుదిట్టియ, ఎఱుమన
 మనముంద, రెండారోటప్పు, పావరపట్టుక" మొ॥ చూ, వాల
 క్రిత.
 ఒక్కజించు, వై. వి. = వ్యాఖ్యాన. వ్యాఖ్యానముచేయు, వై. వ్య.
 (పురుషోత్తమ కవీశ్వరుడు).
 ఒక్కంత, దే. వి. చూ, రూ- ఒకంత.
 ఒక్కమ్మడి, దే. ప్ర. ఒక్కయూక: చూ, యుగపత్.
 ఒక్కక, — వై. —
 ఒక్కెడ, దే. ప్ర. ఒకద్యము: చూ, కదాచిత.
 ఒక్కెత్తు, దే. అన్య. ఒక్కయూక: చూ, యుగపత్.
 ఒక్కెఱ, వై. వి. 1. = ఉగ్రమ్. అంతపొంతములు, ఉగ్రభావము.
 భార: అర. 3. ఆ. 158: చూ, రారవము; విజ. 2. ఉగ్రము.
 — వై. — భార. ఆది. 5, ఆ. 256.

ఒక్కొ, దే. అన్య. రూ- ఒక్కొ: చూ, సంకయము.
 ఒక్కొడు, వై. స. 1. రూ- ఒక్కొడు. అన్యయ: చూ,
 ఒందరికాదు: 2. ఏకరుడు (లేక) అన్యము, ఏకము.
 రాఘ. 2. ఆ. 108: చూ, రూ- ఒకడు. 3.
 ఒక్కొడు, వై. ప్ర. 1. ఏకత్రాప్తకము: చూ, ఒకంట. 2. కూక,
 సహితము: చూ, వై. వ్యము; 3. ఏకకాలమున. భార. ఆది. 5.
 ఆ. 233: చూ, యుగపత్.
 ఒక్కొటి, వై. స. ఏ. ఏకసంఖ్య. రూ- ఒక్కొటి: చూ, వంద.
 ఒక్కొత, రూ- ఒక్కొరిత: (చూ, రూ- ఒకత.)
 ఒక్కొరి, రూ- ఒక్కొరిత. — వై. —
 ఒక్కొతుక, రూ- ఒక్కొరుక. — వై. —
 ఒక్కొతె, రూ- ఒక్కొరితె. — వై. —
 ఒక్కొరిత, రూ- ఒక్కొరిత. — వై. —
 ఒక్కొరితి, రూ- ఒక్కొరితి. — వై. —
 ఒక్కొరితె, రూ- ఒక్కొరితె. — వై. —
 ఒక్కొరుడు, వై. స. 1. = ఏకః. అన్యయ: రూ- ఒక్కొరుడు:
 చూ, ఒందరికాదు: 2. = ఏకః. ఏకరుడు రూ- ఒక్కొరుడు:
 చూ, ఒకడు. 3.
 ఒక్కొరుపుడు, వై. స. = ఏకః. — వై. — (రూ- ఒక్కొరుపుడు.)
 ఒక్కొర, వై. స. ఏ. రూ- ఒక్కొర: చూ, రూ- ఒకర.
 ఒక్కొరి, రూ- ఒక్కొరి. — వై. —
 ఒక్కొరు, రూ- ఒక్కొరు. — వై. —
 ఒక్కొరుక, రూ- ఒక్కొరుక. — వై. —
 ఒక్కొరై, రూ- ఒక్కొరై. — వై. —
 ఒక్కొ, దే. అన్య. రూ- ఒక్కొ: చూ, సంకయము.
 ఒక్కొడు, దే. ప్ర. రూ- ఒక్కొడు. ఏకకాలమున: చూ,
 యుగపత్.
 ఒక్కొలనము, దే. అన్య. — వై. —
 ఒగవడము, దే. వి. కారుణ్యము, పనికరము: చూ, పయ.
 ఒగరు, వై. వి. 1. = దువర. వగరు, చుక్క-రాబంధని
 దానిమ్మలోనగువాని రుచి. ఏక. 5, ఆ. 172: చూ, రసము.
 5: అం. 2. చూ, రసములు.
 ఒగరుచు, వై. అ. క్రి. ఒగరగు. అము. 2. ఆ. 93.
 ఒగరుపు, వై. వి. డివిరికట్టు: చూ, శ్వాసబంధము (రూ-
 ఒగరుపు).
 ఒగరుపు, — వై. —
 ఒగి, దే. ప్ర. క్రి. విజ. ద్రుమముగా. భార. అర. 2, ఆ. 275.
 ఒగిదిగ, దే. వి. కొప్పువల, చూ, భూజము. 2. ౧౧-(౨).
 ఒగుడు, దే. వి. జొన్నలోనగువాని యెండినయాకు: చూ,
 సాడుగాకు.
 ఒగుడులము, దే. అ. క్రి. ప్రిశించు, చిక్కు: చూ, వడియు. 3.
 ఒగ్గము, దే. వి. అవహతము. భాగ. 1, సక్రం. 454: చూ,
 వారి. 6.
 ఒగ్గాళము, దే. విజ. ఉగ్రము, భయంకరము. (నూ. వి.) చూ,
 కారము. 2.

బిగ్గు, దే. అ. క్రి. 1. ఉత్సహించు. తడఁగు. పాంచా. 2, అ. 49: చూ. సమకట్టు. 2; స. క్రి. 2. (వల) పఱచు, బిడ్డ: చూ, పఱచు; 3. చాగఁజేయు, బిడ్డ: చూ, చావు.
 బిగ్గుబల్ల, దే. వి. తరిమెనపట్టెట కాయ్యకాకారమైన బల్ల: చూ, సింహాసనము. 1-౧౮.
 బిచ్చుబడి, దే. వి. రాబడి. చూ, రూ- వచ్చుబడి.
 బిచ్చెము, దే. వి. 1. అచ్చిర, న్యూనర. కాశీ. 7, అ. 97: చూ, వెలితి. 2; 2. అపమానము. ధార. ఉచ్ఛ్వా. 1, అ. 348: చూ, సడి. 3.
 బిచ్చెల, దే. అవ్వ. రూ- ఓచ్చెల. సంతాపార్థము. భో. 9, అ. 58: చూ, సంతాపము.
 బిచ్చెల్ల, —పై.— భో. 1, అ. 182.
 బిడ్డ, వై. వి. 1. = ఉపాధ్యాయ. చదువులయ్య. వంతులు. చూ, సురాచార్యుడు. 1-౧; 2. = ఉపాధ్యాయ. యజ్ఞ కుడు. ధార. ఆది. 1, అ. 181: చూ, యుక్తిజుడు. 1.
 బిడ్డదనము, వై. వి: చూ, బిజ్జనము.
 బిడ్డనము, వై. వి. ఉపాధ్యాయత్వము: బిడ్డదనము: (సం.ప):- అచార్యకము, అచార్యత్వము, ఉపాధ్యాయత్వము.
 బిడ్డబంతి, వై. వి. = ఉపాధ్యాయపద్ధతి. (ఉపాధ్యాయుడు చూపిన) బరవడి. పాంచు. 1, అ. 20; రూ-ఓజబంతి: చూ, మేలుబంతి.
 బిడ్డలపంగనామము, లో. గురువునకు పంగనామము. (అయ్య వారికి తప్పలు దిద్దఁబోవుట లోనగుచర్య.)
 బిడ్డలపుచ్చకాయ, జా. నేర్పినవిద్య మఱచిపోవుట. “దర్శవిధు లన్నియు నొజ్జలపుచ్చకాయఁగావఁయు” (కళాపూర్ణో దయము.) “కా. ఆహా! యొజ్జలపుచ్చకాయ వితమోరా వేయనింకేటికిఁ.” శకాం. 4, అ. 192.
 బిడ్డలపుచ్చపాదు, లో. గురునకు పుచ్చపాదు. (నేర్పినవిద్య మఱచి యెదురుతిరుగుట.)
 బిజ్జసాని, వై. వి. = ఉపాధ్యాయుని. హరిశ్చ. 2, ధా: చూ, సోమిదమ్మ. (చూ, భార్య. 1-౮.)
 బిడ్డుబ్రాహ్మణులు, అం. పంచగృహులలో నొకతెగయగు మైదలు లలో నొకతెగవారు. శుక్లయజుర్వేదము, మాధ్యందినశాఖ, శాక్తేయులు, కాశీదేవత సుపాసించెదరు: చూ, బ్రాహ్మణులు.
 బిట్టు, దే. వి. 1. బాస: చూ, శపథము; అ. క్రి. 2: జనించు. చూ, సంభవించు; స. క్రి. 3. కీలించు, ఉంచు. ధార. శల్వ. 2, అ. 138: చూ, హవణించు. 4; 2. రంగులఁజేయు. నిర్వ. 4, అ. 54; భాగ. 3, స్కం. 988: చూ, రవులుచు.
 బడంబడిక, వా. వి. బిచ్చదల పత్రము.
 బడఁగూడు, దే. అ. క్రి. 1. బనఁగూడు: చూ, సిద్ధించు; 2. అంటనిలు, చేరు. ధార. ఆది. 9, అ. 66: చూ, సమీపించు. (పే). బడఁగూర్చు.)
 బడఁబడిక, ద్వ. వి. 1. బడఁబాటు. కవిక. 3, అ. 224: చూ, సమ్యక్ము; 2. సమ్యుతించి వ్రానియిచ్చినవ్రాత: చూ, రాజి.

బడఁబడు, ద్వ. అ. క్రి. 1. అంగీకరించు: చూ, సమ్యుతించు: 2. అనుకూలించు. ధార. సదా. 1, అ. 32: చూ, సరిపడు. 1; 3. సంతోషించు. చూ, సంతోషించు. (పే. బడఁబఱచు.)
 బడఁబాటు, ద్వ. వి. 1. బడఁబడిక: చూ, సమ్యుతము; విజా. 2. అంగీకారము. (బడఁబాటు = బడఁబడ్డ ప్రస్థము.) చూ, సమ్యుతము.
 బడఁగోలుకొను, దే. స. క్రి. రూ-అడఁగోలుకొను. అపహరించు భో. 3, అ. 124: చూ, మ్రుచ్చిలించు.
 బడవప్ప, దే. వి. 1. నానఁబెట్టిన పెసరపప్ప లోనగునది చూ, రూ-వడవప్ప;
 బడకి, దే. వి. గంకి, సంచు, చిల్లి. ఆము. 4, అ. 23: చూ, రంధ్రము. 1.
 బడమి, దే. వి. 1. రూ-బడమె. రొడవు: చూ, భూషణము. 2; 2. రూ-బడమె. ధనము. ఉ. హరి. 6, అ. 28: చూ, హిరణ్యము.
 బడమె. —పై.—
 బడయుడు, దే. వి. 1. రూ- బడయుడు. మగఁడు: చూ, భర్త; విజా. 2. రూ-బడియుడు. పణువు: చూ, స్వామి. 1.
 బడయుడు. —పై.— (భర్త— వై. 9, అ. 117.)
 బడయురాలు, దే. విజా. (బడయుడు + అలు) ప్రధ్వజి: చూ, స్వామిని.
 బడలిచూపాడయఁడు, ద్వ. వి. ఇంద్రుడు: చూ, సహస్రాక్షుడు. (రూ-బడలు చూపాడయఁడు.)
 బడలు, దే. వి. 1. రూ-బిచ్చ. మే-మేను. లక్ష్మీ. 2, అ. 3: చూ, శరీరము: వా. 2. ఒకానొక భక్త్యము; (బడ, సకలమ బెజ్జములైన గారెవంటి తినుబండము.)
 బడలుగాలి, వా. వి. వ్యాసము, శరీరమండంతుగాలి: చూ, వాయువు.
 బడలుచూపాడయఁడు, ద్వ. వి: చూ, రూ-బడలిచూపాడయఁడు. బడలుదాఁచుకొనుట, జా. పనిచేయకుండుట. “నేజేతఁబని పట్టితేఁజూచి ముందుగాఁ దానందుకొను నొడల్పాచుకొనదు.” (వైజయంతి విలాసము.)
 బడలెల్లఁగన్ములు, జా. ఎక్కువవిమర్శ “సహస్రపృక్షమా జని నొడలెల్లఁ గన్ములుగఁజూచిరి మానసముల్లరంగఁగఁ.” (విజయ విలాసము.)
 బడి, దే. వి. 1. గుడ్డదొప్ప. వస్త్రపుటి. చూ, వస్త్రము; 1-౪౯ 2. ఉత్పంగము, రొడవెభాగము: చూ, క్రోడము; 3. పట యోని, కటి: చూ, భగము. 12; 4. లక్ష్మముపెట్టి దాటిన దాటు, ఉంకింపు. చూ, విజృంభణము.
 బడిల్లలు, దే. వి. బడికట్టుదియ్యము, బడికట్టు.
 బడికట్టు, దే. వి. 1. పాపలగనుతాప: చూ, భగము. 12; 2 కాందికూష, ఒంటిపేటగల ఆడుదాని మొలనాలు, బడ్డాణము: చూ, భూషణము. 2; 3. వస్త్రపుటి, గుడ్డదొప్ప: చూ, వస్త్రము; 4. బడికట్టుదియ్యము: చూ, బడిల్లలు; అ. క్రి. 5. కడఁగు. సారం. 3, అ. 49: చూ, యత్నించు.
 బడికట్టుకు, జా. నిర్వపకుట. “లోకినింప కొడిగట్టిగా.” (సారంగధర చరిత్రము.)

బడికము, దే. వి. 1. ఉపాయము. అనువు. పంచ. నా. 1, అ. 107. చూ, వెరవు; విజ. 2. మనోజ్ఞము, బప్పవమైనది. భార. ఆ. 5, అ. 11: చూ, రమ్మము; కి.యత్తము, ఇమ్ము. ఉ. రా. 5, అ. 184; చూ, యోగ్యము. 2.

బడికారము, దే. వి. ఉద్రేకము. య. 4, అ. 26: చూ, విజృంభణము.

బడిత్రాకు, దే. వి. వేటాడుటకుఁగిన యొకానొక సాధనము. ఉచ్చు: చూ. వాగుర. (చూ, తిప్పుద్రాకు. కాళ. 3. అ.) బడిదామర, వృ. వి. (బడి+తామర.) 1. ఒకరకముచెట్టు: చూ, వృక్షము.

బడిదారము, దే. వి. శ్రీరమోలనూలు. చూ, భూషణము: 2.-e-(గ). బడిసిరి, దే. వి. ఆహారవిశేషము. (అప్ర.): చూ, సారము. 1. బడియు, దే. వక్ర. 1. అక్షరంబు, తిగియు. పాండు. 2. అ. 17; చూ, రెమ్ము. 2; అ. క్రీ. 2. కొంచెము పైకెగురు. భార. విరా. 2, అ. 128; జై. 3, అ. 113: చూ, లంఘించు. బడిన, దే. వి. అవివము: చూ, పైవనిక.

బడినియ, దే. వి. 1. —పై.— (హ-బడినె) 2. బడినెగడ్డ. (హ-బడినె.) బడినె, —పై.— బడినెల. వృ. వి. దాబువి. రియుటకై యేర్పరుపబడిన యొక విధమగుత్రాసు. సారం. 1, అ. 93: క్షేపణి: 3. చూ, నూత్రము. 1.-e-(గ).

బడినెలకాడు, వృ. వి. బడినెలవేయువాడు. బడుగు. వా. వి. వడుగు, ఉపనయనము.

బడుచు, దే. వై. ఓడించు: భార. ఆది. 7, అ. 63; భార. ఆది. 8, అ. 16; భార. ఆది. 3, అ. 206: చూ, జయించు.

బడుచుటగు, దే. వి. 1. వైషమ్యము. సమముకామి. రసి. 2, అ. 98: చూ, వైషమ్యము విజ. 2. ఇక్కట్లు, సంకటము: చూ, కోకము. 2; విజ. 3. సమముకానిది: చూ, విషమము.

బడుపరితనము, దే. వి. చూ, చుంబరితనము.

బడుపు, దే. వి. 1. లక్ష్మముపెట్టి చాటినదాటు. హరిశ్చ. 1. అ. 465: చూ, విజృంభణము: 2. పూనిక. భో. 4. అ. 288: చూ, సన్నాహము: 3. అధికము, లాభము: చూ, హేరాళము: 4. సమయనీకీకణము.

బడ్డగ, దే. వి. రెండిట్టి కొమ్ములుఒకచేసి యేర్పఱచిన ఆయుధము: చూ, దాణము. 1. గౌ-(గ).

బడ్డగిలు, దే. అ. క్రీ. 1. రూ-బడ్డగిల్లు. అవనతమగు: చూ, వ్రాలు. 6; 2. రూ-బడ్డగిల్లు. అతిశయించు: చూ, సందడించు, 3. రూ-బడ్డగిల్లు. నీటికొట్టు లోనగునవి లోపలనుండి పై కుటుకు, ఉప్పొంగు: చూ, బుగులుకొను. 4.

బడ్డగిల్లు. —పై.— (అవనతమగు — రామా. 7. అ. 56: అతిశయించు. — రామా. 8, అ. 54: చూ, సందడించు; ఉప్పొంగు. — భాగ. 1, స్కం. 280.

బడ్డగెడవు, దే. వి. ఒకప్రక్క క్రిందికొఱగి మఱియొకప్రక్క పైకిలేయట. భార. భీష్మ. 2, అ. 165: వర. 1, అ. 58: వాచువడుట.

బడ్డణము, దే. వి. 1. రూ-బడ్డణము. బడ్డయోజనము. కాంచీభాష: చూ, భూషణము. 2.-e-(గ); 2. రూ-బడ్డణము, మోహరము: చూ, పూహము.

బడ్డన, —1-2-పై.—వా. 3. వడ్డించుట, పిస్తరియందు అన్నదు లంచుట, చూ, రూ - వడ్డన.

బడ్డనము, వై. వి. 1 = అడ్డనము, అడ్డణము, చాలు, అంశ నము, హరి. ఉ. 7, అ. 228: చూ, హరిగ; 2. = అడ్డ నము. అడ్డణము, బెత్తిము లోనగువానిచే చేయఁబడిన కేదెము. ఉ. హరి. 6, అ. 59: చూ, హరిగ, 3. మొగ్గరము. భార. భీష్మ. 2, అ. 26: చూ, పూహము; 4. పంచెము. భాగ. 6, స్కం. 416: చూ, వ్యవహారము. 4.

బడ్డము, దే. వి. మొగ్గరము: చూ, పూహము.

బడ్డణము, వై. వి. 1. = ఓడ్డణ; చూ, రూ - బడ్డణము. కలా. 7, అ. 66: 2. యోగులు బంచెముపరి వేసికొనెడి పట్టు లోనగువానిలో నేసిన పట్టె. స్వా. 1, అ. 59: చూ, యోగవస్త్ర; వా. 3. వేరుయొక్క అడ్డుపీఠిలోని యొకభాగము.

బడ్డాది, వై. వి. 1. = ఓడ్డా, ఓడ్డచేతము: చూ, చేతములు. గౌ. 2. విశాఖపట్టణ మండలములోని ఒకానొక గ్రామము. బడ్డారము, దే. వి. 1. బడ్డారాడెము: చూ, వంకరహాట; 2. పగ. చూ, విరోధము. 1: 3. ప్రతిఘటనము. రామా. 6, అ. 42: మాతౌడ్డ. 1.

బడ్డారిండు, దే. అ. క్రీ. 1. పగఁగొను చూ, విరోధించు: 2. ప్రతిఘటించు. చూ, మాతౌడ్డ. 2.

బడ్డి, దే. వి. 1. ఉడ్డినగతిగల పావురాయి: చూ, చురటి. 1-8; 2. పావురము: చూ, చురటి. 1.

బడ్డిక, —పై.— బడ్డిమంగలి, వా. వి. అంగమధుడు: చూ, సేవకుడు. 1.-గౌ. (ఓడ్డచేతపుమంగలి.) బడ్డిమి, దే. వి. పంచెము. భార. ఉద్యో. 1, అ. 22: చూ, వ్యవహారము. 4.

బడ్డియ, వై. వి. = ఓడ్డి: రూ-బడ్డి, బడ్డివాడు. (పంచ.):— ఓడ్డుడు.

బడ్డియాణము, చూ, రూ-బడ్డణము. 1-(నూ.వి).

బడ్డిసు, వై. వి. 1. = ఓడ్డు. ఓడ్డచేతపురాజు: చూ, రాజు. ౨-30; 2. ఉడ్డినగతిగల పావురాయి. జై. 1, అ. 45: సారం. 1, అ. 117: చూ, బడ్డి. 1; 2: చూ, బడ్డి. 2.

బడ్డు, దే. వి. 1. ఓర, దరి: చూ, రోధమ్ము; 2. మొగ్గరము. భార. భీష్మ. 2, అ. 30: చూ, పూహము; 3. పంచెము. భార. ఉద్యో. 2, అ. 68: చూ, వ్యవహారము. 4; 4. పూనిక. స్వా. 3, అ. 136: చూ, సన్నాహము; 5. అడ్డపాటు. భాగ. 10 స్కం. పూ. 140: చూ, నిరోధము. 1; వై. స. 6. = ఏక. అన్యుడు, భార. ఉద్యో. 1, అ. 278: చూ, చేతయిన వాడు; 7. ఏ. = ఏక. ఏకకుడు. చూ, ఒకడు. 3; దే. విజ. 8. లావు. "వాచోష్టపాడుగుగాఁబెరిగినాడు." చూ, స్థూలము. 2; 9. విశాలము, ఇమ్ము. భీ. 1, అ. 110, చూ, విస్తారము; 10. ఎక్కువ. స్వా. 3, అ. 122; 11. విస్తృత: విడియైనది, పెద్దదైనది. "బడ్డోలగము." చూ, విస్తృతము;

తై. 3, ఆ. 17: చూ, సరివడు. 1; 3. యుక్తమగు, అనువు
ము. లక్ష్మి. 4, ఆ. 162: చూ, సరివడు. 2. (రూ - బడగు
అని పురుషోత్తమకవీయము.)

బదవుబడి, ద్వ. వి. 1. రూ-బదువుబడి. నింపు: చూ, సమృద్ధి:
విజ. 2. బదవుబడియైనది, ఉపయోగమైనది, పెరిగినది:
చూ, పూర్వము. 4.

బదిగిలు, దే. అ. క్రి. బత్తిగిలు, ప్రక్కకొలుగు. ఉ. హరి. 5,
ఆ. 204: చూ, జరగు.

బదిగిళ్లు, వా. వి. బ. బదిగిలుటలు, విధేయతలు.

బదివీరిప్రాలు, దే. వి. బ. బదివరకము వచ్చు. హరి. పూ. 6, ఆ.

22: చూ, భావము.

బదుగఁబాటు, దే. అ. క్రి. (బదుగఁక + పాటు.) బదుగు,
కొలఁగు. భార. అను. 3, ఆ. 261: చూ, విరియు. 5.

బదుగు, —పై. — లక్ష్మి. 3. ఆ. 36.

బదుగువడు, —పై. —తై. 5, ఆ. 58.

బదుగువాటు, ద్వ. వి. అపసరణము, కొలఁగుట: చూ, విమో
చనము.

బదుగు, దే. వి. 1. రూ-బదువు, నింపు: చూ, సమృద్ధి: విజ.
2. రూ-బదువు, బదువుబడియైనది. అము. 4, ఆ. 195:
చూ, సమృద్ధము; అ. క్రి. 3. రూ-బదువు, ఉపయోగించు:
చూ, సమృద్ధమగు.

బదుగుబడి, దే. వి. రూ-బదువుబడి, తామరతంపము, నింపు:
చూ, సమృద్ధి:

బదువు, దే. వి. 1. —పై. —: విజ. 2. రూ-బదుగు, బదవుబడి
యైనది: చూ, సమృద్ధము; అ. క్రి. 3. రూ-బదుగు, ఉపయో
గించు: చూ, సమృద్ధమగు; 4. రూ-బదువు, క్రమ్ము.
మార్క. 6, ఆ. 90: చూ, వ్యాపించు.

బదువుబడి, దే. వి: చూ, రూ-బదుగుబడి.

బద్ద, దే. వి. దాచు. భార. అవి. 3, ఆ. 165. భార. ఉద్యో. 3,
ఆ. 146: చూ, సమీపము.

బద్ది, దే. వి. అజశృంగి: చూ, రూ-వద్ది.

బద్దిక, దే. వి. 1. రూ-బందిక, చెలిమి: చూ, స్నేహము. 1; 2.
ఒకవస్తువును సరియెత్తుగా నుంచి తూచెను డాయి లోనగు
నది. విజ్ఞా. వ్య. కాం. 117: చూ, ప్రతిమానము.

బద్దియ, దే. వి. బదుగు, నింపు, తామరతంపము: చూ, సమృద్ధి
(రూ-బద్ది.)

బద్ది, దే. వి. 1. —పై. —: వా. 2. రూ-బద్ది. చాల, ఎక్కువ.
బద్ధ, వా. అక్కిలెరు. (వద్ద బద్ధ అయింది)

బద్ది, వా. అవ్య. 1. చాల. ఎక్కువ, “బద్దికూడు వద్దించిరి.”
“బద్దిసేవు మా-రాడిరి”; 2. అక్కురలేదనుటను చెలిపెడి.

(బద్ధ = వద్దనకు ప్రతిరూపము.) అన్నము మితిమీరి
వద్దించినదో బద్ధ బద్ధ చాలు చాలు అనియు, స్త్రీ సంకో
ధనమున బద్ధి బద్ధి (పెద్దకుము) అనియు గోదావరి కృష్ణా
మ డలముల యందును కొన్ని యిదివద్దొట్లను వాడెదరు.
ఇది ప్రయోగానర్థము)

బదుగుడు, దే. అ. క్రి. రూ-బడగుడు: చూ, నిద్రించు. (పేర్.
బదుగురు.)

బనబెట్టు, ద్వ. వి. రూ-బనబెట్టు, గూడనివనతి: చూ, పొంచుక.

బనరించు, దే. ప్రే. బనర్చు. చేయు. నిర్వహించు: చూ, సలుపు.
బనరిక, దే. వి. పొందిక, మైత్రి: చూ, స్నేహము. 1.

బనరు, దే. వి. 1 మైత్రి: చూ, స్నేహము. 1; 2. ఇంపు. రాఘ.

3, ఆ. 95: చూ, యధేచ్ఛము; విజ. 3. మంజులము, సిం
రము: చూ, రమ్యము; 4. బయరము: చూ, సౌందర్యము;
అ. క్రి. 5. అంగీకరించు. భార. సభా. 2. ఆ. 81: చూ,
సమృద్ధించు; 6. జనించు, కలుగు. నిర్వ. 7, ఆ. 123: చూ,
సంభవించు; 7. యుక్తమగు, పొనఁగు. కళా. 4, ఆ: చూ,
సరివడు.

బనరుచు, దే. ప్రే: చూ, రూ. బనరించు.

బనరువడు, ద్వ. అ. క్రి. అనుకూలించు: చూ, సరివడు. 1.

బనరుపెట్టుకొను, —పై. —.

బనబెట్టు, ద్వ. వి. చూ, రూ-బనబెట్టు.

బనబెట్టుకొను, దే. అ. క్రి. (బనరు + పెట్టుకొను.) ఇటుము
కొను, తిరోహితమగు. కాశీ. 4, ఆ. 133: చూ, మఱుగు
పడు.

బప్పించము, పై. వి. = అర్పణ. బప్పవల.

బప్పబెప్ప, పై. స. క్రి: చూ, బప్పగించు.

బప్పగించు, పై. స. క్రి. పదిలముగా కాపాడుమని యొప్పగించు:

అప్పగించు, బప్పబెప్ప, బప్పించు: (సం. ప): — అర్పించు.

బప్పగింత, పై. వి. = అర్పణ. పదిలముగా కాపాడుమని యొప్ప
గించుట: అప్పగింత, అప్పనము, ఇల్లడ - రూ - ఇల్లడము,
బప్పన - రూ - బప్పనము: (సం. ప). — అర్పణము.

బప్పన, పై. వి. 1 = అర్పణము. —పై. —: 2. అప్పన, కప్పము
వజ్జు: చూ, నిచ్చు. 1.

బప్పనము, పై. వి. = —పై. — (బప్పగింత. — కళా. 3, ఆ. 149.

బప్పనసేయు, పై. స. క్రి. రూ-అప్పనసేయు: చూ, వశపఱచు.

బప్పిది, దే. వి. 1. అశుభము, కీడు. భార. విరా. 1, ఆ. 288:

చూ, హాని. 2; 2. అసరాధము. తప్ప. కళా. 4, ఆ. 108:

చూ, సొంటు, 3. అనంగీకారము. (బప్పకొనము): చూ,
అసమృత్తి.

బప్పరము, దే. వి. జలదారి. అం. భా. ప్ర. వారి. 154: చూ,
తూము. 2.

బప్పరికము, పై. వి. = ఉపేక్ష. అవద్ద: చూ, మందెమేలము. 2.

బప్పరికించు, పై. స. క్రి. ఉపేక్షించు. భార. ఉద్యో. 2, ఆ. 10;

నిర్వ. 6, ఆ. 127; విక్ర. 5, ఆ. 152; భార. భీష్మ. 2. ఆ.
280: చూ. కన్నడించు

బప్పరికించువాడు, ద్వ. వి. ఉపేక్షకుడు: చూ, కన్నడిచు.

బప్పరికించబడినవాడు, ద్వ. వి. ఉపేక్షింపబడినవాడు: చూ,
ఉపేక్షకుడు.

బప్పారము, దే. వి. ముచ్చలక, సమృద్ధించి వ్రాసెయ్యెనన
ప్రాత: చూ, రాజి.

బప్పా, దే. అ. క్రి. (బప్ప + అరు.) అంగీకరించు, బప్ప.

భార. అర. 4, ఆ. 313: చూ, సమృద్ధించు.

ఓష్ఠిండు, దే. స. క్రి. అర్పించు: చూ; ఓష్ఠిగించు.
 ఓష్ఠికోలు, దే. వి. రూ. - ఓష్ఠికోలు: చూ, సమృద్ధిము. 1.
 ఓష్ఠిదము, దే. వి. 1. (ఓష్ఠి + ఇదము.) ఓష్ఠి, అనియము.
 చూ, విదము. 1; 3. రొదపు: చూ, మాషణము. 2; విజ. 4.
 మనోజ్ఞము, సింగరము. ఛార. విరా. 1; ఆ. 228: చూ,
 రమ్మము. 3.
 ఓష్ఠిదులు, దే. విజ. అలంకృతులు: చూ, భూషితము.
 ఓష్ఠి, దే. వి. 1. కాంతి. అం, ఛా. ప్ర. కాం. 80. చూ, వెలు
 తుకు. 1: 2. విన్నాణము: చూ, సామర్థ్యము. 1: 3. బహు
 దిక్. అని. 1, ఆ. 10: చూ, సమృద్ధి. 4. సౌగంధ్యము.
 అందము. ఛార. ఆర. 6, ఆ: చూ, సౌందర్యము: 5. తప్పు
 కామి, నిజము. క. హరి. 4, ఆ. 130: చూ, సత్కము. 1;
 విజ. 6. మంజులము: చూ, రమ్మము. 3; అ. క్రి. 7. ఓష్ఠిద
 మగు: చూ, రవణిండు. 8. యుక్తమగు: చూ, సరిసకు.
 2; 9. అంగీకరించు: చూ, సమృద్ధిండు.
 ఓష్ఠికోనిమరలఁబడుట, అం. చూ, వివాహములు.
 ఓష్ఠికోను, దే. స. క్రి. 1. అంగీకరించు: చూ, సమృద్ధిండు.
 ఛా. 2. ఆమోదిండు. స్థిరపఱచు.
 ఓష్ఠికోలు, దే. వి: చూ, రూ-ఓష్ఠికోలు.
 ఓష్ఠిదలపత్రము, ముఠాచేఱుము: చూ, సమృద్ధిపత్రము.
 ఓష్ఠిలకుప్ప, దా. వి. 1. నేర్పలరాశియగు త్రీ ప్పటములు; అం.
 2. ఛాలికాకీర్తనావిశేషము: చూ, చాలికాకీర్తన. "ఓష్ఠిలకుప్ప
 ఓష్ఠిరిధము. సన్నదియ్యం, చాయసప్పు: కొబ్బరికుడక,
 జెల్లపచ్చు".
 ఓష్ఠిలాడి, దే. వి. (ఓష్ఠిలు + అడి.) 1. అడుడు: చూ,
 త్రీ: 1. 2. చక్కదనము గల అడుడు: చూ, త్రీ. 1-ఁ;
 (చూ, సౌందర్యవతి, 2.); (చూ, త్రీ. 1-ఁ.)
 ఓష్ఠిలు, దే. వి. 1. క్రముకా: చూ, పోక; 2. మంచివిష
 యములు. (పుష్క-తప్పలు.)
 ఓష్ఠిల్లు, దే. వి. 1. (ఓష్ఠి + అల్లు.) పోకీ, రూ-ఓష్ఠిల్లు,
 భక్తివిశేషము. ఛా. 7, ఆ. 81: చూ, భక్తిము. 1-ఁ.
 ఓష్ఠిడి, దే. వి. 1. పంటనులిపిడి, తెలు: చూ, మాటుపు; 2.
 చేటు; నాశనము. చూ, చుత్త; 3. (పని) కుభ్రము; 4.
 (కార్యము) చక్కదనము; 5. (సొమ్ము) కూడఁబెట్టుట;
 6. (వ్యాపారము) లాభకరముగఁజేయుట; 7. పంట) వడ్లు
 లోనగునది ప్రోగుచేయుట; ఇత్యాదులూహ్యములు.
 ఓమ్మచ్చు, ద్వ. వి. (ఓమ్మ + అచ్చు.) మణులను పొదుగుటకు
 ఐంగురతోఁజేసేడు పీఠస్థానము.
 ఓమ్మమి, దే. వి. వైరము, వగ: చూ, విరోధము. 1.
 ఓమ్మిక, దే. వి. హందిక, ఇమిడిక. రా. ఆ. కాం: చూ,
 నేర్పము. 1.
 ఓమ్మివచ్చు, దే. అ. క్రి. అచ్చివచ్చు, కుభ్రాగతమగు: చూ,
 మేల్పవచ్చు.
 ఓమ్మ, దే. వి. 1. బలుపు, స్థౌల్యము: చూ, శక్తి. 1; విజ. 2.
 పెద్ద. కొన్నినది: చూ, స్థూలము. 2; అ. క్రి. 3. ఓప్పు, అను
 భూపడు. చూ, సరిపడు. 2; స. క్రి. 4. క్రిష్ణ, చుట్ట
 కొను: చూ, వేష్టింపు.

ఓయారము, దే. వి. 1. రూ-ఓయూరము. గర్వము: చూ, హంతా
 రము. 2. రూ-ఓయూరము. యావనా పరివలన గలుగు
 గర్వచేష్ట. య. 5, ఆ. 30: చూ, విలాసము; 3. రూ-
 ఓయూరము, అందము: చూ, సౌందర్యము.
 ఓయూరి, దే. వి. 1. రూ-ఓయూరి. విలాసముగల త్రీ: చూ, త్రీ;
 1-ఁఁ; 2. ఓయూరి. సౌందర్యముగలత్రీ: చూ, త్రీ: 1-ఁ.
 (చూ, సౌందర్యవ: విజ. 3. సౌందర్యముగలది. రామా.
 1, ఆ. 205: చూ-ఓయూరి-ఓయూరి.
 ఓయూరి, తె. చూ, రూ-ఓయూరి.
 ఓయూరికాడు, ద్వ. విజ. రూ-ఓయూరికాడు. అందగాడు:
 చూ, సౌందర్యవంతుడు.
 ఓయ్య, దే. క్రి. విజ. 1. తిన్నగా. ఛార. ఆది. 1. ఆ. 180. చూ,
 మెల్ల. 3; 2. మెల్లగా. ఛార. ఉద్యో. 3, ఆ. 100; రామా.
 6, ఆ. 231. (అద్యోచితముండు ఓయ్యయ్య.)
 ఓయ్యన, దే. వి. 1. రూ-ఓయన. తిన్న. చూ, మెల్లన; 2.
 రూ-ఓయన. సెమ్మడిగ: చూ, మెల్లన.
 ఓయ్యారము, చూ, రూ-ఓయూరము. (అందమునకు. - ఛార.
 విరా. 1, ఆ. 107.)
 ఓయ్యూరి, చూ, రూ-ఓయూరి.
 ఓయ్యూరికి తె, చూ, రూ-ఓయూరికి తె.
 ఓయ్యూరికాడు, రూ-ఓయూరికాడు.
 ఒర, దే. వి. 1. సామ్యము, పోలిక. ఛార. ధిన్త. 2. ఆ. 881,
 పి. శకుం. 1, ఆ. 25: చూ, సమానము; 2. ఘర్షణము;
 రాపు. నె. 8, ఆ. 159: చూ, సమృద్ధము.
 ఒరగట్టు, దే. వి. (ఒర + కట్టు.) చుట్టగాఁజాటి కట్టిన వత్తుపు
 కట్టు. సిలా. 3, ఆ. 49: చూ, వత్తుము. 1-ఁ.
 ఒరగడుగు, ద్వ. వి. (ఒర + కడుగు.) రెండవసారి బియ్యము
 కడిగిన దిరు: చూ, కుక్తము. 1.
 ఒరగఁబడు, దే. అ. క్రి. రూ-ఒఱగఁబడు. అవనతమగు: చూ,
 వ్రాలు. 3.
 ఒరగఁబెట్టుకొని తినకుండఁగఁజేసినాడురా కంచరనాయలు. లో.
 ఉన్నబెట్టమును మాటలేక ఒరగఁబెట్టి తినకుండఁగఁజేసిన
 కంచరవాడు. (వాడుక.)
 ఒరగట్లు, దే. వి. (ఒర + కట్టు. ఐంగుర లోనగువాని నొర
 పెట్టెను వాయి. నికషము; చూ, రత్నములు. 1-ఁఁ (ఁగ.)
 ఒరగాలు, దే. వి. (ఒరగు + కాలు.) 1. ఒరగినకాలు. ఒఱిగాలు;
 2. మఱియొకారిమీద నొరగఁబెట్టినకాలు. ఒఱిగాలు.
 ఒరగు, దే. వి. 1. తలగడ; ఒఱగురింతు: చూ, లోతు; 2.
 వంపు: చూ, వంకర; విజ. 3. వంపయినది: చూ, వంకర;
 అ. క్రి. 4. రూ-ఒఱగు. వంగు, అవనతమగు: చూ, వ్రాలు.
 3; 5. రూ-ఒఱగు. వ్రాలు. చూ, వ్రాలు. 3. 4-5 ఉర్ధ్వము
 నల్పబేరము); 6. ప్రక్కకొఱగు: చూ, జరగు.
 ఒరగుడు, దే. వి. ఒరగుట: ఒరపాటు.
 ఒరగుబిల్ల, దే. వి. రూ-ఒఱగుబిల్ల. తలగడ: చూ, లోతు.
 ఒరగువోపు, దే. అ. క్రి. రూ-ఒఱగువోపు. అవనతమగు: చూ,
 వ్రాలు. 3.
 ఒరగొడ్డియము, ద్వ. వి. వక్రోక్తి: చూ, వంకరమాట. (రూ -
 ఒరగొడ్డెము - ఒఱగొడ్డియము - ఒఱగొడ్డెము.)

ఒరగొడ్డెము, ద్వ. వి. —పై.—

ఒరగొను, దే. స. క్రి. (ఒర+కొను) బంగారు లోనగువానిని ఒరయు, తోము, రాచు, అఱుగఁగియు: చూ, రుప్తు. 1.

ఒరచాలుదుక్కి, ద్వ. వి. రూ-ఒఱచాలుదుక్కి, చాల తేలికగాఁ బాటిన దుక్కి: చూ, వ్యవసారము.

ఒరచుబద్ద, ద్వ. వి. పలుకలు లోనగునవి నునుపునఱచెడు వద్ద వానికొఱుముట్టు. (అప్ర.)

ఒరపదను, దే. వి. కొంచెముతడి: చూ, నైమము 1-౧.

ఒరపిడి, దే. వి. ఘర్షణము, రూ-ఒఱపిడి, రాయిడి. ఛార. కాంతి. 2, ఆ. 316: చూ, సమ్మర్దము.

ఒరపెట్టు, దే. స. క్రి. బంగారులోనగువానిని ఒరయు: చూ, ఒరగొను.

ఒరయికి, దే. వి. అదుముడు: చూ, ఒరపిడి.

ఒరయు, దే. అ. క్రి. 1. ఒరపెట్టు: చూ, రుప్తు. 1; 2. పరిక్షించు, సోపించు. కళా. 2. ఆ. 157: చూ, శోధించు; 3. ఆరయు, వివరించు. పంచ. నా. 1, ఆ. 32: చూ, విచారించు. 1; 4. అన్వేషించు. రామా. 5, అ. 177: చూ, వెతకు; 5. (కాళ్ళ వ్రేళ్లు) ఒరయు. వానరీటీచే కాళ్ళవ్రేళ్ళు ఒరసినవి. (ఒర పులు అనియు వాడెదరు.)

ఒరలుకు, దే. వి. విరుపు: చూ, విమోచనము.

ఒరవడి, దే. వి. ఒట్టబంతి: చూ, మేలుబంతి.

ఒరవు, దే. వి: చూ, విధము. 1. (నూ. ని.)

ఒరసికొనిపోవు, దే. అ. క్రి. చూ, దోగిపోవు.

ఒరసు, దే. వి. పోలిక: ఉపమానాచకము (నూ. ని.)

ఒరిగ, దే. వి. మ్రొక్కు. “ఒరిగ బ్రహ్మాండ భావోదయనకు” రుక్మాం. 1, ఆ. 123: చూ, హటిగలు. 1-౫.

ఒరిజె, దే. వి. రూ-ఒరిజె. ఏనుగు మెడగొలుసు. చంద్రా. 1, ఆ. 32: చూ, శృంఖలము. 2.

ఒరిజె, —పై.—

ఒరిమి, పై. వి. 1. రూ-ఒరిమి. మైత్రి. య. 1, ఆ. 51: చూ, స్నేహము. 1; 2. ఐకమత్యము. ఐకకంఠ్యము, పొత్తు. కాశీ. 3, ఆ. 138: చూ, స్నేహము. 1.

ఒరిమి, దే. వి. —పై.—(రూ-ఒరిమి.)

ఒరిమిక, —పై.—

ఒరిస్సా, దే. వి. 1. ఒడ్రోదేశము ఒడిశా: చూ, దేశములు. 1-౧౨.

ఒరుడు, పై. స. 1. = ఏకః. రూ-ఒకరుడు, అన్యుడు: చూ, ఒండొరుడు; 2. = ఏకః. ఏకకుడు, ఒక్కరు: చూ, ఒకడు. 3.

ఒరుగు, వా. వి. చూ, రూ-ఒరుగు. 1.

ఒరుదల, దే. వి. (ఒరు+తల.) కొండెకానితనము: చూ, పైశుశ్యము.

ఒరుదలకాడు, దే. విజ. కొండెకాడు, పినుకుడు. చూ, నూచకుడు. 1.

ఒరుము, దే. అ. క్రి. కలయు. ఆము. 4, ఆ. 171: చూ, మేళగించు. 1.

ఒరువుడు, పై. స. ఏకః: చూ, రూ- ఒరుడు.

ఒఱ, దే. వి. 1. గర్భవెన: చూ, విచోళము; 2. కత్తియొఱ. జై. 6, ఆ. 138: చూ, ప్రకృతాకారము; 3. నూతియొఱ: చూ, జావియొఱ.

ఒఱకటము, ద్వ. వి. 1. రూ-ఒరగడ్డము, సంకటము. చూ, శోకము. 2; విజ. 2. రూ- ఒరగడ్డము. ఎగుడుదిగుడు: చూ, విషమము. (రూ-ఒఱగడ్డము.)

ఒఱకము, దే. వి. 1. గర్తము, వర్తము. చూ, సంభ్రమము. 1; 2. సంకటము. కాశీ. 7, ఆ. 166; కాశీ. 2, ఆ. 45: చూ, శోకము. 2.

ఒఱకాటము, చూ, రూ-ఒఱకటము.

ఒఱగఁబడు, ద్వ. అ. క్రి. (ఒఱగ+పడు.) అవనతమగు: చూ, రూ-ఒరగఁబడు. (స్వావృత్తమునపడు.)

ఒఱగడము, చూ, ఒఱకటము.

ఒఱగడ్డము, —పై.—

ఒఱగల్లు, దే. వి. (ఒఱ+కల్లు): చూ, రూ- ఒరగల్లు.

ఒఱగు, దే. వి: చూ, రూ- ఒరగు. వ్రాలు. — సలుపఁజాలక యొఱగిన. ఛార. ఉద్యో. 3, ఆ. 310.)

ఒఱగుదిల్లు, దే. వి. చూ, రూ- ఒరగుదిల్లు. (ఒఱగుదిళ్ళ.)

ఒఱగువోవు, దే. అ. క్రి. (ఒఱగు+వోవు): చూ, రూ-ఒరగు వోవు. హాశ్య. 4, ఆ. 168.

ఒఱగొడ్డియుము, ద్వ. వి: చూ, రూ- ఒరగొడ్డియుము.

ఒఱగొడ్డెము, ద్వ. వి. రూ—పై.—భాగ 1, సగం 313.

ఒఱచాలుదుక్కి, ద్వ. వి: చూ, రూ- ఒఱచాలుదుక్కి.

ఒఱటు, దే. విజ. దుశ్శీలుడు, జాత్యాచారాదులచేత విడిచుడు, పాపాలనుద్ద. హరి. పూ. 9, ఆ. 19: చూ, వ్యాధుడు. 2.

ఒఱపరి, దే. విజ. (ఒఱపు+అరి.) సౌగంధకాడు. జై. 3, ఆ. 28: చూ, సౌందర్యవంతుడు.

ఒఱపిడి, దే. విజ. (ఒఱపు+ఇడి) 1. యోగ్యుడు కాని వాడు. విక్ర. 3, ఆ. 101: చూ, అయోగ్యుడు; 2. కుటీలుడు: కుత్సీకుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.

ఒఱపిడి, దే. వి. ఘర్షణము, రూ-ఒరపిడి: చూ, సమ్మర్దము.

ఒఱపు, దే. వి. 1. ఆరాటము, రావము. రసి. 2, ఆ. 105: చూ, సంతాపము; 2. మంజులము, సింగారము: చూ, రఘ్నము. 3; 3. సౌగంధ: చూ, సౌందర్యము; 4. ఉపాయము, అనువు, ఎత్తుగడ. ఛార. కర్ణ. 1, ఆ. 314: చూ, వెరవు; 5. కోళ బలమువలనఁ గలిగిన తేజము, ప్రభావము, తేజ, రసి. 1, ఆ. 316: చూ, ప్రభావము. 1; 6. చేప, దైర్యము. చూ, స్తైర్యము. 1; 7. గౌరవము. ఉ. హరి. 4, ఆ. 48: చూ, సన్మానము; 8. అర్హత: చూ, యోగ్యత; విజ. 9. చేప, గట్టి దృఢము. చూ, స్తైర్యము. 1; 10. తగినది. ఉ. హరి. 4, ఆ. 48: నిర్వ. 2, ఆ. 80: చూ, యోగ్యము. 2; 11. వానలేమి. “కాలము ఒఱపుగానున్నది.”

ఒఱపులాడి, దే. వి. (ఒఱపులు+అడి) చూ. సౌందర్యవతి. (చూ, శ్రీ. 1-౬.)

ఒఱపెంకు, దే. వి. నూతియొఱ, చూ, జావియొఱ.

ఒఱయి, దే. వి. చూ, రూ-ఒరయి.

ఒఱలనూయ, ద్వ. వి. మట్టికాల్చి చేసిన గుండ్రని ఒఱలుదొంపి కట్టిన నూయి. ఇప్పుడు (నిమెంటుక్ ఒఱలు తర్హుంగు చున్నవి.): చూ, సరస్సు. 1-15-(౭).

ఓమ్మనివాడు, పు. వి. ప్రకాశంపనివాడు.

ఓమ్మమి, డి. వి. అంగీకారము: చూ, అసమ్మతి.

ఓమ్మ, డి. అ. క్రి. రూ-ఓమ్మ. అనుకూలము. గిట్టు. ఛార. ఆర. 6, ఆ: చూ, సరివము. 1.

ఓనగు, డి. వి. 1. త్యాగము, ఈవి. ఆము. 6, ఆ: చూ, వికరణము; 2. బహుమానిము, మన్వన. ప్రధా. 4, ఆ. 101: చూ, సమ్మానము; స. క్రి. 3. రూ-ఓనపు. ఇచ్చు, దాన మిచ్చు: చూ, దయచేయు. 2.

ఓనవరి, డి. వి. 1. ముంచుట: చూ, సాంచర్యవంతుడు; 2. ఉత్సాహము, తలకట్టు. సా. 1, ఆ. 38: చూ, తైర్వ్యము.

ఓనపు, డి. స. క్రి. రూ-ఓనగు. వి. పు. 2, ఆ. 50: చూ, దయచేయు. 2.

ఓసి, డి. అప్ప. చేటికాది సందోధనార్థకము. రూ- ఓసి. ఆం. ఛా. ర్పు. అప్ప. 72: చూ, ఓసి.

ఓహో, పై. అప్ప = అహో. రూ-ఓహో. సందోధనమునందు వచ్చును. ఛాగ. 1, స్కం. 55: చూ, సందోధనము.

ఓళగు, డి. వి. రూ-ఓళపు. ప్రవాణము, కరివె: చూ, వీణా దండము.

ఓళవరి, డి. వి. (ఓళపు + ఆరి) మర్మము: దెలిసినవాడు, అజీకారు: చూ, మర్మజ్ఞుడు.

ఓళపు, డి. వి. 1: చూ, రూ- ఓళగు. రా. ఆర. కాం. 2, ఆ. 256; 2. ఆశి, కిలకము. విజ. 2, ఆ. 197: చూ, కిలకము; 3. అధీనము, లోకువ: చూ, వశము. 1.

ఓళ్లము, డి. వి. ఎళ్లము, ఏడువలములు: చూ, డెల్లము.

ఓళ్లు, డి. వి. రూ-ఓడలు. దేహము. కవిక. 3. ఆ. 156, (ఇది వెళ్లు నళ్లులంటిది): చూ, శరీరము.

ఓళ్లుపెట్టు, డి. అ. క్రి. రత్నముపెట్టు, కండపట్టు, బలియు: చూ, స్థూలిండు.

ఓ

ఓ, అచ్చులలోని ఓకయక్షరము, సం. వి. ఓ. పుం. 1. బిమ్మ నలువ: చూ, బ్రహ్మ 1; 2. కుబేరుడు. పైడితేడు: చూ, శ్రీదుడు; 3. చందమామ: చూ, హిమాంశువు; 4. కమలము, తామర: చూ, సహస్రవక్త్రము. 1-5. కుక్షము: గోడ: చూ, మణుగుగోడ; 6. ఉదకము: చూ, సలిలము. 1; 7. మొగులు: చూ, మేళము. 1; 8. ఆడుగుతీ: చూ, భగము. 12; 9, ఇంద్రుడు: చూ, సహస్రాక్షుడు. 10. బృహస్పతి: చూ, సురాచక్ర్యుడు; 11. మొల, బిండినిలాగు చుటము: చూ, చక్రము. 10; అవ్య. 12. ఒహో: చూ, సందోధనము; 13. అభిమంత్రిణము, విలుచుటను దెలిపెడి: చూ, సందో ధనము; 14. తంపునుదెలిపెడి: చూ, న్యూతి. 1; 15. కృపార్థకము, దయనుదెలిపెడి: చూ, దయ: డి. అవ్య. (1) ప్రశ్నచూను దెలిపెడి. భార. ఉద్గో. 2, ఆ. 204: చూ, నవాయ: (2) సందోధనమును దెలిపెడి. ఆం. ఛా. ర్పు. కాం.

అవ్య. 72: చూ, సందోధనము: (3) సందేహమును దెలి పెడి. ఛాగ. 10, స్కం. 1725: చూ, సంభయము. (4) పిలుచునపుడు ఎప్పుడుచుకొనుటను తెలుపును. ఉ. హరి. 2, ఆ. 129: చూ, సందోధనము: (5) దింహనుతెలిపెడి. చూ, యోచన; (6) ప్రార్థనామలను దెలిపెడి. కాశీ. 5, ఆ. 273: చూ, ప్రార్థన: (7) ఆర్తర్యకము, ఆర్తినిదెలిపెడి. ఛార. ఆర. 5, ఆ. 177: చూ, శోకము. 2; (8) విక్రయార్థకము, అమ్ముటను దెలిపెడి. చూ, విక్రయము; (9) ప్రార్థనార్థకము మీఁద వచ్చువానిలో నొకటి. ప్రార్థనార్థకముమీఁద వచ్చునవి. "ఇ - ఈ - ఎ - ఏ - ఓ - ఓ" అనునవి.

ఓమ్, సం. అవ్య. 1: అంగీకారార్థకము: చూ, సమ్మతి. 1; 2. పరబ్రహ్మార్థకము: చూ, పరమాత్మ; 3. ప్రారంభార్థకము: చూ, సన్మాహము; అం. 4. అకార, ఉకార, మకారములను త్ర్యక్షరసంయోగముచే టంకారము నిర్దమగుచున్నవి. టంకా రము చేదముల యొక్క సారభూతము. ఉపనిషత్తులు దీని మహిమను గానముచేయుచున్నవి. యోగాదిబ్రాహ్మములు దీని నుపాసించుచున్నవి. బ్రాహ్మజగ్రంథములును, స్మృతులును, భగవద్గీతలును దీనిని ప్రశంసించుచున్నవి. దీని కనేకార్థ ములు గలవు. ఇదే ప్రణవము. (చూ. ఉద్గీతము. 3): "కేవ వాచి నామంబు లిరువది నాలుగును "ఓం" అను ప్రణవ ములో ప్రారంభంపఁబడును - ఆ నామము లీ క్రింద వివ రింపఁబడును - ఆచమనము. (1) ఓమ్ కేవలాయస్మాహ = ప్రవర్తయండు బ్రహ్మ విష్ణు శుక్ర రూపులుగాను లయ మంబోక పరమాత్మగా నుండుటచే స్వధావముగా గల వస్తువే కేవలము. అట్టి వస్తువు నా పాపములను లెస్సగా భస్మీకరించుగాత! 2. ఓమ్ నారాయస్మాహ = ముక్తి స్థానమైనదియు శుద్ధ చైతన్యస్వరూపమయిన వస్తువే నారాయణుడు. అట్టి వస్తువు నాపాపములను లెస్సగా భస్మముఁ జేయుగాత: 3. ఓమ్ మాధవాయస్మాహ = మాయ అవి ద్యలను వణికించువాఁడ; మోన, భృగ, యోగులచేపేండ్లఁ దగిన వస్తువే మాధవుడు. అట్టి వస్తువు నా పాపములను లెస్సగా భస్మముఁజేయుగాత: 4. ఓమ్ గోవిందాయనమః = మనస్సు మొదలగు సమస్తేంద్రియములను నడుపు అంక ర్యామియగు నాత్మకు నమస్కారము; 5. ఓమ్ విష్ణవేనమః = సమస్తముతోను ద్రవీణించి వ్యాపించియుండు వస్తువు కొఱకు నమస్కారము; 6. ఓమ్ మధుసూదనాయనమః = అసురస్వభావమును నశింపఁజేయు వస్తువుకొఱకు నమస్కా రము; 7. ఓమ్ త్రివిక్రమానమః = సకలజగత్తును వ్యాపించి యుండు వస్తువుకొఱకు నమస్కారము; 8. ఓమ్ వామనాయనమః = మంగళకరములగు వేదములచేఁ దొగడఁ బడు వస్తువుకొఱకు నమస్కారము; 9. ఓమ్ శ్రీరాయ యనమః = కీర్తివహించిన వస్తువుకొరకు నమస్కారము; 10. ఓమ్ హృదీకేయనమః = ఇంద్రియములను నియ మించు వస్తువుకొఱకు నమస్కారము; 11. ఓమ్ పద్మ నాథాయనమః = హృదయకమలమునందు ప్రకాశించు వస్తువు కొఱకు నమస్కారము; 12. ఓమ్ దామోదరాయనమః = శమదమాది షట్కంఠపద్మలన సంస్కరింపఁబడిన శుద్ధ

మనస్సుచే దొందగని వస్తువుకొఱకు నమస్కారము; ౧౩. ఓమ్ సజ్జర్జణయనమః = తస్మాదేవా పాపనిర్మూలముఁ జేయువస్తువుకొఱకు నమస్కారము; ౧౪. ఓమ్ వాసుదేవాయ నమః = అంతటను ఆత్మస్వరూపముగా నివసించు వస్తువు కొఱకు నమస్కారము; ౧౫. ఓమ్ ప్రద్యుమ్నాయనమః = స్వయం జ్యోతిస్వరూపము కొఱకు నమస్కారము; ౧౬. ఓమ్ అనిరుద్ధాయనమః = బంధరహితమైన వస్తువు కొఱకు నమస్కారము; ౧౭. ఓమ్ పుండ్రోత్తమాయనమః = సమస్తజీవులందును వ్యాపించియుండు శ్రేష్ఠమైన వస్తువు కొఱకు నమస్కారము; ౧౮. ఓమ్ ఆభోజితాయనమః = సమస్తేంద్రియములచే తెలిసికొనబడని వస్తువు కొఱకు నమస్కారము; ౧౯. ఓమ్ నాసింహాయనమః = ఎట్టి విదమైన నాశనములేని వస్తువుకొఱకు నమస్కారము; ౨౦. ఓమ్ అచ్యుతాయనమః = అన్నియు నశించినను తాను నశించని వస్తువు కొఱకు నమస్కారము; ౨౧. ఓమ్ జనార్దనాయనమః = జననమరణములను దోగొట్టు వస్తువు కొఱకు నమస్కారము; ౨౨. ఓమ్ ఉపేంద్రాయనమః = పరమైశ్వర్య వస్తువుకొఱకు నమస్కారము; ౨౩. ఓమ్ హరయే నమః = భక్తులయొక్క పాపములను హరించు వస్తువుకొఱకు నమస్కారము; ౨౪. ఓమ్ శ్రీకృష్ణాయనమః = భక్తులయొక్క మనస్సును ఆనందముముగాఁ జేయు వస్తువు కొఱకు నమస్కారము. చూ, ప్రణవమ, ఉక్తిభము సహస్ర నామాదులకు మొదట "ఓం"రే ప్రారంభించుట వాడుక.)

ఓంకార, సం. వి. ఆ. శ్రీ. బుక్తనిధార్య, అనంతః చూ, స్వాహా 2. చూ. భార్య. 1-౪౧.

ఓంకారము, సం. వి. ఆ. పుం. ప్రణవము, కలాలము. (సర్వ భూతములను రక్షించునది.) : చూ, ఓమ్.

ఓంకారేశ్వరుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ముక్తుంటిః చూ, శేవుడు 1. ఓంకర, దే. వి. జ. గాడిదయొక్క కూతః చూ, స్వరము.

2-(౧౩౭)

ఓంకరపెట్టు, దే. ఆ. శ్రీ. గాడిదకూయ : ఓండించు.

ఓండించు-పై.-

ఓంబాయి, వా. వి. 1. ఇంద్రపిత్తుల తమచేతులమీద ఇ.కొక నిల్లను మోచుచు నాడెను ఆటలోనగు ధ్వన్యనుకరణము : చూ, హూ హూ; 2. పాతకి చున్నగువానిని మోచువారల ధ్వన్యనుకరణము : చూ, హూహూ.

ఓంక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కరమర్చము, పుల్లకలిపె * : చూ, సాక్షు పుష్పఫల.

ఓక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. అశహతిక, కందెకొట : చూ, ప్రాచీనము; 1. ఓకణము, సం. వి. ఆ. పుం. సేను : చూ, యూకము. (ఓకేదని ఓక్కణి, ఓకణి, ఓకణము అని చూ, వి.)

ఓకణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ-పై.-

ఓకము, సం. వి. ఆ. న. 1. ఇల్లు : చూ, వశనము. 1; 2. చోటు చూ, స్థానము. 1; 3. శీఘ్రము : చూ, స్వరము.

ఓకర, పై. వి. 1 = ఉద్గార. ప్రవర్ధి చూ, వాంతి; 2. దూఱు : చూ, స్వరము; 3. అనితము : చూ, రోత. 2.

ఓకరించు, పై. ఆ. శ్రీ. 1 ఓకరవచ్చి ఉమియ : చూ, వెళ్ళ గొట్టు; 2. అనహించు : చూ, రోతనను.

ఓకరింక, పై. వి. = వికార-ఉద్గార : చూ, ఓకర. (హ-ఓకరింక.)

ఓకలిపె, దే. వి. కలిపె * : చూ, సాక్షుపుష్పఫల.

ఓకన్సు, సం. వి. న. న. చూ, హ-ఓకము. 1, 2, 3.

ఓకిలి, పై. వి. = ఉద్గార : చూ, ఓకర.

ఓకిలిండు, పై. ఆ. శ్రీ. 1. దోత : చూ, వెళ్ళగొట్టు; 2. అన హించు. ఉ. హరి. 3, ఆ. 14; కాశి. 3, ఆ. 35 : చూ, రోతనను.

ఓకిలింక, పై. వి. = వికార, ఉద్గార : చూ, ఓకర. (హ-ఓక రింక.)

ఓకు, వా. వి. 1. దూరవస్తుదర్శన యంత్రము : చూ, దుర్బిణి; 2. దునుపు.

ఓకుడు, సం. 1. వి. అ. పుం. చూ, కూడుడు.

ఓక్తము, సం. వి. అ. న. మంచితాపు, ఇంటి కనుకూలమైన స్థానము : చూ, స్థానము. 1, (వెల్లూరుజిల్లా ప్రాంతముల వాడుక.)

ఓగత్తము, పై. విజ. = అవజ్ఞాత - అవాచ్య. అమంగళము, అశుభమైనది : చూ, ఓగు. 2.

ఓగితము, పై. వి. = యుక్తమ్-యోగ్యమ్. ఇశ్యు. అక్తి. 2, ఆ. 90; భో. 3, ఆ. 288 : చూ, యోగ్యము. 2.

ఓగిరము, పై. వి. = ఆహార. చూ - ఓయిరము - ఓరెము. ఆన్యము; కాశి. 4, ఆ. 133 : చూ, సావము. (1) (ఓవి రము అని నూని.)

ఓగు, పై. వి. 1. అశుభము, కిరు. వేమన. 818; చూ, హాని 2; విజ. 2. అశుభము, కిరేదనది. ఓగత్తము : (సం. న.) :- అమంగళము, అప్రకస్తము, అవజ్ఞాతము, అశుభము; 3. అజ్ఞాని. వేమన. 817 : చూ, వైఖ్యు.

ఓగువొడుచు, దే. ఆ. శ్రీ. దేవురించ : చూ, దైన్యవశు.

ఓమము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. మూత : చూ, సమూహము; 2. అంసాచారము : చూ, స్రవహము. 1; 3. క్రమసద్వతి : చూ, పరంపర; 4. రరచరవాది గతివిశేషములయొక్క సమ వాయము. వృత్తగీతాదులకాలము : చూ, తాళము. 2; 5. ఉపదేశము, మంచిమాట : చూ, హితవచనము.

ఓచెల, దే. అవ్య. రూ-ఓచెల్ల. సంకాసార్థము. పై. 3, ఆ. 157. (కొన్ని ప్రతులందు ఓచెల్ల అనియు కలదు.) : చూ, సంకాసము.

ఓచెల్ల-పై-స్వా. 3, ఆ. 36.

ఓజము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. (జ్యోతిశ్శాస్త్రమునందు) దేని చూ, విషమము; అం. 2. చూ, కావ్యగుణములు.

ఓజస్సు, సం. వి. న. న. 1. తేజము, జ్యోతి : చూ, వెలుతురు. 1; 2. జలము : చూ, శక్తి. 1; 3. ఉత్సాహము, పూనిక; చూ, సన్నాహము 2; 4. కిరణము : చూ, హాయనము; 2. అత నము, ఎండ; చూ, వెలుగు. 3; అం. 6; చూ, గుణములు.

ఓజస్విత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఓజస్సు కలవాడుగానుండుట. ఓజ స్వితము.

ఓజస్విత్వము, సం. వి. అ. న. — పై.

ఓజస్విత్వము, సం. వి. అ. పుం. జంతు మున్నగునవి గలవాఁడు; చూ, లావరి.

ఓజోనము, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొక జంతుము : చూ, రోగము. 1.

ఓజ, పై. వి. 1. = ఓజః. భయము. రా. ఆర, కాం. 2. అ. 105: చూ, వెజపు: 2. = ఓజః. రూ-ఓజ్. ఉపాధ్యాయుడు. భార.

శ్రీ. 2. అ. 136: చూ, వంతులు. 1; 3. = ఓజః. ఉత్సాహము: పూనిక. భార. ఆర. 3. అ. 57: చూ, సన్నాహము. 2.

ఓజపడు, వృ. అ. క్రి. యుక్తమగు, ప్రమవడు : చూ, సరిపడు.

ఓజబంతి, పై. వి. ఓజ్జబంతి, చూ, మేలుబంతి.

ఓజ, దే. వి. కమసాలి, చూ, స్వర్తకాదుడు.

ఓట, దే. వి. 1. భయము, దిగులు. స్వా. 2. అ. 39: చూ, సావ్యసము; 2. జంతు. భార. ఉత్క. 3. అ. 104: చూ, సంకోచము. 3.

ఓటమి, దే. వి. 1. భయము, దిగులు. కాగ. 1, స్కం. 104: చూ, సావ్యసము; 2. భంగము, చెఱుపు. కికా. 7, అ. 207: చూ, హాని. 2; 3. అపజయము: చూ, వీక. 7.

ఓటము, దే. వి. అపజయము. ఉ, హరి. 3, అ. 156: చూ, వీక. 7.

ఓటలు, దే. అ. క్రి. రూ - ఓటారు. అశక్తియగు. హరి. పూ. 6, అ. 131: చూ, నిష్పత్తయగు.

ఓటలు, దే. అ. క్రి. — పై. — భార. ద్రోణ. 5. అ. 138. (పై. ఓటలు.)

ఓటి, దే. వి. విముఖత్వము.

ఓటికండ, దే. వి. పగిలినకుండ: చూ, భండము. 3 — ౧౭.

ఓటిసలుకు, దే. వి. 1. బెజ్జముగాని పగులుగానిగల కుండ తొనగువాని పలుకు; 2. సరవలి లేనిమాట, ఉత్తమాట: చూ, శబ్దము. 2-౧౬.

ఓటిమాట, దే. వి: చూ, ఓటిపలుకు. 2.

ఓటిల్లు, దే. అ. క్రి. ఓటు : చూ, సంకోచించు.

ఓటిల్లుచిందలు, దే. వి. ఒకానొక బాలక్రిడ. కాశ. 3, అ. 33: చూ, బాలక్రిడ.

ఓటు, దే. వి. 1. అపజయము : చూ, వీక. 7: 2. భంగము. చెఱుపు: చూ, హాని. 2; అవ్య. 3. పోకొన్నకము. స్వా. 3, అ. 41: పా. 4. అభ్యుక్తివేయ జయమాపకపు గుఱుకు (+) (రూ-హోటు.)

ఓటుకాడు, వా. ని. అజయిండు : చూ, విముక్తుడు.

ఓటుపడు, దే. అ. క్రి. 1. ఓటు. భార. ఆర. 2, అ. 224: చూ, వెనుదీయు. 1; 2. ప్రమాదపడు. వంచ. నా. 4, అ. 98: చూ, మోసపోవు: న. క్రి. 3. అపమానపెట్టు. భార. సభా. 2, అ. 209: భార. సభా. 2, అ. 207: చూ, హేళనముచేయు.

ఓటుపాటు, ద్వ. వి. అపజయము, అధ్యా. యు, కాం. 1, అ. 825: చూ, వీక. 7.

ఓటువుచ్చు, దే. క్రే. ఓటువోపు.

ఓటువోపు, దే. న. క్రి. (ఓటు + వోపు.) అపమానపెట్టు. భా. శ్రీ. 2 అ. 136: చూ, హేళనముచేయు.

ఓటుసేయు, వృ. అ. క్రి. (ఓటు + సేయు.) — పై. — రసి. 6, అ. 100.

ఓడ, పై. వి. = హోడు, నావ, తరచి. వేమన. 822: చూ, హోడము.

ఓడంగి, పై. వి. 1. ఓడవాండు, నావికుడు : చూ, సరంగు. 2. చిన్నదోన నడపువాడు. పడవవాడు: చూ, సరంగు; 3. దోనకు లోరట్టు వేసెడు దూలము. చూ, మదనచేతులు, 1-౪.

ఓడకంబము, ద్వ. వి. ఓడనడుమవేయు నిడుపాటిస్థంభము. ఓడ కొడిరంబము : చూ, స్తంభము. 1-౧౭.

ఓడకేపు, ద్వ. వి. ఆతరము : చూ, తరపణ్యము.

ఓడకొడికంబము, ద్వ. వి: చూ, ఓడకంబము.

ఓడకొయ్య, — పై. —

ఓడప్రయాణీకుడు, వా. వి. కలమరి.

ఓడమాలి, ద్వ. వి: చూ, ఓడంగి.

ఓడము, సం. వి. అ. పుం. రాగాలాసము, ఆంధ్ర: చూ, స్వరము. 2. — ౨౨.

ఓడరేపు, వా. వి. రేపుపట్టణము.

ఓడించు, దే. న. క్రి. గెలుచుకొను: చూ, విజయమునొందు.

ఓడిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. ఒకరకము వస్తు: చూ, ధాన్యము; దే. వి. (1) జలదారి: చూ, తూము. 2: (2) తనయిచ్చ వాతెనునీరు, అంసాచారము. జై. 1. అ. 99: చూ, వెల్లువ; 3. మనుష్యులచేతఁ ద్రవ్యఁబడిన చిన్న నీటికాలవ, కుల్క: చూ, నది. 1-౧౧(౧).

ఓడిగిల్లు, దే. అ. క్రి. 1. ప్రవహించు, కాశీ. 3, అ. 101: చూ, వెల్లిగొను; 2. పరుగిడు. జై. 1, అ. 136: చూ, వెళ్లు 1; 3. కాలు. కాశీ. 4, అ. 174: చూ, స్రవించు.

ఓడినక్క, ద్వ. వి. పొట్టినక్క: చూ, స్మగలము. 1-3, (అప్ర)

ఓడు, దే. వి. 1. అపజయము, ఓటము; చూ, వీక. 7; 2. భార, కుండలోనగుకానితూటు. "ఓటికుండ": చూ, రంధ్రము. 1; అ. క్రి. 3. అపజయపడు. భార. కర్ణ. 3, అ. 53: చూ, వెనుదీయు. 1; 4. పరుగిడు. హరి. పూ. 8, 48: చూ, వెళ్లు. 1; 5. బెరుచు. భార. అవి. 3, అ. 41: చూ, స్రుక్కు.

(6); 6. కొరుకు. పై. 2, అ: చూ, సంకోచించు.

ఓడువిళ్ళ, దే. వి. ఇంటిపైఁ గప్పాడు పెంకు. పు. 4, అ. 72: చూ, శర్మర. 3.

ఓడ్డాణము, సం. వి. అ. న. 1. = ఒడ్డాణము: కాంపీజాష. చూ, భూషణము. 2-౭; 2. కూర్చుండు పీఠ: చూ, సింహాసనము.

ఓడ్రదేశము, సం. వి. అ. పుం. ఒకస్థా అను ఓడ్రదేశము, ఉత్కలము: చూ, దేశములు. 1-౧౭.

ఓడ్రపుష్పము. సం. వి. అ. పుం. జన. దాసనము *: చూ, హయజీవనమారకము.

ఓడ్రము, సం. వి. అ. పుం. 1. — పై. —; 2. ఉత్కలమును ఓడ్రదేశము: (చూ, ఓడ్రదేశము.): చూ, దేశములు 1-౧౭;

అం. 3. ఆర్కావర్మపిదేవములో నొకటి: చూ, దేశములు:

4. ఒకానొకభాష: 1-౧౦; చూ, భాషలు. 1-౧౩.

ఉత్తరము, సం. వి. ల. పుం. బుద్ధి, బుద్ధివాడు: చూ, బుద్ధియ. ఉత్తి, దే. వి. 1. ఉత్తరము, కంఠవా. చూ, వత్తము; 1-౧౧;

2. పరికితే (అం. ౧) పైన యుక్తవయస్సు వచ్చిన ఆడువారు భుజముపైకి వెసికొను పైఁట: చూ, వత్తము. 1-౪౧-(౨).

(హ-ఉత్తి.)

ఉత్తి, —పై.—

ఉత్తప్రొత్తయము, న్యా. పనుగు పేకలవలె నొకదానిలో మఱొకటి కలసిన విషయము చెలుపుట కిది యుపయుజ్యమాన మగును.

ఉత్తప్రొత్తము, సం. విజ. నిలుపుగాను, అడ్డముగాను అంతట వ్యాపించి యున్నది; పరివియైనది: చూ, పూర్వము. 4.

ఉత్తము, సం. వి. అ. న. నిలుపుప్రొత్తలు.

ఉత్తపు, సం. వి. ఉ. పుం. విల్లి: చూ, మూలము.

ఉదకాంతముప్రజేత్, న్యా. ఉదకాంతమువలెను బంధువును సాగనవలయును.

ఉదనము, సం. వి. అ. పుం. న. అన్నము: చూ, సావము. (1).

ఉదనాహ్వాయ, సం. వి. అ. శ్రీ. ముత్తవత్తులగము *: చూ, సమాదేవ. (ఉదనిఅనియు) (ఉదనోదనికలనియు).

ఉదము, వై. వి. శ్వేత్రము, బుగ్గము, పనుగును బుట్టెడి పల్లము. ధార. కాంతి. 4, ఆ. 181; ఉ. హరి. 4, ఆ. 29; చూ, వారి.

6. (ఉదము అని చూ. వి.)

ఉదారుడు, దే. న. క్రి. ఆత్మానించు: హ- ఉదారు: చూ, సమాశ్వాసిండు.

ఉదారు, —పై.—

ఉదారుపు, దే. వి. ప్రశ్రయము. హ-ఉదారు: చూ, సమాశ్వా సము.

ఉదారు, —పై.—

ఉదియ, దే. వి. కోలకోని చేనియందక్కడక్కడ నుంచెను వెన్నుబోచలప్రొగు. హ-ఉది: చూ, పన.

ఉది, —పై.—

ఉదెకొంగ, ద్వ. వి. ఉదెకొంతు వంటకాలములోపచ్చ ఒక రకము కొంగ: చూ, ఉకము. 1-౧.

ఉదెకొంతు, —పై.—

ఉద్యోలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అవహారిక. ఉదెకొట్ట: చూ, ప్రాచీనము. 1.

ఉనమారు, వా.వి. అకారాది హకారాంతము వరకుగల వర్ణమాల; చూ, వర్ణము. 1.

ఉనికట్టు, దే. వి. కొండలనటము గొందిదారి: చూ, కనుమ. 2.

ఉనమి, దే. వి. ఉద్దకము, బుద్ధుడనము, స్త్రాసము: చూ, విలంబము. 1.

ఉవీక, దే. వి. 1. ఉవు, బలము. చూ, శక్తి. 1; 2. ఉము, ఓరివి. చూ, శాంతము. 2.

ఉవీకకంవాడు, ద్వ. వి. శ్రద్ధగలవాడు: చూ, శ్రద్ధధానుడు.

ఉవు, దే. వి. 1. బలిమి. ధార. మి. 9, ఆ. 93: చూ, శక్తి. 1; 2. ఉము, ఓరిమి. ధార. ఆది. 1, ఆ. 138: చూ,

శాంతము. 2; అ. క్రి. 3. కావంధినుకయగు: చూ, సర్వాప్త మగు; 4. చాలు. చూ, నేరుడు.

ఉపువాడు, ద్వ. వి. నేర్పురి: చూ, సమర్థుడు.

ఉపె, దే. అవ్య. శ్రీనిలుచుటను చెప్పెడి: చూ, ఉపె.

ఉమడి, దే. వి. అన్నము, ఉగిరము. అం. ధా. ద్వ. వై. 257: చూ, సావము. (1).

ఉమనగాయలు, ద్వ. పి. బి. (ఉమన + కాయలు) ఉమనగుంట లాదు గింజలు.

ఉమనగుంటలు, ద్వ. పి. బి. ఒకానొక దానికాక్రీడ. చూ, బాలికా క్రీడ.

ఉమనపీఠ, ద్వ. వి. ఉమనగుంటలాదుపీఠ. (ప్రక్కకు పడేసి గళ్ళవొప్పున రెండుప్రక్కలకు పడునట్లు గట్టు ఉండును.)

ఉమము, దే. వి. దీప్యము. *: చూ, యవాని.

ఉము, దే. న. క్రి. కాచు. ధార. అవ్య. 1, ఆ. 164: చూ, రక్షిండు.

ఉమె, దే. అవ్య: చూ, హ-ఉమె. అం. ధా. త్వ. అవ్య. 72.

ఉయన, దే. పి: చూ, హ- ఉయ్యన.

ఉయరము, దే. పి: చూ, హ- ఉయ్యరము.

ఉయారి, దే. పి. చూ, హ-ఉయ్యారి.

ఉయి, వై. అవ్య. = హై: హో: పుం. పుం. పుం. పుం. హ- ఉయి: చూ, సందోషము.

ఉయియపు, ద్వ. అవ్య. చేటికాది సంధోచనాత్మకము: చూ, ఉసి.

ఉయిరము, వై. పి. = అహరణ. అన్నము, హ-ఉగిరము. కాశీ. 9, ఆ. 297: చూ, సావము. (1).

ఉయి, వై. అవ్య. = హై: హో: చూ, హ- ఉయి.

ఉర, దే. వి. 1. బుట్ట: చూ, రోధపు; 2. అంచు: చూ, మైకాటు; 3. ప్రక్క, వైపు: చూ, పార్శ్వము. 2; అవ్య. 4, సావ్యరకము. అం. ధా. త్వ. అవ్య. 72; వై. పి. 9. = హోరా. అహోరాత్రము, ముప్పది ముహూర్తములకాలము

రేచవలు: చూ, హోర. 1. విజ. 6. ఒరగినది. "ఉరచూపు, ఉంగచ్చ" మొ: చూ, వేర్లితము, 8; వక్రితము. 2; 7. వంగి నది, వంకిరయనది. వై. 3. ఆ. 89: చూ, వేర్లితము. 3.

ఉరంతప్రాధు, వై. పి. = హోరా. (ఉర + అంతప్రాధు.) 1. చినమంతయు. కాశీ. 4, ఆ. 133. 2 = హోరా. సర్వకాలము, ఎల్లకాలము. ఉ. హరి. 9, ఆ. 282; స్వా. 9, ఆ. 7: చూ, సతతము. 2. (పురుషోత్తమకవయము.)

ఉరగచ్చ, దే. పి. (ఉర + ఉచ్చ) ప్రక్కకొడిగించిన కౌశీనము: భల్లా. 3, ఆ. 98: చూ, లంగోడి.

ఉరగిల్లు, దే. అ. క్రి. 1. అవసరము: విశయ. 9; 2. అవసర మగు: ధార. భీష్మ. 1, ఆ. 288: చూ, వ్రాలు. 6.

ఉరచూపు, ద్వ. పి. ప్రక్కవృద్ధి. వంకిరచూపు: చూ, వాయుచూపు.

ఉరచ్చులు, ద్వ. పి. బి. (ఉర + ఉచ్చులు.) గుడికాలు: చెడిచోట ఎత్తుగా అట్టులువేసి బుట్టిన ఉరచ్చుచెప్పులు. హరిశ్చ. 9, ఆ. 111: సమ్మోళిగలు. 1.

ఉరచ్చుచెప్పులు, (ఉర + అచ్చులు) —పై.—

ఉరణము, దే. పి. ఒకరకము దేశ. రసి. 1, ఆ. 115: చూ, శ్యాసము.

ఓరపాక, దే. వి. వంశము దూలములులేక వెలిప్రక్క వంది
 కట్టినకాల, పాదలి, మోరపాక : చూ, సదనము. 1-౧౯.
 ఓరపాటు, ద్వ. వి. ఒరగుట. ఉ. రా. 3, ఆ. 40: చూ, ఒరగుట.
 ఓరపాము, దే. వి. ఎగుమి దిగుమి : చూ, విషమము.
 ఓరవలి, దే. వి. పరుగులగుచీర : చూ, వస్త్రము. 1-౯౧.
 ఓరవోవు, దే. అ. క్రి. (ఓర+పోవు. అవసరముగు, వంగు.
 ధార. శబ్ద. 2, ఆ. 9: చంద్ర. 6, ఆ. 123: చూ, వ్రాయ. 6.
 ఓరసింపు, వై. వి. = హోరా. ఓరసిల్లుట. అని. 3, ఆ. 95 :
 చూ, ఓసరింక. (పురుషోత్తమకపీయము).
 ఓరసిలు, వై. అ. క్రి. అవసరక. అవసరిల్లు. చూ- ఓరసిల్లు. 3వి.
 3, ఆ. చూ, విరియు. 5.
 ఓరసిల్లు, వై. అ. క్రి. = అవసరక. —వై.—
 ఓరి, దే. అవ్య. సీతసంబోధనార్థము : చూ, రూ. ఓరి.
 ఓరిమి, దే. వి. క్షమ, ఓర్పు : చూ, శాంతము. 2.
 ఓరి, దే. లవ్య. రూ-ఓరి : చూ, సంబోధనము.
 ఓరు, దే. వి. 1. ఇంటిరిన్నెగోడల యడుగునను మూలలను
 రేర్చెను ఎత్తుమట్టిపడై : చూ, పట్టియ. 6; వై. ఉప. 2. = ఉరు.
 పురువు, దే. వై. "ఓరుగలి వీచుచున్నది" : చూ, విపులము.
 ఓరుగలి, ద్వ. వి. ప్రకంపనము, మిక్కిలి బలముగల వాయువు.
 పా. 5, ఆ. 31 : చూ, వాయువు. 1-౧౩.
 ఓరుచు, దే. అ. క్రి. 1. రూ- ఓర్పు : చూ, సహించు, భార. ఆది.
 7, ఆ. 15 : చూ, సహించు; 2. రూ-ఓర్పు. ఉపశమిల్లు :
 చూ, సుగ్రక్క. 4; 3. రూ- ఓర్పు. క్షయించు, తగ్గు : చూ,
 సుగ్రక్క. 9.
 ఓరుతియు, దే. అ. క్రి. ఇంటి రిన్నెగోడల యడుగునను మూల
 లను ఎత్తుమట్టిరే బల్లెలు రిరు : చూ, లేపనముచేయు. 1-౧.
 ఓరువరి, దే. వి. (ఓరుపు+ఆరి.) రూ-ఓర్పరి. తాలిమికాదు :
 చూ, సహనుడు.
 ఓరుపు, దే. వి. 1. రూ-ఓర్పు. క్షమ : చూ, శాంతము. 2. రూ-
 ఓర్పు. గెలుపు : చూ, విజయము. 3.
 రూ-ఓర్పు. వైరణ : చూ, సహనము.
 ఓరువాకలి, వా. వి. కొద్దిగ తలుపు తెరిచియుండుట.
 ఓరెము, వై. వి. ఆహారక : చూ, రూ-ఓరురము. అవ్య. వాల.
 కాం. వీరిక. 15.
 ఓర్పు, దే. అ. క్రి : చూ, రూ-ఓరుచు.
 ఓర్పురి, దే. వి. చూ, రూ-ఓరువరి.
 ఓర్పు, చూ. రూ-ఓరుపు. (క్షమాజయములకు. - పాంచా. 4,
 ఆ. 52.)
 ఓర్త, వై. స. ఏ. రూ-ఒకర్త : చూ, ఒకక.
 ఓర్తి, రూ-ఒకర్తి : —వై.—
 ఓర్తు, రూ-ఒకర్తు : —వై.— కాశీ. 6, ఆ. 262.
 ఓర్తుక, రూ-ఒకర్తుక. —వై.—
 ఓర్తె, రూ-ఒకర్తె. —వై.—
 ఓర్వనివాడు, ద్వ. వి. అభహనుడు : చూ, సూతుకాడు.
 ఓర్వమి, దే. వి. 1. ఓర్వలేవకనను : చూ, మాడు. 1; 2.
 తాలిమిలేమి : చూ, కాంతాకము.

ఓలు, దే. వి. 1. ధ్వని, అలికిడి: చూ, స్వరము. 2; 2. వర్ష
 వారాదిధ్వని: చూ, స్వరము. 2-(౨౧.)
 ఓల, దే. వి. 1. నెపము: చూ, వ్యాజము. 1; 2. అపజయము,
 ఓటు: చూ, వీరక. 7; 3. జలక్రిడా సమయమునందు ప్రేర
 పించుటకై యుపయోగించునట్టి శబ్దము. కాశీ. 6, ఆ. 281;
 ఓలగండము, ద్వ. వి. పూనిసపనుపు. కాశీ. 3, ఆ. 212: చూ,
 పూలపనుపు.
 ఓలగము, దే. వి. 1. కొలుపు. రామా. 2, ఆ. 78: చూ, సభ.
 2; ౧: 2. కొలుపుకూటము. భో. 2, ఆ. 55: చూ, సభ. 2.
 ఓలగించు, దే. స. క్రి. కొలుచు: వై. 1, ఆ. 44: చూ, నేవించు.
 ఓలచెంగనాలు, దే. వి. బ. అపజయము, ఓటు. ఆం. ధా. ద్వ.
 ద్వి. ౩. 224: చూ, వీరక. 7.
 ఓలచూసగొను, ద్వ. అ. క్రి. (ఓలము+అస+కొను) లో
 చూసగు. ధార. అను. 1, ఆ. 68, వై. 4, ఆ. 97: చూ,
 ముఖంగుపడు.
 ఓలము, సం. వి. అ. పుం. 1.=అల్లము*: చూ, శృంగభేరము.
 (రూ-ఓల్లము); 2. రూ-ఓల్లము, కింద *. చూ, సూరణము;
 దే. వి. (1) అడ్డపాటు: చూ, వ్యవధానము; (2) దేహము,
 ఒడలు, చూ, శరీరము: (3) వృక్షము లోనగు వానిచే
 ముఖంగుచోటు. ధార. విరా. 2, ఆ. 321: చూ, ముఖంగు
 చోటు; (4) మూలధనము, అసలు: చూ, సంధిమొదలు.
 ఓలలాడు, దే. అ. క్రి. (ఓలలు+అడు) 1. రూ-ఓలలాడు.
 స్నానముచేయు: చూ, స్నానమాడు; 2. నీళ్ళకోమునుగక
 మీద నంచరించు. రూ-ఓలలాడు, తెప్పలదేలు: చూ, తేలు.
 4. (వే. ఓలలాడు).
 ఓలాకు, దే. వి. అలసట: చూ, శ్రమము. 1.
 ఓలాకుపడు, ద్వ. అ. క్రి. అలయు, శ్రమపడు. ధార. విరా. 3,
 ఆ. 132: చూ, వేసరు. 2.
 ఓలాడు, దే. అ. క్రి. (ఓల+అడు): చూ, రూ-ఓలలాడు.
 (నీళ్ళాడు.—భీ. 6, ఆ. 107; తేలు.—లక్ష్మీ. 1, ఆ.
 25. వీరిక.)
 ఓలి, దే. వి. 1. ఉంకువ: చూ, శుక్లము; వై. వి. 2. = ఆలి
 (ఆలి.) మున, చారు. ఆర. 2, ఆ. 202: చూ, శ్రేణి, 1;
 3. క్రమము: చూ, విధము. 1.
 ఓలిమి, దే. వి. అడ్డపాటు, ఆం. ధా. ప్ర. ది. 76: చూ,
 వ్యవధానము. 3.
 ఓల్లము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-ఓలము *.
 ఓవము, వై. వి: చూ, ఓదము. (సూ. ని.)
 ఓవర, వై. వి.=అవవరక. రూ-ఓవరి. లోపలిగది: చూ,
 సదనము. 1—౧౮.
 ఓవరి, వై. వి. 1 = అవవరక. —వై.— హరి. పూ. 5, ఆ.
 219; 2. = అవవరక. చంద్రశాల, వైమొద. చూ, సద
 నము. 1—౬౩.
 ఓవిరము, వై. వి: చూ, రూ-ఓగిరము. (సూ. ని.)
 ఓవు, దే. అ. క్రి. రూ-ఓవు. అనుకూలముగు. కుక. 1, ఆ.
 71: చూ, సతిపడు. 1.

బాచి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. మంచి, రెన్న. వేమన. 827: చూ, యోగ్యము. 2.

బాచిత్వము, సం. వి. అ. న. 1.—పై.—; 2. నిక్కము: చూ, సత్యము. 1.

బాచనము, సం. వి. అ. న. బంగారు: చూ, లోహము. 1-౫.

బాచినికడు, సం. వి. అ. పుం. బలిమికాడు: చూ, లావరి.

బాచిస్వము, సం. విజ. ఓజమ్మచేత కలిగినది.

బాచిస్వల్యము, సం. వి. అ. న. చూ, ఉజ్జ్వలత్వము; అం. 2: చూ, నాయకగుణములు.

బాచి, దే. వి. 1. కల్య, కాలువ. రూ-అవుణ: చూ, నది:

1-(౧౧) 2. కర్మకారుడు. రూ-అవుణ: చూ, కర్మనూర్త.

బాచిగుండు, ద్వ. వి. చట్టిపిరంగిగుండు: చూ, రత్నములు.

1-౧౧-(౯).

బాచనము, సం. వి. అ. పుం. బడుస్వరములతో: గూడిన రాగము: చూ, స్వరము: 2.౩౦.

బాచు, పై. వి: చూ, రూ-అవుడు. 1, (ఇది దేశ్యమని శ. ర. వైకృతమని పురుషోత్తమ కవీయము. బాచు = ఓష్ఠ. పెరివి క్రింది కావు.)

బాచుంబరము, సం. వి. అ. న. 1. పులుము: చూ, నికము. 1;

2. రూ-బాచుంబరము. కామము, రాగి: చూ, లోహము-1.

బాచుకఱచు, దే. న. క్రి. చూ, రూ-అవుడు కఱచు.

బాచుంకల్యము. సం. వి. అ. న. తహతహ. ఇష్టనస్తు సంప్రాప్తియందు వేగిరపాటు: చూ, వ్యసనము.

బాచుంస్వము, సం. వి. అ. న. మేలుకరము: చూ, శ్రైస్వము.

బాచురాహుడు, సం. వి. అ. పుం. ఉత్తరదేశ్యవాడు: బాచుర్యుడు.

బాచురేయుడు, సం. వి. అ. పుం. పరిశీల్యహారాజు, పరిశీల్య: చూ, రాజు. 1-౩౧.

బాచుర్యుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, బాచురాహుడు.

బాచురహిది, సం. వి. ఇ. పుం. దృవుడు, ఉత్తరానవాదజుడు, దృవనక్షత్రము అనగా స్థిరముగా ఉత్తరదిక్కునందుండి ఉత్తరదిక్కును సూచించుచుండు నక్షత్రము: చూ, రిక్కు. 1-౨౯-(౫).

బాచుస్వము, సం. వి. అ. న. 1. ప్రియస్వరణదులచే కాల విలంబము నోర్వలేమి. తన యిష్టనస్తుప్రాప్తి యందలి కాలవిలంబము నోర్వఁజాలక తహతహనదుట: ఉత్పత్తి కల్యము. (తే. ప):— అ; 2: (చూ, రసములు): చూ, సంతాపింపములు, (చూ, ఉత్పత్తిత్వము)

బాచనము, సం. వి. అ. న. ఇంద్రవీలమణి, నల్లజాయి (ఉదక సంబంధమైనది): చూ, రత్నములు. 1-౬.

బాచనికడు, సం. విజ. సూనకారుడు. కాశీ. 3, అ. 201: చూ, వండువాడు.

బాచరి, దే. వి. చిన్ననీటికావ: చూ, నది. 1-(౧౧)-౧.

బాచరికడు, సం. విజ. 1. ఏమియు పులేకందంగమన్నవాడు. కర్మరహితుడు: చూ, పనిలేవాడు; 2. తిండిపోతు: చూ, భక్షకుడు. 1.

బాచ , దే. వి. (బాచకల) 1. రూ-అవుడల. తల; బార. కల్య. 2, అ: చూ, శిరము. 1; 2. రూ-అవుడల. శిర

గ్రము, తలచివర: చూ, ముందల: 3. రూ-అవుడల. నడితల, బ్రహ్మరంద్రము. హరి. ౬ 6, అ. 38: చూ, పోడు.

బాదనము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-బాదనము.

బాదశ్చితము, సం. విజ. చల్లతో తడిపినది, ఉదశ్చితస్సంస్కృతము: చూ, మర్జిగ.

బాదస్మిత్తము, -పై.-

బాదార్యము, సం. వి. అ. పుం. 1. గొప్పసంగతి, ఉదారత్వము: చూ, మహత్వము; అం. 2: చూ, కార్యకర్తము; 3: చూ, గుణములు; 4. (కార్యత్వము): చూ, నాయకగుణములు.

బాదానీస్వము, సం. వి. అ. న. ఉపేక్షగానుండుట. మిత్ర శత్రుభావములు లేకయుండుట; బాదాస్వము.

బాదాస్వము, —పై.—

బాదీవ్యబ్రాహ్మణులు, పా. భూర్రర్రబ్రాహ్మణులలో నొకతెగ వార. వీరు సామవేషియులును యజ్ఞర్షేయులును గలరు. బ్రాహ్మ్యులు బాదీయనాది మాత్రములవారు. వీరిలో నీర్దిష్టర బాదవ్యులు నిజోరబాదవ్యులు తొల్కియ బాదవ్యులు అని మూడు తెగలవారై యున్నారు. పరస్పరసంబంధములు చేయరు: చూ, బ్రాహ్మణులు.

బాచు, దే. వి: చూ, రూ-అవుడు. (కల్య —స్వా. 3, అ. 28)

బాచుంబరము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, రూ-బాచుంబరము. 2:

పుం. 2. ఒకరకము వీణ: చూ, వీణ; 3. ఒకరకము తెవులు: చూ, రోగము. 1; 4. అత్తి *: చూ, మేకి; విజ.

5. మేకివెట్టు సంబంధమైనది.

బాచుంబరడు, సం. వి. అ. పుం. తద్విరపుదేవత, శ్రాద్ధదేవుడు, యముడు: చూ, హరి. 5.

బాదానలము, సం. వి. అ. న. అకాలకము, ఉద్ధా-పురుగు చేర్చిన బంగారు వాయుగల పచ్చులేనె, పుట్టలో పెట్టిన పచ్చులేనె, కొంజున్ను: చూ, ముఖపు. 5. (అస్యమయి నందురు.)

బాదాలకము, —పై.—

బాదాలకడు, సం. వి. అ. పుం. ఉద్ధాలక మహర్షి కొడుకు: చూ, సూనడు. 1-౬౧.

బాదాలికము, సం. వి. అ. న. చూ, బాదానలము.

బాదవ్యము, సం. వి. అ. న. క్షీరము: చూ, ప్రవ్యము. 1-౧.

బాదత్వము, సం. వి. అ. న. ఉద్ధత్వము, ఏపుఁబార. భీష్మ. 2, అ. 12: చూ, హేరాశము. 1.

బాదద్రిణి, అం. ఒకానొక పృథము. దీనినే వనంతలింక, సింహాన్నత, శోభావతి, మధుమాధవి యనికూడ నందురు: (చూ, వనంతలింక): చూ, పృథము. 1.

బాద్విదము, సం. విజ. 1. ఉద్విదము, విత్తవలన పుట్టినది: చూ, మొక్క. 1; 2. అట్టుల్లు: చూ, లవణము. 1-౮.

బాద్విజ్యము, సం. వి. అ. న. పాంశవలనణము: చూ, లవణము. 1-౪.

బాచిపాకము, సం. విజ. 1. వివాహకాంమునంకియబడిన వస్తువు; 2. వివాహసంబంధమైనది: చూ, వైవాహికము.

బౌద్ధసంగ, తా. బాగుగానున్నదనగా. "అంద బౌద్ధసంగ బ్రతికి." (నీతిపండిత—విగ్రహము.)
 బౌను, దే. అవ్య. 1. రూ-అవును. అంగీకారార్థము: చూ, సమ్యక్ము; 2. యథార్థము. చూ, సత్యము. 1.
 బౌనేమో, దే. అవ్య. అవునుకాదోలు: చూ, కాబోలు.
 బౌన్నత్యము, సం. వి. అ. న. ఉన్నతత్వము: చూ, సోగ. 2.-౨.
 బౌవకార్యము, సం. వి. అ. న. దూష్టము, గుడారము, వస్త్రము చేత నేర్పబడిన యిల్లు: చూ, నిదనము. 1.-౪౦.
 బౌవగవకము, సం. వి. అ. న. బౌవగవముల సమూహము. (బౌవగవములు = ఉపగుప్తు నవత్వములు): బౌవదవము.
 బౌవగవి, సం. వి. ఈ. ప్రి. ఉపగు అనువాని కూతురు: చూ, సూన. 1.-౧౩.
 బౌవగ్రస్తికడు, సం. వి. అ. పుం. 1. రాహుగ్రస్తుడైన సూర్యుడు; 2. చంద్రుడు: చూ, హిమాంశువు.
 బౌవచ్చాదనము, అం. వైరాలీయజాతివృత్తములలో నొకటి. ఇందు మొదటిపాదమునందు న, న, ర, యగణములును, రెండవపాదమున న, భ, ర యగణములును, మూడవ పాదంబునందు న, న. స. యగణములును, నావపాదము నందు న, మ, జ, గగమును గలిగి మొదటి మూడు పాదంబులం దేడింపిను, నావపాదంబునం దాడింపను యతిగం వృత్తము: (చూ, వైరాలీయము) చూ, వృత్తము. 1.
 బౌవదవము: చూ, బౌవగవకము.
 బౌవనిషదీకము, అం: చూ, సప్తాధికరణములు. (బ్రాత్రవ్యునిచేత నేర్పబడి చెప్పబడినదానినుండి బౌవనిషదీకమును కూచి మారముని రచించెను.)
 బౌవపత్తికము, సం. విజ. నిర్దముగ నందుఁబాటులో నున్నది: తగినది: చూ, యోగ్యము 2.
 బౌవమ్యము, సం. విజ. సమానమైనది: చూ, సమానము.
 బౌవయము, సం. విజ. వ్యాయమతో గూడినది: చూ, యోగ్యము. 2.
 బౌవరము, సం. వి. అ. న. కైరద్రావణము, చౌటుప్ప: చూ, లవణము. 1.-౧.
 బౌవరిష్టము, అం: చూ, కళలు.
 బౌవలము, సం. విజ. 1. దాతితో జేయఁబడినది; 2. దాతి సంబంధమైనది; 3. దాళ్ళునుండియున్న: చూ, దాగ్ధవన్ను.
 బౌవపత్రము, సం. వి. అ. న. ఉపవాసము: చూ, లంకణము. 1.-౧.
 బౌవవాన్యము, సం. వి. అ. న. —పై.—
 బౌవవాహ్యము, సం. వి. అ. పుం: చూ, ఉపవాహ్యము.
 బౌవసర్గము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉపసర్గముచేత వచ్చిన యర్థభేదము; 2. ఉపసర్గప్రతిఫలన కలిగినది; 3. వాచపిత్ర శ్లేష్మాదులవలన కలిగిన తెల్లలు: చూ, రోగము. 1.
 బౌవహారికము, సం. వి. అ. న. నివేదింపఁదగిన వస్తువు, బలి: చూ, నైవేద్యము.
 బౌపానహ్యము, సం. వి. అ. న. ఉపాసహము: పావుకోళ్ళు: చూ, సహ్యులిగలు. 1.-౪.

బౌపాసనము, సం. వి. అ. న. 1. గృహస్తుడగు బ్రాహ్మణుడు ప్రాతఃకాలమునందు చేయు అగ్ని ఉపాసన: చూ, హోమము; 2. రణస్థలానంతరమున స్త్రీని భర్తతోకలుపుట: చూ, గర్వాహనము; విజ. 3. ఉపాసనావిషయమైనది.
 బౌమీనము, సం. విజ. (శమలాపంకునది) నేల: చూ, భూమి. 1.-౨౨.
 బౌర, దే. అవ్య. (బౌను+ర) రూ-అవుర. బౌరా-ఆశ్చర్యార్థకము. (ఆశ్చర్యకమందు బౌరార.): చూ, వింత. 1.
 బౌరగము, సం. వి. అ. న. అశ్లేష, అనీలేరు: చూ, రిక్కి. 1.-౯.
 బౌరడి, దే. వి. తిరస్కారము: చూ, వహేలనము.
 బౌరణము, సం. వి. అ. న. ఉర్రటముల సమూహము. (ఉర్రటము = గొట్టె) గొట్టెలమంద: చూ, మేషము. 1.-౧౦.
 బౌరత్రకము, —పై.—
 బౌరధము, —పై.—
 బౌరతికడు, సం. వి. అ. పుం. గొల్లవాడు: చూ, వ్రేడు.
 బౌరసుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. వైవాహికపత్ని పుత్రుడు, అగ్నిహోత్రపాక్షిగా పెండ్లియాడిన తన ధర్మవర్తియందుఁ దనవలనఁ బుట్టిన కొడుకు. వేమన. 883: చూ, సూనుడు; అం. 2: చూ, పుత్రులు.
 బౌస్యడు, —పై.—
 బౌరా, దే. అవ్య. (బౌను+రా): చూ, బౌ-బౌర-అవురా.
 బౌరు, దే. వి. రూ-అవురు, వీరణము. *: చూ, తృణము 1.-౫.
 బౌర్తిత్వము, సం. వి. అ. న. 1. గొప్పతనము: చూ, యోగ్యత; అం. 2: చూ, గుణములు.
 బౌర్వదైహికము, సం. విజ. మృతదినమందు మృతులకొఱకఁ జేయఁబడు వింధజలాదిదానము, ఉత్తరక్రియ, అంత్య కర్మము: చూ, కర్మములు.
 బౌర్వము, సం. వి. అ. పుం. 1. బడబాగ్ని. వార్షపుటగ్ని: చూ, వహ్ని. 1.-౨౨; 2. పాఠశాలపఠము: చూ, లవణము. 1.-౪.
 బౌర్వశేయుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. ఆగస్త్యముని: చూ, ముని. 1; 2. కళింకుడు: చూ, సన్యాసి. 1.-౭).
 బౌర్వ్యుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. బౌర్వ్యుడను తృగువంశ మునఁబుట్టిన ఋషి: చూ, సన్యాసి 1.-౧౯; అం. 2. వ్రతముగలవాడు వ్రతి. వ్రతభేదము గలవారు లొమ్మిండు గురిలో నొకఁడు: చూ, వ్రతి. 2; (ఇవే గతిభేదములు.)
 బౌల, దే. వి: చూ, రూ-అవల-అవుల.
 బౌలపము, సం. వి. అ. న. ఉలపమునెడు తృణములగుంపు: చూ, తృణము. 1.-౪౭.
 బౌలానము, సం. వి. అ. పుం. ఆధారము, నిరుతంకి, తిరు కొలను: చూ, సరస్సు. 1.
 బౌలు, దే. అ. క్రి. గళితమగు, రూ-అవులు: చూ, మరలు 4.
 బౌలూకము, సం. వి. అ. న. గుడ్లగూబలగుంపు: చూ, నకి సంపులులుగు. 1.-౪.
 బౌలెమ్మ, దే. అవ్య. (బౌను+లెమ్మ.) రూ - అవులెమ్మ. అంగీకారార్థము: సారి. 1. అ. 54: చూ, సమ్యక్ము.
 బౌలే, —పై.—(రూ-అవులే-అవులెమ్మ.)
 బౌశనము, సం. వి. అ. న. 1. ప్రియునిసన్నిధి; 2. దీక్షకంబము యొక్క చివరనుండు గ్రామదేవతకఁజేయునట్టి యున్నవము,

అనగా సురుమాను సంక్రమము; 3. అమ్మవారి జాతర: చూ, సంవరము. 3-౧; 4. చూ, ఉపపురాణములు. దాక్షిణ్యము, సం. వి. అ. పుం. శివీవక్రవర్తి: చూ, రాజా. 1-౩౨. (రూ-దేశీనరము.)
 బోకరము, సం. వి. అ. న. 1. బామరము: చూ, సురటి; 2. లాకము, చేతికట్టు: చూ, వేత్రము. 1; 3. పడక: చూ, శయ్య. 1; 4. అననము, గడ్డియ; చూ, సింహాననము; 5. ఉశీరము: చూ, వట్టివేరు; విజ. 6. వట్టివేరువలనఁ బుట్టినది. దాక్షణ్యము, సం. వి. అ. న. మిరియములరసము.
 దాక్షణ్యంబి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, సౌంటి.
 దాక్షణ్యము, సం. వి. అ. పుం. జ్యోతిష్మతి: చూ, హృత దుర్మల.
 దాక్షణ్యము, సం. వి. అ. పుం. 1. అనేకద్రవ్యములచేఁ జేయఁ బడినమందు, దేవతము: చూ, మందు. 1; అం. 2: చూ, క్రియ; 3. చూ, ప్రకాశించఁజేయఁగూడనివి.
 దాక్షణ్యం సురాం విజేతా న్యా. ముడుగు మద్యమును ద్రావ వచ్చును.
 దాక్షణ్యము, సం. వి. అ. పుం. బుధుడు, బుధుడు, నెలపట్టి, ఇలావతి: చూ, సౌమ్యుడు. 1.
 దాక్షరము, సం. వి. అ. న. 1. పాంశవలవణము, తాతికప్పు, తనకదానకలిగెడు సముద్రపు ఉప్పు: చూ, లంఘము. 1-౧; 2. మాదంబుదాయి: చూ, రక్షణులు. 1-౧౨ (౬) 3. చాటివేల: చూ, భూమి. 1-౭.
 దాక్షిణ్య, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, రూ-ఉపస్థు.
 దాక్షిణ్యము, సం. విజ. ఉపస్థునందుఁ బుట్టింది: దాక్షిణ్యము.
 దాక్షిణ్యము, —పై—
 దాక్షిణ్యము, సం. వి. అ. న. లొట్టెసిట్టలగుంపు.
 దాక్షిణ్యము, సం. మీ. ఉపస్థునెరుగువాడు: దాక్షిణ్యము.
 దాక్షిణ్యము, —పై—
 దాక్షిణ్యము, అం. చూ, లొట్టిపిట్ట. ౫. అం: (చూ, భావదూషితములు): చూ, వ్యానకరణబంధములు.
 దాక్షిణ్యము, సం. విజ. 1. పెదవులకుఁదగిలి పలుకునది: చూ, ఓవ్యము; 2. పెదవికి సంబంధించినది.
 దాక్షిణ్యము, సం. వి. అ. న. ఉక్కు: చూ, దాక్షిణ్యము.
 దాక్షిణ్యము, —పై—
 దాక్షిణ్యము, —పై— ఉష్ణము, ఉష్ణము, ఉష్ణము, ఉష్ణము, దాక్షిణ్యము: (తె.ప.):—అవి, ఆవిరి, ఉక్కు, ఉచ్చు, ఉమ్మె, ఉమ్మెదము, ఉమ్మలక.రూ-ఉమ్మలిక-ఉమ్మలికము, ఉమ్మలింపు.
 దాక్షిణ్యము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-దేశీనరము.
 దాసు, దే. వి: చూ, రూ-అవును.
 దాసుకాడు, ద్వ. విజ: చూ, రూ-అవునుకాడు.
 దాసము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉద్రము, కిరణము: చూ, హాయనము. 2; 2. కిరణసంబంధము; 3. కిరణముల గుంపు: చూ, హాయనము. 2-౫.
 దాహము, సం. విజ. 1. ఊహకు సంబంధించినది; 2. ఊహల ప్రోగు: చూ, సమాహము. 1-౧౯. ఊహా. మూహము. (ఊహాసముద్రము = అంకరేపి: చూ, యోచన. 1-౭.)

క

క, ఒక యక్కరము, హల్లులలో నిది మొదటి యక్కరము, సం. వి. అ. పుం. నలువ: చూ, బ్రహ్మ. 1; 2. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు. 1; 3. గాలి: చూ, వాయువు. 1; 4. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1; 5. చూ. నూర్మ్యుడు; 6. చూ, యముడు: చూ, హరి 5; హంసుడు. 2; 7. అత్త: చూ, 8. మఱి: చూ, హృల్లెభము. 2; 9. మనస్సు: చూ, హృదయము; 10. నెమి: చూ, శిథి. 2; 11. ఏడాది: చూ, సంవత్సరము, 12. తెలుపు: చూ, వర్ణము. 6-౫; 13. అడవి: చూ, విషినము; 14. ఆశ్చర్యము: చూ, వింత. 1; 15. సందము: 16. వసువు: చూ, వర్ణము. 6-౭; 17. అధికప్రకాశము, మిలమిల: చూ, వెలుకురు. 1: చూ, కద్రము. 3; న. అవ్య. 18. నాశములేడి; 19. ఉదకము: చూ, పరికము. 1. 20. కల: చూ, రిరము. 1; 21. సుఖము: చూ, హృదనము; అం. 22: చూ, కంఠ్యములు. 23. పరుషములలో నొటి: చూ, పరుషములు: వా. 24. (జ్యోతిష్మమును గు వానియందు ఉపయోగించెడు అంతలభావ) ఒకటి దెలుపు సంజ్ఞ, (కాడినవ, టాడినవ, పాడినవ, యాద్యౌషా. శ్లో. సీతారి (260), చాదర (296), తురంగ (324), కాలగ (331), నరాంగ (320), శంకాల (315), వరాంగ (324), గండగ (333), భీకాల (319), గుంజార (2౦3), యమాలు (251), రైవరా (242), క్రియాది మీరాంత వినాపికా స్ఫుటాః) (నకారము నున్న యెనికొన వలెను, కడిను డి యెడనుకు తెక్కింప వలయును)
 కంకచిత్తు, సం. వి. త్. పుం. కంకచయనమును యాగముచేయు వాడు: చూ, గాతువు. 4.
 కంకబకుడు, సం. వి. అ. పుం. ముక్కుంటి: చూ, శివుడు. 1.
 కంకటము, సం. వి. అ. పుం. 1. కవచము: చూ, వాంఠరణము; 2. శివునిముమ్మెరవాలు: చూ, బాణము. 1-౩౪. (1-౨౪).
 కంకటి, వై. వి. = బట్టికా. బట్టి. రూ - కంకటి, కుంచము, అచ్చ. యు, కాం. 595: చూ, శయ్య. 1-౫.
 కంకటిల్లు, వా. అ. క్రి. భయకంపితఁడగు.
 కంకణబంధము, అం: చూ, శక్తాలంకారములు: (చూ, అలంకారము. 3); వా. 2. సర్వగురు శ్లోకము. విద్యుచ్ఛాలా వృత్తములో శిష్టకృష్ణమూర్తికి విరాహాయణము రచించెను.
 కంకణము, సం. వి. న. 1. కడియము. చేతినగ (లేక) కాలి నగ (దిగుడు): చూ, భూషణము 2, ౧౦ (౧). 2. మౌక్తి కాదులతోఁగూడిన ముంజేతిమురుగు: చూ, భూషణము. 2: ౧౨ (౪), 3. చేకఁగట్టుకొనెడు లోరము: చూ, ప్రక సూక్తిము; 4. ముక్తములు వగడములు లోనగువానిఁజేర్చి గ్రుచ్చబడిన చేసరము: చూ, భూషణము. 2-౧౨ (౧); 5. సీను లోనగువానిఁజేర్చు: చూ, దొట్టు 6; 6. కొండకొన: చూ, శిఖరము. 1; 7. గట్టి: చూ, బెడిదము. 5; 8. ఒక ర.ము రక్ష: చూ, భూషణము. 2-౬ (౩౯): చూ, అత్తములు; దే. వి. (1) ఒకానొక నీటి-క్షి. అము. 4, అ. 101. (లోహాస్పష్టము): చూ, హంభాహనుడు. 1-3.

కంకణాయి, దే. వి చూ, చూ - కంకణము. (1).
కంకణము, సం. వి. అ. పుం. ఆంగారకః చూ, సుషమ.

1-౬.

కంకతము, సం. వి. అ. పుం. న. దువ్వెనః చూ, ప్రసాదవి.
కంకతిక, సం. వి. ఆ. త్రి. చూ, కంకతిము.

కంకత్రోటము, సం. వి. అ. పుం. గర్జముక్కు చేప, జల
వ్యధము: చూ, మృగము. 1-౨౦.

కంకవ్రతము, సం. వి. అ. పుం. 1. అమృతః చూ, జాణము. 1;
2. గింజపట్టనివడు: చూ, ధాన్యము; 3. ఊరి: చూ,
శుషమ; 4. గ్రద్దయోదలిపైనున్న ఈశ.

కంకము, సం. వి. అ. పుం. 1. రోహస్వప్నము: చూ,
రాబ.దు; 2. మహోద్భవము, తమ్మి*: చూ, సహస్ర
పత్రము. 1. 3. గర్జ. హరివాహనుడు; 1-౧; అం. 4: చూ,
మహినతానములు.

కంకముఖము, సం. వి. అ. పుం. కాచిన రోహము నెత్తెను
సాధనము: చూ, సందేశము.

కంకర, వై. వి. 1 = కంకరః చూ కంకరదాయి: చూ, రత్న
ముత. 1-౧౨ (౧౫); విజ. 2. ఎరుసదినుము. చూ,
పరుషము. 1.

కంకరగడిద, వై. వి: చూ, కంకరగడిద.

కంకరతల, వా. వి. అక్షాః చూ, స్తబ్ధుడు.

కంకరము, సం. వి. అ. న. తక్రము: చూ, మజ్జిగ; విజ.
2 హీనమైనది, సక్రష్టము: చూ, హీనము. 1.

కంకరదాయి, ద్వ. వి. కర్కరము: చూ, కంకర 1.

కంకరి, దే. వి. సున్నచులోనుగనడి: చూ, లేచుము.

కంకరుడు, సం. వి. అ. పుం. జాత్యాచారదులచేతి పెందితుడు:
చూ, వ్యాధుడు. 2.

కంకవ్యము, సం. వి. అ. న. వండ్లచుట్టి: చూ, వండ్లపాచి
కంకసి, సం. వి. ఈ. త్రి. పానసి, ఆంకరి*: చూ,
కంకణము.

కంకాలము, అం: చూ, అప్రమతు.

కంకాళము, సం. వి. అ. పుం. 1. చర్మమాంస రహితమైన
యోదలి ఎముకంగూడు. (స్కెలిటిక): చూ, శల్యము. 1;
అం. 2: చూ, జన్యతాళములు: (చూ, తాళము. 2.)

కంకి, దే. వి. జొన్నలోనగువాని వెన్ను: చూ, వెన్ను.

కంకు, దే. న. క్రి. 1. అడలగొట్టు. చూ, జళిపించు; 2.
తిట్టు: చూ, శపించు.

కంకుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. కపట బ్రాహ్మణుడు: చూ,
స్వస్తిముఖుడు. 2 కిరాతుడు, రావులుగలను చూపి
తినెడదోయ: చూ, వ్యాధుడు. 1; 3. యముడు: చూ,
హరి. 5; 4. కంకుభట్టు, అక్షాతవాసమున పాండురాజు
పెద్దకొడుకైన ధర్మరాజు ఉంచుకొనిన మూలపేరు: చూ,
ధర్మరాజు. 1; 5 క్రూరుడు, చెడ్డచునస్సుగలవాడు: చూ,
వ్యాధుడు 2; 6. మనోహరుడు: చూ, సౌందర్యవంతుడు.

కంకులపెట్టు, ద్వ. న. క్రి. తిట్టు: చూ, శపించు.

కంకువు, సం. వి. ఈ. త్రి. కొట్టులు: చూ, రాన్యము.

కంకవ్య, సం. వి. అ. త్రి. రిద్దివారి నానబ్రాలు*: చూ,
స్వర్ణశీరి.

కంకవ్యము, సం. వి. అ. న. 1. గజశాత కంకవ్యము, కంకు
వ్యవ్య; 2. శీరిణి*: చూ, స్వర్ణశీరిణి.

కంకవ్యమృత్తిక, సం. వి. ఆ. త్రి. కాలపాంకము: చూ, మామి
1-౩౦.

కంకవ్యారేపని, సం. వి. ఈ. త్రి: చూ, కంకవ్యము. 2. *

కంకవ్యపు, సం. వి. ఈ. న. 1: చూ, కంకువ్యము. 1; 2: చూ,
బ్రహ్మదండి *.

కంకేలి, సం. వి. ఇ. పుం. = కంగేలి*: చూ, హేమపుష్పము.

కంకోలి, సం. వి. ఇ. పుం. = కంగేలి*. —పై. —

కంకుడుము, సం. విజ. కంకము, గర్జి: చూ, దెడివము.

కంకుటి, సం. వి. ఈ. త్రి. రంగులు వేయు కుంచె. త్రి. కే.

ద్వి. పై. 36: చూ, లేచిది.

కంకుణము, సం. వి. అ. పుం. గుజ్జము: చూ, హయము. 1.

కంగటి, వై. వి. = కణ్డికా: చూ, చూ - కంకటి తై 5, ఆ. 85.

కంగటికాళ్ళు, ద్వ. వి. గాడిచికాళ్ళనలెనుండు కాళ్ళు: చూ,
ముడికాళ్ళు.

కంగటికాళ్ళవాడు, ద్వ. వి. ముట్టు మోకాళ్ళు గలవాడు: చూ,
సంజ్ఞపు.

కంగవ, దే. వి. చోటు. అం, భా. ద్వి. పుర. 13: చూ,
స్థానము. 1.

కంగణము, దే. వి. కళ్ళునునందలి కావలి.

కంగరు, దే. వి. 1. పోరాడుము. అం. భా. ద్వి. క్. 222

చూ, యద్దము; వా 2 అంకురయమున క్షుణ్ణ లొందర.

కంగళి, వా. విజ 1. సీచమైన. వా. 2. సంకరము.

కంగళివాడు, వా. వి. సీచమైన బుద్ధిగలవాడు.

కంగు, దే. వి. 1. నూతిపోగుతో ముక్కగ నేర్పరిచిన కన్ను.

రా చారి, కాం. 754; విజ. 2. ఆ. 155, 2. బిడ్డలకు

పోనెడి చనుబాదాయుడము: ఉంగ, ఉగ్గు; 3. కంకుమోత:

చూ, స్వరము. 2; ౪౬ (౯౦) 4. ఉప్పుబుద్ధిలోని గీతపై

బాలుడు నిలుచుండి ఇటులు దాటిపోకుండగ కాయలు.

కంగుణి, సం. వి. ఈ. త్రి. 1. కొట్టులు: చూ, రాన్యము; 2.

ఎక్కుడుదీగె*: చూ, మానేరు.

కంగునీలర్పి, సం. వి. ఆ. త్రి. 1. ఎక్కుడుదీగె*: చూ,

మానేరు; 2. జ్యోతిష్మతి*: చూ, హృతిదుర్బల.

కంగునీపత్రము, సం. వి. అ. పుం: చూ, తుత్తిరి. *

కంగులము, సం. వి. అ. పుం. ముకట్టు మొదలుకొని ప్రేళ్ళతో

గూడినచేయ: చూ, హస్తము. 1-౪.

కంగువు, సం. వి. ఈ. త్రి. ప్రియంగువు. కొట్టులు: చూ,

రాన్యము.

కంగేలి, వై. వి. = క.కోలి, కంకేలి*. య. 4, ఆ. 20: చూ,

హేమపుష్పము.

కంగోడు, దే. వి. నిరువుకానె: చూ, వప్రము. 1-౫.

కంగోరుపావడ, ద్వ. వి. —పై. —

కంకటము, సం. వి. అ. న. జంశాకములలో నొకటి *: చూ,

సహస్రపత్రము. 1-౧౨. (౫).

కందడము, సం. వి. అ. పుం. —పై. —

కంచి, వై. వి. 1. = కాంచి. పుణ్యనిగరములో నొకటి పాండు,

3, ఆ. 81: చూ, దేశములు. 1-౫౮(౫) విజ. 2. పురువు.

పెద్ద: చూ, విపులము. వా. వి. రూ-కంచా-కంచీ. గోటికాయ
లాడుగుంట. (కంచ-కంచీయ-కంచె అనియు.)
కందికామాక్షి, అం. అజులలో నొకతె: చూ, అజులు. కళా.
2, ఆ. 130.
కందిగరుడసేవ, వా. వి. 1. వెట్టి చాకిరి; 2. కాంచీపురములోని
గరుడనికొలుపు.
కందిమేక, ద్వ. వి. పెద్దపొడుగుగల ఒకరకము మేక: చూ,
మేషము. 1.
కంచీయ, దే. వి. 1. పసులుమేయుటకై దున్నక నిలిపిన
పొలము. రూ-కంచె: చూ, వివీకము; భూమి. 1-౭౦; 2.
రూ-కంచె. వృత్తి, తోడుచుట్టు వెనుకను బలును లోనగు
వాడే నేర్పఱువఱిగిన వెలుగు, ప్రాచీనము. చూ, వెలుగు.
కంచీ, వా. వి: చూ, రూ-కంచీ.
కంచుకము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. చనుగవృ: అవిక. చూ,
వస్త్రము. 1-౮; 2. తలుపునకుఁ గిందుమీదుల నుంచెడు
కూవము: చూ, తోలుమూస; 3. పాము పైపొర: చూ, నీద
రము. 3; 4. కవచము: చూ, వారవారము; 5. ఆకాశము:
చూ, సురవర్ణము; 6. తెల్లనిబట్ట: చూ, వస్త్రము. 1-౮౩.
కంచుకీ, సం. వి. ఇ. శ్రీ 1. ఒకరకము ఓషధి: చూ, వృక్షము;
2. పుం. 2. కొట్టా, అంగణాల: చూ, సావిదల్లుడు; 3.
లంకెకాడు: చూ, విలుడు; 4. పాము: చూ, సర్పము;
5. ఆగరుమూస. * చందనము: చూ, సుగంధము. 1.
కంచులిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చనుగవృ: చూ, (అవిక) చూ,
వస్త్రము. 1-౮.
కంచె, దే. వి: చూ, రూ-కంచీయ. 1-2.
కంచెకోట, ద్వ. వి. వెదురు పేము లోనగు వానిచేఁ గొట్టఁజుట్టు
నేర్పఱువఱిగిన ఆవరణము: చూ, కంచీయ. 2.
కంచెగోడ, ద్వ. వి. కంచపాతినగోడ, కంచగోడ, కాట్రగడ:
చూ, కంచెకోట, కంచెయొడ. వా. వి. నారంగము: చూ,
శర్మారాకము. 1-౨.
కంచెల, వై. వి. = కంచళి. కంచుకము. స్వా. 5, ఆ. 63:
చూ, అవిక. (చూ, వస్త్రము. 1-౮.)
కంచ, దే. వి. పెనము: చూ, స్వేదని. (చూ, పాత్రము. 6.)
కంచ, వా. వి. —పై.—(కంచయనియు.)
కంచా, వా. వి. —పై.—(కంచాఅనియు.)
కంచము, వై. వి. 1. బంగాళ వెండి లోనగు వానిచేఁ జేయఁ
బడిన పాత్రము, వస్త్రము. ఆము. 2, ఆ. 16: చూ,
పాత్రము 6-౩౦; 2. బంగారు వెండి లోనగువానిచేఁ జేయఁ
బడిన లోనపుట్టిక. పి. శకుం. 2, ఆ. 165: చూ, పాత్రము. 6.
కంచర, వై. వి. కంచువనిచేసి బ్రదికెడుజాతి. “కంచరవాడు.”
కంచరగొడిద, వై. వి. (కంచరము + గొడిద.) అశ్వతరము.
కంచరమునకుఁ గట్టెడు ఒక రకము గొడిదె: చూ, రాస
భము. 1-౧.
కంచరము, వై. వి. ఒకరకము రథము, గడి: చూ, శకటము. 1.
కంచరవాడు, వై. వి. = కాంస్యకారక. కంచువని చేయవాడు:
చూ, స్వర్ణకారుడు. 1-౪.
కంచరి, —పై.—

కంచు, వై. వి. = కంచము. కాంస్యము. “కంచు గంట.” చూ,
లోహము. 1-౩.
కంచుకంటు, దే. వి. కంచువు. వేఁచుట లోనగువాని కుపయుక్త
మగు లోహపాత్రము. అం. భా. ద్వి. వై. 243: చూ,
పాత్రము. 6-౪౦.
కంచుకాగడాలు, జా. ప్రకాశమానమైన దీపములు, “ఎన్నికంచు
కాగడాలువేసి వెదకినను చొరకిలేదు.”
కంచుగిన్నె, ద్వ. వి. అమత్రము. పోతపోసిన కంచుగిన్నె:
చూ, పాత్రము. 6-౫౬.
కంచుడమారము, దే. వి. 1 ఒకరకము కోడి: చూ, పుంజు.
1-౮; 2. ఒకరకము ప్రద్రుణకము: చూ, చురకము. 1-౮.
కంచుమించు, దే. వి. 1. ఒకజాతిదేగ: చూ, శ్వేనము: 1-౭;
విణ. 2. కానరానిది. అంతర్ధానము, (సం. ప):—అగోచ
రము, అతీంద్రియము, అత్యధృతము; అదృశ్యము, అదృ
ష్టము, అస్తమ్య, అప్రకృతము: చూ, వివాశము. 2.
కంజక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చిటుతేకు*: చూ, హంజిక.
కంజజుడు, సం. వి. ఆ. పుం నలువ: చూ, బ్రహ్మ. 1.
కంజనుడు, సం. వి. ఆ. పుం. చూ, మన్మథుడు.
కంజము, సం. వి. అ. న. 1. రామర*: చూ, సహస్రవస్త్రము.
1; 2. అద్వైతవివేకము. అమృతము, పీయూషము: చూ,
సుధ. 1; ఆ. పుం. 3. కేశము: చూ, వెండ్రుక. 1.
కంజరము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. జతరము, కడుపు:
భూజము. 1; 1. ఏనుగు: చూ, హస్తీ. 1.
కంజరుడు, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, సూర్యుడు.
కంజలము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. మదనపక్షి: చూ, మదనము;
2. కురువేరు*: చూ, హిందెరము.
కంజాకము, సం. వి. ఆ. పుం. కందూకము: చూ, కవుడు.
కంజాతము, సం. వి. అ. వ. నీటిపుట్టుగు, కామర*: చూ,
సహస్రవస్త్రము. 1.
కంజారము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. జతరము, కడుపు: చూ,
బ్రూణము 1; 2. ఏనుగు: చూ, హస్తీ 1. (రూ-కంజరము.)
కంజారుడు, సం. వి. ఆ. పుం. 1: చూ, సూర్యుడు;
2. నలువ: చూ, బ్రహ్మ. 1; 3. సన్నాసి: చూ, సన్నాసి. 1.
కంజిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. బిల్వ*: పెన్నేరు: చూ, వారాహకర్ణి.
కంజుడు, సం. వి. ఆ. పుం. నలువ: చూ, బ్రహ్మ. 1.
కంజు, వై. వి. = కవీజులక, కముజు: చూ, కొంజు.
కంట, దే. వి. 1. కట్టరము, నాట్టుబంధము. అం. భా. ప్ర.
నాట్టు. 130: చూ, నాటకము. 1; 2. అలోకనము, కనుట.
భార. భీష్మ. 1, ఆ. 22; భార. ఆను. 1, ఆ. 223: చూ,
లక్షణము. 3.
కంటఁబడు, ద్వ. ఆ. క్రి. అగవడ: చూ, లోఁబడు.
కంటక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. ఎఱ్ఱకుమ్మెద: చూ, పట్టరము.
1-౧; 2. కడుఁడురు: చూ, మక్షిక. 1-౨.
కంటకపిత్తము, సం. వి. ఆ. పుం. ముదువెలంగ*: చూ,
వెలంగ. 1-౩.
కంటకపుంఖి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ముదువెంపలి*: చూ,
వెంపలి. 1-౨.
కంటకప్రావృత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గృహకన్య*: చూ, కలుబంద.

కంటకఫలము, సం. వి. అ. పుం. 1. పణసః చూ, పనస.
2; 2. ఏబువంగః చూ, వంగ.

కంటకము, సం. వి. అ. పుం. 1. ముల్లు: చూ, నిత్యము; 1-౫; 2. చేపలోనగువాని ఎముక: చూ, శల్యము. 1; 3. కాకి: చూ, వాయునము. 1; 4. గగురుపాటు: చూ, రోమాం చము: 5. వెదురు: చూ, వేణువు; 6. సూర్యగ్రహు: చూ, నూదిమొన; 7. పెటకుమాట: చూ, శబ్దము, 2-౯; 8. త్రికంటకము: చూ, స్వాదుకంటకము; 9. ఆకుబొంబ, ఆకాలకము: చూ, రత్నఫల; దే. వి. (1) విరోధమును పుట్టించుమాట. స్వా. 3, ఆ. 84: చూ. శబ్దము. 2; 2. విశా, 2. విరోధముగలది. భార. అర. 6. ఆ. 32: చూ, విరుద్ధము.

కంటకవృక్షాకీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ములకః చూ, హింగుళి.
కంటకరోధనవిధి, అం. చూ, ప్రకరణములు.

కంటకశ్రేణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కంటకారి: చూ, వాచుడు.
కంటకాభ్యా, సం. వి. ఆ. శ్రీ. అలిఖలసంఖల, సప్తల: చూ, విరజాణి.

కంటకాగరము, సం. వి. అ. పుం. కృకలాసము, తొండ: చూ, సరటము.

కంటకావృక్షము; సం. వి. అ. పుం. కుష్మి: చూ, గొడ్డెంగ.
కంటకాదిభారము, సం. వి. అ. పుం. కింపిరొడుగు: చూ, (వెలుగు.) నిరొగ్రము. 1-౩.

కంటకారి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. బృహతి: చూ, వాచుడు.
కంటకారిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. —పై.—
కంటకాలము, సం. వి. అ. పుం: చూ, పనసః

కంటకాలకము, సం. వి. అ. పుం. తీటకసిందః చూ, సము
ద్రాంత. 1.

కంటకాష్ఠీలము, సం. వి. అ. పుం. ఒకరకము చేస: చూ, మత్స్యము. 1-౨౦.

కంటకానన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కందురీంగ: చూ, మషీక. 1-౨.
కంటకాని, సం. వి. ఇ. శ్రీ. బూరుగు: చూ, శాల్మలి.

కంటకాహ్వయము, సం. వి. అ. న. తామర దుంప: చూ, సహస్రవక్త్రము. 1-౮.

కంటకీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. గొట్టె: చూ, రేగు; 2. మాతులద్రుమము: చూ, శారద; 3. ఖలినము, కన్నెము; చూ, వాగె; పుం 4. నాగరంగము: సారింజ; చూ, శర్కరాంశము 1-౧౦. 5. ఖదిరము, చంద్ర: చూ, విట్టదిరము.
కంటకిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఉష్ణి: చూ, లవణి.

కంటకీఫలము సం. వి. అ. పుం. 1. పణసః చూ, పనస; 2. ఉష్మోత్త: చూ, హలాపుష్పము; 3. ఆశ్వదంష్ట్ర: చూ, స్వాదు. కంటకము.

కంటకిలము, సం. వి. అ. పుం. వంశవిశేషము.

కంటకిలత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. తిక్తకర్కటి, చేదుదోస: చూ, హరివాలకము.

కంటకిగిరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. చంద్ర: చూ, విట్టదిరము.
కంటకిద్రుమము, సం. వి. అ. పుం. —పై—

కంటకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. నీచమైన బుద్ధిగల పగతుడు.
కాశి. 1. ఆ. 108; 99: చూ, శక్తువు. 1.

కంటకురంటకము, సం. వి. అ. పుం. 1. నల్లగోరంట: చూ, నహ 2-౪; తెల్లగోరంట: చూ, నహ 2-౩; 3. ములు గోరంట: చూ, నహ. 2-౬.

కంటకేచ్ఛుపు, సం. వి. ఉ. పుం. ఒంటె: చూ, తొట్టిపిట్ట.
కంటగించు, దే. అ. క్రి. 1. పగలగొను కాశ. 5. ౫. అము. 5. ౧౦౬; చూ, విరోధించు; 2. వొప్పించె దు. చూ, వేసారు.
కంటగిలు, దే. అ. క్రి. —పై.—పాండు 4, ఆ 3. (రూ-కంటగిల్లు.)

కంటగిల్లు, దే. అ. క్రి. —పై.—
కంటగినువు, సం. వి. ఈ. శ్రీ. బృహతి: చూ, వాచుడు.
కంటకళ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కేతకీ: చూ, మొగలి.
కంటద్రుమము, సం. వి. అ. పుం. దూరుగు: చూ, శాల్మలి.
కంటవక్త్రఫల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. అవాక్కుచ్చి: చూ, బృహద్దంకి.

కంటవక్త్రము, సం. వి. అ. పుం. వికృతము, ములువెలమ: రేగు. 1.

కంటపాదము, సం. వి. అ. పుం. —పై—
కంటపుంఖ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ములువెంపలి: చూ, వెంపలి. 1-౨.

కంటపల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. అకాకరంజము, తీగెక్రొనుగు: చూ, శాదఘ్నము. 1-౧.

కంటపంము, సం. వి. అ. పుం. 1. —పై.—; 2. ఆశ్వదంష్ట్ర: చూ, స్వాదుకంటము; 3. పణస: చూ, పనస; 4. ఉష్మోత్త: చూ, హలా పుష్పము.

కంటభర, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కప్ప: చూ, హరి. 12.

కంటలము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఒకరకముచెట్టు: చూ, వృక్షము; దే. వి. (1) చిల్లరసరకులుంచి ఎత్తు మొదలగు వానిమీద వేసేడు సంచలజత. హరి. పూ. 6, ఆ. 22: రూ-కంట్లము, కంటాళము; (2) దూదిమాట: రూ-కంట్లము, కంటాళము; (3) రొమ్మిది మణుగుల బరువు = 72 పీసెలు: రూ-కంట్లము, కంటాళము.

కంటవత్తిడుకొనుట, శా. ఎక్కువ శ్రద్ధగలవైపుట. “వెట్టునె చరించి యరయించె విప్ర సుతుని, కంట వత్తిడుకొని వైరిక ప్రభుండు.” (పాండురంగ మాహాత్యము.)

కంటవల్లి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఒకపుష్పము. చూ, శ్రీవల్లి 1.

కంటవృక్షము, సం. వి. అ. పుం: చూ, శేణి: ఫలము.

కంటనము, దే. వి. కంటము: చూ, శబ్దము. 2-౯.

కంటనరి, వై. వి. = కంతనర: మెడనగి: చూ, భూషణము. 2-౬. (౬)

కంటనరులు, దే. వి. ఒకరకమునట్లు: చూ, ధన్యము.

కంటాణి, వా. వి. కాగితములులోనగు వి కట్టు కొనిటగను వుగ కట్టువిడియు గెడ్డమునుగల ఇనుప ఊడ, రూ-కంటాణి, కంటాళము: చూ, నూది. 1-౧.

కంటాఫలము, సం. వి. అ. పుం. పణస: చూ, పనస.

కంటార్దల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నల్లగోరంట: చూ, నహ. 2-౪.

కంటాపు, సం. వి. ఉ. శ్రీ. ములువెంపలి: చూ, వెంపలి. 1-౨.

కంఠాహ్వానము, సం. వి. అ. న. తామరదుంపః చూ, సహస్ర. త్రము. 1-౮
 కంఠాహ్వానము, దే. వి. 1 రూ. అంతః: చూ, కంఠాహ్వానము: 2: చూ, కంఠలము. (1. 2., (3).
 కంటి, సం. వి. న. పుం. 1. చణకము: చూ, నెనగలు: దే. వి. (1) బౌపమభక్తికా. తమరు ఉదా. — కన్ను. కను: కనులు. కనులు. త. క. టి: కన్నుల: నుల; వా. (2) కంటియ: చూ, భూషణము. 2. ౬ (౬).
 కంటికెక, ద్వ. వి. క. అ: చూ, హక్షణము. ౫.
 కంటికారము, జా క్రిందిమీదలు కంటికెకవచ్చుట అనగా నిర్వక్ష్యము.
 కంటిపద, ద్వ. వి. కటాక్షము, కడకన్ను: చూ, తోచనము. 1. ౧.
 కంటికెపులు, ద్వ. వి. చూ, హర్షణము 3-౪.
 కంటిపాప, ద్వ. వి. కంటినిల్లగుద్దలోని ప్రతిఫలనము: చూ, తోచనము. 1. ౧౧.
 కంటియ. వై. వి. = కట్టికా. రూ. క. టె. చక్రాకారపు కంఠాభరణము. (వెండి బంగారు లోనగునది): చూ, భూషణము. 2. ౬-(౬).
 కంటివాలు, ద్వ. వి. (కల్లు + వాలు.) చక్రాయుధము, చట్టు వాలు. బిద్రా. 1, అ. చూ, బాణము. 1-౩౦.
 కంటివికీ, దే. వి. చక్రశ్రవణము, పాము: చూ, నర్పము. 1.
 కంటివిస్కరి, —వై.—
 కంటిలు, దే. వి. బి. చెవివగ, అం. భా. ద్వి. మ. 148: చూ, భూషణము. 2. ౮-(౬).
 కంటు, దే. వి. 1. వగతుడు: చూ, శత్రువు. 1, 2. పగ: చూ, విరోధము. 1.
 కంటె, వై. వి. 1. = కట్టికా: అము. 6, అ. 6: చూ, రూ. కంటియ: దే. అను. 2. పంచమీ విభక్తి ప్రత్యయము.
 కంట్లము, దే. వి: చూ, రూ. కంటలము. (1), (2), (3).
 కంఠకూణిక, సం. వి. అ. శ్రీ. వివచి: చూ, వీణ. 1.
 కంఠక్రియలు, అం. సుందరి, తిర్యక్తేన, పరివర్తితము, ప్రకంపిత. (4).
 కంఠగతము, వా. సం. వి. ప్రాణాంతకము.
 కంఠగుళిక, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, కంఠకూణిక.
 కంఠతలానిక, సం. వి. అ. శ్రీ. గుఱ్ఱముమెడకు కలిగించు లోలు లోనగు కంటె.
 కంఠద్వని, సం. వి. అ. పుం. 1. ఎలుగు, గొంతుకలోని స్వర తింతువులనుండి పుట్టు శబ్దము. కంఠము: చూ, స్వరము 2; పా. ౪౬ (౧౨). 2. దీనికి ఉపమానములు. — కోకిలద్వని, వీచానాదము.
 కంఠవీడకము, సం. వి. అ. పుం. చీపరపిట్ట: చూ, విన్నగిద్ద: చూ, హరివాహనుడు. 1-3.
 కంఠనిలకము, సం. వి. అ. పుం. కల్ప, మంల లేచి కత్తెనెప్పు: చూ, ఎమ్మా. 1-౨౦
 కంఠపాకము, సం. వి. అ. పుం. పుస్తకమును చూడఁగా అవ్వగించుచుండు చదువుడు: చూ, వడ్లె. 4.

కంఠపాకము, సం. వి. అ. పుం. మరణసాధన రజ్జువు: (తే. ప.) :— అరి, ఉరిత్రాసు.
 కంఠనిలము, వా. వి. ఉపజిహ్వ: తంత్రీవ్యాకరము.
 కంఠభూష, సం. వి. అ. శ్రీ. కంటె లోనిగు మెడనగ: చూ, భూషణము 2. ౬-(౫).
 కంఠభూషణము, సం. వి. అ. న. 1. —వై.—: 2. బకానొక దర్మకాస్త్రప్రథము.
 కంఠమచ్చము, సం. వి. అ. పుం. సపుంసకలక్షణము, కొడ్డా గుఱుడు: చూ, లక్షణము 1. ౨౧.
 కంఠమణి, సం. వి. ఇ. పుం. శ్రీ. 1. కుత్తుకయందు పైకి: గనఁబడు బుడిపి: చూ, గొంతుముడి.
 కంఠమాల, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. మెడచుట్టు గడ్డలు లేచెడి రేపులు: చూ, గండమాల; 2. బంగారులోనగు పూసలతో: గ్రువ్వఁబడి మెడను అంటియుండదండ: చూ, భూషణము. 2. ౬-(౫).
 కంఠము, సం. వి. అ. 1. కుత్తుక, మెడమందలి దాగము: చూ, మెడ; 2. కంఠద్వని, కుత్తుకలోని స్వరతుంతులనుండి పుట్టుశబ్దము: చూ, స్వరము 2: ౪౬-(౧౨) 3. దగ్గః; చూ, సమీపము: 4. మంగః: చూ, శ్వసనము; 5. దంతక్షత స్థానవిశేషము: చూ, దంతక్షతము; 6. నఖక్షతస్థానవిశేషము: చూ, నఖక్షతము; 7. ఉమ్మెత్తః: చూ, హఠాపుప్పుము, అం. 8: చూ, చక్రములు; 9: చూ, కళలుండు స్థలములు; 10: చూ, చుంబనస్థానములు; 11. పురుషలక్షణాంగములు ఏఁబది ఎనిమిదిటితో నొకటి:— మిక్కిలి గుండ్రివై పూర్ణకుంభముం బోలిన ధవధాన్యవంతుడై భూపతియగు. దక్షిణావర్త శంఖముఁబోలిన నుత్తముడై భోగియు రాజును నగు. మహిషగళమైన తిండిపోతగు. బకగళమైన దొంగలచేఁ జచ్చును. మేషగళుడైనను, వక్రగళుడైనను అయిదముచేఁ జచ్చును. కుకగ్రీవ, ఉష్ణగ్రీవ, దీర్ఘగ్రీవ, ఖగగ్రీవ, మయూరగ్రీయ నవశస్త్రములు: చూ, లక్షణాంగములు; 12. శ్రీలక్షణాంగములు ఏఁబది ఎనిమిదిటితో నొకటి:— మూఁగురేఖలుగలిగి దక్షిణావర్తశంఖమున్న రాజపత్నియగు. ఏనుఁగు గుఱ్ఱముల మెడలవరునున్న కులవర్ధనయగు. నల్లనిమచ్చయున్న సుఖవతియుఁ బుత్రవతియగు. కుఱవయైన దరిద్రురాలగు. దీర్ఘమెయున్న కుల నాశినియగు. కుడినుడియున్న శైవాశ్వతియగు. ఎడమ నుడియున్న గొర్రెలుగు మేకమెడయై దానియగు: చూ, శ్రీలక్షణాంగములు; 13: చూ, అధమక్షేత్రములు; 14 కంఠము నెందుండెడి రెండవ శ్రుతిప్రకము మద్యమస్థాయి: చూ, ఉచ్చరిమము.
 కంఠలంఠిము, సం. వి. అం. పుం. నిశీతము: చూ, సూత్రము: 1. ౧౬.
 కంఠశాలుకము, సం. వి. అ. పుం. 1. గళకుండిక: చూ, రోగము. 1; 2. ఒకరినాశ్రయించి జీవించుడు; ఉపజీవిక: చూ, బ్రదుకు. 1.
 కంఠశోభ, సం. వి. ఈ శ్రీ. మిక్కిలి తీవ్రమైన ఓషధి: చూ, యష్టిపదుకము. (రూ. ౩౦౦ శోభిని)
 కంఠశోభిని, —వై.—

కంఠసకము, సం. వి. అ. పుం. = చూ. కంటసరి.
 కంఠమాత్రము, సం. వి. అ. న. 1. పుస్తా: చూ, మంగళ
 సూత్రము. చూషణము. ౩-౬-(౨); 2. మొదలము,
 (గొలుసు), హరిము: చూ, చూషణము. 2. ౬-౩౩).
 కంఠస్థము, సం. వి. అ. కంటము. దున్నది, కంఠవాతముగా
 వచ్చునది.
 కంఠస్థానము, సం. వి. అ. న. కంఠాద్యక్షంధునటు. చేయు
 స్థానము: చూ, స్థానము. 1-౨.
 కంఠాగ్ని, సం. వి. ఇ. పుం. కంఠాగ్నియందు నిప్పుగల పక్కి:
 చూ, పక్షి.
 కంఠాశి, వా. వి: చూ, రూ.కంటాశి.
 కంఠాభరణము, సం. వి. అ. న. కంఠాభరణగునది: చూ,
 భూషణము. 2-౬-(౩).
 కంఠారము, సం. వి. అ. పుం. భూగర్భము యుక్తము: గొంతు
 నయి చేతులువేసి త్రోసికొనెడి పోరాటము: చూ, చిరు
 కొనుచు తిట్టుకొనెడి పోరాటము: చూ, యుద్ధము 1-౧౧.
 కంఠారి, సం. వి. అ. స్త్రీ. పెండ్లియై తిట్టుకొనెడి: చూ,
 భాండము. ౩-౩.
 కంఠార్ద్రము, సం. వి. అ. పుం. ప్రసౌగ్య లక్షణము: మొద
 యందు నుడిగల స్త్రీ మంచి చదివిన లియగుట గుఱు:
 చూ, లక్షణము. 1-౩౨.
 కంఠి, సం. వి. న. పుం. క్షత్రియుడు: చూ, రాజు 1; ౨-౧;
 2. కుదేరునీకత్తి: చూ, రిద్ది 2-౪; 3. కంటిము: చూ,
 చూషణము. 2-౬-(౩); 4. మెఱుపు: చూ, విద్యుత్తు. 1.
 కంటికి, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. కంటిము. నె. 7, అ. 11: చూ,
 భూషణము. 2; ౬-౩; 2. మెఱుపు: చూ, విద్యుత్తు. 1.
 కంటిరథము, సం. వి. అ. పుం. బాలికాది క్రిడాశ్రయము:
 మనుష్యులమోయు విమానమును రథము: చూ, శకటము. 1.
 కంటిరవము, సం. వి. అ. పుం. సింగము: చూ, సింహము. 1.
 కంటిరవి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. అర్ధరథము: చూ, వైద్యమాత.
 కంటిరవుడు, సం. వి. అ. పుం. చండురుడు: చూ, హిమాం
 శువు.
 కంటిరాయుడు, సం. వి. అ. పుం. కుత్తుకగండువాయుడు: చూ,
 శిన్నుడు. 1.
 కంటింధము, సం. వి. అ. పుం. అందలము మొదలగునవి:
 చూ, నవారి. 1.
 కంటేడుడు, సం. వి. అ. పేద: చూ, వీదవాడు.
 కండ, వై. వి. 1. నంజుడు. మార్క. 1, అ. 74: చూ,
 పుక్తము. 2; 2. = కండక. మృగ్యుడి. పటికబెల్లము.
 జై. 8, అ. 204: చూ, శర్మర. 1; 3. నంజుడుముక్తి:
 చూ, పుక్తము. 2-3.
 కండకస్త్రులు, వా. వి. దుర్మాంసముపెరిగిన కంటితెవులు: చూ,
 హర్షణము 3-౬.
 కండకావరము, ద్వ. వి. గరువము: చూ, హంకారము.
 కండకత్కెర. వై. వి. = కండకశర్మర. పటికబెల్లము: చూ,
 శర్మర. 1.
 కండచీను, ద్వ. వి. ఉలంగవము, పెద్దకల్లచీను: చూ, చివీలి.

కండచుక్క, వై. వి. కాలభండము, కడుపులో కుడినెక్కు
 నల్లనెక్కు. వెడి మాంసము అం, భా. ద్వి. మ. 133: చూ,
 యుక్తము.
 కండనము, సం. వి. అ. న. కండకము: చూ, కవుడు.
 కండని, సం. వి. అ. న. దోయ: చూ, స్థూలౌచ్ఛర్యము. 1-౪.
 కండపట్టు, ద్వ. అ. క్రి. జలియ: చూ, సూరియ.
 కండమక్కి, వై. వి. నల్లగుండె: చూ, యుక్తము.
 కండిరము, వా. వి: చూ, స్థూలౌచ్ఛర్యము.
 కండి, వై. వి. = కండికము భూమిలో గొంతభాగము, లంక
 పొలము: చూ, భూమి. 1-౪౨.
 కండియ, వై. వి. చూ, రూ. కండి.
 కండు, వై. వి. 1. = కండుపు. తీట: చూ, విదర్శిక; 2.
 ఆపది: చూ, విదర్శిక.
 కండుకము, సం. వి. అ. పుం. రూ. కండుకము: చూ, బారి 3.
 కండుర, సం. వి. అ. స్త్రీ. రూ. కండుర. మ. అగొడి *. చూ,
 శూ. శి. వి.
 కండురము, సం. వి. అ. పుం. కారక: చూ, నుషవి. 1.
 కండున, దె. వి. 1. రూ. కండున. కత్తిరియము: (వారముగల
 కండెంతో నెయ్యిగును అట్లును నేయబడి. ది.) చూ,
 వత్తము; 1-౧౧, 2. రూ. కండున. అర్ధము: చూ,
 దూలము.
 కండున, చూ, రూ. కండున.
 కండునమాలము, వా. వి. అర్ధమాలము: చూ, దూలము.
 కండుపు, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. కండుపు, తీట: చూ, వ్రణము
 1-౨౯. 2. దూలగొండి: చూ, శూ. శి. వి.
 కండురి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. దూలగొండి: చూ, శూ. శి. వి.
 కండుపుము, సం. వి. అ. పుం. జిల్లేప. చూ, పక్షిము.
 కండుతి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. కండుపు, తీట: చూ, వ్రణము.
 1-౨౯.
 కండుయ, సం. వి. అ. స్త్రీ. —వై. —
 కండుయనము, సం. వి. అ. పుం. —వై. —
 కండుయత, సం. వి. అ. పుం. గోలుకొను వాడు.
 కండుర, సం. వి. అ. స్త్రీ. దూలగొండి* చూ, శూ. శి. వి;
 2. పుల్లపప్పులి: చూ, బప్పలి.
 కండురము, సం. వి. అ. పుం. కండ* చూ, సూరణము.
 కండుము, —వై. —
 కండె, వై. వి. 1. నూలికండె. రూ. కండియ: సరిగ: చూ,
 సూత్రము 1-౧౦; 2. దాస్యాంజలికము. జ్ఞానోర్ ౧౨౧
 కం: చూ, వెన్ను; 3. సామచే మిక్కిలి అట్టియ. భుజము.
 అచ్చయ, కాం. 135: చూ, స్కంధము. 1.
 కండెము, వై. వి. సామచే మిక్కిలి అట్టియ. భుజము, కండె.
 విజ. 1, అ. 108: చూ, స్కంధము. 1.
 కండోలము, సం. వి. అ. పుం. గంప: చూ, నజ 1.
 కండోలియ, సం. వి. అ. పుం: చూ, కండోలి: చూ,
 కండో. వీణ, సం. వి. అ. స్త్రీ. చాండాలి, మా. వీణ. చూ,
 వీ. 1-౧౪.
 కండోలి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. —వై. —
 కండ్ర, దె. వి. ఉంగవము, పెద్దకల్లచీను: చూ, చివీలిక,

కంఠ్రావి, దే. వి వ్యసనకరము. కామకోపాదులవలనఁ బుట్టిన దోషసంబంధము.

కంద్రావి, ద్వ. వి. 1 దోడ్పెట్టడముః చూ, రావి; 2. కంఠ్రావ యను యొకానొకరావిః చూ, రావి.

కంద్యోపుము. సం. వి. అ. పుం. గొంగళిపురుగుః చూ, ఈక క్రిమము.

కంఠ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. వసుపు, కుంకుమ, గుమ్మడికాయ, కుంకుడుకాయలు, సున్నిపిండి, నూనె మొదలగునవి కలంబు నత్త పెండ్లి యెదవనాడు పెండ్లికూతురువారు పెండ్లికమా దువైపువారికి వంపించు లగవు; వా వి 2. నందువీధి. "నొంగ ఈకంఠనుండి పాటిపోయెను." చూ, నందు 5. (రూ-గంఠ).

కంఠి, వై. వి. 1. = గ్రంథి. వర్షము, వెదురు చెఱువ లోనగు వాని కనుపుః చూ, బుడిపి; 2. = గ్రంథి. ఆణియః చూ, ద్రువు; 3. = గ్రంథి. నీమకుటు లోనగువాని దద్దురుః చూ, ద్రువు; 4. = గ్రంథి. దెబ్బలన వాచు వాపు. హరిపు. 2, భా. 503: చూ, బొప్పి.

కంఠిరీవాడు, వా. వి. 1. రూ-కంఠీరీవాడు, ఎందును విలకడ లేనివాఁడుః చూ, నంకుసుకుడు; 2. సంకింఠ. (రూ-కంఠి వాఁడు.)

కంఠు, దే. వి. గడువుః చూ, మితి.

కంఠుడు, సం. వి. ఉ. పుం. చూ, మన్నుకుడు.

కంఠవు సం. వి. ఉ. పుం. గదెః చూ, పంటసాల.

కంఠీరీవాడు, వా. వి: చూ, రూ-కంఠిరీవాడు.

కంఠ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. = గంఠ. చింపి గుడ్డలను కూర్చి కుట్టిన దొంత; చూ, వత్తము; 1-౬౦; 2. చి.చిగుడ్డ, పటప్పరముః చూ, వత్తము; 1-౬౨ 3. మంటిగోడః చూ, చులుగుగోడ; 4. మతియొక పక్కరణము.

కంఠటిక, సం. వి. అ. శ్రీ. అంచెలు. దొంతః చూ, వత్తము. 1-౬౦.

కంఠారి, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, కూర్గరంధ్ర * .

కంఠావాటము. సం. వి. అ. పుం. చుట్టుగోడ. త్రి-శే.వ్వి. పుర. 30: చూ, ప్రాకారము.

కంద, సం. వి. అ. పుం. 1 = కంద. అర్హోప్పుము * : చూ, సూరణము; వై వి (1) = కంద. — వై. — "మొగము కందగడ్డ అయినది." (కందగడ్డ = బిల్వకింద అనివాడుక)

కందఃము, సం. వి. అ. పుం. 1. బిల్వము* : చూ, మారేకు; 2. జలముః చూ, నలిలము 1. దే. వి. (1) అ. డికిః చూ, సరిఖ.

కందగడ్డ, ద్వ. వి కందః* చూ, సూరణము.

కందగుడూచి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. తిప్పలిగెః* చూ, సోమవర్తి.

కందటము, సం. వి. అ. న. తెల్లగలువః * చూ, సహస్ర వత్తము. 1-3.

కందణము, అం. దే. వి: చూ, విన్నాణములు. రూ-కందనము.

కందనగాయ, దే. వి. 1. గుండియ. ఆము. 4, అ. 23: చూ,

హృదయము, 2. కందచక్కు. నల్లగుండెః చూ, యౌత్తు.

కందము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, కోకము 2; 2. విలుపుః చూ, సంబోధనము; 3: చూ, రూ-కందణము,

కందఫల. సం. వి. అ. శ్రీ. పుండ్రకారపేల్లము, అంగారః* చూ, కంకణ్యము.

కందబహుళ, సం. వి. అ. శ్రీ. త్రిపర్ణిక, ముయ్యాకుపొన్నః* చూ, సాలపర్ణి,

కందము, సం. వి. అ. పుం. 1. కుటుపుః చూ, ప్రణము; 2. మొగులుః చూ, మేఘము, 1; అం. 3. ఒకానొక వృత్తము.

"క. కందము త్రిశర గణంబుల, నందముగా భజన నలము లటవడి మూటక, దొందును నలజలనాటిట, నొందుం దుదగురువు జగణముండదు బేసిక." మొదటిపాదము — (౧. భగణము, కందము; ౨. నల, త్రిశరగ; ౩. భగణము. జంబుల.) రెండవపాదము. — (౪. భగణము, నందము; ౫. భగణము, గాఢజః ౬. నల, ననలము; ౭ నలము, లటవడి; ౮. గగ, మూటక.) ఇట్లే మూడు నాలుగు పాదములకు

వరుసగా మొదటి రెండుపాదముల లక్షణములుండునని యెఱుంగవలయు రెండు నాలు పాదములలో నాల్గవగణాద్యక్ష రము యతి ప్రకపమ కృతీయ పాదములకు యతిలేదుః చూ, వృత్తము. 1; దీనిధేదములు ఆఱు — కందము, పళ్ళె, విపుల, చుల, ముఖచవల, జఘనచవల. తద్విశేషములు. — నను, గీతి, ఉద్గీతి, ఉపగీతి, అన్యగీతి, ఇదియే సహజ కందం బనఁబడు (చూ, ఆప్పు); 4. కామరలోనగు వానిదుంపః* చూ, సహస్రవత్తము. 1-౮; 5. కందః* చూ, సూరణము; 6.

కందాః* చూ, దుష్టావేళ; 7. దుష్టుః చూ, పైరెడుబ్బు; వై. వి. (1) = స్కంధః. పశ్చాత్తి మూపుః చప్ప. చూ, స్కంధము. 1. (శక్తిరత్నాకరము)

కందమూలము సం. వి. అ. న. తెల్లగలువః* చూ, సహస్ర వత్తము. 1-౧౨ (3).

కందర, సం. వి. అ. శ్రీ. కందరము, కొండయందు తొలువఁ బడిన బిలము. చూః చూ, రంధ్రము. 1-౨.

కందరబము, సం. వి. అ. పుం. చింగెః* చూ, శ్లేష్మోత్తకము. కందరము, సం. వి. అ. న. 1. అల్లము* : చూ, శృంగబేరము: 2 కొండయందు తొలువఁబడిన బిలముః చూ, రంధ్రము. 1-౨; 3. అంకుశముః చూ, సృజి; వి అ పుం 4. అంకు రముః చూ, మొక్క 1; 5. బెజ్జముః చూ, రంధ్రము. 1.

కందరాకరము. సం. వి. అ. పుం. కొండః* చూ, పర్వతము. 1. కందరాలకము, సం. వి. అ. పుం. కలజావ్వి* : చూ, సుహార్వ కము.

కందరాలము, సం. వి. అ. పుం. 1. అక్షిటము* చూ, మృదు ద్రుమము: 2. కలజావ్వి* : చూ, రూ-కందరాలకము. 3. అగ్నిలింగముః చూ, పొగ 1.

కందరి. సం. వి ఈ. శ్రీ. = కందారి, తీక్షణ కంటకః* చూ, దుష్టావేళ.

కందరికి, దే. వి. ఎద్దువీపుపై వేసెడు గంఠ, చూ, కంద కము. (1).

కందరుహ, సం. వి. అ. శ్రీ. అరటి* : చూ, రంధ 2. కందరోద్భవ, సం. వి. అ. శ్రీ పొట్టికొమ్మ లాడలుగల చెట్టు, శిఖః హ్రస్వకా శివము.

కందర్పకూసము, సం. వి. అ. పుం. మరునిలు చూ, భగము 12. కందర్పజీవము, సం. వి. అ. పుం: చూ, కందరోద్భవః*

కంఠపు, సం. వి. ఉ. పుం. శ్రీ. 1. పెనము. స్వేదనః చూ, పాత్రము. 6-౭౩; 2 కంఠకంటు, వేచుటకువయుక్తమగు రోహపాత్రః చూ, పాత్రము. 6-౧౧; 3. వక్షము: చూ, పాత్రము. 31. దే. వి. (1) చిక్ష: చూ, శిశువు.

కంఠాంఘ్రము, సం. వి. అ. పుం. కంఠః: చూ, సూరణము. కంఠారోఘం, సం. వి. అ. శ్రీ. చూలాలుయొక్క కడుపు, కువములు, తొడలు వీనియందుండు రోఘం: చూ, లక్షణము. 1-౧౦.

కంఠేన, దే. వి. 1 బండి ఇరుగునకు చూసేడు మనః; 2. బండి కన్నులయందు బట్టించు చమురు నై. 7, ఆ 93.

కంఠేఽ, ద్వ. వి. (కన్ను + తెలు) కంఠనిరక్షించు తెప్ప; ఉ, హరి. 2, ఆ. 84: చూ, చెప్పు.

కంఠోటము, సం. వి. అ. న. 1. నల్లకలువః: చూ, కహస్ర పత్రము. 1. ౧౭ (౪): పుం. 2. తెల్లకలువః: చూ, సహస్రపత్రము. 1. ౧౭. (౩.)

కంఠోతము, సం. వి. అ. పుం. కలువః: చూ, సహస్రపత్రము. 1. ౧౭.

కంఠోష్ఠము, సం. వి. అ. న. —పై.—

కంఠము, సం. వి. అ. పుం. ముఖ్య: చూ, మేఘము. 1.

కంఠర, సం. వి. అ. శ్రీ. రూ-కంఠరము. కంఠః: చూ, మెడ.

కంఠరము, సం. వి. అ. పుం. 1. —పై.—; 2. ముఖ్య చూ, మేఘము. 1: 3: చూ, కలము 12.

కంఠి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. సంధ్రము: చూ, సమధ్రము; శ్రీ. 2 గ్రీవ: చూ, మెడ.

కంఠ, సం. వి. అ. శ్రీ 1 కంచికామాక్షికి ప్రియమైన నౌక తీర్థము; దే. వి. (1) రూ-కంఠ, మంద్రచుండ: వై. 1. కంఠశోభ, ద్వ. వి. అలవ: చూ, (చూ, నితాగ్రము 1-3) వెలుగు. 1.

కంఠగోడ, —పై.— (కంఠపాతినగోడ.)

కంఠణము, సం. వి. అ. పుం. ఒకరకము ఆయుధము. ఉ, హరి. 4, ఆ. 213: చూ, బాణము. 1-౧౩.

కంఠరొడుగు, ద్వ. వి. రెండు ఎడ్లు చేర్చి రోలెడి కంఠస్రోగు.

కంఠనము, సం. వి. అ. న. అదన: చలనము చూ, రోలము 2. వదలుట: చూ, విమోచనము; విజ. 3. కదలునది: చూ, చరము: 4. వణకునది: కంఠ్రము.

కంఠనుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. కదలు స్వభావముగల వాడు: చూ, జెయితు; 2. కంఠనుడను రక్తముగల: చూ, రాక్షసుడు. 1-౩; 3. రావణుని సేనాధిపతులలో నొకడు: చూ. రాక్షసుడు. 1; 4. కదలించువాడు.

కంఠపుర, ద్వ. వి. కనునవక్షి: చూ, బెళగుళ్ళ.

కంఠము, సం. వి. అ. పుం. 1. వణకు: చూ, వేచుపు; విజ. 2. వణకు: చూ, మేఘపు; అం. 3. ఒడలు వణకుట; “అద్వితీయః యమ్మద్భుతగుప్త్య వీరుని సుప్తత సుతు పురు గాలింజలించు మాలియుం రోలె దూలి చలించు చుండెను.” (కంఠము): చూ, సాత్వికభావములు.

కంఠరము, దే. వి. (1) పాదె, భాటి చూ, శవయానము. (౨౦. అసికొండలు)

కంఠలక్ష్మి, సం. పి. న్. పుం. గాలి: చూ, వాయువు. 1. కంఠలఙ్గదక్షిణ: జా. చిత్తులలో బడినవస్తువు “మరుద్భు, క్కటకా భవించుమరి పుట్టక కంఠలఙ్గదక్షిణ:” (వాండు రంగ మాహాత్మ్యము)

కంఠాకిము, సం. వి. అ. పుం. గాలి: చూ, వాయువు. 1.

కంఠిచు, సం. అ. శ్రీ వక్షు: చూ, వణకు. 2.

కంఠిరము, సం. విజ. 1 వణకెత్తినది: చూ, ప్రే. షికము; అం. 2: చూ, శిరోభేదిములు; 3: చూ, శిరశ్రియ:; 4: చూ, దృష్టిక్రియలు; 5: చూ, గండక్రియలు; 6: చూ, అధిరము 6; 7: చూ, కంటిక్రియలు; 8: చూ, ఊహా క్రియలు; 9: చూ, గాయకదోషములు; 10: చూ, గమక ములు.

కంఠిలుగుడు, దే. వి. రూ. కంఠుటిచుగుడు* చూ, శింశు.

కంఠిలము సం. వి. అ. పుం = కంఠిలము, రంజనము*: చూ, రోచని.

కంఠిల్లము, సం. వి. అ. పుం = కంఠిల్లము. —పై —

కంఠిల్లము, వై. వి. = కంఠిల్లము. కంఠిల్లము. —పై —

కంఠ, సం. పి. ఉ. శ్రీ. 1 మీ. గాఢవణకు కన్యాయు దెకు మోదా చెప్పులు: చూ, స. వా. 1-౩; దే. వి (1) గంధము. భార అశ్వ. 2, ఆ 31: చూ, వాసన 1; (2) దుర్గంధము: చూ, వాసన. 1-౪

కంఠుఁడమ్మ, దే. వి. (కంఠ + తమ్మ) తెల్లకుక్క*: చూ, విట్టచిరి.

కంఠటిగుగుడు, దే. వి (కంఠ + ఇరుగుడు): చూ, రూ. కంఠి టుగుడు*:

కంఠె, దే. వి. తాంబూలపాత్రము. అం, భ. ద్వ. మ. 166: చూ, పాత్రము 6.

కంఠెక, దే. వి. (కంఠ + ఎక) చుండు: చూ, మాషికము.

కంఠోత్తము, సం. వి. అ. న. కలువః: చూ, కందోకము.

కంఠ్రము, సం. విజ. 1. కదలునది: చూ, చరము; 2. వణకు నది: చూ, వేచుపు (కంఠరము అసికొండలు)

కంఠ్రుడు, సం. వి. అ. పుం. కదలు స్వభావముగలవాడు, కంఠనఁడు: చూ, జెయితు.

కంఠి వై. వి. = కంఠి. రూ. కంఠి: చూ, రల్లకము.

కంఠిమయ్య, వై. వి. స్త. భోద్భవస్మి హ వ్విమి. య. 2, ఆ. 3: చూ, నృసింహుడు.

కంఠిము, వై. వి. 1. = స్త. భ. గుంజ: చూ, సంభము. 1; 2 మలఁజిరివీశేషము. ఆ., భ. ద్వ. తే. 207: చూ, మల్లకాత్రము.

కంఠిమరాయిడు, వై. వి: చూ, కంఠిమయ్య. య. 1, ఆ. 120.

కంఠిర్రాడు, వా. వి. కొబ్బరిపీచుతో నల్లిన త్రాడు, చేర్రాడు: చూ, సూత్రము. 1-౨౪.

కంఠిము సం. వి. అ. పుం. 1. చిత్రవర్ణము: చూ, వర్ణము. 6-౮; (౬-౮); 2. బంగారురంగు: చూ, వర్ణము. 6-౩.

కంఠము, సం. వి. అ. పుం. చీర పేను: చూ, యూకము.

కంఠవల్లి, వై. వి. = స్తంభవల్లి. ఉపనయనము నుండొడవటి దినమిచ్చేయు స్తంభపూజ లోనగునది: చూ, స్తంభవల్లి.

కంబజభోజనన్యాయము, న్య. గొంగళిలో భోజనముచేయుచు వెంట్రుకలేటిని రీతి.

కంబజము, సం. వి. అ. న. 1. జలము: చూ, సలిలము. 1; పుం. 2. = కంబడి. గొంగళి: చూ, రల్లము; 3. కంబువా: చూ, పత్తిము. 1-గం; 4. కంబళిపురుగు: చూ, కూకటిము; 5. గంగదోలు: చూ, సాప్పు; 6. ఏనుగుమీదఁ బడవెడి రత్నకంబళి: చూ, రల్లము; 7. ఆహ్వాని చిత్ర కంబళము: చూ, ప్రభుము.

కంబళివాహ్యము, సం. వి. అ. న. గంత్రి, దీర్చిన పిచ్చుదాడియు బండి: చూ, శకటము. 1.

కంబళి, సం. వి. అ. న. పుం. 1. ఎత్తు: చూ, వృషభము. 1: వై. వి. (1) = కంబళి. కంబడి: చూ, రల్లము.

కంబళిపురుగు, వై. వి. గొంగళిపురుగు: చూ, కూకటిము.

కంబళివాహ్యము, సం. వి. అ. న: చూ, కంబళివాహ్యము.

కంబళుఁడు, సం. వి. అ. పుం. ఆదితేజుఁడు. (పు): చూ, సర్పము. 1-గ.

కంబాధ, సం. వి. అ. శ్రీ. రూ.కంబాధ, కలనొప్పి: చూ, శిరోబాధము.

కంబాలాట, ద్వ. వి. (కంబాల + అట) బాలికల ఆటలలో నొక ఆట: చూ, బాలికాక్రీడ.

కంబి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. వెదురుకమ్మి: చూ, పంకాంశు; 2. ఇనుములోనగువాని గరిఁచె: చూ, దర్వి. 1; (చూ, పాత్రము. 6); 3. వెదురుక: చూ, వెలుపు; 4. వెదురు గరిఁచె: చూ, క్రెడ్డు.

కంబిలము, సం. వి. అ. న. నీళ్ళుగల పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-గ.

కంబు, సం. వి. అ. న. 1. జలము: చూ, సలిలము. 1; 2. కల: చూ, శిరము. 1; 3. సుఖము: చూ, హ్లాదనము; పుం. 4. గాలి: చూ, వాయువు; 5. నెమలి. చూ, మయూరము.

(ఇట్టి ఏకాక్షరశబ్దములకు అనుహదర్శమందు మూత్రము అధునికప్రయోగములయందు రూపములు కానఁబడుచున్నది.)

కంబుక, సం. వి. అ. శ్రీ. ఆశ్వగంధక; పెన్నేరు: చూ, వాహుకరి.

కంబుగ్రీవ, సం. వి. అ. శ్రీ. మూడురేఖలు (ముడుకలు) గల కంఠము: చూ, మెడ.

కంబుపుష్పి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. కంబుమాలిని: చూ, పుష్పకంద.

కంబుమాలిని, —పై.—

కంబులు, దే. వి. బ. 1. సజ్జపైరు: చూ, సస్యము; 2. సజ్జలు అను ధాన్యము: చూ, ధాన్యము.

కంబుపు, సం. వి. ఉ. పుం. న. 1. శంఖము: చూ, సంకు. 1; పుం. 2. ఏనుగు: చూ, హస్తీ; 3. కడియము: చూ, బాషణము. 2; 4. వత్తగుల్ల: చూ, సంకు. 1; 5. కప్ప చిప్ప, జలకుక్తి: చూ, సంకు. 1; 6. కుత్తు: చూ, మెడ; 7. జలజమును చెట్టు: చూ, శంఖము. 6.

కంబూకము, కంఠనము: చూ, శివుడు.

కంబూత్తము, సం. వి. అ. పుం. 1. మేలెనకడియము: చూ, బాషణము 2; 2. మేలెనశంఖము: చూ, సంకు. 1.

కంబూష, సం. వి. అ. పు. కంబూలాపి: చూ, రాపి.

కందోజము, సం. వి. అ. పుం. 1. మేలైన శంఖము: చూ, సంకు. 1; 2. కాండోజము: చూ, దేశము; 3. కాండోజ దేశపు ఏనుగు: చూ, హస్తీ 1 (౧౦) మా. (కందోజము)

కందోజము, —పై.— (విస్తకోశము.)

కంబ్యచ్చుపు, సం. వి. ఉ. శ్రీ. = కమ్మెచ్చు: చూ, బహు రంధ్రజీ.

కంబారి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. రూ.గంబారి, గుమ్ముడుక: చూ, సర్వకోద్రద.

కంబి, సం. వి. ఇ. ఈ. శ్రీ. ఇత్తడిలోనగువాని గరిఁచె: చూ, దర్వి. 1. (చూ, పాత్రము 6)

కంబుపు, సం. వి. ఉ. వి. శిరోము: చూ, వట్టివేరు.

కంత్రిదర్శయతి: న్య. సీరి యెవని మత్తిల్లఁజేయదు? కంస, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, కంసవతి.

కంసజిత్తు, సం. వి. త్. పుం. క్రిష్ణుఁడు: చూ, విష్ణువు. 1. కంసము, సం. వి. అ. పుం. న. 1 = కంబు. ద్వవి హేచ్చుగా గలలోహము: చూ, లోహము. 1-3; 2. కంబుగిన్నె: చూ, పాత్రము. 6; 3. మానవిశేషము: తన్వ, కచోలము: చూ, మానము. 1.

కంసవతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కంసుని తోఁబుట్టువు: చూ, కంస. కంసచూ, సం. వి. అ. పుం. వెన్నుఁడు: చూ, విష్ణువు. 1.

కంసారాతి, సం. వి. ఇ. పుం. క్రిష్ణుఁడు: చూ, విష్ణువు. 1. కంసాలి, దే. వి. కమసాలి; చూ, స్వర్ణకాసుఁడు. (అగిసారె = కమసారె. కంసాలి అయినది.)

కంసాస్తి, సం. వి. న. కంఠ: చూ, లోహము. 1-౩.

కంసుఁడు, సం. వి. అ. పుం. 1 దుర్ముఁడు, కుంబు: చూ, వ్యాధుఁడు. 2; 2. పుష్టని మేనమామ; 3. ఉగ్రసేనఁడు: చూ, మూఁదేవుఁడు.

ఈ కాండోజము: న్య. ఏకాండోజ? ఏదర్శమో? కకకకలు, వా. వి. బ. నవ్వులయందగు ధ్వన్యనుకరణము: చూ, హాహూ.

కకటిక, సం. వి. అ. శ్రీ. కవచము: చూ, వారవారణము. కకణము, సం. వి. అ. పుం. జలకణము: చూ, బొట్టు 6.

కకపాల, వై. వి. = కకపాల, రూ.కకపాల. స్వా. 1, అ, 59: చూ, కైపాల.

కకపాలము, సం. వి. అ. పుం. అడుగునపోయిన కుండనోరు. కకవికలు, వై. వి. క. = కాకపికో, యథాయథా. కకా. 8, అ.

102: చూ, వికావి.లు (రూ.వికావికలు.)

కకావికలగుట, జా. చెదరిపోవుట. “అత్మవైరికవయంబు కకావికలైఁలంగి” కకా. 8, అ. 58.

కకావికలు, వై. వి. బ. = కాకపికో, రూ.కకవికలు. కకా. 8, అ. 58: చూ, వికావి.లు.

కకిరణము, సం. వి. అ. పుం. సూర్యకిరణము: చూ, మయూరము. 1.

కకిర్తనము, సం. వి. అ. న. విష్ణుకిర్తనము: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧).

కకుంభము, సం. వి. అ. పుం. సన్న్యాసులుండుకైతె నీంది వంటి పాత్రము: చూ, పాత్రము. 6.

కరుణాధానము, అం. చాపలు 96. అందు కరుణాధానము 7:—
 భిన్నపదము, కాంధోరి, మధ్యమగ్రామ, రంగతి, మధ్యమ,
 కటి, మిశ్ర: (చూ, ఉపవిద్యలు)
 కరుణాధానకరణము, అం. లంకరణము నాలుగింటిలోనొకటి.
 పాలకాహనిక: చూ, అంకరణము, 2.
 కరుణవిద్యలు, అం. విద్యలు 20, అందు కరుణవిద్యలు 3:—
 ధోగవర్తి, అధిక, మధురిక. (చూ, ఉపవిద్యలు)
 కరుణ, సం. వి. వ. పుం. 1. కరుణము, ఎద్దు మూపురము:
 చూ, స్కంధము. 1: 2. విహ్వ, నాలుక: చూ, రసన;
 3. రాజవిహ్వము: చూ, అక్షణము. 1—కా: 4. కొమ్ము:
 చూ, విహ్వము: విజ. 5. మేలుకంటి (విహ్వకోశము): చూ,
 వైష్ణవము.
 కరుణము, సం. వి. అ. పుం. విజ: చూ, కరుణ.
 కరుణి, సం. వి. న. పుం. గోపతి, అచ్చుదెడ్డు: చూ, వృష
 భము, 1.
 కరుణ్య:రము, సం. వి. త. పుం. 1.—పై.—; విజ. 2.
 గొప్ప మూపురము కలది (అచ్చుదెడ్డు).—పై.—
 కరుణ్యతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పిఱుడు: చూ, పిఱు.
 కరుణ్య, సం. వి. ధ. శ్రీ. 1. దిక్ష: చూ, హరితు: 2.
 జోతి: చూ, వెలుతురు. 1, 3. సంపెంగదండ: చూ,
 భూషణము. 2; 4. అల్లికజడ: చూ, వేసలి 1; 5. బూమి:
 చూ, భూమి 1; 6. ఒకానొక శాస్త్రము: చూ, శాస్త్రము: 7.
 ఏనుగుమీద: అలవెడి రత్నకంఠి: చూ, రత్నకము.
 (విహ్వకోశము).
 కరుణము, సం. వి. అ. పుం. 1. పిఱుమర్దిక: చూ, సాలము.
 3-4: విహ్వజీ: చూ, వృషనామకము. 3. ఒకగు: చూ,
 విహ్వదండము: 4. ఒకానొక కొండ: చూ, వర్ణకము: 5.
 ఒకానొక పాట: చూ, స్వరము. 2-44.
 కరుణాండము, సం. వి. అ. పుం. గుమ్మడిక: చూ, సర్వతోభద్ర.
 1-౮.
 కరుణికము, సం. వి. అ. న. నెమలికూత: చూ, స్వరము.
 2-44-(౧౨౩)
 కరుణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పిఱుడు: జేయు కేళివిసోదము:
 చూ, విలాసము. 1.
 కరుణ్యము, సం. వి. అ. న. కరస్సునందలి వెండ్రుకలచుట్టు:
 చూ, వెండ్రుక. 1.
 కరుణము, సం. వి. అ. పుం. బ్రహ్మదేవుని కోపము: చూ,
 రోషము.
 కర్కసం, వై. వి. = కక్షపాల: చూ, రూ.కక్షపాల. విక్ర.
 2, అ. 97.
 కర్కర, వై. వి. = కర్కరేలు, పెద్దకర్కర: చూ, బకము.
 కర్కరము, వై. విజ. = కర్కశము. కలకు, గట్టి: చూ,
 చెడిదము.
 కర్కసము, వై. అ. శ్రీ. (కర్కసము + సదు.) 1. కపించు:
 చూ, సంభావించు: 2. గానిట్లు: చూ, దారపడు.
 కర్కసపెట్టు, ద్వ. స. శ్రీ. (కర్కసము + పెట్టు) 1. నొప్పించు:
 చూ, బాధించు: 2. సంకటపఱచు: చూ, బాధించు.

కర్కసము, వై. వి. 1. కళ, కొరదా. వై. 4, అ. 77: చూ,
 మునికోరి, 2; 2. చాచ, చులిపాటు: చూ, శోకము, 3.
 సంకటము. పర. 1. అ. 84: చూ, శోకము. విజ. 4. =
 కర్కశము, కఠినము, గట్టి. క. రా. 7, అ. 331: చూ,
 చెడిదము: 5. కడగంట్లు: అము. 4, అ. 214: చూ,
 శోకము.
 కర్కసిండు, వై. స. శ్రీ. 1. నొప్పించు. రామా. 6, అ.
 172: చూ, బాధించు: 2. సంకటపఱచు: చూ, బాధించు.
 కక్కి, అం: చూ, విన్నాణములు.
 కక్కిరివిక్కిరి, దే. విజ. రాజుమాటు: చూ, వృత్తయము.
 కక్కు, దే. వి. 1. అంపము జాయి రోనగువానికి: గలుగఁ
 జేసెడి కలుకు: చూ, గలుకు: 2. రూ-కక్కు: చూ, వాంతి:
 స. శ్రీ. 3. కడుపులోనిది వెలిపుచ్చు, బహిరంగపఱచు: చూ,
 వెలిపుచ్చు: 4. ఉచ్చాదనముచేయు: భార. ఫిక్ష. 2, అ.
 397: చూ, వెళ్లగొట్టు.
 కక్కుదెవులు, దే. వి. (కక్కు + తెవులు) ఒకరింక: చూ,
 వాంతి.
 కక్కుడు, దే. వి. రూ-కక్కుడు.—పై.—
 కక్కురితి, దే. వి. 1. ఆలస్యము. రూ - కక్కురి: చూ,
 విలంబము. 1; 2. రూ-కక్కురి. ఆశ్రయ: చూ, మంప
 మేలము. 2; 3. రూ-కక్కురి: చూ, రోభము.
 కక్కురి, దే. వి. —పై.—
 కక్కుటిలి, దే. వి: చూ, రూ-కక్కురి. వై. 6, అ. 234.
 (రూ-కక్కుటి.)
 కక్కుటిలికాడు, దే. విజ. 1. పిసినిగొట్టు. హరిశ్చ. 2, భా.
 452: చూ, రోభి: 2. అశ్రద్ధ గలవాడు.
 కక్కువాయి, ద్వ. వి. కుముదు: చూ, దగ్గు.
 కక్కురితి, దే. వి: చూ, రూ-కక్కురి. (రూ-కక్కురి.)
 కక్కురి, దే. వి.—పై.—
 కక్కుటిలి, —పై.— (రూ-కక్కుటి.)
 కక్కుటి, దే. వి. —పై.—
 కక్కుర, వై. వి. = క్రకర. రూ-క్రక్కుర. పెద్ద కక్కుర.
 హరిశ్చ. 2, అ. 23: చూ, బకము.
 కక్కుటి, వా. వి. మఱుగుదొడ్డి.
 కక్కురకము, సం. వి. అ. న. 1. రక్కులిక: చూ, వై. జయంతి.
 4, 24 కక్కులిపండు: చూ, వై. జయంతి. 4.
 కక్ష, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. = కచ్చ. బట్టముడుక: చూ, వలి.
 2; 2. ఏనుగు నడుమునకుకట్టు రోలువట్టె: చూ, సూత్రము.
 1-3౯: 3. ప్రకోష్ఠము: ముండేయ: చూ, హస్తము. 1-3;
 4. రోపరిదాన్యము: చూ, దాన్యము: 5. అడవికందితీగె,
 అడవిరొగరిక: చూ, సురావృజిము. 3; 6. పోటి, పంకము:
 చూ, స్వర్గ: 7. రథానయనము: అపస్తంబము. రూ-అపస్తంబము:
 8. మలముజాతికి తెగులు: చూ, రోగము. 1, 9. గోచి:
 చూ, బొట్టము. (త్రికాండ శేషము.) 10. తీట కసిందక:
 చూ, సముద్రాంత: 11. పిన్నరేగటిదూలం: చూ, పిన్న
 దురాలభ: 12. పట్టదల: చూ, ప్రతిజ్ఞ. 1.
 కక్షకము, సం. వి. అ. పుం. ఉద్భద: చూ, విలాసము.

కక్షపాల, సం. వి. అ. శ్రీ. = కక్షపాల. సా. 3. అ, 181: చూ, క్షపాల.

కక్షపచ్చము, సం. వి. అ. పుం. ఉభయలింగము: చూ, లక్షణము. 1-౨౨.

కక్షము, సం. వి. అ. పుం. 1. చంక. మడిసంది. చూ, హస్తము, 1-౧; 2. నిశ్చ విదచియనెడు నేల, కన్యము: చూ, భూమి. 1-౨౨; 3. కనవు: చూ, తృణము. 1. 4. నికుంజము, పొదరిల్లు: చూ, సమనము. 1; 5. గుల్మము, తున్న: చూ, పొద. 1; 6. ఎండిన అడవి: చూ, విషనము; 7: చూ, కళంకుడు స్థలము; 8. గోదంకుకేయి రావు: చూ, నక్షత్రము; 9. ఏనుగు నడుమునకుం గట్టెడివారు: చూ, కక్ష. 2; 10: (చంకల) చూ, చుంబనస్థానములు; 11. ఒకరకముతంగె: చూ, లత. 1; 12. పైఅంగవస్త్రము యొక్క పెనుకప్రక్క వ్రేలాడు కొంగు: చూ, చెంగు; 13. అంగవస్త్రముకొంగు: చూ, చెంగు; 14. కచ్చ, జట్ట ముడుత: చూ, పలి. 2; 15. కనలు: చూ, పాపము; 16. ఎనుయోకు: చూ, మహిషము. (విశ్వకోశము.)

కక్షములు, అం. 1: చూ, లక్షణంగములు. (చంకల):— ఎచ్చుతగ్గులైన దుఃఖియగు. సమములైన పుభకరమగు, నిష్కములైన దరిద్రుడగు. దీర్ఘములైన రాజగు. చూ, లక్షణంగములు; 2: శ్రీలక్షణంగములు ఏఱచి ఎలిమి దింటిలో నొకటి. (చంకల)— కన్నతమ్మలైన సర్వస్వపతి యగు. రోమములున్న దర్మిదరాలగు: చూ, శ్రీలక్షణంగ ములు.

కక్షరోమము, సం. వి. అ. న. చంకలోని వెండ్రుక: చూ, వెండ్రుక 1.

కక్షెరువు, సం. వి. క. పుం. చంకలోనిపుండు: చూ, వ్రణము. 1-౩.

కక్షేటికుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. రాజీవానవు కావలివాడు: చూ, సావిదల్లుడు; 2. తోటకావరి: చూ, రోటిడు; 3. ఉష్ణికుడు, చూ, ప్రతిహారుడు; 4. కవి: చూ, మాచి ల్లువాడు; 5. లంకెకాడు: చూ, పిటుడు; 6. అట కాడు: చూ, సర్పకుడు. 1. (విశ్వకోశము.)

కక్షిపంతము, సం. వి. త. పుం. ఏనుగు: చూ, హస్త.

కక్ష్య, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. ఉంగువాలు: చూ, పొట్టపట్టె. 2. దంతక్షిప్తస్థానవిశేషము: చూ, దంతక్షతము; 3. చంక: చూ, కక్షము. 1; 4. త్రాసునటాచెడు తూనిక: చూ, తూనికె; 5. ఏనుగు నడుమునకుట్టు తోలువారు: చూ, కక్ష. 2; 6. కాంచి, ఒంటిపేచిగల ఆడుదాని మొలమలు: చూ, భూషణము. 2; 7. ఇంటిముందటకుండు వసారా. (చూ, అంకణము = నాలుగింకనడుము అనికొందలు) చూ, వసారా; 8. కండువా: చూ, పట్టుము; 1-౧౦; 9. కుచ్చు: చూ, పిండె. 4; 10. కత్తి: చూ, రిద్ది. 2; 11. భృహతి: చూ, వాళుడు.

కక్ష్యము, సం. వి. అ. పుం. చందిరిక: చూ, వెన్నెల. న. 2. ఎండిన అడవి: చూ, విషనము.

కగేహము, సం. వి. అ. న. 1. అగ్నికాల: చూ, సదనము. 1; 2. బ్రహ్మయిల్లు: చూ, సదనము. 1; 3. యమునియిల్లు: చూ, సదనము. 1; 4. విష్ణ్వనియము: చూ, సదనము. 1.

కగోత్రులు, సం. వి. అ. పుం. 1. సూర్యమంజులు; 2. సముద్రమునందలి కొండలు: చూ, సర్వకము.

కగ్గ, వై. వి. = కగ్గమ్, కత్తి: చూ, రిద్ది. 2.

కగ్గము, వై. వి. = —పై. — (రూ-కగ్గ.)

కగ్గూతము, సం. వి. అ. పుం. తలనొప్పి: చూ, రోహితము.

కమ్మజి, సం. వి. ఇ. పుం. సూర్యకీరణము: చూ, మయా జము. 1.

కమ్మజి, సం. వి. త. పుం. నిరుపంది: చూ, మత్స్యము. 1.

కవ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. ఆదేవంగు: చూ, హస్త. 1. (౨౩);

2. రోధ, కాంతి: చూ, వెలుతురు. 1.

కచంకనము, సం. వి. అ. న. నిర్ణయింపఁబడిన దినమునం దుంచెడి యంగళ్ళ వరుస: చూ, సంత. 2.

కంచగల, సం. వి. అ. పు. జంతువులు మిక్కిలి తఱచుగాగల నేల: చూ, భూమి. 1-౨౨.

కచంగలము, సం. వి. అ. పుం. కదలి: చూ, సముద్రము. 1.

కచకి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. చెప్పుకొట్టువాని సాల: చూ, సదనము. 1.

కచనక్షము, సం. వి. అ. పుం. వెండ్రుకలచుట్ట: చూ, వెండ్రుక. 1.

కచనము, సం. వి. అ. న. 1. కనవు: చూ, తృణము. 1;

2. చెట్టుఆకు: చూ, వర్షము. 1.

కచపాళము, సం. వి. అ. పుం: చూ, కచనక్షము.

కచబంధము, సం. వి. అ. పుం. జాటుముడి: చూ, సిగ. 3.

కచమాలము, సం. వి. అ. పుం. చూమము: చూ, పొగ.

కచము, సం. వి. అ. పుం. 1. జాట్లు: చూ, సిగ. 3;

2. కేశము: చూ, వెండ్రుక. 1; 3. కట్టు: చూ, బంధము. 1;

4. ఎండినకలుపు: చూ, వ్రణము. 1-౧౩.

కచర, సం. వి. అ. శ్రీ. ఆడుదానివేషము వేసికొనిన మగ వాడు: చూ, భూకంసుడు.

కచరము, సం. వి. అ. పుం. చేస: చూ, మత్స్యము. 1.

కచరిపువల, సం. వి. అ. శ్రీ. జమ్మి: చూ, శమి.

కచహస్తము, సం. వి. అ. పుం: చూ, కచనక్షము.

కచాకచి, సం. అవ్య. జగదము: చూ, యుద్ధము. 1.

కచాకపు, సం. వి. ఇ. 1. తిరస్కరింపఁదగినది: చూ, దురాధర్షము; 2. చెడునడక: చూ, తప్పునడక; పుం. పాము: చూ, సర్పము. 1.

కచాటరము, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొకపిట్ట: చూ, పక్షి.

కచామోదము, సం. వి. అ. న. నూగుదోసక: చూ, హరి వాళకము. 1.

కచిక, దే. వి. యా-కచ్చిక. కాలిన పిడకయొక్క తెల్లని చూర్ణము: చూ, పిడక (నీటిని స్పృశింపఁగల పీల్చును.)

కచిక్కు, దే. వి. పొడుచుటయందగు ధ్వన్యనుకరణము: చూ, హూహూ.

కచేరి, వై. వి. 1. = కాలిది. రూ-కచ్చేరి: చూ, సదనము. 1;

2. ఇష్టాగోష్ఠి. రూ-కచ్చేరి: చూ, సల్లాపము.

కచలము, సం. వి. అ. న. ఉత్తరముంచునంది: చూ, జాబు మడుపు.

కచోరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ = కచోరము. ఒట్టు కని. ది. : చూ, పక్ష్యం.

కచోయు, సం. వి. అ. పుం. కచ్చు: చూ, మానము 1.

కచ్చుటము, సం. వి. అ. న. బంధిత్వం: చూ, విచ్చిరి. 1.

కచ్చురము, సం. వి. అ. 1. ముట్టియైనది: చూ, మురివము;

2. చిక్కలైనది, కిచ్చుబిడినది: చూ, హీనము. 1; న.

3. కక్రము: చూ, మట్టగ.

కచ్చి, దే. వి. 1. లేక కొయ్యలను సారెవారు పడుగునందఁ
జొప్పించెనునంద; 2. అరవీదేశపు గుఱ్ఱము: చూ,
హయము. 1-అం

కచ్చించు, దే. న. క్రి. 1. సారె లోనగువారి నదపు: కచ్చు; అ.

క్రి. 2. దట్టివీగించుచు. 3. పూ. 9, అ. 89: చూ, దట్టిగట్టు.

కచ్చింపు, దే. వి. కచ్చికము. ఎచ్చుకక్కునలు లేక నరిగ

నుండుట: చూ, నుట్టెము.

కచ్చిక, దే. వి: చూ, చూ-కచిక.

కచ్చిత్, సం. అవ్య. 1 కేమనమాచారదులు తెలిసికోవడము;

2. అడుగుట: చూ, ప్రశ్నము; 3. అట్టువేర్చునవాయ: చూ,

నమాచారము. 2; 4 గెరవము: చూ, మర్కాద; 5. చమ

త్యారము: చూ, సామర్థ్యము. 1; 6 కోవము: చూ,

రోషము; 7. తెలు: చూ, రోగము. 1; 8. కల్లత్రాగుట:

చూ, సరకము. 2.

కచ్చికము, వై. విజ: చూ, కచ్చింపు.

కచ్చియ, వై. వి. రూ. కచ్చె, కంఠము: చూ, యద్దము.

కచ్చురకము, సం. వి. అ. పుం. = కచోరము: చూ, పక్ష్యం.

కచ్చురము, సం. వి. అ. పుం. = — వై. —

కచ్చె, వై. వి: చూ, రూ. కచ్చియ.

కచ్చెటోతు, ద్వ. విజ. కలహాశీలు: చూ, పేచీకోరు.

కచ్చెరి, వై. వి = కాలిది: చూ, రూ. కచ్చేరి.

కచోరకము, వై. వి. = కచ్చురకము: చూ, పక్ష్యం.

కచ్చ, వై. వి. 1. ఉపవ్ర: చూ, భగము 12; 2. = కచ్చా. వెను

కలుఁజెక్కుకొనెడి దోవతికొంగు: చూ, వలి. 2; 3. కట్టుకొన్న

దోవతికొంగు కుచ్చెట్లు: చూ, వి. తె. 4; 4. కానియ. కార.

వి. 2, అ. 17: చూ, పట్టము. 1-కా. (కా); 5. కొనీనము,

గోచి, హరి. పూ. 7, అ. 13: చూ, బొట్టము.

కచ్చగట్టు, ద్వ. అ. క్రి. కావెదిగించు: చూ, దట్టిగట్టు.

కచ్చడము, వై. వి. 1 = కచ్చట. గోచి. స్వా. 2, అ. 73:

చూ, బొట్టము; దే. వి. 2. రూ. కింకంజ్జు లోనగువాని

దెచ్చెడు బిండి: చూ, శకటము. 1.

కచ్చమొదలు, ద్వ. వి. యోనిమూలము; చూ, భగము. 12.

కచ్చానచ్చాగా. వా. అవ్య. 1. కచ్చింపులేకందఁ; 2 వచ్చి

నచ్చిగావేడుటయందు వర్తించును. (కచ్చానచ్చాగా అనియు)

కచ్చు, దే. వి. 1. గర్భము. కాశీ. 1, అ. 122: చూ, హంకా

రము; వై. వి. 2. అశ. పాండు. 2, అ. 11: చూ, వాంఛ;

దే. వి. 3. పుష్పదళము. వసు. 4, అ. 133: చూ, సంవర్తి;

4. నిగబంతి: చూ, భూషణము. 2; న. క్రి. 5. సారె లోనగు

వారి నదపు: చూ, కచ్చించు. 1.

కచ్చుకొను, దే. న. క్రి. ఆశించు. రసి. 5, అ. 159: చూ,
వాంఛించు.

కచ్చ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. చిమ్మట: చూ, రిల్లు; 2. = కచ్చ.

గోచి: చూ, బొట్టము; అం. 3: చూ, మాతృకా; వి 4. అః

చూ, వీధి 1: 5. ఆఠవంఁది: చూ, సూకరము 1-వ;

6 నీళ్ళుగలనేల: చూ, భూమి. 1; 7. కచ్చదేశము: చూ,

దేశము.

కచ్చటిక, సం. వి. అ. శ్రీ. = కచ్చడము, గోచి: చూ,
బొట్టము.

కచ్చుము, సం. వి. అ. పుం. 1 కమలము: చూ, తాబేలు;

2: చూ, లెచ్చి 1: చూ, నెరు; 3. చెట్టిల కున్నెట్లు:

చూ, మల్లకాత్తము.

కచ్చునీ, అం: చూ, శకవాద్యములు; 2: సరస్వతి వీణ: చూ,

వీణ. 1-అ.

కచ్చుకరంజానము, సం. వి. అ. పుం నిరుపంఁది: చూ, సూక

రము. 1-అ.

కచ్చునీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ఆఠవంఁది: చూ, తాబేలు;

2 వదనభద్రపు: చూ, మొటిమ. 1; 3. సరస్వతియొక్క

వీణ: చూ, వీణ; అం. 4: చూ, శకవాద్యములు.

కచ్చునీక, సం. వి. అ. శ్రీ. పుడ్రోగము: చూ, రోగము. 1.

కచ్చుము, సం. వి. అ. పుం. 1. = కచ్చువెనుకఁ జెక్కుకొను

దోవతికొంగు: చూ, వలి. 2; 2. = కచ్చ, గోచి: చూ,

బొట్టము; 3. నీళ్ళు చిదచిదయనెను నేల, కన్నెము: చూ,

భూమి 1-అఁ; 4. పడయంగము; 5. ఒడ్డు: చూ, తీరము;

6 పూదోట: చూ, వనము. 2; 7. వైపు: చూ, పార్శ్వము.

2; 8. కుజీ: చూ, నంఁ; 9 నది మొదలగువాని సమీప

ప్రదేశము: చూ, స్థానము. 1; 10 అడవి: చూ, విహారము;

11. కంటితెవులు: చూ, హర్షణము. 3-వ; 12 ఒకానొక

దేశము: చూ, దేశము.

కచ్చురహ, సం. వి. అ. శ్రీ. దూర్వ, గజి. : చూ, తృణము. 1.

కచ్చుమ్మి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. చేరిపొట్ట: చూ, పొట్ట; 2.

క్రావణి: చూ, దోడకరము.

కచ్చుధారము, సం. వి. అ. పుం. కొండగొనుగు: చూ, మృదు

ద్రుమము.

కచ్చుర, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. = కచోరము, ఒట్టు కని. ది. : చూ,

పక్ష్యం; 2. కింకంజ్జు: చూ, సముద్రాంత; 3.

బిల్వహతి: చూ, వాంఛు.

కచ్చురులు, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉపవ్రతి: చూ, అంతు

మగఁడు; విజ. 2. గజ్జలవాఁడు: చూ, పామనుఁడు.

కచ్చువు, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గజ్జ: చూ, విదర్భిక.

కచ్చుమతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కింకంజ్జు: చూ, రూ. గొంఁడి.

కచ్చురకము, సం. వి. అ. పుం. = కచోరము. ఒట్టు కని. ది. :

చూ, పక్ష్యం.

కచ్చురము, సం. వి. అ. పుం. = — వై. —

కచ్చిటిక, సం. వి. అ. శ్రీ. గోచి: చూ, బొట్టము.

కచ్చోరము, సం. వి. అ. న. 1. = కచోరము, ఒట్టు కని. ది. :

చూ, పక్ష్యం; 2. నల్లఅతివస: చూ, విష.

కటకము, సం. వి. అ. పుం. క్రముకః చూ, పోక.
 కటకము, సం. వి. అ. పుం. చిమ్మ, కమలభివృదు: చూ,
 బ్రహ్మ. 1.
 కటము, సం. వి. అ. న. కమలము, నీరుబట్టువు: చూ,
 పద్యము. 1.
 కటాకణము, సం. వి. అ. పుం. చిమ్మ: చూ, బ్రహ్మ. 1.
 కటాకము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—
 కటము, సం. వి. అ. పుం. బ్రహ్మపుత్రియ: కవత్త్రియ,
 కనుకుడు.
 కటోత్తము, సం. వి. అ. పుం. చిమ్మ: చూ, బ్రహ్మ. 1.
 కట్ట: జి. గాయము, అం. కా. కతో నిష్ఠవోని నూననినీర్ల నల్ల
 బిడవు, కాటక కిరంగదు అనురీతి.
 కట్టలర్పణము, సం. వి. అ. పుం. చిమ్మ: చూ, నే హాశము.
 కట్టము, సం. వి. అ. పుం. 1. చుట్టు: చూ, మేళము 1;
 2. కాటక: చూ, చాడు; 3. చీకటి: చూ, మేళము. 1;
 4. కంఠము: చూ, బంతి 3.
 కట్టరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ఒకానొక చేస: చూ, మత్స్యము.
 1-౨౦.
 కట్ట, వా. వి. జగదము: చూ, యుద్ధము.
 కట్టకోరు, వా. వి. పేదీకోరు. "వాడు కట్టకోరు" (చూ-కట్టా
 కోరు.)
 కట్టాయము, వై. వి. = ఛాద్యమ్. అపూపమను భక్త్యము, చూ.
 కట్టాయము. పాండు. 4, అ. 176: చూ, భక్త్యము.
 కట్టము, వై. వి. = ఛాద్యమ్ —పై.—భార. ఉద్యో. 3, అ.
 173.
 కట్టాయము, వై. వి. = —పై.—
 కట్టాయము, వై. వి. = —పై.—
 కటారము, వై. వి. = ఛాద్యమ్. పేరీక్ష: చూ, మధు
 భర్తారీతి.
 కట్టారము, వై. వి. = —పై.— అం, భా. ద్వి. సిం. 79.
 (చూ-కట్టారము)
 కట్టారము, వై. వి. = -పై.- య. 5, అ. 48
 కట్టము, వై. వి. = ఛాద్యమ్ చూ-కట్టము: చూ, చూ-
 కటాయము.
 కటబి, సం. వి. అ. శ్రీ. చాయనమాహము: చూ, వాయవు.
 1-౨౯.
 కటూపము, సం. వి. అ. న. కలరిగంపు
 కర్పిల్లీరవము, సం. వి. అ. పుం. చెట్టల్లియనును జంతువు
 యొక్క చప్పుడు: చూ, స్వరము. 2-౪౭. (౧౦౮).
 కట, దే అన్య. రూ-కటా. సంచాపమును చెలువును. పా. 2,
 అ. 176: చూ, సంచాపము. (అమేరికీకమందు కటకట—
 రూ-కటకటా).
 కటంకట, సం. వి. అ. శ్రీ. దామహరిత్ర: చూ, మ్రానిపనువు.
 కటంకటేరి: సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1.—పై.—; 2. చూరిద్రావర్ణము,
 వసువు: చూ, వర్ణము. 6-౭.
 కటంగరము, సం. వి. అ. పుం. 1. కింగ: చూ, కుషము; 2.
 సంకరము, కుక్కు, చెత్త: చూ, పెంట. 1; 3. చూ-కడం
 గరము, గింజపట్టని వడ్డు: చూ, దాన్యము.

కటంపడుడు, సం. వి. అ. కూరలు వందెడువాడు: చూ, కాక
 కాడుడు.
 కటంబకుడు, సం. వి. అ. పుం. —పై.—
 కటంబము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఒకానొక వార్తము: చూ,
 స్వరము. 2-౪౭ (౧౦౮); 2. అమ్మ: చూ, దాణము. 1.
 కటంభర, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. అదేనుగు: చూ, హస్త;
 1. (౭౭) 2. రూ-కటంభర, కటంభోహిణి: చూ, శకులా
 దని; 3. ప్రసారణి: చూ, లంజెనవము; 4. కేరె
 బచ్చి: చూ, బచ్చి; 5. మజీనిల, కొంకమీది యొకరము
 ఎక్కుదాయ: చూ, రక్తములు. 1-౧౨. (౧౦) 6. కిప్పు:
 చూ, మంచూ. ము. 1; 7. చాగ: చూ, స్రవ.
 కటంభరము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, రోనాక: 2.
 గినియ: చూ, రికిషపక.
 కటకట, వై. అన్య. వి. = కట్టకట్ట. 1. సకాపము నందరి
 ద్వస్యము: రణము: చూ, చూ చూ. (రూ-కటకటా); వి.
 2. కొంకబయందగు ద్వస్యము: రణము: చూ, చూ చూ.
 కటకటలను, ద్వ. అ. క్రి. (కటకట+పడు) 1. కోపించు.
 భార. విరా. 5, అ. 350: చూ, రోపించు; 2. గాసిల్లు.
 భార. ద్రోణ. 2, అ. 335: చూ, చాధుడు.
 కటకటా, వై. అన్య. వి. = కట్టకట్ట: చూ, రూ-కటకట. 1.
 కటకటాములు, దే. వి. బి. ఇమపకములు లోనగువానిచే
 నేర్పబడెడి యట్లు. కటకటాలు.
 కటకటా, దే. వి. బి. —పై.—
 కటకము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. కడియము. హస్తభూష:
 చూ, భూషణము. 2; 2. కొండనడుము, కటము: చూ,
 చలియ; 3. పనుగు కొమ్మునకు వేసెడు పొన్ను: చూ,
 పొన్ను 1; 4. రాజు నివసించు ప్రధాననగరము, రాజవీధు:
 చూ, దేశము; 5. సముద్రలవణము: చూ, లవణము. 1;
 6. దండు: చూ, సేర. 1; 7. కుంకుడు: చూ, ఛేనిలము. 2;
 8. నికంబము: చూ, పిట్ట.
 కటకరము, వై. వి. = గంధర్వ: ఒంటెపిల్ల. అం, భా. ద్వి.
 సిం. 89: చూ, రొట్టిపిట్ట.
 కటకవర్ణమానము. అం: చూ, సంయుతహస్తములు.
 కటకనరులు. దే. వి. బి. ఒకరకము వడ్డు: చూ, ఛాన్యము.
 కటకాముఖము, సం. వి. అ. పుం. 1. అభినయ హాసవిశేషము,
 జిట్టన, నడిమివ్రేళ్ళ నందున బొట్టనవ్రేలు చొప్పించి అణ
 చేతచాయ వాల్చి ఉంగరపువ్రేలిని చిటికెనవ్రేలిని కొంచెము
 వంచి పొడవుగాబట్టినది: చూ, వ్యంజకము. 1.
 కటకారుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. చావలెల్లువాడు: చూ,
 మేదరి, 2. మేదరవాడు: చూ, మేదరి.
 కటకి. సం. వి. న్. పుం. కొండ: చూ, పర్వతము.
 కటకోలము, సం. వి. అ. పుం. పీకెదాను: చూ, పాత్రము. 6.
 కటభాదము. సం. వి. అ. పుం. 1. గాజగిన్నె: చూ, పాత్రము.
 6; 2. కాకి. చూ, వాయనము; 3. జంబుకము: చూ, నక్క.
 కటభాదకుడు. సం. వి. అ. పుం. తిండిపోతు: చూ, భక్షికుడు.
 కటచ్చునము, సం. వి. అ. పుం. గగ్గర: చూ, పర్వానము.
 కటపెట. దే. వి. ఒరయుజయందగు ద్వస్యనుకరణము. చూ,
 చూచూ.

కటప్రపము, సం. వి. అ. పుం. 1. జాడమాడెడు అడ్డసాపు: చూ, పాచిక; 2. ధనము: చూ, విత్తము. 1.
 కటప్రపుడు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. ముక్కంటి: చూ, శివుడు; 2. విద్యారదుడు: చూ, హంసుడు; 3. రక్కసుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1.
 కటభంగము, సం. వి. అ. పుం. 1. హస్తప్రమాణముగాఁ బైరుకోయుట; 2. రాజనకునాశము: 3. సోః: చూ, శుంఠి.
 కటభి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. 1. జ్యోతిష్మతి: చూ, మానేరు; 2. ఇల్లించు: చూ, మాతులుంగము: ఈ స్త్రీ. 3. నల్లలగిలె: చూ, శుకనాసము. 1.
 కటమాఁది, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. కుబేరుని కూతురు, మదిర: చూ, మాన. 1-౫.
 కటము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఏనుఁగుచెక్కిరి: చూ, హస్తి. (కరటము, కటిఅనియు పేర్లు.); 2. క్రిందఁ బడుచుకొనెడు రాజీ, ఈత, పెరుగు లోనగువానిలో అల్పబడిన చాన: చూ, చాన; 3. అతిశయము: చూ, హెచ్చు; 4. పీనుగు: చూ, శవము; 5. పట్టుదల: చూ, ప్రతిష్ఠ 1; 6. నడుము క్రింది రాదలమీది భాగము, కటి: చూ, మొల; 7. వల్ల కాకు: చూ, శృణానము; 8. కూకటిమూఁగ: చూ, భృంగ రాజము; 9. ఒట్టు: చూ, శవశము; 10. తరుణము, చూ, సమయము. 1; 11. కణః: చూ, పార్శ్వము. 2; 12. ఏనుఁగుదంతముల నడిమిచోట: చూ, శంఖము. 2.
 కటప్రణుడు, సం. వి. అ. పుం. పీనుడు: చూ, వృకోదరుడు.
 కటశర్కర. సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. ముత్యము: చూ, రత్నములు. 1-౧, 2. గాంగేష్ఠి: చూ, ముత్యపుతీగ.
 కటా, వై. అవ్య = ఃష్ట: చూ, రూకట.
 కటాంతరము, సం. వి. అ. న. మఱియొకచాన.
 కటాకటి. వా. వి. సందేహము, చొటాచొటి.
 కటాకుపు, సం. వి. ఉ. పుం. వక్కి: చూ, పక్షి.
 కటాక్షము, సం. వి. అ. పుం. 1. మెల్లకన్ను, కడకంటిచూపు, కేకరము: చూ, లోచనము. 1-౧; 2. కేకరము, కడకన్ను, క్రేగన్ను: చూ, లోచనము. 1, ౧. (రెండర్థములు ఒకటే అనికొందఱు.)
 కటాక్షించు, సం. అ. క్రి. కడకంటజూడు: చూ, చూపు.
 కటాదము, సం. వి. అ. పుం. దున్నెపోతు: చూ, మహిషము.
 కటాయనము, సం. వి. అ. న. బొరుగడ్డి: చూ, తృణము. 1.
 కటా, వై. వి. 1. = కతార: రూకటాను. ఉ. రా. 7, అ. 211: చూ, రిష్టి. 2; 2. = కతార: రూకటాను బాగు. శకం. 4, అ. 50: చూ, బాణము. 1; అం. 3. ఆయుధ ములు ముప్పదిరెండింటిలో నొకటి: చూ, ముప్పదిరెండాయుధ ములు (చూ, బాణము.)
 కటారికత్తె, వై. విణ. రూకటారికత్తె, కళా. 1, అ. 31: చూ, స్త్రీ. 1-౨౩౮.
 కటారికత్తె, వై. విణ. — వై. —
 కటారికాడు, వై. విణ. అపికుడు, కటారిగలవాడు, కళా 8. అ. 100: చూ, ఖడ్గి.
 కటారు, వై. వి. = కతార: ఖడ్గము: చూ, రూకటారి. ఉ. రా. 7. అ. 451.

కటారుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. వైజ్ఞానికుడు, నేర్పరి: చూ, సమర్థుడు; 2. శ్రీలోలుడు: చూ, వలపుకాడు.
 కటాహము, సం. వి. అ. పుం. 1. కడవ, బాన: చూ, పాత్రము. 6; 2. కప్పెర: చూ, పాత్రము 6; 3. తాదేటివెన్ను చిప్ప: చూ, చిప్ప. 8; 4. ఒకానొక దీవి: చూ, లంక. 1; 5. అప్పుడే కొమ్ముచూపెడి ఎనువదూడ, అబ్బడు: చూ, వత్సము. 2; 6. వప్పు: చూ, సూసము; న. 7. పాములవాని తంత్రము.
 కటి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. 1. కటిరము: చూ, మొల; ఈ. స్త్రీ. 2. పిప్పలిమోడి: చూ, పిప్పలి; ఇ. స్త్రీ. 3. మేలఁగు గోయకాపు: చూ, స్థానము 1: ౧. పుం. 4. ఏనుఁగు: చూ, హస్తి; ఈ. స్త్రీ. 5. ఏనుఁగుచెక్కిరి: చూ, హస్తి; అం. 6: చూ, అక్షణాంగములు; 7: చూ, శ్రీఅక్షణాంగములు. 8: చూ, మధ్యమశ్రేణములు; 9: చూ, హస్తశ్రేణములు.
 కటిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. బెత్తను చేతను నూలుపోగులచేతను చేయఁబడిన కేదెము: చూ, హరిగ: వై. వి. (1) రూకటిక. కటివాడు. కటికవాడు. వెండిబెత్తమువాడు. రా. 7, అ. 69: చూ, వేత్రహస్తము; (2) = ఖట్టిక. రూకటిక. కసాయి. “గీ. కటివానిల్లు నాటికఁ గన్నపెట్ట.” భట్ట. 1. అ: చూ, సంహారకడు; (3) రూకటిక: చూ, హల్లశాస్త్రము.
 కటికచీకటి, ద్వ. వి. వెండికటి: చూ, మేచకము. 1.
 కటికమెకము, వై. వి. = ఖడ్గమృగము: చూ, శరభము. 1.
 కటికవాడు, ద్వ. వి. 1. రూకటిక. వెండిబెత్తమువాడు: చూ, వేత్రహస్తము; 2. రూకటిక. కసాయి: చూ, సంహారకడు.
 కటికి, దే. విణ. 1. అధికము. “కటికినవ్వు”: చూ, హేరా శము; 2. గట్టి. “కటికినేల”: చూ, బెడిదము; 3. దట్టము. “కటికిచీకటి”: చూ, సాంద్రము. 2; 4. చే: చూ, స్త్రైర్యము. 1; 5. కఠిమడు: చూ, వ్యాధి. 2. (రూకటి-గడునరి. గొంఁదిరి.)
 కటికివాడు, ద్వ. వి. 1. వెండిబెత్తమువాడు: చూ, వేత్ర హస్తము; 2. కసాయి: చూ, సంహారకడు.
 కటిక్రియలు, అం. విశృతము, రేచితము, చిన్నము, కంపితము, ఉద్యాహితము. (5) (ఇవి గాంధర్వ వేదమునందలి భావ ధ్యాయ ప్రమేయములోవి.)
 కటిచ్చన్నము, అం: చూ, కరణములు.
 కటిత్రము, సం. వి. అ. న. 1. మొలనూలు: చూ, మహిషము. 2; 2. సారసనము, కానకే: చూ, వత్సము; 3. మొలను ధరించుబట్ట: చూ, వత్తము.
 కటిసము, సం. వి. అ. న. పుష్పవక్రఫలాదు లుంచెడు బుట్ట: చూ, పాత్రము. 6.
 కటినాభి విమర్శనము, సం. వి. అ. న: చూ, రతిబంధములు.
 కటిని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. గవాద: చూ, పెద్దపాఁసర.
 కటివదక్షిణవర్తము, సం. వి. అ. పుం. పాతివ్రత్యలక్షణము: చూ, లక్షణము. 1-౨౫.
 కటిప్రోథము, సం. వి. అ. పుం. పిలుదుల యుక్తుతి: చూ, పిల్లి.
 కటివలము, సం. వి. అ. న. తర్కా-రిఫల: చూ, తర్కాలబుట్టు.

కటిమచ్చము, సం. వి. అ. పుం. వృద్ధిదలక్షణము: చూ, లక్షణము. 1-౪౬.

కటిభ్రాంతము, అం: చూ, కరణములు.

కటిమూలము, సం. వి. అ. పుం. అత్రమార్థము: చూ, మూలంగి.

కటిల్లకము, సం. వి. అ. పుం. 1. కప్ప: చూ, హరి. 12
2. కారవేల్లము: చూ, సుషవి. 1; 3. నల్లగిగ్గె: చూ, వస్త్రానము; 4. గలిజెయ: చూ, వస్త్రకేతువు.

కటివామార్దము, సం. వి. అ. పుం: జాతిజీవక్షణము: చూ, లక్షణము. 1-౧౪.

కటివృంధా, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. నడుమనకగట్టుకొను: చూ, మొలకము.

కటివాక్రము, సం. వి. అ. న. పురుషుని మొలకరాదు: చూ, సూక్రము. 1-౬౪.

కటిస్నానము, వా. వి. కూనీగారుకనిపెట్టిన రొట్టిస్నాన విశేషము.

కటికలము, సం. వి. అ. పుం. బాతు: చూ, బాణము. 1.

కటిరజము, సం. వి. అ. పుం. నికంబము: చూ, పిజ్జ.

కటిండు, సం. వి. అ. పుం. కటి. కాశీ, 4, అ. 108: చూ, మొల.

కటిరము, అం: చూ, కరణములు.

కటుటుకుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. నీరుడు: చూ, హీనుడు;
2. నీరుడు: చూ, నీరువాడు.

కటుంబర, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. కటుంరోహణి: చూ, శకులాదని.
(చూ-కటుంభర.)

కటుంబరము, సం. వి. అ. పుం. 1. గొంతెమగోడు: చూ, లంకెనవరము; 2. అదేనుడు: చూ, హాని. 1-౨౩).

కటుంభర, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. చూ, చూ:టుంబర:

కటుక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. 1—పై.—; 2. నన్నవలకి: చూ, వక్రల: 3. జీరకము: జీరకా: చూ, సుషవి. 2; 4. చేతి అనుగము: చూ, సౌఖ.

కటుకిందము, సం. వి. పుం. 1. మునగ: చూ, శిగ్రువు. 1;
2. అల్లము: చూ, శృంగివేరము; 3. లకునము: చూ, వెల్లుల్లి.

కటుకము, సం. వి. అ. న. 1. సొంతి విప్పలిమిరియములు: చూ, త్రికటుకము; 2. కటుకరోహణి: చూ, శకులాదని;
3. అగ్నిమంథని: చూ, వైజయంతి. 4; పుం 4. శబ్దత్యజము: చూ, తృణము. 1.

కటుకరోహణి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. అసోగము: చూ, శకులాదని.

కటు:వల్లి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ఒట్టి: చూ, సుకాష్ట.

కటుకాలాబువు, సం. వి. ఈ. పుం. కటుకుంబి, చేదుగల అనబ: చూ, సౌఖ.

కటుకిటకము, సం. వి. అ. పుం. దోమ: చూ, మళకము.

కటుకిఫలము, సం. వి. అ. న. అగ్నిమంథని: చూ, వైజయంతి. 4.

కటుగుడు, సం. వి. అ. నీరుడు: చూ, హీనుడు.

కటుకేశకకి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. చేతిబీణ: చూ, నీటి.

కటుక్కు, దే. వి. కొలుకుటయందగ్గు ధ్వన్యనుకరణము: చూ, హాహూ.

కటుక్వణము, సం. వి. అ. పుం. బిడ్డిభయ: చూ, లకుముకి.

కటుక్వాణము, సం. వి. అ. పుం.—పై.—(చూ-కటుక్వణము.)

కటుగు, పై. వి. = ఛటి. చూ-కటుగు. పాదె: చూ, శవయానము.

కటుగ్గంపి, సం. వి. న. న. ఉషణ: చూ, విప్పలి.

కటువాకర్ణాకము, సం. వి. అ. న. 1. ఏలేకి: చూ, వక్రల;

2. వట్ట: చూ, తోలు: 3. మరీవాత్మకవత్తున్నము.

కటుత్తిక్రము, సం. వి. అ. పుం. జనుము: చూ, వణము.

కటుత్తిక్ర. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. చేదుఅరణ: చూ, సౌఖ.

కటుకుండి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ఒకరకముతంగె: చూ, లక. 1.

కటుకుంబి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. చేదుఅరణ: చూ, సౌఖ.

కటుక్వము, సం. వి. అ. న. కాటవము: చూ, కాటకము.

కటుత్రియము, సం. వి. అ. న. సొంతి విప్పలి మిరియములు: చూ, త్రికటుము.

కటుదక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. నక్క దోస: చూ, హరివాళకము. 1-౩.

కటునిష్ఠానము, సం. వి. అ. పుం. గింజవట్టని ధాన్యము, పొల్లు. చూ, ధాన్యము.

కటుపత్రిము, సం. వి. అ. పుం. 1. పాట: చూ, వృక ధూమకము; 2. తెల్లకొనకి: చూ, హరినిమ్మ 1-౧.

కటుపత్రి, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఒకరకముట్ట: చూ, వృక్షము.

కటుపల, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. లింగిదొడ: చూ, దొడ.

కటుఫము, సం. వి. అ. పుం. 1. చేతికొట: చూ, పొట్ట;
2. త్రికంబము: చూ, ఒట్టె; 3. బొప్పి: చూ, శాక శష్పము.

కటుదీక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. విప్పలకంగె: చూ, విప్పలి.

కటుభుగము, సం. వి. అ. పుం. 1. సొంతి: చూ, సొంతి;
2. అల్లము: చూ, శృంగిబేము.

కటుభద్రము, —పై.—

కటుమంజరిక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఉత్తరేణు: చూ, తెరిము.

కటుమరలు, దే. వి. ఇ. హనువు, ముగి చుక్రా. 1, అ. 93: చూ, పార్శ్వము. 2. (చూ-కటుమర్లు)

కటుమోదము, సం. వి. అ. న. జవాబ మొదలగు సుగంధ ద్రవ్యము: చూ, సుగంధద్రవ్యము.

కటురము, సం. వి. అ. న. తక్కుము: చూ, మజ్జగ.

కటురవము, సం. వి. అ. పుం. కప్ప: చూ, హరి. 12.

కటురోహణి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1: చూ, చూ-కటురోహణి:
2. తక్కెడ: చూ, వైజయంతి. 4.

కటువార్తకి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. తెల్లవాళుకు: చూ, వాళుకు.

కటువు, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. కటురోహణి: చూ, శకులాదని;

2. రాజీక నల్లవాడు: చూ, నల్లము; 3. అంకోలగిరి: చూ, ప్రేంకణము, 4. కానిన: చూ, వ్యక్తికము 2; ఈ.

పుం. 5. ఒట్ట: చూ, కారము. 1; 6. గంధము: చూ, వాసన.

1-౨౦; 7. చేదు: చూ, తిక్కుము; 8. చేతిపొట్ట: చూ, పొట్ట; 9. అవధధర్మము: (తె. ప.)—ఉప్పుదనము, ఉప్పుర;

విజ. 10. ఇంపుకానిది; 11. కాంముగెడిది; 12. మచ్చము

గలది; 13. వాడిమి గలది: చూ, శిశుము; 14. వాసనగలది;

పై. వి. (1) = ఛటి. పాదె: చూ, శవయానము.

కటుక్యంగలము, సం. వి. అ. న. అగ్నిమంథము: చూ, వెల్లు.

కట్టుపాము, సం. వి. అ. పుం. నల్లావాయి: చూ, నర్సపము.
కట్టాకట్టకము, సం. వి. అ. న. 1. సొంటి: చూ, పంపి;

2 అడ్డుము: చూ, కృంగచేరము.

కట్టాకట్టము, —వై—

కట్టెరకము, సం. వి. అ. పుం. కలింజకము: చూ, చాప.

కట్టాలము, సం. వి. అ. పుం. చేతిపాట్ల: చూ, పొట్ట.

కట్టాలిపిణ, సం. వి. అ. ప్రి. మాంపిణ: చూ, పీణ. 1-౧౪.

కట్ట, దే. వి. 1. అడ్డకట్ట: చూ, నేతువు. 1; 2. చెబుపులోనగు

వానికట్ట: చూ, నేతువు; 1-౧; వై. అవ్య. 3. = కట్ట.

సంతాపార్థకము: చూ, సంతాపము. (రూ-కట్ట).

కట్టకడ, దే. వి. (కడ+కడ) చిట్టచివర, తుట్టతుడ: చూ, ముడ. 2.

కట్టక, దే. వి. 1. రూ-కట్టక. ఏర్పాటు. కళా. 7, అ. 265:

చూ, నియమము; 2. రీతి. నిర్వ. 10, అ. 120: చూ,

విరము. 1; 3. దేవతాకార్యనియమము; 4. అజ్ఞ: చూ,

సెంపు; 5. గౌరవము: చూ, మర్యాద.

కట్టకచేము, దే. న. క్రి. అజ్ఞాపించు. వై. 2. అ. 107: చూ,

సెలవిచ్చు.

కట్టకీ, దే. వి. 1. రూ-కట్టక. ఏర్పాటు: చూ, నియమము. 2.

కట్టచి: చూ, వ్యాధి: చూ, 2; 3. కకనురాని.

కట్టనము, దే. వి. 1. కట్టాగోక. ఆం. భా. ద్వి. మ. 151:

వత్తము. 1-౧; 2. రూ-కట్టము. కానుక. వై. 7, అ:

చూ, లంపము; 3. కట్ట. హరి. 4. 2, అ. 1. 6: చూ,

బంధము. 1.

కట్టపుట్టచెండు, ద్వ. వి. బ: చూ, బాలక్రిక.

కట్టరము, సం. వి. అ. పుం. 1. అడుగు: చూ, బురద; వై. వి.

(1) రూ-కట్టరము. నాట్యబంధము. ఆం. భా. ప్ర. నాట్య.

130: చూ, నాటకము. 1.

కట్టా, వై. అవ్య. = కట్ట: చూ, రూ-కట్ట.

కట్టాటి, దే. వి. ఒకానొక మూక్తికము: చూ, రత్నములు.

1-౧-(౩).

కట్టాటిగుండ్లు, ద్వ. వి. బ. మెడనగ: చూ, భూషణము.

2-౬-(౩).

కట్టాయకము, దే. వి. ఆయత్తము: చూ, యత్నము.

కట్టారము, దే. వి. నాట్యబంధము. రూ-కట్టరము: చూ, నాట

కము. 1.

కట్టావి, ద్వ. వి. మిక్కిలివేడిమి: చూ, వేడిమి.

కట్టేడి, దే. విజ. (కట్ట+ఇడి) కూరుడు. పాండు. 5. అ.

75: చూ, వ్యాధి: చూ, 2.

కట్టిక, వై. వి = బట్టిక: చూ, రూ-కట్టిక. (రూ-కట్టికము).

కట్టితుడపుట, కా. (పావమును) అనుభవించజేయుట, "నా

పావమును కోడనేట్టితుడివనది" (నీతివంధిక-విగ్రహము)

కట్టియ, వై. వి. 1. = కట్టము. రూ-కట్టె: చూ, వంశచెఱుకు;

2. రూ-కట్టె. దుర్భుకట్ట. స్వా. 4, అ. 24: చూ, వేతము.

1: 3. రూ-కట్టె. అమ్మ. భార. శబ్ద. 1, అ. 377: చూ,

బాణము. 1; భా. 4. తూ. కెత్తాచురాళ్ళు: రూ-కట్టె: చూ,

రత్నములు. 1-౧౨-(౧౩).

కట్టు, దే. వి. 1. చోటు, కాశీ. 6, అ. 262 (ఇట్లు చనుకట్టు

లోనగునను): చూ, స్థానము. 1; 2. తొట్టికట్టు: చూ,

ముంగిలి. 2; 3. గింజపట్టిక వట్టు: చూ, ధాన్యము; 4. గింజ

పట్టని వట్టరాని. అము. 4, అ. 13: చూ, ధాన్యము; 5.

కట్టుచారు. చూ, యాషము; 6. కట్టనము: చూ, బంధము.

1; 7. బట్టకట్టుకొనుట. 8. కట్టుపాటు: చూ, బంధము. 1;

9. కడంమెడలెగూడని కట్టు: చూ, హతము; 10. గడుపు.

య. 3, అ. 101: చూ, మితి; 11. పద్యముల అంత్యాక్ష

రము లంచుకొనుచు పద్యములను చనువుట. అ. క్రి. 12.

(అపులోనగునది) గర్భము ధరించు; 13. కట్టబడిననగు.

మార్క. 2. అ. 34. (అంచెల గట్టు, అంటలుగట్టు, అట్టు

కట్టు, కరుడుకట్టు, కాలవలకట్టు, గెంటుకట్టు ఇత్యాదులం

దిలి అగు ధాన్యార్థకముగు): చూ, సంధించు; 14. కట్టు

వేయు: చూ, బంధించు; 15. ఆరోపించు. విజ్ఞా. అచా.

కాం. 108: చూ, పొడవెట్టు; 16. నేకరించు. భార. అది.

5, అ. 53: చూ, సంగ్రహించు; 17. తయారుచేయు: చూ,

ఎకచించు; 18. బట్టకట్టుకొను. నిర్వ. 1, అ. 33; 19.

(చదరంగమునందు) ఆటనుకట్టు. "తోసీరాజు ఆటాట్టు";

20. గట్టిపకు. "పప్పు ముట్టకట్టు"; 21. ఒకదానితో సొంక

కటి అంటితీయు. "పందిరిదానిలకు వెనుక్కుట్టు"; 22. ఆట

మగలను కలుపు. "భార్యభర్తలకట్టు ఇప్పటికీ కుదిరినది";

23. మాటలపొందు. "వాక్యములకట్టు సరసముగానున్నది."

ఇత్యాది.

కట్టుగంబము, ద్వ. వి. (కట్టు+కంబము) ఏనుగు లోనగు

వాని గట్టునటి కంబము.

హరి. పూ. 9, అ. 50; స్వా. 4, అ. 27: చూ, స్తంభము.

1-౪. (1-౨).

కట్టుగొంగు, ద్వ. వి. (కట్టు+కొంగు) కోకయొక్క కట్టుకొను

చేజుగు: చూ, చెంగు.

కట్టుగొమ్మ, ద్వ. వి. (కట్టు+కొమ్మ). అడ్డకట్ట: చూ,

నేతువు. 1.

కట్టుగొయ్య, ద్వ. వి. (కట్టు+కొయ్య) వాగటియంప వెనుక

నిలిపినకొయ్య: చూ, మేడితోక.

కట్టుగొట్టు, ద్వ. వి. —వై—

కట్టుగోక, ద్వ. వి. (కట్టు+కోక) అచో. పకము, కట్టుబట్ట:

చూ, వత్తము. 1-౨.

కట్టుక, దే. వి. 1. గర్భస్థానము, రూ-కట్టుగ. కడుపులోని

పిండాదులు బయటికి వచ్చుట. (కాటుక): చూ, ప్రసవము.

6; 2. పశుగర్భస్థానము. రూ-కట్టుగ: చూ, ప్రసవము. 6

కట్టుకావలి, ద్వ. వి. కప్పుము నొసంగువాడు: అరిగాపు.

కట్టుకానుకపేరు, వా. వి. మెడనుధరించు కానుకదండ: చూ,

భూషణము. 2.

కట్టుగ, దే. వి. చూ, రూ-కట్టుక.

కట్టుగడ, దే. విజ. (చేర్చిపెట్టిన) ధాన్యము: చూ, ధాన్యము.

కట్టుగొట్టు, దే. వి. (కట్టు+కొట్టు). మేడి, పను నుగట్టుటకు

కళ్ళమునఘోరిన గుంజ: చూ, స్తంభము. 1-౧౦.

కట్టుచారు, ద్వ. వి. చారు: చూ, యాషము.

కన్నకవు, దే. వి. ౩వేక్ష. వసు. 4, అ. 86: చూ, మందే మేలము. 3.

కన్నవిటి, దే. విజ. (కన్ను + అవిటి) అంశుడు: చూ, గ్రుడ్డి. కన్నాకు, దే. విజ. (కన్ను + ఆకు.) 1. మేలుకరము: చూ, త్రైవ్యము; 2. మేలుబంతి. భార. భీష్మ. 1, అ. 76: చూ, శ్రేష్ఠుడు; 3. అగ్రేయరుడు. స్వా. 4, అ. 42: చూ, శ్రేష్ఠుడు; 4. తములపాకుల కట్టయందు మొదట నుంచెడియాకు.

కన్నాక, దే. వి: చూ, విన్నాజములు (చూ, మల్లకాత్రము.) (రూ.కన్నాకు.కర్ణాకు.)

కన్ని, వా. వి. దొడకిన్నె: చూ, కన్నియ. 7.

కన్నియ, వై. వి. 1. = కన్యక. పెండ్లికానికడు: చూ. శ్రీ; 1-౧; 2 = కన్యక. కూతురు: చూ, పుత్రక. 1: 3. = కన్య. కన్యారాశి: చూ, రాశి. 2; 4. = కన్య. ఆడుది. లక్ష్మి. 3, అ. 89: చూ, శ్రీ; విజ. 5. రూ.కన్నె. క్రొత్త. చూ, నూతనము; 6. చిన్న, అల్పము: చూ, స్వల్పము. 7. పశువుమొడద్రాడు: కన్నె, కన్ని: చూ, సూత్రము. 1-౬౫.

కన్నియలేడి, ద్వ. వి. కారందము; హరిశ్చ. 1, భా. 637: చూ, మహావక్షము. (రూ.కన్నెవేడి - కన్నెవేజు - కన్నెవేడువీటి.)

కన్నీరు, ద్వ. వి. (కన్ను + నీరు) హర్షణోత్కములవలన కన్నులఁ గాఁచునీరు; రోదనిము, 2. (రూ.కన్నునీరు.నీరు.) చూ: నలలము. 1-౩౨.

కన్నీరుమున్నీరు. జా. కన్నీరునంద్రము. ఎక్కువగాయేళ్ళుట. "హంతుండు కన్నీరు మున్నీరుగుండఁ గృపాజంబునకుఁ దనప్రాణంబులు బలియచ్చె." (ధర్మజాయమానుసు.)

కన్ను, దే. వి. 1. కపటము. ఆం. వా. గుణ. 10: చూ, వ్యాజము. 1; 2. పర్వము, గనుపు: చూ, బుడిక; 3. నెమలి పురికన్ను: చూ, పించెము; 4. రూ.కన్ను, అంజకము: చూ, రోచనము 1; 5. చూపు. భార. ఆశ్చ. 1, అ. 143; ఆము. 5, అ: చూ, లక్షణము. 3; 6. జూడ. భార. ఆర. 7, అ. 63: చూ, సూచన. 1; 7. బండిపక్రము. అప్ప. ఆమో, కాం. 19: చూ, బండికట్లు, 8. పంతెనవ్వారము; 9 మృదంగాది వాద్యభౌతికములునుం దేర్పఱసఁబడినవృత్త నిలమందలము. ఆము, 4, అ. 187; 10. వలయందలి రంద్రములు. కవిక. 4, అ, 113; 11. ప్రణాదిరంద్రము: చూ, రంద్రము. 1-౫.

కన్నుండఁ గనుపావతీయుట, జా. మోనపుచ్చుట. "వినువల్లభ కన్నుండం, గనుపావం దివిను నేవుగల మునిము చ్చివనక." (కళాహర్షోదయము)

కన్నుగానకుండుట, జా. కంటికోఁజూపనిస్థితి వచ్చుట. క్రిందు మీఁదు లెఱుంగకుండుట. ముమెక్కుట." జూపండుడు గర్వాంధకారమునఁ గన్నుగానకున్నవాఁడు." (ధర్మజాయమానుసు.)

కన్నుగుట్టుట, జా. నహించకపోవుట. "వా.సిరిఁజూచి కన్ను గుట్టుచున్నది." (వా.)

కన్నునీరు. వా. వి: చూ, రూ.కన్నీరు.

కన్నుమొఱుగు, దే. స. క్రి: రూ.చూ, కన్న మొఱుగు.

కన్నులఁగప్పుకొనుట. జా. ఎక్కువగా ప్రేమించుట. "కన్న వారితెఱంగునఁ గన్నులఁగప్పుకొను గొప్పతనము." (ధర్మజ.)

కన్నులకలుపు, జా. కన్నులకు చూచుభాగ్యములేమి. "సివిచ్చటకు విచ్చేయుటంజేసి యాకొన్న నాకన్నులకలుపుదీరె." (ధర్మజ.)

కన్నులనండువ, జా. సేత్రపర్వము. "కన్నుల పండువై పొలుచుఁ గల్గెన నవ్వరలక్ష్మి." (కవి కర్వరసాయనము.)

కన్నులమండ, దే. వి. చెఱుకు: చూ, సుకుశూరము. 1-౬

కన్నులమ్రాసు, —వై.—

కన్నులవిలుకాడు, దే. వి. రూ.కన్నుల విల్కాడు చూ, మన్మథుడు.

కన్నులవిలుకుడు, దే. వి. —వై.—(రూ.కన్నులవిల్లుడు.)

కన్నులుగలపక్కి, ద్వ. వి. నెమలి: చూ, మయూరము; వేంక డేశ్వరఅంద్రము. 97.

కన్నులులేనిప్రాణి, అం. చూ, నిరర్థకములు.

కన్నులులేని ముఖము. అం: చూ, అస్పృశకములు.

కన్నువేయు, దే. అ. క్రి. ఆడికాసు: చూ, దృష్టింపు.

కన్నె, వై. వి. = కన్యక, కన్య: చూ, రూ.కన్నయ. (హాతు నకు. — రా. బాల, కాం. 333, పుట; క్రొత్తకు.కన్నె నెయ్యము, కన్నెకమ్మి, కన్నెయెండ మొ.)

కన్నెకయ్యము, ద్వ. వి. ప్రథమయ్యధము: చూ, యుద్ధము. కన్నెకోమలి, ద్వ. వి. బౌద్ధధములొని యొకానొక మూలిక*: చూ, వృక్షము.

కన్నెగోరుకోత, ద్వ. వి. కన్యకల గోఠ్యతీయవిది.

కన్నెత్రాడు, వా. వి. కన్నియ: చూ, సూత్రము. 1-౬౫.

కన్నెబావి, దే. వి. నీళ్ళలేనిబావి, కోనేటిపంటి పెద్దబావి. (అని కొందఱు.)

కన్నెము, దే. వి. కోతిగుండెకాయ.

కన్నెటికము, ద్వ. వి. 1. కన్యాత్వము; 2. భార. న్యాప్రథమ సంగమము. క్షేత్రియ. 186 పొరట, 164. పదము.

కన్నెఱుంగుట, జా. అభిప్రాయము. తెలిసికొనుట, ఇంగిత మెఱుంగుట. "రాజు కన్నెఱింగినవాడవై యాకని చిత్త వృత్తి ననువర్తించవలయు." (సతిపండిత.విగ్రహము.)

కన్నెలేడి, ద్వ. వి: చూ, కన్నియలేడి, య. 2, అ. 24.

కన్నెలేడు, ద్వ. వి. —వై.—(వా.)

కన్నోజి, వై. వి. = కన్యాకన్య: చూ, రూ.కనోజి.

కన్నోటు, దే. వి. (కన్ను + టు) భయము: చూ, వెఱపు.

కన్నట్టు, దే. అ. క్రి: చూ, రూ.కన్నట్టు.

కన్నొఱుగు, దే. స. క్రి: చూ, రూ.కన్నుమొఱుగు.

కన్య, సం. వి. ఆ. శ్రీ. = కన్యాయ-కన్యై. 1. పెద్దికానిపడుచు: చూ, శ్రీ: 1-౧; 2. కూతురు: చూ, పుత్రక: 1; 3. కన్యారాశి: చూ, రాశి: 2; 4. ఆడుది: చూ, శ్రీ: 5. గృహకన్య: చూ, కలుషంద; 6. వదోలిక: చూ, పొట్ల; అం. 7: చూ, రాసులు; 8: చూ, దూతీపక్షమయము; 9. పరకీయములలో నొకతె. వివాహముకానిది (కన్య): చూ, పరకీయ. అం. (10) ఒకానొక వృత్తము: ఒక్కొక్క పాదమునకు ఒకమగణము ఒక గురువునుగలదై నాలప ఛందస్సునందు బుట్టిన వృత్తము. ఉదా:—భావింపన్మా, గవాప్తన్, న్యా వృత్తం పీ, లేవ న్నొల్లన్మా: చూ, వృత్తము 1. వై. విజ. (1) క్రొత్త: చూ, నూతనము. రాఘ. 1, అ. 7; వై. వి. = కన్యాయ-కన్యై. (2) పెద్దికాని పడుచు: చూ, శ్రీ: (3) కూతురు: చూ, పుత్రక: 1; (4) కన్యారాశి: చూ, రాశి: 2; (5) ఆడుది: చూ, శ్రీ. 1-౧.

కన్యక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. పెద్దికాని పడుచు: చూ, శ్రీ. 1-౧; 2. చూ, సహోదరి; 3. పెద్దపిల్లక: చూ, పుత్రల; అం. 4. ఏడుమొదలు ఎనిమిదిసంవత్సరముల వయసు మొలక జన్మనముగలది (శ్రీ): చూ, స్త్రీ. 1-౧౦.

కన్యకలు, అం. అహల్య, ద్రావిది, సీత, రార, మంచోదరి.

కన్యకాజాతుడు, సం. వి. ఆ. పుం. అనివాహికపుత్రి: చూ, సూనుడు. 1-౧౨.

కన్యన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చిన్నచెల్లెలు: చూ, సహోదరి.

కన్యసుడు, సం. వి. ఆ. పుం. చిన్నతమ్ముడు: చూ, సహోదరుడు.

కన్యకల్పము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. కొమ్ముపొట్ల: చూ, పొట్ల; 2 = కన్యా. ఒకానొక దేశము: చూ, దేశము.

కన్యకల్లులు, అం. కుళనామని కుమార్తెలు సూర్యుల వాయు దేవుని శాసముచే కల్లులుకాగా వారిని బూరి అనునొక ఋషి శ్రేష్ఠునకును సోమదేవుని నొక యశ్వరసకును బుట్టిన బ్రహ్మదత్తుడను ఋషికి నిచ్చి వివాహముచేయఁగా అబ్రహ్మదత్తుడు తన రథోమహిమతోయముచే వారి కల్లులనును దోగొట్టి వారితోగూడి సుఖముగ విహరించి యశేష్ఠముగ నివసించిన ప్రదేశము కన్యకల్లులు: అడిగినది. ఈదేశవిశాసులు కన్యకల్లులు. ఇది హస్తినపురమునకు సమీపము. వీరు పంచగృహాలలో నొకతెగవారు. వీరిలో ఉపాధ్యాయ బ్రాహ్మణులు - చేబేబ్రాహ్మణులు - తివారిబ్రాహ్మణులు - చీకీరబ్రాహ్మణులు - దుదేబ్రాహ్మణులు - మిశ్రబ్రాహ్మణులు - ఛట్టబ్రాహ్మణులు అని ఏడువిధములుగ నున్నారు: చూ, బ్రాహ్మణులు.

కన్యకుము, సం. వి. ఆ. పుం. ఇల్లు: చూ, గృహము. 1.

కన్యదానము, అం. 1: చూ, దానములు; 2: చూ, మహాదానములు; 3: చూ, కన్యదానాంగములు; 4: చూ, అష్టవర్గము.

కన్యదానాంగములు, అం. వాగ్దానము, ఫలదానము, కన్యసంవరణము, కన్యదానము, నిరీక్షణము. (5.)

కన్యపితృత్వసంఖితుడనామ కష్టమి, న్యా. కన్యకు పితగానుండుట యనఁగా నాడుబిడ్డను గాంచుట, లేక పెద్దికానిబిడ్డయిండునుండుట మిక్కిలి దుఃఖకారణము.

కన్యపిపీలిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నల్లచిమ: చూ, పిపీలిక.

కన్యశ్రయ క్రత, అం: చూ, సప్తాపికరణములు: (చూ, దాప నిషేధము, కామకామము.)

కన్యరామిడు, సం. వి. ఆ. పుం. బుద్ధభేదము: చూ, జన్మము. 1. కన్యవాద, అం: చూ, కథలు.

కన్యకుల్పము, సం. వి. ఆ. న. పిల్లి: చూ, పిట్ట. 1-౧౩.

కన్యసంవరణము, అం: చూ, కన్యదానాంగములు.

కన్యవము, సం. వి. ఆ. న. హస్తానయవములు (పే)స్స): చూ, హస్తపుష్పము.

కన్యన్న, ద్వి. వి. కన్యసైగ: చూ, సైగ.

కపటబాహుకము, వా. వి. ద్రోహానితతోగూడిన నాటకము; 2. మనసుకొల్పేమాట.

కపటము, సం. వి. ఆ. పుం, న. = కవుడు-కువాళము: చూ, వ్యాజము. 1.

కపటాని, సం. వి. ఇ. శ్రీ. పుల్లజప్పలిక: చూ, జప్పలి.

కపటి, సం. విజ. కపటములతోగూడినవాడు: కపటికడు, కపటాడు. కృతకడు, కృత్రిముడు; (తె. ప):—కప్పయెంచుగుపాము; న. పుం. 2. ఎనుగు: చూ, హస్త.

కపటిండు, సం. అ. క్రీ. కపటిమెంచు. రా. ఆర, కాం. 157.

కపటికడు, సం. విజ: చూ, కపటి.

కపటివి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. చీవానామక గంధద్రవ్యము: చూ, రాజార్ణము. 1-౧౨.

కపటుడు, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, కపటి.

కపటేశ్వరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. తెల్లవ్రాకుడు: చూ, వాకుడు. కపట్టాడు, వా. వి. జాగ్రత్తానుండుమనుట.

కపర్వకము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. శివుని జటాజూటము: కపర్వము; 2. గవ్వ: చూ, మాటము.

కపర్వము, సం. వి. ఆ. పుం —వై.—

కపర్తి, సం. వి. న. పుం. ముక్కుంటి: చూ, శివుడు.

కపాటము, సం. విజ. రూ. కపాటము: చూ, తలుపు.

కపార్థము, సం. వి. ఆ. న. ప్రొద్దుతిరుగుడు: చూ, సూర్యానుస్తరివి.

కపాలనాథిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కడుగు: చూ, కర్కువు.

కపాలభృత్తు, సం. వి. త. పుం: చూ, శివుడు.

కపాలము, సం. వి. ఆ. పుం. న. 1. తలపుష్ట: చూ, శల్యము. 1-౨; 2. కుండలోనగువాని పెంచిక: చూ, టోరె; 3. గుంపు: చూ, సమూహము; 4. పులుము: చూ, సీతము. 1-౩; 3; పుం. 5. పాము: చూ, సర్పము.

కపాలసంఘి. అం: చూ, ఘోరకనంధులు.

కపాలిక, సం. వి. న. పుం. 1. పునుకతాలుపు: చూ, శివుడు; 2. కపాలముకప్రవర్తకడు; 3: చూ, రుద్రుడు; 4: చూ, పంటితెవులు.

కపాలిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గౌరి: చూ, పార్వతి.

కపాలుడు, సం. వి. ఆ. పుం. చెడుగడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.

కవి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. నల్లమామిడి*: చూ, మామిడి;
2. తురక్కమను గంధద్రవ్యము: చూ, రాజార్జము; 1-౧౯;
3. కోతి: చూ, వానరము; 4. వెన్నెలు: చూ, విష్ణువు. 1;
5: చూ, సూర్యుడు: 6. చిల్లమడ్డి: చూ, నల్లకి;
7. ఏనుగు: చూ, హస్త.

కపింజల, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఒకానొకనది: చూ, నది.
కపింజలము, సం. వి. ఆ. పుం. = కవులు చెప్పలయందు
చిత్రవర్ణముగల బిట్టవన్నెపిట్ట: చూ, కొఱ్ఱ.

కపింజిక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఎల్లచీమ: చూ, ఏపీరిక.

కపిక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. నిలసిందువారము*: చూ, దావిలి.

కపికందుకము, సం. వి. ఆ. న. శిరోస్థి: చూ, శల్యము. 1-౩.

కపికచ్చుక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. చూ, దూలగొండి*.

కపికచ్చుకలోపమ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. కోరిండు*: చూ, ముచనక్ర.

కపికచ్చుర, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. చూ, దూలగొండి*.

కపికచ్చువు, సం. వి. షా. స్త్రీ. 1.—పై.—; 2. ఎలుకజీడి*:
చూ, భల్లకకి.

కపికచ్చ్యము, సం. వి. న. పుం. పారిభద్రము*: చూ, బాడిద.

కపికోలి, సం. వి. ఇ. న. ఒకానొక చెట్టు: కోలి.

కపిచము, సం. వి. ఆ. న. అందువు*: చూ, నల్లకి.

కపిచూడ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. అంభాకము*: చూ, మామిడి.

కపిచూకము, సం. వి. ఆ. పుం.—పై —

కపిజము, సం. వి. ఆ. పుం. తురక్కమను గంధద్రవ్యము:
చూ, రాజార్జము. 1-౧౯.

కపితైలము, సం. వి. ఆ. న.—పై — కపిక్లం వర్షా వత్సం
కడకి న కదావన న్యా. వెలగకాయ ఎల్లప్పుడును పత్యమే;
అరటి యెప్పుడును పత్యము గాదు.

కపితత్వక్కు, సం. వి. చ్. న. నూగుదోన*: చూ, దోన.

కపితనక్ర, సం. వి. ఆ. స్త్రీ: చూ, చేతరాసి*.

కపితనర్తి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ఒకానొకచెట్టు: చూ, వృక్షము.

కపితము, సం. వి. ఆ. పుం. 1: చూ, వెలగ*; 2. కందు
రేగు*: చూ, రేగు; 3. నిమ్మటాయ*: చూ, సుశుష్మము;

పా. 4. అభినయహస్తవిశేషము. నడిమివ్రేలు మొదలగు
మూటిని ముడిచి బొట్టనవ్రేలిని చూపుడువ్రేలిని కొనదుకూర్చి

పట్టినది: చూ, వ్యంజకము. 1; అం. 5: చూ, అసంయుత
హస్తములు.

కపిత్థాస్యుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ఒకానొక కోతి: చూ,
వానరము. 1-౯.

కపిదంతము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, కోతికోతి.

కపిదర్పణుడు, సం. వి. ఆ. పుం. కిరీటీ: చూ, విజయుడు. 1.

కపినామము, సం. వి. న్. పుం. 1. అందుగుణంకతో: చేసిన
చూప్రద్రవ్యము: చూ, రాజార్జము, 1-౧; 2. చిల్ల*: చూ,
నల్లకి.

కపివర్తి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ఎల్లఉత్తరేశ*: చూ, తైలరికము.

కపివ్రభ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ: చూ, దూలగొండి*.

కపివ్రభుడు, సం. వి. షా. పుం. శ్రీరాముడు: చూ, రాముడు.

కపివ్రయము, సం. వి. ఆ. పుం. 1: చూ, వెలగ*; 2. నల్ల
మామిడి: చూ, మామిడి.

కపిరతుడు, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, కపివ్రభుడు.

కపిరపాద్యము, సం. వి. ఆ. పుం. నల్లమామిడి*: చూ,
మామిడి.

కపిరోమఫల, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. పెద్దమాల గోవె*: చూ,
దూలగొండి.

కపిల, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. 1. అగ్నేయదిశయందలి యాదేశగు:
చూ, హస్త. 1-౧-(౫); 2. పుల్లావు: చూ, చేనువు; 3.
ఇరుగుడు*: చూ, శిశువ; 4. కంపుటిరుగుడు*: చూ,
శిశువ; 5. రేణుకయను గంధద్రవ్యము: చూ, రాజార్జము.
1-౩౨; 6 చిల్ల*: చూ, నల్లకి; 7. హొన్నిక్కడి: చూ,
లోహము. 1. అం. 8: చూ, దిగ్విజయము.

కపిలద్యుతి, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, సూర్యుడు.

కపిలవర్తి, అం: చూ, అనువర్తములు.

కపిలద్రాక్ష, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఒకానొకద్రాక్ష*: చూ, ద్రాక్ష.

కపిలదార, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. 1. న్వర్ణదీప్తివశేషము: చూ,
నది; 2. కపిలతీర్థము.

కపిలభాహ్యులు, అం: వీరు ఘూర్జరత్రాహ్యులునో నొక
తెగవారు. సామపేరులు. జైమినియ సూత్రమువారు. దేవ
ఉపాసకలు. సూరకు భరోజిల్లాలయందు గానంబడియెదరు:
చూ, బ్రాహ్మణులు.

కపిలమచ్చము, సం. వి. ఆ. పుం. స్త్రీసాధ్యులక్షణము: చూ,
లక్షణము. 1-౫౨.

కపిలము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. గోరోజనమువంటి వర్ణము:
చూ, వర్ణము 6-౪-(౫); 2. బ్రాహ్మణవర్ణము: చూ, వంగ
డము; 3. ఒకానొకహము: చూ, సర్పము. 1-౪-(౨౧.);
4 వందెపుకోడి: చూ, పుంజు; 5. కుక్కు: చూ, కునకము;
విజ. 6. గోరోజనమువంటి వర్ణముగలది: చూ, వర్ణము.
6-౪-(౫); అం. 7: చూ, అసంయుతహస్తములు.

కపిలశిశువ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. పద్మఇరుగుడు*: చూ, శిశువ.

కపిలస్మృతి, అం: చూ, స్మృతులు.

కపిలాక్షి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: కపిలశిశువ.

కపిలాశ్వరుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ఇంద్రుడు: చూ, సహస్రా
క్షుడు.

కపిలుడు, సం. వి. ఆ. పుం. 1. కపిలమహాముని: చూ, ముని.

1; 2. లచ్చిరుగుడు: చూ, విష్ణువు. 1; 3. అగ్ని: చూ,
నిప్పు.

కపిలె, దే. వి. ఎల్లనుగట్టి కోలి నీరెత్తి యంత్రము: చూ,
మోలి.

కపిలెగుండు, వా. వి. గుండు: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(౨౬)

కపిలోమ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. రేణు*: చూ, నల్లకి.

కపిలోమఫల, సం. వి. ఆ. స్త్రీ: చూ, దూలగొండి*.

కపిలోహము, సం. వి. ఆ. న. ఇత్తడి: చూ, లోహము. 1.

కపిల్లిక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. గజబిస్మలి*: చూ, విస్మరి.

కపివక్త్రుడు, సం. వి. ఆ. పుం. నాగదుడు: చూ, ముని. 1.

కపివర్తి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. చూ, కపిల్లిక*.

కపిశ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. 1. చిన్న ఎల్లచీమ: చూ, ఏపీరిక;
2. కపికానది: చూ, నది; 3. పూలగుంపెండ*: చూ, తులా
వీణము.

కవీశము, సం. వి. అ. పుం. 1. చిల్లమర్ది: చూ, నల్లకి; 2. పనుపుమీసిన యెఱుపు: చూ, వర్జము. 6-౪-(౩); 3. కోల చాయ; విజ. 4. పనుపుమీసిన యెఱుపుగలది: చూ, వర్జము. 6-౪-(౩.)

కవీశాంజనుడు, సం. వి. అ. పుం. ముక్కుంటి: చూ, శివుడు. కవీశాపుత్రుడు, సం. వి. అ. పుం. దయ్యము: చూ, భూతము. కవీశి, సం. వి. ఈ శ్రీ. పూలగురివెందః చూ, తులాదీపము; 2. కల్లు: చూ, సుర. 1.

కవీశిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కల్లు: చూ, సుర. 1. కవీశీర్షకము, సం. వి. అ. న. 1. కవీశీర్షము: చూ, కోమకోమ్య; 2. గోదపైదెవర: చూ, సుర: 2; 3. ఇంగిలీకము: చూ, హింగుళము.

కవీశీర్షము, సం. వి. అ. న: చూ, కవీశీర్షకము. 1; 2. గోదపైదెవర: చూ, సుర. 2.

కవీశీర్షంగము, సం. వి. అ. న. 1. కరాపుపు: చూ, లవంగము; 2. కర్పూరము: చూ, నీరము; 3. మేరుపర్వతపు కొమ్ము: చూ, శిఖరము.

కవీనగోత్రము, అం: చూ, గోత్రము. 13.

కవీకచ్చువు, సం. వి. ఈ. శ్రీ. రూ-కవీకచ్చువు: చూ, దూల గొండి.

కవీజ్యము, సం. వి. అ. పుం. కీరికః: చూ, పాల.

కవీంద్రుడు, సం. వి. అ. పుం. హనుమంతుడు: చూ, వానరము. 1-౨.

కవీతనము, సం. వి. అ. పుం. నల్లమామిడిక: చూ, మామిడి; 2. కలాజావ్విక: చూ, స్లక్షము; 3. దిరినెనము: చూ, శిరి షము; 4. బోధిద్రుమము: చూ, రావి.

కవీష్టము, సం. వి. అ. పుం. కీరికః: చూ, పాల.

కవుత్త్రుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. బ్రహ్మపుత్త్రుడు: చూ, కజాడు; 2. విష్ణుపుత్త్రుడు: కనుమాడు.

కవురపుటనటి, ద్వ. వి. రూ-కవురపుటనటిక: చూ, రంభ. 2. కవురము, వై. వి = కర్పూరమ్. రూ-కవ్రము, కవ్వరము; వసు. 2, అ. 116: చూ, నీరము.

కవురుపుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. కుత్తికుడు: చూ, వ్యాధుడు, 2; 2. నీటిమనుష్యుడు: చూ, నీరుమానిని.

కఫూరియెద్రాహ్మణులు, అం. పంచగౌడులలోని సారస్వతులలో మొదటి తెగవారు. (సరస్వతీనదీతీరమున నివసించెడి బ్రాహ్మణులు సారస్వతుల సంబంధులు. వీరు పంచగౌడులలోని వారు. వీరిలో మొదటిభాష ప్రాకృతము. పాంచాలదేశ మందును సింధుదేశమందును రాజపుత్రస్థానమందును ముఖ్యముగ నివసించుచున్నారు.) చూ, బ్రాహ్మణులు. కఫూరియెద్రాహ్మణులు:— కాటపాలె—కాలియె - కుమడియె—కురల—గైంధార—చుని—దత్త—ధన్వన్తోత్రే—సవలె—పండిత—పాతక—ప్రభాకర—బగె—బాలె—భరద్వాజీ—మాలియె—మురూల—మోహన—వరాదె—లవ—సర్వాలియె—సాంద—సింఘావోత్రే—బోరీ వీరు మాధ్యందిన కాజ్వాణాలకుఁ జెందిన కుత్తయశర్వేధమువారు. వీరు మేతలను, గొఱ్ఱలను, దుప్పలను, వజ్జీతాకులను, చేపలను భక్షించెదరు వీరిలో కొందఱు సంబంధబాంధవ్యములు కలవారు, కొందఱు భోజనముమాత్రము కలవారు. కొందఱు

యారెండును లేకున్న వారు. ఈజాబలవారు లాహోరు, అమృత నర్, బహాలా, గురుదాస్పూర్, జలంధర్, ములానా, షహరకాపూర్ యీ స్థలములందుఁ గానఁబడియెదరు.)

చూ, బ్రాహ్మణులు

కపోజీ, సం. వి. ఇ. పుం. శ్రీ. భూర్వరము: మోచేయి. (రూ-కవజీ): చూ, మాస్తము 1-౨౮.

కపోతక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చిన్నపిలకి: చూ, పతల.

కపోతకము, వా. వి. ప్రోరోజనము: చూ, సావీరము. 2.

కపోతకరణ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. అంజనకేరి: చూ, రాజాస్తము. 1-౮.

కపోతివంక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ప్రొద్దుతిరుగుడు: చూ, సూర్యానువర్తిని.

కపోతపాలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. చోపాస్తంభములమీది శ్రేణీకట్ట: చూ, కపోతపాలిక, విటంకము; 2. కాశిగయం దేర్పఱచిన పాపురపుగుడు: కపోతపాలిక, విటంకము.

కపోతపాలిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. —పై.—

కపోతకంక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. బ్రమ్మి: చూ, సోమేద.

కపోతకాజ, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, కపోతకరణ.

కపోతము, సం. వి. అ. పుం. 1. అవది పాపురము, గువ్వ: చూ, పాపురము, 2. పారావకము: చూ, పాపురము; 3. పదునైదు సంవత్సరముల యేనుగు: చూ, హన్సి. 1-(౭౧); అం. 4: చూ, సంయుతహస్తములు; 5: చూ, నృకహస్తములు.

కపోతవము, సం. వి. అ. న. ప్రొద్దుతిరుగుడు: చూ, సూర్యాను వర్తిని.

కపోతవరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కపోతక.

కపోత , సం. వి. ఆ. శ్రీ: కపోతకంక.

కపోతసారము, సం. వి. అ. న: సోపిరాంజనశిల: చూ, సోపి రము. 2: (చూ, రాయి.)

కపోతాంధ్రు, సం. వి. ఇ. శ్రీ. గువ్వగుత్తి: చూ, రాజాస్తము. 1-౮.

కపోతాంజనము, అం: చూ, అంజనములు.

కపోతావి, సం. వి. ఇ. పుం. దేగ: చూ, శ్వేనము.

కపోదా, దే. వి. శిఖిరనువు: చూ, దాజము. 1-౮౨.

కపోలకల్పన, వా. వి. మూలపు అంచనా.

కపోలము, సం. వి. అ. పుం. 1. చెక్కిలి: చూ, రెంప; 2: చూ, కళలుండు స్థలములు.

కపోలములు, అం. 1. శ్రీలక్షణాంగములు ఏఁబదివిమిదింటిలో నొకటి; కపోలములు ఐదిని యుష్టములవలె నునుపుగలిగిన పూజ్యులగు. నునుపులెనిమిది కుడినుడులున్న నుభవతి యగు. రోమములులేకున్న స్వేచ్ఛావిహారిణి యగు. నూతుల వలె లొట్టలైయున్న విజయగు: చూ, శ్రీలక్షణాంగములు; 2. పురుషలక్షణాంగములు ఏఁబదివిమిదింటిలో నొకటి; (చెక్కులు):—సంపూర్ణములై పవృషత్రసమకాంతి గలిగిన భోగియు లక్ష్మీవంతుడును సకలవిద్యాసంపన్నుడును నగు. సింహ, వ్యాఘ్రు, గజసమములైన వ్యవసాయము చేయుచు భోగియై బహువంశతి నొందును: చూ, లక్షణాంగములు; 3: చూ, మధ్యమక్షేత్రములు.

కపోలావర్తము, సం. వి. అ. పుం. స్త్రీసౌఖ్యలక్షణము: చూ, లక్షణములు. 1-౭.

కపోలి, దే. వి. ఒకానొక భక్త్యము: చూ, భక్త్యము.

కప్ప, దే. వి: చూ, మండూకము. 1.

కప్పకలుపు, దే. వి. కారకముచేత అఱికియిండు లేచెడు గుల్ల: చూ, ప్రణమ. 1-౧౧.

కప్పచిప్ప, దే. వి. ఏటియించిగుల్ల, శంకాకము: చూ, సంకు. 1.

కప్పలము, అం: చూ, ఆయురములు.

కప్పడము, వై. వి. 1. = కర్పట: స్త్రీ: పా. 2, అ. 35: చూ, వత్తము. 1-౧; 2. = కర్పట: చి: గి: పట్ట.

భార. అది. 7, అ. 227: చూ, వత్తము; 1-౬౦; 3. =

కర్పట: చూ, సి: పట్ట: చూ, వత్తము. 1-౮౭; 4. = కర్పట:

సన్యాసులకాటి: చూ, వత్తము. 1-౬౩.

కప్పకాళము, మి. వి. కిప్పకలెనుడు రాళము: చూ, బీగము.

కప్పనావుడు, దే. వి. చిటుకప్పకాళుచేత వనులక: గలిగెడు

పానసపురోగము. హ. 3, పూ. 6, అ. 46: చూ, వసు

రోగము.

కప్పము, దే. వి. 1. పన్ను: చూ, పిస్తు. 1; 2. కట్నము: చూ,

అంచము.

కప్పయెలుంగుపాము, దే. వి. మ: మాకర్పసిచేయిపాము: చూ,

పర్వము; 1-౪-౧౬; 2: చూ, కవటి.

కప్పరపడు, ద్వ. అ. క్రి. (కప్పరము + పడు) కొట్టపడు.

కై. 6, అ. 89: చూ, సంభ్రమించు.

కప్పరపాటు, ద్వ. వి. కొండపాటు. భాగ. 6, స్కం. 332:

చూ, సంభ్రమము.

కప్పరము, దే. వి. 1. - పై: 2. = కర్పరము. పయరంగులు:

చూ, వర్ణము. 6-౮.

కప్పరి, వై. వి. = కర్పర. ఓడ. పర. 3 అ. 280: శుక. 2,

అ. 11: చూ, హోదము.

కప్పిరి, దే. వి. (కప్ప + ఇరులు) కొద్దివీ: చూ, మేద

కము. 1.

కప్పి, దే. వి: చూ, గిరక. (పల్లి)

కప్ప, దే. వి. 1. అచ్చాదనము: చూ, వ్యవధానము. 3;

2. నలుపు: చూ, వర్ణము. 6-౬; 3. చీరటి: హ. 4,

అ. 5: చూ, మేవకము. 1; 4. పల్నొక్క: హ. 4,

అ. 8: చూ, దంతక్షతము; 5. ఇంటిపైకప్ప: చూ,

పడలము; 6. క్రి. 6 అచ్చాదించు: చూ, మూయ. 1; అ.

క్రి. 7. క్రిము. భార. అది. 2, అ. 15: చూ, వ్యాపించు.

కప్పగుత్తుకవులు, దే. వి. (కప్ప + కుత్తుకవులు) నెమలి:

అచ్చ. కిష్కిం. కాం. 69: చూ, మయూరము.

కప్పదెరువరి, దే. వి. (కప్ప + తెరువు + అరి) అగ్ని: చూ,

విప్ప.

కప్పదెరువుకొడ, దే. వి. (కప్ప + తెరువుకొడ) అగ్ని:

అంద్రనామసంగ్రహము. దేవ. 18: చూ, విప్ప.

కప్పదెరువుదారి, దే. వి. (కప్ప + తెరువుదారి) - పై: -

కప్ప, దే. వి: చూ, ప్లావనము.

కప్పపేటిగొంగ, దే. వి: చూ, బలిరాముడు; వేంక. అం. దే. 19.

కప్పపైజువ పెనిమిటి, దే. వి: చూ, శిక్ష: (సాం. దే. 3.)

కప్పడు, దే. వి. అచ్చాదనము: చూ, వ్యవధానము. 3.

కప్పక్రోవరి, దే. వి. అగ్ని: సాం. దే. 12: చూ, విప్ప.

కప్పదెంచు, దే. అ. క్రి. (కప్ప + తెంచు) క్రమ్ము. భార.

ద్రోణ 1, అ. 89: చూ, వ్యాపించు.

కప్పబిల్లి, దే. వి. ద్వారముమీద గొడుగుబిల్లికును తన్ను

బిల్లికును నడుచుచుండెడి పరిక.

కప్పమల, దే. వి. కాటుకకొండ: చూ, పర్వతము.

కప్పమేదిగాము, ద్వ. వి. (కప్పమేడు + గాము) శనిగ్రహము:

(చూ, శని) చూ, శని.

కప్పరగండి, వై. వి. = కర్పరగంధి. కర్పరగంధమువంటి

గంధముగల ఆకువి: పా. 3, అ. 11: చూ, స్త్రీ. 1-౧౩౭.

కప్పరపుటనటి, ద్వ. వి. (కప్పరము + అనటి): చూ, చూ.

కప్పరపుటనటి.*

కప్పరపునూనె, ద్వ. వి. కర్పరతైలము: చూ, ప్లేహము:

2-౫.

కప్పరపుతెండ, ద్వ. వి. (కప్పరము + తెండ) గండమూలము:

చూ, పద్మింద.

కప్పరపువంగ, ద్వ. వి. (కప్పరము + వంగ) కత్తెరవంగ:

చూ, వంగ.

కప్పరబోగి, వై. వి. = కర్పరపుబోగి అను పద్యము: చూ,

పద్యము. (సం. ౩. 1-౨౬. ౭.)

కప్పరబోగులు, వై. వి. = కర్పరబోగి. ఒకరకము పడు;

భి. 2, అ. 140: చూ, దాన్యము. (వృత్తియందేకవక

నాంతము.)

కప్పరము, వై. వి. = కర్పరము: చూ, చూ. కవుకము. (వృత్తి

యందు హల్లుపరమగుచో అంత్యవర్ణమునకు వికల్పముగ

లోపంబగు. కప్పరవిదెము మొ.)

కప్పరాయి, దే. వి. నీలమణి, నల్లతాయి: చూ, రత్నము. 1.

కప్పెర, వై. వి. 1. = కర్పర: పుట్ట; ౩, హ. 2, అ.

126: చూ, శిష్యము. 1-౨; 2. = కర్పర: పెద్దముఖము

గల పెద్దపాత్రము: చూ, పాత్రము. 6; 3. = కర్పర:

భిక్షపాత్రము, కొప్పెర. పర. 3, అ. 280, (కూహమువి

కొందలు.) చూ, పాత్రము. 6.

కప్పాలిలాహ్మాయి, అం. నేపాళదేశపు బ్రాహ్మణులలో

నొకరు: చూ, బ్రాహ్మణులు.

కప్రము, వై. వి. = కర్పరము: చూ, చూ. కప్పరము. (వృత్తి

యందు గప్పరభిజమువలె నెఱుంగునది.)

కప్రములక, ద్వ. వి. (కప్రము + ములక): చూ, కప్పరపు

వంగ.*

కవకూర్చిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. చొంగ: చూ, లాల.

కవమ్మి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. శానవణి: చూ, బోదకరము;

2. వివృతిలింగి: చూ, విప్పటి.

కవణి, సం. వి. ఇ. పుం. కూర్పరము: చూ, కిషోణి.

కవము, సం. వి. అ. పుం. తెనుడ: చూ, వైష్ణము.

కవచవర్ణనము, సం. వి. 1. శ్రేష్ఠవృద్ధికారకము; పుం. 2: చూ, పిండికగరక*.

కవచిరోధి, సం. వి. ఇ. న: చూ, మిరియము.

కపాతకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, చొప్పలి*.

కపామయము, సం. వి. అ. పుం. చూ, కఫము.

కపాది, సం. వి. ఇ. పుం. సొంతి: చూ, ఉ.తి.

కపేయపు, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. పామువడగ: చూ, వటము.

కపోషి, సం. వి. ఇ. పుం. కూర్చుండు: మోచెయ్యి: చూ, హస్తము. 1-౨౮.

కబంధము, సం. వి. అ. న. 1. జలము: చూ, నీరు. 1: పుం. న. 2. (రూ.బంధము.) తలకెగి త్రుళ్లెవళిరము: చూ, మొందెను; పుం. 3. కడలి: చూ, నముద్రము; 4. కడుపు, గర్భము: చూ, భూకాము. 1.

కబంధుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. కబంధులకను రాక్షసుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1-౪: 2. కేతుగ్రహము: చూ, సుకేశనము.

కబర, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. బర్హర: చూ, వాయుంబి.

కబరము, సం. వి. ఇ. కలసివది: చూ, మిశ్రము.

కబరి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. రూ.కబర: చూ, వాయుంబి: 2. కుక్కవాయుంబి: చూ, వాయుంబి; 3. ఇంకనమాను: చూ, హింగువు. 1; 4. ఇంగువవెల్లుఅకు; 5. కొబ్బ: చూ, వేసలి. (రూ.కబరీభరము-కబరము).

కబలి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. కాకోలి: చూ, వాయుసోలి,

కబళనము, సం. వి. అ. న. ఉదిరి: చూ, మ్రింగుడు.

కబళము, సం. వి. అ. పుం. 1. కవలము, ముద్ద: చూ, సాదము. (1) ౨౩; (సాపాటు); 2: చూ, అశాగి: స్త్రీ. ౪; చూ, స్తనము. 1-౧౦; 3. దిగుబరవ్రతము.

కబళించు, సం. న. క్రీ. ఎరగొను: చూ, మ్రింగు.

కబళితము, అం: చూ, ముఖరతులు.

కబాళము, దే. వి. ఎద్దుమీదవేసి తెచ్చెడు కనపులోనగువాని బంటమోపు.

కబాళ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. రూ.కంబాళ: చూ, కంబొప్పి.

కబాయి, దే. వి. రూ.కవాయి. అంగి. ఈ. 5, అ. 179: చూ, వస్త్రము. 1-౯.

కబాయి, —పై— హంస. 5. అ. 356.

కబింకుపు, సం. వి. ఉ. పుం. నీటిబొట్టు: చూ, బొట్టు.

కబిక్తము, సం. వి. అ. పుం. రూ.కపిక్తము: చూ, వెంగ.

కబిలము, సం. వి. అ. పుం. గోరోజనమువంటి వస్త్రము: చూ, వస్త్రము. 6-౪-(౫).

కబున్దురము, సం. వి. అ. పుం. అంబుసోలము, నీరబుగ్గ: చూ, బుద్దురము. 1.

కబురు, దే. వి. ఉబును: చూ, సమాచారము. 2. (చా).

కబొద్దుడు, సం. వి. అ. పుం. కుత్తికపు బొద్దుడు: చూ, బుద్దుడు. 1.

కబ్బపుగూరుసరి, ద్వ. వి. కవి, గ్రంథకర్త. అప్పు. బాల, కాం. నీతి. 12: చూ, మాటలబ్ధులు. (రూ.కబ్బపుగూరుసరి-కబ్బపునేకరి)

కబ్బపునేకరి, —పై—

కబ్బము, వై. వి. 1. = కావ్యము: చూ, పుస్తకము; 2 గ్రంథము. వర. 2, అ. 234: చూ, పుస్తకము.

కబ్బిలి, దే. వి. కొండికడు, కల్లమ్మచాడు: చూ, సురాజీవి.

కబ్బిలివాడు, దే. వి. —పై—

కభార్య, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. 1. బ్రహ్మధార్య: చూ, సరస్వతి; 2. విష్ణువత్సి, లచ్చి. చూ, లక్ష్మి. 1.

కభూషణము, సం. వి. అ. న. సిగంతి: చూ, భూషణము. 2. కమ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. 1. కాంతి: చూ, వెలుగు. 1; 2 చూ. కమల: చూ, లక్ష్మి.

కమండలము, వై. వి. = కమండలపు. నన్యానుంపాత్రము: చూ, పాత్రము. 6.

కమండలుపదము, సం. వి. అ. పుం. జువ్వి: చూ, ప్లక్షము.

కమండలుపు, సం. వి. ఇ. పుం. 1. = కమండలము: చూ, పాత్రము. 6; 2 నక్కచోని: చూ, హరివాహము. 1-౩; 3. జువ్వి: చూ, ప్లక్షము.

కమంధము, సం. వి. అ. న. 1. జలము: చూ, నీరు. 1; 2 కబంధము: చూ, మొందెను.

కమటము, దే. వి. కమసాలెవానికుంటి: చూ, చ్చాయ్య. (రూ. కమ్మటము-కమరు.)

కమరము, సం. వి. అ. న. 1. ఖిజ్మకము, కొప్పెర: చూ, పాత్రము. 6; పుం. 2. కూర్చుండు: చూ, తాండెలు; 3. గిడు: చూ, పొట్టి; 4. వెదురుమొల: చూ, మొక్క. 1; 5 కుండ మీదెవార్ద్యులు: చూ, వీణ. 1-౨౩; స్వరము. 2; ౫-౧౦౩. 6. కుదేసని: చూ, రిప్పి. 2. ౪: (చూ, బాణము. 1.)

కమఠి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ఆడతాడేలు: చూ, తాడేలు.

కమఠీకగ్ధహానన్యాయము, న్యాయములపైపాఠము.

కమకతాడు, దే. వి. (కమకము + తాడు) ఆంకెడు, చూ, వ్యవసాయి.

కమకము, దే. వి. రూ.కమ్మకము: చూ, వ్యవసాయము. 2.

కమఠీడు, దే. వి. (కమకము + తాడు): చూ, కమకతాడు: సా. 1, అ. 73.

కమవచ్చనము, సం. వి. అ. పుం. కంకము: చూ, రామం.

కమనము, సం. వి. అ. పుం. 1. అనంగము: చూ, హేమ పుష్పము; వి. 2. ఉప్పినము: చూ, రమ్మము. 3; 3. ఉచ్చ గలది: చూ, వంచ. 1-౩౧.

కమనీయము, సం. వి. ఇ. పుం. 1. చూ, హృద్యము.

కమనుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. ముడు: చూ, మృతుడు; 2. ఒప్పిదముగలవాడు: చూ, సుమాపుడు. 1; వి. 3. ఇచ్చగలవాడు: చూ, వలపుకాడు. (స్త్రీల వలచువాడు: రూ. కామనుడు - కమ్మనుడు - కామి - కామికుడు - కమిత - కమితుడు - కామయిత - కామయికుడు.)

కముడు, దే. వి. 1. రూ.కమ్మరు. మొలనూరు. కాశీ 7, అ. 5; చూ, భూషణము. 2; 2. కాలినంపు. బో. 5, అ: చూ, వాసన 1-౧; అ. క్రీ 3. కాయ. భర. అర. 7, అ. 21: చూ, మందు.

కమరుడు, సం. విణ. కమరుడు: చూ, వలపుకాదు.

కమరుడు, దే. స. క్రి. రూ. కమరు. కాల్పు. రా. సం. కాం.

271 పూట: చూ, దహించు.

కమరు, దే. స. క్రి. —పై.—

కమల, సం. వి. అ. ప్రి. 1. అచ్చి: చూ, అక్షి. 1; 2. గౌరి:

చూ, పార్వతి. 1; 3. పూజ్యత్రీ: చూ, ప్రి; 1-2; 4. కమలా
ఫలము: చూ, శర్కరాంశము. 1-2.

కమలకంఠ, సం. వి. అ. ప్రి. తామరదుంప: చూ, సహస్ర
వక్త్రము. 1-2.

కమలవృద్ధము, సం. వి. అ. పుం. కంకము: చూ, రాజుండు.

కమలనగితి, అం. ఒకానొక గీతపద్యభేదము. ఇందొక్కొక్క
పాదమునందు ఏను సూర్యగణంబులుండి యైదవగణాద్యక్ష
రము యతిగాగల పద్యము: చూ, వృత్తిము. 1.

కమలవీణము, సం. వి. అ. న. పద్మవీణము: చూ, సహస్ర
వక్త్రము. 1-2.

కమలము, సం. వి. అ. న. తామర: చూ, సహస్రవక్త్రము. 1;

2. ఎఱ్ఱతామర: చూ, సహస్రవక్త్రము. 1-2; 3. జలము:
చూ, సలిలము. 1; 4. బొవధము: చూ, ముందు 1;

5. కడుపులో నొక ప్రక్కనుండెడి ఎఱ్ఱని మాంసము: చూ,
శుక్రము. 2-3; 6. రాగి: చూ, లోహము. 1. పుం.

7. శివుచేతియిఱ్ఱి: చూ, హరిణము. 1-2; 8. నైఋతి
ధనువు: చూ, వాణము. 1-2; 9. కడలి: చూ, సముద్రము.

కమలములులేని సరస్సు, అం: చూ, అశ్రుకాళములు.

కమలవల్లభ, సం. వి. అ. ప్రి. విన్నవరగోగు: చూ,
వీలుపు.

కమలవిలసితము, అం. ఒకానొకవృత్తము. ఇందొక్కొక్క పాదము
నందు న, న, న, న, గ, గ ములు గలిగి తొమ్మిదింటి
యతియుండి పదునాలుగవ ఫండున్నందుబుట్టిన పృథ్వీ.

ఉదా: —“క్రమమున నననన గగములు గూడన్, గమల
విలసితము - కమలజవిభ్రాము జగతినినగు - మహితచరిత్రా,
కమలదళనయన-కడుటొగవొందున్.” చూ, వృత్తము. 1.

కమలాగ్ని, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, వహ్ని. 1-2.

కమలాపండు, మి. వి. కమలాపలము, చూ, శర్కరాంశము.
1-2. (పా).

కమలాపేరు, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, సూర్యుడు;

2. వెన్నులు: చూ, విష్ణువు. 1.

కమలాపండు, సం. వి. అ. పుం: చూ, కమలాపండు 1-2.

కమలాననము, సం. వి. అ. పుం. 1. పండి: చూ, సూక్తము;
2. ముప్పు: చూ, మేఘము. 1.

కమలాననుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. నలువ: చూ, బ్రహ్మ.
1; 2: చూ, సూర్యుడు.

కమలని, సం. వి. ఈ. ప్రి. 1. తామరకొలను: చూ, సరస్సు.

1; 2. తామరకేగె: చూ, సహస్రవక్త్రము. 1-2. (౧).

కమలు, దే. అ. క్రి. 1. తపించు. భార. 8. అ: చూ, సంతా
పించు; 2. కాల. రా. కిష్కిం, కాం. 710: చూ, ముడు.

కమలుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. ఇంద్రుడు: చూ, వేలుపు
తేడు; 2. బమ్మ: చూ, బ్రహ్మ. 1.

కమరోత్తరము, సం. వి. అ. న. కుసుమపువ్వు: చూ, వహ్ని
శిబము. 2.

కమసాలి, దే. వి. కంసాలి: చూ, స్వర్ణకాశుడు.

కమసాలె, దే. వి. —పై.—(రూ. కమసాలవాడు - కమసాలె
వాడు. కంసాలవాడు - కంసాలి - అగసాలి - అగసాలె.)

కమాను, అన్య. దే. వి. 1. పయనము: చూ, ప్రయాణము;
2. విల్లు: చూ, వాణము. 1-2.

కమి, దే. వి. 1. పంపణిడిన వ్రేళ్ళుగల పుడిసిరి. భీ. 3. అ.
7: చూ, హస్తము. 1-2; 2. కబళనము: చూ,
మ్రుంగుడు.

కమికిలి, దే. వి: చూ, కమి. 1.

కమిచీ, హం. వి. చలుట: చూ, మునికోల 2.

కమిత, సం. విణ ఇచ్చగలవాడు: చూ, వలపుకాదు.

కమిత్తుడు, సం. విణ. —పై.—

కమియు, దే. అ. క్రి. 1. కవియు: చూ, వ్యాపించు; 2 నలగు;
రా. సం. కాం. 84: చూ, వీడితమగు; 3 కమియించు;
హరి. పూ. 6, అ 88: చూ, మారు

కమిషా, వా. 1. బేరగాడిచ్చు అదనపుసాము; 2. మని
అర్థరు పంపినందులకిచ్చు అదనపుసాము; 3. అంచము.

కమిజు, వా. లోనదరించు చొక్కా: చూ, వస్త్రము. 1-2.

కమిషితము, సం. వి. అ. న. సుఖము ఇచ్చింపబడినది.

కముణ, వై. వి. = కపింజలక. రూ. కంజ. నళ. 3, భా. 323:
చూ, కంజ.

కముకుదిబ్బ, పా. కండరము పొంగెడిదిబ్బ.

కముచు, దే. స. క్రి. 1. గ్రహించు, వై. 5, అ. 16: చూ,
పుచ్చుకొను, 2. ఎరగొను, స్వా. 4, అ. 118: చూ,
మ్రుంగు.

కమ్మ, దే. వి. 1. తాటియాకు; అం. భా. ద్వి. వన. 77: చూ,
తాళపత్రము; 2. తాటకము, దంతము లోనగువాడే
చేయబడిన చెవికమ్మ: చూ, భూషణము. 2; వై. వి. 3. =

కర్మ. జాబు; అచ్చ. బాల, కాం. 161: చూ, లేఖ. 3;
4. రూ. కాడ. మృణాళము, తామరతూడు: చూ, సహస్ర
వక్త్రము. 1-2; 5. కమ్మకొలము: చూ, శూద్రుడు;

6. కమ్మకొలమువాడు: చూ, శూద్రుడు; విణ. 7. పులుసు
లేనిది; “కమ్మగూర” మొ; 8. తియ్యనిది. రూ. కమ్మన;

“కమ్మనీరు” మొ: చూ, మధురము; 9. వాసనగలది.
“కమ్మనూనియ” మొ.

కమ్మగాడుపు, దే. వి. చురుయమానుతము: చూ, వాయువు.
1-2. (రూ. కమ్మగడ్డు.)

కమ్మచ్చు, వై. వి. = కంబుచ్చువు. (కమ్మి + అచ్చు) లోహపు
డిగల లాగునది రూ. కమ్మిచ్చు, అము. 4, అ. 148:

చూ, బహరంధ్రజీ.

కమ్మచ్చునడియుట, జా. లొంగెడియుట.

కమ్మటము, దే. వి. 1: చూ, రూ. కమటము. చంద్ర.
4, అ. 17; 2. అయస్కారకర్మ: కమ్మరిము. (ప్రకృతి.
కర్మక. షోషుత్తమకవీయము.)

కమ్మతీర్థము, దే. వి. (కమ్మతము + ఈడు) కంసాలి: చూ, స్వర్ణకాయము.

కమ్మతము, దే. వి: చూ, రూ-కమకము. పృథ్వీ. కర్మత. (పురుషోర్ధమఃవీయము.)

కమ్మతీర్థము, దే. వి. (కమ్మతము + ఈడు) 1: చూ, రూ-కమ తీర్థము. స్వా. 5, ఆ. 47; 2. కమ్మరి: చూ, స్వర్ణకాయము.

కమ్మర, దే. వి. 1. కమ్మరదనము: చూ, మామర్యము: 2. (మామర్యము) కావ్యగుణములతో గొకటి: (చూ, గుణము): 3 సారథము, (ఇది ఏకేషణమగుచో ఇకలా తము.) భార. ఆర. 7, ఆ. 11: చూ, వాసన. 1.

కమ్మరిమ్మ, దే. వి. తియ్యనిమ్మ: చూ, శర్మరాంఃము.

కమ్మనీరు, ద్వ. వి. పూదేవి. ఆము. 5. ఆ. 12; నై. 3. ఆ. 102: చూ, మఃరందము.

కమ్మనూనియ, ద్వ. వి. సంపెంగ మొదలగు వాంశేర్చి చేసినతైలము. రూ-కమ్మనూనె. భార. ఆను. 2 ఆ: చూ, స్నేహము. 1. ౧౪.

కమ్మసంజా, దే. వి. ఐ. రత్నరాటంకము, పంజాలకమ్మలు. స్వా. 3, ఆ. 28: చూ, భూషణము. 2-౮-(౧౦).

కమ్మబిల్లి, ద్వ. వి. పునులపిల్లి. పి, శకుం. 1, ఆ. 98: చూ, మార్జాలము.

కమ్మర, వై. వి. 1. = కర్మార. ఇనుముపనిచేసి అతితేజువాటి; కరుమల; 2. = కర్మార. ఇనుముపనిచేసి బ్రదికెడు జాతి వాడు: చూ, స్వర్ణకాయము. (రూ-కమ్మరి-కనుమరి-కరు మరి-కరుమల.)

కమ్మరక, వై. వి. ఆయస్కారశ్రీ: కమ్మరది.

కమ్మరది, వా. వి. —పై —

కమ్మరము, వై. వి: కమ్మరిపని: రూ-కమ్మరము. (పృథ్వీ. కర్మార. పురుషోర్ధమఃవీయము.)

కమ్మరవాడు, ద్వ. వి. కమ్మరి: చూ, స్వర్ణకాయము.

కమ్మరి, వై. వి. = కర్మార: (కమ్మర + ఇ.) 1. —పై. — అం. భా. ద్వ. కూ. 234; 2. బాణకాయము. అచ్చ. అయో, కాం. 15: కమ్మరీడు.

కమ్మరీడు, వై. వి. = కర్మార: (కమ్మర + ఈడు). —పై. — (బాణకాయము. —నీలా. 3, ఆ. 10.)

కమ్మరు, దే. వి: చూ, రూ-కమరు.

కమ్మరుబొందు, దే. వి. రెండుగాడికమ్మల నడిమిబిగిబద్ద.

కమ్మరేగు, దే. వి. కశేరుకము*: చూ, రేగు. (రూ-కమరేను. కమ్మరేను.)

కమ్మరేను, దే. వి. —పై —

కమ్మరికాయ, దే. వి. రూ-కమ్మరికాయ, మరుడు: చూ, మన్మథుడు. విక్ర. 8, ఆ. 57.

కమ్మరికాయ, దే. వి. రూ-కమ్మరికాయ. —పై —

కమ్మి, వై. వి. 1. = కంబి-కంఠి. వెనురులోనగువారి కమ్మి: చూ, పంశాంశము; 2. = కంబి-కంఠి. బంగారులోనగువారి కమ్మి: చూ, భూషణము. 2-౮-(౮); 3. వత్తపుగమ్మి. థి. 1, ఆ. 116: చూ, చెంగు; 4. బండికంటి కడకమ్మి. భాగ. 5, స్కం. 2, ఆ. 81; 5. పేముదొడ్డు: చూ, బొడ్డు.

కమ్మిబండి, ద్వ. వి. కమ్మిపేసిన మూసచక్రపుబండి: చూ, శకటము. 1.

కమ్మిరించు, దే. అ. క్రి. ఆహ్వానించు. భా. 3, ఆ. 44: చూ, మూయు. 1.

కమ్మి, వై. న. క్రి. 1. కమ్మిగా బాంగగొట్టు. వసు. 2, ఆ. 32; 2. చుట్టుకొను: చూ, వేష్టించు.

కమ్మికొను, వై. న. క్రి. గుట్టుగానుంచుకొను.

కమ్మినీరు, ద్వ. వి. ఉపజలము: చూ; నలలము. 1-౧౪.

కమ్మలపైబండి, దే. వి. భూమశకటము: చూ, పొ. బండి. (రైలు), (ట్రాక్), (సీనెల్ రైలుకాయ).

కమ్మెచ్చ, వై. వి. చూ, రూ-కమ్మెచ్చ.

కమ్మెరకు, దే. వి. (కమ్మెర + అం) కారపు నల్లకములపాకు: చూ, తములపాకు.

కమ్మెరకతిగె, దే. వి. కారపు నల్లకములపాకులతిగె: చూ, రాంజూలనల్లక.

కమ్మ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఏలు: చూ, నది.

కమ్మము, సం. వి. అ. న. 1. వికసనపు: చూ, పగ్గి; 1-౨౫; విజ. 2. ఇంపైనది: చూ, హృద్యము; 3. ఇచ్చ కలది: చూ, వాంఛ. 1-౩౧.

కమ్మడు, సం. విజ. కాముకుడు: చూ, వలపుకాయ.

కయస్థ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఉసిరిక*: చూ, త్రవరి. 1.

కయానము, సం. వి. అ. న. శలయానము.

కయాహము, సం. వి. అ. పుం: చూ, ఎనువదూడ.

కయి, దే. వి. 1. చేయి, రూ-తై: చూ, హస్తము: వై. వి.

2. = కవి. రూ-తై: చూ, మాటలల్లవాడు; (హా: యీ నరుడు-తై-తైనరుడు.) 3. తొండము: చూ, హస్తి. 1 (హ); అప. 4. చచ్చివికృతి వ్రత్యయము. రూ-తై.

కయింకర్కము, వా. వి: చూ, రూ-తైంకర్కము.

కయిక, వై. వి. 1. = తైకేయి. తైకయరాజుకాడుడు: చూ, తైకేయి; 2. దశశతపదారాజు భార్య: చూ, తైకేయి.

కయికట్టు, ద్వ. వి. రూ-తై:ట్టు. నందచ్చము: చూ, నమ యము. 1.

కయికానుక, దే. వి. రూ-తైకానుక. రాజులులోనగు వారినిఁ జూడఁబోవుపుడు కొంచెమెడి యుపహారము. రామా. 2, ఆ. 5; య. 1, ఆ. 104: చూ, లంఛము.

కయికొను, దే. అ. క్రి. 1. రూ-తైకొను, పూను: చూ, యత్నించు; న. క్రి. 2. రూ-తైకొను. గ్రహించు: చూ, పుచ్చుకొను; 3. రూ-తైకొను, లక్ష్యపెట్టు: చూ, లెక్క నేయు.

కయికొలు, దే. వై. తైకానశేయి. రూ-తైకొలుపు.

కయికోల, దే. వి. గుడ్డలనేసి బ్రదికెడు ఒకానొకతాటి: రూ. తైకోల.

కయికోలవాడు, దే. వి. ఒకరకము సాలెవాడు. రూ-తైకల వాడు-తైకోలవాడు: చూ, సాలెవాడు.

కయికోలు, దే. వి. 1. రూ-తైకోలు. అంగీకారము: చూ, నమ్మతి. 1; 2. రూ-తైకోలు, గ్రహణము: చూ, ప్రతి గ్రహము. 1.

కయచోపులు, దే. వి. బ. రూ.తై.వా.పులు: చూ, నమస్తారము.
 కయజీతము, ద్వ. వి. రూ.తై.తీ.ము: చూ, బ.తై.ము.
 కయజ్జ, దే. వి. బ.గెను పెడక కీర్తికట్టుట: రూ.తై.జ్జ.
 కయజ్జాలు, దే. అ. క్రి. ౧.అ.రు: చూ, వ్రాలు ౩.
 కయజ్జ, దే. వి. రూ.తై.జ్జ: చూ, కౌ.జ్జ. (ప్రకృతి-కపింజల.
 పురుషోత్తమకవీయము.)
 కయకుపు, దే. వి. పోలిక: చూ, సామ్యము. (రూ.తై.కుపు.)
 కయక, తై. వి. = కవిక. కవిత్వము: చూ, మాటలల్లుట. (రూ.
 కయము-తై.కము-తై.క.)
 కయనాడ, దే. వి. రూ.తై.నాడ: చూ, భూషణము. 2.
 కయన, దే. వి. 1. రూ.తై.దు. కపింజలము: చూ, కౌ.జ్జ; 2.
 రూ.తై.దు, చెజ: చూ, బంధనాలయము; (చూ, గృహము.1.)
 కయదుపు, దే. వి. రూ.తై.దుపు: చూ, బాణము. 1.
 కయనవము, వై. వి. = కవిసదమ. రూ.తై.నవము. కవిపరిజ్ఞాన
 పరిజ్ఞానము పూరింపనిచ్చెడి నద్యాంశము: చూ, నమస్య.
 కయపు, దే. వి. 1. రూ.తై.పు. క్రొవ్వు: చూ, మదము. 1; 2.
 రూ.తై.పు. అందము: చూ, సౌందర్యము; 3. రూ.తై.పు.
 రీతి: చూ, విరము. 1; 4. రూ.తై.పు. ఉంకింపు: చూ,
 విజృంభణము; 5. రూ.తై.పు. కవటము: చూ, వ్యాజము. 1.
 కయముడి, దే. వి. రూ.తై.ముడి. చర్యవాద్యములలో నొకటి:
 చూ, వీణ. 1.౪౫.(౧).
 కయమోడుపు, ద్వ. వి. రూ.తై.మోడుపు: చూ, నమస్తారము.
 కయరడు, దే. వి. రూ.తై.రడు. కయరడనుపేరుగల గుఱ్ఱము:
 చూ, హయము. 1-౨౩.
 కయిరవడి, వై. వి. = ఖాదిరవటిక. రూ.తై.రవడి: చూ, రంగ
 దము.
 కయలాగు, దే. వి. రూ.తై.లాగు: చూ, భూషణము. 2.
 కయలాటకాడు, దే. విజ (కయలాటము+కాడు) రూ.తై.లాట
 కాడు) మాయావి: చూ, ప్రాతిహరకము.
 కయలాటము, దే. వి. రూ.తై.లాటము: చూ, మాయము. 1.
 కయలు, దే. వి. వండిన ధాన్యపుకొలత: చూ, రూ.తై.లు.
 కయవడి, దే. వి. 1. ప్రకారము. రూ.తై.వడి: చూ, విధము. 1;
 2. రూ.తై.వడి. పోలిక: చూ, సామ్యము. (రూ.కయివడి-
 కపుడపు.తై.వడి-తై.వళి); 3. చూ, కయివడిమునై.
 కయివడిమునై, వై. వి.=తై.వడిము ప్రకమ. రూ.తై.వడిమునై*:
 చూ, ముస్తకము.
 కయివళి, దే. వి. రూ.తై.వడి. పోలిక: చూ, సామ్యము.
 కయివారము, దే. వి. 1. గనిమయించు: చూ, రూ.తై.వారము;
 వై. వి. 2. = కవిహార. రూ.తై.వారము. పొగడిక: చూ,
 స్తోత్రము.
 కయివారమునేయు, ద్వ. స. క్రి. రూ.తై.వారమునేయు. పొగడు:
 చూ, స్తుతించు.
 కయపు, దే. వి. 1. రూ.తై.పు. ఉన్మాదము: చూ, వెట్టి. 1; 2.
 రూ.తై.పు. లాహిరి: చూ, మదము. 1.
 కయవ్రాలు, దే. అ. క్రి. 1. రూ.తై.వ్రాలు. ఒకగు: చూ,
 వ్రాలు 3; 2. వజ్రలలోనగుని క్రిందికిదిగు: రూ.తై.వ్రాలు;
 3. రూ.తై.వ్రాలు. కాలు: చూ, వ్రవించు.

కయవ్రాలుచు, దే. వై. తై.వ్రాల:చేయు: రూ.తై.వ్రాలుచు.
 కయనరుడు, వై. వి. = కవీశ్వర: చూ, రూ.తై.నరుడు.
 కయసాటిచుక్క, ద్వ. వి. హస్తానక్షత్రము. రూ.తై.సాటి
 చుక్క: చూ, నక్షత్రము. 1.
 కయసేత, ద్వ. వి. 1. రూ.తై.సేత. అలంకారము: చూ,
 భూషణము. 2; 2. రూ.తై.సేత. పూజ: చూ, నమస్య.
 కయసేయు, ద్వ. స. క్రి. 1. రూ.తై.సేయు. అలంకరించు:
 చూ, సింగరించు; 2. రూ.తై.సేయు అర్పించు: చూ
 పూజించు.
 కయనరుడు, వై. వి. = కవీశ్వర: రూ.తై.నరుడు: చూ,
 మాటలల్లువాడు.
 కయ్య, దే. వి. 1. రూ.క్రయ్య. చిన్ననీటికాలువ: చూ, నది;
 (ప్రకృతి-కుల్ల. పురుషోత్తమకవీయము.); 2. పరిమితి:
 పొలము: చూ, భూమి. 1-౪౨.
 కయ్యపుండి, దే. వి. (కయ్యము+తిండి) కంహభోజ
 నుడు, నారదుడు. అచ్చ. సుం, కాం. 2: చూ, ముని. 1.
 కయ్యము, దే. వి. జగదము: చూ, యుద్ధము. (ప్రకృతి-కలహ.
 పురుషోత్తమకవీయము.)
 కయ్యర, దే. వి. హీనజాతిమౌక్తికము: చూ, (ముతైము.)
 రక్తములు. 1-౧-(౪).
 కయ్యలకొచ్చ, దే. వి. కజ్జాకోరు. పాండు 4, ఆ. 10: చూ,
 పెచ్చికోరు.
 కయ్యలమెకము, ద్వ. వి. జంబుకము: చూ, నక్క.
 కర, వై. విజ. 1. = భరమ. తీక్షణము. "కరసార": చూ,
 తీంద్రము; (రూ.కరా.కలుకు.) దే. వి. 2. అల; చూ, వీచి.
 1; (రూ.కరడు-కరడము-కరండము-కడలు.) 3. ఒడ్డు.
 లక్ష్మి. 1, ఆ. 42: చూ, తీరము; 4. వసులుమేయుటకై
 దున్నక నిలిపిన పొలము: (చూ, విచిత్రము.): చూ, భూమి:
 1-౨౦; (రూ.కారక.కారన.కొఱుకు.కొఱును); 5. గౌరవము:
 చూ, మర్యాద.
 కరంకము, సం. వి. అ. పుం. 1. లోపలనేమియులేని పొడవు:
 జిన్న: కరకము; (తై. ప): — చిన్న; 2. కంకాళము,
 ఎముకలగూడు: చూ, శల్మము. 1-౨; 3. తల: చూ;
 శిరము. 1; 4. చక్కలాకులత్తి: చూ, హడనము. 1; 5.
 పుట్టె, కపాలము: చూ, శల్మము. 1.
 కరంకశాలి, సం. వి. ఇ. పుం. కరంకమును పేరుగల చెఱుకు*:
 చూ, ముకుమారము. 1-౨. (౨).
 కరంగము, సం. వి. అ. పుం. కొంపము పొడవుగల జింక:
 చూ, హరిణము. 1-౧౦.
 కరంజము, సం. వి. అ. పుం. కామగు*;
 కరంజవలకము, సం. వి. అ. పుం. కవిత్వము*;
 కరంజము, సం. వి. అ. పుం. 1. కామగు*;
 చూ, కాదప్పుము; 2. పులిగోరు*;
 చూ, రాజారము (వ్యాఘ్రనభము): 1-౨౪;
 3. కర్ణతాయ: చూ, భక్ష్యము.
 కరండకము, సం. వి. అ. పుం. కరాటము: చూ, పాత్రము. 6.
 కరండము, సం. వి. అ. పుం, త్రి, న. 1 = కరపడము.
 —వై.—; 2. కత్తి: చూ, రిప్పి 2; 3. తేనివెర:

కరదీగ, వై. వి. కరదీకా. పుష్పాదులచేయ కరదము: చూ, యిట్ట (చూ-కరద-గరదీయ.)

కరదు, వై. వి. 1.—వై.—: చే వి 2. ఒకానొక పిట: చూ, పక్షి; 3. అల; భార. ద్రోత 2, ఆ. 126: చూ, నీచి. 1.

కరణకమృద్రాహృణులు. అం. వీరీశ్ మాండూకాఖలవారున్నారు.

1. ఓగోటికరణకమృద, ఓగోటికరణ తుమ్ములు; 2. కొలి జేటి కరణకమృద; 3. జగల్లాటి కరణకమృద అని మూడు భేదములు. వీరు ఋగ్వేదులు. ఆశ్వలామర సూత్రానుష్ఠాతలు. వీరు రాక్షసముండుతిననుభులు: చూ, బ్రాహ్మణులు.

కరణకమృద, అ. బ. బ్రాహ్మణులలో నొక తెగవారు: చూ, బ్రాహ్మణులు.

కరణతాణము, సం. వి. అ. న. తల: చూ, శిరము. 1.

కరణము, సం. వి. అ. న. 1. గణికము: చూ, పంజీకము; (చూ-కరణకము.) 2. ఉపకరణము: చూ, పనిముట్లు;

3. ఇంద్రియము త్యగా: 4. కారణము: చూ, హేతువు; 5. క్రియభేదము: 6. పద: చూ, ప్రమాజనము. 1; 7. గణిత శాస్త్రసంబంధము: చూ, శ్రేత్రము; 8. గీరాభేదము; 9. నృత్య భేదము: చూ, నృత్యము; 10. చందనాదుల పూత: చూ, పూత: 3; 11. ఒకానొక రతిబంధము: చూ, రతిబంధములు;

12. ఒడలు: చూ, శరీరము; 13. రెండుపాదములతో తిరుగుట; అం. 14. జవాది:—(ఇవి 11: జవ, బాలవ, కౌలవ, తెలిలి, కరజి, వజీక్కు, భద్ర, శకవి, పక్షుష్పాత్, నాగ వము, కింసుక్కుము.); 15: చూ, దినాంగములు; 16: చూ, కారకములు; 17: చూ, జన్యతాకములు.

కరణములు, అం. 1. మనస్సు, వాక్య, కాయము. (3); 2. జవాది: చూ, కరణము. 14; 3. గాంధర్వ వేదమునందలి భావాధ్యాయ ప్రమేయముతోపి:— ఇవి 108— తలపుష్ప పుటము, లీనము, వర్తితము, వలితము, మండలస్వస్తిము, వజస్వస్తికము, ఆక్షిప్తరేచితము, అర్ధస్వస్తిము, స్వస్వస్తి స్తికము, దిక్స్వస్తికము, స్వస్తికము, అంచితము, అని విద్యము, సమనఖము, ఉన్నతము, స్వస్తిరేచితము, నికట్ట నము, అర్ధనికట్టనము, కటిచ్ఛన్నము, కటిరేచితము, భుజంగ త్రాసితము, ఆలాతము, విక్షిప్తము, అక్షిప్తము, నికుంచితము, ఘూర్ణితము, ఉర్ధ్వజానువు, అర్ధరేచితము, మత్తలీ, అర్ధ మత్తలీరేచిత, వికృష్టకము, లలితము, వలితము, దూది పక్షము, పాదపద్మకము, నూపురము, శ్రమరము, చిన్నము, భుజంగత ప్రరేచితము, భుజంగాంచితము, అర్ధరేచితము, చతురము, కటిభ్రాంతము, వ్యంగితము, చక్రాంతము, వైశాఖ రేచితము, వృశ్చికకట్టికము, వృశ్చికరేచితము, లతావృశ్చికము, ఆక్షిప్తము, అరళము, తలవిరాసితము, లలాటలిం కము పాస్వవికట్టనము, చక్రమండలము, ఉరోమండలము, ఆవర్తము. కుంజితము, దోలాపాతము, విసృతము, విని వృత్తము, పాశ్వకాంతము, నిసృతము, విసృద్భ్రాంతము, అతిక్రాంతము, విక్షిప్తము, వివర్తికము, గజక్రీడికము, గండ సూచికము, గరుడపుకము, కలసంపౌటికము, పార్శ్వ జానువు, గృధ్రావలికము, సూచి, అర్ధసూచి, సూచీవిద్యము, హరిజన్మకము, పరివృత్తము, దండపాదము, మయూరలలి

తము, ప్రేంభోజిము, సన్నతము, సద్భితము, కరిహస్త కము, ప్రసర్పితము, అపక్రాంతము, నితంబము, స్థలితము, సింహవిక్రీడికము, సింహకర్షితము, అపహిద్ధకము, నివేళము, ఆలకాక్రీడికము, జనితము, ఉపస్థితము, తలసంఘటికము, ఉద్యోత్తము, విష్ణుక్రాంతము, తోలితము, మదస్థలితము, సంభ్రాంతము, విష్ణుంభము, ఉద్యోత్తము, శబ్దార్యము, దీపవృత్తము, వృషభక్రీడికము, నాగాసనస్థిము, గంగావ తరణము. (108).

కరణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కొంతసేకమునందలి ప్రసిద్ధిమగు చెట్టు: చూ, వృక్షము; దే. వి. (1) రీచి. హరి. ఉ. 6, ఆ. 160: చూ, విదము. 1; పా. 3. జిమ్మలరాజి: చూ, రా. 2.

కరణిము, వై. వి. కరణముచేయునది: చూ-కరణిము, కరిణికము-కరణికము.

కరణికము, వై. వి. —వై.—

కరణియము, సం. విజ. చేయదగినది: కరవ్యము. కరముడు, సం. వి. అ. పుం. చూ-కరణికిని వైపునకును బుట్టినవాడు.

కరములు, అం. సంజీవకరణి. సంధావకరణి, సామర్థ్యకరణి, విశల్యకరణి. (4) మత్యము, అదృక్యకరణి.

కరతలము, సం. వి. అ. పుం. అజదేయి. చూ, హస్తము 1-2. కరతలములు, అం: చూ, శ్రీలికాంగములు. (అజదేయి).—

కోమలములయిన భాగ్యవతియగు, పద్మములతోలి మెత్త నైన సమములయినను సుఖపాతురాలగు, పెద్దకానున్న దరియైతలగు. పొడుగైన పరిశ్లేశమొందును. లావైన విధవయగు.

కరతలములకము, జా. అజితేంద్రోని ఉసిరికకాయ. సులభముగ స్వాధీనమగునది. “సకలవృత్తంబులును నీచిత్తంబునకు గరతలములకమయ్యును.”

కరతలములకన్యాయము, న్యా. చేతితోని ఉసిరికకాయవలె స్పష్టముగనున్నదనురీతి: (కాయలకన్యాయము; హస్తా మలకన్యాయము అనియు.)

కరతాళము, సం. వి. అ. న. అజదేయి తట్టుటతో కలుగు చప్పుడు: చూ, స్వరము. 2-42 (108).

కరతాళి, సం. వి. ఈ. శ్రీ.—వై.—

కరతాళి, సం. వి. అ. శ్రీ. నిప్పువన్నెగుత్తుల కానుగు: చూ, కావస్తుము.

కరతిత్తి, వై. వి. = కరదృతి. వట్టపుసంచి, హరిశ్చ 2, భా. 1127: చూ, హడకము. 1.

కరతోయ, సం. వి. అ. శ్రీ. గౌరవిహాకాలమందు ఈశ్వరుని హస్తమువలనబుట్టినయేలు, అగోద: చూ, నది.

కరదనము, అం. చూ, విన్నాములు.

కరదము, సం. వి. అ. పుం. కానుక: చూ, లంచము.

కరదివియ, వై. వి. = కరదీపిక. కాగడా: చూ, దివి. (చూ. కరదవియ - కరదివై. “ద్యి. కరమునబానినక ... గర దివై.” హరిశ్చ 1, భా. 1866): చూ, స్నేహకము. 1-2.

కరదీపిక, సం. వి. అ. శ్రీ. = కరదివియ—వై.—: చూ, స్నేహకము. 1-2.

కరదీపికాన్యాయము, న్యా. తనచేతిలోని దీపము తనకువయో
గింపక యిదియల కుపయోగించునను రీతి
కర్తవ్యము, సం. వి. అ. పుం. అంభిసముః చూ,
వృక్షము.

కరపక్కి, దే. వి. వర్ణహీనమైన కెంపు: చూ, రత్నములు.

1-౨-(౧)

కరపత్రము, సం. వి. అ. న. 1. క్రకవము: చూ, అంపము;
హా 2. ప్రకటనపత్రిక. (నాడిమ.)

కరపత్రపత్రము, సం. వి. త. పుం. రావము: చూ, కాదు. 2.

కరపత్రక, సం. వి. అ. పు. జలక్రీడ: చూ, విలాసము. 1.

కరపత్తము, సం. వి. అ. పుం. 1. కందరోద్భవః: చూ,
ప్రౌఢ్యాభాషితుః; 2. రక్తదండము: చూ, స్నేహము.
2-౨.

కరపల్లవము, సం. వి. అ. పుం. కరశాఖ. అంగుళము: చూ,
హస్తము. 1-౨౩.

కరపాత్రము, సం. వి. అ. న. జలక్రీడ: చూ, విలాసము. 1.

కరపాదము, అం: చూ, ఉద్భావరణ బంధములు: (చూ,
బంధములు)

కరపాదము, సం. వి. అ. పుం. = కరవాద. ముప్పది యంగు
ళములకు మించినకత్తి: చూ, రిప్టి. 2.

కరపుష్ప, దే. వి. కర్పూశాః: చూ. సోమకర్కటి.

కరపుష్పములు, అం: చూ, శ్రీలక్షణాంగములు. (మీచేతులు):-
స్థూలములై యెట్లుగనున్న దుశ్శీలరాలగు.

కరపః, సం. వి. అ. పు. కలివె: చూ, సామ్యపుష్పఫల.

కరపః, సం. వి. అ. పుం. 1. గుత్తుమునుదోమెడు గొఱపము:
చూ, బాణము. 1-౨౪; 2. కుర్రప్రమనెడి గొఱపము: చూ,
బాణము. 1-౪.

కరబహున్యాయము, న్యా. చేతిలోని రేగుపండువలె తేలికగ
నుండుననురీతి. (కరస్థలిన్యాయము.)

కరబహుము, జా. అలచేతిలోని రేగుపండు. (సుబ్రహ్మణ్యుడి.)

కరబహుము, దే. వి. ఇత్రాంముః: చూ పగడి.

కరబాహు, వా. వి: చూ, కరపుష్పః: (హా-కర్పూశా. హం.)

కరభకాండిక, సం. వి. అ. పు. చూ, ఉత్తరర్ణి.

కరభవోహన్యాయము, న్యా. అపు ఉండగా గాడిదెపాలు
వితికినరీతి.

కరభస్మియ, సం. వి. అ. పు. పిన్నరేగడిమాలః: చూ, స్వల్ప
దురాలభ.

కరభము, సం. వి. అ. పుం. 1. మనికట్టుమొదలు చిటికెనవ్రేలి
మొదలుదాఁగల చేతి వెలువలిచోలు; 2. ఒండెపిల్ల: చూ,
రాట్టిపిట్ట; 3. గాడిదె: చూ, గార్భభము.

కరభక్తము, సం. వి. అ. న. నానఁబెట్టి వేయించిన గుగ్గిళ్ళు:
చూ, పాశి.

కరభవల్లభము, సం. వి. అ. పుం. 1. కపిత్థముః: చూ, వెలంగ;
2. గొలుగుః: చూ, పీచపు.

కరబాదని, సం. వి. ఈ. పు. పిన్నరేగడిమాలః: చూ, స్వల్ప
దురాలభ.

కరభి, సం. వి. న. పుం. 1. ఏనుగు. చూ, హస్త; ఈ. పు.

2. ఆడుబంకె: చూ, రాట్టిపిట్ట; 3. ఆడుగుత్తుము: చూ,
హుయము. 1-౧.

కరభారము, సం. వి. అ. పుం. సింగము: చూ, సింహము.

కరభూషణము, సం. వి. అ. న. పోచిపిచి: చూ, మొదలు.
భూషణము. 2.

కరభోద, సం. వి. ఈ. పు. మనికట్టు మొదలుకొని చిటికెన
వ్రేలువలకు నుండెడు ప్రదేశమువలెను ఎరువాదగానుండు
రాదలుగల ఆడుది: చూ, పు. 1-౧౩౬.

కరమట్టము, సం. వి. అ. పుం. గువాకముః: చూ, పోక.

కరమరి, సం. వి. ఈ. పు. 1. కైదుచేయుట: చూ, బంధి;
2. కారాగృహము: చూ, బంధనాలయము: (చూ, సవ
నము. 1.)

కరమర్తకము, సం. వి. అ. పుం. = కలివె: చూ, సామ్య
పుష్పఫల.

కరమర్తము, —పై —

కరమర్తి, సం. వి. ఈ. పు. —పై —

కరమర్తక, సం. వి. అ. పు. గోస్తవః: చూ, రాక్ష.

కరమాలము, సం. వి. అ. పుం. 1. హాసము; చూ, పొగ;
2. మచ్చ: చూ, మేళము. 1.

కరము, సం. వి. అ. పుం. 1. చేయి: చూ, హస్తము;
2. కిరణము: చూ, మయూరము. 1; 3. తొండము,
కుండము: చూ, వాన్తి. 1-(౬౫); 4. హా-కారము.

కరము: చూ, సింహ 1; 5. కరక: చూ, వదగిల్లు;

6. రెండుజేవులకొలె కిప్పుళ: చూ, హస్తము. 1-౨౦.

7. మచ్చ: చూ, మేళము. 1; 8. అకాశి: చూ, సుషవి.

2, దే అవ్య. (1) కడు. (పుత్రియందు దీనికి పాండిత్యము

పండు అచోమువర్తలోపము మహావిప్రయోగములయందు

గానఁబడుచున్నది. "కరవాణి చూపులు. కరవాణిభ

ములు" మొ.): చూ, మడిమిటి.

కరముక్తము, సం. వి. అ. న. అత్తవిశేషము: చూ, బాణము.

1-౧౩.

కరములు, అ. వీనికి ఉపమానములు-సవ్యము, చిగురు.

కరములురెండు, అం. ఇవి అంగములు ఎనిమిదిటిలోనివి. చూ,
అంగము. 9.

కరయౌరము, సం. వి. అ. న. బాణము నారినిగూర్చి వ్రేళ్ళను
పట్టెడిపట్టు: చూ, ముక్తము.

కరరుక్మ, సం. వి. హా. పుం. గోరు: చూ, నఖము.

కరమహము, సం. వి. అ. పుం. 1. —పై—; 2. నఖము
చిప్ప: చూ, కోలము: (చూ, నఖము.)

కరర్మి, సం. వి. ఇ. పు. కరకాశి: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౦౪.)

కరలామము, అం: చూ, ఉపవీకములు.

కరవంఠి, సం. వి. ఈ. పు. కలివె: చూ, సామ్యపుష్పఫల.

కరవజము, వై. వి. = కరంధ. రూ-కరాలము, బరితె: లక్ష్య.

3, అ. 80: చూ, పాత్రము. 6.

కరవడము, వై. వి. = —పై—

కరవర్తక, సం. వి. అ. పు. బాణము వేయునప్పుడు బొట్టన
వ్రేలికి దగిలించుకొను యుంగరము: చూ, భూషణము. 2.

కరవాళక, దే. వి. సముద్రపుగట్టు నోరనుండెడు మరదనేల :
చూ, భూమి. 1.౮.

కరవాళి, దే. వి. మిక్కిలివాడి : చూ, తీండ్రము.

కరవాళు, దే. వి. రూ - కలవాళు. ఎండిన చేప: చూ,
మత్స్యము. 1-౨౪.

కరవాళి, సం. వి. ఈ. త్రీ. క. ౬: చూ, రిష్టి. 2.

కరవాళు, దే. వి. లోహకారుడు, సుత్రేతోఁ జాత్రములను
చాగఁగొట్టునప్పుడు ఒత్తుడగా వానితోపలఁ జొప్పించెడి
మొనవంటి దిమ్మెమొగపు యినునకమ్మి.

కరవాళము, సం. వి. ఆ. పుం. 1 = కరవాళు. రూ-కరపాలము-
కరాపాలము, నిమిచాకత్తి: చూ, రిష్టి. 2. 2. గోరు : చూ,
నఖము.

కరవాళు, వై. వి. = కరవాళము. కత్తి, అచ్చ. సుం. కాం.
53: చూ, రిష్టి. 2.

కరవాళిక, సం. వి. ఆ. త్రీ. 1. కత్తిపీట: చూ, రిష్టి. 2.౧౬:
(చూ, రిష్టి. ౨-౨౪) 2. బాతు: చూ, బాణము. 1.

కరవి, సం. వి. ఈ. త్రీ. 1. కొప్పు: చూ, చేనలి: 2, ఇంగువ: చూ,
హింగువు. 1.

కరవింద, సం. వి. ఆ. త్రీ. = కలివె: చూ, సాష్టపుష్పఫల.

కరవీర, సం. వి. ఆ. త్రీ. తామర వర్ణ మనఖుల: చూ, రత్న
ములు. 1.౧౨(౧౩).

కరవీరక, సం. వి. ఆ. త్రీ. సౌరాష్ట్ర, అపరధాన్యవిశేషము:
చూ, ధన్యము. (స్తంభకరి. 1.౨౬-౨.)

కరవీరకందనంజము, సం. వి. ఆ. పుం. ఒకరకముకందక:
చూ, సూరణము.

కరవీరకనము, అం: చూ, శత్రుములు.

కరవీరకము, సం. వి. ఆ. పుం. ఏలుముద్ది: చూ, సాలము. ౩.౧.

కరవీరభుజ, సం. వి. ఆ. త్రీ. తొగరి: చూ, మరాష్ట్రజము. 1.

కరవీరము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. కత్తి: చూ, రిష్టి. 2.
2. = గన్నేరు: చూ, హయమారకము.

కరవీరి, సం. వి. ఈ. త్రీ. 1. పుత్తనలి: చూ, త్రీ. 1.౨౮:
2. ఉత్తమైన ఆవు: చూ, దేనువు: 3. దేవతల కల్ల: చూ,
దేవమాత.

కరవీరుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ఒకానొక రక్కసుడు: చూ,
రాక్షసుడు. 1.౪.

కరవాళ, సం. వి. ఆ. త్రీ. వ్రేలు: చూ, హస్తము. 1.౨౫.

కరళికరము, సం. వి. ఆ. పుం. ఏనుగు తొండము చివరను
పుట్టెడు మదము: చూ, మదము. 1.

కరళుకము, సం. వి. ఆ. పుం. గోరు: చూ, నఖము.

కరసాన, వై. వి. = కరళాణ. రత్నాదుల సానఁబెట్టెడు చక్రా
కారమైనసాన: భాను. 3. ఆ: నిర్వ. 6, ఆ. 48: చూ,
సాన. రత్నములు. 1.౧౨. (౧౪).

కరసు, వై. వి. = పరుష. రూ-కరుసు. పరుషదనము: చూ,
పరుషము. 1.

కరస్థవిల్వన్యాయము, వ్యా. (చూ, కరబిదర న్యాయము.)
(స్పష్టము)

కరన్నువు, సం. వి. ఉ. పుం. చేయి: చూ, హస్తము.

కరహాట, అం: చూ, దేశము. (రూ-కరహాటము.)

కరహాటకము. సం. వి. ఆ. పుం. మ్రంగ: చూ, శ్వసనము,
కరహాటము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. తామరదుంప: చూ,

సహస్రప్రతము. 1.౮: 2 పుష్పవిశేషము: చూ, సంధ్య:
3. పెద్దమ్రంగ: చూ, శ్వసనము: 4: చూ, రూ-కరహాట.

కరా, వై. వి. = ఖరమ. రూ-కర. "కరాచురి": చూ, తీండ్రము.

కరాంగణము, సం. వి. ఆ. పుం. పెక్కుజనులచే వ్యాప్తమైన
అంగడివీధి: చూ, మార్గము. 1.

కరాంబుకము, సం. వి. ఆ. పుం. కలివె: చూ, సాష్టపుష్పఫల.

కరాంబుజము, సం. వి. ఆ. పుం. —పై.—
కరాంగుళనఖములు, అం: (రక్తిమలిగి వస్తులమైయున్న సుఖ
భోగములందును, తెల్లగనున్నను పుష్పిగలిగినను దరిద్రరా
లగు.): చూ, శ్రీలక్షణాంగములు.

కరాంగుళలు, అం. 1: చూ, శ్రీలక్షణాంగములు: చేతివ్రేళ్లు.
గూఢములైన సుఖవతియు, సునుపులై బలినీయు సందు
లేకున్న రాజవత్నియగు. ఎత్తులై వ్యత్యయములైన కలహ
ప్రియయగు. వికటములైనను వక్రములయినను విధవ
యగు): చూ, శ్రీలక్షణాంగములు.

కరాగా, వా. వి. ఏకార్థుగా, పట్టినపట్టువదలకుండఁగ. "దబ్బు
యచ్చినఁగాని కదలనని కరాగా కూర్చున్నాడు". ఖరాగా.

కరాచురకత్తి, వై. వి. = కరచ్చురిక. కత్తి. స్వా. 4, ఆ. 28:
చూ, రిష్టి. 2. (రూ-కరాచురి-కరాచూరి, కరవాళు.)

కరాచూరి, వై. వి. = కరచ్చురిక. —పై.—స్వా. 5, ఆ. 71.
(రూ-కరాచూరి.)

కరాచూరి, వై. వి. = —పై.—రామా. 1, ఆ. 6.

కరాచుము, వై. వి. కరండము : చూ, రూ-కరవటము. వంద్రా.
1, ఆ. 46.

కరాపాలము, సం. వి. ఆ. పుం. కత్తి, ముప్పది అంగుళములకు
మించిన కత్తి: చూ, రిష్టి. 2.

కరాపువు, వై. వి. ఉత్కటము: చూ, లవంగము.

కరామర్దము, సం. వి. ఆ. పుం. కలివె: చూ, సాష్టపుష్పఫల.

కరాష్టుకము, సం. వి. ఆ. పుం. —పై.—
కరాయక, సం. వి. ఆ. త్రీ. పెద్ద పెంటికొక్కెర, బలాక:
చూ, బకము.

కరారు, వా. వి. ఏర్పాటు: ఖరారు.

కరారునామా, వా. వి. ఒడంబడికవక్రము: ఖరారునామా.

కరాలోటము, సం. వి. ఆ. పుం. ఉంగరము: చూ, భూషణము. 2.

కరాళకము, సం. వి. ఆ. పుం. నల్లతొళిసీ: చూ, హరిప్రియ.
3-౩.

కరాళశ్రీపుట, సం. వి. ఆ. త్రీ. మామెనక: కారిబ.

కరాళము, సం. వి. ఆ. న. 1. నల్లగగ్గెర: చూ, పర్రాసము:
2. వెన్నెముక: చూ, శల్యము. 1: పుం. 3. సర్పరసము
నూనె: చూ, హుము. 1-౧౭: 4. ఒకానొక నరకము:
చూ, నరకములు: విణ. 5. ఒడ్డుమిట్టయినది: 6. భుంగము:
పొడవైనది: చూ, పొడవు. 2: 7. వెలుపుబుట్టించునది
చూ, భయంకరము: 8. దంతురము, ప్రక్కలఁగా నడుము
పొడవైనది: చూ, పొడవు. 2: 9. జిహ్వాము: వంకరైనది:
చూ, వంకర.

కలాశి, సం. విజ. 1. క్రూరమైనది; 2. అగ్నియొక్క పది కళలతో రెండవది: చూ, పన్నా. 1-౪.

కలాశించు, దే. వి. శ్రీ. 1. బొబ్బరించు. వీర. 4, ఆ. 108: చూ, శబ్దించు; 2. సకిలించు: చూ, హేషించు, న. శ్రీ. 3. చూలు. హరిశ్చ. 2, భా. 1474: చూ, నిందించు.

కలాశికము, సం. వి. ఆ. పుం. ఒకానొకచెట్టు: చూ, వృక్షము. కలాశికుడు, సం. వి. ఆ. పుం. దంతుడు: చూ, మిడిపండ్ల వాడు.

కరి, సం. వి. న. పుం. 1. ఏనుగు: చూ, హస్త; 2. కోడి: చూ, వానరము; దే. వి. (1) ఎల్ల; హరి. పూ. 7, ఆ. 93: చూ, నమ. 1; (2) తెలివిడి: చూ, నిదర్శనము. 1; (3) అడుగుటి: చూ, భగము. 12; (4) పశుయోని: చూ, భగము. 12; (5) కలుకుటయ్య: చూ, బాణము. 1-౨౫; విజ. (6) సాకిరి; భార. ఆది. 2, ఆ. 120: చూ, సాకి.

కరికణావల్లి, సం. వి. ఈ స్త్రీ. చవ్వము*: చూ, సేవ్యము. (సేవ్యమునుగ్రంథ్యము.) (చూ, రాక్షాసము.)

కరికిసిక్తవ్యాయము, న్యా. ఏనుగుమ్రుంగన వెలగపంతు పంతు వలెమండియు లోపలిగుంజ అంకయు హరించుననురీతి.

కరికింక్రీక, అం. ఒకానొకవాహ్యరతి: చూ, రతబంధములు: (1-౧.)

కరికరిక్రీడనము, —పై.—

కరికరజంఘలు, అం. (కరికరజంఘలైన శ్రీమంతుండగు): చూ, లక్షణాంగములు.

కరికవలము, సం. వి. ఆ. పుం. ఏనుగునకిచ్చు ఆహారపుముద్ద: చూ, (విభానము. 4.) (చూ, సాదము (1)-౨౩.)

కరికంభజము, సం. వి. ఆ. పుం. ఏనుగు కంభ స్తనముమీద బుట్టు నుసీరికపండ్లంకముత్రము: చూ, (మూత్రము) రత్ని ములు. 1-౧. (౫)

కరికుసుంభము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, నాగకేసర చూర్ణకము. కరికుము, సం. వి. ఆ. పుం. వేడుకగానాడెడు జాజము: చూ, వ్యవహారము. 4.

కరికృత్తికము, సం. వి. ఆ. న. ఏనుగుగీత, బృంహితము: చూ, స్వరము. 2.

కరిజము, సం. వి. ఆ. పుం. లేత ఏనుగుపిల్ల: చూ, హస్త 1-(౬౯.)

కరిజబత్తుడు, దే. వి. ఒకానొకసాలెవాడు: చూ, సాలెవాడు.

కరిజలు, దే. వి. బి.—పై.—

కరిజవాడు, దే. వి.—పై.—(రూ.కరిజీబత్తుడు - కరిజెవాడు.) కరిజీ, సం. వి. ఈ స్త్రీ. అడేనుగు: చూ, హస్త. 1-(౭౫.)

కరిజీబత్తుడు, దే. వి: చూ, కరిజబత్తుడు.

కరిజీకము, వై. వి: చూ, రూ.కరజీకము (రూ.కరిజీకము.)

కరిజకుడు, వై. వి. కరణము: చూ, పంజీకరుడు.

కరిజప్రసవవ్యాయము, న్యా. పండిత పది పిల్లల పుట్టుటకన్న ఏనుగున కొకపిల్లపుట్టిన మేలు అనురీతి.

కరిజెబత్తుడు, దే. వి: చూ, రూ.కరిజబత్తుడు.

కరిజెలు, దే. వి. బి.—పై.—

కరిజెవాడు, దే. వి.—పై.—

కరిశ్రము, సం. వి. ఆ. పుం. ఇనుపగడియె: చూ, దర్శి. 1. (చూ, పాత్రము. 6.)

కరిదారకము, సం. వి. ఆ. పుం. సింగము: చూ, సింహము.

కరిది. దే. వి. 1. వీణకరివె: చూ, వీణాదండము; 2. చర్మ వాద్యములతో నొకటి: చూ, వీణ. 2.

కరిపత్రము, సం. వి. ఆ. న: చూ, రాకెరపత్రము.

కరిపదము, సం. వి. ఆ. న. రతివిశేషము: చూ, రతిబంధములు. 1-౨.

కరిపిప్పరి, సం. వి. ఈ స్త్రీ. ఏనుగుపిప్పరి: చూ, పిప్పరి.

కరిపోతము, సం. వి. ఆ. పుం. ఎత్తుగున్న, లేతఏనుగుపిల్ల: చూ, హస్త. 1-(౬౯.) (కరిపోతము అనికొందఱు)

కరిబృంహితము, అం. ఒకానొక వృత్తము. ఉదా - ఈవృత్తము నందు ఒక్కొక్క పాదమున భ, న, భ, న, భ, న, రగణ ములుగలిగి పదుమూడవముంబయదిగల ఏకవింశచ్ఛందస్సు నందు బుట్టినవృత్తము. ఉదా — “మూడుభనములు లేవ మును బదు-మూడువిరతియు సొంపుగా, గూడుకొనె గరి బృంహితము నమ-కూర్చినపుడుతిండలా, పీడిమను కరి బృంహితరవము - పెల్ల - యెరుచుండగా, గోడిగవు చిన నాడు కడునిగూర్చిన హరి నుతందెడల.”: చూ, వృత్తము. 1.

కరిబండము, సం. వి. ఆ. పుం. ఏనుగునకుట్టు స్తంభము: చూ, హస్త. 1-(౬౨.)

కరిభము, సం. వి. ఆ. పుం. చైత్యము*: చూ, రచ్చ 7.

కరిమావలము, సం. వి. ఆ. పుం. సింగము: చూ, సింహము.

కరిముఠుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ఏనుగుమోముసాచి: చూ, వినాయకుడు. 1.

కరివె, దే. వి. 1. వీణకరివె: చూ, వీణాదండము; 2. కలివె*: చూ, సామ్రాపుషునల.

కరివెద, దే. వి. నేలదున్నివిత్తుటకు వాన నేమియునాడు.

కరివేళ, దే. వి. ఒకానొక చెట్టు: చూ, వృక్షము.

కరివేళాకు, దే. వి. తాలింపుతోవేయు ఒకానొక చెట్టుఅకు.

కరివేళపురిక్క, అం. శ్రవణానక్షత్రము: చూ, రిక్క. 1-౨౨.

కరికాబకము, సం. వి. ఆ. పుం. లేత ఏనుగుపిల్ల: చూ, హస్త. 1-(౬౯.)

కరికోదకము, సం. వి. ఆ. న. దిక్కులకొన: చూ, దిగంతము.

కరినంపరకము, సం. వి. ఆ. పుం. తాండ్ర*: చూ, విభీకకము.

కరిననము, వై. వి. 1. = కరణము. కమతము; భార. ఆర. 4, ఆ. 293: చూ, వ్యవసాయము. 2; (రూ.కరినె-కరినె

నము-కరినెము - కర్పనము.) 2. = ఘర్షణము. రూ.కర్ప నము. ఒత్తుడు: చూ, పీడనము.

కరిసింపు, వై. న. శ్రీ. = ఘృష్. ఘర్షించు. బహుభాష్యకరి

త్రము. 1, ఆ. 102: చూ, రాయడియేలు. (రూ.కరిసింపు.)

కరినె, వై. వి. 1. = కర్పము. కాలపలము: చూ, పలము. 1; (ముప్పాపుతులమెత్తు); 2. కమతము: చూ, వ్యవసాయము.

2. (రూ.కరినె-కరినెనము.)

కరినెనము, వై. వి. 1. = కర్పణము: చూ, రూ.కరినెనము. 1.

2. = ఘర్షణము. చూ, రూ.కరినెనము. 2.

కరివెము, వై. వి. = కర్షణము. కమతము: చూ, వ్యంస
సాయము. 2.

కరిహస్తము, అం: చూ, కరణములు.

కరిహస్తము, అం: చూ, నృత్యహస్తములు.

కరీర, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. 1. చిమ్మట: చూ, రిల్లు; 2. ఏనుగు
కొమ్ము మొదలు: చూ, కరీరిక; 3. దురదగొండి* చూ,
దురదగొండి.

కరీరఫలిని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. కొద్దిరిక: చూ, నాకేళము.

కరీరము, సం. వి. ఆ. పుం. న. 1. వెదురు మొదల: చూ,
మొక్క. 1; పుం. 2. కుండ: చూ, భండము. 3; 3. క్రక
రము*: చూ, వెలుతురు.

కరీరి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. చిమ్మట: చూ, రిల్లు; 2. ఏనుగు
కొమ్ము మొదలు: చూ, కరీరిక. (ఏనుగు దంకములక్రింది
చోటు. చూ: కరీరము. పురుషోత్తమకవీయము.)

కరీరిక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. 1. గజదంకములము: కరీర, కరీరి,
(తె. ప): ఏనుగు కొమ్ము మొదలు: చూ, హస్తీ.
1-౧-(౩)-(౯). 2. చిమ్మట: చూ, రిల్లు.

కరీరికము, సం. వి. ఆ. పుం. బొప్పరిక: చూ, కాకపుష్పము.

కరీషము, సం. వి. ఆ. పుం. న. 1. పాంతుపు, ఎరుపు: చూ,
పిడక; 2. ఏలుపిడక: చూ, పిడక; 3. గోమయపిష్టము:
చూ, పిడక.

కరీషాన్ని, సం. వి. ఇ. పుం. ఎండిన పిడకనిప్పు, క్రమము:
చూ, వన్నా. 1-౨౩.

కరుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ఇచ్చగలవాడు: చూ, నలపుకాడు.
కరుకు, దే. వి. మందాకు మాడ్చి రానినపొడి. రూ-కలుక:
చూ, భస్మము.

కరుగు, దే. వి. 1. సస్యగుచ్చము: చూ, పొట్టకట్ట; 2. పోత
పోనెడి అచ్చు; చంద్రా. 2, ఆ. 12: చూ, పోతలచ్చు.

కరుడు, దే. వి. 1. గట్టిపడినముద్ద. భార. స్త్రీ. 1, ఆ. 36:
చూ, సాదము. (1)-౨౪; 2; 3. దినదినము వ్రాసెడు
సంకీర్ణపురెక్క. చట్టా-హ-చితా: చూ, పద్దు. 3.

కరుగుగట్టు, దే. ఆ. శ్రీ. గట్టిముద్దలగు: చూ, ముద్దకట్టు.

కరుణ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. 1. కనికరము: చూ, దయ; అం. 2:
చూ, రసములు; 3: చూ, రసదృష్టులు.

కరుణమల్లి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. నవమాలిక: చూ, విరజాజి.

కరుణము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. నిం: చూ, నిమ్మ; 2. కరుణ
రసము: చూ, రసములు.

కరుణవిప్రలంభము, అం. విప్రలంభ విశేషము: చూ, రసములు.
కరుణహస్తము, సం. వి. ఆ. పుం. అద్యయవాది: చూ,
బుద్ధుడు.

కరుణాభిము, సం. వి. ఆ. న. తాళప్రాణకళావిశేషము: చూ,
తాళము. 2.

కరుణాపరము, సం. వి. ఇ. చూ, దయాపరము.

కరుణామోహము, అం: చూ, మోహచతుష్టయము.

కరుణి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. పుష్పవృక్షవిశేషము: చూ, వృక్షము.

కరుణిం, సం. ఆ. శ్రీ. కవికరించు: చూ, దయనేయు.

కరుడు, దే. వి. మాట: చూ, వ్యాఖ్యాతము. 2. (రూ-కలన.)

కరుణాదోస, దే. వి. అతిక్రమ: చూ, హరివాలుకము. 1-౩.
కరుమరి, వై. వి. = కర్మార: చూ, కరుమరి.

కరుమరి, వై. వి. 1. ఇనుముపనిచేసి బ్రిదితేశజాతి. “కరుమరి
వాడు, కరుమరిది.”: చూ, కమ్మరి; 2. ఇనుముపనిచేయు
వాడు: చూ, స్వర్ణకారుడు.

కరుమరి, వై. వి. ఇనుముపనిచేయువాడు: చూ, స్వర్ణకారుడు.
కరులు, దే. వి. బ. పద్మకింజల్కములు: చూ, సహస్రప్రళము.
1-౧౦-(౨).

కరువ, వై. వి. = గ్రావ: కొండ: చూ, పర్వతము.

కరువలి, దే. వి. రూ-కర్వలి. గలి: చూ, వాయువు.

కరువలిపట్టి, దే. వి. 1. గాలిమారి: చూ, భీముడు; 2. అంజ
నేయుడు: చూ, వానరము; 3. కోతి: చూ, వానరము. 1-౨.
కరువలిరిక్క, ద్వ. వి. స్వాతి, తెంపునవతు: చూ, నక్షత్రము. 1.
కరువలివిడు, దే. వి. అగ్ని: రామా. 6, ఆ. 67: చూ,
వహ్ని. 1.

కరువు, దే. వి. 1. రూ-కరుగు, పోతపోనెడి అచ్చు; ఆము,
2, ఆ. 47: చూ, పోతలచ్చు; వై. వి. 2. = ర్వు,
కడుపుకోని పిండము. భార. ఆను. 1, ఆ. 11: చూ,
భూజము. 1.

కరుసు, వై. వి. = 1. పరుష. కట్టెవిరుపుమాట, రూ-కలుకు.
కాటుకాటొడెము: చూ, పరుషము 2. (రూ-కరిసు; దే.
వి. 2. పచ్చిపర్వము: చూ, తోలు. 1.

కరుశము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, దేశము.

కరుశుడు, సం. వి. ఆ. పుం. 1. కరుశదేశపురాజు: చూ,
రాజు. 1-౩౩; 2. ప్రజాపాలనతత్పరుడు: చూ, రాజు. 1;
3. శివార్పకడు: చూ, పూజారి.

కరేందుకము, సం. వి. ఆ. న. వాననగడ్డి: చూ, తృణా. 1.
కరేకరము, సం. వి. ఆ. న. 1. పిడికిటిపోటు: చూ, యుద్ధము;
2. బాహుమధ్యము: చూ, మోచేలిమడుపు.

కరేటము, సం. వి. ఆ. పుం. గోరు: చూ, నఖము.

కరేటవ్య, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. పెద్దకత్తెరు: చూ, బకము.

కరేటపు, సం. వి. ఈ. పుం. స్త్రీ. 1. రూ-కర్మరేటపు -వై:-;
2. గోరు: చూ, నఖము.

కరేణుభువు, సం. వి. ఈ. పుం. పాలకావ్యముని: చూ, సన్యాసి. 1.

కరేణువు, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. అడెనుగు: చూ, హస్తీ.
1-(౩౩); పుం. 2. ఏనుగు: చూ, హస్తీ 1; 3. అక్ష
దము: చూ, మృదుద్రుమము; 4. పాలకావ్యముని: చూ,
ముని. 1.

కరేణుమకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. పాలకావ్యముని: చూ,
ముని. 1.

కరేబరము, సం. వి. ఆ. పుం. తురుష్కమును గంధద్రవ్యము:
చూ, రాజారము. 1-౧౯.

కరేరువు, సం. వి. ఈ. పుం. 1. చెట్టు: చూ, వృక్షము;
2. కోతి: చూ, వానరము.

కరేష్టము, సం. వి. ఆ. పుం. కర్ణికారము: చూ, మృదు
ద్రుమము.

కరైక్యము, సం. వి. ఆ. న. రేండుచేతులు ఒకటిగాచేర్చుట.

కరోటకము, సం. వి. ఆ. న. బట్టలపెట్టె: చూ, పెట్టె.

కరోటము, సం. వి. అ. న. పుష్ట: చూ, శల్వము. 1-౨.
 కరోటి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. —పై.—
 కరోటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. —పై.—
 కర్మంపు, సం. వి. ఈ. శ్రీ. బదళి: చూ, రేగు. 1.
 కర్మంపుపు, సం. వి. ఈ. న. 1. —పై.—; 2. రేగువండు: చూ, రేగు. 1; 3. = గంగరేగు: చూ, లిఖచము.
 కర్మవిర్మిటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. నకొదోస*. చూ, హరి వాయుము. 1-౩.
 కర్మటకము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఎండ్రకాయ: చూ, పీక; 2. ఇక్షువు: చూ, సుకుమారము. 1-౬; 3. కర్మటకరాశి, కర్మటము, కర్మి: చూ, రాశి. 2; అం. 4. కర్మటము. అం. చూ, రతిబంధములు: చూ, రాసులు.
 కర్మటశిరేఖ, వా. వి. ఉత్తరాంశశిరేఖ, భూమివ్యుత్తరేఖకు ఉత్తరము 25 1/2 అంశలయందు గల శిరేఖ.
 కర్మటశృంగి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కర్మాటకీ: చూ, శృంగి.
 కర్మటశి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గొట్టుకారక: చూ, సుషవి 1-౧.
 కర్మటచ్చద, సం. వి. అ. శ్రీ. అపోషపిమ్మ: చూ, బరివెంక.
 కర్మటప్రియ, సం. వి. అ. శ్రీ. ఉదకీ: చూ, చచ్చలి.
 కర్మటము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఎండ్రకాయ: చూ, పీక; 2. ఇక్షువు: చూ, సుకుమారము. 1-౬; 3. కత్కెర: చూ, బకము; 4. నూగుదోస: చూ, దోస; 5. బూరుగుకాయ: చూ, కాల్పలిశలాటువు; అం. 6. కర్మాటకరాశి: చూ, రాశి. 2; 7. ఆఖియహస్తవిశేషము, రెండుచేతులవేళ్ళను నొక దొకటిరెండున నడికినట్లుగాగూర్చి పట్టినది: చూ, వ్యంజ కము. 1; 8. రావులుగు: చూ, రాబుడు; 9. చూ, రతి బంధము; 10. ఒకానొకచెట్టు: చూ, వృక్షము; అం. 11: చూ, సంయతహస్తములు.
 కర్మటముఖము, సం. వి. అ. న. విషవివ్యాకంత్రిశేషము: చూ, మాచుము. 1.
 కర్మటరాశి, అం. కర్మాటకరాశి: చూ, రాశి. 2.
 కర్మటశృంగిక, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, విష. 1-౮.
 కర్మటాఖ్య, సం. వి. అ. శ్రీ. —పై.—
 కర్మటాహ్వ, సం. వి. అ. శ్రీ. —పై.—
 కర్మటాహ్వము, సం. వి. అ. పుం. బింక: చూ, మారేడు.
 కర్మటాహ్వయ, సం. వి. అ. శ్రీ. కులింగి: చూ, శృంగి.
 కర్మటి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ఇర్వారువు*. దోస: చూ, హరి వాయుము. 1-౧.
 కర్మటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అంకపీఠి: చూ, మ్రానిపసుపు.
 కర్మటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ఇర్వారువు: చూ, దూ-
 కర్మటి; 2. నక్కదోస: చూ, దోస.
 కర్మటిగర్వామము, న్యా. పీఠ పిల్లలు పట్టిన తోడనే చచ్చుననరితి.
 కర్మటువు, సం. వి. ఉ. పుం. పెద్దకత్కెర: చూ, బకము.
 కర్మము, సం. వి. అ. పుం. 1. అందము: చూ, సౌందర్యము. 2. అద్దము: చూ, ముకురము; 3. ఎండ్రకాయ: చూ, పీక; 4. కుండ: చూ, భాండము. 3; 5. తెల్లగుఱ్ఱము: చూ, హయము; 6. అగ్ని: చూ, నిప్పు; విజ. 7. తెల్లనిది: చూ,

వర్ణము. 6-౫-(౧); 8. మంచిది: చూ, సాను; అం. 9: చూ, వర్ణములు.
 కర్మరము, సం. వి. అ. న. 1. = కంకర. కరకరి. సున్నముగా అగు కంకరకాయ: చూ, రాయి. 2. ఇనుపగుదియ: చూ, ముద్గరము; పుం. 3. అద్దము: చూ, ముకురము; విజ. 4. కజ్జలెనది: చూ, బెడిదము; 5. గట్టి: చూ, బెడిదము. కర్మరాంగము, సం. వి. అ. పుం. కూటిగుడ్డంగి: చూ, దాహ్యుహము.
 కర్మరాంధకము, సం. వి. అ. పుం. పాడునుయ్య: చూ, సరస్సు. 1-౧౫-(౧).
 కర్మరాక్షము, సం. వి. అ. పుం. ఏటింక: చూ, వ్యాఘ్రాటము.
 కర్మరాటుకము, సం. వి. అ. పుం. పెద్దకత్కెర: చూ, బకము.
 కర్మరాటువు, సం. వి. ఉ. పుం. కడకన్ను; చూ, లోతనము. 1-౧.
 కర్మరాలము, సం. వి. అ. పుం. భ్రమరకము, ముంగుడులు: చూ, మెరుక.
 కర్మరాహ్వ, సం. వి. అ. శ్రీ. ఇమ్మి: చూ, కమి.
 కర్మరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1: చూ, కర్మటి*; అను. 2, అ. 73: 2. గిండిచెంబు: చూ, పాత్రము. 6.
 కర్మరిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. ఇక్షువు: చూ, సుకుమారము. 1-౬; 2. గిండిచెంబు: చూ, పాత్రము. 6.
 కర్మరికము, సం. వి. అ. పుం. గిండిచెంబు, నీటిచెంబు (అని కొందఱు): చూ, పాత్రము. 6.
 కర్మరేచిము, సం. వి. అ. న. మొదపట్టి గెంబులు: చూ, గెంబులు.
 కర్మరేచువు, సం. వి. ఉ. పుం. శ్రీ. పెద్దకత్కెర: చూ, బకము.
 కర్మలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1: చూ, కర్మటి*; 2. గిండి: చూ, పాత్రము. 6.
 కర్మశ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. తేటకొండి: చూ, వృశ్చికము. 2; 2. బూరుగు: చూ, శారద.
 కర్మశచ్చద, సం. వి. అ. శ్రీ. కోశాతకీ: చూ, పొట్ల.
 కర్మశచ్చదము, సం. వి. అ. పుం. 1-పై -; 2. పెద్దపేకు: చూ, కాకోటము.
 కర్మశదల, సం. వి. అ. శ్రీ. ఒకానొక చెట్టు: చూ, దగ్గ*.
 కర్మశదలము, సం. వి. అ. పుం. చేతిపాట్ల: చూ, పొట్ల.
 కర్మశము, సం. వి. అ. పుం. 1. కంపిల్లము: చూ, రోతని; 2. కసి.ద*: చూ, బిలుసు; 3. ఇక్షువు: చూ, సుకు మారము. 1-౬; 4. కత్తి: చూ, దిద్ది. 2; 5. = కజ్జకు. తెంపులయందలి గజుకు: చూ, గజుకు; 6. మకరక దోషము: చూ, రత్నములు. 1-౫-(౩); 7. విక్రమవోషము: చూ, రత్నములు. 1-౪-(౧); విజ. 8. కవికరములేనిది: చూ, నిరయ; 9. కజ్జలెనది: చూ, బెడిదము; 10. గట్టి: చూ, బెడిదము; 11. తెగవగలది: చూ, సాహసము; 12. నొప్పించునది: చూ, పునము; వి. 13. కంకరకాయ: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(౧౫).
 కర్మశవాక్యము, సం. వి. అ. న. కఠినోక్తి: చూ, పరుషము. 2-౯.

కర్మశిక్ష, సం. వి. ఆ. శ్రీ. అవవిరేగుః చూ, రేగు, 1.
కర్మశిక్ష, సం. వి. ఆ. అవవిరేగుః చూ, నిర్మయః.
కర్మశిక్ష, సం. వి. ఆ. న. (పెరుగుతోగలిపిన) పేరి
పిండి: చూ, పాదము. (1)-౩౬.
కర్మాటకశృంగి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, రూపకశృంగి.
కర్మాటకప్రామాణ్యము, అం. దొంబాయి రాజధానిలో చేరిన
సకాలాదు వక్షిణమున కృష్ణకొయన యను నదులు సంగ
మించుచో ఒనుండు కర్ణాట యను పురమువలన విడిచిపేరు
కలిగినది, నీనిని పంచరాయుడు ఒంటె ఎముకలనుండి
స్పష్టించెననియు భారద్వాజ, తౌజి, వశ్య, తౌండిన్య, కశ్యప,
వశిష్ట, జనువగ్ని, విశ్వమిత్ర, గౌతమ, అత్రి యను నవి
గౌత్రంబులు గలవారనియు షోఢ్యద్వికాండమునం జెప్పు
చున్నది: చూ, ప్రామాణ్యము.
కర్మాటకీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. రీ: గె: చూ, లత. 1; 2:
చూ, కర్మాటకశృంగి.
కర్మాటకము, సం. వి. ఆ. పుం. కళింగము: చూ, పువ్వు.
కర్మాటకీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ముల్లుదోన: చూ, దోన.
కర్మాటకపు, సం. వి. ఈ. పుం. చూష్మాండము: గుమ్మడి: చూ,
సర్వతోభద్ర. 1-౮.
కర్మి, సం. వి. ఓ. ఇ. పుం. కర్మాటకరాజ: చూ, రాజి. 2.
కర్మోటకము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. విల్వ: చూ, మారేడి;
2. తేలు: చూ, వృశ్చికము. 3. నాగుపాము: చూ, సర్పము.
1-౧; 4. విషవిశేషము: చూ, విసము. 1; 5. కర్మోటకం
డను అష్టనాగములలో నొకటి: చూ, సర్పము. 1-౩.
కర్మోటకీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. పెద్దవిజ: చూ, బీబి. 2;
2. కమారి: చూ, కలుబంద; 3. అల్లితీగె; అల్లిడుంప: చూ,
సహస్రవ్రతము. 1-౮; 4. మట్టుకాకర: చూ,
సుషవి. 1-౨; 5. అరవికాకర: చూ, సుషవి. 1-౬.
కర్మోటకండు, సం. వి. ఆ. పుం. 1. దోనకారి: చూ, వ్యాధుడు.
2; 2. కర్మోటకము. 3-౫.
కర్మోటము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. నాగురాము: చూ, సర్పము.
1-౧; (1-౩); 2. మట్టుకాకర: చూ, సుషవి. 1-౨.
కర్మోటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. దావరడంగి: చూ, దేవరాళము.
కర్మోటిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, కర్మాటకశృంగి.
కర్మోలకము, సం. వి. ఆ. న. తక్కిల: చూ, వైజయంతి.
4. (చూ-కర్మోలకము).
కర్మోలికము, సం. వి. ఆ. న. —పై.—
కర్మూరకము, సం. వి. ఆ. పుం. ఒక్కసేంద: చూ, వక్షింప.
కర్మూరము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. —పై.—; 2. బంగారు:
చూ, లోహము. 1.
కర్మకాయ, రే. వి. కరంజును భక్ష్యము: చూ, భక్ష్యము.
కర్మకాయుడు, రే. వి. ఓడవాడు: చూ, సరంగు.
కర్మము, వై. వి = కార్మము: చూ, పని. 2.
కర్మ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఒకానొకచెట్టు: చూ, సుషవాళి.
కర్మకంఠపు, సం. వి. ఈ. పుం. ఒకానొక చెవిరోగము: చూ,
బాధిర్యము.
కర్మకటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఒకానొక పురుగు. కీటకవిశేషము:
చూ, పురుగు.

కర్మక్షేదము, సం. వి. ఆ. పుం. ఒకానొక చెవిరోగము: చూ,
బాధిర్యము.
కర్మగూఢకము, సం. వి. ఆ. పుం. —పై—
కర్మగూఢము, సం. వి. ఆ. న. గులిమి: చూ, గులివి.
కర్మజమలము, సం. వి. ఆ. న. —పై—
కర్మజయక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చెవిరోగపాము: చూ, సర్పము.
1-౪-(౪౧). (చూ-కర్మజయకము).
కర్మజయకము, సం. వి. న. పుం. —పై.—
కర్మజాహము, సం. వి. ఆ. న: చూ, చెవిగూబ.
కర్మజిప్త, సం. వి. త. పుం. అర్జునుడు: చూ, విజయుడు. 1.
కర్మదర్శణము, సం. వి. ఆ. పుం. రాబంకము: చూ,
భూషణము. 2.
కర్మదుందుభి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. ఒకానొక పురుగు: చూ,
పురుగు; వా. 2. (టంపెనం) చెవుగూబలోని ధ్వజానాదీండు
పలుచనిపూర.
కర్మదారుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ఓడంగి: చూ, సరంగు.
కర్మవృత్తము, సం. వి. ఆ. న. చెవికమ్మ: చూ, భూషణము. 2.
కర్మవశ్యము, అం: చూ, సర్వములు.
కర్మపాలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, కర్మవృత్తము.
కర్మపుష్పము, సం. వి. ఆ. పుం. ప్రియాలము: చూ, మోరటి.
కర్మపూరకము, సం. వి. ఆ. పుం. కుంగ: చూ, తృణము. 1.
కర్మపూరము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. అసోగము: చూ, హేమ
పుష్పము; 2. కడప: చూ, నీనము; 3. పుష్పాదులచే
జేయబడిన చెవికమ్మ: చూ, భూషణము. 2; 4. దిరిసెనము: చూ,
కరిషము; 5. నల్లంగణవ: చూ, సహస్రవ్రతము.
1-౧౨-(౪).
కర్మప్రతిహతము, సం. వి. ఆ. పుం. చెవిరోగములలో నొకటి:
చూ, బాధిర్యము.
కర్మఫలము, సం. వి. ఆ. పుం. ఒకానొక చేప: చూ, మత్స్యము.
1-౨౫.
కర్మమచ్చము, సం. వి. ఆ. పుం. దార్మికలక్షణము: చూ,
లక్షణము. 1-౨౦.
కర్మమలము, సం. వి. ఆ. న. గులిమి: చూ, గులివి.
కర్మము, సం. వి. ఆ. న. 1. చెవి: చూ, శ్రోత్రము; 2. =
కన్నము, గోడత్రంక: చూ, రంధ్రము. 1; 3. చుక్కాను:
చూ, వీలి. 2; పా. 4. కోడము. మూ. ౨. (ఏంగిల్).
కర్మముకరము, సం. వి. ఆ. పుం. శాబంకము, చెవికమ్మ: చూ,
భూషణము. 2.
కర్మములు, అం. 1: పురుష:—ఇవి ప్రాస్యములైన మహాభాగ
డగు. దీర్ఘములైన మధ్యములు. రోమమున్న సుఖి. మచ్చ
గలిగిన దార్మికడగు: చూ, లక్షణంగములు; 2: శ్రీ:—
ఇవి శ్రీకారములతోలిసిన వక్రిలములవలె నుండినను
భాగ్యవతియగు. రోమములేకున్న భోగియగు. మొదటను
కుడినుడియున్న నదృష్టశాలియగు. శంఖములవలెనున్న
దుశ్శీలరాలగు. రోమమున్న మగనితో బోరుచుండును.
నల్లనిమచ్చయున్న పుత్రసతియు సుఖవతియు నగు. అతి
హృలములైన మగనిజంపును; చూ, శ్రీలక్షణంగములు; వా.

3. వీనికి ఉపమానములు:— శ్రీకారములు. సవనంబు, చక్రీలములు.

కర్తమాలము, సం. వి. అ. న: చూ, చెవిగూట.

కర్తమాలావర్తము, సం. వి. అ. పుం. శ్రీ సౌభాగ్యలక్షణము: చూ, లక్షణము. 1-౩౦.

కర్తమోటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. బాముండాదేవి: చూ, మాతృకలు.

కర్తరంధ్రము, సం. వి. అ. న. చూ, చెవిగూట.

కర్తరసాయనము, శా. చెవులకిందైనది. "చాపపాట కర్తరసాయనంబుగా నున్నది."

కర్తలక, సం. వి. అ. శ్రీ. చెవికమ్మ: చూ, భూషణము. 2.

కర్తలంఘము, సం. వి. అ. పుం. చోడిమగు మంచము: చూ, శయ్య. 1-౩.

కర్తలక్షకము, సం. వి. అ. పుం. 1. పాము: చూ, నర్పణ; విజా. 2. చెవిలేసిది.

కర్తలట్ట సం. వి. అ. పుం. గురిమి: చూ, గులివి.

కర్తలచ్చవి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అంకుశము: చూ, స్వరే.

కర్తలచ్చకము, సం. వి. అ. న. కుండలము. పునపుల చెవి పోగులు: చూ, భూషణము. 2.

కర్తలచ్చనము, సం. వి. అ. న. —పై—

కర్తలంఘనము, సం. వి. అ. పుం. చెవిరోగము: చూ, చాచిర్యము.

కర్తలంఘన, సం. వి. అ. శ్రీ. క్రిపుట: చూ, బొల్లిమానర.

కర్తలంఘన, సం. వి. ఈ. పుం. చెవికమ్మ: చూ, భూషణము. 2.

కర్తలక్ష, పా. వినికివరస.

కర్తలం, అం. కర్తలంఘనము: చూ, దేశము. (యాకర్తలంఘనము)

కర్తలంఘన, అం. తెనకాగొట్టములలోని మంచద్రావికలలో నొకతెగ. కన్నడభాష మాట్లాడుదేశమందలి ద్రాహ్మణులు

కర్తలంఘన. వీరిలో అరవకొట్టాఅను ద్రాహ్మణులు, ఉరివి ద్రాహ్మణులు, కన్నడద్రాహ్మణులు, మమ్మెద్రాహ్మణులు, నగరద్రాహ్మణులు, దొడ్డద్రాహ్మణులు అనే ఆణవిధములు: చూ, ద్రాహ్మణులు.

కర్తలంఘనపుడ, అం. ఒకానొకపుక్తము: చూ, వృక్తము. 1; అప్ప. 4, అ. 236.

కర్తలం, అం: చూ, విన్నాదములు.

కర్తలంఘనము, సం. వి. అ. పుం. యుద్ధిపిరుడు: చూ, ధర్మరాజు. 1.

కర్తలంఘనము, సం. వి. అ. పుం. రేలక: చూ, జేరి.

కర్తలం, సం. వి. అ. శ్రీ. అంకుశము: చూ, స్వరే.

కర్తలం, సం. వి. ఇ. పుం. కిరీటి: చూ, విజయంబు. 1.

కర్తలంఘనము, సం. వి. అ. పుం. ఏనుగు చెవికమ్మ: చూ, యుద్ధములు.

కర్తలం, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కదళి: చూ, రంభ. 2; న. పుం.

2. రేలక: చూ, జేరి. 3. ఒకానొకకొండ: చూ, వర్తకము.

కర్తలం, సం. వి. అ. శ్రీ 1. చెవికమ్మ: చూ, భూషణము. 2;

2. కొండముడివ: హస్త. 1-౧౦-౧౦౬): చూ, హస్త.

1-౧౦-౪౮) 3. తామరదద్దు. మిదై: చూ, నహస్ర

పక్షము: 1-౧౦ (౧); 4. సిద్ధిమరై: చూ, హస్తము.

1-౧౦-౪౮); 5. ఒకరకము బాణము: చూ, బాణము.

1-౧౦; 6. అగ్నిమంజరి: చూ, వైజయంతి. 1; 7. సిగ్గు

గోరంజి: చూ, నహ. 2; 8. కుట్ట: చూ, శంభరి.

కర్తలంఘన, అం. 1: చూ, అనంతము; 2: చూ, బాహ్యములు.

కర్తలంఘనము, సం. వి. అ. పుం. సుమేరువర్షకము: చూ, వర్షకము.

కర్తలంఘనము, సం. వి. అ. పుం. 1. రేలక: చూ, జేరి; 2. అబ్బ

ఉము: చూ, కొండగొడగు. (వీనికి చోటాకత్తియ న్నా

వము.); 3. గోగుళ: చూ, మృదుమృదుము.

కర్తలం, సం. వి. న. పుం. ఏనుగు: చూ, హస్త.

కర్తలంఘనము, చా. వి: చూ, బాణము. 1-౩౦.

కర్తలంఘనము, సం. వి. అ. పుం. బాలక్రీడాది శకటము: చూ, శకటము. 1.

కర్తలంఘన, సం. వి. అ. శ్రీ గ్రామదేశక: చూ, దుహాక్షి. 3.

కర్తలంఘన, సం. వి. అ. పుం. కంఠము: చూ, మూల

దేవుడు.

కర్తలంఘన, సం. వి. అ. పుం. 1. కుంతి పెద్దకొడుకు, కుంతికి

కన్యకావస్తయంబు నూర్వ్యవలనయెట్టివ కొడుకు: చూ,

రాచెనుడు.

కర్తలంఘన, అం. 2: చూ, దుష్టలు.

కర్తలంఘన, సం. వి. ఈ. పుం. 1. చెవిరోగ: చూ, భూషణము 2;

2. కర్తలంఘనము.

కర్తలంఘన, సం. వి. అ. పుం. 1. కర్తలంఘనము: చూ, కంఠము.

కర్తలంఘన, సం. వి. అ. న. గులిమి: చూ, గులివి.

కర్తలం, సం. వి. య. పుం. 1. జమ్మ, నలువ: చూ, బిగ్గి. 1;

విజా. 2. కారకము: చూ, పరివారము; అం. 3. కర్తలంఘనము

క్రియయందు స్వాకంఠ్యముకలది: చూ, కారకములు.

కర్తలంఘన, సం. వి. అ. న. 1. కర్తలంఘనము: చూ, రేదనము;

2. శ్రీల రాత్రిము పడకట: చూ, తర్కము; 3. శ్రీల

దారముకయూదచేయట; 4. కుంగ: చూ, తృణము. 1.

కర్తలం, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కత్తెర: చూ, బాణము. 1-౩౦;

2. = కత్తెర. భరణి మూడు నాగు పాదములయందును,

కృత్తికయందును, రోహిణి మొదటి పాదమునందును

నూర్వ్యవండుకాలము: చూ, కత్తెర; అం: చూ, ఏకవింశతి

మహాబోధములు.

కర్తలంఘనము, అం. 1. అభినయనా నవీకృతము అనగా

బొటనవ్రేలినినంది చూపుటవ్రేలి మొదలగున్న ఉంగరపు

వ్రేలిని నంది చూపుట నడిమివ్రేళ్ళను కత్తెరవలె వట్టిది:

చూ, వ్యంజకము. 1; 2: చూ, అనంతమునా నమలు.

కర్తలంఘనము, సం. వి. అ. పుం. 1: కర్తలంఘనము. 1;

అం. 2: చూ, సంయతహస్తములు.

కర్తలంఘనము, సం. వి. అ. పుం. = కర్తలంఘన-కర్తలంఘన. తెల్లని

గోరిజయుల చోడయు వెండుకలును గల నల్లగుత్తుము.

నై. 6, అ. 96. (ఉత్తేశ్వరముతో దీని సరిబోల్చి తెల్లని

యని విశేషణ మిచ్చియుండుటచేత నిక్కడ విచి యశ్వ

మాత్రపరమని యెఱుంగునది): చూ, హయము. 1-౧౦౦.

కర్తలంఘనము, సం. వి. అ. పుం. 1. కర్తలంఘనము.

కర్తలం, సం. వి. ఈ. శ్రీ మెట్టనంగ: చూ, వంగ.

కర్తలంఘన, సం. వి. అ. శ్రీ. పుర్రుకము: చూ, రిప్పి. 2-౧౦౩.

కర్పత్రయము, అం. ప్రకృతి; జీవాత్మ, పరమాత్మ: చూ, త్రయము.
 కర్పత్రయము, సం. వి. అ. న. 1. కర్పత్రయము: కారకత్వము; 2. కర్పత్రయము.
 కర్పి, సం. వి. ఈ. త్రీ. = కత్తి: చూ, రిప్టి. 2.
 కర్పి, సం. వి. ఈ. త్రీ. = కత్తియ. 1. ఆడుడి: చూ, త్రీ. 2. క్రియావతి: చూ, త్రీ. 1-౨౨.
 కర్పము, సం. వి. అ. పుం. కామరదుంప*: చూ, సహస్ర వక్రము. 1-౨.
 కర్పము, సం. వి. అ. న. 1. సంజాడు: చూ, మాంసము; పుం. 2. పంకము: చూ, బురద.
 కర్పమి, సం. వి. ఈ. త్రీ. చైత్రీపూర్ణిమ: చూ, పున్నమ.
 కర్పము, సం. వి. అ. పుం. పంకము: చూ, బురద.
 కర్పముడు, సం. వి. అ. పుం. కర్పముడను పేరుగం బ్రహ్మ: చూ, బ్రహ్మ. 1.
 కర్పమి, సం. వి. ఈ. త్రీ. అష్టాపదీ*. మల్లె: చూ, హసంతి. 1.
 కర్పదారి, సం. విజి. 1. మానీనగుడ్డలు ధరించినవాడు: కర్పటికుడు; 2. కారణోగి: చూ, యావకుడు.
 కర్పము, సం. వి. అ. పుం. 1. బట్ట: చూ, వక్రము. 1-౧; 2. = చినిగినబట్ట: చూ, వక్రము. 1-౨౭; 3. మానీనగుడ్డ: చూ, వక్రము. 1-౨౭; 4. సన్నాసులగుడ్డ: చూ, వక్రము. 1-౨౭. (కర్ప-కర్పము) (రూ.కరపలము-కటి); 5. కడి కుడుచుకొను బట్ట: చూ, వక్రము. 1-౨౯.
 కర్పటికుడు, సం. విజి: చూ, కర్పదారి.
 కర్పటి, సం. వి. ఈ. త్రీ. విజిపాఠ: చూ, మనుపాల.
 కర్పరము, సం. వి. అ. పుం. 1. = కప్పెర. పుట్టె: చూ, శల్యము. 1-౨; 2. = కప్పెర. వెడల్పుముఖముగల పెద్ద పాత్రము: చూ, పాత్రము. 6; 3. = కప్పెర. బిచ్చగాని గిన్నె: చూ, పాత్రము. 6; 4. ఒకరకముదాజము: చూ, దాజము. 1; 5. = కప్పలి. ఓడ: చూ, హోదము. (పురుషోక్తమకవీయము.)
 కర్పరాలము, సం. వి. అ. పుం. అక్షోదము*: చూ, కొండ గొనుగు.
 కర్పరి, సం. వి. ఈ. త్రీ. మ్రానిపసుపున వండిన అంజన విశేషము: చూ, అంజనము.
 కర్పరికాతకము, సం. వి. అ. న. —పై.—
 కర్పాసము, సం. వి. అ. పుం. న. రూ-కర్పాసము*: చూ, ప్రక్తి.
 కర్పాసి, సం. వి. ఈ. త్రీ. రూ-కర్పాసి*. —పై.—
 కర్పూర, అం: చూ, అంజనములు. (కర్పూరాంజనము.)
 కర్పూరకము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఒత్తుకనింద*: చూ, షడ్గ్రంథ; 2. అంకపీఠి*: చూ, మ్రానిపసుపు.
 కర్పూరగంధి, సం. వి. ఈ. త్రీ. = కర్పూరగండి: చూ, త్రీ. 1-౧౩౭.
 కర్పూరశృణము, సం. వి. అ. న. వానగడ్డి*: చూ, శృణము. 1.
 కర్పూరతెంము, సం. వి. అ. న. కర్పూరపుమానె: చూ, స్నేహము. 2-౫.

కర్పూరనాళిక, సం. వి. అ. త్రీ. పక్వాన్నవిశేషము: చూ, సాదము. (1)-౧౬.
 కర్పూరణోగి, సం. వి. న. న. = కర్పూరణోగి.
 కర్పూరమణి, సం. వి. ఇ. పుం. ఒకరకము పాషాణము: చూ, సావీరము.
 కర్పూరము, సం. వి. అ. పుం. న. = చూ, కర్పూరము; అం. 2: చూ, గంధములు.
 కర్పూరవంగ, వా. వి. సీమవంకాయ, రామములగ. (టామేటో)*: చూ, వంగ.
 కర్పూరవేదిక, సం. వి. అ. త్రీ. తెలాసము: చూ, వర్షకము.
 కర్పూరస్నేహము, సం. వి. అ. న. కర్పూరపుమానె: చూ, స్నేహము. 2-౫.
 కర్పూరాడి, అం: చూ, చూర్ణములు.
 కర్పూరము, సం. వి. అ. పుం. అర్జును: చూ, ముకరము.
 కర్పూరము, సం. వి. అ. పుం. పెద్దపులి: చూ, కాటూరిము. 1.
 కర్పూరి, సం. వి. ఈ. త్రీ. 1. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1; 2. ఆకుపులి: చూ, కాటూరిము. 1-౧; (రూ-కర్పూరి).
 కర్పూరుడు, సం. వి. అ. పుం. రూ-కర్పూరుడు. నైర్మతి: చూ, మూలతేడు.
 కర్పూరకము, సం. వి. అ. పుం. విరిగి*: చూ, శ్లేష్మాకకము.
 కర్పూరము, సం. వి. అ. పుం. కాంచనము*: చూ, దేవ కాంచనము.
 కర్పూర, సం. వి. అ. త్రీ. కలిగొట్టు*: చూ, స్థాలి 2.
 కర్పూరము, సం. వి. అ. పుం: చూ, కర్పూరకము*.
 కర్పూరపలము, సం. వి. అ. పుం: చూ, సాకురుండము*.
 కర్పూరము, సం. వి. అ. న. 1. జంము: చూ, సీరు. 1; 2. రూ-కర్పూరము-కర్పూరము, బంగారు: చూ, లోహము. 1; పుం. 3. దోషము: చూ, పాపము; 4. కర్పూరము. చిత్రవర్ణము: చూ, వర్ణము. 6-౨; 5. కుండురుష్కమును గ్రంధ్యము: చూ, రాజార్థము. 1-౫; విజి. 6. చిత్రవర్ణముగండి: చూ, వర్ణము 6-౨-(౧).
 కర్పూరశిలాజతువు, సం. వి. ఉ. న: చూ, సిలాజితు.
 కర్పూరసుహృత్తు, సం. వి. ద్. పుం. అత్తు: చూ, లక్క.
 కర్పూరి, సం. వి. ఈ. త్రీ: చూ, రూ-కర్పూరి.
 కర్పూరుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-కర్పూరుడు. (రూ-కర్పూరుడు.)
 కర్పూరకము, సం. వి. అ. న. అంకపీఠి* చూ, మ్రానిపసుపు.
 కర్పూరము, సం. వి. అ. న. 1. రూ-కర్పూరము. బంగారు: చూ, లోహము. 1; 2. అరిరకము: చూ, హరిరకము; పుం. 3. కటి. సల్లని అతివస*: చూ, విష; 4. ఒత్తుకనింద*: షడ్గ్రంథ.
 కర్పూరుడు, సం. వి. అ. పుం. చూ, రూ-కర్పూరుడు.
 కర్ప, సం. వి. న. న. 1. చేయుట. దేనిని, వేనిని మొదలగు ఆకాంక్షలపై నవచ్చు నమాదానము: చూ, విధి; 2. = కర్మ. జాబు: చూ, లేఖ. 3; అం, 3: క్రియాత్మములయొక్క ఫలమున కారాధమైనది: చూ, కారకములు; 4. పురవాద్యములు అతింబిరోనొ: టి: చూ, పురవాద్యములు.
 కర్పండి, సం. వి. అ. పుం. యతి: చూ, ముని. 1.

4 బడలు: చూ, శరీరము: 5. కొలువుకాదు: చూ, సేవకుడు. 1.
 కర్మిణి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, పూర్వమీమాంస.
 కర్మిష్టుడు, సం. విజ. కర్మయందు అధిష్టింపగలవాడు.
 కర్మపు, సం. వి. ఈ. న. పది: చూ, ప్రయోజనము. 1.
 కర్మేంద్రియమంతకము, అం. వాక్కు: పాణి, పాదము, పామువు, ఉపన్య. (5): చూ, ఇంద్రియములు.
 కర్మేంద్రియపురి, అం: చూ, పురులు.
 కర్మేంద్రియములు, అం: చూ, పాపములు.
 కర్మము, సం. ఎ. అ. న. 1. కోరికలను అగ్రచేతను దుర్మమమైన ప్రధాననగరము: చూ, దేశము; 2. రెండు వందల గ్రామములనుద్యనుండు మనోజ్ఞమైన గ్రామము. 804 గ్రామములలో ముఖ్యగ్రామమని కొందలు. 400 గ్రామములలో సుందరమగు గ్రామమని కొందలు. (ప్రాంత శేషము.) (రూ.భర్తలము): చూ, దేశము.
 కర్మము, సం. వి. అ. పుం. ఎలుక: చూ, మూషికము.
 కర్మరము, సం. వి. అ. పుం. పెద్దపులి: చూ, శార్పరము.
 కర్మరి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1; 2. ఇంగువప్రసాద: చూ, హింగువు. 1.
 కర్మరడు, సం. వి. అ. పుం. రక్కసుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1.
 కర్మలి, దే. వి. గాలి: చూ, వాయువు. (రూ.కడవలి.)
 కర్మము, సం. వి. అ. పుం. ఒట్టుకనిదక: చూ, పక్షింపు.
 కర్మడు, సం. విజ. 1. ఈర్ష్యకాదు: చూ, తిగుచువాడు; 2. దున్నుకొని బ్రతుకువాడు: చూ, వ్యవసాయి.
 కర్మకర్మము, సం. వి. అ. పుం. కర్మరసాన చూ, సాన. 2.
 కర్మణము, సం. వి. అ. న. 1. ఈర్ష్య: చూ, లాగు. 3; 2. కరినెనము. దున్నుట: చూ, వ్యవసాయము. 2: 3. ఒకనిది: చూ, పీడనము.
 కర్మణి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. 1. కులది: చూ, అంశలాడి; ఈ. స్త్రీ 2. చిలుపాళ: చూ, మనుపాలి.
 కర్మల, సం. వి. అ. స్త్రీ. ఉనికిక: చూ, శ్రీపతి. 1.
 కర్మలము, సం. వి. అ. పుం. కాదె: చూ, విధికము.
 కర్మము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. కరినె, అరవలము, వదునాణుమాషముల యెత్తు: చూ, వలము. 1; (మప్పావు తుంపెత్తు అని పుకటి క్షమక వియము.); పుం. 2. ఒరయిక: చూ, పీడనము.
 కర్మవణము, సం. వి. అ. పుం. వదునాణుమాషములయెత్తు వెండినాణెము. ఎనిమిది చిన్నములయెత్తు వెండినాణెము. రూ.కార్దావణము-కార్దావణము-కార్మికము.)
 కర్మణి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. చిలుపాళ: చూ, మనుపాలి.
 కర్మపు, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. కాలవ: చూ, నది; 2. యజ్ఞానమైదుక్కి: చూ, వ్యవసాయము. 2; 3. వార్త కము: చూ, వంగ; 4. ఎలు: చూ, నది; 5. పుం. 5. పిడ: చిప్పు: చూ, చిప్పు.
 కర్మము, వై. వి. 1. కర్మణము. రూ.కరినెనము. భర. పా. 1, అ. 81: చూ, కర్మసాయము. 2; 2. పుర్ణము. రూ.కరినెనము: చూ, పీడనము.

కర్మ, సం. అవ్య. ఎప్పుడు: చూ, ఎన్నడు. 3.
 కర్మ, వై. వి. 1. కాల: నలుపు; హరి. పూ. 8, అ. 156: చూ, వర్ణము. 6-1; (రూ.కలుకు-కక్షి-కలియ-కక్ష-కక్షి-కారియ-కారు-కాయ.) (పురు-క) 2. మరక; హరి. పూ. 5, అ: చూ, మలక. (రూ.కక్ష-గక్ష.)
 కలకంఠువీణ, ద్వ. వి. చిత్రవర్ణపుకొక: చూ, వర్ణము. 1-౯౦.
 కలకంఠుడు, వై. వి. = గరకంఠుడు: చూ, శివుడు. (రూ. కలకంఠుడు.)
 కలకంఠుడు, వై. గ్రా. వి. —పై.—
 కలకంఠుకలమానికము, ద్వ. గ్రా. వి. చందమామ: చూ, చంద్రుడు.
 కలకంఠుకలయేలు, ద్వ. గ్రా. వి. —పై.—
 కలకరి, వై. విజ. (కలక + అరి) 1. కర్కర, కంఠుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2; 2. నేర్పరి. స్వా. 4. అ. 7: చూ, నమరుడు.
 కలకణ, దే. వి. కంఠుట ప్రొద్దుపొడుచుట ఒరయుట తలుగుట నమరుట లోనగువానియందగు ద్వ్యనుకరణము: చూ, చూహన.
 కలకణి, దే. వి. 1. బిల్వార్కరము: చూ, బలవంతము; 2. బావ; ఆము. 5, అ. 61: చూ, దుఃఖము.
 కలకు, వై. వి. 1. కర్కరమ్. గట్టి: హరి. 4. 7, అ. 183: చూ, బెడిదము; 2. కక్కు. రూ.కలుకు: చూ, గలుకు; వై. విజ. 3. కర్కర. గట్టి. "కలకునేల": చూ, బెడిదము; 4. రూ.కలుకు. వరుసదనము. "కలకుమాలి" మొ: పరుషము 1.
 కలకుడనము, వై. వి. = కర్కరమ్. గట్టి: చూ, బెడిదము.
 కలకుగిరి, వై. అ. క్రి. = కర్కర. గట్టిదగు. కవిక. 5, అ. 110: చూ, దిదనగు.
 కలుకుడుమ్మ, ద్వ. వి. రూ.కలుకుటమ్మ. వాడిగలబాణము: చూ, బాణము. 1-౨౫.
 కలుకుట్లు, దే. వి. బ. పూర్ణము: చూ, క్షము. 2-౧౫. (రూ.కలుకుట్లు-కలుకుట్లు-కలుకుట్లు.)
 కలుకుడుమ్మ, ద్వ. వి. ఇసుక. స్వా. 5, అ. 38: చూ, నికర. 4.
 కలుకులు, వై. వి. బ. వరుషవచనము: చూ, వరుషము. 2.
 కలుకు, దే. స. క్రి. 1. అలవాటుచేయు: చూ, వాడుకపడు; 2. కాలుచేయు. భార. అది. 3, అ. 208: చూ, మాకొను.
 కలుకుట, దే. వి. వంటితోకొటికి గాయపలముట, చూ, కాట.
 కలుటి, దే. విజ. 1. దబ్బుకాడు. భార. అది. 4, అ. 72; హరి. 9. పూ. అ. 224: చూ, వంతకుడు; 2. కుత్తికుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2; 3. అజ్ఞాని: చూ, మూర్ఖుడు.
 కలక, వై. వి. 1. కృక, చేన్: చూ, పని. 2; 2. చెడుపని; లక్ష్య 4, అ. 135. చూ, దుశ్చేష్ట.
 కలకలాడు, వై. విజ. = కృక. (కలకల + అడు) చెడు వ్యాపారముగలవాడు; హరి. పూ. 5, అ. 245: చూ, వ్యాధుడు. 2.
 కలద, వై. వి. = 1. బుద్ధి: చూ, బుద్ధి; 2. మాట: చూ, వ్యాఖ్యాతము. 2.

కలుకు, దే. వి. ఘోసము: చూ, వంశన.

కలుమావము, వై. వి. కాలభూషణ. భుంధుమారము. 2, ఆ. 45: చూ, పొగ.

కలునూనె, ద్వ. వి. (కట్ట + నూనె) ప్రానితైలము: చూ, తైలము.

కలుపు, దే. వి. 1. చెడుదోధ. భార. ఫిష్టు. 1, ఆ. 30: చూ, దోధనము; స. క్రీ. 2. పటిగించు: చూ, దోలించు.

కలుపుట, దే. వి. తెలియజేయుట: చూ, దోధనము.

కలీయ, దే. వి. నలుపు: చూ, వర్ణము. 6.

కలువ, దే. వి. ఒకానొక మూలిక*: చూ, వృక్షము.

కలువాయ, దే. వి. 1. ఎండినచేద: రూ-కలవాసు; 2. సిగ బంతి: చూ, భూషణము. 2.

కలుపు, దే. వి. 1. కాటకము; భార. కాంతి. 4, ఆ. 78; రామా. 5, ఆ. 148: చూ, దుర్బుక్షము; (ప్రకృతి = భర్త. పురుషోత్తమకవీయము.) 2. పూరిండ్లు కప్పనిపుడు యెప్పుడు కొనిన మితి; ఆచ్చ. దాల, కాం. 21.

కలీ, వై. వి. 1. = కాలి. నలుపు: చూ, వర్ణము. 6-౬; 2. పనియోని: చూ, భగము. 12; 3. ఇంద్రుడు: చూ, వేలుపుటేడు; విజ. 4. నల్లనిది: చూ, వర్ణము. 6-౬-(౧).

కలీచిరుక, ద్వ. వి. ఉండనురియ అను బాణము: చూ, బాణము. 1-౧౫-(౧).

కలీదీపియ, ద్వ. వి. గరి: చూ, పార్వతి. 1.

కలీనేల, ద్వ. వి. ముప్పదిరెండు కుంటల పొలము: చూ, భూమి. 1-౩౬.

కలీపక్కము, వై. వి. = కాలపక్ష. నెలయందలి రెండవ సమ భాగము: చూ, బహుళపక్షము.

కలీమొన, ద్వ. వి. కట్టయొక్క మొన: చూ, మొన.

కలీమొల, ద్వ. వి. అడ్డుకులిగించు నాగవాసము: చూ, నాగ వాసము.

కలీయ, వై. వి. = కాలి. వర్ణవి. పాండు. 5, ఆ. 268: చూ, వర్ణము. 6-౬; (6-౬-(౧)).

కలీయాపు, ద్వ. వి. నల్లని ఆవు: చూ, ధేనువు.

కలీవేము, ద్వ. వి. కాలకాకము, కరివేపాకు*: చూ, బిల. (రూ-కరివేప.)

కలీవేలుపు, ద్వ. వి. కృష్ణుడు, నల్లనమ్మ: చూ, పిష్టువు. 1. (రూ-కలీవేలు.)

కలీవేల్పుదాకమ్మ, ద్వ. వి. పిష్టువునకు వామనేత్రము, చండ్రుడు: చూ, చంద్రుడు.

కలీవేల్పురిక్క, ద్వ. వి. శ్రవణము, తూపురిక్క, చూపుచూపు రిక్క: చూ, నక్షత్రము. 1.

కలీవేల్పునిల్లాలు, ద్వ. వి. లచ్చి: చూ, లక్ష్మి. 1.

కలీవేల్పునాయి, ద్వ. వి. కప్పనాయి, నీలము: చూ, రత్నము. 1.

కలుకు, దే. వి. 1. తీక్షణము: చూ, తీంద్రము; 2. చూ, రూ-కళుకు; 3. రూ-కలుకు: చూ, పరపము; 4. దాయి రోగగువానికి గలుగజేసెడు కలుకు: చూ, గలుకు; 5. పిరము: చూ, శౌర్యము; స. క్రీ. 6. ఒరయు: పాస్వి. 4, ఆ. 58: చూ, చుట్టు. 1.

కలుకుటమ్మ, ద్వ. వి. చూ, రూ-కలుకుటమ్మ.

కలుకుట్టు, దే. వి. బ: చూ, రూ, రూ-కలుకుట్టు. చంద్రా. 6, ఆ. 100.

కలుక్కు, దే. వి. నలుకుటయందగు ద్వస్యనుకరణము; కి. రా. 7, ఆ. 211: చూ, చూచూ.

కలుకోల, దే. వి. చూ, రూ-కలుకోల. (వా.)

కలుకోల, దే. వి. (కట్ట + గోల) 1. వాటివేసెడు ఇనుప కమ్మి: చూ, చూపుడుగోలుపు; 2. నాంగటిదుంపకొన నమర్చెడు ఇనుపకమ్మి; కలుకోల, కట్టు, కాటు, సక్కు; (సం. ప.):—కురి, కూటము, కృష్ణము-రూ-కృష్ణము.

కలుకు, వై. వి. = కృత్తి. నేర్పు; కి. రా. 2, ఆ. 60; హరి. కి. 10, ఆ. 251; భూ. 3. ఆ. 52: చూ, సామర్థ్యము. 1. కలుకులాయ, వై. విజ (కలుకులు + అయ) ఉపాయశాలి, నేర్పురి. హరి. కి. 7, ఆ. 86; చూ, సమర్థుడు.

కట్టు, వై. వి. 1. = కాలి. రూ-కలు. నలుపు; హరి. పూ. 5, ఆ. 255; చూ, వర్ణము. 6-౬; 2. చురక: చూ, చురక; 3. కావ్యము, కొయ్య: చూ, వంబుజము.

కట్టుకట్టు, దే. వి. బ: చూ, రూ-కలుకుట్టు.

కట్టుగుడ్డలి, వై. వి. కావ్యగుడ్డలము: చూ, ముగ్ధరము.

కట్టుచేద, ద్వ. వి. అంబువాహిని: చూ, పాత్రము. 6. దొడ్డెర. 4-౧.

కట్టనూనె, ద్వ. వి. దాదైలము: చూ, స్నేహము. 2-౬.

కట్టపెండలము, ద్వ. వి. ఒకరము దు బి: చూ, పెండలము.

కట్టమడ, ద్వ. వి. పెల్లెగింప నువయు క్రమైన పనిముట్టు; పంచ. నా. 1, ఆ. 248: చూ, కత్తవ. 2.

కట్టి, వై. వి. 1. = కాలి. నలుపు: చూ, వర్ణము. 6-౬; 2. అర్చకుడు: చూ, విజయుడు. 1; విజ. 3. కాలడు. హరి. పూ. 9 ఆ. 255: చూ, నల్లనివాడు.

కట్టినెచ్చెరి, ద్వ. వి. తెమ్మిడు: చూ, పిష్టువు. 1.

కట్టినేపి, ద్వ. వి. —పై —

కట్టు, దే. వి. 1. నాంగటిదుంపయం దమర్చెడి యినుపపాకము: చూ, కలుగోల. 2; 2. దాగు: చూ, మఱక.

కట్టుకుట్టు, దే. వి. బ: చూ, కలుకుట్టు. రుక్మా. 3, ఆ. 226.

కట్టుగుడ్డలి, ద్వ. వి. రాళ్ళిక, శ్రవ్యుట కువయు క్రమైన పాణ వంటి పనిముట్టు; కళా. 4, ఆ. 78: చూ, రాళ్ళిక.

కల, సం. వి. ఆ. క్రీ. విజ: చూ, రూ-కళ; దే. వి. (1) అర సావు: చూ, మూర్చ; 2. అదర్శము: చూ, స్వప్నము. 1. కలంక, వై. వి. 1. = కలంక: పే. గుఱుకు: చూ, లక్షణము. 1; కలంకము. దోషము: చూ, పాపము; 3. ఒకానొకదేశము: చూ, దేశము; విజ. 4. కలంకనిది. (రూ-కలంక: కళకు-కలచ.): చూ, వ్యాకరణము.

కలంకనీరు, ద్వ. వి. కలహోదకము: చూ, సలిలము. 1-౧౧.

కలంకము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. = కలంక. గుఱుకు: చూ, లక్షణము. 1; 2. ఇనుపదీపము: చూ, మంచూరము; 3. రూ-కళంకము. చూటు: చూ, వింపి. 1; 4. కాలా యనముయొక్క మలము. రూ-కళంకము.

కలంకప, సం. వి. ఆ. క్రీ. కరతాళి: చూ, స్వరము. 2-౬౬. (౧౦౦.)

కలంకవచన, సం. వి. ఆ. పుం. సింగము: చూ, సింహము.

కలంకారి, దే. వి. వ్రాతపనిబట్ట: చూ, వత్తము. 1-౭౦.
 కలంకి, సం. విజ. నిందతోగూడినది: చూ, నిందాస్పదము.
 కలంకు, దే. వి. 1. గుఱుతు: చూ, లక్షణము. 1; 2. అప
 వాదము: చూ, నింద. 1; 3. కలంక, దోషము: చూ,
 పాపము. (పుట్టి. కలంక. పురుషోత్తమ: వీయము.)
 కలంకురము, సం. వి. అ. పుం. అంబసాంధ్రము: చూ,
 నీటినుడి.
 కలంజము, సం. వి. అ. పుం. = గంజాయి: చూ, త్రికూలినీ
 కలంత, వై. వి. = గంబిరి: చూ, పాత్రము. 6.
 కలంకాణ, వా. వి. క్రిందగంజులము అదనపు సంగతి.
 (పుట్టి. నోట్) (వాడు.)
 కలందరిము, సం. వి. అ. పుం. వర్ణసంకరణాని విశేషము.
 కలందాను, వా. వి. వ్రాతకలములుచు పెట్టె.
 కలందిక, సం. వి. ఆ. పు. నర్వవిద్య.
 కలందువు, సం. వి. ఉ. పుం. ఒకరికముకూరాకు: చూ, గోళి,
 ఘోలి.
 కలంబకుడు, సం. విజ. చెవుడుగలవాడు: చూ, మూగ
 వాడు. 3.
 కలంబము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ. కూరనార; 2. అమ్మ.
 రూ. కలంబము: చూ, బాణము. 1; 3. కడిము: చూ,
 నీనము.
 కలంబి, సం. వి. ఈ. పు. తీగబచ్చలి: చూ, బచ్చలి.
 కలంబిక, సం. వి. ఆ. పు. తీగబచ్చలికూ: కలంబిపు.
 కలంబుకుము, సం. వి. అ. న. అమ్మడు కలంబిసినవెన్న,
 ఆవెన్నకాచిన నెయ్యి: చూ, మంతజము.
 కలంబువు, సం. వి. ఉ. పుం: చూ, కలంబిక.
 కలంక, దే. వి. 1. దోషము: చూ, పాపము; 2. కంటికలంక:
 చూ, హరణము. 3-౪. (రూ. కలంకగంజు-కలంకండు.)
 (పుట్టి. కలంక. పురుషోత్తమ: వీయము.)
 కలంకాణ, దే. అ. క్రి. కలంకపడు; భాగ. 10 స్కం. పూ.
 54: చూ, సంక్షోభించు.
 కలంకపాటు, ద్వ. వి. కలంక; కళా. 4, అ. 175: చూ,
 సంతాపము.
 కలంకు, వై. వి. 1. = ఖల. తానము: చూ, స్థానము. 1;
 2. జగదము: చూ, యుద్ధము; 3. కళము: చూ, ఖలము.
 కలంకున, దే. వి. కలంక: చూ, సంతాపము (రూ. కలంకండు-
 కలంక - కలంకననింది - కలంకరి - కలంకరము - కలంకప -
 కలంకము-కళంకము.) (పురుషోత్తమ: వీయము.)
 కలంకండు, ద్వ. ఆ. క్రి. కలంక; భార. ద్రోణ. 4, అ. 5;
 కలంక. 1, అ. 94. (స్వార్థమునవడు): చూ, సంక్షోభించు.
 కలంకాణ, దే. అ. క్రి. — పై. — (రూ. కలంకండు - కలంక
 బాణ. కలంకం - కలంకపడు - కలంకండుకొను - కలంకండునడు -
 కలంకండు - కలంకపడు - కలంకపొవు - కలంకపడు - కలంకపడు -
 కళంకము.) (పురుషోత్తమ: వీయము.)
 కలంక, దే. అ. క్రి. — పై. —
 కలంకాణ, దే. స. క్రి. (కలంక + అడు) కలంకజేయ
 భార. విరా. 1, అ. 158: చూ, కలంకండువెట్టు.

కలంక, దే. స. క్రి. — పై. —
 కలంక, దే. వి. కలంకపాటు: చూ, సంతాపము. (రూ. కలంక.)
 కలంకపడు, దే. అ. క్రి. కలంక: చూ, సంక్షోభించు.
 కలంకము, సం. వి. అ. పుం. 1. కోయిల: చూ, పికము; 2.
 తెలిపిట్ట: చూ, హంస; 3. పారావతము: చూ, పావురము;
 4. అవ్యక్త మధురధ్వని: చూ, నర్వము. 2-౪౬. (౧౫).
 కలంకంబివిజాహంసస్వరము, అం, అష్టపుత్రపతిలక్షణము: చూ,
 లక్షణము. 1-౬.
 కలంకండ, దే. వి. మధుకర్కర. రూ. కలంకండ: చూ, తెల్లము.
 1. (దీపనే వటిచెల్లమందురు.)
 కలంకము, సం. వి. అ. పుం. కళంకమును చేస: చూ, మత్స్యము.
 1-౭౬.
 కలంక, దే. వి. నవ్వుటయం దగు ధ్వన్యనురణము: చూ,
 చూచూ.
 కలంకము, సం. వి. అ. పుం. 1 = కొలకొల. గూపుర
 బుట్టిన పెద్దమోళి: చూ, స్వరము. 2-౪౬. (౨౩) 2.
 యక్షధూము: చూ, నజ్జరనము.
 కలంకము, వా. ఎల్లప్పుడు: చూ, సతతము 2.
 కలంక, దే. వి. కళ్యేము: చూ, వాగి. (రూ. కళ్యేము - కళ్యే-
 కళ్యేము - కళ్యేము - గళామ - లగాము) (పురు. క.)
 కలంకడు, వా. మండల-రగ్గహి, జిల్లాను అధికారి. (రూ. కలం
 క్తియ.)
 కలంకర, దే. వి. గుంటగలగర: చూ, భృంగరాజము. (రూ.
 గుంటగలగర-గుంటగలగర-గుంట-లిజేరు.) (పురు. క.)
 కలంకలపు, దే. వి. (కలంక + కలంక) 1. కలంకంక: చూ,
 బుజ్జగింత; (రూ. కలంకంక - కలంకంక - కలంకంక - కలంకంక
 తనము.) 2. అనుకుగానందినకూర: చూ, వ్యంజనము. 1.
 (రూ. కలంకంక.)
 కలంకంక, దే. వి. — పై. — (కలంకంకంక - పాండు. 4,
 అ. 184.)
 కలంకంక, దే. వి. 1. కలంక: చూ, సంతాపము; 2. కలంకము:
 చూ, పాపము.
 కలంకంకకొను, దే. అ. క్రి. కలంక. భార. ద్రోణ. 1, అ.
 293: చూ, సంక్షోభించు.
 కలంకంకనడు, దే. అ. క్రి. — పై. —
 కలంకంకనెట్టు, దే. స. క్రి. కలంకంకేము. భార. పిష్ట. 3, అ.
 64: అక్షోడించు, కలంకంకంక, కలంక.
 కలంకంక, దే. వి. కలంకము: చూ, పాపము.
 కలంకంక, దే. వి. (కలంక + కూర) పెన్నెడినుములు క. నిన
 కూరాకు: చూ, వ్యంజనము. 1.
 కలంకంక, దే. అ. క్రి. (కలంక + కొను) 1. కలంక: భార.
 విరా. 4, అ. 169: చూ, సంక్షోభించు; 2. క్రిము. 3,
 హ. 5, అ. 107: చూ, వ్యాపించు.
 కలంకంకము, సం. వి. అ. పుం. కోయిల: చూ, పికము,
 కలంక, దే. వి. కలంకము: చూ, పాపము.
 కలంకంక, దే. వి. రూ. కలంకంక: చూ, ప్రక్షము.
 కలంకము, సం. వి. అ. న. ఇంటి: పు: చూ, పదిలము.

కలతిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ భుజశిరస్సుక్రింద నాడుగు అంగుల ములవరకుగల ప్రదేశము.

కలతాలిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. సంభోగము తక్కు తక్కిన విషయములయందు ఇచ్చగతి శ్రీ: చూ, శ్రీ: 2. కులట: అంకులాడి: చూ, శ్రీ. 1-౩౬.

కలతెఱుగు, దే. వి. విజము: చూ, సత్యము. 1.

కలత్రము, సం. వి. ఆ. న. 1. రూ-శత్రము. పెద్దాము: చూ, భార్య: 2. నికంబము, తొడలమీద నడుముక్రింది భాగము: చూ, పిల్ల.

కలదూకము, సం. వి. ఆ. న. వెండిబంగారము లోనగువాని నాణెము: చూ, నాణెము.

కలదొకము, సం. వి. ఆ. న. 1. -వె-: 2. బంగారు: చూ లోహము. 1; 3. వెడి: చూ, లోహము. 1; 4. అవ్యక్త మధురధ్వ: చూ, స్వరము. 2-౪౯.(౧౫).

కలద్యస్, సం. వి. ఇ. పుం. 1. అవ్యక్తమధురధ్వ: చూ, స్వరము 2-౪౬ (౧౫): 2. కోయిల: చూ, పికము: 3. 3. నెమలి: చూ, మయూరము: 4. పారావరిము: చూ, పాపురము.

కలన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. తెలియుట: చూ, వ్యక్తము. 2; 2. పొందుట: చూ, ప్రాప్తము, 1; దే. వి. (1) జగడము: చూ, యుద్ధము. (రూ-కలను-కలకు-కయ్యము) (ప్రకృతి-కలహ. పురుషోత్తమ కవీయము.)

కలనఁజొంగలతెన్ను, దే. వి: చూ, సూర్యుడు.

కలనకవసి వై వి.=కలితా-న. నాడుడు: చూ, మని. 1. పురు.

కలనికపసితిల్లి, ద్వ. వి. నలువరాశి: చూ, సరస్వతి.

కలనము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. వేతనము: చూ, ప్రబుత్తి: 2. గుఱుతు: చూ, లక్షణము. 1, 3. దోషము: చూ, పాపము.

కలమ వై. వి. 1.=అలమ కానము. భార: కాంతి. 3, ఆ. 61: చూ, స్థానము 1. 2.=లి: జగడము: రామా. 8, ఆ. 54: చూ, యుద్ధము: (యుద్ధమామి యని కొందరు) 3 = అల: కళము: పిజ్జా. ఆ. కాం 104: చూ, అలము. 4.

కలప, దే. వి. 1. నాగటిదుంప: చూ, నాగలి: 2. ఇల్లుకట్టట కుపయోగించెడు దూలములు వాసములు లోపగునవి: భార. ఆశ్వ 1, ఆ. 56: 3. కట్టలగుట్ట. "కలప అడితీ."

కలపటిల్లు, వై. వి.=కలమ. కట్టుపుల్లలోజేసిన కలము: చూ, లేఖని, (రూ-కలపకట్టె.)

కలపడము, దే. వి. 1. ఒకనంఖ్యతో మరియొక నంఖ్య కల పుట, కూటము: చూ, సంకలనము: 2. యుక్తవయస్సు వచ్చినపిల్లను భర్తతోకలపుట: చూ, గర్భాధానము.

కలపతాల్పు, దే. వి. 1. నాగటిజోడు: చూ, బలరాముడు: 2. నాచకులమవాడు: చూ, కూడురుడు.

కలపనగంప, దే. విజ. కట్టాకోడు: హరి. పూ. 5, ఆ. 92: చూ, పేవీకోడు.

కలపనఁబిండి, దే. వి. (కలపడము+పిండి) కలత: ఉ. హా. 5, ఆ. 59: చూ, సంతాపము.

కలపము, దే. వి. 1. కలయఁజేయుట. య. 4, ఆ. 95: 2. పరిమళ దవ్వములు చేర్చి కలిపిన చందనము. భార. విరా. 1, ఆ. 107: చూ, మిశ్రమము.

కలపు, దే. వి. 1. రూ-కలుపు. మిశ్రదధి: చూ, పెరుగు. 1, 2. కలియుట. మార్క. 5, ఆ. 72: స. క్రి. 3. కలియఁ జేయు. రాఘ. 2, ఆ. 99.

కలయ, దే. వి. గృహకన్య*. చూ-కలుబంద*.

కలభకర్ణిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, ఉష్ణి. ర్వి:

కలభము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. రూ-కలభము: ముగ్ధగున్మ: చూ, హాని: 1-౬౯: 2. రూ-కలభము ముగ్ధియేర్చ పింగు: చూ, హాని (౬౯): 3. ఒకానొకచేపి చూ, మృత్యుము. 1-౭౦: 4. ఎలకజీడి*: చూ, కల్లా కి

కలభవల్లభము, సం. వి. ఆ. పుం. గొ-గి*: చూ పి. పు.

కలభి, సం. వి. ఈ శ్రీ ఆ-దము: చూ, వ్యవహికము.

కలమము, సం. వి. ఆ. పుం. 1 కలము: చూ, లేఖి: 2. పరిపైడి: చూ, సస్యము: 3. లక్షకు: చూ, లక్షి: 4. ఎల్లుబాదములు: చూ, భాగము: 5. నల్లగుఱ్ఱము: చూ, హయ: 1-౧౫: 6. మొలక: చూ, మొక్క. 1: 7. ఇరువదిపిండ్ల పిన్ని గు: చూ, హస్త: 1-౬౦: 8. చారము *: చూ, స్రవ: 9. పరిపాట్ల: చూ, బాట్ల. 2.

కలమోత్రమము, సం. వి. ఆ. పుం. శాలిభాన్యము: చూ, భాగము.

కలమరి, దే. విజ. (కలమ+అరి) ఓడ మెక్కిపోవువాడు. భార. కాం. 5, ఆ. 588.

కలము, సం. వి. ఆ. న. 1. రేకము: చూ, రే: 2. కోలి*: చూ, గృధ్రపక్షి: పుం. 3. పిన్నవరగోలు*: చూ, పీదపు: 1. అబ్బిము: చూ, రోగము. 1: విజ. 5. అవ్యక్త మధురాక్షరధ్వ: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౫): దే. వి. (1) కలవగిందము: చూ, వాసన: 1-౪: (2) ఓడ: కాశీ. 3 ఆ. 128: చూ, హోమము: 3) పండ్లెండు తూముల కొండోల పరిమాణవిశేషము వర. 3, ఆ. 156: వై. వి. (4)=కలమ. లేఖ: చూ, లేఖని.

కలముడు, సం. వి. ఆ. పుం. దొంగ: చూ, ముచ్చ. 1.

కలయ, దే. ద్ర. అంకట. భార. ఉద్యో. 2, ఆ. 15: చూ, పిమ్మట. (రూ-కలయగ.)

కలయంపి, దే. వి. దుమ్ముడగుటకై కమారి చందనము లోను గాగరి సుగంధవస్తువులగుచే చల్లెడు నీరు: పెన్నీ. పు. (రూ-కలపడము కలాపి.) (పెన్నీళ్ళు అనునవి అరికుద్ద వస్తువులను ఇద్దిచేయబడుచు వాడెదరు): చూ, సలలము. 1-౩౩.

కలియగ, దే. ద్ర: చూ, కలయ.

కలయఁబడు, ద్వ. ఆ. క్రి. (కలయ+పడు) కలయ. కై. 3, ఆ. 62. (స్వార్థమునపడు): చూ, సాపి చు.

కలయిక, దే. వి. సంకమము: చూ, సలయో ము. (రూ-కలి యిక - కలప.

కలయ, దే. న. క్రి. 1. కామిండు: చూ, వలడు; 2. కూడు.
హ, న. 2, అ. 54: చూ. ప్రాపించు: అ. క్రి. 3. అనగి
పెనగు: చూ, మేళించు. 1.

కలయమొకవ, ద్వ. వి: చూ, మలకాత్తము.

కలరవము, సం. వి. అ. పుం. కిక్కిరియు: చూ, పావురము.

కలరా, వా. వి. విహుది, వసునవిరేచనవ్యాధి: చూ, విహుదిక.

కలర, దే. వి. 1. కలిగినవారు. అం. 2. రంగు.

కలరాపు, ద్వ. వి. యాభార్యము: చూ, నక్తము. 1.

కలరజము, సం. వి. అ. పుం: చూ, నజ్జరము.

కలరకొర్పువము, సం. వి. అ. పుం. సాలము: చూ, సాలము.
3-ం.

కలరము, సం. వి. అ. పుం, న. 1. = కరువు. రూ. కలిరము.
గర్వపించు: చూ, ప్రూణము. 1, 2. జరాయువు: చూ,
మాది 2.

కలవ, దే. వి. 1. రూ. కలవ కల్ప: చూ, సహస్రవక్రము.
1-ం; 1; 2. కలముట: చూ, నయోగము; 3. కలనీన
యమియు సున్నమును; 4. కలక్షములగు జలాదులు;
విజ. 5. కలనీనది: చూ, మిశ్రము. (సృష్టి-కలక్ష.
పుడబోత్తము: వీయము.)

కలవటము, దే. వి. (కలవు + వ.టకము.) నూవుపొడి
లోనగువానతో: గలవినవటము. చిత్తాస్థి: చూ,
సాదము. (1)-ం.

కలవడము, దే. వి: చూ, కలయంపి.

కలవడు, ద్వ. అ. క్రి. (కలవు + వడు) కలయు. రక్తాం.

3. అ. 64: చూ, ప్రాపించు. (రూ. కలయ(జను) కలయు.
కలియు-కలగు-కలు-కలపు.) (పుడ-క.)

కలవరవడు, ద్వ. అ. క్రి. (కలవరము + వడు) కలవరవడు:
చూ, సంక్షోభం.

కలవరపోవు, దే. అ. క్రి. (కలవరము + పోవు) — పై. —

కలవరము, దే. వి. 1. కలవ: చూ, సంతాపము: 2. చింత:
చూ, సత్కర్తావము; 3. కలవరిత: చూ, స్వప్నము. 1.
(రూ. కలవరిత-కలవరింపు-కలవరము-కలవరింక - కలవ
రింపు-కళవళము-సలవరింక.) (పుడ-క.)

కలవరిండు, దే. అ. క్రి. మైమలుచి మాటాడు అచ్చ. అర.
కాం. 96.

కలరిక, దే. వి. రూ. కలవరింక. కళ. 5, అ. 53: చూ,
స్వప్నము. 1. (రూ. వలరింక.)

కలవరింపు, దే. వి. — పై. — (రూ. కలవరింపు.)

కలవరము, దే. వి. — పై. — (రూ. కలవరము.)

కలవాడు, దే. విజ. 1. అపుడు. భార. ఉద్యో. 2, అ. 164:
చూ, స్నేహితుడు 1; 2. దనవంతుడు. నై. 4, అ.
68: చూ, సంవత్సరము; 3. కత్తుడు. భార. ఉద్యో. 3. అ.
201: చూ, లావరి.

కలవాలము, సం. వి. అ. పుం. = కరవాలు, కత్తి: చూ,
రిష్టి 2.

కలవిము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఊరణిచ్చుక: చూ,
చిచ్చుక; 2. కూరణిముగ: చూ, భృగూము. 3.

కలవము, సం. వి. అ. పుం, స. ఈ. శ్రీ. 1. మటనము,
కుండ: చూ, భాండము. 3; (రూ. కలనము. కలశి = నిశ్చ
కడవ) 2. అభినయహస్త విశేషము: చూ, వ్యంజకము. 1;
అం. 3. చూ, సంయుక్తహస్తములు.

కలశరేఖ, అం లక్షణాంగములలో నొకటి: చూ, లక్షణాంగములు.

కలశాద్రి, సం. వి. ఇ. పుం. పొల్కడలి: చూ, నముద్రము.

కలశాబిజ, సం. వి. అ. శ్రీ. పాలమున్నటి కూతురు: చూ,
లక్ష్మి. 1.

కలశి, సం. వి. ఇ. ఈ. శ్రీ. 1. కోలపొన్న: చూ, వృక్షిచ్ఛ;
2. కుండ: చూ, భాండము. 3; పెరుగుజీరికెడు కుండ:
చూ, భాండము. 3-2; 4. నిశ్చకుండ: చూ, భాండము.
3-2; 5. నక్కతో పొన్న: సృగాలవిన్న.

కలశీకవి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కోలపొన్న: చూ, వృక్షిచ్ఛ.

కలశోదధి, సం. వి. ఇ. పుం. పాలరముద్రము: చూ, నముద్రము.

కలనము, సం. వి. అ. పుం. కుండ: చూ, భాండము. 3.

పెరుగుజీరికెడు కుండ.

కలనీ, సం. వి. ఇ. ఈ. శ్రీ. 1. కోలపొన్న: చూ, వృక్షిచ్ఛ; 2.

పెరుగుజీరికెడు కుండ: చూ, భాండము. 3; 3. కుండ:

చూ, భాండము. 3; 3. నిశ్చకుండ: చూ, భాండము. 3-2.

కలనీకొను, దే. అ. క్రి. రూ. కలనీకొను: చూ, సంయుక్తము.

కలనీసుకుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. అగస్త్యుడనుముని: చూ,
ముని. 1; 2. మేపుటోజు: చూ, బృహస్పతి.

కలసోదధి, సం. వి. ఇ. పుం. పాండలి: చూ, నముద్రము.

కలహంస, సం. వి. అ. పుం. 1. కాదంబము, భూమిచ్ఛము

లైన ముక్కు కాళ్ళు చెక్కలుగలహంస, మధురముగా

బిలుకుహంస: చూ, హంస; 2. రాజహంస, విజృంభముక్కు

కాళ్ళు గల హంస: చూ, హంస; ("రాజహంసస్థు కాదదే

కలహంసే నృపోత్తమే" అని విశ్వకోశము); 3. రాజ

శ్రేష్ఠు: చూ, రాజు. 1-ం; 4. కమలికలహంస

నాటియందు నాడుకదై చెప్పుబద్ధరాజు: చూ, రాజు. 1-ం.

(రూ. కలహంసము.)

కలహంసము, — పై. —

కలహనాకనము, సం. వి. అ. పుం. నెమిరిడుగు: చూ,

పూరికరము.

కలహానియ, సం. వి. అ. శ్రీ. గోరువంక: చూ, శారిక.

కలహానియుడు, సం. వి. అ. పుం. నారదుడు: చూ, ముని. 1.

కలహము, సం. వి. అ. పుం, న. 1 = కలన-కయ్యము. చూ,

యద్దము; పుం. 2. నమరము: చూ, యుద్ధము; 3. కత్తి

యోబ: చూ, ప్రకృతార్థము; 4. కట్టుట: చూ, బంధము. 1;

5. రోభ: చూ, వెలుతురు. 1.

కలహాశీలుడు, సం. విజ. కచ్చెపోతు: చూ, పేదీకొడు.

కలహాంతరిక, అం. మందు కోవముచే బ్రమురి వికనాసి వెనుక

వరిరావమునొందెడు నాయక. నాయకలు ఎనమంక్షరో

నొకతె: చూ, నాయకలు.

కలహాశముడు, సం. వి. అ. పుం. నారదుడు: చూ, కన్నాది. 1.

కలహించు, సం. అ. క్రి. జగదమాడు: చూ, నాటులాడు.

కలహింసలు, అం. చూ, గుణములు.
 కలాంకురము, సం. వి. అ. పుం. దెగ్గరు: చూ, సారసము.
 కలాంకురుడు, సం. వి. అ. పుం. కంసుడు: చూ, మూల దేవుడు.
 కలాంతరము, సం. వి. అ. న. 1. వృద్ధ: చూ, వద్ది; 2. లాభము: చూ, లాభము. 1.
 కలాంబిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. వద్దిబ్రదుకు: చూ, వృద్ధిజీవిక.
 కలాకూలము, సం. వి. అ. న. విషము: చూ, విషము. 1.
 కలాకేక, సం. వి. ఇ. పుం. మరుడు: చూ, మన్మథుడు.
 కలాచి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. కాళంజి. తమ్మ పడిగము: చూ, పాత్రము. 6.
 కలాచి, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. రాట్టికట్టు: చూ, ముంగిలి. 2; 2. ఇంటికొన: చూ, ప్రకృష్టము; 3. బుజుముకుద.
 కలాచీనము, సం. వి. అ. పుం. ఏలీంత: చూ, వ్యాపూటము.
 కలాదము, సం. వి. అ. పుం. 1. జావ్వపండు; 2. కుక్కల మైపునము: చూ, సంయోగము.
 కలాచిడు, సం. వి. అ. పుం. 1. అగసారె: చూ, స్వర్ణ కారుడు; 2. చందమామ: చూ, హిమంతువు; 3. విద్య చెప్పినవాడు: చూ, పంతులు. 1; 4. మామలుడు: చూ, మేనమామ; 5. మేనమామకొడుకు: చూ, మేనభవ; 6. జ్ఞాతి: చూ, దామోదరుడు; 7. కఠినచిత్తుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2; 8. మొండెపుగము, రాహు: చూ, రాహువు. 9. కేకుగ్రహము: చూ, సుకేతనము.
 కలానిది, సం. వి. ఇ. పుం. 1. చండుగుడు: చూ, చంద్రుడు; 2. ముక్కంటి: చూ, క్షిరం; 3. వండితుడు: చూ, విద్వాంసుడు.
 కలానువాది, సం. వి. ఇ. పుం. 1. తుమ్మెద: చూ, శ్రమరము; 2. చటకము: చూ, విచ్చుక; 3. కయిజ: చూ, కొజ.
 కలానకము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఏనుగు మెడనంకెల: చూ, హస్త. 1-౩. (౨౭); (శృంఖలము.) 2; 2. పండ్రెండు పేటల హారము: చూ, భూషణము. 2; 3. నొసటిదొట్టు: చూ, దొట్టు. 1.
 కలాపతి, సం. వి. ఇ. పుం. చండురుడు: చూ, చంద్రుడు.
 కలాపన, దే. వి. కలః: చూ, సంతాపము. వా. వి. 2. కల్పన.
 కలాపము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఇరువదియైదు పేటలుగల శ్రీయయోధాణము: చూ, భూషణము. 2; 2. నెమలిపురి: చూ, పంచము. 1; 3. అమృతపాది: చూ, బాణము. 1-౩; 4. రాక్షసు: చూ, భూషణము. 2; 5. గుంపు: చూ, సమాహుము; 6. ఓంకారము: చూ, ప్రణవము; 7. చెడ్డపలుకు: చూ, శబ్దము. 2-౪; 8. మణిఖచితమగు ప్రదేశములేక తిన్నె; 9. ఒడలు: చూ, శరీరము; 10. తెలివి: చూ, హృల్లేఖము. 2; 11. ముక్తి: చూ, మోక్షము. 1; 12. చేయుట: 13. నర్తనమునందు రెండుకాళ్ళతోను మూడు మారులు నృత్యముచేయుట; 14. కళలలో భేదము; 15. వేదవాక్యము; 16. ఒకవిధమగు కాలము, దే. వి. (1) కలః: చూ, సంతాపము.

కలాపి, సం. వి. నె. పుం. 1. నెమలి: చూ, మయాకము; 2. జావ్వ: చూ, పక్షము; దే. వి. (1) చూ-కలయంపి. అం. భా. ద్వి. పు. 23: పేష్టిచ్చు: చూ, నలియము. 1-౩౩.
 కలాపిని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. చాతిరి: చూ, చాత్రి; 2. నాగర ముక్తి: చూ, తృణము. 1.
 కలాపుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. కంసాలి: చూ, స్వర్ణకారుడు; 2. చండురుడు: చూ, చంద్రుడు; 3. ఇనుము: చూ, సూర్యుడు; విజ. 4. ప్రాసెమవాడు: చూ, శిల్పి.
 కలాపూర్ణుడు, సం. వి. అ. పుం. చందమామ: చూ, చంద్రుడు.
 కలాపాక్షము, సం. వి. అ. పుం. వ్రహ్మచార్యము: చూ, చాన్యము.
 కలాశ్వుత్తు, సం. వి. తె. పుం. చందమామ: చూ, చంద్రుడు.
 కలామకము, సం. వి. అ. పుం. కలమచాన్యము: చూ, చాన్యము.
 కలామ, సం. వి. అ. స్త్రీ. గంధమార్కశ: చూ, తృణము. 1.
 కలాయకము, సం. వి. అ. పుం. లంకలనెడవడ్డు: చూ, చాన్యము.
 కలాయనిము, సం. వి. అ. పుం. వేరము: చూ, వర్తకము.
 కలాయనుడు, సం. వి. అ. పుం. నట్టువడు: చూ, నిర్మకుడు.
 కలాయము, సం. వి. అ. పుం. 1. గుండ్రది నెంగలు: చూ, నెనగలు (బోడినెనగలని వాడుక); 2. లంక లనికునట్లు: చూ, చాన్యము.
 కలాయి, వా. వి. పాత్రలకు తగరముపూయుట (కళాయిఅనియు.)
 కలాలాపము, సం. వి. అ. పుం. తుమ్మెద: చూ, శ్రమరము.
 కలాల్లి, వా. వి. కల్లు, సారాయ లమ్మవాడు.
 కలావతి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. తుంబురవిజ: చూ, విజ. 1-౧౫; (తుంబురను గించుర్కొప్పే); (చూ-కళావతి); 2. కళలను దెలిసినయ్యోడుది, చూ-కళావతి: చూ, స్త్రీ. 1-౧౩౮; అం. 3: చూ, తకవాద్యములు.
 కలాలాధానా, వా. వి. కల్లుసారాయలమ్మ ది.కాణము.
 కలావరు, అం. వి. 1. (చూ-కలావరు) పిట్టలలోని నలుపు గుణుకుగం కాకతము. 2. సానాథరణము: చూ, భూషణము. 2-౬. (౨).
 కలావారము, అం: చూ, తంత్రములు.
 కలాపిము, సం. వి. అ. పుం. కొడి: చూ, పుంజ.
 కలాపికలము, సం. వి. అ. పుం. చటకము: చూ, విచ్చుక.
 కలానకము, సం. వి. అ. పుం. పడునాలుగంగములుగల నర్తన భేదము: చూ, నాటకము. 1. (తె. ప:—కలాసికి.)
 కలానము, దే. వి. కుమ్మరి కుండలుచేయు సారసము.
 కలాసి, వా. వి. పక్షమిచ్చినవాడు. (చూ-కలాసి. తెనుగున వాడుక.)
 కలాసికి, వై. వి. = కలానకము: చూ, నాటకము. 1.
 కలాహకము, సం. వి. అ. పుం. కాహళమను వాద్యము, నవీరి: చూ, విజ. 1-౩౬.
 కలి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. కయ్యము: చూ, యుద్ధము; 2. ఇగడము: చూ, యుద్ధము; 3. కలిముగము. 4. 32,000 వత్సరములకాలము: చూ, యుగములు. (చూ, కిగము. 2); 4. ఖగోళదోయని కాలగలవాడు: చూ, వంగుపు; 5.

కూరుడు: చూ, హంపీరుడు. 2; 6. తాడె*: చూ, విభీక
కము; ఇ. ప్రి. 7. కల్లెము: చూ, వాగె; 8. నీలి*: చూ,
రంజ; 9. పుష్పించుటకు పీర్లమైన మొగ్గ: చూ, మొగ్గ.
1; దే. వి. (1) కడుగు: చూ, కత్తము. 1-౧; (2)
పులియ: పెట్టిన కడుగునీరు: చూ, కత్తము 1-౩.

కలింగ, సం. వి. ఆ. ప్రి. పెద్దపిలుడులు గల యాడుది:
చూ, ప్రి 1-౨౩.

కలింగము, సం. వి. ఆ. పు. కొడినెయ: చూ, వత్స
కము. (ఇంద్రయవము.)

కలింగము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. కొడినె *: చూ, వత్సకము.
2. కర్కారు-ము*: చూ, పువ్వు; 3. కూరిటిమూగ: చూ,
భృంగరాజము. 3; 4. నెమిలడుగు*: చూ, పూతికరజము;
5. కలింగదేశము: చూ, దేశము; 6. కొడినెయ: చూ,
వత్సకము. (ఇంద్రయవము); 7. కొండ: చూ, వత్సకము;
8 చక్కదనము: చూ, సౌందర్యము.

కలి.గి, సం. వి. ఈ. ప్రి. కొడినెయ: చూ, వత్సకము.
(ఇంద్రయవము).

కలింగుడు, సం. వి. ఆ. పుం. 1. నేర్పరి: చూ, సమర్థుడు; పుం. 2.
వాయులింగము అనగా శ్రీకాళహస్తికుడు. (అపి వాడుక).
కలింజము, సం. వి. పుం. కటము: చూ, చానె. (రూ.కిలిం
జము).

కలి.జనము, సం. వి. ఆ. పుం. మంగలివల్లె: చూ, దేశము.

కలింజము, సం. వి. ఆ. పుం. కటము: చూ, చానె.

కలిందకన్య, సం. వి. ఆ. ప్రి. యమునానది: చూ, నది.

కలిందజ, సం. వి. ఆ. ప్రి. —పై.—

కలిందము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. తాడె*: విభీకకము; వా.
2. కలిందమనుకొండ: చూ, వర్షకము.

కలిందుడు, సం. వి. ఆ. పుం. సూడు: చూ, సూర్యుడు.

కలిక, సం. వి. ఆ. పుం. ప్రి. 1. = కల్లెము: చూ, వాగె; 2.
ముకుళము: చూ, మొగ్గ. 1.

కలికము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. కొంగ: చూ, ఐకము; దే. వి.
(1) కైత్యనివారణార్థము కంటికివేసెడు ముడు.

కలికారము, సం. వి. ఆ. పుం. నెమిలడుగు*: చూ, పూతిక
రజము.

కలికారకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. నారదుడు: చూ, ముని. 1.

కలికారము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. కూరిటిమూగ: చూ,
భృంగరాజము. 3; 2. కావ్యకమును వక్షి: చూ, పీతమస్త
కము; 3. నెమిలడుగు*: చూ, పూతికరజము.

కలికారి, సం. వి. ఈ. ప్రి. ఉపవిషభేదము*: చూ, విష.

కలికారి, సం. వి. ఈ. ప్రి. కలికారియను తరి గొట్ట*: చూ,
హరివి.

కలికి, దే. వి. 1. రూ.కల్కి, అడుది: చూ, ప్రి. 2. రూ.కల్కి.
మనోజూలగు అడుది: చూ, ప్రి. 3. కొంగకలతాక:
చూ, తే. 1; 4. మనోజ్ఞము; ౫. హరి. 3, ఆ. 147:
చూ, సౌందర్యము.

కలికోక్కరిక, వా. వి. కావ్యరక్షణములోని జుద్రప్రబంధరక్షణ
మును తెలుపునది: చూ, జుద్రప్రబంధము.

కలిగించు, దే. స. క్రి. 1. కలుగజేయు: చూ, సృజించు; 2.
లేనిది కలుగజేయు: చూ, సృజించు.

కలిగించుట, దే. వి: చూ, పుట్టించుట.

కలిగొట్టు, దే. వి. పాటల*: చూ, స్థాలి. 2.

కలితనము, దే. వి. నేపు. భార. వి. 4, ఆ. 223: చూ,
సామర్థ్యము. 1.

కలితము, సం. వి. ఆ. పుం. ప్రి. 1. కల్లెము: చూ, వాగె;
విజ. 2. ఎలుగ: బడినది. చూ, విపితము. 1; 3. బొంద
బడినది: చూ, ప్రాప్తము. 1.

కలితాంతము, (గీతాంతము) అం. ఒకానొక వృత్తము.
ఇందొక్క క్కపాదమునందు త, జ, జ, వ గణములుగలదై
ఎనిమిదవయిండు యతిగల ఏకాదశ ఛందస్సునందు బుట్టిన
వృత్తము ఉదా.—“సామోచ్చరవిశ్రమనంయుతమై, వేమా
లుకాలగ । విస్తృతమై, దామోచందేవు క, థ ల్లమ-కా,
భూమింగలితాంతము । పూర్వముగ.”

కలితానసుడు, సం. వి. ఆ. పుం = కలనతపసి. నారదుడు:
చూ, సన్మాని. 1.

కలితి, కల్తి, హం. మిత్రకము, స్వచ్ఛముకానిది.

కలితుడు, సం. విజ. 1. ఆపుడు: చూ, స్నేహితుడు 1;

2. జ్ఞాతి: చూ, దాయకుడు; 3. చుట్టము: చూ, బంధువు.
కలిదైవత్య, సం. వి. ఆ. ప్రి. పదునాల్గవ తిథి, చతుర్థి:
చూ, తిథి. 1.

కలిద్రుమము, సం. వి. ఆ. పుం. తాండ్ర*: చూ, విభీకము.

కలిప్రియుడు, సం. వి. ఆ. పుం. 1. నారదుడు: చూ, ముని,
1; 2. కోతి: చూ, వానరము.

కలిభుజకము, అం: చూ, శకములు.

కలిమము, దే. వి. నంజుడు, భార. కాం. 3. ఆ. 285: చూ,
మాంసము.

కలిమారకము, సం. వి. ఆ. పుం. నెమిలడుగు*: చూ, పూతిక
రజము. (రూ.కలికారకము.)

కలిమాలకము, సం. వి. ఆ. పుం. చూ, రూ.కలిమారకము.

కలిమాలకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ఎకిమీడు: చూ, ప్రభువు. 2.

కలిమాల్యము, సం. వి. ఆ. పుం. నెమిలడుగు*: చూ, పూతిక
రజము.

కలిమి, దే. వి. రూ.కల్మి 1. అతిశయము: చూ, హెచ్చు. 2;

2. సంపద. భార. కాం. 1, ఆ. 51: చూ, సంపత్తి. 1; 3.
తానము: చూ, స్థానము. 1; 4. కలుగుట. భార. ఆర. 4, ఆ.
189. చూ, పుట్టించుట.

కలిమిచెలి. దే. వి. లచ్చి: చూ, లక్ష్మి. 1.

కలిమిచందుగ, ద్వ. వి. నేరములేకున్నను ధనవంతునియొద్ద
రాను పుచ్చుకొనెడు ధనము.

కలిమిలేములు, లో. బొగాములు: చూ, కష్టసుఖములు. “కలిమి
లేములు కావడికుండలు.”

కలిమోహనము, సం. వి. ఆ. పుం. పండ్లతోనిండిన మేడి*:
చూ, మేడి.

కలియకట్టు, దే. ఆ. క్రి. 1. కలివిగట్టిగా అంటగట్టు; 2.
అంటు: చూ, క్రొవ్వు. 3.

కలియఁబెట్టు, దే. స. క్రి. ఎనియఁజేయు: చూ, ఎనుచు, ఎనుపు.
కలియక, దే. వి: చూ, రూ-కలియక.

కలియకలగుట, అం. ఒకానొక రతిబంధము: చూ, రతి
బంధములు.

కలియ, దే. స. క్రి. రూ-కలియ. పొందు: చూ, ప్రాపించు.

(కలుపు. కలుపుఁగోలు ఇత్యాది సాధారణపయోగములం
బట్టి ఇట్లు ఇకారమధ్యముగాను వ్రాయఁబడియె.)

కలియగము, అం. 1: చూ, యుగములు (చూ, కలి. 3.) సా.
2. కలియగంబున భూవతసలగ్నమే జన్మలగ్నమని
శాస్త్రము చెప్పుచున్నది. ఈనమయముబట్టి జన్మలగ్నము
కనిపెట్టవలెను.

కలియగపర్వములు, అం. సముద్రయానము, అగ్రవర్ణతీనిఁ
బెట్టియాడుట, పుత్రోత్పత్తి మునుసర్గములయందుఁ బట
వరము, శ్రాద్ధములయందు మాంససరిగ్రహము, వానప్రస్థ
సన్న్యాసములు, పెండియైన పడుచునకు మజలఁబెట్టిచేయుట,
సంపేదాశ్వమేధ గోమేదములు, మహావిప్రాసగమనము (8).

కలియ, సం. వి. అ. న. 1. ఆరుదాని రక్తమును మగవాని
రేతిన్నును కలిపినముద్ర: చూ, రేతిన్ను. 1; తద్వి: చూ,
రూ-లయము. 1: పుం. 2. గండ్రగొడ్డలి: చూ, ముద్గరము;
3 పరశ్రీ సంగమము: చూ, సంయోగము; 4. ఎఱుగ
రాది: చూ, రహస్యము; 5. చోరరాది: చూ, దుర్గమము.

కలిం, సం. వి. అ. స్త్రీ కల్పము: చూ, వాగె
కలివి, దే. వి. రూ-లివె: చూ, సామ్యపుష్పపం. (ప్రకృతి.
కరివిందా. పురుషోత్తమకవీయము)

కలివె, దే. వి. రూ-వై. (ప్రకృతి. కరమర్ద పురుషోత్తమ
కవీయము.)

కలివము, సం. వి. అ. పుం. పచ్చగుఱ్ఱము: చూ, హయము.
1-౧౩.

కలివము, సం. వి. అ. పుం. న. కల్పము: చూ, వాగె.

కలు, దే. వి. రూ-లు. 1. కిం. లక్ష్మి. 2, అ. 56: చూ,
రత్నములు. 1-౧౨-(౩); 2. బండిచక్రము. కాశీ, 1, అ.
77: చూ, బండి: లు; వై. వి. 3. మధ్యము. ఉ. హరి.
4, అ. 132: చూ, నర. 1; 4. మధ్యపితేషము: చూ,
మర. 1.

కలు-నుగు, దే. వి (కలు+కానుగు) త్రాయంతి: చూ,
వార్షికము 1. (రూ-కలుఁగొనుగు.)

కలుగు, దే. వి. 1. పోక్కు: చూ, రంధ్రము. 1-౧; 2.
గుహ. అచ్చ కిష్కిం, కాం. 27: చూ, రంధ్రము. 1-౨;
3 గర్తము: చూ, రంధ్రము. 1 ౩. (రూ-కల్ల.)

కలుఁగొనుగు, దే. వి: చూ, రూ-కలుఁగొనుగు.

కలుఁజా, దే. వి. చెఱువులోనువాని నీళ్ళుపోవుటకు తాతిలో
గట్టిన మార్గము: చూ, మరిగొమ్మ.

కలుక్కి, దే. వి. మనసు నొప్పుచుండగు ననుకరణము; సా.
3, అ. 50: చూ, హూహూ.

కలుకాత, దే. వి: చూ, కలుఁగొనుగు.

కలుగచ్చ, దే. వి. ఒకరకముగచ్చ: చూ, పోమరాతి.

కలుగానుగు, దే. వి. తాతిగానుగు; రామా. 1, అ. 12: చూ,
గానుగు. (సున్నపుగానుగు అని వాడుక.)

కలుగు, దే. అ. క్రి. 1. ఒప్పిదమగు. భార. ఉత్సో, 4, అ.
135: చూ, రవణించు; 2. ఉండు. భార. ఆది. 2, అ. 110:
చూ, వర్తించు; 3. ఓపు. హరి. ఉ. 6, అ. 59: చూ,
పర్వాక్షమగు; 4. జన్మించు భాగ. 9, స్కం: చూ, పుట్టు.
2; 5. కూడు. అని. 2, అ. 141: చూ, సరిపడు 2; స.క్రి.
6. పొందు. భార. ఆర. 1, అ. 231: చూ, వ్రాస్తించు.
(రూ-కల్ల.)

కలుగొట్టు, దే. వి: చూ, రూ-కలిగొట్టు.

కలుద, వై. వి. 1. = కలుషము. పోషము భార. కాం. 4, అ.
185: చూ, పాపము; (రూ-కలుదు); 2. కలఁత: చూ,
సంతాపము; 3 క్రోధము: వై. 5, అ. 157: చూ, రోషము.
కలుదపడు, వై. అ. క్రి. కలఁతపడు. లక్ష్మి. 5, అ. 4: చూ,
సంకోటించు.

కలుజుప్పి, దే. వి: చూ, రూ-కలుజుప్పి.

కలుపు, దే. వి. 1. దడి. కాం. 3, అ. 14: పెరుగు: చూ,
ప్రవృత్తు. 1-౧౦; 2 మిశ్రించు: చూ, పెరుగు. 1 (చూ-
కింపు); 3. పైబిలోని కనివులోనగునది: చూ, అణము;
స. క్రి. 4. కూర్చు, కలియఁజేయు: చూ, సంపించు. 3.
కలుపుఁగోలు, దే. వి. (కలుపు+కోలు) రూ-కల్పుఁగోలు.
అభేదము: చూ, బుజ్జగింక. 1.

కలుపుఁగోలుతనము, ద్వ. వి. రూ-కల్పుఁగోలుతనము.
అభిన్నత్వము; రామా. 5, అ. 134: చూ, బుజ్జగింక. 1.
కలుపుట, దే. వి. 1. కలపడము: చూ, సంకలనము; 2.
రజస్వలానింకిరమున భార్యను భర్తతోకలుపుట: చూ, గర్భా
ధానము.

కలుబంద, దే. వి: చూ, రూ-కలుబంద.

కలుమంద, దే. వి.—వై.—

కలుము, వై. వి. = కల్మష. కలుషగంధము; ఆం. భా. వ్ర. ధి.
106: చూ, వాసన.

కలుముచ్చు, దే. వి అంబేద: చూ, నిష్పయోజకుడు.

కలుములగిరికివిద్ద, ద్వ. వి. నీరిచూలి: చూ, ముఖుడు.

కలుములచెలి, దే. వి. లచ్చి: చూ, లక్ష్మి. 1.

కలువ, వై. వి. 1. = కైరవ. రూ-కల్వ ఒకానొకజుపుష్పము.
ఉత్పన్నము. య. 5, అ. 104: చూ, కలవ. 1; 2. కూడిక:
చూ, సంయోగము.

కలువకంటి, ద్వ. వి. (కలువ+కన్ను) 1. ఆడుది: చూ,
స్త్రీ. 1; 2. కలువతోమలవంటి కన్నుగల యాడుది: చూ,
స్త్రీ. 1-౨౦౦.

కలువడము, వై. వి (కలువ+వడము) ఉత్పవాదికాలములలో
ధ్వజస్తంభము లోనగువానియందు వ్రేలఁగెట్టుకు బంగారు
కలువపూదండ, కా. 2, అ. 9; రా. అ. కాం. 52; భార.
ఆది. 6, అ. 149: చూ, విశామము

కలువము, దే. వి రూ-కల్వము. మందునూలు జాయి: చూ,
రత్నములు. 1-౧౨-(౧౬).

కలువనామము, వై.వి. చందమామ: చూ, చంద్రుడు, (ఇట్లు కలువజేయులోనగునవి.)

కలువరింత, దే. వి: చూ, రూ-కలవరింత.

కలువరింపు, దే. వి. —పై.—

కలువకాట్టు, ద్వ. వి. శిలాబంధపుష్కరిణి: చూ, సరస్సు. 1-౩.

కలువజేకు, ద్వ. వి. 1. కలువపూజేకు: చూ, రూ-కల్పజేకు; ౨. 2. రూ-కల్పజేకు. విజుడులమిడి నఖతతము: చూ, నఖతతము; 1-౧; బ. 3. కంటియందుజేయ నఖతతము, రూ-కల్పజేకు: చూ, నఖతతము. 1-౧.

కలువలదాయ, వై. వి. తమ్ములమిడు. అచ్చ. యు, కాం. 79: చూ, సూర్యుడు. (ఇట్లు కలువలదాయుడు.)

కలువలజేతుడు, ద్వ. వి. లచ్చి: చూ, లక్ష్మి. 1.

కలువమందు, ద్వ. వి. కుముదబాంధవుడు, రామా. 6, ఆ. 80: చూ, చంద్రుడు. (ఇట్లు కలువలెది.)

కలుపు, శే. ఆ. క్రి: చూ, రూ-కలుగు. సా. 2, ఆ. 128.)

కలుషము, సం. వి. అ. న. 1. = కలుచ: చూ, పావము; 2. భయనకరనము: చూ, రసములు; పుం. 3. దున్నపోతు: చూ, మహిషము; 4. కోపము: చూ, రోషము; 5. పులి కడుగు: చూ, కుకము. 1; 6. గాలి: చూ, వాయువు; 7. దుమ్ము: చూ, రేణువు. 1; 8. నెల: చూ, మాసము. 1; ౯. 9. కలకలబాసినది: చూ, మలినము. 3; 10. చరించు నది: చూ, తరళము; 11. చిత్రవర్ణముకలది: చూ, వర్ణము. 6-౮-(౧.)

కలుషించు, సం. అ. క్రి. కలకలబాటు హరి. ౩, ఆ. 29; భార. విరా. 2, ఆ. 48: చూ, సంకోచించు.

కలుపుడు, సం. వి. అ. పుం. రక్తనుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1. కలుసుగూర, ద్వ. వి. (కలుసు+గూర) అనుకుగావండిన గూర. కై. 3, ఆ. 50. (కలగలుపుగూర అని వాడుక): చూ, వ్యంజనము. 1.

కలోపనక, అం: చూ, మధ్యమగ్రామగత మూర్చనలు.

కల్కంధ, దే. వి: చూ, రూ-కలకంధ.

కల్క-ఫలము, సం. వి. అ. పుం. దాడిచుము: చూ, దానిమ్మ.

కల్కము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. కపటము: చూ, వ్యాజము. 1; 2. కలుచ: చూ, పావము; 3. పెయ్యి మనెలోనగు వానియందు అడుగున నిలిచినమడ్డి: చూ, స్నేహము 1-౧; 4. ఏడుగడము: చూ, మలము. 1; 5. మలసామా న్యము: చూ, మలము. 1; (క్రొవ్వె, రేకెన్ను, నెత్తురు, మెదడు, మూత్రము, విష్ణు, గులిమి, చీమిడి, తెమడ, కన్నీరు, పునీ, చెమట యను సంధెందువిదములైన మలములు); 6. తాడి: చూ, విభీతకము; 7. కన్నీరు: చూ, సలిలము. 1-౩-౩.

కల్కి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. తాడి: చూ, విభీతకము; 2: చూ, అవతారములు. (రూ-కలికి): దే. వి. (1) రూ-కలికి. అడుది: చూ, స్త్రీ; (2) రూ-కలికి. మనోజ్ఞురాలగు అడుది: చూ, స్త్రీ.

కల్కండు, సం. విజ. సాపాలముద్గ: చూ, సాపాత్ముడు.

కల్లు, దే. వి. 1: చూ, రూ-కలుగు 1-2-3; ఆ. క్రి. 2: చూ, రూ-కలుగు. 1-2-3-4-5-6.

కల్నేటు, దే. వి. కన్నియలేడి: చూ, మహాపక్షము. (అంగ్ర పదపారిశాతము.)

కల్పకము, సం. వి. అ. పుం. 1. తెల్లకుమ్మ: చూ, చిట్టి రము; 2. కల్పవృక్షము: చూ, వేలుపుఁజెట్టు; 3. కల్ప రము: చూ, సిరము.

కల్పకవద్దల్లి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. అడవికాకర: చూ, మషవి. 1. కల్పకుడు, సం. వి. అ. పుం. నాదికుడు: చూ, మంగలి.

కల్పక్షయము, సం. వి. అ. పుం. బ్రహ్మప్రళయము, శ్రుంగుడు: చూ, సంవత్సరము. 1. (బ్రహ్మదినప్రళయము.)

కల్పన, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. ఆయత్తము చేయుటకై యేనుగు నకుఁ గట్టిన నిడుత్రాడు; 2. కల్పించుట: చూ, రచన.

కల్పనము, సం. వి. అ. న. 1. కస్తీ: చూ, సంగ్రహము. 2; 2. కల్పన: చూ, రచన; 3. మనోవ్యాపారము, ఎన్నిక:చూ, సంకల్పము.

కల్పపాదము, సం. వి. అ. పుం. కల్పవృక్షము: చూ, వేలుపుఁ జెట్టు.

కల్పము, సం. వి. అ. పుం. 1. బ్రహ్మప్రళయము, కల్పాంతము, శ్రుంగుడు: చూ, సంవత్సరము. 1; 2. దేవతరువు: చూ, వేలుపుఁజెట్టు; 3. పాడి: చూ, నత్తిము. 1; 4. బ్రహ్మ దినము; 5. వేదాంగమైనవిధి: కథాప్రసంగము; 6. నియమన గ్రంథము: చూ, శాస్త్రములు; 7. అవాంతరకల్పము: చూ, వికల్పము; 8. భ్రష్టముకాని ధర్మము; 9. వేదాంగకల్ప శాస్త్రము; 10. దోష్టచిత్తధర్మమును వదలకుండుట; ౧౧. 11. కొంచెము తక్కువగానున్నది; (నపునకలింగమును అగును); అం. 12. శాస్త్రములు అతింటిలో నొడి: చూ, శాస్త్రములు; 13. వేదాంగములు అతింటిలో నొడి: చూ, వేదాంగములు; 14. విద్యలు ఏడునాలుగింటిలో నొడి: చూ, విద్యలు; 15. కల్పమనంగ కల్పించునది = వేదములోఁ జెప్పబడియున్న దర్శిపూర్ణమాసాది యాములలోఁజేరి యున్న క్రియలకు దేశితువాత నేదియో అవధనను బోధించెడిది యనుట. ఈ కల్పసూత్రములు నాలుగువేదములకును వాఁలోఁజేరిన ప్రతిశాఖకును ఒక్కొక్క-గ్రంథము చొ॥ పుట్టియున్నట్లు కన్పట్టుచున్నవి.

కల్పవృక్షము, సం. వి. అ. పుం. 1. కోరినకస్తువులనిచ్చెడు దేవవృక్షసామాన్యము: చూ, వేలుపుఁజెట్టు; అం. 2: చూ, కల్పవృక్షములు; 3: చూ, మహాదానములు.

కల్పవృక్షము దగ్గఱకువెళ్ళి కాయదిగింజలు, లో. ఉదా — "కల్పవృక్షమునకుఁగడిసి కాయదిగిన, చందమునను శౌరి సమ్మూలమున, జేరి కుచ్చముయిన నీరదేడికొననయ్యె, నాన దోసమెఱుగడినుట నిజము." (కుచేలోపాఖ్యానము.)

కల్పవృక్షములు, అం: మందారము, హరివందనము. (5).

కల్పసూత్రములు, అం. (అగ్ని వైశ్య సూత్రే) దోధాయది తొమ్మిది సూత్రములు.—1. దోధాయనము, 2. అపవదనము, 3. సన్యాసాడము, 4. బ్రాహ్మ్యయజ్ఞము, 5. అగస్త్యము, 6. శాణ్డ్యము, 7. ఆర్యలాయనము, 8. శాంభవీయము,

కల్పంగడి, ద్వ. వి. సారాకౌటు: చూ, గృహము. 1.
కల్పంబు, అం: చూ, విన్నాణములు. (చూ-కల్పము.)
కల్పంబు, సం. విజ. చెవిటి: చూ, జిహ్వంబు.
కల్పజగదము, ద్వ. వి. అభ్యాభ్యాసము: చూ, యుద్ధము.
కల్పతనము, దే. వి. 1. చెప్పనవలె; కాశీ 4. అ. 97: చూ,
తప్పునవలె; 2. మోసము; భాగ. 6, స్కం. 5: చూ,
వంచన.

కల్పకృము, సం. వి. అ. న. స్వరవేదము: చూ, స్వరము.
2-వ-(-ంగం)-; 2. చెప్పడు: చూ, పెద్దవిన్నవము.

కల్పము, సం. వి. అ. పుం. 1. కల్పమాట: చూ, వికళము;
2. పసుపు: చూ, 6-2; అం. 3: చూ, రూ-కల్పంబు; దే. వి.
(1) రూ-కళ్యము: చూ, ఖలము. 4.

కల్పరి, దే. విజ. (కల్ప + అరి.) 1. రూ- కల్పరిండు. అనకృము
పలుకువాడు: చూ, ముఖంబు; 2. తప్పుచేసినవాడు;
సా 2, అ. 273: చూ, పొంపిరాడు; 3. మోసగాడు;
అచ్చ. ఆర. కాం. 66: చూ, వంచకుడు; 4. దుష్టుడు
(లే.) దుష్టులు; అచ్చ. కాం. 86: చూ,
వ్యాధుడు. 2.

కల్పరీడు, దే. విజ. (కల్పరి + ఈడు) —వై.—(స్వార్థమున
ఈడు)

కల్పరూజ, దే. వి ముగ్ధ్యవిశేషము; హంస. 4, అ. 187:
చూ, మత్స్యము. 1.

కల్పన, వా. వి కల్పమీడి అన: చూ, సరకము. 4.

కల్పి, దే. వి తోట లోనగువాని వెలుగు: చూ, ప్రాచీనము. 1.
కల్ప దే. వి. 1. కన్ను; భర్తా. 1, అ: చూ, లోచనము. 1;
2. శింశు; వై. 8, అ. 152: చూ, రత్నములు. 1-ంగం-(-).
3 బండివక్రము; భార. కర్ణ. 3, అ. 342: చూ, బండి
కల్ప; వై. వి. = కల్పా 4. మధ్యము; భార. విరా. 2, అ.
93: చూ, సుర. 1; 5. మధ్యవిశేషము; రా. అ, కాం:
చూ, సుర. 1; రూ-కలు. 2-3-4-5.

కల్పకుండ, ద్వ. వి. గంజ: చూ, బాండము. 3.

కల్పగిన్నె, ద్వ. వి. కల్పత్రాగెడుగిన్నె, సర:ము: చూ, సుర
2: చూ, పాత్రము. 6-వ.

కల్పతేట, ద్వ. వి. కల్పపై తేటికతేట: చూ, సురామండము.

కల్పతాగుట, ద్వ. వి: చూ, సరకము. 2.

కల్పసాక, ద్వ. వి. కల్పగల ఇల్లు: చూ, సదనము. 1.

కల్పపెంట, ద్వ. వి. కల్పమైడుచోటు: చూ, కుండ.

కల్పమీగడ, ద్వ. వి. సురామండము: చూ, సుర. 2-ంగం.

కల్పనడు, ద్వ. అ. క్రి. (కల్ప + నడు) ప్రాసునడు; స్వా
5, అ. 19; భర్తా. 2, అ: చూ, స్తంభించు.

కల్పవద్దన, ద్వ. వి. కల్పవద్దంపు: చూ, సరకము. 5.

కల్పవద్దంపు, ద్వ. వి. —వై.—

కల్పవెల్లి, ద్వ. వి. కల్పసంధ్రము: చూ, సముద్రము.

కల్పసంధ్రము, ద్వ. వి. —వై.—

కల్పైక, దే. వి. (కల్ప + ఎక) పొలములలో గలగుట్ట
యంకుండెడి యొక; స్వా 4, అ. 25: చూ, మూషికము.
కల్పేకు, దే. వి. ఒకానొ పక్షి: స్వా 4, అ. 58: చూ, పక్షి:
(చూ, రూ-కల్పేకు.)

కల్పేణు, దే. వి. (కల్ప + ఏణు) వీరభద్రవర్తపాదమూలమున
బాటెడి యొకనది; కాశీ. 3, అ. 28: చూ, నది.

కల్పేలము, సం. వి. అ. పుం. 1. పెద్దఅల: చూ, వీచి. 1.
(రూ-కల్పేలము = పెద్దవాలెండు); 2. ఆనందము: చూ,
సంతోషము.

కల్పేలివి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఏణు: చూ, నది.

కల్పేలుడు, సం. విజ. పగవాడు: చూ, క్రతువు. 1.

కల్పే, వై. వి. = కైరవ: చూ, రూ-కలవల.

కల్పేము, దే. వి: చూ, రూ-కలవము.

కల్పేతేప, ద్వ. వి: చూ, రూ-కలవతేకు.

కల్పే దొరదారి, ద్వ. వి. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1.

కల్పారము, సం. వి. అ. న. సౌగంధికము, ఇంచుక యెఱుగు
దెలుపును గలిగి మిక్కిలి పరిమళముగల కలుష: చూ,
సహస్రవక్రము. 1. గం-(-).

కవ, దే. వి 1. జత. రూ-కవలి. "కవకవ": చూ, సంగడి
5; 2. యుగళము. "కన్నుగవ మొ": చూ, సంగడి 5.
(రెండొములు నొంటిగానే చెప్పుచున్నారు.)

కవకము, సం. వి. అ. పుం. మద్ర: చూ, సాపాటు.

కవకవ, దే. వి. 1. నవ్వుటయందగు ద్వన్యనుకరణము; జై.
6, అ. 116: చూ, హూహూ; 2. నక్షత్రయందగు
ద్వన్యనుకరణము; 4. రా 7, అ. 283: చూ, హూహూ;
3. వ్రాలుటయందగు ద్వన్యనుకరణము; నళ. 3, భా. 971:
చూ, హూహూ.

కవచవక్రము, సం. వి. అ. న. బుజవక్రము: చూ, భూర్జము.

కవచము, సం. వి. అ. పుం. 1. పొందలము: చూ, వారవార
ణము; 2. తప్పెట, పటహము, భవణము: చూ, వీణ.
1-ంగం; 3. కలహవిష్క: చూ, ప్రక్షయ; 4. విర్బాటకము:
చూ, తృణము. 1; పుం, శ్రీ 5 తొమ్మి: చూ, వక్షము;
6. అకు: చూ, వర్ణము. 1; 7. రాత్రి మేగకొనియుండుట:
చూ, జాగరము; 8. యత్నిము: చూ, సన్నాహము.

కవట, దే. వి. 1. పెద్దకొమ్మ; భార. విరా. 1, అ 162: చూ,
కాళ. 1-ంగ; విజ. 2. లేత: చూ, సుకుమారము.

"కవటాకు." మొ.

కవటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ కవాటము: చూ, తలుపు.

కవడె, దే. వి వాద్యవిశేషము; అం; భా. ప్ర. నాట్య. 123:
చూ, వీణ. 1-వ-(-ంగం). (రూ-కవిడి)

కవణకాడు, దే. విజ. మల్లగమనము దెలిసినవాడు; అం, భా.
ద్వి. క్ష. 208.

కవణము, వై. వి. = భాద్రమ గుట్టును మొదలగు వా యొక్క
ఉలవలు లోనుగాగల భక్ష్యము; జై. 2, అ. 16: చూ,
భక్ష్యము (రూ-కవళము)

కవనము, సం. వి. అ. పుం. కవిత్వమును చెప్పుట. (వాకు.)

కవను, దే. వి. కవపు; అం, భా. ద్వ. వ. 76: చూ, తృణము. 1.

కవపులుగు, దే. వి. జక్తవనక్కి: చూ, చక్రవాకము.
(అం. వ. చర. 31.)

కవపులువాయ, దే. వి చండురుడు: చూ, హిమాంతువు.

కవయ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. చొజవేణ: చూ, మత్స్యము. 1-ంగం.

కవయితులు, దే. వి. 1. రతి: చూ, సంయోగము; 2. కూడిక: చూ, సంయోగము.

కవర, సం. వి. అ. శ్రీ. బర్హ: చూ, వాయిండు.

కవరకి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కారాగరబంధము: చూ, బంధ నాయము; 2. శిఖ: చూ, నిక. 1-౧.

కవరము, సం. విజ. 1. శిఖ: చూ, నిక. 1-౧; 2. కూడు కొన్నది: చూ, సంయక్తము; 3. చెక్కబడినది: చూ, రుషితిమ; పుం. వి. 4. ఉప్పు: చూ, లవణము. 1.

కవరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కొప్పు: చూ, వేనలి.

కవరు, వా. వి. 1. (వ్రాసినజాబును ఉంచెడు) కాగితపు సంచి. 2. పైకప్పు.

కవల, దే. వి. బ. పాచికలు; అము. 1, అ. 59: చూ, పాచిక.

కవలకాయ, దే. వి: చూ, అమడకాయ.

కవలవారు, దే. వి. అమడలు: చూ, యమకళిపులు.

కవలి, దే. వి. జి: చూ, నంగడి. 5 (అంద్రపదపారిజాతము.)

కవలు, దే. వి. 1. కుళంపులు; శ్రీరామపుత్రులు; ఉ. రా. 7, అ. 164: చూ, యమకళిపులు; 2. నికులసహదేవులు; భార భీష్మ. 1, అ. 109: అంద్రపద పారిజాతము: చూ, యమకళిపులు; 3. కవలిదలు: చూ, యమకళిపులు; 4. వేదాదిసవనునందు గొంత సామ్యముచే నొకటి విడబడి మఱియొకటివచ్చి కలయుట. కళా. 4, అ. 41.

కవలకొను, దే. అ. శ్రీ. వేదాదిసవనునందు గొంత సామ్యముచే నొకటి విడబడి మఱియొకటి వచ్చి కలయు. విక్ర. 4, అ. 50. కవలవోవు.

కవలవోవు, దే. అ. శ్రీ. (కవల + పోవు) —పై— పాండు. 2, అ. 19.

కవళము, సం. వి. అ. పుం. = కవళము, మద్ద: చూ, సాపాటు.

కవసము, సం. వి. అ. పుం. కవసము: చూ, వారివారణము.

కవాటము, సం. వి. అ. పుం. న. ఈ. శ్రీ: చూ, తలుపు. (రూ-కవాటము.)

కవాటవక్రము, సం. వి. అ. న. వృక్షభేదము: చూ, వృక్షము.

కవాటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, తలుపు.

కవాడము, అర. వి. ఎద్దులుమోయు బరువు.

కవాతు, హిం. వి. దుండవారు చేయు సాధకము, కసరతు.

కవారము, సం. వి. అ. న. తామర: చూ, వద్దము. 1.

కవి, సం. వి. ఇ. పుం. 1 = కయి. కావ్యకర్త: చూ, మాటలల్లు వాడు; 2. చూ, శుక్రుడు; 3. వాల్మీకి: చూ, ముని. 1; 4. ఎక్షివిశేషము: చూ, పక్షి; పుం. విజ. ఇ. 5. పండి తుడు: చూ, విద్వాంసుడు; ఇ. శ్రీ. 6. (గుణము) కల్గెము: చూ, వాగ.

కవిండు, దే. న. శ్రీ. రూ-కవిండు; భాగ. 9, స్కం. 102: చూ, వ్యాపించు.

కవిశ్రాంతదర్శి, న్యా. కవివివృద్ధ్యస్తీగలవాడు.

కవిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. కల్పము: చూ, వాగె; 2. చోళచేప;

చూ, మత్స్యము. 1-౨౦; 3. శేవికాపుష్పము: చూ, వృక్షము.

కవి సంభాషణము, అం. ఒకానొక వృత్తము. ఈ వృత్తమునం దొక్కొక్క పాదమునందు న, జ, న, న, న, జ, గ ములతో గూడి తొమ్మిదింటి యతిగాగల పదమున్నది చందస్సునందు బుట్టిన వృత్తము. ఉదా.—“నవరత్నవిశ్ర మము-నకా సజనాసజగలులకా గవుల్. గవికంభూషణము-గా రదియించుడు మాటిమాటికి. ప్రవణిల్లు కల్పమున- నందఃపాటి నున్నేడురుక్మిణి. ద్రవనత్నానుభవ-దత్తు డులైన మహాత్ము ల్లుగా.” అప్పు 244 పాదలు: చూ, వృత్తము. 1.

కవిచేయు, దే. అ. శ్రీ 1 కవియు; జై 5, అ. 109: చూ, వ్యాపించు; 2. కన్నువేయు, చూ, దృష్టించు.

కవిశ్చేష్టము, సం. వి. అ. పుం. వాల్మీకిముని: చూ, ముని. 1.

కవిడి, దే. వి. చర్మవాద్యవిశేషము: చూ, వీణ. 1-౪౫-౧)

కవిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. పొత్తము: చూ, పుస్తకము; ఋ. పుం. 2. కవి. చూ, మాటలల్లువాడు.

కవిత్రయము, అం. నన్నియ, తిక్కన, ఎఱ్ఱన: చూ, త్రయము: (చూ, కవులు.)

కవితృము, సం. వి. అ. పుం. 1. = కయితము: చూ, మాట లల్లుట, అం. 2. అవధానములు యెనిమిదింటిలో నొకటి: చూ, అవధానములు.

కవిత్యరచన, అం. చందస్సునకు సంబంధించినది. (అట, గర్భ, బంధ, చిత్రకవిత్వములు): చూ, ఉపపద్యలు.

కవియము, సం. వి. అ. పుం. శ్రీ. కల్పము: చూ, వాగె.

కవియించు, దే. న. శ్రీ. రూ-కవిండు: చూ, వ్యాపించు.

కవియు, దే. అ. శ్రీ. 1. వర్ణ; భార. కర్ణ. 2, అ. 281: చూ, వ్యాపించు; 2. కన్నువేయు: చూ, దృష్టించు.

కవియించెను, దే. అ. శ్రీ. (కవియు + తెంచు) కవియు; భార. విరా. 5, అ. 193: చూ, వ్యాపించు; 2. కన్నువేయు: చూ, దృష్టించు.

కవీరాజవిరాజితము, అం. ఒకానొక వృత్తము. ఈ వృత్తమునం దొక్కొక్క పాదమునందు న, జ, జ, జ, జ, జ, జ, వ గణములుగలిగి ఎనిమిదింటి బిడునాణిగింటి నిరుపదింటి యతులుగల త్రయోవింశ చ్చందస్సునం దుద్భవించిన వృత్తము. ఉదా.—కలయగ నొక్కన, కారము నాణుజ, కారములున్యము, గాటముగా నలరినచో ద్వీరవాచలైశ్చము, రైశ్రీవిరామము, లందిర. నిర్భళ కవీరాజ విరాజితవృత్తము. రాజ జన్మానరమ్యకథా. వతులంగెవీతులు, వర్ణనసేయగ, వ్రాసినజన్మము, వావిరిగ.” అప్పు 249. పుట: చూ, వృత్తము. 1.

కవీరామాయణుడు, సం. వి. అ. పుం. వాల్మీకిముని చూ, నన్నానీ 1.

కవిరి, వై. వి. = భాదిరి. కాలు: చూ, రంగదము (గ్రహణికి మంచిది.)

కవిరియుండ, ద్వ. వి. కాలువడియము.—పై.—

కపిల, వై. వి. = కపిలః. కపిలవర్షము; భార. ఆది. 4, ఆ. 254: చూ, వర్షము. 6-౭-౩).

కపిలానక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. విజయశేషము: చూ, విజ. 1-౧౬. కపిలయ, దే. వి. ఘట్టించిన పిలవలపు వర్షపు ప్రకము. లెక్క-

పు ప్రకము. ("నీడుకపిలయ నీహనినలిసి.") పాండు. 5, ఆ. 52: చూ, పు ప్రకము (చూ-కపిల.)

కపిల, దే. వి. — పై. — ఉ. రా. 3, ఆ. 316. (గంజముతో వ్రాసిన రాజావలప్రతికి కపిల అనివాడు.)

కపిలార్మికి, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, కపిరామాయణుడు. కపివేది, సం. విజ. పండితుడు: చూ, విద్వాంసుడు.

కపియము, సం. వి. ఆ. న. కృష్ణము: చూ, వాగె. కపిశ్చరుడు, సం. వి. ఆ. పుం. 1. = కయసరుడు. కవులలో

శ్రేష్ఠుడు: చూ, మాటలల్లువాడు; 2. అంచ: చూ, హంస. కపిశ్చరులు. అం. చూ, సభాసహంగములు: (చూ, అంగము. 9).

కవు, దే. వి. వృత్తియందు కౌను శబ్దమునకు మీడివర్షము లోపించగా మిగిలినరూపము. "కవుడేగ" మొ. రూ.కౌ.

కవుగిలి, వై. వి. = కౌలః: చూ, రూ.కౌగిలి: చూ, సంశ్లేషము కవుగిలిండు, వై. న. క్రీ. రూ.కౌగిలిండు: చూ, సంశ్లేషిండు.

కవుగిలింక, వై. వి: రూ.కౌగిలింక: చూ, సంశ్లేషము. కవుగిలింపు, వై. వి. — పై. — (రూ.కౌగిలింపు.)

కవుణ, వై. వి. = కపింజలః: చూ, రూ.కౌణ. కవుడు, దే. వి. 1. రూ.కౌడు: చూ, మాంసము; 2. చేప

మీడిపొలను: చూ, రూ.కౌడు-కౌయ. కవుడు, వై. వి. 1. = కపటః. రూ.కౌడు: చూ, వ్యాజము. 1;

2. మోసము: చూ, వంచన. కవును, దే. వి. 1. అవలగ్నము, రూ.కౌను: చూ, మధ్యము.

1; 2. ఆకుచెప్పులు. రూ.కౌను: చూ, సమ్మోళిగలు. 1-౧; 3. వింటినడుము. రూ.కౌను: చూ. వింటినడుము.

కవురు, దే. వి. వర్ణాధిక్యము. రూ.కౌరు: చూ, వర్షము. 6-౧౨. కవులు, దే. వి. 1. రూ.కౌలు: పట్టా. దీనికి ఎదురు ఒడంబడి =

కదపా (లేక) ముచ్చిలకా; అం. 2. నన్నయ, తిక్కన, ఎఱ్ఱన: చూ, త్రయము: (చూ, కవిత్రయము); అం. 3: చూ, సభాంగములు.

కవేరకన్య, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కావేరీనది: చూ, నది. కవేరజ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. కవేరరాజపుత్రి: చూ, సూన.

1-౪; 2. కావేరీనది: చూ, నది. 1. కవేరుడు, సం. వి. ఆ. పుం. కవేరుడనురాజు: చూ, రాజు.

1-౩౪, కవేలము, సం. వి. ఆ. న. కలువ *: చూ, కందోతము.

కవోష్ఠము, సం. వి. ఆ. న. 1. ఇంచుకవేడి: చూ, మంచి స్థము: (చూ, వేడిమి); విజ. 2. ఇంచుకవేడిగలది: చూ, మిశ్రి. 4. (చూ, వేడిమి.)

కవ్యము, సం. వి. ఆ. న. పితృదేవతలకియ్యదగిన యన్నము: చూ, సాదము. (1)-౨.

కవ్యవాలము, సం. వి. ఆ. పుం. పితృగణవిశేషము: చూ, హరి. ౯-౪.

కవ్యంపుమంతరిత్రాకు, ద్వ. వి. నాగుణము; వేం, అం, తిర్య. 102: చూ, సర్పము. 1-౧.

కవ్యచి, వై. వి. (కవ+వచి)—సవ్యసాచి, కిరీటి; భార. ఆది. 6, ఆ. 82: చూ, విజయుడు. 1 (పురుషోత్తమ: వీయము.)

కవ్యపుగొండ, ద్వ. వి. మంథాపి; లక్ష్మీ. 3, ఆ. 35: చూ, వర్షకము. (ఇట్లు కవ్యపుమల.)

కవ్యపుమలాదాబ్బ, ద్వ. వి. వెన్నుడు; సాంబ. దేవ 4: చూ, విష్ణువు. 1.

కవ్యము, దే. వి: చూ, మంథాసము. కవ్యు, దే. న. క్రీ. 1. కుజిండు: చూ, మ్రింగు; 2. అప

హరిండు: చూ, చొంగిలిండు. కవోష్ఠము, వా. వి. పల్లకి మోయువారి ద్వన్యనుకరణము: చూ, చూచూ.

కళ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. = కక్కసము. గుఱువు కొరకా: చూ, మునికోల. 2; 2. మాంసరోహిణి, సుగంధిద్రవ్యమునొక్క

భేదము: చూ, రాజార్థము. 1-౪౩-(౨). కళము, సం. వి. ఆ. పుం. బూరిపిల్లి: చూ, మూలాలము.

కళాంకరుడు, సం. వి. ఆ. పుం. అశ్వశిక్షకుడు: చూ, రేవంతుడు. కళార్థుడు, సం. విజ. చదుకు చెప్పులకు తగినవాడు: కళ్యుడు.

కళిపువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. అన్నము: చూ, సాదము. (1)-౧౩; 2. ఇట్ట: చూ, వత్తుము; 3. అన్నకత్తములు: చూ,

కాడుగుడ్డ; 4. పజపు; భాగ. 2, స్కం: చూ, శయ్య. 1. కళిరము, సం. వి. ఆ. పుం. జలఃజము: చూ, నలిండు.

1-౧౬. కళేరుక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. వెన్నెముక: చూ, శల్యము. 1.

కళేరుమధుర, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ద్వ్యవమును గ్రంధము: చూ, రాజార్థము. 1-౧౧.

కళేరుము, సం. వి. ఆ. న. 1. కమ్మరేగు*: చూ, రేగు; 2. కొట్టిగడ్డ*: చూ, సున్నపు; 3. చతురశ్రకము*: చూ, ములువెలంగ.

కళేశువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. గజవిశేషము: చూ, హస్త; 1-(౩౦); 2. సుమరు: చూ, చలాటము; 3. చుక్క: చూ, బొట్టు. 1; 4. మునై*: చూ, తృణము. 1; 5. జంబూ

ద్వీపముయొక్క భాగములోనగునది; 6. బంగారము: చూ, లోహము. 1; 7. శ్రీ. 7. తృణకందము: చూ, తృణము. 1.

కళ్యలము, సం. వి. ఆ. న. 1. మూర్చ: చూ, రోగము. 1; పుం. 2. నిషాదగ్రామము, బోయవలై: చూ, దేశము; విజ.

3. రూ.కన్యలము. కలకలబాటినది: చూ, మలిమము. 3. (కద్ద = కనుమాలము).

కశ్మీరము, సం. వి. ఆ. పుం. కాశ్మీరదేశము: చూ, దేశము. కశ్మీరజన్మ, సం. వి. న. న. చుండుపువ్వు: చూ, సమ్మోళిము.

కశ్యపనందనుడు, సం. వి. ఆ. పుం. గరుత్మంతుడు: చూ, హరివాహనుడు.

కశ్యపము, సం. వి. ఆ. పుం. చేప: చూ, మత్స్యము. 1-౨౯. కశ్యపుడు, సం. వి. ఆ. పుం. కశ్యపముని: చూ, సన్యాసి. 1.

కశ్యము, సం. వి. ఆ. న. 1. గుఱుము నడుము: చూ, హయము. 1-౫౩; 2. కల్లు: చూ, సుర. 1; విజ. 3. కళకుడగినది,

కన్యాయు, సం. విజ: చూ, కన్యాయు.

కన్యాయు, వా. వి. నిర్మలనియందునుమోగించు మాట. "పరికల్పము".

కన్య, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. దక్షిణి హతులతో నొకతె;

2. పిన్న రేగడి దూలగొండి*: చూ, స్వల్పదులాలభ.

కన్యము, సం. వి. అ. న. 1. ఒరయికి: చూ, పీడనము; విజ:

2. ఉడకనిది: అవశ్యము, అనుము.

కన్యజీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కులం: చూ, యంతులాడి;

2. కన్యము: చూ, వాగి.

కన్యము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఒకగట్టు: నికషము: చూ,

రత్నములు. 1-౧౦-(౪౦); 2. కాణము: చూ, సాన.

కన్యాయు, సం. వి. అ. పుం. 1. చాయమగడు: చూ,

సూక్ష్మడు; 2. అగ్ని: చూ, నిష్ప.

కన్యాయు, సం. వి. అ. స్త్రీ. పిన్నరేగడిదూల*: చూ, నల్ప

దులాలభ.

కన్యాయుక్తు, సం. వి. ౮. పుం. ఎక్కువొడ్డుగ*: చూ, వొడ్డుగ.

కన్యాయుక్తుకము, సం. వి. అ. న. చంద్రిక: చూ, చిట్టచిరిము.

కన్యాయుక్తుము, సం. వి. అ. న. —పై—

కన్యాయము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఒకరు: చూ, రసము;

2. = కనియము. కానిససారము, అనుసానము, కనియము -

రూ - కన్యము. (మండుతోగూడ జేర్చి పుచ్చుకొనెడు

రసమనకొందలు); 3. పూనికొనెడి చందనాది: చూ,

సుగంధము; 4. చందనాదులపూత: చూ, పూత;

5. ఎటువు ఎక్కువకలనిన తెలుపు: చూ, వర్ణము. 6-(౧);

౬-౫-(౨); 6. క్రమకము*: చూ, పోత; 7. నిర్వాసము:

చూ, ప్రానింక; 8. సారథము: పరిమళము. 1; 9. సరి

గమనదనిన యను గీతము: చూ, స్వరము. 2-౧౫;

10. బాధ: చూ, కోకము. 2; 11. విప్లవము: చూ, విసక్తు;

విజ. 12. ఎక్కువది: చూ, వర్ణము. 6; 13. వాననగలది:

చూ, వానన. 1-౨౦.

కన్యాయాననాళము, సం. వి. అ. పుం. తువరయాననాళ

ధాన్యము: చూ, ధాన్యము.

కన్యాయ, సం. వి. స్త్రీ. పుం. నింజము*: చూ, నేము. (సాల

మని కొందలు.)

కన్యాయక, సం. వి. అ. శ్రీ. నీకవోమ: చూ, మళకము.

కన్య, సం. విజ. బాధకుడు: చూ, హింసకుడు.

కన్య, సం. వి. అ. స్త్రీ. పక్షిజాతి: చూ, పక్షి. (రూ-కన్యక.)

కన్యకుడు, సం. వి. అ. పుం. కన్నపద్యంగ: చూ, ప్రుచ్చు. 1.

(రూ-కన్యకుడు.)

కన్యజీ, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. రెడ్డివారివానల్రాలు: చూ, స్వర్ణక్షీరి.

కన్యక, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. ఒకగట్టు. నికషము: చూ, రత్న

ములు. 1-౧౦-(౪౦); 2. పక్షిజాతి: చూ, పక్షి. (రూ -

కన్యక.)

కన్యకుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-కన్యకుడు.

కన్యకు, సం. వి. అ. పుం. సానపెట్టుట మొదలగు పనులచే

జీవించెడు ఒకానొక జాతివాడు: చూ, సానలవాడు.

కన్యకు, వా. వి: చూ, రూ - కన్యకు. కన్యకు. 5.

కన్యకక, సం. వి. అ. స్త్రీ: చూ, రూ-కన్యక.

కన్యకలము, సం. వి. అ. పుం. ఒకగట్టు: చూ, కన్యక. 1.

కన్యకన్యము, సం. వి. అ. న. = కన్యక. అయ్యయ్య: చూ,

సంతాపము. (పురు-కన్యకము.)

కన్యకారకుడు, సం. విజ. కనుకలు: చూ, హింసకుడు.

కన్యకారము, సం. వి. అ. పుం. కాపురము: చూ, సంసారము. 1.

కన్యకాలము, పా. ఆనక్కాలము.

కన్యకము, వి. అ. శ్రీ. (కన్యము + పడు) 1. దుఃఖపడు: చూ,

నొగులు; 2. క్రద్ధతో పాటుపడు. (వాడుక).

కన్యము, సం. వి. అ. న. 1. నొగులు: చూ, దుఃఖము;

2. దోసము: చూ, పాపము; 3. అడవి: చూ, ఎడిసము;

విజ. 4. దుఃఖము కలది: చూ, దుఃఖము; 5. పాపముగలది:

చూ, పాపము. 1; 6. చొరరానిది: చూ, దుర్గము.

కన్యములు, అం. ఇవి ఎనిమిది. —దేశాంతర గమనము, భార్య

పియోగము, ఆనక్కాలమందు జంతుదర్శనము, ఉచ్చిష్ట

భక్షణము, శ్రమిస్తేహము, మరన్న పితక్షణము, భంగము,

దారిద్ర్యము. (6).

కన్యసుఖములు, వా. వి. ౬. కలిమిలేములు: (తె. ప.): అగు

గాములు-అవుగాములు-రూ-కెగాములు, కలిమిలేములు.

కన్యసానము, సం. వి. అ. న. కన్యమును గలిగించుతావు, వార

కము: చూ, స్థానము. 1.

కన్యాయు, సం. విజ: చూ, కడగంపుచూరి.

కన్యలు, వై. వి. 1. = కన్యవోసము; భార. ఆర. 6, అ. 807:

చూ, పాపము. 1; 2. మాలిన్యము; స్వా. 2, అ. 55:

చూ, మలినము.

కన్యనిన, దే. వి. మిక్కిలి నమలుటయందగు ధ్వన్యముకరణము:

చూ, హూహూ.

కన్యనిన, దే. వి. తొట్టుపాటు; విక్ర. 8, అ. 87: చూ,

సంభ్రమము.

కన్యము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఒకగట్టు: చూ, నికషము:

వై. వి. 2. = కన్య, కొరదా: చూ, మునికోల. 2.

కన్యరతు, వా. వి. సాధకము: చూ, కవాతు.

కన్యరు, దే. వి. 1. యుండు, వానకలి: స్వా. 3, అ. 9: చూ,

వాయువు; 1-౪-(౬); 2. రూ-కన్యరు. లజ్జ: చూ, సిగ్గు.

3. రూ-కన్యరు. కోపము; అము. 5, అ. 60: చూ.

రోషము; 4. రూ-కన్యరు. తిట్లు: చూ, కాపము. 1; 5 రూ,

కన్యరు, లాబము: చూ, లాభము; అ, శ్రీ. 6. రూ-కన్యరు;

చలిండు; భాగ. 7, పల్లం: చూ, నలిండు; న. శ్రీ. 7. రూ-

కన్యరు. కోపించు. స్వా. 5, అ. 7: చూ, రోషించు.

కన్యవు, వై. వి. 1. = ఘోష, కవను: చూ, తృణము 1; 2.

ఇంటిపెంట్: చూ, పెంట్. 1.

కన్యవుగొప్ప, ద్వ. వి. (కన్య + కుప్ప) 1. ఇంటిపెంట్: చూ,

పెంట్. 1; 2. గడ్డివామి: చూ, మేటి.

కన్యవోత్పాటనము. సం. వి. అ. పుం: చూ, వాసకము *

కన్యాయి, దే. వి. అపూతుడు: చూ, సంహారకుడు.

కన్య. దే. వి. 1. కోపము; "కన్యితః గొట్టినది." చూ, రోషము:

2. దురద; హరి. ఉ. 7, అ. 22: చూ, విదర్భిక;

3. కోరిక; హరిశ్చ. 8, భా. 890: చూ, వాంఛ; విజ.

4. వృత్తియందుగనిడి శబ్దమునకు మీడివర్ణములోపింపఁగా మిగిలినరూపము. "కసికాటు" మొ.

కసింద, వై. వి. = కానవర్ణక. రూ.కారకసివింద.కసివెంద * : చూ, బిలును. (దీనియందు క్రిమిసంహారశక్తి కలదు.) (దీనిభేదము తీరఁజేసింద.)

కసిగాటు, దే. విజ. అయిష్టభక్షణము.

కసిడి, దే. విజ. అల్పము; పొందు. 4. ఆ. 42: చూ, స్వల్పము. కసిపుపు, సం. వి. ఆ. పుం. 1. అన్నము: చూ, సాదము (1)-౧౭; 2. వడవ: చూ, వత్తము; 3. అన్నవత్తములు: చూ, కూడు గుడ్డ; 4. వజపు: చూ, శయ్య. 1. (రూ.కశిపుపు.)

కసిమనగు, దే. ఆ. క్రి. 1. చెంగలిండు; భార. ఉద్యో. 2. ఆ. 139: చూ, విజృంభించు; న. క్రి. 2. ఖండించు; రామా. 5, ఆ. 203: చూ, నెలగు; 3. చంపు. రామా. 4, ఆ. 6: చూ, సంహరించు.

కసిమసి, దే. వి. తొట్టిపాటు. భాగ. 7, స్కం. 455: చూ, సంభ్రమము. (రూ.కసిమస-కశవశము-కశవశవాటు - కను కని-కన్యని-కన్యరము.) (పు-క).

కసిమిరి, దే. వి. దురద. ఆ. హరి 5, ఆ. 19: చూ, విదర్శక. (రూ.కసి-నసిమిరి-నస-నుస.) (పురు-క).

కసియము, వై. వి. 1. = కషాయము. రూ.కసెము. కసెము: చూ, కషాయము. 2; 2. రూ.కసెము నీటికీడిగలతావు: చూ, స్థానము. 1.

కసివాడు, దే. వి. సవారిమార్గము: రూ.అసివారు. చూ, మార్గము. 1-౨౮.

కసివెంద, వై. వి. = కానవర్ణక. రూ.కసింద * : చూ, బిలును. కసిదా, కసిదు. వా. వి. వత్తముమీద పూచుబట్టాలు కుట్టుట (శ. ర.)

కసినము, వై. వి. 1. నలుపు: చూ, వర్ణము. 6-౬; 2. నీలకల ధౌతవత్తము: చూ, వత్తము. 1-౭౧; వై. విజ. 3. నల్లనిది; ఆము. 4, ఆ. 10: చూ, వర్ణము. 6-౬-(౧).

కసు, దే. విజ. వృత్తియందుఁ గనురు శబ్దమునకు మీడివర్ణము లోపింపఁగా మిగిలిన రూపము. "కసుగాయ" మొ.

కసుగందు, దే. వి. (కసురు + 1. నలుపు; మై. 1, ఆ: చూ, వర్ణము. 6-౬౨; 2. వసిపాప; పా. 3. ఆ, 38: చూ, శిశువు (రూ.కందువు-కందు.) (పురు-క).

కసుగండు, దే. ఆ. క్రి. మిక్కిలివాడు; వై. 4, ఆ. 34; ధీ. 4, ఆ. 46.

కసుగందులు, దే. వి. బి. మిక్కిలి వాడుబలు; కళా. 4, ఆ. 103: చూ, వసివాళ్ళు.

కసుగాయ, దే. వి. రేతకాయ: చూ, శలాటువు. 2.

కసుగు, దే. ఆ. క్రి. 1. నలంగు. హరిశ్చ. 2, భా. 1541: చూ, నీడికమగు; అం. పే. 2. నలంజేయు: చూ, నలంచు; 3. భారపెట్టు; నవ. 2, భా: చూ, భారించు; 4. నిర్మలమొన రించు: చూ, రుద్దు. 1.

కసుకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. బ్రహ్మకొడుకు: చూ, కజాడు.

కసుదా, దే. అన్య. తాలాకాలోవిప్రదానపట్టణము: చూ, దేశము.

కసుమాలము, వై. విజ. = కశ్యపము. మలిసము; కాశీ. 7, ఆ. 206; నిర్వ. 10, ఆ. 122. (ఇక్కడ మలిసమునగా పాసిష్ట

మని యర్థము): చూ, మలిసము. (రూ.కసటు - మసటు. మసడు.) (పురు-క).

కసురు, దే. వి. 1. రూ.కసుగాయ. (దీనికి వృత్తియందంశ్యవర్ణ లోపమును లేత యను వర్ణమును కను. "కసుగండు. కసుగాయ, కసుగాపు, పూప వయసుమిటా" మొ.; చూ, శలాటువు. 2; 2. చూ, రూ.కసరు. 1-2-3-4-5; ఆ. క్రి. 3: చూ, రూ.కసరు. 6; న. క్రి. 4: చూ, రూ.కసరు. 7. కసునుడు, సం. వి. ఆ. పుం. వెన్నునికొడుకు: కవుక్రుడు. కసురు, వా. వి. రూ.కసురు: చూ, లాభము. 1.

కసెచేరులు, దే. వి. చొక్కాయబొందులు.

కసెము, వై. వి. 1. = కచ్చ. రూ.కసెము. నీళ్లు చదివినవెను నేల: చూ, భూమి. 1-౨౮; 2. = కషాయక. రూ.కసెము, ఒగరు: చూ, రసము.

కసేరుక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ వెన్నెముక: చూ, శల్యము. 1.

కసేరుపు, సం. వి. ఆ. పుం. —వై. —

కసేవకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. కుత్తికసేవకుడు: చూ, సేవకుడు. 1.

కసెందనము, సం. వి. ఆ. పుం. నీటిగుట్టము: చూ, హయము. 1-౧౮.

కసోదరుడు, సం. వి. ఆ. పుం. కుత్తికమైన సోదరుడు: చూ, సహోదరుడు.

కస్త్రీ, వై. వి. 1. = కష్ట. వగ; ఆ. రా. 6. ఆ. 251: చూ, దుఃఖము; 2. = కష్ట. ఆపద: చూ, విపత్తు. (రూ.కసలు. కసమన.)

కస్తరి, వై. వి. 1. = కస్తూరి. జింకపొక్కిలి; కళా. 8, ఆ. 223: మృగమదము; 2. కస్తూరి, కుక్కిసేరు: చూ, నీవగి. 2.

కస్తరిపట్టియలు, వై. వి. బి. 1. పుష్పవిశేషము. రూ.కస్తరి పట్టెలు: చూ, సంధ్య; 2. ధాన్యవిశేషము; భాను: 1, ఆ: చూ, ధాన్యము. (రూ.కస్తరిపట్టెలు).

కస్తరిపట్టెలు, వై. వి. బి. —వై. —

కస్తరిపసుపు, ద్వ. వి. గంధపారిధ్ర: చూ, వర్ణము. 6-౭-(౨).

కస్తరిపిల్లి, వై. వి. పునుగుపిల్లి: చూ, మార్జాలము.

కస్తరిమళ్ళవీర, వై. వి. స్త్రీవత్తవిశేషము: చూ, వత్తము. 1-౯౧.

కస్తరివీజేయ, వై. వి. కస్తూయుండెడి జింకబొడ్డు, మృగవాటి: చూ, మృగమదము.

కస్తూరి, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. 1. = కస్తూరి: చూ, మృగమదము. 2. కస్తూరిపిల్లి: చూ, మార్జాలము; 3. ఒకానొక నది: చూ, నది; 4. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1, ౧-5; ఆడుదాని నుదురు: చూ, లలాటము; అం. 6: చూ, గంధములు; దే. వి. (1) కుక్కి సేరు: పా. 1, ఆ. 92: చూ, నీవగి. 2.

కస్తూరినిగరాదు, ద్వ. వి. బి. ఒకరకము వట్లు: చూ, ధాన్యము.

కస్తూరిపట్టెలు, ద. వి. బి. —వై. —

కస్తూరిపసుపు, పా: చూ, మామిడిఅల్లము *;

కస్తూరిబెంద, పా: చూ, లతాకస్తూరి *.

కస్తూరిమల్లిక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ: చూ, మృగమదవాస *.

కష్టబ్రుడు, సం. విజ. గర్వికుడు: చూ, పొగమదోడు.

కస్థిరము, సం. వి. ఆ. న. తగరము; చూ, లోహము. 1.

కన్యలము, సం. వి. అ. రూ. కళ్యలము. కలక(కాతీనది: చూ, మలము. 3.

కన్యపన్యతి, అం: చూ, మూలన్యతలు.

కన్యెము, వై. వి. = చూ, రూ-కన్యెము.

కహకహ, సం. వి. అ. శ్రీ. రాక్షసహననమునందగు ధ్వన్యను కరణము: స్వా. 4, ఆ. 95; కాశీ. 7, ఆ. 29: చూ, హూహూ.

కహరము, సం. వి. అ. పుం. నిట్రాను: చూ, స్తంభము 1-౧౧.

కహల, సం. వి. అ. శ్రీ. నఫిరి, కాహలి: చూ, వీణ. 1-౩౬

కహరము, సం. వి. అ. న. 1. తెల్లకలుక: నహస్ర పత్రము. 1-౧౨-(౩); 2. రూ-కహరము: చూ, స్తంభము. 1-౧౧.

కహేల, సం. వి. అ. శ్రీ. జలక్రీడ: చూ, విలాసము. 1.

కహోకుడు, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొకముని: చూ, నన్యాసి. 1.

కహ్లాము, సం. వి. అ. పుం. మిక్కిలి పరిమళముగల కలువ: చూ, సహస్రపత్రము. 1-౧౨-(౧).

కహ్యము, సం. వి. అ. పుం. వక్కుకొంగ: చూ, ఐకము.

కళ, సం. వి. అ. శ్రీ. రూ-కల. 1. ముప్పది కావ్యల కాలము, 540 తెప్పపాటలుగల కాలము. (8 నెకనులు.) (కావ్య = $\frac{4}{1} = 18$ తెప్పపాటలకొము.) 2. చంద్రునితో పడునాటపాటము: టా: 3. పాలు: చూ, భాగము. 1; 4. ఉషి: చూ, వడ్డి: 5.

శ్రీరజస్సు: చూ, రేతస్సు. 1; 6. చిత్తరువువ్రాయుట లోనగు శిల్పులపని: చూ, శిల్పము: 7. కాశీప్రమాణమునందెనిమిది నిమిషములకాలము: 8: చూ, పదియూట; 9, 10. వాచ్యాయ నుడు చెప్పిన యటువదినాలుగు బాహ్యక్రియలు: 10. 10. అలింగనము, ముద్దుపెట్టుట మొదలగు నటువదినాలు గభ్యంతరక్రియలు: 11. చదువు: చూ, విద్య: 12. కూర్పుట.

చూ, సంధానము. 1; 13. ఐలువు: చూ, ఔరము. 1; న. 14. పురుషునిరేతస్సు: చూ, రేతస్సు. 1; పుం. 15. పిన్న పరగోగు: చూ, పీలుపు: 16. అట్టివము: చూ, రోగము 1; విణ. 17. అవ్యక్తమధురవ్యస: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౫); అం. 18. తాళాధ్యాయములోని కాంప్రాణములు పంఢెం

డింటిలో నొకటి: చూ, కాలప్రాణము: చూ, తాళము. 2; దే. వి. (1) సౌమ్య. "గీ, హరియరం బందెగెంపు, నమరనంపుము కళనొందె" చంద్రా. 1, ఆ: చూ, మూర్ఖ;

(2) ఉపశాఖ, రెమ్మ. "నీ దక్షిణహస్తపద్మంబుల దాల్చి నలలింతంపుఁ బుష్పాదు కళంతోడ." పర. 3, ఆ: చూ, తాళ. 1-౨:

కళంకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-కలంకము.

కళంకీబ్రాహ్మణులు, అం. నాగపూరుజిల్లాలో: గానంబడుదురు పూర్వాచారము నుద్ధరించు నెన్నికల గలిగి ప్రవర్తించు చుండురు. వీరి వితరణబ్రాహ్మణులు నిందులుగా నెంచి కళం

కీలను పేరు వ్యాప్తిచేసిరి: చూ, బ్రాహ్మణులు.

కళంకు, దే. వి: చూ, రూ-లంకు. (ఆద్యపమని పురుషోత్తమ కవీయము.)

కళంబము, సం. వి. అ. పుం. అయ్య, రూ-కలంబము: చూ, భాణము. 1.

కళకళము, సం. వి. అ. పుం. = కొలకొల, రూ-కలకలము: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౨౩).

కళకాంతులు, పా. తెలివితేటలు.

కళత్రభావము, అం: చూ, దావములు.

కళత్రము, సం. వి. అ. న. 1. పెండ్లాము: చూ, భార్య; 2. నికం బము: చూ, పిట్ట; 3. కోట: చూ, ప్రాకారము.

కళపెళ, దే. వి. ఉడుకుటయందగు ధ్వన్యనుకరణము: రసి. 4, ఆ. 162: చూ, హూహూ.

కళబుట్టు, దే. అ. క్రి. మూర్ఖిట్లు: చూ, సొమ్మసిట్లు.

కళబుట్టుట, దే. వి. అరసాపు: చూ, మూర్ఖ.

కళభము, సం. వి. అ. పుం. రూ-కలభము. 1: పినుగుగున్న: చూ, హస్త: 1-(౭౧)-1-(౬౯): 2. ముప్పదియేండ్ల పినుగు, చూ, హస్త.

కళమము: సం. వి. అ. పుం. వరిపైరు: చూ, సన్యము.

కళలకు ద్రుతముగూర్చుట, అం. సంధిచోషములు పడునాలు గింటిలో నొకటి. ఉదా:- ఏలనన, ఇది యహుపు. ఏల

యరుపది కళ. ఏల + అన = ఏలన, ఏలయన నని యగును గాని 'ఏలనన' ననికాదు. ఇట్లులే లేకక, గాకక, చూడకక.

అట్టులక, ఇట్టులక, ఇక(దేస, అట్టులేక ఇత్యాదు లసాదు లు; చూ, సంధిచోషములు.

కళలు, అం. 1. శబ్దరత్నాకరములోనివి—64—ఇతిహాసము, ఆగమము, కావ్యము, అలంకారము, నాటకము, గాయ

కత్వము, కవిత్వము, కామనాట్యము, దురోచరము, రేఖభాషా లిపిజ్ఞానము, లిపికర్మము, వాచకము, అవధానము, సర్వ

కాత్రము, శాకునము, సాముద్రికము, రత్నకాత్రము. రథాశ్వ గజకౌశలము, మల్లకాత్రము, సూచకర్మము, చోహదము,

గంధవాదము, ధాతువాదము, ఐనివాదము, రసవాదము, జల వాదము, అగ్ని స్తంభము, ఇంద్ర స్తంభము, జల స్తంభము,

వాత్స్యంభము, వయస్యంభము, వశ్యము, ఆకర్షణము, మోహ నము, విద్యేషణము, ఉద్బాటనము, మూఠము, కాలవ.చ

నము, పరకాయప్రవేశము, పాదుకాసిద్ధి, వాక్సిద్ధి, ఘటికా సిద్ధి, ఐంద్రజాలికము, అంజనము, చ్యవీచంచనము, స్వర

మదనము, మణిమంత్రోపదానిసిద్ధి, చోరకర్మము. చిత్ర క్రియ, చోహక్రియ, ఆశ్మక్రియ, మృత్క్రియ, దాదక్రియ,

వేరుక్రియ, చర్మక్రియ, అంబరక్రియ, అపృత్యకరణము, దూతీరణము, మృగయ, వాణిజ్యము, పాశుపాల్యము,

కృషి, అనవకర్మము, ప్రాణిహ్యకౌశలము: 2. గ్రంథ సంజ్ఞాదర్శనములోనివి, —64.—అక్షరలక్షణ, అలంకర,

ఇతిహాస, మీమాంస, తర్కశాస్త్ర, శ్రీలక్షణ, పురుషలక్షణ, అశ్వలక్షణ, గజలక్షణ, గోలక్షణ, కన్యావాద, విషవాద,

బలవాద, రసవాద, ధాతువాద. బ్రహ్మవాద, మృషావాద, ముదారక్షక, జైత్రకర్మ, భూతశివాపాక, అశ్వనైద్య, గజ

నైద్య, పశునైద్య, నరనైద్య, ఇంద్రజాల, మహేంద్రజాల, గోకర్ణ, గజకర్ణ, తృణావధాన, శబ్దావధాన, భూతావధాన,

ఘటావధాన, హస్తచలన, నయనంజ్ఞ, భాషావిశేష, భ్రమణ, మోహన, విద్యేషణ, ఉద్బాటన, ఆకర్షణ. అంజన, అదృశ్య, భృగుమత, భేతకము, అయిదాధ్యాస, హస్తశాస్త్ర,

శిల్పిశాస్త్ర, రథారోహణ, గజారోహణ, అశ్వారోహణ,

యోగశాస్త్ర, భరతశాస్త్ర, మోహనస్తంభన, వయస్సంభన, అగ్నిస్తంభన, జలస్తంభన, భవస్తంభన, ముటికాసిద్ధి, పామకాసిద్ధి, మంత్రసిద్ధి, పంచాయద్రవే, దూరదృష్టి, దూరశ్రవణం, బులు; 3. కళలు.—బౌద్ధవిజ్ఞానము, దండకవిజ్ఞానము, నఖిలకళలు, సంప్రదేశకళలు, గళనృత్యము, పురుషలీల, చుంబనము, కాగిలి. (ఇవి అణుకది నాడుగు బేసములయ్యె.); 4: చూ, రాశ్రావణములు: (చూ, రాశ్రము 2); వా. 5. దుర్భిక్షమంత ముదులని శబ్దములు కళలు. (i) విభక్తులలో దు, ము, వు, లు, కూర్చి, త్రై, పట్టి, యొక్క, సంబోధనములు కళలు; ii. సమావేశక్రియలలో (బ్రాహ్మమోక్షము పురుష బహువచనంబులును, మధ్యమపురుషంబునం దుభయవచనంబులును, ఘోరార్థకబహువచనంబులును కళలు; iii. అసమావేశ క్రియలలో (గ్రాహ్యకములును కళలు. ఉ:-వచ్చి, రాక, చేసి, చేయక, చూచి, చూడక మొదలైనవి; iv. అర్థకములందు (గళలు.) కళలుండుస్థలములు, అం. పాద్యమి మొదలు పదునాడుదినములలో కళలుండు స్థలములు.— 1. తల, 2. ఎదుటొమ్మ, 3. చేతులు, 4. బరహులు, 5. కొడలు, 6. నాభి, 7. నొసలు, 8. కడుపు, 9. పిలులు, 10. వీపు, 11. చుకలు, 12. యోని, 13. మోకాళ్ళు, 14. పిక్కలు, 15. పాదములు, 16. దొడ్లునవేలు. (గుక్కపక్షమున బొట్టనవేలు మొదలుగ నెక్కుడు కృష్ణపక్షమున శిరముమొదలుగ దిగుచుండును.) (చూ, కళాస్థానములు)

కళవరము, దే. వి. మల్లబంధవిశేషము. “గీ. కళవరనకుఁ జొచ్చి కొక్కరముహంతి.” ఉ, హరి. 3, అ. 69: చూ, మల్లశాస్త్రము. [177: చూ, తోలు. 1. కళవనము, దే. వి. నర్మము, రూ-కళానము. అం. భా. ద్వి. బి. కళవళపడు, ద్వ. అ. క్రి. (కళవళము + పడు) 1. కలఁత పడు; జై. 6, అ. 151; సానం. 5, అ. 14: చూ, సంక్షోభించు; 2 తొట్రుపడు: చూ, సంభ్రమించు.

కళవళపాటు, ద్వ. వి. (కళవళపడుట) 1. కలఁతపాటు; నీరా. 3, అ. 14: చూ, స్థలనము. 2; 2. తొట్రుపాటు: చూ, సంక్రమము.

కళవళము, దే. వి. 1. తొట్రుపాటు, కాశీ. 5, అ. 66: చూ, సంక్రమము. 1; 2 కలఁత; హరిశ్చ. 5, అ. 72: చూ, సంతాపము.

కళవళించు, దే. అ. క్రి. 1. కలఁతపడు; హరి. పూ. 8, అ. 176: చూ, సంక్షోభించు; 2. తొట్రుపడు; ఉ, హరి. 5, అ. 270: చూ సంభ్రమించు.

కళాపి, దే. వి. తమృతపద్యము: చూ, పాత్రము. 6. (కలాపీ కర్ణకదృవమని పురుషోత్తమకవీయము.)

కళాపీఠిక, అం: చూ, తంత్రములు.

కళానిధి, సం. వి. ఇ. పుం. వండురుడు: చూ, చంద్రుడు.

కళామాంసి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. మృదుపరి *: చూ, ద్రాక్ష.

కళాయి. దే. వి. 1. గంగాళము: చూ, పాత్రము. 6; (వీలి మండుకాచెడు గంగాళము అని శ.ర.) 2. ఇత్తడిపాత్రములు లోనగువానికిఁబూసెడు నీసపుపూత: చూ, పూత. 3. (చూ. కళాయి.)

కళావతి, చూ, రూ-కళావతి.

కళావరు, చూ, రూ-కళావరు.

కళాశాస్త్రము, అం: చూ, సుగుణములు.

కళానగండవడి, ద్వ. వి. సున్నములోనగునవి: చూ, లేపము.

కళానము, దే. వి: చూ, రూ-కళనము; నై. 6, అ. 115.

కళాసారము, అం: చూ, తంత్రములు. [వేసరు. 2.

కళాసింఁచు, దే. అ. క్రి. నిర్వేదిండు; విక్ర. 5, అ. 61: చూ, కళాస్థానములు, అం. దొటనవేలికొన, అణకాలు, మడమ, మోకాటిపప్పు, భగము, దొడ్డు, తొమ్మి, చన్ను, వంక, కంఠము, చెక్కిలి, పెదవి, తెప్ప, నుదురు, కల. (15). (చూ. కళలుండు స్థలములు)

కళింగ, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. ఆఁడుది: చూ, స్త్రీ; 2. కర్కాటక శృంగి *: చూ, శృంగి; అం. 3: చూ, దేశము.

కళింగము, సం. వి. అ. పుం. కొడినెవిత్తులు *: చూ, వత్సకము, కళింగము, సం. వి. అ. న. 1. కొడినెకాయ *: చూ, వత్సకము; 2. కర్కారు: చూ, పుట్టు; 3. కూకటిమూఁగ: చూ, భృంగరాజము. 3; 4. నెమలియగు *: చూ, పూతిక రణము; అం. 5: చూ, రూ-కళింగ. 3.

కళియుడు. సం. వి. అ. పుం. కళియుడను సర్పరాజు: చూ, సర్పము. 1-౧.

కళకు, దే. వి. రూ-కళకు. 1. కాంతి: య. 5, అ. 98: చూ, వెలుతురు. 1; 2. కిరణము: చూ, మయాభము. 1; 3. పక్షివిశేషము: చూ, పక్షి; 4. చూర్ణము. కళా. 1, అ. 10: చూ, సురుము.

కళేబరము. సం. వి. అ. న. మేను: చూ, శరీరము.

కళ్కు, దే. వి: చూ, రూ-కళకు.

కళ్యము, వై. వి. = ఖలీనః. కళ్యము. భార. విరా. 1, అ. 95: చూ, వాగె. (కళ్యలు అని పురుషోత్తమ కవీయము.)

కళ్య, దే. వి. కైక్యముచే గట్టిపడినయుమ్మి; అచ్చ. కిష్కిం, కాం. 66. (ఇటు పదుషాపిగా కొన్ని దేశములందు వ్యవహారము.): చూ, కైక్యము.

కళ్యుము, వై. వి. = ఖలః. రూ-కళ్యుము: చూ, ఖలము. 4.

కళ్యుము, వై. వి. = —వై.—

కళ్య, దే. వి: చూ, రూ-కళ్య.

కళ్యయము, వై. వి. = కలికా. రూ-కళ్యయము కవిక. 2, అ. 72: చూ, వాగె.

కళ్య, వై. వి. 1. = —వై.—; దే. వి. 2 కళ్య: చూ, కళ్య. కళ్యుము, వై. వి. = కలికా. రూ-కళ్యయము: చూ, వాగె.

కా

కా, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. కాకి అణచుటయందగు ద్వన్యను కరణము; భార. కర్త. 2, అ. 79: చూ, హూహూ; 2. సర్వనామ శబ్దము. ఏస్త్రీ, ఎవత: చూ, స్త్రీ. 1-౨౪; విలా. 3. కుత్తికళబ్దమునకు వృత్తియందువచ్చెడి ఆదేశము. “కాపుచుఁడు” మొ; దే. అప్య. (1) కదా; జై. 1, అ. 28: చూ, కద. 3; దే. ద్ర. (2) ఇది అవధారణార్థకావ యవము మీద వచ్చినపుడు ఇత్యర్థః మగును; భార. ఆర. 2, అ. 14.

కాండ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. = కమ్మ. 1. రిక: చూ, వాంఛ.

కాంక్షించు, సం. న. క్రి. కోరు: చూ, వాంఛించు.

కాంక్షిత్రియము, సం. వి. అ. పుం. కాకాండము *: చూ, చెప్పుకట్ట.

కాంక్షితము, సం. విజ. కోరఁబడినది: చూ, వాంఛ. 1-33

కాంగ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. వన *: చూ, విశ.

కాంగవీనము, సం. విజ. కొట్టులుపంచునీల: చూ, భూమి. 1-33.

కాంగేరుకి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. నాగలిల *: చూ, విజ. 2. (చూ. గాంగేరుకి).

కాంచనకదళి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఇంగారుపునటి *: చూ, రంభ. 2.

కాంచనకము, సం. వి. అ. న. 1. అరికము: చూ, హరి దళము: పుం. 2. = కాంచనము *: చూ, దేవకాంచనము.

కాంచనకారిణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ప్లిపీచర *: చూ, శతమూలి.

కాంచనకీరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. చిలుపాల *: చూ, మునుపాల.

కాంచనగిరి, సం. వి. ఇ. పుం. బంగరకొండ: చూ, పర్వతము.

కాంచనపులము, సం. వి. అ. పుం. చంపకము *: చూ, సంపెంగ.

కాంచనపుష్పకము, సం. వి. అ. న. ఒకానొక చెట్టు: చూ, అమూల్య.

కాంచనపుష్పి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గణికారిక *: చూ, నల్లి

కాంచనము, సం. వి. అ. న. 1. ఇంగారు: చూ, లోహము. 1;

2. కింజర్కము: చూ, సహస్రసక్రము. 1-౧౦-(౨);

పుం. 3. ఉమ్మెత్త *: చూ, హలాపుష్పము; 4. చంపకము:

చూ, సంపెంగ; 5. = కాంచనము *: చూ, దేవకాంచనము;

6. అహికేసరము: చూ, నాగకేసరము; 7. పున్నాగము *:

చూ, పొన్న; 8. వటము *: చూ, మట్టి; 9. అంజూరు *:

చూ, మేడి; 10. వసుపు: చూ, వర్ణము. 6-౭.

కాంచనకర్మమోచనము, న్య. కనకమువలనఁ గర్మ నవలను.

కాంచనారము, సం. వి. అ. పుం. = కాంచనము *: చూ,

దేవకాంచనము.

కాంచనాలము, సం. వి. అ. పుం. = పై. =

కాంచనాహ్వయము, సం. వి. అ. పుం. 1. అహికేసరము *:

చూ, నాగకేసరము; 2. ఉమ్మెత్త *: చూ, హలాపుష్పము.

కాంచరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. వసుపు: చూ, వర్ణము. 6. ౭.

కాంచనియ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కనిలము: చూ, వర్ణము. 6-౭-(౫)

(వసుపుమీతిన యెఱుపు).

కాంచి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. బంటిపేటగల ఆడుదాని మొల

నూరు: చూ, భూషణము. 2; 2. గురివెండ *: చూ, భూ

వీణము; 3. = కంది. ఒకానొక పట్టణము: (చూ, కంచి):

చూ, దేశము; 4: చూ, పుణ్యనగరములు; 5: చూ, క్షేత్ర

ములు.

కాంచికము, సం. వి. అ. న. రూ. కాంజికము, పులికతుగు:

చూ, శుక్రము. 1.

కాంచీపదము, సం. వి. అ. న. విజయ: చూ, విజ్ఞ.

కాంచనము, వై. వి. = కాంచన *: చూ, దేవకాంచనము,

కాంచు, దే. న. క్రి. 1. చూచు: చూ, వీక్షించు; 2. సక్రమగు:

చూ, ప్రాపించు; 3. నిశ్చయ: చూ, ప్రసవించు; 4. భాగ్యము పొందు: భార. ఆర. 2, ఆ. 101.

కాండి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. పెద్దకుమ్మి *: చూ, భుమికి;

2. = గండి, పులికతుగు: చూ, శుక్రము. 1.

కా. జిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. తిప్పతీగె *: చూ, సోమవల్లి.

కాంజిము, సం. వి. అ. న: చూ, రూ. కాంచికము.

కాంజిరవటకము, సం. వి. అ. పుం. ఒకరకము వడియము:

చూ, వడియము.

కా. జీరము, సం. వి. అ. పుం. కింపాకము *: చూ, మునిడి.

కా. టకము, సం. వి. అ. న. ముండ్లసమూహము: చూ, సిరా

గ్రము. 1-౧.

కాంశము, సం. విజ. కంకసంబంధమైనది.

కాంశకుకము, సం. వి. ఆ. పుం. కాంశర *: చూ, ముషవి. 1.

కాంశకాండకము, సం. వి. అ. పుం. చెట్టు *: చూ, తృణము. 1.

కాంశికారము, సం. వి. అ. న. క్రమకము *: చూ, పోక,

కాంశికలకము, సం. వి. అ. పుం. లోక్రమ *: చూ, లోడుగు.

కాంశగుండము, సం. వి. అ. పుం. తుంగగడ్డి *: చూ,

తృణము. 1.

కాంశగోచరము, సం. వి. అ. పుం. ఇనుపపచ్చగల బాణము:

చూ, బాణము. 1-౨.

కాంశజాత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. తిప్పతీగె *: చూ, సోమవల్లి.

కాంశని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. సూక్ష్మిపర్తి, రామకులసి *: చూ,

తులసి.

కాంశతిక్రమము, సం. వి. అ. పుం. నేలవేము *: చూ, భూసంజము.

కాంశతిక్రమము, సం. వి. అ. పుం. = పై. =

కాంశత్రయము, అం. జ్ఞాన. కర్మ-వాసనలు. (లేక విజ్ఞానములు):

చూ, క్రమము.

కాంశనీలము, సం. వి. అ. పుం. అక్షి *: చూ, లోడుగు.

కాంశపటము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. = గంధవదము. అక్షి,

తెర: చూ, పత్రము ౧-౬౧; 2. ప్రతిసీర: చూ, తెరవాచ.

కాంశపుంఖ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. తెల్లవెంపలి *: చూ, వెంపలి.

కాంశపుష్ప, సం. వి. ఆ. శ్రీ. మత్స్యాక్షి *: చూ, పొన్నగంటి.

కాంశపుష్పము, సం. వి. అ. న. పుత్రసుగంధి పుష్పవిశేషము.

కాంశపుష్పి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. మత్స్యాక్షి *: చూ, పొన్నగంటి.

కాంశపృష్ఠము, సం. వి. అ. న. కర్ణధనుస్సు: చూ, బాణము.

1-౨౪ (రూ. కాలిపృష్ఠము.)

కాంశపృష్ఠుడు, సం. విజ. 1. రూ. కాంశపృష్ఠుడు. అముధి

కుడు: చూ, శస్త్రాజీవుడు; 2. తల్లిచంఘ్రయొద్ద వెలకు

కొనిన కొడుకు. క్రితకుడు: చూ, సూనుడు. 1-౧౪;

3. పరాయికొలమునకుఁ జెందినవాడు.

కాంశమణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. రామకులసి *: చూ, హరిప్రియ. 3-౨.

కాంశము, సం. వి. అ. పుం, న. 1. కావ్యపరిచ్ఛేదము; అమ

రము, రామాయణము మొదలగు వానిలోని భాగము: చూ,

నర్మము. 1; 2. గుంపు: చూ, సమూహము; 3. అమ్ము:

చూ, బాణము. 1; 4. జలము: చూ, నీరు; 5. అకులకానె:

చూ, పర్వరీణము; 6. = కాండ. తామర లోనిగువాని కాండ:

చూ, సహస్రసక్రము. 1-౯-౧; 7. దారము: చూ, మాత్రము.

1; 8. దుబ్బు: చూ, పైచదుబ్బు; 9. మోసుగు లోనగువాని

దిగుఁచూ, నమిద; 10 దోదె: చూ, చూను; 11. గుట్టము: చూ, హయము; 12. ఏకాంతము: చూ, రహస్యము. 1; 13. అదను: చూ, సమయము. 1; 14. కాకిదొండ*: చూ, దొండ; పుం. 15. ఎఱక: చూ, మూషికము; విజ. 16. కీడ్వఁడనిది: చూ, చానము. 1.

కాండములు, అం. బా. కాండము - ఆయోధ్యాకాండము, అరణ్యకాండము, కిష్కింధాకాండము, సుందరకాండము, యద్ధకాండము, ఉత్తరకాండము. (7) (ఉత్తరకాండము అధికము.) (ఇవి రామాయణములోనివి).

కాండరుహ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. తక్కలి*: చూ, వైజయంతి. 4. కాండరి, సం. వి. ఇ. పుం. వేదకాండము విశేషముగా అధ్యాపకముచేసిన ముని: చూ, నన్యాసి. 1.

కాండవంతుడు, సం. వి. త్. పుం. రూ-కాండీరుడు. అమ్మలు ఆయుధములుగా గలవాడు: చూ, విజకాడు.

కాండశర, సం. వి. ఆ. శ్రీ. తిప్పదెల్లు*: చూ, బాణము.

1. (రూ-కాండశరము.)

కాండసంధి, సం. వి. ఇ. పుం. ముడి: చూ, బుడివి.

కాండస్పృహ, సం. విజ: చూ, కాండస్పృహ.

కాండహీనము, సం. వి. ఆ. న. నాగమునై: చూ, శృణము. 1.

కాండిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. లంకాధాన్యము: చూ, ధాన్యము;

2. నూగుదోస*: చూ, దోస.

కాండీరము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. ఉత్తరేను*: చూ, శైఖరికము; 2. ఏనుగుపిన్నలి*: చూ, పిప్పలి. 1; 3. అతావ్రణేదము: చూ, అత. 1.

కాండీరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ఉత్తరేను*: చూ, శైఖరికము;

2. మంజిష్ఠ: చూ, మంజిటి.

కాండీరుడు, సం. విజ. ధనుర్వర్షడు: చూ, విజకాడు (దండమును ధరించినవాడు అని కొందఱు)

కాండేక్షు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. గొలిమిడి*: చూ, మొగవీజ;

2. తెల్లు*: చూ, శృణము. 1.

కాండేరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కామదూతిక*: చూ, నాగదంతి.

కాండేరుహ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. తక్కలి*: చూ, వైజయంతి. 4.

కాండ్ర, దే. వి. ఒకరకముగడ్డి: చూ, శృణము. 1.

కాండ్రకాయ, వా. వి. ఈవరమును “చదువుకొనకముందు కాలేరకాయ, చదువుకొనినవిదవ కాండ్రకాయ” అను సామెతయందునయోగింతురు.

కాండ్రించు, వా. ఆ. క్రి. 1. గట్టిగా గొంతుక వించుకొను; 2. శ్లేష్మోద్రేకముచే గొంతుక వించుకొను.

కాండ్రు, దే. వి. పులి కూయుటయందగు ధ్వన్యనుకరణము. స్వా. 4, ఆ. 8: చూ, హూహూ.

కాంత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. = గోతి. కోరడగిన ఆడుది: చూ, శ్రీ. 1-౧౩౯; 2. = గోతి. అడుది: చూ, శ్రీ; 3. అంకోలగిరి*: చూ, ద్రియంగువు; వా. వి. (1) మిక్కిలి కొంచెము. (గోదావరీ మండలమున “కాంత బెల్లము పెట్టుము” అని వాడుక.) (కాంత = కాసంత-కాసింత-కుల్లింత-కూసింత-కూ సంత-కా సంత ఇత్యాదులు తఱచుగా వాడుచుండురు.) (ఇవి వింద్యములు.)

కాంతకుట్టలము, సం. వి. ఆ. పుం. చిల్ల*: చూ, నల్లకి. కాంతవక్షి, సం. వి. న్. పుం. నెమలి: చూ, మయూరము.

కాంతపుష్పము, సం. వి. ఆ. పుం. కాంచనము*: చూ, సేవ కాంచనము.

కాంతము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. ఇనుము: చూ, రోహము.

1; 2. దాయి: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(౩); 3. సూదంబు

దాయి: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(౬); 4. కుంకుడు*: చూ, ఫేరిలము. 2; 5. చూతము*: చూ, మామిడి; 6. ఇల్లు:

చూ, నదనము. 1; విజ. 7. సొగసు: చూ, సౌందర్యము.

కాంతలకము, సం. వి. ఆ. పుం. తున్నకము*: చూ, నంది.

కాంతలోహము, సం. వి. ఆ. న. 1. సూదంబుదాయి: చూ,

రత్నములు. 1-౧౨-(౬); 2. కాంతలోహభస్మము.

(ఈ భస్మము రత్నమును పూరించును.) (చూ, కాండము. 1.)

కాంతాంఘ్రిహృదము, సం. వి. ఆ. పుం. అశోకము*: చూ, హేమపుష్పము.

కాంతాచరణదోహదము, సం. వి. ఆ. పుం. —పె.—

కాంతాయనము, సం. వి. ఆ. న. సూదంబుదాయి: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(౬).

కాంతారము, సం. వి. ఆ. పుం. తెలుపుకలసిన వచ్చనెఱక*: చూ, సుకుమారము. 1-౩.

కాంతారము, సం. వి. ఆ. పుం. 1; చూ, కాంతారకము;

2. ఇజ్జిపు: చూ, సుకుమారము. 1-౬; 3. అడవి: చూ,

విదినము; 4. పేరడవి: చూ, విదినము; 5. పోరాని శ్రోవ:

చూ, మార్గము. 1; 6. దైవికమగు నానద: చూ, వివిత్తి.

కాంతారి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. తెలుపుకలసిన వచ్చనెఱక*: చూ,

సుకుమారము. 1-౩.

కాంతాడు, సం. వి. ఆ. పుం. 1. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు.

1; 2. బిమ్మ: చూ, బ్రహ్మ. 1; 3. ముక్కంటి: చూ,

శివుడు; 4. కాముకుడు: చూ, వలపుకాడు; 5. వెరాగ్యము

గలవాడు: చూ, విరాగుడు.

కాంతానమ్మితము, (కావ్యము): చూ, శాస్త్రములు: (చూ,

కావ్యము. ౮.)

కాంతాళవడు, ద్వ. ఆ. క్రి. (కాంతాళము + వడు) ఈర్ష్యవడు:

చూ, సూడుకొను. 2.

కాంతాళము, దే. వి. 1. ఈర్ష్య; ఉ. రా. 6, ఆ. 61; విష్ణు.

పూ. 2, ఆ: చూ, సూడు. 1; 2. తాలిమిలేమి; ప్రభా. 3, ఆ.

42: చూ, ఓర్వము; 3. కోపము: చూ, రోషము.

కాంతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. జిగి: చూ, వెలుతురు. 1; 2. కోరిక:

చూ, వాంఛ; 3. రేణుకయను గ్రంధద్రవ్యము: చూ, రాజా

ర్తము. 1-౩౨; అం. 4. ఒకానొకవృత్తము. ఇందోక్కొక్క

పాదమునందు త, జ, జ, వ గణములు గలిగి తొమ్మిదింటి

యతిగల ఏకాదశవృందస్సునందు బుట్టిన వృత్తము. ఉదా:-

“క్రాంతలక్ష్మి సంఖ్యను రాజిలగా, సంతోషముతోడదా

జాలగముల్, ఓంఠింపఁబడంబులఁ . తెంద రమా, కాంతా

హృదయేశ్వరః . కాంతియగుకా.”: చూ, వృత్తము. 1; అం.

5: చూ, కావ్యగుణములు: చూ, గుణములు.

కాంతికుండు, సం. వి. ఆ. పుం. ఈంటె ఆయుధముగా గల

వాడు: చూ, ఈంటెకాడు.

కావ్య, దే. వి. 1. కవిరి: చూ, రంగదము; స. క్రి. 2. కాంగ: జేము: రూ-త్రాను.

కావ్యవర్ణము, ద్వ. వి. కవిరియుండు: చూ, రంగదము.

కావ్యము, దే. స. క్రి. అగునట్లుజేయు: కావించు.

కావ్య, వై. వి. = కాళహర: చూ, కావర.

కావ్య, వై. వి. 1. = కాండ: కామరూపు: చూ, సహస్ర పత్రము. 1. = కాండ: అరుంధతానె: చూ, పర్య రీతి: 3. తొడిమె: చూ, వృంతము; 4. కూరకు రోనగు వాని కాండ: చూ, కాడు.

కావ్య, దే. వి. 1. కడుగు: చూ, కడుము. 1; 2. ఎద్దు మొదలగు వాని మెడమీదనుంచెడి బండి రోనగువాని యుగము; భార. విరా. 5. అ. 53: చూ, యుగము. 5.

కావ్యగట్టు, ద్వ. వి. ఒక్క-రాకరి నేలలకు హద్దుగా నేర్పబచిన కట్ట: చూ, నీమ. 1.

కావ్య, దే. ఆప. 1. ఒకనొక పుంసత్వము. "సొగసు కావ్య, వన్నెకావ్య." మొ; అ. క్రి. 2 నాటు; జై. 6. అ. 85; పాడు. 4. అ. 43: చూ, మొలవేయు.

కావ్య, దే. వి: చూ, చూ-కా. దారి; ఖ. 1. అ. 112.

కావ్యమాదారి. దే. వి. — పై. —; య. 2. అ. 83.

కావ్యమాదారిపొద్దు, — పై. —

కావ్యము, వా. వి. నొప్పి కలిగినవోట వేడివస్తువుతో నొత్తుట.

కావ్య, దే. వి. కూడ్రస్తీ: చూ, స్త్రీ. 1. ౧౦౯.

కావ్య, — పై. —

కావ్య, దే. వి. 1. గేస్తుడు. స్వా. 1. అ. 66 చూ, యజ మానుడు; 2. వండు పెట్టువాడు; భార. సా. 1. అ. 31: చూ, హస్తాడు; 3. కాలిపట్టుపు; భో. 4. అ. 53: చూ, కూడుడు; 4. కాపురము; ఆము. 1. అ. 10: చూ, విడి పుట్టు; వా. 5. చందరంగపు ఎత్తు: చూ, ఎత్తు 6.

కావ్య, వా. వి: చూ, రూ- కావ్య.

కాపురము, దే. వి. 1. విరాము: చూ, విడిమట్టు; 2. కుటుం బము; అచ్చ. బాలి, కాం. 11: చూ, వంసారము. 1.

కాపురము, దే. అ. క్రి. కాపురముచేయు: చూ, వసించు.

కాపురకెల్లను నోమువంట, జా. కాపురకు జయప్రదము. "ఒప్పు గాపురకెల్ల నోమువంట." రసీకజన మనోరంజనము.

కాదెత్తి, దే. అవ్య. (కా + పట్టి) (హిం. ఆక:) హేత్యర్థ కము: చూ, హేతువు.

కాదెత్తి, వా. అ. క్రి. (కా + పట్టు) కావలసియుండు. "అది నాకు కాదెత్తి." "కాదెత్తిని కాపురము".

కాదెత్తి, దే. అ. క్రి. (కా + పట్టు) ఒప్పదమగు. జై. 2. అ. 61 (స్వాప్రమునకు): చూ, రవచించు.

కాదోలు, దే. ద్ర (కా + పోలు): దొనేమో.

కాక, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. కాచి: చూ, వాయసి; 2. కాకి దొండ: చూ, దొండ; 3. కాదకొల్లి: సోడి; 4. కుక్క: చూ, వామేడి: చూ, దొమ్మమేడి; 5. కాకజంతు: చూ, వెలమసంది; దే. అవ్య. (1) అశీరాద్యర్థకము. "అట్టులకాక.

ఉండెడుగాక." చూ, దీపన: (2) తక్కువనునర్థమును తెలుపును: చూ, వినా; (3) ఉత్కర్షకము; (4) ఇంతే కాకుండ: చూ, మఱియు.

కాకకంగువు, సం. వి. ఉ. స్త్రీ. చీనక మను ధన్యము: చూ, ధన్యములు.

కాకరల, సం. వి. అ. స్త్రీ. కాకజంతు: చూ, వెలమసంది. కాకరవృక్ష, సం. వి. అ. న. రూ-కాలకువ్వలు: చూ, రాజ ర్థము. 1. ౪.

కాకరవృక్ష, సం. వి. అ. స్త్రీ. రంకవృక్షము: చూ, స్వర్ణక్షీరిణి. కాకగతి, అం. (కాకగతి దుఃఖకరము): చూ, గతి: (చూ, లక్షణాంగములు.).

కాకగుడము, సం. వి. అ. పుం. తిలలు (బ): చూ, నువ్వులు. కాకఘ్ని, సం. వి. ఈ స్త్రీ. నిప్పునన్నె గుత్తుల కానుగి: చూ, కాదమ్ము.

కాకచిద, సం. వి. అ. స్త్రీ. గుణిజ: చూ, కులావీణము.

కాకచిది, సం. వి. ఈ స్త్రీ. — పై. —.

కాకచిదిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. — పై. —.

కాకచ్చనము, సం. వి. అ. పుం. మందచిచ్చుక: చూ, చిచ్చుక.

కాచ్చని, సం. వి. ఇ. పుం. — పై. —.

కాకజంతు, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. కాకకల: చూ, వెలమసంది; 2. కాకిదొండ: చూ, దొండ; 3. గురిజ: చూ, కులా వీణము.

కాకజంతులు, అం. పురుష లక్షణాంగములలోని జంతుల (విక్రేంద) యందలి విశేషము. (కాకజంతులైన రాజగు): చూ, లక్షణాంగములు.

కాకజంతుక, సం. వి. అ. స్త్రీ. నేలనేరడుక: చూ, సురభి పత్ర. 1. ౨.

కాకజంతువు, సం. వి. ఉ. స్త్రీ. — పై. —.

కాకజంతి. సం. వి. ఈ స్త్రీ. గురిజ: చూ, కులావీణము.

కాకజాతిక. సం. వి. అ. స్త్రీ. — పై. —.

కాకజము, సం. వి. అ. న. కుష్మభేదము: చూ, నీరము. 1. ౪.

కాకజీ, సం. వి. ఈ స్త్రీ. 1. = కాకజీ, నామగు మినునగిరిజల యెత్తు; 2. ఇరువదివ్యుత; 3. ఒకగవ్య; 4. ఒకగవ్యులో

నాలవవంతు; 5. ఒకఅణాలో నాలవవంతు: చూ, దిద్దు; 6. వందెడు అశాలయెత్తు: కాకజీ-రూ-కాకిని.

కాకకాళన్యాయము, } అం, కాకివ్రాణంగానే అప్రయత్నముగ కాకకాళియము, } కాకి వంతు వడిన రీతి.

కాకతందుకము, సం. వి. అ. పుం. కాకితుమ్మికి: చూ, కుమికి.

కాకతిక్త, సం. వి. అ. స్త్రీ. బండిగురివెండ: చూ, కులావీణము.

కాకతుడకము, సం. వి. అ. పుం. కమ్మరవానికాము: చూ, సందంశకము.

కాకతుడపన, సం. వి. అ. స్త్రీ. కాకిదొండ: చూ, దొండ.

కాకతుడము, సం. వి. అ. పుం. 1. అగణ: చూ, రాజ ర్థము 1; 2. కాహళమును వాద్యము: చూ, వీణ. 1. ౩౬; 3. ఒకరకము బాణము: చూ, బాణము. 1. ౧౫.

కాకతుండి, సం. వి. ఈ స్త్రీ. 1. గురుజ: చూ, సప్తల; 2. హొన్నికడి: చూ, రోహము 1.

కాకతూడిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. గురుజుః చూ, తులావీజము;
2. బుడిగురివెండః చూ, తులావీజము.

కాకతూడికవిద్యాయము, న్యాయ. కాకిముక్కున చొదవచు
కట్టిన విధము.

కాకపంకపరీక్ష, న్యాయ. వ్యర్థవ్యాపారము. కాకికి దంతములుండవు.
కావున నవి పరీక్షించుట వ్యర్థపువని. "నీ. వానినేమదిగె
దెవ్వఁడు గాక నీకేమి, యిది కాకదంత పరీక్ష సుమ్ము."
(కాహ్లాద్దోదయము.) (రూ-కాకదంతగణనా; కాకదంత
గవేషణ).

కాకపక్ష, సం. వి. అ. స్త్రీ. గురిజుః చూ, తులావీజము.

కాకధాతువు, సం. వి. అ. పుం. కామచిః చూ, తృణము. 1.
కాకధ్వజము, సం. వి. అ. పుం. బుడికాగ్నిః చూ, వహ్ని.
1-అం.

కాకధ్వని, సం. వి. ఇ. పుం. కాకిహఃః చూ, స్వర్ణము.
2-అం. (అం-అం).

కాకనది, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. గురిజుః చూ, తులావీజము.

కాకనామము, సం. వి. నీ. పుం. శ్రీవల్లిః చూ, బాపువృక్షము.

కాకనాన, సం. వి. అ. స్త్రీ. కాకిదొండః చూ, దొండ.

కాకనానము, సం. వి. అ. పుం. చూ, వికంబకము *

కాకనాసిక. సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. కాకిదొండః చూ, దొండ;

2. కాకచిందః చూ, తులావీజము.

కాకనక్షము, సం. వి. అ. పుం. 2. పిల్లజాట్లు చూ, సిగ. 1-ం;

2. జునపము: చూ, సిగ. 1-ం; 3. నీరుకుమికి *: చూ,
తుమికి.

కాకపదము, సం. వి. అ. పుం. 1. అడ్డముగాను పొడవుగాను
ఉండుగీతలను వజ్రదోషము: చూ, రత్నములు. 1-3-(3);

2. రతిబంధవిశేషము: చూ; రతిబంధములు.

కాకపర్వ, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. పిల్లపెరకః చూ, పెసర.

కాకపాణి, సం. వి. ఇ. పుం. ముత్తైముయొక్క నల్లనికాంతి
దోషము: చూ, (ముత్తైము.) రత్నములు. 1-ం. (అం).

కాకపాదము, సం. వి. అ. పుం. 1. అగ్నివృక్షము: చూ,
రేగు. 1; 2. కాగప్రాణాంగ భేదము: చూ, కాశము. 2; అం.

3: (చూ, కాశాంగములు): చూ, అంగప్రాణములు.

కాకపి, సం. వి. ఇ. పుం. కాకపి యనుపాము: చూ, సర్పము.
1-వ. (అం).

కాకపిండి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. వెలివః చూ, పిండికకము.

కాకపిక్వన్యాయము, న్యాయ. కోవెల కాకులలో బెరిగియుండుదళ
వేలుగఁబోవువిధము.

కాకపీఠ, సం. వి. అ. స్త్రీ. కాకతూడిక: చూ, సప్తల.

కాకపీఠి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. గురిజుః చూ, తులావీజము.

కాకపీఠకము, సం. వి. అ. పుం. కాకికుమ్మికి: చూ, తుమికి.

కాకపీఠపు, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. గురిజుః చూ, తులావీజము;

2. కాకికుమ్మికి: చూ, తుమికి; 3. కాకతూడిక *: చూ,

సప్తల.

కాకపుష్పము, సం. వి. అ. పుం. కోయిల: చూ, పికము.

కాకపుష్పము, —పై.—

కాకపుష్పము, సం. వి. అ. న. స్థాణేయము: చూ, మాచివ్రతి.

కాకఫలము, సం. వి. అ. పుం. నింజుః చూ, నిమ్మ.

కాకఫలి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. కారముగలిగి పుల్లగానుండు నిమ్మ
పండు: చూ, నిమ్మ.

కాకభంజి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. గురుజుః చూ, సప్తల.

కాకభాండి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. మహాశిరఃజము: శావపుష్పము

కాకభీరువు, సం. వి. అ. పుం. గుడ్లగూఁబ: చూ, సకినంపుఁ
బులుఁగు.

కాకమధువు, సం. వి. అ. పుం. కూకురుగుండంగి: చూ,
దాహ్యహము.

కాకమర్కము, సం. వి. అ. పుం. మునిజుః చూ, మునిడి.

కాకమర్కము, —పై.—

కాకమర్మి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. అక్షవిమల్లె: చూ, హసంతి.
2-ం.

కాకమాచి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. = కామచి - కాచి: చూ,
వాయసి.

కాకమాచిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. —పై.—

కాకమాత, —పై.—

కాకిమాలి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. కామచిః చూ, తృణము. 1.

కాకిము, సం. వి. అ. న. 1. కాకులగుంపు: చూ, వాయసము.

1; 2. రతిబంధవిశేషము: చూ, రతిబంధములు; పుం.

3. = కాకి: చూ, వాయసము. 1; 4. కొండగోఁగు: చూ,

నీకపుష్పము; విజ. 5. అచ్చము: చూ, స్వల్పము.

కాకముద్గ, సం. వి. అ. స్త్రీ. కాకిపెసరః చూ, పెసర.

కాకమాచి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. కామచిః చూ, తృణము. 1.

కాకయవము, సం. వి. అ. పుం. గింజపట్టని ధాన్యము: చూ,
ధాన్యము.

కాకరక్త, సం. వి. అ. స్త్రీ. గురిజుః చూ, తులావీజము.

కాకరుకము, సం. వి. అ. పుం. గుడ్లగూఁబ: చూ, సకినంపుఁ
బులుఁగు.

కాకరుకుండు, సం. వి. అ. పుం. మండుమాఁకులచేత అఁకు
దానికి వకుఁడైనవాఁడు: చూ, స్త్రీశిఖాకంఠ. (రూ.
కాకరూకుండు.)

కాకిరుడిగున్యాయము, న్యాయ. వగలు కాకిహఃఁకవిని జిడిసి పెని
మిడినిఁ గొఁగిలిండుకొను వెలఁది రాత్రి నర్మదానదివాటి

వెళ్ళినరీతి.

కాకరుహ. సం. వి. అ. స్త్రీ. బదనికః చూ, పదనిక.

కాకరుహము, సం. వి. అ. పుం. తిలలు: చూ, నువ్వులు.

కాకరూకము, సం. వి. అ. పుం. 1. గుడ్లగూఁబ: చూ, సకినంపుఁ
బులుఁగు; 2. అవదేశము: చూ, వ్యాజము. 1.

కాకరూకుండు, సం. వి. అ. పుం. 1. చూ, రూ. కాకరుకుండు;

విజ. 2. అంగమొలవాఁడు: చూ, దిగంబరుఁడు; 3. భయము

కలవాఁడు: చూ, వెఱుపిరి; 4. పేదవాఁడు: చూ, బీదవాఁడు.

కాకరూటి, సం. వి. ఇ. పుం. పంది: చూ, సూకరము.

కాకలకము, సం. వి. అ. పుం. కుత్తుకయందు పైకిఁగనఁబడు
బుడిపి: చూ, గొంతుమడి.

కాకలము, 1. —పై. —; 2. = కాకితము: చూ, పట

సల్లిము.

కాకతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. సూక్ష్మమైన యవ్యకైతర మధుర
ద్వారా: చూ, నర్వము 2. ౪౭-(౧౩).

కాకతివ్రాత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఒకరకము ద్రాక్ష*: చూ,
స్వామవం.

కాకతిమూర్తన, అం: చూ, అవాంతరభేదములు.

కాకతియక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. సుగీతకాత్రములోని మూర్తా
భేదము: చూ, స్వరము. 2-౯.

కాకతిరవము, సం. వి. ఆ. పుం. కోయల: చూ, వికము.

కాకలూకము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. గుడ్లగూబ: చూ, సకి
నంపుబులుగు; 2. దంభము: చూ, వ్యాజము. 1.

కాకలూకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. 1: చూ, కాకరుకుడు; విజ.
2. అంగమొలవాడు: చూ, దిగుబడుగు 3. భయపడు
వాడు: చూ, వెఱుంగి; 4. పేదవాడు: చూ, వీదవాడు.

కాకల్యంతరమూర్తన, అం: చూ, అవాంతరభేదములు.

కాకల్యంతరముక్కు, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, కానీయుత.

కాకవంద్య, సం. వి. ఆ. శ్రీ: (చూ, శ్రీ. 1-౧౦౦): చూ,
వంద్యులు.

కాకవంద్యాన్యాయము, న్యా. కాక తనజీవిత కాంక్షులో రెండు
గుడ్లు మాత్రమేపెట్టును. అట్లయిదున్నరు బిడ్డలను మాత్రమే
కని గొడ్డాయినశ్రీ.

కాకవల్లరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఎక్కుడుదీగ*: చూ, మానేగు.

కాకిరేవు, సం. వి. ఆ. పుం. శ్రీవల్లి*: చూ, బికపుష్పము.

కాకశ్యామ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నల్లతీగె, కృష్ణవల్లి*: చూ,
సులి.

కాకనత్వ, అం: చూ, ద్వంద్వనత్వలు.

కాకస్కరము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, కాకమర్దకము *.

కాకశ్రీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కాకమ్మి *: చూ, విప్లవనై
గుత్తుల కాసుగు.

కాకహుష్టరము, సం. వి. ఆ. పుం. కాకితుమ్మికి*: చూ, తుమ్మికి.

కాకస్వరము, అం: చూ, గాయకదోషములు.

కాకస్వాహ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గురిజ*: చూ, తులావీజము.

కాకాంగము, సం. వి. ఆ. శ్రీ. సురపాడి *: చూ, సురవాలి.

కాకాంగ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కాకిదొండ*: చూ, దొండ.

కాకాంగి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. —వై. —.

కాకాచి, —వై. —.

కాకాండ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఒకానొకతీగె*: చూ, లత. 1.

కాకాంకము, సం. వి. ఆ. పుం, 1. చెప్పబట్టు *: చూ, మాంస
పాడి; 2. పెద్దవేము*: చూ, వేము; 3. కాకితుమ్మికి *:
చూ, తుమ్మికి.

కాకాండి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. చుహాజ్యోతిష్మతి*: చూ, మానేగు.

కాకాండో, సం. వి. ఆ. శ్రీ. —వై. —.

కాకాండోలము, సం. వి. ఆ. పుం. మాషము*: చూ, మినుము.

కాకాంధము, సం. వి. న. పుం. పెద్దవేము*: చూ, వేము.

కాకాకులము, సం. విజ. కాకులచే నాకులమైనది.

కాకాక్షన్యాయము, న్యా. కాకచూపువల నేదేనొకసక్క కొరగు
ననగీతి. (కాకి ఒకకన్ను కవవడను, అదిబలు పనికలిగిన
నలుగు కన్ను కాన్పించును.) (దేహగీదీపన్యాయ మిట్టిదే.)

కాకాబ్బము, సం. వి. ఆ. న. కాకికలువ*: చూ, సహస్ర
పత్రము. 1-౧౨-(౨).

కాకాదని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. గురిజ*: చూ, తులావీజము;

2. నల్లకమ్మి*: చూ, లవణి; 3. పెన్తకాచి*: చూ, వాయసి.

కాకాదు, దే. అవ్య. నశ్వరము: చూ, లేదు. 2.

కాకాచ్రుము, సం. వి. ఆ. పుం. ఎఱువంగ*: చూ, వంగ.

కాకాయువు, సం. వి. ఆ. పుం. ఎక్కుడుదీగె*: చూ, మానేగు.

కాకారి, సం. వి. ఇ. పుం. గుడ్లగూబ: చూ, సకినంపుబులుగు.

కాకాలము, సం. వి. ఆ. పుం. బొంతకాకి: చూ, వాయసము. 1.

కాకాసుగుడు, సం. వి. ఆ. పుం. 1. జయంతకుడు, ఇంద్రుని

కొడుకు: చూ, సూసుడు. 1-౨౯; 2. కాకాసుగుడను

రక్కసుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1-౫.

కాకాహి, సం. వి. ఇ. పుం. కప్ప: చూ, హరి. 12.

కాకి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. అచుకాకి: చూ, వాయసము. 1;

2. కాచి *: చూ, వాయసి; వై.వి. (1) = కాకము. కాకి:

చూ, వాయసము. 1; విజ. (2) అల్పము. “కాకి లవణ.”

మొ: చూ, స్వల్పము; (3) కాకిలను పక్షియొక్క ఇంటిపేరు

గలవారు కలరు.

కాకికలువ, వై.వి = కాకకైరవ, అల్పపుష్ప*: చూ, కాకాబ్బము.

కాకికూత, ద్వ. వి. 1. కా, కాకియపు: చూ, స్వరము. 2.

(కాపుకాపు అనిరాక్ష.): 2: చూ, కాకరుకపలము.

కాకిదిప్ప, ద్వ. వి. నీటియందలి గుల్ల, శంబూక. “క. అక్క

డలి: గాకిదిప్పలు “య. 3, ఆ 30: చూ, సుకు. 1.

కాకిచెఱుకు, ద్వ. వి. తేజనము, చెఱుకువంటి తృణము*: చూ,

తృణము 1.

కాకిచావు, ద్వ. వి. ఆకస్మికమృతి: చూ, సావు 1-౧.

కాకిణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. = కాకి. కర్ణమునందు నాలవపాలు:

చూ, దుడ్డు; 2. ఒకపలములో నాలవపాలు: చూ, కాకిణి.

6: 3. గవ్వ: చూ, వరాటము; 4. కొలిచెడకోల; 5. తూనిక

భాగము; 6. ఎఱుగురిజ *: చూ, తులావీజము.

కాకిణీద్యయము, సం. వి. ఆ. న: చూ, అరవీరసము.

కాకితము, వై. వి. = కాకలము: చూ, పటపత్రము. (రూ.

కాకిదము-కాగితము-కాకిదము.)

కాకితీవు, దే. వి. మూర్త్యావిశేషము: చూ, మూర్త్య.

కాకితుమ్మికి, ద్వ. వి. నల్లతుమ్మికి*: చూ, తుమ్మికి.

కాకిదము, వై. వి. = కాకలము] చూ, కాకితము. (వా).

కాకిదొండ, వై. వి. = కాకతుండపరి. ఆదివిదొండి*: చూ,

దొండ.

కాకిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ఒకఅణులో నాలవపంతు, కాని:

చూ, దుడ్డు; 2. ఒకపలములో నాలవపాలు: చూ, కాకిణి. 6;

3. గవ్వ: చూ, వరాటము. (రూ-కాకిణి)

కాకినేరేడు, ద్వ. వి. కా. జంబువు, నేలనేరేడు*: చూ, సురలి

పత్ర-1-౨. (రూ-కాకినేరేడు.)

కాకిపిల్ల కాకికముద్దు, లో, ఎవనిపిల్లయందు వానికిపేరు.

కాకిపెసర, ద్వ. వి. కాకిముద్ద, పిల్లపెసర*: చూ, పెసర.

కాకిబంగారము, ద్వ. వి. పీతాభరము: చూ, బేరడ.

కాకిబాతు, ద్వ. వి. ఒకవిధమైన అదివిబాతు: చూ, శరారి.

కాకిమేడి, ద్వ. వి. బమ్మమేడి*. బొమ్మమేడి.

కాకితెక్కలు, ద్వ. వి. బి. ఒకరకము వడ్డు: చూ, ధన్యములు. కాకితెల్లు, ద్వ. వి. కాకితెలుకు* (దీని పుల్లలను చివ్వి వ్రాయుదురు): చూ, తృణము. 1.

కాకిలము, సం. వి. అ. పుం. కంఠముజీ: చూ, గొంతుముడి. కాకినన్నె, ద్వ. వి. కాకినన్నెగల పందెపు కోడిపుంజ (వా): చూ, పుంజ.

కాకివెదురు, ద్వ. వి. గుండ్రము (గుండ్రము = కాకివెలుకు)*: చూ, శరము.

కాకిసొమ్మ, వై. వి: చూ, కాకిశీపు.

కాకు, దే. వి. 1. గని; రామా. 6. ఆ. 25: చూ, శ్రమము. 1; 2. తిరస్కారము; కాశీ. 5. ఆ. రిరి: చూ, వహేలనము; విజ. 3. బొట్టు. చూ, వ్యర్థము; 4. ఉళక్కి: చూ, శూన్యము. 1.

కాకుడు, సం. వి. అ. పుం. విచ్చుకకుంటు: చూ, సూర సూతుడు.

కాకుట్టుచు సం. వి. అ. పుం. శ్రీరాముడు: చూ, రాముడు. కాకుదము, సం. వి. అ. న. తాలుపు: చూ, దపుద.

కాకున్నె, దే. అవ్య. (కాక + ఉన్నె) నిశ్చయార్థకము; భార. ఆ. 2. ఆ. 165: చూ, నిశ్చయము.

కాకుపు, (కాకుస్వరము.) సం. వి. ఉ. శ్రీ. శోకభయాదులచే గలిగెను ధ్వనివికారము: చూ, స్వరము. 2-౪౬. (౧౧౧). కాకుత్పము, సం. వి. అ. న. 1. కూడనిపని: చూ, వ్యశీకము; 2. వగపు: చూ, వచ్చాతాపము.

కాకేండుపు, సం. వి. ఉ. పుం. కాకితుమ్మికి*: చూ, తుమికి. కాకేళపు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. కత్తి: చూ, రిప్టి. 2: 2. కాకి చెలుపు; తెల్లు (శ. ర.): చూ, తృణము. 1.

కాకేమి, దే. అవ్య. (కాక + ఏమి) మఱియొకదాని లేమిని తెలుపును; భార. ఆవి. 1. ఆ, 98: చూ, అ. (2.)

కాకేష్టము, సం. వి. అ. పుం. సంబంధము: చూ, వేము. కాకేలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కాకోలియను చేసె: చూ, మత్స్యము. 1-౩౦.

కాకోలికము, సం. వి. అ. పుం. —వై.—

కాకోటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కావడి: చూ, భారయస్తి. (కావడిబద్ధ). కాకోమంబరము, సం. వి. అ. పుం. బమ్మమేడి*: చూ, బొమ్మమేడి.

కాకోమంబరిక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. —వై.—

కాకోత్పలము, సం. వి. అ. న. కాకితలున*: చూ, కాకాభ్యుము. కాకోదరము, సం. వి. అ. పుం. 1. పాము: చూ, సర్పము; 2. గుడ్లగూబ: చూ, సకనింపు: బులుగు; 3. శీఘ్రము: చూ, వెగము. 3; 4. కాకమర్దకము*: చూ, మునిడి.

కాకోమంబరిక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. బమ్మమేడి*: చూ, బొమ్మమేడి. కాకోలము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. ఎఱునిపాము విషము: చూ, విసము. 1; పుం. 2. బొంతకాకి: చూ, వాయనము. 1; 3. రక్తవర్ణముగం యొకానొక పాము: చూ, సర్పము; 1-౪. (౩); అం. 4. సరకములు ఇరువదియొకటింటిలో నొకటి: చూ, సరకములు.

కాకోలి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. = కారుకొల్లి*: చూ వాయసోలి: 2. తేలుమఱి*: చూ, వృశ్చికము. 2.

కాకోలుడు, సం. వి. అ. పుం. కుమ్మరి: చూ, చక్రి. 5.

కాకిము, సం. వి. అ. పుం. 1. కదకన్ను: చూ, లోచనము. 1-౧; 2. మెల్లకన్ను: చూ, నేత్రము. 1.

కాకి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కాగరి: చూ, సూర్యజము. 1; 2. తొగరమున్ను: చూ, సూర్యము. 2; 3. అడవికొగరి దీగెం: చూ, సూర్యజము. 3.

కాకివకము, సం. వి. అ. పుం. ముగగ*: చూ, గ్రెపు. 1. కాకివము, —వై.—

కాగక, దే. వి. (కాగ + కక: చూ, కూ-కాగదా. (వా). కాగదా, దే. వి. (కాగ + గద) కామ్యులేక గుడ్లకోనే యేర్పఱచిన చేతిద్వితీ. హంస. 3, ఆ, 2౪: చూ, స్నేహకము. 1-౪.

కాగరము, అం: చూ, వాజము. 1.

కాగరము, సం. వి. అ. పుం. కాకితము: చూ, వజ్రవక్రము. కాగరము, సం. వి. అ. పుం. 1. చెట్ల ఇల్లు: చూ, గృహము. 1; 2. గారి ఇల్లు: చూ, గృహము. 1. (ఇట్టి పదములు పెద్దలూహ్యములు.)

కాగితపుఅట్ట, ద్వ. వి: చూ, అట్ట. 4.

కాగితము, వై. వి. = కాకిలి: చూ, పరిపరము. (చూ. కాకివము.) కాగిన, దే. వి. ఒకరకముచేసె: చూ, మత్స్యము. 1.

కామ్యుదే, సం. వి. ఈ. శ్రీ. మంట: చూ, వహ్ని. 1-౨౬. (ఇట్టి పదము లూహ్యములు.)

కాచకుండ్లదీపన్యాయము, న్యా. కాంతకుండ్ల దీపము ఎంతగాలి వేసినను రదలకుండు విధము.

కాచనికము, సం. వి. అ. న. సంప్రముజీకి: చూ, పండ్లపాచి. కాచపాత్రము, సం. వి. అ. న. గాజుగిన్నె: చూ, పాత్రము. 6.

కాచదాజనము, సం. వి. అ. న. —వై.—

కాచమణిన్యాయము, న్యా. కాచముకాచమే (గాజు; మణిమణిమే. "మణి ద్భుకర పాదేషు కాచ శ్చిరసి భర్తృతే. యదైవా నై తత్ర వాస్తాం కాచః కాచో మణిర్మణిః॥ ఇట్టిదే కాచపికన్యాయము, హంసపికన్యాయము.

కాచమలము, సం. వి. అ. న. గాజుపూ: చూ, లవణము. 1.

కాచము, సం. వి. అ. న. పుం. 1. —వై.—; 2 = గాజు. గాజునున్ను: చూ, భూమి. 1-౩౪; 3. గాజుపూస: చూ, పూస: 5. కావెదిమట్టు: చూ, శిక్తము. 2; 5. కంటితెవులు: చూ, హర్షణము. 2-౪; 6. దుగ్గానిరో నాలవణగము: దుగ్గానిరో పదియవణగము (అని కొందఱు.) (దుగ్గాని = రెండు రమ్ముల్ని. టంకమునకు పదియొక వజ్రులు కనుక అరెక్క ప్రకారము ఇక్కడ కానియన (గా దమ్మిడి.) "కో॥ కాచాయ నీచం కమనీయవాచా..... స్థితే కుచేతే శ్రేతమాకుచేతే." : (తె. ప.):—

కాచమూల్కేన విక్రీతో హంత: చింతామణి ర్మయా, న్యా. అయ్యా: చింతామణిని గాజుముక్కకమ్ముకొంటిని.

కాచలవణము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, కాచమలము; అం. 2: చూ, జెరములు.

కాచసంభవము, సం. వి. అ. న. చూ, కాచలవణము.

కాచస్థాతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పాటల*: చూ, స్థాతి. 2. (చూ. కాంతస్థాతి.)

కావహరిణి, సం. వి. ఈ. త్రి. నల్లయుప్పి*: చూ, అవణి.
కాచిమము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఐంగారు: చూ, రోహము. 1;

2. ఎలుక. చూ, మూషికము.

కాచిమము, సం. వి. అ. పుం. కండ్రినెనాడు.

కాచిరము, సం. వి. కావడి యుట్టియం దుంచఁబడిన బిందె
కుండ రోసగునవి: చూ, శిక్కితము.

కాచిమము, సం. వి. అ. పుం: చూ, దేవకురోవ్వవము*.

కాచివాచిని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. పొట్టిగుమ్మడి*: చూ, మహా
ఫలము.

కాచు, దే. అ. క్రి. 1. (కాయ) కాచు; 2. (ఎండ) కాయు;
అచ్చ. ఆర. కాం. 42; న. క్రి. 3. బాధలు లోలఁగించి
రక్షించు. "మముం గావుము ప్రోవుము." హరి పూ. 7. ఆ:
చూ, రక్షించు; 4. ఎదురుచూచు: చూ, ప్రతిక్షించు; 5. ఓర్పు;
భార. ఉద్యో. 3, ఆ. 114: చూ, సహించు; 6. చూచు:
చూ, వీక్షించు.

కాచుట, దే. వి: చూ, అవేక్ష. 2.

కాచుమేసరి, దే. వి. మాంసము తినువాడు: చూ, మాంసాహారి.

కాచువాడు, దే. వి: చూ, రక్షితుడు.

కాడి, దే. వి. 1. ఒకరకముచెట్టు: "వేలితమ్మి కాడిపువ్వులు
ముడుంగ." పా. 2, ఆ. 50: చూ, వృక్షము; 2. మహమ్మ
దీయుల ఆచారి.

కాటకము, దే. వి. కఱపు: చూ, దుర్మితము.

కాటపాలెవాహులు, అం. కపూరియె వ్రాహ్మణులలో నొక
తెగవారు: చూ, వ్రాహ్మణులు.

కాటవము, సం. వి. అ. న: చూ, కటుత్వము.

కాటా, హి. వి. పెద్దత్రాసు; ధన్యాదులు తూచు పెద్దకత్కెడ:
చూ, త్రాసు.

కాటిక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. అడవి: చూ, వివినము.

కాటికాచరి, దే. వి. శృతానమందు కాచువాడు. (హరిశ్చంద్రుని
కథ గుర్తింపుము.)

కాటికిఁగాళ్ళుచాచుట, జా. చావనీడ్లముగా నుండుట. "నేనిప్పుడు
నిరాశ్రయతాదశను మ్రగ్గి కాటికిఁగాళ్ళుసాచుకొని యుంటిని."
(నీతిచంద్రిక-విగ్రహము.)

కాటిగాడు, దే. వి. ఒకరకము పక్షి: చూ, పక్షి.

కాటిపావఁడు, దే. వి. (కాడు + పావఁడు) గోపాలకుడు: చూ,
మాహాభూతుడు.

కాటిపావలవాండ్రు, దే. వి. ఐ. జాలవిద్యచేసెడి ఆటవికజన
విశేషము.

కాటితేడు, దే. వి. (కాడు + తేడు) ముక్కంటి: కాళ. 3, ఆ.
49: చూ, శివుడు. (రూ.కాట్రేడు.)

కాటు, దే. వి. 1. మాడియడుగంటుట: చూ, అడుగంటుట;
2. కఱచిన గాయము; లక్ష్మీ. 4, ఆ. 43: చూ, నరుకు; 3:
చూ, కఱచుట.

కాటుక, దే. వి: చూ. చాడు. 1.

కాటుకకంకి, వా. వి. ఒకవిధమైన తెగులువలన చెడిపోయి వర్ణం
బడిన తొన్నలోనగువాని వెన్ను.

కాటుకకంచీగుత్తము, దే. వి. ఇంద్రాయుధమును గుత్తము: చూ,
చూయుము. 1-౬.

కాటుకకొండ, దే. వి. అంజనవర్షతము: చూ, వర్షతము 1-౧.

కాటుకపట్టు, దే. అ. క్రి: చూ. నలుపుపాటు; స్వా. 3, ఆ. 18.

కాటుకపిట్ట' ద్వ. వి. ఖంజరీటము: చూ, పిచ్చుక.

కాటుకము, సం. వి. అ. న. కటుత్వము. కాటవము.

కాటుకదాయి, దే. వి. సౌవీరాంజనము: చూ, సౌవీరము 2.

కాటుకతేనులపాము, దే. వి. పులిపెంజర: చూ, సర్పము.

1-౪-(౧౭).

కాటులాడు, దే. అ. కి (కాటులు + ఆడు) కలహించు; భార.
శాం. 1, ఆ. 45: చూ, వాటులాడు.

కాటువోవు, దే. అ. క్రి. (కాటు + పోవు) ఆడుగంటు: చూ,
కోషించు.

కాటెట్టి, దే. వి. ఒకానొక ఊద్రదేవత: చూ, మహాలక్ష్మి. 3.
(రూ.కాటేటి.)

కాటేటి, దే. వి. —పై.—

కాట్రగడ, దే. వి. కంపకోట: చూ, ప్రాచీనము. 1.

కాట్రాయి. వా. వి. అర్ధుగావేసిన జాయి. (పానకములో పుల్ల
వంటిది.)

కాట్రేడు, దే. వి. (కాడు + తేడు): చూ, రూ.కాటితేడు.
య. 2, ఆ. 3.

కాకము, వా. యజుర్వేదమున మహామంత్రములుగల యొక
భాగము.

కాకము, సం. వి. అ. పుం. పాషాణము: చూ, రత్నములు.

1-౧౨-(౫).

కాకిన్యఫలము, సం. వి. అ. పుం. కపిత్థము*: చూ, వెలంగ.
(పై పెంకు కండకాయ.)

కాడంబము, సం. వా. వి. బాణములగుంపు: చూ, బాణము.
1-౫౬.

కాడు, వై. వి. 1. = కటా. వల్లకాడు: చూ, శృతానము;
2. అడవి: చూ, వివినము; 3. చేటు: చూ, రుత్త; 4. మఱపు:
చూ, విస్తృతి.

కాడుచేయు, వై. న. క్రి. నాశముచేయు; భీ. 4, ఆ. 80: చూ,
పాడుచేయు.

కాడుపడు, వై. అ. క్రి. 1. రూ.కాడ్పడు. కలఁతపడు; హరి. ఉ.
8, ఆ. 42; నిర్వ. 4, ఆ. 76: చూ, సంక్షోభించు;
2. కనఁబడకపోవు. భార. శాం. 3, ఆ. 158; భీ. 4, ఆ. 53.
(పే). కాడుపఱచు: చూ, వమ్మువోవు.

కాడ్పడు, —పై. —

కాణము, సం. వి. అ. పుం. 1. కాకి: చూ, వాయునము. 1;
2. తెల్లకాకి: చూ, వాయునము, 1; వై. వి. (1). = ఖాదన.
గుత్తము మొదలగువాని యొక్క యాలవలు లోసుగాఁగల
భక్ష్యము; భార. ఉద్యో. 1, ఆ. 93: చూ, సాదము.
(1)-౫౫.

కాణయాచి, దే. వి. 1. చిరకాల వాసస్థానము; రామా. 6, ఆ.
193: రూ.కాణాచి; విజా. 2. చిరకాలానుభవము కలది:
రూ.కాణాచి.

కాణి, —పై.— (1.-విజ. 1, ఆ. 20; 2.-కళా. 3, ఆ. 191.)

కాణిదము, అం. కణిదముషిప్రోక్తన్యాయశాస్త్రము (తర్కము రెండు విధములు:— న్యాయము, కాణిదము.); చూ, తర్కము.

కాణి, వై. వి. = కాకిణి: చూ, దుష్టు. (రూ.కాని.)

కాణిడు, సం. వి. అ. పుం. ఏకాక్షిడు: చూ, ఒంటికంటి వాడు.

కాణిదము, సం. వి. అ. పుం. కాకి: చూ, వాసుదము. 1.

కాణిలు, అం. మహారాష్ట్ర బ్రాహ్మణులలో నొక తెగ. వీరు కుక్క యజుర్వేదములో నొక శాఖవారు. వీరివి శతపథ బ్రాహ్మణము. కాత్యాయన సూత్రము. ప్రథమశాఖిము లనబడుదురు: చూ, బ్రాహ్మణులు.

కాత, దే. ప్ర. అగుఁగాక, అంగీకారార్థకము: చూ, సమ్యుతి. 1. (ఆ శీర్షమునందు తద్గర్భార్థక్రియల కనుస్రయుక్తిమగు శబ్దము. “అభిలభాతములకు నానందమగుఁగాత.” మార్క. 8, ఆ. 9.) రూ.కావుత.

కాతరు, వా. వి. లక్ష్మము. “వానిని కాతరుచేయను”: చూ, లక్ష్మము. 1.

కాతరుడు, సం. విజా. అధీరుడు, భయశీలుడు (అని కొందఱు): చూ, వెఅపరి.

కాతరము, సం. వి. అ. న. కాతలమును చేస: చూ, మత్స్యము. 1-౩౦.

కాతలము, —పై.—

కాతా, వాతా, హిం. వి. ఇచ్చి పుష్పకోలు తెక్కు.

కాతాళము, దే. వి. కోపము. జై. 7, ఆ. 94: చూ, రోషము.

కాతిలలు, సం. వి. అ. న. య. పొట్టి నువ్వులు*: చూ, నువ్వులు.

కారువరిక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. —పై.—

కాత్యకము, సం. వి. అ. న. కామచి*: చూ, తృణము. 1.

కాత్యాయనము, అం. 1: చూ, తల్పము. 2: చూ, స్మృతులు.

కాత్యాయని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1. 2. సగము వయసుచెల్ల కావీరగర్జిన విధవ: చూ, స్త్రీ.

1-౧౪౧.

కాత్యాయనీయము, అం: చూ, వంశరూత్రములు.

కాత్యాయనుడు, సం. వి. అ. పుం. వరరుచిమహర్షి: చూ, ముని. 1.

కాత్ని, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. రోపమగు: చూ, సూక్ష్మజము. 2.

కాదంబ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. పెద్దబోడకరము*: చూ, ముందరిక.

కాదంబకము, సం. వి. అ. పుం. అమ్మ: చూ, దాణము. 1.

కాదంబము, 1. —పై.— (రూ.కదంబము - కదంబము - కలం బము.) 2. మధురముగా బలుకు హంస: చూ, హంస; 3. చెఱకు: చూ, సుకుమారము. 1-౬; విజా. 4. కడపచెట్టు సంబంధమైనది.

కాదంబరము, సం. వి. అ. న. 1. పెరుగుమీడి తెట్టె: చూ, స్తనము. 1-౨౪, మీగడ; 2. వాదవిశేషము: చూ, వీణ. 1-౨౪; 3. ఎల్ల: చూ, నీమ. 1; 4. కల్లు: చూ, సుర. 2-౬; 5. కడిమిపూలకల్లు: చూ, సుర. 2-౧౧; 6. వక్రమైన చెఱకురసమునఁ జేసిన కల్లు. శీఘ్రపు: చూ, సుర. 2-౬.

కాదంబు, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. కల్లు: చూ, సుర. 2; 2. ఆదు కోయిల: చూ, పికము; 3. ఆదుగోరింక: చూ, కాకి. 1; 4. నలువరాణి: చూ, సరస్వతి. 1; 5. ఒకానొక కావ్యము: చూ, కావ్యములు; 6. కాదంబరీ కావ్యకర్త వాణుడు.

కాదంబరీక్షిణము, సం. వి. అ. న. సూర్యక్షిణము.

కాదంబర్యము, సం. వి. అ. పుం. కిరుకపిమి*: చూ, నీసము.

కాదంబిని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. మేఘసంక్తి: చూ, మేఘము. 1.

కాదరి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. ఒకానొకనది: చూ, నది; 2.

సనువు: చూ, వర్షము. 6-౭; 3. లంజె: చూ, వేళ్లు.

కాదలి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. అరటి*: చూ, రంభ. 2. (రూ. కాదళి.)

కానా, దే. అవ్య. (కాను + అ): చూ, కద. 3.

కానాచిత్తము, సం. విజా. ఒకానొకస్వప్న కలుగునది: చూ,

కదాచిత్తము.

కాది, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. కకారిమును మొదలుగఁగది. (కాదివిద్య యని మంత్రిశాస్త్రప్రసిద్ధము.)

కాదు, దే. అవ్య. నిజ్ అర్థకము: చూ, లేదు. 2.

కాది, దే. అవ్య. (కాను + ఏ) కాన; చూ. కా. 1, ఆ. 79:

చూ, కద. 3.

కాదే, దే. అవ్య. (కాను + ఏ) —పై.— వి. పు. 7, ఆ. 183.

కాద్రవేయడు, సం. వి. అ. పుం. రక్తవకొడుకు, పాము: చూ, సర్పము.

కాధేనువు, సం. వి. ఉ. స్త్రీ. సుకర: చూ, చేనువు (ఇక్యాదినదము యాహ్వాంబులు.)

కాన, దే. అవ్య. 1. తెనుగు సంపాదనంబున అనుస్రయుక్తిమగు శబ్దము. “చల్లికాన.సామికాన” మొ; దే. ప్ర. 2. కనుక: చూ,

హేరువు; వై. వి. 3. = కానన. అక్షవి: చూ, విసినము.

కానఁబట్టు, దే. ఆ. క్రి. (కానిన్ + పట్టు) కనఁబడు; రా.

య, కాం. 15: చూ, ప్రత్యక్షమగు.

కానఁబడు, దే. ఆ. క్రి. —పై.—

కాననయేరండము, సం. వి. అ. పుం. అక్షవిఅముదము.

కాననము, సం. వి. అ. న. 1. = కాన-కోన. అక్షవి: చూ, విసి

నము; 2. ఇల్లు: చూ, సవనము. 1; 3. మనుష్యులు వేసి

పెంచినకోట: చూ, వనము. 2; 4. బ్రహ్మముఖము.

కాననారి, సం. వి. ఇ. పుం. జమ్మి*: చూ, శమి.

కాననివాడు, దే. విజా. అంధుడు; ఛాగ. 7, స్కం. 182: చూ,

గ్రుడ్డి.

కానపుంజా, ద్వ. వి. గునపనకోడి: చూ, పుంజా.

కానరము, సం. వి. అ. న. కాలుసోతు: చూ, మహిషము.

కానరానకుగులుగఁగమేటి. దే. వి. పాము: చూ, సర్పము.

కానరానిచుక్క, ద్వ. వి. అభిజిత్తు: చూ, రిక్తు. 1.

కానరానివాడు, దే. వి. 1. అంధుడు: చూ, గ్రుడ్డి; 2. కనఁ

బడనివాడు; (సం. వ.):— అంతర్భుతుడు. అగోచరుడు.

అర్చకుడు.

కానరేగు, దే. వి. ములులెలము*: చూ, రేగు. 1.

కాని, వై. వి. 1. = కాకిణి. ఒకఅణలో నాలవవంతు; రుక్మాం.

3. ఆ. 40: చూ, దుష్టు; దే. అవ్య. 2. వికల్పమును తెలుపును. "నేనుకాని రేపుకాని వచ్చును." చూ, వికల్పము. 2: 3. రూ.కాని. చక్కననునర్థము తెలుపును. భార.ఉద్యో. 2.ఆ. 137 (హిం.అన్): చూ, వినా; వా. 4. లక్ష్యపెట్టకుండుటను తెలుపును.

కానిక, దే. వి. ఉపహారము; భార ఆను. 4. ఆ. 433: చూ, సూచిద (రూ.కానికె).

కానికూడు, జా. తగనికూడు, నీచార్జనము. "కానికూడు తినినను కడుపునిండవలెను."

కానిర్రోవ, దే. వి. ఆకాశమార్గము లేక నక్షత్రమార్గము: చూ, ఉత్పన్నము.

కానివని, దే. వి. చెడ్డవని: చూ, వ్యశీకము. 2.

కానిపించు, దే. అ. క్రి. 1. రూ. కనిపించు. కనా. 2. ఆ. 93:

చూ, ప్రత్యక్షముగు; ప్రే. 2. కనఁజేయు. — పై. —

కానిమాట, దే. వి. ఉఁజకమోపిననిద: చూ, నెగ్గింపు.

కానివాడు, దే. వి. అంబేద: చూ, నిష్క్రయోజకుడు.

కానిపినేయుడు, సం. వి. అ. పుం. చెల్లెలికొడుకు: చూ, మేనల్లుడు.

కానిస్తేలి, వా. వి. రక్షకభటుడు.

కానీ, దే. అవ్య. 1. వికల్పమును తెలుపును; ఆము. 2. ఆ. 26:

చూ, వికల్పము. 2; 2. వివర్ణకము. కాశీ. 2. ఆ. 9: చూ,

వినా; 3. ఆలాగునేచేయుము అనుటను తెలుపును. "ఆలా

గునే కానీ."

కానీనుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. కన్యకకొడుకు: చూ,

సూనుడు. 1-౧౨; 2: చూ, కర్ణుడు; 3. వ్యాసుడు:

చూ, ముని. 1; అం. 4. పుత్రులు పన్నిదటిరో నొకడు:

చూ, పుత్రులు.

కానీయా, వా. వి. 1. వెఱపించెడుమాట; 2. అంపును. (రూ-

కానీరా).

కాను, దే. వి. 1. నీపుకలియని మడ్డిగ: చూ, మడ్డిగ. 2. ఉప్పు

గడ్డి*: చూ, తృణము 1 వా. వి. 3. కాశీభాగము.

కానుక, దే. విజ. కాన్క. ఉపహారము; భాగ. 10. స్కం.

ఉ. 170: చూ, లంచము.

కానుగు, దే. వి. రూ.కానిగు *: చూ, శారఘ్నుము.

కానున్నదికాకమానదు, రో. ఉ. "కానున్నది రాకమానదు.

కానున్నది కాకమానదు నిన్ననఁబనియేమున్నది." (ధర్మజ

రాజసూయుము)

కానుపు, దే. వి. 1. రూ. కాన్పు. ప్రమాతి: చూ, ప్రసవము;

2. రూ.కాన్పు, చూపు; హరి. ఉ. 7. ఆ: చూ, లక్షణము. 3.

కాన్క. దే. వి: చూ, రూ. కానుక.

కాన్పించు, దే. అ. క్రి: చూ, రూ. కానిపించు.

కాన్పు, దే. వి: చూ, రూ. కానుపు.

కాన్యకుష్టుము, సం. వి. ఆ. న: చూ, రూ. కన్యాకుష్టుము.

కాన్యజ, సం.వి. ఆ. స్త్రీ. నళియను గంధద్రవ్యము: చూ, రాజా

రము. 1-౮.

కాపంతము, దే. వి. కుక్కనుగద్దెడి కొయ్య; ఆం. భా. ద్వి.

కూ. 290: చూ, స్తంభము. 1.

కాపటికుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. ఇంద్రజాలికుడు: చూ, ప్రాతిహారకుడు; 2. నిసువుడు: చూ, శిష్యుడు; 3. కూర దినుసులను తినుటను విధించువాడు.

కాపట్టుము, సం. వి. అ. న. జిత్తు, కపటము: చూ, వ్యాజము. 1.

కాపథము, సం. వి. అ. న. 1. నీరు వట్టివేరు *: చూ, వట్టివేరు,

అం. 2. కుత్సిరపుత్రోప: చూ, మార్గము. 1.

కాపరి, దే. 2. (కాపు+అరి) మనుషరి; భాగ 10, స్కం;

482: చూ, రక్షకుడు.

కాపలా, వా. వి. కాపలాయుండు.

కాపాడు, దే. అ. క్రి. (కాపు+అడు) భాదలుతోలగించి రక్షించు:

చూ, రక్షించు.

కాపాడుట, దే. వి. కాపుగడ: చూ, రక్షణము.

కాపాలము, సం. వి. అ. న. 1. అష్టాదశ కుష్టులతో నొకటగు

వాతికకుష్టుము: చూ, నితము. 1-౪; అం. 2: చూ, మరములు,

3: చూ, అత్తములు.

కాపాలి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. కోమటిది: చూ, వైశ్య.

కాపాలికుడు, సం. వి. అ. పుం. కాపాలికమతము గిలవాడు.

కాపాలికేయుడు, అం: చూ, రుద్రులు.

కాపి, వా. వి. 1. అవ్వరములజంకి: చూ. వఱవడి; 2. నకలు:

చూ, ప్రతి. 2; 3. కాపిగింజ; 4. కాపిగింజల పొడి పాలలో

కలిపి త్రాగెడి ద్రవపదార్థము; (రూ.కాపీ-కాపీ).

కాపిలము, సం. వి. అ. న. 1. కపిలమతము; 2. సాంఖ్యశాస్త్రము;

అం; 3: చూ, ఉపపురాణములు.

కాపిశము, సం. వి. అ. న. కల్లు: చూ, సుర. 2.

కాపిశాయనము. —పై —

కాపిశాయిని, సం. వి. ఇ. న. —పై.—

కాపిశేయము, సం. వి. అ. పుం. వివాసము: చూ, భూతము.

కాపీననము, సం. వి. అ. పుం. పడిసెము: చూ, రొంప.

కాపు, దే. వి. 1. కాపుగడ: చూ, రక్షణము; 2. కాయలు

కాచుట.

కాపుగడ, దే. వి. కాపు: రా. అ, కాం. 138. పుట: చూ,

రక్షణము.

కాపురుపుడు, సం. వి. ఆ. పుం. కుత్సిరపురుడు: కాపూరు

పుడు, గేహేనర్ది.

కాపూరుపుడు. —పై.—

కాప్యత్వి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. చెడ్డనేల: చూ, భూమి. 1-౩౫.

(ఇట్టిపదము లూహ్యంబులు.)

కాపేయము, సం. వి. అ. న. 1. కోఁటిబుద్ధి; 2. కోఁటి: ర్మ;

3. కోఁడులగుంపు; దే. వి. (1) కృపణత: చూ, దయ.

కాపొతము, సం. వి. అ. న. 1. పావురముల గుంపు: చూ

పావురము; 2. అంజనవిశేషము: చూ, సౌవీరము.

కాపొతాంజనము, సం. వి. అ. న. అంజనవిశేషము: చూ,

సౌవీరము.

కాప్యకిరచూ, సం. వి. అ. పుం. తన చిత్తమున పాపముంచి

మార్చుట. రూ.కాప్యకారము.

కాప్యకారము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—

కాఫలము, సం. వి. అ. పుం: చూ, వినగుమ్ముడు*: చూ,

సర్వకోభద్ర. 1-౩.

కాపాలము, సం. వి. అ. న. చెడుగొడ్డలి: చూ, ముద్గరము.

కాపి, కాపి. వా. వి: చూ, కాపి. 3-4.

కాపిట్కారము, సం. వి. అ. పుం. ఏనుగు చెడ్డకూత: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౧౭).

కామ, దే. వి. 1. కామరలోనగువాని కాండ; హరి. పూ. 7, అ. 51: చూ, సహస్రపత్రము. 1-౯; 2. ఆకులనరము: చూ, వర్షరీణము; 3. కూరాకులోనగువాని కాండ: చూ, కాండ. 4; 4. కొడిమె: చూ, వృంకము; 5. గొడుగు లోనగువాని దండము. హరి. పూ. 7, అ. 178; (కనకపు కామతోమరము, వదగకామ, లింగమ కామకుంచె మొదలగునవి); 6. మగగుంటి. చూ, శిశ్నము; 7. చనుమొన: చూ, స్తనము. 1.

కామంగామి, సం. విజ. న్. స్వేచ్ఛాగమనశీలుడు: కామగామి, కామదారి.

కామంచి, పై. వి. 1. = కామండిక, కత్త్రణము: చూ, తృణము.

1. (చూ-కామంచి); 2. నల్లబుడుల: చూ, వాయసి.

కామండిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ = కామంచి, కత్త్రణము: చూ, తృణము. 1.

కామందకార్యర్థకాత్రము, అం. దండనీలియను కాత్రము: చూ, విన్వలు.

కామంధమి, సం. వి. న్. పుం. కంచరి: చూ, కాంస్యకారుడు: (చూ, స్వర్ణకారుడు.)

కామకళ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కలయిక, రతి: చూ, సంయోగము.

కామకూటము, సం. వి. అ. పుం. 1. వేశ్యాప్రణయము; 2. వేశ్యా విధముము; 3. బ్రహ్మరాక్షససహాతి.

కామకేళి, సం. వి. ఇ. ఈ. శ్రీ. 1. సురతము: చూ, సంయోగము; విజ. 2. పిద్గుడు: చూ, విబుడు.

కామగుణము, సం. వి. అ. పుం. చెలిమి: చూ, స్నేహము. 1. కామఖండక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. బంగారుమొగలి: చూ, మొగలి.

కామగామి, సం. విజ. న్. చూ, రూ-కామంగామి.

కామదారి, 1 — పై —; 2. కాముకుడు: చూ, వలపుకారు; 3. చటకము: చూ, పిచ్చుక.

కామజంబులు, అం. ద్యూతము, వేట, శ్రీ, పానము, అర్థ దూషణము. (5).

కామజానము, సం. వి. అ. పుం. కోయిల: చూ, సికము.

కామజ్జారు, సం. వి. అ. పుం. మరుడు: చూ, మన్మథుడు.

కామత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ముయ్యాకుసొన్న: చూ, సాలవర్తి.

కామతాత, సం. వి. అ. పుం. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు 1.

కామతాలము, సం. వి. అ. పుం. కోయిల: చూ, సికము.

కామద, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కామధేనువు: చూ, ధేనువు.

కామదుడు, సం. విజ. కోరికలనిచ్చువాడు.

కామదుపు, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, కామద.

కామదూతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కలిగొట్టు: చూ, స్థాలి. 2.

కామదూతిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కాండేరి: చూ, నాగదండి.

కామధేవుడు, సం. వి. అ. పుం. వలపురాయడు: చూ, ఘన్మథుడు.

కామవక్త్రు, సం. వి. హ్. పుం. 1. ముక్కుంటి: చూ, శివుడు;

2. సన్నాపి: చూ, సన్నాపి 1. (యోగవాసముచేయుయోగి.) కామమక్కు, సం. వి. హ్. శ్రీ: చూ, కామధేనువు.

కామధేనువు, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కోరినవస్తువు లిచ్చెడి వేల్పు టావు: చూ, ధేనువు; 2. మహాదానములు పడునాటించిలో నొకటి: చూ, మహాదానములు.

కామద్వంసి, సం. వి. న్. పుం. వలరాజునాడు: చూ, శివుడు. 1.

కామన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఇచ్చ: చూ, వాంఛ.

కామనము, సం. వి. అ. పుం. కంగేరి: చూ, హేమపుష్పము; విజ. 2. ఇచ్చగించి: చూ, వాంఛ. 1-౩౦; 3. చక్కనిది: చూ, హృదయము.

కామరిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కనుసాళి: చూ, రోదనము. 1-౧౧.

కామనుడు, సం. విజ. 1. ఇచ్చగించాడు, శ్రీకాముకుడు: చూ, వంపుకారు; 2. అంచగారు: సౌందర్యవంతుడు.

కామసత్త్వి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. రతి: చూ, సంయోగము.

కామపాలుడు, సం. వి. అ. పుం. బలదేవుడు: చూ, చాలా యుడు.

కామపీడితుడు, సం. విజ. కామాతురుడు: చూ, వలపుకారు కామప్రదము, సం. వి. అం. పుం. కలియక లాగులు: చూ, రతిబంధములు.

కామఫలము, సం. వి. అ. పుం. మహారాజానుము: చూ, మామిడి.

కామమందిరము, సం. వి. అ. న. ఆడుగుటి: చూ, భగము. 12.

కామమహము, సం. వి. అ. పుం. చెత్తపొత్తిమ, చిత్త నక్షత్ర యుక్తమగు పున్నమ: చూ, పున్నమ.

కామము, సం. వి. అ. న. 1. కోరిక: చూ, వాంఛ; 2. మత్తు: చూ, మదము. 1; 3. పురుషరట్టు: చూ, లేకళ్ళు. 1; పుం. 4. ఇచ్చ: చూ, వాంఛ; 5. క్రి. విజ. అ. న. ఇచ్చ వచ్చినట్లు, అలవోక: చూ, యథేచ్ఛము; అం. 4: చూ, పురుషార్థములు; 5. (స్వభావముదే) కామము: చూ, రాజముఖ్యగుణములు; 6: చూ, అనివర్తములు; 7: చూ, హేయగుణములు; 8. కామము అనగా మనస్సు మొదలగు నింప్రియములనేక కోరబడిన విషయానుభవసుఖమును గోరుట. ఇది మన్మథదైవత్యమై ధర్మార్థములకుఁబె నిహ సరలోక సుఖసాధకమై మోక్షకరంబై యుండును.

కామయత, సం. విజ. కామకుడు: చూ, వలపుకారు.

కామరుచి, అం: చూ, శత్రుములు.

కామరూప, అం. కామశాస్త్రమునందలి కామరూప దేశశ్రీలలో నొకతె: చూ, శ్రీ. 1-౩.

కామరూపము, సం. వి. అ. న. ప్రాగ్జ్యోతిషనగరము: చూ, దేశము; పుం. 2. కామరూపరును దేశము: చూ, దేశము; విజ. 3. మనోజ్ఞమగు రూపము: చూ, సౌందర్యము; అం: చూ, శత్రుములు.

కామరూపి, సం. వి. న్. పుం. 1. హాసరవెలి: చూ, సకటము. 1-౨; 2. భేదరుడు: చూ, విద్యారథుడు.

కామరూపిణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అశ్వగంధ: చూ, పెన్నేరు.

కామరేఖ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. బోగముది: చూ, వేళ్ళ.
 కామల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. = కామల: చూ, వసరిక.
 కామలక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. మగగుటి: చూ, శిశ్నుము.
 కామలము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. = కామల: చూ, వసరిక;
 2. మరుభూమి: చూ, భూమి. 1-3౬; 3. వసంతముచువు:
 చూ, మానద్యయము: (చూ, ఋతువులు.)
 కామలుడు, సం. విజ. 1. కాముకుడు: చూ, వలపుకాడు;
 2. లంకెకాడు: చూ, విటుడు.
 కామవతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అంకపీఠి: చూ, ప్రానిపసుపు.
 కామవల్లభ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చందిరి: చూ, వెన్నెం.
 కామవల్లభము, సం. వి. ఆ. పుం. ఆచ్రుము: చూ, చూమిడి.
 కామవృంత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కలిగొట్టు: చూ, స్థాలి 2.
 కామవృక్షము, సం. వి. ఆ. పుం. జడనిక: చూ, వచనిక.
 కామవృద్ధినామము, సం. వి. అం. పుం. పొట్టికొమ్మలాడలుగల
 చెట్టు: చూ, హృస్వరాధాశిషము.
 కామశరము, సం. వి. ఆ. పుం. ఆచ్రుము: చూ, చూమిడి.
 కామశాస్త్రము, సం. వి. ఆ. న. కొక్కొకము మొదలైనవి: చూ,
 కామము. 8.
 కామసఖము, సం. వి. ఆ. పుం. వసంతముచువు: చూ, మాన
 ద్యయము: (చూ, ఋతువులు.)
 కామసుకుడు, మన్మథుని కొడుకు: చూ, విశ్వకేతువు.
 కామాంకుశము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. గోరు: చూ, నఖము;
 2. మగగుటి: చూ, శిశ్నుము.
 కామాంగము, సం. వి. ఆ. పుం. ఆచ్రుము: చూ, చూమిడి.
 కామాంతకము, సం. వి. ఆ. పుం. ఏడుపు: చూ, దుఃఖము.
 కామాంతకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ముక్కుంటి: చూ, శివుడు.
 కామాంధ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కరూరి: చూ, మృగమదము.
 కామాంధము, సం. వి. ఆ. పుం. కోయిల: చూ, పికము.
 కామాటము, వై. వి. = కర్మత: రామా. 8, ఆ. 180: చూ,
 మోటవని.
 కామాటి, వై. విజ. = కర్మత. (కామాటము + ఇ) మోటవని
 చేయువాడు.
 కామాతుడు, సం. విజ. కామాత్తుడు: చూ, వలపుకాడు.
 కామాధిదేవత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. త్రయోదశితిథి: చూ, తిథి. 1.
 కామాయుధము, సం. వి. ఆ. న. 1. కామదేవాస్త్రము: చూ,
 బాణము. 1-౨౬; 2. మహారాజచూరము: చూ, మామిడి.
 కామాయువు, సం. వి. న. పుం. గరుడుడు: చూ, హరివాహ
 నుడు.
 కామారణ్యము, సం. వి. ఆ. న. మనోజ్ఞమైన వనము: చూ,
 వనము. 2.
 కామారి, సం. వి. ఇ. పుం. ముక్కుంటి: చూ, శివుడు. 1.
 కామారాహి ప్రకృతికృతవణ శ్చేకనాచేతనేషు. న్యా. కామార్తులు
 యుక్తాయు కవివేతనాన్యులు: గాన. జేతనాచేతనములను
 దీనులై యాచింతురు.
 కామార్తుడు, సం. విజ: చూ, కామాతుడు.
 కామాలిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కల్లు: చూ, సుర. 2.
 కామాశువు, సం. వి. ఉ. పుం. చూ, రక్తకాంచనము.

కామి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. కాముకుడు: చూ, వలపుకాడు;
 విజ. 2. — పై. —; వి. ఇ. న. 3. జక్కవ: చూ, చక్ర
 వాకము; 4. పారావతము: చూ, పాపురము; ఇ. శ్రీ.
 5. ఇచ్చ: చూ, వాంఛ; 6. రతి, మన్మథుని భార్య: చూ,
 భార్య; ఇ. పుం. 7. లంకెకాడు: చూ, విటుడు.
 కామికము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. కన్నియరేడి: చూ, మహా
 పక్షము; అం. 2: చూ, తంత్రములు.
 కామికాగమము, ఆం: చూ, అగమములు: (చూ, ఉపవిద్యలు. 1-౧.)
 కామిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ప్రియసంగమమునందు మిక్కిలి
 అసగల యాడుది: చూ, శ్రీ: 1-౧౪౨; 2. ఆడు: చూ,
 శ్రీ: 3. ఆడుజచ్చువ: చూ, చక్రవాకము; 4. ఆడు
 పాపురము: చూ, పాపురము; 5. జడనిక: చూ, వచనిక;
 6. అంకపీఠి: చూ, ప్రేంకణము.
 కామినీశము, సం. వి. ఆ. పుం. మునగ: చూ, శిగ్రువు. 1.
 కామిస్వతాంపశ్యతి, న్యా. కాముకుడు తన వలచిన యవతి
 యొక్క చేష్టలన్నియుం దన్ను గూర్చినవనియే తలంచును.
 కాముడు, సం. వి. ఆ. పుం. మరుడు: చూ, మన్మథుడు.
 కాముక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గంధపుష్పాలంకారములయం
 దపేక్షగల యాడుది: చూ, శ్రీ. 1-౧౪౩.
 కాముకకాంత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. అతిముక్తలత, పూలగురివెంద*:
 చూ, చూరబీజము.
 కాముకప్రియము, సం. వి. ఆ. పుం. కస్తూరి పసుపు: చూ,
 వర్ణము. 6-౩. (౨.)
 కాముకము, సం. వి. పుం. 1. ఇరుగుడు*. చూ, శింకువ;
 2. నెమ్మి: చూ, తినానము; 3. పూలగురివెంద*: చూ,
 తులాబీజము; 4. కంగేలి: చూ, హేమపుష్పము; విజ.
 5. ఇచ్చగది: చూ, వాంఛ. 1-౩౧.
 కాముకి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. సంభోగమునం దిచ్చగల యాడుది:
 చూ, శ్రీ. 1-౩౬.
 కాముకుడు, సం. విజ. కామయిత: చూ, వలపుకాడు.
 కామృతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. చెడ్డవాపు: చూ, సాపు. 1-౪. (ఇట్టి
 శబ్దంబు బూహ్యములు.)
 కామృతిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చెడ్డమన్ను: చూ, భూమి. 1-౩౫.
 కామేల, వై. వి. = కామల: చూ, వసరిక.
 కామేశ్వరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పరాశక్తి: చూ, మహాలక్ష్మి. 3.
 కామేశ్వరుడు, సం. వి. ఆ. పుం. సగృహబ్రహ్మము.
 కామేశ్వము, సం. వి. ఆ. పుం. రాచమామిడి*: చూ, మామిడి.
 కామోత్సవము, సం. వి. ఆ. పుం. సూతనదంపతుల కలియక:
 చూ, సంయోగము.
 కామ్యదానము, సం. వి. ఆ. న. కోరినది ఇచ్చుట. ప్రవారణము:
 చూ, స్పర్శము. 3-౬.
 కామ్యము, సం. వి. అ. న. 1. అగ్నిహోత్రాది; విజ. 2. కోరదగినది:
 చూ, వాంఛ. 1-౩౨; పుం. 3. సర్వకము: చూ, వేగిన.
 కాయ, దే. వి. 1. చెట్టునగాచెడుకాయ: చూ, శలాటువు. 2;
 2. కఠినవస్తుసంస్పర్శముచే హసాదులయందు కాయెడు
 కాయ; భార. విరా. 2. ఆ. 221: (సం. వ.):— కిణము,
 ఖాటి; 3. కంటితెవులు: చూ, హర్షణము. 3-౩; 4. పెనలు
 రోనగువాని పైకొలు: చూ, శింబ; 5. జూదమునందలి

కారదవి, ద్వ. వి. చిట్టదవి: చూ, వివినము.

కారమగు, ద్వ. వి. (కారు + అమగు) 1. రెండవకారు; 2. అర్చనామము: చూ, దాన్యము.

కారణ, సం. వి. అ. శ్రీ. కాళియ: చూ, యాతన.

కారణగుణవ్యాయము, న్యాయ. "కారణగుణా: కార్యేషు సంక్రామంతి" అనగా ముదిమున కుపావానకారణమగు మంటి యొక్క గుణమైన నైల్యాదులు కార్యమగు ఘటమందు గనబడును.

కారణవిబంధనాప్రస్తుతస్రవంస, సం. వి. అ. శ్రీ. ఒకానొక అలంకారము: చూ, హేతువు. 2: (చూ, అలంకారము. 3.)

కారణమాల, అం. ఒకానొక అర్థాలంకారము. — పూర్వపూర్వములకు గాని, ఉత్తరోత్తరములకుగాని క్రమముగ నొకదాని కొకటి హేతువులుగ వర్తించుట ఉ:—విద్యవలన వినయము, వినయముచే గౌరవము. గౌరవమున ధనము, ధనముచేత ధర్మము, ధర్మమువలన మోక్షము గలుగుచున్నది: చూ, అలంకారము 3.

కారణము, సం. వి. అ. న. 1. సజ్జను: చూ, హేతువు; 2. కౌల: చూ, వధము; 3. ఉపకరణము: చూ, పనిముట్టు; అం. 4. లక్ష్యములు ఆటింటిలో నొకటి: చూ, లక్ష్యములు.

కారణీకుడు, సం. విజ. పాత్రాపాత్రములఁ బరిశోధించువాడు: చూ, పరిక్షీకుడు.

కారపుజెక్క, వై. వి. (కారము + చెక్క) ద్రాక్షత్వము: చూ, కోలు. 1.

కారపుఁబడుగు, ద్వ. వి. (కారము + పడుగు) గట్టి నూలిపడుగు; హంస. 2, అ. 11: చూ, మగ్గము.

కారపుకిళ్ళి, వా. వి. మసాలావస్తువులు చేరిన కాంబూలము. (రూ-కారకిళ్ళి.)

కారపుమన్ను, ద్వ. వి. ఊషరమృత్తిక: చూ, భూమి. 1-2.

కారభి, సం. వి. ఇ. పుం. ఇల్లింపక: చూ, మాచులుంగము.

కారభూషణుడు, సం. వి. అ. పుం. శాక్యబుద్ధదేవుడు: చూ, బుద్ధుడు. 1.

కారమిహిక, సం. వి. అ. శ్రీ. కర్పూరము: చూ, నిరము.

కారము, సం. వి. అ. పుం. 1. = కోరు, కప్పము: చూ, సింహు. 1;

2. ఏర్పాటు: చూ, విజము. 2; 3. మంచుకొండ: చూ,

పర్వతము; 4. ఆయతము: చూ, యత్నము; 5. కౌల: చూ,

వధము; అం. 6: చూ, రసములు; వై. వి. (1.) = జ్వర:

ఒట్టు, ఒట్టదనము, ఒట్టన, ఒట్టు, కారము, గడు, (వా) పట్టు;

(సం. ప.):— కటువు, జ్వరము; (2) వత్తడానన పదార్థము:

చూ, సమ్యు; (3) ఉప్పుమన్ను; భార. కాం. 3, అ. 364:

చూ, భూమి. 1-2; 4. నూలుతడిపెడి యొకానొక ద్రవద్రవ్య

విశేషము; 5. బిడ్డలకుఁ జోసెడిమందు; చమ. 1, అ. 32:

చూ, మందు. 1.

కారయిత, సం. విజ. కర్త: చూ, పనివాడు.

కారవల్లి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కాళరక: చూ, సుషవి. 1.

కారవి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ఇంగువనూను: చూ, హింగువు. 1;

2. ఓనుము: చూ, యవాని; 3. నల్లజీలకఱ్ఱ: చూ, సుషవి.

2-గ; 4. శతపుష్ప: చూ, సదాస; 5. చిత్రానక్షత్రము,

ముత్తైపునవకు: చూ, నక్షత్రము. 1.

కారేపీచి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కారవి: చూ, సదాస.

కారపుఁడు, సం. వి. అ. పుం. విప్పుకకుంటు: చూ, సూర సూరుడు.

కారవేల్లకము, సం. వి. అ. పుం. = కాళరక: చూ, సుషవి. 1.

కారవేల్లము, సం. వి. అ. పుం. = —పై.— (రూ-కారవల్లి)

కారస్కరము, సం. వి. అ. పుం. ఒకొకమువెట్టు: కాలపీలు

కము, కుపీలువు.

కారస్కరాటిక, సం. వి. అ. శ్రీ. శతపది, చెవిజొరుపాము:

చూ, సర్పము. 1-4-(4గ).

కారాకిళ్ళి, వా. వి: చూ, రూ-కారపుకిళ్ళి.

కారాకు, దే.వి.(కారు + ఆకు) 1 చెట్టునపండిన ఆకు; దార.శీష్మ.

1, అ. 204: చూ, పర్వము. 1; 2. ఎండాకు: చూ, పర్వము. 1.

కారాహారము, దే. విజ. 1. కలఁగినది. చూ, మలినము 3; జా.

2 చిందఱవందఱ. ఉ. రా. 1, అ. 75.

కారాగారము, సం. వి. అ. న. చెఱ: చూ, బంధనాలయము:

(చూ, సదనము. 1.)

కారాట, దే. వి. వ్యాపించుట: చూ, వ్యాపనము.

కారామళ్లు, దే. వి. బ. తెల్లెల్ల అలవందలు: చూ, రాజమాషము:

(చూ, స్తంబకరి. 1-2-గం).

కారాగుప్పుడు, సం. విజ. చెఱయందున్నవాడు.

కారాబ్రాహ్మణులు, అం. ఉత్కళ దేశమున వసించు బ్రాహ్మణు

లలో నొకతెగవారు. వీరు శుక్లయజుర్వేదులు. కాణ్వశాఖీ

యులు: చూ, బ్రాహ్మణులు.

కారాయిత, సం. వి. అ. శ్రీ. పెద్దకర్కెర: చూ, బకము.

కారాలుమిరియాలనూలుట, జా. మిక్కిలి కోపముచేయుట;

మొదలు కారము, అందులో మిరియములు గూడ గలిసి

నూతినవక్షమన మఱింత కారముగానుంచును. "నోరెఱుగని

వాస్తవై కారాలు మిరియాల నూలుచు." (ధర్మజరాజ

సూయము)

కారావేశ్య, సం. వి. న్. న. చెఱ: చూ, బంధనాలయము: (చూ,

సదనము. 1.)

కారి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1 ఉత్తరప్రభుత్వరములు: కారిక;

2. నాగటిమేడి: చూ, మేడితోక; 3. ఒకానొక చెట్టు.

కార్య.

కారిండు, సం. స. క్రి. = కారిక. నొగుల్పు; లక్ష్మీ. 2, అ. 113:

చూ, బాధించు.

కారిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1: చూ, కారి. 1; 2 = కాళియ.

తినుకు: చూ, యాతన; 3. కృతి, చేయుట: చూ, వ్యాపారము. 1;

4. మంగలిపని: చూ, ముండనము; 5. నట్టువునిపెట్లాము:

చూ, భార్య; 6. వద్యము: చూ, వృత్తము. 1.

కారికము, దే. విజ. చలువచేయని క్రొత్తది. (బట్ట): చూ,

వత్తము. 1-3.

కారిజము, వై. వి. = కాలేయము రూ.కారము, కరువులో నీరు

తిత్తికింద నుండెడి మాంసబంధ విశేషము, కాలబంధము;

రుక్కాం. 3, అ. 228: చూ, యత్నము. (లివర్.)

కారిక, సం. వి. అ. శ్రీ. అడిగినప్పుడిచ్చెడి వడ్డి, ఒడఁబాటు

వడ్డి: చూ, వడ్డి.

కారికవృద్ధి, అం: చూ; ధనవృద్ధులు.

కారికుడు, సం. విజ. చూ, శిక్షితులు.

కారిమ, వై. వి. 1. రూ-కాతిమ, నలుపు: చూ, వర్జము.

0-౬; 2. = కారికా. రూ-కాతిమ. వగ: చూ, రోకము. 2.

కారియము, వై. వి. 1 = కార్మి. కృత్యము, గే:ర: చూ, వ్యాపారము. 1; 2. = కార్మి రూ-కర్తము, పని: చూ, ప్రయోజనము. 1.

కారీషము, సం. వి. అ. న. 1. కరీషముల సమూహము (కరీషము = ఏటువిడక: చూ, విడక; 2. అభర్తముల ముల సమూహము: చూ, అభర్తములు.

కారు, వై. వి = కాలి: 1. జ్యేష్ఠమానము మొదలు నాలుగేసి నెలల కాలము. "మక్కారు." అనుకృ, (సం. ప.):— కందాయము. (అం, భా. మున తెలుగున కలదు): చూ, మానవ్యయము 2. వర్జపు; పాండు. 4, అ. 19: చూ, మానవ్యయము; 3. అడుగు; "ననకారు." చూ, నమయము. 1; 4. నలుపు; "కారుమొగులు": చూ, వర్జము. 0-౬; దే. వి. 0. ఊషరవృద్ధివి: భార. సౌ. 1, అ. 31: చూ, భూమి. 1-౬; 8. అడక; "కారుచిచ్చు": చూ, వికినము; 7. ఎండకాలమున చల్లై పరిధానము: చూ, స్తంభకరి 1-౨౬-౧౧; ధాన్యము; (స్తంభకరి. 1-౪); "కారువల్ల"; 8. ముడిమి; "కారాకు": చూ, ముసలిదనము; 9 కోరకము, నన; "కారుమిందె"; చూ, మొగ్గ. 1; 10. రూ-కాటు పట కారు: చూ, సందంశకము; వా. 11. ధూమకపిపేషము, రహదారిని ఎడ్లు లోనగునవి లాగనక్కఱలేకుండగ పోవు నవి (ఐను-మోటారు-మోటారుకారు: బ్రామే, డినెల్, కారు-రైలు.): చూ, పొగబండి.

కారుండి, సం. వి. ఈ. శ్రీ జలగ. చూ, మిద్యపిడుచు. కారుకంద, దే. వి. రూ-కాటుకంద, వనరువరి: చూ, సూరణము. కారుకుడు, సం. విజ. వడ్డంగి: చూ, స్వర్ణకాళిండు కారుకొను, ద్వ. అ. కిర్ రూ-కార్కొను-కాటుకొను, నల్లబాటు; భార. భీష్మ. 2, అ. 169: చూ, నందంకిండు. కారుకొమ్మమెకము, ద్వ. వి. దుప్పి: పృషకము: చూ, హరిణము. 1-౧.

కారుకొట్టి, వై. వి = కాగోలి: చూ, వాయురోలి. కారుకొట్టి, వై. వి. = —పై. — కారుకోడి, ద్వ. వి. అడవికోడి: చూ, పుంజు. (రూ-కాటుకోడి.) కారుగళ్ళ, ద్వ. వి. వాగుడి: చూ, సోమరాడి. కారుగృహము, సం. వి. అ. న. వడ్డవాడు పనిచేయుసారి, అన్యసము: చూ, సదనము 1.

కారుచిచ్చు, ద్వ. వి. (రూ - కార్పిచ్చు - కాటుచిచ్చు - కాల్పిచ్చు) దావానలము, ఎరగలి: చూ, వహ్ని. 1-౨౩.

కారుచు, దే. న. కిర్ 1. ఒలుకు; (రూ-కార్పు-కాటుచు): చూ; వడుచు; 2. కాఱజేయు: రూ-కార్పు-కాటుచు.

కారుజము, సం. వి అ. పుం. 1. కలుగఁనుగు, కాటునుప్పు: చూ, వార్షికము. 1; 2. జగతము: చూ, యుద్ధము; 3. నురుగు: చూ, పేనము; 4. గైరికము: చూ, నిలాడిన; 5 నాని, విషభేదము: చూ, విషము. 1; 6. అనాకేసరము: చూ,

నాగకేసరము; 7. ఏనుగుపిల్ల: చూ, హస్త. 1-(౬౯); 8. కిచ్చిచిత్రము: చూ, కిచ్చుము; 9. పుల్ల: చూ, వర్మికము.

కారుజనము, ద్వ. వి. నిలిగింపు: చూ, శణపుష్పిక. కారుచికుడు, సం. విజ. వహుశపు: చూ, సురచుడు. కారుచ్చము, సం. వి. అ. న. రూ-కరుణ: చూ, వడు. కారునూపు, దే. వి. జిర్లెము. రూ-కాటునుప్పు: చూ, వార్షికము. 1.

కారుపెసర, దే. వి. 1. ముద్దపర్తి, పిల్లపెసర: చూ, పెసర; 2. వనముష్ణము: చూ, పెసర. (రూ-కాటుపెసర.)

కారుపోత, ద్వ. వి. కైలపూగము: చూ, పోత.

కారుపోతు, దే. వి. కాటునున్న: చూ, మహిషము.

కారుబునము, దే. వి. తిప్పగించుము: చూ, మడక.

కారుమినుము, దే. వి. మాషపర్తి. రూ-కాటుమినుము: చూ, మినుము.

కారుమునగ, ద్వ. వి. వనవిగ్రహపు: చూ, శిగుపు కాచు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. ఎక్కకర్మ: చూ, పసివాడు; విజ.

2. —పై. —; 3. వడ్డంగి, కిచ్చి: చూ, స్వర్ణకారుడు.

కారుఘడు, సం. వి. అ. పుం. 1. కరుషదేవఘడు: రూ-కారుఘడు-కారుఘడు; 2. కరుషదేవఘటి: రూ-కారుఘడు-కారుఘడు.

కారూర్జముడు, సం. విజ. కిచ్చిలలోత్రేష్ఠము: చూ, స్వర్ణకారుడు.

కారురు, దే. వి. (కారు + కారు) అడవిపల్లె: హరి. పూ. 0, అ. 143: చూ, దేశము.

కారుశము, సం. వి. అ. పుం. బృషష్టహ, ఒకానొకదేశము: చూ, దేశము.

కారుశుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-కారుశుడు.

కారుఘడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, కారుఘడు.

కారె, వై. వి. = కెర. ఉప్పుగడ్డి: చూ, తృణము. 1.

కారెము, దే. వి. ముగ్గురునీరైతు తాటిదోనె: చూ, తలము. 2.

కారేరికి, ద్వ. వి. (కారు + ఏరికి/ఏరావర్తి: చూ, సన్నరాస్తము.

కారోక్తము, సం. వి. అ. పుం, కల్పతేట: చూ, సురామండము). సుర. 2-౨౧; (సుర. 2-౧౪.)

కారోక్తిరము, సం. వి. అ. పుం. 1. సురాగ్రేణగము: చూ, సుర; 2. బావి: చూ, సరస్సు. 1-౧౫.

కార్కుటకము, అం: చూ, ఉపానకరణబంధములు.

కార్కుటము, సం. వి. అ. న. 1. —పై —; 2 రరిమంధపశేషము: చూ, రడిబంధములు.

కార్కురకము, సం. వి. అ. పుం. పాలనురుగు: చూ, స్తన్యము. 1-౫.

కార్కురికము, —పై. —

కార్కుళ్యము, సం. వి. అ. న. = కఱకుదనము, గట్టి: చూ, బెడిదము.

కార్కొను, ద్వ. అ. కిర్: చూ, రూ-కారుకొను.

కార్దానా, భార్కానా. వా. పనిచేయుస్థలము.

కార్పిచ్చు, దే. వి. రూ-కారుచిచ్చు: చూ, వహ్ని. 1-౨౩.

కార్పు, దే. స. కిర్: చూ, రూ-కారుచు.

కార్జము, వై. వి. = కారేయము: చూ, రూ-కారిజము. (లివర్).

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. ఉ. పుం. జనుచగ్నికొడుకు: చూ, పరశరాముడు.

కార్తవీర్యపురుషుడు, అం. 1: చూ, చక్రవర్తులు; పుం. 2. బాహునహస్రభృతు: చూ, హైహయడు.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. అ. పుం. బాహునహస్రభృతు: చూ, హైహయడు.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. అ. న. 1. బంగారు: చూ, లోహము. 1; 2. చెట్టదీనధ్వని: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౭౩).

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. అ. పుం. జోస్యపురుషుడు: చూ, సావత్సరుడు.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. అ. పుం. కత్తెరనెల: చూ, మాసము.

1. (రూ.కార్తవీర్యపురుషుడు - కార్తవీర్యపురుషుడు - కృత్తికానక్షత్రము క్షమైన పున్నమగునెల. కత్తెరనెల గెలువ విశ్వయించినవారికి సుత్సాహముగలదు.)

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. ఈ. శ్రీ. విశ్వేదేవులలో భేదము. తద్విశేషములు. — కాలి: చూ, కుమారుడు, కుమారుడు, క్రతువు, శ్రీపాదుడు. ౩. మొ: చూ, విశ్వేదేవులు.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, కార్తవీర్యపురుషుడు.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. అ. పుం. కుమారస్వామి: చూ, స్కంధుడు.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. ఉ. శ్రీ. వెనకయ్యకల్గి: చూ, పార్వతి. 1.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. అ. పుం. చంద్రిక: చూ, వెన్నెల.

కార్తవీర్యపురుషుడు, అం: చూ, కార్తవీర్యపురుషుడు, మాసములు.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. భుజంగక్షి: చూ, సర్పాక్షి; 2. ఏలావర్తి: చూ, పిరంగిచెక్క.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. అ. న. అంతయు: చూ, స్వరము.

కార్తవీర్యపురుషుడు, పై. పి. 1. = కృత్తికా. కృత్తికానక్షత్రము; భార. ఆను.

2, అ. 378: చూ, రెక్క. 1-౩; 2. = క్రాంతి. చూ, రుద్రుడు, నక్షత్రము; "చిత్తకారై, స్వాతికారై" మొ: చూ, నక్షత్రము. 1.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. ఇ. పుం. కదలితేడు: చూ, వరుణుడు.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. ఇ. బురదలోగూడుకొన్నది: కార్తవీర్యపురుషుడు.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. ఈ. శ్రీ. — పై. —

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, కార్తవీర్యపురుషుడు.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. లాక్షి: చూ, లక్క; వి. ఇ.

2. చింపిగుడ్డల సంబంధములునది.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. = కోమటి: చూ, వైశ్యుడు; 2. తీర్థము మోసికొనిపోయెడు బాటసారి: చూ, పాంతుడు; 3. వరాయివానిగుట్టు తెలిసినవాడు: చూ, కార్తవీర్యపురుషుడు.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. అ. న. 1. కృపణత్వము; 2. విషవిశేషము: చూ, విషము. 1.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. వరాయివానిగుట్టు తెలిసిన వాడు: చూ, కార్తవీర్యపురుషుడు. 3; 2. సినువుడు: చూ, శిష్యుడు.

కార్తవీర్యపురుషుడు, పై. వి. = కార్యకారి: చూ, వ్యవహార. 2.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కదురు: చూ, కర్కువు.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. అ. పుం, న. 1. రూ.కర్తావీర్యపురుషుడు: చూ, ప్రత్తి; వి. 2. నూలిచేత నేయబడినది (చీర; చూ, వస్త్రము 1-౧. (1-౧౦౫.)

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. ఈ. శ్రీ. రూ.కర్తావీర్యపురుషుడు: చూ, ప్రత్తి.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. ఆ. శ్రీ. — పై. —

కార్తవీర్యపురుషుడు, పై. వి. = కార్యకారి. రూ.కార్తావీర్యపురుషుడు: చూ, వ్యవహార. 2.

కార్తవీర్యపురుషుడు, పై. వి. అవవిధి: చూ, వి. 2.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. అ. న. 1. బంగారు: చూ, లోహము. 1;

2. దోసము: చూ, పాపము; 3. జలము: చూ, నీరు. 1;

4. ఆకాశము: చూ, విన్ను; వి. 5. బంగారుచేతేయబడినది.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. అ. న. 1. చిల్లింగి, మూలికలచేతేయబడినది

యద్బాటనాదిత్రయ: చూ, చూరకర్మ; వి. 2. నెలపేటు

దార: బడియనది; పు. 3. హింసాకర్మ.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. ఇ. చూ, తోనబోరు. 2.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. ఇ. చూ, కర్మశీలుడు.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. అ. న. 1. విల్లు: చూ, బాణము. 1-౩౩;

2. కాస్తము: చూ, కాస్తములు; పుం. 3. పెరుగు: చూ,

వేయిపు; 4. పెద్దవేప: చూ, వేయి; 5. తెల్లకుమ్మ: చూ,

విటదరము; 6. కులము: చూ, వంగళము; అం. 7. ఇది.

చాపము, దనుస్సు, కోదండము అని త్రివిధము. (ఇది

బ్రాహ్మణునకు ఉపనయనకాలమునందు యజ్ఞోపవీతధారణము

వలెను త్రియునకు వామభుజాగ్రమందు నాక్షరక్షణ దీక్ష

పూర్వకముగను ధరింపదగినదిగా వేదవిధివాక్యములచేత

విధింపబడియున్నది): చూ, బాణము. 1-౧౯.(1-౫౯)

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. ఇ. చూ, పనివాడు.

కార్తవీర్యపురుషుడు, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఒకానొకచెట్టు: చూ, కారి 3: (చూ,

వృక్షము.) [పెద్దది]

కార్తవీర్యపురుషుడు, ప్రయోజనంగర్యేన, కార్యముచిన్నది. లాభము

కార్యకము, సం. వి. అ. పుం. దూసరతీగె: చూ, వన్నాచి.

కార్యకర్త, సం. వి. ఇ. పుం. ఉత్సాహముచే బనులు చేయు

వాడు: చూ, వ్యవహార. 2.

కార్యకారణన్యాయము, న్యాయ. కార్యవస్తువులబట్టి కారణవస్తువు

ఉన్నట్లుగాహించురీతి.

కార్యకారి, సం. వి. న. పుం: చూ, కార్యకర్త.

కార్యకుళలుడు, సం. వి. ఇ. — పై. —

కార్యకుళలుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. పిసివిగొట్టు: చూ, లోలి;

2. ఉన్నట్టు: చూ, వెట్టివాడు; 3. ఉన్నాడు. మార

కుడు.

కార్యక్షమముడు, సం. వి. ఇ. తానములేనివాడు: చూ, వేడిమి

లేనివాడు.

కార్యత్రయము, అం. సృష్టి, స్థితి, లయములు, (3): చూ,

త్రయము.

కార్యదర్శి, సం. వి. ఇ. చూ, కార్యకర్త.

కార్యవిజిందనాప్రస్తుతప్రశంస, సం. వి. అ. శ్రీ. ఒకానొక

అంతరము: చూ, హేతువు. 2.

కార్యపుటము, సం. వి. అ. పుం. 1. అశుచిభావము: చూ,

క్షవణము; 2. ఉమ్మెత్త: చూ, హలాపుష్పము.

కార్యవర్గము, సం. వి. అ. పుం. ఆలస్యము: చూ, విలంబము. 1.

కార్యము, సం. వి. అ. న. 1. = కార్యము. కృత్యము: చూ, వ్యాసారము. 1; 2. = కర్తవ్యము. పని: చూ, ప్రయోజనము. 1; 3. కారణము: చూ, హేతువు; వా. 4. సంపూర్ణఫలప్రాప్తి. ఫలాగమము. ఫలవంతమైనకృత్యము, కార్యము; వా. 5. గర్వాధానము. “మా అద్భుతకార్యము, ఆశ్చర్యదమునకు తాబూలమునకు దయచేయండి.” (వివాహమందును కార్యముని వాడుక.)

కార్యములుగఁజెక్కించుట, జ్ఞా. నెఱవేర్చుట. “సమరంబున నరినేలమట్టి కార్యము గఁజ్జెందుకొనువాడను.” (ధర్మజ్ఞాన సూయము)

కార్యసముద్యుత్తుడు, వా. వి. స్వసక్షమువారేడుగురితో నొకఁడు: చూ, అహిభయము.

కార్యనిధి, అం. అంగపంచకములోనొకటి: చూ, అంగపంచకము.

కార్యధికారి, అం. 1. సాక్షులు పండ్లెంచుగురితో నొకఁడు: చూ, సాక్షులు; 2. ఆకృతసాక్షులలో నొకఁడు: చూ, ఆకృతసాక్షులు.

కార్యనిర్వహణము, వ్యా. కార్యములు: గోరినవారికి గర్వమేల? గర్వమువలనఁ గార్యము చెడుననుకీతి.

కార్యునగ, ద్వ. వి. రూ.కా.మునగ, పనశ్శిరువు: చూ, శిశువు. 1.

కార్యము, సం. వి. అ. పుం. 1. సర్వము: చూ, సాలము. 3.-2; 2. ద్వాదశావస్థలు: (చూ, అవస్థలు.)

కార్తవ్యుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. ఆరకాడు: చూ, వ్యవసాయి; 2. ఆకర్షించువాడు: చూ, తిగుచువాడు.

కార్తావజము, సం. వి. అ. పుం. 1. పదియొకపజముల యెత్తు; 2. కర్తవ్యము వెండిబంకము: కార్తవ్యము.

కార్తి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. నీటిప్రాచి: చూ, శైవలము. 1.

కార్తవ్యము, సం. వి. అ. పుం. కర్తవ్యము వెండిబంకము: కార్తావజము 2.

కార్తవ్యుడు, సం. వి. ఇ. ఆరకాడు: చూ, వ్యవసాయి.

కార్యము: చూ, రూ.కార్యము *. 1.

కార్తి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. మరుడు: చూ, మన్మథుడు; ఈ. శ్రీ. 2. పిల్లపీఠర: చూ, శతమూలి.

కార్యము, సం. వి. అ. న. నలుపు: చూ, వర్ణము. 6.-1.

కాతీయ, దే. స. శ్రీ. ఏరు: చూ, బాధించు.

కాతీయ, వై. వి. రూ.కారియ, 1. నలుపు: చూ, వర్ణము. 6.-1; 2. = కారికా. వగ: చూ, దుఃఖము; 3. = కారికా. తినుకు; హరి, ఉ. 1, ఆ. 163: చూ, యాతన; 4. కష్టము.

చూ, శోకము.

కాతీయపక్ష, వై. అ. శ్రీ. యాతనపక్ష; రా. సం, కాం. 222: చూ, తినుకు.

కాతీయపెట్టు, ద్వ. స. శ్రీ. యాతనపక్ష; భార. ఆను. 5, ఆ. 379.

కాటు, దే. వి. 1. అజ్ఞానము; భార. ఆను. 4, ఆ. 202: చూ, మఱపు. 2; 2. కిట్టు, దాగు: చూ, మఱపు; 3. (రూ.కారు.

పటకాటు. పటుకాటు. పట్టుకాటు. నీరుకాటు) కం సాలిపనిముట్టు: చూ, సందంశకము; విజ. 4. చట్టము; భార. ఆ. 4, ఆ. 19: చూ, సాంప్రము. 2; 5. మిక్కిలి కాటు: చూ, ప్రవణము; దే. అ. శ్రీ. వై. అ. శ్రీ. 8. = కీరణ. పదియు: చూ, ప్రవించు; దే. అ. శ్రీ. 7. హిమ; హరి. హి, 4, ఆ. 145: చూ, రాలు.

కాటుక, దే. వి. రూ.కారుకంక.

కాటుకొను, దే. అ. శ్రీ: చూ, రూ.కా.కొను.కారుకొను.

కాటుకోడి, ద్వ. వి: చూ, రూ.కారుకోడి.

కాటుచిచ్చు, ద్వ. వి: చూ, రూ.కాటుచిచ్చు.

కాటు, దే. స. శ్రీ: చూ, రూ.కారు.

కాటుకొచ్చు, దే. వి: చూ, కారుకొచ్చు.

కాటుకొచ్చు, దే. వి. జర్జరియు: చూ, రూ.కారుకొచ్చు.

కాటుకొచ్చు, దే. వి: చూ, కారుకొచ్చు.

కాటుకొచ్చు, దే. వి: చూ, రూ.కారుకొచ్చు. (రూ.కా.కొచ్చు).

కాటుకొచ్చు, దే. వి: చూ, రూ.కారుకొచ్చు.

కాటు, దే. వి. బ. 1. రూ. కా.కొచ్చు. పఠము. కరుకు.

కల్లు: అచ్చ. అ. కాం. 30: చూ, వికళము; 2. కల్పవిలుపు

మాట; సర. 3, ఆ. 294: చూ, పరుషము; 3. కల్పముగు

మాట; భార. ఉన్మో. 3, ఆ. 107: చూ, వ్యాఖ్యాతము. 2.

కాటెనుఁజోడు, ద్వ. వి: చూ, కారుకొచ్చు.

కాటెనుఁజోడు, దే. వి. కల్పవిలుపుమాట: చూ, పరుషము.

(అం. భా. ప్ర. వాగ్వ. 117.)

కాట్టిచ్చు, ద్వ. వి. 1. దానలము: చూ, రూ.కాటుచిచ్చు;

2. కుప్పకబేరము: చూ, పుంజు; 3. ఒకానొక వేటకుక్క:

చూ, కుక్కము.

కాం, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. కలిగొట్టు: చూ, స్థాలి. 2; 2. నల్ల

జీలకఱ్ఱ: చూ, మషవి. 2-4; 3. నల్లతెగడ: చూ, సర్వాను

భూతి; 4. నీలి: చూ, రంజని; 5. మంజిష: చూ, మంజిటి.

కాలకంఠము, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొకపెట్టు: చూ, వర్ణము.

కాలంజరము, సం. వి. అ. పుం. కొండ: చూ, పర్వతము. 1.

కాలంజరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గట్టామాలి: చూ, పార్వతి. 1.

కాలంజరుడు, సం. వి. అ. పుం. ముక్కుంటి: చూ, శివుడు.

కాలకంఠము, సం. వి. అ. పుం. రూ.కాలకంఠము. మాకురు

గుండంగి: చూ, దాక్షాహము.

కాలకంఠము, సం. వి. అ. పుం. —పై—

కాలకంఠము, సం. వి. అ. పుం. —పై—; 2. హిరణ్మయక:

చూ, పిచ్చుక; 3. నెమలి: చూ, మయూరము; 4. ఏటింఠ:

చూ, వ్యాఘ్రము 5. సర్పము: చూ, వేగిన.

కాలకంఠిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. జ్యేష్ఠాదేవి: చూ, పెద్దమ్మ. 1.

కాలకంఠుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. కఠకంఠుడు: చూ, శివుడు; 2. జముడు: చూ, యముడు.

కాలకంఠము, సం. వి. అ. పుం. నీరుపాము: చూ, సర్పము.

1.-4.-(22).

కాలకము, సం. వి. అ. పుం. తిలకము. పుట్టుమచ్చ: చూ,

లక్షణము, 1.-22.

కాలకర్తి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కాలకంఠకః చూ, పెద్దమ్మ. 1.
 కాలకర్తిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. —పై.—
 కాలకలన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కాలముయొక్క యేర్పాటు: చూ,
 కాలనియతి, కాలనియము.
 కాలకలము, సం. వి. అ. న. కృకము, ముచ్చిలిగుంటమీడి
 బుడిపి: చూ, బుడిపి.
 కాలకాములు, అం. ఇద్దఱు విశ్వేదేవులు; విశ్వేదేవులు అయిదు
 గురిలో నొకరు: చూ, విశ్వేదేవులు.
 కాలకాయలు, సం. వి. అ. పుం. కళకంఠుడు: చూ, శివుడు.
 కాలకాహము, సం. వి. అ. న. ఇనుము: చూ, లోహము 1.
 కాలకిలము, సం. వి. అ. పుం. కోలాహలము: చూ, స్వరము. 2.
 కాలకంఠుడు, సం. వి. అ. పుం. జముడు: చూ, యముడు.
 కాలకుంతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గచ్చు*: చూ, సోమరాజి.
 కాలకుండ్లు, సం. వి. అ. పుం. జముడు: చూ, యముడు.
 కాలకుష్ఠము, సం. వి. అ. న. కాకకుష్ఠము, కంకుష్ఠమును
 గజజాత గ్రంథము: చూ, రాజార్జును. 1-౪.
 కాలకుటము, సం. వి. అ. న. 1. విషభేదము: చూ, వినము. 1;
 2. విషవిద్యాతంత్రము: చూ, మాయము. 1; 3. ఆయుర్వే
 దోషధములలో నొకటి.
 కాలక్రొత్త, సం. వి. త్. పుం. సూరుడు: చూ, సూర్యుడు.
 కాలక్షేపము, సం. వి. అ. పుం. 1. సర్వప్రతివర్ధిని పంచలక్షణ
 ములతో గూడిన బ్రాహ్మి. ఇవి పనునెనిమిది: చూ, పురాణ
 ములు; వా. 2. వృథాగాచేయు నాలస్యము: చూ, విలంబము. 1.
 కాలఖంజనము, సం. వి. అ. న. చూ, కారిజము.
 కాలఖండము, —పై.—
 కాలగుంజ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నల్లగురివెండ*: చూ, తులావీణము.
 కాలగర్భి. సం. వి. ఇ. పుం. ఏడాది: చూ, సంవత్సరము.
 కాలవక్రము, సం. వి. అ. న. 1. కాలహాసమైన వక్రము: అం
 2: చూ, అత్తములు. (దండవక్రము, కాలవక్రము, విష్ణు
 వక్రము మొ.)
 కాలజము, అం: చూ, మేఘములు.
 కాలజము, సం. వి. అ. పుం. 1. కోడి: చూ, పుంజు; 2. కోయిల:
 చూ, పికము.
 కాలజ్ఞుడు, సం. వి. అ. పుం. జోన్ముడు: చూ, సాంవత్సరుడు.
 కాలకుక, దే. వి. (కాల + అకుక) కుండలు. దిండుకుకై రెండు
 మొనలు ఇరువక్రకల గోడలయందుఁ బొదిగి యూతగా
 గాఢుంచి యడ్డముగా నమర్చిన మార్గము.
 కాలకాళము, సం. వి. అ. పుం. ఉలిమిరి*: చూ, శ్వేతశృంగము.
 కాలకులసి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. రామకులసి: చూ, హరిప్రియ. 3-౩.
 కాలక్రయము, అం. భూతకాలము, భవిష్యత్కాలము, వర్తమాన
 కాలము. (8): చూ, క్రయము.
 కాలదర్శము, సం. వి. అ. పుం. 1. చావు: చూ, సావు; 2.
 కాలముయొక్క దర్శము.
 కాలధూమము, సం. వి. ఆ. పుం. = కఠిమాపము, కడమాలము:
 చూ, ఖగ.
 కాలనిర్వాసము, సం. వి. అ. పుం. గుగ్గలము*: చూ, మహిసాక్షి.

కాలనేమియవచారి, సం. వి. ఇ. పుం. వెన్నుడు; (శ్రీకాంధ
 శేషము, సర్గ. 31.): చూ, విష్ణువు 1.
 కాలనేమిరిపుపు, సం. వి. ఉ. పుం. —పై.—
 కాలసంవకము, అం. ప్రాతస్సంగమ మధ్యాహ్నపరాహ్న సాయం
 కాలములు. (5).
 కాలవత్తి సం. వి. ఈ. శ్రీ. గచ్చు*: చూ, సోమరాజి.
 కాలవర్జము, సం. వి. అ. పుం. నంది*: చూ, నందివర్జనము.
 కాలవర్తి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ముయ్యారు సాన్న*: చూ, వాలవర్తి.
 కాలపాలకము, సం. వి. అ. న. కంకుష్ఠపుష్పక: చూ, ధూమ.
 1-౩౦.
 కాలపాశము, అం: చూ, అత్తములు. (ధర్మపాశము, కాలపాశము,
 వరుణపాశము మొ.)
 కాలపీఠకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, కారపృథము *.
 కాలపురుషదానము, అం. ధోదశమహదానములలో నొకటి: చూ,
 ధోదశమహదానములు.
 కాలపురుషుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. యముని సహాయుడు,
 2. జ్యోతిర్బ్రాహ్మణము: చూ, జ్యోత్యము: (చూ, బ్రాహ్మణము)
 కాలవృక్షము, సం. వి. అ. న. 1. కర్జుర విల్లు: చూ, వాణము.
 1-౨౪; 2. విల్లు: చూ, వాణము. 1-౩౩; 3. ఒకరకము
 ఇట్టి: చూ, హరిశము. 1-౧౪-౪; 4. కంకము: చూ,
 రాబిందు.
 కాలపేయి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. నల్లతెగడ*: చూ, సర్వానుభూతి.
 కాలవృక్షాశిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ముహూర్తగ్రంథము.
 కాలవృక్షాతము, సం. వి. అ. న. శరదృతువు: చూ, మాస
 ద్వయము.
 కాలప్రాణము, అం. (గాంధర్వ వేదమునందలి కాళాధ్యాయము
 లోనివి) ఇవి పండ్రెండు:—క్షణము, లవణము, కాన్త, నిమే
 షము, కళ, చతుర్భాగము, అమృతము, ద్రుతము (బిందువు),
 లఘువు, గురువు, స్థితము, నిశ్శబ్దము, (కాకపదము).
 కాలబలము, సం. వి. అ. న. వృష్ణము, కపవము: చూ, వార
 వారము.
 కాలభృత్త, సం. వి. త్. పుం. ఒంటిపోగు: బలరాముడు: చూ,
 హలాయుధుడు.
 కాలఖండిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. మంజిష్ఠ*: చూ, మంజటి.
 కాలమానము, సం. వి. అ. పుం. 1. నల్లగగ్గెర*: చూ, పర్జానము;
 వా. 2. కాలముయొక్కస్థితి.
 కాలమాలము, సం. వి. అ. పుం: చూ, కాలమానము. 1.
 కాలము, సం. వి. అ. పుం. 1. తతి: చూ, సమయము. 1;
 (ఈశ్వర స్వరూపము. దీనిచేత లెక్కపెట్టఁబడును. (పేరే
 పింపఁ జేయునది. దీనివలన సుఖదుఃఖధర్మలియఁబడుచున్నవి.)
 2. చావు: చూ, సావు; 3. = కఠ. నలుపు: చూ, వర్జము.
 6-౬; 4. ఎఱ్ఱచిత్రిమూలము *: చూ, వహ్నిసంజ్ఞికము;
 5. తాడి*: చూ, తాడు. 2; 6. = కారు: చూ, కాలక్రయము;
 విణ. 7. = కఠ. నల్లనిది: చూ, వర్జము. 6-౬-౧; అం.
 8: చూ, కాళప్రాణములు: (చూ, కాళము. 2); 9: చూ,
 ద్రవ్యములు.

కాలములు, అం. 1. ఉపయము, మధ్యాహ్నము, సాయంత్రము. (3)
 (ప్రాహ్లాదు, అపరాహ్లాదు, మధ్యాహ్నము) : చూ,
 త్రయము; 2. గ్రీష్మము, వర్షము, శితము, (3): చూ,
 త్రయము; 3: చూ, కాలత్రయము; 4: చూ, కాలపంచకము.
 కాలముష్కము, సం. వి. అ. పుం. ముష్కములు: చూ,
 మొక్కము. (మొక్కపువ్వులు.)
 కాలమూలము, సం. వి. అ. పుం. ఎఱ్ఱ చిరమూలము: చూ,
 వహ్నిసంజ్ఞకము.
 కాలమేళి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. మంజిష్ఠ: చూ, మంజిటి.
 కాలమేళిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. —పై.— (రూ.కాలమేషిక.)
 కాలమేషి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1—పై.—; 2. కాటగవృక్ష:
 చూ, సోమరాక్షి; 3, తెల్లతెగడ: చూ, సర్వానుభూతి.
 కాలమేషిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1: చూ, రూ.కాలమేళిక; 2. తెల్ల
 తెగడ: చూ, సర్వానుభూతి.
 కాలయావనము, వా: చూ, కాలక్షేపము. 2.
 కాల(శ)యుక్తి, అం: చూ, సంవత్సరములు.
 కాలరసము, సం. వి. అ. పుం: చూ, కుహిషాక్షము*.
 కాలరాత్రి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. 1. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1;
 2. ఒకానొక రాత్రి: చూ, రాత్రి; 3. భీమరక్షిణి: చూ, నది.
 కాలది, దే. వి. (కాల + అరి) 1. కాలింబు. (రూ.కాలింబు.
 కాలమానిసి-కాలపురు-కాల్యూరు-కాలింబు.): చూ, ధలుడు.
 1; 2. రూ.కాలారి. దారిపన్ను: చూ, నిస్తు. 1-౬; 3.
 నమాదారమును దెలిసికొని పోయెడు వాడు; భార. ఉద్యో.
 1, అ. 87: చూ, రామబారి.
 కాలలవణము, సం. వి. అ. న. వివలవణము: చూ, లవణము. 1.
 కాలవ, వై. వి. = కుల్య. రూ.కాలవ: చూ, నది.
 కాలవలసము, సం. వి. అ. న. కవళము: చూ, వారచారము.
 కాలవిద్యుమనసృత, సం. వి. అ. స్త్రీ. ఒకరకము పింగె: చూ,
 లత. 1.
 కాలవిలంబము, వా: చూ, కాలయావనము.
 కాలవిహీనక, అం: చూ, కాయకదోషములు.
 కాలవృంత, సం. వి. అ. స్త్రీ. పాటలి: చూ, స్థాలి. 2.
 కాలవృంతము, సం. వి. అ. న. అవవిహితము: చూ, సరటి.
 కాలవృంతి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. పాటలి: చూ, స్థాలి. 2.
 కాలశాకము, సం. వి. అ. పుం. కటివెపాకు: చూ, చిల.
 కాలశారము, సం. వి. అ. పుం. ఉపక: చూ, చిక్కిరము.
 కాలశాలి, సం. వి. ఇ. పుం. కృష్ణశాలి ధాన్యము: చూ, ధాన్యము
 కాలశయము, సం. వి. అ. న. చల్ల: చూ, మజ్జిగ.
 కాలసర్పము, సం. వి. అ. పుం. కృష్ణసర్పము, నల్లత్తాగిడు:
 చూ, సర్పము. 1-౨.
 కాలసారము, సం. వి. అ. న. పీతచందనము: చూ, వాసవ.
 1-౨.
 కాలసూత్రము, సం. వి. అ. న. ఇమవతంతులుగల నరకవిశేషము:
 చూ, నరకములు.
 కాలసేయము, సం. వి. అ. న. చల్ల: చూ, మజ్జిగ.
 కాలస్కంధము, సం. వి. అ. పుం. 1. పీతబీచూసు: చూ,
 తమాలము; 2. తిండుకము: చూ, చుమికి; 3. సృకము:
 చూ, వేగిన; 4. పొగడ: చూ, పశుకము.

కాలస్థాలి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. పాటలి: చూ, స్థాలి. 2.
 కాలస్యకుబీలాగరి, న్యూ. కాలము సంకరాగరిమి.
 కాలహీనము, సం. వి. అ. పుం. లోధము: చూ, లోధుగు.
 కాలాంజనము, సం. వి. అ. పుం. కాలాంజనపర్వకము: చూ,
 వర్షతము.
 కాలాంబు, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. పొట్టికొమ్మ లాచలుగల చెట్టు:
 చూ, ప్రాస్తకాశాశము.
 కాలాంతరము, సం. వి. అ. పుం. ముక్కంటి: చూ, శివుడు.
 కాలాంతరము, వా. వేలు: చూ, ముడుము.
 కాలాక్షిపి, సం. వి. అ. పుం. కావ్యకర్త: చూ, శిక్షి
 కాక్షిపి.
 కాలాగ్రుడు, సం. వి. ఉ. న. నల్లతగడు: చూ, రాక్షాము.
 1-౧౨.
 కాలాగ్ని, సం. వి. ఇ. పుం. ప్రళయకాలమునందలి అగ్ని:
 చూ, వహ్ని. 1-౧౩.
 కాలాగ్నిభైరవము, అం: చూ, తంత్రములు.
 కాలాగ్రహము, సం. వి. అ. పుం: చూ, చునువు.
 కాలానుజ, సం. వి. అ. స్త్రీ. యమునానది: చూ, నది.
 కాలానుజుడు, సం. వి. అ. పుం. శకు: చూ, శని.
 కాలానునాది, సం. వి. న. పుం. 1. కుష్మేద: చూ, శ్రమరము;
 2. ఊరణిచ్చక: చూ, విచ్చక; 3. కముణా: చూ, రూ.
 కొణా; 4. చాకము: చూ, చానకొంబ.
 కాలానుశాసిత, సం. వి. అ. స్త్రీ. తగరము: చూ, లోహము. 1.
 కాలానుసారము, సం. వి. అ. న. తగరము, సంవి: చూ,
 సంవివర్ణము.
 కాలానుసారి, సం. వి. న. ప. 1. వేదానుసారకే జేసిన
 భూపద్రవ్యము: చూ, రాక్షాము. 1-౨౦; 2. మురమిగెడు
 గుండ్లద్రవ్యము: చూ, నిల్లక; ఈ. స్త్రీ. 3. మాపెనక: చూ,
 కారిం.
 కాలానుసార్యము, సం. వి. అ. న. తాపకమునెడి కొండయుండు
 బుట్టిన నల్లచందనము: నల్లఅగలు: చూ, రాక్షాము. 1-౧౨.
 కాలానుసార్యము, సం. వి. అ. పుం. న. ఇరుగుమి: చూ,
 శింపవ; న. 2. నల్లతగలు: చూ, రాక్షాము; 3. ఆశ్వ
 పుష్పము: చూ, కాపపుష్ప; 4. లగము, సంవి: చూ,
 సంవివర్ణము. (గృ.ధి తగరముని అభిధానరత్నమం.)
 కాలాపుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. రక్కసుడు: చూ, రాక్ష
 సుడు. 1; 2. నెమలి: చూ, మయూరము.
 కాలాపుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. నైరృతి: చూ, మూలతేడు;
 2. జముడు: చూ, యముడు.
 కాలాయనము, సం. వి. అ. న. ఇనుము: చూ, లోహము. 1.
 కాలారి, దే. వి. రూ.కాలారి. దారిపన్ను: చూ, నిస్తు. 1-౬.
 కాలి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. రూ.కాలి. 1. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1;
 2. గౌరీదేవము: చూ, పార్వతి. 1; 3. ముఖజచ్చలి: చూ,
 జచ్చలి; 4. నల్లజీలకఱ్ఱ: చూ, నుషలి. 2-౧; 5. నీలి:
 చూ, రంజని; 6. నిధమువిచ్చు: చూ, నథము; 7. క్రోతముచ్చు:
 చూ, మేళము. 1; 8. శంభరములిదార్క: చూ, భార్య; న.
 పుం. 9. పగటిజోతి: చూ, సూర్యుడు.

కాలింగము, సం. వి. అ. న. 1. ఒకానొకపండు: చూ, కాలింగము, కాలిందకము; పుం. 2. కర్కారుకము: చూ, పుచ్చు; 3. ఏనుగు: చూ, హాని; 4. చూ, రూ.కాలింగము. 2. కాలింగి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పెద్దదోస: చూ, హరివాళకము.

1-౨.

కాలింగిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. తెల్లతెగడ: చూ, నర్సానుభూతి. కాలింగుడు, సం. వి. అ. పుం. రూ. కాలింగుడు.

1. పెన్నుడు: చూ, విష్ణువు. 1; 2. కాలింగుడను పాము: చూ, సర్పము. 1-౧; 3. మంత్రవిద్య తెలిసినవాడు: చూ, మాంత్రికుడు; 4. కళింగదేశపు రాజు: చూ, రాజు. 1-౩౫. కాండకము, సం. వి. అ. న. ఒకరకము పండు: చూ, కాలింగము. 1.

కాలింది, సం. వి. ఇ. పుం. రూ.కాలింది. 1. నీటి యావు: చూ, దేనువు; ఈ. శ్రీ. 2. యమునానది: చూ, నది; 3. చిలు తేకు: చూ, బారంగి; 4. కాకిదొండ: చూ, దొండ; 5. గింజన: చూ, దింతెన; 6. సగరమహారాజు తల్లి: కాలింది; 7. కృష్ణుని అష్టభార్యలలో నొకతె: కాలింది; 8. కాలిందియను నది: చూ, నది.

కాలిందీకర్షణుడు, సం. వి. అ. పుం. రూ.కాలిందీకర్షణుడు. ఒంటిపోగు: చూ, బలరాముడు.

కాలిందీభేదనుడు, సం. వి. అ. పుం. రూ.కాలిందీభేదనుడు. —పై.—

కాలిందీనువు, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. సూర్యునిభార్య: చూ, భార్య; 2. యమునితల్లి.

కాలిందీసోదరుడు, సం. వి. అ. పుం. జముడు: చూ, యముడు.

కాలిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. రూ.కాలిక. 1. గారి: చూ, పార్వతి. 1; 2. పార్వతీభేదము: చూ, పార్వతి. 1; 3. ద్రుపదరాజు కూతురు: చూ, సూన. 1-౩; 4. అగ్నిచిత్తు: చూ, బొగ్గు; 5. నలుపు: చూ, వర్ణము. 6-౬; 6. చీకటి: చూ, మేఘ కము. 1; 7. ఆంధ్రకాకి: చూ, వాయునము; 8. నూలు: చూ, రోమరాజి; 9. పొగబండ్ల: చూ, పొగ; 10. బంగారు నరదలి దోషము: చూ, రోహము 1; 11. కల్లు: చూ, సుర. 1; 12. క్రొత్తమచ్చు: చూ, మేఘము. 1; 13. మచ్చు గుంపు: చూ, మేఘము. 1; 14. వెల్లెఱ్ఱాలు: చూ, వెన్నెత్తము; 15. తేలు: చూ, వృశ్చిము. 1; 16. పాలలోని పురుగు, క్షీరకీటకము: చూ, పురుగు; 17. నెలవడ్డి: చూ, వడ్డి; 18. జటామాంసి: చూ, మాంసి 1; 19. తేలుకొండి: చూ, వృశ్చికము. 2; 20. వదోలి: చూ, పొట్ల; 21. కాలికా దేవి: చూ, మహాలక్ష్మి. 3.

కాలికందము, దే. వి. బాలక్రిడా విశేషము: చూ, బాలక్రిడ.

కాలికము, సం. వి. అ. న. 1. నల్లఅగలు: చూ, రాజార్హము. 1-౧౫; 2. అగ్నిచిత్తు: చూ, బొగ్గు.

కాలికవృద్ధి, అం: చూ, ధనవృద్ధులు.

కాలికనయము, సం. వి. అ. పుం. దున్నపోతు: చూ, మహిషము.

కాలితొట్టుపాలు, దే. వి. ఉష్ణతము: చూ, కాలజాబు.

కాలిత్రోవ, దే. వి. (కాలు+త్రోవ) ఒకడు నడిచిపోదగిన దారి: చూ, మార్గము. 1.

కాలినడ, దే. వి. (కాలు+నడ) రూ.కాల్పడ: చూ, పాద చారము.

కాలిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఆర్థానిత్యత్రము: చూ, రిక్కు. 1-౬. కాలిపాదువ, దే. వి: చూ, మల్లకాత్రము.

కాలిపుట్టువు, దే. వి. (కాలు+పుట్టువు) అడుగుపుట్టువు: చూ, కూర్చుడు.

కాలిబంటు, ద్వ. వి. (కాలు+బంటు) పదాతి. రూ.కాల్పంటు: చూ, భటుడు. 1.

కాలిబోను, దే. వి. (కాలు+బోను) మృగముల కాళ్ళ తగులుకొన నొడ్డియుండెడి యురిలో సంతసపడిన వ్రాసు; స్వా. 4, అ. 37: చూ, బోను.

కాలియ, వై. వి. = కాలికా. విశాదము; మార్క. 1, అ. 238: చూ, భూరము.

కాలియైత్రాహ్మణులు, అం. కపూరియైత్రాహ్మణులలో నొక తెగవారు: చూ, త్రాహ్మణులు: (చూ, కపూరియైత్రాహ్మణులు.) కాలిసంకెల, జా. అడ్డగింక. నిరొడము. “తరుణీరసుగంధము కాలిసంకెలై నెరయగల్గి.” శువలయాశ్వ చరిత్ర.)

కాలీకము, సం. వి. అ. పుం. కొంగి: చూ, బిము. (రూ. కలికము.)

కాలీచి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. = కచ్చేరి. న్యాయచారణసలము: చూ, సభ. 2; 2. = కచ్చేరి. యముని కొలుపుసావడి. త్రి. శే: చూ, సభ. 2. అం. 3. బాలురు చనువుపోలు: చూ, పాతకాల. (రూ.కాలేశి.): (చూ, సదము. 1.)

కాలీపతి, సం. వి. ఇ. పుం. ముక్కంటి: చూ, శివుడు.

కాలీయకము, సం. వి. అ. న. 1. వీరవర్ణసుగంధి కావ్యము: చూ, రాజార్హము. 1-౧౫; 2. దారుహరిప్ర: చూ, ప్రానిససుపు. కాలీయము, సం. వి. అ. న. 1. నల్లఅగలు, జావకవర్ణతమునఁ బుట్టిన కృష్ణచందనము: చూ, రాజార్హము. 1-౧౫; పుం. 2. కాళీయసర్పము: చూ, సర్పము. 1-౪-(౩).

కాలీకుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. ముక్కంటి: చూ, శివుడు; 2. నీటితేడు: చూ, పరుణుడు.

కాలు, దే. వి. 1. అడుగు: చూ, పాదము. 1; 2. భాగము: చూ, పాతిక; 3. మంచపుగోడు లోగునది. “కంగటికాలు నన్నుదగుకైదువు.” జై. 5, అ. 85: చూ, స్తంభము. 1-౫: (చూ, మంచపుకోడు); 4. బొట్టనవేలు మొదలు తొడవరకు; అంఘ్రి. 4; అ. క్రి. 5. దగ్గమగు: చూ, మంతు.

కాలుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. జముడు: చూ, యముడు; 2. దేవగణ విశేషము: చూ, దేవతావిశేషము. 3. ముక్కంటి: చూ, శివుడు; 4. శని: చూ, శని.

కాలుకొను, దే. న. క్రి. కాలాడు: రూ.కాల్కొను, కాల కొలువు.

కాలుకొలుపు, దే. వై. —పై.—

కాలుగనల్పుట, జా. నడదుట, వెళ్లుట. “తమరు కాసంక కాలు గదల్చినంతన వెంటబడివారును.” (ధర్మజరాజుహయము.)

కాలుచు, దే. న. క్రి. రూ.కాల్చు: చూ, దహించు.

కాలమ్ములు, దే. వి. బి. తేళ్ళు మొదలగువానిని పట్టుటకు నువ్వొగమగు రజ్జుసాధనము: చూ, వాగుర.

కాలకాటుది, ద్వ. వి: కాలిక్రొటాపాటు; (సం. ప):—ఉద్దాతము. (కాలకాటినను నోరుజాటినను కూడిరానేవు)

కాలక్రొక్కకొనినప్పుడు, జా. వెంటిదినప్పుడు. “మీకునుమాకును నీవెరందెక్కడనుండి కాలక్రొక్కకొని వచ్చెనో యెఱుంగను.” (ధర్మజరాజసూయము)

కాలద్రవ్యము, జా. కయ్యమునకునిడ్డివడుట. అచోరు పొట్టాడు నప్పుడు కాలిచే నేలద్రవ్యము. అందువలన రెండవవానికి రోషమొక్కును. “ద్రవ్యద్రవ్యగాలవి చివ్వకుఁ గాలు ద్రవ్యము.” (ధర్మజరాజసూయము.)

కాలదివిము, ద్వ. వి. కాగదా: చూ, స్నేహశము. 1-౩.

కాలవిప్రు, దే. అ. క్రి. (కాల + క్రిప్రు.) కాలము లేక యుద్ధమునకు యత్నించు: రూ. కాల్యక్రిప్రు.

కాలవొక్కు, దే. వి. (కాల + వొక్కు) 1. రూ. కాలొక్కు. పెండ్లి: చూ, వివాహము; అ. క్రి. 2. రూ. కాలొక్కు. కడియు: చూ, సమీపించు.

కాలబలము, మి. వి. పదాతిసేన, మంది: చూ, భటుడు. 1. (రూ. కాలబలము.)

కాలమడి, దే. వి. రూ. కాలమడి, ఉచ్చు: చూ, మూత్రము.

కాలమడుచు, దే. అ. క్రి. మూత్రవిసర్జనముచేయు: రూ. కాలమడుచు.

కాలమానినీ, ద్వ. వి. పదాతి; భార. ద్రోణ. 3, ఆ, 43: చూ, భటుడు. 1.

కాలన, వై. వి. 1 = కల్య. రూ. కాలన-కల్య; ఆము. 6, ఆ. 8: చూ, నది; 2. రూ. కల్య. పరంపర; భార: భీష్మ. 3, ఆ. 234: చూ, వెల్లి. 4.

కాలపురు, దే. వి. బి. రూ. కాలపురు పదాతి: చూ, భటుడు. 1. కాలవ్యము, సం. వి. అ. న. రూ. కలవము. కలక: చూ, పాపము. 1.

కాలెండరు, వా. తారీఖుల సూచక. (రూ. కేలేండరు.)

కాలేఖలసమరణాః ఫలంబద్ధంతి సీతయః, న్యా. ఉదీతమగు కాలమునఁ బ్రారంభింపఁబడిన సీతులు ఫలించును.

కాలేజము, సం. వి. అ. న. = కాలిజము: చూ, యక్ష్మక్తు. (లివర్.)

కాలేజీ, కాలేజీ, వా. పెక్కుమంది జాలురుచదువుచోడు: చూ, పాఠశాల. (చూ, సకనము 1.)

కాలేయము, సం. వి. అ. న. 1. వీతవర్త సుగంధకాష్ఠవిశేషము: చూ, రాజార్హము; 2. జావము. నల్లఅగలు: చూ, రాజార్హము 1-౧౫; 3. అంకపీఠి*: చూ, మౌనినసువు; 4. కుంకుమపువ్వు: చూ, వన్నాశిఖము.

కాలేయము, - వై. - (3 కన్నురినసువు అని కొందఱు.)

కాలేయము, సం. వి. అ. పుం. 1. కాలకేయముడనెడు రాక్షసుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1-౪; 2. పార్వతికొడుకు: చూ, సూనుడు. 1-౩౮.

కాలోపాలవత్తరః, న్యా. అన్నింటికన్నఁ గాలము బలవత్తరము. కాలొను, దే. న. క్రి: చూ, రూ. కాలొను; రా. కిష్కం, కాం. 488.

కాల్య, దే. న. క్రి: చూ, రూ. కాల్యము.

కాల్యోచ్చ, దే. అ. క్రి: చూ, రూ. కాల్యోచ్చ; భార. కాం. 3, ఆ. 15.

కాల్యోక్కు, దే. వి. అ. క్రి: చూ, రూ. కాల్యోక్కు.

కాల్యద, దే. వి. అ. క్రి: చూ, రూ. కాల్యద; భార. భీష్మ. 1. ఆ. 154.

కాల్యకము, సం. వి. అ. పుం. అంకపీఠి *: చూ, మౌనినసువు.

కాల్యము, సం. వి. అ. పుం. — వై. —

కాల్యంబు, ద్వ. వి: చూ, రూ. కాల్యంబు.

కాల్యంబు, అం: చూ, చరచరంగములు.

కాల్యలము: చూ, కాల్యలము.

కాల్యసి, దే. వి: చూ, రూ. కాల్యసి; భార. పూ. 8, ఆ. 5.

కాల్యసిచు, దే. అ. క్రి: చూ, రూ. కాల్యసిచు.

కాల్య, సం. వి. అ. క్రి. కల్లుమున కుడువచ్చిన యావు: చూ, చేనువు.

కాల్యకము, సం. వి. అ. పుం. 1. కవోరము *: చూ, వడ్డంప; 2. దారుహరిద్ర *: చూ, మ్రానినసువు.

కాల్యము, సం. వి. అ. న. 1. రూ. కల్యము. తెల్లబాటుగడ: చూ, జేగుజాము; విజ. 2. తరుకమునకుఁదగినది: చూ, కల్యము. 9.

కాల్య, వై. వి. = కల్య: చూ, రూ. కాలవ.

కాల్యరు, దే. వి. బి: చూ, రూ. కాల్యరు.

కావంచి, వై. వి. = కావంజిక *: చూ, రూ. కావంచి.

కావటి, సం. వి. ఈ. క్రి. = కావటి: చూ, స్కంధాటిక.

కావడి, వై. వి. = కావడి: — వై. —

కావడింపు, వై. న. క్రి. కావడింపుదెచ్చ; పాంజ. 3, ఆ. 87.

కావడిబద్ధ, ద్వ. వి: చూ, కావడి.

కావడిమట్టు, ద్వ. వి. ఉట్టి: చూ, శిక్కిము. 1.

కావరము, సం. వి. అ. న. 1. నాచు *: చూ, శైవలము; దే.

వి. (1) క్రొవ్వ: చూ, మదము 1. (రూ. కంకాకావరము.

కావలము); (2) గర్వము: చూ, హంకారము.

కావరి, దే. వి. రూ. కావరుడు. చుర్రుడుడు: చూ, వ్యాధుడు 2.

కావరింపు, దే. అ. క్రి. క్రొవ్వ: చూ, మదించు.

కావరుడు, దే. వి: చూ, రూ. కావరి; భార. ఆర. 6, ఆ. 62.

కావలము, దే. వి. 1. క్రొవ్వ: చూ, మదము 1; 2. దోసము;

వి, పుం. 3, ఆ. 135: చూ, పాపము.

కావలయు, దే. అ. క్రి. (కా + వలయు) అగుచు యావశ్యక

మగు. 2. కోరదగనదియగు; 3. అవు. “వాడు సీతేమి

కావలయును” (ఏమి = ఏవిధమైన బంధువు.)

కావలి, దే. వి. ఏలుబడి, ఉ. హరి 2, ఆ. 128: చూ, రక్షణము

కావలికాడు, దే. విజ. కావలవాడు: చూ, రక్షకుడు.

కావలిబొట్టు, ద్వ. వి. (రూ. కావలిబొట్టు. కావు.) విద్వంతు రక్షగా

నుంచెడు నల్లని తెలకము: చూ, బొట్టు. 1.

కావా, దే. వి. అశ్వమండలగతి.

కావరము, సం. వి. అ. న. నాచు *: చూ, శైవలము.

కావారి, సం. వి. ఈ. క్రి. మొగూరుకు వోనగువానితో నేర్పఱవఁ బడిన గొడుగు: చూ, ఫలము.

కావి, దే. వి. 1. ఎఱుపు: చూ, వత్తము 6; 2. బి. కాపాయ వత్తము: చూ, వత్తము. 1-౭౨.

కావించు, దే. న. ౩: చూ, కాజేము; భార. అర. 2, అ. 253. కావినగు, దే. అ. క్రి. (కావి+కొను) ఎఱువగు; స్వా. 2. ఆ.

71: చూ, వర్ణిలు.

కావిగోవిదారి, ద్వ. వి. నన్నావి: చూ, ముని. 1.

కావీర, దే. వి. కాపాయవత్తము: చూ, వత్తము. 1-౭౨.

కావిరాదుపు, దే. వి: చూ, కావిగోవిదారి.

కావిరి, దే. వి. నలుపు; ఉ. హరి 5, ఆ. 210: చూ, వత్తము. 8-౬.

కావిరిబొట్టు, ద్వ. వి: చూ, రూ.కావరిబొట్టు; భాగ. 10. స్కం. పూ. 297.

కావిరాయి, దే. వి. కలిక, ఎఱువి సుద్దతాయి: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-౧౩)

కావు, దే. వి. 1. అఱువుట ఏఱువుట లోనగు వానియందగు ద్వన్యనుకరణము; పాంతు. 1, ఆ. 145: చూ, హూహూ; 2. కాకిహాత: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౨౬); 3. పాతఱు లోనగువాని పైకప్పు; స్వా. 4, ఆ. 60; 4. కావరి బొట్టు: చూ, బొట్టు. 1; 5. కాదు. నజ్జో అర్థకము: చూ, లేదు. 2; 6. కుమ్మరివాని ఆమును: ఆమును.చూ.ఆనము; (సం. ప.):—ఆవాసము.

కావుట, దే. వి. 1. ఒప్పిదమగుట, భార. అది 1, ఆ. 138; భార. కాం. 6, ఆ. 385: చూ, అగుట; పా. 2. అగుట = కావుట-కావార్థక ప్రత్యయమైన 'ట' ముత్తలలో జేరలేదు: చూ, కాదేకాదులు.

కావుత, దే. ద్ర: చూ, కాత. స్వా. 1. ఆ. 2.

కావున, దే. ద్ర. హేతువునుచెలుపునది. స్వా. 1, ఆ. 67: చూ, హేతువు.

కావుపాతఱు, దే. వి. రాన్యముంచెడి కుండ: చూ, భాండము. 8-౭.

కావులగలాడు, దే. వి. సాంఖ. మాన, 7: చూ, నన్నావి 1.

కావులు, దే. వి. బి. యో.బాటిలు: చూ, వత్తము. 1-౮౭.

కావ్యకము, సం. వి. అ. పుం. 1 కీడి: చూ, పుంజు; 2. పచ్చని తుంగమునై: చూ, తృణము. 1; 3. చక్రవాకపక్షి: చూ, చక్రవాకము; 4 కలికారమునుపక్షి: చూ, పీతమస్తకము.

కావేరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కపేరుడను రాజాకూతుడు, కావేరినది: చూ, నది; 2. దోగముచాన: చూ, వేళ్ళ; 3 వసుపు: చూ, వత్తము. 6 ౭; అం. 4: చూ, గంగలు: (చూ, నది.)

కావేషము, వా. వి. వగ: చూ, విరోధము. 1.

కావేషి, వా.వి.—పై.—

కావ్య. సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. పూతనయనురాక్షసి: చూ, రాక్షసి. 1. 2. తెలివి: చూ, బుద్ధి.

కావ్యకర్త, సం. వి. ఋ. పుం. కాళాక్షరికుడు: చూ, శిక్షితాక్షరుడు.

కావ్యగీతప్రయత్నము, అం: చూ, నాయకస్వరూపములు.

కావ్యగుణములు, అం. శేషము, ప్రసాదము, మాధుర్యము, సౌకుమార్యము, సమత, అర్థదీపనము. బొబ్బార్యము. కాంతి. ఉపము, సమాధి. (10).

కావ్యచౌరము, సం. వి. అ. పుం: చూ, చంద్రకేసువు.

కావ్యదోషములు, అం. ఇవి పదఅర్థగతములై దోషములతో నిండియుండును. పదగతములు వాక్యగతములు నవి పదదోషములు ద్వివిధములు:— అంనుపదదోషములు. 17. అప్రయత్నము (కవులుప్రయోగించనివి) అపూర్ణము (ప్రస్తుతోపయోగములేని ప్రయోగము) నేనూర్ణము (తనకేసంకేతమైనది) అపూర్ణము (అసన్నిధ్యము, నిర్లక్ష్యము (పదపూర్ణము) గామ్యము (వ్యాకరణవిషయమైన పామరభాష) చ్యుతసంస్కారము (వ్యాకరణ భాష్యము) గూఢార్థము (అర్థము వెల్లడి కానిది) అన్యార్థము (వేఱార్థమిచ్చునది) అశ్లిలము (సిగ్గు గల్గించునది) అప్రదీతము (శాస్త్రపురాణాదులలోని మాటలు వాడుట) అప్రయోజకము (విశేషము లేకుండుట) క్లిష్టము (చూరాన్వయము) సందిగ్ధము సంపీఠార్థమిచ్చునది) విపరీత దీప్రదము (విరుద్ధార్థము(దోషించునది) అవిమృష్టవిధేయము (అప్రధానవర్తనము) పరుషము (క్షుణ్ణికలుపు: చూ, అర్థదోషములు); (పద, వాక్య, అర్థదోషములు అని మఱియొక గ్రంథము.)

కావ్యపాకములు, అం. ద్రాక్షపాకము, నారికేళపాకము, కదళి పాకము. (3) (పాకత్రయము): చూ, త్రయము.

కావ్యప్రకాశిక, వా. ఈగ్రంథకర్త మమ్ముటనట్లు: చూ, కావ్య నాటకములు.

కావ్యము, సం. వి. అ. న. 1. కల్పము, కవికృతగ్రంథము. కృతి: చూ, పుస్తకము; 2. కావ్యము - విశ్వలేమస్వరము; 3 కావ్యము - కవికల్పితమైనది. దీనికె గ్రంథము, కతిమని పేర్చు; 4. కావ్యము-దృశ్యము, శ్రవ్యము నని ద్వివిధము. దృశ్యము (చూడదగినది); నాటకము (ముదారి-కాకుంతలము లోనగునది) శ్రవ్యము (వినదగినది) రామాయణాది గ్రంథములు. 5. కావ్యము మూలః ద్వివిధము—కాంతానమ్మితము (ప్రబంధము) సుహృత్సమ్మితము (పురాణము) ప్రభు సమ్మితము (పేదము); 6. నాటికలు పదునెనిమిదింటితో నొకటి ఇది దేవమనుష్యమితము, కావ్యము.—ఒక అంకము, ప్రణయకథ. మధ్యమధ్యపాటగలది. ఇద్దారి కావ్యములు, అం. రఘువంశము, కుమారసంభవము, మేఘ సందేశము, భారవి, మాఘము. (5).

కావ్యరీతులు, అం. వైదిర్వి, గడి, పాంచాలి. (3).

కావ్యలింగము, అం అర్థాలంకారములలో నొకటి. కార్యముచే గౌరవమును కారణముచే గౌరవమును సమర్పించుట. వాక్యార్థ హేతుకము, పద్యార్థ హేతుకము ననిద్విధము. ఉ.—మదమండయోతుదువు. నామది ద్రిలోచనుడుండె: చూ, అలంకారము. 3.

కావ్యవృత్తులు, అం. కైశిక, ఆరభటి, సాత్వతి, భారతి. (4): చూ, వృత్తులు.

కావ్యార్థవృత్తి, అం. అర్థాలంకారములలో, నొకటి. క్రైము 3 (ఇంతేల) న్యాయమునువర్ణించుట. ఉ.—పనితనీమొగమునకు శశియెయోదె. పద్యములనింకఁజెప్పనేల : చూ, అలంకారము. 3.

కావ్యుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, కుక్కురుడు; భార. అది. 6, ఆ. 119.

కావ్యమల్లము, సం. వి. అ. పుం. పాదె: చూ, శవయానము.
 కావ్యము, సం. వి. అ. న. 1. కజ్జ, కొయ్య: చూ, వంటచెఱకు;
 వా. 2 వల్లకాడు: చూ, శ్మశానము.
 కావ్యలేఖకము, సం. వి. అ. పుం. ఘనము: చూ, పురుగు.
 కావ్యరోహి, సం. వి. న. పుం. వాతర్థి. రోహయ్యుత్తముగ్రము:
 చూ, ముగ్ధరము.
 కావ్యవల్లిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. ఖట్వ: చూ, సుకావ్య; 2. కటుక
 రోహిణి: చూ, శకులాచిని. 1.
 కావ్యశారిణి, సం. వి. అ. స్త్రీ. తెల్లనుగంధిపాల: చూ, శారిణి.
 కాష్టాంబువాహిని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. కావ్యముచే చేయఁబడిన
 అంబువాహిని; దోనె: చూ, హోడము.
 కాష్ఠీల, సం. వి. అ. స్త్రీ. కవళి: చూ, కంభ. 2.
 కాష్ఠీలము, సం. వి. అ. పుం. 1. రాకార్ద్రము: చూ, జిల్లేడు;
 2. ఉచ్చింత: చూ, కుండ. 5.
 కాన, వై. వి. = కచ్చ దట్టి: చూ, వత్తము. 1-౯-(౯.)
 (ఇది ఎదంతముగా వాడుక).
 కానండి, వా. వి. ఒకరకముచెంబు: చూ, పాత్రము. 8.
 కానండి, వై. వి. —
 కానకందము, సం. వి. అ. పుం. కొంకణదేశపు ఆకున: చూ,
 మాకరము. 1-౭.
 కానమ్మము, సం. వి. అ. పుం. కొకనీ: చూ, హరినీయ. 8.
 కానమ్మి, సం. వి. ఇ. 1. కంద నల్లెరు మొదలగునవి నలిపిన
 పులవ; ఈ. స్త్రీ. 2. కనీంద: చూ, బలును.
 కానజికు, సం. వి. త్. స్త్రీ. చిలుతేకు: చూ, బారంగి.
 కాననాళిని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. కర్కటకశృంగి: చూ, శృంగి.
 కాననుక్తు, సం. వి. త్. పుం. చేతిపాట్ల: చూ, పొట్ల.
 కానందీబజీక, సం. వి. అ. స్త్రీ. వేశవరవిశేషము: చూ, సంవారము.
 కానమృతము, సం. వి. అ. పుం. = కనీంద: చూ, బలును.
 కానమృతము, సం. వి. అ. పుం. చేతిపొట్ల: చూ, పొట్ల.
 కానమృతము, సం. వి. అ. పుం. 1. = కనీంద: చూ, బలును;
 2. గుల్మచేదము: చూ, పాద. 2.
 కానము, సం. వి. అ. పుం. ఉక్కిన: చూ, దగ్గు.
 కానర, వై. వి. = కాళహర: చూ, రూ. కాచర.
 కానరకూనర, జా. చెడుట; నెఱవేఱకపోవుట.
 కానరము, సం. వి. అ. పుం. ఎనుపోతు: చూ, మహిషము.
 కానరవల్లు, దే. వి. బ. శాలిదాన్యము: చూ, దాన్యము.
 కానలనాటిబ్రాహ్మణులు, అం. వీరినే కానలేయులు, కోనలేయులు.
 కోనలేయులు అని అందురు. వీరు శుక్లవర్ణులైయున్నారు. ప్రథమ
 శాఖియులనియు, వాజసనేయులనియు అందురు: చూ, బ్రాహ్మ
 ణులు. (రూ.కోనలనాటి బ్రాహ్మణులు).
 కాసా, దే. వి. దాసీపుత్రుడు.
 కాసారము, సం. వి. అ. పుం. 1 కొంసు: చూ, నరమ్మ. 1;
 2. బ. కొజ్జలు: చూ, దాన్యము.
 కాసారి, సం. వి. ఇ. పుం. కనీంద: చూ, బలును.
 కాసాలపు, సం. వి. ఈ. పుం. చూ, కానకందము.
 కాసింపు, వై. న. క్రి. కాసెగాగట్టు. "దీప్తి కరుమైలపేరికి
 గాసింపు." హరిశ్చ. 2, భా 1351.

కాసియ, వై. వి. రూ. కాసే. 1. = కచ్చ కుట్టి: చూ, వత్తము.
 1-౯-(౯); 2. గ్రావకారుడు: చూ, తాతిపనివాడు.
 కాసింపు, వై. వి. గ్రావకారుడు; పర. 5, ఆ 48: చూ, తాతి
 పనివాడు.
 కాసీనము, సం. వి. అ. న. = కసీనము. ములుకుత్తము: చూ,
 రసాంజనము.
 కాసు, వై. వి. 1. = కాకడీ - కావ. 1. దుగ్గానిలో నాలవకము;
 దుగ్గానిలో పదియవభాగము (అని కొందఱు) అజ్జనెన అని
 పురుషోత్తమకవీయము: చూ, కావము. 8; 2. పదునెడు
 రూపాయల విలువగల బంగారునాణెము (వాడుక) (కాసుధర
 తఅడుగా మాలుచుండును.) 3. ధనము: చూ, విత్తము. 1.
 కాసువీనము, జా. కొందెము. (పైసతో 80 వ వంతు అని
 ఉపన్యాసించునాము) "కాసువీనమేని వహులుచేయ శక్యము
 కాదయ్యె." (ధర్మజిహవాసూయము)
 కాసుపు, సం. వి. ఈ. పుం. న. 1. కుత్తిరవాక్యము: చూ,
 శబ్దము. 2-౨౦; (2-౭౦); 2. కత్తియను నాయుధవిశేషము:
 చూ, బాణము. 1-౮౦; ఈ. స్త్రీ. 3. మతి: చూ, బుద్ధి;
 4. తెవులు: చూ, రోగము 1; 5. కాంతి: చూ, వెలుతురు.
 1; 6 మాట: చూ, శబ్దము. 2.
 కాసె, వై. వి. రూ. కాసియ 1. = కచ్చ. దట్టి: చూ, వత్తము;
 1-౯ - (౯); 2. గ్రావకారుడు: చూ, తాతిపనివాడు;
 తాయికొలుచునని.
 కాసెగట్టు, వై. అ. క్రి. కచ్చగట్టు: చూ, దట్టిగట్టు.
 కాసెకోక, వై. వి. దట్టి: చూ, వత్తము. 1-౧౦.
 కాసెనిల్కడ, అం: చూ, విన్నాణములు.
 కాసెయలి, దే. వి. (కాసె + ఉలి.) తాయికొలిచెడి ఉలి,
 ఉంకము: చూ, వృక్షదనము. 1.
 కాసెవాడు, దే. వి: చూ, తాతిపనివాడు.
 కాసెవోయ, దే. అ. క్రి. (కాసె + పోయ) (వత్తమును)
 గోచివలె వెనుకకు వెక్కు.
 కాహక, సం. వి. అ. స్త్రీ. నఫిరి. కాహళవాద్యము: చూ, నీతె.
 కాహలజ్జు, సం. వి. అ. స్త్రీ. సుఖలక్షణము: గల యాడుది:
 చూ, స్త్రీ. 1-౧౪౪.
 కాహలప్రియ, సం. వి. అ. స్త్రీ. గోరింక: చూ, శారిక.
 కాహలి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, రూ. కాహళి. 2.
 కాహళ, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1 = కాళియ: చూ, కాహక; 1. ఒకా
 నొక అప్పరస్త్రీ: చూ, వేలుపులు. 2.
 కాహళజంఘలు, అం. స్త్రీలక్షణాంగములందలిజంఘల(పిక్కలు)
 యందలి విశేషము. (కాహళజంఘలై నను గజజంఘలై నను
 సుఖవశియగు: చూ, స్త్రీలక్షణాంగములు.
 కాహళము, సం. వి. అ. పుం. 1. కోడి: చూ, పుంజ; 2. శబ్ద
 మాత్రము, నథు: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౫); 3. పిల్లి;
 చూ, మూర్ఖులు; 4. బృహద్దక్కా, కాహళవాద్యము: చూ,
 నీజ. 1-౩౬; 5. పక్కి: చూ, పక్షి; న. 6. అతిశయము:
 చూ, హెచ్చు. 2; 7. కష్టము: చూ, దుఃఖము; 8. అవ్యక్త
 వాక్యము: చూ, స్వరము. 2. ౪౬-(౭౦); (౨-౪౬-)
 (౯౯); ౪౬-(౭౨); విజ. 8. పామరొక్తి: చూ, స్వరము.

2, 10. ఎందినది: చూ, శుష్కము. 2; 11. పెల్లయినది, అతిశయించినది: చూ, హెచ్చు. 2; 12. చెడ్డది, ఘలము: చూ, పావము. 1; (తెనుగు కావ్యములందు వాద్యమను నర్థ మందును తఱుచుగ ఇది పులింగముగా గానఁబడుచున్నది: భాగ. 10, స్కం. పూ. 1740. మొ.; అం. 13: చూ, పంచమహావాద్యములు.

కాహళాపుష్పము, సం. వి. అ. పుం. ఉమ్మెత్త*: చూ, హళా పుష్పము.

కాహళి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. = కాళియ, నపిరి, కాహళ వాద్యము: చూ, వీణ. 1-౫౭; 2. యాననశ్రీ, తరుణి: చూ, శ్రీ. 1-౨౬; 3. వాయించెడి యొకానొకకుండ: చూ, వీణ: (చూ, భావము.) 3; 4. దుర్మార్గుడు: చూ, వ్యాధుడు; అం. 5: చూ, సుషిరవాద్యములు.

కాహళిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నపిరి: చూ, వీణ. 1-౩౬. (రూ-కాహళి).

కాహళికుడు, సం. వి. అ. పుం. కాహళియూడవాడు; పర. 5, అ. 91.

కాహి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. కొడిపె: చూ, వర్షకము.

కాళంజి, వై. వి. = కలాచి, తమ్మవడిగము: చూ, పాత్రము. 6. (రూ-కాళంజి-కళంజి కళానిక).

కాళయుక్తి, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, సంవత్సరములు.

కాళంజి, వై. వి. = కలాచి: చూ, రూ - కాళంజి.

కాళి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1; 2. పార్వతీ భేదము: చూ, పార్వతి. 1; (ఆదిశక్తులలో నొకతె: చూ, ఆది శక్తులు; 3. కాళిక: చూ, బొగ్గు; 4. నల్లజీలకఱ్ఱ: చూ, సుషవి. 2. ౧; 5: చూ, వహ్ని. 1-౪; వా. వి (1) మను ష్కారులులేనిచోటు.

కాళింగము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఏనుగు: చూ, హస్తి; 2. నేల గుమ్మడిక: చూ, సర్వతోభద్ర. 1-౨. (నల్లనేలగుమ్మడు అనియు) (రూ - కాళింగము).

కాళింగి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, పుచ్చ*. (నక్కచోనతీగె అని విశ్వకోశము).

కాళింగుడు, సం. వి. అ. పుం. పాము: చూ, సర్పము. 1-౧.

కాళింజి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. యమునానది: చూ, నది; 2. నీటి యావు: చూ, దేనువు. (రూ-కాలింజి); అం. 3: చూ, భావ, భిన్నవృద్ధి విభాషలు.

కాళిందీభేదనుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-కాలిందీభేదనుడు.

కాళిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. = కాలియ: చూ, కాలిక; 2. నల్ల జీలకఱ్ఱ: చూ, సుషవి. 2-౧.

కాళికాదేవి, అం: చూ, దిక్పాలభార్యలు.

కాళికాపురాణము, అం: చూ, ఉపపురాణములు. కాళీపురాణము).

కాళిదాసుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-కాలిదాసుడు.

కాళియ, వై. వి. = కాహళిక. బూరగొమ్ము, నపిరి: చూ, క్షాంతి. 2, అ. 108: చూ, వీణ. 1-౩౬.

కాళీపురాణము, అం: చూ, కాళికాపురాణము

కాళీయుడు, సం. వి. అ. పుం. రూ.కళీయుడు. కాళీయుడను సర్పము: చూ, సర్పము. 1-౧.

కాళి, వై. వి. = చూ, రూ-కాళియ.

కాళజెట్టి, దే. వి. చెవికొవ పాము: చూ, సర్పము. 1-౪-(౪౧.) కాష్టపక్షకొనుట, కా. బ్రతిమాలుకొనుట. “కాష్టకై యట్టిహీనుని కాష్టపక్షకొని కష్టపుణేనను జీవించుటకం దె.” (సీతివందిక. విగ్రహము.)

క్రి

కి. దే. ఆవ. వడ్డివిభక్తియందు వచ్చెడు ప్రత్యయము: కు, యొక్క, లో, లోవల.

కిమ్, సం. విణ. మ్. 1. జ్ఞానేశ్వ. ఈహ: చూ, యోచన; 2. అడుగుట: చూ, ప్రశ్నము; 3. దూఱు: చూ, నింద. 1; 4. రీతి: చూ, విధము 1; అవ్వ. 5. అడుగుట: చూ, ప్రశ్నము; 6. దూఱు: చూ, నింద. 1; 7. ఆదియో యిదియో యను సందియము; 8. మఱియొకపక్షము; 9. కొంచెము: చూ, స్వల్పము; 10. మఱు: చూ, వెండియు; 11. ఎక్కుడు. అతిశయము: చూ, హెచ్చు. 2; 12. కారణము: చూ, హేతువు; 13. కాదనుట: చూ, లేదు. 2.

కింక, దే. వి. 1. కోపము; భార. ద్రో. 3, అ. 15: చూ, రోషము. (రూ-కింకిరి - కినుక - కినుకము - కినుపు-కిన్క-); 2. పశువులను మేకలను చంపెడి ఒకరకము తెగులు: చూ, పశురోగము.

కింకిరి, ద్వ. వి. శిశువులు పోదపెట్టినపుడు వృద్ధిచోషము పోవుచిత్ర మూడు బొగ్గులు వేసి తియు పారాజినిల్లు, (పారాజి = సుపు సున్నము కలిపినది.)

కింకర, సం. వి. ఆ. శ్రీ. దాసి: చూ, బానిసె.

కింకరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. —వై.—

కింకరుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. పరిచారకుడు: చూ, సేవ కుడు; విణ. 2. కూలివాడు: చూ, సందికాడు.

కింకిణము, సం. వి. అ. పుం. రూ-కింకిణి, పాంజెము: చూ, భూషణము. 2.

కింకిణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. —వై.—; 2. చిలుగంట: చూ, భూషణము. 2; 3. కానరేగు*: చూ, రేగు. 1; 4. గిలక*: చూ, ఘంటారవ.

కింకర, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నెత్తురు: చూ, రక్తము. 1.

కింకరము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. కోయిల: చూ, పికము; 2. రుమ్మెడ: చూ, శ్రమరము. 1; 3. గుఱ్ఱము: చూ, హయము; న. 4. ఏనుగు గండస్థలము: చూ, లెంప. 2: (చూ, హస్తి.)

కింకిరాటము, సం. వి. అ. పుం. రూ-కింకరాటము*: చూ, వన్నె. 15.

కింకిరాటుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-కింకిరాతుడు.

కింకిరాతము, సం. వి. అ. పుం. 1. కొండగొనుగు*: చూ, పీతపుష్పము; 2. పచ్చపువ్వుల పెద్దగోరంట*: చూ, మహా సహ. 2-౫; 3. రూ-కింకిరాటము*: చూ, వన్నె. 15.

కింకిరాతుడు, సం. వి. అ. పుం. మరుడు: చూ, మన్మథుడు. (రూ-కింకిరాటుడు)

కింకిరి, సం. వి. న్. పుం. 1. కానరేగుః; చూ, కేగు. 1;
 దే. వి. (1) కోవము; డి, హరి. 4, అ. 63: చూ,
 రోషము; (2) అవవాదము: చూ, నింద. 1.
 కింకిరిపడు, ద్వ. అ. క్రి. 1. క వగిల్లు. మార్గ. 2, అ. 153: చూ,
 రోషించు; 2. అసహ్యపడు; హరిచ్చ. 2, ఛా. 1533: చూ,
 రోశపడు.
 కింకిరిపాటు, ద్వ. వి. 1. కోవపడుట: చూ, రోషము; 2. అసహ్య
 పడుట: చూ, రోశ. 2.
 కింకిరేడు, సం. వి. అ. పుం. మదనుడు: చూ, మన్మథుడు.
 కింగిరి, దే. విజ. అబ్బము: చూ, స్వల్పము.
 కింద, సం. అవ్య. 1. కడక: చూ, యత్నము; 2. విశేషము,
 ఇంతేకాదు: చూ, హెచ్చు. 2; 3. సాంతము: చూ, వెరిసి. 2.
 కించన, సం. అవ్య. అసాకల్పము.
 కించనము, సం. వి. అ. పుం. ఏనుగుచెవిఅకు, హస్తీకర్ణ
 దళము: చూ, హస్తీకర్ణపలాశము.
 కించిత్తు, సం. అవ్య. = కించు. ఇంచుకంత: చూ, స్వల్పము.
 కించిదర్శకములు, అం. ఇంచుక, కొంచెము, కొంత.
 కించులికము, సం. వి. అ. పుం. రూ-కించులుకము, మీదిగాలి:
 చూ, వాయువు. 1-4-(4).
 కించులికము, సం. వి. అ. పుం. మహాలిక, ఎల్లు, వానపాము: చూ,
 సర్పము. 1-4-(2) (రూ-కించులికము.)
 కించులిసము, —పై—
 కించులుకము, సం. వి. అ. పుం. 1. —పై.—; 2. మీదిగాలి.
 రూ-కించులికము: చూ, వాయువు; 1-4-(4); అం: 3: చూ,
 వాయువులు.
 కింఛ, పై. విజ. అబ్బుడు: చూ, హేమడు. (రూ-కించు-
 క్రించుడు.)
 కింజ, సం. వి. అ. పు. వింజినారియొక్క శబ్దము: చూ, స్వరము.
 2-4-(40).
 కింజము, సం. వి. అ. న. 1. అకరువు: చూ, సహస్రవత్తము.
 1-40-(2); 2. పుష్పపరాగము: చూ, పుష్పాదీ; 3. నాగ
 కేసరపుష్పము: చూ, కింజలము. కింజల్కము.
 కింజలము, సం. వి. అ. పుం. —రూ—పై.—
 కింజల్కము, —రూ—పై.—
 కింజాడు, సం. విజ. నిర్లక్ష్యజన్మము కలవాడు: చూ, బ్రాహ్మ.
 కింతమపు, సం. వి. డి. ఇం. లూక: చూ, సారెపురుగు.
 కిండి, సం. వి. న్. పుం. గుఱ్ఱము: చూ, హయము.
 కింపచానుడు, సం. విజ. 1. రూ-కించానుడు. అతిరోధి:
 చూ, తోధి; 2. విసినిగొట్టు: చూ, తోధి.
 కింపచాన్పుడు, —పై.—
 కింపచుడు, —పై.—
 కింపాకము, సం. వి. అ. పుం. కాంజీరము, విషముష్టి: చూ,
 ముసిడి.
 కింపాకుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. నిరర్థకుడు: చూ, కింజాడు;
 విజ. 2. చూడుడు: చూ, వ్రట్టుడు; 3. మాతృశానికుడు.

కింపురుషము, సం. వి. అ. పుం. 1. మనుష్యముః: చూ, పక్షి
 శరీరమున్నుగలిగిన దేవతావిశేషపుజాతి: చూ, దేవతాభేదము;
 అం. 2: చూ, వర్షములు. (రూ-కింపురుషము = కింపురుష
 రోకము.)
 కింపురుషుడు, సం. వి. అ. పుం. అశ్వముః: చూ, సరశరీరము
 గల దేవయోని విశేషము: చూ, దేవతాభేదము.
 కింపురుషము, అం: చూ, రూ-కింపురుషము. 2.
 కింభర, సం. వి. అ. పు. నళియను గంధద్రవ్యము: చూ,
 రాజార్థము. 1-4.
 కింవదంతి, సం. వి. ఇ. త. శ్రీ. ఇనులాడుకొనుమాట, నానుడి:
 చూ, వ్యాఖ్యాతము. 2.
 కింవా, సం. అవ్య. 1: చూ, అధవా; 2. వికల్పార్థకము: చూ,
 వికల్పము. 3.
 కింకారువు, సం. వి. డి. పుం. 1. అమ్మ: చూ, బాణము. 1;
 2. పెరిముల్లు: చూ, పితాగ్రము. 1-4; 3. రాపులుగు: చూ,
 రాబందు.
 కింకుక, సం. వి. అ. పు. ఎక్కుడుదీగెః: చూ, మానేరు.
 కింకురము, సం. వి. అ. పుం. 1. పలాశముః: చూ, మోడుగు;
 (దీనిమొగ్గ అంగారికము); 2. పాముయొక్క కుఱుసము:
 చూ, నీదరము, 3; 3. అపక: చూ, వత్తము. 1-4. (రూ-కొక్త
 అని కొంచులు); 4. కవచము: చూ, వారవరాజము;
 5. తున్నముః: చూ, వంది.
 కింకులుకము, సం. వి. అ. పుం. పరాశవృక్షవిశేషముః: చూ,
 మోడుగు.
 కింస్తుష్ణము, అం: చూ, కరణము. 2.
 కింస్వీర్ణము, సం. అవ్య. 1. అడుగుట. చూ, ప్రశస్తిము; 2. ఊహ:
 చూ, యోచన.
 కికకిక, దే. వి. నవ్వుటయందగు ధ్వన్మనుకరణము: చూ,
 పలాహూ. (రూ-కికకిక.)
 కికాకిక, దే. వి. —పై.—; కళా. 1, అ. 40.
 కికి, సం. వి. న్. పుం. ఈ. శ్రీ. చాషము: చూ, పాలపిట్ట.
 కికికికి, దే. వి. 1. కోవవికారము: కిసరు; 2. అసహ్యము:
 చూ, రోశ. 2.
 కికిదివి, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, కికి. (రూ-కికి. కికిదివి. కికిదీవి).
 కికిదివము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—
 కికిదివి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. —పై.—; 2. శివుని నుదుటి
 యందుండు కన్ను, ఎఱుగన్ను: చూ, రోచనము. 1-4.
 కికిదీవి, సం. వి. ఇ. పుం. రూ- కికిదివి: చూ, పాలపిట్ట.
 కికురించు, దే. స. క్రి. మోసపుచ్చు; స్వా. 3, అ. 129; చూ,
 వదించు. (రూ - కికురువెట్టు - కికురువొడుచు - కిక్కురించు -
 కిక్కురువెట్టు).
 కికురింత, దే. వి. 1. మోసము: చూ, వంచన; 2. వంచన
 కరణము. (రూ - కికురింపు-కిక్కురింపు - కికురు-కిక్కురు -
 కిక్కురింత).
 కికురింపు, దే. వి. —పై.—
 కికురు, దే. వి. —పై.—

కిక్కురునెట్టు, దే. న. క్రి. (కిక్కురు + నెట్టు) మోసపుచ్చు; రామా. 8, అ. 145: చూ, వంశండు.

కిక్కురువొచ్చు, దే. న. క్రి. (కిక్కురు + వొచ్చు) — పై. —; భాగ. 10. స్కం. పూ. 431.

కిక్కిరికొడ, వా. వి. పా. కములో పుడక (అడ్డము).

కిక్కిన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. వి. గర్విణీశ్రీలకు స్తనములు మొదలగు ప్రదేశములందుండు రేఖలు, కంఠరేఖలు: చూ, కంఠరేఖలు; (1) క్రోవివంబి తృణము, నడము: చూ, తృణము. 1.

కిక్కినకనవు, దే. వి. కిక్కిన: చూ, తృణము. 1.

కిక్కిరిసికొను, దే. అ. క్రి. ఇటులైన తావులో కూర్చుండు; ఇటికికొను. (వా).

కిక్కిరించు, దే. న. క్రి: చూ, రూ. కిక్కిరించు; రా. యు. కాం. 287.

కిక్కిరింక, దే. వి: చూ, రూ. కిక్కిరింక.

కిక్కిరింపు, దే. వి. — పై. — (రూ. కిక్కిరింపు.)

కిక్కిరు, దే. వి: చూ, రూ. కిక్కిరు.

కిక్కిరుచునకుము, జా. మాటలాడుకుము, నోరెత్తకుము.

కిక్కిరునెట్టు, దే. న. క్రి: చూ, రూ. కిక్కిరునెట్టు; రసి. 3, అ. 90.

కిక్కిరువొడుచు, దే. న. క్రి: చూ, రూ. కిక్కిరువొడుచు.

కిక్కిన, దే. వి. 1. బలాత్కారము: చూ, బలవంతము; 2. మిక్కిలి కదియక: పా. 3, అ. 38.

కిక్కి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. చిన్ననక్క. కొంకనక్క: చూ, నృగాలము; ఇ. పుం. 2. కోడి: చూ, వానరము.

కిగ్గాడి, వై. విణ. 1. అంజేద. కళా. 8, అ. 138: చూ, విశ్న యోజకుడు; 2. = కికట. క్షుద్రుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2. (రూ. కిగ్గాడి. కిగ్గాడి.)

కిగ్గాడి, వై. విణ. — పై. — (కిగ్గాడి).

కిచిడి, దే. వి: చూ, రూ. కిచిడి. 1. 2.

కిచకెవ, దే. వి. వక్షలు లోనగువాని కూతయందగు ధ్వన్యను కరణము: చూ, హూహూ.

కిచకొట్టు, దే. అ. క్రి. కూయు; రా. కిక్కిం, కాం. 199: చూ, శబ్దించు.

కిచకెవకొట్టు, దే. అ. క్రి. — పై. —

కిచ్చడి, దే. వి. 1. నానవస్తువులు చేర్చి వండిన చిత్రాన్న విశేషము, కలవంటకము: చూ, సాదము. (1) - ౧౩; వా. 2. కిచిడి అనియు, పిచిక సన్నములు అనియు, పిచికసాంబ అనియు పిలువబడు ఒకరకము వడ్లు: చూ, దాన్యము.

కిచ్చాట్టు, వా. వి. ఇబ్బంది. (ఉత్తరసర్కారులలో వాడుక)

కిచ, వా. వీణె మృదంగము మొదలగు వాద్యములలో నొకటి. (తిక. ధిమి. కిట. రుణ మొ. : చూ, స్వరము. 2.

కిటకిట, దే. వి. 1. వీణె మొదలగువాని విరడత్రిప్పుటయం దగు ధ్వన్యనుకరణము; వైణ. 1, అ. 118: చూ, హూహూ; వా. 2 ఇద్దఱు (లేక) పెక్కురు యెడములకుండగ కిక్కిరి యుట.

కిచి, సం. వి. ఇ. పుం. వండి: చూ, సూకరము.

కిచికి, దే. వి. రూ. కిచికి: చూ, గవాక్షము.

కిచికి, దే. వి. — పై. —

కిచిభము, సం. వి. అ. పుం. కేళిబిందు, పేను: చూ, యూకము.

కిటుకు, దే. వి. 1. కవలము; వి. పు. 7, అ. 94: చూ, వ్యాజము.

1; 2. గుట్ట; కళా. 8, అ. 38: చూ, మర్మము. 1.

కిట్టు, దే. వి. పగ: చూ, విరోధము. (రూ. గిట్టు.)

కిట్టు, సం. వి. అ. న. శరీరమునుండి వెలువడు మలసామాన్యము. (ఇవి పండెందు. — క్రొవ్వు, రేతస్సు. నెక్కుడు మెదడు, గురిమి, మూత్రము, విష్ణు. చీమిడి, తెమడి, కస్నీరు, కంబిస్సె, చెమట): చూ, రుహలము. 1.

కిట్టవర్జము, సం. వి. అ. న. కుత్రము: చూ, రేతస్సు. 1.

కిట్టాలము, సం. వి. అ. పుం. 1. రాగితా: చూ, భూజము. 2;

2. రాగిపాత్రము: చూ, పాత్రము. 3; 3. ఇనుపపిట్టెము: చూ, మంచూరిము.

కిట్టకోల, దే. వి. ఇజికించుటకుగా నొకతట్టుకొనలజేర్చి కట్టి చిన్నకోలలలో నేర్పకపండిన సాధనము.

కిట్టివము, సం. వి. అ. న. ఉప్పునీళ్లు: చూ, సలిలము. 1-౧౩.

కిట్ట, దే. అ. క్రి. న. క్రి. చేరు; భార. క్రో. 1, అ. 808: భార. ఆర. 1, అ. 102: చూ, సమీపించు.

కిట్టుబడి, వా. వి. గిట్టుబడి. (కిట్టింపు.)

కిణము, సం. వి. అ. పుం. 1. కఠినవస్థసంస్పర్శముచే హస్తాలయందు గాచెడితాయ; 2. గాయపుతాయ; 3. యోన్యర్థమగు మూలవ్యాధి: చూ, రోగము. 1; 2: చూ, వ్రణము. 1-౨౧. కిణాలయము, సం. వి. అ. న. పెళ్ళెము, పిల్లము: చూ, సురవర్తి.

కిజీ, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ఉత్తరేణి: చూ, తెలికము.

కిజీతము, సం. వి. అ. న. వాయుదేవుని విల్లు: చూ, వాణము. 1-౩౫.

కిజిపా, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ఉత్తరేణి: చూ, తెలికము; 2. = గినియ. తెల్లగినియ: చూ, శిరీషవక్ర; 3. = గినియ: నల్లగినియ: చూ, శిరీషవక్ర.

కిజ్జము, సం. వి. అ. న. 1. పెళ్ళెము, పిల్లము: చూ, సురవర్తి; 2. రూ. కిజ్జము. కల్లులీయుపవార్తము, సురావీణము: చూ, సుర. 2-౯; 3. తెలికమీది: చూ, పిణ్ణాకము; 4. దోషము: చూ, పాపము. 1.

కిత, దే. వి. దేవతార్పణమునకై కళ్ళమున నొకదెనబోసెడు మూడు దోసిళ్ళరాసి.

కితకిత, వా. వి. చక్కిలిగింక.

కితవము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉమ్మెత్త: చూ, హూహూపుష్పము;

2. చంచాయను గ్రంధము: చూ, రాజారము. 1-౧౦.

కితవుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. జూచమువాడు: చూ, పండికాడు; విణ. 2. మోసగాడు: చూ, వంచకుడు. 1; 2. మదించినవాడు: చూ, మత్తుడు.

కితనగోత్రము, అం: చూ, గోత్రము. 18.

కితాటు, వా. వి. విరుదు, గెరవచిన్నము.

కిక్కువు, సం. వి. ఉ. పుం. నాట్యమూపలి పదునాలుగంకములలో నొకటి: చూ, నాటకము. 1.

కీర్త, దే. వి. చేకనాచేరనాగ్ని: చూ, నిప్పు. (చూ-కిర్తు.)
 కీర్తనార, దే. వి. చాగనార, మోటుగుడ్డ.
 కీర్తలి, దే. వి. నాగరంగజాలి: చూ, శర్కరాంకము. 1-౫.
 కీర్తి, వై. వి. అగ్ని; అం. ఛా. ప్ర. స్వ 48: చూ. నిప్పు.
 కీర్తు, దే. వి. చూ, చూ-కిర్త.
 కిడుకు, దే. అ. క్రి. 1. బిడ్డలు నిద్రలేచునపు డాలస్యముచే నొక
 విదముగా మూలుగు; ఛాగ. 10. స్కం. పూ. 225: చూ,
 స్వరము. 2-౪౬-(౩౪); 2. బిడ్డలు తల్లిదండ్రులులోనగు
 వారి నేదేనికావలసి పీడించునపు దొకవిధముగా మూలుగు;
 హరిశ్చ. 1. భా. 2341: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౩౫).
 కినియు, దే. అ. క్రి. 1. కోపించు: చూ, రోషించు. (రూ-కిను
 వడు-కిన్వడు-కింకిరివడు); 2. చేరు: చూ. 2. అ. 47: చూ,
 సమీపించు.
 కినుక, దే. వి. కోపము; ఛార. ద్రో. 3. అ. 225: చూ,
 రోషము. (రూ-కిన్క-కినుకము-కినుపు).
 కినుకకాడు, దే. వి. తోవముగలవాడు: చూ, రోషణుడు.
 కినుకము, దే. వి. కోపము: చూ, రోషము.
 కినుపు, దే. వి. —పై—; కాళ. 4. అ. 148.
 కినువడు, ద్వ. అ. క్రి. (కినుపు + వడు) రూ-కిన్వడు కోవవడు;
 ఛార. విరా. 4. అ. 218: చూ, రోషించు.
 కిన్న, దే. వి. చూ, చూ-కినుక.
 కిన్నర, సం. వి. అ. క్రి. = కిన్నెర. ఒకరకము వీణ: చూ, వీణ.
 కిన్నరనత్వ, అం: చూ, ద్వాదశనత్వలు.
 కిన్నరి, సం. వి. ఈ క్రి. = కిన్నెర. ఒకరకము వీణ: చూ,
 వీణ; 2. కిన్నర క్రి: చూ, క్రి. 1-౧౪౫.
 కిన్నరుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. అశ్వమును నరశరీరము
 గల దేవయోని విశేషము: (చూ, కింపురుషుడు); చూ,
 దేవతావిశేషము.
 కిన్నరేశుడు, సం. వి. అ. పుం. కుదేరుడు: చూ, శ్రీదురుడు.
 కిన్నరేశ్వరుడు, —పై—
 కిన్ను, సం. అవ్య. 1. అడుగుట: చూ, ప్రశ్నము; 2. నంది
 యము: చూ, సంశయము; 3. ప్రాతది: చూ, పూతనము;
 4. పూజ్యము: చూ, మహితము; 5. చెప్పరానిది: చూ,
 అవాన్యము.
 కిన్నెర, వై. వి. = కిన్నెర. ఒకరకము వీణ; వై. 1. అ. 5:
 చూ, వీణ. 1-౧౪.
 కిన్వడు, ద్వ. అ. క్రి: చూ, రూ-కినువడు; హరి. పూ. 3. అ.
 85.
 కిపాయకు, వా. వి. లాభము.
 కిమర్తకము, సం. అవ్య. ఏమి.
 కిమస్తున్నము, అం: చూ, కరణములు.
 కిమిల, సం. వి. అ. క్రి. విశేషసంతానముగం యాడుది: చూ,
 క్రి. 1-౧౪౬.
 కిమివహ నరమ్యం మృగదృశి, న్యా. క్రికినందించిన దేది
 రమ్యముగాదు?
 కిమివహి మధురాజం మందపం నాకృతీనామ్: న్యా. స్వభావముగా
 నందముగా నున్నవారి కేవి యందమునీయదు?

కిమీరము, సం. వి. అ. పుం. నారింజి: చూ, శర్కరాంకము.
 1-౧౧.
 కిము, సం. అవ్య. 1. వికల్పాత్మక సంశయము, ఇదేశ,
 అవేవో: చూ, సంశయము; 2. చక్కగా నెలియుట, సంభావనో
 గౌరవము: చూ, సన్మానము; 3. విమర్శ: చూ, విచారణ; 4.
 మనోవ్యాపారము: చూ, సంకల్పము; 5. నిద్దు: చూ,
 స్వప్నము. 2.
 కిముడు, దే. వి. అ. అల్పము; అం. ఛా. తృ. వి. 16: చూ,
 స్వల్పము
 కిముత, సం. అవ్య. 1. నిర్భరము, పెల్లు, అతిశయము: చూ,
 మోచ్చు 2; 2. అదో యిదో యను సంశయము: చూ,
 సంశయము; 3. అడుగుట: చూ, ప్రశ్నము.
 కిమ్మతు, వా. వి. వెల. రూ-కిమ్మత్తు: చూ, వెల. 1-౧. కిమ్మత్తు.
 —పై—
 కిమ్మీరము, సం. వి. అ. పుం. 1. రూ-కిమ్మీరము, చిత్తవర్ణము:
 చూ, వర్ణము. 6-౮; (6-౮-౧); 2. నారదబ్ధి: చూ,
 శర్కరాంకము. 1-౬: వి. 3. చిత్రవర్ణముగలవి: చూ,
 వర్ణము. 6.
 కిమ్మీరుడు, సం. వి. అ. పుం. కిమ్మీరుడను రక్కసుడు:
 చూ, రాక్షసుడు. 1-౪.
 కియదేశిక, సం. వి. అ. క్రి. 1. ఉత్సాహము: చూ, సంతోషము;
 2. ప్రయత్నము: చూ, యత్నము.
 కియదేహిక, సం. వి. అ. క్రి. ప్రాధిమ: చూ, సామర్థ్యము. 1.
 కిమూహము, సం. వి. అ. పుం. ఎఱ్ఱనిగుఱ్ఱము: చూ,
 హయము. 1-౧౭.
 కియ్య, దే. వి. (క్రిందు + య) ఒకయక్షరము క్రిందియకారము:
 రూ-కియ్యము కియ్యవడి.
 కియ్యము, దే. వి. —పై—
 కియ్యవడి, దే. వి. —పై—
 కిరంజి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. కరతలము: చూ, హస్తము.
 1-౭; 2. నీలమణి దోషము: చూ, రర్పములు. 1-౬-(౨).
 కిరకుడు, సం. వి. అ. పుం. లేఖకుడు, రూ-కిరికుడు: చూ,
 వ్రాతకాడు.
 కిరణమాలి, సం. వి. న్. పుం. వెలుగువేడు: చూ, సూర్యుడు.
 కిరణము, సం. వి. అ. పుం. 1. వెలుగు: చూ, మయామి.
 1; అం. 2: చూ, ఆగమములు: (చూ, ఉపవిద్యలు. 1-౧).
 కిరణవళి, అం: చూ, వందమ పాదవ జాంతరభాషలు: (చూ,
 భాష. 1.)
 కిరము, సం. వి. అ. పుం. రూ-కిరి. వరాహము: చూ, సూకరము.
 కిరసనాయిలు, వా. వి. మట్టిసూనె: చూ, స్నేహము. 1-౨౦.
 కిరాటుడు, సం. వి. అ. పుం. కోమటి: చూ, వైశ్యుడు.
 కిరాత, సం. వి. అ. క్రి. మందాకిని: చూ, నది.
 కిరాతకము, సం. వి. అ. పుం. నేలవేము: చూ, భూనిందిము.
 కిరాతతిక్రము, సం. వి. అ. పుం. —పై—
 కిరాతానీ, సం. వి. న్. పుం. గరుకుడు: చూ, హరివాహనుడు.
 కిరాతి, సం. వి. ఈ. క్రి. 1. కిరాతక్రి: చూ, క్రి. 1-౧౫; 2. గౌరి:
 చూ, పార్వతి. 1; 3. గంగ: చూ, నది; 4. కుంభనకతై:
 (కంభశి): చూ, క్రి. 1-౧౪౭.

కిరాతుడు, సం. వి. అ. పుం. నెమిలింపము ధరించి అడవి
యందు తిరిగెనుబోయి: చూ, వ్యాధుడు. 1.

కిరాణా, వా. వి. చిల్లరదినములు. రూ.కిరానా.

కిరాయి, వా. వి. వాడుగ, కూలి.

కిరి, సం. వి. ఇ. పుం. మాహము: చూ, సూరము.

కిరికము, సం. వి. అ. పుం. కపటజానము: చూ, వ్యవహారము.

4; 2. దేవతలయొక్క దేవము: చూ, హృదయము. 2;

3. దేవాలయము: చూ, వేరుపుటెంకి.

కిరికుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ.కిరికుడు.

కిరిచి, సం. వి. న. న. 1. హింతాలవలము: చూ, హింతాలము;

ఇ. పుం. 2. కోడి: చూ, పుంజు (రూ.కిరిచి).

కిరీటము, సం. వి. అ. పుం. న. ఒకవిధమైన రాజుల తలపాగ;
సార్వభౌముని బొముడికము: చూ, నీసకము. 1.

కిరీటి, సం. వి. న. పుం. 1. = క్రిటి. అర్జునుడు: చూ,
విజయుడు. 1; 2. కోడి: చూ, పుంజు. (రూ.కిరిటి).

కిరీటిక, సం. వి. అ. పు. కీవకమును పేరుగల గ్రంథము:
చూ, రాజార్థము. 1-౧౬.

కిరీటివచ్చు, వై. వి. = గాయక. 1. మరకతము; వసు. 4, అ.
78; విజ. 3, అ. 28: చూ, రత్నము. 1; 2. నీలము: చూ,
రత్నము. 1.

కిరువెన, వై. వి. = గృధ్రుని. రొండిలోని వాతరోగము; ఆం. భా.
ద్వి. మ. 126: చూ, రోగము. 1.

కిరుసు, దే. వి. ఇరుప్రక్కల వాదరగలిగి వాటమైన కత్తి; కళా.
7, అ. 12: చూ, రిప్పి. 2-౨౧.

కిర్మి, సం. వి. ఈ. పు. 1. పలాలము, గింజలేని పరిశోధ
లోనగునది, మోడు: చూ, తృణము. 1; 2. ఇల్లు: చూ,
సవనము. 1; 3. స్వర్ణపుత్రక: చూ, హరిణి. 3; 4. లోహ
పుత్రక: చూ, హరిణి. 3-౨.

కిర్మీరణి, సం. వి. క్. పుం. భినుసేనుడు: చూ, వ్యకోదరుడు.

కిర్మీరత్నము, సం. వి. చ్. పు. నాగరంగము: చూ,
శర్మరాంకము. 1-౧౧.

కిర్మీరభిక్తు, సం. వి. చ్. పుం: చూ, కిర్మీరణి.

కిర్మీరము, సం. వి. అ. పుం. 1. నాగరంగ: చూ, శర్మ
రాంకము. 1-౧౧; 2. కర్పూరవర్ణము: చూ, వర్ణము. 6-౮;
(8-౮-౧౧).

కిర్మీరసూదనుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, కిర్మీరణి.

కిర్మీరుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ.కిర్మీరుడు.

కిర్రి, దే. వి. అం: చూ, విన్నాణములు. (రూ.కిర్లము - కిర్రి -
కెర్రి - కెర్రి) (పురుషోత్తమకవీయము).

కిఱకిఱ, దే. వి. 1. రథనేమి ద్వని: చూ, హూహూ.

కిఱుకెప్పు, దే. వి. రూ.కిఱుకెప్పు; వై. 3, అ. 126: చూ,
సమ్మాళిగలు. 1-౮.

కిఱుకు, దే. వి. 1. మోసము: చూ, వంచన. (రూ.కిక్కు -
క్రుక్కు); 2. క్రిష్ణ; జై. 6, అ. 234: చూ, విహారము. 1;
విజ. 3. తక్కువైనది: చూ, హీనము. 1.

కిఱుకుపొడుచు, దే. అ. క్రి. తిరుగు; భాగ. 10. స్కం.
పూ. 758: చూ, సంచరించు.

కిఱుకు, దే. విజ. తక్కువైనది: చూ, హీనము. 1. "కిఱుకునేల".

కిఱుకు, దే. వి. భృన్యనుకరణవిశేషము: చూ, హూహూ.

కిఱుకెప్పు, దే. వి: చూ, రూ.కిఱుకెప్పు. (ఇట్లు కిఱుమెట్టు.)

కిఱుగానుగు, దే. వి. ఒకానొక దారికి: చూ, చాలక్రివ.

కిఱి, సం. అవ్య. 1. వార్త. లోకవాడుక: చూ, సమాచారము. 2;

2. సంభవించుననుట: చూ, సంభావము; 3. ఉచితముకానిది:

చూ, అనుచితము; 4. కారణము: చూ, హేతువు; 5. కల్ప:

వితకము; 6. అక్రమము: చూ, అగ్రహము 3; 7. తలపు:

చూ, స్మృతి. 1; 8. ఊరదించుట: చూ, సమాశ్వాసము.

కిలకించితము, సం. వి. అ. న. పు. రూ.కిలకించితము.

1. రోషాశుభావనర్థముల సంకరభావమును ప్రియొక్క

శృంగారచేష్టావిశేషము: చూ, హరిమ; ఆం. 2: చూ,
శృంగారచేష్టలు.

కిలకిరి, సం. వి. అ. పు. 1. హర్షచ్ఛవ: చూ, స్వరము.

2-౪౬-(౪౭); దే. వి. (1) నవ్వుటయొందగు భృన్యను

కరణము; వసు. 6, అ. 74; య. 6, అ. 81: చూ,

హూహూ

కిలకిరియట, దే. అ. క్రి: చూ, కిలకిరిలాడు.

కిలకిరిలాడు, దే. అ. క్రి. (కిలకిరియ + ఆడు, కిలకిరిచ్చని
చేయు; నిలా. 2, అ. 81: చూ, శబ్దించు. 1-౨.

కిలకొట్టు, దే. అ. క్రి. మ్రోగు, చెరిగు: చూ, శబ్దించు.

కిలాటము, సం. వి. అ. పుం. 1. పాలవిఱుగుట: చూ,

స్తన్యము. 1-౬; 2. జాన్ము: చూ, స్తన్యము. 1-౪;

(వాట కావగ మిలిసగవచ్చును హోవళి).

కిలాటి, సం. వి. ఈ. పు. 1. 2-వై.-; న. పుం. 3. వెదురు:

చూ, వేణువు.

కిలాతము, దే. వి. గుఱుము; య. 2, అ. 39: చూ, హయము.

కిలారము, దే. వి. ఘోషము, పసులముంచ. రూ.కిలారము: చూ,

దేనువు.

కిలారి, దే. వి. (కిలారము + ఇ) రూ.కిలారి, అవులగావరి,

గొల్లవాడు: చూ, మహాబాధుడు.

కిలారించు, దే. అ. క్రి. కిలకిరియని మ్రోగు: చూ, శబ్దించు.

1-౨.

కిలారుడు, —వై.—

కిలార్పు, —వై.—

కిలార్థకములు, పా. కద - కదా - కాదా - కా.

కిలాసమ్ము, సం. వి. అ. పుం. ఒకరకముచెట్టు: చూ, వృక్షము,

కిలాసము, సం. వి. అ. న. 1. దేహమునందు గలిగెడి యొక

దినుసుపొడ: చూ, నిర్భయము; 2. నెద్దెముగలది: చూ, నిర్భయము.

కిలాసి, న. విజ. నిబ్బెముగలవాడు: చూ, నిర్భయము.

కిలింజకము, సం. వి. అ. పుం. కటము: చూ, చావ.

కిలింజము, సం. వి. అ. పుం. న: చూ, సూక్ష్మదారువు*.

కిలికించితము, సం. వి. అ. న: చూ, రూ.కిలికించితము.

(రూ.కిలికించితము).

కిలిము, సం. వి. అ. న. దేవదారువు: చూ, సూక్ష్మదారువు.

కిల్కము, సం. వి. అ. న. దోసము: చూ, పావము. 1.

కిల్కి, సం. వి. ఇ. పుం. గుఱ్ఱము: చూ, హయము.
 కిల్కిషము, సం. వి. అ. న. 1. రోసము: చూ, పాపము. 1;
 2. తప్పు: చూ, నేరము; 3. తెవులు: చూ, రోగము. 1;
 4. నల్లత్రాచు విషము: చూ, వినము. 1.
 కిల్లాకు, ద్వ. వి. (కిల్ల + ఆకు) చీటి: కువల. 2. ఆ, 24;
 కళా. 7, ఆ. 24: చూ, పురోణి. (హ. ఉల్లాకు - కిల్లాకు
 చీటి - కిల్లాకుచీటి - కిల్లాకుచీటి) (పురుషోత్తమకవీయము)
 కిల్లాకుచీటి, ద్వ. వి. —పై.—
 కిల్లాది, వా. వి. మాయ, దగా.
 కిల్వి, సం. వి. న. పుం. గుఱ్ఱము: చూ, హయము.
 కిలకివ, దే. వి. ద్వన్యను: రణవిశేషము: చూ, హూహూ.
 కిల్వ, దే. అ. క్రి. కునుగు: చూ, మడియము.
 కిలము, సం. వి. అ. పుం. చిగురు: చూ, విద్రుమము.
 కిలయము, —పై.—
 కిలోరము, సం. వి. అ. పుం. గుఱ్ఱపుష్పిల్ల: చూ, హయము.
 1. అశా; 2. తెలవర్తి. చిల్లపుష్పి: చూ, స్వక్తి; 3. యాత:
 చూ, సారాపురుగు; 4. చాగ: చూ, ప్రవ; విజా. 5. విహవ:
 బడినవి: చూ, నముట్టతము.
 కిలోరుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. వేడివేలుపు: చూ, సూర్యుడు;
 విజా. 2. యావనావస్తకలవాడు: చూ, శిబువు. 1-౫.
 కిష్కచతుశ్శతము, సం. వి. అ. న. మారువారలదూరము: చూ,
 నన్యము.
 కిష్కింధ, అం: చూ, కాండలు.
 కిష్కింధము, సం. వి. అ. పుం. ఓడదేశమునందలి యొకా
 నొకకొండ: చూ, పర్వతము.
 కిష్కింధాదిపురు, సం. వి. అ. పుం. వాలితమ్మడు, నుగ్గిపురు:
 చూ, వానరము. 1-౭.
 కిష్కింది, సం. వి. ఈ. క్రి. కిష్కింధపర్వతమునందలి గుహ:
 చూ, రంధ్రము. 1-౭.
 కిష్కింధ్య, సం. వి. ఆ. క్రి. —పై.—
 కిష్కింధ్యము, సం. వి. అం. పుం: చూ, రూ. కిష్కింధము.
 కిష్కువు, సం. వి. ఉ. క్రి. 1. జేన: చూ, వితపి; 2. ప్రకోశము,
 ముంజేయ: చూ, హస్తము. 1-౩; 3. రెండుజేనలకొలది
 హస్తము. మూర: చూ, హస్తము. 1-౨౭. పుం. 4. వింది
 తుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.
 కిస, దే. వి. నెమలికూత: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౨౭)
 (రూ. కేక-కేకిన-కేన) (పురు. క.)
 కిసమన, దే. వి. వ్యధ; విజా. 3, ఆ. 87: చూ, దుఃఖము.
 కిసము, సం. వి. అ. న. చిగురు: చూ, కిసలము.
 కిసరు, దే. వి. 1. కోపవికారము; ఆము. 4, ఆ. 175: చూ,
 కింకిరి. 1; 2. అంటుపోతుట వంస వనవిద్ధలకు కలిగెడి
 రోషము.
 కిసలము, సం. వి. అ. న: చూ, కిసము. (రూ. కిసాలయము-
 కిసాలము. కిసలయము. కిసము.)
 కిసలయము, —పై.—
 కిసాలము, —పై.—
 కిసాలయము, —పై.—
 కిసాలన, దే. వి. ద్వన్యనుకరణము: చూ, హూహూ.

కిసిమిసివండు, వా. వి. లఘుద్రాక్షిణ్యము.
 కిసుక, వై. వి. = కృషి: చూ, వ్యవసాయము.
 కిసుమీను, దే. వి: చూ, లఘుద్రాక్షిణ్యము.
 కిస్తీ, వా. వి. 1. వంతుచొప్పున చెల్లించుద్రవ్యము, వాయిదా; వా. వి:
 2. లంకణము. “వాడు జ్వరముచే కిస్తీలు చెల్లించుచుండెను.”
 కిస్తీబంది, వా. వి. వాయిదాల యేర్పాటు.
 కిస్తీనుపండుగ, వా. వి. క్రిస్తుజన్మదినోత్సవము.
 కిల్కి, వా. వి. పరిమళద్రవ్యములతో గూడిన తాంబూలము.
 (రూ. కిల్కి): (చూ, కారాకిల్కి.)

క్రి

కిర, వై. వి. 1 = మీర్జార. రూ. గీత. ఏనుగు కూత,
 బృందాతము: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౧౬); 2. నెమలి
 కూత: చూ, స్వరము. 2. (అంద్రవదనము).
 కిరచట్టాడు, దే. అ. క్రి. (కిర + ఆటలు + ఆడు) కలహించు:
 చూ, వాటురాడు.
 కిరే, దే. వి. 1. ద్వన్యనుకరణ విశేషము; ధో. 5, ఆ. 94:
 చూ, హూహూ; 2. అశ్రావ్యస్వస్: చూ, స్వరము.
 2-౪౬-(౨౧).
 కిరేచలగడ, దే. వి. అదిమినపుడు కిరేచుకొనునట్లు రోపల
 విల్లుపెట్టి కుట్టినతలగడ: చూ, లోడు.
 కిరేచులిళ్ళ, దే. వి. —పై.—
 కిరేచుబుజ్జ, దే. వి. —పై.—
 కిరేచాయ, దే. వి. ముదురు కుమ్మరపురుగు: చూ, యమ
 కీటకము: (చూ, పురుగు.)
 కికటము, సం. వి. అ. పుం. 1. గుఱ్ఱము: చూ, హయము;
 2. మగదేశము. చూ, దేశము; క్రి. 3 కల్లు: చూ, సుర. 2;
 విజా. 4. వివివారు (శర): చూ, లోభి; 5. పేదవారు
 (శర): చూ, వీధివారు; (రూ. కికటాడు).
 కికటాడు, సం. వి. అ. పుం. —4. 5. —పై.—
 కికళాళ్యము, సం. వి. అ. పుం. పక్కి: చూ, పక్షి. (రూ. కిక
 సాన్యము.)
 కికసము, సం. వి. అ. న. 1. ఎముక: చూ, శల్యము. 1; పుం. 2.
 నులిపురుగు: చూ, పురుగు.
 కికసాత్మజాడు, సం. వి. అ. పుం. నైర్వృతి: చూ, మూలతోడు.
 కికసాన్యము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ. కికళాళ్యము.
 కికి, సం. వి. ఇ. పుం. చూ, పాలపిట్ట.
 కికిదివి, సం. వి. ఇ. పుం. రూ. కికిదివి, కికిదివి. —పై.—
 కిగ్గాడి, వై. వి. = కీకట, రూ. కిగ్గాడి. కిగ్గాడి. జ్ఞాదుడు: చూ,
 వ్యాధుడు. 2.
 కిచకీర్తి, సం. వి. త. పుం. భీమసేనుడు: చూ, వ్యకోదరుడు.
 కిచకభిత్త, సం. వి. ద్. పుం. —పై.—
 కిచకము, సం. వి. అ. పుం. 1. గాలితాకున మోగెడు పెదురు:
 చూ, వేణువు; 2. ఒకానొకచెట్టు: చూ, వృక్షము.

క్రస్యగౌడబ్రాహ్మణులు, అం. గౌడలలో నొకతెగవారు. యజ్ఞ ర్షేషులు. హిరణ్యకేసీయశాత్రము కలనారు: చూ, బ్రాహ్మ ణులు.

క్రీ. సం. వి. ఇ. శ్రీ 1. = కీరితి: చూ, యశస్సు; 2. విరివి: చూ, విస్తారము. 1; 3. తేట: చూ, స్పష్టము; 4. అడుసు: చూ, బురద; 5. తావు: చూ, స్థానము. 1; 6. అనుగ హము: చూ, సాకతము. 2; అం. 7: చూ, ఐశ్వర్యములు. అం. 8. కీ ర్తికి ఉపమానములు:— చంద్రుడు, వెన్నెల, హంస, సుదగు, ముత్యము, వెండి, రజితాద్రి, హిమాద్రి, శివుడు, మంచు, శంఖము, అమృతము, కామదేవుడు, కల్పవృక్షము, ఉచ్చైశ్రవము, ఐరావతము, పాలు, గజ సంఠము, సింహము, గంగ, సరస్వతి, నారదుడు, మంచి గంధము, కర్పూరము, వజ్రము, నిక్షత్రములు, తెల్లుపువ్వు. బలశద్రుడు.

క్రీండు, సం. న. క్రి. పొగడు; ధార. ఆది. 3, అ. 20: చూ, స్తుతిండు.

క్రీరకము, సం. విజ. పొగవడగనది: చూ, స్తుత్యము.

క్రీరకము, అం: చూ, జన్యతాశములు.

క్రీరతాపసుభగత్వము, అం: చూ, నాయకస్వరూపము.

క్రీరింధము, అం: చూ, ఉద్ధితకరణబంధములు: (చూ, బంధ ములు.)

క్రీరణాజుడు, సం. విజ. క్. కుంభసంభవుడు: చూ, ద్రోణుడు.

క్రీరిమంతుడు, సం. వి. త్. పుం. వసుదేవుని పెద్దకొడుకు: చూ, పుత్రుడు. 1.

క్రీరీశుడు, సం. వి. అ. పుం. కీర్తిభూమియందు వదలి శరీరమును చాలించినవాడు. “రాముడు కీర్తిశుడయ్యె.”

క్రీర్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. వలాశము: చూ, మోడుగు; 2. కొమ్మ: చూ, శాఖ; 3. చిన్నిసూరకత్తి: చూ, రిప్పి. 2-౧౮.

క్రీర్తకబ్రాహ్మణులు, అం. మహారాష్ట్రీలలో నొకతెగవారు. ఋగ్వేదులు. ఐతరేయబ్రాహ్మణమునకు జేరినవారు. ఆశ్వ లాయన సూత్రమువారు. వీరు గోమాంవల నది సమీపమున వంచక్రోశదేశముందు నివసించుమున్న వన్నిద్దరు బ్రాహ్మణుల సంతతివారనియు సహ్యాద్రికాండమున జెప్పియున్నది: చూ, బ్రాహ్మణులు.

క్రీల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. మోఁచేటిదెబ్బ.

క్రీలక, సం. వి. అ. పుం: చూ, సంవత్సరములు. (రూ- కీలకము.)

క్రీలకము, సం. వి. అ. పుం. 1. —వై.—; 2. శివకము, వసులగడైదు గూడుము: చూ, ప్రభము. 1-౨; 3. అగ్ని: చూ, నిప్పు; అం. 4: చూ, సంయుక్తహస్తములు; దే. వి. (1) జీవస్థానము: చూ, మర్మము. 1. (రూ. కీలు-కీలుకు.)

క్రీలప్రతికిలన్యాయము, న్యాయ. గట్టితనమునకై యిటువైపుల మేకులు దిగించినవిధమున నొకప్రమాణమున కవస్థంభ కముగా మఠోక్తప్రమాణమును జూపుదురు. అట్టిచో నిది ప్రయోజ్యమానమగును.

క్రీలము, సం. వి. అ. న. 1. జలము: చూ, నీరు. 1; పుం. 2. మంట: చూ, వహ్ని. 1-౨౬; 3. మొరకు, సాణువు: చూ, వృక్షము; 4. గనిక, శంకువు: చూ, మేకు; 5. చిల్లకోల, లోమరము: చూ, సర్పల. బాణము 1-౩౨; 6. కూర్పరము: చూ, హస్తము. 1-౨౮; 7 = కిల్లి. లేతము: చూ, స్వర్ణము. (ఇది కవచబట్టియున్నచుతక్కు కిక్కినయర్థ ముల నందు ఆకారంత శ్రీలింగము అగును.) వా. 8. శ్రీ. కేసరము

క్రీలరి, వై. విజ. (కీలు + అరి) కిరెటిగినవాడ: చూ, మర్మ జ్ఞుడు.

క్రీలసంస్పర్శము, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొకదెట్లు: చూ, వృక్షము. కీలాది, సం. వి. ఇ. పుం. రథతి: చూ, సముద్రము.

క్రీలారము, దే. వి: చూ, రూ-కిలారము; భో. 8, అ. 313.

క్రీలారి, దే. వి: చూ, రూ-కిలారి; ధార. విరా. 1, అ. 100.

క్రీలాలము, సం. వి. అ. న. 1. నేతరు: చూ, రక్తిము. 1; 2. జలము: చూ, నీరు. 1; 3. పాము పడిగెఱాగము: చూ, సర్పము. 1-౪-(౩౭); 4. రెంపు: చూ, రత్నము. (1)-1-౨; 5. తేనె: చూ, మధువు. 5.

క్రీలాలపుడు, సం. వి. అ. పుం. రక్కసుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1. కీలి, సం. వి. న్. పుం. అగ్ని: చూ, నిప్పు.

క్రీలిండు, సం. న. క్రి. తగుల్లు: చూ, పెట్టు. 5.

క్రీలితము, సం. విజ. కట్టఁబడినది: చూ, నితము.

క్రీలిమడు, సం. విజ. చౌర్యాద్యసంభ్రాదమున దొండకొయ్య మొదలగువానచేత గట్టపడినవాడు: చూ, సంయుడు.

క్రీలు, వై. వి. 1. కవచము: చూ, వ్యాజము. 1; 2. కీలకము; వై. 3, అ. 139: చూ, మర్మము. 1; 3. ఉపాయము; భో. 8, అ. 103: చూ, వెరపు; 4 = కీల. ఎముకకీలు, సులభముగ యలుపట వంగుట తెరుగుట లోసగు వాని కనుకూలముగా నేర్పఁబడినముఠ (లేక) సూత్రము, సంధి; విట. 1, అ. 108: చూ, సంధి. 7-14: (చూ, శల్యము. 1-౭.)

క్రీలుడు, సం. వి. అ. పుం. ముక్కంటి: చూ, శివుడు.

క్రీలుకత్తి, వై. వి. మఱకత్తి: చూ, రిప్పి 2-౧౮.

క్రీలుకాడు, వై. వి. తారి, దారి; ధార. ద్రో. 3, అ. 62: చూ, సూత్రధారుడు.

క్రీలుకొను, ద్వ. అ. క్రి. 1. తగులు; వై. 3, అ. 42: చూ, లంకించు. 1; 2. నాటు: ధార. కర్ణ. 1, అ. 27: చూ, మొలవేయు. (వై కీలుకొలుపు.)

క్రీలుగంట, ద్వ. వి. జాణుకాముడివిన వెంబ్రుకలమామిడి. రూ- కీలుంట ధమ్మిల్లము: చూ, వేనలి (ఇట్లు కీలుజడ. కీల్లడ; కీలుముడి. కీల్మడి.)

క్రీలుగుడ్డ, వా. వి. కీలుంగుర్రవేసిన బట్ట.

క్రీలుడు, వై. అ. క్రి: తగులు; (వై. కీలుపఱచు భాగ. 5, స్కం. 1, అ. 17): చూ, లంకించు. 1.

క్రీలుదొమ్మ, ద్వ. వి. 1. సూత్రధారియనఁబడు శ్రీ: చూ, శ్రీ: 1-౪ం; (1-౨౪ం); వా. 2. ఎముకతో నమర్పఁబడిన దొమ్మ. (రూ. కీల్పొమ్మ.)

క్రీరెటిగి వాతదెట్టినట్లు, లో. సంధి తెలిసికొని రక్షవేసినట్లు.

కీర్తనలు, ద్వ. వి: చూ, చూ-కీలుగంటు.

కీర్తనామృత, ద్వ. వి: చూ, చూ-కీలుబొమ్మ.

కీవాద, దే. వి. ఈరుచుట్టునుండు పాటిపాలము: చూ, భూమి.
1-౪౭.

కీశ, సం. వి. అ. శ్రీ. చక్కెరకేళి అరటి: చూ, రంభ. 2.

కీశవర్ణము, సం. వి. అ. పుం. ఉత్తరేణి: చూ, శైవరికము.

కీశవర్ణ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. —వై.—

కీశము, సం. వి. అ. పుం. 1. కోరి: చూ, వానరము; 2. దిక్కుం
నడిమిచోటు: చూ, దిగంజరము; 3. పత్రి: చూ, పక్షి; 4. విజ.

4. దినమొంది.

కీశవర్ణ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఉత్తరేణి: చూ, శైవరికము.

కీశుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. యుద్ధముండు నేర్పురి: చూ,
నమస్కరము; 2. వెలుగు జేరు: చూ, సూర్యుడు.

కీస, వా. అవ్య. కొంచెము; కాశీ. ౩, అ. 214: చూ, స్వల్పము.
"కిసవాహ వచ్చినది".

కీసరత్న, వా. వి. ఒకరకము అరటి: చూ, రంభ. 2.

కీసర, దే. వి. 1. తిత్తిలోనగువాని చోపలిపొర; భూస. 4, అ.
158: చూ, హర్షణము. 3-౩; విజ. 2. అల్పము. "కిసరపాచి"
మొ: చూ, స్వల్పము.

కీసరవాసర, వా. వి. అర్థముగానీ భావ.

కు

కు, సం. వి. ఉ. శ్రీ. 1. పుడమి: చూ, కూమి 1. (ఇది తెను
గునవ్య ప్రముఖాః బ్రయోగింపఁబడు:—కుతలము, కుచరము
ఇత్యాది సమస్త పదములు ప్రయోగింపఁబడును.) 2. సారాయి:
చూ, సుర. 1; విజ. 3. వృత్తియందుఁ గుత్తితళిబుదనకు
వచ్చు నాచేకము. "కుజనుడు, కుతర్కము" మొ; అవ్య.
4. అల్పము: చూ, స్వల్పము. "కోష్ఠంకకోష్ఠం"; 5. చోషము:
చూ, వృజనము; "వృజేతుజనసంగతిమి"; 6. చూలు:
చూ, నింప. 1. "కుటోజనము"; 7. వారణము: చూ, విరో
ధము. 1; దే. అప. (1) కష్టివిధ క్రియండు వచ్చెను ప్రత్య
యము "రామునకు-సోమునకు" మొ: చూ, కి; పా. క్రి.
(2) ఈ వాటపు యుష్మద్వర్ణములగు పరకంబులగు ఉవా:—
ఈకు, నీకు, మీకు. యుష్మద్వర్ణ మనఁగా 'నీవు' అను వర్ణము
గలది. ఈకి, నీకి, నాకి, మీకి చుడుట తప్ప. (3) ఉకార
ముకారంబులకు "కు" వృద్ధిపరచుగుదో సగాగముంబు
తఱచుగనగు:—రామునకు-గురువునకు; భాత్యనకు-నేత్యనకు.
తఱచుగ ననుటచే ఒచ్చుకు-ఉత్పన్నమునకు, వంతుకు ఇత్యాది
మహాకవి ప్రయోగంబు లెక్కననేని గలవు.

కుంక, దే. వి. జాందిరవ, రంభ: (చూ, విధవ): చూ, శ్రీ.
1-౪-(౧). (రూ-కుంకీ.)

కుంకటి, వై. వి. రూ-కుంకటి. 1. జాట్లు: చూ, సిక. 1; 2. పిల్ల
జాట్లు: చూ, సిక. 1-౧. విజ. 3. ప్రధానము: చూ, శ్రైష్ఠ్యము.
"కుంకటివేరు" మొ

కుంకటివేరు, ద్వ. వి. తల్లివేరు. రూ-కుంకటివేరు: చూ, వేరు. 1.
(ద్విబీజదళ వృక్షములకు మాత్రము కుంకటివేరు ఉండును.
ఉవా:— మట్టి, మామిడి, చిక్కుడు, కుమ్మర, అప మొ.)

కుంకుడు, దే. వి. చూ, వేనిలము. 2*.

కుంకుడుఁబుచ్చ, దే. వి. ఎకాచాక యోజ్యురగు: చూ, పురుగు.
కుంకుడుపుచ్చ, మి. వా. వి. (కుంకుడుము + పుచ్చు) అగ్నిశి
యను అంగవిధి: చూ, వహ్నిశియము. 1. (రూ-కుంకుడు
పూవు.)

కుంకుడుద్రీయము, సం. వి. అ. పుం. వేళ్ళయందు కా నులుకాచు
మేడి: చూ, మేడి.

కుంకుడుము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, కుంకుడుపుచ్చ. 2. కుంకుడు:
అగ్నిశేఖరము.

కుంకుడు, వై. వి. 1. = కుంకుడుము. సుకుకు బెట్టుకొను
రాగద్రవ్యవిశేషము, చెందిరము: చూ, నిందారము. 1; 2: చూ,
కుంకుడుపుచ్చ.

కుంగని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. మహావృత్తిరమ్యతి: చూ, మానేడు.

కుంకునము, సం. వి. అ. న. కంకిరేవు: చూ, హర్షణము.

కుంకునము, సం. వి. అ. శ్రీ. గుమ్మడి: చూ, మహాకలము.

కుంకుము, సం. వి. అ. పుం. 1. = కుంకుము. నాచునమారితెలు,
1. చూము. 2. ఇషణ: చూ, ప్రస్థము. 2; 2. చామ: చూ,
చురటి; 3. వి. పాలిండ్లు: చూ, సనము. 1-౨.

కుంది, సం. వి. ఇ. పుం. అష్టముద్వైచరిముణము.

కుందిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. దీగముతినెకు మంకర యనువ
కమ్మి, కుందెకొం: చూ, దీగము. 2. గురిమెంక: చూ, కులా
దీజము; 3. పల్లవీరజ: చూ, సుషవి. 2-౧; 4. మెంతి:
చూ, మేంపి; 5. ఒకొకొచ్చెడు: చూ, మచ్చము. 1.

కుందిక, అం: చూ, సంకారీహవమునఁ బుట్టిన వృద్ధులు. (రూ-
కుందికము.)

కుందికము, సం. వి. అ. న. 1. ఒక విధమగు నిడుక: చూ,
స్వప్నము. 2; 2. ఒకవిధమగు తెప్పపాలు అనఁగా కనుతెప్ప
పంతుట; 3. గ్రంథికగరము: చూ, లోహము. 1; 4. క్రింద
ప్రక్క తాను దీర్చుముగా జూచుట; విజ. 5. మంకరేనది:
చూ, మంకర; అం. 6: చూ, ప్రవారములు; 7: చూ, గొడ
క్రియలు; 8: చూ, చరణక్రియలు; 9: చూ, కరణములు;
10: చూ, పుటక్రియలు.

కుందియ, వై. వి. రూ-కుంచె. 1. = కుందిక. చామరము: కళా.
8, అ. 230: చూ, సురటి; 2. సాలెవాలు పడుగు నరిచేసెను
సాధనము: చూ, మగ్గము; 3. చిత్తరువు వ్రాసెను తూలిక:
చూ, లేఖిని; 4. కచ్చు, పట్టులోనగువాని కచ్చు: చూ, జడ
గంట; 5. కుచ్చెయికినబట్ట: చూ, వస్త్రము. 1-౩౧; 6. కుందె
కోరి. రూ-కుంచె: చూ, దీగము; 7. గోడకు నున్నము
కొట్టెను మట్ట: చూ, మట్ట. 4.

కుంచులిక, సం. వి. అ. శ్రీ. కంచులిక: చూ, వస్త్రము. 1-౮.
కుంచె, వై. వి. = కుందిక: చూ, రూ-కుంచెయ (కుచ్చు-పా.
1, అ. 24; సాలెవాలు పడుగునరిచేసెను సాధనము. హంస.
2, అ. 11; చామరము - పాంబు. 2, అ. 172.)

కుంచెకొం, ద్వ. వి. కుందిక: చూ, దీగము.

కుంచము, వై. వి. = కుంచము: చూ, ప్రస్థము. 2.

కుంచు, దే. ప్రే. క్రుంగజేయ: కవిక. 2, అ. 101,

కుంజకంబళ, అం: చూ, రం తములు.

కుంజము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. పొదరిల్లు: చూ, చనము. 1;
2. కంటిక్రింద మొవలు చెక్కిళ్ళపార్శ్వము, హనువు: చూ,
పార్శ్వము. 2; 3. ఏనుగుకడుమరలు: చూ, పార్శ్వము. 2;
4. ఏనుగుకొమ్ము: చూ, పల్ల. 1; చూ, హస్త. 1-(౫);
పుం. 5. కొండ: చూ, పర్వతము.

కుంజర, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. ఏలుజాజీ: చూ, సుఖి; 2
పాటల: చూ, స్థాని. 2; 3. అడుపినుగు: చూ,
హస్త. 1-(౭).
కుంజరక్షరమూలము, సం. వి. అ. న. మూలకము: చూ,
ముక్తంగి.

కుంజరపిప్పలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గజపిప్పలి: చూ, పిప్పలి. 1.
కుంజరము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఏనుగు: చూ, హస్త;
2. కేశము: చూ, వెండ్రుక. 1; 3. ఉర్తిరవవమైనచో
క్రేళ్ళు: చూ, క్రైష్ణము; 4. రచ్చమాను: చూ, రచ్చ.
7. (రాపి అని కొందఱు.)

కుంజరాక్షి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గచ్చు: చూ, సొదరాజీ.
కుంజరారాతి, సం. వి. ఇ. పుం. నెరలము: చూ, శరధము
1. (ఇది విచార్యము).

కుంజరాలకము, సం. వి. అ. న. ఒకరకము అనబడు: చూ,
సొం.

కుంజరాశనము, సం. వి. అ. పుం. పిప్పలము: చూ, రావి.
కుంజరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అడేనుగు: చూ, హస్త. 1-(౭).
కుంజరుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. ఇనుడు: చూ, సూర్యుడు;
2. నలుమ: చూ, బ్రహ్మ. 1; 3. కుంజరుడను ముని: చూ,
ముని. 1.

కుంజలము, సం. వి. అ. న. పులియడెట్టిన కడుగునరు: చూ,
కుక్షము. 1.

కుంజవల్లరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కుంజిక: చూ, నికుంజికాష్ట.
కుంజిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. నల్లజీలకఱు: చూ, సుషవి.
2-౧; 2. కుంజవల్లరి: చూ, నికుంజికాష్ట.

కుంబ, వై. వి. 1. = కుంభమ్. కొలను: చూ, సరస్సు. 1-౧; 2. చూ - గుంబ. వల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-౧; 3. చెలుపు:
చూ, సరస్సు. 1; 4. ఒకఘనగజము. (ఒక గజము పొడవు -
ఒక గజము వెడల్పు - ఒక గజము లోతు (చేక) ఎత్తుగల
ప్రదేశమును కుంబ అందురు.) "చెలుపు ఏన్నికుంబలు
త్రవ్వెరి."

కుంబకము, సం. విజ. క్రొవ్వినది: చూ, స్థూలము. 2.

కుంబదూలము, దే. వి. కడదూలమునకును గోడకును నడ్డముగా
నుండు చిన్నదూలము: చూ, రూ.గుంబదూలము.

కుంబనేల, దే. వి. నదియాలువారల పొడవు వెడల్పుగల నేల:
చూ, భూమి. 1-౩౮.

కుంబముక్కు, దే. వి. ఒకానొక చేప: చూ, మత్స్యము. 1.

కుంటి, దే. విజ. రూ.కుంబు. 1. కాలవిటిగినవాడు, ఖంజుడు;
భార. ఆర. 1, అ. 301: చూ, సూరమాతుడు; 2. కుంబు,
పంగువు. స్వభావమున గాలలేనవాడు; కా. 5, అ. 173:
చూ, సూరమాతుడు; (రూ. కుంబు. కుంబుచిచ్చుక - పిచ్చుక

కుంటి. పిచ్చుకకుంబు. పిచ్చుగుంబు.) 3. పంగుత్వము, కుంబు:
చూ, సొట్ట.

కుంటికత్తె, వై. వి. తార్చునట్టిశ్రీ: అం. పదా. 2-88: చూ,
శంభరి. (రూ. కుంటిన కత్తియ - కుంటినకత్తె - కుంటెన
కత్తియ - కుంటెనకత్తె.)

కుంటిగాము, ద్వ. వి శనిగ్రహము: చూ, శని.

కుంటివి, వా. వి. యంగుశ్రీ: చూ, పిచ్చుక కుంటివి.

కుంటినకత్తెయ, వై. వి. = కుట్టని: చూ, రూ.కుంటికత్తె (రూ.
కుంటినకత్తె.)

కుంబు, దే. విజ: చూ, రూ.కుంటి. 1-2-3; అ. క్రి. 4. కాల
నేలఁ జర్చఁగా మోపక నడచు; భో. 5, అ. 31: చూ,
కుంబుగిండు.

కుంబుగిండు, దే. అ. క్రి: చూ, కుంబు. 4.

కుంబువట్టు, ద్వ. అ. క్రి. 1. కుంటియగు; భార. ఆను. 4, అ.
285: చూ, సొట్టవడు; 2. చెబు; వై. 4, అ. 101: చూ,
నరించు; 3. తగు: రాచూ. 8, అ. 153: చూ, స్రుక్కు. 9;
4. చెగు: రాఘ. 4, అ. 189: చూ, భేదిల్లు. 2.

కుంబుపిచ్చుక, దే. విజ. కాలలేనవాడు; హండు. 5, అ. 281:
చూ, సూరమాతుడు.

కుంబువాలు, దే. అ. క్రి. (కుంబు + వాలు) యహీనమగు;
అప్పు. వాల. కాం. 42: చూ, పలియు.

కుంటెన, వై. వి. 1. రూ.కుంటెనకాయ. కుంటెనెడు. తార్చెను
వాడు; రాజ. 2, అ. 70: చూ, రూ.కుంటెన. 2. కుంటెన
కుట్టులు. ఈట్టులనెడి చెమినగ: చూ, భూషణము. 2.
(కుంటెళ్లు అని దాచుక).

కుంటెనకత్తియ, వై. వి. = కుట్టని. తార్చునట్టి శ్రీ. రూ.కుంటెన
కత్తె: చూ, శంభరి.

కుంటెనకాయ, వై. వి. = కుట్టని. తార్చువాడు; పిత్ర. 8, అ.
54. (స్వామియనకాయ): చూ, రూ.కుంటెన. (రూ.కుంటెనెడు.)
కుంటెనకుట్టులు, వై. వి. య ఈట్టులనెడి చెమినగ: చూ,
భూషణము 2 (కుంటెళ్లు అని వాడుక)

కుంటెనముడి, ద్వ. వి. తాటాటల పుస్తకమునకు నడుమనుండెడు
దరపుముడి.

కుంటెనెడు, వై. వి. (కుంటెన + ఈడు) = కుట్టని; పిత్ర.
7, అ. 124: చూ, రూ.కుంటెనకాయ.

కుంతకుడు, సం. విజ. = గొంబు: చూ, మూర్ఖుడు.

కుంతనము, సం. వి. అ. న. మొక్క-పోవుట.

కుంతము, సం. వి. అ. పుం. 1. మొనఁబోయిన యాయుధము:
చూ, బాణము. 1-౧౫; 2. పొరపాటు: చూ, ప్రమాదము;
3. వజ్రము: చూ, రత్నములు. 1-౩. 4. పాము: చూ,
సర్పము; 5. ఖర్చుము: చూ, హస్తము. 2.

కుంతికము, సం. విజ. మొక్క-పోయినది: చూ, సంకుచితము.

కుంతుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. అవివాహితుడు: చూ, పెండ్లి
లేనవాడు; 2. తెలివితేనవాడు: చూ, మూర్ఖుడు; 3. అల
సఁడు: చూ, సోమరి; (వికృతి. గొంబు అని పురు. క.)

కుంభ, వై. వి. = 1. మట్టిపాత్రము: చూ, భాండము. 9, 2. మేక
మీడికళము; య. 1, అ. 78: చూ, భాండము. 3-౧౧;

3. గుండ్రనికండ; ఆం. ధా. ద్వి. 248: చూ, ఛాండము. 3-౧౫; 4. ఛండము: చూ, ఛాండము. 3; 5. తైలాదిపాక పాత్రము: చూ, పాత్రము. 6; 6. ఇది సుతగినించె: బంధి కంటినచేసుగుట్టు; ఛార. ఉల్ల. 3, ఆ. 310; ఐ. 7. పనులకు కుంభననము; అచ్చ. బాల. కాం. 20: చూ, మాన్ది; 1. (౬౨); (వృత్తియందు పాత్రమాత్రపరము. "కుంబులంద - ఐంగరుకుండ" మొ.); ఐ. 8. స్పృహకపు పాత్రము. కుండంగము, సం. వి. అ. పుం. పోదరిల్లు: చూ, సదనము.

1. (చెట్టచేత మూయబడినతావు). కుండగి, దే. వి. కొండముట్టు: చూ, వానరము. 1-౫. (రూ. కొండంగి).

కుండకబ్రాహ్మణులు, అం. మహారాష్ట్రబ్రాహ్మణులలో నొకరేగ. వీరు బ్రాహ్మణునివలన బ్రాహ్మణజాతిజేయును కలిగినవారు. వీరిలో ఆపస్తంబసూత్రులును ఆశ్వలాయను సూత్రీయులును గూడ కలరు: చూ, బ్రాహ్మణులు.

కుండకీటుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. చెడిపోయిన బ్రాహ్మణశ్రీ కొడుకు: చూ, సూనుడు. 1-౧౧; 2. దానిని కామించిన వాడు: చూ, వలపుకాడు; 3. దానికవచనవాక్యము లెఱిగినవాడు.

కుండగోతరి, ద్వ. విణ. (కుండగోతు + అరి) వండువాడు; ద్వి. నశ. 2. భా. 298: చూ, సూవకారుడు.

కుండగోలకము, సం. వి. అ. న. పులియబెట్టిన కడుగునీరు: చూ, శుక్రము. 1.

కుండగోలదాల్చు, ద్వ. వి: చూ, నన్నాడినీ. 1.

కుండపాయ్యము, సం. వి. అ. పుం. జన్మము: చూ, యజ్ఞము.

కుండపోగులు, ద్వ. వి. ఐ. కుండల విశేషము; సిలా. 3, ఆ. 48: చూ, భూషణము. 2-౮-(౯.)

కుండపిరుగులు, దే. వి. బాణసంచులోని విశేషము: చూ, బాణ సంచు.

కుండమాచ్చు, ద్వ. స. క్రీ. ఒకటినిచ్చి మఱియొకటిని బుచ్చుకొను.

కుండమాచ్చు, ద్వ. వి. ఒకటినిచ్చి మఱియొకటిని బుచ్చుకొనుట; కా. 5, ఆ. 19: చూ, వినిమయము. 1.

కుండము, సం. వి. అ. న. 1. వంటకుండ: చూ, ఛాండము. 3; 2. కలశము: చూ, ఛాండము. 3-౩; 3. తైలాదిపాకపాత్రము: చూ, పాత్రము. 6; (ఈ యర్థములం దిది ఆకారాంత శ్రీలింగము నగు.); 4. గుడిలోనిగుంట, స్వర్గరక్షాకము: చూ, నరస్సు. 1; 5. హోమగుండము: చూ, వహ్ని: 1-౩౩; 6. తూనకగుండు: చూ, (నడికట్టు) రత్నములు. 1-౧౨-(౧౭); 7. దాచుకొన్న సొమ్ము: చూ, విత్తము, 1: (చూ. లిచ్చి. 2); పుం. 8. కొండ: చూ, వర్ణకము. 1.

కుండరాని, దై. వి. = కుంభరాని: చూ, రాశి. 2.

కుండలవర్ణము, సం. వి. అ. న. అటకమామిడి: చూ, మామిడి. 1.

కుండలము, సం. వి. అ. స. 1. పోగు (యజ్ఞము చేసినవారు దరించు కర్ణభూషణము): చూ, భూషణము. 2-౮-(౯); 2. = గుండ్రము: చూ, నర్మలము; 3. త్రాడు: చూ, సూత్రము. 1. అం. 4: చూ, లక్షణంగములు. (పావతలరేఖలు.)

కుండలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ఉప్పి: చూ, లవణ (నిల్లఉప్పి అని కొందఱు); 2. ఉప్పికెగ: చూ, సోపవర్తి; 3. గొల్ల; ఛార. విలా. 1, ఆ. 240: చూ, స్వత్వము; న. పుం. 4. పాము: చూ, నర్మము; 5. నెమలి: చూ, మయూరము; 6. నీటిదేను: చూ, వెరుణుడు; 7. కోవేవరము: చూ, దేవ కాంచనము; 8. కుడేరుడు: చూ, శ్రీమఱు; విణ. 9. పోగులు గలవాడు, యజ్ఞముచేసినవాడు; అం. 10: చూ, ఉద్ధ తము. 2. (కుండలీస్వత్వము.)

కుండలిండు, సం. స. క్రీ: చూ, సున్నచుట్టు.

కుండలినాగకుంధము, అం: చూ, అలంకారము. 3.

కుండలికరణము, సం. వి. అ. న: చూ, సున్నచుట్టు.

కుండలీస్వత్వము, అం. కుండలి: చూ, ఉద్ధతము. 2.

కుండానుగు, ద్వ. వి. (కుండు + అనుగు): చూ, గోరక్ష.

కుండాశి, సం. విణ. న: చూ, భగవత్తుడు.

కుండి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కమండలుపు, గిండి: చూ, పాత్రము. 6; 2. వంటకుండ: చూ, ఛాండము. 3-౩;

దే. వి. (1) నలువవరపుమాయ: చూ, రూ.కుండియ.

కుండిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. రసాతలము. పాతాళలోకములలో

నొకటి: చూ, లోకము. 1.

కుండికామరము, అం: చూ, లంఠములు.

కుండినము, సం. వి. అ. పుం. కుండినమనుపట్టణము: చూ, దేశము.

కుండినుడు, సం. వి. అ. పుం. కుండినుడునుమని: చూ, ముని. 1.

కుండియ, దే. వి. నలువవరపు నూలు, భూ.కుండె: చూ, నరస్సు. 1-౧౫-(౨). (కాకినాడపట్టణంలో కల్లుజనియన్నది.)

కుండి, —పై.—

కుండిరుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. మానిని: చూ, మనుష్యుడు:

విణ. 2. బలవంతుడు: చూ, లావరి.

కుండుడు, సం. వి. అ. పుం. గూఢజ్ఞుడు, మగకుండగ అంతు

మగనికె: బుట్టినకొడుకు: చూ, సూనుడు. 1-౧౩.

కుండె, దే. వి: చూ, రూ.కుండియ.

కుండెవల, దే. వి. ఒకరకమువల: చూ, వల. 1.

కుండుగిజాచి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. తెల్లబిల్లి: చూ, బిల్లి.

కుంకము, సం. వి. అ. పుం. 1 = కొంకము, ఈఁఁ: చూ, బాణము. 1-౧౮; 2. పాగిసాయుధము: చూ, బాణము,

1-౪౭; 3. కోపభావము: చూ, రోషము; 4. అడవి గోవుమలు,

గవేళుకము: చూ, ఛాన్యము; అం. 5: చూ, దిక్పాలాయుధ

ములు; 6: చూ, బాణము. 1.

కుంతలపక్షము, సం. వి. అ. పుం. కేశసమాహము: చూ,

వెండుక. 1.

కుంతలము, సం. వి. అ. పుం. 1. కేశము: చూ, వెండుక. 1;

2. జవము: చూ, వేగము. 3; 3. నాగలి: చూ, లాంగలము;

4. పాము: చూ, నర్మము; ఐ. 5. = కొంతము. కుంతా

యుధము. (ఇది విచార్యము): చూ, బాణము. 1-౧౮; 6.

యవలు: చూ, ఛాన్యము; అం. 7: చూ, దేశములు.

కుంతలవర్ణము, సం. వి. అ. పుం. గుంటగలగర: చూ,

భృంగరాజము 1.

కుంతలిక, సం. వి. అ. శ్రీ. కన్నముగురి: చూ, పాలికి.
కుంతలికము, సం. వి. అ. న. సూగ్రహానా: చూ, వోస.
కుంతాలము, సం. వి. అ. పుం. = కోదాసు: చూ, శ్రీరాకము.
కుంతాశి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. = —పె. —(ఒకరకము కాటిచెట్టు.)
కుంతి, సం. వి. ఈ శ్రీ. 1. = గొంతి, పాండవులవల్ల, హంతు
రాజా భార్య: చూ, భార్య: 2. రేణుకను గుండ్లవల్లము:
చూ, రాజార్జును: 1-౩౨; 3. గుగ్గిలపు: శివు: చూ, మహి
సాక్షి: 4. అందుగు: చూ, సర్పికి.
కుంతిభోజము, సం. వి. అ. పుం. ఆహ్లాదపరక: చూ,
సంపరసనన.
కుంతిభోజము, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొకరాజు: చూ, రాజు.
1-౩౨.
కుంభనము, సం. వి. అ. పుం. మూలుగుట: చూ, స్వరము.
2-౪౩-(౪౯).
కుంభపు సం. వి. ఉ. పుం. 1. బౌద్ధవిశేషము: చూ, బుద్ధుడు;
2. జినచక్రవర్తి విశేషము: చూ, రాజు. 1-౩౯.
కుంభ, వై. వి. 1. = గుంభ. కంబము: చూ, స్తంభము; 2. అట్ట
హాసకము: చూ, కూడుపువ్వుము.
కుండకము, సం. వి. అ. పుం. 1. కుండుకుప్పమును గ్రంధ్యము:
చూ, రాజార్జును: 1-౫; దే. వి. (1) అభ్యంతరము: చూ,
మండలము. 1; (2) లోటు: చూ, లోపము, 2.
కుండనము, దే. వి. అనరంజ: చూ, లోహము. 1.
కుండమము, సం. వి. అ. పుం. పిలి: చూ, మూలము.
కుండము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. మాఘము: చూ,
హాసంతి. 2; (2-౧); పుం. 2. కుబేరుని నిధి: చూ, లిఖి. 2;
3. బండికంటిరుగు: చూ, బండికన్ను; 4. కుండుకుప్పమును
గ్రంధ్యము: చూ, రాజార్జును: 1-౫; 5. కత్తులకుంబు సాన:
చూ, రత్నములు. 1, ౧౨-(౪౨); 6. పువ్వు: చూ, సుమము;
అం. 7: చూ, నిధులు; 8: చూ, జన్మకాళములు: (చూ, కాళము. 2.)
కుండరము, సం. వి. అ. పుం. ఒకరికము ర్మణము: చూ,
తృణము. 1.
కుండరుకి, సం. వి. అ. పుం. చూ, రూ-కుండుకు.
కుండరుపు, సం. వి. ఉ. పుం. చూ, రూ-కుండుకుపు
కుండుహతము, సం. వి. అ. పుం. నాయులోకము: చూ,
లోకము. 1.
కుందారము, సం. వి. అ. పుం. వంశ: చూ, సూకరము.
కుంది, దే. వి. దీపమును ప్రమిదె: చూ, ప్రమిదె: (చూ,
పాత్రము 6.) (తాయులోనగువాడే జేయబడిన పాత్రము.
కొండలు (చూ-కుందియన-కుందెన.)
కుందికాపు, దే. వి. బ. బాలక్రిడాపశీషము: చూ, బాలక్రిడ
(కుందేలు నడకలము.)
కుందిని, సం. వి. ఈ శ్రీ. 1. తామరతీగ: చూ, వినము. 1:
(చూ, సహస్రపత్రము); 2. పద్మనమూహము: చూ, సహస్ర
పత్రము. 1-౩.
కుందియన, దే. వి: చూ, రూ-కుండు; వి. పు. 7, ఆ 125.
కుండు, దే. వి. 1: చూ, శోకము; 2. వగ: చూ, దుఃఖము:
3 కన్ను: వై. 7, ఆ 115: చూ, వెలితి; ఆ. 13. 4. ఏడ్పు;
భార. ద్రో. 2, ఆ. 324: చూ, శోకించు; 5. క్రంగి;

భార. ఆర. 4, ఆ. 94: చూ, స్రుక్కు. 4; 6. దుఃఖించు: చూ,
స్రుక్కు. 5; 7. కన్ను: భార. వి. 3. ఆ. 132: చూ, స్రుక్కు.
9; 8. కాలుచక్కు: నేలనానింది నడచు: చూ, వెట్టు. 3.
కుండుకు, సం. వి. అ. పుం. వెన్ను: చూ, పిప్పిపు. 1.
కుండుకము, సం. వి. అ. పుం. 1. కుండుకుప్పమును గ్రంధ్యము:
చూ, రాజార్జును. 1-౧౬; అం. 2. చర్మలు పదింటిలో
నొకటి: చూ, చర్మలు.
కుండుకుకము, సం. వి. అ. పుం. చూ కుండుకము. 1.
కుండురికి, సం. వి. ఈ శ్రీ. రూ-కుండుకుకి. అందుగు: చూ,
సర్పికి.
కుండుకుపు, సం. వి. ఉ. పుం. రూ-కుండరుపు. కుండురము: చూ,
రాజార్జును. 1-౫; (1-౧౬).
కుండుత్తులు, దే. వి. ఇల్లెరిక: చూ, శరము: (చూ, తృణము. 1.)
కుండుపు, సం. వి. ఉ. పుం. కుండుకుపు: చూ, రాజార్జును. 1-౫.
కుందెన, దే. వి. 1. రూ-కుండు: చూ, ప్రమిదె; 2. వడ్లదంపు
గుంట; భల్లా. 4, ఆ: చూ, చోలగుంట; 3. ఒకానొకచెట్టు:
చూ, పృక్షము.
కుందెనకొమ్ము, దే. వి. కుందేటికొమ్ము: చూ, శశశృంగము.
కుందెనగిడి, దే. వి. ఒకానొక చాలక్రిడ: చూ, చాలక్రిడ.
కుందెనగుడి, దే. వి. —పె. —; కాళ. 3, ఆ. 38.
కుందెలు, దే. వి. చెవులపోకు. రూ-కుందేలు; భార. ఆది. 6, ఆ.
187: చూ, శశము.
కుందేటికొమ్ము, దే. వి. (కుందేలు + కొమ్ము) 1. కుందెన
కొమ్ము: చూ, శశశృంగము; విజ. 2. మాకెక్కి: చూ,
శూన్యము. 1.
కుందేటివల, దే. వి. కుందేళ్ళనువట్టు వల: చూ, వల. 1.
కుందేలు, దే. వి: చూ, రూ-కుందెలు. (కుండుకుచోపునది,
చాలుకుచోపునది.)
కుండుజ, సం. వి. అ. శ్రీ. తెల్లబిల్లి: చూ, బిల్లి.
కుంపటి, దే. వి. చలికాచుకొనుటలోనగువానికే నిష్పలుం: ౨
పాత్రము, (నిష్పలుచే నష్టవానివలెనుండునది) హాసంతి;
ద్వి. రా. ఆర 153: చూ, హాసంతి.
కుంపె, దే. వి. రాంబాలపాత్రము, రూ-కుంపె, (కుంపెవలె
నుండునది) కుంపె: చూ, పాత్రము. 6.
కుంపెన, దే. వి. చెవివగ, అంటుజోడు: చూ, భూషణము.
(కుంపెనంది) 2-౨-(౧౧).
కుంపెరుగు, దే. వి. (కుండ + పెరుగు, అడుగు పెరుగు,
ద్రవ్యము; అం. భా. ద్వి. వై. 259: చూ, పెరుగు. 1.
కుంపిజి, వా. వి. అంగేయ ప్రభుత్వములు
కుంబ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. దువ్వటి, స్థూలకౌటకము: చూ,
వత్తము. 1-౧౬; 2. యజ్ఞాలకు జాట్లు నిడిన అతిగహన
మైన వెలుగు: చూ, ప్రాచీనము. 1.
కుంభ, సం. వి. అ. శ్రీ. దోగముది: చూ, వేళ్ళ.
కుంభకము, సం. వి. అ. పుం. 1. కుంభ: చూ, భాండము. 3;
2. ఊపిరి బిగబట్టి చేయు ప్రాణాయామము: చూ, కుంభకాది
త్రయము; అం. 3: చూ, నాడికిగులు (రూ-కుంభము).
కుంభకర్త, సం. వి. ఈ శ్రీ. కలశములను జేసెను ఆచుది:
చూ, శ్రీ. 1-౨౪.

కుంభకాదిత్రయము, అం. లేవకము, పూరకము, కుంభకము. (3): చూ, త్రయము; (కుంభకము-చూ-కుంభము).

కుంభకారజాతి, అం: చూ, చాతురు.

కుంభకారి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1: చూ, కుంభకల్పి; 2. కుంభకాంక్షనము: చూ, రసాంక్షనము; 3. అవపి ఉలవలు: చూ, సరటి; 4. మణినిల: చూ, రత్నములు. 1-౧౭-(౧౧); 5. కుమ్మరశ్రీ: కుమ్మరక.

కుంభకారిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. అవపి ఉలవలు: చూ, సరటి.

కుంభకాయుడు, సం. వి. అ. పుం. కుమ్మర: చూ, ముద్దుచుడు.

కుంభచ్చేనము, సం. వి. ఆ. పుం. అంకుశము: చూ, స్వజీ.

కుంభజము, సం. వి. అ. పుం. అశ్వత్థము: చూ, రావి.

కుంభజాడు, సం. వి. అ. పుం. 1. గురుపు: చూ, ద్రోణుడు; 2. అంస్తుడు: చూ, ముని. 1.

కుంభకుంబి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అలాటప్రదేదము: చూ, సౌఖ.

కుంభదాని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఉట్టని: చూ, సంభవ.

కుంభదీపికాన్యాయము, న్యా. కుంభదోదేక్షన దీపము పైకి గాన్పింపకుండినను లోపలనే వెలుగుచుండుననురీతి.

కుంభద్రోణముగా, కా. అం. రిమితముగా. కవివలలో చూచులలో ద్రిమ్యురిండునట్లు. "అకాలవర్షంబు గురియంపఁ బంపు మొగుళ్ళగుములఁ జగలులు రేలు కంభద్రోణములు గాంగ." (హరవిలాసము); "పాదోధరశ్రేణి కుంభద్రోణములు గ్రుమ్మరించె విమలాంభుఃపూరధరావళిక." (పాండురంగ); "కుంభద్రోణములుగాంగ వానగురినెఱఁ పోరాంబుధరాకృతిక." (వైజయంతి).

కుంభదీపకము, సం. వి. అ. పుం. గుత్తినెమిలచుగు: చూ, పూతికరణము.

కుంభము, సం. వి. అ. స. 1. గుగ్గలము: చూ, మహిసాక్షి; 2. దంతి: చూ, ముహురకము; 3. తెల్లతెగడ: చూ, సర్వానుభూతి; పుం. 4. చూ-కుంభి. కుండ: చూ, భండము. 3-౩; 5. ఏనుగు కుంభ స్తనము: చూ, హస్తీ. 1-(౬౩); (ఏనుగు కుంభ స్తనమునను దిగువనున్న ప్రదేశము అని అమరుడు); 6. కుండెడు; 7. వేయిపండ్లు; 8. కుంభక ప్రాణాయామము: చూ, రూ-కుంభ: ము. 3; 9. అన్నపురాసి: చూ, సాదము. 1; 10. కుంభరాశి: చూ, రాశి. 2; 11. = గుబ్బు: చూ, మేకుల; అం. 12: చూ, రాసులు.

కుంభయోని, సం. వి. ఇ. పుం. 1. కుమ్మి: చూ, కుమికి; 2. ద్రోణాచార్యుడు: చూ, ద్రోణుడు; 3. అగస్త్యుడు: చూ, ముని. 1; 4. వనీపుడు: చూ, ముని. 1.

కుంభల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. మం. 1. అక.

కుంభశాల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కుంభనిర్మాణాది గృహము: చూ, సదనము. 1.

కుంభసంధి, సం. వి. ఇ. పుం. కుంభ స్తనముల సంధిప్రదేశము: చూ, ఆరతము: (చూ, హస్తీ. 1-౩-(2)).

కుంభసంభవుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. అగస్త్యుడు: చూ, ముని. 1; 2. ద్రోణాచార్యుడు: చూ, ద్రోణుడు.

కుంభాండము, సం. వి. అ. పుం. గుమ్మడి: చూ, మహాఫలము.

కుంభాండి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. —పై—

కుంభాండుడు, సం. వి. అ. పుం. చాచురుని మంత్రి: చూ, మంత్రి. 1.

కుంభారతి, మి. గ్రా. వి. ఆరాత్రికావిశేషము: చూ, అం. మారతి. కంఘ, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. వివరములు: చూ, సర్వలోకన. 1-౩; ఈ. శ్రీ. 2. కంఘాక్షు: చూ, స్థాలి. 2; 3. నేలకలి గొట్ట: చూ, స్థాలి. 2; 4. వివరములు: చూ, ప్రబలి; 5. తీగపాచి: చూ, వైవలము; 6. వంబుంబి: చూ, భావము. 3-౩; 7. ఏనుగు: చూ, హస్తీ; 8. కుమ్మరి: చూ, చిత్రి. 3; 9. మొసలి: చూ, మర్కము. 1; 10. గుగ్గలము: చూ, మహిసాక్షి.

కుంభాండు, సం. స. శ్రీ. (కుంభి) దిగజలు: చూ, దిగజట్టు. కంభిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. నీటివాచి: చూ, తృణము. 1;

2. కలిగొట్టు: చూ, స్థాలి. 2

కుంభకము, సం. వి. అ. పుం. శ్రీ. 1. కలువకాయ: చూ, సహస్రవక్త్రము. 1-౧౭-(౯); 2. వాంఛ: చూ, వైవలము.

కుంభి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. నేల: చూ, భూమి. 1; 2. అదేవుడు: చూ, హస్తీ. 1-(౩౩).

కుంభిపాతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. వివరములు: చూ, కుంభి. 1.

కుంభిలము, సం. వి. అ. పుం. శాలవసుచేడు: చూ, ముద్దు. 1.

కుంభిలుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. చోరుడు: చూ, ముద్దు. 1;

2. వరులొక భావముల హరించువాడు: చూ, ముద్దు;

3. కన్నపుదొంగ: చూ, ముద్దు. 1; 4. చార్యుడొక బుట్టినవాడు: చూ, శ్యాలుడు.

కుంభికము, సం. వి. అ. పుం. 1. పున్నాగము: చూ, హస్తీ;

2. కుంభిక, తీగపాచి: చూ, తృణము. 1.

కుంభినవము, సం. వి. అ. పుం. 1. పాము: చూ, సర్పము. 1;

2. విషక్యాలకు క్రొత్తపాము: చూ, సర్పము. 1-౧౦.

కుంభిననీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. అడువాము: చూ, సర్పము;

1-౪-(౩౪); 2. అవకాశుచుండు.

కుంభిపాకము, అం: చూ, సరికములు.

కుంభిరమక్షిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఘోషి, సేవకక్షి: చూ, మక్షిక. 1-౫.

కుంభీరము, సం. వి. అ. పుం. 1. మొసలి: చూ, మర్కము. 1;

(రాణమొసలి అనికొండలు; 2. పాము: చూ, సర్పము.

కుంభిరుడు, సం. వి. అ. పుం. దొంగ: చూ, ముద్దు. 1.

కుంభీలము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఒకానొకచేడు: చూ, మర్కము. 1;

2. కాణమొసలి: చూ, మర్కము. 1; అం. 3: చూ, నరకములు.

కుంభీలుడు, సం. వి. అ. పుం. దొంగ: చూ, ముద్దు. 1.

కుంభుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. కుంభకల్పని కుమారుడు.

ఒకానొక రక్తములు: చూ, రాక్షసుడు. 1; 2. వైశికుడు,

బహువేళ్ళోపదోగరశికులు: చూ, ఏలుడు.

కుంభోలావలకము, సం. వి. అ. స. గుగ్గలము: చూ, మహి

సాక్షి. (కుంభోలావలకము అని కొండలు.)

కుకరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. చల్లరాడు: చూ, దండవిష్కంధము:

(స్తంభము. 1-౧౮.)

కుకరుడు, సం. విజ. 1. కుచీ, ఈచందోయిన చేయిగలవాడు: చూ, కోటి; 2. చెన్నపరిశిమురాజు: చూ, రాజు. 1-33.

కుకిలము, సం. వి. అ. పుం. కొండ: చూ, పర్వతము.

కుకుందరము, సం. వి. అ. న. 1. పిఱుడిమీడి గుంత: చూ, రంధ్రము. 1-౬; 2. ఒకానొకచెట్టు: చూ, కుక్కురద్రువు.

కుకుదుడు, సం. విజ: చూ, రూ-కూకుదుడు.

కుకుభ, సం. వి. ఆ. ప్రి. ఎద్దాకులతోటకూర: చూ, శాకము. 1.

కుకురము, సం. వి. అ. పుం. 1. నికావరము: చూ, శాకము. 1; 2. గండివనము: చూ, స్థాణేయము: (చూ, రాజార్థము 1-౩౯); 3. కుక్కు: చూ, శునకము; 4. చూ, దేశము.

కుకురుడు, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొకరాజు: చూ, రాజు. 1-33.

కుకూడి, సం. వి. న్. పుం బూరుగు: చూ, శాల్యలి.

కుకూలము, సం. వి. అ. న. 1. వనినాటివగుంట; పుం. 2. ముచ్చరము. క్కుము: చూ, (వహ్ని. 1-30); 3. కవ చము: చూ, (వహ్ని 1-33) వారవారణము, అం. 4: చూ, అగ్నిలు.

కుక్కుత్యే కొన పండితః, న్యా చెఱుపుచేయుట తెవఁడుదాలడు.

కుకోలము, సం. వి. అ. న. కోలి, బుడవి: చూ, రేగు.

కుక్కు, వై. వి. = కుక్కుర, వేపి: చూ, శునకము; విజ. 2. కుక్కువము, నికృష్టము, కీడ్పుఁబడినది, అవమము: చూ, హీనము. 1.

కుక్కుగోమగు, ద్వ. వి. పత్రాకము: చూ, పుట్టగోమగు.

కుక్కుకొంసి, వై. వి. = కుక్కురకులసి, పణిరకము: చూ, హరిప్రియ 3-౬. (దీని ఆకుమొక్క పసరు తామర పోగొట్టును.)

కుక్కుకోతఁబట్టుకొని గోదావరివియాయుటలో. ఉదా:—క్రొత్త వాని సాహాయ్యమునఁ బ్రత్యయమునిడికడిచిమాత్తరఁ బరిమాప్తమంటి శునకవాలముఁ బట్టుకొని కడలి గడవఁగడ గుట.(నీతిపండిత-విగ్రహము) (శునకవాలము = కుక్కుకోత)

కుక్కుపాల, ద్వ. వి. వటపత్రిక: చూ, విశల్క. 5.

కుక్కుబూరుగు, ద్వ. వి. ఒకానొకబూరుగు: చూ, శాల్యలి.

కుక్కుముల్లు, ద్వ. వి. ఒకానొకరోగము: చూ, రోగము. 1.

కుక్కుమూతిసిందె, ద్వ. వి. కాపుడిగినప్పుడు గలిగెడు పిందె: చూ, శలాటువు. 2.

కుక్కుమేడి, ద్వ. వి. కాకోదుంబరిక: చూ, జొమ్మమేడి.

కుక్కువాయంట, ద్వ. వి. శ్యానవిర్భర: చూ, వాయంట. (దీని పసరు తెవిలోపోసిన పోటు, చీము తగ్గను.)

కుక్కువాంటి, ద్వ. వి. —పై.—

కుక్కి, దే. వి. 1. పల్లము: చూ, రంధ్రము, 1-౧; 2. త్రాళ్ళు వదలి పల్లమువడిన మందము: భో. 5. ఆ. 288: చూ, మందము; 3. చిన్నమందము: చూ, శయ్య. 1-౫-(౫); విజ. 4. మిక్కిలి లోతుగలది: చూ, లోతు. 2.

కుక్కినపేను, వా. వి. గోటితో నొక్కినపేను. “కుక్కినపేనువతె అణఁగియున్నాడు.”

కుక్కినకు, ద్వ. అ. క్రి. (కుక్కి+నకు) పిల్లమువకు; వి. పు. 4, అ. 315.

కుక్కు, దే. న. క్రి. (గోరుతోపేను) నొక్కు: (బట్టు పెట్టెతో) నొక్కు: (గొంతుకలో ముద్ద) నొక్కు మొ: చూ, పిసుకు. 1.

కుక్కుట, అం: చూ, గతులు.

కుక్కుటకము, సం. వి. అ. పుం. 1. గంపపులుగు: చూ, జెక గుచ్చ; 2. కోడి: చూ, పుంజు.

కుక్కుటవ్యజుడు, సం. వి. అ. పుం. కుమార స్వామి: చూ, స్కందుడు.

కుక్కుటపుండ, అం: చూ, చండలు.

కుక్కుటచుండవము, సం. వి. అ. పుం. ముక్తిమందపము: చూ, నవనము. 1.

కుక్కుటదుర్భకము, సం. వి. అ. పుం. గొడసాల: చూ, దేవగంధ.

కుక్కుటదుర్భకము, సం. వి. అ. న. చవ్యము: చూ, విష.

కుక్కుటము, సం. వి. అ. పుం. 1. = కోడి: చూ, పుంజు; 2. అడవికోడి: చూ, పుంజు; 3. గంపపులుగు: చూ, జెక గుచ్చ; 4. పవటము: చూ, వ్యాజము. 1; 5. కుక్కు: చూ, శునకము; 6. మిఱుగుంటలు: చూ, విచ్చ; అం. 7: చూ, తిర్యక్కరణ బంధములు; 8: చూ, చండలు; 9: చూ, అసనములు.

కుక్కుటాండము, సం. వి. అ. పుం. వీరహితేషము: చూ, ధాన్యము.

కుక్కుటాభిము, సం. వి. అ. పుం. కుక్కుటబుల్లవనదరమును పాము: చూ, సర్పసు. 1-౪-(౯).

కుక్కుటాహి, సం. వి. ఇ. పుం. —పై—

కుక్కుటి, సం. వి. ఈ. ప్రి. 1. ఆడుకోడి, పెట్ట: చూ, పుంజు; 2. అనత్యపునదిక: 3. బూరుగు: చూ, శాల్యలి.

కుక్కుటుడు, సం. వి. అ. పుం. నేర్పరి: చూ, సమర్థుడు; 2. కితాతపుత్రుడు. 3. కూద్రపుత్రుడు. (విశ్వకోశము.)

కుక్కుడు, దే. వి. అదుముడు: చూ, సీదనము.

కుక్కుడుగు, సం. వి. అ. పుం. సాలింకృత కన్యాదాత: రూ. కూకుడుగు.

కుక్కుభము, సం. వి. అ. పుం. 1. గంపపులు గు: చూ, జెక గుచ్చ; 2. అడవికోడి: చూ, పుంజు.

కుక్కురద్రువు, సం. వి. ఉ. పుం. ఒకానొకచెట్టు: చూ, కుకుందరము ౬.

కుక్కురము, సం. వి. అ. న. 1. స్థాణేయమును గ్రంధము, గండివనము: చూ, రాజార్థము; 1-౩౯; 2. కాకపుష్పము: చూ, మాచిపత్రి; పుం. 3. రూతుక్కురము = కుక్కు: చూ, శునకము; 4. దశార్ధ దేశము: చూ, దేశము.

కుక్షము, సం. వి. అ. పుం. జతరము: చూ, భ్రూణము. 1. (చూ, కడుపు)

కుక్షి, సం. వి. ఇ. పుం, ప్రి. 1. —పై.—; 2. నీలిమణి యొక్క తెల్లగాఁ జైతెగయు రేఖాహంసోషము: చూ, రత్నములు. 1-౬-(౨); అం. 3: చూ, లక్షణాంగములు: (చూ, కడుపు). 4: చూ, ప్రిలక్షణాంగములు. (చూ, కడుపు)

కుక్షింభరి, సం. విజ. ఇ. ఉదరంభరి: చూ, పొట్టకూటివాడు.

కుక్షిస్తమకీకాన్యాయము, న్యా. కడుపులోఁబడిన యీగ లినిన యన్న మంతయు వెదలగ్రక్కింపన రీతి.

కుశాద్వాసుతాంజనయతి, ఆరితికిన్నచో రుచిపుట్టును. జిహ్వన
కిన్నచో చదువు నందుపట్టును.

కుశనికము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఎరుక: చూ, మూషికము; 2.
పండి: చూ, సూకరము.

కుదంకిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. దాగి*: చూ, నైవ.

కుదంబము, సం. వి. అ. న. 1. ఎజ్జగంబము: చూ, వానన;
1-3; 2. ఎజ్జగంబము *: చూ, పుత్రాంగము. 1; 3. కుప్పము:
చూ, మండిలము 3; 4. బువజుల్రుక: చూ, భూర్జము; 5.
కుంకుమము: చూ, వహ్నిశిఖము. 1.

కుదంబలము, సం. వి. అ. పుం. దాకిమము*: చూ, దానిమ్మ.

కుదంబర్జనము, సం. వి. అ. న. ఒరికిముదాహ్మరతి: చూ, రతి
బంధములు.

కుదము, సం. వి. అ. పుం. చమ్మ: చూ, స్తనము. 1-3.

కునములు, అం: చూ, చుంజననానములు.

కునరుడు, సం. వి. 1. తిన్నగా నడవనేరని వాడు; 2.
వరుల దోషమును చెప్పువాడు, నికృష్టపుమాటలాడువాడు:
చూ, కువాడు.

కుదాంగేరి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. పక్తిక*: చూ, పులిచెంత.

కుదాననము, సం. వి. అ. న. చూచుకము: చూ, స్తనము.

కుదాలింగనము, సం. వి. అ. న: చూ, ఆలింగనములు (చూ,
సూక్తేషము. 1.)

కుదాశేషము, అం: చూ, ఆలింగనములు.

కుడిము, సం. వి. అ. పుం, న. అంధాహి అను చేద: చూ,
మత్తము. 1.

కుచేరి, సం. వి. అ. స్త్రీ. చిజుదొడ్డి*: చూ,

కుచేరిము, సం. వి. అ. పుం. = కుచ్చెలిగింత. 1. చినిగిగింత:
చూ, వత్తము; 1-3; 2. బైరాగురిదొంత (అనికొంచము):
వత్తము. 1-3.

కుచేరి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, కుచేరి*: చూ, విస్తకర్ణి.

కుచోద్యము, సం. వి. అ. న. అనూనపుమట్ట: చూ, వ్యాజము. 1.

కుచ్చి, దే. వి. చిన్నగుడినె: చూ, సవనము. 1.

కుచ్చితము, వై. విజ. = కుచ్చితము, కీర్వణిడినది: చూ,
హీనము. 1.

కుచ్చితుడు, వై. విజ. = కుచ్చితుడు. చెనటి: చూ, వ్యాధుడు. 2.

కుచ్చిళ్ళు, వై. వి. బి. గుచ్చియా-కుచ్చెళ్ళు. వలిభము: చూ,
పింజె. 4.

కుచ్చె, వై. వి. 1. — వై. — (బి. కుచ్చెళ్ళు) (రూ-కుచ్చెరి-
కచ్చె); 2. కెంపులలో జేసినపని

కుచ్చెతీయ, ద్వ. న. క్రి. (రత్నములను) సానఁబట్టు.

కుచ్చెలి, దే. వి. 1. ఎనిమిది గొట్టలకొలది; 2. కంఠంబోకి

తొన్నదొప్ప లోనగువాని ప్రాపు; 3. కుచ్చె: చూ, పింజె. 4.

కుచ్చెలి, దే. వి: చూ, రూ-కుచ్చెలి*:

కుచ్చెళ్ళు, వై. వి. బి = గుచ్చె: చూ, రూ-కుచ్చెళ్ళు; 2. ఒక
రకము దారికాక్రీక: చూ, బాలికాక్రీక.

కుచ్చలి, దే. వి. ఒకదిన కూరాహు*: చూ, మోలి.

కుచ్చలిగంత, వై. వి. = కుచేరి. 1. రూ-కుచ్చలిదొంత; పర. 1,

అ. 181: చూ, వత్తము; 1-3; 2. సన్యాసులలోనగు

వాని భరించెద దొంత. (అని కొంచము): చూ, వత్తము.
1-3.

కుచ్చలి, దొంత. వై. వి. = — వై. —: చూ, 3, అ. 38.
(రూ-కుచ్చెలి-గుచ్చెలి.)

కుచ్చు, వై. వి. = గుచ్చము. గుచ్చ: చూ, పూగుచ్చి; 2.
కుచ్చె-పుగుచ్చియొక్క శ్రేణికిని కుచ్చు: చూ, జర్జి. 3. జడ
గంట: చూ, మాషణము. 2; 4. కొనచెప్పగ: చూ,
భూషణము. 2; 5. స్త్రీలజనియందు వేర్ని చుట్టుకొనేడి నగి:
చూ, భూషణము. 2-3-4-5.

కుచ్చుమీను, వై. వి. ముక్తి-లింగములలో చేసె, గంధోలము:
చూ, మత్తము. 1-3.

కుచ్చులమెకము, వై. వి. (కుచ్చులు + మెకము) కనురీమ్య గము:
చూ, సవరస్యమెకము.

కుజ, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. కాక్యాదుగిడవి: చూ, పార్వతి. 1;

2. శ్రీరాముని భార్య: చూ, సీత.

కుజంభలుడు, సం. వి. అ. పుం. కంపి చోరుకొను దొంగ,

పగటిదొంగ. (అని కొంచము): చూ, మ్రుచ్చు. 1.

కుజంభిలుడు, సం. వి. అ. పుం. — వై. —

కుజనుడు, సం. వి. అ. పుం. కుత్తికపురుషుడు: చూ,
వ్యాధుడు. 2.

కుజపుట, సం. వి. అ. స్త్రీ. కృష్ణవర్ణ. సురలి*: చూ, రాంబారి

వర్ణిక.

కుజప్రియము, సం. వి. అ. పుం. ప్రియము: చూ, రత్నములు.

1-3-4.

కుజము, సం. వి. అ. పుం. 1. బెట్టు: చూ, మృక్షము;

2. కుజయనుదురతి: చూ, నరకము.

కుజలము, సం. వి. అ. న. పులికముగ: చూ, కుత్తిము. 1.

కుజవారము, సం. వి. అ. పుం. మంగళవారము: చూ, వారము. 1.

కుజుడు, సం. వి. అ. పుం. అంగారకుడు: చూ, వక్రడు. 1.

(కుజనకు స్వవర్ణములు 3, శుభవర్ణములు 11, పాపవర్ణ

ములు 5; కుజదళ ఏనువర్ణము; కుజానికి మిత్రులు =

గురు, బుధ, రవులు; శత్రువు = బుధుడు; సములు =

శుక్ర, శనిలు ఇర్వాది; 2. నరకాసురుడు: చూ, మహీసురుడు.

కుజ్జికము, సం. వి. అ. పుం. కుజ్జికమును చేద: చూ, మత్తము.

1-3.

కుజ్జిటి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. పొగముడు: చూ, హిమము.

కుటంకము, సం. వి. అ. పుం. ఇంటిపప్పు: చూ, పటలము.

కుటంగకము, సం. వి. అ. పుం. పృథ్వీరాధులుగల యదవి:

చూ, విసనము.

కుటంబము, సం. వి. అ. న. రూ-కుటన్నటము మండుగము*:

చూ, కొజకము. 2. కుంగమునై*: చూ, ముస్తకము.

కుటకము, సం. వి. అ. పుం. చర్మరాదు: చూ, దండవిష్కంభము.

కుటచము, సం. వి. అ. పుం. = కొడినె, రూ-కుటజము*: చూ,

వత్తము. (అది వర్షపువనఁ బూచును).

కుటజము, సం. వి. అ. పుం. 1. = — వై. — (రూ-కుటజము);

2. అగినె*: చూ, శుకనానము; 3. ద్రోణము*: చూ, కుమికి.

కుటజుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. అగస్త్యుడు: చూ, ముని. 1;
2. కుంభజుడు: చూ, క్రోణుడు.

కుటన్మదు, సం. వి. అ. న: చూ, రూ-కుటన్మదు.
కుటపము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఇంటికొడు: చూ, వనము 2;
2. చూనెడు; (విశ్వకోశము): చూ, నేడు.

కుటపుడు, సం. వి. అ. పుం. కుటపుడనుముని: చూ, ముని. 1.
కుటపంగళము, సం. వి. అ. పుం. అరుణాశ్వుము: చూ, హయము. 1-౧౭.

కుటము, సం. వి. అ. పుం. న. కుండ: చూ, ఛాండము. 3; పుం.
2. గుడిసె: చూ, నవనము. 1. (గృహమునవిశ్వకోశము);
3. చెట్టు: చూ, వృక్షము; 4. అంచు: చూ, చెంగు.

కుటరము, సం. వి. అ. పుం. చల్లరాడు: చూ, దండవిష్కంభము.
(చూ-కంఠరము).

కుటరాజము, సం. వి. అ. పుం. మెఱుగుకెట్టి: చూ, నర్పము.
1-౪-(౪౩).

కుటరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. చల్లరాడు: చూ, దండవిష్కంభము;
2. కవ్యపుగుత్తి: చూ, మంథానము.

కుటరజ, సం. వి. అ. శ్రీ. త్రివృక్ష: చూ, సర్వానుభూతి.
కుటరపు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. దేరా: చూ, సదనము. 1;
2. ఎండ్రకాయ: చూ, పీత; 3. పిట్ట: చూ, పక్షి.

కుటలము, సం. వి. అ. న. ఇంటికప్పు: చూ, పటలము. (ఇంటి
చూరుఅని హారావళి).

కుటహారిక, సం. వి. అ. శ్రీ. దాని. పరిచారిక: చూ, శ్రీ. 1-౨౭.
కుటాక, దే. వి. ఒకానొకపక్షి: చూ, పక్షి.

కుటారము, సం. వి. అ. న. సంభోగము: చూ, సంయోగము;
2. గొంగడి: చూ, రల్లకము.

కుటారుపు, సం. వి. ఉ. పుం. తృణనింహము: చూ, సింహము.
1-౧.

కుటి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. చెట్టు: చూ, వృక్షము; 2. ఒడలు:
చూ, శరీరము; ఇ. శ్రీ. 3. = కుటి. ఆముదపుఅంచు: చూ,
బాణము. 1-౧౪; 4. దొడప: చూ, బుడిపి; ఇ. పుం., శ్రీ.

5. గుడిసె: చూ, సదనము. 1; 6. నభాగృహము, గుడిసె
(అని కొందఱు): చూ, సదనము. 1; (చూ-కుటిక-కుటిరము);
ఈ. శ్రీ. 7. నీళ్ళమోసెడు పనికత్తె: చూ, శ్రీ. 2-౨౭;

మురయను గంధద్రవ్యము: చూ, రాజార్ద్రము. 1-౩౦;
8. వివిధవర్ణముల పూలగుత్తి: చూ, పూగుత్తి.

కుటిక, సం. వి. అ. శ్రీ. = గుడిసె. సభాగృహము (అని
కొందఱు): చూ, సదనము 1.

కుటిచరము, సం. వి. అ. పుం. జలసూకరము: చూ, సూకరము.
1-౩.

కుటిశము, సం. వి. వి. వంకరై నది: చూ, వంకర.
కుటిరము, సం. వి. అ. న. రూ-కుటిరము = గుడిసె: చూ,
సదనము. 1.

కుటిల, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. ఒకానొకయేలు: చూ, నది; వి. వి.
2. వంకరై నది: చూ, వంకర.

కుటిలకేళము, సం. వి. అ. పుం. ప్రాశస్త్యంక్షణము: చూ,
లక్షణము. 1-౭.

కుటిలము, సం. వి. వి. వంకరై నది: చూ, వంకర.

కుటిలిక, సం. వి. అ. శ్రీ. మంగలవాడు వెండ్రులూడదీసెడు
సాధనము: చూ, తండనము.

కుటిలుడు, సం. వి. అ. పుం. అన్యజుడు: చూ,
వ్యాధుడు. 2.

కుటివరము, సం. వి. అ. పుం. గాడిదె: చూ, రాసభము.

కుటివరుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. ఒకానొకయేలు: చూ,
ముని. 1; 2. వంకరవారి: బోవువాడు; 3. పుత్రాన్నముచే
జీవించువాడు; (శ్రీ. శ్రీ): చూ, పుత్రాన్నాదుడు.

కుటివరకుడు, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొకయేలు: చూ,
సన్యాసి. 1.

కుటివరము, సం. వి. అ. పుం. ఎండ్రకాయ; (శ్రీ. శ్రీ): చూ,
పీత.

కుటిరము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. = గుడిసె, రూ-కుటిరము:
చూ, సదనము. 1; పుం. 2. కంబడి: చూ, రల్లకము;
3. రథము: చూ, శరీరము.

కుటుంగకము, సం. వి. అ. పుం. 1. వృక్షలతాదులు గల
గృహము: చూ, సదనము. 1; 2. వృక్షములు లతలుగల
యడవి: చూ, విసనము; 3. ఇంటికప్పు: చూ, పటలము.

కుటుంబము, సం. వి. అ. పుం. పెండ్లాము విడిదిల లోనగువాడు:
చూ, సంసారము. 1.

కుటుంబి, సం. వి. న. పుం. 1. కుటుంబపోషకుడైనవాడు;
వి. 2. ఆరకాడు: చూ, వృషసాయ.

కుటుంబిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పురంద్రి: చూ, శ్రీ. 1-౨౮.

కుటుడు, సం. వి. అ. పుం. రూ-కుటుడు: చూ, తాతిపనివాడు.

కుటుపు, సం. వి. అ. పుం. న. గృహము: చూ, సదనము. 1.

కుట్టకుడు, సం. వి. వి. రూ-కుట్టకుడు. ఛేదించువాడు: చూ,
నలుకువాడు.

కుట్టడము, దే. వి. కుట్టుపని: రుట్టుది.

కుట్టనము, సం. వి. అ. న. చేదనము: చూ, నలుకుడు.

కుట్టని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కుంఠనకత్తె: చూ, శంఖి.

కుట్టమితము, సం. వి. అ. న. దండపీడనాదులచే గోపధాన
మఖిసలుండునను లోపల మిక్కిలి యానందమును పొందునట్టి
శ్రీలయొక్క శృంగారచేష్టా విశేషము: చూ, హారము.

(చూ-కుట్టమితము.)

కుట్టాకుడు, సం. వి. వి. చూ, రూ-కుట్టాకుడు.

కుట్టారము, సం. వి. అ. పుం. కొం: చూ, పర్వతము.

కుట్టారుగలు, దే. వి. బ. (అక్షర + అరుగలు) కోరవవిశేషము.
మూడు నెలలకుఁ బండు పుణ్యచూడుగలు: చూ, ఛానము.
కుట్టావలు, దే. వి. బ. (అక్షర + అవలు) ఒకరకము ఆవాలు:
చూ, సరపము.

కుట్టి, సం. వి. ఇ. పుం. కోవిదుడు: చూ, విద్వాంసుడు.

కుట్టివలేలు, కుట్టునన్న కుట్టురపురుపు, లో. ఉవా. — అన్య
దీయకొకి ఫలంబుతోడనఁ గలిగె. కుట్టినం దేలంబ్రు. కుట్టు
కున్నం గుమ్మరి పుర్రంబ్రుగాదే. (వీరచంద్రిక - మిత్ర
భేషము.)

కుట్టిమము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. తాకికత్తునకునేల, నెలకట్టు:
చూ, భూమి. 1-౩౯; పుం. 2. దాడిమము: చూ, దానిమ్మ.

కుడుపు, దే. వి. 1. భోజనము; భార. ఆను. 2, ఆ. 88: చూ, సాహుడు; 2. ఆహారము; వజ్ర. వ్య. కాం: చూ, య. క్తి. 2; ప్రే. 3. కుడువజేయు

కుడుపు, దే. వి. మోదకము: చూ, భక్ష్యము.
కుడుపులతింపికాడు, దే. వి. విశ్వాన: చూ, వినాయకుడు. 1.
కుడువదోపుడుగూరలచపు లడుగనేల తో.

ఉ:— “పరీతి నింతిక్కిలి
చేరికగా నాడితనియె నీడుడు చూడిం,
గా రారె కుడువదోపుడు
గూరం జపులరుగనేల కోమలి యనియెన్.”

(కళాపూర్ణోదయము.)

కుడుహుండు, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కుద్రకారవేల్దులు: చూ, సుషవి. 1-౬.

కుడుపు, దే. న. క్రి: చూ, రూ-కుడుపు.
కుడుపులము, సం. వి. అ. పుం. అరవెరిమొగ్గ: చూ, మొగ్గ. 1.
(చూ-కుట్టలము)

కుడ్కింపినా చిత్రకర్మ, న్యా. గోడరేపి చిత్రకర్మ.
కుడ్కికము, సం. వి. అ. న. గోడ: చూ, మణుగుగోడ.
కుడ్కికాకుడు, సం. వి. అ. పుం. గోడ పెట్టెవాడు: చూ, తాపివాడు.
కుడ్కిచ్చేడ్కిము, సం. వి. అ. న. తానికము, కన్నపుగత్తె: చూ, రిష్టి. 2-౬.

కుడ్కిమత్తి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గోళి: చూ, బల్లి.
కుడ్కిమత్స్య, సం. వి. అ. శ్రీ. —పై.—
కుడ్కిము, సం. వి. అ. న. 1-౬ గోడ: చూ, మణుగుగోడ;
2. అంగరాగము: చూ, పూత. 3.

కుణంజము, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొకచెట్టు: అరణ్యవాస్తుకము,
కుణంజరము, కుణంజి.
కుణంజరము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—
కుణంజి, సం. వి. న్. పుం. —పై.—
కుణకము, సం. వి. అ. పుం. = కున్న-కున్నడు-కూన, నిల్ల.
భాగ. 5, స్కం. 1, ఆ. 105: చూ, శికుపు.

కుణసము, సం. వి. అ. పుం. 1. పీనుగు: చూ, శవము;
2. అత్తవేశేషము: చూ, తాణము. 1-౧౫; పుం. విణ.
3. దుర్గంధము: చూ, వాసన. 1-౪.

కుణపి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. పీతిగోరువంక: చూ, విట్కారిక;
2. దుర్గంధము: చూ, వాసన. 1-౪; 3. పీనుగు: చూ, శవము.

కుణాలము, సం. వి. అ. పుం. కుణాలమనుదేశము: చూ, దేశము.
కుణి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. నంది: చూ, నందివర్ణనము; విణ.
2. రూ-కూణి. ఈ-చదేతులవాడు: చూ, కోణి. (పీంచేతుల
వాడవి విశ్వకోశము.)

కుణింధము, సం. వి. అ. పుం. నాదము: చూ, స్వరము. 2.
కుణంజము, సం. వి. అ. పుం. చెంపలికూర: చూ, వనవాస్తుకము.
కుణంబము, సం. వి. అ. పుం. కొయ్యకొరకూర: చూ, మారిషము.

కుణుడు, సం. వి. అ. పుం. రూ-కూణుడు, ఇనుడు: చూ, సూర్యుడు.

కుతకుత, దే. వి. ఉడుకుడుయందగు ధ్వన్యనుకరణము. (కుత
కుత మాయహాసము): చూ, హూహూ.

కుతకుతము, సం. వి. అ. పుం. 1. పచ్చ పెద్దగోరంటి: చూ, సహ. ౨-౫; 2. పచ్చములుగోరంటి: చూ, సహ. 2-౮,
కుతనుపు, సం. వి. ఉ. పుం. కుణిరుడు: చూ, శ్రీదుడు.

కుతపము, సం. వి. అ. పుం. 1. ప్రోణము, కడువము: చూ, పీడి; 2. చిన్ననిద్దె: చూ, నిద్దె; 3. అచ్చ: చూ, దేనుపు;
4. అగ్ని: చూ, నిప్పు; 5. దర్శు: చూ, తృణము. 1;
6. నువ్వు: చూ, నువ్వులు; 7. మేత్రువునట్టి, కంఠి:
చూ, రత్నకము; 8. పరియామవర్షరముల పీనుగు,
చూ, హస్త. 1-(౨౧) 1-(౬౯); 9. పగటియందు పడు
నాలుగు గడియలమీద పడునాణుగడియల సడిమికాలము,
పగటిని పడునేనుసాక్ష్యచేసి అంపేడువాళ్ళు పోగా నెనిమిదవ
పాట (అని అమరము): చూ, వాసరము. 1-౩: చూ,
వాసరము 1-౩; 10. చెతనము; (ఇట్లు. —పెన్న- అర్థ
ములు గలవి. కతరము, కుతంత్రము. కుత్తిరము, కుతూ
లము, కుత్తుష్ట, కుతార్థ్యత్రకము ఇత్యాదుబాహ్యములు.)

కుతపుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. రోడబుట్టిన దాని కొడుకు:
చూ, మేనల్లుడు: 2. ఇనుడు: చూ, సూర్యుడు;
3. పాణుడు: చూ, బ్రాహ్మణుడు; 4. అతికి: చూ, పిందు;
5. బాల్కుడు: చూ, శికుపు. 1-౫.

కురస్తము, సం. విణ. అసత్యము. (మాట), పామరోక్తి: చూ, శబ్దము. 2-౨౧.

కుతాకుపు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. ఓర్వలేనివాడు: చూ, సూకు
కాడు; 2. దూచాచుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2; 3. పాము:
చూ, సర్పము

కులి, దే. వి: చూ, శోకము; అం. భా. ప్ర. 185; (చూ-కుతిల
పాటు-కుతిల-కుతిలపాటు-కులిలము).

కుతిక, దే. వి. రూ-కుత్తిక-కుత్తిక-కుతుక; వి. పు. 7, ఆ. 11:
చూ, మెడ.

కురంతంబు, దే. వి. (కురంత + అంబు) బంగారుతేనుతో బద్దెగా
మెడికంటియుంటున్నట్లు చేసి యుండునట్లు శ్రీభూషణ
విశేషము; హంస. 2, ఆ. 180. (కూనపూసల కుతింబు-
నాకబలితుతింబు లోగునవి) రూ-కుత్తికంబు. చూ, భూష
ణము. 2-౬-(౯)

కుతికలపాటు, దే. వి. 1. విచారము: చూ, సంభాషము; 2. భాద:
చూ, దుఃఖము.

కుతిసి, దే. వి. ఒకదినమునట్లు; రసి. 5, ఆ. 148: చూ,
వృష్ణము. 2.

కుతిల, దే. వి. భాద: హరిశ్చ 4, ఆ. 191: చూ, శోకము.
కుతిలపడు, ద్వ. అ. క్రి. గానిట్లు: పాండు. 3, ఆ. 20; (పే).
కుతిలపజుడు: చూ, భాదపడు.

కుతిలపాటు, దే. వి. కుతిలపడుట. య. 1, ఆ. 95: చూ,
శోకము. 2.

కుతిలపెట్టు, దే. న. క్రి. నొప్పిండు; భార. ౯౦౩. 2, ఆ. 88:
చూ, బాదిండు.

కుటిలము, దే. వి: చూ, కోకము.
 కుతుకము, నం. వి. అ. పుం. ద్రోణము: చూ, కుమికి.
 కుతుక, దే. వి. చూ-కుతుక; రాజ. 3. ఆ. 180: చూ, మెడ.
 కుతుకము, నం. వి. అ. న. 1 అనుకమింపని కోరికయందలి యాన, అమి, అపూర్వవస్తువును కోరుట: చూ, వ్యసనము;
 2. కోరిక: చూ, వాంఛ 1-౨౬; 3. అనుభవము: చూ, సంకోచము (చూ-కొతుకము-కుతూహలము-కౌతూహలము).
 కుచనము, నం. వి. అ. పుం. 1. చిన్నసిద్ధి: చూ, సిద్ధి; 2. గజప: చూ, దేహాశి.
 కుచపు, నం. వి. అ. స్త్రీ. పెద్దసిద్ధి: చూ, సిద్ధి.
 కుతూహలము, నం. వి. అ. న. 1. కోరిక: చూ, వాంఛ. 1-౨౬; 2. అనుభవము: చూ, సంకోచము; 3. నాయకుని మనోజ్ఞమైన వస్తువును చూచుటయందుగల కోరికయైన, అపూర్వవస్తువును గోరుట (అని ఆమరము): చూ, వ్యసనము; విజ. 3. మేలుకలము: చూ, శ్రేష్ఠ్యము; 4. ఆశ్చర్యము: చూ, మిర. 1; అం: 3: చూ, శృంగారదేవుడు.
 కుశము, నం. వి. అ. న. సిద్ధిప్రాప్తి: చూ, శ్రేయము కుశేర, వా. వి. గౌరవకవలన "చాలితి సామిద ఇతేరకోపము కలదు." (గోపాపరీమండలమున వాచక).
 కుశీలము, నం. వి. అ. పుం. 1. కొండ; జై. 1, ఆ. 181; (కుశీలము అని కొందఱు): చూ, సరస్వతము; 2. తామరపాదము: చూ, తిలము. 1; 3. సామలముగిడు మొలచని తీగె: చూ, వృక్షము.
 కుత్తక, దే. వి: చూ, చూ-కుతిక.
 కుత్తకంబు, దే. వి: చూ, చూ-కుతికంబు.
 కుత్తు, నం. వి. త్. పుం. 1. కొడుకు: చూ, పుత్రునియ. 1; 2. కుత్తుకుడు: చూ, వ్యాధియ. 2.
 కుత్తిక, దే. వి: చూ, చూ-కుతిక.
 కుత్తికగుడువాడు, దే. వి. కజకంబుడు; అంధ్ర. వ. సుర. 10: చూ, శివుడు.
 కుత్తుకదింటి, దే. వి. కంతముపర్యంకము.
 కుత్తము, నం. వి. అ. న. గోమము: చూ, మండపము.
 కుత్త, నం. వి. అ. స్త్రీ. దూఱు: చూ, నెగ్గింపు.
 కుత్తనము, నం. వి. అ. న. —పై.—
 కుత్తల, నం. వి. అ. స్త్రీ. నీలి: చూ, రంజని.
 కుత్తనగోత్రము, అం: చూ, గోత్రములు: (చూ, ప్రవర).
 కుత్తించు, నం. అ. క్రి. 1. అనన్యదను; కాశీ. 4; ఆ. 18: చూ, రోతపడు; న. క్రి. 2. దూఱు: చూ, నెగ్గించు.
 కుత్తితము, నం. వి. అ. న. 1. కుత్తనమును: చూ, మందు. 1; విజ. 2. = కుత్తితము. కీర్తనబడినది: చూ, హీనము. 1.
 కుత్తికలు, నం. విజ. = కుత్తికలు. జాత్యాచారదులచేత నిందితులు: చూ, వ్యాధియ. 2.
 కుత్తిరము, నం. వి. అ. న. వర్షిక్రతుకు: చూ, వృత్తిశీలిక.
 కుశము, నం. వి. అ. పుం. 1. వివిత్రము, దుష్ట: చూ, తృణము. 1; 2. ఏనుగుమీదఁ బడెడి యెఱ్ఱకంబశి, చిత్రకంబశి.

(అని కొందఱు) (ఈయర్థమునం బాకాలాంత స్త్రీలింగమును గలదు): చూ, రిల్లకము; 3. అర్ధకజన: చూ, వేనలి. 1. కుచింపు, నం. వి. అ. పుం. 1. చూ-కుచరము. గుడ్డము: చూ, హయము; 2. ఒకానొకవక్త: చూ, విశి.
 కుచాకపు, నం. వి. త్. పుం. 1. కోరిక: చూ, వాంఛయు; 2. చూ-కుచాకపు, ఇందు: చూ, సూర్యుడు; 3. చూ-కుచాకపు. అగ్ని: చూ, నిప్పు; 4. మరాయవానిని తపింపఁజేయువాడు: చూ, సొంగుడు: (కుళాకుడు అని పురుషోత్తమును).
 కుచప, దే. వి. 1. నిప్పుగల్చి అనుచుగా మన్నుట: చూ, రొంకిచుక్క; 2. పెరుగుచుండు. చూ-కుచప: చూ, సన్నము. 1-౨౭; 3. పెరుగుచున్న. చూ-కుచప: చూ, సన్నము. 1-౧౮. కుచిరము, నం. వి. త. పుం. = సన్నము. చూ-కుచిరము: చూ, బాద్యము.
 కుచు, దే. వి. తిలనిధి. కెప్పుకమనకయందుని బుల్లడు, చూ, కుచు: చూ, వాచిక.
 కుచింపు, దే. ప్రే. కుచింపు, కుచియఁజేయు, కుచుడు; జై. 3, ఆ. 246.
 కుచికిరియ, దే. అ. క్రి. ముఖముపైకెత్తికొని ముక్తి నేలయెడ గొలుచుబుట్టు; రంగ. యు. 46. చూ, చురకిడు.
 కుచికి, దే. అ. క్రి. —పై.—(చురకియందలి) త, హరి. 3, ఆ. 64.
 కుచియఁజేయు, దే. ప్రే: చూ, కుచింపు.
 కుచియింపు, దే. ప్రే. —పై.—
 కుచియు, దే. అ. క్రి. 1. అమెను; కర. విరా. 2, ఆ. 17: చూ, ప్రుక్కు. 4; 2. క్రుంగు; కర. అశ్వ. 3, ఆ. 72: చూ, మృంగు; 3. తగు; అము. 4, ఆ. 263: చూ, ప్రుక్కు. 9; 4. ములు, నవలైలు; మార్క. 3, ఆ. 971: చూ, నల్లబ్బ. కుచిర, ప్రే. వి. = కుచిర. గుడ్డము, చూ, హయము. (చూ-కుచిరము).
 కుచిరింపు, దే. ప్రే: చూ, కుచుచు.
 కుచికి, దే. వి. 1. అమెరిక, కీ: చూ, విదము; 2. నిలుకడ: చూ, పాదు; 3. నిశ్చింత: చూ, మదిమిడు; 4. అండు: చూ, సౌందర్యము.
 కుచిలిక, దే. వి. కుచులు.
 కుచుకనగోలు, దే. వి. మోసము; హరిశ్చ. 2, భా. 1328: చూ, వంచన.
 కుచుచు, దే. ప్రే: చూ, కుచించు. య. 2, ఆ. 24.
 కుచువ, దే. వి. 1. దుర్మాంసనింకము: చూ, కుత్తము. 2-౮; 2. మోసము; నిర్వ. 7, ఆ. 84: చూ, వంచన; 3. చూ-కుచువ పెరుగుగడ్డ: చూ, సన్నము. 1-౧౮; 4. పెరుగుచిదవ. చూ-కుచువ: చూ, సన్నము. 1-౨౭.
 కుచువు, దే. వి. 1. సృష్టావమునఁ గాఱలేచివాడు; కాశీ. 5, ఆ. 291; 2. 5, ఆ. 22: చూ, వంగువు; వా. 2. ఇటునలు ఊపు.
 కుచుడు, దే. వి. 1. రీతి: చూ, విదము. 1; 2. అగసారవాని, కుంపటి: నీలా. 3, ఆ. 3: చూ, ప్రొయ్యి; 3. నిలుకడ :

చూ, పాదు: 4. నిశ్చింత: చూ, మదిమది; 5. కుండలోనగునవి కుదిరికగా నిలుచుట కేర్పఱచిపీఠము: చూ, మట్టు. 8; 6. అవాసము: రామా. 4, అ. 148: చూ, పాదు. 1; 7. ఆశ్రయము; భార. విరా. 2, అ. 122: చూ, ప్రాపు. 2; 8. అందము: చూ, సౌందర్యము; అ. క్రి. 9. అనుకూలముగు: చూ, సరిపడు. 2; 10. స్థిరముగు: చూ, స్థిరపడు; 11. స్వస్థ మగు: చూ, రెక్కొను. (రోగము నివారణమగు).

కుదురుకొను, దే. అ. క్రి. కిదులకడియచు. నెలకొను; విశ్ర. 2, అ. 70: చూ, మట్టుపడు. (ప్రే. కుదురుకొలుపు).

కుదురుచు, దే. ప్రే. కుదురుజేయు. కుదిరించు. రూ. కుదురుచు. కుదురుపడు, ద్వ. అ. క్రి. రూ. కుదురుపడు. 1. నెలకొను: చూ, మట్టుపడు; 2. కిరవడు. కై. 7, అ. 88: చూ, స్థిరపడు. (ప్రే. కుదురుపడు).

కుదురుపాటు, ద్వ. వి. కుదురుపడుట: రూ. కుదుర్పాటు.

కుదుర్చు, దే. ప్రే. చూ, రూ. కుదురుచు.

కుదుర్చుట, ద్వ. అ. క్రి. చూ, రూ. కుదురుపడు.

కుదుర్పాటు, ద్వ. వి. చూ, రూ. కుదురుపాటు.

కుదులు, దే. అ. క్రి. చలించు: చూ, సరించు.

కుదువ, దే. వి. 1. అగపు. ఆధి: చూ, రాకట్టు; 2. కుదువ: చూ, వాడిక.

కుదువపెట్టు, దే. స. క్రి. చూ, కాకట్టుంచు.

కుద్దాలము, సం. వి. అ. పుం. 1. = గుద్దలి. రూ. కూద్దాలము: చూ, ముద్దరము; 2. రూ. కూద్దాలము, కాంచనము: చూ, యుగవత్తకము.

కువ్వము, సం. వి. అ. పుం. రూ. కువ్వము: చూ, ముటుగుగోడ. కుద్దము, సం. వి. అ. న. ఒకరకము ఇట్లు: చూ, సవనము. 1. కుద్దము, సం. వి. అ. పుం. బి. ఆళ్ల. కోద్దము: చూ, ధాన్యము.

కువ్వరము, సం. వి. అ. పుం. కొండ: చూ, పర్వతము.

కుద్దము, సం. వి. అ. పుం. 1. — పై. —; 2. చుండ్రుకాంత మణి: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(౧౩).

కునకుము, సం. వి. అ. న. ఒకానొకక్షుద్ధరోగము: చూ, రోగము. 1.

కునకుగంధిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. త్రివృత: చూ, సర్వానుభూతి.

కునటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. మణినిల, నైవాళి, నేపాళదేశపు మణినిల (అని కొందఱు): చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(౧౩) (1-౧౨-౧౩); 2. దాశ్యాకము, ఒకరకము కన్యము: చూ, పన్యము. (శ్రీలలిత. 1-౨౬-౧౨.)

కునప్పి, వా. వి. = కొనటి, కుంటి: చూ, పంగువు.

కునళి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కాకనామము: చూ, బిశపుష్పము.

కునహము, సం. వి. అ. పుం. 1. చందయనుగ్రంధము: చూ, రాజార్హము; 1-౧౦; 2. ఆకాశము: చూ, విన్ను.

కునాళి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. వాతమండలి: చూ, వాయువు. 1-౨౯; 2. నిధి: చూ, లిప్తి. 2.

కునాళకము, సం. వి. అ. పుం. 1. కీడుకనీందా: చూ, సముద్రాంత; 2. పిన్నరేగటి దూలగండి: చూ, స్వల్పదురాంభ.

కునికపడు, ద్వ. అ. క్రి. తూగివడు: చూ, నిద్రించు.

కునికపాటు, ద్వ. వి. తూగివడుట: చూ, ప్రమిళ,

కునుకు, దే. అ. క్రి. తూగు: చూ, నిద్రించు.

కునుఱు, వా. వి. చూ, కునప్పి. (రూ. కునుఱు.)

కున్ను, వై. వి. = కుణా: చూ, రూ. కున. (విద్వ. — లక్ష్మి. 5, అ. 27.)

కున్నుడు, వై. వి. = కుణా: చాలు: చూ, శింపు. 1-౫.

కున్నునము, సం. వి. అ. న. 1. గాజానము: చూ, పాత్రము. 8; 2. పెద్దకుండ: చూ, కాండము 3-౮.

కున్నారము, సం. వి. అ. న. గాజానము: చూ, పాత్రము. 8. కుపనము, వై. వి. = కూర్పాన: రూ. కుప్పనము. 1. పాముపూర:

చూ, సీదరము; 8: 2. అవిక: చూ, వత్తము; 3. అరచట్ట; కాశీ. 7, అ. 40: చూ, వత్తము; 1-౯; 4. నిరుచట్ట: చూ, వత్తము.

కుపితుడు, సం. వి. ఈ. రూ. కోపితుడు, కోపి: చూ, రోషము. కుపిని, సం. వి. అ. పుం. 1. జాలరి: చూ, వలయేడు. (పదవనసపు వాడిని అకాండశేషము.)

కుపీలువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. ఒకానొక చెట్టు: చూ, కారస్కరము; 2. శింయకము: చూ, కుమికి.

కుపూయము, సం. వి. ఈ. కుత్తికము: చూ, సీదము. 1.

కుపూయేడు, సం. వి. ఈ. జాత్యాచారముండేట సుందము, కుత్తి కుడు: చూ, వ్యాచుడు. 2.

కుపోదకి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఉపోదకి: చూ, బిచ్చలి.

వక్కు, దే. వి. 1. వక్తరాని: చూ, రాశి; 2. వంపబడిన ప్రేక్ష గల పుడిసిలి: చూ, హస్తము. 1-౨౪.

కుప్పగూర, దే. వి. కుప్పవడుట; భార. అశ్వ. 1, అ. 81; నిర్వ. 5, అ. 88: రూ. కుప్పనగూర.

కుప్పతిప్పలు, జా. సమృద్ధి. "అట్టిపిల్లరి కుప్పతిప్పలుగామ్రోయ దుముకులాడుచు నన్నుభక్షింపఁబోల్లర." (సీతలంకితము. ౧౦౬.)

కుప్పిలలు, దే. అ. క్రి. కుప్పగజేరు; కై. 5, అ. 57: చూ, రాసిపడు.

కుప్పనగూర, దే. వి. చూ, రూ. కుప్పనగూర; భార. కర్ణ. 2, అ. 298; భో. 7, అ. 125.

కుప్పము, దే. వి. 1 గొప్పము: చూ, దేశము; 2. చెంబడివారి పల్లె: చూ, దేశము.

కుప్పవడు, దే. అ. క్రి. చూ, కుప్పతిలు.

కుప్పవేత, వా. వి. కోపినజనల నొకచోటచేర్చి జొంగమువలె వేసిన రాశి. (దక్షిణదివి కోపినవెంటనే సూర్యుల వాకుక.)

కుప్పనము, వై. వి. = కూర్పాన: చూ, రూ. కుప్పనము. (అరచట్ట—అము. 8, అ. 8; నిరుచట్ట—రా. యు, కాం; అవిక—అము. 5, అ. 104; పాముయొక్క పైకోలు.—కై. 8, అ. 42.)

కుప్పి, దే. వి. 1. అవాకుప్పి: చూ, సదాప; 2. పింగాణిదిప్ప: చూ, పాత్రము. 8; 3. గాజానిన్నె: చూ, పాత్రము. 8. (రూ. కుప్పి. కుప్పె.)

కుప్పించు, వై. అ. క్రి. = గుంభ. ఉపిరిపట్టు; రామా. 8, అ. 98.

కుప్పింపు, దే. వి. ఉంకింపు: చూ, లంఘ.

కుప్పిగంతుకొను, ద్వ. అ. క్రి. దుముకు; భో. 7, అ. 88; చూ, లంఘించు.

కుప్పిగంతులు, ద్వ. వి. బ. బాలక్రీడావిశేషము: వి, పు. 7, ఆ. 202: చూ, వాలక్రీడ.

కుప్పీలు, దే. వి. బ. 1. ఒకానొక వాలిక్రీడ: చూ, వాలిక్రీడ; అం. 2: చూ, పాదక్రీయలు.

కుప్పియ, వై. వి. = కూపి. చూచుపై. 1. పింగాణిపప్పు: చూ, పాత్రము. 6: 2. గాజగిన్నె: చూ, పాత్రము. 6: 3. గొడుగు మీడిగుబ్బ: చూ, గుబ్బ. 2: 4. ఇల్లడి లోనగువారిలోజేసి యెడ్డుకొమ్ముకొనిం దగిల్చెడు గుబ్బ: 5. శ్రీ. శిరోభూషణము: చూ, చూషణము. 2: 6. తాంబూలపాత్రము: చూ, పాత్రము. 6: 7. జాచి: చూ, భాదము. 3-౯: 8. కత్తి యొక యొక్క మొదటకడైదిభూష: చూ, ఆరదా.

కుప్పె, వై. వి. = పై. (గాజగిన్నె—పా. 2, ఆ. 38: శ్రీ శిరోభూషణము — హం. 1, ఆ. 278.)

కుప్పెంబ, దే. వి. చూ, చూరితమంజరి: (పీనన-విచ్చి తగ్గించును, కుప్పెకోల, ద్వ. వి. త్తరక్రము; కర. ద్రో. 3, ఆ. 270: చూ, రిప్పి 2-౧౫: (చూ, బాణము. 1.)

కుప్పము, సం. వి. అ. న. వెండి బంగారు వక్ర తక్కిన రాగి కంబ మొదలైన లోహము: చూ, లోహము. 1.

కుప్పియడు, సం. వి. బ. జపనృజులు: చూ, కూడుడు.

కుబుము, సం. వి. అ. పుం. చూచువరము. పోలుకట్ట: చూ, యుగంధరము.

కుబుము, వై. వి. 1. పాముపొర: చూ, సీరము. 3: 2. అరవట్ట: చూ, వట్టము; 3. తలపునకు గ్రిందుమీయల నుంచెడు కొవము: చూ, తోలుచూను.

కుబేరకము, సం. వి. అ. పుం. నంది: చూ, నందివర్తనము.

కుబేరము, సం. వి. అ. పుం. 1.—పై.—; 2. కంకుమము: చూ, వహ్నిశిఖము.

కుబేరశిఖ, అం: చూ, శిఖలు.

కుబేరాక్షము, సం. వి. అ. పుం. బాలక్రీడావిశేషము; పాం. 4, ఆ. 134: చూ, బాలక్రీడ.

కుబేరాక్షి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కలిగొట్టు: చూ, స్థాలి. 2: 2. తీగెకానుగు: చూ, శాదప్పుము; 3. గచ్చు: చూ, సోమరాజి.

కుబేరానలము, సం. వి. అ. పుం. కైలాసము: చూ, వర్వతము.

కుబేరుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. నవనిమల కథిపత్తి, ధనదులు: చూ, శ్రీదులు; 2. కోమటి: చూ, వైక్యలు: విజ. 3. కుమ్మరవాడు: చూ, మృత్కుడు; అం. 4: చూ, దిగధిపతులు.

కుబ్బ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. పొట్టియాపు: చూ, చేనుపు; 2. నటోలి: చూ, పొట్ల.

కుబ్బకంఠకము, సం. వి. అ. పుం. తెల్లకుమ్మ: చూ, విక్టవిరము.

కుబ్బకము, సం. వి. అ. పుం. 1. తి. శము: చూ, వంజాలము 2: 2. ఒకానొకరెట్లు: చూ, వృక్షము.

కుబ్బపుష్ప, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నల్లకీగె: చూ, తాంబూలవల్లిక.

కుబ్బపుష్పి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. సప్తల: చూ, పిరజాచి.

కుబ్బము, సం. వి. అ. పుం. 1. గజవిశేషము: చూ, హన్సి. 1-(౭౦); 2. పుచ్చవృక్షవిశేషము: చూ, వృక్షము; 3. ఉత్తరేణి: చూ, కైశరికము; 4. ఖడ్గము: చూ, రిప్పి. 2.

కుబ్బక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వీణాతంత్రులవలన బుట్టిన స్వర జేదము: చూ, స్వరము. 2-౬; 2. సప్తల: చూ, పిరజాచి: 3. = గొట్టంగి: చూ, గొట్టంగ.

కుబ్బడు, సం. వి. బ. = గుట్ట, ముకుగుట్ట, గడులుడు: చూ, వాచునుడు. (వొమ్మునగాది వీణపునగాది కబిరిగలవాడు).

కుట్రము, సం. వి. అ. న. 1. వాము: చూ, విజినము; 2. కుండము: చూ, భూషణము. 2-౯; 3. తుతుపు: చూ, సూత్రము 1-౭౧; 4. రరణము: చూ, రక్షణము; 5. బండి: చూ, రరణము. 1.

కుమిదేమిద్రాహ్మణులు, అం: చూ, కహరియిద్రాహ్మణులు. కనురము, అం: చూ, దేగులు.

కుమార, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కుమారీనది: చూ, నది.

కుమారకము, సం. వి. ఆ. పుం. త్రికాకము: చూ, శ్వేత పుష్పము.

కుమారకుడు, సం. వి. అ. పుం. కుమారస్వామి: చూ, స్కందుడు.

కుమారజీవము, సం. వి. అ. పుం. అక్షరము: చూ, పుత్త్రజీవి.

కుమారనాలుడు, సం. వి. అ. పుం. కాంబాచునుడను రాజు: చూ, రాజు. 1.

కుమారబ్రాహ్మణులు, అం. మైథిలలో నొకతెగవాడు. వీరిలో సామవేమిది కొంచెమును బక్కయజురైదులు కొంచెమును కలదు: చూ, బ్రాహ్మణులు: (చూ, మైథిలు).

కుమారవృత్త, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గర్భవృత్తర్య: (సం. ౪):— గర్భిణ్యవేక్షణము వాలంత్రిము. (త్రికాంబరేషము)

కుమారము, సం. వి. అ. న. 1. చొక్కపు బంగారు: చూ, లోహము. 1. పుం. 2. గుట్టపుపిల్ల: చూ, యము. 1-౨౯; 3. చిలుక: చూ, కుకము; 4. అవుచుగడ్డి, వీరణము: చూ, తృణము. 1; 5. ఉలిమిరి: చూ, శ్వేత పుష్పము.

కుమారయుపు, సం. వి. ఉ. పుం. యువరాజు: చూ, రాజు. 1-౧౨.

కుమారలలిక (లిలక), అం. ఒకానొకవృత్తము. ఇది ఒక్కొక్క పాదమునకు జగజ నగజ గురువులు గలరై ఏడవ భంవస్తు నందు బుట్టిన వృత్తము. ఉదా.—“సుమాయుధనిధంగా, రమాభూవయనాథా, కుమారలలితా వృత్త మొప్పు జన గావ్వికా.”: చూ, వృత్తము. 1.

కుమారవాహిని, సం. వి. న. పుం. నెమలి: చూ, మయూరము, కుమారవ్యాకరణము, అం: చూ, వ్యాకరణములు.

కుమారసంభవము, అం: చూ, కావ్యములు.

కుమారసుపు, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. గంగ: చూ, నది; 2. గెరి: చూ, పార్వతి. 1.

కుమారస్వామి, సం. వి. న. పుం. = కొమరుస్వామి: చూ, స్కందుడు.

కుమారరామము, అం: చూ, ఆరామములు.

కుమారి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. = కొమరిక: చూ, సూన. 1; 2. కన్య, పెండ్లికాని ఎనిమిదేండ్ల పడుచు: చూ, శ్రీ: 1-౧(౧); 3. దుర్గ: చూ, పార్వతి. 1; 4. సీతా. వి: చూ, సీత;

5. కుమారినిది: చూ, నది; 6. జంబూద్వీపము: చూ, లంక. 1; 7. నల్లపిచ్చుక ఆడు జీరపిచ్చుక (అని కొందఱు): చూ, పిచ్చుక; 8. కలువదళ: చూ, కలువం; 9. చేమంతి: చూ, సేమంతి; 10. పిన్నగోరంబు: చూ, సహ. 2; 11. సప్తల: చూ, విరజాడి.

కుమారిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. దొందునులై*. నృత్యనర్తక: చూ, హంస. 2-౮; 2. = కూతురు: చూ, పుత్రిక. 1; 3. కుమారికాత్మము.

కుమారిక, వై. వి. = కుమారి: చూ, పుత్రిక. 1.

కుమారిలు, దే. అ. క్రి. కుములు; పా. 1, అ. 114: చూ, పొవులు.

కుమారుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. = కొడుకుసామి. చూ-కుమారస్థాయి: చూ, స్కందుడు; 2. తొడుచుడు, కొడుకు: చూ, నూనుడు. 1. (1-౨౦); 3. వాలుడు, (ఎనిమిదేండ్లతోపు వాలుడు): చూ, శిశువు. 1-౫; (1-౬); 4. (నాల్గోక్తియందు) యువరాజు: చూ, రాజు. 1-౧౨; 5. ప్రెగడ: చూ, మంత్రి. 1; 6. గుఱ్ఱమును రక్షించెడివాడు: చూ, అశ్వపాలకుడు; 7. భార్యకైనవిశేషము: చూ, జుద్దుడు. 1.

కుమారోపవాహము, సం. వి. అ. పుం. కోడి: చూ, పుంజు.

కుమారకము, సం. వి. అ. పుం. సావీరనేకము: చూ, దేశము.

కుమి, దే. వి. చూ-కుమ్మి, ఒకరకము పొడక; అం. ఛా. ద్వి. వై. 240: చూ, పంటసాల.

కుముఘము, సం. వి. అ. పుం, పంది: చూ, సూకరము.

కుములు, దే. వి. 1. ఒకరక కంఠబలమున నెత్తు వికారము: చూ, వాంఛి; 2. కానరొగము: చూ, దగ్గు; అ. క్రి. 3. ఒకరక కంఠబలమున వికారమెత్తు. చోడు: చూ, వెడలగొల్లు.

కుముత్తు, సం. విజ. ద్. 1. పిసినిగొట్టు: చూ, లోపి; 2. సంతోషము లేనివాడు: చూ, కుముడు.

కుముః, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. గుమ్మడు*: చూ, మహావలము; 2. కేళుక: చూ, మహాఫలము; 3. ఆమయేనుగు: చూ, మాస్తి. 1-(౩౫); 4. ధాతకి: చూ, సుఖి; 5. చూ, శాలవరి*.

కుముదక్రియ, అం. క్రియాంగములు పండ్లెండించితో నొకటి: చూ, క్రియాంగములు: (చూ, అంగము. 9.)

కుముదబంధవము, సం. వి. అ. పుం కర్పూరము: చూ, పిరము.

కుముదబంధపుడు, సం. వి. అ. పుం. కలువపండు: చూ, చండ్లుడు.

కుముదము, సం. వి. అ. న. 1. ఎఱ్ఱకామర*: చూ, సహస్రపత్రిక. 1-౩; 2. చూ-కుముద్వంతము, తెల్లకలువ*: చూ, సహస్రపత్రిక. 1-౧౨-(౩); 3. బ్రహ్మజలయను ఓషధి*: చూ, బ్రహ్మజల; 4. కనుగ్రుడ్డుచుట్టు మండెడి తెల్లనిభాగము: చూ, లోచనము. 1-౧౦; పుం. 5. నైర్వృతి దిక్కునందలి యేనుగు. దిగ్గజము: చూ, మాస్తి. 1-౧-(౬); 6. కుముదమను పాము: చూ, సర్పము; 7. నిరలభామి: చూ, భూమి. 1-౩౬; 8. శివుని శంఖము: చూ, సుకు. 1; 9. గాలి: చూ, వాయువు; 10. పీనుగు: చూ, శవము; 11. కలువ*: చూ, సహస్రపత్రిక. 1-౧౨.

కుముదవత్తి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కుముద్వత్తినిది: చూ, నది; 2. కలువలగుంపు: చూ, సహస్రపత్రిక. 1-౧౨-(౮).

కుమువాటియ, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొక సిత్రదేవత: చూ, హరి. 5-౪.

కుమువాధారము, సం. వి. అ. పుం. వాయురోకము: చూ, లోకము. 1.

కుముదాయితుడు, సం. వి. అ. పుం. వేడి వేలుపు: చూ, సూర్యుడు.

కుముదాదానము, సం. వి. అ. పుం. కుముదస్రామచేరము: చూ, దేశము.

కుముది, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. పిన్నగుమ్మడు*: చూ, పర్వతోపశ్రవ. 1-౩; 2. కేళుక: చూ, మహాఫలము. (పిన్న గుమ్మడు పులలో కెరియంబును భేరిము గాన్పించుచున్నది. (= గుమ్మడు.)

కుముది, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. కుముదిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. తెల్లకలువరోగి*: చూ, సహస్రపత్రిక. 1-౧౨-(౪); 2. కుముదుముగుల దేశము (అని కొందఱు); 3. కలువలగుంపు: చూ, సహస్రపత్రిక. 1-౧౨-(౮). కుముదినివత్తి, సం. వి. ఈ. పుం. చండురుడు: చూ, హిమాలయపు. కుముదుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. కుముదుడును కోడి: చూ, వానరము. 1-౧౦; 2. కుముదుడును రక్కసుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1-౪; 3. యమునినొడుగు: చూ, నూనుడు. 1-౩౨; 4. సంతనము లేనివాడు: చూ, పుముత్తు. 2.

కుముదేనుడు, సం. వి. అ. పుం. పండురుడు: చూ, చంద్రుడు.

కుముద్వంతము, సం. విజ. తెల్లపంటలు తెలుమగల గలది (దేశము): చూ, దేశము.

కుముద్వత్తి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. చూ-కుముద్వత్తి: చూ, పిచ్చుక. 1-౩; 2. కలువలగుంపు: చూ, సహస్రపత్రిక. 1-౧౨-(౪); 3. కలువలగుంపు: చూ, సహస్రపత్రిక. 1-౧౨-(౮). కుముదినివత్తి, సం. వి. ఈ. పుం. చండురుడు: చూ, హిమాలయపు. కుముదుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. కుముదుడును కోడి: చూ, వానరము. 1-౧౦; 2. కుముదుడును రక్కసుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1-౪; 3. యమునినొడుగు: చూ, నూనుడు. 1-౩౨; 4. సంతనము లేనివాడు: చూ, పుముత్తు. 2.

కుముదేనుడు, సం. వి. అ. పుం. పండురుడు: చూ, చంద్రుడు.

కుముద్వంతము, సం. విజ. తెల్లపంటలు తెలుమగల గలది (దేశము): చూ, దేశము.

కుముద్వత్తి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. చూ-కుముద్వత్తి: చూ, పిచ్చుక. 1-౩; 2. కలువలగుంపు: చూ, సహస్రపత్రిక. 1-౧౨-(౪); 3. కలువలగుంపు: చూ, సహస్రపత్రిక. 1-౧౨-(౮). కుముదినివత్తి, సం. వి. ఈ. పుం. చండురుడు: చూ, హిమాలయపు. కుముదుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. కుముదుడును కోడి: చూ, వానరము. 1-౧౦; 2. కుముదుడును రక్కసుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1-౪; 3. యమునినొడుగు: చూ, నూనుడు. 1-౩౨; 4. సంతనము లేనివాడు: చూ, పుముత్తు. 2.

కుములు, దే. అ. క్రి. లోలోపల చంపించు, కుమారిలు: చూ, పొవులు.

కుమోదపుడు, సం. వి. అ. పుం. చెన్నుడు: చూ, నిష్టువు.

కుమ్మ, దే. వి. 1. కుముదసంస్కృ: చూ, మాస్తి. 1-౩౨; 2. పిరు పోసిన నిష్టు: చూ, మాస్తి. 1-౧౩; 3. జ్వాలలెని నిష్టు: చూ, మాస్తి. 1-౨౦.

కుమ్మక్కు. వా. వి. 1. గూడుపులాడి, రహస్యపు ఆల్లోచన; 2. దొమ్మి.

కుమ్మర, వై. వి. 1. = కుంభకార. కుండలు చేసి జీవించెడు జాతి "కుమ్మరవాడు, కుమ్మరది." 2. నలుపు: చూ, వర్ణము. 6.౬.

కుమ్మరగుళ్ళ, ద్వ. వి. జంజీరికము: చూ, పిచ్చుక.

కుమ్మరచెట్టు, ద్వ. వి. కుమ్మరపొవ్వి*: చూ, కృష్ణముంజము.

కుమ్మరక, ద్వ. వి. కుమ్మరిది. (సం. ప.):—కులాలి, సంభకారి,

కుమ్మరపురుగు, వై. వి. ఒకానొక పురుగు: చూ, యదుకుటుంబము
(మూర్ఖులకు, బాలసాపకహృదకు ముందు.)

కుమ్మరపొవక, ద్వ. వి. చూ, కుమ్మరచెట్టు *

కుమ్మరసాలిక, ద్వ. వి. రూ-—వై.—

కుమ్మరవాడు, దే. వి. కుమ్మరి: చూ, మృత్యువంశము.

కుమ్మరసారె, దే. వి. కులాలచక్రము.

కుమ్మరసారెచుక్క, ద్వ. వి. చిత్రము: చూ, తిక్క. 1-౧౬.

కుమ్మరసారెయి, దే. వి. చూ, బాలక్రీడ.

కుమ్మరి, వై. వి. (కుమ్మరి + య) కుమ్మరవాడు: చూ, మృత్యువంశము.

కుమ్మరించే, దే. వ్రే. కుమ్మరించేయు.

కుమ్మరింపు, అం. అం. ధా. ద్వి. ౩. 200: చూ, చిన్నాజనులు.

కుమ్మరిలు, దే. అ. క్రి. 1. నీళ్ళు రావలసినవి కుమ్మరినగువారి
యందుండి వసు: 2. చొట్టాహార: వా. న. అ. 150: చూ, రాలు
కుమ్మి. దే. వి. చూ, రూ-కుము: హంస. 4. అ. 149.

కుమ్మి, వై. న. క్రి. 1. పొయినప్పు. చుకూలము: చూ, కుమ్మి.
1: న. క్రి. 2. నెలయెడల: 3. రూ-ప్రము: చూ, పొయిన: వా. వి. 4. బగదము: "కొంపలో కుమ్మి కట్టినాడు."

కుమ్మివిగడము, వా. న. క్రి. మంటినుండి కుమ్మివరో అదాగ
గొట్టు.

కుమ్మినువి, ద్వ. వి. సంధిక సృష్టావము: చూ, సమాదారిము. 2.

కుమ్మి, దే. వి. కుమ్మి: సా. 2, అ. 230: చూ, పోటు. 4.

కుమ్మిద్రాహ్మణులు, అం. వై. ద్రాహ్మణము: సా. 2, అ. 230: చూ, పోటు. 4.

కుమ్మిలుచొచ్చ, దే. అ. క్రి. గాదు: సా. 1, అ. 169.

కుమ్మి, దే. వి. (రూ-కుమ్మి: రూ-కుమ్మి: చూ, మొలు: అము. 2, అ. 48: చూ, నల్లము. 2-౪౬- (౧౩): 2. కాచి: రుక్మాం. 2, అ. 10: చూ, రక్షము.

కుమ్మి, దే. వి. — వై — (మొలు — ధాగ. 1, అ. 280.)
(కుమ్మి అని ఉచ్చారణ).

కుర్రుకరము, సం. వి. అ. పుం. కుర్రు: చూ, సారసము.

కుర్రుకురము, సం. వి. అ. పుం. కుర్రు: చూ, సారసము.
(హోవాశ్చి: చూ, సారసము.

కురంగనయన, సం. వి. అ. క్రి. క్రి. కుమ్మరి: చూ, సారసము.
యాదుది: చూ, క్రి. 1-౧౪౮. 2. అతివ: చూ, క్రి. 1.

కురంగనాని, సం. వి. ఇ. పుం. కుమ్మరి: చూ, సారసము.

కురంగపాటి, సం. వి. ఇ. పుం. కుమ్మరి: చూ, సారసము.

కురంగము, సం. వి. అ. పుం. 1. కుర్ర: చూ, సారసము 1;
2. హరిజన్: చూ, హరిజము. 1-౧౦- (౨).

కురంగము, 1-2—వై.—: 3. రోతి: చూ, సారసము.

కురంగిర, సం. వి. అ. క్రి. ముద్దవర్ణ: చూ, సారసము.

కురంజి, అం: చూ, క్రి. రాగములు.

కురంజీయోచము, వా. వి. ఓమము: చూ, కురాసానియోచము.

కురంబ, దే. వి. చుక్క: చూ, పోటు. 1.

కురంబి, సం. వి. అ. క్రి. కుమ్మి: చూ, పోటు. 1.

కురంబరము, సం. వి. అ. పుం. 1. = గోరంబ. పచ్చగోరంబ: చూ, సమా. 2-౩: (పచ్చపువ్వుల ములుగోరంబ, పచ్చపువ్వుల

పెద్దగోరంబ అని కొందఱు): 2. పచ్చచేమంతి: చూ, నేమంతి.

కురంబి, సం. వి. ఈ. క్రి. 1. కొయ్యచొమ్మ: చూ, (సాల
భంజిక) హరిజ. 3-౯: ఇ. పుం. 2. పచ్చపువ్వుల ములు
గోరంబ: చూ, మహాసమా.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం: చూ, కురంబర.

కురంబనాశి, సం. వి. న. పుం. కార్వాసుము: చూ, పోటు.

కురంబనాశి, సం. వి. ఈ. క్రి. — వై. —

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబి, సం. వి. అ. క్రి. అందుగు: చూ, సర్పి.

కురంబము, సం. వి. అ. న. = కురంబర: చూ, హాని.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురంబము, సం. వి. అ. పుం. ముద్ద: చూ, పోటు.

కురి, సం. వి. ఈ శ్రీ. తృణధాన్యము: చూ, ధాన్యము.
 కురిపి, దే. వి. రూ-కర్మి; రసి. 1. చూ. 61; నింహాననము.
 1-౯.
 కురిపి, దే. వి. లోపలకిరికినకొద్దెర: చూ, కొద్దెర. (రూ-
 కురిపి- కర్మి).
 కురిపి, దే. వి. —పై—
 కురిపినకుక, వా. వి. విభవముండలగుంపు.
 కురిపి, దే. వి. మడిచుట్టుచేసిన కట్ట గవిము: చూ, నేతువు
 1-౧.
 కురిమిగట్టు, దే. వి. —పై—
 కురిము, దే. స. శ్రీ. 1. గుంపు, లొలుకు, వానగరిము: చూ,
 వర్షము; అం. ప్రే. 2. భరియింపు; హరి. పూ. 4, అ. 161.
 కురీరము, సం. వి. అ. న. మైదునము: చూ, సంయోగము.
 కురు, దే. వి. రొడ. చూ, నకి.
 కురుంబ, సం. వి. ఆ శ్రీ. ఏనుగు కుమ్మి *: చూ, కుమికి.
 కురుంబము, సం. వి. అ. పుం. 1. గుంపు: చూ, సమూహము;
 2. చేరవల: చూ, జల. 1.
 కురుంబి, సం. వి. ఈ శ్రీ. సింహాపిప్పలి*: చూ, సైంహలి.
 కురుంబిక, సం. వి. ఆ శ్రీ: చూ, కురుంబ.
 కురుణ, దే. వి. 1. నూలముమీచి గుట్ట: చూ, గుట్ట. 5;
 2. మంబియ; విజ. 2, ఆ. 88: చూ, మంచె; 3. పొట్టి
 వాడు: చూ, వామనుడు.
 కురుక, దే. వి. నిద్ర: చూ, స్వప్నము. 2. (రూ-కురుకు-
 కూరుకు. కూరుకుపాటు-కూర్కు - కూర్కుపాటు - గురుకు-
 గుణక.)
 కురుకందకము, సం. వి. అ. న. మూలకము*: చూ, ముల్లంగి.
 కురుకము, సం. వి. అ. పుం. చెముడుకాకి: చూ, వాయునము. 1.
 కురుకుంచిత, సం. వి. ఆ శ్రీ. బంధుమిత్ర సంధానము: చూ,
 శబ్దము. 2-౨౨.
 కురుక్షేత్రము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఏణికిచూటు చేశములలో
 నొకటి. వివశనము: చూ, దేశము: (చూ, కురువు. 8);
 2. కారవులదేశము: చూ, దేశము.
 కురుశ్రీ, దే. వి. చిన్నకంట్లము.
 కురుణ, దే. వి. 1. ఒకానొక దేగ: చూ, శ్రేణము; 2. ఈశల
 రాల్చినవక్కి, అణుజ: చూ, గూటిగువ్వ: (చూ, పక్షి);
 3. తేనెతెల్ల. మధువు. 5; 4. బాణపునంచువగ; హంస.
 3, అ. 29: చూ, బాణసంచు.
 కురుణ్ణతేనె, దే. వి. ఒకరకముతేనె: చూ, మధువు. 5.
 కురుటకము, సం. వి. అ. పుం. గురుగు*: చూ, హస్తవి.
 కురుదుబ్రాహ్మణులు, అం. వంశగురులలోని సారస్వతులలో
 రెండవతెగవారు: చూ, అచార్య అను బ్రాహ్మణులు. (అచ్చులు
 అనుబంధముతో చూడుము.)
 కురువ, దే. వి. గొట్టెత్రువ్వుట, కంజశివయుగొల్ల: చూ, మేకల
 గావరి.
 కురువగొట్టె, ద్వ. వి. దేహమునందు నిడుపుబొచ్చుగల గొట్టె:
 చూ, మేషము. 1.
 కురువెల్లము, సం. వి. అ. పుం. ఎండకాయ: చూ, పీత.

కురువు, దే. వి: చూ, రూ-కులుపు.
 కురువిల్వకము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఒకరకమువల్లు: చూ,
 ధాన్యము; 2. అపివిగలంపలు: చూ, సరళి.
 కురువిల్వము, సం. వి. అ. పుం. వచ్చిరాగుంటి: చూ, రత్న
 ములు. 1-౨.
 కురువిన్నము, సం. వి. అ. పుం. సరియెల్లబంగారము. రూ-కురు
 విన్నము: చూ, లోహము. 1.
 కురువు, దే. వి. గొట్టెత్రువ్వుట, కంజ: నేము గొట్టెకారి.
 కురువుగొట్టె, ద్వ. వి. చూ, కురువగొట్టె.
 కురువువాణ, దే. వి: చూ, కురువ.
 కురువాను, దే. వి. ఇంటిపార్శ్వభాగములకప్పు; రూ-కురువాను.
 కురువానూ, దే. వి. కొండెల్లచూపు.
 కురువాంబి, దే. వి. పిల్లలపిల్లము: చూ, మత్స్యము. 1.
 కురువాణ, సం. వి. అ. పుం. దుర్యోధనుడు: చూ, రాజు.
 1-౪౧.
 కురులు, దే. వి. = కురుకుకురు. 1. ముంగురులు. భార. విశా.
 2, అ. 156; రూ. 1, అ. 28: చూ, వెండుక. 1; 2.
 తేశము. రూ. 1, అ. 89: చూ, వెండుక. 1.
 కురువ, దే. వి. కొండమీది కాల్త్రోప. రూ-కురువ: చూ,
 చూడుము. 1.
 కురువిడలు, దే. వి. ఒకరకమువల్లు: చూ, ధాన్యము.
 కురువర్షము, అం: చూ, వర్షములు.
 కురువిందము, సం. వి. అ. పుం. 1. మడించిన కాయల రంధ్ర
 వంటి మొట్టనికెంపు. (ఇది కొండపైనుంచు పెట్టెనది. దీనిని
 దాకురిలిపి. మధ్యమకాచిరత్నము: చూ, రత్నములు. 1-౨:
 (చూ, మాటిరత్నము); 2. హానికొమ్మ: చూ, రత్నము. 1;
 3. అర్చిము: చూ, ముంగురుము; 4. ఇంటిరమ్మ: చూ,
 హింగుళము; 5. పిమ్మముద్రా: చూ, పుష్పము. 1;
 6. వ్రీహిదేశేషము: చూ, ధాన్యము; 7. హాషము: చూ,
 మినుము; 8. కాచలపాము: చూ, అపరాధము. 1.
 కురువిల్లము, సం. వి. అ. పుం. వచ్చిరాగుంటి: చూ, రత్నములు.
 1-౨.
 కురువిన్నము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-కురువిన్నము.
 కురువు, అం. 1: చూ, వర్షములు; 2. ముంగురుము: చూ,
 దేశము, సం. వి. అ. న. 3. దుర్యోధనుడు: చూ, కురు
 రాజు; 4. అన్నము: చూ, సాదము (1); 5. కంటకారిక*:
 చూ, వాడుకు.
 కురువేరు, ద్వ. వి. (కురులు + వేరు) రూ- కురువేలు*: చూ,
 వ్రాబెరము. (చలువచేయును.)
 కురువేరుదంటనారి, ద్వ. వి. కున్నకుని నావవంటి మొక్కునారి.
 వేంక. అం. 9: చూ, మోర్చి. 1.
 కురుశము, సం. వి. అ. పుం. ముంగురులు. (వైజయంతి
 నిఘంటువు): చూ, వెండుక. 1.
 కురుపి, సం. విజ. = కుడిపి. ఒకరకస్వరూపము గలది; అనా
 కారి, కుడిపి.
 కురువృక్షము, సం. వి. అ. న. రంగము: చూ, లోహము. 1.

కుర్చురము, సం. వి. అ. న. 1. ప్రాణేనుమను గ్రంథము, గండిపము: చూ, రాజార్చము: 1-౩౯; పుం. 2. బక్కు: చూ, కునకము.

కుర్చిక, సం. వి. అ. శ్రీ. సూచి: చూ, నూచి. కుర్చీ, దే. వి: చూ, రూ-చురిచి.

కుర్చుజము, సం. వి. అ. పుం: చూ, కులంజము. కుర్చునము, సం. వి. అ. న. కందురాచ్చిరి: చూ, కుర్రహాసము. (రూ-హాసము కర్చునము-కుర్చునము.)

కుర్చురము, సం. వి. అ. పుం: చూ - కుర్చురము: మోడెయి: చూ, హస్తము. 1-౨౮.

కుర్చునకము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. అరచి, చూ-కుర్చునము: చూ, వత్తము; 2. అపి: చూ, వత్తము. 1-౮.

కుర్చునము, —————.

కుర్చుంజుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, కుర్చుంజుడు.

కుర్చుమము, సం. వి. అ. పుం. 1. —————; 2. పరివాయి: చూ, సమర్పించు; వి. 3. దేయించు, దేయించువాడు. (అ. విశ్వరూపము.)

కుజగరి, దే. వి. దగ్గలు: చూ, కుజగరి (హ-కుజగరి-కురంబి.) కుజగరి, దే. వి. —————; పై. 1, అ. 57.

కుజుక, దే. వి. అ. పుం. రామా. 7, అ. 42: చూ, స్వర్ణము.

కుజీనుప్పులు, దే. వి. బ. కురచము తిలు, రూ-కుజీనుప్పులు: చూ, నుప్పులు.

కుజు, దే. వి. బ. పృథ్వీమంబు గుణమునునకు కుజేమిత్తము తోపించుగా మిగిలినదామి. (చూ. - కుజుగిట్టు, కుజుగిట్టు, కుజుగిట్టు, కుజుగిట్టు మొ. అప్పు పరమగిట్టు కుజుగిట్టును కుజుగిట్టును చూచు. గు. పట్టా పగ, కుజుగిట్టు, కుజుగిట్టు, కుజుగిట్టు, కుజుగిట్టు మొ.) కుజు, దే. వి. ప్రాపు. చార. ప్రా. 4, అ. 84: చూ, రా. 1. కుజుగద, పు. వి (కుజుగిట్టు) దంపము: పై. 9, అ. 20: చూ, వేత్తము. 1.

కుజుద, దే. వి. 1. ప్రాప్తస్వర్ణముగద, స్వర్ణము. 2-౪-౬ (౨౧); 2. = కూర్చున బొట్టిదొక్కాడు: చూ, పట్టము. 1-౯-౯౫; 3. బొట్టివాడు: చూ, వాడు: చూ, చూ. 4. బొట్టి: చూ, ప్రాప్తము. (కొన్నియెడల వృత్తం పరిత్యజిస్తేలోపము: చూ, కుజు.)

కుజుదేవనము, దే. వి. 1. కుజుత్తము: చూ, హామ; 2. వామనత్తము.

కుజుదేవము, దు. అ. శ్రీ. తగ్గు: చూ, క్రుత్తు. 9.

కుజుదేవు, దే. వి. బ. నాట్యవిశేషము. పు. 9, అ. 75: చూ, నృత్యము.

కుజునుప్పులు, దే. వి. బ. చూ, రూ-కుజీనుప్పులు.

కుజుపు, దే. వి. రూ-కుజుపు: చూ, వ్రజము.

కుజుపల్లము, దే. వి. బ. మిక్కిలి పంగిరను, పింకము, నిశ్చయము.

చాగ. 8, స్కం. 388: చూ, దెలికము. 2.

కుజుమా, దే. వి. చూ, రూ-కుజుమాడు.

కుజుపు, దే. వి. రాక; పాం. 9, అ. 136: చూ, సక్తి. కుజువేళ, పు. వి: చూ, రూ-కుజువేళ.

కుజు, దే. వి. 1. కొడుకు. అప్పు. చార. కాం. 29: చూ, పుచ్చియ. 1; 2. నిర్మల: చూ, శివపు: 3. వాడు. చాగ. 7, స్కం. 370: చూ, శివపు. 1-౫; 4. కోడె, పనుకొడు: చూ, మహాపము.

కుజులు, దే. వి. చూ, రూ-కుజు. 1-2-3 (విద్వంసు. ౧౮. 1, అ. 154)

కుజీ, దే. వి. హాడియాపు చార. అ. 7, అ. 102: చూ, ఛేనుపు.

కుజు, దే. వి. శ్రీ. కాయు: చూ, శక్తుండు.

కులంజనము, సం. వి. అ. పుం: చూ, కులంజము.

కులంజము, సం. వి. అ. పుం. —————.

కులంధరము, సం. వి. అ. పుం. చోరులు: చూ, క్రుమ్మ. 1.

కులండు, సం. వి. అ. న. 1. ఒక క్రియతో ముగిసినదవ్య ముంబూహము. హ-౩ శకము 2. చేలబొట్టు: చూ, పొట్టు; పుం. 3. పుట్ట: చూ, వల్లికము; 1. కాకిమట్టు: చూ, కుమరి: 6. నాకము: చూ, స్వర్ణము; 6. హరితనర్పము: చూ, నిర్పము. 1-౪-౭; 7. హ-కులండు, నాలుకపై పాచి: చూ, రసనామలము.

కులకర్కటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. వీనాకర్కటి: చూ, హరివాలు పము. 1-౪.

కులండు, సం. వి. బ. 1. మేవరవాలు: చూ, మేవరి; 2. శిల్ప కులంధానుడు: చూ, స్వర్ణకాచిడి; 3. కుంకుమ సుద్ధ వాలు: రూ-కులంధు.

కులం, దే. వి. ఒకానొక భుక్తిగ్రహము: చూ, హూహూ. కులండు, సం. వి. అ. పుం. రిరత: చూ, స్వర్ణము. 2-౪-౬ (౧౦౪.)

కులండు, సం. వి. అ. శ్రీ. చూరగంధి: చూ, హాశింబి.

కులంధాను, అం: చూ, కులంధులు.

కులంజు, సం. వి. అ. పుం. కులంజు: చూ, స్వర్ణము. కులం, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. కులంజు: చూ, శ్రీ. 2. విక్తి మెచ్చునెడి పక్షివల: చూ, శ్రీ. 1-౨౯; 3. సుయసిరిక: చూ, హూహూలి.

కులం, సం. వి. ఈ. శ్రీ. మదీసిల: చూ, రత్నములు. 1-౧౨- (౧౧)

కులత్త, సం. వి. అ. శ్రీ. అడవిములము: చూ, సరసి

కులత్తము, సం. వి. అ. పుం. రూ-కులత్తము. ఉలవలు: చూ, సరసి.

కులత్తిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1: చూ, కులత్త; 2. కుకుతాంజనము: చూ, రసాంజనము.

కులదేవత, సం. వి. అ. పుం. కులదేవు: చూ, గృహదేవత.

కులధర్మములు, అం: చూ, ధర్మములు.

కులధారము, సం. వి. అ. పుం. హ-కులధారము. కొడుకు: చూ, పుచ్చియ. 1.

కులరాశము, సం. వి. అ. పుం. ఒండ్ల: చూ, బొట్టిపిల్ల.

కులపతి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. కులహాస; 2. గోత్రసహ నుడు; 3. కులవాడు: (ఇట్లు కులేశ్వరుడు).

కులపర్వ, సం. వి. అ. శ్రీ. కాకనాసికః చూ, దొండ.
కులపర్వతము, సం. వి. అ. పుం. ప్రహసనపర్వతము: చూ, పర్వతము.
కులపర్వతములు, అం. సామవంతము, వింధ్యము, నిషధము, మాత్యవంతము, పారిమాత్రము, గంధమాదనము, హేమ కూటము. (7) : (చూ, పర్వతము).
కులపాలకము, సం. వి. అ. న. చేపలవల: చూ, వల. 1.
కులపాలిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. తల్లివంశులచే నిచ్చి పెండ్లి చేయఁబడినశ్రీ: చూ, శ్రీ; 1-౩౦; 2. వృథిచారముచేయక తనకులమును చూసమును కాపాడుకొను శ్రీ: చూ, శ్రీ; 3. దిద్దులుగల స్వతంత్రిపెండ్లాము: చూ, భార్య.
కులపదము, అం. 1: చూ, పదములు; 2: చూ, పదములు.
కులమిత్రుఁడు, పా. వైశ్యుఁడు కూత్రాత్రి వివాహము చేసికొనిన యెడల ఆ శ్రీయందు పుట్టినవాఁడు కులమిత్రుఁడనఁబడును.
కులము, సం. వి. అ. న. 1. = కౌలము. వంశము: చూ, వంగ డము. "నాహ్యుకకులము."; 2. (సంరక్షయొక్క మూల ఋషిని తెలుపునది) గోత్రము: చూ, వంశము. 3; 3. కౌలను: చూ, సరస్సు 1; 4. ఇల్లు: చూ, సదనము. 1; 5. రేఁగు సంఘ: చూ, రేఁగు; 6. తెగ: చూ, సమూహము; 7. ఒడలు: చూ, శరీరము. (సామాన్యదేహములలో నొకటి అని త్రికాండ శేషము); 8. ఊరు: చూ, దేశము; 9. తక్కినపుట్టు*: చూ, వెజయంతి; 10. చేతిపొట్ల: చూ, పొట్ల; అం. 11: చూ, హాళములు.
కులమువారు, అం. 1. అక్కరసాక్షులు; అఱుగురిలో నొకరు: చూ, అక్కరసాక్షులు; 2: చూ, సాక్షులు.
కులవలము, సం. వి. అ. న. కలియు: చూ, రేవంట్లు 1.
కులశేఖరాఱ్ఱుడు, అం: చూ, ఆఱ్ఱులు.
కులశ్రేష్ఠి, సం. వి. న. పుం. 1. మేదరివాఁడు: చూ, మేదరి; 2. శిల్పికులప్రధానుఁడు: చూ, స్వర్ణకారుఁడు.
కులశ్రేష్ఠుఁడు, సం. వి. అ. పుం. — వై. —
కులసంభవపుడు, సం. వి. న. బీజ్యుఁడు. మందివంశమునందుఁ బుట్టినవాఁడు: చూ, సజ్జనుఁడు.
కులసము, సం. వి. అ. పుం. గొప్పబిడ్డ: చూ, వత్తము 1-౩౯.
కులసారము, అం. శివశ్రోత్రములగు చతుష్పద్ధితంత్రములలో నొకటి: చూ, తంత్రములు.
కులసౌరభము, సం. వి. అ. న. ఇంద్రః: చూ, మరువము.
కులశ్రీ, సం. వి. ఈ శ్రీ: చూ, కులపాలిక.
కులహండకము, సం. వి. అ. పుం. 1. నీళ్ళుబడి: చూ, నుడి. 1; 2. ఆరణి: చూ, నుడి. 1.
కులాంకురుఁడు, సం. వి. అ. పుం. గ్రామదేవత: చూ, మూల దేవుఁడు.
కులాచలము, సం. వి. అ. పుం. కులాద్రి: చూ, పర్వతము.
కులాటము, సం. వి. అ. పుం. జీవ్రమత్స్యకేదము: చూ, మత్స్యము. 1.
కులాధారకుఁడు, సం. వి. అ. పుం. కొడుకు: చూ, పుత్రుఁడు 1.
కులాయము, సం. వి. అ. పుం. 1. = గూఁడు. నీకము, పిట్ట గూఁడు: చూ, సదనము. 1; 2. ధోఱు: చూ, స్థానము. 1; 3. ఒడలు: చూ, శరీరము.

కులాయనము, సం. వి. అ. పుం. పిట: చూ, వడి
కులాయశ్రీ, సం. వి. అ. శ్రీ. పిట్టగూఁడు: చూ, సదనము. 1.
కులాలకీటన్యాయము, న్యా. చుమ్మరపురుగు మంచిలో దూరు చుండినను మట్టి యంటుకొనవలెక.
కులాలము, సం. వి. అ. పుం. 1. గుంపపులుగు: చూ, బెక గువ్వ; 2. అడవికోడి: చూ, పుంజు; న. 3. చెట్టుతొట్ట: చూ, రంధ్రము. 1-౩; పుం. 4. డమురంధ్రపు: చూ, వస్త్రి. 1-౩౦; 5. పిఱుమట్టి*: చూ, సాలము 3-౦; 6. గుగ్గిలుపు*: చూ, మహిసాక్షి.
కులాలి, సం. వి. ఈ శ్రీ. 1. అడవియులవలు: చూ, సరటి; 2. కనుపాలవిడ్డులు. చుమ్మరంజనము: చూ, రసాంజనము; 3. చుమ్మరడి: చూ, కుమ్మరం.
కులాయఁడు, సం. వి. అ. పుం. చుమ్మరవాఁడు: చూ, చుమ్మరండు.
కులాహతము, సం. వి. అ. పుం. 1. తొంట: చూ, సకటము; 2. ఒర్రరముదెట్టు: చూ, పుష్పము.
కులాహము, సం. వి. అ. పుం. ఇంటికి చుమ్మరంగు: చూ, వరము. ౪-౦౦-(౯).
కులాహలము, సం. వి. అ. పుం. శివప్రవృత్తికిఁగోఁతు: చూ, వృత్తిము.
కులి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. = రేలు. చేయి: చూ, హస్తము: ఈ శ్రీ. 2. అస్పృశి*: చూ, వాయుశు*: 3. వత్తి: చూ, భార్య; 4. జ్యేష్ఠభగిని: చూ, జ్యేష్ఠ 4; ౫. పుం. 5. కోవి దారము*: చూ, యుగవక్రకము; 6. తమ్ముఁడు పెండ్లి యాడినవాఁడైయుండునగా పెండ్లిలేని పెన్దవాఁడు.
కులింగకము, సం. వి. అ. పుం. జీరపిట్టక: చూ, పిట్టక.
కులింగదృక్కు, సం. వి. శ్రీ. గచ్చు*: చూ, సోమరాక్షి.
కులింగము, సం. వి. అ. పుం. 1. బిడకము: చూ, పిట్టక; 2. కాకి: చూ, వాయుసము.
కులింగి, సం. వి. ఈ శ్రీ. కర్మాటరపుశ్శృంగి*: చూ, శృంగి.
కులికము, సం. వి. అ. పుం. 1. కులికమునుపాము: చూ, సర్పము; 1-౪-(౭); (1-౪-(౨౦)); 2. ఒకానొకదెట్టు: చూ, వృత్తిము.
కులికుఁడు, సం. వి. న. 1. మేదరివాఁడు: చూ, మేదరి; 2. కల సత్తముఁడు: చూ, సజ్జనుఁడు; 3. శిల్పికులప్రధానుఁడు: చూ, స్వర్ణకారుఁడు; 4: చూ, కలకుఁడు. 3.
కులిపి. దే. వి. మేఁకలుకాచువాఁడు: చూ, మేఁకలఁగావరి.
కులిరము, సం. వి. అ. పుం. ఎండకాయ: చూ, పీత.
కులిశనాయకము, సం. వి. అ. పుం. శృంగారబంధుశేషము: చూ, రతిబంధములు.
కులికము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. వక్త్రాయుధము: చూ, బాణము. 1-౭౨; పుం. 2. కులికమునుచేస: చూ, మత్స్యము. 1-౩౦; 3. వజ్రము: చూ, రత్నములు. 1-౩.
కులికాంశ, సం. వి. అ. శ్రీ. బొద్దువిద్యాదేవీవిశేషము: చూ, బుద్ధుఁడు 1.
కులికానకుఁడు, సం. వి. అ. పుం. కాక్యము: చూ, సన్యాసి 1.
కులీనకము, సం. వి. అ. పుం. వనముద్గము*: చూ, పెనర.

కృవి, సం. వి. ఇ. పుం. తంతువాయుడు: చూ, సాతెవాడు.
 కృశనము, అం: చూ, శక్తములు: (చూ, బాణము. 1.)
 కృశము, సం. విజ. 1. అల్పము: చూ, స్వల్పము; 2. బిక్కి-
 తిల్లిసది: చూ, బిక్కి; 3. నర్మము: చూ, సూక్ష్మము. 4.
 కృశమేనడుపు, పా. ఉత్తమశ్రీ సామాన్య లక్షణములలో
 నొకటి. (పుక్త్యధోగ్యగృహము లనుబడుచును: చూ,
 ఉత్తమశ్రీ సామాన్యలక్షణములు
 కృశాంగి, సం. వి. ఈ. శ్రీ 1. అంధోగిరికి: చూ, ప్రియం
 గురు: విజ. 2. బిక్కితిల్లిసది. (అనుబది): చూ, శ్రీ.
 1-౧౯౮.
 కృశానురేకముడు, సం. వి. న. పుం. ముక్కుంటి: చూ,
 శివుడు. 1.
 కృశానుపు, సం. వి. ఉ. పుం. అగ్ని: చూ, నిప్పు.
 కృశశ్శి, సం. వి. న. పుం. మేళము: ట్టుకొని జీవించువాడు:
 చూ, శైలుముడు.
 కృశించు, సం. అ. క్రి. 1. ఉత్కటిల్లు: చూ, సూటసూటవోపు:
 2. సన్నగిల్లు: చూ, సన్నబాణు.
 కృష్ణకము, సం. వి. అ. పుం. హా-కృష్ణికము. పాణము: చూ,
 కలుగలే.
 కృష్ణుడు, సం. వి. అ. పుం. దున్నువాడు: చూ, వ్యవ
 సాయి (హా-కృష్ణకుడు-కర్షకుడు-కార్షకుడు-కార్షికుడు.)
 కృషాణుడు, —పై.—
 కృషాణుపు, సం. వి. అ. పుం: చూ, కృశానుపు.
 కృషి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. = కరిసము, కిరుక: చూ, వ్యవ
 సాయము: అం. 2. మనుజువృత్తులు నాలుగింటిలో నొకటి:
 చూ, మనుజువృత్తులు; 3. అర్హవేదములోని అష్టపర్వములో
 నొకటి: చూ, అష్టపర్వము; 4. చతుష్టి విద్యావివరణముల
 లోని అర్హవేదము. (యజుర్వేదోపవేదము): చూ, ఉపవిష్టులు.
 కృష్ణికము, సం. వి. అ. పుం, న: చూ, హా-కృష్ణకము.
 కృష్ణికడు, సం. వి. అ. పుం. 1. దున్నువాడు: చూ, వ్యవ
 సాయి; విజ. 2. దున్నుకొని జీవించువాడు: చూ, వ్యవసాయి.
 కృష్ణికో నాస్తి దుర్భిక్షమ్, న్యా. కృష్ణివలన ససగౌగృహిచేసినదో
 గలపులేదు.
 కృష్ణిబలుడు, దున్నుకొని జీవించువాడు: చూ, కృష్ణికుడు.
 కృష్ణీవలము, సం. విజ. కాకిదొండక: చూ, దొండ.
 కృష్ణీవలుడు: చూ, కృష్ణికుడు.
 కృష్ణుడు, సం. వి. అ. పుం. ముక్కుంటి: చూ, శివుడు. 1.
 కృష్ణము, సం. విజ. 1. సీతము. ఒకసారి దున్నుబడినది (నేల):
 చూ, భూమి. 1-౪౦; 2. ఈడువలబడినది.
 కృష్ణవచ్చము, అం. వ్రీహిధాన్యము: చూ, ధాన్యము.
 కృష్ణపాకము, సం. విజ: చూ, కృష్ణవచ్చము.
 కృష్టి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. దుక్కి: చూ, కృషి. 1; పుం.
 2. చదువరి: చూ, విద్వాంసుడు.
 కృష్ట, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. కృష్టానది: చూ, నది; 2. యమునా
 నది: చూ, నది; 3. ద్రౌపది: చూ, శ్రీ. 4. ద్రాక్ష: చూ,
 స్వాదువల; 5. నిలి: చూ, రంజు; 6. శౌండిక: చూ,
 విష్ణులి. 1; 7. జీలకఱ్ఱ. నల్లజీలకఱ్ఱ (అవికొండలు): చూ, సుషవి.

2; (సుషవి. 2-౧.); 8. కృష్ణపరిపి: చూ, హరిప్రియ 3-8;
 9. నల్లగిరికేమి: చూ, వర్షరేకుపు; 10. గుమ్మము: చూ,
 మహాఫలము; 11. అంధోక: చూ, సహనానవి 1; 12. మామనక:
 చూ, కారి; 13. నల్లపలుక: చూ, పర్వతము; 14. పర్వతి,
 ఉత్తరదేశపు ముగింపునకు: చూ, రాజ్యము - 1-౨;
 15. కారోలి: చూ, వాసుకొ; 16. కాలగర్భి: చూ,
 సోమరాజి; 17. గురుగిరి: చూ, హాస్తి.
 కృష్ణకంధము, సం. వి. అ. స. విజ్ఞులయి: చూ, సహస్ర
 పత్రము. 1-౧౨-౧).
 కృష్ణకర్ముడు, సం. విజ. సూర్యాచార్య: చూ, వ్యాసుడు. 2.
 కృష్ణకాంధోటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పల్లవగిరిమెంపి: చూ, తులా
 విజము.
 కృష్ణకాకము, సం. వి. అ. పుం. దొంతుకాకి: చూ, వాసుకము. 1.
 కృష్ణకామము, సం. వి. అ. స. కామగర్భి: చూ, రాజ్యము.
 1-౧౩.
 కృష్ణకుటజ, సం. వి. అ. శ్రీ. అంతుమి: చూ, హైహయక.
 కృష్ణకోహము, సం. వి. అ. పుం. జాదరి: చూ, పంచెకాడు.
 కృష్ణగంధ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. మనగ: చూ, శిగ్రుపు. 1; 2.
 పంచుకము: చూ, స్వర్ణశిరి.
 కృష్ణగర్భము, సం. వి. అ. పుం. సుగుంపుని, కట్టలము:
 చూ, సర్వతోదధి. 1-౪.
 కృష్ణచంపకము, సం. వి. అ. పుం. సుందరము: చూ, సెనగలు.
 కృష్ణహడితి, సం. వి. అ. శ్రీ. గుర్తెంపి: చూ, తులాపీఠము.
 కృష్ణహర్షము, సం. వి. అ. పుం. లోహహర్షము: చూ, లోహము. 1.
 కృష్ణపడి, సం. వి. అ. శ్రీ. ఇటాహూనిక: చూ, మాంసి. 1.
 కృష్ణజన్మస్థానము, వా. వి. బంధనాలయము. 1; 2.
 క్రీకృష్ణుడు పుట్టినచోటు.
 కృష్ణజీరము, సం. వి. అ. పుం. నల్లజీర: చూ, ముడి.
 2-౧.
 కృష్ణకంపలి, సం. వి. అ. శ్రీ. ప్రాగ్మము: చూ, దొడ్డినాసర.
 కృష్ణకామము, సం. వి. అ. స. గోర్పిచంపకము: చూ, వాసన.
 1-౬.
 కృష్ణకారము, సం. వి. అ. పుం. దింక: చూ, గూరిదము. 1.
 కృష్ణకాలము, సం. వి. అ. పుం. తమాలము: చూ, శ్చేక
 పుష్పము.
 కృష్ణకతాని, సం. వి. ఉ. న. చ్చి. దారిద్ర్యవతియొక్క. లక్ష
 ణము. 1-౧౩.
 కృష్ణకులనీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. నల్లతోకనీ: చూ, హరిప్రియ.
 3-౩.
 కృష్ణక్రిపుర, సం. వి. అ. శ్రీ. నల్లతెగడక: చూ, సర్వానుభూతి.
 కృష్ణదేహము, సం. వి. అ. పుం. ఈయ్యెడ: చూ, క్రమరము. 1.
 కృష్ణదైవాయనుడు, సం. వి. అ. పుం. వేదవ్యాసుడు: చూ,
 ముని. 1.
 కృష్ణదుక్తారకము, సం. వి. అ. పుం. నల్లకమ్మెత్త: చూ,
 హలాపుష్పము.
 కృష్ణనామకము, సం. వి. అ. స. విదాలపండు: చూ, లవ
 ణము. 1.

కృష్ణనింబము, సం. వి. అ. పుం. కరివేపక: చూ, బల,
కృష్ణపక్షపత్తుల, అం: చూ, పర్వములు.
కృష్ణపక్షపులు, అం: చూ, తిరులు.
కృష్ణపక్షము, సం. వి. అ. పుం. 1. కలిపక్కము: చూ,
పక్షము. 1; అం. 2: చూ, పక్షములు.

కృష్ణపక్షము, అం: చూ, పర్వములు.
కృష్ణపక్షము, సం. వి. అ. పుం. పెద్దమంగళ: చూ, శృంగము.
కృష్ణపక్ష, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కాలిపులపి: చూ, రులని.
కృష్ణపక్ష: పులము. సం. వి. అ. పుం. కలివె: చూ, సాష్ట
పుష్పల (కృష్ణపక్షపుల అని కొందలు.)

కృష్ణపక్షము, —పై.—
కృష్ణపక్ష, సం. వి. ఈ. శ్రీ. నల్లగురిగింజ: చూ, తులావీజము.
కృష్ణపక్ష, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1.
కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. పుం. నల్లమంగళ: చూ,
శృంగము.

కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. పుం. —పై.—
కృష్ణపక్ష, సం. వి. ఈ. శ్రీ. నల్లదీప: చూ, పిపిలిక.
కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. పుం. పెద్దకొండదీప: చూ,
పిపిలిక.

కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. పుం: చూ, కృష్ణపక్షపర్వము.
కృష్ణపక్ష, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అంకొలగిరి: చూ, ప్రేంకణము.
కృష్ణపక్ష, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, కృష్ణపక్షము.
కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. శ్రీ. చారుగచ్చ: చూ, సోమరాజి.
కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. పుం. ఓకపండు: చూ, సాష్ట
పుష్పల.

కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. న. 1. తక్కిల: చూ, వైజయంతి;
పుం. 2. ఓకపండు: చూ, సాష్టపుష్పల; 3: చూ,
పిలకపండు. 2.

కృష్ణపక్ష, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, కృష్ణపక్ష.
కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. పుం. చిలుతేలు: చూ, బారంగి.
కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. న. 1. కాలింగము: చూ, పుచ్చ;
పుం. 2. కుంకుమ: చూ, ఫేలిము. 2; 3. ఎఱ్ఱమునగళ:
చూ, శిగువు. 1.

కృష్ణపక్ష, సం. వి. ఇ. శ్రీ. నల్లనేల: చూ, భూమి. 1-30.
కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. శ్రీ. గోమూలక: చూ, త్రిణము. 1.
కృష్ణపక్ష, సం. వి. ఆ. శ్రీ. రూ-కృష్ణపక్ష, కలుకరోహణి:
చూ, శకులాదని. 1.

కృష్ణపక్ష, సం. వి. ఈ. శ్రీ. —పై.—
కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. పుం. జూదమాడెడివాడు: చూ,
పందెకాడు.

కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. శ్రీ. నల్లగగైర: చూ, వరాహము.
కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. న. 1. ఇనుము: చూ, లోహము. 1;
2. మరీచము: చూ, మిరియము; 3. దోషము: చూ,
పాపము. 1; 4. సింహాజనము: చూ, సౌవీరము. 2;
5. కానగువు చూ, రాజారము. 1-౧౫; పుం. 6. నలుపు:
చూ, వర్ణము 6-౧; 6-౬; 7. కాకి: చూ, వాయుము. 1;
8. దోకిలము: చూ, పికము; 9. దున్న: చూ, మహిషము;
10. కృష్ణపక్షము: చూ, పక్షము. 1; 11. నల్లని కడుపుగల

మందపిచ్చుక: చూ, పిచ్చుక; 12. ఓకక: చూ, సాను
పుష్పల; 13. ఏనుగు: చూ, హస్తి; 14. యజ్ఞము. ౫0
దగిన చిత్రవర్ణముగల ఇటి: చూ, హరిణము. 1-౧౧;
15. శూద్రజాతి: చూ, వర్ణము. 7; విజ. 16. నల్లనిది: చూ,
వర్ణము. 6-౬-౧).

కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. పుం. నల్లపెనరక: చూ, పెనర.
కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. పుం. కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. పుం.
కృష్ణపక్ష, సం. వి. ఈ. శ్రీ. నల్లగురిగింజ: చూ, శారిం.
కృష్ణపక్ష, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నల్లగగైర: చూ, వర్ణము.
కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. పుం. గురివెండు: చూ, తులా
వీజము.

కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. శ్రీ. —పై.—
కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. శ్రీ. కృష్ణపక్ష: చూ, సురలి. (నరళి).
కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. శ్రీ. దాన్యలక్షణము: చూ, లక్షణము.
1-౧౩.

కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. శ్రీ. గురిజ. ఎఱ్ఱగురిజ (అని కొందలు):
చూ, తులావీజము.

కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. పుం. —పై.—
కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. న. నేతిక, మూడు యవల యెత్తు
వెండి: చూ, లోహము. 1.

కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. న. 1. సౌవరలక్షణము: చూ,
లక్షణము. 1; 2. కావలక్షణము: చూ, లక్షణము. 1.

కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. న. ఇనుము: చూ, లోహము. 1.
కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. పుం. చిట్టెము: చూ,
లోహము. 1.

కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. పుం. 1. నలుపు మింకగలిన
యెఱుపు, ధూమము. చూ, పుం. 6-౪-౪; విజ. 2. నలుపు
మింకగలిన యెఱుపుగలది, ధూమము: చూ, పుం.
6-౪-౪).

కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. పుం. కోటి: చూ, వానరము.
కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. పుం. 1. అగ్ని: చూ, నిప్పు;
2. దురాచారు: చూ, వ్యాధుడు. 2; 3. తలగాము,
రాహుగ్రహము: చూ, రాహువు. 1.

కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. పుం. ఏపె: చూ, మద్ది
కృష్ణపక్ష, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కమ్మరాకుతిగె, నల్లకీగె,
చూ, సురలి (సురళి); 2. మామెన: చూ, శారిం.

కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. శ్రీ. —పై.—
కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. పుం. లగరూపము: చూ,
చందనము.

కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. కలిగొట్టు: చూ, సారి. 2.
2. కారుమినుము: చూ, మినుము; 3. పెగ్గుమ్మడు;
శ్రీపద్మ: చూ, సర్వతోభద్ర. 1-౬.

కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. గుమ్మడి: చూ, మహా
పులము; 2. పేటికావృక్షము: చూ, పేటిక.

కృష్ణపక్ష, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కృష్ణపక్షము నది: చూ,
నది; అం. 2. చూ, గంగలు (రూ కృష్ణవేణి).

కృష్ణపక్ష, సం. వి. అ. శ్రీ. —పై.—

కృష్ణప్రీతి

కృష్ణప్రీతి. సం. వి. ఇ. పుం. ఒకరకము ప్రీతివాన్యము: చూ, ధన్యము.
 కృష్ణశారము, సం. వి. అ. పుం. 1. యజ్ఞమునకు: దగిన చిత్రవర్ణపులేడి(చూ-కృష్ణసారము): చూ, హరిణము. 1-౧౨;
 2. ఇరుగుడు: చూ, శింశుప: 3. చెముడు: చూ, స్నుహి.
 కృష్ణశాలి, సం. వి. ఇ. పుం. ఒకరకము చాలిధాన్యము: చూ, ధన్యము.
 కృష్ణశింశుప, సం. వి. అ. పు. నల్లఇరుగుడు: చూ, శింశుప.
 కృష్ణశిగువు, సం. వి. ఉ. పుం. శోభాంజనము: చూ, శిగువు. 1.
 కృష్ణశరక, సం. వి. అ. పు. గుర్రము: చూ, తులాశీజము.
 కృష్ణశీరకము, సం. వి. అ. న. అగరుడు: చూ, రాక్షాసము. 1.
 కృష్ణశృంగము, సం. వి. అ. పుం. దున్నపోతు: చూ, మహాశము.
 కృష్ణనఖి, సం. వి. ఈ. పు. జంతు: చూ, ముషవి. 2.
 కృష్ణనర్మము, సం. వి. అ. పుం. 1. నల్లత్రాడు: చూ, సర్పము. 1-౨; 2. కేతకీ: చూ, మొగలి.
 కృష్ణనర్మరాజు, సం. వి. అ. పుం. కర్కశురము మొదటి రకము పాము: చూ, సర్పము. 1. ౧.
 కృష్ణరంజము, సం. వి. అ. పుం. నల్లరవలు: చూ, సర్పము.
 కృష్ణసార, సం. వి. అ. పు. ఇరుగుడు: చూ, శింశుప.
 కృష్ణసారకము, సం. వి. అ. పుం. 1. వెదురు: చూ, వేణువు;
 2. ఇరుగుడు: చూ, శింశుప: 3. చెముడు: చూ, స్నుహి;
 4. యజ్ఞమునకు: దగిన చిత్రవర్ణపులేడి: చూ, హరిణము. 1-౧౨.
 కృష్ణసారది, సం. వి. ఇ. పుం. అర్జునము, ఏమున్నది *: చూ, సారము. 3-౧.
 కృష్ణసారము, సం. వి. అ. పుం: చూ, చూ-కృష్ణశారము.
 కృష్ణస్కంధము, సం. వి. అ. పుం. కాలస్కంధము: చూ, తమాలము.
 కృష్ణహయము, సం. వి. అ. పుం. సూర్యాశ్వము: చూ, హయము. 1-౨.
 కృష్ణాంగన, అ: చూ, దిక్పాలపక్షిణములు: (చూ, దేవము.)
 కృష్ణాంగము, సం. వి. అ. న. విషవిష్కాతుక్రవిశేషము: చూ, మామము. 1.
 కృష్ణాంజలి, సం. వి. ఈ. పు. కాలాంజలి: చూ, హ్రస్వ శాఖాశిఖము.
 కృష్ణాగరువు, సం. వి. అ. న. నల్లఅగరు: చూ, రాక్షాసము. 1-౧౩.
 కృష్ణాచలము, సం. వి. అ. పుం. రైవతపర్వతము: చూ, పర్వతము.
 కృష్ణానది, సం. వి. ఈ. పు. కృష్ణాజిల్లాయందున బ్రవహించు చున్ననది: చూ, నది.
 కృష్ణాభ, సం. వి. అ. పు. చూ, కృష్ణాంజలి*.
 కృష్ణామిషము, సం. వి. అ. న. చూ, కృష్ణచోహము.
 కృష్ణామము, సం. వి. అ. పుం. చింతక: చూ, తింతి.
 కృష్ణాయనము, సం. వి. అ. న. —పై.
 కృష్ణార్చి, సం. వి. అ. పుం. అగ్ని: చూ, నిష్ఠు.
 కృష్ణార్కము, సం. వి. అ. పుం. 1. నల్లగగ్గరి: చూ, వర్షా నము; 2. నల్లతులసి: చూ, హరిప్రీతి 3-3.

కృష్ణార్కము, వా. శ్రీకృష్ణభగవానునికి సమర్పణము." నీవు చేసిన నది కృష్ణార్కము."
 కృష్ణాచుపు, సం. వి. ఉ. పుం. నీలాచుపు, నల్లచింప: చూ, సూరణము.
 కృష్ణావతారము, అం. ఇవి యొక అవతారము. ఇవి దశావతారములలో జేరియుండులేదు.
 కృష్ణావాసము, సం. వి. అ. పుం. అశ్వత్థము *: చూ, రావి.
 కృష్ణీర, సం. వి. అ. పు. 1. నల్లకలు *: చూ, సర్పము;
 2. తవిడ లను వడ్లు: చూ, ధాన్యము: 3. నల్లపిచ్చు: చూ, పిచ్చుర.
 కృష్ణుడు, సం. వి. అ. పుం. 1 = సన్మయ్య: (చూ, కృష్ణావతారము) వెన్నుడు (అన్నిటిని జేయువాడు), రైతులను సలిపేయువాడు, రృష్ణవర్ణుడు, గీత ముదేశించిన శ్రీకృష్ణభగవానుడు ము: చూ, పిచ్చువు. 1; 2. వేదవ్యాసుడు: చూ, సన్మయ్య. 1; 3. ఆర్జునుడు (పాండవమధ్యముడు): చూ, విజయుడు. 1; 4 అగ్నిహోత్రుడు: చూ, నిష్ఠు.
 కృష్ణజీవు, సం. వి. ఉ. పుం. నల్లచెయ్య *: చూ, ముకుమా రము. 1-3.
 కృష్ణోదుంబరిక, సం. వి. అ. పు. కార్డుంబరి *: చూ, దొమ్మమేడి.
 కృష్ణ్య, సం. వి. అ. పు. 1. తాళపాకరకాపకము: చూ, తాళము. 2; అం. 2: చూ, దేశియక్రియలు.
 కృష్ణరము, సం. వి. అ. న. 1. పులగము: చూ, సాదము. (1) -౧౨; 2. శ్రాద్ధమున నిమంత్రితలరు అభ్యంజనరాల మందు కలిపియిచ్చెడు నుప్పులు బెల్లము. (నుప్పులు పులగ మని హారావళి.)

క

కృష్ణకీల, సం. వి. అ. పు. కృష్ణస్థానకృష్ణము, పద్మోలికా: చూ, పట్టా.
 కృష్ణధూపము, సం. వి. అ. పుం. అందుగుణ కర్క జేసిన దూపద్రవ్యము, నిహ్లాము: చూ, రాక్షాసము. 1.
 కృష్ణము, సం. వి. ఇ. ఏర్పాటుచేయబడినది: చూ, స్థిరము. 3.
 కృష్టి, సం. వి. ఇ. పు. 1. ఏర్పాటు: చూ, నిజము. 2; 2. కల్పనము: చూ, సంగ్రహము.
 కృష్టికుడు, సం. వి. ఇ. క్రితుడు: చూ, పుత్రుడు: 1.

కె

కె, దే. వి. ఇ. వృత్తియందు కెంపుశబ్దమునకు మీడి పర్వము రోపింపగా మిగిలినరూపము. (దీనికి ఎరుషనరకములు పర మగునపుడు నుగాగమమును, తదితరములు పరమగునపుడు మీడిదానికి ద్విత్యమును వచ్చును. కెంగేలు, కెంజడ, కెంజాయ, కెంజగ, కెంజగురు, కెంజలిరు, కెంజకు,

తెండామర, తెందోవ, తెంజిట్టు, తెంబువ్వు, తెంబెవవి, తెన్నురుపు, తెమ్మొక్క, తెమ్మొవి మొ.)
తెంగట, దే. వి. తాళవిజయ. చూ-గెంగట. ఆం. భా. ద్వి. 78: చూ, తేగ.

తెంజాయ, దే. వి. ఎలుపు. వేం. ఆం. 83: చూ, వర్ణము. 6-౪. తెంజిగురు, దే. వి. ఎల్లనిగురు.
తెందమ్మి, ద్వ. వి. (తెంపు + మ్మి) ఎల్లవామర *: చూ, సహస్రపత్రము 1-3.

తెండామర, —పై.—

తెందోగ, ద్వ. వి. ఎల్లంగలువ *: చూ, సహస్రపత్రము. 1-౧౨-(౧).

తెంపు, దే. వి. 1. ఎలుపు. భార. విరా. 2, ఆ. 318: చూ, ఎర్ణము. 6-౪; 2. పర్వరాగము: చూ, రత్నములు. 1-౨: 3. ఆధరమందలి దంతక్షతము: చూ, దంతక్షతములు. విజా. 4. ఎల్లనిది. చమ. 1, ఆ. 86: చూ, వర్ణము 6-౪-(౧): (తాదుర్పమున పృత్తియందు గొప్పియెవల సంతృప్తవర్ణలోపము. తెం.)

తెంపుంటి, దే. వి. (తెంపు + ంతు) కోయిల: చూ, పికము. తెంపుకనులపులుగు, దే. వి. —పై.— సాంబ. తిర్య. 7. తెంపుగాతు, ద్వ. వి. అంగారకుడు, రూ-తెంపుగాము: చూ, వక్షుడు. 1.

తెంపుగాము, —పై.—

తెంపురా, ద్వ. వి. ఇనుడు. ఆం. పదా. సుర. 21: చూ, సూర్యుడు.

తెంపుసవతు, ద్వ. వి. స్వాతి: చూ, నక్షత్రము. 1.

తెడ, దే. వి. వైపు. భార. ద్రోణ. 4, ఆ. 303: చూ, పార్శ్వము. 1. (రూ-తెడను-తెలకు-తెలను-తెలవు-తెళవు).

తెడను, దే. వి. —పై.—

తెడపు, దే. ప్రే. 1. పడఁజేయు. తె. 3, ఆ. 119; 2. త్రోయు. రామా. 4, ఆ. 50; 3. చంపు: చూ, ముఁజించు.

తెడయక, దే. వి. 1. పడుట: చూ, పతనము; 2. చాపు: చూ, మరణము.

తెడయు, దే. అ. క్రి. 1. పతనమగు. ఉ. హరి. 2, ఆ. 131: చూ, పడు. 5; 2. చచ్చు: చూ, మరణించు; 3. భేదమగు ఆం. భా. త్ప. 85: చూ, వేయవను; స. క్రి. 4. ఉద్దేశించు: చూ, విషయాకరించు.

తెడవు, దే. వి. పడుట: చూ, పతనము.

తెమ్మొవి, దే. వి. ఓర్పుము. సాంబ. దేవ. 51: చూ, పెనవి.

తెమ్మొవిగుణి, దే. వి. పలునొక్క, సాంబ. దేవ. 51: చూ, దంతక్షతము.

తెరకొట్టు, దే. అ. క్రి. (తెరలు + కొట్టు) కలకలహాయి: చూ, కిలకిలలాడు.

తెరలియాడు, దే. అ. క్రి. (తెరలి + యడు) చెలరేగు. ఉ. హరి. 5, ఆ. 42: చూ, విజృంభించు. (తెరలువొడు. తెరయు-తెరలు-కేరు-కేరించు).

తెరలు, దే. అ. క్రి. 1. అతిశయించు. స్వా. 6, ఆ. 35: చూ, ముమ్మరించు; 2. అగ్రహించు. స్వా. 6, ఆ. 47: చూ,

రోషించు; 3. కూయు. స్వా. 3, ఆ. 111; 4. చూ, శక్లించు; 5. చెలరేగు. హరి. ఉ. 7, ఆ. 42: చూ, విజృంభించు; 6. తొట్టువడు. రా. యు, కాం. 408, పొరట: చూ, సంభ్రమించు.

తెరలుచు, దే. ప్రే. తెరలఁజేయు.

తెరలువొడుచు. దే. అ. క్రి. (తెరలు + వొడుచు) 1. వృద్ధి: బొందు. భాగ. 5, స్కం. 1, ఆ. 106: చూ, వర్ధిల్లు; 2. చెలరేగు. భాగ. 8, స్కం. 295: చూ, విజృంభించు.

తెరసనాయిలు, వా. వి. మట్టిచానె చూ, కిరసనాయిలు.

తెర్ణము, వై. వి. కేరణమనునట్టి. రూ-కేరణము-కేర్ణము: చూ, పక్షి.

తెర్ల, దే. వి. తాపము: చూ, సంతాపము.

తెరి: చూ, రూ-కిరి.

తెలకు, దే. వి. 1. దిక్కు. భార. ఆర. 3, ఆ. 297: చూ, హరిత్తు; 2. వైపు: చూ, పార్శ్వము. 1; స. క్రి. 3 కల పెట్టు. ఆము 6, ఆ. 34; 4. ఉన్నాల్నించు. “తగునికన్నులు తెలఁకె.” కాశీ 7, ఆ. 95: చూ, భేదిల్లు. 2.

తెలను, దే. వి. 1. దిక్కు: చూ, హరిత్తు; 2. వైపు: చూ, పార్శ్వము. 1. (రూ-తెలకు-తెలవు-తెళవు).

తెలయు, దే. అ. క్రి. చెలరేగు. రా. ఆర, కాం. 166, పొరట: చూ, విజృంభించు.

తెలవు, దే. వి. 1. వైపు: చూ, పార్శ్వము. 1; 2. ఆనురాగము. కాశీ. 3, ఆ. 144: చూ, స్నేహము. 1.

తెలనము, దే. వి. 1. అరసము: చూ, సంతోషము; 2. ఉత్సాహము: చూ, యత్నము; 3. కాంక్ష: చూ, వాంఛ; 4. పని. భార. ఆర. 6, ఆ. 30; భార. ఆర. 5, ఆ. 228: చూ, వ్యాపారము. 1.

తెల్లగించు, దే. స. క్రి. 1. పెల్లగించు: చూ, భేదిల్లు. 2; 2. పురికొలుపు: చూ, ప్రేరేపించు.

తెల్లి, వా. వి: చూ, రూ-కిల్లి-కెల్లి.

తెళకులి, వై. వి. = భేలాహలమ్. 7వదావి (క్రీడానరసు: చూ, నరసు. 1. (రూ-తెళకులి-తెళాహలి-తేళకులి - తేళకులి - తేళాహలి-తేళాహలి).

తెళగు, దే. వి. ఆర్జవము. ఆం. పదా. ర. 68: చూ ముట్టు. 1.

తెళపు, దే. వి. 1. వైపు: చూ, పార్శ్వము. 1; 2. దూరము. తె. 5, ఆ. 58; ఆము. 5 ఆ. 26: చూ విప్రవృష్టము.

తెళాకులి, వై. వి. = చూ, రూ-తెళకులి. రసి. 3, ఆ. 117.

తెళాహలి, —పై.—

తే

తే. దే. వి. ద్వన్వన్వకరణము. హరి: పూ. 5, ఆ. 215: చూ, హూహూ. (రూ-తే).

కేందుకము, సం. వి. అ. పుం. 1. కప్పు: చూ, హరి. 12; 2. గాలవము *: చూ, లొడ్డుగు.

కేందువు, సం. వి. ఉ. పుం. తిందుకము *: చూ, తుమికి.

కేక

కేక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. = కేస. నెమలికూత: చూ, స్వరము. 2. ౪౬- (౧౨౭): దే. వి. (1) పెద్దికూత, చూ-కే: చూ, స్వరము. 2.

కేకయము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, దేశములు; 2. శ్రీయ కాళ్యనుదరించు అందియ: చూ, భూషణము. 2.

కేకయ, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, కైకేయి.

కేకయము, సం. వి. అ. పుం. కేకయ దేశపురాజు: చూ, రాజు. 1. ౪౩.

కేకరము, సం. వి. అ. పుం. 1. కడకన్ము: చూ, లోచనము. 1.౧; 2. మెల్లకన్ము: చూ, నేత్రము. 1.

కేకరాక్షస్యాయము. న్యా. మెల్లకంటివాడు ఒకపైపు చూచుచుండ మతియొకనిపైపు జూచుచున్నట్లు గానించువిధము.

కేకరించు, సం. స. శ్రీ. 1. కటాక్షించు. హరి. పూ. 7, అ. 198: చూ, చూపు: దే. అ. శ్రీ. (1) కేరయదేయ: చూ, శబ్దించు. 1-8; (2) సకిలించునట్లు శబ్దించు: చూ, శబ్దించు. 1.౪.

కేకరింక, దే. వి. 1. కేకలువేయుట; 2. సకిలించునట్లు శబ్దించుట. అము. 5, అ. 60.

కేకరుడు, సం. వి. అ. పుం. వశిరుడు: చూ, మెల్లకంటివాడు.

కేకలబండి, వా. వి. రైలు: చూ, పొగలబండి: (చూ, కమ్మలపైబండి) (చప్పిడుతోగూడినవి.)

కేకాలము, సం. వి. అ. పుం. వెనులి: చూ. మయారము.

కేకాలము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—

కేకి, సం. వి. న్. పుం. —పై.—

కేకిని, సం. వి. అ. శ్రీ. బిడ్డవర్తి *: చూ, పూజకరజము.

కేకిన, దే. వి. నెమలికూత. అం. వూ. 5. 33: చూ, స్వరము. 2.

కేకినలు, దే. వి. వి. 1: చూ, చప్పట్లు; 2. నతి. హు. న. 4, అ. 218; బహు. 2, అ. 41: చూ, నమస్కారము; 3. నతివిశేషము: చూ, నమస్కారము.

కేకుండకము, సం. వి. అ. పుం. కుడుము: చూ, భక్త్యము.

కేకుండము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—

కేకేయి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, రూ-కేకయి.

కేజా, దే. వి. 1. అడుగు: చూ, బురద; వా. వి. 2 దావా. రూ-కేను.

కేట్రాడు, దే. వి. యమపాకము. నీలా. 1, అ. 22: చూ, సూత్రము. 1.

కేటభ, సం. వి. అ. శ్రీ. గౌరి: చూ, పార్వతి 1.

కేటాయించు, వా. శ్రీ. వేణువలుచు. (రూ-వేటాయించు.)

కేటలాగు, వా. వి. రూ-కేట్లాగు. అమృతమునకు నిర్దవజివిన పొత్తములు లోనగువాని వట్టిక.

కేట్లాగు, వా. వి. —పై.—

కేడి, దే. వి. ధూర్జుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.

కేడము, వై. వి. = భేటకము కాలు: చూ, హరిగ. (రూ-కేడియము. కేడెము-కేడనము-కేళము.)

కేడి, వా. వి. ప్రాచీనరత్నము. “కేడిరిజన్మ.” (రూ-కేడి-కేకి.)

కేడించు, దే. అ. శ్రీ. 1. తాలంగు: చూ, విరియు. 5; స. శ్రీ. 2. అలక్ష్మముచేయు: చూ, రూ-కేడించు; 3. ఎవఁబాము. అం. ధా. తృ. 85: చూ, వేణువలు. (కేటాయించు అని వాడుక.)

కేడియము, వై. వి. = భేటకము. కాలు. రూ-కేడెము: చూ, హరిగ.

కేడెము, వై. వి. = —పై.—

కేజిక, సం. వి. అ. శ్రీ. దేరా: చూ, నడనము. 1.

కేతకము, సం. వి. అ. పుం. = గేవరి *: చూ, మొగలి.

కేతకి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. = —పై. — (ఇవి శివభాష రస ర్థము. 2. జాతి *: చూ, చూలతి: వా. 3. బరానాక తైలము: చూ, స్నేహము. 1-౨౩.

కేతకిసుమనూయము, న్యా. మొగలిపూపు గుగంధము గలది యైనను ముండ్లచేత కోసికొన శర్కముకాదు అనేది విధము.

కేతనము, సం. వి. అ. న. 1. తెక్కెము: చూ, నిడము; 2. గుఱుతు: చూ, లక్షణము. 1: 3. ఇల్లు: చూ, నవనము 1: 4. పిలుచుట, వ్రాహ్మణుల నిమంత్రణము చేయుట. (అని కొందఱు): చూ, సంబోధనము.

కేతుదరము, సం. వి. అ. పుం. గారి: చూ, వాయువు. 1.

కేతుధరుడు, సం. వి. అ. పుం. తెక్కెముపట్టువాడు: చూ, ధ్వజధరుడు.

కేతుప్రియము, సం. వి. అ. న. వైహార్యము: చూ, రత్నము. 1.౯.

కేతుభము, సం. వి. అ. పుం. మబ్బు: చూ, మేఘము. 1.

కేతుమతి. అం. బరానాక వృత్తము. — ఇందు బేసిపాదములను స, జ, స, గురువులును, సరిపాదములు భ, ర, న, గగములును గలిగి విడిదియగుటల వృత్తము. ఉదా. — “జతదేమలన్సజనగమల్, ధాతసరికాభరే-పనగగంబుల్. యతి శైలసంఖ్య. నమరగా.”: చూ, వృత్తము. 1.

కేతుమాలము, అం. చూ, వర్షములు.

కేతురత్నము, సం. వి. అ. న. వైహార్యము: చూ, రత్నములు. 1.౯.

కేతువు సం. వి. ఉ. పుం. కేతువను నొక గ్రహము: చూ, సుకేతనము: (చూ, అశ్వేషాభవము) కేతువును శుభవర్ణములు 13. పావవర్ణములు 3: కేతుచళాపత్నములు యేడు ఇత్యాది; 2. తెక్కెము: చూ, నిడము; 3. గుఱుతు: చూ, లక్షణము. 1; 4. అగ్ని: చూ, నివ్వ; 5. కాంఠి: చూ, వెలుతురు. 1; 6. దుమగలికేతువు: చూ, రోచుచుక్క; 7. తక్కెల *: చూ, వైజయంతి: అం. 8: చూ, గ్రహములు.

కేదంతి, సం. వి. ఇ. పుం. అనిరుద్ధుడు: చూ, విశ్వకేతువు.

కేదరము, సం. వి. అ. పుం. 1. తుమ్మ *: చూ, విట్టదిరము; 2. రూ-కేదరము, ఉడుపుమడి: చూ, భూమి. 1: (చూ, రూ-కేదరము.)

కేదారకటుక, సం. వి. అ. శ్రీ. కటుకరోహిణి *: చూ, శకులాదని. 1.

కేదారము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. వరిమడి: చూ, భూమి. 1: (కేదారము-కైదార్యము-కేదారిము); 2. వరిమడుసేరి,

కొడుపుమడి: చూ, ధూమ. 1.-4. (కేదారము - కేదారము - కేదారికము): పుం. 3. కొంక: చూ, పర్వతము; 4. కేదారపర్వతము: చూ, పర్వతము; 5. కుడుకు: చూ, వాదు 1; 6. కాశీపర్వతమునందలి పుణ్యక్షేత్రములలో నొకటి. (కేదారపర్వతమని వాడుక.)

కేదారకృంగము, సం. వి. అ. న. దోదారదండి *: చూ, మూర్ధజరంజము.

కేనత్తి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. మన్మథుని భార్య: చూ, భార్య.

కేనరము, సం. వి. అ. పుం. 1. కుంభీపాకమును నరరము: చూ, కుంభీపాకము: చూ, నరరములు; 2. చెక్కిలి, పుట్టె ప్రదేశము (అనికొండిలు): చూ, లెంప. 2; 3. సంపి: చూ, ఐజుగింత. (ఇది విద్యార్థము.)

కేనారుడు, సం. వి. అ. పుం. ముక్కంటి: చూ, శివుడు.

కేనిపాతకము, సం. వి. అ. పుం. చుక్కాను; ఓడతెచ్చి (అని కొండలు: చూ, పీలి. 2.

కేనిపాతనము, సం. వి. అ. పుం. —పై. —

కేనిపాతము, సం. వి. అ. పుం. —పై. —

కేమును, సం. వి. అ. న. పులిపిరితాయ: చూ, వ్రణము. 1-౧౬.

కేముకము, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొక చెట్టు: చూ, వృక్షము.

కేయూరము, సం. వి. అ. న. 1. భుజికి చుట్టు: చూ, భూషణము; 2. పుం. 2. ఒకానొక రతిబంధము: చూ, రతిబంధములు.

కేరజము, వై. వి. = గేరజు. రూ-కేరిజము-కేరము - కేరము: చూ, పక్షి.

కేరడము, దే. వి. 1. ఉపేక్ష. హరి. పూ. 1, అ. 180: చూ, మందేమలము. 1; 2. తిరస్కారము. ఉ. హరి. 5, అ. 276: చూ, వహేలనము; 3. తిరస్కారపుమాట. ఉ. రా. 1. అ. 89: చూ, శబ్దము. 2-౩౦; 4. వంకరమాట. కా. 2, అ. 21: చూ, వ్యాభ్యురము. 2; 5. ఒయ్యారము: చూ, విలాసము; 6. ఎగతాళి: చూ, పరిహాసము.

కేరడములుచే, దే. వి. ధూర్జుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.

కేరడములుచేదనము, దే. వి. ధూర్జత్వము: చూ, నీచులనము.

కేరడించు, దే. న. క్రి. వక్రముచేయు. పసు. 5, అ. 76: చూ, వంకరవోపు.

కేరము, సం. వి. అ. న. 1. చిత్రతంతులము*: చూ, వాయువిరంగము; 2: చూ, దేశము. (రూ-కేరకము).

కేరలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. జ్యోతిర్గంధవిశేషము, ఒకరకము వేపుడుపిండి: చూ, సాదము. (1): -౩౦; 2. అహోరాత్రము: చూ, రోజు.

కేరించు, దే. అ. క్రి. చెలరేగు: య. 5, అ. 76: చూ, విజృంభించు.

కేరింత, దే. వి. అలరింత: చూ, హాస్యము. 1.

కేరిజము, వై. వి. = గేరజు. రూ-కేరజము: చూ, పక్షి.

కేరు, దే. అ. క్రి. 1. ఉత్సహించు. దుక్కి. 2, అ. 16: చూ, యత్నించు; 2. చెలరేగు. కళా. 5, అ. 195: చూ, విజృంభించు; 3. కుతూహలపడు. దుక్కి. 5, అ. 28: చూ, సంకోషించు; న. క్రి. 4. అనాదించు. అచ్చ. అ. కాం. 32:

చూ, తిరస్కరించు; 5. అపహసించు. పా. 4, అ. 67: చూ, వెక్కిరించు.

కేరువు, దే. వి. జృంభణము: చూ, విజృంభణము.

కేరము, వై. వి. = గేరజు. రూ-కేరజము: చూ, పక్షి.

కేల, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. మోడేతపోటు: చూ, పోటు. 4;

2. గనిక: చూ, మేకు, 3. మంట: చూ, వహ్ని. 1 — ౨౬.

కేలకుడు, సం. వి. అ. పుం. కత్తివాయిపైన ఆడెడువాడు: చూ, ప్ల. కుడు.

కేలానము, సం. వి. అ. పుం. కైలాసము: చూ, పర్వతము.

కేలి, సం. వి. ఇ. పుం. శ్రీ: చూ, రూ-కేళి.

కేలికము, సం. వి. అ. పుం. అశోకము*: చూ, హేమపుష్పము.

కేలికల, సం. వి. అ. శ్రీ. సరస్వతీదేవియొక్క వీణ: చూ, వీణ. 1 — ౨.

కేలికావతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. మన్మథునిభార్య: చూ, భార్య.

కేలికిలము, సం. వి. అ. పుం. గుమ్ముడు*: చూ, మహాఫలము.

కేలిక్కిము, సం. వి. అ. పుం. ఒంటె: చూ, లొట్టిపిట్ట.

కేలికంచిత, సం. వి. అ. శ్రీ. భార్యతోబుట్టువు: చూ, శ్యాలిక.

కేలికోకుడు, సం. వి. అ. పుం. నలుడు: చూ, కైలాసుడు.

కేలివృక్షము, సం. వి. అ. పుం. కదంబము*: చూ, నీవము.

కేలు, వై. వి. = కులి. కులికి. 1. చేయి: చూ, హస్తము;

2. తొండము. భార. ఆర. 5, అ. 229: చూ, హస్త.

1-(౬౫.)

కేలుమ్మ, వై. వి. పద్మమువంటి హస్తము: చూ, హస్తము.

1-౮.

కేలుపట్టు, వై. వి. పాణిగ్రహణము: చూ, వివాహము. (రూ-కేల్పట్టు.)

కేలుమొగుట, వై. వి. చేమొడ్డు: చూ, నమస్కారము. (రూ-కేలుమొగుపు-కేలుమొగ్గ-కేలుమొగుపు-కేలుమొడ్డు-కేల్మొగుట-కేల్మొగుప్ప-కేల్మొగుపు-కేల్మొగుపు-కేల్మొగుపు-కేల్మొగుపు.)

కేలుమొగుపు, —పై. —

కేలుమొగ్గ, —పై. —

కేలుమొడుపు, —పై. —

కేలుమొడ్డు, —పై. —

కేల్పట్టు, వై. వి: చూ, రూ-కేలుపట్టు.

కేల్మొగుట, వై. వి: చూ, రూ-కేలుమొగుట.

కేల్మొగుప్ప, —పై. —

కేల్మొగుపు, —పై. —

కేల్మొడ్డు, —పై. —

కేల్మొడుపు, —పై. —

కేల్మొడ్డు, —పై. —

కేవ, దే. వి. దగ్గఱ. అం. భా. త్ప. 242: చూ, సమీపము. 1.

కేవడము, వై. వి: చూ, రూ-కేచెము. స్వా. 4, అ. 28.

కేవరి, దే. వి. (కేవు + అరి) కేవు పుచ్చుకొనువాడు: చూ, ముంరరి.

కేవలద్రవ్యము, సం. వి. అ. న. ముంచుము: చూ, మిరియము.

కేవలము, సం. వి. అ. న. 1. విరయంపఁబడినది: చూ, స్థితము. 3; 2 జ్ఞానవిశేషము: చూ, బుద్ధి: విజా. 3. అంత: చూ, సర్వము; 4. ఒకటి: చూ, వందలి.

కేవలి, సం. వి. న్. పుం. 1. బుద్ధిదేవుడు: చూ, బుద్ధుడు. 1; 2. కాకబుద్ధిదేవుడు: చూ, బుద్ధుడు. 1; 3. జ్ఞానవిశేషము: చూ, బుద్ధుడు. 1.

కేవలండు, సం. వి. అ. పుం. పరమాత్మ: చూ, హంబుడు.

కేవు, దే. వి. ఓడకిచ్చెడు కూలి: చూ, తంపనము.

కేశులాపము, సం. వి. అ. పుం. 1. వెండ్రుకలముడి: చూ, ముడి. 3; 2. వెండ్రుకల సమాహము: చూ, వెండ్రుక. 1.

కేశకారము, సం. వి. అ. పుం. 1. కరఫలము: చూ, దాణము. 1-౨౯. 2. ఒక రకము చెఱుకు: చూ, సుగుమారము.

1-౨-(౧.)

కేశకీటము, సం. వి. అ. పుం. కేసు: చూ, యాకము.

కేశగర్భము, సం. వి. అ. పుం. కలిరి: చూ, వేసలి.

కేశబ్దుము, సం. వి. అ. న. పేనుకొఱుకుట: చూ, బుద్ధికలి.

కేశచ్చిత్తు, సం. వి. ద్. పుం. నావీకుడు: చూ, మంగలి.

కేశము, సం. వి. అ. పుం. 1. భాగము: చూ, మేషము. 1; 2. జంబుపేను: చూ, యాకము: 3. దుంకిగము*: చూ, కోణకము; 4. కాపదేవుని మొక్క: కోణకమును దాణము: చూ, దాణము. 1-౨౬

కేశటడు, సం. వి. అ. పుం. 1. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు. 1; 2. కోడఱుబట్టినవాడు, బ్రాత: చూ, సహోదరుడు.

కేశనామము, సం. వి. న్. న: చూ, రూ - కేశాంబునామము*.

కేశవక్షము, సం. వి. అ. పుం. కేశనమూహము. (హ-కేశహాళము-కేశహస్తము): చూ, వెండ్రుక. 1.

కేశవర్ధతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. పాపం: చూ, పీనుతము. 1.

కేశవల్లి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఉత్తరేను*: చూ, శైలికము.

కేశపాళము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-కేశవక్షము.

కేశపాళి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. సిగ, మొగవాంజుట్టు. (అని కొందఱు): చూ, సిక. 1-౧.

కేశబుధము, సం. వి. అ. పుం. (1. పువ్వులు ముడిచిన) కొప్పు: చూ, వేసలి; అం. 2: చూ, నృత్తహస్తములు

కేశబువు, సం. వి. ఈ. పుం. ముక్కంటి: చూ, శివుడు.

కేశమరవి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. జమ్మి*: చూ, శమి.

కేశమార్జకము, సం. వి. అ. న. కంఠము: చూ, ప్రసాధని.

కేశమార్జనము, సం. వి. అ. న. —పై.—

కేశము, సం. వి. అ. పుం. 1. కలవెండ్రుక: చూ, వెండ్రుక. 1; 2. కురువేరు*: చూ, హీరబేరము.

కేశముష్టి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. విషముష్టి*: చూ, మునిడి; 2. మహావింశము*: చూ, వేము; 3: చూ, తేనెప్రూను.

కేశముష్టిక, సం. వి. అ. శ్రీ. విషముష్టి*: చూ, మునిడి.

కేశముష్టికము, సం. వి. అ. పుం. పెద్దవేము*: చూ, వేము.

కేశరంజనము, సం. వి. అ. పుం. గుంబగలగర*: చూ, భృంగరాజము. 1.

కేశరంజని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పిన్నగోరండు*: చూ, సహ. 2.

కేశరము, సం. వి. అ. పుం. న. హ-కేశరము. 1. అకరువు: చూ, సహస్రవల్లము. 1-౧౦-(౨); 2. విషవిశేషము: చూ, మిసము. 1; 3. అహికేశరము*: చూ, నాగకేశరము; 4. భాగద*: చూ, వసుళము, 5. పున్నాగము*: చూ, పొన్న; 6. —కోస. జూ. నింగములోనగువాని మెడమీది వెండ్రుక: చూ, వెండ్రుక. 1; న. 7. ఇగుస*: చూ, హంగుపు. 2; 8. వింజామరము: చూ, సురటి; 9. అపంగపుపువ్వు: చూ, అపంగపువ్వు.

కేశరాష్టుము, సం. వి. అ. పుం. మాడిపలంబు*: చూ, మాకులుంగము.

కేశరి, సం. వి. న్. పుం. చూ-కేశరి. 1. సింగము: చూ, సింహము; 2. గుల్మము: చూ, హయము; 3. పున్నాగము*: చూ, పొన్న; 4. అహికేశరము*: చూ, నాగకేశరము.

కేశరుహ, సం. వి. అ. శ్రీ. భద్రవంశిర*: చూ, విశల్క. 5.

కేశరూప, సం. వి. అ. శ్రీ. వృక్షోపరివృక్షము, బుద్ధిని: చూ, పదవక.

కేశవము, సం. వి. అ. పుం. పున్నాగము*: చూ, పొన్న.

కేశవర్ధని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. సహారవి*: చూ, ముద్దివ పువ్వగము; వా. 2. వెండ్రు:లు పెరుగు పెలము. (హ-కేశములలో విక్రయమునకు దొరకును).

కేశవాయుధము, సం. వి. అ. న. 1. రథాంగము: చూ, బంకిరన్ను; పుం. 2. ఆముము*: చూ, మామిడి.

కేశవాలయము, సం. వి. అ. పుం. అశ్వశ్రుతిము*: చూ, రావి.

కేశవావాసము, సం. వి. అ. పుం. —పై —

కేశపుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. హ-కేశపుడు-కేశి. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు. (కేశవాయుశ్వాహో = పున్ను యందు బ్రాహ్మ విష్ణు భద్రవస్త్రాపులుగాను అయమంచోర పరమాత్మగా నుండుటమే స్వధావముగాను వస్తువే కేశపుడు. అర్చిపట్టుపు నాపాములను భస్మీకరించుట: అర్చిభావము: చూ, ఓమ్); 2. పిండివేంట్ల బాలుడు: చూ, శిశువు. 1-౬; విజా. 3. ముచి తలవెండ్రుకలు కలహించు: చూ, సురేపడు.

కేశవేశము, సం. వి. అ. పుం. కొప్పు: చూ, వేసలి.

కేశహంతువు, సం. వి. అ. శ్రీ. జమ్మి*: చూ, శమి.

కేశహంత్రి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. —పై.—

కేశహస్తము, సం. వి. అ. పుం: చూ, కేశవక్షము.

కేశాంజములు. అం: చూ, అగుతుకములు. (అనుబంధములో చూడుము.)

కేశాంబునామము, సం. వి. న్. న. కురువేరు*: చూ, హీరబేరము.

కేశాకేళి, సం. అవ్య. సిగపట్టి పోట్లాట: చూ, యుద్ధము.

కేశాగ్రము, సం. వి. అ. న: అగ్రకేశము.

కేశారుహ, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, కేశవర్ధి*.

కేశార్ధ, సం. వి. అ. శ్రీ. పెద్దపీలి*: చూ, రంజని.

కేశావ్లాము, సం. వి. అ. పుం. కురువేరు*: చూ, హీరబేరము.

కేశి, సం. వి. న్. పుం. 1. ఒకానొక రక్తమునుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1-౪; 2. ప్రచేతనుడు: చూ, వరుణుడు. 1; 3. కురువేరు*: చూ, హీరబేరము; 4. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు 1;

6. సింగము: చూ, సింహము: విడు. 6. మంచి తల వెంట్రులు గలవాడు: చూ, ముత్యము: ఈ. శ్రీ.
 7 నభము: చూ, నభము: 8. నీలి: చూ, రంజన;
 9. చుప్పగిడి: చూ, కృష్ణము. 1; 10. అగ్రవర్తి, అజితహా: 11. జటామాంసి: చూ, మాంసి 2; 12. చిల్ల పీచర: చూ, శరమూలి.
 కేశిక, సం. వి. అ. శ్రీ. పల్లవీచర: చూ, శరమూలి కేశికులు, సం. విజ. మంచి తలవెంట్రులుగలవాడు: చూ, ముత్యము.
 కేశిక, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కట్టతీగె: చూ, పచ్చిలపాళిక; 2. పచ్చిపూతీగె: చూ, శరసి; విజ. 3. మంచితలవెంట్రు తలుగుది. (అయిది): చూ, శ్రీ 1-గణా.
 కేశివాదనుడు, సం. వి. అ. పుం. ప్రియవర్ణుడు: చూ, విష్ణువు. 1.
 కేశిపగుణుడు, సం. వి. న. పుం. — పై — కేశుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. నీటిచేలు: చూ, పరుణుడు; 2. వెన్నులు: చూ, విష్ణువు. 1.
 కేశ్యము, సం. వి. అ. న. 1. కృష్ణగురువు: చూ, రాధార్థము. 1; (1-గణ); పు. 2. గుంటగుంగర: చూ, భృంగరాజము. కేస, వై. వి. = కేశ. నెమలిహార. ఆం. ఖా. ద్వి. 96: చూ, స్వరము. 2.
 కేసర, సం. వి. అ. శ్రీ. కార్వాసము: చూ, స్రుతి. కేసరపూరరము, సం. వి. అ. పుం. పుల్లమాదీపలము: చూ, మారులు గము.
 కేసరబ్రాహ్మణులు, ఆం. పంచగౌడలందలి సారస్వతలతోని మూడవతెగవారు: చూ, బ్రాహ్మణులు: (చూ, ఆసుగోత్ర బ్రాహ్మణులు.)
 కేసరము, సం. వి. అ. పుం. స: చూ, రూ-కేశరము. కేసరవరము, సం. వి. అ. న. ఉంటుము: చూ, వహ్ని కిలు, 1.
 కేసరాంజనము, సం. వి. అ. పుం. గుంటగలగర *: చూ, భృంగరాజము.
 కేసరాష్ట్రము, సం. వి. అ. పుం. దీక్షపూరము *: చూ, మాకు లంగము.
 కేసరి, సం. వి. న. పుం. 1. సింగము: చూ, సింహము; 2. గుట్టము: చూ, హయము; 3. పున్నాగము: చూ, పొన్న; 4. అపిశేనరము: చూ, నాగకేసరము; 5. హనుమంతుని తండ్రి: చూ, వానరము; 6. హాదీపలము *: చూ, చూతు లంగము; 7. రత్తిగ్రుపు *: చూ, మునగ: వై. వి. (1) = ఖేచర, ఖేచరమును మృగము: చూ, ఖేచరము; (2) ఒక రకము పరిపైరు: చూ, సస్యము; (3) బ. కేసరి యను వడ్డు: చూ, దాన్యము, (సంజకరి. 1-అ-అ-గణ).
 కేసరిక, సం. వి. అ. శ్రీ. సహదేవి *: చూ, ముక్తవపులగము. కేసరిజుడు, సం. వి. అ. పుం. ఆంజనేయుడు: చూ, వానరము. కేసు, వా. వి. 1. అమృతార్థు అక్షరములు గల గళ్ళతోటై: 2. దావా: (చూ, కేజా.) 4. "కేసు వాయదావేసిరి"
 కేశకుళి, వై. వి. = ఖేళులము. శ్రీదాసంస్తు. 36క. 2, అ. 57 : చూ, రూ-కేశకుళి.

కేశకూళి, వై. వి. = వై. వి. కేశిక. 5, అ. 19 వీడు. 3, అ. 190. కేశాచళి, వై. వి. = వై. వి. —
 కేశాహరి, వై. వి. = వై. వి. —
 కేసి. సం. వి. ఇ. పుం. శ్రీ. = కేశిక. గేలి-హ-కేలి. 1. పురు ఘట స్నేహమున శ్రీలు లోనగువారిని గద్దింపుట కొట్టుట పరిహాసించుట మొదలుగాగలది; 2. ఆట: చూ, విలాసము. 1; 3. ప్రీయుతోడి విహారమునందలి నాయకయొక్క క్రీడ: చూ, విలాసము. 1; 4. శ్రీపురుషులు వినోదము నిమిత్తమై యాడెడు ఉత్సరంగము మొదలైన యాట: చూ, విలాసము. 1; 5. పుడమి చూ, భూమి. 1; వా. 6. ప్రాతదొంగ, కేడి "నిన్ను కేడి(శ్రీ)ల రిజస్టరుతో చేర్చినాను."
 కేశిక, వై. వి. = కేశి. కేశిర హస్త నేత్రాదినయమలచేత భావ మును తెలుపుచు నాడెడు ఆట. రామా. 2, అ. 131: చూ, సృత్యము.
 కేశికిలుడు, సం. విజ. నవ్వింపువాడు: చూ, హాస్యగారు. కేశిముఖము, సం. వి. అ. ప. పరిహాసకము: చూ, పరిహాసము. కేశిసిలుడు, సం. విజ: చూ, కేశికిలుడు.
 కేశీలు, పా. సస్యమునందు అక్కడక్కడ గనబడు సామాన్యపు మొక్కలు (Sports.)

కై

కై, దే. అప. 1. చక్రశ్రీవిభక్తియందు వచ్చెడు ఒకప్రత్యయము: కొఱుకు; వై. వి. 2. = కర. చేయి. రూ-కయి. 4. రా: 6, అ. 56: చూ, హస్తము; 8. తొండము. రూ-కయి: చూ, హస్త. 1-(అ) (దేశ్యముని శబ్దరత్నాకరము); వా. 4. కోపము చూపుటయందగు ద్వస్యనుకరణము. "మాట్లాడిన 'కై' అని మీదపడెదవు. నీలో మాటలాడు తెట్లు: చూ, హాహూ (రూ-కయి-కయ్యి).
 కైం: ర్యము, వా. వి. 1. రూ-కయింకర్యము: చూ, శుక్రూష: 2. దొంగతనము.
 కైక, వై. వి. = కైకేయి, రూ-కయి. అచ్చ. అ, కాం. 49: వేమన. 1167: చూ, కైకేయి.
 కైకట్టు, ద్వ. వి: చూ, రూ-కయికట్టు.
 కైకేయి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, రూ-కైకేయి.
 కైకలవాడు, దే. వి: చూ, రూ-కయిలొలవాడు.
 కైకాసుక, దే. వి: చూ, రూ-కయిసుక. రామా. 2, అ. 5: య. 1, అ. 104.
 కైకుంఠికము, సం. వి. అ. న. కుడుములరాసి: చూ, భక్ష్యము. కైకేయి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. = కయిక - కైక. కేకయరాజ కూతురు. దశరథుని భార్య. భరతునితల్లి: కేకయి-కేకేయి-కైకయి: (కె.వ.): కయిక-కైక.
 కైకొను, దే. అ. క్రీ: చూ, రూ-కయిరాను. (పూను-ఉ, హరి. 4, అ. 96: లక్ష్యపెట్టు. భార. భా. 3, అ. 173.)
 కైకొలుపు, దే. ప్రే: చూ, రూ-కయిలొలు. భో. 4, అ. 74.
 కైకొలి, దే. వి: చూ, రూ-కయిలొలి.
 కైకొలవాడు, దే. పి: చూ, రూ-కయిలొలవాడు.

త్రకోట. దే. వి. చూ, రూ-కయికోట (అంకీకారము. — భాగ. 8. స్కం. 192; గ్రహణము - కా. 1, అ. 5.)

త్రచాపులు, దే. వి. బి. చూ, రూ - కయిచాపులు. హంస 4, అ. 213.

త్రజీతకాడు, దే. వి. శంబలాయుధనేవి. ఆం. భా. ద్వి. 136: చూ, గురిమాస్తి.

త్రజీతము, ద్వ. వి. చూ, రూ-కయిజీతము.

త్రజా, దే. వి. చూ, రూ-కయిజా. చంద్రా. 2, అ. 58.

త్రజామోర, దే. వి. హయగిరికంపము.

త్రజాటు, దే. అ. క్రి. చూ, రూ-కయిజాటు

త్రజా, వై. వి. = కపింజల: చూ, రూ-కయిజా (దేశ్యమని శబ్ద కర్తాకరము.)

త్రబజము: సం. వి. అ. పుం కుబజము*: చూ, వత్సకము.

త్రబభ, సం. వి. అ. స్త్రీ. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1.

త్రబభజిపు, సం. వి. త్. పుం. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు. 1.

త్రబభహనుడు, సం. వి. న్. పుం. — పై. —

త్రబభారి, సం. వి. ఇ. పుం. — పై. —

త్రబభి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ దుర్గ: చూ, పార్వతి. 1.

త్రబభుడు, సం. వి. అ. పుం. త్రబభుడను రక్కసుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1.-4.

త్రబర్హము, సం. వి. అ. పుం. 1. కల్పలము *: చూ, పిన గుమ్మడు; 2. నింబము *: చూ, వేము; 3. మహానింబము *: చూ, వేము; 4. ఉమ్మెత్త *: చూ, హలాపుష్పము.

త్రరికము, సం. వి. అ. పుం. కొండనిమ్మ *: చూ, నిమ్మ.

త్రడర్హ, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. నల్లగినియ *: చూ, శుకనాసము. 1; 2. కటివేము *: చూ, బల.

త్రడర్హము, సం. వి. అ. పుం. 1. కటివేము *: చూ, బల; 2. కల్పలము *: పినగుమ్మడు: చూ; సర్వరోభద్ర. 1-3; 3. సెమలియడుగుచూను *: చూ, పూతి రజము; 4. గుమ్మడు *: చూ, మహాఫలము.

త్రడుపు, దే. వి. చూ, రూ-కయిడుపు.

త్రత, వై. వి. = కవితా: చూ, రూ-కయిత.

త్రతకము, సం. వి. అ. న. 1. కేతకీపుష్పము: చూ, మొగలి (గేదంగిపువ్వు); 2. తిక్తకటుకము *: చూ, శకులాదపి. 1.

త్రతల్లి, దే. వి. గిండి: చూ, పాత్రము. 6.

త్రతము, వై. వి. = కవితా: చూ, త్రత.

త్రతవము, సం. వి. అ. న. 1. కవలము: చూ, వ్యాజము. 1; 2. జూదము: చూ, వ్యవహారము. 4; 3. వైదూర్యమణి: చూ, రత్నములు. 1-౯.

త్రతవాపహ్నాతి, అం: చూ, అంకారములు. 3.

త్రతాళము, మి. వి. చేతితోవాయించు కంచుతాళము: చూ, వీణ. 1-౪౬. (౧).

త్రదండ, దే. వి. చూ, రూ-కయిదండ.

త్రదారకము, సం. వి. అ. న. కేదారముల సమాహము (కేదారము = వరిమడి) (రూ-త్రదారికము-త్రదార్యము.): చూ. భూమి. 1-౪౩.

త్రదారము, 1. — పై. —: పుం. 2. శాలదాన్యము: చూ, దాన్యము.

త్రదారి:ము, చూ, త్రదారకము.

త్రదారిణము, — పై. —

త్రదార్యము, — పై. —

త్రది, దే. వి: చూ, పైది.

త్రడు, దే. వి: చూ, రూ-చలుడు.

త్రడున్న, దే. వి. రూ-త్రడుపు. 1. ఆముదము: చూ, బాణము. 1; 2. కల్పి: చూ, రిద్ది. 2.

త్రడుపు, దే. వి. — పై. — రూ-చలుడుపు. చంద్ర. ద్రో. 5, అ. 51; హరిశ్చ. 4, అ. 71.

త్రెపదము, వై. వి. = రిపిపి. భో. 2, అ. 50: చూ, రూ-చలుపదము.

త్రెపాల, ద్వ. వి. 1. మంగలితితి: చూ, హడవము. 2; 2. వి. = కత్తపాల. బైరాగలతోల: చూ, పాత్రము. 6. (రూ-రకవాల-రక్కపాల.)

త్రెపు, దే. వి. చూ, రూ-చలుపు. (అంబము - రామా. 2, అ. విజృంభణము. - వేమన 1170: పా. 1, అ. 19; విజము.-రామా. 6, అ. 103.)

త్రెపీయతు, దే. వి. సమాధానము: చూ, పియ్యీయతు.

త్రెముడి, ద్వ. వి: చూ, రూ-చలుముడి.

త్రెములినన్యాయము, న్యా. అధిపతు పొండు బాధలకంటె అల్పులు పొండు చాద తెడువ రావను రీతి.

త్రెమోడుపు, ద్వ. వి: చూ, రూ-చలుమోడుపు. చంద్ర. 4, అ. 213. (రూ-త్రెమోడుపు-చలుమోడుపు-చలుమోడుపు.)

త్రెరడు, దే. వి: చూ, రూ-రియరడు.

త్రె రజీరవయూ ద్వారక ర్మోజనం పరిహీయతేన్యా. సోదరదా: అజీరవయమున నెడలు భోజనమును మానుము:

త్రెరడడి, వై. వి. = భారీరవలక: చూ, రూ-రియరవడి.

త్రెరవము, సం. వి. అ. పుం. 1. కేరకీ*: చూ, మొగలి; 2. =: రలుసు*: చూ, 1. సహస్రశ్రము. 1-౧౦ (3).

త్రెరవి, సం. వి. గౌ. పుం. 1. చందమామ: చూ, చంద్రుడు, ఈ స్త్రీ. 2. చంద్రక: చూ, వెన్నెల; 3. మెంతి*: చూ, మేంధి; 4. వేపుడుపిండి: చూ, సాదము. (1)-౩౩.

త్రెరవిటి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. కలువలుండు కొలను: చూ, సరస్సు. 1.

త్రెరవుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. వైరి: చూ, శత్రువు. 1; 2. కిరవుడు: చూ, వందకుడు. 1.

త్రెరాతండులము, సం. వి. అ. పుం. విడంగము*: చూ, వాయువిడంగము.

త్రెరాతము, సం. వి. అ. న. 1. నేలవేము*: చూ, భూనింబము; 2. శంబరచందనము: చూ, వాసన. 1-౮.

త్రెరాతుడు, సం. వి. అ. పుం. బలవంతుడు: చూ, రావరి.

త్రెరాలము, సం. వి. అ. న. విడంగము*: చూ, వాయు విశంగము.

త్రెరాలి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. బోగముడి: చూ, వేళ్ళ.

త్రెలాగు. దే. వి: చూ, రూ-కయిలాగు.

కొంకరలువోపు, దే. అ. క్రి. (కొంకరలు + వోపు) త్రావెనుల
చేత గాళ్ళుచేతులు తోసగునని నిగిదికొను. కామా. 7, అ.
258: చూ, వంకరవోపు.

కొంకి, దే. వి. చూ-కొంకి. 1. వంపువీల; 2. అంచని. ఎప్పుడు
తొనగువాని గోయుటకు ఉపయుక్తముగా ఎంకరిల్లబోవిన
కొం: కొంకి, చోడి; 3. ముప్పలి గుండు
బాల్కములనుండెడి మొముకలు: చూ, శల్యము. 1-4; 4.
మోకాటిచిప్పకు తోనట్లు రెండుప్రక్కలనుండెడి మొముకలు:
చూ, శల్యము. 1-4; (కొంకివేపు = గొంకి పరెనుండు
వేపు.)

కొంకిపురుగు, వా. వి. మనుజులకరీరమునఁ బ్రవేశించి హింసించు
ఒకానొక పురుగు. (నులిపురుగుపంటిది): చూ, పురుగు.

కొంకు, దే. వి. 1. భయము: చూ, వెలుపు. 2: చూ, వెను
దీయుట. విక్ర. 3, అ. 97; 3. జంతు: చూ, సంకోచము. 3;
అ. క్రి. 4 జంతు. విక్ర. 7, అ. 127: చూ, భయపడు;
5. వెనుకదీయు: చూ, వెనుదీయు. 1; 6. మోమోడు:
చూ, సంకోచించు.

కొంకుపాటు, ద్వ. వి. 1. భయపడుట. కవిక. 4, అ. 107;
2. సంకోచపడుట. హంస. 3, అ. 220; 3. బాటుపాటు:
చూ, సులనము. 2.

కొంకువోపు, దే. అ. క్రి. (కొంకు + వోపు) తాల్చేటలు
నిగుడుకొను; భార. కాం. 3, అ. 313: చూ, వంకరవోపు.
(చూ-కొంకరలువోపు-కొంకరవోపు).

కొంగ, వై. వి. = కుట్. క్రొంచము: చూ, బరము.

కొంగకాళ్ళవాడు, ద్వ. విజ. నిడుపుమోకాళ్ళవాడు: చూ,
ఉత్పజ్ఞునిపు. 1.

కొంగవాలు, వై. వి. = కృత్వాల్. మాదిగకత్తి. య. 2, అ.
10: చూ, రిష్టి. 2-3.

కొంగు, దే. వి: చూ, చెంగు.

కొంగుపసిడి, జా. కొంగుబంగారు. సులభముగా నభిష్టమును
దీయునది. "కొనమొకింతలేదు. బుడకొటికి గొంగుపసిడి."
(విజయవిలాసము).

కొంగుమాయ, దే. అ. క్రి: చూ, సమర్థుడు.

కొంగోడువడు, ద్వ. అ. క్రి. (కొంగోడు + వడు) అవనత
మగు: చూ, వ్రాలు. 3.

కొంగోడువోపు, దే. అ. క్రి. (కొంగోడు + వోపు) — వై. —

కొంచించు, దే. అ. క్రి. చూ-కొంచు. రసి. 5, అ. 139: చూ,
సంకోచించు.

కొంచియము, వై. విజ. = కించిత్. చూ-కొంచెము. 1. = కుంచః.
న్యూనత: చూ, వెలితి. 2; విజ. 2. అల్పము. కాశీ. 3, అ.
140: చూ, స్వల్పము.

కొంచెకత్తె, వై. వి. (కొంచెము + కత్తె) 1. సామాన్యరాలు:
చూ, ప్రి. 1-3-4; 2. అల్పరాలు: చూ, ప్రి. 1-3-4.

కొంచెకాడు, ద్వ. విజ. (కొంచెము + కాడు) 1. అల్పాడు:
చూ, హినుడు; 2. సాధారణాడు: చూ, సామాన్యుడు.

కొంచెకొంచెము, వై. వి. (కొంచెము + కొంచెము) ఇంచించుక:
చూ, స్వల్పము.

కొంచెకనము, వై. వి. (కొంచెము + కనము) అల్పభావము,
అల్ప. ఆర. కాం. 28: చూ, సన్నచనము.

కొంచెవడు, వై. అ. క్రి. (కొంచెము + వడు) 1. తప్పున
వడు, భో. 6, అ. 191: చూ, తోపించు. 2; 2 సన్నగిల్లు:
చూ, సన్నవాలు.

కొంచెము, వై. వి. విజ: చూ, చూ-కొంచెము (న్యూనత. —
భాగ. 1, స్కం. 95.)

కొంచే, వై. వి. = క్రొంచః. 1. క్రొంచపర్వతము: చూ,
పర్వతము: 2. కొంగ. భార. పిష్టి. 2, అ. 30: చూ,
బరము.

కొంచేగుప్పలి, ద్వ. వి. క్రొంచపర్వతము: చూ, పర్వతము.
(ఇట్లు కొంచేమల).

కొంచేదీవి, వై. వి. = క్రొంచద్వీపము: చూ, అం. 1.

కొంచేమలఁగొట్టిన తొడలు, ద్వ. వి. చుమాంసాల్పము. అం, భా.
స్వ. 44: చూ, స్కం. 100.

కొంచేమొగ్గరము, ద్వ. వి. క్రొంచపూసము.

కొంచేసారము, వై. వి. = క్రొంచసర్పరము. మధ్యమ
స్వరము: చూ, స్వరము. (2-3-4).

కొంచు, దే. వి. 1. మలిసన్నదము. అం, భా. ప్ర. నా. 140:
చూ, స్వేదము; వై. అ. క్రి. 2. చిలు. భార. అది. 5, అ.
186: చూ, సంకోచించు. (చూ - కొంచించు - కొంజ -
కొంగు.)

కొంజ, వై. అ. క్రి. చూ - కొంచు. భాగ. 10, స్కం. పూ.
1317: చూ, సంకోచించు.

కొంట, దే. వి. కొంటు (అనుప్రయుక్తమైన కొంటు బాటపుంటును
రూపముల్లెఱుంగునది. తనుగొంట - తయిగొంట - పయ
కొంట మొ.)

కొంటె, దే. విజ. అచార్యశీలుడు. భో. 5, అ. 381: చూ,
వ్యాధుడు. 2.

కొంటెకనము, ద్వ. వి: చూ, పైకున్యము.

కొంటెపనులు, దే. వి. బ: చూ, అగడులు.

కొండ, వై. వి. = కుండ. 1. మల: చూ, పర్వతము; 2.
ఒకానొక యింటిపేరు.

కొండంగి, వై. వి. = కుండగ: చూ, చూ - కుండంగి (చూ-
కొండెంగ, కుండంగి, కొండముట్టు.)

కొండకంది, ద్వ. వి. 1. సస్యవశేషము: చూ, సస్యము; బ. 2.
కొండకందులను దాన్యము: చూ, సురాష్ట్రము (స్తలబకరి.
1-2-3-4.)

కొండకనింద, వై. వి. ఒకరకము కనింద *: చూ, బలును.
(దీనివేరుయొక్క కషాయముజ్వరమును, ముచ్చెపుజ్వరమును
తగ్గించును.)

కొండకాకి, వై. వి. ఆధికాకము: చూ, వాయసము. 1.

కొండకాలువ, వై. వి. యరము: చూ, నది.

కొండకావియ, ద్వ. వి. ఇంగిలికము: చూ, హింగుళము.

కొండకొన, వై. వి. కొండకొమ్మ: చూ, శిఖరము. 1.
 కొండకొమ్మ, ద్వ. వి. —పై—
 కొండకోతి, ద్వ. వి. చాలక్రిడావేశము: చూ, చాలక్రిడ.
 కొండకోట, ద్వ. వి. వరణాకారమైన కోట: చూ, పర్వతము.
 కొండకోలు, ద్వ. వి. కొద్దియగుట.
 కొండకోలు, ద్వ. వి. కొంచెము చెప్పవారు: చూ, లంఘన
 మారి 1.
 కొండగుడ్డలి, వై. వి. తాబు పెకలి. చుగుడ్డలి: చూ, ముద్ద
 రము.
 కొండగుణుకు, ద్వ. వి. సామాన్యలక్షణము: చూ, లక్షణము.
 1-౫౦.
 కొండగొనుగు, ద్వ. వి. అశోకుము *: చూ, మృదుద్రుమము.
 కొండగొటియ, వై. వి. = కుండచురి. గాడిదవంటి చుక్కము,
 రోహిషము: చూ, మేషము. 1. (రూ. కొండగొట్టియ - కొండ
 గొట్టి.)
 కొండగోగు, ద్వ. వి. చూ, కొండగొనుగు *.
 కొండగోరు, ద్వ. వి. —పై—
 కొండగోరి, ద్వ. వి. ఒకానొకచుక్కము: చూ, మృగము.
 కొండచేటియ, ద్వ. వి. తటము: చూ, చిత్తియ.
 కొండచిలువ, ద్వ. వి. కొండచూపు, అజగరము: చూ, సర్పము.
 1-౪-(౨౦) (కొండచెలువ అనియువాడుక.)
 కొండచీమ, ద్వ. వి. ఉద్బీవము: చూ, పిడిలి.
 కొండచూలి, ద్వ. వి. గట్టాచూలి. భాగ. 9, స్కం. 514:
 చూ, పార్శ్వరి. 1. (ఇట్లకొండచూలి.)
 కొండచొన్న, వై. వి. = కుండచార. 1. ఒకరము సస్యము:
 చూ, సస్యము; బ. 2. తొన్నెను భాస్యము: చూ, భాస్యము.
 (స్తంభకరి. 1-౨౬-౧౦.)
 కొండతంగేడు, ద్వ. వి. కైలగోళేతి *: చూ, తంగేడు.
 కొండతలక్రిందచెట్టుకొని రాళ్ళనువరువెత్తినట్లు, లో. తనకొరిక
 దగ్గలనే వలించుచుండగా అదితెలిసికొనిత దూరమేగిన
 విధము. (ఉయ్యాలలోని విద్ధంగానక ఊరింతయు వెదుకుట
 వంటిది.)
 కొండతేనె, ద్వ. వి. కొండచుండులుట్టిన తేనె: చూ, మధువు. 5.
 కొండత్రీమృతి, ద్వ. వి. కోటి. (ఇట్లు రిప్పరిమృతి, మొ
 త్తీమృతి మొ.): చూ, వానరము.
 కొండనడుము, ద్వ. వి. చూ, కొండచేటియ.
 కొండనాళక, ద్వ. వి. 1. ఓలునాళక, గజకుండిక: చూ,
 రోగము. 1; 2. తాలూర్వనూత్తూటివ్యా: చూ, రసన
 కొండపగతుడు, ద్వ. వి. ఇ ద్రుడు: చూ, సహస్రాక్షుడు.
 కొండపగులు, ద్వ. వి. చూ, లోయ.
 కొండపలకు, ద్వ. వి. పర్వతవిలమునందలి ప్రతిద్రవి: చూ,
 స్వరము. 2-౪౬-(౪౦.)
 కొండపిండి, వై. వి. సగభేది. ఆం. భా. ద్వి. వ. 65: చూ,
 పిండికొండ.
 కొండపిండికొట్టుట, జా. దుర్బలమైన కార్యము సాధించుట.
 "మము ముగ్గురము పసికి మ్రొక్కితమేని కొండపిండి కొట్ట
 నేర్చుము." (ఉప్పుబరాజుసూయము.)

కొండప్రత్తి, వై. వి. ఒకరకము ప్రత్తి *: చూ, ప్రత్తి.
 కొండబూచిగు, ద్వ. వి. కూలుకాల్మలి *: చూ, వారిజము.
 కొండబెండ, ద్వ. వి. 1. తస్కరి *: చూ, షడ్గ్రంథ: 2. కచ్చా
 రకము *: చూ, షడ్గ్రంథ.
 కొండమల్లయ్య, ద్వ. వి. ముక్కంటి: చూ, శివుడు. 1.
 కొండమల్లె, వై. వి. = కుండమల్లికా. గిరిమల్లిక *: చూ, వత్స
 కము.
 కొండమామిడి, ద్వ. వి. కోశామ్రము *: చూ, మామిడి.
 కొండమారేడు, ద్వ. వి. కొండగర్వము *: చూ, మారేడు.
 కొండము, వై. వి. = కుండము. గుండము; నిప్పులగుండము.
 ఆం. భా. ద్వి. వై. 241: చూ, పహ్ని. 1-83.
 కొండముచ్చు, ద్వ. వి. గోలాంగూలము. నల్లని మూతిగరి
 కోతి. వేమన. 1180: చూ, వానరము. 1-౫. (రూ. కొండ
 ముచ్చు-కొండమునువ.)
 కొండముసున, —పై—
 కొండముచ్చు, —పై—
 కొండయల్లుడు, ద్వ. వి. (కొండ + అల్లుడు): చూ, కొండ
 మల్లయ్య
 కొండయూట, ద్వ. వి. చూ, నెలయూట.
 కొండరాచూలి, ద్వ. వి. చూ, కొండచూలి.
 కొండబెక్కలు-గొట్టినదడి, ద్వ. వి. ఇంద్రుడు. సాంబ. దే.
 11: చూ, సహస్రాక్షుడు.
 కొండబెడు, ద్వ. వి. హిమవంతుడు. భోజ. 5, ఆ. 191:
 చూ, సర్వతము.
 కొండల్లము, వై. వి. = కుండల్ల. (కొండ + అల్లము) తృణ
 పుష్పిక *: చూ, శృంగభేరము.
 కొండవాలు, ద్వ. వి. కొండబోయ: చూ, వ్యాధుడు. 1.
 కొండపీటిజంఘము, ద్వ. వి. చూ, కొండమల్లయ్య. ఆం. సం.
 దేవ. 6.
 కొండనీక, వై. వి. పర్వతశృంగము: చూ, శిఖరము.
 కొండాలము, దే. వి. ఆనందము. వీర. 1, ఆ. 201: చూ,
 సంతోషము.
 కొండారు, దే. ఆ. క్రి. పొగడు: చూ, స్తుతిండు.
 కొండి, దే. వి. 1. తేలుపోయ: చూ, వాలము. 1; 2. తెక్క
 తలుపునను అంచులయందు గొట్టెడు తేలుపోయవంటి
 యనుపదశ్చము. (రూ. కొండె): చూ, గొట్టెము.
 కొండిక, వై. వి. = కుండక. రూ. కొండొక. 1. చిన్న. య. 4, ఆ.
 127; పాండు. 2, ఆ. 60: చూ, స్వల్పము; 2. బాలుడు:
 చూ, శిశువు. 1-౫; 3. బాలిక: చూ, త్రి. 1-౧.
 కొండికనాడు, ద్వ. వి. బాల్యకాలము.
 కొండికవాడు, ద్వ. వి. బాలుడు. సాంబ. మాన. 5: చూ,
 శివువు 1-౫.
 కొండియ, దే. వి. రాజులులోనగువాడు మొగముకట్టువేసికొనెడు
 పెండ్లులముడి (రూ. కొండె: చూ, నీక. 1-౪; కొండెనిగ
 అనివాడుక.)
 కొండియము, వై. వి. = కుండకీట. 1. రూ. కొండెము, చాడి:
 చూ, తంటా; 2. పిఠునత్వము: చూ, పైకన్యము. (దేశ్యమని
 శబ్దరత్నాకరము.)

కొట్టము, దే. వి. 1. మాధీనకము, కోలాటము. అం, థా. ప్ర. నా 180: చూ, వ్యంజనము. 1: (రూ-కొట్టము): వై.వి.= కోష్ట. 2. అనుకూలముగు సాల: చూ, సదనము. 1; 3. పసులు తోనేగువారికి గట్టెనుసాల: చూ, సదనము. 1; 4. ఉగ్రాణము: చూ, పంటసాల: (చూ, సదనము. 1.)

కొట్టరుపు, దే. వి: చూ, రూ-కొట్టము 1, 2, 3; 4. ఒకానొక గ్రామము; 5. కొట్టరుపు అను గ్రామనామము, తిక్కన సోమ యాజ్ఞిగారి యింటిపేరిని కొంచులు; 6. ఆంధ్రవాదస్వర్య కర్త యింటిపేరు మొదట కొట్టరుపువారలయి రాసురాసు కొట్ట అను పేరుగ మారెననియు కొంచులు: (చూ, కొట్ట. 3, 4.)

కొట్టాడు, దే. అ. క్రి. (కొట్ట + అడు) 1. జగదమాడు: చూ, వాటులాడు; 2. గానెడు; థా. 6, స్కం. 48: చూ, వాడవడు. కొట్టాము, దే. వి. ఒకానొకచోటు. స్వా. 1, అ. 37: చూ, చేశము; వై. వి. 2.= కోష్ట: చూ, రూ-కొట్టము. 2-3-4.

కొట్టి, దే. వి. రూ-కోటి. రాజ్యసమాధారము: చూ, వేగు. కొట్టిక, వై. వి.= ఛేదక. పిరు: చూ, రూ-కోటిక.

కొట్టికాడు, దే. వి: చూ. రూ-కోటికాడు. అము. 3, అ. 26. కొట్టికోలాహలముచేయుట, జా. ఏకాదశ గంధర్వగోళముచేయుట. (చెండి చెకపిరలాడుట) “ఎ, గీ. కొట్టి కోలాహలముచేసి కూలగ్రమ్మి, చెండి చెకపిరలాడుచూ యండనేని”. (సార 1, అ. 74.)

కొట్టిగడ్డ, ద్వ. వి. నమ్మడంప *: చూ, సుపుష్పము. కొట్టినపిండి, జా. స్వాధీనము, పిరిగినది. “ద. కోమలివాడు నట్టిమదెడ గొట్టినపిండి నమస్తరోకముల్.” కళా. 6, అ. 34. (చెల్లమువండిన పొయ్యివండిదని వాడుర.)

కొట్టు, వై. వి. 1.= కోష్టము. ఉగ్రాణము. అచ్చ. ఐం, కా. 21: చూ. పంటసాల: (చూ, సదనము. 1.): దే. వి. 2. చతురపాయములలో నొంటి (కొట్టు = చుక్క; (చూ, రూగి): చూ, ఉపాయములు; 3 అడుపు: చూ, మొత్తు. 1: స. క్రి. 4. అడుచు: చూ, మొత్తు. 2; అం. 5: చూ, చిహ్నములు.

కొట్టునకు, ద్వ. అ. క్రి. వ్యయముగు చూ, వ్యయ. చు. కొట్టువెడ్డ, ద్వ. వి: చూ, కొట్టాని.

కొట్టులాడు, దే. అ. క్రి. (కొట్టు + అడు) పోట్లాడు: చూ, వాటులాడు.

కొట్టులాట, దే. వి. రూ-కొట్టాట: చూ, యుద్ధము.

కొట్టె, దే. వి. 1. మట్టియొత్తయంతటి దిండుగల కాగు. అం, థా. ద్వి. వై. 240: చూ, పాత్రము. 6; 2. కొట్టు: చూ, పంటసాల: (చూ, సదనము. 1.)

కొట్టుము, దే. వి. 1. వడ్డదంపు: చూ, చంపురు; 2. వివాహ కంఠములలో నొకటి. వడ్డదంపు. “పేరటాండు కొట్టుల పాట పాడుచున్నారు.”: చూ, చంపురు: 3. ఊడిగము. య. 2, అ. 61: చూ, కుశాష.

కొట్ట, వై. వి. 1.= ఛత్తీరక: రూ-కొట్టి, పొట్టివారు: చూ, వామనుడు; దే. వి. 2. పిండి తోనేగువారి సుషకఃశైలు టకః బెట్టెడి యెనరు. కాళ. 3, అ. 36: చూ, సాదము (1)-౨: 3. ఒకానొక యింటిపేరు. “కొట్టవారు” 4. ఒకానొక గ్రామనామము: (చూ, కొట్టరుపు.)

కొట్టి, వై. వి.= ఛత్తీరక: చూ, రూ-కొట్ట. 1. కొట్టమారి, దే. పిణ. (కొట్టు + మారి) కొట్టవడు స్వభావము గలవాడు.

కొట్టాట, దే. వి: చూ, కొట్టులాట.

కొటారు, వా. వి.= కోష్టము. అం, థా. ద్వి. 15: చూ- రూ-కొటారు.

కొటే, వా. వి. 1. సాహకారు ఇట్లు: చూ, సదనము. 1; 2. వరకసంఘము; 3. ఒకానొక యింటిపేరు.

కొడనము, వై. వి.= కురవ, గొఱవము: చూ, వాణము. 1-౨౯. కొడను, దే. వి. ముఖభాగమునగట్టు లేక నడుమ వలవలె నల్లిక గల యూతపంటియొక మత్స్యగ్రహణ సాధన విశేషము, అడ్డకొడను. టిటి: పరి. 1.

కొడవలి. దే. వి. లిక్కి: చూ, రిష్ట. 2-౨౫. (చిన్నకొడవలిని “గిడ్డ” అని గోదావరిమండలమున వాడెదరు.)

కొడన, వై. వి.= కుటణ. కొండమల్లె. రూ-కొడిన *: చూ, వత్సము.

కొడి, వై. వి.= కోటి. 1. దీపక. పాండు. 2, అ. 127: 2. జాట్టుమడి =: చూ, పిగ. 1-౫.

కొడిన, దే. వి. నికుంచ్య చతురంగి. వంచినచేర. అం, థా. ద్వి. 140: రూ-కొడిదిలి-కొటిపిలి: చూ, హస్తము. 1-౧౪.

కొడిపి, దే. పి. కొడిదిచెట్టు. పంచ. వేం. 1, అ. 598: చూ, రూ-కొడ్డి.

కొడిదిలి, దే. వి. రూ-కొడిదిలి. 1: చూ, రూ-కొడిద.

కొడిమ, దే. వి. 1. దోషము. వై. 1, అ. 2: చూ, పాపము. 1; 2. అన్యరవాక్కు: చూ, విభవము; 3. అపదూటు. కళా. 5, అ. 66: చూ, నింద. 1; 4. కష్టము: చూ, కోరము; 5. చేవలబుట్ట. అం, థా. ప్ర. వారి. 156: చూ, వరి. 1; 6. దురవస్థ: చూ, పీనుగుపెంబ.

కొడిమెలాడు, దే. విణ. (కొడిమెలు + అడు) పాపాలముద్ద: చూ, పాపాత్ముడు.

కొడివె, దే. వి. 1. అబద్ధోక్తి: చూ, వికళము; 2. కష్టము: చూ, దుఃఖము; 3. చేవలబుట్ట: చూ, వెల. 1; 4. దురవస్థ: చూ, పీనుగుపెంబ.

కొడిన, వై. వి.= కుటణ: రూ-కొడిన *: చూ, వత్సము.

కొడినె, వై. వి =—వై.—(దీరకాయ ఇంద్రయనము.)

కొడినెరాదు, ద్వ. వి: చూ, ఇంద్రయనము (గ్రహణి. అతి సారాధులై వాడెదరు)

కొడినెపా, ద్వ.—వై.—

కొడినెప్రాలు, ద్వ.—వై.—

కొడుగురు, దే. వి. (రూ - కొడుగురు - కొడుకురు) దీపము యొక్క చిట్టెము: చూ, పిగ. 4

కొడుకడు, వై. వి. = కుణక: (రూ-కొడుకు-కొడుగు-కన్న కొడుకు): చూ, పుష్టుడు. 1.

కొడుకు, వై. వి.= కుణక. 1.—వై.—; అం. 2: చూ, శ్రీ రక్షకులు.

కొడుకులుచెడుట, అం: చూ, నష్టములు.

కొడుపు

కొడుపు, పై. వి. 1. = కోణ. గంటలోనగువాని వాయించెను సన్నకొప్పు. (దేశ్యమున శబ్దరత్నాకరము): చూ, కోణము. 3; దే. వి. 2. బలముతోనగువాని కొప్పు: చూ, బలము: 3. తంత్ర మిటుటకు బంగారు లోనగువానికోణ చేసి ప్రేరిపి వేసికొనెడు గోరు: చూ, సఖము; శలాక: 4. వెదురుకము పుల నడిమిభాగము: చూ, బుడిది.

కొడుము, దే. వి. బిందెవంటిరుండ: చూ, భాంతము. 3. — ౧౧.

కొడుగు, పై. వి. = కుజర: చూ, రూ-కొడుగు.

కొడ్డి, దే. వి: చూ, రూ-కొడ్డి. పై. 3, ఆ. 74.

కోణజా, దే. వి. వాటికి కావలియిల్లు: చూ, నడనము. 1.

కోణత, దే. వి. 1. కుక్కనుగట్టెడు కొయ్య: చూ, సంభము. 1—౪; 2. మల్లపరికర విశేషము. ఆం. ధా. ద్వి. ౩. 207: చూ, మల్లపరికర విశేషము. (రూ-కొణతము).

కోణతము, దే. వి. — పై. — (కుక్కనుగట్టెడు కొయ్య. — బిరుదుగలిగినయింట బెరిగిన కోణతంబు విప్పిసంతసం ఎక్కువెడలఁ జెప్పు". వేణుగోపాల శతకము; మల్లపరికర విశేషము. — శకం. 2, ఆ. 117.)

కోణిగె, దే. వి. కుప్ప, దిబ్బ రక్తము. 1, ఆ. 20. (పీఠిక): చూ, రాశి. 1.

కోణిగ. దే. వి. ముంజూరు, వామారు. స్వా 6, ఆ. 3: చూ, వెలిసె: (చూ, నడనము. 1.)

కోణిగె, దే. వి. — పై. —

కోణిద, దే. వి. ఒకరకముకాతి: చూ, వర్ణము. 7.

కోణిలి, దే. వి: చూ, రూ-కొడ్డిలి.

కొణుగురు, దే. వి: చూ, రూ-కొణుగురు.

కొణుజా, దే. వి: చూ, పిడుకా.

కొణుడురు, దే. వి: చూ, రూ-కొణుగురు.

కొతిమిరి, పై. వి. 1. = కుసుంబిరి. (రూ-కొతిమెర-కొతిమెర-కొత్తమరి-కొత్తిమిరి): చూ, విశున్నకము (ఇది ధని యాలమొక్క. వీనివిత్తనములను దనియాలు అని వాడెదరు. నేత్రరోగములను, వైశ్యాదులను సంహరించును): చూ, దనియాలు.

కొతిమెర, పై. వి. = — పై. —

కొతిమెరి, పై. వి. = — పై. —

కొతుకు, దే. వి రూ-కొడుకు. 1. వర్ణలోపముగలమాట. ఆం. ధా. ప్ర. వాగ్వి. 119: చూ, శబ్దము. 2-౩౧; 2. జంతు: చూ, సంకోచము. 3; ఆ. క్రి. 3. వర్ణలోపముగా చూపాడు: చూ, కొతుకుపడు; 4. సంకుచితమగు. రసీ. 5, ఆ. 48: చూ, సంకోచించు.

కొతుకుపడు, దే. ఆ. క్రి. 1. (మాట) బుప్తవర్ణమగు: చూ, కొతుకు. 3; 2. సంకుచితమగు. హంస. 2, ఆ. 80: చూ, సంకోచించు.

కొత్తదము, దే. వి. (రూ-కొత్తము-కొత్తము-కొత్తదము) కోటబురుజు: చూ, నడనము. 1.

కొత్తడి, దే. వి: చూ, రూ-కొత్తడి.

కొత్తమరి, పై. వి: చూ, కొతిమిరి.

కొత్తము, దే. వి. తాటినుట్లయింప పుట్టినవండు: చూ, కొత్తము.

కొత్తముట్టు, దే. వి. 1. నూనిపోగు అడుగు; 2. ప్రథమ రణస్థల (అనివాసం):

కొత్తము, దే. వి: చూ, రూ-కొత్తము.

కొత్తమరి, పై. వి: చూ, రూ-కొత్తమరి.

కొత్తము, దే. వి. 1: చూ, రూ-కొత్తము; దా. వి. 2. దెబ్బ "సేపుదేసిని సేరమునను నాలుగు గోలల కొత్తములు విధించితిని."

కొత్తాలు, దా. వి. పోలీసు అధికారి. (పట్టరత్నాకరము).

కొచ్చ, దే. వి. రూ-కొచ్చ, కొచ్చ; పి. ద్వి. 3, ఆ. 105. ౩౪౩. 6, ఆ. 63; కాశీ. 7, ఆ. 70: చూ, వెలిపి. 2.

కొచ్చు, దే. వి. 1. సునవత్సరినంది; ఆం. ధా. ద్వి. 98: చూ, శివుడు. 1-౪; ("సొంగుపుగొచ్చు-అంచకాచము-లేటి కొదమ" మొ. 1; 2. అంగురేణుపిల్ల: చూ, మేషము 1; విదా. 3. యా. నూరు బలహీనని; (వశువత్సరినంది) (కొదమపెండ్లి-కొచ్చు సుత్తెచ్చ" మొ. 1) 3 చ్చుడు. "కొచ్చునుగురు": చూ, సెరము.

కొచ్చుతుగురు, దే. వి. పీనుగు గుచ్చు: చూ, హస్త: 1. — ౬౯).

కొచ్చుడు, పై. వి. ౪. కొనిమెరవిత్తులు: చూ, ద యా.

కొచ్చు, దే. ఆ. క్రి. 1. అలకయింట. హరి. ౪. 7, ఆ. 193: చూ, సువత్సరించు; 2. చెదరు: చూ, పెద్దపిరియు; 3. ఎగయు. చూ, శేగు.

కొచ్చ, దే. వి: చూ, రూ-కొచ్చ-కొచ్చు. ౧ చూ. 3, ఆ. 65.

కొడుర, దే. విదా. — పై. —. ఆం. ధా. త్వి. వి. 24.

కొడుకు: చూ, రూ-కొడుకు. 1-2-3-4 (సంకోచించు "క. ఒడుగును లక్షణమెఱుంగుచు, కొడుకును ద్రావణమునదియు గూడక." కవిగజాంబుకము): వి. 5. రూ-కొడుగు. పెక మోము: చూ, చూలుమొగుము.

కొడుపు, దే. స. క్రి. పీదేని నోటవేసేదాని ముంగుర పిరక నములు: చూ, సాపకు.

కొడువ, దే. వి. రూ-కొడువ: చూ, వెలిపి. 2.

కొద్ది, దే. వి. 1. రూ-కొద్ది-గొల్లి-కొలక. రా. కాల, కాం. 20: చూ, పరిమితి; 2. అల్పము. ఆం. ధా. గృ. 67: చూ, స్వల్పము.

కొద్దికాయ, దే. వి. 1. అబ్బుడు: చూ, పీనుడు; 2. పుద్దుడు. ఆం. ధా. త్వి. 13: చూ, వ్యాధియు. 2.

కొద్దికొద్ది, దే. అప్య. అల్పార్థము; ఆం. ధా. త్వి. 67: చూ, పాటపాట.

కొద్దిగావినుట, దే. వి: చూ, నవనవ.

కొన, పై. వి. 1. రూ-కొన. కవర: చూ, సుద. 3; 2. చెట్టు కొమ్మచివర; భార. శాం. 3, ఆ. 394: చూ, సుద. 3.

కొనకాచ, దా: చూ, కొనచిమ్మ.

కొనకొను, ద్వి. ఆ. క్రి. ప్రయత్నించు: భార. శాం. 3, ఆ. 211-212 (కొన్నది సరళాదిగా నున్నది) (రూ-కొనకొను-కోల్కొను-గొనకొను).

కొనచెవి, ద్వ. వి. చూ, చెవికొణక.

కొనటి, వై. విలు = పునట్టి. అంగహీనుడు. ధార. అను 5, అ. 93: చూ, మూలములు.

కొనరిక్కు, వై. వి. రేపక; అచ్చ. బాల, కాం. 132: చూ, రిక్కు. 1-అ.

కొనలిరు, ద్వ. అ. 3. (కొనలు + లిరు) ఎచ్చరిలు; ధాగ. 9, స్కం. 577: చూ, పర్తిలు.

కొనసాగుట, జా. పృథ్విదోడుట. చిగురుట, (అగ్రము తెడుగుటనుబట్టి వచ్చినది.) “విన్నెను వేరుక మనెలోనఁ గొలుసఁగె.” (రచితజనమహారాజనము.)

కొనరాత్తు, ద్వ. అ. క్రి. (కొనలు + తు) —వై.—: రా. బాల, కాం. 25. పొరట.

కొనసాగు, ద్వ. అ. క్రి. 1. —వై.—. ఉ. హరి. 4, అ. 178; 2. సుమహు: చూ, నిర్మించు.

కొనారులుచేయుట జా. చిట్టచివరనుగల ఆరులు తినుట.

కొని, ద్వ. స. పి. (కొంతకట్టమునకు అనుహదర్శర బహువచనాదేశము) కొంతసంఖ్యగలది. నిర్వ. 7, అ. 63. (హల్లు పరమగుచో ఇకారాంతము; హింస. 4, అ. 147.): చూ, రూ-కొప్పి.

కొనిపోవు, దే. స. క్రి. రూ-కొనిపోవు చూ, లాగించు.

కొనియాట, దే. వి. (కొనియాడుట) 1. గురించు; ధార. ద్రా. 1, అ. 73: చూ, ప్రాక్రము; 2. అపరించు; చూ, సన్యాసము; 3. కాపాడుట. ధార. అ. 5, అ. 44: చూ, రక్షణము; 4. కొలుచుట. హరి. ఉ. 3, అ. 53: చూ, శుభ్రాశ. 2.

కొనియాడు, దే. స. క్రి. (కొని + అడు) 1. గురించు. రూ-కొండాడు: చూ, స్తురించు; 2. అపరించు. మార్క. 7, అ. 18: చూ, సంభాళించు; 3. కాపాడు. ధాం. పర్వ. 2, అ. 54: చూ, రక్షించు.

కొనివచ్చు, దే. స. క్రి. అనఁజుంచు: చూ, తెచ్చు.

కొను, దే. అ. క్రి. నాలు. మార్క. 7, అ. 275: చూ, మొల వేయు; 2. అనువుపడు. ధార. మేరా. 4, అ. 147: చూ, సరిపడు. 2; స. క్రి. 3. అపహరించు. మార్క. 2, అ. 119: చూ, ప్రయత్నించు; 4. వెలచుచీయు: చూ, విలుచు; 5. గ్రహించు. రా. యు. కాం. 843: చూ, పుచ్చుకొను; 6. తీసికొను. ధార. చూ. 1, అ. 115: చూ, తీసికొను. 7. పట్టుకొను. ధార. అది. 8, అ. 148: చూ, పట్టుకొను; 8. పరిగ్రహించు. ధార. శాం. 4, అ. 150: చూ, పుచ్చుకొను; 9. లక్ష్మీపెట్టు. ధార. ఉద్యో. 4, అ. 224: చూ, తెక్కనేయు; 10. వ్రేయు. ధార. ధివ్య. 3, అ. 310: య. 2, 4: చూ, వ్రేయు. 3; 11. ప్రహరణముచేయు. అం. ధా. శృ. క్రి. 132: చూ, మొక్కు. 2. (5, 6, 7, 8, అర్థములు స్వల్పభేదముగలవియై యున్నవి.)

కొనుగోలు. దే. వి. 1. క్రయము: చూ, పణము; 2. నట్టువుడు కొనిపించుట.

కొనుజు, దే. వి. రూ. కొణ్ణజు. హరి. పూ. 4, అ: చూ, నిరుజు.

కొనుట, దే. వి. క్రయము: చూ, పణము.

కొనుబడి, దే. వి. —వై.—

కొనుమొలలు, దే. వి. కొనుటకెచ్చినధనము: చూ, విత్తము. 1. కొన్నాళ్లు, ద్వ. వి. బ. (కొన్ని + నాళ్లు) కొన్నిదినములు.

కొన్ని, ద్వ. స. ఎ: చూ, రూ-కొవి: (చూ, అన్ని).

కొప్పురు, వై. వి. 1. కొండకొమ్మ. (రూ-కొప్పరము-కొప్రము. కొమ్మ). అచ్చ. కిప్పిం, కాం. 103: చూ, శిథిరము. 1; 2. ఉన్నతి. రూ-కొప్పరము. అచ్చ. ఆర, కాం. 23: చూ, సోగ. 2.

కొప్పరము, వై. వి. 1. కొండకొమ్మ. రూ-కొప్పురు: చూ, శిథిరము. 1; 2. ఉన్నతి. రూ-కొప్పురు: చూ, సోగ. 2; 3. మూఁపు. అం. ధా. ద్వి. మ. 137: చూ, స్కంధము. 1; 4. ఎనకము. ఉ. హరి. 6, అ. 108: చూ, విజృంభణము; విజా. 5. వికసించినది. “రోగముల్ కొప్పరమైనదో” చా:రథి శరరము: చూ, విజృంభణము.

కొప్పరించు, వై. అ. క్రి. 1. అతిశయించు. పా. 2, అ. 53: చూ, ముమ్మరించు; 2. చెలరేగు. ఉ. హరి. 4, అ. 256: చూ, విజృంభించు.

కొప్పరింత, వై. వి. 1. అతిశయించుట: చూ, హెచ్చు. 2; 2. ఎనకము: చూ, విజృంభణము.

కొప్పు, దే. వి. 1. కలయందుదోషిన వెండుకలముకి. వేమన. 1192: చూ, వేపలి; 2. వింటికొన: చూ, వింటికొప్పు; 3. ఇంటి నడికొప్పు, మొగుడు: చూ, సదనము. 1; 4. ఉపమానములు: సమలిపించుము, విండామర.

కొప్పువల, ద్వ. వి. జరదిల్ల అం. ధా. ద్వి. మ. 147: చూ, భూషణము. 2.

కొప్పె, వా. వి. చుండుఉండు: చూ, ఉలట.

కొప్పెర, వై. వి. 1. చిప్పిరిసిన పెంకాయ: చూ, కొబ్బరికాయ; 2. నారికేళపేళము: చూ, పేనెము; 3. = కర్పర. వెడల్పుముఖముగల పెద్దపాత్రము. వై. 4, అ. 110. చూ, ప్రాతము. 6.

కొప్రము, వై. వి: చూ. రూ-కొప్పరము. కొండకొమ్మ. —నీలా 1, అ. 28.)

కొబ్బరి, దే. వి: చూ, రూ-కొప్పెర. 1-2. (రూ-కొచ్చెర).

కొబ్బరిచల్లు, ద్వ. వి. నారికేళానవము: చూ, సురి. 2. — గె. కొబ్బరికాయ, దే. వి. పెంకాయ: చూ, స్కంధపలము. 1. అ. (అవిదీర్ఘరతిసవలము) (జీవి నిరు భోజనానంతరము: ద్రాగినచో అజీర్ణియై నివారించును.) (రూ-కొచ్చెరకాయ.) కొబ్బరికాయ, దే. వి. కంబికాయ: కాయ: (చూ, సూక్తిము. 1-అ.)

కొబ్బరినూనె, ద్వ. వి. కొబ్బరిముక్కల చమురు: చూ, తైలము.

కొబ్బరిపండు, ద్వ. వి: చూ, కొబ్బరికాయ. నీలా. 1, అ. 7.

కొబ్బరిబొండము, దే. వి. —వై.—

కొబ్బరియుండ, దే. వి. మౌండము. భక్త్యవిశేషము: చూ, భక్త్యము.

కొచ్చెర, దే. వి. రూ-కొబ్బరి.

కొమ్మరకాయ, దే. వి. చూ, రూ-కొమ్మరకాయ.

కొమ్మ, దే. వి. 1. మంక. రూ-కొమ్మ: చూ, కా. 2, అ. 50. ది.
రూ-కొమ్మ: చూ, త్రీ. 1. (రూ-కొమ్మ-కోమ-కోమలి.)

కొమరసామి, వై. వి. = కుమారసామి. దీ. 2, అ. 28: చూ,
స్కండుడు.

కొమరాలు, ద్వ. వి. (కొమరు + అలు) 1. యోవనవతి: చూ,
త్రీ: 1-24; 2. సౌందర్యవతి: చూ, త్రీ. (రూ-కొమరితె-
కొమరి-కొమిరె.)

కొమరిత, వై. వి. = కుమారీ. కూతురు: చూ, పుత్రిక. 1.
(రూ-కొమరిత - కొమరె - కొమారి-కొమరితె-కొమార్తె-
కొమారి.)

కొమరితె, వై. వి. = —వై.—

కొమరు, వై. వి. 1. వృత్తియందు కొమిరెకట్టమునకగు అచేతము.
"కొమరాలు." మొ: 2. మేడదూలముమీది గుట్ట. (బ.
కొమరులు): చూ, గుట్ట. 5: 3. కూబర. మనోబ్ధత. భార.
విరా. 1, అ. 228: చూ, హృద్యము; విజా. 4. మనోబ్ధము:
చూ, హృద్యము; 5. అందము: చూ, సౌందర్యము.

కొమరుడు, వై. వి. = కుమార. 1. రూ-కొమరుడు. క దురు:
చూ, పుత్రిక. 1; 2. కుమారస్వామి: చూ, స్కండుడు;
3. వినవయసువాడు: చూ, శిశువు. 1-5.

కొమరుడనము, వై. వి. (కొమరు + తనము) యోవనము,
కా. 4, అ. 49: చూ, వయస్సు. 1.

కొమరుడాయము, వై. వి. (కొమరు + సాయము) —వై.—
కా. 4, అ. 156.

కొమరుదాలు, ద్వ. వి. కోడి: చూ, పంజ.

కొమరుసామి, వై. వి. = కుమారస్వామి: చూ, స్కండుడు.
(రూ-కొమరసామి.)

కొమరె, వై. వి. = కుమారి. 1. అప్పడేయోవనము పుట్టుమన్న
అడుది. రూ-కొమిరె: చూ, త్రీ: 1-24; 2. కూతురు:
చూ, సూన. 1.

కొమరేలు, ద్వ. వి. (కొమర + ఎలు) స్వామిపుష్కరిణి: చూ,
నది.

కొమరి, వై. వి. = కుమారీ. కూతురు: (చూ, రూ-కొమరిత):
చూ, పుత్రిక. 1.

కొమరిత, వై. వి. = —వై.—

కొమరితె, వై. వి. = —వై.—

కొమరుడు, వై. వి. = కుమార. 1. రూ-కొమరుడు: చూ,
సూన. 1; (బ. కొమరులు-కొమాల్ల); 2. చూ,
కొమరుడు. 3.

కొమార్, వై. వి. = చూ, రూ-కొమరిత. య. 4, అ. 57.

కొమార్తె, వై. వి. = —వై.—

కొమార్తెలు, అం: చూ, గయాపిండదానార్థలు

కొమిర, వై. వి. = కుమార. వినవయసువాడు: చూ, శిశువు.
1-5. (రూ-కొమరుడు-కొమరుడు.)

కొమిరె, వై. వి. = కుమారి: చూ, రూ-కొమరి. (యోవనవతి-
ఉ. రా. 4, అ. 210.)

కొమ్మ, దే. వి: చూ, రూ-కొమ్మ. 1-2; 3. కవిశీర్షకము. భో.
2, అ. 46: చూ, కోటకొమ్మ.

కొమ్మచెంకిమెరము, ద్వ. వి. కోటి: చూ, వానరము.

కొమ్మచాచుపుగుల్లి, దే. వి. ఎవకల్లియ: చూ, శంకశి.

కొమ్మత్రిమ్మరి, దే. వి. కోటి అచ్చ. య. కాం. 123. వేమన.
1193: చూ, వారము.

కొమ్మదాటుమెరము, ద్వ. వి. —వై.—వేంక, అం 93.

కొమ్మనటి, దే. వి. (కొమ్మ + అనటి) కొమ్మరటి: చూ,
రంభ. 2.

కొమ్మనగొట్టెపిండి, ద్వ. వి. నిక్కపుష్పి: చూ, పూలిక.

కొమ్మనగొలిమిడి, దే. వి: చూ, మూలకంబ.

కొమ్మనగోర, దే. వి. ఒకరకము చెట్టు: చూ, వృక్షము.

కొమ్మమెరము, ద్వ. వి. కోటి. య. 3, అ. 28: చూ,
వానరము.

కొమ్మరటి, దే. వి. (కొమ్మ + అరటి): చూ, కొమ్మనటి.
కొమ్మి, దే. వి. రూ-కొమ్మి. ఎట్లగోరంబ: చూ, సహ. 2-౧.

కొమ్మ, దే. వి. 1. ఉదారముయొక్క రూపాంతరణము;

2. ఎద్దులోనగువాని కొమ్మ: చూ, శృంగము. 1; 3. ఉర్వా

హము. భాగ. 10, స్కం. పూ. 1144: చూ, యత్నము;

4. కొచ్చరు, సిగము. అచ్చ. య. కాం. 241: చూ,

శిఖరము. 1; 5. కొమ్మ. హ. న. 2, అ. 16: చూ, కా;

6. అగ్రము. కొన. భో. 5, అ. 27: చూ, సువ. 3;

7. పల్లెటిబొంగు: చూ, చొంగు; 8. బలము. భాగ. 10,

స్కం. ౫. 187: చూ, శక్తి. 1; 9. బూరకొమ్మ. కా. ౪.

3, అ. 36: చూ, వీణ. 1-౩౬. 10. చూడిగవాడు కొమ్మంచు

పాతము: చూ, పాతము. 6: 11. పసుపులోనగువాని

యెండిన నిమిషాటిగడ్డ: చూ, వేరు. 1; 12. చిమ్మనగ్రోవి:

చూ, శృంగము. 3; 13. ఏనుగుదంతము. భార. భిష్మ. 2, అ.

211: చూ, పల్లె. 1: చూ, హస్త. 1-౫౮); 14. పంది

కోజ. పా. 1, అ. 40: చూ, పల్లె. 1: 15. గప్పులవాడు

బంధముతగిలించెడు రత్నవిడికోవి వంకరకొయ్య.

కొమ్మకాకర, ద్వ. వి. ఒకరకముకాకర: చూ, సువే. 1-3.

కొమ్మకాడు, దే. వి. 1. పంది: చూ, సూరరము. 2 అగసాతె.

వసు. 1, అ. 81: చూ, స్వర్ణకాడు: 3. కొమ్మకాడు

చూడిగవాడు. అం. భా. ద్వ. రూ. 289: చూ, బోయనేడు.

కొమ్మకాటు, దే. వి. పంది. సాంబ. తిర్థ. 5: చూ, సూకరము.

కొమ్మచేన. దే. వి. ఒకానొక అడుచేన, శృంగి. చూ,

మత్స్యము. 1.

కొమ్మచేనుగు, దే. వి. (కొమ్మ + చేనుగు) మగయేనుగు.

విక్ర. 5, అ. 187: చూ, హస్త. 1-౬౬.)

కొమ్మపనన, దే. వి. కాష్ఠ: చూ, పనన. 2.

కొమ్మపెనర, దే. వి. ఒకరకము పెనర: చూ, పెనర: (చూ,

రాన్యము.)

కొమ్మపెనలు, దే. వి. బ. —వై.—

కొమ్మపొట్ట, దే. వి. కన్యాకుబ్జము: చూ, పొట్ట.

కొమ్మబూర, దే. వి. బూరగొమ్మ: చూ, వీణ. 1-౩౬.

కొమ్మచాచకమ్మ, దే. వి. కొమ్మలుగలచాచకమ్మ: చూ, త్రీ.

1-౧౮-౧).

కొమ్మవారు, దే. వి. కొమ్మవారు మాదిగవారు: చూ, బోయనేలకు.

కొమ్మనుద్దుటాట, జా. సంకేతవృత్తాంతములు పలుకుట.

కొయిక్కాలప్రాహ్మణులు, అం. నేపాకదేశపు ప్రాహ్మణులతో నొకతెగ: చూ, ప్రాహ్మణులు.

కొయిన, వా. వి: చూ, రూ-త్రైకా.

కొయినాలప్రాహ్మణులు, అం: చూ, కొయిక్కాలప్రాహ్మణులు.

కొయినాలప్రాహ్మణులు, పా.-ప్రె.-

కొయిగూర, ద్వ. వి. (కొయి + గూర) కొయిగూర నల్లరొండు కూర*: చూ, చూరగము. (రూ-కొయిగూర-కొయిగూర.)

కొయ్య, దే. వి. 1. = కల్లు. కొయ్య: చూ, వంటనెలకు (చూ, వేలము. 1.); 2. చూరకు, చూరకు, చెట్టు: చూ, పుష్కము; 3: చూ, ఊడిత.

కొయ్యగరిత, వా. వి. అగరు: చూ, కోకి.

కొయ్యగాలు, దే. వి. (కొయి + గాలు) కొంతకొవనమోటు: చూ, మోడు.

కొయ్యగూటము, దే. వి. చున్నిన మంటిగట్టలు చితకగొట్టునది: చూ, రూ-కొయ్యగూటము: (సం. పం):—కొటికము-రూ-కొటికము.

కొయ్యగూటము, —ప్రె.—

కొయ్యగూర, ద్వ. వి: చూ, రూ-కొయ్యగూర*.

కొయ్యతెచ్చ, ద్వ. వి. 1. పడతెచ్చ: చూ, పీలి. 2; 2. కల్లు గరిత: చూ, చర్మి. 1. (కొయ్యగరిత అనియు వాడుక.)

కొయ్యకొండుకూర, ద్వ. వి: చూ, కొయ్యగూర*.

కొయ్యడిప్పు, దే. వి. అడియిది: చూ, వ్యాధులు. 2.

కొయ్యగూర, ద్వ. వి: చూ, రూ-కొయ్యగూర*.

కొరక, దే. వి. పీటినేల: చూ, భూమి. 1-౨౦. (చూ, వివీకము) (రూ-కొరకు-కొలుకు-కొలుకు-కొరకు.)

కొరకా, వా. వి. రిక, పలుకు: చూ, మురికోల-2.

కొరకు, దే. వి. 1. పంపగర: పరిగడుంపెడి యంద్రధనుస్సు. రూ-కొలుకు: చూ, బాణము. 1-౧౬; ప్రె. వి. 2. = కొలు. గుల్లగాలు: చూ, నకినంబులుయగు: 3. ఒకరరముచేసె: చూ, మత్స్యము. 1.

కొరబ, దే. వి. ఒకరరముచేసె. చూ. 4, అ. 187: చూ, మత్స్యము. 1.

కొరన, వా. వి: చూ, కొరక.

కొరనాసిగండు, ద్వ. వి: చూ, చుమ్మలగొండి.

కొరను, దే. వి: చూ, కొరక.

కొరసంజి, దే. వి. 1. ఎఱుకువారు: చూ, వ్యాధులు. 1; 2. ఎఱుకుది. సోదకతై: చూ, ప్రి. 1-౧౫.

కొరవి, వై. వి. 1. కదంబము*: చూ, పివము. 1; 2. = కురవక: ఎఱుగోరంబు*. పా. 4, అ. 10: చూ, సహ. 1-౨.

కొరసాసిగండు, ద్వ. వి: చూ, కొరనాసిగండు.

కొరి, దే. వి. తెప్ప నడిమిపెండ్లు: చూ, వె. ప్రక. 1.

కొర్నవగండు, ద్వ. వి: చూ, కొరనాసిగండు.

కొలు, దే. వి. 1. రూ-కొలు. పాతీనము: చూ, మత్స్యము 1; 2. రూ-కొలు. పియంగుపు: చూ, చాన్యము. (చ-కొలులు-కొల్లులు; 3. కొలుత. ఉ. హరి. 4, అ. 272: చూ, వెలిలి. 2;

4. చిత్తరువులు వ్రాయుటకొనగు శిల్పిలనని: చూ, శిల్పము; 5. కొర్నము, అక్కలు: చూ, ప్రయోజనము. 1; విజ. 6. ప్రయోజనము. హరి. ఉ. 6, అ. 144: చూ, ప్రయోజనము. 1.

కొలుకు, దే. వి. 1. కొరను. పసులుమేయుకంటె: చూ, భూమి. 1-౨౦; 2. పడవరమేటినుచోట, కొలుకు: చూ, భూమి. 1-౪౪.

కొలుత, దే. వి. న్యూనము: చూ, వెలిలి. 2.

కొలుతనులుకు, దే. విజ. (కొలుత + నులుకు) 1. అకార్యము చేయువారు. భార. ఉచ్ఛ్వా. 1, అ. 313: చూ, వ్యాధులు. 2; స. క్రి. 2. అకార్యముచేయు. భార. ప్రి. 1, అ. 17: హరి. చూ. 7, అ. 29.

కొలుతహటు, దే. వి. తక్కువహటు: చూ, లోపము. 2.

కొలుతచ్చు, దే. వి. కొలువి. రామా. 2, అ. 94: చూ, పన్నె. 1-౨౬. (1-౨౪) (కొలుతను అనియు వాడుక.)

కొలుకరానికొయ్య, జా. మూర్ఖుడు, చెప్పినమాట విననివాడు.

కొలుకు, దే. అన. చతుర్థివిధ క్రియందు వచ్చెను ఒకానొక ప్రత్యయము. కణ. 2, అ. 6: చూ, తై. 1.

కొలుకొలు, దే. వి. కోపవికారము. అప్ప. చాల, కాం. 82.

కొలుకొలుకాడు, దే. అ. క్రి. (కొలుకొలుకు + ఆడు) కోపగింను: చూ, రోషించు.

కొలుగానివారు, దే. వి. అప్రయోజనము. ఆం. భా. త్వు. 27: చూ, వ్రాసె.

కొలుగామి, దే. వి. (కొలు + కామి) 1. అకార్యము. ఉ. హరి. 5, అ. 148: చూ, వ్యభిచము. 2; 2. మర్లక్షణము. స్వా. 4, అ. 62: చూ, లక్షణము. 1-౨౨: 3. దోషము భార. ఉచ్ఛ్వా. 2, అ. 22: చూ, పాపము. 1.

కొలుకు, దే. వి. 1. ఒకరరము అయ్యుధము. కణ. 3, అ. 98: చూ, రూ-కొరకు. 1; 2. చూరిమోడు: చూ, పృక్షిము.

కొలుకుకొల, దే. వి: చూ, కొరకు. 1.

కొలుకుపాటు, దే. అ. క్రి: చూ, తిమ్మచుట్టు.

కొలుకు, దే. వి: చూ. కొలుకు. 1, 2.

కొలుగోము, దే. వి. తక్కువనోము.

కొలుగము, వై. వి. = కురవ-ఒకరర. 1. గుఱుమును పోమెడు గొలుగము. ఇట్లు పరుషాక్షిగా గొన్ని దేశములందు వ్యవహారము. (కొవసము అనికొందలు): చూ, బాణము. 1-౨౪; 2. అర్థపంద్రదాణము: చూ, బాణము 1-౪.

కొలుప్రాదము, మి. వి. కుట్టుపలుకు. ఆము. 3, అ. 23: చూ, ప్రాణము. 6.

కొలుముట్టు, దే. వి. ఉపకరణము: చూ, పనిముట్లు.

కొలుకు, దే. అ. క్రి. 1. ఒప్పు. ఆం. భా. త్వు. 83: చూ, సన్మతిండు; 2. ఉండు, భార. ప్రి. 2, అ. 87: చూ, వసించు; 3. ప్రకాశించు. య. 3, అ. 161: చూ, తెలువారు: స. క్రి. 4. పొందు. భార. ఆను. 5, అ. 553: చూ, ప్రాపించు.

కొలువ, దే. వి. ఒకానొక తక్కువవాతి: చూ, వర్ణము. 7.

కొలువక, దే. వి. కొలువది.

కొలువవారు, దే. వి. ఒకానొక తక్కువజాతివారు.

కొలువి, దే. వి. చూ, కొలుకప్పు. భార. ఆర. 8, అ. 228.

కొలువిపిను, దే. వి. నెద్ద చెట్టుపిను: చూ, వివీరిక.

కొలువిచేదలగోకికొనుట, తో. ఉదా:—“జలధిబడ గడపె మును నను, వలను సరస్రాంతి నీకు నెరంజేరా, బలవంతునితో కొలువించి దలగోకి కొనంగదగునె చనుడాధిశా.” (రామా భ్యుదయము).

కొలువితాల్పు, దే. వి. విశాచము. సాంబ. దేవ. 18: చూ, భూతము.

కొలువదయ్యము, దే. వి. ఒకానొక దయ్యము. నై. 2, అ. 122 చూ, భూతము.

కొలువోపు, దే. ఆ. క్రి. (కొలు+పోపు) చూపుట్ట. భార. ఆళ్ళ. 2, అ. 22: చూ, పూర్వాన్నిట్లు.

కొలునంది, ద్వ. వి. ఆయము, జీవస్థానము. నిర్వ. 10, అ. 23: చూ, ముప్పుము. 1.

కొలు, దే. వి. ముట్. రూ-కొలు: చూ, కూలము.

కొలుకు, దే. వి. ఒకరొకరు చేపూర్వము: చూ, నవాలు. 1.

కొలుకపుండు, దే. వి. —పై.—

కొలుకుట, వా. వి. పండిలోగొట్టుట.

కొట్టు, దే. వి: చూ, రూ-కొలు.

కొట్టుమీను, ద్వ. వి. —పై.— (వేయికొలుచేసే అనివాడుక).

కొట్టు, దే. వి: చూ, రూ-కొలు.

కొల. దే. వి. 1. కనటు: చూ, వాసము. 1; 2. హింస: చూ, వదము.

కొలకు, నై. వి. = కూల. రూ-కొలకు: చూ, నరన్ను. 1-౧౪.

కొలకుపు, నై. వి. = —పై.—

కొలండి, దే. వి. 1. రూ-కొల్లి. పరిమాణము: చూ, పరిమితి: విజ. 2. రూ-కొల్లి. సావ్యము. హరి. పూ. 5, అ. 34: చూ, శక్యము.

కొలగాల, నై. వి. = కలకలము. నై. 3, అ. 13: చూ, స్వరము. 2. ౪౬-౨౩.

కొలగాడు, దే. వి. (కొలక+కాడు) దాన్యముకొలుచువాడు.

కొలగారము, దే. వి. కొలగానికి దాన్యములు తూచినందుకు ఇచ్చెడుకూలి.

కొలక, దే. వి. 1. కొలండి: చూ, పరిమితి (చూ, కాలపరి మాణము); 2. (దాన్యములను) కుంపము మున్నగువానితో కొలుచుట; రూ-కొలారకము-కొలువడి; 3. (నర్మేకుపంజంఘి చిన) భూములను గొలుచుతో కొలుచుట; 4. వస్త్రాదులను కొలకబడతో కొలుచుట.

కొలను, నై. వి. = కూల. రూ-కొలకు-కొలు; చూ, నరన్ను. 1-౧౪.

కొలము, నై. వి. = కూలము. 1. వంశము: చూ, వంగడము; 2. సజాతీయప్రాణినమాహు. య. 4, అ. 15: చూ, వంగడము.

కొలారకము, దే. వి. దాన్యముల కొలక. వేం. ఆం. మాన. 70: చూ, కొలక. 2.

కొలారము, దే. వి. నడుమబయలును నాలుగు ప్రక్కలఁ గట్టడ మును గల యిల్లు. రూ-కొలారము: చూ, నడనము. 1.

(కొలుకొలు. కొలారము. కొల్లారు-చుట్టకొల్లారము)

కొలారు, దే. వి. —పై.—

కొలారుబడి, దే. వి. గాడి. రూ-కొల్లారుబడి-కొల్లారుబడి: చూ, శకటము. 1.

కొలి, దే. వి. బిల్లింగోదానుపట్టు పట్టుచేడి కొలుకుకు ద్రవ్యము పట్టము. ఉ. హరి. 5, అ. 300: చూ, పంధ్రము. 1-౨.

కొలికి, దే. వి. చుమ్మనందినకొలికూ: 2. హోరముహోరగు వాని తగిల్పుట వంకరకొట్టు; 3. పరిశీలము. వీర. 3, అ. 56; హరిశ్చ. 2, భా. 170: చూ, పరిశీల; 4. పంపము: చూ, మెడ.

కొలికిపూస, దే. వి. కొలికిచిహ్నము: పూస: చూ, రక్తములు. 1-౧-(౨)

కొలికిముసి, దే. వి: చూ, పదలముడి.

కొలిపించు, దే. ఆ. క్రి. 1. పట్టుపుండు కొనుగోలుచేయు; (దే. 2. దాన్యాదులను కొలుచుచేయు.

కొలిచు, దే. వి. పట్టురి నిట్లుంచెను పట్టము. మార్క. 3, అ. 315: చూ, రంధ్రము. 1-౧౨.

కొలిచుడి, దే. వి. రూ-గొలిచుడి: చూ, ముగిసె.

కొలిమితిల్లి, ద్వ. వి. (కమ్మలపాడి) కొలిమిములమున తిల్లి, చూ, నత్తి.

కొలుచు, దే. వి. 1. చననము. భార. సా. 1, అ. 31: చూ, దాన్యము; 2. వరిదాన్యము. మార్క. 2, అ. 114: చూ, దాన్యము: స. క్రి. 3. ఉపాసించు, భార. సా. 1, అ. 180: చూ, సేవించు; 4. దాన్యములనుకొలచేయు. భార. సా. 1, అ. 31.

కొలుపు, దే. వి. 1. గ్రామకత్తికేసెడు ఉత్పవము: చూ, పండుగ. 2; ఆ. క్రి. 2. నట్టుపుండు కొలిపించు: 3. అంగీకరించు. భార. భీష్మ. 3, అ. 258: చూ, సమ్మతించు; 4. యుద్ధముగు. భార. ఆను. 1, అ. 11: శబ. నా. 1, అ. 508: భో. 1, అ. 36: చూ, సరి. 5. 2; 5. చెట్టు. హరిశ్చ. 1, భా. 2188: చూ, సరు. 5; ఆం. ప్రే. 8. పురి కొలుపు. భార. భీష్మ. 3, అ. 151: చూ, ప్రేరేపించు; 7. కలిగించు. కై. 3, అ. 70: చూ, పుట్టించు; 8. కనుఁ గొలు, నైగచేయు. సిలా. 1, అ. 84: చూ, గొలు. 2; 9. అనుమతముయైన కొనుదాతులను ప్రేరేపమునందు వచ్చెడి రూపము. “అడవికొలుపు-పురికొలుపు” మొ.

కొలువడి, దే. వి. (కొలుచు+వడి): చూ, కొలక. 2.

కొలువానములు, దే. వి. పి. చొట్టు: చూ, మత్స్యము. 1-౨౨.

కొలుపు, దే. వి. రూ-కొల్పు. 1. ఓలగము. భార. విరా. 1, అ. 248: చూ, నడ. 2; 2. గ్రామకత్తికేసెడు ఉత్పవము. ఆం. భా. వ్ర. నా. 48: చూ, వండుగ. 2; 3. ఊడిగము: చూ, శుక్రూష. 2; 4. ఉద్యోగము: చూ, హోదా.

కొలుపుకాడు, దే. వి: చూ, సేవకుడు (రూ-కొలుపుకుకాడు-కొల్పుకుకాడు).

కొలుపుకూటము, దే. వి. అస్థానమండనము: చూ, నడ. 2.

కొలుపుగొను, దే. స. క్రి. (కొలుచు+గొను) సేవముగా పరి గ్రహించు. భార. విరా. 1, అ. 224.

కోకనదము, సం. వి. అ. న. 1. చెంగలువ: చూ, సహస్ర
సత్రము. 1-౧౨-౧; 1: 2. చెందమి: చూ, సహస్ర
సత్రము. 1-౩.

కోకనది, సం. వి. అ. పుం. ముక్కుంటి: చూ, శివుడు.
కోకబంధువు, సం. వి. ఉ. పుం. ఇనుడు: చూ, సూర్యుడు.
కోకము, సం. వి. అ. పుం. 1. జక్కవ: చూ, చక్రవర్తిము;
2. కోడేలు: చూ, వృక్షము; 3. గోళి: చూ, బల్లి; 4. కప్ప:
చూ, మంచాకము. 1; 5. ఈటె: చూ, హింతాలము;
6. కొండగోగు: చూ, మృదుద్రుమము; 7. బట్ట: చూ,
వస్త్రము. 1-౧.

కోకస్వరము, సం. వి. అ. పుం: చూ, మునీడి.*
కోకాగ్రము, సం. వి. అ. పుం. ఏలువంగ: చూ, వంగ.
కోకాహము, సం. వి. అ. పుం. కప్ప: చూ, హరి. 12.
కోకిల, అం. కామశాస్త్రమునందలి పలుకులు (చేత) కోకిల
ములు అయిందితో నొకటి: చూ, కూడికములు. (హ -
కోకిలము.)

కోకిలనందము, సం. వి. అ. పుం: చూ, కోకిలాక్షకము*.
కోకిలస్థిరుము, అం: చూ, జన్యతాకములు: (చూ, తాళము. 2.)
కోకిలము, సం. వి. అ. పుం. 1. = కోయిల: చూ, పికము;
2. ఇంగలము: చూ, నిప్పు; 3. చిలుక: చూ, శుకము; 4.
రేగునందు: చూ, రేగు; 5. వి. 6. గవముయొక్క
మాపుర్యము మెచ్చుకొనుటయందు దుపయోగించునది; కోకిల
స్వరము: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౩౦). (ఇట్లు కోకిల
దర్శన); అం. 8: చూ, రూ-కోకిల.

కోకిలాక్షకము, సం. వి. అ. పుం. ములుగొలిమిడి: చూ,
మొగలేర.

కోకిలాక్షము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—

కోకిలానందము, సం. వి. అ. పుం. రాజామ్రము: చూ,
మామిడి.

కోకిలావాసము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—

కోకిలుడు, సం. వి. అ. పుం. ముక్కుంటి: చూ, శివుడు.

కోకిలేజువు, సం. వి. ఉ. పుం. కృష్ణేజువు: చూ, శుకుమా
రము. 1-౩. శుకుమారము. 1

కోకిలేష్ట, సం. వి. అ. పు. మహాబంధువు: చూ, నేరేడు.

కోకిలోత్సవము, సం. వి. అ. పుం. రాజామ్రము: చూ, మామిడి.

కోకుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు. 1;

2. అన్న: చూ, సహాధర్యుడు; 3. ఒకానొక వండికుడు:
చూ, విద్వాంసుడు.

కోగిరి, రూ-కోగిరి. హం. వి. గుఱ్ఱపుణిమ.

కోగెల, వై. వి. = కోకిల: (శ. ర.): చూ, పికము.

కోజాగరము, సం. వి. అ. పుం. ఆశ్వయుజపౌర్ణమి: చూ,
పున్నమ.

కోట, వై. వి. = కోట. 1. ప్రహరి. (పట్టణముచుట్టుగల ప్రహరి
అని శబ్దరత్నాకరము): చూ, ప్రాకారము; 2. దుర్గపురము.
భార. శాం. 2, అ. 284: చూ, దేశము; అం. 3. దుర్గము:
చూ, రాజ్యాంగములు.

కోటడు, వై. వి. = కోట. గుడ్డగూట: చూ, సకినంపులులుగు.

కోటకొమ్మ, ద్వ. వి. కోటమీదిదళము: చూ, పదనము. 1.

కోటకొరడు, ద్వ. వి. అలంగము: చూ, నటము. 2. (హ -
కోటకొరడు).

కోటకొలుపు, ద్వ. వి. —పై.—

కోటబురుజు, ద్వ. వి. అట్టటి: చూ, పదనము. 1.

కోటరము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. చెట్టు: చూ, రంధ్రము.
1-౩: దే. వి. (1) కోటరము. భార. ద్వ. 3, అ. 112.
(హ-కోటరము - కోటలోగము-కోటము-కోటము-కోటము-కోటము-
కోటము - కోటరము - కోటరము-కోటరము): చూ,
స్మృతాత్మము.

కోటరి, సం. వి. ఈ. పు. హ-కోట. అలాగే హ-కోట వస్త్రము
వినుచునట్లుచేయు ఆరణ్య: చూ, పు. 1-౧౩౦.

కోటరికము, దే. వి. కోటరికము: చూ, స్మృతి. 1. పు. (హ-
కోటరికము. రామా. 1, అ. 2.)

కోటరిపు, దే. వి. పెద్దపులికాట: చూ, స్వరము. 2.
౪౬-(౧౧౮.)

కోటవి, సం. వి. ఈ. పు. 1. పునమొరి (అయిది) వగ్గిర:
చూ, పు. 1-౩౮: 2. పు. చూ, పు. 1: 3: చూ,
కోటరి.

కోటాచ, వా. వి. అక్షము నాటినిట్లొకరు వాచుచుండు పుట్టెను
మునుకనీవని లేతయను మొలక: చూ, మొప్పు.

కోటానగోటులు, అం. బ. (కోటలు + కోటలు) హ-కోటానగో
ట్లు, రప్పి తండములు, అనంతములు. పు. 3, అ.
180. "కోటానగోటులై కోట కొమ్మలయందున పుట్టెన్న
నిర్వాణంబులగు మానవ్యదీపములు." (హ-కోటానగోటులు):
తొప్పలుదోరలు.

కోటి, సం. వి. ఇ. పు. 1. అయి: చూ, చెంగు; 2. అరిశ
యము: చూ, హెచ్చు. 2; 3. అయి: చూ, వింటివప్పు;
4. చివర: చూ, సురు. 3: 5. కోటిసంఖ్య, సంఖ్యాపేరము,
1,00,00,000. పేరున. 1200: చూ, సంఖ్య. 1: 6. ఆయుధ
ధార: చూ, బాణము. 1-౧౪; 7. = కోటి. దీపపురో: చూ,
సిగ. 4; వా. 8. బాతకము, "సిద్ధాంత నారోటిత్రాసెను." అం.
9: చూ, గురుమతమున పూర్వహంగములు: 10: చూ, శుక్ర
మతమున పూర్వహంగములు; 11: చూ, సంఖ్యాపేరములు;
దే. వి. (1) రాజ్యసమాచారము. హ-కోటి. అయి. 3, అ.
17: చూ, చేగు.

కోటింగు, వా. వి. పూత, పూతపై పూత. పైపొర, పొరపైపొర.

కోటికము, సం. వి. అ. పుం. ఆరుద్రపురుగు: చూ, పురుగు;
2: చూ, కోటికము.

కోటికాడు, దే. వి. రూ-కోటికాడు-కోటికాడు. అయి. 3, అ.
28: చూ, పేగువాడు.

కోటికిబడగెత్తుట, జా. కోటికిమించిన ద్రవ్యము కలిగియుండుట.
"అనన్తి పలుమయశువులకును, గోటికిబడగెత్తి గుటి
యగు పెద్ద, న్నినునమ్మరాదు గాక." (ఉభయార్థము)
"కోటికిబడగెత్తి కోమల్తోను." (చిసరా పద్యము).

కోటిపతి, అం. గోవాపరమంశలమునందలి పక్షిని కాశీయనంబును
ఒకానొక పుణ్యక్షేత్రము. (ఇచ్చట సోమేశ్వరుని ఆలయము

గలదు. ఇప్పుడుగల వృద్ధులలోనుండి మార్పుగలవానహరి):
 చూ, భూమి. 1-౧.
 కోటికము, సం. వి. అ. పుం. ఆదం: చూ, వేనలి. 1.
 కోటికము, సం. వి. అ. పు. స్వప్నమును గంధద్రవ్యము:
 చూ, రాజాధి. 1-౩౦.
 కోటికము, సం. వి. అ. పు. దాదాపురము. రూ-కోటికము:
 చూ, కేశవము.
 కోటికము, సం. వి. అ. పుం. మట్టిగడ్డలు: ధైర్యం కోయ్య. రూ-
 కోటికము: చూ, కొట్టుకుంటున్నది. రూ-కోటికము. (అని
 కొంచెము).
 కోటికము, సం. వి. అ. పుం. 1. కిరీటము: చూ, నీనకము. 1;
 2. నవలము: చూ, ముంగిస: 3. ఆడుపుడుగు: చూ,
 పుడుగు: 4. ఇంద్రునిపుట్టు: చూ, దాదాపు. 1-౧౬.
 కోటికము, సం. వి. అ. పుం. ఇంద్రుని: చూ, వేలుపుట్టెను.
 కోటికము, సం. వి. అ. పు: చూ, రూ-కోటికము.
 కోటికము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-కోటికము. ("రూ-కోటికము
 కోటిక" అని రత్నకోటికమును ఆర్యావృద్ధముచే తప్పెను
 గనుక దీర్ఘమునును గలదు.)
 కోటికము, వా. ప. 1. ఎనుటిభాగమున పొరుగును గుండ్లలకగిలించు
 ఒకరకము చొక్కాయి: చూ, పట్టుము. 1-౧-౧);
 2. చీరబాదో గెలుపురంగు చెప్పి యాదెను ఆది. "నా ఆది
 కోటికము. దైహము తురుపు. పట్టుముము."
 కోటికము, దే. వి. దుక్కిరి: తోపునపుడుగాని దుక్కిరియై పులి
 వచ్చునపుడుగాని దుంపముడుగా రాడికిగిలించిన నాగలి.
 పర. 5, అ. 28: చూ, లాంగుము.
 కోటికము, సం. వి. అ. పుం. 1. దుక్కిరి: చూ,
 దేశము; 2. ఇంటిలోని లాడు: చూ, సునము. 1.
 కోటికము, సం. వి. అ. పు. గోరి: చూ, వాపు. 1.
 కోటికము, సం. వి. అ. పు. దాదాపురము: చూ, కోటికము.
 కోటికము, సం. వి. అ. పుం. 1. పిటికము: చూ, రంధ్రము.
 1-౧; 2. భద్రముపైయు: చూ, పర్యము; 3. భూము:
 చూ, సరస్సు. 1-౧; 4. నలుచురుపునుయ్య: చూ, సుము.
 1-౧; 5. రామరాలము: చూ, సరస్సు. 1-౧;
 6. చెట్టు: చూ, పుష్పము; విజ. 7. నగరములంద్రమైనది.
 కోటికము, దే. వి. చూ, రూ-కోటికము. ప. పు. 5, అ. 185.
 కోటికము, సం. వి. అ. పుం. మంతలాకారమైన పుష్పము: చూ,
 సితము. 1-౪.
 కోటికము, సం. వి. అ. పు. దొడ్డి: చూ, వృద్ధవారము.
 కోటికము, సం. వి. అ. పుం. అంకలము: చూ, మహా
 యమకప్రతిక.
 కోటికము, దే. వి. రూ-కోటికము. కళా. 7, అ. 89: చూ,
 స్తుతాత్మము.
 కోటికము, దే. వి. —పై. — ౬. రా. 4, అ. 208.
 కోటికము, దే. వి. —పై. —
 కోటికము, దే. వి. —పై. —
 కోటికము, దే. వి. (కోటికము + తిరము) —పై. —
 కోటికము, దే. వి. (కోటికము + అం) మహాయుధ భార్య. పాండు.
 3; అ. 60: చూ, స్తుతి.

కోటికము, దే. అ. 3. గానియను. భాగ. 9, పుం. 1. చూ,
 దాదాపు.
 కోటికము, పై. వి. = రుక్మము. 1. అబ్బాయి: చూ, పుంజు;
 2. కుక్కుట త్రిపురుషసామాన్యము: చూ, పుంజు.
 కోటికము, దే. వి. చూ, క్రొక్కారము.
 కోటికము, వా. ప. సవచుచున్నచేత విలపించు మనస్సును
 శబ్దము. (కోటికము పొడిచుచున్నది చేయి అభివ్రాయబడి
 విలపించు!)
 కోటికము, దే. వి. రత్నములు ఇరువదింటినంబు. రూ-కోటికము: చూ,
 రత్నము. 1.
 కోటికము, దే. వి. 1. విలాసము: చూ, విలాసము. 1; 2. ఎగ
 రాజు: చూ, పరిహాసము. (రూ-కోటికము).
 కోటికము, దే. వి. కోటికముచేయవలయు విప్ర. 7, అ. 124.
 కోటికము, దే. వి. చూ, రూ-కోటికము.
 కోటికము, దే. వి. ఒకవన్నెగల పంచుకోటికము: చూ, పుంజు.
 కోటికము, పై. వి. = కుక్కుటము. దొంగిలెవరి శ్రీంపి నెట్టుగా
 నుంచెను మోపుచున్నది అను కర్మము: చూ, సంగరంగుంజ. 2.
 కోటికము, దే. వి. వ్రాణపక్ష్యాదము. అం. భా. ద్వి. 306: చూ,
 పాచిర.
 కోటికము, దే. వి. పసివెల్లులు చేసినవిచ్చెను రుచులందు.
 హంస. 1, అ. 105: చూ, భద్రము.
 కోటికము, దే. వి. ఒకరకము దుంపములు: చూ, భావ్యము.
 కోటికము, పై. వి. = కూడు. రూ-కోటికము: చూ, గిత్త, వత్సము,
 మోయుటకును దున్నుటకును పనుపనుదగిన వయసుగల
 కోటికము: చూ, పుష్పము. 1. (దేశ్యపదమున శబ్దరత్నాకరము).
 కోటికము, దే. వి. కోటికము: చూ, రత్నములు. 1-౧౦-(౩).
 కోటికము, దే. అ. 3. పండితుడు మిక్కిలియెంచు.
 కోటికము, దా. ప. 3. 1. పండితునిగువాని చేయిచెరుగు తన
 పైపునకు అందుల మెట్టుల వచ్చునట్లుచేయు: పై. వి.
 2. = పట్టు. మంచపుకోటికము, బల్లకోటికము, పీటకోటికము లోనగునవి.
 (దేశ్యపదమున శబ్దరత్నాకరము): చూ, స్తంభము. 1-౫;
 దే. వి. 3. చిరిచిరి పిటికము: చూ, రంధ్రము. 1-౧౦.
 కోటికము, వా. ప. 3. పండితునిగువాని చేయిచెరుగు తన
 పైపునకు అందుల మెట్టుల వచ్చునట్లు చేసినాను.
 కోటికము, దే. వి. 1. కాడిమరపదగినమాడ: చూ, రూ-కోటికము;
 2. అంబెకాయ. కవిత. 4, అ. 99: చూ, పిటుడు; విజ.
 3. తరుణము. రామా. 1, అ. 141: చూ, పడుచుది.
 కోటికము, దే. వి. 1. రూ-కోటికము. అంబెకాయ. రామా. 1, అ.
 141: చూ, పిటుడు; 2. రూ-కోటికము, పిన్నవయసు
 వాడు: చూ, శిశువు. 1-౪.
 కోటికము, దే. వి. గణపతి. వేం. అం. దే. 6:
 చూ, వినాయకుడు. 1.
 కోటికము, దే. వి. పురుషసర్పము: చూ, సర్పము.
 కోటికము, దే. వి. చూ, రూ-కోటికము.
 కోటికము, దే. వి. పుష్పభవాహుడు: చూ, శిశుడు. (రూ-
 కోటికము).
 కోటికము, పై. వి. 1. అంగములను వికారముగా జూపి

విచ్చమైతడు దాసరి. యా. కోణంగివాడు. కోణంగి. వై. 1, అ. 42: చూ, సాతాన; 2. హాన్తనకుడు. యా. కోణంగి వాడు. కోణంగి: చూ, శైలాపుడు.

కోణంగివాడు, ద్వ. వి. — వై. — కోణపుడు, సం. వి. అ. పుం. వైర్యత: చూ, మూలదేవు. (యా. కాణపుడు).

కోణము, సం. వి. అ. పుం. 1. = గొణ. బిల్లులోనగువాని మూల: చూ, విడివక్కు; 2. = కోన. అందు. అగ్రము: చూ, ము. 3; 3. = కోడుపు. గంటలోనగువాని వాయించెను కొనుపు: చూ, కొడుపు. 1; 4. అగుదము, దుష్టుగోల: చూ, వేలము. 1; 5. కోణమునువాద్యము: చూ, విణ. 1-౪౧: (1-౬౮); (విణాదీవాద్యముల వాయించు కొడుపు); చూ, స్థలము. 2-౫; 6. ఆయుధధార: చూ, దాణము. 1-౧౪; 7. చున్న పోతు: చూ, మహిషము; 8. గోరు: చూ, బొట్టము; 9. వాద్యశాల: చూ, సదనము. 1; 10. ఓంకివాలము: చూ, దాణము. 1-౬౧.

కోణంగి, వై. వి: చూ, యా. కోణంగి. కోణాంబుడు, సం. వి. అ. పుం. జనుడు: చూ, యనుడు. కోణి, సం. వి. ఇ. విణ. ఈచుకపోయిన చెటలవాడు: చూ, వంరదేకులవాడు.

కోణుడు, సం. వి. అ. పుం. శని: చూ, శని. కోదండము, సం. వి. అ. పుం. 1. విల్లు: చూ, బాణము. 1-౩౮; 2. నాలుగుమూలల విల్లు: చూ, బాణము. 1-౩౮; 3. వెనురు విల్లు: చూ, బాణము. 1-౩౯; పుం. 4. కనుబొమ: చూ, బ్రూపు; 5. కోదండమునుదేశము: చూ, దేశము; 6. వచ్చ పెద్ద గోరంట: చూ, మహాసహ; అం. 7. ఆయుధములు ముప్పదిరెండింటికో నొకటి: చూ, దాణము. 1: (చూ, ముప్పది రెండాయుధములు); 8. బాణగ్రము పదివిధములు. అందు ప్రసిద్ధిగల దాణము మొక్క సందాన విసదవాదిక్రిమల రాన్నది మున కార్కురములలోని క్రివిధములగు చాపము - ధనుస్సు - కోదండము అను వానిలో విడియొడి: (చూ, కార్కురము); దే. వి. (1) బాణును దండించుటకై పట్టుకొని వ్రేలాడునట్లు మీదగడ్డెడు వ్రాసు: చూ, సూత్రము. 1.

కోదండరామములు, దే. వి. ఐ. ఒకరకమువస్తు: చూ, రాన్యము. కోదరము, సం. వి. అ. పుం. ఉండ్ర: చూ, పెలిచండ్ర. కోద్దాటము, సం. వి. అ. న. గృహభేదము. (గృహభేదములు — తుదము, కోద్దాటము, పిలిరము): చూ, సదనము. 1. కోద్రంగము, సం. వి. అ. పుం. అరవ: చూ, మందె. కోద్రవము, సం. వి. అ. పుం. కోరమాషము, అశ్వు: చూ, దాన్యము (స్తంభకరి. 1-౨౬-౧౮).

కోధము, సం. వి. అ. పుం. 1. దుష్టత్వము: చూ, శటితము; 2. నేత్రకోగము: చూ, హృషణము. 3-౪; 3. నీక్కుకలియని చల్ల: చూ, మట్టిగ.

కోన, వై. వి. = కోణ: 1. అశవి. అశ్వ, ఆర. కాం. 49: చూ, విసనము; 2. కైలదీర్ఘకోణము: చూ, అశవ: 3. కొండల యందలి మణుగొవోటు. నను. 3, అ. 79; 4. మూల. సా. 3. అ. 232: చూ, విడివక్కు; 5. కొన. హరి. ౬. 3, అ.

178: చూ, ముద. 3; 6. పునశ్చేషము. అశవియం మందెమిసక్త. (అశవి కొండలు) అము. 1, అ. 116: చూ, దేశము; దే. వి. 7. గోనమూహము: చూ, మనుష్య.

కోన్మిమ్మరి, ద్వ. వి. కోరి, మనలించు. అప్ప. యు. కాం. 480: చూ, దాసరిము.

కోనమనిక్కి, ప్పు. వి. కోల్చి, మనలించు. అచ్చ. పిష్కెల, కాం. 11. (చుట్లు కోనమనిక్కి): చూ, వానరము.

కోనదేలు, ద్వ. వి. వైర్యత: చూ, మూలదేవు.

కోనదీను, గ్రాహ్యము, అం. ఏను దామనలలో నొకతెగవాడు. రుద్రాచలంబో కోనదీను, గ్రాహ్యము, సుమ్మగుంబదామనలు, పుమాన ద్రామనలు అను గ్రాహ్యములు 1-౨౫. మీను ముప్పది యను పుష్పములార్చనము అను స్తుతినాటలు లొక కొంపలు ముగ్గురు లొక కొంపలున్న యున్నాయి. వైదిక లోకముల యందుల నెప్పుడు: చూ, గ్రాహ్యములు.

కోనెలు, ద్వ. వి. చుట్టును మెట్లుగల నలుమిరుపులందు, పుష్కరిత: చూ, సరిచ్చ. 1-౪. (చూ. రోనెలు).

కోనెలు, — వై. —

కోపణము, సం. వి. అ. న. ప్రహరణ మొదట తెరిసికొనఁ బడిన వేదము. చూ, వేదము.

కోపరై, మి. వా. విణ. (కోపము + రై) కోపముగల (అంటి): చూ, శ్రీ. 1-౩౯.

కోపకాడు, మి. దా. విణ. (కోపము + కాడు) కోపముల వాడు. రాశి. 4, అ. 40: చూ, రోషణుడు.

కోపగుచ్చి, వై. వి. క్రి. = కోపించు: చూ, రోషించు. (యా. కోపగిచ్చి).

కోపగిల్లు, వై. అ. క్రి. రోపించు: చూ, రోషించు.

కోపన, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. భావం. రోపించుగల అంటి, రతనముయమున రోపముగల అంటు (అంటి కొంబు): చూ, శ్రీ: 1-౧౪౧; విణ. 2. కోపముగలది.

కోపనకము, సం. వి. అ. పుం. దోరించును గ్రుండ్కుడు: చూ, రాజార్థము. 1-౧౩.

కోపము, సం. వి. అ. పుం. క్రోధము. కిను: చూ, రోషము.

కోపలత, సం. వి. అ. శ్రీ. వర్ణహోట: చూ, లింగ్విజ్ఞానం.

కోపి, సం. విణ. 1. రోపముగలవాడు: చూ, రోషణుడు; పుం. 2. జలసారావతము: చూ, వాపులము.

కోపించు, సం. స. క్రి. = కోపగించు: చూ, రోషించు.

కోపితము, సం. వి. అ. పుం. = కోపకాడు: చూ, రోషణుడు.

కోపు, దే. వి. 1. వైపు. శాం. 4, అ. 142: చూ, పొర్చుము. 2; 2. యా. కోప్ప. విడిటికొన. భాగ. 1, ప్కం 463: చూ, విడిటికొప్ప; 3. రీతి. ౬, రా. 8, అ. 112: చూ, పదము. 1; 4. మద్యము. “అపరు సారాయి కోపన.” వేం. అం. 72: చూ, నుర. 1; 5. మద్యవిశేషము: చూ, నుర. 1; 6. అజ్ఞ: చూ, సమయము. 1; 7. చేలలను గుచ్చిగ్రుచ్చునట్టి సూది: చూ, సూది; 1-౨; 8. నిమిత్తము. య. 2, అ. 54: చూ, హేతువు; 9. నాట్యముతీర్పు. య. 4, అ. 12: చూ, నాటకము. 1; 10. అందము. రవి. 1, అ. 36: చూ, సౌందర్యము.

11. కష్టి: చూ, శూర: 12. అలసము కోసగుదానరత్తి: చూ, అలసము: 13. అబ్బ, గొండ్రి: చూ, వ్యంజనము: 1; బ. 14. నర: చూ, చూసాకము: 15. నాట్యగి. ఛేదము: చూ, నాటకము: 1.
 కోపుదారులు, దే. వి. సుమలను ప్రేమించెట్లు అయ్యెను: బాడు: చూ, పుత్రయినది.
 కోపునరువది, అం. 1: గూ, పనరుడు; 2: చూ, పరువల్ల. (పనరుడు-పరువల్ల పనరుడు అను రొంపలు)
 కోపువాణు, దే. అ. క్రి. (కోపు + సాణు) అందుగించు: చూ, రవ్యమగు.
 కోపోద్ధి, సం. వి. ఛ. క్రి. పడుకో: చూ, పడువము. 2-౯.
 కోయ, దే. వి. 1. గోపురమువలె రోసగుప్పలపరక. హరిశ్చ. 1, థా. 1962: చూ, రోప; 2. అంగుడి. అచ్చ. అం. రం. 96: చూ, క్రి. 1.
 కోమలి, సె. వి. = గోమలి, చార్పరికి. పేనున. 1204: చూ, వైశ్యుడు.
 కోమలిపి, వై. వి. అరక: చూ, వైశ్య.
 కోమటిసాక్షిము, వా. ఉదయవాసలదును సురరాని సాక్షిము. (వాడు.)
 కోమలి, సం. వి. అ. క్రి. కీరికి: చూ, బాల; 2. = కోమలి. చక్కదనముగల అడవి: చూ, క్రి.
 కోమలిపాదకల్పి, సం. వి. అ. స. (ప్రివచనము) భాగ్యవంతుల యొక్క అక్షణము: చూ, అక్షణము. 1-౩౩.
 కోమలిము, సం. వి. అ. స. 1. పిళ్ల: చూ, పిలు. 1; 2. పగడము రోని దోషము: చూ, రక్కములు. 1-౪-(౨); 3. పిల్లల దేశము: చూ, దేశము; 4. శివునిచేయించు: చూ, హరిణము. 1-౧౪; 5. వసంతకుడుపుట్టు: చూ, చూసవ్వయము; విణ. 6. మృదువు: చూ, సాంధ్రము. 3.
 కోమలసలి, సం. వి. అ. క్రి. సదనరక: చూ, మనరిక.
 కోమలి, వై. వి. 1. = కోమలా. అందుది: చూ, క్రి; 2. = కోమలా. చక్కదనముగల అడవి: చూ, క్రి. 1-౨౪౦.
 కోమలికము, వై. వి. = కోమలి. చక్కదనము, రా. అర. కాం. 1, అ. 148: చూ, సాందర్యము.
 కోమలులు, సం. వి. అ. పుం. 1. కామురులు: చూ, పలపు రాలు; 2. గొల్లవాలు: చూ, మహాకాండ్రుడు.
 కోమానిక, సం. వి. అ. క్రి. జాలిక: చూ, పరి 1.
 కోయ, దే. వి. ఒకజాతిదోయ: చూ, వ్యాధుడు. 1.
 కోయవాణు, దే. వి: చూ, రోయ.
 కోయష్టికము, సం. వి. అ. పుం. వీరుగుక్కెర: చూ, బరము.
 కోయల, వై. వి. 1. = కోకిలము. రూ-కోవెల. హరి. పూ. 8. ఆ. 35: చూ, వికము; దే. వి. 2. రూ-కోవెల. వరుల దర్శదేవాలయము: చూ, వేలుపుతెంకి; 3. ఒకానొక దివ్య స్థలము, కాశీ. 5. ఆ. 288 చూ, వేలుపుతెంకి.
 కోయలతెగదటి, దే. ప. మరుడు. వేం. అం. 8: చూ, మవ్వుడు.
 కోయ, దే. స. క్రి. 1. తీగెలు రోసగువాని చేదించు; చూ, అవించు 2. పువ్వుల రోసగువాని గిట్లు: చూ, చిరుము. 1.

కోయతోడుహర: దే. వి. కోసనకొలదిని పెరిగెడు కొయ్య గూర (కొయ్యరాడుహర-కోయతోడుహర అని కొంచు) చూ, మారిషము.
 కోరి, దే. వి. 1. బిల్లురాగెడు గిన్నె, చప్పలము అష్టి 3. ఆ. 94: చూ, మర. 2: (చూ, పాత్రము. 6-౪); 2. గిన్నె. వి. పు. 7. ఆ. 388: చూ, పాత్రము. 6: రాజ; 3. సంపద, భోజన పాత్రలు, శబ్ద స్థా. 5. ఆ. 96. చూ, పాత్రము. 6: విణ. 4. పెద్ద. "కోరమీసము-మిచ్చుకోరి": చూ, విప్రము.
 కోరంగము, సం. వి. అ. పుం. ఉసిదిరికి: చూ, క్రియలి. 1.
 కోరంగి, సం. వి. ఈ. క్రి. 1. చిత్తేరక: చూ, పుత్రుల: 2. విప్రులింగె: చూ, మిచ్చిలి. 1; 3. మరంగశ్శబ్దరి దివ్య స్థలము: చూ, గోవిల్లాలోనిది. చూ, చూడు. 1; 4. బానాక యంటిపేరు.
 కోరబడి, వా. విణ. వా. విశముగు.
 కోరిలము, సం. వి. అ. పుం, స. 1 చూ, మెరవము. చూ, ము. చూ, మొగ్గ. 1; 2. అరవిలి మొగ్గ: చూ, మొగ్గ. 2; 3. రామరమాండు: చూ, సహసమతము. 1-౯. 4 రూ-కోరి లము శక్తిలము: చూ, వైజయంతి; 5. చోరమును ముగించ ద్రవ్యము: చూ, రాక్షాస్థిము; 1-౧౪: పుం. 6. విమురకిలు, 100: చూ, శల్యము. 1-౭.
 కోరకొండె, దే. వి. వి. అ. రోసగువారికి ముఖపార్శ్వమునకు వేసెడు కొండె, కోరసిగ: చూ, ము. 3.
 కోరగించు, వై. అ. క్రి. 1. ముకుళించు. స్థా. 3, అ. 78: చూ, స్రుక్కు. 8; 2. = కోరకక. అంచురించు. విక. 4, ఆ. 31: చూ, మొలకెత్తు.
 కోరడి, దే. వి. అపరణగావేసిన నాడిమిద్రిగోరి, రంగోప: చూ, ప్రాచీనము. 1.
 కోరమాడుము, సం. వి. అ. పుం. గ. అళ్ల: చూ, చాన్యము.
 కోరము, వా. వి. 1: చూ, రూ-కోరుము: స. క్రి. 2 కోరిభాతు పునరు వ్యతిరేక రూపము (అంగము).
 కోరవాయి, ద్వ. వి. కోప్పశ్శిర్షముగు వాయువు అం. థా. ద్వి. మ. 125: చూ, వాయువు. 1-౧౯.
 కోరవోపు, దే. అ. క్రి. (కోర + పోపు) రోకిరయపోపు విక. 1, అ. 200: చూ, పంకర వోపు.
 కోరనిగ, భృ. వి: చూ, కోరకొండె. రామా. 2, ఆ. 110.
 కోరా, దే. విణ. రారెము, అరాహతము: చూ, పుష్పము 1 ౩. (కోరామల్లు-కోరానైను అని వాడుక.)
 కోరాను, దే. స. క్రి. (కోరి + అను) 1. కోడు. పనగు రోసగునది కొమ్ములతో నేలబడిన చుట్టు ప్రక్కల బిల్లు. అము. 4. ఆ. 153: ఉ. హరి. 6, ఆ. 3: చూ, నంబు; 2. కోరు, పందిముట్టలో నేలకెల్లగించు: చూ, ముట్లగించు; 3. కోరుడుమ్మ రోసగువాని నెట్ల పైకిబిల్లు. రామా. 1. ఆ. 208: చూ, క్రోడాడు; 4. కోరు, క్షతిచేయు: చూ, నెలగు.
 కోరాబంగారు, దే. వి. మట్టపుబంగారు: చూ, రోహము. 1.
 కోరామల్లు, వా. ప: చూ, కోరా.
 కోరాము, వా. ప: చూ, రోహము. 1. (రూ-కోరాము)

కోరింద, దే. వి. చూ-కోరింద. 1. లక్ష్మణునిగది యొక్క గోర తీగె, అచార్య, జహూక: చూ, మునుపత్ర; 2. కోరిందపొద. కోరిందపూసలు, దే. వి. ఆదివికలు ధరించు గాజుపూసలు. కోరిక. దే. వి. 1. ఇచ్చు: చూ, వాంఛ; 2 కోరుట. భార. శాం 6, ఆ. 284: చూ, వాంఛ; 1-౧; 3. చేపకామలంబన పొందఁ బడిన కోరిక: చూ, వరము. 3; విజా. 4. అభ్యర్థము. ఉ. రా. 7 ఆ. 121: చూ, వాంఛ. 1-33.

కోరికలీరి: రెవుట, తా. కోరిక అభివృద్ధి నొందుట "చివవాసాయా సంబులచే ప్రుక్కుచుం గోరిక లీరికలెట్ల నిర్దలంగని." (ధర్మజరాజసూయము)

కోరికలుగుట, అం: చూ, నియమములు. కోరికి, దే. వి. చూ-కోరికి - కోరిక. భార. ధ్రో. 1. ఆ. 1092: చూ, వాంఛ.

కోరిక, దే. వి. —పై.— (చూ-కోరిక- కోరికి —కోరిక - కోరిక.)

కోరు, వై. వి. 1. = కారణ. దశేతర వస్తురూపమైన కప్పము. రామ. 8, ఆ. 38: చూ, నిస్తు. 1; 2. బందకము: చూ, తాకట్టు: స. క్రి. 3. ఇచ్చించు: చూ, వాంఛించు; 4: చూ, కోరాడు (1-2-3-4 అర్థములు.)

కోరుట, అం. 1: చూ, దళావస్థలు: క్రి. 2. అడుగుట.

కోరుట, వా. వి: చూ, కోర్టు.

కోరువాడు, ద్వ. వి. ఆశంసిత. ప్రియవస్తువును కోరువాడు: చూ, వాంఛితుడు.

కోర్కె, దే. వి: చూ, రూ-కోరికి.

కోర్టు, అం. వి. న్యాయసభ, కోరుట.

కోఱ, వై. వి. = ఖరు. 1. పందికోర: చూ, పల్లు. 1; 2. పాము కోఱ: చూ, పల్లు. 1. 3. కోఱపల్లు, చంపల్లి హరి. పూ. 4. ఆ. 148: చూ, పల్లు. 1.

కోఱడము, దే. వి. 1. అపహాస్యము. నిర్వ. 5, ఆ. 77: చూ, పరిహాసము; బ. 2. అపహాస్య వచనము. నిర్వ. 3, ఆ. 98: చూ, వ్యాఖ్యాతము. 2; 3. దాద: చూ, చోకము.

కోఱము, వా. వి. కొఱ్ఱెరకోరించు పనిముట్టు (చూ - కోరము - కోరాము-కోరాము.)

కోఱము, వా. వి.—పై.—

కోరుకపాఱ, వా. వి. లవదారణ విశేషము: చూ, ముద్గరము (రూ-గోతుకుపాఱ-దోకుకుపాఱ-దోకుకుపాఱ.)

కోల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. చవ్వమను గ్రంధ్యము*: చూ, రాజార్హము: 1-౧౧; 2. పిప్పలితీగె*: చూ, పిప్పలి. 1; 3. బదరి*: చూ, రేగగు; దే. వి. (1) మగగుఱి: చూ, శిశ్నము; (2) శరము. హరి. ఉ. 4, ఆ. 155: చూ, బాణము. 1, ౧౫-(౧) (3) పంటకట్టె. భార విరా. 1. ఆ. 211: చూ, పంటనెఱు; (4) దండము. భార. అశ్వ. 3, ఆ. 105: చూ, వేత్రము. 1; బ. (5) ఉత్పవాదులతో దేవుని క్షింప్రక్కలను వెలిగింపఁబడు దీపములు; (కోలల సంబరము); విజా. (6) కోలన, దీర్ఘము; "కోలనిమ్మ." మొ: చూ, సోగ. 2.

కోలంబరము, సం. వి. ఆ. పుం. పీఠెయిర్క సర్వాంగము: చూ, పీఠ. 1-౬౫.

కోలక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. దోహగిరి*, దాని పలము (అని కొంచెము): చూ, మహాయమశక్తిక.

కోలకంబుడు, సం. వి. ఆ. పుం. చెన్నుడ: చూ, పిష్టువు 1. కోలకందము, సం. వి. ఆ. పుం. మహాచందము*: చూ, వెల్లులి కోలకము, సం. వి. ఆ. న. 1. అశ్రోతము*: చూ, వైశ్యము 3. 2. మరీచము: చూ, మిరియము; 3. ఇనుప గొలుసుతో కుట్టిన కుక్కాయి: చూ, సప్తము; 1-౧౫-(౨); 4. పుట: చూ, పల్లెపము; 5. దోహగిరి*: చూ, మహాయమశక్తిక: 6. బహువారము*: చూ, శ్రేష్ఠాచరించు.

కోలకర్పిటిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, మునిభరిక*.

కోలక్రోయిలు, దే. వి. య. కోలకొమ్మచ్చియను జలాశోక వాలక్రిడ: చూ, వాలక్రిడ.

కోలగిగ్గెర, దే. వి. కార్కరు దారమును పెనఁచి యెద్దులను మూడుపట్టుగా కట్టెను కట్టు. ఆము. 6, ఆ. 27.

కోలచర్మితము, అం: చూ, దలఁపితములు.

కోలచర్మితము, అం.—పై.— (కోలచర్మితము అనికొంచెము) కోలకెముట, దే. వి. యామికిరింబు: చూ, ముహి.

కోలజాన్ను, దే. వి: చూ, బొద్దానలము.

కోలదబ్బ, దే. వి. ఒకరెండు దబ్బు*. చూ, శిర్కరాచము. 1-౮.

కోలదళము, సం. వి. ఆ. పుం. సరియెఱుగు గంద ప్రద్యము*: చూ, రాజార్హము. 1-౧౫. (1-౫౫). (రేగారుపేరుగలిది)

కోలదివియ, ద్వ. వి. వెలుతురుకలైల దివటీ. భార. విరా. 3, ఆ. 4: (రూ-కోలదిచ్చె): చూ, స్వేహాశము. 1-౬.

కోలన, వా. పద, దీర్ఘము: చూ, గో. 2.

కోలనాసిర, సం. వి. ఆ. శ్రీ. బలక: చూ, రంభ. 2.

కోలనమ్మ, దే. వి. పొదిపునమ్మ*: చూ, నిమ్మ.

కోలపాల, దే. వి. అరికపిప్పి*: చూ, ముసుంగు. 1-౪.

కోలపుచ్చము, సం. వి. ఆ. న. రాబ్బలుగు: చూ, రాబండు.

కోలపొన్న, దే. వి. అంఘ్రిప్పి*: చూ, పుల్లెప్పి.

కోలఫల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కొమ్మనగొట్టెపిండి*: చూ, పూతిరి.

కోలము, సం. వి. ఆ. న. 1. రేగగుపంబు: చూ, రేగు; పుం. 2. పండి: చూ, మూరకము; 3. తెప్ప: చూ, హోడిమ; 4. బడి: చూ, వత్తము; 5. ఉత్పంగిము: చూ, క్రోడము; 6. కొగిలి: చూ, సొల్లెడము; 7. తలపెట్టె: చూ, శల్యము 1-౧; 8. నఖముచిప్ప: చూ, నఖము: దే. వి. (1) వేషము. ఆము. 4, ఆ. 98: చూ, వేషము.

కోలమూలము, సం. వి. ఆ. న. పిప్పలిమూలము*: చూ, పిప్పలి. 1.

కోలమెఱుగు, దే. వి. బరావతి, నిలుపుమెఱుగు. హరి. పూ. 7, ఆ. 180: చూ, విద్యుట్టు 1.

కోలలవారు, దే. వి. బ. వేత్రదరులు. ఉ. హరి. 3, ఆ. 27.

కోలవల్లి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. గజపిప్పలి*: చూ, పిప్పలి. 1; 2. చవ్వమను గ్రంధ్యము*: చూ, రాజార్హము. 1-౧౧. (రూ-కోలవల్లిక.)

కోలవల్లిక, సం. వి. అ. శ్రీ. చక్కచును గ్రంథ్యము *: చూ, రాజార్థము. 1-౧౦. (హా-కోలవల్లి.)

కోలవన, ద్వ. వి. జటిల*: చూ, మాంపి. 1.

కోలాంచము, సం. వి. అ. పుం. కోలాంచపును దేశము: చూ, దేశము.

కోలాట, వా. వి. హా-కోలాటము: చూ, వ్యంజనము. 1.

కోలాటకమ్మ, దే. వి. ఒకరకము కమ్మ. ౬౯. 7, ఆ. 86: చూ, భూషణము. 2.

కోలాటము, దే. వి. (కోల + అట) చేతుల గోలలుండుకొని యాడెడియాట: చూ, కోలాట: (చూ, ఉద్ధతము.)

కోలాహలము, సం. వి. అ. పుం. 1. కలకలము: చూ, స్వరము. 2.—శబ్ద- (అ) ౨: 2. ఉదాహరణ కొండ: చూ, వర్షకము: అం. 3: చూ, రాగాంగములు: 4: చూ, ఉద్బిజ భాషలు: (చూ, భాష. 1.)

కోలి, సం. వి. శబ్ద. శ్రీ. 1. జటిల*: చూ, కేగు: 2. గంగి కేగు*: చూ, లిరుచము: 3: చూ, గృధ్రనవి: 4: చూ, కపికోలి*.

కోలు, దే. వి. 1. కొల్ల. భార. ప్రవృ. 3, ఆ. 289: చూ, కలపాటు. 2: 2. అనుప్రయుక్తులైన కొనుదాకువునకు బావార్త రూపము. “ఇచ్చుకోలు-పుచ్చుకోలు” మొ: విజ. 3. పేద. “కోలుపులి-కోలుమొలి-కోలుమూపులు” మొ: చూ, పొడవు. 2: క్రీ. విజ. 4. మిక్కిలి. “కోలుమనగు”: చూ, హెచ్చు. 2.

కోలుకాణ, దే. వి. 1. నిదురుండుకొని యుకొని. సం. నా. 1, ఆ. 254: చూ, స్వామి ౩. ౩: 2. రావలివాడు: చూ, రక్షకుడు: 3. సుందరి క్రిందిండు: చూ, నేమరుడు.

కోలుకొను, దే. అ. క్రీ. హా-కోలుకొను. 1. ఉత్సహించు: చూ, యత్నించు: 2. తెలుకొను: చూ, రెక్కొను: 3: చూ, వర్జిల్లు.

కోలుకలి, దే. వి. హా-కోలుకలి. ఎదురునలిచి యుద్ధముచేయుట: చూ, యుద్ధము: 2. (యుద్ధ) సన్నాహము: చూ, యుద్ధము: 3. ఉత్సాహము: చూ, యున్నము.

కోలుసము, ద్వ. అ. క్రీ. హా-కోలుసము. 1. చెను: చూ, నశించు: 2. అగమము: చూ, ప్రత్యక్షమగు: స. క్రీ. 3. పోగొట్టుకొను: చూ, భంగించు. (ప్రే-కోలుపలుచు.)

కోలుపాటు, ద్వ. వి. హా-కోలుపాటు. 1. చేటు: చూ, హాని. 2: 2. పోగొట్టుకొనుట: (హా-కోలుపాటు-కోలుపోక-కోల్పోక.)

కోలుపోక, దే. వి. హా-కోలుపోక. పోగొట్టుకొనుట. భార. ద్రో. 3, ఆ. 13: హా-కోలుపాటు-కోలుపాటు.

కోలుపోవు, దే. అ. క్రీ. 1. 1. చెను. భార. విరా. 2, ఆ. 262: చూ, నశించు: స. క్రీ. 2. పోగొట్టుకొను: మార్క. 6, ఆ. 11: చూ, భంగించు. (ప్రే. కోలుపుచ్చు.)

కోలె, దే. వి. 1. వెన్నుకోసినకాండ. భార. ఆది. 8, ఆ. 118: ద్ర. 2: చూ, హా-కొలె. భార. విరా. 1, ఆ. 74.

కోలెంతము, సం. వి. అ. పుం. గాడిచె: చూ, రానభము.

కోలెముక, దే. వి. (కోల + ఎముక.) హా-కోలెమ్ము. కశీయక: చూ, శల్యము. 1.

కోలెమ్ము, —పై.— (కోలెమ్ముక).

కోలెమ్ముక, —పై.—

కోల్కొను, దే. అ. క్రీ. చూ, హా-కోలుకొను. (ఉత్సహించు-భార. ఉత్సా. 4, ఆ. 90: తెలుకొను. జై. 7, ఆ. 19: వర్జిలు. పాండు. 4, ఆ. 19.)

కోల్లల, దే. వి: చూ, హా-కోలుకలి. (ఎదురు నలిచి యుద్ధము చేయుట. భార. శల్య. 1, ఆ. 337: యుద్ధసన్నాహము. భార. విరా. 3, ఆ. 183: అచ్చు. యు. కాం. 237.)

కోల్లప, ద్వ. అ. క్రీ: చూ, హా-కోలుపము. (చెను. భార. ౬. ౩, ఆ. 24: అగమము. హరి. పూ. 8, ఆ. 103: పోగొట్టుకొను. భార. ఆం. 3, ఆ. 925: భార. ఉత్సా. 2, ఆ. 162.)

కోల్పాటు, ద్వ. వి: చూ, హా-కోలుపాటు. (చెను. భార. ౬. ౩, ఆ. 275: పోగొట్టుకొనుట. రా. ఆర. కాం. 1, ఆ. 21.)

కోల్పాలి, దే. వి. పులి: చూ, శార్పాలము. 1.

కోల్పోక, దే. వి: చూ, హా-కోలుపోక.

కోల్ప, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, పిచ్చిలి. 1*.

కోప, దే. వి. 1. ఉద్ధతము గొలుపునందు: గెలిగెడి వ్యాధి: చూ, రోగము. 1: 2. పుష్టవివర: చూ, కోప. 1: వా. 3. ముత్యాల కోప, హారములో నొకభాగము. (అని కొంచులు): 4. వంశానుక్రమము.

కోపరము, దే. వి. శత్రువులై పుష్టమగుట నెలిసికొనుటయై యుండు కావలి. హా-కోపురము: చూ, రక్షణము.

కోప, వా. వి. పంచదార చలిపిన పాలముద్ర: చూ, భక్త్యము (కోపాపిళ్ళు-దూధ్ మెళా అనియు వాడుక.)

కోపి, వా. వి. 1. సస్యాధినాశము. హా-కోపి-కోల-కోలు: చూ, నాశము. స: చూ, లాశము.

కోవిదారము, సం. వి. అ. పుం. రాంచనము*: చూ, యుగపత్రము.

కోవిదులు, సం. వి. అ. పుం. చగువరి: చూ, విద్వాంసులు.

కోపు, దే. వి. అచ్చునందగు పుష్కలమందము. కాశ. 2, ఆ. 33: చూ, హూహూ.

కోపురము, దే. వి: చూ, హా-కోపరము. స్వా. 3, ఆ. 54.

కోవెల: చూ, హా-కోగెల-కోయిల. గుడి:— ఉ, రా. 7, ఆ. 26: రోకిలము: య. 2, ఆ. 49.)

కోశరారము, సం. వి. అ. పుం. ఒకరకము చెఱుకు*: చూ, మునురారము. 1-౨: 2. కొబ్బరి*: చూ, గారికెళము: 3. కన్ను: చూ, లోచనము 1: 4. నమ్మించుట*: చూ, ముప్పొచ్చుము: 5. పట్టుపురుగు: చూ, పురుగు.

కోశవివ్యము, అం: చూ, దివ్యములు. (దివ్యప్రమాణదేవమునకు పేరు. ‘దివ్యయోగ’ అనుదానికి ‘దీప్యయోగ’ అని పఠించి ప్రకాశించువానికిని పేరు అని కొంచులు.)

కోశపరి, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. రాజకోశాతకి*: చూ, వీణ. 2: 2. ములుదోస*: చూ, దోస: 3. తక్కిలపుపండు: చూ, వైజయంతి.

కోశపరిమ, సం. వి. అ. న. 1. తక్కిలము*: చూ, వైజయంతి: 2. తక్కిలపుపండు: చూ, వైజయంతి.

కోహళము, సం. వి. అ. పుం. 1. చాచా, కాహళమును
వాద్యము: చూ, వీణ. 1-౨౬; 2. చాచాముట: చూ,
వ్యాధ్యులము. 2; 3. చాచాభేదము: చూ, చుర. 2-౧౬.
కోహళము, అం: చూ, ఉరతకాత్తగ్రంథములు.
కోహళము, సం. వి. అ. పుం. 1. చాచాకాత్త ప్రవర్తకుడైన
కోహళమును ముని: చూ, ముని 1; అం. 2: చూ, కాత్త
ప్రవర్తకుడు.
కోహళ, దే. వి. ఉరతకాత్తగ్రంథమును గురించినది, అం. 4.
4. అ. 3: చూ, చాచాచూ.
కోహ, దే. విణ. 1. అర్చ్యముగొందినవాడు, అం. ఛా. త్త.
వి. 9: చూ, విలక్షణము; 2. విలక్షి: చూ, వెలెపు.
కోశతనము, దే. వి. భయశిలత్వము: చూ, వెలెపు.

క్రొ

కా. దే. వి. వృత్తయందు కావ్యమునకు మీదటి వర్ణము
లోపింపగా మిగిలినదామము. "కావీణ" మే: చూ,
చూ.కవుడు.
కాంకము, సం. వి. అ. పుం. కాంకమును దేశము: చూ,
దేశము.
కాంకిణము, సం. వి. అ. పుం. రూ. గొం: ఛము: చూ, దేశము.
కాంబము, సం. వి. అ. పుం. క్రాంతిమార్పము: చూ, పర్వతము.
కాంబహమనము, అం: చూ, రహితకామములు: (చూ, హాట
కానములు, కానములు, గవామయము.)
కాంకిన్యము, సం. వి. అ. పుం. 1. పెన్నముమ్యు: చూ, కుమికి.
2: చూ, కల్పనూత్రములు.
కాండిన్యన, అం. ప్రవరం. వశ్య (వాశ్య: మైత్రావగుణ,
కాండిన్య: చూ, గోత్రము: (చూ, ప్రవరము.)
కాంకిన్యము, సం. వి. అ. పుం. పట్లగుట్టము, కాంకిన్య
దను ముని: చూ, ముని. 1.
కాంత, సం. వి. ఈ. శ్రీ. రేండుకలను గుంధ్రపెన్నము: చూ,
రాజార్థము. 1-౨౬.
కాంతకుడు, సం. విణ. ఈ. రేండుకలను: చూ, ప్రాసీకుడు.
కాంతేయము, సం. వి. అ. పుం. ఉయమద్ది: చూ, మద్ది.
కాగిలి, వై. వి. 1 = రూ. రేండుకలను, చూ, సంశ్లేషము: అం.
2: చూ, కళలు. 3: (చూ: గళస్థనము.)
కాగిలిచు, వై. న. క్రి: రూ. రేండుకలను: చూ, సంశ్లేషము.
కాగిలింక, వై. వి: చూ, రూ. రేండుకలను.
కాగిలింపు, వై. వి: చూ, రూ. రేండుకలను.
కాణ, వై. వి. = పింజలు. రస. 1, అ. 11: రూ. కంజ-
కముణ-కముణ-కపుణ-కైజ-వయసి-కైదు; (సం. పం):
పింజలము, రూ. నుదాడి. రూ. కాలానుదాడి.
కాత్మత్యము, సం. వి. అ. న. 1. అకార్యముచేయుట; 2.
సకృత్తాననదుట: చూ, సకృత్తానము.
కాక్రీటరచలము, సం. వి. అ. పుం. కొండచిలువ: చూ,
సర్పము. 1-౪-(౨౦).

కాక్కుటికుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. కపటముకలవాడు:
చూ, కపటి; 2. చేరువ చూచుచు బోయెడివాడు.
కాశీంధ్రత్యము, సం. వి. అ. న. పొట్టపోసికొనువాడనము.
కాశీమయము, సం. వి. అ. పుం. కత్తి: చూ, కట్టి. 2.
కాచు, దే. వి: చూ, రూ. కవుడు.
కాటకుడు, సం. వి. అ. పుం. మృగపక్ష్యములనుజంపి పెం
యించు కీడించువాడు: చూ, వెత్తుకొడు.
కాటము, సం. వి. అ. పుం. కొడిసె: చూ, పక్షిరము.
కాటకము, సం. వి. అ. పుం. స్వతంత్రముగా పనిచేయు
వర్తంగి: చూ, స్వర్ణకాటము.
కాటిలికుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. అగస్తా: చూ, స్వర్ణ
కాటము. 2. దుష్టుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.
కాటిల్లు, సం. వి. అ. న. వంశరసము (రూ. కుచిలము.)
కాటిల్లుడు, సం. వి. అ. పుం. వాత్సల్యమును: చూ,
సద్భావము. 1.
కాచు, వై. వి. 1 = కపటము: చూ, వ్యాధము. 1; 2. మోసము:
చూ, వంచన. (రూ. కవుడు)
కాణపరతుడు, సం. వి. అ. పుం. ఛేట్టుడు: చూ, కాంత
నవుడు.
కాణపుడు, సం. వి. అ. పుం. నైర్మల్యము: చూ, మూలకేడు.
కామరము, సం. వి. అ. న. 1. తమి, తహతహ, అనుభవించు
కోరికయందలి యాళ: చూ, వాంఛ: 1-౨౬; 2. కోరిక:
చూ, వాంఛ: 3. పెండ్లియందు చేరగట్టుకొనెడు తోరము:
చూ, వ్రతనూత్రము: 4. ఉత్సవము: చూ, వండుగ. 2; 5.
శ్రీపురుషులపరిహారము: చూ, పరిహారము: 6. వైష్ణవచ్చిన
మేలు: చూ, శుభము. 1; 7. అనందము: చూ, సంరో
షము: 8. వాట లోనగు నుభము: చూ, సంరోషము: 9.
పెండ్లి: చూ, పివాహము: 10. దేవేంద్రునితేరు: చూ, శక
టము. 1.
కామూలము, సం. వి. అ. న. తమి: చూ, కామకము. 1.
(వై. 6, అ. 8.)
కాద్రివికము, సం. వి. అ. న. పావర్పలవణము: చూ, లవ
ణము. 1.
కాద్రివీణము, సం. విణ. ఆఖ్యమందునది (పొలము): చూ,
మామి. 1-౪౫.
కాను, దే. వి: చూ, రూ. కవుడు. (వింటినము. "చ. పిడి
కెడు కానుగొప్పగుని ప్రేమ: ద్విజక్రమమాంగి: జేసితే,
పిడికెడు కానుగొప్పగుణులతోర్పు గుణులును గంటినందు."
అ. 1, అ. 9.) (వృత్తయం చిది భూర్వపవం లగనపును
నువర్తంబునకు వికల్పంబుగ లోపంబగు, భార. విరా. 4, అ.
26.
కాపము, సం. వి. అ. న. నూతనము: చూ, సలిలము. 1-౨౪.
కావీనము, సం. వి. అ. న. 1. = గోణము. గోణ: చూ,
బొట్టము; 2. అకార్యము: చూ, పృశితము. 2; 3. శ్రీపుగ
పుల గుణ: చూ, భగము. 12; పుం. 4. రచకుడు: చూ,
బోలము; 5. అయిపు: చూ, పర్వము. 6-౪; 6. పునస్సు: చూ,
హృదయము.

కౌషీనవంశః ఖలు భాగ్యవంశః, న్యా. గోష్ఠిగలవారే యనగా మునులు భాగ్యవంతులు (అహ్యునిభవము గలవారు.)
 కౌషోదకి, నం. వి. ఈ. శ్రీ. విష్ణుపుష్పముక్క గవః చూ, నాణము. 1-౭౮. (రూ.కౌషోదకి.)
 కౌషేరము, నం. వి. అ. న. 1. చెంగల్వకౌష్ఠః : చూ, పారి భావము; 2. పాలుపిండికలిపి వండిపిండివదు:చూ,భవ్యము.
 కౌమారము, నం. వి. అ. న. 1. బాల్యమునకు అనవవయోగ్య (మూఁడవయేడు మొదలు ఎనిమిదేళ్లవఱకునైన ప్రాయము): చూ, వయస్సు. 1; అం. 2: చూ, అవస్థలు.
 కౌమారి, అం. 1. బ్రాహ్మ్యది సప్తమాత్యకలలో నొకఁడే: చూ, మాత్యకలు: 2. దుర్గ: చూ, పార్వతి. 1.
 కౌమారీభైరవకంఠము, అం: చూ, కంఠములు.
 కౌముదము, నం. వి. అ. పుం. కౌ రికమానము: చూ, మానము. 1.
 కౌముది, నం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. రూ.ముది. చంద్రిక: చూ, వెన్నెల; 2. కౌముదము: కౌ ర్తికౌత్సవము (అని కొందఱు): చూ, పండుగ. 2; 3. ఒకానొక గర్వింకును. "సిద్ధాంతకౌముది."; అం. 4. ఒకానొక వృత్తము. ఇది ఒక్కొక్క పాదమునందు న, త, త గురువులతోగూడి ఆఠింట యతిగలిగి పదవ ఛందస్సునందుఁ బుట్టినవృత్తము. ఉదా: — "మునినుతా కౌ-ముదివృత్త మొప్పును నతాంగం.బల౯ షడ్యతి౯. దునిమెఁ బొల - స్తు భూపుతి౯ కినుక రామ - ష్టిశుండన౯." చూ, వృత్తము. 1.
 కౌముదీదారము, నం. వి. అ. పుం. న. ఆశ్వయుజ పూర్ణిమ, శరదౌరపూర్ణిమ: చూ, పున్నమ.
 కౌముదీద్రువు, నం. వి. ఉ. పుం. దీపపుస్తంభము, శిఖరతలుపు: చూ, స్తంభము. 1.
 కౌముదీసతి, నం. వి. ఇ. పుం. చందురుడు: చూ, హిమాంకువు.
 కౌముదీవృక్షము, నం. వి. అ. పుం: చూ, కౌముదీద్రువు.
 కౌమోదకి, నం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, రూ.కౌషోదకి.
 కౌమోది, —పై.—
 కౌమో, దే. వి. 1. ఉద్రిఘలచరము: చూ, మత్స్యము. 1; 2. చేప మీఁదిపొలను: చూ, శల్కము. 3.
 కౌంపులు, పా. కురురాజయొక్క సంకతి.
 కౌరవ్యము, నం. వి. అ. పుం. దేవయోని సర్పవిశేషము: చూ, సర్పము. 1-౪-(౭).
 కౌరవ్యుడు, నం. వి. అ. పుం. కౌరవేయుడు. కురువంశ జాడు.
 కౌరు, దే. వి. వర్షాదిక్యము, రూ.కవురుహంస. 3, ఆ. 193 : చూ, వర్షము. 6-౧౨.
 కౌరులు, దే. వి. ఇ. నాట్యగతిభేదము: చూ, నాటకము. 1.
 కౌర్యము, నం. వి. అ. పుం. వృశ్చికరాశి: చూ, రాశి. 2.
 కౌర్యము, నం. వి. అ. న. రతిబంధవిశేషము: చూ, రతిబంధములు. 1-౩.
 కౌలకేయుడు, నం. వి. అ. పుం. అనతీవృత్తుడు: చూ, పుత్తుడు. 1.
 కౌలకీనేయుడు, నం. వి. అ. పుం. విశ్చక్రయైన వతివృత్త కొడుకు: చూ, మానుడు. 1-౧౭. (రూ.కౌలకేయుడు.)

కౌలదేయులు, 1. —పై.—; 2. రూ.కౌలకీనేయులు. అంకు బాలి కౌలకు: చూ, మానుడు. 1-౧౭.
 కౌలకీనేయుడు, —పై.—
 కౌలపు, అం. చూ, పరణము. 11: (చూ, పరణములు. 2.)
 కౌలరులు, నం. వి. అ. పుం: చూ, హిమంతుడు.
 కౌలీను, నం. వి. ఈ. న. 1. గొప్పపాశమునందలి పుట్టుక; 2. శ్రీపుష్పం గురి: చూ, సగము. 12; 3. సుసంపాదుల జగిలము: చూ, యద్రువ; 4. జగిలము: చూ, యద్రువు; 5. నిందింపఁబడినది: చూ, ప్రాణము. 1; 6. అప వాదుడు: చూ, సంద. 1.
 కౌలరీ, నం. వి. అ. శ్రీ. తిర్క్కులశ్చంగి: చూ, శ్చంగి.
 కౌలు, దే. సి. ప. ౧. రూ.కౌలులు. "కౌలు పదమారు." చూ, ముచ్చలచౌ.
 కౌలులు, నం. వి. అ. పుం. కౌలము స్థులు: చూ, అస్థులునుడు.
 కౌలుప్రీనము, నం. వి. ఉ. ఉపలంఘనమునది (నేల). రూ.కౌశిక్తి నము: చూ, భూమి. 1-౭౨.
 కౌలేయకము, నం. వి. అ. పుం. 1. రుక్మ: చూ, జనకము; విజా. 2. మంఛులమునుఁ బుట్టినది.
 కౌలేయదండ, నం. వి. అ. పుం. 1. పరిమంతు: చూ, సజ్జ నుడు; 2. ఇంద్రుడు: చూ, పలుకుబడి; 3. మిక్కిలి శ్రీలోలుడు: చూ, వలపురాడు.
 కౌలేయుడు, నం. విజా. పరిమంతు: చూ, సజ్జనుడు.
 కౌల్యుడు, —పై.—
 కౌళక, నం. వి. అ. శ్రీ. 1. ప్రమ్మిద: చూ, ప్రబుధి: (చూ, వాత్రము. 6); 2. గిన్నె: చూ, పాత్రము. 6.
 కౌళము, నం. వి. అ. న. కాన్యచిత్తము: చూ, దేశములు.
 కౌళలము, నం. వి. అ. న. సేర్పరితనము: చూ, సామర్థ్యము. 1: (రూ.కౌళ్యము.)
 కౌళలి, నం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. సకలస్త్రిము: చూ, స్వాగతము; 2. వరహానము: చూ, సందేశము.
 కౌళలేయుడు, నం. వి. అ. పుం. శ్రీరాముడు: చూ, రాముడు.
 కౌళ్య, నం. వి. అ. శ్రీ: చూ, కౌసల్యాత్మ.
 కౌళల్యము, నం. వి. అ. న. చూ, రూ.కౌళలము.
 కౌళంబి, నం. వి. ఈ. శ్రీ. వత్సపటము: చూ, దేశము.
 కౌళకప్రియుడు, నం. వి. అ. పుం. శ్రీరాముడు: చూ, రాముడు.
 కౌళకవలము, నం. వి. అ. పుం. కౌళ్యలి: చూ, స్కంధవలము.
 కౌళరము, నం. వి. అ. పుం. 1. గుర్జుము: చూ, మహిసాక్షి; 2. గుడ్లగూఁద: చూ, సకీసంపుఁబులులుగు; 3. నశులము: చూ, ముంగిస; 4. ఆశ్వరథము: చూ, పాలము. 3-౨; 5. బజాంజి. మొదలగు బొక్కనమునకు అంకుము: అ. 6: చూ, పసములు.
 కౌళకన, అం. గోత్రములలో నొకటి: చూ, గోత్రములు. ప్రవరము-వైశ్యామిత్ర. అమమర్షి, కౌళి: చూ, గోత్రము. 13.
 కౌళరాత్మజుడు, నం. వి. అ. పుం. అర్జునుడు: చూ, విజయుడు.
 కౌళరాయుధము, నం. వి. అ. న. ఇంద్రునిమ్ము: చూ, బాణము. 1-౧౬.
 కౌళికారాతి, నం. వి. అ. పుం. కాశి: చూ, వాయునము. 1.
 కౌళి, నం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1; 2. కౌళి యను గోదావరీనది: చూ, నది. 3. కౌళి యను గ్రంథము:

క్రకవపపి, సం. వి. ఈ. ప్రి. అంపపురలోచేయ, కరయ
యను చేయ: చూ, మత్స్యము. 1-౨౫.

క్రకవము, సం. వి. అ. పుం. 1. = కరగనము. రంపము:
చూ, అంపము; 2. కరీరము*: చూ, వెయినురు: అం. 3. =
కరగనము. ధనుర్వేదమునందలి ముప్పదిరెండాయుధములలో
నొకటి: చూ, ముప్పదిరెండాయుధములు: (చూ, దాణము. 1)
క్రకవారకము, సం. వి. అ. పుం. గుట్టుపుకొరడా: చూ, ముని
కొర. 2.

క్రకణము, సం. వి. అ. పుం. పిన్నకత్తెర: చూ, బిడము.
క్రకరము, సం. వి. అ. పుం. 1. = కత్తెర. — పై —: 2.
రంపము: చూ, అంపము: 3. కరీరము*: చూ, వెయినురు.
క్రకరుడు, సం. వి. ఆ. పుం. పేరువాడు: చూ, పేరువాడు.
క్రక్కన, పై. వి. ఇ. = కర్కశ. కతనము. పై. 3, ఆ. 118:
చూ, బెడిదము.

క్రక్కు, దే. వి. 1. కరుపున వికారమెత్తి తిన్నది వెడల
నుమియుట: చూ, వాంఠి; 2. కక్కు తెవులు: చూ, దాంతి;
స. క్రి. 3. కరుపున వికారమెత్తి తిన్నది వెడలనుమియు:
చూ, వెళ్ళగొట్టు.

క్రక్కును, దే. వి: చూ, క్రక్కు.
క్రక్కున, దే. ప్రి. క్రి. విజ: చూ, క్రంచణ. (హ-గ్రహ-న-
గ్రక్కున-క్రచ్చు-క్రన్ను.)

క్రక్కెర, పై. వి. = క్రకర: చూ, హ-కక్కర.
క్రచ్చ, దే. వి. కాంక్ష: చూ, వాంఠ. (హ-క్రచ్చు-కచ్చు.)
క్రచ్చు, దే. ప్రి. క్రి. విజ. (క్రచ్చు+అజా) క్రంచణ.
భార. ఉద్యో: 1, ఆ. 176; రా. యు, కాం. 1447: చూ,
వేగము. 3; 2. నిష్కల్మషముగా. భార. అర. 7, ఆ. 367.

క్రచ్చు, దే. వి. 1. కాంక్ష: చూ, వాంఠ; 2. మానిన్యము: చూ,
మలినము; 3. పేనునత్రాకు లోనగువానియంతువయుక్తము
కాని తృణాదుల యంశము; స. క్రి. 4: చూ, కాను. రామా.
5, ఆ. 189: చూ, వేడించు.

క్రచ్చుకొను, దే. స. క్రి. చుట్టుకొను. వసు. 4, ఆ. 57: చూ,
వేడించు.

క్రతువతువయము, అం ప్రకమచహ్మము, ద్విత్వియ్యోక్తిము,
తృతీయాతిరాత్రము, శ్లోకేష్టోపము. (4)

క్రతుదక్షిణ, అం. నీరు విశ్వేదేవుడు పదియందొక్కోదాన: చూ,
విశ్వేదేవులు.

క్రతుద్యంపి, సం. వి. న్. పుం. ఇన్నపుగొంగ: చూ, శివుడు.
క్రతునకువు, సం. వి. ఉ. పుం. గుట్టుము: చూ, హయము. 1-౪.

క్రతుపావకము, సం. వి. అ. పుం. యజ్ఞవహ్ని: చూ, వహ్ని.
1-౨.

క్రతుపురుషుడు, సం. వి. అ. పుం. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు.
క్రతుభుజుడు, సం. వి. ఉ. పుం. ఇన్నపుదిండి, దేవత: చూ,
వేదపు.

క్రతురాజము, సం. వి. అ. పుం. రాజసూయయజ్ఞము: చూ,
యజ్ఞము.

క్రతువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. ఇన్నము, యావంతముగల
యజ్ఞము. (ఆని కొందఱు): చూ, యజ్ఞము: 2. సప్త

ముఖులలో నొకఁడు: (చూ, ఋషి): చూ, సన్న్యాసి-1: 3.
ఋశ్వేదేవ దేవత: చూ, దేవతాదేవత: 4. కుడాగ్రము:
చూ, స్తనము: 5. చూరించు: చూ, భస్మము; 6. పెనురవప్పు: చూ,
మూసము: 7. చూ, వహ్ని. 1-౫; అం. 8: చూ, బ్రహ్మ. 1.
క్రతువులు, అం. గ్రహపితృధామము, ద్విత్వియ్యోక్తిము, తృతీ
యాతిరాత్రము, శ్లోకేష్టోపము.

క్రతురాత్మము, సం. వి. అ. పుం: చూ, క్రమిరాజము.
ప్రభవము, సం. వి. అ. స. నిరాసించు: చూ, రాజార్జును.
1-౩౫.

ప్రభవము, సం. వి. అ. స. నిరా: చూ, చూ, చూ.
ప్రస్తు, పై. ప్రి. క్రి. విజ. 1. ముగిసినది. 2. క్రంచణ: భార.

భార. 2, ఆ. 269: చూ, దేగము. 3; 2. కర్కశము.
భార. నిధా. 2, ఆ. 268: చూ, కిమ్మట; 3. పునుర్వేకము.
భార. ఆది. 3, ఆ. 165: చూ, పే. వియు.

క్రన్ను, పై. ప్రి. క్రి. విజముగా, ముగిసినది. అం. భా. తృ.
71: చూ, దేగము. 3.

క్రమిరుడు, సం. వి. అ. పుం. ప్రి. పేరుమొలక క్రమిరుడు:
జదివినవాడు.

క్రమిచ్చదము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, జిల్లము:
క్రమణము, సం. వి. ఆ. స. అడుగుడు: చూ, హజ్జ.

క్రమభిష్టము, అం. (అప్రమము) (శక్తిహీనము) క్రమముదప్పుట
(వాక్యబోషములు మునుపటి వాడుకలో నొకటి: చూ,
వాక్యబోషములు. ఉదా. — మొనరి వరుసను దిప్పించి
దానికి కన్నముగల దరువాత వ్రాయుట. రామ భరత లక్ష్మణ
శత్రుములు. తైత్తిరీయా సుమిత్రా కౌసల్యా సందనులు.
ఇట్లు క్రమము దిప్పించి వ్రాయుట. రామభరత లక్ష్మణ
శత్రుములేవరుగల తెచ్చుబడిలో చూచునను వారితల్లల
పేర్లల దిప్పవలయును. ముంపు వెనుక దిప్పటలే గ్రమము
భంగమయ్యెను. రామ భరత లక్ష్మణ శత్రుములు కౌసల్యా
తైత్తిరీయా సుమిత్రా సందనులని తెచ్చుబడియును

క్రమహారము, సం. వి. అ. పుం. ఆటిము*: చూ, జక
పుష్పము.

క్రమము, సం. వి. అ. పుం. 1. సూరివి: చూ, విధము. 1;
2. అడుగుడు: చూ, హయము. 1; 3. అణములు: చూ,
తలపాటు. 2; 4. జలిమి: చూ, శ క్రి. 1; 5. వడలు:
చూ, లోలము: 6. వేదములోని క్రమము: 7. వేదశాస్త్ర
ములచేత నిర్ణయంపఁబడిన విధి: 8. అంజ: చూ, పాదము.
1: అం. 9. క్రమాలంకారము: చూ, అలంకారము. 3;
10: (చూ, అలంకారము. 3): చూ, సంచారివర్ణకాలంకార
ములు.

క్రమరేచిరము, అం: (చూ, అలంకారము 3): చూ, స్థాయి
వర్ణకాలంకారములు.

క్రమశీర్షము, సం. వి. అ. స. ప్రాకారగృహము: చూ, సదనము. 1.
క్రమి, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, రూ-త్వమి.

క్రమించు, సం. స. క్రి. 1. అధిక్రమించు: అని. 3, ఆ. 14:
చూ, దాటు. 8; 2. అక్రమించు. భార. మౌ. 1, ఆ.
10: చూ, మొగదించు.

క్రమికంఠకము, సం. వి. అ. న. 1. చిత్రాంగము: చూ, నహ్నిసంజికము; 2. నిజంగము: చూ, వాయువిశంగము; 3. ఉపవర్ణము: చూ, పేడి.

క్రమిస్తుము, సం. వి. అ. న. విశంగము: చూ, వాయు విశంగము.

క్రమిజ, సం. వి. అ. న. శ్రీ: చూ, చక్క.

క్రమిజము, సం. వి. అ. న. అగు: చూ, రాజర్థము. 1.

క్రమిశ్రువు, సం. వి. ఉ. పుం. విశంగము: చూ, వాయు విశంగము.

క్రమకము, సం. వి. అ. న. 1. పోలవంతు: చూ, పోల; 2. చచ్చలము, తాండాలపు పీడి: చూ, పీడియము: పుం. 3. పూగము: చూ, పోల; 4. పాపాధుగు: చూ, పొద్దుగు; 5. గంగరాడి: చూ, రాడి; 6. నాగముపై: చూ, పచ్చకము; 7. కార్పాసము: చూ, పుల్ల; 8. సప్తహయ: చూ, పుల్ల.

క్రమకీ, సం. వి. ప. శ్రీ. పూగము: చూ, పోల.

క్రమేలము, సం. వి. అ. పుం. అంఠ: చూ, రాజ్విజ్ఞ.

క్రమేలము, సం. వి. అ. పుం. — పై —

క్రమ్యుట, దే. ప్ర. శ్రీ. విజ. చూ-క్రమ్యుట-క్రమ్యు. పునరర్థకము, మరల. అం. భ. త్వు. 69: చూ, పెండియ.

క్రమ్యురిలు, దే. అ. శ్రీ. (చూ - క్రమ్యుట-క్రమ్యు - క్రమ్యురిలు - క్రమ్యురిలు) మరల, పేపర్లు. అం. భ. త్వు. 114: చూ, పట్టి.

క్రమ్యుట, దే. ప్ర. శ్రీ. విజ: చూ, క్రమ్యుట.

క్రమ్యుజుడు, చూ. అ. శ్రీ. (క్రమ్యుట+పడు): చూ, చూ-క్రమ్యురలు. భార. ఉద్యో. 3, అ. 393. (స్వార్థమననము).

క్రమ్యులు, దే. అ. శ్రీ. పై: (చూ-క్రమ్యుటిల్లు).

క్రమ్యుటిల్లు, దే. అ. శ్రీ. పై: (చూండు. 4, అ. 80.)

క్రమ్యులు, దే. అ. శ్రీ. పై: —; (భార. ఆం. 6, అ. 327.)

క్రమ్యులు, దే. ప్ర. క్రమ్యుటచేయు. భార. ఆం. 3, అ. 170: చూ, మరలించు.

క్రమ్యు, దే. అ. శ్రీ. 1. కపయ, భార. ఆం. 3, అ. 113:

రా. ఆం. 2, అ. 393: చూ, వ్యాపించు; 2. పైకులుకు.

భార. శ్రీ. 2. అ. 64: చూ, ప్రవృత్తి.

క్రమ్యుడల, దే. వి. క్రమ్యుట.

క్రమ్యుడెంచు, దే. అ. శ్రీ. (క్రమ్యు + తెంచు) పైకులుకు. భార.

విరా. 2, అ. 70: చూ, క్రమ్యు 3. (స్వార్థమున తెంచు.)

క్రయము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఖరీదు: చూ, వెం. 1: 2.

(వెలయచ్చి) కొనుట: చూ, వజము.

క్రయవిక్రయము, సం. వి. అ. పుం. కొనుట అమ్ముట: చూ, వాణిజ్యము.

క్రయవిక్రయములచేపి, తిరుగబడుట, అం. వివాదములు పడు వెనిమిదింటిలో నొకటి: చూ, వివాదములు.

క్రయవిక్రయకుడు, సం. వి. అ. పుం. (నరకును) కొని యమ్మెడువాడు: చూ, వర్తకుడు.

క్రయోహము, సం. వి. అ. పుం. 1. అంగడి: చూ, దుకాణము; 2. అంగడివీధి: చూ, మార్గము. 1.

క్రయించు, సం. స. శ్రీ. (నరకును వెలయచ్చి) కొను: చూ, విలును.

క్రయించు, సం. వి. అ. పుం. (నరకును వెలయచ్చి) కొను వాడు: చూ, విలువవాడు.

క్రయ్య, పై. వి. = కుల్య. తావన. రా. యు. కాం. 898: చూ, సది (దేశ్యమని కర్తృత్వాకరము.)

క్రయ్యుడు, ద్వ. అ. శ్రీ. (క్రయ్య + పడు) కలయు: చూ, పలచు (స్వార్థమననము.)

క్రయ్యము, సం. నిజ. కొనుటకు అంగడియందు పజనబడినది (నరకు): చూ, దుకాణము.

క్రయ్య, దే. అ. శ్రీ: చూ, క్రయ్యుడు (చూ-క్రయ్య-క్రయ్య.)

క్రయ్య, ద్వ. అ. శ్రీ. పండు. హరి. పూ. 6, అ. 37: చూ, మిడుడు. 8.

క్రయ్యుడు, సం. వి. అ. పుం. రక్తసుడు. చూ-క్రవ్యాదుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1.

క్రయ్యము, సం. వి. అ. న. పొల: చూ, మాంసము.

క్రవ్యాత్తు, సం. వి. ద. పుం. 1. రక్తసుడు: చూ, రాక్షసుడు.

1: 2. మాంసము తినువాడు: చూ, మాంసభక్షకుడు; 3:

చూ, వహ్ని. 1-౧.

క్రవ్యాదుడు, సం. వి. అ. పుం. — పై: —

క్రవ్యాశి, సం. వి. న. పుం. — పై: —

క్రష్ట, సం. విజ. యు. పచ్చుడు: చూ, వ్యవసాయి.

క్రా

క్రాంత, సం. వి. అ. శ్రీ. క్లుప్తము: చూ, వాడుకు.

క్రాంతము, అం: చూ, ఆరాకమండలములు.

క్రాంతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. అనుగిడుట: చూ, పాచము. 1;

2. ఆశ్రమము: చూ, పురి. 4. 8. నడవడి: హిం. అనురి.

చూ, పచ్చనము. 1; 4, గీటు: చూ, రేఖ. 3; పా. గ. = కాల.

నక్షత్రములు భూమియందు మనమున్నచోటి మధ్యహ్న రేఖను దాటుట "క్రాంతి" అనిపేరు.

క్రాంతకము, అం: చూ, చుంబనములు.

క్రాంతిపు, సం. వి. ఉ. పుం. సక్కి: చూ, వడి.

క్రాంత, దే. వి: చూ, చూ-కా. క.

క్రాగు, దే. అ. శ్రీ: చూ, చూ-కా. గు. 2-3. (తపించుటకు. — భార. కాం. 1, అ. 28.)

క్రాగుడు, దే. వి: చూ, చూ-కా. గుడు.

క్రామ, దే. ప్రే: చూ, చూ-కా. మ. 2.

క్రానుగు, దే. వి: చూ, చూ-కా. ను. గు.

క్రాయకు, సం. వి. అ. పుం. క్రయకుడు: చూ, విలువవాడు.

క్రాయు, దే. స. శ్రీ. 1. ద్వనిపూర్వకముగా కళ్ళ లోనగువానిని కంఠమునుండి నోటికిదెచ్చికొను. కాశీ. 4, అ. 289:

2. ఉమియు. అము. 4, అ. 81: చూ, తూపాడు; 3. క్రతు:

చూ, వెళ్లగొట్టు.

క్రార, దే. వి. (క్రయ్య + ర.) (జడయై యొక యక్షరముతో)

కలయురేఫము: చూ-క్రారవడి, గీటుక.

క్రొవడి, దే. వి. — పై. — (స్వాత్మమునవడి.)

క్రాలు, దే. అ. క్రి. 1. బస్సు. ఆం. భా. త్ప. 88: చూ, నమ్మ
తించు; 2. (తెత్తెము) అల్లరాడు. రా. అ. కాం. 52:
చూ, నలించు; 3. గిరిగిరిచిరుగు. భార. ద్రో. 5, అ. 817:
చూ, వేష్టించు; 4. చెడురు. భాగ. 6, స్కం. 425: చూ,
వెలివిరియు; 5. సంవలించు, రా. ఆర. కాం. 187. పొరట:
చూ, నలించు; 6. తొట్రుపడు. భార. ద్రో. 4, అ. 29:
చూ, సంక్రమించు; 7. మెలగు. వి. పు. 7, అ. 339:
చూ, వర్తించు; 8. ప్రవర్తిల్లు. విర్వ. 6, అ. 6: చూ,
వర్తించు.

క్రాలుగంటి, దే. వి. (క్రాలు + కన్ను) 1. చలించునట్టి కన్నులు
గల ఆరుది: చూ, త్రి; 1-240: 2. ఆరుది: చూ, త్రి. 1.

క్రాలుగచ్చ, దే. వి. కడగచ్చ: చూ, సోమరాజి.

క్రాసుపరీక్ష, వా. వి. 1. అడ్డునవాలు; 2. నవాలు.

క్రాస్తాడు, ఆం. వి. అదెన్నట్లుకొలత యొక్క. చూర్ణమునుచూపు
ననుకొనుచున్నది.

క్రి

క్రి, దే. విజ. వృత్తియందుఁ గ్రిందుశబ్దమునకు మీఁదివర్ణము
లోపించుగా మిగిలిన హవము (దీనికి పరుషసరశములు
పరములగునపుడు నుగాగమును, తదితరములు పరములగు
నపుడు పరవర్ణమునకు ద్విత్వమును వచ్చును. ఉదా.—
క్రింగల, క్రియ్యూట మొ.) (ఇది దీర్ఘాంతమునగు: చూ, క్రి.)
క్రిందు, పై. విజ. = కించిత్. అల్పుడు. రూ. క్రిందుడు-క్రించు,
భాగ. 9, స్కం. 116: చూ, హీనుడు.

క్రిందఁడు, పై. విజ. రూ—పై. — ఉ. రా. 8, అ. 98.

క్రింద, దే. అష్ట. అదస్తంజ్ఞ. ఆం. భా. త్ప. 67: చూ, చిగువ.
క్రిందల, దే. వి. (క్రిందు + లల) క్రిందగుతల. పాండు.
2, అ. 29.

క్రిందపదజేయుట, జా. జయించుట. “కినుక మీఱుననంతగిరి,
క్రిందుపదజేసె”. పా. 1, అ. 23.

క్రిందు, దే. వి. 1. అభోధాగము. అము. 4, అ. 177: చూ,
దిగువాలు; 2. గతకాలము. “క్రింద జరిగినవన్నిటోని యిక
జరగవలసినది యొచింపుము”. (వృత్తియందు అంత్యవర్ణ
లోపము: చూ, క్రి-క్రి).

క్రిందుపడు, ద్వ. అ. క్రి. అడుగునకుపడు. ఉ. రా. 3, అ. 83:
అడుగుపడు, క్రిందుపడు; (మి. ప):— అధమమగు. (ప్రే.
క్రిందుపజుచు.)

క్రిందుపజుచు, ద్వ. ప్రే. అధఃకరించు, తక్కువపజుచు (అని
కొందఱు.)

క్రిందుపజుచుట, ద్వ. వి. తక్కువపజుచుట: (నం. ప):— అధః
కరణము, అధఃకారము.

క్రిక్కు, దే. వి. బిట్టవాడు. వేంక. ఆం. 32: చూ, పాతకుడు.

క్రిక్కిలియ్య, దే. అ. క్రి. రూ - క్రిక్కిలియు. ఎడము లేక
వ్యాపించు. కై. 8, అ. 127: చూ, వ్యాపించు.

క్రిక్కిలియు, 1. — పై. — భార. విరా. 3, అ. 216 (కొన్ని
చోట్ల వృద్ధియంచునర్థసర్థలోపము “క్రిక్కిలి చిన్నదోయి.”
మొ.; స. క్రి. 2. అక్తు. ఆం. భా. త్ప. 119: చూ, ప్రాపించు.
క్రిక్కు, దే. వి: చూ, రూ. క్రిలింబు.

క్రిమి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. రూ. క్రిమి. క్రిమకము: చూ, పురుగు;
2. చెట్లమీది నల్లపురుగు: చూ, పురుగు; 3. లక్తుర: చూ,
లక్క: 4. యాత: చూ, సాలెపురుగు.

క్రిమికంటకము, సం. పి. అ. సం. 1. ఎలుకచెవి: చూ, కల్లాకక్కి;
2. అంజూరు: చూ, యేడి; 3. విషంగము: చూ, వాయు
విశంగము.

క్రిమిప్పు, సం. వి. అ. క్రి. చూ, చూ, చూ: చూ, పొగచెలు.

క్రిమిప్పుము, సం. వి. అ. పుం. 1. చివ. గము: చూ, వాయు
విశంగము; 2. పలాశము: చూ, మోముగు.

క్రిమిప్పు, సం. పి. అ. క్రి. చూ, చూ, చూ: చూ, సోమరాజి.

క్రిమితి, సం. పి. అ. క్రి. లక్తుర: చూ, లక్క.

క్రిమితిము, సం. పి. అ. సం. అంగము: చూ, రాశార్చము. 1.

క్రిమితిత్తు, సం. వి. అ. పుం. చివంగము: చూ, వాయు
విశంగము.

క్రిమిద్రువు, సం. వి. ఉ. పుం. తుమ్మెదచూమితి: చూ,
చూమిడి.

క్రిమినల్ లా, వా. వి. నేరములకు సంబంధించిన చట్టము.

క్రిమిలాసము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఈగ: చూ, చుకీర. 1;
2. పిల్లియొగము.

క్రిమికాత్రపము, సం. వి. అ. పుం. చంద్ర: చూ, చిట్టచిరము.

క్రిమిశైలము, సం. వి. అ. పుం. పట్ట: చూ, పల్లికము.

క్రియ, సం. వి. అ. క్రి. 1. చాక్కించుము. (వ్యాపారావబోధ
కము) క్రియ. ఉదా.— “చింతెను” అనునది యొక వ్యాపార
మును గురించి దొరించును గనుక యిది: చూ, క్రియలు;
2. చేయుట: (చూ, కర్మ. 1): చూ, విడు; 3. చేసె, చేత:
చూ, వ్యాపారము. 1; 4. పని: చూ, ప్రయోజనము. 1;
5. ఆచారము: చూ, యశస్యము; 6. బూజు: చూ, సమర్థ;
7. ఉపాయము: చూ, మెప్పు; 8. చికిత్స: చూ, వైద్యము;
9. పాపపరిహారము చేసెను. కర్మము: చూ, ప్రాయశ్చి
త్తము. 10. వ్యవహారమునందు నిష్పాయమును బుట్టించునట్టి
విధికము, సాక్ష్యములోనగునది; 11. వైదు: (చూ, బుద్ధ
నాయుము): చూ, నడనము. 1. (శిక్షను అనుభవించునపులము
అని వాడుక; శిక్ష అనగా జరిమానా అనియును వైదు అని
యును రెండర్థములను వాడుక.); 12. కీతి. భార. సౌ.
1. అ. 188: చూ, వివరము. 1; 13. తాళప్రాణ విశేషము:
(చూ, అంగము. 9): చూ, తాళము. 2: 14. ప్రీతిపురుషులకు
సంతోషకరమగు విలాసము, చేసెను: చూ, విలాసము. 1;
15. మేషరాశి: చూ, రాశి. 2: అం. 16: చూ, తాళప్రాణ
ములు: (చూ, తాళము. 2.).

క్రియము, సం. వి. అ. పుం. మత్స్యశిక్ష: చూ, పొన్నగంటి:
వా. 2. అమృతము, క్రియదస్తావేజి. (క్రియమును క్రియ
మని వాడుచున్నారు.)

క్రియలు. అం. 1. క్రియలు. — తత్సమములు, అచ్చికములు అవి రెండువిధములు; సంస్కృత భాషాదులకు 'ఇంచు' తద్వంగనైవవి తత్సమ క్రియలు; మిగిలినవి అచ్చికములు; అం. 2. మణి, ముత్యము, బొజ్జము అవి క్రియలు ప్రవిధము: చూ, త్రయము.

క్రియాంగము, అం: చూ, అష్టాదశపదార్థములు.

క్రియాంగములు, అం. భావక్రియ, స్వభావక్రియ, శివక్రియ, మకతక్రియ, ప్రసేతక్రియ, చుముభక్రియ, హనుక్రియ టమిక్రియ, ఇంద్రక్రియ, నాగస్వక్రి, ధాన్యస్వక్రి, విజయ క్రియ. (12.): (చూ, అంగము. 9.): (చూ, గౌడస్వక్రి).

క్రియాకారము, సం. వి. అ. పుం. పట్టదల: చూ, పుట్ట. 1.

క్రియాకారుడు, సం. వి. అ. పుం. క్రొత్తశిష్యుడు: చూ, శిష్యుడు.

క్రియాకాలములు, అం: భూతకాలము, భవిష్యత్కాలము, వర్త మానకాలము. (3): చూ, క్రతుము.

క్రియాకేవలము క్రరమ్, న్య. (స్వప్నము.)

క్రియానాంది, అం. నాంది చుప్తనాంది, క్రియానాంది య' ద్వివిధము. వానిలో నది యొకటి. (అక్షరాలు, పుష్పములు దోయ లించి నభ్యులమీదఁజల్లుచు మంగళగీతముఁజాడుచు క్రియా నాంది.)

క్రియావంతుడు, సం. విజ. (త. రం. త.) పనియందు పూన్ని గలవాడు.

క్రియాపతి, సం. వి. రం. శ్రీ. పనిని నెలనెర్చు అడుది: చూ, శ్రీ. 1-౨౨.

క్రియావాది, సం. వి. న-పుం. ప్రమాదవాది.

క్రియాశక్తి, అం. 1: చూ, శక్తులు; 2: చూ, ఇచ్చాదులు: చూ, క్రయము.

క్రియాసిద్ధి స్పృశ్యై భవతి మహాభాం నోపరతే, న్య. మహాభియు లకు వారి మహత్త్వమువలననే కార్యసిద్ధి యగును. కానీ సాధనమువలనఁగడు.

క్రియేంద్రియము, సం. వి. అ. న. ఉత్కేంద్రియము.

క్రియ్య. వై. అ. క్రియ్య. చృశించు, భాగ. 10, స్కం. పూ. 707: చూ, సౌమసౌభావోపు.

క్రిష్టమన్ నెలపులు, వా. పి. బి. డిశెంబరునెల తుదివారపు దినములు.

క్రిస్టియను, వా. పి: చూ, క్రైస్తవులు.

క్రి

క్రి. డే. విజ. పుత్రియందుఁ గ్రంథశబ్దమునకు మీఁవర్తము తోపింపఁగా మిగిలిన భావము. ('ఉదా. ... క్రిగడుపు, క్రిదొడ, క్రినీడ, క్రియాట' మొ. ఇక్కడ దీర్ఘాంతముగాన నిందునున్నయును పరపర్తమునకు ద్విత్వమును రాదయ్యె: చూ, క్రి.)

క్రిగడుపు, ద్వ. వి. (క్రిండు + కడుపు) పొర్తికడుపు: చూ, పన్తి. 2: చూ, కడుపు.)

క్రిదొడ, డే. వి. (క్రిండు + దొడ) దొడకు తోపనిభాగము: చూ, దొడ.

క్రిడ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. = గొంకిలి, అల్లాట: చూ, విలా నము. 1; 2. నిగతాళి: చూ, పరిహాసము; 3. దూటు: చూ, నింద. 1.

క్రిడనము, సం. వి. అ. న. జేల: చూ, విలాసము. 1.

క్రిడము, సం. వి. అ. పుం. 1. తాళప్రాంతకళానిషము: చూ, తాళము. 2; 2. క్రీడ: చూ, పరిహాసము.

క్రిడాకిరారుడు, సం. వి. అ. పుం. ముగ్ధుంటి: చూ, శివుడు.

క్రిడాతాళము, అం: చూ, జన్యతాళము.

క్రిడాదురము, సం. వి. అ. పుం. అవ్వనకాయలు: చూ, వావిరాక్రిర.

క్రిడామూర్తము, సం. వి. అ. పుం. పందెమువేసి యాడెడు మూర్తి: చూ, వ్యవహారము. 4.

క్రిడామూర్తులు, సం. వి. అ. పుం. పరీభలులు. పందెమువేసి యాడెడువారు: చూ, పందెకారు.

క్రిడారత్నము, సం. వి. అ. న. 1. రత్న (మహానుభమునిచ్చు సంభోధన): చూ, రత్నబంధములు. 1-౩; 2. కూడిక: చూ, సంయోగము.

క్రిడారథుడు, సం. వి. అ. పుం. క్రిడారథుడు.

క్రిడాస్థానము, సం. వి. అ. న: చూ, నాట్యశాల.

క్రిడి, వై. వి. = కిరీటి. అర్జునుడు: చూ, విజయుడు. 1.

క్రిడించు, సం. అ. క్రి. అల్లాట: చూ, చేరలాడు.

క్రిడిచెలితరు, డే. వి. గుండ్మాయలు: చూ, హరివాహనుడు. (సాంబ. చేప. 15.)

క్రిడిక, అం: చూ, భూదారులు.

క్రితకిర, సం. వి. అ. శ్రీ. నిలి *: చూ, రంజని.

క్రిశబుడు, సం. వి. అ. పుం. చిత్రికంఠులయొద్ద జెలకుఁగొన్న కొడుకు: చూ, సూనులు. 1-౧౪.

క్రితానుభయము, అం: చూ, వ్యవహారబద్ధములు.

క్రితుడు, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, క్రితములు; ౨ం. 2: చూ, పుత్త్రులు.

క్రిసీరునేల, డే. వి: చూ, రూ. కిసీరునేల.

క్రివాడ, ద్వ. వి. (క్రిండు + వాడ) వాటిపొలము: చూ, భూమి. 1-౪౩.

క్రు

క్రుంకు, డే. వి. రూ. క్రుంకుడు, అస్తమించుట: చూ, అస్త మనము; 2. మునుక: చూ, స్థానము. 1; అ. క్రి. 3. చాపు. ౪, హరి. 11, అ 1811: చూ, మరదలించు; 4. అస్త మించు: చూ, సింగివడు; 5. స్థానముచేయు: చూ, నిశ్చయ. 2.

క్రుంకుకొండ, డే. వి. సూర్యుడు అస్తమించుకొండ: చూ, వర్షకము. (ఇట్లు క్రుంకుమం.)

క్రుంకుడు, డే. వి: చూ, రూ. క్రుంకు.

క్రుంకుడుగట్టు, ద్వ. పి: చూ, క్రుంకుకొండ. య. 3, అ. 35.

క్రంగణము, ద్వ. అ. క్రి. (క్రంగణ + పడు) 1. చూ - క్రంగిలు-క్రంగు. రా. యు. కాం. 85. (స్వార్థమునపడు): చూ, మృంగు; 2. కింగణు: చూ, సుగ్రు. 4.

క్రంగిలు, దే. అ. క్రి. — పై. —
క్రంగు, దే. అ. క్రి: చూ, చూ-క్రంగిలు.
క్రంగ, సం. వి. అ. క్రి. ఒకరకమువీణ: చూ, వీణ. 1-౧౮.
క్రంగము, సం. వి. క్రి. పుం. 1. = కొంచ. చూ-క్రంగము:
చూ, ఒకము; 2. = కొంచ. క్రంగపర్వతము: చూ,
పర్వతము.

క్రక్తి, దే. వి. 1. మోసము: చూ, వంచన; చా. 2. క్రాళ్ళు
తెగిన నులకమంచము, "ఈ క్రక్తిలో పయంతుల కష్టము."
(చూ-కుక్తి.)

క్రక్కు, దే. న. క్రి. 1. పేలు రోగగువాని: కేతిదొబనక్రేలి
గోటితో చదుపు: చూ, చూ-కుక్కు; 2. అడచు. స్వా.
8, అ. 97; చూ, పినుక. 8; 3. బలవంతమున లోపలవేసి
క్రక్కు. వి. పు 7, అ. 284: చూ, తులుగు.

క్రక్కుడు, దే. వి. క్రక్కుడు. (క్రక్కు-బడునది.)
క్రచ్చిక, వా. వి. గొప్పత్రవ్య పనిముట్లతో సిదియొకటి. గొప్ప
త్రవ్య పనిముట్లు: గుచ్చలి, గొర్లొకము, చిన్నగొర్లొకము,
త్రొళ్ళిక, త్రికాలము, దంతి, పండ్లగుచ్చలి లోనగునవి): చూ,
ముద్దరము.

క్రధ, సం. వి. అ. క్రి. కోపము: చూ, రోషము. (ఇది ధకా
రాంతమునగు. ఇట్లు క్రుత్-క్రద్ మొ.)
క్రద్దుడు, సం. విణ. కోపము నొందినవాడు: చూ, రోషణుడు.
క్రమ్మరిలు, దే. అ. క్రి. చూ-క్రమ్మరిలు-క్రమ్మరు, తిరుగు: చూ,
నంచరించు.

క్రమ్మరిలు, — పై. —
క్రమ్మరు, దే. అ. క్రి: చూ, క్రమ్మరిలు.
క్రమ్మ, దే. వి. 1. (క్రమ్మల) చాటుపు: చూ, పోటు: 4;
స. క్రి. 2. చూ-క్రమ్మలు-క్రమ్మ. య. 2, అ. 17: చూ,
పోటు.

క్రమ్మడు, దే. వి: చూ, క్రమ్మ. 1.
క్రమ్మడువడు, ద్వ. అ. క్రి. (క్రమ్మడు + పడు): చూ,
పోటువడు.

క్రమ్మలాడు, దే. అ. క్రి (క్రమ్మలు + అడు) క్రమ్మకొని
పోట్లాడు. కాశీ. 2, అ. 104.

క్రయ్యణము, ద్వ. అ. క్రి. (క్రయ్యణ + పాటు) 1. క్రయ్యణ,
కృశించు. హరి. పూ. 8, అ. 144: చూ, సౌటసౌటవోవు;
2. క్రయ్యణ, వెనుకంజవేయు. హరి. పూ. 8, అ. 116:
చూ, వెనుకీడు. 1.

క్రయ్య, దై. అ. క్రి. = కృశ. — పై. —
క్రవ్వము, సం. వి. అ. న. 1. = గోడు. ఏడుపు: చూ, శోకము;
2. = గోడు. నద్దు, అలికిడి: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౨౭).

క్రళ్ళగించు, దే. అ. క్రి. చూ - క్రళ్ళు-కుళ్ళ. (మనసులో)
దుఃఖించు: చూ, క్రుక్కు. 6.

క్రళ్ళగింత, దే. వి. (మనసులో) దుఃఖించుట: చూ, దుఃఖము.

క్రళ్ళు, దే. అ. క్రి: చూ, చూ-కుళ్ళు. (మనసులో) దుఃఖించు.
హరి. 6, స్కం. 509; అవియు. భో. 6, అ. 150.)
క్రళ్ళుపోతు, దే. విణ. క్రళ్ళగించు స్వభావము గలవాడు: చూ,
చూ-కుళ్ళుపోతు.

క్రూ

క్రూరపండు, సం. వి. అ. క్రి. కనరుగలకంద. దురదకంద*:
చూ, సూరణము.

క్రూరకర్మ, సం. వి. న. పుం. కలుతుంవి*: చూ, సౌ. అ.
క్రూరచర్మము, సం. వి. న. పుం. భయంకరమగు పనిచేయు
వాడు: చూ, ఇచ్చరుడు. 3.

క్రూరక్షవకము, సం. వి. అ. పుం. నెఱవెండ*: చూ, రాజవృక్షము.
క్రూరగంధ, సం. వి. అ. క్రి: చూ, కంఠాశి*.
క్రూరదృక్కు, సం. విణ. ౯. 1. విరుసుడు: చూ, హినుడు;
పుం. 2. శని: చూ, శని.

క్రూరదృష్టి, సం. వి. ఇ. పుం. అంగారకుడు: చూ, వక్రడు. 1.
క్రూరహర్తము, సం. వి. అ. పుం. ఉమ్మెత్త*: చూ, హలా
పుష్పము.

క్రూరము, సం. వి. అ. పుం. 1. నెరపండి*: చూ, సరవెండ;
2. పూగము*: చూ, పోక; 3. గుగ్గిలము*: చూ, మహి
సాక్షి; 4. ఎఱ్ఱగన్నేరు*: చూ, హయమారకము; 5. దేగ*:
చూ, శ్వేనము; 6. రాణులుగు: చూ, రాజుడు; న. 7. భయా
నకరము. రసములు తొమ్మిదింటిలో నొకటి: చూ, రసములు;
8. అన్నము: చూ, సాదము (1); విణ. 9. వేడిగిరిది:
చూ, వేడిమి; 10. నొప్పించునది; 11. భయంకరమైనది:
చూ, రారము. 2; 12. గట్టిది: చూ, బెడిదము.

క్రూరరావి, సం. వి. న. పుం. సొంతుకాకి: చూ, వాయువు. 1.
క్రూరలోచనుడు, సం. వి. అ. పుం. శని: చూ, శని.
క్రూరాకృతి, సం. వి. ఇ. పుం. రావణుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1-౩.
క్రూరు, దే. విణ. వాడి. భార. క్రి. 2, అ. 20: చూ, వాలు. 6.

క్రూరుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. దయలే. వాడు, పరపీడా
నిరతుడు (అనికొందలు): చూ, నిర్దయుడు; 2. శశినుడు:
చూ, వ్యాధుడు. 2; 3. భూతకుడు: చూ, హింసకుడు;
4. కినుకకాడు: చూ, రోషణుడు; 5. భయనకరము గల
వాడు.

క్రే

క్రేడిటరు, అం. వి. ఋణద్రాత.

క్రే

క్రే, దే. విణ. వృత్తియందు క్రేవ శబ్దమునకు మీదిష్ఠము
లోపింపగా మిగిలిన రూపము. (ఉదా. — క్రేగణు
క్రేగణు మొ.)

క్రేంకృతము, సం. వి. అ. న. 1. హంసధ్వని: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౨౮); 2. కొంగధ్వని: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౨౯.)

క్రేటు, దే. అ. క్రి. 1. రూ-క్రేటుకొను-క్రేటిండు గొంతువు తీటుటకు సకిలించునట్లు శబ్దించు: చూ, శబ్దించు: 1-౫; 2. తొట్రునడు: చూ, సంభ్రమించు.

క్రేటుకొను, —పై.—(శబ్దించు-స్వా. 3, ఆ. 92. స్వార్థమున కొను.)

క్రేగన్ను, దే. వి. (క్రేప+కన్ను) కడకన్ను, కటాక్షము: చూ, లోచనము. 1-౧.

క్రేగయ, ద్వ. వి. (క్రేప+య) 1. హస్తాగము. అచ్చయ, కాం. 18: చూ, హస్తము: 1-౯; 2. వామహస్తము: చూ, పుట్టచెయ: (చూ, హస్తము.)

క్రేడి, దే. వి. సంభావుతోగలసిన కాబోలెగు ఎత్తువట్లు: చూ, ధన్యము.

క్రేడించు, దే. అ. క్రి. 1. కొలెగు ధార. ద్రో. 1, ఆ. 374: చూ, విరియు. 9; స. క్రి. 2. అలక్ష్మముచేయు. వార. ఫిష్య. 2, ఆ. 38: చూ, రూ-క్రేడించు. 2.

క్రేడిసేయు, దే. స. క్రి. (క్రేడి+చేయు) రూ-క్రేడిసేయు. పరిహాసముచేయు. ద్రో. 9, ఆ. 42: చూ, వెక్కిరించు.

క్రేజీ, దే. వి. 1. ఉన్నతపడము. కవిక. 2, ఆ. 19; 2. ఎగతాళి. చమ. 1, ఆ. 68: చూ, పరిహాసము.

క్రేజీంచు, దే. స. క్రి. అలక్ష్మముచేయు. రామా. 1, ఆ. 188. (రూ-క్రేడించు-క్రేడించు.)

క్రేజీసేయు, దే. స. క్రి. (క్రేజీ+చేయు): చూ, రూ-క్రేడిసేయు-క్రేడించు. ధార. విరా. 1, ఆ. 234.

క్రేకొట్టు, దే. అ. క్రి: చూ, గట్టారయు. “ప. క్రేకొట్టుకడళ్ళు కైవడికి గలయెడలయ.” ఉ. హరి. 2, ఆ. 64.

క్రేపు, దే. వి. 1. (పర్యుత) శిఖరము. “గిరిగోపురు మూపులు” స్వా. 3, ఆ. 6: చూ, శిఖరము: 2. దూడ. జాగ. 10, స్కం. పూ. 510: (చూ, పర్వము. 2.): చూ, చేనుపు.

క్రేయో, దే. వి. వెడలగొట్టుటయందుగు ధ్వన్యనుకరణము: చూ, హూహూ.

క్రేవ, దే. వి. వైపు: చూ, పార్శ్వము. 2. (వృత్తియందంత్యవర్ణలోపము: చూ, క్రే.)

క్రేవు, దే. వి. సింహనాదమునందగు ధ్వన్యనుకరణము. అని. 4, ఆ. 46: చూ, హూహూ.

క్రేళ్లు, దే. వి. ఐ. ఉన్నతి; రా. యు, కాం. 2280: చూ, సోగ 2.

క్రేళ్లుదాటు, దే. అ. క్రి. 1. రూ-క్రేళ్లుటకు-క్రేళ్లువాటు. ఎగిరి పడు: చూ, లంఘించు: 2. గంతులిడు. స్వా. 2, ఆ. 7: చూ, లంఘించు.

క్రేళ్లుట్టు, దే. అ. క్రి. (క్రేష్ట+ఉట్టు) అతిశయించు. కా. 5, ఆ. 102: చూ, ముమ్మరించు.

క్రేళ్లుట, దే. అ. క్రి. (క్రేష్ట+ఉటు) 1. ఎగిరించు: చూ, లంఘించు: 2. గంతులిడు. కళా. 7, ఆ. 72: చూ,

లంఘించు: 3. దూచు: హరి. పూ. 7, ఆ. 105: చూ, లంఘించు.

(క్రేళ్లువాటు. దే. అ. క్రి. (క్రేష్ట+పాటు) గంతులిడు; ధార. ఫిష్య. 2, ఆ. 76: చూ, లంఘించు.

క్రై

క్రైలు, దే. వి. రూ-క్రైలు. ధన్యము నుడిచి కొలుచుట, ఒప్పిడి: చూ, నూలుపు.

క్రైలుదారి, దే. వి. రూ-క్రైలుదారి. క్రైలుచేయించెడి యధికారి. క్రైస్తవత్రిపుటి, ఆం. తండ్రి, కుమారుడు, పరిపూర్ణత్య. క్రైస్తవ త్రిపుటియొక్క భావము వైదికమతమునుండియే గ్రహింపఁబడినది: చూ, క్రయము.

క్రైస్తవుడు, వా. వి. క్రైస్తవము: క్రైస్తవమతమును స్వీకరించిన దాడు.

క్రొ

క్రొ, దే. విదా వృత్తియందుఁ గ్రొత్తకట్టమునకు మీరివరము లోపింపఁగా మిగిలిన చూపము (దీనికంటెఁ బరమమైన పరుషసరళస్థిరవర్ణములకు ద్విత్యము కలుగును.-క్రొక్కన్ను, క్రొక్కారు, క్రొగ్గండి, క్రొచ్చెలిక, క్రొత్తరంగ, క్రొత్తలిరు, క్రొచ్చావి, క్రొన్నన, క్రొన్నలుపు, క్రొన్నురుపు, క్రొన్నెత్తురు, క్రొన్నెల, క్రొన్నేయి, క్రొమ్మంచు, క్రొమ్మరుగు, క్రొచ్చావి, క్రొమ్మించు, క్రొమ్మిటుఁగులు, క్రొమ్మడి, క్రొమ్మెడు, క్రొమ్మెటుఁగు, క్రొమ్మెగుడ, క్రొమ్మెన, క్రొమ్మెలక, క్రొవ్వడి, క్రొవ్విరి, క్రొవ్వెర, క్రొవ్వేడి మొ॥ కొన్ని చోట్లఁ దత్సనుపదము పరమగునపుడును ద్విత్యము కానఁబడుచున్నది. “సీ. పుష్కలావర్తంబులు లోనుగాఁగల క్రొమ్మేఘములు వృష్టి కురియకుండా ఫీ. 3, ఆ. 87; కొన్ని యెడల పరుషములు పరములగునపుడు దీనికి సుమాగమము వచ్చును. క్రొంజాయ, క్రొంజెనుట, క్రొంజమ్మి, క్రొందలిరు, క్రొంబుట, క్రొంబడను, క్రొంబసిడి, క్రొంబసిమి, క్రొంబుట్టుము, క్రొంబువ్వు, క్రొంబొగ, క్రొంబొగడ మొ.) కొన్నిచోట్లఁ దత్సమపదములు పరమగునపుడును సుమాగమము కానఁబడియెడి. ఉదా.-క్రొంబులకిలు మొ.) (శ.ర.)

క్రొంకి, దే. వి: చూ, రూ-కొంకి.

క్రొంచ, వై. వి.=క్రొంచ: చూ, రూ-కొంచ.

క్రొంజిగురులవిరాగండు, ద్వ. వి. మరుఁడు. ఆం. భా. ప్ర. స్వ. 45: చూ, మన్మథుడు.

క్రొక్కారము, దే. వి: చూ, కోడికూక.

క్రొత్త, దే. విదా. 1. నవీనము. కాశీ. 1, ఆ. 39: చూ, నూతనము: 2. అపూర్వము. కళా. 6, ఆ. 9: అపూర్వము, అబ్బురము. రూ-అబ్రము, అబ్బు, వింత. (సం.స):—అనిపి పూర్వము, అపూర్వము. (వృత్తియందు అంత్యవర్ణలోపము: చూ, క్రొ.)

క్రొత్తము, దే. వి. చూ, చూ-క్రొత్తము. య. 1, ఆ. 8.
క్రొత్తది, దే. వి. చూ-క్రొత్తది-క్రొత్తది. 1. మగనాణ. భార.
ఉత్పత్తి. 3, ఆ. 187: చూ. శ్రీ. 1.౧౯: 2. పతివ్రత:
చూ, శ్రీ. 1.౧౬.

క్రొత్తములు, దే. వి. 1. వసుక నారంబించినప్పుడు ఏకుననుండి
పురితేక చాగఁచిని కడుపునకుంటించెడు నూలు. భార. విరా.
1, ఆ. 95: చూ, నూలుపోగతుకు; 2. ప్రథమార్థము,
సమరత: చూ, ముట్టు. 1.

క్రొత్తముఁడా: పాతముఁడా: రో. మిక్కిలి యుక్తికాలిగ
ఉన్నానినిచూచి (క్రొత్తముఁడా: పాతముఁడా: అను
రకముతో చేసినవాడు అని అందురు.

క్రొత్తవాడు, దే. వి. చూ, చూ-చూడు.
క్రొత్తకము, దే. వి. చూ, చూ-క్రొత్తకము.
క్రొత్తనవిజ్ఞానకంద్రి, దే. వి. వెన్నుఁడు. ఆం, భా. ప్ర.
స్వ. 88: చూ, పిట్టపు. 1.

క్రొత్తెలు, దే. వి. ౧ కపోత్యోకచోపరి ప్రదేశములయందలి
సంక్షేపములు: చూ, సంక్షేపము.

క్రొత్తు, దే. వి. = పురుషక-మరవక. ఏజ్జగోరలట. ఆం. భా.
ద్వి. వ. 88: చూ, సహ. 2.౧.

క్రొత్తుడి, దే. వి. కేశబంధవిశేషము: చూ, వేనలి.
క్రొత్తిదము, దే. వి. (క్రొత్తి + ఇవము) 1. దుష్కార్యము:
చూ, వ్యాపారము. 1; 2. పరుషము. ఉత్పి. 3, ఆ. 76:
చూ, పరుషము. 1.

క్రొత్తు, దే. వి. 1. గడవము: చూ, హంకారము; 2. కడుపుతో
బొట్టుక్రిందను: దే. వి. యుల్లిపొరవంటి క్రొత్తు: చూ, పవ.
1; 3. మస్తిష్కము: చూ, మెదడు; 4. కావరము: చూ,
మదము. 1; 5. ఐదు: చూ, శక్తి. 1; వా. 8. పోల:
చూ, మూసము; 7. కండరములలోని చమురు: చూ,
తైలము; ఆ. క్రి. 8. పోతరించు: చూ, మడించు.

క్రొత్తుగొను, దే. ఆ. క్రి. (క్రొత్తు + కొను) పోతరించు.
హరి. పూ. 9, ఆ. 72: చూ, మడించు.

క్రొత్తెద, దే. వి. కొప్పు: చూ, వేనలి.
క్రొత్తివొత్తి, వా. వి. రూ-కొవొత్తి. క్రొత్తివొత్తి: జేయఁబడిన
కట్టిమొటి దీప్తపువ్వు: చూ, వత్తి.

క్రొత్తి

క్రొత్తి, దే. వి. చూ, చూ-క్రొత్తి. రా. యు. కాం. 978.
(క్రోతపమనల్లు క్రొత్తిగునది.)

క్రొత్తకన్య, సం. వి. ఆ. శ్రీ. వాహికందః: చూ, సూరణము.
క్రొత్తచూడ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. మహాశ్రావణిక: చూ, బోధ
తరము.

క్రొత్తవర్ణ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కంటకారిక: చూ, వాతుడు.
క్రొత్తపాదము, సం. వి. ఆ. పుం. కమలము: చూ, తాజేలు.
క్రొత్తము, సం. వి. ఆ. వ. ఆ. శ్రీ. 1. ఒడి, కొద్దపైభాగము:
చూ, కొడ; 2. తొమ్ము. పెండుతుజుముల వడిమిభాగము
(అని కొందఱు): చూ, వడిము: ఆ. పుం. 3. నంది: చూ,

నూకరము; 4. ఏనుగు: చూ, హన్ది; 5. ఉదకము: చూ,
సలియము; 6. శని: చూ, రాహువు. 2.

క్రొత్తాంఘ్రి, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, క్రొత్తపాదము.
క్రొత్తాడు, దే. ఆ. క్రి. దుమ్మెత్తిచల్లు. (చూ-కొత్తాడు-కొత్తు.)
క్రొత్తాయువము, సం. వి. ఆ. పుం. ముక్కుంటి: చూ, శివుడు.
క్రొత్తి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, క్రొత్తకన్య.
క్రొత్తీకరణము, సం. వి. ఆ. న. 1. అలింగనము: చూ, సంక్లే
షము; 2. క్రొత్తీకరించుట.

క్రొత్తీకరింపు, సం. న. క్రి. ఒకటిగాచేర్చు.
క్రొత్తీతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ: చూ, క్రొత్తీకరణము.
క్రొత్తీముఖము, సం. వి. ఆ. పుం. విల్లచేప: చూ, మత్స్యము. 1.
క్రొత్తుడు, సం. వి. ఆ. పుం. 1. శని: చూ, శని; 2.
ముక్కుంటి: చూ, శివుడు.

క్రొత్తము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. క్రుంచఁబడినది, చూ, క్రుటి
తము: 2. నేత్రభేదము: చూ, లోచనము. 1-౧౨.

క్రొత్తుడు, సం. వి. ఆ. పుం. మరుడు: చూ, మన్మథుడు.
క్రొత్తము, సం. వి. ఆ. పుం. మోహము: చూ, వలపు. 2.
క్రొత్తములు, అం. వాక్పూర్వము, దండపరుషము. (2).
క్రొత్తన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. ఎద్దునాలుక: చూ, బెండ; 2.
కొండబెండి: చూ, షడ్బింద; 3. కోపవతి: చూ, శ్రీ:
1-౩౯: అం. 4. సంవత్సరములు అటువంటిలో నొకటి:
చూ, సంవత్సరములు.

క్రొత్తనుడు, సం. విజా: చూ, రోషణుడు.
క్రొత్తము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. రూ-కొత్తు-కృతము. కోపము:
చూ, రోషము; 2. ఎనుపోతు: చూ, మహిషము: ఆ. 3:
చూ, రసస్థాయీభావములు. (రోషము): 4. చూ, శ్రుతులు;
(క్రొత్త అని కొందఱు); 5. చూ, అరిష్టములు.

క్రొత్తమూర్తికము, సం. వి. ఆ. పుం. చోరమును గంధ
ద్రవ్యము: చూ, రాజ్జ్వరము. 1-౧౩.

క్రొత్తమూర్తికుడు, సం. విజా. ఎక్కువకోపము గలవాడు:
చూ, రోషణుడు.

క్రొత్తయొత్తుడు, సం. విజా.—పై.—
క్రొత్తి, సం. వి. న. పుం. 1. సంవత్సరములు అటువంటిలో
నొకటి: చూ, సంవత్సరములు: విజా. పుం. 2. కోపము
గలవాడు: చూ, రోషణుడు.

క్రొత్తిండు, సం. ఆ. క్రి. కోపగ్నిలు: చూ, రోషించు.
క్రొత్తుడు, సం. వి. ఆ. పుం. క్రొత్తుడను ఒకరాజు: చూ,
రాజు. 1-౧. (1-౪౫.)

క్రొత్తు, దే. న. క్రి. విషమముగావాడు. భార. ఆర. 8, ఆ. 178.
క్రొత్తు, ఆం. వి. కోటి, నూలులక్షలు. (1,00 00, 000).

క్రొత్తి, దే. వి: చూ, కోవి. 1.
క్రొత్తి, దే. వి. 1. క్రొత్తి. ఆము. 3, ఆ. 20: చూ, కోవి. 1:
2. తామరనాళము: చూ, సహస్రపత్రము. 1-౯: న. క్రి.
3. తిను. స్వా. 3, ఆ. 51: చూ, సాపడు; 4. పానము
చేయు. హరి. పూ. 5, ఆ. 188: చూ, త్రాగు; 5. గ్రహించు.
భార. విరా. 2, ఆ. 35. (చూ-కొత్తిలు): చూ, పుచ్చుకొను;
6. అనుభవించు. హరి. ఉ. 7, ఆ. 204: చూ, భుజించు. 2.

క్రోతుకసపు, ద్వ. వి. నడము, కిక్కినరసపుః చూ, తృణము.
క్రోతుగచ్చు, దే. వి. చూ, రూ-క్రోతుగచ్చు*.

క్రోతుచు, దే. అ. క్రి. రూ-క్రోతు. కాయః చూ, శబ్దించు.
(ప్రే. క్రోలఁజేయు-అక్షి. 1, ఆ. 17.)

క్రోతుముక, దే. వి. చూ, రూ-క్రోతుముక.

క్రోతు, దే. అ. క్రి. చూ, రూ-క్రోతుచు.

క్రోవ, దే. వి. 1. సరము. రామా. 7, ఆ. 140: చూ, భూషణము. 2. 1-2-3-4; 2. దర్పామయము. అం. ఖా. ద్వి. 128.

క్రోవి, దే. వి. 1. కామరనాళము: చూ, సహస్రపత్రము. 1-2-3-4; 2. సస్మాదినాళము: చూ, నాళము. 5; వై. వి. 3. = కురవక.

ఎత్తగోరంబుః. భార. ఆది. 4, ఆ. 20: చూ, సహ. 2-3-4; దే. వి. 4. టిఁడుగ్రోవి: చూ, గొట్టము: 5. అనుపోనెడి

గొట్టము. హంస. 2, ఆ. 11: 3. తుపాకి, అగ్నిప్రసరణ

యంత్రము: చూ, బాణము. 1-2-3-4; 7. బుద్ధి. సిలా. 3, ఆ. 90:

చూ, పాత్రము. 8; 8. భూమిలోపల నిశ్చలమృత కేర్పణచిన

దారి. భార. ఆర. 4, ఆ. 332; 9. మూష. కళా. 8, ఆ. 9:

చూ, మూస.

క్రోశకాలము, సం. వి. అ. పుం. ధక్కా: చూ, వీణ. 1-2-3-4.

క్రోశద్వని, సం. వి. ఇ. పుం. —పై.—

క్రోశద్వయము, సం. వి. అ. న. రెండుకోసులు: చూ, పరుపు. 2.

క్రోశము, సం. వి. అ. పుం. = కోసు: చూ, కోసు.

క్రోశయగము, సం. వి. అ. న. చూ, క్రోశద్వయము.

క్రోష్ట, సం. వి. బు. పుం. నక్క: చూ, సృగాలము.

క్రోష్టము, సం. వి. అ. పుం. న. గెనుసు*: చూ, గెనుసుదుంప.

క్రోష్టకమేఖరి, సం. వి. అ. పు. క్రోలపొన్న*: చూ, ప్రశ్నిపద్ధి.

క్రోష్టపుచ్చి, సం. వి. ఇ. పు. —పై.—

క్రోష్టపుచ్చిక, సం. వి. అ. పు. 1. —పై.—; 2. ఉద్రక్షపవిశేషము: చూ, గోరోమిక.

క్రోష్టఫలము, సం. వి. అ. పుం. గార*: చూ, హింగుది.

క్రోష్టవిన్న, సం. వి. అ. పు. నక్కతోఁకపొన్న*: చూ, సృగాల

విన్న.

క్రోష్టపు, సం. వి. ఇ. పుం. నక్క: చూ, సృగాలము.

క్రోష్టేక్షపు, సం. వి. ఇ. పుం. తెల్లచెఱకు*: చూ, సుకుమారము.

1-2-3-4.

క్రోష్టి, సం. వి. ఈ. పు. 1. ఆడునక్క, రూ-కోష్టి: చూ,

సృగాలము; 2. తెల్ల నేల గుమ్ముడు*: చూ, కోష్టి: 3. లాంగలి

*: (లాంగలిశబ్దనకు తడిగొట్టయు. నీరుపిప్పలియు నర్థములు): చూ, హాలిని.

క్రోష్టి, సం. వి. ఈ. పు. నల్లనేలగుమ్ముడు*: చూ, సర్వతో

భద్ర. 1-2-3-4.

క్రో

క్రొంచదారము, సం. వి. అ. పుం. గుహారు, కుమార

స్వామి: చూ, స్కంధుడు.

క్రొంచపదము, అం. ఒకానొక వృత్తము. ఇదియొక్కొక్క

పాదమునందు భ, మ, న, భ, న, న, న, య గణములు

గలిగి పదునొకపయింటిను యతిగల ఇరునదిసాలుగవ

చంచస్సునందుఁ బుట్టిన వృత్తము. ఉదా.— “ప్రాంచితలీల

స్పంకరనంది. ప్రకటితవిరతులు. వసుసమనాన్యత్, క్రొంచపదీ

వృత్తమ్మనఁ జెన్నా-రంగఁ బయలు పిలఁగవివరులెల్లా.”:

చూ, వృత్తము. 1.

క్రొంచము, సం. వి. అ. పుం. = కౌంచ. 1. క్రొంచమునుకొండ.

రూ-కౌంచము: చూ, సర్వతము. 1; 2. క్రొంచమును దీప్తిము:

చూ, లంక. 1; 3. క్రొంచమునుపక్షి: చూ, బకము; అం.

4. దీప్తిములు ఏడించితో నొకటి: చూ, దీప్తిములు; 5. ఆన

నములు ముప్పదింటిలో నొకటి: చూ, ఆననములు; 6. ఒకా

నొకవూహము.

క్రొంచదనము, సం. వి. అ. న. 1. మృతాలము: చూ, సహస్ర

పత్రము. 1-2-3-4; 2. చించోటకమను తృణము: చూ, తృణము.

1; 3. పిప్పలితోఁగె: చూ, పిప్పలి. 1.

క్రొంచదని, సం. వి. ఈ. పు. పద్మదీపము: చూ, సహస్ర

పత్రము. 1-2-3-4.

క్రొంచానుజము, సం. వి. అ. పుం. మైనాకపర్వతము: చూ,

పర్వతము.

క్రొంచారతి, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, క్రొంచవారణుడు.

క్రొంచారి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. —పై.—; 2. కార్తవీర్యరపువు:

చూ, పరశురాముడు.

క్రొంచాత్రము, అం. అత్తములు ఏడదిమూడింటిలో నొకటి:

చూ, అత్తములు.

క్రొను, అం. వి. 1. కొలతతోఁబేదము. (ఇట్లు క్రొనువెన్,

క్రొనుపేపరు మొ.); వా. వి. 2. 23 పిల్లింగులు (రూ 2-0-0

విలువగల నాణెము.)

క్రొర్యము, సం. వి. అ. న. ప్రారాధనము.

క్ర

క్లమతము, సం. వి. అ. పుం. (పుష్పాదులు; వాడుట: చూ,

ప్లూని.

క్లమము, సం. వి. అ. పుం. 1. —పై.—; 2. బడలిక: చూ,

క్లమము. 1.

క్లా

క్లాంతము, సం. వి. ఇ. బడలినది.

క్లాకాంతి, సం. వి. ఇ. పు. చూ, క్లమతము.

క్లి

క్లితకము, సం. వి. అ. న. రూ-క్లితకము. అతిమధురము*:

చూ, యష్టిమధురము.

క్లితక్లిక, సం. వి. అ. పు. రూ-క్లితక్లిక, నిలి*: చూ, రుజని.

క్లిన్నము, సం. వి. 1. అర్చిత: చూ, పదను. 2; వి. 2. తడిసి

నది: చూ, చోదము.

క్షేపము, సం. వి. చారిట్రాదులచేత క్షేపము నొందినది: చూ, దుఃఖిరము.

క్షేపము, అం. 1. ఒకానొక శబ్దబోధము. పదబోధములు పదు నేడించునొకటి: చూ, పదబోధములు; 2. క్షేపము అనగా, - దూరమైన యర్థముకలది. ఉదా. - పవనాశనోద్రుధరమకు టాల:కారమణి జన:పుత్రీరమణి కుమారపూజదీపదుడు. (మృగభుజని చెప్పుట కింతదూరము చెప్పుట బోధము.) దీనినే క్షేపము అంటురు: విజ: చూ, క్షేపము; 3. పూర్వోద్భవవిరుద్ధమైనది. (వాక్య): చూ, వ్యాఖ్యాతము. 2. క్షేపము, సం. వి. జ. క్షేపము: చూ, దుఃఖిరము.

క్ష

క్ష, సం. వి. న్. పుం. నపుంసకము: చూ, పండుడు. క్షాతము, సం. వి. అ. న: చూ, హ-క్షితిము. క్షాతకము, సం. వి. అ. న: చూ, హ-క్షితిము. క్షాతకము, సం. వి. అ. న్. చూ: రూ-క్షితికి. క్షాతము, సం. వి. ఈ. క్షీ. అంబుదవలి: చూ, మూలుగు. 2. క్షాతము, సం. వి. అ. న. 1. నపుంసకము: చూ, పండుడు; విజ. 2. విక్రమములేనిది. క్షాతము, సం. వి. అ. పుం. నపుంసకము: చూ, పండుడు. క్షాతము, సం. వి. అ. పుం. 1. - పై. - 2. పాటపహనుడు.

క్ష

క్షపదూపము, అం: చూ, కవినామము.

క్ష

క్షేదము, సం. వి. అ. న. తడి: చూ, పదను. 2. క్షేదము, సం. వి. అ. పుం: చూ, హిమాంశపు. క్షేదపు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. - పై. - 2. జన్మి: చూ, సన్నిపాతము. 1. క్షేపము, సం. వి. అ. పుం. 1. నగ: చూ, దుఃఖము; 2. కోపము: చూ, రోషము; 3. కృషి: చూ, వ్యవసాయము. క్షేప: పలేన పా పునర్నవతాం విదత్తే న్యా. పడినక్షేపము పలించి నపుడు క్షేపముగా దోషదు. క్షేపము, సం. విజ: చూ, క్షితిము.

క్ష

క్షోమము, సం. వి. న్. న. 1. కక్షురో నొక ప్రక్కనుండెడి యెత్తుని మాంసము: చూ, కుత్తము. 2-2. ఉచ్చుబుద్ధ: చూ, మూత్రకోశము.

క్ష

క్ష, సం. అవ్య. ఎక్కడ: చూ, యత్ర. 1. క్షంగువు, సం. వి. ఉ. పుం: చూ, రూ-క్షంగువు. క్షణము, సం. వి. అ. పుం. 1. వీణ రోనగువాని మ్రోజ: చూ, స్వరము 2-2; 2. చిన్నకుండ: చూ, ఖండ్ము. 3-3. క్షణము, - పై. - (నపుంసకముని కొందఱు) (రూ-క్షణము.) క్షణిరము, సం. విజ. చక్కగా కఠి: చూ, బృంగు. 1. క్షయిరా-క్షైన్య, వా. వి. ఇది మలేరియా జ్వరిమలం పర మోషరము.

క్ష

క్షాణము, రూ-క్షణము. క్షాపము, సం. వి. అ. పుం. 1. దాద: చూ, గుఱము; 2. వృక్ష రసము. క్షాబోద్ధవము, సం. వి. అ. న. బుద్ధాజనము, మ్రానిపనువున వండిన అంజనవిశేషము: చూ, రసాంజనము.

క్ష

క్షిప్తిరెంటు, వా. వి. ఈనామల (మాన్యముల) మీద వేయఁ బడు పన్ను. (రూ-క్షిప్తిరెంటు. అంగ్లపదము వాడుక పదమయ్యెను.) క్షిప్తిరెంటు, వా. వి. - పై. - "క్షిప్తిరెంటు యీనాము."

క్ష

క్ష, సం. వి. అ. పుం. 1. అడ్డగించుట: చూ, ఎరోధము. 1; 2. వగ: చూ, విరోధము. 1; 3. క్షేమము చూ, శుభము. 1; 4. దుస్స్వప్నము: చూ, స్వప్నము. 2; 5. క్షిత్రియుడు: చూ, రాజు. 1; 6. రక్తముడు: చూ, రాక్షసుడు. 1; 7. నరసింహస్వామి: చూ, నరసింగుడు; 8. తొమ్మి: చూ, వక్షము; 9. వ్యాకిరణశాస్త్రము: చూ, వ్యాకరణము; 10. ఓరుపు. (క్షీరింగమని కొందఱు): చూ, శాంతము. 1; 11. పుడమి, పంటభూమి (అని కొందఱు): చూ, భూమి. 1; 12. కల్పము: చూ, సంవత్సరము. 1; 13. మెలుపు: చూ, విద్యుత్తు. 1; 14. నాశము: చూ, రుద్ధి: క్షీ. 15. సద్ర: చూ, స్వప్నము 2. క్షమ్, సం. వి. అ. న. 1. క్షేత్రము: చూ, భూమి. 1; 2. కట్టు: చూ, వృక్షము. 1.

క్షంత, సం. విజ. ఓర్పరి: చూ, సహనుడు. క్షణంక్షణము, సం. వి. అ. పుం. వెంటవెంటనే, అప్పటికప్పుడు. క్షణకము, సం. వి. అ. న. పిన్నముల్లంగి: చూ, ముల్లంగి. క్షణతువు, సం. వి. ఉ. పుం. గాయము: చూ, సుఖము. క్షణద, సం. వి. అ. క్షీ. 1. రేయి: చూ, రాత్రి; 2. పసుపు రంగు: చూ, వర్ణము. 3-3. క్షణదము, సం. వి. అ. న. ఉదకము: చూ, సలిలము. 1.

జైరమము

3. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1; 4. రేయి: చూ, రాత్రి: అం.
5. (క్షప) ఒకానొక వృత్తము. ఇంద్రాక్షాత్క పాపమున
న, న. క, త. గురువులు గలిగి యెనిమిదవయంత యతిగల
త్రయోదశ ఛందస్సునగు బుద్ధిన వృత్తిము. ఉదా.—
“క్రమమున నిభవిత్వాంతాతాగయ కముగ సుకవిపద్యంబు
లూహించినకా, క్షమలనందరగుంగంజవలేక్షణ, సుమర
జనకా కూరవంశోద్ధమా: చూ, పృథ్విము. 1; 6: చూ,
సుజానదాయకములు.
క్షమము, సం. విణ. 1. యుక్తము: చూ, సమీచినము. 1; 2.
చాలునది.
క్షమయా కింససిద్ధ్యతి, లో. ఓర్పుగంవానికి నన్నికార్యములు
సిద్ధించును.
క్షమాదంశము, సం. వి. అ. పుం. మునగ: చూ, శిగ్రువు. 1.
క్షమాపణ, వా. శరణుదొచ్చుట.
క్షమావంతుడు, సం. విణ. త్. ఓరుపరి: చూ, సహసుడు.
క్షమి, సం. విణ. —ప్రె.—
క్షమించు, సం. న. క్రి. ఓర్పు: చూ, సహించు.
క్షమిత, సం. విణ: చూ, క్షమి.
క్షమియించు, సం. న. క్రి: చూ, క్షమించు.
క్షముడు, సం. విణ. 1. శక్తుడు: చూ, లావరి: 2. నేర్పరి:
చూ, సమర్థుడు; 3. హోవును చెప్పవాడు: చూ, హిత
వరి.
క్షయ, అం: చూ, క్షయము. 7.
క్షయకరము, సం. వి. అ. పుం. జీడి: చూ, బిల్వారకి.
క్షయకరువు, సం. వి. ఉ. పుం. పాడిరి: చూ, స్థాలి. 2.
క్షయకువు, సం. వి. ఉ. పుం. కాశరోగము: చూ, దగ్గు.
క్షయము, సం. వి. అ. పుం. 1. —ప్రె.—; 2. అణుదెవులు:
చూ, రోగము. 1; 3. రూక్షయ. చెరుట, తగ్గదల: చూ,
వెలితి. 2; (క్షయము, స్థానము, వృద్ధి. ఇవి యీ త్రివర్గ
ములలో నొకటి: చూ, వర్ణము); 4. ప్రశయము: చూ,
సంవర్తము. 1; 5. ఇల్లు: చూ, సదనము. 1; 6: నశ
నము: చూ, రుక్త; 7. క్షయనామ సంవత్సరము (రూక్షయ -
అక్షయ): చూ, సంవత్సరము; 8. శత్రువునకంటె దాను
దగ్గియుండుట.
క్షయించు, సం. అ. క్రి. క్షీణించు, తగ్గు: చూ, మ్రుక్కు. 4.
క్షయే క్షేమం సుదుర్లభమ్, న్యా. కృశించుకాంమున నెనగా నాప
త్యాలమున క్షేమము మిక్కిలి దుర్లభము.
క్షయ్యము, సం. విణ. క్షయింపదగినది.
క్షరము, సం. వి. అ. న. 1. ఉదకము. చూ, సలిలము; పుం.
2. ముట్టు: చూ, మేళము. 1; 3. మహాపిండితకము:
చూ, శ్వసనము; 4. కోకిలాక్షము: చూ, మొగవీర.
క్షరము, సం. వి. అ. పుం. 1. జిల్లేడు: చూ, జిల్లేడు: 2.
ఉత్తరేణి: చూ, శైఖరికము; 3. రాక్షి: చూ, సర్పము;
4. అశవికొంసి: చూ, హరిప్రియ. 3-4; 5. కొడిసె:
చూ, వత్సకము; 6. మోదెన *: చూ, శివమలి. 7. కాస
రోగము: చూ, దగ్గు.

క్షనకృత్తు, సం. వి. త్. త్రి: చూ, పోత*.
క్షనమపు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. జితము; చూ, తుమ్ము;
2. కాశరోగము: చూ, దగ్గు; 3. ఎక్కిలి: చూ, హిక్కు. 1.
క్షవపత్ర, సం. వి. అ. త్రి. ఏనుగుతుమ్మి*: చూ, తుమికి.
క్షవము, సం. వి. అ. పుం. 1. జితము: చూ, తుమ్ము; 2. నల్లని
యావాలు: చూ, సర్పము.
క్షవము, సం. వి. అ. న. 1. మంగలివని: చూ, ముంతము;
వా. వి. 2. అపజయము. “నీ వ్యాజ్యము క్షవమైనది.”
(గోదావరిమండం ప్రాంతమున వాడుక.) (క్షేరము యొక్క
రూపాంతరమని కొందఱు.)

కా

కా, సం. వి. అ. త్రి. 1. విద్ర: చూ, స్వప్నము. 2; 2. ఓరిమి:
చూ, శాంతము. 1.
కాంతము, సం. విణ. ఓర్పుబడిన తిట్టుకొట్టు మొదలైనది. చూ,
సోధము.
కాంతి, సం. వి. ఇ. త్రి. ఓర్పు: చూ, శాంతము. 1.
కాత్రము, సం. వి. అ. న. ఉత్తరవర్ణము.
కామము, సం. వి. పుం. 1. కఠ: చూ, దుర్బిక్షము; విణ.
2. కష్టమైనది: చూ, హీనము. 1; అం. 3: చూ, జతర
క్రియలు.
కామవతి, సం. వి. ఈ. త్రి. యాగమిషము: చూ, యజ్ఞము.
కామరత్నీ, సం. వి. ఇ. త్రి. —ప్రె.—
కాముడు, సం. వి. అ. పుం. బలవంతుడిగు పురుషుడు:
చూ, లావరి.
కాం కలే ప్రక్షేపణము, గాయముమీద ఉప్పుజల్లినట్లు దుఃఖితుఁ
డైన వానిని మరింత దుఃఖపెట్టినము.
కారకము, సం. వి. అ. పుం. 1. కనుగాయ: చూ, శలాటపు,
2; 2. (సజ్జలు మత్స్యములు లోనిగు వానిజల్లి వేసెను)
బుట్ట: చూ, వల. 1; 3. పసరు మొగ్గ, మొగ్గలగుత్తి (అని
కొందఱు): చూ, మొగ్గ. 1; 4. నెరవ: ఈ: చూ, సర
వె. 4; న. 5. మూలము, పెద్దముల్లంగి (అనికొందఱు):
చూ, ముల్లంగి.
కారణము, సం. వి. అ. న. తిట్టుట: చూ, శాసము. 1.
కారతైలము, సం. వి. అ. న. నిక్కమైన తైలము: చూ,
స్నేహము. 2-౯.
కారత్రయము, సం. వి. అ. న. త్రివిధకారములు: చూ, లవణము. 1.
కారదళ, సం. వి. అ. త్రి, చూ, రొడ్డుగు*.
కారదళకము, సం. వి. అ. న. దళవిధకారములు: చూ, లవ
ణము. 1.
కారద్రావణము. సం. వి. అ. న. మార్దము, చొటి ఉప్పు: చూ,
లవణము. 1.
కారద్రువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. కి. ఈ: చూ: చూ, మోదుగు;
2. మంటాపాటలి*: చూ, మొక్కము.
కారభూమి, సం. వి. ఇ. త్రి, చొటిసేల: చూ, భూమి. 1.—౩.
కారమధ్యము, సం. వి. అ. పుం. ఉత్తరేణి: చూ, శైఖరికము.

జెరము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉప్పు: చూ, లవణము. 1.2.=
కారము. ఒట్ట: చూ, కారము. 3. గాజు: గాజుమన్ను;
చూ, భూమి. 1, 34; 4. బూడిదె: చూ, భస్మము; 5.
యవజెరము; యవలవలన గలిగిన ఉప్పు: చూ, లవణము.
1. 6. వెలిగారము, బంకణము: చూ, లవణము. 1; 7.
సజ్జాజెరము: చూ, లవణము. 1.
జెండ్లుత్తిక, సం. వి. ఆ. పుం. ఉప్పుమన్ను: చూ, భూమి.
1.—3.
జెరమెలకము, సం. వి. ఆ. పుం. సర్వజెరము: చూ,
లవణము. 1.
జెరవృక్షము, సం. వి. అ. పుం. ముష్కకము: చూ,
మొక్కము.
జెరశ్రేష్ఠము, సం. వి. ఆ. న. 1. వజ్రజెరము: చూ, లవణము.
1; పుం 2. పలాశము: చూ, మోచగు: 3. ముష్క-
కము: చూ, మొక్కము.
జెరషట్కము, సం. వి. ఆ. న. వడ్డిదజెరములు: చూ, లవ-
ణము. 1.
జెరసింధువు, సం. వి. ఉ. పుం. ఉప్పుసముద్రము: చూ,
సముద్రము.
జెరాచ్చము, సం. వి. ఆ. న. సముద్రపు ఉప్పు, సైందవ లవ-
ణము (అని కొందఱు); చూ, లవణము. 1.
జెరాల్లి, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, జెరసింధువు.
జెరాయము, సం. వి. అ. పుం. కాలమప్పకము: చూ,
మొక్కము.
జెరాష్టకము, సం. వి. అ. న. ఎనిమిది విధముల జెరములు:
చూ, లవణము. 1.
జెరక, సం. వి. ఆ. పుం. ఆకలి: చూ, బుభుక్ష.
జెరికము, సం. విణ. కాలినది: చూ, స్రుతము.
జెరితుడు, సం. విణ. పరశ్రీగమనాదిదోషములచే దూఱుడిన
వాడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.
జెరోదము, సం. వి. అ. పుం: చూ, జెరాల్లి.
జెనకము, సం. వి. అ. పుం. నెరవడి: చూ, సరవెడ.
జెనము, సం. వి. అ. న. కడగులు: చూ, స్రుతము.
జెలితము, సం. విణ. కడుగుబడినది: చూ, ప్రజ్ఞాతము.

క్షి
ప్ర

క్షి, సం. విణ. ఇ. 1. నివాసము: చూ, స్థానము. 1; 2 గతి,
నడవడి: చూ, వర్తనము 1; 3. కల్పక్షయము: చూ,
సంవర్తము. 1.
క్షితము, సం. విణ. క్షీణము: చూ, సీనము. 1.
క్షితి, సం. ఇ. పుం. 1. నేల: చూ, భూమి. 1; 2. ఉనికి: చూ,
స్థానము. 1; 3. చిటికెమేయ సంకరాము: వ్రేల్చుడి: చూ,
స్వరము. 2- (44); 4. నాశము: చూ, రుద్ధ: 5. ఇల్లు:
చూ, నదనము. 1; 6. సంఖ్యావిశేషము, క్షితియనులెక్క:
చూ, సంఖ్య. 1; 7. కాంచేపము: చూ, సమయము. 1; 8
రోచనమును గంధద్రవ్యము: చూ, రాజార్హము; ఆం. 9:
చూ, శ్రుతులు.

క్షితిరణము, సం. వి. అ. పుం. చూ, రేణువు. 1
క్షితిక్షమము, సం. వి. అ. పుం. చంద్రు: చూ, వెనినంద్ర.
క్షితిజంతువు, సం. వి. ఉ. పుం. వాసనాము: చూ, సర్వము.
1-4-(22).
క్షితిజము, సం. వి. అ. పుం. 1. వేస్తరము: చూ, వేసదము;
2. నేలవేము: చూ, భూమి: 3. మంశ్రాము.
క్షితిధరము, సం. వి. అ. పుం. నేలరాదు, కొం: చూ,
సర్వతము.
క్షితివాగము: చూ, క్షితిజంతువు. (ఆ. పుం.)
క్షితివతి, సం. వి. ఇ. పుం. భూమిపంట: చూ, రాజు. 1-20.
(ఇట్లు క్షితిపాలుడు, క్షితిస్తుడు మొ.)
క్షితిప్రక్షుడు, సం. వి. అ. పుం. సరకరాజు: చూ, రాజు. 1-40.
క్షితిబిరి, సం. వి. ఈ. పుం. భూబిరి: చూ, కేగు. 1.
క్షితిరుహము, సం. వి. అ. పుం. చెట్టు: చూ, వృక్షము.
క్షితివర్తనము, సం. వి. అ. పుం. పీనుగు: చూ, శవము.
క్షితివృధానము, సం. వి. అ. పుం. గర్భము: చూ, రంద్రము.
1.—1.
క్షితిసంభూతము, సం. వి. అ. న. అట్లుప్పు: చూ, లవణము. 1.
క్షిత్వాదితి, సం. వి. ఈ. పుం. విష్ణుమూర్తి తల్లి.
క్షిత్వా, సం. వి. న. పుం. గాలి: చూ, వాయువు.
క్షిప్రము, సం. వి. అ. పుం. 1 తెగులు: చూ, రోగము 1;
2. విషాణము, కొమ్ము: చూ, శృంగము. 1.
క్షిప్రుడు, సం. వి. అ. పుం. ఇనుడు: చూ, సూర్యుడు.
క్షిప, సం. వి. ఆ. పుం. 1. క్షేపణము: చూ, విమోచనము;
2. రేయి: చూ, రాత్రి.
క్షిపక, సం. వి. ఆ. పుం. 1.—ప్రె.—
క్షిపకుడు, సం. వి. అ. పుం. యోధు: చూ, భటుడు. 1.
క్షిపణి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. అత్తము: చూ, బాణము. 1;
ఇ. పుం. 2. నౌకాదండము: చూ, వీలి. 2; 3. జాలవిశేషము:
చూ, వలి. 1; 4. మంత్రము: చూ, మంత్రము 1;
5. యజ్ఞమునందు యజుర్వేదతంత్రము నడపువాడు: చూ,
అధ్యక్షుడు.
క్షిపణువు, సం. వి. ఉ. పుం. గాలి: చూ, వాయువు. 1.
క్షిపణ్యువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. వసంకర్షువు: చూ, మాన-
ద్యయము; 2. దేహము: చూ, శరీరము; విణ. 3. సుంభి:
చూ, రాజార్హము. 1-4: (చూ, వాసన. 1-44.)
క్షిపము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఎఱుముకొర్రె: చూ, వాన-
రము; 1-3; 2. క్షేపణము, ప్రేరేపించుట: చూ, విమోచనము.
క్షిప్త, సం. వి. ఆ. పుం. రాతిరి: చూ, రాత్రి.
క్షిప్తము, సం. విణ. 1. ప్రేయణిడినది: చూ, విధము; 2.
వైవణిడినది, పాతబద్ధుడి: చూ, స్థాపితము. 1; 3. 3.
యోజితము, లెక్క కలియగూడదము: చూ, సంకలనము;
ఆం. 4: చూ, ఇంకూరియలు.
క్షిప్తువు, సం. విణ. ఉ. తిరస్కరించువాడు: చూ, విరాక-
రిస్తువు.
క్షిప్రము, సం. వి. అ. న. పొడిపిండి: చూ, సాదము.
(1)-34.

శ్రీమహావైష్ణవము కాలః విజయ సంవత్సరము, న్యాయములు
తత్సంగమునందున్నచో గాలము సంవత్సరము నశింపఁ
జేయును "అలస్యాదమ్మకంవిషం" వంటిది.

శ్రీమము, సం. క్రి. విజయ, అ. న. 1. శ్రీమము: చూ, వేగము.
3; విజయ. 2. వడిగలిది: చూ, వేగము. 3. (శ్రీమములు.—
తేవిష్ణుము, కేవిష్ణుము, వేవిష్ణుము, వరిష్ణుము, వ్రవిష్ణుము,
బంహిష్ణుము); అం. 3: చూ, వ్రచారములు.

శ్రీమశ్రీమము, సం. వి. అ. పుం. ఏటింతు: చూ, వ్యాప్తము.
శ్రీమ, సం. వి. అ. శ్రీ. క్రియము, తగ్గునల: చూ, వెలితి. 2.

శ్రీ
య

శ్రీమము, సం. విజయ. క్రియించినది: చూ, హీనము. 1.

శ్రీమ నరా: కాపురుషా భవంతి, న్యాయ. ఆంధ్రులయి డీజించిన
వాడు దుష్టులగుదురు.

శ్రీజయము, సం. అ. క్రి. శ్రీమము: చూ, ప్రభుత్వము. 4.

శ్రీశ్రీ శ్రీశ్రీ మర్త్యలోకం విశంతి. న్యాయ. పుష్కలము కాగానే
మరల మర్త్యలోకమునకు వచ్చును.

శ్రీమము, సం. విజయ. తాగుబోతు, క్రొవ్వనవాడు (అని
కొందఱు): చూ, మత్తుడు.

శ్రీరమింతుడు, సం. వి. అ. పుం. జాలకుడు: చూ, శివపు.
1-౫. (రూ.శ్రీరకంతుడు.)

శ్రీరకంద, సం. వి. అ. శ్రీ. పాలనెలగుమ్మడు *: చూ,
సర్వతోభద్ర. 1-౧. (ఇట్లు శ్రీరకందము.)

శ్రీరకాండము, సం. వి. అ. పుం. 1. తెముడు *: చూ,
స్పృహ; 2: చూ, జిల్లేడు*.

శ్రీరకాళి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. విన్నపాల *: చూ, మనుపాల.
(రూ.శ్రీరకాళి.)

శ్రీరకాష్ట, సం. వి. అ. శ్రీ. నల్లమట్టి: చూ, మట్టి.

శ్రీరమింతుడు, సం. వి. అ. పుం. దుష్టజాతికుడు: చూ, పురుగు.
శ్రీరమము, సం. వి. అ. పుం. పాలదాయి: చూ, రత్నములు.

1-౧౨-(౨౩).

శ్రీరమము, సం. వి. అ. పుం. 1. చది, పెరుగు: చూ, సస్యము.

1-౧౬; విజయ. 2. శ్రీరజాతద్రవ్యము: చూ, రాజ్యము.

1-౬; (1-౨౦) (1-3౨).

శ్రీరదళము, సం. వి. అ. పుం: చూ, జిల్లేడు*.

శ్రీరద్రుమము, సం. వి. అ. పుం. 1. అశ్వత్థము: చూ, రావి;
2. వటము: చూ, మట్టి.

శ్రీరదేవుడు, సం. వి. ఈ. శ్రీ. దానార్థమై యేర్పడిన అవు:
చూ, దేవుడు.

శ్రీరనాళము, సం. వి. అ. పుం. పెద్దదేకు: చూ, కాకోటము.
(రూ.శ్రీరనాళము).

శ్రీరనింజన్యము. న్యాయ. వేరచెట్టునకు పాలుపోసి పెంచినను
చేదు పోనేరదు అనురీతి.

శ్రీరసీరము, సం. వి. అ. న. 1. ఆలింగనవిశేషము: చూ,
సంశ్లేషము; 2. దుష్టజంతు: చూ, సలింపు. 1-౨౨.

శ్రీరసర్పి, సం. వి. న. పుం: చూ, జిల్లేడు*.

శ్రీరసీరన్యాయము, న్యాయ. పాలును సిద్ధము గలిసియుండుట
ధర్మము అనురీతి.

శ్రీరపాత్రి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పండు: చూ, యవతిక.

శ్రీరపాషాణన్యాయము, న్యాయ. పాలకొలుకు బాటు మోయవలె
నను రీతి.

శ్రీరఫల, సం. వి. అ. శ్రీ. రలివె: చూ, సాష్టపుష్పఫల.

శ్రీరబల, సం. వి. అ. శ్రీ—పై,—

శ్రీరము, సం. వి. అ. న. 1. దుష్టము. పాలు భూమివ్యము. 1-౧;

2. నీళ్ళు (ఇనకశీరము భూమి): చూ, సలింపు; పుం.

3. వటము: చూ, మట్టి; 4. కానము: చూ, పాలివట్టి; 5.

శ్రీరసముద్రము: చూ, సముద్రము; 6. తీపు: చూ,

మాధుర్యము.

శ్రీరమోరతి, సం. వి. అ. శ్రీ. చేకొండ. *: చూ, మోరతి.

శ్రీరవతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. పాలుగడి: చూ, అస్తిశీర.

శ్రీరవల్లి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పాలనెలగుమ్మడు: చూ, శ్రీరకంద.

శ్రీరవిక్రతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. జున్ను: చూ, స్తన్యము. 1-౪:

(చూ, కూర్చిక. 2.)

శ్రీరవిదారి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, శ్రీరవల్లి. (రూ.శ్రీరవిదారి.)

శ్రీరవిషాదిక, సం. వి. అ. శ్రీ. శ్రీరకాళి: చూ, మనుపాల.

శ్రీరవృక్షము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఉడులకము *: చూ,

మేడి; 2. శీరిక *: చూ, పాల.

శ్రీరశీరుడు, సం. వి. అ. పుం. శ్రీరాముడు: చూ, రాముడు.

శ్రీరశక్తి, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. తెల్లనెలగుమ్మడు *: చూ,

శ్రీరకంద; 2. విన్నపాల: చూ, మనుపాల.

శ్రీరశక్తి, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, శ్రీరశక్తి. 1.

శ్రీరశక్తిము, సం. వి. అ. పుం. జలకంబము: చూ,

మత్స్యము. 1.

శ్రీరసము, సం. వి. అ. పుం. పాలమీడిమీగడ: చూ,

స్తన్యము. 1-౨ (శ్రీరసము అనియు.)

శ్రీరసాగరతన్యక, సం. వి. అ. శ్రీ. లద్ది: చూ, లక్ష్మి. 1.

(ఇట్లు శ్రీరసాగరతన్యక. శ్రీరాధిజ, శ్రీరాధిజనయ మొ.)

శ్రీరసాగరము, సం. వి. అ. పుం: చూ, శ్రీరసము.

శ్రీరాకరము, సం. వి. అ. పుం. పాలసముద్రము: చూ, సము

ద్రము.

శ్రీరాజి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. విన్నపాల: చూ, మనుపాల.

శ్రీరాన్నము, సం. వి. అ. న. వరమాన్నము: చూ, సాదము.

(1)-౧౧-(౧).

శ్రీరాత్రి, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, శ్రీరాకరము.

శ్రీరాత్రిజము, సం. వి. అ. న. 1. సముద్రపు ఉప్పు: చూ, లవ

ణము. 1; 2. మోక్తికము: చూ, రత్నములు. 1-౧.

శ్రీరాత్రిజుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, చంద్రుడు. (ఇట్లు

శ్రీరాత్రిజనయుడు.)

శ్రీరానింగనము, అ: చూ, ఆనింగనములు.

శ్రీరావి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. విన్నపాల: చూ, మనుపాల. (రూ.

శ్రీరావిక.)

శ్రీరాశము, సం. వి. అ. పుం. ఆంధ: చూ, హంస.

శ్రీరాహుము, సం. వి. ఆ. పుం. సంకః చూ, సర్వానుభూతి.
శ్రీ, సం. వి. న్. పుం. 1: చూ, జన్మము; 2. చిలుపాలి: చూ,
మనుపాలి; 3. వరుము: చూ, ముట్ట; 4. పాదరి: చూ,
స్థాని. 2; 5. కొండగొనుగు: చూ, మృదుద్రుము.
(ఈకారాంత శ్రీలింగమని కొందఱు.)

శ్రీరీక, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, పాలి.
శ్రీరీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ: 1. చిలుపాలి: చూ, మనుపాలి; 2.
కంకుషము: చూ, స్వర్ణశ్రీరీ: 3. చూ, జన్మము.
శ్రీరీపు, సం. వి. ఈ. పుం: చూ, మృదుద్రుము. శ్రీరీదక
న్యాయము: చూ, శ్రీరీనిన్యాయము.

కు

కుజము, సం. వి. ఆ. పుం. కంకుమ: చూ, ఫేనిలము. 2.
కుజులు, సం. విజ. 1. పొడిచేయబడినది; వా. 2. పూరిగా
చదువబడినది; న. 2. గుణకారము: చూ, హెచ్చవేరే.
కుజులు, సం. విజ. వ్యర్థము: చూ, సజ్జనులు.
కుశ సం. వి. ఆ. శ్రీ. రూ - కుశము: చూ, కుమ్ము.
కుశము, సం. వి. త్. శ్రీ. 1. —పై. — (అకారాంత సపుం
సకలింగమని కొందఱు); 2. ఆకలి. (తకారాంతమని
కొందఱు): చూ, బుభుక్ష; విజ. 3. వాడిగా చేయబడినది,
నిశితము: చూ, శీతము. 1.

కుశాభిజనము, సం. వి. ఆ. పుం. బ. నల్లని అవలు: చూ,
సర్పము. (రూ-కుశాభిజనము-కుశాభిజనము)
కుశ్ర, సం. వి. ధ్. శ్రీ. 1. ఆకలి: చూ, బుభుక్ష; అం. 2:
చూ, ఈర్ష్యలు.

కుమము, సం. వి. ఆ. పుం. కందులాదిచూరము: చూ, సుమము.
కుత్వాదుతాం జనయతి, న్య. ఆకలి యనిన బుట్టించును.
కుర్చి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. ఈగ, అశవియోగ (అని
కొందఱు): చూ, మక్షిక. 1-౧; 2. తేనెటీగ: చూ, మక్షిక.
1-౪; 3. బోగముది: చూ, వేళ్ళు; 4. అంగహీనయగు
అడుది: చూ, శ్రీ; 5. నాట్యచూడుడు అడుది: చూ, శ్రీ;
6. హింసించెడు అడుది: చూ, శ్రీ. 1-౪౩; 7. చేతలాని: చూ,
చేతరాని; 8. అస్పృశి: చూ, వాడుడు; 9. దొమ్మ
రిది: చూ, వంశనర్తి; 10. రక్తమువీటిగి గాయములోనగు
వనియందుండి కాబడు సిరు: చూ, సలిలము. 1-౨౫; 11.
అశవిగోధులు: చూ, ధవ్యము; 12. నల్లఉప్పి: చూ,
లవణ; 13. ఈగ: చూ, మక్షిక. 1.

కుద్రకంటకి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, వాడుడు. కుద్రకంటపు.
సం. వి. ఈ. పుం. కుద్రశంఖము: చూ, సంకు. 1.
కుద్రుము. సం. వి. ఆ. పుం: చూ, కుప్పెకోరి: చూ, రిప్తి.
2-౧౫.

కుద్రకాలిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. అశవికారక: చూ, సుషవి. 1
(ఇట్లు కుద్రకారవేల్పుము-కుద్రకారవేల్పు.)
కుద్రకులిశము, సం. వి. ఆ. పుం. వైశ్రాంతము: చూ, రత్న
ములు. 1-౧.(౩).

కుద్రకుంబ, అం. పునవద్యములు ఆటొటిలో నొకటి: చూ,
పునవద్యములు.

కుద్రకుంబిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కింకర. (కాలిగెడ్డలు-హంజేబు
లున్ను): చూ, భాషణము. 2.

కుద్రహాలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. చివిల్లికాటనము: చూ, రేగు. 1.
కుద్రచందనము, సం. వి. ఆ. న. 1. రక్తచందనము: చూ,
వాసన. 1-3; 2. కుచందనము: చూ, పుత్రాంగము.

కుద్రచూడము, సం. వి. ఆ. పుం. వక్షిణిశేషము: చూ, పక్షి.
కుద్రజంతువు, సం. వి. ఈ. పుం. శతపది, కట్టజెట్టి: చూ,
సర్పము. 1-౪-(౪౧) (1-౪-౪౨).

కుద్రజాతిఫలము, సం. వి. ఆ. న. ఉసిరిక: చూ, శ్రీఫలి. 1.
కుద్రశీర, సం. వి. ఆ. శ్రీ. తిప్పశ్రీగ: చూ, సోమవల్లి.
కుద్రశీరకము, } సం. వి. ఆ. పుం. సన్నశీరకము: చూ,
కుద్రశీరము, } సుషవి. 2-౨.

కుద్రకులసి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. తెల్లగగ్గరి: చూ, పద్మాసము.
కుద్రచంశిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చిన్నయోగ: చూ, మక్షిక. 1-౩.
కుద్రదురాలభ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఎన్నరేగడిచూరి: చూ, స్వల్ప
దురాలభ.

కుద్రదున్నర్ప, సం. వి. ఆ. శ్రీ. —పై. —
కుద్రపత్ర, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చాంగేరి: చూ, పులిచింత.
కుద్రపత్రిము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, కుద్రకులసి.

కుద్రపత్రి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పద: చూ, విష్ణు.
కుద్రపర్వము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. తెల్లగగ్గరి: చూ, పద్మాసము;
విజ. 2. సూక్ష్మపత్రము: చూ, ప్రబ్బలి.

కుద్రపాషాణదేవ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. జలము: చూ, హృస్వ
శాఖాశేషము.

కుద్రవిప్పలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అశవిప్పలి: చూ, విప్పలి. 1.
కుద్రవింబందము, వా. వి. (కలికొత్తలిక, జియినద, మాలివి.
చక్రవాళ, మంజరి, ముక్తపదగ్రస్తాదులు గలది.)

కుద్రపల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. గోపాలకర్కటి: చూ, బుడమ.
1; 2. కాకినేరేడు: చూ, సురభిపత్ర. 1-౨; 3. కంటకారి:
చూ, పెద్దపాపర; 4. చూ, వాడుడు.

కుద్రపలము, సం. వి. ఆ. పుం. నేలపోక: చూ, పోక.
కుద్రపరి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. విన్నముత్తవ పులకము: చూ,
ముత్తవపులకము.

కుద్రము, సం. విజ. కొంచెము: చూ, స్వల్పము.
కుద్రమూలకము, సం. వి. ఆ. న. విన్నముల్లంగి: చూ, ముల్లంగి.
కుద్రమౌక్తికము, సం. వి. ఆ. న. ఉమ్మాయము త్రియము: చూ
రత్నములు. 1-౧.(౮): (చూ, ముత్తెము.)

కుద్రరస, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కానుగు: చూ, శాదము.
కుద్రవర్తాకి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. తెల్లవాకుడు: చూ, వాడుడు.
కుద్రశంఖము, సం. వి. ఈ. పుం. 1. కంటకుడు: చూ, శత్రువు. 1.
2. నత్తగుల్ల: చూ, సంకు. 1. (ఆ. పుం.) అని కొందఱు.
కుద్రశమ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నల్లనినియ: చూ, పుకనాసము. 1.
కుద్రశీరము, సం. వి. ఆ. పుం. మయూరశిఖ: చూ, పూతిక
రజము.

కుద్రశక్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. జలశక్తి: చూ, సంకు. 1.
కుద్రశ్యామ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. అగ్నిశాస: చూ, మానేడు.
కుద్రశ్వేత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గివియ: చూ, కుకనాసము. 1,

శ్రీత్రములు, అం. కాశి, విదగి కావనము, ప్రయాగ, బృందావనము, గయ, శ్రీరంగము, సిద్ధాశ్రమము, మాయాపురి, వేంకటాచలము, శంకరనారాయణము, అనంతశయనము, మధుర, కాంచి, పంప, సాకేతము, యోగానందము, ధర్మపురి, హరిహరము, అహోబిలము, జయరామము, జన్మానము, సప్తనదీసంగమము, గండకి, వ్యారక, (24).

శ్రీత్రహూ, సం. వి. అ. శ్రీ. వాణికిరక్కటికి: చూ, హరి వాణికిరము. 1-౩.

శ్రీత్రసిమ, అం: చూ, సీమ. 1-౧.

శ్రీత్రాజీపుడు, సం. విణ. దున్నుకొని బ్రదుకువాడు: చూ, వ్యవసాయి.

శ్రీత్రయము, సం. విణ. మదియందుఁ బుట్టినది (తృణము)*: చూ, తృణము. 1.

శ్రీత్రయండు, సం. విణ. అ. పరదారరతుడు: చూ, వలపు కాడు.

శ్రీవణము, సం. వి. అ. న. ప్రేరేపించుట: చూ, విమోచనము.

శ్రీవణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ఓడనకపుగడ. రూ-క్షేపణి: చూ, పీలి. 2; 2. ఒకానొకవల: చూ, వల. 1; 3: ఒడినెల: చూ, సూత్రము. 1.

శ్రీవణ్యపు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. గాలి: చూ, వాయువు; 2. వసంతముతువు (చైత్ర వైశాఖమాసములు): చూ, మాస ద్వయము: (చూ, ముతుపులు.)

శ్రీవము, సం. వి. అ. పుం. 1. చిమ్ముట: చూ, విక్షేపము; 2. క్రొత్త: చూ, హతారము; 3. దూటు: చూ, నింప. 1; 4. రేపనము: చూ, పూత. 3; 5. ప్రేరణము: చూ, విమోచనము; 6. తిరస్కారము: చూ, వహేలనము; 7. అల న్యము: చూ, విలంబము. 1; 8. త్రోయుట, నడపుట. గడపుటయున్నా: చూ, విమోచనము; 9. ఇచ్చలేని బుద్ధి. వికల్పము: చూ, బుద్ధి; 10. గుత్తి: చూ, పూగుత్తి.

శ్రీద్విము, సం. విణ. మిక్కిలి వేగముగలది (క్షీత్రము = శీఘ్రము): చూ, వేగము. 3.

శ్రీపీయము, సం. విణ. — డై. —

శ్రీపుడు, సం. వి. అ. పుం. జాత్యాచారాదులచేత నిందితుడ: చూ, వ్యాధుడు. 2.

శ్రీమ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1; 2. లింగి దొండ: చూ, దొండ.

శ్రీమంకరుడు, సం. విణ: చూ, శుభంకరుడు. (ఇట్లు శ్రీమ కర్త-శ్రీమకారుడు.)

శ్రీమకము, సం. వి. అ. పుం. చోరమను గంధద్రవ్యము: చూ, రాజార్హము. 1-౧౩.

శ్రీమకృత్తు, సం. వి. త. పుం. గరుకుడు: చూ, వారివాహ నుడు.

శ్రీమకండులము, సం. వి. అ. పుం. ప్రయాణ కాలమందు పట్టిచేతఁజొక యింటనుండి కొలఁదిగాఁగట్టుకొని పోయెడు బియ్యము: చూ, బియ్యము.

శ్రీమము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. = సేమము: చూ, శుభము. 1; 2. కలిగినది చెడకుండుట; పుం. 3. బృహచ్చదము*:

చూ, బలురక్కని; 4. చంకయను గంధద్రవ్యము*: చూ, రాజార్హము: 1-౧౦; (1-౧౩); 5. గరుడుడు: చూ, హరిహానుడు; 6. తుమ్మ*: చూ, విట్టదిరము; అం. 7. (శుభము): చూ, తారలు.

శ్రీమావలి, సం. వి. అ. శ్రీ. ఉదుంబరము: చూ, మేది (రూ. క్షేమపరి.)

శ్రీమిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, బలురక్కని*.

శ్రీమవంతము, సం. వి. అ. పుం: చూ, వహ్ని. 1-౧.

క్ర

క్రత్రము, సం. వి. అ. న. 1. క్రత్రముల సమూహము (క్రత్రము = పరిమితి): చూ, భూమి. 1-౪౩; 2. పక్షుశిస్తు: చూ, లవణము. 1.

క్రేరేయి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. రూ-క్షేరేయము. పరమాన్నము: చూ, సాదము. (1)-౧౧-(౧.)

క్ర

క్రొడము, సం. వి. అ. పుం. కంఠము: చూ, స్తంభము. 1.

క్రొణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. నేల: చూ, భూమి. 1; 2. ముంజ తృణముచే నల్లిన బ్రహ్మచారి మొలకాడు. రూ-క్షొణి. మొలకాడు: చూ, సూత్రము. 1-౪౬; 3. సంఖ్యావిశేషము: చూ, సంఖ్య. 1; 4. నల్లజీలకఱ్ఱ*: చూ, సుషవి. 2-౧.

క్రొణీరథుడు, సం. వి. అ. పుం. ముక్కంటి: చూ, శివుడు.

క్రొడము, సం. వి. అ. పుం. 1. నూలుట: చూ, సురుము; 2. పొడి: చూ, సురుము.

క్రొడితము, సం. వి. అ. న. పొడి: చూ, సురుము.

క్రొడిష్ఠము, సం. విణ. మిక్కిలి క్షుద్రమైనది. (క్షద్రము = అల్పము): చూ, స్వల్పము.

క్రొడిష్ఠుడు, సం. విణ. మిక్కిలి క్షుద్రుడు: చూ, హీనుడు.

క్రొడియము, సం. విణ: (న, ఈ. న.): చూ, క్షొడిష్ఠము.

క్రొభము, సం. వి. అ. పుం. 1. = చోవు. కలఁత: చూ, సంతానము; 2. రోవుడు: చూ, తలపాటు. 2; 3. క్షోభమను రెక్క: చూ, సంఖ్య. 1.

క్రొభించు, సం. అ. క్రి. కలఁతనడు; చూ, సంక్షోభించు.

క్రొభిణి, అం. శ్రుతులు ఇరువదిరెండింటిలో నొకటి: చూ, శ్రుతులు.

క్రొభితము, సం. విణ. కలఁతపెట్టుబడినది: చూ, సకలము.

క్రొమము, సం. వి. అ. న. 1. రూ-క్షొమము. వెలిసట్టుబట్టు: చూ, వస్త్రము. 1-౮౨; 2. అట్టడి: చూ, నదినము. 1.

అం. 3: చూ, గంధక్రియలు.

క్ర

క్రొణి, సం. వి. ఇ. శ్రీ, ఈ శ్రీ. పుడమి, రూ-క్షొణి: చూ, భూమి. 1.

కౌశీప్రాచీరము, సం. వి. అ. పుం. సంధ్రము: చూ, సంధ్రము.

కౌశీప్రపటలము, సం. వి. అ. న. తేనెపెర: చూ, మధుపటలము.

కౌశీప్రము, సం. వి. అ. న. 1. తేనె: చూ, మధువు. 5; 2.

ఉదకము: చూ, నలిలము: పుం. 3. లావుకపిట్ట: చూ, లావుక; 4: చూ, సంపెంగ*.

కౌశీప్రమేహము, సం. వి. అ. పుం. ప్రమేహరోగము: చూ, రోగము. 1.

కౌశీమకము, సం. వి. అ. పుం. చోరమును గంధద్రవ్యము*: చూ, రాజార్హము. 1-౧౩.

కౌశీమము, సం. వి. అ. న. నారపెర (చెట్టునారతో నేసిన బట్ట):

చూ, పత్తము: 1-౭౪; 2. నూనె యగినె నారపెర: చూ,

వత్తము; 1-౭౬: 3. కుందేటి త్రుస్సుటి చీర: చూ, వత్తము;

1-౭౭; పుం. న. 4. తెల్లచీర: చూ, వత్తము; 5. తెల్లని

పట్టుబట్ట, తెల్లని పట్టుచీర (అని కొందఱు): చూ, వత్తము.

1-౮౨; 6. యద్ధారము వాకిలి మంజుమీదగాని, కొత్త

కనుమీదగాని యేర్పఱచిన గడ్డి, మేళలయొక్క వెనుక

ప్రక్కగట్టిన యింటిపేరు (అని కొందఱు): చూ, సద

నము. 1.

కౌశీమి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అతని: చూ, కుశనానము. 1.

కౌశీరము, సం. వి. అ. న: చూ, రూక్షవరము.

కౌశీకుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. నాసికుడు: చూ, మంగలి;

అం. 2. పదునెనిమిది జాతులలో నొకడు: చూ, జాతులు.

క్రు

క్రుకము, సం. వి. వి. వాడిచేయఁబడినది: చూ, శాతము. 1.

క్రూ

క్రూ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నేల: చూ, భూమి. 1; 2. నిద్ర: చూ,

స్వప్నము. 2.

క్రూజము, సం. వి. అ. పుం. చెట్ల: చూ, వృక్షము.

క్రూశ్చక్ర, సం. వి. త్. పుం. 1. కొండ: చూ, పర్వతము; 2.

(క్షత్రియుడు కాకపోయినను) జనులను భూమిని రక్షించు

వాడు, తేడు: చూ, రాజు. 1-౨.

క్రూము: సం. వి. అ. న. 1. ఉనికి: చూ, స్థానము. 1; 2.

రక్కనుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1.

క్రూహరము, పా. ఇది యొకానొక వృక్షము. ఇది యొక్కొక్క

పాదము మ, న, య, త, న. మ గణములతో గూడి

తొమ్మిదింటి, పదుమూడవయింటి, యతిగల ఆస్థాదశ

చందస్సునందు బుట్టిన వృక్షము. ఉదా:— బాహుహిని

దమలో-బ్రాతల్ దొడ్డ-వగల బోరాడం, గా హంపీరుడగు

బుభు-జెహుడన్ జ.గతివి గులంగా, నాహు యేసిన నరపా-

లా రత్నేపు-యతులు పొందంగా, క్షౌహారంబు మనయక-

స్థంబురచెంది-మనుచునందంతై." చూ, వృక్షము. 1.

క్రి

క్రింక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. = చింకరిక్కి. ఎట్టని మొగముగల

అడుకోడి: చూ, వానరము. 1-౪.

క్రింకము, సం. వి. అ. పుం. ఎట్టని మొగముగల మొగకోడి:

చూ, వానరము. 1-3.

క్రై

క్రైడ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. సింహనాదము: చూ, స్వరము.

2-౪౬-(౧౧౩); 2. (వెదురు) నలార: చూ, శలాక.

క్రైడము, సం. వి. అ. న. 1. అవడపుప్పు*: చూ, బీజ: 2; 2.

ఎట్టడిల్లెడుకాయ: చూ, వికీరణము; పుం. 3. = చెప్పడు:

చూ, బాధిర్యము; 4. మోఱ: చూ, స్వరము 2; 5.

విషము: చూ, విసము. 1; విజ. 6. పొందరానిది; 7. వంక

రైనది: చూ, వేర్లితము. 2.

క్రైడితము, సం. వి. అ. న. సింహనాదము: చూ, స్వరము.

2-౪౬-(౧౧౩).

క్రైశ్శ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. —పై:— (చూ - క్షైడ-క్షైడి

తము-క్షైశితము); 2. చేతిబీజ: చూ, బీజ. 2.

క్షైశ్శము, సం. వి. అ. పుం. విషము: చూ, విసము. 1.

క్షైశితము, సం. వి. అ. న. సింహనాదము: చూ, స్వరము.

2-౪౬-(౧౧౩) (చూ-క్షైడితము.)

ఖి

ఖ, ఒక యక్షరము. సం. వి. అ. పుం. 1. గరుడుడు: చూ,

హరివాహనుడు; 2. కత్తి: చూ, రిష్టి. 2; 3. వినుప్రోలు:

చూ, స్వర్గము: 4. ఇంగారు: చూ, తోహము. 1; 5. శాంక

రసము: చూ, రసములు; 6. సుణి: చూ, రత్నములు.

1-౧౦; 7. ఇంచుకం: చూ, స్వల్పము; 8. దీనుడు: చూ,

బీదవాడు; 9. శున్న: చూ, శూన్యము. 1; 10. దవాగ్ని:

చూ, వహ్ని. 1-౨౩; 11. శక్తయము: చూ, శత్యము.

1; 12. ఇనుడు: చూ, సూర్యుడు; పా. 13: చూ,

కంఠ్యములు.

ఖమ్, సం. వి. అ. న. 1. ఇంద్రియము (నేత్రాదీంద్రియములు):

చూ, హృషీకము; 2. శుభము: చూ, సంతోషము; 3. ఆక

సము: చూ, విన్ను; 4. వినుప్రోలు: చూ, స్వర్గము; 5:

చూ, రిక్కి. 1. 1; 6. వరిమడి: చూ, భూమి. 1; 7. బిలము:

చూ, రంధ్రము. 1; 8. దంతధావనము: చూ, పలుదోముట;

9. పెట్టుకోలు: చూ, సంవేశము; 10. కరుణ: చూ, దయ;

11. ఫలకము: చూ, పలక; 12. అభావము: చూ, శూన్యము.

1; 13. అత్రకము: చూ, బేగడ; 14. ప్రోలు: చూ, చేశము;

15. శున్న (గుణకుగల బిందువు): చూ, బిందువు. 2;

16. శంఖద్వని: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౧౩);

17. అలంబువృక్షఫలము.

ఇంకరము, సం. వి. అ. పుం. చూర్ణకుంతలము: చూ,

వెండుక. 1.

ఖంఖ, సం. వి. ఆ. త్రి. 1. అశ్వగమన విశేషము: చూ, హయము; 2. దూలగొండి*: చూ, భూకశింది; 3. నాట్యము: చూ, నాటకము. 1.
 ఖంఖటుడు, సం. వి. అ. పుం. కలిసుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.
 ఖంఖిరి, సం. వి. ఈ. త్రి. ఆచునక్క: చూ, స్వగాలము. (హంఖేరి.)
 ఖంఖింగు, వా. వి. ఆయురము రాకటిరో నొకటి తాకు నప్పుడు కలిగెడు ద్వన్యనుకరణము: ౩౯, 8, ఆ. 108: చూ, హూహూ.
 ఖంజ, సం. వి. ఆ. త్రి. 1. ఛందోవిశేషము: చూ, ఛందస్సు; 2. త్వణవిశేషము*: చూ, త్వణము. 1; 3. వసుపు: చూ, వరము. 6-౭; 4. దూచి: చూ, నముద్రాంత. 3; విణ. 5. కుంబిడి: చూ, సూరసూతుడు: వి. 6: చూ, హయము. 1-౪౬-(౧౪).
 ఖంజకారి, సం. వి. ఈ. త్రి. శమీధాన్యము: చూ, ఛాన్యము.
 ఖంజకుడు, సం. విణ. కుంటికాలివాడు: చూ, సూరసూతుడు.
 ఖంజఖేటము, సం. వి. అ. పుం. కాటుకపిట్ట: చూ, పిచ్చుక.
 ఖంజఖేటము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—
 ఖంజనకరము, సం. వి. అ. న. యతిమైఖునము, చూ, సంయోగము.
 ఖంజనము, సం. వి. అ. పుం. 1. మందపిచ్చుక: కాటుకపిట్ట (అని కొందఱు) (ద్వాపదిమానముమొదలైనవి కనిపించక తిరుగునది): చూ, పిచ్చుక; 2. భరద్వాజము: చూ, వ్యాఘ్రాటము.
 ఖంజనిక, సం. వి. ఆ. త్రి. హాపుత్రీకాయను పక్షి: చూ, హాపుత్రీక.
 ఖంజపాదము, సం. వి. అ. పుం. = గంజన. చాలక్రిదా విశేషము: చూ, జాలక్రిద.
 ఖంజము, సం. వి. అ. పుం. 1. కొల. చూ, వనము: న. 2. బల్లము. చూ, దాణము. 1; ౫౦: ౩. చూ, స్వయము. 2-౪౬ (౩౦); ఆం. 3: చూ, అసంయుతహస్తములు.
 ఖంజరి, సం. వి. ఈ. త్రి. 1. వాద్యవిశేషము: చూ, విణ. 1-౨౨: ఆం. 2: చూ, మాళవతైశిజధావణ: (చూ, థాష. 1.)
 ఖంజరిష్ట, సం. వి. ఆ. త్రి: చూ, మించిలి*
 ఖంజరీటము, సం. వి. అ. పుం. మందపిచ్చుక, కాటుకపిట్ట (అని కొందఱు): చూ, పిచ్చుక.
 ఖంజరీటి, సం. వి. ఈ. త్రి. ఆడుకాటుకపిట్ట: చూ, పిచ్చుక.
 ఖంజరేఖము, సం. వి. అ. పుం. భరద్వాజము: చూ, వ్యాఘ్రాటము.
 ఖంజుడు, సం. విణ. ఖోడుడు, కుంటికాలివాడు: చూ, సూరసూతుడు.
 ఖండ, సం. వి. ఆ. త్రి. గర్భాదానాదివిధిప్రదిపాదకగ్రంథము: 2. గర్భాదానఖండ, పరూపరు లాసీనులైయుండగా గర్భాదానత్పరము ద్రాహ్మణులచే చెప్పబడు మంత్రవిశేషము. (ఇక్కలమున నిదియే ముహూర్తకాలమని వాడుక.)
 ఖండక, సం. వి. ఆ. త్రి: చూ, పరికథ: (చూ, అఖ్యాయక.)
 ఖండకము, సం. వి. అ. పుం. న. గోచి: చూ, బొట్టము.

ఖండఖండితము, సం. వి. అ. పుం. పంచవారవేసిన గోధుమ పూరి: చూ, ఛత్తము.
 ఖండఖరి, సం. వి. ఈ. త్రి: చూ, హయము. 1-౬౪-(౭).
 ఖండిగుత్త, మి. వి: చూ, గుండుగుత్త. గుత్త: చూ, స్వాధీనపు గుత్త.
 ఖందవశరము, ఆం. (అర్ధవశరము): చూ, అసంయుతహస్తములు.
 ఖండజము, సం. వి. అ. పుం. గుడము: చూ, బెల్లము. 1.
 ఖండభార, సం. వి. ఆ. త్రి. కైర: చూ, దాణము. 1-౨౩.
 ఖందనము, సం. వి. అ. న. నణకుట: చూ, నణకుడు.
 ఖండపత్రిక, సం. వి. ఆ. త్రి. ఉద్భాట: చూ, పురోటి.
 ఖండపరశువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. ముక్కుండి: చూ, శివుడు; 2: చూ, పరశురాముడు; 3. రాహువు అనుగ్రహము: చూ, రాహువు; 4. సున్నము పూయవాడు: చూ, తాపీవాడు; 5. ఖండామలక మనెడు మందు; 6. విరిగిన పల్లగలి యెనుగు: చూ, హస్తి. 1-(౬౪); 7. వట్టువము పై*: చూ, త్వణము. 1. (హంఖంజనర్యువు.
 ఖండపాలము, సం. వి. అ. పుం. విశ్వకుడుము: చూ, ఛత్తము.
 ఖండిపుంభిక, సం. వి. ఆ. త్రి. హం - కంటపు ఖ*: చూ, వెంపలి. 1-౨.
 ఖందప్రస్తారము, ఆం: చూ, ప్రస్తారప్రత్యయప్రాణములు.
 ఖండము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. = కండ, కునుక: చూ, శకలము; పుం. 2. పులకండము: చూ, బెల్లము. 1; 3. రత్న దోషము: చూ, రత్నములు. 1-౧౦-(౬); 4. తాళప్రాణ జాతి విశేషము; న. శివతాత్రమునందు లయవేయటయందలి భేదము: చూ, తాళము. 2; 5. లొమ్మిడి: చూ, ముమ్మాడు; విణ. 6. = కండిక. కొంతభాగము: చూ, నగము; వి. 7. ఒకరకము చెజుక*: చూ, సుకమారము. 1-(౩).
 ఖండిములు, ఆం. ఖ. 1. భూఖండములు.- అనీయా, ఐరోపా, ఆఫ్రికా, ఆస్ట్రేలియా (ఓష్ట్రానియా) (ఇవి పూర్వార్ధగోళము లోనివి). ఆమెరికా (ఇది పశ్చిమార్ధగోళములోనిది). (పరిపాలకులు పరిపాలనావిధానమునుబట్టి బూమిని పెక్కురీతుల విభజించియున్నారు.): చూ, దేశము; 2. అష్టాదశమహాపురాణములయొక్క నామములతో రెండవదగు పాద్యము = ౨ ఖండములు ౫౦౦౦౦; పదుమూడవదగు స్కాంధము = ౫౨ ఖండములు ౧౦౦౦౦౦ అని చెప్పబడియున్నది: చూ, పురాణములు: (చూ, ఉపపురాణములు); 3: చూ, జాతిక్రియలు: (చూ, తాళము. 2.); ఆం. 4. భరతము, ఇంద్రము, చదుపు, గభస్తి, నాగము, తామ్రము, తారుణి, సౌమ్యము, గందర్వము. (9); వా. వి. ఖ. 5. కునియలు; 6. కుత్తునియలు.
 ఖండలవణము, సం. వి. అ. న. విడలవణము: చూ, లవణము. 1.
 ఖండశర్కర, సం. వి. ఆ. త్రి. = కండవకెర్కర. పులకండము: చూ, బెల్లము. 1.
 ఖండా, వై. వి. = కరండ: పెద్దకత్తి: కళా. 8, ఆ. 66: చూ, రిష్టి. 2.
 ఖండాభృకము, ఆం: చూ, దండకీతము.

పంచాంగము

ఐంద్రము, సం. వి. అ. న. 1. మేఘశలము: చూ, మేఘము
1; అం. 2. శ్రీలదంతక్షతవిశేషము: చూ, చంతక్షతము;
(చూ, రతిబంధము.)

ఐంద్రము, సం. న. క్రి. నక్షత్రము: చూ, వెలగు.
ఐంద్రము, వా. వి. చిన్నపల్లె: చూ, దేశము.
ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. 1. హరేణువు: ధన్యవిశేషము;
నూగుదోన (అని కొందఱు): చూ, ధన్యము; 2: చూ,
కృషి.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. నాయకుడు రాత్రి మఱియొక
దాని యింటికిపోయి యా చిహ్నములతో రాగా చూచి
కొనమునొందిన నాయకు: (చూ, నాయకు): చూ, శ్రీ 1-౧౫౬;
అం. 2. అవస్థాభేదంబుచే శృంగారనాయక అష్టవిధములైరి.
వారిలో సేమి యొకఁడే: చూ, నాయకులు.

ఐంద్రము, మి. అ. క్రి: చూ, కెగు
ఐంద్రము, సం. వి. 1. నక్షత్రము: చూ, విచ్చిన్నము.
3: వా. 2. స్వప్నము: చూ, విచ్చిన్నము.

ఐంద్రము, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పురమి: చూ, భూమి. 1:
ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. చూ-ఐంద్రము. పచ్చపెనర*:
చూ, పెనర.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-ఐంద్రము*.
ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. గుడ్డనారికెడము*: చూ,
స్కంధఫలము.

ఐంద్రము, వా. వి. రూ. కంఠవా. పైబట్ట: చూ, వస్త్రము (అంచులు
గల బట్ట.) 1-౧౧.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. ముక్కంటి: చూ,
శివుడు.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. న. 1. ఆకాశము: చూ, విన్ను: 2.
నాకము: చూ, స్వర్గము; 3. ఆకాశము: చూ, శూన్యము.
1; 4. ఇంద్రియము: చూ, హృషీకము; 5. తెలివి: చూ,
బుద్ధి; 6. వట్టణము: చూ, దేశము: 7. వరిమడి: చూ,
భూమి. 1-౪౨; 8. సుఖము: చూ, సంకోషము; 9.
బిందువు: చూ, సున్న. 1.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. ముక్కంటి: చూ, శివుడు.
ఐంద్రము, సం. వి. అ. న. చెట్టుతోట్ట: చూ, రంధ్రము. 1-8.
ఐంద్రము, సం. వి. ఇ. పుం. గరుడుడు, చూ, హరిహరము.
ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. 1. పక్క: చూ, పక్షి; 2. అయ్యు:
చూ, బాణము. 1; 3. సూర్యుడు: చూ, గ్రహములు; 4.
దేహము: చూ, శరీరము; 5. గాలి: చూ, వాయువు.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. లకుచము*: చూ, రేగు.
ఐంద్రము, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పురమి: చూ, భూమి. 1.
ఐంద్రము, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఆకాశవల్లభ: చూ, సహస్రవ్రతము.
1-౪.

ఐంద్రము, సం. వి. ఈ. పుం. కోలపొన్న*: చూ, వృక్షివర్ణి.
ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. చూ, ఐంద్రము.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. ఉదయవర్జితము: చూ,
వర్జితము.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు. 1.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. 1. వెలుగుతేడు: చూ, సూర్యుడు;
2. చంద్రుడు: చూ, హిమాంతువు; 3. దేవుడు: చూ,
వేలుపు.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం: చూ, ఐంద్రము.
ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. గరుడుడు: చూ, హరి
హరము.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. — పై. —

ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. ఆకాశమండలము: చూ, విన్ను.
ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. ఒకరకముగడ్డి*: చూ, శృణుము. 1.
ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. చంద్రుడు: చూ, హిమాంతువు.
ఐంద్రము, అం. ఒకానొకవృత్తము. ఇంద్రాక్షి: చూ, పాదము
నందు న-భ-భ-మ-న-న-ప గణములుగలిగి పదురెండవయింక
యతగల విశిష్టదశ్యునందు బుట్టిన వృత్తము. ఉదా: —

“యమునలో తొనగొడిన నానా - ప్రాకృతజంతువులం
బ్రహ్మ, దముగల బ్రోచుటకై కించంగా-దర్శముననె జను
దెంచి ఘోరముగల జాతిని కాళియు సంహారంబొనరించిన
కృష్ణయ, ర్యమవిరామముతోడ నభామ్యుస్వల్ - రాజిలనె
ఐంద్రపుత్రన్.” (ఇందు నాలవపాదమున ఏలనో గణము తప్పి
నది.) (అష్టకవీయము): చూ, వృత్తము. 1.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. 1. పక్షి: చూ, పక్షి; 2.
మయ్య: చూ, మేఘము. 1; 3. గాలి: చూ, వాయువు.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. 1. దేవుడు: చూ, వేలుపు; 2.
వెలుగుతేడు: చూ, సూర్యుడు; 3. రక్తము: చూ,
రాక్షసుడు. 1.

ఐంద్రము, సం. న. క్రి. రూ-ఐంద్రము, చెక్కు: చూ, పొదుగు.
ఐంద్రము, సం. వి. అ. న. సక్తవము, పొడిసిండి: చూ,
సాదము. (1)-౩౪.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. 1. బ్రహ్మయొక్క ఐంద్రము: చూ,
రిద్ది. 2; ౧; విజా. 2. = తచ్చితము. కూర్చుండినది: చూ,
సంయోజితము; 3. చెక్కబడినది: చూ, రుషివము.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. కప్పము: చూ, మంథానము; 2.
చప్పట, చప్పటము, ప్రహస్తము: చూ, హస్తము 1-౭; 3.
గరి: చూ, దర్శి. 1.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. చల్లకవ్వము: చూ, మంథానము.
ఐంద్రము, సం. వి. అ. శ. 1. నెయ్యి: చూ, హిమము. 2;
పుం. 2. కొయ్యతెడ్డు: చూ, పీలి. 2; 3. మిల్లి: చూ,
దర్శి. 1.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. న. 1. మంచు: చూ, హిమము; 2.
ఆకాశగంగ: చూ, నది.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. శ్రీ. గరి: చూ, దర్శి. 1.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. పక్షి: చూ, పక్షి.

ఐంద్రము, వా. వి. ధనాగరము: భాండాగరము.

ఐంద్రము, సం. వి. శ. పుం. బుద్ధవిశేషము: చూ, బుద్ధుడు. 1.

ఐంద్రము, సం. వి. అ. పుం. పచ్చగొడుగులోని సారస్వతు.
లోని రెండవతెగవారు: చూ, ఆచార్య అను బ్రాహ్మణులు:
చూ, బ్రాహ్మణులు.

ఋషిః, సం. వి. ఈ. శ్రీ. చూ, రూ-ఋషిః.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. శ్రీ. లాక్షః చూ, లక్ష్మి.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. ఇంద్రుడు: చూ, వేదపుత్రుడు.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. కవిరి: చూ, రంగదము.
 (కవిరిచెట్టుకని కొండలు.)
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. తిలకమును గంధ ద్రవ్యము:
 చూ, రాజారము. 1-౧౮.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, రూ-ఋషిః.
 ఋషిః, సం. వి. ఈ. శ్రీ. బుద్ధశక్తి విశేషము: చూ,
 బుద్ధుడు. 1.
 ఋషి, దే. వి. బంధు. స్వా. 4, ఆ. 8: చూ, శక్తి. 1.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. చూ, రూ-ఋషిః.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. రూ-ఋషిః: చూ,
 సూర్యుడు.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. —పై.—
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. 1. మిణుగురులు: బుద్ధులు:
 చూ, పుం. 2. ముద్దు: చూ, మేళము. 1.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, రూ-ఋషిః.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. రూ-ఋషిః. 1. ఎలుక: చూ,
 మూషికము; 2. పంది కొక్కు: చూ, మూషికము; 3.
 క్రోవ: చూ, మార్గము. 1.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. 1. ఉప్పురవాడు: (తె.ప):-
 ఉప్పుర-రూ-ఉప్పురవాడు-ఉప్పురి; 2. కన్నపునొంగ: చూ,
 క్రుచ్చు. 1; 3. చిత్రతత్వము నెఱిగినవాడు: చూ,
 విద్వాంసుడు; విజ్ఞ. 4. భక్తుడు: చూ, బ్రహ్మచారి:
 5. తత్పరమైనవాడు.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. న. వీర్లు: చూ, విదారము. 1.
 ఋషిః, అం. నేపాళదేశపు బ్రాహ్మణులలో నొకతగవారు: చూ,
 బ్రాహ్మణులు.
 ఋషిః, సం. వి. ఈ. శ్రీ. = గని. రూ-ఋషి. రత్నములు, లోహ
 దులు పుట్టెను చోట: చూ, భూమి. 1-౧౮.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గణయందు బుట్టిన వెండి: చూ,
 లోహము. 1.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. గనియందు బుట్టిన బంగారము:
 చూ, లోహము. 1.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. న. 1. గర్జపాఠ: చూ, ముద్గరము;
 2. గుర్జలి: చూ, ముద్గరము; 3. = గుర్జము: చూ, ముద్గ
 రము.
 ఋషిః, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గర్జపాఠ: చూ, ముద్గరము.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. మంచు: చూ, హిమము.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. 1. అన్న మాకులో బెట్టుకొనక
 చేత: బెట్టుకొని భుజించు ప్రకముగవారు: చూ, వృత్తి. 2;
 2. కష్టమైనవిషయములను తప్పని: చూ, సన్యాసి. 1.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. 1. = జలర. పోతజలర: చూ,
 పోత; 2. పోతమౌను: చూ, పోత; 3. విద్యానము:
 చూ, ప్రానిబంధ; 4. నాగము పై: చూ, ముత్తము:

5. తెల్లఉల్లి: చూ, పెల్లెల్లి; న. 8. దైవపురము: చూ,
 దేవము; 7. అనకము: (చూ, మృదంగము. 1.): చూ, వీణ.
 1-౬౦; 8. ముటము: చూ, భండము. 3.
 ఋషిః, సం. వి. జ్ఞ. ముందు: చూ, సోమరి.
 ఋషిః, సం. వి. జ్ఞ. పుం. చిల్ల: చూ, నల్లకి.
 ఋషిః, సం. వి. జ్ఞ. పుం. వెలుగుచేడు: చూ, సూర్యుడు.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. న. కునికిపాట: చూ, ప్రసీద.
 ఋషిః, సం. వి. జ్ఞ. శ్రీ. జలతృణము: చూ, తృణము. 1.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. శ్రీ. —పై.—
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వావరకంగి: చూ, దేవతాము;
 2. సీలి: చూ, రంజన: అం. 3: చూ, సంవత్సరములు.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, భుజి.
 ఋషిః, సం. వి. ఈ. శ్రీ. మంగలియలు: చూ, సదనము. 1.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. పిఠపువ్వి: చూ, తీక్ష్ణపు.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. —పై.—
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. శ్రీ. జిజ్ఞాసకు: చూ, ప్రాప్త్యవేదక.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. న. చూ, భరతి.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. —పై.—
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, నాగేశ్వరము.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. 1. పెద్దపాఠ: చూ, కాకో
 టము; 2. తృణము: చూ, తృణము. 1; 3. గుర్జ
 గూఠ: చూ, సకినంబులు: 4. కుంభతెల్ల: చూ,
 శంకు: (చూ, తృణము. 1.)
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. రూ-కరణము. గోరు: చూ,
 నఖము.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. శ్రీ. రూ-ఋషి. వాడి ముక్కుగల
 యాడు: చూ, శ్రీ. 1-౪౧.
 ఋషిః, సం. వి. ఈ. శ్రీ. —పై.— (రూ-ఋషి. ఋషిః)
 ఋషిః, సం. వి. జ్ఞ. రూ-ఋషిః: చూ, వాడి ముక్కు
 వాడు.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. శ్రీరాముడు: చూ, రాముడు.
 ఋషిః, సం. వి. ఈ. శ్రీ. రేణువును గంధద్రవ్యము: చూ,
 రాజారము. 1-౩౮.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. కామోట: చూ, బరివేళ;
 2. ఋషిః: చూ, మరువము.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. 1. యావనశకరము: చూ,
 తృణము. 1; 2. వానగల యొకానొక చెట్టు: చూ, మరు
 వము.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. రూ—పై.—
 ఋషిః, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గోటిహ్వయ: చూ, దాన్తిక.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చేతరాని: చూ, శకుల.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. న. లోహపాత్రము: చూ, పాత్రము. 6
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, సెలంగ.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం. బిడ్డలరేని విదవయగుట
 గుఱుకు: చూ, లక్షణము. 1-౪.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చూ, వాయుంబు.
 ఋషిః, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, మరువము.

ఐర్వాసేషీతపలన్యాయము, న్యా. పౌట్టివాడు అంపనివంజీకిఁ జేయఁజూపినరీతి.

ఐచ్ఛః, సం. విజ. రూ-ఐచ్ఛః. 1: చూ, వామనుడు; 2. క్షేద్రుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.

ఐశ, సం. విజ. ఇ: చూ, బట్టకలవాడు (ఐలిలి అని త్రికాండ శేషము.)

ఐలదానము, సం. వి. ఆ. న. కళము: చూ, ఐలము. 4.

ఐలప్తవు, సం. విజ. కళ్లము సూక్ష్మవాడు: చూ, విహాకరుడు.

ఐలము, సం. వి. ఆ. న. 1. చోటు: చూ, ప్రానము. 1; 2. నేల: చూ, రూమి. 1; 3. = కలుపు. రోసము: చూ, పానము.

1: పుం. 4. = కల్లము. సంకినవంబ యొప్పిడి చేయందెరి కావు; ఐలదానము, ఖలి (తె.వ.): కలకు-రూ-కలను.

కల్లము—కళ్లము-కల్లాము; - గలాము; తప్పి—కళ్లముల సమూహము. (సం.వి.): ఐలిలి-రూ-ఐల్ల; 5. వెదురు: చూ, నేలువు; 6. కమాలము: చూ, కాదమ్ము; 7. ఉమ్మెత్త: చూ, హలాపువ్వుము: విజ. 8. అధమము: చూ, హీనము.

1; 9. ప్రారము: చూ, రోదనము. 2; 10 తక్కువ: చూ, స్వల్పము.

ఐలాదార, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గవ్విలము: చూ, తెలిపాయిక. 1. ఐలితి, సం. విజ. ఇ: చూ, రూ-ఐలితి.

ఐలిసము, సం. వి. ఆ. పుం. న = కళ్యాణ: చూ, రూ-ఐలిసము. (రూ-ఐలిసము-కలియుము-కలిక-కలివ.కలి. కవి.రవి.)

ఐలిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. రూ-ఐల్లి. కళ్లముల సమూహము: చూ, ఐలము. 4; 2. ఐలాలసమూహము; 3 మురయనెడు గంధద్రవ్యము: చూ, రాజార్ద్రము. 1-30; 4. అర్చోష్ణి: చూ, నేలకాడి.

ఐలికము, సం. వి. ఆ. పుం. ఐలికమును చేప: చూ, మర్వము. 1-30.

ఐలీకారము, సం. వి. ఆ. న. అపకారము: చూ, హాని. 2. ఐలీనము, సం. వి. ఆ. పుం. = కళ్యాణ. గుజ్జపుకల్లము. రూ-ఐలీనము: చూ, వాగి.

ఐలీయము, సం. వి. ఆ. పుం. —పై.—

ఐలు, సం. అవ్య. 1. నిషేధము: చూ, వద్దు; 2. వాక్యాలంకారము: చూ, హేతువు. 2; 3. ఎఱుగనిచ్చయించుట: చూ, వంపు. 1-3; 4. డిశరడించుట: చూ, సమాశ్వాసము; 5. దుఃఖించుట: చూ, దుఃఖము. 1; 6. కారణము: చూ, హేతువు. 1; 7. నిశ్చయము: చూ, సత్తము. 2; 8. ఆజ్ఞ: చూ, నెలపు.

ఐలుడు, సం. వి. ఆ. పుం. 1. వెలుగుతేడు: చూ, సూర్యుడు: విజ. 2. దుర్బాధుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2; 3. పీనుడు: చూ, హీనుడు.

ఐలుక్కు, సం. వి. జ్. న. చీకటి: చూ, మేఘము. 1. ఐలూరిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గరిడీసాల: చూ, సదనము. 1.

ఐలకపోకన్యాయము, న్యా. కళ్ళములోఁ బావురములు వ్రాలి గింజలు దినుచుండగా వానినిఁ బట్టుటకై యెఱుకలవాడు

వల వేయఁగా నవి యన్నియు నొక్కమాదగా లేచి వల యెత్తుకొనిపోయినను రీతి (అన్నియు నొక్కమాదగా లేచున్న వల మీదికి లేచదు.)

ఐలేశము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, రూ-ఐలేశము.

ఐలేశయము, —పై.—

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. రూ-ఐలిని. కళ్ళముల సమూహము: చూ, ఐలము. 4.

ఐల్లము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. చర్మము: చూ, నెరకు; 2. = గొల్లము. పల్లము, చాల లోతు: చూ, రంధ్రము. 1-30; 3. ఒకరకము బట్ట: చూ, వస్త్రము; 4. చాకము: చూ, వానకోయిల; 5. పిఱుండు: చూ, పిట్ట; విజ. 6. లోతైనది, నిమ్మకాయ: చూ, రంధ్రము. 1.

ఐల్లి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

ఐల్లి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వాకిరోగము: చూ, రోగము. 1; 2. 2. వస్త్రశేషము: చూ, వస్త్రము; 3. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-30; 4. చర్మము: చూ, నెరకు; 5: చూ, వాన కోయిల.

జనని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పుణ్యమి: చూ, బూమి. 1.
 జన్మాభిక్తు, సం. వి. ల. పుం. 1. సూర్యకాంతమణి: చూ,
 రత్నములు. 1-౧౦-(౨); 2. చంద్రకాంతమణి: చూ, రత్న
 ములు. 1-౧౦-(౧౨).
 జటారిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. సామకూటము: చూ, నదనము. 1.

జై

జంబవము, సం. వి. ఆ. సి. ఇంద్రునియొక్క ఒకానొక
 వనము: చూ, విజయము.
 జండ్రికము, సం. వి. ఆ. పుం. కుడుము: చూ, భక్త్యము.
 జండ్యాల, అం. నేహళదేశపు బ్రాహ్మణులలో నొక తెగవారు:
 చూ, బ్రాహ్మణులు.
 జానము, సం. వి. అ. పుం. పిండాలపు, చాటుకంప *: చూ,
 సూరణము.
 జాచి, సం. వి. ఇ. పుం. పాదె: చూ, శవయానము.
 జాణికము, సం. వి. అ. పుం. పేలాయి, పేలపిండి (అనికొండలు):
 చూ, సాదము. (1)-౩౫; (1)-౪౯.
 జామము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, జాచి.
 జాచీ, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. కలుపు. —ప్ర.—; 2. కిణము
 (గయమునది కాయగూడినది): చూ, కాయ. 2; 3. బాలు
 రకు సోఁడు గ్రహము: చూ, భూకము.
 జాచీక, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, జాచి.
 జాణము, వై. వా. వి. = జాదన. గుఱ్ఱము మొదలగువానియొక్క
 యులనలు లోనుగాగల భక్త్యము, కాణము. విజ. 1, అ.
 128: చూ, సాదము. (1)-౩౫.
 జాతకము, సం. వి. అ. న. = గాతము. అగర్త (రూ-భాలిక):
 చూ, పరిభ.
 జాతకుడు, సం. విజ. 1: చూ, శ్రవ్యైతువాడు; 2. అప్పు
 లేనెడువాడు: చూ, ధనగ్రాహకుడు.
 జాతము, సం. వి. అ. న. 1. పుష్కరిణి (నలుచదరముగా
 ద్రవ్విన బావి): చూ, సరస్సు. 1-౩; వా. 2. గాతము: వివరము.
 జాతపు, సం. వి. ఉ. పుం. అగర్త: చూ, పరిభ.
 జాతా, వా. వి. కాతా. "జాతాదారు".
 జాత్రము, సం. వి. అ. న. 1. జాతము: చూ, సరస్సు. 1-౩;
 2. భుక్తిము: చూ, ముద్గరము; 3. భయానకరసము. దారు
 ణము: చూ, రసములు; 4. వనము: చూ, వివరము.
 జాదకుడు, సం. విజ. 1. తినువాడు: చూ, భక్షితుడు; 2. అప్పు
 తియువాడు: చూ, ధనగ్రాహకుడు.
 జాదనము, సం. వి. అ. న. 1. తినుట: చూ, సాపాటు; 2. =
 కాణ. తిండి, జాణము (వశువులదాణ): చూ, సాదము.
 (1)-౩౫; 3. దంతము: చూ, వల్లు. 2.
 జాదితము, సం. విజ. తినుఁదినిది: చూ, భుక్తము. 2.
 జాదిరము, సం. వి. ఆ. పుం. = కవిరి: చూ, రంగదము.
 జాదిరవతికము, సం. వి. అ. పుం. = కవిరియుండ-కయిరవడి:
 చూ, రంగదము.
 జాదిరసారము, సం. వి. అ. పుం. గోఁజు: చూ, జందన.
 జాదుకుడు, సం. విజ. జంతువులఁ జంపుకుక్క (జలుడు):

చూ, హింసానుకుడు.
 జాన్మము, సం. వి. ఆ. న. 1. = కష్టాయము. చిటుతిండి: చూ,
 భక్త్యము.
 జాన్ బ్రాహ్మణులు, అం. మైథిలలో నొక తెగవారు, వీరు శుక్ల
 యజుర్వేదము, కాణ్డమాన్యూదినిశాఖలవారు: చూ, బ్రాహ్మ
 ణులు: (చూ, మైథిలులు).
 జానము, సం. వి. ఆ. పుం. పండికొక్క: చూ, మూషి:ము.
 జాని, సం. వి. ఇ. శ్రీ. = గని: చూ, రూ-జని.
 జానికము, సం. వి. అ. న. కన్యపుత్రి: చూ, రిష్టి. 2.
 జానిలుడు, సం. విజ. కన్యపుదొంగ: చూ, హారకుడు.
 జాపగ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గంగ: చూ, నది 1.
 జామంపు, వా. వి. యజమాని, "జామండులవారి దును."
 జాయము, వా. వి. స్థిరము. "మన దేరము జాయము.
 జాయిదా, వా. వి. కాయిదా. "జాయిదా కొట్టు".
 జాయిలా, వా. వి. కాయిలా. "జాయిలా చునిషి".
 జారాకిర్ని, వా. వి. కారాకిర్ని.
 జారి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పుట్టినేల (పుట్టి = పనిమీద య రములు).
 జారీకము, సం. వి. అ. పుం. పెద్దకడక: చూ, శర్కరాంకము.
 1-౩.
 జారీకము, సం. విజ. పుద్దెపిత్తులు నిత్తయినది(పొలము):
 చూ, భూమి. 1.
 జారీభము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, భారీకము*.
 జారీవాసము, సం. వి. అ. పుం: చూ, భారీకము.
 జాలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కళ్లము: చూ, జలము. 4.
 జాసా, వా. విజ. స్వంతము, నాది.
 జాసావాడు, వా. వి. దానిపుత్రుడు: చూ, కాసా.
 జాశీ, వా. వి. ఆక్రమింపఁబడినది, ఉత్తది. "మాయల్లజాశీ".

జి

జింఖిరము, సం. వి. అ. పుం. 1. హరివాలకము*: చూ రాజా
 రము. 1-౧౭; 2. ఒకరకమునక్క: చూ, స్మగలము;
 3. జట్వాంగమను శివుని యాయుధము: చూ, జాణము.
 1-౮౩.
 జిఖి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. చూ, రూ-కిఖి.
 జిదిరుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, చంద్రుడు.
 జిద్దమానము, సం. విజ. తపింపఁజేయునది (రోగము): చూ,
 రోగము. 1.
 జిదురుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, వీరవాడు.
 జిన్నము, సం. విజ. = విన్న-విన్నన. భేదమునొందినది: చూ,
 దుఃఖితము.
 జిన్నుడగు, మి. ఆ. క్రి. చిన్నవోవు: చూ, విన్నవోవు.
 జిన్నుడు, సం. విజ. 1. అవమానముఁ జేసినందునలన నొక్కే
 ప్పఁడుగా నుండెడువాడు; 2. కార్యము విషయమైనందునలన
 దుఃఖించెడువాడు: చూ, దుఃఖితుడు; 3. తిరస్కరింపఁ
 బడినవాడు: చూ, పరిభూతుడు.

విలము, సం. విణ. 1. దున్నవిది (నేల): చూ, భూమి. 1-౦:
2. నికరమైనది, నిగ్గు: చూ, సారాంశము; 3. వెన్నకాచిన
మట్టి: చూ, స్నేహము. 1-౧౫.
విలీళించు, సం. అ. క్రి. తెలు: చూ, నశించు.

ఖు

ఖజాకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, దేవదాళము*
ఖల్లము, సం. వి. అ. న. సంసృత గమకభేదము: చూ,
స్వరము. 2.
ఖద్దన, వా. క్రి. విణ. స్వంతముగా, ఎదురుగా.
ఖరికిము, సం. వి. అ. న. 1. తెల్లకగరము: చూ, లోహము.
1; పుం. 2. తిలక: చూ, సుపులు; 3. తిల్లకముఖ: చూ,
రాజాస్థము.
ఖరకుటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. మంగలిసాది: చూ, హడనము. 2.
ఖరణన, సం. వి. అ. శ్రీ. వాడిముక్కుగల యాచుడి: చూ,
శ్రీ. 1-౪౦.
ఖరణసి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. —పై— (చూ-ఖరణన-ఖరణసి.)
ఖరణసుడు, సం. విణ. నీ. (అ. అ. అ.) రూ-ఖరణసుడు:
చూ, వాడిముక్కువాడు.
ఖరపగ్గము, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొక బాణము: చూ,
దాణము. 1-౧౫.
ఖరము, సం. వి. అ. పుం. 1. = గోరినె: చూ, వింఖము;
2. నఖమనెడు గంధిద్రవ్యము*: చూ, రాజాస్థము. 1-౨౩;
3. గోరు: చూ, నఖము; 4. కేగాకు: చూ, కోలదళము.
ఖరముఖము, సం. వి. అ. న. బూరగొమ్ము: చూ, వీణ. 1-౩౬.
ఖరళము, సం. వి. అ. న. = గరిడీ. గరిడీసాల: చూ. నద
నము. 1.
ఖరళి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. = గరిడీ. చూ, సాము. 3. (శ్రీ-
(నపుంసకమని కొందఱు); 2. = గరిడీ. గరిడీసాల. (చూ.
ఖరళి-ఖరళము-ఖరళిక: చూ, నదనము. 1; 3. శాస్త్రా
ధ్యానము: చూ, యోగ్య.
ఖశికారంగప్రసంగము, అం: చూ, ప్రమేయములు.
ఖరాకము, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొక మృగము: చూ,
మృగము. 1.
ఖరాలకము, సం. వి. అ. పుం. = గోరక. ఇనుపబాణము: చూ,
దాణము. 1-౨.
ఖరాలికము, సం. వి. అ. పుం. 1. —పై—: 2. కలగడ:
చూ, లోడు.
ఖరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గుట్టపుపరుగులో నొకవిధము: చూ,
హయము. 1-౬౪-(౮).
ఖర్దనము, సం. వి. అ. న. రూ-కుర్దనము-కుర్దనము. కీర్ద:
చూ, విలాసము. 1.
ఖులాసా. వా. వి. రూ-కులాసా. 1. నెమ్మది. ఆరోగ్యము.
“మీకు ఖులాసా కలిగినదా?” 2. కుళలము. “మీరు ఖులా
సాగా నున్నారా?” 3. ఆనందము. “నాకు ఎంతో ఖులాసాగా
నున్నది.” (ఇత్యాదు లాహ్యంబులు.)

ఖల్లకము. సం. విణ. = గొజకము. ఖల్లకిము, అల్పము: చూ,
స్వల్పము.
ఖల్లకుడు, సం. విణ: చూ, హీనుడు.
ఖల్లమము, సం. వి. అ. పుం. ప్రోవ: చూ, మార్గము. 1.
ఖల్లపు, వా. వి: చూ, రూ-కుల్లపు.

ఖే

ఖేందాణము, సం. వి. అ. పుం. గట్టము: చూ, హయము.
ఖేగమనము, సం. వి. అ. పుం. కాలంతపక్షి: చూ, వ్యాఘ్ర
దము.
ఖేచము, సం. వి. అ. పుం. 1. = కేసరి. గిసరి: చూ, సింహము;
2. పారదము: చూ, వాచరసము; న. 3. కాసీసంబర్జితమున
బుద్ధిన దాతువు: విణ. 4. అంతరిక్షమును సంపరించునది.
ఖేటము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. = కేదేము. రూ-ఖేటము.
ఖేటవాలు: చూ, హరిగ; 2. ఒకానొక గ్రామము. (1-2
అర్థములు నపుంసకములగు శబ్దరత్నాకరము): చూ, దేశము;
పుం. 3. తెలువ: చూ, శ్లేష్మము.
ఖేటము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. పంబరూపులుండెను పల్లె:
చూ, దేశము; 2. వర్షకులుండెను పేట: చూ, దేశము;
3. రూ-ఖేటము = కేదేము. ఖేటవాలు: చూ, హరిగ;
4. తెలువ, చీమిడి (అని కొందఱు): చూ, శ్లేష్మము; 5.
మృగయ: చూ, వేట. 3; 6. చర్మము: చూ, బెరలు; పుం.
7. కపటము: చూ, వ్యాజము. 1; 8. పటికబెల్లము: చూ,
శర్మర; 9. సూర్యాది: చూ, దాహపు. 1; 10. పిట్ట: చూ,
పక్షి; 11. ఏయ్యము మొదలగునది: చూ, భూరిము. 2;
12. బలరాముని గదాయుధము: చూ, దాణము. 1-౪౯;
విణ. 13. ఆదమము: చూ, హీనము. 1.
ఖేటాడు, సం. విణ. 1. అల్పాడు: చూ, హీనుడు; 2. దూర
బడినవాడు: చూ, వ్యాధి. 2.
ఖేదవాచరసం ద్రాహ్యములు, అం. ఘోరద్రాహ్యములలో నొక
ద్రాహ్యము. వీరు యజ్ఞార్థములు. తోదాయనివాడరాది గృహ్య
సూత్రములవారు: చూ, ద్రాహ్యములు.
ఖేదము, సం. వి. అ. పుం: చూ, శోకము.
ఖేనసము, సం. వి. అ. పుం. వానస్పతిమనెడు నా: యాళి
మములోని భేదము: చూ, వానస్పతిము: (చూ, ఆశ్రమము.
2.)
ఖేయము, సం. వి. అ. న. 1. అగడ్త: చూ, పరిజ; 2. పేద
పాటుకు గట్టిన ఆనకట్ట: చూ, సేతువు. 1-౩.
ఖేర, సం. వి. అ. శ్రీ. రూ-ఖేల. క్రిడ: చూ, విలాసము. 1.
ఖేల, సం. వి. అ. శ్రీ. —పై—
ఖేలకము, సం. వి. అ. పుం. 1. విడ్డ: చూ, తిరుపు; 2. పుడ్డ:
చూ, వర్మికము; 3. = కల్పాయ: చూ, వస్త్రము. 1-౬(౪);
4. పోకచిప్ప: చూ, పోక.
ఖేలాకాలము, సం. వి. అ. పుం. = కేలాహరి: చూ, సరస్సు.
1-౨.
ఖేలి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. బల్లెము: చూ, బాణము. 1-౫౦;
2. పక్కి: చూ, పక్షి; పుం. 3: చూ, సూర్యుడు.

త్రి

త్రి, వా. వి: చూ. కైది.

త్రి, వా. వి: చూ, కయిదు-కైదు.

ప్ర

ప్రొడిచిస్తము, సం. వి. అ. స. ప్రాకారగృహము: చూ, సద నము. 1.

ప్రొడుడు, సం. విజ. కుంటివాడు: చూ, సూరసూతుడు.

ప్రొరుడు, సం. విజ. —ప్రె—

ప్రొలకము, సం. వి. అ. పుం. 1. = కుల్లాయ: చూ, వత్తము:

(1-౯.౪) 2. ప్రొకచిప్ప: చూ, ప్రొల: 3. పుట్ట: చూ.

వర్మికము: 4. నామము: చూ, స్వర్ణము.

ప్రొలుడు, సం. విజ: చూ, ప్రొరుడు.

ప్రొల్లుకుడు, సం. వి. అ. పుం. అంగారకుడు: చూ, వక్రకుడు. 1.

మ్య

మ్య, సం. వి. ఆ. శ్రీ. వ్యాధి: చూ, యశస్సు.

వ్యా

వ్యాతము, సం. విజ. వానికెక్కినది: చూ, యశస్సు.

వ్యాతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. వాసి: చూ, యశస్సు; 2. పొగడిక: చూ, ప్రొత్రము.

వ్యాతుడు, సం. విజ. ప్రసిద్ధికెక్కినవాడు: చూ, విక్రతుడు.

గ

గ, ఒకయక్షరము సం. వి. అ. పుం. 1. సరిగమపదనిస యను సప్తస్వరములతో మూడవ యక్షరమగు “గ” అనునది గాంధారస్వరాధారము: చూ, స్వరము. 2-౩. (౩); 2. గంధ ర్ముడు: దేవయోని విశేషము: చూ, దేవతావిశేషము; 3. విఘ్నేశ్వరుడు: చూ, వినాయకుడు. 1; న. 4. గానము: చూ, స్వరము. 5-౧౩; ౨. శ్రీ. 5. లోతు లేకపోవుట; 6. సంతోషవాక్యము: చూ, శబ్దము. 2-౨౩; అం. 7: చూ, కంఠములు; 8: చూ, సరళములు.

గమ్, సం. వి. అ. న. గీతము: చూ, స్వరము. 2-౧౩.

గంగ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. గంగానది: (హరశిరస్సువలన భూమిని బొందినది): చూ, నది; 2. దేవతాశ్రీ: చూ, శ్రీ. 1-౫-౧; 3. గొరి: చూ, పార్వతి. 1; దే. విజ. (1) పూజింపఁదగినది. “గంగగోవు” మొ: చూ, సత్తు; (2) గొప్పది. “గంగరావి” మొ: చూ, విపులము.

గంగక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గంగానది చూ, నది.

గంగచిప్పలు, దే. వి. బ. దృఢకర్పణ .. య.

గంగదోలు, దే. వి. ఆవులకును, ఎడ్లకును మెదక్రిం ద్రేలా దెను తోలు. చూ. చిప్ప.

గంగసమ్మ, ద్వ. వి. చూ. గంగమ్మ - గంగసమ్మ. ఒకానొక గ్రామదేవత: చూ, మహాలక్ష్మి. 3.

గంగమయిలావు, ద్వ. (గంగమయిల + ఆవు) నలుపును పసుపును గలిసిన వర్ణముగల ఆవు: చూ, చేనుపు.

గంగమ్మ, ద్వ. వి. (గంగ + అమ్మ): , చూ-గంగసమ్మ.

గంగరావి, దే. వి. ప్రహ్వచిప్పము: చూ, రావి.

గంగరేగు, ద్వ. వి. = కిర్రుంధూ. పెద్దరేగు: చూ, లికుచము. (చూ గంగరేను) (దేవుడుగ శబ్దరచ్చాకరము.)

గంగరేను, ద్వ. వి. = -దే. —

గంగలు, అం. పంచంగము: కావేరి, కుంగభద్ర, కృష్ణవేణి. గౌతమి, భాగీరథి; ఆరాగంగ, మందకిని, హతాగంగ, భోగవతి.

గంగవెట్టి, దే. వి. గంగమ్మ వెట్టి. (బ. గంగవెట్టులు.)

గంగక, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, చూ-గంగక.

గంగాచిల్లి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. చిల్లవిశేషము: చూ, నల్లకి;

2. చీరపిట్ట: చూ, విశ్వక.

గంగాజలములు, సం. వి. అ. న. ఒకరకమువర్ణము: చూ, రాసము.

గంగాజుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. తిమ్మడు: చూ, శాంతన పుడు; 2. కుమారస్వామి: చూ, స్కందుడు.

గంగాచేనుము, సం. వి. అ. పుం. గంగాచేయకును చేన, గలానిలము: చూ, మత్స్యము. 1.

గంగాదరము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఆశాకము: చూ, పిమ్మ;

2 కొండ: చూ, పర్వతము; 3. తెక్తలవరుస; 4. కడలి: చూ, నముద్రము.

గంగాదుడు, సం. వి. ఆ. పుం. మిన్నవాడితాలు: చూ, శివుడు.

గంగావీర, సం. వి. యు. పుం. భగీరథుడను రాజు: చూ, రాజు. 1-౩౯

గంగపుత్తుడు, సం. వి. అ. పుం. తిమ్మడు: చూ, శాంతనపుడు.

గంగావరణము, అం: చూ, కరణములు.

గంగాసురుడు, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, గంగాజుడు.

గంగాస్నానము, అం: చూ, స్నానములు.

గంగాళము, దే. వి. ఇత్తడి రాగి లోనగుదానితో జేసిన నీళ్ళ కొప్పెర: చూ, పాత్రము. 6.

గంగి, దే. వి. 1. తిచ్చపుదానరులు శృంగారింపి తీసికొనివచ్చెడి యెద్దు. చూ, వృషభము; విజ. 2. భూజ్యము. “గంగెడ్డు”: చూ, సత్తు; 3. యజ్ఞకర్తమునకు దగినది: చూ, యజ్ఞయము.

గంగిరెడ్డు, దే. వి. చూ-గంగెడ్డు: చూ, ప్రుషభము. 1.

గంగెడ్డు, —ప్రె—

గంగెడ్డులాట, దే. వి: చూ, బాలక్రీడ.

గంజ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. కల్లమ్మెడి యిల్లు: చూ, సదనము. 1;

2. గని: చూ, భూమి. 1-౩౯. (భూ. 1-౧౨); 3. కల్ల కుండ: చూ, బొండము. 2-౧౩.

గంజము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. = కజజముగాదె: చూ, పంటసాల; పుం. 2. తిరస్కారము: చూ, పహేలనము.

గంజీ, వై. వి. = కాంజిక. అన్నరసము: వాడుపుడు: చూ, సావము. (1)-౩౩.

గంజీక, సం. వి. అ. శ్రీ. కల్లమ్యేడి యిల్లు: చూ, నవనము. 1. గంజీగుల్ల, వై. వి. నీటిబుగ్గవలె తేచెడి బొప్ప: చూ, ప్రణమ. 1-౧౦.

గంజీకొరక, ద్వ. వి. గంజీమీడి మీదగది: చూ, సావము. (1)-౩౩-(౧)

గంజీన, వై. వి. 1. = ఖంజపాద క్రిత. అం: చూ, ద్వీ. చూ 307: గంజనగాలు. (చేక్కమని శిక్షరత్నాకరము.); = 2 ఖంజన. కుంటుట.

గంజీసగాలు, దే. వి: చూ, గంజన. 1.

గంజా, వై. వి. 1. గంజాయి*: చూ, జడగంజ; 2. = కళంజ: చూ - గంజాయి - గంజాపి*: చూ, ప్రభాతి: 3. = కళంజ. గంజా: చుత్తువన్నపు. (చూ. గంజాయి-గంజాపి - గంజా - గంజ. : చూ, బంగి. 1.

గంజాయి, వై. వి. —వై.—

గంజాపి, వై. వి. —వై.—

గంజా, దే. వి. బజాబు (అప్ర): చూ, మకాణము.

గంట, వై. వి. 1. = ఘంట. (2 $\frac{1}{2}$ గడియలు, 60 నిమిషములు;) చూ, ఘంట. 2. = ఘంట. ఒకానొక వాద్యము: చూ, వీణ. 1-౨౩ వీణ. 1-౪౬. (౧); దే. వి. 3. గడ్డిదుమ్ము*: చూ, తృణము. 1.

గంటకట్టు, దే. అ. శ్రీ. గంటయేర్పడినది యగు.

గంటకట్ట, దే. వి. సస్యగుచ్చము: చూ, పొద్దుకట్ట.

గంటకొట్టు, దే. న. శ్రీ. 1. గంట వాయించు: వా. న. శ్రీ. 2. చచ్చు. "వానికి కలరావచ్చి గలరాత్రి గంటకొట్టెను."

గంటము, దే. వి. అయోలేఖిని, తానాకమీడ ప్రాయుట కుప యుక్తమైన యుక్కు సావనము: చూ, రేఖిని.

గంటలమ్మ, వై. వి. (గంటలు + అమ్మ) చూ - గంటాలమ్మ. ఒకానొక గ్రామదేవత; చూ, మహాలక్ష్మి. 3.

గంటవేట, ద్వ. వి. వేటలలో భేదము: చూ, వేట. 3.

గంటాలమ్మ, వై. వి: చూ, చూ-గంటలమ్మ.

గంబి, దే. వి. 1. భేదము. చూ. దుఃఖము; 2. గాయము: చూ, నరుకు; వై. వి. 3. = గపటికా. చూ. గంట. నజ్జపైలు. ౪. నజ్జెలు: చూ. నజ్జ (చూ, రాన్యము.)

గంటిపొట్టలు, దే. వి. ౪: చూ, బాలక్రీడ.

గంటీలు, దే. వి. ౪. కర్ణవేష్టనము: భూషణము. 2-౮-(౬)

గంటు, దే. వి. 1. గనుపు: చూ. యిడిపి; 2. దారములోనగు వాని ముడి: చూ, ముడి. 2; 3. వెండ్రుకలముడి: చూ, ముడి. 3; 4. చూకలముడి: చూ, ముడి. 4; 5. కోపము: చూ, రోషము; 6. ఒకానొక కేశబంధము: చూ, వేనలి; 7. గాయము: చూ, నరుకు; న. శ్రీ. 8. గాయముచేయు.

గంటుదారంగి, ద్వ. వి. దావరదంగి*: చూ, దారంగి. (ఇది కఫము, క్వాసము, పీనస, జ్వరము, వాతము హరించును.)

గంటువెట్టు, దే. న. శ్రీ. (గంటు + వెట్టు) (కోపముచే మొగము) ముడుచు: చూ, ముడుచు.

గంటె, దే. వి. 1. చూ. గరితె-గవీతె (ఇనుముతోగాని, బ్రహ్మిలోగాని చేసిన తెట్టు): చూ, ఏర్పి. 1. (చూ, పాత్రము, 6); వై. వి. 2. = చూ, చూ-గంటి. 3. (చూ, నంబకరి. 1-౨౬-౨;

గంటెకాసు, దే. వి. చరరకము తెట్టు: చూ, వృక్షము.

గంటెనము, దే. వి. అస్థిలోకి: చూ, ఏర్పి. 2-౨౮.

గంటె-చోరము, దే. వి. చూ, ఏర్పిరింబి*.

గంటెరానుగు, దే. వి: చూ, కాదమ్మము*.

గంటము, దే. వి. గర్విణుల కోరిక, చోహదము: చూ, చేవిట్ట.

గంపి, దే. వి: చూ, మొక్కుబడి 'గంపివలగంజడివము' మొ.

గంపెం, వై. వి. = గంపెం: చూ, హంపీరులు. 2.

గండకత్తె, వై. వి. 1. = రంకక ర్తిరి. మెడను కత్తిరించెడి యొకానొక కత్తెర. చూ - గండకత్తెర: చూ, దాణము. 1-౬౬: జా. 2. దాటశక్యముగాని కష్టము. చాపుకె

మెడకు గత్తెరదగుచున్నచోను "అత్తటి దండజేరి కత్త కకు గండకత్తెర పొసంగినగతి గడగడి పడంకలు." (ధర్మక రాజసూయము.)

గండకము, సం. వి. అ. పుం. 1. = గెండ. చేపవీల్: చూ, మత్స్యము. 1; 2. పర్వతమునందుండి జాతిన రాయి: చూ. రత్నములు. 1-౧౨-(౨౪); 3. చూ. శరభము 1; 4: చూ, ఏఘము; 5. అర్చనప్రాకారమైన తలగడ: చూ, లోడు; 6. చూ, జోస్యము; 7. చూ, మేటుపాటు. 1; 8. సంఖ్యావిశేషము: చూ, సంఖ్య. 1; 9. గుఱుకు: చూ, లక్షణము. 1; 10. ఉపాయము: చూ, వెరపు.

గండకారి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. చండ్ర, ముడుగురామర (అని కొందఱు)*: చూ, నహస్రపత్రము. 1-౫; 2. స్థల ఏర్పిలి: చూ, నహస్రపత్రము. 1-౧.

గండకారి, —వై.—

గండకే, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. గండకీనది: చూ, నది; అం. 2: చూ, క్షేత్రములు.

గండకుసుము, సం. వి. అ. న. ఏనుగుమడుము: చూ, మడిము. 1.

గండకూపము, సం. వి. అ. పుం. పర్వతముయొక్క పై ప్రదే శము: చూ, పర్వతము

గండకీయలు, అం. కంపితము, కుంచితము, పూర్ణము, జోమము, పూర్ణము, నమము. (6)

గండగొడ్డలి, వై. వి. = కంఠకుతారా: చూ-గండగొడ్డలి: చూ, ముద్గరము.

గండగొడ్డలితాపు, ద్వ. వి: చూ, పరశురాములు.

గండదంగు, ద్వ. అ. శ్రీ. (గం + అదంగు) 1. పరాక్రిమ హీనుడగు; 2. చచ్చు. నమ. 4, అ. 31: చూ, మరచించు.

గండదల, దే. వి: చూ, గండ.

గండచూర్మ, సం. వి. అ. శ్రీ ఒకరకము దూర్వ*: చూ, తృణము. 1.

గండపెండరము, చ్చ. వి. భూతులు పండితులు లోనగువారు
బిరుదుగా కాలను ధరించెడి యందయ, ఆచ్చ. యు, కాం.

202. (చూ-గండపెండరము-పెండరము-పెండరము-పెండె
రము-పెండెరము-పెండెము): చూ, భూషణము. 2.

గండపెండరము, (గండ(డు + పెండరము) - పై. -
గండపలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, రూ-గండపలి.

గండభేరుండము, సం. వి. ఆ. పుం. రూ-భేరుండము. ఒకానొక
పక్షి (పక్షివిశేషమని చెప్పుచున్నారని పరియోగముల
యందు మృగసర్వాయములతోడఁ జెల్లి చెప్పబడియున్నది.
శబ్దరత్నాకరము) ఏనుఁగులంది: చూ, పక్షి.

గండమాల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గలగండమను రోగము: చూ.
ప్రణము. 1-౧౩.

గండము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. ఏనుఁగుచెక్కిలి: చూ, హస్తీ;
1-౩-(౩); 2. చెక్కిలి: చూ, లెంప. 2: అం 3: చూ,
యోగములు. (గండములు-జలగండము, సర్పగండము మొ).
4: చూ, శరభము. 1; 5. గుండ్రాయి: చూ, రత్నములు.
1-౧౨-(౧౦); 6. గుటులు: చూ, లక్షణము. 1; 7. గుట్టపు
అలంకారము: చూ, బూషణము. 2. (చూ, హయము 1-౪౯)
8. పుండు: చూ, ప్రణము; 9. హక్కు: చూ, ప్రణము:
(చూ, విదర్భిక.); 10. నీటిమీడి బుగ్గ: చూ, బుద్ధుడము.
1; 11. నిఖత్తస్థానభేదము: చూ, నిఖత్తము; 12. చూ,
హంకారము; 13. మూలానక్షిత్రము మొదలగు దుష్టనక్షిత్ర
ముల భాగము: 14. అపాయము: చూ, హాని. 2; 15.
ఉపాయము: చూ, వెరపు.

గండములు, అం. చూ. అంగము 9.

గండరగండ(డు, వై. వి. = గండగండ. శూరుంకెల్ల శూరుండు:
చూ, హంపీరుడు.

గండరించు, దే. అ. క్రి. పుట్టు: చూ, పుట్టు. 2; ప్రే.
2. పుట్టించు: చూ, పుట్టు. 2.

గండిరులు, వై. వి. ఐ. = ఖండ. బుసుకలు. రూ-గండ్రయ: చూ,
శకలము. 4.

గండరుపు, దే. వి. ఒద్దిరూప మేర్పఱచుటకై రొలికినయచ్చు:
చూ, పడియచ్చు.

గండవడము, వై. వి. = కాండపట. తెర: చూ, వత్తము. 1-౬౯.

గండవైలము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. కొండనుండి భూకంపాదుల
వలన వాతిన పెద్దతాయి, (కపోలమువలె వెడల్పయి గును
పైన వైలము, స్థూలమైనవైలము అని కొండలు): చూ,
రత్నములు. 1-౧౨-(౨౪); 2: చూ, పికము; 3: చూ,
లలాటము.

గండహుచితము, అం: చూ, కరణములు.

గండహ్యోపరిహ్యోటః, (రూ) గండహ్యోపరిపటకః, న్యా. పుండువై.
బొక్కు లేచినది. "గోరుచుట్టు పై రోకంటిహోటు" అని
యాంధ్రజాతీయము.

గండాడు, ద్వు. ఆ. క్రి. (గండు + అను): చూ, సంభోగించు.

గండారపురమ్మ, చా. వి. దృష్టిచోషమునుహోగొట్టు విగ్రహము:
చూ, హరిణి. 3-౮.

గందాలి, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, యుగసంకరము*.

గందారు, దే. వి: చూ, బంధనాలయము.

గందాలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. రూ-గుంబాల. 1. తిలగగణిక*: చూ,
తృణము. 1; 2 గండుచూర్మ*: చూ, తృణము. 1; 3. తెల్ల
గణిక*: చూ, తృణము. 1; 4. గంధనాకులి*: చూ, సర్పాక్షి.

గండ్రి, వై. వి. = ఖండ-గం. 1. దిలము: చూ రంధ్రము. 1;
2. చిల్లి: చూ, రంధ్రము. 1; 3. సందు: చూ, సరి. 9;
1. పగుళ్లువాచన సందు: చూ, సరి. 8; 5. విశ్వదికముగా
వచ్చుటచేతఁ జెగిన చెఱువుకట్టసందు: చూ - గండికి; చూ,
రంధ్రము. 1-౧౧.

గండికి, వై. వి. = —వై. —

గండిచొంగ, చ్చ. వి. కన్నుపుచొంగ: చూ, హరికుండు.

గండివనము, వై. వి. = గ్రంథివర్ణము. పచ్చాక్ష: చూ, రాజా
ర్జము. 1-౩౯.

గండ్లరము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. చిట్టికూర*: చూ, భంకిరము.
2; పుం. 2. ఏణవంగ. గురుజువార (అని కొంపలు)*:
చూ, వంగ; తురుజువారి*: చూ, తురుజు. 4. చన్నము*:
చూ, రాజార్జము; 5. తెఱము*: చూ, స్తుతి.

గండ్లిరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. చిట్టికూర*: చూ, భంకిరము. 2;
2. ప్రకంఠకము*: చూ, ములుతెముడు; 3: చెముడు*: చూ,
స్తుతి.

గండ్లిరుడు, సం. వి. ఆ. పుం. చూ, హంపీరుడు.

గండు, వై. వి. 1. = గండ. పౌరుషము: చూ, శక్తి. 1;
2. = గండ. బలము: చూ, శక్తి. 1; 3. పశుహరియందు
మగవి. స్వా. 4, ఆ 53: చూ, బోతు: 4. తిర్మిక్కుమర్ద
మందు నౌపచారికము; 5. ఉష్ణము: చూ, శోకము విణ. 6.
అసాద్యము: చూ, ముగ్ధోన్ము; 7. పెద్దది. "గండు
మొగము" మొ: చూ, విపులము.

గండుగోయిల, చ్చ. వి. పొగడుగోయిల: చూ, పికము.

గండుడు, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, గండ్లిరుడు.

గండుపు, సం. వి. ఉ. పుం. శ్రీ. తలగడ: చూ, లోడు.

గంచాపదము, సం. వి. ఆ. పుం. ఎఱు: చూ, సర్పము.
1-౪-(౨౨).

గంచాపది, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఆడు ఎఱు: చూ, సర్పము.
1-౪-(౨౨).

గంచాషజల మాత్రేణ శఫరీ పర్పరాయతే, న్యా. పుడిసెఱు
నీరున్న మాత్రమునఁ జేఁప మిట్టిమిట్టి పడును.

గంచాషము, సం. వి. ఆ. పుం. 1: చూ, పుక్కిలింక; 2: చూ,
పుడినీలి; 3. తొండముచివర: చూ, హస్తీ. 1-౮-(48)

గంచాషించు, సం. స. క్రి: చూ, పుక్కిలింకు.

గండె, వై. వి. = గడ. (చూ-గెండ-గెండె) చేఁప: చూ,
మత్స్యము. 1.

గందోలము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. గుడము: చూ, బెల్లము.
1; 2. గ్రాసము: చూ, సాపాటు; 3. కుచ్చులమీను: చూ,
మత్స్యము. 1-౨౬.

గందోలి, స. వి. ఈ. శ్రీ. రూ-గంధోలి 1. ఎఱుకుమ్మెర: చూ,
భ్రమరము; 2. = కణుడురీగ: చూ, మక్షిక; 1-౨; 3.

అడు హంస: చూ, హంస; 4. భద్రానది: చూ, నది; 5.
భద్రమునై: చూ, తృణము. 1; 6. కి. శబి: చూ, విష.
గంధ, దే. విజ. 1. దుష్టుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2; 2. పెద్దది.
"గంధచీమ." "గంధయము." మొ: చూ, విష్ణులము; 3.
3. పరుసదనము. స్వా. 5, ఆ. 17: చూ, పరుషము;
వై. వి. 4. = ఖండ. ఖండములు: చూ, శకలము. 4; 5.
చెఱువు మొదలగువాని ఖండము, గంధిక, గవియ-రూ-గనె:
చూ, సరస్సు. 1.

గంధకత్తె, వై. వి. = చూ, రూ-గంధకత్తె.
గంధగొడ్డలి, వై. వి. = చూ, రూ-గంధ గొడ్డలి.
గంధచీమ, దే. వి. పెద్దనల్లచీమ: చూ, పివీలి.
గంధహూలు, దే. వి. 3. తండుల ఖండములు (ముడుగు
నాకలు): చూ, నూక.

గంధింపు, వై. స. క్రి. = ఖండింపు: చూ, సెలగు.
గంధిక, వై. వి. = ఖండమి: చూ, గంధ. 5.

గంధింపు, వై. వి. 3. = ఖంక. ఖంకములు: చూ, శకలము. 4.
గంక, సం. విజ. 1. పోవువాడు: చూ, పాంతుడు; వై. వి.

(1) = కంఠ మెత్తగా బజహునుటకై ప్రాతగుడ్డలను
జేర్చి వట్టముగా గుట్టిన పొంత: చూ, వట్టము: 1. 40;
(2) ఎదు రోపగువానిమీద వేసెడు గంక: చూ, వట్టము;
వా. (3) కండ్లకుగట్టిన గంక: చూ, కనుమరుపు; (4)
నందుదారి: చూ, మార్గము. 1; (5) బిలము: చూ, రంధ్రము. 1.

గంకవృక్షము, సం. విజ. పొందదగినది: చూ, లత్యము. 1.

గంకవృక్షుడు, సం. విజ. పోదగినవాడు: చూ, బాటసారి.

గంకు, దే. వి. 1. దుముకు: చూ, లంపు; 2. అశ్వగతివిశేషము.

ఆం. భా. ద్వి. 198: చూ, హయము. 1-44-(4).

గంతుకొను, దే. ఆ. క్రి. 1. దుముకు: చూ, లంపించు: 2.
చచ్చు. సా. 1, ఆ. 187: చూ, మరణించు.

గంతులు, ఆం: (చూ, అడుగులు) (భావాధ్యాయ ప్రమేయము
లోని పాదక్రియలు తెలుగు వాచకయందు సాధారణముగ
అడుగులు, అదనలు, గంతులు అనుచున్నారు. విశేషముగ
నైన కుప్పీలు, పేరెములు, అల్లీలు, మొగ్గులు. మెఱములు
మొదలుగ వాచుచున్నారు.): చూ, పాదక్రియలు.

గంతువు, సం. వి. 6. పుం: చూ, గంకవృక్షుడు.

గంత్రి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గాడి, బండి: చూ, శకటము. 1.

గంత్రిరథము, సం. వి. ఆ. పుం. — వై. —

గంధకము, వై. వి. 1. = గంధకము: చూ, సౌగంధికము. 4;

2. = గంధకము. అగరుమాను: చూ, సుగంధము. 1.

గంధవటక, వై. వి. = గంధపట్టా. చందనలేపనము. రూ-గంధ
పట్టె-గంధపట్టె: చూ, పూత. 3.

గంధపట్టియ, వై. వి. = 1. — వై. —; 2. = గంధపట్టిక.
తలుపుమీద నమర్చు యడ్డుకొయ్య. రూ-గంధపట్టె: చూ,
స్కంధపట్టిక.

గంధపట్టె, వై. వి. = — వై. —

గంధపుగొండ, వై. వి. = గంధకుండ (గంధము + కొండ)
మలయవర్షకము, (ఇట్లు గంధపుమల మొ: చూ, సర్వకము.

గంధపుగొండదెంకి, ద్వ. వి. గాలి. ఆం, పదా. సుక. 45:
చూ, వాయువు.

గంధపుగొడి, ద్వ. వి. (గంధము + గొడి) కొన్ని గంధద్రవ్య
ములు జేర్చి చేసినపొడి: చూ, బుక్కా: (చూ, సురుము.)
గంధపుకుడక, ద్వ. వి. చందనముండుకొనుపొత్త: చూ, కుడక:
(చూ, పాత్రము. 6.)

గంధపుమాను, ద్వ. వి. (గంధము + మాను): చూ, చంద
నము *.

గంధపొడి, ద్వ. వి. (గంధము + పొడి): చూ, రూ-గంధపు
పొడి-గంధపొడి.

గంధమశ్చనది, ఆం. కామశాస్త్రములోని దూతీ చతుష్టయము
నందలి మూడవదానిలోని పదనాల్గరిలో నొకతె: చూ, దూతీ
చతుష్టయము.

గంధమాదనము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, రూ-గంధమాదనము.

గంధము, వై. వి. = గంధ: చూ, వాసన.

గంధరగోళము, వా. వి. కంధరాగోళము. రూ-గంధరగోళము.

1. అల్లరి: చూ, రద్దు. 2; 2. చప్పలు: చూ, స్వరము. 2;
3. కలకలధ్వని: చూ, స్వరము. 2.

గంధపొడి, ద్వ. వి: చూ, రూ-గంధపుపొడి.

గంధనదలు, ద్వ. వి. 3. ఒకరకమువల్లు: చూ, ధన్యము.

గంధెనట్టియ, వై. వి. = గంధపట్టిక: చూ, రూ-గంధపట్టియ. 2.

గంధెనట్టె, వై. వి. = — వై. —

గంధరగోళము, వా. వి: చూ, రూ-గంధరగోళము.

గంధ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. సంపెంగమొగ్గ: చూ, సంపెంగ;

2. శబి: చూ, పిష; 3. పరిమళము: చూ, వాసన.

గంధకజలవాయువు, వా. వి: చూ, వాయువు. 1-34.

గంధకత్వణము, సం. వి. ఆ. న. కామంబిగడ్డి: చూ, తృణము. 1.

గంధకభస్మము, ఆం. ఒకరకము బొషధభస్మము: చూ, భస్మ
ములు.

గంధకము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. = గంధకము: చూ,

సౌగంధికము. 4. (రూ-గంధికము): 2. = గంధకము. అగరు

మాను *: చూ, సుగంధము. 1; 3. ముసగ *: చూ,

శిగువు. 1; 4. నాసింజ *: చూ, శర్కరాంకము; 5. గంధ

పాషాణము: చూ, సౌవీరము. 2. (రత్నములు. 1-34.

(34) (అమరశిలాగంధరము, కడ్డిగంధకము మొ:); వా.

6. ఇది పువదార్దము, గనులలో అసంఖ్యాగ్రస్థియందును

సంఖ్యాగ్రస్థియందును గూడ దొరుకును. ఉపదాతువులలో

నొకటి.

గంధికారి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ముడుగుఁదామర *: చూ, నహస్ర

పత్రము. 1-34.

గంధికారిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నైరింద్రి: చూ, శ్రీ. 1-44.

గంధికావృక్షము, సం. వి. ఆ. న. శంఖరచందనము: చూ, వాసన.

(అగరుకడ్డి.) 1-34.

గంధకుటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గంధమునకు ఉపికిపట్టు, ముర

యనెడు గంధద్రవ్యము *: చూ, రాత్నము. 1-30.

గంధకుసుము, సం. వి. ఆ. శ్రీ. మారనెల్లి *: చూ, శ్రీపర్ణము. 1.

గంధకేలిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కమ్మారి: చూ, మృగమదము.

గంధమాలిని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. మురయను గంధద్రవ్యముః చూ, రాజార్థము. 1-౩౦.

గంధము, సం. వి. అ. పుం. 1. = గంధము. రూ-గంధనముః చూ, వానన; 2. -గంధకముః చూ, సౌగంధికము. 1-౨౨. 4; 3. గర్వముః చూ, హంకారము; 4. లేళముః చూ, స్వల్పము; 5. తొడుసుః చూ. సంబంధము; 6: చూ, ఇంద్రియవిషయములు; 7: చూ, ఖోడశోపచారములు - ఉపచారములు. 1; 8: చూ, అష్టభోగములు-భోగములు; 9: చూ, ప్రకృతులు.

గంధములు, అం. కర్పూరము, కస్తూరి, పునుగు, జవ్వడి, అగరు, పన్నీరు, అత్తరు. శ్రీ-గంధము. (8).

గంధమాల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. తెల్లనుగంధిపాలకః చూ, శాకి; 2. ముణుగువామరకః చూ, సహస్రపత్రము. 1; 3. కర్పూరపువెండః చూ, షడ్గ్రంధ; 4. అందుగుకః చూ, నల్లకి; 5. అతివనకః చూ, విష.

గంధమాలకము, సం. వి. అ. పుం. అతివనకః చూ, విష.

గంధమాలింపుము, సం. వి. అ. పుం. 1. పెద్దచేలకః చూ, శాఖాటము.

గంధమాలము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఆదవికచోరముః చూ, షడ్గ్రంధ; 2. కొండబెండః చూ, షడ్గ్రంధ.

గంధమాలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. గంధకచోరముః చూ, షడ్గ్రంధ; 2. నల్లఅతివనకః చూ, విష; 3. మెట్టతామరః చూ, సహస్రపత్రము. 1-౧.

గంధమాలిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. ఉనికికాయః చూ, శ్రీఫలి. 1; 2. శటికః చూ, విష; 3. కచోరముః చూ, షడ్గ్రంధ.

గంధమూషి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. చుంచు (వాననగల యెలుక): చూ, మాషికము.

గంధమూషికము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—

గంధమృగము, సం. వి. అ. పుం. పునుగునిల్లి: చూ, మార్కండు.

గంధమోదనము, సం. వి. అ. పుం. గంధనముః చూ, సౌవీరము. 2. (రత్నములు. 1-౧౨. (౨౩).

గంధమోషిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. సంపెంగమొగ్గః చూ, సంపెంగ.

గంధరసము, సం. వి. అ. పుం. బాలెంతకెచ్చెడు మందుః చూ, బోళము.

గంధరసాంగకము, సం. వి. అ. పుం. శ్రీవేష్టమను గంధద్రవ్యముః చూ, రాజార్థము. 1-౨౦.

గంధరాజము, సం. వి. అ. పుం. 1. జవాదియను గంధద్రవ్యముః చూ, రాజార్థము. ౧-౧౪; 2. చందనముః చూ, వానన; 3. ముగ్ధముః చూ. పెనర; 4: చూ, గుగ్గులుపు.

గంధరాజి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. నఖియను గంధద్రవ్యముః చూ, రాజార్థము. 1-౨౩.

గంధరసనగరన్యాయము, న్యాయ. ఆకాశమున మేఘబృంద మను క్షణమును జిత్రవిచిత్రరూపముల జొందుచు చూలుచుండును. దీనిని గంధరసనగర మందురు. అనగా నగరమును త్రాంతిని గలిగించు చిత్రము (తత్పరమపండిత.)

గంధర్యము, సం. వి. అ. పుం. 1. = కటకరము. (పెద్ద కడుపును, వట్టుచోరమును గల మృగము): చూ, శరభము.

1. (ఓం తెప్పిల్లి అనియు); 2. = కత్తపండు. గుట్టలు: చూ, హయము; 3. అంతరవికాచముః చూ, భూకంఠము; 4. మగకోయిలః చూ, పికము; 5. పుపు: చూ, మృగము. 1; అం. 6: చూ, ఇందములు; అం. 7. గానముః చూ, స్వరము. 2-౧౩.

గంధర్యవేదిము, అం: చూ, రూ-గంధర్యవేదము.

గంధర్యసత్వ, అం: చూ, ద్వాదశసత్వము.

గంధర్యహస్తము, సం. వి. అ. పుం. ఆయుదముః చూ, వృదంబకము.

గంధర్యహస్తము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—

గంధర్యులు, సం. వి. అ. పుం. ౧. రూ-గంధర్యులు. 1. దేవలోకమునందు బాడెను విశ్వానరసుడు మొదలుగువారు.

(గానముచేయునపుడు హయను శబ్దమును పలికెడివారును. చూయని పాడెనువారును పేరు దేవగంధర్యులు.): చూ, దేవతాభేదము; 2. పాపి వాదవారు: చూ, సీతారి; అం. 3: చూ, దేవతలు.

గంధర్యక్షిప్రయోగము, అం: చూ, తంత్రములు.

గంధలేశిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. జవ్వడినిల్లి: చూ, మార్కండు.

గంధలోలువ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఈగ: చూ, హక్షికి.

గంధవంతము, సం. వి. తే. పుం. కస్తూరి: చూ, మృగమదము.

గంధవతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కల్లు: చూ, మిర. 2; 2.

వ్యాసుని తల్లి; 3. నేల: చూ, భూమి. 1; 4: చూ, వనమల్లిక;

5. మురయను గంధద్రవ్యముః చూ, రాజార్థము. 1-౩౦;

6. గంధవతి పట్టణము (వాయుచోరమున ప్రసిద్ధము): చూ, దేశము; అం. 7: చూ, దివ్యాలపట్టణములు: (చూ, దేశము.)

గంధవధువు, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. శటికః చూ, విష; 2. చీడ

యను గంధద్రవ్యముః చూ, రాజార్థము. 1-౧౨.

గంధవల్కలము, సం. వి. అ. న. లంపగపుచెక్క: చూ, వరాంగకము.

గంధవహ, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, ముక్క; (రూ-గంధవాహ.)

గంధవహలము, సం. వి. అ. పుం. తెల్లపలసికః చూ, హరి

ప్రియ. ౩-౧.

గంధవహము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, మయూరము; 2:

చూ, భ్రమరము; 3: చూ, సూరము; 4. కల్లుబండ; చూ,

బండము. 3-౧౩.

గంధవహుడు, సం. వి. అ. పుం. రూ - గంధవాహుడు. 1.

గాలి: చూ, వాయువు; 2. దూషకుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.

గంధవాహ, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, రూ-గంధవాహ.

గంధవాహుడు, సం. వి. అ. పుం. చూ, రూ-గంధవాహుడు.

గంధవిహ్వలము, సం. వి. అ. పుం. యవలను గోధుమలు: చూ,

చాన్యము.

గంధవృక్షకము, సం. వి. అ. పుం. చూ, పుద్దిక.

గంధవేశిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, రూ-గంధలేశిక.

గంధవ్యాకులము, సం. వి. అ. న: చూ, వైజయంతి.

గంధకటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. శబ్దః చూ, విష.
 గంధకాకము, సం. వి. అ. న. 1. నెల్లెఱుకః చూ, శ్రీవృత్తము.
 1. (సువృత్తకాకము): 2. బంగారు: చూ, లోహము. 1.
 గంధకాలి, సం. వి. ఇ. పుం. కాలిచాన్యము: చూ, ధాన్యము.
 గంధపండిని, సం. వి. ఇ. పుం. చుండు: చూ, మూషికము.
 గంధసారము, సం. వి. అ. పుం. 1. వచ్చుగొదము: చూ, వాసన; 2. చూ, పెనురి*.
 గంధహర్షిద్రాభము, సం. విణ: చూ, కామకృషియము.
 గంధసోమము, సం. వి. అ. న. తెల్లగలువః చూ, సహస్ర పత్రము. 1-౧౨(౩).
 గంధాంశురి, సం. వి. న్. పుం: చూ, మరువము*.
 గంధాంశువు, సం. వి. ఉ. పుం. చుండు: చూ, మూషికము.
 గంధాభ్య, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. ముండును నోవరిః చూ, రాజార్జము 1-౨౦; 2. నెల్లెఱుకః చూ, శ్రీపర్ణము. 1; 3. శరుణి: చూ, శ్రీ. 1-౨౬; 4. గొడసాలః చూ, దేవ గంధ.
 గంధాభ్యము, సం. వి. అ. న. 1. జవాదియను గంధప్రవృత్తయః చూ, రాజార్జము. 1-౧౪; 2. చందనము: చూ, వాసన; పుం. 3. నారెంజః చూ, శర్కరాంశము. 1-౧౧.
 గంధారి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. గంజాయః చూ, త్రిహాలిని; 2. పిన్నరేగడిదూలగొండిః చూ, స్వల్పదురాలభ.
 గంధాలవు, సం. వి. ఉ. శ్రీ. చూ-గంధాలవు. అస్మకాశః చూ, పుత్రకాత్రి.
 గంధాశ్వుచూ, సం. వి. న్. పుం. గంధకము. సౌవీరము (అని కొందఱు): చూ, సౌగంధిము 4: (చూ, సౌవీరము. 2.) (రత్నములు. 1-౧౨-(౨౫).
 గంధాహ్వాము, సం. వి. అ. పుం. ఆఱుగంధకచోరముః చూ, షడ్గోంధ.
 గంధాశి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: కచోరముః చూ, షడ్గోంధ.
 గంధిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, గంధాశ్వుచూ.
 గంధికము, సం. వి. అ. పుం: చూ, చూ-గంధకము. 1. (రత్నములు. 1-౧౨-(౨౫).
 గంధిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, గంధకుటి*.
 గంధిపరము, సం. వి. అ. పుం: చూ, పొన్న*.
 గంధిలము, సం. వి. అ. పుం. 1. వఱుడు: చూ, సృగలము; విజ. 2. వాసనగలది: చూ, వాసన. 1-౨౦.
 గంధోత్కట, సం. వి. ఆ. శ్రీ. దమనకముః చూ, శరము.
 గంధోత్తమ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కల్లు: చూ, సుర. 2.
 గంధోత్పరాహ్వయ, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, సహదేవి*.
 గంధోలి, చూ, చూ-గంధోలి.
 గంస, దే. వి. కండోలము: చూ, నజ్జ. 1.
 గంసలిక్కులు, జా. గుంబలిక్కులు, అలవికాని వాదలు.
 గంసపులుగు, దే. వి. చూ-కంసపులుగు: చూ, బెగువ్వ.
 గంబర, వై. వి. = కర్పూరము: చూ, పిరము. (చూ-గంబ రము-గంబూర-గంబూర-గంబూరము-గంబూరు.)
 గంబరము, వై. వి. = —వై. —
 గంబూర, వై. వి. = —వై. —

గంబూర, వై. వి. = —వై. — (సా. 2, ఆ. 54.)
 గంబూరము, వై. వి. = —వై. — (వసు. 6, ఆ. 84.)
 గంబూరరాజనలు, దే. వి. జ. ఒకరకము వట్లు: చూ, ఛాన్యము.
 గంబూర, వై. వి. = చూ, గంబర.
 గంధారి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కంధారి. గుమ్మరు. పెగుమ్మరు (అని కొందఱు)*. సహజలము: చూ, సర్పిలోధి. 1-౬.
 గంధారిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. —వై. —
 గంధి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, నిమ్మ*.
 గంధీరనామి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. శ్రీహృద్భులకణము: చూ, లక్షణము. 1-౫౧.
 గంధీరము, సం. వి. అ. పుం. 1. చూ, నిమ్మ* 2. పంకజము: చూ, సహస్రపత్రము: 3. అగస్త్యదూనుః చూ, చుగంధము. 1; 4. ఋజ్జులము: చూ, వేవము; 5. గంధీరధ్వని: చూ, స్వరము. 2-౪౬ - (౧౧౪); (విజ. అని కొందఱు); 6. చూ-గంధీరము, వాదన: చూ, భూమి. 1-౫౦; విజ. 7. చూ-గంధీరము. లోతుగలది: చూ, లోతు. 2: (చూ, రంధ్రము. 1-౧౨.)
 గంధీరవేది, సం. వి. న్. పుం. లోతులోగునట్లును నెత్తురుకాటు నలును కంఠ యూచునట్లును చరిగోలలతోను అంకుశముల తోను పొడిచి యెంత బాధపెట్టినను ఒక రెణుంగళంకునట్టి మనవుచేనుగు: చూ, హస్తీ. 1-(౨౨): (చూ, గజ శాస్త్రము.)
 గంధీరిమ, సం. వి. న్. పుం. గంధీరభావము: చూ-గంధీరము, గగనకుసుమన్యాయము, న్యా. విమియ లేదనుకీతి.
 గగనకుసుమము, జా. విమియలేనిది: చూ, నభకుసుమము.
 గగనధ్వజము, సం. వి. ఆ. పుం. ముప్పు: చూ, మేఘము. 1.
 గగనధ్వజుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, సూర్యుడు.
 గగనము, సం. వి. అ. న. 1. ఆకాశము: చూ, చిన్ను; 2. నక్షక: చూ, వర్షనము. 1; అం. 3. చక్రములు తొమ్మిదింటిలో నొకటి: చూ, చక్రములు, వై. విజ. (1) = ఘన - గమాన. దుర్లభము. వసు. 3, ఆ. 98: చూ, వెక్కిరింపు. 3.
 గగనోమంథన్యాయము, న్యా. ఆకాశమును నెమరువేయుట. అనగా నసాధ్యమైన పనికిఁ బూనుట.
 గగనాధ్వగుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, గగనధ్వజుడు.
 గగనారవిందన్యాయము, న్యా. (చూ - గగనకుసుమన్యాయము; నభకుషన్యాయము.)
 గగనేచరము, సం. వి. అ. పుం. 1. (సూర్యాది) గృహము: చూ, రాహవు. 2; 2. (అశ్విన్యాది): చూ, రిక్. 1.
 గగనోత్సుకుడు. అం. అంగరకుడు: చూ, వక్రకుడు. 1.
 గగనోత్మకుడు, —వై. —
 గగురు, దే. వి. పులకాంతురము: చూ, రోమాంశము (చూ - గగురుపాటు-గగర్పాటు - గగురుపు-గగుర్పు - గగురు-గరు - గరుదాల్పు-గరుపారు.)
 గగురుపాటు, ద్వ. వి. —వై. —
 గగురువు, దే. వి. —వై. —

గనుచుపోతుడు, దే. అ. క్రి. కోమాంచితమగు: చూ, పులక
సంఘ.

గనుచుపోతుడు, దే. వి: చూ, చూ-గగుడు.

గగుచుపోతుడు, ద్వ. వి. —పై:— (వేంకటేశాంధ్రము. 44.)

గగుచు, దే. వి. —పై:—

గగుచుపోతుడు, —పై:—

గగు, పై. వి. = గద్గద. బొంగుగొంతు, సంకోషానుచేతఁ గలి
గెడు గొంతువు. ఆం. భా. క్రి. శ. 122: చూ, స్వరము.

2. ౪౬- (౨౦).

గగుచు, దే. వి: చూ, చూ-గగుడు.

గగులకాడు, దే. వి. భాస్వరురాల్చిన కంకుల సమూహము:
చూ, వెన్ను.

గగులు, దే. వి. ఐ. గింజలురాల్చిన కంకులు: చూ, వెన్ను.

గగ్గెర, దే. వి: చూ, పర్వానము.* (తెల్లగగ్గెర నల్లగగ్గెర అని
ద్వివిధము.)

గగ్గెలు, దే. వి. 1: చూ, వెలపు; 2. కలఁత: చూ, సంతా
పము: వా. 8. గంవరగోళము “వానిగగ్గెలు హెచ్చుగా
నున్నవి.”: చూ, రద్దు. 2.

గగ్గెలువడు, ద్వ. అ. క్రి. (గగ్గెలు + వడు) కలఁతవడు:
చూ, సంక్షోభిండు.

గచ్చ, దే. వి. చూ-గెచ్చు-గ్రచ్చ: చూ, సోమరాజి.

గచ్చకాయలాట, దే. వి: చూ, బాలకిరీడ.

గచ్చపాదఁబడినట్లు, లో. ఉవా:- “కుచ్చిపురాలైన య
చ్చపలలోచనంజూచి పొరులంకలు గచ్చుకొని గచ్చపాదఁ
గవలించినవైవడి విచ్చలవిడి సోరికివచ్చినట్లు వెచ్చానికిచ్చు
వాడును.” సారంగధర చరిత్రము.

గచ్చు దే. వి. 1. కాంతి: చూ, వెలుతురు; 2. లేపనము: చూ,
పూత. 3; 3. గారపూత: చూ, పూత. 3; పై. విజ.
4. వర్తపోషముగాని, పదలోపముగాని కలిగినది (చూచు)
చూ-గ్రచ్చు. ఆం. భా. ప్ర. వాగ్వి. 118: చూ, శబ్దము. 2.
౩౦.

గచ్చుకొను, దే. న. క్రి. వాయురోగము మొదలగువానిచేత విగిసి
కొను: చూ, పట్టుకొను.

గచ్చులాడి, దే. వి. (గచ్చులు + అడి) బయటికి యోగ్యురాలి
వలె నటించునట్టి అడుగు: చూ, శ్రీ. 1-౨౪౦.

గచ్చువిచ్చగు, దే. అ. క్రి. (గచ్చువిచ్చు + అగు) (కార్య)
వైకల్యమగు: (అంధ్రనామశేషము): చూ, వైకల్యమగు.

గచ్చువిచ్చు, దే. వి. 1. అఱుమూడు: చూ, వైకల్యము; 2.
తాఱుమూడు: చూ, వ్యక్తయము.

గజకంద, సం. వి. అ. పుం. చూ, ముల్లంగి*.

గజకచ్చపముంపోడు, లో. ఎవరైన ఎదతెగక జగదమాడుచుండి
నచో “గజకచ్చపముంపోడు” అనుట: లండు.

గజకణ, సం. వి. అ. శ్రీ. గజవిప్పలి*: చూ, విప్పలి. 1.

గజకర్ణ, అం. కళలు: చూ, కళలు.

గజకర్ణము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఏనుగు చెవివంటి యొక
రక్తము విసనకణ్ఠ: చూ, మరచి; 2: చూ, స్వర్ణక్షిరి. 2 *;
అం. 3. ఇంద్రజాలవిశేషము: చూ, ఇంద్రజాలికము, అవాంక
రములు, ఉపవిద్యులు.

గజకర్ణిక, సం. వి. అ. శ్రీ: గజకర్ణము. 2.

గజహర్మాశి, సం. వి. న. పుం. గరుడుడు: చూ, హరి
వాహనుడు.

గజశ్రీద, సం. వి. అ. శ్రీ. ఏనుగు అట: చూ, హస్త.

గజశ్రీదీనము, అం: చూ, నిరణములు.

గజవిప్పట, సం. వి. అ. శ్రీ: పాపరహితము, శ్రీవిష్ణు: చూ,
నిర్వృత్తిభద్ర. 1-౬.

గజవిప్పట, —పై:—

గజవిప్పట, —పై:—

గజచోదని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. చేతివీలు*: చూ శీల. 2.

గజచోటియము, అం. తానములు చూచు. అ దు సర్వతాన
ములు ఇరువది యెనిమిది. అందు 8-౪. హీనతానములు
ఏను. వానిలో గజచోటియ మొకటి: చూ, రి-౪, హీన
తానములు: (చూ, సర్వతానములు).

గజచ్చారు, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. కొండ: చూ, నిర్వృతము; 2.
ఒకానొక పుణ్యకాలము.

గజచ్చాయము, సం. వి. అ. పుం. దున్నపోతు: చూ, మహిషము.

గజజాతలు, అం: భద్రము, మందిము, మృగము. (3): చూ,
హస్త: (చూ, గజము-గజశాస్త్రము).

గజచుంప, అం: చూ, జన్యతాశములు: (చూ, తాళము. 2.)

గజచక్క, సం. వి. అ. శ్రీ. ఏనుగుపైనుండు నగరా, మహా
మాత్మము: చూ, వీణ.

గజక, సం. వి. అ. శ్రీ. ఏనుగు: గుంపు: చూ, హస్త.
1-౨౨).

గజకుండము, అం: చూ, అసంయుతహస్తములు.

గజదండ, అం: చూ, దండలు.

గజదంకపలము, సం. వి. అ. పుం: చూ, కోస*.

గజదండము, సం. వి. అ. పుం. 1. అభినయహస్తవిశేషము:
చూ, వ్యంజకము. 1; 2. ఏనుగుపల్లు: చూ, పల్లు: 1:
(చూ, నాగదండము: చూ, హస్త. 1-౨౪); అం 3:
చూ, సంయుతహస్తములు; 4: చూ, సృక్తహస్తములు.

గజదానము, సం. వి. అ. న. ఏనుగుమదము: చూ, మదము. 1.

గజనిమీలనము, సం. వి. అ. న. కపటము: చూ, వ్యాజము. 1.

గజనిమీలిక, సం. వి. అ. శ్రీ. ముందు ఒప్పుకొని వెనుక లేదని
వాదించుట, వినంపాదము: చూ, శబ్దము. 2-౯.

గజపద్మనన్యాయము. న్యా. గజశ్రద్ధ (గజశ్రద్ధ అని వాడుక.)

గజపాదపము, సం. వి. అ. పుం. పాదరి*: చూ, స్థాలి.

గజవిప్పలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఏనుగువిప్పలి*: చూ, విప్పలి.

1. (వాతమును శ్లేష్మమును అగ్నిమాంద్యమును పోగొట్టను.)

గజపుటము, సం. వి. అ. పుం. బాషధము వండుట కేర్పఱచిన

గజములోతుగల గొయ్య: చూ, రంధ్రము. 1-౧౩.

గజప్రియము, సం. వి. అ. పుం. చామలు: చూ, చాన్యము.

గజబంధని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఏనుగును కట్టెదోట: చూ, హస్తము. 1: (చూ, హస్త. 1-౨(౨౦)).

గజభక్షకము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, రావి*.

గజభక్తి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. అందుగు*: చూ, నల్లకి (గజభక్ష అని కొందఱు.)

గజభక్తివ్యాయము, న్యాయ. "ఏనుగుతిన్న వెలగవంతు" "కం. సిరిదాబోయిన బోవును, గరిమింగిన వెల వంతు కరణిని నుమిడి." (8) (తదితరములకు: చూ, హస్త.)

గజమదములు, అం. దానము, సీభవు, సాగించు, శీరము, శివుడు, మదము, భర్తము, మేము. (8) (తదితరములకు: చూ, హస్త.)

గజమాదలము, సం. వి. ఆ. పుం, శ్రీ: చూ, సింహము.

గజము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. ఏనుగు: చూ, హస్త: (ఇందుల వివరము లన్నియు 'హస్త' అను పదముకడ జూచుకొనవలెను.); 2. మూతముగురి కొఱచి, 3. అంగుళముల కొలచి; 3. వాసుస్తానవిశేషము; 4. (చతురంగజలము): చూ, నేనాంగములు: (చూ, అంగము. 9.); 5: చూ, చండలు; 6: చూ, గజులు: 7: చూ, మహాదానములు. 1; 8. (ప్రలాభముపొరచ్యుగ్రాహి): చూ, మహాదానములు. 2; 9. (గోవు, గజము మొదలగునవి): చూ, దానములు

గజమోటనము, సం. వి. ఆ. పుం, న: చూ, సింహము.

గజయాన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. ఏనుగునవంట్ల నడగల ఆయచి: చూ, శ్రీ: 1-౧౨౨; 2. ఆయచి: చూ, శ్రీ. 1.

ఇట్లు ఇభయాన మొ.)

గజరక్ష, అం: చూ, చంద్రములు.

గజరీపువు, సం. వి. ఈ. పుం. ఏనుగుగొంగ: చూ, సింహము.

గజలక్షణము, అం: చూ, కళలు.

గజలీలము, అం: చూ, జ్యోతాళములు: (చూ, తాళము. 2.)

గజవదనము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, వినాయకుడు. 1.

గజవల్లభ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. గిరికదళి*: చూ, రంభ. 2; 2. అందుగు*: చూ, నల్లకి.

గజవిద్విషము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, పాపరక్ష.

గజవిలసికము, పా. ఒకానొక వృత్తము. ఇవి యొక్కొక్క పాదమునుండి భ, ర, న, న, న, గురువులుండి ఎనిమిదింట

యశిగల బోవళచ్చంవస్తునందు బుట్టినవృత్తము. ఉదా:—

"బాలసరోజనాభ-వరదతను మిళితజం. బాల దిగంజరాన-

చున్మణికళ కరలం, బాలక మంగళాప-హ గజవిలసికమున,

స్థాయి భరేఫనాన. గము లిభవిరమమునై": చూ, వృత్తము. 1.

గజవైద్య, అం: చూ, కళలు.

గజశర్ధ, వా. వి. నిష్ప్రయోజకుడు: (గజశర్ధ అనియు వాడుక.)

గజశాస్త్రము, అం. గజములనుగూర్చి మృగవర్ణియము, రాజ

పుత్రీయ మను గ్రంథములయందు వివరింపఁబడి యున్నది.

స్వా. 5, ఆ. 98: చూ, గంధీరవేది: (చూ, హస్త.)

గజసాహాయము, సం. వి. ఆ. న. హస్తీచాపురము: చూ, దేశము.

గజస్నానన్యాయము, న్యాయ. "నిష్ఫలము అని యర్థము. స్నాన

మాడినను గజము నెట్లెత్తె మట్టిదోబోసికనును. అట్టివాడు

"స్నాత్వా కాలము" అనఁబడును.

గజహంసగతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. రాజవత్సలికజము: చూ, లక్షణము. 1౨౦,

గజాబ్యము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, జిరేడు*.

గజాగ్రణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. బరావరమును ఏనుగు: చూ,

హస్త. 1.(౩౬).

గజాశీపుడు, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, హస్తారోహుడు.

గజాదిమదము, సం. వి. ఆ. పుం. మత్తు: చూ, మదము. 1.

గజాననుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ఏనుగుమోము సామి: చూ,

వినాయకుడు. 1.

గజారి సం. వి. ఇ. పుం. 1. ఏనుగుగొంగ: చూ, నేనాము;

2: చూ, ఏనుగుల గొంగమాడు; 3. ఒకానొక చెట్టు: చూ,

వృక్షము.

గజారోహణ, అం: చూ, కళలు.

గజారోహణశరస్రయోగవిధానము, అం: చూ, మేములు.

గజాశన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. అందుగు*: చూ, నల్లకి; 2.

పిచ్చిమూలము: చూ, సహస్రవక్తము. 1-౧.

గజాశనము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, రావి*.

గజాసురారి, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, శివుడు.

గజాస్త్వము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, గజానుడు.

గజాహ్వ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. ఏనుగుపిచ్చుక*: చూ, పిచ్చరి.

1; 2. హస్తీనాపురము: చూ, దేశము.

గజాహ్వము, సం. వి. ఆ. న. హస్తీనాపురము: చూ, దేశము.

గజాహ్వయము, సం. వి. ఆ. న. —పై.—

గజలిక, దే. వి. 1. సందడి: చూ, నల్లరము. 2. ౮౬ (౩౯):

2. కలఁత: చూ, సంతాపము; 3. నలఁగుడు: చూ, పీడ

నము; 4. అక్రమము: ఆగ్రహము. 4; 5. విణ. 5. కలఁ

గినది: చూ, సకలము; 6. నలఁగినది: చూ, పీడితము.

గజలిజించు, దే. అ. క్రి. కలఁగు: చూ, సంక్షోభించు.

గజిముచ్చ, దే. వి. గరికిముచ్చ: చూ, హరకుడు. (గజ

హంగ-గడిచంగ అని వాడుక.)

గజ్జి, వై. వి. —కచ్చా-బర్హ. తీటకులుపు: చూ, విదర్భిక:

(చూ, ప్రణము.)

గజ్జిరు, దే. వి. కింకరీ. రూ.గజ్జె: చూ, భూషణము. 2.

గజ్జె, దే. వి. —పై.—

గజ్జెగొలుసు, ద్వ. వి. పాఞ్డేలు: చూ, భూషణము. 2.

గజ్జెలపల్లెడ, దే. వి. దవురుగళ్ళి: చూ, భూషణము. 2-౬-(౮).

గజ్జియాలబ్రాహ్మణులు, అం. నేపాదేశపు బ్రాహ్మణులు.

వారి జాతులమొక్క నామములలో నొకతెగవారు: చూ,

బ్రాహ్మణులు.

గజ, వై. విణ. పెద్ద. "గజనిమ్మ": చూ, విపులము.

గజగజ, దే. వి. వడఁకుటయందగు ద్వ్యస్థనుకరణము. హరిశ్చ.

3, ఆ. 108: చూ, చూహా,

గడప, దే. వి. వాకిటిక్రిందిభాగము. రూ.కడప: చూ, దేహశి.
గడపవము, వా. వి. వంటకాపులు పాతేరు వాండ్రకు యచ్చు
రావ్యాదికము: గడపుడల-రూ-గడుపుడల.

గడపుడల, వా. వి. —పై.—

గడవిడ, వా. వి. అల్లరి: రూ-గడవిడి.

గడవిడి, వా. వి. —పై.—

గడమండె, వా. వి. రూ-గడవండె: చూ, బిడ్డి.

గడము, సం. వి. అ. పుం. 1 = గండె: చూ, మత్స్యము. 1;

2. అక్షము: చూ, నిర్దేశము. 1; 3: చూ, విష్ణుము; 4:

చూ, పరిజ: 5. అద్దపాటు: చూ, వ్యవధానము. 3: 6. గడ

మను దేశము: చూ, దేశము; దే. వి. (1) కుండలోనగువాని

మూత. అం, భా. ప్ర. ది. 9: చూ, కరావము. (రూ-గడి.)

గడయించు, సం. వి. అ. పుం. ముఖ్య: చూ, మేచుము. 1.

గడగుగోయల, ద్వ. వి: చూ, రూ-గండు గోయల.

గడలవణము, సం. వి. అ. న. సంఖ్యదేశము: బుట్టిన కిన్ను:

చూ, లవణము. 1.

గడవండె, వా. వి: చూ, రూ-గడవండె.

గడిపాదన, వై. వి. వ్యాచూషము: చూ, సాము. 3.

గడినె, దే. వి. అటుక (అప్ర): చూ, మనెల.

గడి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. ఏడాది: చూ, సంవత్సరము: దే.వి.

(1): చూ, కరావము; (2. ఎల్ల: చూ, సీమ. 1; (3) వాప్యాం

కుర విశేషము; (4) బలము: చూ, కత్తి. 1; (5) మరియద:

చూ, సన్మానము; (6) కోటబురుజు: చూ, సదనము. 1;

వా. వి. (7) (బిట్టమదత) హద్దు; (8) శ్రేత్రగణిత సంబంధ

మగు భాగము. (ఇ. గట్ల) పేసువర్కు: పొత్తు నిండుగ

నెన్నియో గట్ల గలవు.”; (9) (తలుపుయొక్క) అడ్డు.

“అడ్డుగడి వేయుము.” (గడియ: (10) చెవులు చిమ్మెక్కి

నపుడు కలుగు) అడ్డు “చెవులు గట్లనడ్డు” మొ; (11)

(చవరంగపు) గడి; (12) (క్లుప్తపద్ధతి) చెడుగుడి లోనగు

నాటయందలి) గీత. “గడివాటిరమ్మ.” మొ.

గడించు, వై. సం. క్రి. = ఘట. రూ-గడియించు. 1. అర్పించు:

చూ, సంపాదించు; 2. కల్పించు: చూ, సృజించు.

గడించుపడితి, ద్వ. వి: చూ, వేశ్య.

గడించువాడు, ద్వ. వి: చూ, సంపాదించువాడు.

గడికట్టు, ద్వ. వి: చూ, అరితీటు.

గడికాట్లవేయు, దే. సం. క్రి. (రెండు రెండు పశువులను)

ఒక్కొక్క కాలుచేర్చి లంతవేయు: చూ, లంత వెట్టు. 3.

గడికపడు, వై. అ. క్రి. (గడితము + పడు): చూ, గటిపడు.

గడితము, వై. వి. 1. రూ-నుగడితము. సాంద్రపత్రము: చూ,

పత్రము; 2. = ఘటిక. తలుపు: చూ, మొత్తము; 3.

ముదగు: చూ, లావు. 3; విజ. 4. తలచైనది: చూ,

మొల్లము; 5. ముదగైనది: చూ, స్థూలము.

గడిత్రాడు, దే. వి. (రెండు రెండు పశువులను) ఒక్కొక్క

కాలుచేర్చి లంతవేసెను-పలుపు: చూ, పూత్రము. 1.

గడితీటు, దే. అ. క్రి. (గడి + తీటు): చూ, సమర్థుడగు.

గడిదొంగ, దే. వి. ఒకవేలొంగినదొంగ, గజదొంగ: చూ,

హోరకుడు.

గడిపోతు, దే. విజ. అణ్ణోతు: చూ, వ్యవధము.

గడివిడి, వా. వి: చూ, రూ-గడవిడి.

గడిమెకము, దే. వి. వ్రేటునకుం జిక్కుని మెకము: చూ,

మృగము. 1-3.

గడియ, వై. వి. 1. = ఘటిక. ఇరువదివాలగు నిమిషముల

కాలము: రూ-గడె; (సం. ప): = ఘటిక; తద్విశేషము.-

అరగడియ: (తె. ప): = అరగడియ: (సం. ప): =

అర్థఘటిక, కథకము, 2. = ఘటిక. గడెమ్రాను, రూ-గడె.

“తలుపు గడియ”: చూ, విష్ణుంభము. 2.

గడియమాను, ద్వ. వి: రూ-గడెమ్రాను: చూ, విష్ణుంభము. 2.

గడియూము, వై. వి. = ఘటికారము. ఘటికాము, కాలవరి

మాణమును తెలుపునట్టి యొకయంత్రము. పా. 2, అ. 50:

చూ, ఘటికారము; (గడియారమునబట్టి శ్రేత్రగణితమునకు

సంబంధించిన ఓలేమాంశములన్నియు తెలిసికొనవచ్చును.)

గడివడ, దే. వి. కఠినముగనుండెడి వడియము: చూ, వడియము.

గడివాడు, దే. వి. ఎల్లలవద్ద కాపున్నవాడు.

గడివోతు, దే. వి. ఒకానొక కుక్క: చూ, ఉనకము.

గడు, దే. వి. ఒకానొక వాడుపు. అం, భా. ద్వ. ప. 38: చూ,

చెక్క. 3.

గడుపుడల, వా. వి: చూ, గడపడము. (రూ-గడుపుడల).

గడురుడు, సం. విజ. బొక్కితొమ్మిదాడు: చూ, వామనుడు.

గడులుడు, సం. విజ. —పై.—

గడువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. —పై.—; 2. గ్రంథి, మాంస

గ్రంథి: చూ, బుడిపి; దే. వి. (1) మర్యాద: చూ, సన్మా

నము; (2) నిర్ణయకాలము: చూ, మితి.

గడువరి, దే. విజ. (గడువు + అరి) 1. అసాధ్యుడు, వై. విజ.

2. = కఠినుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2; 3. = కఠిన. భారుడు.

సాంబ. మానవ. 31: చూ, హంపిరుడు. 2; 4. = తన

చైర్యముగలవాడు: చూ, దిట్టరి. (దేశ్యమని క. ర.)

గడుసు, దే. వి. 1. కాలివ్యము: చూ, బెడిదము; 2. చైర్యము:

చూ, స్తైర్యము; విజ. 3. కుజనుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2;

4. కుత్తికత్తి: చూ, క్త్తి. 1-4; 5. అసాధ్యము: చూ,

ముగ్ధయ్య; 6. కఠినము: చూ, బెడిదము.

గడుసుకుంక, వా. వి. గడుసరివాడు.

గడుసువడు, ద్వ. అ. క్రి. (గడుసు + వడు) ధీరుడగు.

పాండు. 3, అ. 14.

గడుసువాడు, వా. వి. నేర్పుగా తనపని నిర్వహించుకొను శమ

ర్థుడు.

గడె, వై. వి. = ఘటిక: చూ, రూ-గడియ.

గడెంకొట్టుట, వా. వి. వ్యవసాయముచేయుట: (భద్రాచలప్రాంత

మున వారుక).

గడెత్తు, వా. వి. 1. దాటుకొనిపోవుటకు యెత్తు; 2. యుక్తిపై

యుక్తి: 3. పెద్దఅలోచన: చూ, యోచన.

గడెత్తువాడు, వా. వి. ఎత్తులమారి.

గడెమ్రాను, దే. వి. గడియ: చూ, విష్ణుంభము. 2.

గడెకారి, వా. వి. 1. అల్లరిచేయువాడు; 2. కాపుచెక్కి మిద్దె

కట్టవాడు (భద్రాచలప్రాంతమున గొండాలు అని వారుక.)

గలది): చూ, సేవ. 1-౧; (మూడుగుర్లుము లొకగణము; అం. 4. గురులమువర్ణముల కూడిక కలది. సామాన్యముగా గురులమువులు మూడుకూడినది గణము. కాని రెండు-మూడు-నాలుగు-ఐదు వర్ణములుగల గణములుం గ: పు: చూ, అష్టగణలక్షణము-ఉపగణములు. (సుంభ్రమగ గుర్తింపు క్లోకము. - "అవిమత్యావసానేషు యదా యాంఠి లాభివం. భవసా గౌరవంయాంతి మనోతు గురులాభవే." మఱియు-న, హలు (2) సూర్యగణములు: భ, ర, త, నగ, నల, నలములు (6) ఇంద్రగణములు: తగ, తల, రగ, రల, భగ, భల, మల, నగల, నలగ, నగగ, నలల, నగల, నలగ, నలలలు (14) చంద్రగణములు, చంద్రగణము లక్కిరాదు లంపగు, క్లో॥ సానుస్వారో విసర్గాంతో దీర్ఘోయుక్తః పదవ్యయః; గురు మేకం విశానియా చన్యో లఘుపూర్వాహ్యః॥ తజదగ సంధ్ర సూర్యగణములె యుపయుక్తములు, వద్యములనుబట్టి యా యా గణములు నిన్నిగణములు నని నియమించును. గణాశ్రమ, సం. వి. అ. న. పెక్కు రాత్రుల సమూహము: చూ, రాత్రి. గణరూపము, సం. వి. అ. పుం. వెట్టిజిల్లెడు, జల్లెడు (అని కొందఱు): చూ, వికీరణము. గణరూపము, సం. వి. అ. పుం. అర్కము*: చూ, వికీరణము. గణరూపి, సం. వి. న్. పుం. తెల్లజిల్లెడు*: చూ, వికీరణము. గణపతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ధన్వంతరితల్లి: చూ, పాలకాథ్య. గణపతిసుతుడు, సం. వి. అ. పుం. దివోదాసుడను రాజు: చూ, రాజ. 1. గణహాసము, సం. వి. అ. పుం. 1. నల్లచోరము, చోరమును గంధద్రవ్యము (వాహక): చూ, రాజార్హము: 1-౧౩; 2. చందయను గంధద్రవ్యము: చూ, రాజార్హము: 1-౧౦; 3: చూ, బయర్పిని*.

గణహాసము, సం. వి. అ. పుం. చోరమును గంధద్రవ్యము: చూ, రాజార్హము. 1-౧౩.

గణగ్రహీ, సం. వి. ఈ. పుం: చూ, వినాయకము. 1.

గణాదిపతి. సం. వి. ఇ. పుం. 1: చూ, శివుడు, 2: చూ, వినాయకము. 1. (ఇట్లు గణాధిపతుడు.)

గణి, సం. వి. ఇ. పుం. 1: చూ, గణనము; 2. సాంగముగా వేదాధ్యయనము చేసినవాడు. (అనగా బుద్ధి-యజ్ఞము-సామము-అధర్మజనేదములను, శిక్ష-వ్యాకరణము-చందస్సు-నిరుక్తము-కల్పమును అటు వేదాంగములను జదివినవాడు.): (సం. ప.) అధ్యాపకుడు, ఉపాధ్యాయుడు, గురువు.

గణిచు, సం. స. క్రి. 1. ఎంచు: చూ, లెక్కించు; 2: చూ, లెక్కిపెట్టు.

గణికి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. బోగముది: చూ, వేశ్య; 2: అడేనుగు: చూ, హస్త: 1-౨౫; 3. అదివిమొల్ల*: చూ, యాధిక. 1; 4. శతపుష్పి*: చూ, సదాప; 5. ఇల్లింద*: చూ, మాకులుంగము; 6. నెల్లి. కూరనెల్లి (అని కొందఱు)*: చూ, శ్రీవర్ధము. 1.

గణికాశిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, గణిక. 6*.

గణికుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, హి-గణకుడు. (అని కొందఱు.)

గణితము, సం. వి. అ. న. 1. అంకవిద్య: చూ, సంఖ్య. 1: (చూ, గణితరాత్నము); విజ. 2. ఎంచుటనది. సంఖ్యాశ్రమ: చూ, సంఖ్య. 1; అం. 2: చూ, అవధానములు. గణితములు, అం. అంకగణితము, క్షేత్రగణితము. గణితవృత్తు, సం. విజ. ఎంచుటనది: చూ, సంఖ్యము. గణితకాత్మము, సం. వి. అ. న: చూ, అంకగణితము. గణిత, వా. వి. ఎంచుటనలెప్పు. "మనుష్యుల గణిత, పశు పుల గణిత." మొ. గణిల్లు, దే. వి. గిట్టు బంతెయుట లోనగువానియందగు ధ్వన్యంతరణము: చూ, హూహూ. గణిబ, వై. వి. 1. = గణన. ఎన్నిక: చూ, సంకల్పము; 2. పొగడ: చూ, ప్రోక్తము; 3. గుజ: చూ, లక్ష్యము. 1.

గణులిచ్చు, వై. స. క్రి. 1. ఎంచు: చూ, లెక్కించు; 2. పొందు: చూ, స్తుతించు; 3. లెక్కపెట్టు: చూ, లెక్కనేయు. గణుతిచేయు, వై. స. క్రి. ఎంచు: చూ, లెక్కించు. గణెము, దే. వి. వేదధారులు దరించెను లక్ష్మిసౌము: చూ, భూషణము 2.

గణేయము, సం. విజ: చూ, హ-గణనీయము. గణేయి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కుంచెనకతె: చూ, శంఖి. గణేయపు, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. బోగముది: చూ, వేశ్య; 2. ఏనుగు: చూ, హస్త: 1-(౨౫); పుం. 3. కొండగోగ్రు*: చూ, మృదుదుముము. గణేశకనుమము, సం. వి. అ. పుం. ఎఱ్ఱగన్నేరు*: చూ, హయమారికము. గణేశహుషణము, సం. వి. అ. న. కుంకుమవృక్ష: చూ, ఎమ్మిశిషు. 1.

గణేశుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, శివుడు. గణోత్సాహము, సం. వి. అ. పుం. కుచ్చులమీను: చూ, మత్స్యము. 1-౨౬.

గణ్యుడు, సం. వి. ఎంచుటనది: చూ, సంఖ్యావంతుడు. 2. గతజలసేతుబంధనన్యాయము, న్యా. నీరు పోయి తరువాత గట్టచేసి విధము.

గతజలసేతుబంధనము, జా. గతించినదానికి విచారించుట. నీరు పోయినతరువాత సేతువుగట్టుట. "చ. గతజలసేతుబంధనము గాదె యికం బరితాపమొందుటల్." (శంతనూపాఖ్యానము.) గతజీవస్యపునఃకోషక్షయై, న్యా. చచ్చినవానికి మందులెందుకు: గతపడు, మి. అ. క్రి. (గతము + పడు) 1. తడదు: చూ, నను. 3: 2. చచ్చు: చూ, నమయు.

గత: చూ, సం. వి. అ. న. 1. పోక: చూ, ప్రయాణము: విజ. 2. పోయినది: చూ, హితము. 3: 3. తెలియఁబడినది. పొందఁబడినది. (అని కొందఱు): చూ, వ్యక్తము. 2.

గతసన్ధకము, సం. వి. అ. పుం. మదముడిగన యేనుగు, నిర్మదము: చూ, హస్త. 1-(౩౩).

గతానుగతికా రోకో నవోక: పారమార్థిక: వ్యా. రోకులు ముందుఁ బోవువానిని వెంటదించిపోవుదురు. కాని పరమార్థముఁ దెలిసి వెంటదించకు.

గతి, సం. వి. ఇ. ప్రి. 1. రోక. (గతులు మూడు:— దానము, భోగము, నాశము): చూ, వర్తనము. 1; 2. = గండ్డి. త్రోవ: చూ, మార్గము. 1; 3. నారిపుండికంట్రోవ: 4. ఉపాయము: చూ, వెరపు; 5. తెలివి: చూ, బుద్ధి; 6. బాల్యము రోవగు దళ: చూ, వయస్సు. 1; 7. చందము. (ఈ యర్థమునకు తెనుఁగున వాడుక): చూ, విధము. 1; 8. మూతునొకటి: చూ, నాలుగు; 9. నెలవేసిన కులుపు: చూ, వ్రణము. 1-2; 10. ఎరుసము: చూ, యాత్ర: 11. ఐ. అపస్త, ఏక: (చూ, అపస్తంబ, ద్వారకావస్తంబ); అం. 12. పురుషలక్షణాంగము లలో నొకటి. (గతి. = పదక:— వృషభము, పింహము, కాహుము, గజము, హంసగతిగలిగిన రాజగు; కుకగతి భోగియగు; క్యావ. ఉచ్చి, మహిష, మాకరగతులైన భాగ్య హినుడగు; నీతితరగలగతి ద్రవ్యక్షయమగు: కాకగతి దుఃఖిరము; ఉలూకగతి రోగకరము): చూ, లక్షణాంగ ములు; 13. ప్రి లక్షణాంగములలో నొకటి: (గతి. = పదక:— హంసవలె నేను: గువలెనున్న రాజుపిల్లియగు భూమి యదురునట్లు నడిచిన సర్పజనవిరోధురాలగు.): చూ, ప్రి లక్షణాంగములు; 14: చూ, గురుములు.

గతిండు, సం. అ. క్రి: చూ, గతిపడు. గతిభేదములు, అం. ఋషి, స్థానికములు, యశి, స్థానికములు, ద్వయాశిగుడు, మూలికము, రోవకులు, బెరుగులు, అప టుడు. (9).

గతిల, సం. వి. అ. ప్రి. గతిలయనునది: చూ, నది. గతివిశేషములు, అం. అశ్వశాస్త్రమునందలి (వీధిలో) గతివిశేష ములు:— ఉరక్కారి, కిరక్కారి, పృథులము, బిద్యమానకము, అలిదము, ప్రత్యాలిదము, ఉపద, పాదదారి. సర్వగము. (8). గతుకు, దే. వి. 1. రూ-గదుకు. ఎంగిలింపట: చూ, సాపాటు: 2. క్రి 2. రూ-గదుకు. ఎంగిలింపట: చూ, సాపడు. (కక్షకు అవియు వాడుక.)

గతులు, అం. మల్లశాస్త్రములోనివి. హరి, గజము, వ్యాఘ్రము. నక్షి, నరుడు, మహిషము, జంబకము, మర్కటము (కుక్కుటమని కొందలు), హరిణము, మార్జారిము, చటకము, కాండవము; (12): చూ, మల్లశాస్త్రము.

గత్త, దే. వి. రూ-గత్తము. ఎరువు: చూ, పిడక.

గత్తము, దే. వి. — పై—

గత్తర, దే. వి. 1. తివద్రవము: చూ, విసత్తు; 2. రోషము యొక్క ప్రకటనము: చూ, రద్దు. 2; విజ. 3. రోషమువలన ప్రకటితమైనది: చూ, రద్దు. 2.

గత్త, దే. వి. మూత్రగంధము (గచ్చుకంపు-గస్తుకంపు అవి వాడుక): చూ, వానప. 1-౯.

గద, సం. వి. అ. ప్రి. 1. = గుడియ. వాలుగుమూరలు విడిచి గల దండము: చూ, బాణము. 1-౧౫: (1-4౦); 2. పాడిరి: చూ, స్థాని. 2; అం. 3: చూ, విష్ణ్వాయుధములు; 4: చూ, ముప్పదిరెండాయుధములు: (చూ, బాణము. 1.)

గదమాయించు, వా. క్రి: చూ, గద్దించు.

గదము, సం. వి. అ. పుం. తెప్పలువిషము (అనికొందలు): చూ, రోగము. 1.

గదయిత్తువు, సం. విజ. ఉ. 1. కాముకుడు: చూ, వలపు కాడు; 2. మిక్కిలి అపహ్వాముగ మాటలాడువాడు, జల్పా కుడు (పుంలింగమని కొందలు): చూ, పక్ష. 1.

గదాంబరము, సం. వి. అ. పుం. ముట్టు: చూ, పేనుము. 1. (గదాంబరము అనియు.)

గదాఖ్యము, సం. వి. అ. న. కుష్ఠము: చూ, పితము. 1-౫.

గదాగదులు, సం. వి. అ. పుం. స్వర్ణైవ్యములు.

గదాగ్రజాడు, సం. వి. అ. పుం. గిడునియన్న: చూ, విష్ణువు. 1.

గదాగ్రజీ, సం. వి. ఈ. పుం. క్షయరోగము: చూ, దగ్గు, (ఇకారాంతమని కొందలు).

గదాధరుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, గదాగ్రజాడు.

గదాభృత్తు, (గదాభృతుడు) సం. వి. త్. పుం. — పై—

గదారాతి, సం. వి. ఇ. పుం. బోవధము: చూ, ముండు. 1.

గదాహ్వము, సం. వి. అ. న: చూ, గదాభ్యము.

గది, సం. వి. న్. పుం. 1. గదనుధరించినవాడు: చూ, విష్ణువు.

1; విజ. 2. తెప్పలుగలవాడు: చూ, వ్యాధితుడు; దే. వి.

(1) ఇంటిలోనలి యట: చూ, సదనము. 1. "వదకగది, వంటగది." మొ: (2) రెండుదూంముల మధ్య దేశము, కాను (అని వాడుక), కాశీదాగము.

గడుడు, సం. వి. అ. పుం. కృష్ణుని తమ్ముడు, కృష్ణునియన్న (అని కొందరు).

గడుకు, దే. న. క్రి: చూ, రూ-గడుకు.

గడుగుడు, దే. వి. గణనము. అం, వదా. నర. 109: చూ, జాటుడు.

గడుము, దే. న. క్రి. రూ-గద్దించు: చూ, జళిపించు.

గడుముకొను, దే. న. క్రి. — పై— (పార్వర్తము: కొను).

గడుచు, దే. వి. చెడుకంపు, పాంచు. 2, అ. రి: చూ, వానప. 1-౪.

గద్దము, సం. విజ. = గద్గు. 1. దగ్గుతికపడినది (మాట): చూ, శక్తిము. (2.—౨౪.): 2: చూ, గద్దదస్వరము. 2.

గద్దదస్వరము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఎనుబోతు: చూ, మహిషము; 2. మన్మథము, దగ్గుతికపడిన యెలుగు. చూ, స్వరము. 2-౪౬—(౨౦).

గద్దదిక, సం. వి. అ. ప్రి. = గద్గు: చూ, గద్దదము.

గద్ద, వై. వి. = గృధ్ర: రూ-గద్ద: దాక్షయ్యము: చూ, హరి వాహనుడు. 1-౧.

గద్దకత్తె, వై. వి. అపాద్యురాలు (రూ - గద్దటి - గడుసు - గదాసు): చూ, ప్రి. 1-౪౯.

గద్దగోరు, వై. వి. 1. = గృధ్రఖర, గరుడిగోరు రూ-గ్రద్దగోరు: రోరసాధనవిశేషము. ములుంజి: చూ, రిప్తి. 2-౨౩: వా. వి. 2. అందమునకై తాళపుచెవులగు త్తిలో తగిలించి మొలత్రాడున నుంచుకొనెడి పెండిరోగువాని అభరణము: చూ, భూషణము. 2.

గవ్యము, —పై.—

గవ్యలాము. —పై.—

గవ్యలి. దే. వి. రూ.గుప్తిలి పిడికిలి, ముట్టి: చూ, హస్తము.

1-20.

గవ్యస, దే. వి. ఒకానొక మూలిక: చూ, వృక్షము.

గవ్య, దే. వి. 1. చెడుకంపు. పై. 3; ఆ. 74: చూ, వాసన;

1-4; 2. గంధము. అం. వా. ప్ర. 106: చూ, వాసన; పై. వి.

3. = గర్భము. పాం. 1, ఆ. 117: చూ, హంతకము;

4. మట్టు: చూ, మదము 1; 5. కత్తు-ధము: చూ, జెక

గువ్య.

గవ్యచికటి, దే. వి. గాథాంభకారము: చూ, దేవకము. 1.

గవ్యచెంకి మెకము, ద్వీ. వి. పినుగు: చూ, హస్త.

గవ్యులుగు, దే. వి. ఒకరకము శకునము, ధానము: చూ,

జెకగువ్య.

గవ్యస్తి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. సూర్యకరణము, సూర్యచంద్రాదుల

రశ్మి (అని కొందఱు): చూ, హస్తము. 2; 2. ఇనుము:

చూ, సూర్యుడు; 3 ఆగ్నేయ, స్వాహ, అగ్నిపెండ్లము:

చూ, భార్య. 1-2; అం. 4: చూ, భందములు

గవ్య పిమంతుడు, సం. వి. త. పుం: చూ, ముచ్చుడు.

గవ్యహస్తము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—

గవ్య స్వత్తము, అం: చూ, అత్తములు: (చూ, వాము. 1.

శత్రువులు, ముప్పదిరెండాయుధములు.)

గవ్యరము, సం. వి. అ. న. = 1: చూ, రూ.గంధము. 3; విజ.

2. నివహనము: చూ, స్థానము. 1; విజ. 3: చూ, రూ.గంధ

రము. 7.

గవ్యరిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. బృహత్కా: చూ, విజ. 1-32.

గవ్యిమ, సం. వి. న. పుం: చూ, రూ. గంధము.

గవ్యోలికము, సం. వి. అ. పుం. చిలునెనగలు: చూ, నెనగలు.

గవ్యోలి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ఒకగుడించు: చూ, లోతు.

గమకము, సం. వి. అ. పుం. 1. సంగీతకావ్యమున: చలి స్వర

విన్యాసభేదము: చూ, స్వరము. 2—32; 2. క్రిందిపెదవి

క్రింది గుంట: చూ, పెదవి: (చూ, రంధ్రము. 1-10); విజ.

3. తోవఁజేయునది; అం. 4: చూ, అష్టాదశపదార్థములు;

దే. వి. (1) లావు: చూ, స్థూలము 2; (2) ఆదిత్యము:

చూ, హెచ్చు. 1; (3) ప్రయత్నము: చూ, యత్నము; విజ.

(4) మనోజ్ఞము: చూ, హృద్యము.

గమ:మలు, అం. రిరిపుత్తు, స్ఫురికము, కంపితము, శీనము,

అదోళితము, వర్తి, త్రిభిన్నము, కురళము, అమాతము,

ఉల్లాసితము, స్థూరితము, గుంపితము, ముద్రితము, నామ

తము, మిశ్రము. (15): (చూ, దశవిధగమకములు.)

గమకారిత్వము, సం. వి. అ. న: చూ, రథనము.

గమకించు, దే. అ. క్రి: చూ, యత్నించు.

గమగమ, దే. వి. వాసనకొట్టుటయందగు ననుకరణము. స్వా.

2, ఆ. 55: చూ, హూహూ.

గమగమించు, దే. అ. క్రి. గమగమయవి వాసనకొట్టు:

(తె. ప.) గమాయించు.

గమగుడు, సం. విజ. తెరువరి: చూ, హా.గుడు.

గమనము, సం. వి. అ. న. 1. రూ.గమము. పోక: చూ, వర్త

నము. 1; 2. చూ, ప్రయాణము; 3. తలఁపు: చూ, స్మృతి.

1; 4. కోరిక: చూ, వంపు; అం. 5: చూ, కర్మములు.

గమనించు, సం. అ. క్రి. 1. పోవు: చూ, వెళ్ళు. 3; 2.

తలఁచు: చూ, యోచించు.

గమనక, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. నడవడి: చూ, వర్తనము. 1;

దే. వి. (1) చుడు: చూ, విధము. 1.

గమము, సం. వి. అ. పుం. 1. నడవడి: చూ, వర్తనము.

1; 2. వయనము: చూ, ప్రయాణము; 3. త్రోవ: చూ,

మార్గము. 1.

గమన్యవాడు, దే. వి. క్షత్రియస్త్రీకి భూద్రుసకుందొడకు అయిదు

విధముల సారాయి నమ్మువాడు: చూ, సురాజీవి.

గమాయించు, దే. అ. క్రి: చూ, గమగమించు.

గమి, సం. విజ. న. 1. తెరువరి: చూ, హా.గుడు; దే. వి.

(1) గుంపు. రూ - గుమి గుమరు - గుమరు; చూ,

సమూహము; విజ. 2. తలఁచు: చూ, మొత్తము.

గమించు, సం. అ. క్రి. పోవు. రూ.గమించు: చూ, వెళ్ళు. 3.

గమికతై, ద్వీ. వి. అంతఃపురమునందు కావలియుండెడు

అడుది. శబ్దం. 4, ఆ. 164: చూ, స్త్రీ.

గమికాడు, దే. వి. 1. కాకి: చూ, వాయుము: 2. అదిపతి:

చూ, ప్రభువు 2; 3. పశుపతి: చూ, నైరికము; 4. అల్ప

నైర్వాచిపతి: చూ, నైరికము. (అం. భా. ద్వీ. 184);

5. ముట్టుడు: చూ, శ్రేణుడు.

గమికొను, దే. అ. క్రి. అంటులుగట్టు: చూ, ప్రోగుపను.

గమియించు, సం. అ. క్రి: చూ, రూ.గమించు.

గమిస్తువు, సం. వి. ఇ. పుం. 1. కురుక్షేత్రము: చూ, దేశము;

2. గారి: చూ, వాయువు.

గమ్యుర్లు, వా. వి. 1. వేరుక; 2. తమాషా; 3. రిన్నట్టు;

4. రహస్యము.

గమ్యు, దే. వి. 1. వాసనకొట్టుటయందగు ననుకరణము. సం.

5, ఆ. 106: చూ, హూహూ; వా. ప. 2. తుమ్ములు: చూ,

తిగురు.

గమ్యున, వా. అవ్య. త్వరితముగ “గమ్యున వెళ్ళిరమ్మ.”

గమ్యము, సం. విజ. పొందఁదగినది: చూ, ప్రాప్త్యము.

గయ, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. ఫణునీనదీతీరమున నుండు గయ

యను నట్టణము: చూ, దేశము, 2. తీర్థవిశేషము: చూ,

భూమి. 1-2; అం. 3: చూ, క్షేత్రములు. (విశేషము.—

కిరోగయ-గయ, నాభిగయ-భువనేశ్వరము, పాదగయ-పీఠా

పురము.)

గయము, సం. వి. అ. పుం. పశువు: చూ, మృగము. 1.

గయావళిబ్రాహ్మణము, అం. 1. మూర్ధరబ్రాహ్మణులలో నొక

తెగవారు. పేరు యజుర్వేదము. భౌతికజ్ఞులలో చేరిన అదాన

నత్వాద్రగమములయందు గానంబడియెదరు: చూ, బ్రాహ్మ

ణులు: 2. యయందలి ఫణునీనదియందు పిండములను

వేయించు క్షేత్రపాఠాహతులు. (గయావాలా.)

గయాళము, రూ-గయాళము. దిక్పరపుమాట: చూ, శబ్దము. 2-౨౯.

గయాళి, దే. విజ. ధిక్కరించుచు మాటలాడునది. రూ-గయాళి: చూ, శ్రీ. 1-౪౬-(౧)

గయాళించు, దే. అ. శ్రీ. ధిక్కరించి మాటలాడు: చూ, రూ-గయాళించు.

గయాళు, దే. వి. రూ-గయాళు. నేద్యముచేయుటకు: దగని పాలము: చూ, భూమి. 1-౩౧.

గయరమ్మ, వై. వి. = గోరి: చూ, రూ-గవరమ్మ. (వాడుక). "గయరమ్మ పండుగ": చూ, పార్వతి. 1.

గయలు, సం. వి. అ. పుం. 1. ముక్కుంటి: చూ, శివుడు; 2. గయండనుకోరి: చూ, వానరము; 1-౧౨; 3. గయండను రక్కసుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1-౪; అం. 4: చూ, మహారాజులు. రాజు. 1.

గయ్యాళము, దే. వి: చూ, రూ-గయాళము.

గయ్యాళి, దే. విజ: చూ, రూ-గయాళి "వివేక గయ్యాళి గంపమే."

గయ్యాళించు, దే. అ. శ్రీ: చూ, రూ-గయాళించు. కళా, 3, అ. 222.

గయ్యాళు, దే. వి: చూ, రూ-గయాళు.

గర, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. భోజనము: చూ, సాపాటు; దే. వి. (1) మంటిగడ్డ, మంటిముద్ద: చూ, భూమి. 1.

గరకట్టు, దే. అ. శ్రీ. గడ్డకట్టు. వై. 3, అ. 106: చూ, ముద్దకట్టు (రూ-గరమును-గరవడు.)

గరకొను, దే. అ. శ్రీ. —వై.—

గరగ, వై. వి. = కరకా. రూ-గరిగ. 1. చిన్నకుండ, పెండ్లిలో వసంత ముందెరు గరగముంత (అని కొందఱు): చూ, భండము. 3-౧౨; 2. వీళ్ళు రాగులు తోనగునని కుపయోగించెడు చిన్నపాత్రము: చూ, పాత్రము. 6; 3. గ్రామదేవత (అమ్మవారు) ఋతుము. "నూకాలమ్మ గరగ": చూ, పాత్రము. 6.

గరగడ, దే. వి (గరగ + గడ) నూక మొవలగునవి చిన్న నోడుగల పాత్రములలో బోయుటకు అగున ఆదోక వర క్రోవియమర్చి చేసిన విళాంతుగు మిళవాత్రవిశేషము. గళ్యా: చూ, పాత్రము. 6.

గరగముంత, వా. వి: చూ, గరగ. 1. 2.

గరగర, దే. విజ. వైర్యుల్యము: చూ, సాచ్చెము. 2.

గరగరనివాడు, దే. వి. పేడునివాడు: చూ, మినుమినవాడు.

గరగరిక, దే. వి. 1. వైర్యుల్యము: చూ, గరగర: 2. అందము: చూ, నాందర్యము: 3. తెలివి: చూ, బుద్ధి.

గరమ్మము, సం. వి. అ. పుం. 1. నల్లగన్నెరి: చూ, పర్ణాసము: 2. ఖర్బరము: చూ, బారంగి.

గరమ్మి, సం. వి. ఈ శ్రీ గరమ్మియనుచేసే: చూ, మత్స్యము. 1.

గరజి, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, కరణము. 14: (చూ, కరణములు. 2.)

గరడి, వై. వి. = చూ, రూ-గరిడి. 2.

గరణము, సం. వి. అ. స. భోజనము: చూ, సాపాటు. (తెలుగు అని కొందఱు.)

గరడము, సం. వి. అ. స. విషము: చూ, విసము. 1.

గరడుడు, సం. విజ. విషముపెట్టువాడు.

గరపనేల, ద్వ. వి. మెరకనేల (గు-కవలదే గజ్జెయినది): చూ, భూమి. 1-౪౦.

గరభము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-గరభము.

గరమావంచకము, అం. రేలపండు, కుంగమునైలు. పిక్కాయ, కటుకరోహిణి, విష్ణుమూలము. (6).

గరము, సం. వి. అ. పుం. 1. (గరము = గరజి): చూ, గరజి; 2. రూ-గరకము. కృత్రిమ విషము "గరస్తు కృత్రికమ్ విషమ్" అ. పా. వ్ర. భో: చూ, విసము 1; 3. చర్మనాళి: చూ, విష. 1; 4. ఒకానొక రోగము: చూ, రోగము. 1.

గరలారి, సం. వి. ఇ. పుం. మరకరమణి: చూ, రత్నములు. 1-౩.

గరవడు, దే. అ. శ్రీ. (గర + వడు): చూ, గడ్డకట్టు.

గరళము, సం. వి. అ. స. 1. విషము: చూ, విసము. 1: 2. సర్పవిషము: చూ, విసము, 1; (కడుపులోగాని పేగులలో గాని పుండుగల రోగులకు గరళముతోగూడిన మందులు వాడకూడదు); 3. షర్మనాళి: చూ, విష. 1; 4. గార: చూ, హింగుది; 5. కనపుప్రోగు: చూ, వెంటి; 6. కొలది: చూ, పరిమాణము.

గరళముఖము, సం. వి. అ. పుం. పాము: చూ, సర్పము. 1-౧. గరవ్రకము, సం. వి. అ. పుం. నెమలి: చూ, మయూరము.

గరాగరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. రూ-భాగరి: చూ, దేవతాళము: వా. విజ. (1) ఉన్నదున్నటుల, సత్కమైనది. (తెలుగున గోదావరిమండల ప్రాంతమున వాడుక.)

గరాత్మకము, సం. వి. అ. స. శోభాంజనవిజము: చూ, శిగువు. 1.

గరాదిక, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, లక్క.

గరాసు, వై. విజ. 1. దుప్పుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2; 2. కుత్తిక శ్రీ: చూ, శ్రీ 1-౪౯: 3. = క్రవాసి రక్తిని: చూ, రాక్షసి. 1.

గరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, దేవతాళము: వా. వి. (1) వాడి: చూ, వాలు. 6.

గరిండము, సం. వి. అ. స: చూ, పడక.

గరింపె, దే. వి: చూ, రూ-గరింపె. 1. (రూ-గరింపె.)

గరికపూజలమెచ్చుగల్పివేట్టు. మి. ద్వ. వి: చూ, వినాయకుడు. 1.

గరిగ, వై. వి. = కరకా: చూ, రూ-గరిగ.

గరిడి, వై. వి. 1. చోట్లు: చూ, స్థానము. 1; 2. = ఖరశి. సాముకూటము. రూ-గరిడి-గరిడి: చూ, సదనము. 1; 3 గడ సాదన. రూ-గరిడి. కళా. 7, అ. 34: చూ, సాము. 3; 4. దగ్గల. రాఘ. 2, అ. 18: చూ, సమీపము. 1.

గరిడిముచ్చ, ద్వ. వి. గడిముచ్చ. మంచివానివలె దగ్గఱజేరి

యుంకి నమయముచూచి దొంగిలించెడు దొంగ. కళా. 2, అ. 45: చూ, హరకుడు

గరికియ, వై. వి. = కరండికా. పూరిణ్ణు: చూ, నజ్జ. గుక్కి, వై. వి. (రూ-గరికి-గరికి) 1. = ఖరళి. సాముపాటము. నమ. 4, అ, 72: చూ, నదనము. 1; 2. గదసాదన: చూ. సాము. 3.

గరిక, వై. వి. = గుహస్థా. 1. ఇల్లాలు: చూ, భార్య; 2. పతి ప్రక. అచ్చ. యు, కాం. 358: చూ. శ్రీ. 1-౧౬.

గరిమ, సం. వి. న్. పుం. 1. రూ-గరిమము. గొప్పతనము: చూ, యోగ్యురి: అం. 2: చూ, సిద్ధులు (విభూతులు): వా. 3. (బరువు) ఒకవస్తువును భూమి యెంతకీ క్రితో నాకర్షించునో ఆకర్షించునాణమే ఆ వస్తువుయొక్క గరిమ (దీనివలన బరువునకును, ద్రవ్యరాశికిని గల భేదము లేకపడుచున్నది.) గరిమము.

గరిమము: చూ, గరిమ: అం. 4. కర్కశాస్త్రమునందలి పంచ విధకర్కములలో నొకటి: చూ, కర్కములు. 2.

గరిమిడి, దే. వి. 1. రూ-గతిక. దూర్వ: చూ, తృణము. 1; 2. ఎల్లెలక: చూ, మూషికము.

గరిమిడికొక్క, దే. వి. 2. —వై.—స్వా. 4, అ. 25.

గరియ, దే. వి. రూ-గరుగు: చూ, ములుగ.

గడివడి, వై. వి. = భావరవలకము: చూ, రంగదము.

గడివడియము, వై. వి. = —వై.—

గరివి, వై. వి. = గర్వి. గర్వముగలవాడు: చూ, పొగరుడోతు.

గరివిండు, వై. వి. = గర్విండు: చూ, హంకరిండు.

గరిష్ఠము, సం. విజ. 1. మిక్కిలిగురువు, మిక్కిలిబరువైనది: చూ, స్థవిష్ఠము.

గరినె, వై. వి. = కర్. 1. రూ-గతినె. గంజ. ధన్యమునందు కొట్టు: చూ, పంటసార; 2. రూ-గతినె మానవిశేషము (గరినె = శి మలకపుట్టు. 7౩ వర్షపుట్టు, 15 వందుములు, 30 ఏనుములు, 150 తూములు, 600 కుంచములు.) (గోదా పరిజిల్లాలో వాడుక.)

గరినెనావి, వై. వి. మెల్లెలతో గరినెనలెనలి భూమిలోపరికి కుంచములైననూము: చూ, సరప్పు. 1-౧౫.(౩).

గరు, దే. వి: చూ, రూ-గరురు.

గరుగు, దే. వి: చూ, గరియ.

గరుజా, వా. వి. అక్కజ, అగత్తము, అవసరము. “నాకేమి: గరుజా అనుకొన్నావా” (గోదావరీమండలప్రాంతమున వాడుక.)

గరుటామంతుడు, వై. వి. = గరుత్మంతుడు (రూ-గరుటాల మంతుడు. గరుడాలమంతుడు-గరుటి-గరుడి): చూ, హరి వాహనుడు.

గరుటాలమంతుడు, వై. వి. = —వై.—

గరుటి, వై. వి. = —వై.—

గరుడండు, దే. వి. ఒకానొక కోడి: చూ, పుంజ.

గరుడకంబము, వై. వి. = (పిష్టపు గుడియందలి) గరుడ స్తంభము: చూ, స్తంభము. 1-౨. (విస్ఫారపునంభాక్షణమందు

గాడిదెగుళ్లు గరుడకంబము అని గోదావరీమండలమున వాడెదరు.)

గరుడభాళము, సం. వి. అ. పుం. భాళప్రాణకళావిశేషము: చూ, భాళము. 2.

గరుడభ్యజాడు, సం. వి. అ. పుం. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు. 1. గరుడపక్షము, అం: చూ, నృతహస్తములు.

గరుడపచ్చ, వై. వి. మరకతము: చూ, రత్నములు. 1-౩.

గరుడస్థితము, అం: చూ, కరిణములు.

గరుఁము, అం. 1: చూ, సంయుతహస్తములు; 2: చూ, జన్య భాళములు.

గరుడపరులు, వై. వి. ఐ. మేలైన శాలిధాన్యము: చూ, ధాన్యము.

గరుడస్తంభము, సం. వి. అ. పుం. = చూ, గరుడకంబము. గరుడాంకితము, సం. వి. అ. న. మరకతమణి: చూ, రత్న

ములు. 1-౩.

గరుడాంజనము అం: చూ, అంజనములు.

గరుడాగ్రజాడు, సం. వి. అ. పుం. గరుత్మంతుడయిన: చూ, మారమాతుడు.

గరుడారతి, ద్వ. వి. ఆరాత్రికావిశేషము: చూ, అళిమారతి.

గరుడాశ్మము, సం. వి. న. పుం: చూ, గరుడాంకితము.

గరుడి, వై. వి. = గరుడ: చూ, గరుటామంతుడు.

గరుడిరపుకు, వై. వి. = గరుడరాహుత్త: చూ, విష్ణువు. 1 (రూ-గరుడిరాకు.)

గరుడఁడు, సం. వి. అ. పుం. = గరుడి: చూ, హరివాహనుడు.

గరువోత్తరము, సం. వి. అ. న: చూ, గరుడాంకితము.

గరుపు, సం. వి. త్. పుం. 1. = గతి. పక్షిము: చూ, టెక్క. 1; 2. ఇనుడు: చూ, సూర్యుడు; 3. ద్వస: చూ, స్వరము. 2.

గరుత్మంతుడు, సం. వి. త్. పుం. పక్షి: చూ, పక్షి.

గరుత్మంతుడు, సం. వి. త్. పుం. 1. = గరుటామంతుడు: చూ, హరివాహనుడు.

గరుదాల్పు, ద్వ. వి: చూ, గగురు.

గరుద్యోధి, సం. వి. న్. పుం. భారతీపక్షి: చూ, వ్యోమశాసక.

గరుపనేల, ద్వ. వి: చూ, రూ-గరుపనేల.

గరుపాటు, ద్వ. వి: చూ, రూ-గగురు (శకాం. 3, అ. 64.)

గరుపాటు, ద్వ. వి: చూ, రూ-గగురు (శకాం. 3, అ. 64.)

గరుపాటుమొన, ద్వ. వి. పందిమూతి ముల్లె.

గరుపాటు, దే. అ. క్రి: చూ, గగురుపాటుచు.

గరుము, వై. విజ. 1. = ఖరభూ. (గురికణాలచే గట్టియైనది)నేం: చూ, గరవనేల; 2. విరివి: చూ, విస్తారము. 1.

గరువకనము, దే. వి. 1: చూ, నియమము; 2. (శృంగర) గర్వము: చూ, హంకారము.

గరువను, వై. అ. క్రి. = గర్వనను: చూ, హంకరిండు.

గరువము, వై. వి. 1. = గర్వము. రూ-గరువకనము. అచ్చ. యు, కాం. 118: చూ, హంకారము; 2. = గౌరవము: చూ, సన్మానము.

గరువు, దే. వి. 1. గర్భము: చూ, హంతారము; 2. చెక్కిరి. స్వా. 5, అ. 58: చూ, లెంప 2; వై. విజ. 3. = ఖరభూ. చూ-గరువు. స్వా. 4, అ. 60: చూ, గరవనేల.

గరువు, దే. వి. 1. మేర: చూ, మర్యాద; 2. చర్మము: చూ, దెరడు; 3. ముఖపీఠి: చూ, మోమోలు; వై. విజ. 4. = ఖరభూ. అం. భా. ద్వి. భూ. 4: చూ, గరవనేల.

గర్భము, సం. వి. అ. పుం. 1. దేవయోని సర్వ విశేషము: చూ, సర్వము; 2. గర్భముని: చూ, ముని. 1.

గర్భరము, సం. వి. అ. పుం. గర్భరమనుచేస: చూ, మత్స్యము. 1.

గర్భరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పెరుగుచిలితెనుగుండ, తరిగడవ: చూ, ఛండము. 3-౫.

గర్భాటము, సం. వి. అ. పుం. యోగనాతికయను చేస: చూ, మత్స్యము. 1.

గర్భ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. గర్భనము. (మేఘము లోనగువాని) ధ్వని: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౧౫); 2. ఏనుగుధ్వని: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౧౬); 3. సింహధ్వని: చూ, స్వరము. 2; 4. వ్యాఘ్రధ్వని: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౧౮).

గర్భకము, సం. వి. అ. పుం. గర్భకమను చేస: చూ, మత్స్యము. 1.

గర్భనము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, గర్భ. 1; 2: చూ, రోగము. గర్భము, సం. వి. అ. న. 1. ఏనుగుధ్వని: చూ, గర్భ. 2; 2. (మేఘములోనగువాని) ధ్వని: చూ, గర్భ. 1.

గర్భాఫలము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, సముద్రాంతక; 2. పోరు: చూ, యుద్ధము; 3: చూ, దెబరింపు; 4: చూ, ప్రేరేపకు.

గర్భి, సం. వి. ఇ. పుం. మేఘధ్వని: చూ, స్వరము. 2.

గర్భింబ, సం. అ. క్రి. 1. (మేఘము లోనగునవి) ధ్వనిండు: చూ, శబ్దండు; 2. కోపిండు: చూ, రోపిండు; 3 = గర్భింబు: చూ, గడుము.

గర్భికము, సం. వి. అ. న: చూ, గర్భము. 1-2: పుం. 3. మదపు పేనుగు: చూ, హస్త. 1-(౭౨).

గర్భజంబుకన్యాయము, న్యా. గుంటనక్క చేష్టలరీతి.

గర్భము, సం. వి. అ. పుం. 1. = గుంట. క్రంత. గోయి-గర్భ. పల్లము. (గోయ్యి, దొక్కానున్న): చూ, రంధ్రము. 1-౧; 2. పిఱుడులమీది గుంతలు: చూ, రంధ్రము. 1-౬; 3. త్రిగర్భదేశవిశేషము: చూ, దేశములు.

గర్భాటము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఎలుక: చూ, మూషికము; 2. వందికొక్కు: చూ, మూషికము.

గర్భిక, సం. వి. అ. శ్రీ. పట్టుపాలెవాని యిల్లు: చూ, సదనము. 1. గర్భభకము, సం. వి. అ. పుం. తెల్లగలువ: చూ, సహస్ర పత్రము. 1-౧౨-(౩).

గర్భభగదము, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొక రోగము: చూ, రోగము. 1.

గర్భభవందనన్యాయము, న్యా. గాడిదమీద నెంక గంధపుచెక్క వేసినను దాని వాసన తెలిసికొనలేనిరీతి.

గర్భము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, గర్భకము; 2: చూ, దాయవేగము; 3. దావరదంగి: చూ, దేవతాళము; పుం. 4. గాడివ: చూ, రాసభము; 5. క్షుద్రరోగము (శ్రీలింగముని కొంఠము): చూ, రోగము. 1.

గర్భభరాట, సం. వి. అ. శ్రీ. చిలుకేతలు: చూ, దారంగి.

గర్భభరాణము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—

గర్భభరాణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. —పై.—

గర్భభాంజనక, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, దేవతాళము.

గర్భభాండము, సం. వి. అ. పుం. కలజాద్వి. జాద్వి (అని కొంఠము): చూ, స్తంభము.

గర్భభాహ్మయము, సం. వి. అ. పుం. కుమదము: చూ, గర్భకము.

గర్భభి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. తెల్లవాంతుకు: చూ, వాంతు.

గర్భభిక, సం. వి. అ. శ్రీ. క్షుద్రరోగవిశేషము: చూ, రోగము. 1.

గర్భనము, సం. విజ. 1. చూ-గర్భముపు. ఇచ్చగలవాడు, ఇచ్చ గంది (అనియు): చూ, వలపుకాడు; 2. పుత్రవ్యా క్తుడు: చూ, బాణుడు. (గర్భనము అని శ.ర.) గర్భనుడు (అని కొంఠము.)

గర్భము, సం. వి. అ. పుం: చూ, గర్భాంజము.

గర్భాడు, దే. అ. క్రి. తండ్రిను. అం. భా. త్ప. 37: చూ, మేషమేయు.

గర్భంజము, సం. వి. అ. పుం. కాయవౌహ: చూ, నాభి గుడకము

గర్భకము, సం. వి. అ. న. వెండుకల లోపల ముడుచుకొన్న పూవంశ: చూ, భూషణము. 2-౬-(౪౦).

గర్భకరము, సం. వి. అ. పుం: చూ, పుత్రజీవీ.

గర్భకవిత్వము, వా. వి. (ఒక పద్యములో నొకటి రెండు మూడు పద్యముల గణాది నియమసమన్వితముగ నిమి పుట్టు. (కవి రచననే కవిత్వము. ఇది నాదగువిధములు:— ఆశు:విత్వము, బంధకవిత్వము, గర్భకవిత్వము, చిత్రకవి త్వము అని) ఈ నాదగువిధములలో గర్భకవిత్వ మొకటి): చూ, మాటలల్లుట.

గర్భమాతిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, భాకశింక.

గర్భవము, సం. వి. అ. పుం: చూ, గర్భకము.

గర్భనుత్త, సం. వి. ఈ. పుం. ఒకరకము అంజన: చూ, విష. గర్భపాతకము, సం. వి. అ. పుం. ఎఱ్ఱమునగ: చూ, శిగువు. 1.

గర్భపాతన, సం. వి. అ. శ్రీ. గుమ్మడి: చూ, సద్యతోభద్ర. 1-౮.

గర్భపాతనము, సం. వి. అ. పుం. రీడాకరంజము: చూ, పూతికరంజము.

గర్భపాతము, సం. వి. అ. పుం. కుంకుడు: చూ, ఫేనిలము.

గర్భపాతని, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, హాలిని.

గర్భపాతిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. —పై.—

గర్భము, సం. వి. అ. పుం. 1. = కకపు: చూ, భూజము.

1: (చూ, కడుపు. కుక్షి); 2. = కడుపు కడుపులోనివిధము.

(గర్భసింహారములు మూడు:— అధానికము, పుంసవ నము, సీమంచోన్నయనము) కడుపులోని వీర్లు: చూ, భ్రూణము. 1; 3. శ్రీగర్భము: చూ, భ్రూణము. 1; 4. చిత్త. (నపుంసకమని కొందఱు): చూ, శిశువు. 1-౧; 5. పసన మందు తొక్క; 6. అన్నము: చూ, సాదము. (1); 7. అగ్ని: చూ, నిప్పు; అం. 8: చూ, నాటకసంఘలు: (చూ, సంది. 3.); విజ. 9. కొలిమితిత్తి, వననసంకటము: చూ, భక్త; 10. ఇండిలోపలి యిల్లు, అపవరకము: చూ, సదనము. 1.

గర్భవతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, చూలాలు.

గర్భశయ్య, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గర్భోత్పత్తిస్థానము: చూ, చూవి. 2.

గర్భాగారము, సం. వి. ఆ. న. శయ్యగర్భాము, తోనిల్లు (అని కొందఱు): చూ, సదనము. 1.

గర్భము, అం. తానములు మూడు. అందు సర్వతానములు ఇరువదిమిది. అందు వి-గ. హీనతానములు ఏడు. అందు గర్భముకంటే: చూ, వి-గ. హీనతానములు: (చూ, సర్వ తానములు.)

గర్భాననపుటంబ, పా: చూ, ౨౦౩.

గర్భాధానము, అం: చూ, కర్మములు.

గర్భశయ్యము, సం. వి. ఆ. పుం. గర్భమును జాట్టుకొని యుండెడి నంది: చూ, చూవి. 2.

గర్భస్థముడు, సం. వి. ఆ. పుం. ఎనిమిదవ నెలలో బుట్టిన బాలుడు, దేవనూనుడు: చూ, శిశువు. 1-౨.

గర్భిణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1: చూ, గర్భవతి; 2: చూ, మనుషాః.

గర్భిణ్యవేక్షణము, సం. వి. ఆ. న. గర్భిణీశ్రీ చర్య: చూ, బాలశంక్రము.

గర్భిణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. రూ-గర్భిణి. అర్థవంద్రాకాంపు లెలగడ: చూ, లోడు.

గర్భిణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. —పై—

గర్భోపచూతిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కట్టినతర్వాత నాబోతు పాఱగా నీరుకొన్న యావు: చూ, ధేనువు.

గర్భుత్త, సం. వి. ఓ. న. 1. గంబెలు, చామలు, సజ్జలు మొ: చూ, సస్యము. (తృణధాన్యవిశేషమును, తృణమును అనఁ బడును.); పుం. 2. ఇనుడు: చూ, సూర్యుడు; 3. కిరణము: చూ, హయనము. 2; శ్రీ 4. ఎండించిన వరుగు: చూ, వరుగు. 1; 5. బంగారు: చూ, లోహము. 1; 6. తిరగ: చూ, లత. 1. (రూ-గర్భుత్త)

గర్భుటిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ప్రీహిధేరము: చూ, చాన్యము

గర్భోటిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. జరడితృణము: చూ, తృణము. 1.

గర్భటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, గర్భుత్త. 4.

గర్భము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. = గరువము: చూ, హంకారము (ఐశ్వర్యము. చూపము. తాదాశ్యము. కులము. విద్య-బలము. ఇష్టవస్తు లాభాదులచే నితరులను ఎఱుగక యుండునట్టిది. గర్భమును శృంగార రనైక దేశ వ్యతిచారిభవము); 2. కావ

రము: చూ, మదము. 1; అం. 3: చూ, సంచారిభావములు (ఓరోరి కొండలం జెందునిటులఁ జెందితెచ్చిన మాట ని చొకక వెదురే.)

గర్భాబుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ద్వారపాలకుడు: చూ, వేత్ర ధారుడు.

గర్భి, సం. విజ. (న. ఈ. న) = గరివి. గర్భముగలవాడు: చూ, పొగరుబోతు.

గర్భింబ, సం. ఆ. కి. = గరివింబ: చూ, హంకరింబ.

గర్భితుడు, సం. విజ: చూ, గర్భి.

గర్భి యతి పరాభవం, లో. గర్భముగల మనుజుఁ దెల్లెడల నవమానము నొందును.

గర్భ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చూలు: చూ, నింద. 1.

గర్భణము, సం. వి. ఆ. న: చూ, గర్భ.

గర్భింబ, సం. స. క్రి. చూలు: చూ, సిందింబ.

గర్భికము, సం. విజ. నిందింపఁబడినది: చూ, హీనము. 2.

గర్భ్యము, సం. విజ. నికర్తము: చూ, హీనము. 1.

గర్భ్యవాది, సం. విజ. నిందింపఁదగు చూటూడువాఁడు, కర్మ దుఁడు: చూ, వ్యాధుడు. 2. (గర్భ్యవాదికంటె కర్మదుఁడు నిందింపఁదగు మాటలు కొంచెముఁ ఆఱును. ఇవియే వారి దృఢికిఁగల భేదము.)

గర్భ్యుడు, సం. విజ. 1. అధముడు: చూ, హీనుడు; 2.

శాత్యాచారాదులచే నిందితుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.

గణగణ, దే. వి. 1. భక్త్యములు నమలుటయందగు ధ్వన్యనుకర కరణము. రూ-కలకణ. చూ, చూహూ; 2. కాశిన్యము: చూ, బెడిదము.

గణగణలాడు, దే. అ. క్రి. (గణగణలు + అడు) గణగణయని మ్రోగు: చూ, శబ్దించు.

గణగణ, దే. వి. తక్కువ: చూ, వెలిరి. 2.

గణి, వై. వి. 1. = గరుత్. తెక్కు: చూ, తెక్కు. 1; 2. = గరుత్. బాణముతెక్కు: చూ, యెక్కు. 1; వా. వి. 3. (ఆకు డాయి, పెద్దపులి నాలుక, నోటిఘ్రాతగలవాని నాలుకలోనగు వానియందలి) గణుకు: చూ, గణుకు. 2; 4. తాటికమ్మ (తోడిమె) కు ఇటునటుగం గణుకు, "గణికమ్మ-గణిగమ్మ".

గణిఁబ, దే. వి: చూ, రూ-గరిఁబ.

గణిత, దే. వి. 1. దూర్వ: చూ, తృణము. 1 (దీని రసము మూత్రమును జారీచేయును. మూత్రమువెంటపను రక్తము తగ్గించును. పీసర, గ్రహణి, అతిసారము కట్టును. దీనివేరు చితుకకొట్టి పెరుగుతో నిచ్చిన నెగరోగము పోవును.). అం. 2: చూ, అర్హ్యము.

గణితచెక్కు, ద్వ. వి. పచ్చికతోడి మట్టిపెల్ల, పచ్చికపెల్ల (గణిత మోడిచెక్కు అనియు): చూ, భూమి. 1.

గణితమ్మ, వా. వి. గణుగుగల తాటికమ్మ (తోడిమె): రూ - గణి గమ్మ: చూ, మదురుకమ్మ.

గణితమ్మి, ద్వ. వి. గణిబ్బ (సందిని వర్ణలోప వర్ణవికార ములు)

గణితసూతులు, ద్వ. వి. బ. శాలిభాన్యము: చూ, భాన్యము.

గవరాజము, నం. వి. అ. పుం. పద్మ: చూ, వృషభము.
 గవలము, నం. వి. అ. న. 1. ఎనుపకొమ్ము: చూ, శృంగము.
 1; పుం. 2. నల్ల ఎనుబోతు: చూ, మహాపము.
 గవాక్షము, నం. వి. అ. పుం. న. కిటికి: చూ, వాతాయనము.
 గవాక్షి, నం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. పిన్నపాపర* (ఎనుకండ్లవంటి
 పువ్వులు గలది): చూ, వాపర; 2. గోపాలకర్కటి: చూ,
 పుష్పము*; 3. మల్లకాలత*: చూ, హసంతి. 2; 4. దిండున*:
 చూ, విష్ణుక్రాంత; న. పుం. 3. పెద్దచేతు*: చూ,
 కాకోటము.
 గవాక్షి, నం. వి. అ. పుం. గవాక్షిడను కోటి: చూ,
 వాపరము. 1-౧౩.
 గవాచి, నం. వి. ఈ. శ్రీ. గవాచియను చేప: చూ, మత్స్యము. 1.
 గవాచనము, నం. వి. అ. న. హసము*: చూ, తృణము. 1.
 గవాచన, నం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. చూ, పెద్ద పాపర*: 2. పసులు
 మేయుకందె, కొఱును: చూ, భూమి. 1; 3. దిండున*: చూ,
 విష్ణుక్రాంత.
 గవాచి, నం. వి. ఈ. శ్రీ. చూ, రూ-గవాచని. 3.
 గవాచయము, అం. తానములు 3. అందు కూటతానములు
 23. అందు రహీనతానములు 7, రహీనతానములు 7, గహీన
 తానములు 7, మహీనతానములు 7. వీరిలో రహీనతాన
 ములు ఏడింటిలో గవాచయమొకటి: చూ, రహీనతానములు.
 (ఈవివరణము కూటతానములను పదముకడఁజేర్చి చదువు
 కొనవలెను): చూ, కూటతానములు: చూ, తానములు.
 గవాలాకము, నం. వి. అ. పుం: చూ, గవయము.
 గవాషిక, నం. వి. అ. శ్రీ: చూ, ఒక్క.
 గవి, నం. వి. అ. శ్రీ. 1. ఆవు: చూ, చేనుపు; 2. పాలుపీతకు
 చెంబు: చూ, పాత్రము. 3; వై. పి. (1) = గవ్వార. గుహ.
 స్వా. 4. అ. 48: చూ, పక్షకు; (2) పల్లము: చూ,
 రంధ్రము. 1-౧.
 గవిని, దే. వి: చూ, గవక.
 గవిరము, దే. వి. గంధములో రాచి కలిపెడు విత్తు.
 గవిసె, వై. వి.=కోశ. గాదె: చూ, పంటపాల (దేశ్యమని శబ్ద
 రత్నాకరము.)
 గవిసెన, వై. వి.=కోశ. రూ-గవసెన-గొసెన: చూ, నిచోశము
 (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము.)
 గవీపము, నం. విజ. ఆశీతము, అంతకుముందే ఆవులు మేసినది
 (పొలము), మునుపు ఆవులుండినది (పొలము) (అని
 కొందఱు): చూ, భూమి. 1-౧౧. (౧-౧౨).
 గవండ్లవాడు, వై. వి.=గోండ్. రూ-గండ్లవాడు. సారాయి
 నమ్మువాడు, కట్లు గీయవాడు (అని కొందఱు): చూ,
 సురాశీవి.
 గవుడు, వై. వి. 1.=గోండ్: —వై.— (రూ-గొండు);
 2. కాపువారి పట్టపుపేరు: రూ-గొండు.
 గవుకు, దే. వి: చూ, గవక.
 గవుకసరము, దే. వి. ఆరువారిసగ: చూ, భూషణము. 2-౮.
 (౪).

గవుడ, వై. వి.=గోండ్. రూ-గొండ్. చెక్కిలి: చూ, రెంప.
 2. (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము.)
 గవుర, దే. వి. రూ-గొండ్. డెహారి: చూ, వర్తకము.
 గవురమ్మ, వై. వి.=: చూ, గవరమ్మ.
 గవురు, దే. వి. రూ-గొండు. 1. కపటము. అ. పద. చిర, 10:
 చూ, వ్యాజము, 1; 2. వినుగు: చూ, హస్తి: 3. రాహుతి:
 చూ, వీణ. 1-౩౬; 4. గవురి. చూ, బల్లి; వై. పి. 5. =
 గారి: చూ, పార్వతి. 1. (రూ-గొండు).
 గవులు, దే. వి. రూ-గొండు. 1. దుర్గంధము: చూ, వాసన. 1-౪;
 2. గంధము: చూ, వాసన.
 గవులి, దే. వి. రూ-గొండ్-గొండు. శకునములు చెప్పెడు బల్లి: చూ,
 బల్లి.
 గవుసెన, వై. పి.=కోశ. రూ-గొసెన-గవిసెన. వీణ మొద
 లగువాని యొలు: చూ, నిచోశము.
 గవేళపు, నం. వి. ఈ. శ్రీ. అదివిచోడుములు, వట్టివట్లు, రూ-
 గవేళపు: చూ, ధాన్యము.
 గవేళక, నం. వి. అ. శ్రీ —వై.— "గవేళురూగవేళక"
 రత్నకోశము.
 గవేళపు, నం. వి. ఈ. పుం. శ్రీ. —వై.—
 గవేళకము, నం. వి. అ. న. —వై.—
 గవేశక, నం. వి. అ. శ్రీ. ఒకరకముచెట్టు: చూ, వృక్షము.
 గవేషణ, నం. వి. అ. శ్రీ. 1. ఆమంశ్రజ్వరము వెదకుట
 (శ్రాద్ధప్రాహ్మణులను వెదకుట): చూ, పర్యేషణ; 2. వెద
 కుట: చూ, వెదకుడు.
 గవేషించు, నం. న. క్రి. ఆరయు: చూ, వెదకు.
 గవేషితము, నం. విజ. వెదకఁబడినది: చూ, మృగితము.
 గవ్య, నం. వి. అ. శ్రీ. 1. ఆవులమంద: చూ, చేనుపు; 2.
 వింటినారి: చూ, స్థావరము. 1; 3. రెండుకోసులు: చూ
 పరువు. 2.
 గవ్యము, నం. వి. అ. న. 1. వింటినారి: చూ, స్థావరము. 1;
 2: చూ, రాగద్రవ్యము; విజ. 3. ఆవుపాలు లోనగునవి; 4.
 ఆవునకు హితవైనది: (చూ, గవ్యములు.)
 గవ్యములు, అం. = పంచగవ్యములు:— గోమూత్రము, గోమ
 యము. గోమృతము, గోదధి, గోక్షీరము, (5) (ఇవి
 పవిత్రమైనవి. పాపములను పోగొట్టునవి)
 గవ్యాదని, నం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, పెద్దపాపర*.
 గవ్యూతము, నం. వి. అ. న. రెండుకోసుల దూరము: చూ,
 పరువు. 2.
 గవ్యూతి, నం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. —వై.— (ఈకారాంతమనియు,
 పుం-శ్రీ. లింగమనియు కొందఱు.)
 గవ్య, దే. వి. ఒకరకము శంఖము: (చూ, వరాటము): చూ,
 నంకు. 1.
 గవ్యచౌకము, ద్వ. వి: చూ, వెలిగరము.
 గవ్యము, దే. వి. జీద్రజలచరము: చూ, మత్స్యము. 1.
 గవ్యనరులు, దే. వి. ఒకరకము వట్లు: చూ, ధాన్యము.

గవ్యసాంక్రాణి, వా. వి. గవ్యసంకు సాంక్రాణి, ఒకరకము అంగడివస్తువు: చూ, సాంక్రాణి. 1: (చూ, రాత్నము. 1-౩౪.)

గవ్యము, సం. వి. అ. పుం. 1. నూనెమట్టి, తైలశేషము: చూ, మట్టి. 2: 2. మేకు: చూ, గసి. 2.

గవ, దే. వి. కానము: చూ, చగ్గ.

గవకము, సం. వి. అ. పుం. = గవగవ. నల్లమందువిత్తు: చూ, సూక్ష్మతంతులము.

గవగవ, పై. వి. = ఖస్థనము. గవకము. —పై.—

గవగసాబు, పై. వి. బ. = —పై.— (గ్రహణితట్టును. వీర్య పుష్టి జేయును.)

గవీ, పై. వి. 1: చూ, గళికము. 1; 2. మేకు. హరికృ. 2, అ. 6: చూ, కూలము.

గవీక, దే. వి. 1. అమ్మ: చూ, బాణము. 1; 2. మేకు: చూ, కూలము; 3. సలాక: చూ, కలాక; 4. త్రవ్వకు కనువుగా కొనచెక్కిన కొయ్య: చూ, కత్తవ. 2.

గవీవిసి, దే. విణ: చూ, రూ-గజీవితి.

గవీలా, దే. వి. ప్రవాళము. అం. పవా-4.5: చూ, రత్నములు. 1-3-(౪).

గవ్వాలు, దే. వి. బ. మల్లబంధవిశేషము: చూ, మల్లశాస్త్రము. గవ్వీ, వా. వి: చూ, గవ్వ.

గవ్వీలు, దే. వి. బ. (గవ్వ + యాలు) కావలివారు. “గవ్వీల రిజస్తరు”: చూ, రక్షకుడు.

గవ్వ. దే. వి. (రాత్రులందు ఊరుతిరిగికాదు) కావలి: చూ, రక్షణము.

గవన, సం. వి. అ. పు. పూర్వమీమాంసాశాస్త్రము. మీమాంసలు రెండింటిలో నొకటి: చూ, మీమాంసలు.

గవనము, సం. వి. అ. న. 1. అడవి: చూ, వివీనము; 2. గుహ: చూ, రంధ్రము. 1; 3. వగ: చూ, శోకము; విణ. 4. ఎఱుగరానిది; 5. చొరరానిది: చూ, దుర్గమము.

గవరము, సం. వి. అ. న. పొయికిఁబెట్టెడి కత్తె. పిడక (అని కొందఱు): చూ, పిడక.

గవీనతానములు, అం. రాగాధ్యాయమునందలివి. — సర్వస్వ దక్షిణము, దీక్ష, సోమము, సమిత్తు, స్వాహాకారము, తనూ నపాత్తు, గోదాహము. (7): (చూ, ఉపవిద్యలు: చూ, గవామయము): చూ, తానములు.

గవ్వారము, సం. వి. అ. న. 1. అడవి: చూ, వివీనము; 2. = గవి. కొండగుహ: చూ, రంధ్రము. 1-౧; 3. వగ: చూ, శోకము; 4. కపటము: చూ, వ్యాజము. 1; పుం. 5. పొదరిల్లు (నవుంకకమని కొందఱు): చూ, సదనము. 1; విణ. 6. రంధ్రముతోఁగూడినది: బొరియ: చూ, రంధ్రము. 1-౨.

గవ్వారి, సం. వి. ఈ. ప్రి. నేల: చూ, భూమి. 1.

గవంతిక, సం. వి. అ. ప్రి. = కరింత - గలంతియ: చూ, రూ-గలంతిక.

గవంతికము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-గలకంబలము.

గవకత్తెర, అం: చూ, విన్నాణములు.

గవగండము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-గలగండము.

గవగల్గము, సం. వి. అ. పుం. తుత్తుక మొదటగల గుంట, అంగడిగుంట: చూ, వావిక.

గవగళ, దే. వి. చెప్పకు, త్రాగుట లోనగు వానియందగు వృన్యమకరణము: చూ, హూహూ.

గవగము, సం. వి. అ. ప: చూ, జాణు.

గవము, సం. వి. అ. పుం. 1. తుత్తుక: చూ, మెడ; 2: చూ, సజ్వరము.

గవమేళల, సం. వి. అ. ప్రి: చూ, రూ-గలమేళల.

గవవ్రతము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-గలవ్రతము.

గవకుండి, సం. వి. ఈ. ప్రి: చూ, రూ-గలకుండి.

గవకుండిక, సం. వి. అ. ప్రి: చూ, రూ-గలకుండిక.

గవస్తని, సం. వి. ఈ. ప్రి: చూ, రూ-గలస్తని.

గవస్తనము, అం. కళలు ఎనిమిదివిధములు. ఆ యెనిమిదింటిలో గవస్తనము అయినది: చూ, కళలు. 3.

గవంతురము, సం. వి. అ. పుం. కొండనాలుక: చూ, గలకుండిక.

గవాలిలము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-గలానిలము.

గళికము, సం. వి. అ. న. వెన్నకాచినమట్టి: చూ, స్నేహము. 1-౧౫.

గళికమగు, మి. అ. క్రి. ఉడు: చూ, రాలు.

గళికము, సం. విణ. 1. జాతినది: చూ, ప్రస్తము; 2. తినఁబడినది: చూ, భుక్తము. 1.

గళేస్తని, సం. వి. ఈ. ప్రి: చూ, రూ-గలస్తని.

గళోద్భవము, సం. వి. అ. న. గుత్తము మెడమీఁది నుడి: చూ, రోచమానము: (చూ, నుడి. 1.)

గళ్య, సం. వి. అ. ప్రి: చూ, రూ-గల్య.

గళ్ల, దే. వి. రూ-కళ: చూ, శ్లేష్మము.

గళ్ళచీర, వా. వి. సాగుబీర: చూ, వత్తము. 1-౯౦.

గళ్ల, వా. వి. గరగడ.

గళ్లీ, వా. వి. ఇలుకువీడి: చూ, నందు. 6: (చూ, మార్గము. 1.) గల్లీ (అనియు).

గళ్లగల్ల, వా. వి. కింకిల్లాది వృన్యమకరణము: చూ, హూహూ.

గల్లవేయ, వా. న. క్రి: చూ, గడితాళ్ళ వేయ.

గల్లము, దే. వి. పాలమీఁగడినంటి లేతకొబ్బెర: చూ, గుంజ. 2.

గా

గాంగటకము, సం. వి. అ. పుం. గాంగటకమను చేప: చూ, మత్స్యము. 1.

గాంగటము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—

గాంగటేయము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—

గాంగము, సం. విణ. గంగయందుఁ బుట్టినది.

గాంగవరికము, సం. వి. అ. న. సూర్యునిశంఖము: చూ, సంకు. 1.

గాంగాయని, సం. వి. ఇ. పుం. 1. భీష్ముడు: చూ, శాంతనవుడు; 2. కుమారస్వామి: చూ, స్కందుడు.

గాంగుడు, సం. వి. అ. పుం. —పై.—

గాంగేయము, సం. వి. అ. న. 1. బంగారు: చూ, లోహము. 1; పుం. 2. ఇప్తకమనుచేడు: చూ, మత్స్యము 1; 3. వెన్నెముక: చూ, కల్పము 1; 4. కామర, కృణవిశేషము (అని కొందఱు): (చూ, కృణము. 1.); (గంగయందుబుట్టినది)*: చూ, సహస్రపత్రము. 1.

గాంగేయము, సం. వి. అ. పుం: చూ, గంగాయని.

గాంగేరి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, పులిచింత*.

గాంగేయకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, బలుకు*.

గాంగేయక, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1: చూ, పీఠిక*; 2. జీవితిక*: చూ, హస్తగవేదుక. (తెండ్రుము లొక్కటియే యని కొందఱు.)

గాంగేష్ఠి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. 1. మౌక్తికము: చూ, ముత్తెము: (చూ, కత్తుము. 1-౧); 2. కటకర్కరాలక*: చూ, ముత్తెపుతీ*.

గాంజికాయము, సం. వి. అ. పుం. మిలవల్లంకి: చూ, వర్తి*.

గాంజి, దే. వి. = కలంజి. గాంధారి*: చూ, జడగాంజి.

గాంజీవము, సం. వి. అ. పుం. స. చూ. గాంజీవము. 1. అష్టమి విల్లు (సునుపుగాఁ జేయఁబడని గునుపులు గలది): చూ, భాణము. 1-౫; 2. విల్లు: చూ, భాణము. 1-౩౦.

గాంజీవము, సం. వి. అ. పుం. స. — పై. —

గాంజీవి, సం. వి. ని. పుం. 1. అష్టమి: చూ, విజయము. 1; 2. అష్టనము*: చూ, పాలము. 3-౧.

గాంధ్రింతు, దే. అ. క్రి. (ముఖము) ఉప్పు. “ముఖము గాంధ్రింతుగా మున్నది”.

గాంధ్రు, దే. వి: చూ, చూ. కాంధ్రు. “పులి గాంధ్రుమనెను.”

గాంధ్ర, దే. వి. నూనె అమ్మి జీవించెడివారి. “గాంధ్రవాడు. గాంధ్రది.”

గాంధ్రవాడు, దే. వి. రూ. గాంధ్రవాడు: చూ, తెలుసులవాడు.

గాంధ్రుడు, సం. విజి. 1. తెరువరి: చూ, పాంథుడు; 2. పాటకాడు: చూ, సీకారి.

గాంధ్ర, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. రూ. గాంధ్ర: చూ, శకటము. 1.

గాంధిని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. గంగానది: చూ, నది.

గాంధినిసుతుడు, సం. వి. అ. పుం. భీష్ముడు: చూ, శాంతనవుడు.

గాంధర్వము, సం. వి. అ. న. 1. రూ. గాంధర్వము. పాట: చూ, స్వరము. 2-౧౩; 2. గాంధర్వగానము: చూ, స్వరము. 2-౩౩: (చూ, ఉపవిద్యలు); 3. గుఱ్ఱము: చూ, హయము; 4. కన్యావరులు పరస్పరేచ్ఛచేకఁ జేసికొను వివాహము: చూ, వివాహము; 5. దివముయొక్క ఏడవభాగము: చూ, దివభాగములు: (చూ, వాసరము. 1-౩.)

గాంధర్వవేదము, అం. రూ. గాంధర్వవేదము. 1: చూ, విద్యలు: (ఇందుకు సంబంధించినవి. — స్మృతగీతవాద్యము, అవాంతరములు, భావాధ్యాయము, రాగాధ్యాయము, తాళాధ్యాయము, నాదకవరీక్ష మొ.); 2: చూ, ఉపవేదములు.

గాంధర్వాప్తము, అం: చూ, అప్తములు.

గాంధర్వ, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. సామవేదము: చూ, వేదము.

గాంధర్వయ, అం: చూ, రూ. గాంధర్వయ.

గాంధారగరివి, అం: చూ, భాషాంగములు: (చూ, భాష. 1.)

గాంధారగ్రామ గకమూర్తనయ, అం. నంద, విశాఁ, సుముఖి, చిత్ర, చిత్రసతి, మఖ. ఆహవ (7). (తానముల వివరము నందు స్పష్ట మధ్యమ గ్రామములలోఁ జెప్పఁబడిన మూర్తినా సప్తకద్యయములో ప్రత్యేక మవంతుభేదములు నాడుకలవు. వాటిచేత నొక్కొక్క సప్తక మిరువదెనిమిది భేదములుగానైనది: (చూ, అవాంతరభేదములు, అచ్చుల అనుబంధములో): చూ, తానములు.

గాంధారగ్రామము, అం. గ్రామములు మూడింటిలో నొకటి: చూ, గ్రామములు.

గాంధారచేశస్త్రీ, అం. చేశస్త్రీలలో నొకఁడె: చూ, స్త్రీ. 1-౩: (చూ, చేశస్త్రీలు.)

గాంధారపంచమి, అం. 1. గాంధర్వ వేదమునందలి రాగాధ్యాయములోని అంశములు 83, అందుగల జాతులు 11లో నిదియొకటి: చూ, అంశములు; 2. ఉక్తజవాషలు ఇరువదియొకటిలో నొకటి: చూ, ఉక్తజవాషలు: (చూ, భాష. 1.): చూ, స్వరము. 2-౧౧.

గాంధారపంచమిజభాష, అం. గాంధారి యను భాష: చూ, గాంధారి. 5.

గాంధారిము, సం. వి. అ. పుం. 1. గాంధారమును స్వరము, రణధ్వని (అని కొందఱు): చూ, స్వరము. 2-౩: (౩); 2. సింహారము: చూ, పహ్లాకీము, 1; 3. భారతకలఁ: చూ, బోళము; అం. 4: చూ, దేశము; 5. సంగీతస్వరములు ఏడింటిలో నొకటి. (గాంధారము-గ): చూ, స్వరము. 2: చూ, సంగీతస్వరములు: (చూ, సప్తస్వరములు.)

గాంధారరాజము, సం. వి. అ. పుం. నల్లపిచ్చుక: చూ, పిచ్చుక.

గాంధారపీఠిక, అం: చూ, భిన్నవర్ణరంజితములు: (చూ, భాష. 1.)

గాంధారి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. = గంజాయి*: చూ, జడగాంజి (గాంధారియను); 2. ధృతరాష్ట్రనివార్య: చూ, భార్య. (దుర్యోధనాదుల తల్లి); అం. 3: చూ, సావీరజవాషలు: (చూ, భాష. 1.); 4. గాంధర్వవేదములోని రాగాధ్యాయము నందలి అంశములు 83. అందుగల శుద్ధజాతులు 7 లో నిదియొకటి: చూ, అంశములు: 5: చూ, గాంధారపంచమిజ భాష; 6. భిన్నవర్ణరంజితములు 17 లో నొకటి: చూ, భిన్నవర్ణరంజిత భాషలు: (చూ, భాష. 1.)

గాంధారేయము, సం. వి. అ. పుం. దుర్యోధనుడు: చూ, సుమోధనుడు: (చూ, రాజు. 1-౪౧.)

గాంధారోదీవ్యక, అం. గాంధర్వవేదమునందలి రాగాధ్యాయము లోని అంశములు 83, అందుగల జాతులు 11లో నిదియొకటి: చూ, అంశములు: (చూ, స్వరము. ౩-౧౧.)

గాంధికుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. లేఖకుడు: చూ, పంజీకరుడు; 2. సుగంధవస్తువులను విక్రయించువాడు: చూ, విక్రయకుడు.

గాంధీరి, అం: చూ, భాషాంగములు: (చూ, భాష. 1.)

గాంధీర్యము, సం. వి. అ. న. 1. గంధీరభావము; 2. తూర్వ నేత్రాది కారములచేత కంచెము తెలియఁదగిన మహావికార విశేషము: చూ, హావము; అం. 3: చూ, గుణములు; 4. దీని పోలిక: సముద్రము.

గాజేయము, సం. విజ. గజపేయము.
 గత, సం. వి. ఋ. పుం. 1. పాటపాటువాడు: చూ, నీకాకి;
 వై. వి. (1) = పాతము. దెబ్బ: చూ, మొత్తు. 1.
 గతము, వై. వి. = శాత. వల్లము; గుహ (అని కొందఱు):
 చూ, రంధ్రము. 1.
 గతవము, సం. వి. అ. న. గంధర్వగానము: చూ, స్వరము. 2.
 గతి, వై. వి. తిండి: చూ, సాపాటు. (వా).
 గతికలగు, దే. అ. క్రి: చూ, వేలునడు.
 గాత్రపు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. మగకోయిల: చూ, పిరము;
 2. కుమ్మెర: చూ, భ్రమరము; 3. దిట్టమైన పాటవాడు.
 (విజ. పాటకాడు): చూ, నీకాకి; 4. చయనముచేసినవాడు:
 అగ్ని చిహ్నము అగ్ని చిహ్నము. (ఇది పితృవర్ణము. ఆహారాగ్ని:
 చూ, వహ్ని. 1-౩౪; 5. సాదా: చూ, శృతానము. (అగ్ని
 చిహ్న అనువచనమున కీ యర్థము కలదని కొందఱు): ఉ. శ్రీ.
 6. భూమిలో ఉలుముట. సన్నితము: చూ, స్వరము. 2-౪౬-
 (౭౦); విజ. 7. కోపి: చూ, రోషములు.
 గాత్రభంగ, సం. వి. అ. శ్రీ. చూలగొండి: చూ, కూకశింధి.
 గాత్రమార్చి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. దేహము చుడుచుకొను చట్ట:
 చూ, వస్త్రము. 1-౨౮.
 గాత్రము, సం. వి. అ. న. 1. దేహము: చూ, శరీరము; 2.
 అవమవము: చూ, విశేషము. 3; 3. ఏనుగుయొక్క
 ముందటి పిక్క: చూ, చోడగుదోటు (ఈయర్థమునందీ ఆకా
 రాత శ్రీలింగము: చూ, హస్త. 1-౩-౨౫); (వెనుకటికాళ్లు
 మొదలుగాగల భాగము అవమము); 4. కలతము: చూ,
 మెడ; దే. విజ. (1) లావు: చూ, స్థూలము.
 గాత్రవృక్షము, సం. వి. అ. పుం. తప: చూ, మహాబల.
 గాత్రసంకోచి, సం. వి. న. పుం. 1. పిల్లి: చూ, చూర్జాలము;
 2. తొండ: చూ, నరటము.
 గాత్రసంప్రవము, సం. వి. అ. పుం. ప్లవపక్షి: చూ, మహా
 పక్షము.
 గాత్రానులేపని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. సుగంధద్రవ్యములు మార్చి
 చేసిన గంధపుటిళ్ళు: చూ, వర్తి. 3.
 గాత్ర, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. చరిత్రము: చూ, సమాచారము. 2;
 2. వద్యము, శ్లోకము: చూ, వృత్తము. 1; 3. పాట: చూ,
 స్వరము. 2-౧౭; 4. చక్కఁబఱచబడిన భాష, పాఠ్యకృత
 భాష (అని కొందఱు): చూ, భాష. 1; 5. ముందుగాజెప్పిడి
 వాగ్విశేషము: చూ, సమాచారము. 2; 6. పూర్వీకుల చరి
 త్రము: చూ, సమాచారము. 2; 7. ఉపాహ: చూ, యోచన;
 8. వాయులక్ష్మి: చూ, వాయువు. 1-౨౭.
 గాత్రకుడు, సం. వి. అ. పుం. విజ. (అని కొందఱు). పాట
 కాడు: చూ, నీకాకి.
 గాత్రము, సం. వి. అ. పుం. 1. చోటు: చూ, స్థానము. 1;
 2. ఇచ్చ: చూ, వంధ.
 గాద, దే. వి. చెమటకాయలతలు.
 గాదము, దే. వి. 1. పైరుదోవికనపు: చూ, తృణము. 1;
 2. ఆకు: చూ, పరము. 1; 3. కిడుము. ఆం. భా. ద్వి
 130: చూ, బొప్పి.

గాదిలి, దే. వి. 1. ప్రేమము: చూ, స్నేహము. 1; 2. చుట్టము:
 చూ, చుట్టు.
 గాదె, వై. వి. = గంజ: చూ, గాజె.
 గాధము, సం. వి. అ. పుం. 1. మిట్ట: చూ, భూమి. 1; 2.
 కోరిక: చూ, వంధ: విజ. 3. కొట్టదగినవి: చూ, ప్రహ
 తము. 1.
 గాధిజాడు, సం. వి. అ. పుం. విశ్వామిత్రము: చూ, ముని. 1.
 గాధిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గంగానిది: చూ, నది.
 గాధిపురము, సం. వి. అ. న. కన్యాకుబ్జదేశము: చూ, దేశము.
 గాధిభువు, సం. వి. ఉ. పుం: చూ, గాధిజాడు.
 గాజేయుడు, సం. వి. అ. పుం. —వై.—
 గాజేరము, సం. వి. అ. పుం: చూ, గాజేరము.
 గానము, సం. వి. అ. న. పాట (పాకలమునది: చూ,
 స్వరము. 2-౧౭: అం. 2. భోగములు ఎనిమిదింటిలో
 నొకటి: చూ, భోగములు.
 గానావృత్తిపండితుడు, వా. వి. గాయదోషములు లేక అటు
 మార్గములను (ఘనము - రాగాలాపము - మధ్యమకాలము -
 పండ్రాయెత్తు - పల్లవి - పదకీర్తన, పర్వములు, స్వరశిఖలు,
 రాగమాలికలు) వినికొనెయ్యదగినవాడు: చూ, నీకాకి.
 గానిగ, దే. వి. రూ - గానుగ - గానుగు - గాన్లు: చూ,
 పరంజము. 1.
 గానిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. వచ: చూ, విష.
 గానుగ, దే. వి: చూ, రూ-గానిగ.
 గానుగిసిండి, ద్వ. వి: చూ, తెలిపిసిండి. (ఎరుపుల కిది ప్రళ
 ప్తము) చూ-గానుగిసిండి-గానుసిండి.
 గానుగొట, ద్వ. వి: చూ, అట. 6.
 గానుగు, దే. వి: చూ, రూ-గానిగ.
 గానుగిసిండి, ద్వ. వి: చూ, రూ-గానుగిసిండి.
 గానుసిండి, ద్వ. వి. —వై.—
 గజ, దే. వి. రూ-గాజము. ఒకరకము గడ్డి. “ఇక్కడ గజ
 విండ పెరిగియున్నది”: చూ, తృణము. 1.
 గజము, దే. వి. —వై.—
 గజరా. వా. వి. కలవరము.
 గలు, దే. వి. కొప్పెర. ఆం. భా. ద్వి. వై. 245: చూ,
 పాత్రము 8.
 గమ, దే. వి. ఒకరకము చీమ: చూ, పిపీలిక.
 గమము, వై. వి. = గ్రామము: చూ, దేశము.
 గామిడి, వై. విజ. = గ్రామణి. మేలుబంతి: చూ, శ్రేష్ఠుడు.
 గము, వై. వి. = గ్రహము. 1. (సూర్యాది) గ్రహము: (చూ,
 గ్రహము): చూ, రాహువు. 2; 2. విశాదము: చూ,
 భూతము.
 గాయదోషములు, అం. అనునాసకములు. శాశ్వతము,
 భీతము, కంపితము, శిరశంపనము, అనునాసకము,
 వ్యాకులము. విస్వరము, కాలపీనత, అవ్యక్తము,
 విస్పష్టము, ఆకులము, విస్తరము, కాకస్వరము, ఉల్కస్పష్టము
 మొ.
 గామలతేజు, ద్వ. వి: చూ, సూర్యుడు.

గాయకము, దే. వి. 1. అనరు. సా. 2. అ. 84: చూ, పుస్తకము.
1: విజ. 2. గూఢము. సా. 3, అ. 204: చూ, రహస్యము.
1: వా. 3. హెచ్చువెల గలది: చూ, ప్రియుము. 4.

గాయకుడు, సం. వి. అ. పుం. విజ. (అని కొందఱు) 1. పాప
పాడువాడు: చూ, సీకారి; వై. విజ. (1) = గాఢకాక.
గ్రహణశక్తి గలవాడు; చూ, గ్రహిత.

గాయకలు, అం: (చూ, సభాంగములు, సభాసభాంగములు):
చూ, అంగము 9.

గాయత్రి, సం. వి. ఈ. త్రీ. 1. వడతీరిమంత్రము: చూ,
మంత్రము. 1. "గాయంతం త్రాయతే యస్మాద్ధాయత్రి యేన
కత్యతే." గానము చేయువానిని అనగా మననము చేయువానిని
రక్షించునదిగావున గాయత్రి యనఁబడును.) ఈ మంత్రము
ద్విజాల కువనయనకాలమందు గురువులచే నుపదేశింపఁబడు
టచే దీనికి గురుమంత్రమనియు, బ్రహ్మోపదేశమనియు
చేయుటలు. గాయత్రిమంత్రము వేదత్రయమందును గలదు.

(ఓ 3 మేటూర్పువనస్య: తత్స + వితుర్వరేణి జ్యం భగ్నో

దేవస్య దీమహి. ధియోయోనః ప్రచోదయాత్) భక్త యజ్ఞ
ర్యేదః అ 40. మం 55: అ 22. మం 9;
అ 80. మం 2; కృష్ణయజుర్వేదః. కాండ. 1. ప్రశ్న 5.
అనువాకం 6. పదము 4. పదన. 24; కాం 4. ప్ర 1. అ
11. ప 1. ప 48; యుగ్వేదః. మం 3. అను 5. సూ.
62. మం 11; సామవేదః. ఉ. ప్ర 6. అ 3. మం 10.)
, దక్షిణ దేశమందు 'మహా' అని వ్యవహరింతురు.
+ "తత్స..." అని కొన్ని మైసూరు వేదప్రతులయందు
గలదు. "ప్రతమోష్ఠ్యురే ద్విత్వీయః" పాఠః, ప్రథమకు
(త' కు) ఉష్మము (స) పరమైనపుడు ద్విత్వీయము ("త")
అగునని కొందఱి మతము.

గ్విదక్షిణదేశపు సాంప్రదాయానుసారముగ "రే", "యా"
లపై దీర్ఘస్వరమున్నది.

	1	2	3	1ర	1ర	3
ఓ	3	మ	త	త్స	వి	తు ర్వ రే జ్యం
1	2	3	1	2		
భ	గ్నో	దే	వ	స్య	ధీ	మ హి.
2	3	1	2	3	1	2

ది యో యో నః ప్ర చో ద యా త్ ||
సామవేదః.

ఇందు ఓ 3 మే అనునది ప్రణవము. ప్రతి వేదమంత్రము
నకును ముందును చివరను దీని నుచ్చరింపవలెనని ఋషుల
మతము. "భూర్భువస్వః" (భూః-భువః- స్వః) అను నీ
మూడును మహావ్యాహృతులు. చతుర్వింశత్యక్షరాత్మకంబగు
"తత్సవితుర్వరేణిం, భగ్నోదేవస్యధీమహి, ధియోయోనః
ప్రచోదయాత్." అనునది ముఖ్యమైన గాయత్రిమంత్రము.
గాయత్రిమంత్రము ఎనిమిదేసి అక్షరములతోఁ గూడుకొనిన
మూడుపాదములుగలది. ఇందు మొదటిపాదమునం దేదక్ష

రములు మాత్రమే యున్నవి. అందులకగాను "వరేణ్యం"
అను పదమును సామవేదమునందునలె వరేణీయం" అని
విశదీకరించి "ఓం"కామును కలిపిగాని యెనిమిది అక్ష
రములుగ లెక్కించుచున్నారు. ("ఇయావిభారణః" అని
సింగభంకరమునందున్నది) "సగాయత్రాః పరమంత్ర"
మృని పెద్దలు నుడిచినట్లు సర్వమంత్రములయందును
గాయత్రిమంత్రమగ్రస్థానమలంకరించుచున్నది. గాయత్రి
మంత్రమునకు ఋషి విశ్వామిత్రుడు అనగా మంత్రదిగ్వి.
ఈమంత్రమును మంత్రాత్మమును దెలిసికొని విస్తరించి
ప్రచారము చేసినవాడు "సవి" దేవత అనగా ప్రతి
పాద్యవిషయము సృష్టికర్తయగు పరమేశ్వరుడు. ("నిచ్చదే")
గాయత్రి" ఛందస్సు. స్వరము. "వృద్ధమము." గాయత్రి
మంత్రము దుక్తయజుర్వేదమున నాలుగుపాదము. కృష్ణయజు
ర్వేదమున రెండుపాదములు, యుగ్వేదమున నొకపాదము, సామ
వేదమున నొకపాదము వచ్చినవి. కాని దుక్తయజుర్వేదమున
88. 8 లో వ్యాహృతియంతముగ నున్నది. అక్కడ మాత్రము
స్వరము "మధ్యమము." తత్కినచోట్ల స్వరము. "వృద్ధ
మము": చూ, మంత్రము. 1. 2. చూ. గాయత్రము. గాయత్రి
ఛందము. ఛందస్సులు ఇరవదియొకటిలో నొకటి: చూ,
ఛందస్సులు. (ఇది అక్షరములపాదము గలది. క్షిమఫలద
స్సులు ఆమీది నొక్కయక్షరము అధికముగాగల పాదము
గలవి. ఇది తనను జంపింపవానిని రక్షించునది. గాయంకు
లనగా వైష్ణవులు, వారిని రక్షించునది); ఈ త్రీ. 5. పుం.
3. చంద్రః: చూ, వెలిచంద్ర: (చూ, విత్తిదీరము.)

గాయత్రిబ్రహ్మచారి, సం. వి. 5. పుం. బ్రహ్మచారి విశేషము:
చూ, వటువు.

గాయని, సం. వి. ఈ. త్రీ. = గాణి. (పాట పాడునది): చూ,
పాటకీతై: చూ, త్రీ. 1-౪౮.

గాయనుడు, సం. వి. అ. పుం, విజ (అని కొందఱు) 1. =
గాణ: చూ, సీకారి; 2. జలృకుడు: చూ, వక్త. 1.

గాయమానములు, అం. బి: చూ, చూ. కాయమానములు. అం. బి.
ద్వి. త్. 205.

గాయము, దే. వి. త్తతి: చూ, నలుగు.

గార, దే. వి. 1. ఇసుకఁజేర్చి దంచిననున్నము: చూ లేవనము;
2. మణిదోషవిశేషము: చూ, రత్నములు. 1-౧౦-(౬);
3. ఇంగుడి: చూ, హింగుడి.

గారకాడు, దే. వి. నున్నమును పూయువాడు: చూ, శాపీవాడు.

గారడము, వై. వి. 1 = గారుడః. విషమంత్రము: చూ,
మంత్రము. 1; 2. మాయ. అచ్చ. యు. కాం. 327: చూ,
మాయము. 1; 3. మోసము: చూ, వందన.

గారడి, వై. వి. (గారడము + ఇ) 1. = గారుడః. రూ. గార
డిడు. గారడివాడు. పాములవాడు. అం. బి. ప్ర. వా.
148: చూ, వ్యాకగ్రాహి; 2. = గారుడః. మాయ: చూ.
మాయము. 1. (రూ. గారడి).

గారడివాడు, ద్వ. వి. 1. పాములవాడు: చూ, వ్యాకగ్రాహి;
2. వందనజాలికుడు. అం, బి. ద్వి. 287: చూ, వ్రాతిహర్ష
కుడు.

గారడీ, వై. వి. = చూ, రూ-గారడీ.

గారడీడు, వై. వి. (గారడము + ఈడు) — వై. —

గారడండు, దే. వి: చూ, ఇంగుదము.

గారడత, దే. వి: చూ, ఓరు.

గారడము, వై. వి. = గౌరవము: చూ, స్నేహము. 1. (మరియూర అని కొందఱు.)

గారము, వై. వి. = గౌరవము. — వై. —; 2. = గౌరవము.

అచ్చ. జాల. కాం. 178: చూ, మర్కావ; వా. వి. 3. అజ్ఞనతిక్రమించునట్లు: వాచపడుట. “మావల్లిలు గారముచేత బడికివెళ్ళు.” (రూ-గారము-గారము-గారము-గారము.)

గారవము, — వై. —

గారవించు, వై. స. క్రి. 1. గౌరవనము: చూ, సన్మానించు:

2. అదరించు: చూ, సంభావించు.

గారవింపు: చూ, గారము.

గారవిజ, వై. అ. క్రి. గౌరవము: చూ, రూ-గారవిల్లు.

గారవిల్లు, వై. అ. క్రి. రూ — వై. — (విజ. 2, అ. 39.)

గారబము: చూ, రూ-గారము.

గారాబు, — వై. —

గారాము, — వై. —

గారిత్రము, సం. వి. అ. న. ఓదనము: చూ, సాదము. (1).

గారియ, వై. వి. = పూరిక. రూ-గారె, పక: చూ, భక్త్యము.

గారు, దే. అప. పూజ్యత్వమును దెలుపునది. “అయ్యగారు. అయ్యగారు” మొ.

గారుడిచిత్త, సం. వి. కే. పుం. గారుడచయనమును యజ్ఞమును చేయువాడు.

గారుడము, సం. వి. అ. పుం. 1. = కిరీటి. గరుడసచ్చ: చూ, రత్నములు. 1-౫; 2. = గారడము. విషమంత్రము, (విషమును బోగొట్టు మంత్రాత్మము): చూ, మంత్రము. 1;

3. సూర్యునిగమనము; 4. బంగారు: చూ, లోహము. 1;

విజ. 6. గరుడునిది; అం. 6. గరుడపురాణము: చూ,

పురాణములు (ఇది 12000 శ్లో. గలది); 7. ఇందు గీతములు

నది, భావదూషితములు పడునొకండు. గారుడము భావ

దూషితములలో నొకటి. (చూ, వ్యాకరణబంధములు): చూ,

భావదూషితములు; 8: చూ, ఏకవింశతిస్తానకములు.

గారుడి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, పత్యాదని.

గారుడికుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. పాములవాడు: చూ,

వ్యాకృహి: 2. విషవైష్యుడు: చూ, వైష్యుడు.

గారుత్మకపత్రిక, సం. వి. అ. శ్రీ. పచ్చాకు: చూ, హరిత

పత్రిక.

గారుత్మకము, సం. వి. అ. న. పచ్చ, మరకకము: చూ, రత్న

ములు. 1-౫.

గారుపు, అం: చూ, దూతీవక్షుప్తయము.

గారె, వై. వి. = పూరి: చూ, రూ-గారియ.

గార్గి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. రూ-గార్గము. గర్గనోత్రమందుబుట్టిన

యాదుది: చూ, శ్రీ. 1-౧౫౩.

గార్గేయసగోత్రము, అం: చూ, గోత్రము. 13: (చూ, ప్రవర.)

గార్గేష, సం. వి. అ. శ్రీ. ఇందిగురివెండు *: చూ, శ్వేతపాకి.

గార్గ్యుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. గర్గనోత్రమందు బుట్టినవాడు;

2. గార్గేయమహర్షి: చూ, సన్న్యాసి. 1.

గార్గ్యము, సం. వి. అ. పుం. 1. = గాడిద: చూ, రాసభము;

అం. 2. గార్గ్యము భావదూషితములలో నొకటి: (చూ, వ్యాస

కరణబంధములు): చూ, భావదూషితములు.

గార్గ్యసత్వ, అం: చూ, ద్వంద్వసత్వము.

గార్గ్యము, సం. వి. అ. న. ఇచ్చ: చూ, వంశ.

గార్విణము, సం. వి. అ. న. చూ, లాంఛనముగ్గుంపు, గార్వి

జ్యము: చూ, ఖ్రూణ.

గార్విజ్యము, సం. వి. అ. న. — వై. —

గర్వసత్వము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఒక త్రాతాగ్ని, యజ్ఞము

నందు వేదికకుఁ బడమట గుండ్రని గుండముననుండు అగ్ని:

చూ, వహ్ని. 1-౧; (వహ్ని. 1-౩; అం. 2: చూ,

అగ్నులు; 3: చూ, అగ్నులు.

గర్వస్త్వము, సం. వి. అ. న. 1. గృహస్థధర్మము. ఆశ్రమ

ములు నాలుగింటిలో నొకటి: చూ, ఆశ్రమము. 2; 2.

కాంబూలము: చూ, వీడియము.

గలకాడు, దే. వి. (గలము + కాడు) చేవలను పట్టువాడు:

చూ, వలతోడు.

గలకురాలు, దే. వి. ప్రౌఢ: చూ, శ్రీ 1-౧౦౦.

గలనము, సం. వి. అ. న. తిట్టుట: చూ, శాపము. 1.

గలము, దే. వి. రూ-గలము: 1: చూ, మత్స్యబంధనము

(దీని భేదములు - ఉంటిగలము-గోరుగలము అని. ఇదియె

గోరుగలము): చూ, వల. 1; 2: చూ, గేలము. 1. 2.

గలవము, సం. వి. అ. పుం. 1. తెల్లలొడ్డుగు: చూ, లొడ్డుగు;

2. మంగళ: చూ, శ్వసనము. 2.

గలవుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. గలవముని: చూ, ముని.

1; 2. మహాతలమును క్రింది యాజువలోమున నుండు ముడి:

చూ, ముని. 1.

గలాము, దే. వి: చూ, రూ-గలము. పాండు 2, అ. 137.

గాలి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. తిట్టు: చూ, శాపము. 1; దే. వి.

(1) గాలి: చూ, వాయువు. 1. (రూ - గాడుపు - గాడ్పు;

(2) దయ్యము: చూ, భూతము “దీనికి గాలి సోకినది”;

(3) మృగముల దేహవాసన. స్వా. 4, అ. 42: చూ,

వాసన; 1-౧౦.

గాలియ, దే. న. క్రి. 1. బియ్యము లోనగువానిని నీళ్ళలో

పోసి తాల్చలేక శోధించు: చూ, శోధించు. 1; 2. బియ్యము

లోనగువానిని చేటలోఁబోసి ప్రక్కవాటగా విటునటుత్రిప్పు:

చూ, కోడు; 3. అన్వేషించు: చూ, వెదకు.

గాలింపు, దే. వి: చూ, శోధనము.

గాలికుటు, దే. వి. పశువులకు గొరిజలయందు వుండుపడెడు

రోగము: చూ, పశురోగము.

గాలిగాడు, దే. వి. గాడిద: చూ, రాసభము.

గాలిగుంట, వా. వి: చూ, స్తంబకరి. 1-౨౬-౧౯.

గాలిగుడి, ద్వ. వి. పరివేశము: చూ, వజ్రగుడి.

గాలిగొను, దే. అ. క్రి: (గాల + కొను): చూ, గాలిపాణి.

గాలిగ్రంథ, దే. విజ. పేద (అప్ర.) చూ, పీదవాడు.
 గాలిమాలి, దే. వి. 1. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1; 2: చూ, భీముడు; 3: హనుమంతుడు: చూ, వానరము.
 గాలితండ్రి, దే. వి. ఆకాశము: చూ, విన్ను.
 గాలితేరెక్కుమన్నీడు, దే. వి: చూ, మన్మథుడు. ఆం. భా. ప్ర. 45.
 గాలిండ్రి, దే. వి. (గాలి + తిండి) వననాశనము. అచ్చ. యు, కాం. 3: చూ, సర్పము.
 గాలినెచ్చెలి, దే. వి. అగ్ని. వాయునలుడు: చూ, వహ్ని. 1. గాలిపంపు, దే. వి. నిరయములేని వంట: చూ, నన్యము.
 గాలిపడు, ద్వ. వి: చూ, బాలక్రిడ.
 గాలిపడగ, ద్వ. వి. —పై. —
 గాలిపాటు, దే. అ. క్రి: చూ, గాలిగొను.
 గాలిమాట, దే. వి. జనశ్రుతి: చూ, శబ్దము. 2-౧౬.
 గాలిమేరరి, దే. వి: చూ, గాలిండ్రి.
 గాలిమేసరి, దే. వి. —పై. —
 గాలియిల్లు, దే. వి. గాలికి ఎగిరిపోవునట్లు కట్టిన యిల్లు: చూ, సదనము. 1.
 గాలితేనిదీపకలికచందము, లో. గాలితేమిచే నిటునటు కదలని దివ్యే రీతి. “అ. గాలితేని దీపకలిక చందంబున.....నిశ్చలాత్మ యొన్న నిర్వికారంబున, నుండెనేని.” వేమన. 1274.
 గాలివాన, దే. వి. 1. యుండు, గాలితోడి వాన: చూ, వాన. 1; 2. యుండు, వానగాలి: చూ, వాయువు. 1-౪.(౬).
 గాలివేత, దే. వి. 1. గాలికొట్టుట; 2. ఒకరకము జ్వరము: చూ, రోగము. 1.
 గాలిమాడు, దే. వి. మబ్బు. ఆం. వదా. సుర. 143: చూ, మేమము. 1.
 గాలిద్యము, సం. వి. అ. న. పద్మదీపము: చూ, సహస్ర ప్రకాశము. 1. ౬.
 గావ, దే. వి. ఒకానొకప్రక్క: చూ, పక్షి.
 గావచ, వా. వి. కొల్లాయగుడ్డ: చూ, వస్త్రము. 1-౧౧-(౧).
 గావు దే. వి. పొలి: చూ, బలి.
 గావుకోడి, ద్వ. వి. ఒకానొక మూలిక*: చూ, వృక్షము.
 గావుపట్టు, దే. వి. 1. గట్టిపట్టు; 2. చంపు. సా. 1, ఆ. 92: చూ, సంహరించు; 3. నాశముచేయు: చూ, సరిపెట్టు.
 గానటినట, దే. వి. సలక్షణముగా చదువు. లక్ష్మీ. 1, ఆ. 9: చూ, విద్య.
 గానము, వై. వి. = గ్రాసము: చూ, సాపాటు.
 గాని, దే. వి. 1. ఆలసట: చూ, శ్రమము. 1; విజ. 2. గాని నొందినది: చూ, అంజలి గుంజలి. 1.
 గానిబడు, ద్వ. అ. క్రి. (గాని + వడు): చూ, బాధపడు.
 గానిబెట్టు, దే. స. క్రి. (గాని + పెట్టు): చూ, బాధించు.
 గానివేయు, ద్వ. స. క్రి: చూ, సరిపెట్టు.
 గానియగు, దే. అ. క్రి. (గాని + అగు) నాశమగు: చూ, పాతగు.

గానిలు, దే. అ. క్రి. రూ. గానిల్లు. 1: చూ, బాధపడు; 2. శ్రిమ వసు: చూ, వేనరు. 2; 3: చూ, రోషించు. (ప్రేరణమందు రూపము గానించు.)
 గానిల్లు, దే. అ. క్రి. —పై. —
 గాహనము, సం. వి. అ. పై: చూ, స్నానము.
 గాహము, సం. వి. అ. పుం. 1. —పై. —; 2, ప్రాకృత శ్లోకము.
 గాహితము, సం. విజ. మునిగినది: చూ, విగాహితము: చూ. స్నానము. 1-౯.
 గాశకుడు, దే. విజ. 1. వీరడు. విజ. 1, ఆ. 76: చూ, దీక్షుడు; 2: చూ, పోషకుడు.
 గాశపు, వా. వి. రూ. గాలపు. ఎండవచ్చ.
 గాశ్యవాడు, దే. విజ: చూ, రూ. గాంధ్యవాడు.

గి

గి, దే. అ. ప. నిందయందు ప్రాప్తాదియైన అప్రేక్షిత శబ్దము యొక్క యాచ్యక్షరమునకు వచ్చెనీ చూడేశము. (చంద్రుడు గిండుడు, చిలుక గిలుక, వరములు గిరములు మొ.)
 గింగురు, దే. వి. వింటినారినండి వాణులు వెడలుటయందును, చెవులు గిళ్లపడుటయందును నగు ధ్వన్యనుకరణము: చూ, హూహూ.
 గింజ, దే. వి. రూ. గిజరు. గిజరు. గురుజు. వి. గుణములు: చూ, విత్తనము.
 గింజకొను, దే. అ. క్రి. విత్తలు వెలికిలించుకొని యేడ్చు నప్పుడు కాళ్లు విడలిండు: చూ, విడిలిండు.
 గింటన, దే. వి. రూ. గింటెన. దింటెన. గిరిస్థి*: చూ, విష్ణు క్రాంత.
 గింటెన, దే. వి. —పై. —
 గింటెము, దే. వి. జంటనేకబట్టి. కళా. 7, ఆ. 181: చూ, వస్త్రము. 1-౪౩. (రూ. గింటెము. రె. టెము. రే. టెము.)
 గిండి, దే. వి. నన్నని మెడగల చెంబు: చూ, పాత్రము. 6. (ఐ. గిండులు. గిండ్లు.)
 గిడిచెంబు, దే. వి. —పై. —
 గిచ్చు, దే. స. క్రి. రూ. గీచు. గీటుగీచు: చూ, వ్రాయు.
 గిజిగాడు, దే. వి. రూ. గిజిగాడు. పచ్చపిట్ట: చూ, హరితిము. 3.
 గిజ్జిగాడు, దే. వి. —పై. —
 గిజగిజ, దే. వి. తన్నుకొనుటయందగు ధ్వన్యనుకరణము: చూ, హూహూ.
 గిజగిజగొను, దే. అ. క్రి. (గిజగిజ + కొను) తత్తప్తపడు. అచ్చ. యు, కాం. 217: చూ, సంభ్రమించు.
 గిజగిజలాడు, దే. అ. క్రి. (గిజగిజలు + అడు) —పై. —
 గిజారు, దే. వి. 1. మామిడివండు లోనగువాని యందుండు బేసము: చూ, పేసెము; 2. ముదురు. “గిజారు వంకాయ: చూ, వృద్ధము.

గిటక, దే. విజ. రూ-గిట్ట-గిట్ట-గిట్టక. పొట్టి: చూ, వామనుడు.
 గిటగిట, దే. వి. పండ్లుకొఱుకుకుందుగు ధ్వన్యనుకరణము:
 ప్యా. 6, ఆ. 19: చూ, హూహూ.
 గిటగిట, దే. విజ. 1. అల్పము: చూ, స్వల్పము; 2. కృశము:
 చూ, ఐక్య; 3. ఆలకన: చూ, సూక్ష్మము. 4; వి. 4. అల
 కన: చూ, సూక్ష్మము. 4.
 గిటగిటము, దే. అ. క్రి. (గిటగిట + అను) వడకు. ప్రభా.
 2, ఆ. 33: చూ, వజకు. 2.
 గిట్ట, దే. వి. 1. పగులకాలిగోరు: చూ, వింఘము; 2. ఆమ్మ.
 అచ్చ. యు. కాం. 19: చూ, చాచము. 1.
 గిట్టమి. దే. వి. నగ: చూ, విరోధము.
 గిట్టించు, దే. అ. క్రి. గిట్టబడియగు. (పేర్. చావడేయు.)
 గిట్టపు, దే. వి. 1. (అమ్మకమునందలి) లాభము. రూ-కిట్టబడి-
 గిట్టబడి: చూ, లాభము. 1; 2. చావు: చూ, సావు.
 గిట్టు, దే. అ. క్రి. 1. అనుకూలించు: చూ, పొందుపడు; 2.
 చచ్చు: చూ, మరణించు; 3. చెడు: చూ, నశించు.
 గిట్టుబడి. దే. వి. (అమ్మకమునందలి) లాభము. రూ-కిట్టబడి-
 గిట్టించు: చూ, లాభము. 1.
 గిడన, దే. విజ. పొట్టి, "గిడనవంకాయ." చూ, హృస్వము.
 గిడిగి, దే. వి. ముద్దువు: చూ, వీణ. 1-౪౫-(౧).
 గిడిగిట్ట, దే. వి. బి. 1. నతి: చూ, నమస్కారము: 2. నతి
 విశేషము: చూ, నమస్కారము.
 గిడిబిడి, దే. వి: చూ, గిడిగి.
 గిడియ, దే. వి. పటహవిశేషము. ఆం. భా. ప్ర. నా. 127:
 చూ, వీణ. 1-౪౫-(౧).
 గిడుగు, దే. వి. (రూ-గొడుగు-గొడువు) కామలేనిగొడుగు:
 చూ, వారిశ్ర.
 గిడ్డ, దే. విజ. పొట్టి: చూ, వామనుడు.
 గిడ్డంగి, దే. వి. 1. సరుకుబదిలి అమ్మెడియులు: (చూ, వంట
 సాలి): చూ, సదనము. 1; 2. చెఱసాల: చూ, బంధన
 లయము.
 గిడ్డి, వై. వి. ఆవు, పొట్టిఆవు (అని కొందఱు): చూ, ధేనువు;
 2. పొట్టి: చూ, వామనుడు.
 గిడ్డు, దే. వి. ఒకరకముదేగ: చూ, శ్వేనము.
 గిత్త, దే. వి. రూ-గిట్ట. 1. ఎద్దుపట్టినకోదె: చూ, వృషభము.
 1; 2. ఎద్దు: చూ, వృషభము. 1.
 గిత్తకత్తడితోడు, దే. వి. నందివాహనుడు: చూ, శివుడు.
 (ఆం. పదా. ను. 10.)
 గిత్తము, నం. వి. ఆ. పుం. ప్రాణవాయువు: చూ, వాయువు.
 1-౧-(౧).
 గిద్ద, దే. వి. 1. పావుపోలి. రూ-గిద్దె: చూ, ప్రస్థము. 2;
 వా. వి. 2. చిన్నకొడవలి: చూ, రిప్ట. 2-౨౫.
 గిద్దు, దే. వి. చూ, రూ-గిడ్డు.
 గిద్దె, వా. వి: చూ, రూ-గిద్ద. 1.
 గినియ, వై. వి. = కిటిపా-కిటిపా. నల్లగిని*: చూ, కుకనాసము.
 1. (గినియనే నల్లగినియ అందురు.)
 గినిమాడు, దే. న. క్రి. (గినిము + అడు): చూ, వంచించు.

గినుము, దే. వి: చూ, వంచన.
 గిన్నియ, దే. వి. రూ-గిన్నె: చూ, పాత్రము. 8.
 గిన్నె — వై. —
 గిబ్బ, దే. వి. 1. అచ్చుతెట్టు: చూ, వృషభము. 1; 2. ఎద్దు:
 చూ, వృషభము. 1.
 గిబ్బరొతు, ద్వ. వి: చూ, గిత్తకత్తడితోడు.
 గిబ్బరొతు నకుడు, ద్వ. వి. కుబేరుడు. ఆం. భా. పృ. 51:
 చూ, శ్రీదుడు.
 గిర, నం. వి. ఆ. క్రి. 1. వాక్కు: చూ, శబ్దము; 2; 2. చూ,
 సరస్వతి.
 గిరక, దే. వి. రూ-గిర: చూ, సూరికాబ్బము: చూ, రాబ్బము.
 గిరకతాడి, దే. వి. ఈ-వాడి*: చూ, హింతాళము.
 గిరికతాడు, దే. వి. రూ. — వై. —
 గిరిగిర, దే. వి. తిరుగుబడుచుగు ధ్వన్యనుకరణము. కళా. 8,
 ఆ. 14: చూ, హూహూ.
 గిరజ { వా. వి. రూ-గిరదా-గిజజా, గిర: చూ, సిగ. 1-౧౪:
 గిరిజా { (చూ, మెండుక. 1.)
 గిరజము, నం. వి. ఆ. న: చూ, మ్రింగును.
 గిరిదా, వా. వి: చూ, రూ-గిరిదా.
 గిరవు, దే. వి. చూ, తాకట్టు.
 గిరస, దే. విజ. పిటికి: చూ, వెఱపరి.
 గిరాకి, వా. విజ: చూ, గాయకము.
 గిరాటువేయు, దే. న. క్రి. (కాయ) ఋచ్చు: చూ, వేచు.
 గిరి, నం. వి. ఇ. క్రి. 1: చూ, సాపాటు; పుం. 2. కొండ,
 చూ, పర్వతము; 3. ఏనుగు: చూ, హస్తి; 4. గుండుకాయ
 కొండనుండి పడినకాయ (అని కొందఱు): చూ, రాయ;
 5. గజము: చూ, మెడ; 6. కందుకము: చూ, బండ్లి; 7.
 యతిసంప్రదాయ జ్ఞానార్థమైన గుఱుకు: చూ, లక్షణము:
 1-౩౩; 8. అచ్చనగయలు: చూ, బాలికాస్త్రీ; 9. నేత్ర
 రోగము: చూ, హర్షణము. 3-1; విజ. 10. పూజ్యము, పూజం
 పడగినవాడు (అని కొందఱు): చూ, పూజ్యము.
 గిరిక, నం. వి. ఆ. క్రి. 1. చిట్టెలుక: చూ, మూషికము; 2.
 జలగ: చూ, బుద్ధిపిడుగు; 3. వసురాజుభార్య, అగిజాక,
 కోలాహలపర్వతమునకును కు క్రిమినిదికిని బుట్టిన క్రి: చూ,
 క్రి; 1-౧౫౫; 4 గిరి: చూ, వార్వతి. 1; 5. అనాథ: చూ,
 చూ, క్రి. 1-౪; 6. అడవిమల్లె *: చూ, హసంతి. 2-౧౧.
 గిరికంఠ(త)కము, నం. వి. ఆ. పుం. వజ్జిము: చూ, రత్న
 ములు. 1-3.
 గిరికంఠము, నం. వి. ఆ. పుం. వజ్రాయుధము, నూలుంబు
 వాలు: చూ, బాణము. 1-౭౨.
 గిరికదంబము, నం. వి. ఆ. పుం: చూ, నీనము*.
 గిరికదళి, నం. వి. ఈ. క్రి. కొండఅరణి*: చూ, రంభ. 2.
 గిరికము, నం. వి. ఆ. పుం: చూ, బొంగరము.
 గిరికర్తి, నం. వి. ఈ. క్రి. దింటెన *: చూ, విష్ణుకాంఠ.
 గిరికర్తిక, నం. వి. ఆ. క్రి. 1. — వై. — (నల్లదింటెన అని
 కొందఱు); 2. తెల్లగినియ*: చూ, కుకనాసము. 1; 3. నేల,
 చూ, భూమి. 1.

గిరికావ్యము, సం. వి. అ. పుం. సీరిప్పః చూ, మధూకము.
 గిరికోల, సం. వి. అ. శ్రీ. హిమగుః చూ, మహాయమకపుత్రిక.
 గిరిటలు, దే. వి. ఐ. అడునప్పడు వాయించెను కంచురాళము,
 చూ.గిరిటలు: చూ, వీణ. 1-౪౬-(౧).
 గిరిగుడము, సం. వి. అ. పుం. కందుకము: చూ, బంతి. 3.
 గిరిజ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1; 2: చూ,
 మామలుంగము*.
 గిరిజంబీరము, సం. వి. అ. పుం. కొండనిమ్మ*: చూ, నిమ్మ.
 గిరిజము, సం. వి. అ. న. 1. అభ్రకము: చూ, భేగద; 2.
 బంగారు లోనగునది. చిత్తము (అనియు) ఇనుము (అనియు
 కొండలు): చూ, లోహము. 1; 3: చూ, నిలాడిత్తు; 4: చూ,
 మధూకము*: 5. కొడినె*: చూ, వత్సకము; విజ. 6.
 కొండయందుఁబుట్టినది.
 గిరిజానుజ, సం. వి. అ. శ్రీ. కలుఁగానుగు*: చూ, వార్షికము.
 1.
 గిరిజామలము, సం. వి. అ. న: చూ, గిరిజము. 1.
 గిరిజ్వరము, సం. వి. అ. పుం: వజ్రము: చూ: రత్నములు.
 1, 3.
 గిరిధన్వంతు, సం. వి. న్. పుం: చూ, శివుడు.
 గిరిధరుడు, సం. వి. అ. పుం. గట్టుకాలుపు (కూర్మపై
 మందరగిరిని ధరించెనుట) (లేక) కృష్ణుడై గోవర్ధనగిరిని
 ధరించెనుట): చూ, పిష్టువు. 1.
 గిరివక్షశ్చిత్తు, సం. వి. ద్. పుం: చూ, గిరికంఠము.
 గిరిపీలుపు, సం. వి. ఉ. పుం. న. చిట్టేత*: చూ, మధుభర్తృరిక.
 గిరివనము, సం. వి. అ. పుం. జువ్వి*: చూ, స్వక్షము.
 గిరిమల్లిక, సం. వి. అ. శ్రీ. కొడినె*: చూ, వత్సకము.
 గిరిమానము, సం. వి. అ. పుం. పీనుగు: చూ, హస్తీ.
 గిరిమృత్తు, సం. వి. ద్. శ్రీ. జేగుణుడాయ: చూ, రత్నములు.
 1-౧౨-(౧౨).
 గిరిమత్సాట్య మూషికొద్ధృతా. న్యా. కొండనుత్రవ్వె ఎలుకను
 పట్టినట్లు పెద్దప్రయత్నముచేసి, స్వల్పమును బొందడము.
 గిరిమేదము, సం. వి. అ. పుం. వెలితుమ్మ*: చూ, పిట్టచిరిము.
 గిరియకము, సం. వి. అ. పుం. 1. అచ్చనగాయలు: చూ,
 బాలికాక్రీడ; 2: చూ: రత్నములు. 1-౧౨-(౨).
 గిరియాకము, సం. వి. అ. పుం. చర్మవస్త్రాధి కృతిమైనబంతి:
 చూ, బంతి. 3.
 గిరివర్షికము, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొకపక్క: చూ, పక్షి.
 గిరివాటకము, సం. వి. అ. పుం. నూఁగుదోస, శైలేయము*:
 చూ, దోస.
 గిరివాసి, సం. వి. న్. పుం: చూ, ముల్లంగి*.
 గిరిబాలిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అసరాజిత*: చూ, విష్ణుకార్జిత.
 గిరికుడు, సం. వి. అ. పుం. చూ.గిరికుడు. 1. కొండయల్లుడు:
 చూ, శివుడు; 2. ఈశానుడు: చూ, గిరికుడు. 3.
 గిరిసారము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, గిరిజము 2; 2. మలయ
 పర్వతము, శివలింగము (అని కొండలు): చూ, పర్వతము;
 3. మగగుఱి: చూ, శిశ్నము.
 గిరిసింగవృత్తి, మి. వి: చూ, బాలకీర్తన.
 గిరిసుత, సం. వి. అ. శ్రీ. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1.

గిరినెము, వై. వి. = శిరీషము*: చూ, శిరీషము.
 గిరిప్రని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పువమి: చూ, చూమి. 1.
 గిరిటలు, దే. వి. ఐ: చూ, చూ.గిరిగిటలు.
 గిరికుడు, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, శివుడు; 2. హిమవంతుడు:
 చూ, పర్వతము; అం. 3: చూ, దిగధివక్షులు; 4: చూ,
 రుద్రులు; 5. బృహస్పతి: చూ, వేలుపువొట్ట: 6. నలువ: చూ,
 బ్రహ్మ. 1.
 గిర్వాణుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, చూ.గిర్వాణుడు.
 గిజక, దే. ఏణ. 1. పొట్టివాడు: చూ, వామనుడు; 2: చూ,
 చూ.గిరక.
 గిజకతాడు, ద్వ. వి: చూ, చూ.గిరకవాడు*.
 గిజా, వా. వి: చూ, చూ.గిరక.
 గిజీ, దే. వి. వలయాకారపురేఖ, బరి: చూ, రేఖ. 3.
 గిజికొను, దే. న. క్రి: చూ, వేష్టించు.
 గిజీపిల్లాడి, దే. వి. శ్రీలు కాలధరించెడి మూడవవ్రేలి
 పిల్లాడి: చూ, భూషణము. 2.
 గిజుకు, దే. వి. 1. తప్పువారసు గిజీకనగిజుకు: చూ,
 తుడుపు; స. క్రి. 2. అక్షరములు ఒలువుగా నేర్పడ వ్రాయక
 వంకరకొంకిరగాగీడు; 3. తప్పువ్రాతను తుడుచు.
 గిజుక్కు, దే. వి. మరలుటయందగు ననుకరణము: చూ,
 చూహూ.
 గిజుపు, దే. న. క్రి. 1. (కన్ను) త్రిప్ప. అచ్చ. యు, కాం.
 125: చూ, గీటు. 2; 2. కదలునటులఁజేయు, కదలించు.
 గిజ్జు, దే. వి. తిరుగుటయందగు ననుకరణము: చూ, చూహూ.
 (అమేదితమందు గిజ్జుగిజ్జు)
 గిజ్జుపురుగు, ద్వ. వి. చెట్టుయందుండి ఎల్లప్పుడు గిజ్జుమని
 కూయునట్టి యొక పురుగు: చూ, పురుగు.
 గిలక, దే. వి. 1. గిలగిలమోఁగు బాలక్రితాసాధనము: చూ,
 బాలక్రీడ; 2. గిలగిలమని మోఁగెడి యనువతగటిపిళ్ళ; 3
 గిలగిచ్చ*: చూ, శణపుష్పిక. (చూ.గిలగిచ్చ-గిలగింక-గిల
 గిల-గిలగిచ్చ-గిలగిట్ట-గిలగిచ్చ): వా. వి. 4. పీరుతోను
 సాధనములలో నొకటి: చూ, రాట్నము; 5. నరముజాతెడి
 అండవ్యాధి (వా).
 గిలకబండి, దే. వి. చిన్నచక్రములబండి: చూ, శకటము. 1.
 గిలకరించు, దే. న. క్రి. 1. వ్రేళ్ళతోకలఁచు: చూ, గింకొట్టు;
 2. (కవ్వముతో) చిలుకు: చూ, మభించు.
 గిలకొట్టు, దే. న. క్రి. 1: చూ, గిలకరించు. 1. పాంచు. 1, అ.
 117; 2. కుదిరించు, సా. 1, అ. 44; 3. (వ్రేళ్ళతో)
 పుణుకు: చూ, పుడుకు. 5.
 గిలగింక, దే. వి. చూ.గిలగింక*: చూ, శణపుష్పిక.
 గిలగిచ్చ, —పై.—
 గిలగిల, దే. వి. 1. —పై.—; వా. వి. 2. తిండిలేక మల
 మల మారుటయందగు ననుకరణము: చూ, చూహూ.
 గిలగ్రాహము, సం. వి. అ. పుం. నక్రము: చూ, మున్యము. 1.
 గిలనము, సం. వి. అ. న. తిండి: చూ, సావాణు.
 గిలము, సం. వి. అ. పుం: చూ, నిమ్మ*.
 గిలాపి, వా. వి. గచ్చుచేయుట* చూ.గిలాపి.

గీలాబా, వా. వి. —పై—

గీలి, సం. వి. ఇ. శ్రీ: చూ, సాపాటు: దే. వి. (1): చూ, వెలుపు.

గీలిగింపు, దే. స. క్రి. గీలిగింతపెట్టు.

గీలిగింత, దే. వి. 1. (చూ-గీలిగింత-చక్కిలిగింత-చక్కిలి గిలి) అన్యకరస్వరము చేసి గలిగెను చంక మొదలైన యంగముల సంకోచము: చూ, చక్కిలిగింత; 2: చూ, చూ-గీలిగింత*.

గీలిగిచ్చ, దే. వి: చూ, చూ-గిలిగిచ్చ*.

గీలిగిట్ట, దే. వి. —పై—

గీలిగిలింత, దే. వి —పై—

గీలితము, సం. వి. ఇ. మ్రింగఁబడినది. చూ-గీలితము-గీలితము: చూ, భుక్తము. 2.

గీలుక, దే. వి: చూ, క్రార.

గీలుకు, దే. వి. మెట్టెలు లోనగువానియందగు ధ్వన్యనుకరణము. హరిశ్చ. 2, ఆ. 98: చూ, హూహూ.

గీలుకుపలుకు, దే. వి: చూ, కూకిపలుకు.

గీలుగాడు, దే. స. క్రి: చూ, చూ-గీలుగాడు.

గీలుగాడుట, దే. వి. చూ-గీలుగాడుట: చూ, మ్రుచ్చిలి.

గీలుగిచ్చ, దే. వి: చూ, చూ-గీలిగిచ్చ*.

గీలుపు, దే. స. క్రి. (కన్ను) గీలుపు: చూ, చూ-గీలుపు. 1.

గీలువాడు, దే. స. క్రి. (గీలుబు + అడు) చూ-గీలుగాడు. పాండు. 3, ఆ. 18: చూ, మ్రుచ్చిలిండు.

గీలువాడుట, దే. వి: చూ, చూ-గీలుగాడుట.

గీలుబు, దే. వి. చూ-గీలుపు-గీలుబుకోలు, అపహరణము: చూ, మ్రుచ్చిలి.

గీలుబుకొను, దే. స. క్రి: చూ, గీలువాడు.

గీలుబుకోలు, దే. వి: చూ, చూ-గీలుబు. పాం. 3, ఆ. 34.

గీలుబుచేయు, ద్వ. స. క్రి. (గీలుబు + చేయు): చూ, గీలువాడు.

గీలుపు, దే. వి: చూ, చూ-గీలుబు.

గీల్లకన్ను, దే. వి. మెల్లకన్ను: చూ, 'లోచనము. 1-౧.

గీల్లచూపు, దే. వి: చూ, మెల్లచూపు.

గీల్లు, దే. వి. చూ-గీల్లుకు. 1: చూ, నఖక్షతము; స. క్రి. 2. నఖక్షతముచేయు: చూ, చిదుము; 3. ఆకులు లోనగువాని: గోయ: చూ, చిదుము.

గీల్లుకు, దే. వి. చూ-గీల్లు: చూ, నఖక్షతము.

గీవులు, దే. స. క్రి. 1. గోకు. చూ-గీలు; చూ, అక్కు: 2. భేదించు: చూ, భేదిల్లు. 1.

గీవుడు, సం. వి. అ. పు. 1. సామవేదవేత్త: చూ, వేదాంతి. 1; 2. గాయకుడు: చూ, నీకారి.

గీనరి, దే. వి. =: చూ, కేనరి. 1.

గీనము, సం. వి. అ. న. తినుకు: చూ, సాపాటు.

గీలితము, సం. వి. ఇ: చూ, చూ-గీలితము.

గీ

గీ, సం. వి. ర్. శ్రీ. 1: చూ, సరస్వతి: 2: చూ, వాక్కు: దే. అప. (1) విందయందు దీర్ఘాదియైన ఆమ్రేడితశబ్దముయొక్క అద్యక్షరమునకు వచ్చెడి అదేశము. (దేవుడు గీవుడు, వారి గీలి, సావ్యకి గీత్యకి మొ.)

గీత, వై. వి. = ముక్కార: చూ, చూ-కీత.

గీతు, దే. స. క్రి: చూ, అక్కు.

గీటు, దే. స. క్రి. 1. (పండ్లు) కొలుకు: 2. (కన్ను) గీలుపు.

జై. 8, ఆ. 65: చూ, గీలుపు 1; 3. చిమ్ము: చూ, విసరు. 8.

గీత, దే. వి. 1. గీటు: చూ, రేఖ. 3; వా. వి. 2. బ్రహ్మవాసిన నుదుటిగీటు: చూ, రేఖ. 3; 3. అనాదరము: చూ, వహేల నము.

గీతకట్టియ, ద్వ. వి. వడ్డవాడు గీతలుగీయుట కుపయోగించెడు పరికరము. (చూ-గీతకట్టె.)

గీచు, దే. స. క్రి. చూ-గీయు. గోటనొక్క వ్రాయు, గీటుగీడు: చూ, చూ-గీచ్చు.

గీటడంగుట, దే. వి. చచ్చుట: చూ, సావు.

గీటడంగు, దే. అ. క్రి. చచ్చు: చూ, సమయు. (ప్రే. గీటడచు.)

గీటు, దే. వి: చూ, గీత. 1. 2. (చూ-గీత-గీటు-గోటు-గోటు)

గీటునఁబుచ్చు, దే. స. క్రి. లనదరించు. జై. 8. ఆ. 33: చూ, తిరస్కరించు.

గీటబద్ద, వా. వి. 1. చూళ్ళబద్ద; 2. కాలతదవ.

గీత, సం. వి. అ. శ్రీ. గ్రంథవేశము. (జగవేశము.)

గీతము, సం. వి. అ. న. 1. పాట. ధ్రువాదులతో జేర్చినపాట:

చూ, స్వరము. 2-౧౦; (2-౧౦); 2. గానశాస్త్రము; 3.

ఒకానొక వద్యము. దీనికి బ్రతిపాదమున నైదేసి గణములు.

నాలవ గణాదియందే విశ్రమము: చూ, వృత్తము. 1; వి. ఇ.

4. పలుకఁబడినది, చప్పుడుచేయఁబడినది (అనికొందలు):

చూ, శబ్దము. 2.

గీలి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. పాట: చూ, స్వరము. 2-౧౦; 2.

గోపకులగీతము: చూ, స్వరము. 2; 3. చంద్రాక్ష: చూ, వెలి

చంద్ర; 4. గీతము: చూ, తేలుగీతి.

గీపెట్టు, ద్వ. అ. క్రి. (గీత + పెట్టు) 1. ఏనుగుహాయి.

అచ్చు. యు. కాం. 822: చూ, శబ్దించు. 1-౯; 2. మొఱ

పెట్టు: చూ, రోదించు; 3. మ్రోయు. పాండు. 3, ఆ. 182:

చూ, శబ్దించు.

గీము, వై. వి. = గృహమ్. ఇల్లు: చూ, సదనము. 1.

గీయు, దే. స. క్రి. గీతగీయు: చూ, వ్రాయు.

గీరణగింజలు, దే. వి. బ. (చూ-గీరసంగింజలు-గీరసంగింజలు)

రేఖావీణకేళి: చూ, బాలికాక్రీడ.

గీరకుండు, సం. వి. అ. పుం: చూ, వేలుపుబొజ్జ.

గీరసంగింజలు, దే. వి. బ: చూ, చూ-గీరణగింజలు. కళా. 8,

ఆ. 200.

గీరసంగింజలు, దే. వి. బ. —పై— శకం. 2, ఆ. 18.

గీరా, వా. వి: చూ, చూ-గీరణ.

గీర్ణ, సం. వి. ఇ. త్రి. మింగుట : చూ, సాపాటు.
 గీర్ణేవి, సం. వి. ఈ. త్రి. చూ, సరస్వతి.
 గీర్వతి, సం. వి. ఇ. పుం. రూ-గీర్వతి: చూ, గీరకుడు.
 గీర్త, సం. వి. ఆ. త్రి. చూ, మహాశ్వేతివృత్తి *.
 గీర్వాణకుసుమము. సం. వి. అ. న: చూ, అవంగము*.
 గీర్వాణము, సం. వి. అ. పుం. దేవదాశ: చూ, భాష. 1.
 గీర్వాణుడు, సం. వి. అ. పుం. దేవుడు: చూ, వేలుపు.
 గీఱ, దే. వి. గీః: చూ, రేఖ. 3.
 గీఱు, దే. న. క్రి. రూ-గీఱులు. 1. గీః: చూ, అక్కు: 2.
 భేదించు. అక్కి. 1, ఆ. 95: చూ, భేదిల్లు. 1.
 గీఱుగాఱులు, ద్వ. వి. ఐ. ఒకరకము గాఱులు: చూ, భూషణము. 2.
 గీఱుడు, దే. వి. 1. గోఱుడు; 2. భేదనము: చూ, పోటము.
 గీఱునామము, దే. వి. గీఱగలిగిన నామము: చూ, వంగ
 నామము.
 గీలు, దే. ఆ. క్రి. కాఱు: చూ, ప్రవిండు.
 గీలుకొనుట, దే. వి. అభిముఖముగుట: చూ, రూ-గీల్కొనుట.
 గీలుకొలుపుట, దే. వి. పుష్పాదులు ధరించుట: చూ, రూ-
 గీల్కొలుపుట.
 గీల్కొనుట, దే. వి: చూ, రూ-గీలుకొనుట.
 గీల్కొలుపుట, దే. వి: చూ, రూ-గీలుకొలుపుట.
 గీవు, దే. వి: చూ, రూ-గిరవు. (అక్ర.)
 గీష్టువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. నలుడు: చూ, నర్తకుడు; 2.
 గాయకుడు: చూ, నీకారి.
 గీష్టుతి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. (రూ-గీఃపతి-గీర్వతి): చూ,
 వేలుపుటొడ్డు; 2. పండితుడు: చూ, సమర్థుడు.

గు

గుంధము, సం. వి. అ. పుం. = గుంధి-గొట్ట. (వికసించిన)
 పువ్వులగుంధి: చూ, పూగుంధి.
 గుంజ, సం. వి. ఆ. త్రి. 1. = గురిజ. పూసగురివెండః:
 చూ, శ్వేతపాకీ; 2. రూ-గుంజనః: చూ, ముల్లంగి; 3.
 అవ్యక్తమధురద్వని: చూ, స్వరము. 2 - ౪౬-(౧౩); 4.
 ఉప్పుకము: చూ, భూమి. 1-౭; 5. తప్పెట: చూ, వీణ. 1-౧౯;
 6. సితారు అనువాద్యము: చూ, వీణ. 1-౨౩; 7.
 ప్రమాణములచేత విషయమును పరిశీలించుట: చూ, విచారణ;
 8: చూ, మాతులుంగము *.
 గుంజకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, వృద్ధదారకము *.
 గుంజకృత్తు, సం. వి. త్. పుం. తుమ్మెద: చూ, భ్రమరము. 1.
 గుంజనము, సం. వి. అ. న. 1. గునగునమనుచప్పుడు: చూ,
 స్వరము. 2-౪౬-(౩౪); 2. తుమ్మెదలొద: చూ, స్వరము.
 2-౪౬-(౧౩౨).
 గుంజము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, పూగుంధి.
 గుంజర, సం. వి. ఆ. త్రి: చూ, సుఖిక్ష*.
 గుంజాగ్నిన్యాయము, న్యాయ. గురివెందగింజలను వివృనుకొనుట.
 గుంజిరము, సం. వి. అ. న: చూ, గుంజనము.
 గుంజిలిపెట్టు, దే. న. క్రి. గోపనముచేయు.

గుంజిచ్చు, దే. వి. ఐ. చతురుకబ్బుకొని రెండుకాళ్లు చేర్చిపెట్టి
 చూర్చుండిలేచుట. (రూ-గుంజేచు.)
 గుంజిచ్చుపెట్టించుకొనువేల్పు, ద్వ. వి: చూ, విదాయకుడు. 1.
 గుంజిలు, వా. వి. ఐ: చూ, రూ-గుంజిచ్చు.
 గుంజి, వై. వి. = కుంభ. 1. కండము: చూ, స్తంభము. 1-౧౦;
 2. కట్టుగొట్టు: చూ, స్తంభము. 1.
 గుంజనుసుగు, దే. వి. 1. విలుగుగొడ్డాడు; న. క్రి. 2. పరి
 హసముచేయు: చూ, వెక్కిరించు. 3.
 గుంజాటన, వా. వి. వ్యసనము.
 గుంజో, దే. వి. 1. తాడు ఈడు లోనగువారి మోపుమొదలు;
 2. తాటితేగ మొనయుండు బుట్టరసంచెడు గిజులు. కొబ్బరి
 (అనికొందలు). (కొన్నిచోట్ల పుట్టెలోని మొదటికిని అర్థము
 గలదు): చూ, సేనము; న. క్రి. 3. ఈడ్చు. హరిశ్చ. 4.
 అ. 162; హరిశ్చ. 5, అ. 17; 4. ఉతుకు: చూ, పులుము 4.
 గుంజలాడు, దే. న. క్రి: చూ, వెంటిగొను.
 గుంబ, వై. వి. 1. = కుంభము-గర్భము. రూ-కుంబ. కొలను:
 చూ, సరస్సు. 1; 2. = కుంభము. రూ-కుంబ చెఱుపు: చూ,
 సరస్సు. 1; 3. = కుంభము. రూ-కుంబ, పర్ణము: చూ,
 రంధ్రము. 1-౧; 4. భూసరిమాణిక్యము: చూ, రూ-కుంబ.
 4; 5. మల్లించినకొండ. ఆం. భా. ద్వి. 233: చూ,
 గొంట్రి; 6. వివిధమందిగుంత: చూ, పిట్ట; వా. వి. 7.
 (విశాఖపట్టణప్రాంతమున) చాలిక: "చూ గుంబకు పెండ్లి
 అయినది." చూ, ఆ; 1-౨౪౦; 8. చాలుడు: చూ,
 ఇరువు. 1-౨; 9. ఆడుగుటి: చూ, భగము. 12.
 గుంబుడు, వా. వి. (విశాఖపట్టణ ప్రాంతమున) చాలుడు: చూ,
 ఇరువు.
 గుంబక, దే. వి. గుంబుగు, దున్ని విప్రులుచ్చినవెనుక నేల
 సవరణచేయు సాధనము: చూ, పాపటము.
 గుంబకలకర, ద్వ. వి: చూ, రూ-గుంబకలకర*. (రూ-గుంబగలి
 చేరు-కలకర) (వాచక)
 గుంబక్రోవి, ద్వ. వి. అగ్నిప్రసవాయుధమును పిరంగి: చూ,
 వాణము. 1-౧.
 గుంబగలగర, ద్వ. వి: చూ, భృంగరాజము*.
 గుంబగలిజేరు, ద్వ. వి. —వై.—
 గుంబచాట్ల, ద్వ. వి. ఐ: చూ, చాలక్రిడ.
 గుంబమాలము, వై. వి: చూ, రూ-కుంబమాలము.
 గుంబనక్క, వై. వి. కిషి: చూ, సృగాలము.
 గుంబప్రాయ్య, ద్వ. వి. గుంబక్రవీ యేర్పడచిన ప్రాయ్య:
 చూ, హనంతి 1-౪-(3).
 గుంబి, దే. వి. 1. చేనిభాగము: రూ-గుంబ; 2. దున్నుట మొద
 లగువాని కేర్పబుకొన్న భాగము: రూ-గుంబ.
 గుంబు, వా. వి. —వై.—
 గుంబుగు, దే. వి: చూ, గుంబక.
 గుంతిరము, సం. విణ. (దూళి మొదలగువానిచే) కప్పబడినది:
 చూ, రూషితము.
 గుండ, దే. వి. 1: చూ, రూ-గుడ్డు. 1-2; వై. వి. 2. పొడి:
 చూ, సురుము.

గుండగి, దే. వి. నీరుకోడి; చూ, పుంజు.
 గుండడు, దే. వి. దానుడు; చూ, సేవకుడు.
 గుండకము, సం. వి. అ. పుం. 1. దుమ్ము: చూ, రేణువు. 1;
 2. = గుండక. ఉగ్రుదిప్పు: చూ, పాత్రము. 6; 3. అవ్యక్త
 మధురద్వని, మధురభాషణము (అని కొందఱు): చూ,
 స్వరము. 2-౪౬-(౧౫); విజ. 4. మలివము: చూ, మైల. 6.
 గుండక్రియ, అం: చూ, త్రీరాగము: (చూ, స్వరము. 2.)
 గుండగొయ్యి, ద్వ. విజ. (గుండ + కొయ్యి) దుష్టుడు: చూ,
 వ్యాధుడు. 2 (గుండగొయ్యి అని కొందఱు.)
 గుండతుంగ, ద్వ. వి. రూ. గుండతుంగ. తీగె గతికగడ్డి (అని
 కొందఱు): చూ, తృణము. 1.
 గుండము, సం. వి. అ. పుం. 1. — పై. —; వై. వి. (1) =
 కుండమి. నిప్పులగుండు: చూ, పెమ్మ. 1-౩౩; (హోమ
 గుండము అని వారుక); (2) = కుండమి. గొయ్యి, పల్లము:
 చూ, రంధ్రము. 1-౧౧.
 గుండా, దే. విజ: చూ, దిట్టడు.
 గుండారము, వై. వి. = గుండారము. దేరా: చూ, నదనము. 1.
 గుండారి, సం. వి. అ. పుం. త్రీ: చూ, గుండతుంగ*.
 గుండాలపు, సం. వి. ఉ. పుం. నీళ్ళమీదఁబడిన పాకే కార *:
 చూ, పాతుడు.
 గుండానిని, సం. వి. ఈ. పుం. త్రీ: చూ, గుండతుంగ*.
 గుండిక, సం. వి. అ. పుం. త్రీ. గుండికమనునది: చూ, నది.
 గుండికము, సం. వి. అ. పుం. విద్యుదు లోనగువాని విండి:
 చూ, సురుము.
 గుండి, వై. వి. = కుండికా: చూ, పాత్రము. 6.
 గుండియ, దే. వి: చూ, రూ. గుండె.
 గుండియరాయివడి, జా. ఒడతెలుంగక “మార్జాలం బామెలుకుం
 చూరమునుండికాంచి గుండియ రాయివడి యంగమాకంపింప
 నెలక కట్టినయె.” (నీతిపండిక-విగ్రహము.)
 గుండిలము, సం. వి. అ. పుం. మద్దెలమోఁడి: చూ, స్వరము.
 2-౪౬-(౨౮).
 గుండి, వై. వి. 1. = కరండము. బరజి: చూ, పాత్రము. 6;
 వా. వి. 2: చూ, దొత్తము.
 గుండు, వై. వి. = కుండిమి. 1. కొండ. అప్పు. సుం, కాం.
 57: చూ, వర్ణతము; 2. గుండ్రపు తాయి: చూ, రత్నములు.
 1-౧౨-(౧౦); 3. తునికగుండు: చూ, (పడికట్టు) రత్న
 ములు. 1-౧౨-(౧౭); 4. బొటుగుండు: చూ, పిరంగిగుండు;
 5. కపిలేగుండు: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(౨౬); 6.
 పెద్దతాయి: చూ, రాయి; 7. గోళకము: అం, ఖా. ద్వ.
 276: చూ, పూస: దే. వి. 8. గుమ్మము: చూ, పొద. 2; 9.
 గుజ్జము: చూ, హయము: వా. వి. 10. (వెండుకలు
 గొఱగఁబడిన) తల. “బోడిగుండు.”: చూ, శిరము. 1; 11.
 (తప్పిన తెక్కుపై నుంచఁబడిన) నున్న. “గుండునున్న.”:
 చూ, నున్న. 1. మొ.
 గుండుకొను, ద్వ. స. క్రి: చూ, వేష్టిండు. (అ. క్రి. గుండుగిలు).
 గుండుగుత్త, వై. వి: చూ, ఖండగుత్త.
 గుండుజల్లి, ద్వ. వి. పెద్దగంప: చూ, నల్ల. 1.

గుండపాగ, వా. వి: చూ, నీనకము. (1)-౨.
 గుండుపులుగు, ద్వ. వి: చూ, బటువుగువ్వ.
 గుండుబెండు, వా. వి. ఇలారము ఇటునటు బెనగకుండుటకై
 చుట్టును కట్టిన కట్టు.
 గుండుమల్లె, ద్వ. వి: వృత్తమల్లెక*: చూ, హసంతి. 2-౮.
 గుండుముడుపుగాడు, దే. వి. ఒకానొకపట్టు: చూ, పక్షి.
 గుండునూది, వా. వై. వి. తలగల నూది: చూ, నూది. 1-౪.
 గుండె, దే. వి. రూ. గుండియ. 1: చూ, హృదయము. (కుడి
 కర్దిక-కుడిజతరిక, ఎడమకర్దిక-ఎడమజతరిక అను నాలుగు
 గడులుగలిగి రక్తముతో నిండినదై గుప్పెడు పెరిమాణము
 గల ప్రాణాధారపు భాగము); 2: చూ, మనస్సు.
 గుండెకాయ, దే. వి: చూ, హృదయము.
 గుండెగాలి, దే. వి ప్రాణవాయువు: చూ, వాయువు. 1-౧-(౧).
 గుండెచెఱుగుట, జా. భయకంపితములు పుట్టుట “అ హా
 హాళిగాంచి వారిగుండె చెఱువైపోయెను.” (ధర్మజ రాజ
 సూయము.)
 గుండెబిడిననబంటు, జా. దయాదాక్షిణ్యదులు లేని బంటువంటి
 హృదయముగలవాడు.
 గుండ్ర, వై. విజ. = కుండల. వృత్తియందు గుండ్రమునకు
 మీఁది వర్ణము లోపింపఁగా మిగిలిన రూపము (ఉదా:—
 గుండ్రకంబము-గుండ్రకడుపు. మొ.)
 గుండ్రతుంగ. ద్వ. వి: చూ, రూ. గుండతుంగ*.
 గుండ్రదనము, దే. వి: చూ, వర్ణలము.
 గుండ్రన, వై. వి. = కుండల. — పై. —
 గుండ్రము, వై. విజ. = కుండల: — పై. — (కొన్నియెడల
 వృత్తియందు అంత్యవర్ణలోపము: చూ, గుండ్ర.)
 గుండ్రలు, దే. వి. బ. 1. పిండికొట్టి చెరుగఁగా వెనుకఁ లిడిన
 ఉండ్రలు: చూ, మొలుములు; 2. చెఱుకురాట్టు పు కంబములు:
 చూ, స్తంభము. 1-౬.
 గుండ్రలుకొలుపు, దే. అ. క్రి. గుడ్లగూబహయ. భాగ. 1,
 స్కం. 342: చూ, శబ్దించు. 1-౬.
 గుండ్రా, వై. వి. = గుండ్రా: చూ, గుండతుంగ* (దేశ్యమని
 శబ్దరత్నాకరము) (రూ. గుండతుంగ-గుండ్రతుంగ.)
 గుండ్రాయి, ద్వ. వి. (గుండు + తాయి) పొత్తరము, కల్వపు
 గుండు (అని కొందఱు): చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(౧౦).
 గుండించు, దే. అ. క్రి. కడుపులోఁ తిప్పు: చూ, తిప్పు.
 గుండింపు, దే. వి. 1. కడుపులో వికారము: చూ, వికారము.
 1; 2. గుండించుట.
 గుంత, వై. వి. 1. = కుండమి-గర్త. పల్లము: చూ, రంధ్రము.
 1-౧; (1-౬); 2. = గర్త. రూ. గుంట. పిటిఁదిమీఁదిగుంట:
 చూ, పిట్ట. (రంధ్రము. 1-౬.)
 గుండలము, సం. వి. అ. పుం. మర్లకశబ్దము: చూ, స్వరము.
 2-౪౬-(౨౮).
 గుండ్ర, సం. వి. అ. పుం. త్రీ. 1. = గుండ్రా. నాగమువై*: చూ,
 తృణము. 1; 2. మోరటి*: చూ, ప్రేంకణము; 3. తెల్ల*:
 చూ, తృణము. 1.

గూడపుష్పము, సం. వి. అ. పుం: చూ, వకుళము.
 గూడఫలము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రేగు. 1.
 గూడమజ్జి, సం. వి. ఇ. త్రీ: చూ, దానికాకిడ.
 గూడమారము, సం. వి. అ. పుం. భువంతరమార్గము: చూ, మార్గము. 1.
 గూడము, సం. వి. అ. న. = గుట్టు. 1. ఏకాంతము: చూ, రహస్యము; 2. త్రీపురుషుల గుటి: చూ, భగము. 12; 3. అమేద్యము: చూ, గూడము. 1; విజ. 4. దాచుచున్నది: చూ, రహస్యము. 3. (దాగియున్నది అని కొందఱు.)
 గూడముచ్చము, సం. వి. అ. పుం. ఏనుగు: చూ, హస్తీ.
 గూడమైదునము, సం. వి. అ. పుం. కాకి: చూ, దాయనము.
 గూడపర్వస్కము, సం. వి. అ. న. పురీషము: చూ, మలము. 1.
 గూడపర్వస్సు, సం. వి. న. పుం. కప్ప: చూ, హరి. 12.
 గూడపల్లిక, సం. వి. అ. త్రీ: చూ, మహాయమశపత్రిక.
 గూడపాక్షి, సం. విజ. = గుట్టు సాకిరి: చూ, కృతసాక్షులు: (చూ, గూడుడు).
 గూడాంగము, సం. వి. అ. పుం: చూ, తాబేలు.
 గూడాంఘ్రి, సం. వి. ఇ. పుం. పాము: చూ, సర్పము.
 గూడార్థకము, అం: చూ, పదచోషములు.
 గూడార్థము, అం. (అర్థము వెల్లడికానిది): చూ, కావ్యచోషములు.
 గూడుడు, అం. 1: చూ, కృతసాక్షులు: 2: చూ, సాక్షులు.
 గూఢోక్తి, అం. గూఢోక్త్యలంకారము. అర్థాలంకారములు నూతంతిలో నాకటి. ఒకరిని గూర్చినది వేరొక్కని సంగతిగా సుగడించు నట్లు వర్ణించుట. ఉదా. "ఒరునిచేను నీవుమేయఁ దిగునె, అదె త్రేతస్యాని వచ్చుచున్నాడు. వృష యవ్వంఁ దొమ్ము." చూ, అలంకారము. 3.
 గూఢోత్తరము, —పై—
 గూఢోత్పన్నుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, గూడజాడు.
 గూడ, వా. వి. 1: చూ, రూ-గుద్ద; 2. జాతిన పేర్లు, "గూడ దీనినది" (నింద్యము).
 గూడము, సం. వి. అ. న. (పుం, న. అని కొందఱు.) పురీషము: చూ, శనులము. 1.
 గూడలక్ష్మము, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొక వక్కి: చూ, వక్తి.
 గూన, దే. వి. పెద్దకుండ: చూ, భండము. 3—౮.
 గూనము, సం. విజ. విడువఁబడిన మలాదులు: (చూ, గూడము).
 గూనివాడు, దే. విజ. (గూను + వాడు): కుబ్జుడు: చూ, వామనుడు.
 గూను, దే. వి. 1. నడుముమీదివంపు; 2. కుటుబదనము: చూ, పొతుడు.
 గూనుడు, సం. విజ: చూ, విసర్గడు (వాడుక).
 గూనుగిల్లు, దే. అ. క్రి: చూ, పొతుడుపోవు.
 గూని, వై. వి. 1. = ఘాక. రూ-గుని: చూ, సకినంపులులుగు; దే. వి. 2: చూ, చెవిగూని. 1.
 గూనికత్త, దే. వి: చూ, మహాబంక.
 గూనిరి, దే. వి: చూ, మాసిగ. అం. భా. ద్వి. కూ. 289.
 గూరణము, సం. వి. అ. న: చూ, రూ-గురణము.

గూవనాలు, దే. వి. ఐ. జాలక్రీడ. వి. పు. 7, అ. 202.
 గూవాకము, సం. వి. అ. పుం: చూ. రూ-గువాకము.
 గూహనము, సం. వి. అ. న: చూ, దాచుట.
 గూహనాలింగము, అం: చూ, ఆలింగనములు.

గృ

గృంజనము, సం. వి. అ. న. 1. విషము తిన్నపశువుయొక్క మాంసము, పొదిగినమాంసము (లేక) విషముపూసిన అయ్యు ధముచేఁ జంపఁబడిన పశుమాంసము (అని కొందఱు): చూ, ఉచ్చము. 2-౧౨; పుం. 2. తెల్లకల్లి*: చూ, వెల్లల్లి: 3. కారుమునగ *: చూ, శ్రీగుప్తు. 1; 4 = గురిజ. గురి గింజ *: చూ, హస్తీకింద
 గృండీరము, సం. వి. అ. పుం. పెద్దనక్క: చూ, సృగాలము.
 గృత్పుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, మన్యకుడు.
 గృత్కున్నుడు, సం. వి. అ. పుం. వేదాంగము లాటిఁటితో: గూడ వేదముఁజ: విసవాడు: చూ, బ్రాహ్మణుడు.
 గృదువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1: చూ, మన్యకుడు; 2. ఆస గలాడు: చూ, ఇట్టుడు. 2; ఊ: పుం. 3: చూ, బుద్ధి.
 గృధ్ముక, సం. వి. అ. త్రీ. అనురాగము: చూ, స్నేహము. 1.
 గృధ్మువు, సం. విజ. ఉ: చూ, గర్దనుడు. 1-2.
 గృద్రనఖ, సం. వి. అ. త్రీ. ఉప్పి *: చూ, లవణి.
 గృద్రనఖి, సం. వి. ఈ. త్రీ. కలము, కోలి*.
 గృద్రపక్ర, సం. వి. అ. త్రీ: చూ, పొగకు.
 గృద్రఫల, సం. వి. అ. త్రీ: చూ, గృద్రనఖ*.
 గృద్రము, సం. వి. అ. పుం. 1 = గద్ద: చూ, హరిహ నుడు. 1-౧; విజ. 2: చూ, లోభి.
 గృద్రరాజము, సం. వి. అ. పుం. జటాయువు: చూ, హరి వాహనుడు.
 గృద్రవక్త్రి, సం. వి. అ. త్రీ: చూ, గృద్రనఖ*.
 గృద్రశీర్షి, సం. వి. ఈ. త్రీ. 1. వృక్షిగ్రము: చూ, సుద. 3; 2. పద్మకేసరము: చూ, పత్మము. 4.
 గృద్రనఖి, సం. వి. ఈ. త్రీ: చూ, గృద్రనఖ*.
 గృద్రసి, సం. వి. ఈ. త్రీ. = కిరుదెస. దొండిలోని వాకము: చూ, రోగము. 1.
 గృద్రహా, సం. వి. అ. త్రీ: చూ, గృద్రనఖ*.
 గృద్రాక్షి, సం. వి. ఈ. త్రీ: చూ, గృద్రపక్ర*.
 గృద్రాని, సం. వి. ఈ. త్రీ. —పై—
 గృష్టి, సం. వి. ఇ. త్రీ. 1. ఒకతూరి యానినయావు: చూ, దేనువు; 2. పాచిలిగి*: చూ, వైవలము; పుం. 3. వంది: చూ, సూకరము; విజ. 4: చూ, అపవృక్షము.
 గృష్టి, సం. వి. ఇ. పుం. 1: చూ, పాషండుడు; 2. షండుడు: చూ, సౌవిదల్లుడు.
 గృహ, అం: చూ, చేతనరక్తిములు.
 గృహకన్యము, సం. వి. అ. న. (నూతెడు) సన్నికట్లు. తిరు గలి (అనికొందఱు): చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(౨౩) అ
 గృహకన్య, సం. వి. అ. త్రీ. అంబుధివ్రవ, తద్వి. అంబుధి వ్రవ*, పుత్రకమారి, అజర, కలబంద: చూ, కలబంద*.

గృహకపోతము, సం. వి. అ. పుం: చూ, పావురము.
 గృహకాండము, సం. వి. అ. పుం. గజపిప్పలిక: చూ,
 పిప్పలి. 1.
 గృహకారి, సం. వి. న్. పుం. ఒకానొక పురుగు: చూ,
 పురుగు.
 గృహగోధ, సం. వి. ఆ. త్రీ: చూ, బల్లి.
 గృహగోధిక, —పై.—
 గృహగోలిక, —పై.—
 గృహజీ, సం. వి. ఈ. త్రీ: చూ, శుక్రము. 1.
 గృహతజీ, సం. వి. ఈ. త్రీ. వీధి. బిజాణు (అని కొందఱు):
 చూ, మార్గము. 1.
 గృహదాహకుడు, అం. ఇంటి నిప్పిడువాడు: చూ, ఆత
 రాము. 2.
 గృహదీపికాన్యాయము, న్యా. ఇంటిదీపమున్నయెడల నిల్లం
 తయుఁ ప్రకాశింపఁజేయురీతి.
 గృహదుశ్చరితము, అం: చూ, ప్రకాశింపఁజేయఁగూడనివి.
 గృహదేవత, సం. వి. ఆ. త్రీ. గృహదైవము, ఇష్టదేవత, కుల
 దేవత; (తె. ప): ఇలువేలుపు.
 గృహదైవము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—
 గృహదైవము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, సర్వతో
 భద్ర. 1—4: పాలతేకు*; 2. వినగుమ్మడు, తేకు*:
 చూ, సర్వతోభద్ర. 1—3: 3. పెద్దపేకు*, కాకోటము:
 చూ, సర్వతోభద్ర. 1—3.
 గృహధూమము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, పొగ.
 గృహనాశనము, సం. వి. అ. పుం: చూ, పావురము.
 గృహనీడము, సం. వి. అ. పుం: చూ, పిచ్చుక.
 గృహపతి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. గృహస్థుడు, గృహవిత్తుడు,
 విశ్వాగ్నిహోత్ర (అని కొందఱు): చూ, యజమానుడు;
 2. ప్రెగ్గడ: చూ, మంత్రి. 1; 3. సదాదాత: చూ, పత్రి;
 4. తపాలా కాగితము తెచ్చెడువాడు (పోస్టుమేన్): చూ,
 వేగువాడు.
 గృహపాతకము, సం. వి. అ. పుం. ఇల్లు, వాస్తుపు: చూ,
 సదనము. 1.
 గృహబద్ధకుమారీన్యాయము, న్యా. కలబంద యింట్లోగట్టిన
 పెరుగును పెరుగుదు చావనుచావడు అను విధము. (పెరుగు
 నని కొందఱు.)
 గృహబలిప్రియము, సం. వి. అ. పుం. కొంగ: చూ, బకము.
 గృహబలిభుక్కు, సం. వి. జ్. పుం. 1: చూ, పిచ్చుక;
 2. కొంగ: చూ, బకము; 3. కాకి: చూ, వాయనము.
 గృహభూదారము, సం. వి. అ. పుం. పండికొక్కు: చూ,
 మూషికము.
 గృహమణి, సం. వి. ఇ. త్రీ. దివ్యై: చూ, స్నేహశము.
 గృహమాచిక, సం. వి. ఆ. త్రీ: చూ, సకినంపుఁబులుగు.
 గృహమారాల్నాయము, పా. బయటనున్నను నేనుంగనకుఁ
 గల గోరవము ఇంటనున్నను పిల్లికి లేదనువిధము.
 గృహము, సం. వి. అ. న. 1. = గీము. ఇల్లు: చూ, సదనము.
 1; 2. పెండ్లాము: చూ, భార్య; అం. 3: చూ, దానములు;
 4: చూ, మహాదానములు.

గృహమృగము, సం. వి. అ. పుం. కుక్క: చూ, శునకము.
 గృహమేది, సం. వి. న్. పుం: చూ, చూ-గృహస్థు.
 గృహయావ్యుడు, సం. వి. ఆ. పుం. —పై.—
 గృహయాలుపు, సం. విజ. ఉ. గృహీత: చూ, గ్రాహకుడు
 (గ్రహయాళువు అని కొందఱు.)
 గృహసీమ, అం: చూ, సీమ. 1-ం.
 గృహస్థ, సం. వి. అ. పుం. = గేస్తు. గ్రస్తు. చూ - గృహ
 స్థుడు: చూ, యజమానుడు.
 గృహస్థుడు, —పై.—
 గృహస్థధర్మము, సం. వి. అ. పుం: చూ, ఇంటిపట్టు.
 గృహస్థాణము, సం. వి. అ. న. నిత్రాడు: చూ, స్తంభము.
 1-ంం.
 గృహంతరము, సం. వి. అ. న. మూడుత్రోవలు కలిసినత్రోవ:
 చూ, మార్గము. 1.
 గృహీక్షము, సం. వి. అ. న. కిటికీ: చూ, వాతాయనము.
 గృహీగతుడు, సం. వి. అ. పుం: అతిథి: చూ, పండు. 4.
 గృహధిపుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, గృహస్థు.
 గృహస్థము, సం. వి. అ. న. పులిగడుగు: చూ, శుక్రము. 1.
 గృహయనితుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, గృహస్థు.
 గృహరామము, సం. వి. ఆ. పుం. ఇంటితోట: చూ, వనము. 2.
 గృహలిక, సం. వి. ఆ. త్రీ: చూ, బల్లి.
 గృహవగ్రహణి, సం. వి. ఈ. త్రు. గడప: చూ, దేహశి.
 గృహళయ, సం. వి. ఆ. త్రీ: చూ, తాంబూలి*.
 గృహశ్మ, సం. వి. న్. పుం. (మాతెడు) నన్నెకట్లు. తరుగలి
 (అని కొందఱు): చూ, రత్నములు. 1-ంం-(౨౭).
 గృహి, సం. వి. న్. పుం: చూ, గృహస్థు.
 గృహిణి, సం. వి. ఈ. త్రీ. 1. పెండ్లాము: చూ, భార్య; 2.
 ఎఱ్ఱకుప్పెర: చూ, భ్రమరము; 3. కణుడురీగ: చూ,
 మక్షిక. 1-౨; 4: చూ, గృహస్థము.
 గృహీత, సం. విజ. ఋ: చూ, గృహయాలుపు.
 గృహీతము, సం. విజ. 1. గ్రహింపఁబడినది: చూ, స్వీకృతము;
 2. అందుబడి: చూ, ప్రాప్తము. 1; 3. తెలియఁబడినది:
 చూ, వ్యక్తము; 4. దరింపఁబడినది: చూ, హితము. 2.
 గృహీతి, సం. వి. ఇ. త్రీ. (గ్రహింపఁజాలిన) బుద్ధి: చూ,
 బుద్ధి.
 గృహైకదేశము, సం. వి. అ. పుం. ఇంటిచోపా: చూ, సద
 నము. 1.
 గృహోరకము, సం. వి. అ. న: చూ, గృహస్థము.
 గృహోలిక, సం. వి. ఆ. త్రీ: చూ, బల్లి.
 గృహ్య, సం. వి. ఆ. త్రీ: చూ, చూ-గృహ్య.
 గృహ్యకము, సం. వి. అ. పుం. 1. పెంపుడుమృగము లోనగు
 నది: చూ, దీమము; విజ. 2. ఒకరిపక్షమున నున్నది: చూ,
 సదాధీనము.
 గృహ్యకుడు, సం. విజ: చూ, గృహ్యుడు.
 గృహ్యము, సం. వి. అ. న. 1. కర్మతోధక గ్రంథము: చూ,
 పుస్తకము; పుం. 2. పెంపుడుమృగము లోనగునది: చూ,
 దీమము; 3. గొడుగుగడ్డి*: చూ, తృణము. 1; 4. పేట:

చూ, గుహ్యః; విజ. 5. తోఁతువైనది: చూ, పశము; 6. ఒకరవశమున నున్నది: చూ, పరాధీనము.
గృహ్యండు, సం. విజ: చూ, గృహ్యండు. అన్వతంత్రండు.

గ

గంగేట. దే. వి: చూ, రూ-కెంగట.
గంజి, వా. వి: చూ, రూ-గంజి "కానంత గంజికాగిరిని" (హీన జాతుల వాడుక.)

గంజాయి, వై. వి. = కలంజి: చూ, గంజా. 1.
గంజనము, దే. వి. కద్దెవిరుపుమాట. నను. 4, ఆ. 44: చూ, శబ్దము. 2.

గంటించు, దే. అ. క్రి. 1. చలించు: చూ, సలించు; వా. 2. (మెడపట్టి) త్రొయించు.

గంటు, దే. వి. 1. చలనము. కణ. 3, ఆ. 45: చూ, లోలము; ఆ. క్రి. 2. చలించు. హరిశ్చ. 3, ఆ. 12: చూ, సలించు; 3. తొలఁగు: చూ, విరియు. 5; స. క్రి. 4. త్రోయు: చూ, నిషేధించు; 5. పఠించు, జై. 5, ఆ. 11: చూ, పఠియో గించు. 2.

గంటుట, వా. వి. త్రోపుట: చూ, నిషేధము.
గంటువడు, ద్వ. ఆ. క్రి. (గంటు + వడు) తక్కు. జై. 3, ఆ. 105: చూ, మిడివోపు.

గంటెము, దే. వి. 1. జంటనేతలబట్ట. రూ-గింటెము, స్వా. 5, ఆ. 14: చూ, వత్తము. 1-43; 2. దట్టము: చూ, సాంఘము.
గండ, వై. వి. 1. = గండక-గండ. చేపపిల్ల: చూ, మర్చ్యము. 1; 2. సోదనము: చూ, శక్తి. 1.

గండకము, —పై.—
గండె, వై. వి. =: చూ, రూ-గండ. 1.

గెచ్చలు, దే. వి. గేలి: చూ, సరిహాసము. (అప).
గెచ్చ, వా. వి: చూ, రూ-గచ్చ. ఆం. ధా. ద్వి. 47.

గెజ్జ, దే. వి. ఒకరకము చేప: చూ, మత్స్యము. 1.
గెజ్జె, దే. వి. గుత్తుపుడెక్కు: చూ, వింఖము.

గెడ, దే. వి. 1. దగ్గఱ స్వా. 5, ఆ. 14: చూ, సమీపము; 2. జత: చూ, సంగడి. 5; 3. వేటజడగిన యొకానొక సాధనము: చూ, బాణము. 1-౮౦; వై. వి. = కాండ. రూ-గడ; 4. నిడుపాటికోల: చూ, స్తంభము. 1-౯; 5. కంఠము: చూ, స్తంభము. 1; 6. వెదురు: చూ, వేణువు; 7. ఓడకంఠము: (వడవత్తోపుడు) గడ (అని కొందఱు): చూ, స్తంభము. 1-౧౦. (వాడుక).

గెడ్డ, వై. వి. =: చూ, రూ-గడ్డ (వాడుక.)
గెచ్చము, వై. వి. =: చూ, రూ-గడ్డము. (వాడుక.)

గెనయు, దే. అ. క్రి. పుష్టియగు: చూ, పోషించు.
గెనసు, దే. వి: చూ, ఉరలగడ్డ*.

గెనుసు, వా. వి. —పై.—
గెనుసుమంప, —పై.—*: ఉరలగడ్డ, గెనసు-రూ-గెనుసు -

గెనుసుమంప; (సం.వ.)-అలుకము. అలుపు. రూ-అలూపు. క్రోష్టము.

గెబ్బు, వై. వి. 1. = గర్భము: చూ, హంతకము; స. క్రి. 2. అపహరించు. విజ. 1, ఆ. 150: చూ, ప్రుచ్చిలించు; 3. గ్రహించు: చూ, ప్రాపించు.

గెజ, దే. వి. గీత. బాగ. 1, స్కం. 515: చూ, రేఖ. 3.
గెల, వై. వి. = గుటచ్చు. రూ-గెల (పూలయొక్కయు, కాయల యొక్కయు వృద్ధియొక్కయు) గెల: చూ. పూగుత్తి (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము.)

గెలివి, దే. వి. 1. రూ-గెలివిడి: చూ, సంతోషము; 2: చూ, వికాసము.

గెలివికాడు, దే. వి. 1: చూ, సౌందర్యవంతుడు; 2: చూ, హృష్టుడు.

గెలివిడి, దే. వి. 1: చూ, రూ-గెలివి. 1; 2. రూ-గెల్విడి. గెలుపు: చూ, విజయము. 1.

గెలుచు, దే. అ. క్రి. 1. పోవు: చూ, వెళ్లు. 3: ఆం. ప్రే. 2. పుచ్చు: చూ, పుష్పించు; స. క్రి. 3. జయించు: చూ, విజయమునొందు.

గెలువము, దే. వి: చూ, విజయము. 1.
గెలుపు, దే. వి. (రూ-గెల్పు-గెలివిడి-గెల్విడి-గెలువము)-పై..

గెలుపుకాడు, దే. విజ. మేలుచేయు: చూ, విజయి.
గెలుపుకొను, దే. స. క్రి: చూ, గెలుచు. 3.

గెలుపుపేదగలాడు, దే. వి. పార్థుడు. సాం. దే. 16: చూ, విజయుడు. 1.

గెలుపునాసయొడయడు, ద్వ. వి. —పై.— వేం. ఆం. 19.
గెలువము, దే. వి. 1: చూ, రూ-గెలుపు; వా. వి. 2. (వృత్తిచేక మండు) జయము పొందసేరము. "సందెము గెలువము."

గెల్పు, దే. వి: చూ, రూ-గెలుపు.
గెల్పుకొను, దే. స. క్రి: చూ, రూ-గెలుపుకొను. అచ్చ. సం. కాం. 160.

గెల్లి, దే. వి. ఉప్పుకుప్ప: చూ, లవణము. 1.
గెల్లు, వై. వి. కలకలము: చూ, స్వరము. 2.

గెల్విడి, దే. వి: చూ, రూ-గెలివిడి.

గే

గేండుకము, సం. వి. అ. పుం. చెంచు: చూ, బంతి. 3.
గేండుపు, సం. వి. ఉ. పుం. —పై.—

గేండుకము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—
గేండుకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-గేండుకము.

గేదెకాళ్లవాడు, దే. విజ: చూ, కొంగకాళ్లవాడు.
గేదంగి, వై. వి. = కేకకి. రూ-గేదంగి: పచ్చపూమొగలి* (ఇది శవపూజ కనర్హము): చూ, మొగలి.

గేదంగి, వై. వి. = —పై.—
గేదె, దే. వి. 1. పొట్టిబట్టె: చూ, మహిషి; 2. బట్టె: చూ, మహిషి.

గేదెచెలవ, దే. వి. మూడేండ్ల ఎనుపసూడ: చూ, మహిషి.

గేయము, సం. వి. అ. న. 1. పాట: చూ, స్వరము. 2. ౧౭; విజ. 2. పాడదగినది: చూ, సంగీతము; 3. పాడునది: చూ, సంగీతము.

గేయము, సం. విజ. గానముచేయువాడు; చూ, సీకారి.
 గేరంజనము, సం. వి. అ. పుం. = చూ, కేరజము.
 గేలము, వా. వి. 1. నూరిలోని బొక్కెనలందీయు ఇనుప
 కొక్కెములుగల గుత్తి; 2. చేపలనుబట్టు కొక్కెము.
 (గలము అని కొందఱు.)
 గేలి, వై. వి. = కేళి: చూ, పరిహాసము.
 గేలికొట్టు, ద్వ. స. క్రి. రూ-గేలికొను, పరిహాసించు: చూ,
 పెక్కిరించు. 3.
 గేలికొను, —వై.—
 గేల్లువు, సం. వి. క. పుం. 1: చూ, గేయడు; 2. పెట్టు
 గుడు: చూ, శైలముడు.
 గేస్తు, వై. వి. = గృహస్థ: రూ-గేస్తుడు: చూ, గృహస్థు.
 గేస్తుడు, వై. వి. = —వై.—
 గేస్తురాలు, ద్వ. వి. (గేస్తు + అలు) ఇల్లాలు: చూ, భార్య. 1.
 గేహము, సం. వి. అ. పుం, స. 1. = గీము. ఇల్లు: చూ,
 సదనము. 1; న. 2. పెండ్లాము: చూ, భార్య. 1.
 గేహవర్ణము, సం. వి. అ. పుం. జ్ఞనిగృహము: చూ, హయము.
 1-౧౩.
 గేహళి, సం. వి. ఈ. ప్రి. గడప: చూ, దేహళి.
 గేహ, సం. వి. న్. పుం: చూ, గృహస్థు.
 గేహేనర్తి, సం. విజ. న్. ఇంటిపోనుండి ప్రగల్భోక్తులు పలుకు
 వాడు: చూ, వక్త. 1.
 గేహేకూరన్యాయము, న్యా. ఇంట్లో దంబములుకొట్టువాఁ డేను
 వికీఁ బినికిరాడను విధము.
 గేహేటాయడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, గేహేనర్తి.

గ్ర

గ్రందారబ్రాహ్మణులు, అం: చూ, కపూరియే బ్రాహ్మణులు:
 (చూ, బ్రాహ్మణులు.)
 గ్రతి, సం. వి. ఈ. ప్రి. 1. సామవేదము: చూ, వేదము; 2: చూ,
 స్వర్ణము.
 గ్రతొల, అం. నేపాళచేపు బ్రాహ్మణులలో నొక తెగవారు:
 చూ, బ్రాహ్మణులు.
 గ్రరమ్మ, వా. వై. వి. = గోరి. రూ-గరవరమ్మ “గ్రరమ్మ సంబ
 రము”: చూ, పార్వతి. 1.
 గ్రరి, సం. వి. ఈ. ప్రి. నిబిషిష్టులి: చూ, శకులాదని. 2.
 గ్రరికము, సం. వి. అ. న. జేగురురాయి: చూ, రక్తిములు.
 1-౧౨-(౧౨); 2. కాకివింగరము: చూ, జేగడ; 3.
 బంగారు: చూ, లోహము. 1.
 గ్రరికాక్షము, సం. వి. అ. పుం. జలమధుకము: చూ,
 మధుకము.
 గ్రరికుడు, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, కిరాకుడు; 2. గాన
 విద్యావిశారదుడు: చూ, సీకారి.
 గ్రరేయకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, కారుషోకము.
 గ్రరేయము, సం. వి. అ. న: చూ; నిలాజిత్తు.

గొ

గొ, డే అవ్వ. చూపుటయందు వచ్చును. “అదిగొ, ఇదిగొ.”
 మొ.
 గొంగ, డే. వి: చూ, శత్రువు.
 గొంగడి, వై. వి. = కంబళ: చూ, రూ-గొంగళి (దేశ్యమని
 శబ్దరత్నాకరము.)
 గొంగడికాడు, డే. వి. ఒకానొకపక్కి: చూ, పక్షి.
 గొంగడిపురుగు, వై. వి: చూ, కంబళపురుగు.
 గొంగళి, వై. వి. =: చూ, రూ - గొంగడి (దే. అనిక. ర):
 చూ, వత్తము. 1-౧౬.
 గొంగళ్లనేయుపాడు, ద్వ. వి: చూ, అశాశిపుడు. 2.
 గొంజి, డే. వి. రూ-గొంజు-గొంజురాలు-గొంజురాలు. అం, భ. ద్వి.
 వై. 263: చూ, వంద్య: (చూ, ప్రి. 1-౧౨.)
 గొంటరి, డే. విజ. (గొంటు + అరి; కుత్తితుడు, కతినుడు
 (అనికొందఱు.) శకం. 2, అ. 118: చూ, వ్యాధుడు. 2.
 (స్వార్థమున అరి.)
 గొంటి, డే. విజ. దుష్టురాలు: (వెంటర. 2.): చూ, ప్రి.
 1-౪౬-(౨.)
 గొంటు, డే. విజ. 1. దుష్టుడు. స్వా. 4, అ. 14: చూ,
 వ్యాధుడు. 2; వై. వి: 2. = కుంఠ: కుత్తితుడు: చూ,
 వ్యాధుడు. 2; 3. = కుంఠ: కుత్తితము: చూ, హీనము. 1;
 4. బందలేనివక్క: చూ, పోక.
 గొంటుకాడు, ద్వ. విజ. కతినుడు. “గొంటుకాడు మువ్వ
 గోపాలరాయుడు,” క్షేత్రయ. (స్వార్థమున కాడు): చూ,
 వ్యాధుడు. 2.
 గొంటుపోక, వై. వి: చూ, గొంటు. 4.
 గొంబ్ర, డే. వి. సీరానివృత్తి: చూ, లాంగలము. 1.
 గొంబ్రాట, వా. వి. (హివీరి తిప్పకొనుటతైనను తీచి: రేసంఠ)
 పని: చూ, గోజాట.
 గొండిలి, వై. వి. = క్రిడ. రూ-గొండి-గొండ్లి. 1. కుండలాకార
 నృత్యము: చూ, వ్యంజకము. 1; 2. అట, నృత్యము: చూ,
 వ్యంజకము. 1; 3. క్రిడ: చూ, విలాసము. 1; 4. నర్తకి:
 శైలాది: చూ, ప్రి. 1-౧౬.
 గొండిలు, వై. వి. బ. ఒకానొక నతి: చూ, హజీగలు.
 గొండెము, డే. వి. తలుపుచిలు. రూ-గొండెము - గొక్కెము -
 గొణ్ణెము. అచ్చ. బాల, కాం. 21: చూ, విష్కంభము. 2.
 గొండ్లి, వై. వి. =: చూ, రూ-గొండిలి (నృత్యము..వను.
 1, అ. 104.)
 గొండెము, డే. వి: చూ, రూ-గొండెము.
 గొంతి, వై. వి. = కుంతి. రూ-గొంతి. 1. పాంశరాజుధార్య:
 చూ, కుంతి. 1; 2. అడుచి: చూ, ప్రి.
 గొంతు, వై. వి. 1. = కంఠము. రూ-గొంతుక: చూ, మెడ
 (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము); 2. కంఠధ్వని. “నిగొంతు
 విని వచ్చితిని”: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౨);
 3. కుక్కుటాననము. “గొంతు చూర్చున్నాడు:” (చూ.
 కుక్కుటము. 9): చూ, అననములు.

గొంతుక, వై. వి. = కంఠము. —పై.— (దేశ్యముని శబ్ద రత్నాకరము.) (కంఠవ్యసని. — “నీకు అంతగొంతుక యొందుకు.”)

గొంతుకపోక, ద్వ. వి. గొంతుముడి: చూ, ముడి. 5.

గొంతుమాటు, దే. వి: చూ, విన్నాణములు.

గొంతుముడి, దే. వి. కంఠముడి: చూ, ముడి. 5.

గొంతెమక్కెల్లు, వా. అలవ్యమైన కోర్కెలు. “కొనరి గొంతెమ కోరికల్ గోరెనేని.” పాండు. 4, ఆ. 165.

గొంతెమగోరు, దే. వి. (గొంతెమ + కోరు): చూ, లంఠెనవ రము*. (లంఠెనవరము-నవరపురిగె నమూలము చితుకఁ గొట్టి ‘కార్పనదైవల్ పైన్, వాసనవేయును. దీనితో ప్రసారశీతైలమును చేయుదురు.)

గొంతెమ్మ, వా. వి. (పంచమకాలహరు పూజించు) ఒకానొక గ్రామదేవత: చూ, మహాలక్ష్మి. 3. (గొంతెనమ్మ - గొంతే లమ్మ అనియు నందురు.)

గొంది, దే. వి. 1. మూల: చూ, విడిక్కు. 2. పర్వతము యొక్క అత్యల్పకోణము: చూ, విడిక్కు.

గొంట్ల, వై. వి = రూ-గొండ్లి: చూ, రూ-గొండిలి.

గొగ్గి, దే. వి. 1. కిరిటము. అం. థా. ద్వి. 204: చూ, సీన కము. 1; 2. అరమ్మమాక్తికము: చూ, రత్నములు. 1-౧—(౧౦); విజ. 3. పచ్చకక్కవైనది. “గొగ్గిపండ్లు.” మొ: చూ, కొక్కి.

గొగ్గిట, దే. వి. బిర్బరత్వము.

గొగ్గిపండ్లవాడు, దే. వి: చూ, మిడిపండ్లవాడు. అం. థా. ద్వి. 121.

గొజ్జంగ, వై. వి. = కుట్టక. పన్నీరుపూచెట్టు (అనివాడుక)*. కళా. 6, ఆ. 249: రూ-గొజంగి-గొజంగి-గొజంగ-గొజంగ-గోజంగి-గోజంగి; (సం. ప.): —కంఠకాధ్యము. కుట్టక.

గొజ్జంగ, వై. వి. = —పై.—

గొజంగి, వై. వి. = —పై.—

గొజు, దే. వి. ఇగిరిన పులుసుహురల్ నగునది (అం. పద పా.)

గొజ్జంగి, వై. వి. = చూ, రూ-గొజ్జంగ. అం. థా. ద్వి. 52.

గొజ్జంగిపీరు, వై. వి. పన్నీరు: చూ, సలిలము. 1—౩౦.

గొజ్జంగిపువ్వు, వై. వి. చూ, పన్నీరుపువ్వు.

గొజ్జంగ, వై. వి. = చూ, గొజ్జంగ. స్వా. 3, ఆ. 84.

గొజ్జంగిలైలు, ద్వ. వి. ఒకరకము వస్తు: చూ, ఛాన్యము.

గొటగొట, దే. వి. గోండ్రించుట తోనగువానియందగు ద్వన్యము కరణము. పా. 1, ఆ. 88: చూ, హూహూ.

గొట్టము, దే. వి: చూ, ఊడఁగ్రోవి.

గొట్టాలమ్మ, వా. వి. కలరాదేవత: చూ, మహాలక్ష్మి. 3.

గొట్టి, దే. వి: చూ, సమృదంశ*.

గొట్టికొండ్రు, దే. వి. ఐ: చూ, వేగువాడు.

గొట్ట, దే. వి. 1: చూ, శత్రువు. రా. వి. 3, ఆ. 8; 2: చూ, వ్యక్తము. 2; విజ. 3. కఠినము: చూ, బెడిచము. 4. దుర్లభము: చూ, వెక్క-నము. 3; 5. చెడ్డది: చూ, దుష్టము.

గొట్టె, వై. వి = ఘోటబటి*: చూ, రేగు.

గొట్టియ, వై. వి. = ఘోటా. రూ-గొట్టెబడరి*: చూ, రేగు.

గొట్టె, —పై.—

గొడఁగు, దే. స. శ్రీ. మాట వెడలనీక నోటనె గొణగొణ యను: చూ, రూ-గొణగు.

గొడగ, వై. వి. = కూటకమ్. ఏడికోలలేనినాగలి, గొణగ, దుంప: చూ, లాంగలము. 1.

గొడగర, దే. వి. రూ-గొడగరి. చెప్పులుకుట్టి జీవించెడు జాతి: చూ, మాదిగ.

గొడగరవాడు, దే. వి. రూ-గొడగర-గొడగరి-గొడారి-గొడారి వాడు-గోడలి: చూ, మాదిగ.

గొడగరి, (గొడగర + ఇ) —పై.—

గొడవ, దే. వి. 1. అపద. స్వా. 4, ఆ. 68: చూ, శవత్తు. 2. పెగ. స్వా. 5, ఆ. 18: చూ, శోకము. 3. కలఁత: చూ, సంతాపము. 4. అడ్డు: చూ, నిరోధము. 1; 5. తిప్ప: చూ, నేరము. వా. వి. 6. కంఠము: “వారి యింటిలోని గొడవ వినలేము”: చూ, యుద్ధము.

గొడపాల, దే. వి: చూ, దేవగంధ* (గోడపాలఅని కొందఱు.)

గొడారి, దే. వి: చూ, రూ-గొడగరి.

గొడారివాడు, దే. వి. —పై.—

గొడిగ, వై. వి. = గుడికా. గులకఱాయి: చూ, రత్నములు. 1—౧౨—(౨౩).

గొడగల్లు, వా. వి. 1. నిఘ్రాడు. 2. పనికిమాలినవాడు.

గొడియ, దే. వి. అందలముయొక్క ఒకానొక అశయనము: చూ, రూ-గొడె.

గొడివె, దే. వి. 1. కష్టము: చూ, శోకము. 2. అపద, ఉప ద్రవము (అని కొందఱు): చూ, విపత్తు.

గొడుగు, దే. వి. రూ-గొడువు: చూ, వారిత.

గొడుగుగడ్డి, దే. వి. గ్రుడ్డికామంచి*: చూ, తృణము. 1.

గొడుగుపావలు, ద్వ. వి. ఐ. గొడుగువలెనుండు పాదరక్షలు: చూ, సమ్మోళిగులు. 1—౨.

గొడుగుబల్ల, దే. వి. 1. తలుపుమీది కుటుసము తిరిగెడుపల్లె: 2. ద్వారముమీదిచెక్క.

గొడుగుమెత్తులు, దే. వి. ఐ. వాటముపెట్టి ఓరలు నన్నగఁ దీర్చిన వెడలుపుమెత్తులు.

గొడువు, దే. వి: చూ, రూ-గొడుగు.

గొడె, దే. వి: చూ, రూ-గొడియ. రా. వి. 2, ఆ. 43.

గొడ్డ, దే. వి. 1. బిణుము: చూ, బెడిచము. వా. వి. 2. కోవము. “నామీద నీకింతగొడ్డయేల?": చూ, రోషము; దే.

వి. ఐ. 3. విరుసుమాట. రా. వి. 1, ఆ. 54: చూ, శబ్దము. 2; విజ. 4. బిణువైనవాడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.

గొడ్డగము, వై. విజ. = కుట్టక. బాడకము: చూ, హింసితము.

గొడ్డకనము, వై. విజ. మూఢత్వము.

గొడ్డలి, వై. వి. = కుతార: చూ, ముద్గరము.

గొడ్డు, దే. వి. 1. గొర్రాలితనము; 2. (ఈనవి పశువు) ఆవు (లేక) గేదె: చూ, వంక్క. 2. (చూ, దేనువు); 3. గొర్రాఁ వంద్య: చూ, త్రీ. 1-౧౨; 4. పశువు. వై. 6. ఆ. 265.

చూ, మృగము. 1; విజ. 5. ఉశక్తి: చూ, తానము. 1; (గొడ్డుంబి = నూకలు లేవి యంబి; ఇట్లు గొడ్డుజావ, గొడ్డు సంకటి: గొడ్డేలు. = నీళ్లు లేని యేలు: గొడ్డుచెట్టు = పలములేని చెట్టు ఇత్యాదులు.)

గొడ్డుగోలకర, ద్వ. వి. (గొడ్డు + కాలకర) రంకుటక: చూ, ముషవి. 1.

గొడ్డుబోతు, దే. విజ. (గొడ్డు + బోతు): చూ, వ్రాజె. గొడ్డుమాడు, ద్వ. విజ. అపకేళి: చూ, పృక్షము.

గొడ్డురాలు, దే. వి. (గొడ్డు + రాలు) రూ-గొండాలు, వంద్య: చూ, శ్రీ. 1-౧౨.

గొడ్డుపొవు, దే. అ. క్రి. (గొడ్డు + పొవు) పొల్లపొవు. అశ్రీ. 4, అ. 135: చూ, వృద్ధమగు; 2. పొరుషహీనమగు: 3. గొండాలుగు. జై. 6, అ. 115.

గొడ్డేలు, దే. వి. (గొడ్డు + డేలు). 1. నీళ్లులేని యేలు: చూ, నది; 2. స. క్రి. 2. గుత్తయత్తు.

గొడ్డాయి, దే. వి: చూ, రూ-గొడ్డాయి. పాండు. 3, అ. 223. గొడ్డాయి బిడ్డ కుట్టే మెలుగును, లో. ఉదా. "క. లోలర మిలుడయినం దా, నేలాత్తెలు నృజించు నిటు వేళ్యలకుం, పిలెలుగక చెలిచెను విది, కూళయ గొడ్డాయిబిడ్డ కుట్టే మెలుగున్." వైజ 3, అ. 128.

గొణుగు, దే. అ. క్రి: చూ, గొణుగు.

గొణగ, వై. వి. = కూటకము: చూ, రూ-గొణగ.

గొణగొణ, దే. వి. గొణగుటయందగు ద్వన్యనుకరణము: చూ, హూహూ.

గొణగొణలాడు, దే. అ. క్రి, గొణగొణయను.

గొణగలు, దే. వి. ఒకానొకనం: చూ, హాణిగలు.

గొణేజ, దే. వి. తలుపుగొంథి తగిలించెడి యనుప చీల: చూ, రూ-గొణేద.

గొణేద, దే. వి. —వై.—

గొణేయ, వా. వి: చూ, రూ-గొండెము.

గొటపు, దే. వి. నీలమణి విశేషము. ఆం. భా. ద్వి. వై. 278: చూ, రక్తములు. 1-౬-(3)

గొత్తడి, దే. వి: చూ, రూ-కొత్తడి (ఆం. వదపా.)

గొత్త, దే. వి. 1. వెన్న మొదలగునవి పాసిపోయినకంపు: చూ, వాసన. 1-౯; వై. వి. 2. = గుచ్చము: చూ, పూగుత్తి.

గొద, వై. వి. 1. = పుద. ఆకలి: చూ, బుభుక్ష; 2. కోపము: చూ, రోషము. (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము.)

గొదకాను, దే. అ. క్రి. 1. అతిశయించు. కళా. 7, అ. 117: చూ, ముమ్మరించు; 2. త్వరపడు: చూ, సంభ్రమించు; 3: చూ, విజృంభించు.

గొదగద, దే. వి. పగ: చూ, విరోధము. 1.

గొదాము, దే. వి. భాగ్యదుల నిలవజేయు పెద్దయిల్లు: చూ, వంటపాల: (చూ, సదనము. 1.)

గొనకొను, దే. అ. క్రి: చూ, యత్నించు. భార. కాం. 3, అ. 211 212. (వై. గొనకొలుపు.)

గొనను, దే. వి: చూ, వామనుడు.

గొనప, దే. వి. 1. రూ-గొనము. అభిగిననాగలి: చూ, లాంగలము. 1; విజ. 2. పొట్టి: చూ, హృస్వము; 3: చూ, వామనుడు.

గొనపు, దే. వి: చూ, రూ-గునుపు.

గొనబ, దే. వి: చూ, వామనుడు.

గొనబు, దే. వి. రూ-గొనము-గోప. 1. మనోజ్ఞత: చూ, హృద్వము; విజ. 2. మనోజ్ఞము: చూ, హృద్వము; వై. వి. 3. = గుణ. రూ-గొనము: చూ, స్వభావము.

గొనబుకాడు, దే. విజ: చూ, సౌందర్యవంతుడు.

గొనబుపాట, దే. వి. నంచుపాట: చూ, స్వరము. 2.

గొనము, దే. వి: చూ, రూ-గొనము. (ఇట్లు మకారోపకముగా గొందలు).

గొనిము, వై. వి. = గుణ. 1. మధుగు: చూ, రెట్టి; 2. రూ-గొనియము: చూ, స్థావరము. 1; 3. శౌర్యాదిగుణము: చూ, గుణము. 12.

గొనరుము, వై. వి. 1. = గుణ. వింశివారి: చూ, స్థావరము. 1); 2. అబిది: చూ, స్థావరము. 1. (రూ-గొనియము.)

గొనినె, దే. వి: చూ, వామనుడు.

గొనుగు, దే. వి. రూ-గొలుగు: చూ, పీలుపు.

గొప్ప, దే. వి. అధికము: చూ, హెచ్చు. 1; 2. పెద్ద: చూ, విప్లవము; వా. 3. గౌరవము: చూ, సన్మానము; 4. స్థితికి మించిన వేషము: చూ, శంఖము. 2.

గొప్పగోతులు. జా. గొప్పకనమును కొద్దితనమును. (కొద్ది తనము = ఏడుపు అని కొందలు.)

గొప్పకనము, దే. వి: చూ, యోగ్యత.

గొప్పగుదారము, ద్వ. వి. మహాపటగృహము. ఆం. భా. ద్వి. 159: చూ, సదనము. 1.

గొప్పచేయు, దే. స. క్రి: చూ, సన్మానించు.

గొప్పచెట్టు, వా. వి. పెద్దచెట్టు; పెద్దఅపవై: చూ, విపత్తు.

గొప్పబొజ్జగలాడు, ద్వ. వి: చూ, వినాయకుడు. 1.

గొప్పబొజ్జమొకము, ద్వ. వి. ఏనుగు: చూ, హస్తీ.

గొప్పమెయిపోక, ద్వ. వి: చూ, వినాయకుడు. 1. (వేం. ఆం. 61.)

గొప్పబొజ్జమొకము, ద్వ. వి: చూ, గొప్పబొజ్జమొకము. సాం. తిర్య. 2.

గొప్పలు, వా. వి. బ. శంఖములు: చూ, బదాయి. 4.

గొప్పవాడు, దే. విజ. అధికుడు: చూ, హేమాహేములు.

గొప్పలు, దే. వి. బ. 1. వరిమడిలోని కొద్దికొద్ది మెరిక భాగములు: వై. వి. బ. 2. = గోపానసీ. పెందెలుజాటిరాక ముంజారునందెత్తగా నమర్చినపత్తె.

గొబి, వై. వి. 1. = కోణ. గొంది. మూల: చూ, విదిక్కు; 2. = గుహ. పణలు, బొజ్జయ: చూ, రంధ్రము. 1-౨.

గొబిడి, దే. వి. ఒకానొక పక్కి: చూ, పక్షి.

గొబ్బించు, దే. వి. (గొబ్బ + పొడు) పెద్దపండు. పాండు. 1, అ. 118: చూ, భజము. 1.

గొబ్బరము, దే. వి. ఎరుపు: చూ, పిడక.

గొప్ప, దే. వి. 1. (రూ-గొలిమిడి-గొల్లిడి-నిరుగొప్పి-ములు గొలిమిడి) ఇతరకము: చూ, మొగగిర; 2. ధనుర్మాసపు దినములలో సాయంకాలములయందు గడవలకు ముందు బారికలు పాటలుపాడి చేతులుతట్టుచు జాట్టివచ్చి జరపించెడు నొకానొక వేడుక: చూ, వేడుక. 5; 3. సమర్థాదినపుడు బారికలు పాటలుపాడి చేతులుతట్టుచు జాట్టివచ్చి జరపించెడు నొకానొకవేడుక: చూ, వేడుక. 5.

గొప్పకాయలు, దే. వి. ఒకరకము వడ్డు, హంస. 5, ఆ. 128: చూ, దాన్యము.

గొప్పిల్లు, దే. వి. బి. 1: చూ, బాలక్రిక. ఖో. 7, ఆ. 39; 2: చూ, బాలిశక్రిక; 3. నతి: చూ, హాజిగలు; 4. నతి విశేషము: చూ, నమస్కారము; 5. గొప్పిల్లపాట: చూ, స్వరము. 2-42-(100).

గొప్పన, దే. దృ. 39. విజ. 1. శిష్యుముగా: చూ, వేగము. 3; 2. సహచారకము.

గొయ్యి, దే. వి. రూ-గోయి. పల్లము: చూ, రంధ్రము. 1-1. గొరంకి. వై. వి. = గొరంకు. (రూ-గొరక-గొరవంక-గొరవంక-గొరవంక-గొరవంక-గొరవంక-గొరంకి-గొరంకి-గొరంకి-గొరంకి): చూ, కారిక.

గొరక, వై. వి. 1. = ఖురాలక. నారనము. స్వా. 4, ఆ. 45: చూ, బాణము.; 2. = ఖురాలక. అల్పకుంఠము. ఆం. ఖ. ద్వ. 217: చూ, బాణము. 1-1; 3. = ఖురాలము. ఒకానొక మృగము: చూ, మృగము. 1; 4. = గొరంకు: చూ, రూ-గొరంకి.

గొరకపై, వై. వి. = ఖురాలక. 1. నారనము: చూ, బాణము. 1-1; 2. అల్పకుంఠము: చూ, బాణము. 1-1; 3. అలుగువేసిన చేతికట్టు: చూ, బాణము. 1-2.

గొరగ, దే. వి. మైజారును గొలిచెడి యొకానొక మతస్థుడు.

గొరగార, దే. వి. శ్రీఘము: చూ, స్వరము.

గొరవంక, దే. వి. రూ-గొరంకి: చూ, కారిక.

గొరవంకతెగదణి, ద్వ. వి: చూ, మన్మథుడు.

గొరవక, దే. వి: చూ, గొరవంక.

గొరిజ, వై. వి. 1. = ఖర (రూ-గొరినె-గొరిజె-గొరిజియ) పశువు కాలిగిట్ట: చూ, వింఖము; 2. రూ-గొరిజ. దేరా: చూ, సరనము. 1.

గొరిజియ, వై. వి. = ఖర: చూ, రూ-గొరిజ. 1.

గొరిజె, —వై.—

గొరినె, —వై.—

గొరిసెనాలి, ద్వ. వి. పశువుల గొరిసెలనకుమ పుండై పురుగు వడికి వ్యాధి: చూ, పశురోగము.

గొరుగు, దే. వి: చూ, రూ-గొరుగు*.

గొరువంక, దే. వి: చూ, రూ-గొరంకి.

గొఱకు, వై. విజ. = ఖురలక. ఏచుడు. లక్ష్మీ. 4, ఆ. 36: చూ, హేనుడు.

గొఱగొఱ, దే. వి. ఒకానొక ర్వన్యనుకరణము: చూ, చూహూ.

గొఱపము, వై. వి. = ఖరప. 1. గుఱుమును చొమెడు సాధనము: రూ-కొఱపము-కొడపము-గొఱపము (సం. ప.) —

కరపలము, కేశకారము: చూ, బాణము. 1-1; 2. అర్థ చంద్రబాణము. రూ-కొఱపము: చూ, బాణము. 1-9. (కట్ట సరికాదిగాఁ గొట్టము.)

గొఱపోతు, దే. వి: చూ, రూ-గురపోతు.

గొఱజ్జె, వై. వి: చూ, రూ-గొరిజ. 2.

గొఱియ, వై. వి. = ఖరపి-రూ-గొఱ-గొఱియ-గొఱజ్జె. సాంబ. తి. 6: చూ, మెషము. 1.

గొఱియలపూడు, ద్వ. వి: చూ, వృకము.

గొఱుగు, దే. స. క్రి: చూ, కోగు. 2.

గొఱుగుట, దే. వి: చూ, కోగుట.

గొఱె, వై. వి. = చూ, రూ-గొఱియ.

గొఱియ, —వై.—

గొఱ్ఱ, దే. వి. 1: చూ, గుంబక; 2. ముప్పదిరెండు కుంటల కొలది, గొఱిసేల.

గొఱ్ఱ, వై. వి. = చూ, రూ-గొఱియ.

గొఱ్ఱనుచ్చు, ద్వ. వి. గొఱ్ఱపెండీక: చూ, శమలము. 1.

గొఱ్ఱపాలు, ద్వ. వి. అవిక్షీరము: చూ, స్తన్యము. 1-2.

గొఱ్ఱలమంద, ద్వ. వి. గొఱ్ఱలగుంపు: చూ, మేషము. 1.

గొఱిసేల, దే. వి: చూ, గొఱ్ఱ. 2.

గొల, వై. వి. = చూ, గెల. పా. 2, ఆ. 69.

గొలక, వై. వి. 1. = కలకలము. రూ-గొల్ల. గోల: చూ, స్వరము. 2; దే. వి. బి. 2. తాటిచమ్ములు. (గులకలనియు.)

గొలకు, వై. వి. = కలకలము. నేనదుల కలకలము. ఆం. ఖ. ప్ర. 121: చూ, స్వరము. 2-42-(13).

గొలగొల, వై. వి. = కలకల. 1. కలకలము: చూ, స్వరము. 2-42-(13); 2. ధ్వన్యనుకరణము. స్వా. 5, ఆ. 75: చూ, చూహూ; 3. ధ్వని: చూ, స్వరము. 2.

గొలిమిడి, దే. వి. రూ-గొల్లిడి*: చూ, 1. గొప్పి.

గొలివె, దే. వి. 1. గొలివెగిడ్డి*: చూ, తృణము. 1; బి. 2. తృణధాన్యము: చూ, ధాన్యము.

గొలుగు, దే. వి. చూ, రూ గొనుగు*.

గొలుసు, దే. వి. 1. మెడనువ్రేలాడు హారములోనగునది. (నగ.) లలంతికావిశేషము: చూ, భూషణము. 2; 2. చేతనగ: చూ, భూషణము. 2; 3. కాలినగ: చూ, భూషణము. 3; 4. కొవ్వనగ: చూ, భూషణము. 2; 5. (ఏనుగులోనగువాని కాలికిగట్టెడు) కగళము: చూ, శృంగులము. 2; 6. సంతెల: చూ, శృంగులము. 3; పా. 7. (భూమిని కొలుచు) గొలుసు: చూ, కొలత; 8. శిక్షర్ధుని చేతుల సంతెల; 9. శిక్షర్ధునికాలి సంతెల, బొండ్ల(అనికొందలు); 10. రెండు భూమశికలములను సంధానము చేయు సంతెల; 11. గడియారపు గొలుసు; ఇత్యాదులు.

గొలుసుపత్తె, వా. వి: చూ, చదునుపత్తె.

గొలుసుమోడి, దే. వి. 1. కలిపివ్రాత; 2. కలిపివ్రాసిన సంతకము: చూ, సంతము. (గొలుసుకట్టువ్రాత అనియు.)

గొల్లిడి, దే. వి: చూ, రూ-గొలిమిడి*.

గొల్ల, వై. వి. 1. = గోపాల: చూ, మహాకూడుడు; 2. = గోపాల: గొల్లజాతి. (గొల్లవాడు - గొల్లది); దే. వి. 3.

ద్వారపాలకుడు: చూ, ప్రతిహారుడు: 4. ధనపాలుడు: చూ, శ్రీమంతుడు.

గొల్లెడు, వై. వి. = : చూ, రూ-గొల్లె. 1.

గొల్లెకావిడిచుక్కలు, వా. వి. బ: చూ, పాలకావిడిచుక్కలు.

గొల్లెకిలారి, ద్వ. వి: చూ, గొల్లె. 1.

గొల్లెకిలారి, ద్వ. వి. —పై.—

గొల్లెకప్పు, ద్వ. వి: చూ, కూలివి*.

గొల్లెత, వై. వి. = గోపాల. వైత: చూ, మహాకూడి.

గొల్లెది, వై. వి. = —పై.— (రూ-గొల్లెక-గొల్లెక.)

గొల్లెదొందు, దే. వి. గొల్లెదొందను చేయ: చూ, మత్స్యము. 1.

గొల్లెపల్లె, ద్వ. వి. రూ-పల్లెయ-పల్లె-పాలెము. వేసెపల్లె: చూ, దేశము.

గొల్లెము, వై. వి. = బల: 1. లోతుగల పల్లము. ఉ, హరి.

5, ఆ. 808: చూ, రంధ్రము. 1-1-౧౩; 2. మిక్కిలి పల్లపు ప్రదేశము, బాధువ: చూ, భూమి. 1-౫౦.

గొల్లెవాడు, ద్వ. వి: చూ, గొల్లె. 1.

గొల్లెను, దే. వి. రూ-గొల్లెన. గుదారము. అల్లుపటగృహము (అని కొందఱు): చూ, సదనము. 1.

గొల్లె, వై. వి. = కలకలము. గుంపునలుబిట్టిన పెద్ద మ్రోత: చూ, స్వరము. 2-౪౬ (౨౩).

గొల్లెక, వై. వి. = : చూ, రూ-గొల్లెత.

గొల్లెన, దే. వి: చూ, రూ-గొల్లెయన.

గొల్లెబండి, దే. వి. గాడి. కై. 2, ఆ. 113: చూ, శకటము. 1.

గొవడు, దే. వి: చూ, సంతాపము.

గొవడువాపు, దే. అ. క్రి: చూ, సంతాపించు.

గొవారు, దే. వి. ఉపద్రవము. సా. 2, ఆ. 180: చూ, శోకము.

గొల్లి, వై. వి. రూ-గొల్లి: చూ, రూ-గొండిలి.

గొల్లెము, వా. వి: చూ, రూ-గొండెము.

గో

గో, దే. అవ్య: చూ, రూ-గా.

గోదము, సం. వి. అ. పుం. గోడదేశము: చూ, దేశము.

గోడుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. పామరజాకవాడు. విణ, (అని కొందఱు): చూ, హీనుడు. 3; విణ. 2: చూ, కుండిలుడు 2.

గోండ్రించు, దే. అ. క్రి. 1. (పులి) కూయు: చూ, శబ్దించు. 1-౩; 2. (ఎలుగు) కూయు: చూ, శబ్దించు. 1-౮.

గోండ్రిలు, —పై.— (రూ-గోండ్రిల్లు.)

గోండ్రిల్లు, —పై.—

గోండ్రు, దే. వి. అంగలాక్షుటయందగు ఘనవృక్షకరణము: చూ, హూహూ.

గోండ్రికప్పు, దే. వి: చూ, గోడురు.

గోంబు, సం. వి. ఉ. న: చూ, గోమూత్రము.

గోకు, దే. న. క్రి. 1. రూ-గోకు: చూ, అక్కు: 2. గీటు: చూ, భేదిల్లు 1.

గోకుడు, దే. వి. పాలుకాచినపు డడగున నంటుకొనిన దాని సత్వము: చూ, స్నేహము. 1-౧౬.

గోకుడుపాణ. దే. వి: చూ, మోకుడుపాణ.

గోగు, దే. వి. రూ-గోను*: చూ, మృదుప్రయము. ఇది వ్వివిధము. —ఉపగోగు, కొండగోగు అని. ఇదియే ఉపగోగు. (మజ్జిము. —గుడ్డగోగు, పట్టగోగు. గెడగోగు, దనసరగోగు, పుల్లగోగు, మెట్టగోగు మొ).

గోగుట, దే. వి: చూ, రూ-కోగట.

గోచి, వై. వి. = కచ్చ-కచ్చదము: చూ, బొట్టము: (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము.)

గోచికట్టు, దే. వి. బ్రహ్మచారి. పాండు. 5, ఆ. 285: చూ, వటువు.

గోచికాడు, 1. —పై.—; విణ. 2: చూ, విర్తనుడు.

గోచిపాతరాయడు దొంగలమండలు, లో. ఉదా. —“ఆ పేర్ని నదరుగుండె విక్కి చెనుబలేక, నుండవచ్చు జేద యలుకుడక్కి, రమణ గోచిపాతరాయడు దొంగల, మండలనెడు మాట మేలు చెలిసి.” కుచేలోపాఖ్యానము.

గోచిబాచడు, ద్వ. వి: చూ, వటువు.

గోజాట, దే. వి. గోజాటుట: గొండాట, గోజు.

గోజాడు, దే. న. క్రి. (గోజు + ఆడు) పీడించుచుగ. గోజు.

గోజు, దే. వి. 1: చూ, బందన; 2: చూ, గోజాట; న. క్రి. 3: చూ, గోజాడు.

గోటు, దే. వి. 1. కోకయంచున చేర్చి కుట్టెడు సన్నని సరిగ వస్త్ర: చూ, వస్త్ర. 7; 2. ఒయ్యారము: చూ, విలాసము;

3. గీటు: చూ, రేబ. 3; బ. 4. చేతనగ: చూ, బూషణము. 2:

గోటుకత్తె, ద్వ. విణ. ఒయ్యారముగలది: చూ, శ్రీ.

గోటుకాడు, ద్వ. విణ: చూ, సౌందర్యవంతుడు.

గోడు, దే. వి. రూ-గోజు: చూ, బందన.

గోడురు, దే. వి. పెద్దకప్పు. రూ-గోడురుకప్పు - గోండుకప్పు: చూ, హరి. 12-౩.

గోడురుకప్పు, దే. వి. —పై.—

గోకంటకము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఏనుగు వల్లేరు *: చూ, వల్లేరు; 2. జాతి *: చూ, స్థపుట; 3. గోవులగొరిసె: చూ, వింబము.

గోకర్ణము, సం. వి. అ. పుం. 1. పాము: చూ, సర్పము; 2.

కదలిమ్మగము: చూ, హరిణము. 1-౧౬; 3. ఆదవి ఏనుగు: చూ, హస్త: 1-3-(3); 4. మృగశిర్షము: చూ,

రిక్క. 1-౫; 5: చూ, వెదకుడు; 6. మృగయ: చూ,

వేడు. 3; 7: చూ, స్తోత్రము; 8. జేనెడు కొలెతకు

కొంచెము తక్కువ, జుత్త. ఎక్కువ (అని త్రిశాంశతేషము):

చూ, హస్త. 1-3-(3); 8. కంచరగాడిద: చూ, రాసభము;

10. ప్రమధగణవిశేషము: చూ, సమూహము; అం. 11:

చూ, అవాంతరములు; 12: చూ, శకలు.

గోకర్ణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. దాగ*: చూ, స్రవ.

గోకర్ణిక, అం: చూ, ముఖరజ్జువులు.

గోకిరబి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, గొరంకి.

గోకిరాజీ, —పై.—

గోకూటిక, సం. వి. అ. త్రి. —పై.—

గోకలము, సం. వి. అ. పుం. 1. = రోకలి: చూ, రోకలి:
2. నాగలి: చూ, లాంగలము. 1.

గోకలము, —పై.—

గోకుజీకుడు, సం. విణ. బురదయ:డున్న గోవును దీయ మపే
క్షించినవాడు, మెల్లకంటివాడు (అని కొందఱు); గోకు
లికడు.

గోకులము, సం. వి. అ. న. ఆవులమంద: చూ, దేనువు.
గోకులికము, సం. వి. అ. పుం. అకుసునబడిన యెడ్డు.
(గోగుజీకము అని కొందఱు): చూ, వృషభము. 1.

గోకులికుడు, సం. విణ. 1. కేకరుడు: చూ, మెల్లకంటి
వాడు; 2: చూ, గోకుజీకుడు.

గోకృతము, సం. విణ. పేద: చూ, పిడక.
గోక్షీరన్యాయము, న్యాయ. గేదెపాలెనను ఆవుపాలు కొంచెము
కలిపినమేదల పవిత్రమగు సను విదము.

గోక్షీరము, అం: చూ, గవ్యములు.
గోక్షరకము, సం. వి. అ. పుం. ఏనుగుపల్లెరు*: చూ, పల్లెరు.
గోబురము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—

గోబురి, సం. వి. ఇ. పుం. —పై.—
గోగండ, సం. వి. అ. త్రి. కొండనాళక*: చూ, రసన.
గోగండనము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఎదుగుకలి: చూ,
వాయువు; 1-౪-(౧); అం. 2: చూ, వాయువులు.

గోగణము, సం. వి. అ. న. గరిండుము: చూ, పిడక.
గోగుజీకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-గోకులికము.
గోగృష్టి, సం. వి. ఇ. త్రి. అప్పుడే యీసుచున్న ఆవు: చూ,
దేనువు.

గోగోయుగ్మము, సం. వి. అ. న. ఆవులజంట: చూ, దేనువు.
గోగోష్ఠము, సం. వి. అ. న. ఆవులదొడ్డి: చూ, సదనము. 1.
గోగ్రంథి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. పనులకొట్టము: చూ, సద
నము. 1; 2. పిఱుపిడక. (ఎరువు-ఎండిన ఆవుపేద ఇందుఁ
జేరును): చూ, పిడక; 3: ఎద్దునాళక, బెండ*: చూ,
దార్శిక. (ఒకానొక జంతువిశేషమని కొందఱు.)

గోఘృతము, సం. వి. అ. న. 1. ఆవునెయ్యి: చూ, హవిస్సు.
2-౧: 2. ఇరావరము: చూ, వడగల్లు; అం. 3: చూ,
గవ్యములు.

గోఘ్నుడు, సం. వి. అ. పుం. అలికి: చూ, విందు. 4.
గోచరము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఇంద్రియార్థము: చూ, విష
యము. 3: (గోవులు = ఇంద్రియములు. అవి వీనియందు
సంపరింతును); 2. విషయము. పంచభూతములు.—రూప,
రస, గంధ, స్పర్శ. శబ్దములు: చూ, హృషీకము; న.
3: పనులదొడ్డి: చూ, సదనము. 1; విణ. 4. కనబడినది:
చూ, దృష్టము. 2.

గోచరించు, సం. అ. క్రి: చూ, ప్రత్యక్షమగు.
గోచరుడు, సం. విణ. కనబడువాడు. అక్షిగతుడు.
గోచరము, సం. వి. అ. పుం. మూర్ఖాదిగ్రహముల యొక్క
మేషాదిరాసుల సంచారము.

గోజ, సం. వి. అ. త్రి: చూ, గోలోమిక *.

గోజలము, సం. వి. అ. న: చూ, గోమూత్రము.
గోజాకరికము, సం. వి. అ. న. 1. మంగళము: చూ, శుభము.
1; 2: చూ, వాడుడు. (రూ-గోజాగరికము)*.

గోజాగరికము, —పై.—
గోజిహ్వ, సం. వి. అ. త్రి. 1. ఎద్దునాళక. బెండ *: చూ,
దార్శిక; 2. అవోపుష్పి *: చూ, బరిబెంక.

గోజిహ్వక, సం. వి. అ. త్రి: చూ, గోజిహ్వ. 1.
గోజంగి, వై. వి. = కుట్టక *: చూ, రూ-గోజంగి.
గోజంగి, వై. వి. =: చూ, గోజంగి.

గోబదౌర్బలకాయ, దే. వి. బ: చూ, బాలక్రీడ.
గోబమీటుట, జా. నిర్లక్ష్యముగాఁ జేయుట.
గోటాపన, వై. వి. 1. = గరుల్పర్ణ. పక్షియాక: చూ, తెక్క.

1; 2. ఎసకము: చూ, విజృంభణము.
గోటికాయ, వా. వై. వి. = గురి: చూ, బాలక్రీడ. (గోటి
క్కాయ అనియు.)

గోటినాలులు, ద్వ. వి. బ: చూ, నఖతీతము.
గోటినెలవంటిలు, —పై.—
గోటినొక్కలు, —పై.—

గోడ, వై. వి. 1. = కుడ్డము. (ఇటుకగోడ-మట్టిగోడ): చూ,
మణుగుగోడ; విణ. 2. ఏమియుతెలియకుండుట; 3: విషయ
గ్రహణములేమి.

గోడకాలు, ద్వ. వి. కోరడి: చూ, కరగోడ.
గోడగింపు, దే. అ. క్రి. 1. మాటాడు. పా. 1, అ. 47: చూ,
శబ్దించు. 1-౧౮; 2. మ్రోయు: చూ, శబ్దించు; స. క్రి.
3: చూ, తిరస్కరించు.

గోడచేర్పు, ద్వ. విణ: చూ, మూర్ఖుడు.
గోడదొలులప్రోడ, ద్వ. వి. ఎల్లక: చూ, మూషికము.
గోడపురుగు, ద్వ. వి. 1. నల్లి: చూ, ముక్కుణము; వా. వి.
2. తేలు: చూ, వృశ్చికము; 3: చూ, బల్లి.

గోడము, దే. వి: చూ, రూ-గుడెము.
గోడలయందు చిత్తముల వ్రాయించుట, అం: చూ, శోభనములు.
గోడవాడము, దే. వి. జగడము. అం. పదా. నర. 113: చూ,
యృద్ధము.

గోడా, వై. వి. = ఘోటక. మగగుట్టము: చూ, హయము.
గోడాపు, దే. అ. క్రి. (గోడు + ఆపు) దుఃఖించు: చూ,
ప్రుక్కు. 5.

గోడి, దే. విణ. 1. అజగుడు; 2: చూ, వంకర.
గోడిగ, వై. వి. = ఘోటికా. అడుగుట్టము: చూ, హయము.
1—౧.

గోడిపల్లెలు, దే. వి. బ: చూ, బాలక్రీడ.
గోడివడు, ద్వ. అ. క్రి. (గోడి + వడు) 1. అజగు: చూ,
ప్రుక్కు. 4; 2. పంపగు: చూ, వంకరవోవు.

గోడివెట్టు, దే. స. క్రి. (గోడి + వెట్టు) వంగించు: చూ, వంపు.
గోడు, వై. వి. = క్రుష్ట. పగ, ఏరుపు (అని కొందఱు).
అం, భా. ప్ర. 141: చూ, శోకము.

గోడుంబ, సం. వి. అ. త్రి. గవాదన*: చూ, పెద్దపాఁపర.
గోడుంబిక, —పై —

15. శ (ష) తమర్దణ, -ప్రి.- (అ) అంగీరస, పౌరుకుత్స్య, త్రి (త్రా) నదన్య; (ఇ) అంగీరస, విష్ణువర్ణ, పౌరుకుత్స్య;
16. నితుందిల, -ప్రి.- అంగీరస, పౌరుకుత్స్య, త్రి (త్రా) నదన్య;
17. విష్ణువర్ణ, —ప్రి.—
18. పౌరుకుత్స్య, —ప్రి.—
19. గార్గ్యే (గర్) -ప్రి.- (అ) అంగీరస, గార్గ్య, తై (న్య) వ్య; (ఇ) అంగీరస, బార్హస్పత్య, గార్గ్య; (ఉ) భారద్వాజ, గార్గ్య, చ్యవన; (ఊ) అంగీరస, బార్హస్పత్య, భారద్వాజ, గార్గ్య, తై (న్య) వ్య (లేక) అంగీరస, తై (న్య) వ్య, గార్గ్య;
20. హరిత, -ప్రి.- హరిత, అంబరీష, యౌవనాస్య (లేక) మాందాకృ, అంబరీష, యౌవనాస్య;
21. మిగ, —ప్రి.—
22. శంఖ, —ప్రి.—
23. దర్ప, —ప్రి.—
24. తై మగవ, —ప్రి.—
25. కుత్స్య, —ప్రి.—; అంగీరస, మాందాక, కుత్స్య (అనియు వాడుక)
26. హరిత, -ప్రి.- అంగీరస, అంబరీష, యౌవనాస్య;
27. కణ్వ, -ప్రి.- అంగీరస, అజామిహ్ను, కాణ్వ (లేక) అంగీరస, మౌర, కాణ్వ;
28. వి -ప్రి.- (అ) అంగీరస, ఉరుక్షయ (అర్జయ, బౌముక్షయ, అమహైవ (అమహీయవ); (ఇ) అంగీరస, అమహైవ (అమహీయవ), ఉరుక్షయ (అర్జయ, బౌముక్షయ);
29. స్వతంత్రకపి -ప్రి.- (అ) అంగీరస, స్వతంత్రకపి, అమహైవ (అమహీయవ); (ఇ) అంగీరస, అమహైవ (అమహీయవ), ఉరుక్షయ (అర్జయ, బౌముక్షయ);
30. కౌంగైర, -ప్రి.- అంగీరస, బార్హస్పత్య, భారద్వాజ, కాత్య, అత్కిల (లేక) భారద్వాజ, కాత్య, అత్కిల.
31. సంకృతి, -ప్రి.- అంగీరస, గౌరీపీత, సాంకృత్య (లేక) కాత్య, గౌరీపీత, సాంకృత్య.
32. హరిమాష, —ప్రి.—
33. తండి, —ప్రి.—
34. శంఖ, —ప్రి.—
35. శైవగవ, —ప్రి.—
:చూ, ప్రవరము (3) ౧, ౨, ౩, ౪, ౫, ౬, ౭, ౮, ౯, ౧౦, ౧౧.
4. కౌశిక. (విశ్వామిత్ర) = 1. కౌశిక. -ప్రి.- వైశ్వామిత్ర, ఆశుమర్దణ, కౌశిక;
2. ఆశుమర్దణ, —ప్రి.—
3. కౌశిక, -ప్రి.- వైశ్వామిత్ర, దైవశ్రవ, దైవతర;
4. కామకాయన. —ప్రి.—
5. లోహిత, -ప్రి.- వైశ్వామిత్ర, అష్టక;
6. అష్టక, -ప్రి.- వైశ్వామిత్ర, మాధుచ్ఛంద, అష్టక;

7. దేవరాజ, -ప్రి.- వైశ్వామిత్ర, దేవరాజ (దేవరాజ, దైవరాజ), బౌర (న) (ర) ల;
8. చికిత, -ప్రి.- (అ) —ప్రి.—; (ఇ) దేవరాజ, బౌర, వైశ్వామిత్ర;
9. గాలవ -ప్రి.- వైశ్వామిత్ర, దేవరాజ, బౌర (న) (ర) ల;
10. కాల, —ప్రి.—
11. బవ, —ప్రి.—
12. మనుకంతు, —ప్రి.—
13. కుశిక, —ప్రి.—
14. కిత, —ప్రి.—
15. ధనంజయ, —ప్రి.—
16. అజ, -ప్రి.- వైశ్వామిత్ర, మాధుచ్ఛంద, అజ;
17. లోహిత, -ప్రి.- వైశ్వామిత్ర, మాధుచ్ఛంద, లోహిత;
18. పూరణ, -ప్రి.- వైశ్వామిత్ర, దైవరాజ, పూరణ;
19. వారిదానయంత, —ప్రి.—
20. కవ, -ప్రి.- వైశ్వామిత్ర, కాత్య, అక్షిల;
21. వేణు, -ప్రి.- వైశ్వామిత్ర, గాధిన, రైణ;
22. వేణు, -ప్రి.- వైశ్వామిత్ర, గాధిన, వైణ. (దేను);
23. శాలింకాయన, -ప్రి.- వైశ్వామిత్ర, శాలింకాయన, శాశిక;
24. శాలాక్ష, —ప్రి.—
25. లోహితాక్ష, —ప్రి.—
26. లోహితాక్ష, —ప్రి.—:చూ, ప్రవరము (4) ౧, ౨, ౩, ౪, ౫, ౬, ౭, ౮.
5. వశిష్ఠ = 1. కౌండిన్య (కుండిన) -ప్రి.- వాశిష్ఠ, మైత్రాపరుణ; కౌండిన్య; 2. పరాశర, -ప్రి.- వాశిష్ఠ, శాత్య, సారాశర;
3. వశిష్ఠ, -ప్రి.- (అ) వాశిష్ఠ; (ఇ) వశిష్ఠ, ఇంద్రప్రమద, (ఇంద్రప్రమద) ఆభరచ్ఛను;
4. ఉపమన్యు, -ప్రి.- వాశిష్ఠ, ఆభరచ్ఛను, ఇంద్రప్రమద (ఇంద్రప్రమద);
6. భృగు. = 1. జామదగ్నివత్స, -ప్రి.- భార్గవ, చ్యావన, ఆశ్వువాన, బౌర్య, జామద (గృత్తి) గృత్తి;
2. శ్రీవత్స, —ప్రి.—
3. జామదగ్ని, -ప్రి.- భార్గవ, చ్యావన, ఆశ్వువాన, అక్షిపేణ, అనూపేత;
4. బిద, -ప్రి.- భార్గవ, చ్యావన, ఆశ్వువాన, బౌర్య, బైద;
5. యాస్క, -ప్రి.- భార్గవ, వైతహవ్య, సావేత;
6. వామూల (వామౌల). —ప్రి.—
7. మౌన, —ప్రి.—
8. మౌక, —ప్రి.—
9. శార్కరాక్షి, —ప్రి.—
10. సార్వప్తి, —ప్రి.—
11. సావర్ణికాలంకాయన, —ప్రి.—
12. శైమిని, —ప్రి.—
13. దేవంత్యాయన, —ప్రి.—
14. శైత్య, -ప్రి.- భార్గవ, వైన, పార్థ;
15. మిత్రయువ, -ప్రి.- వాద్ర్యశ్య;
16. శువక, -ప్రి.- గౌరీత్సమద (గృత్సమద) (లేక) భార్గవ, శానమోత్ర, గౌరీత్సమద, (గృత్సమద);

7. అగస్త్య = అగస్త్య - ప్ర. అగస్త్య, దార్శమ్యత, ఇద్య
వాహ (లేక) అగస్త్య, దార్శమ్యత, సోమవాహ. (ఇత్యాది)
(సగోత్రతన్యల వివాహమాచారాదను సంశయ మీ ప్రవరల
వలనం తెలియగలదు. ఇందలి ప్రతిగోత్రనామము తనను
సకారమునుచేర్చి యుచ్చరింపవలెను): చూ, ప్రవరము.
గోత్రములు, వా. ఐ: చూ, గోత్రము. 13.
గోత్రుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. గోవులఁగడువారు: చూ,
మహాకూర్మడు; 2. ఎలుఁగడగినదొంగ: చూ, మ్రుచ్చు.
1; 3. నృపుడు: చూ, రాజు. 1.
గోద, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. రూ-గోదవరి: చూ, నది; 2. విష్ణు
చిత్తుని రూతుడు, గోదాదేవి: చూ, సూన. 1-౧౧; 3: చూ,
మెదడు; 4. వి. (1) ఎడ్డు: చూ, వృషభము. 1.
గోదంశము, సం. వి. అ. న: చూ, హరివశము.
గోదధి, అం: చూ, గవ్యములు.
గోదము, వై. వి. = గోర్. గోద: చూ, మెదడు.
గోదానము, అం. 1: చూ, కర్మములు; 2: చూ, దానములు; 3:
చూ, మహాదానములు.
గోదారణము, సం. వి. అ. న. దాఁగలి. లాంగలము. 1.
గోదారి, దే. వి. వెన్నకాఁచిన మడ్డి: చూ, నేహము. 1-౧౬.
(చైత్యత మని కొందఱు.)
గోదావరి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. గోల, గోదావరీనది: చూ, నది.
(శ్రిష్టవేళ-గోదావరి-సరయుపు మొదలగునవి సరియైనఁ
జును.); వా. వి. 2 =: చూ, గోదారి.
గోదాల్లి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, పుల్లజిచ్చలి.*
గోదుగద, సం. వి. అ. స్త్రీ. వణికమును గడ్డి: చూ, తృణము. 1.
గోదు, వా. వి: చూ, తుమ్మటిగురు. (ఉడికించిన పిండియు.)
గోదుమ, వై. వి. = గోదుమ: 1. గోమమసవ్యము: చూ, సవ్యము.
1; విజ. ఐ. 2. గోదుమలను ధాన్యము: చూ, ధాన్యము.
(మధుమూత్రవాధికి గోదుమలన్నము మంచిది. ఇది ఘోత్ర
మందలి చక్రైరను ఉగ్గించును.)
గోదుమహానలు, ద్వ. వి. ఐ. స్త్రీ మేకనగ: చూ, భూషణము.
2-౬(౧౦).
గోదుమలు, అం: చూ, ధాన్యములు: (చూ, గోదుమ.)
గోదుహము, సం. వి. అ. న. గోహయిత్రీక: చూ, విలాసము. 1.
గోహామ, అం: చూ, గహీనతానములు: (చూ, కూటతాన
ములు)
గోధాలము, సం. వి. అ. పుం. 1. మామమాసము: చూ,
మాసము. 1; 2. జాలము: చూ, శైవము. 2.
గోధౌవము, సం. వి. అ. పుం: చూ, గోమూత్రము.
గోధ, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. ఉడుము: చూ, తేలుమేసరి;
అ. స్త్రీ. అ. న. 2. వింటియని దెబ్బ తగులకుంకఁ జేసి
గట్టిన ఉడుముతోలు (ముంజేతని జుట్టాకొని యుండునది):
చూ, బెరడు.
గోధనము, సం. వి. అ. న. 1. గోకులము: చూ, దేనువు;
2. ఆవులకొటారము: చూ, నదనము. 1; పుం. ప్లాలగ్ర
ణము: చూ, బాణము. 1-౮౭.
గోధావరి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, హంసపాడి.*
గోధావని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, సోమలత.*

గోధాస్కంధము, సం. వి. అ. పుం. చండ్రు: చూ, వెలిచండ్రు.
గోధి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. నొసలు: చూ, లలాటము;
2. ఉడుము: చూ, తేలుమేసరి.
గోధిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. రూ-గుధిక. 1. ఉడుము: చూ,
తేలుమేసరి; 2. నీరుడుము: చూ, తేలుమేసరి
గోధుహుడు, సం. వి. ఐ. పుం. గొల్ల: చూ, మహాకూర్మడు.
గోధూమము, సం. వి. అ. పుం. 1. = గోదుమ. గోదుమలను
యవలు: చూ, ధాన్యము; 2. నారింజ: చూ, కర్మరాంకము.
1-౧౧; అం. 3: చూ, దర్బలు.
గోధూమి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, గోతోమి.*
గోన-ది, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ఆడుదెగురు: చూ, సారసము,
గోనవము, సం. వి. అ. న. 1. కయివశమువై: చూ, ముస్త
కిము; 2. ముక్కుచెవు కంటిమూల: చూ, రోచనము.
1-౯; పుం. 3. దెగురు: చూ, సారసము; 4. చేత: చూ,
మక్కుము. 1; 5. పాము: చూ, నర్మము.
గోనర్షియము, అం: చూ, కామము. 8.
గోనర్షియముడు, సం. వి. అ. పుం. వకంజరి: చూ, నన్నాసి. 1.
గోనర్షుడు, సం. వి. అ. పుం. గురుద్రోహముచేయువాడు.
గోనసము, సం. వి. అ. పుం. 1. రూ-గోనసము. కొండ
ఁలువ: చూ, సర్పము. 1-౪-(౨౦); 2. రూ-గోనసము,
వై. క్రాంతమణి: చూ, రత్నములు. 3-(౧); 3. పాలను:
చూ, మాంసము; 4. కుంకుమము: చూ, వహ్నిశిఖము. 1.
గోనసుడు, సం. వి. అ. పు: చూ, హనుడు.
గోనాతుడు, సం. వి. అ. పుం. ఎడ్డు: చూ, వృషభము. 1.
గోనానము, చూ, రూ-గోనానము. 1-2.
గోనిష్ఠ్యందము, సం. వి. అ. పుం: చూ, గోమూత్రము.
గోనియ, వై. వి. = గోజికా. రూ-గోనె అన్యముగా నడుమ
గుట్టపోసి ధాన్యమునించి యెద్దమీదవేసెను జనునవారల
పట్టలనంది: చూ, నంది.
గోని, దే. వి: చూ, రూ-గోగు.*
గోనె, వై. వి. = గోజి: చూ, రూ-గోనియ.
గోనెకు అంతమును లాగుట, లో. దురాశకుఁదోవుట.
గోనెలెద్దు, ద్వ. వి. ధాన్యములుగల గోనెలుమోయుయెద్దు:
చూ, వృషభము. 1.
గోనెపణము, ద్వ. వి. (పురితోనేసి పట్టాలుకుట్టి పఱచుకొనునది)
పటకాలుగలగుడ్డ: చూ, చత్తము. 1-౬౦.
గోనెనంది, ద్వ. వి: చూ, గోనియ, (వాకుక).
గోనకంటకము, సం. వి. అ. పుం. కానరేగు: చూ, రేగు. 1.
గోనమొంట, సం. వి. అ. స్త్రీ: చూ, శమి.*
గోవతి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. ఆఁబోతు: చూ, వృషభము.
1; 2. చూ, వేలుపుఠేడు; 3. తేరు: చూ, రాజు. 1-౫౦;
4. చూ, శివుడు; 5: చూ, సూర్యుడు; 6: చూ,
షండుడు; 7. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు. 1; 8. చందమామ:
చూ, హిమాంశువు; 9. నలువ: చూ, బ్రహ్మ. 1; 10. నిప్పు:
చూ, వహ్ని. 1.
గోవనము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, దాచుట; 2. కాపాడుట:
చూ, రక్షణము.
గోవభద్ర, సం. వి. అ. స్త్రీ. కాశ్మరి: చూ, మహాఫలము.

గోపభద్రిక, —పై.—

గోపము, సం. వి. అ. పుం. రూ.గోపము: చూ, బోశము.

గోపవదువు, సం. వి. ఈ. త్రీ: చూ, శారిణి*.

గోపవర్ణి, సం. వి. ఈ. త్రీ. 1. —పై.—; 2: చూ, స్రవ*.

గోపాశీ, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, వేలుపుతేడు.

గోపానసి, సం. వి. ఈ. త్రీ. = గొప్ప (ఇంటికప్పుపైన నాశిక పత్ర నుంచునది): చూ, వెలిసె.

గోపాయితము, సం. విణ: చూ, రక్షితము.

గోపాలకర్కూడి, సం. వి. ఈ. త్రీ: చూ, బుడమ*.

గోపాలకుడు, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, శివుడు; 2.

శ్రీసృష్టుడు: చూ, విష్ణువు 1.

గోపాలి, సం. వి. ఈ. త్రీ. 1: చూ, బుడమ*; 2. గొల్లది: చూ, మహాబూడి.

గోపాలిక, సం. వి. అ. త్రీ. 1. గోపాలనిభార్య: చూ, భార్య;

2. ఒకానొకపురుగు: చూ, పురుగు.

గోపాలుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. = గొల్ల: చూ, మహా బూడు; 2. భూపతి: చూ, రాజు. 1-౫౦; 3.

శ్రీసృష్టుడు: చూ, విష్ణువు. 1; 4: చూ, వేలుపుతేడు.

గోపి, సం. వి. ఈ. త్రీ. 1. = గొల్లది: చూ, మహాబూడి; 2. చూమెన*: చూ, శారిణి; 3. నల్లనుగంధిపాల*: చూ, శారిణి; 4. బదరి*: చూ, రేగు.

గోపిక, సం. వి. అ. త్రీ. = గొల్లది: చూ, మహాబూడి.

గోపిచందనము, సం. వి. అ. న. ఒకరకము సుద్దమన్ను: చూ, రూ.గోపిచందనము.

గోపిక, సం. వి. అ. త్రీ: చూ, అనాన*.

గోపిచందనము, సం. వి. అ. న. రూ.గోపిచందనము: చూ, భూమి 1-౫౨.

గోపీతము, సం. వి. అ. పుం: చూ, వేగుజాము.

గోపీతము, సం. వి. అ. పుం. 1. నీటిదొన: చూ, విపానము; 2. కావలి: చూ, రక్షణము.

గోపీర్థము, సం. వి. అ. పుం. 1. —పై.—; 2. నూతివగ్గల మంతు నీళ్ళగాడి: చూ; నిపానము.

గోపు, తే. వి. ఆకతాయ: చూ, వ్యాధుడు. 2.

గోవుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. రూ.గోపాలకుడు: చూ, మహాబూడు; 2. వృపుడు: చూ, రాజు. 1; 3. పెక్కు గ్రామముల కదికారుడు: చూ, రక్షకుడు; 4. గోవుల కదివతి: గోమంతుడు, గోమి, గోమీనుడు, గోస్వామి; 5. మగడు: చూ, భర్త. 1; 6. పేలుచేయువాడు: చూ, కుభంకరుడు.

గోవుచ్చన్యాయము, న్యా. మొదట లావుగామండి క్రమముగా సన్నముగామండురీతి.

గోవుచ్చము, సం. వి. అ. పుం. 1. కోడి: చూ, వానరము. పుం, న. 2. నలుబది పేటలుగల హారము: చూ, భూషణము; ౩. (౩౨) - 2; అం. 3: చూ, బాజాగ్రములు; 4: చూ, యతిప్రాణములు: (చూ, కాశము. 2); 5: చూ, యతులు; 6. ఆవుకోడ,

గోమూరి, సం. వి. అ. పుం. 1. ఆవుపేడ: చూ, విడక; 2. పేడ: చూ, విడక; అం. 3: చూ, గవ్వములు.

గోమయోధవము, సం. వి. అ. పుం: చూ, తేం*.

గోమాయపు, సం. వి. ఈ. పుం. నక్క (గోవులను బోదోల నది): చూ, స్వగలము.

గోమూరి, మి. వి. (గోవు + మూరి): చూ, విజుజా.

గోమూరి, సం. వి. అ. న. శివునియొక్కయు వృషభము యొక్కయు మంటపము: చూ, సదనము. 1.

గోపురబంధము, అం: చూ, శక్తాలంకారములు: (చూ, అలంకారము. 3.)

గోపురము, సం. వి. అ. న. 1. గవను, పురవ్వారము, పెద్ద వాకిలి: చూ, సదనము. 1; 2. గృహద్వారము, వాకిలి: చూ, సదనము. 1; 3. తుంగమునై: చూ, ముస్తకము; 4. విష్ణువు పేడ: చూ, సదనము. 1. "గాలిగోపురము."

గోపురీషము, సం. వి. అ. న. ఆవుపేడ: చూ, విడక.

గోపేంద్రుడు, సం. వి. అ. పుం. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు 1.

గోపేతుడు, సం. వి. అ. పుం. శాక్యముని: చూ, బుద్ధుడు. 1.

గోపు, సం. వి. ఈ. బు: చూ, రక్షకుడు.

గోవ్యకుడు, సం. వి. అ. పుం. బండి: చూ, సేవకుడు.

గోవ్యము, సం. విణ. రక్షింపదగినది: చూ, రక్షితవ్యము.

గోవ్యుడు, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, గోవ్యకుడు; విణ. 2. కావదగినవాడు.

గోబలీవర్ధన్యాయము, న్యా. గోశబ్దమునకు ఆవులు ఎద్దులుకూడ నర్థము. బలీవర్ధశబ్దమున కెద్దులర్థము. గోబలీవర్ధమనునపుడు బలీవర్ధశబ్ద మున్నందువలన గోశబ్దమున కావులే యర్థము చెప్పవలయునను విధము.

గోభండీరము, సం. వి. అ. పుం: చూ, బెళగువ్వ. (గ్రుడ్డి కొంగ అని వాడుక.)

గోమంతము, సం. వి. త్. పుం. ఆకారాంతము (అని కొందఱు).

గోమంతవర్సతము: చూ, వర్సతము.

గోమంతుడు, సం. వి. త్. పుం. ఆకారాంతము (అనికొందఱు): చూ, గోవుడు. 4.

గోమక్షిక, సం. వి. అ. త్రీ. అడవియొగ: చూ, మక్షిక. 1-౧.

గోమతి, సం. వి. ఈ. త్రీ. 1. వాని(శి)ష్టి. గోమతి యను నది: చూ, నది; 2: చూ, గోరొన.

గోమతివాదరను బ్రాహ్మణులు, అం. గౌతముడను బుద్ధినిబట్టి వీరి కీపేరు గలిగినది. వీరు యజ్ఞార్హులు: చూ, బ్రాహ్మణులు.

గోమము, సం. వి. అ. న. మండవము: చూ, సదనము. 1.

గోమయచ్చత్రము, సం. వి. అ. న: చూ, పుట్టగొడుగు*.

గోమయచ్చత్రిక, సం. వి. అ. త్రీ. —పై.—

గోమయపాయసీయన్యాయము, న్యా. పేడ పరమాన్నమగునా యనురీతి. (పేడ పాలు రెండును గోవు దేహమునుండి వచ్చుచే సమానము అని చేయు దుర్వారము.)

గోమయస్త్రియము, సం. వి. అ. న. భూత్యుణము*: చూ, త్యుణము. 1.

గోమయము, సం. వి. అ. పుం, న. 1. ఆవుపేడ: చూ, విడక; 2. పేడ: చూ, విడక; అం. 3: చూ, గవ్వములు.

గోమయోధవము, సం. వి. అ. పుం: చూ, తేం*.

గోమాయపు, సం. వి. ఈ. పుం. నక్క (గోవులను బోదోల నది): చూ, స్వగలము.

గోమూరి, మి. వి. (గోవు + మూరి): చూ, విజుజా.

గోమి, సం. వి. న్. పుం. 1: చూ, గోవుడు. 4; 2: చూ, వానరము; 3: చూ, స్వగాలము; 4. కవు: చూ, చూరి. 12; విజ. 5. బుద్ధభిక్షక శిష్యుడు: చూ, బుద్ధుడు. 1; 6: చూ, గోవుడు. 4.

గోమించు, దే. న. క్రి. గోమంచేయు.

గోమితము, సం. వి. అ. న. కోను: చూ, చురువు. 2.

గోమిని, సం. వి. ఈ. ప్రి. దుర్గ: చూ, పార్వతి. 1.

గోమినము, సం. వి. అ. పుం. గోమినమును చేస; చూ, మత్స్యము. 1.

గోమినుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, గోమంతుడు.

గోమి, దే. వి. 1. శ్రమమెఱుంగఁగతనము: చూ, సుకుమారము;

2. లేత: చూ, సౌకుమార్యము. 1.

గోమిభాగ్యహృణులు, అం. వీరిని గోళకభాగ్యహృణులనినైత మందురు. తలి మాతృము వితంతువు: చూ, బాగ్యహృణులు.

గోముఖము, సం. వి. అ. న. 1. ఇల్లు అలుకుట: చూ, మెత్తు.

1; 2. కోంకరవంకరగా కట్టినయిల్లు: చూ, సదనము. 1; 3.

పూరకమను వాద్యము, వాయించుకుండ (అనికొందలు): చూ, వీణ. 1-౫౭; పుం. 4. మొసలి, కాటుమొసలి (అని కొందలు): చూ, మత్స్యము. 1; వా. 5. ఆవుమొగము.

గోమిభాగ్యప్రసాదము, న్యాయము, న్యాయముగల పులినిజూచి, ఆవను నూహతో నికర జంతువులు దగ్గఱకు రాగా వానిని మ్రుంగివేయుననురీతి. (మిథుమన సాధుత్వమును పూర్వదయ మున దుష్టత్వమును గలవానిని గూర్చి యిది యుపయోక్త మగును.)

గోముఖాననము, అం: చూ, ఆననములు.

గోమిఱుడు, సం. వి. అ. పుం. నలువ: చూ, బ్రహ్మ. 1.

గోమూత్రము, సం. వి. అ. న. 1. ఆవుఉచ్చ: చూ, మూత్రము; అం. 2: చూ, గవ్యములు.

గోమూత్రశిలాజిత్తు, సం. వి. ఉ. న. (పచ్చగానుండు)

గోమూత్రశిలాజిత్తు: చూ, నిలాజిత్తు.

గోమూత్రి, సం. వి. న్. పుం. ఎఱ్ఱవేగిన*: చూ, నర్జకము. 2.

గోమూత్రిక, సం. వి. అ. ప్రి. ఒకరకము గడ్డి*: చూ, తృణము. 1.

గోమూత్రికము, అం: చూ, భోగపూహములు.

గోమూత్రికాబంధము, అం: చూ, శబ్దాలంకారములు. అలంకారము. 3.

గోమేదకము, సం. వి. అ. పుం. గోమేదకమణి: చూ, రత్నములు. 1-౭.

గోమేదము, సం. వి. అ. న. —పై.—

గోమేదికము, వై. వి. = గోమేదికము. —పై.—

గోమేదము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, రూ. గోమేదకము; 2. కొండ: చూ, పర్వతము; 1; 3. జన్మము: చూ, యజ్ఞము.

గోమేదనన్నిభము, సం. వి. అ. పుం. పాలతాయి: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(౨౯).

గోమేదికము, సం. వి. అ. న. 1. = గోమేదికము. పసుపు వన్నెగల రత్నము. పవరత్నములలో నొకటి: చూ, రత్న

ములు: చూ, రత్నము. 1; 2. ఆకుసత్రికము *: చూ, రోమశము; 3. విషభేదము: చూ, విసము. 1.

గోయి, వై. వి. = గర్భమ్. రూ. గోయ్య: చూ, రంధ్రము. 1-౧.

గోయుజ, సం. వి. అ. ప్రి. రెండుకోసులు: చూ, పరువు. 2.

గోర, వై. వి. 1. = గోరంతువు: చూ, రూ. గోరంకి; 2. అరటి పువ్వు లోపలనుండెడి యొకానొక వస్తువు: చూ, గోరు.

గోరంక, వై. వి. = చూ, రూ. గోరంకి.

గోరంకి, —పై.—

గోరంతువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. = గోరంకి. గోరంక - గోర:

చూ, తారిక, 1; 2. బిట్ట గట్టనివాడు: చూ, దిగంబరుడు;

3: చూ, బిట్టవాడు; 4. జామీనదారు: చూ, అగ్నుకుడు.

గోరంత, వా. వి. మిక్కిలికొందెము. "గోరంతలు కొండంతలుగాఁ జేసెను:" చూ, స్వల్పము: (చూ, కాంత. (1.)

గోరంక, వై. వి. = గోరంతు: చూ, రూ. గోరంకి.

గోరంకి, వై. వి. = —పై.—

గోరంబ, వై. వి: చూ, సహ. 2-౫.

గోరంబాపునది గొడ్డంటనఱకుట, లో. ఉవా. "మనకప్పుడు గోరం బోవునది గొడ్డంటం చీర్వనలనవచ్చును." (నిత్యచంద్రక-మిత్ర భేదము)

గోరంబి, వా. వి. గోప్పవిక్కు, అతివాయజము.

గోరక్ష, సం. వి. అ. ప్రి. 1. నారింజ*: చూ, శర్మరాంకము.

1-౧౧; 2. పసులగాచుట; 3. కుండానుగు*: చూ,

నాదాలాబువు.

గోరక్షకము, అం. జాతులు పదునెనిమిదింటిలో నొకటి: చూ, జాతులు.

గోరక్షకుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. వైశ్యప్రీతిని క్షేత్రియునికిని బుట్టిన గొల్లవాడు: చూ, మూహిష్టుడు; వా. 2. పసుల కాపరి.

గోరక్షతుంబి, సం. వి. ఈ. ప్రి: చూ, గోరక్ష 3.

గోరక్షి, 1. —పై.— 2: చూ, సర్వదండి*.

గోరక్షుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, గోరక్షకుడు.

గోరగొత, వై. వి. = మోరత్వ. భయంకరత్వము: చూ, రౌరవము. 2.

గోరవనము, వై. వి. = గోరోవన. 1. ఆవుకడుపునుండి యెత్తెడి యొకవస్తువు: రూ. గోరజనము: చూ, రోవన; 2: చూ, వర్ణము. 3-౪-(౫).

గోరజము, వై. వి. = —పై.—

గోరజము, దే. వి. ఎకతాళి: చూ, పరిహాసము.

గోరజనము, దే. వి. దౌష్ట్యము: చూ, వ్యశికము. 2.

గోరత్నము, అం: చూ, చేతనరత్నములు.

గోరథుడు, సం. వి. అ. పుం. బృహస్పతి గ్రహము: చూ, రాహువు. 2.

గోరవ, దే. వి. గడ్డమోత: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౩౧౮).

గోరవడు, ద్వ. అ. క్రి. (గోరము + వడు): చూ, రోత వడు.

గోరవవ, దే. వి. రూ. గోరము-గోసు: చూ, వింద. 1.

గోరంపము, వై. వి. = భురప: చూ, రూ-గోరంపము.
 గోరంపము, వై. వి. = మోర. 1. భయము, భయంకరము (అవి
 కొంచులు); చూ, వెలుపు; దే. వి. 2. ఆనంద. అచ్చ. యు.
 కాం. 142: చూ, వివర్ణ; 3. దేహముయొక్క అస్వాస్థ్యము;
 4. రోత: చూ, నింద. 1; విజ. 5. రోతకలది. 34.
 7, ఆ. 86: చూ, వికృతము. 31.
 గోరంపక, వై. వి. = చూ, రూ-గోరంకి.
 గోరంపము, సం. వి. అ. న. చల్ల: చూ, మట్టిగ.
 గోరంపము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. —వై.— 2. క్షీరత: చూ,
 గవ్యము. 1-౧; 3. దేవదారు బంకతో జేసిన ధూప
 ద్రవ్యము: చూ, రాజార్థము. 1-౨౦.
 గోరాంకిక, సం. వి. అ. శ్రీ. = గోరంక: చూ, శాపిక. 1.
 గోరాంకిక, సం. వి. అ. శ్రీ. = —వై.—
 గోరాంకి, సం. వి. ఈ శ్రీ. = —వై.—
 గోరీ, దే. వి. కట్టినసమాది: చూ, సమాది. 1.
 గోరింక, వై. వి. = చూ, రూ-గోరంకి.
 గోరించు, దే. అ. క్రి. 1. ఎగయు. శకాం. 3, ఆ. 111: చూ,
 లంఘించు. 2. వెకిలేడు: చూ, రేగు.
 గోరింపు, దే. వి. 1. ఎగపు: చూ, నెగపు; 2. గర్వము: చూ,
 హంకారము.
 గోరక, వై. వి. = చూ, రూ-గోరంకి.
 గోరు, వై. వి. 1. = భుర: చూ, నఖము; 2. = భుర. తంఠిమీటు
 ప్రకటనము. స్వా. 5, ఆ. 84: చూ, నఖము; 3: చూ,
 గోర; విజ. 4. అర్పము. “గోరువెచ్చని నీరు”: చూ,
 స్వల్పము; ఆం. 5: చూ, రంధ్రములు.
 గోరుగల్లు, ద్వ. వి. (మంగలి గోళ్లతివెడి) ఇనుపసలాక. కళా.
 3, ఆ. 109: చూ, నఖోత్పాదని (రూ-గోరుగొండి-గోర్గొండి).
 గోరుగాలము, ద్వ. వి. దేవలంబు బుట్టుట ఉక్కుకమ్మితో
 ఎంకరగా జేసిన గాలము: చూ, వరి. 1.
 గోరుగొండి, ద్వ. వి. రూ-గోర్గొండి: చూ, గోరుగల్లు.
 గోరువిక్కుడు, ద్వ. వి. చూ, మట్టిక.*
 గోరువీరణము, ద్వ. వి. గోటివలె కొనయందు వంపుగల
 యులి: చూ, వృక్షదనము 1.
 గోరుచుట్టు, ద్వ. వి. 1. గోరుచుట్టచేడెడుపుండు: చూ, వ్రణము.
 1-౧౨; 2. ఒకానొకగడ్డ.
 గోరుచుట్టుపై రోతలిపోటు, జా. ఆవదనైన మఱియొక ఆవద.
 గోరుకము, సం. విజ. కోసు: చూ, వరువు. 2.
 గోరుపడము, వై. వి. = మోరపడ: చూ, రూ-గోర్పడము.
 గోరువిక్లాడు, దే. స. క్రి. 1. పుట్టచెండ్లాడు: రూ-గోరుపులాడు.
 గోర్పికులాడు- గోర్పిక్లాడు; 2. ఎగురవేయు: రూ - గోరుపు
 లాడు - గోర్పికులాడు - గోర్పిక్లాడు.
 గోరుపులాడు, దే. స. క్రి. — వై. —
 గోరుమీలులు, దే. వి. బ: చూ, విక్ష్యము.
 గోరురాజనాలు, దే. వి. బ. ఒకరకము వడ్లు: చూ, రావ్యము.
 గోరువంక, వై. వి. = చూ, గోరంకి;

గోరువంకలు, వై. వి. బ. = భురవక్ర. రూ - గోర్వంకలు:
 చూ, నఖక్షతము. ఆం. భా. ద్వ. 180.
 గోరువెచ్చ, ద్వ. వి. రూ - గోర్వెచ్చ: చూ, మందోష్ఠము:
 (చూ, వేడిమి.)
 గోరీశము, సం. వి. అ. పుం. తంగేడు: చూ, హేమ
 పుష్పకము.
 గోరొత్తు, ద్వ. వి. (గోరు + బత్తు). కళా. 7, ఆ. 161: చూ,
 నఖక్షతము.
 గోరొండి, ద్వ. వి. చూ, రూ - గోరుగొండి.
 గోరొచన, సం. వి. అ. శ్రీ. = గోరొజనము: చూ, రోచన.
 గోరొచము, సం. వి. అ. స: చూ, హరిదళము.
 గోరొజనము, వై. వి. = గోరొచన. రూ - గోరజము - గోజ
 జము: చూ, రోచన: (చూ, రాజార్థము. 1-౩౨.)
 గోర్పము, సం. వి. అ. న: చూ, మెడను.
 గోర్పము, సం. వి. అ. న. —వై.—
 గోర్పడము, వై. వి. = మోరపడ. రూ - గోరపగము.
 1. కంఠి: చూ, రల్లకము; 2. ఏనుగుమీదఁ బజవెడి
 యెట్లని కంఠి: చూ, రల్లకము.
 గోర్పికులాడు, దే. స. క్రి: చూ, రూ - గోరువిక్లాడు.
 గోర్పిక్లాడు, దే. స. క్రి. —వై.—
 గోర్వంక, వై. వి. 1. = చూ, గోరంకి; ఆం. 2: చూ, దూతి
 చతుష్టయము.
 గోర్వంకలు, వై. వి. = చూ, రూ - గోరువంకలు.
 గోర్వెచ్చ, ద్వ. వి. చూ, రూ - గోరువెచ్చ.
 గోజము, వై. వి. = గోరొచన. 1. స్వా. 4, ఆ. 14: చూ,
 రోచన; 2: చూ, రూ - గోరచనము. 1, 2.
 గోల. సం. వి. అ. శ్రీ. 1. = గోలి. కాగు: చూ, పాత్రము.
 6; 2. దుర్గ: చూ, పార్వతి. 1; 3. గోదావరీనది: చూ,
 నది; 4. మణిపిల: చూ, రత్నములు. 1-౧౨ - (౧౧):
 దే. వి. (1) అతిదాహణధ్వని: చూ, స్వరము.
 2-౪౬-(౯౩); (2) రెమ్మ: చూ, శాఖ. 1-౨; (3)
 ఆడుది. ఆం. భా. ద్వ. 104: చూ, శ్రీ; విజ. (4) ముగ్ధ.
 మందెందెండ్ల వర్ణంతమైన వయసుగలది (ఆడుది):
 చూ, శ్రీ; (5): చూ, ముగ్ధుడు.
 గోలకము, సం. వి. అ. పుం. 1. = గోలెము. రూ-గోళకము*
 కాగు: చూ, 6. పాత్రము; 2. గులి: చూ, గోలీ;
 3. పోయినకుండ: చూ, రూ - గోళకము. భాండము.
 3-౧౩; 4. బొమ్మికము: చూ, నీసకము. 1; 5. కంఠి:
 చూ, రల్లకము; 6. ఇంద్రియములుండు శావు; 7. పోక
 గెల: చూ, పోక.
 గోలకుడు, సం. వి. అ. పుం. విధవకు అంతుమగనియందుఁ
 బుట్టిన కొడుకు, రూ-గోళకుడు: చూ, సూనుడు. 1-౨.
 గోలక్షణము, అం: చూ, కళలు.
 గోలత్తిక, సం. వి. అ. శ్రీ. ఆడుఉవ్వపిట్ట: చూ, పిచ్చుక.

గోలము, సం. వి. అ. పుం. రూ - గోళము 1. బాలెంతబోలు; చూ, బోళము; 2. మంటికింటి: చూ, పూస; 3. కంటి గ్రుడ్డు: చూ, లోచనము. 1-౧౧; న. 4. (సూర్యచంద్రాదుల) బింబము: చూ, మండలము. 9.

గోలాంగూలము, సం. వి. అ. పుం. 1. కొండముద్దు: చూ, వానరము. 1-౫; 2. కోతి; చూ, వానరము.

గోలానము, సం. వి. అ. న: చూ, పుట్టగొడుగు*.

గోల, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఉడుము: చూ, విలేళయ.

గోలియే, దే. స. క్రి. చమురుబోసి వేణు: చూ, వేణు.

గోలియము, వై. వి. = గోలక: రూ - గోలెము. కాగు: చూ, పాత్రము. 6.

గోలిహము, సం. వి. హ. పుం: చూ, మొక్కలు*.

గోలి, వై. వి. = గోలక: గోలికాయ: చూ, బాలక్రిడ.

గోలికాయ, ద్వై. వి. — వై. —

గోలిదము, సం. వి. అ. పుం: చూ, గోలిహము*. (ఆవులచేర ఆస్వాదించునది.)

గోల, దే. వి. 1: చూ, పేముబొద్దు. వా. వి. 2. బంతి అట యందలి గెలుపు.

గోలుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, గోలకుడు.

గోలుగోలు, దే. వి. రూ - గోల్గోలు. విజృంభయించునది ధ్వన్యను కరణము: చూ, హూహూ.

గోలురియే, దే. అ. క్రి. (పులి) కూయు: చూ, శబ్దించు.

గోలె, దే. అవ్య. ఆరంభకాలనిశ్చయార్థమందువచ్చు నిపాత. “నాటంగోలె” మొ.

గోలెము, వై. వి. = గోలక: చూ, రూ - గోలియము.

గోలోకము, సం. వి. అ. న. శ్రీకృష్ణునియొక్కస్థానము.

గోలోమి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. తెల్లగిటిక: చూ, తృణము. 1;

2: చూ, మర్లమాతంగి*; 3. వన, నల్లవన (అని కొందఱు): చూ, విష; 4: చూ, నేలగొలిమిడి*; 5. భూత కేళము: చూ, జటామాంసి; 6. శమిహన్యము: చూ, దాన్యము.

గోల్గోలు, దే. వి: చూ, రూ - గోలుగోలు.

గోవ, దే. వి. 1. యౌవనము. స్వా. 4, అ. 83: చూ, చయస్సు.

1; వై. వి. 2. = గవయ: చూ, శరభము. 1; దే. విజ.

3. మనోజము. “గోవపని”: చూ, హృదయము: వా.

4. పొడవు.

గోవందని, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ. ప్రేంకణము*.

గోవందిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ: — వై. —

గోవణము, వై. వి. = గోవీనము: చూ. బొడ్డుము.

గోవత్సన్యాయము, న్యా. ఆవునమ్మినపుడు దూడకు వేరే ఖరీదు లేదనుకొని.

గోవమొలత్రాడు, దే. వి. మగవాని మొలనూలు. శృంఖలము:

చూ, సూత్రము. 1-౬౪.

గోవర్ధనధరుడు, సం. వి. అ. పుం. శ్రీకృష్ణుడు: చూ,

విష్ణువు. 1.

గోవర్ధనము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, సింహము; 2: చూ, మాతులాంగము*; 3. సారములేనిమీది మొదలగు వస్తువు; 4. గోవర్ధన పర్వతము: చూ, పర్వతము.

గోవళ, సం. వి. అ. శ్రీ. గొడ్డావు: చూ, ధేనువు.

గోవాలము, సం. వి. అ. పుం. ఆవు మొక్క కోరి: ఆచోడ - రూ. ఆవుకోడ.

గోవావు, దే. వి. (గోవు + ఆవు) సాధువుకాని యావు. కరట: చూ, ధేనువు.

గోవావు, దే. వి. బ: చూ, యౌవనుడు. స్వా. 4, అ. 83;

2. మండలమారి. అం. ధా. ద్వై. 116: చూ, విజుడు.

గోవిందము, సం. వి. అ. పుం. కొండ: చూ, పర్వతము.

గోవిందములు, దే. వి. బ. నతివిశేషము: చూ, హణిగలు.

గోవిందములుకొట్టుచు, జా. ఉత్సాహముతో గోవిందస్మరణ చేయుచు. “చతుర్విధాహార పరీధానాశ్చిష్టమృష్టాన్నంబుల విందుపెట్టులనుకొంచు గోవిందములు కొట్టుకొంచు జిహ్వాలు చివురించునట్లు భుజించుచు.” (ధర్మజ రాజనూయము.)

గోవిందుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. శ్రీకృష్ణుడు: చూ, విష్ణువు.

1; 2. ఆలకావరి: చూ, మహాహృదయ: 3. బృహస్పతి

గ)హము: చూ, రాహువు. 2; 4. నలువ: చూ, బ్రహ్మ. 1;

5. ఇంద్రుడు: చూ, వేలుపు తేడు; 6. భూపతి: చూ,

రాజు. 1-౫౧; 7. వరమాత్మ: చూ, హంసుడు; 8. మనస్సు

మొదలగు నిండియుల నడపు ఆంతర్యామి (గోవిందాయ నమః): చూ, ఓమ్.

గోవిట్టు, సం. వి. ష. (కో). పుం. శ్రీ: చూ, గోమయము.

గోవిరేచనము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, గోమూర్తిము; వా.

2. ఆవుపేద: గోవిష్ట.

గోవిష్ట, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, గోమయము.

గోవు, సం. వి. ఓ. శ్రీ. 1. ఆవు. (దీని ధ్వని హంభ.

శిరోదేశము నైవికము): చూ, ధేనువు; 2. కన్ను (పుం,

శ్రీ అని కొందఱు): చూ, లోచనము. 1; 3. దిక్కు: చూ,

హరిత్త; 4. తూపు (పుం, శ్రీ అని కొందఱు): చూ,

బాణము. 1; 5. పుడమి: చూ, భూమి. 1; 6. వాక్కు: చూ,

శబ్దము. 2; 7. బ. జలము (పుం, శ్రీ అని కొందఱు): చూ,

సలిలము; 8. నలువరాణి: చూ, సరస్వతి; 9. కోసుదూరము:

చూ, సరువు. 2; 10. గుఱి: చూ, లక్ష్మము. 1; 11. చూపు:

చూ, లక్షణము. 3; పుం. 12. (బండిలాను) ఎడ్డు: చూ,

వృషభము. 1; 13. కిరణము. (పుం, శ్రీ అని కొందఱు):

చూ, హోయనము. 2; 14. నాకము (పుం, శ్రీ అని కొందఱు):

చూ, స్వర్గము; 15. చందనము: చూ, హిమాంకువు; 16.

వక్రాయుధము. (పుం, శ్రీ అని కొందఱు): చూ, బాణము.

1. ౭౨; 17: చూ, సూర్యుడు; 18. వెండ్రుక (పుం, శ్రీ

అనికొందఱు): చూ, వెండ్రుక. 1; 19. జన్నము: చూ,

యజ్ఞము; 20. ఒక ముని: చూ, ముని. 1; 21. అర్జునుడు:

చూ, విజయుడు. 1; శ్రీ, న. 22. తేజస్సు: చూ, వెలుగు.

1; అం. 23: చూ, దానములు.

గోవృందము, సం. వి. అ. న. ఆవులమంద: చూ, ధేనువు.

గోవుకము, సం. వి. అ. పుం. 1. కోడి: చూ, పుంజ: 2. జక్కవపిట్ట: చూ, బలువుగువ్వ.
 గోవునము, సం. వి. అ. పుం. ఆఠోతు: చూ, వృషభము. 1.
 గోశక్పత్తు, సం. వి. త్. న: చూ, గోమయము.
 గోశాల, సం. వి. ఆ. శ్రీ ఆవులసాల. రూ - గోశాలము: చూ, సదనము. 1.
 గోశాలము, సం. వి. అ. న. —పై.—
 గోశీరము, సం. వి. అ. న. హరిచంద్రము: చూ, వాసన. 1-౬.
 గోశ్యంగము, సం. వి. అ. పుం. తుమ్మ: చూ, విట్టదిరము,
 గోశ్యంగదకన్యాయము, న్యా. గోశ్యంగమునందు నీటినిపోసి
 గాయత్రిచేత మూడువర్సాయము లభిమంత్రించి ఆయుదకము
 చేత స్నానమొనర్చుట అను విధము.
 గోశ్రేణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. తంగేడు: చూ, హేమపుష్పము.
 గోసా, వా. వి. రాజీవానము (గోషా అనిము.)
 గోష్ఠము, సం. వి. అ. న. = కొట్టు. రూ. గోష్ఠము. గోవుల
 మంద యందు తోట: చూ, సదనము. 1.
 గోష్ఠ్యుడు, సం. వి. తానుదెనుచోట నుండుకొని వరులను
 ద్వేషించువాడు.
 గోష్ఠి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. సభ: చూ, సభ. 2; 2. రాజసభ:
 చూ, సభ. 2; 3. మహారాజసభ: చూ, సభ. 2; 4. పరిష
 త్సభ: చూ, సభ. 2; 5. ఇష్టాగోష్ఠి: చూ, సల్లాపము;
 అం. 8. నాటికలు పదునెనిమిదింటిలోనొకటి. (1. అంకము
 కథప్రణయము. పురుషపాత్ర 8 లేక 10. స్త్రీలు 5 లేక 6):
 చూ, నాటికలు.
 గోష్ఠినము, సం. వి. పుం. న. రూ. గోష్ఠినము. మునుపావులున్న
 సాల: చూ, సదనము. 1.
 గోష్ఠదము, సం. వి. అ. న. 1. ఆవుదెక్క, (ఆవుయొక్క
 అడుగుకొలది): చూ, వింబము; 2. గోవుగొరినె యిడిన
 గుంట: చూ, రంధ్రము. 1-౧౩; 3. గోవులు తిరిగెడిచోటు:
 చూ, స్థానము. 1.
 గోస, వా. వి. తిట్టు, (మోషకద్దవము గోస).
 గోసంఖ్యుడు, సం. వి. అ. పుం. గొల్లి: చూ, మహాహద్రుడు.
 గోసంగము, సం. వి. అ. పుం: చూ, వేగుజాము.
 గోసంగి, వై. వి. 1. = గోహింసక. రూ - గోసంగి. అం. భా.
 ద్వి. 289: చూ, మాదిగ; 2 కడజాతివాడు: చూ, మాల(1).
 గోసంగి, —పై.—
 గోసకుచు, దే. న. క్రి. (గోసు + అడుచు): చూ, నిండించు.
 గోసన, వై. వి. = మోషణ. రూ - గోసు - గోసన. చాటించుట:
 చూ, మోషణ.
 గోసము, వై. వి. 1: చూ, తోళము; 2. చూ, వేగుజాము.
 గోసరము, సం. వి. అ. పుం. గోమేధయజ్ఞము: చూ, యజ్ఞము.
 గోసర్గము, సం. వి. అ. పుం: చూ, వేగుజాము.
 గోసపము, అం: చూ, రిహీనతానములు: (చూ, శుద్ధతానములు.)
 గోసు, వై. వి. 1. = మోషణ: చూ. రూ - గోసన; 2. అప
 ధూటు: చూ, నింద. 1; 3. దోషము: చూ, పాపము. 1.

గోసున, వై. వి. = మోషణ. అం. భా. ప్ర. 114: చూ, రూ .
 గోసన.
 గోస్తన, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, గోస్తని*.
 గోస్తనము, సం. వి. అ. పుం. నలువదిపూసలసరము (పుం, న.
 అని కొందఱు.): చూ, భూషణము. 2-౬-(౩౨).
 గోస్తని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. వ్రాత*: చూ, స్వాదుఫల: వా,
 2. ఒకానొకనది.
 గోస్థానకము, సం. వి. అ. న: చూ, గోష్ఠము.
 గోస్థ్యామి, సం. వి. న్. పుం. 1: చూ, గోవుడు. 4; 2.
 (నాశ్యవరిభాషయందు) ఇతరరాజుయొక్క కొడుకు: చూ,
 సూనుడు. 1-౨౩.
 గోహన్నమా, సం. వి. అ. న: చూ, గోమయము.
 గోహరి, దే. వి. పరాక్రమము. జై. 6, అ. 154: చూ,
 శౌర్యము. 1.
 గోహరితకి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, మారేడు*.
 గోహలకుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, శివుడు.
 గోహలము, సం. వి. అ. పుం ఏఱువిన. రూ - గోహళము:
 చూ, పిడక.
 గోహళము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—
 గోహింసకుడు, సం. వి. అ. పుం. = గోసంగి: చూ, మాదిగ.
 గోహితము, సం. వి. అ. పుం: చూ, మారేడు*.
 గోశకుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ - గోంకుడు.
 గోశము: చూ, రూ - గోలము.
 గోశి, వై. వి. = మోలీ కుచ్చలి *: చూ, విచ్చిలిక.
 గోళ్లకుతికంటు, ద్వ. వి. శ్రీకంఠభూష: చూ, భూషణము.
 2.-౬-(౧౧).
 గోళ్ళగొండి, ద్వ. వి. 1. ఒకరకము గడ్డి*: చూ, తృణము.
 1; 2. తృణధాన్యము: చూ, దాన్యము.

గొ

గొంజికుడు, సం. వి. అ. పుం. బంగారు వనివాడు: చూ,
 స్వర్ణకారుడు.
 గొండవాడు, వై. వి. = గోండ. రూ - గవుండవాడు: చూ,
 సురాణివి.
 గొండవాడు, —పై.—
 గొడు, —పై.—
 గొడకట్టు, దే. వి. చెంపలను మూసికట్టుట. అం. భా. తృ. 37.
 గొడకృతి, అం. క్రియాంగములకు సంబంధించిన సామకృతి,
 గొడకృతి, దేవకృతి యను మూడింటిలో నిది యొకటి.
 గొడదేశిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, వాయుసోలి*.
 గొడము, సం. వి. అ. పుం. రూ. గొళము. 1. ఏఱుదియాఱు
 దేశములలో నొకటి: చూ, దేశము; అం. 2. రాగాంగములు
 పదుమూడింటిలో నొకటి: చూ, రాగాంగములు.
 గొడలి, వై. వి. ముసలిది (అడుది): చూ, శ్రీ. 1-౫౦.
 గొడసరము, ద్వ. వి: చూ, రూ - గవుడసరము. కళా. 7, అ. 88.
 గొడి, సం. వి. అ. పుం. 1. వొంగలి. ఆరపూవుసారాయి;
 బెల్లముతోఁజేసిన సారాయి (అని కొందఱు): చూ, సుర. 2-౩;

అం. 2. (కఠినపదములు, దీర్ఘ సమాసములుగలది): చూ, కావ్యరీతులు; 3: చూ, రీతులు; 4: (చూ, భాష. 1): చూ, మాళనకైశికీభాషలు; 5: (చూ, భాష. 1): చూ, హిందోళీ భాషలు; వా. 6. పొట్టి.

గొడిగేదె, దే. వి. పొట్టికొమ్ముల బిట్టె: చూ, మహిషి.

గొడిబ్రాహ్మణులు, అం. బేహారునకు వంగదేశమునకు బంగళమునకు ముఖ్యపట్టణముగా నుండిన గొడియను పట్టణమును బట్టి యా ప్రదేశ బ్రాహ్మణులకు గొడిబ్రాహ్మణులను పేరు కలిగినది. వీరు మత్స్యములను మాంసమును మధువును గూడ భక్షింతురు. వీరిలో (చూ) అగ్రదానీ బ్రాహ్మణులు, ఆచార్యబ్రాహ్మణులు, ఆదిగౌడ బ్రాహ్మణులు, కీర్తన్య గౌడబ్రాహ్మణులు, శ్రీగౌడబ్రాహ్మణులు, శుక్లవంగౌడ బ్రాహ్మణులు అనువారు కలరు: చూ, బ్రాహ్మణులు. (వారు గౌడబ్రాహ్మణులు.)

గొణము, సం. విజ. ముఖ్యముకానిది.

గొణవిది, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, ఆనుకల్పము.

గొతమ, అం: చూ, స్మృతులు.

గొతమము, సం. వి. అ. పుం. ఏనుగుతుమ్మి: చూ, తుమ్మికి గొతమసగోత్రము, అం: చూ, గోత్రము. 13.

గొతమస్మృతి, అం: చూ, స్మృతులు. (త్రేతాయుగంబున గొతమస్మృతి ప్రతిపాదిత ధర్మంబులను ప్రచురించినది.)

గొతమి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. గొతమి యను (అఖండగోత మిహో: జేరినది): చూ, నది. 1; 2. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1; అం. 3: చూ, గంగలు.

గొతమీద్యారము, సం. వి. అ. న. కైలాసగిరి: చూ, పర్వతము.

గొతముడు, సం. వి. అ. పుం. గొతముముషి: చూ, ముని. 1; 2. జినుడు: చూ, బుద్ధుడు. 1; 3. సప్తముసులలో నొకడు: చూ, మహర్షులు; 4: చూ, కాశ్యపవర్షతులు.

గొర, వై. వి. = గండ: చూ, రూ-గవుర (దేశ్యమని శబ్ధరత్నాకరము.)

గొరారము, సం. వి. అ. పుం. ఉశుముయొక్క పిల్ల: చూ, దిలేశయ (గోధ యన్నగా ఉశుము: దానిపిల్ల గమక గొరెరము-గొరారము-గొరేయము అనంబరగు.)

గొరేయము, —పై.—

గొరేరము, —పై.—

గొవుచ్చికము, సం. వి. అ. పుం. రెండు త్రాటిమాతులనుజేర్చి కట్టి నీరుదాటెడు సాధనము, సంగడి: చూ, హోదము.

గొర, దే. వి: చూ, రూ-గవుర.

గొరజీరకము, సం. వి. అ. పుం. తెల్లజీలకఱ్ఱ: చూ, నుషవి. 2.

గొరము, సం. వి. అ. న. 1. ఐ. అకరువు, కింజల్కములు: చూ, సహస్రపత్రము. 1-౧౦-(౨); పుం. 2. ఐ. తెల్లవలు (న. అని కొందఱు): చూ, సర్పము; 3. తెలుపు: చూ, వర్ణము. 6; 4. వసువుపచ్చ: చూ, వర్ణము. 6-౭; 5. వసువుపచ్చరంగు అధికముగాఁ గలిగిన యెఱుపు: చూ, వర్ణము. 6-4-(౩); 6. నారింజ *: చూ, శర్కరాంకము;

7. నెమిలగుమ్రాను *: చూ, పూతికరణము; 8. ఒక

రకము వర్ణు: చూ, ధాన్యము; 9. = గవరన. ఎఱుపు: చూ, వర్ణము. 6-౪-(౧); 10. జింక: చూ, హరిణము; విజ. 11. ఎఱుగిది: చూ, వర్ణము. 6; 12. తెల్లనిది: చూ, వర్ణము. 6; 13. వసువుపచ్చనిది: చూ, వర్ణము. 6-౭-(౧); 14. స్వచ్ఛమైనది: చూ, శుద్ధము. 3.

గొరవం లాఘవంచాపి ధనాధననిబంధనమ్ న్యా. కలిమినిబట్టి గొరవము, లేమినిబట్టి లాఘవము.

గొరవము, సం. వి. అ. న. = గరువము-గారాము, మరియూ: చూ, సన్యాసము.

గొరవిండు, సం. న. క్రి: చూ, సన్యాసిండు.

గొరవితుడు, సం. వి. అ. పుం. ఆర్యమిత్రుడు: చూ, మర్యాద .

గొరకాకము, సం. వి. అ. పుం. 1. నీరుఇచ్చి *: చూ, మహాకము; 2. చాగ *: చూ, ప్రవ.

గొరసర్పము, సం. వి. అ. పుం. తెల్లవాలు: చూ, సర్పము.

గొరసువర్ణము, సం. వి. అ. పుం: చూ, నెల్లి*.

గొంసావర్ణము, —పై.—

గొంపైక, సం. వి. అ. స్త్రీ. తదియట్టి: చూ, తిది. 1.

గొరి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. = గొరు. దుర: చూ, పార్వతి. 1;

2. సమర్థుడని కన్యక. పెండ్లిగాని పదేర్పముచు, చీరకట్టని కన్యయ: చూ, స్త్రీ. 1-౭౭. 1-౧-(౨); 3. ఐసుపు: చూ,

వర్ణము. 6-౭; 4. చేతరాసి: చూ, శకుల; 5. గోరోచ నము: చూ, రోచన; 6. ఇంగువ: చూ, హింగువు. 2; 7.

ఐ. కొట్టలు: చూ, ధాన్యము; 8. వరుణుని యిల్లాలు: చూ,

ధార్య. 1; 9: చూ, రాత్రి. 10. నేల: చూ, భూమి.

1. 11. ఏఱు: చూ, నది; 12. కలువరాశి: చూ, సర

స్వతి. 1; 13. చూ, స్వర్ణము. 2-౩౯; అం 14. యౌవన

భేదములు గల స్త్రీలతో తొమ్మిది వత్సరముల లేక

జవ్వనముగల కన్యక: చూ, యౌవనభేదములు; 15. చూ,

భాషాంగములు: (చూ, భాష. 1.)

గొరిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. = గోరువంక: చూ, శారిక. 1.

గొరికము, సం. వి. అ. పుం. తెల్లరావు: పిట్ట: చూ, రావుక.

గొరిమంతుడు, దే. వి. ఐ. ఒకరకమువర్ణు: చూ, ధాన్యము.

గొరిపిండ, సం. వి. అ. స్త్రీ: చూ, గోరోచన.

గొరిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. =: చూ, రూ-గొరిక.

గొరిపోత్తి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. బుద్ధులతల్లి: చూ, బుద్ధుడు. 1.

గొరివాసము, సం. వి. అ. పుం: చూ, మహాము*.

గొరు, దే. వి: చూ, రూ-గవురు. 1-2-3-4; వై. వి. 5 = గౌరి:

చూ, రూ-గవురు. 5.

గొరుడు, సం. వి. అ. పుం. చంద్రుడు: చూ, హిమాంశువు.

గొర్దాళికము, సం. వి. అ. న. గుద్దలికంటె సుఖపుగముంబు పని

ముట్టు: చూ, గుద్దలి.

గొరు, దే. వి: చూ, రూ-గవురు.

గొరేయకము, సం. వి. అ. పుం. కొంతపోక*: చూ, పోక.

గొట్టినము, సం. వి. అ. న. మునుపావులున్న నాలు: చూ, సద

నము. 1.

గౌనెన, వై. వి. = కోశ. స్వా. 4, అ. 33: చూ, రూ-గవునెన.
గౌ. అం. 1: చూ, పురుషరాగములు; 2: చూ, స్త్రీరాగములు.
గౌశదేశస్త్రీ, అం: చూ, స్త్రీ: (చూ, దేశస్త్రీలు.)
గౌశము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-గౌడము.
గౌశ, దే. వి: చూ, రూ-గవుశి.

౧

గ్రంథ, వై. వి. = కందరము: చూ, రూ-గ్రంథ 2.
గ్రంథకర్త, సం. విజా. ఋ. గ్రంథకారుడు.
గ్రంథకుటి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. వ్రాసెడి గది, కరణము తెక్కలు
వ్రాసెడి చావడి (అని కొందఱు), గ్రంథములుగల గది,
పుస్తకాంధారము (అని కొందఱు): చూ, సదనము. 1.
గ్రంథనము, సం. వి. అ. న. 1. కూర్పు, చంపూప్రబంధ రచన
(అనియు): చూ, మాటలబ్ధులు; 2. పూలు మొదలగునవి
గ్రుచ్చుట: రూ-గ్రంథనము. (గ్రంథన అనియు.)
గ్రంథము, సం. వి. అ. పుం. 1. కావ్యము. (కవి కల్పిత
మైనది): చూ, పుస్తకము; 2. మాటలపొందిక; 3. ముప్పది
రెండక్షరముల శ్లోకము, అనుష్టుప్: చూ, భందస్సులు;
4. నియమగ్రంథము: చూ, కావ్యము. 1: (చూ, కావ్యము);
5. ధనము: చూ, విత్తము 1.
గ్రంథసంధి, సం. వి. ఇ. పుం. ప్రకరణము: చూ, సర్గము. 1.
గ్రంథి, సం. వి. ఇ. పుం. = కంఠి: 1. వెదురు లోనగువాని
బుడి: చూ, బుడి: 2. గడ్డపరెబ్బుపైదు లోగము: చూ,
దద్రువు; 3. పుంగుడు: చూ, బొప్పి; 4. దద్దు: చూ,
దద్రువు; 5. చెట్టులోనగువాని ముడి: చూ, ముడి. 1; 6.
దారము లోనగువాని ముడి: చూ, ముడి. 2; 7. వెండ్రుకల
ముడి: చూ, ముడి. 3; 8. రూ-కలముడి: చూ, ముడి. 4:
9. కీళ్ళముడి; 10. గండివనము: చూ, రాజార్థము. 1-3౯;
11. రథాశరణము: చూ, భూషణము. 2; 12. వంకర: చూ,
వేల్లకము. 2; వా. వి. 13. తలుపు అడ్డుగడియ: చూ,
గడియ. 2; వా. 14. ఒకానొక గడ్డహనానుము.

గ్రంథిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. కట్టడిగె: చూ, సర్వంకపాళిక;
2. వచ్చనస్థ: చూ, వివ.

గ్రంథికము, సం. వి. అ. న. విస్తరించు: చూ, విస్తరి. 1;
2. గండివనము: చూ, రాజార్థము. 1-3౯; పుం. 3.
గుగ్గిలము: చూ, మహిసాక్షి; 4. కరీరము: చూ, వెణు
తురు; 5. అగరుమ్రాసు: చూ, సుగంధము. 1; 6: చూ,
మరువము: 7: చూ, గ్రంథిక. 2.

గ్రంథికుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. జోస్తుడు: చూ, సాంవత్స
రుడు; 2. యుద్ధిరుని కడగొట్టు తమ్ముడు.

గ్రంథికము, సం. విజా. 1. రూ-గ్రంథికము, దృష్టిము, (కూర్చు
బడిన పుష్పమాలికాదుని అమరము) కూర్చుబడినది: చూ,
సంయోజికము; 2. హింసంపఁబడినది: చూ, హింసకము.

గ్రంథిపర్వము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, మంచిత్రీ; 2.
స్థాజేయమను గంధద్రవ్యము: చూ, రాజార్థము. 1-3౯.

గ్రంథిపర్వము, సం. వి. అ. న. 1. = గండివనము. గ్రంథిపర్వ
కము: చూ, రాజార్థము. 1-3౯; 2. వచ్చుకు: చూ,
హరికపత్రిక.

గ్రంథిపర్వ, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. గండదూర్వ: చూ, తృణము. 1.
గ్రంథిపాత్తు, సం. వి. ద. పుం. బంటు: చూ, లొట్టిపిట్ట.

గ్రంథిఫలము, సం. వి. అ. పుం: చూ, వెలగె.

గ్రంథిలము, సం. వి. అ. పుం. 1. పుల్లవెలగె: చూ, మలు
వెలగె; 2: చూ, వెణుతురు: విజా. 3. గనుపులుగలది.

గ్రంథిహరుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, ముత్తి.

గ్రంధి, వై. వి. = గ్రంథి. దారబందము లోనగువాని నిలుపుం
యందు బిగగొట్టిన చీలలకు తగిలించెడు తలుపులయందలి
యనునపదై: తలుపు అడ్డుగడియ (అనియు.)

గ్రక్కతిల్లు, దే. అ. క్రి: చూ, భయపడు.

గ్రక్కదలు, దే. అ. క్రి. (కదలు + కదలు) మిక్కిలి కదలు.

గ్రక్కన, దే. ద్ర. క్రి. విజా. శీఘ్రముగ. పా. 1, అ. 23: చూ,
స్వదము.

గ్రక్కున, —వై.—

గ్రగురుకాడు, దే. వి. 1. పాతిపోయినవాడు: చూ, పలాలు
తుడు; 2. భయముతో గూడినవాడు: చూ, భయశిలుడు.

గ్రచ్చ, దే. వి: చూ, రూ-గచ్చ.

గ్రచ్చకాయలు, దే. వి. ఐ. 1: చూ, బాలక్రిశ; 2. గచ్చచెట్టు
కాయలు.

గ్రచ్చు, వై. విజా. = గ్రస్త. గ్రస్తోక్తి: చూ, శబ్దము. 2-3౦.

గ్రథనము, సం. వి. అ. న: చూ, రూ-గ్రంథనము.

గ్రథికము, సం. విజా. 1: చూ, గ్రంథికము. 1: 2. గుర్రస్వః
బడినది.

గ్రద్ధ, వై. వి. = గృధ్రము: చూ, రూ-గద్ధ.

గ్రద్ధగోరు, వై. వి. = గృధ్రసఖ. చోంసాధన విశేషము: చూ,
రూ - గద్ధగోరు.

గ్రద్దన, దే. ద్ర. క్రి. విజా: చూ, గ్రక్కున.

గ్రమ్మన, —వై.— జై. 3, అ. 5.

గ్రమ్మున, —వై.—

గ్రమించు, సం. న. క్రి. 1. కవ్వ: చూ, మ్రింగు; 2. శిను:
చూ, సావడు; 3. గుటకవేయు: చూ, మ్రింగు.

గ్రస్తిష్టువు, సం. విజా. ఉ. 1. నమలితనువాడు: చూ, మ్రింగు
వాడు; 2. నమలకనే గుటకవేయువాడు: చూ, మ్రింగు
వాడు.

గ్రస్తము, సం. విజా. 1. రూ - గ్రస్తము. తినబడినది: చూ,
భుక్తము. 2; 2. మ్రింగబడినది: చూ, భుక్తము. 2; 3:
చూ, గచ్చు; 4. లోపించిన వర్ణములు వదములుగలవాక్యము.
(వి. అనికొందఱు.)

గ్రస్తు, వై. వి. = గృహస్థ: చూ. ఇంటికాపు (రూ - గేస్తు -
గేస్తుడు.)

గ్రహకర్తలము, సం. వి. అ. పుం. రాహుగ్రహము: చూ,
రాహువు.

4. పామరజనవాక్యము, అశ్లేలము: చూ, శబ్దము. 2; ఆం. 5. అశ్లేలము: చూ, అశ్లేలములు; 6. అశ్లేలము. (నిగ్గు గలిగించునది) పదవోషములలో నొకటి: చూ, పదవోషములు: (చూ, కావ్యవోషములు.) (వ్యాకరణ నిషిద్ధమైన పామరభాష అనగా నిగ్గు, వివగము, అమంగళము కలిగించు పదములు: (చూ, ఆర్థగ్రామ్యము). ఇత్యాది: న. 7. ఒకానొక రంబందము: చూ, రతిబందములు; 8. ఉమ్మెత్త*: చూ, హలాపుష్పము; 9. కోళ్ల మొదలగువాని జాతి: 10. అంద్రభాష = తత్సమము, తద్భవము, దేశ్యము, గ్రామ్యము అని చతుర్విధము. ఈ నాలుగురీతులలో గ్రామ్యమొకటి; విజ. 11. గ్రామమునఁ బుట్టినది; ఆం. 12: చూ, ఉత్తానకరణ బందములు; 13: చూ, అష్టాదశ వర్ణములు.

గ్రామ్యము, సం. వి. అ. పుం. గాడిద: చూ, రాసభము. గ్రామ్యుడు, సం. విజ: చూ, గ్రామీయుడు. గ్రావము, సం. వి. న. పుం. 1. = కరువ. కొండ: చూ, పర్వతము; 2. జాయి: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(౫). గ్రావస్తుడు, అం: చూ, ఋత్విజుడు. గ్రానము, సం. వి. అ. పుం. = గానము. కణకము: చూ, (సాపాటు): చూ, సాదము. (1) ౨౩. గ్రాహకము, సం. వి. అ. పుం. 1. దేగ: చూ, శ్యేనము; విజ. 2. గ్రహించునది; పా. వి. 3. తీగెటసాను గ్రహించు యంత్రము.

గ్రాహకుడు, సం. విజ. = గాయకుడు: చూ, గ్రహీత. గ్రాహణి, సం. వి. అ. స్త్రీ. తీరటకపింద*: చూ, సముద్రాంత. గ్రాహము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, ప్రతిగ్రహము. 1; 2. పంది: చూ, హాకరము; 3. చెఱ: చూ, బంధనాలయము; 4. ఒకానొక పీరుపాము, మొసలి (అని కొందఱు): చూ, మత్స్యము. 1. గ్రాహి, సం. వి. న. పుం. 1: చూ, వెఱగః; 2. ఉమ్మెత్త*: చూ, హలాపుష్పము. గ్రాహ్యము, సం. విజ. 1. గ్రహింపఁదగినది; 2. సంభోగబంధ భేదము: చూ, రతిబంధములు.

గ్రీ

గ్రీక్కర, దే. వి. దోతు: చూ, వాంతి.

గ్రీ

గ్రీటు, దే. వి: చూ, బలవంతము. గ్రీవ, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. కంఠము: చూ, మెడ; 2. మెడ సరము: చూ, మెడ. గ్రీవము, సం. వి. అ. పుం. కిరణము: చూ, హాయనము. గ్రీవాఘంట, సం. వి. అ. స్త్రీ. పుర్రర, గుఱ్ఱపుమెడగంట: చూ, హయము. 1-౫౦: (చూ, వీణ). గ్రీవాభేదము, అం: చూ, నృత్యములు.

గ్రీవాభేదములు, అం. సుందరి, తిరస్సీనము, పరివర్తితము, ప్రకంపితము. (4).

గ్రీష్మభవ, సం. వి. అ. స్త్రీ: చూ, గ్రీష్మి*.
గ్రీష్మము, సం. వి. అ. పుం. 1. వేడి: చూ, వేడిమి; 2. వేసంగి వెట్టకారు, గ్రీష్మముతువు (శ్యేష్ఠము, ఆషాఢము): చూ, మాసద్వయము; ఆం. 3: చూ, త్రయము: (చూ, కాలములు. 2.); 4: చూ, ఋతువులు.

గ్రీష్మసుందరి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, హంసపాడి*.

గ్రీష్మహాసము, సం. వి. అ. న: చూ, దూదిఘోగు.

గ్రీష్మాతిరీటము, సం. వి. అ. పుం: చూ, కొద్దుగు*.

గ్రీష్మి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, విరజాజి*.

గ్రీష్మాద్భవ, సం. వి. అ. స్త్రీ.—పై.—

గు

గుక్క, దే. వి. 1. గ్రనము. చూ - గుక్క. మ్రింగుట: చూ, మ్రింగుడు; 2. ఊపిరి, చూ - గుక్క: చూ, శ్వాసము. గుక్కకొను, ద్వ. అ. క్రి: చూ, మ్రింగు. గుక్కలుమ్రింగు, దే. అ. క్రి. 1. అపేక్షనకు: చూ, వాంఛించు; 2: చూ, రూ-గుటకలుమ్రింగు; 3: చూ, సంకోచించు.

గుక్కిలి, దే. వి: చూ, గుక్క.

గుక్కిళ్లుమ్రింగు, దే. అ. క్రి. 1. అపేక్షనకు. శశాం. 5, ఆ. 137: చూ, వాంఛించు; 2: చూ, సంకోచించు.

గుక్కిళ్లుమ్రింగుట, జా. ఆశపడియుండుట. “నే నిప్పుడు సిహించునకే గుక్కిళ్లుమ్రింగుచుండును”. (నీతిచంద్రిక. విగహము.)

గుక్కుమిక్కును, దే. అ. క్రి: చూ, గుక్కిళ్లుమ్రింగు.

గుక్కుమిక్కునును, —పై.— (సంకోచించు. —ప్రభా. 1, ఆ. 28.)

గుక్కిడు, వా. వి: చూ, నోపెడు.

గుడ్డు, దే. స. క్రి. 1. నాటు. ఆం. తా. తృ. 122; జాగ. 4, సగ్గం. 326: చూ, మొలవేయు (అ. క్రి. అన. 4, ర); ఆం. ప్రే. 2. నాటించు: చూ, నాటు; 3. తూటజేయు, తూట్ట “నూదిన దారము గ్రువ్వము”: చూ, తూటుచు.

గుడ్డి, దే. వి. 1. అంధకుడు: చూ, రేచీకు; 2. అంధ భావము. ఆం. థా. ద్వి. 124: చూ, చీకు.

గుడ్డింగిలాయి, దే. వి. (గుడ్డి + ఇంగిలాయి) ఒకరకము ఇంగిలాయి: చూ, మత్స్యము. 1.

గుడ్డికామంచి, దే. వి. గొడుగుగడ్డి*: చూ, తృణము 1.

గుడ్డికొక్కరాయి, ద్వ. వి. కొయ్యకము: చూ, బకము.

గుడ్డికనము, దే. వి: చూ, చీకు.

గుడ్డిబాటు, దే. విజ. (గుడ్డి + పాటు) దైవమువలనఁ గలిగినది. “వాని కివని గుడ్డిబాటుగా కలిగినది”: చూ, దైవికము.

గుడ్డు, దే. వి. 1. గ్రుడ్డికనము: చూ, చీకు; 2. రూ - గుడ్డు. కనుగుడ్డు: చూ, భోచనము 1; 3. రూ - గుడ్డు. పక్షి

లోనగువాని అండము. అచ్చ. యు, కాం. 302: చూ, పేరికోశము.

గ్రంథకానుష, దే. వి. 1. పాము. అచ్చ. బాల, కాం. 3: చూ, సర్పము; 2. పిట్ట: చూ, పక్షి (దీనికి సరియైన సంస్కృత శబ్దము అండజము.)

గ్రంథగూఢ, ద్వ. వి. ఘాతము: చూ, సకినంపుఁ బులుగు. గ్రంథ, దే. వి. 1. పిడికిటి పోటు: చూ, యుద్ధము; స. కి. 2. పిడికిటితో పొడుచు: చూ, చదుము.

గ్రంథలాట, దే. వి. ముష్టి యుద్ధము. ఆం. భా. ద్వి. 222: చూ, యుద్ధము.

గ్రంథలాడు, దే. అ. కి. స. కి. (అనికొందలు) (గ్రంథలు + ఆడు). చూ. గ్రంథలాడు: చూ, పోట్లాడు.

గ్రే

గ్రేటు, దే. వి. గద్గదకంఠసాధుద్వని: చూ, స్వరము. 2-౪౬-౩౬).

గ్రేణి, దే. వి. పరిహాసము: చూ, విలాసము. 1.

గ్రై

గ్రైవము, సం. వి. అ. న. మెడత్రాడు: చూ, భూషణము. 2-౬-(౫). మెడను బెట్టెడు పొమ్ము: చూ, సూత్రము. 1.-౩౨.

గ్రైవేయకము, — పై.—

గ్రైవేయము, — పై.—

గ్రైష్మి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, గ్రీష్మి.

గ్రా

గ్రాచ్చ, దే. ప్రే. గుద్దలిలోనగువారితో పల్లముచేయు.

గ్రామ్మ, దే. ఆ. క్రి. పల్లముపడు.

గ్రో

గ్రోవులు, దే. వి. ఐ. భూషణవిశేషము. చూ, భూషణము. 2.

గ్

గ్గస్తము, సం. విజ. తినఁబడినది: చూ, భక్షితము.

గ్గహము, సం. వి. అ. పు. జూదమునందలి వండెము: చూ, వ్యవహారము. 4.

గ్

గ్గన, అం: చూ, సంఘాతమునకు బుట్టిన దృఢము. గ్గని, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. శ్రమముచేతఁ గలిగిన దౌర్బల్యము: చూ, నిస్పృహ; అం. 2: చూ, సంఘాతములు. (ఉదా—

తొల్లి పూబంతులం జేఁబూనుటకైన నలపొందు నయ్యున్నది. వదన కొండకంటెను బదుపగు నవ్వలపు నెట్లు నెరిఁగెను చుండునోగదా.)

గ్గనుఁడు, సం. విజ: చూ, వ్యాధితుఁడు. 2.

గ్గను, వా. వి. అద్దపుపాత్ర: చూ, ముకురము.

గ్గన్నుఁడు, సం. విజ. ఉ: చూ, చూ-గ్గనుఁడు.

గ్గన్నువు, — పై.—

గ్

గ్గ, సం. వి. ఔ. పుం. 1. కర్పూరము: చూ, సిరము;

2. చంద్రుఁడు: చూ, హిమా-శువు.

గు

గు, ఒకయక్షరము, సం. వి. అ. పుం. 1. ముఖ: చూ, మేఘము. 1; 2. వేడి: చూ, వేడిమి; 3. బ. చిఱుగజ్జెలు: చూ, భూషణము. 2; 4. చిఱుగండు: చూ, భూషణము. 2; 5. గట్టించుట: చూ, దట్టంపు; 6. ముక్కంటి: చూ, శివుఁడు; 7. గుడ్లగూఢ: చూ, సకినంపుఁబులుగు; స. 8. వాద్యము (వీణె లోనగునది): చూ, వీణె; 9. అమృతము: చూ, సుధ. 1; ఆ. శ్రీ. 10. నేల: చూ, భూమి. 1; 11. కలుచు: చూ, సమాచారము. 2; 12. గొల్లపల్లె: చూ, దేశము; 13. అమ్మ. (పుం. అని కొందలు): చూ, బాణము. 1; అం. 14: చూ, కంఠ్యములు.

గుండు, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1.—గుండు: చూ, గండు. 1: (చూ, కాలపరిమాణము); 2. ఒకానొక రాగము: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౩౩; 3. = గండు. విడిగండు యను వాద్యము: చూ, వీణ. 1-౨౩; 4: చూ, మొక్కము *; 5. బదరి *: చూ, రేగు; 6. పూగము *: చూ, పోక; అం. 7: చూ, వ్రణవనారములు.

గుంటాపథము, సం. వి. అ. పుం. 1. సంసరణము, ఘంటలతోఁ గూడిన యేనుఁగుల దారి: చూ, మార్గము. 1; న. 2. ముక్కువైపు కొలికి: చూ, ముక్కుకొలికి.

గుంటాపాటలము, సం. వి. అ. పుం: చూ, మొక్కము*.

గుంటాపాటలి, సం. వి. ఇ. పుం. రూ. — పై.—

గుంటాభిద, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, నాదలాబువు*.

గుంటారవ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1: చూ, గిరిగింత*; 2. బ. చిఱుగజ్జెలు: చూ, భూషణము. 2.

గుంటారవము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రాబిందు.

గుంటావధానము, అం: చూ, కళలు.

గుంటాశీర్షుఁడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, వైతాళికుఁడు.

గుంటిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. గొంతుముడి: చూ, ముడి. 5: అం. 2: చూ, చక్రములు; 3: చూ, ఘనవాద్యములు.

గుండము, సం. వి. అ. పుం: చూ, శ్రమరము.

గుం, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. గుంపు: చూ, సమాహము; 2. ఏనుఁగుల గుంపు: చూ, హస్త. 1-(౫౨); 3. ఘటనము,

రెండు మూడు మాటులు ఏనుగును దట్టుట (అని కొందఱు): చూ, సంధానము. 1; 4 గోష్ఠి: చూ, నభ. 2. ఘటకుడు, సం. విజ. ఘటిల్లజేయువాడు. ఘటవక్త్రము, సం. వి. అ. న. చిత్తిబురవిశేషము: చూ, రతి బంధములు.

ఘటపిమ్మ, సం. వి. అ. పుం. మున: * చూ, శిశువు. 1. ఘటదాసి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. విడివిటులను తారెడియంతి: చూ, శిశువు.

ఘటన, సం. వి. అ. శ్రీ. 1: చూ, ఘట. 3; 2. కూర్పు: చూ, సంధానము. 1.

ఘటము, సం. వి. అ. న. 1. ఎగిసిరుకాయ, నారికడపుమొవ్వు (అని కొందఱు): చూ, ముక్కంటిపండు; పుం. 2. = కడవ. రూ.ఘటి: చూ, భాండము. 3; 3. ఏనుగు కంభస్థలము: చూ, హస్తీ. 1-(౬౩) 4. శిశువు: చూ, సుద. 3; 5. పాడునుయ్య: చూ, సరస్సు. 1-౧౫-౧; 6. తివరి తోనకిడిని నిలుపుట: చూ, శ్వాసము; 7. నీలాటిరేవు: చూ, రేవు; 8. ఎగుమతిదిగుమతుల చోటు: చూ, రేవు; 9. గరగ. "నూకాలమ్మ ఘటము": చూ, పాత్రము. 6.

ఘటయంత్రము, సం. వి. అ. న. 1. సూతిగిలక: చూ, రాట్నము; 2: చూ, ఏతము. (1).

ఘటయోని, సం. వి. ఇ. పుం. అగస్త్యముని: చూ, సన్న్యాసి. 1. ఘటదాసి, సం. వి. న. పుం: చూ, తార్కికుడు.

ఘటానానిరాట్నా త్రిభువనవిధాతుశ్చ కలహా, న్యా. కుండలను జేయు కుమ్మరికిని ముల్లోకములను సృజించు బ్రహ్మకును గలహము. అనగా గుమ్మరి బ్రహ్మదేవునివలె సృజించుచున్నాడట.

ఘటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ఉల్లిపాషాణము: చూ, సౌవీరము. 2; 2. కుండ: చూ, భాండము. 3-౧౮; 3. పిడత: చూ, భాండము. 3; 4. నీలమంద బుడిపి: చూ, నీలమంద; 5. = గడియ. రూ. ఘటి: చూ, గడియ. 1; 6. ధక్కాయను వాద్యము: చూ, విజ. 1-౬౦.

ఘటిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. = గడియ. రూ. ఘటి. ఇరువది నాలుగు నిమిషములకాలము: చూ, గడియ. 1; 2. = గడియ. గడ్డెచూను: చూ, విష్కంభము. 2: 3: చూ, బలపము; 4. కుహళి: చూ, షోకపాత్తి; 5. పాలిడాయి: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(౨౩); 6. చీలమండబుడిపి: చూ, నీలమంద; 7. తెప్ప: చూ, హోడము; 8. గోమేధనన్నిభము: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(౨౯).

ఘటితము, సం. వి. అ. న. 1. ఏనుగులగుంపు: చూ, హస్తీ; 1-(౨౨); విజ. 2. బ్రద్దలుచేయబడినది: చూ, పాటితము; 3. గ్రువ్వబడినది: చూ, స్యారము; అం. 4: చూ, చంపనములు.

ఘటికారము, సం. వి. అ. పుం. = చూ, రూ. ఘటికారము.

ఘటివాసిద్ధి, అం: చూ, కళలు.

ఘటిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఉల్లిపాషాణము: చూ, సౌవీరము. 2.

ఘటిల్లు, సం. అ. శ్రీ. కిలుగు: చూ, పుట్టు. 2.

ఘటికారము, సం. వి. అ. పుం. = గడియారము. కాలమానకయంత్రము: చూ, గడియారము.

ఘటికారుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, మృత్యుచుడు. ఘటియంత్రన్యాయము, న్యా. ఏతమువలె కార్యమగునంతవఱకు పంగియుండి కార్యము కాఁగానే మీడికి నిష్క్రమి.

ఘటియంత్రము, సం. వి. అ. న: చూ, రూ. ఘటయంత్రము. ఘటిత్కచాంతకుడు, సం. వి. అ. పుం. తట్టడు. చూ, రానేయుడు.

ఘటోద్ధిక, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, ఘటదాసి. ఘటోద్ధికము, సం. వి. అ. పుం. కొబ్బరి*: చూ, స్కంధ పలము.

ఘటోదరము, సం. వి. అ. న. దౌర్భాగ్యలక్షణము: చూ, లక్షణము. 1-౨౨.

ఘటోద్భివుడు, సం. వి. అ. పుం. అగస్త్యముని: చూ, సన్న్యాసి. 1.

ఘట్టపట్టిప్రభాతన్యాయము, న్యా. ఒక వ్యవహారస్థుఁ డొక్క పట్టణము చేరి తనవ్యవహారము చేసికొని పోవునప్పు డా పట్టణములోని ఘటిపాకదగ్గఱనుండి వెళ్ళినచో సుంకమీయవలసినప్పునవి యర్ధరాత్రివేళ మాఱుతోవను చోవలయునను తలంపుకోఁ బయలుదేరి యా పట్టణము నందులుగొందులు తిరిగి త్రొవ తెలియక తుదకు ఘటిపాకదగ్గఱకుఁ జేరనప్పుటికి రెల్లి వాతినది. కనుక ఆయాసపడుటయు, సుంకమీయక తప్పక వచ్చెననుటయు నను విధము. (తప్పించుకొన నుద్దేశించిన కార్యము చేయవలసి వచ్చినయెడల నిది చెప్పబడును.)

ఘట్టగ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. మాషపర్జి *: చూ, మినుము; 2: చూ, రుద్రజడ*.

ఘట్టన, సం. వి. అ. శ్రీ. = గట్టన. చూ, దిమ్మిన.

ఘట్టము, సం. వి. అ. పుం. 1. = గట్టు. తీరము: చూ, రోదన్యు; 2. సుంకము మొదలైనవి తీయుచోటు: చూ, నదనము, 1; 3. వనగిరిప్రాయచేతము; 4. రామాయణదులలోని శ్రేష్ఠమగు కథాభాగము: చూ, పట్టు. 14; 5. స్నానముల రేవు: చూ, సరస్సు. 1-౧౧.

ఘట్టితము, సం. విజ. 1. గట్టింపబడినది: అం, 2: చూ, స్థిత కరణబంధములు: (చూ, బంధములు.)

ఘటకుడు, సం. విజ: చూ, భక్షకుడు.

ఘన, సం. వి. అ. శ్రీ. 1: చూ, మినుము*; 2: చూ, పుడ్ర జడ*; వా. 3. పనసయొక్క అమ్మమ్మ: చూ, మరలు బాటు. ఘనకాలము, సం. వి. అ. పుం. వర్షపు (క్రాంతి భావన మానములు): చూ, మానవ్యయము: (చూ, ఋతువులు.)

ఘనకుకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, వడగల్లు.

ఘనచ్చాయ, సం. వి. అ. శ్రీ. చింత *: చూ, తింతిడి.

ఘనజంజాలము, సం. వి. అ. న. గొప్పబురద: చూ, బురద.

ఘనడిండిచుము, సం. వి. అ. పుం. తాకిదొండ*: చూ, దొండ.

ఘనశాలము, సం. వి. అ. పుం: చూ, వానకోయిల.

ఘనత్వక్కు, సం. వి. చ. పుం: చూ, లొద్దుగు*.

ఘననామకము, సం. వి. అ. పుం. చిట్టి*: చూ, భండీరము. 2.

ఘనవల్లభము, సం. వి. అ. పుం. చూ, శిగ్రువు. 1.
 ఘనపుష్పము, సం. వి. అ. పుం. — పై. —
 ఘనమగు, మి. అ. క్రి. దట్టమగు చూ, వ్యాపించు.
 ఘనము, సం. వి. అ. న. 1. నృత్యాచి మధ్యమానము (విలం
 విత - ద్రుత - మధ్యంబులనెడి రయ విశేషములు వరుసగా
 కత్త, ఓఘ, ఘనము లంబంబులు); చూ, స్వరము. 2-3గ;
 2-3గ. (2-3-4); (చూ, కాళము. 2); 2. కంచు
 కాళము లోనగు వాద్యము: చూ, వీణ. 1-34; 3. నడిమి
 పెరుగు: చూ, స్వరము. 1-30. పుం. 4. కుంగము నై*:
 చూ, మునకము; 5: చూ, రాద్ధుగు*: 6. దిటవు: చూ,
 శక్తి. 1; 7. రూ - ఘనాఘనము. మబ్బు: చూ, మేఘము.
 1. (అగ్నివలనఁ బుట్టిన భయంకరమగు మేఘమా);
 8. = గసము పిరివి: చూ, విస్తారము. 1; 9: చూ, సమ్మెట;
 10. కుఱుచయనుపడుద్యు: చూ, ముద్దరము; 11. వర్ష తిరిగి
 గుణించుట (ఘనపరిమాణము. = పొడవు X వెడల్పు X
 ఎత్తు): చూ, హెచ్చవేత; విణ. 12. దట్టమైనది: చూ,
 సాంద్రము. 2; 13. దిటవుగారి: చూ, వ్యాయక్తము. 1;
 అం. 14: చూ, గానశాస్త్ర పండితుడు; 5: చూ, ఆత్మోద్యమ.
 ఘనమాలము, సం. వి. అ. పుం. చెఱుకు*: చూ, సుకుమారము.
 1-3.
 ఘనరవము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రాబండు.
 ఘనరసము, సం. వి. అ. పుం. 1. నీరు: చూ, నలిలము;
 2. కర్పూరము: చూ, నీరము; 3. గుళిక: చూ, పూస;
 4. చెట్టుబంక: చూ, బండన; 5. చల్ల: చూ, మజ్జిగ;
 6. చాగ *: చూ, స్రవ: విణ. 7. దట్టమైనది: చూ,
 సాంద్రము. 2.
 ఘనవల్లిక, సం. వి. అ. పుం. మెఱుపు: చూ, విద్యుత్తు. 1.
 ఘనవాతము, సం. వి. అ. పుం. నరకభేదము: చూ, నరకములు.
 ఘనవాద్యములు, అం. కాంస్యతాళము, తాళిక, ఘంటిక, జయ
 ఘంట, జుద్రఘంట, కర్క. (8).
 ఘనవాసము, సం. వి. అ. పుం. గుమ్మడి*: చూ, మహాఫలము.
 ఘనవాహనుడు, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, శివుడు; 2:
 చూ, వేలుపుతేడు.
 ఘనశ్రోణి, సం. వి. ఈ. పుం. నేల: చూ, భూమి. 1.
 ఘనసారతరువు, సం. వి. ఈ. పుం. కర్పూరపు అరటి*: చూ,
 రంభ. 1.
 ఘనసారము, సం. వి. అ. పుం. 1. కర్పూరము: చూ, నీరము;
 2. గాడిద: చూ, రానభము; 3. నీరు: చూ, నలిలము.
 ఘనస్వరము, సం. వి. అ. పుం. 1. చిట్టిహార*: చూ, భండీ
 రము; 2. ఉలుము: చూ, స్తనికము.
 ఘనకరము, సం. వి. అ. పుం: చూ, ఘనకాలము.
 ఘనాఘనము, సం. వి. అ. పుం. 1. కురియునట్టి మేఘము,
 తొలుమొగులు: చూ, మేఘము. 1; 2. హింసించునట్టి
 ముద్రపుతేనుగు: చూ, హస్త. 1-(34); 3. కొండ: చూ,
 వర్షకము; 4. బళ్ళవర్యము: చూ, సంపత్తి; 5. కవాటము:
 చూ, తలుపు; విణ. 6. దట్టము: చూ, సాంద్రము. 2.

ఘనాఘనుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. ఇందుడు: చూ,
 వేలుపుతేడు; 2. దానశీలుడు: చూ, వాన్యుడు;
 3. దుర్మార్గుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.
 ఘనాత్మయము, సం. వి. అ. పుం. శరత్కాలము (ఆత్మ
 యము - కార్తికము): చూ, మాసపర్వయము: (చూ,
 ముటువులు.)
 ఘనాపాతి, వా. వి. వేదాధ్యయనసంసన్నుడు.
 ఘనాశ్రయము, సం. వి. అ. పుం: చూ, విన్ను.
 ఘనీభవించు, సం. అ. క్రి: చూ, ముద్దపట్టు.
 ఘనుడు, సం. విణ. గొప్పవాడు: చూ, హేమాహేమలు.
 ఘనోదధి, సం. వి. ఈ. పుం. నరకభేదము: చూ, నరకములు.
 ఘనోపలము, సం. వి. అ. పుం. చూ, వడగడ్లు.
 ఘుటి, అం: చూ, స్వరము. 2-34.
 ఘర్షణ్యాయము, న్యా. తిరుగలిదిమ్మలు తిరుగునదియు తిరుగ
 నదియు రెండు ముడినఁగాని ఒక్కటిగిగానో నేవని నెఱ
 వేఱదను రీతి.
 ఘర్షణము, సం. వి. అ. పుం: చూ, తిరుగలి.
 ఘర్షణము, సం. వి. అ. పుం. ఘర్షణమనుచేత: చూ,
 మత్స్యము. 1.
 ఘర్షర, సం. వి. అ. పుం. గుత్తుపుమెడగంట: చూ, హయము.
 1-30: (చూ, గ్రీవాపుండు).
 ఘర్షరకము, సం. వి. అ. పుం. గుడ్లగూబ: చూ, సకినంపుఁ
 బులుగు.
 ఘర్షరము, సం. వి. అ. పుం. 1. రూ - పై. 2. కొండబారి:
 చూ, మార్గము. 1; 3. గర్భముమోలె: చూ, స్వరము.
 2-34-(30); 4. వాకిలి, ద్వితీకలకవాటము (అని
 కొందఱు): చూ, పదనము. 1; 5. అమృతరసమువలనఁ
 బుట్టిననవ్వు: చూ, హాస్యము. 1; 6. వానకరియు చప్పుడు:
 చూ, స్వరము. 2-34-(30); 7. ఉలుము: చూ, స్తని
 కము; 8. వాద్యభేదము: చూ, వీణ. 1-34.
 ఘర్షరి, సం. వి. ఈ. పుం. 1. చిలుగంట: చూ, భూషణము.
 2; 2. ఒకరకము వీణ: చూ, వీణ. 1-34; 3. ఒకానొక
 స్వరము: చూ, స్వరము. 2-34-(30).
 ఘర్షరిక, సం. వి. అ. పుం. ఘర్షరికానది: చూ, నది.
 ఘర్షర, సం. వి. అ. పుం. చూ, యమకీటకము.
 ఘర్షరకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, ఘర్షరకము.
 ఘర్షరిక, సం. వి. అ. పుం. 1. వాయించెడికట్ట: చూ, కొడుపు.
 1; 2. భేరివాద్యము: చూ, వీణ. 1-34; 3: చూ, ఘర్షరిక.
 ఘర్షము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఎండ: చూ, వెలుగు.
 3; 2. చెమట: చూ, స్పృశము. 1; 3. ఎనుగు హృద
 యమునందలి మడుము: చూ, మడుము. 1; 4: చూ,
 వేడిమి; 5. వేసంగి, గ్రీష్మర్తువు (జ్యేష్ఠము, ఆషాఢము):
 చూ, మాసద్యయము: (చూ, ముటువులు); అం. 6: చూ,
 గజమడములు.
 ఘర్షణము, సం. వి. అ. న: చూ, పీడనము.
 ఘర్షణాలము, సం. వి. అ. పుం. నూతెడుగుండు: చూ, రత్న
 ములు 1-30-(30).

పుర్రజీ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. వసుపు: చూ, వర్ణము. 6.—2.

పుర్రించు, సం. న. క్రి: చూ, రాయడిచేయు.

పుల్లరిముఖము, అం. రతిబంధవిశేషము; చూ, రతిబంధములు.

పుసి, సం. వి. ఇ. పుం. అహారము: చూ, సాపాదు.

పున్నరుడు, సం. విజ: చూ, భక్షకుడు.

పుస్తము, సం. వి. అ. పుం. 1. దినము: చూ, రోజు; న.

2. అహము: చూ, పగలు; 3. కంకుమము: చూ,

వహ్నిశిఖము. 1; విజ. 4. కర్కశము, చంపునది: చూ,

హింద్ర.

పుస్తరుడు, సం. విజ. హిందించువాడు.

పూ

పూ. సం. వి. అ. శ్రీ. గంట, లబ్ధి: చూ, వీణ. 1-42-(౧).

పూంటిము, సం. వి. అ. పుం. ఉమ్మెత్త: చూ, హలా
పుష్పము.

పూంటికుడు, సం. వి. అ. పుం. వేకువను రాజుల నిద్రమేల్కొలి
పెడువాడు: చూ, వైతాళికుడు. (రూ-పూటికుడు).

పూట, సం. వి. అ. శ్రీ: అవలుపు: చూ, పెదతల.

పూటము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—

పూటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, పూట.

పూటిక, సం. వి. అ. శ్రీ. —పై.—

పూటికుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ - పూంటికుడు.

పూటియాట్రాహ్మణులు, అం. వీరు కృష్ణశక్ల యజ్ఞార్చేదులుగ
నున్నారు. గంగావైతరణి మొదలగు పుణ్యనదీ స్నానము
లకు వచ్చేడి వారలకు వైదికకర్మములను చేయించి జీవనము
చేయుదురు: చూ, బ్రాహ్మణులు.

పూటిపాక, వా. మి. వి. సుంకము వసూలుచేయు యిల్లు (పూటి
అనియు): చూ, సదనము. 1.

పూతకుడు, సం. విజ: చూ, హింసకుడు.

పూతము, సం. వి. అ. పుం. 1. దెబ్బ: చూ, మోత్త. 1; 2.

అమ్మ: చూ, బాణము. 1; 3. చంపుట: చూ, వధము; 4.

కొనేరు: చూ, సరస్సు. 1; వా. 5. శ క్రి.

పూతి, సం. వి. వ. పుం. దేగ: చూ, శ్వేనము.

పూతించు, సం. న. క్రి. చంపు: చూ, సంహరించు.

పూతిక, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, పరిఖ.

పూతని, సం. విజ. (ఈ). చంపునట్టిది: చూ, హింసగ.

పూతుకుడు, సం. విజ. 1: చూ, రూ - పూతకుడు; 2: చూ,
పాపుడు.

పూచుము, సం. వి. అ. పుం. ఆకసము: చూ, విన్ను.

పూముడు, సం. వి. అ. పుం. చంద్రుడు: చూ, హిమాం
శువు.

పూరిక, సం. వి. అ. శ్రీ. = గారె. అప్పాలు (అనికొందలు)
(పూరి అనియు): చూ, భక్ష్యము.

పూసము, సం. వి. అ. పుం. = కసపు: చూ, తృణము. 1.

పూసి, సం. వి. ఇ. పుం. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1.

పి

పిమిరియాట్రాహ్మణులు, అం. నేపాళదేశపు బ్రాహ్మణులలో
నొక తెగవారు: చూ, బ్రాహ్మణులు.

పి

పింకారము, సం. వి. అ. పుం. = గీత. ఏనుగు గీత: చూ,
స్వరము. 2—42—(౧౧౬).

పింకృతము, సం. వి. అ. న. —పై.—

పింకృతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. —పై.—

పి

పి, సం. వి. కి. పుం. చప్పుడు: చూ, స్వరము. 2.

పిండుకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, సీలమండ.

పిండుము, సం. వి. అ. పుం. చూ. —పై.—

పిండుము, సం. వి. అ. పుం: చూ, శ్రమరము. 1.

పిడుము, సం. వి. అ. పుం. రూ-పిడుక: చూ, సీలమండ.

పిటి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. గుడికాలు: చూ, మడమ; 2: చూ,
సీలమండ.

పిటిక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1: చూ, రూ-పిడుము; 2. = గుళిక:
చూ, పూస; 3. చిన్న ముందుంట: చూ, మాత్ర. (1).

పిణ్డ్రయ, సం. వి. అ. శ్రీ. అతివస: చూ, విష.

పిణము, సం. వి. అ. పుం. మ్రానితొలుచు పురుగు: చూ,
పురుగు.

పిణవల్లభ, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, పుణప్రియ.

పిణక్షరన్యాయము, న్యాయ. మ్రానియందు మనిపురుగులు తొలు
వగా నేర్పడిన యక్షరముయొక్క న్యాయము. (ఇది యప్ర
యత్నముగా నేర్పడినవిగాని పురుగుయొక్క ప్రయత్నము
చేతగాదు. ఉద్దేశము లేక జరిగినదనియంది చెప్పబడును.)

పిర్దురము, సం. వి. అ. పుం. 1. = గురగుర. పందికూత:
చూ, స్వరము. 2-42—(౧౨౨); 2. పిర్దురమును పురుగు:
చూ, యమకీటకము.

పిర్దురి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. పంది. ఒకానొక జరిజంతువు:
చూ, మృత్తిగ. నూకరము; 2. మండలియను వాద్యము:
చూ, వీణ.

పిర్దురించు, సం. అ. క్రి. (పంది) కూయు: చూ, శబ్దించు.
1-౧౦.

పిర్దురము, సం. వి. అ. పుం. కుమ్మరపురుగు: చూ,
యమకీటకము.

పిలములారవము, సం. వి. అ. పుం. పారావకభేదము: చూ,
పావురము.

పిష్టము, సం. విజ. వాటింపబడినది: చూ, వ్యాజ్రము.

పిష్టము, సం. వి. అ. పుం. కంకుమపువ్వు: చూ, వహ్ని
శిఖము.

ఘోష

ఘోషావాచనము, అం. ఎనమండ్ర మగండ్రను జంపెడు
త్రీగుణుడు. అనగా ఎనిమిది మనువులు పోవు మగున,
భర్తృహంత్రితక్షణము : చూ, లక్షణము, 1-32.

ఘోషము, సం. వి. అ. పుం. = గూటః చూ, సకీనపుణ్యమున,
ఘోషాది, సం. వి. ఇ. పుం. కాకిః చూ, వాయవము. 1.

ఘోషావాచనము, సం. వి. అ. పుం. పెద్దపేటః చూ, శాకో
టము.

ఘోషారద్రాహ్యములు, అం. ఉత్తరమున కచ్చ సింహశాఖయు,
వర్జ్యమమున నముద్రమును, దక్షిణమున కాంచేసింధుశాఖయు,
తూర్పున అంబా భవాని మొదలు నర్మదానదీవళకుండు కను
మలవళకును గల దేశము ఘోషారద్రాహ్యము, వింధ్యవర్జ్యమున
కును నర్మదానదీవళకును ఉత్తరమునకును విస్తార ప్రదేశము
ఘోషారద్రాహ్యములో జేరియుండినను ఇందలి ద్రాహ్యములు
ఘోషారద్రాహ్యములని పంచద్రావిధులలో జేరినవారై యున్నాయి.
వీరిలో అగస్త్యునివారు అను ద్రాహ్యములు, అక్షయ
మంగళులను ద్రాహ్యములు, అనావలలను ద్రాహ్యములు,
బౌద్ధ్యద్రాహ్యములు, కపిల ద్రాహ్యములు, ఐదయతీ ద్రాహ్య
ములు, ఖేదావాచరను ద్రాహ్యములు, గయావశీద్రాహ్యములు,
గుగళీద్రాహ్యములు, గోమతీవాచరను ద్రాహ్యములు, చావిష
లనుద్రాహ్యములు, జంబుద్రాహ్యములు, యాలోరాద్రాహ్య
ములు, తపోధనులను ద్రాహ్యములు, తలాశీయ ద్రాహ్యములు,
దధీచీద్రాహ్యములు, నర్మివద్రాహ్యములు, పారాశర్యద్రాహ్య
ములు, ప్రేక్షవాచరను ద్రాహ్యములు, భాగవద్రాహ్యములు,
మోతాలిలీఅనుద్రాహ్యములు, యాజ్ఞికవాచరనుద్రాహ్యములు,
రజవాచరనుద్రాహ్యములు, వలులలనుద్రాహ్యములు, వళాచర
ద్రాహ్యములు, వాల్మీకద్రాహ్యములు, శ్రీమద్రాహ్యములు,
సజ్జాద్రాహ్యములు, ఇత్యాది : (చూ, ద్రాహ్యములు).

ఘోషారము, సం. వి. అ. పుం. = గుజరి - గుజరాతిః చూ,
దేశములు.

ఘోషారత్రీ, అం. చూ, దేశత్రీలుః చూ, త్రీ. 1-3.

ఘోషారతి, అం. 1: త్రీ: చూ, త్రీరాగములు; 2: చూ, పంచమిజ
భాషలు: (చూ, భాష. 1.)

ఘోషార్యపాఠగములు, అం. (చూ, అంగము. 9) మహారాష్ట్ర
ఘోషారతి, సౌరాష్ట్ర, దక్షిణ, ద్రావిడ. (4).

ఘోషారము, సం. వి. అ. న. తిరుగుడుః చూ, మర.

ఘోషారతి, సం. వి. ఇ. త్రీ. గిరగిరతిరగదముః చూ, విహారము. 1.

ఘోషారకము, సం. వి. ఇ. 1. తిరుగుడుపడినదిః ఆమూరికము,
ఆవృత్తము, ఉద్రాంతము; 2. కూరుకుపాటుపడినదిః చూ,
స్వప్నము. 2.

ఘోషారతుడు, సం. వి. ఇ. చూ, ప్రవలాయతుడు.

ఘోషారతి, సం. అ. క్రి. తిరుగుడుపడుః చూ, పరిభ్రమించు.

ఘోష

ఘోష, సం. వి. అ. త్రీ. 1. కనికరముః చూ, దయః 2.

అనహ్యతః చూ, రోత. 2.

ఘోషావాచనము, సం. వి. అ. పుం. గుచ్చుడిః చూ, మహావలము.
ఘోషే, సం. వి. ఇ. పుం. కిరణముః చూ, హాయనము. 2.

ఘోషారద్రాహ్య, సం. వి. ఈ. త్రీ. గృహకన్య.

ఘోషారకోశాతకి, సం. వి. ఈ. త్రీ. నేతివీటః చూ, వీట. 2.

ఘోషారకోశాతకిన్యాయము, న్యాయ. నేతివీటాయ యని పేరేగాని
అందులో నేయిలేదు నరేంద్రా చిహ్నగా నుండుననుకీతి.

ఘోషారదీపి, సం. వి. ఇ. పుం. అగ్నిః చూ, వహ్ని. 1.

ఘోషారదీపి, —పై.

ఘోషారద్రాహ్యము, సం. వి. అ. పుం. చూ, వృక్షాహ్యముః.

ఘోషారద్రాహ్యము, సం. వి. అ. పుం. చూ, హృతికరణముః.

ఘోషారద్రాహ్యము, సం. వి. అ. పుం. చూ, రాజాహ్యము. 1-24.

ఘోషారద్రాహ్య, సం. వి. అ. త్రీ. చూ, వాయవోలి.

ఘోషారద్రాహ్య, సం. వి. అ. త్రీ. చూ, హంసపాది.

ఘోషారద్రాహ్య, —పై.

ఘోషారము, సం. వి. అ. న. 1. న్యాయః చూ, హవిస్సు. 2;

2. నీరుః చూ, నలిలము; 3. క్షీరము. పాలుః చూ, స్తన్యము.

1-౧; విజ. 4. వెలిగినదిః చూ, దీప్తము. 1; ఆం రిః
చూ, దానములు.

ఘోషారకము, సం. వి. అ. న. పాలమద్దిః చూ, నరలద్రవము.

ఘోషారక, సం. వి. అ. త్రీ. ఎత్తుదీమః చూ, వీపిలిక.

ఘోషారదము, సం. వి. అ. పుం. నేతిసముద్రముః చూ, సము
ద్రము.

ఘోషారదము, సం. వి. అ. న. 1. కాలిగిరిః చూ, సంశ్లేషము;

అం. 2: చూ, అశాతస్మదాలింగనములు: (చూ, ఆలింగన
ములు.)

ఘోషార, సం. వి. ఇ. త్రీ. 1. పాచితిగః చూ, వివృక్తేన

ప్రియః; 2. పోటిః చూ, స్వర్గః; 3. రాయిడిః చూ, వీర

నము; 4. కాలియాలయపు, చూ - నృప్తిః చూ, ధేనువు.

పుం. రి. కిరణముః చూ, హాయనము. 2; ౪. = గూటి.

పందిః చూ, సూకిరము.

ఘోష

ఘోష, సం. వి. అ. త్రీ. 1. = గొంతుః చూ, పోక;

2. = గొట్ట. రూ - ఘోటః చూ, రేగు; 3. రేగుపిండుః

చూ, రేగు.

ఘోషాటా ముటి, సం. వి. ఈ. త్రీ. చూ, రేగు.

ఘోషాటాపలము, సం. వి. అ. న. చూ, పోక.

ఘోషాటాప్రహ్వచర్యము, న్యాయ. గుత్తము ప్రహ్వచర్యమునేయుట.

అనగా జేయదనుట. (ఘోషాటా ప్రహ్వచర్యము-అజగరోప

వాసము-వింగళాశవము-విల్లిశీయము - వికర్షణము - నక్కవిన

యము. ఇవి యన్నియు ససత్కములనుట. వైజ. 2, ఆ. 19.

ఘోషాటకము, సం. వి. అ. పుం. = గోదాః చూ, హయము.

ఘోషాటకములు, అం. చూ, సప్తాధికరణములు: (చూ, బౌద్ధవిష

దికము - కామశాస్త్రము.)

ఘోషాటకటి, సం. వి. న. పుం. = గొట్టః చూ, రేగు.

ఘోషాటి, సం. వి. ఈ. త్రీ. = గోడిగః చూ, హయము. 1-౧.

మోటిక, సం. వి. ఆ. త్రి. = —పై.—

మోట్టాణము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. గుత్తము: చూ, మాయము;
2. మోట్టాణమును దేశము: చూ, దేశములు.

మోడావుకడు, సం. వి. ఆ. పుం. (రూ - మోడావుక్కుడు)
అశ్వవిక్రయకడు: చూ, హేలావుకడు.

మోరణ, సం. వి. ఆ. త్రి. 1. నానిక: చూ, ముక్కు;
2. గుత్తపుముక్కు, ప్రోదము: చూ, ముక్కు.

మోణము, సం. వి. ఆ. పుం. గోపతి: చూ, వృషభము. 1.
మోణి, సం. వి. ఈ. త్రి. 1. ఏనికడోమ: చూ, మళకము.

1; 2. నీరుపట్టుయ్యార: చూ, మక్షిక. 1—3; న. పుం.
3. = గూటి. పంది: చూ, నూకరము.

మోణికాపుత్రము, అం: చూ, మోణికముఖము.

మోణికాపుత్రుడు, సం. వి. ఆ. పుం. కళాకాపుత్రము చేసిన
వాడు.

మోర, సం. వి. ఆ. త్రి. చూ, రాత్రి.

మోరకుడు, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, వ్రాతకాడు.

మోరచర్మము, సం. వి. ఆ. పుం 1. పులి: చూ, శార్దూలము;
పుం, న. 2. గూఱ: చూ, సకినుపులులుగు,

మోరధ్వని, సం. వి. ఇ. పుం. బడబాగ్ని: చూ, వహ్ని.
1—అ. ౨.

మోరపటము, సం. వి. ఆ. న. = గోరుపడము. కంబడి: చూ,
రల్లకము.

మోరపుష్పము, సం. వి. ఆ. న. కంచు: చూ, లోహము. 1.
మోరము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. నక్క: చూ, నృగాలము;

2. జింక: చూ, హరిణము. 1; విజ. 3. = గోరము. భయం
కరము: చూ, రౌరవము. 2. (భయానకరసము.)

మోరరాసనము, సం. వి. ఆ. పుం. నక్క: చూ, నృగాలము.
మోరరాసి, సం. వి. న్. పుం—పై.—

మోరూసిజి, సం. వి. ఈ. త్రి. దొమ్మరేవుని విల్లు: చూ,
చాణము. 1—అం.

మోరుడు, సం. వి. ఆ. పుం. 1: చూ, శివుడు; విజ. 2: చూ,
భయంకరడు.

మోము, సం. వి. ఆ. న. రూ - మోళము: చూ, మణిగ.
మోలి, సం. వి. ఈ. త్రి. 1. రూ - మోళి. = గోళి. చేత

రాసి: చూ, శకుః; 2. రూ - మోళి. = గోళి. పావలి: చూ,
విల్లిక.

మోష, సం. వి. ఆ. త్రి. 1: చూ, సదాన:; 2. నల్లజీలకఱు:
చూ, సుషవి. 2—ం; 3. చిత్తికూర: చూ, భండీరము;

4. చప్పడు: చూ, స్వరము. 2.

మోషకము, సం. వి. ఆ. పుం. చేతిబీజ: చూ, బీజ. 2.
మోషకాకృతి, సం. వి. ఆ. పుం. —పై.—

మోషణ, సం. వి. ఆ. త్రి. 1. ఉచ్చైర్హస్తము: చూ, బెజ్జనరి;
2. = గోసు: చూ, సాటింపు.

మోషము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. గొల్లవరై: చూ, దేశము;
2. ఆవులమంద: చూ, దేనువు; 3. ఉణుము: చూ, సుని

తము; 4. కంచు: చూ, లోహము. 1; 5: చూ, మోష
కము; 6. దోమ: చూ, మళకము. 1.

మోషయిక్తువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. బాచుడు: చూ,
బ్రాహ్మణుడు; 2. కోయిల: చూ, నీకము.

మోషవతి, సం. వి. ఈ. త్రి. వల్లికి: చూ, వీణ. 1. (వీణ
మీద పాడుట అని కొందఱు.)

మోషాప్రకాశము, సం. వి. ఆ. న. కంచు: చూ, లోహము. 1.
మోషించు, సం. ఆ. క్రి. మ్రోయు: చూ, శబ్దించు.

మోషికము, సం. వి. ఆ. పుం. నీరుపంది: చూ, నూకరము.
1-3.

మోషుడు, సం. వి. ఆ. పుం. గొల్లవాడు: మహామోషుడు.
మోళము, సం. వి. ఆ. న: చూ, రూ - మోము.

మోళి, సం. వి. ఈ. త్రి. చూ, రూ - మోలి.

పూ

పూజకర్షణము, సం. విజ. ఇష్టాంధము. మంచివారన అడి:
చూ, వానన. 1-ంం. (1-ంక): చూ, రాజార్థము. 1-క.

పూజము, సం. వి. ఆ. న. (పుం. అని కొందఱు) 1. నానిక:
చూ, ముక్కు: విజ. 2. రూ - పూతము. మూర్ఖోనఱిదీనది:

చూ, వానన. 1-ంక; 3. నేత్రాది చశేంద్రియములలో నై:వ
యంద్రియము: చూ, హృదీకము: (చూ, ఇంద్రియములు.)

పూజరంధ్రములు, అం. ఇ. రంధ్రములు తొమ్మిదింటిలోని
యొకతెగలో నొకజి: చూ, రంధ్రములు.

పూజించు, సం. న. క్రి: చూ, మూర్ఖును.
పూశము, సం. విజ: చూ, పూజము. 2.

పూతి, సం. వి. ఇ. త్రి. నానిక: చూ, ముక్కు.

చ

చ, ఒక యక్షరము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. చైరవుడు: చూ,
శివుడు; 2. భయము: చూ, వెఱపు; 3: చూ, చీక:; 4.

మాట: చూ, శబ్దము. 2; 5. జనము: చూ, ప్రజ. 2; 6.
విషయవాంఛ: చూ, వాంఛ.

జము, సం. వి. ఆ. న. 1. కాటుక: చూ, చాచు; 2. పిల్లన
గ్రోవి శబ్దము: చూ, స్వరము. 2-జ- (౨౫); 3. తిరము:

చూ, స్థిరము.

చ

చ. ఒక యక్షరము. సం. అవ్య. 1. పాదపూరణమందు వచ్చెడి
అవ్యయము. ('సద ప్రాహద రాజానమ్') (కు.హి.చ.నృ-

హ - వై ఈ అణును పాదపూరణమందు వ రించును);
2. అయ్యెవే: 3. అదిఉండగా యిదిన్ని; 4. ఆవయవము

లకు ప్రాధాన్యము లేక సమూహప్రాధాన్యము; 5. అన్నిటి
కిన్ని పరస్పరప్రాధాన్యము; 6. అదిన్ని యిదిన్ని; 7. చేద

రకము, అట్టాయెనా; 8. ఆవధారణార్థకము: చూ, సత్యము.
1; 9. అతిశయము: చూ, హేరాశము. 1; 10. కారణము:

చూ, హేతువు; 11. తుల్యయోగము; 12. అజ: చూ,
నెలవు; 13. పౌనర్వక్యార్థకము; 14. దీప్తి: చూ, వెలుగుతు.

1: సం. వి. ఆ. పుం. 15: చూ, శివుడు; 16: చూ, వెన్నెం

పులుగు; 17: చూ, మేడ్చుడు; 18: చూ, హిమాంశువు; 19: చూ, సూర్యుడు; 20: చూ, మ్రుచ్చు. 1; అం. 21: చూ, తాలవ్యములు; 22: చూ, వరుషములు.
 చమ, సం. వి. అ. న. నెత్తురు: చూ, ర కము. 1.
 చంకరము, సం. వి. అ. పుం. 1. = కంఠరము. తేరు: చూ, శకటము. 1; 2. చెట్టు: చూ, వృక్షము. రూ - చంకరము.
 చంకురము, సం. వి. అ. పుం. 1. = చూ, రూ - చంకరము; 2: చూ, రూ - చంకరము; 3. చోరణము: చూ, హయము. 1—౪—(౧౨).
 చంక్రిమణము, సం. వి. అ. న: చూ, లంఘ.
 చంగము, సం. విణ. = చక్కన, చక్కనిది: చూ, హృద్ధము.
 చంగలము, సం. వి. అ. పుం. 1. పన్నులేని ఆంగడిపీడి: చూ, మార్గము. 1; 2. నల్లబట్ట: చూ, 1—౬౭.
 చంగుడు, సం. విణ: చూ, సమర్థుడు.
 చంప, సం. వి. అ. త్రి. 1: చూ, చాప; 2. కనపులోజేసిన తొమ్మ: చూ, హరిణి 3—౬.
 చంపశృంగము, అం: చూ, రాశకళలు: (చూ, తాళము. 2.) (మృగకళాప్రాణము.)
 చంపశృంగు, సం. వి. డ. పుం. త్రి: చూ, సక్షి. (చంపశృంగు అనియు.)
 చంపరీకము, సం. వి. అ. పుం. తుమ్మెద: చూ, భ్రమరము.
 చంపరీకావళి, అం. ఒకానొక వృత్తము. ఇది ఒక్కొక్క పాదమునందు మ, మ, ర, ర, గురువులు గలిగి ఏడవ యింట యతిగల త్రయోదశచ్చందస్సునందు బుట్టిన వృత్తము. ఉదా. — “కంబుగ్రీవా సత్యా - కామినిప్రాణవాహా”: చూ, వృత్తము. 1.
 చంపల, సం. వి. అ. త్రి. 1. మెలుపు: చూ, విద్యుత్తు. 1; 2: చూ, లక్ష్మి; 3: చూ, పిచ్చలి. 1. *; 4. ములువెంపలి *: చూ, వెంపలి.
 చంపలము, సం. వి. అ. పుం. 1. గాలి: చూ, వాయువు; 2. మందపిచ్చుక: చూ, పిచ్చుక; విణ. 3. చలిండునది: చూ, నలితము. 3; అం. 4: చూ, విద్యుత్తులు (విద్యుత్తు. 1.)
 చంపలిండు, సం. అ. క్రి: చూ, నలిండు.
 చంపలుడు, సం. విణ. 1: చూ, వలపుకాడు; 2: చూ, విలుడు; 3. గాలి: చూ, వాయువు.
 చంపసూచి, సం. వి. ఈ. త్రి: చూ, మహావక్షము.
 చంపడు, సం. వి. అ. పుం. = చెంచు: చూ, వ్యాధుడు. 2.
 చంచువు, సం. వి. ఉ. త్రి. 1. పక్షిముక్కు: చూ, ముక్కు; పుం. 2. ఆముదము *: చూ, వ్యధించకము; 3. పొలము బచ్చలి *: చూ, బచ్చలి; 4. = చెంచు: చూ, వ్యాధుడు. 2.
 చండ, సం. వి. అ. త్రి. 1. నల్లకచోరము *: చూ, రాజా ర్థము; 1—౧౦: (1—౧౩); 2: చూ, బిరురక్కని *: 3. లింగదొండ *: చూ, దొండ; 4. కొండబెండ *: చూ, వడ్డదొండ.
 చండకము, సం. వి. అ. పుం. 1. పులి: చూ, శార్దూలము; 2. సన్నపాకుల ఎత్తుగన్నేరు *: చూ, హయమారకము.
 చండము, సం. వి. అ. పుం. చింత *: చూ, తింతిణి.

చండముండ, సం. వి. అ. త్రి. రూ - చండముండి. దుర్గ: చూ, పార్వతి. 1.
 చండముండి, సం. వి. ఈ. త్రి. — వె. —
 చండవాయువు, సం. వి. ఉ. పుం. వడిగాలి: చూ, వాయువు 1—౪—(౨).
 చండశూకము, సం. వి. అ. పుం. 1. సాలము *: చూ, మద్ది; 2: చూ, నీరుజ్జి.*.
 చండసూచికము, అం: చూ, ఏకవింశతి స్థానకములు.
 చండాంశువు, సం. వి. ఉ. పుం: చూ, సూర్యుడు.
 చండాకరి, సం. వి. ఈ. త్రి: చూ, మండిచీ.*.
 చండాతకము, సం. వి. అ. పుం. న. = చెడ్డి. జోగమువానలు సగము తొడవఱకు: చొడిగి కొనెడు గుడ్డి: చూ, వస్త్రము. 1—౯—(౯).
 చండాతము, సం. వి. అ. పుం. గన్నేరు వాడగన్నేరు (అని కొందఱు) *: చూ, హయమారకము.
 చండాల బ్రాహ్మణులు, అం. శస్త్రాస్త్ర ధనుర్ధనులై ధనాహార లగు విప్రులను, పరులను హింసించుచు హారత్వము గలిగి పరదారాగమనపరాయణులై పుండ్రవ్యాపకాలకావీలాసు లగు వారును చండాలబ్రాహ్మణులు: చూ, బ్రాహ్మణులు. (వీరు దశవిధబ్రాహ్మణులలోనివారు.)
 చండాల వల్లకి, సం. వి. ఈ. త్రి. చండాలవీణ: చూ, వీణ. 1—౧౪.
 చండాలి, సం. వి. ఈ. త్రి. 1. మాలిది: చూ, మాల. (1); 2. నీలి *: చూ, రంజన.
 చండాలిక, సం. వి. అ. త్రి. 1. వీణ: చూ, వీణ. 1; 2. దుర్గ: చూ, పార్వతి. 1; 3. పిన్ననీలి *: చూ, రంజన.
 చండాలుడు, సం. వి. అ. పుం. రూ - చండాలుడు. 1. మాల వాడు: చూ, మాల. 1; 2: చూ, మంగలి; అం. 3: చూ, జారులు.
 చండి, సం. వి. ఈ. త్రి. 1. = చెండి: చూ, పార్వతి. 1; 2. కోసముగల ఆడుది: చూ, త్రి. 1—౯౯; 3. మిక్కిలి ప్రేమగల ఆడుది: చూ, త్రి. 1—౫౪; 4. చంపునట్టి ఆడుది: చూ, త్రి. 1—౫౫.
 చండించు, సం. అ. క్రి: చూ, రోషించు.
 చండిక, సం. వి. అ. త్రి. = చూ, చండి.
 చండిమ, సం. వి. న. పుం. వాడిమి: చూ, శౌర్యము. 1.
 చండిల, సం. వి. అ. త్రి. చండిలమును నది *: చూ, నది.
 చండిలము, సం. వి. అ. పుం. చక్రవర్తమును కూడాకు.
 చండిలుడు, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, శివుడు; 2. చంద్రుడు: చూ, హిమాంశువు; 3: చూ, మంగలి.
 చండుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. చండుడను రక్కసుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1—౪; 2. యువకింకరుడు: చూ, హరి. 5—(౧); విణ. 3. మిక్కిలి కోసము గలవాడు: చూ, రోష ణుడు; 4. వాడిమిగలవాడు: చూ, హంపిరుడు. 2.
 చండువు, సం. వి. ఉ. పుం. ఎలుక: చూ, మాషికము.
 చండన, సం. వి. అ. త్రి: చూ, శారిణి.*.
 చందనద్రుమము, సం. వి. అ. పుం: చూ, గంధపుమాను*.

చందనపుష్పకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, అవంగపుష్పము*. చందనము. సం. వి. అ. న. 1. కుంకుమపుష్ప: చూ, వహ్ని శిఖము. 1; పుం, న. 2. మందిగంధము: చూ, వాసన; పుం. 3: చూ, సుగంధము*. 1. (చందనానవము చేయుదురు.) చందనాచలము, సం. వి. అ. పుం. మలయపర్వతము; చూ, పర్వతము (ఇట్లు చందనాద్రి-చందనాలయము.) చందని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. చందని యను నది; చూ, నది. చందనుడు, సం. వి. అ. పుం. చందనుడను కోతి: చూ, వానరము. 1-౧౪.

చందినీ అతరు, మి. వి. చందన తెలము, మందిగంధపు నూనె. (నెగ, తెల్లకుసుమ మాన్పును); చూ, ప్రబోధము: (చూ, స్నేహము. 1-౧౧.)

చందియడు, సం. వి. అ. పుం. 1. చందమామ. చూ-చంద్రుడు. చంద్రమసుడు: చూ, హిమాంశువు: 2. ఏనుగు: చూ, హస్తీ.

చంద్రకము, సం. వి. అ. పుం. 1. నెమలిపురికన్ను: చూ, సింఛెము; 2: చూ, వికాసము.

చంద్రకళ, అం. 1. ఒకానొక వృత్తము. ఇది ఒక్కొక్క పాదమున ర, న, స, త, జ, జ, గురువులుండి పదునొకండవ యింట యతిగల ఏకోనవింశచ్చందస్సునందు బుట్టినవృత్తము: చూ, వృత్తము. 1; 2. చంద్రునికళ: చూ, శశికళ.

చంద్రకాంతము, సం. వి. అ. న. 1. కపటము: చూ, వ్యాజము. 1; పుం, న. 2. తెల్లకలువ*: చూ, సహస్ర పత్రము. 1-౧౨-(3); పుం. 3. చలువజాము: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(౧౨); 4. ఒక రకము సింకివంట: చూ, భక్ష్యము; 5. దుంపజాతి చెట్టు (దీని అకులు అముదమున వెచ్చచేసి నెత్తురు గడ్డలపైన పేయుదురు. దుంప నెగ రోగములలో వాడెదరు.)

చంద్రకి, సం. వి. న్. పుం. 1. నెమిలి: చూ, మయూరము; 2. కవుః: చూ, కౌః; 3. కోడి: చూ, పుంజు.

చంద్రగణములు, అం. ఐ: చూ, గణము. 4.

చంద్రగోళస్థలు, సం. వి. అ. పుం. (ప్ర-జ). విత్పదేవతలు: చూ, హరి. 5-౪.

చంద్రగ్రహణము, వా: చూ, గ్రహణము. 1.

చంద్రచంద్ర, సం. వి. అ. స్త్రీ. చంద్రమను చేప: చూ, మత్స్యము. 1.

చంద్రచంద్రికాన్యాయము, న్యా. చంద్రుని వదలి వెన్నెల యుండ దను రీతి.

చంద్రచక్రన్యాయము, న్యా. చక్రములు చంద్రకరణములను భక్షించును. కావునఁ జుండ్రు దెన్నుఁడదయించునా యని చక్రములు వేదియుండును. ఒక గొప్పవాని దర్శనార్థము ప్రక్షించుచున్నవానిగుర్ని దీనిని బ్రక్షింపింతురు.

చంద్రచ్చందము, సం. వి. అ. పుం. వెయిపేటలుగల హారము: చూ, భూషణము. 2-౬(౪౧).

చంద్రజ్ఞానకంఠము, అం: చూ, కంఠములు.

చంద్రజ్ఞానము, అం: చూ, అగమములు: (చూ, ఉపవిద్యలు. 11-౪.)

చంద్రజ్యోతి, సం. వి. ఓ. న. చంద్రుఁజోతి: చూ, బాణ శంకు (ఇట్లు చంద్రద్యోతి-చంద్రద్యుతి.)

చంద్రబాల, సం. వి. అ. స్త్రీ. పెద్ద యేలకి*: చూ, పత్రం. చంద్రబీజము, సం. వి. అ. న. వెండి: చూ, రోహము. 1. చంద్రభస్మము, సం. వి. న్. న. కర్పూరము: చూ, సిరము. చంద్రభాగ, సం. వి. అ. స్త్రీ. చంద్రభాగ అను నది: చూ, నది. (చూ-చంద్రభాగి-చాంద్రభాగ-చాంద్రభాగి.)

చంద్రభాగి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ.-పై.- చంద్రమసుడు, సం. వి. న్. పుం: చూ, చందురుడు, 1. చంద్రము, సం. వి. అ. పుం. 1. సిరము: చూ, చంద్ర భస్మము; 2. సిరు: చూ, సలిలము; 3. జంగురు: చూ, రోహము. 1; 4. కంపిల్లిము*: చూ, రోచన.

చంద్రమౌళి, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, శివుడు.

చంద్రరేఖ, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. ఇందురేఖ: చూ, శశికళ; 2: చూ, సోమరాజి*: అం. 3. ఒకానొక వృత్తము. ఇది యొక్కొక్క పాదమునందు మ, ర, మ, య, యగణములు గలిగి యెనిమిదింటి యతిగల పంచదశచ్చందస్సునందు బుట్టిన వృత్తము. ఉదా:- “మతేభ్రతాంతిచే ర - మ్యంబౌ మహిం జంద్రరేఖ, వృత్తం.”: చూ, వృత్తము. 1.

చంద్రరేఖావు, సం. వి. ఇ. కావ్యచోడు: చూ, హారము. చంద్రవదన, అం. ఒకానొక వృత్తము. ఇది యొక్కొక్క పాదమునకు ఒక భగణము, ఒక యగణము గలదై యావ పందస్సునందు బుట్టినవృత్తము. ఉదా:- “చంద్రవదనన్ దే, వేంద్రవిమతా ని, చంద్రతభయంబుల్, సాంద్రముగ జెప్పఁ.”: చూ, వృత్తము. 1.

చంద్రవర్మ, అం. ఒకానొక వృత్తము. ఇది యొక్కొక్క పాదమునందు ర, న, భ, న గణములుగలిగి ఏడింటియతిగల ద్వాదశచ్చందస్సునందు బుట్టిన వృత్తము. ఉదా:- “ఇంద్ర వంద్య జగ-దీశ మనయశ, చంద్రకామే పలి - నద్య యదు వరా.”: చూ, వృత్తము. 1.

చంద్రవల్లి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, మాతులుంగము*.

చంద్రవాంగము, సం. వి. అ. పుం. వాల్మొంగ: చూ, ఇకము.

చంద్రవ్రతము, సం. వి. అ. న: చూ, చాంద్రాయణవ్రతము.

చంద్రవ్యాకరణము, అం: చూ, వ్యాకరణములు.

చంద్రశాల, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. పై మేడ: చూ, సదనము. 1; 2: చూ, వెన్నెల.

చంద్రశాలి, సం. వి. అ. స్త్రీ. పైమేడ: చూ, సదనము. 1.

చంద్రశేఖరుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, శివుడు.

చంద్రశ్రీ, అం. ఒకానొక వృత్తము. ఇది ఒక్కొక్కపాదము నందు య, మ, న, స, ర, గురువులు గలిగి పండ్రెండవ యింట యతిగలిగి పదునాణవ పందస్సునందు బుట్టిన వృత్తము. ఉదా:- “క్షమం జంద్రశ్రీతో యమనసః - గల్పానువిశ్రా, మముఁ నంబందించున్నరహరి ర - మచిత్ర చోరా.”: చూ, వృత్తిము. 1.

చంద్రసంజ్ఞము, సం. వి. అ. పుం: చూ, సిరము.

చంద్రసూర్యాగ్నిలోచనుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, శివుడు.

చంద్రహాసకము, సం. వి. అం. పుం. వెండి: చూ, రోహము. 1.

చక్రవర్తిమిశ్రాంతము, న్యాయ. చక్రపు అంచు మీదిది క్రిందికి, క్రిందిది మీదికి వచ్చుచుండునను రీతి.

చక్రమంకలము, అం: చూ, కరణములు.

చక్రమండలి, సం. వి. న. పుం. కొండలియవ: చూ, సర్పము.

1-౪-(౨౦).

చక్రమర్దకము, సం. వి. ౪. పుం: చూ, ప్రపున్నాటము.

చక్రమర్దనము, —పై.—

చక్రమర్దము, సం. వి. అ. పుం: చూ, జిత్రేమ*.

చక్రము, సం. వి. అ. న. 1. సుదర్శనమును వాణము: చూ, వాణము.

1.౦౫: (1.30); 2. గాలిగుడి: చూ, వజ్రగుడి; 3. గుంపు: చూ, సమూహము; 4. దండు. చదరంగపుసేన (అని కొందఱు): చూ, సేన; 5. రాష్ట్రము: చూ, దేశము; 6. గ్రామసమూహము; 7: చూ, కుమ్మర సారె; 8. నీటి సుడి: చూ, సుడి. 1; 9. చిన్ననాణెము: చూ, లోహము. 1; 10. బండిని లాగు గుండ్రని చక్రము. అ, అరి, ఓ, అక్షరము, అక్షము: చూ, శకము. 1-౨౫: పుం. 11. జక్కవ. చూ-చక్రవాకము: చూ, బలువు గువ్వ; అం. 12: చూ, విష్ణ్వాయుధములు: 13: చూ, సాయుధ హస్తములు: 14: చూ, వాణము. 1; అం. 15: చూ, శ్రీలక్షణాంగములు.

చక్రముఖము, సం. వి. అ. పుం. వంది: చూ, సూకరము.

చక్రములు, అం. 1. మూలాధారము, సాధిష్ఠానము, మణిపూరకము, ఆహితము, విశుప్తము, హంత్తము. (8) (అ.యు) మూలాధారము, సాధిష్ఠానము, నాథి, హృదయము, కంఠము, ఘంటిక, భ్రూవు, బ్రహ్మరంధ్రము, గగనము (9) (అనియు) రెండు విధములు; 2. రాశిచక్రము, అంశచక్రము, ఆయాధ చక్రము మొ. (చక్రములోని రాసులు:— మేషము, వృషభము, మిథునము, కర్కశుకము, సింహము, కన్య, తుల, వృశ్చికము, ధనుస్సు, మకరము, కుంభము, మీనము.)

చక్రరచము, సం. వి. అ. పుం: చూ, చక్రముఖము.

చక్రరేఖ, సం. వి. అ. పుం. రాజసత్వీలక్షణము: చూ, లక్షణము.

1-౪౦.

చక్రర. సం. వి. అ. పుం. వల్లువము నె: చూ, త్వణము. 1.

చక్రలక్షణ, సం. వి. అ. పుం. తిప్పతీగె: చూ, సోమవల్లి.

చక్రవక్రము, సం. వి. అ. న. దరిద్రవశీలక్షణము: చూ, లక్షణము. 1-౦౫.

చక్రవర్త, సం. వి. అ. పుం. చూ-చక్రవర్తము-చక్రవర్తిని. ఒక రకము కూరాకు: చూ, వాస్తుకము-వాస్తుకము. (ఇది తెల్ల రకము, ఎఱ్ఱరకము అని రెండువిధములు. దీనితెలము కొంకి పురుగు వ్యాధిలోపనిచేయును. ఈకూర మలమును భేదించును.)

చక్రవర్తము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—

చక్రవర్తి, సం. వి. న. పుం. = చక్రవరతి: చూ, రాజు. 1. (౩. పుం. అని కొందఱు.)

చక్రవర్తిని. సం. వి. ఈ. పుం. 1. సార్వభౌమురాలు, రాజి: చూ, రాజు. 1-౦౫: 2. కోరింద: చూ, ముచవక్ర; 3: చూ, చక్రవర్త.

చక్రవర్తలు, అం. హరిశ్చంద్రుడు, నలుడు, పురుకుత్తుడు, పురుగుత్తుడు, నగరుడు, కార్తవీర్యార్జునుడు. (6): చూ, మహారాజులు.

చక్రవాకము, సం. వి. అ. పుం. = జక్కవ: చూ, బలువుగువ్వ. చక్రవాకముభిప్రాయము, సం. వి. అ. పుం. కంచెయిడ: చూ, శర్కరాంకము. 1-౨.

చక్రవాటము, సం. వి. అ. పుం. 1. దగ్గఱ: చూ, సమీపము. 1;

2. దీపపుకు: చూ, ప్రమిదె: (చూ, పాత్రము. 6.)

చక్రవాటుడు, సం. వి. అ. పుం. పరిబ్రానినవాడు.

చక్రవాస్తుకము, సం. వి. అ. పుం. చక్రవర్తికూర: చూ, వాస్తుకము.

చక్రవాళ, అం. భద్రప్రబంధము.

చక్రవాళకము, సం. వి. అ. న: చూ, సమూహము.

చక్రవాళము, 1. —పై.—; 2. గాలిగుడి: చూ, వజ్రగుడి;

పుం. 3. చుట్టుగొండ (చూ-చక్రవాడము): చూ, పర్వతము;

అం. 4. ఒకానొకవృత్తము. 1.

చక్రవృద్ధి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. వద్దీకివద్దీ: చూ, వద్దీ; అం.

2: చూ, ధనవృద్ధులు.

చక్రశీర్షకము, సం. వి. అ. పుం. తగిరిన: చూ, ప్రపున్నాటము.

చక్రసంజము, సం. వి. అ. న. వంగము, తరము: చూ, లోహము. 1.

చక్రసంవరుడు, సం. వి. అ. పుం. బుద్ధభేదము: చూ, బుద్ధుడు. 1.

చక్రాంకితము, సం. వి. ఇ. గుండ్రని గుటులిడ(బడినది: (చూ, అంకితము.)

చక్రాంగము, సం. వి. అ. పుం. 1. = జక్కవ: చూ, బలువు

గువ్వ; 2. అంచ: చూ, హంస; 3. గొడుగు: చూ, వారిశ్ర.

చక్రాంగి, సం. వి. ఈ. పుం. 1. ఆడుఅంచ: చూ, హంస;

2. చూ-శక్రాంగి. కటుకరోహణి: చూ, శకులాదని. 1;

3. దూసరి: చూ, వల్లూదని.

చక్రాంతము, అం: చూ, కరణములు.

చక్రాటము, సం. వి. అ. పుం. ముప్పదిరెండు గురిగింజల

యెత్తు బంగారునాణెము: చూ, లోహము 1.

చక్రాటుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. పాములవాడ: చూ, వ్యాళగ్రాహి; 2: చూ, వంచకుడు.

చక్రాణి. సం. వి. అ. న. బ. ఏటివంపు, భూమిని ప్రక్కలించి

నీళ్ళురివచ్చెడు బుగ్గ (అని కొందఱు): చూ, పుటభేదము.

(ఏ. చక్రము.) (అమ.వారివర్గము.)

చక్రాదివాసి, సం. వి. న. పుం: నారింజ: చూ, శర్కరాంకము.

చక్రాదుర్దము, అం: చూ, తంత్రములు.

చక్రాదుర్దము, సం. వి. ధ. పుం. అ. న. ఆయాధము: చూ, వాణము. 1-౩౦.

చక్రాలితివృద్ధుడు. అం: చూ, బాలికీడ.

చక్ర, సం. వి. న. పుం. 1. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు. 1; 2. =

జక్కవ: చూ, బలువుగువ్వ; 3: చూ, సర్పము; 4.

రాజు: చూ, రాజు. 1-౩: కుమ్మరి: చూ, మృత్యుండు;

6. తేరు: చూ, శకము. 1; 7. కప్పు: చూ, హరి. 12:

8: చూ, తెలుకలవాడు; 9. పురోహితవాడు: చూ, యాజ్ఞ

కుడు; 10. గ్రామముల కదికారి: చూ, రాజు. 1.

చక్రకాయంత్రము, సం. వి. అ. న: చూ, తిరుగలి,

వక్రీవంశము, సం. వి. త్. పుం. గాడిద: చూ, రానభము.
 వక్రీవంశము, సం. వి. అ. పుం. జత్కులజేడు, కుజేరుడు:
 చూ, శ్రీమడు.
 వక్రీవంశము, అం: చూ, ద్వాదశావస్తలు.
 వక్రీవంశము, సం. వి. న్. న. 1. కన్ను: చూ, లోచనము. 1; 2:
 చూ, వహ్ని. 1-3- 1; అం. 2: చూ, ఇంద్రియములు:
 (చూ, హృషీకము.)
 వక్రీవంశము, న్యా. పామునకు వినికి యున్నప్పుడు
 చూపును, చూపున్నప్పుడు వినికియు నుండదను రీతి.
 వక్రీవంశము, సం. వి. న్. పుం: చూ, సర్పము.
 వక్రీవంశము, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. అండక తై: చూ, శ్రీ; 2. పాల
 కూర: చూ, మనుపాల; 3: చూ, వద్ది; 4. పొడిపిండి:
 చూ, సాదము. 1-3- 5. రూ. చక్షుష్యము. అడవి యుం
 పలు; చూ, సరటి.
 వక్రీవంశము, సం. వి. అ. పుం, న. 1: చూ, మొగలి; 2:
 చూ, శ్రీపుష్పము; పుం. 3. చిల్ల: చూ, సల్లకి; 4.
 మునుగ: చూ, శిగువు. 1; 5: చూ, రసాంజనము; 6:
 చూ, రూ. చక్షుష్య. 6; విజ. 7. హితవైద్య: చూ, హితవు.
 చట: సం. వి. అ. శ్రీ. 1. ఆడుపిచ్చుక (చటకక అనియు):
 చూ, పిచ్చుక; 2. ఆడుపిచ్చుక పిల్ల: చూ, పిచ్చుక; 3.
 పిచ్చుకేడు: చూ, పిచ్చలి. 1; అం. 4. (చటకగతి): చూ,
 గతులు.
 చటకగతి, అం: చూ, చటక. 4.
 చటము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, పిచ్చుక; 2. కోడి:
 చూ, పుంజు.
 చటవిలసితము, అం: (చూ, అనూపితము): చూ, వ్యానకరణ
 బంధములు.
 చటశిర, వా. వి. 1. హిందూదేశమునఁ బుట్టిన అంగ్లేయసంతతి
 వారు; 2: చూ, నిష్ప్రయోజకుడు.
 చటశిరము, సం. వి. న్. న: పిచ్చుక తలవలె నుండునది.
 (చటశిర: అని రెండు పేర్లుగాఁ గొందఱు. అప్పుడు శిర
 శబ్దము అ. పుం.)
 చటకోటము, సం. వి. అ. శ్రీ. ఆడు ఊరఁబిచ్చుక: చూ,
 పిచ్చుక.
 చటకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ. చటకము. 1.
 చటకు, వా. వి. 1. నేడు. 5 తులములు, ఒకగిద్ద (తెనుగున
 వాడుక.)
 చటచాబుని, సం. వి. ఇ. పుం. ప్రియవాక్యము: చూ, శబ్దము. 2.
 చటలము, సం. విజ. చలించునది: చూ, వలితము. 3.
 చటలోలుడు, సం. విజ. ప్రియోక్తులం దానక్తి గలవాడు:
 చూ, వాటలోలుడు.
 చటపు, సం. వి. ఉ. పుం. 1: చూ, చటపు; 2. రూ. చాటపు:
 చూ, చటచాబుని; 3. యోగుల ఆసనవిశేషము: (చూ,
 ఆసనములు): చూ, స్వస్థిస్తానము.
 చణకపుష్పి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. : చూ, కలభకర్ణిక *.
 చణకము, సం. వి. అ. పుం. 1. = నెనగ *: చూ, నెనగలు.
 (తీ) అని శ. ర.); 2. గాడి: చూ, వాయువు.

చణకాత్మజుడు, సం. వి. అ. పుం. వాత్స్యాయనముని: చూ,
 ముని. 1.
 చణకపుష్పి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, రూ. చణకపుష్పి *.
 చణిక, సం. వి. అ. శ్రీ. అంటిన *: చూ, తృణము. 1.
 చతురంగము, సం. వి. అ. న. 1. = చదరంగము. ఒకయాట.
 ఇందు రాజు, 1. మంత్రి 1, ఏనుగులు 2, గుఱ్ఱములు 2,
 శకటములు 2, ఇంట్లు 8, ఒకవైపునను, ఇవ్విధంబుననే
 రెండవవైపునను ఉండి రెండుబలములును నడక లారం
 బించును; అం. 2: చూ, అవధానములు.
 చతురంగములు, అం. ఏనుగులు, గుఱ్ఱములు, రథములు,
 కాల్యంట్లు (4.)
 చతురంగులము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, తేల *: 2. ఆపర
 కర్మమందలి పిండివంట: చూ, మల్లకము.
 చతురంక, సం. వి. అ. శ్రీ. నేల: చూ, భూమి. 1.
 చతురంతరయానము, సం. వి. అ. న: చూ, హాతి.
 చతురబ్ధి, సం. వి. అ. శ్రీ. నాదగేంద్ర (ఆపు) పెయ్య: చూ,
 వేనుపు. (చతుర్ధాయని.)
 చతురము, సం. వి. అ. న. 1. గణకాల: చూ, సదనము. 1;
 పుం. 2. అభినయహస్తవిశేషము: చూ, వ్యంకము. 1;
 3. = చదరము. పాదపు X వెళ్లెన్ = చతురము: చూ,
 వైశాల్యము; 4. = చదరము. సమమైన నాలుగు మూలలు
 కలది, చౌకము: చూ, వైశాల్యము; అం. 5: చూ, సంయుత
 హస్తములు; 6: చూ, అసంయుతహస్తములు; 7: చూ,
 భ్రూక్రియలు; 8: చూ, కరణములు.
 చతురశ్చ, సం. వి. అ. శ్రీ. తుమ్మ: చూ, విట్టచిరము.
 చతురశ్చము, అం: తాళజాతులు (జాతిక్రియలు: చూ, తాళ
 జాతులు: (చూ, జాతిక్రియలు: చూ, తాళము. 2.)
 చతురశ్చికము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, ములు వెలగ *:
 2: చూ, దాగలి.
 చతురస్రము, సం. విజ. = చదరము: చూ, చతురము. 3-4.
 చతురాననుడు, సం. వి. అ. పుం. నలువ: చూ, బృహ్మ. 1.
 చతురిక, అం. దూతచతుష్టయముతో రెండవది. (ఇందు
 సగిహిత, ఉపసగిహిత, పత్తిహారి, భావన, పత్తిక, మూక,
 స్వయం, భావదూతిక గలవు): చూ, దూతచతుష్టయము.
 చతురిమ, సం. వి. న్. పుం. నేరుపు: చూ, సామర్థ్యము. 1.
 చతురుడు, సం. విజ. = చదుర. రూ. చాతురుడు: చూ,
 నమర్తుడు. 1.
 చతురుమొన, అం: చూ, మొనలు.
 చతురతి, సం. వి. ఇ. పుం. 1: చూ, తాడేలు: పా.
 2. సింహము శార్దూలము గజము వృషభములవలె నడచుట.
 చతుర్థము, అం. 1. లగ్నకారకత్వములు పండ్రిండింటిలో
 నొకటి: చూ, లగ్నకారకత్వములు. (వాహనము, వంశము,
 మాత, సింహాసనము, గృహము, భూమి, సుఖము, మిత్రులు,
 భావనలు, విశ్వాసము, కృషి, గుఱ్ఱములు, ఏనుగులు, విద్య,
 ప్రయాణము, రాజ్యము, స్థానభ్రంశము, సౌధము, చెలు
 వులు, మాతులు, తోటలు); స. 2. చతుష్కము, చతుష్ట
 యము: చూ, నాలుగు.

చతుర్థి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. = చవుతి: చూ, తిథి. 1: వి. 2.

2. నాలుగవది; 3: చూ, తిథులు.

చతుర్వంతము, సం. వి. అ. పుం. = చవువంతి. ఇంద్రుని యేనుగు: చూ, హస్త. 1-(౭౬).

చతుర్వశము, సం. వి. అ. న: చూ, పదునాలుగు.

చతుర్వశి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. కలిదెవత్య: చూ, తిథి. 1; 2. పదునాలుగు కంటులుగల పరివాదిన యను వీణ: చూ, వీణ; విణ 3: పదునాలుగవది; అం. 4. తిథులుపదునేంటిరో నొకటి: చూ, తిథులు; 5: చూ, కిరీటానములు: (చూ. శుద్ధతానములు); 6: చూ, తకవాద్యములు.

చతుర్వశ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నీరుచెంచలి: చూ, స్వస్తికము.

చతుర్వద్రము, సం. వి. అ. న. 1. బలయుక్తములైన ధర్మార్థకామమోక్షములు: చూ, చతుర్వర్ణము; అం. 2.

చతుర్వాగము, అం: చూ, కాలప్రాణములు.

చతుర్వజాతు, సం. వి. ఆ. పుం. 1. నలువ: చూ, బ్రహ్మ.

1; 2. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు. 1.

చతుర్వజము, అం: చూ, జన్మతాళములు; అం. 2. రోహిణి: చూ, రిక్క. 1-౪.

చతుర్వాన. అం: చూ, మొనలు.

చతుర్వజములు. అం. సైంధవ, సౌవర్న, బిదా, సముద్ర లవణములు.

చతుర్వర్ణము, సం. వి. అ. పుం. ధర్మార్థకామమోక్షములు: చూ, చతుర్వద్రము. 1.

చతుర్వర్ణకందము, అప్ప. 4, అ. 412.413: చూ, వృక్షము. 1.

చతుర్వర్ణప్రీతి, అం. అభిమానప్రీతి, విభవప్రీతి, సద్భవప్రీతి, విషయప్రీతి (4).

చతుర్థాయని, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, చతుర్బ.

చతుర్థాలము, సం. వి. అ. న. = చవుసాల. నాలుగిండ్లకూటమి, నాలుగిండ్లబంతి: చూ, సదనము. 1. (చతుర్థాలానియు.)

చతుర్థాంగము, సం. వి. ఆ. పుం. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1.

చతుర్థాంతిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఉప్పి: చూ, లవణి.

చతుర్థము, సం. వి. అ. న. 1. = చవుకము, నాలుగుదారుల కూడలి: చూ, మార్గము. 1; 2. చవికె, మంజుషము: (చూ, మెల్లా: చూ, సదనము. 1; 3. = చవు: చూ, నాలుగు.

చతుష్టి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. పెద్దకోనేలు: చూ, సరస్సు. 1. — 3; 2. దోమతెర. కప్పకొనుబట్ట (అనికొందలు): చూ, వత్తము. 1 — ౫౩; 3. నాలుగుపేటలు గల ముత్యాల హారము: చూ, భూషణము. 2 — ౬ — ౪౨.

చతుష్టయము, పా: చూ, చతుర్థము. 2.

చతుష్వక్తము, సం. వి. అ. న. 1. = చవువదము: చూ, మార్గము. 1; పుం. 2. ఒకరకము మంచము: చూ, కయ్య. 1 — ౫ — (౫).

చతుష్పకుడు, సం. వి. అ. పుం. దావడు: చూ, బ్రాహ్మణుడు.

చతుష్పద, అం. ఒకానొకవృత్తము. ఇందు పాదమునకు పదు నాలుగులువు లుండవలయును. ఒప్పూ రెండు ఋషుల కొక గురువును ఉండవచ్చును. యతి యేనిమిదవ అక్షరము నందుండును: చూ, వృత్తము. 1.

చతుష్పదము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, చతుష్పాత్తు;

2. నాలుగుకొళ్ళుంతువు. (ఇట్లు చతుష్పాదము).

చతుష్పాటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. చతుష్పాటియనునది: చూ, నది.

చతుష్పాదే, సం. వి. ఈ. శ్రీ. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు. 1.

చతుష్పాత్తు, అం: చూ, కరణము. 14: (చూ, కరణములు)

చతుష్పాత్తి, సం. స. ఇ. శ్రీ. రూ-చతుష్పాత్తి 1. = చవుపట్టి (వా.

చవుపట్టి (పురు-కవీయము), అలువడినాలుగు; 2. ఋగ్వే

దము: (చూ, ఉపవిద్యలు): చూ, వేదము; అం. 3. (44):

చూ, కళలు (కళలు = విద్యలు): చూ, కల.

చతుష్పాత్తి. — పై. —

చతుస్తాళి, అం: చూ, జన్మతాళములు.

చతుస్వరయుక్తరాగములు, అం. (స్వరాంతములు): చూ, రాగములు.

చత్వరము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, ముంగిరి; 2. నైశము

ఘానవానికి పండుకొనుటకు చక్కఁబఱచిన భూమి, అగ్ని

హోత్రమునుండుటకై సంస్కరించిన స్థానము (అని అమ

రము): చూ, స్తోత్రము; చూ, భూమి. 1; 3: చూ, చతు

ష్పథము. 1; 4. పొదటిల్లు: చూ, సదనము. 1; 5. నారవీర:

చూ, వత్తము. 1 — ౭౫.

చత్వరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. క్రవణక్షమమైరణుద్ధి: చూ, బుద్ధి.

చత్వరిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. వాలవిధవ: చూ, శ్రీ. 1 — ౪ — (౧).

చన, సం. అవ్య: చూ, చిత్. 1.

చవలుము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-చపేటము.

చవల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. మెఱుపు: చూ, విద్యుత్తు. 1;

2. లచ్చి: చూ, లక్ష్మి; 3: చూ, అంకులాడి; 4: చూ,

విప్పలి. 1*; పా. 5. కందపద్యభేదము లాటింటిలో నొకటి.

ఉదా: — “సమవదముల మొదలంజిగ, ఇముంగడయ: గు

నను ద్విగ-జలమువుపై, సమకొనువిరతియు పదియేన్,

లముల్ ముకుంద చవ-లకు నమరున్” (చూ, కందము. 3):

చూ, వృత్తము. 1.

చవలక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. రాగద్వేషాదులచే పనులయందు

గలుగు తబ్బిబ్బు: చూ, వ్యక్తయము.

చవము, సం. వి. అ. పుం. 1. మగగుఱి: చూ, శిశ్నము;

2. వెదురు: చూ, వేణువు.

చవలకాళయము, సం. వి. అ. పుం. అక్షిరరోగము: చూ,

రోగము. 1.

చవలము, సం. వి. అ. పుం. 1. కోఱి: చూ, వాసరము;

2. చేప: చూ, మక్కుము. 1; 3. చలువజాము: చూ,

రత్నములు. 1-౧౨-(౩౦); 4: చూ, పాదరసము;

5. చోరకమును గంధద్రవ్యము, వండ (అని కొందలు):

చూ, రాజార్ణము 1-౧౦-(1-౧౩); 6. కామంవిగడ్డి: చూ,

తృణము. 1; క్రి. విణ. అ. న. 7. రూ-చావలము. శీఘ్రము:

చూ, స్వదము: విణ. 8. కదలునది: చూ, వలితము. 3;

8. విలుకడ లేనది; 9. వడిగలది: చూ, వేగము 3; అం. 10:

చూ, విద్యుత్తులు: (చూ, విద్యుత్తు. 1.)

చవలాంగము, సం. వి. అ. పుం. జలజలవిశేషము: చూ,

మట్టుము. 1.

చపూతకయోక్తి, అం. అలంకారవిశేషము: చూ, అలంకారము. 3.
చపూడు, సం. విణ. 1. వేగముగలవాడు: చూ, వేగిరకాడు;
2. చంపలస్వభావము గలవాడు: చూ, చలపుకాడు;
3. దూరాచార్యుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2; 4. అల్పుడు: చూ,
హీనుడు; 5. దోషము విచారించక వధబంధనాదులఁ జేయు
వాడు: చూ, చికురుడు.

చపటము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-చిపటకము.

చపుటము, —పై.—

చపేటము, సం. వి. అ. పుం. చాచినవేళ్లగల అణచేయి.

రూ-చపటము: చూ, హస్తము. 1-౫ (1-౩).

చపేటార్థము, సం. వి. అ. పుం. కాకిదొండ*: చూ, దొండ.

చబుకము, సం. వి. అ. న. గెడ్డము: చూ, రూ-చంబుకము.

చబాకము, సం. వి. అ. న. —పై.—

చమత్కారము, సం. వి. అ. పుం. నేర్పు: చూ, సామర్థ్యము. 1.

చమత్కృతి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ: చూ, చమత్కారము.

చమనము, సం. వి. అ. న. విష్ణవర్తి. సోమపానము త్రాగు
పాత్రము: చూ, పాత్రము. 6.

చమరము, సం. వి. అ. న. 1. వింజామరము: చూ, సురటి;
పుం. 2. = సవరపుమెకము: చూ, సవరపుమెకము; 3. =
సవరము. చమరమృగముతోఁక: చూ, సవరము; 4. చూ,
రూ-చమరి. 3.

చమరి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. ఆడుసవరపు మెకము: చూ,
సవరపుమెకము; 2. చిగురుకొమ్మ: చూ, శాఖ. 1-౩;
ఇ. స్త్రీ. 3: చూ, పూగుత్తి.

చమరిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. రూ-చమరికము. ఎఱ్ఱకాంచనము*:
చూ, యుగపత్రకము.

చమరికము, సం. వి. అ. పుం. —పై.—

చమరుడు, సం. విణ: చూ, భక్షికుడు.

చమనము, సం. వి. అ. పుం, న. 1. రూ-చమనీ. చతురస్ర
మైన యజ్ఞపాత్రము: చూ, పాత్రము. 6; పుం. 2. పక్షి
సిల్లి: చూ, పక్షి.

చమనీ, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1: చూ, రూ-చమనము. 1; 2.
పోవుపిండి: చూ, సాదము. (1)-౩౯.

చముపు, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. రూ-చముపు. ఎన్నుటయగు
వది తొమ్మిది రథములు, అన్ని యేనుగులు, రెండువేల
నూట యేనుగదియేడు గుఱ్ఱములు, మూడువేల నార్కట
నలువది యేవురు కావ్యరు గలసేన: చూ, సేన. 1. ౧.
2. దండు: చూ, సేన. 1.

చముముఖము, సం. వి. అ. న. 1. సేనాముఖము: చూ, సేన.
1-౨; అం. 2: చూ, దండవ్యూహములు.

చమూరుపు, సం. వి. ఈ. పుం. రూ-చమూరుపు. కలదులేదను
తోఁకలిగి తెల్లగానైనను, నల్లగానైనను, నానావర్ణములు
కలదిగానైనను నుండెడి యిత్తిజాతివిశేషము (దీని తోలు
జను బుసయొగించుకొందురు): (చూ, రామము.): చూ,
హరిణము 1-౧౪-(౫).

చమూపు, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, రూ-చముపు.

చయనము, సం. వి. అ. న. అగ్నిని స్థాపించుటకై జంతుకరాళ్ల
మొ. వాసచేతఁ జేయఁబడిన జంతువుయొక్క యాకారము

గల తిన్నె-ఆరిన్నెయందును అగ్ని (ఒకానొక యాగము):
చూ, పహ్ని. 1-౪-(వహ్ని. 1-౬.)

చయము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, సమూహము; 2. కోట
కొటము: చూ, వక్రము. 2; 3: చూ, సంగ్రహము. 2.

చరకము, సం. వి. అ. పుం, న. 1. వైద్యశాస్త్రము: చూ,
శాస్త్రము. 1: (చూ, శాస్త్రములు); 2. దుప్పటి: చూ, వస్త్రము.
1-౧౦౬.

చరచ్చద, సం. వి. అ. స్త్రీ: చూ, బరివెంక*.

చరటము, సం. వి. అ. పుం. కాటకపిట్ట: చూ, పిచ్చుక.

చరణక్రియలు, అం. అంచితము, కంచితము. సూచి, అగ్రతల
సంచరము, ఉద్భవితము, నమము (6).

చరణగ్రంథి, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, నీలమండ.

చరణసర్వము, సం. వి. న్. న. ఏనుగుకాలి కణుపు.

త్రోహము: చూ, హస్తీ. 1-(౫౩).

చరణము, సం. వి. అ. న. 1. తిండితినుట: చూ, భక్షణము;
2. తిరుగుట: చూ, విహారము. 1; 3. మంచినదక: చూ,
వర్తనము. 1; న. 4. విప్లవక్రము: చూ, బాణము. 1-౨౪;
5. సంస్కారముచేసిన నేల: చూ, ఖామి. 1-౫౩; 6.
ప్రాంగణము: చూ, ముంగిలి; పుం, న. 7. అంజ: చూ,
పాదము. 1; 8. మూలము: చూ, వేరు. 1; 9. ఋగ్వజా
శ్వాభాదులు (వేదభాగము): చూ, వేదము; 10. కులము:
చూ, వంగడము; అం. 11: చూ, శరీరాంగములు: (చూ,
అంగము. 9.)

చరణములు, అం: చూ, అంగము. 9.

చరణామల, సం. వి. అ. స్త్రీ. పిన్నముల్లంగి*: చూ, ముల్లంగి.

చరణాయుధము, సం. వి. అ. పుం. అజ్ఞవాలు: చూ, పుంజా.

చరణుడు, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, సూర్యుడు; 2. వేద
శాఖాద్యయనము చేసినవాడు: బహ్వర్తశాఖాద్యైక (అనియు);
3. నాట్య పరిభాషాదులయందుఁ గడపట చేర్చునపుడు
పూజ్యుడు.

చరణ్యపు. సం. వి. ఈ. పుం. గారి: చూ, వాయువు.

చరమక్రియ, అం. అంశ్యుర్ము, అసర్వక్రియ, అనూహము,
ఉత్తరక్రియ, కౌర్వ్యరైహికము, శాస్త్రము: చూ, కర్మములు:
(చూ, శాస్త్రము. 1.)

చరమశ్లోభ్యపు, సం. వి. క్. పుం. పడమటికొండ: చూ,
పర్వతము, (ఇట్లు చరమాచలము, చరమాత్రి.)

చరమము, సం. విణ. 1. కడపటిది: చూ, వెంపి. 2; 2. పడ
మటిది: చూ, పశ్చిమము. 1.

చరము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఒకానొక జూదము: చూ,
వ్యవహారము. 4; 2. జంతువర్గము: చూ, రూ-చరాచరము;
విణ. 3. కదలునది: చూ, పలితము. 3; 4. తిరుగునది:
చూ, త్రసము.

చరయువు, సం. వి. ఈ. పుం. 1. మబ్బు: చూ, మేఘము. 1;
2. గారి: చూ, వాయువు.

చరవాయువు, సం. వి. ఈ. పుం. వేసగిగారి: చూ, వాయువు.
1-౪-(౩).

చరాచరము, సం. వి. అ. న. 1. జగము: చూ, లోకము; 2: చూ, రూ - చరము. 1; విజ. 3. తిరుగునది: చూ, త్రసము; 4. తిరుగునదియు: దిరుగునదియునైనది.
చరి, సం. వి. ఇ. పుం. గాదిద: చూ, రాసభము.
చరిచు, సం. అ. క్రి. 1. తిరుగు: చూ, సంచరించు; న. క్రి. 2. చేయు: చూ, నలుపు.
చరిత, సం. వి. ఆ. క్రి. నడవడి; మం. నడవడి (అని కొందఱు); చూ, వర్తనము. 1; 2. వృత్తాంతము: చూ, సమాచారము. 2. (రూ - చరితము - చరిత్ర - చరిత్రము - చారిత్రము.)
చరితము, సం. వి. ఆ. క్ష. —పై.—
చరిత్ర, సం. వి. ఆ. క్రి. —పై.—
చరిత్రము, సం. వి. అ. న. —పై.—
చరిష్టపు, సం. పి. ఇ. తిరుగునది: చూ, వలమనము. 1.
చరుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. రూ - చారుడు: చూ, పేగు వాడు; 2. అంగారకుడు: చూ, వక్షుడు. 1.
చరువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. —చరవ. హవ్యము, అగ్నిలో పేల్చడగిన పక్వాన్నము: చూ, సాదము. (1) —ళ; 2. హవ్యమువందెకు కుండ: చూ, బాండము. 3. —రి; అం. 3: చూ, బండములు.
చరువ్రణము, సం. వి. అ. పుం. చిత్రాపూసమను పెండివంట: చూ, భక్ష్యము.
చర్చ, సం. వి. ఆ. క్రి. 1. విచారణము: చూ, వెదకుడు; 2. చింత: చూ, పశ్చాత్తాపము; 3. చేతనిడిన కుంకుమము లోనగునది, చర్చిక, కుంకుమము లోనగువానిపూత (అని కొందఱు): చూ, బచ్చెన; 4. దుర్గ: చూ, పార్వతి. 1; 5. చర్చయనునది: చూ, నది. 6: చూ, నిధులు: (చూ, లిప్పి. 1., చర్చరి, సం. వి. ఈ. క్రి. 1. చప్పుట, చాచిన వ్రేళ్ళుగల అబచ్చేయ: చూ, హస్తము. 1—౫; అం. 2: చూ, ఉద్ధతము. 2; 3: చూ, జన్యతాశములు.
చర్చించు, సం. న. క్రి. 1. అరయు: చూ, విచారించు. 1; 2. అన్వేషించు: చూ, వెదకు.
చర్చిక, సం. వి. ఆ. క్రి. 1. దుర్గ: చూ, పార్వతి. 1; 2: చూ, చర్చ. 3: 3. శివపరిచారికలలో నొకతె: చూ, పరిచారిక.
చర్చిత్యము, సం. వి. అ. న. రూ - చార్చిత్యము. గందము మొదలగువానిపూతద: చూ, చర్చ. 3.
చర్చితము, అం: చూ, రదక్షతములు.
చర్చలుము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, చర్చరి. 1; 2. ఒకానొకమందుచెట్టు: చూ, వృక్షము; 3. అప్పడము: చూ, భక్ష్యము.
చర్చలి, సం. వి. ఈ. క్రి. బిచ్చుట్టు, పోలి: చూ, భక్ష్యము.
చర్మకష, సం. వి. ఆ. క్రి. =: చూ, సుబరేను*.
చర్మకారము, సం. వి. అ. పుం: చూ, చర్మకన.
చర్మకారుడు, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, మాదిగ; అం. 2: చూ, జాతులు.
చర్మచటక, సం. వి. ఆ. క్రి. చూ. చీమరువాయి.
చర్మచటి, సం. వి. ఈ. క్రి. —పై.—

చర్మచోర, సం. వి. ఆ. క్రి. కొండబెండ*: చూ, వడ్డంగి.
చర్మజ్ఞాతి, సం. వి. ఈ. క్రి. 1. చర్మజ్ఞాతీనన: చూ, నది; 2. అరటి*: చూ, రంభ. 2.
చర్మలంతా మహిషి హంతి, వ్యా. తోలునంచి కావలసినవాడు గేదెను చంపునట్లు చిన్నవస్తువుకావలసినవాడు పెద్దవస్తువులను పాడుచేసికొనుట.
చర్మప్రవేశిక, సం. వి. ఆ. క్రి. కొలిమికిత్తి: భక్త.
చర్మపంకము, సం. వి. అ. న. పలకము: చూ, హరిగ. 1.
చర్మభేదిక, సం. వి. ఆ. క్రి. ఆరె: చూ, సూది. 1—౫.
చర్మము, సం. వి. న్. పుం. 1: చూ, తోలు. 1; 2. కేడము: చూ, హరిగ; అం. 3. ధాతువు లేడింటిలో నొకటి: చూ, ధాతువులు.
చర్మముండ, సం. వి. ఆ. క్రి. 1. దుర్గ: చూ, పార్వతి. 1; 2. అం: చూ, పరిచారిక.
చర్మయష్టి, సం. వి. ఈ. క్రి. చూ, నమ్మెట.
చర్మరంగ, సం. వి. ఆ. క్రి. సులితడ*: చూ, మహాబలి.
చర్మపు, సం. వి. ఉ. పుం: చూ, చర్మకారుడు.
చర్మకము, సం. వి. అ. పుం. చదర: చూ, చావ.
చర్మారము, సం. వి. అ. పుం: చూ, చెప్పుకట్ట*.
చర్మి, సం. వి. న్. పుం. 1. కేడము ధరించినవాడు: చూ, ధాతుకారు; 2. బుజవత్రి*: చూ, భూర్జము; 3. మూల కాళ్ళుగల భృంగియను శివభక్తుడు; 4. అలంబుడను రక్కసుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1—౪.
చర్మ, సం. వి. ఆ. క్రి. చూ, ఈర్మ. 1-2-3; 4. నడత: చూ, వర్తనము. 1.
చర్మ, సం. వి. ఆ. క్రి. చెంపదెబ్బ: చూ, లెంపకాయ.
చర్మజ, సం. వి. ఆ. క్రి. 1. ఈర్మ. నల్లయీరగ (అని కొంఱు: చూ, మక్షిక; 2. దిగువకు జాతి చంద్రిక. (చర్మత అనియు).
చర్మణము, సం. వి. అ. న: చూ, నమలుట; 2. నోరు: చూ, వదనము. 1; 3. స్నేహితునియిల్లు: చూ, వదనము. 1.
చర్మచర్మజన్మాము, వ్యా. నమలినదే మరల నమలించి తిరి, చర్మచర్మజము, సం. వి. అ. న. నెమరువేయుట: చూ, రోమంథము; జా. 2. చేసినదియే మరల జేయుట. (వీధి పేషణము) “పోయినదాని మరల ద్రవ్యుట చర్మచర్మజము.” (నీతిచంద్రిక - విగ్రహము).
చర్మితపాత్రము, సం. వి. అ. న. తమ్మతమకు: చూ, పీతె దాను: (చూ, పాత్రము. 8.)
చర్మితము, సం. వి. అ. న. 1. ముగ్గువైపుకొలికి: చూ, ముక్కుకొలికి. విజ. 2. నమలబడినన. తినబడ్డది (అని కొందఱు): చూ, భుక్తిము. 1.
చర్మణి, సం. వి. ఈ. క్రి. చూ, అంకులాడి.
చలి, సం. వి. ఆ. క్రి. చూ, చక్రి.
చలతైలాభ్యము, సం. వి. అ. పుం. స్థిలమనుభావద్రవ్యము*: చూ, స్థలికి.
చలదళము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, రావి*; 2. గుండ్ర కుంగ*: చూ, తృణము. 1.
చలద్రుమము, సం. వి. అ. పుం: చూ, జయద్రువు*.

చలననాడులు, అం. చలించునాడులు : చూ, నాడులు.
 చలనము, సం. వి. అ. న. 1. కదలుట : చూ, లోలము;
 2. తిరుగుట: చూ, విహారము. 1: 3: = చల్లదము. లాగు:
 చూ, పుట్టము. 1-౯-(౯); 4. భయము : చూ, వెఱపు;
 విజ. 5. కదలునది: చూ, వలితము. 3; అం. 6: చూ,
 తారాక్రియలు.
 చలపత్రకము, సం. వి. అ. పుం. ఉమ్మెత్తక: చూ, హలా
 పుష్పము.
 చలపత్రము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రావిశి.
 చలము, సం. వి. అ. పుం. 1. రూ.చంపలము. వణకు: చూ,
 లోలము; 2. వణకుగలది: చూ, లోల. (వలితము 3.)
 చలసంహతము, అం: చూ, ఓబుక్రియలు.
 చలసర్వశీరము, అం: చూ, అసంయుతహస్తములు.
 చలాచలము, సం. విజ. కదలునది: చూ, వలితము. 3.
 చలి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. రూ-చాల-చాలి. పడునాలుగంగములు
 గల నర్తనవిశేషము: చూ, నాటకము. 1.
 చలించు, సం. అ. శ్రీ. = సలించు: చూ, సలించు.
 చలితము, సం. విజ. కదలించఁబడినది: చూ, వేలితము. 1.
 చలుడు, సం. వి. అ. పుం. దుడ్డుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.
 చవరము, అం: చ చ ష రు ష: చూ, కవరము.
 చవనగాయి బ్రాహ్మణులు. అం. నేపాకదేశపు బ్రాహ్మణులలో
 నొక తెగవారు: చూ, బ్రాహ్మణులు.
 చవి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. = సేవ్యము, చవ్యము: చూ, రాజార్హము.
 1-౧౧.
 చవిక, సం. వి. అ. శ్రీ, అ. న. = : చూ, చవి.
 చవికము, సం. వి. అ. న. = —పై.—
 చవికాచల, సం. వి. అ. శ్రీ. గజవిస్ఫలి: చూ, విస్ఫలి. 1.
 చవితి, అం. 1. తిథులలో నాడనది: చూ, తిథులు; 2: చూ,
 తిథులు; 3: చూ, తిథులు: (చూ, పక్షము.)
 చవీనాసి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. బావి: చూ, సరస్సు. 1-౧౩,
 (1-౧౫.)
 చవ్య, సం. వి. అ. శ్రీ. రూ-చవికము-చవిక. = సేవ్యము: చూ,
 రాజార్హము. 1-౧౧.
 చవ్యకము, సం. వి. అ. న. = —పై.—
 చవ్యము, = —పై.—
 చషకము, సం. వి. అ. పుం, న. 1. కల్లుత్రాగెడుగిన్నె: చూ,
 పాత్రము. 3; 2. కల్లు: చూ, 2; 3. గిన్నె: చూ, పాత్రము. 3;
 4. గిండి: చూ, పాత్రము. 3; 5. ఒకడినుసుకల్లు: చూ,
 సుర. 2-౧౩; న. 3. మబ్బు: చూ, మేళము. 1.
 చపాలము, సం. వి. అ. పుం. యూపస్తంభ శిరోభాగమునందలి
 దారుమయమైన కడియము, రాజసూయమునందు యూప
 స్తంభమున కడుగువలె దగిల్చెడి యనుకడియము (అని
 కొందఱు.)

చా

చాంగము, సం. వి. అ. పుం: చూ, పులిచింతక.
 చాంగేరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1: చూ, పుం.చింతక: 2. ముద్దై:
 చూ, ముస్తకము.

చాంచల్యము, సం. వి. అ. న. చపలత్వము, చాపలము,
 చాపల్యము.
 చాండాలిక, సం. వి. అ. శ్రీ. మాంపీజ: చూ, పీజ. 1-౧౪.
 చాండాలుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-చండాలుడు.
 చాండిక, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, రూ-చండిక. 1.
 చాండ్రభాగ, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, రూ-చండ్రభాగ.
 చాండ్రభాగి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. —పై.—
 చాండ్రమనము, సం. వి. అ. న. మృ. శిర: చూ, రిక్క. 1-౫.
 చాండ్రమసాయనము, సం. వి. అ. పుం. బుధగ్రహము: చూ,
 రాహువు. 2.
 చాండ్రాయణము, అం. చాండ్రాయణవ్రతము. భుజింపఁదగిన
 ముప్పదిరెండు కలశములలో చంద్రునియొక్క క్షయవృద్ధుల
 ననుసరించి క్రమమున కృష్ణక్షమందు ఒక్కొక్కకడిగా
 తగ్గించుచు శుక్రవక్షమందు ఒక్కొక్కకడిగా హెచ్చించుచు
 భుజించి యాచరించెడి యొకానొకవ్రతము. రూ-చండ్రాయ
 ణము; తద్విశేషము. — ఋషిచాండ్రాయణము.
 చాంద్రి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1: చూ, వెన్నెల; 2: చూ,
 చాంద్రమసాయనము.
 చాంపిల, సం. వి. అ. శ్రీ. చాంపిలనది: చూ, నది.
 చాంపేయము, సం. వి. అ. న. 1. బంగారు: చూ, లోహము.
 1: పుం. 2. అతరువు: చూ, సహస్రవ్రతము. 1-౧౦.(౨;
 3: చూ, నాగకేసరము: 4: చూ, సంపెంగ: 5. సుర
 పొన్న: చూ, పొన్న.
 చాకోరము, సం. వి. అ. న. చకోరపక్షిలగుంపు: చూ,
 వెన్నెలపులుగు.
 చాక్రికుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. వేకువను రాజుల నిద్ర
 మేల్కొలుపువాడు: చూ, ఘంటికుడు; 2: చూ, తెలుకుల
 వాడు.
 చాక్షిపుడు, అం. రూ - చాపుపుడు. వైవస్వతాది పదు
 నలుగురు మనువులలో నొకఁడు: చూ, మనువులు.
 చాచక్రుటము, అం. (చాచుపుటము): చూ, తాళకళలు.
 చాటకైరము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఏట్రంక: చూ,
 వ్యాఘ్రాటము; 2. విచ్చుక మగవిల్ల: చూ, విచ్చుక.
 చాటుకారము, సం. వి. అ. పుం. బంగారుపూసలు గ్రుచ్చిన
 యొంటిపేట హారము: చూ, భూషణము. 2-౬.(౪౩).
 చాటులోలుడు, సం. విజ: చూ, రూ - చటుల్లోలుడు.
 చాటువు, సం. వి. ఈ. పుం, న. = చాటు. 1. ప్రియమైనమాట,
 ఉదాహరణము (అని కొందఱు): చూ, శబ్దము. 2; 2. బ.
 అప్పుడప్పుడు కవి అశువుగ చెప్పిన పద్యములు.
 (గృంథస్థముకానివి).
 చాటూక్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. సేవ: చూ, శుశుష. 2.
 చాణకీనము, సం. విజ. సెనగలుపండు మంచి నేల: చూ,
 భూమి. 1-౫౪.
 చాణము, సం. వి. అ. న. చూ, చిదక.
 చాణ్యుశ, సం. వి. అ. పుం: చూ, వాత్సాయనుడు.
 చాణూరసూత్రముడు, సం. వి. అ. పుం. వెన్నుడు: చూ,
 విష్ణువు. 1.

చాతకజీమూతన్యాయము, న్యా. (రూ - మేమచాతకన్యాయము)
చాతకపక్షి మేమూతకమును భూపతికము గాకుండనే త్రావును.
కావున వర్ణకాలమున నీరు ద్రావి మరల వర్ణకాలము దనుక
మేఘునికై యెదురుచూచుచుండును.

చాతకము, సం. వి. అ. పుం. చూ, వానకోయిల.
చాతురి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. రూ-చాతుర్యము నేర్పు: చూ,
సామర్థ్యము. 1.

చాతురుడు, సం. విజ. =: చూ, రూ-చతురుడు.
చాతుర్యాసేష్టి, అం: చూ, హవిర్భుజ్జులులు.
చాతుర్యాన్యము, అం. ప్రతివత్సరము ఆహారభుక్తము మొదలు
కాల్గిభుక్తము వఱకు నాలుగునెలలు చేసెడి యొకానొక
యజ్ఞము: చూ, యజ్ఞము; అం. 2: చూ, నిహీనతానములు:
(చూ, భుక్తతానములు).

చాతుర్యము, సం. వి. అ. న. = చెతురు: చూ, చాతురి.
చాతుర్యర్థము, సం. వి. అ. న. బ్రాహ్మణులు. క్షత్రియులు,
వైశ్యులు, కూద్రులు.

చాదస్తము, చా. వి. చెప్పినదే చెప్పట, చేసినదే చేయుట.
చాపబంధము, అం: చూ, శబ్దలంకారములు.

చాపము, సం. వి. అ. పుం. ధనుస్సు: చూ, చాణము. 1-3౩.
చాపముపై ప్రేరణవివరము, అం: చూ, ధనుర్విద్యాసమేయములు.
చాపలము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, చాపల్యము; అం. 2:
(అముద్బలాడి యప్పునోనాయకుఁగాంచి హారముల దిద్దుచుఁ
జూపు మరలించుచుఁ బలుక గనుకించుచు మరల మార
కుండెను): చూ, సంచారిభావములు.

చా.లేపము, అం: చూ, తంత్రములు.
చా.ల్యము, సం. వి. అ. న: చూ, చాపలము.
చాపోచ్చరణలక్షణము, అం: చూ, ధనుర్విద్యాసమేయములు.
చామకము, సం. వి. అ. న: చూ, రూ-చంబుకము.

చాబూకము, —పై. —

చామంద్యంద్యము, అం: చూ, తంత్రములు.
చామరపుష్పము. సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, పోతక*; 2: చూ,
మామిడి*; 3: చూ, మొగలి*; 4. తెల్లఁ: చూ, తృణము. 1.
చామరము, సం. వి. అ. న. 1. = వింజామరము (రూ-చామర-
చామరి-చమరము): చూ, సురటి; అం. 2: చూ, ఉద్ధతము. 2.
చామరి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. =: చూ, రూ-చామరము. 1; 2.
గుఱ్ఱము: చూ, హయము 1.

చామీకరము, సం. వి. అ. న. 1. బంగారు: చూ, లోహము.
1; 2. మేరుపర్వతము: చూ, పర్వతము; 3. గని: చూ,
ఘామి. 1; పుం. 4. సూర్యనివిల్లు: చూ, బాణము. 1-౨౬.
చామీరము, సం. వి. అ. పుం. సూర్యనివిల్లు: చూ, బాణము.
1-౨౬.

చామండ, సం. వి. అ. స్త్రీ. రూ-చామండి. 1. ఒక మాతృక:
చూ, మాతృకలు; 2. శివవరిచాకిలతో నొకతె: చూ, పరి
చారిక; 3. మాత లేదుగురిలో నొకతె: చూ, మారలు.
చామండాతంత్రము, అం: చూ, తంత్రములు.
చామండి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, రూ-చామండ.
చామ్యము, సం. వి. అ. న. (సేమ్య అవిచాదుక) పాయసము
వంటి భక్ష్యము: చూ, భక్ష్యము.

చారకము, సం. వి. అ. పుం = చాఅ: చూ, స్రవ.

చారటి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. మెట్టదామర*: చూ, సహస్ర
పత్రము. 1-౧; 2. నీలిని*: చూ, వెంపలి; 3. తంగేడు*:
చూ, హేమపుష్పము; 4. స్థాణేయమును గంధద్రవ్యము*:
చూ, రాజార్దము. 1-౩౯.

చారటిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. నలి యను గంధద్రవ్యము: చూ,
రాజార్దము. 1-౨; 1-౩౯.

చారణము, సం. వి. అ. న. రూ-చరణము. తిరుగుట: చూ,
విహారము. 1.

చారణుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. నానాదేశ సంచారకుడైన
నట్టువుడు: చూ, సీకరి; 2. నానాదేశ సంచారకుడైన కట్టు
వాడు: చూ, బట్టువాడు; 3. ఒకానొక భేదరుడు: చూ,
భేదరుడు, 3.

చారము, సం. వి. అ. పుం. 1. = చెలు. బొండ్ల, సంతెల
(అని కొందఱు): చూ, బంధనాలయము; 2. నడ, పయ
నము: చూ, ప్రయాణము; 3. = చాఅ. జీడిమామిడి*: చూ,
స్రవ; 4. పాట, గానము: చూ, స్వరము 2-౧౭; 5. పాము:
చూ, సర్పము; అం. 6: చూ, వాయువు 1-౪—(3)
(పడమటిగాలి).

చారవాయువు, సం. వి. ఈ. పుం. పడమటిగాలి: చూ, చారము. 3.
చారాయణ, అం. కామశాస్త్రమును రచించి. చారిలో నొకము:
చూ, కామము. 8.

చారినే, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. తెల్లవిష్టుకాంతర*: చూ, విష్టుకాంత.
చారికము, సం. వి. అ. న. రతిబంధభేదము: చూ, రతిబంధ
ములు.

చారిత్ర. సం. వి. అ. స్త్రీ. చింత*: చూ, తింతిణి.

చారిత్రము, సం. వి. అ. న: చూ, రూ-చ:త.

చారిపుష్ప, సం. వి. అ. స్త్రీ. తంగేడు*: చూ, హేమపుష్ప
కము.

చారిమము, సం. వి. న. పుం. ఒప్పినము: చూ, సోదర్యము.

చారినృత్యము, అం: చూ, ఉద్ధతము. 2.

చారుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-చరుడు.

చారుకాంతి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. చారుమతి, చంద్రునిభార్య: చూ,
భార్య.

చారుగర్భుడు, సం. వి. అ. పుం. శ్రీకృష్ణుని పుత్రుడు: చూ,
సూనుడు. 1-౪౩.

చారుగుప్తుడు, —పై. —

చారుదర్శనము, సం. వి. అ. పుం. జావ్వి*: చూ, పక్షము.
చారుధార, సం. వి. అ. స్త్రీ. ఇంద్రునిభార్య, శచి: చూ, భార్య.
1-౭.

చారుఫల, సం. వి. అ. స్త్రీ. వ్రాక్ష*: చూ, స్వాదుఫల.

చారుబాహువు, సం. వి. ఈ. పుం: చూ, చారుగర్భుడు.

చారుపక్షి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, లంకె నవరము*.

చారుపుష్ప, సం. వి. అ. స్త్రీ. —పై. —

చారుపుష్పము, సం. వి. అ. పుం. న. బంగారు: చూ, లోహము. 1.

చారుమతి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, చారుకాంతి.

చారువిందువు, సం. విజ: చూ, చారుగర్భుడు.

చిదఱగొను. దే. అ. క్రి. (చిందరన్ + కొను): చూ, విజృంభించు.
 చిందరేగు, దే. అ. క్రి. ఆవేశమెత్తు: రూ. చీదఱగేగు. చీదఱగొను.
 చిందఱునాయు, ద్వ. స. క్రి: చూ, చిందఱునాయు.
 చిందఱునందఱు, దే. వి. 1. తునుక. క్రి 8, అ. 121: చూ, శకలము. 4; 2. కలగుండు: చూ, సంతాపము: విజ. 3. కలగుండునదినది: చూ, సంతాపము; అవ్య. 4. కణ శోధము. అం. ణ. తృ. 67: చూ, పరిశరి.
 చిందఱునందఱునాయు, దే. స. క్రి. అంకించు: చూ, నెలగు.
 చిందఱునాయు, ద్వ. అ. క్రి. (చిందఱు + పోవు) తూలునాయు. కళా. 7, అ. 19: చూ, లోటునాయు.
 చిందఱునాయు, ద్వ. స. క్రి. (చిందఱు + చేయు) చేపించు. సా. 1, అ. 98: చూ, భేదిల్లు. 1.
 చిందఱు, దే. అ. క్రి. (చిందు + ఆను) చిందులుద్రొక్క. నర్తించు: చూ, మలచుగొను.
 చిందియ, దే. వి. తెల్లకుళ్లాయ. రూ-చిందె: చూ, వస్త్రము. 1-౯—(౫).
 చిందిలి, దే. విజ. చలించినది. లక్ష్మీ. 2, అ. 53: చూ, చలితము. 3.
 చిందిలివడు, ద్వ. అ. క్రి: చూ, సంత్రమించు.
 చిందిలిపాటు, ద్వ. వి: చూ, సంత్రమము. 1.
 చిందిలు, దే. అ. క్రి. చలించు: చూ, సలించు.
 చిందు, దే. వి. 1. = స్వందఱు. (బహుత్వమున) నటనము, నాట్యము: చూ, వ్యంజకము. 1; 2. = స్వందఱు. బ. మాతంక నాట్యము, చిందువాలు: చూ, వ్యంజకము. 1; 3. కోపము: చూ, రోషము; 4. గీతప్రబంధవిశేషము: చూ, పుస్తకము: విజ. 5. చెదరినది: చూ, వ్యాకీర్ణము; అ. క్రి. 6: చూ, వ్యాపించు, స్వా. 4, అ. 53; 7: చూ, రాలు. స్వా. 2, అ. 67; 8. పిళ్ళు పాత్రమునుండి తొనగినది: చూ, తొలఁకు; స. క్రి. 9. వెళ్ళువెట్టు: చూ, వెచ్చించు.
 చిందుగ, దే. వి. రూ-చిందువ. 1. చిందుగ అను చెట్టు. హంస. 4, అ. 11; వా. వి. 2. చిందువ అను జంతువు: చిందువ, చిందుద్రొక్క, దే. అ. క్రి. (చిందు + ద్రొక్క) రూ-చిందులు ద్రొక్క: చూ, మలచుగొను.
 చిందువరువు, దే. వి: చూ, బాలక్రిడ. హంస, 8, అ. 146.
 చిందులుద్రొక్క, దే. అ. క్రి: చూ, రూ-చిందుద్రొక్క.
 చిందువ, దే. వి. 1: చూ, రూ-చిందుగ. 1; 2: చూ, రూ-చిందుగ. 2; 3. అల్పపేటిక: చూ, సురుగు.
 చిందువండు, దే. వి. చెదరినది. స్వా. 3, అ. 28: చూ, వ్యాకీర్ణము.
 చిందువండుచేయు, దే. స. క్రి. చెదరగొట్టు. శై. 5, అ. 192.
 చిందువాలు, దే. వి: చూ, చిందు. 2.
 చిందె, దే. వి: చూ, రూ-చిందియ.
 చింపి, దే. వి. 1. జీర్ణవస్త్రము. అం. ణ. ద్వ. 157: చూ, వస్త్రము. 1-౬౦: విజ. 2. చినిగినది. శై. 5, అ. 192: చూ, భేదితము.

చింపిగుడ్డ, దే. వి: చూ, చింపి. 1.
 చింపిటి, దే. వి. నిప్పుసోకినట్లుండు కొనలుగలగి విరుసెక్కిన చిన్నపంకర వెండ్రుకలు. జంజూరు, బరికె: చూ, వెండ్రుక. 1.
 చింపు, దే. ప్రే: చూ, రూ-చింపు. 1.
 చింబు, దే. వి. మేక: చూ, మేషము. 1.
 చింబోతు, దే. వి. (చింబు + పోతు) మేకపోతు: చూ, మేషము. 1.
 చిక్టూరి, దే. వి. రూ-చిక్టూరి. శకం. 2, అ. 17: చూ, చింగోటి.
 చిక్మక, దే. వి. చిక్కు: చూ, స్రుక్కు. 8.
 చిక్లీలము, సం. వి. అ. పుం: చూ, బురద.
 చిక్లికి, దే. విజ. చిన్న, అల్పము: చూ, స్వల్పము.
 చిక్లిన్, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. (రోగమునకుజేయు) ప్రతిక్రియ: చూ, వైద్యము; అం. 2. వైద్యశాస్త్రముయొక్క స్కంధ ములు మూడింటిలో నొకటి: చూ, స్కంధములు.
 చిక్లిన్కుడు, సం. వి. అ. పుం. వెజు: చూ, వైద్యుడు.
 చిక్లిన్తము, సం. వి. అ. న: చూ, చిక్లిన్.
 చిక్లిన్ము, దై. వి. = చిక్కుణము. చిక్లిన్. చాయవక్కు: చూ, పోక.
 చిక్లిన్, దై. వి. = —దై.—
 చిక్లిలి, దే. వి. తుడిచివక్కజేయుట: చూ, సాపు. 4.
 చిక్లిలాడు, దే. వి. (కత్తులు మొదలైనవానిని) చిక్లిచేయ వాడు: చూ, సాపుచేయవాడు.
 చిక్లిలు, దే. అ. క్రి. చనవుచేనేడు: చూ, రోదించు.
 చిక్లిర్, సం. వి. అ. శ్రీ. చేయనిచ్చ: చూ, వాంఛ.
 చిక్లిర్తము, సం. విజ. చేయ నిచ్చించబడినది: చూ, వాంఛ. 1-౩౨.
 చిక్లిర్దువు, సం. విజ. ఉ. చేయ నిచ్చగలవాడు: చూ, లాటుడు. 2.
 చిక్లిరము, సం. వి. అ. పుం. 1. బ. రూ-చక్లిరము-చిక్లిరము: చూ, వెండ్రుక. 1; 2. కొండ: చూ, పర్వతము; 3. చిక్లిర పక్షి: చూ, పక్షి; 4. పాము: చూ, సర్పము; 5: చూ, ముంగిస; 6: చూ, బల్లి. 7. ఒకానొక చెట్టు: చూ, వృక్షము; విజ. 8. కదలునది: చూ, లోలము. 4; 9. చలించునది: చూ, త్రసము.
 చిక్లిరుడు, సం. విజ: చూ, చనలుడు. 5.
 చిక్కు, సం. వి. అ. శ్రీ. చూ, పోక.*.
 చిక్కులు, దే. వి. తల చిక్కుడిపిన్నది విడుపు దువ్వెన. రూ-చిక్కుంటె: చూ, ప్రసాదవి.
 చిక్కుంటె, దే. వి. —దై.—
 చిక్కుటారి, ద్వ. వి. (చిక్ + కటారి): చూ, రూ-చిక్టూరి.
 చిక్కుణబిళ్ళ, ద్వ. వి: చూ, బాలక్రిడ.
 చిక్కుణము, సం. వి. అ. న. 1. = చిక్లిన్ము. చిక్లిన్: చూ, చిక్లిన్ము; 2. ఏనుగుయొక్క హృదయమదము: చూ, మదము. 1; పుం, న. 3: చూ, పోక*; విజ. 4. = చిక్కున్. తఱచైనది: చూ, మొత్తము. 4; 5. నునుపైనది: చూ, స్పృగము. 2.
 చిక్కుణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పోకపండు: చూ, పోక.
 చిక్కుదనము, ద్వ. వి. 1. = చిక్కుణ: చూ, సాంద్రము. 2; 2. మృదువు: చూ, సుకుమారము.

చిక్కన, వై. వి. 1. = చిక్కణ: చూ, సాంద్రము. 2; 2. మృదువు: చూ, సుకుమారము; 3. తఱచు. "చిక్కనిపాటు": చూ, మొత్తము. 4; 4. బలము: చూ, శక్తి. 1; 5. దార్ఢ్యము: చూ, నైర్ద్యము. 1; 6. జిడ్డు: చూ, స్పృహ. 3.

చిక్కనావిల్లలు, దే. వి. బ: చూ, జాలక్రీడ. కాళ. 3, ఆ. 33. చిక్కనట్టు, దే. వి. (చిక్కని + పట్టు) స్థాయిము: చూ, సత్యము. 1.

చిక్కనున్ను, ద్వ్య. వి. కుంభకరమృత్తిక: చూ, భూమి. 1-33. చిక్కను, సం. వి. అ. న. 1. = చిక్కిన. చాయవక్క: చూ, పోత; పుం. 2. చుంచు: చూ, మూషింపు; వై. వి. (1) తీగలు లోనగువాడతో నల్లి సమముమాపక: దగిలించెను బుట్ట: చూ, సజ్జ. 1; (2) = శక్యమే. ఉట్టి: చూ, శక్యము. 1; (3) దారముతో నల్లిన సంచి: చూ, సంచి; (4) ఉప్పు: చూ, వాగుర.

చిక్కనము, సం. వి. అ. న. 1. నలుగురుండి. యవలండి (అని కొందఱు) (పుం, న. అని కొందఱు: చూ, సాదము. (1)-43; 2. హరిద్ర: చూ, వర్ణము. 6-2

చిక్క, సం. వి. అ. శ్రీ. పోతవండు: చూ, పోత. చిక్కనివాడు, దే. వి. చుష్కాగుడు: చూ, చిక్కవాడు. చిక్కపోవుట, అం: చూ, మన్మథాసప్థలు.

చిక్క, దే. వి. 1. కష్టము: చూ, శోకము; 2. సంకటము: చూ, శోకము; 3. మెలి: చూ, లంకె; అ. క్రి. 4. కృశించు: చూ, సోఽపొటవోపు; 5. దొరకు: చూ, లోబడు; 6. తక్కు: చూ, మిడివోపు; 7. తగులు: చూ, లంకించు. 1; 8. మిగులు: చూ, శేషించు.

చిక్కుజేయు, దే. న. క్రి: చూ, చందించు. చిక్కుట, అం. (కార్యము): చూ, చిశాస్థలు. చిక్కుడు, దే. వి. ఘద్రశించి #: చూ, మట్టిక.

చిక్కుతాళము, దే. వి. ఒకరకము బీగము: చూ, బీగము. చిక్కునడు, ద్వ. అ. క్రి. 1. చిక్కుగు: చూ, రూ-చిక్కునడు; 2. సంకటపడు: చూ, రూ-చిక్కునడు.

చిక్కుపాటు, ద్వ. వి. సంకటపాటు: చూ, శోకము. చిక్కులు, వా. వి. బ. 1. కష్టములు; 2. లంకెలు; 3. అల్లికలు; 4. ముగ్గులు.

చిక్కువడు, ద్వ. అ. క్రి. (చిక్కు + వడు): చూ, రూ-చిక్కువడు.

చిక్కొట్టు, దే. న. క్రి. (చీ + కొట్టు) చీచీయను. చిక్కొల, దే. వి. (చిక్కు + కొల): చూ, చిక్కంటు. చిక్రోడము, సం. వి. అ. పుం. ఆలించకిరూ-జశించకీ, కాంశారము. (తె. ప.):—ఉడత-రూ-ఉడుత-ఉలుత.

చిగిరించు, దే. అ. క్రి: చూ, పల్లవించు. చిగిరింత, దే. వి. అంటింతగడ్డి: చూ, తృణము. 1.

చిగిరింత యైశ్వర్యము, జా. చిగిరింతగడ్డి మిక్కిలి యేవుగా నెదిగి అతిశ్రేష్ఠముగా నెంకిపోవును. దావత పెరిగి నెశించు నైశ్వర్యములు. "ఈ చిగిరింత యైశ్వర్యమునకై యింత పొంగనెల."

చిగిరికాడు, దే. వి: చూ, సౌందర్యవంతుడు.

చిగురాకు, దే. వి. (చిగురు + అకు) చూ, చిగురుకాకు: చూ, చిద్రుమము.

చిగురాకుండి, దే. వి. (చిగురు + అకు + ఇండి) కోకిలము: చూ, పికము.

చిగురాకువిలుకాడు, దే. వి. (చిగురు + అకు + విలుకాడు): చూ, మన్మథుడు, శాం. 3, ఆ. 20.

చిగురు, దే. వి. రూ-చివురు. 1. కిసయము: చూ, ఏద్రుమము; 2. లేత. "చిగురు గొమ్మ." (హల్లు పరమగుచో దీని తడవటి యుకారము వికల్పముగ లోపించెడి. "చిగురు గొమ్మ" చూ, సుకుమారము; 3. దంతములకు జుట్టు కొని యుండెడి సూక్ష్మమాంసము: చూ, కుక్కము. 2-౧౧.

చిగురుగొమ్మ, దే. వి. (చిగురు + కొమ్మ) చిగిరించిన లేత కొమ్మ, పూచిన లేతకొమ్మ (అని కొందఱు): చూ, శాం. చిగురుబోడి, దే. వి. (చిగురు + పోడి) 1. చిగురువలె మనోజ్ఞురాలగు ఆడుది: 1: చూ, శ్రీ; 1-23; 2. ఆడుది: చూ, శ్రీ. 1. (రూ-చిగురుబోడి.)

చిగురుకొను, దే. అ. క్రి. చిగించు (కొను = పుట్టు): చూ, పల్లవించు.

చిగురుకు, రూ-చిగురు. 1. —వై.—; 2. ఎట్టనగు. 2. 4, ఆ. 101: చూ, పల్లవీలు.

చిగురుటల్లె, దే. వి: చూ, చిగురువిల్లు. చిగురుటాకు, దే. వి: చూ, రూ-చిగురాకు.

చిగురువిలుకాడు, దే. వి: చూ, మన్మథుడు. (రూ-చిగురు విల్లాడు.)

చిగురువిల్లు, దే. వి. మన్మథుని మూడవదియగు వింటియొక్క నారి. (దీని బాణములు—నల్లకలన, అరటి, మొల్లపాట: చూ, కుమ్మెదయల్లె): చూ, చొర్య. 1: (చూ, బాణము. 1.)

చిగురొత్తు, దే. అ. క్రి. (చిగురు + ఒత్తు) 1: చూ, చిగురుకు; 2. అనురాగము గలదియగు: చూ, ప్రయోజకు.

చిగుర్పు, దే. అ. క్రి. 1: చూ, రూ-చిగురుకు; వి. 2. నిష్ఫల గుంపు: చూ, వహ్ని. 1-౧౩.

చిచ్చు, వై. విజ. = కవి. (చిచ్చు + అజ) అగ్నిమయము. రూ-చిచ్చు: చూ, వహ్ని. 1-౧౩.

చిచ్చుకంటి, ద్వ. వి. (చిచ్చు + కన్ను): చూ, శివుడు. చిచ్చుకొల, ద్వ. వి. అగ్నేయాత్రము: చూ, బాణము. 1-౧౩.

చిచ్చుపిడుగు, జా. చిచ్చుముగా జాదించునది. "కం. వచ్చెగద విలులపాలిటి చిచ్చుపిడుగు గింక నేమి నేయును ననుచు." (విరంతుశోపాఖ్యానము.)

చిచ్చి, దే. అవ్య. విద్వలకు జోలలుపాడునపుడు పీచా పరిహారము చెప్పుబడు మాట. రూ-చిచ్చి: చూ, శబ్దము. 2-౩౩.

చిచ్చికుడు సం. వి. అ. పుం. 1. రూ. చిక్కొడుకు: చూ, వైద్యుడు; 2. నాట్యపరిఘోషయందు పూజ్యుడు: చూ, మారిపుడు.

చిచ్చి, దే. అవ్య: చూ, రూ-చిచ్చి.

చిట్ట, వై. వి. 1. = కుచి. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1; 2. = కుచి. చేతనాచేతనాగ్ని: చూ, వహ్ని. 1; 3. రావము: చూ, సంతాపము.

చిట్టబుట్ట(ట్టి), ద్వ. వి. బాణపునంచ వగ (ప్రభావతీ పరిణయము): చూ, బాణసంచు.

చిట్టబు, వై. వి. = కుచి. (చిట్ట + కుచి): చూ, రూ-చిట్టబు. చిటకము, వై. వి. = చూ, రూ-చిట్టకము.

చిటచట, దే. వి. 1. తాగిన నూనెయందు నీటిబొట్టు పడఁగా గలుగునట్టి ద్వన్యనుకరణము: చూ, హూహూ; 2. మిఠుఁ గుఱులు చెడఁచట లోనగువానియందగు ద్వన్యనుకరణము: చూ, హూహూ; 3. పరితాపము: చూ, సంతాపము; 4. కోపము: చూ, రోషము.

చిటచిటము, దే. అ. క్రి. (చిటచిట + అను) మండివడు: చూ, ముడు.

చిటచిటలాడు, (చిటచిట + అడు) - వై. - సా. 3, అ. 32.

చిటపొట, దే. వి. 1. ఈర్ష్య: చే గలిగెడు త్రియైక్య కోపము: చూ, రోషము; 2. చినుకలు పడుటయందగు ద్వన్యనుకరణము. కళా. 4, అ. 89: చూ, హూహూ; 3. ఆకులు తినుట కాయలు రాయట యందగు ద్వన్యనుకరణము: చూ, హూహూ.

చిటాలు, దే. వి. ద్వన్యనుకరణము. అచ్చ. యు, కాం. 364: చూ, హూహూ.

చిటి, దే. వి. రూ-చిటి. 1. చిన్న "చిటిపాప": చూ, స్వల్పము; 2. నన్నము. "చిటివాడ": చూ, సూక్ష్మము. 4.

చిటిక, వై. వి. = క్షితికా. తృటి. నడిమివేలిని పెద్దవేలితోఁ గూర్చి ద్వనింపఁజేయుట, వ్రేల్చుడి: చూ, స్వరము. 2-౪౬-౪౪; 2. నడిమివేలిని పెద్దవేలితోఁగూర్చి ద్వనింపఁ జేయునంతకాలము, చిటికరింత: చూ, స్వరము. 2-౪౬-౪౫; 3. చిటికీతాళము: చూ, వీణ. 1-౪౬-(౧).

చిటికరించు, వై. అ. క్రి. చిటిక వేయు: చిట్టమిడుచు.

చిటికరింత, వై. వి. = చూ, రూ-చిటిక.

చిటికలాట, ద్వ. వి: చూ, బాలక్రిడ.

చిటికలో, జా. శీఘ్రముగా. "ఒక చిటికగదా ప్రియులయందు తెలులకుఁ గలకల్." (శ్రీనివాసవిలాసము.)

చిటికాడు, దే. వి. 1. పొట్టిగానుండుటచేత కుక్కకియ్యఁబడిన పేరు (ఇది చిటిలింగఁడు అనుదానికి వర్తాయము): చూ, నీవఁగి. 2; విణ. 2. చిన్నవాడు: చూ, శిశువు.

చిటికినబొద్దులు, దే. వి. బ: చూ, రూ - చిటికినబొద్దులు.

చిటికె, వై. వి. = తృటి, చిటికిరింత: చూ, రూ - చిటిక.

చిటికెన, దే. వి: చూ, చిటికెనవ్రేలు.

చిటికెనబొద్దులు, దే. వి. బ. కాలి చిటికెనవ్రేళ్ళయందుంచు కొనెడు టూషావిశేషము. రూ - చిటికినబొద్దులు: చూ, టూషణము. 2.

చిటికెనవ్రేలు, దే. వి. ఉర్మిక: చూ, హస్తము. 1-౨౫-(౫).

చిటిగాడు, దే. వి. గమగ్లావాడు, ఈర్ష్యవాడు (అనికొందఱు): చూ, సూరజీవి.

చిటిగొడ్డె, ద్వ. వి. చిన్నజాతిగొడ్డె: చూ, రేగు.

చిటితాళము, ద్వ. వి: చూ, రూ - చిటితాళము.

చిటిపొటి, దే. విణ. అ. పుము, అత్తల్పము (అని కొందఱు) సా. 3, అ. 16: చూ, స్వల్పము.

చిటిబొద్దులు, దే. వి. బ: చూ, రూ - చిటికెనబొద్దులు.

చిటిముత్రములు, ద్వ. వి. బ. ఒకరకమువట్లు: చూ, ధాన్యము.

చిటిలింగఁడు, ద్వ. వి. చిన్నలింగమువలె నుండుటచే కుక్క కియ్యఁబడిన పేరు: చూ, చిటికాడు.

చిటివ్రేలు, దే. వి: చూ, చిటికెనవ్రేలు.

చిటుకను, దే. అ. క్రి. 1. చిటుక్కనిమోఁగు. రూ - చిటుక రను - చిటుక్కను. స్వా. 4, అ. 17: చూ, శబ్దించు; వా. 2. పగిలిపోవు; రూ-2 చిటుకురను - చిటుక్కను.

చిటుకుపొటుకు, దే. వి. వానవెలినిపిమ్మట చెట్టుమీదనుండి బొట్టుపడునపుడు కలుగు ద్వన్యనుకరణము: చూ, హూహూ, చిటుకుపొటుకును, దే. అ. క్రి. (చిటుకుపొటుకు + అను) పలుకు. "వాడు చిటుకుపొటుకుమనక ఉన్నాడు." చూ, శబ్దించు. 1-౧౮.

చిటుకురను, ద్వ. అ. క్రి. (చిటుకు + అను): చూ, చిటుకను.

చిటుక్కను, ద్వ. అ. క్రి. (చిటుక్క + అను) - వై. -

చిటులు, దే. అ. క్రి. రూ - చిట్టు. 1. పగుళ్ళువాలు: చూ, భేదిట్టు. 2; 2. మిక్కిలికోపించు: చూ, రోషించు.

చిట్ట, వై. వి. 1. = చిట్టమ్, అశ్వరము: చూ, వింత. 1. (దేశ్యముని శబ్దరత్నాకరము): దే. వి. 2. చిన్నపొది. స్వా. 4, అ. 37; వసు. 1, అ. 113: చూ, పొద, 2; వై. విణ. 3. = స్పష్టము. వెల్లడియైనది: చూ, స్పష్టము; దే. విణ. 4. కల్పితము, రచియింపఁబడినది: చూ, పరచితము.

చిట్టంటుచేతలు, దే. వి. బ. (చిట్టి + అంటు + చేతలు): చూ, విలాసము. 2.

చిట్టంటలు, దే. వి. బ. (చిట్టి + అంటులు) నఖదంతకీతాని: చూ, నఖతకము.

చిట్టకము, వై. వి. = చిక్రక. రూ - చిటకము - చిటకము. 1. శృంగార చేష్ట: చూ, విలాసము. 2; 2. క్రిడ: చూ, విలాసము. 1; 3. కనటము: చూ, వ్యాజము. 1.

చిట్టచివర, దే. విణ. (చివర + చివర) 1. అన్నిటికి చివర: చూ, సుద. 3; వా. 2: చూ, ఎట్టయెదురు. 2.

చిట్టడవి, ద్వ. వి. కాఱడవి: చూ, వివిసము.

చిట్టడుగు, క తెర. ద్వ. వి. చూ, పరనళ్ళు. (గతిభేదముఅనియు).

చిట్టకుమికి, దే. వి. రావణ: చూ, తుమికి.

చిట్టమిడుచు, దే. అ. క్రి: చూ, చిటికరించు.

చిట్టము, దే. వి. రూ - చిట్టియము - చిట్టము: ఇసుము కాచు నప్పుడు వచ్చెడు ముఱికి, శింఖాణము: చూ, లోహము. 1.

చిట్టా, వా. వి. రోజువారీ లెక్క, రూ - చితా: చూ, వడ్డు. 3.

చిట్టాడు, దే. అ. క్రి. (చిట్టి + అడు) 1. చలించు. సా. 3, అ. 15: చూ, నలించు; 2. చరించు: చూ, సంచరించు; 3. ప్రసరించు: చూ, వ్యాపించు; 4. చూ, తప్పటడుగులిడు, సా. 3, అ. 246; 5. క్రిడించు: చూ, చరలాడు.

చిట్టాముట్టి, ద్వ. వి. చిన్నముత్రపులగము, బల: చూ, సహదేవ. (పిర్కపుట్టి పేహశాంతిచేయును.)

చిట్టాముదవుఁజెట్టు, ద్వ. వి. —పై.—

చిట్టాముదము, ద్వ. వి. (చిట్టి + ఆముదము) 1. చిట్టాముదాల నూనె: చూ, స్నేహము. 2-౪; ఐ. 2. చిట్టాముదపు విత్తులు, (చిట్టాముదాలు అనియు వాడుక.)

చిట్టి, దే. వి. 1. రూ. చిట్టియ - చిట్టై, గిద్ద - రూ - గిద్దై: చూ, ప్రస్థము. 2; విణ. రూ - చిట్టి. 2. చిన్న. ("చిట్టైవి. చిట్టాన - చిట్టిదు - చిట్టాకు - చిట్టెండ - చిట్టెలకి" ఇత్యాదు లందుఁ బూర్వమునందునది): చూ, స్వల్పము; 3. సన్నము: చూ, సూక్ష్మము. 4.

చిట్టిఅటక, వా. వి. చిన్నఅటక: చూ, మనెల.

చిట్టియ, దే. వి. రూ - చిట్టై. 1. వత్తములయంచులయందు నేనెఁ చిన్నఁమిఱు: చూ, మైజాణు; 2. వెదురుగునుపు: చూ, బుడిపి.

చిట్టియము, దే. వి: చూ, రూ - చిట్టము.

చిట్టివేలు, దే. పి: చూ, రూ - చిట్టివెనవేలు.

చిట్టిక, దే. వి. (చిట్టి + ఈత) ఖర్చురిక: చూ, మధుఖర్చురిక.

చిట్టిదు, దే. వి. (చిట్టి + ఈదు) —పై.—

చిట్టిడ, దే. వి. (చిట్టి + ఈడ) పుర్రరక్తనాగరంగము: చూ, శర్కరాంతము. 1-౪.

చిట్ట, దే. వి. రూగరకలిసినసన్ననూక: చూ, నూక.

చిట్టకునుగిట్లు, ద్వ. వి. ఐ. (చిట్టి + ఉడుకునుగిట్లు) పొంగునీళ్లు: చూ, వాడుపుడు.

చిట్టములు, దే. వి. ఐ. (చిట్టి + ఉములు) గర్విణికి గలిగెడి యొకానొక లక్షణము: చూ, లక్షణము 1-౧౦.

చిట్టై, దే. వి. 1: చూ, రూ - చిట్టియ, 1; 2: చూ, రూ - చిట్టియ. 2; 3. చిత్రపటము: చూ, వింబము. 3; 4. ఉభ యార్థసాధకమైన ఉపాయము, తంతు: చూ, తంత్రము.

చిట్టెము, దే. వి: చూ, రూ - చిట్టము.

చిట్టెలక, దే. వి. (చిట్టి + ఎలక) గిరిక: చూ, మూషికము.

చిట్టెలకి, ద్వ. వి. (చిట్టి + ఎలకి) సన్నయేలకి: చూ, సత్రల.

చిట్టిపొట్లకాయ, దే. వి. రూ - చిట్టిపొట్లకాయ: చూ, జాలక్రిడ.

చిట్టకట్టియ, వై. వి. = శర. రూ - చిట్టకట్టియ - చిట్టకట్టై - చెట్లకట్టై, మిగులకోపి: చూ, రోషణుడు.

చిట్టపొట్లకాయ, దే. వి: చూ, రూ - చిట్టిపొట్లకాయ.

చిట్ట, దే. వి. 1. వృత్తాంతము: చూ, సమాచారము. 2; ఆ.క్రి. 2: చూ, రూ - చిట్టయ. 1; 3: చూ, రూ - చిట్టయ. 2.

చిట్టకట్టియ, ద్వ. విణ: చూ, రూ - చిట్టకట్టియ. (వైకృతమని కొందఱు.)

చిట్టకట్టై, ద్వ. విణ. —పై.—

చితా, వా. వి: చూ, రూ - చిట్టా.

చిడిపి. దే. విణ. 1. అల్పము: చూ, స్వల్పము; 2: చూ, సధుషము.

చిడిముడి, దే. వి. 1. కోషము: చూ, రోషము; 2. తొట్రు: చూ, సంభ్రమము. 1.

చిడిముడివక, ద్వ. ఆ. క్రి. తొట్రువక: చూ, సంభ్రమించు.

చిడిముడిపాటు, ద్వ. వి. తొట్రు: చూ, సంభ్రమము. 1.

చిడుగు, దే. విణ. అల్పము: చూ, స్వల్పము.

చిడుగుడు, దే. వి. రూ - చెడుగుడు: చూ, జాలక్రిడ.

చిడుము, దే. వి. తిడుకులుపు: చూ, విదర్శిక.

చిణి, ఆం: చూ, ప్రణవనాదములు.

చిణిచిణి, ఆం. —పై.—

చిత్, సం. అవ్య. కొంతయను నర్థమందు వర్తించును, చూ, చన.

చిత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. = సౌద. రూ - చితి - చిత్య: చూ, శృతానము; 2. ప్రోగు, గుంపు: చూ, సమాహము; 3. పొయ్యి: చూ, హసంతి. 1-౧; 4. చిదః: చూ, సరళదేవ దారు; విణ. 5. కష్టమిడినది: చూ, స్థగితము; 6. చేర్చఁ బడినది: చూ, మట్టనము.

చితము, సం. విణ. వ్యాపించినది, వ్యాప్తము: చూ, హింకిరము.

చితి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. సౌద: చూ, చిత. 1; 2. ప్రోగు, గుంపు: చూ, చిత. 2.

చితుకు, దే. వి. 1. రూ - చిడుగు. వేలిమి: చూ, సమిద; ఆ. క్రి. 2. కులుపులోనగునవి నలగు: చూ, సదమదమగు.

చిత్కృతము, సం. వి. ఆ. న. ఆవుచూడ ఆఱపు: చూ, స్వరము. 2-౪౬ - (౧౨౪.)

చిత్ర, వై. వి. = చిత్రా. 1. చిత్రనక్షత్రము, ముత్యైవునవక: చూ, నక్షత్రము. 1; 2. చిత్రకాత్రై: చూ, నక్షత్రము. 1; ఆం. 3: చూ, రిక్క. 1.

చిత్రగించు, వై. ఆ. క్రి. = చిత్ర. 1: చూ, మనస్కరించు; న. క్రి. 2. = చిత్ర. తలంచు: చూ, యోచించు.

చిత్రచాంచల్యకాలము, ఆం: చూ, శిక్షకాలములు.

చిత్రడి, ద్వ. వి. (చిత్ర + తడి) 1. మిక్కిలితడి: చూ, పదను 2; 2. రూ - చితటి. వర్షము, (జడి, జల్లు, తొలకరి, దల్లు, ముసురు, వాన, సోన): చూ, వాన. 1; 3. వర్షముకుపు. (శ్రావణ భాద్రపదమాసములు): చూ, మాసద్వయము: (చూ, ఋతువులు.)

చిత్రప్రసన్నత, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, సంతోషము.

చిత్రప్రమనొందుట, ఆం: చూ, మన్మథావస్థలు.

చిత్రము, సం. వి. ఆ. న. 1. మనస్సు, మానసము, మది: చూ, హృదయము. 2; ఆం. 2: చూ, అంతఃకరణములు; 3: చూ, వికారములు; వా. 4. దయ; 5. కటాక్షము; 6. గౌరవార్థ మైన ప్రత్యుత్తరము.

చిత్రర, దే. వి. చిత్రర అను చేప: చూ, మత్స్యము. 1.

చిత్రరువు, వై. వి. = చిత్రమ్. 1. ఆశ్చర్యము. కళ. 5. ఆ. 111: చూ, చింత. 1; 2. పటమునందు రూపము వ్రాయుట: చూ, వ్రాశ; 3. పటమునందు వ్రాసినరూపము, బొమ్మ: చూ, హరిణి. 3-౧. (౩-౧౦); (వృత్తియందుఁ గదవబడి వర్ణము వికల్పముగా తొలించును. "చిత్రరుబొమ్మ" ము.)

చిత్రపుట వ్రాయునది, అం. దూతీచతుష్టయమునందలి మూడుపదానిలోని పదునాల్గిలో నొకతే: చూ, దూతీచతుష్టయము.

చిత్రతీ, ద్వ. వి. (చిత్ర + తతీ): చూ, చిత్రతీ. 3.

చిత్రవిప్లవము, సం. వి. అ. పు. చిత్రభ్రాంతి: చూ, వెట్టి. 1.

చిత్రవిభ్రమము, సం. వి. అ. పుం. —పై. —

చిత్రభోగము, సం. వి. అ. పుం: చూ, మనస్కారము.

చిత్రక, సం. వి. అ. ప్రి. నడుమునకుఁ గట్టు గొలుసు: చూ, మొలకాడు.

చిత్రని, పై. వి. = చిత్రజీ, 1. చిత్రజీవాతిప్రి: చూ, ప్రి: అం. 2: చూ, ప్రిజాతులు.

చిత్ర, సం. వి. త్. ప్రి. 1. జ్ఞానము. (చిత్): చూ, బుద్ధి; వా. వి. (1) (దిద్ది చక్కవఱుచుని) సాపువ్రాయుటకు మొదట వ్రాసినవ్రాత (లేక) ముసాయిదా, అనఁబడు సరియైన నకలు (అని కొందఱు): చూ, వ్రాత; (2) మొదట గుఱించుకొను లెక్క, మనస్సునందు గుఱించుకొను లెక్క (లేక) నోటి లెక్క (అని కొందఱు). (ఇది సం. అని కొందఱు.)

చిత్రోక్తి, సం. వి. ఇ. ప్రి. ఉపశ్రుతి, పుష్పశకటి: చూ, వినికిడి.

చిత్రోన్నతి, సం. వి. ఇ. ప్రి. గర్వము: చూ, హంకారము.

చిత్య, సం. వి. అ. ప్రి. సాద: చూ, చిత. 1.

చిత్యము, సం. వి. అ. న. 1. గోరి, కాష్ఠము చూ, శ్మశానము; పుం. 2. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1.

చిత్ర, సం. వి. అ. ప్రి. 1. = చిత్ర. చిత్రా నక్షత్రము: చూ, రిక్క. 1—౧౪; 2. మాయ: చూ, మాయము. 1; 3. దూ. ఉపచిత్ర. ఎలుకజీడి*: చూ, భల్లాకకి; 4. గుమ్మడి*: చూ, సర్వతోభద్ర. 1—౮; 5. విన్నపాచర*: చూ, పాచర; 6: చూ, బుడమ*: 7. ఒకానొక అప్పరస: చూ, ప్రి. 1—౫౭; 8. ఒకానొక పాము: చూ, సర్పము: 1—౪—(౭); 9: చూ, దంతి*: 10. ఆముదము*: చూ, వృధంజకము; 11. చేతరాసి*: చూ, శకుల; అం. 12. చూ, గాంధార గ్రామగత మూర్ఛనలు; 13: చూ, నిహీన తానములు: (చూ, శుద్ధతానములు.)

చిత్రకంఠము, సం. వి. అ. పుం. కపింఠము, గువ్వ: చూ, పావురము.

చిత్రకపత్రిక, సం. వి. అ. ప్రి: చూ, దంతి*.

చిత్రకము, సం. వి. అ. న. 1. నొసటిబొట్టు, విశేషకము: చూ, బొట్టు. 1; పుం. 2. చిఱుతపులి, పెద్దపులి (అని కొందఱు): చూ, శార్దూలము. 1—౩; 3. ఆముదము*: చూ, వృధంజకము; 4. గుమ్మడి*: చూ, సర్వతోభద్ర. 1—౮; 5. చిత్రమూలము*: చూ, వహ్నిసంజికము; 6. జామి*: చూ, జామి; 7. అశోకము*: చూ, హేమపుష్పము; అం. 8: చూ, ప్రచారములు.

చిత్రకరుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, ముచ్చి.

చిత్రకవిత్వము, అం. చిత్రకవిత్వమనఁగా. — తలకట్టు, ఏకాక్షరములు, అనుప్రాసములు, యమకములు, అంశ్య నియమములు మొదలైన వర్ణకులతో రచించుట: చూ, ఘాటలల్లుట.

చిత్రకాయము, సం. వి. అ. పుం. చిఱుతపులి: చూ, శార్దూలము. 1—3.

చిత్రకారుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, చిత్రకరుడు.

చిత్రకారు, సం. వి. అ. పుం. —పై. —

చిత్రకూటము, సం. వి. అ. పుం. చిత్రకూటమనుకొండ: చూ, పర్వతము.

చిత్రకృత్తు, సం. వి. త్. పుం. 1: చూ, తినానము*; 2: చూ, చిత్రకరుడు.

చిత్రకేతువు, సం. వి. ఉ. పుం: చూ, జామి*.

చిత్రగవి, సం. వి. ఈ. ప్రి. నానాపర్వములుగల ఆపు: చూ, ధేనువు.

చిత్రగుప్తుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. జముడు. యముడు: చూ, హరి. 5; 2. యము: వద్ద లెక్క వ్రాయువాడు: చూ, హరి. 5—(౨).

చిత్రచరణము, సం. వి. అ. పుం: చూ, చిత్రమూలము*.

చిత్రకరుని, సం. వి. అ. ప్రి: చూ, వాయువిధంగము*.

చిత్రతంతులము, సం. వి. అ. పుం. —పై. —

చిత్రతమము, అం: (ఇదెక్కడగ్రాణము): చూ, కాళిమార్గములు.

చిత్రతరము, అం. —పై. —

చిత్రదండము, సం. వి. అ. పుం. కండక*: చూ, సూరణము.

చిత్రనేత్ర, సం. వి. అ. ప్రి. గోరువంక: చూ, శారిక.

చిత్రపక్షము. సం. వి. అ. పుం. 1. కవుజ: చూ, కొంజ; 2. నెమలి: చూ, మయూరము.

చిత్రపటన్యాయము, న్యాయముదురేఖలు వైచి విదప బొమ్మను తయారుచేయు విధము.

చిత్రపుత్రము, సం. వి. అ. పుం. తిలకము*: చూ, బొట్టు. 1.

చిత్రపత్రిక, సం. వి. అ. ప్రి. 1. కోలపాల*: చూ, శృంగవేరి; 2: చూ, దంతి*.

చిత్రపదము, అం. ఒకానొకవృత్తము. ఇవి క్కొక్కపాదము నకు రెండుభాగములును రెండుగురుపురుషులు గలిగి ఎనిమిదవభందస్సునందుబుట్టినవృత్తము. ఉదా. — “చిత్రపదంబను వృత్తం, బిల్లిమునిస్తుతు శౌరిన్, సోత్రముచేయ నొప్పన్, ధాత్రినిభాగగయ క్రిన్”: చూ, వృత్తము. 1.

చిత్రపద్ధతి, అం: చూ, ఉద్ధతము. 2: (చూ, వృంజకము. 1.)

చిత్రపర్తి, సం. వి. ఈ. ప్రి. 1. కోలపొన్న*: చూ, పృశ్నిపర్తి; 2: చూ, బొల్లిబూసల*: 3: చూ, మంజిటి*.

చిత్రపాద, సం. వి. అ. ప్రి. గోరువంక: చూ, శారిక.

చిత్రపాదము, అం. బిడ్డలుగఁగనిపదతి: చూ, లక్షణము. 1—౨౯.

చిత్రపింగలము, సం. వి. అ. పుం. నెమలి: చూ, మయూరము.

చిత్రపింఠకము, సం. వి. అ. పుం. —పై. —

చిత్రపుంఖము, సం. వి. అ. పుం. అమ్మ: చూ, జాణము. 1.

చిత్రవృష్ణము, సం. వి. అ. పుం: చూ, పిచ్చుక.

చిత్రవలకము. సం. వి. అ. పుం. పలకి, నడగడ్డిలోని చేప: చూ, మత్స్యము. 1.

చిత్రవలము, సం. వి. అ. పుం. —పై. —

చిత్రవలి, సం. వి. న. పుం. —పై. — (ఈ. ప్రి. అని కొందఱు.)

చిత్రబంధములు, అం. స. పూటము, ఉపవదము (2): (చూ, రచితబంధములు.)

చిత్రబంధము, సం. వి. ఆ. పుం. ఊసరవెల్లి: చూ, సరవము. చిత్రాను, సం. వి. ఉ. పుం. సంవత్సరములు అణువపిండిలో నొకటి: చూ, సంవత్సరములు.

చిత్రభానువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. అగ్ని: చూ, వహ్ని. 1; 2: చూ, సూర్యుడు.

చిత్రమీమాంస, అం. ఇది అష్టయదీశిత విరచిత గ్రంథము: చూ, కావ్యనాటకములు.

చిత్రము, సం. వి. అ. న. 1. = చిట్ట, ఆశ్చర్యము, అద్భుత రసము. సమరసములలో నొకటి: చూ, రసములు: (చూ, వింత. 1.); 2. = చిత్తరువు. వ్రాసిన బొమ్మ: చూ, హరిజే. 3. అం: 3. నానార్థములు గలసినవన్నె. 3. — ౮ — (౧): చూ, వర్ణము. 3. — ౮; 4. తిలకము: చూ, బొట్టు. 1; పుం. 5: చూ, చిత్రమూలము; 6. పాము: చూ, సర్పము; విజ. 7. ఆశ్చర్యకరమైనది: చూ, వింత. 1; 8. నానార్థములుగలది: చూ, వర్ణము. 6; అం. 9: చూ, తాళమార్గములు. (ఇదే మార్గప్రాణము; : 10. (ప్రయత్నము విసగిత పరికాంతి యగుట) “మజ్జిగములలో బడి నజ్జనులు నమ్ములొదురు.”: చూ, అలంకారము. 8.

చిత్రమాలత్రయము, అం. ఇవి. 3. — తెలుపు, నలుపు, ఎఱుపు: చూ, త్రయము.

చిత్రమూలము, సం. వి. ఆ. పుం. ఆగ్నిమాత *: చూ, వహ్ని సంజ్ఞకము. (జరరాగ్ని సప్తద్విజ్ఞేయను.)

చిత్రమేఘ, సం. వి. ఆ. పు. ఎనిమిదిపేటలు గల మొల నూలు: చూ, భూషణము. 2.

చిత్రమేఘము, సం. వి. ఆ. పుం. నెమలి: చూ, మయూరము.

చిత్రయోని, సం. వి. ఇ. పుం. లావుకపిట్ట: చూ, లావుక.

చిత్రరథ, సం. వి. ఆ. పు. చిత్రరథ యను నది: చూ, నది.

చిత్రరథుడు, సం. వి. ఆ. పుం. 1. చిత్రరథుడను గంధ ద్వ్యుడు. అంగారవర్ణుడు: చూ, వేలుపు; 2. ఒకానొక విద్యాధరుడు: చూ, వేలుపు; 3: చూ, సూర్యుడు.

చిత్రరేఖ, సం. వి. ఆ. పు. 1. కుబేరుని పెండ్లాము: చూ, భార్య. 1. అం: (చూ, పు. 1. — ౫); అం. 2: చూ, దిక్పాల భార్యలు.

చిత్రలక్ష్మి భేదనోపాయ ప్రతిపాదనము, అం: చూ, ధను ర్విద్యాప్రసేయములు.

చిత్రలత, సం. వి. ఆ. పు. చూ, మంజిటి *.

చిత్రలోచన, సం. వి. ఆ. పు. చూ, కారిక.

చిత్రవతి, అం: చూ, గాంధారగ్రామగతమూర్త్యులు.

చిత్రవదాలము, సం. వి. అ. న. పాతీనమను చేప: చూ, మత్స్యము. 1.

చిత్రవర్ణము, సం. వి. ఆ. పుం. న. 1. వలరంగులు: చూ, వర్ణము. 6; అం. 2: చూ, వర్ణములు. 3.

చిత్రవల్లికము, సం. వి. ఆ. పుం. వదాలమను చేప: చూ, మత్స్యము. 1.

చిత్రవాలము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, పాలపిట్ట,

చిత్రశిఖండిజుడు, సం. వి. అ. పుం. బృహస్పతి: చూ, వేలుపువొజ్జ.

చిత్రశిఖండులు, అం. మరీచ్యాదిన ప్రమహాద్ధులు (మరీచి, ఆత్రి, అంగిరుడు, పులస్త్యుడు, పులహవు, క్రతువు, వసిష్ఠుడు.)

చిత్రసారము, సం. వి. ఆ. పుం. చిట్ట *: చూ, సోద్రకము.

చిత్రసేన, సం. వి. ఆ. పు. చిత్రసేన యను నది: చూ, నది.

చిత్రసేనుడు, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొక గంధర్వుడు: చూ, వేలుపు.

చిత్రాంగదమువు, సం. వి. ఉ. పు. శంకనునిభార్య: చూ, భార్య.

చిత్రాంగము, సం. వి. అ. న. 1. ఆరిదశము: చూ, హరి దశము; 2. ఎఱుచిత్రమూలము *: చూ, వహ్నిసంజ్ఞకము.

చిత్రాక్షి, సం. వి. ఈ. పు. 1. గోరిక: చూ, కారిక; 2. ఒక రకము సర్వాక్షి *: చూ, సర్వాక్షి.

చిత్రాక్షివము, సం. వి. అ. పుం. ఏనుడు. కుమ్మి *: చూ, కుమ్మికి.

చిత్రాబీరుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. చంద్రుడు: చూ, హిమాంతువు; 2. ఘంటాకర్ణునకు బలియాయబడిన మేక నెత్తురుగల నొసలుగలవాడు.

చిత్రాపూవము, సం. వి. అ. పుం: చూ, చంద్రవణము.

చిత్రించు, సం. స. క్రి. చిత్రము వ్రాయు: చూ, వ్రాయు.

చిత్రిక, దే. వి. వ్రూను నునుపు పడెడు వస్త్రవాని కొఱముట్ట: చూ, శ్రోపుడు. 2.

చిత్రికము, సం. వి. ఆ. పుం. చైత్రమాసము: చూ, మాసము. 1.

చిత్రణి, సం. వి. ఈ. పు. = చిత్రిని. 1: చూ, చిత్రిని: చూ, పు. 2. చిత్రానక్షత్రము: చూ, రిక్తి. 1.

చిత్రితము, సం. విజ. = చిత్రరువు. చిత్రింపబడినది.

చిత్రితాంగజంబుక న్యాయము, న్యా. పులినిజూచి నక్క వాత పెట్టుకొనినది అనువిధము.

చిత్రకరి, సం. వి. ఈ. పు. జమునిప్రోలు: చూ, దేశము.

చిత్రేకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. చంద్రుడు: చూ, హిమాంతువు.

చిత్రోక్తి, సం. వి. ఇ. పు. 1. ఆకాశవాణి: చూ, స్వరము. 2; 2. ఉపక్రమి: చూ, విశికితి.

చిత్రోత్తరము, సం. వి. అ. న. అర్థాలంకారములలో నొకటి: చూ, అలంకారము. 3.

చిత్రోషధము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, బొమ్మమేడి*.

చిద, సం. వి. ఆ. పు. చూ, రూ - చిత.

చిదక, దే. విజ. చప్పట. “చిదకముక్కు-”: చూ, తప్పట.

చిదకముక్కువాడు, దే. విజ: చూ, నర్తకిముక్కువాడు.

చిదగూడ, దే. వి. 1. భేదము: చూ, వ్యత్యయము; 2. కలహము: చూ, యుద్ధము.

చిదిమి పెట్టిన బంటులు, జా. విగ్రహేననూరులు. “ఉ. ఆ, భీలకరాశుని చిదిమి పెట్టినబంటులు.” విజ. 1, అ. 76.

చిదియు, దే. ఆ. క్రి. నలగు: చూ, సదమనమగు.

చిదుకు, దే. ఆ. క్రి: చూ, చిప్పలు.

చిదుగు, దే. వి: చూ, రూ - చిదుకు. 1.

చిదుపు, దే. ప్రే. చిదియజేయు.

చినుము, దే. వి. 1. చిగురు: చూ, విద్రుమము; స. క్రి. 2. ఖండించు, క్షత్రివేయ (అనికొందలు): చూ, నెగు; 3. నఖక్షతముచేయు: చూ, గిల్లు. 2; 4. పువ్వులులోనగువని: గోయు: చూ, రెలుచు; 5. క్రుంఛు: చూ, భేషిల్లు. 1; 6. వైచు: చూ, విసరు. 8.

చిదుముట, దే. వి. హింస. ఆం, భా. ద్వి. 221: చూ, వధము.

చిదుర, వై. వి. = చిద్ర. 1. తునుక: చూ, శకలము. 4; విజ. 2. లేకము: చూ, స్వల్పము.

చిదురలు, వై. వి. = చిద్ర - చిదుర. రూ - చిదురుపలు - చిదుర్పలు. చిదురలు 1. సూక్ష్మబాధములు: చూ, శకలము. 4; 2. సూక్ష్మభాగములు: చూ, శకలము. 4. (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము.)

చిదురులు, —వై.—

చిదుర్పలు, —వై.—

చిదురపలు, —వై.—

చిద్రూపుడు, సం. విజ. పాకువకమతస్తుడు: చూ, స్ఫూర్తి మంతుడు.

చిన, వై. విజ. = చిన్న. 1. కొద్ది: చూ, స్వల్పము; 2. కనిష్ఠము: చూ, స్వల్పము. (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము.)

చిని, వై. విజ. = చిన్న. 1. రూ. చిన్ని. కొద్ది: చూ, స్వల్పము; 2. కనిష్ఠము: చూ, స్వల్పము. (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము); దే. వి. 3. రూ - చిన్ని. మనోజ్ఞము: చూ, హృద్యము.

చినుగు, వై. అ. క్రి. = చిద్ర. రూ - చిదుగు. వస్త్రాధికము చిన్నమగు. పాండు. 5, ఆ. 140; వేమన. 1401: చూ, భేషిల్లు. 2. (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము.)

చినుకు, దే. వి. 1. వర్షబిందువు రూ - చినుకు: చూ, వాన. 1; 2. అల్పవర్షము. రూ - చినుకు: చూ, వాన. 1; దే. అ. క్రి. 8. కాలు: చూ, న్రవిందు; ఆం. వై. 4. కాలుచు. వానకుటియ (అని కొందలు) స్వా. 5, ఆ. 18: చూ, కాచ్చ. 2.

చినుకుబూస, దే. వి. (చినుకు + బూస) మిత్యము: చూ, రత్నములు. 1—గ: (చూ. ముత్యము.)

చిన్న, వై. విజ. = చిన్న. 1. కొద్ది: చూ, స్వల్పము; 2. కనిష్ఠము: చూ, స్వల్పము. (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము); దే. విజ. 3. చిహ్నము. ఆం, ప. మర. 24: చూ, లక్షణము. 1; 4. బాండు. ఆం, భా. ద్వి. 118: చూ, శిశువు. 1—గ: 5. కమ్మండు: చూ, సహోదరుడు; 6. చిన్న చెల్లెలు: చూ, సహోదరి.

చిన్నఅప్పు, దే. వి. అప్పులో చిన్నది. చూ, సహోదరి. (వా. చిన్నప్పు)

చిన్నకాణు, దే. వి. అలరుప్రాయము: చూ, శైశవము.

చిన్నచెల్లెలు, దే. వి: చూ, చిన్న. 6.

చిన్నబాండు, దే. వి. (చిన్న + బాండు) చిన్నకనము: చూ, శైశవము.

చిన్నకనము, దే. వి.—వై.—

చిన్నది, దే. వి. (చిన్న + అది) 1. బాలిక: చూ, ప్రి. 1—గ: విజ. 2. చిన్నయెది: చూ, నైకము.

చిన్ననాడు, దే. వి: చూ, చిన్నబాండు,

చిన్నపావర, దే. వి. గోతుంబి, విన్నపావర: చూ, పావర.

చిన్నపామునైన: దేశ్యకణ్ఠతోగొట్టనలెను. లో. ఉవా.—“చిన్న పామునైన: దేశ్యకణ్ఠతోనే కొట్టవచ్చును. కాణ్ఠి సర్వస్వ సమేతముగా నడచి యాస్థికముగఁబోయి.” (నీతిచంద్రిక. విగ్రహము.)

చిన్నబోవు, దే. అ. క్రి. రూ - చిన్నబోవు. చిన్నబగు. ఆం, భా. త్వు. 95: చూ, చిన్నబోవు.

చిన్నబోవుట, జా. దైన్యమును బొందుట. ఉత్సాహము కన్న, కగు స్థితికి వచ్చుట. “బొన్నబిరి నిక్కయిగఁజూచి చిన్న బోను.” (ప్రథావతీప్రద్యమ్ముము.)

చిన్నము, దే. వి. 1. నాలుగు గురిగింజలయెత్తు. కళా. 4, ఆ. 128; 2. నాలుగు గురిగింజల యెత్తుగల బంగారునాణెము. హరిశ్చ. 3, ఆ. 157: చూ, లోహము. 1.

చిన్నరి, దే. విజ. మనోజ్ఞము. రూ - చిన్నారి - చిన్నరిహిన్నరి. చిన్నారిహిన్నారి - హిన్నరి - హిన్నారి: చూ, హృద్యము.

చిన్నరికము, దే. వి. రూ-చిన్నరికము: చూ, శైశవము.

చిన్నరిహిన్నరి, దే. విజ: చూ, రూ-చిన్నరి.

చిన్నరికము, దే. వి: చూ, రూ-చిన్నరికము.

చిన్నవాడు, దే. వి. 1. బాల: చూ, శిశువు 1—గ: విజ. 2. చిన్నయైనవాడు: చూ, బుచ్చిగాడు.

చిన్నబోవు, దే. అ. క్రి. (చిన్న + బోవు) 1. చిన్నబగు: చూ, రూ-చిన్నబోవు. వై. 2. చిన్నపుచ్చు.

చిన్నారి, దే. విజ: చూ, రూ-చిన్నరి. “చిన్నారిచిరు-చిన్నారి జాబిల్లి-చిన్నారిసూఁగారు-చిన్నారి మొగము మొ.”

చిన్నారిహిన్నారి, దే. విజ. —వై.—

చిన్ని, వై. వి. 1. = చిన్న. రూ-చిని, కొద్ది: చూ, స్వల్పము. (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము); దే. వి. 2. మనోజ్ఞము. రామ. 2, ఆ. 8: చూ, హృద్యము.

చిన్నిదము, దే. వి. 1. చిన్నిపువ్వు: చూ, భూషణము. 2; 2. బంగారు: చూ, లోహము. 1.

చిన్నిపువు, ద్వ. వి. రూ-చిన్నిపువ్వు. 1: చూ, చిన్నిదము. 1; 2. బ. నతి: చూ, నమస్కారము; 3. బ. నతివేశము: చూ, నమస్కారము.

చిన్నిపువ్వు. ద్వ. వి.—వై.—

చిన్నిపూతేకు, ద్వ. వి. —వై.—

చిన్నిబూచె, ద్వ. వి. నతి: చూ, నమస్కారము.

చిన్నియ, వై. వి. రూ-చిన్నె. 1. = చిహ్నము. గుణకు: చూ, లక్షణము. 1; 2. కులుకు: చూ, విలాసము. 2.

చిన్నియెలుక, ద్వ. వి: చూ, చిట్టెలుక. వేం, ఆం. 94.

చిన్నె, వై. వి. = : చూ, రూ-చిన్నియ.

చిన్నెలాడి, ద్వ. విజ. (చిన్నెలు + అడి) విలాసవతి: చూ, ప్రి. 1—అం.

చిన్నెలాడు. ద్వ. విజ. (చిన్నెలా + అడు) విలాసవంతుడు: చూ, సౌందర్యవంతుడు.

చివటకము. సం. వి. అ. పుం. రూ-చివటము-చివుటము-చవటము-చవుటము. అడుకలు: చూ, వృథుకము.

చివటము. 1. —పై.—: విజ. 2: చూ. నడ్డిముక్కువాడు; 3. విస్తరింపజేయఁబడినది, విస్తృతము: చూ, విపులము.

చివుటము. సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-చివటకము.

చిప్ప. దే. వి. 1. తునుక: చూ, శకలము. 4; 2. రూ-చిప్పర. భూస్థలము*. అం. భా. ద్వి. 176: చూ, తృణము. 1; 3. కలపుట్టె: చూ, శల్మము. 1-2; 4. అల్పము: చూ, స్వల్పము; 5. కన్నచిప్ప: చూ, నంతు. 1; 6. కల్లుత్రాగెడుగిన్నె. లక్ష్మీ. 3. అ. 9-10: చూ, పాత్రము. 1; 7. పెంకాయచిప్ప: చూ, కరంకము. 1; 8. కాదేలుపీచుచిప్ప. అద్వ. వాల. కాం. 46: చూ, బొరుసు. 4; 9. భూగోళమునం దర్థభాగము; 10. ముత్యపుణిప్ప. గణిచిప్ప. వేమన. 1403: చూ, నీచి; 11. మోకాటిచిప్ప: చూ, శల్మము. 1-2; 12. చేపమీడి పొలసు. పాండు. 8, అ. 167: చూ, శల్మము. 3: చూ. 8. 13. ముప్పిచిప్ప. “చిప్ప కట్ట చేతికివచ్చినది”: చూ, పాత్రము. 8.

చిప్పకట్టి. దే. వి. చెట్టు మొదలగునవి నలకెడు మోటకట్టి: చూ, రిప్పి. 2.

చిప్పకనపు. ద్వ. వి: చూ, చిప్ప. 2 *

చిప్పకుంకటి. ద్వ. వి. పిల్లజాట్టు. రూ-కూకటి: చూ, పిక. 1-౧. చిప్పకూకటి. —పై.—

చిప్పగడ్డి. దే. వి: చూ, చిప్ప. 2 *

చిప్పగుడ్డలి. ద్వ. వి. చెట్టునలక గొడ్డలి: చూ, ముద్దరము.

చిప్పగుడ్డలి. ద్వ. వి: చూ, చిప్పగుడ్డలి.

చిప్పపెడక. దే. వి. రూ-చిప్పపెడక. ఇంటిపార్శ్వముల కప్పు: చూ, నదనము. 1.

చిప్పపెడక. దే. వి. —పై.—

చిప్పము. దే. వి. రూ-చిప్పము. పెద్దమూట: చూ, మూట.

చిప్పముత్తెము. ద్వ. వి. కృత్రిమమౌక్తికము: చూ, రత్నములు. 1-౧-(౧).

చిప్పమూతి. దే. వి. కళాహీనమగు ముఖము: చూ, వదనము. 2.

చిప్పర. దే. వి: చూ, చిప్ప. 2*.

చిప్పలు. దే. అ. క్రి. రూ - చిప్పిల్లు. వీటిబొట్టు లోనగునవి పైకుటుకు: చూ, బుగులుకొను.

చిప్పిల్లు. —పై.—

చిప్పె. దే. వి. రూ - చిప్పెవాడు. కుట్రపువాడు: చూ, సౌచి కుడు.

చిప్పెము. దే. వి: చూ, రూ - చిప్పము.

చిప్పెవాడు. దే. వి: చూ, చిప్పె.

చిబకము. సం. వి. అ. న. 1. గడ్డము: చూ, చంబకము; అం. 2: చూ, లక్షణంగములు. (చిబకము = గడ్డము)

చిబగ్గ పగులక తుప్పెదకాంతిగలిగి తుదురుగనున్న మైశ్వర్య వంతుడగు. రోమరహితమైన నపుత్రకుడగు; 3 శ్రీ లక్షణంగములు ఏలబయెనిమిదింటిలో నొకటి: చూ, శ్రీలక్ష

ణంగములు. (చిబకము = గడ్డము). — సుడియున్న కుభ వతియగు. మచ్చయున్న గొర్రాడుగు. రోమమున్న మగఁతో గలహించును.) (రూ - చిబాకము.)

చిబకు. దే. స. క్రి. వీ. కు. కై. 3, అ. 143: చూ, చప్పరించు. చిబాకము, చూ, రూ - చిబకులు.

చిమచిమ. దే. వి. గాయపు మ. టయందగుననుకరణము: చూ, హూహూ.

చిమట. దే. వి. 1. రూ - చిమ్మట - చిమ్మిట - చిమిట. ఇల కోడి: చూ, రిల్లు; వా. వి. 2. కేకోత్పాటిని. రూ-చిమటా: చూ, తండనము.

చిమటా. దే. వి. 1. ఖడ్గముష్టిసంగ్రాహ్యతలములోని చీలవట్టన నలుంగునమచ్చుట కుపయోగమగుతావు: చూ, మొసలివాయి; 2. కేకోత్పాటిని: చూ, రూ-చిమట. 2.

చిమిడిక. వా. వి. చిమిడిన యన్నము. లగడ: చూ, సా: ము. (1) — ౩౦.

చిమిని. వా. వి. పొగనాచి కాంతినిచ్చు గాజుగొట్టము. రూ - చిమ్మి - చిమిలి - చిమ్మి.

చిమిలి. —పై.—

చిముటాలు. దే. వి. ఐ తొరమపుడు తండనముతో పెండ్లుక లాడతీయుట. తండనపునని.

చిముట. దే. స. క్రి. నైగకు కన్నుమూసితెలుచు.

చిముడు. దే. అ. క్రి. 1. అన్నము పాకముమీఱ నుడికి ముద్ద యగు: చూ, ముద్దకట్టు; 2. పాకముచెడు.

చిముడుదే. దే. ప్రే. చిముడజేయు: చూ, రూ - చిముచ్చు.

చిముచ్చు. —పై.—

చిమ్మి. వా. వి: చూ, రూ - చిమిని.

చిమ్మ. దే. వి. జలకణనమూహము: స్వా. 3, అ. 135: చూ, నలింము. 1—౧౩.

చిమ్మచీకటి. దే. వి. గాఢాంధకారము: చూ, మేచకము. 1.

చిమ్మట. దే. వి: చూ, రూ - చిమట. 1—2.

చిమ్మటబుట్టు. దే. వి. శాలపురుగుధ్వని: చూ, స్వరము. 2.—౪౬—(౧౩౩.)

చిమ్మదిరుగు. దే. అ. క్రి. గిరగిర దిరుగు.

చిమ్మనగొట్టము. దే. వి. జలక్రిడయందు నీళ్లు చిమ్మెడు గొట్టము: చూ, శృంగము. 3.

చిమ్మనగ్రోవి. దే. వి.—పై.—

చిమ్మనము. దే. వి. చిమ్మడు. ప్రభా. 2, అ. 81: చూ, నిక్షేపము.

చిమ్మరేగు. దే. అ. క్రి: చూ, రూ-చిమ్మరేగు.

చిమ్మతాయి. దే. వి: చూ, బాలక్రిడ (ఇట్లు చిమ్మతాయి.)

చిమ్మిట. దే. వి: చూ, రూ-చిమట. 1.

చిమ్మిరి. దే. వి. సువ్వలను బెల్లమును కలిపి చేసెడి ముద్ద: రూ-చిమ్మిలి.

విమృశేగు. దే. అ. క్రి. మిక్కిలి విజృంభించు: చూ, విజృంభించు.

విమృశి, దే. వి: చూ, చూ-విమృశి.

విమృశి, దే. వి. 1. పొడువట: చూ, న్యూతి. 1; 2. పైచట; స. క్రి. 3. ఊడుచు: చూ, సమ్మార్చించు: 4. వైచు: చూ, వినరు. 8.

విమృశు, దే. వి. చిమృట: చూ, విశేషము.

విమృశిల్లలు, దే. వి. ఐ: చూ, బాలక్రీడ.

విమృశలాట, దే. వి. ఒకరిమీద నొకరు చిమ్ముకొనుట.

విమృశలాడు, దే. స. క్రి. (చిమ్ములు + అడు) ఒకరిమీద నొకరు చిమ్ముకొను.

చిమ్మెట, దే. వి: చూ, రూ-చిమట. 1.

చిమ్మి, వా. వి: చూ, రూ-చిమిచి.

చిమ్మి, దే. వి. కండ. "ఒడలు చిమ్మిపట్టినది." చూ, మాంసము.

చిరంటి, సం. వి. ఈ. క్రి. 1. ఐదువరాలు, సువాసిని: చూ, క్రి. 1-౧౯; 2. యౌవనవతి: చూ, క్రి. 1-౨౬.

చిరంజీవము. సం. విజ. బహుదినములది, ప్రాతది: చూ, పురాతనము.

చిరంభజము, సం. వి. అ. పుం: పిన్నగ్రద్ద: చూ, హరివాహనుడు. 1-౩.

చిరకాలము. సం. వి. అ. పుం: చూ, దీర్ఘరాత్రము: (చూ, చిరము.)

చిరక్రియుడు, సం. విజ. తామసిచి కార్యము చేయువాడు: చూ, దీర్ఘసూక్రుడు.

చిరగడము, వా. వి. 1. రూ-చిరగడము - చిరువడము - చిలుగడము. చిలువడము. తియ్యకండః: చూ, సూరజము (మధుమూత రోగులకు తినిపింపరాదు); వా. వి. 2. (వస్త్రాదులు) చినుగుట: చిలుగడము-చిలువడము.

చిరజీవి, సం. వి. న్. పుం. 1. కాకి: చూ, వాయనము; 2. వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు- 1; 3. నలువ: చూ, బ్రహ్మ. 1; 4. చూ, మార్కండేయుడు; 5. అశ్వత్థామ: చూ, ద్రౌణియనుడు; 6. చూ, జలివక్రవర్తి; 7. వ్యాసుడు: చూ, ముని. 1; 8. హనుమంతుడు: చూ, వానరము; 9. చూ, విభీషణుడు; 10. చూ, కృపుడు; 11. చూ, సరళరాముడు; 12. బూరుగు: చూ, కాల్యుతి; 13. జీవనము *: చూ, ప్రాప్యంగము; విజ. 14. చిరకాలము జీవించువాడు: చూ, వృద్ధుడు.

చిరత్నము, సం. విజ: చూ, రూ - చిరతనము.

చిరవర్ణము, సం. వి. అ. న. మాచివక్రి: చూ, సూరవర్ణము.

చిరపాకీ, సం. వి. న్. పుం: చూ, వెలగః.

చిరపుష్పము, సం. వి. అ. పుం. పౌగడః: చూ, వకుళము.

చిరమర, దే. వి. భేదము: చూ, వేణుపాలు. 1.

చిరము, సం. అవ్య. చిరాత్: చూ, చిరకాంము.

చిరమేహి, సం. వి. న్. పుం. (పుం. క్రి. ఆవికొందలు) గాడిద: చూ, రాసభము.

చిరరాత్రము, సం. వి. అ. న. 1. రాత్రులసమాహము: చూ, రాత్రి; 2. పెక్కురాత్రులు: చూ, రాత్రి.

చిరసూత, సం. వి. ఆ. క్రి. చాలాకాలమునకు ముందీనన యాపు, బష్కయజీ, తటిపియాపు: చూ, దేనువు.

చిరస్థుడు, సం. విజ: చూ, నాయకుడు.

చిరాకు, దే. వి. 1. కోపము: చూ, రోషము; వా. వి. 2. ఉక్కువలన గలుగు శ్రమము: చూ, శ్రమము. 1.

చిరాత్, సం. అవ్య: చూ, దీర్ఘరాత్రము.

చిరాయువు, సం. వి. న్. న. 1. రూ - స్థిరాయువు. బూరుగు: చూ, కాల్యుతి; పుం. 2. దేవుడు: చూ, వేలుపు; 3. ఊరకాకర, వాతాయువు *: చూ, సుషవి. 1; 4. కాకి: చూ, వాయనము. 1.

చిరి, సం. వి. ఇ. పుం. = చిటక: చూ, శుకము.

చిరిక, సం. వి. ఆ. క్రి. పురాతన మలము: చూ, మలము. 1. చిరిచిమము, సం. వి. అ. పుం. క్రాంతి కనువున దిరుగు చేన. రూ - చిరిచిమము - చిలిచిమము - చిలిచిమము - చిలిచిమము: చూ, మత్స్యము. 1.

చిరితాళము, ద్వ. వి: చూ, చిలితాళము: చూ, వీణ. 1-౪౬-(౧). (మ్రానితో: జేసిన తాళవిశేషమవి కొందలు.)

చిరిపి, దే. వి. తెలమూరకము.

చిరివిల్వము. సం. వి. ఆ. పుం. కానుగు: చూ, కాదప్పుము.

చిరిమిడి, దే. వి: చూ, భక్త్యము. (చలిమిడియని కొందలు).

చిరివేరు, ద్వ. వి. ఎఱ్ఱవాయవేయుట కునయుక్తమైన యొకా నొకవేరు. రూ - చిలువేరు: చూ, బకాను. (దీని ఆకు శ్లేష్మహరము. ఉబ్బనము క్షయ తగ్గించును.)

చిరుగు, వై. అ. క్రి. = జీర్ణ: చూ, చినుగు(దేశ్యమని శ-ర.)

చిరుక, సం. వి. ఆ. క్రి. రూ - చిరుక - చీరి - చీరుక: చూ, చిమట. 1.

చిరుగడము, వా. వి. =: చూ, రూ - చిరగడము. 1.* (దేశ్యమని కొందలు.)

చిరుగుడు, దే. వి. ఎఱ్ఱపులుము: చూ, మండలము. 3.

చిరుత, దే. వి. కాష్ఠక్రీడ: చూ, చిలుతనగోడు. 2.

చిరుతరి, దే. వి. వ్రీహిభేదము: చూ, ధాన్యము.

చిరుతలుకవియు, దే. అ. క్రి: చూ, మిలుమిట్లుగొను.

చిరుతలుక్రమ్ము, —పై. —

చిరుతలువాణి, —పై. —

చిరునగవు, ద్వ. వి. (చిలుత + నగవు) రూ - చిరునగవు - చిర్నవ్య - చిలునవ్య: చూ, హాస్యము. 1.

చిరునామ, వై. వి. = శిరోనామ. రూ - చిలునామ: చూ, శిరోనామ.

చిరువడము, వా. వి: చూ, రూ - చిరగడము*.

చిరువాలు, దే. వి. రూ - చిలువాలు. ఇపురగాచినపాలు: చూ, ప్రస్యము. 1-3.

చిర్నగవు, ద్వ. వి. (చిలుత + నగవు): చూ, రూ - చిరునగవు.

చిర్నవ్య, —పై. — (రూ-చిలునవ్య.)

చిర్పలము, సం. వి. అ. పుం. నక్కదోస *: చూ, హరివాణకము. 1-౩.

చిర్పటి, సం. వి. ఈ. క్రి. —పై. —

చిర్పిటి, —పై. —

చిలచిల, దే. వి. నట్టుటయందగు ననుకరణము. కళా. 6, ఆ.

252: చూ, మాహా.

చిలచిలక, నం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, రూ - చిలిమోలిక.

చిలచి, దే. వి. నీరుకోడి: చూ, వుంజ.

చిలికిచు, దే. న. క్రి. చల్లు: చూ, ప్రోక్షించు.

చిలిచిమము, నం. వి. ఆ. పుం: చూ, రూ - చిలిచిమము.

చిలిపి, దే. విజ. రూ - చిలిపి. 1. అల్పము. కై. 8, ఆ. 140:

చూ, స్వల్పము: 2. చిక్కవ్వము: చూ, హీనము.

1; 3. దుష్టుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.

చిలిమికి, దే. వి. అక్షోణము: రూ - చిలిమిచ: చూ, మృదు

ద్రుమము.

చిలిమిచ, —పై.—

చిలిమోలిక, నం. వి. ఆ. శ్రీ. రూ - చిలిచిలిక. 1. మెలు

గుడుపురుగు: చూ, పురుగు: మెలుపు: చూ, విద్యుత్తు.

1; 8. కంఠభూషణము: చూ, భూషణము. 2.—౬ (౫).

చిలిచిలిచోపు, దే. ఆ. క్రి. (చిలిచిలి + పోపు): చూ, సందడించు.

చిలిచిమము, నం. వి. ఆ. పుం: చూ, రూ - చిలిచిమము.

చిలిచిమము. నం. వి. ఆ. పుం.—పై.—

చిలక, వై. వి. 1.—చిలి. రూ - చిలక - చిల్క: చూ,

కుకము; 2. చాయమేకు: చూ, బండికన్న; అం. 3. చూతి

కలలో నొకతె: చూ, దూతిచకువ్వయము.

చిలకకూర, వై. వి. = చూ, రూ - చిలకకూర.

చిలకకొయ్య, ద్వ. వి: చూ, రూ - చిలకకొయ్య.

చిలకడ. ద్వ. వి. (చిలక + కడ) పగ్గమునోనగు వానికొనను

వేసెడు కొలికిముడి: రూ - చిల్కడ.

చిలకకాళి, ద్వ. వి. మీడినిరుక్కుల చిలకరూ పేర్పజచిన

పెత్తము. చూ, భూషణము. 2. ౬—(౧౦.)

చిలకకోటకూర, ద్వ. వి. మహాకాష్ఠము, పెరుగొక: చూ,

మారిషము.

చిలకత్త, ద్వ. వి. (చిలక + అత్త) కవచవిశేషము. జీరా:

చూ, వారవారము.

చిలకత్రాడు, ద్వ. వి: చూ, రూ - చిలకత్రాడు.

చిలకనాటక, ద్వ. వి: చూ, కు: నాకము.

చిలకపలుకులు. జా. అక్షానములేని మాటలు.

చిలకపిట్ట, వై. వి: చూ, రూ - చిలకపిట్ట.

చిలకముక్కు, ద్వ. వి: దుండీగము: చూ, శోణకము.

చిలకముక్కులు, ద్వ. వి. బి. ఒకరకము వద్దు. హంస. 5,

ఆ. 128: చూ, ధన్యము.

చిలకమ్మ, వై. వి. దుష్కంఠకళరము. ఆం. భా. ద్వ. 218.

రూ - చిలకటమ్మ. దోటమ్మ: చూ, బాణము. 1.—౩౫.

చిలకయారె, వై. వి. (చిలక + ఆరె) ఒకరకము చూడిగ

చూడి: చూ, చూడి. 1.—౫.

చిలకరపుత్త, వై. వి. = కుకరపూత్త. రూ-చిలకరొతు: చూ,

మన్యుడు.

చిలకరించు. దే. న. క్రి. చిలికించు: చూ, ప్రోక్షించు.

చిలకరింత, దే. వి. 1. చిలకరింపు: చూ, ప్రోక్షణము; వా.

2. అట్లమ్మ పొక్కులు దిగజారుట.

చిలకరింపు. దే. వి.—పై.—

చిలకకొలికి, ద్వ. వి. 1. చిలక కొలికివంటి కొలుకులు గం

ఆడుది: చూ, శ్రీ. 1.—౨౪౦; 2. ఆడుది: చూ, శ్రీ.

చిలకలు, అం: చూ, ఈతిబాధలు.

చిలకు, దే. వి. 1. కరము. అచ్చ, కిష్కిం, కాం. 45: చూ,

బాణము. 1; 2. బాణముయొక్క యులుగు. వసు. 4, ఆ.

86: చూ, బాణము. 1; 3. గొండ్లము: చూ, విష్కంభము.

2; 4. కొలికి. పాండు. 5, ఆ. 183: చూ, ముక్కుకొలికి;

5. నాకెముయొక్క పైభాగము "రూపాయ పైచిలకు": చూ,

లోహము. 1; ఆ. క్రి. 6. చిందు: చూ, తొలకు; 7. ప్రస

రించు: చూ, వ్యాపించు; 8 మీలు. స్వా. 3, ఆ. 108: చూ,

ముమ్మరించు; న. క్రి. 8, చల్లు: చూ, ప్రోక్షించు;

10. క్రచ్చు: చూ, మథించు; వా. 11. (పోలికపు

పొక్కులు) దిగజాటు: చూ, దిగజాటు.

చిలకుట, దే. వి. రూ - చిలకుడు: చూ, మథనము.

చిలకుటమ్మ, ద్వ. వి: చూ, రూ-చిలకమ్మ.

చిలకుడు, దే. వి: చూ, రూ - చిలకుట.

చిలకుమార్పు, దే. న. క్రి. చంపు. ఆం. భా. తృ 123: చూ,

సంహరించు.

చిలగు, దే. వి: చూ, దీర్ఘయష్టక*.

చిలన, దే. వి. 1. కొంచెముగఁజేరి చిలిచినపుడు: చూ, సలి

లము. 1.—౨౦: విజ. 2. అల్పము. స్వా. 4, ఆ. 17: చూ,

స్వల్పము.

చిలనచిలన, దే. విజ. కొంచెము కొంచెము: చూ, స్వల్పము.

చిలము, దే. వి. 1. లోహదుల మలము, క్రువ్వ: చూ,

లోహము. 1; 2. విషము: చూ, విషము. 1.

చిలమువారు, ద్వ. విజ. 1. తులువ, కుత్తితులు: చూ,

వ్యాధుడు. 2; 2. క్రువ్వపట్టిన కత్తి: చూ, రిష్టి. 2.—౧౨.

చిలవ, దే. వి. (చిలము + వా) వివదరము: చూ, సర్పము.

చిలవచెంకి, దే. వి. పుట్ట: చూ, వర్మికము.

చిలవతాళపు, దే. వి: చూ, శివుడు. అచ్చ. సుం. కాం. 41.

చిలవదారి, —పై.—

చిలవతిండి, దే. వి. 1. గరుత్మంతుడు: చూ, హరివాహ

నుడు; 2. నెమిలి. అచ్చ. కిష్కిం, కాం. 67: చూ,

మయూరము.

చిలవమేర, దే. వి. ఈడు. ఆం. భా. ప్ర. 68: చూ,

వాయువు. 1.

చిలవమేతరి, దే. వి: చూ, చిలవతిండి. 1.

చిలవవేడు, దే. వి. సర్పరాజ: చూ, సర్పము. 1.—౧.

చిలవనము, దే. వి. కూడబెట్టిన ధనము: చూ, విక్రము. 1.

చిలవాయనము, దే. వి. క్షేద్రము, చిల్లర, నక్క, పాటి: చూ,

సాధారణము. 2.

చిలవారు, దే. వి: చూ, రూ-చిలవారు.

చిల్క, వై. వి. 1.—చిలి: చూ, రూ-చిలక; 2: చూ, చిలకకూర*

చిల్కచదువులు, జా. నోట నుచ్చరించుటయేగాని మున్నున

బట్టని పలుకులు "చదువులివియెల్లఁ జిల్కచదువులనుచు"

పాం.౫. 3, ఆ. 36.

చిల్లర, ద్వ. వి: చూ, రూ-చిలుకడ.

చిల్లలు, అం: చూ, రూ-చిలుకలు.

చిల్ల, వై. వి. 1. = చిల్ల: చూ, సల్లకి: దే. వి. 2. కతికము*. పు. నెం. 4, ఆ. 522: చూ, సల్లకి: 3. చిల్లమడ్డి: చూ, సల్లకి.

చిల్లకడవు, సం. వి. ఉ. పుం: చూ, తొడుగు*.

చిల్లకొల, ద్వ. వి. కోమరము: సర్వల: చూ, బాణము. 1-3౨.

చిల్లగింజ, దే. వి. ఇందుగు*: చూ, సల్లకి.

చిల్లగొండి, దే. వి: చూ, పేచీకోరు.

చిల్లగోలు, దే. వి. విడిచివాటుగుడియ, ఖిందిపాలము: చూ, పిట్టి 2-౩.

చిల్లపెంతు, దే. వి. (చిల్లర + పెంతు) పగిలిన కుండముక్కు: చిల్లపెంచు.

చిల్లపెంచు, దే. వి. (చిల్లర + పెంచు) — వై. —

చిల్లమడ్డి, ద్వ. వి: చూ, చిల్ల. 3.

చిల్లము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. చీవరపిట్ట; పిన్నగ్రద్ద: చూ, హరిహరము. 1-౩; 2. తడిమన్ను: చూ, ధూమి. 1-౫౬; విజ. 3. తడికంటిది. రూ-చుల్లము: పిల్లము: చూ, తోవనము. 1-౨; (తడిసిన కంటియందు ముఖ్యవృత్తి చేతను, తడిసిన కన్నులు గలవానియందు ఉపచారము చేతను వర్తించును); దే. వి. (1) హక్కాకు విప్పు పెట్టెకొనెడి పాత్రము: చూ, పాత్రము. 6.

చిల్లర, దే. వి. 1. చింతపండు మీరపకాయలు తోనగు సరకు. రా. వి. 2, ఆ. 69: చూ, సరకు. 1; 2. కొంచెపాటి నాణెము: చూ, చిలుకు. 5; విజ. 3. సామాన్యము. “చిల్లర పేట్టులు”: చూ, సాధారణము. 2.

చిల్లరకాడు, దే. విజ. సామాన్యము: చూ, హీనుడు.

చిల్లరడుకాణము, దే. వి. (పలుసరకులమొడు) అంగడి: చూ, దుకాణము.

చిల్లరబేరగాడు, దే. విజ. అమాంతగాడు: చూ, బేరగాడు.

చిల్లరబేరము, ద్వ. వి. బేరము: చూ, వాణిజ్యము.

చిల్లరవాడు, దే. వి. సామాన్యము. ఆం. భా. తృ. 16: చూ, సందడికాడు.

చిల్లాడము, దే. వి. రూ-చిల్లాణము, చల్లాణము, మొలవంక బేరము: చూ, బాణము. 1-౭౦.

చిల్లాణము, దే. వి: చూ, రూ-చిల్లాడము.

చిల్లాభుడు, సం. వి. ఆ. పుం. బిందిపోటు దొంగ: చూ, హరికరుడు.

చిల్లి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. = చిల్లి: చూ, భండీరము. 2; 2: చూ, తొడుగు*: దే. వి. (1) తూటు: చూ, రంధ్రము. 1.

చిల్లింగి, దే. వి. మూలికచేత తేనెడి యుచ్చుటనాదీక్రియ, కార్మణము: చూ, హింసాకర్మ.

చిల్లి, దే. వి. చిమ్ముటతోనగు వానియందగు ద్వన్యనుకరణము. కళా. 2, ఆ. 9; కళా. 3, ఆ. 109: చూ, హూహూ.

చిల్లారు, సం. విజ. రూ-చుల్లారు. పునీకండ్లవాడు, తడిసిన కన్నులు గలవాడు (అని కొందఱు): చూ, పునీకండ్లవాడు.

చిల్లపోల్లు, దే. వి: చూ, సంక్షోభము.

చిల్లులువోవు, దే. ఆ. క్రి. (చిల్లులు + పోవు) తూంట్లుపడు. లక్షీ. 3, ఆ. 36: చూ, తొట్టులువాటు.

చిల్లోటి, దే. వి. ఒకరకము నాలువాయి, చిల్లోటికేడము. రూ-చిల్లోటికేవడము: చూ, హరిగ.

చిల్లోటికేడము, — వై. —

చిల్లోటికేవడము, — వై. —

చిల్వ, దే. వి: చూ, రూ-చిలువ, ఆం. భా. ప్ర. 148.

చివఁగ్గి, దే. వి. రూ-చివ్వఁగి-చివఁగి: చూ, రూ-చివ్వఁగి.

చివక, దే. వి. రూ-చివ్వ, నన్ను చిన్న విడుపాటి కొమ్మ: చూ, కాళ. 1-౨.

చివచివ, దే. వి. గమనామల యందగు ననుకరణము. కళా. 3, ఆ. 96: చూ, హూహూ.

చివర, వై. వి. = శివర. 1. కొన, అగ్రము: చూ, సుద. 3; 2. ఉపకాణ. ఆం. భా. ప్రి. 37: చూ, కాళ. 1-౨; 3. బెత్తము: చూ, వేత్తము. 1. (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము.)

చివరమాట, ద్వ. వి. 1. తుదిపలుకు: చూ, శబ్దము. 2-౩౬.

చివరము, సం. వి. ఆ. న: చూ, రూ - చీవము.

చివికివెలమ, దే. వి: చూ, వెలమసంది*.

చివిల్లిక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ: చూ, రేగు*.

చివుక, దే. వి. 1. కొయిహాయి. దుగలము - చూ - దుగులము: చూ, రూహాయి; వై. వి. 2. = జతుకా. రూ. చీవరు వాయి - చీవవాయి - చివుకపిట్ట - జీవుక: చూ, తెలపాయిక (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము.)

చివుకపిట్ట, వై. వి. = చూ, రూ - చివుక. 2.

చివుకపిల్లి, వై. వి. ఒకరకము పిల్లి: చూ, మావాలము.

చివుకు, దే. వి. 1. రూ - చివుక్కు. ఎగయుట దాటుట గుండె దిగులొందుట తోనగువాని యందగు ననుకరణము: చూ, హూహూ; విజ. 2. సారములేనిది. అచ్చ. బాల, కాం. 2:6: చూ, పల్లవు. 2; ఆ. క్రి. 3. తడియుటచే సారహీనమగు. పాండు. 2, ఆ. 68; 4. సారహీనమగు. అచ్చ. యు, కాం. 119: చూ, పూచు. 3.

చివుక్కు, దే. వి: చూ, రూ - చివుకు. 1. కళా. 5, ఆ. 111.

చివుక్కురుమను, దే. ఆ. క్రి. (చివుక్కురు + అను) (తన్నెవ రేచి యొకమాట చెప్పినను మర్మము బయలుపడినను) మనసు కలఁగు. ప్రభా. 3, ఆ. 92; కళా. 3, ఆ. 47: చూ, సంక్షోభించు.

చివురు, దే. వి: చూ, రూ - చిగురు. విజ. 1, ఆ. 150.

చివ్వ, దే. వి. 1. నన్ను చిన్న విడుపాటికొమ్మ: చూ, కాళ. 1-౨; 2. బెత్తము: చూ, వేత్తము. 1; 3. కుంతము: చూ, బాణము. 1-౧౦౨; 4. కలహము: చూ, యుద్ధము; 5. బాణపునందు వగ: చూ, బాణసందు.

చివ్వంగి, దే. వి: చూ, రూ - చివఁగి.

చివ్వఁగి. — వై. —

చివ్వలాడి, దే. విజ. (చివ్వలు + అడి) కలహశీలరాలు. హరిశ్చ. 4, ఆ. 177: చూ, స్త్రీ. 1-౫౨.

చివ్వి, అం: చూ, బాణము. 1: (చూ, ముప్పదిరెండాయుధములు.)

చివ్వి, దే. న. క్రి. చెక్కు: చూ, వారు. 1.

చివ్వున, దే. ద్ర. క్రి. విజ. శీఘ్రముగ: చూ, వేగము. 8.
చిహ్నము, సం. వి. అ. పు. వెండుక: చూ, వెండుక. 1.
చిహ్నము, సం. వి. అ. న. 1. = చిన్నె, గుఱుతు: చూ, లక్ష
ణము. 1; 2. తెక్కెము, తెండా: చూ, నీడము.
చిహ్నములు, అం. పట్టు, విడుపు, కొట్టు, ప్రాణము రక్షించు,
నీకు రోజుడికిని, ఇంక నేమిచేతునని మ్రొక్కును,
విడుపును, ముట్టపియకుండును. (9): (చూ, రతిబంధములు.)
చిల్ల, దే. వి. అగ్రము: చూ, సుడ. 8.

చీ

చీ. దే. అవ్య. దిగర్థము. తిరస్కారమును దెలిపెడి: చూ,
వహీలనము.
చీకటి. దే. వి. (చీకు + ట్టు) 1. అంధకారము. రూ -
చీకు - చీకువాలు - చీకువాలు (అని కొందఱు): చూ,
మేచకము. 1; 2. తెల్లగా తెల్లవాఱకముందుకాలము. "సివు
చీకటితోనే లేచిరమ్మ": చూ, వేగుకాము.
చీకటిగాము, ద్వ. వి. రాహుగ్రహము: చూ, రాహువు.
చీకటిగుండెదిగులు, ద్వ. వి: చూ, సూర్యుడు. వేం. అం. 11.
చీకటిగొంగ, దే. వి. — వై. —
చీకటిచెట్టు, దే. వి: చూ, తమాలము. 4 *.
చీకటితప్ప, దే. వి. జారత్వము. "కులపెద్ద చీకటితప్పనకు
నాలుగురూపాయలు జరిమానా (కులతప్ప) విధించెను":
చూ, వ్యభిచారము.
చీకటిపడు, దే. అ. క్రి. ఇరులుకొను. చీకురించు.
(సం. ప.): — అంధకారమగు.
చీకటిమిత్తి, ద్వ. వి. చంద్రుడు. సాంబ. దేవ. 10: చూ,
హిమాంశువు.
చీకటిమొటికిళ్లు, దే. వి. జ: చూ, చాలక్రీడ. (ఇట్లే చీకటి
మొటికాయలు.)
చీకటిప్రాను, దే. వి: చూ, చీకటిచెట్టు *.
చీకటియొంగ, దే. వి. (చీకటి + ఈంగ) చిన్నదోమ: చూ,
మశకము.
చీకటివేరుచిత్తు, దే. వి: చూ, చీకటిమిత్తి. అం. నా.
సం. దే. 15.
చీకటలుగొంగ, దే. వి: చూ, సూర్యుడు. సాంబ. దే. 9.
చీకు, దే. వి. 1. గ్రుడ్డితనము: చూ, గ్రుడ్డి. 2; విజ.
2. అంధుడు: చూ, రేచీకు; స. క్రి. 3: చూ, చప్పరించు;
4. చుండించు: చూ, ముద్దునెట్టుకొను.
చీడు, వై. వి. = చిల్ల. చిందపక్షి: విన్నగ్రద్ద: చూ, హరి
వాహనుడు. 1—3.
చీడఱ, దే. వి. 1. అనవ్యము: చూ, రోక. 2; 2: చూ,
విజృంభణము: 3. ఉపద్రవము; సా. 4, అ. 14: చూ,
విపత్తు; 4. క్షోభము: చూ, సంతాపము; వై. వి. 5. =
చిద్రమ. తూ. ట్టు: చూ, రంధ్రము. 1.
చీడఱగొను, దే. అ. క్రి. (చీడఱ + కొను) 1. ఉపద్రవపడు;
2: చూ, చిందఱరేగు; 3: చూ, చిందఱవోవు.

చీడఱరేగు, దే. అ. క్రి: చూ, చీడఱగొను.
చీడఱలువోవు, ద్వ. అ. క్రి. (చీడఱలు + వోవు): చూ,
చిందఱవోవు.
చీడు, దే. వి. 1. చీమిడి: చూ, శింఘాణము; స. క్రి.
2. (చీమిడిజయలుపుచున్న బుట్టని ఊపిరి వెలికినా)
మొదటి రెండువేళ్లతో ముక్కునడుము.
చీడుడు, దే. వి: చూ, చీడు. 1.
చీపురు, దే. వి. రూ - చీపురుకట్ట - చీకిలి: చూ, సమ్మార్జని,
చీపురుకట్ట, — వై. —
చీపురుపుల్ల, దే. వి: చూ, వరక.
చీకాకు, దే. వి. (చీకు + ఆకు) 1. చివికినఆకు: చూ, వర్షము.
1; 2: చూ, శ్రమము. 1; విజ. 8. శ్రమమునొందినది:
చూ, దుఃఖితము.
చీకాకుపడు, ద్వ. అ. క్రి. 1. జలహీనమగు: చూ, వలియు;
2. శ్రమపడు: చూ, వేనరు. 2.
చీకిరేను, దే. వి. ఒకానొకచెట్టు: చూ, వృక్షము.
చీకిలి, దే. వి: చూ, చీపురు.
చీకిలింపు, దే. అ. క్రి: చూ, చీరుతలుకవియు.
చీకిలిమాకిలి, దే. విజ. కొక్కిరిచిక్కిరి. సా. 1, అ. 15.
చీకు, దే. వి. 1. అంధము: చూ, మేచకము. 1; 2. అంధుడు:
చూ, రేచీకు; 3. రూ - చివుకు: చూ, పల్లువు. 2.
చీకుకొక్కెర, ద్వ. వి. కొయ్యిట్టికము: చూ, జకము.
చీకురాయి, వై. వి. = జతుకా: చూ, రూ - చివుక. 2. (దేశ్య
మని శబ్దరత్నాకరము.)
చీకురించు, దే. అ. క్రి: చూ, చీకటిపడు.
చీకురవాయి, వై. వి. = జతుకా: చూ, రూ - చీకురాయి (దేశ్య
మని శబ్దరత్నాకరము.)
చీకువాయి, — వై. —
చీకువాలు, దే. వి. చీకటి: చూ, మేచకము. 1.
చీకొట్టు, దే. స. క్రి. చీచీయను: చూ, దిక్కురించు.
చీటకము, వై. వి: చూ, రూ - చిట్టకము.
చీటి, దే. వి. 1. ఖండపత్రక. వసు. 1, అ. 72: చూ, పురోజీ;
2. పత్రక: చూ, లేఖ. 3.
చీటికిమాటికి, దే. ద్ర. 1. మాహారర్థకము: చూ, శక్యత్తు: జా.
2. తఱుచుగా. "చీటికిమాటికి దాలిమిదిగనాడుచు మగసాధి
గాదు". (నీతిపండిత—సంది).
చీడ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. కవటినియను గంధద్రవ్యము: చూ,
రాజార్హము. 1. ౧౨; దే. వి. (1) సస్యాయులను చెటిచెడి
యొకానొక పురుగు: చూ, పురుగు; (2) ఒకానొక రోగము:
చూ, రోగము. 1: (3) సస్యరోగము: చూ, నావి.
చీడపురుగు, దే. వి: చూ, చీడ (1).
చీడు, దే. వి. పుంజము తక్కువయగువార. (వార = ఎనిమిది
పుంజములనూలు): చూ, వార. 1.
చీడుదబ్బ, దే. వి. నూలిచీడు తగిలించుటకు పెదురుబ్రద్దలతో
గుమ్మటమువలె గట్టబడిన సాలెవాని పనిముట్టు: చూ,
ఊడిత.
చీతలవ, దే. వి. ఒకానొక పిట్ట: చూ, పక్షి.

చీన, సం. వి. ఆ. త్రి. 1. జమ్మి: చూ, శమి; 2: చూ, చీనక. చీనక, సం. వి. ఆ. త్రి. ముప్పదియంగుళముల పొడవుగల జింక: చూ, హరిణము. 1-౧౫.

చీనకము, సం. వి. ఆ. పుం. కాకకంగువు అను వడ్డు: చూ, ధన్యము.

చీనము, సం. వి. ఆ. న. 1. బంగారము: చూ, లోహము. 1; పుం. 2. రూ-చీని. ముప్పదియంగుళముల పొడవుగలిగి గువ్వవన్నెగలిగిన జింక: చూ, హరిణము. 1-౧౫; 3: చూ, చీనకము; 4. నూలు, దారము (అని కొందఱు): చూ, పోగు. 1; 5. పట్టుబట్ట (ఇదే చీనాబరము): చూ, వత్తము. 1-౭౩; 6. గుట్టుపు పల్లమునకు క్రిందవేసెడు మెత్త: చూ, మెత్త. 2: చూ, హయము. 1-౫౭. (౧): 7. తెండా: చూ, సిడము; 8. చీన-దేశము: చూ, దేశము; దే. వి. (1) రూ-చీనము, అల్పదారుచేది: చూ, రూ-సేనము.

చీనాకర్కూటి, మి. వి: చూ, హరిణము. 1-౪. చీనాపంచదార, వా. వి. చీనాదేశపు పంచదార. అని కొందఱు: చూ, శర్కర. 1-౮. (ఇది మెత్తగ నుండును.)

చీనము, దే. వి: చూ, రూ-చీనము. (1).

చీని, సం. వి. ఈ. త్రి: చూ, రూ-చీనము. 2.

చీనీకుట్టు, వా. వి. మడుపుకుట్టు: చూ, న్యూతి. 1.

చీవర, దే. వి: చూ, చీద.

చీపు, దే. వి. అరటిగెలయందలి యొకభాగము: చూ, పూగు త్రి.

చీటుకము, సం. వి. ఆ. న. గడ్డిము: చూ, రూ-పంజుకము.

చీటుకము, —పై.—

చీమ, దే. వి: చూ, మిమిలిక.

చీమచిటుకు, దే. వి. ఇంచుకంత చప్పుడు: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౩౫).

చీమిడి, వై. వి. = శింఘాణ: చూ, చీడు. 1. (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము.)

చీము, దే. వి. చెడి తెల్లనైన నెత్తురు. పూయము: (చూ, రక్తము. 1.): చూ, సలిలము. 1-౩౬.

చీముంత, దే. వి. చెంబు, తంబుగ. నగ్గెడ: చూ, పాత్రము. 6.

చీముపట్టు, దే. ఆ. క్రి: చూ, ఎడకట్టు. 1.

చీర, సం. వి. ఆ. త్రి. 1. = చీర. నేల. త్రి కట్టుకోక: చూ, చీర (1): చూ, వత్తము. 1; వై. వి. (1). చీర-చేల (పురు-క) త్రి కట్టుకోక; రూ-చీరె: చూ, చీర. 1: చూ, వత్తము. 1-౧. (ఇది సువాసనలు కట్టుకొనెడి చీరయందు వాడుక.) (శ. ర.)

చీరకము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. అధికారపత్రము: చూ, లేఖ. 4; 2: చూ, మిడుత (త్రికాండ శేషము.)

చీరఖండకము, సం. వి. ఆ. పుం. యతులకాటి: చూ, వత్తము.

చీరచింపు, ద్య. వి. ఒకానొకచేస: చూ, మత్స్యము. 1.

చీరణము, దే. వి. చిన్నయిలు: చూ, పత్రపరశువు.

చీరస్థి, వై. వి. రూ-చీర-పేను-చీర-పోతు, రేసుకము (గుడ్డ పంజుకొనియుండు తెల్లని పేను): చూ, యాకము.

చీర-పేను, —పై.—

చీర-పోతు, —పై.—

చీరము, సం. వి. ఆ. న. 1. కాసీనము: చూ, చొట్టము; 2. నారచీర: చూ, వత్తము. 1-౭౫; 3. వత్తవిశేషము: చూ, వత్తము. 1-౭౫; 4. గీటు: చూ, లేఖ. 3; 5. జిలుగు వ్రాత: చూ, వ్రాత; 6. నలువపిహసలుగ్రుచ్చిన సరము: చూ, టూషణము. 2-౬-(౩౫); 7. సీసము: చూ, లోహము. 1; 8. యతులకాటి: చూ, రూ-చీనము; 9. అపు చన్ను: చూ, స్తనము; 10. బంగారము: చూ, లోహము. 1; 11. కవోరము: చూ, పక్షింక; పుం. 12. చీరమను చేస: చూ, మత్స్యము. 1.

చీరవడ్డుము, సం. వి. ఆ. న. సీసము: చూ, లోహము. 1.

చీరి, సం. వి. ఈ. త్రి. 1. ఈలపురుగు: చూ, రూ-చీరుక; 2. కచ్చూరము: చూ, పక్షింక; దే. వి. (1) చీరికి.

(షష్ఠ్యంతముగానే యిది ప్రయోగములందుఁ గానఁబడు చున్నది): చూ, లక్ష్మము. 1. (శ. ర.)

చీరిక, దే. వి. 1. చీలిక: చూ, శకలము. 4; 2. చి-పిగుడ్డ. ఆం. భా. ద్వి. 157: చూ, వత్తము. 1-౬౭.

చీరికి, దే. వి: చూ, చీరి. (1).

చీరికిఁగొననిది, దే. వి. అక్కతలక్ష్మము: చూ, సర్వచేయనిది.

చీరు, దే. వి. 1. వియ్యపుమాక: చూ, నూక; స. క్రి. 2. రూ-చీలు. చీలు: చూ, నెలగు; 3. పిలు: చూ, సంబోధించు.

చీరుక, సం. వి. ఆ. త్రి. ఈలపురుగు: చూ, రూ-చీరుక.

చీరుడు, దే. వి. 1. చీల్చుట. రూ-చీలు: చూ, విదారణము; 2. పిలుపు: చూ, సంబోధనము.

చీరె, వై. వి. = చేల: చూ, రూ-చీర. (1), 1.

చీరపర్జము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. ఖడ్గారము: చూ, మధు ఖడ్గారక; 2. పిచుమంచము *: చూ, వేము. (త్రికాండ శేషము).

చీరము, సం. విజ. 1. పకిళిలఁజేయఁబడినది: చూ, శీలితము; దే. వి. (1): చూ, రూ-చీరణము.

చీటు, దే. స. క్రి. 1. గీటు: చూ, అక్కు; 2: చూ, రూ-చీరు. 2.

చీటుడు, దే. వి: చూ, రూ-చీరుడు. 1.

చీల, వై. వి. = శల్క. కీలము, మేకు: చూ, కూలము; 2. చాయ మేకు: చూ, బండికన్ను. (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము).

చీలమండ, దే. వి: చూ, రూ-చీలమండ.

చీలి, దే. వి. పిలి: చూ, మూలము.

చీలిక, దే. వి. పాయ. బ్రహ్మ: చూ, శకలము. 4.

చీలు, దే. ఆ. క్రి. విదారితమగు: చూ, విదారించు.

చీలుచే, దే. వై. చీలఁజేయు. రూ-చీల్చు: చూ, విదారించు.

చీల్చు, —పై.—

చీల్చుట, దే. వి. బ్రహ్మచేయుట: చూ, విదారణము. 1.

చీవము, సం. వి. ఆ. న. రూ-చీవరము - చీరము - చివరము.

యతులకాటి: చూ, వత్తము. 1-౭౮.

చీవరము, —పై.—

చీవరి, సం. వి. న్, పుం. బౌద్ధభిక్షు: చూ, బుద్ధుడు. 1.

చీవాడ్లమారి, దే. వి. నిందితుడు: చూ, రోతలమారి.

చీవాల్లు, దే. వి. బ. గద్దించుమాటలు: చూ, శబ్దము. 2-౩౪.

చు

చుంచుము, సం. వి. అ. పుం. ఎలుకజీడి*: చూ, భల్లాకకి.
 చుంచుకి, సం. వి. ఈ. త్రీ. ద్యూతము: చూ, వ్యవహారము. 4.
 చుంచుజీకి, సం. వి. ఇ. త్రీ. చింతగింజలచే జూదమాడుట: చూ, వ్యవహారము. 4.
 చుంచువు, సం. వి. ఉ. పుం: చూ, చుంచురము*.
 చుంట, సం. వి. ఆ. త్రీ: నుయ్యి చూ, నరస్సు. 1—౧౩.
 చుంటి, సం. వి. ఈ. త్రీ. —పై.—
 చుందరి, సం. వి. ఈ. త్ర. కట్టనీ: చూ, శంఖి.
 చుంజకము, సం. వి. అ. పుం. 1. క్రాసుముల్లు: చూ, నిలా గ్రము. 1—౬; 2. సూదంటుజాయి.
 చుంజకులు, సం. వి. అ. పుం. 1. పెక్కుగ్రంథములయందు ఇంచుకించుక చదివినవాడు, అనేకమంది గురువులు గల వాడు (అని కొందలు); 2. ముద్దుపెట్టుకనువాడు, విటుడు (అని కొందలు): చూ, విటుడు; 3. మోస కారు: చూ, న. చక్షుడు. 1; 4. భూర్తుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2; 5. కాముకుడు: చూ, నలపుకాడు.
 చుంబ:ము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, ముద్దు. 3; అం. 2. ముఖరతులు నాలుగింటిలో నొంటి: చూ, ముఖరతులు; 3: చూ, కళలు. 3.
 చుంబనములు, అం. 1. విమిత్రము, స్ఫుటితము, క్రాంతము, తిర్యగము, ప్రతిఃము. అధరకము, ఉత్తరస్ప (స్పృ) టితము, సంపుటము, అనుపదము, అన్వితము. (14); 2. సమితములు, స్ఫురితము, ఘటితము. క్రాంతము, తిర్యగము, సీడితము, విఘటితము, అధరచుంబనము, ఉత్తమము, సంపుటము, అనదరనము, అన్వర్తము, ప్రాతిభోధకము, ఛాయకము, క్రాంతికము. (15): (చూ, రతిబంధములు.)
 చుంబనస్థానములు, అం. అధరము, కుచములు, కంఠము, చెక్కలు, నాసికము, లలాటము, చంకలు, భగము, నాభి (9): (చూ, రతిబంధములు.)
 చుంబి, అం: (చూ, అంగము. 9): చూ, పేహసక్యపాంగములు.
 చుంబించు, సం. న. క్రి: చూ, ముద్దుపెట్టుకొను.
 చుకము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఒడలు: చూ, శరీరము; 2. చింతవండు కలిపిన నీళ్లు: చూ, నలిలము. 1—౩౫.
 చుకుడు, సం. వి. అ. పుం. రక్కసుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1.
 చుక్కారము, సం. వి. అ. పుం. సింహనాదము: చూ, స్వరము. 2. - ౪౬ - (౧౧౩.)
 చుక్కిక. సం. వి. ఆ. త్రీ. చుక్రిక*: చూ, పులిచింత.
 చుక్రి, 1.—పై.—; 2. చింతవండు: చూ, వృక్షిస్తుము; 3. చింత*: చూ, తింత్రిణి.
 చుక్రము, సం. వి. అ. న. 1. చింతవండు: చూ, వృక్షిస్తుము; పుం. 2. పులుసు: చూ, పుల్లన. 1; 3. పుల్లప్రకృతి*: చూ, ప్రకృతి; 4. చింత*: చూ, తింత్రిణి.
 చుక్రాస్తుము, సం. వి. అ. న. చింతవండు: చూ, వృక్షిస్తుము.
 చుక్రిక, సం. వి. ఆ. త్రీ: చూ, రూ - చుక్కిక.
 చుక్ల, సం. వి. ఆ. త్రీ. చింత*: చూ, తింత్రిణి.
 చుక్లము, సం. వి. అ. న. చింతవండు: చూ, వృక్షిస్తుము.

చుచుందరి, సం. వి. ఈ. త్రీ. —చుంచు: చూ, రూ - చుందరి.
 చుచుకము, సం. వి. అ. న. చూ, రూ - చూచుకము.
 చుచువు, సం. వి. ఉ. పుం. నీరుచెంపలి: చూ, సునివృక్షకము.
 చుచూము, సం. వి. అ. న: చూ, రూ - చుచుకము.
 చుతము, సం. వి. అ. పుం. గురద్వారము: చూ, ముద్ది.
 చుని, అం: చూ, కపూరిమె బ్రాహ్మణులు: (చూ, బ్రాహ్మణులు.)
 చుబుకమచ్చము, సం. వి. అ. పుం. గొర్రెలు లక్షణము: చూ, లక్షణము. 1.—౧౧.

చుబుకము, సం. వి. అ. న: చూ, రూ - చుబుకము.
 చుబుకావర్తము, సం. వి. అ. పుం. త్రీకులక్షణము: చూ, లక్షణము. 1. —౭.

చుర, సం. వి. అ. త్రీ. చౌర్యము: చూ, ప్రుచ్చిలి.
 చురి, సం. వి. ఈ. త్రీ. సూరివద్దగాడి: చూ, నిపానము.
 చుర్లంశము, సం. వి. అ. పుం. నల్లి: చూ, మక్కుము.
 చులికము, సం. వి. అ. న. గొప్పబురద: చూ, బురద.
 చులుంప, సం. వి. ఆ. త్రీ. ఆడుమేక: చూ, మేషము. 1.
 చులుంపి, సం. వి. ఈ. త్రీ. ఉత్పలమత్స్యము: చూ, మత్స్యము. 1.
 చులుక, సం. వి. ఆ. త్రీ. మొసలి: చూ, మత్స్యము. 1.
 చులుము, సం. వి. అ. పుం. 1. చేర: చూ, ప్రసృతి. 1. హస్తము. 1—౧౩; 2. చూ, పుడినీలి: చూ, హస్తము. 1—౧౪; 3. ముంత: చూ, బాండము. 3.—౧౦; 4. చిలుతపులి: చూ, శార్దూలము. 1—౩.

చులుకి, సం. వి. న. పుం. శింశుమరాకృతిగలచేప: చూ, మత్స్యము. 1.

చులూకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ - చులుకము.

చుల్లికి, సం. వి. ఈ. త్రీ. 1. విడుకమొసలి. హంస. 4, అ. 11: చూ, మత్స్యము. 1; 2. ఒకరకము పాత్రము: చూ, పాత్రము. 6; 3. ఒకానొక కులము: చూ, వంగడము.
 చుల్లము, సం. వి. అ. పుం. 1. చీవరపిట్ట: విన్రగర్థ: చూ, హరివాహనుడు. 1—3; విజ. 2: చూ, రూ-చిల్లము. 3.
 చుల్లి, సం. వి. ఈ. త్రీ. 1. ప్రొయ్యి: చూ, హసంతి. 1-౧; 2. సొద: చూ, శృణానము: 3. ఒకరకము వాద్యము: చూ, వీణ. 1—౪౬—(౧).

చుల్లుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ - చిల్లుడు.

చువ్రము, సం. వి. అ. న. నోరు: చూ, వదనము. 2.

చూ

చూచికము, సం. వి. అ. పుం, న. తుడుమువాద్యము: చూ, వీణె.

చూచుకము, సం. వి. అ. పుం, న. రూ - చూచువు: చూ, ననము.

చూచుకములు, అం. (చనుమొనలు): చూ, లక్షణాంగములు.

చూచువు, సం. వి. ఉ. పుం: చూ, రూ - చూచుకము.

చూడ, సం. వి. ఆ. త్రీ. 1. రూ - చూడము. నెమలి జాట్లు: చూ, నీక. 1; 2. = జాట్లు. రూ - చూడము. నీగ: చూ, నీక. 1; -౧; 3. = చూరు. ముంజూరు: చూ, నదనము. 1; 4. దండకడియము: చూ, భూషణము. 2; 5. కూపము. నుయ్యి: చూ, సరస్సు. 1—౧౩.

చూడకము, సం. వి. అ. పుం. పాపము: చూ, సరస్సు.

1-౧౩.

చూడము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ - చూడ. 1.

చూడముజీ, సం. వి. ఇ. పుం. 1. అలంకారాధము తలయం
దుంచుకొనెడు రత్నము, తలమానికము: చూ, రత్నములు.

1-౧౦-(౪); 2. గురిగొంజ: చూ, శిలాపాతి.

చూడాలి, సం. వి. అ. పు. వట్టుకమువై: చూ, తృణము. 1.

చూడాలము, సం. విజ. జట్టుగలది.

చూడబాడు, సం. విజ. జట్టుగలవాడు.

చూతకము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఓడకొయ్య: చూ, స్తంభము.

1-౧౨: 2: చూ, మామిడి*; 3. కూపము. మయ్య: చూ,
సరస్సు. 1-౧౩.

చూతపలరసాయము, అం: చూ, రసాయనములు.

చూతము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, మామిడి*; అం.

2. సమ్మోహము: చూ, మన్మథబాణములు. (ఇది మన్మథుని
యైదుబాణములలో స్తంభనానస్థమై జేయు బాణము.)

చూత్పూతము, సం. వి. అ. న. బాహ్యరతియందు: గొట్టుట
వలన: బుట్టినద్యని: చూ, స్వరము. 2.

చూబుకము, సం. వి. అ. న: చూ, రూ-చూబుకము.

చూరకము, సం. వి. అ. పుం. 1. పేలవిండి, నత్తువు, నత్తు
పిండి: చూ, సాదము. (1)-౩౫; 2. గద్యవిశేషము: (చూ,
వృత్తము. 1.) (గణపాదరహితవిత్వము): చూ, మాట
లట్టుట.

చూరకుంతలము, సం. వి. అ. పుం. నెటికురులు: చూ,
చెంద్రుక. 1.

చూరఖండము, సం. వి. అ. న. కంకరకాయ: చూ, రత్న
ములు. 1-౧౨-(౧౩).

చూరపారదము, సం. వి. అ. పుం. ఇంగిలీకము: చూ, హింగు
ళము.

చూరము, సం. వి. అ. న. 1.=సున్ని. గండవాడి. వార
యోగము: చూ, సురుము; పుం. న. 2.=సున్నము: చూ,
సున్నము; పుం. 3.=సున్ని. దుమ్ము, మొరముతో: గూడిన
దూళి: చూ, రేణువు. 1; 4.=చూరు. కులుము, పొడి.
నూతినపొడి: చూ, సురుము.

చూర్తి, సం. వి. ఇ. పు. 1. పాతంజలివ్యాకరణము: చూ,
వ్యాకరణములు; 2. మహాభాష్యము (చూర్తి): చూ, పుస్త
కము; 3: చూ, చూరకము. 2.

చూర్తిక. సం. వి. అ. పు. 1. గద్యభేదము: చూ, చూరకము. 2;
2. గ్రంథభేదము. (చూర్తి = భాష్యము అని అమరము):
చూ, పుస్తకము.

చూరఖండము, సం. వి. అ. న. కర్కరము, సన్నముగానగు
దాయి: చూ, రత్నములు.

చూరసము, సం. వి. అ. న: చూ, మాటుట.

చూర్తికృత్తు, సం. వి. త. పుం. వతంజలి: చూ, సన్నాపి. 1.

చూలి, సం. వి. అ. పు. 1. పిల్లజాట్టు: చూ, పిక. 1-౧;
2. ఏనుగుచెవిమొదలు (అంకుశముచేతి ప్రేరేపింపఁబడు
నది): చూ, పూప్తి. 1-౧-(౩)-(౮); 3. నాటకాంగము:
చూ, నాటకము. 1.

చూల్లి, సం. వి. ఇ. పు. చూ, చుల్లి. 1.

చూష, సం. వి. అ. పు. ఏనుగు నడుమున: గత్తెడు తోలు
మోతు: చూ, సూత్రము. 1-౩౯.

చూషకము, సం. వి. అ. పుం. 1. నరిగలి: చూ, వాయువు.
1-౪-(౭); అం. 2: చూ, వాయువు.

చూషణము, సం. వి. అ. న. పీర్చుట.

చూళిత, అం. 1: చూ, వ్యాకరణములు; పా. 2. తెరబోసుండి

చేయుచ్రనంగము: చూ, సూచ్యము.

చూళికాపెళాచి, అం: చూ, ప్రాకృతభాషాభేదములు.

చూళికోత్తి, అం: చూ, భాషలు.

చె

చె, దే. విజ. వృత్తియందు చెన్నుకృష్ణమునకు మీది వర్ణము
లోపింపఁగా మిగిలినరూపము. (దీనికి పురుషము పరమగు
సపురు సుమాగమము, ఉదా:- చెంగావి మొ.)

చెంక, తె. వి.=శంఖ. 1. చెంప; 2. పార్శ్వము; 2: చూ,
లెంప. 2. (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము.)

చెంగఁగొట్టు, దే. అ. క్రి. (చెంగఁ+కొట్టు) ఓడించు: చూ,
వెనుదీయు. 1.

చెంగట, దే. వి: చూ, సమీపము. 1.

చెంగనలు, దే. వి. బ. రూ-చెంగనలు. 1. వతి: చూ, నమ
స్కారము; 2: చూ, జాలక్రిడ; 3. అపజయము: చూ,
పరాజయము; 4. లంఘనము: చూ, లంఘ.

చెంగనాట, —పై.—

చెంగలి, దే. వి. 1. రక్తతృణము*: చూ, తృణము. 1; విజ.
2: చూ, సమీపము. 1.

చెంగలించు, దే. అ. క్రి. 1. అతిశయించు: చూ, ముమ్మరించు;
2: చూ, విజృంభించు; తె. 7, అ. 158; 3. దగదగమును:
చూ, ప్రకాశించు. 1; 4. హసించు. కళా. 6, అ. 198:
చూ, వెక్కిరించు. 3.

చెంగలంపు, దే. వి. చెంగలించుట.

చెంగలికోట్టు, తె. వి: చూ, రూ-చెంగలికోట్టు*.

చెంగలువ, ద్వ. వి. (చెన్ను+కలువ) 1. రూ-చెంగల్వ, ఎఱ్ఱ
కలువ, చూర్ణకము*: చూ, సహస్రప్రతమ. 1-౧౨-(౧);
2. ప్రియముచే కుక్కురియ్యఁబడిన పేరు: చూ, సేవగి 2.

చెంగలువచెచ్చెలి, ద్వ. వి. చంద్రుడు. అం. భా. ప్ర. 117:
చూ, హిమాలయపు.

చెంగల్వ, చూ, రూ - చెంగలువ. 1.

చెంగల్వకోట్టు, తె. వి. రూ-చెంగలికోట్టు*: చూ, పారిభాష్యము.

చెంగావి, దే. వి. (చెన్ను + కావి) ఎఱ్ఱవాడువర్ణము: చూ,
వర్ణము. 6-౪. (౯).

చెంగు, దే. వి. 1. వాద్యవిశేషము: చూ, వీణ. 1-౪౬-(౧);

2. చెఱఁగు: చూ, మైజాటు; 3. వెనుకకుఁ జెక్కుకొనెడి

దోవతికొంగు. అం. భా. ద్వ. 158: చూ, వలి. 2; అ. క్రి.

4. భేదమగు. అం. భా. తృ. 85: చూ, వేలువడు; 5.

తొలఁగు: చూ, విరియు. 5; 6: చూ, వెనుదీయు. 1. తె.

1, అ. 79.

చెంచెడము, దే. వి: చూ, రూ - చెంచడము.

చెంచెక, వై. వి. శబరకాంత: చూ, శ్రీ.

చెంచెడము, దే. వి. రూ - చెంచెడము. ఒకానొక దేగ: చూ, శ్రీనము.

చెంచలి, దే. వి. చెంచలికార, కుటుంజము *: చూ, వన వాస్తుకము.

చెంచు, వై. వి. 1. = చుందరి. గంధమూషికము అంధ్ర. వ. 5-24: చూ, మూషికము; 2. = చంచళ. శబరము: చూ, వ్యాధుడు. 1.

చెంచువాడు, ద్వ. వి. శబరము: చూ, వ్యాధుడు. 1.

చెండాడు, దే. స. క్రి. (చెండి + ఆడు) ఖండించు: చూ, నెలగు.

చెండి, వై. వి. = చండికా. గౌరి: చూ, పార్వతి. 1.

చెండు, దే. వి. 1. కందుకము: చూ, బంతి. 3; 2. పూలబంతి: చూ, పూబంతి; 3: చూ, బాలక్రిడ: స. క్రి. 4. ఖండించు: చూ, నెలగు.

చెండుదానిమ్మ, ద్వ. వి. కాయలరేక పూవులమాత్రము చెండు వలె బూచెడి యొకరకము దానిమ్మ *: చూ, దానిమ్మ (నోటివెంట కారెడు రక్తము కట్టను.)

చెండుబెండాడు, దే. స. క్రి. (చెండుబెండు + ఆడు) ఖండించు. రాఘ. 8, ఆ. 72: చూ. నెలగు.

చెండుబెండాడు, జా. ఖండించుట, బంతితో, బెండుతో నాడుట. "ఉ. ఈడికళక్తి నంగ బగతీశ్వరు వైనికులల్ల చెండ్లుబెం డాడగ," కళా. 8, ఆ. 58.

చెంత, దే. వి. చేరువ: చూ, సమీపము. 1.

చెందమ్మి, దే. వి. (చెన్ను + తమ్మి) ఎఱ్ఱతామర, కోకనదము: చూ, సహస్రవక్త్రము. 1-3.

చెందామర, (చెన్ను + తామర) — వై. —

చెందిరము, వై. వి. 1. = సిందూరము. రూ-చెంద్రము-చెందిరిక. చెంద్రము-చెంద్రము-చంద్రము-చందూరము: చూ, సిందూరము. 1; 2. అగ్నిశిఖము: చూ, వహ్నిశిఖము. 1.

చెందిరిక, దే. వి. రూ-చెంద్రిక. 1. కమ్మపైదుద్దు. స్వా. 5, ఆ. 58: చూ, భూషణము. 2. రా-(౧౪): వై. వి. 2. = సిందూరము. కుసుంభపుష్పము: చూ, వహ్నిశిఖము. 2; 3. కుసుంభవర్ణము. వసు. 5, ఆ. 81: చూ, చర్మము. 6-౪.(౮.)

చెండు, దే. స. క్రి. 1. పొందు: చూ, ప్రాపించు; ఆ. క్రి. 2. కలుగు: చూ, పుట్టు. 2.

చెండుప్పు, ద్వ. వి. = సింధు. (చెండు + ఉప్పు) ఇండుప్పు, వైంధవము: చూ, లవణము. 1.

చెందొగ, దే. వి. (చెన్ను + తొగ) ఎఱ్ఱగలవ, హల్లకము. రూ-చెందొవ: చూ, సహస్రవక్త్రము. 1-౧౨-(౧).

చెందొవ, దే. వి. — వై. —

చెంద్రము, వై. వి. = సిందూరము: చూ, రూ-చెందిరము. (వృత్తియం దంత్యవర్ణతోవసము. చెంద్రకావి ము.)

చెంద్రవంతలు, వై. వి. ౪. = చంద్రవక్త్ర చెంద్రవంత లను వడ్లు: చూ, దావ్యము.

చెంద్రిక, చూ, రూ-చెందిరిక. (కమ్మపైదుద్దు. — విజ. 3, ఆ. 142; కుసుంభపుష్పము. — వసు. 5, ఆ. 74; కుసుంభపుష్పము. — స్వా. 5, ఆ. 68.)

చెంద్రిమ, వై. వి. = సిందూరము: చూ, రూ-చెందిరము.

చెంద్రిమము, వై. వి. = — వై. —

చెంప, దే. వి. రూ-చెరవ. కపోలము: చూ, లెంప. 2; 2. లెంప: చూ, పార్వము. 2.

చెంపకల్లి, దే. వి. శ్రీభూషావిశేషము: చూ, భూషణము. 2.-౮-(౧౪).

చెంపకాయ, దే. వి: చూ, లెంపకాయ.

చెంపకొప్పు, దే. వి. ప్రక్క-కొఱగించివేసిన కొప్పు: చూ, వేసలి.

చెంపదెబ్బ, దే. వి: చూ, చెంపకాయ.

చెంపనరులు, ద్వ. వి. బ. శ్రీకర్ణభూషావిశేషము: చూ, భూషణము. 2.-౮-(౧౪).

చెంబట్టిక, వా. వి. ఏరుగడము. "శిశువు ఉయ్యాలలో చెంబట్టిక వెళ్ళినాడు." చూ, మలము. 1. (గోదావరి, విశాఖమండల ప్రాంతములలో వాడుక.)

చెంబట్టికి, వా. వి. — వై. — "చెంబట్టికి తీయుము."

చెంబడివాడు, వా. వి. నావికుడు: చూ, సరగు.

చెంబు, వై. వి. = శుల్ప. రాగి మొదలైన వానితో జేసిన చిన్న నోరుగల చిన్న పాత్రము: చూ, పాత్రము. 6.

చెంబుతల, ద్వ. వి. బట్టగట్టినతల: చూ, బట్టతల.

చెకచెకలాడు, దే. స. క్రి. సంతోషముతో చెలరేగు,

చెకడా, వై. వి. = శకట, సరకులుతెచ్చెడి రెండెగ్గబండి: చూ, శకటము. 1.

చెకవికలాడు, దే. స. క్రి. తొందరపెట్టు. సా. 1, ఆ. 74: చూ, బాదించు.

చెకము, దే. వి. వక్త్రము మొదటిబద్దె: చూ, వస్తి. 1.

చెకముకి, దే. వి. రూ-చెకముకి. నిప్పు కలుగుటకై యొక రకము తాతితో దాకించెడి యుక్కు-తునుక: చూ, (స్థూలో ప్పుము. 1-2.) (రత్నములు. 1-౧౨-(౧)).

చెకముకి, — వై. —

చెకముకితాయి, — వై. —

చెక్క, వై. వి. 1. మ్రాను లోపగువాని పలుచని ఖండము: చూ, శకలము. 4; 2. = త్వక్కు: చూ, తోలు. 1; 3. దారుభేదము: చూ, గడు; 4. = శకల. తునుక: చూ, శకలము. 4; 5. పూగభాగము: చూ, పోల; 6: చూ, చెక్క-తాపి.

చెక్క-కొణుజా, ద్వ. వి. పశువులమేని రక్తము: బీల్చెడి యొక రకము పిడుఱ: చూ, బుడ్డపిడుగు.

చెక్క-కొణుదురు, ద్వ. వి. — వై. —

చెక్క-చెట్టు, ద్వ. వి. ఎఱ్ఱచాయవేయుట కుపయోగించెడు చెక్క-గల యొకానొక చెట్టు: చూ, వృక్షము.

చెక్కడము, దే. వి. (రత్నములను) పొదుగుట. చెక్క: చూ, చెరువు. 1.

చెక్కుతాపి, వై. వి. బేలుదారి గోడ మొదలగు వానిమీద పూనిన గాఢము జాచి మట్టపఱచెడి వీలైన వీరియమర్చిన గుండ్ర నిడుపు జేసెడు చిన్నపలక. చెక్కిరూ-చెక్కు, తాపి. రూ.తాపి.

చెక్కుపిడుఱ, ద్వ. వి: చూ, చెక్కుకొలుజు.

చెక్కి, వై. వి. = శంఖ. రూ - చెక్కిలి - చెక్కుకపోలము : చూ, లెంప. 2.

చెక్కియము, దే. వి. రూ - చెక్కిము. 1. ఎముకలతోని నెయ్యి: చూ, స్నేహము. ౩—౨౨; 2. మ స్తిష్కము: చూ, మెదడు.

చెక్కిలి, వై. వి. = శంఖ: చూ, రూ - చెక్కి. (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము) (దీనికి ఉపమానములు.—అర్దము, కర్పూరము, చంద్రశకలము.)

చెక్కు, దే. వి. 1: చూ, చెక్కుతాపి; 2: చూ, చెక్కుడము. రా. వి. 2, ఆ. 39; 3. గడ్డితోగూడిన మట్టిపెల్ల: చూ, భూమి. 1; 4. సొమ్ముతెచ్చుటకు అడ్డాపత్రక: చూ, హుండ్ల; వై. వి. 5. = శంఖ: చూ, రూ - చెక్కిలి; దే. స. క్రి. 8. ఖచించు, (రత్నములను) పొడుగు: చూ, వారు. 1; 7. చెక్కులుచేయు (వై. ఆని కొ. దఱు.)

చెక్కు చెమర్చుకుండుట, జా. కనుగొందకుండుట. “ఎలతుమ్మెదలు చెక్కు చెమరింపకున్నవా చిగురుబోడి” విజ. 4, ఆ. 62; “జయాంగనానంగమంబును బొసంగియుఁ జెక్కు చెమర్చుక యక్కురువీరుండు.” విజ. 3, ఆ. 160.

చెక్కు చెమర్చు, ద్వ. వి: చూ, శ్రమము. 1.

చెక్కుటద్దము, వై. వి. అర్దమువంటి కపోలము, వై. 8, ఆ. 108: చూ, లెంప. 2.

చెక్కుడుపాఱ, ద్వ. వి: చూ, కోలుకుపాఱ.

చెక్కులు, ఆం. 1: చూ, చుంబనస్థానములు; 2: చూ, కళాస్థానములు.

చెక్కిము, దే. వి: చూ, రూ - చెక్కియము.

చెచ్చెర, దే. ద్ర. క్రి. విజ. 1. శీఘ్రముగ: చూ, వేగము. 3; 2: చూ, సులభము.

చెట్టి, వై. వి. 1. = చేష్టా. కీడు: చూ, హాని. 2; 2. చేయి: చూ, హస్తము; 3. ఆపద: చూ, విపత్తు; విజ. 4. దుష్టుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.

చెట్టుపెక్కుము, ద్వ. వి. ఒత్తెడువీల్లి. సాంబ. తిర్య. 12: చూ, మార్జాలము.

చెట్టపట్టు, దే. వి. (చెట్ట + పట్టు) 1. పెండ్లి: చూ, వివాహము; స. క్రి. 2: చూ, వివాహము; స. క్రి. 2: చూ, పెండ్లియారు.

చెట్టు, దే. వి. 1: చూ, వృక్షము; 2. గుల్మము: చూ, పొద. 2; 3. ఓషధి: చూ, వృక్షము.

చెట్టుగొట్టి వైవేసికొనుట, జా. వ్యర్థముగా బాధ తెచ్చికొనుట. చెట్టుగట్టుట, చెట్టపాలు నేయుట. జా. కష్టపెట్టుట. “నీ. అతనినే చెట్టుగట్టితి వీతఁ డేదోట లంకించుకొనియె నలంఘ్యమయిన” కళా. 3, ఆ. 254.

చెట్టుఁద్రమ్మరి, దే. వి. (చెట్ట + త్రమ్మరి) వృక్షచరము. అచ్చ. యు. కాం. 177: చూ, వానరము.

చెట్టుగట్టు, దే. ఆ. క్రి. (చెట్ట + కట్టు) చెట్టుగా నేర్పడు.

చెట్టుచెడుకాలమునకుఁ గుక్కమూతిపించె, తో. ఉదా.—“చెట్టు చెడుకాలమునకుఁ గుక్కమూతిపించె యన్నట్లు చేటుకాలంబు కడునికటాటైన వీని కీ దుష్పద్ధి ఘట్టెఁగఁబోయెను.” (నీతి చంద్రిక - విగ్రహము.)

చెట్టునట్టు, దే. వి: చూ, చెడుఁద్రమ్మరి.

చెట్టుప, దే. వి. రూ - చట్టుప: చూ, జెక్కు. 1.

చెట్టుపడు, ద్వ. ఆ. క్రి: చూ, స్తంభించు.

చెట్టుమొదలు, ద్వ. వి. అంఘ్రినామము: చూ, వేరు. 1.

చెట్టొక పిట్టయగుట, జా. చెల్లాచెరుగుట. “నీ. తరుణి సినడలతో నరిరాకె యంచలు చెట్టొకపిట్టయై చెదరిపాకె.” (కవిచకోర చంద్రోదయము); “ఓ, చెట్టొక పిట్టయై చనిరి సేనలవారలు.” (శశిరేఖ నాటకము.)

చెట్లకట్టియ, వై. వి. = శత. మూర్ఖుడు, కోపి: చూ, రూ - చిట్లకట్టియ (దేశ్యమని శ. ర.)

చెట్లకట్టె, వై. వి. = శత. — వై. —

చెట్లకరివి, దే. వి. దుష్టుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.

చెట్లపాలై గట్లపాలై, జా. చెల్లాచెరులై. “వారు చెట్లపాలై గట్లపాలై బోవఁజొచ్చిరి.” (ధర్మజరాజనూయము.)

చెడగరము, దే. విజ. 1. క్రూరము: చూ, రౌరవము. 2; 2.

క్రూరుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.

చెడనాడు, దే. స. క్రి. (చెడన్ + అడు) ఆడిపోసికొను: చూ, నిండించు.

చెడనివాడు, దే. వి. స్థిరుడు: చూ, సదాకనుడు.

చెడపు, వా. వి. అదనము, హెచ్చు.

చెడిది, దే. వి. 1. అశుభము: చూ, హాని. 2; 2. ఆపద: చూ, విపత్తు.

చెడివ, దే. వి. (చెడిన్ + అవ) రూ - చెడిపె: చూ, అంకులాడి.

చెడిపె, — వై. —

చెడి, వై. వి. = చండాకక. రూ - చెడ్డి. చల్లడము: చూ, గుడిగి: (చూ, వత్తము. 1—౯—(౯).)

చెడు, దే. ఆ. క్రి. 1: చూ, నశించు; 2. కొల్లపోవు: చూ, వణివోవు; 3. కనఁబడకపోవు: చూ, వమ్మువోవు.

చెడుకంపు, దే. వి. పూతిగంధము: చూ, వాసన. 1—౪.

చెడుగఁడు, దే. వి. (చెడుగు + అడు) క్రూరుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.

చెడుగు, దే. వి. 1. అశుభకార్యము: చూ, హాని. 2; 2. ధూర్జుడు, కుజనుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2; విజ. 3. దుష్టురాలు, కుత్తిశత్రు (అని కొందఱు): చూ, శ్రీ. 1—౪౯: 1—౪౯—(౨). 4. క్రూరము: చూ, రౌరవము. 2.

చెడుగుడు, వా. వి: చూ, రూ - చిడుగుడు.

చెడుజాతి, వా. వి: చూ, అదృశ్యము.

చెడుకలఁపు, దే. వి: చూ, దుర్గుణము.

చెడుదుమ్ము, దే. వి: చూ, కరణము. 4.

చెడువ్రత్తి, దే. వి: చూ, అదవివ్రత్తి.

చెడ్డ. వై. వి. 1. = చెడ్డ. రూ - చెడ్డ. కీడు : చూ, హాని.
2; 2. అవద : చూ, వివక్ష; విజ. 3; చూ, దుష్టము.

“చెడ్డవని.”

చెడ్డకొయ్యలి, ద్వ. వి. కులట : చూ, అంకులాడి.

చెడ్డని, ద్వ. వి. కానివని : చూ, వ్యక్తము. 2.

చెడ్డమాట, ద్వ. వి. చెడ్డవటకు : చూ, శబ్దము. 2—౪.

చెడ్డయిల్లు, ద్వ. వి. కాగరము : చూ, నడనము. 1.

చెడ్డీ, దే. వి. : చూ, రూ - చెడ్డీ;

చెడ్డీ, దే. వి. — వై. —

చెడ్డు, దే. న. క్రి. తొడచటచు.

చెణగరము, దే. వి. : చూ, వ్యాధుడు. 2.

చెణుకు, దే. వి. అల్పము : చూ, స్వల్పము.

చెరురు, వై. వి. = చాతర్యము : చూ, సామర్థ్యము. 1.

చెత్త, దే. వి. 1. తుక్కు : చూ, పెంట. 1; 2. గడ్డి : చూ, తృణము. 1.

చెవి, వై. వి. పుట్టపెట్టు చీమ, శిడిలి. తెల్లని చీమలగుంపు
(అనికొండలు : చూ, పిటిలి (రూ - చెవి.)

చెదపురుగు, ద్వ. వి. — వై. —

చెదరబడు, ద్వ. అ. క్రి. (చెదరన్ + వడు) పీటిబొట్టు లోనగు
నవి యెగిరిపడు : చూ, వెలివిరియు.

చెదరు, దే. వి. 1. చెదరుట, నిటిబొట్టు లోనగునవి యెగిరి
పడుట; 2. కలఁత : చూ, సంకాపము; అ. క్రి. 3; చూ,
చెదరబడు; 4. చూ, అభలపడు.

చెదలు, వై. వి. = శిధిలి : చూ, రూ - చెద.

చెదపట్టు, ద్వ. అ. క్రి. (చెదలు + పట్టు) చెదలుపట్టు.

చెదరము, దే. వి. 1. తృణలేశము : చూ, పెంట. 1; 2. గడ్డి :
చూ, తృణము. 1.

చెనగి, దే. వి. రూ - చెన్నంగి - చెన్నగి. 1. పొట్టిచెంకాయ
చెట్టు, అంకుడుకము : చూ, స్కంధఫలము. 1—౧; 2.
2. దాన్యవిశేషము. హంస, 4, అ. 128; చూ, దాన్యము.

చెనటి, దే. విజ. రూ - చెన్నటి. 1. కుఱినుడు : చూ,
వ్యాధుడు. 2; 2. కుత్తితము : చూ, హీనము. 1; 3. వమ్ము :
చూ, వ్యర్థము; 4. చూ, శూన్యము. 1; 5. అల్పము : చూ,
స్వల్పము.

చెనక, దే. వి. 1. ఎదిరించుట, కలపాటు : చూ, లూటీ
4; 2. తాకుట. పాండు. 3, అ. 27; చూ, స్పర్శము.
1; 3. (గోటి) నొక్కు : చూ, నఖక్షతము; న. క్రి.
4. ఎదిరించు : చూ, ప్రతిఘటించు; 5. తాకు : చూ,
స్పృశించు.

చెనయు, దే. న. క్రి. 1. ఎదిరించు : చూ, ప్రతిఘటించు;
2. తాకు : చూ, స్పృశించు; 3. చూ, స్పృశించు.

చెనువరి, దే. విజ. గ్రామ్యము (మాట) : చూ, శబ్దము. 2—౪

చెన్నంగి, దే. వి. : చూ, రూ - చెనగి.

చెన్నగి, — వై. —

చెన్నటి, దే. వి. : చూ, రూ - చెనటి.

చెన్నటిపోవు, దే. అ. క్రి. (చెన్నటి + పోవు) : చూ,
వ్యర్థము.

చెన్నచెర్ల, దే. వి. తరిగొట్టు : చూ, హాలిని; 2. వెన్న
పెడురుకూర : చూ, హాలిని.

చెన్నచెఱుకు, — వై. —

చెన్ను, దే. వి. 1. కాంతి. ఆం. భా. ప్ర. 80; చూ, వెలుగురు.

1; 2. రీతి : చూ, విధము. 1; 3. అందము. స్వా. 5, అ. 70,
ఋష. వేం. 4, అ. 548; చూ, సౌందర్యము; 4. మంజు
లము. ఆంధ్ర. సం. మా. 52; చూ, హృదయము.

చెన్నుడు, దే. విజ. అందగాడు : చూ, సౌందర్యవంతుడు.

చెప్పకచెప్పెడు, జా. ఒకరు చెప్పక తెలియబడుట. “చ.
ప్రాయపుం, జీటుతనంబు మీ మొగము చెప్పకచెప్పెడు
నద్దరయ్య.” స్వా. 1, అ. 73.

చెపాయించు, రా. అ. క్రి. లేచిపోవు, పాటిపోవు : చూ, సహక
రించు.

చెప్ప, దే. వి. 1: చూ, పాడుక; న. క్రి. 2. అను : చూ, శబ్దించు.
1—౧౮. (దీనికిఁ బ్రార్థనాద్యర్థమునందు ద్విత్వము వికల్ప
ముగ లోపించును. చెప్పును, చెప్పుడు లోనగునవి.)

చెప్పట, దే. వి. అనుట : చూ, ప్రస్తావము. 2.

చెప్పటట్టు, దే. వి. రూ - చెప్పుటట్టు : (సం. వ.) — ఈ క్షి
ప్రియము, ఉపనక్తిము, కాంక్షిప్రియము, కాకాండము,
గోరావది, చర్మారము.* (పిచ్చికుక్క కాటు విషము
హరించును.)

చెప్పుడుమాట, దే. వి. నిదేశము, ఒకరు చెప్పనట్టి మాట :
చూ, శబ్దము. 2—౫౦.

చెప్పుకట్టు, దే. వి. : చూ, రూ - చెప్పుటట్టు*.

చెప్పవారు, దే. వి. : చూ, వక్త. 1.

చెమట, వై. వి. = శ్రమ. రూ - చెమర - చెమరు - చెమట :
చూ, స్వేదము. 1. (దేశ్యమని శ. ర.)

చెమటకాయ, ద్వ. వి. ఎంపవేడిమిచేత దేహమునందుగలిగెడు
చిన్నగుల్ల : చూ, చెమరకాయ.

చెమటగొట్టు, దే. విజ. చెమట పట్టినవారు : చెమరుబోతు.

చెమటపట్టు, దే. అ. క్రి. ఆవిరిల్లు, చెమటపోయి, చెమరించు.
రూ - చెమరుడు - చెమర్చు - చెమ్మరించు.

చెమటపోయి, — వై. —

చెమటియావు, దే. వి. చిత్రగవము. రూ - చేమటియావు.

ఆం. భా. ద్వి. 288; చూ, దేనువు

చెమర. వై. వి. = శ్రమ : చూ, రూ - చెమట.

చెమరకాయ, దే. వి. : చూ, రూ - చెమటకాయ.

చెమరించు, దే. అ. క్రి. : చూ, చెమటపట్టు. పా. 2, అ. 9.

చెమరు, వై. వి. 1. = శ్రమ : చూ, రూ - చెమర. పాండు. 5,
అ. 201 (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము); 2. = సింహంధః :
చూ, చెమురు. 1; 3. చూ, రూ - చెమరుగాకి.

చెమరుగాకి, దే. వి. రూ - చెమర్గాకి : చూ, వాయునము. 1.

చెమరుబోతు, దే. విజ. : చూ, చెమటగొట్టు.

చెమరుడు, దే. అ. క్రి. రూ - చెమర్చు. 1: చూ, చెమటపట్టు;

2. చెమ్మగిల్లు : చూ, పదనుకొను.

చెమర్గాకి, దే. వి. : చూ, రూ - చెమరుగాకి.

చెమర్చు, దే. అ. క్రి. : చూ, రూ - చెమరుచు.

చెలవనచేట, దే. విజ. 1: చూ, నాశకుడు. జై. 4, ఆ.
 69; 2: చూ, నాశకురాలు: చూ, త్రి. 1—౫౦; జై. 4, ఆ.
 69; 3: చూ, రూ - చెరపంజాట. అం. భా. తృ. వి. 6.
 చెలవు, దే. వి. 1. కీడు: చూ, హాని. 2: ప్రే. 2: చూ,
 చెలదు. 1-2.
 చెలపోవు, దే. అ. క్రి: చూ, వాలాయంచు.
 చెలబడ్డవాడు, దే. విజ: చూ, బందెకాడు.
 చెలమ, దే. వి: చూ, రూ - చెరను.
 చెలలాట, దే. వి: చూ, విహారము. 1.
 చెలవడు, దే. అ. క్రి: చూ, చెలపోవు.
 చెలసాల, వై. వి: చూ, బంధనాలయము.
 చెటి, దే. వి. 1: చూ, రూ - చెరి. 1; అన్య. 2: చూ, రూ -
 చెరి. 2; 3: ఒక్కొక్కనికి: చెలుక.
 చెటినగము, వా. వి. పెరస్పరము నమభాగము.
 చెలుక, దే. అన్య: చూ, చెటి. 3.
 చెలుకు, దే. వి: చూ, రూ - చెలుకు.
 చెలుకుపందెము, వా. వి. పన్నిదములలోని భేదము: చూ,
 న్యవహారము. 4.
 చెలుచువాడు, దే. విజ: చూ, నాశకుడు.
 చెలువరి, (చెలువు + అరి) —పై—
 చెలువు, దే. వి. 1. కీడు. భంగము (అని కొందఱు): చూ,
 హాని. 2: ప్రే. 2: చూ, చెలుచు.
 చెలుము, దే. స. క్రి: చూ, తాచు.
 చెలువు, దే. వి. 1. తటాకము: చూ, సరస్సు. 1; 2. సత్రము:
 చూ, సదనము. 1.
 చెలగు, దే. అ. క్రి. 1. ఒప్పు: చూ, నమ్మతించు; 2. అందు:
 చూ, వికసించు; 3. అంగవించు: చూ, యత్నించు; 4. ఉగ్గ
 డించు: చూ, శబ్దించు. 1—౧౮; 5. బొబ్బరించు. జై. 7,
 ఆ. 32: చూ, వదించు: 6. అందారు: చూ, ప్రకాశించు;
 7: చూ, సంతోషించు.
 చెలది, దే. వి: చూ, చెంగము. కళా. 3, ఆ. 83.
 చెలదితెర, ద్వ. వి. సాలెపురుగు నేసినతెర: చూ,
 సాలెగూడు.
 చెలదిబల్లి, వై. వి: చూ, చెలగము, వేం. అం. 95.
 చెలక, దే. వి. రూ - చెలిక - చెల్కు. 1. క్షేత్రము: చూ, భూమి
 1; 2. టీటివేల: చూ, భూమి. 1—౭౦; 3. పెరిమడి: చూ,
 భూమి. 1—౪౨.
 చెలగము, వై. వి. = శలక: చూ, సాలెపురుగు.
 చెలగాటము, దే. వి: చూ, విహారము. 1.
 చెలగు, దే. స. క్రి. ఖండించు: చూ, నెలగు.
 చెలి, దే. వి. రూ - చెలిది - చెల్లి. 1. తృగ్గతవ్యాధి: చూ
 రోగము. 1; 2. మేహరోగము: చూ, రోగము. 1.
 చెలమ, దే. వి. ఎండిపోయిన యేలు రోగనగు వనియందు నీటి
 కొఱకు క్రవ్వెడు వల్లము: చూ, సరస్సు. 1—౧౫—(౮).
 చెలయు, దే. అ. క్రి. 1: చూ, విజృంభించు; స, క్రి. 2. రూ -
 చెలవు - చెలయు: చూ, వివరు. 8.
 చెలరేలు, దే. అ. క్రి. (చెలగు + రేగు) —పై—

చెలవు, దే. స. క్రి: చూ, చెలయు. 2.
 చెలామణి, వా. వి. చెల్లుబాది.
 చెలి, దే. వి. 1. ఆడుది: చూ, త్రి: విజ. 2. రూ - చెలి
 కత్తియ - చెలికత్తె - చెలిమికత్తియ - చెలిమికత్తె, నఖి: చూ,
 త్రి. 1—౮౮; 3. రూ - చెలికాడు - చెలిమరి -
 చెలువుడు, హితుడు: చూ, స్నేహితుడు. 2; అం. 4.
 (సుహృదులు): చూ, రాజ్యాంగములు.
 చెలిక, దే. వి: చూ, రూ - చెలక.
 చెలికత్తియ, ద్వ. వి. రూ - చెలికత్తె. 1: చూ, రూ - చెలి. 2;
 అం. 2: చూ, దూతీచతుష్టయము. (స్వార్థమున కత్తియ -
 కత్తె.)
 చెలికత్తె, —పై—
 చెలికవెలుగు, దే. వి: చూ, వెలమనంది *.
 చెలికాడు, దే. విజ: చూ, స్నేహితుడు. 2. (స్వార్థమున
 కాడు.)
 చెలికారము, దే. వి: చూ, స్నేహము. 1.
 చెలికె, దే. వి. పరిగనేరిన పొలము: చూ, భూమి. 1—౪౪.
 చెలిది, దే. వి: చూ, రూ - చెలిది.
 చెలివి, దే. వి: చూ, లెంప. 2.
 చెలిమరి, దే. విజ. (చెలిమి + అరి): చూ, స్నేహితుడు;
 2. నఖి: చూ, చెలి. 2.
 చెలిమి, దే. వి. రూ - చెలికారము - చెల్వి. ప్రేమము, మిత్ర
 భావము (అని కొందఱు): చూ, స్నేహము. 1. ౨.
 చెలిమికత్తియ, ద్వ. విజ: చూ, రూ - చెలికత్తియ. (ఇట్లు
 రూ - చెలిమికత్తె).
 చెలిమికాడు, దే. విజ: చూ, చెలికాడు.
 చెలిమిచుక్క, ద్వ. వి. అనూరాధానక్షత్రము, దోరణపుసాటి,
 రిక్క: చూ, రిక్క. 1-౧౭.
 చెలిమిడి, దే. వి: చూ, జలతంత్రీయము *.
 చెలిమినె తేదు మేపింపవచ్చునగాని బలిమిం బాట ద్రాగింప
 లేము, రో. ఉదా.—“చెలిమిమై తేదు మేపింపవచ్చునగాని
 బలిమిమై బాట ద్రావింపరాదు అను రోకోక్తి వినలేదా.”
 (నీతిచంద్రిక - విగ్రహము).
 చెలియ, దే. వి. 1. ఆడుది: చూ, త్రి. 2. నఖి: చూ, త్రి.
 చెలియలికట్ట, దే. వి. సముద్రపుగట్టు, వేల: చూ, రోధస్సు.
 చెలియలు, దే. వి. రూ - చెల్లియలు - చెల్లెలు - చెల్లె -
 చెలెలు. చిన్నబోదరి: చూ, సహోదరి.
 చెలవ, దే. వి. (చెలవు + అ) - రూ చెల్య. 1. అందముగల
 ఆడుది: చూ, త్రి. 1—౨౪౦; 2. ఆడుది: చూ, త్రి. 1.
 చెలవము, దే. వి. 1. కాంతి: చూ, వెలుతురు. 1; 2. అందము:
 చూ, సౌందర్యము. (రూ - చెలవు - చెల్య.)
 చెలవు, దే. వి. 1-2. —పై—; 3. రూ - చెల్య. మంజులము
 అంధ్ర, సం. మా. 52: చూ, హృద్యము.
 చెలువుడు, దే. వి. 1. ధవుడు. అం. భా. ద్వ. 115: చూ,
 భర్త. 1; 2: చూ, విజుడు; 3. సుందరపురుషుడు: చూ,
 సౌందర్యవంతుడు; 4. ప్రియుడు. కళా. 1, ఆ. 174:
 చూ, స్నేహితుడు. 1.

చెల్, వా. వి. బండితోలుకు లోనగువానియందగు ననుకరణము: చూ, హూహూ.

చెల్ల, దే. వి: చూ, రూ-చెలక.

చెల్ల, దే. స. క్రి: చూ, రూ-చెలగు.

చెల్లి, దే. వి: చూ, రూ-చెలిది.

చెల్లి, దే. వి: చూ, రూ-చెలిమి.

చెల్ల, దే. ద్వి. బిత్తరకము, సంతాపమును దెలుపునది: చూ, సంతాపము.

చెల్లబో, దే. అవ్య. (చెల్లన్ + బో) — పై. —

చెల్లచెదరు, దే. విజ. (చెదరు + చెదరు) రూ-చెల్లచెదరు. మిక్కిలి చెదరినది: చూ, యథాయథా.

చెల్లచెదరు, — పై. —

చెల్లించు, దే. స. క్రి. అం. భా. త్వు. 124: చూ, అచ్చు. 23.

చెల్లించు, దే. వి: చూ, రూ-చెల్లించు- చెల్లె.

చెల్లించు, — పై. —

చెల్ల, దే. వి. 1. బాకిదారు యిచ్చిన సొమ్మును తనబాకివ్రతము వెనుక తట్టున వ్రాయు జను: చూ, వసూలు; విజ. 2. చేరినది “చెల్లరూపాయిలు ముప్పది”; అ. క్రి. 3. చచ్చు: చూ, సమయము; 4. వెచ్చపై తీటు: అయిపోవు. రూ-బిపోవు; 5. కడచు: చూ, సను. 3; 6. కొనసాగు. జై. 6, అ. 46: చూ, నిద్రించు; 7. తగు, యుక్తమగు; చూ, సరిపడు. 2; 8. శక్యమగు: చూ, వసపోవు; 9. దీర్ఘమగు: చూ, సాగు. 2; 10. చేరు. “నాకు రూకలు చెల్లెను.”: చూ, జేరము.

చెల్లబడి, దే. వి. 1. అధికారము, ప్రాజాపత్యము: చూ, రసము. 1; విజ. 2. నిద్రించినది: చూ, రసము.

చెల్లె, దే. వి: చూ, రూ-చెల్లియ.

చెల్లెలికట్ట, దే. వి: చూ, రూ-చెల్లియలికట్ట.

చెల్లెలు, దే. వి: చూ, రూ-చెల్లియలు.

చెల్వ, దే. వి: చూ, రూ-చెలువ.

చెల్వ, దే. వి: చూ, రూ-చెలువు (కాంతి, అం. భా. పృ. 80: మంజులము- వేం. అం. 56.)

చెవల, వా. వి: చూ, చవల.

చెవాకు, ద్వ. వి: చూ, రూ-చెవియాకు.

చెవి, వై. వి. = శ్రవణ. 1. శ్రవణము: చూ, శ్రోత్రము. 2. రాట్నము లోనగుయంత్రముల యందుఁ గల తదవయవ విశేషము; 3. తాళపుచెవి: చూ, బీగము.

చెవికిచేడు, జా. వినుట కసహ్యమైనది. “చెవికిఁ జేడుగా నున్నను దనకుఁ దోచిన హితము నిశ్చుంకముగ వాకురీవ్వ వలయును.” (నీతిచంద్రిక-విగ్రహము.)

చెవితెలు, దే. వి. గట్టిమాయబోచలు: చూ, సూత్రము. 1-౧౪.

చెవికొణక, ద్వ. వి: చూ, కొనచెవి.

చెవిగఱుట, జా. రహస్యము చెప్పుట. “చేరువంజేరి యెవ్వరో చెవిగఱచెదరు.” (నీతిచంద్రిక.)

చెవిగూబ, ద్వ. వి: చెవిబొక్క, గూబ; (సం. పం.) — ఋష భము, కర్ణజాహము, కర్ణమూలము, కర్ణరంధ్రము (చెవి మొదలు అని కొందఱు.)

చెవిచొరుపాము, ద్వ. వి. కర్ణజలూక:చూ, సర్పము. 1-౪-(౪౧).

చెవిటి, ద్వ. విజ. (చెవి + అవిటి) చెవిటివాడు: చూ, బదిరుడు. చెవిటిమూగ, ద్వ. విజ. చెవుడును మూగతనమును గలవాడు: (సం. పం.) అనేడమూకుడు, ఏడమూకుడు: (చూ, బదిరుడు.)

చెవికమ్మె, ద్వ. వి. పోగులుంచుకొను తావు.

చెవిదోరనబెట్టు, ద్వ. స. క్రి. ఆలకించు: చూ, విను. 2.

చెవిబొక్క, ద్వ. వి: చూ, చెవిగూబ.

చెవియొగ్గు, ద్వ. స. క్రి: చూ, చెవిదోరనబెట్టు.

చెవినిల్లుగట్టుకొనుట, జా. తఱుచుగాఁజెప్పుట. “మేమెల్లఁ బలు దెలుగుఁఁ జెవినిల్లుకట్టుకొని బోలిన చూ చూటలు పాటిగాఁ గొనక.” (నీతిచంద్రిక-విగ్రహము.)

చెవి మొదలు, ద్వ. వి: చూ, చెవిగూబ.

చెవియాకు, ద్వ. వి. (చెవి + ఆకు) 1. చక్కాకు: చూ, చూషణము. 2; 2. తాటకము: (చూ, చమ్మ. 2.): చూ, భూషణము. 2.

చెవిలో సొంటికొమ్ముడుట, జా. “ఉ. మీ దొర మేమరాగ్రహ సమేతుడు సూర్యనుకుండు దేవతా, చూదన బాణవేగమున సొమ్ముసిలెం జెవిలోన సొంటికొ, మూచినవాడ వైతివె యమో యిటునంటివె భృత్యకృత్యముల్.” (రామాభ్యుదయము.)

చెవివాలఁజెట్టు, ద్వ. స. క్రి: చూ, చెవి దోరనబెట్టు.

చెవివేయుట, జా. చెప్పుట. “ఎప్పుటికప్పుడు మన చెవులవేసి చనుచుండవలయును.” (నీతిచంద్రిక-విగ్రహము.)

చెవుడు, వై. వి. = క్షేపణ: చెవులు వినని రోగము, చాది ర్యము: చూ, బదిరితము.

చెవుడువడు, వై. అ. క్రి. చెవుడుగఱచియగు: రూ-చెవుడుడు (పేరె-చెవుడువఱచు.)

చెవుడుపాటు, వై. వి. చెవుడువడుట, చెవిటితనము: చూ-చెవుడ్పాటు.

చెవుడ్పడు, వై. అ. క్రి: చూ, రూ-చెవుడువడు.

చెవుడ్పాటు, వై. వి: చూ, రూ-చెవుడుపాటు.

చెవులపిల్లి, వై. వి: చూ, చెవులపోతు

చెవులపూవులు, వై. వి. బ. కర్ణభూష. కళా. 7, అ. 66: చూ, భూషణము. 2.

చెవులపోతు, ద్వ. వి. కుండేలు: చూ, శశము.

చెవులుబట్టియాడించుట, జా. లోతువచేయుట. “భూవిభుండారంభ రహితుండైనవోఁ బగవారు తలమీఁది వానియనం జెవులు బట్టి యాడింతురు.” (రర్మజ రాజసూయము); “నిను గీతి సాహితీమో, హనవాలులు చెవులుబట్టి యాడింపంగా.” విజ. 1, అ. 156; “నీ. చిన్నప్రాయపు లేడిఁజెవులు పట్టాడించు గతినున్న దీ రామ కన్నుదోయి.” విట. 2, అ. 104.

చెవ్వ, దే. వి. శిశువులకు పుట్టినతోడనే కలుగు తెవులు, చెవ్వ కాయలు: చూ, రోగము. 1.

చెవ్వకాయలు, — పై. —

చెవ్వకు, ద్వ. వి: చూ, రూ-చెవియాకు 1-2; బ. 3. వ్యర్థోక్తులు. “అవ్యాకులు చెవ్వకులు ప్రేలుచున్నాఁడు.”: చూ, శబ్దము. 2-౩౫.

చెళ్ళ, వా. వి. చెంపదెబ్బరవ్వవి: చూ, హూహూ.

చే

చే, వై. అవ. 1. తృతీయావిభక్తియందు వచ్చు ప్రత్యయము: చే, చేత, తో, తోడ; వి. 2. = కయ. రూ. చెయ్యి-చేయి: చూ, హస్తము; 3: చూ. రూ.చేయి.

చేజాచియడుగుట, అం: చూ, అష్టకష్టములు.

చేత, వై. వి. = చేష్ట. 1. చేయి; 2. పని, కృత్యము. స్వా. 3, ఆ. 33: చూ, వ్యాపారము. 1: విజ. 3. కృత్రిమము. "చేతగట్టు."

చేతకాడు, ద్వ. విజ. క్రియావంతుడు. అచ్చ, ఆ, కాం. 33: చూ, సమర్థుడు.

చేతకాచితనము, వా. వి. అశక్తి: చూ, శక్తి. 1-౫.

చేతగట్టు, వై. వి. కృతకాద్రీ: చూ, పర్వతము.

చేతపెయ్యి, ద్వ. వి. చనిపోయిన పెయ్యియొక్కతోలును గట్టిపైకప్పి చూడయొకారముగ చేయఁబడిన కుత్తితరూపము: చూ, దేనువు.

చేతరాసి, వై. వి. = యరసి. రూ. చేతలాసి: చూ, శకుల చేరికము, దే. వి. రూ. చేతలికము. 1. వైరము: చూ, విరోధము. 1; 2. కీడు: చూ, హాని. 2.

చేతలికము, —పై.—

చేతలాసి, వై. వి. = చూ, చేతరాసి.

చేతిదొండ, ద్వ. వి. చేదుగలదొండ: చూ, దొండ.

చేతిదోన, దే. వి. చేదుగలదోన: చూ, హరివారికము 1-౫.

చేతినిరు, ద్వ. వి. తిక్తోదకము: చూ, నలిలము.

చేతిపాదువ, అం: చూ, చుల్లశాస్త్రము.

చేతిప్పచ్చ, దే. వి. తిక్తకాశింగి. (గాఢవిరేచనకారి, గర్భిణీ ప్రీతి కియ్యరాదు.): చూ, పుచ్చ.

చేతిపొట్ట, ద్వ. వి. వదలిక: చూ, పొట్ట.

చేతిపీఠ, దే. వి. చేదుగలపీఠ: చూ, పీఠ.

చేతియానుగు, దే. వి. చేతిపొఠా: చూ, పొఠ.

చేతిపొఠ, —పై.—

చేల్రాడు, దే. వి. (చేదు + త్రాడు) నీరు చేదునట్టి త్రాడు: చూ, సూత్రము. 1.

చేద, దే. వి. (చేదు + అ) నీరుతోడుపాత్రము. తొక్కెన: చూ, పాత్రము. 6. తొక్కెన. 4—౧౧.

చేదబావి, ద్వ. వి. నుయ్యి: చూ, సరస్సు. 1—౧౫. (రూ. చేదుడబావి.)

చేడు, దే. వి. 1: చూ, తిక్తము; 2. వికటగంధము. అం. తా. ప్ర. 107: చూ. వాసన. 1—౧౫; ఆ. క్రి.

3. ఆకర్షించు: చూ, రెమ్ము; అం. 4: చూ, రసములు.

చేదుమేపుట, తా. ఇష్టములేని పనిచేయించుట.

చేప, దే. వి. 1. రుషము: చూ, మత్స్యము. 1; 2. శుష్క-మత్స్యము: చూ, మత్స్యము. 1.

చేపనూనె, ద్వ. వి: చూ, స్నేహము. 2—౩.

చేపరాసి, ద్వ. వి. పీనరాశి: చూ, రాశి.

చేపలబట్టి, ద్వ. వి. కువేణి: చూ, వల. 1.

చేపు, దే. వి. 1. పాలద్రవము; ఆ. క్రి. 2. పాలుద్రవించు, "ఎగచేపు": చూ, ప్రవించు.

చేపుడు, దే. వి. చేపుట.

చేకట్టు, ద్వ. వి. బ. హస్తభూషావిశేషము, (ఇక్కడ మణి యొక యర్థము చేతికట్టు) వసు. 2. ఆ. 44: చూ, భూషణము. 2.

చేకత్తి, ద్వ. వి. కరవాలము, చేతికత్తి: చూ, రిప్పి. 2.—౧౭.

చేకము, దే. వి. వస్త్రముయొక్కదళ, బద్దె: చూ, పతే.

చేకానుక, ద్వ. వి. రాజులలోనగువారిని జూడఁబోవునపుడు కొనిపోయెడి యువహారము: చూ, సిద్ధు. 1—౪.

చేకులు, దే. ఆ. క్రి. రూ. చేకూలు, లభించు: చూ, సిద్ధించు.

చేకూడు, ద్వ. ఆ. క్రి. 1.—పై.—; ప్రే. 2. చేకూడు.

చేకూరు, దే. ఆ. క్రి: చూ, రూ. చేకులు.

చేకూలు, దే. ఆ. క్రి.—పై.—అం. తా. తృ. 89.

చేకొండ, దే. వి. రూ. చేకోటిది. క్షీరమోరట: చూ, మోరట, చేకొడివి. —పై.—

చేకొణుజ, దే. వి. శిథిలి, పచ్చరంగుగల చెవవురుగు: చూ, పిటిలిక.

చేకొణుగు, —పై.—

చేకొను, ద్వ. స. క్రి. 1. గ్రహించు: చూ, పుచ్చుకొను;

2. ఆవరించు: చూ, సంభాళించు; 3. గెలుచు: చూ,

జయించు; ప్రే. 4. చేకొలుపు.

చేకోక్తి, అం. అర్థాలంకారములతో నొకటి: లోకోక్తియన్వార్య గర్భానుగుట. తా.—"హముకాళ్లు పామె యెఱుంగును":

చూ, అలంకారములు. 3. (చేకోక్తి అని కొందఱు.)

చేగ, దే. వి. 1. రూ. చేప: చూ, సారము. 5: 2. దృఢము:

చూ, స్థిరము; 3. చాంగ: చూ, స్రవ.

చేగలమెకము, ద్వ. వి. (చే + కలమెకము) ఏనుగు: చూ, హస్త.

చేగలవాడు, ద్వ. వి. (చే + కలవాడు) శాపకలవాడు: చూ, వదాన్యుడు.

చేగోడి, దే. వి. (చే + కోడి) కోడివడ: చూ, భక్త్యము.

చేమురు, ద్వ. వి. నెయ్యి. సాంబ. మాస. 47: చూ, హవిస్సు. 2.

చేట, దే. వి. 1. చెరిగెడు సాధనము: చూ, శూర్పము;

2. కీడు: చూ, హాని. 2; అం. 3: చూ, చుల్లశాస్త్రము.

చేటకుడు, నం. వి. ఆ. పుం. 1. దాసుడు: చూ, సేవకడు;

2: చూ, నాయకరత్ననవివులు (నాయకనఖలు)

(రూ. చేటడు.)

చేటకొల్లారు, దే. వి. మూడు ప్రక్కలను చేరిక కట్టడముగల యిల్లు: చూ, నదనము. 1.

చేటగారి, వా. వి. నిష్పాదము: చూ, వాయువు. 1—౩౧.

చేటగోళ్లబోటి, ద్వ. వి. (చేటగోరు + బోటి) చుప్పనకా. అచ్చ-అర, కాం. 11: (చూ, శూర్పణఖ): చూ, రాక్షసి. 1.

చేటచెవులమెకము, ద్వ. వి. ఏనుగు: చూ, హస్త.

చేటచెవులవేలుపు, ద్వ. వి: చూ, వినాయకుడు. 1.

చేటచేటు, దే. వి. అడువారియొక్క యొకవిధమైన కోకకట్టు.

చేతపెయ్య. వా. వి: చూ, చేతపెయ్య.
 చేతిక్క, ద్వ. వి: కుమ్మరసారెచక్క, విశాఖనక్షత్రము:
 చూ, రిక్క. 1.
 చేతిక్కనెల, ద్వ. వి: వైశాఖమాసము: చూ, మాసము. 1.
 చేపినుందణి, ద్వ. వి: చూ, వినాయకుడు. 1.
 చేపనవతురిక్క, ద్వ. వి: చూ, చేతిరిక్క.
 చేపి, సం. వి. ఈ. త్రీ. = చేదె. 1. ఆడుది: చూ, త్రీ. 1; 2.
 పనికత్తె, తొత్తు: చూ, త్రీ. 1—౩౩.
 చేటిక, సం. వి. ఆ. త్రీ. = చేదె—వై.—; అం. 3: చూ,
 అవిసారిక.
 చేటు, వై. వి. 1 = చేస్తా. రూ - చేట్టాటు - చేడి - చేడిది, కీడు:
 చూ, హాని. 2; దే. వి. 2. ఆపద: చూ, విపత్తు;
 3. నాశము: చూ, రుక్ష.
 చేటుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. పనిపాడు: చూ, సమృద్ధుడు;
 విజ. 2. నికృష్టుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2: అం. 3: చూ,
 చేటకుడు: (చూ, నాయకనర్మనవిపులు - నాయకసములు.)
 చేటాటు, దే. వి. 1. అశుభము: చూ, హాని. 2; 2. ఆపద:
 చూ, విపత్తు. (రూ - చేట్టాటు.)
 చేట్టాటు, —వై.—
 చేట్టకొఅవి, దే. విజ: చూ, వ్యాధుడు. 2.
 చేడకుడు, సం. వి. అ. పుం. దాసుడు: చూ, సేవకుడు.
 చేడి, సం. వి. ఈ. త్రీ. 1. దాసి. తొత్తు: చూ, త్రీ. 1—౩౩;
 దే. వి. (1) అశుభము. కీడు: చూ, హాని. 2.
 చేడిక, సం. వి. ఆ. త్రీ. దానిన. తొత్తు: చూ, త్రీ. 1—౩౩.
 చేడిది, దే. వి. 1. అశుభము: చూ, హాని. 2; 2. ఆపద:
 చూ, విపత్తు.
 చేడియ, వై. వి. = చేటిక. రూ - చేదె. ఆడుది: చూ, త్రీ.
 1—౩౩.
 చేడుడు, సం. వి. అ. పుం. దాసుడు: చూ, సేవకుడు.
 చేదె, వై. వి. = చూ, రూ - చేడియ.
 చేడ్చుడు, ద్వ. అ. క్రి. 1. గానిట్లు: చూ, బాధపడు; 2. చలించు:
 చూ, సలించు.
 చేడ్చాటు, ద్వ. వి. చేడ్చుడుట, దాద, వ్యధ: చూ, శోకము. 2.
 చేత్, సం. అవ్య. పజెంతరము, అయితే. అట్టాయెనా, ఇటు
 పలెనైన.
 చేత, వై. అప: చూ. రూ. చే. 1.
 చేతకి, సం. వి. ఈ. త్రీ. కరక*: చూ, హరితకి.
 చేతన, సం. వి. ఆ. త్రీ. తెలివి: చూ, బుద్ధి.
 చేతనకి, సం. వి. ఈ. త్రీ: చూ, చేతకి*.
 చేతనము, సం. విజ. ప్రాణముకలది, జంతువు: చూ, ప్రాణి.
 చేతనరత్నములు, అం. బ్రహ్మ - క్షత్రియ-వైశ్య- శూద్ర-త్రీ-
 గృహ-వన-అశ్వ- గౌరత్నములు. (3).
 చేతముకు, ద్వ. వి. చిన్నతముకు, (చేతితుడుము అనియు):
 చూ, వీణ. 1-౨౦.
 చేతపులు, ద్వ. అ. క్రి. 1. లభించు: చూ, సిద్ధించు; 2. నష్టి
 పడు: చూ, వస్తువునోపు.
 చేతప్పు, సం. వి. న. న. మాననము, మది, మనసు: చూ,
 హృదయము.

చేతాడు, ద్వ. వి: చూ, సాహసము.
 చేతికట్ట, వై. వి: చూ, చేతము. 1.
 చేతివిడ్డ, ద్వ. వి. (చేయి + విడ్డ) పనివిడ్డ: చూ, శిశువు.
 చేతివట్టము, దే. వి. చేరినొమ్మ చండుగ.
 చేతివ్రాలు, ద్వ. వి. బి. (చేయి + వ్రాలు) రూ-చేవ్రాలు: చూ,
 సంతకము.
 చేతుకి, సం. వి. ఈ. త్రీ: చూ, రూ. చేతకి.
 చేతులప్పళించు, ద్వ. అ. క్రి. లోపఱు. అం, ఛా. తృ. 160:
 చూ, మస్తరించు.
 చేతులు, అం. (హస్తములు) 1. శరీరాంగముల తొనివి. (రెండు
 చేతులు): చూ, అంగము. 3; 2: చూ, నలకకస్తానములు;
 3: చూ, కళలుండుస్థలములు.
 చేతులుచేయపు, నోరుతినడు, లో. ఉనా. — “క. ఆడుగకయుం,
 దినదగువర, మిడు, సేనిహ్మారణంబు యాశ్వురదైవం
 బుకమిం చేయపు చేతులు, కురువను నోరనెడు చూతును
 దప్పగునే.” (కుచేలోపావ్యాసము.)
 చేతెడు, ద్వ. వి. హస్తప్రమాణము.
 చేతోదవుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, మన్మథుడు.
 చేత్రాడు, దే. వి. 1 నిష్కర్షణనష్టి త్రాడు: చూ, చూత్రము.
 1-౨౩; 2. మల్లయుద్ధాయుధము. అం, ఛా. ద్వి. 207: చూ,
 బాణము. 1: (చూ-మల్లకాత్తము.)
 చేదంక, ద్వ. వి. కయదంక: చూ, భూషణము. 2.
 చేదరెన్నము, వై. వి: చూ. చేతానుక. జె. 3, ఆ. 76.
 చేదస్తము, వై. వి. = చాంచనము. (చాన్ద్రమనియు వాడుక.)
 చేదాటము, అం. 1: చూ, హిందోళజవాషలు: (చూ, భాష. 1.):
 2: చూ, ఉక్కుజవాషలు: (చూ, భాష. 1.)
 చేపి, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, దేశములు. (చేదిదేశము. —
 చైద్యము, దాహలము.)
 చేదిరాజు, సం. వి. అ. పుం. శివపాలకుడు - శివపాలుడు,
 చేదిరాట్ట, చైద్యుడు, దమభాషనుతుడు: చూ, రాజు.
 1—౩౨.
 చేదిరాట్ట, సం. వి. జే. పుం: చూ, చేదిరాజు.
 చేదివియ, వై. వి. = శయపిప, చివ్వటి: చూ, స్నేహశము.
 1—౩.
 చేదోడు, ద్వ. విజ. (చే + తోడు) రూ - చేయిదోడు. 1.
 కార్యసహాయుడు; 2. కార్యసహాయురాలు.
 చేదోడు వాదోడు, జా. పనికి సహాయము, మాటకుసహాయము.
 “చేదోడు వాదోడుగన.”
 చేను, దే. వి. 1. బి. చేలు. పంటనీల. కళా. 8, ఆ. 12: చూ,
 భూమి. 1—౪౯: (1—౪౨); 2. అడవి: చూ, వివిసము.
 (వైకృతమని కొందఱు.)
 చేపట్టు, దే. వి. 1. అనుగ్రహము: చూ, సాకరము. 2; 2.
 చోటు. పాండు. 4, ఆ. 163: చూ, స్థానము. 1; 3.
 ఆశ్రయము: చూ, ప్రాపు. 2; 4. పెండ్లి: చూ, వివాహము;
 5: చూ, హస్తగ్రహణము; ద్వ. న. క్రి. 8. అవలంబించు:
 చూ, ప్రాపుగొను. 7. గ్రహించు: చూ, పుచ్చుకొను;
 8: చూ, పెండ్లియాడు. హరిశ్చ. 2, ఆ. 175.

చేపట్టుకుంచము, ద్వ. విజ. ఎవ్వరేదికోరినను దానినే నెఱవేర్చువాడు.
 చేపడవ, ద్వ. వి. చిన్నపడవ: చూ, హోడము.
 చేపడు, వై. అ. క్రి. 1. చిక్కు. వంచ. వేం. 4, అ. 517: చూ, లోఁబడు; 2. లభించు: చూ, సిద్ధించు.
 చేపట్టి, ద్వ. వి. ఒకానొకపావురాయి, వేం. అం. 98: చూ, సురటి.
 చేపాటికట్ట, వా. వి. నడుము బోలులేనిది. చేతికి యూతగా నుండెడి చేతికట్ట.
 చేపెట్టియ, వై. వి. = శయపేటి. రూ - చేపెట్టె: చూ, మందసము.
 చేబి, దే. వి: చూ, విన్నాణములు.
 చేబిదులు, దే. వి. చేతిఅప్పు, అల్పకాలమునకుఁ దీసినఅప్పు: చూ, బాకి. 2.
 చేబాడిన, ద్వ. వి. చిన్నబాడిన.
 చేబియ్యము, వా. వి: చూ, చేరుకువియ్యము.
 చేబోడి, ద్వ. విజ: చూ, నిర్మనుడు.
 చేమ, దే. వి. దుంపజాతికూర, అలుకము, అలుపు — రూ — అలావు: చూ, శకుటము (చేమకూర పాకమునఁబడెను.)
 చేమకూర, వా. వి. 1. ఒకానొకశాకము; 2. ఈ శాకనామము ఒకానొక యింటిపేరు; “చేమకూర” వారు; “విజయ విలాస కర్ణ” “చేమకూర వేంకటకవి” “కోటకూరవారు” “పొన్న గంటివారు” “చింతకూరవారు” ఇత్యాది.
 చేమంతి, వై. వి. = సేవంత: చూ, రూ - సేమంతి* (ఒకానొక పూజెట్టు.)
 చేమంతిపువ్వు, వై. వి. 1. జడయందును, కొప్పునను ధరించు అడుదానినగ: చూ, భూషణము. 2. — రూ — (౧౬); 2. చేమంతి చెట్టున పూచిన పూవు.
 చేమటియావు, దే. వి. రూ - చెమటియావు. చిత్రవర్ణముగల గోవు: చూ, చేనువు.
 చేమపూరాజనములు, ద్వ. వి. బ. ఒకరకమువర్ణు: చూ, రాన్యము.
 చేమరి, దే. వి. అకంచనము. తోడంటు: చూ, తోడు. 4.
 చేమిరి, — వై. — (పేరుట కై పాలలో మజ్జిగమికుచుట.)
 చేమోడు, ద్వ. అ. క్రి: రూ - చేమోడు: చూ, మొక్కు. 2.
 చేమోడు, — వై. —
 చేమోడుపు, ద్వ. వి. రూ - చేమోడు: చూ, మొక్కు. 1.
 చేమోడు, — వై. —
 చేయము, సం. వి. అ. న. 1. పరువడము: చూ, చయనము; 2. చయనాన్ని: చూ, వహ్ని. 1—౪: వా. దే. క్రి. (1) కావినము.
 చేయమ్మ, వై. వి. = శయాంబిక. (చేయి + అమ్మ) చేతితో ప్రయోగించెడు బాణము, జోడము: చూ, బాణము. 1.
 చేయలతి, ద్వ. వి. విజ. (చే + అలతి) దగ్గః: చూ, సమీపము. 1.
 చేయి, వై. వి. 1. = శయ. రూ - చే - చెయి: చూ, హస్తము; 2. = శయ. తొండము: చూ, శుండము; 3. కిరణము.

అచ్చ. అ, కాం. 43: చూ, మయాఖము. 1; 4. పక్షము, వైపు “ఈవ్యవహారమునందు వాడు నాకు ఎదుటిచేయిగా నున్నాడు.”: చూ, పార్శ్వము. 2; 5. పట్టు. హరిశ్చ. 2, అ. 49: చూ, ప్రతిగ్రహము. 1; 6. రెండుమూలం కొలది: చూ, చెయి. 3.
 చేయిక్రిందగుట, జా. పుచ్చుకొనుట. “అదిక్ శ్రీపతి కొప్పుపైఁ దనువుపై నంసోత్తరీయంబుపై, పాదాబ్జంబులపైఁ గవోళ తటిపైఁ బాలిండ్లపై నూశ్నమర్యాదంజెందు కరంబు క్రింద గుట నా హస్తంబు మీదొట మే, ల్లాదే రాజ్యము గీజ్యము న్నతతమే కాయం బనాపాయమే.” (భాగవతము.)
 చేయిదోడు, ద్వ. విజ. (చేయి + తోడు): చూ, రూ - చేదోడు.
 చేయిమీదగుట, జా. దాతలక్షణము, ఇచ్చువానిచేయి మీఁడుగా నుండుట, ఇచ్చుట.
 చేయి, వై. న. క్రి. 1. = శీ. కావించు, ఒనర్చు. పన్ను: చూ, సమకట్టు; 2. నిర్లహించు: చూ, నలుపు; 3. కరిగించు: చూ, సృజించు.
 చేర, దే. వి. రూ - చెల - చాఁరె. ఇంచుక వంచఁబడిన చేయి. విజ. 1, అ. 132: చూ, హస్తము. 1-౧౩.
 చేరి, అం: చూ, ముప్పదిరెండాయుధములు: (చూ, బాణము. 1.)
 చేరిక, దే. వి. 1. దగ్గః: చూ, సమీపము. 1; 2. కూడిక: చూ, సంయోగము; 3. రతి: చూ, సంయోగము.
 చేరు, వై. వి. 1. = సరము. కళా. 7, అ. 121: చూ, భూషణము. 2.-౬(౩౩); 2. రూ - చేఱు. త్రాడు, దారము, వగ్గము - రూ - ప్రగ్గము, బొందు. పా. 2, అ. 39: చూ, నూత్రము. 1-౨౪: 3. గొలుసు. “ఉయ్యాలచేరులు”: చూ, శృంఖలము. 3; వై. వి. 4. = సార. రూ - చేఱు - చారు. మిరియము లోనగు సంభారము చేర్చి కాచిన చింతపండురసము: చూ, యూషము (దేశ్యమని శబ్దరత్నాకరము); దే. వి. 5. దగ్గః: చూ, సమీపము. 1; అ. క్రి. 6. ఒలుగు: చూ, వ్రాలు. 3; 7. అంటినిట్టు. కై. 7, అ. 43: చూ, సమీపించు; 8. లభించు: చూ, సిద్ధించు; న. క్రి. 9. పొందు: చూ, ప్రాపించు.
 చేరుకోల, వై. వి. కళ, రూ - చేర్కోల - చేఱుకోల: చూ, మునికోల. (బండిగుఱ్ఱములు, దుక్కిరెట్లు లోనగువానిఁ గొట్టెడి కొరడా) (ద్వయమువి కొందఱు.)
 చేరుగడ, దే. వి. 1. దగ్గః: చూ, సమీపము. 1; 2. రక్షణము, దిక్కు: చూ, శరణము 2; విజ. 3. సమీపమైనది: చూ, సమీపము. 1.
 చేరుగొండి, దే. వి. 1. చేరివచ్చిన పెండ్లాము: చూ, భార్య. 1; విజ. 2. చేరివచ్చినది: చూ, సహితము; 3. చెడ్డది: “ఇది చేరుగొండి అవు.”: చూ, దుష్టము.
 చేరుచే, దే. ప్రే. 1. చేరఁజేయు. అందించు. 3; 2. కూడఁబెట్టు: చూ, బంధించు. (రూ - చేర్చు.)
 చేరుచక్క, వై. వి. 1. పాపబొట్టు: చూ, లలాటిక; 2. జడబిళ్ళ: చూ, భూషణము. 2. (రూ - చేఱుచక్క.)

చేరుదువియ్యము, దే. వి. మెఱుఁగుపోటులేని వియ్యము, చేరు
దులు - రూ - చేరుళ్లు, దంగుదులు - రూ-దంగుళ్లు; చూ,
వియ్యము.

చేరుడులు, —పై.—

చేరువు, దే. వి. రూ-చేర్పు. దగ్గఱ: చూ, సమీపము. 1.

చేరుణి, —పై.—

చేరుళ్లు, దే. వి. ఐ: చూ, చేరుదువియ్యము.

చేరువ, దే. వి. 1. రూ-చేర్వ. గుంపు: చూ, సమూహము;
2. దండు: చూ, సేన. 1; 3. రూ-చేరువు - చేరుణి - చేరు
గడ: చూ, సమీపము. 1; విణ. 4. సమీపమైనది: చూ,
సమీపము. 1.

చేరువకాడు, దే. వి. 1. ఒక సమూహమున కధిపతి; 2. సేనాధి
పతి: చూ, నైనికుడు; 3. కావలివాడు: చూ, తలారి.

చేరువరాజు, (సన్నిహితపురాజు). అం: చూ. ఈతివారలు.

చేరుడు, వా. వి: చూ, రూ-చేర.

చేర్కొల, వై. వి: చూ, రూ-చేరుకొల.

చేర్పు, దే. ప్రే: చూ, రూ-చేరుచు.

చేర్పుక్క, వై. వి: చూ, రూ-చేరుచుక్క. స్వా. 1, ఆ. 5.

చేర్పు, దే. వి: చూ, రూ-చేరువు.

చేర్కకొల, ద్వ. వి: చూ, రూ-చేరుకొల.

చేర్వ, దే. వి: చూ, రూ-చేరువ. 1.

చేఱ, వై. వి: చూ, రూ-చేర.

చేఱు: చూ, రూ-చేరు. 1-2-3-4-5.

చేఱుకొల, వై. వి: చూ, రూ-చేరుకొల.

చేఱుచుక్క, వై. వి: చూ, రూ-చేరుచుక్క. (జడబిళ్ళకు
అం. థా. ద్వ. 147.)

చేఱుబొందు, ద్వ. వి. కొట్టెడు తోలపట్టెడ.

చేఱుకొల, వై. వి: చూ, రూ-చేరుకొల.

చేరి, సం. విణ. 1. తక్కువైనది: చూ, హీనము. 1; వై. వి.
(1). = చేరిమ్. ఇట్ట: చూ, వత్తము. 1-౧.

చేరిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. జూదమునందలి సారె: చూ, వ్యవ
హారము. 4.

చేరిము, సం. వి. ఆ. న. 1. = చీర - చేరి - నెల్లా - సేరి.
రూ-చేరి: చూ, వత్తము. 1-౧; 2. తోకరోనుండు నెమలి
కన్ను: విణ. 3. అధమము: చూ, హీనము. 1.

చేరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1: చూ, రూ-చేరిము. 1; 2: చూ,
సర్వాశీ*.

చేరిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, చేరి. 1.

చేరిఁడు, సం. విణ. అధమఁడు: చూ, హీనుఁడు.

చేరికుఁడు, సం. విణ. 1. భృత్యుఁడు: చూ, సేవకుఁడు;
2. బుద్ధిభిక్షకమృద: చూ, బుద్ధుఁడు. 1.

చేరి, అం: చూ. భిన్నవృద్ధకభాషలు: (చూ, భాష. 1.)

చేవ, దే. వి. 1. రూ - చేగ: చూ, సారము. 5: 2. ఇలిమి.
సంచ. వేం. 4, ఆ. 489: చూ, శక్తి; 3. దైర్యము: చూ,
దైర్యము. 1; విణ. 4. దృఢము. అం, సం. చూ. 55: చూ,
స్థిరము; అం. 5: చూ, విన్నానములు.

చేవట్టికాల్ద్రొక్కు, దే. వి. పెండ్లి: చూ, వివాహము.

చేవలఁతి, ద్వ. విణ. అశీనము: చూ, వశము. 1.

చేవాఁడి, ద్వ. వి. చొర్యము: చూ, మ్రుచ్చిలి.

చేవాఁడికాఁడు, ద్వ. వి. దొంగ: చూ, మ్రుచ్చు. 1.

చేవాటు, వై. వి. విణ. దగ్గఱ: చూ, సమీపము. 1.

చేవిచ్చు, ద్వ. ఆ. క్రి: చూ, మ్రొక్కు. 2.

చేవివ్వు, ద్వ. వి. 1. నతి: చూ, మ్రొక్కు. 1; 2. నతివిశే
షము: చూ, మ్రొక్కు. 1.

చేవెలుఁగు, ద్వ. వి: చూ, చేదివియ.

చేవ్రాలు, ద్వ. వి. ఐ: చూ, రూ-చేతివ్రాలు.

చేష్ట, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. = చేత, వ్యాపారము: చూ, పని.
2; 2. శ్రీపురుషుల వేదకవనము; 3. అవయవముల
గదలించుట, భావమును దెలిపిడి ముఖవిలాసాది: చూ,
వ్యంజకము. 1.

చేష్టకము, సం. వి. ఆ. పుం. ఒక రతిబంధము: చూ, రతి
బంధములు.

చేష్టలుదుగు, మి. ఆ. క్రి. చేష్టలుడిని యేదియతోచక అట్టె
నిలుచు: చూ, నెఱుగుపడు.

చేష్టింపు, సం. ఆ. క్రి. చేష్టలుచేయు.

చేష్టితము, సం. వి. ఆ. న. 1. గతి: అమర్: చూ, వర్తనము.
1; 2. చేష్ట: చూ, వ్యంజకము. 1.

చేసన్న, వై. వి. చేతితోఁజేయునంజు: చూ, సన్న; 2. అభి
నయము: చూ, వ్యంజకము. 1.

చేసన్నాయి, ద్వ. వి: ఈఁడువాద్యము: చూ, వీణె.

చేసికొను, కా. ఆ. క్రి. అవధరించు.

చేసేకన్, వై. అవ్య. 1. (చేతన్ + చేతన్) ఒక చొకరి చేతి
మీదుగా; 2. అప్పుడే.

చై

చైతన్యము, సం. వి. ఆ. న. 1. తెలివి: చూ, బుద్ధి;
2. ఉసులు: చూ, ప్రాణము. 6; పుం. 3. భగవదనతార
విశేషము: తద్వి - ౧ విణ. అంకస్సంజ్ఞము.

చైత్యద్రువు, సం. వి. ఉ. పుం: చూ, రావి*.

చైత్యము, సం. వి. ఆ. న. 1. కట్టడము; 2. యజ్ఞశాల:
చూ, సదనము. 1; 3. ముని యిల్లా: చూ, నదనము. 1;
4. గుడి: చూ, సదనము 1; 5. బౌద్ధాలయము, వివాముఖము,
ఆయతనము: చూ, నదనము. 1; 6. మనస్సు: చూ,
హృదయము. 2; 7. ఓలగము: చూ, సభ. 2; 8. పొద:
చూ, శృణానము; పుం. 9. ఉద్యానవనమందలి మ్రాను,
రచ్చమ్రాను*: చూ, రచ్చ; 10: చూ, చైత్యద్రువు*.

చైత్యముఖము, సం. వి. ఆ. పుం. కమండలువు: చూ,
పాత్రము. 6.

చైత్యవందనము, అం: చూ, బౌద్ధధర్మములు.

చైత్యవృక్షము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, చైత్యద్రువు*.

చైత్యాలయము, సం. వి. ఆ. పుం. పాతాళలోకము: చూ,
లోకము. 1.

చైత్యుడు, సం. వి. అ. పుం. బుద్ధుడు: చూ, బుద్ధుడు. 1;
2. చౌర్ధవ్యాహుడు: చూ, బుద్ధుడు. 1.
చైత్రకము, సం. వి. అ. పుం. చైత్రమాసము: చూ, మాసము. 1.
చైత్రగంధ, సం. వి. అ. స్త్రీ. 1. చింతిగర్భ: చూ, వత్తము;
1.—౬౦; 2. చైత్రహియొక్క బొంత: చూ, వత్తము.
1.—౬౯.
చైత్రపాదము, సం. వి. అ. పుం: చూ, చైత్యద్రువు.*
చైత్రము, సం. వి. అ. న. 1. గుడి: చూ, నడవము. 1; 2. చావు,
మృత్యువు: చూ, మరణము; 3. గోరి: చూ, నమాధి. 1;
పుం. 4. చైత్రకము, మేషమాసము, మధువు, (చిత్రానక్షత్ర
మతో గూడియున్న పున్నమ దీనియందుగలను కనుక
చైత్రముదీనియందు మన్మథుడు ఉండును. మకరందము కూడ
నుండును.): చూ, మాసము. 1; అం. 5: చూ, మాసములు;
6. చైత్రపర్వతము: చూ, పర్వతము: (చూ, వర్షపర్వతములు.)
చైత్రరక్తము, సం. వి. అ. న. తుబేరునితోడు. (చిత్రభుడను
గంధర్వునిచే నిర్మింపఁబడినది): చూ, వనము. 2.
చైత్రరతుడు, సం. వి. అ. పుం. శశిబిందుడనురాజు:
చూ, రాజు. 1—౫౩.
చైత్రసముడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, మన్మథుడు.
చైత్రసారక, సం. వి. ఇ. పుం.—పై.—
చైత్రావళి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. చైత్రకుద్దపూర్ణిమ: చూ,
పున్నమ.
చైత్రి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. 1. పూర్ణచంద్రుడుగల రాత్రి;
2. చైత్ర కుద్దపూర్ణిమ: చూ, చైత్రావళి; ౩. పుం. 3: చూ,
చైత్రకము.
చైత్రికము, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, చైత్రకము.
చైత్రికుడు, సం. వి. అ. పుం. బుద్ధభిక్షుడు: చూ, బుద్ధుడు. 1.
చైరము, పై. వి. = చేష్ట. రూ - చైది. వ్యాపారము: చూ, పని. 2.
చైది, —పై.—
చైద్య, సం. వి. అ. స్త్రీ. జ్యోతిష్కానక: చూ, వెళ్ళుడు.
చైద్యము, సం. వి. అ. పుం: చూ, చేది.
చైద్యుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, చేదిరాజు.
చైను, వా. వి: చూ, గొలుసు. 7. (100 లింకులు)
(22 గజములు.)

చో

చోక్షతరము, సం. విణ. = చొక్కతరము. మిగుల స్వచ్ఛ
మైనది: చూ, హృదయము.
చోక్షము, సం. విణ. 1. తీక్షణము: చూ, తీంద్రము;
2. = చొక్కము, పరిశుద్ధము, నిర్మలమైనది: చూ,
హృదయము; 4: చూ, సమర్థము; 5. = సొచ్చెము. మిగిలి
నది: చూ, శేషము. 1.
చోచ, సం. వి. అ. స్త్రీ. వరకోటి, నారితెడవుబొందము: చూ,
ముక్కంటిపండు.
చోదకము, సం. వి. అ. న. నాక, పట్ట: చూ, బెరడు.
చోదము, సం. వి. అ. న. 1. దెంకాయ: చూ, ముక్కంటి
పండు; 2. తాటిపండు: చూ, శ్రీతాళము; 3. అరటిపండు:

చూ, రంభ. 2; 4. పట్ట: చూ, బెరడు; 5. అవంగపు
పట్ట: చూ, వరాంగకము; విణ. 6. = సొచ్చెము. మిగిలి
నది) (భుజించి విడిచిన యర్పము లోనగునది): చూ,
చోక్షము. 6.
చోటి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. శాటి, దుప్పటి: చూ, వత్తము.
చోడము, సం. వి. అ. పుం. 1. చొక్క: చూ, వత్తము;
2. ఉత్తరీయము: చూ, వత్తము. 1—౧౧; 3. చోడ
దేశము: చూ, దేశములు.
చోదకుడు, సం. విణ. 1. లోబాడు: చూ, ప్రేరేపకుడు,
చోదనము, సం. వి. అ. న. 1: చూ, త్రోలుట; 2. నాన:
చూ, పగ్గు; 3. ఉనికొలుపుట. ప్రేరేపించుట.
చోదనహరి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, బలురక్కెనక.*
చోదనాగుడము, సం. వి. అ. పుం. కందుకము: చూ, బురికి.
చోదని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ప్నిరేగటి దూలగొండి: చూ,
స్వల్పదురాభవ.
చోదము, సం. వి. అ. న. అవంగపుపట్ట: చూ, వరాంగకము.
చోదసంజ్ఞకము, సం. వి. అ. పుం. మునగ: చూ, శిగ్రువు.
చోద్యము, సం. వి. అ. న. 1. = సొజ్జము. ఆశ్చర్యము: చూ,
వింత. 1; 2. అడుగుట: చూ, ప్రశ్నము; 3. తిట్టు: చూ,
శాపము. 1; 4. అమృతరసము కలది: చూ, రసములు;
విణ. 5. త్రోలఁదగినది; 6. = సోదె ముందు కుభము తెలుపు
నది: సోదెము ఆశ్చర్యకరము: చూ, సోదెము.
చోర, సం. వి. అ. స్త్రీ. కట్ల: చూ, శంకిన (పర్యంకపాళిక):
(చూ, పద్మపు తీలగ*) (చూడయను గ్రంధద్రవ్యము
కొందలు)
చోరకము, సం. వి. అ. పుం. కచోరము*: చూ, పక్షింభ.
చోరకుండువు, సం. వి. ఉ. పుం. అగపి: చూ, కునానము. 1.
చోరపుష్పి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ: చూ, చోరక.*
చోరపుష్పిక, సం. వి. అ. స్త్రీ.—పై.—
చోరము, సం. వి. అ. పుం. 1. చూడయను గంధద్రవ్యము:
చూ, రాజాధ్యము. 1—౧౩; 2. = చూఅదోపుడు, కొల్ల:
చూ, లూటి. 4.
చోరసంజ్ఞకము, సం. వి. అ. పుం. మునగ* చూ, శిగ్రువు.
1.
చోరి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. కట్ల: చూ, చోర.
చోరికము, సం. విణ. దొంగిలింపఁబడినది: చూ, మ్రుచ్చిలి.
చోరీ, వా. వి. దొంగతనము: చూ, మ్రుచ్చిలి.
చోరుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. దొంగ, పగటిదొంగ (అని
కొందలు): చూ, హారకుడు. 1. 2. మరుడు: చూ,
మన్మథుడు.
చోరావధము, సం. వి. అ. న: చూ, లొద్దుగు.*
చోరుండుకము, సం. వి. అ. పుం. తలపాగ: చూ, నీసము
(1) - ౧; (1) - ౩.
చోరికము, సం. వి. అ. పుం. 1. చెట్టు పట్ట: చూ, బెరడు;
2. దూదిబొంతచొక్కా (కవచము అనియు): చూ, వార
వారము: (చూ, వత్తము. 1—౯—(౨).

కోలము, సం. వి. అ. పుం. రూ-చోళము, 1. కప్పనము, చొక్కా, విడు చట : చూ, వత్తము; 2. అవిక : చూ, వత్తము; 3. చోళదేశము : చూ, దేశములు : (చూ, చోడము. 3.)
 కోలంతుకము, సం. వి. అ. పుం. చూ, రూ-చోలంతుకము.
 కోషము, సం. వి. అ. పుం. విల్లుట. ఊపిరి లోనికిఁదీయుట : చూ, వాయువు.
 కోవ్యము, సం. విణ. 1. పీల్చఁదగినది; అం. 2 : చూ, భక్ష్యములు.
 కోస్కము, సం. వి. అ. పుం. నిండుదేశపు గుట్టము : చూ, హయము. 1—౨౦.
 కోకి, సం. వి. అ. పుం. 1. వెదురుమొలక : చూ, మొక్క, 1; 2. నారింజ : చూ, శర్కరాంకము. 1—౧౧; 3. మోఁచేకణువు.
 కోళము, సం. వి. అ. పుం : చూ, రూ-చోలము.
 కోళిండ్లు, తన్నాయరము తిల్లమువ్వాయరము అను బ్రాహ్మణులు. అం. వీరిలో కుక్కయజుర్యేదులు కృష్ణయజుర్యేదులు కలరుఁచూబ్రాహ్మణులు. (వీరు ద్రావిడులలో నొకతెగవారు.)

చౌ

చౌదాదికము, సం. వి. అ. పుం. పర్యంతకాల మధ్యభాగము : చూ, లోయ.
 చౌక్షము, సం. విణ. మనోజ్ఞము : చూ, హృద్యము.
 చౌరము, సం. వి. అ. పుం. 1 : చూ, చోరః; 2 : చూ, చోరము, 1 *.
 చౌరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. దొంగతనము : చూ, హరణము. 1.
 చౌరిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. —పై.—
 చౌరుడు, సం. వి. అ. పుం. దొంగ : చూ, హరకుడు.
 చౌర్యము, సం. వి. అ. న. —చూర : చూ, చౌరి.
 చౌలము, అం. వడుగునకు ముందుఁ జేయు క్షౌరము. జుట్టుపెట్టి తలవెండ్రుకలు తీయుట యను భిక్షకకర్తృములలోని యొకా నొక యాయుష్యర్థము : చూ, కర్మములు.

చ్య

చ్యవనుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. రసాతలమునకు క్రిందిలోక ముననుండు మునిఃచూ, ముని. 1; 2: చూ, శాస్త్రప్రపత్తికుడు.

చ్యు

చ్యుతమగు, సం. అ. క్రి. వీడు, వదలు : చూ, వీడుకొను.
 చ్యుతము, సం. విణ. 1. జాతినది : చూ, ప్రస్తము; అం. 2 : చూ, అర్థదోషములు.
 చ్యుతసంస్కారదోషము, అం. గ్రామ్యవదదోషములం దొకటి ఇది పెక్కురీతులనగు. అందు సంధిదోషములు పదునాల్గు : చూ, సంధిదోషములు : (చూ, గ్రామ్యము. 6.)
 చ్యుతసంస్కారము, అం. (వ్యాకరణదూష్యము) (వ్యాకరణ దుష్టమైనపదము. ఉదా.-శ్రీ కమలకాంత పదసేవానర్మదుడు.

ఇవటఁ గమలాశ్లఘము శ్రీలింగము గావునఁ గమలాకాంత యుండవలెను.) : చూ, పదదోషములు.
 చ్యుతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. గళనము : చూ, జాబుడు; 2. విడుపు : చూ, వికరణము.
 చ్యువము, సం. వి. అ. పుం. ముఖము : చూ, వదనము. 2.

చ

చ, ఒక యక్షరము. సం. వి. అ. పుం. 1. ఆచ్ఛాదనము : చూ, వ్యవధానము. 3; 2. వత్సరము : చూ, సంవత్సరము; 3. (ఊరు మొదలగువాని చుట్టునుండు) కంచె : చూ, వివీతము; 4. తెక్కలచప్పుడు : చూ, స్వరము. 2.—౪౬— (౫౯); 5. బరితె : చూ, పాత్రము. 6; విణ. 3. నిర్మలము : చూ, నమీచినము. 2; 7. నాశములేనిదిఃచూ, చుది. 10; అం. 8 : చూ, తాలవ్యములు; 9. చవ్గములో నొక యుక్తి రము : చూ, కవర్గము.
 చందము, సం. వి. అ. పుం. 1. అభిప్రాయము : చూ, వృత్తి. 1; 2. లోకావ : చూ, పక్షము. 1; 3 : చూ, చందస్సు. 1: (చూ, వృత్తము. 1.)
 చందశ్శిక్ష, సం. వి. త్. పుం. చందశ్శయనమునుచేయువాడు.
 చందస్సు, సం. వి. న్. న. 1. పద్యలక్షణము చెప్పెడు శాస్త్రము.
 చందము : చూ, చందస్సులు : (చూ, వృత్తిము. 1); శ్లో. “ఆదిమధ్యవసానేతి యరతా యాంతి లాభవం భజసా గౌరవం యాంతి మనోతు గురులాభవా.”
 శ్లో. “సానుస్వారో విసర్గాంతో దీర్ఘో య కపరశ్చ యః గురుమేకం విజానీయా దన్వ్యో లమ్మ హృదాహ్మవిః.”
 2. తొలిచదువు, నిగమము : చూ, వేదము; 3. యథేచ్ఛ మైన నడవడిక : చూ, వర్తనము. 1; 4. కోరి : చూ, వాఁచు; అం. 5 : చూ, శాస్త్రములు; 6 : చూ, విద్యలు; 7 : చూ, వేదాంగములు.
 చందస్సులు, అం. చందస్సు. అన్ని వేదములయందుండెడు నన్ని మంత్రములకు పాదవిభజనమును ఆపాదములకు గురు లఘుక్షరసంఖ్యలను జోధించెడి శాస్త్రము. ఇది సర్వవిద్యేశ్వరుడైన శివునివలన నందీశ్వరుడు ఆయనవలన సనత్కుమార అగస్త్య, బృహస్పతి, ఇంద్ర, వాసుకి, వింగళు లనెడి వారును సంప్రదాయక్రమమున వేర్చుకొనిరి. ఇందువల్లిన గ్రంథములు.—చందోవిదితి (వాసుకి, వింగళుడు), మృత సంజీవనీ వృత్తి (భట్టి, హలాయుధుడు), వృత్తరత్నాకరము (కేదారకవి), లలితము, సేతువు (కనకసభాపతి మొదలగు వారు), ధీశోధిని (శ్రీనాథుడు), మఱియు చందశ్శేఖరము, చందోకౌస్తుభము, పాణిభాషణము మొదలగు విశేషగ్రంథములు పుట్టియున్నవి. పదవ కవిజనాశ్రయమును నాంధ్ర చందోలక్షణశాస్త్రము (వేమలవాడ భీమవి), సులక్షణ సారము, కావ్యాలంకార చూడామణి, కవిలోకసంజీవని, కవి గజాంకుశము మొదలగు ననేక గ్రంథములు పుట్టియున్నవి. ఈ లక్షణగ్రంథముల సారాంశమని యెన్నఁదగిన అప్ప కపీయమందును పూర్వగ్రంథములందును నమవృత్త సంఖ్యా దులను దెలియఁజేయు ప్రస్తారప్రవృత్తయము మొదలగు

షట్పత్తయముల వలన నిరుపదాబు చందము లయ్యెను. అందుల వివరణము. — 1. ఉక్త. 2. అత్యుక్త. 4. 3. మధ్య. 8. 4. ప్రతిష్ఠ. 16. 5. స్తుత్యుక్త. 32. 6. గాయత్రి. 64. 7. ఉష్ణిక్కు. 128. 8. అనుష్టుప్. 256. 9. బ్రహ్మతి. 512. 10. పజ్జి. 1024. 11. త్రిష్టుప్. 2048. 12. జగతి. 4096. 13. అతిజగతి. 8192. 14. శక్తి. 16384. 15. అతిశక్తి. 32768. 16. అష్టి. 65536. 17. అత్యష్టి. 131072. 18. దృతి. 262144. 19. అతిదృతి. 524288. 20. కృతి. 1048576. 21. ప్రకృతి. 2097152. 22. అకృతి. 4194304. 23. వికృతి. 8388608. 24. సంకృతి. 16777216. 25. అభికృతి. 33554432. 26. ఉక్త్యుక్తి. 67108864. (కేదారకవి చెప్పిన షట్పత్తయద్వాయములో నున్న ప్రస్తారములవల్ల పుట్టిన నీ షరువదియైదు చందస్సులకును సర్వసమవృత్త సంఖ్యలమొత్తము (13,42,17728) పుట్టెను. ఇందు క మొదలు బ్రహ్మతిదనుక తొమ్మిది చందంబులకు యతిలేదు. ప్రాసమాత్రమే కలదు. (ఇందు త్రిభంగి, ఆర్యా, లయవిభాతి, ఉత్సాహ, వైతాళి మొదలగు వృత్తములు జేరి యుండలేదు.) [పద్యలక్ష్యపయోగసంజ్ఞలు. — ఇందుగల చందస్సుంఖ్యలు వృత్తసంఖ్యలు మున్నగు వివరములు వృత్తము అను శబ్దముకడ జూచుకొనవలెను.] : చూ, వృత్తము. 1: (చూ, జాతులు 5): (చూ, పద్యములు.)

చందోభేదవివేకము, అం: చూ, సుగుణములు.

చందోవతి, అం: చూ, క్రతులు.

చందోవత్సవయోకుర్వంతి, కవులు చందస్సు ననుసరించి కవి త్వము చెప్పెదరు. అట్లే ఏ మార్గము ననుసరించి వర్ణింతుమో దాని కనుగుణముగానే మనము మన పనులను చేయుదుము.

చగణము, సం. వి. అ. న. కరీషము: చూ, పిడక.

చగల, సం. వి. అ. శ్రీ. బొడ్డి*: చూ, వృద్ధదారకము.

చగలము, సం. వి. అ. న. 1. నీలికోక: చూ, వప్రము; పుం. 2. మేకపోతు: చూ, మేషము. 1; 3. పిడకనిప్పు: చూ, వహ్ని. 1—౨౫; 4. బొగ్గు: చూ, వహ్ని. 1—30; అం. 5: చూ, అగ్నిలు: (చూ, వహ్ని. 1.)

చగలాండి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. బొడ్డికూర* (గొత్తెవృషణ ములవంటి ఆవయవములు కలది): చూ, చగల: 2. గాడిద గడవర*: చూ, శ్వసనము. 2.

చట, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. గుంపు: చూ, సమూహము; 2. వరుస: చూ, వంక్తి. 1.

చటాంబి, సం. వి. అ. శ్రీ. మెఱుపు: చూ, విద్యుత్తు.

చటాపము, సం. వి. అ. పుం: చూ, పోక*. 1.

చటాభ, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, చటాంబి.

చడావు, వా. వి. హెచ్చు. చడావు, చెడావు.

చడి, వా. వి. బెత్తము: చూ, పేతము. 1.

చక్ర, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. గుడ్డికామంచి*: చూ, తృణము. 1; 2. పాలిఘ్నుము, అదవినదాప (భూమిని గప్పి యుండునది)*: చూ, సదాప; 3. కొత్తిమీరి*: చూ, వితున్నకము. 1; 4. చూ, పుట్టగొడుగు*: 5. నల్లజీలకఱ్ఱ*: చూ, నువ్వి. 2.—౧; 6. శిలీద్రము*: చూ, నేలతాడు.

చక్రవర్ణము, సం. వి. అ. పుం. ఏడాకులరంటి*: చూ, రంధ. 2. చక్రబంధము, అం: చూ, హేతువు. 2.

చక్రభంగము, సం. వి. అ. పుం. 1. రాజ్యనాశము; 2 స్వాతంత్ర్యము: చూ, స్వామ్యము; 3. ముండమోపితనము: చూ, వైధవ్యము.

చక్రము, సం. వి. అ. న. 1. గొడుగు: చూ, వారిశ్ర; అం. 2. పురుషలక్షణంగములలో నొకటగు పాదకలరేఖలో నీ చక్రమొకటి: (చూ, లక్షణంగములు): చూ, పాదకలరేఖలు.

చక్రాకము, సం. వి. అ. న: చూ, పుట్టగొడుగు*.

చక్రాకి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, సర్వాక్షి* (గొడుగువంటి ఆకులను బొందియొందునది.)

చక్రాకిచక్రము, సం. వి. అ. పుం. గడ్డిదుబ్బు: చూ, తృణము. 1.

చక్రారుణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, పుచ్చ*.

చక్రి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. చిన్నగొడుగు: చూ, వారిశ్ర.

చక్రిన్యాయము, న్యా. ఎక్కువమంది గొడుగులు పట్టుకొని పోవుచుండ నందొకడూరకపోయినను గొడుగులు పట్టుకొని పోవువారనియే నిరూపింపఁబడుదురను రీతి. (నమస్టిమీదఁ జెప్పిన విషయ మేకదేశమున నన్వయింపక పోవచ్చును.)

చదనము, సం. వి. అ. న. 1. ఆకు: చూ, పరము. 1; 2. ఈక: చూ, టెక్కు. 1; 3. స్థాణేయమను గుండ్రవ్యము, గండినము*: చూ, రాజార్థము; 4. పీకటి మ్రాసు*: చూ, తమాలము. 3; 5. కప్ప: చూ, వ్యవధానము. 3.

చదము, సం. వి. అ. పుం: చూ, చదనము.

చదస్సు, సం. వి. వ. న. ఇంటికప్పు, పటలము: చూ, సదనము. 1.

చది, సం. వి. ఇ. పుం. —పై.—

చదిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. చేతిదోన*: చూ, హరివాలుకము. 1—౫.

చద్దువు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. చదురోగము: చూ, రోగము. 1; 2. పిల్లిమొగము: చూ, మార్దాలము.

చద్వతాపనుడు, సం. వి. అ. పుం. కపటకపన్వీ: చూ, ముని. 1.

చద్వము, సం. వి. వ. న. 1. నెవము: చూ, వ్యాజము. 1; 2. మోసము: చూ, వంచన; 3. ఇల్లు: చూ, సదనము; 1; 4. వడ్లు: చూ, ధాన్యము.

చన్నము, సం. విజ. 1. ఏకాంతము: చూ, రహస్యము; 2. రూ - చాదితము, కప్పఁబడినది: చూ, స్థగితము.

చన్నవీరుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, శివుడు. 1.

చర్దనము, సం. వి. అ. న. 1. రూ - చర్ది. వసునము: చూ, వాంతి; పుం. 2: చూ, వేము*: చూ, శ్వసనము. 2.

చర్దము, సం. వి. అ. న: చూ, వాంతి.

చర్ది, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. చలది: చూ, వాంతి; 2. వీర్యము, శుక్లము: చూ, రేతస్సు. 1.

చిదురుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, విటుడు.

చిద్రపాదము, అం. విద్వలుగనని పదతల గుఱుతు: చూ, లక్షణము. 1.

చిద్రము, సం. వి. అ. న. 1. = చిందఱ. బెట్టము: చూ, చంద్రము. 1; 2. తప్పు: చూ, నేరము.

చిద్రవైదేహి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గజవిప్పలి*: చూ, విప్పలి.

చిద్రితము, సం. విజ. బెట్టము వేయబడినది: చూ, విద్రము. 1.

చిద్రేవ్యసర్థా విహాళీ భవంతి, న్యాయ. (రూ.వివర్ణిపద మనుధావతి) అవదలపై నావదలు వచ్చును. దీనికి విరుద్ధమైనది నందు గుల్పపై నందుగలు వచ్చును.

చిన్న, సం. వి. అ. శ్రీ. 1 తిప్పతిగ*: చూ, సోమవల్లి; 2: చూ, అంకులాడి; విజ. 3. చేదింపబడినది: చూ, విచ్చి న్నము. 3.

చిన్నగ్రందివిక, సం. వి. అ. శ్రీ. పెద్దపోడతరము *: చూ, ముండివి.

చిన్నపువ్వుకము, సం. వి. అ. పుం. తిల్వకమను గ్రంధ్యము*: చూ, రాక్షార్థము.

చిన్నము, సం. విజ. కోయబడిన తృత్యాదులు: చూ, వృక్షము; 2. భాగహారము చేయునది, హరసంబంధమయినది: చూ, హారము. 3; అం. 3: చూ, కరణములు; 4: చూ, కటి క్రియలు.

చిన్నరుహ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. తిప్పతిగె*: చూ, సోమ వల్లి; 2. అందుగు*: చూ, సల్లకి.

చిన్నరుహము, సం. వి. అ. పుం. తిలకము*: చూ, నువ్వులు.

చిల్లి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. చిట్టికూర*: చూ, భండిరము; 2. చెట్లు మొదలగునవి పట్టు: చూ, బెరడు.

చిల్లిక, సం. వి. అ. శ్రీ. కొయ్యగూర*: చూ, మారిషము.

ఛ

ఛచందరి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఛంఛ: చూ, మూషికము.

ఛసము, సం. వి. అ. పుం. 1. తాకుట: చూ, స్పర్శము. 1; 2. గాలి: చూ, వాయువు; 1. 3. పోరు: చూ, యుద్ధము. 1.

ఛర, సం. వి. అ. శ్రీ. 1: చూ, సున్నము; 2. పొడి: చూ, సురుము.

ఛరి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. = ఛరియ - చూరి. సురె - చూరె, శశ్రీ, మొందుచుకొను సూరకశ్రీ: చూ, రిష్టి. 2. (రూ.ఛూరి.)

ఛరిక, సం. వి. అ. శ్రీ. = —పై —

ఛరికాకాశ్మాండన్యాయము, న్యాయ. ఎంత గుమ్మడికాయనైనను చిన్న కత్తి కోసివేచునను రీతి.

ఛరితము, సం. వి. అ. న. శృంగారరసప్రధానక్రియలందు గిల్లుట: చూ, నఖక్షతము.

ఛర్చి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. త్రోయ్య: చూ, హసంతి. 1. ౧.

ఛూ

ఛూరి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. = చూ, చూ-చూరి.

ఛూలము, సం. వి. అ. పుం: చూ, సురటి.

చే

చేకము, సం. వి. అ. పుం రూ - శ్రేకము - క్రితార్థమై పెంపఁ బడి యిట్లునుఱగిన చిదిక మొదలైన పక్షలకును ఇట్టి మొదలైన పృగములకును పేరు: చూ, దీనుడు.

చేకానుప్రాసము, అం. 1. రెండేసి యక్షరము లెడతెగక మరల మరల వచ్చుట. ఉదా.. "శీకర కరణీయవక్షసి నైపుణ్య పుణ్యములు ప్రాకటకటకాదీశ్వరులెన్న విపుల పులకాంతుర ములు మేన నుల్లసిల్లు." "రసధర దోషప్రణ సంహరహర"; చూ, హేతువు. 2: (చూ, ఆలంకారము. 3.); 2. అను ప్రాసములు మూడింటిలో నొకటి (అనుప్రాసములు.— చేకానుప్రాసము, వృత్త్యనుప్రాసము, లాటానుప్రాసము): చూ, ఆలంకారము. 3.

చేకాపహ్నుతి, అం. చేకాపహ్నుత్యలంకారము: చూ, ఆలం కారము. 3.

చేకుడు, సం. విజ. 1. ఉచ్చేత్త: చూ, నాకతుడు; 2. నేర్పుట: చూ, సమర్థుడు.

చేకోక్తి. అం: చూ, రూ - చేకోక్తి.

చేత్త, సం. విజ: చూ, నఱకువాడు.

చేత్తవ్యము, సం. విజ. చేదింపఁదగినది: చేదితవ్యము, చేద్యము.

చేదనము, సం. వి. అ. న. 1. నఱకుట: చూ, వర్ధనము. 2; అం. 2: చూ, హస్తక్రియలు.

చేదనీయము, సం. వి. అ. పుం. ఇందుగు*: చూ, సల్లకి.

చేదము, సం. వి. అ. పుం. 1. నఱకుడు: చూ, వర్ధనము. 2; 2. కునుక: చూ, శకలము. 4; 3. భిన్నాంశమునందు క్రింది సంఖ్య: చూ, హారము. 3.

చేదిండు. సం. న. క్రి. 1. నఱకు: చూ, సెలగు; 2. క్రుంఛ: చూ, విదారించు.

చేదితము, సం. విజ. చేదింపఁబడినది: చూ, విచ్చిన్నము. 3.

చేదితవ్యము, సం. విజ: చూ, చేత్తవ్యము.

చేద్యము, —పై.—

చేలువు, సం. వి. ఈ. పుం. కారుగచ్చు*: చూ, సోమరాజి.

చో

చోటి, సం. వి. న. పుం. కైవర్తుడు: చూ, వలతేడు.

చోటిక, సం. వి. అ. శ్రీ. చిటిక: చూ, వ్రేలుదీ.

చోరణము, సం. వి. అ. న. విడిచిపెట్టుట: చూ, పరిత్యాగము.

చోలంగము, సం. వి. అ. పుం: చూ, మాతులుంగము.*.

చ్చా

చ్చాతుడు, సం. వి. అ. పుం. రూ - చాతుడు - చాతుడు - చిక్కినవాడు: చూ, బక్కవాడు.

చ

చ, అచ్చ తెలుగు బాసలోని యొకానొక యక్కరము. ఎ ఒ చ జ అ ఆ అను వాటిలోను చ ఒక యక్కరము. ఇవి సంస్కృతమున లేవు. “ఇ ఈ ఎ ఏ” లం గూడిన చ జలు కలవ్యంబులు. అందు చ ఒకటి. “అ ఆ ఉ ఊ ఓ ఔ” లం గూడిన చ జలు దంత్యములు. అందు చ ఒకటి. దంత్యకాలవ్యంబులైన చ జలు మిత్రములు. ఉ. చవి, జత మొదలగునవి: (చూ, జ.)

చంక, వై. వి = కక్ష. 1. రూ-చంకిలి-చక్కిలి: చూ, చాస్తము. 1—౧; 2. చంక: పార్శ్వము. 2.

చంతాళి, ద్వ. వి. చంకను తగిలించుకొను మూట: చూ, మూట. చంకలు, అం: చూ, కళాస్థానములు; 2: చూ, నఖక్షతస్థానములు; 3: చూ, చుంజనస్థానములు.

చంకిలి, వై. వి = చూ, రూ-చంక.

చంగలింపు, దే. అ. క్రి. చలింపు: చూ, నలింపు.

చంగు, దే. వి. దాటుటయందగు ననురణము. విజ. 1, ఆ. 188: చూ, చూచూ. [99: చూ, శ్యేవము.

చంచడము, వై. వి. రూ - చెంచడము - చెంచెడము. వేం, అం.

చంటిపావ, ద్వ. వి. (చన్నుపావ) అడ్డపట్టుపావ: చూ, శిశువు.

చంటిపావడు, ద్వ. వి. —పై.—అం, భా. ద్వ. 118.

చంటిపిల్ల, ద్వ. వి. —పై.—

చంటివాడు, ద్వ. వి. —పై.—అం, భా. ద్వ. 118.

చండి, వై. వి. 1. = చండి, దుర్గ: చూ, పార్వతి. 1: విజ. 2: చూ, సోమరి; 3. క్రూరుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2: 4. తీరనికోపముగల అడుది: చూ, త్రీ.

చండిపోతు, ద్వ. విజ: చూ, చండి. 2.

చండితనము, వై. వి. అలసత్వము: చూ, విలంబము. 1.

చండ్ర, దే. వి. ఖదిరము * (దీనిభేదము — వెలిచండ్ర. దానినే ఉండ్ర యందురు): చూ, విట్టిరము (దీనితో ఖదిరారిష్టము చేయుదురు. ఖదిరారిష్టము కుఘ్రిగోగములను కుడుచ్చును.)

చందమామ, వై. వి. = చంద్రమన్. రూ - చందరమామ - చందురుడు - చందు: చూ, హిమాంశువు.

చందమామగ్రుక్కిన్లు, ద్వ. వి. అధరామృతము. శశాం. 5, ఆ. 137. (ఇట్లు చందమామగుటకలు. ఈ యర్థ మింకనువిచార్యము.)

చందమామపత్కె, ద్వ. వి. ఒకరకము చేప: చూ, మత్స్యము. 1.

చందమామపులుగు, ద్వ. వి. చకోరము: చూ, వెన్నెలపులుగు.

చందము, వై. వి. 1. = చంద. రీతి. కళా. 1, ఆ. 8: చూ, విధము. 1; 2. = చంద: చూ, చందస్సులు.

చందా, దే. వి. 1. ఉపహారము: చూ, అంచము: వా. 2. పత్తి: బురోనగు వాని కిచ్చెడు ప్రతిఫలము.

చందిరిక, వై. వి. = చందిక: చూ, వెన్నెల.

చందు, వై. వి. 1. = చంద్ర: చూ, చందమామ. 1; 2. నెల: చూ, మాసము. 1. 3. అంచము: చూ, సౌందర్యము; విజ: 4. అందమైనది: చూ, యోగ్యము. 2.

చందుకాపెట్టె, ద్వ. వి. రూ - చందుగుపెట్టె: చూ, మందనము. (రూ - చందువాపెట్టె.)

చందుగు, దే. వి. 1. —పై.—; 2. ఒకానొకచెట్టు: చూ, వృక్షము.

చందుగుపెట్టె, ద్వ. వి: చూ, రూ - చందుకాపెట్టె.

చందునయ, వై. వి. సంద్రము. సాంఖ. చే. 17: చూ, నముద్రము.

చందురకావి, ద్వ. వి. (చందురము + కావి) సింహారవ్యము. రూ - చందురకావి - చంద్రకావి: చూ, వర్ణము.

6. —క—(౧౪.)

చందురజోతి, వై. వి. = చంద్రద్యుతి: చూ, బాణసంచు (రూ - చందురుజోతి.)

చందురపూవు, వై. వి. = చంద్రపుష్పి (చందురము + పూవు): చూ, కుసుమపువ్వు.

చందురమామ, వై. వి. =: చూ, రూ - చందమామ. 1.

చందురము, వై. వి. = సింహారము. రూ - చంద్రము - చెందిరము - చెంద్రము - చెందిము: చూ, సింహారము. 1.

(వృత్తియందు చాల్గుచరమగుచో అంత్యవర్ణము వికల్పముగా లోపించును. “చందురకావి.”)

చందురా, ద్వ. వి. చంద్రకాంతము. రూ - వి. చందురాలు: చూ, రత్నములు. 1—౧౨—(౧౮).

చందురాలు, ద్వ. వి. వి. —పై.—

చందురుకావి, ద్వ. వి: చూ, రూ - చందురకావి.

చందురుకావిపుట్టము, ద్వ. వి. అరుణవర్ణము: చూ, వర్ణము. 1—౨౨.

చందురుకూనలు, వై. వి. వి. 1. = చంద్రవక్ర: చూ, గోటి నాటులు; 2. = చంద్రవక్ర. రాగిడి క్రింది నగ: చూ, భూషణము. 2.

చందురుడు, వై. వి. 1. = చంద్ర: చూ, హిమాంశువు; 2. = సౌందర్య. చక్కనివాడు: చూ, సౌందర్యవంతుడు.

చందురుజోతి, వై. వి. =: చూ, రూ - చందురజోతి.

చందురువంకలు, వై. వి. వి. 1. = చంద్రవక్ర: చూ, గోటి నాటులు; 2. = చంద్రవక్ర. రాగిడి క్రింది నగ: చూ, భూషణము. 2; 3. ఒకరకమువడ్డు: చూ, దాస్యము; అం. 4: చూ, బాణాగ్రములు, (ఇదే అర్థచంద్రము.)

చందువ, వై. వి. = చంద్రోదయః - రూ - చందువాః చూ, వితానము.

చందువా, —వై.—

చందువాచేప, ద్వ. వి. ఒకానొకచేపః చూ, మత్స్యము. 1.

చంద్రకావి, ద్వ. వి. చూ, రూ - చంద్రకావి. (మిశ్రమమని కొందఱు.)

చంద్రము, వై. వి. = చూ, రూ - చంద్రము.

చంద్రవంకలు, వై. వి. బ. = చూ, రూ - చంద్రవంకలు,

చంద్రవన్నె, వై. వి. = సింధూరవర్ణము. 6: చూ, వర్ణము. (కౌసుంధవప్రమని కొందఱు.)

చంపు, దే. స. క్రి. 1. వందించు: చూ, సంహరించు; ప్రే. 2. చావజేయు: చూ, మరణించు.

చంపుడు, దే. వి. హింస: చూ, వధము.

చంపుడుగట్టు, ద్వ. వి. వధస్థానము: చూ, స్థానము. 1.

చంపువాడు, దే. వి. చూ, హింసకుడు.

చక్కచక్క, దే. వి. పరుగుట పాడుట లోనగు వానియందగు నను కరణము. వసు. 8, ఆ. 74: చూ, హూహూ.

చక్కావీకి, వా. అన్య. చుఱుకు. (చెక్కావీకి.)

చక్క, వై. వి. = చంగ, రూ-చక్కప: చూ, సౌందర్యము; 2. చక్కనిది: చూ, హృద్యము.

చక్కగ, వై. వి. చూ, సరిగ.

చక్కగజూచు, వై. వి. చూ, పారునచూచు.

చక్కజేయు, వై. స. క్రి. (చక్క+చేయు) 1. దిద్దు: చూ, సవరించు; 2. పాడుచేయు: చూ, సరిపెట్టు; 3: చూ, ముగించు.

చక్కజేయుట, వై. వి. అధివానము: చూ, సంస్కారము.

చక్కడగుట, ద్వ. వి. చచ్చుట. ఆం. భా. ద్వి. 225: చూ, సావు.

చక్కదనము, వై. వి. (చక్క+తనము) 1. అందము: చూ, సౌందర్యము; 2. తిన్నన, ఋణభావము: చూ, హృద్యము.

చక్కబెట్టు, వై. ఆ. క్రి. (చక్క+పడు) యుక్తమగు: చూ, సరిపడు. 2.

చక్కబెట్టు, ద్వ. స. క్రి. దిద్దు: చూ, సవరించు.

చక్కబెట్టు, (చక్క+పెట్టు) 1.—వై.—: 2. నాశనము చేయు: చూ, సరిపెట్టు.

చక్కటి, దే. వి. 1. దిక్కు: చూ, హరిత్తు; 2. ఇక్క: చూ, స్థానము. 1; 3. కార్యము: చూ, పని. 2; వై. వి. 4: చూ, చక్కదనము. 2; 5. న్యాయము: చూ, నత్కము. 1; విజ. 6. చక్కన: చూ, సరి. 11: (చూ, హృద్యము).

చక్కట్టు, దే. వి. చూ, చక్కటి. 4.

చక్కట్లుదిద్దుట, జా. తగవుడిర్దుట. “జక్కవకవం జక్కట్లు దిద్దుం గువా, హంకారంబు.” విజ. 2, ఆ. 15.

చక్కడుచు, ద్వ. స. క్రి. (చక్క+అడుచు) 1. ఖండించు: చూ, నెలగు; 2. చంపు: చూ, సంహరించు.

చక్కన, వై. వి. = చంగ. 1. అందము: చూ, సౌందర్యము; విజ. 2. దీటు: చూ, చక్కటి. 6.

చక్కనయ్య, వై. వి. (చక్కని+అయ్య): చూ, మన్య థుడు. వసు. 3, ఆ. 177.

చక్కనిది, వై. విజ: చూ, చక్క. 2. (ఆం. భా. తృ. 19.)

చక్కనియెదురు, ద్వ. వి. చూ, ఎట్టియెదురు.

చక్కరవతి, వై. వి. చక్రవర్తి: చూ, రాజు. 1—2.

చక్కాట, ద్వ. వి. చూ, వధము.

చక్కాడు, ద్వ. స. క్రి. (చక్క+అడు) 1; చంపు: చూ, సంహరించు; 2. ఖండించు: చూ, నెలగు.

చక్కి, దే. వి. 1. ఇక్క: చూ, స్థానము. 1; 2. ఒకానొక వాద్యము: చూ, వీణ. 1—౪౫—(౧); 3. దగ్గఱ: చూ, సమీపము; వై. వి. 4. = తచ్చు. రూ-చక్కియ-చాచు, వైపు: చూ, పార్శ్వము. 2.

చక్కియ, వై. వి. = చూ, రూ-చక్కి. 4.

చక్కిలము, వై. వి. = శిష్యులీ: చూ, భక్ష్యము.

చక్కిలి, వై. వి. = కత్త: చూ, రూ-చంకిలి.

చక్కిలిగింత, ద్వ. వి. (చక్కిలి+గిలిగింత) అన్యకరస్వర్యనము చేతఁ గలిగెడు చంక మొదలైన యంగముల సంకోచము: కిశ కిశ, గిలిగిలింత-రూ- గిలిగిలింత-చక్కిలిగిలి; 2. సంకోశ కరము: చూ, సంకోశము.

చక్కిలిగింతలువోవు, ద్వ. ఆ. క్రి. (చక్కిలిగింతలు+పోవు) అన్యకరస్వర్యనముచేత చంక మొదలగు యంగముల సంకోచపడు. కళా. 1, ఆ. 131: చూ, సంకోచించు.

చక్కిలిగిలి, ద్వ. వి. చూ, రూ- చక్కిలిగింత.

చక్కి, దే. వి. పల్లకిలోని యడుగుచట్టము: చూ, చట్టము. 2.

చక్కివంచదార, వా. వి. గడ్డకట్టిన తెల్లపంచదార: చూ, శర్కర. 1.

చక్కు, వై. వి. 1. = కుల్కమ్ ఖండము: చూ, శకలము. 4; 2. = పట్కమ్. ఆఱు: చూ, పట్కము.

చక్కుచేయు, వై. స. క్రి. ఖండించు: చూ, నెలగు.

చక్కువగిడ, వై. వి. సప్తసంఖ్య: చూ, సప్తకము.

చక్కెర, వై. వి. = శర్కర: చూ, శర్కర.

చక్కెరతిండి, ద్వ. వి. చిలుక: చూ, కుకము.

చక్కెరతిండిపులుగు, —పై.— వేం. అం. 99.

చక్కెరబుడగ, ద్వ. వి : చూ, భక్తిము.

చక్కెరవిలుకాడు, ద్వ. వి : చూ, మన్మథుడు.

చక్రాలక్రీపుడు, వా. వి : చూ, బాలక్రీడ.

చగ్గ, దే. వి. రూ- చగడు-చగుడు-చవడు-చవుడు. చవటిసేల-
చవుటిసేల-చొట-చొడు : చూ, భూమి. 1—౭.

చగడు, —పై.—

చగుడు, —పై.—

చచ్చుకము, పై. విజ. = సమచతుష్క. (చవుకము + చవు
కము) సరియైన చొకము : రూ-చచ్చొకము.

చచ్చినవానికన్నులు చేరెడు, జా. అయినదానింగూర్చి ఆలో
చించదగదు.

చచ్చినవాని పెండ్లికి వచ్చినంతయే కట్టము చాలును, లో.
ఉదా. "తనగుట్టు బయలబెట్టి చచ్చినవాని పెండ్లికి వచ్చి
నంతయే కట్టము చాలనన్నటుల వచ్చినంత రాబట్టుకొనుడు.
(ధర్మజరాజనూయము.)

చచ్చు, దే. అ. క్రి : చూ, మరణించు.

చచ్చుట, అం. (మరణించుట) : చూ, అవస్థలు-దశావస్థలు.

చచ్చుడి, దే. వి. చండాలజాతి భేదము : చూ, మాదిగ.

చచ్చుడు, దే. విజ. చచ్చినది. చచ్చుడుకాకి.

చచ్చొకము, పై. విజ. = : చూ, రూ-చచ్చొకము.

చటాలు, దే. వి. వ్రేయుటయందగు ద్వ్యవ్యసకరణము : చూ,
హూహూ.

చటిల్లు, —పై.—

చటుకున, దే. ద్ర. క్రి. విజ : చూ, రూ-చట్టువ.

చటుక్కున, దే. ద్ర. క్రి. విజ. రూ—పై.—

చటులువడు, ద్వ. అ. క్రి. (చటులు + వడు) : చూ, భంగపడు.

చట్ట, దే. వి. 1. కొంచెము వడ్డుపోసిన చిన్నగోనె: చూ, నంది;

2. తొడకు వెలుపలిభాగము : చప్ప; పై. వి. 3. = కాటక.

చొక్కాయ : చూ, వత్తము, 1—౯; 4. కవచము : చూ,

వత్తము: (చూ, వారవారము): 6. గచ్చు. పా. 2,

అ. 38 : చూ, పూత. 3: దే. వి. 8. త్వక్కు : చూ,

బెరడు: 7. పొగాకుచట్ట: తద్వి.—పొగాకుచట్టలో సగము.

(తె. వ.) అరచట్ట.

చట్టన, దే. ద్ర. క్రి. విజ. శీఘ్రముగ : చూ, వేగము. 3.

చట్టపు మెకము, ద్వ. వి. పునుగుపిల్లి : చూ, మార్కాము.

చట్టము, పై. వి. = స్పష్టమ. శాస్త్రము. న్యాయశాస్త్రము : చూ,
అట్ట. 1; 2. మంచములోచగువాని వట్టల చేతిక : చక్కె-

రూ-చక్కె; 3. పిండివంటలు యెత్తితీసేడి చిల్లులుగల

యనువగరితె, బిత్తెడ : చూ, దర్వి. 1: (చూ, పాత్రము):
4 : చూ, చక్రము; దే. వి. పిల్లిగడ్డ : చూ, పునుగు
చట్టము.

చట్టుచీరు, ద్వ. స. క్రి. చంపు : చూ, సంహరించు.

చట్టువాపు, ద్వ. స. క్రి. నాశనముచేయు : చూ, సరిపెట్టు.

చట్టి, దే. వి: చూ, అటిక.

చట్టిపిరంగిగుండు, ద్వ. వి. బొటుగుండు : చూ, పిరంగిగుండు.

చట్టు, దే. వి. 1. కొండ : చూ, వర్వతము; 2. శిల : చూ,

రత్నములు. 1—౧౨—(౫): 3. విశాలమయినకాయి.

రూ-చట్రాయి : చూ, రత్నములు. 1—౧౨—(౩౧);

4. శ్మేషగుళిల : చూ, రత్నములు. 1—౧౨—(౩౨);

పై. వి. 5. = చాత్ర: చూ, శిష్యుడు. పాండు. 5, ఆ. 187;

చట్టన, దే. ద్ర. క్రి. విజ. రూ. చటుకున : చూ, ధట్టుబు.

చట్టప, దే. వి. పక్షము. పాండు. 5, ఆ. 246 : చూ, తెక్క.

1.

చట్టుపురుగు, ద్వ. వి. పాము. సాంబ. తిర్య. 18: చూ, సర్పము.

చట్టువ, దే. వి. కట్టతెచ్చు, లోహోదులతో జేసిన గరితె. (అని
కొండలు) రూ-చట్టువము: (చూ, దర్వి. 1) చూ, పాత్రము. 6.

చట్టువము, దే. వి: చూ, రూ చట్టువ.

చట్రము, వా. వి. 1. : చూ, చట్టము: (చూ, చొకట్టులు. 3.);

2. బిత్తెడ: చూ, హరివాణము. 1-౧౬.

చట్రాయి, దే. వి. (చట్టు + యాయి): చూ, చట్టు. 3.

చడావు, వా. వి. అదనము: (చెడావు అనియు.)

చడి, వా. వి. చప్పుడు: చూ, స్వదము. 2.

చడికి, దే. వి. మల్లబందవిశేషము: చూ, మల్లశాస్త్రము. (రూ -
చలికి).

చతికిలపడు, దే. అ. క్రి. పిట్టలు నేలనాను. రూ-చతికిలు-చడికిల
పడు - చతుకుపడు - చడికిలు. (అం. భా. తృ. 98.)

చతికిలు, —పై.—

చతుకుపడు, —పై.—

చత్త, దే. వి. రూ - చత్తరి, బెత్త (తర్జని మొదలైన నాలుగు
వ్రేళ్ళ అడ్డుకొంత): చూ, బెత్తిరి.

చత్తరి, —పై.— అం, పదా. సర. 35.

చదను, దే. వి. రూ-చదును. 1. సమప్రదేశము: చూ, భూమి.

1-1-౯౪; విజ. 2. మట్టము: చూ, సపాటము.

చదర, పై. వి. 1. చిన్నచొకపుజాత, రూ-చదిరిక: చూ, చావ;

2. చిన్న విస్తరాకు: చూ, విస్తరి.

చదరంగపు వరిక, ద్వ. వి. అష్టావదము: చూ, శాధిఫలము.

చదరంగము, పై. వి. = చతురంగము. చదరంగమును అట.

చదరము, వై. వి. 1. = చతురస్రమ్. సమమైన నాలుగు మూలలు గలది. చతుకము - రూ - చౌకము: చూ, వైశాల్యము. 1-2; విణ. 2. సమానమైనది: చూ, సుషమ. 2; 3. కొఱచలేది.

చ. రములు, వై. వి. ఐ. ఇంటి కురుజులమీది వీగువుపట్టెలు. చద్రు, దే. వి. 1. కొలువుకూటము: చూ, సభ. 2; 2. ఆశ్రద్ధ: చూ, మందెమేలము.

చదలతేజి, దే. వి. ఇంద్రుని గుఱ్ఱము: చూ, హయము. 1-౧౦. చదలము, దే. వి. 1. దండువిడిసిన చొట్ట: చూ, స్కంధావరము. 1; 2. నైస్యము. కై. 3, ఆ. 81: చూ, పేన. 1. చదలయేనుగు, ద్వ. వి. ఇంద్రుని యేనుగు: చూ, హస్త. 1-(౭౬).

చదలు, దే. వి: చూ, వ్యోమము. 1. చదలుకాపు, దే. వి. దివ్యకనుడు: చూ, వేలుపు. చదలుకెంపుతాయి, దే. వి. సూర్యకాంతకీల: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(౩౩).

చదలుదొడుగు, దే. వి. కామదేనువు: చూ, రేనువు. చదలుమానికము, ద్వ. వి. ద్యుమణి: చూ, సూర్యుడు. చదలేలు, దే. వి. (చదలు + ఏలు) గంగ: చూ, నది. చదికిలసడు, దే. ఆ. క్రి: చూ, రూ.చదికిలసడు.

చదికిలు, —వై.—
చదియ, దే. వి. నలగుడు: చూ, పీడనము.
చదియ, దే. ఆ. క్రి. నలగు: చూ, సదమదమగు.
చదిరిక, వై. వి: చూ, చదర. 1.
చదివించు, దే. ప్రే. 1. చదువజేయు: చూ, నల్లించు. 2; 2. వివాహోదయందు కట్టమును చదివించు.

చదుకము, వై. వి. = చతుష్కమ్. నాలుగుమార్గములు కలియు దారి: చూ, మార్గము. 1.
చదుకు, దే. వి. అడుసు: చూ, బురద.
చదును: చూ, రూ.చదను. 1-2.

చదువు, దే. స. క్రి. 1. ఆడుచు: చూ, మొత్తు. 2; ప్రే. 2. చదియజేయు: 3. చంపు: చూ, సంహరించు; 4. చావజేయు: చూ, సమయము.

చదుము, దే. స. క్రి. 1. చంపు: చూ, సంహరించు; 2. విడికితిరో పొడుచు: చూ, గ్రుడ్డు. 2.

చదుర, వై. విణ. = చతుర. రూ - చదురాలు, సమర్థురాలు. కళా. 1, ఆ. 81: చూ, శ్రీ. 1-౨౩.

చదురడుచు, ద్వ. ఆ. క్రి. (చదురు + అడుచు) పరిహాసమాడు: చూ, విసాళించు.

చదురపడుచు, —వై.—

చదురాలు, ద్వ. విణ. (చదురు + అలు): చూ, చదుర.

చదురు, వై. వి. 1. = చతురమ్, చతురోక్తి: చూ, శబ్దము. 2-౩౨; 2. = సదన్. కొలువుకూటము: చూ, సభ. 2; 3. వివాహోదయలో జరిగించు అటకచ్చేరి: చూ, సభ. 2; 4. నేర్పు: చూ, సామర్థ్యము. 1.

చదురుడు, వై. విణ. = చతురః: చూ, సమర్థుడు.

చదువరి, దే. విణ. (చదువు + అరి) చదువులయ్య: చూ, విద్యావంతుడు; 2. చూ, పాఠకుడు.

చదువరులు, దే. విణ. ఐ. క్రికృ. 2. —వై.—

చదువు, దే. వి. 1. ఓద్దియ: చూ, విద్య; 2. బ్రహ్మయజ్ఞము: చూ, యజ్ఞము; 3. చదువుట: చూ, పఠనము; ఐ. 4: చూ, వేదము; స. క్రి. 5. అధికరించు: చూ, వరించు.

చదువుట, అం: చూ, ఆపదానములు.

చదువుటకువేసిన సున్నమతియుఁబోయె, లో. ఉదా:— ఇర్నాళ్ళు సేవచేయుచు, సున్నదియుం బోయె నేడయో కౌగిలి యిమ్మున్నంతఁ జడువఁబెట్టగ, సున్న మతియుఁ బోయెననుట హాసో విజమయ్యెన్." (విజయవిలాసము).

చదువులపడతి, దే. వి. వాణి: చూ, సరస్వతి.

చదువులపులుగు, దే. వి. చిలుక: చూ, శుకము.

చదువులజిడి, దే. వి. చూ, పాఠశాల.

చదువులముడుకడు, దే. వి. నలువ: చూ, బ్రహ్మ. 1.

చదువులయ్య, ద్వ. వి. (చదువుల + అయ్య) 1. ఉపాధ్యాయుడు: చూ, వంతులు. 1; 2. పండితుడు: చూ, విద్వాంసుడు.

చదువులవెలది, దే. వి: చూ, చదువుల పడతి.

చదువులవేలుపు, దే. వి: చూ, చదువులముడుకడు.

చద్ది, దే. వి. రూ.చలిది-చలి. పద్యపితానమ: చూ, సాదము. 1-౧౭-(౧): (చూ, ప్రాతర్వృజనము).

చనవరి, దే. విణ. (చనవు + అరి): చూ, స్నేహితుడు.

చనవు, దే. వి. రూ.చనువు. 1. ప్రేమ. పా. 1, ఆ. 9: చూ, స్నేహము. 1; 2. కోరిక. కై. 4, ఆ. 117: చూ, వాంఛ; 3. చెల్లుబిడి. కై. 1, ఆ. 72: చూ, రహము.

చనవురాలు, దే. విణ. (చనవు + అలు) చనవుగలది.

చనిపోయినవాడు, దే. వి. పీనుగు: చూ, శవము. 2.

చను, వై. వి. 1. = ప్రస. (శ్రీపురుషుల) ప్రసము: రూ.చన్ము: చూ, ప్రసము. 1-౨; 2. = ప్రస. మొగలియూర, రూ.చన్ము: చూ, ప్రసము. 1-౩; 3. = ప్రస. తాటియూర, రూ.చన్ము: చూ, ప్రసము. 1-౮; ఆ. క్రి. 4. చన్పు:

చూ, సమృద్ధిండు; 5. పోవు: చూ, వెళ్లు. 3; 6. చావు: చూ, సమయము; 7. చెల్లు: చూ, సను. 5; 8. తగు: చూ, సరి పడు. 2; 9. కడచు: చూ, సను. 3; స. క్రి. 10. పొందు: చూ, ప్రాపించు.

చనుగవ్య. ద్వ. వి. రూ-చన్నుగవ్య, అవిక. హరిశ్చ 5, అ. 71: చూ, చిత్రము.

చనుగుడురు, వా. వి. రూ-చన్నుగుడురు. చన్నునాపురోగము.

చనుగొనలు, ద్వ. వి. ఐ. చూచుకములు: చూ, స్తనము.

చనుజాలి, వై. వి. (చను+పాల) ఒక ఓషధి: చూ, వృక్షము.

చనుజాలు, వా. వి: చూ, స్తనము.

చనుకట్టు, ద్వ. వి. రూ-చన్నుకట్టు: చూ, చనుగవ్య.

చనుట, ద్వ. వి. యాత్ర: చూ, ప్రయాణము.

చనుదెంచు, దే. అ. క్రి. (చను+తెంచు) 1. పోవు: చూ, వెళ్లు. 3; 2. అగతమగు: చూ, వచ్చు. 2.

చనుదేరుట, ద్వ. వి: చూ, చనుట.

చనుదోయి, ద్వ. వి. కుచయుగళము: చూ, స్తనము. 1-౧. (రూ-చన్నుదోయి-చన్దోయి.)

చనునె, దే. వి. తగునా: రూ-చనునే-చన్నె-చన్నే.

చనునే, —పై.—

చనున, దే. వి. 1. దారి: చూ, మార్గము. 1; 2. దివారు: చూ, లంబాదితండ్. (వాటసారులగుంపు అందురు.)

చనునకము, వై. వి. = చంపకము: చూ, సంపెంగ.

చనునుట, ద్వ. వి. (చను+నుట) 1. తొమ్మి: చూ, వక్షము; 2. చనుమొనచుట్టు గల నల్లని చోటు (ఇది ఆవల లోనగు శబ్దమువంటిది): చూ, స్తనము.

చనునులుపు, ద్వ. వి: చూ, చనుగవ్య.

చనుముక్కు, ద్వ. వి. చూచుకము: రూ-చనుమొన-చనుమొము. కళా. 7, అ. 185: చూ, స్తనము. (ఐ. చనుముక్కులా.)

చనుమొన, ద్వ. వి. —పై.— (ఐ. చనుమొనలు.)

చనుమొము, వై. వి. = స్తనముఖ. —పై.—

చనులు, అం: చూ, నఖక్షితస్థానములు.

చనువాడు, దే. విజ. చెల్లుబదికలవాడు: చూ, సమర్థుడు.

చనువు, దే. వి: చూ, చనువు. 1.

చన్నెట్టు, ద్వ. వి: చూ, రూ-చనుకట్టు.

చన్నీళ్లు, దే. వి. ఐ. (చల్ల+నీళ్లు) శీతోదకము: చూ, నలిలము. 1-౯. (చలినీళ్లు అనియి.)

చన్ను, వై. వి: చూ, రూ-చను. 1-2-3; అం. 4: చూ, కళాస్థానములు.

చన్నుగవ్య, ద్వ. వి: చూ, రూ-చనుగవ్య.

చన్నుగుడురు, వా. వి: చూ, రూ - చనుగుడురు.

చన్నుగుడుచు, వా. అ. క్రి. పాణ్యదాపు.

చన్నువోయి, ద్వ. వి: చూ, రూ-చనువోయి. పంచ. వేం. 248.

చన్నె, దే. వి. (చనును+ఎ): చూ, రూ-చనునె.

చన్నే, —పై.—

చన్దోయి, ద్వ. వి: చూ, రూ-చనువోయి.

చపారము, దే. వి: చూ, కుంశము. 2.

చపుడు } దే. వి: చూ, రూ-చప్పిడు.
చప్ప, }

చప్ప, దే. వి. 1. భుజము: చూ, స్కంధము. 1; 2. మువ్వర, అచ్చు: చూ, ముద్ర: 3: చూ, చట్ట. 2; విజ. 4. రస

హీనము. “నీమాట చప్పానున్నది.” చప్పన, చప్పిడి, చప్పి. చప్పడనము, దే. వి. విజ: చూ, చప్పి. 2.

చప్పర, వై. వి. = చర్పర. 1. చపేటము: చూ, చజపు. 1; 2 చక్కగా చాచిన శ్రేళ్ళలో గూడిన యజులేయి: చూ, హస్తము. 1—౫. (1-౭).

చప్పటముక్కు, ద్వ. వి: చూ, నతనానిక.

చప్పటముక్కువాడు, ద్వ. వి: చూ, నడ్డిముక్కువాడు.

చప్పటింపు, వై. ప. క్రి: చూ, వటితళించు.

చప్పట్లు, దే. వి. ఐ. సంకొహమలయం చజచేతలను కట్టుట. కేకినలు: చూ, (వా) తప్పట్లు.

చప్పన, దే. వి. 1: చూ. చప్పడనము: విజ. 2: చూ, చప్ప. 4.

చప్పరమంచము, ద్వ. వి. (చప్పరము+చ. చము) చప్పర కోళ్ళ మంచము: చూ, మంచము.

చప్పరము, దే. వి. రూ-చప్రము. 1: చూ, రూ-చపారము; 2. గురారము: చూ, నదనము. 1; 3. మీద పండిరివలె నేర్పట

చిన నలుచవరపు మ్రాసు; 4. చౌకము: దీర్చి వేసిన పండిరి, (వృత్తియందు హల్లు పరచుగుచో అంత్యవర్ణము వికల్పముగా లోపించును. చప్పరమంచము మొ.); చూ, నదనము. 1.

చప్పరించు, దే. స. కి). నాలికపై నిడికొని చవిచూచు: చూ, చుచిగొను.

చప్పరించుమేకము, ద్వ. పండి: చూ, చూకరము.

చప్పరింక, దే. వి. 1. —పై.—; 2. దవుడల కాటింపు.

చప్పరించు, దే. స. క్రి: చూ, రూ-చప్పరించు.

చప్పి, దే. వి. 1, దురదతోగూడిన బొక్కులరోగము: చూ, నప్పి: విజ. 2. లోపలికి అణగనిపి. “చప్పిచవయి”: చూ, రూ-చప్పిడి. 2.

చప్పిడి, దే. విజ. 1: చూ, చప్ప. 4; 2: చూ, చప్పి. 2; 3. చప్పనిది: (తె.ప.) ఉప్పిడి, చప్పడనము, చప్పన; (సం. ప.) అలవణము.

చప్పుడించు, దే. అ. క్రి. చప్పుడుచేయు: చూ, శబ్దించు.
 చప్పుడు, దే. వి. రూ-చపు. 1. అచేతనవస్తువులు ఒకటితో
 నొకటి తాకుటచే కలుగు ద్వని: చూ, స్వరము. 2; 2.
 శబ్దము: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౫౦).
 చప్పున, వా. అవ్య. చటుక్కున. (గోదావరీమండలమున వాడుక.)
 చప్రము, దే. వి: చూ, రూ-చప్పురము.
 చటుకు, దే. వి. కొరడా: చూ, మునికొల.
 చటుకునీయ, దే. స. క్రి. (చటుకు + చేయు), చటుకుతోకొట్టు.
 శై. 8, అ. 53.
 చమక్కు, వా. అవ్య. తమాషా.
 చమరు, దే. స. క్రి. 1. అజచేతకొట్టు: చూ, పటితళించు; 2.
 చంపు: చూ, సంహరించు.
 చమురు, దే. వి. 1. స్నేహము, నూనె నెయ్యి లోనగునది,
 మొలగు. శై. 4, అ. 110: చూ, స్నేహము. ౨-౧;
 స. క్రి. 2. రాచు: చూ, రుద్దు. 1; 3. లేపనముచేయు. చూ,
 పూయు.
 చమురునత్రి, ద్వ. వి. అన్వాసనము: చూ, నత్రి.
 చయ్యన, దే. ద్ర. క్రి. విజ: చూ, వేగము. 3.
 చరచర, దే. వి. ద్వన్యనుకరణము: చూ, హూహూ.
 చరలాట, దే. వి. రూ-చరలాటము. క్రిత: చూ, విలాసము. 1.
 చరలాటము, —పై.—
 చరలాటమాడు, దే. అ. క్రి. (చరలాటము + అడు): చూ,
 రూ-చరలాడు.
 చరలాడు, దే. అ. క్రి: రూ-చరలాటమాడు - చర్లాటమాడు -
 చర్లాడు, చిట్లాడు, ఆట్లాడు, అడు. (సం. వ.)—క్రిడించు.
 చరికుండ, ద్వ. వి. సాలెవాని గంజుకుండ: చూ, ఛాండము. 3.-౨౦.
 చరుక, దే. వి: చూ, పకరోగము.
 చరుగుడు, దే. వి. ఈడిక: చూ, రూ-చరవడి.
 చరుము, దే. స. క్రి. 1. రాచు: చూ, రుద్దు. 1; 2. వాద్యమును
 చలుచు.
 చర్లాట, దే. వి: చూ, రూ-చరలాట.
 చర్లాటమాడు, దే. అ. క్రి: చూ, రూ-చరలాడు. పాండు.
 3, అ. 83.
 చర్లాటము, దే. వి: చూ, రూ-చరలాట.
 చర్లాడు, దే. అ. క్రి: చూ, రూ-చరలాడు.
 చఱచు, దే. స. క్రి. 1. అజచేతకొట్టు: చూ, పటితళించు;
 2. అజచేతకట్టు: చూ, జోకొట్టు; 3. కొట్టు, అడుచు: చూ,
 మొక్కు. 2; 4. ఆక్రమించు: చూ, మొగరించు; 5. తుడుచు,
 తడిపోవనొత్తు: చూ, ప్రాము. 4,

చఱపు, దే. వి. 1. అప్పకము, రూ-అప్పళింక, చప్పట.
 (సం. వ.)—అస్పృలనము-రూ-అస్పృలము, అస్పృటనము-
 రూ-అస్పృటము; 2. అడ్డపాటు. కళా. 7, అ. 59: చూ,
 వ్యవధానము. 3.
 చఱపుచిడక, దే. వి. (చఱపు + చిడక) గోడనుకట్టు చిడక:
 చూ, చిడక.
 చఱి, దే. వి. రూ-చఱియ. సంవరించుటకు అకళ్యమైన పర్వక
 శిఖరము క్రిందిచోటు: చూ, పర్వతము.
 చఱియ, దే. వి: చూ, చఱి.
 చలచలన, దే. వి. ద్రవరూపము: చూ, సలిలము. — 1-౨౦.
 చలది, దే. వి. = చర్చి. ఓకర: చూ, వాంతి.
 చలపకారము, దే. వి. చలము: చూ, మాత్సర్యము.
 చలపకారి, దే. విజ. (చలపకారము + ఇ): చూ, మాత్సర్య
 శీలుడు.
 చలపట్టు, దే. అ. క్రి. (చలము + పట్టు) మాత్సర్యముగొను.
 రూ-చలపొడుచు-చలముకొను-చలపోరు: చూ, ముచ్చరించు.
 కళా 3, అ. 244. (కోపమర్థమని కొందఱు.)
 చలపాది, దే. విజ: చూ, చలపకారి.
 చలపొడుచు, దే. అ. క్రి: చూ, రూ-చలపట్టు.
 చలపోరు, దే. అ. క్రి. (చలము + పోరు).—పై.—
 చలమరి, దే. విజ. (చలము + అరి): చూ, చలపకారి. పను.
 3, అ. 112.
 చలము, దే. వి: చూ, చలపకారము. (వృత్తియందు హల్లుపర
 మగుచో అంత్యవర్ణము లోపించును. చలపట్టు. మొ.
 చలముకొను, దే. అ. క్రి: చూ, చలపట్టు.
 చలవ, దే. వి: చూ, తైత్వము.
 చలవాది, దే. వి. చావునహవారము చెప్పువాడు
 చలాడము, వై. వి. = చలనమే. రూ-చల్లడిము - చల్లాడము.
 లాగు: చూ, వత్తము. 1—౯—(౯.)
 చలి, దే. వి. రూ-చలిమిరి - చల్మిరి. 1. శీతము: చూ,
 తైత్వము; 2. శీతబాధ.
 చలికావు, దే. వి. కప్ప: చూ, మండూకము. 1.
 చలికారు, ద్వ. వి. శిశిరముతువు, (మాఘ, ఫాల్గున మాసములు):
 చూ, మాసద్వయము.
 చలికి, దే. వి: చూ, రూ-చడికి.
 చలిగరువు, ద్వ. వి. మీద యిసుకగల తాతిపాటు నేల: చూ,
 భూమి. 1—౫౭.
 చలిగాలి, ద్వ. వి. శీతవాయువు: చూ, వాయువు. 1—౧౪.
 చలిగొండ, ద్వ. వి. (చలి + కొండ) హిమవత్సర్వకము (ఇల్లు
 చలిగట్టు-చలిమల): చూ, పర్వతము.

చలివీమ, దే. వి. ఒకరకము నల్లవీమ : చూ, పివీలిక.
 చలికలి, దే. వి : చూ, చలికారు.
 చలిదాయ, ద్వ. వి : చూ, సూర్యుడు.
 చలిది, దే. వి. (చలి + అది) : చూ, రూ-చర్చి.
 చలిదిమూట, ద్వ. వి. చిట్టాముదాలనూనె. చిట్టాముదము : చూ, స్నేహము, 2—౪.
 చలినట్టు, దే. వి. గాలి : చూ, వాయువు.
 చలినెల, దే. వి. 1. మాఘమాసము, జన్మంపురిక్కనెల : చూ, మాసము. 1; 2. ఫాల్గుణ మాసము, ప్రొద్దురిక్కనెల : కళా. 7. ఆ. 181 : చూ, మాసము, 1.
 చలిపందిరి, దే. వి. రూ-చలిపందిరి-చలిమిపందిరి-చలివిందల-చల్లవిందల. దాహమునకు పీళ్లుపోసేడు పందిరి : చూ, నదనము. 1.
 చలిపందిరి, దే. వి. —పై.—
 చలిపని, దే. వి. శైత్యోపచారము. చలువలు-రూ-చల్వలు.
 చలిపిడుగు, ద్వ. వి. కొన్ని దేశములందు కాలవిశేషమున ఆకాశము నందుండి పడెడు చెడగఱపు మంచుగడ్డ : చూ, హిమము : (చూ, పిడుగు.)
 చలిమిడి, దే. వి. 1. ఒకరకముకూర; బెల్లము కలిపిన పిండి. రూ-చలిమిడి : చూ, సాదము (1)—౪౪.
 చలిమిపందిరి, దే. వి : చూ, రూ-చలిపందిరి.
 చలిమిరి, దే. వి : చూ, చలి. 1.
 చలియిక్క, దే. వి : చూ, చలినట్టు.
 చలియిసుక, దే. వి. (చలి + ఇసుక) కర్పూరము, పసు. 2, ఆ. 20 : చూ, నీరము.
 చలివాపు, దే. స. క్రి. (చలి + పాపు) : చూ, బుజ్జగించు.
 చలివాలు, ద్వ. వి. (చలి + పాలు) చిహ్నము : చూ, లక్షణము. 1.
 చలివిందల, దే. వి : చూ, రూ-చలిపందిరి.
 చలివిడి, దే. వి : చూ, రూ-చలిమిడి. 2.
 చలివెలుగు, దే. వి. శీతకరుణ, చంద్రుడు : చూ, హిమాంశువు.
 చలివెల్లు, —పై.—
 చలువ, దే. వి. 1. చావతాయి. కళా. 1, ఆ. 109 : చూ, చట్ట. 3; 2. శిల : చూ, రత్నములు. 1—౧౨—(౫).
 చలుపు, దే. పై. 1. చేయు : చూ, రూ-సలుపు; 2. కడపు : చూ, సలుపు.
 చలుక, దే. వి. రూ-చల్వ. 1. జలుబు, రూ-చలువడి-చలవ-చల్వ-చలి-చలిమిరి-చల్మిరి-చల్ల-చల్లన-చల్లదనము. స్వా. 1, ఆ. 72 : చూ, శైత్యము; 2. జాడ్యమువలని శైత్యము.

రూ-చలువడి; 3. భోతవృత్తు. సా. 2, ఆ. 192 : చూ, వృత్తుము. 1—౧౩; 4. ఐ. శైత్యోపచారము : చూ, చలిపని.
 చలువగట్టు, ద్వ. వి : చూ, చలిగొండ.
 చలువగుట్టము, ద్వ. వి. గాడిద : చూ, రానభము.
 చలువచేయు, దే. స. క్రి. చవుటిసిగ్గలో నుడికించి యుదుకు : చూ, పులుము. 4.
 చలువజోడి, ద్వ. వి : చూ, చలివెలుగు.
 చలువడి, దే. వి. (చలువ + వడి) : చూ, చలువ. 1-2. (స్వాస్త్యమున వడి.)
 చలువబట్టు, దే. వి : చూ, చలువ. 3.
 చలువమిరియము, ద్వ. వి. తోకమిరియము : చూ, మిరియము.
 చలువదాయి, దే. వి : చూ, చంపూ.
 చలువజేడు, దే. వి : చూ, చలివెలుగు.
 చలువలమల, ద్వ. వి : చూ, చలిగొండ.
 చలువలజేడు, దే. వి : చూ, రూ-చలువజేడు.
 చల్ చల్, వా. వి. బండియెడ్లను తోలుటయందగు ధ్వన్యనుకరణము : చూ, చూచూ, (చెల్చెల్చె అనియు.)
 చల్లి, దే. వి : చూ, రూ-చర్చి-చలిది.
 చల్మిరి, దే. వి : చూ, రూ-చలిమిరి. లక్ష్మి. 3, ఆ. 68.
 చల్ల, దే. వి. 1. చూ, మజ్జగ; విజ. 2. జలుబు : చూ, రూ-చలువ. 1.
 చల్లకడి, దే. వి. మెంతిమజ్జగ : చూ, మజ్జగ.
 చల్లకము, దే. వి. చల్లుట : చూ, ప్రోక్షణము. 1.
 చల్లకుండ, ద్వ. వి. 1. మజ్జగకుండ : చూ, భాండము. 3.—౨౨; వా. 2. అమృతాచరి చల్లముటము : చూ, భాండము. 3.
 చల్లగడ్డ, ద్వ. వి : చూ, శతమూలిక.
 చల్లగాలి, దే. వి. చల్లనిగాలి : చూ, వాయువు. 1-౧౪.
 చల్లగుత్తులు, ద్వ. వి. ఒకరకము భక్ష్యము : చూ, భక్ష్యము.
 చల్లగుడులు, దే. వి. ఐ. చల్లత్రిప్పుత్రాళ్లు : (ఆకత్రాళ్లు) : చూ, సూత్రము. 1—౪౦.
 చల్లచప్పుడు, దే. విజ. జడుడు : చూ, స్త్రాబుడు.
 చల్లజంపు, దే. విజ : చూ, వెజవరి.
 చల్లడము, పై. వి. = చలనము : చూ, రూ-చలాడము.
 చల్లత్రాళ్ళు, దే. వి. ఐ : చూ, చల్లగుడులు.
 చల్లన, దే. వి. 1. క్షేమము : చూ, శుభము. 1; విజ. 2. శీతము, “చల్లనిగాలి” : చూ, శైత్యము.
 చల్లనగు, దే. ఆ. క్రి. ఇవతళించు : చూ, శైత్యించు.
 చల్లని తెలిదిబ్బ, ద్వ. వి : చూ, చలిగొండ.

చల్లపందిరి, దే. వి. చూ, రూ - చలిపందిరి.

చల్లపడు, ద్వ. అ. క్రి. చూ, చల్లనగు.

చల్లపిట్ట, ద్వ. వి. ఒకరకముపిట్ట: చూ, పక్షి.

చల్లపులుసు, వా. వి. పొగచిన మెంతి మజ్జిగ, తిమ్మనము: చూ, మజ్జిగ.

చల్లరాడు, దే. వి. తరిగంబము: చూ, దండ విష్కంభము. (స్తంభము. 1-౧౮.)

చల్లవడియము, ద్వ. వి. మజ్జిగ వడియము: చూ, వడియము.

చల్లసేయు, ద్వ. స. క్రి. (చల్ల + చేయు) చల్లఁజేయు; వా. 2. క్రచ్చు: చూ, చుండు.

చల్లాడము, వై. వి. = చూ, రూ - చల్లడము.

చల్లాజము, దే. వి: చూ, రూ - చిల్లాడము.

చల్లారు, దే. అ. క్రి. (చల్ల + ఆరు) ఉపశమిల్లు: చూ, ప్రుక్కు. 4.

చల్లు, దే. వి. 1. చల్లుట: చూ, చల్లకము; స. క్రి. 2. (స్థల) చల్లు. (విత్తనములు) చల్లు: చూ, ప్రోక్షించు.

చల్లుట, దే. వి: చూ, చల్లకము.

చల్లుపోరాట, దే. వి. జలక్రిడ: చూ, విలాసము. 1.

చల్లుపోరు, దే. వి. కొలఁతులయందు దిగి యొకరిమీఁదనొకరు నిష్టచల్లుకొనెడి యాట: చూ, విలాసము. 1. (చల్లుపోరాట.)

చల్లులాడు, దే. అ. క్రి. (చల్లులు + ఆడు) కొలఁతులయందు దిగి యొకరిమీఁద నొకరు నిష్టచల్లుకొనియారు.

చల్పి, దే. వి: చూ, రూ - చలువ.

చవకము, వై. వి. = చతుష్కము: చూ, రూ - చవిక.

చవట, వా. వి. వాజమ్య: చూ, వ్యాధుడు.

చవటిసేరి, దే. వి. రూ - చవుటిసేరి: చూ, భూమి. 1-౭.

చవకు, దే. వి. రూ - చౌకు. —పై.—

చవలము, దే. వి. 1. వరహాలో నెనిమిదవభాగము.

చవి, దే. వి. అమృతము, వేలుపుటోనము: చూ, సాదము (1); 2. రసము: చూ, రూ - చవురు; 3. అస్వాదనము: చూ, రుచి. 1; 4. మోటిగర్పము: చూ, హయము. 1-౪౮; 5. మౌక్తికాదిభారము. అం, భా. ద్వి. 278: చూ, రత్నములు. 1-౧-౧౭.

చవిక, వై. వి. = చతుష్కము. రూ - చవకము - చవికము - చవితె - చవిరె, మెల్లా: చూ, సదనము. 1. (మండపమనయు.)

చవికము, —పై.—

చవితె, —పై.—

చవిఁగొను, దే. స. క్రి. (చవి + కొను): చూ, రుచిఁగొను.

చవెతి, వై. వి. = చతుర్తి. పక్షమందు నాల్గవతిథి, రూ - చవుతి: చూ, తిథి. 1.

చవిరె, వై. వి. = : చూ, రూ - చవిక.

చవెలివాడు, దే. వి. గర్విణీహస్తగతశిశువు. రూ - చవిరెవాడు: చూ, శిశువు. 1-౧.

చవిరె, దే. వి. నాలుగుదబ్బులు: చూ, అణ.

చవిరెవాడు, దే. వి: చూ, రూ - చవిరెవాడు.

చవు, వై. స. = చతుః. రూ - చౌ: చూ, నాలుగు.

చవుక, దే. విజ. రూ - చౌక. 1. అగ్గవ: చూ, వెలి. 1; 2. తక్కువ: చూ, వెలితి. 2.

చవుకటులు, ద్వ. వి. ఐ. రూ - చవుకట్టులు - చవుకట్టు - చౌకటులు - చౌకట్టు. నాలుగు ముత్యములుచేర్చి కట్టినపోగులు: చూ, భూషణము. 2.-౮-(౧౭).

చవుకట్టులు, —పై.—

చవుకట్టు, —పై.—

చవుకము, వై. వి. రూ - చౌకము. 1. సమమైన నాలుగు మూలలుగలది: చూ, రూ - చదరము. 1; 2. సమపు వెడల్పులు సరిగాగలతుండుగుడ్డ: చూ, వస్త్రము. 1-౫౪; 3. వల్లికము, ఆశ్వగరిభేదము: చూ, హయము. 1-౬౪-(౪); స. 4 = చతుష్కము: చూ, చవు.

చవు: సేయు, దే. స. క్రి. (చవుర + చేయు) రూ - చౌకసేయు. 1. తక్కువసఱుచు: చూ, వదించు; 2. దరతగ్గించు. రూ - చౌకసేయు.

చవుకళి, ద్వ. వి. (చవు + కాళ్లు) అడువారికోలనేతయందు నూలిపోగులచేరి నేర్పడిన చచ్చొకపుటిల్లు. రూ - చౌకళి: చూ, సదనము. 1.

చవుకళించు, ద్వ. అ. క్రి. (చవుకళి + ఇంచు) నాలుగు కాళ్లు పైకెత్తి చాటు. రూ - చౌకళించు. స్వా. 1, అ. 59: భో. 6, అ. 25: చూ, లంఘించు.

చవుకళింత, ద్వ. వి. 1. చౌకళించుట. రూ - చౌకళింత - చౌకళింపు: చూ, లంఘు; 2: చూ, చవుకము. 3.

చవుకళింపు, ద్వ. వి. —పై.—

చవుకాడిగుదియ, ద్వ. వి. నాలుగుప్రక్కలు తీరిన యినుప దండము. రూ - చౌకాడిగుదియ: చూ, బాణము. 1-౩౯.

చవుకారము, వై. వి. రూ - చౌకారము: చూ, నబ్బు.

చవుకాలిపీఠ, ద్వ. వి. నాలుగుకాళ్ళుగల యెత్తుపీఠ. రూ - చౌకాలిపీఠ: చూ, పిఠ.

చవుకి, వై. వి. కంచము. రూ - చౌకి: చూ, పాత్రము. 6.

చవుకి, వై. వి. = చతుష్కము. కూడలిలోపన్నుతీయరావు. రూ - చౌకి. మంకరిమెట్టు: చూ, సదనము. 1.

కడేరకము, కలింజకము - రూ - కలింజకము - కిలింజము,
చంప; తద్వీ. — కొబ్బరిఆకుచాచ. - (తె. ప.) — కీతు;
చిన్న చాకపుచాచ. — (తె. ప.) : — చదర-రూ-చదరిక;
(సం. ప.) : — చర్మకము; 2. ఓడకుంగట్టెడు చాచ :
చూ, వత్తము. 1—30; 3. గడ్డిచాచ : తడక - తడిక -
తడికె. అంతికె. (సం) అంతిక; 4. ఒకరికమువల. జె. 2,
అ. 97: చూ, వల. 1.

చాపకట్టు, దే. వి. చాచ పఅపువంటిపఅపు.

చాపకట్టువడు, ద్వ. అ. క్రి. (చాపకట్టు + పడు) చాపపఅచి
పట్లగు (నేలతో నేలగానగు.)

చాపగడ్డ, ద్వ. వి. కుందేళ్లపపట్టెడి యొకరకము దేగ : చూ,
శ్లేసము.

చాపబట్టువడు, వా. అ. క్రి. చూ. గువిగొను. 2.

చాపట్టు, దే. వి. (చాప + అట్టు) అప్పుడమువంటి యొక
నొక పిండివంట : చూ, భక్ష్యము.

చాపతాయి, దే. వి. వికాలమైనతాయి; చూ, రత్నములు.
1. - 01 — (30).

చాపలల్లవాడు, దే. వి. కటకారుడు : చూ, మేదరి.

చాపలు, దే. వి. బ. 1. చిక్కులు (అప్ర.); 2. కటములు.

చాపు, దే. వి. 1. పడుగుకొలదిపట్టు : చూ, వత్తము.
1—3; 2. చాచుట; ప్రే. 3. చాగిజేయు ఒగ్గు,
ఒడ్డుచాచు.

చాకట్టు, ద్వ. వి. ధనము : చూ, విక్రము. 1.

చాకల, దే. వి. వత్తములు ఉనికి జీవించునట్టి యొకజాతి.
“చాకలవాడు - చాకలది.”

చాకలక, దే. వి. 1: చూ, రజకి; అం. 2. దూతికలలోనొకతె:
చూ, దూతిచతుష్టయము.

చాకలది, —పై.—

చాకలపిట్ట, ద్వ. వి. చూ, భరద్వాజము.

చాకలవాడు, దే. వి. చూ, రజకుడు.

చాకిరి, దే. వి. 1. —పై.—; 2: చూ, రజకి; అం.
3. శిల్పాలు అయిదుగురితో నొకడు : చూ, శిల్పాలు.

చాకి, —పై.—

చాకిత, దే. వి. చూ, చాకలక.

చాకివాన, దే. వి. 1: చూ, బాలక్రిడ; 2. ఒకానొకపిట్ట : చూ,
పక్షి : చా. వి. 3. చాకలివాండ్లు నిట్టలుదికించు గూన : చూ,
బాండము. 3. — 23.

చాకిమూట, దే. వి. చూ, బాలక్రిడ.

చాకిరి, దే. వి. పరిచర్య : చూ, శుక్రావ. 2.

చాకి, దే. వి. కంఠము : చూ, పాత్రము. 6.

చాకు, వా. వి. కత్తి : చూ, రిష్టి. 2—00.

చాకె, దే. వి. చూ, చాకలక.

చాకెత, —పై.—

చాగకాడు, ద్వ. వి. (చాగము + కాడు) 1. కుబేరుడు :
చూ, శ్రీమడు; విజ. 2. త్యాగశీలుడు : చూ, వదాన్యుడు.

చాగము, వై. వి. = త్యాగి : చూ, త్యాగము.

చాగరతనము, వై. వి. = త్యాగరత్న (చాగము + రతనము)
చింతామణి : చూ, రత్నములు. 1—00.

చాగరాడి, దే. వి. గంధపిండితకము 4 : చూ, శ్వసనము.

చాగరాడివెలికి, —పై.—(అం. భా. ద్వి. 65.)

చాగి, వై. విజ. = త్యాగి (చాగము + ఇ) : చూ, వదాన్యుడు.

చాగు, దే. అ. క్రి. 1. పోవు : చూ, వెళ్లు. 3; 2. ప్రవర్తిల్లు.
జె. 1, అ. 105 : చూ, వర్తించు; 3 : చూ, యత్నించు.

చాగుబడిక, దే. వి. పూజ : చూ, సవర్య.

చాచి, దే. వి. చప్పు : చూ, ప్రసము.

చాచిగుమొన, అం : చూ, మొనలు : (చూ, చుల్లకాపుము.)

చాచించు, దే. స. క్రి. తుడుము లోనగునవి వాయించి ఉరి
చారికందటికి విషయమును తెలుపు : చాటు.

చాచింపు, దే. వి. చాచించుట-చాటువ, చుంబం-చుముకు-చుమ్ము :
చూ, పూహూ.

చాటు, దే. వి. 1. మఱుగు : చూ, వ్యవధానము. 3; స. క్రి.
2: చూ, చాచించు; 3. విశదపఱచు : చూ, పూచించు. 2.

చాటువడు, ద్వ. అ. క్రి : చూ, మఱుగుపడు.

చాటుబోలుబావ, ద్వ. వి. చంద్రుడు : చూ, హిమాంశువు.

చాటుమాట, వా. వి : చూ, జనాంతికము.

చాటువ, దే. వి. 1: చూ, చాచింపు; వై. వి. 2. = చాటు.
ఉదాహరణము : చూ, నిదర్శనము. 1.

చాటువెట్టు, ద్వ. స. క్రి : చూ, మఱుగువెట్టు.

చాడి, దే. వి. రూ-చాడి, కొండియుము : చూ, తంటా.

చాడి, —పై.—

చాడికోరు, దే. విజ. రూ-చాడిగొట్టు. పిశునుడు : చూ, సూర
కుడు. 1.

చాడిగొట్టు, —పై.—

చాడువు, దే. వి. రూ-చాడువు : చూ, విధము. 1.

చాడువు, —పై.—

చాకనివాడు, దే. వి. శిఖయజ్ఞోపవీతములు ధరింపని వైష్ణ
వుడు : చూ, సాతాని.

చాతాని, —పై.—(రూ-సాతాని.)

చాతు, దే. న. క్రి. ధరించు : చూ, వహించు.

చాదీవెండి, వా. వి. ఉడువెండి : చూ, లోహము. 1.

చాన, వై. వి. = శ్యామా. ఇంతి : చూ, శ్రీ. (దేశ్యమని శబ్ద రత్నాకరము.)

చానపి, దే. వి. పేన్నీళ్లు : చూ, నలింము. 1—౩౩.

చానరి, చే. వి. నాట్యవిశేషము: చూ, నృత్యము: (చూ, వ్యంజకము. 1.)

చానరువు, దే. వి. (చావు + పరువు) వచ్చునంతటి పరుగు. స్వా. 4, ఆ. 45 : చూ, పరుగు. 2.

చాపు, వై. వి. 1. = శ్యామల. నలుపు : చూ, వర్ణము. 6-౬; 2. = శ్యామా. అడుది: చూ, శ్రీ; 3. = శ్యామా. యవతి: చూ, శ్రీ. 1—౨౬; 4. = శ్యామాక. సర్వ విశేషము: చూ, సవ్యము. 1; చే. వి. 5. ఒకరకముపదవ: చూ, హోడిము.

చామనచాయ, వై. వి. = శ్యామలవర్ణము. నల్లదనము : చూ, వర్ణము. 6-౬.

చామనము, వై. వి. 1. శ్యామల. నలుపు: చూ, వర్ణము. 6-౬; విజ. 2. నల్లనిది : చూ, వర్ణము. 6.

చామలు, వై. వి. బ. = చూ, చామ. 4.

చాయ, వై. వి. = చాయ: చూ, చాయ. 1-2; 3. 4. 5. 6. 7. 8; 9. వైపు: చూ, పార్శ్వము. 2; 10. పోలిక, ఉపమ. నను 1, ఆ. 101: చూ, సమానము. 2; 11. జాడ: చూ, సూచన. 1. 12. దగ్గః చూ, సమీపము. 1; 13. తిన్నన, ఋజుభావము: చూ, హృద్యము; బి. 14. కత్తియొక్క కాంతులు.

చాయకొడుకు, ద్వ. వి. శనిగ్రహము: చూ, శని. ఇట్లు చాయపట్టి.

చాయచెక్క చెట్టు, ద్వ. వి. చాయచేయుటకు ఉపయుక్తమైన చెక్కగల ఒకానొక చెట్టు: చూ, వృక్షము.

చాయపెనిమిటి, ద్వ. వి: చూ, సూర్యుడు.

చాయమేళ, వా. వి : చూ, బండికిన్ను.

చాయలాపాయలా, వా. వి : చూ, చాలాలోలి. 2.

చాయవాణు, ద్వ. ఆ. క్రి. (చాయ + పాణు) పోయ : చూ పరిపోవు. 1.

చార, వై. వి: చూ, రూ-చేర.

చారిక, దే. వి. ఒకరకముబొట్టు. రూ-చాతిక. పత్తిరి బొట్టు: చూ, బొట్టు. 1.

చార, వై. వి. 1. = సార. స్థిరరసము. కట్టుబాదు. రూ-చేర - చేయి: చూ, యాషమ: 2. సున్నముకలిసిన కట్టు: చూ, సుర. 2-౧౫; దే. న. క్రి. 3. పొరకట్టుయగుగుతో నుడిచిన కళ్ళనునూడు: చూ, సహృద్ధించు.

చారె, వై. వి. రూ-చేర-చేళ: చూ, హస్తము. 1-౧౩.

చాణ, వై. వి. 1. = చార. జీడిమామిడి. స్వా. 4, ఆ. 14: చూ, చాగ. 4; దే. వి. 2. గీత: చూ, రేఖ. 3; 3. ఒక రకము చేయ: చూ, మత్స్యము. 1; 4. పులిరంగు: చూ, వర్ణము. 6-౩-(౧౧).

చాణకంద. ద్వ. వి. విందాణపుక: చూ, మూరణము.

చాణగలాడు, ద్వ. న. క్రి. చంపు: చూ, సంహరించు.

చాణపప్పు, ద్వ. వి. జీడిమామిడిగింజలోని పప్పు: చాణ వియ్యము.

చాణవియ్యము, —వై.—

చాణమీను, ద్వ. వి: చూ, చాణ. 3.

చాణలమెకము, ద్వ. వి. పులి: చూ, శార్పాలము. 1.

చాతిక, దే. వి. 1: చూ, రూ-చాణ. 1; 2: చూ, రూ చారిక; 3: చూ, చాణ. 2; 4: చూ, చాణ. 4.

చాతికె, దే. వి: చూ, చాణ. 2. 4.

చాల, వా. వి. రూ-చాల. ఒకాళము: చూ, విస్తారము. 1.

చాలడు, వా. వి. అనర్థుడు, అపాత్రుడు, తగనివాడు.

చాలమి, వా. వి. ఆశక్తి.

చాలా, వా. వి: చూ, రూ-చాల.

చాలించు, దే. ప్రే. 1. నిలుపుదలచేయు. 2. శక్తముగజేయు.

చాలిక, దే. వి. నేరుపు: చూ, సామర్థ్యము. 1.

చాలియుండు, ద్వ. ఆ. క్రి: చూ, సమర్థుడగు.

చాలు, దే. వి. 1. పరుస: చూ, పంక్తి. 1; 2. దున్నునపుడు కలుచే నేర్పడిన రేఖ. వరజ: చూ, సీత. 2; 3. పైనుండి వడ్డి సీరు లోనగువాని చాలు శశం. 2, ఆ. 17: చూ, దార. 1; 4. చాలుననేడి జాగ్గి. వర్యాప్తి. పంచ. వేం. 4, ఆ. 507: చూ, హృల్లేఖము. 2; ఆ. క్రి. 5. కావలసినంత యగు: చూ, వర్యాప్తమగు; 6. నేప్పు: చూ, నేరుడు.

చాలుపు, దే. వి. రూ-చాలు: చూ, శ్రేణి. 1.

చాలుపేరింటి పూటోడి, ద్వ. వి. సీతాదేవి: చూ, సీత.

చాలుబడి, దే. వి. చారిక: చూ, సామర్థ్యము. 1.

చాలుమానిసి, ద్వ. విజ. 1. కూరుడు: చూ, హంవీరుడు. 2; 2. ఆమవతి: చూ, సమర్థుడు.

చాలుమాసి, ద్వ. విజ. వసువరి-రూ-పన్నరి. ఒకరికి లోబడిన వాడు: చూ, వరాధీనుడు.

చాలుమాల-వీలు చాలు, జా. సంగతి సందర్భము "చాలుమాల రేచి జాతన నాచే నాలాగున వాగించితివి." (ధర్మజరాణ మాయము.)

చాలుచాడు, దే. విజ శక్తుడు: చూ, సమర్థుడు.

చాలువాణు, దే. ఆ. క్రి. (చాలు + పాణు) వర్ధనతిరు.

చాల్సు, దే. వి. చూ, చూ-చాల్సు.

చాల్సుకుత్తుకలవాడు, దే. వి. రావణుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1-3.

చావజూచు, దే. న. క్రి. (చావన్ + చూచు) చంపు: చూ, సంహరించు.

చావడి, దే. వి. 1. కొలుపుకూటము: చూ, సభ. 2; 2. చవికె, మండపము: చూ, సదనము. 1; 3. సత్రము: చూ, సదనము. 1.

చావంబారు, దే. వి. 8. దేవతలు: చూ, వేదపు.

చావు, దే. వి. మృతి: చూ, సావు.

చావుగుఱుకు, దే. వి. అశుభము: చూ, లక్షణము. 1-౧౩.

చావుమునుక, దే. వి. అవస్థానము: చూ, స్థానము. 1.

చావుమయిల, దే. వి. అస్పృష్టి: చూ, మృతాశౌచము.

చావుమైల, రూ-వై.—

చాళియ, దే. వి. రూ-చాళే. మల్లబంధవిశేషము. చూ, మల్లకాత్తము.

చాళే, —వై.—

చు

చుంగు, వై. వి. రూ-చెంగు. 1. అంచు: చూ, మైజాటు; 2. వెనుకకు: జెక్కుకొనెడి దోవతికొంగు. చూ, ఎళి 2.

చుంగుడు, దే. వి. నిలువదుగు చిల్లరద్రవ్యము.

చుంచు, వై. వి. 1. = చుచుందరి. రూ-చుండు: చూ, మూషికము; దే. వి. 2. నెమలిసిగ: చూ, నీక. 1; 3. పిల్లజుట్టు: చూ, నీక. 1-౧.

చుంచెలక, ద్వ. వి. (చుంచు + ఎలక) కంపెలక: చూ, మూషికము.

చుంచుమిదై, ద్వ. వి. గోపురమువలె పొడవుగాకట్టిన కట్టడము: చూ, సదనము. 1.

చుంచుతాయి, దే. వి. మేడలమీద కప్పెను తాతివలకవంటి యొకరకము తాయి: చూ, రత్నములు. 1-౧౨. ౩౪).

చుండి, దే. అవ్య. 8. నిశ్చయార్థక బహువచనము: చూ, నత్యము.

చుండి, —వై.—

చుండు, దే. వి. 1. కంపెలక: చూ, మూషికము. 2. తలమీద ఉప్పు పూచినట్లు పూచెడువ్యాధి: చూ, రోగము. 1; ౩. క్రి. 3. అకు రోగగుడది వెగచే కుప్పించు: చూ, శోషించు.

చుండెలక, దే. వి. (చుంచు + ఎలక): చూ, చుంచెలక.

చుండ్రాక్షు, దే. వి. చూ, కాలక్రిడ.

చుంఱు, దే. వి. నిప్పు నీళ్లు చేడనవుడు కలుగు ద్వయము కరణము: చూ, హూహూ.

చుండి, వై. వి. (రూ-చుండు. చుండి. చుండి. చుండి.) 1: చూ, రూ-చుండి; 2: చూ, చుమి. 1.

చుండి, —వై.—

చుండు, —వై.—

చుక్క, వై. వి. 1. = కుక్ర. (అశ్విన్యాది) రిక్కు, గగనే చరము: చూ, రిక్కు. 1; 2. = కుక్రగ్రహము: చూ, కుక్రడు; 3. చుక్క కాండ, పుల్లప్రబలి: చూ, ప్రబలి; 4. మండలాకారమైన తిలకము: చూ, దొట్టు. 1; 5. నీటిదొట్టు: చూ, దొట్టు. 1.

చుక్కకాండ, వై. వి. చూ, చుక్క. 3.

చుక్కకార, ద్వ. వి. ఒకానొకచేస: చూ, మత్స్యము. 1.

చుక్కకూర, వై. వి. ఒకరకము కూరాకు. చుక్కకాండ (అని కొందఱు): చూ, వృక్షము: (చూ, పృబ్బలి.)

చుక్కచేఱు, వై. వి. 1. చేరుచుక్క: చూ, లలాటిక; 2. చుక్కల చాఱు, వసు. 5, ఆ. 118: చూ, శ్రేణి. 1.

చుక్కనుదుటిపిట్ట, ద్వ. వి. గరుత్మంతుడు. వేం, అం. 18: చూ, హరిహానుడు.

చుక్కపిల్ల, వై. వి. ఒకరకము చేస: చూ, మత్స్యము. 1.

చుక్కపిల్లి, వై. వి. ఒకరకముపిల్లి (అప్ర.): చూ, మూలము.

చుక్కబొట్టు, ద్వ. వి. చూ, చుక్క. 4.

చుక్కయెదురు, ద్వ. విణ. (చుక్కి + ఎదురు) చుక్కవాఱు. హరిశ్చ. 4, ఆ. 179: చూ, ఎదురుచుక్క.

చుక్కలగమికాడు, ద్వ. విణ. చంద్రుడు: చూ, హమాంతువు.

చుక్కలతెరువు, ద్వ. వి. ఆకాశము: చూ, సురవర్తము.

చుక్కలదొర, ద్వ. వి. చూ, చుక్కలగమికాడు.

చుక్కలతేరు, —వై.—

చుక్కలి, దే. వి. ఒకానొక చెట్టు: చూ, వృక్షము.

చుక్కవాఱు, ద్వ. వి. చూ, చుక్కయెదురు. పా. 2, ఆ. 40.

చుక్కాని, దే. వి. అరిత్రము. రూ-చుక్కాను. చూ, పీలి. 2.

చుక్కాను, —వై.—

చుచ్చు, దే. వి. 1. మేక: చూ, మేషము 1; 2. సంతాపము వందు కలిగెడు ద్వన్యనుకరణము: చూ, హూహూ.

చుచ్చుకొట్టు, దే. అ. క్రి. సంతాపము లేక చుచ్చు అను.

చుచ్చుఱుకు, దే. విణ. (చుఱుకు + చుఱుకు) మిక్కిలి శీఘ్రము: చూ, వేడిమి.

చుట్ట, దే. వి. 1. మిత్రుడు: చూ, స్నేహితుడు; 2. గుండ్రముగా చుట్టినచుట్ట: చూ, మట్ట. 2; 3. మోపుక్రింద తలమీద నుంచుకొనెడు చుట్ట: చూ, మట్ట. 3; 4. పొగాకు చుట్ట: చూ, పొగచుట్ట.

చుట్టకుడు, దే. వి. కండలు కుదిరికగా నిలుచుటకై వానిక్రింద నుంచెడు వెంటిలోనగువాని చుట్ట: చూ, చుట్టు. 3.

చుట్టచుట్టుకొనెదదిట్ట, దే. వి. పాము: చూ, సర్పము.

చుట్టపీకె, వా. వి. కార్చినచుట్ట, మొదటిముక్క: చూ, పొగచుట్ట.

చుట్టము, దే. వి. 1: చూ, బంధువు; 2. సంబంధము చేసిన వాడు: చూ, సంబంధి. 1; 3: చూ, స్నేహితుడు; 4. బంధుత్వము: చూ, వావి. (వృత్తియందు హల్లుపరమగుచో అంత్యవర్ణము వికల్పముగా లోపించును. చుట్టతనము, చుట్టపక్కములు.)

చుట్టములులేని యూరు, అం: చూ, అప్రకాశములు.

చుట్టరికము, దే. వి. (చుట్టము + రికము) రూ - చుట్టరికము.

1. చుట్టము: చూ, వావి; 2. చెలిమి: చూ, స్నేహము. 1; 3. కూడిక, సంబంధము: చూ, సంయోగము.

చుట్టరికము. —పై.— పం. 4, ఆ. 465.

చుట్టరికమునుదెల్పుట, అం: చూ, సాచుములు.

చుట్టలు, దే. వి. బి. రూ - చుట్టములు - చుట్టాలు: చూ, బంధువు.

చుట్టలుగు, దే. వి. (చుట్ట + అలుగు) రూ - చుట్టల్లు. చక్రాయుధము: చూ, బాణము. 1. —30.

చుట్టల్లు, —పై.—

చుట్టాలసురభి, జా. బంధువులనాదరించునది." సీ. చుట్టాలసురభియై సౌభగనౌందెనెగాని నెనరైన చుట్టంబు దనకుగీర్తి" (సాంధురంగ.)

చుట్టాలు, దే. వి. బి: చూ, బంధువు.

చుట్టిలు, దే. వి. రూ - చుట్టిల్లు, చుట్టను గుండ్రముగా గోడ పెట్టినదను విట్రాటనాటి దూలములులేక కట్టినయిల్లు: చూ, సదనము. 1.

చుట్టిల్లు, —పై.—(చుట్ట + ఇల్లు.)

చుట్టివచ్చు, దే. స. క్రి. 1. పరివేష్టించు: చూ, వేష్టించు; 2. ప్రదక్షిణించు: చూ, వలగొను.

చుట్టు, దే. వి. 1. చుట్టిరాజేయుట: చూ, సంవృతము; 2. ఆఁడుదానికాలి జుట్టనప్రేలియుంగరము: చూ, భూషణము. 2; విజ. 3. చక్కగాఁగాక తిరిగి తిరిగి పోఁదగిన మార్గము: చూ, మార్గము. 1; స. క్రి. 4: చూ, వేష్టించు; 5. చుట్టగాఁజూట్టు; 6. తిరిగిరాజేయు; దే. ద్ర. 7. నాలుగు చక్కలను.

చుట్టుఁగైదువజోడు, ద్వ. వి. వెన్నుఁజు: చూ, విష్ణువు 1.

చుట్టుఁగైదువు, దే. వి. (చుట్ట + కైదువు): చూ, చుట్టలుగు.

చుట్టుఁగొండ, ద్వ. వి. (చుట్ట + కొండ) చక్రవాళవర్సతము: చూ, పర్వతము (ఇట్లు చుట్టుగట్టు).

చుట్టుఁబట్టు, దే. వి. (చుట్ట + పట్టు) నలుప్రక్క. (శ.ర.) కళా. 3, ఆ. 82.

చుట్టుఁబలుగు, దే. వి. (చుట్ట + పలుగు) చక్రవాక పక్షి. రూ - చుట్టుఁబల్లు: చూ, బలువు గువ్వ.

చుట్టుకుడు, ద్వ. వి. గడ్డిబొడ్డు: చూ, బొడ్డు. 2.

చుట్టుకొను, దే. స. క్రి: చూ, వేష్టించు.

చుట్టుకొల్లారము, దే. వి. రూ - చుట్టుకొల్లారు. కొలారము: చూ, సదనము. 1.

చుట్టుకొల్లారు, రూ—పై.—

చుట్టుగుల్లి, ద్వ. వి. వలయాకారపుశంఖము: చూ, సంకు. 1.

చుట్టుట, దే. వి. చుట్టుదల: చూ, వ్యాపనము.

చుట్టుకుగుల్లి, ద్వ. వి. శుద్రజలచరము: చూ, మత్స్యము. 1.

చుట్టుదల, దే. వి: చూ, చుట్టుట.

చుట్టుదారి, ద్వ. వి: చూ, చుట్టు. 3.

చుట్టుమాలియ, ద్వ. వి: చూ, చుట్టుకొల్లారము.

చుట్టుమాలె, —రూ—పై.—(వాతక.)

చుట్టువాలు, దే. స. క్రి. (చుట్ట + పాటు): చూ, వేష్టించు స్వా. 3, ఆ. 62.

చుట్టువాలుకొను, —పై.—

చుట్టువాలు, ద్వ. వి: చూ, చుట్టులుగు.

చుట్టువాలిజోడు, ద్వ. వి. 1. వెన్నుఁజు: చూ, విష్ణువు. 1; 2. శంఖము: చూ, సంకు. 1.

చుట్టువాలుదారి, ద్వ. వి: చూ, విష్ణువు. 1.

చుట్టువు, దే. వి. గొడుగు: చూ, వారిశ్ర.

చుట్టువేదెము, ద్వ. వి. గుఱ్ఱముయొక్క మండలగతి: చూ, మాయము.

చునాయించు, దే. స. క్రి. బట్టలుమడతపెట్టు.

చుప్పనక, వై. వి. శూర్పణఖ: చూ, రాక్షసి. (అసహనము గల ఆఁడుదానియందు దీ శబ్దము వాడెదను.)

చుప్పనక, —పై.—

చుప్పనాతి, ద్వ. వి. —పై.— (శ. ర.) (శూర్పణఖశబ్ద తద్యవనుని కొండలు.)

చుప్పనచూఱ, వై. వి. (చూఱ + చూఱ) మిక్కిలిచూఱ, పెద్ద కొల్లి యనుట.

చుమి, వై. వి. 1. = ప్ప. చూడుమి. రూ - చుమా - చుమ్ము - చుము - చుమ్మ - చుమ్మా - చుమి - చుమ్మి - చుమ్మి -

చుమ్మ - చువ్వె - చువ్వే - చూవె - చూవే - చూ - చూరె - చూరే;
చై. అవ్య. 2. రూ - చుమీ - చుమ్మి - చుమ్మి. విశ్చయార్థ
కము: చూ, సత్యము. (ఐ. చుండి - చుండి.)

చుమీ, —చై.—

చుము, —చై.—

చుమ్మ, 1. —చై.—; దే. వి. 2. దుఃఖము: చూ, శోకము;
3. నొప్పి: చూ, వేదన. 1.

చుమ్మచుట్టు, దే. వి. ఐ. కడుపులోఁ గలుగు వేదన: చూ,
వేదన. 1.

చుమ్మలుచుట్టు, దే. ఆ. క్రి. వేదనవశ, కలఁగు విజ. 3, ఆ.
186: చూ, సంక్షోభ-చు.

చుమ్మలుచాటు, —చై.—

చుమ్మా, చై. వి. = స్వ: చూ, చుమి. 1.

చుమ్మి, చూ, రూ - చుమి.

చుమ్మి, —చై.—

చుమ్మ, చై. వి. = స్వ: చూ, చుమి. 1.

చుయ్యంకి, దే. వి. వాద్యవిశేషము. కాళము: చూ, వీణ.

చుర, చై. వి. = శుర. కఠారము: చూ, రిష్టి. 2.

చురకత్తి, చై. వి. = ఛరిక. —చై.—

చురచురవోపు, దే. ఆ. క్రి. (చురచుర + వోపు) జ్వలించు: చూ,
మండు.

చురి, చై. వి. = ఛరిక: చూ, రూ - చుర.

చురియ, —చై.—

చూచుట, దే. వి. కాలటయందగు ధ్వన్యనుకరణము: చూ,
హూహూ.

చూకగు, దే. ఆ. క్రి. 1. ధ్వనించు: చూ, శబ్దించు; వా. 2.
ధాన్యముధర పెరుగు.

చూకుటిఁడు, దే. విజ. కూరుడు. ఆం. పదా. వ. 389: చూ,
హంపిరుడు. 2.

చూకురి, చై. వి. = కూర (చూకురు + అరి) 1. —చై.—;
2. చొరవగలవాడు: చూ, సాహసికుడు.

చూకు, దే. వి. 1. శీఘ్రము: చూ, స్వదము; 2. రూ -
చూకుక్కు, తీక్షణము: చూ, మిడి. 4; 3. ఉష్ణము: చూ,
వేడిమి; 4. వాడిమి: చూ, వాలు. 6; 5. భీరము: చూ,
శౌర్యము. 1; 6. రూ - చూకుక్కు. నాలుట నిప్పుసోఁకుట
లోనగువానియందగు ధ్వన్యనుకరణము: చూ, హూహూ,
విజ. 7. వేడిమిగలది: చూ, వేడిమి; 8. వాడిగలది;
చూ, శికము. 1.

చూకుక్కు, దే. వి: చూ, రూ - చూకు. 2. 6.

చూకువుచ్చు, దే. స. క్రి. (చూకు + వుచ్చు) కాల్పు: చూ,
వెలుగు. 5.

చూట్టు, దే. వి: చూ, చూచుట.

చూట్టుకొను, దే. స. క్రి: చూ, చూకువుచ్చు.

చూలకన, చై. విజ: చూ, రూ-చూలకన.

చూలక, దే. ద్ర. క్రి. విజ: రూ-చూల్క. 1. లాఘవముగా: చూ,
లాఘవము. 1; 2. సులభముగా: చూ, సులభము.

చూలకజేయు, ద్వ. స. క్రి (చూలక + జేయు) లాఘవపఱచు.

చూలకన, చై. వి. = సులభ. రూ-చూల్కన. 1. తేలిక: చూ,
లాఘవము. 1; 2. సౌలభ్యము: చూ, సులభము. విజ.
రూ-చూల్కన; 3. లఘువు: చూ, లాఘవము. 1; 4. సులభు:
చూ, సులభము.

చూలకపాటు, ద్వ. వి: చూ, చూలకన. 1.

చూల్క, దే. ద్ర. క్రి. విజ: చూ, రూ-చూలక.

చూల్కన: చూ, రూ-చూలకన.

చూల్కపాటు, ద్వ. వి: చూ, రూ-చూలకపాటు.

చూల్లజంతు, దే. వి. మొటిమవంటి చిన్న నెత్తురుగడ్డ: చూ,
వ్రణము. 1-౫.

చూల్లరము, దే. వి. కొదె వయసుగల పంది: చూ, సూకరము.
౨-౮.

చూల్లి, దే. వి. మగగుఱి: చూ, శిష్నము. (రూ-చూల్లి.)

చూవక, దే. వి. రూ-చూవ్వ-చివర-చివ్వ. 1. ఉపకాళి: చూ, కాళ.
1-౨; 2. బెత్తము: చూ, వేత్తము. 1.

చూవ్వ, —చై.—

చూవ్వె, చై. వి. రూ-చూవ్వే (చూడవు + ఎ): చూ, రూ -
చుమి. 1.

చూవ్వే, —చై.—

చూ

చూ, చై. చూరుము, చూరుడు, ప్రణా. 3, ఆ. 64: చూ,
చుమి. 1; అవ్య. 2. సత్యము: చూ, చుమి. 2.

చూడి, దే. వి. చూలు, గర్భము; పశుగర్భము. “చూడియావు,
చూడివంది” మొ: చూ, ధ్రూణము. 1. (చివురు అనియ
వాడుక.)

చూడు, దే. స. క్రి. కాల్పు. చై. 5, ఆ. 138: చూ,
దహించు.

చూడుగొడుపు, దే. వి. (చూడు + కొడుపు) పసరములకు వాడ.
వేసిడి యినుపకొల: చూ, కలుగొల. 1.

చూకులు, చై. వి. = శోక: చూ, శోకము.

హామనము, వై. అ. క్రి: చూ, హామిండు.

హామయ, వై. వి. (హామ + య) 1. జాత: చూ, హామన. 1; 2. తేలిక: చూ, లాఘవము. 1: చూచిరమ్మన్నచో కార్చినప్పువాడు. లో. చెప్పిన పనికంటెను అధికముగను చేయుటకు సమర్థుడు అనుటయందు వాడుచు.

హామ, వై. అ. క్రి. 1: చూ, యత్నించు. నిర్వ. 8, ఆ. 67: వై. స. క్రి. 2. = చూచు. కనుగొను: చూ, వీక్షించు.

హామట, వై. వి. 1: చూ, వీక్షణము; అం. 2: చూ, దశావస్థలు.

హామి, వై. వి. దృష్టి: చూ, వీక్షణము. (వా).

హామగలవాడు, ద్వ. వి: చూ, నాందర్యవంతుడు.

హామికి, వై. వి: చూ, చూ-చూచి.

హామి, —వై.—

హామట్టు, ద్వ. అ. క్రి. (హామ + ట్టు): చూ, ప్రకృతమగు.

హామరి, ద్వ. విణ. (హామ + రి): చూ, చూడగలవాడు.

హామణ, ద్వ. విణ. 3. చూచువారు: చూపణ - చూపణలు.

హామణ, —వై.—

హామణలు, —వై.—

హామ, వై. వి. 1. చూచుట: చూ, వీక్షణము; ప్రే. 2. చూపించు: చూ, వీక్షించు. (దీనికి ఉపమానము—బాణము.)

హామగుట్టుము, వై. విణ. పనికి ఉపయోగముకానివాడు: చూ, వ్రాశె.

హామగుట్టుము, చూ—వై.—

హామగుగొడుపు, వా. వి: చూ, కఱుకోల.

హామగుఱుట, ద్వ. విణ. (హామ + గుఱు) చూపనప్పు కొన్న పూటకాపు.

హామగుఱెలు, ద్వ. వి. తల్లని: చూ, హస్తము. 1-౨౫-(౨).

హామెట్టు, ద్వ. స. క్రి. (హామ + ఎట్టు) ఉనుపెట్టు: చూ, ప్రతిక్షించు.

హామోపమి, ద్వ. వి: చూడనహింపమి.

హామోపు, ద్వ. అ. క్రి. (హామ + పు) చూడనహించు.

హార, వై. వి: = తర - చురిక: చూ, చూ - చురి.

హారకత్తి, వై. వి. చురిక. —వై.—

హారణనలుకు, అం. (భిక్షయ్యుద్ధములోని వ్రేటుభేదము): చూ, నలుకులు.

హారి, వై. వి. = చురికా: చూ, చూ-చురి. (కృపాణికాగ్రమని కొందఱు.)

హారియాపు, దే. వి. (హారి + అపు) ఒకవిధమైన వన్నెగల యాపు, (అప్ర): చూ, చేసువు.

హారీ, వై. వి. = చురికా: చూ, చూ-చురి.

హారు, వై. వి. 1. = చూచా. వలికము: చూ, చెరిసె: (చూ, సదనము. 1.); 2. = చూర్ణము: చూ, మురుము; అ. క్రి. 8. తగులు: చూ, లంకించు. 1.

హారుకమ్మి, వై. వి. చూరువట్టె: చూ, వలలి.

హారుకుట్టు, ద్వ. వి. ఇంటిమీద కప్పువేయునపుడు పూరివజచి యాతమెల్లె లోనగువాని పెండెవలె మీదనుంచి కట్టుటకై నారతోగాని లేక తీగతోగాని కట్టెడు కట్టు.

హారుకుట్టుదబ్బి, ద్వ. వి. చూరుకుట్టునకు నారగ్రుచ్చెడు దబ్బి నమువంటి కొయ్యదబ్బి (దబ్బ; లోనగునది. (చూరుకుట్టుదబ్బి అనియు వాడుక.)

హారువట్టె, వై. వి: చూ, చూరుకమ్మి.

హారుమొగ్గ, వై. వి. చూరుకమ్మియందు వానమునకు సరిగా మొగ్గవలె నేర్పబడినది. తై. 9, ఆ. 157.

హారె, వై. వి. (హార + ఎ) హా-హారే: చూ, చుమి. 1.

హారెలుక, ద్వ. వి. ఒకరకము చిన్నమెలుక: చూ, మూషి:ము.

హారే, వై. వి. (హార + ఏ): చూ, హా-హారె.

హార్పు, దే. వి. ఇంటికప్పు, క్రిందికప్పు: చూ, సవనము. 1.

హాఱ, వై. వి. = చొర్య. హా-చోఱ. కొల్ల: చూ, లాటి. 4.

హాఱకాచుడు, మి. వా. విణ. కొల్లపెట్టినవాడు (ఇది ఎరుదు పేరు. బిరుదుపేర్లు లక్షణమునకు కట్టుపడియుండవు): చూ, హారకుడు. 1.

హాఱకొను, ద్వ. స. క్రి. చూ-హాఱకాచు-చూచాచు. కొల్లపెట్టు: చూ, మ్రుచ్చిలించు.

హాఱకొలు, ద్వ. వి: చూ, హాఱ.

హాఱలాడు, ద్వ. స. క్రి. (హాఱలు + అడు): చూ, హాఱకొను.

హాఱలాడుట, జా. అంతయు హరించుట. "సీ. పీఠకేయరి యించి వ్రేతలమానంబు హాఱలాడిన రోకనుందరుడు." (భాగవతము); "ఉ. లే, నవ్వు దొలంగు నీదు నయనంబుల నామది హాఱలాడెడిన్" (కవికర్తరసాయనము.)

హాఱవోపు, ద్వ. అ. క్రి. (హాఱ + వోపు) కొల్లవోపు: చూ, పఱివోపు.

హాఱాడు, ద్వ. స. క్రి. (హాఱ + అడు): చూ, హాఱకొను

హాలాలు, దే. వి. (హాలు + అలు): చూ, బ్రూణ.

హాలి, దే. వి. బిడ్డ: చూ, శిశువు.

హాలు, దే. వి. 1. గర్భము: చూ, బ్రూణము. 1; 2. బిడ్డ: చూ, శిశువు; 3. గర్భస్థునిండము: చూ, బ్రూణము. 2; 4. గోమ హిష్యాది ప్రకమగర్భము, గర్భగ్రహణము (అని కొందఱు): చూ, ప్రజనము. 1; 5. చూలగునట్టి కాలము: చూ, ప్రజనము. 2.

చూచుకొను, దే. అ. క్రి. చూచుగలదియగు: చూచువడు.
చూచువడు, ద్వ. అ. క్రి. (చూచు + వడు) —పై.—
చూపె, ద్వ. వి. (చూడవు + ఎ) చూ - చూపే: చూ, చుమి. 1.
చూసే, —పై.—

చో

చోంగ, దే. వి. చొల్లు: చూ, లాల.
చోంగణ, అం: చూ, రూ - చాంగణ.
చోంగణము, —పై.—
చోగిణి, —పై.—
చోక, పై. వి. = చోక్ష: చూ, రూ - చొక్కము. 2-3.
చోకా, పై. వి. 1. = కంచుకా. రూ - చొక్కా: చూ, వత్తము;
విజ. 2. స్వచ్ఛమైనది: చూ, రూ - చొక్కము. 2.
చొకాటము, పై. విజ. = శృంగార: చూ, రూ - చొక్కము. 2.
చొకాయ, పై. వి. = కంచుకా. రూ - చొక్కాయ - చొక్కాయి - చొక్కా - చొకా - చొగ - చొలా: చూ, వత్తము. 1—౯.

చొకాయి, —పై.—
చొకారము, పై. వి. = శృంగార. 1. మిక్కిలి స్వచ్ఛత: చూ, రూ - చొక్కము. 2; విజ. 2. మిక్కిలి స్వచ్ఛమైనది: చూ, రూ - చొక్కము. 2.

చొక్క, పై. విజ. =: చూ, రూ - చొక్కము. 2. (వృత్తి యందు చొక్కమునకు మీఁదివర్ణము లోపింపగా మిగిలిన రూపము) “చొక్కసంగతులు” మొ.

చొక్కటము, —పై.—1.

చొక్కడము, —పై.—

చొక్కణ, దే. వి: చూ, శీతల*.

చొక్కకరము, పై. విజ. =: చూ, రూ - చొక్కము. 2.

చొక్కపుణంగరు, ద్వ. వి. అవరంజి: చూ, లోహము. 1.

చొక్కము, పై. విజ. 1. అధికకాంతిగలరత్నము: చూ, రత్నములు. 1—౧౦—(౫); 2. = చొక్షమ్. స్వచ్ఛమైనది (రూ - చొక - చొకా - చొక్క - చొక్కా - చొక్కటము - చొక్కడము - చొకాటము - చొక్కాటము - చొకారము - చొక్కారము): చూ, హృద్యము; 3. అందము: చూ, సౌందర్యము.

చొక్కా, పై. వి. 1. = కంచుకా. రూ - చొక్కాయ: చూ, వత్తము; విజ. 2: చూ, రూ - చొక్కము. 2. (వృత్తియందు చొక్కాటమునకు మీఁదివర్ణము లోపింపగా మిగిలినరూపము “చొక్కాటాతైము.” మొ.)

చొక్కాకు, ద్వ. వి. (చొక్కు + అకు) ఎండాకు: చూ, పత్రము. 1. (శుష్కశబ్దతదృవముని పురుషోత్తమకవీయము.)

చొక్కాటము, పై. విజ. = శృంగార: చూ, చొక్కము. 2. (వృత్తియందు అంత్యోపాంత్యవర్ణములకు లోపము.)

చొక్కాయ, పై. వి. = కంచుకా: చూ, చొక్కా. 1.

చొక్కాయి, —పై.—

చొక్కారము: చూ, రూ - చొకారము.

చొక్కిడు, దే. స. క్రి. (చొక్కు + ఇడు): చూ, వంచిడు.

చొక్కిలి, దే. వి. 1. చెంబు లోనగునవి క్రిందఁబడుట లోనగు వానిచే నగు నొక్కు, చొట్ట: చూ, సొట్ట; 2. దేహమునందు రోగముచేత గలిగిన పల్లము అనగా వంకర: చూ, వెల్లికము. 2; విజ. 3. రోగముచే వంకరైనది. చొట్ట: చూ, సొట్ట.

చొక్కిళ్లవోపు, దే. అ. క్రి. (చొక్కిళ్లు + పోపు): చూ, వంకరవోపు.

చొక్కు, పై. విజ. 1. ఎండినది. “చొక్కాకు”: చూ, విశ్మయము. 2; దే. వి. 2. యువయువతి సంభృతప్రేమ: చూ, వలపు. 2; 3. మూర్ఛ: చూ, రోగము. 1; 4. మీఁదఁబల్లిచో నరవశముచేయు భస్మవిశేషము: చూ, మైదు; 5. పార వశ్యము: చూ, విస్మృతి:

చొక్కునీరు, ద్వ. వి. కల్లు: చూ, సుర. 1.

చొక్కుపెట్టు, దే. స. క్రి: చూ, చొక్కిడు.

చొక్కుపొడి, దే. వి: చూ, చొక్కు. 4.

చొక్కుమందు, —పై.—లక్ష్మీ. 1, అ. 47.

చొగ, పై. వి. = కంచుకా. రూ - చొక్కా: చూ, వత్తము.

చొచ్చినయిల్లు, ద్వ. వి. 1. ప్రవేశించినయిల్లు. రూ - చొచ్చి నిల్లు: చూ, నదనము. 1; వా. 2. అత్తిల్లు. రూ - చొచ్చి నిల్లు: చూ, నదనము. 1.

చొచ్చినిల్లు, —పై.—

చొచ్చిలు, దే. అ. క్రి. రూ - చొచ్చిల్లు - చొచ్చు - చొత్తెంచు - చొరఁబడు - చొరఁబాటు. ప్రవేశించు: చూ, సోఁకు. 4.

చొచ్చిల్లు, —పై.—

చొచ్చు, —పై.—

చొబచొట, దే. వి. కాటుట వడియుట లోనగువానియందగు ద్వన్యనుకరణము: చూ, మాహూ.

చొట్టి, దే. వి: చూ, చొక్కిలి.

చొడచొడ, దే. వి. చిచ్చిల్లుటయందగు ద్వన్యనుకరణము: చూ, మాహూ.

చొత్తెంచు, దే. అ. క్రి. (చొచ్చు + తెంచు): చూ, రూ - చొచ్చిలు (స్వార్థమున తెంచు.)

చొడుగు, దే. వి. కడి: చూ, పదను. 2.

చోడుము, దే. వి. ఎండిన అరటిపట్ట: చూ, బెరడు.

చోనుపు, దే. స. క్రి. 1. చెక్కు: చూ, వారు. 1; ప్రే. 2. రూ.

చొన్ను - చొన్నరించు - చొప్పనఱచు - చొప్పణుచు -
చొప్పించు: చూ, చోపు. 5.

చొన్ను, దే. ప్రే. రూ - చొనుపు: చూ, చోపు. 5.

చొప్ప, దే. వి. జొన్న లోనగువాని దంటు.

చొప్పకాడి, దే. వి. రెండెన్నుకట్టి తోలెడు దిండువంటి చొప్ప
మోపు.

చొప్పకు, ద్వ. ఆ. క్రి. (చొప్ప + కు) 1. అత్త: చూ,
సరిపడు. 2; 2. కలుగు: చూ, పుట్టు. 2; 3. లభించు:
చూ, సిద్ధించు.

చొప్పరి, దే. విణ. (చొప్ప + అరి) బాటసారి: చూ, పొందుడు.

చొప్పరించు, దే. ప్రే. చొప్పించు: చూ, చోపు. 5.

చొప్పనఱచు, —ప్రె.—

చొప్పించు, —ప్రె.—

చొప్పిల్లు, దే. ఆ. క్రి. తగు: చూ, సరిపడు. 2.

చొప్పు, దే. వి. 1. ప్రోవ: చూ, మార్గము. 1; 2. రీతి: చూ,
విధము. 1; 3. జాడ: చూ, సూచన. 1.

చొప్పన. దే. అవ్య. ఏసి: చూ, వంతున.

చొజలము, దే. వి. గుఱ్ఱము గర్భమందుండుపిండము: చూ,
భ్రూణము. 1.

చొరఱుడు, ద్వ. ఆ. క్రి. (చొరన్ + పడు): చూ, చొచ్చిలు.
(స్వార్థమునపడు.)

చొరఱణు, దే. ఆ. క్రి. —ప్రె.—

చొరఱోత, దే. విణ. (చొర + పోత) ఎడములేనిది.
“వానికి అమ్మవారు చొరఱోతగా పోసినది.”: చూ, సర్వము.

చొరవ, దే. వి. 1. అభినివేశము: చూ, ప్రవేశము; 2. బుద్ధి
కుశలత: చూ, బుద్ధి; 3. అన్నముమీది యచ్చ:
చూ, వాంఛ. 1—౨౮.

చొరవకత్తియ, ద్వ. విణ. రూ - చొరవకత్తె. చొరవగలిది:
చూ, క్రి. 1—౨౦౩.

చొరవకాడు, దే. విణ. చుఱుకరి: చూ, సాహసికుడు.

చొగుగు, దే. వి. రూ - చొరుపు: చూ, చొక్కాటు.

చొరుపు, —ప్రె.—

చొఱ, దే. వి. 1. రూ - చొఱ్ఱ - చొఱ - రాజీవమునుచేస: చూ,
మత్స్యము. 1; విణ. 2. బాలుడు: చూ, శిశువు. 1—౫.

చొఱచొఱ, దే. వి. వడియటయందును జొచ్చిలుటయందును
నగు ద్వన్యనుకరణము: చూ, హూహూ.

చొఱమీను, ద్వ. వి: చూ, చొఱ. 1.

చొఱిగాడు, దే. వి. కిరాతుడు: చూ, వ్యాధుడు. 1.

చొఱుగు, వా. వి. (దమ్ముపెట్టె) అఱ: చూ, రూ - సొఱుగు.

చొట్ట, దే. వి: చూ, రూ - చొఱ. 1.

చొలయు, దే. ఆ. క్రి. 1. మూర్ఛపోవు: చూ, సొమ్మసిల్లు;

2. యుద్ధమునఱాటు: చూ, వెనుదీయు. 1; 3. వైముఖ్యత
నొందు: చూ, రూ - సొలయు; 4. వైరస్వమునొందు: చూ,
రూ - సొలయు.

చొలా, వై. వి. = కంచుకా. అంగుళికా: చూ, వత్తము. 1—౫.

చొల్లు, దే. వి. చొల్లు: చూ, చొంగ,

చొళ్ళియము, దే. వి. జడతోటట్టినపట్టు, కఠిరవిశేషము, రూ -
చొళ్ళము

చొళ్ళము, —ప్రె.— స్థా. 1, ఆ. 80: చూ, వేనలి.

చో

చో, దే. వి. 1. కాలము: చూ, నమయము. 1; 2. చోటు:
చూ, స్థానము. 1.

చోన్, దే. వి. అచ్చోటన్, ఇచ్చోటన్, కానిచోటన్, లేని
చోటన్, ఇత్తాది సమానపదములయందు ఉత్తరపదమైన
‘చోటు’ శబ్దముయొక్క సప్తమి విభక్తిరూపమునందు టవ
ర్తము లోపింపగా మిగిలినది. ఉదా.—“అచ్చోన్, ఇచ్చోన్
కానిచోన్, లేనిచోన్” మొ. ఇది చొన్నియెడల అప్పుడు
అనుసర్థము నిచ్చుచున్నది. “ప్రాణహాని తప్పించుచో” ఇత్తా
దుట. (శ. ర.)

చోటు, దే. వి. తానము: చూ, స్థానము. 1.

చోడి, దే. వి. 1. నస్యవిశేషము. వి, పు. 4, ఆ. 18: చూ,
నస్యము. 1; 2. ధన్యవిశేషము: చూ, ధన్యము.
(బ. చోళ్లు): చూ, (స్తంభకరి. 1—౨౬—(౧).

చోడు, దే. వి. రూ - సోడు. బ్రహ్మరంద్రము: చూ, మాడపట్టు.

చోడుమ, దే. వి. రూ - చోద. కష్టము: చూ, శోకము.

చోద, —ప్రె.—

చోద్యము, వా. వి. రూ - చోద్యము: చూ, వింత. 1.

చోపు, వై. వి. 1 = చోభమ్. కలత: చూ, సంతాపము; స క్రి.
2. = కుట్ర. కలయ: చూ, కలఁచియోడు; 3. నడపించు,
తొల - రూ - త్రోలు: చూ, పరిరచించు. 1; 4. వెంబడించి
పరుగెత్తు: చూ, పాఱఁదోలు.

చోపుడు, వై. వి. = చూ, చోపు. 1.

చోపుడుగదై, ద్వ. వి. చోపు పెట్టుకొల, చోపుడుగోల.

చోపుడుగోల, —ప్రె.—

చోవుదారుడు, వా. వి. చూ, వేత్రధరుడు.

చోర, వా. వి. బాబుడు: చూ, శివుడు.

చోర, వా. వి. కోటుచెప్పినపుడు అడుగుపడించేడి దొంగ పేక ముక్కు. "కళాపరుమదాము చోరు."

చోట, దే. వి: చూ, రూ - చోట.

చోటబుకుత, దే. వి: 1. చోట్టు: చూ, చోట. 1; 2. చేపల వంటి కన్నులుగలయాడుడి: చూ, త్రీ. 1—240.

చోటవాడు, దే. విజ. బాబుడు: చూ, శివుడు. 1—2.

చోలా, వై. వి. =: చూ, రూ - చోలా.

చోలి, దే. వి. బూరెమీద మూతగాపెట్టెడు పిండి. చోలిలో పూర్ణము దూడట. ("చూరలో పూర్ణ మెట్లు చూరెనని" లోకోక్తి.)

చో

చో, వై. స. 1. = చతు: చూ, చాగు; విజ.

2. వృత్తియందు చోకమునకుమీదివర్ణము లోపింపగా మిగిలినరూపము (చోచాల మొ.)

చోక, దే. విజ. 1. వెలతక్కువ: చూ, రూ - చవుక. 1;

2. తక్కువ, న్యూనము: చూ, రూ - చవుక. 2; 3. తిరస్కారము: చూ, వహేలనము.

చోకలులు, ద్వ. వి. జ: చూ, రూ - చవుకలులు.

చోకట్టులు, ద్వ. వి. జ: 1. —పై—; 2. దోరణపులులమీద కపిలేంద్రుడు ఆధారముగా ఇరుప్రక్కల నమర్చెడు గుళ్లులు; 3. చట్టము. గట్టికై నలుకట్టలవేయు దిగింపు: చూ, చట్టము.

చోకము, చూ, రూ - చవుకము.

చోకలింత, ద్వ. వి: చూ, రూ - చవుకలింత.

చోకనేయ, దే. స. క్రి. (చోక + చేయ): చూ, రూ - చవుకనేయ.

చో. శి, ద్వ. వి. (చో + కాల్లు): చూ, రూ - చవుకశి.

చోకశించు, ద్వ. అ. క్రి. (చోకశి + ఇంచు): చూ, రూ - చవుకశించు.

చోకశింత, ద్వ. వి: చూ, రూ - చవుకశింత.

చోకశింపు, ద్వ. వి: చూ, రూ - చవుకశింపు.

చోకాడిగుదియ, ద్వ. వి: చూ, రూ - చవుకాడిగుదియ.

చోకారము, వై. వి: చూ, రూ - చవుకారము.

చోకాలిపేట, ద్వ. వి: చూ, రూ - చవుకాలిపేట.

చోకి, వై. వి. =: చూ, రూ - చవుకి.

చోకి, వై. వి. =: చూ, రూ - చవుకి.

చోకు, దే. వి: చూ, రూ - చవుకు.

చోకుచెట్టు, దే. వి. విదేశవృక్షము: చూ, వృక్షము.

చోగంటి, ద్వ. వి. (చో + కంటి): చూ, రూ - చవుగంటి.

చోట, దే. వి. 1. ఊషరవృక్షివి: చూ, భూమి. 1. — 2; 2. గూడు: చూ, వంజరము.

చోటుప్పు, దే. వి. (చోటి + ఉప్పు): చూ, రూ - చవుటుప్పు.

చోడ, దే. వి. కారపుమన్ను: చూ, భూమి. 1.

చోడు, దే. వి: చూ, రూ - చవుడు.

చోడోలు, వై. వి. =: చూ, రూ - చవుడోలు.

చోతా, వై. వి: చూ, రూ - చవుతా.

చోతి, వై. వి. = చాతుర్తి: చూ, రూ - చవితి.

చోతు: చూ, రూ - చవుతు.

చోదంతి, వై. వి. = చతుర్దంత: చూ, రూ - చవుదంతి.

చోదంతియెక్కిమీడు, ద్వ. వి: చూ, రూ - చవుదంతియెక్కిమీడు.

చోదరి, వై. వి. = చతుర్థ: చూ, రూ - చవుదరి.

చోవదము, వై. వి. = చతుష్పథ: చూ, రూ - చవువదము.

చోవుటము, వై. వి. = చతుష్పుట: చూ, రూ - చవువుటము.

చోడు, దే. వి: చూ, రూ - చవుడు.

చోలు, వై. వి. జ: చూ, రూ - చవులు.

చోవంచ, వై. స: చూ, రూ - చవువంచ.

చోవంచతాపులతోడు, ద్వ. వి: చూ, మన్మథుడు.

చోవంచి, వై. స: చూ, రూ - చవువంచ.

చోషట్టి, వై. స. =: చూ, రూ - చోషట్టి (వాడుక).

చోషట్టి, వై. స. = చతుష్షష్టి. అఱువదినానాగు. చూ, రూ - చవుషట్టి. (వాడుక).

చోసాల, వై. వి. =: చూ, రూ - చవుసాల.

చోసీతి, వై. స. =: చూ, రూ - చవుసీతి.

చ

జ. ఒక యక్షరము, సం. వి. అ. పుం. గెలుపు: చూ, విజయము. 1; 2. మేరువర్షతము: చూ, వర్షతము; 3. చప్పుడు: చూ, స్వరము. 2; 4. జేతరి: చూ, విజిగీపువు; 5. ఓర్వమి: చూ, మాడు. 1; 6. చూ, శివుడు: 7. వెన్నుడు: చూ, విప్రువు. 1; 8. పాటపాడువాడు: చూ, నీకారి. త్రీ; 9. గంగానది: చూ, నది. 10. అడుగుత: చూ, భగము. 12; 11. సముద్రపు చెలియలికట్ట: చూ, రోదన్యు; న. 12: చూ, పిట్ట; 13. సగ: చూ, భూషణము. 2; 14. పెండ్లాము: చూ, భార్య; 15. తేజస్సు: చూ, వెలుతురు. 1; 16. నీరు: చూ, సరిలము; 17: చూ, పుట్టుక;

శివ్యగుణుడు, సం. విజ. ఎప్పుడును గెలిచెడి స్వభావముగల వాడు: చూ, విజయ.

శివ్యు, దే. వి. 1. కలహము: చూ, యుద్ధము; 2. కోపము: చూ, రోషము.

శివ, దే. వి. గుర్తింపునందు పనువువర్తవు పీరు. చూ-జెన: చూ, రూ-సాన. 1.

శివుగ, వై. వి. విజ. = చిన్న: చూ, రూ-జిలుగు.

శివుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. బుద్ధదేవుడు: చూ, బుద్ధుడు.

1; 2. శాశ్వదుద్ధము: దేవుడు: చూ, బుద్ధుడు. 1; 3.

వెన్నుడు: చూ, విష్ణువు. 1; 4. ఇరువదివారుగు: విజ. 5.

రూ-శివుడు: ముదునలి: చూ, వృద్ధుడు. 1; 6. జయించు

వాడు: చూ, విజయ.

శిన్న, దే. వి. ఒకానొక చెట్టు: చూ, వృక్షము.

శిప, దే. వి. శివ్యగలనెల: చూ, భూమి. 1.—౪౮.

శిలిం, దే. వి: చూ, శిశిలికాపీఠము.

శిలువాడు, దే. వి: చూ, జవాబి. అం, నవా. 4-85.

శిల్పి, దే. వి. రూ - శిల్పిడాయి. గబ్బిలము: చూ, తైల పాయక.

శిల్పిడాయి, —వై.—

శిమిడిక, వై. వి. రూ - జమలిక - జమలి - జమళిగ. చర్మ వాద్యము: చూ, వీణ. 1—౫౯.

శిమ్మి, దే. విజ. మిక్కిలి, అధికము: చూ, హెచ్చు. 1.

శిమ్మ, దే. అ. క్రి. (ద్రవనపువు) జిల్లున వెలికుటుకు. జై. 8, అ. 96.

శియ్య, వై. వి. 1. దేవుడు: చూ, వేదపు; 2. ఎకిమీడు: చూ, రాజు. 1; 3. తుడ్రి. అం, నవా, నర. 48: చూ, వికరుడు. 1.

శియ్యరు, వై. వి. వైష్ణవసన్యాసి: చూ, సన్యాసి. 1.

శిరా, దే. వి. 1. రూ - జిరాయి - జిరా. కనవము: చూ, వారవారము; 2. అమ్మ: చూ, బాణము. 1.

శిరాగుట్టుము, ద్వ. వి. జీనుకట్టిన గుట్టుము: చూ, హయము. 1—౩౫.

శిరాయితి, దే. వి. ఇనాముకానిది, రైతు అధీనపుభూమి: చూ, భూమి. 1-౫౯.

శిరుకుఠాతిదాబాలు. దే. వి. బ: చూ, బాలక్రిడ.

శిఱ, దే. వి. రూ - శిఱ. తిరుగుట అప్పుటల యందగు ద్వన్యనుకరణము. జై. 8, అ. 192. (అప్రేడితమందు శిఱ

శిఱ): చూ, హూహూ.

శిఱకొట్టు, దే. అ. క్రి. శిఱునదిరుగు.

శిఱశిఱ, దే. వి: చూ, రూ - శిఱ.

శిఱ, —వై.—

శిఱుత్రాడు, దే. వి. రూ - శిఱుత్రాడు. సిరియెక్కించిన త్రాడు: చూ, సూత్రము. 1—౪౩.

శిఱు దే. వి. 1. చిమ్మటకూత: చూ, వ్యరము. 2.-౪౬-(౧౩౩);

2. చీడుటయందగు ద్వన్యనుకరణము: చూ, హూహూ.

శిఱుత్రాడు, దే. వి: చూ, రూ - శిఱుత్రాడు.

శిఱున, దే. ద్ర. రుడిత్యర్థకము: చూ, వేగము. 3.

శిఱ, దే. వి. దురద: చూ, విదర్పక.

శిలకఱ, వై. వి. = శీరకఱ. చూ - శిలకఱ - శీలకఱ - శీలకఱ: చూ, సుషవి. 2.

శిలకఱాజనాదు, ద్వ. వి. ఒరకము వద్దు: చూ, ఛాన్యము.

శిలకఱ, వై. వి. = చూ, రూ - శిలకఱ.

శిలగరి, దే. వి. ఒకానొక జుడ్రజాతి.

శిలమ, దే. వి. 1. శిలమలను వరిపైరు; బ. 2. శిలమలను వద్దు: చూ, ఛాన్యము.

శిలివిలి, దే. విజ. 1. అల్పము: చూ, స్వల్పము; 2. మందము:

చూ, విలంబము. 1; 3. సూక్ష్మమై అవ్యక్తమగుపైరు; 4. శృంగారప్రయుక్తమైనది.

శిలివిలిక, దే. వి. నాగజలము: చూ, వీణ. 2.

శిలివిలిచిర, ద్వ. వి. చిన్న చిన్న ముళ్లుగల నన్నని పట్టుచిర:

చూ, పత్తము. 1—౧౦౮.

శిలివిలిజలి, దే. వి. పాపబుట్టు: చూ, భూషణము. 2.

శిలుగు, వై. వి. 1. రూ - శిలుగు - శిలువు - శిలు. సన్నని

బట్ట. వై. 8, అ. 67: చూ, వత్తము; విజ. 2. రూ -

శిలుగు - శిలువు - శిలు. అల్పము: చూ, స్వల్పము;

3. మందము. అచ్చ, బాల, కాం. 87: చూ, విలం

బము. 1; 4. చూ, సూక్ష్మము. 4.

శిలుగు, దే. వి. 1. రూ - శిలు: చూ, స్వర్ణపుష్పి; వై. వి.

2. = జాలికా. రూ - శిలు. గొలుసుమోడి వ్రాత: చూ,

వ్రాత: 3. రూ - శిలు. మేరి: చూ, లంకె; అ. క్రి. 4. రూ -

శిలు. గొలుసుమోడిగా వ్రాయు (వాసుకయందు శిలుగుకట్టుగా

వ్రాయు).

శిలుపు, వై. వి: చూ, రూ - శిలుగు.

శిలేరి, వా. వి. బెల్లముతోగూడిన పిండివంట: చూ, భక్ష్యము.

శిల్లు: చూ, రూ - శిలుగు.

శిల్లి, దే. వి. బిల్లగోతాటయందలి బిల్లి (గూటిబిల్లి - గూజీబిల్లి

అనియు వాడుక.)

శిల్లా, వా. వి కల్పకర్మక్రించునుండు ప్రదేశము, కొన్ని తాలూ

కాల కలిసిన ప్రదేశము.

శిల్లి, వా. వి. మాంసముపైనుండు చర్మము.

శిల్లు, దే. వి. 1. శైత్యాధిక్యమును దెలుపుటయందును, కాటుట

యందును నగు ననుకరణము: చూ, హూహూ.

శిల్లెడు, దే. వి. రూ - శిల్లెడు *: చూ, వికిరణము.

శిల్లెడు, —వై.—

శిల్లెడుకాయ, దే. వి. 1. శిల్లెడుచెట్టుకాయ. (ఏకవిదారణపుటక

పలము); వా. బ. 2. శిల్లెడుకాయవలె నుండెడి యొకానొక

భక్ష్యము: చూ, భక్ష్యము. (ప్రతివత్సరము భారతదేశ వృద్ధ

చవిటినాడు ప్రతీయించు శిల్లెడుకాయలచేసి పప్పుకొర

నకు వివేదనము చేయుదురు: చూ, ఉండ్రము.)

శివుక, వై. వి. = శతుకా. రూ - శివుక: చూ, తైలపాయక.

శివురు, దే. వి: చూ, రూ - శివురు.

శివున, దే. వి. ఎందుట రోనగువానియందగు ననుకరణము.

జై. 8, అ. 101: చూ, హూహూ.

శివున, దే. ద్ర. క్రి. విజ: చూ, శిఱున.

శివురు, దే. వి. చిమ్మటయందగు ననుకరణము: చూ,

హూహూ.

జిహ్వపు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. ఇందుడు, చూ, వేలుపుతేడు;
2 అచ్చునుడు: చూ, విజయుడు. 1; 3. వెన్నుడు: చూ,
విజ్ఞపు. 1; 4. ముక్కంటి: చూ, శివుడు; 5. సంసారము
విడిచెడు స్వభావుడు; 6. కాండకాన: చూ, శిఖరము. 1.
జిహ్వస, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. విడువనిచ్చ: చూ, వాంఛ. 1-౨౦.
జిహ్వపు, సం. విజ. ఉ. విడువనిచ్చగలవాడు.
జిహ్వ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. హరింపనిచ్చ: చూ, వాంఛ 1-౨౩.
జిహ్వపు, సం. విజ. ఉ. హరింపనిచ్చగలవాడు.
జిహ్వగము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. పాము: చూ, సర్పము;
విజ. 2. వంకరగాఁ బోవునది; 3. మెల్లగాఁబోవునది: చూ,
మంథరము. 3.
జిహ్వము, సం. వి. ఆ. న. 1: చూ, నందివర్తనము; విజ.
2. వంకరైనది: చూ, వేల్లితము. 2; 3. చొరవతేరిం: చూ,
మంథరము. 2.
జిహ్వ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. 1. నాలుక (జిహ్వయందువి ముటికి పులు
కము): చూ, రసన; అం. 2. (నేత్రాది దశేంద్రియములలో
నొకటి): చూ, ఇంద్రియములు; 3. ఇంద్రియములు పడునొకం
టిలో నొకటి): చూ, ఇంద్రియములు; 4. ఇంద్రియము
రైదింటిలో నొకటి: చూ, ఇంద్రియములు; 5. పురుష
లక్షణాంగములలో నొకటి. (స్థూలమైన సత్యవారియు
క్రూరుండును నగు. తెల్లనైన నాదోహినుండగు. నవృషత్ర
సమమైన బోగియగు. రక్తవర్ణమైన విద్యావంతుండును
లక్ష్మీవంతుండును నగు): చూ, లక్షణాంగములు; 6. స్త్రీలక్ష
ణాంగములలో నొకటి (రక్తవర్ణమైన సుఖవతియగు. తెల్లనై
యున్న మృత్యుప్రదము. మలినమైన దనతయము. నల్లనైన
కలహాసదమును వంశనాశమునగు. లొట్టిపిట్ట నాలుకమైన
గొఱాలగు): చూ, స్త్రీలక్షణాంగములు; 7. సంఘర్షణమున
బుట్టిన దృష్టులు ఇరువదిలో నొకటి: చూ, సంఘర్షణమున
బుట్టిన దృష్టులు.
జిహ్వమూర్ఛియము, వా. కకారమునకు ముందు ఊహ్యవోముఖ
ములుగా నుంచెడు అర్థపంద్రాకృతియగు వినర్గము. (3).
జిహ్వస్థి, సం. వి. ఇ. పుం: చూ, అనునానికము.

స్త్రీ

జీ, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. కామించెడు ఆడుది: చూ, స్త్రీ. 1-౧౬౦.
జీందము, దే. వి: చూ, పీనుగుపెంబ.
జీగురు, దే. వి: చూ, రూ.జిగురు. 2.
జీగుగుండె, దే. వి: చూ, రూ.జిగురుగుండె.
జీడి, దే. వి. 1: చూ, భల్లాతకీ* (ఇదె నల్లజీడి); 2. మామిడి
తెంకలోని తెల్లని విత్తు.
జీడిగింజ, దే. వి: చూ, ఆరుష్కరము. (తెల్ల జీడిగింజ, నల్ల
జీడిగింజ అని ద్వివిధము.)
జీడిమామిడి, దే. వి. ముంతమామిడి: చూ, మామిడి. 1-౧౩.
(ఏని కాయలయందలిదే చాఱవప్పు.)
జీడిమామిడిపండు, ద్వ. వి. వృంతపరిణామఫలము. (కొడిమె
పండుక్రింద చూఱినది) దీనినే దొంగపండు అందురు.
జీడియ, దే. వి. ఒకరకము తినుబండము. రూ.జీడెఁజూ, భక్ష్యము.

జీదె, —పై.—
జీతగాఁడు, ద్వ. విజ. (జీతము + తాఁడు) 1. నెలజీతగాఁడు:
చూ, నేమడు; వా. 2. రోజుకొనివాడు: చూ, సంబళ
తాఁడు.
జీతనాకములు, తా జీతకత్తెములు. “ఉ. చప్పున జీతనాకము
లొసంగుట భూషణమయ్యె పుత్రతా.” రా. వి. 2, ఆ. 34.
జీతమయ్యెమి, అం: చూ, వివాహములు.
జీతము, వై. వి = జీతకమ్. కూరి: చూ, నేతనము.
జీనపటము, దే. వి. దట్ట: చూ, వత్తము. 1-౩౩-(౩).
జీనము, వై. వి. మెట్ట: చూ, హయము. 1-౩౩.
జీని, దే. వి. 1. గుట్టుపువ్వుడు: చూ, హయము: విజ. 2.
నాకెమైరది. (జీనిబోర్నెల్, జీనని, జీనిపువ్వు, జీనివల,
జీనివ్రాత దుప్పకము.” మొ.)
జీనిగిరివాడు. దే. వి: చూ, ముచ్చి.
జీనిరులు, దే. వి. ౧. ఒకరకము వడ్డు: చూ, చాన్మము.
జీను, దే. వి. 1: చూ, జీనము; 2. ఒక నిజములకై అడుగున
దిగవేసెడు నాగేడుపంటి యనువసాధనము: చూ, అంగు.
జీనుగ్రోవి, దే. వి. పాములవాఁడొడెను బుట్టు: చూ, విజ.
1-౩౩.
జీనుడు, సం. విజ: చూ, వృద్ధుడు. 1.
జీనున, ద్వ. వి. (జీను + వాయి) ఒకానొక పక్కి: చూ, రూ.
జీనువాయి.
జీనువముక్కులు, దే. వి. ౩: చూ, జీనిరులు.
జీనువాయి, ద్వ. వి: చూ, రూ.జీనువ శశం. 2, ఆ. 93.
జీవిలిక, దే. వి: చూ, రూ.జీవిలిక*.
జీవి, దే. వి. 1. జేబు, ఆడుదాని కట్టుగోక: చూ, వత్తము.
1-౧; 2. విరళము: చూ, వెలికి. 1; 3. అశవి: చూ, విసి
నము; 4. దట్టము: చూ, సాంద్రము. 2; 5. ఈరము.
విజ. 1, ఆ. 141: చూ, భార. 2; 6. చూ, పీచు; విజ.
7. ఆకులు తీగెలు లోనగువానిచేత కట్టువైసిది.
జీవిను, దే. ఆ. క్రి: రఱుచగు. స్వా. 3, ఆ. 84: చూ,
దండడించు.
జీవిలుకు, దే. వి. నాగబలిక: చూ, దీట. 2.
జీమాతకుటము, సం. వి. ఆ. పుం. కొండ: చూ, పర్వతము. 1.
జీమాతము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. రూ.జీవమాతము. చుట్టు:
చూ, మేమము. 1; 2 కొండ: చూ, పర్వతము; 3: చూ,
దేవతాళము; 4. పీనుగు: చూ, హస్త.
జీమాతుడు, సం. వి. ఆ. పుం. 1: చూ, శివుడు. 2: చూ,
హిమాంతువు; 3. ఇంద్రుడు: చూ, నహస్రాక్షిడు.
జీమాలిచు, సం. వి. ఆ. పుం. కొండ: చూ, పర్వతము.
జీర, వై. వి. = చీరమ్. గీటు. రా. వి. 3, ఆ. 48: చూ,
రేఖ. 3.
జీరకము, సం. వి. ఆ. పుం. = జీలకఱ్ఱ: చూ, సుషవి. 2-౧.
జీరణ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ — పై. — (నల్ల జీలకఱ్ఱ అని
కొందఱు.)
జీరణము, సం. వి. ఆ. పుం. 1.—పై.—; 2. ఇంగువ*:
చూ, హింగువు. 1; 3. జాజిక: చూ, సుమనస్సు; 4.
పొవర్చలవణము: చూ, లవణము. 1.

జీరనద్రువు, సం. వి. ఉ. పుం: చూ, నారికేళము*.

జీరము, సం. వి. అ. పుం. 1. జీలకఱ్ఱ: చూ, సుషవి. 2: న. 2. నల్లజీలకఱ్ఱ: చూ, సుషవి. 2-౧. (జీరకద్వయము అని కొందఱు.)

జీరసుపు, సం. వి. ఉ. పు. చూ, పు. 1-౧౬౧.

జీరా, దే. వి. కవచము, కవచవిశేషము (అని కొందఱు): చూ, వారవారము.

జీరాడు, దే. అ. క్రి. (జీరి + ఆడు) బట్టకొంగు లోనగునది నేలబడి పొరలు: రూ - జీరియాడు - జీరుకాడు - జీరులాడు, తారాడు.

జీరియాడు, —పై.—

జీరు, దే. అ. క్రి. 1. నేలకరాడు; స. క్రి. 2: చూ, అక్కు. జీరుకాడు. దే. అ. క్రి. (జీరుక + ఆడు): చూ, రూ-జీరాడు.

జీరుకు, దే. వి. రూ-జీరుకు. 1. ఉరియాట: చూ, స్తంభము. 2: 2. జరుగుకు: చూ, జాటుకు; 3. జ. జరుగుదాట: చూ, జీరుకుబండ - రూ-జీరుకుబండ; విణ. 4. జరుగునది.

జీరుకుపాటు, దే. వి: చూ, జీరుకు. 1. అం, భా. ప్ర. 143. జీరుకుబండ, దే. వి. రూ-జీరుకుబండ. 1. జరుగుదాట: చూ, జీరుకు. 3: 2. జీరుకులాడెడు బండ: రూ-జీరుకుబండ.

జీరులాడు, దే. అ. క్రి: చూ, రూ-జీరాడు.

జీరువాలు, దే. అ. క్రి. (జీరు + పాలు) 1. జరుగు: చూ, సాగు; 2. తొలగెను: చూ, విరియు. 3: 3. క్రమ్మ: చూ, వ్యాపించు.

జీర్మ: చూ, రూ-జీరుకు.

జీర్మబండ, దే. వి: చూ, రూ-జీరుకుబండ. (జీరుకుబండాటకు-పా. 4, అ. 38.)

జీర్ణపుము, సం. వి. అ. పుం. నీరుకనుము*: చూ, మహా కవచము.

జీర్ణంజీర్ణం వాతాపిజీర్ణం, లో. అగస్త్యుని కడుపునబడి వాతాపి జీర్ణించినట్లు, నీకడుపునబడిన యాహారమును విశేషముగ జీర్ణించుగాక, అను తలంపుతో తల్లలు బిడ్డల కుగ్రభోషి కాళ్ళు చేతులు కడుపు విమరుచు అశీస్సులొనరించురు.

జీర్ణమంగే సుభాషితమ్, న్యా. సుభాషితము వినువారును, అవ రించువారును లేమిని గడుపున జీర్ణించెను.

జీర్ణము, సం. వి. అ. పుం. 1. = జీలకఱ్ఱ: చూ, సుషవి. 2: విణ. 2. అతీగినడి; 3. చివిగినడి: చూ, భేదితము; 4. ప్రాతది: చూ, పురాతనము.

జీర్ణవృంతము, సం. వి. అ. పుం. తెల్లలొద్దుగు*: చూ, లొద్దుగు.

జీర్ణించు, సం. అ. క్రి. జీర్ణమగు. (తె. ప). అలుగు - రూ - అలుపు, లేయు.

జీర్ణుడు, సం. విణ: చూ, వృద్ధుడు. 1.

జీలకఱ్ఱ, పై. వి. = జీరకఱ్ఱ. రూ - జీలకఱ్ఱ - జీలకఱ్ఱ - జీలకఱ్ఱ: చూ, సుషవి. 2. (గర్భాశయము తాగుచేయును.)

జీలకఱ్ఱ, —పై.—

జీలుగు, దే. వి. 1. బొందుబెందు*: చూ, స్వర్ణపుష్పి; 2. జీలుగుపిట్ట: కనుబండి.

జీవ, సం. వి. అ. పు. 1. వీతె మొదలగువాని తంతి చక్కగా మ్రోగుటకుగాను దానికింద నుంచెడు (జన్) కంబళిపీచు లోనగునది; 2. పాలకూర*: చూ, సుమంగళ; 3. వింటిసారి: చూ, స్థావరము. 1; 4. వన*: చూ, విష; 5. నేల: చూ, భూమి. 1; 6. నగలచప్పడు: చూ, స్వరము. 2-౪౬. (౬౫). జీవంజీవము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, వెన్నెలపులుగు; 2: చూ, బెళగువ్వ; 3. ఒకా నొక చెట్టు: చూ, వృక్షము, జీవంతి, సం. వి. ఈ. పు. 1. జమ్మి*: చూ, శమి; 2. తిప్ప తిగె*: చూ, సోమవల్లి; 3. పాలకూర*: చూ, సుమంగళ; 4. బదనిక*: చూ, వదనిక.

జీవంతిక, సం. వి. అ. పు. 1: చూ, వదనిక*: 2. తిప్పతిగె*: చూ, సోమవల్లి; 3. రోటహార*: చూ, మారిషము; 4. జీవేపట్టు: చూ, స్వర్ణము.

జీవకము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, వేగిన*: 2. జీవకమును గంధద్రవ్యము*: చూ, రాజార్ద్రము. 1-౧౬; (1-౩౫).

జీవకాళిక, సం. వి. అ. పు. చూ, సుమంగళ.

జీవకుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. ప్రాణి: చూ, హంసుడు. 2: విణ. 2. జీవించువాడు: జీవి; తద్వి. —ఒకరి నను సరించి జీవించువాడు. (సం. ప). —ఉపజీవి; 3. వడ్డిచేత బ్రదుకువాడు: చూ, వార్తవికుడు; 4. కొలువునుకాడు: చూ, నేపకుడు; 5. పినినివాడు: చూ, లోభి; 6. పాముల వాడు: చూ, వ్యాకగ్రాహి.

జీవగజ్జ, గ్రా. మి. వి. బ్రతికించు మందు: చూ, మందు. 1. జీవచ్ఛవము, సం. వి. అ. పుం. న. బ్రతికియుండు శవము, మనుషీనుగు: చూ, శవము.

జీవజీవము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ - జీవంజీవము. 1. జీవదంతము, సం. వి. అ. పుం. ఏనుగు జీవించియుండగా కొని యెత్తినదంతము (దీనికి కాంతి యధికము): చూ, పల్లు. 1. (హస్తీ 1-౫౮). హస్తీ. 1-౫౮. (౧).

జీవదుడు, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, వైద్యుడు; 2: చూ, శత్రువు. 1: విణ. 3. జీవము నిచ్చువాడు.

జీవదనము, సం. వి. అ. న. గోవులు లోనగునది.

జీవన, సం. వి. అ. పు. 1. పాలకూర*: చూ, సుమంగళ; 2: చూ, వెలుమసడి*.

జీవనము, సం. వి. అ. న. 1. బ్రతుకుతెరువు: చూ, బ్రదుకు. 1; 2. నీళ్లు: చూ, సలిలము; పుం. 3. ఉనులు: చూ, ప్రాణము. 6.

జీవని, సం. వి. ఈ. పు. 1. పాలకూర*: చూ, సుమంగళ; 2. మహామేద*: చూ, వృక్షమహా; 3: చూ, వెలుమసడి*.

జీవనీయ, సం. వి. అ. పు. రూ - జీవ - జీవంతి - జీవని. పాల కూర*: చూ, సుమంగళ.

జీవనీయము, సం. వి. అ. న. నీళ్లు: చూ, సలిలము.

జీవనుడు, సం. వి. అ. పుం. కొడుకు: చూ, సూనుడు. 1.

జీవనోషధము, సం. వి. అ. న: చూ, జీవగజ్జ.

జీవన్ భద్రాణి పశ్యతి, లో. జీవించినవాడై భుజమాలఁ జూచు చున్నాడు. ఉదా. —సాహసంపది రణ మరణంబు శ్రేయం బని కడింది మార్తరతో నొరసి యుసురుదొరగుట ధర్మంబు

గాదు. 'జీవన్ముక్తి పశ్యతి' యను వచనంబు బాటింప గాదె." (నీతిచంద్రిక.)

జీవన్ముక్తుడు, సం. విణ. జీవించియుండియు జ్ఞానముగొని సమస్తబంధములను ఛండించి బ్రహ్మస్థుడై ముక్తిఁ బొందినవాడు.

జీవన్ముక్తుడు, సం. విణ. జీవించియుండియు చచ్చినవాడు. జీవము, సం. వి. అ. పుం. న. 1. ఉనులు: చూ, ప్రాణము. 6; 2. తత్త్వము: చూ, స్వభావము; 3. ప్రాణి: చూ, హంసుడు. 2; 4. విలంబితస్వత్వము: చూ, నాటకము. 1; 5. జంతువు: చూ, శరీరి; పుం. 6. బ్రతుకుతెరువు: చూ, బ్రదుకు. 1; 7: చూ, వేగిన*.

జీవమూతము, సం. వి. అ. పుం. చూ, రూ - జీమూతము. 1. జీవరత్నము, సం. వి. అ. న. శ్రేష్ఠరత్నము: చూ, రత్నములు. 1. ౧౦-(౧౦).

జీవరోధిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గలిజేరు: చూ, వర్షకేతువు. జీవవృత్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. గోవులు గుఱ్ఱములు మొదలగువానిని కాపాడి బ్రతికెడు బ్రతుకు: చూ, బ్రదుకు. 1.

జీవశాకము, సం. వి. అ. పుం. తోటకూర*: చూ, మారిషము. జీవనవు, సం. వి. ఈ. శ్రీ. బ్రతికియున్న విద్వలుగల ఆడుది: చూ, శ్రీ.

జీవాంతకము, సం. వి. అ. పుం. 1. కొయ్యలోటకూర*: చూ, మారిషము; 2. చిట్టికూర*: చూ, భండిరము. 2.

జీవాంతకుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. చూ, వేటకాడు; 2. ఒకానొక రక్కసుడు: చూ, రాక్షసుడు. 1-౪.

జీవాంతిక, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, జీవాంతకము. 1*.

జీవాతువు, సం. వి. ఈ. పుం. న. 1: చూ, జీవగట్టు; 2. బ్రదుకు తెరువు: చూ, బ్రదుకు. 1; 3. వంటకము: చూ, సాదము. (1).

జీవాత్మ, సం. వి. న్. పుం. 1. జీవుడు: చూ, హంసుడు. 2; అం. 2: చూ, ఆత్మలు.

జీవి, సం. వి. న్. పుం. 1. జీవుడు: చూ, హంసుడు. 2; విణ. 2. జీవించువాడు: చూ, జీవకుడు. 2.

జీవించు, సం. అ. క్రి. ఉజ్జీవించు: చూ, బ్రదుకు. 3; తద్వి. — ఒకరిని అనుసరించి జీవించు. (సం. వ.) — ఉపజీవించు.

జీవిక, సం. వి. అ. శ్రీ: చూ, బ్రదుకు. 1.

జీవితకాలము, సం. వి. అ. పుం: చూ, వయస్సు. 1.

జీవితము, సం. వి. అ. న. 1. ఉనులు: చూ, ప్రాణము. 6; 2. = జీతము: చూ, వేతనము.

జీవితేకడు, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, ప్రియుడు; 2. యముడు: చూ, హరి. 5.

జీవుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. ప్రాణి: చూ, హంసుడు. 2; 2: చూ, వేటపుట్టాజ్ఞ.

జీవుక, వై. వి. =: చూ, రూ-జీవుక.

జ్ఞు

జ్ఞ, సం. వి. ఈ. న. 1: చూ, యశస్సు; 2: చూ, యుద్ధము. 1. జ్ఞంగము, సం. వి. అ. పుం. బొడ్డి*: చూ, వృద్ధవారము.

జ్ఞగుష్ఠ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. ఆనమ్మాత: చూ, రోత. 2; 2. దూలు: చూ, నిం. 1; 3: చూ, వయ; అం. 4: చూ, పాళములు; 5: చూ, దృష్టులు; 6: చూ, రసస్థాయావాసములు: (చూ, రసములు.)

జ్ఞాపము, అం: చూ, వ్యాసకరణబంధములు: (చూ, బంధములు). జ్ఞానము, సం. వి. అ. న్. ప్రారక.

జ్ఞాప్తము, సం. వి. అ. న. 1. ఎంగిలి: చూ, చుక్కెత్తుకము; విణ. 2. సేవింపబడినది: చూ, సేవము.

జ్ఞాప్యము, సం. విణ. సేవింపఁదగినది: చూ, సేవ్యము.

జ్ఞాహారాణము, సం. వి. అ. పుం. 1. గుఱ్ఱము: చూ, హయము; 2. గాలి: చూ, వాయువు.

జ్ఞాహారతరువు, సం. వి. ఈ. పుం: చూ, మోరుగు*.

జ్ఞాహారాణము: చూ, రూ-జ్ఞాహారాణము.

జ్ఞాహవాణుడు, సం. వి. అ. పుం. నిప్పు: చూ, వహ్ని. 1.

జ్ఞాహవు, సం. వి. ఈ. శ్రీ. స్రుగ్మేదము: చూ, స్రుక్ము. 1.

జ్ఞూ

జ్ఞూ, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ఆకాశము: చూ, వ్యామము. 1; 2. నలువరాజి: చూ, సరస్వతి. 1; 3. ఆడు వయ్యము: చూ, భూతము; 4. వడి: చూ, వేగము. 3.

జ్ఞూడు, సం. వి. అ. పుం. = జ్ఞాజ్ఞ. 1. శివుని జడముడి: చూ, నిక. 1-౧౩; 2. జడముడి: చూ, నిక. 1-౫

జ్ఞూతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. వేగముగాఁబోవుట: చూ, స్వదము.

జ్ఞూర్ము, సం. వి. అ. పుం. = జ్ఞాన్ము: చూ, ధన్యము.

జ్ఞూత్రి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. జ్వరము: చూ, రోగము. 1.

జ్ఞృ

జ్ఞృంభ, సం. వి. అ. శ్రీ. = జంబము. 1. ఆవులింక: చూ, హాఫిక; 2. ఉంకింపు: చూ, విజృంభణము.

జ్ఞృంభకము, అం: చూ, శత్రుములు.

జ్ఞృంభణము, సం. వి. అ. న. = జంబము: చూ, జ్ఞృంభ. 1-2; 3. అతిశయము: చూ, హేరాశము. 1.

జ్ఞృంభము, సం. వి. అ. పుం. న. = జంబము: చూ, జ్ఞృంభ. 1-2.

జ్ఞృంభించు, సం. అ. క్రి. 1: (తె. వ.) — ఆవలించు-చూ. ఆవు రించు - ఆవులింక; 2: చూ, విజృంభించు.

జ్ఞృంభితము, సం. వి. అ. న. 1. ఆవులింక: చూ, హాఫిక; 2. ఒకానొక రతిబంధము: చూ, రతిబంధములు; 3. కోరిక: చూ, వాంఛ; విణ. 4. పెరిగినది: చూ, సుర; 5. వికసించినది: చూ, హాసితము. 1; అం. 6: చూ, ఉత్తానకరణ బంధములు.

జై

జైంధా, వా. వి: చూ, సిదము.

జైంధాకుడ్చు, చే. వి: చూ, ప్రవిక.

జైంత, వై. వి. = యంత్ర. దూర్తరాణ: చూ, శ్రీ. 1-౪౬-(౧).

జెగ, వై. వి. = జగత్: చూ, చూ.జగ.

జెగికాడు, దే. వి. 1: చూ, రవికాడు: 2. రామాత్తుడు: చూ, సాది. 1.

జెగ్గి, దే. వి. 1. పందెపు తోడిపుంజుపేరు: చూ, పుంజు; 2. చూరుడు: చూ, హంపీరుడు; 3. మల్లుడు: చూ, సాదన జోడు; 4. వేడుకుక్క పేరు: చూ, విజగి. 2: విజ. ర: చూ, శ్రేష్టుడు.

జెగ్గిపెనకుడు, దే. వి: చూ, మల్లకాత్తుము; 2: చూ, కున్తి.

జెగ్గి, దే. వి: చూ, రూ.జెద్ద.

జెగ్గ, దే. వి: చూ, జెన.

జెగర, దే. వి. పిల్లకొమ్మ: చూ, కాఖ. 1-౨.

జెగరదస్త్ర, వా. వి. మోటుకనము.

జెముడు, వై. వి. = సింహంజు: చూ, ముహి.

జెయిలు, వా. వి: చూ, బంధనాయము: (చూ, పదనము. 1.)

జెకవి, వా. వి. ములిది: చూ, శ్రీ. 1-౩౦.

జెత్తి, దే. వి. రూ.జెత్తి. 1: చూ, సర్పము. 1-౪-(౨౯.) తద్వి. - ౧. ఒకకాతి చిన్నజెత్తి:-(నం. ప.)-ఆచారపు, ఆధారి: చూ, సర్పము. 1-౪-(౪౪).

జెత్తిపోతు, రూ.జెత్తిపోతు. —వై.—

జెత్తి, రూ.జెత్తి. —వై.—

జెత్తిపోతు, రూ.జెత్తిపోతు. —వై.—

జెల, వై. వి: చూ, నెయూట.

జెలగ, వై. వి = జలూకా: చూ, బుద్ధపిడుడు.

జెలాకంతు, ద్వ. వి. ఒకరకము దేగ: చూ, శ్వేనము.

జెల్ల, దే. వి. 1. జెల్ల అను చేద: చూ, మత్స్యము. 1; వా. వి. 2 చెంపకాయ.

జెల్లకాయ, వా. వి. చెంపకాయ.

జెక, వై. వి. = కక్రి: చూ, కక్రి. 1.

జెవ్వు, వా. వై. వి. = జ్యేష్ఠా: చూ, పెద్దమ్మ. 1.

జే

జే, వై. అవ్య. = జయ. రూ.జేజే. 1: చూ, దీవన : 2: చూ, నమస్కారము.

జేంద్ర, దే. వి. దేంద్ర. (జేంద్రవాడు, జేంద్రది): చూ, సాలెవాడు.

జేంద్రవాడు, దే. వి. దేవాంగి: చూ, సాలెవాడు.

జేగుంట, వై. వి. = జయఘంట. 1. కాలస్యవాద్యవిశేషము: చూ, వీణ. 1-౪౬-(౧); 2. గెలుపు లోనగు సమయము లందు కొల్లెడు పెద్దగుంట, జయభేరి: చూ, వీణ.

జేగుటియ, దే. అ. క్రి. రూ - జేవుటియ. ఎజ్జనగు: చూ, పల్లటిల్లు.

జేగులు, దే. వి. రూ.జేవులు. 1. ఎలుపు: చూ, వర్ణము. 6-౪; విజ. 2. ఎజ్జవిది: చూ, వర్ణము. 6-౪-(౧).

జేగులుబురువు, ద్వ. వి. రూ.జేవురుబురువు. ఇంద్రగోపము: చూ, వట్టుపురుగు: (చూ, పురుగు.)

జేగులుతాయి, దే. వి. కాపితాయి: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-

(౧౨)

జేదె, వై. వి. = జయజయ, దేవుడు, అచ్చ. యు, కాం. 160: చూ, వేలుపు.

జేజీ, వై. వి. 1. = —వై.—; 2: చూ, నమస్కారము; 3. ఇంద్రుడు: చూ, సహస్రాక్షుడు; 4. దేవుడు. పాండు. 2, అ. 137: చూ, వేలుపు.

జేజేగట్టు, వై. వి. మేచుపర్వతము: చూ, పర్వతము.

జేజేగిడ్డి, వై. వి. వేల్పుటావు: చూ, ధేనువు.

జేజేపట్టు, ద్వ. వి: చూ, స్వర్ణము.

జేజేదనియరదము, వై. వి. మబ్బు. కాం. సాంబ. దేవ. 21: చూ, మేఘము. 1.

జేజేలగట్టు, వై. వి: చూ, జేజేగట్టు.

జేజేలపట్టు, ద్వ. వి: చూ, జేజేపట్టు.

జేజేలసాలెము, వై. వి. —వై.—వేం, అం. 22.

జేజేలమానికము, వై. వి. చింతామణి. ఆం. భా. ప్ర. 88: చూ, రత్నము. 1-౧౧.

జేడియ, దే. వి. రూ.జేదె. బురదనేల: చూ, భూమి. 1-౬౦.

జేదె, —వై.—

జేత, సం. విజ. 1. జయించువాడు: చూ, విజయ

జేతరి, —వై.—

జేతవ్వుడు, సం. విజ. జయింపదగినవాడు: చూ, విజయ.

జేన, దే. వి. జిట్ట. (9 అంగుళములు.) (12 అం. అని కొందఱు): చూ, వికప్తి.

జేనెడు, వా. వి: చూ, హస్తము. 1-౩౦.

జేపెట్టు, ద్వ. వి. తిమ్మ: చూ, దీవిండు.

జేబ, అం: చూ, రూ.చేబ.

జేబు, దే. వి. 1: చూ, రూ.జేబు. 1; వా. వి. 2. చొక్కా-కు కుట్టినసంచి "జేబుచూడు-జేబులోని రూకలు." : చూ, సంచి.

జేబుకువాల, వా. వి. జేబునందుంచుకొనెడు తువాల. జేబు తువాల-రూ.జేబుకువాల: చూ, వర్ణము. 1-౬౩.

జేబుచూడు, వా. వి. —వై.—

జేవేరి, వా. వి. వై. = జయభేరి: చూ, స్వర్ణము. 2-౪౬-(8).

జేమనము, సం. వి. అ. న: చూ, సాపాటు.

జేమి, వై. వి. = జామి: చూ, జామ.

జేయుడు, సం. విజ: చూ, జేత.

జేబిబందు, వా. వి. వెడల్పుగానుండు ఒకానొక నగ.

జేవుటియ, దే. అ. క్రి: చూ, రూ.జేగుటియ. స్వా. 6, అ. 18.

జేవులు, చూ, రూ.జేగులు.

జేవులుగుంట్లు, దే. వి. బ. కొటకోనుంకి తుపాకులు కాల్చెడు రంద్రములు: చూ, రంద్రము. 1-౧౨.

జేవులుబురువు, ద్వ. వి: చూ, రూ.జేగులుబురువు.

జై

జై తుడు, సం. విజ: చూ, జేత.

జైనము, సం. వి. అ. న. జైనపతము: చూ, మకము. 7.

జైనుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. జైనకాత్తమును చదివినవాడు; 2. జైనమతస్థుడు.

తైమినియుడు, సం. వి. అ. పుం. మీమాంసశాస్త్రజ్ఞుడు.
తైవాత్మకుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. చంద్రుడు: చూ, హిమాంశువు; 2. పంటకావు: చూ, వ్యవసాయి; 3: చూ, వైద్యుడు; 4. కొడుకు: చూ, సూనుడు. 1; విణ. 5. దీర్ఘాయువు: చూ, వృద్ధుడు; 6. చిక్కినవాడు: చూ, బక్కవాడు.

జ్ఞో

జ్ఞోగికము, సం. వి. అ. న. 1. అగురుచంచనము: చూ, రాజాప్రము. 1; పుం. 2. అగురు*: చూ, శంకువ.
జ్ఞోక్యము, వా. వి. సంబంధము.
జ్ఞోటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. దుప్పటి: చూ, వస్త్రము.
జ్ఞోటింగుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. ముక్కుంటి: చూ, శివుడు; 2: చూ, మహావ్రతి.
జ్ఞోనకము, సం. వి. అ. పుం. 1. కక్తవర్ణాధిక కృష్ణవర్ణము: చూ, వర్ణము. 8-౬-(౧); 2. జ్ఞాన్మ*: చూ, సస్యము. 1. స్తంభకరి. 1-౨౬-౨౦. (జ్ఞోనకము); విణ. 3. రక్తవర్ణాధిక కృష్ణవర్ణము కలది: చూ, వర్ణము. 8-౬-(౧). (చూ-జ్ఞోనకము.)
జ్ఞోనకము, —పై.— (జ్ఞోనకము అని కొందఱు).
జ్ఞోష, సం. వి. ఆ. శ్రీ. రూ-యోష. ఆదుది: చూ, శ్రీ.
జ్ఞోషిక, —పై.—
జ్ఞోషిత్తు, —పై.—
జ్ఞోషీలు, అం. శుక్లవాలిగొడబ్రాహ్మణులలో నొకశాఖవారు: (చూ, శుక్లవాలిగొడ బ్రాహ్మణులు): చూ, బ్రాహ్మణులు.

జ్ఞౌ

జ్ఞౌహకము, సం. వి. అ. పుం. యోవ: చూ, నరదము.

జ్ఞ

జ్ఞ. సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, విద్వాంసుడు; 2. బుధగ్రహము: చూ, సౌమ్యుడు. 1; 3. ఆత్మ: చూ, హంసుడు. 2; 4. నలువ: చూ, బ్రహ్మ. 1.
జ్ఞపితము, సం. విణ. చంప(బడినది: చూ, ప్రోక్షితము. 2.
జ్ఞప్తము, సం. విణ. తెలుపబడినది: చూ, సూచితము. 2.
జ్ఞప్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. తెలివి: చూ, హృల్లేఖము; 2. తలపు: చూ, స్మృతి.

జ్ఞప్తివచ్చు, మి. అ. క్రి. తోచు: చూ, స్ఫురించు. 2.

జ్ఞా

జ్ఞాత, సం. విణ. లౌకిక వైదికకార్యములఁ దెలిసినవాడు.
జ్ఞాతము, సం. విణ. తెలియఁబడినది: చూ, వ్యక్తము. 2.
జ్ఞాతవ్యము, సం. విణ. తెలియఁదగినది: చూ, వేద్యము.
జ్ఞాతసిద్ధాంతుడు, సం. వి. అ. పుం. సూర్యసోమసిద్ధాంతములఁ దెలిసినవాడు, ఏదైన నొక శాస్త్రతత్వము నెఱిగినవాడు (అని కొందఱు): చూ, తాంత్రకుడు.

జ్ఞాతి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. పాలివాడు: చూ, సగంధుడు; 2. తండ్రి: చూ, సవిత. 2.

జ్ఞాతిరేయుడు, అం. 1. పుత్రులు పంపించుగురిచో నొకఁడు: చూ, పుత్రులు; పుం. 2. జ్ఞాతకొడుకు: చూ, సూనుడు. 1.
జ్ఞాతిశ్చేదనరేన కిష్టే, న్యా. జ్ఞాతియున్నచో విచ్ఛేదా? “జ్ఞాతిగుఱు అరటికఱు పోదని” యా. ప్రభాషణము
జ్ఞాతులు, అం. సవీందులు, సగోత్రులు, సోపితులు, సనాభులు. (4).

జ్ఞాతజ్ఞేయసంబంధము, అం: చూ, సంబంధములు.
జ్ఞానత్రయము, అం. సంజ్ఞానము, విజ్ఞానము, ప్రజ్ఞానము: (చూ, త్రయము.)

జ్ఞానదర్పణుడు, సం. వి. అ. పుం. పూర్వకై సమీక్షేషము: చూ, బుద్ధుడు. 1.

జ్ఞానదర్పణుడు, —పై.—

జ్ఞాననాడులు, అం: చూ, నాడులు.

జ్ఞానము, సం. వి. అ. న. 1. మోక్షవిషయమైన తెలివి: చూ, బుద్ధి: అం. 2: చూ, గుణములు; 3: చూ, జ్యోత్స్నములు; 4: చూ, జ్యోతికసంధులు; 5: చూ, నృబ్రహ్మ స్త్రములు.

జ్ఞానయోగము, అం: చూ, యోగములు.

జ్ఞానవృద్ధు, అం. వృద్ధులు ముగ్గురిలో నొకఁడు: చూ, వృద్ధులు: (చూ, త్రయము.)

జ్ఞానశక్తి, అం: చూ, ఇచ్ఛాదులు: (చూ, త్రయము.)

జ్ఞానసంధువు, సం. వి. ఇ. పుం. (హి. అని కొందఱు) జీవేశ్వరుల యథార్థ్యము నెఱిగినవాడు.

జ్ఞానాంబ, అం: చూ, అంబ. 5.

జ్ఞానాత్మ, అం: చూ, ఆత్మలు.

జ్ఞానదేర్ఘ్యష్కర్షణసమర్థులలోఁపయ్యంగీకార్యోపాధికాధివాత్, న్యా. స్థావరప్రపంచమునుండి జ్ఞానము ఎట్లు చూరముగానుండునో అట్లే ఈశ్వరునియందు జ్ఞానము మూర్తిమంతమై ఉండును.
జ్ఞానార్థము, అం. వింశతివిగ్రహములలో నొకటి: చూ, విగ్రహములు.

జ్ఞాని, సం. వి. న. పుం. 1. జ్యోష్యుడు: చూ, సాంపత్త్యుడు; 2. కోడి: చూ, పుంజు; విణ. 3: చూ, విద్వాంసుడు.

జ్ఞానేంద్రియపురి, అం: చూ, పురులు.

జ్ఞానేంద్రియము, సం. వి. అ. న. తెలిసికొనెడి యింద్రియము: చూ, ఇంద్రియములు.

జ్ఞానేంద్రియములు, అం: చూ, వికారములు: (జ్ఞానేంద్రియములు 5, కర్మేంద్రియములు 5. ప్రాణవాాయువులు 5, చిత్తము 1.) (జ్ఞానేంద్రియములు — తత్వగుర్, చక్షువు, శ్రోత్రము, జిహ్వ, మ్రాణము, ప్రాణము: చూ, ఇంద్రియములు.)

జ్ఞానేనహిణ: పశుభిస్సమానః, లో. తెలివితేలివాడు పశువుతో సమానము.

జ్ఞాపకము, సం. విణ. తెలియఁజేయునది: చూ, సూచికము.

జ్ఞాపనము, సం. వి. అ. న. తెలియఁజేయుట: అప్త.

జ్ఞాపితము, సం. విణ. తెలుపబడినది: చూ, సూచితము. 2.

జ్వ

జ్వయము, సం. విజ. తెలియఁదగినది: చూ, వేద్యము.

జ్వ

జ్వ, సం. వి. ఆ. త్రీ. 1. వింటినారి: చూ, సావరము. 1;
2. నేల: చూ, భూమి. 1; 3. కల్లి: చూ, మాత. 1.
జ్వని, సం. వి. ఇ. త్రీ. ముదిమి: చూ, ముసలితనము;
2. కీరు: చూ, హాని. 2; 3. విజ: చూ, నవి.
జ్వయుడు, సం. విజ. (న్. ఈ. న.) 1. మిక్కిలి ముసలి
వారు: చూ, వృద్ధుడు; 2. మిక్కిలి శ్రేష్ఠుడు: చూ,
శ్రేష్ఠుడు. 2; 3. తోఁడబుట్టినయన్న: చూ, సహోదరుడు.
జ్వరోపణప్రకరణము, అం: చూ, ప్రమేయములు.

జ్వ

జ్వేష్ఠ, సం. వి. ఆ. త్రీ. 1. జ్వేష్ఠానక్షత్రము: చూ, రిక్క. 1;
2. నాయకుడు మిక్కిలి ప్రేమించిన నాయక: (చూ,
నాయక): చూ, స్వీయ: 3. మూడేవి: చూ, పెద్దవృ. 1;
4. అప్ప: చూ, సహోదరి; 5. చూ, బల్లి: అం. 6. నక్షత్ర
ములు ఇరువదేడింటిలో నొకటి: చూ, రిక్క. 1-౧౦.
జ్వేష్ఠత్వంతు సహజ్యేష్ఠే జ్వేష్ఠత్వం గుణ ఉచ్యతే, న్యా. జ్వేష్ఠ
త్వమునఁ జెదనాఁడగుటగాదు. గుణమునుబట్టి వచ్చిన పెద్ద
తనమే పెద్దతనము.
జ్వేష్ఠము, సం. వి. ఆ. పుం. 1: జ్వేష్ఠమానము: చూ,
మానము. 1; 2. ఆంప: చూ, హంస. 1; 3. కురువేరు*:
చూ, ప్రాజేరము; 4. మేలిమి: చూ, శ్రేష్ఠము; అం.
5: చూ, మానములు.
జ్వేష్ఠామూలీయము, సం. వి. ఆ. పుం.-1-5.-పై.-
జ్వేష్ఠి, సం. వి. ఈ. త్రీ. జ్వేష్ఠానక్షత్రముతోఁ గూడిన పున్నమ
గం నెల: చూ, పున్నమ.
జ్వేష్ఠుడు, సం. విజ: చూ, జ్వాయుడు.
జ్వేష్ఠాబ్రాతా విత్తసము: న్యా. పెద్దన్న కంఠికో సమానుడు.

జ్వ

జ్వేష్ఠము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, జ్వేష్ఠము. 1-5.

జ్వేష్ఠి, సం. వి. ఈ. త్రీ: చూ, జ్వేష్ఠి.

జ్వ

జ్వోత్స, సం. అవ్య. దీర్ఘమగు మాట: చూ, శబ్దము. 2.-౩౦.
జ్వోతి, సం. వి. న. న. 1. = జ్వోతి. వెలుగు: చూ, వెలు
తురు. 1; 2. రిక్క: చూ, నక్షత్రము. 1; 3. చూపు: చూ,
వీక్షణము; 4. కన్ను: చూ, లోచనము. 1; న. 5. దేవ
వృక్షములలోని యంగవృక్షము: 6. మంట: చూ, వహ్ని.

1-౨౬; 7; ధనము: చూ, విత్తము. 1; 8. జన్మము:
చూ, యజ్ఞము; 9. వేదాంగమగు జ్వోతిషము: చూ,
జ్యోతిషము; పుం. 10. నిప్పు: చూ, వహ్ని. 1; 11: చూ,
సూర్యుడు; 12: చూ, హిమాంశువు; 13. కొడుకు (సకా
రాంతమని కొందఱు): చూ, పుత్రుడు. 1.

జ్వోతిరింగణము, సం. వి. అ. పుం. మిడుగులుబురువు: చూ,
పురుగు.

జ్వోతిర్విజము, —పై.—

జ్వోతిర్బాలి, సం. వి. న. పుం.—పై.—

జ్వోతిర్గత, సం. వి. ఆ. త్రీ. జ్వోతిష్వతి*: చూ, మానేరు
(తీరేజాతి.)

జ్వోతిర్లింగములు, అం. ఏమేళలింగము, విశ్వేశ్వరలింగము,
విరూపాక్షలింగము, మల్లికార్జునలింగము, రామేశ్వర
లింగము (5).

జ్వోతిషము, సం. వి. ఆ. న. 1. = జ్వోత్యము: చూ, జ్యోత్యము;
అం. 2. (అంగము. 9): చూ, వేదాంగములు; 3: చూ,
శత్రుములు; 4: చూ, విద్యలు; 5: చూ, శాస్త్రములు; 6: చూ,
ఉపవిద్యలు: చూ, మహావిద్యలు; 7: చూ, వేదాంగములు.
జ్వోతిషికుడు, సం. వి. ఆ. పుం = జ్వోత్యుడు: చూ, సాంవ
త్సరుడు.

జ్వోతిష్కుడు, —పై.—

జ్వోతిష్కుడు, —పై.—

జ్వోతిష్టోమము, అం. 1: (చూ, స-మ. సీనతానములు): చూ,
సర్వతానములు; 2: చూ, క్రతుచతుష్టయము.

జ్వోతిష్వతి, సం. వి. ఈ. త్రీ: చూ, మానేరు*.

జ్వోతిష్వము, సం. వి. ఆ. పుం. చిత్రమాలము*: చూ,
వహ్నిసంజ్ఞికము.

జ్వోతిష్కాస, సం. వి. ఆ. త్రీ: చూ, మానేరు*.

జ్వోతిహ్వ, —పై.—

జ్వోత్స్న, సం. వి. ఆ. త్రీ. చందిరిక: చూ, వెన్నెల; 2.
వెన్నెల రేయి: చూ, రాత్రి.

జ్వోత్స్నాస్రియము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, వెన్నెలపులుగు.

జ్వోత్స్నావృక్షము, సం. వి. ఆ. పుం: చూ, శిఖతరువు*.

జ్వోత్స్న, సం. వి. ఈ. త్రీ: చూ, రూ-జ్వోత్స్న. 1-2; 3:
చూ, పొట్ల*.

జ్వోత్స్నక, సం. వి. ఆ. త్రీ. చందిరిక: చూ, వెన్నెల.

జ్వోత్స్నకి, సం. వి. ఈ. త్రీ.—పై.—

జ్వ

జ్వోతిషికుడు, సం. వి. ఆ. పుం. = జ్వోత్యుడు: చూ,
సాంవత్సరుడు.

జ్వోత్స్న, సం. వి. ఈ. త్రీ. వెన్నెలరేయి: చూ, రాత్రి.

జ్వ

జ్వరము, సం. వి. ఆ. పుం. 1. వేడి: చూ, రోగము. 1; అం.
2. అవస్థలు పండెడిదిలో నొకటి: చూ, అవస్థలు (ద్వాదశా
వస్థలు.)

జ్వరితుడు, సం. విజ. జ్వరముగలవాడు: చూ, వ్యాధితుడు. జ్వరదంగారిము, సం. వి. అ. పుం. కొఱకచ్చు, కొఱవి: చూ, వహ్ని. 1.—౨౪.

జ్వలనము, సం. వి. అ. న. 1. మంట: చూ, వహ్ని. 1.—౨౬; పుం. 2. నిప్పు: చూ, వహ్ని. 1.

జ్వలించు, సం. అ. క్రి. 1. ఎరియు: చూ, మండు. 1: 2. వెలుగు: చూ, ప్రకాశించు; 3. మండివడు, చులుకుమని నొచ్చు: చూ, మండు. 1.

జ్వలితము, సం. విజ. 1. మండినది: చూ, ప్రజ్వలితము. 1: 2. ప్రకాశించినది: చూ, శోభితము.

జ్వ

జ్వాల, సం. వి. అ. క్రి. మంట: చూ, వహ్ని. 1.—౨౬.

జ్వాలము, సం. వి. అ. పుం.— పై.—

జ్వాలాశిఖ్యుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. అగ్నిహోత్రుడు: చూ, వహ్ని. 1: 2. పార్వతీయొక్క దూత: చూ, పార్వతి. 1. జ్వాలామాలము, సం. వి. అ. పుం. అగ్నిలోకము: చూ, లోకము. 1.

జ

జ: చూ, చ.

జంకించు, వై. స. క్రి. 1: చూ, జెదరించు; 2: చూ, సంకోచించు.

జంకు, వై. వి. = జంకా. 1: చూ, వెఱపు; 2: చూ, సంకోచము. 3; అ. క్రి. 3: చూ, భయపడు; 4: చూ, సంకోచించు.

జంకె, వై. వి. = సంకోచ. రూ-జంకెన: చూ, సంకోచము. 3.

జంకెన, వై. వి. = సంకోచ. 1.—పై.— పా. 1, అ. 124; 2: చూ, వెఱపు.

జంకెయొనర్చు, ద్వ. స. క్రి. (జంకె + ఒనర్చు): చూ, జెదరించు.

జంగ, వై. వి. 1. = జంపు: చూ, పిక్క; 2. పుతగతిధేదము. అం, భా. ద్వి. 198: చూ, హయము; 3. దాటు: చూ, లంపు.

జంగగంతు, ద్వ. వి. దాటు: చూ, లంపు.

జంగగొను, ద్వ. స. క్రి. (జంగ + కొను. 1. దాటు పా. 2, అ. 73: చూ, తరించు; అ. క్రి. 2. దుముకు: చూ, లంఘించు.

జంగనడక, ద్వ. వి. కాలు దాచిపెట్టి నడచు నడక: జంగనడపు.

జంగనడపు, —పై.—

జంగపిల్లి, వై. వి. = జంగలబిడాల, రూ-జంగపిల్లి. అడవి పిల్లి: చూ, మాడ్కలము.

జంగము, వై. వి. = జంగము. శూద్రులలో శివదాసుడు (జంగములలో పూజ్యుడైనవానిని జంగమయ్య, జంగముదేవర అని చెప్పుదురు.)

జంగళము, వై. వి. నికవాట. (శ. ర.)

జంగి, దే. వి. ఒకానొక కుపాకి: చూ, బాణము. 1.౧.

జంగిడి, వా. వి. ఒకానొక తట్ట: చూ, సజ్జ. 1.

జంగియ, దే. వి. రూ-జంగె. గజ్జెలను నగ: చూ, భూషణము. 2.

జంగిలి, దే. వి. 1. చిన్న సేనకు అధికారి. అం, భా. ద్వి. 184:

చూ, సైనికుడు; 2. ఆవులమంద: చూ, చేనుపు; 3.

పశులమంద: చూ, మృగము. 1.

జంగిలిగమికాడు, దే. వి: చూ, జంగిలి. 1.

జంగుపిల్లి, వై. వి. = : చూ, రూ-జంగపిల్లి.

జంగె, దే. వి: చూ, రూ-జంగియ. రాజ. 2, అ. 114.

జంజడ, దే. వి. 1. చీల: చూ, హులము; 2. చాయపీకు.

అం, భా. ద్వి. 203: చూ, బండికన్ను.

జంజా, దే. వి. గుంపు: చూ, సమాహము.

జంజాటము, దే. వి. 1. తగులము, కోరిక: చూ, వాంఛ; 2.

సంసారము పెంపుకొనుట పడెడి శ్రమము: చూ, శ్రమము.

1; వై. వి. 3. = జంఝూట. దంబము: చూ, బదాయి. 3.

జంజాడి, వై. వి. = యమచాటి. విజయపురుషాగల కత్తి.

రూ-జంజాడి. జముచళము- జముదాడి: చూ, రిష్టి. 2-౯.

జంజాళి, వై. వి. = —పై.—

జంట, వై. వి. = దండః. రూ-జమట. 1. ఉడ్డి: చూ, సంగడి.

5; 2. ఇనుమడి: చూ, రెట్టి. 1; ద్ర. 3. రూ-జమట. వెంట:

చూ, వెంటడి.

జంటకాయ, ద్వ. వి. అమడకాయ, కవలకాయ.

జంటపిట్ట, వై. వి. కోకము. అం, భా. ద్వి. 94: చూ, బటువు

గువ్వ.

జంటముక్కాలి, ద్వ. వి. (జంటముండు + కాల) కుమ్మెద.

అచ్చ. యు, కాం. 470: చూ, శ్రమము.

జంటమోములవేలుపు, ద్వ. వి. అగ్నిదేవుడు: చూ, వహ్ని. 1.

జంటరాసి, వై. వి. మిథునరాశి: చూ, రాశి. 2.

జంటలు, వై. వి. బ. అమడపిల్లలు.

జంటి, దే. వి. సరిగవట్టె. రూ-జంటి.

జంటి, —పై.—

జంట, వై. అ. క్రి. జంటవడు (అప్ర.)

జంక. దే. విజ. రూ-జంకె. రూర్తురాయి. శకం. 4, అ. 119:

చూ, క్రి. 1-౪౬.—(౧).

జంతపట్టు, దే. అ. క్రి. కలుపు తెగి చక్కగ వండుటకై పైచు నడుమ చున్ను.

జంతరము, వై. వి. = యంత్రము. 1. కీలుపనిముట్టు. రూ. జంత్రము: చూ, యంత్రము. 1; 2. కీలుచొమ్మ; చూ, శ్రీ. 1-౪౦.

జంత్రము, —పై.—

జంతిక, వై. వి. = యంత్రిక. సారెగత్తు: చూ, గత్తుము.

జంతికపుండు, ద్వ. వి. అనేకరంధ్రములుగల కుటుపు: చూ, వ్రణము. 1-౬.

జంతియ, వా. వి. కందె. రూ. జంతె.

జంతె, దే. విజ. 1. రూ. జంత; 2 : చూ, రూ. జంతియ.

జంత్రకాడు, వై. వి. (జంత్రము + కాడు) కీలుకాడు: చూ, సూత్రధారుడు.

జంత్రము, వై. వి. 1 : చూ, సూత్రము. 5; 2. = యంత్రమ్. కీలుచొమ్మ: చూ, శ్రీ: 3: చూ, రూ. జంతరము.

జంతియము, వై. వి. = యజ్ఞోపవీతమ్. రూ. జందెము - జన్నిదము: చూ, (యజ్ఞోపవీతము): చూ, సూత్రము. 1-౧౩.

జందెము, వై. వి. = —పై.—

జంపతి, వై. వి. = జంపతి-దంపతి. అల్లుగలు. అంధ్ర. పదా. నర. 103: చూ, ఇలునింపడము.

జంపము, దే. వి. అంకెవన్నె తగిలించెడు దారము లోనగునది.

జంపాడు, దే. అ. క్రి. (జంపు + అడు) కడలు: చూ, నలించు.

జంపారు, దే. అ. క్రి. (జంపు + అరు): చూ, మంచగించు.

జంపాలు, దే. వి. జోలపాట: చూ, న్వరము. 2.- ౪౬- (౪).

జంపు, దే. వి. 1. ముత్యములు లోనగువాని కుచ్చు (లేక) జారు: జగజంపు, జల్లి, జాలరు, జాలీ, జొంపము: (సం. వ.)—రులరి-రూ-రుల్లర-రుల్లరము-రుల్లరి-రుల్లరి-రూల్లర-రూల్లరి: 2. అలన్యము విజ. 2, అ. 187: చూ, విలంబము. 1; 3: చూ, నన్నదనము; విజ. 4. నికివైనది: చూ, మూల. 2; అం. 5: చూ, మల్లశాస్త్రము.

జంపులు, ద్వ. వి. బ. (జంపు + పూలు) చెంపన్వరము: చూ, భూషణము. 2.-౮-(౧౮).

జంపె, వై. వి. = యంపా. యంపటము. పదియక్షరముల కాలము: చూ, యంప. 2.

జంపి, వై. వి. = శమి: చూ, శమి.

జంబు, వై. వి. 1. = శమి. రూ. జమ్మి: చూ, శమి; 2. = జంబూ, జంబువు, జంబూనది, జంబేలు-రూ. జమ్మేలు. జమ్మేలు: చూ, నది; దే. వి. 3. రూ. జమ్మ. ఒకరకముగడ్డి: చూ, తృణము. 1.

జంబుకావా, వా. వి. జమ్మకాణము: చూ, వత్తము. 1-౬౬.

జంబుగూడ, వా. వి. (జమ్మతో నల్లినది) గూడ: రూ. జమ్మ గూడ: చూ, వారిక.

జంబేరు, వై. వి. = చూ, జంబు. 2.

జంకర, దే. వి. = యర. 1. ఏలు: చూ, నది; 2. ఊట: చూ, వ్రహహము. 1.

జంకరరాయడు, ద్వ. వి. కడలి: చూ, నమ్మద్రము. 1.

జంకలించు, దే. న. క్రి. గేలిచేయు (అప్ర.)

జంకవ, వై. వి. = చక్రవాకి. రూ. జంకవ: చూ, బలువుగువ్వ. జంకవకవవిప్పు, ద్వ. వి. చంద్రుడు. అం, సం. దే. 16: చూ, హిమాంతువు.

జంకవగంగ, —పై.—

జంకవచటి, ద్వ. వి. ఒకానొక ఆడుది: చూ, శ్రీ. 1-౨౪౦.

జంకవలయంటు, ద్వ. వి. : చూ, సూర్యుడు. నాం. దే. 9.

జంకవలఱేడు, —పై.—

జంకి. దే. వి. 1. గుట్టుము: చూ, హయము; 2. పుట్టరము: చూ, తిరుగలి. 1.

జంకించు, దే. అ. క్రి: చూ, జద్దమగు.

జంకిణి, దే. వి. 1. ఒకానొక ఆట: చూ, నాటకము. 1; వై. వి. 2. = యక్షిణి. ఒకానొక జాతి; 3. = యక్షిణి. లోకాంతరము పొంది దేవత్వము పదిసిన ముత్తెడువా, మృతసువాసిన: చూ, శ్రీ. 1-౭౩.

జంకిని, వై. వి. 1. కుబేరుని భార్య: చూ, భార్య; 2. = యక్షిణి: చూ, జంకిణి. 3.

జంకినీడు, ద్వ. వి. (జంకిని + తాడు) కుబేరుడు: చూ, శ్రీచుడు.

జంకిమోరవేలుపు, దే. వి: చూ, కింపురుపుడు.

జంకులఱేడు, ద్వ. వి: చూ, జంకినీడు.

జంకులఱేనిచెలికాడు, ద్వ. వి: చూ, శివుడు.

జంకులవాండ్రు, ద్వ. వి. బ. కామేశ్వరిని గొలిచెడి మొకానొక జాతివాండ్రు. జంకులు: (చూ, జంకిణి. 1.)

జంకులు, దే. వి. బ. 1. —పై —: వై. వి. 2. = యక్షిణి. యక్షులు, దేవతలతో నొకజాతి: చూ, వేలుపు.

జంకువ, వై. వి. = చక్రవాకి: చూ, రూ. జంకువ.

జగ, వై. వి. రూ. జగా-జెగ = జగత్. గొప్పది. ప్రపంచము జగము శబ్దమునకు మీఁదవర్ణము లోపింపగా మిగిలిన రూపము. ఉదా. —జగజంపు, జగజల్లి, జగజెట్టి, జగవేలుపు, జగహజారము. మొ): చూ, విపులము.

జగజంటు, వై. వి. = జగద్బట: చూ, నమర్థుడు.

జగజంత, ద్వ. వి. 1. మాయలాడు: చూ, పాపహరకుడు; 2. మాయలాడి: చూ, శ్రీ. 1-౬.

జగజంపు, ద్వ. వి: చూ, జంపు. 1. అం, భా. ద్వి. 193.

జడదారి, వై. వి. = జటాధారి. 1. జటలు ధరించిన ఋషి: చూ, సన్న్యాసి. 1; 2. వనసంవాసి: చూ, ముని. 1; 3: చూ, శివుడు. అం. పదా. సుర. 10.

జడదారికన్యాప, ద్వ. వి. చంద్రుడు: చూ, హిమాంశువు.

జడదారి చెవిబుగ్గ, ద్వ. వి. జహ్నువనెడు ఋషి. చెవినుండి యూరివచ్చిన జలము, దేవగంగ. వేం, అం. 18: చూ, నది.

జడదారి యింటికొడి, ద్వ. వి. ఇంద్రుడు. సాం. దే. 11: చూ, వేలుపుజేడు.

జడను, వై. వి. = జడతా. జాడ్యము. ఆలస్యము. స్వా. 3, అ. 48: చూ, విలంబము. 1.

జడనునడు, వై. అ. క్రి. రూ-జడ్డునడు-జబ్బునడు-జంపారు. మందమగు. స్వా. 3, అ. 118: చూ, మందగించు.

జడప్రత్తి, ద్వ. వి. ఒకానొక ప్రత్తి*: చూ, సముద్రాంత. 3.

జడవిక్ల, ద్వ. వి. ఆడువారి రోహిషణములలో నొకటి: చూ, భూషణము. 2.

జడముడి, ద్వ. వి. గుండ్రముగా ముడిచిన జడలముడి; జై. 1, అ. 2: చూ, సిక. ౧-౫.

జడముడిజంగము, ద్వ. వి. కపర్ది: చూ, శివుడు.

జడలదారి, వై. వి. అడవికాపు: చూ, ముని. 1.

జడలమెకము, వై. వి. = జటామృగము. కేసరి: చూ, సింహము.

జడి, వై. వి. 1. వాన. కళా. 7, అ. 19, చూ, వాన. 1; 2. జల్లు: చూ, వాన. 1; విజా. 3. ఎల్లప్పుడు. పా. 2, అ. 44: చూ, సతతము. 2; దే. వి. 4. భాధ. కాశీ. 4, అ. 51: చూ, శోకము; 5. మద్దు, తప్తరోహము. అం, భా. ద్వి. 275: చూ, రోహము. 1.

జడిగొను, ద్వ. అ. క్రి. అతిశయించు: చూ, సందడించు. 2.

జడిగొలుపు, ద్వ. ప్రే. జడియజేయు. జై. 5, అ. 58: చూ, బెడరించు.

జడిపించు, దే. ప్రే. —వై.—

జడితి, వై. వి. = కుడితి. వడి: చూ, వేగము. 3.

జడిపించు, దే. ప్రే: చూ, జడిగొలుపు.

జడియ, దే. అ. క్రి. 1: చూ, భయపడు; 2: చూ, నరించు; 3. కొలంగు: చూ, విరియు. 5; 4. మోగు. వసు. 3, అ. 68: చూ, శబ్దించు; 5. క్రి. 5. త్రోయు. పాండు. 1, అ. 119: చూ, విపేధించు; 6. వివారింపు: చూ, వారింపు.

జడిసామి, వై. వి. వానతేయ. సాం. దే. 13: చూ, వరుణుడు.

జడుపు, దే. వి. 1: చూ, వెలుపు; 2. ఛంపుడు: చూ, వధము.

జడ్డు, వై. వి. 1. సంయుక్తము, హంసయోగము (హలు అనియు): చూ, సంయుక్తము; 2. సంకటము: చూ, శోకము. 1.

జడ్డన, దే. ద్ర. తలాటన. భాగ. 1. స్కం. 260: చూ, వెగము. 3.

జడ్డి, వై. వి. ఏదేని యొకమోపు మోసికొనిపోయెడు కణ్ణి.

జడ్డికపుత్రాల్లు, ద్వ. వి. 1. గొట్టమును విడతకుఁ గట్టెడిత్రాల్లు: చూ, సూత్రము. 1; వా. 2. దూలములను మోయుటకు గట్టెడి త్రాల్లు: చూ, సూత్రము. 1-౩౫.

జడ్డికము, వా. వి. పెద్దపెద్ద దూలములకు త్రాల్లుకట్టి తడవు వేయుట (మోయుట.)

జడ్డికపుకణ్ణలు, వా. వి. జడ్డికమున కుపయోగించు కణ్ణలు. (బొంగులు.)

జడ్డిగము, వై. వి. 1. = యంత్రః. విడతకు మూడు గొట్టము లమర్చఁబడి యొక్కట కుపయోగించెడి యంత్రవిశేషము: జత్తిగ; 2. మదము: చూ, మదము. 1.

జడ్డు, వై. వి. 1. = జాడ్యము. రూ-జడను: చూ, విలంబము; 1; 2. = శ్రద్ధ. తగులము, కోక. భాగ. 2, స్కం. 61: చూ, వాంఛ; 3. సంగతి, జోలి: చూ, సంయోగము.

జడ్డుతనము, వై. వి. (జడ్డు + తనము) 1. తగులము. భాగ. 2, స్కం. 53: చూ, వాంఛ; వా. వి. 2: చూ, సోమరి తనము.

జడ్డువడు, వై. అ. క్రి. (జడ్డు + వడు) జడతనొందు. భాగ. 1, స్కం. 260: చూ, మండించు.

జత, వై. వి. 1. = చందః. జంట: చూ, సంగడి. 5; 2. = యుత. సామ్యము: చూ, సమానము. 2.

జతగఁడు, ద్వ. వి. ఉద్దికాడు: చూ, సమానుడు.

జతచేయు, వై. స. క్రి. జోడించు: చూ, సంధించు. 3.

జతన, వై. వి. = యత్నః: చూ, సన్న్యాహము.

జతనపడు, వై. అ. క్రి: చూ, యత్నించు.

జతనము, వై. వి. 1. = యత్నః. రూ-జతను: చూ, యత్నమున; 2. ఉపాయము: చూ, వెరవు; 3. వదిలము. పంచ. వా. 1, అ. 431: చూ, మేలుకోలు; అం. 4. త్రిశక్తులలో రెండివడి. (త్రిశక్తులు. —వాడి, జతనము, మంతనము.)

జతను, వై. వి. 1. = యత్నః. రూ-జతనము. కళా. 8, అ. 228: చూ, యత్నము; 2. = సంధానము. కూడిక: చూ, సంయోగము.

జతనుపడు, వై. అ. క్రి. సన్న్యాహపడు (ప్రే. జతనుపఱచు; శబం. 3, అ. 57): చూ, సిద్ధమగు.

జతపడు, వై. అ. క్రి. 1. ఆనువుపడు (ప్రే. జతపఱచు): చూ, సరిపడు. 2. నెఱవేలు: చూ, సిద్ధించు.

జతపఱచు, వై. ప్రే. ఈడుపఱచు: చూ, సరిపఱచు.

జీతి, దే. వి. గాననాట్యయోగ్యశబ్దసంతతి: చూ, స్వరము. 2.

జీతికెలు, ద్వ. వి. బ. (జిత + తీగెలు) ఎద్దల మెడను కనిలించి కాడికిగట్టెడు పట్టెడలు.

జీతిగె, దే. వి: చూ, జిడ్డిగము. 1.

జీడ్డు, దే. వి. మొద్దు: చూ, జిజ్ఞాసు. 4.

జనము, వై. వి. = శణు: రూ-జనుము, శణుము: చూ, స్తంభ కరి. ౧-౫.

జనుము, వై. వి. = —పై —

జన్ను, దే. వి. భూజంబుపు: చూ, సురభిపత్ర. 1-౨.

జన్నుపువేటకాడు, ద్వ. వి. క్రతుధ్వంసి: చూ, శివుడు.

జన్నుడు, దే. వి. జిన్నుడను గుఱ్ఱము: చూ, హయము. 1-౨౨.

జన్నుపుణ్ణక్క, వై. వి. (జన్నము + చుక్క) మును, పొరికి బొంగు చుక్క: చూ నక్షత్రము. 1.

జన్నుపుడిండి ద్వ. వి. (జన్నము + తిండి) క్రతుభుజాడు: చూ, వేంపు.

జన్నుపుగొంగ, ద్వ. వి. (జన్నము + గొంగ) క్రతుధ్వంసి: చూ, శివుడు.

జన్నుపురికొట్ట, వై. వి. (జన్నము + ఒట్ట) ఋత్విజాడు: చూ, యజ్ఞకర్త.

జన్నుపురిక్కనెల, ద్వ. వి. (జన్నము + రిక్కనెల) చలినెల, మాఘము: చూ, మాసము. 1.

జన్నుము, వై. వి. = యజ్ఞము: చూ, యజ్ఞము.

జన్ను, వై. వి. = సన్నిపాతము: చూ, సన్నిపాతము.

జన్నుగట్టు, ద్వ. వి. (జన్నియ + కట్టు) 1. యజ్ఞార్థములైన నియమముల సడపుకాడు: చూ, బ్రాహ్మణుడు; 2. నలవ: చూ, బ్రహ్మ 1.

జన్నుదము, వై. వి. యజ్ఞోపవీతము: చూ, రూ-జంబియము.

జన్నియ, వై. వి రూ-జన్నె: 1. = యజ్ఞియము: దేవతాదుల నుద్దేశించి యెత్తియించిన ముంజదర్ప. యజ్ఞియము: చూ, హరిత. 1-౨౨: (చూ, తృణము. 1.); 2. దేవతాదుల నుద్దేశించి యథేచ్ఛముగా విడిచిన ఆవు: చూ, ధేనువు; 3. దేవతాదుల నుద్దేశించి యథేచ్ఛముగా విడిచిన యెద్దు: చూ, వృషభము. 1; 4 నోము. అచ్చ. సుం, కాం. 38: చూ, వ్రతము.

జన్నియపట్టు, ద్వ. స. క్రి. దేవతాదుల నుద్దేశించి యేదే నొక వస్తువు నెత్తియుంచు. విజ. 1, ఆ. 168.

జన్నియవిడుచు, ద్వ. స. క్రి. దేవతాదుల నుద్దేశించి యెద్దు లొనగుదాని యథేచ్ఛముగా విడుచు.

జన్నె, వై. వి. =: చూ, రూ-జన్నియ (దేవతాదుల నుద్దేశించి యథేచ్ఛముగా విడిచిన ఆవు. —వాండు. 4, ఆ. 192.)

జప్తు, వా. వి. పొత్తును బలవంతముగా పట్టుకొనుట.

జీబర, వై. వి. 1. = జపుక: పోతమీడి నార: చూ, పోత: 2. పిల్లకొమ్మ. ఆం, బా. ద్వ. 37: చూ, కాళ. 1-౨: వా. 3. వెంపు.

జీబాబు, వా. వి. ప్రత్యుత్తరము, ఎదురుజాబు.

జీబురుజంగి, దే. వి. ఒకానొక పిరంగి. ౩౯. 8, ఆ. 73: చూ, బాణము. 1.౧.

జీబ్బ, వై. వి. 1. బుజు. అచ్చ. యు, కాం. 84: చూ, స్కందము. 1; 2. లొబమీడు వెలుపలిభాగము: చూ, తొడ.

జీబ్బు వా. వి. 1. తెగులు: చూ, రోగము. 1; దే. విజా. 2. సారములేనిది: చూ, పల్లవు; 3. మందము: చూ, వింఠ బిము. 1.

జీబ్బువడు, ద్వ. ఆ. క్రి. (జీబ్బు + వడు): చూ, మందగించు.

జీను, వా. వి. రాబడి.

జీనుట, వై. వి. = దండ: చూ, రూ-జంట.

జీనుటపాత. వై. వి. దేగను చేతనుంచుకొనురపుడు దాని గోళ్ల గ్రుచ్చుకొనకుండ వేసికొనెడు మడతగుడ్డ: చూ, వత్తము. 1-౨౬.

జీమరి, వై. వి. = యమశికా. జంట: చూ, సంగడి. 5.

జీమరించు, వై. స. క్రి. ద్విగుణించు: చూ, రెట్టించు.

జీపులిక, వై. వి. = యమశికా. ఒకానొక చర్మవాద్యము: చూ, వీణ. 1-౫౯.

జీమలిముక్కారి, ద్వ. వి: చూ, జంటముక్కారి.

జీమళి, వై. వి. =: చూ, రూ-జమలిక.

జీమళిగ, వై. వి. = —పై. —

జీమాఖర్చు, వా. వి ఆదాయవ్యయములు.

జీవా బంది, వా. వి. శిస్తు ఏర్పాటుచేయుట.

జీమిడవీచోపు, వా. వి. కుంచీయ: చూ, సురటి.

జీమిక్కి, వై. వి. 1. = యమళ. రూ-జీమిలి-జమట, జత: చూ, సంగడి. 5; 2. ఇనుమడి: చూ, రెట్టి. 1.

జీమిలి, వై. వి. = —పై. —

జీమిలిక, వై. వి. = —పై. —

జీమిలితల్లులబిడ్డ, ద్వ. వి. గంగాపార్వతుల బిడ్డ: చూ, వినాయకుడు. 1.

జీమిలిముక్కారి, ద్వ. వి: చూ, రూ-జమలిముక్కారి.

జీమిలిముక్కారి విలుకాడు. ద్వ. వి: చూ, మన్నుకుడు.

జీమిలిముత్తల, ద్వ. వి. కుమారస్వామి: చూ, స్కందుడు.

జీమిలియే(బదుల)జన్మములుచేసిన మేటి, ద్వ. వి. దేవేంద్రుడు, శతక్రతుడు: చూ, సహస్రాక్షుడు.

జమీనదారి, వా. వి. (యన్దేటు) జమీందారుకిందనుండు భూమి, (జమీను అనియు.)

జమీనదారు వా. వి. 1. కొన్నిగ్రామములపై రాబడిగల యధికారి; 2. రాజునకు శిస్తుకెల్లించు ఒకానొక యధిపతి.

జముడు, వై. వి. = యముః. యముడు: చూ, హరి. 5.

జముకాణము, దే. వి. ముతకములుబట్ట. స్వా. 5, ఆ. 33: చూ, జంబుకానా.

జముకంద్రీ, ద్వ. వి: చూ, సూర్యుడు.

జముదంట, ద్వ. వి: చూ, శివుడు. 1.

జముదళము, వై. వి. =: చూ, జంజాడి.

జమునాడి, —వై.—

జమున, వై. వి. = యమునా: చూ, నది. 1.

జమునగొంగ, ద్వ. వి. ఇలరాముడు: చూ, హలాయుధుడు.

జమునతోబుట్టు, ద్వ. వి: చూ, యముడు. ఇట్లు (జమున వైదోడు.)

జమునయ్య, వై. వి. (జముడు + అయ్య): చూ, సూర్యుడు.

జమునెక్కిరింక, ద్వ. వి. (జమున + ఎక్కిరింక) చున్నపోతు: చూ, చుహుషము.

జమ్మి, వై. వి. రూ.జంబు. = శమి: చూ, శమి.

జమ్మ్య. దే. వి. 1. జమ్మగడ్డి: చూ, శృణము. 1: వై. వి. 2. = జంబూః. జంబూనది. నేరే ఊ: చూ: నది.

జమ్మగూడ, వా. వి: చూ, రూ.జంబుగూడ.

జమ్మేట్టు, ద్వ. వి. (జమ్మ + ఏటు) జంబూనది. వసు. 2, ఆ. 32: చూ, నది. 1.

జర, వై. వి. కత్తివరుణ: పరుణ, విడి: చూ, రిష్టి. 2-౨౨.

జరుగు, దే. వి. రూ.జరుగు. 1: చూ, ప్రాచుడు. 1. ఆ. క్రి. రూ.జరుగు; 2. తొమ్మికోప్రాచు: చూ; ప్రాచు. 4: 3. జాటు: చూ, నళ్ళు. 4; 4. జీమునదను. స్వా. 5, ఆ. 9: చూ, రూ.జరుగు; 5. ప్రవర్తిల్లు: చూ, వర్తిండు: 6. కడచు: చూ, నను. 3; 7. ఉటుకు: చూ, లంఘించు; 8. పోవు: చూ, వెళ్ళు. 3; 9. ప్రక్కకొలుగు: రూ.జరుగు. ఒత్తగిల్లు-రూ.ఒత్తిలు-ఒత్తిల్లు-ఒత్తు-ఒదిగిలు - ఒలుగు.

జరక, ద్వ. వి. వెండిబంగారముల నీరుపూసిన మాలిపోగు, జలకారు: చూ, సరిగ.

జరపు, దే. ప్రే. జరగఁజేయు: చూ, రూ.జరుపు.

జరపోసు, ద్వ. వి: చూ, సరిగ.

జరదాజ, దే. విజ. వెండిసరిగతో నేసినది (కలదొకవత్తము), జరదా: చూ, వత్తము. 1-౧౦౮.

జరదా, దే. వి. పేలినది: చూ, సోదము. 1-౧౩౬.

జరి, వై. వి. రూ.జరి. 1: చూ, జరక; 2. వెండిబంగారముల మొలాము: రూ.జరి, జంబోక, జంబోసనము.

జరిమానా, వా. వి. జాలానా, తప్పనకు విధించిన వైకము. “వీకటి తప్ప (వ్యభిచారము) నకు నాదగు రూపాయల జరిమానా విధించిరి.”

జరీ, వై. వి: చూ, రూ.జరి.

జరీన, దే. ద్ర. క్రి. విజ. (రూ.జరీయన-జిజ్ఞున-జిజ్ఞున-జిజ్ఞున) పడిగ: చూ, వేము. 3.

జరీయన, —వై.— సా. 1, ఆ. 82.

జరుగు, దే. ఆ. క్రి: చూ, రూ.జరుగు (తొమ్మికోప్రాచు. కళా. 6, ఆ. 222.)

జరుగుబాటు, ద్వ. వి. (జరుగు + పాటు) జీవనము: చూ, బ్రతుకు. 1.

జరుగుదాట, దే. వి. (జరుగుడు + అట) జీరుకుబండలు: జీరుకులు-రూ.జీర్కలు, జీరుకుబండలు-రూ.జీర్క-బండలు.

జరుగుడు, వై. వి. = స్థలన. జాటును: చూ, స్థలనము. 2.

జరుగుబడి, దే. వి: చూ, జరుగుబాటు.

జరుగురు, వా. వి. రూ.జరువురు.జరురు.జర్గురు. (అర్జంబు): చూ, స్యదము,

జరుపు, దే. ప్రే: చూ, రూ.జరపు.

జరుపుకు, దే. వి (దినములను) జరుపుట, కాలయాపనము: చూ, విలంబము. 1.

జరువురు, వా. వి: చూ, రూ.జరుగురు.

జరూరు, —వై.—

జర్గురు, —వై.—

జజజజ, దే. వి. 1. శీఘ్రము. ఆం, భా. ప్ర. 85: చూ, స్యదము; 2. ఈచ్ఛుబయింపగువ్యవస్థానుకరణము. అప్ప. కిష్కిం, కాం. 84: చూ, హూహూ.

జజరి, దే. వి: చూ, అంకలాడి.

జజ్జున, దే. ద్ర. క్రి. విజ. శీఘ్రముగ: చూ, స్యదము.

జలకట్టియ, దే. వి. రూ.జలకట్టె-సెలకట్టె, ఒకరకము దేగ: చూ, శ్యేనము.

జలకట్టె, దే. వి. —వై.—

జలకమారు, ద్వ. ఆ. క్రి. (జలకము + అడు) స్నానముచేయు, తేలు. జె. 3, ఆ. 11. (ప్రే. జలకమారు. —వాండు. 2, ఆ. 18.)

జలము, వై. వి. 1. = జలమ్. నీరు: చూ, సరిలము; 2. మునుక. సా. 2, ఆ. 5: చూ, స్నానము. 1.

జలక, వై. వి. = జలకా: చూ, బుద్ధిపతుడు.

జలగంధె, ద్వ. వి. దీపము: చూ, వేలుపిట్ట.

జలగదుగు, దే. న. క్రి. (జలకము + కదుగు) బింగారు రవలు మొదలగునవి వెదకియెత్తుటకుగాను ఇసుకను నీళ్ళతోఁబోసి గాలించు.

జలగదుగువాడు, దే. వి. జలగరి. రూ-జాలరి.

జలగరి, దే. వి. (జలగదుగు + రి) —పై.—

జలజల, దే. వి. ప్రవహించుట లోనగువానియందగు ధ్వన్యను కరణము: చూ, హూహూ. (ప్రవహించుట.—స్వా. 4, ఆ. 12; రాలుట.—వసు. 3, ఆ. 178; వడియుట:—పా. 5, ఆ. 103; జల్లుట.—నక. 1, ధా. ఇత్యాది).

జలారు, ద్వ. వి. (జలకము + తారు): చూ, జరత.

జలనరము, వై. వి. కంపము: చూ, లోలము.

జలనరించు, వై. అ. క్రి. రూ-జిలనరించు. కంపించు: చూ, నణుకు. 2.

జలనరింపు, వై. వి. భయము: చూ, వెఱపు.

జలరి, వై. వి. = జలద్వార. (జలకము + దారి) ఇంటిలోని ముటికినీళ్లుపోయేదు సన్నని కట్టడపుకాలువ:చూ, తూము. 2.

జలనరించు, వై. అ. క్రి: చూ, రూ-జలనరించు.

జలపోత, ద్వ. వి. (జలకము + పోత) పెండి బంగారముల నీటి మొరము. పా. 2, ఆ. 52: చూ, జరి. 2.

జలపోనము, ద్వ. వి. (జలకము + పోనము) —పై.—

జిలుబు, వై. వి. రూ- జిలుపు, నజ్జు: చూ, కైత్తము.

జిలుబుకారు, వై. వి. వర్షద్రవ్య. చలికారు. ఆం, పదా. సుర. 47: చూ. మానద్వయము.

జిలుపు, వై. వి: చూ, రూ-జిలుబు.

జిలేరి, దే. వి. (జలకము + పిరి) పానవట్టము: చూ, లింగ పీతము.

జిల్లి, వా. అవ్య. త్వరగా.

జిల్లి, దే. వి. 1. మోతబండిమీదగూడ, “బండిజిల్లి” మొ; 2. పెద్దగంప (గుండుజిల్లి అనియు జిల్లిగంప అనియు వారుక): చూ, నజ్జు. 1.

జిల్లను, దే. అ. క్రి. (జిల్లు + అను) రూ- జిల్లునును. భయం దులచే మును జిల్లునును: చూ, గళతరించు.

జిల్లి, దే. వి. 1. అనత్యము: చూ, వితథము; 2. చామరము. అచ్చ. యు, కాం. 205: చూ, సురటి; 3. జాలరు, రూ- జారి: చూ, జంపు. 1; 4. చమరమృగముతోఁక. రా, వి. 3, ఆ. 40: చూ, నవరము; 5: చూ, కుచ్చు. 2. కళా. 8, ఆ. 41; 6. కొప్పువల: చూ, భూషణము. 2; 7. చాలని, జల్లెడ: చూ, తికతప్ప; 8. చిత్తడి: చూ, వాన. 1; 9. ఇటికిపొడికాల్లు: చూ, రత్నములు. 1 - ౧౨ - (౩౫): విణ. 10. అనత్యమైనది: చూ, వితథము.

జిల్లింపు, దే. అ. క్రి. 1. కాణు. పాంతు. 1, ఆ. 118: చూ, స్రవించు: న. క్రి. 2. చాన్యమును జల్లెడతోఁబోసి గుండ్రముగా త్రవ్వు; 3. పరీక్షించు: చూ, కొదించు.

జిల్లికాడు, దే. వి. కల్లవి: చూ, బొంతులాడు.

జిల్లిగంప, వా. వి. గంజివాచ్చెను గంప: చూ, నజ్జు. 1.

జిల్లిపెండెము, దే. వి. కాలినగ: చూ, భూషణము. 2.

జిల్లిమూతుడు, దే. వి. సగమువఱకు చిల్లులుగల మూతుడు: చూ, పాత్రము. 6.

జిల్లికోక మెకము, ద్వ. వి. చమరీమృగము. పాం. తర్య. 15: చూ, నవరపుమెకము.

జిల్లిమెకము, —పై.—

జిల్లివాయిమెకము, —పై.—

జిల్లివేళ్లు, దే. వి. 8. తల్లివేరుకొనను ప్రక్కవేళ్ల కొనను కుచ్చువలె నుండెడు వేళ్లు (వీనినే నరవేళ్లు, గుబురువేళ్లు, పిల్లవేళ్లు అని అందురు): చూ, వేరు. 1.

జిల్లు, వై. వి. 1. = జలపర్వము: చూ, వాన. 1; 2. దల్లు. వాన కూరియునపుడు చెదిరిపడెడి నీళ్లు. భాగ. 2, స్కం. 188: చూ, నలిలము. 1-౨౬; 3. జడి, ధారాపర్వము. ఆం, పదా. సుర. 46: చూ, వాన. 1; దే. వి. 4. ఉమీయుట రాలుట లోనగు వానియందగు ధ్వన్యనుకరణము: చూ, హూహూ.

జిల్లునును, దే. అ. క్రి. (చునను) జిల్లును, గలతరించు: చూ, రూ-జిల్లును.

జిల్లెడ, వై. వి. = చాలని: చూ, తిరకిపు.

జిల్లెడె, దే. వి: చూ, సురటి.

జివ, దే. వి. 1. జిదిబిల్లి లోనగువానికి చుట్టు నేర్పఱచెడి అంచు: చూ, మైజాణు; 2. ఒకానొక యంత్రము.

జివజివ, దే. వి. వజివజి, వడికుడయందగు ననుకరణము: చూ, హూహూ.

జివట, దే. వి. తాటిమట్టకు అడగున నుండెడు పంగ.

జివవాటు, దే. వి. 1. చూర్మదను అతిక్రమించుట: న. క్రి. 2. అతిక్రమించు. ఘోణు: చూ, దాటు. 6.

జివనిక, వై. వి. = యవనిక. తెంపీర: చూ, వత్తము. 1-౬౯.

జివర, దే. విణ. 1. గోము, మృదువు: చూ, సుకుమారము; 2. చక్కనిది: చూ, హృద్యము.

జివరన, దే. వి. 1. మృదుత్వము. లేత: చూ, సౌకుమార్యము. 1; 2. చక్కన: చూ, హృద్యము.

జివరము, దే. వి. తణువుదనము: చూ, మునుము.

జివరాయి, ద్వ. వి. (జివ్వి + అయి) యోవనముగల ఆడుది. వై. 6, ఆ. 64. (యువతీకృత తద్భవమని కొందఱు): చూ. ప్రి. 1-౨౬.

జవలు, వై. వి. బ. = యవః. యవలను వస్తు : చూ, ధాన్యము.
జవళి, దే. వి. రూ.జావళి. అమ్మదగిన క్రొత్తజిత్తి : చూ,
వస్తువు. 1-౧౯.

జవాణి, వై. వి. = సంకుమదము. రూ.జవాది.జవాణి-జవాది-
జవాదు. జిబువాయి : చూ, సంకుమదము : చూ. రాజా
ర్థము. 1-౪౩-(౧).

జవాణిపిల్లి, వై. వి. రూ.జవాణిపిల్లి : చూ, సంకుపు.

జవాది, వై. వి. = చూ, రూ.జవాణి.

జవాడిపిల్లి, వై. వి. : చూ, రూ.జవాణిపిల్లి.

జవాబు, వా. వి. : చూ, రూ.జవాబు.

జవాబుదారి, వా. వి. పూచీ.

జవిలె, దే. వి. : చూ, రూ. జగిలె.

జవుకు, దే. వి. 1. రూ.జాకు. అక్షము : చూ, బురద; ఆ. క్రి.
2. మిక్కిలి మెత్తగిలు. రూ.జాకు.

జవుజప్పు, దే. వి. పాటుబయందును క్రంగుటయందును అగు
దృవ్యముకరణము : చూ, చూచూ.

జవురు, వా. వి. 1. రూ.జారు. అగ్నిప్రసరణయధము, ఒక
రకము వీరంగి : చూ, బాణము. 1.-౧; స. క్రి. 2. రూ.
జారు. కొట్టు : చూ, మొత్తు. 2; 3. చేతులతో కుప్పచేసి
యెత్తు. రూ. జారు : చూ, వాము.

జవ్వనము, వై. వి. = యౌవనమే సదునాతేంద్రకుమీదిప్రాయము:
చూ, వయస్సు. 1,

జవ్వని, వై. వి. (జవ్వనము + ఇ) = యువతి, జనరాలు :
చూ, శ్రీ. 1-౨౬.

జవ్వాణి, వై. వి. = : చూ, రూ. జవాణి.

జవ్వాణిపిల్లి, వై. వి. : చూ, రూ.జవాణిపిల్లి.

జవ్వాణివంకెలు, ద్వ. వి. బ : చూ, జవలు.

జవ్వాడు, దే. ఆ. క్రి. (జవ + అడు) : చూ, సరించు.

జవ్వాది, వై. వి. = చూ. రూ. జవాణి.

జవ్వాదిపిల్లి, వై. వి. : చూ, రూ. జవాణిపిల్లి.

జవ్వాదు, వై. వి. = చూ, రూ.జవాది.

జవ్వు, దే. వి. 1. దుర్బరజలము : చూ, సరించు. 1-౨౭;
2. సొగసు : చూ, సౌందర్యము.

జలిపించు, దే. ప్రే. జడియజేయు. కళా. 0, ఆ. 14 : చూ,
దెదరించు.

జలకు, దే. వి. దెదరు. పాండు. 3, ఆ. 87 : చూ, సాధ్య
నము. (రూ.జలకు.)

జల్మ, వై. వి. =

జ్ఞా

జ్ఞాండ్ర, దే. వి. తంతువాయుభేదము : చూ, సాలెవాడు.

జ్ఞాగా, వై. వి. 1. = జగత్. జగము : చూ, లోకము; 2. చోటు:
చూ, స్థానము. 1; విణ. 3. గొప్పది. రూ. జ. - జగ - జెగ :
చూ, విపులము.

జ్ఞాగరము, వై. వి. = జాగర, రాత్రి మేలుకొని యుండుట.
(సం. ప.) : — కవచము, జాగరము.

జ్ఞాగిడు, ద్వ. ఆ. క్రి. ఆలస్యముచేయు : చూ, తడయు.

జ్ఞాగినకత్తెర, అం : చూ, పరువళ్లు.

జ్ఞాగినపావులు, అం. — వై. —

జ్ఞాగిలంబులమిత్తి, ద్వ. వి. వంది వేం, అం. 93 : చూ, సూక
రము.

జ్ఞాగిలము, దే. వి. 1. వంది లోనగువానిని బట్టెడువేడుకుక్క:
చూ, కుక్కము; 2. కుక్క : చూ, కునకము.

జ్ఞాగిలు, దే. స. క్రి. : చూ, మ్రొక్కు. అం, భా. తృ. 127.

జ్ఞాగు, దే. వి. ఆలస్యము : చూ, విలంబము. 1.

జ్ఞాగుచేయు, దే. ఆ. క్రి. : చూ. జాగిడు. అం, భా. తృ. 87.

జ్ఞాజము, దే. వి. పారికలయందు బోసిన నవనాన్యముల నాలు:
చూ, రూ.జాజము. (జాజలు.జాజాలు అనియు వాడుక.)

జ్ఞాజర, దే. వి. రూ.జజర : చూ, వంచన.

జ్ఞాజరకత్తె, ద్వ. విణ : చూ, రూ.జజరకత్తియ.

జ్ఞాజంకాడు, దే. వి. 1. జజరకాడు : చూ, వంచకాడు.
1; 2. దొంగ. అం, భా. ద్వ. 291 : చూ, హాంకుడు. 1.

జ్ఞాజాము, దే. వి. : చూ, రూ.జాజము.

జ్ఞాజాలపారిక, మి. వి. వివాహకాలమునందు నవధాన్యములు
నాలుపో నెడు మూడుడు : చూ, పాత్రము. 0. (పారికకట్టము
తెలుగు అని కొందఱు.)

జ్ఞాజి, వై. వి. = జాతి. రూ.జాది : చూ, నుచునస్సు. 2. (దీని
మూలమున తాతలు మాంసము వేసినయెడల యెక్కువగా
పువ్వులు పూచును.)

జ్ఞాజిపత్తిరి, వై. వి. = జాతిపత్రిక. రూ.జాజిపత్రి - జాపత్తిరి -
జాపత్తిరి : (సం. ప.) : — జాతికము.

జ్ఞాజిపత్రి, వై. వి. = : చూ, రూ.జాజిపత్తిరి.

జ్ఞాజిరాజనలు, ద్వ. వి. బ. ఒకరకము వడ్లు : చూ, ధాన్యము.

జ్ఞాజ, వై. వి. = ధాతు. రూ.జాడు. ఎఱుపు : చూ, వర్ణము. 0-౪.

జ్ఞాజవాలు, ద్వ. ఆ. క్రి. (జాజ + పాలు) ఎఱ్ఱనగు. స్వా. 2,
ఆ. 27 : చూ, పల్లటిల్లు.

జ్ఞాటి, దే. వి. భూ-సాటి : చూ, మునికోల.

జాడ, దే. వి. 1. త్రోవ: చూ, మార్గము. 1; 2. కిల: చూ, విధము. 1; 3. అడుగుల గుఱుకు: చూ, లక్షణము. 1-౨౬; 4. కన్నన్న: చూ, వైగ; 5. అమాకి: చూ, సూచన. 1.

జాడకాడు, దే. వి. త్రోవ గుఱుతెలింగినవాడు: చూ, పాడుడు.

జాడా, దే. క్రి. విణ: చూ, సమూలము.

జాదాచేయు, ద్వ. స. క్రి. నాశముచేయు: చూ, సరిపెట్టు.

జాడి, దే. వి. రూ - జాడి. ఒకానొక మట్టిపాత్రము: చూ, భాండము. 3-౯.

జాడించు, దే. స. క్రి. 1. రూ - జాళించు. కంపమొందజేయు. భాగ. 3, స్కం. 796: చూ, రాలచు; 2. గుడ్డలు నిక్కలో వేసి అటునిటు పొర్లించి (గుంజి) యెత్తు: రూ - జాళించు: (చూ, రూడించు); వా. 3. విశ్వేషముగా జారీయగు.

జాడి, దే. వి: చూ, రూ - జాడి.

జాడు, దే. వి. 1. గింజపట్టువి జొప్పకట్టు: వా. వి. 2. మగ గుఱి. (గోదావరీమండల ప్రాంతమున వాడుక): చూ, శిశ్నుము.

జాణ, వై. విణ. = చణ. 1. రూ - జాణడు. నేర్పరి: చూ, సమర్థుడు; 2. సమర్థురాలు, నెప్పరి: చూ, ప్రి. 1-౨౫.

జాణడు, వై. విణ. = చణ: చూ, రూ - జాణ. 1.

జాణెక, వై. విణ. = చణ. (జాణ + ఎక) దూర్తురాలు (స్వార్థమున ఎక): చూ, ప్రి. 1-౪౬ - (౧).

జాతర, వై. వి. = యాత్ర, రూ - జాత్ర. 1. అమ్మవారిపండుగ. జాతనము. పాండు. 3, ఆ. 37: చూ, ఎడుగ. 2; వా. 2. అమ్మవారిపండుగ నాటి గత రాత్రియందు గరగలు విషము ఎక్కెడు సంజరము. (శక్తికత్పవము.)

జాత్ర, వై. వి. = పై.

జాద్రి, వై. వి. = జాతి: చూ, రూ - జాజి*. పా. 2, ఆ. 51.

జాద్రిలి, దే. వి. బుడుబుడుక్కులవాడు: చూ, సావలిడు.

జాడు, వై. వి. = ధాతు: చూ, రూ - జాజా.

జాడుకొను, దే. ఆ. క్రి. క్రందుకొను. లక్షి. 1, ఆ. 22: చూ, దండదించు.

జాదురజాదురంబు, వై. అవ్య. (జాదురంబు + జాదురంబు.) మిక్కిలి చాతుర్యము: చూ, సామర్థ్యము. 1.

జానకి, దే. వి. కర్ణాటకపు తుపాకుల చెవియందు నిప్పు ముట్టిం చెడు త్రాడు: చూ, సూత్రము. 1-౪౩.

జానము, దే. వి. గుఱువు పల్లముమీది పెత్త, రూ - జీనము, తిను, పెత్త, చీనము: చూ, హాయము. 1-౫౭.

జాను, దే. వి. రూ - జానవు. 1. అందము: చూ, సొంద ర్యము; 2. మంజులము. ఆం, భా. తృ. 14: చూ, హృద్యము.

జానుగ, దే. వి. రూ - జానుగు. చెవి: చూ, శ్రోత్రము.

జానుగు, దే. వి. = పై.

జానువు, దే. వి: చూ, రూ - జాను.

జాప, దే. వి. ఒకరకముతోపి: చూ, వీనకము. 1. 3.

జాపత్తిరి, వై. వి. (జాజి + పత్తిరి). = చూ, రూ - జాజి పత్తిరి.

జాపత్రి. = పై.

జాపిము, వై. వి. = జాప్య. జాగు (దేశ్యమని శ.ర): చూ, వింజము. 1.

జాప్యము, వై. వి. = పై.

జాబరా, వా. వి. జాబరాచెట్టు: చూ, జాబుర - రూ - జాబురా*.

జాబితా, వా. వి. పట్టిక.

జాబిలి, దే. వి. రూ - జాబిల్లి. చంద్రుడు: చూ, హిమాంశువు.

జాబిలితావు, దే. వి. రూ - జాబిలితావు. చంద్రుడు: చూ, శివుడు. 1.

జాబిలితావు, = పై.

జాబిలిమేరి, దే. వి. రాహుగ్రహము: చూ, రాహువు.

జాబిలిరిక్క, ద్వ. వి. మృగశిర్షానక్షత్రము, జింకకల చుక్క, మీసర: చూ, రిక్క. 1-౫.

జాబిలితాయి, దే. వి. చందరా. చంద్రకాంతము: చూ, రత్నములు. 1-౧౨ - (౧౦).

జాబిల్లి, దే. వి. (జాను + బిల్లిక): చూ, రూ - జాబిలి.

జాబిల్లికెసాన, దే. వి. ఒకానొకవస్తువు.

జాబిల్లియల్లుడు, ద్వ. వి: చూ, మన్మథుడు.

జాబిల్లు, దే. వి. బ: చూ, జాలక్రీడ. హంస. 5, ఆ. 155.

జాబు, దే. వి. 1. పత్తిక, ఉత్తరము: చూ, రేఖ. 3; 2. తావి గట్టిన గంధపు చొక్కాసాడి. జాబుర - రూ - జాబురా.

జాబుమడుపు, ద్వ. వి: చూ, కచేలము: (చూ, కవరు.)

జాబుర, దే. వి. 1: చూ, జాబురా*; 2: చూ, జాబు. 2.

జాబురా, = పై.

జామ, వై. వి. = జామి*: జేమి, జామి: (సం. ప). = చిత్రకము, చిత్రకేతువు, జామ, జామి.

జామపంతు, వై. వి. = జామిపలము: రూ - జామిపంతు.

జామారు, వా. వి. 1. (పంచ + కంధువా = జామారు) వత్త ద్వయము (కాచు అని కొందఱు): చూ, వత్తము. 1-౨౦:

2. (రెండుసయ్యునుపండులు, వికంతువు దరించునవి) వత్త ద్వయము: చూ, వత్తము. 1—అవ.

జామిపండు, వై. వి: చూ, రూ - జామిపండు.

జామీను, వా. వి పూట, హామీ.

జామీనుండు, వా. అ. క్రి: చూ, అచ్చు. 20.

జామీనుదారుడు, వా. వి. పూటపడువాడు: చూ, అగ్గకడు.

జాము, వై. వి.=యామ: ఏకన్నరగడియలకాలము: చూ, యామము. 1: (చూ, జామ. 4.)

జాయగా, వా. అవ్య. నెమ్మదిగా. "బండిని జాయగా పోనిమ్ము. (జాయదా అనియు.)

జాశీ, దే. వి. 1. గుడి: చూ, పాత్రము. 6; 2. కమండలవు. అచ్చ. యు, కాం. 418: చూ, పాత్రము. 6; వా. 3. = రూరి. కొమ్ముగలచెంబు: చూ, పాత్రము. 6.

జాశీగా, వా. అవ్య. అడ్డులేకుండగ.

జాడు, వై. వి.=క్షరణ: గళనము: చూ, స్థలనము. 2.

జాడుడు, —వై.—

జాడుముడి, ద్వ. వి. వదలుముడి: చూ, వేనలి.

జార్పు, దే. ప్రే: చూ, రూ - జామి.

జాటు, వై. వి.= 1. క్షరణ: గళనము (రూ - జామి - జాడువు - జరుగుడు - జారు - జాటుడు) (దేశ్యమని శ. ర.): చూ, స్థలనము. 2. అ. క్రి. 2. జాటు: చూ, సళ్ళు. 2: 3. ఉటుకు, కళా. 7. అ. 148: చూ, లంఘించు; 4. వదలు. చూ, వీడుకొను; 5. ఉట్టు: చూ, ప్రసించు. (దేశ్యమని శ. ర.)

జాటుచు, దే. ప్రే. జాటుజేయు, జాటించు: చూ, రూ-జార్పు.

జాటుడు, వై. వి.=క్షరణ: చూ, జాటు. 1. (దేశ్యమని శ. ర.)

జాటుపాటు, ద్వ. వి. 1. —వై.— విజ. 1, అ. 172; 2. పొరపాటు. విజ. 1, అ. 172: చూ, స్థానిత్యము.

జాటువు, దే. వి. 1. జాటుడు: చూ, స్థలనము. 2; 2. కొండ చటయ: చూ, వర్షతము.

జాటువాటు, దే. అ. క్రి. (జాటు+పాటు) జాటు. ఉ. హరి. 5, అ. 92: చూ, స్థలనము. 2.

జాల, వై. వి. 1.=జాల. చేపలఁబట్టువల: చూ, వల. 1; 2 కిటికి: చూ, వాతాయనము; 3. ఏనుగు మొగమునందలి జొట్టపమూహము. ఏదృకము. అం, భా. ద్వి. 194: చూ, పొగుడుపాద.

జాలంచు-విడిది, ద్వ. వి. దేవగంగ. వేం, అం. 17: చూ, విడి. 1.

జాలకట్టు, ద్వ. వి. 1. నల్లజాతియందు బెజ్జములేర్పడియుంచిన కిటికి: చూ, వాతాయనము; 2. కిటికి: చూ, వాతాయనము.

జాలకాడు, వై. వి. 1. కైవత్తడు: చూ, వలతేడు; 2. అం న్యము చేయువాడు.

జాలము, వై. వి.=జాల, జాగు. శ. కాం. 4, అ. 84 (దేశ్యమని శ. ర.): చూ, విలంబము. 1.

జాలరి, వై. వి. (జాల+అరి) 1: చూ, వలతేడు; 2: చూ, జలగడుగువాడు.

జాలరు, వై. వి.=రుల్లరి రూ - జాలి, గొడుగులోనగువాని కొనచుట్టు వేరెటు జల్లిలోనగునది: చూ, జంపు. 1.

జాలవల్లిక, ద్వ. వి. (జాల+వల్లిక, చిత్రపు పరిజేసిన తముల పాకుల తట్ట. పా. 2, అ. 2.: చూ, పాత్రము. 6.

జాలారి, దే. వి. 1. నల్లయుప్పి, హింస)*: చూ, లవణి; 2. జలనిర్గమద్రోణము: చూ, తూము. 2.

జాలి, దే. వి. 1. భయము. అం, భా. ప్ర. 133: చూ, వెలుపు; 2. ఏడుపు: చూ, శోకము; 3. మనస్సునందలి తేదము. ఉ. రా. 4, అ. 105: చూ, శోకము; 5. అక్కటిక: చూ, దయ; 6. ఒకరకము దేగ: చూ, శ్రేణము; వా. వి. 7. బొంగరపుత్రాడు. రూ.జాలి.జాలియ: చూ, సూత్రము. 1-అవ.

జాలిఁబడు, ద్వ. అ. క్రి. (జాలి+పడు) 1. జాలిగొను, దుఃఖ పడు: చూ, ప్రుక్కు. 5; 2. విచారపడు. జాలిగొను.

జాలిఁబెట్టు, దే. స. క్రి. (జాలి+పెట్టు): చూ, దుఃఖపెట్టు.

జాలికాడు, దే. వి: చూ, సాలెపురుగు.

జాలిగుండె, దే. వి. 1. క్షరకముగల హృదయుడు; 2. అదురుగుండియ: చూ, వెలుపరి.

జాలిగొను, దే. అ. క్రి: చూ, జాలిఁబడు.

జాలియ, దే. వి. రూ.జాలె. 1. జాలదేగ: చూ, జాలి. 6; 2. జాలె, రూపాయలనంచి, వరాలుపోనెడినంచి (అరికొండలు) రూ.జాలియము.జాలె - జాలెము.జాలియ - జాలియము.జాలె. జాలెము, జానము: చూ, సంచి; 3. బొంగరపుత్రాడు. రూ. జాలె: చూ, రూ.జాలి. 7: వై. వి. 4. =జాల. రూ.జాలె: చూ, వల. 1.

జాలియము, దే. వి: చూ, రూ.జాలియ. 2.

జాలీ, వై. వి.=రుల్లరి: చూ, జాలరు.

జాల, వై. వి. 1. రూ.జాలవు. ఏటు: చూ, నడి; 2. రూ. జాలవు. అల్పప్రవాహము: చూ, ప్రవాహము. 1; 3. నీరు. అం, పదా. 6, 38: చూ, సలిలము; 4. ఐ. = యామము. (జాము శబ్దమునకు ముతారలోపము ఇట్లగుచున్నది): చూ, జాము.

జాలకొను, ద్వ. అ. క్రి. ప్రవహించు: చూ, వెల్లిగొను.

జాలదొడుకు, ద్వ. వి. మచ్చు. అం, పదా. సుర. 48: చూ, మేళము. 1.

జాలపుట్టువు, ద్వ. వి. 1. ఇంద్రుని ఏనుగు: అం, పదా. సు. 29: చూ, హస్త. 1-(అం).

జాలవా, దే. వి. రూ.జాళవ. అం.రంజి: చూ, శోహము. 1.

జాబచాటు, ద్వ. అ. క్రి. (జాబ + పాటు): చూ, జాబకొను.
జాబపు, వై. వి: చూ, రూ-జాబ. 1-2.

జాలె, దే. వి. 1: చూ, రూ-జాలియ. 1; వై. వి. 2. = జాల.
వల: చూ, రూ-జాలియ. 4; 8: చూ, జాలి. 7.

జాలెతాడు, దే. వి. జెట్టియొక్క యువకరణములలో నొకటి:
చూ, సూత్రము. 1-౨౬.

జాలెము, దే. వి. 1. జాలె అను నంచి. కాశీ. 7, అ. 251:
చూ, రూ-జాలియ. 2; 2. అశ్వగతి విశేషములలో నొకటి.
రూ-జాలియ - జాలియము - జాలె-జాలెము, రేచితము: చూ,
హయము. 1-౬౪-(౩.)

జాల్పుట్టువు, ద్వ. వి. ఇంద్రుని యేనుగు: చూ, హస్త.

జాల్మొలక, వై. వి. కల్పవృక్షము: చూ, వేలుపు(జెట్టు).

జావ, వై. వి. = స్రావ. యవగూః. 1. నూకలు లోనగువాని
జెర్పి పలుచగా గాడిన గంజి. వారుపుడు: చూ, సాదము.
(1)-౫౩; 2. అంబుకము. 1: చూ, సాదము. (1)-౫౩.
(౨).

జావడము, దే. వి. 1. గుట్టుపుతట్టు. రూ - జావళము: చూ,
హయము. 1-౨౭; 2. పౌరుషములేమి; 3. పితృకనము.
కా. 7, అ. 88: చూ, పితృకండ; 4. ఒకానొక దే.:
చూ, శ్రేష్ఠము.

జావడి, దే. వి. (జావడము + ఇ) 1: చూ, చాకలవాడు;
వా. వి. 2: చూ, రూ-జావడి.

జావళము, దే. వి: చూ, రూ-జావడము. 1.

జావళి, దే. వి. ఒకానొక గీతము. (జావళియ = హస్త్యరసముతో
గూడిన గీతములు.) రూ-జావడి. స్వరము. 2-౪౪.

జావళిండు, దే. స. క్రి: చూ, రూ-జాడించు.

జాళియ, దే. వి: చూ, రూ-జాలెము 2.

జాళియము, —వై.—

జాభవ, దే. వి: చూ, రూ-జాబవా. (రూ - జాభవా - జాబ్వా -
జాబవా.)

జాళె, దే. వి: చూ, రూ-జాళియ.

జాళెము, దే. వి. —వై— స్వా. 4, అ. 115; జై. 5, అ.
74.

జాళ్యా, దే. వి: చూ, రూ-జాబవా.

జ్ఞ

జం, దే. వి 1. గాలిపేచుట మొదలగువానియందగు ద్వస్యను
కరణము: చూ, హూహూ; 2. తుమ్మెనిలు లోనగునవి
మోయుటయందగు ద్వస్యనుకరణము (అమేచితమున)
జంజం; చూ, హూహూ: (చూ, స్వరము-2-౪౬-(౧౩౨)

జంజము, దే. వి. రూ. జంజము. 1. దీపావళి నాటి రాత్రి
జాలయ కార్మిత్రిపైడు తెల్లుచిడవలి లోనగువాని చినుపాటి
సర్పకట్ట, వెంజుకుడు పుల్లలు లోనగువానితో నేర్పజడిన
చివీటి (అని కొందఱు): చూ, ముడుపు; 2. జాగడా: చూ,
పేష్టహాళము. 1-౯.

జంజము, దే. వి.—వై.—

జంజం, దే. వి: చూ, జం.

జంజలు, దే. వి. 1. చింపిటి. హరిశ్చ. 2, అ, 6: చూ,
వెండుక. 1; 2. జంజలుకట్ట: చూ, జంజము. 1; 3.
శిఖ, కుంకటి. ఆం. భా. ద్వి. 146: చూ, నీక. 1-౧. (దీపపు
కొడి అని కొందఱు.)

జంజగుకట్ట, దే. వి: చూ, జంజము. 1.

జంజలునీక, ద్వ. వి. శిఖ, కుంకటి: చూ, నీక. 1-౧.

జంజువెండుకలు, దే. వి. ఐ. సంస్కారహీనములై విరియఁ
బడిన శిరోజములు: చూ, వెండుక. 1.

జంటితేనె, దే. వి. (జంటి + తేనె) జంటిగలు కూర్చితేనె:
చూ, మధువు. 5.

జంటిగ, దే. వి. (జన్ను + ఈగ) తేనెటిగ. సరకు: చూ,
మక్షిక.

జంబము, వై. వి. = జృంభణ. రూ-జంబము. అతిశయము:
చూ, హెచ్చు. 2.

జంబము, వై. వి. = —వై.— (రూ-జంబము.)

జంబు, దే. వి. గుబురు: చూ, సాంద్రము. 2.

జంబుకొను, దే. అ. క్రి. గుబురుకొను. కాశీ. 6, అ. 41:
చూ, పుంజికొను.

జట్ట, దే. వి. ప్రాదేశము, రూ-జట్టిలి - జట్టె-జట్ట - జట్టిలి -

జట్టె. చాచఁబడినబొట్టనవేలి చూపుడువేలి (కుంగరపువేలి
అనికొందఱు) నడిమికొలక: చూ, హస్తము. 1-౧౯.

జట్టనవేలు, దే. వి: చూ, రూ-జట్టనవేలు.

జట్టవేలు, (జట్టన + వేలు) —వై.—

జట్టినవేలు, —వై.—

జట్టిలి, దే. వి: చూ, రూ-జట్ట.

జట్టు, వై. వి. = జాటా, చూడా. 1. శిఖ: చూ, నీక. 1-౧;
2. నెమిలినిగ: చూ, నీక. 1.

జట్టుబులుగు, వై. వి. నెమిలి: చూ, మయూరము. (ఇట్లు
జట్టువక్కి-జట్టుపిట్ట.)

జట్టుపిట్టలపు, ద్వ. వి. కుమారస్వామి-అచ్చ. యు, కాం.
209: చూ, నృందుడు.

జట్టుపు, దే. వి. దుట్టుపు: చూ, విషాటి.

జట్టుముడి, ద్వ. వి. శిఖ: చూ, నీక. 4.

జాబ్, దే. వి. : చూ, రూ.జాబ్.

జాబ్, దే. వి. : తర్జున, రూ.జాబ్(వేలు - జాతన(వేలు - జాతన(వేలు - జాబ్(వేలు - జాబ్(వేలు - చూ, చూస్తూ. 1-౨౫-(౨). (అంగుష్ఠము అని పురుషోత్తమ కవీయము.)

జాబ్, దే. వి. : రూ.జాబ్, 1. మోసము : చూ, వంచన; 2. పెడమోము : చూ, మాటుమొగము; ౩. క్రి. ౩. భయాదులచే ఒడుగు. రూ.జాబ్; 4. పొంచు : ముటుగుపడు; 5. వెనుకదీయు. సా. 2, ఆ. 280: చూ, వెనుకదీయు. 1.

జాబ్, దే. వి. : —పై. —

జాబ్, దే. వి. : చూ, రూ. జాబ్, 1.

జాబ్, దే. వి. : చూ, రూ.జాబ్.

జాబ్, దే. వి. : చూ, రూ.జాబ్(వేలు).

జాబ్, దే. వి. : చూ, రూ.జాబ్.

జాబ్, దే. వి. : —పై. —

జాబ్, దే. వి. : జేనడు : చూ, హస్తము. 1.౩౦.

జాబ్, దే. వి. : చూ, రూ.జాబ్(వేలు).

జాబ్, దే. వి. : చూ.జాబ్(వేలు). గజజా:చూ, సీక. 1-౧౪-4: (చూ, వెండుక. 1.)

జాబ్, దే. వి. : —పై. —

జాబ్, దే. వి. : 1. జాబ్(వేలు) : చూ, స్తనము. 1-౪-1; 2. జాబ్(వేలు), పియ్యము : చూ, స్తనము. 1-౪; ౩. తేనె తెల్ల : చూ, మధువు. 5; 4. తేనె : చూ, మధువు. 5.

జాబ్, దే. వి. : (జాబ్ + పాట) 1. జాబ్(వేలు), కవిన అయిదాటు దినములలోని పాట : చూ, జాబ్. 2; 2. ఒక రోజు వర్ష : చూ, దానము.

జాబ్, దే. వి. : చూ, జాబ్. 2.

జాబ్, దే. వి. : 1. జాబ్(వేలు) (అసో) : చూ, భూషణము. 2; ౨. కబాయి, చేతులు లేనిదొక్క : చూ, వస్త్రము. 1.౯.

జాబ్, దే. వి. : కలిపిన మొత్తము.

జాబ్, దే. వి. : కలియజేయు, కలుపు.

జాబ్, దే. వి. : (వాగ్దా) ఈశ్వరము.

జాబ్, దే. వి. : 1. అడుదాని చెవినిగ:చూ, భూషణము. 2; 2. ఒకానొకపువ్వు.

జాబ్, దే. వి. : ఒకానొకపక్క : చూ, పక్షి.

జాబ్, దే. వి. : చూ, విజుడు (రూ.జాబ్(వేలు - జాబ్(వేలు) కాదు.)

జాబ్, దే. వి. : (జాబ్(వేలు + కాదు). —పై. —

జాబ్, దే. వి. : —పై. —

జాబ్, దే. వి. : చూ, చెట్లయందుండు చీమలు : చూ, పురుగు.

జాబ్, దే. వి. : 1. నెత్తురులోనగునవి లోపలనుండి పైకి వేగమున వచ్చుటయందగు ధ్వన్యనుకరణము; (అప్రేడికము నందు జాబ్(వేలు) : చూ, చూచూ; 2. ఉటుము : చూ, స్తనము.

జాబ్, దే. వి. : 1. పీల్చుట; 2. పీల్చుటయందగు ధ్వన్యనుకరణము. క్రి. 6, ఆ. 125 : చూ, చూచూ; స. క్రి. ౩ : చూ, పీల్చు.

జాబ్, దే. వి. : కానినవి, దౌన్యము : చూ, వ్యతిరేకము. 2.

జాబ్, దే. వి. : జరిమానా.

జాబ్, దే. వి. : దుండగము : చూ, నేరము.

జాబ్, దే. వి. : చూ, రూ. జాబ్(వేలు).

జాబ్, దే. వి. : 1. ఉచ్చు : చూ, వాగుర (అప్); 2. అవాయి : చూ, బాణసంచు; వా. ౩. జాక : చూ, వేడిము. 1.

జాబ్, దే. వి. : అ. క్రి : చూ, విజృంభించు.

జాబ్, దే. వి. : చూ, స్తనము.

జాబ్, దే. వి. : ద్వ. వి. : స్తనము : చూ. లంక. 1.

జాబ్, దే. వి. : 1. వైచిత్ర్యయందగు ధ్వన్యనుకరణము : చూ, చూచూ; 2. ఇంకుటయందగు ధ్వన్యనుకరణము : చూ, చూచూ.

జాబ్

జాబ్, దే. వి. : 1. కత్తపాట : చూ, సంక్రమము; పా. 2. జాబ్, జెత్తము : చూ, వేత్తము. 1.

జాబ్, దే. వి. : అ. క్రి. 1. కత్తపాట : చూ, సంక్రమము; పై. అ. క్రి. 2. = రోకించు : చూ, రోకించు; వా. ౩. చప్పరించు.

జాబ్, దే. వి. : జాదమాదెడు అడుద : రూ.జాద కత్తియ.జాదకత్తి : చూ, క్రి. 1-౨౦౪.

జాబ్, దే. వి. : దూక. 1. రూ.జాదము : చూ, స్వప్న హారము. 4; 2. మోసము : చూ, వంచన.

జాబ్, దే. వి. : విజ. రూ.జాబ్(వేలు - జాదకాదు - జాదక : చూ, పందెకాదు.

జాబ్, దే. వి. : అష్టకాంగము : చూ, నయపీఠి.

జాబ్, దే. వి. : విజ. = : చూ, రూ.జాబ్(వేలు).

జాబ్, దే. వి. : దూక. ౨. ఎడకత్తియ : చూ, కంఠశి.

జాబ్, దే. వి. : అయిరేనికడపలు : చూ, భాండము. ౩-౨.

జాబ్, దే. వి. : అన్యతము : చూ, వికళము; 2. చూ, జాబ్(వేలు).

జోగపట్టియ, వై. వి. = యోగపట్టియ. రూ-జోగపట్టి-జోగి పట్టియ-జోగిపట్టి. అచ్చ. అర, కాం. 58: యోగపట్టి: చూ, సూక్రము 1-౧౯.

జోగపట్టి, వై. వి. = —పై.—

జోగము, వై. వి. = యోగము. అపూర్వవస్తుప్రాప్తి. అచ్చ. చాం, కాం. 160: చూ, యోగము.

జోగి, వై. వి. = యోగి. (జోగు + ఇ) విచ్చగాడు. కళా. 3, ఆ. 78: చూ, యావకుడు.

జోగిణి, వై. వి. = యోగిని. 1. ఒకానొక ప్రీతేవక. ఉ. హరి. 3, ఆ. 120: చూ, ప్రీ. 2. యోగాభ్యాసముచేయు అడుది, యోగిని: చూ, ప్రీ. 1-౨౦౫ (1-౫౬-(౪): 3. సోదెకతై: చూ, ప్రీ. 1-౧౫.

జోగి ట్టియ, వై. వి. = : చూ, రూ - జోగపట్టియ.

జోగిపట్టి, వై. వి. = —పై.—

జోగు, దే. వి. 1. విచ్చము: చూ, యావన: 2. జనులెక్కి పోయెడుటడ: చూ, హోడిము. వసు. 3, ఆ. 142; కాశీ. 2, ఆ. 98; 3. ఏలుదాటించు సాధనము, అరడ: చూ, హోడము.

జోగురాయి, దే. వి. (జోగు + అయి) 1. విక్షకరాయి: చూ, ప్రీ. 1-౬౩; వై. వి. 2. = యోగిని. సోదెకతై: చూ, ప్రీ. 1-౧౫.

జోగుండ్లు, వా. వి. (పనిచేయక సోమరియై తిరిగెడు) అడుది (లేక) మగవాడు.

జోకో, వై. అవ్య = జయజయ. సుఖముగా నుండుమనెడు దీవన. (దేశ్యమని శ. ర): చూ, దీవన.

జోటి, వై. వి. = యోషిత్. అడుది. ప్యా. 3, ఆ. 88: చూ, ప్రీ.

జోటిక, —పై.— (స్వార్థమున కప్రత్యయము.)

జోటికత్తియ, వై. వి. = యోషిత్. రూ-జోటికత్తై. చెలికత్తియ: చూ, ప్రీ. 1-౨౮.

జోటికత్తై, వై. వి. = —పై.—

జోటిపని, ద్వ. వి. (జోడు + పని) మరుపని: చూ, సంయోగము.

జోడగి, దే. వి. రూ-జోడగి. మిక్కిలి వేగముగా పరుగెత్తెడు వేటకుక్క: చూ, శునకము.

జోడగించు, దే. స. క్రి. జోడన నడక నడపించు. పా. 1, ఆ. 83.

జోడన, దే. వి. రూ-జోడన. అశ్వగతివిశేషము, దౌరితకము. ఉ. రా. 1, ఆ. 17: చూ, హయము. 1-౬౪-(౨).

జోడుమ్మ, వై. వి. (జోడు + అమ్మ) చేయమ్మ: చూ, జాణము. 1.

జోడాయి, వై. వి. ఒకానొకనతి: చూ, నమస్కారము.

జోడించు, వై. స. క్రి. చెర్చు. రాఘ. 1, ఆ. 10: చూ, సంధించు.

జోడింపు, వై. వి: చూ, విన్నాజములు.

జోడు, వై. వి. 1. = జోడి. జత. పంచ. వేం. 3, ఆ. 107: చూ, సంగడి. 5: వై. విణ. 2. సమానము: చూ, సమానము. 2: దే. వి. 3. కవచము: చూ, వారవారణము.

జోడుకోడియ, ద్వ. విణ, రూ-జోడుకోడె. 1. జతగాడు: చూ, సమానుడు; 2. పోలిక: చూ, సమానము. 2: 3. జత: చూ, సంగడి. 5.

జోడుకోడె, ద్వ. విణ. —పై.— (సమానుడు. —కై. 3, ఆ. 17; జత. —పా. 2, ఆ. 40.)

జోడువడు, ద్వ. స. క్రి. 1. పొందువడు: చూ, సరిపోవు; 2. ఈడువడు: చూ, సరిపజు.

జోడువేల్పురిక్క, ద్వ. వి. విశాఖ, కుమ్మరసారెచుక్క: చూ, నక్షత్రము. 1.

జోడగి, దే. వి: చూ, రూ-జోడగి.

జోత, దే. వి. 1. నతి. రూ-జోతము - జోతాము. జోతికు: చూ, నమస్కారము; వై. వి. 2. = ద్యోతి. రూ - జోతము - జ్లోతాము, వెలుగు: చూ, వెలుతురు 1.

జోతము, దే. వి. —పై.—

జోతాము, దే. వి. —పై.—

జోతి, వై. వి. = జ్యోతి: 1. కాంతి. శశాం. 1, ఆ. 108: చూ, వెలుతురు. 1: 2. దీపము. వసు. 3, ఆ. 125: చూ, స్నేహశము.

జోదన, దే. వి: చూ, రూ-జోడన. (ఇందు వర్ణవ్యత్యయము.)

జోదిళ్ళు, దే. వి. ఐ: చూ, జోడాలు.

జోడు, వై. వి. = యోధా. యుద్ధముచేయు ఐటు: చూ, భటులు. 1.

జోఱ, వా. వై. వి. = శోభ. ఒకానొక వాపురోగము: చూ, శోభ.

జోలిళ్ళు, దే. వి. ఐ: చూ, రూ-జోళ్ళు.

జోరావరి, దే. వి. బిలాత్కారము: చూ, హతము.

జోరాహారీ, వా. వి. జోరు-జోణు. ఆదాయవ్యయము లెబంగవి వెచ్చము (ఖర్చు.)

జోరు, వా. వి. రూ-జోణు. 1. —పై.—; 2. బలము: చూ, శక్తి. 1; 3: చూ, జోరావరి; 4. కురియుటయం దగు ద్వన్యనుకరణము: చూ, హూహూ.

జోటీంగ, దే. వి. (జోణు + ఈంగ): చూ, రూ-జోటీంగ.

జోణు, వా. వి: చూ, రూ-జోరు.

జోణుటింగ, దే. వి: చూ, రూ-జోటీంగ.

జోల, దే. వి. బిడ్డలను నిద్దురపుచ్చునప్పుడు పాడెడు పాట.
రూ-జోప. జోలపాట: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౪).

జోలి, దే. వి. 1. సంగతి, సంజనము: చూ, సంయోగము;
2. వార్త. అచ్చ. సుం, కాం. 118: చూ, సమాచారము. 2;
3. నని: చూ, ప్రయోజనము. 1; 4. నిమిత్తము: చూ,
హేతువు. 1; 5. రీతి: చూ, విధము. 1.

జోలియ, దే. వి రూ-జోలె. 1. చొకపుగుడ్డ నాటగంచుటను
జతజతగా జేర్చి ముడివేసి వేసికొనియెడు సంచి: చూ,
సంచి; వా. 2. మధుకరవృత్తి సంచి.

జోలె, —పై.—

జోప, దే. వి: చూ, రూ-జోల.

జోసి, వై. వి. = జ్యోతిషి: జ్యోష్యుడు: చూ, సాంవత్స
రుడు.

జ్యోస్యము, వై. వి. = జ్యోతిషమ్, జ్యోతిష్యాత్తము: చూ, జ్యోతి
షము. (తె.ప). — ఎఱుక: (సం.ప.) — ఋక్షము, కాల
పురుషము, గండకము, జ్యోతిషము: తద్వి. — వేదాంగమును
జ్యోతిషమునకు. (సం. ప). — జ్యోతి.

జ్యోష్యుడు, వై. వి. = జ్యోతిషికు: చూ, జోసి.

జోహారు, దే. వి: చూ, రూ-జోహారు.

జోహారువు —పై.— వై. 7, ఆ. 55.

జ్ఞా

జ్ఞాకు: చూ, రూ-జ్ఞాకు.

జ్ఞాజేష్ఠ్య, దే. వి: చూ, రూ-జ్ఞాజేష్ఠ్య (పాఠులకు — స్వా.
4 ఆ. 111.)

జ్ఞారు: చూ, రూ-జ్ఞారు (కొట్టలకు. — విజ. 3, ఆ. 13.)

రు

రు, ఒక యక్షరము. సం. వి. ఆ. పుం. 1. ద్వని: చూ,
స్వరము. 2; 2. గాలి: చూ, వాయువు; 3. అందియ అను
నగ: చూ, భూషణము 2; 4. నలువ: చూ, బ్రహ్మ. 1;
5. పరాక్రమము: చూ, వీర్యము. 1; 6. తిరుగుట: చూ,
విహారము. 1; 7. దొంగ: చూ, హారక్షుడు. 1; 8. గాలి
వాన: చూ, వాన. 1; 9. క్రొవ్వ: చూ, మదము. 1; 10.
భయానకరసము: చూ, రసములు. 11. కట్టలు: చూ,
బంధము. 1; విజ. 12. నశించినది; అం. 13: చూ, తాల
వ్యములు; 14. చవర్గములలో నొక యక్షరము: చూ,
కవర్గము.

రుంకరించు, సం. ఆ. క్రి. రుంకారముచేయు.

రుంకారము, సం. వి. ఆ. పుం. తుమ్మెదరొడ: చూ, స్వరము.
2-౪౬-(౧౩౨).

రుంకృతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. —పై.—

రుంకు, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. వానగాలి: చూ, వాయువు;
1-౪-(౬); 2. ఒకానొకవర్షం: చూ, స్వరము. 2-౪౬-౦;
3. గొప్పగాలి: చూ, వాయువు; అం. 4: చూ, వాయువు.
రుంకుకము, సం. వి. ఆ. పుం. ఇంద్రునిశంఖము: చూ,
సంకు. 1.

రుంచూనిలము, సం. వి. ఆ. పుం వానకాలిపుగాలి: చూ,
వాయువు. 1-౪-(౬) (ఇట్లు రు. చూవాకము.)

రుంటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ముఠాగోరంటి* (ముఠ్ఠనుశబ్దము
చేయునది): చూ, సహ. 2-3; 2 నల్లగోరంట: చూ, సహ. 2-౪.
రుంప, సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. దూకుడు: చూ, విషమము; అం.
రూ - రుంపా; 2. = జంపె. పదియక్షరములకాలము: చూ,
జన్మకాలము; 3. = జంపె. సూచించిన ప్రతాకములలో
నొంటి: చూ, సూచకములు. (రూ - రుంపా.)

రుంపటము, అం. = జంపె: చూ, రుంప. 2.

రుంపటమ్మ, (పొంబికి) అం: చూ, జన్మకాలము.

రుంపా, అం. = జంపె: చూ, రూ - రుంప. 2-3.

రుంపాళి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, జలమధువు.

రుంపు, అం: చూ, ఉపవీతములు.

రుకటము, సం. వి. ఆ. పుం. = జగదము: చూ, యుద్ధము.

రుక్తి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నేలయునిరిక: చూ, భూమ్యాంకి.

రుటితి, సం. ఆవ్య. రూ - రుటితి. = జడితి. శీఘ్రముగ: చూ,
స్వరము.

రుడితి, సం. అవ్య. రూ - రుటితి = —పై.—

రుడితిగీతనిర్మాతృత్వము, అం: చూ, సుగుణములు.

రుణ, అం: చూ, కిది.

రుయ్యలు, అం. వర్గముకొలిపినాగులక్షరములు.

రురము, సం. వి. ఆ. పుం. రూ - రురము - రూలము. =
జన్మర. నెలయేఱు, కొండకాలవ (ఇవి ఆకారాంత
శ్రీలింగము అగును: చూ, నది.

రురసి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. = చేతరాసి: చూ, శకుల.

రురి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. రూ - రూరి: చూ, రురము;

2. తేళ్ళపుట్ట: చూ, వృశ్చికము. 1.

రుర్లుర, సం. వి. ఆ. శ్రీ. దోగముది: చూ, వేళ్ళ.

రుర్లురకము, సం. వి. ఆ. పుం. రూ - రుర్లురము, కర్మ
యుగము, కలియుగము: చూ, యుగములు.

రుర్లురము. 1. —పై.— 2. కయినడియనువాద్యము, కైపుట్ల
(అని కొందఱు), జేగంట (అని కొందఱు): చూ, వీణ.

1-౪౬; 3. మహిదోషవిశేషము: చూ, రత్నములు. 1-౩-౩);

4. నదవిశేషము: చూ, సముద్రము; అం. 5: చూ, అనర్థ
వాద్యములు; 6: చూ, వాద్యములు.

రుర్లురి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, రుర్లురకము.

రుల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. రూ - రూలి. 1. కొమార్తె: చూ,
పుత్రిక. 1; 2. ఎండమావులు: చూ, మృగత్వవ్య; 3. జలగ:
చూ, బుద్ధవిషుడు.

రులండ్లుల, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, రూ - రులండ్లుల.

రులండ్లుల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఏనుగుచెవికొట్టకొనుట: రూ -
రులండ్లుల. అస్సాము - కర్ణాస్సాలనము (తె. ప). —
ఏనుగు చెవియాపు.

దులరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: చూ, రూ - రుల్లరి. 1.
 దులవతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: ఏఱు: చూ, నది.
 దుల్లకము, సం. వి. అ. పుం: చూ, పావురము.
 దుల్లర, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, రూ - రుల్లరి. 1.
 దుల్లరము, సం. వి. అ. పుం:—పై—
 దుల్లరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: 1. జాలరు. (చూ - రులరి -
 దుల్లర - రుల్లర - రుల్లరము - రూల్లర - రూల్లరి: చూ,
 జుపు. 1; 2. ఉడుక, పెద్దదోలువంటి వాద్యము (అవి
 కొందఱు); చూ, వీణ. 1-౪౪; 3. నీటినుడి: చూ, నుడి. 1;
 ౪. 4. చక్రాకారమగు వెండుకులు: చూ, వెండుకు. 1;
 అం. 5: చూ, అనద్దవాద్యములు.
 దుల్లర, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, రూ - రుల్లరి. 1.
 దుల్లరము, సం. వి. అ. న. కడుపుక్రిందిచిప్ప: చూ, తర్క-
 రాసకము.
 దుళి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: గుఱ్ఱపుసరుగుకొనబేదము: చూ,
 హయము.
 దుష, సం. వి. ఆ. శ్రీ: బీఱు: చూ, బీఱ. 2.
 దుషకేతువు, సం. వి. ఉ. పుం. మీనునీడము: చూ, మన్మథుడు.
 దుషదృశాడు, సం. వి. అ. పుం. 1. కడలి: చూ, సముద్రము;
 2: చూ, మన్మథుడు.
 దుషము, సం. వి. అ. పుం. 1. చేప: చూ, మత్స్యము.
 1; 2. మొసలి: చూ, మత్స్యము. 1; 3. అడవి: చూ, విషిసము.
 దుషాకాల, సం. వి. ఆ. శ్రీ: జిజిలికాపీఱు: చూ, వ్రాస్య
 గవేకుక.
 దుషాశనిము, సం. వి. అ. పుం. పిడుకమొసలి పిఠ: చూ,
 మత్స్యము. 1.
 దుషోపం, సం. వి. ఈ. శ్రీ: శంకమణిభార్య: చూ, భార్య.

రూ

రూటము, సం. వి. అ. పుం. 1. గుంపు: చూ, సమూహము;
 2. కాఅడవి: చూ, విషిసము; 3. పొదరిల్లు: చూ, సదనము.
 1; 4. చీపురుకట్ట: చూ, సమ్మార్దలి; 5. గాయముతుడుచు
 కుంచె.
 రూటలము, సం. వి. అ. పుం: చూ, మొక్కము.*
 రూటలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: 1.—పై—; 2. పొదరిల్లు: చూ,
 సదనము. 1.
 రూటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: పెద్దగొంగళి: చూ, రల్లకము.
 రూట, అం: చూ, విసరులు.
 రూడించు, సం. న. క్రి:—గుంజు.
 రూడే బ్రాహ్మణులు, అం. మహారాష్ట్ర బ్రాహ్మణులలో నొక
 తెగవారు. వీరిని నాగపూత్రబ్రాహ్మణుని సయిత మందరు.
 కాజ్యమాధ్యందినశాఖల ననుసరించువారు. తగ్గయజుర్వేదము.
 కాత్యాయనమాత్రముగలవారు: చూ, బ్రాహ్మణులు.
 రూడాలి, వా. వి. దాసి, జాబూలి.
 రూణి, సం. వి. ఇ. పుం. 1. కలినుడు: చూ, వ్యాదుడు.
 2; 2: చూ, పోకక.

రూత్కృతము, సం. వి. అ. న. గాలివిసరుటవలన గలిగిన
 ద్వవి: చూ, స్వరము. 2-౪౬-౫౮).
 రూటుకము, సం. వి. అ. పుం. సన్నపు అకుల వక్కె: చూ,
 బరివెంక.
 రూటుకము, సం. వి. అ. న. కాలినియుటుక: చూ, రత్న
 ములు. 1-౧౨-(౭).
 రూరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: 1. వెయ్యేఱు: చూ, రూ - రురి.
 1; వా. 2. కొమ్ముగలచెంబు "రూరీ వెంబు." చూ, జూరీ. 2.
 రూలము, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ - రులము.
 రూలి, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, రూ - రుల.
 రూలోరా బ్రాహ్మణులు, అం. వీరు యజుర్వేదములు రాజపుత్ర
 స్థానములోజేరిన ఉదయపురమునకు దక్షిణముననుండు
 రూలోనగరమునుబట్టి వీరి కేసేరువచ్చినది: చూ, బ్రాహ్మ
 ణులు.
 రూల్లర, సం. వి. ఆ. శ్రీ: చూ, రూ - రుల్లరి. 1.
 రూల్లరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ:—పై—

రి

రింకృతము, సం. వి. అ. న. 1. అందెలచప్పుడు: చూ,
 స్వరము. 2 ౪౬-(౬౬); 2. వాద్యముల చప్పుడు: చూ,
 స్వరము. 2-౪౬-౫౩).
 రిం. రింటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: గజ్జెలున్న పాంజేలున్న:
 చూ, భూషణము. 2.
 రింటి. సం. వి. ఈ. శ్రీ: 1. నల్లగోరంటి: చూ, సహ.
 2-౪; 2. తెల్లగోరంటి: చూ, సహ. ౨-3; 3. మలు.
 గోరంటి: చూ, సహ. ౨-౬; 4. ఎఱ్ఱపూవుల ములు
 గోరంటి: చూ, సహ. 2-౭.
 రిల్లి, సం. వి. ఈ. శ్రీ: 1. ఈలపురుగు: చూ, రిల్లు; 2. ఈల
 పురుగుకూత: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౩౩); 3. ఎండ
 జిగి: చూ, వెలుతురు. 1; 4. తుడిచెడుగుడ్డ: చూ, వత్తము.
 1-౨౮; 5. భిన్నుల, మాడిన అన్నము: చూ, సాదము.
 (1)—౩౧.
 ర్లిలిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ:—1-2-3-4-5-పై—; 6. పూముట;
 చూ, పూత. 3; 7. చెంబిటిక: చూ, మలము. 1.

రీ

రీరుక, సం. వి. ఆ. శ్రీ: ఈలపురుగు: చూ, రిల్లు.

ర్

ర్, ఒకయక్షరము. సం. వి. అ. పుం. 1. పాటకుడు: చూ,
 సీకారి; 2. గుంపు: చూ, సమూహము; 3. జనపము,
 చూ, దేశము; 4. గర్వము: చూ, హంకారము; 5. రుద్ధర
 మనుద్యవి: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౦౬); 6. గంధ
 దులపూత: చూ, పూత. 3; 7. తల: చూ, శరము. 1;
 8. గాడినకూత: చూ, స్వరము. 2; న. 9. భయము:
 చూ, వెలుపు; 10. సద్యము: చూ, వృత్తము. 1;

విజ. 11. ఊర్వములు; 12. మూర్త్యురూపము; విజ. 13. ఒక రకముగలి: చూ, వాయువు. 1-౨౬; అం. 14: చూ, తాళవ్యములు; 15: చూ, అనునాసకయలు; 16. చచ్చి ములో నొక యక్కరము: చూ, కవర్గము.

ట

ట, ఒక యక్షరము, సం. వి. అ. పుం. 1. కాకి: చూ, వాయు సము. 1; 2: చూ, పొగ; 3. పిల్లు: చూ, బాణము. 1-౩౩; 4. నూర్వకిరణము: చూ, హాయనము. 2; 5. ద్వీపి. శబ్దము: చూ, స్వరము. 2; 6: చూ, తలుపు; 7. నీటిపక్షి: చూ, నుడి. 1; 8. కొడుకు: చూ, పుత్రుడు. 1; 9. చమరే మృగము: చూ, సవరపుమేకము; అ. శ్రీ. 10. నేల: చూ, భూమి. 1; 11. పలుమాలుచెప్పుట, వ్యావృత్తి: చూ, శబ్దము. 2-౪౦; 12: చూ, పదగల్లు; అం. 13. మూర్త్యు ములలో నొకటి: చూ, మూర్త్యుములు; 14. టన్గమునందలి యక్షరము: చూ, కవర్గము; 15: చూ, 5-24; డే. వి. (1) భావార్థమునందువచ్చు ప్రత్యయము. "రక్షించుట."; (2) పద్యములలో నొకటి: చూ, పద్యములు.

టంక, సం. వి. అ. శ్రీ. 1: చూ, విక్ర: 2. క్రవ్యుగోల: చూ, ముద్గరము; 3. కాన్లుమలిచెడి కానెయలి (అని కొందఱు): చూ, వృక్షదనము. 1; 4. కత్తియొక: చూ, ప్రత్యాకారము.

టంకకము, సం. వి. అ. పుం. వెండినాణెము: చూ, లోహము. 1. టంకటికడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, శిల్పము.

టంకణకెరము, సం. వి. అ. పుం: చూ, వెలిగరము.

టంకణము, 1.—పై.— 2. నాగమునై: చూ, ముస్తాము.

టంకపుపొడి, ద్వ. వి. 1. అకుకు: సం. వి. చూ, శిల్పము. 1—౨; వా. 2. సమయమునకుఁ దగినమాట.

టంకము, సం. వి. అ. పుం. న. 1: చూ, వెలిగరము; 2. క్రవ్యుగోల: చూ, ముద్గరము; 3. నల్లవెలగ: చూ, వెలగ; 4. జాయిసమునట్టి యులి, కానెములి (అని కొందఱు): చూ, వృక్షదనము. 1; 5. కత్తి: చూ, రిద్ది. 2; 6. కత్తియొక: చూ, ప్రత్యాకారము; 7. కోపము: చూ, రోషము; 8. రెండుధరణముల యెత్తు వెండిలోనగునది: చూ, లోహము. 1; 9. గర్వము: చూ, హంకారము; న. 10. నల్లమామిడి: చూ, మామిడి; వై. వి. (1) పది యాణుడబ్బుల బంగారునాణెము (అని శబ్దరత్నాకరము) దీనారము: చూ, లోహము. 1.

టంకరించు, సం. స. క్రి. "టం" అని నారిని మ్రోయుచు.

టంకవాటు, ద్వ. వి. (టంకము + వాటు) ఒకానొక బంగారు నాణెము: టంకసాలవాటు.

టంకసాల, వై. వి. = టంకకాల. (టంకము + సాల) నాణె ములు ముద్రించుచోటు: చూ, సదనము. 1.

టంకసాలవాటు, ద్వ. వి: చూ, టంకవాటు.

టంకారము, సం. వి. అ. పుం. 1. విండినారి యొక్క ద్వని: చూ, స్వరము. 2.-౪౬-(౪౦); 2. అశ్వర్యము: చూ, వింక.

1; 3. ప్రభాతి: చూ, ప్రాసాద్. 1. (టంకారము తెలుగులో అని కొందఱు.)

టంకు, డే. విజ. 1. మాయావి: చూ, ప్రాతిహారకుడు;

2. పూర్వము: చూ, వ్యాధి. 1; 3. నాగరికతగల వాడు: చూ, సజ్జనుడు.

టంకుడు, సం. వి. అ. పుం. రూ - టంకుడు. గొల్ల. మహా శూద్రుడు: చూ, ప్రాణు-1-౧.

టంకృతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ: చూ, టంకారము. 1.

టంగజా, వా. వి. మట్టనపుగుట్టుము: చూ, హయము. 1-౨౬.

టంగము, సం. వి. అ. పుం. 1. ఒకానొక కత్తి: చూ, రిద్ది. 2;

2: చూ, విక్ర: 3. క్రవ్యుగోల: చూ, ముద్గరము.

టంగు, డే. వి. రూ - తంగు. గుట్టుములమిడి గంత జాతిక విగఁగఁబైదువాణు: చూ, పొట్టపట్టె: (చూ, హయము. 1-౨౮.)

టంగువాణు. —పై.—

టంబం, వా. వి. 1. టముకు - రూ - టముక్కు, చాటింపు.

ద తోరా: చూ, రూ - సాటింపు; 2. టంబం అను ధ్వన్యను కరణము: చూ, హూహూ.

టకటంకు, వా. వి. రూ - టంకటంకు. 1: చూ, టంకు. 1;

2 కుత్తికము: చూ, హీనము. 1. (రూ-టాటోటు-టకటంకు.)

టకటంకు, —పై.—

టకము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, ప్రాత. 1; 2. ఇష్టము:

చూ, యథేచ్ఛము; 3. కామారము. మూఁడవసంవత్సరము మొదలు ఎనిమిదవసంవత్సరమువఱకుగల పయస్సు: చూ, పయస్సు. 1.

టకాయించు, వా. న. క్రి. ఎగురగొట్టు: చూ, రూ - టొకాయించు - తకాయించు.

టకుడు, సం. వి. అ. పుం: చూ, రూ-టంకుడు.

టక్కుజిభాషలు, అం. క్రవణ, క్రవజోచ్చన, వైరంజి, మధ్యమ గ్రామ, డేహ, మాళవవేసరి, చేదాటము, సైరవము, కోలాహలము, పంచమలక్ష్మిక, సౌరాష్ట్రపంచమి, వేగరంజి, గాంధారపంచమి, మాళవి, తాండవీల, అశిక, రవిచంద్రిక, తానాంబ, హేరిక, దౌహ్య, వేసరి. (21): (చూ, భాష. 1.)

టక్కుజివిభాషలు, అం. డేవాదివర్ధని, ఆంధ్ర, ఘూర్జరి, భావని.

(4): (చూ, భాష. 1.)

టక్కురి, వై. విజ. 1. = తక్కు (టక్కు + తరి) కయలాట

కాడు: చూ, ప్రాతిహారకుడు; 2. కుత్తికుడు: చూ,

వ్యాధి. 2; 3. కుత్తిశ్రీ: చూ, శ్రీ. 1-౪౯; 4. కల్లరి:

చూ, తొంకులాడు; 5. మోసకాడు: చూ, వంచకుడు. 1;

6. వంచకులు: చూ, శ్రీ. 1-౫౭.

టక్కుకాడు, వై. విజ. మోసకాడు. అచ్చ. సం. కాం. 145.

(స్వార్థమున కాడు): చూ, వంచకుడు. 1.

టక్కురివాణి, వా. వి. దగా, దగామనిషి, దగుడువాణి.

టక్కియము, డే. వి: చూ, రూ-టెక్కియము.

టక్కు, వై. వి. రూ-తక్కు. 1. = తక్కు. మోసము: చూ,

వంచన: 2. అసత్యము: చూ, వికళము: వా. వి.

3. యోవనాదుఁవలన గలుగు గర్వచేష్ట: చూ, తెక్కు.

ఉక్కుచేయు, ద్వ. స. క్రి: చూ, నటించు.
 ఉక్కు ఉమార గజకర్ గోకర్ ఇంద్రశాల మహేంద్రశాల
 విద్యలనువదేశించినవారు, అం. అష్టగురువులలో నొకరు.
 చూ, ఉపదేశకులు.
 ఉక్కున, వా. అవ్య. ఉక్కిమని, టిక్కున, అనుకొనన వెంటనే.
 ఉక్కులాడి, ద్వ. విజ. (ఉక్కులు + ఆడి, ఉక్కులు
 చేయునని (ఆడుచి): చూ, క్రి. 1-౬౨. రూ-ఉక్కులాడి-
 తక్కులాడి.)
 ఉక్కులాడు, ద్వ. వి. (ఉక్కులు + ఆడు) రూ-తక్కులాడు:
 చూ, ఉక్కురి. 1.
 ఉక్కుము, దే. వి: చూ, రూ-ఉక్కుము.
 ఉగిరము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ. వెలిగిరము; 2. విలాస
 ముగఁ జూచుట.
 ఉగరుడు, సం. విజ: చూ, మెల్లక.టివాడు.
 ఉట్టరి, సం. వి. ఈ. క్రి. 1. ఆవిధము: చూ, వితథము;
 2. లంపావద్యము: చూ, స్వరము. 2; 3. డక్కావద్యము:
 చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౮౭).
 ఉపా, వా. వి. 1. ఉత్తరము; 2. ఉత్తరములనంచి; 3: చూ,
 అంచీయ; 4. సమాచారము.
 ఉపాకాయ, దే. వి: చూ, బాణసంచు.
 ఉప్పాలు, వా. వి: చూ, గప్పాలు
 ఉమ్మిక్రియ, అం: (చూ, అంగము. 9: చూ, క్రియాంగములు.
 ఉముకు, వా. వి: చూ, ఉంకుం. 1. (దండోరా).
 ఉమ్మ, —పై—
 ఉయిపు, వా. వి. అక్షరము (పైవ్).
 ఉయిము, వా. వి. కాలము (పైవు).
 ఉయిలరు, వా. వి. కుట్టుపనివాడు.
 ఉవటప, దే. వి. అసత్యము. అం, భ. ప్ర. 118: చూ,
 వితథము.
 ఉవర్గము, పా. ఉ-శ-ద-ధ-ణ: చూ, కవర్గము.
 ఉవలి, దే. వి: చూ, ఉవటప. వేం. అం. 14. (రూ-ఉవళి).
 ఉవళి, దే. వి: 1.—పై.—; 2. భూర్జులు: చూ, వ్యాధుడు. 2;
 3. భూర్జత్యము.
 ఉవళిక, దే. వి. కపటము: చూ, వ్యాజము. 1.
 ఉవళికాడు, దే. వి. 1: చూ, ఉవళి. 2; 2. కల్లరి: చూ,
 కొంకులాడు.
 ఉస్సా, వా. వి. రూ-తస్సా. సొ: చూ, సౌందర్యము.

ఊ

ఊంకరుడు, సం. వి. అ. పుం. మనువుకుదుర్పవాడు: చూ,
 నాగపీటుడు.
 ఊకు, దే. వి. 1. ఉంగరము మొదలగునది జాతిరాకుండ
 బంగారుతోనగువానితో చేసి వేసికొనెడు సన్నని సాదా
 ఉంగరము: చూ, భూషణము. 2; 2. ఓర. శకాం. 4,
 ఆ. 170: చూ, మైజాణ; వా. వి. 3. వదంతి; క్రి. 4. ఎదు
 ర్కొను, కీకొను.

ఊటోటు, దే. వి. 1. మోసము: చూ, వ-చుం; 2. ఉపబిము:
 చూ, వ్యాజము 1; 3 కుజము: చూ, వ్యాధుడు. 2;
 4. కుత్తికత్తి: చూ, క్రి. 1-౪౯.
 ఊటోటుకత్తి, వా. వి. —4.—పై—
 ఊటోటుకాడు, దే. విజ 1. మోసకాడు: చూ, వంచకుడు.
 1; 2. కుజనుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.
 ఊళ, వా. వి. పైదాగము.
 ఊరము, సం. వి. అ. పుం. గుఱ్ఱము: చూ, హయము.
 ఊరు, వా. వి. భయము. “వారు ఊరుకొనెను”.
 ఊరుడు, సం. వి. అ. పుం. చూ, విటుడు.
 ఊరాకోలి, వా. వి. 1. ఉక్కురి. 2. చాయలాపాయరా, ఐం
 ఐలాగ్గా, చులాగ్గా.
 ఊపు: చూ, రూ-తాపు.

ంటి

ంటి, వా. వి. చూస్వముమీది ‘టి’ వర్ణమునకు ముందు పూర్వ
 లింపువు విహళంబుగానగు. అన్నిటికి-అన్నింటికి, వేయి
 టికి-వేయింటికి, తొలిటికి-తొలింటికి, మొదటినుండి - ఇది
 మొదటినుండి మనికాదు; మొదలింటినుండి - మొదటినుండి
 యనియగు. నుదుటికి-అంగటికి-అంబటికి-మింగటి ఇత్యాదు
 లందు నిండునున్నరాదు. ఈసూత్రము నిఁడునున్న విధిం
 చునేకాని యరసున్న విధింపదు. కావున అన్నిటికిని -
 కొన్నిటికినని వ్రాయరాదు. ఇత్యాది.

టి

టింగ, దే. వి. రూ-టింగణ. పొట్టి, అం, పదా, నర. 33: చూ,
 వామనుడు.
 టింగణ, —పై.—
 టింగణసామి, ద్వ. వి. గజపతి. వేం. అం. 8: చూ, వినాయ
 కుడు. 1.
 టి.టి, సం. వి. ఈ. క్రి. కప్పెటర్వని: చూ, ౪౬-(౮౬).
 టిక్కు, వై. వి. —త్రిక. రూ.తిక్కు. వెన్నెముక క్రి.ది
 చోటు, ముద్దిపూస: చూ, శయ్యము. 1-౧౪.
 టికాణ, వా. వి. గతి. “నాకు టికాణ చెప్పుము”. -
 టిక్కెట్టు, వా. వి. కేపుచీటి. (ఇట్లు టిక్కెట్టు - టిక్కెట్టు).
 “త్రైపునుటిక్కెట్టు”.
 టిక్కు, వా. వి: చూ, రూ-ఉక్కు. 3.
 టిక్కున, వా. అవ్య: చూ, రూ-ఉక్కున.
 టిట్టిభము, సం. వి. అ. పుం. చూ, లకుముకి.
 టిప్పణము, సం. వి. అ. పుం. టిక్కు టిక్కు వ్యాఖ్యానముమీది
 విచారణవాక్యము: చూ, టిక్. 1. (టిక్అనికొందలు).
 టిట్టి, దే. వి. 1. మోనెడిజంతువు; వా. వి. 2. కుడి; 3. వెలపల
 యెట్టు: చూ, వృషభము. 1.
 టిట్టిపప్ప, వా. వి. (టిట్టి + పప్ప) వెలపల దావల యెట్టు: చూ,
 వృషభము. 1. (టిట్టి = దావల, పప్ప = వెలపల.)
 టిల్లి, వా. వి. రూ-టిళ్ళ. 1. చలము త్రొక్కినవాని, అలయం
 దోదీనవాని ముట్టకూడదని చూపుడువ్రేలిపై మధ్యవ్రేలు

నక్కించి నిశ్చయించుట; 2. ఒకానొకచెట్టు. "టీకచొంపి." టీక, వా. వి. —పై.—

టీ

టీక, సం. వి. అ. ప్రి. 1. అర్థవివరణము. (తెలుగుపదముని కొందఱు); అభిధేయము, అర్థము, అచర్యము, ఐక్య; తద్వి. టీకకు టీక - (సం. ప):— టీపుణము; అం. 2. వివరణ నడునాలుగింటిలో నొకటి: చూ, వివరణ.

టీకము, దే. వి. ఒరగల్లు. నీకషము: చూ, రత్నములు. 1-౧౨-(౪౦).

టీకా, దే. వి. 1. ఒకానొకపతకము: చూ, భూషణము. 2-౬-(౪౪); వా. 2. పోట్లపకము పొడిపించుట.

టీకు, దే. వి. 1. నడచుటయందలి నిక్కు, గర్వము: చూ, మాంకారము; 2. నీటు: చూ, విలాసము. 2.

టీవరు, వా. వి. బడిపంతులు, ఉపాధ్యాయుడు.

టీపు, దే. వి. ముందినదవడికకు పూటగా కట్టిన ధనము: చూ, విత్తము. 1.

టీవి, దే. వి: చూ, టీకు.

టు

టుంటకము, సం. వి. అ. పుం. 1. దుండిగము: చూ, కోణ కము; విజ. 2. అల్పము: చూ, స్వల్పము. టుందురము, సం. వి. అ. పుం: చూ, మహాసాక్షి *.

టు

టూకి, దే. వి: చూ, నంగ్రహము. 2.

టూంపు, దే. ప. క్రి: చూ, సంక్షేపించు.

టె

టెంక, దే. వి. ఎండిన మామిడి యూరగాయలోని విత్త; 2. మామిడికాయలోని విత్త. "మామిడిటెంక": చూ, విత్తనము.

టెంకణము, దే. వి. 1. నతి: చూ, హణిగలు. (బ. టెంకణలు). టెంకాయ, దే. వి. (టెంక + కాయ) రూ-టెంకాయ. కొబ్బరి కాయ: చూ, స్కంధఫలము. 1-౩.

టెంకాయచెట్టు, దే. వి. కొబ్బరి: చూ, స్కంధఫలము. 1.

టెంకి, దే. వి. 1. చోట్లు: స్థానము. 1; 2. ఇల్లు: దేవళము (అని కొందఱు): చూ, నదనము. 1; 3. తాటాకులకు బెజ్జమువేసెడి పనిముట్టు: చూ, సూది 1-౬.

టెంకియ, దే. వి. మాదిగవాడు బెజ్జమువేసెడి సూది. రూ-టెంకె: చూ, సూది. 1-౫.

టెంకె, —పై.—

టెక్కి, దే. వి. దాసరికల్లాయ: చూ, వత్తము. 1-౯-(౬).

టెక్కియము, దే. వి. రూ-టెక్కిము-టెక్కిము-టెక్కియము-టెక్కిము, జెండా: చూ, నీడము.

టెక్కు, దే. వి. 1. నిక్కు. రూ-టెక్కువ-టెక్కు: చూ, విలాసము. 2; 2. మల్లయుద్దములోని మెలకువ: చూ,

మల్లశాస్త్రము; 3. రూ-టెక్కు-టెక్కు - టెక్కువ-టెక్కు: చూ, టెక్కు. 3.

టెక్కులాడి, దే. విజ. (టెక్కులు + అడి): చూ, రూ-టెక్కులాడి.

టెక్కులాడు, దే. విజ. (టెక్కులు + అడు): చూ, రూ-టెక్కులాడు.

టెక్కున, దే. వి: చూ, టెక్కు. 3. కన. 1, ఆ 280.

టెక్కిపూము, ద్వి. వి. (టెక్కిము + గము) కేతగ్రహము, మితిమాలు: చూ, సుకేతనము.

టెక్కిము, దే. వి: చూ, రూ-టెక్కియము.

టెక్కిము తెల్లచుట, అం: చూ, శోభనములు.

టెక్కిమెగరగొట్టు, ద్వి. అ. క్రి. చచ్చు. సాం. మాన. 38: చూ, మరణించు.

టెక్కిము, దే. వి: చూ, రూ-టెక్కియము.

టే

టేంకణము, సం. వి. అ. పుం. టేంకణమున దేశము: చూ, దేశము (టేంకణమునియు).

టేంకిక, సం. వి. అ. ప్రి. తాళస్థానకాళేదము: చూ, తాళము. 2: (చూ, స్వరము. 2.)

టేకి, దే. వి. ఒకానొకచేప: చూ, మత్స్యము. 1.

టేకు, దే. వి. రూ-టేకు: చూ, చారంగి.

టేకుదీవి, ద్వి. వి. శాకద్వీపము: చూ, లంక. 1.

టేపు, వా. వి. కొలరబద్దె: నాదా.

టేమాను, దే. వి: చూ, టెంకాయచెట్టు.

టేపు, దే. వి. ముండుటయందగు ద్వస్యనుకరణము. ఉ. హరి. 5, ఆ. 30: చూ, చూచూ.

టో

టొంప, వా. వి. 1. చిన్నకొంప: చూ, నదనము. 1; 2. వంకర: చూ, వేల్లికము. 2.

టొంపు, వా. వి. వంకర: చూ, వేల్లికము. 2.

టొకాయించు, వా. న. క్రి. ఎగురగొట్టు: చూ టకాయించు.

టొపారము, వా. వి. ఇంటిపైకప్పు: చూ, నదనము. 1.

టో

టోకరా, వా. వి. బోల్తా, తలక్రిందు.

టోరు, దే. వి. 1. మొత్తము: చూ, వెరసి. 1; 2. దగ్గఱ: చూ, సమీపము. 1; 3. జెల్లు భుజముతో భుజము తాకించుట.

టోకుబేరము, వా. వి. మొత్తము బేరము.

టోపి, దే. వి. పట్టు తోనగువానితో నేర్పులచిన కిక్కిము.

రా. వి. 4, ఆ. 77: చూ, సీనకము. 1-౩; వా. వి. 2.

మోసము: చూ, వంచన. (దగా అనియు) "టోపిబేరము."

టోలా, వా. వి. గుంపు: చూ, రూ-టోలా.

టోలి వా. వి. 1. కానితో 1/8 భాగము; విజ. 2. సారము లేనిది.

ట్ర

ప్రియనింగు, వా. వి. బోధనము.
ప్రియను, వా. వి. చూ, పొగొంది.

ర

ర, ఒక యక్షరము, సం. వి. అ. పుం. 1: చూ, శివుడు;
2. నిప్పు: చూ, వహ్ని. 1; న. 3. చంద్రమండలము: చూ,
మండలము. 9; 4. కట్టుట: చూ, బంధము. 1; 5. తెగువ:
చూ, సాహసము. 1; 6. పిల్లనగ్రోవి మొదలగువానివస్తువు:
చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౮౫); 7. ఘంటల చప్పుడు: చూ,
స్వరము. 2-౪౬-(౮౬); 8. జనులగుంపు: చూ, సమూ
హము; 9. ద్వసి: చూ, స్వరము. 2; విజ. 10. లేమి:
చూ, కూన్యము. 1; 11. మూడుడు: చూ, వ్యాధుడు. 2.
12. గట్టిది: చూ, బెడిదము; అం. 13: చూ, మూర్ధన్య
ములు; 14. అవర్ణములోని యక్షరము: చూ, కవర్ణము.
రంగన, దే. వి. 1. పొట్టివాడు: చూ, వామనుడు; 2. పొట్టిది.
(ఆడుది): చూ, శ్రీ. 1-౨౦౮; వా. విజ. 3. గట్టిది.
రంగు, వా. వి. పెద్దవస్తువు, ఒకానొక ధ్వన్యనుకరణము:
చూ, హూహూ.
రంగునింగు, దే. వి. ఆయుధము లొకటితో నొకటి తాకు
నప్పుడు కలిగెడు ధ్వన్యనుకరణము: కళా. 8, అ. 108:
చూ, హూహూ
రకాయించు, వా. స. క్రి: చూ, రూ.ఓకాయించు.
రక్కుడు, సం. విజ. = రక్కురి. మోసకారు. (తెలుగు
పదము అని కొందఱు): చూ, మంచకుడు. 1.
రక్కురుడు, సం. వి. అ. పుం. దేవక: చూ, వేలుపు.
రలాయించు, వా. క్రి. అటునిటు తిరుగు.
రవరవ, దే. వి. 1. కల్ల: చూ, వికటము; 2. అలయిక.
స్వా. 1, అ. 78: చూ, శ్రమము. 1; 3. అడ్డ: చూ,
వారణము. 1.
రవణించు, దే. ప్రే. తవణిల్లజేయు, కావించు. పాంచు, 1,
అ. 18: చూ, నలుపు.
రవణిల్లు, దే. అ. క్రి. 1. ప్రవర్తిల్లు: చూ, వర్తించు; 2. ఒప్పు:
చూ, సమ్మతించు.
రవర, దే. విజ. 1. నేర్పరి. విజ. 3, అ. 56: చూ, సమర్థుడు;
2. నేర్పుగలది (ఆడుది): చూ, శ్రీ.
రవళి, దే. వి. 1. మోసము. అచ్చ. ఆర, కాం. 52: చూ,
వంచన; 2. కవటము: చూ, వ్యాజము. 1.
రవళికారు, దే. విజ. 1. మోసకారు. అచ్చ. యు, కాం.
411: చూ, వంచకుడు. 1; 2. మాయావి: చూ, ప్రాతి
హికకుడు.
రవిజ, దే. వి. రూ.రవిజ: చూ, వీణె.

రా

రాకరు, వై. వి. 1. తండ్రి: చూ, సవిత. 2. 1; 2. అదివతి.
చూ, ద్రువు. 2; 3. గురువు: చూ, వంతులు 1; 4. దేవక:
చూ, వేలుపు.
రాకారుబ్రాహ్మణులు, అం. మైదిలులో నొకతెగవాడు. సాను
వేదులు, గోవిలసూత్రము గలవారు: చూ, మైదిలులు: (చూ,
బ్రాహ్మణులు.)
రాణము, వై. విజ. = స్థానము. చోటు: చూ, స్థానము. 1.
రాణ, వా. వి. = స్థాన. కావలిదండు: చూ, సేవ. 1; 2.
కావలిస్తలము: చూ, స్థానము. 1; 3. జమీందార్లకు కప్పము
చెల్లించు కచ్చేరి: చూ, సభ. 2.
రాణి, వై. వి. = స్థాన. 1. ఇల్లు: చూ, సదనము. 1; వా. 2.
చోటు: చూ, స్థానము. 1.
రాణియ, వై. వి. = స్థాన. —వై. —
రాణి, వై. వి. = —వై. — (రూ-రాణి-రాణియ).
రాయము, వా. వై. వి. స్వరస్థాయి. రూ-రాయి: చూ, స్వరము.
2-౨౭.
రాయి, వై. వి. —వై. —
రారు, వా. వి. 1. పెద్దఅణపు; 2. గొప్ప: చూ, విపులము. 1.
రావు, వై. వి: చూ, రాణి. 1-2; వా. 3. ప్రాణము.

రి

రింగణ, దే. విజ. 1. బాటుడు: చూ, శివు. 1-౫; 2. పొట్టి
వాడు: చూ, వామనుడు.

రీ

రీవి, దే. వి. ప్రోది. అచ్చ. యు, కాం. 480: చూ, వైభవము.

రే

రేవ, దే. వి. 1. ఒప్పదము: చూ, సౌందర్యము; 2. చ దము.
స్వా. 5, అ. 30: చూ, విదము. 1.

రో

రోళా, దే. వి. తెగ: చూ, సమూహము.

ర

ర, ఒక యక్షరము. సం. వి. అ. పుం. 1. మాగాణి: చూ,
దేశము; 2: చూ, శివుడు; 3. నవ్వు: చూ, హాస్యము 1;
4. భయము: చూ, వెలుపు; 5. జయధ్వని: చూ, స్వరము.
2-౪౬-(౩); 6. శంఖధ్వని: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౧౦౫);
అం. 7. రౌద్రరసము: చూ, రసములు; వి. 8. గుహ: చూ,
రంధ్రము. 1-౨; 9. బొమ్ముడితో గూడినవాడు; 10.
ధర్మరాజు తమ్ముడు: చూ, భీముడు. 1; శ్రీ. 11. లజ్జ:
చూ, నీగ్గు; 12. పలుకు, వాక్కు: చూ, శబ్దము. 2; 13.
కలహము: చూ, యుద్ధము; 14. పోగూడని తావు: చూ,

స్తానము. 1; 15. ధనురుకమును వాద్యము, బుడుబుడుకః చూ, విజ. 16. పల్లకిః చూ, సవారి; విజ. 17. పాదలడి నదిః చూ, స్వరము. 2; 18. జడుడుః చూ, మూర్ఛుడు. దంక, దే. విజ. 1. దీర్ఘః చూ, శక్తి. 1; వై. విజ. 2. = పక్ష. రూ-దంకాః చూ, విజ. 1-౬౦. దంకా, వై. వి. = ధక్కా రూ-దంక-దక్క-చక్కా - ధక్కి-దక్కియ-దక్కి, ధవిజః చూ, విజ. 1-౬౦. దంగరి, సం. వి. ఇ. ప్రి. రూ-దంగరి. బురాసానిపుచ్చుకః చూ, పుచ్చు. ద గి. దే. వి. ఎఱ్ఱపగడః చూ, దేవతాళము. దంగు, దే. అ. క్రి. రూ-దంగు. వియ్యము లోనగునది పైతవుడు పోవునట్లు మెదుగుః చూ, మెదుగు. దంగురము, దే. వి. దంజ, వీరణముః చూ, వీణె. దంచు, దే. ప్రే. దంగణేము, రూ - దంచ - దంపు. (అ. కిరి. దంగు.) దంబము, వై. వి. = దంబరః 1. రూ - దంబు - దబ్బు - డాబు. స్థితికి మించిన వేషముః చూ, బడాయి. 3; 2. రూ - దంబు - దబ్బు - డాబు. గౌరవముః చూ, సన్యాసము; 3. కపటము, అం, భా. ప్ర. 180; చూ, వ్యాజము. 1; 4. ఉంకింపుః చూ, విజృంభణము. దంబములు, వా. విః చూ, గొప్పలు. దంబరము, సం. వి. అ. పుం. = దంబము. ఉంకింపు. కాశీ. 4, అ. 255: చూ, విజృంభణము. దంబు, వై. వి. = దంబరః 1. గర్వము. ఉ. హరి. 4, అ. 39: చూ, హంకారము; 2. కనటము. ఉ. రా. 1, అ. 44: చూ, వ్యాజము. 1; 3. చందము. ఉ. రా. 1, అ. 83: చూ, విదము. 1; 4: చూ, రూ-దంబము. 1; 5: చూ, రూ - దంబము. 2; 6. కాంతి. య. 1, అ. 3: చూ, వెలుతురు. 1; విజ. 7. అధికముః చూ, హెచ్చు. 1. ధక్క, వై. వి. = ధక్కః చూ, రూ-దంకా. ధక్కా, —పై.— ధక్కి, —పై.— ధక్కియ. —పై.— ధక్కి, —పై.— ధక్కు. దే. అ. క్రి. రూ-ధక్కు. అనుభవించుటకు యోగ్య మైనదగు ధక్కోను, దే. అ. క్రి. రూ-ధక్కోను ధక్కోలువడు. ధగర, దే. వి. రూ-ధగర. 1. దయ్యము. కళా. 3, అ. 186: చూ, భూతము విజ 2. రూ-ధగర. గండు, పెద్దది. ఉ. రా. 7, అ. 414 : చూ, విపులము; 3. రూ- ధగ్గః : చూ, సమీపము. 1. ధగరము, దే. వి. రూ-ధగరము. కీడు ఉ. హరి. 5, అ. 184 : చూ, హాని. 2. ధగులుబాణి, వా. వీ. తుంటి (ధగులుబాణి యనియు) “వీడు ధగులుబాణి”. ధగర : చూ, రూ-ధగర. ధగ్గతించు, దే. అ. క్రి. ధగ్గతించు : చూ, సమీపించు.

ధగ్గులు, దే. అ. క్రి. రూ-ధగ్గులు. తై. 8, అ. 161. —పై.— ధగ్గు, దే. వి. 1 : చూ, రూ-ధగ్గు. 1; అ. క్రి. 2 : చూ, రూ-ధగ్గు. 2. ధగ్గుత్తిక, దే. వి. (ధగ్గు + తుత్తిక) కీడు, గద్దదస్వరము : చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౨౦). ధచ్చిలు, వా. వి. ఐ : చూ, గొప్పలు. ధజను, వా. వి. 1. పండ్రెండు; 2. పాతికలోనగము; 3. పరక 12 + 1 = 13; 4. గ్రోసులో పండ్రెండువవంతు. ధక్కుగుడుగుదం, వా. వి. ఒకానొకవాద్యము. ధక్కువాదము, వా. వి. విడివాదము, కనమాట చెల్లవలెననుట. ధప్ప, దే. వి. 1. రూ- ధప్పి-ధప్పిక-ధడ : చూ, విపాస; 2. రూ-ధప్పి. ఆతలకులము : చూ, శ్రమము. 1. ధప్పు, దే. వి. తప్పెట : చూ, వీణె. (ధప్పులు అని పెక్కిం టని వాడెదరు.) ధబడబ, దే. వి. 1. ఉద్వతి, అరలు : చూ, హంకారము; వా. 2. నిలకకలేని ద్వని. ధబ్బ, దే. వి. 1. రూ-ధబ్బు-ధబ్బు. కల్ల : చూ, వికటము ; 2. రూ-ధబ్బ. బరణి : చూ, పాత్రము. 6; వా. 3. రూ- ధబ్బ. ముడుపులు చెల్లించు ధబ్బి : చూ, పాత్రము. 6; (పలుకముల ధబ్బలు కలవు.) ధబ్బులు, దే. వి. 1 : చూ, రూ-ధబ్బు. 1; 2 : చూ, వంచన; 3. ఆపద : చూ, వివక్ష; 4 : చూ. వంచకుడు. 1. ధబ్బా, దే. వి. 1 : చూ, రూ-ధబ్బు. 2; 2 : చూ, రూ-ధబ్బు 3; 3. తుపాకిమందులోనగునవి యంచుకొనెడు తోలుపెట్టె. ధబ్బాటు, దే. క్రి. విజ. అవ్య. రూ-ధబ్బాటు. అదరిపాటు - రూ- అదిరిపాటు - అదిరిపాటు - అదిరి, అదాటు, అదురు గడ, అప్పాటున-రూ- అపాటున - అబ్బాటు, అమాంకము, అమ్మెయి, అవచాటము, ఉదిరిపాటు-రూ-ఉదిరిపాటు ఉన్న టుండి, ఏములుపాటు, చటుకున-రూ, చటుక్కున, చట్టన; తటాన, తటానన, టటునన, టటుక్కున-తడుకున, ధబ్బున. (సం. ప.) — అఃస్మాత్తు, అతాత్తు-రూ, హతాత్తు, అః స్మితము, అసాతము, తక్షణముః (చూ, వేగము. 3.) ధబ్బలుసారికి, ద్వ. విజ. ప్రసంగవశమున వచ్చి యెల్ల కార్య ములు తెలిసికొనిన సాక్షి, యదృచ్ఛాభిజ్ఞుడు : చూ, సాక్షి. ధబ్బి, దే. వి. 1. బరణి : చూ, పాత్రము. 6; 2 : చూ, రూ- ధబ్బు. 3. ధబ్బు, దే. వి. 1. కల్లః చూ, వికటము; వా. 2. గోదావరిజిల్లా ప్రాంతమున క్రొత్తదబ్బు, రెండు ఏగానులు, మూడుపైసలు నాలుగు ధమ్మిడిలు, 1/64 రూపాయ, 1/4 అణ, కాని (అనియు); విశాఖపట్టణము, మదరాసు, తిరునెల్వేలి, గుంటూరు ప్రాంతముల ప్రాతదబ్బు, నాలుగుపైసలు, 1/48 రూపాయ, 1/3 అణ (అనియు) వాడుకః గొర్నమెంటువారిల్లెక్క. — 1/4 అణ. 1/64 రూపాయ, మూడుధమ్మిడిలు, మూడు పైసలు, రెండు ఏగానులుకాని(లేక) ధబ్బు, కిర్నాటకజిల్లాలో కొట్టు : చూ, దుడ్డు; 3. దసము : చూ. విక్రము. 1; 4 : చూ, సకినంపుఁబలుగు; విజ. 5. కొంతైనదిః చూ, వికటము; వై. వి. 6. = చంభః : చూ, డంబము. 1; 7. గౌరవము :

చూ, సన్మానము; 8. కవలము : చూ, వ్యాజము. 1; దే.
అ. క్రి. 9. అన్యతమాను, విజాగు, బొంతు.
దబ్బుడుబ్బు. కే. వి : చూ, తంగు తింగు. కళా. 8, అ. 108.
దబ్బుర, దే. వి. రూ.దబ్బుర. 1. పెడలుపు నోడుగలపాత్రము :
చూ, పాత్రము. 8; 2. గిన్నె : చూ, పాత్రము. 6.
దబ్బులేనివాడు, దే. వి : చూ, అర్థహీనుడు.
దభికుడు, సం. వి. అ. పుం. నలువ : చూ, బ్రహ్మ. 1.
దమరము, సం. వి. అ. పుం. కొల్ల మొదలగు దేశోపద్రవము.
రూ.దమరము : చూ, విసత్తు (తెలుగు పదమని కొండలు.)
దమరుకము, సం. వి. అ. పుం. = దమరుగము.రూ.దమరుపు.
బుడబుడుక్క : చూ, వీణ. 1.౪౪; అం. 2 : చూ, వాద్య
ములు; 3 : చూ, అనర్థవాద్యములు.
దమరుగము, వై. వి. = దమరుక : — వై. —
దమరుపు. సం. వి. ఉ. పుం. 1 = దమరుగము. — వై. —
(దద్దవమని కొండలు); 2. చమత్కారము : చూ, సామ
ర్థ్యము. 1.
దమాడు, వా. వి. తెరవాణ : చూ, పత్తము. 1-౩౦.
దమామి, వై. వి. = దమామిక. రూ.దమాయి, దమారము.
రూ.దమ్మారము, దవిణ, రాయిడి, గిడిగిడి, డిండిమము :
చూ, వీణ. 1-౪౩.
దమాయి, — వై. —
దమాయింపు, వా. వి : చూ, బుకాయింపు.
దమారము, వై. వి. = : చూ, దమామి.
దమ్మను, వా. అ. క్రి. (దం + అను) (రూ.దమ్మను.దమ్మను.
దమ్మను.) 1. శబ్దించు; 2. చచ్చు.
దమ్మారము, వై. వి. = : చూ, రూ.దమారము.
దయనము. సం. వి. అ. న. 1. బాలబాలికల క్రితశకటము,
మనుష్యులుమోయు విమానమను యానవిశేషము (అని
కొండలు) : చూ, శకటము. 1; 2. ఎగుపు, పక్షిగతి : చూ
పల్లటి.
దయ్య, దే. అ. క్రి. రూ.దయ్య. 1. బలహీనమగు : చూ,
వలియ; 2. కృశించు, చిక్కు : చూ, సొదసొదవోపు;
3. ఉపశమిల్లు. అం. భా. తృ. 97 : చూ, స్రుక్కు. 4.
దలాయకు, వా. వి. విశ్వబంధోక్తు.
దవాలి, వా. వి. బంధ్రోక్తు విశ్వకగిరించుపట్ట.
దవిణ, దే. వి. 1 : చూ, దంకా; 2 : చూ, దమామి.
దవులు, వా. వి. రూ.దౌలు. ఇంతయని వెల మొదలగువాని
నూహించు : చూ, మదింపు; 2. రీతి : చూ, విధము. 1.
దను, వా. వి. (దమ్ము) నేలపై కూర్చుండి ప్రాసాదముల కుప
యోగించెడు విలవాలుకట్టు పెట్టె.
దహాపు, సం. వి. ఉ. పుం. 1. గణవిమ్యుః చూ, (లికుచము).
చూ, సురభివక్త. 1-౨; 2. నింజా : చూ, విమ్యు.

దా

దా, దే. విణ. ఎడమ : చూ, సవ్యము. 1. "దాకడ, దాకమ్మ,
దామూపు" మొ.
దాంగరి, సం. వి. ఇ. ఈ. ప్రి : చూ, రూ. దంగరి.

దాంబికుడు, సం. వి. అ. పుం. 1. ఇంద్రజాలాది మాయలు
చేయవాడు ; చూ, ప్రాకీహారకుడు; వై. వి. (1) =
దాంభిక : చూ, దాంబికుడు. 1. (ఇట్లతచ్చవమనికొండలు.)
దాకొను, దే. అ. క్రి. రూ. దాకొను : చూ, ముణుగువడు.
దాగనముచ్చులు, దే. వి. ఇ. రూ. దాగనముచ్చిళ్లు. దాగిరి
మూతలు-దాగిలిముచ్చులు - దాగుముతలు - దాగు
లితలు - దాగురుముతలు - దాగనముచ్చులు - దాగన
ముచ్చిళ్లు-దాగిలిముతలు, దాగిలిముచ్చులు - దాగురు
ముతలు - దాగురింతలు - దాగురుముతలు. దా, వి. 2,
అ. 28 : చూ, బాలక్రీడ.
దాగనముచ్చిళ్లు — వై. —
దాగిలిముతలు, — వై. —
దాగిలిముచ్చులు, — వై. —
దాగు, దే. అ. క్రి. 1. రూ.దాగు. తిరోహితమగు : చూ,
ముణుగువడు; 2. దాగియుండు. అం. భా. తృ. 98 : చూ,
ముణుగు.
దాగురుముతలు, దే. వి. ఇ. చూ, రూ.దాగనముచ్చులు.
దాగురించు, దే. ప్రే. రూ.దాగురించు. 1. దాగియుండు :
చూ, ముణుగు; 2. దాగజేయు, దాచు, రూ.దాచు
దాపు-రూ.దాపు; 3. చెప్పు : చూ, శబ్దించు. 1-౧౮.
దాగురింత, దే. వి. దాగురించుట : చూ, రూ.దాగురింత.
దాగురింతలు, దే. వి. ఇ. చూ, రూ.దాగనముచ్చులు.
దాగురుముతలు, — వై. —
దాచు, దే. ప్రే : చూ, రూ.దాగురించు. 2.
దాపు, — వై. —
దాక, దే. వి. 1. ఉంకించు : చూ, విజృంభణము; 2. అగ్గరిక.
ప్రభా. 5, అ. 201 : చూ, శౌర్యము; 3. పక్షము : చూ,
తెక్క. 1; 4. రూ.దాక. వెడల్పునోడుగల యటిక : చూ,
పాత్రము. 8.
దాకడ, ద్వ. వి. 1. ఎడమవైపు, దాసరి : చూ, సవ్యము;
2. ఉత్తరపుదిక్కు : చూ, వడ. హరిత్తు. 1-౪.
దాకలి, దే. వి. రూ.దాకలి, దాగలి-దాకల్లు-దాకల్లు, దాయి-రూ-
దాయి : చూ, పల్లెడ. (సం. ప.) అధికరణము.
దాకల్లు, దే. వి. చూ, దాకలి.
దాకిని, సం. వి. ఈ. ప్రి. 1. ఆచుదెయ్యము : చూ, భూతగు;
2. పెసరపొట్టు మొ : చూ, శింబ.
దాకురు, దే. న. క్రి. (కాళ్లు) తేలిగివేయు.
దాకూళ్ళుమారి, వా. వి. పనికిమాలినవాడు : చూ, వ్రాతె.
దాకొను, దే. అ. క్రి. రూ.దాకొను : చూ, సమీపించు. (నేర్పి.
దాకొలుపు.)
దాక్కురు వా. వి. 1. వైద్యుడు; 2. గొప్ప పండితుడు.
దాగు, దే. వి. 1. గుణుతు.పను. 3, అ. 177 : చూ, లక్షణము 1.
2. తెవులుగొంబులైన పశ్వాదులకు వేసెడుచూడు : చూ,
వాత; 3. కట్టు. 1 : చూ, ముతక.
దాక్కుటము, సం. వి. అ. పుం. చేడుగల చేప : చూ,
మత్స్యము. 1.
దాసరి, దే. వి. చూ, దాకడ. 1.

డిగువ, దే. వి. రూ - దిగువ. 1. క్రిండు: చూ, స్రుక్కు-
9: విజ. 2. క్రిందెనది.
డిగ్గద్రావు, చూ, రూ - డిగ్గద్రావు. 1-2.
డిగ్గదాటు, దే. అ. క్రి: చూ, డిగ్గనలుకు.
డిగ్గన, దే. ద్ర క్రి విజ. రూ - డిగ్గన: చూ, వేగము. 3.
డిగ్గనాడు, దే. స. క్రి: చూ, రూ - డిగ్గనాడు.
డిగ్గనలుకు, దే. అ. క్రి: చూ, రూ - డిగ్గనలుకు.
డిగ్గి, దే. వి నిప్పు (అన): చూ, వహ్ను. 1.
డిగ్గి, వై. వి = : చూ, రూ - డిగ్గి.
డిగ్గి, చూ. రూ - డిగ్గి. 1—2—3 (తక్కువ.- నిర్వ. 1, అ.
44: పరంగు.— క, హరి. 5, అ. 222—223.)
డిగ్గడు, దే. వి: చూ, రూ - డిగ్గడు.
డిగ్గనడు, దే. అ. క్రి. (డిగ్గ + పడు) తక్కువపడు: చూ,
తోపించు. 2.
డిబ్బ, వా. వి. దొప్ప. “అరటిదీప్”.
డిబ్బకాయ, వా. వి. అల్లరిపిల్లవాడు.
డిబ్బి, వా. వి: చూ. డబ్బి. 3.
డిబ్బు, వా. వి కళావిహీనమగుచున్నాడు: చూ, స్వరము. 2.
డిమము, అం. నాటకములోనిభేదము: చూ, రూపకములు (తథ
ప్రఖ్యాతము. దేవగంధర్వకళావాదులలోఁబడునాటురు దీరో
ద్ధతులు నాయకులు. రాద్రము ప్రధానరసము. శృంగార
పీఠము లంగములు. కైకీవృత్తి. నాటగంకములు సావ
మర్యసంధియేలేదు): చూ, దశరూపకముల లక్షణములు.
డిమ్మరి, దే. విజ. 1. భ్రమకలవాడు: చూ, రూ - డిమ్మరి;
2. భ్రమకలది. రూ - డిమ్మరి: చూ, త్రీ. 1—౫౫;
3. సోమరి, మత్తుకలవాడు: చూ, రూ - డిమ్మరి: 4. మత్తు
కంది. రూ - డిమ్మరి: చూ, త్రీ. 1—౫౫.
డిల్ల, వా. వి: చూ, రూ - డిల్ల. (గోదావరీమండలమునవాడుక.)
డిల్లపడు, ద్వ. అ. క్రి. (డిల్లము + పడు) డిల్లపోవు, డీలు -
రూ - డీలు, డీలుపడు - రూ - డీలుపడు, (భయాదులచే)
సత్యహీనమగు: చూ, వెల్వెలవాలు.
డిల్లపాటు, ద్వ. వి. డిల్లపడుట, రూ - డీలుపాటు, డీలుపాటు.
డిల్లపోవు, ద్వ. అ. క్రి. (డిల్లము + పోవు): చూ, డిల్లపడు.
డిల్లము, దే. విజ. (భయాదులచే) సత్యహీనమైనది: డీలు -
రూ - డీలు.
డివిజను, వా. వి. (డివిజన్) కొన్నిగ్రామములు కలిసినభాగము.
డిప్పిట్ట, వా. వి. జిల్లా, కలెక్టరుక్రిందనుండు ప్రదేశము.

డి

డి, దే. అవ్య. తలతో తలను పొడుచుట: రూ - డీ. (వి. - బ.
డిడిక్కులు.)
డికు, దే. వి. రూ - డీకు. ప్రేరేపణ: చూ, ప్రేరేపణము.
డికాను, దే. స. క్రి. 1. ఈదాడు: చూ, ప్రతిఘటించు: అ. క్రి.
2. కరియు: చూ, వ్యాపించు; 3. పురికొను: చూ, రూ -
డికాను (ప్రే. డీకాను. - సా. 2, అ. 86.)
డికోలు, దే. వి. డీకానులు: చూ, డీకోలు.
డిడిక్కులు, వా. వి. బ: చూ, డీ.

డినము, సం. వి. అ. న. మీఁదికెగురుట. (పడిగడి.)

డిలిండు, దే. ప్రే. డీలఁజేయు. నిర్వ. 4, అ. 95: చూ,
సడలిండు.

డిలు, దే. విజ. 1: చూ, డిల్లము; అ. క్రి. 2: చూ, డిల్లపడు.

డిలుపడు, దే. అ. క్రి: చూ, డిల్లపడు.

డిలుపాటు, ద్వ. వి: చూ, రూ - డిల్లపాటు. వై. 7, అ. 52.

డినెల్కాయ, వా. వి: చూ, పొగబండి.

డు

డు, దే. అవ. 1. విందుపూర్వకమై ప్రథమైకవనమునందు
వచ్చు ఒకానొక ప్రత్యయము (ప్రథమావిభక్తి ప్రత్య
యములు.—దు ము పులు.)—ఉదా.—రాముడు, భీముడు
మొ. మఱియు విది క్రియలయందు వచ్చును. ఉదా.—
మ్రొక్కుచున్నాడు: ద్ర. 2. ఇది ఆనంతర్యార్థమునందు
వచ్చును. ఉదా.—కొట్టుడును, తిట్టుడును మొ.

డుంకు, దే. అ. క్రి. తగ్గు: చూ, స్రుక్కు.- 9.

డుండుకము, సం. వి. అ. పుం. దుండిగము*: చూ, శోణకము.

డుండుకుడు, సం. విజ. 1. అల్పుడు: చూ, హీనుడు;

2. క్రూరుడు: చూ, వ్యాధుడు. 1.

డుండుభము, సం. వి. అ. పుం. = డిండి. పాలనంటి విషము

గల రెండు తలలపాము. (అనఁగా విషములేవిది): చూ,
సర్పము. 1-౧౨.

డుండువు, సం. వి. ఊ. త్రీ: చూ, దాకిని. 2.

డుక్కు, వై. వి. = చూడుక్కు: చూ, వీణ. 1-౪౪.

డుక్కు, దే. అ. క్రి: చూ, మఱుగుపడు.

డుపుడక్కు, వై. వి. = : చూ, రుక్కు.

డుబుడక్కు, —వై.— (ద్వయమని శబ్దరత్నాకరము.)

డుబుడక్కువాడు, ద్వ. వి. వేషధారియై తుబుడక్కున
వాయించుచు మేలుకీళ్లను దెలిపెడి యొకజాతి బిచ్చపుజోగి:
చూ, బుడుబుడుక్కువాడు.

డుయ్య, దే. అ. క్రి. రూ-ధూయ్య-దుయ్య-దూయ్య. 1. పాటు:

చూ, పరుగెత్తు: 2. భాణమునాటివెడలు. స్వా. 4, అ 45:

స. క్రి. రూ - ధూయ్య - దుయ్య - దూయ్య: 3. నిడికిటికో

అకులు లోనగువాని సూచకము: 4. వెలకుడియు? చూ,
విలుచు.

డుబుచ్చి, వా. విజ. యుద్ధమునకు పిలుచుటయం దుపయోగింపఁ
బడునది. (అవ్య. అని కొందఱు.)

డులడుల, దే. వి. దుల్లుటయందగు ద్వన్యనుకరణము: చూ,
హూహూ.

దులి, వై. వి. = దులి. ఆచుతాఁడేలు: చూ, వృత్తము. 4.

దులుచు, దే. ప్రే. దుల్లఁజేయు రూ-దుల్లు.

దుల్లు, —వై.—

దుల్లు, దే. అ. క్రి. రూ-దొల్లు. 1. పొద్దు: చూ, పొరలఁబడు:

2. ఊడు: చూ, రాలు.

దూ

దూహ, వా. అవ్య. గంగిరెడ్డును పిలుచుటయందగు ధ్వన్యనుకరణము. “దూ-దూ-అవ్వన్న”: చూ, చూచూ.

దూయ: చూ, చూచుయ్య. 1—2—3—4.

దె

దెంకణము, వా. వి. నమస్కారము: చూ, చూచీగలు.

దెంకిక, అం: చూ, జన్యతాళములు.

దెందము, దే. వి. ఉల్లము: చూ, హృదయము.

దెందమ్మచూలి, ద్వ. వి: చూ, మన్మథుడు. అం, ఛా. ప్ర. 45.

దెక్క, దే. వి. గిట్ట. పాంతు. 5, అ. 240: చూ, వింజము.

దెక్కి, వా. వి. ఒకరకము తలపాఁగ: చూ, సీసకము. 1-3: (చూ, వత్తము.)

దెక్కు, దే. స. క్రి. అర్థగించు: చూ, వారించు.

దెక్కును, దే. స. క్రి. (దెక్క+కొను) నెలకొను: చూ, స్థిరపడు.

దెప్ప, దే. వి. కొండమీది నమమైనచోట, నెత్తము: చూ, పర్వతము.

దెప్పరము, దే. వి. రూ-దెప్పరము. 1. కష్టము: చూ, శోకము;

2. అపద: చూ, విపత్తు; విజ. 3. ఆశక్యము: చూ, లావు.

7; 4. దుస్సహము: చూ, వెక్కనము. 4; 5. అసాధ్యము: చూ, ముగ్ధయ్య; 6. దుర్లభము: చూ, రూ-దెప్పరము.

దెప్పరించు, దే. అ. క్రి. ఆశక్యమగు: చూ, కలముదప్ప.

దెప్ప, దే. స. క్రి. ఎత్తిపాడుచు: చూ, రూ-దెప్ప.

దెబ్బింద్రు, ద్వ. స. దెబ్బిదిమంది. (దెబ్బిదికి మహాన్మహా త్యక్తకరూపము.)

దెబ్బిది, ద్వ. స. (పడు × పది = 7 × 10 = 70) పడుపదులు: చూ, సప్తతి. (దెబ్బిదిమూడు.— భార. కర్. 1, అ. 127; దెబ్బిదిరెండు.— హంస. 1, అ. 52; దెబ్బిదేను.— భార. ద్రోణ. 4, అ. 213.)

దెప్పరు, వా. వి: చూ, ద్రెప్పరు.

దే

దేక, వా. అ. క్రి. చేతులు నేలనావి ముడ్డితో గెంతు.

దేగ, దే. వి: చూ, శ్యేనము.

దేగాట, దే. వి. పెండ్లి అయదవనాడు పెండ్లికొడుకును పెండ్లి కూతురును మూపులమీద నెత్తిపి వారిచే మాలలు మార్చిప దేగలవలె ఎగిరియాడెను అట, ఆడుచు బుక్క బగుండల (జిల్లకొనుట అని కొందఱు): దండాట, దండాడింపు.

దేగిన, వా. వి. పెద్దకాగు: చూ, పాత్రము. 6.

దేర, దే. వి. రూ-దేరా. గుఢారము: చూ, సదనము. 1.

దేరా, —దై.—

దై

దైమాను, వా. వి. చీట్లపేకలోని యొకానొక యెఱ్ఱనిరంగు: చూ, పేక. 2.

దైరీ, వా. వి. దినవర్య పాత్రము.

దొ

దొంక, దే. వి. నడచుటవలన వల్లముగా నేర్పడిన కాలిదారి: చూ, మార్గము. 1. (గుంటూరు ప్రాంతమున వాడుక); 2. ఈరము. స్వా. 4, అ. 42: చూ, పొద. 2; 3. కోన. స్వా. 4, అ. 87: చూ, వివినము; వా. 4 బ్రహ్మదైముడు లొనగు ముంక్ష కంపలతో నిండి మనుష్యులు పోవుట కసాధ్యముగ నుండెను చోటు. (గోదావరీమండల ప్రాంతమున వాడుక.)

దొంకతిరుగుడుమేళము, లో. ఏళ్ళ కక్యముకానిది.

దొంకవల, దే. వి. ఒకరకము వల: చూ, వల. 1.

దొంకు, దే. వి. 1. వంకర: చూ, వేర్లితము. 2; అ. క్రి. 2. అడగు. స్వా. 3, అ. 53: చూ, స్రుక్కు. 4; 3. ఇంక. నిర్వ. 3, అ. 72: చూ, శోషించు: 4. ఎండు, నీరింకు: చూ, మిడుకు. 5.

దొంకెన, దే. వి. వంకర అడగుగల యీలె. 3. 8, అ. 57: చూ, బాజము. 1-౧౫-౧. (1-౭౦).

దొంగ, దే. వి. రూ-దొంగ: చూ, హోరుడు.

దొంగు, దే. వి. రూ-దొంగు. 1. చెట్టుకొట్ట: చూ, రంధ్రము. 1-౩; అ. క్రి. రూ-దొంగు. 1; 2. దాగు: చూ, మణుగు పడు.

దొందు, దే. అ. క్రి. ఇంక: చూ, శోషించు.

దొకారము, దే. వి. ఎల్లవిక్కులకు నడిమిచోటు: చూ, మంద పము. 1.

దొకారముసొచ్చు, దే. అ. క్రి. (దొకారము + చొచ్చు): చూ, లోజుడు.

దొక్క, దే. వి. 1. మునలివాడు. అం, ఛా. ద్వ. 119: చూ, వృద్ధుడు. 1; 2. ఒడలి యెముకలగూడు: చూ, శల్యము. 1; 3. పెంకాయ బొందపుచెక్క; 4. కడుపు: చూ, భూజము. 1.

దొక్కబుట్ట, దే. వి. తేగపాటి వీకిన తాటివీత్తు: చూ, విత్తనము.

దొక్కర, దై. వి. = దోకర: చూ, దొక్కస.

దొక్కరము, దై. వి. = —దై.—

దొక్కలోమెదలుట, జా. పగడిచ్చుకొనువఱకు జూపకమునకు వచ్చుట. “మేమనగా ఏక నీదొక్కలో నొకప్రక్కమెదలు వారము.” (దర్శన రాజమాయము.)

దొక్కకుద్ది, వా. వి. కొద్దివచ్చు.

దొక్కస, అం. (దొక్కర-రూ - దొక్కరము - దొక్కెరము) విన్నాణముల ముప్పదిరెండింటిలో నొకటి: చూ, విన్నాణములు.

దొక్కి, వా. వి. అగప: చూ, రూ-దోకి.

దొడ్డు, దే. వి. 1: చూ, రూ-దొడ్డు. 1. అం, భా. ద్వ. 119: విజ. 2. ముదిసినది: తె. ఉత్తది: అ. క్రి. 4. ముదిమిపొందు: చూ, ముదియు.

దొడ్డురము, అం: చూ, దొడ్డున.

దొంగడు, దే. వి. 1. అపరాధము: చూ, నేరము; 2. దూఱు: చూ, నిడ. 1.

దొప్ప, దే. వి. రూ-దొప్ప. వై. 7, అ. 93: చూ, పాత్రము. 6: చూ, (దీపు).

దొట్టుకుక్క, వా. వి. బుట్టుకుక్క.

దొట్టుకుక్కవాడు, వా. వి. బుట్టుకుక్కవాడు.

దొలక, వా. వి. గులక: చూ, దోల.

దొలుచు, దే. ప్రే. దొల్లఁజేయు. రూ, దొల్చు.

దొల్చు, దే. ప్రే. —పై. — కాశీ. 1, అ. 77.

దొల్లి, దే. వి. 1. చేతనలే మూడు ప్రక్కలయందు అడ్డు పలక గల బల్ల తొనగునది; 2: చూ, దొలక.

దొల్లి, దే. అ. క్రి: చూ, రూ-దుల్లి (పొద్దు-కాశీ. 1, అ. 77.)

దో

దోఁడు, దే. వి. 1. ఓర: చూ, వాంకి; అ. క్రి. 2. ఓకిలిండు: చూ, వెళ్ళగొట్టు; స. క్రి. 3. గడ్డి తొనగుదాని నెమరుగాఁ జెక్కు: చూ, రూ-దోఁడు.

దోఁగాడు, దే. అ. క్రి. (దోఁగి + అడు): రూ-దోఁగియాడు-దోఁగు, తడవాడు - రూ - తడవు - తడవియాడు, దోఁగాడు-దోఁగు-దోఁగియాడు.

దోఁగియాడు, దే. అ. క్రి. —పై. —

దోఁగు, దే. అ. క్రి. 1. —పై. —; 2. మేనితో తొలియు: చూ, రూ-దోఁగు.

దోకదాలు, దే. వి. బి. 1. అనలుసొమ్మును నెలలచే గుణించఁగా వచ్చిన సంఖ్య; 2. నూజపాలు.

దోకి, వా. వి. రూ-దొక్కి: అగప.రూ-అపక-అపక, కొయ్య గరిఁచె.

దోరము, సం. వి. అ. న. రూ-తోరము. చేతఁ గట్టుకొనెడు ప్రతసూత్రము: చూ, సూత్రము. 1-౧౭.

దోరములు, దే. వి. బి. కత్తిమీడి చాఱలు.

దోరియములు, వా. వి. బి. 1. బట్టయొక్క పడుగు పేకల యొక్క గళ్ళు; 2. నత్తురేకుపై నుండు పల్లములు; 3. బెజ్జములు.

దోల, సం. వి. అ. క్రి. 1. = దోలా, రూ-దోలిక-దోల.

దోలిక. ఉయ్యాలవంటి అందలము, దోలి: చూ, సవారి; 2. తొట్ల, ఉయ్యాల: చూ, శయ్య. 1: 3. నీలి*: చూ, రంజవి; అం. 4: చూ, సంయుతహస్తములు.

దోలనము, సం. వి. అ. న. కూచుట, కూపు.

దోలము, సం. వి. అ. క్రి. అభినయహస్తవిశేషము: చూ, వ్యంజకము. 1.

దోలా, వై. వి. 1. = దోల: చూ, దోల. 1; 2. చర్మవాద్య విశేషము, దోలు: చూ, వీణ.

దోలాపాదము, అం: చూ, కరణములు.

దోలాపలము, సం. వి. అ. క్రి. ఇర్ప*: చూ, మధాకము. దోలాబ్జము, సం. వి. అ. న. కలవపువ్వు: చూ, సహస్రపత్రము. 1-౧౨-౬).

దోలి, వై. వి. = దోలిక: చూ, దోల. 1—2.

దోలిక, సం. వి. అ. క్రి. = దోలి. —పై. —

దోలు, వై. వి: చూ, రూ-దోలా. 2. అప్ప. యు, కాం. 205.

దోసు, వా. వి. 1. త్రాఁగెడుపండు. మోతాదు; విజ. 2. త్రాఁగునది.

దొ

దొలు, దే. వి: చూ, రూ-దవులు.

దొయినరు, వా. వి. బి. దివిడపువాడు.

దొన్నరు, వా. వి. వైద్యుఁడు, దెన్నరు.

దొన్ను, వా. వి. ధరించిన పరిశుభ్రమైన వస్త్రాదికము.

ధ

ధ, ఒక యక్షరము. సం. వి. అ. క్రి. 1. దయ్యము: చూ, ధూతము; 2. భయము: చూ, సాహ్వసము; 3. కాంక్ష: చూ, సమయము. 1; 4. ప్రేమ: చూ, స్నేహము. 1; 5. బాటసారి: చూ, పాంథుడు; 6. ద్వని: చూ, స్వరము. 2-౪౬-(౩); క్రి. 7. కొడుకు: చూ, సూనుడు. 1; క్రి. 8. జయభేరి: చూ, స్వరము. 2; స. 9. జ్ఞానము: చూ, హృల్లేఖము. 2; విజ. 10. గుణములేనివాడు: చూ, నిర్గుణుఁడు. 1; 11. గూఢుడు: చూ, దాగినవాడు; 12. పోలిక: చూ, సమానము. 2; 13. కుడి: చూ, సవ్యము. 2. (కుడి ప్రక్క అనియు; 14. ఎడమ: చూ, సవ్యము. 2. (ఎడమ ప్రక్క అనియు); 15. వాద్యము: చూ, వీణ 1-౬౦; 16. ధ అను ద్వని: చూ, స్వరము. 2. (వీణ. 1-౬౬). అం. 17: చూ, మూర్ఖత్వములు; 18. ఉపగ్రహులొని యక్షరము: చూ, కషరము.

ధంకము, సం. వి. అ. క్రి. అచ్చుబొడచిన యాదోతు: చూ, వృషభము. 1.

ధక్క, సం. వి. అ. క్రి. 1. = ధంకా. యశశపటహము, రాజులు బయలుపేరునపుడు ముందుప్రక్కను వాయించెడి వాద్యము: చూ, వీణ. 1-౬౦; అం. 2: చూ, శ్రీనర్థ వాద్యములు.

ధక్కాముక్కిలు, వా. మి. వి. బి. అరిందా, ప్రయోజకత్వము.

“ధక్కాముక్కిలు లీటివాడు.”

ధమామిక, సం. వి. అ. క్రి. = ధమాయి: చూ, వీణ.

ధమ్మను, వా. మి. అ. క్రి: చూ, ధమ్మను.

ధా

ధాక, వా. వి. దెబ్బ. “నీ ధాకకు ఆగుట కష్టము”.

ధాము, వా. వి: చూ, తాడు. (ధాం అనియు.)

ధామ్మను, వా. మి. అ. క్రి: చూ, ధమ్మను.

ధాలము, సం. వి. అ. న. = ధాఁ: చూ, హరిగ.

ధు

ధుండి, సం. వి. ఇ. పుం. గణేశుడు: చూ, వినాయకుడు. 1.

ధులి. సం. వి. ఇ. ఈ. స్త్రీ. = దులి. రూ-దులి, ఆడుతాడేలు, కమలి: చూ, వృత్తము. 4.

ధో

ధోలము, సం. వి. అ. పుం. = దోలు: చూ, వీణ.

ది

ది, ఒక యక్షరము. సం. వి. అ. పుం. 1. జారుడు: చూ, అంకుమగడు: 2. భయంకరరసము, చూ, రసములు; 3. ముల్లు: చూ, సీతాగ్రము; 4. గగురుపాటు: చూ,

రోమాంచము; 5. చప్పుడు: చూ, స్వరము. 2; 6. కూరుడు: చూ, హంపీరుడు. 2; 7. కాపాడుట: చూ, రక్షణము; 8. రేయి: చూ, రాత్రి; 9. పానుపు: చూ, శయ్య. 1; 10. ఆవు: చూ, దేనువు; 11. నాసిక: చూ, ముక్కు; 12. కృప: చూ, దయ; న. 13. తామరతేకు: చూ, పద్మము. 1; 14. తెలివి: చూ, హృత్కేఫము. 2; విణ. 15. ఉమకలేని వస్తువు; 16. కంకణము: చూ, భూషణము. 2; 17. కన్ను: చూ, లోచనము. 1; 18. రమ్యము: చూ, హృద్యము; 19. విశాలము, విస్తారము: చూ, విపులము; అం. 20: చూ, మూర్త్యవ్యములు; 21. అనునాశికములలో నొకటి: చూ, అనునాశికములు; 22. ఉవ్వమునందలి యక్షరము: చూ, కవర్గము; వా. వి. 23. (ఉచ్చారణ లోపముచే వాదజడెడు) అణానాణెము; అం. 24: చూ, ణ; 25. కొన్నిదోట్ల 'న' యొక్క రూపాంతరము.

~~~~~

ది ఓరియంట్ పబ్లికేషన్స్, తెనాలి.

~~~~~

